

TRADITIO CATHOLICA.

SÆCULA IV-V. ANNI 387-430.

SANCTI AURELII

AUGUSTINI,

HIPPONENSIS EPISCOPI,

OPERA OMNIA,

POST LOVANIENSIVM THEOLOGORVM RECENSIONEM

• CASTIGATA DENUO AD MANUSCRIPTOS CODICES GALLICOS, VATICANOS, BELGICOS, ETC.,

NECNON AD EDITIONES ANTIQUIORES ET CASTIGATIORES,

OPERA ET STUDIO

MONACHORVM ORDINIS SANCTI BENEDICTI

E CONGREGATIONE S. MAURI.

EDITIO NOVISSIMA, EMENDATA ET AUCTIOR,

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ,

SIVE

CURSUM COMPLETORVM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

TOMUS UNDECIMUS ET ULTIMUS.

VENIT 10 FR. GALLICIS.

EXCDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
 IN VIA DICTA THIRAUD, OLIM D'AMBOISE, PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORVM VULGO
 D'ENFER NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE NUNC VERO INTRA MŒNIA PARISINA.

1865

TRADITIO CATHOLICA.

SÆCULA IV-V. ANNI 387-430.

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HOC TOMO XLVI CONTINENTUR.

S. AUGUSTINUS, HIPPONENSIS EPISCOPUS.

Indiculus Librorum, Tractatum et Epistolarum S. Augustini, editus cura Possidii, Episcopi Calamensis.	col.	5
Opera Appendicum, quorum auctores aut jam antea noti, aut hac editione detecti sunt, eorumque auctorum nomina aut ætas.		22
Operum Ordo Novus cum ordine veteri comparatus		23
Operum Ordo Vetus cum ordine novo comparatus.		29
Index Alphabeticus Operum omnium.		33
Index generalis in omnia Opera.		43
Index in Opera quæ in Appendicibus continentur.		679

SUPPLEMENTUM.

Lectori philaugustino, Michael Dionysius.	813
Sermones viginti quinque Inediti, admixtis quibusdam Dubiis.	817
D. Oct. Fraja Frangipane, monachi Cassin., Pio VII Papæ Epistola.	939
Præloquium Editoris.	939
Sermones decem ex Cod. Casinens. recens editi.	945
Index Sermonum qui in Supplemento continentur : cui Indici Sermonum initia junguntur.	1003

INDICULUS

LIBRORUM, TRACTATUUM ET EPISTOLARUM

SANCTI AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI,

EDITUS CURA POSSIDI EPISCOPI CALAMENSIS.

CAPUT PRIMUM. — CONTRA PAGANOS.

- In* tomo 1. — De Academicis, libri tres.
Ibid. — De Ordine, libri duo.
In tomo 8. — De Utilitate credendi, liber unus.
In tomo 1 (a). — De Vera Religione, liber unus.
Ibid. — De Animæ Immortalitate, liber unus.
In tomo 6, in libro *Questionum* 83, *quest.* 1. — *Questio*, Utrum anima a se ipsa sit.
Ibid., *quest.* 3. — *Questio* alia Utrum a Deo auctore sit homo deterior.
Ibid., *quest.* 9. — Item alia *questio*, Utrum corporis sensibus percipi veritas possit.
Ibid., *quest.* 11. — Item alia *questio*, Quare Christus de femina natus sit.
Ibid., *quest.* 16. — Item alia *questio*, De Filio Dei.
Ibid., *quest.* 19. — Item alia *questio*, De Deo et creatura.
Ibid., *quest.* 23. — Item alia *questio*, De Patre et Filio.
Ibid., *quest.* 27. — Item alia *questio*, De providentia.
Ibid., *quest.* 28. — Item alia *questio*, Quare Deus mundum facere voluerit.
Ibid., *quest.* 29. — Item alia *questio*, Utrum aliquid sit sursum aut deorsum in universo.
Ibid., *quest.* 32. — Item alia *questio*, Utrum rem ullam alius alio magis intelligat; atque ita ejusdem rei per infinitum eat intelligentia.
Ibid., *quest.* 42. — Item alia *questio*, Quemadmodum Dei sapientia Dominus Jesus Christus, et in utero matris fuerit, et in caelis.
Ibid., *quest.* 44. — Item alia *questio*, Quare tanto post venit Dominus Jesus Christus.
Ibid., *quest.* 48. — Item alia *questio*, De credibilibus.
In tomo 3, *parte* 2. — De Consensu Evangelistarum, libri quatuor.
In tomo 2, *Epist.* 102. — *Questiones* contra Porphyrium expositæ sex, id est, De resurrectione, De tempore christianæ religionis, De sacrificiorum distinctione, Ex eo quod Dominus dicit, *In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis*, De Filio Dei secundum Salomonem, De Jona propheta.
In tomo 6. — De Divinatione dæmonum, liber unus.
In tomo 7. — De Civitate Dei, libri viginti duo.

EPISTOLÆ CONTRA QUOS SUPRA.

- In* tomo 2, *Epist.* 17. — Maximo Madaurensi.
Fratribus Carthaginensibus.
Epist. 232. — Madaurensibus.
Epist. 118. — Dioscoro.
Epist. 132, 137. — Volusiano.
Epist. 138, 143. — Marcellino.
Epist. 153. — Macedonio, de intercessionibus episcoporum.
Epist. 155. — Item ipsi, de veris virtutibus.
Epist. 253 et 235. — Longiniano.

TRACTATUS ADVERSUS QUOS SUPRA.

- In* tomo 3, *Serm.* 348. — Exhortatio ad fidem. — De

(a) In hac nostra editione liber de Vera Religione ad totum tertium revocatus est. Vide Monitum tom. II, p. 1. M.

PATROL. XLVI.

- Amore Dei. — De Parentalibus. — De defecta Solis. *Serm.* 199, etc., necnon forte *Serm.* 374. — De Epiphania, duo.
Item de Epiphania contra quos supra, duo.
Serm. 197, 198. — De Kalendis Januarii, contra quos supra.
Serm. 240, 241, etc. vel 361, 362. — De Resurrectione, tractatus duo.
Sermo 150. — De lectione Actuum Apostolorum, ubi Epicurei et Stoici philosophi cum apostolo Paulo contulerunt.
De testimoniis Scripturarum contra Donatistas et idola.

CONTRA MATHEMATICOS.

- In* tomo 6, in libro *Questionum* 83, *quest.* 48. — *Questio* adversus quos supra.
In tomo 2, *Epist.* 246. — Epistola ad Lampadium.

CONTRA JUDEOS.

- Questio* de Judæis.
In tomo 6, in libro *Questionum* 83, *quest.* 36. — Item alia *questio*, De annis quadraginta sex ædificati templi.
In tomo 2, *Epist.* 196. — Epistola ad Asellianam episcopum, de cavendo Judaismo.
Adversus quos supra, tractatus duo.

CAP. II. — CONTRA MANICHEOS.

- In* tomo 1. — De moribus Ecclesiæ catholicæ, et de moribus eorum, libri duo.
In tomo 8. — De duobus Animabus, liber unus.
In tomo 1. — Unde malum, et de libero arbitrio, libri tres.
In tomo 8. — Acta contra Fortunatam Manichæum, liber unus.
In tomo 1 (a). — In Gensim contra Manichæos, libri duo.
In tomo 8. — Contra epistolam Fundamenti, liber unus.
Ibid. — Contra Adimanti calumnias, *questiones* diversæ, numero viginti octo.
In tomo 6, in libro *Questionum* 83, *quest.* 2. — *Questio* de libero arbitrio.
Quest. 6. — Item *questio* de malo.
Quest. 10. — Item alia *questio*, Utrum corpus a Deo sit.
Quest. 14. — Item alia *questio*, Non fuisse corpus Domini nostri Jesu Christi phantasma.
Quest. 21. — Item *questio*, Utrum Deus mali auctor non sit.
Quest. 22. — Item *questio*, Deum non pati necessitatem.
Quest. 24. — Item *questio*, Utrum et peccatum et recte factum in libero sit voluntatis arbitrio; quod ita esse, omnino verissimum est.
Quest. 25. — Item *questio*, De cruce Christi.

¹ Illic forte lapsus est auctor Indiculi. Nam in libro *Questionum* octoginta trium exstat quadam *questio*, de *Idæis*, quæ in hoc indiculo sola prætermittitur: nulla vero est, de *Judæis*.

(a) vide Monitum tom. II, p. 1. M.

(Uno.)

- Quaest. 40.* — Item quaestio, Cum animarum natura una sit, unde hominum diversae voluntates?
Quaest. 43. — Item quaestio, Quare Filius Dei apparuit in homine, et Spiritus sanctus in columba?
Quaest. 49. — Item quaestio, Quare filii Israel sacrificabant visibiliter pecorum victimis.
Quaest. 51. — Item alia quaestio, De homine facto ad imaginem et similitudinem Dei.
Quaest. 52. — Item alia quaestio, De eo quod dictum est, *Poenitet me hominem fecisse.*
Quaest. 53. — Item quaestio, De auro et argento quod ab Aegyptiis Israeliticis acceperunt.
Quaest. 55. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Sexaginta sunt reginae, et octoginta concubinae, et adolescentulae quarum non est numerus.*
Quaest. 75. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Et habitu inventus ut homo.*
In tomo 8. — Contra epistolam Secundini Manichaei, liber unus.
Ibid. — Acta habita cum Felice Manichaeo, libri duo.
Ibid. — De natura boni, liber unus.
Ibid. — Contra Faustum Manichaeum quaestiones diversae, libri triginta tres.
In tomo 2, Epist. 140. — Epistola ad Honoratum.

TRACTATUS ADVERSUS MEMORATOS.

- In tomo 5, Sermo 1.* — De, *In principio fecit Deus caelum et terram; et, In principio erat Verbum.*
Sermo 50. — Ex eo quod in Aggao propheta scriptum est, *Meum est aurum, et meum est argentum.* Contra quos supra, Quaestio de sacrificiis spiritualibus.
 Contra quos supra, de die Domini secundum Sophoniam prophetam.
Sermo 21. — Contra quos supra, ex eo quod scriptum est in Job, *Venerunt Angeli in conspectu Dei, et diabolus in medio eorum; et ex Evangelio, Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

CONTRA PRISCILLIANISTAS.

- In tomo 8.* — Ad Orosium, liber unus.
In tomo 2, Epist. 190. — Ad Optatum episcopum, de Anima, epistola duae.
 CAP. III. — ADVERSUS DONATISTAS.
In tomo 9. — Psalmus Abecedarius.
Retract. lib. 1, cap. 21. — Contra epistolam Donati haeretici, liber unus.
Retract. lib. 2, cap. 5. — Contra supra scriptos, libri duo.
In tomo 9. — Contra epistolam Parmeniani episcopi, libri tres.
Ibid. — De Baptismo contra supra scriptos, libri septem.
Ibid. — Contra partem epistolae Petilianae, liber unus.
Ibid. — Item contra plenariam ejusdem epistolam, liber unus.
Ibid. — Contra secundam epistolam ejusdem, liber unus.
In tomo 2, Epist. 93. — Contra epistolam Vincentii Donatistae et Rogatistae, liber unus.
 Contra quosdam hoc sermonis sumptum est a supra scriptis, liber unus.¹
In tomo 9. — Contra epistolam Cresconii grammatici, libri quatuor.
Retract. lib. 2, cap. 19. — Contra quod attulit Ceterius a supra scriptis, liber unus.
In tomo 9. — De unico Baptismo contra Petilianum, ad Constantium, liber unus.

¹ Duo Mss., *Contra quosdam, a quibus (vel, a quo) respensum est supra scripto libro, liber unus.* Unus e Caru- tentibus Mss., *Contra quosdam oxor missum est ad supra scriptos, liber unus.* Fossatensis Mss., *Contra quosdam hor- tor missum est a supra scripto libro uno.* Viderit lector, cum verius aliquid elicere possit ex his veterum librorum sectionibus.

- Retract. lib. 2, cap. 33.* — De Maximianistis, contra supra scriptos, libri tres.¹
In tomo 9. — Breviationes gestorum de Collatione facta, contra supra scriptos Donatistas, libri tres.²
Ibid. — Post Collationem, contra supra scriptos Donatistas, liber unus.
In tomo 2, Epist. 133. — De Correctione Donatistarum, liber unus.
Retract. lib. 2, cap. 46. — Ad Emeritum episcopum Donatistarum, liber unus.
In tomo 9. — Responsonum contra epistolam duas Gaudentii episcopi Donatistarum, liber unus.
Ibid., vulgo De unitate Ecclesiae. — Epistola contra quos supra, ad catholicos fratres, liber unus.
 Januario³, primati partis Donati.
In tomo 2, Epist. 88. — Primitiano commonitorium.
Epist. 106, 108. — Macrobio epistolae duae.
Epist. 95. — Vincentio una.
Epist. 53. — Ad Proculianum, quatuor.
Epist. 87. — Ad Emeritum, duae.
Epist. 51, 66. — Ad Crispinum, quatuor.
Epist. 54, 55. — Ad Eusebium, duae.
 Thiavensibus⁴, duae.
 Constantiniensibus⁵, una.
Epist. 175. — Donato Mutugenensi.
 Cresconio grammatico.
Epist. 89. — Festo commonitorium contra supra scriptos.
Epist. 25. — Epistola ad Maximinum eorum episcopum.
Epist. 142. — Clericis qui ex parte Donati sunt conversi.
Epist. 204. — Ad Dulcitium tribunum, epistola contra supra scriptos.
 Ad Gaudentium Donatistarum episcopum, epistola una.

TRACTATUS CONTRA DONATISTAS.

- Tractatus tres de traditione in persecutionibus, et falso baptismo.
 Item contra supra scriptos, unus de iis qui se cogi ad unitatem conqueuntur.
 De Bono unitatis Ecclesiae.
In tomo 5, Sermo 10. — Item de duabus mulieribus de parvulo disceptantibus, contra supra scriptos, Smiti habitus.
Jam supra, cap. 1. — De testimoniis Scripturarum, contra supra scriptos, et contra idola.
 Contra supra scriptos per natalem sancti Salvii⁶ martyris.
 Contra supra scriptos, Quia non homines baptizant, sed Christus.
 De Baptismo contra supra scriptos, brevissimus liber unus.

CAP. IV. — CONTRA PELAGIANISTAS.

- ¹ *In tomo 10.* — De Baptismo parvulorum ad Marcellinum, libri duo, et epistola ad ipsum, de Peccatorum meritis et remissione.
Ibid. — De Spiritu et Littera ad Marcellinum, liber unus.
Ibid. — De Natura et Gratia, liber unus.
In tomo 1. — Ad episcopos Eutropium et Paulum, de Perfectione justitiae hominis, liber unus.
In tomo 10. — Contra Gesta Pelagii, liber unus.
Ibid. — Contra Pelagium et Celestium, de Gratia Christi, et de Peccato Originali, libri duo, ad Pinianum, Albinam et Melaniam.
 Contra quaestiones Pelagianistarum, liber unus.⁶

¹ Legendum, liber unus.

² Vulgo, *breviculus coactionis*, tres in dies distinctus.

³ Vetores quidam Mss., *Januario*.

⁴ Editi, *Thiavensibus*. At Mss., *Thiavensibus*; vel, v. mulo in b, *Thiavensibus*.

⁵ Tres Mss., *Salvi*. Alii, *Salvi*; aut, *salvi*, ut in veteri Calendario cartaginensi, ad diem tertium ante idus januaras. De hoc martyre Ado in Martyrologio: « In Africa nata- lis sancti salvii. In hujus natali S. Augustinus verbum fecit ad populum cartaginensium. »

⁶ Istud opusculum vel ipse est liber seu Epistola 137 ad Hilarium, recensita rursus infra, capite sexto, vel non aliud

In tomo 10. — Ad Valerium, de Nuptiis et Concupiscentia, liber unus ¹.
Ibid. — Ad papam Bonifacium, contra supra scriptos, libri quatuor.
Ibid. — Contra Julianum, libri sex.
In tomo 2. Epist. 191, 194. — Epistolæ ad Sixtum presbyterum, contra supra scriptos, duæ.
Epist. 195. — Ad Mercatorem epistola ², contra eodem, una.
In tomo 3, Sermo 294. — Tractatus de Baptismo parvulorum.
In tomo 10. — Ad Valentinum monachum, de Gratia et Libero Arbitrio, liber unus.
Ibid. — Item ad quem supra, de Gratia et Correctione, liber unus.
Ibid. — Item contra secundam Juliani responsionem, imperfectum opus.

CAP. V. — ADVERSUS ARIANOS.

In tomo 6, in libro Questionum 83, *quæst.* 18. — Quæstio, De Trinitate.
Quæst. 37. — Quæstio, De semper nato.
Quæst. 50. — Quæstio, De æqualitate Filii.
Quæst. 69. — Item alia, De eo quod scriptum est, *Tunc et ipse Filius subjectus erit ei, qui illi subiecit omnia.*
In tomo 8. — De Trinitate, libri quindecim.
In tomo 2, Epist. 258. — Contra supra scriptos Arianos, ad Pascentium, liber unus.
Epist. 259, et 241. — Epistola ad eundem contra quæstiones diversas.
Epist. 242. — Contra supra scriptos, epistola ad Helvidium ³.
 Ad Therentianum ⁴, una.
Epist. 170. — Ad Maximam, una.

TRACTATUS DIVERSI ADVERSUS SUPRA SCRIPTOS, QUI FILIUM INÆQUEM PATRI ESSE CONTENDUNT.

In tomo 5, Sermo 126. — Ex Evangelio Joannis, *Non potest Filius facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem.*
 Ex eodem Joanne, *Pater enim diligit Filium, et omnia demonstrat ei.*
Sermo 52. — Item de Trinitate.
Sermo 117. — De, *In principio erat Verbum.*
In tomo 8. — Collatio cum Maximino, Arianorum episcopo.
Ibid. — Item, ad quem supra, libri duo.
Ibid. — De hæresibus ⁵ ad Quodvult deum diaconum, imperfectum opus.
In tomo 6, in libro Questionum 83, *quæst.* 80. — ADVERSUS APOLLINARISTAS, quæstio.

CAP. VI. — DIVERSI LIBRI VEL TRACTATUS, VEL EPISTOLÆ, AD UTILITATEM OMNIUM STUDIOBORUM CONSCRIPTÆ.

In tomo 1. — De Beata Vita, ad Theodorum, liber unus.

forte a libro de Perfectione justitiæ hominis. Nam illud ipsum nonnullis in manuscriptis notatum reperitur, non hoc loco, sed paulo supra, ante opus contra Gesta Pelagii, proximo videlicet loco post prædictum librum de Perfectione justitiæ hominis, cujus quidem libri titulus a Prospero in libro contra Collatorem, n. 59, proferitur huic in modum: « Ad Paulum et Eutropium sacerdotes, contra Pelagii et Cælestii quæstiones. »

¹ Legendum, libri duo.

² Editi et nonnulli e manuscriptis pro, *epistola*, quam huc vocem ex Beccensi codice et ex duobus Carnutensibus exemplaribus revocamus; substituerant, *episcopum*. At Augustinus Mercatorem et in hæc ad ipsum epistola, et in libro Quæstionum Dulciti, filium suum semper appellat, tanquam inferioris ordinis Christianum.

³ sic tres Mss. Alii duo, ad *Elvidium*. Fossatensis codex et editio Lov., ad *Helvidium*.

⁴ Duo Mss., ad *Terentianum*. Beccensis, ad *Terentium*.

⁵ In Fossatensi Ms., *De hæresibus nonaginta, ad Quodvulticum*, etc. Althelmo quoque abbati, *liber de nonaginta hæresibus*, dicitur, in epistola ad Geruntium regem, inter Bonifacianas a Nicolao Serario publicatas ordine quadragesima quarta.

In tomo 1. — Soliloquiorum libri duo.

Retract. lib. 1, *cap.* 6. — De Grammatica, liber unus.

In tomo 1. — De Musica, libri sex.

Retract. lib. 1, *cap.* 6. — Ceterarum disciplinarum principia, libri quinque, id est, de Dialectica, de Rhetorica, de Geometrica, de Arithmetica, de Philosophia.

In tomo 1. — De Animæ Quantitate, liber unus.

In tomo 6. — De Agone Christiano, liber unus.

In tomo 1. — De Magistro, liber unus.

In tomo 6. — De Fide vel Symbolo, liber unus.

In tomo 3, parte 2. — De Sermone Evangelii in monte, libri duo.

Ibid. — Quædam expositio Epistolæ omnis ad Galatas, liber unus.

In tomo 6, in libro Questionum 83, *quæst.* 4. — Quæstio, Quæ sit causa ut sit homo deterior.

Quæst. 5. — Item quæstio, Utrum animal irrationale beatum esse possit.

Quæst. 7. — Item quæstio, Quæ proprie in animante anima dicatur.

In tomo 3, parte 2. — Item quædam Expositio in Epistolam ad Romanos, libri duo.

Quæst. 8. — Item quæstio, Utrum anima per se moveatur.

Quæst. 12. — Item quæstio, De mente mundanda ad videndum Deum.

Quæst. 13. — Item quæstio, Quo documento constet homines bestiis excellere.

Quæst. 15. — Item quæstio, De intellectu.

Quæst. 17. — Item quæstio, De scientia Dei.

Quæst. 20. — Item quæstio, De loco Dei ¹.

Quæst. 26. — Item quæstio, De differentia peccatorum.

Quæst. 30. — Item quæstio, Utrum omnia in utilitatem hominis creata sunt.

Quæst. 31. — Item quæstio, Quomodo virtutes animæ a Cicerone divise ac definitæ sunt.

Quæst. 33. — Item quæstio, De metu.

Quæst. 34. — Item quæstio, Utrum non aliud amandum sit quam metu carere.

Quæst. 35. — Item quæstio, Quid amandum sit.

Quæst. 36. — Item quæstio, De nutrienda charitate.

Quæst. 38. — Item quæstio, De conformacione animæ.

Quæst. 39. — Item quæstio, De alimentis.

Quæst. 41. — Item quæstio, Cum omnia Deus fecerit, quare non æqualiter fecerit.

Quæst. 47. — Item quæstio, Utrum aliquando cogitationes nostras videre possimus.

Quæst. 54. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *Mihi autem adhærere Deo bonum est.*

Quæst. 57. — Item quæstio, De centum quinquaginta tribus piscibus.

Quæst. 58. — Item quæstio, De Joanne Baptista.

Quæst. 59. — Item quæstio, De decem virginibus.

Quæst. 60. — Item quæstio, *De die autem et hora nemo scit, neque Angeli cælorum, neque Filius hominis, nisi Pater solus.*

Quæst. 61. — Item quæstio, De eo quod scriptum est in Evangelio, turbam Dominum in monte pavise de panibus quinque.

Quæst. 62. — Item quæstio, Ad id quod scriptum est in Evangelio, quod baptizabat Jesus plures, quam Joannes, *quanquam non ipse baptizabat, sed discipuli ejus.*

Quæst. 63. — Item quæstio, de Verbo,

Quæst. 64. — Item quæstio, De muliere Samaritana.

Quæst. 65. — Item quæstio, De resurrectione Lazari.

Quæst. 66. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *An ignoratis, fratres, enim legem loquor, quia lex dominatur homini, in quantum tempus vivit; usque ad eum locum in quo scriptum est, Vivificabit et mortalia corpora vestra per inhabitantem Spiritum ejus in vobis.*

¹ Itic subsequitur apud Lov., *Item quæstio, De ira Dei*, sed abest a manuscriptis.

Quæst. 67. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *Existimo enim quod indignæ sint passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis; usque ad id quod dictum est, Spe enim salvi facti sumus.*

Quæst. 68. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *O homo, tu quis es, qui respondeas Deo?*

Quæst. 70. — Item quæstio, De eo quod Apostolus dicit, *Absorpta est mors in victoria; ubi est, mors, contentio tua? ubi est, mors, aculeus tuus? Aculeus autem mortis peccatum est, virtus autem peccati lex.*

Quæst. 71. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *Invicem onera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi.*

Quæst. 72. — Item quæstio, De temporibus æternis.

Quæst. 74. — Item quæstio, De eo quod scriptum est in Epistola Pauli ad Colossenses, *In quo habemus redemptionem, remissionem peccatorum, qui est imago Dei invisibilis.*

Quæst. 75. — Item quæstio, De hæreditate Dei.

Quæst. 76. — Item quæstio, De eo quod apostolus Jacobus dicit, *Vis autem scire, o homo inanis, quia fides sine operibus otiosa est?*

Quæst. 77. — Item quæstio, De timore, utrum peccatum sit.

Quæst. 78. — Item quæstio, De pulchritudine simulacrorum.

Quæst. 79. — Item quæstio, Quare magi Pharaonis fecerunt quædam miracula, sicuti Moyses famulus Dei.

Quæst. 81. — Item quæstio, De Quadragesima et Quinquagesima.

Quæst. 82. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *Quem enim diligit Dominus, corripit; flagellat autem omnem filium quem recipit.*

Quæst. 83. — Item quæstio, De conjugio.

In tomo 3, parte 1. — De Doctrina Christiana, libri quatuor.

In tomo 6. — Ad Simplicianum, de Diversis Quæstionibus, libri duo.

In tomo 2, Epist. 157. — Responsio objectis Hilarii, liber unus.

In tomo 3, parte 2. — Adnotationes Evangeliorum, libri duo.

In tomo 3, parte 1. — Adnotationes in Job, liber unus.

In tomo 2, Epist. 54, 55. — Ad inquisitiones Januarii responsio, libri duo.

In tomo 1. — Confessionum libri tredecim.

Catechismi ¹ liber unus.

In tomo 6. — De opere monachorum, ad Aurelium episcopum, liber unus.

Retract. lib. 2, cap. 32. — Epistola Jacobi exposita non tota, liber unus.

De Vetere Testamento aliqua exposita ².

In tomo 6. — De sancta Virginitate, liber unus.

Ibid. — De Bono Conjugali, liber unus.

In tomo 3, parte 1. — De Genesi ad Litteram, libri duodecim.

Quaternio unus, quem propria manu sanctus episcopus Augustinus initiavit.

In tomo 8, contra Faustum Manich. — Quæstiones diversæ de Vetere Testamento, in libris triginta tribus.

Retract. lib. 2, cap. 11. — Contra Hilarium ³, De canticis ad altare, liber unus.

In tomo 2, Epist. 140. — De gratia novi Testamenti ad Honoratum, liber unus.

In tomo 6. — De fide et operibus, liber unus.

In tomo 2, Epist. 147. — De videndo Deo, ad Paulinam, liber unus.

Jam supra, cap. 4. — De Perfectione justitiæ hominis, liber unus.

In tomo 2, Epist. 166. — De Origine animæ, ad sanctum Hieronymum, liber unus.

Ibid. Epist. 167. — De Sententia Jacobi apostoli, ad eundem, liber unus.

Epist. 187. — De Præsentia Dei, ad Dardanum, liber unus.

Epist. 36. — Ad Casulanum, De jejuniis sabbati.

In tomo 10. — Ad Victorem, de Natura animæ et ejus Origine, libri quatuor.

In tomo 6. — Ad Pollentium, de incompetentibus Nuptiis, libri duo.

In tomo 8. — Contra Adversarium Legis et Prophetarum, libri duo.

In tomo 6. — Adversus mendacium, liber unus.

Ibid. — Ad Laurentium, de Spe, Fide et Charitate, liber unus.

In tomo 4. — Psalmi expositi, a primo usque ad trigessimum secundum. Ex his in populo tractati sunt, decimus quartus, decimus quintus vigesimus primus, vigesimus sextus, trigessimus, trigessimus primus, trigessimus secundus, trigessimus tertius ¹.

Ibid. — Item alii dictati, id est, sexagesimus octavus ², septuagesimus primus, septuagesimus septimus, septuagesimus octavus ³, octuagesimus secundus, octuagesimus sextus, octuagesimus octavus ⁴, centesimus quartus, centesimus quintus, centesimus septimus, centesimus octavus, centesimus decimus, centesimus undecimus, centesimus duodecimus, centesimus decimus tertius, centesimus decimus quartus, centesimus decimus quintus, conjunctis sibi centesimo decimo sexto, centesimo decimo septimo, centesimo trigesimo quinto, centesimo quinquagesimo.

Ibid. — Reliqui omnes, excepto centesimo decimo octavo ⁵, in populo disputati sunt, numero nonaginta septem.

Ibid. — Fiant ergo omnes tractatus Psalmorum in populo habiti, numero centum viginti tres, quia centesimus vicesimus primus bis ⁶ est expositus.

In tomo 3, parte 2. — Tractatus de Evangelio Joannis, a capite usque ad finem, in codicibus sex.

CAP. VII. — EPISTOLÆ.

In tomo 2, Epist. 3, 4, etc. — Ad Nebridium, decem.

Epist. 1. — Ad Hermogenianum.

Epist. 2. — Ad Zenobium.

Ad Firminum ⁷.

Epist. 18. — Coelestinum.

Epist. 20. — Ad Antonino ⁸.

Epist. 142. — Saturnino.

Thalasio et Valentino.

Eumatio ⁹.

Epist. 19. — Gaio.

Epist. 26. — Licentio.

Desiderio ¹⁰.

Epist. 21. — Valerio episcopo.

Epist. 100, 112. — Donato.

Epist. 243. — Læto.

Cratoni et aliis Carthaginensibus.

Maximo ¹¹ episcopo.

Epist. 38. — Profuturo.

Epist. 74. — Præsidio.

Epist. 145. — Anastasio.

¹ Fossatensis codex, *trigesimus octavus.*

² Codices MSS., *id est, sexagesimus septimus.*

³ Unus Carnutensis codex hic addit, *septuagesimus nonus.* Hunc etiam Fossatensis habet; sed præterit, *septuagesimus octavus.*

⁴ In MSS., *octuagesimus septimus, octuagesimus nonus*: omisso, *octuagesimus sextus*; et, *octuagesimus octavus.*

⁵ Fossatensis MS., *excepto cutesimo vigesimo octavo.*

⁶ Sic in uno ex Carnutensibus manuscriptis. At in editis, *ivi.*

⁷ Unus Carnutensis MS., *Ad Firmianum.*

⁸ Duo MSS., *Antonio.*

⁹ Sic Ullmeriana editio et quatuor melioris notæ ina nuscripti. At Lov., *Rumachio.* Duo manuscripti, *Hermatio.*

¹⁰ Fortasse legendum, *Dario.* Epistolæ scilicet 229 et 239.

¹¹ Fossatensis MS., *Maximino.*

¹ Fortasse, *De Catechizandis rudibus.* In tomo sexto.

² Fortasse, *Quæstio in Heptateuchum.* In tomo tertio.

³ Fortasse, *Hilarium.*

Victori presbytero ¹ de campo Bullensi.
Epist. 248. — Sebastiano Monacho.
Epist. 120, 205. — Consentio.
Epist. 98. — Bonifacio episcopo.
Epist. 105. — Romaniano.
Epist. 32. — Item ipsi.
Epist. 85. — Paulo episcopo.
Epist. 268. — Plebi propriae.
Epist. 78. — Item ipsi.
Epist. 22. — Aurelio episcopo.
Epist. 41. — Item ipsi.
Epist. 60. — Item ipsi.
Epist. 29. — Alypio episcopo.
Epist. 83. — Item ipsi.
Epist. 102. — Deogratias presbytero
Epist. 28, 40. etc. — Ad sanctum Hieronymum, sex.
Epist. 27, 119. etc. — Ad Paulinum, octo.
Epist. 52. — Severino.
Epist. 53. — Gencuro.
Epist. 127. — Armentario et Paulinae.
Epist. 129, 162, 164 et 169. — Jovino et Joviniano ²
 et caeteris.
 Evodio, epistolae tres ³.
Epist. 130. — Probae, De orando Deo.
Epist. 131. — Item ipsi, duae.
Epist. 150. — Item ipsi et Julianae, De relatione De-
 metriadis.
 In tomo 6. — Julianae, De sancta Viduitate.
Epist. 49. vel 140, vel 228. — Honorato, tres.
 Flactiano.
Epist. 91, 104. — Nectario ⁴, quatuor.
Epist. 86. — Caeciliano.
Epist. 47. — Publicolae, duae.
Epist. 257. — Orontio.
Epist. 96, 97. — Olympio.
Epist. 259. — Cornelio.
Epist. 173. — Donato.
 Item Olympio ⁵.
Jam supra. — Plebi propriae, duae.
Supra. — Paulo episcopo.
Supra. — Item Paulo supra scripto.
Epist. 61. — Theodoro praesidi ⁶.
Epist. 59. — Victorino.
Epist. 56, 57. — Celeri ⁷.
Epist. 151. — Caeciliano.
Epist. 62. — Severo episcopo.
Epist. 84. — Novato ⁸ episcopo.
Epist. 252. — Felici.
 Adeodato.
 Catulino.
Epist. 34, 35. — Eusebio.
 Fausto et Pelagiae.
 Aurelio episcopo.
 Placentino episcopo.
Epist. 265. — Seleuciaene.
 Severo.
 Memori ⁹ episcopo.
Epist. 101. — Asello ¹⁰.
 Amilio.
 Theodoro et Felicissimo.
 Aroniano et Avite ¹¹.
Epist. 266. — Florentinae.

¹ Duo manuscripti praebent, *Victorino episcopo*.

² Fossatensis Ms., et Joasino. Alii quidam Mss., et Jo-
 riano.

³ Aliquot Mss., *Erodio episcopo, tres*.

⁴ Sic tres Mss. Alii vero cum editis, *Flactiano exnotario*.

⁵ Ex manuscriptis addidimus, *Item Olympio*.

⁶ In tribus manuscriptis omissum, *praesidi*. Hoc tres opti-
 mae notae manuscripti habent: cujus loco in uno Carnutensi
 codice substitutum, *Cresini*; apud Lov., *Crescentii*; apud
 Ulm., *episcopo*. Huic autem Theodoro duo Mss. praemi-
 tunt, *Crisino*.

⁷ Alter ex duobus Carnutensibus manuscriptis, *Celerino*.

⁸ Duo Mss., *Item ipsi Novato episcopo*.

⁹ Duo Mss., *Memorio*: ut infra.

¹⁰ Fortass., *Asellico*. *Epist.* 196.

¹¹ Fossatensis Ms., *ritate*. Alii duo Mss., *Habitatae*.

Mariniana.
Epist. 175. — Innocentio episcopo.
 Imperatoribus.
 Stiliconi.
 Praefectis Italiae ¹.
 Crescenti episcopo ².
Epist. 125. — Alypio ³ episcopo.
Epist. 249. — Restituto diacono ⁴.
 Macario ⁵.
 Domnioni.
 Vientio presbytero.
 Delfino.
Epist. 176. — Item Innocentio episcopo ⁶.
Epist. 58. — Pammachio ⁷.
 Agrippino.
 Plebi Cataquensi.
Epist. 174. — Item Aurelio episcopo.
 Gerontio.
 Maximiano ⁸.
Epist. 63. — Item Severo episcopo.
Epist. 77. — Felici et Hilarino ⁹.
Jam supra. — Item plebi propriae.
 Item ipsi.
 Item ipsi.
Epist. 177. — Item Innocentio episcopo.
Epist. 17 vel 170. — Maximo ¹⁰.
 Burnio ¹¹.
 Presbyteris propriis.
 Item Macario ¹².
 Theodolo.
 Concordio.
 Item Memorio ¹³ episcopo.
 Item Cratoni.
Epist. 110. — Item Severo episcopo.
Jam supra. — Novato.
 Mcurio diacono.
 Romano.
 Item Amilio presbytero.
 Theodoro et Felicissimo, duae.
 Oratori ¹⁴.
 Item Aurelio episcopo, duae.
 Firmo.
 Munceri.
 Repentino.
 Lauritio.
 Pelagasio ¹⁵ et Vagulo.
 Ampelio episcopo.
 Item Repentino.
 Maximo.
 Samsucio.
Epist. 245. — Possidio episcopo.
 Protogeni et Thalasio.
 Item Protogeni.
 Item Thalasio.
 Item Protogeni, duae.
 Item Aurelio episcopo.
 Clericis Carthaginiis.

¹ Tres Mss., *Praefectis Italiae*. Alii tres, *Praefecto Italiae*.

² Tres Mss. omittunt, *episcopo*.

³ Unus Carnutensis Ms., *Olympio*.

⁴ Duo Mss., *Restituto episcopo*. Unus Carnutensis, *Resti-
 tuto diacono et Restituto episcopo*. Fossatensis vero, *Restitue
 diacono, Restitue, Marario Domnioni, etc.*

⁵ Forte, *Macrobio*. *Epist.* 106.

⁶ Duo Mss., *Item ipsi Innocentio episcopo*.

⁷ Fossatensis Ms., *Pammatico*.

⁸ Forte, *Maximino*. *Epist.* 23.

⁹ Sic duo manuscripti. Alii tamen probae notae, cum edi-
 tis, *Hilariano*.

¹⁰ Unus e Carnutensibus Mss., *Maximino*, Colbertinus et
 Cassaniensis, *Maximo et Burnio* (vel *Burino*) *presbyteris
 propriis*.

¹¹ Duo Mss., *Burjoni*.

¹² Forte, *Macrobio*. *Epist.* 106.

¹³ Duo Mss., *Memori*: ut supra.

¹⁴ Fossatensis Ms., *Oratorio*. Unus ex Carnutensibus, *A -
 tori*.

¹⁵ Tres Mss., *Pelasio*. Tres alii, *Pelgasio*: unus ex istis,
 qui est Fossatensis, et *Fulgulo*.

Supra. — Sebastiano monacho.

Epist. 256. — Christina¹, Anisio, Felici.

Epist. 252. — Geminiano.

Item Firmo supra scripto.

Epist. 261. — Audaci² grammatico, Acaio³.

Epist. 413. — Cresconio.

Epist. 227. — Item Alypio episcopo.

Jam supra. — Item Alypio.

Epist. 126. — Albina.

Epist. 154. — Apringio præconsuli.

Jam supra. — Item Christino.

Epist. 124. — Albina, Piniano, et Melanix.

Epist. 247. — Romulo.

Epist. 251. — Panchario.

Epist. 114. — Florentino.

Jam supra. — Cresconio.

Epist. 115. — Fortunato episcopo.

Epist. 116. — Item Generoso.

Epist. 253, 254. — Benenato episcopo, dux.

Epist. 255. — Rustico.

Epist. 64. — Quintiano⁴ presbytero.

Epist. 65. — Xantippo.

Supra. — Item Aurelio episcopo.

Epist. 78, 122. — Item Clero⁵.

Epist. 69. — Castorio.

Supra. — Item Alypio episcopo.

Supra. — Item Severo episcopo, dux.

Epist. 92, 99. — Italiæ.

Epist. 216. — Lampadio.

Epist. 267. — Fabiolæ.

Epist. 70. — Naucellioni.

Fratribus a Carthagine.

Redempto.

Fratribus Carthaginiis.

Item plebi propria.

Epist. 264. — Maximæ.

Epist. 262. — Ad Ecdicium, epistola una.

Epist. 684 altera. — Ad Petrum et Abraham, una.

CAP. III. — TRACTATUS DIVERSI.

De Charitate et Timore casto.

De Spe.

De eo quod scriptum est, *Jugum meum suave est, et sarcina mea levis est.*

In tomo 3, *Sermo* 54. — De placendo et non placendo hominibus.

Sermo 144. — De eo quod scriptum est, *Ille arguet mundum de peccato, de justitia, et de judicio.*

Tractatus de Psalmo trigesimo quarto, non toto.

Sermo 51. — De generationibus secundum Matthæum et Lucam.

Sermo 4. — De Jacob et Esau.

Sermo 88. — De duobus cæcis.

Sermo 2. — De filio Abrahæ ducto ad sacrificium.

Fortè Sermo 3. — Item de Abraham, vel ejus filiiis duobus.

De tribus virgibus Jacob, et de Psalmo vigesimo primo, non toto.

Sermo 9. — De decem chordis.

Sermo 351. — De utilitate agenda: penitentia.

Sermo 53. — De Goliath, et David, et de contemptu mundi.

Sermo 346. — De peregrinatione Christianorum, quæ in hac vita est.

Serm. 248, 249, etc. — De centum quinquaginta tribus piscibus, ex Evangelio Joannis.

De Judicio Salomonis inter duas mulieres mere-

¹ Editi et plerique Mss., *Pristino*. Carnuteses duo libri, *Christino*. Videtur verius: nam infra rursum, *Item Christino*.

² *Fossatensis* liber, *Adaci*. Unus Carnutesis, *Soddaci*. Et hunc puncto interposito secerunt a subsequente, *Grammatico*.

³ Ajud Lov., *Agatio*.

⁴ Quatuor Mss., *Quintilimo*.

⁵ Unus e Carnutesibus Mss., *Celerit*.

trices.

Serm. 259, 260, 353, et forte 391. — Ad juvenes, de die octavarum infantium, duo.

Sermo 53. — De versu Psalmi, *Deus, canticum novum cantabo tibi*.

De canticum Isaia.

Sermo 363. — De canticum Exodi.

De Psalmo decimo septimo, et Joannis apostoli Epistola.

De Psalmo vigesimo primo¹, et Epistola beati Petri apostoli.

De responsorio Psalmi, *Da nobis auxilium de tribulatione, et vana salus hominis*.

Sermo in quo multæ propositæ sunt quæstiones, sed una soluta est.

Sermo 149. — Alius in quo quæstiones propositæ ex Actibus Apostolorum et Evangelio solvuntur.

Sermo 278. — De vocatione apostoli Pauli, et commendatione dominicæ orationis.

Sermo 76. — De eo quod Petrus in mari titubavit.

De Psalmo quadragesimo quarto², non toto.

De depositione Cyri³ episcopi Carthaginiis.

Sermo 9. — De novissimo die.

De Psalmo septuagesimo primo, non toto.

Sermo 288. — De natali sancti Joannis, de voce et verbo.

De Apostolo, *Finis enim legis Christus: et de versu Psalmi nonagesimi⁴*.

De Evangelio, *Si vos Filius liberaverit, vere liberi eritis*.

De venatoribus Dei et sæculi.

De versu Psalmi centesimi tertii.

Sermo 110. — De muliere curva, decem et octo annos habente in infirmitate.

De eo quod ait in Ecclesiastico, *Omne animal diligit simile sibi, et omnis caro ad similem sibi conjungitur; et si communicabit lupus agno aliquando, sic peccator justo*.

De Apostolo, ubi ait, *Credenti in eum qui justificat impium; et, Lex spiritualis est, ego autem carnalis sum, etc.*

De versu Psalmi quinquagesimi secundi⁵, in natali Martyrum.

Sermo 22. — De versu Psalmi sexagesimi septimi, *Sicut deficit fumus, deficiant, etc.*

Sermo 170. — Ex eo quod Apostolus ait, *Secundum justitiam quæ ex lege est, qui fuerim sine querela; et de versu Psalmi centesimi quadragesimi secundi*.

De versu Psalmi vigesimi quarti, *Vias tuas, Domine, ostende mihi, etc.*

De versu Psalmi quadragesimi primi, *Quemadmodum cervus desiderat ad fontes aquarum, etc.*

De versu Psalmi centesimi noni, ubi ait, *Tecum principium in die virtutis tuæ; et de Melchisedech*.

De Apostolo, *Infelix ego homo, quis me liberabit a corpore mortis hujus?*

De muliere quæ fluxum sanguinis patiebatur: et de Jeremia, ubi ait, *Accepit lambare lineum, et abscondit eum in petra*.

De Apostolo, *Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo*.

De depositione Restituti episcopi Carthaginiis.

Sermo 64. — De Evangelio, *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum, etc.*

In tomo 6. — De Obedientia.

De Utilitate jejunii.

In tomo 5, forte *Serm.* 352. — Item de Utilitate agenda: penitentia, et de versu Psalmi quinquagesimi, *Miserere mei, Deus*.

¹ Item Carnutesis Mss., *vigesimo secundo non toto*.

² Tres Mss., *quadragesimo tertio*. Unus Carnutesis, *quadragesimo quinto*. Beccensis, *quadragesimo sexto*.

³ Beccensis Mss., *Quirini*. Duo Carnuteses, *Quiri*.

⁴ Lov., *nonagesimi primi*.

⁵ Duo Mss., *psalmi sexti*.

Sermo 125. — De quinque porticibus, ubi multitudo languentium jacebat; et de piscina Sive. Et eo quod scriptum est in Genesi fecisse Deum tertio die.

Item alius, de die quarto.

Alius, de die quinto.

Alius, de die sexto.

Alius, de die septimo.

De ebrietate Noe, et nudatione femorum ejus.

Sermo 5. — De luctatione Jacob cum Angelo.

De virga conversa in serpentem, et manu colorata, et aqua in sanguinem.

Sermo 45. — Ex eo quod ait Isaias, *Qui autem dediti mihi erunt, possidebunt terram¹, et hæreditabunt montem sanctum meum*: Et de Apostolo, *Has ergo promissiones habentes, charissimi, etc.*

Sermo 157. — Ex Evangelio, de pastore mercenario, et fure.

Sermo 368. — De Apostolo, *Nemo unquam carnem suam odio habuit*: et ex Evangelio, *Qui amat animam suam, perdet eam.*

Sermo 177. — Ex eo quod Apostolus ait: *Nihil intulimus in hunc mundum*: et de versu Psalmi quinquagesimi, *Miserere mei, Deus.*

Ex Evangelio, *Agite poenitentiam.*

De Regnorum², ex eo quod David intravit ad Bethisabee, et maritum ejus occidendum curavit.

De versu Psalmi trigesimi tertii, *Venite, filii, audite me, timorem Domini docebo vos*: et de muliere in adulterio comprehensa, que Domino oblata est.

Sermo 141. — Ex Evangelio, *Ego sum via, veritas et vita*: sermo habitus cum pagani ingrederentur.

De Apostolo, *O altitudo sapientiæ et scientiæ Dei!* et de versu Psalmi quinquagesimi noni, *Deus, repulisti nos, et destruxisti nos*: et de versu Psalmi centesimi decimi octavi, *Bonum mihi quod humiliasti me, ut discam justificationes tuas.*

De versu Psalmi trigesimi, *In te, Domine, speravi, non confundar in æternum.*

De Operibus misericordiarum.

Ex Evangelio Joannis, ubi regulum increpavit.

De Charitate inquieta.

De responsorio³ Psalmi centesimi trigesimi primi, *Puravi lucernam Christo meo, etc.*

De responsorio Psalmi centesimi tertii, *Benedic, anima mea, Domino; Domine Deus meus, magnificatus es nimis.*

De responsorio Psalmi quinquagesimi primi, *Speravi in misericordia Dei.*

Sermo 57. — De lectione Proverbiorum Salomonis, ab eo loco ubi dictum est, *Mulierem fortem quis inveniet*: usque ad finem libri, hoc est, *Et laudetur in portis vir ejus.*

Sermo 36. — Ab eo quod scriptum est in Proverbiis Salomonis, *Sunt qui divites se affectant⁴, nihil habentes*; et sunt qui se humiliant, cum sint divites: et, *Redemptio animæ viri divitiæ ejus, pauper autem non suffert minus.*

Sermo 55. — Item de eo quod scriptum est in Proverbiis, *Fili, si sapiens fueris, tibi sapiens eris, et proximis tuis*; si autem malus evaseris, solus hauries mala.

Sermo 82. — De eo quod scriptum est in Evangelio, *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te et ipsum solum*: et in Salomone, *Annuens oculis cum dolo, congregat hominibus mæstitiam*; qui autem arguit palam, pacem facit.

Sermo 91. — De Evangelio; ubi Dominus interrogat

Judæos, cujus dicerent Christum esse filium: et de vidua illa, quæ misit duo minuta in gazophylacium.

Ex Evangelio Matthæi, de thesauro in agro, et pretiosa margarita, et de reti misso in mare.

Sermo 245, etc. — Ex Evangelio, ubi Dominus tangi se noluit a Maria, eo quod nondum ascenderat ad Patrem.

Sermo 146. — Ex Evangelio, ubi Dominus oves suas Petro commendat.

De responsorio Psalmi quinquagesimi sexti, *Miserere mei, Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea.*

Ex Evangelio, ubi de divite, qui induebatur purpura et bysso, scriptum est.

Sermm. 261, 262, etc. — De quadagesima Ascensionis Domini.

De quinquagesima per vigiliis, ex eo quod scriptum est, *In principio fecit Deus cælum et terram.*

Item aliis ejusdem dici, de responsorio Psalmi centesimi quadagesimi, *Pone, Domine, custodiam ori meo.*

Fortis Sermo 53. — De octo sententiis beatitudinum, ex Evangelio.

Item de die Pentecostes, ex eo quod scriptum est in Tobia, *A die Pentecostes, qui est sancta septimanarum.*

Serm. 109. — De Evangelio, ubi scriptum est, *Concorda cum adversario tuo, cum es cum illo in via.*

Ex Apostolo, de homine vetere exuendo, et novo induendo, et de versu Psalmi vigesimi quinti.

Ex Evangelio, *Videbo vestrum nemo tollet a vobis, et gaudium vestrum nemo tollet a vobis.*

CAP. IX.

Sermm. 184, 185, etc. — De natali Domini.

Sermo 261, etc., supra. — De Die quadagesima Ascensionis Domini.

Serm. 101. — Ex Evangelio, quod scriptum est, *Messis multa*; usque ad id quod ait, *Pax vestra ad vos revertetur.*

Sermo 60. — Ex Evangelio, de thesauro in cælo condendo.

Sermo 145. — Ex Evangelio, ubi Jesus dicit discipulis suis, *Usque nunc nihil petistis in nomine meo.*

Sermo 285. — De die natali martyrum Casti et Æmilii.

Sermo 266. — De die Pentecostes, de versu Psalmi centesimi quadagesimi, *Emendabit me justus in misericordia.*

Sermo 29. — Item de eodem die, de versu Psalmi centesimi decimi septimi, *Confitemini Domino, quoniam bonus est¹.*

Sermo 7. — De flamma in rubo in Exodo, eo quod non comburebatur.

Sermo 28. — Per jejunium quinquagesimæ, de versu Psalmi centesimi quarti, *Lætetur cor quærentium Dominum.*

Item de versu per jejunium quinquagesimæ Psalmi centesimi decimi quinti, *Ego dixi in pavore meo, Omnis homo mendax.*

Sermo 155. — Ex Evangelio, ubi Jesus non se ascensurum ad diem festum dixerat, et tamen ascendit.

Ex Epistola ad Galatas, ubi Paulus Petrum reprehendit.

Sermo 89. — Ex Evangelio, ubi Jesus arborem arefecit; et de illo, ubi se finxit longius ire.

De avaritia.

Sermo 160. — De Apostolo, ubi ait, *Qui gloriatur, in Domino gloriatur*: et de versu Psalmi septuagesimi, *In tua justitia erue me et exime me.*

Sermm. 103, 104. — De Evangelio, ubi Domino Martha ministrabat.

Sermm. 287, 288, etc. — De natali Joannis Baptistæ. **Sermm. 295, 296, etc.** — De natali sanctorum apostolorum Petri et Pauli.

¹ In manuscriptoris hic et infra, *quoniam bonum est.*

¹ Sic mss. At Lov., *Qui autem serviunt mihi, erunt possidentes terram.*

² Lov., *De regno cælorum.* Verius Fossatensis vetustissimus liber, *De legnorum*; subaudi, *libro*: sic enim priscis citari solet.

³ Sic quinque manuscriptori. At editi hic et infra, *De responsione*: tametsi habeant supra, *De responsorio Psalmi, Da nobis auxilium, etc.*

⁴ Lov., *efficiunt.*

Ex Evangelio, de dilectione Dei et proximi.
Ex Evangelio, ubi Pharisæi Dominum interrogant, Si licet uxorem quacunque ex causa dimittere.
De Apostolo, ubi ait, Quis nos separabit a charitate Christi?
Ex Evangelio, Qui non odit patrem et matrem, etc.
 Per natalem Catulini.
 Per natalem sanctorum martyrum Scikitianorum, tractatus duo¹.
Ex Evangelio, ubi ait Jesus, Impleta sunt tempora, et appropinquavit regnum Dei, panitemini, et credite Evangelio.
Sermo 72. — Ex Evangelio, Aut facite arborem bonam, et fructum ejus bonum; aut facite arborem malam, et fructum ejus malum.
Sermm. 302, 303, etc. — Per natalem sancti martyris Laurentii.
Ex Evangelio, de muliere quæ decem et octo annos curvata erat, et de his super quos turris ceciderat.
Sermo 306. — Per natalem martyrum Massæ candidæ.
 Per natalem martyris Quadrati.
Ex Evangelio, Ego sum panis qui de cælo descendi: et, Operamini escam, non quæ perit, sed quæ permanet in æternum.
De versu Psalmi decimi septimi, Disciplina tua me direxit in finem, et disciplina tua ipsa me docebit.
De versu Psalmi decimi noni, Mittat tibi auxilium de sancto.
Sermo 65. — De Evangelio, ubi ait, Nolite timere eos qui occidunt corpus, etc.
Sermo 53. — Ex Evangelio de beatitudinibus.
Sermo 274, etc. — De natali sancti Vincentii.
De versu Psalmi quadragesimi tertii, Quoniam propter te morte afficimur, etc.
 Per natalem sancti Agikvi².
Sermo 69. — De Evangelio, Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego vos reficiam.
Fortis Sermo 70. — Item ex eadem lectione, per natalem Carthaginiensium³.
Fortis Sermo 334. — De Amore Dei.
Sermo 75. — De evangelica lectione, ubi Domino jubente Petrus super mare ambulavit.
De ordinatione diei⁴, et depositione episcopi Florentii.
De episcopo eligendo et ordinando in locum memorati.
De versu Psalmi septimi, Justum auxilium meum a Domino, qui salvos facit rectos corde.
De versu Psalmi septuagesimi tertii, Exsurge Domine, judica causam tuam, commemorare opprobriorum tuorum.
De versu Psalmi centesimi, Misericordiam et judicium cantabo tibi, Domine.
In tomo 3, parte 2. — De epistola Joannis ad Parthos, sermones decem.
In tomo 5, Sermo 24. — De versu Psalmi octuagesimi secundi, Deus, quis similis erit tibi? ne taceas neque mitecas, Deus.
Supra. — De natali sancti Joannis Baptistæ.
Sermo 8. — De decem plagis et decem præceptis.
De lectione evangelica.
Sermm. 326, 327, etc. — De die natali Martyrum.
Ex Evangelio Lucæ, et de Actibus Apostolorum.
De versu Psalmi centesimi quadragesimi tertii, Deus, canticum novum cantabo tibi, etc.

¹ sic plures manuscripti. Editi autem ommissa voce, duo; nomen, Tractatus, transferunt ad sequentis sermonis titulum, hoc pacto: Tractatus ex Evangelio, etc.

² Colbertinus manuscriptus præbet, Aquillei. Cassaniensis, Achillei. Fossatensis, Agelei: et sic vetus Kalendarium Carthaginense ad octavum diem ante kalendas februarias.

³ Fossatensis codex, Cathariensium. At in vetere Kalendario Carthaginensi Carterienses nominantur ad diem quartum ante nonas februarias.

⁴ Duo Mss., Dei.

Sermo 44. — De lectione Isaia, Domine, quis creditur auditui nostro?
Sermm. 330, 331, et 368 — Ex Evangelio, Qui amat animam suam, perdet eam.
De natali sancti Joannis, tractatus duo.
Sermm. 295, 296, etc. — De natali apostolorum Petri et Pauli.
De Evangelio, ubi Centurio Dominum rogat pro puero suo.
De adolescentium luxuria.
Sermo 98. — De tribus mortuis a Domino resuscitatis.
Sermo 126, jam supra cap. 5. — Ex Evangelio, Non potest Filius a se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem.
Sermo 127. — De eo quod scriptum est, Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus iis qui diligunt eum.
De die Pentecostes per vigiliis, ex eo quod scriptum est, In principio fecit Deus cælum et terram.
De Charitate tractatus, duo.
De versu Psalmi septuagesimi, Libera me de manu peccatoris, etc.
De versu Psalmi septuagesimi quarti, Confitebimur tibi, Deus, confitebimur tibi.
De versu Psalmi centesimi decimi septimi, Confitemini Domino quoniam bonus est.
De retenta unitate ad senem Maximum¹.

CAP. X.

Sermo 184, etc. supra, cap. 9. — De natali Domini, tractatus septem.
Sermm. 199, 200, etc. — De Epiphania, tractatus septem.
Sermm. 205, 206, etc. — De quadragesima ante Pascha, tractatus quinaque.
Sermo 218. — De Domini passione, tractatus duo.
Sermm. 119, etc. 219, etc. — Per vigiliis Paschæ, tractatus viginti tres.
Sermo 212, 213, etc. — De Symbolo, tractatus tres.
Sermm. 56, 57, etc. — De Oratione Dominica, unus.
Sermo 216. — Exhortatorius ad Competentes, tractatus unus.
Sermo 259, etc. supra, cap. 8. — De octavis infantium, tractatus duo.
Serm. 26, etc. supra, cap. 8, et cap. 9. — De Ascensione Domini, tractatus duo.
De Eucharistia, tractatus unus.
Serm. 267, etc. — De adventu Spiritus sancti, tractatus unus.
De natali Apostolorum, tractatus unus.
Sermm. 274, 275, etc. — De natali sancti Vincentii, tractatus duo.
Sermo 339. — De natali episcopi, tractatus unus.
Supra. — De natali sancti Joannis, tractatus unus.
Sermm. 309, 310, etc. — De natali sancti Cypriani, tractatus quatuor.
Sermm. 280, 281, 282. — De natali Perpetuæ et Felicitatis, tractatus tres.
De natali sancti Salvii, tractatus unus.
Supra. — De natali sancti Vincentii, tractatus duo.
Sermo 340. — De natali episcopi, tractatus unus.
De versu Psalmi centesimi trigesimi octavi, Imperfectum meum viderunt oculi tui.
De eleemosynis rerum spiritualium.
De ministerio rerum carnalium, quod fit in sanctos.
De eleemosynis quæ fiunt in omnes.
Sermo 361. — De Samson, et de versu Psalmi quinquagesimi septimi, Si vere ergo justitiam loquimini.
De natali sancti Victoris, et de versu Psalmi centesimi decimi quinti, Pretiosa in conspectu Domini.
Sermo 343. — De Susanna et Joseph.

¹ Fossatensis manuscriptus et unus Carthagensis, Maximimum.

De versu Psalmi centesimi trigesimi primi, *Sacerdotes tui induantur justitiam.*
Serm. 356, 357, etc. — De dedicatione ecclesie, tractatus duo.
Sermo 71. — De blasphemia Spiritus sancti.
In tomo 6. — De cura pro mortuis gerenda.
Ibid. — Ad Dulcitium, liber unus.
Ibid. — De continentia, sermo unus.

Fient simul ¹,..... Ac per hoc, quod memoratus sanctus Augustinus episcopus Spiritu divino actus, in sancta Ecclesia catholica, ad instructionem animarum fecit libros, tractatus, epistolas, numero mille triginta, exceptis iis qui numerari non possunt, quia nec numerum designavit ipsorum.

² Locus mendosus in exemplaribus manuscriptis.

OPERA APPENDICUM,

QUORUM AUCTORES AUT JAM ANTEA NOTI, AUT HAC EDITIONE DETECTI SUNT;

eorumque auctorum nomina aut etas.

IN TOMO PRIMO.

Principia Dialecticæ auctorem habent Augustinum quemdam, alium quidem ab Hipponensi, sed forte non alium ab auctore librorum de Mirabilibus sacre Scripturæ, qui pariter Augustinum se nuncupat.

De Vita Eremitica ad sororem liber, est Aelredi Rhienvallensis in Anglia abbatis.

IN TOMO SECUNDO.

Epistola ad Demetriadem, est Pelagii.
 Altercatio Augustini cum Pascentio, est Vigili Tapsensis.

IN TOMO TERTIO.

Libri tres de Mirabilibus sacre Scripturæ rursus cujusdam Augustini sunt, aut Britonis natione, aut Britonum vicini, qui ante Bedam quidem vivebat, sed non ante annum Christi sexcentimum sexagesimum hos libros scripsit.

Opusculum de Benedictionibus Jacob patriarchæ, est fragmentum Quæstionum in Genesim, quas Alcuinus tum ex Hieronymo, tum ex Gregorio maxima ex parte collegit.

Quæstionum Veteris et Novi Testamenti scriptor, quæstione quadragesima quarta ex Veteri Testamento, anno circiter trecentesimo ab excidio Jerusalemitano se scripsisse indicat. Dicendi quoque ratio scriptorem sapit non longe recentiorem. Multi hoc opus adjudicant Hilario diacono, qui Damaso summo Pontifice florebat.

IN TOMO QUINTO.

Sermo 9, est Origenis, ex quo et plura translata in Sermones 5, 6, 20, 24, 25, 26, 30, 31, 53.

Gregorii Boetici creditur Sermo 235.

Ex Ambrosii præfatione in librum de Spiritu sancto descriptus est Sermo 56, sicut et ex vulgato ejusdem opere de Sacramentis Sermo 84.

Joannis Chrysostomi est Sermo 155, ac, secundum duos manuscriptos, Sermones 45 et 203.

Pelagii libellum continet Sermo 256, ejusque doctrinam sapit Sermo 71.

Heraclii, qui Augustino in episcopatu successit, est Sermo 72.

Pertinent ad Leonem papam, Sermones 153, 148.

Ad Maximum Taurinensem, Sermones 80, 100, 122, 145, 152, 185, 202, 248.

Petri Chrysologi sunt Sermones 61 et 199, sed non nihil interpolati ac decurtati.

Fausti Regiensi censi possunt Sermones 119, 153, 154, 156, 161, 162, 176, 182, 196, 203, 234.

Cassario Arelatensi partim asserti, partim ad horum assertionem confirmandi est jam vulgatis ipsius nomine huc revocati sunt Sermones 2, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 28, 29, 34, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 45, 63, 66, 67, 68, 69, 76, 77, 78, 89, 90, 91, 93, 101, 107, 110, 112, 115,

116, 129, 130, 139, 140, 141, 142, 173, 174, 224, 225, 228, 229, 230, 241, 249, 253, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 288, 289, 292, 295, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 303, 305, 307, 308, 309, 313, 314. Ac præterea videntur ab eodem ex aliis Patrum scriptis collecti Sermones 5, 6, 14, 21, 24, 25, 33, 36, 53, 57, 58, 75, 101, 105, 111, 149, 168, 197, 198, 210, 220, 252, 287.

Ex Vigilio Tapsensi descriptus est totus Sermo 115, cum parte postrema Sermonis 234.

Ambrosio Autberto tribuendus est Sermo 208, forsitan et Sermo 195, alique qui cum his duobus stilo consentiunt.

Rabani Mauri nomine jam inter ipsius opera exstant Sermones 98, 108, 222, 280, 290, 291, 297, 302, 303, quibus forsitan adjungendus et Sermo 143.

Beleæ vel Alcuini, aut certe concionatoris Rabano familiaris eoque antiquioris est Sermo 209.

Odilloni abbati Cluniacensi re-tituendus est Sermo 171.

Ad Ivonem Carnutensem pertinent Sermones 64, 74, 247, forte et Sermo 225.

IN TOMO SEXTO.

Hoc in tomo habentur Tractatus:

De Fide ad Petrum, sive de Regula veræ fidei, Fulgentii Ruspenis episcopi.

De Spiritu et Anima, Alcheri Cisterciensis monachi. Nec dissimili stilo conscriptus est liber de Diligendo Deo, ac Manuale.

De Amicitia, opus est Aelredi Rhienvallensis in Anglia abbatis Cisterciensis, in epitomen contractum.

De Substantia dilectionis, Hugonis Victorini. Meditationes, aut omnes, aut prope omnes, Joannis Fiscannensis abbatis.

De Contritione cordis, ex meris Anselmi Cantuariensis archiepiscopi conflatum opus.

Speculum, prima pars est operis, quod sub titulo Confessionis fidei Alcuini, Pater Chiffletius edidit. Scala paradisi, Guigonis Carthusiani.

De Cognitione vite, Honorii Augustodunensis.

De Vita Christiana, Fastidi Britonis.

De salutaribus Documentis, Paulini Forojuliensis seu Aquileiensi patriarchæ.

De septem Virtutibus, et septem Donis Spiritus sancti, Hugonis Victorini.

De Conflictu vitiorum et virtutum, Ambrosii Autberti, seu Aulperti.

De Antichristo, opus ab Adone Derbensi abbate, Gerberga regina Ludovici Ultramarini regis Francorum uxore rogante, conscriptum.

Psalterium, dicitur beati Joannis papæ factum apud Viennas.

In canticum Magnificat, ex Hugone Victorino.

De Consolatione mortuorum, sancti Joannis Chrysostomi.

De Rectitudine catholice conversationis, Eligii Novionensis.
De Bona Disciplina, Valeriani Cymelensis episcopi.
Mittimus que tomo septimo habentur de translatione Reliquiarum sancti Stephani notorum scriptorum opuscula.

IN TOMO OCTAVO.

Hoc in tomo comparant :
Liber de Fide contra Manichæos, Evodio tributus.
Dialogus contra Felicianum de Unitate Trinitatis, Vigilio restitutus.

Quæstiones de Trinitate et Genesi, ex Alcuino descriptæ.
De Incarnatione Verbi ad Januarium libri duo, ex Origenis opere *περί Ἀρχῶν* juxta Rufini versionem collecti.
De ecclesiasticis Dogmatibus liber Gennadio Massiliensi presbytero tributus.
Neque hic opus fuerit recensere varia excerpta, quæ tum in tomo nono ad historiam Doctarum, tum in tomo decimo ad historiam Pelagianorum illustrandam collecta sunt.

S. AUGUSTINI EPISCOPI OPERUM ORDO NOVUS

CUM ORDINE VETERI COMPARATUS.

Editio nova.	Ed. Lov.	Tom.	Pag.	Ed. Lov.	Tom.	Pag.
TOMO PRIMO.						
Monitum de hac Benedictine editionis nova recensione.			Pag. 3			
In novissimam s. Augustini operum editionem Præfatio generalis.			15			
Vita Possidii Calamensis episcopi.			31			
Vita sancti Aurelii Augustini Hipponensis episcopi, auctore Possidio Calamensi episcopo.			35			
Vita sancti Aurelii Augustini Hipponensis episcopi, ex ejus potissimum scriptis concinnata.			65			
Opuscula quæ adhuc catechumenis, aut novum presbyter edidit S. Augustinus, cum retractationibus et Confessionibus continentur, hoc ordine :						
Retractationum libri duo.			Pag. 585			
Confessionum libri tredecim.			689			
Contra Academicos libri tres.			905			
De Beata Vita liber unus.			959			
De Ordine libri duo.			977			
Soliloquiorum libri duo.			869			
De immortalitate Animæ liber unus.			1021			
De Quantitate Animæ liber unus.			1033			
De Musica libri sex.			1081			
De Magistro liber unus.			1195			
De Libero Arbitrio libri tres.			1221			
De Moribus Ecclesie catholice et de Moribus Manichæorum libri duo.			1300			
Regula ad servos Dei.			1577			
IN APPENDICE.						
De Grammatica liber.			1585			
Principia Dialecticæ.			1400			
Categorie decem.			1419			
Principia Rhetoricæ.			1450			
Regule clericis traditæ fragmentum.			1447			
Regula secunda.			1449			
De Vita Eremitica ad sororem.			1451			
TOMO SECUNDO.						
Exhibentur Epistolæ ducentæ septuaginta duo secundum temporum ordinem dispositæ, et quatuor in classes digestæ.						
IN APPENDICE.						
Augustini nomine ad Bonifacium, et contra, Epistolæ breviores sexdecim.			1003	Append.	II	371
Ad Demetriadem Pelagii epistola.			1009			372
Augustini nomine ad Cyrillum, et contra, de laudibus Hiero-						
Ed. Lov.						
						II
						579
				Epist.		178.
Ed. Lov.						
						III
						299
						545
						189
						198
						41
						57
						293
						324
						160
						529
						141
						150
						8
						238
						307
						360
						578
				Append.		394
						427
				Append.		426
						478
				Append.		352
						VIII
						23

Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.	Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.
Classe secunda, Sermones de Tempore.	903		De Tempore Barbarico sermo.	699	322
Classe tertia, Sermones de Sanctis.	1217		De Utilitate Jeiunii sermo.	707	326
Classe quarta, Sermones de Diversis.	1483		De Urbis excidio sermo.	713	330
Classe quinta, Sermones dubii.	1659		IN APPENDICE.		
In Appendice, Sermones suppositi.	1733		Liber Sententiarum viginti unius.	723	Append. IV 417
Ad superiores illas germanorum vel spuriorum classes revocatur universi Sermones qui apud priores editiones sic digesti erant:			Dialogus Questionum sexaginta quinque.	735	420
Sermones de Verbis Domini.		Append. X 3	Liber de Fide ad Petrum.	735	Append. III 384
Sermones de Verbis Apostoli.		95	De Spiritu et Anima.	779	410
Boniliae quinquaginta.		158	De Amicitia.	831	Append. IV 528
Sermones de Tempore.		208	De Substantia Dilectionis.	845	510
Sermones de Sanctis.		404	De Diligendo Deo.	847	Append. IX 367
Sermones septendecim a Parisiensibus editi.		451	Soliloquia animæ ad Deum.	865	373
Sermones de Diversis.		443	Meditationes.	901	IX 354
Sermonum Fragmenta.		613	De Contritione cordis.	939	Append. IX 399
Sermones ad Fratres in eremo, quorum tamen pars maxima in sequentem tomum rejecta est.		Append. X 712	Manuale.	931	
Sermones undecim ex majoris Carthusiæ manuscriptis.			Speculum.	967	410
Sermones a Jacobo sirnundo additi.			Speculum Peccatoris.	985	437
Sermones ab Hieronymo Vignierio additi in prima parte Supplementi.			De Trifolii Habitaculo.	991	591
Sermones ab eodem additi in secunda parte Supplementi.			De Scala Paradisi.	997	305
Sermones quoque hic nunc primum vulgati numero septendecim.			De Cognitione veræ vitæ.	1003	401
Fragmenta hic addita sexdecim.			De Vita Christiana.	1051	418
Sermo Fracili.			De Salutaribus Documentis.	1047	Append. IV 618
Boniliae quatuordecim sancti Casarii Arelatensis episcopi, a Stephano Baluzio editæ, aliæque ejusdem sancti Casarii ex Bibliotheca Patrum de promptæ.			De Duodecim Abusionum gradibus.	1079	Append. IX 395
TOMO SEXTO.			De septem Vitis, et septem Donis Spiritus sancti.	1089	Ex supplemento Vignierii.
Opera moralia cum aliquot questionum libris, scilicet:			De Conflictu vitiorum et virtutum.	1091	Append. IX 440
De diversis Questionibus octoginta tribus liber unus.	11	IV 229	De Sobrietate et Castitate.	1103	453
De diversis Questionibus ad Simplicianum libri duo.	101	204	De Vera et Falsa Pœnitentia.	1115	Append. IV 511
De octo Dulcitii Questionibus liber unus.	147	280	De Antichristo.	1131	Append. IX 434
De Fide ferum quæ non videntur liber unus.	171	Append. IV 507	Psalterium quod Augustinus martiri suæ composuisse fertur.	1133	IX 353
De Fide et Symbolo liber unus.	181	III 61	Expositio cantici Magnificat.	1137	Append. IX 433
De Fide et Operibus liber unus.	197	IV 25	Tractatus de Assumptione B. Mariæ.	1141	421
Euchirion, de Fide, Spe et Charitate liber unus.	231	III 83	De Visitatione Infirmorum libri duo.	1147	428
De Agone Christiano liber unus.	289	286	Sermones de Consolatione Mortuorum.	1139	453
De Catechizandis rudibus liber unus.	309	IV 205	De Rectitudine catholice conversationis.	1169	423
De Continentia liber unus.	349	508	De Symbolo.	1189	Append. X 687
De Bono Conjugali liber unus.	373	VI 350	De Esu Agni.	1201	Append. X Edit. Par. 375
De Sancta Virginitate liber unus.	395	553	Sermones ad Neophytes.	1203	A Sirnundo editi.
De Bono Viduitatis liber unus.	429	IV 321	De Creatione primi hominis.	1215	Append. IX 444
De Conjugiis Adulterinis libri duo.	451	VI 330	De Vanitate Seculi.	1215	423
De Vendacio liber unus.	487	IV 3	De Contemptu Mundi.	1215	427
Contra Mendacium liber unus.	517	14	De Bono Discipuli.	1217	423
De Opere Mouachorum liber unus.	547	III 295	De Obedientia et Humilitate.	1221	913
De Divinatione Dæmonum liber unus.	581	321	Sermones alii ad populum.	1223	Ex App. tom. X Edit. Par. aut ex Vignierio, aut ex Sirnundo.
De Cura pro Mortuis gerenda liber unus.	591	IV 288	Sermones ad Fratres in eremo.	1233	Append. X 712
De Patientia liber unus.	611	316	TOMO SEPTIMO.		
De Symbolo ad Catechumenos tractatus quatuor.	627	IX 291	De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.		V
De Disciplina Christiana sermo.	687	310	Librorum et capitum summaria ad frontem operis edita sunt.		
De Cantico novo sermo.	677	313	IN APPENDICE.		
De Quarta Feria sermo.	683	316	Exhibentur scriptiones aliquot de Stephani martyris detectione, translatione et miraculis, scilicet:		
De Apocalypso sermo.	695	318	Aviti ad Paleonium Epistola de reliquiis S. Stephani, et de Luciani epistola a se e græco in latinum versa.	805	Append. X 630
			Luciani Epistola ad universam Ecclesiam de revelatione corporis Stephani martyris.	807	Ibid.
			Anastasii ad Anduleum Epistola, de subsequente scriptura.	817	Ibid.
			Scriptura de alia detectione ac translatione Stephani in urbem Byzantium, quam Anastasius latinitate donavit.	817	Append. X 639
			Severi Epistola ad omnem Ecclesiam de virtutibus in Minoricensi insula factis per reliquias S. Stephani.	821	Ibid.
			De Miraculis S. Stephani libri duo ad Evodium.	833	632

Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.	Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.
TOMO OCTAVO.					
Opera polemica adversus Judæos, Manichæos, Priscillianistas et Arianos, cum præfixo in capite libro de Hæresibus, et adjunctis in calce libris de Trinitate, exhibentur.			tuor.	445	161
De Hæresibus ad Quodvuldeum liber unus.	21	VI 5	De Unico Baptismo contra Petilianum liber unus.	505	22
Tractatus adversus Judæos.	51	30	Breviculus Collationis cum Donatistis.	613	213
De Utilitate Credeendi ad Honoratum liber unus.	63	34	Post Collationem ad Donatistas liber unus.	651	232
De duabus Animabus contra Manichæos liber unus.	93	58	Sermo ad Cæsarensis Ecclesie plebem Emerito præseente dictus.	689	247
Acta seu Disputatio contra Fortunatum Manichæum.	111	65	De Gestis cum Emerito.	697	250
Contra Adimantum Manichæi discipulum liber unus.	129	72	Contra Gaudentium Donatistam episcopum libri duo.	707	254
Contra Epistolam Manichæi, quam vocant Fundamenti.	173	43	Sermo de Rusticiano subdiacono, a Donatistis rebaptizato et in diaconum ordinato.	753	Ex Vign. Supplem.
Contra Faustum Manichæum libri triginta tres.	207	89	IN APPENDICE.		
De Actis cum Felice Manichæo libri duo.	519	206	Contra Fulgentium Donatistam incerti auctoris liber.	763	
De Natura Boni contra Manichæos liber unus.	531	228	Excerpta et scripta vetera ad historiam Donatistarum pertinentia.	773	Append. VII 271
Secundini Manichæi epistola ad Augustinum.	571	217	TOMO DECIMO		
Contra Secundinum Manichæum liber unus.	577	219	Opera polemica contra Pelagianos.		
Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo.	603	243	De Peccatorum meritis et remissione et de Baptismo parvulorum ad Marcellinum libri tres.	109	VII 277
Consultatio Orosii ad Augustinum.	663	264	De Spiritu et Littera ad eundem liber unus.	199	309
Ad Orosium contra Priscillianistas et Origenistas liber.	689	268	De Natura et Gratia contra Pelagium, ad Timasium et Jacobum liber unus.	247	310
Sermo Arianorum.	677	272	De Perfectione Justitiæ hominis epistola seu liber ad Eutropium et Paulum.	291	508
Contra Sermonem Arianorum liber unus.	683	274	De Gestis Pelagii ad Aurelium liber unus.	310	324
Collatio cum Maximino Arianorum episcopo.	709	283	De Gratia Christi et de Peccato Originali ad Albinum, Pinianum, et Melaniam libri duo.	339	323
Contra eundem Maximinum Arianum libri duo.	743	ibid.	De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium, libri duo.	413	343
De Trinitate libri quindecim.	819	III 222	De Anima et ejus Origine contra Vincentium Victorem libri quatuor.	473	481
IN APPENDICE.			Contra Duas Epistolas Pelagianorum, libri quatuor ad Bonifacium.	540	430
Tractatus contra quinque hæreses.	1111	VI 13	Contra Julianum hæresis Pelagianæ de ensorem libri sex.	641	363
Sermo contra Judæos, Paganos et Arianos.	1117	23	De Gratia et Libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos Adrumetinos liber unus.	881	517
Dialogus de Altercatione Ecclesiæ et Synagagæ.	1131	Append. VI 367	De Correctione et Gratia ad eundem liber unus.	915	531
De Fide contra Manichæos liber Evodio tributus.	1139	VI 256	De Prædestinatione Sanctorum ad Prosperum et Hilarium liber unus.	939	546
Commonitorium (vulgo Augustini) de recipiendis Manichæis qui convertuntur.	1153	Append. Par. X Edit. 577	De Dono Perseverantiæ ad eundem liber unus.	993	538
Contra Felicianum Arianum de Unitate Trinitatis liber Vigilio Tapsitano episcopo restitutus.	1157	VI 323	Contra secundam Juliani responsionem imperfectum opus sex libros complexens.	1049	Ex Vign. Supplem.
Questiones de Trinitate et de Genesi.	1171	Append. III 426	IN APPENDICE.		
De Incarnatione Verbi ad Januarium libri duo.	1173	Append. IV 402	Hypomnesticon contra Pelagianos et Coelestianos, vulgo libri Hypognosticon.	1611	Append. VII 597
Liber de Trinitate et Unitate Dei.	1193	497	Liber suspecti auctoris de Prædestinatione et Gratia.	1665	610
De Essentia Divinitatis.	1199	504	Libellus incerti auctoris de Prædestinatione Dei.	1677	620
Dialogus de Unitate sanctæ Trinitatis.	1207	Append. Par. X Edit. 577	Varia scripta et monumenta ad historiam Pelagianorum pertinentia.	1679	
Liber de Ecclesiasticis Dogmatibus.	1213	Append. III 380	Prosperi Aquitani pro Augustino contra iniquos doctrinæ ipsius de gratia et prædestinatione reprehensores apologetica opuscula, scilicet:		
TOMO NONO.			Epistola ad Rufinum de Gratia et Libero Arbitrio.	1795	
Opera polemica contra Donatistas.			Liber contra Collatorem.	1861	Append. VII 382
Psalmus contra partem Donati.	25	VII 3	Responsiones ad capitula ca-		
Contra Epistolam Parmeniani libri tres.	33	6			
De Baptismo contra Donatistas libri septem.	107	32			
Contra Litteras Petilianii libri tres.	243	89			
Epistola ad Catholicos contra Donatistas, vulgo de Unitate Ecclesiæ liber unus.	391	141			
Contra Cresconium grammaticum partis Donati libri qua-					

Editio nova.	Pag.	Ed. Lov.	Tom.	Pag.	Editio nova.	Pag.	Ed. Lov.	Tom.	Pag.
lunfantium Gallorum.	1853			573	ad Indiculum ab eodem Possidio editum pertinentes.	5-20			
Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.	1843			577	S. Augustini episcopi operum omnium ordo novus cum ordine veteri comparatus.	23			
Responsiones ad excerpta Genuesium.	1849	Append.	V	579	S. Augustini episcopi operum omnium ordo vetus cum ordine novo comparatus.	29			
Ejusdem liber Sententiarum ex Augustino.	1859	Append.	III	428	S. Augustini episcopi operum omnium Index alphabeticus.	53			
TOMO UNDECIMO.									
Opera Appendicum quorum auctores aut jam antea noti, aut hac editione detecti sunt, eorumque auctorum nomina aut ætas.	21				Index generalis in omnia opera S. Augustini, cui subjungitur Index generalis in omnia Appendicum opera, cum locis Scripture quæ sive in operibus S. Augustini, sive in operibus Appendicum explicantur.	43			
Indiculus librorum, tractatum et epistolarum sancti Augustini Hipponensis episcopi, editus cura Possidii episcopi Calamensis.	9								
lectiones variantes.									

S. AUGUSTINI EPISCOPI OPERUM ORDO VETUS

CUM ORDINE NOVO COMPARATUS.

— 000 —

Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova.	Tom.	Pag.	Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova.	Tom.	Pag.
TOMO PRIMO.									
Retractionum libri duo.	5	I		583	duodecim.	198		III	245
Confessionum libri tredecim.	28			639	De Agone Christiano liber unus.	286		VI	299
Grammatica, liber unus.	100	Append.		1383	De Opere Monachorum liber unus.	293			347
Dialectices principia.	111			1409	De Spiritu et Littera liber unus.	303		X	199
Categoriæ decem.	111			1419	De Divinatione Dæmonum liber unus.	321		VI	581
Principia Rhetorices.	128			1432	Speculum ex utroque Testamento.	324		III	887
Principia Geometriæ (non exstant).					IN APPENDICE.				
Principia Arithmetices (non exstant).					De Definitionibus orthodoxæ U-dei liber unus.	380	Append.	VIII	1213
Principia Philosophiæ (non exstant).					De Fide ad Petrum, seu Regula veræ fidei, liber unus.	384	Append.	VI	752
De Musica libri sex.	153	I		1081	De Mirabilibus sacræ Scripturæ libri tres.	394	Append.	III	2149
Contra Academicos libri tres.	173			903	De Spiritu et Anima liber unus.	410	Append.	VI	779
De Ordine libri duo.	193			977	Quæstiunculæ de Trinitate.	426	Append.	VIII	1171
De Vita Beata liber unus.	212			959	Interrogatio de Benedictionibus Jacob.	427	Append.	III	2199
Soliloquiorum libri duo.	219			869	Prosperi Aquitani sententiæ.	428	Append.	X	1859
De Magistro liber unus.	252			1195	TOMO QUARTO.				
De Animæ immortalitate liber unus.	242			1021	De Mendacio ad Consentium liber unus.	3	Append.	VI	487
De Quantitate Animæ liber unus.	248			1033	Contra Mendacium ad eundem liber unus.	14			517
De Libero Arbitrio libri tres.	265			1221	De Fide et Operibus liber unus.	23			197
De Vera Religione liber unus.	290	III		121	Quæstionum de Divinis libri septem.	37		III	547
De Moribus Ecclesiæ liber unus.	310	I		1309	Quæstionum Evangelicarum libri duo.	141			1321
De Moribus Manichæorum liber unus.	331			1345	Quæstionum Evangelicarum secundum Matthæum lib. unus.	156			1365
De Genesi contra Manichæos libri duo.	343			1173	De Consensu Evangelistarum libri quatuor.	160			1041
Regula sancti Augustini.	363			1377	Octoginta trium quæstionum liber unus.	220		VI	11
IN APPENDICE.									
Regulæ Clericis traditæ fragmentum.	366	Append.	I	1477	De Diversis quæstionibus quæstiones septem, libri duo.	264			104
Regula secunda.	366			1449	De Octo Dulcitii quæstionibus liber unus.	269			147
De Vita Eremitica ad sororem.	367			1431	De Cura pro Mortuis gerenda liber unus.	288			591
TOMO SECUNDO.									
Epistolarum volumen continens Epistolas numero ducentas septuaginta et unam.			II		De Catechizandis rudibus liber unus.	293			309
IN APPENDICE.									
Continetur Epistolæ novendecim.		Append.	II		De Continentia liber unus.	368			349
TOMO TERTIO.									
De Doctrina Christiana libri quatuor.	5		III	13	De Patientia liber unus.	516			611
locutionum libri septem.	41			483	De Bono Viduitatis liber unus.	321			429
De Fide et Symbolo liber unus.	61		VI	181	De Sermone Domini in monte libri duo.	329		III	1229
Eucharidion, ad Laurentium liber unus.	85			251	Expositionis Epistolæ ad Romanos inchoatæ liber unus.	360			2987
De Trinitate libri quiddecim.	85		VIII	819	Expositionis quarundam propo-				
De Genesi ad litteram imperfectus liber unus.	188		III	219					
De Genesi ad litteram libri									

Ediitio Iovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tomi. Pag.	Ediitio Iovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tomi. Pag.
ditionum ex Epistola ad Romanos liber unus.	367	III 2033	TOMO SEPTIMO.		
Expositionis Epistolae Pauli ad Galatas liber unus.	376	2103	Prioris partis dispositio.	5	IX 23
Adnotationum in Job liber unus.	395	825	Psalms contra artem Donati.		
IN APPENDICE.			Contra Epistolam Donati liber unus (non exstat).		
Viginti unius Sententiarum liber unus.	417	Append. VI 723	Contra partem Donati libri deo (non exstant).		
Sexaginta quinque Quaestionum dialogus.	420	753	Contra Hilarium liber (non exstat).		
Quaestionum Veteris et Novi Testamenti liber unus.	426	Append. III 2215	Contra Epistolam Parmeniani libri tres.	6	33
De Incarnatione Verbi libri duo.	492	Append. VIII 1173	De Baptismo contra Donatistas libri septem.	52	107
De Trinitate et Unitate Dei liber unus.	497	1193	De Unico Baptismo contra Petilianum liber unus.	82	305
De Essentia Divinitatis liber unus.	504	1199	Contra quod attulit Centurius (non exstat).		
De Fide rerum invisibilium liber unus.	507	VI 171	Contra litteras Petiliani libri tres.	89	245
De substantia Dilectionis liber unus.	510	Append. VI 845	De Unitate Ecclesiae contra Petilianum Epistolam liber unus.	141	591
De vera et Falsa Pœnitentia liber unus.	511	1115	Contra Cresconium grammaticum libri quatuor.	161	445
De salutaribus Documentis liber unus.	518	Append. VI 1047	Probationum et testimoniorum contra Donatistas liber unus (non exstat).		
De Amicitia liber unus.	528	851	Contra nescio quem Donatistam liber unus (non exstat).		
TOMO QUINTO.			Admonitio Donatistarum de Maximianistis, liber unus (non exstat).		
De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.		VII	De Maximianistis contra Donatistas, liber unus (non exstat).		
IN APPENDICE.			Breviculus Collationum cum Donatistis: Collatio dierum trium.	215	615
Castigationes.			Epistola nomine Cirtensis concilii ad Donatistas post collationem.	230	II 577
Joannis Ludovici Vivis Commentaria.			Post Collationem ad Donatistas liber unus.	252	IX 651
TOMO SEXTO.			Ad Emeritum liber unus (non exstat).		
De Haeresibus ad Quodvultuum liber unus.	5	VIII 21	Sermo de Emerito ad plebem caesarensis Ecclesiae.	247	689
De quinque Haeresibus oratio.	15	Append. VIII 1111	De Gestis cum eodem Emerito liber unus.	250	697
Concio ad catechumenes.	25	1117	De Correctione Donatistarum (tomo 2, pag. 79).		II 792
Oratio adversus Iudaeos.	30	VIII 51	Contra Epistolam Gaudentii libri duo.	84	IX 707
De Utilitate Credendi ad Honoratum liber unus.	54	63	IN APPENDICE		
Contra Epistolam Manichaei Fundamentum dictam liber unus.	45	173	Contra Fulgentium Donatistam liber unus.	271	Append. IX 763
De Duabus Animabus contra Manichaeos liber unus.	58	93	Posterioris partis elenchus.		
Contra Fortunatum Manichaeum liber unus.	65	111	De Peccatorum meritis et remissione libri tres.	277	X 109
Contra Adimantum Manichaei disceptulum liber unus.	72	129	De Spiritu et littera liber unus.	509	109
Adversus Faustum Manichaeum libri triginta tres.	80	207	De Natura et Gratia contra Pelagianos.	310	547
De Actis cum Felice Manichaeo libri duo.	200	519	De Gestis Pelagii liber unus.	324	518
Epistola Secundum Manichaei ad Augustinum.	217	571	De Gratia Christi, et Peccato Originali contra Pelagium libri duo.	323	539
Contra Secundum Manichaeum liber unus.	219	577	De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	543	413
De Natura Boni contra Manichaeos liber unus.	228	551	Contra Julianum Pelagianum libri sex.	533	644
De Fide seu de Unitate Trinitatis contra Manichaeos.	236	Append. VIII 1159	Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri quatuor.	450	549
Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo.	245	VIII 605	De Anima et ejus Origine libri quatuor.	481	475
Contra Priscillianistas et Origenistas liber unus.	268	669	De Perfectione Justitiae contra Coelestium liber unus.	503	291
Sermo Arianorum distinctus numeris.	272	677	De Gratia et Libero Arbitrio liber unus.	517	681
Contra Sermonem Arianorum liber unus.	274	683	Ad Valentium et ipsius monachos epistolae duae.	528	II 908
Contra Maximinum Arianorum episcoporum libri tres.	285	709	De Correctione et Gratia liber unus.	551	X 915
De Unitate Trinitatis contra Felicianum liber unus.	525	Append. VIII 1157	Ad Augustinum Prosperi et Hilarii epistolae.	542	II 1003
De Bono conjugali Contra Jovinianum liber unus.	530	VI 573	De Praedestinatione Sanctorum liber unus.	546	X 920
De Sancta Virginitate liber unus.	538	595	De Dono Perseverantiae liber unus.	558	938
De Adulterinis Conjugiis ad Pollentium libri duo.	550	431			
De Tauricis et Stoicis tractatus unus.	565	V 808			
In illud, <i>Ego sum qui sum</i> , tractatus unus.	568	62			
IN APPENDICE.					
De Altercatione Ecclesiae et Synagogae liber unus.	567	Append. VIII 1131			

Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.	Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. pag.
IN APPENDICE.					
Prosperi Regiensis episcopi Responsum Elari quatuor.	573	Append. X 1833	De Triplici Habitatulo.	391	Append. VI 991
Celestia pontificis Romani pro Augustino epistola.	504	1733	De scolis Paradisi.	395	937
Concilium Arausicanum habens canones viginti quinque.	393	1783	De Duodecim Abusionibus.	395	1779
Hypognosticon incerti auctoris libri sex.	397	1611	De Contritione cordis.	399	979
De Prædestinatione et Gratia liber unus.	616	1003	De Cogitatione veræ vitæ.	401	1693
De Prædestinatione Dei.	620	1677	De Speculo.	410	967
TOMO OCTAVO.					
Enarrationes in Psalmis libris quinquagena distributos complectitur.		IV	De Vita Christiana.	416	1051
TOMO NONO.					
In Evangelium Joannis expositio. Tractatus.	5	III 1579	De Assumptione B. Mariæ Virginis.	421	1141
In Epistolam Joannis expositiones numero decem.	256	1977	De Contemptu Mundi.	423	1213
De Decem chordis liber unus.	268	V 73	De Vanitate sæculi.	423	1213
De Pastoribus liber seu sermo.	274	270	De Obedientia et Humilitate.	426	1221
De Ovis tractatus seu sermo.	285	233	De Bono Discipuli.	427	1217
De Symbolo fidei ad Catechumenos libri quatuor.	291	VI 627	De Visitatione Infirmorum.	428	1147
Tractatus quatuordecim de diversis, scilicet:			De Visitandis Infirmis.	430	1147
De Disciplina Christiana.	310	667	De Consolatione infortunorum.	432	1159
De Cantico novo.	315	677	De eodem argumento.	455	1159
De Cultura Agri Dominici, sive de Feria Quarta.	316	683	De Sobrietate et Castitate.	455	1103
De Cataclysmo.	318	693	De Speculo Peccatoris.	457	983
De Tempore Barbarico.	322	699	De Conflictu Virtutum et Virtutum.	440	1091
De Quatuor Virutibus charitatis.	326	Append. V 1352	De Rectitudine catholice conversationis.	444	1199
De Laudibus Charitatis.	326	V 1353	De Creatione primi hominis.	452	1213
De Honestate mulierum.	326	Append. V 2501	De Arbore scientiæ boni et mali.	452	Append. V 1733
De Convententia decem flagitarum et decem præceptorum.	323	V 67	De Antichristo.	454	Append. VI 1151
De Utilitate Jejunii.	323	VI 707	super Magnificat.	453	1137
De Urbis exilio.	330	713	TOMO DECIMO.		
De Pugna anime.	332	V 713	Sermones sexaginta quatuor de Verbis Domini.	5	Tomo quinto habentur omnes isti sermones, quorum ordinem tam in veteri quam in nova editione servatum exhibet index post præfationem et Disquisitionem criticam appositus.
De Utilitate Penitentiae.	332	1549	Sermones triginta de Verbis Apostoli.	53	
Psalterium matri compositum.	332	Append. VI 1153	Honiliae quinquaginta.	136	
Meditationum liber.	334	901	Honiliae ducentæ quinquaginta sex de Tempore.	208	
IN APPENDICE.					
In Apocalypsin Joannis Expositionem. Honiliae.	332	Append. III 2417	Honiliae quinquaginta et una de Sanctis.	404	
De Diligendo Deo, seu Meditationum liber.	367	Append. VI 847	Sermones septemdecim a Parisiensibus additi.	451	
Soliloquiorum liber unus.	373	863	Sermonum de diversis partibus duæ.	504	
Manuale.	383	959	Fragmenta quædam operum D. Augustini.	613	
Tractatus viginti quatuor, scilicet:			IN APPENDICE.		
			De Revelationibus Stephani protomartyris.	630	Append. VII 803
			Appendix sermonum de Diversis.	641	V
			Sermones ad Fratres in eremo.	712	Partim in tomo quinto partim in Appendice toni sexti.

S. AUGUSTINI EPISCOPI

Operum omnium

INDEX ALPHABETICUS.

— 101 —

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
A		De Agri Dominici cultura.	VI 683
De Duodecim Abusionum gradibus.	Ap. VI 1079	Altercatio Augustini cum Pascentio.	Ap. II 1156
De Actis cum Felice Manichæo libri duo.	VIII 519	Dialogus de Altercatione Ecclesiæ et Synagogæ.	Ap. VIII 1131
Contra Academicos libri tres.	I 903	De Amicitia.	Ap. VI 831
Contra Adimantum Manichæi discipulum liber unus.	VIII 129	De Amore Dei et Amore sæculi.	V 1312
De Ascensione Domini sermo extra ordinem.	V 1716	De Amore hominis in hominem.	1690
De Adversitate temporali.	Ap. V 2515	Anastasi ad Landuleum Epistola de subeunte scriptura. Scriptura de detectione ac translatione sancti Stephani in urhem Byzantium, quam Anastasius latinitate donavit.	Ap. VII 817
De Conjugiis Adulterinis libri duo.	VI 451	De Anima et ejus Origine contra Vincentium Victorem libri quatuor.	X 475
In Adulteros.	Ap. V 2238	De Duabus Animabus contra Manichæos	
De Esu Agni.	Ap. VI 1201		
De Agone Christiano liber unus.	VI 239		

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
liber unus.	VIII 93	Quare natus et passus sit Christus.	Ap. V 2200
De Spiritu et Anima.	Ap. VI 779	Quod Christianorum tempora prædicta sint.	2548
De Immortalitate Animæ liber unus.	I 1021	De Christiano nomine cum operibus non christianis.	2237
De Quantitate Animæ liber unus.	1035	Quales sint Christiani boni et mali.	2210
De Antichristo.	Ap. VI 1131	De Vita Christiana.	Ap. VI 1031
In Joannis Apocalypsim Expositio.	Ap. III 1117	De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.	VII
Sermones de Verbis Apostoli.	V 814	De vita et moribus Clericorum suorum sermones duo.	V 1508
Arausiaci concilii canones.	Ap. X 1785	Regule Clericis tradita fragmentum.	Ap. I 1447
De Libero Arbitrio libri tres.	I 1221	De Cogitationibus turpibus fugiendis.	Ap. V 2514
De Libero Arbitrio et Gratia.	X 881	De Cognitione veræ vitæ.	Ap. VI 1005
De Arbore scientiæ boni et mali.	Ap. V 1735	Breviculus Collationis cum Donatistis.	IX 615
Opera polemica adversus Arianos.	VIII	Post Collationem ad Donatistas liber unus.	885
Sermo contra Arianos.	V 1485	Collatio cum Maximino Arianorum episcopo.	VIII 709
De Trinitate, sive de Scripturis veteribus et novis contra Arianos.	1080	Liber Contra Collatorem.	Ap. X 1801
Sermo contra Judæos, Paganos et Arianos.	Ap. VIII 1117	Commonitorium (vulgo Augustini) de recipiendis Manichæis qui convertuntur.	Ap. VIII 1153
Sermo Arianorum.	VIII 677	Ad Competentes sermo exhortatorius.	Ap. V 2212
Contra Sermonem Arianorum liber unus.	683	In eos qui Concubinas ante aut post uxores adhibent.	2238
Arithmeticiæ principia (non exstant).		De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	X 413
De Auguriis.	Ap. V 2268	De Confessione peccatorum.	Ap. V 2212
De Assumptione B. Mariæ.	Ap. VI 1141	Confessionum libri tredecim.	I 639
Augustini Vita auctore Possidio.	I 35	De Bono Conjugali liber unus.	VI 373
Indiculus librorum, tractatum et Epistolarum Augustini, cura Possidii editus.	XI 5	Ad Conjugatos sermo.	V 1709
		De Consensu Evangelistarum libri quatuor.	III 1041
		De Contemptu mundi.	Ap. VI 1213
		Ad Continentes sermo.	V 1563
		De Continentia liber unus.	VI 349
		De Contritione cordis.	Ap. VI 939
		De Correctione et Gratia liber unus.	X 915
		De Correctione proximi.	V 1697
		De Utilitate credendi ad Honoratum liber unus.	VIII 63
		Contra Cresconium grammaticum Donatistam libri quatuor.	IX 445
		Sermones de Consolatione Mortuorum.	Ap. VI 1159
		De Cultura agri Domini.	VI 685
		De Cura pro Mortuis gerenda.	591
		Augustini nomine ad Cyrillum Jerosolymitanum episcopum, et contra, de laudibus sancti Hieronymi epistolæ.	Ap. II 1120
			D
		De Decimis sermones duo.	Ap. V 2264
		Ad Demetriadem Pelagii epistola.	Ap. II 1099
		Principia Dialecticæ.	Ap. I 1409
		Dialogus Quæstionum.	Ap. VI 733
		De Substantia Dilectionis.	843
		De Diligendo Deo.	847
		De Dilectione parentum et Decimis.	Ap. V 2264
		De Disciplina Christiana tractatus.	VI 667
		De Bono Discipline.	Ap. VI 1217
		De Divinatione Dæmonum liber unus.	VI 581
		De Essentia Divinitatis.	Ap. VIII 1199
		De Doctrina Christiana libri quatuor.	III 45
		De Salutaribus Documentis.	Ap. VI 1047
		De Ecclesiasticis Dogmatibus.	Ap. VIII 1213
		De Dominica et aliis diebus festis pie celebrandis.	Ap. V 9274
		Opera polemica contra Donatistas.	IX
		Excerpta et scripta vetera ad historiam Donatarum pertinentia.	Ap. IX 775
		De quodam Donatista qui reversus est ad Ecclesiam.	V 1598
		De lite et concordia cum Donatistis.	1500
		De septem Vitiis, et septem Donis Spiritus sancti.	Ap. VI 1050
		De octo Dulcitii quæstionibus liber	

unus.

E

In Ebrietatis malum sermones duo. Ap. V 2303
 De Moribus Ecclesie catholice. I 1309
 In illud, *Ego sum qui sum.* V 62
 De faciendis Eleemosynis sermones tres. 1700
 Plures alii. Ap. V 2334
 De Gestis cum Emerito. IX 697
 De generalitate Eleemosynarum. Ap. VI 1227
 De Oratione et Eleemosyna. 1225
 Euchiridion de Fide, Spe et Charitate, liber unus. VI 231
 De Erepto Energemeno. Ap. V 2347
 De Epicureis et Stoicis. V 807
 Epistola ducenta septuaginta secundum temporum ordinem disposita, et quatuor in classes digesta. II
 Epistola consolatoria ad Probum. Ap. X 1897
 Expositio quarundam propositionum ex Epistola ad Romanos. III 2063
 Expositio epistolae ad Galatas. 2105
 In Epistolam Joannis tractatus decem. 1977
 Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri ad Bonifacium quatuor. X 549
 Contra Epistolam Donati (non exstat). IX 33
 Contra Epistolam Parmeniani libri tres. 245
 Contra Epistolam Petiliani libri tres.
 Sermo Eraclii, praesente Augustino habitus. V 1718
 De Vita Eremitica ad sororem. Ap. I 1451
 Sermorum ad Fratres in eremo aliqui. V
 Sermones ad Fratres in eremo. Ap. VI 1235
 Quaestionum Evangeliorum libri duo. III 1321
 Quaestionum septemdecim in Evangelium secundum Matthaeum liber unus. 1365
 In Evangelium Joannis tractatus centum viginti quatuor. 1379

F

Contra Faustum Manichaeum libri triginta tres. VIII 207
 De Actis cum Felice Manichaeo libri duo. 519
 Contra Felicianum Arianum de Fide Trinitatis liber. Ap. VIII 1157
 De Quarta Fera tractatus. VI 685
 De Fide et Operibus liber unus. 197
 De Fide rerum quae non videntur liber unus. 171
 De Fide et Symbolo liber unus. 181
 De Fide contra Manichaeos liber Evodio tributus. Ap. VIII 1159
 De Fide catholica sermones quatuor. Ap. V 2176
 Expositio fidei, et interpretatio nominis ejus. 2253
 Liber de Fide ad Pet. um. Ap. VI 753
 De Fine saeculi liber unus. II 904
 Acta seu disputatio contra Fortunatum Manichaeum, liber unus. VIII 111
 Fragmenta sermonum. V 1719
 Fragmenta sexdecim hic addita. V
 Contra Fulgentium Donatistam incerti auctoris liber. Ap. IX 763
 Contra Epistolam Manichaei quam vocant Fundamenti liber unus. VIII 173

G

Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum. Ap. X 1833
 Contra Gudentium Donatistam episcopum libri duo. IX 707
 De Genesi contra Manichaeos libri duo. III 175
 De Genesi ad Litteram imperfectus liber. III 219
 De Genesi ad Litteram libri duodecim. 245
 Responsiones ad excerpta, quae de Genuesi civitate sunt missa. Ap. X 1849

De Grammatica liber.
 De Gratia novi Testamenti.
 De Gratia Christi et de Peccato Originali contra Pelagium, ad Albinum, Pinianum, et Melaniam libri duo. X 359
 De Gratia et Libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos Adriemetinos liber unus. 881
 De Correptione et Gratia ad eosdem liber unus. 915
 Liber suspecti auctoris de Praedestinatione et Gratia. Ap. X 1665

H

De Triplici Habitaculo. Ap. VI 991
 De Haeresibus ad Quodvultdeum liber unus. VIII 21
 Tractatus contra quinque haereses. Ap. VIII 1111
 Quaestionum in Heptateuchum libri septem. III 547
 Homiliae quinquaginta. V
 De primi Hominis creatione. Ap. VI 1213
 De Honestate mulierum. Ap. V 2501
 De Humilitate et Timore Domini. 2513
 Quod Scripturae humiles benedixerint et superbos maledixerint. 2510
 Hypomnesticon contra Pelagianos et Coelestianos, vulgo liber Hypomnesticon. Ap. X 1611

I

De Sententia Jacobi liber unus. II 753
 Ad Inquisitiones Januarii libri duo. 199
 De Utilitate Jejunii tractatus unus. VI 707
 De Incarnatione Verbi ad Januarium libri duo ex Origene collecti. Ap. VIII 1175
 De Mysterio Trinitatis et Incarnationis sermones duo. Ap. V 2196
 In die octavarum Infantium. V 1560
 De Dilectione inimicorum. 1695
 Alii duo sermones. Ap. V 2250
 Adnotationum in Job liber unus. III 825
 In Joannis Evangelium tractatus centum viginti quatuor. 1379
 In Epistolam Joannis ad Parthos tractatus decem. 1977
 De Susanna et Joseph. V 1505
 Tractatus adversus Judaeos. VIII 51
 De Extremo Judicio sermones tres. Ap. V 2206
 Contra Julianum haeresis Pelagianae defensorem libri sex. X 611
 Contra secundam Juliani responsionem imperfectum opus sex libros complectens. 1049
 Ad Juvenes sermo. V 1706

L

De Lectione et Meditatione legis Dei. Ap. V 2325
 Ut populi Lectiones divinas audire student. 2324
 Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo. VIII 605
 De Libero Arbitrio libri tres. I 1221
 De Gratia et Libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos Adriemetinos liber unus. X 581
 Locutionum libri septem. III 485
 Luciani Epistola ad universam Ecclesiam de revelatione corporis Stephani martyris. Ap. VII 807

M

De Magistro liber unus. I 1193
 Expositio cantici *Magnificat.* Ap. VI 1157
 De Moribus Manicheorum liber unus. I 1345
 De Mandatis Dei servandis. Ap. V 2245
 Manuale. Ap. VI 954

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
De Martyribus vel Phylacteriis.	Ap. V 2271	Peccatoris Speculum.	Ap. VI 983
Collatio cum Maximino Arianorum episcopo.	VIII: 779	De Peccato Originali contra Pelagium.	X 335
Contra eundem Maximinum Arianum libri duo.	743	De Peccatorum meritis.	109
Meditationes.	Ap. VI 901	De Gestis Pelagii ad Aurelium liber unus.	319
De Mendacio liber unus.	VI 487	Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri ad Bonifacium quatuor.	549
Contra Mendacium liber unus.	517	Opera polemica contra Pelagianos.	X
De Mirabilibus sacrae Scripturae libri tres.	Ap. III 2449	Varia scripta et monumenta ad Pelagianorum historiam pertinentia.	Ap. X 1679
De Miraculis sancti Stephani ad Eudodium libri duo.	Ap. VII 833	De Peregrinatione nostra in hac vita per fidem.	V 1522
De Misericordia et Indulgentia.	Ap. V 2528	De Perfectione Justitiae hominis, epistola seu liber ad Eutropium et Paulum.	X 291
De Misericordia divina et humana.	2550	De dono Perseverantiae liber.	993
Ut populus ad integrum Missas audiat, sermones tres.	2278	Contra Litteras Petilianii libri tres.	IX 245
De Opere Monachorum liber unus.	VI 547	De Martyribus vel Phylacteriis.	Ap. V 2271
De Moribus Ecclesiae et de Moribus Manichaeorum libri duo.	F 1309	De Praedestinatione Sanctorum ad Prosperum et Hilarium liber.	X 959
De Cura pro Mortuis gerenda liber unus.	VI 501	Liber suspecti auctoris de Praedestinatione et Gratia.	Ap. X 1665
De Mortuorum Consolatione.	Ap. VI 1459	Libellus incerti auctoris de Praedestinatione Dei.	1677
De Contentu Mundi.	V 1547	De Praesentia Dei liber seu epistola ad Dardanum.	II 832
Mem.	Ap. VI 1245	Prosperi Aquitani pro Augustino contra iniquos doctrinae ipsius de Gratia et Praedestinatione reprehensores apologetica opuscula, scilicet:	
De incauta familiaritate estraneorum Mulierum.	Ap. V 2501	Epistola ad Rufinum de Gratia et Libero Arbitrio.	Ap. X 1793
De Mulierum honestate.	2301	Liber contra Collatorem.	1801
De Musica libri sex.	F 4081	Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum.	1833
N			
De Natura et Gratia contra Pelagium, ad Timasium et Jacobum liber unus.	X 247	Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.	1843
Sermones ad Neophytos.	Ap. VI 1203	Responsiones ad Excerpta quae de Genuesi civitate sunt missa.	1849
De eo quod Neophytis ex oleo sancto aures et nares a sacerdotibus illiniantur.	1201	Ejusdem liber Sententiarum ex Augustino.	1859
De unctione capitis et de pedibus Neophytorum lavandis.	Ap. VI 1211	Enarrationes in Psalmos.	IV
De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	X 413	Psalmus contra Partem Donati.	IX 23
O			
De Obedientia et Humilitate.	Ap. VI 1221	Psalterium quod Augustinus matri suae composuisse fertur.	Ap. VI 1135
Opus imperfectum contra secundam Juliani responsionem, sex libros complectens.	X 1049	De quadam Psallendi consuetudine.	Ap. V 2232
De Opere Monachorum.	VI 547	De Purgatoriis Pœnis et Inferni Puteo.	2210
De Fide et Operibus.	197	De Psallendi ritu.	V 2224
Oratio adversus Judaeos.	VIII 54	De Pugna animae.	V 713
Orandum esse attente, et de sermonibus otiosis.	Ap. V 2280	Q	
Ut genua flectantur in Oratione, et de verbis otiosis vitandis.	2285	Quaestiones sex contra Paganos expositae, liber seu epistola.	H 370
In die anniversaria Ordinationis episcopalis.	V 1687	Quaestionum in Heptateuchum libri septem.	HE 547
De Ordinationis Augustini die sermones duo.	4480	De diversis Quaestionibus ad Simplicianum libri duo.	VI 101
De Ordine libri duo.	I 977	De diversis Quaestionibus octoginta tribus liber unus.	41
Ad Orosium contra Priscillianistas et Origenistas liber unus.	VIII 669	Quaestiones Veteris et Novi Testamenti.	Ap. III 2215
De Ovibus.	V 295	Quaestiones Veteris et Novi Testamenti post vulgate.	Ap. III 2385
P			
De Poenitentia sermones novem.	Ap. V 2216	De octo Dulcitii Quaestionibus liber unus.	VI 147
De Utilitate agenda Poenitentiae sermones duo.	V 1535	Quaestionum Evangeliorum libri duo.	III 1521
De Poenitentibus.	1713	Quaestionum septemdecim in Evangelium secundum Matthaeum.	1365
De Vera et Falsa Poenitentia.	Ap. VI 1113	Quaestio de Trinitate.	Ap. VIII 1171
Sex quaestiones contra Paganos.	II 370	R	
De Scala Paradisi.	Ap. VI 997	De Rectitudine catholicae conversationis.	Ap. VI 1169
Contra Parmenianum libri tres.	IX 33	Regula ad servos Dei.	I 1577
Pascentii altercatio cum Augustino.	Ap. II 1156	Regula secunda.	Ap. I 1449
De Pastoribus.	V 2706		
De Patientia liber unus.	VI 611		
Sermones duo de Pace, instante Collatione cum Donatistis.	V 1582		
De Laude Pacis.	1582		

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
Regulæ Clericis traditæ fragm.	Ap. I 1447	Fragmenta hic addita sexdecim.	
Regula veræ fidei.	Ap. V 1959	Sermo Eraclii.	
De Vera Religione liber unus.	III 131	Homiliæ quatuordecim sancti Cæsarii	
De Remissione peccatorum.	X 109	Arelatensis a Stephano Baluzio editæ,	
Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum.	Ap. X 1633	aliæque ejusdem sancti Cæsarii ex bibliotheca Patrum depromptæ.	
Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.	1843	De Sermone Domini in monte.	II 1229
Responsiones ad excerpta, quæ de Genuensi civitate sunt missa.	1849	Severi Epistola ad omnem Ecclesiam de virtutibus in Minoricensi insula factis per reliquias S. Stephani.	Ap. VII 821
De Resurrectione mortuorum Sermones duo.	V 1599	De Sepultura Domini.	Ap. V 2204
Retractionum libri duo.	I 583	De Sobrietate et Castitate.	Ap. VI 1105
De Revelationibus S. Stephani.	Ap. VII 805	Soliloquiorum libri duo.	I 869
Principia Rhetorices.	Ap. I 1439	Soliloquia.	Ap. VI 863
Expositio quarundam propositionum ex Epistola ad Romanos.	III 2063	Speculum.	III 887
Epistolæ ad Romanos iuncta Expositio.	2087	Speculum.	Ap. VI 967
Sermo de Rusticiano subdiacono, a Donatistis rebaptizato et in diaconum ordinato.	IX 753	Speculum Peccatoris.	983
		De Spiritu et Littera liber unus.	X 199
		De Spiritu et Anima.	Ap. VI 779
		Scriptiones aliquot de Stephani martyris detectione, translatione et miraculis.	Ap. VII 805
		De Stoicis et Epicureis.	V 807
		De Susanna et Joseph.	1505
		De Symbolo ad Catechumenos tractatus quatuor.	VI 627
		De Symbolo sermones septem.	Ap. V 2183
		Item de Symbolo.	Ap. VI 1189
		De Symboli fide et bonis moribus.	Ap. V 2194
			T
		De Tempore Barbarico.	VI 699
		De Timore Dei.	V 1524
		De Trinitate libri quindecim.	VIII 819
		De Trinitate, sive de Scripturis veteribus et novis contra Arianos.	V 1689
		De Trinitate et Genesi, quæstiones ex Alcuino descriptæ.	Ap. VIII 1171
		Liber de Trinitate et Unitate Dei.	1193
		Dialogus de Unitate Trinitatis.	1207
		De sancta Trinitate.	Ap. V 2173
		De mysterio Trinitatis et Incarnationis sermones duo.	2196
		Quæstiunculæ de Trinitate.	Ap. VIII 1171
			V
		De Vanitate Sæculi.	Ap. VI 1213
		De esuriendo et sitiendo Verbo Dei.	Ap. V 2317
		Qualiter excipiendum Dei Verbum.	2319
		Ut aspera prædicatio non respiciatur, sed requiratur.	2320
		De Videndo Deo.	II 536
		De Bono Viduitatis liber unus.	VI 429
		De Anima et ejus origine contra Vincentium Victorem libri quatuor.	X 473
		Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.	Ap. X 1843
		Quare sancti Viri in hoc sæculo in peccatoribus vindicaverint.	Ap. V 2262
		De Sancta Virginitate liber unus.	VI 535
		De Visitatione infirmorum libri duo.	Ap. VI 1147
		De Beata Vita liber unus.	I 959
		Ad eos qui putant quod illis ad Vitam æternam sufficiat, si male non fecerint.	Ap. V 2251
		De Vita Christiana.	Ap. VI 1031
		De Cognitione veræ Vitæ.	1005
		De Vita Eremitica.	Ap. I 1451
		De Conflictu Vitiorum et Virtutum.	Ap. VI 1091
		De Urbis excidio tractatus unus.	VI 715

INDEX

IN OMNIA OPERA

SANCTI AUGUSTINI.

Prior Romana arithmetica nota, totum designat, posterior arabica, columnam.

Aaron medius inter Moysen et populum. III, 599. Aaronis et Moysis non solum officia, sed et mortes, fuerunt signa futurorum. III, 714. Summum sacerdotium cepisse videtur ab Aarone. III, 684. Aaronis sacerdotio quare promissa æternitas, cum finiendum esset. VII, 536. Aaronis sacerdotium defecit. VII, 534. In Aarone ministerium fuit, in Moysse principatus. III, 599. Aaroni imputatur peccatum Israelitarum. III, 645. Aaron erranti populo ad idolum fabricandum non consensit inductus, sed cessit obstructus. VII, 419.

Abaddires numen paganorum. II, 82.

Ab. garris Regis ad Christum epistolam citat Darius. II, 4022. Christum ad Abagarem perrexisse, multaque illi et civitati illius beneficia præstitisse ait Darius. II, 4022.

Abba et pater idem. IV, 1012, 1419. Cur simul junguntur ab Apostolo. IV, 1014, 1419. Abba et pater, quia duo populi in Christo. V, 858.

Abbir Germaniciana. IX, 211.

Abdus quid prophetavit. VII, 587. Quando prophetavit non invenitur. VII, 587.

Abel interpretatur Luctus. VII, 461. Abel gratia electus et prædestinatus. VII, 458. Abelis sacrificium cur Deo acceptum. III, 2017. Abel sacrificium, novi Testamenti fides. VIII, 238. Abel immolatus, primitiæ Ecclesiæ. IV, 1389. Abel martyrium dedicavit. X, 1573. Abel figura Christi. VII, 445, 460, 461; VIII, 239. Et iustorum persecutiones ab impiis sustinentium. VII, 456, 614. Abel initium fuit civitatis Dei. IV, 1846. Abel primus civis civitatis cælestis. VII, 437. Abelis sanguis clamat de terra. IV, 442.

Abelioni seu Abeliani vel Abeloitæ Hæretici. VIII, 47. Filios non generabant, sed adoptabant qui sibi succederent. VIII, 47.

Abnezer interpretatur Lapis adjutoris. VII, 359.

Abeona Dea. VII, 128, 196.

Abigail flexit David et a sanguine mariti revocavit. V, 1409.

Abimelech interpretatur Regnum patris mei. IV, 302, 308, 602. Abimelech rex Philistinorum. VII, 509, 514. Nomen Abimelech pro Actis positum. IV, 301. Abimelech ad quem abiit Isaac, an alter ab eo ad quem perrexit Abraham. III, 509. Abimelech et feminis ejus an libido detracta et postea restituta. X, 454, 722. Abimelech ignorantia justitiæ nomine male nuncupatur a Juliano. X, 521.

Abitinenses. IX, 406, 408, 253.

Ablectare volentium mos translatus ad ablationem spiritalem. IV, 246. Ablectari ante tempus. IV, 1715.

Abnegare se omnibus jussum est. V, 588. V. Negare se. Abominari, seu abominari, se aliquem habere, ut nec homo videatur. V, 84.

Abominari Deum quandoque dici, non ad perditionem, sed ad discipulatum. IV, 1415. Abominati solent dici exhereditati. VI, 86.

Abominatio ab omni dicta. I, 586. Abominatio desolationis tuæ facta est, quando eversa est Jerusalem. II, 916.

Abortivi fetus an resurgat. VI, 172. Abortivos ictus resurrecturos nec affirmare nec negare audent Augustinus. VII, 776. Probabilis videtur resurrecturos. VII, 776.

Abortus. Ad homicidium non pertinet puerperium informis. III, 625.

Abrahæ patria. VII, 492. Abraham quo tempore natus. VII, 497, 561. Et quo anno vitæ Tharræ natus et egressus de Charran. III, 534. Quoto vitæ anno de Charran egressus est. VII, 495. Abraham tempore antecedit sapientiam Ægyptiorum. VII, 597.

Abrahæ cur nomen mutatum, et quæ utriusque nominis significatio. VII, 507. Abraham cur primum nomen eum postero non retinet, Jacob vero e contra. V, 682. Ex Abraham Hebræos se appellatos fuisse credibile est. I, 656.

Abraham an ex fide justificatus, an ex operibus. IV, 238. Abraham fide placuit Deo. IV, 498. Abrahæ cor electum a fide. V, 27. Abrahæ opus sine fide qualecunque esset, non prodesset. IV, 259.

Abraham. An fuerint Angeli qui apparuerunt Abrahæ et

Loth. VII, 508. Abrahæ Trinitas tota apparuit. VIII, 806, 808. Abraham animo exire de terra sua primitus jussus est. VII, 496. Abraham Transfluvialis appellatus est ex ea regione unde venerat. III, 536.

Abrahæ promissio quo anno facta. VII, 524. Duplex promissio Abrahæ facta est. VII, 496, 509, 524. Abrahæ facta est promissio terræ amplissima. III, 585. Promissio facta de danda Abrahæ et ipsius semini terra Chanaan. VII, 499. Quomodo promittitur Abraham terræ Chanaan in æternum. VII, 503. Terra Abrahæ promissa in possessionem æternam aut spiritaliter accipi debet, aut secundum tempus cuius non constituitur finis. III, 557.

Abrahæ promittitur posteritas multiplicanda ut stellæ cæli. VII, 500. Promissio facta Abrahæ de spiritali semine impleta per incarnationem Christi. VII, 525. Posteritas Abrahæ cælesti felicitate donanda hoc promisso significari videtur. VII, 500. Multiplex seminis Abrahæ segregatio. VII, 514, 519. Quomodo orbis terrarum in semine ejus contentus. VII, 521. Abraham non dubitavit in fide quando petiit signum. VII, 501. Quid significat sacrificium quod Abraham obtulit, cum poposcisset ut de his quæ crederat doceretur. IV, 1362; VII, 501. Abrahæ sacrificium figura immolationis Christi. V, 133.

Abrahæ nondum proles de Sara promissa, cum de Agar suscipere voluit. VIII, 271. Abraham non peccavit accedens ad Agar ancillam. VII, 505. Nec aliquo se contaminavit adulterio. VIII, 653.

Abrahæ corpus quomodo emortuum. X, 712. Abrahæ corpus emortuum dicitur respectu Saræ senioris. III, 557. Non erat emortuum respectu Cethuræ. III, 557, 566. Abraham per miraculum suscepit Isaac de Sara. III, 557, 566. Abrahæ fecunditas restituta est, non libido. X, 449, 712. Abrahæ, cum genuit Isaac, concupiscentia non defuit. X, 449. Abraham concupiscentiæ malo bene usus est. X, 1459. Caro Abrahæ simul habebat et vultus prævaricationis et medicamentum vulneris. III, 424.

Abraham castitatem cælium habebat in habitu, castitatem nuptiarum in usu et habitu. VI, 592. Abraham qua ratione melior sit continentibus. VI, 592. Abraham continentie merito, quam in habitu habebat, Joanni non impar. VI, 301. Abraham laudatur quod vir viriliter usus sit feminis. VII, 504. Quid significat quod post mortem Saræ alteram uxorem duxit. VIII, 537. Conjugium Abrahæ cum Cethura aliquid mystice significat. III, 566. Abraham, Isaac et Jacob propter Christum conjuges, propter Christum patres fuerunt. VI, 596.

Abraham uxorem suam ad concubitum duobus regibus venditasse calumniatur Faustus. VI, 166. Abraham a Fausti criminationibus vindicatur. VI, 166; VIII, 420. Abraham non mentitus est dicendo Saram esse sororem suam. III, 553. Sed cautela humana tacuit uxorem. VIII, 422, 423, 599. Quid hac cautela figurabat. VIII, 424.

Abrahæ risus quid significat. VII, 503. Abrahæ risus admirationis fuit et lætitiæ; Saræ autem dubitationis. III, 533. Abrahæ cur semi natus filius. V, 504. Convivium quod celebravit Abraham die quo ablectatus est Isaac, re erendum est ad spiritalem significationem. III, 560.

Abrahæ tentatio a Deo. V, 28. Abraham non peccavit quod filium Deo jussus voluit immolare. III, 702, 811; VII, 33, 56. Abrahæ factum quando voluit filium immolare, quod Deo jubente fuit obedientia, Deo non jubente, quid fuit nisi demencia? IX, 751. Abrahæ fides et pietas in filii sui oblatione. V, 27, 31, 32. Et obedientia. VII, 510. Abrahæ obedientia magna, quia res difficillima imperata. VII, 425. Abrahæ fides in oblatione filii Isaac, et lujus rei sacramenta. IV, 244. Abraham in similitudinem Patris æterni adducitur. VII, 511. Abraham propter obedientiam et fidem Isaac procreandus. VII, 514.

Abraham fuit Propheta. III, 1712; VII, 597. Quidquid scriptura dicit de Abraham, et factum est, et prophetia est. V, 51. Abraham vidit Verbum in sinu Patris. III, 1712. Abrahæ demonstratum est sacramentum Filii Dei. VI, 534. Et Christi incarnationem revelata. X, 401. Abraham incarnationem Domini

novit. III, 1712. Quare Abraham fecit jurare servum suum sub timore suo. III, 1712; IV, 502.

Abrahæ semen secundum hyperbolen dicitur futurum sicut arena maris. III, 556. Abraham in Christo pater multarum gentium. VII, 507. Una gens ex omnibus gentibus vocata pertinet ad semen Abrahæ. IV, 1392. Abrahæ progeniem perdidit, qui ab ejus fide degeneravit. IV, 1948. Abrahæ progeniem perdidit Judæi non credendo. IV, 1948. Abrahæ nomen inmerito jactant Judæi. IV, 550. Abrahæ duo filii, duo Testamenta. III, 2155.

Abrahæ semen, et filii. qui. IV, 1070, 1392, 1476, 1948. Abrahæ filii ii qui sunt ex fide. II, 894, 895. Abrahæ filii credendo facti sumus. IV, 244, 1948. Fideles omnes Abrahæ sunt filii. VI, 351, 358. In semine Abrahæ benedicuntur qui solum Abrahæ imitantur. VIII, 352. Abrahæ filii nos imitando ejus fidem. III, 1465. Abrahæ semen facti sunt imitatione fidei, credentes in Christum. VIII, 421, 514. Reges gentium quomodo ex filio Abraham. III, 557.

Abraham olea. X, 835. Abrahæ inseritur oleaster gentium. X, 984. Abraham ad Ecclesiam pertinet. V, 39. Abrahæ quod per promissionem donavit Deus, ad fidem nostram pertinet. X, 592.

Abraham in divitiis pauper. IV, 1083; V, 115. Et in bonis operibus non infatus. V, 115. Munera ab Abrahamo filiis concubinarum suarum distributa mystice quid significant. III, 506.

Abraham pater Loth. VIII, 457. Secessio iacifica Loth et Abrahæ, ex caritate. VII, 498. A diluvio ad Abraham mille septuaginta et duo anni fluxerunt. VII, 489. Ab Abraham usque ad Moysen generationes septem per Jacob numerantur duodecim per Esau. III, 579.

Abrahæ sinus. I, 765; II, 711; III, 481; V, 115; VIII, 514; X, 558. Abrahæ gremium. VII, 26. Abrahæ sinus intelligitur remota sedes quietis atque secreta ubi est Abraham. I, 765. Nota (a). Abrahæ sinus an ad inferos pertineat. II, 834. Abrahæ sinum non esse in inferis censet Augustinus. II, 714. Abrahæ in sinu præsentia divinitatis antiqui justi fruebantur. II, 712.

Abrahamiam, locus ubi sunt corpora Patriarcharum. III, 592, 593. Distat a monte Calvarie triginta millibus. III, 592.

Abraham. VIII, 26.

Abrenuntiatio in mysteriis baptismatis usitata. X, 1241. V. Baptismus.

Absalon sive Abessalon interpretatur pater Pax. IV, 75, 97. Quomodo patri pax cum patrem bello persecutus sit. IV, 97. Absalon impius plus patrem sanctum David exinctu quam rebellis afflixit. IX, 720. Quid potuit consolari David de morte Absalon. II, 807. Absalon figuravit Judam proditorem et falsos fratres. IV, 75, 97, 1847.

Abscindere oculos aliquorum, amorem eorum conciliare. III, 729.

Abscondit se a conspectu Dei, qui deserto ipso incipit jam amare quod suum est. III, 208.

Absconditum vultus Dei. IV, 252, 253; V, 1615.

Absconditum tabernaculi Dei, quid sit. IV, 204.

Absens, qui sensu abest, censetur. IV, 1274.

Absentius. IX, 245.

Absolvere est Innocentem judicare. V, 152. Deus reum non absolvit, sed peccata donat converso. V, 152. V. Solvere. Absolvendi potestas Ecclesie tradita. III, 1762. Absolutio peccatorum per Ecclesiam dari potest, suscitari autem ipse mortuus, non nisi intus clamante Domino potest. IV, 1506.

Absorpti vivi, et mortui absorpti quinam sint. IV, 761. Ecclesia non absorbet vivos, sed prius maciat. IV, 541, 1642.

Abstinencia ceremoniarum observare non licet nisi quas ratio approbaverit. III, 746. Abstinencia Manicheorum superstitiosa. I, 1561. Non immunditia obsonii timenda est, sed immunditia cupiditatis. I, 798. Abstinenciam ab aliquibus cibis nihil prodesse putavit Jovinianus. VIII, 45. Abstinencie laudabilis triplex causa, ad comprimentam delectationem, ad vendam infirmitatem, propter caritatem. I, 1558, 1560. Abstinencia rerum terrenarum sæpe facilior est quam temperatus usus. VI, 500, 592. In abstinentia cibi et potus discretio servanda. II, 960. Abstinencia qualis suscipienda tempore Quadragesimæ. V, 1045, 1047. Abstinencia delicata et ridenda. I, 1559. Abstinencia a vino delicata. V, 1635. V. Quadragesima.

Absinere ab omni re mala quis dicitur. X, 506. Abstineri a carnibus quia immunda putantur contra fidem est. II, 221.

Abstractum intuitur plus esse quam concretum. III, 1684.

Abundantia intelligitur quasi rei nimium exuberantis effusio. I, 975. Abundantia hominis in paradiso vera: post peccatum abundantia quæ est ærumna, calanitas. IV, 224. Ab ipsa abundantia nec egestas aliena est. I, 975. Abundantia non est ad divites. IV, 224. Abundantia nostra ipse Deus. IV, 1628.

Abundare et scire, non nisi eorum est, quos alundantia non circumspicit. VI, 590.

Abundare dicitur per antiphrasin, quod non est. III, 800, VI, 534.

Abundantio in fundo Stralonianensi diocesis Hipponensis ordinato presbytero ecclesiam committere noluit Augustinus ob male conversationis ejus indicia publica. II, 234.

Abusus rerum culpandus, non res ipse. I, 1230.

Abyssus quid. IV, 1554, 1943. Abyssus cor hominis. IV, 473, 980. Abyssi nomine latentia corda mortalium, et profundæ cogitationes significantur. IV, 1748. Abyssus est in corde bono, et in corde malo; sed hæc nuda sunt Deo. IV, 1749. Abyssus humanæ conscientie nuda est oculis Dei. I, 779. Abyssus profunditas peccatorum, quo quisque pervenit contemnendo Deum. IV, 548, 549.

Abyssus prædicatores verbi. IV, 981.

Abyssi nomine intelligitur materies informis in Genesi. VIII, 612. Abyssus et tenebræ super faciem abyssi. I, 827. Abyssus abyssum invocans quid. I, 850.

Academia. In Academia, Archesila Polemoni, Polemoni Xenocrates, Xenocrati lato successit. II, 450. Academie tertie princeps auctorque dicitur Carneades. I, 955. Academia, schola Platonis. VII, 361. Sic dicta quod a populo esset secreta. I, 945.

Academica Philosophia. VIII, 1073, 1074. De rebus etiam in a. iustissimis dil. itabat. VIII, 1019, 1056. Academie utriusque veteris ac novæ dissidium. I, 926. Nova Academia non tam contra veterem, quam contra Stoicos commota est. I, 926. Unde nata sint quæ novæ Academie tribuuntur. I, 955.

Academici Philosophi a Platone instituti. VII, 625. Academici philosophi iidem qui Platonici. VII, 257. Academici veteres quid senserint de finibus honorum et malorum. VII, 625, 626, 627. Academici veteres longius aberraverunt novis, ponentes beatitudinem in hac vita. VII, 630. In quo differunt novi Academici a veteribus. VII, 625.

Academicis novis incerta sunt omnia. VII, 646. Academicorum placita fuerunt, homini scientiam non posse contingere. I, 925. Et tamen hominem posse esse sapientem. I, 925. Academici sentiebant verum non posse comprehendi. I, 925. Sapientis totum munus in conquisitione veri collocatum esse. I, 925. Sapientem nulli rei assentiri debere. Frare enim eum qui assentitur rebus incertis. Omnia autem incerta esse. I, 925. Suspensionem assensionis magnam esse sapientis actionem. I, 924. Nihil esse turpius quam opinari. I, 925. Academici non potuerunt in dubium vocare animi quasdam per se ipsum firmissimas perceptiones rerum verarum. VIII, 1073. Academicorum dubitationem tanquam dementia Christiani detestantur. VII, 616. Academici putantes errorem peccatum, et ideo omnem assensionem suspendendam, refelluntur. VI, 242.

Academici philosophi longe in alia, quam vulgo creditum est, fuere sententia. II, 61. Academici Philosophi Platoniam doctrinam occultabant, ne irruentibus passim pecoribus et rudibus, nullo modo posset liquida iuraque servari. II, 61. Quia metuenda erat falsi approbatio. II, 62. Quia nonnulli inventionem ipsam veri in carnis sensibus ponebant. II, 441. Academicorum sententiam de fallacia sensus humani quomodo ex licet Petilianus. IX, 539.

Academicorum argumenta eruditus quoque negotium facessabant. I, 919. Vel etiam ipsi Augustino. I, 905, 904, 950. In Academicorum sententiam propendebat Augustinus initio. VIII, 78, 79. Credit tamen eos certo consilio sententiam suam dissimulasse, neque sensisse uti vulgo putantur. I, 955 et seq. Contra Academicos libri tres ab ipso scripti in secessu ante baptismum. I, 905, 904, 950.

Academici a Monnica dicti Caducarii. I, 968. Lepidus Ciceronis locus de Academicis. I, 941.

Acathus clausis oculis natus cataclasmate ex Eucharistia curatus. X, 1515.

Acca nutrix Romuli. VII, 578.

Acediari. III, 955.

Achab abstulit labores Nabuthæ injuste, Israel vero abstulit labores Chanaanæ justè. II, 811. Achab cur fallacis spiritu seductus. IV, 1001.

Achæi. VII, 86.

Achan. Quo Dei judicio peccato Achan cæsi sunt ab hostibus filii Israel. IX, 745.

Achilles. VIII, 585.

Achitophel interpretatur frater Ruina. IV, 97.

Achis Rex Geth. IV, 501. Achis interpretatur. Quomodo est. IV, 502, 503, 508, 515. Achis intellectus nomine Abimelech. IV, 501.

Accedere. Non locorum intervallis acceditur ad Deum, aut receditur a Deo: dissimilis factus, longe recessisti, similis factus, proxime accedis. IV, 1273, 1217. Accedimus ad Deum, vel recedimus ab eo, non loco, sed conscientia; non vehiculo, sed animo; non pedibus, sed affectibus. IV, 1871. Acceditur ad Deum per penitentiam. IV, 514. Accedunt gentes, fide sectando, corde inhiando, caritate currento. IV, 313. Accedamus ad Christum, ut illuminemur, non ut tene-

bremu. IV, 313.

Accensus in codicibus græcis non contemendi. III, 592.

Accessio critica medicis vocatur. I, 719.

Accessus ad Deum. I, 675. V. Accedere.

Acceptio personarum. II, 1658. Acceptio personarum quid. X, 580. Acceptio personarum non est, ubi iniquitas non est. X, 580. Acceptio personarum non est quod gratia uni detur, alteri non detur. X, 580, 581. Acceptio personarum in electione ad honores ecclesiasticos, non leve peccatum. II, 740.

Acceptorem personarum Deum non esse ex parvulorum causa prolatur. II, 585.

Accidens arguit semper aliquam rei mutationem. VIII, 915. Accidens separabile et inseparabile. VIII, 915.

Accipere iniquitatem, pro ignoscere aut oblivisci iniquitatem. III, 502.

Accipitrem necat panis. I, 1349.

Accusatio plebis. V, 166.

Accusator perversa fati, fortunæ, diaboli vel Dei in peccatis. VI, 538. In accusationibus nominulorum adversus alios quomodo iudicandum. IX, 610. Accusationes hereticorum contra catholicum presbyterum admitti nec possunt nec debent. II, 1028.

Accusatorum duo genera. I, 928. Accusant multi in altero, quod in corde proprio cogitant facere. IV, 800.

Acetum Christo in cruce oblatum, quod gustare noluit, quid significet. IV, 477, 481.

Acies luminis, quo lux et tenebræ iudicantur, per oculi pupillam dirigunt. IV, 146.

Actionis bonitas aut malitia unde dignoscenda. VIII, 446.

Tota hominis actio bona, est converti ad Deum. III, 582. quid in actione quaerendum sit. VII, 617. In omni motu actionis et initium et finis debet attendi. VI, 200. Actio quæ ad gloriam Dei spectat qualis sit. II, 188. Quod lit a te, Deus facit in te. Nunquam lit a te, quod non ipse Deus facit in te. Sed aliquando facit in te, quod non lit a te. V, 580. Inste ac bene aliud fieri non deo putandum, quia deus fieri sinit. VI, 585.

Actionis laborem cur plerique vitant, quamvis regendis populis idonei esse possunt. VIII, 436. Actionis negotium iustum suscepit necessitas caritatis. VII, 618. Actio beatorum non erit operosa. VI, 512. Actio et cognitio beatorum hominum faciunt. VI, 209. Actionis cognitionisque ordinata consensio, pax anime rationalis. VII, 610, 612. V. Agere.

Activa vita præsens et tubernis secum ducitur. VIII, 454. Activam vitam nemo propter se expetit, sed propter contemplativam. VIII, 452, 455.

Actus Apostolorum quidam Manichæi repudiant. II, 1055. VIII, 60, 508, 509. Et hinc libro nolunt credere. III, 1262. Actuum Apostolorum lectio celebris in Ecclesia. X, 962. Nota 2. Actuum Apostolorum liber omni anno in Ecclesia recitatus. III, 1455. Actuum Apostolorum liber legi solitus a Dominico Pasche. V, 1426.

Aculeus mortis peccatum, quare. IV, 95. Acutissimum hominum vanitas dolenda. VII, 209.

Acydinus præfectus et consul. III, 1254.

Adamus nulla alia vi præter hircino sanguine vincitur. VII, 715.

Adam interpretatur Homo, vocabulum commune utriusque sexui. VII, 460. Adam hebræo sermone hominem significat. X, 1585, 1588. Adam orbem terrarum nomine suo significat. IV, 1256. In nomine Adam quatuor orbis terrarum partes demonstrantur. III, 1465, 1475. Et quadragenarius senarius numerus invenitur. III, 1474.

Adam primus homo. VIII, 211. Adæ et Evæ origo juxta Manichæos. I, 1575 et eorum parentes. VIII, 37. Adam a principe tenebrarum creatum dicunt Manichæi. VIII, 569.

Adam qua ætate aut statura conditus fuerit. III, 348. Adam et Eva non formati in illo die spiritali primitus condito. III, 341. Adam non aliter formatus fuit quam habere causæ primordiales. III, 349, 351. Insufflatio Dei in Adam quid significet. III, 201. Dei flatus in Adam aut ipsa anima est, aut ipso facta est. II, 348. Difficultates varix si anima Adæ non prius creata quam corpori inspirata. III, 370.

Adæ ecstasis. III, 408. Per ecstasim factus est Adam particeps Angelicæ curiæ. III, 408. Ex costa Adami soriti formata Eva eique matrimonio juncta quid sibi velit. III, 205. Quando inuvisit ei Deus sojorem, ut de latere illi conjugem faceret, typum gerebat Christi dormientis in cruce. IV, 668, 1381. VII, 778. Adam figura Christi, Eva figura Ecclesiæ. IV, 461. Adam evigilavit tanquam propheta plenus. III, 408. Ad quod Adamo data femina. VI, 531. Adamo Deum creasse duas mulieres unde genealogiæ infinitæ, an illis traditio Judæorum. VIII, 637.

Adam qualis creatus. VII, 700. Ad imaginem Dei quomodo creatus. VI, 551. An sapiens conditus sit. I, 607, 1505. sapientia in Adamo excellentissima. X, 1452. Adam creatus est iustus. V, 1426, et cum bona voluntate. VII, 418. Adamo cona gratiarum in creatione collata. X, 935. Gratia si homini defuisset, non sua culpa eiecisset. X, 936. Gratia

primi hominis qualis. X, 274, 935. Fortissimo dimisit Deus atque permisit facere quod vellet. X, 940. Adamo non tanta gratia collata est, quam sanctis. X, 937. Potentior est gratia in Christo data, quæ efficitur ut homo in bono permanere velit, quam gratia Adæ. X, 935. V. Gratia. Primus homo catholicus dogmate magis bonus conditus prædicatur, quam Pelagiano. X, 1536. Manichæus negans Adamum bonum a Deo conditum, non Genesis vel Paulinæ epistolæ auctoritate, sed ratione convincitur. X, 1537. Sic oportebat prius hominem fieri, ut et bene velle posset et male: postea vero sic erit, ut male velle non possit. VI, 356. Libera servitus Adæ expeditur. VII, 425.

Adam in natura sine culpa et vitio. V, 172. Adæ natura inculpata et sine vitio creata. X, 247, 271, 932. Adam non creatus est in carne infirma, neque aliquem genuit ante peccatum. II, 588. Generaturus fuisset posteros etiamsi non peccasset. I, 601, 605. Adam non est creatus in carne peccati. X, 149. Adæ caro non est similitudo peccati. X, 815. Adam et Eva cæci creati. X, 416. Apertio oculorum in Adamo et Eva quid. X, 417, 565. Adam malum nescisset, nisi levisset. VIII, 613.

Adæ felicitas ante peccatum. VII, 454. Homo quam beatus et liberæ voluntatis ante peccatum. X, 1531. Homo ante lapsus beatus, sed non plane. X, 952; futurus perfecte beatus, si stetisset. X, 953. Quæ ista beatitudo. X, 955. Adam in paradiso ante peccatum beatorum, quod ad delectionem præsentis boni, quolibet justo. VII, 328. Adami natura ante peccatum quam sublimiter stabat. X, 1552, 1555.

Adam a Deo factus voluntatis bonæ. X, 1496. Adami voluntatis vires ante peccatum. X, 955, 940. Adam ante peccatum poterat omnia quæ volebat, quomodo. VII, 425. Adam sic tactus est, ut nihil omnino voluntati ejus resisteret, si vellet Dei præcepta servare. VIII, 124.

Adam Dei lumine et amore egebat ad perseverandum. VII, 423. An Adamus accepit perseverantiæ donum. X, 931. A iam quomodo peccaverit non perseverando, si perseverantiæ donum non accepit. X, 931. Prius homo gratiam sibi ad perseverandum necessariam acceperat, sed in ejus relicta arbitrio. X, 955, 958. V. Perseverantia.

Adam liber ad opus beatorum creatus est. X, 271, 1144. Adam poterat legem facile custodire si vellet. X, 149. Adam per liberum suum arbitrium stare potuit. X, 953. Adam poterat et non peccare si nollet. X, 1536. In conditio hominis erat viribus non discedere a Deo. X, 401. In Adæ arbitrio erat cum Dei adjutorio diabolum vincere. VII, 435. In potestate Adæ non erat, bene vivere sine Dei adjutorio, erat autem male vivere. VII, 455. Justitiæ retinenda non sufficiebat ejus liberum arbitrium, nisi divinum adjutorium præberetur. VI, 281. Adam adjutorio, quod necessarium est jam ad resistendum concupiscentiæ, non indigebat. X, 955. Homo per liberum arbitrium Deum deseruit. X, 955. Adam arbitrio suo tactus est malus. V, 409. Adam per liberum arbitrium perdidit merita, per quod potuit illa habere. X, 959. Adamo merces fuisset meriti non posse peccare, si perseverasset. X, 956. V. Libertas.

Adæ corpus quale fuit. VII, 595, 598. Adam secundum corpus terra erat. X, 110. Adæ primo corpus animale. VI, 305, 307, 402. Adami et Evæ corpora ante peccatum non erant corruptibilia. VI, 353. Adami corpus prius animale, postea spiritale factum esse quidam opinati sunt. III, 352. Discutitur hæc opinio. III, 352. Adæ corpus spiritale factum fuisset merito obedientiæ. VII, 402.

Adam non patiebatur discordiam carnis et spiritus. X, 172, 175, 1536. Nec necessitatem certandi cum vitio. X, 802, 818. Adæ corpus anime ejus perfecte simulabatur. X, 172. Anima Adæ ante peccatum, etiamsi nondum spiritale corpus, sed animale, tamen pro arbitrio regebat. II, 589. Adam plenum habebat dominium in membra sua. X, 565. Adami si concupiscentiam ante peccatum habuisset, miser fuisset. X, 1531. Adamum miserum faciunt Pelagianum etiam in paradiso. X, 1536. Præsentia Adami miserum eum fecisset. X, 955. Adam ante peccatum nudus a simulatione, sed divina luce vestitus. III, 208. An Adam habuerit affectus timoris et doloris ante peccatum. VII, 417. Nullam pati poterat corporis aegritudinem. I, 601.

Adam mortalem factum, qui sive peccaret sive non peccaret moriturus esset, dogma Cælestii. X, 553; et Pelagianorum. VIII, 48; X, 1170, 1178, 1562, 1559, 1560, 1561, 1570, 1571. Hoc dogma Pelagius in judicio Palestino damnavit. X, 1178. Fictio corde damnavit hæresim suam. X, 1089. Damnavit hæresim suam, ne damnaretur. X, 1556. Licet in judicio Palestino damnaverit dogma suum Pelagius, tamen non timent tenere Pelagianum. X, 1275, 1279. Adam etsi non peccasset, fuisse vel corpore moriturum desinunt Pelagianum dicere, uti existimat Augustinus. II, 875. Adam mortem non timebat. X, 1556.

Adam immortalis est creatus. X, 1598. Adam immortalis creatus est, quatenus poterat non mori. III, 354. Adami

poterat non mori si peccare nolisset. X, 4538. Adam non mortuus fuisset nisi peccasset. VII, 395, 397; X, 109, 1556. Adam in corpus spiritale mutandus fuerat. X, 410. Adam si non peccasset, sine defectu fuisset annosus et tempore quo Deus vellet a mortalitate ad immortalitatem sine media morte venturus. X, 410. Adam et posterius ejus possidet in angelicam formam citra mortem mutari. III, 397. Si Adam juste vixisset, corpus ejus in spiritalem habitudinem mutatum fuisset, nec ivisset in mortem. III, 353, 354, 355, 395. Adam post genitos filios, sine interpositione mortis, ad meliora perductus fuisset, si non peccasset. VI, 281. Adam et Eva eorumque posteris si praeceptum Dei non violasset, ita erant victuri quamvis in corpore animali, ut nunc vivunt Elias et Enoch. X, 1597. Adam si non peccasset, talis esset, vita Sanctorum sine mortis experimento, qualis erit post resurrectionem. VII, 417.

Adam, licet spiritualis mente, corpus tamen habuit animale, etiam in paradiso constitutus. III, 355. Adae non spiritale, sed animale corpus a Deo formatum est. III, 351. Corpus Adae ex hoc mortale, ex quo animale. III, 353, 354. Adae corpus factum est propter peccatum, non mortale, sed mortuum. III, 354. Adam quatenus mortalis creatus. X, 1060. Adam mortalis erat conditio corporis animalis, immortalis beneficio creatoris. III, 354. Adam etiam non peccasset, mortuus fuisset, nisi de ligno vitae edisset. VII, 396. Adam in paradiso habebat ex lignorum fructibus refectonem contra defectionem, et de ligno vitae stabilitatem contra vetustatem. X, III. Adam ante lapsum usus est ligno vitae. X, 172.

Adam morti addictus, quia peccavit. X, 1571. Adam mortuus merito culpae, non necessitate naturae. X, 1560. Adam et Eva ex quo peccaverunt, per mutabilitates aetatum, morbo quodam concepto ierunt in mortem. X, 120. Adam mortuus esse dici potest ipso die, quo de ligno comedit. VII, 386. Adam quot nodis mortuus est. VII, 387. Adam mortem animae, non corporis, peccato meruisse quidam non recte arbitrantur. III, 535. Adae spiritus quadam morte infidelitatis extinctus. X, 113. Adam per peccatum factus est homo vetus qui corrumpitur, etc. III, 534. Adam mortalis factus genuit homines mortales. VII, 379.

Adae quomodo locutus sit Deus. III, 382. A ligna specie corporali. III, 387. Adamo cur arbor vitata. VIII, 562, 615, 616. Adam cur prohibitus sit a re bona. IV, 896. Adam et Eva quare a ligno scientiae boni et mali prohibiti. X, 172. Prohibito iacta Adamo non vendendi de ligno scientiae defenditur. VIII, 615, 616. In prohibitione, etc., nec instituit Deus quod obsesset, nec voluit quod non potuit, nec infructuose voluit quod homo non erat servatorum, jubere. VIII, 615, 616. Ideo praeceptum licet levissimum dedit ei Deus, ut se esse Dominum commoneret. VII, 422. Adamum non cibum, sed prohibitus cibus perdidit. II, 140. Vide Lignum scientiae.

Adamus cur creatus, qui praesciebat peccaturus. VI, 552. Cur Deus jussit Adae et Evae, quod sciebat illos non esse servaturos. X, 165. Adae tentationem et casum cur Deus permisit. V, 173; VII, 453, 456. Adam Deus in ea salute, in qua conditus erat, custodire voluisset si praescisset non peccaturum. VI, 276. Deus non ignarus fuit Adamum peccaturum, sed simul praescivit quid boni et justii de peccante esset facturus. VIII, 614. Tentatio et culpa Adami permessa est ad utilitatem posterorum. III, 435. Adam animalis primum, deinde spiritualis tum effectus est, cum in paradiso praeceptum perfectionis accepit. III, 201.

Adami lapsus causa. III, 1605. Qua ratione Adamus ad peccandum iuductus sit. III, 455, 454. Adam non credidit serpenti. III, 452, 453. Adam dicitur ab Aj ostolo non esse seductus. VII, 419. Adam licet non seductus, non tamen ideo minus reus. VII, 419. Adam non errore sed necessitudine sociali peccavit. VII, 419. Et amici quadam benevolentia, non carnis victus concupiscentia. III, 455. Adam mitatus est Evam peccando. X, 1225.

Adae peccatum ab animo cepit per elationem. X, 685. Adae superbia cecidit. III, 2040. Adae peccatum a superbia primo inceptum. VII, 420, 421. Et defectione a summo bono. VII, 420, 421. Adam appetitum non esse sub dominatione Dei. III, 584. Adam inter paradisi delicias noluit servare justitiam. X, 185. Adam avaritia cecidit, quippe cui Deus sufficere non potuit. III, 2059. Rapere voluit divinitatem, perdidit felicitatem. IV, 816. In Adae praevagatione voluntas mala malum opus praecessit. VII, 420. Adam sine certamine victus. X, 1125. Ad omnem fugit a facie Dei. IV, 1854. Credit Deum facile indulgendum veniam peccati. III, 446. Excusationes Adami et Evae plene superbia. III, 449. Quo sensu dicit Deus, Ecce Adam iustus est tanquam unus ex nobis. III, 451. Adam prius deseruit Deum, quam desertus est. VII, 587. Adae peccatum ex eo tempore requiri debet, ex quo potuit vivere vel bene vel male. III, 546.

Adami lapsus nihil deo nocuit. VI, 355. Vide Homo. Adami peccatum non potuit perturbare Dei consilium. VII, 418.

Adami casus ad experimentum cavendi debet nobis valere, non ad imitationem peccandi. Ideo ille cecidit ut res sursum. IV, 559. Peccatum Adae necessarium fuisse absurdum est credere. VII, 450. Adam etiam non peccasset, potuissent tamen posterius ejus peccare. VII, 418.

Adam in paradiso peccavit. X, 471, 794. Adami apostasia inoffabilis. X, 1274, 1275. Culpa magna fuit. X, 4572. Peccatum magnum. X, 1179. Tanto gravius, quanto facilius, peccatum est. X, 258, 957. Adae tanto gravius peccatum, quanto ei fuit liberius ab eo abstinere. X, 1148. Vide Libertas. Adae peccatum grandius, quam indicare possumus. X, 471, 1353. An Adae peccatum gravius quam Cain et Sodomitaram. X, 1535. Adae peccatum quare tam grave. VII, 423, 425; X, 1440.

Adae impietas quanta fuerit indicat et divina Scriptura, et ipsa generis humani miseria. X, 1277. Adae peccatum granditate supralicium aestimandum. X, 1555, 1536, 1572. Adae peccatum ut non videatur grande, leve ac prope nullum supralicium esse contendit Julianus, quod meruit. X, 1569, 1572, 1573. Adami peccato peccata posterorum quamlibet horrenda aequari vel praeferi non debent. X, 1553, 4534. Cur Adam post lapsum ante Evam interrogatus. III, 449.

Adae damnatio justa. VII, 425. Adami poena. III, 430. Adae peccati poena justissima. X, 380. Quae fuit Adae poena. VII, 422, 423. Quid perdidit Adam per peccatum. III, 535. Adami imaginem Dei perdidisse peccato, quomodo accipiendum. I, 640. Adam amissa beatitudine in miseriam projectus est. V, 209. De poenis Adae et Evae inflictiis. III, 211. Adam in quales miseria cecidit malo usu liberi arbitrii. VII, 380. Adami posterius post liberum ejus peccatum, in necessitatem praecipitatis sunt. VIII, 121, 125. Ab illa necessitate, Adami posterius per gratiam liberantur. VIII, 125. Adae inobedientia inobedientia retributa est. VII, 425. Inobedientia homini haec est poena reddita ita semetipso, ut ei vicissim non obediatur, nec a semetipso. VIII, 645. Obedientia Adami fuisset mercedi; poena inobedientiae sanctis ejus posteris est exemplo. VIII, 614. Adam priusquam peccaret, nec carnem peccati habuit, nec similitudinem carnis peccati. X, 1584. Adam non talis factus, quales nascuntur hodie infantes. X, 1496. Alia fuit Adae et Evae conditio, alia posterorum. X, 1552. Adam non ad infantilem lebetudinem ac infirmitatem peccato vel poena reductus est. VII, 579. Quod in Adam fuit voluntarium, in nobis factum est naturale. VIII, 166. De poenis Adae, quae in posteris transiunt. I, 1297; III, 211. Per peccatum Adae nuntiata nuditas. X, 1070. V. Membra. Nuditas. Adam cur indutus tunicis pelliceis. IV, 1341.

Adam paradiso expellitur III, 451. Adam cur de paradiso dimissus. X, 185. Adam separari debuit a ligno vitae. III, 451. Adam tanquam excommunicatus fuit. III, 451. Quare Adam contra paradysum collocatus. III, 451. Adam post peccatum a paradiso a Deo dimissus dicitur, non exclusus, quare. III, 215. Adam civis Jerusalem, peccando factus est peregrinus. IV, 1658. Adam homo qui descendebat ab Jerusalem in Jericho. III, 1540. In punishmente Adami et ceterorum peccantium, nec futurorum improvidus Deus, nec impotens, nec malitiosus, nec aemulus. VIII, 614, 616, 617.

Adae peccatum ipsum solum lassisse et non genus humanum, dogma Coelestii. X, 358. Et Pelagianorum. X, 451. Adae peccatum non ipsi soli nocuisse, et in antes non esse in eo statu, in quo Adam fuit ante peccatum, quo sensu intellexit Pelagius. X, 395. Adam primus accepit morsum serpentis cum veneno. V, 1512. Adae culpa mors omnium. II, 825, 826; X, 1157. Et ejus praevagatione polluit omnes. X, 1227. Adam unus homo et totum genus humanum. III, 1475. In Adam genus humanum tanquam radicaliter institutum est. III, 345. In Adam omnes unus homo finitus. X, 115, 194, 444, 1219, 1401. In Adam omnes fuerunt quando peccavit. VII, 380. In Adam omnes peccaverunt. X, 953. Adae posterius vinculo damnationis obstricti. II, 813, 838, 859. In Adam omnes fuerunt ratione seminis quando damnatus est. VII, 378; X, 1442. Peccato et mortii primi hominis obnoxii omnes nascuntur, et simul justitiae vitaeque aeternae secundum hominis sociati renascuntur. X, 121. Ex Adamo trahitur originale peccatum. I, 649, 654. Adami peccatum ab omni nascente etiam de parentibus renatis trahitur. X, 471. Adae posterius per naturalia jura propaginis et peccato et damnationi obnoxii. X, 1355. Omnes filii Adae naturaliter mali. X, 1251. Adae peccato humanum genus oleastrum factum est. X, 453. Ex Adam et super Adam multa peccata nascuntur. IV, 1735. Adae peccatum quomodo et nobis alienum, et nostrum. X, 1210.

Adam. Initium peccati ex Adam factum esse quatenus ceteri eum imitati sunt, docebat Pelagianus. II, 679, 684. Pelagianus, qui docebat initium peccati ex Adam factum esse quatenus ceteri eum imitati sunt, refeluntur. II, 684. Adam an posterius exemplo tantum peccandi viderit. X, 1161. Adam exemplum quidem est voluntate peccantium, sed

origo est cum peccato nascentibus. X, 114, 115. Si in Adam omnes imitatione peccaverunt quia primus peccavit, in Abel omnes justificantur quia primus iuste vixit. X, 119. In Adam peccaverunt omnes, non imitatione tantum, sed contagione. X, 251, 868, 1217. Adæ peccatum non imitatione tantum, sed propagine in omnes transit. X, 462, 463, 1186. Similitudo transmissionis peccati ex Adamo. X, 1218. Ad Adam pertinet omnis qui ex illa successione propaginis nascitur, sicut ad Christum omnis qui in illo gratiæ largitate renascitur. X, 1211, 1224. V. Omnes.

Adam et Christus ab Apostolo propositi, ille ut generationis, hic ut regenerationis auctor. X, 1163. Adam et Christum Apostolo proponente, imitationem imitationi, non regenerationem generationi opponunt Pelagiani. X, 1202. Secus Apostolus. X, 1263. In Adam non prima secundum Julianum forma peccati, sed maxima: similiter et in Christo non prima iustitiæ forma, sed maxima. X, 1537, 1575. Adam forma peccati propter generationem, non propter imitationem. X, 1255. Peccare in similitudine prævaricationis Adæ quid. X, 116.

Adam ante lapsum sanguine Christi non indignus. X, 955. Adamo ad quam rem præferat penitentia. X, 1582. Adamus recte creditur per Christum ab inferni vinculis solutus. X, 1525, 1582. Adamum per Christi gratiam, quando descendit ad inferos, ab inferni dolibus liberatum credit Ecclesia. X, 1553. Adam Dei misericordia liberatus ex inferno. X, 258. Adam solutum fuisse doloribus inferni Ecclesia consentit. II, 711. Primi parentes salvati. X, 185. Adam salutem contradicunt Tatiani. VIII, 50.

Adam primus, Adam secundus. X, 1553. Adam quatenus forma futuri Adæ secundi. X, 462, 1171, 1223, 1225. Adam quomodo forma Christi. II, 684. Omnes in Adam, omnes in Christo. V, 1333. In Adam Christus, et Adam in Christo. IV, 1296. Nemo in mortem nisi per Adam, nemo in vitam nisi per Christum. II, 843. Adæ caro simul habuit et vulnus prævaricationis, et medicamentum vulneris. III, 424. Adam non potuisse erui ex prævaricatione, nisi statum prius tunc liberatis Christi Domini reformasset adventus, ait Innocentius. II, 785. Quia cecidit Adam, ideo descendit Christus; ille cecidit superbia, ille descendit misericordia. IV, 1596. Christus plus præstat regeneratis, quam eis Adam nocuerat. II, 684.

Adam victus in Job. III, 2007. Adam victus in paradiso, vicus in stercore. III, 2007. Adam in stercore cautior, quam Adam in paradiso. IV, 220. Ab Adam homines, a Christo filii hominum dicitur in Scriptura. II, 518. Non tamen ubique. II, 518. A iam homo, non filius hominis. IV, 330. Cur quorundam tantum filiorum Adæ nomina exprimauntur in serie generationum. VII, 456.

Adam an solos Cain et Abel ante Seth genuerat, non potest affirmari. VII, 456.

Adam utrum soleret corporeis oculis Deum videre, non evidenter apparuit. VIII, 836.

Ab Adam nondum sex milia annorum complentur. VII, 599.

Adam si hodie moreretur, paucos dies viveret. V, 1318.

Adam origo duarum civitatum. VII, 406.

Adami hæretici, eorumque dogmata. VIII, 31.

Adelphus a Thasbalt. IX, 222.

Adeodatus naturalis filius Augustini. I, 769. Augustino horrore est illius ingenium. I, 769, quod magnum quiddam pollicebatur. I, 962. Adeodatus interloquitur in libro de beata vita. I, 963, 968. Sensus ipsius sunt omnia, quæ ex alterius collocutoris persona referuntur in libro de Magistro edito Romæ cum esset in annis sedecim. I, 769. Etatis anno ferme 15, cum Augustino baptizatur. I, 769. Adeodatus præmatura morte rapitur. I, 769.

Adeodatus episcopus. II, 759, 780.

Adeona dea. VII, 128, 196.

Adeps frumenti. IV, 1046, 1950. Adipem in escam non sumunt Judæi. III, 684.

Adhærere Deo quantum bonum. VII, 350. Adhærere Deo beatissimum. I, 1522. Bonum est creato spiritui adhærere Deo semper, ne quod adeptus est conversione, aversione lumen amittat. I, 846. Adhærere Deo incorporealiter potest, qui potest Deum invisibiliter videre. II, 615. Adhærere Deo non valemus, nisi dilectione, amore, caritate. I, 1522.

Adimantus Manichæi discipulus. V, 100; VIII, 129, 130. Prænominis dictus est Addas. VIII, 129, 130, 665. Adimanti opus sive liber. VIII, 207, 663, 252. Adimanti error de anima refellitur. VIII, 144. Ejus calumniosa objectio ex Apostolo. V, 100. Adimantem solum Manichæum præferebat Faustus. VIII, 207, 252.

Adjuro te, pro, jura mili. III, 492.

Adjuutorium Dei nobis necessarium. V, 108, 121, 575, 836, 891, 895, 1167, 1171. Illud orandum ad faciendum bonum, X, 1202, 1295. Vide Gratia. Deo desistente ab adjutorio, laborare potes, vincere non potes. IV, 1424. Sine adjutorio Dei

non potest homo intelligere et obedire oculis et auribus cordis. III, 770. Adjutorium Angelo et primo homini necessarium, si tunc delisset, non sua culpa cecidisset: nunc quibus deest, poena est peccati. X, 930. Adjutorium Dei si desit, non ideo est excusabile hominis vitium. III, 771. Adjuvat Deus ut faciamus ejus jussa a quo speramus promissa. V, 1669. Non est durum et grave quod Deus imperat, qui adjuvat ut fiat quod imperat. V, 584. Adjuvat non solum sanctificando, illuminando, etc., sed etiam caritatem dando. X, 1291. Adjuvantur omnes sancti a Deo, sed intus ubi nemo videt. IV, 625. Adjutoriorum duo genera. X, 321. Adjutorium sine quo aliquid non fit, et quo aliquid fit. X, 936. Vide Gratia.

Admetus Rex. VII, 571.

Admirationem quænam causent. VIII, 871. Admiratio oboritur ex re insolita et insperata. I, 981; III, 179. Non est sine quadam formidine. IV, 1412. Quædam admiratione digna in homine fidelis. IV, 469. Quod fidem credentium admiratur Christus, nobis mirandum esse significat. III, 180.

Admiratio pro laude. II, 707.

Admirare aliquam, id est, facere eam uxorem. III, 624. Adolescentes paucissimi sunt, qui ab ineunte adolescentia nulla damnabilia peccata committant. VII, 750. Adolescentiæ quænam vitia adolescenti abundare. VII, 556. In adolescentibus qui dant operam litteris, coercendi sunt remotionis et iuavis iactantiæ motus. I, 991. Adolescentibus præcepta morum traduntur. I, 1006.

Adoniam quid. III, 565.

Adonai interpretatur Dominus eo modo quo solus Deus dicitur Doniuis. VIII, 313.

Adonis a primo dente extinctus. VII, 185.

Adoptio filiorum. V, 318. Adoptandi consuetudo antiqua in populo Dei. III, 1072. Adoptionis vinculum ab antiquorum moribus alienum non fuit. VIII, 215, 216; neque a sacris litteris. V, 349. Adoptionis varia exem. la. VIII, 215. Adoptans dici potest genuisse non carne, sed caritate, quem filium sibi adoptaverit. III, 1073. Adoptionis lex filios etiam mortui adoptabat. I, 633. Adoptionis genus duplex. VIII, 206.

Adoptionis nomen plurimum valet in nostræ fidei Sacramento. VIII, 215. Adoptio filiorum Dei quæ. III, 1268. Adoptio hominum quomodo fit a Deo. VIII, 215. Adoptionem parvulorum in baptisate agnoscebant Pelagiani. X, 573, 585. Dei misericordia et benevolentia homines adoptando. III, 1394. Adoptio credentium jam facta, spiritu, non corpore. III, 2075. Adoptio nostra non erit perfecta nisi in cælo. VII, 729. Adoptio et glorificatio hominis non ex meritis ipsius, sed ex gratia Dei. III, 1276.

Adorare et rogare non convertuntur. VIII, 731. Adoratio humanitatis Christi. IV, 1264. Nemo Christi carnem manducet, nisi prius adoraverit; et non solum non peccatum adorando, sed peccaremus non adorando. IV, 1264. Homo fit similis ei quem adorat. III, 1466. Non adorandæ creaturæ unde aliqua similitudo ducitur ad Christum vel sanctos significandos. IV, 1193. Christiani nullum mortuum rum colunt, nihil ut numen adorant quod sit factum et conditum a Deo. II, 85. Adorare in templo et ad templum differunt. IV, 86. Acquirere quid significat. VII, 537.

Adrastus Cyzicenus nobilis mathematicus. VII, 720.

Adrumetum. IX, 204.

Adrumetini monachi turbantur quibusdam in illis sic gratiam prædicantibus, ut negent liberum arbitrium, Deumque redduntur unicuique secundum opera ejus; non recte intellecta Aug. epistola ad Sixtum, de qua Evodius consulat. II, 969. Illis Aug. epistola rescripsit Evodius. II, 969. Vide Notas. Augustini epistolam ad Sixtum apud ipsos interretaretur sabinus præbiter, nec sedatur contentio. II, 976. Adrumetinorum monasterii Cresconius et Felix erant monachi. II, 969. Cresconius et Felix ad Augustinum perrexerunt ante festum Paschæ, II, 970; et cum eis alter Felix, et cum eo Pascha egerunt. II, 971. Augustinus Valentianum rogat mittatur ad se is a quo se turbatos dicebant. II, 970, scilicet Florus. II, 973. Florus ad Augustinum venit. II, 977, cum Valentini litteris; quibus ab erroris suspitione liberatur. II, 976. Adrumetini monachi inter se de gratia et libero arbitrio dissidentes consulunt Augustinum, qui a i eos librum super ea re scribit. I, 636. Librum de gratia et libero arbitrio ad ipsos scribit Augustinus. II, 972. Ad ipsos mitit Augustinus quæ contra Pelagianum errorem collecta erant. II, 972. Adrumetinorum monachorum occasione de Correlatione et gratia prodit liber. II, 1002.

Adscensionis et adventus Spiritus sancti festa traditione recepta sunt. II, 200.

Adscensio Christi pignus nostræ. V, 1210. Non adscendit in cælum, nisi qui inhaeret Christo. V, 370.

Adscensus interior in Deum. IV, 413, 1629, 1659, incipit ab humilitate. IV, 1605, 1673.

Adventus, adventitii perhibentur. IV, 1518.

Adventus Christi duplex. IV, 1235, 117; V, 121, 126,

vel in Ecclesia, vel in corpore proprio. II, 920. Adventus Christi primus et secundus quid differant. III, 1624. *Vide* Christus. Comparatur inter se duo adventus. IV, 1258. Adventum Christi Danielis hebdomades transactum significant, non futurum. II, 909, 911. Ita censent ejusdem prophetiæ expositores. II, 912, 917, et Hesychie mens est. II, 903, 911. An ad utrumque adventum pertineant hebdomades Danielis. II, 911. Adventus Christi quæ fuit utilitas. IV, 1766.

Adventus Domini ad iudicium, computatis annis ab Adam, post septem annorum millia futurus a nonnullis creditur. IV, 90. Refutatur hæc opinio. IV, 90. Qui dicit Domini adventum citius esse futurum, et qui dicit tardius esse futurum, uterque errat. II, 924, 925. Adventus Christi optandus. IV, 811, quomodo. IV, 811. Diligendus et expectandus. II, 909. Si amamus Christum, utique adventum ejus desiderare debemus: perversum enim est, si tamen verum, quem diligis, timere ne veniat; petere adventum ejus, et timere ne exaudiaris. IV, 1915. Adventus Christi durus est duris, mitis est piis. IV, 1237. Tribulationes facit Christus ad inflammandos animos desiderio adventus sui. IV, 125. In potestate tua esse quomodo expectes venturum Christum: ideo differt venire, ut cum venerit, non te damnet. IV, 1257. Adventum Domini vere desiderat et expectat, qui pie vivit. II, 904, 905, 909. Ad eum quisque se præparare debet. II, 903, 906, 907, 908. Non resistamus primo adventui, ut non ex aevacum secundum. IV, 1235.

Adversarius occultus grande malum. VII, 632. Adversarius a nobis vincendus ut coronemur, quis sit. VI, 289. Adversarius auxilio Christi vincitur. VI, 291. Adversarii et nocentes tolerandi ut phrenetici, parvuli et infirmi. III, 1258. Adversarius tuus cui debes consentire dum lueris in via, quis sit. IV, 342; v. 76, 245, 656, 1171, 1698. Adversarius est voluntatis tuæ sermo Dei, donec fiat auctor salutis tuæ. V, 656.

Adversa quare justis et injustis communia. VII, 20, 31. Amatores hujus sæculi crebrius inter adversa quam inter prospera cordis aures admovent veritati. II, 958. In adversis magis cogitant amatores hujus sæculi evadere unde anguntur, quam capere unde curetur. II, 958. In ferendis adversis constantia. V, 625. Adversis in rebus contra Deum non murmuraandum. V, 1557. *Vide* Flagellum. Tribulatio. Non deest suis Deus in adversis. VII, 28. Deus affligi permittit quos diligit. II, 424. Adversitates temporales necessariae sunt exercendæ atque perficiendæ virtuti. III, 1220. Adversitas, vel supplicia quibus puniuntur peccata, vel exercitationes quibus diluuntur. VIII, 588. Adversitates temporales a Deo possunt imperari, et propter Deum debent tolerari. VIII, 451. Adversitas donum est admodum Dei. II, 957. Ad sedes felicitatis æternæ venire non possumus, nisi temporalibus malis exerciti non defecerimus. II, 267. In tormentis beati dicuntur pii, quia spe beatitudinis adipiscendæ mala hujus vitæ fortiter perferunt. II, 675. Adversitas quælibet temporalis facile toleratur, ut æterna pœna vitetur, æterna quies comparetur. V, 444. Spe beatitudinis adipiscendæ mala hujus vitæ pii fortiter perferunt. II, 668, mala sæculi tolerat recti corde. III, 1025. *Vide* Afflictiones.

Adversitates quibusdam utiles sunt, quibusdam perniciosæ. VIII, 451. Adversitas nulla frangit quem felicitas nulla corrumpit. IV, 1058, aut quem non decipit sæculi hujus prosperitas. V, 687. Adversitas omnis corporalis atque spiritalis elemosynis et jeuniis atque orationibus superandæ sunt. V, 1042. Adversitas et prosperitas, utraque cavenda est, ista ne corrumpat, illa ne frangat. IV, 1824. Adversitates devitandæ cum Deus apertissime adiutor est. III, 615. Per malos et iniquos Deus flagellat pœnis temporalibus quos voluerit. II, 995.

Adulatio est fallaci laude seductio. V, 1561, falsa laus. IV, 1824. Adulatione plerumque homines mentiuntur. IV, 87. Adulatio comes est omnibus malis. IV, 142. Adulatio oleum peccatoris. IV, 1824; IX, 66. Nemo graudetur homini qui prosperatur in via sua, cujus peccatis deest ultor, et adest laudator: major hæc ira Domini est. IV, 126.

Adulator. V, 579, 1220. Adulatores laudem suam tanquam oleum venditant stultis. II, 571; IV, 1921; VI, 46. Peccatoribus adulari quantum malum. IV, 581. Adulantium lingue alligant animas in peccatis; delectat enim ea facere in quibus non solum non metuitur reprehensor, sed etiam laudator auditur. IV, 126. Adulatione trahunt in se, quos ad peccata illectant, et eos tanquam devorant. IV, 87. Adulator, adstipulator est facti. IV, 381.

Adulantes amici perveniunt; inimici litigantes plerumque corrugunt. I, 772. Nagis amat objurgator sanians, quam adulator unguens caput. II, 114. Adulatoris lingua plus persequitur, quam manus interfectoris. IV, 809. Non timebis comminatoremi, si non amas. IV, 675. Aliqui dicunt bona nostra malo animo, alii mala nostra bono animo: utrique cavendi. I, 419.

Adulteri male utuntur corporis bono. X, 1451. Adultero-

rum membra, et divina opera, et membra naturæ; athena vitio, et per hoc diabolo subjecta. X, 1407. Adulteri redarguuntur. V, 85. Adulterantem virum, non propter carnem, sed propter caritatem dolere debet femina Christiana. V, 85. Adulterorum fœda excusatio. V, 84. An mulier marito permittente possit misceri alteri viro, et vicissim. III, 1254. Historia de hac re. III, 1254.

Adultera quamvis aliqua damnatione, morte tamen non plectebantur. VII, 82. Adultera mulier cur non fuerit lapidata. IV, 1325. De muliere adultera. V, 109, 1389. Adulteræ mulieris historia in Græcis plerisque exemplaribus non legebatur. VI, 431. Adulter permanens in adulterio ad baptismum non admittitur. VI, 220, 482. Adulteris penitentibus recte pax datur. II, 341. Antonini Lex contra adulteros. VI, 474. *Vide* Conjugium.

Adultera quædam animæ, quædam fornicariæ. V, 417. *Vide* Fornicatio.

Adulter serpens antiquus. IV, 451.

Adulter ut lætatur carne corrupta, sic diabolus corrupta mente. IV, 452.

Adulterium, quid sit. VI, 375, unde dictum. V, 545. Adulterii malum quam late patens. V, 78, 85. Adulterium unde malum convincatur. I, 1225. Adulterium, non ideo malum est quia vetatur lege, sed ideo vetatur lege quia malum est. I, 1225. Adulterium duplici præcepto prohibuitur. V, 71. Adulterio non solvitur conjugium. VI, 452. Infantes ex adulterio nati non ob hoc peccatores. III, 418. Adulterinis conceptibus Deus juste animas largitur. II, 778. Contra adulteria quidam in totum penitentiam locum clausurunt. II, 510. De adulterinis conjugii liber. VI, 451. Adulterium inter deos frequentatum. VII, 81. Adulterium carnis, et adulterium cordis. V, 1439. Adulterium animæ colentis dæmonia. V, 76. Adulterium est amare aliquem hominem pro Christo. III, 1497.

Adulterinam pecuniam erogare. VI, 228.

Advocatus, qui causam malam egit, restituere tenetur. II, 663.

Advocati nostri sic Martyres sunt, ut tamen unus sit Advocatus noster Christus. V, 1295.

Adytum templi. IV, 204.

Ædificantium duo sunt genera, aut super arenam, aut super petram. III, 1441. Ædificare in petra, et Ædificare in arena, quid. IV, 1535. Ædificat in petra, qui ad tentationes præparant; ædificat in arena, qui felicitatem terrenam promittunt. V, 275. Ædificare aurum, argentum, et lapides pretiosos, quid. IV, 223. Nil amantes præter Christum, ædificant aurum, argentum, etc. Amantes cum Christo terrena, quæ tamen ei non præferant, ædificant lignum, stipulam, etc. IV, 222. Qui ædificat anorem terrenorum super fundamentum regni cælorum, salvus fiet, sic tamen quasi pro ignem. IV, 1044, 1045.

Ædificatio civitatis spiritalis. IV, 1620. Ædificatio et dedicatio domus Dei in nobis. V, 1471. Ædificatio in labore, dedicatio in lætitia. V, 1476.

Ædificium Dei sumus, quia qui cœlit nos, habitat in nobis. IV, 802. Gratia Dei, non meritis præcedentibus ædificamur in locum sanctum Dei. IV, 816.

Eger. *Vide* Ægrotus.

Ægeria nympha Pontipili conjux habita. VII, 223,

Ægialeus primus rex Assyriorum. VII, 561.

Ægis, scutum Jovis. III, 1056. Unde sic nominatur. III, 1056.

Ægritudo alterius quomodo suscipienda ex caritate, ut sublevetur. VI, 80.

Ægrotare. Nasci hic in corpore mortali, incipere ægrotare est. IV, 1520. Ægrotare et convalescere non æque habet homo in potestate. V, 830, 1269. Ægrotat periculosius, qui se sanum putat. V, 495.

Ægrotorum duo genera. V, 495. Ægrotus et infirmus in quo differunt. V, 277. Æger medico consilium dare non audeat. IV, 1914, 1915. Ægroti concordia cum medico. V, 82. Æger non exauditur ad voluntatem, sed ad sanitatem. V, 1299. Ægrotus præcepta medici observando, non nisi paulatim fit sanus. V, 1270. Ægrotus, qui irridet medicamentum suum, nihil est superbius. IV, 1858. Ægrotantium illicita remedia. V, 1459. Ægrotus sanari nolens remediis superstitiosis, fit martyr in lecto. V, 1501. Ægrotos duos facilius fert sanus unus, quam duo ægroti se invicem singulos: sic malos facilius ferunt boni. IV, 190. Ægrotos omnes Christus medicus invenit. V, 495. Ægroti quo remedio per Christum sanati. V, 496. Ad poculum sumendum exemplo medici Christi invitamur. V, 545, 781. Ægroti multi in lecto diabolum vincentes. V, 52.

Ægroti ad piscinam sanatio figurativa. V, 686, 690, 695.

Ægyptii ex semine Cham oriundi. IV, 1308. Ægyptiorum regnum florebat Abraham temporibus. VII, 497. Ægyptiis tradidit litteras Isis. VII, 597, 599. Ægyptiorum sapientia commentitia, antiquitate posterior est prophetia Abraham.

VII, 397. Et Patriarcharum nostrorum. VII, 399. *Ægyptiorum* sapientie communitate antiquitas refellitur. VII, 399. *Ægyptiorum* sapientia, maxime Astronomia. VII, 399. *Ægyptii* Geometricam dilexerunt. III, 549.

Ægyptiorum mos circa mortuorum corpora. V, 1608.

Ægyptii condiendis corporibus mortuorum præcellunt. III, 502. *Ægyptiorum* religionem casuram prædixit Trismegistus. VII, 248, 251. Et hoc accepit a demonibus. VII, 248, 251.

Ægyptii pastores abominabiles. III, 603. *Ægyptiis* sacrificia Israelitarum abominabiles sunt. III, 603. *Ægyptii* Hebræis i proximi dicuntur. III, 307.

Ægyptiorum *Agæ* uocem exponuntur. IV, 1001; V, 67.

Ægyptii cur raris et muscis doniti sunt. III, 2059. In *Ægyptiis* figura præsentis sæculi.

Ægyptiorum spoliatio male a Fausto reprehensa. VIII, 443. *Ægyptios* ab Israelitis i mutua auri et argenti acceptione decipi, quomodo permisit Deus. VI, 54. *Ægyptiorum* diuitie, quas Israelitæ abstulerunt, ipsis erant debite. IV, 1490. *Ægyptii* s. oliati, figura Christianorum proficentium ex Ethiorum scientia. III, 64. *Ægyptiorum* submersio in rubro mari, figura abolitionis peccatorum in baptismo. III, 1722; V, 37.

Ægyptiaci dies. III, 2159.

Ægyptus. V, 294, 292, 768. *Ægyptus* terra Cham. IV, 1398. *Ægyptus* i Hebræa lingua tenebras vel tribulationes significat. IV, 1001. *Ægyptus* interpretatur afflictio, et figuram sæculi refert. IV, 1477, 1780. *Ægypti* situs. IX, 425.

Eductus populus Dei de *Ægypto*, quid iuravit. IV, 487.

Exitus Israel ex *Ægypto* mystice exponitur. VIII, 269. In *Ægypto* frumentorum copia ex inundatione Nili, pasceorum verg e contra. III, 391.

Ælianus vel *Ælianus* interpretatur Fontes. VIII, 457.

Ælianus Proconsul. II, 399. *Ælianus* Proconsul Africæ. IX, 540, 611, 649, 686. Quo tempore Felices causam audivit. IX, 687. *Æliani* sententia qua Felix aptugæensis purgatus et absolutus. est. IX, 540.

Ælius diaconus. IX, 513.

Æmilianus episcopus. II, 789.

Æmilii et *Castus* martyres. V, 1295.

Amulani ut velint iniquos, mouentur boni, cum florere illos vident. IV, 1201.

Amulatio et inuidia quid differant. III, 2142. Amulatio proclivis ad suspicandum malum. IV, 1453.

Æneæ pater, Anchises; mater, Venus. VII, 81. Quo tempore *Æneæ* in Italiam venit. VI, 576. *Æneam* venisse Carthaginem non est verum. I, 671. *Æneæ*, pius appellatur. VII, 16. *Æneæ* domus, id est, Romani. VII, 462. *Æneæ* deus a Latinis factus est. VII, 576, 577.

Ænigma quid. VIII, 1068, 1069. *Ænigma* est obscura parabola quæ difficile intelligitur. IV, 346. *Ænigmata* valent ad amorem veritatis accendunt. VI, 320.

Ænigmatista poete vocantur. III, 759.

Æqualitas ipsa vera, atque ihsa vera et prima unitas, non sensu sed mente conspiciuntur. III, 146.

Æquanimitas quomodo servanda. IV, 1212.

Æquitas ab æqualitate dicta. I, 1043.

Æquitem perdere Deus non potest. IV, 744.

Æonas triginta admittebat Valentinus, quomodo. VIII, 28.

Vide Ptolæus. Marcus.

Aer non est præternaturalis in Genesis historia. II, 281, 292. Aer quando et cur factus sit. III, 258. Aer, calum dicitur. I, 863; VI, 292; VII, 684. Aer, cæli et celorum nomen accepit. III, 265, 279, 281. Aer terræ, aquæ, cælo, firmamento pro sua puritate vel impuritate deputatur. III, 258, 259, 274, 281, 282. Aer Junoni datur. VII, 119. Aerem deum esse sensit Anaximenes. I, 782; II, 445. Aeri infinitorum causarum tribuit Anaximenes. VII, 226, 230.

Aer est quid aliud ab æthere secundum Poetas. VII, 119. Ventis, tonitrua, nubes, pluvia, grando, serenitas, sunt in inferiore aere. III, 284. Non in sublimiore. III, 237. Aer comparatione aquarum siccus sentitur. III, 238. Aerem aqua superiorem esse probatur. III, 264. Aer in humilium naturam conversus creditur tempore diluuii. III, 280. Aer quomodo gestaudis volatibus avium sit accommodatus. III, 238, 282, 286.

Aer alimentum est. I, 1251. Sine aere, nullus sensus aut motus corporis. III, 363.

Aer est carcer peccatorum angelorum. III, 283, 750; IV, 1943. Aeris animalia demones. I, 915, 1007. Qui nos acutissime ac subtilitate sensuum superant, non ratione. I, 916.

Ærius a quo *Æriani*. VIII, 39, 40.

Æriani quid addunt *Æriani*. VIII, 59, 40.

As inventum ante ferrum. VII, 214. *Ære* antiqui colebant terram. VII, 214.

Æschines. IX, 468. *Æschines* Atheniensis tragicus actor rempublicam capessivit. VII, 50.

Æsculapius deus. VII, 128.

Æsculapius deus medicus. VII, 128. ab *Æsculapio* Romano

advocatus. VII, 87, 97. *Æsculapio* naviganti Romam *Æsculapio* serpens comes adhesit. VII, 294. Templum *Æsculapio* consecratum in monte Lybia. VII, 254. *Æsculapius* homo idem et deus. VII, 254.

Æsopi fabule. VI, 538. *Æsopi* fabulas versibus prosecutus est Socrates. III, 1048.

Ætas nostra que. IV, 1947. *Ætas* prosperitatem sæculi, hiems adversitatem designat. IV, 475, 804. Perverentes spirita per ætatem, novelli in fide per ver significantur. IV, 941. *Ætas* nostra, Christi est adventus; hiems nostra, Christi occubatio. V, 217.

Æstimare Dei, est ordinare. IV, 1863. *Æstimator* integer rerum, quis. III, 29. Juste et sancte vivit. III, 29.

Ætates mundi sex. III, 1515, 1461; VI, 13, 338; per sex hydrias significantur. III, 1461. Sex mundi ætates ad sex creationis dies comparantur. IV, 1182. Unde incipit ætas quælibet, et quo finitur. III, 190. Sex illæ ætates q erose sunt, in septima sperantur requies. III, 190. *Ætates* mundi septem per septem dies designatæ. III, 190. *Ætates* quatuor ab Abraham usque ad finem sæculi. VIII, 138. *Ætatem* sextam imchoavit Nativitas Christi. VIII, 892. Cur istæ ætates sint inæquales. III, 195.

Ætatis gradus. II, 966. *Ætatis* quot gradus, tot mortes ætatum. IV, 1686. *Ætates* duræ, senectus et senium. IV, 894. *Ætas* senieris et senis quo differant. III, 191. *Ætas* non est, ubi est æternitas. VIII, 773, 774. *Ætas* etsi longa videtur, cum pervenerit, convincitur brevis, quia finitur. IV, 1613.

Ætates spirituales. V, 1081. *Ætates* sex hominis cum veteris tum novi. III, 143. *Ætas* viginti annorum fideles significat. III, 746. *Ætas* nulla ab uberibus Philosophiæ excluditur. I, 908.

Ætius a quo *Ætiani*, qui et *Eunomiani* appellantur. VIII, 40.

Æternitas quid sit. VII, 751. Omnia stant in æternitate. IV, 1623. In æternitate nec præteritum quidquam est, nec futurum, sed præsens tantum. IV, 71. *Æternitas* non habet quando. IV, 1439. In æternitate stabilitas est, in tempore autem varietas: in æternitate omnia stant, in tempore alia succedunt, alia accidunt. V, 666. *Æternitas* dicitur longitudo dierum. IV, 1613. *Æternitas* unus dies, et multi dies, et multi anni. IV, 727. *Æternitatis* dies simul sunt omnes: ideo sciunt. IV, 1447. *Æternitatis* dies non venit, neque transit; quia nec hesternum præterit, ut veniat, nec crastinum urgetur, ut transeat. IV, 1463. *Æternitas* in verbo quatuor syllabis constat, in se sine diæ est. IV, 1698. Vera æternitas est, ubi temporis nihil est. III, 1388. *Æternitas* quomodo differt a tempore. VII, 521; quomodo exprimitur in Scripturis. IV, 1310.

Æternitas vera solius Dei. VIII, 263. Non ejus æternitatis est hic mundus, cujus æternitatis est Deus. III, 475. *Æternitas* Dei æternitas semper stans. I, 814. *Æternitas*, ihsa Dei substantia est, que nihil habet mutabile, nihil præteritum, nihil futurum; nec est ibi nisi est. IV, 1311. *Æternitate* misera melior est temporalis felicitas. VII, 241. *Æternitas* non est sine veritate et caritate. VIII, 900. *Æternitas* facta est nobis refugium, ut ad eam de hac temporis inmutabilitate fugiamus. IV, 1442. In cælo est æternitas et veritas; in terra duo ista, quod ortum est, et fides. III, 1070. *Æternitas* quantum ad id quod ortum est valet, tantum ad fidem veritas. VIII, 904. *Æternitatem* aliquando significat nomen sæculi. IV, 4718. *Æternitatis* imitatio quædam in vicissitudine temporum. IV, 120. Omnia seculorum spatia defuncta si æternitati interminatæ comparantur, sunt nulla. VII, 539.

Æternitas querenda. III, 1638. *Æternitatem*, veritatem, beatitudinem omnis homo querit. VIII, 887. Non est hic quod querimus. VIII, 887. Ab omni orinsecus strepitu requiescat, qui cogitare vult annos æternos. IV, 976.

Æternum dicitur ejus temporis finis non est. III, 341, 636. *Æternum* antecedit tempora, nec clauditur tempore. IV, 913. In æterno neque quidquam præteritum, neque quidquam futurum, sed quidquid est, tantummodo est. VI, 15. *Æternum* hoc vere habendum, quod nullo tempore variatur. IV, 906. *Æternum* duobus modis intelligi potest. III, 908, 990. *Æternum* quod habet initium, est itaquam numerus. VII, 320. *Æternum* deinceps esse non posse nisi quod semper antea fuisset, falso docebant Platonici. VII, 511. Plato contraria sensisse videtur. VII, 514. *Æternum* omne est immortale, et non e contrario. VI, 15. *Æternum* et perpetuum inter se differre Priscillianistæ ceusebant. VIII, 668.

Æterna bona non carnaliter cogitanda. IV, 488. *Æterna* vite meritum non apprehenditur nisi dono Dei. III, 419. Ad æterna capessenda quomodo mens efficiatur idonea. VIII, 965. *Æterno* creatori adhærentes et nos æternitate afficiamur necesse est. III, 131. *Æterno* ardentius diligitur adoplum quam desideratum. III, 35. *Æterna* ad fruendum, temporalia præstat Deus ad utendum. V, 413. *Æternum* infernum. I, 768.

Æthi interpretatur Robustus. IV, 1120

Aether aliud esse, aliud aërem antiqui Poetae volunt. VII, 120. **Aether** mobilior aere. III, 223. **Aether**, animus Dei mundi. VII, 212. **Aether** Jovi datur. VII, 119.

Aethiopes nigri, quosdam significant in Scripturis. IV, 858. **Ætiologia**. VIII, 68.

Ætna mons Dammarum flumina evomit. VII, 111. **Ætnæ** ignibus ita ferbuisse mare legitur, ut rupes urerentur, navium picæ solverentur. VII, 111. **Catinensis** urbis tecta vi favillæ ex **Ætna** erumpentis diruta. VII, 111.

Affectantes mala, quamvis aliis ad salutem valeat quod fecerint, bona invenire non possunt. IV, 213.

Affectiones nostræ, motus animorum sunt. III, 1732. Aliud affectio, aliud affectionalis qualitas. X, 834. Affectiones quæ a Græcis *πάθη*, a Cicerone Constantiæ dicuntur, tres sunt. VII, 411. Affectiones seu affectus animi qui a Græcis *πάθη*, a Cicerone Perturbationes a, pellantur, quatuor sunt. VII, 238, 406. Affectiones quare Deo et Angelis tribuuntur, cum his careant. VII, 261. An primi parentes affectiones timoris et doloris habuerint ante peccatum. VII, 449. Affectiones cadere in sapientem dicunt Platonici, Stoici negant. VII, 238. Affectiones quædam in animum sapientis admittant Stoici. VII, 411. Affectioibus Christus non caruit. VII, 415; non tamen ex conditionis infirmitate. VII, 415.

Affectioes in usus justitiæ convertit Christiana disciplina. VII, 200. Affectioes omnes recta vita rectas habet, per-versa perversas. VII, 416. Affectioes si nullæ sunt, tunc recte non vivitur. VII, 415. Affectioes seu delectationes suas habent etiam pia opera. IV, 978. Affectioes hujus vitæ sunt, non futuræ quæ sperantur. VII, 415. Affectioes quædam tamen eruat in patria. VII, 416. Affectioes corporis tres, sanitas, stupor, immortalitas. IV, 650.

Affectus humani quasi pedes sunt. III, 1789. Affectus nostri, pedes nostri sunt in itinere ad Deum. IV, 1217. Affectibus ad Deum currimus, non passibus. VI, 681. Vox non est ad aures Dei, nisi animi affectus. VI, 322. Affectus puni-tur etiam qui non succedit effectus. VII, 485.

Affinitates futuræ etiam si Adam non peccasset. I, 605, 615; contra quam alius crederat Augustinus. III, 161. Affinitas s; iritalis. III, 162.

Afflictioibus laborant boni, dum hic mali florent. IV, 190.

Vide Quare boni malis temporalibus affliguntur. VII, 20. **Affligi** in hac vita justis expedit. VI, 96. Affliguntur homines, ut Deum querant, III, 863, et ut affectiones suas a terrenarum delectationum fluxu colligant. III, 871. Afflictioibus purgatur et exercetur Ecclesia. III, 25. Quibusdam parcitur in hoc mundo, ut abundantius torquantur in altero: quibusdam hic non parcitur, ut ibi parcat. III, 1577. Nunquam imm-rito affliguntur homines. III, 871. **Vide** Adversitas, Tribulatio, Prosperitas.

Africa tertia pars Orbis. VII, 497. **Africae** dimensio. VII, 497. **Africa** nun in meridie. V, 201, 768. **Africae** situs. IX, 423. **Africa** in ordine credendi non est novissima. IX, 419. **Africa** ad communicet Orienti et Oriens Africae. IX, 558. **Africa** a barbaris divexata. II, 529. In **Africa** facilius corniculas andieris quam, etc. II, 438. Afrorum traditorum crimen non potuit maculare Orben terrarum. IX, 100, 538, 539, 841. **Vide** Donatistæ, Traditores. **Africa** Pelagiana hæres infecta. X, 396.

Africopus de Christi Genealogia scripsit. I, 633.

Africanus episcopus. II, 739, 780.

Agamemnon Rex Mycenarum. VII, 572.

Agapæ. Sacrificia gentium Christiani non verterant in ag-pes. VIII, 385.

Agar ejusque filius, carnales veteris Testamenti significabant. VII, 512. **Agar** fugiens a facie Saræ, figura hære-ticæ. V, 32.

Agar et **cecidit** quid differant. IV, 1444, 1509.

Agureni interpretantur proselyti. IV, 1035.

Agellus noctium Atticarum auctor. VII, 239, cujusdam Philosophi in maris tempestate perturbacionem narrat. III, 531.

Agenoræ dea. VII, 122, 125.

Agendum nihil quod ratio non approbaverit. III, 746. Nemo melius ordinat quid agat, nisi qui paratior est non agere quod divina potestate prohibetur, quam qui idior agere quod humana cogitatione meditat. VI, 326. Quidquid egeris, bene age: et laudasti Deum. IV, 341. Actio animæ talis esse debet, quæ tendat ad quietam securitatem, non quæ augeat inquietum laborem. IV, 1489. Actio bona perducit ad semper vigilantem quietem. IV, 1489. Actio quietorum, et otium-beatorum. IV, 1465. Ad bene agendum spes non habenda in homine. X, 836. **Vide** Gratiæ, Opera. Agere, nec perficere bonum sive malum, quid sit. V, 818. **Vide** Actio.

Agri plus est, quam regi. X, 323. Aguntur homines ut agant. X, 378, 918. Agis, si agaris; et bene agis, si a bono agaris. V, 718, 836.

Agens in rebus duo cognita Antonii vita nuntium sæculo resuscitant. I, 735.

Aggæus, quid et quo tempore prophetaverit. IV, 1467; VII, 595; propheta erat in captivitate Babilonica. IV, 1917, prophetavit reparationem Jerusalem. IV, 1917. **Aggæi** locus vindicatur contra Manichæos. V, 330. **Aggæus** non faveat Donatistarum schismati. IX, 670.

Aggæa. IX, 235.

Agilis et Romanus a Paulino ad Augustinum missi. II, 122, ab Augustino cum magna jucunditate suscipiuntur. II, 122.

Agnesis. II, 1065.

Agnes Virgo et Martyr. V, 1250, 1965.

Agnoscere in Scrijura aliquando idem sonat, atque gra-tum habere. IV, 1374. Agnoscere Dei multis Scrijura locis, servare est; non agnoscere, damnare est. IV, 1856. Agnoscere Deum peccata, pro non ignoscere. IV, 947.

Agnostus Episcopus Maximianista. IV, 380.

Agni vel aquæ pro tempore partus ovium. III, 572. **Agnus** in lacte maris suæ non occidendus, propheta de Christo. III, 652. **Agnus** Paschalis figura Christi. III, 608. Ejus mysteria. VI, 865. **Agnus** significat innocentiam sapientia ruminantis. IV, 1834. **Agnus** immaculatus Christus, quomodo. IV, 763. **Agnum** sequi quocumque ierit, proprium virginum. VI, 407.

Agon Christianus. VI, 280.

Agonistici appellati a Donatistis Circumcelliones. IV, 1732.

Agonotheta diabolorum. IV, 1889.

Agri nomine, castella, municipia et colonie vocari solent. III, 1206. **Ager** Domini mundus iste. III, 198; IV, 1950. **Ecclesia** Dei. IV, 1440. **Agri** Dominici cultura. VI, 693. **Duo** in agro, clerici sunt qui gubernant Ecclesiam. IV, 1279, 1730.

Agriaræ leges. VII, 107.

Agricola perdit quod seminat; sic perenda nunc anima. V, 1456. **Agricolæ** peccata. IV, 886. **Agricola** noster est Deus. IV, 802. **Homines** vero operarii hujus Agricola. IV, 802. **Deo** quasi agricolæ, fructus de eo quod seminavit, affer-tur. IV, 1318.

Agricultura plurimi delectantur. III, 1504. Eius encomium. III, 1504, 1505. **Agricultura** omnium artium innocentissima. VIII, 37. In usu esse coepit a ud Græcos regnan-te Argo. VII, 564. Ante peccatum non erat affectio laboris. III, 578. **Agricultura** opus allegorice. III, 570. **Agriculturam** cur auditoribus suis permittunt Manichæi, in cæteris accusant. VIII, 37.

Agrippinus episcopus Carthaginensis. IX, 606, prædeces-sor Cyriani. IX, 153; baptizatus ab hæreticis non relaxandi consuetudinem deserere prior tentavit. IX, 153, 154, 140, 145, 159. **Difficultas** opponitur. IX, 155. **Agrippinus** etsi aliter sentiret, unitatem non deseruit. IX, 140.

Ajaz. VIII, 383.

Alba, quomodo Latine reddi soleat. IV, 1020, 1187, 1393.

Albanus. VII, 506.

Alæ duæ caritatis. IV, 1547, 1791, 1982. **Alæ** orationis duæ, jejuniæ et elemosina. IV, 482.

Alaricus. V, 624, Romam evertit. I, 617; prima urbis ob-sidione an. ccccvi exeunte hanc eadem populo Romano infert. II, 365. **Not.** a. Urbe capta jussit inviolatos servari qui ad loca sancta confingissent. VII, 15, **not.** 2, 17, 45, 48. **Militum** Alarici humanitas. VII, 48.

Alba ab Ascanio ædificata est. VII, 89; quo tempore. VII, 577. **Alba** Romæ mater est propior quam Troja. VII, 89. **Tullo** Hostilio expugnata est. VII, 89. **Latinorum** reges, post **Albam** conditam. **Albanorum** reges dicti sunt. VII, 577. **Albanis** impie bellum intulerunt Romani. VII, 89, et injuste. VII, 89.

Albicerius divinus professione apud Carthagem. I, 925, consulentibus mira quædam et certa respondebat. I, 925, interroganti cuidam ut diceret quid animi voveret; Virgili versum eum cogitare respondit; eundemque versum securus recitavit; licet ineruditus. I, 915.

Albina mater Melanizæ. X, 359. **Not.** **Albina**, Pinianus, Me-lania, etc. II, 471. **Not.** **Alypius** et Augustinum per Hiero-nimum salutant. II, 928.

Albinus Acolythus ecclesie Romanæ. II, 867, 868, 871, 874.

Albor in cute lepra est, non candor. IV, 957.

Albula fluvius, nunc Tiberis. III, 203.

Album ad Deum pertinere dicunt Manichæi, nigrum ad Hyem. VIII, 596. **Albis** vestibus induti post baptismum. V, 678, 1092.

Alibiudis tri litæ. VII, 415.

Alcimus pontifex factus, licet a genere sacerdotali esset alienus. VII, 606.

Alecto furia infernalis. VII, 89.

Alexander rex atque Pontifex apud Judæos. VII, 606.

Alexander Macedo Alexandriæ condidit. III, 798; regnum ejus inagnum locis, sed brevissimum tempore. VII, 117, III

rifluentissima, sed minime diuturna potentia. VII, 602; in dei templo hostias immolavit. sed non vera pietate. VII, 606. De sacris deorum ad Olympiadem matrem scripsit. VII, 256, 358.

Alexander vetus hæreticus cujus meminit Hieronymus. II, 252, 286, in epistolam ad Galatas commentarios reliquit. II, 252.

Alexandra Regina Judæorum. VII, 606.

Alexandria. VIII, 944, 966.

Alienari a vita Dei, quam magna poena. VI, 339.

Alienatio a sensibus et a spiritu malo, et a bono fieri potest. III, 470, quoniam discrimine. III, 470.

Alienigenæ qui. IV, 648, 721. Alienigenæ, qui totam felicitatem non putant, nisi præsentem. V, 204, 205.

Aliena possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1923. Alienum a conscientia, quod alienum ab opere: quod alienum est a conscientia, alienum videtur a scientia. IV, 534. Alienus est, quisquis ex tuis nihil tibi prodest. IV, 353.

Alimentum. Præter cibum et potum, tertium est alimentum aurarum. X, 515. Alimenta, medicamenta quotidiana. VII, 690. Augustinus a Deo edoctus, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedat. I, 797, 798. Alimentorum sumendorum regulæ. III, 1337. Alimentum sola salutis causa sumendum. I, 797. Usus alimentorum et ligni vitæ in paradiso. X, 772.

Allegoria quid. IV, 1547; VIII, 1068. Allegoriæ plures species. VIII, 1068. Allegoria quadruplex, historice, facti, sermonis et sacramenti. III, 166. Hæc regula in omni allegoria retinenda est, ut pro sententia præsentis loci consideretur, quod per similitudinem dicitur. IV, 116. Allegoriarum utilitas. II, 214. Allegoria usus est ipse Christus in Evangelio. VIII, 70.

Alleluia. *Vide* Alleluia.

Allevare aliquem, pro interficere. III, 824.

Allogamenta contritionum, sacramenta. IV, 1903.

Allo-hyli mystice. III, 118; IV, 648, 721.

Almon fluvius non procul ab Urbe in Tiberim influens. VII, 50. *Not.* (c).

Allogia dicitur, cum epulis indulgetur, ut a rationis tramite devietur. II, 141. Allogiare est epulis indulgere, ita ut a ratione devietur. III, 1423.

Allogi hæretici. VIII, 31.

Altare. I, 778; IX, 202. Altare Christi. IX, 220. Altare ligneum. IX, 190. Altare caeleste, quod nemo tangit indignus; et altare visibile, quod multi tangunt indigni. IV, 193. Altare sublime invisibile, quo non accedit injustus: ad illud altare ille solus accedit, qui ad istud securus accedit. IV, 479. Altare erectum super reliquias Stephani. V, 1458, et super corpus Cypriani. V, 1425. Altaria Martyribus ipsis non eriguntur, sed Deo. V, 1251, 1458. Ad altare Dei recitantur suo loco Martyres et sanctimoniæ defunctæ. VI, 423. Martyres ad altare meliore loco recitantur. V, 1251.

Altaris oblatio. II, 637. Altaris sacrificium pro mortuis. VI, 609. Ad altare fieri memoriam sui desiderat Monnica in extremis. I, 778. Altare, vel quod accipitur de altari. V, 562. Ex altari dispensatur victima sancta. I, 778. Recipitur a seipso Carthaginem mos cantandi psalmos ad altare. I, 634.

Altare spirititaliter fidem accipere debemus. III, 1242. Altare Dei cor nostrum. VII, 280.

Altercandi studium damnatum. III, 1308.

Alternantia in creatura mutabili movere nos non debent. VI, 131.

Altitudo. Nullum corpus est quod longitudine, latitudine, et altitudine careat. I, 1038, 1048. Altitudo corporis, aliæque dimensiones explicantur. I, 1038. Altitudo spiritualis. IV, 1728.

Altus est Deus, et ab humilibus contingitur. IV, 947, 1203.

Alypius Thagaste oriundus. I, 724, parentibus primatibus municipalibus. I, 724, corporis statura brevis. I, 967. Alypii cognatus Romanianus. II, 110. Alypius, natu minor Augustino. I, 724. Augustino amicissimus a primis annis. I, 724, ab coque frater cordis sui dicitur. I, 766. Alypius Augustini Thagaste et Carthagine in Rhetorica auditor. I, 724. Alypius a minori ætate magnam virtutis indolem præferbat. I, 724. Carthagine ut fur apprehenditur, sed mox liberatur. I, 726, Carthagine spectaculis deditus, a Circensium insania revocatur oburgati: ne Augustini. I, 725; Romam venit ante Augustinum ut jus discat. I, 726. Alypius fortissimus domitor corporis italicum glaciale solum nudo pede obterit insolito ausu. I, 769. Spectaculorum gladiatorum amore incredibili, incredibiliter abreptus est. I, 726. Manichæorum superstitione cum Augustino involvitur. I, 726.

Alypius Mediolanum cum Augustino proficiscitur. I, 727, cum invenisse vivit. I, 750. Augustinum ab uxore ducenda prohibet, quo simul sapientie libere vacent. I, 750. Assessoris munere tertium fungitur. I, 727, 754. Dum assidet Coanti largitionum Italianarum, ejus integritas a potuissi-

mo senatore, et pollicitationibus et minis tentatur. I, 727. Alypius abstinet se ab ærarii Prætoriani usu præ justitiam amore. I, 727.

Alypius putat credi a Catholicis non esse in Christo animam et mentem humanis, ideoque ad fidem pigre movetur. At postea errorem hunc Apollinaristarum esse intelligit. I, 746. Alypius Augustini ad Deum conversi proposito bono sese adjungit. I, 761. Alypius secedit cum illo in agrum Cassiacum, catechumenus cum catechumeno. I, 766. Disputat cum Augustino de libris honorum et majorum. I, 752. Christi nomen litterariis illis lucubrationibus inseri deditur, sed postea respiscit. I, 765. Illic Augustino suam operam confert in edendis libris, de Ordine et de Academicis; Interlocutoris personam in istis ita sustinens, ut ipsa ejus verba sint, quæ litteris mandata fuerunt. I, 908. Alypius remeat Mediolanum nomen inter baptizandos cum Augustino daturus. I, 769. Alypius baptizatur. IV, 169.

Alypius Thagastensis episcopus. IX, 697, 700. Alypium papam et fratrem salutat Hieronymus. II, 456. Ad Alypium Eusebii episcopi Constantino-politani historiam mittit Paulinus. II, 212, mittit et panem unum. II, 100. Alypium quanti Augustinus æstimaret. II, 90. Alypius ob abdicatorem sæculi, ob repulsam carnis et sanguinis, et solitudinem laudatus. II, 95. Alypii historiam Augustinus Paulino scripturum se spondet. II, 110. Alypius ad sextum rescribit. II, 867. Alypius et Augustinus Julianam et ejus familiam bonis moribus imbuunt. II, 848. Alypio et Augustino cohortantibus, nuptiis jam paratis nuntium remisit Demetrius. II, 848. Alypius benignissime ac sincerissime acceptus a Bonifacio papa. X, 349. In Alypium multa contumeliosa et indigna clamantur Hypionenses cum Piniarum ad presbyterium postulabant. II, 477, 481. Juliani calumnia in Alypium. X, 1063, 1066. Alypius vernula peccatorum Augustini a Juliano dicitur. X, 1035. Augustinus Alypio verborum, Alypius Augustino rerum magister effectus est, professione ipsius Augustini. I, 1007.

Amaccura. IX, 221.

Amalech, interpretatur Populus lingens. IV, 1033.

Amam, interpretatur Frater ejus. IV, 1110.

Anaricantes. IV, 88, 796, 816, 1730.

Amaritudo. Quocumque se converterit anima, in terrenis rebus amaritudinem invenit: unde dulcescat non habet, nisi levet se ad Deum. IV, 1083, 1086. Amaritudines dulcedini vitæ temporalis cur Deus miscet. IV, 1215, 1793. Amaritudines miscet Deus delectationibus etiam innocentibus, ut anorem non habeamus nisi vitæ æternæ. IV, 438.

Ambacum Propheta quid quando prophetavit non invenitur. VII, 587.

Ambitosorum miseria. I, 724.

Ambrosius episcopus. II, 759, 778.

Ambrosius episcopus Mediolanensis. X, 866, laudatur. I, 717. Cælibatus ejus, occupationes et studia. I, 720, 721. Ambrosius in litteris sæcularibus et ecclesiasticis eruditus. X, 1157. Omni die Dominico verbum Dei tractat ad populum. I, 721. Ambrosius diligitur a Monnica perinde atque Angelus Dei. I, 719. Ambrosius benigne excipit Augustinum, qui sudiose ipsum concionantem audit. I, 717. Ambrosius, consulente Augustino quid potissimum de Scripturis legere debeat, quo sese ad baptismum comparet, Isaiam præscribit. I, 769. Augustinus per Ambrosium conversus et baptizatus. X, 645. Ambrosii ore potissimum Deus Augustinum ab errore liberavit, et per illius ministerium gratiam salutaris baptismi huic indulsit. II, 152, 620.

Ambrosii persecutio. II, 177. Ambrosius persecutionem a Justina Augusta Ariana patitur. I, 770. Excubat plebs in Ecclesia mori parata cum Episcopo. I, 770. Tunc Hymni et Psalmi ut canerentur secundum morem Orientalium partium, ne populus minoris lædio tabesceret, insulatum est, et ex illo retentum. I, 770.

Ambrosius synaxes ad memorias Martyrum prohibet. I, 719. Ambrosius corpora SS. Protasii et Gervasii divinitus degit. I, 770; VII, 761; IX, 430. Ambrosium adhuc vivum, obsecrabant dæmones ut sibi parceret. VI, 608. Ambrosius in observando sabbati jejuniis, servandum esse morem Ecclesiæ in qua quisque versatur, respondit. II, 151, 201.

Ambrosii dilectione Paulinus ad fidem innotuitus est. II, 102. Ambrosium Paulinus patrem suum vocat. II, 102. Ambrosii presbyter censetur Paulinus. II, 102.

Ambrosii mors contigit an. CCCXCVII, 4. April. II, 131, 152. *Notas vide.*

Ambrosius hæreticorum expugnat. X, 1368. Ambrosius Pelago opponitur. X, 581. Ambrosii doctrina opposita Pelagianis. X, 681. Ambrosius peccatum originale agnovit. X, 1032, 1157. Neminem sine peccato esse docuit. X, 284. Ambrosii sententia pro peccato originali. X, 578, 409. Ambrosii testimonia contra Pelagianos. X, 632. Ambrosii doctrina tribus Juliani erroribus opposita. X, 674, 675. Ambrosii fidem et purissimum in Scripturis sensum, ne inimicus qui-

deum, teste Pelagio, ausus est reprehendere. X, 1052. Ambrosium, si viveret, primum se ipsum, deinde ceteros emendatum in materia de peccato originali, dicebat Julianus. X, 1408, 1414. Ambrosius quamlibet sanctus nequam auctoritati Scripturæ canonice comparandus. X, 381.

Ambrosius inter scriptores Ecclesiasticos flos quidam entitisse speciosus, dicitur a Pelagio. 1228, 1250. Ambrosius Pelagii ore magnopere laudatus. X, 381, 383, 384, 400, 410, 436, 443, 466, 652, 661, 671, 695, 1070, 1080, 1157, 1274, 1345, 1378, 1402, 1411, 1412.

Ambrosius Mariæ virginitatem defendebat. X, 445. Hancock rem Manichæa a Joviniano appellatus. X, 445. Ambrosius scripsit contra eos qui Dominum profecisse de libris Platonis contendebant. II, 125. Ambrosii de Christi iustitia sensus. X, 1084. Ambrosii sententiam de videndo Deo amplexit Angustinus. II, 620. Ad veteris legis interpretationem quæ regulam commendans, sæpe inter concionandum dicebat, Littera occidit; spiritus autem vivificat. 1, 722. Ambrosius interrelationem Origenis in quibusdam sequutus est. II, 261.

Ambrosii expositio in Isaiam. X, 652, 655, 654, 647. In psalmum XLVIII. X, 646. In librum Tobie. VI, 579. In Lucam. X, 645, 1024. Ambrosii lib. de Isaac et Anina. X, 671. De Sacramento regenerationis seu de philosophia. X, 683, 687, 690. Apologia prophetæ David. X, 652, 645, 1024. Ambrosii liber de Fuga sæculi. X, 633, 634, 689, 1003. De Arca Noe. X, 652, 674. De Bono mortis. X, 635. Liber I. De Pœnitentiâ contra Jovinianos. X, 652. Lib. de Paradiso. X, 682, 688.

Ambrosiani versus. I, 777.

Ambrosiana Basilica. I, 770.

Ambulare secundum carnem et secundum spiritum. V, 846. Ambulare non secundum hominem, sed secundum Deum. VI, 356. Ambulare nostrum, est fervere in itineribus bonorum operum. IV, 290. Ambulare viam pigrius melius est, quam præter viam fortiter currere. IV, 259. Ambulans in via fidei, perducitur ad speciem. IV, 1854.

Amen vox hebræa. III, 1694. Quare non est interpretata. III, 1694. Quid significet. *Ibid.* Amen, idem ac verum est. V, 1635. Amen interpretatur verum, non quomodocumque, sed mystica religione. VIII, 313. Amen, ad invocationes Antistitiæ respondet populus. VI, 320. Amen, fideles Eucleristiam accipientes respondent. V, 1217, 1469. Amen et halleluia diebus Passionis et Resurrectionis Dominicæ per totum mundum canitur. IV, 177. Amen et halleluia propter sanctiorem auctoritatem servata sunt. III, 42. Amen et halleluia tota erit beatorum actio. V, 1550. Amen amen ad aliquid affirmandum assumitur. III, 649.

Amicitia quid sit. VI, 22; X, 550. Amicitia est rerum humanarum et divinarum cum benevolentia et caritate consensio. I, 941; II, 1071. Amicitia mutuo amore constat. VI, 175. Amicitia similibus moribus constat. III, 243. Amicitia vera ex caritate æternitatis et veritatis manat. II, 667. Non est vera amicitia, nisi eam deus aglutinet inter ipsi hærentes caritate. I, 696. Amicitia nusquam nisi in Christo fidelis est. X, 550. Illa est lex amicitie iustissima, ut sicut non minus, ita non plus quisque amicum, quam seipsum diligit. I, 875.

Amicitia nullius repudianda. VI, 82. Amicitia hominis parum prodest, et quandoque multum nocet: secure optatur amicitia Christi. IV, 1718. Amicitia offerenda his qui eam a nobis petere non audent. VI, 83. Illum in amicitiam receptum possimus dicere, cui omnia consilia nostra refundere audeamus. VI, 83. Temerarium benevolentie iudicium cavendum est erga eum, cujus non nisi bona statim apparent. VI, 83. Ab animo non repellendus, cujus primo non nisi mala innotescunt. VI, 83. Sine fide de amicitia non constat. VI, 175. Amicitie amor amat quod non videtur. V, 1692.

Amicitia alia consuetudinis, alia rationis. V, 1691. Amicitia non propter se solum petenda sit. VI, 21. Amicitie amor sit gratuitus. V, 1692. Amicitia non pensanda temporalibus commodis, sed gratuito amore putanda. II, 667. Amicitia perempto, concubiorum, cognationum et affinitatum vincula in animo non servabuntur. VI, 175. Amicitia simulata nihil avariis. VII, 652. Amicitia res plena timoris et sollicitudinis. VII, 654.

Amicitia malorum inimica. I, 682. Amicitia mundi hujus, fornicatio est a Deo. I, 670. Amicitias civium Balyonice cum affectas, vide ne incipiat te defectare Babyloniam, et obliviscaris Jerusalem. IV, 1768. Miser est omnis animus vincens amicitia rerum mortalium. I, 687.

Amicum nihil est homini sine homine amico in quibuslibet rebus humanis. II, 495. Bene quidam dixit de amico suo, Dividium anime mex. I, 694. Amicus nullus inter iniquos. IV, 1179. Amicum ille veraciter amat, qui Deum amat in amico, aut quia est in illo, aut ut sit in illo. V, 1472. Amicum propter Deum amat, qui Dei amorem amat

in amico. VIII, 451. Amicus amicum in Deo certius habet. II, 72. Solus nullum earum amittit, cui omnes in illo cari sunt qui non auferuntur. I, 690. Beatus qui amat Deum et amicum in Deo, et inimicum propter Deum. I, 699. Amici veri iudicium, si in religione consentit. I, 941. Amici non sunt, qui in rebus tantum humanis consentiunt. II, 1072. Inconstantia ejus qui ex caritate amicus est non timenda. II, 250.

Amicorum verorum et honorum fides non ficta et mutua dilectio consolatur nos in hac vita. VII, 634. Amici oburgare metuentes, plerumque minus utiles quam inimici jurgantes. II, 247. Amicus ne admoneat amicum, verecundia impedire non debet. II, 671. Amicus non omnis qui parcat, nec omnis qui verberat, inimicus. II, 323. Nihil sic probat amicum, quemadmodum oneris amici portatio. VI, 80. Amicorum vitia non amanda. V, 323. Amicus malum suadens. V, 501. Amici et boni ad bonum, et mali ad malum, multum valent. V, 557. Amicus hominis veraciter esse non potest, nisi fuerit ipsius primitus veritatis. II, 667. Amicus recti non est, qui mallet id quod rectum est non juberi. IV, 825. Amicus et inimicus nunc vi dignoscitur. V, 322. Amici bona voluntas non videtur, sed creditur. VI, 171. Nec benevolentia ejus nobis constat sine fide. VI, 171.

Amici mors amara, amarior mutatio. VII, 635. Quid in morte amicorum vere consolatur. VII, 635. Prodest aliquid, cognoscere quæ amara et tristia sunt erga carissimos nostros. II, 365.

Amicus Dei non efficitur quisquam nisi purgatissimis moribus et sincera caritate. III, 175. Si voluntatem Dei nosse quisquam desiderat, fiat amicus Deo. III, 175.

Amicus media nocte interpellatus ut det tres panes ad reficiendum amicum. V, 619. Amissionem rerum quas habet natura, devitat. III, 586. In amissione rerum temporalium, nihil perit sanctis. VII, 25.

Amisisse aliquid dicitur, qui speratum non acceperit. III, 355.

Ammanite ex Lot propagati. III, 762.

Amedera. IX, 221.

Ammon interpretatur Filius populi mei, sive Filius mœroris. III, 818; IV, 1035.

Ammonianus episcopus. X, 652, 663.

Ammonius medicus. VII, 761.

Amo. Amare, quid sit. VI, 25. Non amamus aliquid nisi pulchrum. I, 701, 1183. Amat homo unde se putat fieri beatum. VI, 672. Amari incognita an possint. VIII, 952, 951, 971, 873, 974, 910. Qui amat, non laborat. III, 1741. Non omnia quibus utendum est diligenda sunt. III, 27. Quod amas ad tempus, aut subducitur tibi, aut subduceris illi. V, 1635. Sine dolore non pereunt, quæ cum amore possessa sunt. VI, 156, 265. In sæculo non est quod possit amare Christianus. VI, 679.

Amatoria patriæ nostræ cantanda, non vetera. IV, 807. Amatores lubrici, ut sint formosi fallaces, non curant reprehensores veraces. IV, 282.

Amate Deum, nihil melius invenitis. V, 1531. Ad amorem Dei, magnum incitantum ex Christi incarnatione ductum. VI, 314, 359. *Vide* Amor. Amari Deus non potest, nisi habeatur. V, 211. Deus continuo cum amatur, habetur. V, 211. Amandus Deus super parentes. V, 1512. Amandus est Deus gratus. V, 905, 1646. Amare Deum gratis, pietas est. V, 368. Amare gratis Deum, quid sit. IV, 626, 658, 265, 1401, 1745. Amare Deum gratis hoc est, de Deo Deum sperare. Ipse sufficit tibi, præter illum nihil sufficit tibi. V, 1469. Si adhuc propter pœnas times Deum, nondum amas quem sic times. III, 2049. *Vide* Caritas, dilectio. Id quod nihil est aliud habere quam nosse, non potest deesse dum amatur. VI, 25. Præceptum diligendi Deum toto corde, nullam vitæ nostræ partem relinquit, quæ vacare debeat. III, 27. Amor iste fluvio comparatur. III, 27.

Amandus Deus propter ipsum, et propter proximum propter Deum. V, 1472. Amare aliquem hominem pro Christo, adulterium est. III, 1497. Amamus Deum de Deo. V, 210, 923. Novit Deus in unoquoque nostrum, et odisse quod fecimus, et amare quod fecit. III, 1923. Amat Deus suum, etiam in vitiosis, vel sanatione beneficii, vel damnatione iudicium. III, 1923. Quantum nos Deus, et quales dilexerit, cur necesse est cognoscere. VIII, 888.

Amat recte proximum qui agit etiam ut ipse toto corde, tota anima, tota mente Deum diligit. III, 27. qui diligit fratrem, Deum diligit, quare. VIII, 957, 958. Qui amat et proximum et seipsum juste diligit. VIII, 956. Amare non sic debemus homines, quomodo gulosi tardos. III, 2038. Amamus homines in quibus est aliqua scintilla caritatis, et e contra. III, 1403. Unde amatur aliquis qui putatur iustus, et non est. VIII, 966. Bonos imitare, malos vitare, omnes amare. VI, 347. Amandi nondum iusti, ut sint; qui jam sunt, ardentius diligendi. VI, 344. Quid in his diligendum. VI, 548. Amamus plus amatur quam corpus, etiam in alio homine. II, 1120. Non opus est ut qui amat, excitetur ad opem

amico ferendam. II, 1750. Amari cupiebat Augustinus non in se, sed in Christo. II, 1425. Amari et superiores ab inferioribus amant. VI, 315. Amare. *Vide* Amor.

Amat semper se et suum corpus homo. III, 27, 29. Præcipiendus est modus homini quo se et corpus suum diligat. III, 28. Amare se, et negare se. V, 1436

Amas caritate, quidquid bene amas. V, 160. *Vide* Amicitia, Amor, Diligere. Tanto sumus dilectione pleniore, quanto saniores sumus a tumore superbiae. VIII, 937, 938.

Amandi inferiora modus. V, 1654. Amarus tactus mundus, amari non desinit. V, 1419. Amor mundi si habetur, non est qua intret amor Dei. III, 1985. Amando Deum efficitur dii: amando mundum, dicitur mundus. V, 678.

Amor pondus est, quo animus fertur quocumque fertur I, 818; II, 677; VII, 542. Amor hoc animis, quod pondus est corporibus. II, 212, 215. Amor maius animæ. V, 694. Pes anime. IV, 124. Amore anima movetur tanquam ad locum quo tendit. IV, 124. Amor cursus est. IV, 441. Amor vacare non potest. IV, 260, 1618 in eo quod amatur, aut non laboratur, aut et labor amatur. VI, 448. Amor a dolore an vacare possit. IV, 598. Amoris vulnus. V, 1506.

Amor omnia seva et immania prorsus facilia et prope nulla efficit. V, 444. Amore dura quæque mitescunt. V, 444. Amore trahitur animus. III, 1608. Nihil est tam ferreum atque durum, quod non amoris igne vincatur. I, 1328. Nulla major ad amorem invitatio, quam prævenire amando. VI, 314. Amor ipse, an amandus est. VI, 23. Amor ipse quo bene amatur quod amandum est, ordinate amandus. VII, 467. Amor ipse amatur. VII, 341. Amoris vicissitudo in amato queritur. V, 211. Iis rebus maxime animus solemus intendere quas amamus. I, 1184. Quando quisque quod amat, habere videtur, felix vocatur: vere autem felix est, non si habeat quod amat, sed si id amet quod amandum est. IV, 202. Amate, sed quid ametis videte. IV, 260. Nihil aliud curæ esse debet quomodo vivatur, nisi ut quod amandum est eligatur. V, 585. Amor animæ. *Vide* Anima. Amor ad omne recte factum, et ad omne peccatum amor et timor dicit. IV, 1026. Ex amore suo quisque vivit, vel bene, vel male. VIII, 228. In hac vita virtus non est, nisi diligere quod diligendum est. II, 671, 673. Amor cum pravus est, vocatur cupiditas aut libido; cum autem rectus, dilectio vel caritas. IV, 124. Amor et dilectio non differunt. VII, 410.

Amor aut ascendit aut descendit. IV, 1029. Non præcipitur amor nisi Dei et proximi. III, 27. Amor Dei et proximi finis et plenitudo Scripturæ. III, 54. Amor verus quo ordine comparetur. V, 1654.

Amari se jubet Deus ab homine; et nisi faciat, minatur ingentes miseras. I, 665. Summo amore ad Deum tendere jubemur. I, 1516. Quia novit Deus hoc nobis prodesse ut amemus eum, laudando se, amabilem se facit. IV, 1869. Deus sagittat cor amantis, ut adjuvet amantem; sagittat, ut faciat amantem. IV, 1569. Virtus ad beatam vitam ducens nihil omnino nisi summus amor Dei. I, 1522. Omnia nobis dicunt ut Deum amemus; nec cessant dicere omnibus, ut sint inexcusabiles. I, 782. Ad amorem Dei excitat mundi pulchritudo. IV, 1887, 1892.

Amor Dei ex toto corde est cultus Dei, vera religio, recta pietas, debita servitius. VII, 281. Pietas cultus Dei est, nec colitur ille nisi amando. II, 536. Summa et vera sapientia est in præcepto illo primo, Diliges, etc. II, 536. Amor gravissimum Deo incesum. VII, 279. Amor, gemitus columbæ. III, 1423. Amantium mustum sunt piæ lacrymæ contribulatorum. IV, 1064. Nec amor noster erga Deum sine spe est, nec sine amor spes, nec utrumque sine fide. VI, 252. Qui recte amat, recte credit et sperat: qui vero non amat, inaniter credit et sperat. VI, 286. Melior est animus cum obliviscitur sui præ caritate Dei. I, 1508. Deus præcipue et solus diligendus, quia nihil eo melius. II, 672. Modus amandi Deum est sine modo amare, ex epist. Severi. II, 449. Non possumus metiri, ut sciamus quantum desit nobis amoris ad id quod sat est. I, 848. Totum exigit te, qui fecit te. V, 212

Amor Dei gratuitus spem mercedis non tollit. V, 1485. sicut pii gratis amant Christum, sic impii gratis odierunt. IV, 1452. Amore casto cotendus est Deus. IV, 626, 653, 923, 1404. Minus Deum amat, qui cum Deo aliquid amat, quod non propter Deum amat. I, 706. Quod non propter se amatur, non amatur. I, 881. Castus timor venit de amore. IV, 1692. Timore non perit amor, ubi castus est timor. IV, 1592. Amor causa est bonum recte fiat. X, 586, 788. Amat Deum omne quod potest amare, si vesceat sine nesciens. I, 869. Amare Deum plene non possumus, quia eum non videmus, IV, 1892. Quem cognoscere volumus, prius plena caritate diligamus. I, 1351.

Amor Deum facit presentem. II, 672. Amor Dei facit ut mors non modo contemnatur, sed etiam desideretur. Qui solum Deum amat et proximum propter Deum invictus est. III, 160. Ibi est locus quietis imperturbabilis, ubi non dese-

ritur amor, si ipse non deserit. I, 701. Stans in terra, in caelo es, si diligas Deum. IV, 1063. Amando, cor ad Deum levatur. IV, 1065. Quanto plus amaveris, tanto plus ascendes. IV, 1065. Amando Deum ascendis, amando sæculum cadis. IV, 1067. Nonnumquam cepit esse amator Dei, qui eligeret in affluentia bonorum secularium semper esse, et faciem Dei non videre. IV, 1089. Necessè est ut parum diligat Deum, qui non ab illo, sed a se ipso bonum se arbitratur effectum. II, 578. Amore Dei nolle laborare, quam pudendum. VI, 448. Amore petitur, amore queritur, amore pulsatur, amore revelatur, amore denique in eo quod revelatum fuerit permanetur. I, 1325.

Amorem Dei non donat, nisi ipse Deus, nec aliter nisi per Christum. VII, 750. Non amaretur Deus nisi per Spiritum sanctum. I, 745, 848. Quo nisi Deo plenus est, qui plenus est dilectione. VIII, 908. Quis veraciter laudat, nisi qui sinceriter amat? II, 357. Libere laudas, quod laudando amas. IV, 1745. Amor in Deum tum apparet, si amatur lucra Dei. V, 1338. Argendum est ut ceteri nobiscum Deum amant. IV, 929. Amor Dei principium civitatis cælestis, amor sui principium terræ. VII, 450.

Amor Dei in homines commendatur. VI, 314. Amat semper Deus, sive blandiatur sive minetur. VIII, 964. Amoris Christi erga sponsam pignora, Spiritus sanctus et sanguis. IV, 1170. De solo amore Christi in nos certi sumus. IV, 1292. Unde probari queat, an Christus ametur. IV, 1084.

Amanti Deum nec temporalium poenarum, nec imperalium legum, nec genenarum timor est necessarius. II, 865. Amor Christianus Deo, humanus timor regibus debetur. IX, 45. Si omnes humanæ actionis motus ad Dei et proximi amorem referamus, mundabitur. I, 1186. Dilectio nis Dei virtute homo inferiora ordinat, nec ab eis solidatur. I, 1187.

Amor proximi. Vita bona et honesta non aliunde formatur, quam cum diligitur Deus et proximus. II, 533, 537. Anima tenet ordinem, seipsa tota diligit quod supra se est, id est Deum; socias autem animas, tanquam seipsam. I, 1187. Non diligis proximum tanquam teipsum, si non ad bonum, ad quod ipse tendis, adducis. I, 1332. si placeat animæ, in Deo amentur et ad eum rapiantur. I, 702. Disco amare in creatura Creatorem, et in factura Factorem, ne teneat te quod ab illo factum est, et amittas eum a quo et ipse factus es. IV, 459.

Amandus homo secundum Deum; et quia et teipsum sic debes diligere. IV, 1816. Proximum sicut seipsum diligit, qui eum ad simitem Dei dilectionem quantum inest perducit. II, 499. Regula dilectionis proximi est, ut quæ sibi quisque vult bona provenire, et illi velit; et quæ sibi accidere mala non vult, et illi nolit. III, 161. Qui diligit proximum, agit quantum potest, ut salvus corpore salvusque animo sit; quodque ad animam pertinet, ut primo timeat, deinde diligit Deum. I, 1534. Cum omnibus quos pariter diligit homo prodesse non possit, nisi conjunctioribus prodesse malit, injustus est. III, 165. Non sic ab homine homo diligendus est, ut diligatur affines et cives, propter necessitudines temporales, quas odisse oportet. III, 161. Amare hominem, ut ex eo aliquid temporalis voluptatis aut commodi capias, foedum et detestabile vitium est. III, 161. Facile est malos odisse, quia mali sunt; rari sunt eos diligere, quia homines sunt. II, 654. Præcepto de diligendo Deo et proximo, non litteræ philosophorum, non leges civitatum comparanda. II, 524. Hominem recte diligere non novit, quisquis eum non diligit qui hominem fecit. II, 1072. Illud maxime timendum est, ne se quisquam credat, contempto proximo, ad Deum quem diligit esse venturum. I, 1332. Nullus certior gradus ad amorem Dei, quam hominis erga hominem caritas. I, 1187, 1531. In amore proximi; sunt quasi cuanabula caritatis Dei. I, 1187.

Amor hominis in hominem alius rectus, alius perversus. V, 1690. Amoris liciti gradus. V, 1690. Amor parentum. V, 1512, Uxoris. V, 501, 1515, Filiorum. V, 566, 1513. Inhumanum est non amare in homine quod homo est, sed amare quod filius est. I, 161. Amemus Dominum, amemus Ecclesiam ejus; illum sicut patrem, istam sicut matrem. IV, 1140.

Amor inimicorum. Cur Dominus præceperit diligendos inimicos, et odio habendos parentes et filios. I, 615. qui inimicum odit, is odio se ipse gravius vastat, quam aut inimicum vastet, aut ab inimico vastetur. I, 674.

Amores duo, socialis et privatus. III, 457. Amores omnes prius sunt in hominibus de se, et sic de alia re. V, 1654. Qui se diligit, non aliud esse vult quam beatus. VII, 279. Scius se novit diligere, qui ex toto Deum diligit. I, 1351. Se spiritaliter diligit, qui ex toto quod in eo vivit, Deum diligit. I, 132. Nisi diligit Deum, nemo diligit se ipsum. II, 499, 768. Timeri et amari velle ab hominibus non propter Deum, misera vitæ et fœda jactantia. I, 805. Duo tantum præ-

cepta caritate data sunt, quia homo et Deum et seipsum eadem dilectione diligit. II, 673. Amor sui non diu subsistit in se, sed cito in vanis evanescit. V, 588. Sibi placentes multum Deo displicent. I, 806. Animus si placet sibi, tanto sibi minor. quæsto se capit esse majorem. I, 1306. Amor sui perversus, verius est sui contemptus. V, 1457. Amor sui, causa cur a Deo ad infima deflectitur. VII, 1086, 1007. Amor sui prima hominis perditio. V, 588. Amor privatus et superbia, fontes malorum. III, 436. Amor sui animam turbat. VII, 306.

Amor Dei et amor sæculi opponuntur. V, 498, 633, 694, 1312. Amatus est solus Deus; omnis vero iste amatus, huius est omnia sensibilia continentia, utendum autem his ad vitæ necessitatem. I, 1327. Creatura si diligitur ab homine qui negligit Deum, sibi penalis dilectori suo. I, 138. Amor Dei, amor proximi caritas dicitur; amor mundi, amor huius sæculi cupiditas dicitur. IV, 260. Vitia quæ sunt in amore. VII, 633. Amor rerum vanarum et noxiarum peccata primi peccati. VII, 784. Amor rerum inordinatus, non ipsa res in vitio. VII, 358. Peccatum ipsum non amat, sed ipse inordinatus amor creaturæ est peccatum. V, 145. Amor sæculi non eo. u. a. i. utur amorem Dei. V, 694. Amor Dei annuit amorem creaturæ, et e contra. III, 1647, 1691. Amor temporalium rerum non expugnatur nisi aliqua suavitate æternarum. I, 1100. Amor rerum terrenarum viscum est penarum spiritualium. V, 646, 1415. Amas sæculum, absorbet te; amatores suos vorare novit, non portare. V, 493. Amore et cum quæ torinsecus sentiuntur, computrescunt interiora. III, 843. Amore subduntur homines creaturis, et subditi iudicare non possunt. I, 783. Deus jubet nos tolerare, non amare præsentia. IV, 231. Amore rerum etiam concessarum adificatur tœnum, stipula, etc. IV, 1045. Amando res noxias miseri; habendo, miseriorer. IV, 202. Propitius Deus, cum male amamus, negat quod amamus; iratus dat amant quod male amat. IV, 202. Cum id amamus, quod vult Deus ut amemus, procul dubio daturus est nobis. IV, 202. Amor mundi laboriosus. I, 1186. Amorem perniciosissimum rerum corporearum vera et divina philosophia monet frenare. II, 63. Quæ remedia contra amorem rerum vanarum et noxiarum Deus opposuit. VII, 788. Amorem suum ab eo quod abesse a se invito potest, disjungere nititur Augustinus. II, 63.

Amor utilis, et amor noxius. V, 1634. Amor illicitus. V, 1350. Amor tartarus. IV, 1816. Deum esse amorem turpis et vitio favens fluxit libido. VIII, 374. Amoris impuri vis. V, 584, 883. Amor turpis quantas molestias habet. IV, 1351. Amor immundus in sua præcipitate, amor sanctus ad superbia levat. IV, 1618. Quisquis amat carnaliter, necesse est ut cum zelo perfisteret amet: al amor sapientiæ sine zelo. IV, 310. Amori corporeo cum animus moritur, dulce vivit. II, 72.

Amando bonum, nos meliores efficiuntur. IV, 1800. Tales sunt homines, quales sunt amores. V, 384. Non faciunt bonos vel malos mores, nisi boni vel mali amores. II, 673; V, 1417. Amores duo contrarii possunt esse in homine. VII, 341.

Amor egenus et indignus ita diligit, ut rebus quas diligit, subiciatur. III, 231. Amor est gratior non profueus ex indigentia. VI, 315.

Amor justitiæ castus, vade probatur. V, 968. Vide Timor. Amor justitiæ, non pœnæ timor, innocentiam parit. IV, 1190. Amore lex impletur, non timore. V, 490, 1471. Amore et timore differunt homo novus et vetus, et utrumque Testamentum. V, 81, 207. Amor inflammat, timor humiliat. IV, 1027. Ex ipsius amoris vario affectu virtus quadripartita. I, 1323, 1330. Vide Dilectio, Testamentum, Lex, Caritas, Homo, Odium.

Amor huius, interpretantur Amaricantes. IV, 1750.

Amos Prophetæ quid et quo tempore prædixit. VII, 583, 588. Amos prophetæ eloquentia quam sana. III, 96.

Ampelius episcopus. II, 759, 780.

Amphitheatrum. V, 334, 1026. Amphitheatrum ludorum gladiatoriorum. I, 726. Amphitheatri creata certamina. VI, 630.

Amphionis fabula. VII, 570.

Amplutudo quid sit. VI, 22.

Amantii vallis. X, 1069.

Amulius trater Numitoris. VII, 577, 578, expulso fratre Albe regnavit. VII, 91. Amulius decimus quartus ab Ænea rex in Latio. VII, 377.

Amurca, oleum. V, 121, 157.

Amvulus octavus decimus rex Assyriorum. VII, 560.

Amvulus quid sint. IV, 413, 1306.

Anachoretarum institutum laudatur. I, 1358.

Analogia quid. V, 364; VIII, 69.

Anax et uxoris ejus salutis spirituali, morte corporali consolabatur Petrus. IX, 84; hæc correptio non fuit severior.

V, 709. Ananias et Sapphira credendum est quod post hanc

vitam pepererit Deus. V, 708.

Ananias, suscitatio, resurrectionis. II, 487.

Anastasio Pontifex Romanus. IX, 300. Anastasio Pape Rufinus libellum obtulit. II, 719.

Anastasio episcopus Maximianista. IV, 376.

Anathema unde dicitur et quid significet. III, 516.

Anathematizans mortuum Cæcilianum paratus Augustinus, si crimina in eum objecta probentur. II, 794.

Anatomicam artem continet ars medicinalis. X, 538.

Anatomici medici. VII, 794.

Anaximenes clerici (Sisinianus, Martyrius et Alexander) a Gentilibus occisi. II, 536.

Anaxagoras auditor Anaximenes. X, 776. Quid de rerum causis sensit. VII, 226. Solem esse lapidem ardentem non vero deum dixit. VII, 601. Mentem deum esse dicit. II, 442, 443.

Anaximander auditor et successor Thaletis. VII, 226, quo tempore claruit. VII, 583. Quid sensit de rerum principibus. VII, 226. Mundos innumerabiles admisit. VII, 226.

Anaximenes discipulus et successor Anaximanderi. VII, 226, quo tempore claruit. VII, 582. Aerem deum esse credit. I, 782; II, 443. Aeris infinito rerum causas tribuit. VII, 226. Anaximenes deos ex ære ortos credit. VII, 226. Contra Anaximenes et Anaxagoræ sententiam de Deo Cicero disputat. II, 443, 444.

Anchises pater Æneæ. VII, 84.

Ancilla et servi non sumus. IV, 1633.

Anconæ extracta memoria Stephani ante ipsius corporis detectionem. V, 1443.

Ancones et Aulonici. III, 764.

Anco Marcus rex apud Romanos. VII, 92, 582; rex quintus. VII, 594.

Andabatarum mos. X, 1067.

Andreas. Apocrypha Scripturæ sub nominibus Andree et Joannis. VIII, 626.

Andreas ex insula Capraria (monachus). II, 189.

Androgyni seu hermaproditii. III, 294; VII, 488.

Andromache Hectoris uxor a Pyrrho in Græciam abducta, eique auxpta. VII, 88.

Andromeda uxor Persæ, in cælum post mortem recepta. VII, 572. Stella nomine Andromedæ appellata. VII, 572.

Anthon Ægyptius, ad quem scripsit Porphyrius ut de diversitate demonum doceretur. VII, 288.

Angulus cor latus duos parietes Christus. IV, 712, 1222.

Angusta via ambulandum est, ut concupiscentiæ carnis exantur. IV, 682. Angustatus es in terra, usque in cælum. IV, 1736.

Angelorum nomen latine acceptum. I, 602. Angeli, latine nuntii. III, 1396; V, 64, 230, 691; VII, 468. Angeli, latine nuntii, officii nomen est, non naturæ. IV, 1348, 1757; V, 64. Angeli, natura spiritus est; cum mittitur, in angelos. IV, 1348. Angeli, spiritus rationales, cælestibus corporibus præsidentes. VI, 708.

Angelorum creatio. III, 223; per lucem primo die facta intelligitur. III, 228. Angeli non sunt coeterni Deo, nec tamen passi vicissitudinem temporum. I, 831. An Angeli poterint semper esse. VII, 363. Angeli de substantia Dei geniti, secundum Manichæos. VIII, 308, et post Christum a Patre geniti. VIII, 581. Manichæorum error de Angelis post Christum a Patre genitis, refellitur. VIII, 392.

Angeli quoadquam creati sunt. VII, 334, 347. Angelorum creatio an anterior quam mundi. VII, 345. Angelorum creationem non evidenter expressit Scriptura. VII, 324, non tamen prætermissa Scriptura. VII, 324, 347. Angelica creatura prima omnium creata est. III, 326, quarto. III, 326. Angelica natura dies est prius conditus. III, 334. Angeli quomodo creati, aut Deo non coeterni, si semper fuisse intelliguntur. VII, 364. De Angelorum creatione quibus conditionibus licet disputare. VII, 345.

Angelorum origo, informatio, et beatitudo, a Deo tria. VII, 358. Nil aliud instituit Deus quam angelos. VII, 731. Angelorum pulchritudo. V, 136. In Angelis prima omnium creata est sapientia. III, 313. Angeli beati, sapientia creata. I, 831. Angeli Deus creavit simul eis et condens naturam et largiens gratiam. VII, 357. Angeli secundum aliquod temporis spatium, non prius fuerunt tenebræ. VII, 337. Angeli sanctos sine Deo amore nunquam fuisse credendum est. VII, 357. Angeli adhaeserunt continuo luci creati. III, 317. Ex quo creati sunt Angeli; sa Verbi æternitate pia et sancta contemplatione perfruuntur. III, 270. An omnes Angeli æqualis felicitatis ab initio creati. VII, 329.

Angelorum cognitio matutina et vespertina. VII, 345. Quæ an Angelorum cognitio dicitur vespertina et matutina. III, 354, dies et vespera. III, 315. In Angelica cognitione dies vespera et mane. III, 315, 326, quomodo. III, 316, non tamen inde ignobilior ista cognitio. III, 316. Lucem creatum et se in illa viderunt Angeli in puncto creationis. III, 317, viderunt etiam se in se. III, 317. Angeli in ipso Verbo

Dei prius noverunt rationes aeternas creaturarum, deinde in ipsis creaturis. III, 313. Angelica cognitio in creatura non remanet, sed creaturam refert in laudem Dei. III, 313. Sexta repetitione Angelicæ cognitionis matutinae et vespertinae, consummata est universa creatura. III, 313. Dies vespere et mane simul in cognitione Angelica initio creationis et nunc. III, 316. Angeli non tantum in Deo norunt quod absconditum est, sed etiam hic eis apparet cum efficitur. III, 333. Angeli quomodo Deum Trinitatem cognoscunt. VII, 343. Angeli concordissima contemplatione Verbi Dei, sunt uous dies quam fecit Dominus. III, 313. Angeli creaturam melius norunt in Verbo, quam in ea ipsa. VII, 343. Ordo quo Angeli opera Dei noverunt. III, 317, 320. Angeli in Deo veritatem incommutabilem vident, et secundum eam suas dirigit voluntates. III, 390. Angeli mysterium regni caelorum noverunt a saeculis. III, 334. Angeli cogitationes nostras, etiamsi nolimus, noverunt; nos autem ipsorum, nisi ostendatur, nosse non possumus. III, 473. Quomodo sensibilia cognoscunt. III, 209. Angeli unde temporalia et mutabilia certius noverunt. VII, 263. Angeli nunquam in futurorum cognitione falluntur. VII, 274, 275. Angelis numeratum est, quod homini videtur infinitum. IV, 1906. Angelis cognitio temporalium et mutabilium vilis est. VII, 263. Ineffabili modo de actibus suis aeternam veritatem tanquam legem incommutabilem consulunt. IV, 1009. Quomodo veritatem Dei consulunt. VI, 146. Angeli sive bonis, sive malis Deus loquitur multis modis. V, 102; quomodo iis loquitur. III, 391.

Angelorum omnium natura bona. VII, 349. Angelica natura ipso vitio quo misera est, optimam se institutam docet. VII, 733. Angeli natura mutabiles. I, 851; III, 133. Angeli mali, non a Deo mali sunt conditi, sed peccando facti sunt mali. VIII, 361, recedentes a summo bono. X, 819. Angeli cum libero arbitrio creati. VII, 751. Angelorum bonorum permansio, malorum casus, per liberum arbitrium. X, 932, 933. Quare Deus liberum arbitrium malis angelis non ademit, cum praesciret eos illo male usus. VII, 751.

Angelorum genera duo secundum Porphyrium. VII, 303. Genus duplex Angelorum admittendum esse non habetur ex Scriptura. III, 439. Inter Angelos bonos et praevicatores, vel praesentia, vel opere, Deus divisit. VII, 546. Angelorum diversitas non ex natura, sed ex voluntatibus et cupiditatibus. VII, 349, 353. Bonorum et malorum discretio quando facta. VII, 353. Angelorum societates duae, una bona, altera perversa, lucis et tenebrarum nomine declaratae. VII, 346. Angelorum bonorum et malorum discretionem significari aquarum discretarum nomine quidam putant. VII, 347, 348.

Angeli praevicatores quatenus ante peccatum participes fuisse sapientiae, non potest desiniri. VII, 327. Angeli praevicatores non obtinuerunt excellentiam sapientis beatæque vitae. VII, 327. Angeli praevicatores an ante peccatum aliquam beatitudinem habuere, etsi non praesentiam. VII, 329. Angeli praevicatores aut minorem acceperunt gratiam, aut minus adjuvi sunt quam qui steterunt. VII, 357. Quomodo Angeli qui steterunt amplius adjuvi quam qui ceciderunt. VII, 357. Angeli quomodo extrinsecus adjuvantur. III, 391. Angelorum et hominum sic Deus ordinavit vitam, ut in ea prius ostenderet, quid posset eorum liberum arbitrium, deinde quid posset suae gratiae beneficium, iustitiaeque iudicium. X, 952. Angeli desertores immortales simul et mortui. VII, 402. Angeli mori potuerunt, quia peccare potuerunt. VIII, 767.

Angelicae ruinae causa, superbia. III, 433, 437, 441; IV, 1608, 1623; VII, 731. Angeli tanto minus quam nos peccare debuerunt, quanto meliores nobis fuerunt. III, 1925. Angelorum lapsus nihil Deo nocuit. VI, 333. Tanto damnabilior iudicata est Angelorum culpa, quanto sublimior erat eorum natura. III, 1923. Cur irreparabiliter cecidit Angelus. X, 1333. Cur nihil gratiae Deus iis reparandis contulit. III, 1923, 2122. In eorum locum succedet pars hominum reparata. XI, 246.

Angeli de paradiso spiritali ceciderunt. VII, 1419. Angeli peccantes in huius aeris caliginem detrusi sunt. III, 750. Iis aer est velut carcer. VII, 546. Angeli desertores, et viatores, possessores ac consortes hominis peccatoris. VI, 245. Angeli reprobi, exterminatores et angeli iracundiae. III, 156, ultimi servi. VII, 156; caro dicuntur. VII, 470; in secundam mortem post ultimum iudicium sunt praecipitandi. VII, 402; communi orbis incendio non sunt consumendi. IV, 1313; sensu doloris non carebunt. VII, 402.

Angeli an habeant corpora. II, 333; VII, 467, 468. Angelorum corpora. I, 626; IV, 1094; V, 1262. Angelorum caro quo sensu dici possit. V, 1622. Angelorum corpus spiritale. VII, 870. Quaelia sint, in quibus apparuerunt corpora, et quomodo mentibus ingerant visiones, difficile explicatur. VI, 260; VII, 870. Angeli per verum corpus assumptum apparent. V, 104. In corporibus apparuerunt quae videri et

tangi possent. VII, 468. Angeli cum sint spiritus, an corporaliter cum mulieribus possint coire. VII, 468. Angeli ad Abraham vere manducarunt. V, 1617. Angeli qui apparuerunt, cibos, non quia indigebant, sed quia volebant et poterant, sumpserunt. VII, 396. Angelus manducat non ex necessitate, sed ex potestate, et ut hominibus congruat. V, 1618. Deum in Angelis an et quomodo Abraham et Sara agnoverint. III, 337, 338. Angelus apparens vice Dei, Dominus appellatus. V, 65. Angelus gestans personam Dei apparuit Jacob. V, 57. Angelus luctans cum Jacob, et teneri se nolens, quid significet. V, 58. Angelus qui apparuit Manue significabat Christum. III, 824. Angeli animalia. VII, 267. Angelorum ministerio, vox Patris in monte, et species columbae visa, potuerunt fieri. II, 747. Per Angelum quandoque Deus loquitur. IV, 1395.

Angelorum beatitudo ex Deo solo. VII, 220, 275, 349, 353. Angeli Deo debent quod sunt, quod vivunt, quod juste vivunt, quod beate vivunt. IV, 893. Angelis praecipitavit dedit Deus ut laudent illum. IV, 1941. Angelus lux est, non in se ipso, sed in Deo. VII, 325. Angeli hinc beati, unde et nos, etiam secundum Platonicos. VII, 279. Angeli beati nunquam sunt peregrinati, sed ita formati, ut sine ullo defectu contemplationis, sine ullo intervallo mutationis, aeternitate et incommutabilitate Deifruantur. I, 831. Angeli eo beatiore, quod nunquam peregrinati sunt. VII, 323. Angeli in sublimitibus sedibus non Deo coaeterni, sed de sua sempiterna felicitate securi. VII, 328, 329, 346, 357. Angeli aeternitate Dei sunt firmi, veritate certi, munere sancti. VII, 284. Angeli beati stabiles, non natura, sed voluntate, quia magis Deum quam se diligunt. I, 133. Angeli facti sunt de sua nunquam casura stabilitate securi. VI, 246. Non posse peccare facta est Angelis sanctis merces meriti. X, 936. Angeli non essent beati, si beatitudinis suae incerti essent. III, 436, 437. De nullo eorum, ne peccando fiat diabolus, formidamus. VI, 359; X, 1117.

Angelorum naturae convenit, ut Deo adhaereant. VII, 350. Angeli beati, liberaliter Deo servantur: neque hoc Deo, sed ipsis prodest. I, 133. Angeli aeterno Dei imperio liberaliter, quia suaviter, servantur. VIII, 418. Angeli a contemplatione Dei nunquam resiliunt. III, 590. Angeli fiunt participes aeternitatis, veritatis et voluntatis Dei. III, 390. Angeli sancti nunquam deserunt Deum. VIII, 614. Angelus cum avertitur a Deo fit immundus. VII, 323.

Angelorum panis. I, 1286. Angelis Deus ipse est tanquam vita vicusque communis. VII, 731. Verbo vitae tanquam pane suo cibantur. III, 1978. Angelos Verbum Dei incorruptibiles incorruptibiliter pascit. IV, 995. Angelorum cibus et satietas. VI, 707. Angeli in Verbo Dei requiescunt in sancto silentio. VI, 331. Angeli habent contemplationem et actionem suam. VIII, 418. Angeli quomodo vident faciem Patris, ita et nos videbimus Deum siculi est. II, 606. Naturam Angelicam nihil prorsus delectat illicitum. III, 453.

Angelorum perfecta iustitia. III, 1634; X, 601. Angelus non secundum Angelum, sed secundum Deum debet vivere. VII, 407. Angeli in comparatione Dei iustitiae, non iusti, quomodo. VIII, 677. Angelos etiam sanctos, adhaec a peccatis suis esse purgandos, male assererant Priscillianistae. VIII, 674. Pro Angelis Christus non est mortuus. VI, 261. Angeli opera sunt Christi. III, 1823. In Angelis diffusa caritas per Spiritum sanctum. VII, 357.

Angelorum numerus nobis ignotus. VII, 437. Angeli beati, officio superiores animis rationalibus, non natura. I, 1287. Angeli majores quidem homine, sed corrupto. VIII, 803. Ad Angelorum multitudinem, omniae genus humanum, ad unam comparatur ovem. VIII, 727.

Angelorum quae sint differentiae, et an ex eorum numero sint sidera, incertum. VI, 259. Beatos spiritus inter se differre credit Augustinus, sed quid differant, nescire se fateatur. VIII, 678. Angelis hominem praepone, quia pro eo Christus mortuus est, quid est aliud, quam de impiiitate velle gloriari? III, 1921.

Angelos creare corpora tantum, non animas voluit Plato. VII, 573. Quid inde sequitur. VII, 573. Angeli creare non possunt. III, 404. Angeli sive boni sive mali, non creatores. VIII, 876, 878. Ne ullius quidem naturae quamlibet minime creatores. VII, 373, 374. An Creatori caetera facienti ministerium praebnerunt. VII, 374. Angeli nonnullam operam praestare possunt, et aliquid creantur. III, 404. Materiam corporali visibilibus elementorum possunt uti Angeli, et beati et mali. IV, 1001.

Angelis beatis solus Deus imperat, ipsis autem universus mundus subiectus est. I, 1287. Quoniam beatis Angelis subditae creaturae. III, 390. Angeli colorum praepositi super potestates aereas. IV, 1385. Ex illa lege faciunt quidquid hic fit. IV, 1385. Gentes alienigenas sub Angelis Deus constituerat, portionem sibi faciens populum Israel. IV, 1121. Cur Angelis tribuantur affectus, cum praerogant officia. VII, 261.

Angeli officium est, ut a limam restituat ante conspectum Domini. VIII, 727. Angelus quomodo ad Deum venit. VII, 484. Angeli boni non possunt esse medii inter miserorum mortales, et beatos immortales; possunt mali. VII, 268.

Angeli sive boni sive mali, ad beatitudinem obtinendam mediatores hominum esse non possunt. VII, 276. Angelorum honorum favor nobis necessarius ad beatitudinem asequendam. VII, 301. Angeli miserantur nos, et iussu Domini auxiliantur nobis. IV, 751. Angeli Deo offerunt orationes nostras. IV, 1009. Quomodo Angelus dicatur intellectum dare homini. IV, 1555. Angeli de salute hominum letantur. IV, 1579. Angeli cum exaudiunt, Deus in eis exaudit. VII, 291. Angelos sanctos ad homines miti dicunt Christiani, Platonice non placet. VII, 276. Angeli adjuutores nostri. VI, 60, 258. Quanta nobis misericordiae officia impendant. III, 51. Sine dolore et gemitu id praestant. VI, 69. Angeli in obsequium, non in adiutorium Christi, mitti poterunt. IV, 666. Quando et quomodo manibus portantur Christum. IV, 1166. Angeli in Ecclesia ascendunt et descendunt super Filium hominis, quomodo. IV, 507.

Angeli quomodo spectat hominum redemptionem. VI, 261. Homini sapienti amicos Angelos esse voluit philosophi. VII, 627. Angelorum amicitia nobis manifesta esse non potest. VII, 636. Amicitia Angelorum per bonae voluntatis similitudinem quaerenda. VII, 252. Angeli daemonibus amici esse non possunt. VI, 252. Angeli licet honorantur a nobis caritate, non servitute. III, 170. Angelos venerantur et amant Christiani, sed non illis sacrificant. VII, 654. Angelis iis qui sibi sacrificari jubent, non sacrificandum, docet vel naturae sensus. VII, 294, 295. Angeli nolunt nos sibi sacrificare. VII, 251. Angeli divites honores nolunt, et apertissime quandoque respuerunt. VII, 298. Angeli, nec cultum nec sacrificium exigunt. VII, 305, 304. Angelus ideo in Apocalypsi prohibet hominem adorare se, quia talis apparuerat, ut pro Deo posset adorari. III, 564. Angeli nolunt se pro Deo coli. IV, 1090, 1216, 1757. Angeli milites sunt, non vorunt querere gloriam, nisi imperatoris: si autem suam quaesierint, ut tyranni damnantur. IV, 1357. Angeli sancti ideo dii nusquam vocati in Scripturis appellati, ne illis homines laetitia exultarent. IV, 1757, 1757. Angelos imitandos potius quam invocandos admonet Porphyrius. VII, 504. Angeli iis qui nolunt sibi, sed uni Deo servirii, credendum est de beata vita. VII, 295. Angeli et homines, vivum sacrificium Dei, vivum templum ejus. VI, 305, 312, 357. Angeli boni et mali habent quaedam opera similia. III, 445. Multa per Angelos agit Deus. VII, 220. Quomodo modum in hoc mundo operentur non novimus. III, 405.

Angelorum quanta potentia. IV, 1252. Angeli boni, potentiores malis. III, 444; VII, 717. Angelorum potentiam omnis homo desiderat, sed non iustitiam. IV, 1252. Angelis malis bene utitur Deus. IV, 1002. Malis quae homines patiuntur, an praepositi quidam sint angeli mali. IV, 1596. Angelis malis utitur Deus, non solum ad puniendos malos, sed etiam ad probandos et manifestandos bonos. IV, 1001. Malorum per malos Angelos exerceri in eos qui illis divina equitate subduntur, convenientissime creditur. IV, 1001, 1003. Dolores corporum plerumque immituntur ab angelis naturae. IV, 1709. Angelos malos non propter iustitiam, sed propter malitiam praeva humana delectat. IV, 103.

Angeli reprobi infirma ministeria appellantur. I, 156; IV, 105; et angeli iracundiae. IV, 105.

Angeli, cives Jerusalem. IV, 1901. Angeli et homines sancti una civitas Dei. VII, 281, 525, 557. Angelorum cives sumus. VII, 797. Quatenus Angelis, etiam in terra carnis conditione habitantes, jungi possunt. VII, 252. Angeli proximi nostri deputandi sunt. III, 51. Potest mens humana divinitus rapti ex hac vita ad angelicam vitam, atqueam per istam communem mortem carnae solvatur. II, 610. Paulus raptus ad vitam Angelicam. II, 610.

Angelorum caelestis habitatio. IV, 1003. Angeli beati, domus Dei. I, 850. Tempus Dei. IV, 1776; V, 1190. Curia caelestis imperatoris, caelestis militia. I, 748. Angeli beati, excellentissima et sancta Dei ministeria. I, 170. Angelica ministeria, cursus Dei dicuntur. VII, 692. Membra Christi ad Angelorum aequalitatem divinae gratiae largitate perducta sunt. III, 1924, 1925. Angelos imitari gratiae beneficium. X, 1161. Angeli futuros nos aequales non desideramus, quibus Angelorum Dominus ministravit. III, 574; IV, 1776. Angeli sancti deorum nomine possunt intelligi. VII, 275. Et ita appellantur in Scriptura. VII, 275. Angeli etiam Dei, homines nuncupati. VII, 468. In Scriptura nuncupantur viri. VIII, 808, 810. Nomine virorum solent appellari. III, 802. Sed nomine animarum non solent significari. I, 601, 612.

Angeli appellari solent homines aliquid nuntiantes. VIII, 527. Angeli omnes qui salutem caelestem hominibus annuntiant. V, 1544. Angeli dei possunt Israel. IV, 1901. Dicuntur oves et boves. IV, 114. Angeli organa caeli. III, 879. Angeli novem universae supernae civitati tribuntur. III, 354.

PATROL. XLVI.

Angeli beati dicuntur creum caeli. I, 580.

Angelum videndi etsi potestas non est, ut vero possimus, promerendi gratia est. II, 601. Deus nunquam fortasse videtur a quibusdam Angelis, eo modo, quo videtur sicuti est. II, 605.

Angeli ascendentes et descendentes in scala Jacobi, quid significant. IV, 1577. Angelus movens aquam piscinae. V, 630. Angelos Ecclesiarum septem de quibus in Apocalypsi, Teihonius intelligit Ecclesias. I, 81.

Angelorum codex. I, 852. Angelus cuique adhibitus. VII, 680. Angelus praepositus cuique rei visibili. VI, 90. Angeli his corporalibus iudicandis et administrandis praesunt. III, 434. Angelici haeretici. VIII, 32. Anna vidua magui meriti. V, 1657.

Angustia. Per angustias transitur ad locum latitudinis. V, 1563.

Animus pseudodiaconus Celedensis. II, 928. Alienae, scilicet Pelagii blasphemiae, trivola verba subministrat. II, 928. Not. b. Ejus libros ab Eusebio presbytero suscipit Hieronymus. II, 928. Anianus Traduciani nomine Augustinum aut Hieronymum designare videtur. II, 928. Latinitate donavit hominibus Joannis Chrysostomi. I, 628.

Animi familia. II, 645; VIII, 574.

Anima. Quae sit de anima valde difficilis. III, 555, 556; X, 520. Nec facile solvitur ex Scripturis. III, 415. An eo ipso, quo distat natura nostra a pecore, de origine animarum disquirere ac disserere novit. X, 552. De natura spiritus et animae nostrae multa ignorare, aut vitio dari possit et debeat. X, 550. An turpe sit animae, haec ignorare. X, 528. Et magnum doctrinae Ecclesiae detrimentum. X, 498. Animarum originem ad nos forte non pertinet in hac vita nosse. X, 520. De origine animae incerta erat Machabaeorum parentis. X, 814. Vincentii Victoris sententia de animarum origine difficultatibus plena. X, 508. In quaestione de origine animae quid cavendum. X, 495, 484. Quatuor devitanda in quaestione de origine animae. X, 465, 464. Undecim quae cavenda sunt in quaestione de anima. X, 546.

De anima opiniones duae. III, 412. Animae origo tribus modis intelligi potest. III, 410. Quatuor de illius origine sententiae. I, 1206. Anceps Augustinus de origine animae. X, 180, 480, 490, 501, 506, 525, 525, 517, 1400. De eius origine nihil definit Augustinus. II, 588, 717, 857. Et Hieronymum consulti sicut et Arcellianus. II, 864. De origine animae nihil certi in Scripturis canonicis comperit Augustinus. II, 862. Circa originem animarum varia expendantur Scripturae testimonia. III, 412, 415, 414, 419. Quatuor de origine animae sententiae. II, 778. Quaecumque sententiarum de origine animae vera sit, Deum sine dubio laudandum esse voluit Augustinus in libro de libero arbitrio. II, 587. Qui aliquam ex quatuor sententiis Augustini de animarum origine, ceteris tribus rejectis vult progugnare, aut aliquid de Scripturis, quod non possit aliter accipi, proferat; aut rationem tam certam, ut contradictio nulla existat. II, 590. Versus 7 capituli 12 Ecclesiasticae adhiberi potest ad deferendam quantibet quatuor sententiarum Augustini de animarum origine. II, 589, 589. In quaestionibus de animarum origine, cavendum ne negetur originale peccatum. II, 738, 729, 882, 752, 755. Quidquid de origine animae cujuslibet inquisitione vel affirmatione disseritur, si contra peccatum originale est, verum esse non potest. X, 608. Anima unde sit, a Deo est. III, 366, 411, 412, 418.

Anima non est a se ipsa. VI, 11. Anima Deum habet autorem. VI, 11. Anima omnis nomen a Deo esse potest. VIII, 95. Anima magis tribuenda Deo, quam lux sensibilis. VIII, 95, 99. Animae omnes per Christum creatae et conditae. VIII, 95.

Animam de nihilo esse factam non credebant Manichaei; sed ejus, cujus est Deus, esse naturae dicebant. VIII, 34, 55. Manichaeorum error de anima. X, 1525. Anima non templum Dei, sed pars aut membrum ejus secundum Manichaeos. VIII, 580, 581. Animam esse ipsam Dei substantiam Manichaei dicunt. III, 561. Et id quod Deus est. VI, 246. Animam esse a propria Dei substantia, stoici, Manichaei, et Hispani Priscilliani haeresis censuit. I, 1257, 1242. Priscilliani error de anima. VII, 666, 667, 668, 671, 672. Animam de nihilo esse factam non credebant Priscillianistae. VIII, 668, 669, 670. Sed ejus, cujus est Deus, esse naturae dicebant. VIII, 44. Et esse partem Dei. VI, 525. Sicut et Gnostici. VIII, 27. Animam a Deo factam, non ex nihilo, sed ex semetipso, error Victoris. X, 477, 512. refellitur. X, 477, 512.

Anima ex Deo est, non de Deo. VIII, 117, 540, 660. Anima non est Deus. VIII, 116. Non substantia Dei. III, 566, 572; IV, 1822. Anima non est natura Dei, sed illam participando potest illuminari. II, 541. Anima non est de ipsa substantia Dei. III, 556, 558, 412. Anima quoniam mutabilis est, facta esse de Deo qui immutabilis est, non potest. X, 477. Anima non est pars Dei contra Manichaeos. II, 721; VIII,

(Trois .

540, 614. Non est pars Dei, sed magnum bonum. V, 835. Animam portionem esse Dei dicere, et blasphemia est et hæresis. X, 496, 498.

Animæ status Dei, sed non de ejus substantia. VII, 375, 402. Animam non esse partem habitus Dei ostenditur. X, 512, 513. Insufflatio Elisæi in faciem pueri, frustra adducitur ad prophanam animam partem esse Dei status. X, 514, 516. Anima et Deus, non unius ejusdemque naturæ. X, 497. Animæ naturam a natura Dei distinguunt philosophi. III, 361. Animam Deo coæternam putabant Platonici, quo fundamento. VII, 511. Animam, Angelos, demones, unius esse substantiæ, sed pro meritis distinguunt, asserebant Priscillianistæ. VIII, 668. refelluntur. VIII, 674, 676. Anima non est ex Angelis. III, 411. Animæ ratio causalis non fuit inserta in natura Angelica. III, 568. neque in creatura corporea. III, 568. Animam rationalem ex irrationali fieri, nonnulli philosophi putarunt. III, 360. Animam mulieris ex anima viri factam, quidam opinati sunt. III, 407. refelluntur. III, 408. Anima non est ex terra. IV, 1518. Anima Adæ non ex aliqua creatura. III, 414.

Animarum propaginem Occidentalis Ecclesia solebat sentire. II, 864. Animas ex traduce esse Tertullianus, Apollinaris, et Occidentalium maxima pars censuit. II, 719. De animarum traduce, opinio Tertulliani et Manichæi, X, 1218. De hoc errore Catholici a Pelagianis accusati. X, 1218. Animæ quomodo traduci possint, non potest explicari. II, 862. Per semen concubentis transiunt etiam semen animæ, volunt Traduciarium. III, 424. In anima non est materia seminis manifesta, aut ratio seminis occulta. III, 425. Animæ aut sint ex traduce, aut de novo creantur, ambigit Augustinus. III, 425. Sententia Traduciariorum de animarum creatione de novo, præponderare videtur. III, 426; eorum argumenta. III, 415, 418, 422. Animarum propaginem unde nonnulli adstruere putant. X, 491. Animarum propaginem defendentium testimonia solvuntur. II, 863. Quid cavendum Traduciarium. III, 426. Animæ a Deo, non ex propagine fieri, an aliqua Scripturæ testimonia evincant. X, 484, 485, 486, 487, 488, 507. Anima an sit ex traduce, nihil certij Scripturæ habet. X, 196. nec ex Scriptura potest demonstrari. X, 492.

Anima si ex traduce non est, ex nihilo est, non ex Dei natura. X, 487. Anima non de Deo nata, sed creata est. II, 858. Anima a Deo facta, non ex se ipso, sed ex nihilo. X, 477, 497, 499. Anima an ex nihilo. III, 358, 414. facta est ex nihilo. VIII, 117. Animas de celo lapsas esse putarunt Pythagoras, Platonici, Origenes. II, 718. Animas vixisse antequam ista corpora gerebant, Plato docuit. VIII, 1011. Opinio Platoniorum de vita animæ ante corpus, figmentum. X, 402. De animæ incarnatione, quatuor sententiæ. II, 587, 725.

Animas pro diversitate peccatorum, diversa corpora permissis, sensit Origenes. VII, 336; refellitur. VII, 357. Quid anima non detruitur in corpus, propter mala sua demerita. II, 717, 727, 751, 838. Animas pro diversis meritis, in diversa corpora detrusas esse, non dicendum. III, 545, 419. Animæ non habent aliqua merita antequam corpori inserantur. III, 413, 419, 421, 422. Animæ in carne peccati creantur, ut meritum comparant. III, 418. Anima, an ad corpus venit propria voluntate, an Dei nutu. III, 369. Si proprio nutu corpori inserta anima, non tuit præscia futuri. III, 369.

Anima an a Deo descendit, necne, magna questio videtur Augustino. VIII, 416. Animæ origo qua sit ut sit in corpore, Augustino etiam seni ignota. I, 587. Animas olim ditas, in thesauro Dei haberi, quidam Ecclesiastici existimarunt. II, 719; urgentur. II, 732. Animas Deum per infuitum tempus, alique ita semper dare, sicut semper est ipse qui dat, error Victoris. X, 515. Animas viri et mulieris prius creatas quam corpora, Scriptura non permittit credere. III, 515. Hieronymus Marcellino insinavit suam esse sententiam, singulas animas novas nascentibus fieri. II, 747; et suam sententiam exposuit in opusculis contra Rufinum. II, 719, 864. Animarum novarum sine propagine insufflationem, deendi minime prohibet Augustinus. X, 495. Difficultates circa creationem animarum de novo. III, 410; X, 485. Animæ si creentur singulæ singulis, quomodo peccatum originale contrahant. II, 725. Animæ quatenus secundum Vincentium, peccato originali obnoxie, si non sint ex traduce. X, 502. Animam ante peccatum meruisse esse peccatricem, et inquinari per carnem, error Victoris. X, 477, 478, 516; refellitur. X, 478, 481, 482, 502. Anima ante carnem, aliquem statum et aliquod meritum an habuit. X, 501; habuisse aliquem statum bonum, et meritum bonum, error Priscillianistarum. X, 515. Animam ante carnem alibi peccasse, ut damnaretur in carnem, dici non potest. X, 482; nec ob delicta alibi commissa, in corpora meritis suis convenientia detruendi, in hisque magis minusve affligi. X, 126, 127. Animam meritum aliquod perdidisse per carnem, tamquam boni meriti fuerit ante carnem, error Victoris. X, 515. Error de animarum peccato ante corpus unde. V, 905.

Anima peccato originali non est obnoxia nisi per carnem. X, 479. Animam per carnem reparare habitudinem pristinam et per illam renasci, per quam meruerat inquinari, error Victoris. X, 510. Anima, quatenus originale peccatum contrahat, anceps Augustinus. X, 507. Quid secundum fidem de anima tenendum putabat. X, 525. Animæ, cum ex Adam non veniant, tamen ex illo justam sortem damnationis inveniunt, nisi ad remissionem peccatorum renascendo perveniant. II, 864. Animæ parvulorum inhumrabilis, quas Deo certum est sine baptismo de corporibus exiuras, quomodo juste dentur in damnationem. II, 778. Animas innocentes et mudas non implicat Deus peccato, eas carni peccatrici admiscendo. X, 478. Anima data corpori ut bona faceret. VII, 510. Animas novas creati assentium solvuntur testimonia. II, 865.

Animæ passiones esse ex terreni corporis moribus membris putarunt Platonici. VII, 711; refelluntur. VII, 408. Anima propter originale peccatum miserabili ignorantia prægravatur. X, 180. Vitium animæ non natura ejus, sed contra naturam ejus est, nihilque aliud est quam peccatum et pena peccati. III, 141. Non sicut peccatum in anima potestate est, ita etiam pena peccati. I, 1171. Anima etiam renata, ab omni peccato et ignorantia non potest esse libera in hac vita. VI, 60. Anima motibus perturbatur secularibus secundum suas inferiores partes. IV, 1687. Anima desideriorum diversitate verberata, portat plagas saucia, divisa per amores suos. IV, 1687. Sanctitas animæ quando firmissima erit. I, 1171.

Anima an et quomodo condita in primis sex diebus operibus. III, 358, 366, 368, 409. Anima quid sit, vix potest exprimi. III, 368. Utrum anima sit corporea. X, 534. Animarum non Deum, sed Angelos creatores esse de igne et spiritu, volunt Selenciani. VIII, 41. Animam æream esse quidam putaverunt. VII, 526. Anima non est ærea. X, 551; non est ignis, aer, aut aliquod corpus. VIII, 981, 982; non est ex elementis. III, 358, 502, 565, 566. Animam quantum corpus esse Aristoteles dixit, Plato nullum. VII, 775. Animam ex atomis esse Lucretius scribit. VIII, 72. An animæ creationem materies aliqua præcessit. III, 358; non potest dici qualis fuisset ista materies. III, 539. Anima si de materia facta, saltem de materia spiritali. III, 370.

Animam immortalem quidem, sed eam corpus esse contendit Tertullianus. VIII, 46, 47; X, 499. Animas ex traduce fieri qui putant ex sententia Tertulliani, eas esse corpora volunt. II, 861. Animam corpus esse credere, qui ex parentibus eam creati opinati sunt. III, 425; alii idem sentire propter æream divitis linguam. III, 476. Tertullianus quia incorpoream cogitare non potuit. III, 327. Colorum acrimia et lucidum et sensus, animæ dat Tertullianus. III, 427. Animam crescere substantia, novit Tertullianus. III, 428. Quid de incrementis animæ sensit Tertullianus. III, 428. Quid alii qui eam corpus esse crediderunt. III, 425. Animam de corpore formam accipere et cum corporis incremento protendi et crescere absurdum est dicere. X, 541, 543; Animam se subtrahere cum membra præcedunt, victoris sententia. X, 540. Animæ quantitas molis quidem nulla, fuse per totum librum de hoc argumento editum. I, 1057, 1058; quantum vero virtutis distincta in septem gradus, per ordinem ad corpus, ad se ipsam, ad Deum. I, 1076.

Animam esse corpus alius error Vincentii Victoris. X, 477. Anima non est corpus. III, 372, 425, 426, 363; neque ex ullo corpore. III, 363. Anima non est corporea. III, 480, 365, 364, 366; VI, 671; X, 558, 559, 544; non est qualitas corporea. III, 426; non est temperatio corporis. I, 1029; Aliud anima, aliud organa corporis. III, 365. Potest tamen habere similitudinem corporis et corporalium membrorum. III, 480, 481, 365, 564. Fieri potest ut sit in anima similitudo quedam corporis, nec ipsa sit corpus. X, 540. De animæ conformatione. VI, 27. Desistentibus nuntiis sentiendi et ministris movendi, anima abscedit. III, 364; bis autem deficientibus ejus intentio turbatur. III, 364. Unde sit ut anima abstractatur a sensibus. III, 364. Anima delectatur lenitis, vel contristatur offensis corporis sensibus. III, 1584. Non parvum animæ malum, tristitia. III, 482.

Anima non est subdita corporibus, ne quidem cælestibus. III, 278. Ut vel anima ex corpore afficiatur, vel corpus ex anima, faciunt congruæ rationes in sapientia Dei incommutabiliter viventes. VIII, 877. Anima quatenus læta aut tristitia patitur. X, 540. Anima vere læta aut tristitia patitur, et si non per corpora, sed per corporum tantum similitudines sentiat. X, 540, 542. Animæ vox in dormiente, quæ. IV, 1517. Anima dolet cum corpore, dolet sola in corpore, dolet et extra corpus. VII, 711. Aliud est in anima quo corpora vera sentimus, aliud quo similia corporibus, non corpora cerimus, aliud quo nec corpora nec corporum similitudinem continemur. X, 342. Falsum est quod si anima est incorporea, careat forma. X, 557. Unde error eorum qui opinantur animam esse corpoream. VIII, 978, 979.

Anima si corpus est, sequitur etiam Deum esse corpus. III, 426. Anima si corpus est, erit et sexus. X, 512. Utrum anima humana magicis carminibus evocata, vivorum conspectibus apparere possit, corporis lineamenta gestans. VI, 144. Animæ corpus vel quasi corpus, quod vehiculum nonnulli dicunt. II, 78.

Anima utrum sit spiritus. X, 553, 543, 546. Anima spiritus est, non corpus. II, 858; est simplex quiddam et propria substantiæ. I, 1033; spiritalis est, incorporea, vicina substantiæ Dei. IV, 1886.

Anima caro nominatur, cum carnalia bona adhuc appetit. VI, 194. Anima secundum se vivens, est carnalis. V, 834. Animæ cupiditates, quatenus carnis dicuntur. X, 802. Anima terra dicta est. III, 225. Anima iniqua terra dicitur. III, 1237.

Animæ humanæ excellentia. III, 1431; V, 429. Anima nihil potentius, nihil sublimius. III, 1583. Anima ad imaginem Dei facta. V, 562. Nihil melius in motu animæ, quam quod ad imaginem sui Creatoris facta est. VIII, 1039, 1040. Anima secundum quid facta sit ad imaginem Dei. VIII, 1010. Animæ rationales, Angelis officio quidem imperare, sed natura pares. I, 1287. Si quid aliquando eorum quæ Deus creavit, est melius anima, hoc peccato ejus sit, non natura. I, 1078. Animam factam, corpus autem fictum a Deo, putarunt quidam. IV, 1551. Animæ præstantia supra res corporeas. III, 364. Philosopherum opinioniones de animæ substantia refelluntur. VIII, 978, 981, 982.

Anima et spiritus duo quedam sunt, sed sæpius uno nomine nuncupantur. X, 495. Anima aliquando cum mente, aliquando excepta mente, intelligitur. VI, 15. Animæ caput, mens, et spiritus. IV, 74, 77. Animæ pars duplex, intellectualis et spiritalis; utriusque differentia. VII, 287. Animæ pars superior mens rationalis. IV, 1887. Animæ partes inferiores. IV, 1887.

Animas duas constituiebant Manichæi. VIII, 94, 95, 235. Manichæi error de duabus animabus, altera mala, altera bona, deque earum commixtione ac pugna. X, 1518, 1510. Animarum duo genera non haberi, ex deliberatione in malam et in bonam partem sequitur. VIII, 108, 109. Animarum autem diverse nature, quia sunt diverse voluntates. VI, 27. Animæ tres gradus juxta Varronem. VII, 212. Animæ rationales trium generum sunt. VII, 238. Animæ intellectuali quantum Platonicis tribuantur. VII, 508. Vide Mens. Anima quomodo aut in somnis, aut corpore exonerata, cognoscat. X, 541.

Anima omnis a veritate habet, ut omnia anima sit. VI, 41. Cum cœperit esse capax rationis, aut a sapiente mente regitur, aut ab errore. III, 1318. Anima nosira errore ac stultitia irretita, viam, si qua est, querit veritatis. VIII, 73, 76. Animæ oculus mens. III, 1638. Animæ lumen Deus. III, 479. Ex Deo est quicquid intelligit anima, sicut valet. III, 480. Anima intelligendi potentia, de rerum varietate, deque ipsa cogitatione judicat. VIII, 186. Cum anima intellectuali visione Deum videt, etiam supra se videt illum. VIII, 480. Cum lumen illud anima conatur intueri, palpitat infirmitate et minus valet. VIII, 479. Anima quædam legit in æterna Dei luce. IV, 1888. Ut Deum resque divinas et spiritalia intelligat, a lumine oculorum se averit. III, 562. Anima nisi se ipsa super se effundat, non pervenit ad cognitionem substantiæ incommutabilis. IV, 1712. Animæ cur præceptum, ut se cognoscat. VIII, 977. Quomodo seipsam querat. VIII, 979. Anima omni voluit Deum insensitivè in initia intellectus, initia sapientiæ. V, 667. Anima capit rerum infinitarum imagines. IV, 1886. Animam humanam habere vim quædam divinationis in seipsa, nonnulli volunt. III, 464; impugnantur. III, 464. Anima, mala non disceret, si non faceret. VII, 310.

Animæ humanæ falsas promittit beatitudines Plato. VII, 776. Anima unde beata. VIII, 1051, 1052; unde ærumnosa. VIII, 115, 113; unde misera. VIII, 127, 1051, 1052. Anima beatitudinis amissa non remiscitur, sed Dei. VIII, 1032; et regularum justitiæ. VIII, 1032. Animæ, ut beata sit, corpus omne lugendum ait Porphyrius. VII, 387, 390, 776, 799; refellit. VII, 390. Anima felicitati non obstat corpus incorruptibile. VII, 794. Anima letabitur in corpore in quo genuerit. VIII, 794. Anima cum Deo solo, in Deo solo, de Deo solo est beata. III, 1584, 1585; VII, 257. Animæ quies in solo Deo. II, 212, 215. Anima non habet ultra Deum, quod appetat. X, 240. Anima bene ut potest corporali felicitate servando ordinem in creaturis, si eam fecerit servire Creatori. II, 659. Animam beatam esse non posse nisi participando lumine Creatoris, novèrunt Platonici. VII, 277. Novit et Plotinus VII, 279. Animam, etiam cum sapientiam percepit, transire de beatitudine in miseriam, et vicissim, quidam tenent. VII, 361; quam inipium et absurdum, hoc asserere. VII, 369, 370, 371; hanc sententiam ipse Porphyrius rejectit. VII, 310, 362, 793. Animæ si reditoræ sunt ad corpus, beatæ esse non possunt. V, 1156. Animarum spes hic esset felici-

cior, quam in illa felicitate. V, 1156. Anima si semper ejus miseriam et beatitudo alternat, non vere beata. VII, 319. Ex transitu animæ de beatitudine in miseriam, et vicissim, quomodo veritas elicitur. VII, 795. Animæ rationalis pax in quo sita est. VII, 610, 612.

Anima est immortalis. III, 372, 1737. Animæ vita post mortem adstruitur in numeris. III, 756. Animæ immortalitas probatur. I, 896, 897. Item in libro de hac re scripto. I, 1021. Ad indagandum solius animæ immortalitatem, vix pauci ingeniosissimi et eruditissimi pervenire potuerunt. VIII, 1025. Qualem beatitudinem invenerunt, qui ad indagandum ejus immortalitatem pervenire potuerunt. VIII, 1025. Animæ immortalitas modum quemdam habet. VIII, 1040. Anima modo suo immortalis. V, 428. Anima est immortalis, non ita ut Deus. II, 588, 721. Animas cum corporibus mori, et in fine sæculi utrumque resurgere, dixerunt Arabici. VIII, 46. Animas quidam Philosophi crederent esse mortales, alii immortales: utriusque sententiæ varia placita. VII, 601. Animam immortalem et miseriam vel beatitudinem obnoxiam permanere tenuerunt philosophi multi. II, 589.

Anima licet immortalis, est mutabilis. III, 563, 1548, 1565; VI, 58. Id extenditur contra Manichæos ex ipsorum doctrina. VIII, 584, 585. Anima vel in deterius, vel in melius mutari potest. III, 536. Animæ mutabilis quæ. III, 559. Anima cum sit immortalis, quomodo mutabilis. VIII, 619. Anima, quia mutabilis est, non proprie est. III, 1685. Anima est quodammodo mortalis, quia est mutabilis. III, 1588; VIII, 768. Anima, mortalis aliquo modo intelligi potest. III, 572. Quomodo mortalis. VI, 104; VIII, 883.

Anima et vitam et mortem suam habet. VIII, 1040. Animæ vita Deus. III, 1550, 1586, 1757; V, 415, 428, 881. Anima corporis sui vita, vita ipsius animæ Deus. V, 1248. Sicut tota vita corporis est anima, sic beata vita animæ Deus est. I, 783, 791, 1263. Animæ vita sapientia. VIII, 614, 616. Veritas. VI, 240. Animæ anima fides. III, 1754.

Anima quomodo mori potest. V, 428. Animæ mors duplex. VII, 710. Animæ mors, deseri a Deo. VII, 577. Animæ mors insipientia. VIII, 614, 616. Hæc est mors animæ, ut Deum nesciat. III, 833. Animæ quæ mors peior est, quam libertas erroris? II, 963. Anima immortalis simul et mortua potest esse, quo sensu. VII, 402. Ea vitando vivit anima, quæ appetendo moritur. I, 837. Non alia salus animæ est, aut renovatio, aut reconciliatio auctori suo, nisi ut omnia corporea contemnat universoque huic mundo renuntiet, uti præcipitur in mysteriis. I, 1037.

Anima sine caritate mortua est. III, 1462. Anima mortua quid significat. III, 711. Anima mortua: motus tres, iustus elationis, delectatio libidinis, venenum curiositatis. I, 887. Animæ mortuæ corpus sepulcrum est. IV, 1117.

Animæ resurrectio. III, 1350, 1352. Animæ mors et resurrectio. VII, 665; VIII, 890, 898. Resurrectio animarum fit per substantiam Patris et Filii æternam: resurrectio corporum per dispensationem humanitatis Christi. III, 1501, 1592. Anima quomodo resurgit a peccato. III, 432. Ut mors carnis differat, omnes sedulo laborant; ut mors animæ evite ur, vix aliqui curant. III, 1747. Anima sine gratia redire non potest. VIII, 1007. Se ipsam vulnerare potuit, sanare non item. V, 1269. Animæ suscitatio differt a suscitatione corporis. IV, 805. Animæ vivæ quare sic dicte. III, 259.

Anima qualis sit. VI, 659. Animæ meritum non ex gradu corporis quod inhabitat, pensandum. VII, 240. Animæ non possunt dici magis vel minus bonæ, nisi vel moribus vel differentia temperaturæ corporum. III, 421. Anima media inter Deum et corpus. III, 1583. Inter Creatorem et creaturas. II, 559. In medullis quodam rerum est ordinata. III, 201. Superior anima, scilicet Deus. I, 1170. Anima sub Deo et supra cætera collocata. VIII, 538, 547, 591, 592, 977, 1031. Anima habet infra se carniem, supra se Deum. VI, 710. Anima Deum dominum habet, servum corpus. IV, 1887. Anima, unum est in rebus proximum Deo. I, 961, 1077.

Anima subdenda Deo, animæ caro. V, 715. Animæ colendus est Deus solus, qui solus ejus est auctor. I, 1078. Animæ hominum Deo adhaerere. VI, 58. Oportet animum et regi a superiore, id est Deo, et regere inferiorem, id est corpus. I, 1170. Anima in medio quodam constituta, legem accipit, hæere superiori, regere inferiorem. IV, 1887. Deus subjicit animæ corpus, animam sibi, et sic omnia sibi. I, 1079. Anima tanto minus subditur Deo, quanto minus Deum in ipsis suis cogitationibus concepit. I, 1201. Rationalis anima si Creatori suo serviat, cuncta et cætera servient. I, 1251. Intenta in Deum anima magis est, intenta autem in corpus minus est. I, 1170. Ut serviat sibi caro, serviat et illa Deo. VI, 711. Animæ famula est caro bene obediens. IV, 1887. Anima infelix est, quæ a corpore expectat consilium. IV, 1887. Anima cum se ad Deum refert, sacrificium est. VII, 285.

animæ motus omnes nihil aliud quam voluntates sunt. VII, 400. Animæ pes amor, amore movetur tanquam ad locum, quo tendit. IV, 124. Anima non movetur pedibus, sed affectibus. III, 1741. Anima ad Deum levanda, tanquam vas ad fontem. IV, 1834. Anima nisi sitiât, non recte irrigabitur. IV, 1530.

Anima non habet ex se lumen, non habet ex se vires, etc. IV, 704, 1838. Anima non per seipsam, sed participatione lucis Dei est pulchra et virtute pollens. VIII, 261. Anima rationalis ut luna splendescere debet. III, 740. Anima non potest justa, salva, sapiens, aut beata esse, nisi participatione incommutabilis boni. II, 571. Anima fit bona, casta, pia, etc., participatione bonitatis, castitatis, pietatis quæ in Deo est. III, 1684. Anima humana non vegetatur, non beatificatur, non illuminatur, nisi ab ipsa substantia Dei. III, 1584. Anima nostra est ad Deum, quod aer ad lucem. VII, 326. Anima si ad lucem suam attenderit, tenebratur; si ad lucem Dei, illuminatur. IV, 1261. Anima dat ipsa sibi consilium ex luce Dei per rationalem mentem, unde concipit consilium firmum in æternitate Auctoris sui. IV, 1887. Anima avertens se a luce justitiæ, quanto magis querit quod inveniat contra justitiam, tanto plus a luce repellitur, et in tenebrosa demergitur. IV, 763.

Animæ fœditas, quæ. VIII, 636. Animæ pulchritudo, virtus, veritatisque doctrina; deformitas, vitium est. III, 359. Anima rationalis deformiter vivit, cum secundum trinitatem exterioris hominis vivit. VIII, 988. Anima si seipsam sequitur ut virtutem adipiscatur, stultum aliquid sequitur. I, 1314. Animæ natura perfecta est, cum spiritu suo subditur. VI, 194. Animæ quasi maritus est spiritus hominis. VI, 58. Anima tanto est pietate purgator, quanto privato suo minus delectata legem universalitatis intuetur. VI, 90. Anima propria voluntate bonum sibi esse non potest, sed malum. II, 571. Anima valentior peccat, et post peccatum divina lege imbecillior, minus potens est auferre quod fecit. I, 1170. Anima, sicut se illuminare de se non potest, ita se salutare de se non potest. I, 853. Animam fœdam Christus ut pulchram faceret, fœdus factus est. IV, 1538. Anima humana tantum dilecta est fœda, pulchra quomodo fulgebit? IV, 204. Anima Christi quibus malis rei leta fuerit. IV, 1110.

Anima sibi sufficit, ut perdat se; Dei est salvam facere. V, 158. Animæ virtus, caritas. IV, 1355. Animæ ossa, id est, firmamentum ejus et fortitudo. IV, 92. Anima nostra posita in mediis tentationibus sæculi, nihil infirmius. IV, 1634. Anima, unde infirma et tenebrosa. VIII, 1050. Anima vires tanto consumit citius, quanto eum deserit, a quo data sunt. III, 1514. Anima deterior fit appetitu inferiorum. II, 539. Anima tanto Deo propinquior, quanto similior; tanto dissimilior, quanto rerum materialium cupidior. VII, 271. Anima obligata amere terreno, quasi viscum habet in penis, velare non potest. IV, 1618. Animam curvari quid sit. IV, 1849.

Anima secularium amore capta fit adultera et inimica Deo. IV, 1178. Anima quomodo a Deo deflectit, et fornicatur. VIII, 998, 999, 1003, 1003. Animæ fornicatio, quænam sit. VII, 138. Animæ aversio a Deo. VII, 102. Anima unde a Deo avertitur. VIII, 977. Anima foras exiit a Deo propter superbium. III, 1605, 1605. Animam esse causam peccati ostenditur ex ipsius peccati poenitentia et indulgentia. VIII, 121, 125.

Anima Christi sponsa. VIII, 424. Animæ panis, verbum veritatis. IV, 752, 754. Ejus vir legitimus, Verbum verbum. VI, 58. Animæ humanæ cum Verbo Dei copulatio, difficilis ad intelligendum. VIII, 425. Anima peccato et legi peccati moritur, ut nubat Christo. VI, 62. Anima per fidem et spem in Christo est. IV, 1815. Animæ sanctæ, cælum et sedes Dei. IV, 530, 1183, 1260. Originalis regio beatitudinis animi, habitatio animæ et patriæ, Deus est. I, 587, 1036. Anima munda, locus Dei. VI, 16. Anima justæ, framea Dei. IV, 324. Anima, census noster. IV, 388. Animarum jactura, jactura pastoris est. IX, 734. Animæ consulendum, non ut habeant bona, sed ut ipsa sit bona. V, 629. Animæ bona solus Deus donare potest. II, 591.

Anima Christiana in hac vita debet desolatam se reputare. II, 494, 496. Et ut desolata orare. II, 506. Anima, quæ intelligit se desertam omni auxilio, nisi solius Dei, vere vidua est. IV, 1725. Anima cum hic est in ista carne, habet etiam ipsa solatia verbi, solatii orationis, solatii disputationis. IV, 755. Anima letans cum moris suis, diu differat a medico, ut ei persuadeatur in quæ mala se peccando precipiaverit, ut diligenter taceatur receptam sanitatem, utque intelligat quanta poena in illis præparatur, qui se nolunt convertere ad Deum. IV, 92. Animæ divitiæ. VIII, 105. Animæ fames. VIII, 656. Anima nostra pigro corpore involuta, velut vit inacta est. IV, 1932. Animæ, per virgines quinque in Evangelio significatæ. IV, 1920. Animæ quæ trahuntur sunt bestiis. IV, 942. Anima nunquam a Dei laudibus silere debet. IV, 1316. Animæ virtutis caræces ac

fertiles præmittunt sæpe vitia, quibus iudicent, cui virtuti sint potissimum accommodatæ, si fuerint præceptis excultæ. VIII, 444. Animæ malum accidit nulla addita detractave substantia. VIII, 195. Anima perverse utens creaturis, non effugit ordinationem Creatoris. II, 539.

Anima a Deo facta, per liberum arbitrium peccavit, peccato polluta est, et per misericordiam Dei in poenitentia est liberata. VIII, 547, 530. Oportebat ut Deus animæ daret liberum arbitrium. VIII, 118. Animæ quæ natura sua bonæ sunt secundum Manichæos, solas peccare quomodo ostenditur. VIII, 107. Animæ voluntate non natura malas esse, sequitur ex utilitate poenitendi. VIII, 109, 110, 119. Et earum justa damnatione. VIII, 108, 107. Anima sua culpa lapsa, sola Dei misericordia liberatur. II, 722. Animam terrenis peccatis obrutam Lazarus in monumento significat. VI, 59. Anima temporalibus voluptatibus dedita semper exardescit cupiditate, nec satiari potest. IV, 82. Unde anima voluptatem corporis pluris assumat, quam ipsam sanitatem. I, 1170.

Animæ ævis in corpus suum. VIII, 989. Modus quo anima corpori adheret, non potest comprehendere. VII, 725. Anima per se movetur. VI, 15. Anima est vita quedam. III, 1349; V, 880. Est vita corporis. III, 1386, 1737. Anima, summum corporis bonum. I, 1515. Quid corpori præstat. I, 601, 1074. Anima humana quomodo condit putores. III, 1451.

Anima viva appellatur a scriptura administratio corporis. III, 363. Anima totum corpus animat et vivificat. VI, 301. Tota est in qualitate corporis parte. II, 725. Tota sentit in singulis particulis. VIII, 185. Anima non modo universæ noli corporis sui, sed etiam unicuique particule illius sola simul adest. I, 1034. Dissecto corpore verniculi, anima non secatur. I, 1071. Animæ officium. VI, 711. Anima, quomodo movet corpus. III, 588, 589. Anima, domina curam gerens luteæ domus. VI, 667. Animæ in carnem jus. VI, 716. Corpus administrat per lucem et aerem. III, 563, 564. Leges in inferiorem non habet, nisi a superiore Deo. VI, 711. Anima regere corpus non potest, nisi ipsa regatur a Deo. IV, 887. Anima primi hominis ante peccatum, etiam nondum spiritus de corpus, sed animale, tamen pro arbitrio regebat. II, 1108. Post peccatum regit, non omni modo pro arbitrio suo, sed sicut leges universalitatis sibiunt. I, 1267; II, 587. Animæ quanta sit vis ad immutandam materiam corporalem, longum est disserere. VIII, 877.

Anima an aliquid a corpore patitur. I, 1167, 1108. Anima pro sensus accipit, quicquid cum corporum non latet. III, 565. Anima quomodo regitur a sensibus, quomodo ab intellectu. III, 1517. Corpus in anima facere quidquam fortasse non potest, si non esset primo peccato in deterius mutatum. I, 1106. De animis rationalibus operari, non per corpus sed per seipsam, solus Deus potest. I, 1183. Peccatorum conditio fit, ut permittantur animæ de animis aliquid agere per alterutra corpora. I, 1185. Anima, qualia opera, cum in corruptibili corpore agit, patitur. IV, 1520. Animam corpus non aggravabat ante peccatum. X, 1551. Anima corpore gravatur propter originale peccatum. X, 1268. Animæ corporibus coactatæ, tanquam oblivione prægravatur. III, 418. Anima nondum passa sensibilibus sensuumque vanitatem, minus est obnoxia falsitatibus. II, 70. Anima illudatur, non similitudine rerum vitio, sed opinione sua. III, 473. Lux oculorum impedimento est animæ ad intelligenda spiritualia. III, 563.

Anima memoria capit maximum locorum imagines. VIII, 185, 186. Cogitat quæ non vidit, demendo et addendo. II, 69. Quomodo videat et audiat ubi non est, difficile explicatur. II, 517, 518. Anima quedam accipit per corpus quæ commutat, quedam quæ non commutat; et per seipsam quiddam acci. id quod commutat, quiddam quod non commutat. VI, 27. Animæ carnisque discordia in naturam versa, unde. X, 681. De anima et corpore sententia Manichæi. X, 1519. Animæ et corporis consortium. III, 1551. Anima de corpore non maculatur, nisi cum mortalia ejus bona concupiscit. VI, 187.

Anima naturaliter appetit corpus. III, 569. Appetitu corpus administrandi, retardatur a visione suam cæli. III, 485. Animæ est esurire et sitire. IV, 217. Animæ nec in suis corporibus semper esse, nec sine corporibus durare perpetuo sententia Plato. VII, 592, 795.

Anima commendatio. IV, 1893. Anima cuiusvis pecoris quam admirabilis. III, 1451. Anima nostra quamvis peccatis tabeacta, melior est quam si in hanc lucem visibilium verteretur. I, 1276. Anima muscæ, imago omnis animæ etiam vitiosa, præstantior luce. VIII, 96. Anima peccatrix melior est quolibet præstantissimo corpore, non meritis, sed natura. IV, 1883, 1886. Anima licet vitiosa melior corpore etiam sanissimo. VII, 264. Primo corpori animæ extrema præponitur. I, 1271. Anima rationalis præ erenda rebus illa quæ pro diis habentur. VII, 229. Animæ rationalis et irrationalis facultates. VII, 134.

Animam humanam sanguinem esse nusquam in Scriptura invenitur. VIII, 145. Non frustra per sanguinem significatur. VIII, 630. Anima peccris, quo sensu sanguis dicitur. VIII, 144, 146.

Animam, sive spiritum animalia omnia habent. IV, 1272. Anima irrationalis in bestiis. VII, 640, 642. Animæ animantium, a Deo. VII, 374. Animas rationales volucris tribuere, ad hæresim pertinet. X, 550. Animarum irrationalium semina vitare possunt maligni spiritus, ut cum sui generis vitis nonnulla nascatur. X, 1582.

Anima diversimode in scriptura sumitur. IV, 1411. Anima pro vita. III, 496, 535, 540, 704, 711, 1291. Anima vita est qua vivimus. IV, 1776. Anima vegetativa, non anima dici solet, sed vita. III, 250. Anima pro homine. III, 517, 521, 588, 1740; VII, 408; VIII, 954. Anima est homo interior. X, 136. Anima aliquando sumitur pro corpore. II, 865, 864. Pro delectatione animalium. III, 743. Animæ nomen aliquando positum ab Augustino, pro universa creatura incorporali. I, 605. Anima cur mundo data, systema Porphyrii. VII, 310. Anima cur datur morituris. II, 726. Animam secum attulisse omnes artes, nec aliud esse discere, quam reminisci, quomodo accipiendum. I, 594, 787.

Animæ omnium Christianorum, propter unam fidem, una anima est. IV, 1336.

Animam potere, non est. III, 1758.

Animam alicujus querere, et in bono et in malo dicitur. III, 504.

Animam suam perdere quid significat. III, 75. Animam suam amare et perdere duobus modis intelligitur. V, 1459. Animæ quidam amor perversus, et quoddam rectum dicitur. V, 1655. Animæ amor perversus abundat, rectus valde paucorum est. V, 1655. Animam diligendi modus. V, 1655. Anima hic non ananda. V, 1598. Cujus gratia animam perdere jubemur. V, 1594. Animam odisse quid. III, 1767. Animam perdit qui amat, quomodo. III, 1767; V, 1655. Animam perdere ut inveniatur. V, 1594. An illam odit, qui carnalem ejus affectum iterum. II, 1056. Animam appendere cum pecunia. V, 1457. Animæ impiorum in penis vivunt. VII, 582. Justorum in requie sunt. VII, 582, 592, 593.

Anima. De Animarum statu post mortem, quid senserint Philosophi. V, 1152, 1153. Quid circa animas agitur a die mortis, usque ad resurrectionem. X, 978. Animarum judicium in ipso de corpore exitu. X, 499. Animarum receptacula ante resurrectionem. VI, 158, 285. Animarum receptiones diversæ. III, 1751. Animæ piorum in sinu Abrahamæ secure expectant judicii diem. IV, 561. Animæ ab omni contagione corruptionis purgatae, in placidis sedibus constituuntur, donec corpora recipiant. VIII, 1039. Anima continuo post mortem requie trahitur, si digna est: sed vita æterna cum Angelis in fine datur. III, 1751. Animæ sanctorum ante resurrectionem corporis, sunt quidem in requie, sed in ea non sunt actione qua corpora recedunt vegetantur. II, 327. Utrum animæ cum a corpore excesserint, loco corporali contineantur. III, 376. Animæ pro meritis feruntur ad loca, vel penarum, vel quietis, similia corporibus. III, 480, 481. Mutari anima potest, non localiter, sed temporaliter. III, 150. Anima nullo modo locorum spatia, sua mole occupat. VIII, 184, 183. Animæ locus, non in spatio aliquo est, sed in delectatione, quo se pervenisse per amorem lætatur. IV, 124. Corpus peregrinatur locis, anima peregrinatur affectibus. IV, 1604. Anima non exit de corpore cum corpore, quo possit ad loca corporalia ferri, et his contineri. II, 699, 706. Anima cum exterior de corpore, non habet aliquid corpus. III, 480. Anima ad corporalia loca, vel non fertur nisi cum aliquo corpore, vel non localiter fertur. III, 480. Vera est poena ut lætitia animæ post mortem, licet non sit corporalis. III, 480, 481. An in inferis se non corporibus, sed corporum similitudinibus agnoscat. X, 540. Animarum alia est sine corporibus requies aut poena, alia cum corporibus. V, 1285, 1434. *vide Martyres.*

Animæ purgatio. III, 852. Animam quæ Deo mittente polluta est, Deoque deficiente mandari non potuit, in globo lætebrarum perpetuo vinculo puniri, Manichæorum doctrina. VIII, 384, 285. De animarum purgatione phantastica et ridicula Eucharistiarum tabula. VIII, 40, 41. De purgatione animæ per sacrificia et consecrationes, sententia Porphyrii. VII, 286, 287. Animam spiritaliter purgatione theurgica posse purgari, non vero intellectualem, dicebat Porphyrius. VII, 303. Sine theurgicis artibus et teletis, virtute continentis posse purgari, fatebatur Porphyrius. VII, 300. Teletis idoneam fieri susceptioni spirituum, et ad videndos deos, docebat Porphyrius. VII, 286. Non vero intellectualem, ad videndum Deum suum. VII, 287. Animam ab ignorantia per nullas teletas purgari, putabat Porphyrius. VII, 507. Animæ purgationem in principis esse, Platonicis proleptis. VII, 500. Animæ, veri dei cultu mundatur et sana-

tur. VII, 298. Animæ defunctorum ad sciant, vel curent quæ geruntur circa vivos. IV, 1457. Animas sapientium in astra ferri, stultorum vero ad corpora, sive hominum, sive bestiarum revolvi, Platonicum dogma. VII, 392. Animas eorum qui inhoneste vixerint, ut luant poenas, ad alia hominum corpora, Porphyrius; Plato etiam ad bestiarum redire docuit. VII, 375. Animas etiam purgatas, ad corpora iterum redire, stulte Platonicis asserabant. VII, 314. De animarum reditu in corpora post purgationem, melius Platone Porphyrius philosophus est. VII, 310. Virgilio non placeet doctrina de animarum reditu in corpora. V, 1134. Animarum revolutio usque ad corpora bestiarum, Platoni et Plotino probata est, Porphyrio displicuit. VII, 310. In alia humana corpora transmigrare animas, docuit Porphyrius. VII, 310. De animarum revolutione, Manichæorum sententia. VIII, 226, 231, 583, 384. Animas ceteras, præter Auditorum et Electorum, in pecora redire putant Manichæi, et in omnia quæ radicibus fixa sunt et altunt in terra. VIII, 57, 143, 144. Non tamen in minutissima animantia. VIII, 144. Opinio Manichæorum, animarum transmigratorem admittentium, deterior quam philosophorum. III, 361. Animas humanas ad pecora, ad ca. es, ad porcos et ad corvos revolvi, futilis quorundam opinio. IV, 1911.

Animas sceleratorum verti in dæmones, et in quæque animalia suis meritis congrua, quædam hæresis docet. VIII, 45. Animas hominum pessimas post mortem in dæmones verti, putavit Tertullianus. VIII, 47. Animas hominum, dæmones esse post corpora, dixit Plotinus. VII, 265. Triplex genus dæmonum in quos animæ mutari possunt. VII, 203. Animæ natura in naturam corporis non convertitur. III, 411. Nec in naturam animæ irrationalis, nec in naturam Dei. III, 411. Animarum quarundam ficititæ transmigrationes. III, 581. Plato solas animas a deo conditas putans, easque in bestias revolvi, reicitur ab Ambrosio in libro de *Philosophia*. X, 686. Animas hominum in pecora, vel pecorum in homines posse transferri fides veritasque catholica non admittit. III, 560, 561. Nec morum similitudo evincit. III, 561. Animas ad propria corpora reverti, doctrina Angelorum, Prophetarum, Christi et Apostolorum. VII, 310. Animæ cupiditas revertendi ad suum corpus. VII, 711, 794. Anima resumptum corpus nunquam ulla morte deponet. VII, 794. Animarum liberatarum numerus an possit semper augeri. VII, 371.

Animus definitur substantia quædam rationis particeps, regendo corpori accommodata. I, 1048. Animus, summus gradus animæ. VII, 212. Hæc pars animæ, mundi dicitur Deus. VII, 212. Animus ad capiendum seipsum angustus est. I, 785. Animus quid sit non incongrue nos dicitur ideo nosse, quia et nos habemus animum. VIII, 953, 954. Animus in homine vocatur genius. VII, 212. Animus ipso, rectissime sensus dicitur. VII, 318. Animi partes tres. VII, 427.

Animi potentia sine quibus recte vivi non potest, media bona sunt. I, 597, 1268. Animi motus omnis aliquid facit in corpore. II, 72. Animi perturbationes quatuor. I, 788. Animus unde mutabilis esse cognoscitur. VII, 251.

Animus melior est quam omnia corpora. III, 1561. Animus melior corpore. II, 63. Nullo modo ulla anima ullum corpus potentius. I, 1185. Corporis decus animus: animi decus, Deus. III, 1645.

Animus non nisi conversione ad Deum fit bonus. VIII, 950. Animi pulchritudo, justitia. VIII, 954. Animus cum ad corpus declinat, quodammodo corporascit. VIII, 588. Et terrorem cupiditate sordescit. III, 1289; VIII, 89, 90. Animus fit Deo similis, dum ei se subjicit: quantoque id fecerit studiosius, tanto erit sublimior, et illo solo dominante liberrius. I, 1319. Animus nimis intentus humanis actibus, Deo quodammodo vacuatur. III, 619. Animus tanto fit plenior Deo, quanto in superna atque æterna liberius extenditur. III, 619.

Animus diligendo corpus, fit infirmus. III, 27. Egritudo hæc animi est, quia non totus assurgit veritate sublevatus, consuetudine prægravatus. I, 750. Animi sanitas secundum Stoicos. V, 1528, et secundum veritatem. V, 1528. Animus per sapientiam sanatur. VII, 636. Sanitas animi est, firmissime inherere incommutabili Deo. III, 27. Animus non sanus æstimandus est, qui non temporalibus æterna præcipit, II, 499.

Animus cum ordinate se vincit, laudis atque virtutis est. VII, 451. Nullo modo animus potestati alterius animi, nisi suis cupiditatibus subditur. I, 1052. Animum prostrernere est in eis quæ sublimia sunt in corporibus, quietem voluntatis appetere. VIII, 898, 899, 1003, 1006, 1009.

Animi mors et resurrectio quædam. III, 25. Cujus animus non moritur huic sæculo, is non resurgit ad vitam, sed ad supplicia. III, 25. Animus cum seipso sibi quasi suo bono gaudet, superbus est. II, 450. Animus in hac vita læpetur, patitur. III, 1281. Animi tabulum veritas. II, 62. Animus

tanto magis inseritur veritati, quanto familiaris in ea volutatur. II, 66. Animus cibo preceptorum reficiendus est. III, 1287. Inde animus pascitur unde letatur. I, 863.

Animi in corpus imperium, quale. VII, 430. Animus corpori recte non imperat, si deo ipse non servit. VII, 636. Animus imperat corpori, et paratur statim; imperat animus sibi, et resistitur. I, 760. Animus facilius corpori imperat, quam sibi. VII, 450.

Animus corporis dominator, rector, habitator, videt res sine corpore. IV, 468. Animus absque simulacris potest aliquid cernere. III, 501. Non videtur Deus nisi ab animo, non tamen ut animus. IV, 469.

Animo non essent passivi homines et demones, nisi essent miseri. VII, 241. Animo locus est affectio sua. IV, 93. Animus an post resurrectionem, sine organo corporis valeat corporalia nosse, nescire se affirmat Augustinus. II, 629. Animus de consuetudine id semper inquit, unde gaudere solet. VI, 46. Animi magnitudo non est seipsum interimere quacumque ex causa. VII, 33.

Animalia mortalia, a minoribus diis seu Angelis facta, sentiebant Platonici. VII, 373, 375. Inepta Manichæorum de fabricatione animalium in gente tenebrarum, fabula irridetur. VIII, 393. Animalia an uno die multiplicata fuerint. III, 240. Animalium ex aquis eductio prius narratur, quam quæ de terra, quare. III, 279, 280. Potuerunt animalia noxia etiam creata, nihil nocere, si causa non existisset, vel puniendorum vitiorum, vel probandæ virtutis. III, 288. Animalia noxia vivos homines aut penitenter lædunt, aut salubriter exercent, aut utiliter probant, aut ignoranter docent. III, 289. Animalia venenosa ante peccatum hominis videntur creata. III, 289. Animalia vere adducta sunt ad Adam ut his nomina imponeret. III, 400. Hoc significationem prophetiam habet. III, 400. Quomodo animalia adducta ad Adam III, 402. Animalia carnivora non vixisse carnibus in Arca, magis credendum est. III, 530. Animalia in Arca inclusa, figuræ variarum gentium in Ecclesiam introducendarum. VII, 483. An in insulis à terra remotissimis animalia propagata sint ex his quæ servata sunt in Arca. VII, 483.

Animalibus Deus certos numeros septimum dedit. III, 240. Animalia, quæ nulla præcedente commixtione oriuntur, ex vi quæ elementis mest, oriuntur. VIII, 875.

Animalia quædam in veteri Testamento cur immunda censebantur. VIII, 233. Significationis tantum causa, immunda erant Judæis. VIII, 498. Animalia munda et immunda quid significant, et quomodo illa figuris prophetice de Christo à Moysè commemorata sunt. VIII, 337.

Animalium motus, quibus appetunt vel lugunt aliquid, an appellandæ voluntates. VII, 131. Animalium merita, non pro gradibus elementorum existimanda. VII, 240. Animal irrationale beatum esse non potest. VI, 12. Animalia quædam in mediis ignibus vivunt. VII, 709. Animalia domestica subito efferata Romæ, quod portendebant. VII, 104. Animans animal, ex animo constans et corpore. VII, 264.

Animositas. Ingenii majoris est animositatis flammam consistendo extinguere, quam falsitatis nebulas intelligendo vitare. IX, 332.

Anna interpretatur gratia. VII, 528. Anna mater Samuelis, figura Christianæ religionis et gratiæ. VII, 528. Anna prophetissa unde maxime commendatur. VI, 440. Cur etsi filios non habuit, secundas nuptias recusavit. VI, 436.

Annæus Seneca Apostolorum temporibus claruit. VII, 190. Annas et Caiphas pontifices, alternos annos agere solebant. III, 1937.

Annianus consul. IX, 687. Annibal de Romanis multas victorias reportat. VII, 180. prope Romam fulminibus deorum territus est. VII, 101. Annibal à Scipione Africano majore victus. VII, 102.

Annibonius Robautensis Episc. IV, 381. Annona Retica. VII, 375.

Annus circuitu solis animadversus est. VIII, 893. Quis annus magnus sive Platonis. III, 236. Anni manifesti et obscuriores quinam sunt. III, 236. Anni diversimode numerabuntur apud populos diversos. VII, 451. Anni Egyptiaci quaternis mensibus quondam finiebantur. VII, 338. Anni primorum hominum an nostris æquales. VIII, 450. Annos primorum hominum æque prolixos fuisse ac nostros ostenditur. VII, 454. Annorum primorum hominum numerus, aliter in codicibus Hebræis, aliter in nostris recensetur. VII, 449. Unde nata est diversitas in dinumeratione annorum Hebræorum et LXX interpretum. VII, 453. In dinumeratione annorum, magis Hebræorum quam LXX sequenda auctoritas. VII, 452.

Anni æterni. IV, 752, 976. Anni sine annis. IV, 418. Anni Dei, unus dies. I, 813. Anni dei omnes simul stant. I, 815. Anni illi non deficient, qui stant. VI, 1623. Anni nostri deficientes dicuntur, sive quia in eis deficiunt amando quæ transeunt, sive quia ad paucitatem redacti sunt. IV, 1145. Anni stant in vita æterna, hic autem transeunt, imo perirent. VII, 531.

Annorum numerus unicusque computandus est, ex quo facta est prima mortalis nativitas. III, 873. Annos crescentibus non addi, sed subtrahi, exemplo probatur. IV, 793. Anni homini magis decedunt, quam accedunt. V, 638.

Annorum multa millia quidam falso in historia temporum computant. VII, 338. Absurda hæc vanitas refellitur. VII, 338. Ab creatione hominis ad Augustini tempora, nondum sex millia annorum completa erant. VII, 338. Annorum sex milibus hoc sæculum definitur quidam. IV, 1143. alii, septem. 22. d. Anni CCCCXC. sunt in hebdomadibus LXX. Danielis. II, 941. Annorum multitudo diei nomine aliquando significatur. II, 910, 911. Annus senario numero pollet. VII, 893.

Anni per agnos, vindemias, messes, aut aristas aliquando numerantur. III, 572.

Annus bissextus. III, 431. Anniuniversarii Ordinationis episcopi. V, 1483, 1687.

Anauli aurei, insignia dignitatis apud Romanos. VII, 100. Annulorum aureorum modios tres e Cannensi prælio Carthaginem misit Annibal. VII, 100.

Anseri solemnia celebrabant Romani. VII, 70. Anseribus non facile quidquam edrabat invenitur. VIII, 198.

Ansulae de ossibus struthionum in digitis, genus superstitionis. III, 50.

Antæi fabula. VII, 570. Ante Deum, id est in honorem Dei. III, 613, 618.

Anticategoria. IX, 510. Antichristus a Daniele prædictus. VII, 787. et ab apostolo Paulo. VIII, 683. Pseudo-propheta nomine in Scriptura designatur. VII, 679. ab Apostolo Paulo, refuga appellatur. VII, 685. De tribu Dan exsurrecturus est. III, 788. Antichristus usque adeo beatus videbitur hominibus, ut etiam Deus putetur. IV, 128. In quo tempore Dei sit sessurus incertum. VII, 685.

Antichristus quomodo mendaciter operabitur. VII, 687. Per nefarias artes perveniet ad vanum et iuane culmen dominationis. IV, 126. Vini habebit in imperio, dolium in miraculis. IV, 128. Antichristi tribulatio, ignis per quem unicusque opus probabitur. VII, 745. Persecutio per Antichristum ventura, violenta et fraudulenta erit. IV, 128. Antichristus totam nequitiam et impietatem, quam omnes pseudo-prophetae inchoaverunt, impleturus est. IV, 127. In Antichristi liqueos irruent Judæi. IV, 1418. Antichristus interficietur Spiritu oris Christi. II, 908. Antichristus damnationi ultimæ destinatus. IV, 126. De Antichristo illud exponitur, *Constitu, Domine, legislatorem*, etc. IV, 125. Antichristi persecutio tribus annis et sex mensibus erit. VII, 677. Antichristi persecutionis tempus ignotum. VII, 616.

Antichristus manifestus futurus est. II, 908. Antichristus prius veniet, et tunc veniet dies iudicii. III, 1998. Antichristi et pseudo-Christiani. IX, 151. Quinam dicuntur. IX, 231. Antichristi multi in Ecclesia. III, 1999; scilicet qui ore profitentur Christum, et moribus dissentiant a Christo. III, 2002. Antichristi hæretici appellantur. VII, 687. Neronem resurrectionem, et Antichristum futurum nonnulli suspicant. VII, 686. Alii nec occisum putant, sed subtractum. VIII, 686.

Antidicomarite hæretici. VIII, 40. Antidotum contra omnia peccata. V, 1270; ex sanguine Christi. VI, 636. Antiochena Ecclesia, ubi primum discipuli appellati sunt Christiani. IX, 414. Antiochiæ basilica Machabæorum. V, 1379. Antiochiæ, Machabæorum persecutor. V, 1379, 1382. Judæos ad idola colenda compellit. VII, 608. Meruit obdurrari. V, 1381. Misericordia Dei indignus. V, 1507. Antiochus fenecus Platonicus. I, 933. Philonis auditor. I, 933, 926. Academiæ utriusque sententias in simultatem adducit. I, 926. Antiochus magister Ciceronis et Varronis, Stoicus magis quam Academicus. VII, 627.

Antipater procurator Judææ. VII, 607. Antiphrasis. VI, 534. Antipodas esse non putavit Augustinus. VII, 487. Antiqui eadem cum fidelibus nostri temporis fide in Christum salvi facti sunt. II, 680, 845, 709, 858. Antiquis erat aliquod occultum regenerationis sacramentum. II, 845. V. Patres.

Antisthenes philosophus Socraticus, summum bonum in virtute animi posuit. VII, 227, 601.

Antitheta, ornamenta elocutionis decentissima. VII, 332.

Antoninus Christianorum persecutor. VII, 614. Antonini lex in adulteros. VI, 475.

Antonius vitis omnibus inquinatus, regni potentiam affectare videbatur. VII, 110. Antonio resistebat Cicero. VII, 110.

Antonius Egyptii monachus. I, 755. Vir sanctus et perfectus. III, 17. Antonius ad Deum conversus audita Evangelica voce, *vide, vende*, etc. I, 762. Antonius scripturas

divinas et memoriter audiendo tenuit, et prudeenter cogitando intellexit. III, 17. Ex ejus vitæ lectione, convertitur duo aulici. I, 757.

Antonius unus e Patribus Carthaginensibus. II, 738, 780.

Antonius lector, episcopus Fussalensium ordinatur. II, 954 Variis criminibus accusatur a Castellanis et aliis. II, 954. Communione privatur nisi prius Fussalensibus omnia redderentur. II, 955. Antonius episcopus Fussalensium communionem privatus Numidiæ Primatem inducit ut se Papa Bonifacio commendat. II, 955. Fussalensibus et judicia, et publicas potestates, et militares impetus tanquam executores Apostolicæ sedis sententiam comminatur. II, 956. Judicio consentit; agit postea ut ei communitio reddatur. II, 955.

Antonius Notarius. VIII, 715.

Antropiani. Nota (a). IX, 589.

Antropomorphitæ quinam dicuntur. II, 628; VII, 189. Deum habere membra dicebant. II, 628. Tolerabilius et honestius de Deo sentiunt, quam Manichæi. VIII, 189. Antropomorphitæ schismatici, non hæretici. VIII, 39. Antropomorphitæ monentur. IV, 1747.

Anubis. I, 750.

Anulinus Proconsul. IX, 610, 626. Per eum Cæciliani causam ad Constantinum miserunt Donatistæ. II, 492. Duæ ejus relationes ad Constantinum imperatorem. IX, 627, 637, 640. Anulinus transmisit libellos duos ad imperatorem. II, 305. Unum contra Cæcilianum. II, 327. Alterum forte supplicem. II, 305. Vide *Notas*.

Asperitas quid. VII, 781.

Aspera bona plane et maxime optanda est, sed non est hujus vitæ. VII, 415. *Asperitas* quedam est omnibus vitis pejor. VII, 415, 417. Aninus hominis desperatius agrotat, quando et doloris amiserit sensum. III, 1798.

Apelles hæreticus. VIII, 29, 356.

Apellitæ seu Apelliani, ab Apelle sic dicti. IX, 589. Eorum dogmata. IX, 589.

Apes de boum cadavere nascuntur. I, 1572. Apibus nihil inest maris vel feminæ. VII, 475. Apes semina filiorum non cocuendo concipiunt, sed tanquam sparsa per terras ore colligunt. VIII, 876. Sic operantur generationem filiorum, quemadmodum cæræ speciem liquoremque mellis. III, 590.

Apex flaminis. VII, 60.

Apis tertius rex Argivorum. VII, 565. Apis factus est serapis, omnium maximus Aegyptiorum deus. VII, 565. Bovem in honorem Apis albat Aegyptus. VII, 565.

Apocalypsis liber, quam obscurus. VII, 683. Apocalypsin non accipiunt Alogi. VIII, 31. Apocalypsis an a Pelagio sit accepta, dubitat Augustinus. V, 1576.

Apocryphæ scripturæ quænam sint. VII, 470; VIII, 245.

Apocrypha Chaos. VIII, 195.

Apollinaris Laodicenus, Psalmos interpretatus est. II, 261.

Apollinaris hæresiarcha. VIII, 40, 687.

Apollinaristæ hæretici ex Apollinari auctore suo dicti. VI, 95. Forum errores. IV, 217, 1084; VI, 95, 248, 524; VIII, 40, 687; X, 1366. Apollinaristarum error de Christo. I, 746. Apollinaristæ Verbum in Christo, loco animæ fuisse asseriebant. III, 716. Apollinaristæ animam humanam Christo defuisse putaverunt. VII, 404. Et non habuisse animam, aut non habuisse rationalem. II, 542; III, 1586, 1737. Apollinaristarum argumentum ut probarent Christum carnis animam. X, 492; convellitur. VI, 94.

Apollinaristarum tres sectæ. X, 1054. Dubitatur an Apollinaristarum hæresis exstet reliquæ. IV, 217.

Apollo duplex. I, 983.

Apollo frater Dianæ, qui et sol esse dicitur. VII, 207.

Apollo ignarus futuri. VII, 79. Ambiguum Apollinis oraculum de Pyrho. VII, 97. Apollinis oraculum Christum vituperabat. VII, 620, 635. Apollo Cumanus quadriduo flevisse fertur. VII, 86. Quid de Apollinis fletu aruspices cixerint. VII, 86. Apollo pro Trojanis pugnabat. VII, 79. Apollinis servilia ministeria in exstruenda Troja. VII, 79. Apollo quare sagittas tenet. VII, 207. Apollini Delphico quare instituti ludii musici. VII, 569. Apollo ephebus pingitur. VII, 181.

Apollo deus medicinæ cum Esculapio. VII, 129. Apollo divinator et medicus. VII, 207.

Apollo filius Latonæ Admeti regis armenta cum Hercule pavit. VII, 571. Alter ab illo qui reddebat oracula. VII, 571.

Apollonius Tyaneus. II, 585, 514. Magnus multo melior, quam Jupiter. II, 553. Apollonium Tyaneum conferre Christo vel etiam præferre, quidam conati sunt. II, 535.

Aphoretum relationis. II, 645. *V. Not.*

Apostasia primi hominis, quam magnum peccatum. X, 1271, 1275, 1277.

Apostata, sal infatuatum. III, 1343. Apostata pejor est quam ille qui non deseruit fidem, quam nunquam tenuit. VII, 712. Apostatæ seu desertores difficilium veniam consequuntur. IX, 478. Humiliorem agere poenitentiam

tiam tenentur, quam qui in Ecclesia nondum fuerunt. IX, 605. Apostata sacramentum fidei non amittit. X, 430. Ad quid manet sacramentum. X, 429.

Apostatæ nullum in Catholica Ecclesia, possunt honorem habere. IX, 514. Vide *Episcopi*. Ad militiam clericatus non eligendi. II, 228; IX, 605.

Apostatæ a Deo, quid sit. I, 1188.

Apostatica radix. VI, 278. Apostatica creatura. X, 1177.

Apostolici hæretici. VIII, 52. Encratitis similes sunt, et Apotactitæ appellantur. VIII, 52.

Apostoli latine Missi appellantur. III, 1781. Apostolorum duodenarius numerus, magnum sacramentum. IV, 1103, 1359. Apostoli non de mundo. III, 1677. Apostoli quid reliquerunt ut sequerentur Dominum. IV, 1371. Apostolos cur Christus humiles elegit. VII, 611. Cur iustinos. IV, 788. In tam contemptibilibus testibus, ut in Apostolis, multo mirabilius divinitas se ipsa persuasit. VII, 756. Quomodo Apostolis hic omnia nota facta sunt. V, 180. Apostoli et discipuli baptizati. X, 519. Apostoli ante passionem Domini baptizati sunt. II, 178, 1086; X, 519.

Apostoli Dominum tantummodo hominem putaverunt. IV, 1798; V, 1149. Non omnes Christum videbant, ait Ambrosius. II, 604, 610. Apostoli in passione Domini trepidaverunt. IV, 1799; V, 485. In passione ipsum relinquentes fidem amiserunt. III, 1901. De Christo dubitantes, a latrone victi sunt. IV, 1851; V, 749, 1116. Apostoli spem amiserunt. IV, 847, 1927. In passione Domini titubantes, ejus resurrectione firmati sunt. IV, 1798, 1799. Ante Christi mortem nondum erant martyrii maturi. III, 1807. Ante ejus resurrectionem humana magis quam divina sapiebant. III, 1899. Apostoli Ecclesiæ personam gesserunt quando Spiritum sanctum acceperunt, et potestatem remittendi peccata. IX, 150.

Apostoli etiam post Christi resurrectionem peccato obnoxii. V, 749. Apostoli non sine peccato. X, 631. Licet nihil iis sanctius in novo Testamento. X, 599. Apostoli sub Lege nondum a cupiditatibus liberi. V, 794. Apostolis, sicut et nobis, convenit dicere, *Dimitte nobis*, etc. IV, 1849. Apostolos libidine pollutos vidisse, calumnia Juliani. X, 536. Apostoli tanta humilitate et pietate de concupiscentia carnis gemebant, ut optarent eam potius non habere, quam domare. X, 562.

Apostoli Judæis et Gentibus Evangelium annuntiaverunt. IV, 541. Apostoli missi sunt ad gentes ad quas Propheta missi non erant. IV, 1121. Eorum prædicatio in omnem terram. III, 124. Et ad omnes Gentes. V, 189. Apostoli pervenerunt usque ad extremam terræ. IV, 1674. Apostolorum verba in fines oris terræ quomodo pervenerunt. IV, 1122. Apostolorum prædicationem confirmant oracula Prophetarum. VI, 180. Apostolorum eloquia, mira fuerunt facta, non verba. VII, 756. Majora videntur fecisse miracula quam Christus. IV, 1707. De ipsis Deus coruscabat miracula, tonabat terrores, pluebat consolationes. IV, 1626. Apostoli in miraculis facientibus non sibi arrogabant potentiam Domini sui. IV, 1199. Apostolos Christus sicut luminaria, et aptaverat verbo, et accenderat Spiritu sancto. VII, 612. Apostoli igne divino ferventes, tanquam ligna ardentia, dum fugarentur et loco in locum, totam silvam mundi suo igne impleverunt. IV, 283.

Apostolis quomodo præceptum, ne aliquod secum portarent in via. VI, 507. Permissum ipsis mulieres sibi necessaria ministrantes habere, exemplo Christi. VI, 552. Apostolis data licentia vacandi ab opere corporali. VI, 554. Apostolis permittebatur aut victum ab aliis accipere, aut manibus operando quærere. VIII, 163.

Apostoli bonus odor Christi sunt et iis qui pereunt, et iis qui salvi fiunt. X, 990. Apostoli nec cum suspicerentur ab hominibus, nec cum despicerentur, elisi. III, 76. Apostoli in pressura laudant Deum. V, 500. Apostoli Christi conjuge suscepta, filios ei procreant. V, 1683. Ecclesias non sibi, sed Christo genuerunt. IV, 508.

Apostoli Jerosolymis decreverunt ne quisquam cogerat Gentes judaizare, non autem ne quisquam Judæos judaizare prohiberet. II, 279. Apostoli sabbato non vacarunt, nec jejunaverunt. II, 158. Non solebant solemniter die Dominico jejunare. II, 149.

Apostolorum et Evangelistarum testimonium de Christi genealogia immerito rejicitur. VIII, 239, 240. Apostoli de Domino quæ ipsi viderant confitendo, mortui sunt. V, 1414. Apostoli et martyres cur hic non regnaverunt. VIII, 449.

Apostolorum quibusdam divinæ substantiæ visionem fuisse concessam, non incredibile. II, 610. Apostoli Leges ab Imperatoribus non postularunt, quare. II, 801. Apostolos sexaginta, relictiis XII, cum Christo Domino, apostatas a fide recessisse, et apostolos tamen putatos esse, dicit Petilianus. IX, 271.

Apostoli arietes vocantur ab Augustino. II, 1026. Arietes gregis. V, 749, 1414. Duces ovium, præcipua membra Pasto-

ris. IV, 783, 916, 1819. Apostoli barbæ nomine designati. IV, 1733. Apostoli, hoves. III, 1470. Canes Domino fidem servantes et contra inimicos latrantes. IV, 833. Apostoli cælorum nomine significati. III, 1664; IV, 298, 817, 1121, 1213, 1861. Apostoli cælum facti, quia iustificati. IV, 1626. Apostoli dicti colles. IV, 785. Columnæ. IV, 980, 1851. Columnæ Dei vivi. VI, 692. Columnæ quæ passione Domini intaverunt, resurrectione firmatae sunt. IV, 980. Apostoli, filii sponsi. IV, 1813. Filii excussorum, quia filii Prophetarum. IV, 1674, 1677. Firmamenta et columnæ Ecclesiæ. II, 355. Flumina vocem suam per orbem elevantia. IV, 1187.

Apostoli fundamenta et portæ Ecclesiæ. IV, 1103. Fundamenta civitatis supernæ. IV, 1101. Apostoli duodecim, duodecim horæ diei. III, 1750; IV, 630. Apostoli lapides pretiosi. IV, 166. Lumen et lucerna, quo sensu. IV, 1566; V, 1511. Luminaria mundi, ignes sancti et decori. I, 836. Apostoli dicti sunt montes. IV, 517, 517, 781, 817, 882, 1333, 1950. Montes æterni, montes magni. IV, 981. Mons Sina. IV, 817. Apostoli, nubes. IV, 517, 520, 980, 1213; VII, 532. Nubes Christum portantes. IV, 814, 833, 1233. Apostoli oculi Christi. IV, 1114. Oculi Ecclesiæ. III, 813. Ossa seu firmamenta corporis Christi. IV, 168, 1297. Apostoli, patres. IV, 513. Pedes Domini. IV, 1167. Piscatores hominum. IV, 781. Principes. IV, 834. Throni seu sedes Dei. IV, 1625. Apostoli, quibusdam vasa sunt mortis, et sagittæ acutæ. IV, 106. *et seq.*

Apostolorum Memoria, liber hoc titulo donatus. VIII, 367.

Apostolus cum dicitur, si non exprimitur quis Apostolus, non intelligitur nisi Paulus. X, 589. Apostoli intentio in Epistola ad Romanos. VI, 124. Eius scopus in exemplo Jacob et Esau. VI, 112. Apostolum ipsum, ad quæstionem de electione et reprobatione, defecisse in responsione, inopia reddendæ rationis, putant quidam stulti. VI, 278. Apostolus Rom. VII et sua et iustorum persona locutus est. X, 865, 867. Julianus sensum novum et distortum excogitat in verbis Apostoli. X, 868. Apostoli Pelagiana interpretatio. X, 1131, 1152, 1450. Apostolum pro qualitatibus ingeniorum in quinque personis locutum esse, commentum absurdum. VIII, 639, 647. Apostolus sic omnibus omnia factus, ut fallere non intenderit. VIII, 658, 659, 640, 641, 642, 637, 638. Apostoli monita sunt de re libera, quandoque tamen de re imperata. VI, 464. Apostoli merita, Dei dona. X, 890.

Apotactia seu Apostolici hæretici. VIII, 52.

Apparitiones Dei antiquis Patribus factæ. VIII, 806, 807. An Trinitas ipsa, an aliqua seorsim persona Patribus apparuerit. VIII, 833, 835. Apparitiones quædam factæ in veteri Testamento, Verbo tribuendæ. VIII, 140. Soli Filio tribuuntur ab Arianis. VIII, 759. Apparitio Dei Adamo, in specie humana. VIII, 853, 856. Patri tribui potest. VIII, 833, 836, 837; et toti Trinitati. VIII, 857. Non evidenter apparet utrum aliqua ex Trinitate persona, an Deus ipse Trinitas visus fuerit Abraham. VIII, 857, 858; et Loth. VIII, 859. An Trinitati, an personæ alicui seorsim, an Angelis tribuenda apparitio in rubo. VIII, 859, 860; et apparitio in monte Sina. VIII, 861. An Trinitas, an aliqua proprie persona in apparitione in monte Sina loquebatur. VIII, 862. Cui tribuenda apparitio in columna nubis et ignis. VIII, 861. Non temere dicendum quænam ex Trinitate persona cuilibet Patrum apparuerit. VIII, 868. Apparuit sensibiliter Trinitas in baptismo Christi. V, 335. In apparitionibus divinis, vox Patris, species corporalis qua Spiritus sanctus demonstratus est, quomodo facta. VIII, 910. Apparebat tota Trinitas in Angelis, et aliquando sine distinctione personæ, aliquando quædam seorsim persona figurabatur. VIII, 885, 886. Apparitiones factæ in veteri Testamento quomodo et Dei et Angelis esse dicuntur. VIII, 140.

Apparitiones Dei quomodo factæ, latet. VIII, 881, 882. Nunquam oculis corporeis apparuit Deus. VIII, 858, 856, 862, 865. Essentia Dei nunquam per se apparuit. VIII, 881, 882, 883, 886; sed per subjectam creaturam. VIII, 723, 811, 812, 852; et Angelorum ministerio. VIII, 882, 885, 884, 886. Apparebat Moysi Deus in specie visibili assumpta. IV, 647. Quot modis creatura assumitur ad significandum. VIII, 879. Obiectio ex locutionis modo in apparitionibus Dei ducta, diluitur. VIII, 882. Dubitationes variæ de apparitionibus divinis. VIII, 855. *Vide* Deus.

Apparitiones extra somnum et in somno. II, 697. Quomodo fiant, explicare non audet Augustinus. II, 699. Apparitiones solum affirmat Augustinus non fieri qualitatibus aut motibus corporeis. II, 699, 700. Apparitio Augustini adhuc vivens, ipsomet inscio. V, 1444, 1445.

Apparere (ex Ambrosio) dicitur, quod prævideri non potest. II, 603.

Apparitores qui et Stationarii appellantur. IX, 807.

Appetere. Quatuor ab homine naturaliter appetuntur. VII, 621.

Appetitus naturalis, non omnis malus et inhonestus. X, 446.

Apponi alicui rei. Id est, eam amare. III, 495.

Apponi ad populum, quid. III, 504.

Apponere quid. III, 278.

Appius. II, 752.

Approbare quod bene facit, et improbare quod peccat, nemo potest, nisi clamante intus voce veritatis. V, 102.

Aprilis quasi Aperilis. VIII, 346.

Apringius, frater Marcellini. II, 511.

Apugnitani. IX, 510.

Apulum et pulchrum, quid. I, 701, 703.

Aptus docebat iudaizare Christianos. II, 898.

Apuleius Afer Platonius nobilis. VII, 257. librum de mundo scripsit. VII, 113; et de deo Socratis. VII, 238. Librum quem de deo Socratis scripsit, de demone Socratis debuisset appellare. VII, 259. Asini aurei libros scripsit. VII, 574.

Apuleius Madaurensis, magus. II, 583, 514, 534. De magicis artibus accusatus. VII, 242. Se contra magicarum artium criminata defendit. II, 521, 534; copiosissima oratione. VII, 244. Apuleius Madaurensis magus cum omnibus suis magicis artibus, ne ad aliquam quidem iudicariam reipublice potestatem, potuit pervenire. II, 534. Apuleium magum conferre Christo vel etiam præferre quidam impie conati sunt. II, 535.

Aquam non a Deo creatam, sed ipsi coæternam, quædam hæresis dixit. VIII, 45. Aquas a Deo factas esse, inique negatur. VII, 348. Aqua quando creata. III, 236. Aquæ nomine materies informis insinuat in Genesi III, 253, 250; VIII, 612. Et tota materia corporalis intelligitur in Scriptura. VI, 167. Quare super aquas Spiritus sanctus superferebatur. III, 250, 251. Cur solus spiritus sanctus, non vero Pater et Filius. I, 847, 848.

Aqua, quando speciem propriam accepit. III, 275. Aquarum divisio. III, 181. Naturam aquarum non posse esse super sidereum cælum, multi asserunt. III, 263. Non refelluntur recurrendo ad omnipotentiam Dei. III, 263. Aquas esse supra cælum, quomodo quidam conatus est demonstrare. III, 263. Aquas esse super cælum non dubitandum est, quælibet, aut quomodo sint. III, 267. Aquas super cælum non vaporalis tenuitate, sed glaciali soliditate pendere, quidam autumant. III, 267. Aquas esse etiam super superficiem cælum, non repugnat. III, 266. Aqua supra firmamentum, et sub firmamento, quomodo intelligenda. III, 252.

Aquarum congregatio est ipsarum formatio. III, 181, 252. Aquarum congregatio, quomodo facta. III, 253; VIII, 612. Omnis aquarum congregatio, Hebræis dicitur mare. III, 181. Non omnis aqua, mare est. III, 251.

Aquam rerum omnium principium putavit Thales. VII, 326, 230. Ex aqua generantur omnia. V, 67. Cuncta genera vel animalium, vel herbarum, atque lignorum. III, 328.

Aqua aeri similis. III, 280. Aquarum tenues halitus acri vaporaliter inseruntur. III, 283. Aqua sumpta pro aere crasso. III, 184; et terris contiguo. III, 257, 258. Terræ vocalulum aquis etiam tribuitur. III, 393. Aqua omnem potum significat. III, 314, 632. Aqua viva quæ. III, 1314.

Aqua in sanguinem versa, V, 62, 67; significat de rerum causis sentire carnaliter. IV, 1000. Aqua marina sterilitatem inducit. IV, 1334. Vapor aquarum marinarum decoctarum sinuato cooperulo exceptus, humorem dulcem gustantibus exhibet. III, 259. Aqua sine substantia, quæ. IV, 1645.

Aquæ in Scripturis significationes diversæ. III, 1328, 2026. Aquæ nomen ubi in Scriptura reperitur, non statim baptismum intelligendus est. IX, 384. Aqua vitæ salutaris. IV, 270. Aqua irrigat aut abluat, et significat Christum. IV, 175. Aquæ nomine, Spiritus sanctus significatur. III, 216; IV, 1353. Aqua et populum significat, et Spiritum sanctum. III, 79. Aquæ nomine, Angeli intellecti. I, 832. Aquæ populos in Scripturis significat. IV, 68, 213, 980, 986, 1038, 1425, 1863; V, 690; IX, 63, 148, 339, 367. Aquæ nomine, peccatores populi intelliguntur. IV, 1614. Aqua quinque portibus cuncta, populus Iudæorum Lege conclusus. IV, 1065. Aquæ contritionis, populi persequentes. IV, 1865. Aqua piscinæ turbata, passionem Christi figurabat. IV, 1065. Aquæ quomodo intraverint in animam Christi. IV, 813. Aqua, caritas. IV, 1333. Aqua est symbolum gratiæ. III, 737. Vis quædam rationi subjecta, qua ratione Deus veritasque cognoscitur, recte aqua divinitus appellata est. III, 252. Potest et intelligi via spiritalis informis, nomine aquæ. III, 250. Aqua, prosperitas sæculi. IV, 797. Aquæ multæ, variæ doctrinæ. IV, 260.

Aquarii hæretici. VIII, 42.

Aquatilibus solis cur benedictio, sicut homini imperata. III, 286.

Aquila Scripturam ex Hebræa lingua in Græcam transtulit. VII, 603. Quo tempore. VII, 603. *Not. (b.)* Aquilam cæteris interpretibus Iudæi anteponunt. VII, 470.

Aquilas non vixisse carnalium in arca magis credendum est. III, 530. Aquilæ non egent potu. I, 1366. Aquilæ oculi persæcedores nostris. I, 1049; III, 176. Aquilis quæ:

vis oculorum. VII, 799. Aquilæ pulli quomodo probantur. III, 1666. Aquilæ renovatio, resurrectionis similitudo. IV, 1535. Aquila rostri partem in senectute exuberantem ad petram excutit. ut possit cibum capere. IV, 1525. Aquila symbolum Christi. III, 834. Aquila ideo te querit, quia cepti leporum. IV, 1646. Aquila quomodo nobis imitanda. IV, 1533, 812.

Aquilo nunquam sumitur in bono in Scripturis sacris. III, 876. Aquilo significat diabolum et regnum ejus. IV, 554. Cæciem peccati. II, 501. Aquilonis latera, quæ. IV, 531.

Arabia gentes figurat. IV, 911.

Arabici hæretici. VIII, 46.

Aradius vel Analius, quintus rex Assyriorum. VII, 562.

Aratus astrologus. VII, 500.

Arbiter, medius ad componendam causam dicitur. IV, 1583.

Arbitrium liberum a Manichæo agnatum. VIII, 545, 538, 1087. Arbitrium voluntatis non omnibus naturis datum. III, 500. Arbitrium liberum asseritur. VIII, 121. Arbitrium liberum in Angelis et hominibus. VIII, 557, 558, 542, 543. Primus homo per liberum arbitrium suum stare et ipse potuit. X, 955. Arbitrio nostro ut facti sumus ex bonis mali, ita ex malis bonos fieri posse qui dicunt refelluntur. V, 409; X, 1511, 1512, 1544.

Arbitrium laudabiliter liberum, quodnam sit. X, 1102. Arbitrium tunc vere liberum, quando est liberatum. X, 254. Arbitrium hominis liberandum a servitute peccati, quod ei nunc cum morte dominatur. VI, 282. Arbitrium voluntatis tunc est vere liberum, cum vitii peccatisque non servit. VII, 418. Non liberatur arbitrium, nisi per gratiam. VI, 282. Arbitrium liberum pertinet ad gratiam. X, 241.

Arbitrium liberum non sic defendendum est, ut adiutorium Dei non putetur necessarium. III, 1778. Arbitrium voluntatis sine Dei gratia tentationes vincere, et præcepta Dei implere posse, suadent Pelagiani. VI, 329. Liberum arbitrium extollendo præcipiant Pelagiani. X, 1246. Arbitrii libertate non fidendum. VII, 467. Arbitrium voluntatis cum gratia commendatur. X, 542. Liberum arbitrium sine gratia non sufficit. X, 202, 203. Liberum arbitrium adjuvatur per gratiam, ut quod naturaliter volumus, hoc est, beate vivere, bene vivendo habere possimus. X, 1566. Liberum arbitrium parum est naturæ ad non peccandum, nisi adjuva, sanetur gratia. X, 295. Deo volenti salvum facere, nullum hominum resistit arbitrium. X, 942. Deus non aufert, sed adjuvat bonæ voluntatis arbitrium. III, 757. *Vide Libertas.*

Arbores quomodo et quando creantur. III, 275. Tertia die creantur secundum rationes causales. III, 259. De herbis et arboribus non solum dicitur, secundum genus, sed, et secundum similitudinem. III, 287. Arbor scientiæ boni et mali cur appellata est. IV, 893, 897. Arbor paradisi interdicta ad commendandum obedientiam bonum. VII, 594.

Arbor vitæ. III, 214. Ad eam nemo nisi per tolerantiam et scientiam pervenit. III, 214.

Arbor bona et arbor mala in Evangelio, quid. X, 461, 1435, 1458. Arbor bona vel mala, vel uti as est. X, 667, 668, 672, 754, 1454. Arborem bonam vel malam quo sensu faciat homo. X, 570.

Arborum insitio. III, 405. Arbor ex semine, et semen ex arbore, quomodo. III, 558. Omnia quæ ad arborem pertinent, primitus in semine fuerunt vi et potentia causali. III, 357. Arbores sic vivere putant Manichæi, ut sentiant et doleant, cum læduntur. VIII, 37.

Arca Noe de lignis imputribilibus. IV, 1917. Et de lignis quadratis extracta, quo mysterio. IV, 1103. Arca quomodo bicamerata et tricamerata. III, 349. Cubita in mensura Arce, an fuerint geometrica. VII, 474. Cubita luisse geometrica, putat Origenes. III, 349. Arca diluvii secundum rationem corporis humani, a Philone explicata. VII, 472; VIII, 274. Arca cur tot annis ædificata. V, 1610. Arcam aliam ædificans Christus, quid nos admonet. V, 1611. Quenam animalia in Arcam introducta sint. VII, 475. Cur de Arca conjuncti exeat, qui disjuncti intraverunt. VIII, 265. Difficultatibus eorum qui Arce historiam impugnant, satisfit. VII, 475.

Arce significationes exponuntur. VII, 472. Arce Noe allegorica expositio. VIII, 262, 265. Neque historia sola sine allegoriis, neque allegorie solæ sine veritate historie admittendæ, nisi de Arca et diluvio agitur. VII, 472. Arce bituminata allegoria. Donatistarum errori accommodata. IX, 397. Arce altera allegoria veritati magis consentanea. IX, 397. Arca Noe figura Christi. VII, 477. Figura Crucis, III, 1464. Et Ecclesie. III, 1434. IV, 1538; VII, 472, 476; IX, 397. In Arca quædam ad Christum, quædam ad Ecclesiam referuntur. VIII, 274, 275. Arca qualiter Ecclesiam figuravit. IX, 196. Ut illa omnia animalium genera continebat, ita Ecclesia omnes gentes. IV, 1538. Arca Noe, prophetia nostro-

rum fuit temporum. VII, 598. Arcam Noe, nonne paucar, exagitant Manichæi. VIII, 598.

Arca in qua Lex inclusa est, unde dicta est Arca testimonii. VII, 295. Miracula quæ per Arcam facta sunt, Divinitati adtestantur. VII, 295. Arca testamenti, pro sacriore quadam præsentia Domini, accipi potest. VI, 144. Arce et propitiarii mystica expositio. III, 633. Arca sanctificationis Christi, Ecclesia vel Corpus quod ex Maria natum est. IV, 1722. Arca Domini in æternum manet, quomodo. IV, 1003.

Arcades a dæmonibus Arcadibus homines in lupos conversi dicuntur. VII, 573.

Arcadius Imperator. VI, 722. Arcadius Augustus, bis Consul. VIII, 111, 112. Arcadius III consul. IX, 529, 574. Arcadii tempore Constantinopolis igne cælesti peritura revelata. VI, 722.

Archelaus, auditor et successor Anaxagoræ, quid de rerum principiiis sensit. VII, 226.

Archilas Zenonis condiscipulus sub magisterio Polemonis. I, 953. Polemoni eidem successit. I, 953. Academicæ sententiam dissimulavit. I, 955. Archilas auctor academicæ novæ. VII, 226.

Ἀρχιμάτορας, præpositus militiæ, vel cohorum. III, 583, 584.

Archimedis geometricæ litteræ, pertinaciter impugnata ab Epicuro. VIII, 74.

Architectonica etiam dicitur ars opificum ex auro, argento, et metallo. III, 634. Architectonicum opus in textilibus. III, 513, 516.

Archisynagogi filia, et hæmorroissa, quid figurent. V, 485, 486.

Archontici hæretici, eorumque dogmata. VIII, 29.

Arcus in nubibus quid significet. VII, 265, 266, 650.

Arcus Dei extensus, sunt nubes ejus. IV, 686. Arcus nomine, Scripturæ sanctæ intelligitur; IV, 406. Arcus Domini quas sagittas habeat, et quæ vasa mortis. IV, 406. Arcus iniquorum, insidiæ ipsorum. IV, 365.

Ardeu civitas. VII, 93.

Area Dominica, Ecclesia. III, 127. Area Domini in quâ nunc triticum, non sine palea. V, 119, 1174. Area ante ventilationis tempus non deserenda. IV, 190.

Arelatum. IX, 41.

Arelatense Concilium in causa Cæciliani. II, 161, 169, 198; IX, 41, 640.

Aræne maris nomine, infirmi et carnales in Ecclesia intelliguntur. II, 356.

Areopago, Atheniensium Curia. V, 808. Unde sic dicitur. VII, 367.

Argentinus deus, dei Esculapii filius. VII, 103.

Argentius. II, 120.

Argentum probatum. III, 586. Argentum probati, qui? IV, 1429.

Argirius in Priscillianistas aut nesciens irruit, aut ejusdem hæresis rebus implicatus. II, 1034.

Argiris primus regnavit Inachus. VII, 597. Argi seu Argivi unde sic dicti. VII, 564. Series regum Argivorum. VII, 562. Argivorum regnum simul cum Abrahæ negotiis ortum est. VII, 562. Argivorum regni occasus. VII, 572.

Argus, filius Apis, rex Argivorum. VII, 564. Argus post obitum ut deus haberi coepit. VII, 564.

Arguedi mali. V, 78, 549. Neque consentientes siliis malis, ut approbetis; neque negligentes, ut non arguas; neque superbientes, ut insultantur arguas. V, 550. Arguit in misericordia, qui non odio arguit. IV, 1824. Arguentur in ira dei quidam, et non emendabuntur; quidam vero in emendatione fient salvi. IV, 597. Argui non vult in ira dei, quisquis in hac vita sanari desiderat. IV, 91.

Aridum. Non omne aridum terra est. III, 254.

Aries hærens cornibus, figura Christi crucifixi. IV, 244.

Arjes rubricatus, figura Christi et Martyrum. III, 635.

Ariminense Concilium. VIII, 710, 711, 750, 772; X, 1100. Ariminensis Concilii auctoritate non se teneri dicit Augustinus. VIII, 711.

Aristippus philosophus Socraticus, voluptatæ summum bonum esse dixit. VII, 227, 601.

Aristobolus filius Alexandræ reginæ Judæorum. VII, 607. Primus apud Judæos et rex et pontifex factus est. VII, 607. Viactus ducitur Romanum VII, 607.

Aristodemus tragicus actor, sæpe ad Philippum legatus ab Atheniensibus missus. VII, 56.

Aristonicus rex a Romanis victus. VII, 86.

Aristoteles sectam Peripateticam condidit. VII, 357. Aristoteles vir excellentis ingenii, eloquio Platoni impar. VII, 237. Cum Platone consentire visus. I, 956. Aristoteles loquente Christo apud inferos, contremiscit. IV, 1828.

Arithmetica non est ex insitio hominum. III, 61.

Ariom Methymnæ nobilissimi citharistæ fabula. VII, 26.

Arius. V, 1611; VI, 714. Hæresiarclia a quo Ariani. VII,

59. Arius non intravit per ostium in ovile. III, 1721. Arii hæresis de Filio Dei. III, 1609; IV, 283, 857, 1040, 1713; VII, 923. Arium et Eunomium Pascentius anathematizat. II, 1039.

Ariani. V, 55; IX, 395, 469, 589. Ariatorum fides de ss. Trinitate. II, 1049. Patris et Filii et Spiritus sancti diversas substantias esse dicunt. II, 792. Patrem invisibilem dicebant, Filium vero visibilem. III, 1779. Patrem invisibilem, Filium vero et Spiritum sanctum visibiles dicebant. II, 626; III, 1779. Ariani putant substantiam Filii Dei nullo assumpto corpore, per seipsam esse visibilem. III, 392. Et Patrem solum esse invisibilem. III, 392.

Ariani Filium Dei negant verum Deum. VII, 930. Dicunt aliud esse Patrem, aliud esse Filium. III, 1757. Patrem dicunt non genuisse id quod est. II, 730. Negant Filium esse æqualem Patri. III, 1672, 1711, 1796, 1820. Et spiritum sanctum Filio. III, 1796. Refelluntur. III, 1537, 1839, 1560, 1802. Ariani aut non colunt Christum, aut non unum Deum colunt. VII, 743, 763. Ariani duos Deos et Dominos consequenter admittebant. VIII, 769, 770. Christum sine anima carnem suscepisse sentiunt. VII, 39. P. Christus, Filius. Ariani diversas dicere naturas Patris et Filii convincuntur. VIII, 779, 780. Ariani per Filii injuriam, Patrem falso honorant. V, 772. Ariani cujusdam interrogationi utrum Deus volens genuerit Filium, an nolens, quomodo responsum. VIII, 1087. Ariani peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Ariani refelluntur asserentes Patrem majorem, Filium minorem, Spiritum sanctum multo inferiorem. VI, 640, 648, 688, 685, 692, 697. Ariani refelluntur. V, 664, 665, 701, 746, 770, 774, 989, 1150, 1496, 1676, 1689. Ariani minus intelligentes quam Judæi. III, 1744. Concilium Sardicense, quod Donatistæ proferebant, Ariatorum fuisse advertebat Augustinus. II, 176

Ariani Sabellianos nos esse criminantur. X, 458, 1461. Ariani dum Sabellianos fugiunt, in pejus aliquid inciderunt. X, 1462. Ariani Donatistas sibi sociare tentarunt. II, 176; IX, 516. Ariatorum fidem ipsi Donatistæ aliquando professi sunt. II, 793. Inter errorem Ariatorum et Donatistarum quid intersit. II, 793. Arianus et Photianus, ambo hæretici, adversum se divisi. V, 447. Ariani damnati. VI, 650.

Ariani ad Ecclesiam redeuntibus gradus honoris servabantur. II, 813. Hoc displicuit Lucifero Calaritano, unde et in tenebras schismatis cecidit. II, 813. Quidam Reges ab Ariatorum hæresi, conversi. VIII, 759. Ariani rebaptizant. VI, 652, 692, 706; VIII, 59. Persecutio per Arianos facta. VI, 308. Imperiales leges contra Arianos. VIII, 709. Ariani toto orbe abjecti. VI, 685. Ariana hæresis Augustini tempore pene extincta, similis cadaveri putrescenti, aut homini animam agentis. III, 1689. Arianus olim mortuus et renascens. VI, 696. Ariatorum sermo, seu synopsis dogmatum eorum. VIII, 678, 679, 680.

Arma dextera et sinistra. IV, 426, 1215. Armatur Deus pro nobis. IV, 323. Magnum spectaculum est videre Deum armatum pro te. IV, 323. Armatus Deus, quomodo intelligendus. V, 1423. Arma Dei, si bene profecerimus, et nos erimus, quomodo. IV, 323. Arma contra tentationes fortissima, desideria æternæ vitæ. IV, 1774. Arma quibus expugnatur inimicus, et invictissimum scutum. IV, 89. Arma contra diabolum. VI, 637, 638. Arma nostra comburenda sunt igni, priusquam armet nos Deus armis Evangelicis veritatis, continentia, etc. IV, 523. Arma templis deorum detracta. VII, 100. Arma diaboli. VI, 657, 658.

Armaniter oclavus rex Assyriorum. VII, 562.

Armenianensis fundus. II, 233.

Arreptiui. VII, 50. Arreptiui idolorum, tanquam ranæ de paludibus. IV, 520.

Arria et pignus quo differant. V, 158, 868, 1673.

Arrogantia non ita caveatur, ut veritas relinquatur. III, 1712. Cum omnis arrogantia odiosa est, tum illa ingenii et eloquentiæ multo molestissima. III, 1794.

Ars unde dicitur. VII, 128. Ars in animo residet. I, 1024; III, 179. Ars affectio quedam animi. I, 1182. Ars consistit imitatione et ratione. I, 1086. Artium genus triplex. III, 57. Artium omnium lex, æqualitas et unitas incommutabilis. III, 147. In artibus sapientia, quo sensu. III, 513. *Vide Studium*. Ars non habet vitium, non novit. IV, 334. Ars Dei necit vitia, et judicat vitia. V, 579.

Artis genus duplex. I, 1035. Artium liberalium utilitas. I, 1015. Ars vulgaris quid. III, 146. Artem malam qui delegerunt unde vitium transigunt, puniendi sunt; quia inde se volunt pascere, unde offendant eum a quo omnes pascuntur. IV, 1692. Artium professores unde sic appellantur. III, 1795. Artium cognitio aliquid confert ad intelligentiam scripturæ. III, 57. Ars in brutis non reperitur. I, 1086.

Artifex vix ullus est, qui non habeat artem suam pecuniaria mercede venalem. VII, 197.

Artificia discere, quam pœnale sit pueris. VII, 728. Artefactorum forma per artificis manum trajectur a sapientia

Dei, VI, 90.

Artemon seu Artemonius hæresiarcha. VIII, 34.

Arteriae aeris venæ. X, 327.

Articulorum temporum quinque. VI, 513, 538.

Artolyria hæretici unde sic dicti VIII, 51. Artolyriam jungit Pepuzianus Epiphanius. VII, 51.

Aruspicum libri superstitiosi. III, 30.

Asaph interpretatur Synagoga. III, 1347; IV, 916, 929, 1011: congregatio. IV, 970, 1033, 1031.

Asbestos Arcadiæ lapis, semel accensus non potest extinguui. VII, 715, 719.

Ascanius filius Æneæ, tertius Latinorum rex. VII, 576. Albam ædificat. VII, 89.

Ascatades rex Assyriorum. VII, 568.

Ascensus. *Vide* Ascensus.

Ascita hæretici. VIII, 42.

Asclepius nepos Æsculapii. VII, 233.

Asellus diaconus. II, 718.

Asellus Domini, populus mitis. IV, 272, 310.

Asia totius orbis ad numerum partium tertia dicitur, ad magnitudinem dimidia reperitur. VII, 361. Asiæ dimensio. VII, 378. Asia nomen provinciæ, et etiam tertiæ partis terræ. III, 785; VII, 497. Asia a Nino subjugata. VII, 378. Asiam pene universam Scythæ aliquando tenuerunt, III, 794.

Asiatica luxuria. VII, 105.

Asina Balaam loquens quid significet. III, 742.

Asinius Pollio. II, 265.

Asinus aureus liber ab Apuleio scriptus. VII, 574.

Aspasius Paternus, proconsul. V, 1410.

Asper Grammaticus. V, 85.

Aspis ne audiat vocem incantantis, allidit unam aurem terræ; et de cauda obturat alteram. IV, 680, 681; V, 1452.

Aspidi comparatur surdi verbum Dei audire nolentes. IV, 117. Aspidæ insidiosæ. IV, 684.

Aspidiæ. III, 656.

Assaraci domus, id est, Romani. III, 535; VII, 462.

Assur figurat pro diabolo. IV, 1035.

Assuri. IX, 255. Assuriana civitas. IX, 255, 507, 528, 530.

Assuriani. IX, 108, 180.

Assyrii interpretantur dirigentes. IV, 1021. Assyriorum regnum, a Nino longe lateque porrectum. VII, 116.

Assyriorum regnum, Asiæ universæ, excepta India, dominabatur. VII, 497. Assyriorum regnum florentissimum. VII, 560, 561. Florebat Abrahæ temporibus. VII, 497. Assyriorum regnum, mille ducentos et quadraginta annos permausit. VII, 117, 577. Assyriorum regnum ad Medos translatum. VII, 117, 577. Assyriorum regnum quo tempore desit. VII, 577. Assyriorum regnum series. VII, 561.

Astaroth, et *Astarte* nomen Junonis. III, 797.

Asterisci in codicibus Grecis significant ea quæ habent Hebræi, nec habent LXX interpretes. III, 590; IV, 821.

Asterius Cretensium rex. VII, 569, not. b.

Asterius subdiaconus litteras Hieronymi ad Augustinum retulit. II, 257, 243. Asterius creatur episcopus. II, 276.

Asterius Sythopolitanus Psalmos interpretatus est. II, 262.

Astrologia, ejus inventio. I, 1014. Astrologia magnum religiosis argumentum, tormentumque curiosis. I, 1014. Astrologorum vanæ divinationes. I, 694, 707, 737, 913. Astrologia fatalibus stellis homines colligatos, et corpus secundum duodecim cœli signa compositum, volunt Priscillianistæ. VIII, 44.

Astrologorum nugæ refutantur. VI, 112. Astrologi unde vera respondeant. VII, 147. Astrologorum perspicacia et cæcitas. V, 438. *Vide* Mathematici.

Astuti, male cordati intelliguntur. III, 431.

Asyaton. X, 1095.

Asylum constituitur Romulus et Remus. VII, 45. Asylum Romuleum, umbra quedam remissionis peccatorum. VII, 161. Asylum Apostolorum longe tutius, quam deorum. VII, 17.

Atharici regis Gothorum persecutio in Gothia adversus Catholicos. VII, 616, et not. b.

Athanasius Alexandrinus episcopus catholicus. IX, 516. Vir magnæ constantiæ, et fidei sanissimæ. X, 1101. A Constantino specialiter quærebatur. II, 1016. Pro utilitate Ecclesiæ se servavit. II, 1017. Athanasii tempore omnis pene mundus a fide Apostolorum dilapsus. X, 1100. Ex DCL. Episcopis vix septem cum Athanasio in Trinitatis confessione permanserunt. X, 1100. Athanasius modulationes in Psalmorum cantu non probabat. I, 800. Mos ille cantandi non improbat ab Augustino. I, 800.

Athanasiani vel homousiani vocabantur ab Arianis Catholicis. X, 1401.

Athenarum civitas sub Cecrope rege vel instaurata est, vel condita. VII, 566. Athenæ unde dictæ. VII, 566. Sub Cecrope rege sic dictæ sunt. VII, 566. Qua occasione. VII, 566, 567. Athenis nihil habuit Græcia clarius. VII, 567. Athenis non

parva ex litteris et philosophis gloria accedit. VII, 361.
Atheniense in omni litteratura apud omnes fama. V, 808. Athenienses claruerunt in Græcia, plus fama quam re ipsa. VII, 361. Athenis loquacissimæ philosophorum hæreses exstiterunt. IX, 454. Atheniensium regnum in rempublicam mutatum. VII, 577. Athenienses feminæ publicis intererant consultationibus. VII, 566. Quære e publicis consultationibus expulsæ. VII, 567.
Atheus quomodo convincendus. I, 1246. Nonnihil pro Deo habet, cui cultum impendit. III, 153.
Atlas astrologus rex Mauritaniam, frater Promethei, matrem avus Mercurii majoris. VII, 599. Florebat tempore quo Moyses natus est. VII, 599. Cursum solis, lunæ ac siderum primus observavit. VII, 254, not. 1. Quare cælum portare fingitur. VII, 565. Atlas laturarius. VIII, 507, 509, 574.
Atlas mons. VII, 565.
Atlantici philosophi. VII, 254.
Atomi, principia rerum secundum Epicurum. VII, 250. Atomorum concursu sortuito, et mundos innumerabiles, et animantia, et animas, et deos ipsos fieri dicit Epicurus. II, 444. refellitur a Cicerone. II, 444, 445. Atomus in corpore et in tempore. V, 1624.
Atria, ampliora spatia domus intelliguntur. IV, 1736. Atria Domini, pro futura beatitudine. IV, 1067, 1059, 1284. Atrium sanctum Domini, Ecclesia Catholica. IV, 1233.
Atys, formosus adolescens, abscisus. VII, 185. Atys fabula. VII, 215.
Avaritia quid. VII, 536. Avaritia generalis, qua plus appetit quisque, quam sat est. IV, 1530. Avaritia est velle esse divitem, non jam esse divitem. V, 523. Avaritia crescit copia. IV, 1639. Avaritia inexplebilis. IV, 530, 422, 438; V, 1631. Avaritia pereat, et dives est natura. V, 395. Avaritiæ fauces major pecunia non claudit, sed extendit; non irrigat, sed accendit. V, 328. Avaritia sæpe crevit in iis qui lasciviam compresserunt. VI, 448.
Avaritia grave peccatum. IX, 89. Opus est mali hominis, non Dei. IV, 1691. Avaritiæ crimen et poena. V, 958. Avaritiæ onus. V, 897. Avaritia catena pedum. III, 2057. Avaritia inimica Christi. IV, 1249. Damna eorum, qui ob lucra peccant. IV, 1645. Avaritia excusatur specie pietatis erga filios. V, 89.
Avaritia quædam vitæ, etiam ipsa cavenda. V, 663. Avaritia quædam est in libidine et in idololatria. V, 630. Avaritia pro amore privato ponitur. III, 456. Qui sua repetunt, caveant ab omni cupiditate. IV, 1570. Amat et avaritia unitatem. IV, 451. Avaritia plures allicit, quam peritiam. VII, 197. Avaritiæ consilium imprudens et stolidum. V, 527. Consilium Dei id jubentis, quod avaritia. V, 529. Avaritia aliud contra Deum jubet, aliud Deus contra avaritiam. IV, 675. Avaritia omnis præcedenda. V, 627, 650.
Avaritiæ remedium. IV, 1636. Christianis quæ fugiendæ avaritiæ doctrina traditur. V, 954. Avaritiæ dura jubenti impigre obeditur. V, 257. Avaritiæ homo servit, non Deo. V, 1205. Avaritia jubet dura, et obeditur; levia Deus, et non obeditur. IV, 1691. Ab avaritiæ et luxuriæ jugo Christus liberat. V, 526. Avaritia omnis a nobis circumciditur, si gratis colatur Deus. IV, 1531. Ab avaritiæ sordibus purgat amor sapientiæ. VII, 204. Ut sacculus tuus impleatur nummis, anima tua febricitur. V, 405. Avaritia, cum arguitur, incipit odisse et criminali. IV, 1691. Avaritia verbis apud omnes damnatur, non factis. V, 953. Avaritia et luxuria, dominæ duæ contraria jubentes. V, 526. *Vide* Cupiditas.
Avaritia sancta. V, 526.
Avaritia vitæ æternæ optima. IV, 1169.
Avari. Non essent homines amatores pecuniæ, nisi eo se putarent excellentiores, quo sunt ditiores. III, 437. Tanto avari sunt homines, quanto elati. IV, 1909. Avarorum adagium: Quantum habebis, tantus eris; frange lunam, et fac fortunam. IV, 610; VI, 674. Avarus est, non solum qui rapit aliena, sed et qui cupide servat sua. V, 628. Avari vel sua cupide servantis periculum. V, 651. Avarus suorum reconditor, damnatur. V, 961. Avarus hydrops. V, 410, 936. **Avari** æstus quanti et quam inutiles. V, 405. Avarus quasi **Martyr** auri. V, 1461, 1470. Auro torquetur unde misericors adjuvatur. V, 527. Avari, pauperes. VII, 204. Avarus non tam habet, quam se credit habere. VI, 674. Fides ei potior proponitur. VI, 674. Avari insania. IV, 422. Avarus mihi **strum** lucri sui facit Deum. IV, 250. Avarus lucrum invecat, non Deum. IV, 250, 617. Avarorum crudelitas. IV, 1778. Avarorum sarcina, pauperibus eroganda, minuenda. VI, 673.
Avarorum inepta excusatio. V, 956. Avarorum falsa pietas in filiis. V, 89, 528. Avari excusatio crudelis, filiorum obtento. VI, 673. Avarus vocem habet pietatis, sed excusationem habet iniquitatis. IV, 422. Avari filio mortuo sua pars transmittenda. V, 528. Mortuo filio debetur, quod vivo servabatur. V, 528. Christus filiis annumerandus in patrimonii divisione. V, 528; VI, 673.

Avari formicis comparati. III, 361. Acute in quosdam avaros cæcos. VI, 674. In eos qui res alienas concupiscunt. IV, 431. Avarus laborat, ut habeat unde impleat arcam, perdat securitatem. III, 2056. Avarus cum labore amat quod amat; sine labore amatur Deus. III, 2036.

Avarus est Deus ad salutem nostram. V, 580. Avarus et amor Dei. VI, 674. Avare, Deus si ad te veniat sine auro et argento, non vis illum? quid tibi de his quæ fecit Deus sufficit, cui Deus ipse non eis sufficit? IV, 250. Avaris quid sufficit, si Deus ipse non eis sufficit? V, 441. Avarorum colloquia cavenda. VI, 675.

Auctoritas. Gemino pondere impellimur ad discendum, auctoritatis et rationis. I, 957, 1001, 1007. Tempore auctoritas, re autem ratio prior. I, 1007, 1311. Ad discendum, auctoritati credere, magnum compendium. I, 1042. Auctoritas duplex, divina et humana. I, 1007. Rationi roborandæ, hominum auctoritatem quærere, est imbecillitatis. I, 1152. Auctoritatis culmen, lumenque rationis, in uno Christi nomine, atque in una ejus Ecclesia constitutum est. I, 1009. Auctoritate divinitus constituta, velut gradu quodam ad Deum adtolimur. VIII, 89. Auctoritas divinitus constituta quomodo nos movet. VIII, 89, 90. Auctoritate decipi miserum est, sed certe miserius non moveri. VIII, 89.

Auctoritas utilis ad bonos mores populis persuadendos. VIII, 90, 91. Bonorum vita facillime, non disputationum ambagibus, sed mysteriorum quibus initiamur, auctoritate, purgatur. I, 1007. Juvat sequi auctoritatem et præcepta sapientum, et per hæc loqui sibi Deum credere. I, 1075. Auctoritas velut canonica non constituitur in scriptis Doctorum. VI, 160. Disputatorum quorumlibet sententiæ non tanquam auctoritas canonica. X, 194.

Auctores sacri pauci esse debuerunt, quare. VII, 600.

Aucupes insidiosus. VIII, 67.

Audientes et Catechumeni, v. 754.

Auditorum erga doctores officium. V, 155. Auditor negligens, prædicatoris vitia ne causetur. V, 971. Auditores, terræ nomine significati; prædicatores, cæli. V, 1234. Auditores quinam carnales, quinam spiritalis. V, 156. Auditorum verbi divini, alii ædificant super petram, alii super arenam. V, 971. Auditorum acclamatio. V, 135, 1373, 1388, 1415.

Audire coram Deo, quid. IV, 193. Audiat Deum qui vult audiri a Deo. V, 126. Non audire, quasi non ædificare, malum est. V, 971; IV, 1812. Audire et non facere, in arena ædificare est; audire et facere, in petra ædificare est; nec audire nec facere, nihil ædificare est. IV, 1355. Qui bona audit et mala operatur, pro dulci pluvia spinas generat. IV, 1345. Quomodo fortis poterit esse in faciendo, qui deficit in audiendo? IV, 1211. Audiendo credimus, et credendo videbimus. IV, 510. Prius audi, postea vide. IV, 557. An audire et auribus percipere differant. IV, 544. Audire vocem laudis, est intelligere intus; quia quidquid in te mali est, tuum est; quidquid boni est, Dei est. IV, 193. Audire verbum Dei tutius est, quam prædicare. V, 966. Audire magis optet servus Dei, quam dicere. IV, 1812. Audire, trahi et discere a patre. X, 972. Omnis qui audivit a Patre et didicit, venit ad Christum. X, 971. Audire et discere, est manducare. IV, 1874.

Auditores a quod Manichæus. VIII, 53; IX, 357. Merito a mandatis Evangelicis alienati. VIII, 228. Auditorum suorum animas in Electos aut in Electorum escas resolvit, arbitranter Manichæus. VIII, 37. *Vide* Manichæi.

Auditus fit ex percussione aeris. I, 252. Auditus duplex, bonus et malus. IV, 544, 1256. Audiendi libido etiam in divinis canticis. X, 770.

Adurus, nomen fundi. VII, 767.

Aventinus rex Latii, deorum numero additus. VII, 577.

Aventinus mons. V, 63. Unde dictus. VII, 577.

Averni puteus. X, 1069.

Avertere. Rogandus Deus ut faciem non a nobis avertat, sed a peccatis nostris. V, 132.

Aversio voluntatis ab incommutabili bono ad mutabile bonum, vel proprium, vel exterius, vel inferius, efficit hominem superbum, curiosum, lascivum. I, 1269. Aversione a Deo, homo tenebatur; conversione ad Deum, illuminatur. IV, 195.

Aves ex aquis a Deo creatæ, ut intelliguntur. III, 185. Aves non in firmamento volant, sed secundum firmamentum. III, 285. Aves in aere sublimiore volare non possunt. III, 257. Aves quadruipedes. I, 636. Avium vita et memor et garrula, et in nidis construendis, et educandis fetibus, solertissima. III, 285. Aves possent memoria. I, 790. Inter aves nonnullæ sunt quæ aquam non bibunt. III, 257. Aves, non animæ vivæ, sed volatilia animarum vivarum dicuntur. III, 284. Aves cur Abraham in sacrificio non divisit. IV, 1562.

Avo nomen patris aliquando tribuitur. III, 494.

Auferre et tollere, quo differant, IV, 908.

Augendlarensis sive *Augendus Arenensis* episcopus. IV, 581. Auguratio: nes illicitæ in quo a signis licitis differant. III, 564. *Auguria* irridet *Cicero*. VII, 136. *Augustinus* natus est idibus novembris. I, 962. Thagastæ, municipio *Africæ*. I, 677. Apud mediterraneos natus atque nutritus. II, 70. *Nadaurenses*, et fratres et parentes vocat. II, 1029. Parentes ejus *Patricius* et *Monnica*. I, 870. Ejus pater, municipes Thagastensis, admodum tenuis. I, 677. *Augustinus* hominem pauperem et de pauperibus natum se profitetur. V, 1580. *Augustini* parentes, fide ac moribus dispares. I, 669, 677. Prater ejus *Navignus*. I, 962, 980. Soror monialibus præposita. II, 959. *Consobrinus*, *Lastidianus* et *Rusticus*. I, 962. *Consanguineus*, *Licentius*. II, 106. Et *Severinus* *Donatista*. II, 194. Mater ejus, et omnis domus, præter patrem, credebant in *Christum*. I, 669. *Augustini* infantia. I, 664. Unde loqui didicerit. I, 666, 671. *Augustini* pueritia. I, 666. *Augustinus*, ab utero matris in christiana religione fuit educatus. I, 668, 921. Positusque a parentibus in *Catechumenorum* gradu. I, 729. signatus signo *Crucis* et *Sacramento* salis initiatus. I, 668, 921. Sategebatur *Monnica* ut *Deus* pater esset *Augustino*. I, 669. Pater ejus non evicit in eo jus maternæ pietatis, quo minus in *Christum* crederet. I, 669. *Augustinus* stomachi pressu laborans adhuc puer, baptismum pie instantere flagitat. I, 669. Reparata valetudine baptismus differtur. I, 669. *Augustinus* datur in scholam ut discat literas. I, 667. Refugit litterarum rudimenta, ubi legere, scribere et numerare discitur. I, 670. Litteras latinæ amat, græcæ odit. I, 670. Latinæ litteras inter blandimenta nutricum didicit. I, 671. Sentiebat tunc, ut poterat, *Deum* esse magnum aliquem, qui posset, etiam non apparens sensibus, exaudire et subvenire. I, 667. Quæcumque metuebat ne in schola vapulet. I, 667. Fatetur peccasse, minus scribendo, aut legendo, aut cogitando de literis, quam exigeretur. I, 668. Ludere amabat, in certaminibus superbas victorias, et scalpæ aures suas falsis fabellis. I, 668. Innumerabilibus mendaciis fallebat pædagogum, magistros, parentes. I, 674. Furta ejus domestica. I, 674. Fraudulenta victorias accipiebatur in ludo. I, 674. *Gula* et iræ deditus erat. I, 674. Quid recte vivere ipsi proponebatur. I, 667. Cura tantum erat ut disceret. I, 677. Ipsi in scholis sese exercenti, acclamantur præ multis cœtæ. I, 675. Ob progressum in litteris *bona spei puer* appellatur. I, 675. Reducitur a *Nadauris*, in quam urbem, litteraturæ atque oratoricæ percipiendæ causa, perigrinatus fuerat. I, 677. *Augustinus* annum ætatis XVI in paterna domo intermissis studiis transigit, genio ac libidini indulgens. I, 675. Interposito otio creverunt vepres libidinum. I, 675. Matris monitus, pro muliebribus habet. I, 678. Nunquam tamen in matrem contumeliosus, aut verbo durus. I, 776. *Augustinus* furtum nocturnum committit. I, 678. Inter cœtæneos pudebat eum minoris dedecoris. I, 678. Libebat malum facere, non solum libidine facti, verum etiam laudis. I, 678. Hac de causa fingebat se fecisse quod non fecerat. I, 678. *Augustinus* studiorum causa *Carthagenam* mittitur ætatis anno XVII. I, 685. capitur theatricis spectaculis. I, 685. Amore capitur. I, 685. Amari et amare, dulce ipsi erat, magis si et amantis corpore frueretur. I, 685. In solemnitatibus sacrarum celebratæ, intra ecclesiæ parietes concupiscit. I, 685. Ob quod peccatum a Deo verberatur. I, 685. *Augustinus*, in schola rhetoris, major est. I, 685. Studia ejus ad ora litigiosa tendebant. I, 685. *Augustinus*, a moribus protervis condisciplinorum qui eversores dicebantur, abhorret, pudore tamen impudenti, quod talis non esset, I, 685, 712. Sub id tempus orbatur patre. I, 685. *Augustinus* prosequitur studia, matre sumptus suppeditante. I, 685. Et adjuvante *Romaniano* ejus Mæceate. I, 920. *Augustinus* *Ciceronis* *Hortensio* ad sapientiæ studium incenditur. I, 685, 757, 961. Ardebat revolvare a terrenis ad *Deum*. I, 686. Quam alte a puero *Christi* nominis amorem et reverentiam imbiberat. I, 686. Scripturam negligit, ut indignam quam *Tullianæ* dignitati compararet. I, 686. *Augustinus* adolescens, lucris, catechumenus in *Manichæorum* hæresim incidit. I, 686; VIII, 174, 304; IX, 591. A *Manichæis* deceptus. IX, 545. Duplici ratione deceptus. VIII, 102. Quæ de causa in *Manichæos* incidit. VIII, 66. Non Electus, sed Auditor fuit apud *Manichæos*. VIII, 115. Ejus interim errores de Deo. I, 687, 705, 701, 705, 715, 756. De *Christo*. I, 716. De natura mali. I, 715. De veteri lege. I, 688. De peccati causa. I, 755. In cujus inquisitione torquetur. I, 756. De rationali et irrationali natura. I, 705. De terræ fructibus. I, 691. *Augustinus* in *Manichæorum* hæresim alios inducit. I, 695. Inter illos *Romanianum*. I, 920. Et *Alypium*. I, 723. In eæ novem annos, scilicet ab anno ætatis XIX ad XXVIII, persistit. I, 692, 710, 1526, 1574; VIII, 66, 180. Præconcepta ejus opinio de sanctitate *Manichæi*. I, 710. In difficultatibus piæ *Augustini* proponebat, ad *Faustum*

remittebatur. I, 710. *Augustinus* convictum refugit *Monica* detestans errores ejus. I, 691. Apud *Deum* plangit ejus perditionem. I, 691. *Monica* de ejus futura respicientia admonetur per somnium. I, 691. Et per *Episcopi* ejusdem responsum. I, 691. *Augustinus filius lacrymarum* ab ipso appellatus. I, 692.

Augustinus liberales doctrinas docet. I, 695. Et *Rhetoricam*. I, 695. Primum Thagastæ I, 696, 925. Tum *Carthagine*. I, 712, 724. Quo impatientia doloris ex amici ejusdem sui morte, migraverat. I, 698. Nec non illustrioris pro *cessionis* gratia. I, 920. Utraque in urbe auditorem habet *Alypium*. I, 724. Quem a circensium insaniam convertit. I, 725. Vana gloriæ cupiditate ductus, poetices agones subit. I, 695. Haruspices sibi palmam in litterario certamine promittentem detestatur. I, 694. *Augustinus* consulere solet *Mathematicos*. I, 694. A quibus evocare eum iustria nititur *Vidicianus* senex. I, 695. Et *Nebrius*. I, 696, 757. Istud divinationis genus vanum esse intelligit demum, audita narratione *Firmini*, et prorsus rejicit. I, 757. *Augustinus* concubinam fovet, servatque ipsi thori flumi. I, 695, 752. Ex ea filium suscepit, Adeodatum nomine. I, 709. Vide *Adeodatus*.

Augustinus categorias *Aristotelis*, et liberalium artium libros, annos natus ferme xx, per sese intellexit. I, 704. Ingenii *Augustini* quanta solertia, quanta perspicuitas. I, 705. Deformiter et sacrilega turpitudine, in doctrina pietatis errabat. I, 706. Falsa tunc de Deo cogitabat. I, 705. Unde in amorem eorum quæ tempore rapiuntur, lapsus sit. I, 701. *Augustinus*, libros de pulchro et pio duos aut tres scribit. I, 701. Circiter annum ætatis xxvi. aut xxvii. I, 704. Quos Hiero, Romanæ urbis oratori nuncupat. I, 702.

Augustinus diu optatus, diu expectatus *Faustus* venit *Carthagenam*. I, 707. *Augustinus* a *Manichæis* aliquari incipit comperta *Fausti* imperitia creiter annum ætatis xxix. I, 711. Non tamen omnino recedit. I, 711. *Augustinus* invenientæ ac retinentæ veritatis desiderio, ab ineunte adolescentia, flagravit. VIII, 65, 66, 78, 79. *Augustinus* credit, precibus matris datam sibi eam mentem, ut invenientæ veritati nihil omnino præponat. I, 1019.

Augustinus, pertæsus licentiæ scholarium *Carthagenensium*, Romam navigat. I, 712. invita et decepta matre. I, 712. *Augustinus*, Romæ lebræ corruptis, periculis laborat. I, 713. In domo ejusdem *Manichæi* ubi convalescit. I, 714. Romæ jungebatur *Manichæis*, tam Auditoribus, quam Floctis. I, 714. Ab insana eorum de natura mali opinione, nonnumquam liber erat. I, 714. De invenientæ ad *Manichæos* veritate desperat. I, 715. Academicis omnia dubia instimantibus, suffragatur. I, 715. Familiaritas *Manichæorum*, studium ejus ad verum indagandum intringebat. I, 715. Errores ejus circa malum, circa naturam Dei, circa incarnationem. I, 715. Quid *Augustinus* in errore retinebat. I, 716.

Augustinus *Rhetoricam* docet Romæ. I, 716. Sedatores *Augustini* discipuli Romæ, quam *Carthagine*. I, 716. Nulli ne mercedem magistro reddant, subito conspiciunt. I, 716. Cur tales tunc odii haberet. I, 716.

Augustinus *Mediolanum* mittitur a *Symmacho* urbis præfecto, *Rhetoricam* docendi causa. I, 717. *Augustinus* excipitur benigne ab *Ambrosio*. I, 717. Ejus amore capitur. I, 717. Et facundia delæctatur. I, 717. Veritatem in *Ecclesia* catholica inveniri posse desperabat. I, 717. Audiendo *Ambrosium*, sensim veritatem admittit. I, 717. *Manichæos* relinquentes decernit. I, 717. Quid *Augustinus* a secta *Manichæorum* revocatur. VIII, 66. Movetur *Helpidii* disputatione contra *Manichæos* apud *Carthagenam*. I, 716. Necnon *Nebrii* contra eodem argumento. I, 734. Quo timore, qua cupiditate *Manichæos* reliquit. VIII, 577, 578. Quo pacto a duobus naturis admittendis revocatur. VIII, 150. *Augustinus*, audita unius aut alterius loci Scripturæ tractatione, cognoscit fidem catholicam deendi posse contra *Manichæos*. I, 718. Sed adhuc de omnibus dubitans catechumenus in *Ecclesia* catholica esse statuit, donec aliquid certi eluceat. I, 718. Ab errore facile resiliisset, si substantiam spirituales cogitare potuisset. I, 718. Cur conatus *Augustini* ad indagandam veritatem, inutiles. I, 720.

Augustinus ætatis anno xxx, nec *Manichæus* est, nec Catholicus. I, 719. Quod *Monnica* matri *Mediolanum* adventanti renuntiat. I, 719. *Ecclesiæ* doctrinam magis magisque intelligit concionante *Ambrosio*. I, 721. Necessitatem fidelis et Scripturarum auctoritatem agnoscit. I, 722. Inhiat adhuc honoribus, lucris, conjugio. I, 725. Ambitionis et cupiditatum vanitatem edocetur, viso medico præ vino jocante et fatante. I, 725. *Augustinus* panegyrum habet in laudem Imperatoris. I, 725. Forte *Valentiniani* minoris. I, 725. *Bautoni* consuli panegyrum dixit *Mediolani*. IX, 562.

Augustinus anxius de vitæ ratione inveniendâ. I, 728. Conversionem de die in diem differt. I, 729. *Augustinus* ab inveniendâ conjugio revocare conatur *Alypius*. I, 750. *Augustinus* uxor queritur, ut conjugatus baptizetur. I, 750. In

ejus futuro matrimonio revelationem expetit mater, sed frustra. I, 739. Augustinus, concubina in Africam redire permissa, aliam ipse procurat. I, 730. Augustinus, a gurgite carnalium voluptatum metu mortis et futuri iudicii revocabatur. I, 732. Qui metus ab ejus pectore nunquam recessit. I, 732. De vita communi agenda cum amicis deliberat. I, 751. Decem ferme venturi erant in unam societatem, quo ex numero bini annui necessaria curarent, ceteris quietis. I, 731. Consilium istud abiit. I, 731.

Augustinus ætatis anno xxxi, ignorantie tenebris involutus errat adhuc circa Dei naturam. I, 733. Verum contemplatione gradatim adsurgens, pervenit demum ad id quod eat; sed ligere aciem non valet. I, 743. Augustinus credit in Christum stabili fide, sed informi. I, 737. Et erronea. I, 746. Paulatim assuescit Ecclesiæ doctrinæ, quam tantopere damnaverat. I, 721. Eamque præfert Manichæorum doctrinæ. I, 722. Ecclesiam catholicam semper illi commendaverant parentes. I, 718.

Augustinus qua via venerit ad catholicam Religionem. VIII, 78, 79. De Dei existentia nunquam dubitavit. I, 723. Non tamen recte de Deo sentiebat, quia corporeum adhuc aliquid cogitare cogebatur. I, 723. Platoniorum librorum lectione ad inveniendam veritatem adjuvatur. I, 740, 961. Ex his libris peritior quidem, sed inflator evadit. I, 746. Augustinus transit ad Scripturam sacram, maximeque ad Apostolum. I, 747. Cujus lectione mirum in modum proficit. I, 747, 921.

Augustino, anno ætatis xxxn, displicet agere in sæculo. I, 749. Amore tamen tenuè detinetur. I, 749. Vis malæ consuetudinis in Augustinum. I, 734. Ligatus erat non ferro alieno, sed sua ferrea voluntate. I, 753. Quam implicatus olim vitæ hujus mundi. VIII, 67. Augustinus simplicianum adit. I, 733. Movetur et angitur, audita a simpliciano conversione Victorini. I, 731. Movetur audita vita Antonii uarante Pontiano. I, 735. Et audita conversione ducrum Agentium in rebus. I, 756. Augustinus adolescens petebat a Deo castitatem, sed cito exaudiri nōlebat. I, 763.

Augustinus secedit in hortum sequente ipsum Alypio. I, 738. Spiritus ejus et carnis luctamina. I, 758. Augustinus nec plene volebat, nec plene nōlebat converti; ideo secum contendeat. I, 759. Plus in ipso valebat deterius inolitum, quam melius insolitum. I, 760. De difficultatibus ab ipso superatis. I, 921, 961. Augustinus ab Alypio paululum secedit, et sub sicco se sternens, vim lacrymarum profundit ac Dei misericordiam deprecatur. I, 761. Augustinus vocis admonitu legit Apostolum et totus convertitur. I, 762. Indicat matri. I, 762. Gaudet mater, exultat, triumphat de filii conversione, et Deo benedicit. I, 762.

Augustinus per Ambrosii os potissimum ab errore liberatur, et ab ipso baptizatur. II, 621; X, 436, 645. Trans mare baptizatus est in Ecclesia nota universo orbi terrarum. IV, 394. Conversio Augustini fidelibus et quotidianis matris ejus lacrymis concessa. X, 4026. Augustinus in librem vitam amplectitur, abjecta omni spe sæculi. I, 762. Deserere professionem rhetorices usque ad vindemiae ferias differt. I, 762. Quam paucissimorum dierum dilationem excusat. I, 764. Quamquam haud culpa vacasse non difficitur. I, 765. Augustinus munus docendi tandem deserit. I, 767. Cogente quidem dolore pectoris. I, 764, 769, 907, 961, 980. sed magis alliciente desiderio vacandi Deo. I, 761; II, 67.

Augustinus, feriarum vindemialem tempore, in Verecundi villam, Cassiacum secedit cum suis. I, 763. rursum otium in studio sapientie insumit. I, 907. Inveniendi veri gratia dimidium tere noctis artem pervigilare solitus. I, 981. Quotidianis fletibus Deum rogat ut sanetur vulnera sua. I, 991.

Augustinus Ambrosium per litteras consulit quid potissimum de scripturis suis legendum sit, ut ad baptismum se digne comparet. I, 769. Isiam legere jubetur. I, 769. Augustinus libros aliquot sibi conscribit et ad Nebridium Epistolos. I, 766. Augustinus instituendis discipulis Licentio et Trigetio curam adhibet. I, 908, 980. quotidie ante cenam dimidium Virgilio volumen audit. I, 989, 924. Ipsi suorum præcepta tradit. I, 620. Pueriles emulationis et inanis jactantiae motus reprimit. I, 991. Ilanc rogat magistro mercedem reddant, boni sint. I, 991. Augustinus inchoat libros contra Academicos, patris dies post secessum, exente anno ætatis suæ xxxn, christi cccclxxxvi. I, 903, 908. Augustinus scribit librum de *Beata Vita*, Idibus Novemb. anni christi cccclxxxvi, quo ipse die in annum ætatis xxxn progrediebatur. I, 939, 962. Disputat cum Alypio, et Nebridio de finibus honorum et malorum. I, 732. Libros de *Oratione* edit eodem tempore. I, 977, 980. Augustinus perficit postmodum libros *contra Academicos*. I, 924. Recitatione Psalmorum vehementer afficitur Augustinus catechumenus, in villa cum catechumeno Alypio feriat. I, 766. Psalmum quartum meditat, adversus Manichæos pie ex-

candescens. I, 766. Augustinus dolore dentium acerrimo cruciatur. I, 768, 880. Augustinus orat cum suis, et dolor fugit. I, 768. Augustinus *soliloquia* scribit ætatis anno xxxn, christi cccclxxxvii. I, 869, 878. Quinam tunc ejus mores et affectus. I, 877.

Augustinus Mediolanum revertitur, nomen daturus inter baptizandos. I, 769. Ibi librum de *animæ immortalitate* anno christi cccclxxxvii scribit. I, 1021. Et inchoat librum *Disciplinarum*. I, 591. Augustinus baptizatur cum Alypio et Adeodato. I, 769. Gaudium ejus spiritale post baptismum, fugiente omni sollicitudine antecæ vite. I, 769. Lacrymis et motus pietatis ad hymnos et cantica Ecclesiæ. I, 769, 801.

Augustinus reditum in Africam cum suis suscipit. I, 771. Augustinus apud Ostia Tiberina cum matre colloquitur de æterna vita, atque in ejus contemplationem animo rapiuntur. I, 774. Vilescit ipsis mundus iste cum delectationibus suis. I, 775. Hinc elapsus vix quinque diebus ægrotat Nonnica, et die nono ægritudinis sur, anno ætatis lvi, et ætatis Augustini xxxiii, corpore solvitur. I, 776. Mortem ejus luget Augustinus. I, 776. Funus pro solenni more celebratum prosequitur absque lacrymis. I, 777. Augustinus orat pro ejus salute. I, 778. Augustinus Romæ moratur, ubique libros de *moribus Ecclesiæ et de moribus Manichæorum* anno christi cccclxxxvii scribit. I, 1510. Ibidem libri de *libero arbitrio* ab ipso inchoati eodem anno; postea autem in Africa anno cccxcv absoluti. I, 1222. Augustinus reversus in Africam scribit libros duos de *Genesi contra Manichæos*. III, 171, 172. Circiter anno christi cccclxxxix. III, 174. sub id temporis absolvit libros de *Musica*, quos Mediolani anno cccclxxxvii inchoaverat. I, 1082. Item librum de *Magistro* cum Adeodato. I, 769, 1194. Librum de *vera Religione* nonnumquam presbyter. III, 121, 122. *Vide infra* ubi de Operibus Augustini. Augustinus trans mare peregrinatus, alius ivit, alius rediit, IV, 394. Quondam Africam repetit. IX, 362.

Augustini delicia, occupari Dei memoria. I, 794. spes ejus non nisi in magna valde misericordia Dei. I, 796. Augustinus ab actionibus necessitatis, quantum relaxari potest, ad Dei contemplationem refugit. I, 807. Castæ ejus delicia, Scripturæ divinæ. I, 810. si quid temporis liberum habet, in illis totum impendit. I, 810. Augustinus, secessum in solitudinem aliquando animo agitans, prohibetur a Deo, ut non sibi soli, sed aliis vivat. I, 808. Amor ejus in Deum vehemens. I, 782, 795. Non dubia, sed certa conscientia Deum amat. I, 782. Augustinus incitatur a diabolo ut signum a Deo aliquid petat. I, 805. dolet spectaculis aliquando se interfuisse. IV, 1919.

Augustinus juvenis, abjecta omni spe sæculi, dum quaerit ubi monasterium constituat, Hipponeum venit, inveniendi amici causa, quem secum in monasterio habere cupit servientem Deo. V, 1569. Augustinus monasterium Hipponei instituit in horto dato per Valerium. V, 1569. Augustini monasterium. X, 1017.

Augustinus ante presbyteratum a nona collet inter servos Dei. V, 1569. Augustinum ad clericatum petunt Hipponeenses. II, 480. Augustinus apprehensus sit presbyter. V, 1569; et ordinatur invitus. II, 88. Augustino Valerius predicandi onus imponit. II, 117. Augustinus spatium temporis usque ad Pascha petit, ut in secessu vacet precibus et studio. II, 89. Augustinus rarissime tacere permissus est, ubicumque Valerio presente, loqui opus esset ad populum. I, 584. Augustinus presbyter Hipponeus jam creatus, disputat contra Fortunatum Manichæum. I, 612. Et biduo contra Felicem. I, 635.

Augustinus coepiscopus Valerii creatur. II, 123, 126; V, 1570. imminente christi Natali. II, 125. quam vehementer episcopatum timebat. V, 1569. Augustinus a Megalio calanensi episcopo ordinatus. IX, 357, *Act. (a)*, et *in app.* 851. Tempore ordinationis lacrymas fundit. II, 88. Augustinus ordinatus est et sedit episcopus vivente adhuc Valerio, utroque ignorante, id Concilio Nicæno fuisse prohibendum. II, 967. Augustinus Ecclesiæ non tam præcesse quam prodesset desiderat. II, 514.

Augustinus omnia dimisit. II, 609. Non divitias dimisisse, sed ad divitias venisse dum episcopus factus est, sibi videri ait. II, 480. Augustinus scem habet monasterium clericorum in domo episcopi. V, 1570. Augustino objiciebat Petilianus, quod ab ipso monasticæ vitæ genus merit institutum. IX, 372. Augustinus calcæas fuit. V, 809.

Augustini domus vigilanti cura administrata. II, 271. Augustinus solo victu ad corporis validitatem necessario contentus esse decernit. VIII, 67. Augustinus in victu et vestitu non decere se putat, nisi id quod ceteris subalibus suis diaconis et subdiaconis conveniat. V, 1580. Augustinus clericis non permittit aliquid habere proprium, sed bene de fratribus sentiens, ab inquisitione dissimulat. V, 1569. Augustinus suos foris prædere aut cenare non permittit. V, 1580. Hereditatem cuiusquam, filiis exhereditatis, non suscipit. V, 1571. Acriter dolet testamentum a Jo. uarri

clericus factum. V, 1570. Testamentum Januarii in gratiam Ecclesiae factum licet, irritum habet. V, 1570. Augustinus de suorum clericorum vita apud plebem agere cogitur. V, 1573. Augustini cura de fama. V, 1577. Augustinus statuerat nullum ordinare clericum, nisi qui sanctae societatis propositum amplecti vellet, ut postea si discederet, clericatu careret; mutato aliquando consilio offert clericis licentiam discedendi, servato clericatu. V, 1575. Comperta denique sodalium suorum firma voluntate, clericorum albo exiungendum statuit, qui iuramentis propositum violaverit. V, 1580. Augustinus in communem usum cedere vult, quae clericis suis offeruntur a fidelibus. V, 1579.

Augustinus nunquam abfuit Hippone, licentiosa libertate, sed necessaria servitute. II, 470. Augustinus in Mauritania Caesariensis necessitates Ecclesiasticae causa perrexit. I, 650; II, 869. *Vide Notas.* Missus a Zozimo Papa. II, 837. Augustino grave est prolixas epistolas scribere, ne officio pastorali desit. II, 421. Augustinus omnia alia officia etiam caritatis, dignitatis suae muneribus postponit. II, 421. Conqueritur pro diei integritate se negotiis hominum, ut antea, implicari. II, 968. Otium postulat ut scripturis vacet. II, 968. Plebs Hipponeensis adqueverat ut Augustino propter curam Scripturarum, per quinque dies hebdomadae novo molestus esset. II, 967. Augustinus quam studioso in lege Domini meditaretur. VIII, 825. Ad divinas Scripturas non piam mentem afferens, aliquando, decipitur. V, 536.

Augustinus in diecoco Grammaticorum censuram non veretur, dum omnes instruat. IV, 1790, 274; V, 228. Augustinus non preparatus, ex occasione sermonem habet. V, 1519. Augustinus maluit in errore lectoris voluntatem dei sequi, quam suam in proposito ante salmo ad enarrandum. IV, 1784. Augustinus Scripturam gestat in manibus inter concionandum. III, 1685; V, 221. Augustinus legit ex codice. V, 1628. Augustinus saepe verba non latina dicit ut populi intelligant. IV, 1644. Augustinus diebus solemnibus differt concionem, quod multi sint quibus onerosus est dei sermo. V, 535. Augustinus aliquid auditoribus meditandum discutiendum relinquit. V, 364. In sermonibus ad populum, fatetur se semper vitasse quaestionem de peccatis in Spiritum sanctum. V, 449. Fam impudens a Deo tractat. V, 449. Augustinus a pauperibus interpellatus, tamquam eorum legatus rogat, monet, jubet eis dari. V, 415. Augustinus factus mendicus mendicorum. V, 433. Augustini fatigatio in vigilia Paschae. V, 1442.

Augustini prudens caritas in rudibus imbuendis. VI, 528. Augustinus in reprehendis palam feminis modestia et verecundia. V, 205. Augustino concionanti acclamant auditores. V, 154, 550, 1574. Inter praedicationem Augustini lacrymae auditoribus obtortae. II, 117. Pugnae civilis immanem consuetudinem ad Caesarem Mauritaniae Augustinus populo dissuasit. III, 115. Augustinus canem gregis se vocat. IX, 555. Augustini in praedicatione modestia. IV, 741, 1668, 1945. Augustinus non se comendat plebi, sed deum, eum et ipso commendat. IV, 1952. Ad populum de loco quasi sublimiore loquebatur, sed timore sui pedibus audientium erat. IV, 812. Augustinus suos hortatur ut ipsam bene viventes relevent. V, 1481. Augustinus non delectatur nisi profectibus auditorum suorum. IV, 812. Et ovium suarum bona vita. V, 128. Augustinus salvus esse non vult sine ovibus suis. V, 125. Augustinus mercedem suam non vult securam esse perditis ovibus inobedientibus, sed iis inventis. V, 514, 1507. Augustinus pastor, non mercenarius. V, 762. Augustini studium ad juvandos verbi dei ministros. VI, 311. Augustinus quae lecta fuerant, libro accepto a diacono, iterato legit. V, 1574. Augustinus Cyprianum in manus sumit et legit. V, 1547.

Augustinus antiquae fidei appellatur rursum conditor. II, 891. Augustinus laborat contra haereticos disputando, convincendo, conveniendo, terrendo; tamen omnes diligendo. IV, 433. Augustinus Fortunatum Manichaeum in disputatione vincit. II, 275. *Vide Notas.* Cum Fortunio publicam disputationem habuit. II, 174. Augustinus trepidissime aggressus mysterium Trinitatis insinuandum, ne tardioribus tadium faceret, gratias Deo agit secus contigisse. V, 363. Augustini manu subsignata epistola Leporij mittitur. II, 992. Augustinus ad Provectum et Cylionium scribit ut Leporium iam penitentem et correctum suscipiant. II, 992.

Augustinus qua mentis affectione adversus Donatistas disputat. IX, 449, 450, 451. Quo animo ad re.ellendum Concilium Carthaginiense a Cypriano habitum accedit. IX, 202. Augustinus a Donatistarum criminibus recensendis abstinet eaque ut potest excusat. V, 306, 1583. Supplicium mortis ab aliquibus Donatistarum magnorum scelorum reus amoliri conatur. II, 553, 556. Augustinus literas scribit ad laicos Donatistas. II, 557. Sentiebat non petendas leges ab imperatoribus contra Donatistas. II, 804. Ad unitatem Christi neminem esse cogendum senserat. II, 520. Mentem postea mutavit. II, 520. Augustinus legem Theodosii contra

haereticos observandam sentiebat. II, 804. Augustino apud Cirtenses loquente et hortante, multi ex Donatistis conversi sunt. II, 591. Augustini torta viscera, dum Donatista ad Ecclesiam revertens a fratribus repulsus est. V, 1558. Augustinus appellatus haereticus ab his quos eo nomine appellare posset, non appellat. V, 1548. Augustinus Donatistarum insidias saepe patitur. IV, 1605. Augustini Felix error in bivio. VI, 239. Augustinus Orosio de Priscillianistarum haeresi et Origenis quibusdam opinionibus, uno libro respondit. II, 748.

Augustinus ceterique Africani episcopi contra Pelagianos exerceri incipiunt. II, 557. Anno Christi ccccxi, aut ccccxi. II, 557. *Notas* Augustinus quatuor de animarum origine sententias refert in libris *de Libero Arbitrio*. II, 725. De ea origine nihil deficit. II, 837. Augustinus cum Catholicis de animarum traduce accusatus. X, 1218. Augustinus iam Manichaeum esse, temere accusatur. IX, 845. Augustinus si Manichaeus quia asserit peccatum originale, Manichaeus et Ambrosius. X, 1402, 1404, 1414, 1417.

Augustinus fatetur se non recte aliquando de gratia Dei sensisse. X, 964. Aliquando credidit fidem, Dei donum non esse. III, 2081. *Retr.* Episcopi alicuius iudicio contra Celestium Carthaginiensi habitio non interfuit. I, 644. Gratiam negari in disputationibus Pelagianorum detestatur et horret. X, 252, 272. Augustinus Apostoli mentem de electione gratiae, primo non erat assecutus. III, 2061. *Et Retr.* lib. I, c. xxx. Juliani libros ad Augustinum mittit Claudius episcopus. II, 940. Augustinus opus aliud contra Julianum mittit ad Claudium episcopum. II, 950. Juliani calumnia adversus Augustinum de gratia et libero arbitrio. X, 762, 1122. Julianus Augustinum Apollinaristam facere conatur. X, 814. Augustinus, Epicurum sui temporis appellat. X, 726, 1464. Diaboli cultorem appellat. X, 720. Epistola Primatis adversus Augustinum scripta, in Concilio episcoporum damnata. IX, 591.

Augustino Patres duorum Conciliorum Numidiae et Carthaginiensis curam Scripturarum imposuerunt. II, 968. Honorius et Theodosius de haeresi Pelagiana scribunt ad Augustinum. II, 927. *Vide Notas.* Testimonium quod Augustinus ex Sap. 4, n, adulterat, tamquam non canonicum definitum omittere Massilienses et Semipelagiani. II, 1069. Augustini fides de SS. Trinitate. II, 1042, 1050. Augustinus et Hieronymus omnes haeretici detestantur. II, 891.

Augustinus Hieronymum summo affectu diligebat. II, 280. Augustinus a libris veteris Testamenti ex Hebraeo vertendis Hieronymum dehortatur. II, 242. Quomodo libros veteris Testamenti in latinam linguam ab Hieronymo verti vellet. II, 112. Hieronymum hortatur ut LXX versionem depravatam ac variantem, reddat latinae veritati. II, 244. Hanc de LXX quam ediderat Hieronymus interpretationem petit. II, 291. Augustinus Hieronymi apologiam adversus Rufinum accipit. II, 247. Dolet inter tam familiares personas (Hieronymum videlicet et Rufinum) discordiae malum existisse. II, 248. Hieronymum rogat ut prodcat Origenis et haereticorum errata. II, 137. Ab Hieronymo litteras poscit et scribit. II, 241. Litteras ab Hieronymo accipit. II, 154. Julianus Augustinum assecum Hieronymi vocat. X, 1417.

Augustinus disputat cum Hieronymo de Legis observatione. II, 257, 260. Augustini et Hieronymi sententia de Legis observatione in quo differat. II, 260. Augustinus de Petro reprehensus a Paulo II, 111, 156, 253, 255, 257. Augustini sententia menti Cypriani et Ambrosii consentit. II, 286. Augustinus adversus Hieronymum scripsisse se librum et Romam misisse negat. II, 257. Augustinum in scribeunda adversus Hieronymum epistola gloriola populi requisivisse quidam Hierosolymis accusabant. II, 244. In epistola Augustini ad Hieronymum quaedam haeretica ipse Hieronymus iudicat. II, 244. Augustinus respondet Hieronymo cum humilitate. II, 246, 249, 289. Ab Hieronymo veniam petit. II, 246, 276, 290. Et edoceri postulat. II, 276. Ad Augustini sententiam accessit Hieronymus. II, 290, *not.* 779.

Augustinus quantum veritatis studiosus. VIII, 887. Qua ratione indagandae veritatis se comparabat. VIII, 68. Et qua animi affectione de quaestionibus disputabat. VIII, 822. Quomodo ad solutionem quaestionis accipit se compararet. VIII, 98. Augustinus resurrectionem corporalem futuram ante universalem, aliquando opinatus est. VII, 667. Quod instituitur praeter consuetudinem, ut quasi observatio sacramenti sit, non approbat Augustinus. II, 221. Idola pagano- rum trahi non vult, nisi prius data potestate. V, 422. Consuetudo jurandi ab ipso victa. V, 977, 1407.

Augustini modestia inter laudes. II, 818, 1076. Quomodo se gerit ad humanas laudes. I, 804; II, 93, 109, 426; V, 414, 1480. Augustinus sciens falsis detractionibus mercedem crescere, hanc non vult cum aliorum detrimento. V, 1581. A reprehensore falsitatis, quamvis ejus non esset conscius, reprehendi, quam ab ejus laudatore laudari, malebat. VIII, 825, 824, 814. Augustinus qualibus laudibus et a quibus laudari vellet. II, 1025. Augustinum non tam delectat vo-

ces laudantium, quam voces confitentium, et facta rectorum. IV, 812.

Augustinus ut se habet ad tentationes libidinis carnalis. I, 796. Et ad tentationes gulae. I, 797. Augustinus, ebriosus nunquam fuit. I, 798. Ut se gerit ad odorem illecebras. I, 799. Ut se habet ad secundum tentationis genus, quod est curiositatis. I, 800. Ut se habet ad oculorum illecebras. I, 800. Quomodo se gerit ad tertium tentationis genus, superbiae. I, 804. Ut se habet ad voluptates animi. I, 799.

Augustini modestia. III, 1574; VI, 146, 189; VII, 357, 363, 365, 682, 686, 776; VIII, 678, 911; X, 525, 526, 547, 1027, 1034. Augustini pietas et modestia. VIII, 678, 911. Augustini modestia post expositionem Scripturae difficilioris. V, 466. Augustini modestia inter calumnias. II, 156; IX, 351, 535, 555. Augustinus detractiones hominum non tinuit. IV, 1152. Augustinus a detractibus se purgat, sed detractores non nominat. V, 1579. Augustinus qualis in criminatibus et calumniis adversus eum prolatis. IX, 351, 535, 555. Augustinum Tertullii oratoris vocabulo propter rhetoricam denotat Petilianus. IX, 336. De Augustino adhuc presbytero cum malum in partem scripsisset, a sancto Concilio veniam petivit et meruit. IX, 357. Augustinum Manichaeum esse dicebat. IX, 354, 356, 545. Et presbyterum Manichaeum esse dicebat. IX, 357. Augustinus Academici damnabile ingenium habere Carneadis dicebat Petilianus. IX, 359. Et Messiani proconsulis sententia fuisse percussum temere dixit. IX, 362. Augustinus quando cuique vel dicendo vel scribendo respondet, maledicta pro maledictis non rependit. IX, 347. Ineptae Cresconii calumniae adversus Augustinum. IX, 514. Augustini de sua conscientia, Iducia. IX, 545. Augustinus nomina declinare nondum nosse concecit Cresconio. IX, 467.

Augustinus Mediolani constitutus, inscius apprens in somnis Eulogio Carthaginis rhetori, locum Ciceronis exponit. VI, 601. Saepe etiam apparet duobus infirmis, pariter et ipse nescius. V 1444, 1445.

Augustinus anorem suum nititur disjungere ab eo quod a se invito abesse potest. II, 63. Augustinus in iudicando, aut aliquid mali suspicando de aliquo maxime cautus. II, 267, 269. Augustini mansuetudo et misericordia in malos elucet occasione cuiusdam tumultuose caesi. V, 1589. Augustinus satagit ut sibi reconcilietur Episcopus, quem literis asperioribus offenderat. II, 625. Juvenis contra se arroganter scribentis, libros benigno et aequo animo suscipit. X, 475.

Augustini humilitas. II, 516; III, 121. Modestia. III, 411, 595, 451, 469, 470; X, 525. Augustinus in scripturis sacris multa sibi latere ait. II, 222. Hebraeam linguam ignorare se ait. II, 369. Augustino lingua graeca parum familiaris. VIII, 868, 869. Augustini modestia in definiendo. IX, 242, 243, 575. Fius animus in accipiendis viri sapientis responsis. VI, 507. Augustinus non vult se haberi magistrum. V, 135.

Augustinus plus amat discere, quam docere. II, 645. Natus audire, quam dicere. VI, 161, 170; IV, 1612. Augustinus iam senex, non dignatur ex ministerio et studiis adolescentium, aliquid discere. IV, 1354. Inter praedicatorum, nebulosam nubem se dicit. IV, 1545. Augustino suus sermo prope semper displicet. VI, 311. Non ita aliis. VI, 512. Augustinus non haeret pertinaciter suae sententiae. III, 315. Facile est ut quisque Augustinum vincat, de se ipso ait. II, 1048. Augustinus de Verbi generatione loquens ait: Si non petaro ego explicare, non rationem putatis, sed hominem defecisse. V, 664.

Augustinus quid a suis lectoribus exposcat. VIII, 822, 825. Quomodo libros suos legi aut corrigi volebat. VIII, 869. Auctoritatem velut canonicam scriptis suis tribui non vult. II, 628, 875. Quantum scriptis suis tribui velit. II, 683. Neminem vult sic amplecti omnia sua, ut ipsum sequatur, nisi in iis, in quibus ipsum non errasse perspexerit. X, 1027. Augustinus meditationes suas, ne oblivione fugerent, stilo affigabat. VIII, 825.

Augustinus cupit ut opuscula sua eo legatur ordine, quo scripta fuerunt. I, 584. Augustini libri tres contra Academicos. I, 903. Libros de Academicis scripsit, ut in spem reperiendae veritatis reduceret, quos forte a rerum comprehensione, Academicorum sententia deterruerat. II, 62. Augustinus scribit Romae librum de *Quantitate Animae*, circiter initium an. cccxxxviii. I, 1056. Augustini libri tres de *Libero Arbitrio*. VIII, 588; X, 286. Hos libros ad Paulinum mittit. II, 125. Augustinus scripsit de *Genesi ad Litteram*. VI, 166. Expositionem Genesis ad litteram neque impossibilem esse, neque ipsi auctoritati Scripturae repugnare, demonstrandum Augustinus suscepit. II, III, 401; et de facto explicat ad litteram. III, 374. Duos libros de *Genesi contra Manichaeos*, initio conversionis scripsit secundum allegoriam. III, 375. Quare. III, 375. In libris de *Genesi* loquitur Augustinus secundum prophetarum sensum gestarum, non secundum aenigmata figurarum. III, 259. Quare Augustinus in-

terpretando Genesim, saepius nihil asserat. III, 261. Augustinus in exponendis Scripturis ad litteram, succumbit. III, 219.

Augustinus poeticam nobilitavit libris de *Musica*. II, 515. Not. Augustinus Romae absolvit libros de *Musica*, quos Mediolani an. cccxxxvii inchoaverat. I, 1082. Augustinus quo sine libros de *Musica* scripsit. II, 369. Augustini libri sex de *Musica* qui exstant, agunt de solo rhythmo. II, 369. Augustini liber sextus de *Musica*, eorum qui exstant fructum omnem habet. II, 359. Augustinus disponebat alios sex libros de melo scribere. II, 539.

Augustinus de *Religione Catholica* quiddam scripsit. II, 84. Scripsit librum de *Vera Religione* nondum presbyter, circiter an. cccxc. III, 121, 122. Augustini liber de *Utilitate Crederedi* quo tempore scriptus. VIII, 65, 64, et quo animo VIII, 68, 66. Augustini liber contra *Adimantum*. VIII, 664, 665, 666. Augustinus de *Fide et Symbolo* sermonem habet, in plenario Africe concilio apud Hipponeum. I, 612. Augustinus libros contra Manichaeos ad Coelestinum misit. II, 85. Augustini libri duo ad *Simplicianum*. X, 1027. Libri de *Doctrina Christiana*. VIII, 461. Libri *Confessionum*. VIII, 186. Confessionum liber tertius. IX, 557. Augustinus libros Confessionum circa an. cccc edit, jam pridem episcopus. I, 658, 659. Augustini Confessionum libros petit Darius. II, 1022. Augustini Confessionum libri scripti antequam Pelagiana haeresis exstisset. X, 1026. Mores Augustini per id tempus, quo libros Confessionum scribit, quinam sint. I, 779 et sequentibus ad finem lib. X.

Augustini opus contra *Faustum*. III, 555, 597, 1045, 1375; VI, 168, 442; VII, 475; VIII, 664. Augustinus opus de *Civitate Dei* pollicetur. III, 437. Liber I. de *Civitate Dei*. III, 816. Augustinus libros de *Trinitate* juvenis inchoavit, edidit senex. II, 758. Libros de *Trinitate* absolutos et emendatos mittit ad Aurelium. II, 758. Augustinus libros de *Genesi* et de *Trinitate* citius edere non vult, quia periculosissimas quaestiones continent, quas discuti sedulo necesse est. II, 567. Augustini libri de *Trinitate*, de *Genesi* ad litteram contra *Faustum*. IX, 245, 246. *Retr. Augustini Breviarium de Trinitate*. VII, 1058, 1059. Quo instituto et quo tempore Augustinus scripsit libros *xii de Genesi*. III, 244. Hos libros laudat Cassiodorus. III, 244. Augustini libri de *Bono Coniugali*. X, 142. Augustinus scribit de *Bono Coniugali* et de *sancta Virginitate*. VI, 442, 450; X, 142. Augustinus rogatus a Juliana scribit de *Professione Vidualis*. VI, 431.

Augustini opus de *Baptismo Parvulorum*. VII, 579. Augustini liber ad *Marcellinum*. X, 254, 260, 535, 1401, 1402; epistola contra *Petilianum*. IX, 480. Augustini liber de *Spiritu et Littera*. III, 83; VI, 211; de *Fide et Operibus*. VI, 149, 154. Augustinus commonitorium scribit ad Fortunatianum Siccensem de *Videndo Deo*. II, 596. Augustini liber de *Natura et Gratia*. X, 338, 347. Augustini libri de *Civitate*. VIII, 54, 615, 1025. Augustinus quinque priores libros de *Civitate* absolvit. II, 742. Augustinus *adversus Emmeritum* disputat apud Caesarem mense Septembris an. ccccxxviii. I, 650: quando scriptus est Augustini liber de *Nuptiis et Concupiscentia*. X, 555, 1049. Augustinus librum primum de *Nuptiis et Concupiscentia* mittit ad Valerium Comitem. II, 950. Ex Juliani libris contra Augustinum decrepta nonnulla ad Valerium Comitem missa erant. II, 950: quibus responderat Augustinus in libro 2 de *Nuptiis et Concupiscentia*. II, 950. *Adversus Augustini scripta de Nuptiis et Concupiscentia*, quatuor libros edit Julianus. II, 950. Augustini libri contra *Julianum*. X, 1031. Augustini *Enchiridion de Fide, Spe et Caritate*. VI, 154, 158: sermo de *Decem Haereticis et Tractatus*. IV, 1001: liber de *Cura pro Mortuis* ad Paulinam. VI, 157: liber de *Gratia et Libero Arbitrio* causa perturbationis in monasterio. X, 875, 876, 911, 912. Not. (a). Augustini liber de *Corruptione et Gratia*. X, 1027.

Augustinus retractat opuscula sua simul et respondet Juliano. II, 1001: Augustinus senex scribit *Retractionum* libros. I, 585: quare consilium cepit recensendi scriptio- nes suas. I, 584. Augustini *Retractionum* libri quo fine et quando scripti. X, 1028. Augustinus libros suos numero cccxxxii esse cognovit. I, 637; II, 1000. Libri quidam post *Retractiones* ab eo conscripti. I, 656. Not. Augustinus hominibus non retractaverat anno ccccxxvii, nec de epistolarum saltem plurimarum *retractione* quidquam dictaverat. II, 1001.

Augustini *Opus Imperfectum*, qua occasione scriptum. X, 1049, 1050. Augustini opusculum contra *Porphyrium*. X, 975. Epistola ad *Probanum*. VI, 450. Epistola ad *Pelagium*. X, 549. Epistola ad *Pelagium* per Innocentium mittendam scribit. II, 770. Augustini et aliorum quatuor episcoporum in epistola ad *Innocentium*. X, 589. Augustini epistola ad *Hilarium*. X, 551. Not. 8. Ad *Sixtum Romanae Ecclesiae presbyterum*. X, 879, 880, 1027. Ad *Mercatorem*. VI, 159. Epistola decima de *Fine Saeculi* ad *Hesychium*. VII, 661. Augustini epistola ad sanctum *Paulinum Nolanum*. X, 1028. Augustinus suis literis inserit magis necessaria alius, quam quibus

scribit. VI, 451, 441.

Augustini liber de *Hæresibus* instante Quodvultodeo scriptus. VIII, 21. Qualiter Epiphanium in libro de hæresibus secutus sit. VIII, 41. Si seculum Augustini memoria maxime tenendum est. III, 903. Augustini scopus in Speculo. III, 889. Libri cæteri ab Augustino scripti. *Vide* Retractiones. I, 633. Augustini opusculum Indictulum. II, 576.

Augustinus contulit sacram Scripturam cum LXX interpretatione. III, 547. Augustinus psalmum LXXII nocte qua illucescit solemnitas beatissimi Cypriani, exposuit. II, 545. In exsequiis cuiusdam fidelis, psalmum exposuit. IV, 1352. Jumentibus fratribus et coeviscopis, psalmos aliquot interpretatus est. IV, 522, 563, 1246, 1532, 1803. Non interpretatus est Psalterium, sed codicum latinorum nonnullas mendositates emendavit. II, 1077. Augustini interpretationem in psalmos, ab interpretationibus veterum Græcorum discrepare ait Hieronymus. II, 246. Augustini sermones in Psalmis stilo excipiuntur. IV, 599. Augustini sermo XLV de Dive. sis, laudatus. III, 567. Sub Augustini nomine opuscula quædam in Hispaniam delata. X, 531. De libris Augustini quid sentiret Julianus. X, 1035.

Augustinus et Alypius Julianam et ejus familiam bonis moribus imbuunt. II, 848. Augustino et Alypio hortantibus, Demetrias nuptiis jam paratis nuntium remisit. II, 848. Augustini desiderium videndi Paulinum et alloquendi. II, 108. Augustinus a Paulino panem accipit. II, 103. Ad Paulinum dono panem mittit. II, 125. Paulino spondet se Alypii historiam scripturum. II, 110. Augustinus a Palatino missa cilia gratissime accipit. II, 990.

Augustinus in Fossifensium et episcopi eorum Antonii periculo, timore tanto et mœrore excruciat, ut ab officio cogitit gerendi episcopatus abscedere. II, 956. Augustinus rerum ecclesiasticarum procuracione, si salvo officio possit, carere desiderat. II, 481. Inter urgentissimas occupationes. VI, 451. Et corporis infirmitates. VI, 576. Mallet more monachorum operari certis horis. VI, 576. Augustinus Evangelio terretur, ne episcopali onere positio, securi rem vitam deligat. V, 1481. Augustinus nollet habere rationem cum potestatis secularibus. V, 1592.

Augustinus infirmæ valetudinis. II, 470. Rhagadis et exochædis dolore ex tumore laborat. II, 152. Augustinus senex per ætatem, sed per infirmitatem corporis jam ante senex. V, 719, 1574. Augustinus cum morte familiaritatem querit. II, 74. Augustinus presbyterum Eraclium successorem sibi exoptat. II, 947, 968. Hujus electionem populus cum plausu excipit. II, 967, 968. Augustinus onera occupationum suarum Fracho re'undit. II, 968. Augustinus præ corporis Imbecillitate vix loquebatur, cum ad eum Bonifacius venit. II, 965.

De gestis Augustini vide vitam ejus a Possidio scriptam. I, 58.

Augustini alumni Alypius. II, 90. Bonifacius. II, 268, 271. Donatus. II, 227. Evagrius. II, 697. Licentius. I, 903, 981. Privatus. II, 697. Possidius. II, 368. Profiturus. II, 11, 697. Servilius. II, 111, 697. Trigetius. I, 908, 981. Inter Augustini familiares s. Paulinus. II, 107. Augustinus et Alypius, cor ore tantum, non animo, duo. II, 111.

Augustini elogium. II, 644. Augustinus vir probitatis justitiaeque documentum appellatur. II, 514. Augustinus ab Ambrosio laudatus. X, 1081. Augustinum magistrum in fide vocat Paulinus. II, 470: et magistrum et medicum spiritalem. II, 349. Augustinum mortuum esse seculo ait Paulinus. II, 549. Augustini scientiam et litteras plurimum facit Paulinus. II, 347, 350. Augustinum, benedictum Doctorem Israel vocat. II, 463. Sal terræ, lucernam digne super candelabrum Ecclesie positam. II, 101. Augustini os, fistulam aque vive, et veiam fontis æterni appellat. II, 101. Augustini libros, ut dictata divinitus verba Paulinus miratur. II, 90. Augustini verba, celestia appellat. II, 126.

Augustinus oraculum Legis, sacrator justitiæ, instaurator spiritualis gloriæ, dispensator salutis æternæ vocatur ab Audace. II, 1076. Augustinum legendo, gentiles ritus contempsit Varius. II, 1022. Augustinum Fulvio comparat Nectarius. II, 589. Augustini epistole Christum, Platonem, Plotinum, Nebridio subabant. II, 67. Orosius juvenis presbyter ab ultima Hispânia ad Augustinum transit, litterarum ardore inflammatus. II, 748. Augustinus laudatur a Secundino. VIII, 574. Theodosius ad Augustinum scribit, ut Consilio Ephesino adsit. II, 927. *Not.* Augustinum longe adhuc a fide Christiana sepositum, et studiis olim deditum litterarum, quietis et bonæ atis fuisse cultorem dicit Vincentius. II, 348. Cum ad Augustinum venit, Legi deest quidquid contigerit ignorari, ex Volusiano. II, 514.

Augustinus quidam Donatistarum episcopus. IX, 48.

Augustus Cæsar Cæsar filius adoptivus. VII, 110. Cum multis gessit bella civilia. VII, 109. Augusti pietas. X, 1054.

Augustus mensis sic appellatus in honorem Imperatoris

Augusti. III, 54; VIII, 546.

Abitus, duo hujus nominis cives His; aut. VIII, 667, 668.

Avocamentum cordis. IV, 202.

Aulæ favor res fragilis. I, 756. Aulici per multa pericula perveniunt ad grandis periculum. I, 756.

Aurelianus Christianorum persecutor. VII, 614.

Aurelius episcopus Ecclesie catholice Carthaginensis. II, 589, 592; 490, 493, 577, 758, 779; VI, 547; VII, 762; VIII, 817, 818, IX, 700; X, 319, 586. Aurelius auctor est Augustino edendi libri, *de opere Monachorum*. I, 639. Ad Aurelium Sixtus scribit. II, 867. Et Paulinus. M, 101. Sixti epistolam ad Aurelium descripsit Augustinus. II, 867. Aurelii Carthaginensis factum Laudabile. V, 1572. Aurelii Carthaginensis, Ordinationis dies anniversarius. V, 643.

Aurelius ab Utica. IX, 228.

Aurelius a Chullabi. IX, 238.

Auriga. V, 156, 562, 1026, 1511; VI, 560, 658. Auriga et venator, in iis qui populo spectaculum exhibebant. IV, 458, 459, 626, 1934. Auriga laudatur a populo in teatro secundo suarum stadia partium. VII, 262.

Aurium deum hominum non colebant. VII, 135.

Aurium voluptas. I, 779. Auris peccata. V, 582. Audisti verbum ab irato moriatur in te. V, 523. Auris Dei, intelligenda est potentia ejus qua exaudit. IV, 130. Auris cordis, non corporis, requiritur Deus. IV, 544. Auris audiendi voluntas est obediendi. X, 1016. *Vide* audire. Auris dextera servo amputata a Petro, allegorice in Donatistas. VI, 506. Auribus præstare sensum videndi et oculis audiendi non est impossibile Deo. X, 559.

Aurum pallor terræ; argentum livor terræ. V, 156. Aurum terra fulgens. V, 1635. Aurum et argentum terra est et animo, qui terra non est. IV, 1481. Aurum fecit Deus, et te super aurum, at illius sis dominus, non servus. IV, 1646. Aurum post te debet ire, non tu post aurum. V, 1417. Debet duci, non ducere; possideri, non possidere. V, 1417. Aurum per se et natura sua bonum, quamvis non summum. V, 528. Aurum bonis et malis cur datur. V, 327. Conditum est ad Conditoris laudem, ad honorum probationem, ad malorum supplicium. V, 328. Aurum et argentum res est non hominis, sed Dei; quia id Deus non modo condidit, sed pro nutu administrat, aliis ad subsidium et probationem, aliis ad supplicium. V, 326, 527. Auro torquetur avarus, unde misericors adjuvatur. V, 537. Auri cupiditas damnatur, rectus usus a Domino commendatur. V, 529. Auri usus quis bonus, quis malus. V, 148. Aurum ille habet, qui auro uti novit; qui autem auro uti non novit, labetur, non habet. IV, 1646. Aurum ejus proprie est, qui bene illo utitur, adeoque veritas est Dei. V, 527. Aurum et argentum malis malum est, bonis bonum est. V, 468. Aurum et argentum bonum est, non quod te faciat bonum, sed unde facias bonum. V, 410. Auro bonus multa bona præstat, malus multa mala. V, 1417. Aurum ipsum ornat ille, qui bene utitur. V, 148. Aurum ab avaris Deo præponitur. V, 144. Et fidei. V, 146. Aurum nulli ut acquiritur, si len perdit. IV, 1643. Aurum acquisisti, perdidisti summum. III, 2053. Auri martyres, avari. V, 1461, 1470. *Vide* Divitiæ. Aurum non recte vituperari potest. V, 528, 529. Auri contemptus in Prophetice litteris commendatus. V, 352.

Aurum et argentum allegorice. V, 331. Aurum significat sapientiam. III, 655. Auro sapientia, argento prudentia figuratur. IV, 825, 911. Aurum fides est, sœnum concupiscentia. IV, 1242. Auro boni similes sunt, leno mali. IV, 1575.

Aucasa. IX, 256, 507, 528, 550.

Ause prius appellabatur qui postea Josue. V, 1533; VIII, 537.

Auster ventus calidus. IV, 1661. Auster non aliquid mali significat in sumis libris, sic ut nec aquilo aliquid boni. III, 876. Auster fervorem caritatis significat. II, 581.

Austaga. IX, 250.

Auxilii divini necessitas ad bonum. *Vide* Adjutorium. Gratia. Auxilium Dei cum poscit Julianus ad libros suos scribendos, Deum in voluntatibus hominum operari nesciens fatetur. X, 1249. Auxilium Dei justum dicitur, quod jam justo tribuitur. IV, 104. Ut de auxilio Dei diffidamus, suadet dial. his. IV, 525. Auxilium a Domino querendum. IV, 536. Auxilium gratia fides impetrat, que est in Christo Jesu. II, 760. Auxilium gratia fide quibusdam adest. VIII, 82.

Auxilium anathematizat Classicianum cum omni ipsius domo. II, 1066.

Aza fil a caleh. III, 795.

Azymus ab Austaga. IX, 250.

Azymus interpretatur mœror eorum. VIII, 457.

Azymorum primus dies, quinta sabbati a Mathæo appellatur. II, 150. Azymorum diebus contaminatio Judicis erat, in aliigenæ habitaculum intrare. III, 1936. Azymorum manducatio quomodo spiritualiter intelligenda et observanda. VIII, 257, 505.

B.

Baal nomen Jovis. III, 797. Baalsamen quasi Dominus cæli Punice dicitur. II, 797.

Babylon confusio interpretatur. IV, 775, 774, 1639, 1761; VII, 482, 490, 497, 550, 601. Babylon a Nemrot condita est. VII, 482. Babyloniam turrem ædificantium superbia. VII, 482, 490. Istæc superbia quomodo punita est. VII, 490, 491. Babylon in intus Persidis regionibus condita est. IV, 775. Babylon caput regni Assyriorum. VII, 497. Babylonia quasi prima Roma. VII, 551. Babylonem condidit aut instauravit Seniramis. VII, 561.

Babylon mundum istum significat. IV, 536, 1639. Babylon civitas diaboli. VII, 550; IX, 56. Typus societatis iniquorum. VI, 557. Babylonia civitas, societas est omnium peccatorum, et ipsa regnum habet terrenum. IV, 208. Babylonia, prima fuit mater nostra. IV, 208. Primo nos genuit in captivitate. IV, 1795. Babylon et Jerusalem figure iustorum et reproborum. IV, 775. Babylon incepit a Cain, Jerusalem ab Abel. IV, 755, 775. Babylon regem diabolum, Jerusalem regem habet Christum. IV, 755. Babylou et Jerusalem modo permixta sunt, IV, 755. Quam ad civitatem illam aut istam pertinet. IV, 755, 1106. Babyloniæ et Jerusalem faciunt duo amores; Jerusalem facit amor Dei, Babyloniæ facit amor seculi. IV, 775. Babylonia habet amatores suos, et quales. IV, 4762.

Babylonia. Quomodo de medio Babylonia spiritaliter fugiendum. VII, 574. Incipit exire de Babylonia, qui incipit amare. IV, 774. Etsi corpus adhuc in Babylonia tenetur, cor ad Jerusalem præmittitur. IV, 1940. In Babylonia qui fideliter versantur, non pereunt, quia prædestinati sunt cives Jerusalem. IV, 1762. Babyloniæ cives, filii alieni. IV, 1770. Babylon ipsa quomodo filia Babylonia. IV, 1775. Babyloniæ parvuli, qui. IV, 1775. Babylonia lumina sunt, omnia quæ hæc amantur et transeunt. IV, 1762. Babyloniæ gaudium est jax temporalis. IV, 1761. Captivitas Judæorum in Babylonia, figura est captivitatis nostræ in mundo. IV, 1639.

Babylonia captivitas et in ea gesta, quid significant. VI, 556. Babylonia Judæorum captivitas quo tempore contigit. VII, 582. Transmigratio in Babyloniæ et reditus ex ea quid significat. VIII, 272, 275. Babylonia transmigratio figura transitus Evangelii ad gentes. V, 540.

Baccha, femina non tam virtute nobiles quam furore. VII, 571.

Bacchanalia. II, 84. Bacchanalia, sacra Libero patri instituta. VII, 571. Bacchanalia a senatu in Urbe roma, prohibita. VII, 187, 571.

Bacchus. Vide *Liber*.

Baculus misericordie. V, 1650.

Baculus Elisæi Legis figura. V, 176.

Baculus arundineus. IV, 1058.

Badesilitana ecclesia. II, 235.

Badi vel *heda*. IX, 211.

Baqai et *Thamugade* oppida Donatistarum præcipua. IV, 177.

Bagaiense oppidum. IX, 209, 505.

Bagaiense seu Bagaitanum Concilium. IV, 615, 685; IX, 47, 51, 115, 157, 251, 370, 505, 504, 506, 509, 519, 583, 585, 704. Bagaitanum Concilium Donatistarum adversus Maximianistas. An. CCCXCIV, habitum. II, 580; IX, 529. Bagaitanum Concilium trecentorum et decem episcoporum. IX, 527, 547, 533, 585, 586. Nomina nonnullorum. IX, 553. Felicianum Mustitanum et Prætextatum Assuritanum Donatiste in eo Concilio damnaverunt et postea in eodem episcopatu in quo damnati sunt receperunt cogente Optato Gildoniano. II, 192, 198, 263, 509. Bagaiense Concilium cæteris in eodem Maximiani schismate constitutis, Primiani et Felicianus etiam post diem præstitutum cum Maximiano fuerunt. IX, 574. Bagaiensis Concilii sententia in Maximianum et duodecim cæcatores. IX, 506, 550, 552, 709, 715. Bagaiensis Concilii sententia dictata ab Emerito Cæsariensi. IX, 507, 704. Bagaitanum Concilium, Mortuorum funeribus plena sunt littora, dixit de Maximianista. II, 756. Bagaiensis basilica a Donatistis iucensa, et codices sancti in ignem conjecti. IX, 636.

Bagrada flumen. VII, 769.

Bagaiense oppidum. IX, 528, 550.

Bala interpretatur inveterata. VIII, 454, 455.

Balaam reprobis et damnatus. VI, 156.

Balbus apud Tullium. X, 766. Balbus disputat in lib. *Ciceronis de Nat. deorum*. VII, 149.

Balbus decimus rex Assyriorum. VII, 565.

Balneum ideo dictum, quia anxietatem pellit ex animo. I, 777. Balnei effectus. I, 777. Balnearum usus semel in

mense conceditur sanctimonialibus. II, 965.

Baptizari. Verbum hoc ex græco latina consuetudo sic habet, ut non solat alibi, nisi in sacramento regenerationis intelligi. X, 857.

Baptismi Joannis flans. IX, 182. Baptismus Joannis militat Christo, sicut Legis vetera sacramenta præcursorio quodam et præfiguratorio fungebantur officio. IX, 599. Baptismus Joannis ad Christi baptismum non pertinet tamquam pars aut gradus. IX, 289. Joannis baptismus regenerationi non flect. VI, 255. Nec remittebantur peccata, nisi in spe. IX, 185. Baptizandis præcepta morum a Joanne tradita. VI, 210. Baptismum Joannis suscepit Christus. VI, 256; IX, 174. Suscepit ad ipsius sacramenti consecrationem. V, 1335. Et propter superbiæ futurorum. IV, 1164. Baptismus Joannis cur non perseveravit IX, 182. Baptismus qui dabatur a Joanne, dictus est Joannis; non vero qui dabatur a Paulo, dictus est Pauli, quare. IX, 453.

Baptismus Christi. V, 947, 1505. Joannis baptismus discernendus. V, 1048. Baptismus, sacramentum. III, 70. Sacramentum nativitatis, sacramentum magnum, divinum, sanctum, ineffabile. III, 2016. Ejus institutor. II, 180. Baptismus ad dispensationem Christi, quæ per ejus humilitatem facta est, pertinet. X, 131. Baptismus, Christi morte consecratus. V, 1562, 1635; et sanguine. IV, 1420. Baptismi aqua. Christi nomine consecrata, et cruce ipsius signata. V, 1551. Aquæ virtus per consecrationem verbi. VI, 694. Homo spiritalis judicare potest de solemnitate sacramentorum, sive Baptismi, sive mysterii in quo ille piscis (id est Christus) exhibetur I, 861. Baptismus in nomine sanctæ Trinitatis datur. I, 851; V, 805. Ideo vocatur Baptismus Trinitatis, V, 1233.

Baptismalis mysterium insinuat in initio libri Genesim. VI, 153. Baptismus diluvio significatus. VIII, 263. Et israelitarum per mare rubrum transitu figuratus. III, 1723; IV, 917, 1057, 1411, 1420, 1769; V, 37, 1551, 1555, 1562, 1655, 1637; VI, 535, 695. Baptismus Christi significabat aqua ad dispersionem. III, 755, 756; VIII, 631. Et ambulati Christi super aquas. VI, 694. Circumcisio figura fuit baptismatis. X, 855. Et baptismi vice olim fuit. II, 843. Sacramentum baptismi Christus in Ecclesia pro circumcissione dedit. II, 1085. Baptismus circumcissionem spiritalem exprimit. X, 405.

Baptismum respiciat Seluciani. VIII, 41, 42. Et Manichei. VIII, 58.

Baptismus propter quod institutus. X, 1120. Instituta est secunda nativitas, quia prima est damnata. X, 857. Quia in Adam damnata est generatio, in Christo quaeritur regeneratio. V, 1345. Secunda nativitas est ex Deo et Ecclesia. V, 680. Vulva matris, aqua baptismatis. V, 674. Homo ante baptismum sub diabolo est, nec tamen ipsi Dei Potestati subtrahitur. X, 857. Unde homines, qui non regenerantur, sunt sub diabolo. X, 821. Hoc inter se fœdus inisse Deum et diabolum, ut quicquid perfunditur, Deus, quicquid nascitur, diabolus sibi vindicet, Juliani vanum acumen. X, 837.

Baptisma omnibus necessarium VI, 233; X, 189, 190, 199. Etiam post baptismum Joannis. IX, 182. Paulus baptizavit post Joannem baptismum Christi. II, 545. Baptismus necessarius etiam perfecte viventibus. III, 1495. Et in quolibet propectu interioris hominis. IX, 175. Ad baptismum nemo innocens venit. IX, 538. Baptismi necessitatem asserit Innocentius Papa. X, 576.

Baptizatos Judam et cæteros Apostolos ante passionem Domini fuisse probatur. II, 178. Cum Petrus negavit Dominum, nondum fuerant Apostoli baptizati, non tamen aqua, sed Spiritu sancto. II, 1086. Apostolos a Christo baptizatos magis credibile est. II, 1083.

Baptismum ad quid omnibus ætatibus necessarium credebant Pelagiani. X, 609, 615. Baptismum cur tantopere extollunt Pelagiani. X, 621.

Baptismus Christi necessarius parvulis. III, 418; V, 657. Baptismus parvulorum non superfluis, quia peccato originali obligantur. II, 678. Baptismus necessarius parvulis ob peccatum originale, non ob personale. X, 121. Regenerari spiritaliter opus habet, quisquis carnaliter generatur. X, 121. A damnatione Adæ nemo liberatur nisi in Christo renatus. VI, 256. Baptismus in parvulis sufficit, ne post mortem obis, quod carnalis generatio cum morte contraxit. VII, 750.

Baptizari parvuli debent, ut a diaboli potestate et peccato liberentur. X, 1458. Per baptismum de potestate tenebrarum eruantur parvuli morientes. II, 982; X, 426. Ab originali peccato liberari parvuli non possunt nisi baptismum Christi. II, 685. Baptizantur parvuli, non tantum ut justi sint, sed ut originalis in eis crudelitas sanetur. X, 122. Baptizantur parvuli in remissione peccatorum, falsus est in his qui nullum habent omnino peccatum. X, 978. Parentes sollicitos esse oportet, ut baptizentur infantes. X, 199.

Baptismum parvulorum ad quid admittentur Pelagiani,

(Quatre.)

CHL. 48; X, 370, 1007, 1158. De baptismo parvulorum, dogmata Pelagianorum et paradoxa. X, 705, 708. Baptisma fideum sacramenti verbis in infantibus, quibus in majoribus, celebrandum esse dicit Pelagius. X, 596. Parvulos propter salutem baptizandos negant Pelagiani, eo quod nullum ex Adam contagium damnationis atraxerint. II, 761, 763, 775. In parvulis per baptismum remissionem fieri peccatorum fatetur aliqui Pelagiani, quo sensu. X, 146. Etsi fatentur Pelagius et Caelestius parvulos baptizari in remissionem peccatorum, negant eos ullum habere originale peccatum. X, 377, 385, 387, 388. Massilienses dubitasse videntur, parvulos cum de potestate tenebrarum per baptismum. X, 1009.

Baptizandos parvulos Pelagiani concedunt, non propter vitam aeternam, sed propter regnum caelorum. V, 1556; X, 142, 394, 395. Infantes etsi non baptizentur, habere vitam aeternam, dogma Caelestii. X, 551. Addebant Pelagiani, aeternae vitae praemii, sine baptismatis gratia, posse parvulos donari. I, 788. Non tantum ad regnum caelorum obtinendum, sed et in peccati remissionem baptismo opus habent parvuli. X, 121. Sine baptismo, parvuli non possunt habere vitam in semetipsis. X, 615. Praeter Christi societatem nemo salutem vitam aeternam consequi potest. X, 122, 128, 196. Parvuli non baptizati manent in tenebris. X, 129, 131. Parvulos sine baptismo mortuos posse pervenire ad regnum caelorum, error Vincentii. X, 480, 481. Non baptizatis mortuis, veniam peccatorum promittit Vincentius et paradisum a regno caelorum separatum. X, 503, 504, 518, 520, 522. Parvuli ante vel post susceptum baptismum morui aut resurgunt. II, 730. Pro parvulis ante baptismum mortuis offerendum esse sacrificium Corporis Christi, error Vincentii. X, 480. Parvulis non baptizatis regnum caelorum promittere non ausi sunt Pelagiani. X, 481, 520; tribuunt salutem et vitam aeternam; sed eos a regno caelorum faciunt alienos. X, 125. Locus secundae felicitatis parvulis non baptizatis adificatus a Pelagianis. X, 1130. Medium locum inter regnum caelorum et damnationem eis promittunt. X, 481. Et ob id a Conciliis et sede Apostolica damnati. X, 505. Medius ille locus impugnatur. III, 1813; X, 481. Sententia Dominica excludens non baptizatos a regno Dei, fatentibus Pelagianis. V, 1340. Parvuli non baptizati damnantur. X, 188, 189. In damnatione erunt cum diabolo. X, 140, 189. In mississima tamen damnatione. X, 120.

Baptizandi filii etiam fidelium. X, 175, 812, 847. Baptizatorum filii cur baptizentur. X, 177, 178. Nec pater non regeneratus obest filio regenerato ad accipendam vitam aeternam, nec pater regeneratus prodest ad hoc filio non regenerato; nec vicissim, etc. X, 1272, 1273. Nemo in suo parente renasci potuit non natus. X, 177. Non superfluo baptizantur baptizatorum filii. X, 194, 195, 199.

Baptizatis infantibus prodest Christus. V, 1546. Baptizatos infantes Ecclesia fidelium numero adiungit. X, 124. Et suo corpori Christus gratia inserit. X, 114, 196. Parvuli oblati per sacramentum caritatemque fidelium, ac si incorporati Christi corpori, quod est Ecclesia, reconciliantur Deo. X, 131. Adoptantur ex filiis hominum in filios Dei in baptismate. X, 578, 583. Neminem nisi baptizatum, ad altare admittit Ecclesia traditio. IX, 158. Inscrutabile cur infantes alii decedunt frustrati baptismis, alii non. X, 125. In quaestione de parvulis cur alii baptizentur, alius non baptizetur, confoquendum ad auctoritatem divinam. V, 1559. De parvulis ante baptismum decedentibus scriptum esse, Raptus estne unctia, etc. error Vincentii. X, 517. Baptismus procurari infantibus, quorum pietatem futuram, si diu vixerent, Deus praevidit, an dici possit. III, 419, 420. Hoc refellendi gratia excogitatum est ab Augustino. III, 420. Variæ responsiones, iuxta varias de animæ origine sententias. III, 419, 420. Non fato, non fortuna, non acceptance personarum infans unius prae altero ad baptismi gratiam pervenit. X, 581. Non parentum aut ipsius parvuli merito, non ex provisione honorum vel malorum operum. II, 883; X, 578. Quid dicendum de infante per incuriam parentum sine baptismo decedente. III, 419.

Baptizari prodest parvulis in fide offerentium et Ecclesiae. I, 1304. Fides aliena prodest infantibus. III, 418; V, 1537. Valet ad consecrationem parvulorum, responsum offerentium. IX, 175. Parvulus credit in altero, quia peccavit in altero. V, 1542, 1546. Ad verba aliena sanatur, quia ad factum alienum vulneratur. V, 1542. Infantibus prodest offerentium ad baptismum voluntas per societatem unius ejusdemque spiritus, ex quo fit regeneratio. II, 360. Quia non tam offeruntur a gentilibus, quam ab universa societate fidelium. II, 361. Ea propter nec offerentium prava intentio impedire potest virtutem sacramenti. II, 361, 362. Infantes ab aliis quam a parentibus offerri possunt ad baptismum. II, 362. Per baptismum de potestate tenebrarum eruntur parvuli morientes; quia parvulus, etsi nondum fides illa, quae in credentium voluntate consistit, jam tamen fidei sa-

cramentum fidelem facit. II, 364. Cum homo ad usum rationis venit, Sacramentum baptismi non repetit, sed intelligit; ejusque veritati consona voluntate coaptatur. II, 364.

Baptizare parvulos, regula antiqua. V, 959. Et traditio Apostolica. III, 426; X, 151. Non inquitur parvulis ad culpam quod reluctantes baptismum recipiant. II, 841.

Baptisma Christi non nisi in sua communione Donatus assererat esse. I, 618. Baptismus verum, nec in toto orbe terrarum, nec in grandiore parte Donati, sed apud se tantum remansisse, quælibet minutissima pars Donati asserit. IX, 114. Baptismus suum sanctum dicebant Donatistæ, aliorum autem, nullum. IV, 1890. Baptismus verum non esse dicebant Donatistæ, nisi qui ab homine justo datur. II, 511. Baptismus Donatistæ nisi ipsi dederint, inanem esse volunt. VI, 506. Justificari vero eum, quem ipsi baptizaverant. II, 809. Baptismus talem esse volunt, qualis est ille a quo habetur, vel datur, vel sumitur. IX, 286. Dictum eorum, *qualis sum ego qui baptizo, tales facio quos baptizo*, recellitur. V, 1325. In hoc ore proprio damnatur. X, 287.

Baptismi minister non attendendus, sed Deus. IV, 1800. Ostenditur ex exemplo Christi. IX, 77. Ostenditur et ex ipsis Donatistis. IX, 76. Testimonia a Donatistis allata, ad haec rem non pertinent. IX, 367. In quaestione baptismi non considerandum quis det, habeat, aut accipiat; sed quid detur, habeatur, accipiat. IX, 163. Baptismi virtus non ex meritis ministri pendet. II, 401. Nec a bonitate vel malitia ejus. III, 1421. Sed ex Dei gratia mundat. V, 602. Et constat propria sanctitate. IX, 559, 560. Baptismus per se ipse considerandus verbis Evangelicis consecratus, non adjuncta perversitate sive accipiente sive tradente. IX, 165.

Baptismus Christi unde agnoscendus et approbandus. IX, 142. Baptismus in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, Christum habet auctorem, non quemlibet hominem. IX, 279. Baptismus secundum Evangelium datus, Christi est, non ministrorum. IX, 110, 260, 262, 343, 438. Baptismus Christi sive per aliquem, sive per justum ministratum, nihil aliud est quam baptismus Christi. IX, 508, 569, 571, 572. Sacramentum Christi sanctum est, etiam si per minus sanctum, vel non sanctum hominem ministratur. IX, 361. Si quisquis inter homines fuerit, jus sibi baptismatis non debet usurpare, nemo est qui audeat baptizare. IX, 487. Baptisma sanctitas non impar, propter impures ministros. II, 544; III, 1428; IX, 173, 435, 499. Aliud est baptizare per potestatem, aliud baptizare per ministerium. III, 1417. Baptizandi potestas in neminem transit a Domino, ministerium transit in omnes, sive bonos sive malos, III, 1419, 1428, 1437. Non minister, sed ipse Christus est qui baptizat. II, 311. Baptizabat Jesus, et non baptizabat, quomodo. III, 1511. Baptismus quem dederunt Apostoli ante passionem Christi, et post Christum, non erat eorum, sed Christi. II, 544; IX, 455. Baptismus Christi nemo Apostolorum ita ministravit, ut auderet dicere suum. IX, 583, 586. Sicut dixit aut Evangelium aut ministerium. IX, 483. Baptismus a sacrilegis datus, est Christi, sicut est Christi nomen quod a sacrilegis dicitur; sed utrisque non prodest. IX, 662, 605. Non talis quisque dedit a baptismis, qualis fuit a quo baptizatus est. IX, 338, 374, 575, 576, 377. Alioquin Donatistæ redeunt peccatores. IX, 538, 540. quotquot ab Optato baptizati sunt, Optati facti sunt. IX, 558, 540; sequeretur ut baptizandi denno forent quam plurimi Donatistæ, quos tamen non rebaptizant. IX, 287, 366, 567, 568.

Baptismata duo dicunt qui alii habere justos existimant, alii iniquos. IX, 280. Baptismus communis bonis et malis. V, 561. Justis et injustis. IX, 193, 196. In zizanias et in paleas verus est baptismus. IX, 280. Baptismi sacramentum et in sacrilegis per se sanctum est. IX, 546. Baptismus etiam in sacrilego bonus, sicut lex in Judæo malo bona est. IX, 181, 596. Baptismi sanctitas ejusquam sceleribus pollui non potest. IX, 144, 167. Baptismus et in perversis est, et nullius perversitate perversus fit. IX, 199, 191, 197, 498, 200, 214, 215, 225. Exemplis ex veteri Testamento desumptis ostenditur. IX, 225. Sacramenta rituum Evangelice celebrata, etiam si a traditoribus haberentur, non sunt sacrilega. IX, 602. Baptismus quidem habent iniqui quando iniqui sunt, sed non habent salutem ejus qui baptismus est Sacramentum. IX, 217. Baptismus in malis integer est, sed non prodest ad salutem. IX, 174, 219, 221. Cum a malignitate disceditur, incipit jam prodesse ad salutem, qui prius inerat ad perniciem. IX, 179, 509. Baptismus et esse potest in perversis, et ab eis etiam manifestis dari. IX, 240, 286.

Baptismus sancte dantis conscientia attenditur, quæ abbat accipientis, falsa Pethiani doctrina quæ recellitur. IX, 247, 260, 353, 556, 558, 363, 364, 373, 374, 577, 481, 556. Baptismus ab impio latente recte datum putabant Donatistæ; non vero ab impio manifesto. IX, 75, 250. Si tunc per se abluunt Deus aut Angelus cum latet conscientia polluta baptizantis, satius est baptizari ab occulto malo, quam a

manifesto homine bono. IX, 67, 248, 250, 375, 374, 375, 376, 377, 378, 480, 481, 592. Consequentia hæc non est Augustini, sed ab illo necessaria ostenditur. IX, 376. Conscientia diutis an debet attendi tantum secundum famam quæ de illa seu vera seu falsa est. IX, 478, 480, 481, 498, 500, 537. Baptismus non dant verum Donatistæ, si reus vel occultus vel manifestus non dat. IX, 279, 280, 281. Argumenta quibus baptismum a perfidis datum nullum esse probant Donatistæ. in ipsos retorquentur. IX, 230.

Baptizari a mortuo, quid. IX, 218. Baptizantur a mortuis, qui baptizantur in idolorum templis. IX, 484. et in deorum nomine. IX, 486. Baptizatores mortuos quosnam intelligere possunt Donatistæ. IX, 230. Baptizare si non potest omnia peccator tamquam mortuus, nec occultus potest. IX, 483, 486. Baptismus a malis et improbis datus, non potest dici non datus. IX, 75. Baptismus a malis sive occultis sive manifestis datus integer est. IX, 509. Baptismus tantum valet per hominem contemptibilem, quantum per Apostolum datus. IX, 184. Baptismus sicut Evangelium, potest per bonos et malos dispensari a Deo. IX, 498, 500. Dispensator verbi et Sacramenti Evangelici si bonus est, consocius est Evangelii; si malus, non ideo non est dispensator Evangelii. IX, 384. Judas in exemplum adducitur. IX, 385.

Baptismi vis, sicut nec Evangelii, non pendet a ministro. IX, 260, 261, 262. Baptizati justificatio a baptizatoris iustitia non pendet. IX, 145, 369, 370, 371, 374. Baptizantis meritum in gratia baptismi non cogitandum. IX, 61, 453, 499. ipsi idololatræ non a sacerdotibus suis se accipere arbitrantur sanctificationem quam putant, sed a diis suis. IX, 484, 486. Baptizati innocentia si ex innocentia baptizantis expectatur, incommoda sequuntur multa. IX, 261. Baptizati spes vana et inanis, si conscientia baptizatoris attenditur. IX, 247, 260. Spem suam ponit in homine, qui baptizatoris conscientiam attendit. IX, 500. Hinc schismata. IX, 503. In baptizatore non spes ponenda. IX, 378, 379, 380. sive a fidei, sive a perfido baptismi Sacramentum quisque percipiat, spes et omnis in Christo sit. IX, 249, 260. Baptizati seu Christiani cæcæ et origo solus Christus. IX, 500, 502, 518, 560. Hoc vi veritatis oppressus concessit tandem Petilianus. IX, 490. Baptizator non sequendus. IX, 350. In nomine baptizatoris non baptizatur. IX, 535. Baptismi ministros cur per aliquod signum excellentioris sanctitatis noluisset Christus demonstrari. IX, 184. Aliud sacramentum, aliud Sacramenti effectus et usus. IX, 197. Baptizare non tamen cuiquam licet. IX, 489, 488. In Sacramento baptismatis an nonnulli fidelis et iustissimus operarius adhibendus. IX, 500. Baptismi ministerium justum esse præstat, quam injustum. IX, 499. Quare. IX, 361. Quomodo aliter Deus per bonos, aliter per malos ministros operetur. IX, 67. Baptizati ab hominibus sua querentibus, et mundum diligentibus, quasi ancille filii. III, 1486. Minister malus, carnalis lapideus. III, 1422.

Baptismus amittit descendendo ab Ecclesia, dogma Donatistarum. IX, 590. Refellitur ex modo Maximianistæ recitatur. IX, 588, 590, 593. Baptismus orbis terrarum quibus rationibus exsufflant Donatistæ. idem exsufflant et suum. IX, 203. Baptismus non amittitur descendendo ab Ecclesia. IX, 109, 145, 195, 256, 257, 262, 268. Ex ipsorum Donatistarum consensu. IX, 109. Nec in apostatis baptismi character deletur. IX, 71, 72. In errante et deserente milite crimen est desertoris, character autem non est desertoris, sed imperatoris. IX, 691. Baptismus sic habent hæretici, quomodo desertor characterem. VI, 656. Unde damnantur, non unde coronantur. VI, 656. Baptismus eis redeuntibus non mutatur. VI, 656. Baptismus non amittitur discendo ab unitate, incipit prodicere redeundo. IX, 204, 207, 208, 244. Baptismus commune esse potest, quibus non est Ecclesia communis. V, 1252; IX, 232, 238, 464. Baptisma qui Ecclesie commune cum hæreticis facit, non prodit sponsam Christi adulteris. IX, 250. Baptisma unum est, et in Ecclesia sancta est, sed non in sola Catholica. IX, 210, 219. Nec in solis sanctis. IX, 219. Baptisma potest esse et unde se aufert Spiritus sanctus, et ubi non est Ecclesia. IX, 193. Baptismus et Ecclesia a se dividi possunt et separari. IX, 186, 191, 193, 203. Baptismi in Ecclesia dati veritas, a Petiliano diversis rationibus et exemplis innuunt, propugnatur. IX, 280. Baptismi veritas exemplo Christi in hæreticis non neganda, improbanda, aut destruenda, sed ipsorum iniquitas. IX, 601. Baptismi aqua sicut Ephraimæ fluminis extra paradisum effluit. IX, 210, 221, 227, 229, 476. Baptismus Christi posse esse extra Ecclesiam, probat aqua quæ de corpore Domini exiit foras. IX, 440.

Baptismus qui amittere non potest, nec potest amittere jus dandi baptismum. IX, 70, 72. Ad integritatem Sacramenti nihil interest quæ sit fides suscipientis. IX, 146. Aut ministri. IX, 147. Nihil accipientis, habentis, aut dantis bonitas aut malitia. IX, 199, 200, 212. Baptismus verbis Evangelicis consecratus non est aqua mandax. IX, 537. Et

apud hæreticos est, sicut et Evangelium. IX, 359. Scripturæ testimonia quæ contraria videntur; de veritate baptismi extra Ecclesiam dati, conciliantur. IX, 114. Baptismus etiam in hæreticis agnoscendus. IX, 650. Baptizare possunt thurificatores, traditores, persecutores. IX, 538. Baptismus habent qui quamvis fallaciter accipiant, in Ecclesia accipiunt, aut ubi putatur esse Ecclesia ab eis, a quibus accipiuntur. IX, 245. Baptismus verum habere possunt nonnulli, etiam si non habeant veram fidem. IX, 604.

Baptismi duo non sunt quia hæretici possunt baptizare. IX, 250. Baptizandi potestatem non habent mali, si non habeant hæretici. IX, 158, 160, 215, 216, 217, 221, 222, 250, 251, 256, 244. Baptismus nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti consecratus, apud hæreticos datus, Christi est et Ecclesie, non ipsorum. IX, 121, 140, 145, 151, 165, 220, 251. Sicut et ordinatio non est hæreticorum, sed Christi. IX, 691. Sola Ecclesia catholica, per hoc quod suum habet in euminationibus separatis, generat filios spirituales. IX, 117, 121, 123, 126. Baptismus evangelica regula datus, etiam ab hæretico de Trinitatis unitate dissentiente, integer est. IX, 597.

Baptismus ab hæreticis datus, bonus, sicut et a malis. IX, 190, 191. Baptismus Christi violari non potest hæreticorum perversitate, cum apud eos datur et sumitur. IX, 177, 178, 179. Baptismus malorum non valet, si non valet hæreticorum. IX, 193, 203, 204, 205, 206, 207, 209, 211, 212. Baptismus ab hæreticis et schismaticis dari posse, in Concilio Nicæno definitum est. IX, 72. Utrum baptismus extra Ecclesiam posset conferri ante Concilium Iulianum delutionem, inter magnos viros salva pace controvertitur. IX, 114, 124. Quidquid de baptismo hæreticorum Cyrilianus ejusque collega in Concilio Carthaginiensi dixerunt, de baptismo iniquorum dici potest. IX, 259. et *lib. 6 et 7 de Bapt.* Quæ ex Cyriliani epistola ad Jubianum probare videntur baptismum Christi non posse ab hæreticis conferri, refelluntur. *tom. IX lib. 3 et 4 de Bapt. cont. Donat.* Donatistæ jam non permittuntur ignorare quid valeat baptismus, extra Ecclesiam acceptus. IX, 115. Baptismus in schismate datus, apud robustus a Donatistis. IX, 650. Baptismus Trinitatis non habere Catholicos contendebat Petilianus, id ipsum de Donatistis probat Aug. IX, 286. Catholicos inter et Donatistas cardinales, nulla jam de baptismi bonitate extra Ecclesiam collata controversa est. IX, 115. Per Maximianistas finita est. IX, 650, 651. Baptismus Christi posse extra Ecclesiam dari, ex schismate Maximiani uoverunt Donatistæ. VIII, 45, 44.

Baptismus unus estiam extra Ecclesiam ab ignorantibus datur, sicut extra Ecclesiam si se unus Deus ab ignorantibus colebatur. IX, 599, 604. Utrumque tamen non præstat. II, 408, 415; IX, 599, 604. Baptismus etiam extra Ecclesiam, valere ostenditur ex illo Christi dicto, *Qui contra ros non est, pro vobis est.* IX, 515. Baptismus non accipiunt mali si non accipiunt hæretici. IX, 228, 229, 253, 244. Baptismus etiam sit apud Donatistas, non sequitur tamen illic accipiendum esse. IX, 460, 462, 466, 467, 550. Aqua præter Ecclesiam societatem, non solum non valet ad salutem, sed valet potius ad perniciem. VIII, 263, 264, 265. Qui per baptismum nascitur de Ecclesia catholica, tanquam de Sara nascitur: qui nascitur de hæresi, tanquam de ancilla, sed ex semine Abraham. III, 1477. Baptismus ubiqueque conferatur, venerandus est. II, 501. Ex duobus in errore pari ac malitia constitutis, qui foris baptizatur, pejor est quam qui lotus. IX, 169. Baptizari in schismate qui eligit, baptismum sciens non recte ibi dari, perversus et iniquus est. IX, 110, 111, 112. Certa incertis præponenda cum agitur, ubi baptismus recte accipitur. IX, 115. Propter pacem Ecclesie non putat Cyrilianus eos ab Ecclesie numeribus separandos, qui extra eam baptizati sunt. II, 559.

Baptismus apud hæreticos collatus valet, nec iterandum est. II, 362; V, 462, 797. Necessè non est ut rebaptizentur Donatistæ qui ad Ecclesiam catholicam transeunt. II, 343. Hæresum sectatores, imo et conditores, in catholica baptizati, si redeant non rebaptizantur. IX, 225. Post illos, qui baptismum dederunt, quamvis hæreticos et perversos, non baptizatur, quia non eorum, sed Christi baptismus est. II, 545, 544. Qui baptismum super baptismum imponit, lapidem super lapidem ponit, sed qui destruitur. IV, 455, 1229. Qui rebaptizatur, non facit ut baptismus non habeatur, sed ut ad penam habeatur. IV, 432. Baptismus non iterandum venientibus ab hæreticis, a ta similitudine ostenditur. IV, 181, V, 797. Urgentur Donatistæ, quod Catholicos rebaptizent. IV, 154. Baptismus iterato dante Donatistæ, baptizandum docent ut se Christianum non esse profitentur. IV, 452, 489. Baptismus non potest repeti. III, 1477, 1485; IX, 70, 72. Baptismus non propterea debet repeti quoties peccatur. X, 455. Rebaptizatio grande scelus. IX, 54. Sicut in Judæis, cum Christiani sunt, non bona Dei destruenda, sed mala ipsorum; ita et in schismaticis vel hæreticis, cum catholici sunt, non sacramenta violanda, sed schisma aut hæresis

rescindenda. IX, 306. Baptismus impie iteratur propter traditionis crimen aut ignotum, aut non probatum. IX, 513. Baptizandum non est post hereticos, si non baptizatur post ebriosos, luxuriosos, etc. IX, 218, 437. Baptisma ab hereticis aut a malis datum non repetendum ostenditur. *tom. IX lib. 3 et 4 de Bapt.* Baptisma non iterandum in illo qui male credit. IX, 77. Baptizatos foris, Ecclesia suscipit. IX, 186. Baptismus non iterandi consuetudo Ecclesie. IX, 226, 227, 234, 237. Et baptizatos in haeresi vel schismate non rebaptizandi. IX, 219, 220, 491. Etiam ante Cyprianum. IX, 143. Et ex Apostolica traditione veniens. IX, 133, 134, 135, 139, 170, 191. Hanc quasi cepit corrigere vel potius corrumpere Agrippinus praedecessor Cypriani. IX, 155. Et Agrippini auctoritate mutavit Cyprianus. IX, 159. Rebaptizare hereticos, ut voluit Cyprianus, tunc fuit humani erroris; rebaptizare Catholicos, quod adhuc Donatistae faciunt, semper est diabolice praesumptiosus. IX, 608. Baptizatos extra Ecclesiam denuo non baptizandos censuit Ecclesia Catholica, antequam esset pars Donati. IX, 463. Si baptismum non habent, qui apud hereticos baptizati sunt, cum ad Ecclesiam sine baptismum admissi sint, unum ex duobus fatendum est, aut perisse tunc Ecclesiam, aut non obesse aliena etiam nota peccata. IX, 173. Ab hereticis venientem, denuo baptizatum, in scripturis canonicis probare non possunt Donatistae. IX, 463. In scripturis nec schismatici inveniunt hereticos ad Catholicam venientes denuo baptizatos, nec catholici hereticos in baptismum quem in haeresi acceperant fuisse susceptos. IX, 601. Baptismus iterandum esse non sequitur ex eo quod post Moysen aut Joannem apostoli baptizarunt. IX, 501, 503, 509, 608. Cur post baptismum Joannis baptizavit Paulus. IX, 181, 185. Testimonia Evangelica ad adstruendam baptismi iterationem solvantur aut explicantur. IX, 601, 602. De baptismum post hereticos iterando necne, nihil praeciperunt Apostoli. IX, 192. Baptismus non iterandum quomodo ex Apostolis habeamus. IX, 603. Baptismus non iterandi consuetudo jam plenario Concilio firmata est. IX, 138, 139, 162, 190, 192, 197, 199, 206, 219, 223, 232, 234. Hereticos non rebaptizandos Ecclesie Deus revelavit. IX, 221. Ex haeresi venientes non rebaptizandos vel ipsi Donatistae consentiunt. IX, 743. Baptizatos a schismaticis suis recipiebant Donatistae. IX, 231, 233. Baptismus in parte Caeciliani collatus optimus ostenditur contra Donatistas. IX, 69. Aut post Primitianum baptizare debent Donatistae, aut non debent post Caecilianum. IX, 520. Si pro unitate partis Donati baptizatos in schismate nemo rebaptizat, pro unitate Christi lex vera et plenaria illius hereditatis deberet agnoscere. IX, 509. Baptismi iterationem occulta nescio qua inspiratione Dei, homines detestantur. IX, 180. Etiam ipsi heretici. IX, 180. Baptismi iterationem perversam esse, ex ipso Cresconio Donatiano ostenditur. IX, 469, 470, 471. Rebaptizare non debent neque heretici neque Catholici, sed ex diversa causa. IX, 143. Baptismus cur non iteratur a Catholicis. IX, 316. De his qui de haeresi in Ecclesiam sine baptismum admissi sunt, quid senserit Cyprianus. IX, 490, 492. Heretici qui ideo vellunt ad Ecclesiam venire, quia baptismum non habere putarent, quomodo erudiendi. IX, 179. Utrum perniciosus sit non baptizari, quam rebaptizari. IX, 158.

Baptismus ab hereticis aut malis datus integer est. IX, 207, 244. Sed non prodest ad salutem. IX, 110, 144, 170, 235, 236, 250, 257, 437, 730. Nec recte datur. IX, 110, 111. Baptismus legitimus possident heretici et perversi, sed non legitime. IX, 180, 186. Legitime habent cum ad unitatem catholicam, aut ad vitam tanto sacramento dignam convertuntur. IX, 180, 186. Baptizatis extra Ecclesiam cum ad illam redeunt, tum accedit, quae nisi intus dari non potest, unitas spiritus. V, 462. Baptizati extra Ecclesiam au ad veniam pertinent. IX, 138, 146. Baptismus tanto magis valet ad exitium separato, quanto magis posset ad salutem valere conjuncto. IX, 200. Baptismus habere possunt heretici et mali, sed non habent remissionem peccatorum. IX, 227, 228, 232, 258, 244. Baptismus extra Ecclesiam datus non prodest ad remissionem peccatorum, nisi cum quis unitati reconciliatus fuerit. IX, 119, 121, 200. Baptismo etiam in schismate dato dimittuntur peccata, replicantur tamen propter perseverantiam in schismate. IX, 120, 227. Non tamen oportet rebaptizare. IX, 120, 121, 227. Baptismus ad irrevocabilem peccatorum remissionem non valet extra Ecclesiam. IX, 146, 147, 149, 150. Unde per malos ministros intra Ecclesiam datus, peccata dimittit. IX, 149. Baptismus Ecclesie potest esse extra Ecclesiam, minus autem beatæ vitæ nominis intra Ecclesiam. IX, 153. Apud hereticos valet et sufficit ad consecrationem, non ad vitæ æternæ participationem. II, 362. Baptismus usque ad sacramenti celebrationem heretici perceperunt, vitam tamen æternam, nisi per unitatis sacramentum, non consequuntur. IX, 153, 219. Baptismi aqua sicut aqua diluvii constitutis intra arcam salutaris, extra arcam vero mortifera. IX, 221.

Baptismus tunc incipit prodesse, cum ad Ecclesiam transitur. IX, 109, 113, 487, 711. Baptizati in schismate quid praestatur, cum ad unitatem redeunt. IX, 572, 581. Baptismus a malis acceptus an peccatorum remissionem operetur. IX, 163, 166. Baptismus dare possunt heretici et perversi, peccatorum remissionem dare non possunt. IX, 192. Sacramentum interdum danti nocet, accipienti prodest. IX, 488. Baptismus habere et dare possunt boni et mali, boni utiliter, mali pernicioso. IX, 190, 200. Baptismus quinam utiliter accipiunt et tradunt, quinam inutiliter. IX, 241. Baptismus qui dant caritatem unitatis non habentes, ad perniciem suam dant. IX, 71, 72. Fidelem inter perfidumque plurimum distat, non ad sacramentum, si uterque dat aut habet, sed ad meritum. IX, 560, 562, 563.

Baptismus dare possunt boni et mali, alluere autem conscientiam nominis Christi. IX, 482. Baptismi minister non justificat, sed Christus. IX, 249, 260, 261. Baptismi sacramentum corpore aliter operemini ministrum adhibetur, sed per hoc Deus hominis consecrationem spiritualiter operatur. IX, 192. Nominis in baptismate consecratio unica Christi est. IX, 596. Quia hereticis aut iniquis baptizantur, si non falso corde convertuntur, a Christo baptizantur. IX, 219. Christus baptizat non visibili ministerio, sed occulta gratia. IX, 579, 585. Non aqua visibilis sufficit ad mundandum; requiritur praeter ea ions ille signatus, cui nemo communicat alienus. IX, 476. Aqua exhibens foris seculum sacramentum gratiae, et Spiritus operans intrinsecus beneficium gratiae, regenerat hominem. V, 312. Quaestiones variae de accipientibus, aut tradentibus baptismum veraciter aut fallaciter. IX, 212. In questione de baptismum erraverunt multi in Ecclesia. III, 1422. concilia duo facta in Africa de questione baptismi. IX, 144. Ad baptismum exhortatio. V, 751, 1533.

Baptismi virtus. VIII, 572; IX, 163. Effectus. X, 570, 847. Sine eo non intratur in regnum caelorum. I, 837. Baptismus ipsum nihil aliud quam salutem vocant Christiani Punici. X, 128. Ad baptismum currebant catechumeni in periculis. VII, 674. Baptizati in Oriente et Africa multi ob terrae motum. V, 156. Baptismus Christi omnia peccata delet. V, 53, 382, 383, 390, 401, 732, 1064, 1557, 1633; VI, 262, 283, 639; VII, 40; X, 430, 600, 688. Baptismus dat omnium indulgentiam peccatorum et aufert crimina, non radit. X, 562, 563. Perfecta mundatio non in Joannis, sed in Domini baptismate est. II, 178. Nemo eorum qui ad Christum accesserunt per baptismum, exceptus est a gratia remissionis peccatorum, X, 140. Post baptismum, homo mundus est totus. II, 1789, 1790. De fonte Christi consecrata in sanguine tota pulchra ascendit anima. VI, 689. Baptismus a nobis expellit exterminatorem, si cor nostrum recipiat salvatorem. III, 1750.

Baptismus quatenus parvulis prosit et adultis. X, 125. Baptismus parvulorum. IX, 174. Quid valeat. IX, 175. Baptizati gratia collata. V, 1093. Parvulis in baptismate lateuter gratia infunditur. X, 114. Innovantur parvuli in baptismate. X, 1077. Per baptismum etiam in infantili aetate originalis peccati poena solvitur. III, 419. Per baptismum, commendante Ecclesie caritate, a damnatione liberantur ante usum rationis morientes. II, 364. Sacramento regenerationis inebutus moriens ante usum rationis non perit. VI, 288. Qualiter per baptismum evacuetur peccatum in parvulis similiter et in adultis. X, 150. Baptismi sacramento alluitur omnis reatus peccatorum, qui in decem Legis praecipis admittitur. VIII, 263. Baptizatus aut sanus de stabulo egressus est, aut sanus in stabulo est. X, 276. qui sacramento baptismi recte adultus, spiritualiter et in carne et in anima mundatur. III, 736. Baptismi effectus est, ut reatus peccatorum praeteritorum solvatur in omnibus, et in grandibus etiam sanetur voluntas et preparatur a Domino Spiritu fidei et caritatis. I, 604. Non solum peccata, sed et ipsa desideria vitiosa baptismatis lavacro purgantur. X, 407. Et si in baptismate plena perfecta remissio fiat, non tamen plena reavocatio. X, 177.

Baptismus omnia delet peccata, non tamen omnem mox sanat infirmitatem. V, 732; X, 590. In baptismate, vitiarum reatus solvitur est, manet infirmitas. X, 682, 683. Remittitur culpa, non languor quem culpa meruit. VI, 360. Baptismus concupiscentiam non auferit. X, 678, 1116. Sed relinquit sine reatu. V, 391, 752, 820, 1537. Scilicet ad pugnam. V, 391. Hinc baptizatis sanctis pugnandi necessitas, unde. X, 679, 836. Baptizati quamvis peccato mortui, habent quod in se mortificent. X, 846. Etiam ipsis baptizatis caro contraria est, ac proinde gratia necessaria. X, 276, 280. Quatenus baptismus a concupiscentiis solvit. X, 846. Invenis carnalem concupiscentiam non domabit, nisi adjunctis sacramento baptismi. III, 419. Augustini amicus nesciens baptizatus mirum in modum animo mutatus est. VI, 885. Regeneratio plus praestat, quam generatio. X, 1183, 1184. Baptismo accepto hominem non posse peccare docebat Jo-

vinianus. VIII, 45, 46. Non solum potest homo peccare post baptismum, verum etiam quamvis venialia, tamen aliqua peccata committit. X, 1117. Baptismus est unus, sed in oratione accipimus unde quotidie lavemur. V, 401. Propter quod baptizati orant, *Remitte nobis debita nostra*. X, 565. Baptizati solvuntur reatu malorum quæ remanent post baptismum. X, 833. Generatio ex Adam unde delicto obligat, regeneratio ex Christo tam illud, quam quidquid postea ex iniquis operibus humanæ conversionis accedit, solvit. II, 679. Baptismus univ ersus reatus est solutus, cum omnibus quæ illi obediens, fecimus, diximus, cogitavimus; nec nobis deinceps obsetet langor unde illicita desideria commoveantur, si illis nunquam obedientiam præberemus. IV, 1507. Omni peccato caret baptizatus, non omni malo. X, 830. Vis consuetudinis non deponitur in baptismo. X, 666. Baptismus non nos eximit pœnis hujus vitæ. VII, 729.

Baptizati sanctitate non solum peccata, sed mala prorsus omnia tollenda. X, 455. Cur non statim eruantur baptizati omnibus malis. X, 1179. Nec statim eis datur resurrectio sanctorum. X, 1180. A quibusnam malis perfecta sanitas et novitas in baptizatis perficitur. X, 855. Absurda quæ sequuntur ex illa sententia, quæ nulla mala in baptizatis remanere tenet. X, 855. Baptizati beneficio ad futuri etiam sæculi perfectionem perveniunt. X, 814. Baptismo omnis peccatorum remissio, pleneque in resurrectione sanatio et ab omni malo liberatio, accepta referri debet. X, 451, 591. Infirmitas quæ post baptismum remanet, resurrectione consumitur. X, 590.

Baptismo sanctificatur et corpus. X, 811. Baptizati corpus restauratum est ad statum primi hominis ante peccatum. VI, 694. In baptizate agri multi sanati. VII, 764.

Baptizati recens dicti dies. V, 1092. Dicti in'antes. V, 1032, 1090, 1101. Quare sic vocentur. V, 1101.

Baptizari in morte Christi quid. X, 824. Baptizari in Christi morte nihil aliud est, quam peccato mori. X, 660. Baptismus mortis ac resurrectionis Christi simul tulo in parvulis ut in majoribus. VI, 236. In baptismo nullus non moritur peccato. VI, 235. In baptismo parvuli peccato moriuntur. X, 824, 827, 850, 1259. Mors mystica in baptismo. X, 685. Baptismus datur ut et moriamur et reviviscamus. VI, 235. Qui in morte Christi baptizantur, moriuntur peccato, ut Deo vivant. VIII, 744, 745. Baptismus qui desiderat, vitam novam concupiscit. VI, 677. Baptizatus signatus est regio caractere. II, 507. Baptizatus quietem et operationem Dei imitari debet. III, 505. Baptizati hic et adhuc filii sæculi, et tamen filii Dei, quomodo. X, 157, 844. Baptismo parvuli qui abluuntur, eliguntur de mundo. X, 825. Tunc tempus est post baptismum cavendi omnia futura peccata, cum omnia sunt deleta præterita. VII, 40. Post baptismum major est delictorum reatus. I, 669. Baptizati recens monentur, ut morum innocentiam præ se ferant. V, 1360. Bonos Christianos imitentur, non malos. V, 795, 1092, 1094, 1102, 1670.

Baptismus non omnibus prodest. IX, 432. Ubicumque est ipse est; sed non ille qui accit, ille ubicumque est ipse est. II, 501. Commune est lavacrum regenerationis, sed ipsa gratia non communis est omnibus. IV, 984. Baptismo Christi potest non baptizari, et tamen non fieri in eo remissio peccatorum. IX, 118, 119. Baptismus Christi quisquis habet, non propterea de peccatorum remissione securus esse debet. IX, 218. In baptismo Christum induunt usque ad sacramenti perceptionem et boni et mali, usque ad vitæ sanctificationem et boni, IX, 195. Baptismus aliis in vitam, aliis in mortem. IV, 1760. Quosnam vivificat, vel non. IX, 183. Baptismus qui recipiunt, et sæculo vernis et non factis remittunt, verum habent baptismum, sed non vivificantur. IX, 189. Baptismus tamquam character infixus ornat militem, convincit desertorem. IV, 455. Baptizatus ubicumque et quomodomocumque, gratiam baptismi non consequi, quomodo intelligendum. IX, 167.

Baptismus habere eos qui ubicumque et a quibuscumque illum verbis evangelicis consecratum, sine sua simulatione et cum aliqua fide accipientes, sed sine caritate, non prodesse. Aug. sententia. IX, 245. Sacramenta, scientia, prophetia, fides, magna quidem sunt, quamvis nihil ille sit qui ea sine caritate habuerit. IX, 601. Baptismus sine caritate nihil prodest. III, 1452. Qui fetus ad baptismum accedit, an accipiat remissionem peccatorum. IX, 119. Baptismus Christi potest quisque sine contagione mali ministri percipere, qui bona fide accedit ad Christum. IX, 584. Baptismo colenti et boni catholici salvi fiunt, et mali catholici vel hæretici pereunt. IX, 498.

Baptismus ab hæreticis datus aut a malis, nec ipsis prodest nec accipientibus, nisi tulerint. IX, 156, 157. In baptismo et conversione cordis salus completur, unum tamen sine altero esse potest. IX, 176. Baptismus sine justitia non perducit ad regnum, nec vicissim. IX, 457. Præcepta duo de dilectione Dei et proximi, a nonnullis male dicuntur referri, alterum ad baptizandos, alterum ad baptizatos. VI, 207.

Baptismus sine mandatorum observatione sufficere ad vitam, male quidam putabant. VI, 210. An baptizati peccatores exituri sunt de gehenna. VI, 149, 154. Baptizati omnibus, etiam hæreticis, quidam promittunt liberationem ab æterno supplicio. VII, 753. Quidam solis baptizatis apud Catholicos, quamvis male viventibus. VII, 741, 742. Pœna transitoria baptizatis scelerate viventibus non promittenda. VI, 229. Baptismo nisi vita respondeat, non obtinebitur regnum cœlorum. VI, 227.

Baptismi forma seu ritus. II, 97; X, 145. Baptizandi parvuli ad Ecclesiam deferuntur. V, 1533. Ordo curationis erga baptizandos tenendus. VI, 221. Ad baptismum recipiendum fides necessaria. VI, 649. Baptismus non prodest, si desit fides. III, 756. Baptizandus interrogabatur utrum ad Deum converteretur et in illum crederet. IX, 552. An sæculo renuntiaret, IX, 190. Cur pro eo qui respondere potest, non debet alius respondere. IX, 175. Baptizandi symbolum tradebatur, reddendumque reposcebatur, VI, 206. Pueri se, tenes cum baptizantur, reddunt symbolum. X, 481, 517. Baptizatum regulam fidei confitentem. V, 1614. Fidei professio de loco eminentiori coram fidelibus memoriter fieri Romæ conserverat a baptizandis. I, 731. Ab offerentibus in'antem ad baptismum, citra mendacium respondetur ipsum filium habere propter fidei sacramentum, et convertere se ad Deum propter conversionis sacramentum. II, 564. Infantes per eos sunt credentes, a quibus baptizandi offeruntur, et per eos increduli, qui eos, dum nihil prodesse credunt, offerendos esse non credunt. II, 870, 984. Parvulis accommodat Ecclesia aliorum pedes ut veniant, cor ut credant, linguam ut fateantur. V, 950. Si dixeris eum quem offers habere quod in illo salvum fiat, confitendo deles; si dixeris, non habet; negando tenes. V, 950. Si hanc fidem in corde non habueris, pro quibus responderis, negando occiditis. V, 944. Quo sensu dicat Cyprianus parentum sacrilegiis amisisse parvulos quod fuerant consecuti. II, 361.

Baptismo præmittenda penitentia de suis prioribus peccatis, quæ tamen non est utilis, nisi etiam baptizetur. II, 1083. Sicut et post baptismum si post illum peccaverit. II, 1088. A Petro non sola fides, sed et penitentia baptizandis indicta. VI, 204. Penitentia non solius infidelitatis, sed vitæ veteris quæ mutanda in novam. VI, 204. A baptismo prohibebantur pertinaces adulteri et meretrices. VI, 150, 470. Prohiberi pertinaces malos a baptismo, non novum. VI, 219. Error quorundam, omnes citra discrimen, etiam adulteros notos et pertinaces admittendos ad baptismum. VI, 197. Morum doctrinam non nisi post baptismum esse tradendam. VI, 197. Et propter fidem Christianam salvandos omnes baptizatos, etiamsi mores quantumlibet malos non correxerint. VI, 197. Triplex hic error refellitur. VI, 202. Baptizandi quid cavere, quid amare, pro quibus debeant orare. VI, 632. Abstinencia, jejunium, exorcismi, et continentia, præparationes necessariae ad baptismum. VI, 202. Baptizandis exponitur Psalmus XXII. V, 1616.

Baptizandi diabolo renuntiant. II, 889; X, 408, 427. In baptismo exorcismus et exsufflatio. II, 890; VI, 628; X, 649, 653. Cur baptizandos exsufflet et exorcizet Ecclesia. X, 1073, 1078, 1079, 1031. Signo crucis baptismatis unda consecratur. V, 1034; X, 861. Aquæ virtus per consecrationem verbi. VI, 694. Baptismus Christi non est, si verba Evangelica quibus symbolum constat, illic non fuerint. IX, 214. Baptismus sine certis illis Evangelicis verbis non potest consecrari. IX, 214. Facilius inveniuntur hæretici qui omnino non baptizent, quam qui non illis verbis baptizent. IX, 214. Baptismus non vitat perversa Evangelicorum verborum seu ministri sui accipientis intelligentia. IX, 166, 167, 168, 170. Error qui per imperitiam in verbis illis contingit, non evacuat integritatem sacramenti. IX, 215, 214. Vitium precis superat affectus precantis. IX, 214.

Baptisma unum. VI, 706. Qui Baptismus duplicare volunt, duplicia corda necesse est requirant. II, 97. Baptismus tribus gradibus consecratum dicitur, error magnus. IX, 281, 285. Baptizatus, unctus oleo. VI, 695. Imponitur ei manus. V, 1447. Spiritus sanctus invocatur super eum. V, 1165. Baptismus parvulorum et communio. V, 643. In baptismo osculum dabatur infantibus. X, 625. Baptismus ante octavum diem conferendus. X, 625. Ad baptizandum parvulus octavus dies non exs, octandus. X, 190, 191. Baptismi sacramentum, dies Sabati. III, 505. Baptismus omni die dari potest. V, 1018. Baptismus superstitiosus in mari die natali s. Joannis. V, 1021. Baptismus per solennitates Paschales. IX, 180. Cur baptizatorum numerus major in his diebus. V, 1018. Ex diebus paschalibus se, tem vel octo infantum Sacramentis deputat. V, 1101. Cur Quadragesimale jejunium ante baptismi Christi celebrationem. V, 1018. Baptizati recens vestibus albis induti. V, 678, 1012. Baptizatorum in vestibus signum Christi apparuit apud Jerusalem. V, 157. Baptizatorum infantum octava. V,

1101, 1196, 1201, et nota, 1560, 1660. Graviter puniri solere qui per octavas suas terram nudo pede tetigerint. II, 221. Octava in albis. II, 133. Baptizatorum capita in die octavarum revelantur. V, 1660. Baptizatorum octavo die, quod celebratur. IX, 200. Necessesse est ut infans baptizetur vivus. III, 420. Baptizatus Catechumenus in ultime vite ad dandum non penitentibus nec respondere valentibus, diversae sententiae. VI, 469. Baptizandum dandum sentit Augustinus in casu proposito etiam adulterina conjugia retinentibus. VI, 469. Baptizari pro mortuis quid secundum Julianum. X, 1590. Baptizatus quid in Cornelio valuit. IX, 174, 175. An qui baptizati sunt a discipulis Christi ante mortem ipsius, acceperint spiritum sanctum. VI, 53. Quidam parvulus ad baptismum percipiendum ferunt, quod eos putent hoc remedio temporalem retinere vel recipere salutem. II, 361.

Baptizatus sanguinis, quis. IX, 276. Baptizati vicem implet martyrum et in articulo necessitatis vera conversio. IX, 175. Nolentium negare Christum, passio pro baptizato deputatur. II, 1067. Supplet benignitas quod necessitas excluderit. IX, 175. Deputatum est baptizatum credentia latroni, et pro accepto habitu in animo libero, quod in corpore crucifixi dari non poterat. VI, 53. Baptizatus quotidianus. V, 1003.

Baptizari non potest sine ministro. IX, 499. Baptizatus minime et joculariter administratus, an ratus habendus. IX, 245. Baptizatum dandi jus in Ordinatione habetur. IX, 71. Presbyterum baptizare solere innuitur. II, 315. Laicus in necessitate baptizatur. IX, 71. Baptizatus sine ulla necessitate a laico datus, non potest dici non datus, sed illicite datus. IX, 71. Exemplis id declaratur. IX, 71. Baptizatus in extrema necessitate etiam ab haeretico vel schismatico accipi potest. IX, 109, 200, 212. Baptizatus an dari possit ab his qui nunquam Christiani fuerunt. IX, 242.

Baptizatum auferet secundus Christi adventus sicut circumcissionem abstulit primus. II, 96. Mater quaedam filiis in precatura, ad sacrum fontem cucurrit. IV, 1445.

Baptizatum sum habebant idololatrae. IX, 250. Baptizati novi institutor quidam Callicolarum major. II, 180.

Barbas culicis nomine intelligitur III, 1529.

Barba virili est ornamento, non munimento, VII, 701. Barba non intelligitur nisi in perfectis. IV, 1750. Virtus divina Christi barba figuratur. IV, 500. Barba significat fortis. IV, 1755. Barbata fortuna. VII, 122.

Barbarismi. VIII, 417. Barbarismus quid. III, 44.

Barbari in Urbis vastatione pepercerunt Christianis propter Christum. VII, 14, 17. Barbaricum tempus. VI, 699.

Barbarus servus Dei. II, 698.

Barthesanes a quo Bardesanitae haeretici. VIII, 51, 52.

Bartholomaeus magnus. IX, 372.

Bartholomaeus cum Paulo psallens in vinculis. III, 1935. Bartholomaeus et Petri simulatio merito a Paulo reprehensa. VI, 558.

Bartholomaeus Presbyter. II, 966. V, 1580.

Bartholomaeus servum Dei ad Augustinum mittit Plinianus dum a populo ad presbyterium cogeretur. II, 479.

Baruch, scriba Jeremiae. VII, 591.

Barzani interpretatur siccitas. IV, 852. Confusio. IV, 852, 1751, 1760.

Basilicae asyllum vel ipsi barbaris venerabile. VII, 14, 17, 20, 45, 110, 113, 170. Contingentes ad loca sancta in directione Urbis, a barbaris servati. VII, 170. Vide Ecclesia.

Basilica Celerinae. V, 310, 359. Basilica Fausti. V, 613,

1202. Basilica Florentina. V, 1597. Basilica Gratiani. V, 819.

Basilica Honoriana. V, 889. Basilica Leontiana. V, 1201,

1207. Basilica Major. V, 1194. Basilica majorum Carthagine.

V, 203, 902, 1555; X, 534. Basilica Martyrum Scillitanorum.

V, 810. Basilica viginti Martyrum. V, 799. Basilica ad octo

Martyres. V, 1522. Basilica Novarum Carthag. V, III. Basilica

Petri Carthag. in regione tertia. V, 110. Basilica Restituta

Carthag. V, 152, 183, 559, 615, 1237. Basilica Tricillarum.

V, 361.

Casilicarum forma. III, 660.

Basilicae apud Carthaginem incense a Donatistis. IX, 709.

Basilienses a quo Basilidiani haeretici. VIII, 26. Basilides

primus ausus est dicere Deum quem Judaea gens coluit,

non fuisse verum Deum. VIII, 664.

Basiliensis nutu quodam regali inter serpentes excellere dicitur. IX, 54. Basiliscus rex est serpentium, sicut diabolus rex daemoniorum. IV, 1168.

Basilius, natione Graecus. VIII, 668. Episcopus Caesariensis. X, 865. An Basilius faveat negativibus originale peccatum. X, 650. Basilius testimonium pro peccato originali. X, 652. Basilius sermo de Jejunio. X, 682. Liber contra Manichaeos. X, 649.

Basus syrus. VII, 767.

Basterna. II, 75.

Bastaga, ferculum. II, 181.

Bathanarius comes Africae. VII, 714.

Batorum amaritudo. V, 1505.

Bautoni consuli panegyrum Mediolani dixit Augustinus.

IX, 382.

Beatitudinem omnes appetunt. I, 792, 798, 1220, 1512; IV, 293; V, 363, 360, 1401; VII, 277. Beatitudinem, Aeternitatem, Veritatem quaerunt omnes. VIII, 887, 1018, 1034. Beati esse omnes volunt. X, 1521, 1524. Etiam perditii. II, 497. Mali propterea sunt mali, ut sint beati. IV, 1502. Ideo volunt mali esse, ne miseri sint. IV, 205. Beatos omnes esse velle, et ipsi hujus saeculi Philosophi, et Academici de rebus omnibus dubitantes, coacti sunt coartari. X, 1567. Propter beatitudinem omnium philosophorum invigilasse videtur industria. VII, 226.

De beatitudine quanta varietas voluntatum. VIII, 1018, 1019. In sola veri inquisitione illum conebant Academici. I, 908. Beatitudo in animo non est, ut contendebant Stoici. II, 450. Philosophi falso in doloribus et cruciatibus sapientem beatum esse asseverarunt. II, 667, 668. Beatitudo Philosophorum superborum rideanda et miseranda. VIII, 1021. Non ille beatus dicendus, qui secundum suam vivit voluntatem. II, 497. Beatitudo non est vivere ut quisque vult. VIII, 1019, 1020. Praeclara ea de re Ciceronis sententia. VIII, 1019. Beatitudo in quo sita secundum Ciceronem. VIII, 1046. De beatitudine praerulum Plotini dictum. VII, 271.

Beatitudo quid sit. V, 1401. Beatitudo, honorum omnium summa et cumulus. IV, 72. Beatitudinis notitia impressa est mentibus nostris. I, 1254. Beatitudo est adipisci summum bonum. I, 1254, 1260. Bonum summum id dicitur quo cuncta referuntur. II, 458. Vita beata in eo constituitur quod propter se diligendum est. III, 26. Beatitudo in trinitate veri et summi boni consistit. VII, 255, 705. Eo fructu quisque beatus est, propter quod cetera vult habere, cum illud jam non propter aliud, sed propter se ipsum diligitur. II, 458; VII, 621. Beatitudo infusio summo bono. VIII, 950.

Beatitudo est Deus. I, se. I, 848, 965, 988; II, 505; VIII, 163, 554. Beatitudo hominis Deus, vel notitia Dei. II, 840. Consecutio Dei. I, 1315, 1319. Fructio Dei. I, 587. Inherere Deo. I, 795. Gaudere de Deo ad Deum propter Deum. I, 795. A multis ad unum currere, et ad unum manere. V, 587. Beatitudo est gaudium de veritate. I, 795. Perfecta cognitio veritatis qua est fructum. I, 976. Beatitudo in sola visione Dei est certa et perpetua. III, 1288. Unde fiat perpetua. V, 665. Beatitudo hominum et Angelorum ex Deo solo. VII, 217, 220, 269, 270, 280, 290, 540, 658. Et hoc agnoverunt Platonici. VII, 279, 290.

Beata vita Epicureo est volutus corporis. Stoico virtus animi. Christiano donum Dei. V, 812. Nihil magis Dei donum dicendum est. I, 962. Beatitudo, in opibus non consistit, etiamsi quis se eas non amissurum certo sciat. I, 963. Beatitudinem in bonis terrenis non ponunt, nisi qui non pertinent ad regenerationem filiorum Dei. II, 669. Non ille beatus dicendus qui salutem temporalem in se ipso, vel in aliis quos diligit, fuerit adeptus. II, 498.

Beata vitam nemo novit et miser est. VI, 24. Conditiones duae ad beatitudinem, fructio boni incommutabilis, securitas de non amittendo illo. VII, 528. Beata vita non est nisi aeterna sit. V, 1405; VI, 24; VIII, 605. Beatitudinis aeternae promissiones in Prophetis. VII, 755. Beatitudo, aeternitas, veritas, felicitas. VII, 569. Aeternitas et securitas ad beatitudinem requiritur. V, 1401; VII, 527, 560, 570, 453. Beatitudinis non secura possessio, amorem Dei destruit. VII, 571. Beatitudo fallax et falsa, in qua miseria futura aut ignoratur, aut timeatur. VII, 571. Beatus non est qui timet ne amittat quod praesidet. I, 965. qui praesit se in miseriam casurum. X, 952, 953. Beatitudinem futuram esse vere sempiternam non argumentationibus humanis, sed fidei auxilio didicimus. VIII, 1025. Beatitudinis perfectae immortalitas sola potest implere mensuram. VIII, 607, 1022. Beatitudinis immortalitas ex filii Dei incarnatione creditur. III, 1025.

Beatitudo future vitae perfecta. VIII, 1018. In civitate superba nulla erit toleranda calamitas, nulla freuanda cupiditas, sed sola Dei et proximi retinenda caritas. II, 52. Ibi vita, ibi dies boni, ubi nihil concupiscit adversus spiritum, ubi non dicitur, iugna, sed gaude. IV, 1862. In beatitudine, nec quod pugnet erit, nec quod utilitet; totum cedit in pace. IV, 1860. Ibi non relinquatur nec in animo nec in corpore, quod rebellet adversus amorem Dei. IV, 1862. In beatitudine, victoria, veritas; in beatitudine dignitas, sanctitas; in beatitudine pax, felicitas; in beatitudine, vita, aeternitas. VII, 78.

Beatitudo in hoc mundo non reperitur. I, 701. Beatitudo vera non est hujus vitae. VII, 455, 628, 651. Non est hic quaerenda. 1106, 1533. Non est hic quod quaerimus. VIII, 857. Beata vita ubi quaerenda. V, 1106. Nulla hic beata vita, nisi qua in philosophia vivitur. I, 928. Beatitudo qualis potest esse in hac vita. VII, 656. Beatitudo spe tantum in hac vita tenetur. VII, 651, 618. Beatitudo hic perfecta quaeritur sit. V, 1170. Beatitudo nostra in hac vita intrinsecus est. III, 1256

Beatitudo in vita sociali non hic reperitur. VII, 631.

Beatitudinem non omnes qui volunt, adipiscuntur. II, 305. Nec erratur illam appetendo, sed ad illam tendendo. I, 1254. Cur tam pauci ad illam perveniunt. I, 1237. Multi ad ipsam non tantum volunt quantum sat est, ut valeant. I, 703. Beatitudinem omnes quidem concupiscunt, sed quoniam modo ad eam perveniunt, plurimi nesciunt. IV, 1502. Id sine quo ad illam non perveniunt, pauci volunt. IV, 1502. Nosse quomodo homo possit esse beatus vera scientia, et omnibus anteponenda. II, 456. Homo peccato beatitudinem amisit, non tamen amisit illius recuperandæ facultatem. I, 1280. Ad beatitudinem non invenitur via certa sine divina auctoritate. VII, 600. Ad beatitudinem tendendum per fidem. VIII, 1020, 1035. Ad eam tendit qui bene vivit. I, 1321. Ad eam per bona opera pervenitur. I, 976, 1018. Beatus esse non potest nisi qui notitiam Dei habeat et imitationem. VII, 253. Deus unus colendus ad beatitudinem obtinendam. VII, 280. Via ad beatitudinem, similitudo cum Deo. VII, 271. Beatitudinem quoniamque assecutum negant Platonici, qui non incommutabili Deo puritate casti amoris adhaerent. VII, 277. Ad beatitudinem via. (Christus. V, 813. Felicitas. Beatitudo et immortalitas haberi non potest nisi per Christum. X, 747. Ad patriam celestem et unam viam esse, et multas vias Scripturæ exhibent. II, 595. Beata vita si non amatur, non habetur. VII, 453. Regum, Principum, etc., labor in procuranda populi quiete inutilis ad vitam beatam, nisi curent ut hæc ipsa quietes ad Dei cultum referatur. II, 680. Beatitudinis nomen, etiam ad homines in diversis conditionibus constitutos, extenditur. VII, 328. Beatitudo caralis in veteri Testamento promissa, spiritalis in novo expectandam docebat. VII, 530. Beatorum vita significata est paradiso corporali in quo Adam fuit. III, 478.

Beatus quis. I, 980. Ille beatus est qui non eget, hoc est, qui sapiens est. I, 976. Veritas perquirenda si beati esse volumus. I, 919. Ut quid vultis beati esse de infinis? sola veritas facit beatos, ex qua vera sunt omnia. IV, 79. Beatus ille qui ad summum modum per veritatem pervenit. I, 976.

Beatum faciunt duæ res, bene velle, et posse quod velis. VIII, 1020. Beatus non est qui quod vult non habet, nec tamen omnis qui quod vult habet, beatus est, I, 904. Ille beatus dicendus qui omnia que vult habet, nec aliquid vult male. VIII, 1020, 1021. Aut quod non decet. II, 498. Velle quod non deceat miserum est, I, 961. Quare magis eligunt homines, cum utrumque non possunt, ut omnia que volunt habeant, quam ut omnia bene veliant, etiam si non habeant. VIII, 1020. Beatus neque ille dici potest qui non habet quod amat, quaecumque sit, neque qui habet quod amat si noxium sit, neque qui non amat quod habet, etiam si optimum sit. I, 1312. Vere est beatus, non qui id habeat quod amat, sed qui id amat quod amandum est. IV, 202. Et qui eo fruatur, quod est optimum. I, 1312. Beatus non est continuo dicendus, qui eo fruatur quod amat. VII, 253. Beatus nullus nisi qui virtute aliique bonis sine quibus virtus esse non potest, fruatur. VII, 626. Beatus nemo nisi eo pervenerit, ubi mori, falli, offendere omnino non possit. VII, 435. Beatus nullus, nisi iustus. VII, 435. Beatus populus, quis. V, 206. Beati spe qui scrutantur testimonia Dei, non quia scrutantur, sed quia inventuri sunt quod exquirunt. IV, 1303.

Beatus fieri a se non potest homo. VI, 672. Philosophi in hac vita beati, et a se ipsis beati fieri, mira vanitate voluerunt. VII, 627. Beati volunt esse omnes habendo aliquid, sed fieri non potest ut res deterior te faciat esse beatum. IV, 295. Hoc solo beati eritis, re meliore quam vos estis; Deus est melior te, qui fecit te. Hoc auro, hoc posside; hoc enim vis, habebis, hoc gratis habebis. IV, 204. Beati nos sumus ex ipso Deo et per ipsum, et in ipso. VIII, 928. Beatos nos fac, Domine, de te, non de auro, non de fundis, etc. V, 631. Non facit beatum hominem, nisi qui fecit hominem. II, 607, 631, 670. Inde necesse est ut fiat homo beatus, unde fit bonus. II, 495. Non aliunde beatus homo, aliunde civitas beata. II, 669, 670. Beati erimus Deum possidendo. IV, 295. Qui me longe positum misericorditer respexit, secum positum quomodo beabit? IV, 214. Beatissimos quid facit. VIII, 63, 64, 1061.

Beatorum præmium ipse Deus erit. VII, 801. Beatis spectaculum est ipse Deus. IV, 1901. Beate vientis cibus, Deus. V, 709. Beatorum requies et cibus erit veritas. V, 1635. Beate vivere est perire Deo. III, 30. Quomodo homo fruatur Deo. VII, 253. Beati non convertuntur in Dei substantiam. X, 265.

Beatorum status. III, 476. Dei domum omnes habent beati, et singuli habeat totam. IV, 1061. Cum aude recumbent cum Abraham, etc., non iares ventrem, sed mentem. V, 489. Ubi de beata vita agitur, contractationem corporalem mentio fieri non debet. VII, 271. Beatorum juven-

ditas. IV, 1108. Ut natura beati fuerit intrinsecus, doctrina ministratur extrinsecus. III, 580. Beati jam in luce veritatis positi. IX, 188. Pax æterna, beatiudo finalis. VII, 656, 657. Hæc superat omnem intellectum. VII, 796. Frangium quod in fine Deus daturus est beatis, non potest verbis explicari. III, 25. Summam in se ipsis, inter se et cum Deo pacem obtinebunt. VII, 797. Beatis Dei fructio erit honorum omnium loco. V, 1189. Deus erit omnia in omnibus. V, 376, 387. Quaecumque hic varia quaeris, ille Deus ipse tibi unus omnia erit. V, 376. Beatorum gaudium. VII, 691. In beatitudine erit vera gloria, verus honor, vera pax. VII, 801. Beati ex requie in requiem transibunt. VII, 694.

Beatum hominem faciunt cognitio et actio. VI, 299. Beatus dicitur aliquis, aut habendo aut agendo. IV, 1061. Beati quid habituri, quid acturi sint. IV, 1061. Beatorum actio quoniam erit. V, 1147. Beati vacabunt, videbunt, audivunt, laudabunt. V, 1185; VII, 804. In celo erit laus Dei sine cessatione, sine fastidio. V, 1147. Beatorum negotium non aliud nisi laudare Deum. IV, 1031, 1062, 1103; V, 235; VII, 801. Et cantare halleluia. V, 1147, 1176, 1186. Perpetua Dei laus erit otiosorum negotium: quo jam nemo accedet, unde jam nemo discedet. VIII, 311, 315. Inest in quiete patriæ non desiliosa segnitia, sed quædam ineffabilis tranquillitas actionis otiosæ. II, 212. Non satiabit beatus laus Dei, amor Dei. IV, 1002. Beati ideo laudant, quia amant; ideo amant, quia vident. IV, 1916. Beati etiam membris corporis Dei laudibus vacabunt. VII, 801. Beatorum tota actio erit dicere Amen et halleluia. V, 1632. Non sonis transeuntibus, sed affectu animi. V, 1632. Beatis nihil jucundius erit canticum in gloriam gratiæ Dei. VII, 805.

Beati visuri sunt Deum in ipso corpore. VII, 797. An per corpus visuri sint Deum. VII, 797. Oculis corporis jam spiritalibus, incorporalia videbunt. VII, 799. Ad omnia videntia non indigebunt oculis corporeis. VII, 798. Oculi corporis habebunt suum officium. VII, 798. Beati se omnes invicem divine videbunt quando Deo pleni erunt. V, 4146. suas invicem cogitationes videbunt. V, 1143; VI, 587. Omnia videbunt unde absentes sunt corpore. VII, 797. Id quod extra est, cogituri sunt. VII, 781. Cogituri sunt penas damnatorum. VII, 784. Beate vitæ adesse debet veritas et amicorum cognitio sine metu deceptionis. V, 1404. Beatorum scientia et sapientia erit plena et perfecta. VII, 724.

Beati omnes immortales erunt. VII, 751. Beatorum immortalitas peccato auferri non poterit. VII, 405. Beati non facient opera iniquitatis, quia ibi nulla est iniquitas; non opera necessitatis, quia ibi nulla est necessitas; non opera misericordiæ, quia ibi nulla est miseria. IV, 1062, 1099, 1108, 1844. Beatorum liberum arbitrium quale erit. VII, 802. In beatis erit inanimabilis voluntas pletatis et æquitatis, quomodo est felicitatis. VII, 802. In beatis voluntas, in damnatis facultas non poterit ulla esse peccandi. VI, 285. Quomodo beati malorum suorum obliviscantur. VII, 805. Beatis erit insatiabilis satietas. V, 1633.

Beatitudo quomodo æqualis omnibus et diversa. V, 333. In beatitudine erunt quidam præmium gradus. VII, 802. Nulla tamen invidia. VII, 802. Beatorum felicitas, et miseria damnatorum, alia aliorum major. VI, 285. Minores et majores in beatis quoniam. X, 225. Sanctorum communis erit vita æterna, qualibet honorum sanctorum concorditer fulgeant. VI, 285. In vita beata, una erit virtus quæ virtutes omnes complectetur, aut potius quæ ipsa erit virtutes omnes. II, 671, 673. Pro virtutibus quibus constituta in laboribus utitur anima, tales quædam potentie in altera ei vita sperandæ sunt. I, 1191. Beatum vitam similes actiones atque virtutes indicant. III, 245. Fides, spes, patientia non erunt in vita beata. III, 479. Beatissimi sunt, quibus hoc est Deum habere quod nosse. II, 810.

Beatitudinis bona concipienda sunt ex bonis huius mundi. VII, 792. Ex morte Christi. VII, 792. Pro beatitudine minimum iusti laborant, et in ea veraciter semperque regnant. VII, 77. Multi beati, non propter quod adst, sed propter quod aderit. IV, 1304. Beati spe, qui scrutantur testimonia Dei, non quia scrutantur, sed quia inventuri sunt quod exquirunt. IV, 1303. si beatitudinis futuræ præmia non consolarentur martyres, qui tanta sustinerent? V, 1425. Beatitudo et gloria martyrum post resurrectionem major. V, 1283, 1454. Beatitudinis adipiscende spe, mala huius vitæ pii fortiter perferunt. II, 618. In hac vita tormentis beati dicuntur. II, 673.

Beatitudo sicut animæ promittitur, sic carni resurrectione. IV, 751. Vite felicitas. Beatitudo etiam corporum merces bonorum operum. X, 250. Beatorum corpus erit plene subiectum spiritui. VII, 802. Beatorum corpora quanta pulchritudine prædita erunt. VII, 781. Beatitudo corporis illa erit plenitudo sanitatis, id est incorruptionis vigor. II, 439. Beatorum corpora, etsi post resurrectionem spiritalia, linguas et voces habebunt quibus divinas laudes deprecantur. II, 530.

Beatitude an statim post hanc vitam comparetur an in fine sæculi tantum, magna quæstio est. III, 1351. *Vile* vita æterna. Beatitude an possideant homines sancti deuncti, merito queritur. VIII, 63, 64. Bene viuentes hinc exeunt ad requiem, ad beatitudinem. VI, 677.

Beatitude in inter et miseriam non est medius status in quo possit esse creatura rationalis. VII, 266.

Beatus Deus vere. VII, 328.

Beatus solus vivit ut vult. VII, 433.

Beate vivere quid sit. VI, 24.

Beatitude sola creatura rationalis capax. VIII, 554.

Beatitude nostræ perfectio in denario, quia redit ad primum. II, 218.

Beatitude octo, sunt veluti gradus ad perfectionem. III, 1255. Beatitude comparantur cum septiformi operatione spiritus sancti. III, 1254; V, 1525.

Bebius unco tractus sparsis visceribus interiit. VII, 107.

Iebius alter in victoria Syllana Iunianum manibus direptus. VII, 108. *Not. (c)*. sparsis visceribus interiit. VII, 107.

Bejmus Bajanensis. IX, 507, 528, 530.

Belluæ quomodo cognoscant. I, 1066. Num iis ratio et scientia. I, 1063. Belluæ vim sentiendi habent, non sciendi. I, 1066. Hæc vis est velut imago scientiæ quæ est in homine. I, 1067. Bestiæ dijudicare non possunt de differentia sensuum externorum. I, 12. G. Melior est homo brutus, non numerus faciendo, sed cognoscendo. I, 1018. Nulla ipsi cum belluis societas est. I, 1568, 1570. Sensu a perisque bestiis superamur: at mente, ratione, scientia illis præstamus. I, 1037. Bestiis dominari quid significet per alogoriam. III, 187 qui belluas domant, mansuetarii vocantur. I, 1235.

Bellerophonis fabula. VII, 570.

Bellona conjux Martis. VII, 191. Templum Bellonæ constitutum Romæ. VII, 103.

Bella omnia non culpata doctrina christiana. II, 530. Quibus causis quibusque auctoribus homines bella gerenda suscipiunt, multum interest. VIII, 447, 448. Bellum quod gerendum Deo auctore suscipitur, recte suscipitur. VIII, 447, 448. Bellare non omnibus ius est. III, 781. Belli suscipiendi auctoritas et consilium penes principem, exsequendi ministerium penes milites esse debet. VIII, 447, 448. Bellare recte potest vir justus sub homine sacrilego. VIII, 447, 448. Bellorum civitatis terrenæ causæ. VII, 440. Bellum pro salute a republica suscipi posse censuit Cicero. VII, 758. Bellum inferre sola regnandi cupiditate, grande latrocinium. VII, 117. Ad belligerandum sola necessitas bonos compellit. VII, 124. Quænam in bellis jure culpantur. VIII, 447. Quid in bello noxium perniciosumque est. VII, 658.

Bellantium finis, pax. VII, 440, 657. Bellum sine aliqua pace esse non potest, et e contra. VII, 611. Non pax queritur ut bellum excitetur, sed bellum geritur ut pax acquiratur. II, 856. Pacem habere debet voluntas militis, bellum necessitas. II, 856. Bella ipso verbo occidere, quam homines ferro; et acquirere pacem pace, non bello, majoris est gloriæ. II, 1020. Si resp. custodiat præcepta christiana, bella non gerentur sine benevolentia. II, 551. Nec sine misericordia. II, 551. Cum justum bellum geritur, pro peccato, et a contrario dimittitur. VII, 645.

Bella justa quænam. III, 781. Bella justa gerebant Israelitæ. III, 739. *Vide* inimici. Bella etiam justa dolore sapienter creant, unde. VII, 654. Bellorum multiplicis clades, diræque necessitates. VII, 654. Bellorum miseris veræ sunt. VII, 654. In bellorum calamitatibus quid considerandum. VIII, 450, 451. Bellorum miseriam quisquis sine dolore vel cogitat, vel patitur, ideo miserior est, quia sensum humanum perdidit. VII, 654. Quare prospera et adversa bellorum alternant. VII, 522.

Bellorum tempora exitusque ex Dei judicio pendent. VII, 168, 170. Bellis Deus hominum mores emendat, virtutem exercet, et auget. VII, 15. Bellum etiam illud quod ex cupiditate geritur, non solum non obest Deo aut sanctis, imo his prodest. VIII, 448. Cur viri virtute magni bellum expectant. VII, 135. Magni quidem sunt et habent gloriam animo fortissimi, sed præcepte fidelissimi bellatores quorum laboribus Deo auxiliante hostis indomitus vincitur, et quis reip. comparatur. I, 1020. Bella deorum exemplo exarsunt. VII, 75, 74. Bella primus omnium Ninus intulit finimis. VI, 116. Quot bellis afflicti Romani post conditam aram concordiæ. VII, 106. Bella sævissima sub imperatore Galieno. II, 918. Bella socialia. VII, 106.

Belli civilis calamitas. VII, 88. Bella civilia, omnibus bellis hostilibus amariora. VII, 109. Et miserabiliora. VII, 654. In bello civili Romano frater fratrem se occidisse cognoscens se ipsum peremit. VII, 75. Bellum civile Marianum atque Syllanum. VII, 106. Bellum fugitivorum gladiatorum. VII, 168. Bellum Mithridaticum quadraginta annis peractum est. VII, 169. Bellum Piratarum. VII, 168. Bellum samniticum Romanis injustum annis tractum est feræe quinquaginta.

ginta. VII, 169. Bellum Punicum primum per viginti et tres annos peractum est. VII, 169. Bellum Punicum secundum per annos decem et octo vires Romanorum extenuavit. VII, 169. Quod detrimenti attulit Romanis. VII, 169. Bellum Punicum tertium brevi confectum est. VII, 168. Bellum servile. VII, 106. *Not. (b)*. Bellorum diuturnitatem temporibus Christianis male tribuunt Romani. VII, 169. De bellorum connexionem quæ adventum Christi plurima et gravissima præcesserunt. VII, 109. Bella, magni ludi dæmonum. VII, 99. Bellum magnum bellum Domini dicitur. III, 758.

Bellorum nobis duo genera. IV, 939, 1858. Bellum hominis adversus seipsum. IV, 939. Bellum suum secum trahit homo bonus quocumque it. V, 169. Bellum contra vitia. VI, 303; VII, 730. Bellum in nobis unde. VI, 360. Bellum carnis adversus spiritum, ex peccato ortum est. VII, 729. Ex peccato divisus est adversum te: habes contra quod pugnes in te, quod expugnes in te. IV, 1839. Sic vindicatur in rebellem adversus Deum, ut ipse sibi sit bellum, qui pacem noluit habere cum Deo. IV, 891, 960. Bellum spirituale quomodo a suggestione incipit, delectatione succeditur, et consensu vel renisu consummatur. IV, 1839. Bellum spirituale dum geritur, non contraria natura contra aliam pugnat, sed tanquam in domo maritus et uxor. IV, 1860. Pugna hominis cum vitis non arguit eum esse vitiosum. X, 155.

Bellum interius animæ et carnis in justis. V, 169. *Vide* Concupiscentia, Lucta, Pugna. Bellum intestinum cum hoste concupiscentia. X, 855. Bella intestina sanctorum non quiescunt in hac vita. X, 856. Bellum internum quam molestum. IV, 1838. Bellum nullum gravius et amarius quam voluntatis et passionis sine ullius victoria. VII, 658. Bellum magnum nobis est hostes non videre et vincere. IV, 1831. Melius est bellum cum spe æternæ pacis, quam sine ulla liberationis cogitatione captivitas. VII, 729. Post resurrectionem nihil nobis repugnabit ex nobis. VI, 274. *Vide* Pugna.

Bellum spiritualium adversus carnales, est illa in caritate correptio: gladius eorum sermo Dei est. IX, 507. Bellum adversus Deum impietas. IV, 525. Bellis tanquam civilibus per hæreticos quaerit Ecclesia. IV, 1425.

Bellum quinque elementorum, sive gentis lucis et gentis tenebrarum juxta Manichæos. VIII, 55.

Belocus nonus rex Assyriorum. VII, 562.

Belus primus rex Assyriorum. VII, 561. Pater Nini. VII, 577.

Bena Manichæorum. VIII, 173, 174. Mense Martio cum magna festivitate celebratum. VIII, 346.

Bene nobis esse non potest, quamdiu a Domino peregrinamur. IV, 1050. Nil aliud vult homo, quam ut bene sit sibi; sed non in ea regione quaerit in qua quaerendum est. IV, 1035.

Benedictio, et bona dictio. VI, 320. Benedictio hominibus, avibus et piscibus tantum a Deo impertita, quare. I, 860. Benedictio quam Deus animantibus dedit ad multiplicationem, quæ sit. III, 240, 241. Benedictio Dei quid in primis parentibus operata sit. X, 405. Benedictiones Jacob et Esau de Christianis et Judæis exponuntur. V, 37, 38, 56. Benedictio justi est gloriari in Deo et inhabitari a Deo. IV, 89. Benedictio Christianorum per carnem Christi. V, 57. Benedictio qua benedicimus Deum, et benedictio qua nos ipse benedicimus, comparantur. IV, 802. Deus cum benedicat, facit quod dicit. IV, 1444. Benedici a Deo multis modis homines volunt. IV, 805. Benedictio Dei vita æterna est. IV, 1441. Benedictio Domini ex Sion quæ. IV, 1686, 1738. Benedictio nis imber. V, 312. Benedictio Antistiti super populum. II, 761, 775.

Benedicendus Deus in omni tempore. IV, 278, 308, 309, 305. Benedicendus Deus per singulos dies. IV, 1870, 1871. Benedicendus Deus in diebus et in noctibus, in prosperis et in adversis. IV, 1737. Benedicere Deum in Ecclesiis, est sic vivere, ut per mores cuiusque benedicatur Deus. IV, 196. Benedicunt Dominum, qui habitant concorditer. IV, 1738. Benedicere Dominum si vis, iac verbum ejus, fac voluntatem ejus. IV, 1355. Cum corpus in bona vita benedicere Dominum, opera ejus eum benedicunt, non tua merita. IV, 1355. Benedicunt quidam ore, et corde maledicunt. IV, 757, 1756. Benedictio extorta. V, 50. Fiant preces antequam illud quod est in Domini mensa, incipiat benedici; orationes, cum benedicatur; interpellationes seu postulationes, cum populus benedicatur; et post hæc omnia gratiarum actiones. II, 656. Benedictio antistiti super populum. II, 761, 775. Mos erat apud Judæos maxime, ut transeuntes per operantes, illos benedicerent. IV, 1695. Benedicatur sono in foro, voto in Ecclesia. VI, 520.

Benedicere, pro, maledicere dicitur. III, 800; VI, 554.

Benefactoribus honores divini olim decreti. VII, 54.

Beneficentia nominatur, quod agit caritas ut proximo

prosit. III, 72. Beneficij non tunc sumus, cum id quod a nobis petitur, facimus, sed cum id facimus quod non obstat peccatis. II, 591. Duobus modis peccat homo in beneficentia. X, 209. Beneficia a solo Deo expectanda. VII, 205. Beneficia Dei digni generis. IV, 345. Beneficia Dei in hominem, esse, vivere, sentire, intelligere. V, 254. Beneficia temporalia iustis et iniustus communia. IV, 638, 801, 1282. Beneficia Dei in omnes et bonos et malos. V, 1186. Non cessat Deus vocare, aut vocatum negligit instruere, aut instructum cessat perficere, aut perfectum negligit coronare. IV, 1519. Beneficentia Dei aversum convertere, pugnantem adjuvare, vincentem coronare. IV, 1934. Quia non gratis inferretur supplicium, ideo gratis praestitum est beneficium. IV, 158. Beneficia gratiae Dei recolenda. IV, 1759. Beneficiorum Dei memoria sollemnitate festis recolenda. VII, 280. Beneficia quae praestare hominibus vel Angeli vel homines possunt, in unius omnipotentis potestate sunt. VII, 292. Beneficium qui praestat, tenetur. III, 1264. Beneficij tribuendi duo genera. III, 1264. Beneficendum est hominibus propter salutem eorum aeternam. III, 1288. Beneficentius. IX, 658, 640.

Benefenatus. IV, 376. Tugitianensis Episc. II, 1069, 1070; IV, 581.

Benefolentia est, qua prosumus cui possumus. VI, 514. Benefolentia perversa. IV, 1919. Benefolentia qua homo vult consulere proximo; fons et fluvius. III, 2050, 2040; IV, 637.

Benjamin interpretatur filius dexteræ. IV, 1022. Benjamin adolescentulus in mentis excessu, quem significat? IV, 854. Benignitas summa et sancta et iusta Deo inest. III, 250.

Berecynthia deum mater a Pessimite VII, 50, 87. An Berecynthia cynocephalum peperit et sebrim. VII, 87. Berecynthia quotannis ad Almonem fluvium albebat. VII, 50. *Not. (c).* Berecynthia simulacrum a Scipione Nasica in urbem invehit. VII, 50. Sacra Berecynthia quam turpi. VII, 87. Berecynthia matris deum sacra deformiter crudelia et aliis sacris turpiora. VII, 216.

Bersabee interpretatur puteus satiatis sive puteus septimus. VIII, 458.

Bertzell Galaadites regis David beneficia juveni delegat filio. II, 244.

Bestiae et pecoris nomina quibus animalibus usitate conveniant. III, 241, 286. Bestias agri sexto die finxit Deus operatione distincta ab illa qua creavit omnia simul. III, 512. Bestiae invicem nocentes cur create. III, 288. *Vide* Animalia noxia. Bestiae quod nunc homini nocent, pona est primi peccati. X, 657, 663. Bestiae in paradiso nec moritura fuissent, nec saviturae. X, 1507. Revolutionis bestiarum in homines et hominum in bestias opinio. III, 443. Bestiae spiritus. VIII, 779. Anima inest et pecori. VIII, 1037, 1061. Bestiarum animae vivunt, sed non intelligunt. VIII, 973, 970. Bestiae intellectu carent. IV, 480, 1959. Bestiae non habent rationem intelligendi, sed habent spiritum corporis animati et vitam manifestam, appetendi cibum, utilia sumendi, etc. IV, 1959. Bestiae sentiunt, remiscuntur, appetunt. VIII, 999. Bestiae nultae hominem sensum acrimonia, viribus, motu, vitae diuturnitate vincunt. VII, 240. Bestiae sensibus et sensibilibus motibus utuntur ad appetenda utilia et vitanda contraria. VIII, 675. Bestiae habent quaedam inter se signa. III, 37. Imagines in parte animalium. VIII, 979. Sicut beatitudinis non sunt capaces, sic poenae damnationis non sunt obnoxiae. X, 408. Per bestias sylvae, gentes significatae. IV, 1358. Bestias occidi et manducari a Petro apostolo, quid? IV, 1359.

Bestiarum. V, 203.

Beta apud Graecos aliud, aliud apud Latinos significat. III, 54.

Bethel Ummaus, Iusa, eadem civitas. III, 577.

Bethlem villa etiam nunc appellatur. VI, 359.

Bethsam, hodie Scythopolis dicitur. III, 795.

Bias Prieneus unus e septem sapientibus. VII, 582.

Bibunt omnes peccatores eumdem calicem in hoc mundo, sed alii facem, alii vinum. IV, 955.

Bigae. VII, 626.

Biger seu Birger. V. Abbir.

Bila. IX, 202.

Bissexum post quatuor annos. III, 273; VIII, 893.

Bizacenus episcopus. II, 739, 781.

Blasphematores, inimici Dei. IV, 1178.

Blasphemare est mala verba de Deo dicere. I, 1354. Blasphemare peius est, quam pejerare. VI, 545. Blasphemi Deum faciunt Christiani mali. IV, 196. Infideles a salute impediunt. IV, 198. Rari jam inveniuntur qui Christum lingua blasphemant, multi qui vita. III, 1621. Blasphematur Deus de opere malo. IV, 1899. Non mirum si homines servis dei detrahunt, cum ipsum Deum quotidie blasphemare non cessent. II, 266.

Blasphemare infidelium contra Christianos, quando cessa-

bunt. IV, 250. Blasphemia in Spiritum sanctum irremissibilis quænam sit. V, 448. Blasphemia alia, dimisso peccato in Spiritum sanctum, dimittitur. V, 437. Blasphemiam Filii non ideo facilius quam Spiritus remitti, quia ille minor est in quantum homo. V, 437.

Blattæ lucifugæ. VIII, 365.

Bobba seu Obba. IX, 229.

Bullensium regionum fons magnus. III, 284.

Bolitani seu Volitani Martyres. V, 819.

Bonifacius Romanæ Ecclesiae episcopus. I, 653; II, 933; X, 549. Cautela ejus in Antonii causa. II, 935.

Bonifacius. VIII, 534, 535.

Bonifacius, episcopus. II, 536, 631, 632. Bonifacius episcopus, perlator Epistolæ Marcellini ad Augustinum. II, 585.

Bonifacius episcopus Cataquensis. II, 558, 359. *Not.* Pauli eiusdem successor. II, 557. Maxime cavebat mendacium. II, 561.

Bonifacius presbyter, inter quem et quemdam monasterii S. Augustini nomine spem causa exorta est. II, 266. Quænam illa causa. II, 268. Turbulentius agere cepit spes ut Bonifacius presbyter in suo gradu esse non permitteretur: Bonifacius paratus est honoris sui apud homines damnatum perpeti potius, quam usque ad perturbationem Ecclesiae inaniter progredi. II, 269. Bonifacium presbyterum in nullo crimine reum detexit Augustinus. II, 266, 268. Bonifacii nomen de numero presbyterorum aufertur jubere non vult nec audet Augustinus. II, 266, 267. Augustinus Bonifacium et spem ad sepulchrum B. Felicis Nolensis mittit; Bonifacius honorem suum sacerdotalem humiliter in peregrinatione occultavit. II, 267.

Bonifacius Africa Comes. II, 995; V, 652. Bonifacius adhuc Tribunus barbaras Afrorum gentes expugnando ac terrendo pacavit. II, 995. Domesticorum et Africa Comes factus eas grassari sivit. II, 993. Inter curas armorum desiderat nosse quæ Dei sunt. II, 792. Bonifacius quantis negotiis sit implicatus. II, 993. Bonifacius rebus Romanæ paci necessariis occupatus. II, 793. Bonifacio in militia merenti prescribitur recte vivendi ratio. II, 854. Bonifacius tamen navigans uxorem duxit. II, 994. Sed nonis prius catholicam factam. II, 994. Filia tamen ipsius ab iis baptizata est, qui negant verum Filium Dei. II, 994. Et lama est eum concubinarum commixtione pollui. II, 994. Optatur ut uxori continentiam persuadere possit, quo reddat quod Deo debet. II, 997. Ac monasticam vitam suscipiat. II, 997. Bonifacius suadet ut penitentiam agere non differat. II, 994. Ac minus attendat quid de eo meruerit homines, quam quid secundum Deum agere debeat. II, 995. Et dicatur liber de correctione Donatistarum. II, 792. Bonifacius recentis prioris conjugis obitu concupivit servitutem Dei. II, 994. Hoc est monachorum vitam. II, 994. Quo Augustini et Alypii consilio fuit inde revocatus. II, 994. Postea non debebat uxorem ducere. II, 997.

Bonifacius cuius hereditatem suscipere noluit Augustinus. V, 1572.

Bonus ut doctissimus ab Ariano laudatus. II, 1053.

Bonum verum, quid sit. V, 468. Bonum omni malo carens integrum bonum est. VI, 257.

Bonum summum, quid. II, 458; VII, 252. Bonum summum est illud, cuius participatione sunt bona cætera. IV, 1740. VI, 17. Et homo beatus fieri potest. VII, 227, 624, 625.

Bonum summum unde sit in homine. VII, 252. Bonum beatificum. X, 756, 759. Bonum hominis quodam sit. VII, 281; X, 759. Philosophorum dissensiones de summo bono. VII, 227, 252. Opinio Dinomachi de summo bono. X, 852. Summum bonum in voluptate corporis Aristippus, in virtute animi Antisthenes posuit. VII, 601. In Deo solo summum bonum posuerunt Platonici. VII, 252. Summi boni duæ conditiones, ut nihil eo melius sit, et ut tale sit quod non amittat invitus. I, 1512. Bonum quo vere bonus es, nec invitus accipis, nec invitus amittis. V, 469.

Bonum summum est incorruptibile. VIII, 607. Bonum simplex incommutabile. VII, 525. Bonum summum et omnino incommutabile, ipse Deus est. VII, 549; VIII, 101, 549, 551. Bonorum summa Deus nobis est: Deus nobis est summum bonum. I, 1516. Summum bonum, hæc anima est tum bonum: sunt et inferiora bona, quæ aliis et aliis bona sunt. IV, 1322. Bonum omnis boni bonum, unde omne bonum; bonum cui non additur quid sit ipsum bonum, bonum simplex: hoc a nobis desiderandum est. IV, 203. Totum hominis et verum bonum est lumen, quod non oculis sed mente conspiciunt. IV, 81. Bonum summum quibus oculis cernitur. VIII, 206. Bonum summum diligere non potest, quamdiu mala corporis et luctuosa formidantur. VIII, 89. Bonum summum adipisci nemo potest, nisi perfecte dilexerit. VIII, 89. Bonum quod non amatur, nemo potest perfecte habere vel esse. VI, 21.

Bonum omne aut Deus, aut ex Deo est. I, 1263, 1270;

III, 137. Deus bonis omnia bona fecit. I, 745, 811. Bona omnia creavit. VIII, 663. A summo bono formam speciemque accipiunt omnes locales temporalesque naturæ. VIII, 206. Bonum etiam infinium, nisi a summo bono esse non potest. VIII, 606. Omnino nullum inventas bonum, quod non a Deo sit bonum. IV, 1741. Nonnisi a Deo bona omnia sive magna sive parva. VIII, 193, 331, 333, 386, 397. Etiam minima et terrena. I, 397; VIII, 448, 560, 595. Bona sunt, sed non summe aut æqualiter quæque creata, simul vero univèrsa sunt bona valle. VI, 235. Et aliquid sit bonum non requiritur ut æquale sit Deo. VIII, 606. Omnia bona sunt. I, 743, 744. Bonum quoddam suum habent omnes creaturæ. IV, 1322. Sed comparatione Dei bona creata non sunt bona. I, 828.

Bona omnia Deus creavit, sed non sibi paria. VIII, 548. Bona alia aliis meliora. VI, 379. Alia aliis inferiora et nihil per Omnipotentem creatur. VIII, 191, 386. Bona sunt omnia quæ sunt, sed inæqualia. VII, 333. Bona creata non debuerunt esse inter se æqualia. VIII, 606, 607. Bonum solum laudatur. IV, 1741.

Bona possunt esse sine malis, mala vero non sine bonis. VII, 418. Manichæum inter et Catholicum quid distat circa boni naturam. X, 1117. Boni naturam mutabilem vult Manichæus, mali vero naturam immutabilem. X, 1113. Boni necessitatem esse dixit Jovinianus. X, 1418. Tam bona quam mala naturaliter possunt amitti, quomodo. X, 1543. Quod generatur bonum est, non tamen sine malo. X, 846. Boni et mali pugna nulla esset, si nemo peccasset. X, 756. Bonum n si remansisset in natura, nullus boni amissi dolor esset in pœna. III, 585. De boni a malo purgatione ac liberatione, sententia Manichæorum. VIII, 33.

Boni genus triplex. VII, 252. Bonum summum, Deus; bonum magnum, anima; parvum bonum, corpus. V, 833. Bonum triplex est, magnum, medium, et minimum. I, 1268. Magna bona sunt quibus recte vivitur, virtutes; media, sine quibus recte vivi non potest, potentia animi; minima, sine quibus recte vivi potest, species corporum. I, 1268. Bonum duplex, bonum alio bono bonum, et bonum seipso bonum. IV, 1740. Bonum duplex, aliud quod faciat bonum, aliud unde facias bene. V, 320, 410. Bona alia propter se expectanda, alia propter aliud. VI, 580. Bonum aliud nomine superius, alia diversi generis inferiora. V, 144. Bona Dei duplicis generis. IV, 345. Est bonum quod Deus non dat malis, est malum quod non dat bonis, et sunt quedam media et bona et mala quæ dat et bonis et malis. IV, 638. Bona queramus quæ non nobis sint communia cum malis. V, 1209.

Bonum animi id quod melius animo. IV, 293. Bonum animi Deus. IV, 204. Bonum anime querendum, non cui supervoluit iudicando, sed cui hæreat amando. VIII, 949. Bonum corporis animus. IV, 293. Bona ipsius corporis, si quæ sunt, sicut forma et vires et salus, etc., non sunt nisi ex Deo creatore ac perfectore naturæ: quanto magis anime bona donare nullus alius potest? II, 591. Bona sive corporis sive anime sine virtute, non bona ejus sunt, cujus sunt. VII, 626.

Bonum nullum secundum Stoicos præter virtutem. VII, 238. Boni finis est secundum virtutem vivere. VII, 235. Beata vita merces bonorum est. V, 809. Bonum queris, et malum facis, in contrarium curris, quando pervenis? V, 809. De boni fine inter philosophos magna contentio est. VII, 281. Oppositæ philosophorum sententiæ circa finem boni. VII, 601.

Bona temporalia et æterna. V, 498. Bona Domini dulcia, immortalia, incomparabilia, sempiterna, et incommutabilia sunt. IV, 210. Bonum cui suspiramus, pax erit: qualis pax? IV, 1688. Bona cœlestis Jerusalem quæ? IV, 779, 1679, 1686. Bona futuri sæculi non sapiunt incipio. IV, 231. Bonum quod appetendum, regnum Dei est et justitia ejus. III, 1292. Bona æterna quomodo petenda, quomodo temporalia. V, 1307.

Bona interiora sola diligenda sunt, cæteris autem ad necessitatem utendum, non ad gaudium perverendum. IV, 81. Non facile inveniuntur, qui diligant bona interiora. IV, 81. Bonum tunc concupisci incipit, quando dulcescere cœperit. X, 586. Quando delectat bonum, magnum est Dei donum. IV, 1547. *Vide Opus bonum.* Suavitatem dat Deus, ut bonum vere bene, hoc est non mali carnalis fornicine, sed huius spiritualis delectatione faciamus. IV, 1563. Boni etiam imperfecti cupiditas donum gratiæ est, alioquin gratia secundum merita datur. X, 583, 584, 586. Nemo habet aliquid boni, nisi ab illo acceperit qui solus bonus est. IV, 1670. Boni cupiditas, caritas, quæ tota ex Deo. X, 589. Boni quidquid habes, in justificationibus Dei est. IV, 193. Nihil homini jubetur, quod a Deo non detur. X, 588. Bona spiritualia non auferet Deus, nisi tu dimiseris: carnalia vero et temporalia ipse auferet; et quisquis alius auferet, ipso donante potestatem, auferet. IV, 201.

bonorum radix caritas. X, 269, 270, 374. sine caritate nullum opus bonum recte vocatur. X, 374. Nullum bonum opus imputatur. X, 374. Nihil boni potest homo velle nisi per fidem gratiam gratuitam acceperit. X, 333. Nihil bonis sine gratia. X, 370. Bona hominum facit in ipsis. X, 1133. Multa facit Deus in homine bono, quæ non facit homo; nulla vero facit homo, quæ non faciat Deus ut faciat homo. X, 586. Bona multa Deum facere de malis nostrisque peccatis. II, 727. Deus per se et in te bonum operatur. IV, 1333. Bonum facere nemo potest, nisi per Christum. IV, 141. Et nisi cognoverit unum Deum. IV, 141. Tam bonum quam malum facit homo ex propria voluntate, sed diversimode. X, 1484. Bonum qualiter voluntarius. X, 314. Bona voluntas datur a Deo et excitatur. V, 108. Bona voluntas Dei præcedit bonum voluntatem rectorum. IV, 89, 131. Ab incommutabili bono deficere, origo malæ voluntatis. X, 370. Nonnulla animi bona sic pereunt per malam voluntatem, ut non possint redire per bonam, nisi Deus faciat quod non potest homo. X, 1341, 1343, 1346. Aut nolle quod bonum est, aut illud non posse perficere, ex vitio originali venit. X, 1517.

Bonum nec incipere nec perficere sine Deo possumus. X, 560, 586. Bonum quidem non facere non adiacet, sed perficere. X, 306. Bonum hic datur facere, non perficere. VI, 562. Bonum perficere quid sit. X, 560, 734, 803. Bonum agit qui malæ conscientie non consentit; sed bonum non perficit qui adhuc concupiscit. V, 818. quando non perficitur? X, 508, 451. Totum bonum quod habemus, ab artifice nostro habemus; quod in nobis nos fecimus, inde damnamur; quod in nobis ille fecit, inde coronamur. IV, 1280. Bona aliqua fieri possunt, non bene facientibus a quibus fiunt. X, 749. Bonum operandum est in laudem illius a quo habes ut bonum agas. Abs te habes male agere, a Deo habes bene agere. III, 2050. Bonum quando timore pœnæ, non amore justitiæ fit, non bene fit bonum, nec fit in corde, quod fieri videtur in opere. X, 586. In donis spiritualium tuum deputa quod amas in fratre; suum deputet quod amat in te. V, 1040. Bona nostra, instituta et data Dei sunt; mala vero nostra delicta nostra sunt et judicia Dei. I, 781. Boni faciunt cum Deo quod bonum est, de malis facit Deus quod justum est. VI, 294. Castigator qui se in bono faciendo metitur de comparatione peccatorum. V, 89. *V.* Opus bonum Ad aliquem cogendum ad bonum vis potest adhiberi. II, 731, 757, 803.

Bono superiore relicto noli curvare te ad inferius bonum. V, 444. Bonum quid querat cui adest Deus? aut quid sufficiat ei, cui non sufficit Deus? V, 566. Coheres Christi quid gaudes, quia socius es peccati? Frige spem tuam ad bona bonorum omnium. IV, 1522. Habent ima bona delectationes, sed non sicut Deus, qui est delicta rectorum corde. I, 679. Bona sunt ista quæ queris, sed mala tibi erunt deserto illo a quo bona facta sunt. IV, 1522. *Vide Temporalia.* Falsis bonis illud est seipso inferiora miranda et appetenda arbitrari. I, 1328. Bona extrinseca non esso propter se appetenda noverunt philosophi. VII, 233. Bona omnia creata, mutabilia. VII, 349. Bona mutabilia unde sint bona, unde mutabilia. VIII, 607. Bona mutabilia nulla essent, nisi esset incommutabile bonum. VIII, 950. Bona mutabilia, bona sunt et non sunt; non stant, sed labuntur et fluunt. IV, 1686. Bona, quia non summe bona, ideo corruptibilia et malo obnoxia. VI, 256. Bona mutabilia, non per se bona. IV, 293. Bona dicenda non sunt, quæ non faciunt bonos. V, 1511. Bona si queris, prius esto ipse quod queris. si autem malus multa bona invenisti, quid tibi prodest quia peristi? V, 187. Bona habere vis, et bonus esse non vis: contraria est vita tua votis tuis. V, 521. Non vides te erubescere de bonis tuis, si domus tua plena est bonis, et te habet malum? V, 469. Bonorum tacita vox adversus eum qui ipsa sine Deo habet. V, 469. Bona omnia homo vult habere præter vitam et præter se ipsum. V, 141, 187, 469, 513, 630, 1362, 1482. Quid te offendisti? quid de te male meruisti? Inter bona tua non vis esse malum, nisi te solum. V, 1112, 1363. Bona obsunt, et mala prosunt, sicut fuerunt quibus dantur. III, 1801. Bonum est quidquid patitur bonus, nec tormentum est pœnæ, sed occasio coronæ. V, 1364.

Bona hujus vitæ, quænam sunt. VII, 641. Bona temporalia, sunt munera Dei. VII, 163, 165. Nonnisi a Deo expectanda. III, 568; IV, 316, 803, 1686. A solo Deo vero. VII, 139. Bona sunt ad necessitatis usum, non ad caritatis affectum: tanquam stabulum vultoris, non tanquam prædium possessoris. V, 954. Bona temporalia ipsa bona non sunt, nec dantur hominibus nisi ab illo qui habet omnium cœlestium et terrestrium potestatem. II, 996. Deus utilitati eorum consultit, quos orantes pro bonis temporalibus non audit. II, 345. Omnibus bona terrena petentibus Deus non dat, ut gratis eum colant. VII, 20. Bona non magnipendenda, quæ adipiscuntur et mali. V, 468; VII, 660. Impiis abundantia, quæ piis aliquando desunt. IV, 331, 1678. Bona tem-

poralia cur et malis dantur a Deo. V, 1418. Bona temporalia malis dantur, ut a bonis contemnantur et meliora quantur. V, 1418. Bona temporalia concupita inardescunt, adepta vilescent, amissa vaneant. V, 861. Nec cessant inflammare ventura, corrumpere venientia, torquere transuentia. V, 861. Bona temporalia prophetice gubernabant iusti ante Christum. II, 540. Bona hujus sæculi dantur et hominibus malis, ne magnipendantur a bonis. III, 1047.

Bona et mala bonis et malis communia. V, 230. Bona temporalia cur Deus dat et auferit bonis, dat et auferit pariter malis. IV, 803. Bona temporalia ne putentur mala, dantur et bonis, ne putentur magna et summa bona, dantur et malis. II, 996. Bona temporalia auferuntur et bonis, ut probentur, et malis ut crucientur. II, 996. Iustorum et injustorum discrimen in hujus vite bonis et malis. VI, 293. *Vide Mala.* Bonum cupidibile naturæ qui perversè amat, etiam si adijcitur, ipse sit in bono malus, et miser meliore privatus. VII, 356. Bonis temporalibus bonus non extollitur. VII, 20. Bona alia bonorum propria, alia communia malis. V, 409, 1417, 1460. Bona quæ reservantur iis propria. V, 150, 1187. Bona et mala hujus vite, non vero alterius, iustis et injustis communia, quare. VII, 20, 21, 48, 173, 681. Bona alia sunt, quæ dat Deus et inimicis suis, alia quæ non servat, nisi amicis suis. IV, 755, 803, 918, 1068, 1088.

Boni tanta vis est, ut bonum querant et mali. V, 145. Ubicumque peccas, quasi bonum quaris. IV, 1322. Hoc ipsum quod forte peccas, eligendi boni avilitate falleris, quod bonum consilium Dei non audis, quod contemnendum et quid eligendum sit. IV, 1322. Bona terrena desiderantur, sed ex confusione Babylonice. IV, 779. Bona transuentia et mortura non querunt qui Deum querunt. IV, 122. Bonorum inferiorum adeptio gaudium facit, sed iniquitas est desertio meliorum. VIII, 257, 262. Initium bonorum hujus vite sine providentia, et finis cum poenitentia. II, 938. In his fallax est suavitas et infructuosus labor, et perpetuus timor, et periculosa sublimitas. II, 938. Terrenum bonum vilescit ademptum, quanvis accenderit desideratum. IV, 1323. Deus jubet nos tolerare, non amare præsentia. IV, 251. Bonis temporalibus non gaudendum, quare. III, 817. Bona ideo nemini conferunt veram felicitatem, quia non extinguunt insatiabilem cupiditatem. IV, 1411. Bona terrena ad sinistram pertinent. VII, 502. Bona corporis, etiam si minuantur, bona iustaque vitam non minuunt. VII, 31. Bonorum temporalium iacturam non est cur timeant boni. IV, 804. In temporalium bonorum amissione, mali majore damno feriuntur. IV, 804. Amittendo bona temporalia agnoscimus utrum ea diligamus necne. III, 163. Stultum est filere in vauidate, et laborare ad acquirenda bona ieritura, sine ullo timore amittendi. III, 882.

Bona præsentia sunt contemnenda. V, 1597. Bona terrena contemnenda, mala autem non timenda exemplum docuit Christus. VI, 359. Bona temporalia noluit habere Christus, ut ostenderet contemnenda. IV, 230. Bona temporalia et a Deo petenda, et propter Deum contemnenda. VIII, 451, 452. Realitatem in bonis terrenis non ponunt nisi qui non pertinent ad regenerationem filiorum Dei. II, 860. Divitiæ quale bonum. V, 468, 1419.

Bonis temporalibus quomodo utendum. I, 1258; VII, 645. Bonum alienum est quod male possidetur, male autem possidet, qui male utitur. II, 665. Bonis etiam quibusdam scilicet utendum, ut non ea tamen diligamus. X, 517. Bonis qui non ad hoc utitur, propter quod instituta sunt, peccat, alias venia iter, alias damnabiliter. VI, 380. Bonis temporalibus bene utendum, ad obtinenda æterna. VII, 644, 642. Bona temporalia ad æternum bonum referenda. IV, 1404. Esto breve utens rebus inferioribus fructus bono superiore. V, 144. Malum est male uti bonis, et bonum bene uti malis. I, 630. Boni et mali usus quatuor differentie. X, 147. Bona quedam quorum usus potest esse malus, quedam quorum non potest. X, 169. Bona cui non sunt necessaria, si non eis utitur, melius facit. VI, 380. Bonorum terrenorum facilius abstinentia, quam usus temperatus. VI, 390. Nec quisquam eis bene utitur, nisi qui et non uti potest. VI, 390. Bona quæ a Deo acceptimus, ad hoc enuntianda sunt, ut abis presentia. IV, 653. Omnis terrena possessio et exercitatio humanitatis est, et supplicium cuiusdam. V, 527. Gravius esse sperari aculatibus, quam occidi, Nectarius arbitrator. II, 586. Jura civilia non faciunt ut homines bonis bene utentes sint, sed ut male utentes minus molesti sint. II, 608. Bonorum suorum distributores et relictos quam multi in catholica communione. VIII, 223. Non deerunt, nec desunt fideles, qui felicitate temporalis præcolant. II, 549.

Bona temporalia Judæis promissa quid figurabant. VIII, 163. Bona temporalia in Christo expectantur Judæi, et illos iis commulavit. II, 546. Bona veteris Testamenti Ecclesie deneganda fuerant, ut bona novi optare atque sperare jam disceret. II, 544. Ex bonis hujus mundi, conjicienda sunt ea quæ daturus est Deus in cælo. VII, 702. Boni dies quantum

falso putantur. V, 348. *Vide Dies.*

Bona quedam multa sunt in se, quæ tamen mali significationem habent in Scripturis. X, 834. Bona parva in comparatione majorum, contrariis nominibus appellantur. VIII, 533. Quare diabolus bonis spargat mala. V, 568. Per prudentiam boni malum scilicet, et per experientiam mali, bonum. III, 383. Soli Christo placuit bonum sine imperimento mali. III, 383.

Bonum syllabum. X, 832.

Bonus solus Deus a quo cætera bona. V, 119, 185, 539. Solus Deus summe bonus et quod de illo est. VIII, 202. Solus simpliciter et sine addito bonus. IV, 1740. Bonus singulariter Deus est, et homo a Deo bonus est, de suo vero malus. II, 638. Bonus unus Deus secundum rectum verumque discrimen. VI, 701. Quantum Deo proprium sit, quod bonus est. IV, 1496. Bonus quomodo solus Deus. X, 308, 309. Bonus seipso bono, non aliunde participato bono, solus Deus. IV, 1740. Boni per se et boni per participationem differentia. I, 1347. Bonus solus Deus, sed et secundum modulum proximum est et homo bonus. V, 119.

Boni sumus in quantum sumus. III, 52. Bonus nemo qui non fuerit malus. VII, 438. Homo ex se malus, Dei autem dono bonus. V, 1428. Bonus de malo non fit nisi a Deo. V, 409. Bonum facit de malo, qui semper est bonus. V, 409. Bonus nemo de suo, sed de illius qui nunquam est malus. V, 120. Deus bonus non tantum præscit, sed ipse facit. X, 958. Dei figmentum sumus non tantum ut homines sumus, sed etiam ut boni sumus. III, 383. A mortalitate et malitia quisque incipit, ut fiat bonus postea. IV, 754. Boni sunt tantum homines secundum quemdam modum. VI, 701. Creaturæ omnes testimonium dicunt bonitatis et magnitudinis Dei. IV, 1030. Boni vasa misericordiarum. III, 606. Bonos misericordia Dei amplectitur fovendos. VII, 20. Iis qui nihil malum se esse quam viros bonos, reliquam facilem esse doctrinam dixit Socrates. II, 1050.

Bonus vir non merito dicitur qui scit quod bonum est, sed qui diligit. VII, 541. Bonus est, qui quando potest mala facere, non facit. IV, 1190. Bonus ille dicitur, cujus prævalent bona. II, 658. Non te laudes et quando bonus es, non laudando te bonum, his malis: bonum tuum te fecerat humiliter, malum te facit superbia. IV, 193. Bonus non putet se solum bonum esse, neque malus neminem esse bonum. IV, 191. Bonum neminem esse dum quis putat, ipse illi nemo. V, 569. Si coeperis esse bonus, crede esse et alios. V, 1162. Boni hic latent, quia bonum eorum intus est et absconditum in corde. IV, 621. Bonus non est quisquam timore poenæ, sed amore justitiæ. II, 660. Bonum non facit terrena felicitas. V, 135. Bonus quantumcumque fueris, non eris sine aliquo malo. V, 119. Bonus nullus est alterius bono, nec malus alterius malo. V, 213.

Boni mixti cum malis in hoc sæculo. VII, 46. De bonorum et malorum permixtione. IV, 539, 540, 775, 1603, 1604. Bonus in commixtione malorum non timeat. IV, 191. Boni malorum contagione non polluuntur. IX, 78, 629. Etiam ex ipso Donatistarum judicio. IX, 629. Et docet ipsum Christi exemplum. IX, 77, 78. Boni estote inter malos, et eritis sine malis boni. V, 1162. Exemplum regis Josaphat a Donatistis allatum nihil favet illis. IX, 78. Bonum malus duobus modis non maculat. V, 359. Boni in malorum temporalium commixtione gemunt ob iniquitates. IX, 105. Boni a malis separantur non loco, sed animo. IV, 95. Notæ quibus boni a malis distinguantur. IV, 775, 1601. Boni et spirituales ex carnalium conversatione tolerando proficiunt. V, 48. Bonus aliquando erubescit inter malos esse bonus. IV, 1209. Boni mali nihil nocent. VI, 293. Bonus malus nil vere nocet, sed prodest. V, 202. Bonus quid agendum cum mali eos a pio proposito deterret. V, 546, 548, 586. Boni cum adhuc infirmi sunt, opus habent in quibusdam malorum commixtione. III, 1571. Boni mali necessarii. V, 1561.

Boni malis mixti sunt, non solum in sæculo, sed et in ipsa intus Ecclesia. IV, 192, 1275, 1693. Boni et mali sunt in Ecclesia. II, 952; V, 470, 540, 1164, 1167, 1171. Boni ab Ecclesia per seditiosos nonnumquam expelluntur. V, 832. Illorum tunc virtus est patientia. V, 832. Bonus quisque in Ecclesia, oleum sanctitatis est in torculari, vas in honorem in domo magna, aurum in fornace, granum in horreo. V, 120. Boni ne deserantur, mali potius tolerandi, quam boni deserendi, ut separantur mali. II, 417, 418. Boni imitandi, mali vero donec ultimo judicio discretio fiat, tolerandi. V, 52, 471. Bonorum a malis separatio usque ad adventum Christi differtur. II, 238.

Boni sæpe mala patiuntur in hoc sæculo tanquam mali sint. VII, 661. Bonorum miseria, et malorum felicitas temporalis, pluribus scandalis est. VII, 703. Boni jure cum malis temporaliter flagellantur aliquando. VII, 21. Cur boni hic exerceantur, et mali prospere agunt. IV, 470. Boni cur cum malis puniantur, et quantum inde proficiant. VI, 701. Bonos flagellum Dei credit ad patientiam. VII, 20.

Boni verissima atque certissima felicitate præpollent. VII, 71. Malis non revera bene est, nec bonis male. V, 319. Bonus ad tempus laborat, et malus ad tempus floret. IV, 1191. Bonus laborare hic, et malus florere cum videmus, tentatio periculosa est. IV, 190. De malitia mali flagellatur bonus, et de servo emendatur filius. IV, 1215. De malis hominibus quanta nobis præstat deus. IV, 1214. Boni quomodo videntur mundo. VII, 444. Bonus etiam si serviat, liber est. VII, 114. Boni an inter se pugnent, et quomodo. VII, 412. Justus quanto bonus est, tanto magis oneri est peccatori. IV, 364. Bonus facile inventurus est qui talis est. VI, 344, 347. *Vide mali*. Bonorum amanda societas, sed spes in ipsis non ponenda. VI, 344, 348. Nemo steriliter bonus. X, 749. Bonorum premium deus ipse erit. V, 1460. Bonus et malus aequali a quo Deum honorem habebimus, Joviniani blasphemia. X, 1418. Bonus proximis, qui sibi bonus. V, 213.

Boni vocantur speciosi corpore. VII, 469.

Boni similes auro, mali feno. IV, 1575. Boni montium nomine designati. IV, 340.

Borboretæ seu Gnostici hæretici. VIII, 26.

Bos Egyptiorum deus Apis. VII, 564.

Bos, id est Judæi, cognovit possessorem suum, et asinus, id est, Gentiles. IV, 1675. Boves triturantes qui sint. IV, 114. Boves intelliguntur, qui nobis Scripturas sanctas dispensaverunt. III, 1470. Bovem et asinum ad operandum jungere quid sit in novo Testamento. VIII, 258. Boves locutos quidam historici referunt. VII, 110.

Botrus, episcopus in Numidia, accusator Cæciliani. IX, 26.

Botrus et uva in spinis. V, 285, 475, 762. Botrus uvae Christus. IV, 109.

Brachium domini Christus. IV, 481, 804, 1255.

Breve est quicquid finem habet. IV, 727.

Breviatio gestorum collationis Carthaginiensis. II, 557.

Brixia. IX, 559.

Brutus. II, 820. Consanguineus Tarquinii. VII, 94. Propinquus Lucretiæ. VII, 52. Brutus unus ex duobus primis consilibus a populo creatis post expulsos reges. VII, 61. Brutus erga Collatinum injuria. VII, 94. Brutus Lucium Tarquinium Collatinum collegam suum urbe eiecit. VII, 94. Brutus filios occidit pro patria. VII, 162.

Bubona dea bouum curam gerens. VII, 140.

Buccella. quam multos Judas implet sanatus indigne accipientes buccellam. IV, 1854.

Buda, avictus juncus. II, 505. *Aot*.

Bulla. VII, 194.

Bulla apud Romanos insignia dignitatis. VII, 101.

Bulla. IX, 255. Bullensis Campus. II, 254.

Busti iv. VIII, 601; tyrannus. filius Neptuni ex matre Iphya. VII, 570. Diis suis suos hospites immolabat. VII, 570.

Bustaceni. IX, 234.

Byrrhus. V, 883, 1579.

Bysacium. IX, 450.

Bysaceni. IX, 505, 586.

Byzantium Maximianistarum schismate involutum. II, 355.

C.

Cabarsussitum concilium Donatistarum. II, 580; IX, 505. Fjus epistola contra Primum. IV, 376; IX, 807 *app. Fo* concilio Primum damnatus. II, 579.

Cacus semihomo, sic dictus propter insanabilem feritatem. VII, 658. Cacus semihomo. Figmentum poeticum. VII, 659.

Cadaver nisi caro exanimis non solet nuncupari. VII, 695. Cadaver a cadendo dicitur. VII, 675, 695. Quia discedente habitatore corpus cadit. V, 1154. Ca laveribus mortuorum peccata significantur in Lege. III, 592.

Cadere et descendere differunt. V, 1608. Cadere multi volunt cum David, et nolunt resurgere cum David. Non cadendi exemplum propositum est, sed si cecideris, resurgendi. IV, 586. Non sit delectatio minorum lapsus majorum; sed sit casus majorum tremor minorum. IV, 586. Non auditur sanus medici præceptum, ut non caderet; audit vel ægrotus, ut surgat. IV, 458, 951. Cæcis amando sacrum, ascendis amando Deum. IV, 546. Idoneus potuit esse homo ad casum suum, non est idoneus ad resurrectionem suam. IV, 1636.

Cades inter, rotatur, et mutata, et sanctitudo. III, 775.

Caducarii dicuntur, qui morbo comitiali laborant. I, 937.

Cæcilianus episcopus. II, 736; IV, 155; V, 1387. Propter ordinatum contra suam voluntatem Cæcilianum ecclesie Carthaginiensis episcopum, schisma fecerunt Donatistæ. VIII, 45. Cæcilianus episcopus an ordinatus fuerit a traditoribus, ignorat Augustinus. II, 794. Cæcilianum falso ac-

cusaverunt Donatistæ. II, 794. Fjus innocentiam sævis suspicionibus insectati sunt Donatistæ. IX, 86. Cæcilianus traditionis et purificationis accusatus. IX, 525. Calumniosis criminibus appetitus. VI, 201. Cæciliano peccatum in Spiritum sanctum obiectum injuste. IX, 554. Donatistarum testimonium contra ipsi sum pietas, veritas, caritas non permittit accipere. II, 794.

Cæcilianus ad hospitium collegarum, qui ab inimicis suis perversi erant, venire noluit. II, 165; IV, 573. In eum nihil mali probare potuerunt Donatistæ. II, 757. Eum tamen simul cum Felice ejus ordinatore damnandum putarunt Donatistæ. II, 160, 162; IV, 575. Cæcilianum a LXX ferme episcopis damnatum fuisse cum suis collegis et ordinatoribus Donatistæ dicebant. II, 160; IV, 585. Cæcilianus absens et innocens damnatus. V, 900. Inter eos qui cum damnarunt, multi traditores numerantur. II, 160. Ut referunt gesta concilii Cirtensis an. CCCV. II, 580. Majorinus damnari eum curavit absentem, et contra eum episcopos ordinatos est. II, 172. Non plus valere debet ejectionis Secundi Tigitiani adversus absentem Cæcilianum, etc., quam concilium Maximianensium adversus absentem Primum. II, 173; IX, 655, 654, 655. Cæcilianus eadem ratione excusatur a Catholicis qua Primum a Donatistis. IX, 585. Cæcilianus et ordinatorum ejus causam ad ecclesiam transuarianam deferre noluerunt Donatistæ. II, 165.

Cæcilianum Donatistæ accusarunt apud Constantinum. II, 502, 510, 528, 551, 581. Per Anulinum Proconsulem. II, 502. Concilium Romæ habetur ad discutendam Cæcilianus causam. II, 599. Presidente Melchiade. II, 599. Adversus Cæcilianum libellus Romæ Melchiadi et episcopis a Constantino missis datus. II, 160. Donatus Romæ cum Cæciliano causam dicens nihil probat. VI, 507. Cæcilianum apud Constantinum falso accusatus absolvitur. I, 645. Per sedem Apostolicam purgatur. IV, 582. Innocens pronuntiat, et in episcopatu confirmatur. II, 161, 166, 167, 599.

Cæcilianus causam in concilio Arelatensi Constantinus Imperator diligentius examinandam terminandam curavit. II, 161, 169, 198. Cæcilianus causam post episcopalia judicia ad Constantini Imperatoris judicium miserunt Donatistæ. II, 794. Cæcilianum in judicio Constantini Imp. damnatum fuisse Donatistæ mentiantur. II, 794, 580. Cæcilianus transmarino judicio Donatistas, apud eos quos ipsi petierant iudices, ter vicit. IV, 385; V, 900, 1395. Cæciliano qui communicant, inquirunt Donatistæ censent injuste. II, 412. Cæcilianum vel eos qui ei concorditer inhaerebant, fuisse zizaniam nunquam demonstrare potuerunt. IX, 91. Cæcilianus causa vixit demonstratur ipsis Donatistarum verbis. IX, 682. Cæcilianus causa, cause Ecclesie non prejudicat. IX, 667. Etiam si vera essent ejus crimina. IX, 855. Maxime si Maximianistarum non prejudicat Donatistis. IX, 667, 675. Cæcilianus non polluit transmarinos, si Maximianus consortis schismatis sui non polluerit. IX, 740. Cæcilianus non caput posteris aut radix. IX, 577, 855. Cæcilianus causa cum Primum causa confertur. IX, 705. Conferuntur inter se judicia quibus Cæcilianus et Primum damnati et absoluti sunt. IX, 582, 555. Cæcilianus causa obesse non potuit Ecclesie toto orbe diffusæ. IX, 634.

Cæcilianus causam ad causam Ecclesie non pertinere ut ostenderetur, egerunt Catholici in collatione. IX, 635. Cæcilianus causam, licet ad Ecclesie causam non pertinentem, defendendam suscepit episcopi catholici in collatione Carthaginiensi. II, 580. Ut calumnie Donatistarum manifestarentur. II, 580. Valentinianus, Gratianus, Theodosius et filii ejus, judicium Constantini in Cæcilianus causa firmissime custodierunt. II, 400. Cæcilianum ex his Donatistarum principis ad Ecclesiam pertinuisse probatur. II, 796. Gesta pertinentia ad causam Cæcilianus et Felicis, Augustinus recitavit Glorio et Eleusio. II, 160. Cæcilianum mortuum anathematizare paratus Augustinus, si crimina in eum obiecta probarentur. II, 794. Cæcilianus in unitate baptizatus, legitime baptisum conerebat. IX, 52. Cæcilianus nomen ad altare recitatur post ejus obitum. IX, 852. Cæcilianus ordinatio, depositio, accusatio, purgatio, etc. *V. Donatistæ*.

Cæcilianus magistratus Aputingianorum. II, 504, IX, 510, 780. Exlumvir. IX, 540, 579, 780.

Cæcilianus perlator epistolæ Innocentii ad Augustinum. II, 646. Cæcilianus unde in suspicionem venerit, quasi conscius cædis Marcellini. II, 647. Cæcilianum catechumenum permanere ægre fert Aug. II, 652.

Cæcilius filius Celeris proconsulis Africae. II, 225.

Cæcilius a Billa. IX, 202.

Cæcilius orationes. VIII, 76.

Cæcitas et infirmitas morbi nature. X, 295, 296. Cæcitas dicitur aliquando etiam si aliqua tantum obiecta non videantur. III, 559. Cæcitas omnium hominum a nativitate. V, 716. Cæcitas interiorum oculorum est non intelligere. IV, 1532. Cæcitas mentis est damnium intelligentie veritatis, cum quis datur in reprobum sensum. IV, 91. In eam quis-

quis datus fuerit, ab interiore dei luce seculatur, sed non penitus cum in hac vita est. IV, 91.

Cæcitas cordis quanta infelicitas. IV, 860. Cæcitas, prima peccatoris pœna. V, 664. Impiorum pœna. III, 865. Cæcitas cordis, cum peccatur, quia nescitur quid iustitia velit, non tantum peccatum est, sed et pœna peccati. X, 1559. Cæcitas cordis gravis pœna, et simul peccatum. X, 258, 1068. Cæcitas nientis ex iudicio Dei æquissimo, etsi occultissimo. VIII, 653. Cæcitates pœnales spargit Deus super illicitas cupiditates. I, 674. Cæcitas cordis causa peccati. X, 787. Cæcitas hominum de cæcitate gloriantium. I, 685. Cæcitate cordis carere non est in hominum potestate. X, 1830. Cæcitas in Iudeis grande incredulitatis malum, et grandis causa peccati. X, 787. Cæcitas Judæorum Christi adventu aucta est. V, 752. Occulta vindicta est. IV, 860.

Cæcitas corporalis Pauli vera pœna fuit. II, 803.

Cæcus corde est omnis iniquus et omnis impius. III, 1388. Cæci a prima ætate cum de luce coloribusque interrogantur, quid respondeant non inveniunt. II, 70.

Cæci nati illuminatio. V, 750. Cæci nati error putantis peccatores non exaudiri. V, 751. Cæcus illuminatus Mediolani ad corpora martyrum. I, 604; VII, 761. Cæcorum duorum curatio quid significat. V, 544.

Cælestius Pelagii discipulus. I, 614. A quo Cælestiani. VIII, 32, 47. Vir acerrimi ingenii. X, 574. Falsæ doctrinæ vento inflatus. X, 588. Cælestius et Pelagius adversus Dei gratiam disputant. II, 865. Cælestius gratiam non ponit præter naturæ arbitrium voluntatis nisi in lege et doctrina. X, 575. Testimonia Scripturæ, quæ a Catholicis contra possibilitatem et arbitrii libertatem obijciuntur, a iis testimoniis conatur eludere. X, 504. Cælestius ad honorem presbyterii subrepre cooperat, sed ad iudicium episcopale perductus est. II, 685. Cælestius ad presbyterium pervenit in Asia. II, 760, 764. Cælestium cum Pelagio erroris argunt Heros et Lazarus. II, 759, 764. Cælestii capitalia capitula de gratia a Palæstiniis iudicibus damnata. X, 537, 558. Cælestii sententias Pelagio obiectas quatenus approbaverunt Palæstini episcopi. X, 537. Orosius concilio Carthaginiensi litteras Herotis et Lazari contra Cælestium dedit. II, 759. Cælestius et Pelagium a iathemari oportere, nisi errores suos anathemaverint, concilium censuit. II, 760. Cælestius Carthagine damnatus. X, 589, 585. Et excommunicatus. I, 614. Errorem de peccato originali in iudicio Carthaginiensi damnare recusat. X, 586. Parvulorum redemptionem per baptismum fieri confessus est tandem Cælestius. II, 685, 764. Pars actorum Carthaginiensis iudicii contra Cælestium. X, 586. Cælestius consentire se litteris Innocentii Papæ fallaciter proficitur. X, 574, 575. Libellum fidei Zosimi Papæ offert. X, 586, 574. Quo sensu catholicus libellus dictus est. X, 586, 574.

Cælestio jam sua professione quasi correcto sedes Apostolica benignissima lenitate pepercerat. X, 576. Quidquid cum Cælestio lenius actum est, correctionis fuit clementissimæ suasio, non approbatio exitiosissimæ pravitatis. X, 574. Litteræ concilii Africani ad Zosimum, quibus doli et fraudis Cælestii deteguntur. X, 574. Cælestius se purgare molens, ad consentiendum Apostolicæ sedis litteris obstructus a Zosimo. X, 574, 575. Cælestius subdicit se examini sedis Apostolicæ. X, 574, 575. Cælestii libellus Romæ gestis allegatus. X, 588. Cælestius a Zosimo damnatus. X, 589. Simul et Pelagius. X, 574. Gesta in causa Cælestii apud Zosimum. X, 575. Clerici Romani in damnatione posteriore Cælestii et Pelagii sub Zosimo nihil aliud senserunt, quam in priore sub Innocentio. X, 575, 576.

Cælestius Constantinopoli damnatus. X, 703. Cælestius et Pelagius damnati a conciliis episcopalibus, ab Innocentio et Zosimo. II, 865. Cælestium et Pelagium in Ecclesia sanari malunt Patres Milevitani, quam desperata salute ab Ecclesia reseccari. II, 704, 775. Exempla sententiæ in Pelagium et Cælestium litæ a Conciliis, ab Innocentio, et a Zosimo, Augustinus mittit ad Optatum. II, 865. Cælestius catholica communione privatus. II, 894. Qui doctrinam ejus defendunt. II, 785. damnationi Cælestii et Pelagii qui subscribere neglexerint episcopi, episcopatus amissione multati, interdicta, in perpetuum civitatibus expulsi, communione privantur. II, 927. Præscripte in Pelagianos pœnæ adduntur, qui Cælestium et Pelagium propellere aut prodece distulerint. II, 927. In Cælestium et Pelagium nona Imperatorum sanctio. II, 927. Ut Pelagius et Cælestius urbe Roma pellerentur constitutum est. II, 927. Cælestium apud Hilarium (in Sicilia) dogmatizare suspicatur Augustinus. II, 683.

Cælestii definitiones. X, 292, 205. Has refellit Augustinus. X, 292, 295. Cælestii dogmata Pelagio obiecta tanquam ejus magistro, sed aliter ab illo intellecta. X, 537. Et ab ipso reprobatæ. X, 534, 544. Cælestius Pelagio audaci. X, 588. Cælestius apertior et pertinacior hæreticus, Pelagius

occultior et mendacior. X, 391.

Cælestiana hæresis ab Augustino et Atypio jugulata. II, 928.

Cælestiani hæretici. V, 980. Dicti sunt Pelagiani. II, 685. Not. a. Cælestiani et Pelagiani odio habebant Hieronymum, quare. II, 928.

Cælestius diaconus. II, 868. In sede Romana sine ulla plebis discussione constitutus. II, 953.

Cælestius ad quem Libri contra Vanicharos mittuntur. II, 85. Cælestius Augustini amicus. II, 85. Cælestius Augustini presbyter. II, 429.

Cælestis dea apud Aros et Carthaginienses maximo in honore habita. IV, 752, 1270; V, 624; VII, 73. Not. a. sacra dea Cælestis turpia. VII, 73.

Cælibi sanctæ vitæ conculcitus est omnis illicitus, cui conjugalis nec est licitus. X, 1590. Calibatium servans Daniel, figura servorum Dei. IV, 1751.

Cæli, Samen appellantur apud Punicos. III, 797.

Cælum patrem Saturni, fubulatur. VII, 203. Cælum esse Jovem innumerabiliter affirmat. VII, 210.

Cæli locum igni tribuit Plato. VII, 256. Cælus trecentos sexaginta quinque esse dicebat Basilides. VIII, 26. Alii septem, alii octo, alii novem vel etiam decem perhibent cælus. III, 478. Primum, secundum, et tertium cælum corporale, spiritale, et intellectuale significat. III, 485. Tertii cæli occasione, corporalis et animalis et spiritualis hominis differentias quidam accipi volunt. III, 484. Cælestia spatia quam sint terrestribus latiora, obscurum. V, 1262. Cælesti corpore nihil in corporibus melius. III, 232. Cæli porta quomodo vocetur aliquis locus. III, 570. Cælus stare non putandum ob firmamenti nomen. III, 272. Quæstiones varie de motu cæli. III, 271. De figura ejus. III, 270. In cælo æthereo pacata sunt atque firmata omnia, in terra illud omnia mutabilia sunt et dissolubilia. III, 252. Turbulentæ qualitates hujus cæli inferioris non casibus voluntur. III, 556. Cælum interitus terræ nomine deputatur. III, 556. Cæli s aerios diluvio perisse quomodo intelligendum. III, 279. An perituri sunt cæli in conflagratione novissimi iudicii. VII, 697. Cæli quinam igne perituri sint, disceptatur inter doctos. IV, 1513. Quomodo cælum fiet novum post iudicium. VII, 682, 684.

Cælum cæli est cælum quod non corninus. I, 825, 850. Cæli cælorum, cæli superiores; cæli inferiores, spatia aeris. IV, 1315. Cæli superiores quomodo sint super invicem, vel quot sint, vel quibus modis distincti, quibus incolis impleti, qua dispositione regantur, multum est ad nos invenire, satagimus tamen illuc pervenire, ubi est patria nostra. IV, 288.

Cæli et terræ nomine intelligitur materia informis initio creata. III, 178, 225, 257, 272, 526. Machina ætherea. III, 255. Universa creatura. I, 815; III, 197, 199, 225, 248, 321, 322, 354, 750. Mundus. I, 1517. Angeli. I, 850, 853. Cæli nomine intelligitur spiritalis creatura. III, 252, 258. Spirituales et carnales in Ecclesia. I, 850; III, 264; V, 580, 588.

Cælum undique terram protegens, misericordia divinæ figura est. IV, 1531. Cæli nomine significatur Scriptura sacra. IV, 1541, 1909. Cæli sunt libri utriusque Testamenti. IV, 112. sunt Apostoli. IV, 157, 1475. Unde cæli, homines infirmi. IV, 1950. Cæli Apostoli misericordiam Domini ubique compluerunt. IV, 288. Cæli sunt Evangelistæ. IV, 154, 170. Cæli animæ sanctæ. III, 1256. Cæli sunt sancti. IV, 137, 159; V, 891. Ut pote a terra suspensi, Deum portantes, præceptis tonantes, sapientia coruscantes. IV, 159. Sancti et justii recte cælum appellantur. VII, 698. Cælo justus, terra peccator significatur. IV, 156, 275, 276. Cælum, sancti; terra, terreni. V, 570. Cælum quilibet fidelium esse potest. IV, 1245. Cæli fundamenta dicuntur ii, quibus regnum cælorum superædificatur in sanctis et fidelibus. IV, 1049. Quomodo allegorice intelligendum sit cælum sicut pellis extentum, dixit Aug. lib. 15. Conf. c. 15. III, 271. Cælum æthereum spiritales significat. IV, 1748. Cælum Ecclesia, ipsa terra inimici Ecclesiæ. V, 580, 588, 594. Cælum et terra quomodo in oratione Dominica accipiuntur. X, 997. Cælum et terra in dominica preceatione, quasi vir et femina convenienter intelligitur. III, 1279. Cælum mens, terra caro. V, 580, 588, 594, 401. Cæli ad serenam intelligentiam veritatis significandum pertinent. III, 264. Per cæli superiora, caritas intelligenda. IV, 1512.

Cælorum regnum variis nominibus exprimitur. III, 1255. Etiam in veteri Testamento promissum est. II, 768. Toto desiderio tendendum in cælum. V, 952. Fide regnum cælorum. Cælum nulli clausum, nisi ei qui se excluderit. V, 1450. Homines a patria cælesti repercutiuntur pravorum morum flabibus. III, 25. Cælum qui vult ascendere, Christo uniatur. IV, 1650. Ascendere vis? ascendentem tene; membrum ipsius esto qui solus ascendit. V, 570. Christus de forma servi stavit viam, de forma Dei condidit patriam. V, 571, 575. Cælum ascenderunt Apostoli. V, 570. Nos

fide, spe et caritate cum capite nostro sursum in caelo; quia et ipsum divinitate, bonitate, unitate, nobiscum est in terra. IV, 203. Caelorum regnum renale Deus proposuit. IV, 1211. Emitur tanti, quantum quisque habere potuerit. IV, 1470; V, 707. Caelum indocti rapunt. I, 737. Caelum latro prius intravit, Stej haucus violenter invasit. V, 1423. Caeli, ubi nulla miseria, non indigent misericordia, indigent tamen Domino. IV, 287. In patria nullus erit orandi locus, sed tantum laudandi. V, 868. In futuro saeculo bene qui erunt, peccare non poterunt. X, 1235.

Caelus patriae o us. V, 613. In caeli patria vespere, mane et meridie reperitur, non nox. III, 316.

Caelicolarum major novi baptismi institutor. II, 180.

Caerimoniari. V, 1412.

C. *Caesaris* bellum adversus Pompeium. VII, 109. Caesar victor Pompeii clementer exercuit victoriam civilem. VII, 103. Caesar in domo sua victoria Mariana trucidatus. VII, 107. Tamquam appellitor regni in ipsa curia trucidatus. VII, 109. Caesar Aug. libertatem jam quidem languidam, omni modo extorsit Romanis. VII, 103. Remp. veluti instauravit ac renovavit. VII, 103. Caesar nihil oblivisci solitus nisi injurias. II, 328. Caesaris clementia. III, 328. Caesar ad Deos immortales sublatus a Romanis. III, 1057. Caesaris laudem in qua re salustius posuit. VII, 133.

Caesares appellati sunt qui Caesari Aug. successerunt. VII, 577.

Caesaris vicus. IX, 216.

Caesura Ca. p. adociae. V, 1443.

Caesarea urbs Mauritaniae. II, 837. Caesariensis provincia. IX, 393.

Cain possessio interpretatur. VII, 460, 461. Qua ratione potuerit Cain civitatem aedificare, cum tres aut quatuor tantum homines fuerint. III, 348; VII, 443. Quantum interfuerit temporis inter parentes primos factos et Cain scrij terra non expressit. III, 398. Cain et Romulus qui differunt. VII, 441. Cain reprobus cur prius natus Abele electo. VII, 437, 438. Cain invidia sua Deo odibilis. VII, 444. Ex invidentia diabolica fratrem occidit. VII, 441. Et ex odio. III, 2013. Cain culpa videtur iugens et levis poena, sed hominum iudicis hoc videtur. X, 1556. Cain corj oralem mortem magis timet quam scrijritalem. VIII, 260. Vita carnifice punitus est. IX, 34, 319. An maledictio, qua Cain sterilitate terrae punitus est, sit contraria Evangelio. VIII, 134.

Cain filiae, filiae hominum dicitur VII, 469. Cain posterij cur non recenseatur in historia sacra. VII, 456. Cain successio in octo ab Adam generationes clauditur. VII, 463. Undenario numero finitur. VII, 463. Cur filiae inter posteros Cain recenseantur, et non inter posteros Seth. VII, 460. Cain ex Eva matre genuisse cur putatum a quibusdam fuerit. X, 208. Cain sacrificium, veteris Testamenti terrenas oes exprimit. VIII, 238. Cain, filius diaboli. III, 2013. Cain est primus civis civitatis terranae. VII, 437, 441. A Cain coepit civitas Bahyonia. IV, 735, 773. Cain accepto signo a Deo, ne occidatur, typus Iudaeorum. IV, 442, 708, 997. Cain Iudae et Iudaeorum figura. VI, 688; VII, 445; VIII, 238, 239, 260. Et perssequentium justos. VII, 436.

Calani haereticij unde sic appellati. VIII, 28, 29. Eorum dogmata. VIII, 28, 29.

Calphas et Annas ambo Pontifices, alternos annos agere solebant. III, 1933.

Caius Caesar. Vide C. Caesar.

Caius Servilius praetor. VII, 106.

Calama urbs. VII, 433, 766. Calamense opidum. IX, 337, 383, 323, 324. Memoria sancti Stej bani Calamam advecta a Possidio ejs iscopo. VII, 766. Miracula quae Calamae facta sunt in memoria sancti Stej bahani a Possidio episcopo illuc advecta. VII, 766, 768. Calamensis colonia. II, 313. Ejus vis et injuria erga catholicos et Ecclesiam. II, 316. Illic cum esset Augustinus, qui se gessit. II, 317.

Calamitatum omnium causa, peccatum. V, 1131. Calamitates publice divinae providentiae tribuendae. VII, 13. Calamitatis tempore multitudo objurganda. IX, 93. Impij in calamitatibus positi se justificant, et Deum accusant. IV, 1637.

Calamus scrij turas significat. IV, 856.

Calcaenum diabolus quomodo observat. IV, 848.

Calculonum et librariorum professio velut quaedam Grammaticae infantia. I, 1012.

Caldonius episcopus. IX, 192.

Calibius junior curator Aptungitanae civitatis. IX, 540.

Caliginem patitur quam non sentiebat, qui incipit velle capere veritatem. IV, 1933.

Calligonus eunuchus ob meretricem attentatam gladio percussus. X, 843.

Caliphonis philosophi mens de virtute et vitio. X, 1083, 1084.

beret medicus, tangere tineret aegrotus. V, 1433. Calix Dominicus aquam vino mixtam debet habere. III, 111. Aug. loqueus de calice aquae frigidae, quem Deus dari iubet, frigida hominum pectora inflammavit. III, 106. Calix in manu Domini vini meri plenus mixto quid? IV, 934. Quare peccatorum poena a peccatorum calix. IV, 157.

Caloris sedes in jecore. III, 362.

Calphurnius Lanarius vocatur Rufinus. II, 258.

Calvariae locus quid significat. V, 1083.

Calvities Elisae a pueris irrita quid significat? IV, 1026, 1069.

Calviniensis fundus. IX, 321.

Calumnia non est nisi quando falsi criminis objectione proximo laeditur. III, 707. Calumniae siue rixa refellendae. V, 1379. Calumniae qualiter ferendae. IX, 331, 332. Calumniae infidelium, haereticorum, schismaticorum, demonum vincuntur, cum Christus crucifixus attenditur. IV, 1578. Calumniam perperso Dei adiutorium cur differatur. V, 1310. Nec malam conscientiam sanat laudantis praeconium, nec bonam vulnerat conviciantis opprobrium. IX, 332. Calumnia quod crimen falsum est, eum non facit hominem, nisi apud iudicem hominem: ubi autem Deus iudex est, nullus falso crimine laeditur, quia non cui obicitur, sed obijcendi potius impatur. IV, 1582. Calumnia Gentium et Iudaeorum in Christiano maxima est, quod ab impiis mortuum calumniatur soli. IV, 1578. Qui nodosas calumniae facere quaerunt, prius impliantur, quam quos implicare contendunt. IV, 634. Calumnia graeca. I, 948.

Calumniatores verba omnia aucupantur. IV, 634. Calumniator, diabolus. IV, 903.

Calx miraculum. VII, 713. Calx cur viva dicitur. VII, 713. Calx oleo perfusa non terrescit. VII, 713, 719.

Canena dea canere docet. VII, 122.

Canillam Diana doluit. VII, 86.

M. Canillus quam ingratus sensit Romam, de qua optime meritus erat. VII, 62. homan quam senserat ingratus, a Gallis tamen iterum liberavit. VII, 117.

Caninus diem iudicii significat. IV, 1362. Caninus, lingua adulatoris. IV, 809.

Campestria quid sent et unde dicta. VII, 426; X, 467. Campestrati quinaam dicantur. VII, 426; X, 303.

Cancellos vel cancellum. VIII, 554. Intra cancellos collocari, honoris nota. II, 132.

Cancer nulli s medicamentis sanabilis. VII, 763. Canceri curatio miraculosa. VII, 763.

Caudelabrum quid sit. V, 1479.

Candidianus presbyter. VI, 610.

Candidus episcopus. II, 739, 780.

Candidus villa-regiensis ex Douatista episcopo apud Catholicos episcopus. IX, 473.

Candorius episcopus. II, 739, 780.

Canes non semper in malo accipiendi sunt. II, 634. Canes Christi vigilat et latrant, et pro domo et pro Domino, et pro grege et pro pastore. II, 634. Canes, qui non pro veritate sed pro consuetudine latrant. IV, 175. Canis pro extremo vel hominum vel pecorum. III, 507. Et pro hoc quod est contempnibile. III, 803. Canes, haereticij. IV, 1923. Canibus comparati maledicti. II, 271. Canis dominum suum jam suis hominibus oblitum recognoscens. I, 1087.

Canere in jubilatione, est intelligere verbis explicari non posse quod canitur corde. IV, 283. Hoc est bene canere Deo, cantare in jubilatione. IV, 283. Vide, Cantare.

Canuae urbs seu vicus Apuliae. VII, 100. *not. b.* Canense praedium quam cruentum, et Romanis infaustum. VII, 100.

Canon ecclesiasticus. IX, 489. Canon librorum veteris et novi Testamenti. III, 41.

Cantare et psallere quo differat? IV, 814, 1175, 1390. Curandum ut intelligamus quae cantamus. IV, 157. Cantare scienter naturae hominis divina voluntate concessum est. IV, 157. Nemo Deo cantat digna, nisi qui ab illo acceperit, quod cantare possit. IV, 323. Qui desiderat, etsi lingua taceat, cantat corde. IV, 1101. Cantantes Deo, timeamus ne non bene cantemus. IV, 283. Cantandum Deo et oribus et moribus. V, 211. Cantandum corde, non carne. IV, 774. Cantandum ore et corde. V, 1024. Cantamus voce, ut nos excitemus; corde cantamus, ut Deo placeamus. IV, 1917. Cantatio laborum tuorum exigitur de corde tuo. IV, 563. Caritate cantatur canticum novum. V, 207. Caritatem qui non habet, potest psalterium potest, cantare non potest. IV, 1866. Cantare amantium negotium. V, 207. Cantor amantis est, vox huius cantoris, fervor sanctorum desiderii. V, 1472. Non valde attendas ad vocem cantantis, sed ad mores operantis. IV, 1950. Cantat deo, qui vivit deo; psallit homini eus, qui operatur in gloriam ejus. IV, 814. Non poteris probare, quam vera cantelis, nisi ceperis facere quod cantatis. IV, 1604. Cantantes in decacordo quinaam sint. V, 81. Cantatio ipsa confessio est, confessio peccatorum tuorum, et virtutis Dei. IV, 808.

Canticum et psalmus quid differant? IV, 78, 813. Canticum vetus et novum. V, 81. Canticum novum. VI, 678. Canticum novum cantare. V, 209, 890. Canticum vetus cantat cupiditas carnis; novum cantat caritas dei. IV, 1227. Canticum novum nihil aliud est quam laus dei. II, 537. Est in sa dilectio. IV, 1227. Canticum novum gratiae est, hominis novi, et Testamenti novi. IV, 265, 1866, 1949. Canticum Jerusalem, lingua nostra; canticum dilectionis huius saeculi, lingua barbari est, lingua aliena quam in captivitate didicimus. IV, 1771. Canticum novum, canticum pacis, canticum caritatis. IV, 1949. Canticum dei, est gaudium sanctum. IV, 1917. Cantica divina, deliciae spiritus nostri. IV, 1884. Canticum novum, mandatum novum. V, 1471. Canticum nostrum cui moribus tanquam saltatione oportet consouare. V, 1416. Canticum cum cithara significat sermonem cum opere bono conjunctum. IV, 1174. Canticum quod nemo cantat praeter virgines. VI, 410. Canticum novum ad novum hominem pertinet, vetus ad veterem. IV, 453, 807. Canticum nullum aliud docet nos deus, nisi fidei, spei et caritatis. IV, 1171. In cantico passionis Christus quasi praecoror, martyres vero quasi succutores. IV, 1109. Canticum divitum et pauperum de canticis sion quale? IV, 1768.

Canticum Moysis exponitur. V, 1654. Cantica graduum sunt quindecim, quia totidem fuerunt templi gradus. IV, 1960. Canticum graduum mystice quid. IV, 1596, 1659, 1667. Cantica canticorum, sancta cantica anatoria, etc. V, 289. Aenigmata. V, 289. Canticum canticorum amores sanctos Christi et Ecclesiae commendat. III, 923. Difficillimum est ad intelligendum. III, 923. Ostendit quantum appetenda, quantique pendenda divina caritas. III, 923. Narratio in cantico canticum novum genere locutionis figuratarum rerum est. III, 372. Canticum amatorum Manichaeorum. VIII, 507.

Cantus est sonus speciosus. I, 845. Eius melodiae utilitas magna. I, 800. Utiles est ad movendum pie animum. II, 221. Cantus psalmorum in Ecclesia. IV, 137. Cantus ecclesiasticus instituitur Mediolani a sancto Ambrosio. I, 768. Eo mirum in modum afficitur Augustinus. I, 768. Delectatio carnis etiam in divino cantu cavenda. I, 799. Peccator cum cantu amplius delectat quam res. I, 799. Cantus gravitate furentium adolescentium petulantia sopita. X, 797.

Cantionum vanarum periculosus delectatio. V, 79. Ad cantiones vanas, quam ad salutaria monita audienda, major hominum propensio. V, 79. Cantica profana et saltationes pulsa de ecclesia ubi sepultus est cyprianus. V, 1415. Cantantes turpia reprehenduntur. IV, 157. Cantat in se in nobis cuius gratia cantamus. II, 558. Cantandi in ecclesia tempus, utilitas, sanctitas. II, 221. Cantant Donatistae psalmos humano ingenio compositos, miscentque ebrietates. II, 120, 220.

Caparnaim caput civitatum Galilaeae. III, 1106. Capilli cum secantur non sentimus, quare. II, 1171. Capillos nudare feminas nec maritatus decet. II, 1060. Capilli temporalium rerum superflua significat. IV, 603. Inde tergendis pedes Domini. IV, 603, 1820.

Capitolium rex Tarquinius fabricavit. VII, 87. Capitolium Jovi dicatum tuit. VII, 119. Capitolium Jovi cedere noluerunt, Mars, Terminus, et Juventas. VII, 150. Capitolii incendium. VII, 72. Capitolio pepercerunt Galli, non vero syllae. VII, 109.

Capitolinus lae is, Jovis simulacrum in Capitolio lapideum. VII, 77. Not. c. Capitolinus collis, anseris vigilantia servatus. VII, 70, 81.

Capraria insula. II, 189. Caprae nomine Ecclesia de Gentibus significatur. IV, 1562. **Capses**. IX, 255.

Captivitas justorum, religioni Christianae probro esse non debet. VII, 50. Captivitate religionis causa sponte tolerandam etiam pagani noverunt. VII, 28. Sunt in scripturis sanctis, captivitate religionis causa, magna solatio. VII, 28. Captivitas ad probationem vel emendationem a deo permittitur. VII, 57. Captivitas Marci Attilii Reguli. VII, 28. Captivitas feminarum castarum et sanctarum multum dolenda: qui eas non deserat deus. II, 426.

Captivitas nostra prima. IV, 891. Totus mundus sub captivitate. V, 179. Captivitas nostra demonstratur. IV, 1763. Captivitas nostra in quo consistat. IV, 1765. Captivitas est peregrinatio nostra. IV, 1917. Totum mundum velut massam infidelium diabolus possideat. V, 890. Captivitas hominis ex peccato. V, 188. Captivitas hominis injusta non est, qui deseruit Imperatorem Deum, et divertit ad desertorem diabolum. IV, 990. Captivitas de qua per Christum liberamur. V, 179. Captivitas nostrae instrumenta redemptor noster sanguine suo delevit. V, 890. Captivi facti sumus, quia venundati sumus sub peccato: vendere nos potuimus, redimere non possumus; vendidimus nos consensione peccati, redimimur in fide justitiae, dato pro nobis sanguine innocenti. IV, 1231, 1638. Confitere te esse in captivitate, ut dignus sis liberari. IV, 1071. Captivatores nostri diabo-

lus et angeli ejus. IV, 1763.

Captivitas Judaeorum figura est captivitatis nostrae. IV, 772, 876, 1638, 1765. Captivitas felix per quam homines ad bonum capiuntur. IV, 850. Captivare captivitatem quid. IV, 850.

Caput circuitus impiorum superbia. IV, 1810. Caput erigere, levitatis et superbiae signum. IV, 401. Capita draconum qui sint. IV, 937. Caput vituli quem Moyses misit in ignem, corpus erat impiorum. IV, 758. Caput insultantium Christo quare nutabat. IV, 1559. Capita inimicorum suorum Christus quomodo conquassabit? IV, 851. Caput operiebant Africani in luctu, Judaei nudabant. III, 690.

Caput omnium justorum et Angelorum Christus. IV, 585. Caput honorum Christus, caput malorum diabolus. IV, 1807. Caput nostrum quomodo Christus, et corpus Ecclesiae. IV, 1805. Caput dii non potest, ubi corpus nullum est, cui sit caput. IV, 1805. Capitis excellentia ad caetera membra. IV, 217. Caput connexion caritatis adhaeret corpori suo. IV, 251. Caput ubi est, ibi caetera esse membra proverbium est. IV, 225. Caput et corpus quomodo unum sunt. IV, 251. In capite membrorum vox agnoscenda. IV, 1295.

Carbo Cneus Papyrius Marianus partes sequitur, a syllae victus, a Pompeio interfectus. VII, 69. Not. d. Carbonis Cnei Papyrii crudelitas. VII, 107. Carbores multi fuere ex gente Papyria. VII, 69. Not. d.

Carbores sunt incorruptibiles. VII, 713, 719. Ideo limitibus substernuntur. VII, 719. Carbores ignis congerere super caput alterius quid sit. III, 75. Carbores ignis a quod A. ost. Rom. 12. non indignationem Dei, sed ignem impenitentiae significant. IV, 1018. Carbores dicuntur, qui se convertunt ad dominum, quia de mortuis reviviscunt. IV, 1601.

Carbunculus lucet in tenebris. III, 47.

Carcedonius. II, 250, 251, 252.

Carcerem merita faciunt. IV, 1842. Unum habitaculum alteri facit domum libertas, alteri carcerem servitus. IV, 1842. Carcer latus est homini gaudenti, et pratum tristi angustum est. IV, 1844. Carcer mundus iste. IV, 1845. Carcer, corpus dicitur a quibusdam. IV, 1845. Et caro propter corruptelam. IV, 1845.

Carchabia. IX, 507, 528, 530.

Cardea, dea praefecta cardini ostii. VII, 110.

Cardines astrologici. VII, 145.

Carere. Non est in creando difficultas, nisi cum est in habendo cuilibet. III, 76.

Caritas quid sit. V, 143; VI, 23. Caritas virtus est, qua id quod diligendum est, diligitur. II, 759. Caritatem donum Dei esse negant Pelagiani. X, 1292. Caritatem inter gratiae adiutoria nominare cur noluit Pelagiani. X, 1296. Pelagianorum tenebrae, cum scientiam Legis ex deo, caritatem vero ex nobis esse volunt. X, 905. Fosse habere fidei vel caritatem, naturae est hominum; habere autem, gratiae fidelium. X, 968. Caritas non ex libero arbitrio, sed ex dono dei. X, 502, 503. Caritas non per vires nostras, id est humanas, diffunditur in cordibus nostris. II, 990.

Caritas est donum Dei. II, 576, 593; V, 210, 577, 620, 715, 793, 1223, 1241, 1462; X, 257, 240, 290, 904, 905. Caritas donum majus gratiae. X, 905. Caritate nullum Dei donum excellentius. VIII, 864, 865. Caritate minus est quidquid tibi deus dederit. V, 793. Caritas qua praeccepta implentur, non ex nobis est, sed ex deo. X, 905. Caritas tota ex deo. X, 586. Caritas et scientia ex deo. X, 905. Si scientia Legis ex deo, multo magis caritas. X, 1112. Caritas et vita aeterna munus hereditatis filiorum promissionis. III, 506. Caritatem a nobis habere non possumus, sed a deo per spiritum sanctum. X, 1103. Caritas donum est spiritus. III, 2067. Caritas cordis est dilatatio a spiritu sancto. V, 925. Effectus est praesentiae spiritus sancti. V, 1675. Caritas verius arra, quam ignis dicitur. V, 150. Caritas ut ab illo detur, a quo junetur, orandum. II, 595, 1016. Caritas fide impetratur. II, 818. Caritas in quantum adest, exerceatur bene vivendo; in quantum autem minus est, impetretur petendo. V, 1016.

Caritas nequit esse sine fide. V, 564. Ubi dilectio est, ibi necessario fides et spes. III, 1846. Caritas languescit fide titubante. III, 33. Caritas de corde puro, et de conscientia bona, et fide non ficta quid sit. III, 56. Sine fide, spe et caritate anima nulla sanatur, ut possit deum videre. I, 876. Post hanc vitam sola caritas. I, 876. Caritas sola semper manet. V, 867. Amor, dilectio. Caritas nullo modo recta esse potest, si ea quae diliguntur, non vera, sed falsa sunt. III, 119. Caritatis via nihil excelsius, et non in illa ambulat, nisi humiles. IV, 1857.

Caritas ab Apostolo commendata. X, 902. Caritas commendatur. III, 1461, 2053; IV, 1949. Caritas quantum bonum. V, 764; maximum omnium bonorum. II, 811. Caritatis laus. II, 834; V, 1553, 1554. Caritas est deus ipse. II, 818. Usque adeo caritas est donum dei, ut deus

voetur. V, 852. In caritate tria quædam, velût vestigium Trinitatis. VIII, 837, 838, 960. Tria hæc considerantur. VIII, 961, 963. Per Mediatorem Deo reconciliati, hæcæamus uni, fruamur uno, permaneamus uno. VIII, 895, 896.

Caritas est magna et vera virtus. II, 737; V, 1307. Virtus animæ. IV, 1333. Virtus civitatis Dei. IV, 341. Caritas vera Christianorum, quæ. IV, 1816. Caritas major est fide et sic, quia adveniente objecto hæc cessant, illa vero crecit. IV, 1171. Caritas in omnibus et super omnia habenda. I, 1340. quorumcumque in cordibus diffunditur. X, 207. Caritas nova et æterna. IV, 1949. Caritas gratia est novi Testamenti. III, 755. Caritas vita cordis est. II, 364. Caritas, magna via est, magnum miraculum habet. IV, 1857. Mandatum est novum. V, 1236. Præceptum breve et apertum. VI, 669. Verbum consummatum et brevium. II, 834; VI, 670. Caritas finis omnis præcepti. VI, 288. Præcepti finis, non quo consumuntur, sed quo perficiuntur præcepta. IV, 261.

Caritas supereminetissimum locum in scripturis obtinet. IV, 1252. Ad caritatem pertinent quæ scripsit Moyses. I, 840. contentus utriusque Testamenti de præceptis caritatis. I, 1316, 1317. *Fide* Amor Dei et proximi. Caritas est latitudo mandati. III, 2058. In caritate latitudo est, in odio angustia. IV, 1736. caritatis latitudo, longitudo, subtilitas, et profundum. II, 364, 363, 611. In cruce Christi figuratur. II, 363, 612. Qui cognovit quæ sit latitudo et longitudo et altitudo et profundum, et supereminentem scientiæ caritatem Christi, vidit et christum; vidit et patrem, ex Ambr. II, 604. Caritas latitudinem facit, unde Deus in nobis deambulat. V, 889. Caritatis præceptum continet physicam, logicam, ethicam, et rei publicæ salutem. II, 524.

Caritatis duo præcepta semper cogitanda, semper meditata, etc. III, 1531. Duo præcepta caritatis significata per fidulum quod Jesus natus in samaria et calilæa. III, 1522, 1523. Caritatis pedes duo. IV, 313. Caritatis præcepta duo in omnibus scripturæ sermonibus reperit Augustinus. II, 225.

Caritas dicitur amor Dei et proximi. IV, 260. Caritate et Deum diligimus, et invicem diligimus. III, 1852. Caritas est nexus, quo homines invicem sibi et Deo connectuntur. III, 878. Deus et diligimus una caritate diliguntur, etsi non sunt unum qui diliguntur. V, 1223. Binario numero in scripturis, bipertita caritas commendatur. III, 1531. Caritas est motus animi ad fruendum Deo propter ipsum, et se atque proximo propter Deum. III, 72. Caritas est amor Dei, et proximi, sui que ipsius secundum Deum. VII, 410. Caritas alia divina, alia humana. V, 1520.

Caritate Deus colitur. II, 737. Caritas gluten quo anima agglutinatur post Deum. IV, 738. Anandus Deus ita, ut si fieri potest, non ipsos obfiscamur. V, 779. Anare Deum gratis, non sibi extra illum ponere mercedem quam expectet ex illo. V, 568. Si amas, gratis ama: si vere amas, ipse sit merces quem amas. V, 903. Hoc est Deum gratis amare, de Deo Deum sperare, de Deo properare impleri, de ipso satiari. V, 1469. Omnia quisque faciat cum caritate, non expectans retributionem temporalem, sed faciem Dei. V, 865. si promissis quibuslibet bonis, tantum faciem Dei negandam audiens expavisti, gratis anasti. V, 906. Gratis Deum diligere invenitur Job, eum amans non quia aliquid dedit, sed quia se ipsum non abstulit. V, 569. Deus bono nostro diligitur, non bono suo. IV, 1052. Non minus Deus habebit divinitatem, si homo in illum non habeat caritatem. IV, 1852. Caritas Dei in nos major, quam nostra in Deum. IV, 1355. Deus est abundantia nostra per caritatem. IV, 1628. Deus sedet in eo, qui habet caritatem, tanquam in caelo. IV, 1931. Non est vera Dei caritas in eo qui ingratus est Spiritui sancto. IV, 905. Caritate et humilitate deo nunc propinquamus. V, 142.

Caritate Christo coherentis, non timore pœnæ. II, 595. Nemo ad Christum pervenit, nisi per caritatem. IV, 149. Caritas Christi in unitate epis. II, 229. Caritas clamat ad Christum de nobis, caritas clamat de Christo pro nobis. IV, 1817. Si per caritatem nobiscum Christus est in terra, per eandem cum eo in caelo sumus: Christus deorsum est compassio caritatis, nos sursum sumus sicut caritatis. IV, 1650. Dominus ascenditur, superior esset cælis et inde mitteret caritatem. IV, 1344. In via caritatis qua ratione Christus ambulavit. III, 1985.

Caritas capaces reddit ad capiendâ divina. V, 703. Caritas reipublice divinæ nos adsciscit. II, 533. Caritas divina amore illicitum meretricis non compatitur. V, 1331.

Caritate fideles in uno incommutabili unum sunt. X, 109. Quomodo christus vult omnes in se unum esse. VI, 712. Caritas unitatis vinculum fortissimum. VI, 157. Caritas de multis cordibus hominum facit eum unum. III, 1538. Caritatis fervor ex multis unum constat. III, 2036. Caritatem qui non habent, non habitant in unum. IV, 1736. Caritatis fraternæ commendatio. III, 2014.

Caritas est nota discipulorum Christi. III, 1809. Cur hanc

fere solam Joannes apostolus commendat. III, 2037. Caritas Pauli et stephani commendatur. III, 2014.

Caritatem non habent, qui ab Ecclesiæ catholicæ communionem præcisi sunt, aut non d. ligunt unitatem. IX, 148, 149. Caritas nisi in unitate Ecclesiæ non potest custodiri. IX, 312. Non habetur extra Ecclesiæ. V, 1223. Caritas laudat Dominum, discordia blasphemat Dominum. IV, 1930. Caritatis fons spiritus sanctus, principium unitatis in Deo. III, 1084. Caritas compagem facit, compages complectitur unitatem, unitas servat caritatem, caritas pervenit ad claritatem. IV, 239. Nullus est caritas Christiani, a quo non custoditur unitas Christi. V, 1422. Mater caritas quomodo sciendi unitatem docet. III, 1434. Qui caritatem habet, securus est: nemo illum movet de Ecclesiæ catholica, et si ioris licuit, illam habere, intronititur, quomodo ramus oliivæ a columba. IV, 176. Caritas, vita; dissensio, mors. VI, 715. Fraternal caritatem oppugare, est peccatum in Spiritum sanctum. III, 1267. Dissensiones aliquando aut a caritate nascuntur, aut caritatem probant. II, 957. Aliorum tribulatio communis est, quibus probatio, spes, dilectio, spiritusque communis est. II, 363. Caritas in commune magis quam in privato consulit. II, 364. Quisque etiam ipse habet, cum amat in altero, quod ipse non habet. III, 1812. Qui per aliquam necessitatem non potest implere quod jubet Deus, amet illum qui implet, et in illo implet. IV, 1627. Caritati nihil adversus invidentia. VI, 315. Caritatem quam habere non possunt. IV, 1343, 1344. Caritas est in eo qui non sua querit in hac vita. IV, 1629. Caritatis societatem duo cherubim commendat. III, 654. Qui habent caritatem, portant invicem onera sua; qui non habeat, graves sunt sibi. IV, 1698. Quanto major caritas, tanto majores plage de peccatis alienis. IV, 1269. Non est socius iniquitatis, qui impios ex caritate diligit, iis benefacit, pro iis intercedit. II, 654, 635, 658. Gravior est Deo pro fratre deprecatio, ubi sacrificium caritatis offertur. II, 87. Caritas sola extinguit delicta. III, 1982.

Caritatis unitas præponenda est terrene comunodo hereditatis. V, 1577. Fideles de requie fratrum suorum lætantur, etiam in propriis anxietatibus. II, 393. Omnis qui peccat, adversus caritatem facit: unde qui in uno offendit, factus est reus omnium. II, 739. Qui clades hostiles non fugit ne deserat ministerium Christi plebi necessarium, majorem caritatis invenit fructum, quam qui propter se ipsum fugiens, atque comprehensus non negat Christum, suscipitque martyrium. II, 1015.

Caritas duplex severitatis et mansuetudinis. IX, 84. Ignoscendum est et vindicandum ex caritate. II, 500. Sicut parata est severitas peccata quæ invenerit vindicare, ita non vult caritas quod vindicet invenire. II, 952. Caritas severius. IV, 1753. Caritas cædit, blanditur iniquitatis. III, 2033. Caritas sevit more columbino, non corvino. III, 2035. Caritas quo usque irasci potest. IV, 1575. Aliquando amicis molesta esse non timeat. V, 539. Caritas intus non intermititur, caritatis officia pro tempore exhibeantur. III, 2037.

Caritatis officia. VI, 328. Caritas non sic impenditur, ut pecunia. II, 869. Caritas exactor dulcis. III, 2043. Caritas semper debetur, et sola, etiam reddita, detinet semper debitorem. II, 869; V, 800. Caritas nos semper debitores tenet, quia illa una est quæ etsi quotidie redditur, semper debetur. IV, 307, 393. Caritas cum impenditur, non debet. VIII, 272. Crescit cum erogatur. IV, 1922. Caritatem erogat, qui misericordiam facit. IV, 1922. Dilectio Dei sit gratuita, proximi benefica. V, 571. Difficile invenitur, qui non habeat unde præstet alteri. V, 571. Caritas semper habet unde det. IV, 571. Caritas dimittit, caritas dat. IV, 1861. Caritas non permittit te non præstare quiddam potes, etiam inimicis. IV, 260. Proximo quid quisque præstare debeat. V, 571. Caritas circa quæ debeat occurrere. V, 1399. Caritas proximi in hoc comprehenditur, *quod tibi fieri non vis*, etc. IV, 281. Hæc sententia, omnia flagitia et facinora extinguit. III, 74. Caritas Dei in tribus consistit, caritas proximi in septem. IV, 281.

Caritatis ordo. VII, 645. Caritatem ordinare. V, 603. Non ordine amandi, sed ordine subveniendi, infirmitates fortioribus anteponeit. II, 537. Caritas ad inimicos extendi debet. V, 564. Caritas inimicis cauta impenditur, amicis secunda rependitur. II, 869. Caritas non tantum præsentem, sed et toto orbe dispersos fratres complectitur. III, 2025. Caritatem non solum in fratres, sed etiam in eos qui foris sunt, exhibere debemus. IV, 299. Caritatis opus in futurum sæculo. II, 303.

Caritas quæ sediligunt homines mala conscientie. V, 562. Caritatem quam vocant habent inter se etiam latrones. VIII, 225. Caritas humana alia licita, alia illicita. V, 1529, 1350. Caritas humana licita. V, 1529, 1350. Caritas ad inimicos extendi debet. V, 564. Caritas inimicis cauta impenditur, amicis secunda rependitur. II, 868. Caritas non tantum præsentem,

sod et toto orbe dispersos fratres complectitur. III, 2048. Caritatem non solum in fratres, sed etiam in eos qui foris sunt, exhibere debemus. IV, 299. Caritatis opus in futuro saeculo. II, 865.

Caritas radix omnium honorum. X, 570, 574. Sicut malorum omnium radix cupiditas. IV, 1151. Ex caritate tanquam ex capite exoriuntur cetera bona. III, 1852. Non fructus est bonus, qui de caritatis radice non surgit. X, 217. Caritatem tolle, non est quo te moves ad bonum opus; aut si moves, ut servus moves. V, 369. Sine caritate nihil est homo, quidquid aliud habuerit. III, 1459. Caritas sola bene operatur. V, 904. Sola bene mittit donis Dei. VI, 157. Caritate amas quidquid bene amas. V, 160. Quod fit sine caritate, nullo modo fit bene. X, 905. Ubi caritas non est, non potest esse iustitia. III, 1256. Omnia bona opera unum est opus caritatis. IV, 1138. Cum vere fit opus Legis, caritate fit, non timore. III, 755. Lex non impletur sine caritate. V, 267, 696, 1241. Caritatis latitudine opus est, ne pereat quidquid boni facis. V, 904. Nihil non licet, nisi esset caritas; et cum adest caritas, non p test bonum non fieri. X, 574. Caritate quid pretiosius, quid luminosius, quid firmitus, quid utilius? V, 764. Ubi caritas est, quid possit deesse? Ubi autem non est, quid est quod possit prodesset? III, 1141, 1131, 1815. Cum caritate omnia habentur; sine illa nihil prodest, quidquid haberi potest. III, 1646; IV, 1627. Caritatem adde, prosunt omnia: detrabe caritatem, nihil prosunt cetera. V, 44, 562, 575, 761, 785. Sine caritate omnia bona nihil prosunt. II, 229, 735. Nihil prosunt quaecumque sancta potentia haberi. IX, 185. Nec veritas, nec sacramenta, scientia, prophetia, aut alia. IX, 512, 514, 601. Universa inutiliter habet, qui unum illud quo universus utatur, non habet. V, 530. Caritas si desit, frustra habentur cetera; si adsit, recte habentur omnia. III, 1462. Caritatem non habentem cetera dona auferantur. IV, 1903. Caritatem aufer a corde, solum superat meretricium. V, 1645. Caritate sola distinguuntur boni a malis: cetera habent communia. V, 585. Nisi caritatis delectatione vincitur delectatio peccati, inviata servituti necessitas. X, 1121.

Caritasque ellatur bona voluntas. VII, 410. Caritas de te operatur, quando agis volens. V, 795. Caritas facit ut illi tantum im utetur qui modicum dedit, quantum illi qui multum. IV, 1627. Caritas occidit quod iudicamus, ut simus quod non eramus. IV, 1629. Caritas vincit carnis concupiscentias. III, 2061, 2062. *Retr.* servi eramus cupiditatis; liberati servi officium caritatis. III, 1696. Caritas non priva excellenter letatur, unde et non inflatur. III, 457. Caritas soccanda, ut vitetur inflatio. V, 785, 1565. Superflua sollicitudo, ne ubi fervet caritas, desit humilitas. VI, 427. Caritas instanter petenda, ut ceterae delectationes continentantur, et quaelibet passiones referantur. IV, 1548. Caritatis vulnere qui non fuerit vulneratus, ad veram sanitatem pervenire non potest. IV, 399.

Caritatis lex, libertatis lex est. II, 710. Caritatis consilio faciendae sunt multa, non iuxta praecipit legis. VI, 459. Caritatis lex cum lege veteri comparatur. IV, 1698. Caritas sarcina levis. IV, 825; X, 280. Sarcina passionum infirmitati gravis, caritati levis. X, 901. Levis tunc Petro quando passus est pro Christo, non quando eum negavit. X, 901. Caritate fiunt praecipita levia. V, 584. Non nisi caritati sunt praecipita facilia. III, 632. Caritatis praecipit homo sine fructu admoneretur ut quaereret Dei donum, nisi prius acciperet aliquid dilectionis. X, 905. Poenae ex caritate coronam parturiunt. IV, 1844. Caritati quanto sunt tutura meliora, tanto sunt infirmitati violentiora praesentia. II, 595. Ut cupiditas nihil sine angustia, ita nihil cum angustia caritas tenet. III, 1548. Caritatis sarcina suscipienda, pro sarcinis cupiditatis. V, 897.

Caritatis vis. IV, 511. Persecutionibus sola caritate resistitur. IV, 124. Caritas omnibus questionibus difficilibus fortior. V, 1612. Caritas sic violentissima est ad salvandum, quomodo mors ad auferendum violentissima. IV, 541. Cur mortificaretur fortitudo caritatis. IV, 1629. Caritas transfert de morte ad vitam. III, 2017. Caritas mortem evangelicam efficit in nobis, ait Paulinus. II, 349. Pro caritate patientes debemus etiam mundi odia sustinere. III, 1855.

Caritas mittit foras timorem, sed servilem. II, 360. Quomodo. IV, 1680. Caritas timorem alium pellit, alium introducit. V, 885. Timore casto peccare timet caritas, etiam si sequatur impunitas; quia nec impunitatem iudicat secutura, quando amore iustitiae peccatum ipsam deputat poenam. IV, 1576. Timor id agit, ne facias; caritas, ut nolis facere, etiam si impune possis admittere. V, 882, 883. Caritas de timore edificanda. VI, 516. Metas timore inchoatur, caritate perficitur. III, 156. Caritatis profectus signum, immunitio timoris; signum perfectionis eius, nullus timor. VI, 25. Caritas tunc perfecta erit, cum penalis timor omnino abcesserit. X, 504. Caritas perfecta nec cupidita-

tem saeculi compatitur, nec timorem. VI, 309. Caritate se agi non timore, unde quis dignoscat. V, 795. Velus Testamentum ad timorem pertinet, novum ad caritatem. III, 2074.

Caritati subservit scientia. II, 225, 757. Fidei, spei, et caritati omnis scientia et prophetia militat. III, 53. Quicquid salubriter concipitur mente, vel ore profertur, ve de qualibet pagina divina excelsit, non habet flamm nisi caritatem. IV, 1815, 1816. In nulli scribi, turis aliud requiratur, nemo vobis aliud praecipit: quicquid obscurum est in scripturis, haec tibi occulta est; quicquid tibi planum est, haec tibi aperta est. IV, 1816. Caritas ad intelligentiam veritatis ducit. III, 1876, 1877. Caritas facit ut intelligere divina possimus. I, 1524. Caritatem scientia per lentum consequatur necesse est. IV, 1022. Caritatem qui tenet in moribus, ille tenet et quod patet et quod latet in divinis sermonibus. V, 1551. Caritate doctrina scripturarum tota possidetur. V, 1551.

Caritatis dulcedo. IV, 1720. Caritas sine gaudio talis esse non potest. IV, 974. Caritas amat, nec tamen seaturitur. V, 160. Sine caritate nulla est pax. IV, 1685. Caritas datum mandatum, quo pax redimitur. V, 1588. Caritatem non libet, nisi quod licet. X, 256. Caritatem qui habet, conscientiam suam attendat, et tibi videt Deum. IV, 1951.

Caritas et cupiditas in homine. V, 562. Verguntur homines pondere et terrenis affectibus, et emergunt caritatis sublevatione et spiritu sanctificatis. I, 817. Ipsi qui fructu praevaleat caritatis, possunt tamen aiquid habere purgandum. IX, 123. Homo tanto junior iniquitatis, quanto iunior caritatis. II, 740. Qui noluerit servire caritati, necesse est ut serviat iniquitati. IV, 165. Caritas si defuerit, iniquitas erit. IX, 601. Quanto magis regnat in quocumque dei caritas, tanto minus ei dominatur iniquitas. IV, 1552. Regnat carnalis cupiditas, ubi non est dei caritas. VI, 287. Caritas carnalis sperantium carnalem felicitatem in futuro saeculo. V, 54. Caritatis venenum est spes adipiscendorum aut retinendorum temporalium. VI, 25. Anima amans terrena, vel etiam se ipsam, tantum deficit, quanto id quod amat, minus est quam deus. V, 779. Ex abundantia iniquitatis fit torpor caritatis. IV, 455. Caritas si nata est, labendo crescit, crescendo perficitur, perfecta permanet. V, 588. Caritas quanto major est, tanto melior in quo est. VI, 286.

Caritas semper hic augeri potest. II, 739. Qualem caritatis mensuram Christus nobis indicavit. IV, 661. Caritas quomodo nutriatur. V, 966; VI, 25. Caritatis nutrimentum est immunitio cupiditatis, perfectus nulla cupiditas. VI, 25. Caritate crescente minuitur cupiditas, donec veniat hic ad tantam magnitudinem qua major esse non possit. VI, 288. Caritas inchoata, inchoata iustitia est; caritas provecta, provecta iustitia est; caritas perfecta, perfecta iustitia est. X, 290, 295. Caritatis si quid minus est, ex vitio pro. X, 269. Caritas tunc maxima est in hac vita, quando pro illa ipsa, contemnitur vita. X, 200.

Caritatis fons summum bonum. V, 159. Caritas facit cives Jerusalem. IV, 775. sancti non sunt, nisi qui haberint caritatem. V, 44. Caritate matre parturiti et parti sunt filii celestis Jerusalem. IV, 1925. Qui in caritate compatinatus est lapidibus vivis, ad donum Dei pertinet. IV, 1721. Cuius anime Deum intelligere contigerit, caritati non solum nihil detrahetur, sed addetur etiam plurimum. I, 876. Tunc illa erit plenissima. I, 595. Caritas an habet quo crescat, cum de mortali excesserit vita. X, 300. *Vide* Dilectio. Abundantia caritatis Dei facit ut beati cadere non possint. X, 953.

Caritas cur aquae comparetur. IV, 1555. Caritas per superiora caeli designatur. IV, 1542. Caritatis symbolum coecinum. III, 754. Tarnaculum decem aulorum. III, 634. *Vide* Praeceptum, Scriptura, Lex. Caritas est fructus qui super Libanum extollitur. IV, 912. Caritas lex civitatis Dei. IV, 1261. Caritas lux est. II, 561; III, 1598. Margarita Evangelii pretiosa. VI, 670. Caritas quasi navis. IV, 1650. Caritas est oleum. III, 143; V, 575. raris. III, 1542. Radix nostra. IV, 557, 607. Caritas sapientia Dei est. II, 557. Tunica Christi desuper texta. IV, 176. Christi vestimenta sunt sancti eius, tota Ecclesia eius. IV, 507. Tunica vero desuper texta, caritas. IV, 176; V, 149. Caritas vestis nuptialis. V, 565; IX, 609. Fides, spes, caritas in pisce, ovo et pane in Evangelio Lucae significatur. II, 500. Caritas Ecclesiae figurata in Rebecca. V, 44; Caritatis alae gominae. IV, 825, 1791, 1952. Caritas quo pretio comparanda. V, 214. Caritas gratis constat. III, 2031.

Caritas ea dicenda, quae non est vilis. V, 1527. Caro. De origine carnis error Manichaeorum. V, 169. Carnis officium non Deo bono et vero, sed malignis angelis tribuitur Priscillianista. VIII, 44. Carnis alium auctorem, alium spiritus putant Manichaei. VI, 769. Carnem compe-

dem et carcerem putant. VI, 710. Carnem non pertinere ad hominem, error. V, 1191. Caro animata et sentiens unde et quomodo nascatur. III, 404. Carnis artifex Deus, contra Manichæos. VIII, 392, 393, 394, 395. Caro a Deo creata non est malum. V, 832. Sed parvum bonum. V, 833. Per carnem nos benedicit Dominus. V, 58. Carnis non natura mala est, sed vitium. X, 1529. Carnis substantiam vel naturam malum non esse ostendit Christi incarnatio. VII, 501. Carnis et spiritus coinquinatio. V, 268.

Caro peccati est quæ per concupiscentiam nascitur. X, 1337. Caro peccati omnium est qui de commixtione nascuntur. X, 421, 1384, 1403, 1404, 1406. Cur mortalis carnis assumptio peccatum dicitur. III, 2072. Caro Christi solius non caro peccati. V, 823. Cæterorum autem hominum a Christo, non est nisi caro peccati. X, 1220, 1589. Omnis caro præter Christi carnem ex Deo, ex carne et ex peccato. X, 678. Caro peccati et similitudo carnis peccati, quid differant. V, 1114. In carne peccati mors et peccatum, in similitudine carnis peccati mors sine peccato. V, 814.

Caro concupiscens adversus spiritum quid. III, 416. Manichæi aliam animam admitterebant, quæ cum carne concupisceret adversus spiritum. III, 1350. An caro dolet et concupiscit sine anima. VII, 424. Caro quomodo sine anima concupiscit? III, 417. Carnis et spiritus quasi quoddam conjugium. VI, 710. Carnem concupiscere est animam carnaliter concupiscere. X, 845. Carnis inobedientia peccatum habitans in membris nostris. X, 172. Caro tanto minus animæ subditur, quanto magis adversus spiritum concupiscit. VII, 629. Caro nunc onerosa, quia indiga, infirma, mortalis, corruptibilis. V, 1229.

Carnis discordia et spiritus non ex creatore. X, 1332. Non diaboli accedente concubitu corporali, sed spiritali Dei gratia recedente, secuta est. X, 864. Carnis adversus spiritum pugna, vitium est, non natura. X, 278. Deformitas est. X, 1335. Ex primi parentis prævaricatione est. X, 1324, 1336. Carnis corruptio ex peccato contracta, non peccatum, sed poena. VII, 406. Carnis concupiscentia adversus spiritum, iusta poena inobedientiæ primorum parentum. III, 400; X, 417. De damnatione hominis veniens. X, 287. sic est peccatum inobedientiæ, ut sit poena peccati. X, 173. Carnis fragilitatem, dolorum tormentum, vinculum mortis et laqueos tentationum ex Adam duximus. IV, 1072. Carnis rebellio poena est hominis, rebellio vero hominis non est poena Dei. VII, 424. Caro hominis et pecoris licet materiæ conveniant, tamen sicut flue, sic et luitio suo differunt, si homo non peccasset. X, 1339.

Carnis inobedientia non erat in primis hominibus ante peccatum. X, 172. Caro etiam post peccati remissionem in baptismo, captiva sub lege peccati. X, 433. Caro contraria, etiam ipsis baptizatis. X, 276, 280. Quam juste per carnem nos exerceat Deus. VI, 362. A molestiis carnis alieni esse non possumus in hac vita. VI, 80. Carnis opera hostes nostri. VI, 354. Carnalia duo opera quibus sancti et prudentes ab imprudentibus discernuntur. V, 346. Eva nostra interior, caro nostra est. IV, 548. Quomodo Adam per Evam diaboli supplantavit, sic per carnem vult nos supplantare. IV, 548. Carnis opera, opera hominis; hominis autem, quæ non Dei. VI, 369. Carnis opera enumerantur. VI, 60.

Caro quomodo domanda. VI, 681, 709. Carnis mortificatio, opus nostrum in hac vita. V, 834. Caro peccati laboribus et molestiis erudienda. X, 183. Carnis delectatio aliquantum et a licitis refrendanda. VI, 711. Servi tu ei qui fecit te, et tibi serviat quod factum est propter te: si contentus servire tu Deo, nonquam efficias ut tibi caro. IV, 1860. Qui vult ut caro serviat sibi, admonetur ipse servire Deo. V, 715; VI, 369. Caro pugnant contra spiritum, quasi uxor contra maritum. IV, 1860. Caro tua conjux tua, famula tua: quodlibet deputa, opus est ut subjicias. IV, 1860. Caro tanquam conjux amanda et castiganda. IV, 1826. Caro propter animam diligenda. I, 625. Caro est famula animæ. IV, 1884, 1885, 1887.

Carnem suam quisque diligit, etiam cum sibi subiecit. VI, 710. Carnis vitii quando resistitur, ipsa amatur, quia ipsa curatur. VI, 561. Carnem suam sancti diligunt et desiderant. VII, 393. Carnem suam non odit homo, qui corpus suum castigat. VIII, 391, 392. Carnem suam nullum animal odit quamlibet abjectissimam. VIII, 391, 392.

Carni spiritus dupliciter consulti. VI, 364. Carnis opera mortificant eos a quibus per continentiam non mortificantur. VI, 335. Operum carnis quamvis indicitis mortificantibus, non desunt vulnera peccatorum. VI, 537. Etsi lex peccati captivum teneat aliquid carnis aliquando, tamen non regnat. X, 433.

Carnis concupiscentia et bonum quando perficiatur. X, 733. Sensus carnis distinguendus a concupiscentia. X, 1332. Carnis affectus. X, 432. Caro agit desideria sua, æge et tu tua. V, 820. Carni nihil plus permittas, nisi desideria. V

820. Per desideria carnis famem scilicet, sitim, etc., quamvis inculpabilia sint, quidam in culpas incidunt. X, 282.

Carnis peccata non contemnenda. V, 511, 512. Et arguuntur qui dicunt Deum ea non curare. V, 511, 512. Carnis peccata diabolus leviter facit, cum sint gravia et mortifera. V, 1094. Carnis voluptas, unum ex tribus vitiorum, quibus omnia peccata concluduntur. IV, 115.

Carnem inter et spiritum concordiam fieri petunt baptizati in oratione Dominica. X, 676. Non virtus humana, sed divina gratia inter spiritum et carnem facit concordiam. X, 676. In pugna carnis adversus spiritum auxilio Dei indigemus. VI, 80. Carnis opera ut spiritu nostro mortificemus, spiritu Dei agimus. VI, 357. Ne dicas, non possum tenere et portare et frenare carnem meam; adjuvaris ut possis. IV, 457. Caro quos possideat aut a quibus possideatur. V, 1620. Lectulus doloris infirmitas est carnis. IV, 457. Caro si spiritui subjiciatur, iuxta recta; si vero spiritui dominetur, pax perversa est. IV, 1860. Carnem qui vicerit, diabolum continuo superabit. IV, 1838. Caro per cor mundatur. VII, 305. Per carnem quæ bona opera fiunt? IV, 1060.

Carnes servire Deo. V, 915. In carne non esse. V, 847. Et in carne esse, quid? X, 178. In carne esse dicuntur, qui secundum carnem vivunt. X, 283. Qui per Dei gratiam renati sunt, non sunt in carne. X, 178. Fidere in carne. V, 917. Vivere secundum carnem. VII, 404, 405. Ambulare secundum carnem quid sit. V, 846. Secundum carnem vivere, Epicureorum est; secundum animam, Stoicorum. V, 833. Anima secundum Deum, caro secundum animam vivat. V, 833. Secundum carnem vivere malum est. V, 833. In carne sumus, et in carne non sumus, quomodo? IV, 1490. In carne non cadere, magnum est; non autem in ea labi quis potest. IV, 1490. Carnis voluptas inimica est justitiæ. X, 728. Carnis et spiritus prudentia. V, 846. Affectus carnales. IV, 200.

Carnalis vita quid sit. III, 166. Carnalis et spiritalis; sanctus quisque in hac vita. V, 836. Caro totus est homo, qui caro corpore, carnalis est animo. V, 299. Carnalis erit anima, si secundum ipsam vivere voluerit. V, 834. Carnalis quis totus, quis ex parte, vel totus spiritalis. V, 836. Carnales in Ecclesia quinam? X, 193. Carnales dupliciter dicti. VI, 105. Carnalis christianus, qui carnalem felicitatem hic habere gaudet, vel talem sperat in futuro. V, 34. Carnales et animales, qui adhuc parvuli sunt in Christo. V, 462; VI, 122. Carnales terra, spirituales cælum. IV, 1748. Omnes carnales spiritalibus inimici sunt. IV, 1603, 1772. Carnales de Ecclesia in sorte sunt Esau. V, 39. Carnales veteris et novi Testamenti per Agar et Cethuram figurati. VII, 512. Carnales inter se dividuntur. VII, 502. Carnalium divisione demones pascuntur. VII, 502. Carnales christiani spiritalibus serviunt, non contra. V, 49. Carnales per ignem judicandi sunt in fine sæculi. VII, 504. Carnales quidam per ignem salvabuntur, quidam in igne damnabuntur. VII, 504. Carnales per noctem, spirituales per diem significantur. IV, 940. Carnalia in regno cælorum non expectanda. V, 488.

Caro nostra fluvius est. V, 674. Caro nostra fenem. V, 269. Carnis decus ad illud referendum est, a quo decora sunt omnia. I, 626. Caro nostra sicut Deo, quomodo. IV, 751. Caro omnis ad Deum venit, quia Christus ex utero virginali assumpsit carnis primitias. IV, 776. Omnis caro, id est ex omni genere carnis. IV, 776. Caro Christi veliculus quo processit ad nos, vestis, jumentum, templum. V, 676. Caro humana sponsa Christi. III, 1452. Caro Christi crucifixa data pro sæculi vita. V, 57. Carnem Christi conversum iri in substantiam Dei quidam asseruerunt. V, 57.

Caro Christi et sanguis, cibus et potus. III, 1612. Carnem et sanguinem Christi non satis est in sacramento tantum edere. III, 1621.

Carnibus non vescuntur Aeriani. VIII, 40. Priscillianistæ. V, 801; VIII, 44. Tatiani. VIII, 50. Carnem sic detestandam putant Patricii, ut quidam eorum illata sibi morte, carne carere voluisse perhibentur, quare. VIII, 42. Carnibus non vescuntur Manichæi. VIII, 36, 37. Carnibus vescuntur sacerdotes solum apud Manichæos. VIII, 491. Carnibus quomodo vesci auditores eos sinunt Manichæi. VIII, 57. Carnium comestio, cur a Manichæis interdicatur. I, 1361; VIII, 150, 151, 154, 493, 494. Pigmentum Manichæorum de origine omnium carnum. VIII, 234, 235, 296. Carnem omnem immundam existimabant Manichæi. VIII, 227, 252. Quare. VIII, 233, 234, 235, 236, 320. Quare ratione carnibus vesci nolabant Manichæi, eadem a cæteris escis debebant abstinere. VIII, 232, 233, 235. Carnes frugibus immundiores, non est cur doceant Manichæi. VIII, 235, 236. Temperare se a carnibus edendis, quia immunda putantur, contra fitem est. II, 222. Carnium comestio non coinquinat, si sine ulla offensione, sine ulla infirma opinione, sine ulla libe-

diu sumatur. I, 1500. Cur quidam cibi carniuum veteri Testamento prohibiti. VIII, 151, 152, 255. Quasnam carnes desideraverunt Israelitae in deserto. II, 617. Carnes omnes descendit a discipulis suis rem visse Christum, seculari us vero indifferentiam ciborum permisisse, mendacium Faustii. VIII, 537. Novum Testamentum in eo quod nullas animalium carnes immundas habeat, non adversatur veteri. VIII, 255. Abstinerere a carniibus bonum est. I, 1538. Carnem non manducare bonum esse, cur Apostolus dixerit. VIII, 149. A carniibus primi patres abstinuerunt, non dammandi, sed significandi gratia. VIII, 493. A carniibus cur abstineant Christiani. VIII, 195, 194. Multi ex primis Christianis carnes non edebant, quare. V, 801.

Carnis resurrectionem negant Archontici. VIII, 20. Cuius d. VIII, 29; Carpocrates. VIII, 27. Cerdon. VIII, 20. Heraclitus. VIII, 58, 59. Marcus. VIII, 28. severianus. VIII, 50. Simon Magus. VIII, 25. Valentinus. VIII, 28. Carnis resurrectionem aliquatenus cognoverunt Iulio, Varro, aliique gentiles. VII, 785. Præstantius est nosse carnem resurrectionem, et sine fide victuram, quam quidquid de eius natura elici docere potuerunt. X, 532. Carnis resurrectio adstruitur. IV, 732. Caro sanctorum in spe requiescit. VII, 395. De carne quid sperandum. V, 848. Carnis restitutio et immortalitas pijs promissa. V, 848. Caro hominis quæ ab alio in escam sumpta est, reddetur homini in quo esse caro humana primitus cepit. VII, 785. Carnis resurrectionem si sine miraculis muodus credidit, grande miraculum. VII, 786.

Caro post resurrectionem spiritalis futura. VI, 561; VII, 395. Post resurrectionem fiet spiritalis. X, 454. Carnis spiritalitas, quanta sit gratia, de donis quæ in hac vita largitur Deus concipiendum. VII, 784. Caro post resurrectionem non erit caro secundum corruptionem, erit secundum substantiam. VIII, 129, 150, 145. Caro in resurrectione iam non corruptibilis erit. IV, 775. In carne incorruptibili possessura est regnum Dei, ex omnibus gentilibus congregata Dei familia. X, 1602. Caro post resurrectionem longe perfectior erit, quam fuit in primis parentibus. VII, 395. Quomodo. VII, 395. Concordia summa carnis et spiritus post resurrectionem. VI, 271. Carni an visio Dei promissa in Evangelio (Luc. 3. 6). V, 1266. In iudicio videbitur Christus ab omni carne. V, 1266.

Carnis futura commutatio. V, 269. Caro hominis in corpus Angeli convertenda. V, 269. Carnis mutatio in melius, propria sanctorum erit. V, 1625.

Caro in Scriptura ponitur pro homine. II, 512, 543; IV, 217, 4781; V, 725; VI, 94, 530; VII, 401, 408; VIII, 690, 831, 832. Caro dicitur homo, figura a parte totum. X, 491, 4168. Caro pro uxore. III, 1595. Pro fratre ponitur. III, 496. Pro corpore aut pro consanguinitate. III, 44. Pro mortalitate. VIII, 250, 335. Pro corruptione. VIII, 250. Carnis et sanguinis nomine ipsam corruptionem carnis et sanguinis Apostolus nuncupavit. I, 615, 651; II, 945, 943, 946; V, 1625. Vel opera carnis et sanguinis intelliguntur. II, 945. Carnis et sanguinis nomine potest intelligi vel carnalis prudentia vel corruptio. X, 1602. Consuetudo animæ facta cum carne, in Scripturis caro nominatur. I, 1181. Carnalis consuetudo morte significatur. VI, 79. Caro, corpus mortis cur dicitur. X, 676. Caro et sanguis quomodo non possidebit regnum Dei. II, 948; V, 1619.

Carænum vitum coctum. I, 1365.

Carosus subdiaconus. IX, 515.

Carmentes deæ quæ fata nescientibus canunt. VII, 122.

Carneades Græcus Philosophus. I, 909. Academicus. IX, 559, 560, 459. Tertius Academiæ princeps atque actor. I, 935. Archeliaz vindex. I, 935. Stoicos et Crysippum sibi convellendos proponit. I, 935. Nemo Academicorum minus alte quam Carneades dormivit. I, 915. Carneades verum lavare non potuit. II, 62.

Carpi. IX, 217.

Carpocrates hæreticus. VIII, 27. Fides hæresis. VIII, 27. Carpocrates mundum non a Deo factum, sed a dæmonibus asseruit. VIII, 664. Ab illo Carprocrati. VIII, 27.

Carraria. V, 1578.

Cartennæ civitas. II, 552; IX, 697. In Mauritania Cæsariensi. IX, 697. et II, 552.

Carthago. II, 163; V, 166, 198, 624, 809; VIII, 954, 960; IX, 219. Civitas notissima et caput Africae. IX, 157. Conditâ a Didone. IV, 557. Tharsis nomine intelligitur. IV, 556. Carthago regnum deæ cælestis. IV, 1270. Carthaginis regni primordia inter cæteras gentes navigationibus excelluerunt. IV, 557. Carthaginenses inter et Romanos tria bella gesta sunt. VII, 62. Not. c. Carthaginensium Romæ armulam molebat divi Scipio Nasica, quare. VII, 45, 62. Carthago a Scipione Africano deleta. VII, 102. Carthago plus nocuit Romanis everis, quam adversa. VII, 102. Carthago atque Roma duæ urbes latinarum litterarum artifices. II, 436. Carthaginensium re-

rum status dum ibi sæviret Marinus Comes. II, 647. Carthaginis civibus gratulatur Augustinus, quod Romanos de s. Romæ dejectos nolint stare Carthagine. V, 165. Carthago in nomine Christi manet. V, 624. Carthaginensis Ecclesie quanta sit in cæteras Africae auctoritas. II, 92. Ejus prærogativa. II, 165. Basilicæ apud Carthaginiensium. V, Basilica. Carthaginensium episcoporum, non a Numidia, sed a propinquiribus episcopis ordinari, mos erat. IX, 644. Carthaginis Clerici. V, 205. Carthaginis genium. V, 419.

Carthaginense Concilium. Vide Concilium. Carthaginense Concilium Donatistarum adversus Cæcilianum et socios. IX, 512. Septuaginta ferme episcoporum fuit. IX, 555. Cæcilianum absentem damnavit. IX, 644. Carthaginense Concilium schismaticorum contra Cæcilianum. IX, 659. Consulem non habet, neque diem. IX, 659, 642. Carthaginense Concilium factum sine die et Consule. IX, 665. Carthaginense Donatistarum Concilium quadraginta trium episcoporum. IX, 552. Cautius, modestius, diligentiusque se gessit adversus Prilianum, quam Bagaitanum adversus Maximianenses. IX, 552. Carthaginense iudicium contra Cælestium. X, 386. V. Cælestius.

Cartigera. IV, 422. Not. 1.

Carus. II, 224.

Casas in vicis quam multi Christiani facientes aut fieri cupientes, reprehenduntur. IV, 1035.

Caseum et panem offerunt Artotyritæ. VIII, 31.

Caspiana nomen fundi. VII, 707.

Castorii laus. II, 259.

Cassianus episcopus Donatista. IX, 354, 355.

Cassianus diaconus. IX, 640. Traditionis accusatus. IX, 662, 663.

Cassiacum, rus Verecundi, ubi parabat se Augustinus ad baptismum suscipiendum. I, 765.

Cassius a Maconadiibus. IX, 215.

Cassius templum Jerosolymitanum exspoliavit. VII, 607.

Castitas est Dei donum. I, 681; III, 639; V, 1503, 1507. Castitas non nisi ex Deo. II, 850.

Castitas in Deo vera est. III, 241. Castitas animi quid sit. VI, 515, 545. Castitas mentis, pulchritudo filiae regis intrinsecus. VIII, 313, 316. Castitas in mente esse debet. V, 1459.

Castitas in quo consistat, et per quid corrumpatur. VI, 514. Vide Continentia, Pudicitia. Castitas sine voluntatis assensu non violatur. VII, 50, 32, 41. Castitatis integritas tantum in mente valet, ut illa inviolata, nec in corpore possit pudicitia violari, cujus membra potuerint suerari. II, 427. Violentia illata corpori animo reijugnante, non pro corruptione turpitudine, sed pro passionis vulnere deputatur. II, 427.

Castitas violentia non violatur, si mente servetur. II, 1071. Castitas fidei ne sensu interiori corrupto percat magis timendum, quam ne femine violenter constringentur in carne. II, 4016.

Castitas viris, feminis, nundum conjugatis, ac jam voto obstrictis commendatur. V, 755. In castitate servanda nulli viri a feminis vincuntur. V, 755. Feminas coercet arentium custodia, sexus verecundia, legum timor; ideoque gloriosior virorum castitas. V, 756. Castitatem quicumque non servatis, nolite accedere ad panem Eucharistiae. V, 756. Castitas et concupiscentia. X, 805. Castitas in utroque Testamento commendata. VIII, 434. Castitatis et continentiae professio a j. catholicis. VIII, 225. Castitatis primum. VIII, 168. Castitas virginum et conjugatarum primum inæquale, sed æternum utraque habet. V, 1507. Castitatis studium in Joseph et Susanna. V, 1459, 1463. Castitatem in aliis, impudici vel ipsi amant. V, 1059. Casta uxor. V, 759. Castus dormientis affectus. I, 797. Casti hominis desiderium et pugnâ. V, 718. Quo iudicio Dei in corpora continentiarum, libido hostilis peccare permessa est. VII, 41. Casti quomodo mortificent fornicationem. X, 816. Nihil pudendum est quod castum est. III, 405.

Caste Deum querere quid sit. V, 760. Caste vivit qui solum Deum attendit. I, 969. Castum cor, quo gratis amatur Deus et ab illo non petitur aliud præmium. IV, 928. Castum cor non est, si Deum ad mercedem colit. IV, 658.

Castor et Pollux in deos relati. VII, 151.

Castra pro aciebus in prælio constituta. III, 559.

Castrum Gallicæ. IX, 207.

Castus Siccensis. IX, 143, 219.

Castus et Emilius in tormentis unde victi primum, unde post victores. V, 1295.

Casula. V, 650.

Casus vocatur cuius ratio et causa secreta est. I, 585. Nihil omnino posse fieri sine causa. I, 983, 988. Casu nihil fit in mundo. VI, 17. Casibus omnia regi, impia doctrina est. IV, 270, 924. V. Cadere.

Catacaropsis reliquiarum holocausti quod ignis consumpsit. III, 678, 679.

Catmitus bucolicorum. VIII, 77.

Cataphryges hæretici. II, 458. Forum: ductores, dignata,

nomen. VII, 50. *Cataphryges* promissionem Domini de mitemdo Spiritu sancto, in Montano et Priscilla completam asserunt. II, 1031, 505. Et se promissum Paraclietum suscepisse. VIII, 509, 507. secundas nuptias damnabant. VIII, 506, 507. Hic error damnans secundas nuptias a Tertulliano prolatas. VI, 45. *Cataphryges* in Iurygia schisma fecerunt. V, 1174.

Cataplasma ex Eucharistia. X, 1513.

Catharis E. isopus. II, 538.

Cataster, Manichæorum secta. VIII, 56, 57.

Catasa. V, 1235.

Catastollum. VIII, 573.

Cathari heretici unde sic dicti; et etiam Novatiani appellati. VIII, 52. *Cathari* negabant Ecclesiam posse omnia peccata dimittere, et vetabant viduas nubere. VI, 508.

Catechismi ad baptizandos. VI, 210, 219, 220, 228. Catechizandi officium trahitis j receptis docetur. VI, 511. Catechistæ orationis formulæ. VI, 528, 545.

Catechumeni. V, 156. Catechumenus dicitur cui baptismus quandoque debeat. IX, 67. Catechumenorum gradus. VI, 205. Catechumeni initiatio. VI, 544. Catechumeni in un. II, 1714. Catechumenorum sacramentum. IX, 172. *Not.* Forum sacramentum, quævis non sit corpus Christi, sanctum est tamen et sanctius, quam cibi quibus alimur. X, 176. *Not. a.* Catechumeni secundum quendam modum per signum Christi et orationem manus impositionis sanctificantur. X, 176. Catechumeni sanctificatio non valet ad intrandum regnum cælorum, aut ad remissionem peccatorum, si non fuerit baptizatus. X, 176. Catechumeni ad Baptismum iavuntur. V, 155.

Catechumeni baptismus est necessarius ut illuminentur. III, 1714. Forum ad baptismum præparationes. VI, 656, 660. Catechumeni datus ad baptismum nominibus, abstinentia, jejuniis, exorcismis purgabantur, et usu matrimonii abstinebant. VI, 205. Catechumeni in ultimo vite an datus baptismus non petentibus, nec pro se respondere valentibus. VI, 469. Opinio negans rejicitur, nec tamen damnatur. VI, 469. *Cæcilianus* existimans fideles non posse rempublicam administrare vult catechumenus semper esse: non probatur Augustino. II, 652.

Catechumenis illi missa post sermonem. V, 325. Cur catechumeni non prodantur sacramenta fidelium. III, 1875. Catechumeni nesciunt quid sit manducare carnem Domini. V, 751. Urgenter ut fascia imminente dent nomen, ac si eos non excitat festivitas, ducat eos curiositas sciendi quid hoc sit. V, 135. Catechumenus catholicus divina caritate flagrans, non solum heretico, sed et malo baptizato anteponebatur. IX, 172. Catechumenorum vox in Psalmo ad gratiam sancti lavacri festinantium. IV, 461.

Catechumeni apud Manichæos an iidem qui auditores. IX, 557.

Cathedra magistri nostri, cæelum. V, 1203, 1257, 1520. *Cathedra* docentis magistri, lignum pendens factum est. V, 1116, 1450. *Cathedra* pestilentie regnum terrenum cum superbia dicitur. IV, 1.

Catholicæ nomen, nota Ecclesie Christi. VIII, 178. *Catholica* etiam a suis inimicis Ecclesie nominatur. III, 128; IV, 645. *Catholicam* apud se potius esse quam apud adversarios, contendebat Donatistæ. IX, 625, 628.

Catholicum unde dicitur. IX, 292, 591, 741. Unde dictum velint Donatistæ. IX, q. p. 621, 850. *Catholica* communio. V, 55. *Catholica* fides. V, 1125. *Catholica* plebs. V, 762. *C.* Ecclesia. *Catholici* a calumniosis Donatistarum criminacionibus innocentes. IX, 535. *Catholicorum* mansuetudo et lenitas erga Donatistas. II, 506, 507. *Catholici* Donatistas non persequuntur, sed se defendunt. II, 500. Non agunt adversus Donatistas, ut res eorum habeant. II, 545, 808. Quare Donatistas querunt. II, 515, 811. *Catholicorum* in Donatistas contentio dilectionis est, non litis. V, 1583. *Catholici* Donatistarum salutem consulunt, dum ad unitatem eos cogunt. II, 491. Donatistæ furor et savitas in Catholicos agunt, dicunt tamen se pati persecutionem. II, 507. *Catholici* Donatistæ Macarinos appellant. II, 501. Dispar ratio agendi Donatistarum in Catholicos, et Catholicorum in Donatistas unde. V, 258.

Catholicum rebaptizare, immanissimum scelus est. II, 95. *Catholici* etsi persecutores aut traditores probarentur, non tamen rebaptizandi. IX, 274. Novi heretici catholici a quibus exunt, novum nomen imponunt. X, 1055. *Catholici* Pelagian et Jovinian appellabant Manichæos. X, 552. Quare. X, 571. *Catholicorum* sententia, Manichæorum inter et Pelagianorum sententiam media. X, 607. Sic tamen ut utroque damnet. X, 611.

Catholici boni. III, 1569. *Catholici* mali. III, 1568. *Catholicus* pessimus moribus an heretico præponendus eo solo quod hereticus est. IX, 171. *Catholici* mali facilius convertuntur, quam heretici. IX, 163. *Catholicis* in Ecclesia perseverantibus, quamvis pessime vixerint, quidam salutem

promittunt. VII, 734.

Catholici scriptores quibusdam occasione fuerunt ad hæresim molientium. VI, 519.

Catiline. X, 751. Vir pessimus. VII, 71. *Nauti* gratis malus. I, 680. Ejus tolerantia non vulgaris. I, 1556, 1557. Non fuit fortitudo, sed duritia, quod i medicæ, aliorum, vigiliæ, supra opinionem patiens erat. II, 756. *Catiline* conjurato. VII, 80. Bellum civile. VII, 109. *Catiline* in bello civili prostratus est. VII, 71.

Catoniensis urbis lecta vi favillæ ex Ætina monte erumpentis diruta. VII, 111.

Cato Deus, *Cato* id est acutus facit. VII, 128.

Catonis laus. VII, 136. *Catonis* virtus veritati propinquit, quam *Cæsar*. VII, 136. *Cato* minor se ipsum occidit Utice, ne ipsi pepererisse *Cæsar* glorieretur. VII, 58. *Cato* impatientia se peremit. VII, 650. *Catonis* voluntaria sui ipsius eadem, ejus amici tribuerunt iudicatio. VII, 56. Et ipse in filio suo indicavit infirmitati tribuendam esse. VII, 56. *Catonis* lepulum responsum ad superstitium. III, 81. *Cato* uxorem suam alteri tradidisse laudatus. VI, 203, 583. *Cato* Uticensis Mariam uxorem suam cessit Hortensio. X, 810.

Catonis utriusque et innocencia et sapientia in proverbium abierunt. VII, 56. *Not. b.* *Catonem* imitari tutius, quam Jovem. II, 515.

C. Cælius coquus bene Christianus. VII, 766.

Catullus subdiaconus. IX, 515.

Catuli bellum civile. VII, 109. *Catulus* inusto veneno se manibus launiorum subtraxit. VII, 107.

Catuli leonum rugientes, et quærentes escam, demones quando tentant. IV, 1292.

Caudium o; pidum samium. VII, 97. *Not. 1.*

Causa est fortuita, naturalis, voluntaria. VII, 151. *Causæ* omnium quæ fiunt, non sunt nisi voluntarie illius naturæ quæ spiritus vite est. VII, 151. Et ita sensit *Socrates*. VII, 226. Non actus et penis, sed *causis*, mali et boni discernendi sunt. II, 524.

Causa originalis omnium a Deo. VIII, 877. *Causa* omnium quæ lecti Deus, voluntas ejus est. IV, 1745. *Causa* rerum bonarum, bonitas Dei; malorum, voluntas deficiens boni mutabilis. VI, 244. *Causæ* secundæ malorum, et ignorantia et concupiscentia. VI, 244. *Causas* rerum nosse an pertineat ad hominis felicitatem. VI, 258. Quas nosse debemus. VI, 253, 258.

Causa cadit, qui plus petierit, quam ei debeat. IV, 1542. *Causæ* Christianorum ad Ecclesiasticos iudices, non ad forum deventuræ. IV, 1570. *Causam* suam iura animi agere si quis neglexerit, ut deinceps v. em. ejus nemo audiat institutum est in Concilio Carthagine habito 15 septembris an. CCCCLII, 253. *Causam* presbyteri episcopi sex terminari Concilio Carthag. an. CCCXLVIII aut CCCXLIX statutum est. II, 253. *Causam* agere ad duas. II, 169. Nec *causa* *causæ*, nec persona persone præjudicat, effatum Donatistarum. II, 580, 584; V, 901; IX, 667, 676. Quatenus illud dictum toties a se recantatum volebant intelligi Donatistæ. IX, 667. Refelluntur. IX, 667. Hoc dicto se jugularunt Donatistæ. IX, 635, 681.

Cautionem contra nos tenebat diabolus, hanc cautionem, hoc chirographum, suo sanguine delevit Christus. IV, 1127. *Cautio* debitoris deleta sanguine redemptoris. V, 745. *Cautio* promissorum Dei, Evangelium. V, 1469.

Cayphas. Hoc in eo egit propheticum chrisma, ut propheteret; hoc autem vita impia, ut nesciens propheteret. VIII, 551.

Cicrops rex Atheniensium. VII, 563, 568.

Cedar interpretatur tenebræ. IV, 1605.

Cedrus cen cesas at chas. IX, 209.

Cedrus et palma nec in tempestatibus curvantur. IV, 1180. *Cedri* libani, altitudines sunt mundi. IV, 1024. *Cedri*, homines elati nitore terre n humilitatis. IV, 215. *Cedrorum* contritio, nobilium ad imitationem humilitatis Christi, depressio. IV, 215. *Cedrinum* lignum, symbolum spei. III, 754.

Celer Proconsul Africae. II, 225. Ejus procurator Spondeus. II, 556. *Celer* vir spectabilis, nullam jam usquam gerit potestatem. II, 951.

Celivæ basilica. V, 316.

Celeritati radii ex oculo emissi resurrectio comparata. V, 1265.

Celestinus seu *Cælestius*, episcopus in Numidia, accusator Cæciliani. IX, 26, 775.

Celsinus. I, 921.

C. celsus. II, 275.

Celsus quidam opinione omnium philosophorum æquæ ad sua tempora, sex non parvis voluminibus absolvit. VIII, 25.

Celsus. I, 881. Ejus opinio de summo bono, et de summo malo. VIII, 168.

Cellicii Catechumeni et postea Piascqi historia. VI, 153.

Censura. Injusta vincula dirumpit justitia. V, 510. Aulicus innocentes patientias esse pro scelere alieno non putat Augustinus. II, 1067.

Census quatuor. III, 610.

Centanorum fabula. VII, 570.

Centones. VII, 548.

Centrum pro universitate ponitur. VII, 696. **Centrum** vocant Geometricum medium terræ. VII, 390.

Centuria. V, 263.

Centurio. IX, 639, 640. **Centurionis** humilitas. III, 1526; IV, 428. Illi militas et files. V, 418, 487, 1505. **Centurio** et **Regulus** inter se comparantur. III, 1525. In **Centurione** gentes figuratæ. V, 418.

Centurios laicos Donatista. I, 158.

Cephus quibusdam idem est ac **Mesappus**. VII, 563

Cerberi fabula. VII, 570.

Cerc pitheci. VII, 487.

Cerdon duos deos admisit. VIII, 664.

Cerdoni in hæretici eorumque dogmata. VIII, 29.

Cerebri tres ventriculi. III, 361. Pars cerebri anterior unde sensus omnes distribuntur, ad frontem collocata est. III, 361.

Cerei laus ab Augustino dicta. VII, 468.

Cereres matrem magnam seu terram et Junonem esse perhibent. VII, 207. **Ceres** cum libero seminibus præponitur. VII, 207. **Cereres** sacra. VII, 183, 210. *v.* Eleusinia. **Cereres** ac Liberum propter panem et calicem colere putantur Christiani a nonnullis. VIII, 579.

Cerilius episcopus. II, 1051.

Cerimonia a carendo quasi carimonia. I, 616.

Cerinthus hæreticus, ejusque opiniones. VIII, 27. **Cerinthus** et **Hebion** ideo anathematizati, quod legis cerimonias Christi Evangelio minuerint ex Hieronymo. II, 257.

Cerinthianum hæretici. VIII, 27.

Certamen gratia nunc instituit, postea perficiet sanitatera. X, 1138. Etiam sub gratia homo spiritualis pugnat. X, 908. In hoc sæculo certandi vires præstantur, in futuro sempiterna pax. X, 1199. **Certamen** usque ad sanguinem. V, 1458. **Certanti** victoria datur per Christum. V, 1567. **Certantem** ad vivat qui certamen ludit. V, 1511.

Certitudo non eadem in omnibus querenda est. I, 722. In rebus ad salutem animæ pertinentibus, certis incerta præponere grave peccatum. IX, 111, 113. **Certum** nihil est in hac terra, nisi mors. IV, 428.

Cervi proprietates allegorice exponuntur. IV, 463, 1698.

Cervi designant repulsores linguarum venenosarum. IV, 214. **Cervi** maligni et spirit. luter transeuntes in cursu omnia spinosa verorum atque silvarum. IV, 1572.

Cervorum uolores cum fretum transeunt. VI, 81. **Cervicati**, superbi dicuntur. IV, 1614.

Cethuræ quod ex ea filios procreavit Abraham, non inconuenientia tribuendum, sed significationi allegorice. III, 566. **Cethur** et filii ejus, caruales novi Testamenti significant. VII, 512.

Cetorum magnitudo. II, 582. **Ceti** costæ Carthagine in publico fixæ. II, 382.

Chærem peritus sacrorum quæ diis celebrantur. VII, 290.

Chaldæa ad regnum Assyriorum pertinebat. VII, 492.

Chaldæi philosophi. VII, 251.

Cham interpretatur calidus. VII, 477. **Cham** filius Noe pater Chanaan. IV, 1598. In filio suo Chanaan maledicitur propter prophetiam. III, 551. De Cham semine exortu Egyptii. IV, 1598. **Cham** figura fuit perditio vitæ. VII, 478. Ita reticorum. VII, 477.

Chamæleon. VIII, 988.

Chamos, nomen Dei ejusdem. III, 803.

Chanaan interpretatur humilis. IV, 1594. **Paratus** humilitati. IV, 1751. **Motus** eorum. VII, 478. Quo tem, ore s't impetata promissio Dei de terra Chanaan. VII, 521. **Chanaan** terra quomodo usque in sæculum pertinet ad semen Abraham. VII, 499.

Chanani cur dicti sunt semen maledictum. X, 1426, 1428. **Chananeorum** nomine septem gentes Israelitis infuisse aliquando intelligende. III, 785. **Chana** uti **Labores** Israel abstulit juste, **Achab** vero abstulit labores **Nabuthai** in iuste. II, 811.

Chananea mulier, humilitatis exemplum. V, 483, 487. **Chananeæ** perseverantia in petendo. V, 487. **Ejus** fides qualis laudata est. VI, 154.

Chaos materiam confusam et iustio informem Græci appellant. III, 478.

Character Christiani, crux in fronte ipsius, ipsum docet quid profiteatur. V, 1586. **Character** Dominicus. V, 1530. **Hunc** portant baptizati. II, 754, 803. **Characterem** dominus in fronte stephali posuerat. V, 1457. **Character** sacramenti. *v.* Apostata. **Character** regius in militibus. II, 803.

Charus thipponensis civis, orientalis sœtem diaconus. X, 352.

Cherubim scientiæ plenitudo latine dicitur. III, 214; IV, 1021, 1260. **Cherubim** creatura rationalis in multitudine scientia. III, 634. **Cherubim** in propitiatorio positurum explicatio mystica. III, 635. **Duo** testamenta figurant. III, 634. **caritatis** societatem commendant. III, 634.

Chettæus interpretatur abscessus. VIII, 450.

ΧΗΜΑΤΑ. VII, 667. Seu **Millenarii.** VII, 608.

Chinoloacedemonius unus e septem sapientibus. VII, 582. **Chirurgica** unde dicta. I, 1088.

Chirurgi cujusdam Alexandrini bona fides. VII, 762.

Cherula malus, bonus symphonicus. II, 228.

Chordæ. de decem chordis. V, 75.

Chorus est consensio cantantium. IV, 1953. **Chorus** concordiam significat, quæ in caritate consistit. IV, 1109. **Chorus** Christi jam totus mundus est. IV, 1953.

Christinum adversis rebus, valde turbatum consolatur Aug. II, 1059.

Chrisma. V, 1100. **Chrismaticum** sacramentum in genere visibilium sacramentorum sacrosanctum est, sicut ipse baptisimus. IX, 542. **Potest** esse et in hominibus pessimis. IX, 542.

Christinus. II, 1070.

Christus sacramenti nomen. III, 2000. **Christus** Messias Hebraice, Græce Christus, latine unctus, qui corpi suum (Ecclesiam) totum perungit. IV, 1570. **Christus** a chrisinato dicitur. III, 1648; VII, 549. **Sive** ab unctioe. IV, 200, 1570; VIII, 53, 54, 643, 689. **Quandam** unctus a Spiritu sancto. VIII, 1035.

Christus ab initio generis humani prædicari non destitit. II, 376; X, 973. **Nec** defuerunt qui in eum crederent. II, 376. **Articuli** temporum quinque, per quos prædicari non destitit. VI, 314. **Christi** promissionem, ne in aliquo regnum suorum completam putaretur Judæi, quid actum sit. VI, 358. **Christus** ubique sacrarum scripturarum occurrit et relict. VIII, 269. **Christus** a multis prophetis præannuntius. V, 1674. **Christi** prophetati veritas, de Judæorum edicibus probatur. III, 1032. **Testimonia** Prophetarum de Christo. III, 1638, 1660, 1661. **Forumque** prædictiones de illo. VII, 584. **Prædictio** de Christo, Eliezer juramentum. VII, 512. **Christum** Job prophetavit. X, 283. **Christus** in gestis et scriptis veteris Testamenti intelligendus. V, 51; VIII, 273, 276, 277. **Christi** figuræ fuerunt, sive quæ mystico patribus nostris per Angelica miracula apparuerunt, sive quæ per ipsos facta sunt. VIII, 895. **Christum** præsequitur quæ in secundo Genesios cap. leguntur. VIII, 280. **Christus** præannuntius in XLIV. psalmo. VIII, 53, 54. Et in LXVIII. VIII, 54. **Psalmus** LXXI de Christo, non de Salomone intelligendus. IX, 403. **Christus** præannuntius in Isaiæ propheta. VIII, 57, 58, 59. **Christus** promissus et præannuntius a prophetis. VIII, 282, 283, 284, 615. **Christus** non sufficenter annuntius miracula sine prophetis testimoniis. VIII, 279. **Christus** cum Joana comparatur. VI, 668. **Christum** non tam prophetavit Joana sermone, quam sua qualiam passione. VII, 587. **Adventus** Christi prædicatur. VII, 584, 588, 592, 595. **Christus** ipse et in prophetis prædicabat. IV, 1845. **Christum** annuntiatat Prophetae filii christo. IV, 1845. **Præannuntiauerunt** ut Deum et hominem. II, 521. **Christus** in antiqua lege prophetatus. II, 651. **Scripturæ** propter Christum factæ sunt. IV, 1779. **Quidquid** diligentis habet homo in scri. turis, a Christo non recedat: cum ei fuerit in iis Christus revelatus, intelligat se intellexisse. IV, 1237. **Multa** quæ de Christo dicuntur, non ad litteram intelligenda. IV, 1537.

Christum ahis sacramentis præannuntari cum venturus esset, aliis cum venisset annuntari operuit. II, 528. **Alienigenarum** testimonia de Christo. VII, 609. **Cracolorum** responsa de Christo. VII, 650, 651. **Christum** oracula non prædicant ut Deum, sed ut hominem tantum. VII, 652. **Sacrum** immortaleque confessa sunt. VII, 305. **Christum** sic laudant oracula, ut vituperant Christianos, quare. VII, 652. **Christus** cur fuerit præannuntius. IV, 1447. **Christum** præservat multi præcones, tanquam judicem magnum. IV, 1258.

Christi nascituri quantum in antiquis sanctis desiderium. V, 800, 1638. **Christi** incarnatio etiam nonnum facta profuit patribus antiquis. X, 401. **Per** filium in Christum venturum justificantur patres. IV, 583, 596. **Christus** antiquis patribus ac nobis idem. V, 1535.

Christus figuris in veteri lege celebratur. VI, 42. **Christus** figuratus in carnibus ad vesperam et panibus mane præstitis populo Israel. III, 616. **Christus** in sacrificiis veteribus prophetatus. VIII, 547. **Figura** de Christo. III, 791. **Christi** variaz figuræ ex veteri Testamento recensentur. VIII, 268, 269, 270, 271. **Christi** figura, lignum vitæ. VII, 701. **Noe** et arca. III, 2022; VII, 472. **Isaac.** III, 1464, IV, 245; V, 455; VII, 311; VIII, 852. **Aries** quem vidit

Abraham. VII, 511. Arles rubricatus. III, 655. Laïs Jacob, virga Moysi. VIII, 853, 880. Christus figuratus per Angelos, per Isaac, per petram, per arietem. VIII, 772. Per tres aves. IV, 1299. Per serpentem a Moysae exaltatum. IV, 1578. X, 1138. Christus petra, manna, columna, nubes, etc. VIII, 269, 270. Christus in Angelo luctante cum Jacob. IV, 506, 1936; V, 682. Christus in Moysae. V, 738. Christi figura Josue. VIII, 328. Christus et Ecclesia in ipsis Iudicium et Regum temporibus figurantur. VIII, 271. Christi nomen et Ecclesiam ita exhibent præsentia tempora, sicut præterita nuntiantur. VIII, 283. Christus in Samsonem. V, 1640. Christus in Iechonia adumbratus. V, 341. Christus in agno, tauro, hirco. V, 153. Christi crucifixi in similitudine carnis peccati, figura in serpente æreo exaltato. V, 1542. Christus sic in velamento Legis latet, ut in hordeo medulla sub palea. V, 723. Christus per Lazarum significatus. III, 1352.

Christum ante carnem susceptam, fuisse visibilem, quidam existimant. VII, 508. Et apparuisse Abraham. VII, 508. Christus apparuit Abraham in persona Angeli. III, 565. Christi incarnatio, non incongrue creditur quibusdam fuisse revelata in gentibus. VII, 609. Christus tanquam Dominus Deus loquitur in prophetis libris, et tamen Christus apparet. VII, 705.

Christum nihil aliud quam hominem fuisse, quamvis excellentissimæ sapientia, pagani dicebant. I, 636; III, 1018, 1069, 1071. Fingebant editos esse ab eo libros de magicis. III, 1049. Eosque inscriptos Petro et Paulo. III, 1049. Christum suas sententias de Platonis libris didicisse quidam dicere ausi sunt. III, 56. Christum non vere, sed putative passum asseverabat Marcus hæreticus. VIII, 28. Gerdon. VIII, 28. Christum neque natum ex femina, neque habuisse carnem docebat Gerdon. VIII, 29. Deum annuntiatum in veteri Testamento, Deum Legis ac Prophetarum non esse patrem Christi, docebat Gerdon. VIII, 29. Docebat Marcionite. III, 1714. Christum hominem tantum dicebant Cerinthiani. VIII, 27. Ebionæi. VIII, 27. Photinus. II, 439. Christum colubum esse arbitrantur Ophitæ. VIII, 28, 29. Christum, sem filium putari a Sethianis quidam dicunt. VIII, 29. De Christi incarnatione errores Manicheorum, Photinianorum, et Apollinaristarum. X, 1033, 1054. Christum tantum hominem Photiniani, tantum Deum Manichei volunt. V, 229. Christum alii tantummodo Deum fuisse dixerunt, alii hominem tantum; fides utrumque confitetur. III, 1665.

Christum serpentem (paradisi) dicunt Manichæi. VIII, 37, 58. Christum non solum in celo ac stellis, sed etiam in terra atque in omnibus que nascuntur in ea, confixum, colligatum et concretum Manichæi dicebant. VIII, 211, 212, 579. Christo in rebus omnibus colligato quomodo subveniri posse putabant Manichæi. VIII, 211, 212. Christum primum quem sibi fingebant hominis filium dicebant. VIII, 211. Eumque esse solum istum visibilem. III, 1632; V, 36. Christum nullam carnem habuisse error Manichæorum. X, 1586. De carne Christi quid Manichæi et Pelagiani, quidve catholici contra eos credant. X, 1385. Christum Manichæi non verum, sed phantasticum, colentes. V, 28. Christum corpus habuisse vulnerabile et mortale negant Manichæi. VIII, 504. Christum ex utero natum credere indignum putabant. VIII, 178, 213, 217. Christum non habuisse matrem conatur asserere. IV, 129. Christum speciem carnis, mortem crucis, vulnera passionis, cicatrices resurrectionis mentium esse suadebant. VIII, 57, 58, 179, 225, 233, 217, 236, 299, 300, 321, 522, 485, 487, 488, 489, 491, 495, 598, 599. Christum non habuisse carnem, et in corpore suo non resurrexisse, multi dixerunt. IV, 871.

Christum non semper fuisse, sed initium ejus, ex quo de Maria natus est, asseverant Pauliniani; nec eum aliquid amplius quam hominem. VIII, 34. Christum creaturam introducunt Origeniani. VIII, 55. De Christo quid senserint Ariani. VIII, 680, 681, 686, 687. Christum non secundum formam Dei, sed secundum formam hominis, de humana carne contagia passum esse dicebant Ariani. VIII, 723. Christum, Deum omnis creaturæ dicebant. VIII, 721. Christum eundem ipsum esse et Patrem et Filium et Spiritum sanctum volunt Noetiani. VIII, 52. Sabelliani et Priscillianiste. VIII, 44. Christum esse medium Trinitatis dicebat Petilianus. IX, 372. Christum in carne venisse negant Proclianistæ. VIII, 41, 42. Christum in carne venisse negant omnes hæretici. V, 989. Negant et omnes mali catholici. V, 992. Error quorundam negantium corpus Christi formatum de femina, et tantummodo factum esse, quomodo illud quo Spiritus sanctus apparuit in columba. VI, 502.

Christum sine anima carnem suscepisse docent Ariani et Apollinaristæ. VIII, 59, 40, 686, 687, 689. Quidam hæretici in Christo Verbum loco anime esse, alii loco mentis humana crediderunt. II, 835. Hæresis f. it, que Verbum Dei illi pro mente, pro intellectu, pro ratione fuisse dice-

ret. V, 1124. Christum non assumptis esse animam rationalem dogmatizarunt Apollinaristæ. III, 1737; VII, 404. In Christo Verbum loco anime fuisse sentiebant Apollinaristæ. III, 716; VIII, 40. Christum animam tantum, sine mente humanam habuisse dixerunt Apollinaristæ. IV, 217. Quidam ex illa hæresi propagati dixerunt eum caruisse etiam ipsa anima. IV, 218, 1084. Christo jam nato animam rationalem accepisse, temerarium est dicere. II, 532. Christum unde animam accepit. III, 422. Christi anima non est ex traduce. III, 422. Et fatetur ipsi Traducarii. III, 424. Christum secundum aliquos, Sap. viii dicit, *Sortitus sum animam bonam*. III, 415. Id examinatur. VIII, 421. De anima Christi difficillima questio est. VIII, 784.

Christi carnem non fuisse susceptam de carne Mariæ, et Verbi aliquid in carnem fuisse conversum docent Apollinaristæ. VIII, 40. Christum spiritale corpus secum attulisse, nihilque de Maria adsumpsisse, sed per illam tanquam per rivum aut fistulam transisse docebat Valentinus. VIII, 28. Christum non carnem deposuisse de celo, sed ex elementis mundi accepisse docebat Apelles, eamque mundo reddidisse, cum sine carne resurgens ascendit in cælum. VIII, 50. Quid de carne Christi sentirent Priscillianistæ. VIII, 668. Christum non resurrexisset, sed resurrecturum dicunt Ebionæi. VIII, 27. In Christo humanam formam in divinam substantiam esse commutandam, quidam censuerunt. VIII, 708. Christum in carne contempsit Porphyrius. VII, 501. Quid de Christo sentiant Pelagiani. X, 609. Hæreticorum error de Christo tribus generibus terminatur. III, 1332, 1666. De Christo quid credendum. X, 1054. Christum quid erat ante incarnationem. V, 1095.

Christi duplex adventus. IV, 117, 1233; V, 202. Christi adventus in mundum, ratione carnis intelligendus. V, 939. Christum ut hominem tota Trinitas fecit. VI, 251. Christi Incarnatio opus est totius Trinitatis. V, 1096. Christus cur ad nos venit. V, 943; VI, 668. Præcipua causa adventus Christi, caritatis commendatio. VI, 314. Christo nulla fuit causa veniendi, nisi peccatores salvos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, et nulla est medicina causa. V, 945. Christus venit, ut salutem hominis procuraret. IV, 1089. Quia cecidit Adam, ideo descendit Christus. IV, 1598. si tu, o homo, non dimitteres Deum, non fieret pro te Deus homo. IV, 372. Deus factus est homo, ut quoniam homo potes ad hominem, qui non posses ad Deum, per hominem venires ad Deum. IV, 1741. Christum de celo ad terram non merita nostra bona, sed peccata duxerunt. V, 944, 1071. Non liberaretur humanus genus, nisi sermo Dei dignaretur esse humanus. V, 939. si ille non esset homo, non liberaretur homo. IV, 766. Christus non quereretur quam fecerat, nisi fieret ipse quod fecerat. III, 1622. Christus factus est homo, ne periret homo. V, 174. Nisi venisset filius hominis, periisset homo. V, 895. De Christi in carne ad nos adventu pulchra. I, 701, 746.

Christus naturam humanam assumpsit, ut doceret id esse homini colendum, quod ab omni creatura intellectuali colendum est. III, 170. Nullo modo beneficentis generi humano consultum est, quam cum ipsa sapientia Dei totum hominem suscepit. III, 134. Christum factus est particeps mortalitatis nostræ, ut efficeremur participes divinitatis ipsius. IV, 1546, 1785. Christus venit hominibus magisterium et adiutorium. II, 521. Christus nobis per mortale corpus apparuit, quia nos humilitate Filii Dei sanari oportebat. II, 946. Quantum locum habeat homo in operibus Dei, videt ex Filii Dei incarnatione. VI, 297. Christus carnem suscepit, ne homo carnalibus inhaereret. II, 1037. Homo factus est, ut nos deos faceret. V, 1012. Nostram naturam suscepit, ut de ipsa quam deceperat, diabolus vinceretur. VI, 291.

Christi generatio et nativitas duplex, utraque mirabilis. V, 260, 775, 1007, 1015, 1017, 1019, 1073, 1635, 1639, 1631, 1675, 1676. Christus quomodo incarnatus. V, 1061. Christi incarnatio quam miranda. V, 1011. Est ineffabilis. VI, 249. Forma servi accessit, non forma Dei discessit. V, 990. Verbum non recessit a Patre. V, 1097. Christus hic erat per divinum majestatem, venit per humanam infirmitatem. V, 940. Christi missio, ejus exinanitio. III, 1615. Christus exinanivit se apud homines, occultans quod erat, et demonstrans quod factum erat. V, 1005. Christus vadit latendo, venit apparendo, manet regendo. III, 1815. Homo in Christo non sic susceptus est a sapientia Dei, quomodo et alii homines ab ea sapientes fiunt. VI, 301. Homo sic susceptus est a Verbo, ut simul cum eo Deus fieret. IV, 75. Christus sic homo factus est, ut non desisteret esse Deus. III, 1621; V, 999, 1205, 1205. Ipse homo Christus nunquam ita fuit homo, ut non esset unigenitus Dei Filius, propter unigenitum Verbum. X, 1157. Christus, Deus de Deo, lumen de lumine. III, 1655. Christus verus Filius Dei cur dicitur sit. V, 774. Filius Dei aequalis Deo. V, 691. Filius Dei unicus. V, 1061, 1068.

quomodo Dei Patris unicus. V, 769. Christus secundum formam Dei est invisibilis, et in Deo Pater. IV, 1789.

Christus verus et verax Filius Dei et hominis. VIII, 211, 216, 222. Christus et Dei Filius semper natura, et hominis filius qui ex tempore assumptus est, gratia. VIII, 688, 702. Christus Filius Dei natura, non gratia; verus, non adoptatus. V, 990. Christus nusquam scribitururam dicitur Filius Dei adoptione. VIII, 581. Re elluntur qui dicunt, *qui filius est hominis, factus est Filius Dei; qui vero Filius est Dei, non est factus filius hominis*. V, 939.

Christus verbum et homo III, 1737. Deus et homo. IV, 528, V, 229, 190, 547, 573, 685, 1149, 1279, 1598, 1495. Christus est Deus, anima rationalis, et caro. III, 1856; IV, 1084; VIII, 690. Sicut unus homo, anima et caro; ita unus Christus, Deus et homo. V, 940, 997. Christus non sentiens quasi parte Dei, Deus, et parte hominis, homo; sed totus Deus et totus homo. V, 1552. Verus Deus et verus homo. VI, 300, 439; VIII, 211. Christus Deus latens in carne. V, 1550. Deus et homo non duo sed unus est Christus. III, 1737, 1759, 1856; X, 144. In Christo gemina substantia, divina et humana, utrumque non duo, sed unus est Christus. III, 1836; V, 727.

Christus in unitate personæ suæ accepit visibilem hominis formam. VIII, 736, 757. Deus non pars personæ Christi. VIII, 763. In unitate personæ ita Christus co; ulavit Dei hominisque naturam, ut et solita sublimaret insolitis, et insolita solitis temperaret. II, 519. Idem Deus qui homo, non confusione naturæ, sed unitate personæ. V, 939. Christus Deus simul et homo in unitate personæ. VI, 249. Utam facit Dominus cum servo personam. V, 456. Unica in Christo persona. II, 543; III, 1555, 1617, 1817; V, 568; VIII, 688; X, 1054. Non duo Christi sunt, nec duo Filii Dei. V, 1541. Christus filius hominis erat in cælo, etiam quando in terra loquebatur. III, 1617; V, 456, 1540. Christus ob personæ unitatem, et in cælo manebat et ambulabat in terra. X, 144. In Christo sunt duæ substantiæ, Deus et homo; sed una persona, ut Trinitas nancat, non accedente homine quaternitas fiat. V, 728, 999, 1205. In Christo distinguenda forma servi, non separanda aut alienanda, et in aliam personam constituenda. V, 309. In Christo propter unitatem personæ quilibet natura vocabulum alteri impertit, et diviniæ humanæ et humana diviniæ. VIII, 257. Dicitur de cælo descendisse filius hominis, et crucifixus Filius Dei. VIII, 789, 790. De eodem Christo prædicantur diversa, ob diversas naturas hypostaseos. VIII, 840.

Christus geminæ gigas substantiæ, secundum quid obediens, secundum quid æqualis Deo. VIII, 680. Christus Patre minor et æqualis. VI, 250. Christus et unigenitus et primogenitus, quomodo. VIII, 581, 585. Christum non secundum susceptionem hominis, sed secundum divinitatis excellentiam primogenitum intelligi volebant Manichæi. VIII, 473, 582. Christus propter formam Dei, dicitur principium, primogenitus, dominus gloriæ; propter formam servi, sponsus procedens de thalamo, caput corporis Ecclesie, etc. VIII, 835. Christo ut homini Deus et Pater est et Dominus. VIII, 691. Ipsi Deus Pater formæ Dei, Dominus formæ servi. IV, 1785. In Christo plenitudo divinitatis corporaliter, quomodo. II, 846; III, 459. Quo discrimine habet divinitas in Christo, et in membris ejus. II, 846. In Christo nec divinitas in creaturam, nec creatura in divinitatem mutata est. VIII, 829. Christum Dei Filium eundem esse filium hominis incarnatione. V, 1000. Quomodo Christum filium hominis credere debemus. VIII, 225.

Christus ut homo ejus est naturæ, cuius et nos. V, 941. Christus eo ipso quo factus est filius hominis, qui distat a nobis. V, 680. Christus accessit ad id quod non erat, non amisit quod erat. V, 680, 685. Christi participatio in inferioræ nostræ, et participatio nostra in illius superiora, dissimilis. X, 174. Aliud in Christo stabile, aliud transitorium. IV, 1449. Priora Christi, ejus divinitas; posteriora, humanitas. IV, 1609. Christus unigenitus Dei non de nihilo factus. X, 1481. Christus quomodo Creator, quomodo creatus. II, 835. Christus immutabilis quantum ad Verbum. V, 680. Filius Dei non est mutatus per incarnationem. V, 103, 508. Christus siue sui mutatione homo lactus. VI, 559, 545. Christus ideo est nostra firmitas, quia eum nostra non mutavit infirmitas. V, 106.

Christus perfectus homo. II, 853. Christus suscepit plenum hominem. V, 439. Totum hominem. V, 1124; VI, 186, 302, 355; VII, 305. Per spiritum, animam; et per animam, corpus suscepit. VI, 300. Christus habuit animam. VI, 502; et mentem hominis. VI, 501. Neque Christus aut non habuit animam, aut non habuit rationalem. II, 512. Christus si totam suscepisset animam, membra ejus non essent nisi animæ nostræ. V, 878. An anima ejus ex Adamo procreata, an creata. II, 717. *V. supra.* Christi anima non obnoxia peccato originis. II, 866.

Christi caro vehiculum quo processit ad nos et levavit ad patrem. V, 675. Item vestis est jumentum, templum. V, 675. Christi vera caro, et ex Maria suscepta. V, 1619. Christi caro vera, quia non caro peccati, sed similitudo carnis peccati. V, 844. Christum negantes verum corpus habuisse, sed oculis visum esse quod non erat, refelluntur. V, 477. Christum habere veram carnem, contra Manichæos et Priscillianistas. V, 1122, 1125. Propter Verbum. Patri cara est Verbi caro. III, 1023. Christus habuit verum corpus. VI, 14, 300. Christi caro, vulnera, et cicatrices veras. VIII, 250, 251, 340. Omnes conditionis humanæ affectus non simulavit, sed plane exhibuit; non conditionis necessitate, sed magisterii voluntate. VIII, 484. Imbecillitatem nostram suscepit Filius Dei. VI, 226. Christus humanæ infirmitatis affectus, sicut ipsam carnem ac mortem carnis, non conditionis necessitate, sed miserationis voluntate suscepit. IV, 1111, 1208; VI, 91, 93; VII, 414. Christi infirmitas fuit ex potestate. VII, 413. Christus esuriebat, et sitiebat, quia dignabatur, non quia cogebatur. V, 968. Somnus, cibus, et affectus humani, in Christo naturam humanam probant assumptam, non consumptam. II, 519. Christus communicavit nobiscum mala nostra, nobis daturus bona sua. V, 680. Contra Apollinaristas ostenditur habuisse Christum omnia hominis, præter peccatum. IV, 218.

Christi conceptio non habet exemplum. II, 707. Christus natus est de Spiritu sancto, non ut de Patre, sed de Maria ut de matre. VI, 251. Christus sine concupiscentia conceptus. II, 844; III, 422. Christum non concupiscentia, sed gratia mater concepit. V, 823. Christi caro de nostra massa, non ex nodo concupiscentiæ hominis et femineæ. V, 928. Christus factus ex muliere, nullo interveniente concubitu. III, 405. Fide matris conceptus. VI, 249. Christum virgo non carnaliter concupiscendo, sed spiritaliter credendo concepit. IV, 828. Quomodo in utero matris fuit et in cælis. VI, 27. Christus in hunc mundum ad nuptias venit. III, 1452. Christi nuptiæ ad quas Judæi et gentiles invitati. V, 559, 1662. Christus natus est mortalitatis, ut mortem auferret. V, 1115. Mortalitem suscepit, ut daret immortalitatem. V, 683. Christus venit in carne, carnis vitia mundaturus. V, 1019. Christus induit se morte in virginitate matris, induit se vita in aqualitate Patris. IV, 1942. Christus venit suscipere mortem nostram, promittere vitam suam. IV, 1942. Ad hoc venit, ut mortem crucis subiret. IV, 857. De nostro mortuus, de suo mori non potuit. V, 710. Sacerdos noster a nobis accepit quod pro nobis offerret. IV, 1701. Accepit ex te, unde mereretur pro te. IV, 1942. Accepit mortem de nostro, ut nobis daret vitam de suo. V, 688, 1110. Quia passurus venit, occultus venit. IV, 567. Christus venit non facere quod peccatores, sed pati quod peccatores. IV, 1198. Venit Christus, ut resurgat anime ad iniquitatem, corpora a corruptione. III, 1586. Christus ad hoc venit, ut crederes Deo. IV, 1896. Et ut post vitam fidei, conferret vitam æternam. III, 1727. In Christi carne pœna sine culpa, ut et culpa sanaretur et pœna. V, 1574. Christus suscipiendæ pœnam, et non culpam, et culpam delevit et pœnam. V, 954, 1545.

Christus suscepit iniquitatem nostram, sed ferendam et sanandam, non autem habendam. V, 1551. Carnem assumpsit, non iniquitatem carnis; assumpsit carnem mundam, mundatricem. IV, 1850. Carnem assumpsit de utero Virginis, ut mundam offerret pro immundis. IV, 1953. Christus de Virginis corpore non suscepit quod sanaret, sed unde sanaret. V, 1511.

Christi caro per psalterium et citharam significatur. IV, 672. Christi caro cilicium appellatur, propter similitudinem carnis peccati. IV, 555. Christi caro, saccus. IV, 852, 1854. Lucerna sapientiæ dicitur. IV, 1795. Christi caro, tabernaculum, et sponsa Verbi. IV, 1105.

Christum a peccatis non liberum fuisse, Juliani calumniam contra Catholicos. X, 561, 559. In Christo natura humana sine peccato propter unionem. VIII, 688. Christus de humana carne contagia nulla passus est. VIII, 720, 744. Christus sic ad terrena contagia descendit, ut nullum habuerit peccatum, etiam ex Arianorum confessione. VIII, 761. Christus sine peccato conceptus, ut solveret peccatum. V, 817. sine peccato natus, quia sine libidine conceptus. V, 442, 785, 825, 832. Christi nullum peccatum, nec originis nec propriæ iniquitatis. V, 824, 928. Christus peccatum originale non traxit. X, 1553. Christus solus sine peccato originali. X, 1416. Quomodo fuerit alienus a peccato originis. IV, 591. Christus solus sine peccato natus. X, 142, 255, 1085. Solus potuit ita nasci, ut ei non opus esset renasci. VI, 255. Christus solus in carne sine peccato et ignorantia. VI, 60. Solus Christus sine peccato in hac vita. III, 755, 897, 1696, 1697, 1847; X, 184. Quare. X, 815. Christus peccatum etiam major fecisset, si parvulus habuisset. X, 815. In Christo natura humana impeccabilis. X, 954.

Christi carnem ceterorum carni coequare, blasphemiam est. X, 1375. Coequant Pelagiani. X, 1418, 1420. Christi carnem ceterorumque nascentium ejusdem putat Julianus esse puritatis. X, 815. Christo libidinem conatur Julianus inferre. X, 1571, 1573. Christi natiuitas de carne in quo nostrae similis et dissimilis. X, 171. Christi caro non a natura atque substantia carnis nostrae, sed a vitii communitate distinguitur. X, 1587, 1588, 1609. Christus non suscepit carnem peccati, qua uis de materna carne peccati. X, 171. Christus quia non de carnis concupiscentia natus, non habuit carnem peccati. X, 1590. Veritas membrorum in Christo, non cupiditas peccatorum. X, 1570. Christus in carnem suam peccatum non transtulit, sed mortem. X, 143. Christus mortalitatem de matris mortalitate traxit, non vero peccatum. X, 814. Christi caro seorsum lo, ad mortem etiam uentura fuisse videtur. X, 180.

Christus non habuit cupiditatem uitiorum. X, 1566, 1569. Christus concupiscentiam non habuit, ac per hoc peccatum sicut non fecit, ita nec concupuit. X, 1590. Christus non per concupiscentiam natus nulla concupuit illicita. X, 1575, 1574. Christus non ideo deluit habere concupiscentiam, quia se imitandum proposuit. X, 1538, 1530. Exempli rati nem non tolli in Christo, etiamsi non habuerit concupiscentiam communem nobiscum. X, 815. Concupiscentiam carnis Christus si habuisset, non eam sanasset in nobis. X, 816. qui in Christo negat concupiscentiam, non propterea conuenit cum Apollinaristis. X, 814. Christus solus concupiscentiam non habuit. X, 562. In Christo concupiscentiam diaboli non inuenit. X, 1511, 1536, 1584, 1587. In carnem Christi cur non transierit concupiscentia. X, 814. Carnis sensus in Christo fuerunt, non concupiscentia. X, 1567.

Christi caro non caro peccati erat, quae non de carnali delictatione nata erat. VI, 61. Christi corpus non caro peccati, sed similitudo carnis peccati. III, 422; V, 179, 744, 814. Christus solus habuit similitudinem carnis peccati, quae non esset caro peccati. X, 1581, 1585. Christi caro quomodo in similitudinem carnis peccati. VIII, 297; X, 813. Similitudo carnis peccati, in qua Christus uenit ad nos, dicta est peccatum. VIII, 744. Christus sine peccato, factus tamen peccatum. VI, 232. Quo sensu. V, 825, 845; X, 59. Quomodo appellatur peccatum. X, 405. Quomodo peccata et delicta habere dicatur, qui peccatum non fecit. IV, 172, 440; V, 1607. Christus fuit delictorum susceptor, non commissor. IV, 849. Delicta nostra sua delicta fecit, ut iustitiam suam nostram iustitiam faceret. IV, 172. Christus solus in hominibus uerum dicere potuit homo uerus: si inuenistis in me peccatum, dicite. IV, 590. In Christo integritas sine peccato, reddidit sine debito, flagellum sine merito. IV, 465. Non solueret a vinculis nisi liber a vinculis. IV, 1850. Christus quomodo misit ut de peccato daretur peccatum. V, 745, 825. Per solam Christum diluitur originale peccatum. VI, 255. Et alia originali peccato addita. VI, 236 quod Christus ut homo aliquid sit amicus quam ceteri homines. IV, 217.

Christi humana natura non ante esse coepit, quam a Dei Filio susciperetur. VI, 252. 501. In Christo homo qui assumptus est, non prius creatus ut post assumeretur, sed in ipsa assumptione creatus est. VIII, 688. Christus non fuit prius Filius hominis et postea Filius Dei, sed ipsa susceptione factus est. V, 941. Christus Dei Filius suscepit totum hominem non ante se promerentem, sed omnino gratis. V, 941. Pelagiana haeresis eo ducit, ut putetur Christus uoluntatis sine uirtute meruisse, ut a Verbo Dei susciperetur. X, 1586. Christus preclarissimum praedestinationis lumen. X, 982. summum gratiae exemplum. VII, 508.

Christus praedesignatus. III, 1907; X, 932. quisquis Dei Filium praedestinatum negat, hunc eundem Filium hominis negat. III, 1907. Quod in unitatem personae unigeniti assumptus est homo, gratia est, non natura. III, 1828. Ad personam unigeniti Filii Dei per gratiam pertinet natura humana. III, 1844. Christus ut susciperetur non meruit. VI, 250. Non ex meritis, sed ex gratia homo Christus est ab initio suo Dei Filius. X, 1157, 1158. Ex Pelagiano dogmate quae sequitur impietas contra gratiam Christo proxiaria. X, 1157. Christo gratia quodam modo fuit naturalis. VI, 252. Per eam factum est ut nullum posset habere peccatum. VI, 250. Hanc gratiam insinuat modus, quo natus est Christus de spiritu sancto. VI, 251, 252.

Christus ex Adami semine, non seminali ratione procreatus: in eo cum ceteris non peccauit. X, 1401. Christus an et quomodo in lumbis Abrahae. III, 424. Christus ex carne Abrahae non feruorem uulneris, sed materiam traxit medicinam. III, 424. si Christus in Abrahamo secundum animum fuisset, non potuisset non decimari. III, 423. Christus non decimatus in Abrahamo, quomodo. X, 1532.

Christus homo dominicus. VI, 26, 42. Christus homo celestis. VI, 409. Etiam secundum carnem. X, 1602. Christi di-

uinitas opponitur Romuli diuinitati. VII, 757, 759. Christum Deum esse, et miracula et prophetiae in illo impletae persuadent. VII, 757, 759. Christum Deum esse persuadet confessio constantis martyrum. VII, 676, 758. *Not.* Christum esse Deum intellexit mulier, quae ab eo peccata sibi posse dimitti credidit. V, 599. Christi latentem diuinitatem prodere, diuina quae cessit. V, 700. Christus Deum se esse probat. III, 1812. Christus hoc agit dictis et factis, ut Deus et homo credatur. III, 1622. Christus nunquam a Verbo separatus. III, 1817. Nunquam desertus. IV, 79. Nec passionis humilitate a Verbo depositus. IV, 74. Anima Christi nunquam separata a Verbo. III, 1758. Christus dictus etiam sola caro, et sola anima. III, 1759, 1740, 1836. In Christo suscepta est et Ecclesia a Verbo. IV, 77.

Christus secundum quod Filius Dei non habet genus in terra. VIII, 259. Christi origo carnalis ex iustus et peccatoribus. III, 769. Christus de regia stiriae et de sacerdotali. III, 809 1072. Christus quomodo filius Abraham et David. V, 557. Christus Filius Dei et Filius David. VIII, 468, 469. Christus filius David. III, 1742. Filius est et Dominus David. V, 545. Christus se filium David non negat. V, 572. Christus tanquam ex utero genitus est a David. IV, 1459. Christum ex semine David esse secundum carnem, omnium librorum atque liugarum elamat auctoritas contra manichaeos. VIII, 248, 249. Christus filius David merito appellatur, etiamsi Maria ex David nullam originem duceret. III, 1072. Quaestio Iudeis facta de Christo. V, 572. De Christo quid credendum. V, 1075, 1149. Christus non se negat filium Ioseph. V, 342, 345. Generationes ab Abraham usque ad Christum. V, 357.

Christi generationem aliter Matthaeus, aliter Lucas recensuit, quare. VI, 49; VIII, 214. Christi progeneratores alios Matthaeus, alios Lucas commemorando non mentuntur. V, 550; VIII, 216. Christi generationes cur Matthaeus descendens numerat, Lucas ascendens. V, 551. Quare per Ioseph numerantur, non per Mariam. V, 542, 550; VIII, 470; X, 810. De quadragesimo numero in generationibus Domini. V, 352. Christi generationes cur LXXVII numerat Lucas. V, 353. In Christi generatione cur recensentur peccatores. VIII, 440. Christus quare de tribu Levi nasci uoluit. VI, 50.

Christi duae natiuitates. III, 1488, 1648. Christus antequam nasceretur, et ante omnia tempora erat. IV, 1186, 1187. Non in forma Dei, sed in forma serui natus est ex femina. VIII, 217, 218. Cur nasci de femina uoluit. V, 105, 354, 1007; VI, 141, 186. Christus uoluntate natus, misericordia mortuus. IV, 1241. Christi sibi fecit matrem de qua nasceretur. IV, 938. Christi ex Virgine natiuitas. VI, 645. Christus cur partum Virginis elegit. VIII, 440. Hominem Deum ex Virgine nasci deuit. VI, 174. Christus Virginis filius et Virginis sponsus. V, 1018; VI, 597. Nobilitas fuit nascentis in uirginitate parientis, et nobilitas parientis in diuinitate nascentis. V, 1029. Quare Christus ex Maria carnem sumere uoluit. III, 405. Christus non ideo ex Maria uirgine natus, quod aliter in uera carne existere non posset. VIII, 485, 488.

Christus natus est illaesa matris uirginitate. V, 999, 1004, 1005, 1011, 1068, 1075. Incorrupta illius integritate. VI, 186, 219. Per clausa ostia natus est. V, 1074, 1157. In exitu Christi per uirginem inuoluitae matris viscera, introitu per clausa ostia, tanta ratio facti est potentia facientis. II, 519. Christus sine peccato natus, quia non per concupiscentiam natus. X, 1581, 1585. Christi natiuitas carnalis ideo secundum Ambrosium expers delicti, quia non est de commixtione sexus utriusque. X, 444, 1589. Christus solus ex solo utero genitus. IV, 1159. Christus in solitu line natus est, quia solus ex Virgine natus. IV, 1845. Christi natiuitas prodigis plena. VI, 665; VII, 514. signa in Christi natiuitate. VI, 645. Christus quo tempore natus. VII, 101, 603. Quo die, quo Consue natus est, constabat tempore Augustini. III, 1592. quot anni a natiuitate aut a resurrectione eius numerantur. II, 911. Christus hic diem habet natalem ut homo, non ut Deus. V, 1502. Christus natus est octavo Kalendas Ianuarias. III, 629; VIII, 894; IX, 572. Christus conceptus est et mortuus circa octauum Kal. Aprilis. III, 629; VIII, 894. Christus natus est quando dies iam incipiunt crescere, Ioannes uero cum incipiunt mirari: quo mysterio. IV, 1755. Christus ante Joannem factus, id est Joanni a te positus. V, 1678. Christus natalis diei cum opere Christi congruentia. V, 1000, 1097, 1015, 1015. Christi et Joannis natalis cur celebratur, non uero aliorum. V, 1501, 1515. Christus qui nascatur in nobis. V, 1639.

Christus cur post tam longa tempora uenerit. X, 975, 974. Christus cur non ante uenerit. III, 1658. Quare non in principio peccati hominis uenit. VI, 28. Venit uero in iuuentute et in senectute mundi. I, 626; V, 501. Sexta aetate humani generis. VI, 55. Quare uenit post datam Le-

gen. V, 28. Christus tunc hominibus apparere voluit, et apud eos predicari doctrinam suam, quando sciebat, et ubi sciebat esse, qui in eum fuerant creaturi. II, 574.

Christus cur infans natus est et imbecillis, cum expertus esset peccati. X, 149. Christus deus nostri causa infans. V, 104, 1020. Mira in Christo i. facie dissidentium attributione convenientia. V, 997, 1001. In Christo infante nec ignorantia nec animi i. firmitas. X, 180.

Christi patria, populus iudeorum. III, 1524, 1576. Et nos ipsi. III, 1520. Christus in iudaea natus, sed non soli iudae. IV, 1245. Christus condens sion et nasceus in sion. IV, 1840. Christus natus, in se iudaeos et gentes mox copulat. V, 1020. quomodo Christus non receptus a suis. V, 1505. Christo nato omnis fidelium gradus attestatur. V, 1019, 1637, 1653. Christus na us magis natus estatur. V, 1065. Iudeis et gentibus. V, 1068. Christi pulchritudo. IV, 495.

Christi praesepse se veritatem venie peccatorum, et oblivionem curarum male conscientiae generat. III, 881. Christus et parvus magnus est. IV, 1250. A gurgulio alius ante dies, ultra dies, sine die. IV, 1250. Christus unicus a omnia fecit, etiam aequum natus homo. IV, 1150.

Christi paupertas summa. IV, 844. Christus pauper nasci voluit. III, 676. Christus cur egenus tactus est. V, 245, 916, 1120, 1591. Christus implere venit pauperes, qui pauper effectus est. IV, 455. Dignitas est latigere, ut possit operis mercedem reddere. V, 608. Christus egere voluit propter te, ut haberes ubi seminare terrenum quod dedit, et meteres vitam aeternam. V, 91. Christi paupertas, divitiae nostrae sunt: quomodo infirmitas, et stultum ipsius, et mortalitas, est fortitudo, sapientia et immortalitas nostra. IV, 454. Christus pauper et dives, quomodo. V, 115, 215, 685. Christi divitiae quae? IV, 844.

Christi humilitas in incarnatione commendata. IV, 502. humilitas Christi. III, 1430, 1481, 1787. Christi humilitas explicari non potest, nec in ejus divinitas. III, 1402. Christus, vermis propter humilitatem carnis, tortusis etiam propter Virginis partum. II, 535. Christi humilitas non potuit nisi alia esse. IV, 1755. Christus na humiliavit semetipsum, ut minor videri non poterit. III, 1905. seponit divinitatem, cum occidit quod suum erat, apparere quod acceperat. V, 484. Humilia quae de Christo narrantur, ad carnem ejus pertinent, et similitudo ad divinitatem. III, 1662. Christi humilitate misericordia est, non impotentia. IV, 1259. Exaltavit se sumendo quod non erat, non perdat quod erat. V, 775. In ea carne parvus exiit, in qua resuscitatus per clausa ostia magnus intravit. V, 1074, 1157. Cur tanta humilitate ad nos venerit Christus. VII, 221. propter magnam superbiam peccatorum Deus humilis venit: haec causa, hoc peccatum magnum, iste lapsus nobilis, ainarum omnipotentem medicum de erio deduxit. IV, 165, 502. Christus lacrimatus est, ut humilitatis viam doceret. V, 1521. Christus humilis via, Christus excelsus et beatus, veritas et vita. V, 775. Christus humilis apparuit, ut cum ea, eremus. IV, 1250. Verbum Dei patris Angelorum lactescit incarnatione, ut a parvulus perveniat. IV, 505, 4710. Christus Jean Angelorum in cubis, et hominum in praesepio cubis. V, 1010. Christus creator Angelorum factus est homo, ut a parente Angelorum manaret homo. V, 1016. Christus in praesepio, fidelium circa in jumentorum. V, 1093. Cubus cui capere loquax erant, missus est carum, et Verbum caro lactum est, ut infans in usque lactesceret Dei sapientia I, 745, 1285. Christus nisi esset humilis, nec a ai necaretur nec liberetur. IV, 505. Humilitas, caro et crucifixio Christi, haec est quod sufficit parvulis. IV, 1615. Christus humilitate altitudinem praecedere voluit. III, 1624. In Christo humilem qui non offendit, non torcularit excelsam. III, 2030. Christus i. mit, ut infirmitate praebet exemplum. III, 1622. Christus exemplum magnum humilitatis nobis praebuit. III, 1651. signum Christi est humilitas ejus: notat stultum esse in fronte fidelium signum suum, seu crucem suam. III, 1536. Christi humilitatem qui respuit, superbus est, et longe a sanitate. V, 687.

Christus non solum loquendo, sed et in nascendo magister existit. VIII, 440. In se nos discere voluit qui in hac vita contemnentium, quid in altera sperandum esset. III, 545, 549, 550, 551. Christi ortu iustitia actus allua. V, 1008, 1015.

Christi circumcisio die octavo facta, ut eius resurrectionem significaret. II, 680. Prophetia de Christo non occidendo in infantia. III, 6, 9, 652. Christus in Aegyptum portatus, factis jam loquebatur membris suis, et persequentes se mimicos lugent. V, 1054. Christi sapientiam in amnis duodecim seniores mirabantur. III, 422. Christus ut esset parentibus subditus, non divina maj. stas fuit, sed a tatis humane. VI, I, 788, 787. Christi obedientia opposita inobedientiae Adae. VII, 425. Vita Christi compendio descripta. III, 155. Christus quare voluit baptizari. III, 1411, 1413, 1418; V, 1523; VI, 235; IX, 77, 182, 290. Cur baptizari

voluit, qui sordes non habuit. IV, 1164. suscepit commendanda medicamenta, non vulnera. V, 1335. Cur sacramenta veteris legis suscepit. V, 1048. Baptizatus est, ut congrueret poenitentibus. X, 1576. Et humilitatis viam doceret. V, 1321. Dum baptizari veluit, humilitatem suam altius commendavit. II, 845. Cur non solus baptizatus a Joanne. IX, 258. Christum annorum fere XXX baptismum fuisse, auctoritate evangelica retinetur. III, 55. Quare Christus neminem baptizavit. III, 1505. Christus baptizat omnes, quos ministri ejus baptizant. III, 1417.

Christus cur quadraginta diebus jejunavit. V, 1211. Cur esuriens non fecit panem de lapide. IV, 1164 sicut in myrtis vnum de aqua. V, 686. Christi esuries et sitis, nostra bona opera et populorum fidem respiciebat. IV, 556, 756, 851. Christus cur se a diabolo tentari permisit. V, 685. Christus quando a satana tentari voluit, nos transfiguravit in se. IV, 724. Christi tentatio, nostra doctrina est. IV, 1149. Tentatus est, ut suos doceret resistere tentatori. V, 685. Christi tentatio tripartita est, propter tria vitiorum genera, voluptatem carnis, superbiam et curiositatem. IV, 116. Christi mysterium in veteri Testamento revocatum. V, 1577.

Christus hic non bonis petitus, sed mala perpressus. V, 451. Christus calcatus: fuit. V, 608. Christus tentans Phil. pum. V, 28. Christum quidam putantes in aliquo mentium, neque eventura esse que minatus est impiis. V, 478. Unde nata haec opinio. V, 478. F. Filius Dei, Verbum. Christus in loco Joana VII a mendacio vindicatus. V, 757, 740, 741. Testimonium et in de seipso quam verum sit. V, 715. Christus interpellatus ut fratri jubeat hereditatem partiri, cur facere renuit. V, 1592. Christus divisor hereditatis esse videtur, quid doceat. V, 606. Christus Jesus transiens lateripellatur, et sanatur. V, 545. Christum Jesum transire quid sit. V, 544, 547, 1551.

Christi miracula. VII, 608. Alia sunt ei commenta cum aliis: at proprium ipsi fuit nasci de Virgine, a mortuis resurgere, in coelum ascendere. II, 522. Christum magicis artibus coeisse que fecit, calumniantur infideles. V, 256, 447. Christi facta etiam aliquid significabant, quasi verba. V, 486. Aliquid aliud quam quod fecit se fecerunt. V, 592. Christi facta, quae verba sunt. V, 582. Christus lectoris officio unctus. X, 140.

Christi actionum quarumque ser. us. V, 1615. Christus in omnibus que fecit, nos a laonnet que admodum hic vivamus. V, 475. quod agit Christus, venit ad nos: et quod agitur propter illum, redit ad nos. V, 1475. Quia docuit Christus ut hominem laboratorem sanaret. V, 545. Cur primum elegit panem, etes et idiotas, non divites, non oratores, etc. V, 557. Christus totus et a. ostendit laudat, et nobis: sed nec ab eis, nec a nobis totus est visus. V, 660. quomodo nos Laveam adjuvat vult nostra. V, 660. Christus trinitum salvens, mortem iudeam se solaturum praesignavit. V, 845. Christus iudeis terrenum revocavit ad misericordiam erga mulierem in adulterio deprehensam. II, 637, 658. Christus us cum se a seculum, infirmitati nostrae consulit, non suae potestati derogavit. III, 1774. Christus non mortuum fuit, sed mortem quam sibi homo peccando commovit. V, 958.

Christi in monte oratio. V, 475. Christus orat pro nobis, ut sacerdos noster; orat la nos, ut carum nostrum; oratur a nobis, ut Deus noster. IV, 1041. Christus ex quo homo, ex hoc et infirmus; ex quo infirmus, ex hoc et crans. IV, 216. Christus ut beatus Verbum, non ha. et ad quem, aut quare ora. IV, 216, 557. Christus orat, et dat quod orat. V, 1045. oravit Christus pro omnibus que redemit, sive tunc viventes, sive postea futuros. III, 1917, 1919. Ad hoc oravit, ut doceret orare; ad hoc passus est, ut doceret pati; ad hoc resurrexit, ut doceret se erare resurrectionem. IV, 685. Christi oratio, nostrae est infirmitatis indicium. IV, 79. Discipulorum est edificatio. III, 1902.

Christus passurus pascha celebravit ea ves; era, qua iniebat primus dies azymorum. II, 595. Christi pedes discipulorum lavatis, humilitas quanta. III, 1787. Quotidie lavat Christus pedes nobis. III, 1789, 1790, 1794. Christus etiam ante mortem, carnem suam lavavit la quod voluit. V, 1618. Christi portatorum, cum iudas exiturus esset, quid significat. III, 1799. Christus propinquante hora passionis, potestate turbatus est. III, 1797, 1799. Turbatus est, quia voluit. III, 1795. In illius potestate erat sic affici, vel non affici. III, 1755. Christus pro nobis turbatus est. III, 1798, 1799. Turbatus est, ne nos desperemus. V, 1549. Quantum bonum sperare debemus de participatione divinitatis Christi, cujus nos et errantibus tranquillat et infirmitas firmat. III, 1798. In Christo turbatur nostra infirmitas. III, 1799. Christus in se transtulit membra sua, et eorum affectum suscepit. III, 1769, 1799. Christus constrictus fuit, membra sua infirma in se signavit. IV, 481, 1208, 1568; V, 195, 1598. Christus loquitur ut peccator,

sed in persona membrorum suorum. III, 432. Christi fuit tristitia vera, sed voluntate sicut in ea caro, suscepta. IV, 1208. Christo unde tristitia causa. IV, 838. Christus mortuus ex eo quod nostrum habebat, non in se, sed in nobis jacebat. IV, 250. Humana voluntas in Christo mortem refugias. V, 1515. Christus sanguinem sudans de toto corpore, quid significet. IV, 1817.

Christi traditio, et a Juda, et a Deo. V, 1383. Quod Judas vendidit, Judaeus emit, Christianus acquisivit. V, 1474. Christus patenter utebatur proditore. III, 1786. Christi in Juda proditorem patientia. IV, 73, 135. Christus Judam proditorem deserens, figuratur per Davidem fugientem a facie filii Absalonis. IV, 72. Christus in Judam sperasse dicitur, quia fidelis aliqui in illum se erabant. IV, 461. Christus si in sum tradidit. III, 1802. se tradidit iudeis, ut fieret de nescientibus voluntatem suam. III, 1931. Ancor calicis passus omnis suae, i, se est qui bibit. III, 1952. Christus a patre, a se, so, a Juda traditus est. II, 324; III, 2052; IV, 795. Christi mortem iaque voluerunt impij, Deus juste permisit. IV, 743. Cur Christus percipienti maxillam, alteram non praebuit. III, 1954, 1955. Christus percipientem se punire noluit, ut nos pacem diceret. III, 1954, 1955.

Christi passio. VII, 583, 368, 591. Quidquid passus est homo, non potest dici non passus Deus. IV, 1711. Deus crucifixus recte dicitur de Christo. II, 746. Cum sit totus Christus Verbum anima et caro, ad totum refertur quod in sola anima tristis est, aut quod in sola homine crucifixus, aut quod in sola carne sepultus. V, 1069. Christus quando crucifixus est, defectus solis vere prodigiosus. II, 917. Christus recte dicitur mortuus, etsi divinitas ejus non moriatur. IV, 433. Christus, quia latebant oves in vepritis, ideo ad eos inveniendos non pervenit, nisi spinis passionis coronatus. V, 534. Christi manus extensae in cruce, quid significant. IV, 783.

Christus ideo crucifixus, ne quis genus aliquod mortis, quod homines ignominiosissimum arbitrantur, horreret. VI, 187. Ideo crucifixus, ut in cruce ostenderet veteris hominis nostri occasum. V, 1103. Christus cur in passione tacebat. IV, 407. Christus in cruce cathedra docens regulam pietatis. V, 1450. Insultationes sustinuit ad exemplum nostrum. IV, 553, 1152. In cruce docuit nos adversus linguas hominum esse patientes. IV, 551. Calumniae infidelium haereticorum, schismaticorum, demonum vincuntur, cum Christus crucifixus attenditur. IV, 1378. Christo insultantium conmutabat caput. IV, 1339. Christi longanimitas in cruce. IV, 1096. Christus noluit descendere de cruce, quia patientiam docebat. III, 1397, 1675, IV, 402, 767, 842. In cruce distulit potentiam, publicavit misericordiam. III, 1665. *vide* Crux. De cruce descendere differabat Christus, ut de sepulchro resurgeret. III, 1487. Christi fortitudo te gravat, infirmitas Christi te recreavit. III, 1512.

Christus quomodo factus peccatum et maledictum. VIII, 297, 744. Christus non meruit maledictum, licet in ligno peccaverit. VIII, 166. Tam non est contumelia Christi, cum Moyses cum dixit maledictum, quam non est laus Christi, cum Manichei negant carnem habuisse mortalem. VIII, 298. Christus non merito iniquitatis, sed officio misericordiae suae passus est. VIII, 545. Christi passio non ex indignitate, sed ex misericordia. VIII, 542, 547. Christus et nasci potuit non satus, et pati non partus. VIII, 483, 486, 487, 488. Christi in passione caritas. VI, 636. Christi interfectoriis paratum ex ejus sanguine medicamentum. V, 946, 938.

Christus speciosus, sed foedus factus propter foedam spoliis, ut eam faceret pulchram. V, 582. Christus orat pro crucifixoribus suis. V, 190, 324. De Christi deformitate processit decor Ecclesiae. V, 259. Tanto carior et dulcior factus est sponse, quanto magis deformis. V, 239. Ut animam pulchram faceret, foedus factus est. IV, 1558. Christus de ornis et speciosus. V, 181. Quomodo. V, 766. Christi deformitas per heritudo nostra est. V, 181. Christus etiam in cruce decorem habuit. IV, 493. Christus iis foedus apparuit, a quibus passus est. IV, 1081. Foeda species crucifixi portioris pulchritudine resurrectionis. V, 1184. Christus propterea hic exhonouratus atque crucifixus, ut doceret nos bona huius saeculi contemnere magis, quam diligere. II, 995. In Christo doluisse divinitatem cum caro ejus in cruce ageretur, haeresis quaedam dixit. VIII, 41. Christus ex persona membrorum dixit, *Deus meus, Deus meus, ut quis me dereliquit?* II, 544, 530; IV, 367, 625, 605, 882. Et ex persona martyrum. II, 530. Christus saepe ex persona Ecclesiae loquitur. II, 545. Christus in sua passio ne orans infirmitatem nostram portabat. II, 545; IV, 172. Christus in passione clamans non exaruit. IV, 173. Christus derelictus est non ad insipientiam nobis, sed ut sapiamus. II, 530. Christus in Ecclesia, et Ecclesia in Christo patiebatur. II, 545.

Christi latus apertum, ut omnes per illud intrent. VI,

704. Christus ianna, apertum est ostium, quando latus ejus perforatum. V, 1415. Inde aqua sanguisque profudit: in uno mundatio tua, in altero redemptio tua. V, 1413. Christi conjux Ecclesia, de latere in cruce dormientis formata. IV, 1524, 1581, 1672, 1684, 1783. Christi aperto latere effusus est sacculus pretii nostri. V, 1434, 1473. Christi latus lauce perforatum est, et manavit pretium nostrum. V, 1064. sanguis Christi si non funderetur, orbis terrarum non redimeretur. V, 683. Christus sanguine suo delevit omne peccatum. V, 824. Fecit nobis collyrium de sanguine suo. V, 735. Sanguis et aqua extensa de latere Christi, gemina Ecclesiae sacramenta. IV, 461, 1785; VI, 689, 696. Cum botrus ille pressus est, manavit illud unde calix inebrians quam preclarus est. IV, 649. Christi sanguis in terra, magnam vocem habet. VIII, 239.

Christi mors voluntaria. VII, 520. Spontanea. VIII, 838. Christus passus et mortuus potestate et voluntate, non necessitate. IV, 1104; V, 1085; X, 236. Et hoc est pretium nostrum, quo nos morte redimeret. X, 236. Per id quod homo erat, mortuus est Deus; et per id quod Deus erat, excitatus est homo. IV, 1711. Mors voluntate obedientiae a Christo suscepta. X, 180, 182. Si mortuus non fuisset, Christus esse non posset. V, 1121. Christus factus est pro nobis obediens. VIII, 781. In Christo aeternitas et simul mortis humilitas. III, 1775.

Christus Filius Dei in se ipso vita, quomodo mortuus sit. V, 710, 1061. Christus mortuus est, cum caro mortua est. III, 4317. Christi mortalitas unde. V, 1607. Mors illi dignatione, non conditione. V, 1110. Mortalitas carnis ex peccato hominis, etiam in Christo facta. VIII, 297. Christus mortalis non de sua substantia, sed de nostra; sic nos immortales non de nostra, sed de ipsius substantia. IV, 1906. Christi mors mortem occidit. III, 1490. Christus mortuus mortem occidit. V, 1114. Mortem suscipiendo Christus superavit. X, 498.

Christus mortuus est quando voluit. III, 1658, 1673, 1674, 1675, 1759. Et quia voluit. III, 304, 1674, 1736; V, 54. Christus passus est quod et quando voluit pati. III, 1475, 1744, 1770. Christus non debuit mori, nisi quando opportunum fuit. III, 1457. Sexta mundi aetate reformavit hominem, quem sexto die formaverat. IV, 1182. Hora Christi, tempus Christi, quomodo debet accipi. III, 1674. Tempus mortis Christi. VII, 619. Christum aetate XLVI annorum passum esse, nonnulli per errorem putant. III, 33. Conciliantur Evangelistae super hora, qua Christus crucifixus est. IV, 765.

Christus ex eo quod mortuus sit, an recte inferatur hominem eum fuisse. VIII, 479, 482. In Christi morte quis ponit animam, et quam animam. III, 1757. Verbum in Christi morte animam non posuit. III, 1758. Nec anima Christi seipsa posuit. III, 1758. Caro ipsa Christi quomodo posuit animam. III, 1758. Quomodo Christus ipse posuit. III, 1759.

Christi in passione cum diabolo certamen. VI, 664. Christus, justitiae veritate, non violentia potestatis diabolum vicit. VI, 233; Christus vulneratus diabolum vulneravit. IV, 1126. Christi morte quasi trophaeo suo diaboli victus est. V, 1209. Christus de cruce sua, in qua erat fixus, diabolum occidit: et inde rex noster. IV, 1962.

Christus mortem occidit, vinculum vinxit, captivitatem cavavit. IV, 1830. Si ille non occideretur, mors non moreretur. V, 1269. Ille solus potest dicere sine causa hic se passum. IV, 1356. Sustinendo sine culpa poenam, et culpam solvit et poenam. V, 754, 1151. Nisi indebitum solveret, numquam nos a debito liberaret. V, 843. Ille potuit redimere, qui se non potuit vendere. IV, 1703. Christus perfectissima victima pro mundandis vitiis nostris. VIII, 901. Christus sacerdos, cum in mundo non inveniret mundum quod offerret, seipsum obtulit. IV, 1735.

Christi mors praedicta in scripturis sacris. VII, 532, 533. Christi mors significata in benedictione Judae. VII, 520. Prophetia de Christo in cruce tollendo. III, 776. Christi mors per serpentem in deserto exaltatum figurata. X, 143. Christi mortem veram fore quomodo a Moysae assertum. VIII, 297, 298, 299. Christi passio figurata per nuditatem Noe. VII, 478. Per vaccam ruam. III, 733. Christi passio, sacrificium vespertinum. IV, 1818. Passio Christi figurata, ovis immolatio. VI, 533. Christus sacrificium sese obtulit pro omnibus sacrificiis. IV, 71. Christi passio prophetata in libro sapientiae. VII, 534. De Christi passione agitur per totum Psal. LXXX. IV, 760. Christi passio praedicta in Psalmo dedicationis. V, 1475.

Christi passionis mysteria et partes explicantur. V, 1084. Christi passionis et resurrectionis sacramentum. V, 1104. Christi mors propter aliud, et propter aliud resurrectio. V, 1120. Christi passio, exaltatio ejus. III, 1773. Christi passio, purgatio nostra est. III, 1787. Christi passio destructio est honorum spiritualium atque carnalium, tempora-

sum atque aeternorum. III, 733. Passiois Christi fructus. VI, 644, 645, 656.

Christus mortem cur suscepit. X, 1181. Christus Filius Dei crucifixus et mortuus pro nobis. V, 1069, 1074, 1089. Christi sanguis pro nostra redemptione fusus. V, 1473, 1513. Christo nec mors, nec vita nobis debebatur. V, 1110. Christi mors indebita, liberavit obnoxios morti. VIII, 1027, 1028. Unde reatum moriendi Christus accepit. III, 422. Quo modo peccato mortuus. X, 1241. Christi mors quam convenienter electa, ut in sanguine ipsius justificaremur. VIII, 1050. Christus moriendo pro impiis, etsi in tolerantia paucos, in causa tamen nullos potest habere consortes. X, 1213. Christus ideo solvere potuit moriendo peccata, quia et in ritus est, et non pro suo peccato. VII, 501.

Christi sanguine totus orbis redemptus est. IV, 177, 179, 1233. Christus emit sibi fratres sanguine suo, probavit reprobatos, redemit venditus, honoravit injuriatus, vivificavit occisos. V, 935. Christus redemit omnes captivos. IV, 1697. Apostolica sententia est vera, quia salvator omnium hominum Christus. V, 1322. Christi sanguine redemptus non perit. V, 1253. Totum emit, qui tantum pretium dedit. IV, 1254. Secundum Petrum pro his tantum videtur passus qui sequuntur ejus vestigia. V, 1596. Christus pro omnibus passus est. V, 1596. Sanguis Christi pro servis pretium est, pro sponsa pignus. IV, 1634. Christi sanguis sic in remissionem peccatorum omnium fusus est, ut ipsum etiam peccatum posset delere, quo fusus est. III, 1865. Mors Christi, remissionis peccati similitudo. VI, 256. Christum gratis mortuum esse sequitur ex haeresi Pelagianam. II, 768. Christus pro nobis mundum vicit, non armato milite, sed irrita cruce. IV, 760. Christus nobis quotidie immolatur ipsa recordatione beneficii salvatoris. IV, 966. Christus tunc pro uno quoque moritur, quando mortis ejus in baptismo fit particeps. X, 828. Christi sanguis valenti salus, nolenti supplicium. V, 1315. Christus ut in amorem timor converteretur, occisus est. IV, 1167. Christus mori voluit, ne mortem timeremus istam, sed illam potius unde nos liberavit pro istam. IV, 831. Christus non solum verbo, sed etiam exemplo abstulit omnem timorem Martyribus. IV, 866. Postea quam Christus transit per tribulationes, jam patet via illius transitu. IV, 720. Christus pati voluit, ut consoletur patientes. IV, 1176. Christi passione felicitatem aeternam querere docemur. II, 542, 548. Christi mors, pignus vitae ejus nobis donata. V, 1468. In Christo per patientiam homo coram acquisivit, et Deus in homine creditibus promittit. IV, 121. Ilus est quod fecit, quam quod promissit Christus; incredulitas est quod mortuus est aeternus, quam ut in aeternum vivat mortalibus. IV, 1942. Christus donavit impiis mortem suam, quid servat justis nisi vitam suam? IV, 1942. Venit Christus contemnendus et honorandus, confitendus et negandus, etc. III, 1660. Morte Christi seminatum est nomen ejus. IV, 435. In uno exiguo loco cecidit granum, sed multum fructum attulit. IV, 866, 1577. Christus infirmis praedicatus est nobis, ut ejus magis eligeremus opprobrium. IV, 625. Christus imitandum a nobis est, non in miraculorum potentia, sed in tolerantia passionum. IV, 1149. Christi passionum communicatio ex caritate. V, 925. Christi passiones imitandae sunt Christiano, non deliciae conquirendae. V, 275. De morte Christi cur non erubescendum. V, 1278, 1279. Christi aspectus contra morsum serpentis metaphorice in haeresim Pelagianam. X, 1158. In Christi mortis contentum quomodo diabolus suos inducat. VIII, 900. Quare in Christi sepultura sit recordatio novi monumenti. VI, 167. Deus requiescens ab operibus suis die septimo, praenuntiare voluit diem quo erat Christus in sepultura quieturus. III, 505. Sola Christi caro jacet, et dico, Dominus noster: quia vestem intueor, vestium adoro. V, 1062.

Christus descendit ad inferos. II, 710, 711, 715. Quare VII, 541. Christus in inferno fuit secundum animam. II, 853. Christus an descendit ad locum poenarum. II, 854. Christus descendit usque ad ea loca ubi peccatores cruciantur. III, 481. Christus ad inferos subvenit quibusdam. V, 456. Quosdam a tormentis solvit. II, 834; III, 481. Christo ad inferos descendente, credidisse incredulos, et exiude omnes liberatos, quaedam haeresis existimat. VIII, 45. Quidam putant eos ab inferis solutos esse a Christo, qui non audierant Evangelium. II, 714. Alii Poetas et Oratores qui falsos deos ridendos monstrant, alii Paganos vitae laudabilis. II, 710. Quosdam ab inferis liberaverit, temerarium est definire. III, 1697. Christus inferna penetrans, et inde mortis victor ascendens, magnum mortuus miraculum fecit. IV, 1115. Quomodo Christus tribus diebus et tribus noctibus fuit in corde terrae. III, 87.

Christi resurrectio. VI, 187; VII, 584, 587, 592. Christi resurrectionem imaginariam fuisse dicitur Manichaei. VIII, 488, 489. Christi resurrectionem non in longum differri oportebat. II, 548. Nec ejus carnem resurrectionem ultimam ser-

vari. II, 551. Christus suscitavit se, et suscitavit eum Pater. V, 1399. Et a Patre resuscitatus est, ut homo; et ipse se resuscitavit ut Deus. IV, 452, 666, 1442. Christus potestate mortuus est, potestate resurrexit. V, 1599. Christus in cruce patientiam, in resurrectione ostendit otientiam. VI, 663. Corpus Christi tale resurrexisset, quale positum est in monumento. VI, 501. Christi resurrectio, proprium signum, quod in ipso solo fuit. IV, 791. Unus ille resurrexit, jam non moriturus. IV, 1672. Nemo ante Christum resurrexit in aeternum. IV, 1642, 1701. Christus, totus jam Deus post resurrectionem, qui intelligatur. I, 622. Christum et per clausa ostia post resurrectionem intrasse, et per incrupta matris membra nascento filius credit. V, 1010. Utrum uae negant increduli. V, 1010. Christum a seculo a discipulis sublatum hodieque ad Judaeos fama est. V, 261. Vanitas militum vendens vantatem vanitati. V, 261. Quare linteamina ejus et sudarium in monumento inventa sunt. VI, 60.

Christi resurrectio cur primo per feminas nuntiata viris. V, 266, 1108. Christus apparere Magdalenae. V, 1148, 1154. Difficultas in Christi verbis ad vagellanam. V, 1145, 1148, 1151, 1154. Christus ad discipulos intrat per clausa ostia. V, 1157. Ab eo discipuli spiritum se videre putantes, reprehenduntur. V, 1122, 1125. Claritas in Christi corpore cum resurrexit, ab oculis discipulorum abscondita iussu potius, quam defuisse credenda est. VII, 781. Christus jungitur discipulis in via. V, 1118. Christus in fractione panis agnoscitur. V, 1111, 1127. Christus cur corporis sui servavit cicatrices. V, 559, 645, 658, 1140; VI, 647. Cicatrices servavit in corpore, ut vulnus dubitationem sanaret in corde. IV, 1154. Christus post resurrectionem cicatrices, non vulnera demonstravit dubitantibus. II, 372. Cicatrices illas, quas Christus post resurrectionem demonstravit dubitantibus, non erant factae. II, 372. Christus quare passus est in conspectu omnium, non vero resurrexit in conspectu omnium. II, 518. Christus post resurrectionem quomodo agnitus et non agnitus sit. II, 643. Christus recte dici potest finxisse. V, 556. Fictione figurata, non fallaci. V, 558. Christum tunc falli, nec mentiri posse acriter propugnatur. V, 757. Christus post resurrectionem conversatur cum discipulis suis, ut in fide confirmetur. V, 1212. Christus cur dies quadragesima agit cum discipulis post resurrectionem. V, 1211, 1216. Christus post resurrectionem cibum ac potum sumpsit. VII, 395. Christus post resurrectionem manducavit potestate et caritate, non necessitate. V, 659, 1360. Christus post resurrectionem, esuriendi et sitiendi egestatem non habebat. III, 1806. Christi resurrectio indicavit nihil perire naturae hominis. III, 135. Christi morte resurrectionem justis praestitam esse talem, qualis in fine nobis promittitur, quidam dixerunt. II, 711. Christi nativitas et resurrectio, propria et singularia miracula ejus. VII, 314.

Christi mors et resurrectio in Abel et Seth figurata. VII, 461. Resurrectionis Christi signum concretio vaece rufae. III, 754. Christi resurrectio nem praedixit Amos. VII, 584, 586. VII, 584. Christi resurrectio, clarificatio Patris et Filii. III, 1905. Christi corporis una mors et resurrectio, duplici nostrae morti, ac resurrectioni corporis et animae concinit ad salutem. VIII, 889, 890, 891. Christi crux, sepultura, resurrectio, vitae Christianae figura. VI, 257. Christi resurrectio spes nostrae resurrectionis est. IV, 1700. Christi resurrectio, non circumcidit. III, 1654; V, 1105. Christi mors nobis ad non timendum, resurrectio ad sperandum. III, 422. Christus morte et resurrectione sua docuit, quid non timeres, quid sperares. IV, 899. Christus passione sua ostendit quid sustinere pro veritate, resurrectione quid sperare in aeternitate oporteret. VII, 612. Christus nascendo conciliavit caritatem moriendo et resurgendo exclusit timorem. VIII, 89. Fidem, spem et caritatem mittere debemus in resurrectionem Christi. III, 754. Christus vivit in eis qui adversus concupiscentias pugnant. X, 866. Christi resurrectionis fides, Christiani discernit. V, 1075, 1155. Hoc est vere Christum velle interficere, nomen resurrectionis ejus extinguere. IV, 694.

Christus cur post resurrectionem suam praesentiam suam mundo subdlexerit. X, 182. Christus absentavit se corpore, ut aedificaretur fides. V, 1119. Ut absente carne, divinitas ipsius cogitaretur. V, 1214. Christi humanitas, in qua humano affectu haerebant, oculis discipulorum auerri debuit. V, 1258. Christus ascendit, ne discipuli remaneret in carne. V, 1212. Cur spiritus sanctus non posset venire, nisi abeunte Christo. V, 1258. Christi resurrectio et ascensio. V, 1070. Christi duae glorificationes. V, 1222. Christi clarificatio in resurrectione et in caelum ascensione cognoscitur. III, 595. Glorificatio de victoria Christi completa est resurrectione et ascensione. V, 1209.

Christi ascensus in caelum. VI, 187. Christum cum corpore ascendisse in caelum. V, 1210. Christus unus ascendit in caelum quomodo. III, 1488; V, 570, 789, 1541; X,

144. Christus quam multis necdum ascendit. V, 1155. Christi resurrectio et cum corpore in caelum ascensio creditibus probatur. VII, 735. Et jam credita ostenditur. VII, 756. Christi ascensionis miracula multa attestata sunt. VII, 760. Christi ascensio grande salubreque miraculum. VII, 760. Christus descendit ad nos ex misericordia, ascendit ad Patrem ex iustitia. V, 789. Christi Domini ascensio sic celebranda, ut cum ipso ascendamus. V, 1202. Resurrectio Domini et ascensio in caelum nostram fidem fulcit. III, 24. In Christi clarificatione peccata dissolvuntur et abolentur. III, 591. Christus ascendit in caelum, ut caput de sublimioribus sublevari membris in terra laborantibus. V, 952. Christum unicum qui vult ascendere in caelum. IV, 1670. Christus ascendens levat nos, ad quos cadentes descendit. IV, 205. Christi in passione et resurrectione transitus de hac vita mortali in aliam vitam immortalis commendatur. II, 205. Vespere Dominus in crucem, mane in resurrectione, meridie in ascensione. IV, 640. Christus pellicanus nascendo, cycloporax moriendo, passer resurgendo. IV, 1300. Christus quomodo vadit parare mansiones, quae jam erant in domo Patris. III, 1814. Christi in caelum ascendentes novissima verba quanti fieri debeant. III, 2061. Christi verba novissima a schismaticis contempta. V, 1222. Caput in caelum ascensurum, commendavit membra in terra, et descendit. III, 2060. Christi ascensionis prophetia. V, 1203. Vestigia pedum Christi in monte Oliveti. III, 1735. Christi nativitas, resurrectio, et ascensio, potentius fortasse opus est, quam mundus. II, 522.

Christum carnem ad dexteram Patris non tulisse, sed eam in se. Ite potissime perhibent Seleuciani VIII, 41, 42. Terrenum corpus posse esse in caelo non intelligebant gentiles. VI, 478. Corpus ipsum Christi esse levatum in caelum. VI, 504. Quomodo sit in caelo corpus Dominicum, supervacuum est querere. VI, 188. Christus quomodo nunc credatur esse in caelo. II, 855. Christi corpus ita est in caelo, ut erat in terra quando ascendit in caelum. II, 942. Christi corpus non est obnoxium corruptioni. II, 943, 945.

Christi sessio ad dexteram Patris. V, 1073. Christus ut homo sedet ad dexteram Patris; ut Deus ubique totus est. VI, 638. Christi sessio a dexteram Patris quomodo intelligenda. VI, 188, 304. Christus quatenus Deus, est ubique; quatenus homo, est in aliquo loco. II, 854, 856. Non alicubi non est Christus. III, 485. Christus ubique. V, 1341. Ubi-que totus. V, 1264. Simil ubique totus ut Deus. V, 1264. Christus qui mutavit locum, nec mutavit. V, 547. Christi triplex praesentia. V, 1602. Christus et hic et sursum est. V, 683, 685. Christus et similis Moysi et dissimilis ex Scriptura agnoscitur. VIII, 525, 526.

Christus aliquid amplius praecipit, quam praecipitum est in veteri Testamento. VIII, 129, 150. Christus nec a suo deo voluit quemquam iudeorum avertere, nec aliquid mandatorum quae per Moysen data sunt, infringit. VI, 349, 350. Christus nihil est, ut vi, sed omnia suadendo et monendo. III, 155. Quomodo id intelligendum. I, 601. Christus attulit veritatem ut doctor, mansuetudinem ut liberator, iustitiam ut cognitor. III, 1618, 1649. Christi doctrina non adversa re publice. II, 552, 553. Christi disciplina ventosam et turbidam equitatem rerum extra nostram potestatem constitutarum, pellit ex animo. II, 485.

Christus et nostra sapientia et nostra scientia. VIII, 1054. Christus qua ratione dicatur diem et horam iudicii nescire. VIII, 312.

Christus et exemplum et adiutorium nostrum. V, 608. Exemplum Angelis et hominibus factus est Christus. III, 1069. Christus singulare exemplum obedientiae. III, 583. Christi exemplum non sufficeret, nisi spiritus sanctus miteretor. III, 1864. Christus imitandum proponitur homini qui denotem imitatus fuerat. I, 4503. Christi imitatio. V, 781, 1147; VI, 26. Christum au imitari possumus. X, 1588. Christum quatenus imitemur. X, 1530. Non propter Christi excellentiam nos excusare debemus, ut non cum pro in do nostra studeamus imitari. X, 1590. Perfectionis exemplum in Christo sic imitandum, ut nitamur atque optemus concupiscentias non habere. X, 1575. Christum sequi omnes debemus. V, 1595. Christus sequendus quo et qua via. V, 689. In quibus liceat Christum se qui pro ter martyrium. V, 1596. Christum sequentium varii gradus, quidve in illis sit retro respicere. V, 888. Christum se sequentium qui profiteretur, cur reprobarer. V, 692, 695. Alter a Christo vocatus. V, 695. Ab eo vocatus quidem pietate carnali differre volens, urgetur. V, 695. Tertius ab eo vocatus ad suos respiciens culpatur. V, 694. Christus odit remanentem, retro redeuntem, aberrantem. VI, 681. Christum sequi, non praecedere debemus. IV, 449. Christum quasi praecedere vult, qui consilio suo vult vivere. IV, 866.

Christi jugum suave. II, 465. Christi jugum leve. II, 200. Christus rex et sacerdos. VI, 48. Christus rex et sacerdos in universo veteris instrumenti apparatu praenuntiatus.

VIII, 290, 370. Christi sacerdotium et regnum praenuntiatum in samuele et Davide. VIII, 271. Christus rex Iudaeorum beatorum. VIII, 579, 580. Christus rex angelorum et hominum. VI, 356. Christus quo titulo Rex Israel. III, 1765. Christus Dominus verissimus. IV, 1809. Christi sacerdotium figuravit Melchisedech. II, 769. Christus sacrificium et sacerdos. III, 1693; IV, 200, 1735. Auctor Epistolae ad Hebraeos Christi sacerdotium in Melchisedech figuratum indicat, et proponit sacerdotio Levitico. X, 1532. Per Melchisedech, sacerdotium Christi a sacerdotio Levi discernitur. III, 425. Christus sacerdos quo deum placamus. VII, 280. Christus et in homine et secundum hominem quem suscepit, sacerdos et sacrificium. VII, 298, 315. Christus victor et victima, sacerdos et sacrificium. I, 808. Christus sacerdos et victima sacrificium laudis implevit. VIII, 57. Christus solus princeps sacerdotum, qui non habuit necessitatem sacrificium offerre pro suis peccatis. X, 162. Christus in forma servi maluit sacrificium offerre quam sumere, ne cuilibet creaturae sacrificandum quisquam putaret. V, 1282; VII, 298. Christus ad dexteram Patris, sacerdos noster. IX, 59.

Christus quotidie in sacramento immolatur. II, 304. Christi corporis sacrificium, sacramentum fidelium. II, 565, 569. Christi sacrificium per totum orbem terrarum in Ecclesia offertur. VI, 49. Christus se ipsum hominibus dat cibum per sacramentum corporis et sanguinis sui. III, 879. Ex altari dispensatur victima sancta, qua deletum chirographum quod erat contrarium nobis. I, 778. Carnis et sanguinis perceptio necessaria, ut habeatur vita. X, 1268. Christi sanguis inebriat mentem, ut aeternum obliviscatur mundi. VI, 696. Christi corporis sacramentum a saeculorum corporibus longe est. II, 840. Christi sanguine accepto ab omnibus gentibus respondetur Amen. VIII, 250. Adorant tantum, et non saturantur de corpore et sanguine Christi, qui non imitantur. II, 867. Christi corpore et sanguine divites terrae non saturantur. II, 367. Parvuli qui carnem Christi non manducaverunt, vitam aeternam non consequuntur, ex Lucoc. 783, 826. Christi sanguis figurabatur veteribus sacrificiis. X, 809. Christi sacrificii crant umbræ omnia sacrificia Legis et prophetarum. VI, 249. Christi sanguine novum Testamentum dedicatum est. X, 528. Habes Christum in praesenti per fidem, in praesenti per baptismatis sacramentum, in praesenti per altaris cibum et potum. III, 1765. Manducare corpus Domini et bibere ejus sanguinem, hoc est manere in illo. III, 1614, 1616, 1618. Crudere in Christum est manducare panem vivum. III, 1601, 1607.

Christi corpus duplex. III, 82. Christus tribus modis dicitur in scripturis. V, 1485, 1509. Modus primus quo praedicatur ut Deus. V, 1485. Alius modus quo commendatur ut Deus et homo. V, 1486. Tertius modus quo intelligitur caput et corpus. V, 1486. Christus caput et corpus. V, 751, X, 144, 145. Totum quod annuntiat de Christo, caput et corpus est. IX, 392, 395. Christus et membra ejus unus est Christus. III, 1488; V, 570, 755, 781, 1541, 1540. Christus sursum in se, et deorsum in suis. V, 685, 685. Christus aliquando de capite, aliquando de toto corpore Ecclesiae dicitur. VI, 79. Christus caput Ecclesiae. V, 265. Caput Ecclesiae, iustorum omnium et Angelorum. IV, 585, 749, 786, 1159. Ista caro Christi caput Ecclesiae est. IV, 1615. Adjuncta ejus carni Ecclesia, si Christus totus caput et corpus. III, 1979. Christus et Ecclesia, caput et corpus, unus homo est. V, 1505. Christus. IV, 161, 252, 250, 453, 629, 662, 695, 695, 725, 750, 761, 836, 948, 1082, 1158, 1079, 1784, 1817, 1819, 1846. Christus totus cum membris suis est propter Ecclesiam. X, 1001. Christi substantia, populus ejus. VII, 544. Christi corpus, Ecclesia catholica sola est. II, 815. Humilitate non potestate initio congregata. II, 757. Christus Ecclesiam auctoritate movit, et ratione armavit. II, 448. Christus totus in corpore et in capite. III, 1622. Christus in membris suis. III, 1622. Videte quanta gratia pertingamus ad Deum, ut ipse voluerit esse nobiscum unus, qui est cum Patre unus. IV, 1846. Christus aliter est unus cum Patre, aliter unus nobiscum. V, 789. qui non indignatus est assumere nos in se, nec indignatus est transfigurare nos in se et loqui verbis nostris. IV, 250, 251. Nobiscum est in terra divinitate, horitate, unitate; nos cum illo in caelo fide, spe, caritate. IV, 205, 1650. Christus in membris hic parturit et dolet. IV, 615. Christus capite in caelo residet, pedibus et corpore in terra laborat. IV, 1105, 1165, 1167, 1178, 1846. Christus loquitur de caelo, quando ejus membra calcantur in terra. III, 2060. Christus solet in se membrorum suorum transferrere personam. VII, 552. Ex persona membrorum est, quod dicit se defecisse a sperando in Deum. IV, 847. Dicitur accipere in membris suis quae dona membra ejus accipiunt. IV, 829, 850. Christus totus hereditatem Patris accepturus est, mundum accepit. V, 154. In Christo passi sumus, et patitur ipse in nobis; in illo resurreximus, et ipse resurgit

in nobis. IV, 749. Prophetia de Christo capite, nobis ejus membris aptata. V, 1474. Nunc in persona membrorum suorum, nunc in persona propria loquitur Christus apud Prophetas. IV, 79. 456. Christus semper origo, radix, caput Christiani. IX, 248, 249, 260, 374, 375, 582. Christiani creator et caput Christi. IX, 576, 577. Christus ex nobis omnibus tanquam membris sibi facit. VI, 712. Non solum Christiani, sed Christus facti sumus. III, 1368.

Christi membra quomodo effluunt. V, 1541. Ad Christum non omnes transeunt, sed quibus auferitur veli. men. VIII, 653. Non transit quisque in corpus Christi, nisi carnalibus exs, eliatibus fuerit indumentis. III, 1525. Christus ab eo non potest intelligi, qui per Apostolica et Prophetica uerba, factis alimentis contenti, serit. VIII, 279. Nemo fit membrum Christi, nisi aut in baptismate in Christo, aut in morte pro Christo. X, 480. Quisquam porine ad corpus mysticum Christi, et qui non pertinent. II, 859. Venire ad Christum, quid. X, 888. Venire ad Christum, credere est. X, 555. Christus fide concipit, videtur, et eribus edendus. V, 1012. Fides incarnatio. is Filii Dei. VI, 509.

Christus filii Catholice proprium fundamentum. VI, 255. Fides in Christum necessaria ad salutem. X, 58, 400. *Ide* Fides. Nemo ad spiritalem Jerusalem unquam pertinet, nisi cu Christus revelatus est. V, 610. Christus per fidem tenetur. III, 1759. Christo credendum esse docent omnes, etiam heretici. VIII, 86. Credere in Christum, donum Dei est. X, 972. Nemo venit ad Christum, nisi cum datus fuerit, et datur hoc predestinatus. X, 1014. Christi notitia donum Dei, concessum quibus voluit et qua dno voluit. VII, 315.

Christi cognitio et adoratio ex gratia ipsius. III, 648. Christi cognitio eminens non erit, nisi in altera vita. X, 602. Christum non Apostoli omnes viderant, ex Ambrosio. II, 60, 610. Qui cognovit quae sit latitudo, longitudo, et altitudo, et profundum, et supereminentem scientie caritatem Christi, vidit et Christum, vidit et patrem, ex Ambrosio. II, 601.

Christi filie etiam antiqui justi mundari potuerunt. VII, 502. Christi membra quaedam praecesserunt adventum incarnationis Christi. IV, 751. Christi antiqui patres appellati, etiam antequam esset unctio; forsitan quia jam Christiani. IV, 1595.

Christus nomine tenus est apud hereticos. VI, 253. De Christo et Judaeis in Christum credituris propheta est, promissio Moysi facta de visione Dei. III, 648, 649, 650. Prophetia de benedictione quam Christus daturus erat populo novo. III, 774. Christi predicatio in omnibus gentibus est Jacob benedictio. VII, 515. Quod in Christum mundus credidit, virtutis fuit divinae, non persuasionis humanae. VII, 759. Christi iustitia non credentibus prodesse non potest. X, 152. Nemo potest esse justus quamvis fuerit ab unitate corporis Christi separatus. II, 811, 815. Christus unitate gaudet. VI, 712.

Christi corporis unitas nostro sacrificio commendatur. II, 859. sanctorum aggregatio ad Christum, perfecta statura Christi. IV, 227. Christi ossa, cor, venter, et lingua allegorice. IV, 175. Christi cor, scriptura sacra. II, 534; IV, 175. Lingua, praedicatores Evangelii. II, 534. Vestimenta, Sacramenta ejus. IV, 176. Apostoli. V, 486. Ecclesia. V, 490. Christi vestis in monte fulgens sicut nix, quid significabat. IV, 1932. Vestis inconsutilis, caritas quae dividi non potest. V, 149.

Christus sponsus et gigas, pulcher et fortis. V, 1682. Christus sponsus. III, 820, IV, 555, 495. Christum cum audis, noli sponsam a sponsa separare. IV, 555. Christus et Ecclesia, unum corpus. X, 1001. Christi et Ecclesiae aliquando una persona intinatur. III, 82. Christus et Ecclesia verum semen Abrahae. III, 789. Christi corpus et sponsa Ecclesia. *Ide* Ecclesia. Christus sponsus et sponsa. IV, 1205. Sponsus in capite, sponsa in corpore. V, 571. Christus patrem et matrem reliquit ut adhereret uxori. VIII, 258. Quomodo. IV, 501, 1295; V, 570. Quod Christus patrem et matrem reliquerit, et adhaeserit uxori suae, pulchre intellectum. III, 215.

Christus sponsam suam amavit dum adhuc esset foetia. IV, 493. Christus peccatores amat, ut non semper sint peccatores. V, 947. Christus nihil nisi Deum in nobis dilexit. III, 1809. Sponsae ad Christum affectus. V, 766. Christi sponsae verba ut intelligenda. V, 766.

Christus amandus. V, 727. Ante omnia diligendus. IV, 222. Christum pii amant gratis, impii gratis oderunt. IV, 1452. Christum qui amant, debent odisse quod odit. IV, 1318, 1249. Christum in fundamento habere quid sit. VI, 155, 264. Christum in fundamento habere, esse nihil ei praepoere. VII, 745. Christus crucifixus cum amatur, caritas amatur. IV, 1681. Amorem erga Christum Elias Judaeus docuit. VII, 704. Christus vita cordium. II, 506.

Christi adventus primus et secundus. III, 1527, 1406, 1424, 1475. Venit Christus primo salvare, postea judicare.

III, 1664, 1668. Christi adventus alter occultus, alter manifestus. V, 124, 128. Christi adventus ad iudicium. VI, 188. Christi adventus ad iudicium, praenuntiatus. V, 1219. Christus sic praedicatur crucifixus, humilitate, iudicatus, ut veniat et excelsus, veniat vivus in virtute, veniat iudicaturus. IV, 1232. Christum iudicem de caelo esse venturum non tam veteri, quam novo Testamento expressum est. VII, 705. Ubi legitur deus ad iudicium faciendum esse venturus, intelligendus est Christus. VII, 707. Christus ut homo accepit potestatem iudicium faciendi. III, 1580; VIII, 222. Christus secundum hoc quod filius hominis est, potestatem iudicium faciendi a patre et a seipso et a spiritu sancto accepit. VIII, 691. Totum orbem iudicabit, quia pro toto primum dedit. IV, 1256. Christo omnes omnium criminum rationem redditori sunt. II, 1023. *Ide* Adventus. Novissimus Christi adventus, qualis. V, 1509.

Christus qualis veniet. VI, 647, 658. Visibili forma iudex veniet. V, 1070. Christus iudex futurus in forma servi. V, 711. Christus in forma hominis ad iudicium venit. IV, 1006; VIII, 691. Christus ut homo homines iudicabit. III, 1535. In Christo iudicante forma servi videbitur, occulta erit forma Dei. III, 1535; VIII, 222. Impii vilebant Christum in forma servi, iusti in forma Dei. X, 225. Christus cum iudicatur, docebat, ut iudicaret quos docuerat. IV, 291. Christus cum potestate magis iudicaturus, amia cum magna humilitate iudicatus. IV, 408. In iudicio presentabitur velut ignis, ad praemium in forum, immaeque iustorum. IV, 814. Christus de casor penitentis, et peccator venie contentis, et iudex innocens. IV, 809. Quisam sunt vivi et mortui quos iudicaturus est. VI, 158. Christus in do tacet iudicio, sed non tacet praecato. III, 1406. Nemo sicut a vindicando, non sicut a monendo. IV, 568.

Christus ut iudex non metuentis, quia advocatus. IV, 568. Christi adventum non solum securi expectare, sed etiam desiderare debemus. IV, 1915. De Christi homini expectando et desiderando adventu. V, 652, 1569. De secundo ejus adventu dicitur. *Veniet desideratus. V, 350.* Christiano turpe est adventum Christi non desiderare. V, 1610. Christum amanti sola poena est esse sine ipso. V, 768. Christi adventum quondam sit futurus, scribi non potest. II, 907, 908. Disci ulorem inquisito de tempore futuri adventus Christi. V, 1219. Christi responsus de suo adventu. V, 1219.

Christus non est agnitus a Judaeis. IV, 364. In carne cur Deus non agnitus. III, 2007. Caro Christi, nubes qui lumen mundi temperetur, non obscuratur. III, 1663. Christus non est agnitus a Judaeis, quia gravata super eum erat manus Domini. IV, 1780. Christum solum Judaei non agnoscent in scripturis, propter quem factae sunt scripturae. IV, 1779.

Christum venturum credunt Judaei, sed non moriturum. VII, 555. Bona temporalia in Christo expectabant Judaei. II, 546. Christum jam venisse convincentur Judaei, et filie gentium, et iis quae in ipsa Iudaeorum gente facta sunt. VIII, 278. Christum esse Messiam probatur contra Judaeos. V, 567. De ipsa civitate ubi illum occiderunt, omnes expulsi sunt. IV, 1725. De Christi adventu quantum distat inter praedicationem Angelorum et confessionem demoniorum, tantum inter auctoritatem Prophetarum et curiositatem sacrilegorum. VIII, 290. Heretici in hoc convincti, ut negent Christum in carne venisse. V, 988. Christum in carne venisse dubitare, malis Catholicis aequae ac hereticis commune est. V, 992. Christi adventus quantum credentibus salutaris, tantum non credentibus exitabilis factus est. III, 1836.

Christus quare venerit, et quid profuerit generi humano, explicatur contra Paganorum querelas. IV, 1766. Christi adventu praestita nobis beneficia. V, 694. Christi Filii Dei incarnatio, gratia quam maxima est. V, 1514. Christi incarnatio purificationis nostrae principium. VII, 501. Christus suscepit duo mala nostra, ut daret duo bona sua. V, 1279. Communicavit nobiscum mala nostra, nobis daturus bona sua. V, 680, 1598. Christus diabolum alligavit sacramento incarnationis suae. IV, 821. Verbum incarnatum, collyrium. III, 1636, 1660. Christus quomodo non missus nisi ad Israelitas. V, 485. Christum Filium suum Deus misit propter praescitos et praedestinat. s. vorandos, iustificandos, glorificandos. V, 845. Christi bona quae era solis praedestinat ad aeternam salutem proferunt. IV, 1415. Dati Christo, qui intelligantur. X, 928. Quo sensu dictum est, *In Christo omnes vivificabuntur.* VII, 598. Modus liberandi hominem Filii Dei incarnatione ac passione, quam conveniens. VI, 297.

Christus unus mediator Dei et hominum. I, 601; IV, 216, 1159, 1741; V, 510, 505, 680, 1352, 1607; VII, 268. Christus Verbum apud Deum, caro apud nos, Verbum caro inter Deum et nos. III, 585. *Ide* Verbum. Hae medius arbiter, qui nisi veniret, misericordias perierat iter. IV, 1385. Christus Jesus unus est mediator Dei et hominum, tam in veteri, quam in novo Testamento. X, 300, 400.

træter Christum mediatores alii non querendi. VII, 269. Quomodo Christus mediator effectus. VII, 502. Ad hanc mediationem quid requiritur. VII, 208, 271. Christus per quid mediator. X, 402. Christus mediator, non quia Deus, sed quia homo. III, 1845; IV, 1585; VII, 209. Christus ut homo, redemptor, mediator, caput Ecclesie, etc. III, 1811. Christus in quantum homo, in tantum mediator; in quantum autem Verbum, non mediis, quia æqualis Deo. I, 808. Verus est mediator mortalis cum hominibus, justus cum Deo. I, 808.

Christus via, veritas et vita. III, 33, 1578, 1816. Christus veritas, etiam non veritate annunciari potest. III, 118. Christus manens apud Patrem, veritas et vita; induens se carnem, actus est via. III, 1636. Christus via nostra. VI, 681; Unica ad salutem via. I, 760; II, 637. Christi incarnatio via universalis salutis liberande. VII, 515. Sola via minutissima ad Deum. VII, 318. Christus factus est nobis via. III, 23, 313. Via qua imus. III, 1832. Christus via, ut in illo ambulantes secure gradiamur. IV, 809, 807, 1137. Christus seipsum nobis fecit viam in cœlum. VI, 539. Christus viam et stratum magnum se ipsum fecit, per quam ducit ad patriam. V, 91. Christus ad patriam via, ad vitam, ad veritatem. V, 683, 777, 778, 780, 952, 1103. Christus dux, via et patria: deducit a os tanquam dux, et in se ducit tanquam via, et ad se perducit tanquam patria. IV, 1640. Christus rex civitatis ad quam tendimus, in se se fecit viam ut ad civitatem perveniremus. IV, 1101. Christus de forma servi stravit viam, de forma Dei coadit patriam. V, 571, 575. Ipse est patria, quo imus; ipse via, qua laus. V, 575, 685. Christus per carnem sibi et nobis via fuit qua rediremus. III, 1817. Per Christum imus ad Christum et ad Patrem. III, 1816. Per hominem Christum, tendis ad Deum Christum. V, 1306. Christi humanitas via ad divinitatem. III, 1702; V, 1217. Christus factus particeps humanitatis nostræ, compendium præbuit participandæ divinitatis suæ. VII, 209. Christus donando peccata vitam aperuit ad patriam. III, 25. Non est salutis via sine participatione corporis et sanguinis Christi. II, 657. In Christo ut est via non inhaerendum. III, 51. Christus et noster est, et pater. IV, 1721. Christus frater noster. IV, 519. Christus proximus noster. III, 31; V, 953; VII, 704. Longinquus et proximus. V, 952. Christus mediator, non inter Patrem et homines, sed inter Deum et homines. IV, 216. Christus componit inter nos et Deum, nostram voluntatem corrigens ad iustitiam, illius sententiam flectens ad misericordiam. IV, 1584. Inter Deum Trinitatem et hominum infirmitatem et iniquitatem, mediator factus est homo non luigius, sed tamen infirmus; ut ex eo quod non iniquus jungeret te Deo; ex eo quod infirmus, propinquaret. IV, 216.

Christi mediatoris gratia commendatur. III, 1812. Mediatio Christi necessaria fuit. III, 1070; IV, 1159, 1741. Nemo hinc sic natus est, ut Christo medico non egeat. III, 1445. Christi mediatoris beneficio omnes egent. X, 151. Sicut nemo moritur nisi in Adam, sic nemo vivificatur nisi in Christo. X, 140. Christus qua gratia ab initio bonus, eadem alii ex malis boni. X, 1137, 1139. Pelagianum verbum, non gratis mortuum esse Christum, sed ut facilius justificemur. X, 1226. Christum ad id nobis necessarium fuisse utavit Pelagius, ut discamus quemadmodum vivere debeamus. X, 270. Pelagi in doctrinæ tantum et exempli magistristerium in Christo agnoverunt. X, 705. Crux Christi quatenus evacuetur. X, 250, 251, 200, 270.

Christus medicus noster. III, 1597, 2034; V, 1370. Magnus medicus. V, 945. De sanguine suo, insano interfectori medicamentum fecit. V, 945, 846. Christus Samaritanus homini sauciato subveniens. V, 953. Christus medicus quomodo nos paulatim sanat. V, 1270. Christus medicus qui poculum prior aegro bibit. V, 512, 781. Christus in Filio Dei incarnato medicina est omnibus consulens. VI, 298. Christus sanitas nostra. IV, 481. Christus in Paulo ostendit magnitudinem artis suæ. IV, 1708. Medicum Christum parvulis ob mala corporis necessarium fatentur Pelagianum, sed non ut a diaboli potestate liberentur. X, 4306. Medicum Christum iis necessarium dicunt, ut devent invidiam. X, 1508. Christus etiam pro parvulis mortuus est. X, 122. Christus non nisi pro peccatoribus mortuus. X, 823. Christum et pro parvulis mortuum fatetur Julianus Pelagianus. X, 469.

Christus Redemptor noster. V, 726. Christus salutare Dei. III, 788; IV, 331, 445, 1593; V, 890, 1266; VIII, 611, 624. Christus veritas et salutare Dei. IV, 443. Christus spes nostra. IV, 725. Christus unicus salvator. V, 1061. In Christo est salus omnium gentium. III, 872. Nemo liber a vulneribus trucidatoris, nisi gratia Salvatoris. II, 845, 858, 884, 859, 374. Christus liberator. I, 1355. Superavit diabolum lege iustitiæ sine crimine occisus, sine libidine natus. I, 1286. Christi sanguis pretium nostrum, quod bibebat et erogabat Augustinus. I, 810. Non a iquis ei refundet inno-

centem sanguinem, non ei restituet pretium, quo nos emit ut nos auferat ei. I, 778. Christus ipsis parvulis noluist eum esse Jesum Pelagianus. X, 1508. Christus quatenus reparat quæ ab Adam fuerunt elisa. X, 1178. Quomodo omnia in ipso instaurantur et pacificantur. VI, 261. Christus pro Angelis non est mortuus. VI, 261. Christus in forma Dei et in forma servi dominus est Angelorum. III, 534.

Christus salvator, iudex et advocatus. V, 1002, 1579. Christus advocatus tantum pro iis qui in eum credunt. VI, 223. Ita Christus se Patri exhibere voluit precatorem, ut meminisset nostrum se esse doctorem. III, 1902.

Christus propheta prophetarum. VI, 537. Christus propheta et dominus prophetarum. III, 1596.

Christus magister verus. VI, 678. Christus vere magister bonus, quia Deus. I, 835. Christus bonus magister, docens quod expedit scire. V, 1231. Christus magister qui sciebat et docere quod proderat, et non docere quod oberat. IV, 535. Christus magister omnium. V, 742. Christus concinator mundi. V, 506. Christus magister in celo, non hominum tantum, sed Angelorum. III, 1487. Cathedram habet in celo. VI, 678. Intus docet. I, 875. schola ipsius in terra, corpus ipsius. VI, 315. Christi facta etiam sunt signa. III, 1747. Et genera sunt locutionum. III, 1598. In omnibus quæ fecit Dominus, admonet nos quemadmodum hinc vivamus. V, 475. Christus etiam factis loquitur. V, 1171. Christi temporalibus gestis instruitur ad vitam æternam. V, 1614. Verbum Dei parum erat si loquendo præciperet, nisi et faciendo præret. I, 782. Totæ vitæ Christi disciplina morum fuit, qua edocemur quæ appetenda, quæ fugienda. III, 155. Christus dictis, factis, morte, vita, descensu, ascensu clamat ut redeamus ad cor, et inveniamus eum. I, 701. Docuit nos et factis potestatem suam, et humilitate clementiam, et præceptione naturam. I, 1007. In Christo crucifixi multa homines discunt. VI, 207. Quænam nos doceat Christus. I, 1007. Christus docens quid a se disci velit. V, 897. Christus mandatum patris. V, 773. Christi præcepta quam utilia. VII, 65. Christus præcepta dedit pro moribus optimis contra perditos mores. VII, 74.

Christus magister humilitatis. V, 191. Doctor humilitatis. VI, 413, 414, 416. Infirmitas Christi, magistra humilitatis. I, 745. Christi humilitas, medicina superbiæ nostræ. V, 684, 688. Christus caritate et humilitate duces hominis morbum sanavit. VI, 515. Christi humilitas summum medicamentum et altum sacramentum. VIII, 952. Magna est miseria superbus homo, sed major misericordia humilis Deus. VI, 314. Christus novum Testamentum sempiternæ hereditatis manifestans, terrena contemneret exemplo docuit. VI, 359. Christi discipuli duobus modis dicti. X, 929. Christi cathedram figurabat cathedra Moysi. IX, 305.

Christo quisque vivat, non sibi. II, 568. Christo suscitare semen tenetur quisquis spiritaliter natus est. VIII, 302. Christi paupertate saturatur, qui non tantum bona tem, oralia contemnit, sed et mala sustinet. II, 567. Christus contemnit in se et membris, ab iis qui amant quæ contempsit. IV, 230. Christi tanta caritas fuit, ut voluerit habere e. heredes. IV, 563. Christus ipse futurus possessio nostra. V, 1469.

Christus habet rempublicam suam. IV, 1911. Christus nos modo desuper gubernat. IV, 1774. Christi regnum aliter et aliter dicitur. VI, 76, 77, 78. Christi regnum per omnes gentes quomodo propagatum. IV, 389. Pagani dicebant nomen Christi tantum per CCCLV annos duraturum. IV, 453, 454. In nomine Christi diabolus vincitur. VII, 500. Christi nomine fiunt, quæcumque prodigia fiunt. V, 1431, 1440.

Christi auctoritas. VII, 589, 595, 594, 593. Christus etiam ab iis qui in ipsum non credebant, laudatus. IV, 1570. Christum tanquam maxime sapientem Pagani honorant, Deum negant. I, 656. Christum blasphemare Pagani non audebant. IV, 1245. Pagani a diis suis prohibiti sunt Christum blasphemare. III, 1061. Christo impudenter incommoda presentia imputant, qui colere non sinuntur. VII, 109, 110. Christo quædam quatenus Deus est, quædam quatenus est homo, conveniunt. II, 853. Multa de illo in Scripturis secundum formam Dei dicuntur, multa secundum formam servi. II, 1043. Quæ non confundenda. II, 1042. Christus Patrem majorem se esse dicit quatenus formam servi accepit. II, 731. Non facile invenitur Patrem a Christo appellatum fuisse Dominum. III, 563. Filius ideo totum Patri assignat, quia ipse de Patre, non Pater de illo est; fons unde natus est totum dat. V, 1083. Christus cur assidue se dicat filium hominis. V, 1113. se filium hominis dicit in Evangelio, ut ostingat se ab Adam, qui homo est, non filius hominis. II, 547. Christi divitiæ ab humanitate non separanda, sive Filius Dei appellatur, sive filius hominis. II, 835. Christus apertissime dicitur, non *apertissime*; *apertissime*, non *apertissime*. III, 739. Motus exteriores Christi non perturbati animi signa sunt, sed docentis magistris. III, 180. Christus quod de se tulit testimonium quo-

modo verum. VIII, 322. Christus multa potuit quae noluit : et hoc melius est quod voluit. VIII, 483, 490. Christus majora opera dignatus est facere per discipulos, quam per se. III, 1823. Christus oculis corporeis non vidit Patrem. II, 320, 707.

Christi ad Adamum comparatio. III, 1401, 1463. De primo homine et de Christo intelligitur primus et novissimus Adam, vel de uno quoque homine diversimode considerato. II, 946. Christus cur secundus Adam et secundus homo dictus. X, 1512. Adam quomodo Christi forma. II, 681. Christus e contrario forma Adami. X, 1335. Ab Adami homines, a Christo filii hominum dicuntur in Scriptura, non tamen ubique. II, 348.

Christus vitis, ovis, leo, agnus, petra, lapis angularis dicitur per similitudinem. III, 1839. Nomen quod Christo convenit, secundum proprietatem, Verbum in principio. III, 1729, 1736. Christus dictus Agnus. V, 43, 1209. Agnus immaculatus, quomodo. IV, 763. Angelus magni consilii. IV, 515, V, 64, 691. Angelus et dominus Angelorum. III, 1596. Christus aquila. III, 884. Christus arietis cornibus haerente figuratur. IV, 245. Christus taurus, aries, hircus in figuris eloquiorum divinatorum dictus est. VIII, 346. Christus botrus. VIII, 271. Botrus uvae pressus in torculari. IV, 109, 649. Brachium Dei. III, 1346; IV, 484, 894. Christus cameli nomine intelligitur. III, 1500. Christus cibus Angelorum. IV, 993. Christus cibus est magnis ac parvulis. IV, 1598. Cibus mentis reficiens nec deficiens. V, 183, 1003, 1016. Cibus est qui esurientes satiat et integer manet. V, 183. Christus homo de carnis coelestis. V, 1621.

Christus David appellatur, quare. VI, 168. David dicitur Christus, quia est ex semine David. IV, 1869, 1870. Christus filius et dominus David. IV, 1870. Christus nomine David figuratus est. IV, 646, 663. Christus Deus deorum. IV, 364. Dies noster. V, 932. Dies de die. V, 1003, 1099. Dies, cujus Apostoli duodecim horae fulgent. IV, 630. Christus doctrina Patris. III, 1629. Christus homo dominicus. IV, 67, 78, 105, 109, 114.

Christus Emmanuel. III, 383. Christus per favum designatus. IV, 1497. Christus finis noster, finis perficiens, non interficiens. III, 1783. Christus fons legis, non quia consumit, sed quia perficit. IV, 78, 514, 628, 862, 723, 783. Christus firmamentum. IV, 911. Christus fons unde omnes sive ante incarnationem praemissi, sive ab incarnatione missi acceperunt. V, 1511. Christus fundamentum nostrum et caput. V, 1616. Christus fundamentum eorum etiam qui ad Legem et Prophetas pertinent. IV, 1569. Christus galinae comparatur. III, 1330; IV, 526, 698. Christus gigas gigantum. IV, 1116. Christus gramum mortificandum et multiplicandum. III, 1766. Granum quod cecidit in terram in passione. IV, 720. Granum morte multiplicatum. V, 1397. Qua ratione Christus ¹⁶⁵⁵ dicitur. VII, 580. Christus janua. V, 733, 780, 1647. Christus jurisperitus coelestis. IV, 1849.

Christus ex lapide parvo mons magnus. IV, 522, 553, 534, 680. Christus lapis praecisus de monte sine manibus. III, 1407, 1463; IV, 1294. Christus lapis praecisus de monte, qui jacendo humilis quassat offendentes, veniendo excelsus conterit superbientes. V, 567, 573, 681. Christus lapis angularis. III, 1859, 2082; IV, 534; V, 42, 341, 544. Christus lapis offensiois omnibus malis. III, 2000. Christus lapis unctus a Jacob. III, 1449; IV, 506. Christus lapis unctus et reprobatus. III, 376. Christus leo. III, 1728, 1736; V, 45, 1209. Christus leo figurate, et petra, et vitulus. IV, 1153. Christus per solem, per lionem, etc., similitudinis causa non proprietatis substantia significatur. VIII, 286. Christus lignum vitae est in paradiso spiritali. III, 376. Christus lucerna vocatur. IV, 1367. Christus lumen illuminans. III, 1782. Lux Domini. IV, 133. Lux proprie dicitur, laeis autem figurative. III, 315. Lux mundi. III, 1632. Lux inextinguibilis. III, 1373.

Christus manus Dei. IV, 1593, 1863; V, 1317. Christus margarita pro qua omnia vendenda sunt. III, 1371. Christus medicus. IV, 553. Medicus qui de seipso aegrotis medicamentum fecit. V, 723. Christus mercator. IV, 866. Christi quale cum humano genere commercium. V, 689. Christus mercator, qui in sacco ferebat pretium nostrum : percussus est lancea, fusus est saccus et manavit pretium orbis terrarum. IV, 178, 179. Christus huc venit ad commercium, attulit bona, accepit mala. IV, 1942. Christus assidue in Scripturis appellatur mons. IV, 74, 77, 517; V, 45; VI, 52. Christus mons montium. IV, 1116. Mons uber et incaseatus. IV, 827. Mons et vallis. IV, 1597. Christus murus adversus insidias inimici. III, 1440. Christus negotiator coelestis, qui venit accipere contumelias, dare honores; haurire dolorem, dare salutem; subire mortem, dare vitam. IV, 251. Christus nubes ex Virgine. IV, 1124.

Christus oleum. III, 710. Ostiarius. III, 1728. Ostium. I., 1728, 1734, 1735. Ovis. III, 375, 1728, 1733. Panis. V, 203,

725, 1463. Panis verus. III, 1602, 1607. Panis coelestis manna adumbratus. V, 45, 1551. Panis coelestis quem manducaverunt veri Israelitae. V, 1531. Panis Angelorum. I, 1286. Panis Angelorum et annorum praesentium de horreis inventa dominicis. IV, 1863. Christus panis et potus. III, 1612. Qui esurit panem Christum, esurit justitiam. III, 1607. Christus paracletus. III, 1828. Pastor. III, 1728, 1734; V, 508, 1647. Pastor et janua. IV, 1102, 1103. Christus pax. V, 170. Pax nostra. III, 1854. Christus pax nostra et verus pacificus. IV, 1633, 1668. Christus persecutor quatenus dici potest. IX, 203. Christus petra. III, 373, 737, 791, 804, 1729, 1736; V, 45. Petra supra quam Gedeon carnem haedi et azyma posuit, figura Christi. III, 112. Petra super quam aedificata est Ecclesia. I, 618; V, 1238, 1548. Petra ad quam hostis major est occidendus et minor elidendus. IV, 1774. Christus pretium nostrum. V, 1391. Christus principium. III, 1681; V, 24. Christus rector, sponsus et redemptor Ecclesiae. IV, 1784. Christus rex Judaeorum. IV, 526, 759. Christus rex et sacerdos. III, 1045, 1594.

Christus sacerdos dicitur a sanctificando nos, et rex a regendo nos. IV, 501. Christus per salomonem figuratus. IV, 1668. Christus salutaris noster. IV, 1728. Christus samaritanus. IV, 1765. Christus sanctus sanctorum. IV, 1116. Si sacramenta cogites, sanctus sanctorum; si gregem subditum, pastor pastorum; si fabricam, fundamentum fundamentorum. IV, 1102. Christus sapientia Dei ubique praesens. III, 1639. Christus sol dicitur: hinc manichaeis occasio errandi. IV, 152, 1947. Christus templum et altare. III, 1329. Christus turris fortitudinis. IV, 725. Verbum divinum uva, Christus botrus uvae. IV, 109. Christus veritas et misericordia. IV, 667. Christus vermis, quare. II, 384, 547. IV, 174. Christus Dei virtus, Dei sapientia, veritas. I, 1321; III, 170. Christus fons vitae. V, 1113. Fons et lumen vitae. III, 1634. Christus sacramentum vita. V, 92. Christus vita aeterna. III, 1610, 1818. Christus ut homo est vitis, agricola secundum divinitatem. III, 1859. Christus quare se vitem dixit, discipulis vero palmites. III, 1841. Christus vitulus propter victimam appellatus est. V, 45. Christus vultus. III, 885.

Christiana religio vera religio. I, 602. A quod antiquos fuit. I, 602. Christiana religio ab Jerusalem sumpsit initium. VII, 618. In sola Ecclesia catholica reperitur. III, 127. Christianae religionis salubritas. VII, 76, 79. Cur tanto temporis tractu, orbis sine Christiana lege fuerit, quaerenti respondetur. II, 373. Christum quomodo jam omnes caecent. II, 1028. Christianae doctrinae modus perquam optimus. III, 134. Christiana religio hominibus persuasit, quae Plato persuadere non potuit. III, 123. Quae de Christiana religione in Scripturis praedicta sunt sic transeunt, ut transitura esse praedicta sunt. II, 1028. Factus regibus Christianis ubique in parvo tempore Christi Evangelium penetravit, ait Hesyeh. II, 904. Christianam religionem ad parvum tempus duraturam esse jactabant ejus inimici. IX, 894. Christianitas an mortibus proficit. IV, 521. Fidei christianae veritas, ex sanguine martyrum, castitate virgum. III, 125.

Christiani apud Antiochiam primum sic dicitur. I, 622. Christiani propter mysticum christum sic dicuntur. VII, 676. Christianos recte Christus dicitur. VII, 532. Christiani figurati in Jacob. V, 43, 53. Christiani boni et mali in eodem Jacob benedicto et Esau claudicant adumbrati. V, 58. Christianorum figurae in iis quae contigerunt Israelitis. V, 57, 58. Christianorum populus, Judaeorum populo praelatus. IV, 990. Christianorum servi Judaei. V, 56.

Christiani ante Christum nonnulli existerent. V, 1376, 1377. Antiqui sancti per fidem futurae passionis Christi, salvi facti sunt. I, 808. Christiani filii Patriarcharum, non veniendo de carne ipsorum, sed imitando fidem. IV, 933. Christiani reges appellantur a Christo. II, 1633.

Christianus fratris nomine intellectus. III, 1266. Christiani vere fratres Christi per adoptionem. VIII, 215. Fratres Christi et filii. III, 1829. Signum Christi in fronte accipit qui primum credit. V, 1075. Christiani in Christum, non in Petrum credunt. VII, 620. Signum suum Christus in fronte nobis figi voluit, ne Christi propria Christianus erubescat. IV, 232. Christiani nomen tanquam ad insultationem et opprobrium olim obiciebatur. IV, 486. Aliquantum crimen et ignominia erat esse Christianum, nunc honor est. IV, 719, 836, 1138. Nullus jam error se audet extollere, qui non Christiani nominis velamenta conquirat. II, 447. Christiani sibi non sint viles, quibus deus unigeniti sui pretiosissimum sanguinem quotidie fundit. V, 1378. Plus pertinet ad hominem quod Christianus est, quam quod homo, quare. II, 1420. Christiani Catholici vel orthodoxi nominantur, id est integritatis custodes et recta sectantes. III, 127. Christianus auctoritatis pondere ducendus. V, 1600. Christiano satis est si credat a summe bona Trinitate creata esse omnia, eaque bona. VI, 233. Christiani non omnes sunt templum Dei, sed illi soli qui bene vivunt. IX, 671.

Christianorum duo genera. III, 127. Christiani trilyclicis generis. V, 55. Christianorum ex modo nascendi quatuor genera. III, 1479. Christiani boni et mali. V, 530, 561. Christiani veri quatuor. IV, 373; IX, 131. Christiani a gentium moribus discrepare debeat. V, 1023. Fausti calumniam nihil moluisse Christianos de moribus gentium, refellitur. VIII, 455. Christiani catholici a Fausti calumniis vindicantur. VIII, 547.

Christianus crimen habere non debet. III, 1697. Christianorum habitus et mores. VII, 647. Christianorum et Christianarum verus oratus non tantum nullus incus meandax, verum et auri quidem vestisque pompa, sed mores boni sunt. II, 1060. Forum affectus erga res creatas et ipsum Deum. VI, 551. Vita Christiane ordo. I, 806, 867. De Christiana professione non sibi bludicantur, nisi et o, era sequatur. IV, 1045, 1044. Christianorum est imitari Christum. V, 55. Christi sanctitatem quamvis exprimit Christiani. IX, 274. Christiana vita cruci Christi, sepulture, resurrectioni, etc., configuranda. VI, 257.

Christianus, quia Christianus est, aliquid plus passurus est in hoc saeculo. V, 276. Christianus frustra est, qui non est in ea sorte propter quam passus est Christus. IV, 176. Siquis se non habere tribulationes, nondum cepisti esse Christianus. IV, 649. Christianorum adversus tyrannorum natus, fortitudo. IV, 1511. Christianus exemplo Christi, in tribulatione fortis effectus est. IV, 649, 655. Christiani martyrum pro Christo filii o, timus. X, 905. Christianus quando non potest occidi, agitur ut exhorretur. IV, 752. Christiani patienter ferant injurias ad instructionem aliorum. II, 523. Christiana firmitas. V, 277. Christianus similis debet esse quadrato lapidi. IV, 1105. Christianorum sub patrone Christo securitas. V, 728. Christiani quid pro patria colendi agere debeant, discunt ex eo quod Romani fecerunt pro terrena. VII, 160, 162.

Christianus gratis persecutus sunt reges terrent. IV, 1591. Christianum nomen gentiles perdere non poterunt. V, 1657. Christianum nomen, mortuo Christo, per Martyrum passiones disseminatum. IV, 455, 454. Christianorum pugnae modo non sunt cum tyrannis, sed cum diabolo, cum carne. IV, 1687. Christianum describebat Apostolus, non Judaeum adhuc sub lege positum. X, 903. Christiano mundus inimicus est. IV, 849. Christianorum vita in hoc mundo stans arboribus quae per hyemem videntur mortuae. III, 1627.

Christianorum opes. VII, 23. Qui Christiani sunt, prorsus pauperes sunt. IV, 865. Christiani damnis turbari non debent. II, 1060. Christiani cor angitur, non ob damnum, sed quia nondum cum Christo vivit. IV, 1651. Christianus fieri volens propter commodum temporale, redarguitur. VI, 550. Christianus non ad hoc factus est, ut in saeculo isto floureret. IV, 190. Qui Christianus est, ut abundet temporalibus, deficiat ubi ista deficiunt. IV, 1701. Christianus qui vult fieri ob felicitatem terrenam, adhuc in tenebris perseverat. IV, 1675. Christianus nondum est, qui non ad Dei promissa de futuro saeculo attendit. V, 78. Christiani Deo spe carnalis mercedis servientes, ad vetus testamentum pertinent. V, 52. Christianorum est pati mala temporalia, et sperare bona sempiterna. V, 1356. Christianos ad presentis temporis bona non esse factos. V, 703. Christiani ad hoc sunt, ut praesentia superent, et futura sperent. IV, 1154. Christiani sumus, non propter temporalem, sed propter aeternam vitam. V, 652, 1196, 1556, 1580, 1650. Christiani esse debent propter vitam sempiternam. II, 530. Christianus vere est, qui religionem proficitur propter futuram requiem. VI, 551. Propter unam aeternam vitam Christiani sunt. VII, 180.

Christianus est, qui hic peregrinum se esse cognoscit. V, 842. Christiani bonis terrenis tanquam peregrini utuntur, nec capiuntur; malis autem aut probantur, aut emendantur. VII, 42. Christiano tria commendantur, coelestia, iustitia, spes praemii aeterni. V, 653. Christiano de resurrectione dubitare non licet. V, 1614. Christianorum propria est fides resurrectionis. V, 1112. Christianum cor, faculae ardentis similitudine, caelum semper petere debere ostenditur. V, 1117. Christiani boni tota vita sanctum desiderium est. III, 2008. Qui transit ad Christum, transit a timore ad amorem. V, 199. Christiano amanti lex non est pondus, sed deus; non tormentum, sed ornamentum. V, 207. Christianus es, audi Christum; servus es, audi dominum; filius es, audi patrem. IV, 160. Christianae animae pascua. V, 1647. Christianus bonus quomodo devoratur in ci, o panis. IV, 617.

Christianorum in peccatorum vita laudatur. I, 1337. Christiani in civitate simul viventium vita et mores. I, 1558. Dimittere patrem aut matrem aut uxorem, quandonam tenetur Christianus. II, 689.

Christiani sunt sacerdotes. VII, 678. Christianorum sacrificium. V, 234.

Christianorum omnium una res; unica est. VI, 375. Cri-

stiani ad unitatem revocantur. VI, 712, 713, 716. Po ipso quo accepisti nomen Christi, sacramento quodam natus es in visceribus Ecclesiae. IV, 678. Christiano unum non animae, sed anima una, unica illa Christi. II, 1036. Christiani omnes unus homo. IV, 1516, 1556, 1654, 1704. Omnes in Christo et Christi et Christus sumus. IV, 200, 1679. Christianus in alio Christiano nec ante miracula, quomodo et ipse facit. IV, 1707. In Christianis adhuc carnalibus morientibus spiritus perficit quidquid i, deest, quia ab unitate corporis Christi non recesserunt. II, 885. Christiani boni a te, i, his prohibiti, ne ducantur quasi auctoritate turbarum. V, 546, 548.

Christiani quidam nomine, opere vacui. V, 1362. Inter Christianos huius mundi dilectores, et contemptores discrimen. II, 486. Semi-christiani. VIII, 207. Christiani mali. VI, 545, 547. Falsi. VII, 674. Christiani fidei et mali non computandi in membris Christi. VII, 742. Christiani ficti et mali, mysterium iniquitatis. VII, 686. Christiani bonos mores non habentes, et Dei dicuntur, et non Dei: Dei propter i, sine sacramenta, non dei propter propriam vitam. IV, 559. Christiani mali portant sacrum nomen ad pernam suam. V, 548. Christiani mali injuriam Christo faciunt. III, 1760. Injunt ecclesias per dies festos Christianorum, qui impleti et theatra per dies solennes paganorum. VI, 545. Christiani per jagaros, Judaeos, haereticos, et maxime malos Christianos has tentationes. VI, 545, 547. Ucliam paganoartum, sic utae malorum Christianorum insultationes insidiantur virtutibus iustorum. IV, 1151, 1152. Christiani mali tanto sunt nocentiores, quanto interiores infirmi. VI, 180. Christiani mali ejus vivunt quam Judaei et pagani: hi comarantur ligno silvatico, illi sarmento i, recciso. IV, 243. Christiani nomine tantum, terra calami dicuntur. IV, 856. Nulli qui volunt fieri Christiani, offeruntur malis moribus Christianorum. IV, 243. Ex malorum Christianorum moribus non spernenda Ecclesia. I, 1541. De pravus multorum Christianorum moribus perturbari non debet qui in Ecclesiam congregatur. VIII, 291. Christiani boni et mali hic simul confunduntur, quare. IV, 248, 249. Aulorum oppositi mores. III, 128. Mali, ut palea tolerantur. III, 127. Nec ab Ecclesia praedicantur. I, 1541. Christiani boni ad tolerandos malos excitantur. V, 471. Christiani mali provocantur ad vitae mutationem. V, 471. Maledicta in malos Christianos cadunt in omnes Christianos. IV, 892. Christiani i, phres super numerum sunt, quomodo. IV, 440. Christiani boni in comparatione multitudinis malorum pauci sunt, per se autem considerati multi sunt. VIII, 291. Christiani pagani nil valent obicere nisi dissensionem Christianorum. V, 514. Maxima calunnia est, si Christianis exprobetur quod mortuum colant. IV, 1578. Christiani nullum mortuorum colunt. II, 83. Christianos accusavit Porphyrius quod demones venerantur. VII, 635, 654. Mala quae per quosdam Imperatores Christianos imperio Romano accidit, immerito in doctrinam Christianam rejiciuntur. II, 552. Christiani tribuent pagani Romani mala omnia quae patiebantur. VII, 49, 111. Refelluntur. VII, 111. Christiani satagunt, etiam pagani testimonio ut diuturnitatem calamitatis afflicti non sentiant. II, 587, 589. Christianos nec vituperat Seneca, nec Iudaei. VII, 192. Christiani temporibus Juliani lege data prohibiti sunt docere litterarum et orationum. I, 755. Christianus nec falsae philosophiae fani iniquitate seduci, nec falsae religionis superstitione terri debet. III, 262. Christ anus de rebus naturalibus quasi secundum Christianum litteram loquens, nihil temere affirmet coram infidelibus. III, 261, 264. Christiani nominis infirmi partim crediderunt, partim perierunt, i, aucti tunc remanserunt. IV, 1782.

Christiani, sunt Israelitae et filii Abrahamae. II, 896. Non carnaliter, sed spiritualiter sunt Judaei et Israelitae. II, 845, 808. Christiani licet spiritualiter Judaei sint et Israelitae, non tamen debent haec nomina sibi imponere. II, 846, 837. Christianos aptus iudicare docent. II, 897. Christianos non oportet iudicare. II, 892. Christiani in celebrati me pasche observant ut occurrat sabbatum. II, 211. Nec tamen observant dies et annos, et menses et tempora. II, 203, 210. Ad solis et lune computationem pascha celebrant. II, 209, 210. Christiani, si possunt, non permittere debent ut aliquid de arca et torculari tollatur ad sacrificia demoniorum: si quid vero i, sis inscis subla um est, utantur nudis reliquiis fructibus. II, 185. Christianis non licet uti re aliqua in honorem deorum, etiam si animo continentur. II, 185. Non licet de templis, id li, in is quae evertuntur, in usus privatos quidquam usurpare. II, 185. Christianos et justos non debere quatenus etiam malum occidere, Donatistae dicebant. II, 177. An aliqui fient Christiani ultimis tribus annis et mensibus sex. VII, 671.

Chromatius episcopus. X, 632, 665.

Chrysippus. I, 925; IX, 439. Chrysippus unus ex principibus stoicorum. VII, 239, 261 quomodo cum illo d, x, m, a, t, o

rus erat Carneades, elleboro purgandum cor censebat, etc. IX, 489. Chrysepea argumenta. II, 82.

Chrysostomus. X, 685. In numero eruditorum ac sanctorum excellentissimus, secundum Julianum. X, 661. Cur de peccato originali non tam expresse locutus est. X, 636. Chrysostomi testimonia pro originali peccato. X, 666, 687. Chrysostomus Origenis et veterum sententiam de Petro reprehenso a Paulo amplexus est. II, 254.

Ciullabi. IX, 238.

Civis, interpretatur silentium. IV, 97.

Cibalius. IX, 232.

Cibus manducando atque ructando purgari et mundari, Manichæorum deliramentum. VIII, 226, 250. Nou quod intrat coquinare hominem, sed quod exit, ad solas turbas dixisse Christum calumniatur Adimantus. VIII, 232.

Cibi nulli sunt immundi. VIII, 131. *Cibi non solvantur*. I, 799. *Cibus non perdidit Adamum*, sed prohibitus cibus perdidit. II, 141. *Noe omne carnis genus quod cibo esset usui, manducare permissum*. I, 799. *Johannes locustis in escam edentibus non fuit pollutus*. I, 799. *Ciborum religio*. I, 1340. *In ciborum defectu superstitiones fraternelle admonendi*. I, 1341. *Alimenta mundis munda sunt, sed in nullo est munda luxuria*. V, 1040, 1043. *Non immunditia olsonii timenda, sed cupiditas*. I, 799. *Non cibi genere, sed aviditate immoderata quisque culi andus est*. VII, 515. *Cibi potusque parcimonia*. X, 723. *Temperantia cibi et potus in paradiso, qualis fuisset futura*. X, 772.

Cibus et potum nonnisi gratia conservandæ salutis lex æterna admittit. VIII, 426. *Alimenta sumenda tamquam medicamenta*. I, 797. *Magnus ille est, qui in cibo non rapitur aliquantulum extra metas necessitatis*. I, 799. *Quod saluti satis est, delectationi parum est*. I, 797. *Cibus sine voluptate non sumitur, ut vivatur*. VII, 622. *Ciborum necessitas calanitas est, et delicatæ vocatur*. I, 797. *In cibo insidiatur laqueus concupiscentiæ, et adjungit sese tamquam pedissequa periculosa juvenitas*. I, 797. *Felicitas esset siue ulla saporis illecebræ suavitæ cibus et potum percipere*. X, 771. *Cibus qui in ventrem non sapit, in memoria quasi sapit*. I, 786. *Cibi aviditas major in curis*. I, 924. *Cibus corporis quomodo in Dei laudem sumendus*. IV, 1899. *De ciborum abstinentia non gloriandum*. I, 798. *Cibi pretiosi divitum infirmitati indulgentur: cibi viles et electi nihil amplius præstant*. V, 413. *Cibus an ad corpus, an ad animam pertineat*. I, 963.

Cibus terrenus, et cibus celestis. VI, 707, 708. *Cibus spiritalis unde præstantior corporali*. V, 1481. *Suus animæ cibus proprius et sua famæ*. I, 963. *Cibus mentis*. V, 709. *Animus inde pascitur unde lætatur*. I, 863. *Cibus noster, deus: solus reficit, nec deficit*. IV, 397. *Non aliunde vivit homo, et aliunde vivit Angelus*. IV, 1742. *Cibo justitiæ pascitur ius, impius superbiat*. IV, 1230. *Cibus serpentis si esse non vis, noli esse terra*. IV, 1586. *Cibus oculorum, lux*. V, 183; *Cibus Ægyptius*. I, 741. *Not. (a)*.

Cicatrix in Scriptura etiam solus coloris notam significat. III, 319, 696. *Cicatrix quondam currere dicitur*. X, 315.

Ciceion vel ciceia genus virgultii. II, 263.

Cicero. II, 391, 398. *Philosophus Academicus*. VII, 156; VIII, 1036; X, 1366. *Vir eloquentissimus et verborum vigilantissimus appensor et mentor*. VIII, 639. *Ab ipso in latina lingua Philosophia et inchoata est et perfecta*. I, 910. *Cicerone nihil excellentius in latina lingua*. I, 1204. *Cicero laudatur*. II, 498. *Cicero inopem se fuisse ait linguæ latinæ, ut minus apta rebus nomina imponeret quas sentiebat*. I, 952. *Ejus linguam omnes mirantur, pectus non ita*. I, 885. *Apud ipsum etiam solæcisus*. I, 1013. *Eius oratio qua Roma servata fuit, barbara visa est*. I, 1013, 1016. *Orationes Ciceronis, quas Verrinas vocant, nobilissimæ*. I, 1204. *Cicero eloquentiam suam laudando, arrogantiam non timet*. III, 1793. *Ciceronis dialogus cui nomen Hortensius*. I, 686; VIII, 1019, 1046, 1036; X, 774, 802. *Cicero in Hortensio miseriam hominis vidit, causam non agnovit*. X, 778. *Ciceronis disputatio contra Anaximenes et Anaxaroræ de deo sententiam*. II, 443. *Ciceronis sententia de definitione et divisione virtutum animi*. VI, 20. *De beata vita*. 909. *Ciceronis locus ex Tusculan. exagitur*. II, 667. *Alius verior*. II, 668. *Locus de amicitia laudatur*. II, 1071. *Ciceronis locus*. II, 1074. *Ciceronis epistolarum modus*. II, 1073. *Ciceronis libri de Republica*. VII, 648; X, 767. *Perierunt VII, 33. Not. (a)*. *Cicero quos dixit quasi consulares Philosophos*. II, 389. *Cicero laudat Cæsaris clementiam*. II, 520. *Ciceronis dictum de Roscio histrione*. III, 1068. *Ciceronis improbatum de quodam dictum, Nulum unquam verbum quod revocare vellet, emisit*. II, 588. *Cicero simulatorum institutionum et fabulosis de diis opinionibus indignatur*. VII, 136. *Auguria irridet*. VII, 156. *De Ciceronis libris multa interrogatus Augustinus, quid respondeat*. II, 452. *Ciceronis codex Hippone non reperiretur*. II,

436. *Ciceronis cædes, ejusque causa*. VII, 110.

Cilicium dictam esse Tharsis, quilibet visum est. IV, 836.

Cilicium. II, 189. *Cilicium pauperis*. V, 1102; *Cilicium ad peccati significationem pertinet*. III, 1077. *Ad peccatorum confessionem*. V, 318. *In eo est recordatio peccatorum*. VII, 465. *Cilicium caro Christi propter mortalitatem et similitudinem carnis peccati*. IV, 355, 852. *Cilicia ad se missa gratissime accepti Augustinus*. II, 989, 991.

Cincinnati dictatoris paupertas. VII, 161.

Cinis penitentiae. IV, 1501. *Penitentes voluntarii in cinere tamquam similes se contentantes*. IV, 1933. *Cinis rucæ rufæ significat famam quæ consecuta est passionem resurrectionisque Christi*. III, 754.

Cinna Consul. VII, 107. *Cinna peccandi licentia felix appellabatur*. VII, 174. *Cinna bellum Urbis intulit, eamque vastavit*. VII, 69 et *not. (c)*. 107.

Circe maga famosissima. VII, 573. *Socios mutavit Ulyssis*. VII, 575.

Circissarii agitadores quamdiu agitant, a communione separandi. IX, 787.

Circulo virtus comparatur. I, 1081.

Circi spectacula. VI, 658, 700. *Circi insania*. V, 1026.

Circo et amphitheatro qui intersunt, redarguuntur. IV, 388, 1055, 1919. *Circensium spectaculum qua de causa Neptuno equestri a Romulo institutum*. VII, 61, *Not. (c)*. *Ludis Circensibus solis primum utebantur Romani*. VII, 44. *Unde ludi Circenses Consulibus dicti*. VII, 61, *Not. (c)*.

Circumcelliones. VIII, 43; IX, 28, 98, 728. *Circumcelliones seu Circilliones unde dicti*. IV, 1750. *Circumcellionum improbi mores*. IV, 1750. *Ebrietas et licentia*. IX, 53, 54, 62, 257, 268, 320. *Furor in seipos et in alios*. VIII, 45. *Circumcellionum furor præcipitatum se per abrupta montium*. IX, 106. *Circumcellionum mortes voluntariæ*. IX, 631, 676. *Circumcellionum est velle mori sine causa*. V, 422. *Circumcellionum principes*. V, 306, 307. *Circumcellionum sub Episcopis ac presbyteris ducibus voluntarium quotidianæ violentiæ*. IV, 134, 1254. *Circumcelliones, clericorum Donatarum satellites*. IX, 580, 581. *Circumcellionum duces clerici*. II, 397. *Circumcellionum greges et feminas, et sanctimoniales habent*. II, 153. *Circumcellionum furia*. V, 306. *Furor*. IX, 43, 46, 285, 306, 317, 319, 320, 322, 423, 429. *Innocentius post effusum oculum et digitum præcisum et Restitutis presbyter ab eis occisus*. II, 509. *Circumcellionum sevitia*. II, 97, 98, 307, 413. *Sic vastant ecclesiam in regione Hipponensi, et barbarorum fortasse facta miora sicut*. II, 422. *Circumcellionum scelera, et crudelitatis eorum in Catholicos exempla*. IX, 520, 522, 560, 651, 656. *Circumcellionum sevitia in episcopos*. II, 306. *In episcopum Fagantam*. II, 507. *In clericos catholicos*. II, 502, 506. *In clericos Hipponenses*. II, 511; *In laicos*. II, 507. *Circumcellionum iror erga Iulium et Marcianum*. IX, 47. *Erga Rogatum*. IX, 704. *Circumcellionum arma*. IV, 645. *Ligna, ferrum, funde*. IX, 46, 320, 553.

Circumcellionum fustes, dicti Israelæ. IV, 154. *Circumcelliones calce et aceto humanos oculos persecuti sunt*. IX, 636. *Circumcellionum licentia juste reprehenditur, etiam cum aliquibus pessimis violenti sunt*. IX, 452. *Circumcelliones basilicam Catholicorum apud Hasam invaserunt, altare comminuerunt*. II, 120. *Vide Donatistæ*. *Circumcellionibus salutandi formula hæc erat, Deo laudes*. IV, 1732; IX, 306. *Circumcellionum salutandi formula, quam timebatur, quam fremitus leonis*. IV, 1732. *De Circumcellionum sevitia, expositio clericorum Hipponensium ad Januarium*. II, 306. *Lex lata contra Circumcelliones*. IX, 48. *Ex iis Circumcellionibus multi vi legum veraciter correcti*. II, 322. *Circumcellionica fortitudo*. IX, 528. *Circumcelliones a Donatistis appellantur Agonistici*. IV, 1732.

Circumcisio cur tempore nativitatis Isac imperata. VII, 506. *Et tota familie Abrahæ imperata*. VII, 506. *In Circumcisio nomen mutabatur*. VII, 508. *Circumcisio et recte imposita est servis, et recte a liberis intellecta*. VIII, 457. *Circumcisio signum veteris Testamenti, quare in latenti carne*. V, 876. *Circumcisionis signum in congrua corporis parte datum*. VIII, 479. *Circumcisio quid præannuntiet*. IX, 290. *Circumcisio prophetia Christi*. V, 870; X, 403. *Signum gratiæ Christi tollentis originale peccatum*. X, 1173. *Circumcisio figurabat regenerationem in Christo*. X, 1073. *Et gratiam Christi*. X, 1206. *Circumcisionis sacramentum præfigurabat nostri temporis baptismum*. X, 504. *Circumcisionis necessitas*. VII, 506. *Utilitas*. II, 96, 413. *Effectus*. IX, 173. *Circumcisio vitium purgabatur originale*. X, 450, 851. *A morte liberabat æterna*. X, 720. *Circumcisio parvulorum sub tenti supplicii terrore præcepta, naturam vitiatam esse arguit*. X, 402, 403. *Circumcisionis præceptum ostendit peccatum originale*. X, 450, 686. *Circumcisio cur octavo die præcepta*. V, 916; VIII, 228, 333; X, 853, 1429. *Circumcisio carnis in die octavo ad prophetandum Christi*

pertinet. VIII, 373. Eiusque resurrectionem. II, 679. Circumcisio vice baptismi olim fuit. II, 845; V, 1548; IX, 309. Circumcisionis et baptismi comparatio. X, 686. Circumcisio carnalis spiritali significat. III, 1634. Circumcisio magni sacramenti res est, et intelligitur inde circumcisio cordis. V, 984; V, 801. Circumcisio cordis. X, 208. Circumcisio renovationem significabat. VII, 505. regenerationem. VII, 505. Et exspoliationem carnalis vitae per resurrectionem Christi. V, 1105.

Circumcisionem velut idololatriam detestari ne videretur Paulus, Timotheum circumcidit: Titum non circumcidit, ne sine ea salutem nullam esse putarent. II, 280. Circumcisio Timothei non per simulationem facta. VI, 492. Circumcisio in figura venturi baptismi ab antiquis observata. IX, 464. Circumcisionis ritus post Christum superfluous, non perniciosus, nisi ei qui in hoc poneret spem salutis. III, 2115, 2154. Circumcisio cur jam non observetur. VIII, 353. Circumcisionis iugum quare non imponendum gentibus in Christum credentibus. VIII, 156. Circumcisionem nec prodesse gentibus, nec Judæis obesse. VI, 492. Nec Judæis ab illa prohibendos, nec ad eam gentes compellendas esse. VI, 492. Cum circumcisionem irridet Manichæi, sibi ipsi adversantur. VIII, 478. Circumcisio et iustitia quomodo nos sumus. V, 916.

Circumitus temporum temporaliumque, an admittendi. VII, 561, 569. Circumitus, temporalium rerum cupiditatem significat, qua septem dierum repetito circuitu tanquam rota volvitur. IV, 159.

Cirta. IX, 298, 511. Quondam dieta Constantina. IX, 512. *Not.* 2. Cirtam pergit Augustinus episcopi ordinandi causa. II, 180. Cirtenses et Augustinus mutuo sese visendi desiderio flagrant. II, 592. Cirtenses conversionem suam Augustino quamvis absenti adtribuunt. II, 591. Hanc ille negat sibi tribuendam fuisse, etiamsi dum apud illos esset, et loqueretur, provenisset. II, 591. Cirtense concilium schismaticorum a. m. CCCXI. secundo Tigitiano præside. II, 161, 162, 580; IX, 659, 735. Vix undecim aut duodecim episcoporum n. fuit. IX, 665. Cirtense Concilium falsum esse contendebant Donatistæ. IX, 642, 643, 735. Cirtense Concilium verum esse ostenditur contradicentibus Donatistis. IX, 643, 644, 665. Utrum falsum sit, discuti jubet cognitor. IX, 643. Cirtensis Concilii tempus. IX, 643. Cirtense Concilium diem et consules habet. IX, 665. Cirtensis Concilii acta. IX, 510. *Not.* (a).

Cison, interpretatur duritia eorum. IV, 1054.

Citharæ et psalterii distinctio ac mystica significatio. IV, 280, 479, 671, 672, 900, 1061.

Civitas quid. VII, 447. Civitas proprie in hominibus inhabitantibus intelligitur. IV, 1621. Non in parietibus. VI, 721. Civitas, multitudo hominum in quoddam vinculum redacta concordia. II, 529. Concors hominum multitudo. II, 670. Civitas Romana pro regno Romano. III, 1106. Civitas vere florere dicenda est, quæ castis, honestis ac probis moribus præpollat. II, 514.

Civitas cum sine aditamento ponitur in Scriptura, de civitate Dei, vel de Ecclesia intelligitur. IV, 912. Civitates duæ. VII, 457. Ab initio generis humani. VI, 555, 557. Altera iustorum, altera iniquorum. III, 456. Civitas utraque Angelorum et hominum. VI, 284. In omnibus gentibus licet tanta varietate inter se distinctis, non amplius quam duæ civitates. VII, 405. Una prædestinata est regnare cum Deo, altera cruciari cum diabolo. VII, 457. Utraque civitates in primo homine per præscientiam exortæ. VII, 576. Utrique civitati bona et mala communia, sed usus diversus. VII, 620. Prophetiæ partim ad civitatem cælestem, partim ad terrenam, partim ad utramque pertinent. VII, 525. Utraque civitas, pia et impia, nunquam terris de nit. VII, 489.

Civitates duæ diversis suis generationibus in historia Genesios distinguuntur. VII, 446, 460. duarum civitatum excursus. VII, 620. Serie generationum Cain et Abel exprimitur. VII, 456, 460, 467. Civitatis utriusque mysterium in Cain et Seth. VII, 456, 460, 466. Civitatum duarum principium, amores duo. VII, 421, 456. Civitatem Dei esse, habetur ex Scripturis. VII, 315. Civitas Dei ex Angelis et hominibus constat. VII, 549, 284. Civitas Dei per præscientiam ordinata ante perpetratum Adami peccatum. VII, 418. Civitas Dei semper tolerans terram, sperans cælum, Jerusalem vocatur et Sion: initium habet ab Abel, sicut mala civitas a Cain. IV, 1846. Civitatis Dei notitia evidentior in Abraham. VII, 496.

Civitatis Dei origo, informatio et beatitudo unde sit. VII, 558. Civitatis Dei conditor Christus. VII, 64. Civitatis spiritalis edificatio. IV, 1620, 1621. Civitas Dei ex illo gignitur, vivit ex spe. VII, 461, 466. Civitas Dei sancta ecclesia. IV, 1261. Civitatem unam, domum Dei unam faciunt omnes fideles tam præteriti, quam presentes et futuri, Angelis adjuncti. IV, 1668, 1669. Multi pleni caritate, civitatem fa-

ciunt Deo. IV, 1261.

Civitas spiritalis, ubi nemo nascitur, quia nemo moritur. V, 42. Civitatis supernæ quies et felicitas. IV, 1096, 1916. Civitas non aliunde beata, non aliunde beatus homo. II, 609, 670. In civitate Dei, voluntas Dei lex est. VII, 65, 284. Civitatis Dei lex et virtus, caritas. IV, 541, 1261. Civitatis supernæ rex veritas, lex caritas, modus aternitas. II, 555. Civitatis cælestis figura. VII, 458, 446, 465. Civitas superna hie est peregrina. VII, 458. Civitas superna in sanctis populi Dei peregrinata est, et in omnibus aliis sacramento adumbrata. VII, 481. Civitas superna dum peregrinatur in terra, pacem non habet in se. VII, 645. Certe cum civitate terrena pacem habeat, unde discordiam. VII, 645. Pacem terrenam refert ad cælestem. VII, 646. Civitas superna dum peregrinatur in terra, leges et instituta nationum sequitur, quæ religionem non impediunt. VII, 646. Civitatis Dei custodes, Episcopi. IV, 1669. Cives Dei, spe beati in hac vita. VII, 618. Civium Dei in hac vita languores et curatio. VII, 442. Cives patrie supernæ fuerunt etiam in aliis gentibus a Judæis. VII, 609.

Civitatis terrenæ exordium. VII, 521. Civitatis terrenæ cives parit natura vitata, civitatis vero supernæ liberans gratia. VII, 459. Civitas impia apparere cepit a divisione linguarum. VII, 489. Civitas terrena generationes terrenas usque in finem habitura est. VII, 461. Civitatis terrenæ victoriæ mortiferæ aut certe mortales. VII, 440. In civitate terrena due formæ inveniuntur. VII, 459. Civitatis terrenæ bellum et pax. VII, 440. Civitas impia bestia nomine significatur. VII, 674, 679. Civitas diaboli et huius civitatis curia, ministri, plebs. IV, 120. Civitatis male cives administrare aliquando actus bonæ civitatis exemplo ostenditur, et e contra. IV, 755. Cur sinat Deus iniquorum civitatem esse numerosiorem. VI, 357. Civitas Jerusalem captiva ab huius sæculi Babylonia decursis temporibus liberaanda. VI, 525. Civitates due quantum ab invicem discrepant. VII, 161. Et utriusque discrimen. VII, 456.

Civitates due confuse sunt in hoc sæculo, iniquitate participata. VII, 46, 467. Jerusalem et Babylon jam corde sunt separate. IV, 1761. *vide* Babylon. Civitates duæ in hoc mundo, Jerusalem et Babylonia permixtæ sunt interira, in fine separabuntur. III, 456; IV, 755, 775. Duæ civitates post iudicium in æterna vel beatitudine, vel miseria. VI, 284. Opus de Civitate Dei pollicetur Augustinus. III, 456. De Civitate Dei quinque priores libri abs luti. II, 742.

Civitas circumstantiæ quæ. IV, 235, 722.

Civitas contradictionis quæ. IV, 637.

Cizan in diocesi Nilpon. II, 252.

Clades et vastationes Christianis utiles. V, 621.

Clamare ad Christum quid. V, 543. Clamandum inter turbas clamare prohibentes. V, 548. Clamare ad Christum prohibens turba. V, 546.

Clamor cordis. V, 838. Clamor cordis est flagrantia caritatis; silentium cordis frigus caritatis. IV, 404. Clamor ad Dominum in affectu cordis. IV, 74, 83, 234, 971, 1834. *vide* Oratio. Clamor media nocte. V, 576. Clamor pro impudentia et libertate iniquitatis. III, 491. Clamor pro peccatis manifestis. III, 858.

Clarenius. II, 240.

Clarus a Mascula. IX, 257.

Classicianus cum tota domo sua anathemate damnatur. II, 1066, 1067.

Claudianus poeta a Christi nomine alienus. VII, 172.

Claudius episcopus. X, 659, 640. Claudius episcopus Augustino mittit quatuor libros Juliani adversus unum illius opus. II, 949. Claudio mittit Augustinus quæ ad Juliani libros responderit, ut de eis iudicet. II, 949.

Claudianistæ seu Claudianenses. IX, 835. Claudianistæ ad communionem a Primiano admissi. IV, 379.

Claves Ecclesiæ. V, 1545, 1549, 1741; VII, 675. Claves Ecclesiæ tradite. III, 25. Claves regni cælorum datæ Petro Ecclesiæ personam gestanti. V, 802, 1549; VI, 308. Claves non soli Petro, sed Ecclesiæ datæ sunt. V, 802. Claves regni cælorum in Ecclesia. VIII, 572. Clavium Ecclesiæ potestas. II, 556. Claves sic datæ sunt Ecclesiæ, ut non solum peccata remitteret, sed etiam ut ea vindicaret. VIII, 625. Ponnæ spiritalis longe graviore quam corporales. VIII, 619, 625. Gravius punitus est, qui velut relictus est impunitus. VIII, 625. Qui male a Donatistis intelligatur, *Oratio solveritis in terra*. V, 600. Claves Ecclesiæ per antistites ministrantur. V, 1545. Christus prius resuscitat, tunc Ecclesia solvit. V, 1549. Discipulorum est solvere quos Christus suscitavit. V, 594, 595. Vincula ipsius reatus solvunt. V, 595. Ad illas claves non pertinet quin non est in Catholica. V, 802.

Clauthmon mons. III, 796.

Clementia tanto plenior esse debet animus, quanto a nequitia purior. II, 659.

Clementinus episcopus. X, 652, 663.

clero. VII, 51.
Cleobolus Lindius unus e septem sapientibus. VII, 583.
Cleombrotus quare se præcipi dedit de muro. VII, 50.
Cleophon. VII, 31.
 Clericatum amant homines. V, 1573. Clericatus maioris est, quam honor. V, 1573. Clericatum non accipiunt penitentes, nec ad ipsum rediunt ex rigore discipline: poterat tamen circa illos dispensari. II, 812. Clericatus honor non aufertur Donatistis ad Ecclesiam redeuntibus. II, 811, 813.
 Clerici unde dicti. IV, 821. Clericorum laus. I, 1539. Clericorum etiam invite electorum continentia. VI, 486. Clerici quomodo erga se invicem agere debeant. II, 1018. Clericorum Augustini in monasterio vita et mores. V, 1569. Clericos a vitæ communis proposito discedentes Augustinus degradare non audeat. V, 1572. Eos tandem se de clericorum tabula delecturum declarat. V, 1580. Clerici non fiant, qui de aliquo monasterio recesserint, vel projecti fuerint. II, 235. Clericum bonum vix bonus monachus facit, etc. II, 228. Clerici non recipiendi in monasterium. II, 255. Clerici ab omnibus publicis functionibus immunes. IX, 777.
 Clericum degradare. VI, 271. Clericum nullum, qui nondum convictus sit, suspendi debere, nisi se non præsentaverit. II, 269. Boni acii presbyteri laudatur humilitas, qui nec litteras accipit quibus in peregrinatione honorem suum acciperet. II, 269. A clero ac populo petit Augustinus, utrum placeat ut presbyteri accusati, sed non convicti, in men ad altare non recitentur. II, 269. Ne quis post criminiis penitentiam clericatum accipiat, vel ad clericatum redeat, vel in clericatu maneat, rigore cautum est disciplina, non desperatione indulgentia. II, 812. Secus agere licet poscente Ecclesiæ utilitate. II, 812. Presbyteri a se ab officio remoti Augustinus rationem reddit Primati. II, 254. reddit et Concilio. II, 251. Ut si intra annum causam suam agere neglexerit, vocem ejus deinceps nemo audiat. II, 254. Clericum unius Ecclesiæ ad aliam transire non sinit ordo ecclesiasticæ discipline. II, 231, 252. Institutum est ut clericum alienum nemo suscipiat. II, 235. Clericum hereditas ad quos pertinet. II, 295. Presbyteri ex monacho facti bona ecclesiæ, in qua ordinatus erat, relinquenda censet Augustinus, cum prius dimidium tantum concessisset. II, 292. Clero suo Ambrosius vindicare vult Paulium presbyterum, etsi in diversis locis degentem. II, 400. Clerici omnes vanissima superstitionis hortatores a gentilibus appellati. IX, 645.
 Clerici figurantur per Noe. IV, 1731. Clericorum nomine testamenta ipsa significantur. IV, 824. Et ipsæ hereditates. IV, 824. Clerici designantur per illud, *duo in agro*. IV, 1279, 1730.
 Clientis quis. V, 728. Clientis majoris adversus minas alterius quo pacto se defendat. V, 728.
Cloacina dea. II, 84. Unde sic dicta. VII, 118. *not.* 1. Cloacina Mater dedicavit deam. VII, 190.
Cloacina nomen Veneri tributum. VII, 118. *not.* 1.
 Cluere, id est purgare. VII, 118, et *nota* 1. Cluere idem quod pollere. X, 1147.
Cneus Manlius proconsul de Gallo-Græcis triumphat. VII, 102.
 Coæterum et cœvum, quo differant. V, 666.
 Codices prætendebant inscriptionem in liminari pagina. II, 153.
Codrus Atheniensium rex morte sua patriam liberavit, quomodo. VII, 576. Codrus ab Atheniensibus ut deus habitus. VII, 576. Codri jurgia quid. VII, 576.
Coenses. II, 534.
Cœlum, *vide* Cœlum.
 Cœna Dominica vocatur sumptio corporis Christi. II, 203. Cœna manibus Domini consecrata. V, 645. Cœna Dominice mysterium est, ut cuius sanguinem sumimus, pro ipso animam pernamus. V, 1595. Cœnam suam dedit Dominus, passionem suam dedit: ille saturatur qui imitatur. IV, 178. *vide* Eucharistia. Ad cœnam venire nemo cunctetur. V, 647. Judæi ad cœnam invitati, nos ducti et coacti. V, 645. Cogendi intrare ad cœnam: foris inveniatur necessitas, nascitur intus voluntas. V, 647. Tres excusationes ad cœnam venire nolentium. V, 645. In die cœnæ domini quibusdam in locis offertur tantum ad vesperam. II, 202. Aliis in locis mane offertur corpus et sanguis Domini propter prandentes, ad vesperam propter jejunantes. II, 201. Nonnullis placet hoc die corpus et sanguinem Domini post cibos offerri et accipi. II, 204. Discipuli corpus et sanguinem Domini non acceperunt jejuni. II, 205. An ante refectionem, aut post, sumenda sit communio, non audeat Augustinus definire. II, 202. De communione in die cœnæ, faciat quisque quod in ea ecclesia in quam venit, invenerit. II, 202. Mos lavandi corpus in die cœnæ, et jejunium relaxandi. II, 205. Inde ortus, quod baptizandorum corpora per observationem quadragesime sordidata eo die lavarentur. II, 204. Lotionem

pedum in die cœnæ in consuetudinem multi recipere voluerunt. II, 220. Nonnulli lotionem pedum in die cœnæ de consuetudine auferre non dubitaverunt, alii in diem tertium Octavarum vel in ipsam octavam transtulerunt. II, 220.

Cœntandi et pransitandi in propatulo, mos antiquorum Romanorum. X, 1537.

Cœnobitæ laudantur: eorum institutum. I, 1538. Cœnobitarum vita in Actibus Apostolorum describitur. Ia. V, 1571.

Cœnum vulneribus quæ ab igne acciderunt medicamentum. I, 1550.

Cogere. Ad aliquem cogendum ad bonum vis potest adhiberi. II, 754, 757, 802. Cogendus quis in Ecclesia. V, 638. Foris inveniatur necessitas, nascitur intus voluntas. V, 648. Cogi possunt hæretici et schismatici porarum timore. II, 529, 805. Quomodo. II, 520, 522, 526. Non considerandum quod quis cogitur, sed quale sit istud quo cogitur. II, 529. Qui cogitur, non vult. X, 1117. Non ideo quis cogitur velle bonum, quia velle non potest malum. X, 1117. Quæ sit est quam utilior diligentia, cogi tantum homines, non doceri. II, 567.

Cogitari proprie dicitur, quod in animo colligitur, id est cogitur. I, 787. Cogitationes nostras non oriri nisi ex imaginibus corporum quæ intrant in animum, Democritus voluit. II, 443, 446. Et Epicurus. II, 445, 446. In cogitatione quatuor species reperiuntur. VIII, 996. In cogitatione unitas trium fit, memoria, internæ visionis, et voluntatis. VIII, 988. Cogitatio notitias rerum in abdito mentis reconditas, in conspectu mentis constituit. VIII, 1042. Cogitatio verbum supponit. VIII, 1070. Cogitationes et locutiones sunt et visiones, quomodo. VIII, 1070. Cogitationes nostras an aliquando videre possumus. VI, 51. Cogitationes nostras cur modo absconditis, in cœlo manifestas volumus. V, 1145. Cogitare nihil valent homines, nisi corpora. II, 517. Cogitanti corpora menti obversantur incorporeæ eorum similitudines. II, 614, 618. Cogitare non possunt Stoici et Epicurei, nisi corporalia. II, 444. Quosdam non fugit rerum incorporearum intelligentia. II, 444. Cogitantur prope innumerabilia incorporealiter atque intelligibilibus ab eis qui talia cogitare noverunt. II, 445. Hinc refellitur opinio Democriti de cogitationum nostrarum causa. II, 445. Cogitatio unde fertur in varia. VIII, 994. Cogitationem a consuetudine abducere, magni ingenii est. II, 517. Cogitationes in corporibus cœlestibus non latent. III, 215. Aliud est cogitare, aliud cupere. X, 584. Cogitare bonum, minus est quam cupere. X, 584. Facillime ac celerrime peccata fiunt cogitando. X, 584. Cogitatio quodam accedente consensu peccatum. X, 245. sicut ante homines facti, sic ante Deum cogitationis peccatum est. V, 928. In cogitatione quisque innocens, in cogitatione reus. IV, 1571. Navigat quisque in corde suo: naufragium non facit, si bona cogitat. V, 424.

Cogitatio pia a Deo est. I, 976. Cogitationes bonæ non nisi ex gratia. II, 818. Quod attinet ad pietatem, non sum idonei cogitare aliquid tamquam ex nobis. X, 1015. Cogitatio hominis non potest in perpetuum mutari sine gratia. X, 448. Non potest fieri ut habeat mala facta, qui habet bonas cogitationes. IV, 1858. Cogitanti justitiam aliquid præsto esse quod est ubique totum. V, 1486.

Cogitatio culpabilis mali quenam. X, 527. Malum nec in cogitationem venire, sententia Pelagii ipsi in synodo episcopali objecta, quatenus ab ipso excipiat. X, 524. Cogitationibus illicitis delectari sine consensu, nondum perfecta mors est, sed quodammodo inchoata. V, 594. Cogitationum delectationes illicitæ sunt peccata. VIII, 1009. Cogitationes malæ animam interficiunt, quamquam opere non impleantur. IV, 1190. Cogitationum malarum in corde uniuscujusque pugna. IV, 1277. Cogitationes malæ mundandæ. V, 268. Cogitationes morosæ. X, 596. Cogitationes quæ a spiritu maligno immittuntur, difficile est discernere. III, 465. Non discernantur nisi dono Dei. III, 465. De cogitationibus alienis judicari non debet. III, 1839.

Cognatio spiritalis cum Christo, propinquitati ejus carnali præponenda. VI, 397.

Cognoscendi multiplex ratio explicatur. II, 456, 457. Credo quo fit cognitio. III, 516. Deus scit in nobis etiam id quod ipse nescimus. III, 1644. Cogniti a Deo homines dicuntur, cum eis se cognoscendum præstitit. III, 505. Cognitio Angelica. *Vide* Angeli. Cognitionem plenam in hac vita habere non potest homo. VI, 60. Cognitione creaturæ vesperam habet et mane, quo modo. VII, 522. Cognitione rei cujusque in Verbo Dei ad diem pertinet, cognitio rei in ejus natura ad vesperam. III, 515. Inter utramque multum interest. III, 515. Extra nos res corporeas novimus; spirituales in nobis. VIII, 934.

Cognitio Dei. I, 872, 875. Ad cognoscendum Deum quæ necessaria. I, 875, 876. Quem cognoscere volumus, prius plena caritate diligamus. I, 1331. si voluntatem Dei nosse quisquam desiderat, fiat amicus Deo. III, 175. Infelix homo qui scit alia, et Deum nescit. Beatus autem qui Deum scit,

etsi alia noscat. I, 708. Beatissimi sunt quibus hoc est Deum habere, quod nosse. II, 840. Dei plenitudinem nemo comprehendit. II, 606. Non parva est inchoatio cognitionis Dei, nosse quid non sit. II, 439. Nesciendo melius scitur: perfecta cognitio Dei in futura vita. I, 588. Cognitio Dei per negationes. III, 1388. Scientia Dei in anima hominis non est, nisi scire quomodo eum nesciat. I, 1017. Sensu corporeo non cognoscitur. I, 781. Cognitio Dei quænam vera et ad vitam æternam conducens. VI, 225. Nemo cognoscit Deum, nisi qui intelligit illum esse summum atque incommutabile bonum, cujus participatione sit bonus. II, 373. Creaturæ ducunt ad cognitionem Dei. I, 743, 1273. Inexcusabiles sunt, qui Deum per ea quæ facta sunt cognoscentes, non obediunt veritati. II, 835. Cum Deum scimus, nec hoc quidem nobis tribuendum est, sed illius misericordie. II, 574. Non parva ex parte intelligit et sent dominum, qui intelligit etiam hoc a Domino sibi dari ut intelligat et sciat Dominum. VII, 551. Cognitionis merces datur merito fidei. VI, 71. Deus non invenitur a superbis etiam si docet. I, 707. Tanto magis vivere tendimus, quanto magis in Dei cognitione proficimus. III, 1905. Cognoscere Deum, et non sicut Deum glorificare, impietas et insipientia. X, 242. Cognito Christi eminens non erit nisi in altera vita. X, 515.

Cognitio et consideratio sui. III, 1649. Cognito sui quæ utilis. V, 756. Cognito sui cæteris scientiis præstat. VIII, 885. Homo sibi ipsi incognitus. I, 782, 979. Difficile est ut de se quicquid perfecte iudicet. IV, 1921. Necessus a sensibus et animi in seipsum collectio, necessaria homini ad notitiam sui adsequendam. I, 979. Quisquis ea sola novit quæ corporis sensus attingit, non solum cum Deo esse non videtur, sed ne secum quidem. I, 996. Cognito sui quales in anima excitat affectiones. VIII, 886. Cognito sui quis facit ut sibi homo displiceat, et sic Deo placeat. IV, 266, 267. A cognitione sui ad cognitionem Dei transeundum. III, 1342.

Cognitio certa et facilis rerum, unde. VIII, 608. Cognito veritatis corde mundata. VI, 310. Cognito et actio beatum hominem faciunt. VI, 299. Cognito aliquando sumitur pro fide, aliquando pro visione. III, 1922. Cognoscere aliquando idem ac probare. IV, 1288.

Cognitor. V, 399.

Cognomenta hominum improborum non assumenda. X, 811.

Cognoscere aliquem proprie dicimur, quando ejus mores et vita non latent. III, 1839. Nemo nisi per amicitiam cognoscitur. VI, 82.

Colere Deum veram esse sapientiam Scriptura definit. I, 635. Hoc mos esse deberi vero Deo, quod sibi exigit falsus deus. IV, 1220. Cultus vni plures expelluntur. III, 169. Angelus malus non colendus. III, 169. Nullam creaturam colendam esse animæ, verba ipsa sunt Ecclesie olim fidelibus insinuada. I, 1077. Nihil omnino colendum, quod mortalibus ullus corporis sensus attingit. I, 583. Quia Deus rebus omnibus major et melior invenitur, plus omnibus diligendus est ut colatur. IV, 996. Colere Deum gratis et casto amore debemus. IV, 488, 617, 623, 638, 928, 1404, 1531, 1745. Colendus Deus fide, spe et caritate. VI, 252. Hoc enim colitur quod diligitur. IV, 996. Colitur Deus sacrificio laudis actionisque gratiarum. X, 214. In Ismael sunt omnes qui carnaliter colunt Deum; ad hos pertinet veteri Testamentum. IV, 1603. Cum nomen Christianum evertere non posset diabolus, suggererat, ut sicut Deus propter cælestia, ita ipse propter terrena coleretur. IV, 436, 437. Idem cultus dæmonii exhibitus fuit, qui vero Deo. IV, 1220. Coli dicuntur non tantum Deus, sed et homines, immo et aliæ creaturæ. VII, 278. *Vide* Cultus. Athel qui nihil colendum putant, serviunt tamen vitis. III, 133. Non sic colimus Deum quasi terram. I, 845. Colimus Deum tanquam Dominum, et colit nos tanquam terram suam. IV, 205. Colit te Deus et colis Deum, non ut ille, sed ut tu sis fructuosus. IV, 1891; V, 516.

Coloni ab incolendo dicuntur, non ab agricultura. VII, 278.

Collatina dea collibus præfecta. VII, 118.

Collatinus maritus Lucretiæ. VII, 32. *Vide* Tarquinius.

Collatio privatarum opum in usus publicos. VII, 100. Collatio publica Ecclesie pro necessitatibus hominis aere alieno obruti. II, 1092.

Collatio Carthaginensis cum Donatistis. II, 488; X, 356, 346, 704. Multi ex parte Donati, episcoporum suorum et catholicorum collationem optant. IX, 523, 689. Catholicis episcopis Carthagine ad Concilium congregatis placuit Donatistas convenire, eisque offerre collationem. IX, 523, 810. Collatio sæpius oblata est Donatistis. IX, 591, 595. Donatistæ collationem sæpius recusant. IX, 45, 239, 651. Et consensum cum catholicis. IX, 636. Cur toties oblata collationem recusant. IX, 449, 455. Ex diffidentia causæ male nolunt con-

ferre cum catholicis. IX, 392. Donatistæ collationem a catholicis oblatam reprehendunt vitioso contentions nomine. IX, 518. Collatio via expeditior veritatis et unitatis causam agendi, quam lis. IX, 548, 549. Primitianus per advocatos in foro adversus Maximianum litigavit. IX, 548. Donatistæ nocent apud robandi, qui de baptismo cum catholicis nolunt conferre. IX, 466, 467.

Collationem inter episcopos utriusque partis fieri jubet Honorius imperator. IX, 615. Præceptum Honorii de habenda collatione. IX, 816. Marcellinum collationi principe loci principem sedere vult Honorius. IX, 817, 818, 819. Marcellini edictum quo utriusque partis episcopi convocantur. IX, 614. Donatistas quibus beneficiis cognitor invitavit ad conferendum. IX, 614. Edictum Marcellini de loco et modo collationis. IX, 614. Edicto Marcellini collationis Carthagine habende conditiones proponunt Donatistæ consentire noluerunt. II, 490. Litteræ catholicorum, quibus respondet consentire se ad omnia quæ illo edicto fuerant ordinata. IX, 615, 821. Quo anno episcopi catholici ad collationem venerunt. V, 1388. Notoria Donatarum. IX, 615, 803. Collationi locus assignatus Thermæ Gargilianæ. IX, 620, 679, 819. Collationi quisnam dies constituitur. IX, 622, 818.

Collatio Carthaginensis quomodo habita. II, 578. Collatio cum Donatistis quo die et anno habita. IX, 615, 614, 616. Collationi quot ex utraque parte adfuturos episcopos designavit cognitor. IX, 615, 677. Concedunt catholici, ut universi ex Donatistis qui venerant adessent. IX, 615. Numerus episcoporum tum Catholicorum tum Donatarum, qui Carthaginem ad collationem venerunt. IX, 620, 677, 827. In eo quod ad collationem venerunt Donatistæ, Catholicis non esse traditores agnovissent. IX, 651. Quid propter antepiscopi catholici se pro bono iuris acturos fore, si aut in parte Donati, aut in sua communione, veritas Ecclesie demonstraretur. IX, 615, 700, 701. Catholici episcopi non ea pompa, qua Donatistæ ingressi sunt Carthaginem. IX, 618, 679. Collationis exordium. IX, 813. Donatistæ id egerunt, quantum potuerunt, ne collatio fieret, tum ne acta facile legerentur. IX, 615, 618, 688. Donatistæ timebant ne ultra verba eorum tenerent Catholicis. IX, 255, 257. Numquam agi volabant, ubi vinci metuebant. IX, 679, 680. Timor eorum, ipse eorum iudex. IX, 680. Cathedralis antiquis episcopos alios additos ut numerus augeretur, objiciebant Catholicis Donatistæ. IX, 618. Quod i. s. s. in Mustiana diocesi fecisse apparuit. IX, 618, 619. Donatistæ falsitatis convicti in recitatione episcoporum suorum. IX, 619, 677. Donatistæ proponunt Catholicis quatenus agere velint in collatione, an testimoniis Legis, an gestis publicis. IX, 626, 831. Catholicorum responsio. IX, 627, 679, 851. Notoria et Mandata Donatarum cum responsionibus Catholicorum. IX, 820, 821, 822, 827. Mandatum Catholicorum quo tota causa commissa est, et electis ad disputandum seque uterque episcopus in iuncta est catholice defensio. IX, 821. Sic a catholicis secunda die causa acta est in conscriptione Mandati, ut responsionem invenire non possent Donatistæ. IX, 678. Donatarum tergiversationes tertie die collationis. IX, 679, 680. Donatistæ Catholicis faciebant invidiam, quod hominem cognitorem postulassent. IX, 656, 657. Apparet ipsos Donatistas hominem iudicem postulasse. IX, 656, 657.

Collationis an petitores Catholici. IX, 622, 625, 625, 679. Petitorum personam cur aliquando noluissent suscipere Catholici. IX, 624, 679. Collationem ab utriusque partem esse non dubium est. IX, 679, 818, 829, 830. Consensum a cognitore oblatum recusant Donatistæ. IX, 619, 827. Quarta. IX, 621, 634. Ratio eorum exploditur. IX, 621, 654. Contra Ecclesias transmarinas causam se non habere confessi sunt Donatistæ. IX, 682. Hinc separatio eorum injusta probatur. IX, 682. Contra se ipsos egerunt multa, dixeruntque et recitarunt Donatistæ. II, 578, 579, 582. Cæcilianus de quo in collatione accusatus. IX, 639. Excusator. IX, 641. Cæcilianus aliorumque episcoporum causam quatenus agi velint episcopi catholici in collatione. IX, 653, 826. Donatistæ iniquiores in Cæcilianum, quam in Primitianum. IX, 553, 554, 641. Et in Novellum Tysicensem et Faustinum Tururitanum. IX, 676. Donatistæ se potius iudicio Constantini damnatos, quam Cæcilianum, libello quem protulerunt, et litteris Imperatoris ostendunt. IX, 685. Felices Aptugiensis causam quare commoverunt Donatistæ in collatione. IX, 686.

Collatio Cæcilianii causam purgavit. IX, 782. Donatistæ petierunt et acceperunt sex dierum dilationem. IX, 678, 828. Donatistæ Mandato catholicorum respondere non potuerunt in collatione, post acceptam dilationem. IX, 682, 685. Sententia cognitoris de omnibusque per tres dies in collatione acta sunt. IX, 633. Collationis gestis subscribere illi recusant Donatistæ. IX, 660. Postea instante iudice consenserunt. IX, 660. Fratris nomen a catholicis res; necruit. IX, 749. Calumnia Donatarum de Marcellino collationis cognitor. IX, 609. Collationis iudicem corruptum esse præmio dicebant Donatistæ. IX, 651, 653, 660, 676.

687. Conqueruntur Donatistæ quod nocte contra eos est prodita sententia. IX, 661. Injusta eorum querimonia. IX, 661, 689. Donatistæ inclusos se tanquam in carcere fuisse contentes sunt. IX, 689. Respondetur Donatistarum querimonis de erepta sibi humano imperio libertate quam ipsis Deus largitus est. IX, 716, 719. Donatistis suum liberum arbitrium ab imperatore concessum. IX, 618, 650. Donatistis perditionis libertas data a Juliano. IX, 722. Donatistæ a Catholicis conculcati in collatione Carthaginiensi. IX, 631, 652. Et victi. II, 795. Post collationem Carthaginensem Donatistæ pene omnes conversi. IX, 639.

Collationis cum Donatistis gesta. V, 599. Collationis acta per omnes passim Ecclesias diebus Quadragesimæ in ecclesia recitari solent. IX, 709. Collationis cum Donatistis breviculus. I, 616. Liber post collationem contra eosdem. I, 616. Augustinus Bonificium renittit ad breviarium collationis Carthaginiensis. II, 795.

Colles fidelium plebem significant. IV, 1179.

Collonita porta Romæ. VII, 125.

Colloquium vineolum est societatis. I, 1011.

Collyria ad visum mentis sanandum, quæ. III, 1515.

Collyris panis subiacericus. III, 577.

Color non est nisi in corporalibus. V, 1498. Color non corpus, sed quedam corporis qualitas. I, 1197. Color unus est omnibus, aut potius nullus, si lux auferatur. V, 1498. Colores ad sensum oculorum proprie pertinent. VIII, 98. Colorum varietas in pecoribus Jacob, unde. VIII, 877.

Colorbasus, ejusque hæresis. VIII, 28.

Columbæ natura et indoles. III, 1566, 1427. Columbæ simplicitas aliaque proprietates imitanda. V, 426. Columba ex arca dimissa et cum serculo oliivæ rediens, quid significat. VIII, 265. Columba spiritum sanctum significavit. IV, 1706. Vox patris in monte audita, species columbæ visa, sine vivificantis animæ ministerio, II, 746. Angelorum ministerio fieri potuerunt. II, 747. In columba spiritus sanctus non sua natura, sed significativa specie demonstratus est. II, 747. Columbam veram fuisse, in qua spiritus sanctus apparuit. VI, 502. Columbam emere et vendere, quid. IV, 1706. Columba pro signo dilectionis ponitur. IV, 654.

Columba nubis duce Jesu subtrahita est. III, 777.

Coluthus a quo Coluthiani. VIII, 42.

Comes. II, 100. Comes largitionum Italianarum. I, 728.

Comites officialis. II, 450.

Commemorari præceptis, id est admoneri. III, 706.

Commentarienses. IV, 1200. quoniam sunt. IV, 1200, *not.*

Commercia divina nobiscum Christo incarnato peracta. IV, 251, 1912. Commercium Christi nobiscum. V, 688, 725. Commercium emptiois nostræ per Filium Dei. IV, 1521, 1925.

Commixtio conjugalitatis, bona est. X, 1411. Commixtio castorum conjugiorum procreandi causa, bonum opus. X, 1457. Bonum nuptiarum, X, 1409. Commixtio conjugalitatis. Deo tribuenda. X, 1412. Commixtio corporum non omnis mala. X, 709, 710. Commixtionem conjugalem non instituit diabolus. X, 857. Commixtio conjugalitatis esset, etsi nemo peccasset. X, 857. Commixtio sextum etiam in paradiso futura erat. X, 709. Commixtio conjugalitatis ita esset, ut aut nulla libido esset, aut non inquietata. X, 857.

Commotio patientium omnes, qui a misericordia dilectionis Dei exerunt. VIII, 261.

Commune vocatur ab Apostolo immundum et coinquinatum. I, 1560.

Communificare. *Vide Dare.*

Communione malorum bonos contaminari dicunt Donatistæ. I, 657. Donatarum regula: quales fuerint cum quibus fuerit communicatum, tales fieri omnes, et universam massam. IV, 378, 379. Communificare malis et peccatis alienis quid. IX, 517, 565, 657, 658. Communificare improbis est illis consentire. II, 265; IX, 79, 80. Communificare malo, quando factio ejus, consortium voluntatis vel approbationis adjungitur. V, 549. Malus etiam cognitus bonus non obesse in Ecclesia, si eos a communione prohibendi aut potestas desit, aut aliqua ratio conservandæ pacis impediât. II, 297. Communio malorum non maculat aliquem participatione sacramentorum, sed consensione factorum. II, 579. Non id agit Augustinus, ut ad communionem catholicam quisquam cogatur invitus. II, 152, 153. Communio alterius hominibus scribens de negotio fundi non reprehenditur, sed non sine suspitione est scribens de negotio animæ. II, 160. Eis scribit Augustinus litteras qualibus uti licet ad paganos. II, 151. Communicatio spiritualis tantum cum malis, consensioque factorum prohibetur. IX, 672, 673. Communicant altari, non malis, quibus mali discedunt, etsi eos tolerant. II, 470. Christiani, laboris et quietis vicem participes fiunt. II, 187. Quod alter minus potest, in eo qui potest facit, si in altero diligit quod ideo qui non potest non facit. II, 507. Communificare se ei

non posse, qui Aurelio non communicat, Augustinus declarat. II, 252. Communio nostre Imperatoris, id est, Ecclesiæ catholicæ, leges adversus omnes hæreticos deducit. IV, 681. Communio eorum qui non sunt, hos appellant hæreticos. IV, 684.

Communione sancti altaris privantur interdum qui nolunt ablata restituere. II, 665. Ab ea non prohibentur nisi sponte confessi, vel legitime convicti. V, 1511. *Vide Excommunicatio.* Dispositio ad communionem. III, 1611, 1816. Communio quotidiana. II, 201; VI, 691, 696. Communio alicubi quotidie, alicubi ce tis intervallis dierum. III, 1280, 1614. In partibus orientalibus plurimi non quotidie comæ dominicæ communicant. III, 1280. Communio parvulorum. V, 945.

Communis vita. VI, 510. Communis sanctimonialium vita laudatur. IV, 1058. Communia sint omnia in monasterio. I, 1577, 1578. Communiter quæ possidentur, non ea lites, inimicitias et cætera mala generant, quæ ex privata rei possessione nascuntur. IV, 1748. Communis de privatis fecisse res suas quid proderat primis Christianis. IV, 1748.

Comædiarum scriptioes et actiones nullo modo potuisse recipi, nisi mores recipientium consonarent, fassi sunt etiam Pagani. II, 515.

Comparatio. Non ex bonis singulis homines inter se comparantur sunt, sed universa considerata sunt in unoquoque. VII, 514. Comparativi gradus vis. IX, 542, 544. Comparativus gradus non semper auget quod comparat. IX, 585.

Compartus. VIII, 508.

Compassione caritatis Christus deorsum est, nos sursum spe caritatis. IV, 1650. Compassione clamat lingua calcato pede, non attritione. IV, 1105. Minus fit quod patitur unum membrum, si compatiuntur alia membra. II, 565.

Compedes disciplinae Dei et timoris ejus. IV, 1505. Compedes nostræ mortalitatis. IV, 1895. Compedes solvuntur occidendo, et in coronas converterunt persecutores. IV, 1506. *Vide Vincula.* Compediti quidam fugunt in Ecclesiam, et solvuntur; at matrimonio compedes arctius ibi stringuntur. IV, 1959.

Compendiare alicui, id est occidere. III, 821.

Competentes. V, 1556. Unde dicitur. VI, 202, 203, 603.

Competentes quasi simul petentes. V, 1076. Pactum cum competentibus Dominus inchoat. V, 1077. Competentibus fidei symbolum tenentur memoriter traditum. I, 612; VI, 180. Competentibus plus symbolum, ac postea oratio tradebantur. V, 577. Competentes in vigilia Paschæ symbolum, non orationem reddebant. V, 599.

Complacencia sui, causa primi peccati. VII, 455.

Comoresbyter. VI, 610.

Compunctio corda quis dicatur. IV, 1440. Compunctio ex conscientia peccati, timore mortis, timore iudicii. IV, 215.

Conatus. Voluntatem quidem liberam mihi dedisti, sed sine te nihil est mihi conatus meus. IV, 208.

Conceptio humana quomodo procedat et perficiatur. VI, 59. Conceptum prolis cur vitari jubent vanitatis. VIII, 420.

Conciliorum saluberrima auctoritas. II, 200. Obscuræ questionis ne in universali quidem Concilio sciam sunt definiendæ. IX, 129. Litteræ episcoporum et conciliorum provincialium decreta cedunt majoribus Conciliis. IX, 128. Concilia ipsa plenaria priora posterioribus emendantur. IX, 129. Et posteriora prioribus a iudicium posterorum præponuntur. IX, 155. Concilium plenarium. II, 200. Concilium plenarium restat post iudicium Romanum. II, 169. Concilii acta episcopus non habet in potestate, contradicente Primatæ. II, 164. Concilia Catholicorum consules et dies semper habuerunt. IX, 659. Hoc et ex Concilio Melchiadis et ex scripturis probatur catholici. IX, 612. Concilia an diem et consules habere debere ex scripturis probetur. IX, 665.

Concilia duo Africana de questione baptismi. IX, 144, 145, 159. Concilium episcoporum Africæ et Numidicæ sub Agrippino. IX, 606. Concilium Carthaginense sub Cypriano. IX, 141, 145. Ejus exordium. IX, 128. Concilio Carthaginiensi de rebaptizandis hæreticis non consentitur. IX, 254. Illudque refellitur. IX, 161, 162. Concilium Carthaginense de baptismo hæreticorum damnat Donatistas. IX, 219. Et schismatis arguit. IX, 220, 225. Concilii Carthaginiensis patres quam studiosi unitatis. IX, 214. Concilium Carthaginense totius Africæ de conveniendis Donatistis. IX, 525, *app.* 810. Carthaginense Concilium Africæ universale de reconciliandis Donatistis. IX, *app.* 809. Varia concilia Carthagine habita contra Donatistas. IX, *app.* 802, 803, 807, 814. Concilium Iconense et synagense. IX, 495, 496, *not.* Concilium plenarium in quo de baptismo non iterando actum est. IX, 114, 153. Concilium Zertense in Numidia contra Donatistas. I, 647; II, 577. Concilium Hippone-Regense totius Africæ plenarium. I, 612; II, 92 *not.*, 115 *not.*, 255. In eo sermonem habuit Augustinus presbyter. I, 612. Concilia Romanum in causa Cæciliani, sub Melchiade,

II, 599, 794. Concilium Arelatense in causa Cæciliani. II, 169, 794; IX, 49. Concilium Milevitanum contra Pelagii hæresim. II, 762, 784. Concilia Carthaginense et Milevitanum. X, 648. Conciliorum Carthaginensis et Milevitanis scripta ad Innocentium Papam directa. X, 576. Concilia duo adversus Pelagianos ad sedem Apostolicam missa. V, 754. Concilium Bosphoranum seu Paestinum in Pelagii causa. II, 776, 827. *Vide* Pelagius. Concilium Carthaginense an. CCLVI. II, 559. Concilium Carthaginense schismaticorum an. CCCXI. II, 165, 492, 579. Concilium Carthaginense an. CCCXLVIII aut CCCXLIX sub Grato. II, 255. Concilium Carthaginense an. CCCCL. II, 228, 253, 255. *Dictum plenarium.* II, 255. Concilium Carthaginense an. CCCCLV. II, 805. *Collatio Carthaginensis.* II, 488. Concilium Carthaginense contra Cælestium. I, 644; II, 759. *Hinc non interfit Augustinus.* I, 644. Concilium aliud Carthaginense contra Pelagii hæresim. II, 759, 779. Concilium aliud Carthaginense de quo ad Zozimum date litteræ. II, 972. Concilium aliud Carthaginense dictum plenarium Africæ. II, 972. *et not.*

Concilium Sardiense Arianorum fuit. II, 176; IX, 516. Contractum contra Athanasium Alexandrinum episcopum catholicum. IX, 516. Hujus Concilii epistolæ principium præfert nomen Donati Carthaginis episcopi. IX, 516. Sine civitatum nominibus episcopos ad quos hæc data est habebat. IX, 516.

Concilia Donatistarum Cirtense, an. CCCV. II, 161, 580; IX, 510. *Vide* Cirtense. Concilium schismaticorum contra Cæcilianum. V, 960. Concilium Carthaginense schismaticorum in Cæcilianum. IX, 555. Septuaginta episcoporum. IX, 426. Sub secundo Tigrisitano. IX, 445, 659. Concilii Carthaginensis Donatistarum litteris per totam Africanam missis facile creditum est. IX, 445. A Cæciliano multos alienaverat falsa criminatione. IX, 445. Detecta dissensione sacrilega contra totum orbem Christianum, multi et episcopi et clerici et populi relictis Donatistis ad catholicam pacem redierunt. IX, 445. Concilium aliud Carthaginense CXXX episcoporum schismaticorum. II, 542. *not.* Concilium Carthaginense quadraginta trium episcoporum contra Primitianum. IX, 552. *Vide* Carthaginense. Concilium Bagaiense. II, 815; IX, 98, 429. *Vide* Bagaitarum. Donatistæ illud vocant plenarium. II, 192; Cabarsussitanum. II, 580. IX, 505, 552. *Vide* Cabarsussitanum. Carthaginense triginta episcoporum post collationem. IX, 756. Concilium Maximianistarum contra Primitianum. V, 960.

Concio. Inter concionandum oratio. II, 117.

Concionantes. VII, 105, 106.

Conclericos vocat Augustinus clericos ad quos scribit. II, 470.

Concordiæ atque convenientiæ Deus auctor. I, 1174. Quæ harmonia a musicis dicitur in cantu, ea est in civitate concordia. VII, 86. Concordiæ præcepta in ecclesiis Christi traduntur. II, 529. Concordiæ præcepta talia non habebant falsorum deorum cultores, qualia in ecclesiis Christi traduntur. II, 529. Concordia salus populi. VII, 635. Concordia sine iustitia esse non potest. VII, 66. Concordia hominis cum Deo, qualis exigitur. V, 82. Concordia fratrum quare rara. V, 1300. Concordia fratrum in cælesti hereditate. V, 1305. Concordia eorum qui non ponunt spem suam nisi in rebus secularibus, non multum est firma. IV, 623. Concordia Paganorum in cultu litigantium deorum. VI, 712. Cur fites inter Christianos, non inter Paganos inmittat diabolus. VI, 715. Litium hujusmodi utilitas. VI, 714. Agendum omnibus modis ut litigantes ad concordiam revocentur. VI, 714. Concordia membrorum corporis, Christianos ad unitatem revocat. VI, 712. Concordia summa carnis et spiritus post resurrectionem. VI, 274. In patria, summa erit lætitia, summa concordia. III, 1056. Concordia et securitas perfecta laudantur Deum, non nisi in cælo. V, 1190.

Concordia dea. VII, 105, 152. Vane Concordia ut dea habita a Romanis. VII, 106. Concordiæ ades facta in loco seditionum et eardum. VII, 105, 106.

Concordialis. II, 532.

Concubine aliquando dicuntur uxores. VII, 515. Concubina omnis, uxor; non autem omnis uxor, concubina. III, 571. Concubinas habere non licet. V, 1710. Concubina quæcumque præter uxorem, est meretrix. V, 1094. Concubina dimissa, si professæ fuerit nullum se alium cognituram, an ad baptismum sit admittenda, merito dubitatur. V, 221. Concubinarum filii hæreticos et carnales Judæos significant. VII, 515.

Concubitus hominis non nisi propagationis causa statuitur. VIII, 458. Concubitus conjugalibus intentione generandi non est peccatum. X, 421, 816. Concubitus quando honestus, quando venialis, quando culpabilis. X, 819. Concubitus conjugalibus, qui fit per incontinentiam, est peccatum. VIII, 494. *Vide* Conjugium, Supra. Concubitus ob solam libidinis vo-

luptatem non caret culpa, sed propter nequitas est venialis. X, 423, 807. Concubitus conjugalibus hominem immundum fieri Lex dicit. I, 652. Concubitus maris et femine indicium est mortalium corporum. III, 295. Concubitus antiquorum cum ancillis quomodo sine adulterio. V, 349. Concubitus etiam conjugalibus remotus ab arbitris cubile querit. VII, 426.

Concupiscentia. X, 719, 829, 868, 1256. Concupiscentia presentium est atque absentium, desiderium vero tantum absentium. IV, 1521. Concupiscentiam esse in homine ostenditur. X, 270. Sine concupiscentia modo nemo nascitur. II, 844; X, 1097, 1225. Non sentit cum Paternianis aut Venustianis, qui concupiscentiam admittit. X, 800. Concupiscentia alia laudabilis, alia damnabilis; hæc intelligitur quoties sine addito nominatur. IV, 1520. Concupiscentia, si non addatur ejuſ rei sit, in malo intelligitur. VII, 411. Concupiscentiæ in nobis malæ, cum id quod non licet, libet. VI, 562. Concupiscentia omnis mala, recte fornicatio vocatur. III, 1217.

Concupiscentia carnalis, et concupiscentia spiritalis. VI, 532. Concupiscit caro adversus spiritum in bonis, nam in malis non habet contra quem concupiscere. V, 717. Discordia, quæ est in spiritu et carne, pro concordia laborat. V, 821, 849. Concupiscentia carnis ad quatuor hominum gradus consideratur. III, 2065. Concupiscentia carnis, voluptatis infimæ amatorum significat. III, 153. Concupiscentia oculorum curiosos, ambitio sæculi superbos. III, 155. Concupiscentiæ si quando usurpant oculum, aurem, linguam, voluciam cogitationem, nec sic de salute desperemus. V, 816. Esaii non esca, sed usque ad contemptum sacramenti quod in primatu suo habuit, esca concupita damnavit. II, 141.

Concupiscentia rei alienæ quænam decimo præcepto vitata. V, 71. Concupiscere rem proximam, etiam si iusta ibi successio queratur, non licet. V, 71. Concupiscens res alienas, reprehenditur. IV, 451.

De concupiscentia carnis tres sententiæ contrariæ. X, 1454. De concupiscentia quid sentiant Manichæi. V, 815, 821; VIII, 58; X, 1524. Concupiscentiam genti tenebrarum tribuunt Manichæi. X, 1534, 1556. Manichæus dicit concupiscentiam esse substantiam malam. X, 1520. Non vitium substantiæ bonæ. X, 1525. Manichæi errori quantum fides catholica adversa sit. X, 1525. Circa discordiam carnis et spiritus prorsus errant Manichæi et Pelagiani. X, 1514. Manichæorum et Pelagianorum sententia de concupiscentia. X, 1455. Concupiscentia carnis adversus spiritum, et spiritus adversus carnem, unde secundum Manichæos. X, 1510. Discordia carnis et spiritus secundum Pelagianos ex vi consuetudinis, secundum Manichæos ex commixtione naturarum boni et mali. X, 1522. De concupiscentia errores Manichæorum et Pelagianorum quid ab invicem et a fide catholica differant. X, 1530. Catholica fides de discordia carnis et spiritus quantum abhorreat a Manichæi errore. X, 1510. De concupiscentia dogma catholicum utriusque erroris, Manichæorum et Pelagianorum, contrarium. X, 1521. In eo quod simul dicant malum esse concupiscentiam, longe a se invicem distare Manichæos et catholicos. X, 1469.

Concupiscentiam dicebat Julianus, de se esse affectionem naturalem et innocentem. X, 1094, 1095. Concupiscentiam vocat Julianus naturalem, non concupiscentiam carnis. X, 297. Julianus concupiscentiam laudabat. X, 769. Concupiscentiam nominare Pelagianos pudet, laudare non pudet. X, 446. Concupiscentia tanquam bonum a Juliano laudata et in paradiso collocata. X, 1274, 1275, 1284. Dissensionem carnis et spiritus in paradiso collocat Julianus. X, 1408.

Concupiscentiam in paradiso collocant Pelagiani. X, 1095, 1256, 1527, 1556, 1540, 1541. Etiam talem qualis nunc est. X, 1514, 1531, 1556. Concupiscentia in paradiso futura non fuisset. V, 717; X, 1544, 1537, 1559. Concupiscentia carnis contra spiritum non fuisset in paradiso, si non peccasset homo. X, 1091, 1092, 1095, 1544, 1558, 1559. Lex in membris repugnans legi mentis non erat in paradiso. X, 459, 1458. Non fuit ante peccatum. X, 752. Concupiscentia non erat in corpore illius vite quæ fuit in paradiso ante peccatum. X, 1459. Si concupiscentia in paradiso ante peccatum, nec tunc in primis parentibus efficacis libera voluntas. X, 1514. Concupiscentia aut nulla in Adamo fuit ante peccatum, aut in illo vitata est per peccatum. X, 1553. Carnis concupiscentia qualis esse potuisset, si nemo peccasset. X, 1547, 1559, 1560, 1565. Concupiscentia carnalis vel nulla fuit in paradiso ante peccatum, vel si fuit, talis non fuit ut resisteret voluntati. VIII, 1052; X, 772, 802.

Concupiscentia non est sensus, sed qualitas. X, 856. Aliud sensus, aliud concupiscentia. X, 1579. Vis sentiendi et vis concupiscendi diversa sunt. X, 1535. Horribilis absurditas consequens Pelagiani errorem de concupiscentia. X, 1567, 1569, 1570. Concupiscentiam carnis, totius corporis sensibus immixtam dicit Julianus fuisse in Christo. X, 1570.

Concupiscentia bona dicebatur a Juliano. X, 1120. Concupiscentiam carnis, etiam quando malum concupiscitur, bonum putat Julianus. X, 1535. Concupiscentia non est bonum. X, 798, 815. Concupiscentia nec veraciter vituperatur a Manichæo, nec veraciter laudatur a Juliano. X, 1516. Concupiscentia est malum. X, 738, 750, 740, 742, 773, 799, 801, 802, 817, 820, 842, 1098, 1530, 1551, 1574, 1576, 1579, 1590, 1461. Concupiscentia carnis nostræ naturæ accidens malum, non Dei disjunctione separandum, sed Dei miseratione sanandum. X, 607. Concupiscentiam famem sacrilegam vocat Ambrosius. X, 1095, 1096. Concupiscentia et in conjugatis et in continentibus est malum. X, 740, 741. Concupiscentia malum non esset, si sola generandi causa ad licitum concubitum moveretur. X, 762. Concupiscentiam qui expugnat, fatetur esse malum. X, 724, 725, 727, 728. Concupiscentia carnis mala. X, 764, 1579. Concupiscentia etiam in sententia Philosophorum est mala. X, 852. Concupiscentia mala est atque hic frenanda et minuenda, in beatis autem omnino sananda. X, 1517. Concupiscentia mala, quia impellit in malum. X, 1120. Concupiscentia carnis nunc sive excurrus in illicita, sive tantum impellens, est mala. X, 1452. Juliano non concupiscentia ipsa, sed excessus tantum malus erat. X, 716. Concupiscentia ipsa mala, et non tantum ejus excessus. X, 722. Concupiscentiam ipsam in Juliano opinione nec quando inmodica est malum esse. X, 1518. Concupiscentiam ipsam malam esse, nec nisi post peccatum esse coepisse. X, 1456. Concupiscentia quare peior sit ignorantia. X, 741. Julianum propriis verbis convincit Augustinus, ubi agit de concupiscentia. X, 725, 721, 727.

Concupiscentiæ vitium unde et a quo sanari potest. X, 276. Concupiscentia non est a patre. X, 768. Opus Dei est homo, non concupiscentia, sine qua non generatur. X, 446. Concupiscentiam carnis prius in homine esse coepisse, quam culpam, Julianus prædicabat. X, 1532. Concupiscentiam carnis talem fuisse ante peccatum, non ostendit forma membrorum. X, 1458. Concupiscentiam præcessit mala voluntas. X, 1095. Concupiscentia non erat ante peccatum. X, 1605. Concupiscentia nulla esset, nisi homo ante peccasset. X, 415. Concupiscentia per prævaricationem primi hominis in nostram venit naturam. X, 259, 1097, 1147, 1274, 1345, 1550, 1561, 1594, 1408, 1414, 1435, 1514, 1608.

Concupiscentia languor noster est, non quasi alia natura. V, 816. Concupiscentia morbus. X, 717. Remedium concupiscentiæ qui agnoscit, morbum concupiscentiæ agnoscit. X, 725. Concupiscentia est naturæ vitium. X, 800. Concupiscentia aut vitium est, aut vitata est. X, 1257. Concupiscentia in natura hominis aut ex peccato nata, aut peccato vitata. X, 1560. Concupiscentia, malum veniens ex depravatione peccati vitatae nostræ naturæ. X, 1455, 1461, 1469. Concupiscentiam S. Patres ante Pelagianos dixerunt humanam vitiasse naturam. X, 1095, 1097. Concupiscentia et alia generis humani mala non nisi ex natura bona ex Deo instituta, sed prævaricationem primi hominis vitata. X, 1525, 1528, 1538. Discordia carnis et spiritus secundum catholicos accidit ex primi hominis peccato. X, 1522.

Concupiscentia venit ex peccato. X, 820, 1081. Unusquisque natus ex Adam, portat secum traducem iniquitatis. IV, 734. Concupiscentia esse non potuit nisi in corpore mortis hujus. III, 400. Concupiscentia carnis adversus spiritum est ex primo peccato. VII, 788. Concupiscentia nobis innata est et ex primo peccato orta. V, 817.

Concupiscentiæ supplicium. X, 670. Concupiscentia pœna peccati. VI, 562; X, 261, 1578. Venit hoc de pœna peccati, ut homo adversus seipsum divideretur, qui uni subditus esse noluit. IV, 891. Bellum. Concupiscentiæ violentiæ, quæ vincitur qui scit unde debeat abstinere, non tantum est peccatum, sed et pœna peccati. X, 1559. Concupiscentia carnis homini est pœna, non bestia. X, 1559. In pecoribus cur malum non est concupiscentia. X, 776.

Concupiscentia aliquando peccatum dicitur. I, 608; VI, 555. Concupiscentia peccatum est. X, 1536, 1605. Non est peccatum ei non consentienti. II, 895. Concupiscentiam nomine peccati appellat Apostolus. X, 560. Concupiscentia carnis quare peccatum vocatur. V, 840; VIII, 95, 94. Et quo sensu. X, 428, 865, 696, 1245. Peccatum vocatur, quia merito peccati contigit. V, 717. Concupiscentia carnalis, lex peccati. X, 452. Concupiscentia cur lex peccati, cur peccatum dicta. X, 1096. Concupiscentia et peccatum, et pœna peccati, et causa peccati. X, 787. Concupiscentia carnis filia et mater peccati. X, 429. Concupiscentia eadem quæ lex peccati resistens legi mentis. X, 1097. Concupiscentia legi mentis repugnat. X, 798. Concupiscentiam juste patitur homo. V, 821. Pro concupiscentia non murmurandum adversus Deum, sed misericordia ejus querenda. X, 260.

Concupiscentia lex foeda, lex misera, vulnus, tabes, lan-

guor. V, 819. Ipsa per se ipsam concupiscentia suls ipsi motibus accusatur. X, 742. Concupiscentiæ motus, actus est ejus. X, 859. Cur pudet concupiscentiæ carnalis. X, 1445. Fornalis et pudenda carnis inobediencia. X, 1378. Concupiscentia pudenda non esset, nisi homo ante peccasset. X, 467, 1085. Sine concupiscentia seminaretur homo, si peccatum non præcessisset. X, 446. Commixtio corporum fuisset, sed sine concupiscentia, si peccatum non præcessisset. X, 750.

Concupiscentia carnis nuptiis non imputanda. X, 606, 424, 607. Concupiscentiæ malum a bonitate nuptiarum discernendum. X, 414. De concupiscentiæ usu quid inter Catholicos et Pelagianos distat. X, 725, 727. Concupiscentiæ malo quis uti et non vitari existimandus. X, 419. Concupiscentiæ carnalis usum non vituperat Apostolus. X, 1524. Fecunditatem Abrahæ et Saræ dedit Deus, non concupiscentiam excitavit. X, 449. Concupiscentia carnalis non conficit semina, sed excitat. X, 451. Concupiscentiæ bonus usus laudatur in concubitu conjugali. X, 1462. Concupiscentiæ in nuptiis non servitur, sed ipsa ad prolem propagandam servire cogatur. X, 424. Concupiscentia etiam in conjugii frenanda. X, 807. Concupiscentiæ morbus in nuptiis non sit ex voluntate, sed ex necessitate. X, 418. Concupiscentia servit in comubiis, regnat in adulteriis. X, 421. Concupiscentiam carnis in usum justitiæ, fidelium nuptiæ convertit. X, 416. Concupiscentiam non extinguit bonum nuptiarum, sed modificat. II, 844. Concupiscentiæ malo bene utitur casta conjugia. X, 178, 750, 1457. Concupiscentiæ malo, et parens bene utitur cum patrice filiiu gignit, et Deus cum provide hominem condit. X, 725. Concupiscentiæ repugnat pudicitia conjugalis. X, 1256.

Concupiscentia carnis non in sola voluptate genitalium, sed in quocumque corporis sensu. X, 1552. Carum concupiscere, quid. X, 845. Carnem concupiscere, est animam ipsam carnaliter concupiscere. X, 501. Carnalis concupiscentiæ causa non in carne sola, sed etiam in anima. III, 416.

Concupiscentiam in Christo diaboli non invenit. X, 444. Concupiscentia carnis spiritui resistens non fuit in Christo. X, 1574. Concupiscentia non erat in Christo. X, 816. Christi virtus erat non habere concupiscentiam, nostra virtus est ei non consentire. X, 1565. Vide Christus. Omnes, uno excepto, ex concupiscentiæ voluptate conercti. X, 684, 720. Quidquid per concupiscentiam nascitur, non immerito subjugatur diabolo propter peccatum. X, 428. Ex hoc vitio peccatum originale. X, 1195. Non de nuptiis, sed de concupiscentia peccatum originale trahitur. X, 750. Concupiscentia trahitur ab iis, qui carnaliter etiam ex parentibus regeneratis capiuntur. X, 565. Concupiscentia quæ solo baptismo expiatur, vinculum peccati trahit in posterum. X, 428. Concupiscentiæ reatus facit hominem originaliter reum. X, 829. Lex peccati cum reatu in parvulis non baptizatis. X, 454. Concupiscentia parvulos non baptizatos reos innectit. X, 152.

Concupiscentia malum est, et manet post baptismum. X, 852. Concupiscentiæ reatus manet in filiis regeneratorum, donec baptismo abluatur. X, 407. Concupiscentia in baptizatis remanet. X, 848, 850, 1117. sed sine reatu. V, 590, 752, 820. Concupiscentia carnalis manet in prole, etsi reatus ejus absolutus sit in parente. X, 407. Concupiscentiæ malo non polliuntur ejus fortissimi debellatores. X, 1522.

Concupiscentiæ reatus non nisi baptismo solvitur. X, 855. Concupiscentia sic dimittitur in baptismo, ut licet tracta sit in nascentibus, nihil nocet renascentibus. X, 565. Concupiscentia remittitur in baptismo, non finitur. X, 678. Eius reatus in baptismo solvitur, manet tamen infirmitas. I, 609. si quemadmodum regeneratione et remissione peccatorum sanatur a reatu, sic ab omni infirmitate jam sana esset natura, non contra carnem si vitus concupisceret. X, 1452. Quomodo in baptizatis perit concupiscentiæ malo remaneat. X, 178, 450. Concupiscentia quomodo post baptismum mortua, cum jam exisset tot mala desideria. X, 696. Concupiscentia inest nato et renato, obest nato, non obest renato. X, 407. Concupiscentiæ reatus, manente ipsa, post baptismum solvitur. X, 178, 179. Concupiscentia remittitur in reatu, remanet in actu. X, 676.

Concupiscentia quatenus in nobis. X, 152. Concupiscentiæ post solum reatum vis occulta, donec fiat plena mutatio. X, 454. Concupiscentiæ vis in infante sopita est. X, 1246. Et latet. X, 670. Concupiscentia post baptismum remanens quo sensu iniquitas dicta. X, 685, 795. Concupiscentia in baptizatis, et quando sit peccatum. X, 678. Concupiscentia sine consensu non est peccatum. II, 895; X, 428, 1516. Concupiscentia non nocet baptizatis, sed solus in eam consensus. X, 152, 1605. Non efficit malus, cum quod male libet, vincente bona delectatione non fit. VI, 562. Concupiscentia

presentia nobis non obesset, si desideris ejus illicitis nullis obediremus. IV, 1507. Diabolus nihil vobis nocet, si membra vestra vobis auferentibus non taceat. V, 1077. Et absque culpa est in corpore dormitens concupiscentialis inobediens, ita in corpore non consentiens. VII, 39. Concupiscentia qui consentit dicere non potest, *Non ego operor*, etc. X, 560. Multi concupiscentis damnabilibus victi se excusant verbis Apostoli, *Et non ea que viditis, ita faciatis*. V, 716. Concupiscentia non habet necessitatem criminis. X, 815. Concupiscentia mala displicet Deo etiam in baptizatis. X, 848. Non concupiscentias sentire, sed sequi peccatum est. X, 789.

Concupiscentia motibus in hac vita sancti non caret. III, 2061, 2062, *Retr.*; V, 718. Concupiscentiam sancti Patres conjugati quo usque licebat, in coeubitum relaxarunt: sed non quousque licebat, ejus impetum pertulerunt. III, 422. Concupiscentiam casta et bona jura noxtiarum non sinunt valere, nisi quantum ex ea possunt generi substituendo prospicere. III, 424. Apostoli de concupiscentia carnis gemerunt. X, 562. Concupiscentia quomodo captivabat Apostolum. X, 452. Non frustra non dixit Apostolus: non sint concupiscentia, aut non eas feceritis, sed *ne peccaveritis*. V, 716, 717, 719, 815. Velimus nolimus, habemus illas. V, 718. Nec ipse Apostolus sine concupiscentia. V, 854. Concupiscentia carnis nihil aliud est quam desiderium peccati. X, 297. Concupiscentia desideria mala. X, 450. Cur Deus non auferat nobis omnem prorsus carnis concupiscentiam. X, 752.

Concupiscentia ad quid remanet in baptizato. X, 829. Concupiscentia de peccato factum supplicium, sed de supplicio potest fieri meritum. III, 400. Concupiscentia quantum ad innocentiam promovet. X, 742. Concupiscentie reatus regeneratione solutus est, conflictus ejus ad agonem relictus est. X, 1096, 1097. Concupiscentia non penitus extinguitur per baptismum, remanet ad certa non. X, 150. Concupiscentia cuius reatus solvitur non nocet, cum adversus eam pugnat. X, 861. Pugna contra concupiscentiam. X, 679, 682, 685. *Idem* Certamen, Conflictus, pugna. Concupiscentia, ex quo desideramus Jerusalem, adversum nos contendit. IV, 775. Si nulla in te rixa est, vide ne forte ileo non sit bellum, quia pax perversa est. V, 189. Concupiscentia pugnam non experiuntur nisi bellatores virtutum, debellatoresque vitiorum. VI, 333. Sanctorum tota vita in bello. V, 818, 821. Praestat iugnare cum concupiscentiis, quam pacem habere cum illis. VII, 729.

Concupiscentia in aliis major, in aliis minor. X, 1424, 1428. Concupiscentia vehementius quamquam oppugnat. X, 855. Juvenilis aetas aciores habet hostes, senilis minores, sed tamen habet. V, 719. Concupiscentia minor est, quamdiu non a sciente, sed ab ignorante peccatur. X, 1605. Concupiscentia per infirmitatem et ignorantiam magis minusve creditur, prout quisque melior est aut deterior. X, 152. Concupiscentia habet quo crescat. X, 1605. Concupiscentia consuetudine roborata vehementer. X, 855. Concupiscentie vires addunt, et peccata ex voluntate commissa, et consuetudo peccandi. X, 1605. Concupiscentias sequendo, vires eis adduntur. III, 1699. Concupiscentiae sunt vires, subjectio nostra. V, 816.

Concupiscentia vitio lura committit homo vel infirmitate, vel caecitate. X, 261, 265. Concupiscentiarum ignis non sinit videre veritatem. IV, 688, 689. Concupiscentia peccata in usu rerum necessarum et licitarum. X, 500. Veniales quidam concupiscentiae lapsus. X, 696. Qui concupiscentiis carnalibus cedit, vel bonas putans, vel malas sciens et sequens, totus carnalis est. V, 856. Concupiscentia carnalis, poena qua percipit Deus carnales. III, 828. quomodo tradit Deus in concupiscentias. X, 795. Non cogedo, sed deserendo tradit. V, 591.

Concupiscentia non est luxuria, nisi quando perlicitur. X, 1585. Concupiscentias perlicere quid sit. V, 719; X, 735. Etiam quando lex in membris repugnat legi mentis, nulla est condemnatio iis qui sunt in Christo. X, 455. Concupiscentia qui agat malum, et non perliciat. V, 818. Qui non sinat perlicere bonum. V, 958. Non concupiscere, omnino perfecti est; post concupiscentias suas non ire, pugnantis est. V, 816, 856. Concupiscentiis obedientium triplex gradus, tribus mortuis a Domino suscitatis adumbratus. V, 720.

Concupiscentiae resistendum. V, 597; X, 775. Concupiscentiae resisti potest, non ea tamen prorsus carendo. X, 799. Concupiscentia carnis, cum qua de traduce nascitur, cito vincenda est. IV, 688. Concupiscentiae nolunt post te ire, noli post eas ire; rebellant, rebella; pugnant, pugna; expugnant, expugna; hoc solum vide ne vincant. V, 816. Magna merces preparata iis qui concupiscentiam vicerint per gratiam. III, 400. Concupiscentiam vincere non est impossibile. III, 400. Concupiscentia domabilis expugnatibus, non laudatoribus ejus. X, 4543. Concupiscentiae et

consuetudini male quomodo resistendum. V, 719, 816; VII, 38. Concupiscentia non extinguitur per jubentem litteram timore poenae, sed per juvantem spiritum dilectione justitiae. VIII, 634. Ad vincendam concupiscentiam non sufficere legis notitiam. V, 794.

Concupiscentiae nulum ante Legem ignotum. V, 828. Concupiscentia Legem Dei nescientibus nec inimica deputatur. VI, 355. Concupiscentia per Legem innotescens, augetur ac fit invicta. VI, 105, 353. Concupiscentia ex prohibitione Legis augetur, non sanatur. II, 893, 894; III, 2065, 2068, 2070. Concupiscentia aucta per Legem, non victa. V, 820. Audiens, *Non concupiscas*, si gratia non adsit, poenam tuam audisti. V, 792. Non sufficit homo ingentis sibi motibus dare leges. X, 820. Fidenti de se timendum ne multo amplius inde sibi peccatum dominetur. VI, 357. Si posueris spem in ipso spiritu quo homo es; iterum spiritus tuus in carnem relabitur. V, 850. Concupiscentia timore poenae non tollitur. V, 949. Concupiscentia in eo sevit, qui a facis malis temperat non delectatione justitiae, sed formidine poenae. V, 82. Contra concupiscentiam arma, Dei praecipita. V, 719.

Concupiscentia malum est, nec ei resistitur nisi adjuvante Deo. X, 1096. Concupiscentia non nisi per gratiam vincitur. VI, 355. Concupiscentias carnis vincit caritas. III, 2061. *Retr.* Vincere delectatione justitiae non ceditur male concupiscentiae. VI, 225, 287. Concupiscentiae, et legis Dei delectationes. V, 850, 858, 859. Spiritus Dei est qui pugnat in te adversus te, adversus illud quod est in te contra te. V, 717. Christus vivit in eis qui contra concupiscentias pugnant. X, 866. Concupiscentiae languor tyrannus est, cuius si vis te esse victorem, Christum invoca imperatorem. V, 190. Contra concupiscentiam tres ultimae petitiones orationis Dominicae adhibende. X, 153. Conflictus cum concupiscentia etsi non sit damnabilis, est tamen miserabilis. X, 440. Concupiscentiae lucta spiritalem delectationem et perfectionem minuit justitiam. X, 742. Strenuis bellatoribus non desunt vulnura peccatorum. VI, 557. Pars aliquantum libera resistit reliquis servitutibus. V, 189. Concupiscentia victa nec regnat, nec pugnat, inest tamen. IV, 1860. Cum non sint membra tua arma iniquitatis, est quidem iniquitas in membris, sed non regnat. V, 190.

Concupiscentia in quibus regnet. X, 1245. Concupiscentia tunc regnat, cum desideris ejus obeditur. III, 417; V, 749; VI, 554. Et non regnet, tene membra tua, et noli iis armare adversarium tuum contra te. V, 719. Concupiscentia ut non dominetur, facit gratia. VI, 357. Concupiscentiae regnum non evertitur nisi per gratiam. V, 190. Concupiscentiae dominatu non liberat, nisi gratia. III, 2061. *Retr.* Concupiscentia quantum ad sanctos, in hac vita regnum perdit, in alia perit. V, 810, 841. Concupiscentia non regnante plus habet juris mens ad tenenda membra carnis, quam ipsa concupiscentia ad ea movenda. V, 844. A que accipit homo victoriam ad concupiscentiam, ne voluntate pertrahatur, ab illo etiam robur patientiae, ne dolore frangetur. IV, 1577. Concupiscentia quandonam recte superatur. X, 788.

Concupiscentia minuit. X, 855. Quomodo. X, 856. Concupiscentia minui in hac vita potest, consumi non potest. X, 851. Imminutio cupiditatis, est prolectus sanctitatis. X, 845. Concupiscentia seu necessitas nostra per gratiam minuitur, per gratiam finitur. X, 1279. Concupiscentia in proficientibus minuitur, augetur in incontinentibus. X, 450. Concupiscentias carnis quodam modo crucifigit continentia. VI, 353.

Concupiscentia in conjugatis est et continentibus, quare. X, 742. Cur in continentibus penitus non extinguitur. X, 742. Feminae a concupiscentiae motu non immunes. X, 798. Concupiscentia sic insidiatur sanctis, ut aciat dormientibus quod non potest vigilantibus. V, 819. Concupiscentiae violentia carere non est in hominis potestate. X, 1559. In potestate animae non est ne concupiscat, quamdiu inest peccatum in membris. III, 417.

Concupiscentia minui potest, quamdiu vivimus finiri non potest. V, 817. Concupiscentia vinci potest, donec sicut vulnus in corpore, ita perfecta curatione sanetur. X, 722. In hac mortali vita difficile est etiam sub gratia positus omni modo implere quod in lege scriptum est. *Non concupiscas*. VIII, 552. Praecipitum, *Non concupiscas*, hic perfecte non adimpletur. II, 895. Ad quid lex *Non concupiscas*, si hic non impletur. X, 452. Ostendit non quod hic valeamus, sed quo profliciendo tendamus. II, 895. Concupiscentias rerum illicitarum penitus extirpare omni modo velle debemus, licet hoc non detur in hac vita. V, 892. Contra concupiscentias quae verba signantur, quae triumphantium. V, 892. Concupiscentiae interitus in votis esse debet. V, 189, 815, 820, 892. Vili voti homo est, si tamen adversario non vis carere. V, 189. quandonam est omnis concupiscentia. X, 1093. Concupiscentias non habere, poena est

presentis vite, sed futuræ. X, 1785. Concupiscentia primo sequentes ducit, postea renitentes trahit; accepta gratia nec trahit nec ducit, sed adhuc contendit; post contentione victoria. IV, 775. Concupiscentia pernitudo est virtutis, perfectio iustitiæ, palma victoriæ. V, 816. Concupiscentia aliquando gratia Christi perimenda. V, 819. Concupiscentia nulla erit in fine. X, 153. Concupiscentiæ rebelles motus non quiescent in iustis, donec carnem incorruptibilem habeant. I, 625. Concupiscentia non erit, quando mortale non habebimus corpus. X, 1245. Concupiscentia non erit in perfectione iustitiæ. X, 500. Tunc omni malo carebit homo, quando cui reſignetur non erit. X, 1432. Concupiscentia non erit in beatorum corporibus post resurrectionem. X, 453, 562. Concupiscentia carnis quæ hinc hinc est delectamento, post in tormento vertetur. X, 852. A concupiscentia non liberatur moriens impius. X, 277, 361. *Vide* Corpus peccati, Lex, Libido, Caro.

Concupiscentia per fœnum designata. IV, 1212. Concupiscentia carnalis fluvio comparatur. III, 1308. Concupiscentia per mulierem, mens per virum figuratur. VI, 579. Concupiscentia, hydrops. V, 410.

Condemnatio ob peccatum originale. X, 410. Ex condemnatione in quam omnes nascuntur non liberat, nisi gratia Christi. X, 116.

Condiacium appellat Augustinus diaconum de quo loquitur. II, 650, 644, 758, 868, 993, 1001.

Condiscipuli omnes sumus sub Christo magistro. V, 155.

Confessio idem ac symbolum fidei. VI, 276. Confessi dicebantur, qui Christianam fidem profitebantur, ut ad familiam Christi admitterentur. VII, 45. *Not. (a)*. Confessio fidei sine rubore. V, 1279. Confiteri Deo quid sit. I, 779. Nihil propius auribus Dei, quam cor confitens et vita ex fide. I, 677. Parum est in corde habere Christum, et nolle confiteri dum timetur opprobrium. IV, 1436, 1437. Magni fructus huiusmodi confessionum. I, 781. Confessio gemina est, aut peccati, aut laudis. IV, 108, 225, 513, 1020, 1218, 1403, 1463, 1495, 1774, 1844, 1878. Confessio ponitur interdum in laude Dei. III, 1366. Confessio duplex, laudantis et penitentis. V, 186, 455, 982. Utraque debita Deo. V, 186. In utraque re, et in peccato tuo, quia tu fecisti; et in bono facto, confitere Domino quia ipse fecit. IV, 1175. Quando nobis male est, confiteamur peccata nostra; quando nobis bene est, confiteamur laudem Deo: sine confessione tamen non sumus. IV, 225. Semper habemus quod confiteamur. IV, 1281. Confitere modo quod tu fecisti in hunc, et in æternum confiteberis quid tibi fecerit Deus. IV, 226. Confiteatur infirmitatem, qui vult pervenire ad divinitatem. IV, 1907.

Confessio peccatorum. III, 655; V, 90, 155; VI, 358. Confessio peccatorum ad salutem necessaria. V, 158, 186, 758. Confessionis medicina. V, 439, 982. Confessionis et penitentis medicina peccatori necessaria. VIII, 419. De confessionis utilitate ac necessitate. IV, 408, 253, 808, 839, 1079, 1080, 1219, 1252, 1518, 1761, 1827, 1855, 1861, 1885. Confessio hostia est Deo. IV, 1255. Confessio peccatoris etiam ipsa Dei est laudatio. V, 453. Te prius accusa, te accusato Deum lauda. IV, 1908. Confessione amissa, non erit locus misericordiæ. IV, 854. Confessio hominis, humilitas hominis; miseratio Dei, altitudo Dei. III, 1501. Ad justos pertinet confessio peccatorum, ad superbos pertinet defensio meritum. V, 1582. Gratia beneficii dei prima, redigere ad confessionem infirmitatis, ut quidquid potentes sumus, ab illo simus. IV, 428. Deus interrogavit Adam, ut eum ad peccati confessionem cogeret. III, 207. Confiteatur homo quod est, ut ab illo curetur, qui semper est quod est. III, 1982. Antequam veniat Dominus, nos confitendo damnemus quod fecimus, ut ille quod corripuit, non quod damnet, inveniat. IV, 1219. Ipsa hominis iustitia, in confessione sibi non parcere. III, 839. Sicut odit Deus peccata sua defendentem, sic sublevat confidentem. IV, 1885. Societatis pactum cum iniquitate est, cum eam confiteri quam cavere delectat. VI, 425. Times confiteri, qui non confitendo esse non potes occultus? Damnaveris tibi, qui posses liberari confessus. IV, 808. Cur confiteamur Deo omnia scienti. I, 809. Confessio natorum operum, est initium honorum operum. III, 1491, 2006. A confessione reformatio incipit, et per bona opera perficitur. IV, 1281, 1558, 1903. Peccator qui confitetur, procedit de tenebris ad lucem. III, 1578. Confitentium peccatorum fumus lacrynas extorquet humilitatum superborum. IV, 1865. Confessionis nomine auditio populi pectora percutere solebant. IV, 1495, 1774, 1844; V, 186, 453.

Confessio ante omnia, deinde dilectio. III, 1982. *Videtur et veriore gloria quisque correctus sua confessione reprehenditur, quam cujuslibet errantis ore laudatur.* X, 548. *Ne securus sis cum confessus fueris peccatum, tamquam semper paratus ad confitendum et committendum peccatum: curam gere ut sanetur.* IV, 409, 1358. Cum Dei laude

conjuncta esse debet peccatorum confessio, quæ altera pia non est, nisi non desperans et poscens misericordiam Dei. IV, 1406. Post confessionem non auferet Deus ultionem, si et tu non repetas iniquitatem. V, 300. Confessione scrupulus conscientia tollendus. V, 300. Confitentem quid prosit Ecclesia, si prius a Domino resuscitari debuit. V, 454. Ecclesia aperuit os suum in confessione peccatorum accipere sanguinem Christi. VIII, 259. Confessio divitis in inferno. IV, 85. Confessio commendata in præcepto non manducandi de suffocatis. VIII, 265.

Confessionum libri scripti circa an. cccc. I, 632.

Confidendum in deo solo, non in Angelo. IV, 1496. Non in se. V, 829. Confidere in homine, non in Domino, miserum est ac mortiferum. IV, 1889, 1890. Confidendum in Christo, non quia filius hominis, sed quia Filius Dei est. IV, 1890.

Conflit. II, 80.

Conflictus carnis et spiritus etiam in sanctis. X, 1527.

Conflictus carnis et spiritus a Gregorio Nazianzeno describitur. X, 1528.

Conformatio, quæ est unum ex bonis originalibus, quid sit. VII, 788. Congregationes fraternæ quam multæ in catholica communione. VIII, 225. Varia genera eorum qui in congregationibus vitam susceperunt. VIII, 225.

Confusio quid. IV, 856. Confusio causa libido. VII, 778.

Confusio quadam est salubris. IV, 528. Confusio, conversionis principium. IV, 868. Confusio alia est temporalis, alia æterna. IV, 255. Confusio temporalis utilis, est perturbatio animi respicientis peccata sua, respectione horrentis, horrore erubescens, erubescencia corrigentis. IV, 252. Confusionem temporalem non formidet Christianus; si hanc non habuerit, libet æternam. IV, 252. Con usio adducens peccatum, et con usio adducens gratiam. II, 346. In iudicio confundentur perniciose, qui modo nolunt confundi salubriter. IV, 1058.

Conjectores unde fit ut aliquando vera prædicant. VII, 722.

Conjugium a diabolo esse Manichæorum blasphemia. VIII, 567. In conjugio quid odiosum Manichæis. VIII, 510, 505. Conjugii usum damnant Manichæi. I, 1544, 1572, 1573. Conjugia laudantur ab Ambrosio et a Catholicis. X, 1407. De conjugio quid inter Augustinum et Julianum controversatur. X, 811. Conjugium an naturæ species. X, 1461.

Conjugii sacramentum in Christo et in Ecclesia magnum, in vivo et uxore minimum. X, 427. Conjugium facit non commixtio carnalis, sed caritas conjugalis. V, 544. Copulatio animorum carior, quam commixtio corporum. VIII, 476, 471. Mariam inter et Joseph verum conjugium. X, 420, 810. Conjugium spirituale in homine. III, 206. Mutuum castitatis votum conjugium non dirimit. X, 420.

Conjugia fratres inter et sorores primo necessaria. VII, 458. Quare cum propinquis inire conjugia patres antiqui studebant. VII, 459. Quare prohibita. VII, 459. Conjugia fratres inter et sorores apud Paganos damnata. VII, 458. Quare religione prohibita. VII, 458. Conjugium inter fratres jam Abraham tempore non erat licitum. VIII, 422. Conjugia cum propinquis non divina, sed humana lege prohibita. VII, 459. Conjugia cum propinquis inire mos ipse borret. VII, 458.

Conjugium inire cum infidelibus non licere, asserit Cyprianus. VI, 221, 469. Conjugium Catholicorum cum Donatistis inuitur. V, 279.

Conjugium non solvitur ob sterilitatem. VI, 385. Conjugii vinculum sola morte resolvitur, non autem coniunctione et separatione conjugum. VI, 473, 479. Conjugatis divortium facere sola fornicationis causa permissum est. VI, 100, 451. Conjugatis fornicationis causa a se descendentibus aliis posse nubere sentit Pollentius, sed recusat. VI, 451, dimissa adultera alteram ducens, moxcharatur. VI, 467. Etiam si ducat ut Christianam faciat. VI, 468. Nihil inde præceptum esse in novo Testamento putat Aug. VI, 468. Conjugem ab alio contaminatum viro recipere omnimodo prohibuitur erat in veteri Testamento. VI, 474. Reconciliation post adulterium cum conjugate respicente, quam conveniens Christiano. VI, 474. Nolentes reconciliari conjugibus adulteris, continentiam custodiant. VI, 473, 483. Incontinentium querelæ adversus legem Christi ventantis alteri nubere, dimissa adultera. VI, 476. Dimittite infideles conjuges non licere sentit Pollentius, licere, sed non expedire dicit Augustinus. VI, 459. Discessio ab infideli conjugate non prohibita præcepto legis, sed consilio caritatis. VI, 100, 461, 465, 461.

Conjugii bonum, quid. X, 141. Conjugii multiplex bonum. VI, 373, 379, 432. Conjugii bonum triplex. X, 404, 688, 810. De bono conjugali liber contra Iovinianum. I, 639; III, 597. De adulterinis conjugis. I, 635. Quid postulant conjugati, dum bonum conjugale postulant. X, 758. Conjugia cur instituta. X, 1352. Conjugia propter liberos suscipiendo

tantum copulanda sunt. VIII, 310. Conjugum plorum quis lias et intentio. X, 738. Non ob aliud debet femina nubere, quam ut mater fiat. VIII, 365.

Conjugalis debuit redditio. VI, 379. Conjugale decus est castitas procreandi, et reddendi carnalis debuit fides. VI, 382. Conjugalis congressus non damnandus. X, 553. Concubitus necessarius causa generandi inculpabilis, et solus in se nuptialis est. VI, 381. Conjugii usus quandam inculpabilis. V, 1272, 1340; X, 1431. Et in se concessio immoderatus utendo, corruptis in te templum Dei. V, 1272. Pacti es violator. V, 1272. Conjugalis concubitus luturus erat etiam si nemo peccasset, sed sine libidine. X, 763. Peccata damnabilia et venialia in conjugibus. X, 420. In usu conjugis quid sine culpa, quid cum venial culpa, quid cum mortali. X, 425. *Vide* Concubitus. Illicite et turpiter etiam cum legitima uxore concumbitur, ubi proles conceptio deviat. VI, 479. Conjugum peccatum qui generationis proles obsistunt. X, 425. Conjugatorum peccata venialia. X, 724. Conjugii usus quis non sine veniali peccato. X, 1533. Conjugalis concubitus concupiscentiæ satianda gratia venialem habet culpam. VI, 209, 377, 381. Injuria delicti non horretatis, sed de re recitatis nuptiæ. VI, 381. Solius carnis voluptatis causa libidini consentire peccatum est, quamvis conjugalis secundum ventiam concedatur. X, 563. Conjuges quandom bene, quando venialiter male libidine utuntur. X, 810. In conjugibus castis et voluntas est in sobolis procreatione, et necessitas in libidine. X, 806.

Conjugatorum contra concupiscentiam pugna. X, 724. Non corpora conjugatorum, sed delicta malo auctori deputantur. X, 443. Deliciae amoresque terreni propter conjugalem copulam, non damnabiles. VII, 745. Delicias amoresque conjugatorum, licet non damnabiles, exurit ignis tribulationis et orbitatis. VII, 743, 744. Intemperantia quedam in conjugibus toleranda. X, 423. Inobedientibus membrorum motibus verecundantur etiam ipsa pudica conjugia. X, 363. Conjugati de sola libidine erubescunt in corporum commixtione. X, 1304. Conjugalis usus cum dolore expectendus. V, 348. Pœna est Adam. V, 348.

Conjugalis pudicitia perfecta, quæ. X, 724. Conjugalis pudicitia culmen, cum nihil fit propter concupiscentiam. X, 741. Sancti patres quomodo olim conjugibus usi. X, 419. Nuptiis nuptialiter usi sunt. VI, 394. Obedientiam in opere, continentiam in habitu tenuerunt. VI, 595. Antiquorum etiam vita conjugalis prophetica fuit. VI, 597. *Vide* Nuptiæ. Et conjugium bonum et homo bonus, et tamen originale peccatum admittendum. X, 728. Pelagianorum consilium in laudanda conjugalis commixtionis innocentia, ut tollant peccatum originale. X, 533. A conjugio abstinere an sit bonum. VII, 463. Ante diluivum nemo a conjugio abstinuisse reperitur. VII, 463. In utraque civitate plures ab opere generandi abstinere. VII, 463. Conjugati abstinentes ex consensu. V, 344. Conjugium permanet etiam servata pari consensu continentia. III, 1071. Conjugatis continentiam nisi ex consensu servare non licet. VI, 453. Conjugia beatorum sunt, quæ continentiam inter se pari consensu servare potuerunt. III, 1249. Conjugium in quo continentia servatur, longe excellentissimum. III, 1250. Conjugatus fidelis melior infideli continente. VII, 513. Conjugati fideles anteponunt infidelium virginibus. X, 763.

Conjugali pudicitie meritum sacrarum virginum æquabat Jovinianus. I, 639. Bonum conjugium quam interius bono sancte virginitatis. VI, 401. Et bono i quo viduitatis. VI, 453, 454. Conjugati humiles superbis continentibus meliores. V, 1564, 1567. Conjugium humile melius est quam superba virginitas. IV, 1280. De conjugio, viduitate, et virginitate multæ sunt perplexitates. VI, 442. Conjugia casta multa probata sunt calamitatis maritorum, quibus uxores amplius obsecutæ sunt. IV, 638.

Conjugum mutuum officium. II, 1078. Vir et uxor quales secum esse debeant, præceptum accipiunt et exemplum. VI, 364. Conjuges an sibi occultare debeant bona opera sua. III, 1272. An conjugum alter elemosynam facere possit, altero nesciente. III, 1272. Maritus vel molestissimos defectus, qui fornicationis crimen non habent, in conjugem toleret. III, 1257. Conjugis adulteræ, et conjugis castæ, qualis animus. II, 560. Conjug bona maritum suum dominum et vocat, et corde sentit. V, 223. Tabulas matrimoniales instrumenta emptiois suæ deputat. V, 223. Conjugati fideles jam corpus Christi manducantes, de castitate servanda admoventur. V, 753, 1710. In ipsis conjugibus luxuria est abutendi intemperantia. III, 76. Conjugis alienæ temerator morte puniri timet. V, 871. Conjugalis vita in tricensu fructu significata. VI, 425. Conjugati fructum tricesimum referunt. III, 1549. Conjugatorum sanctorum lusus cum uxoribus suis ac pueris, non inanis, sed prudens. VI, 451. Conjugum ætas qua generare possint. X, 714. Senex non de omni femina filios gignere potest. X, 712. Rex Cyprius deformis conjugii suæ ne deformes parceret, proponere solebat

in concubitu formosam picturam. I, 633. Conjugiorum quedam quasi confœderatio in nonnullis animalibus. X, 416.

Conjurati cum Catilina, perjuri. VII, 80.

Connubia non sunt, nisi ubi mors est. III, 1361.

Conscientia, tamquam ara, in qua immolatur Deo. IV, 578. Conscientia erronea obligat. I, 1360. Si quis bonum putaverit quod malum est et fecerit, hoc putando utique peccat. II, 186. Conscientia venter interioris hominis. III, 1643. Conscientiæ suæ qui erubuit, ponit modum iniquitatis. V, 1457. Conscientia piorum, sedes Dei. IV, 520. Conscientia impiorum quomodo magna est pœna, sic magnum gaudium ipsa conscientia. IV, 625. Conscientia mala quomodo tota in desperatione, sic bona tota in spe. IV, 261. Refugium in tribulationibus conscientia sana, ubi homo inveniet Deum. IV, 513. Conscientiæ in eremo habitatio et quies. V, 311. Conscientiæ bonæ lætitia, paradus est. III, 482. Conscientia, desertum ubi invenitur requies et consolatio. IV, 633. Conscientia nunc magna solitudo. V, 312. In cœlo jam non erit eremus. V, 312.

Conscientiæ testimonio virtus melior contenta est. VII, 136. Conscientia bona aliquando non sufficit. II, 475, 480. Quando sufficit. V, 302. Conscientiæ bonæ accedit cura de fama. V, 1508, 1568. Conscientia bona non sufficit, si est negligens coram hominibus conversatio. V, 301. Ad existimationem hominum, magna testium copia; ad Dei vero conspectum, sola requiritur conscientia. IX, 543. Conscientia mala, fovea quo cadit impius. IV, 670. Nulla major tribulatio, quam conscientia delictorum. IV, 513. Horrendis et pœnalibus venetris omnes non tantum carceres, sed etiam inferos vincit sclerati hominis conscientia. II, 631. Conscientia mala non fugit seipsam. III, 1694. Quidquid vis potes fugere, homo, proter conscientiam tuam. IV, 234. Conscientia mala cum uxore mala et habitaculo incommodo comparatur. IV, 312, 344, 315, 1266. Conscientiæ discussio. V, 110. Conscientiæ abyssus nuda oculis Dei. I, 779. Conscientia cito mundanda. V, 300. Quomodo mundanda. IV, 312. Conscientias iniquorum non sanat nisi indulgentia. IV, 516.

Consecrationis sacramenta non audeat quisquam recurre qualibet præpollens gratia. III, 745.

Consentes dii in consilium Jovis adhibiti. VII, 130.

Consentire. Consensio verbum cordis. VI, 350, 351. Reus fit divinis legibus quisque, verbo in corde dicto, nullo facto per corpus admissio. VI, 351. Non in ipso desiderio pravo, sed in nostra consensione peccamus. III, 2066. Consensus voluntatis peccato qui discerni possit. X, 451. Consensio ad peccatum alterius, tum sit peccatum. IV, 1699. Consentire facientibus quid sit. IX, 37. Nemo potest vinculo alienæ iniquitatis obstringi, cui nulla sua voluntate consentit. II, 339. Inter committentis animum et consentientis favorem, non multum interesse arbitratum Innocentius. II, 786. Plerumque dediscit errare, cui nemo consentit. II, 786. Omnis malus ideu persequitur bonum, quia non illi consentit bonus ad malum. IV, 1690.

Consentire vocationi vel ab ea dissentire propriæ est voluntatis. X, 240.

Consentius. VI, 817. Consentius libros suos Augustino discutendos ac probandos mittit. II, 432. Consentii ingenium, probitas, humilitas. II, 432. Consentius Augustino quæstiones de Trinitate proponit. II, 448. Consentii quæstionibus respondet Augustinus. II, 942. Consentius Augustino ignotus facie. II, 942.

Conservari a Deo quælibet creatura indiget. VII, 575. Si Deus subtrahat naturæ operationem intimam qua cum substituit et facit, continuo tamquam extincta nulla remanebit. III, 504, 404.

Consilium Dei, quod de nostra prædestinatione est, manet in æternum. IV, 292. Consilium in Deo novum existitisse, ineptissimum est dicere. I, 1016.

Consilia Evangelica. I, 835. Consilium Domini quomodo distinguitur a præcepto. VI, 402, 466. Ad consilia sic excitandum est, ut vita ad præceptorum regulam exacta non damnetur. II, 601, 692.

Consilii donum quid efficit. III, 40. Consilium, quintum ad sapientiam gradus. III, 40. *Vide* Moyses. Consilium verum ex quacunque anima procedat, Deo tribuendum. III, 18. Nec debet contenti. III, 619. Consilio non opus est, nisi in adversis. IV, 140. Consilium a Christo capiendum in huius mundi tribulatione. V, 402, 404. Consilio dives indiget: das consilium, et præstitisti elemosynam. IV, 1663. Justum iudicium aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum patrociniatum et verum consilium. II, 663. Bona latera habet et mala latera habet, proverbium est de eo qui bonis et malis consiliis vivit et regitur. IV, 1684. Consilium salutis petens, nec libenter audiens. V, 324.

Consolatur Deus cor bonum, torquet cor malum. IV, 1748, 1749. Consolatio miscrorum, non gaudium beatorum

est, quidquid nobis prospere deus exhibet. IV, 1861. Antina iusti quomodo renuit consolari. IV, 974. Consolationes nostrae in deserto. IV, 753. Consolatio nostra in spe, genitus noster in re. IV, 163. Consolatio vera unde nobis sit. II, 495. Consolatio illa erit vera, qua dabitur quod non amittatur. V, 365. Consolari qui vult aliquem, nisi condeleat cum illo, non illum erigit. IV, 1199. Consolationes tamquam petus. III, 851. Consolatoria ad vicinam de mariti morte epistola. II, 309. Consolatio de morte fratris. II, 1083, 1084.

Constantia sine actionibus similibus atque virtutibus esse non potest. III, 244. Constantia non sinit hominem depravari, pertinacia non sinit corrigi. II, 224. Si pertinacia insuperabiles vires habere conantur, quantas decet habere constantiam, II, 309. Constantia sanctorum, ignis respectu persecutorum. VII, 677.

Constantiae sen *senatus*: quid et quot. VII, 411.

Constantina urbs. II, 133; IX, 337, 371. Constantiniensis ecclesia. IX, 246.

Constantinopolis. VIII, 1017. Romano imperio socia, et velut ipsius Romae filia. VII, 171. Constantinopolis et crevit, et crescit. V, 621. Constantinopolis terrore imminentis sibi incendii emendata divinitus et servata. VI, 722.

Constantinus Maximus, Augustus. II, 169, 304; IX, 512. Imperator. IX, 540. Consul iterum et ter. IX, 687. Donatistae Caeciliani causam ad ipsum detulerunt. II, 399, 580, 704. Ab ipso petunt iudices episcopos. II, 161, 166, 264, 302. Constantinus de causa episcopi iudicare non est ausus. II, 399. Constantinus iussit venire partes ad episcopale iudicium in urbe Roma. II, 505. Constantini litterae ad Froblianum Proconsulem in causa Caeciliani. II, 505. Ad Verinum Vicarium. II, 581. Ad Proconsulem quibus Ingentium ad se mitti iubet. II, 582. Constantini litteris omnia testatissima. II, 162, 170. Iudicio episcopali non acquieverunt Donatistae. II, 162, 170. Alterum dedit episcopale iudicium habendum in Arelatensi Calliae civitate. II, 162, 170. Nonnulli Donatarum pertinacissimi et litigiosissimi ad eundem Imperatorem appellaverunt. II, 162, 170. Constantinus de episcoporum iudicio iudicare non est ausus. II, 170. Postea et ipse enactus episcopalem causam terminavit. II, 170, 505. Caecilianum innocentissimum pronuntiavit. II, 170, 504. Pro unitate Christi iustissime iudicans, acceptari a Donatistis nec ad se appellantis meruit. IX, 326. Parmenianus conqueritur quod Donatistas capitali sententia damnari, suggerente, inquit, Osio Hispano. IX, 45. *Vide* Donatistae. In causa Caeciliani longe ordinatius egit Constantinus, quam illius accusatores. II, 328. Basilicas iussit auferri Donatistis. IX, 326. Constituit primus adversus Donatistas, ut fisco vindicarentur loca congregationum eorum. II, 505. Res ad ipsos pertinentes. II, 328. Constantinus nequam Christiani nominis invidus, sed plane Christiano nomine gloriosus. IX, 526. Constantini pater inter ceteros imperatores persecutionem non exercuit. IX, *App.* 778. Constantino Imperatori quare tot prosperitates contulit Deus. VII, 171.

Constantinus junior, Caesar. IX, 512.

Constantinus amicus quidam Augustini. IX, 593, 594, *Retr.* 593.

Constantinus episcopus. X, 378.

Constantinus Imperator, haereticus. VIII, 771. Athanasium specialiter apprehendere cupivit. II, 1016.

Constantinus consul. II, 786.

Constantinus Romanus, ex Manichaeo catholicus Christianus. VIII, 225.

Constellatio quid. III, 51.

Constitutiones imperatorum in Donatistas. IV, 135.

Consuetudo ex voluntate gignitur. X, 1598. Consuetudinis veterosae vis. I, 754, 1350; VII, 194, 750; X, 1525. Consuetudinis pestilentiola dulcedo. I, 1507. Consuetudinis vis a Juliano concessa. X, 1108. Consuetudinis vi cogi peccare nolentem intelligunt Pelagiani in verbis Apostoli. X, 1593. Consuetudinis violentiae tribunt Pelagiani quod ait Apostolus, *Non quod volo*, etc. X, 1524. Consuetudo est velut catena. I, 755. Consuetudines delectationum carnalium, vincula. III, 865. Consuetudo etiam mala, pro lege observatur. V, 78. Consuetudo quasi natura secunda. I, 1173; X, 1119, 1308, 1603. Consuetudo necessitatem inducit. VIII, 124. Consuetudinis necessitas. IV, 258. Consuetudo fit necessitas, dum ei non resistitur. I, 755. Gradus varii quibus ad eam necessitatem devenitur. I, 755. Vitium non fit ex consuetudine minus voluntarium. VII, 331. Consuetudo mali non sinit videre quia malum est. V, 595.

Consuetudo mala, genus mortis immane. III, 1748. Mala consuetudo, lapis sepulchri in quo jacet peccator. III, 1578. Consuetudo mali in Lazaro sepulto et jam fonte significata. V, 519, 720. Consuetudinis mala mole qui premitur quasi sepultus est Lazarus. V, 435. Consuetudinis portere pressus non est desperandus. V, 593. Objurgatio-

nis multo clamore opus est ad eos qui consuetudine durneant. V, 594. Objurgatio illa quid parere solet. V, 594.

Consuetudinis mala pugna. V, 816. Consuetudinem vincere, dura pugna. IV, 258. Consuetudinis vitiosae quomodo vincuntur. II, 92; III, 1257. Consuetudinis carnis impetus quomodo frangatur. I, 1181. Consuetudo maior, majorem intentionem flagitat. V, 978. Consuetudo mala antequam roboretur, elidenda, cum parvula est cupiditas. IV, 1775. Quomodo frenata paulatim languescit et emoriitur. V, 977, 979.

Consuetudinis peccata non contemnenda. V, 123. Consuetudinis peccata difficile solvuntur. VIII, 1756. Satellitum perdurantis consuetudinis. I, 752. Consuetudinis sarcina degravat. I, 807. Dolendum quod minus curentur quae in divinis libris saluberrime praecipita sunt, et varii usus et praesumptiones exacte observantur. II, 221. Non ex consuetudinis regula culpanda sunt vel probanda facta hominum. VII, 71. Consuetudo humana non excusat quod per legem Dei aeternam non licet. I, 712.

Consuetudines in Ecclesia mutandae, quae. II, 221. In his rebus de quibus nihil certi statuit Scriptura divina, mox populi Dei, vel instituta majorum pro lege tenenda sunt. II, 136, 200. Quae non sunt contra fidem, neque contra bonos mores, et habent aliquid ad exhortationem vitae melioris, ubicumque institui videntur, aut instituta cognoscimus, laudando et imitando sectentur, si aliorum infirmitas non ita impedit, ut amplius detrimentum sit. II, 221. Perturbationes saepissime oriuntur ex contentiosa in retinendis consuetudinibus obstinatione. II, 201. Consuetudinis mutatio, etiam quae adjuvat utilitate, novitate perturbat; adeoque noxia est, quae utilis non est. II, 205. Non facile a consuetudine recedendum, nisi rationi adversetur. I, 1108. Consuetudo rationi cedat. IX, 144, 157. Veritati cedat. IX, 145, 144, 220. Sed cum consuetudini veritas suffragatur, nihil oportet firmiter retineri. IX, 157. Consuetudinis vetustae, sed pessimae propugatores blande accipiens Augustinus sedat. II, 118. Et eorum objectis respondet. II, 118. De consuetudine aliorum quomodo iudicandum. III, 74.

Consuetudinis tuus. V, 381. Consulere, est consilium impertire aut querere. V, 1412. Consulentiis consiliisque nescientibus occulto instinctu agit deus, ut dum quisque consulit, hoc audiat quod oportet eum audire occultis meritis animarum. I, 750. Amicorum saecularium lingua piis velut consulendo contradicit, et sicut cibum assolet amando consumit. I, 764.

Consulere sibi quomodo convenit. V, 1411.

Consules a consulendo dicti. VII, 154. Consules Romanum imperium brevi propagarunt et auxerunt. VII, 154. Consules et dies decretis episcoporum non conscribi ex consuetudine ecclesiastica Donatistae contendebant. IX, 642. Consules et dies semper habuerunt Concilia catholicorum. IX, 659. Hoc et ex Concilio Melchidibus, et ex scripturis probarunt Catholici. IX, 642. Imperialia constituta, etiamsi consules non legantur, in dubium non vocantur. IX, 647.

Consummationis et consumptionis discrimen. III, 2037. Consummatur, quod sic finitur, ut perficiatur; consumitur, quod sic finitur ut non sit. IV, 709. Consummatio cum fide non stat. III, 1924.

Consus Deus qui praebet consilia. VII, 122. Consus Deus Neptunus equestris. VII, 61. *Not.* (c). Consualia, ludi Circenses unde sic dicti. VII, 61. *Not.* (c).

Contactus mortui est hominis iniquitas. III, 753.

Contemplatio. V, 923. sequus quo tendit quicumque convertitur. VIII, 452, 455. Contemplatio promissa, suis omnium actionum. VIII, 851, 854. Ad contemplationem nominis per actionum laborem atque passionum pervenitur. VIII, 455. Contemplationis rerum caelestium excellencia. II, 128. Contemplationis sublimitas etiam minimis quibusdam, sed in via fidei perseverantissime gradientibus concessa, intelligentioribus negata. II, 454. Non iners vacatio, sed aut inquisitio aut inventio veritatis delectare debet. VII, 617. Contemplatio dei incommutabilis boni. IV, 205. Contemplatio dei non impudenter petitur et speratur. IV, 204. Unde qui Deum rite colunt transeant in aeternam contemplationem speciei, etiam cum tempus est fidei. II, 527. Omne quod contemplamus sive cogitatione capimus, aut sensu aut intellectu capimus. I, 1026. Contemplatio, ebrietas sancta alienatae mentis ab intra libentibus temporalibus aeternam lucem sapientiae contentis. VIII, 276. In contemplatione rerum aeternarum non manet diu acies mentis. VII, 1010. In contemplatione otium sanctum quaerit caritas veritatis. VII, 647. Contemplatio actioni praecedit. VIII, 1070. Bonum est ut etiam contemplativa vita gloriam popularem mereatur. VIII, 436. Contemplativa vita quare sterilis. VIII, 454. Nemo a contemplatione prohibetur. VII, 647.

Contemptus mundi. V, 242, 383, 1413.

Contendere de rebus turpissimum est. I, 940, 947. Qui de verbis in critica contendit, docendus; qui malitia, deservendus. I, 949. Contendere verbis quid sit III, 119. Contendere iudicio pro rebus terrenis, delictum est. IV, 1015. Contende cum malo, sed de bonitate. IV, 364. Contentio vera ipsa est, ut sit bonus contra malum, non ut sint duo mali. IV, 364. Contentiosa animositas duplicis generis. IX, 539. Contentiosis et laudis humanae appetitus superbia mater est. II, 92. Contentiones et dissensiones non faciunt nisi animales. V, 75. Contentiosis cupidiores quam veritatis, ubi soleant latebras defensionis querere. II, 1039. Hæ eripiuntur verba quæque scribendo. II, 1039. Contentiosis non est unde videant Deum. V, 162. Contentio Catholicorum cum Donatistis, dilectionis est, non litis. V, 1386.

Contentia et sustinentia duæ virtutes hujus vite. V, 439, 253, 256. Continentia a carnis illecebris quintuplex. VI, 45. Continentia a mundi illecebris præcipitur Lege, Prophetis et Evangelio. IV, 1465. Continentia cuiuslibet peccato colibendo est necessaria. VI, 339. Continentia pugna contra libidines quamvis hie sumus. VI, 352, 362. Non expugnat concupiscentie malum, nisi continentia bonum. VI, 353. Continentia ipsas carnis concupiscentias quodammodo crucifigit. VI, 355. Continentia servantia pro suo cuique gradu. V, 733, 736, 1200. Continentia servanda aut conjugatis aut excellentior. VI, 484. Continentia conjugalis. VI, 338. Continentia a libidine carnis, et continentia oris. VI, 349. Continentia cordis, nomine oris a Christo commendata. VI, 351. Continentia carnis in animi bonis numeranda. VI, 400. Continentia in bello spiritali plurimum valet. VI, 353. Contra suavitatem noxiam qua vincebat concupiscentia, dominus dat suavitatem beneficam qua delectet amplius continentia. VI, 353.

Continentia casta dignitas, serena, non dissolute hilaris. I, 761. Continentia luminosa et serena. II, 832. Continentia non est sterilis sed fecunda de Domino Deo marito. I, 761. Per continentiam colligimur ad unum Deum a quo iam multa defluximus. I, 796. Continentia cum immunditiæ carnalium concupiscentiarum non cedit, et ipsum corpus sanctum atur. VII, 51.

Continentia conjugio præfertur. VI, 580; VII, 513; VIII, 507; X, 738. Jure divino. VI, 397. Continentia nunc procreatione filiorum melior, si tamen ea servetur ad cogitandum quæ Domini sunt. VI, 394, 478. Ante Christum tempus mæneudi, post Christum tempus continendi est. X, 422. Continentia perpetua cur insolita a, ut antiquos. VI, 453. Distinguentia continentia ut et alia virtutes, in habitu et in opere. VI, 390. Continentia in antiquis habitu, nunc opere tenenda. VI, 380, 391. Continentia quibus potest, studeatur. VI, 449. Nunc ita soli conjugari debent qui se non continent. VI, 380. Continentia, si digne ab omnibus servaretur, citius Dei civitas conleretur. VI, 381. Continentia et virginitas in veteri Testamento commendata. VIII, 502.

Continentiæ votum. VI, 412; X, 740. Continentiæ votum non rediens, damnatur. V, 1201. Continentiam professis non licet desiderare conjugia. X, 741. Continentiæ votum nulla se compensationis rumpendum. VI, 468. Continentibus delicta spiritalia sint loco carnalium. VI, 447. Continentia a volentibus servari potest. X, 819. Continentiam professæ servare possunt, quam et non professæ sæpe servare coguntur. VI, 447. Continentes caveant ne nimis viri amori succedat, et compressa lascivia crescat avaritia. VI, 447.

Continentiæ perpetuæ votum mutuo inter conjugatos consensu iutum. II, 1012. Continentia voveri nequit sine utriusque conjugis consensu. II, 487, 807; III, 716; IV, 1939; VI, 408; X, 957, 958. Continentiam uxor marito nondum volente, non secundum sanam doctrinam suscipit. II, 1078. Mulier quæ ex consensu mariti consortio carnali non miscetur, in cæteris conjugati obsequio viro suo servire debet. II, 1078. Mulier quæ ex consensu mariti continenter vivit, nihil de veste, auro, aut ullis rebus sine arbitrio ejus facere debet. II, 1079.

Continentiæ voto obstricti. V, 756. Continentia clericorum qui electi sunt in viti, opponitur viris volentibus in divortio se continere. VI, 486. Continentia voluntate defecta fit necessitatis, et quæ ex necessitate custoditur, fieri potest voluntatis, quomodo. VI, 483. Continentia interdum violatur non violato corpore. VI, 331. Continentia, si servetur, nec violatur cor, oris continentia. VI, 352. Continentia quorundam immunda, ut per magicas artes perveniunt ad uxores alienas. VI, 537.

Continentia conjugatis servanda certis diebus per annum V, 1032. Quadragesimæ tempore servanda. V, 1017, 1032. Continentia continentium ab invidis mordetur ut probetur. V, 1564.

Continentia et sustinentia dona sunt Dei. V, 1286. Continentia et castitas Dei donum. III, 839; VI, 349, 372, 421,

442; X, 807. Continentia, quam magnum munus. VI, 444. Continentes esse nemo potest nisi Deus det. X, 297. Continentia est donum Dei et datur petenti. I, 729. Continentia a Deo petenda. X, 256. Orationes plus valent ad bonum continentia diligendum et habendum, quam exhortationes. VI, 445. Continentiam Deus jubet et dat. I, 796; II, 677. Continentia ex dono Dei et libero arbitrio. X, 886. Ut ab ea quis non deficiat, ne de propriis viribus presumat. V I, 355, 357. Non se continet spiritus tuus, si non continetur ab alio superiore. V, 830. Continentium locus excellentior in Christi corpore. V, 1364. Continentes, maximi apud Deum loci. II, 835. Sed possunt conjugati esse continentibus meliores. VI, 392.

Continentia sine fide, nulla vera. VI, 568. Tracer continentiam et opera bona, respicitur caritas. V, 575. Obdientia bonum majus quam continentia. VI, 392. Continentens mulier, a nuptiis nimium detestanda est, si non continet a delictis. VI, 385. Continentes viventes contra propositum reprehenduntur. VI, 415. Melius nubere quam uerentur. VI, 413. Continentium varia genera, et quodam est excellentius. VI, 484, 485.

Continentibus quam maxime cavenda superbia. V, 1367. Continentes cogitet quid sibi desit, non quid adsit. V, 1365. Continente superbo melior conjugatus humilis. V, 1364, 1367. Continentium superbiam quo pacto Deus aut punit, aut prævenit. VII, 41. Continentibus superbis expedit cadere. V, 1367. In eos qui putant continentiam non prodesse nisi ad præsentem vitam. VI, 401. Continentes hujus temporis non abjecte sentiant de sanctis patribus conjugatis VI, 395.

Contractus humani supernæ justitiæ quædam labent impressa vestigia. VI, 120.

Contradictio mundi. V, 1351. Contradictores patitur qui cepit sequi Christum. V, 586.

Contraria ad decorem universi pertinent. VII, 332. Contrariorum reciprocatio. X, 838. Significatio quarundam vocum a contrario debet intelligi. III, 800. Contraria a contrariis notis per seque intelliguntur ignota. III, 586. Contraria nulli rei duo simul inesse dicuntur dialectice. VI, 258.

Contritio cordis quæ. IV, 947, 1402. Qui cor non continent non sanantur. IV, 1902. Contritionis cordis, vox magna ad Dei misericordiam. I, 739. Contritionis signum pectoris tussio. IV, 1903. Contritionum alligamenta sunt sacramenta temporalia. IV, 1905.

Contubernales dicuntur milites, tamquam simul habentes tabernacula. IV, 145.

Contumelia hæreticorum pro laudibus habenda. X, 1234.

Contyrones. V, 1077.

Convenientia et inconvenientia universale bonum et malum est. I, 1350. Convenientia omnia pulchra sunt. III, 146. Summa convenientia est veritas. III, 134. In voluptate corporis tenetur convenientia. III, 134.

Conversionis bonæ coram fratribus sit cura. V, 501, 503. Propter ipsorum utilitatem, non propter nostram dignitatem. V, 502. Conversatio siue querela secundum legem. V, 92.)

Conversio ad Deum. I, 988. Ut homo sit aliquid, convertit se ad illum a quo creatus est. IV, 836. Semper a Deo fieri, semperque perfici debemus inhaerentes ei, et in ea conversione quæ ad illum est permanentes. III, 404. Vita spiritalis conversione ad Creatorem forniatur atque perficitur. III, 247. Avertendo nos ad peccatum, illuminationem amittimus, convertendo nos ad Deum percipimus illuminationem. III, 1586. Conversio animæ ad Deum quomodo fit. III, 418. Conversio oritur, et ex confusione peccati fame et siti justitiæ. IV, 852. Bono meo male mihi fuit siue te, nam si bene mihi esset siue te, nollem forsitan redire ad te. IV, 1787. Deus fugientes dorsa persequitur, faciem rediens illuminat. V, 780. Habes judicem fugiens, patrem hamo rediens. V, 780. Caritatis inflictione conversus est Paulus. II, 805.

Converti est ab immoderatione vitiorum virtute ac temperantia in sese attolli. I, 988. Conversionem ad Deum debet præcedere renuntiatio huic sæculo. V, 1634. Converti ad Deum nemo potest, nisi ab hoc mundo se avertat. VIII, 102. Non convertitur anima ad Deum, nisi dum ab hoc sæculo avertitur, nec opportunius ab hoc sæculo avertitur, nisi noxiis ejus voluptatibus dolores miscantur. IV, 121. Mutanda vite male in bonum, dum vivitur, semper est locus, semper est tempus. IV, 772. Conversionis tempus nunc, in alia vita nonnisi retributio meritorum. IV, 95. Bis miser homo ante conversionem. IV, 1638.

Conversionem plerique male sperando differunt. V, 140, 211, 356. An sperando, alii desperando differentes. V, 153, 241. Conversio in crastinum non differenda. V, 141, 150, 241, 245. Conversionem suam qui differunt, fit in illis vox corvina, cras, cras. IV, 1530. Conversioni tuæ Deus indigeat

iam promissit sed dilationi tunc diem crastinum non promissit. IV, 1501, 1877; V, 515, 556. Conversionem ad confusionem habebunt, qui ad salutem habere noluunt. IV, 96.

Conversionis impedimenta. I, 1170. Conversionis labor et difficultas unde. IV, 95. Convertenti se ad Deum anime difficultates et morbi non statim tolluntur, quare. IV, 92. Angustia hominis ad Deum conversi, et letitia spiritali non recreati. III, 1341. Conversio homini ad Deum non subtrahitur delectatio, sed mutatur. IV, 946. Conversio nostra perfecta paratum invenit Deum. IV, 92. Converso omnia prorsus peccata dimittuntur, ac donatis debitis sunt cum illo tabulae novae. V, 535. Si mutaris, Deus mutatur. V, 152. Conversio mutatio vitæ non sufficit, nisi adsit et satisfactio pro commissis. V, 1548.

Conversio. Peccator non potest resurgere per se a peccato absque gratia. V, 137. Quod nos ad Deum convertimus, nisi ipso excitante atque adjuvante, non possumus. X, 169. Conversio Deo tribuenda non operibus humanis. II, 591. Conversio de gratia Dei est. III, 1779; IV, 1119, 1075. Non ex meritis. V, 1648. Conversio nostra ad Deum, domini Dei. X, 888. Anima se convertens ad Deum, orat ut ad eam se convertat Deus. IV, 92. Facit de malo bonum, qui semper est bonus. V, 410. Peccator in libero arbitrio haeret et convertatur. V, 48, 51, 56. De conversione peccatorum plus laudandus Deus, quam de resurrectione mortuorum. IV, 1125. Ut durum est convenientiam præbere peccantibus, ita impium manum negare conversis. II, 781. In conversione peccatorum Deus et Angeli magis gaudent. I, 751. In conversione nobilium quare plus lætandum. I, 752. Gaudium quod percipiunt quando aliqui correcti in melius mutantur, nulli gaudio in hac vita comparari potest. II, 1085. Exhortatio ad vitæ mutationem in melius. V, 1482. Reprehensione digniores qui nunc Christo ædificante Ecclesiam non convertuntur, quam qui olim Noe ædificante arcam. V, 1611.

Conversio gentium figuratur. III, 1555. *Vide* Peccator, Vitæ Dominii.

Convescimur cum extraneis, cum paganis, facilius quam cum fratribus et Christianis si male vivant, idque propter correctionem et medicam. IV, 1289, 1290.

Convicia quomodo cedunt in utilitatem justorum. IX, 335. Ut sese gerere oporteat auditio convicio. IV, 1185, 1454. Convicium grave presbyteri quomodo ferat Augustinus. II, 156. Convicium convicio non reddendum. V, 1581. Conviciatus si percutias, non est ista fortitudo, quoniam ab ira vicus es. IV, 1181.

Convivium dominicum duplex, aliud hic fidelium, aliud in celis beatorum. V, 559. Convivii celestis panis iustitia, potus sapientia. V, 417. Qualis qui ad convivium invitavit. V, 582. Discum deus sine veste nuptiali reprobatus. V, 585. Mali a convivio exclusi, quinam intelligendi. V, 860. Uno excluso a convivio multos exclusos significari. V, 560.

Convivia in Ecclesia celebrari solita aboleri curat Augustinus. II, 115, 116. Convivia in basilica B. Petri olim celebrata. II, 119. Convivia luxuriosa in templo celebrasse Judæi non leguntur. II, 115.

Copia omnis quæ Deus non est, egestas est. I, 818. Copula nuptialis propter quod instituta. X, 730. Copula nuptialis fieret sine concupiscentia si nemo peccasset. X, 730.

Cordium lux Deus. II, 360, 361. Vita cordium Christus. II, 584, 585. Cor nostrum verbo suo Deus tanquam agrum suum visitare dignatur, et de corde nostro fructum querit. IV, 706. Cor radix unde vel spinæ vel fructus procedunt. V, 569. Cor querit Deus, cor suscipit, intus testis est, iudex, approbator, adiutor, coronator. IV, 1746. In corde homo est, quinqueque est. I, 781. In corde hominis sedet Imperator, si bonus bona jubet, bona sunt; si malus mala jubet, mala sunt. IV, 1958. De cordibus iudicat Deus, non de verbis. III, 726. Cor os suum habet. VIII, 1070. Cordis os et lingua. IV, 1660, 1661, 1775. Ex ore cordis quidquid procedit sit malum est, inquinat nos; si bonum est, mundat nos. IV, 1560. Corde laudas, corde in aram conscientiae victimas sacras imponis. IV, 1746. Lacrymæ, sanguis venerat cordis. II, 1081, 1082. Per cor caro mundatur. VII, 505. Deus legem suam in corde ponit, ut ea casto amore diligatur. IV, 1563. Ex corde nullo modo fieri potest, quod fornicative fit peccate, non dilectione iustitiae. IV, 990, 991.

Cor hominis cum thesauro suo. V, 1519. Cor ubi ponendum. V, 156. Cordis et thesauri nostri locus eorum est. IV, 1170. Cor tardum, securum est quando in celo est; et acutum cor nihil est, quando in terra est. II, 296. Cor figendum in Deo æterno ut stet. I, 814. Cor nostrum inquietum donec requiescat in Deo. I, 661. Cor nostrum ubi totum Deo est, non perit nobis. V, 212. Cor volitans in præteritis et futuris rerum motibus, adhuc vanum est. I, 844. Cor humanum quam multa figmenta parit. VIII, 887. Cor ex multitudine ad unam gratia Dei convertitur. V, 1290. Corda quærentium Deum sincera pietate, sensum

ipse ab affectuum terrenorum libere purgat. I, 775. Cor gravidum. IV, 1773. Cor tuum intrucat in terra: non gratis audis sursum cor, ne intrat. IV, 271, 1941.

Cor sursum. V, 135, 168, 170, 569, 523, 623, 904, 936, 1456. Cor sursum quandonam pietatis, quandonam superbiae. V, 1202. Cor sursum habere ad semetipsum, est superbiae; ad Deum, est obedientiae. VII, 421. Cor sursum ad Deum habere munus est Dei. X, 1013. Cor cum ad Deum sursum est, ejus est altare. VII, 280. Cor quomodo effunditur coram Deo. IV, 759. Frigus caritatis silentium cordis est, flagrantia caritatis clamor cordis est. IV, 404. Cordis nostri fundamentum est Christus, si sæcularia ei non præponantur. V, 1616. Favor et conturbatio cordis ex amissione fortitudinis nostræ. IV, 404, 405. Cinis est cor, quod ex temporali damno agitur. IV, 1651.

Cor rectum quid. VI, 162. Cor rectum quale. IV, 901, 1207, 1287, 1468, 1649. Corde recti et corde pavi quinam. IV, 275, 274, 277, 332, 1649. Corde perverso est qui vult detorquere cor Dei quod semper rectum est, ad pravitatem cordis sui. IV, 771. Corde rectus est qui laudat flagellum patris. V, 146. Cor cum directum non est, opera recta non sunt, etiam si recta videantur. IV, 991. Corde rectus et mundus qui differant. X, 311. Cor simplex et mundum. III, 1504. Cor mundum, est cor simplex. III, 1252. Non habet simplex, id est mundum cor, nisi qui transcendit humanas laudes et illum solum intuetur qui conscientiae solus inspector est. III, 1270. Quisnam vere purus est corde. III, 40. Cor castum. IV, 658, 928, 1246.

Cor unde mundetur. V, 569. Cor per quæ immaculatum. IV, 1538. Ad munditiam cordis quomodo pervenitur. X, 286, 310. Cor conterendum ut fiat mundum. V, 154. Cordis purgatio, sextus ad sapientiam gradus. III, 40. Cor mundandum quo videatur Deus. V, 1201. Mundi corde Deum videbat. II, 601, 608, 618, 620, 621. Ut interiores oculi aperiantur et serenentur, fide corde mundatur. IV, 1552. Cor tanquam oculus quo videtur Deus. III, 1260. Oculus cordis ad videndum Deum requiritur. III, 1510, 1527, 1539. In corde est imago Dei. III, 1542. Deus habitare vult in corde mundo. V, 1205. Cor fidelis templum non angustum Deo. V, 158. Corda sanctorum, magna Dei tabernacula. IV, 508.

Cordis puri vitales deliciae Deus. I, 857. Voluptas cordis. III, 1608. Cordi tribuuntur delectationes bonæ, renibus non bonæ. IV, 104, 192. Cordis tranquillitas de serenitate bonæ conscientiae. V, 1242. Quando dicatur cor nostrum non reprehendere vel non reprehendere. X, 503. Cor impiorum est fundum maris. IV, 782, 1423. Cordis tempestas quomodo sedatur. III, 1735.

Cordis cubiculum. IV, 1854. Cor cubile sanctum virtutis. VIII, 448. Cor iusti, domus ejus. VI, 162. Cor viri iusti domus ejus est, ubi Deo laudante opulentiis habitat, etc. IV, 1469. In corde liberiter habitantur, si id ab iniquitate mundemus. IV, 945. *Vide* Conscientia. Cordis pennæ quibus volat in domum suam, fides, spes, caritas. IV, 1060. In cor regreditur quisquis studet Deo vacare. I, 834. Et illum invenire. I, 701. Cor diligenter claudendum. IV, 1854. Cordis ostium duas quasi valvas habet, eujus dicitur, et timoris. IV, 1855. Virginitatem cordis violat seductio linguæ. III, 1499. Cordis silentium orationi tam necessarium quid perturbet. I, 805. Cor non in corde sed in oculis habet hominum multitudinem. IX, 45. Cor in auribus. IX, 358. Cor duplex mentientis. V, 759. Infidus homo malo suo cordatus est. I, 972.

Cor hominis, abyssus. IV, 473, 1749. Cordis res iudicem habere non potest nisi Deum. V, 569. Cordis accusator et inspector Christus. V, 569. Cor clausum non excludit oculum Dei. I, 703. Cordis intima Deo nuda. I, 779.

Cor tortum et durum. IV, 1903. Cor confortari, pro obdurari. III, 785. *Vide* Induratio. Cor lapideum et cor carneale, quod. X, 898. Cor carneum et cor lapideum quomodo intelligendum. III, 83. Duritia cordis ex vitio uniuscujusque est. III, 601. Cordis duritia usque ad finem vitæ peccatum in Spiritum sanctum. II, 814. Cordis hominum duritia manum Dei non repellit, sed solvit eam Deus cum vult, aut miserans aut vindicans; et non est qui se abscondet a calore ejus. I, 705. Deus in cordibus hominum figit, et illud quod voluerit inclinat. X, 907, 908, 909. Deus operatur bona in cordibus electorum. X, 909. In corde hominis operatur conversionem. X, 1296. Deus agit in cordibus hominum etiam motum voluntatis eorum. X, 908. Deus in cordibus etiam malorum agit quidquid vult. X, 907. Deus cordibus malorum utitur ad laudem et adjumentum honorum. X, 907.

Corde dilatari quid sit. IV, 79. Cordis dilatatio et in bono et in malo accipi potest. III, 552. Cordis dilatatio ex caritate. V, 158. Cordis dilatatio, iustitiae est delectatio. IV, 1527. Corda nostra invicem videbimus post hanc vitam. V, 521, 522.

Corax rex Sicyoniorum. VII, 569.
Core interpretatur calvus, calvitium aut calvaria. IV, 484, 482, 493, 514, 525, 533, 603, 1036, 1089. Esque figura Christi. IV, 1089.
Cornelius Rufinus Sebaste pulsus, quod decem pondo argenti in vasis habere coemptus est. VII, 164.
Cornelius Celsus sensit summum bonum esse sapientiam, summum malum dolorem corporis. I, 881.
Cornelius Censor. II, 263.
Cornelius et qui cum illo erant, primi fuere, in quos nondum baptizatos spiritus sanctus descendit. IV, 1247.
Cornelius ante visibilem baptismum, spiritum sanctum accepit. III, 735; V, 1253. *Cornelius* centurio accepit spiritum sanctum sine manus impositione. V, 601. *Cornelius* centurionem mundaverunt eleemosynæ ad quemdam modum. V, 802. *Cornelius* centurio non sine aliqua fide orabat et donabat. X, 970. *Cornelius* Petro traditur imbuendus. III, 18.
Cornelius nondum catechumenus a vitio impudicitie temperatissima voluntate se correxerat. II, 1074. Hujus pravae mores non palpando, Augustinus se vere amicum ostendit. II, 1073.
Corniculas facilius in Africa audieris quam, etc., proverbium. II, 436.
Cornos in Africa non esse innuitur. II, 70.
Corum altitudinem, non carnalem sed spiritalem significat. IV, 1728.
Corvulus presbyter. II, 899, 901.
Coenus Grammaticus. VIII, 77.
Corona vincuntibus promissa. VI, 289. *Coronari* non potest quisque, nisi vicerit; nec vincere, nisi certaverit. IV, 724. *Coronia* debita servanibus fides. V, 1569, 1571. *Corona* non redderet debita, nisi gratia prius data fuisset debita. V, 1568. *Corona* ut reddatur digno, gratia datur indigno. X, 344. *Coronat* nos Deus de misericordia. V, 753. Nisi primo Deus per misericordiam careret, non inveniret quis per iudicium coronaret. IV, 1282. *Coronabit* sua dona Deus, non merita tua. IV, 893, 1280, 1321, 1783, 1784.
Corona spinea Christi. IV, 1942. quantacumque patiaris, non pervenies ad illas insultationes, ad illa flagella, ad illam ignominiosam vestem, ad illam spiccam coronam, ad illam postremo crucem. IV, 366.
Corona aurea in vitulino jecore ostensa syllæ inter sacrificandum. VII, 72, 75.
Corpus a diabolo fabricatum secundum Manichæos. VIII, 380, 386. Et opificium gentis tenebrarum. VIII, 498. *Corpora* terrena tamquam mali naturam Manichæi detestatur. VII, 408. *Corporis* humani partes inferiores non a Deo sed a diabolo dicunt paternari. VIII, 46.
Corpus omne est a Deo. VI, 14. *Corpora* a Deo solo formari possunt et creari. VIII, 93, 336. *Corpus* fictum a Deo, animam vero ab ipso factam dixere quidam. IV, 1531.
Corporis nomen quot modis intelligi valeat. II, 722. *Corpus* quid sit. X, 551, 544. *Corpus* est natura quælibet longitudo, altitudine latitudine, spatium loci occupans. III, 586. *Corporibus* tolle locorum spatia, jam non erunt. II, 858. Id quod corpus non est, quidam putant nullam esse substantiam. II, 619. *Corpus* nullum est sine partibus. I, 1025. *Corpus* sine pace continuationum partium ac similitudine, fingi aut sentiri non potest. VIII, 193, 199. *Corpus* habet innumerabiles partes. I, 1232. *Corpus* tanto est melius, quanto est numerosius. I, 1167. *Corpus* proprie dici unum non potest. I, 1232. *Corpuscula* etiam minutissima infinite dividuntur. VIII, 998. *Corpus* quodlibet in infinitum secari potest. I, 1027; II, 64; III, 266, 301. *Corpus* nullum est omnino quod non minus sit in parte, quam in toto. VIII, 183.
Corporis proprium est in loco esse, de loco in locum moveri. V, 360, 361. *Corporum* ordo ex diversitate ponderum. V, 1142. *Corporum* celestium celeritas. V, 1266. *Corporum* graviorum celerior quorundam motus. V, 1142. *Corporibus* terrenis corpora superflora non sunt potentiora. III, 278. *Corporis* proprii motus et naturam norunt paucissimi. X, 528. *Corporis* naturam nec ipsa anima novit. X, 327. *Quæstiones* de corporis natura. X, 527.
Corpora quomodo sint in intellectu. VII, 251. *Corpus* non habet vim ut formet aliquid spiritale. III, 470. *Corporis* imaginem non corpus in spiritu, sed spiritus in seipso facit. III, 467, 470. *Corporis* imago præstantior est in spiritu, quam ipsum corpus in substantia sua. III, 467. *Corporum* similitudines quas habemus in somnis, cujus naturæ. X, 310. *Corporum* que vel in somnis, vel in ekstasi demonstrantur, velut materies spirituales non corporales. X, 359. *De* corporalibus secundum rationes incorporales et semper internas iudicare, sublimioris est rationis. VIII, 999. *Quanto* magis quis lucem mentis præponit luci corporis, tanto melius valet. II, 616.
Corpus sine aliqua specie esse non potest. VIII, 193.

Corpus aliqua forma et specie continetur. I, 901. In *corpora* pulchritudo laudatur. II, 64. In *corpore* pulchritudo quædam rationis. VII, 791. Ipsi non hoc est esse, quod pulchrum esse. I, 846. *Corporis* humani fabrica quam pulchra et admirabilis. VII, 790. *Membra* corporis si etiam singularia pulchra sunt, in universi corporis conjugate pulchriora sunt. III, 296. *Corporis* structura, compositio, opificium indicat artificem suum Deum verum. VIII, 392. *Corpus* quomodo factum ad similitudinem Dei. VI, 52. *Corpus* imaginem Dei non capit. X, 537. *Corporum* conditio non deterioris in sexum diversitate, etiam si esset semper mala utriusque commixtio. X, 710. In *corporis* conditione dignitas necessitati fuit prælata. VII, 791. *Corporis* elementa et qualitates quatuor. IV, 91. *Corpus*, terra. VII, 551. *Medicorum* sententia de corpore humano. III, 362. *Membrorum* diversa officia cum summa in corpore consensione. IV, 1707. *Corporis* sanitas, membrorum concordia. VI, 712. *Corporis* compago, symbolum caritatis. VI, 125.

Corporis pulchritudo, magnitudo, fortitudo, bona communia bonis et malis, quare. VII, 471. *Corporis* bona aut mala nolunt appellare Stoici, sed commoda aut incommoda et externa. VII, 258, 260. Est tantum verborum certamen, non examen rerum. VII, 260. *Corporis* bona non nisi ex Deo. II, 568. *Corporis* bona si minuuntur, bonum justamque vitam omnino non minuunt. VII, 51. *Corpori* non subduntur Angeli, sed subditum regunt. VIII, 870. *Cor*, ora Angeli esse verisimilius probat Augustinus. II, 533. *Corpus* non esse animi bonum. II, 458. *Corpus* secundum id quod in celum erectum est, animæ rationali congruit. III, 348. *Corporis* bonum est anima. I, 1515. Quæ etiam peccati sui pœnas luens, ipsum ornat. I, 1281. *Corpus* animæ vestimentum. IV, 1514.

Corpus non vegetatur nisi per animam. III, 1583. *Corporis* sensus unde. III, 466. *Corporis* vires unde majores. I, 1056, 1057. *Corporis* vires qui extenuentur. V, 1617. *Corporis* affectiones tres, sanitas, stupor, immortalitas. IV, 630, 631. *Tria* sunt eius incrementorum genera. I, 1054. *Corpore* melior quælibet incorporea natura, etiam vitiosa et misera. II, 561. *Corpore* præstantissimo anima vilissima præstantior est. IV, 1883. *Corpus* melior animus. II, 64. *Corpus* inter et animam, quod melius sit corpore, deterior anima, non invenitur. VI, 58. *Deterius* omni corpore nihil est. VI, 58. *Corpora* non se colere dicebant gentiles, sed numina que illis regendis corporibus præsiderent. IV, 1484. *Corpora* quasi animarum, quæ alibi peccaverint, carceres arbitrantur nonnulli. V, 1239. *Omnis* animi motus aliquid facit in corpore. II, 72. *Corpus* quomodo nateur in affectu voluntatis, noscere difficile est. VIII, 871. *Corporibus* suis quidam homines utuntur ut volunt, ad mirabiles effectus productandos. VIII, 455.

Corporale omne est possibile ex Tertulliano. III, 427. *Corpus* nihil forte in animam agere posset, nisi præcessisset peccatum. I, 1166. *Omnis* corporeæ mutationis causa superior, voluntas Dei. VIII, 871. *Exemplo* demonstratur. VIII, 871. *Alius* status corporis ante Adæ peccatum, alius nunc. X, 1449. *Corpori* dominabantur primi parentes. III, 283. *Corpus* ante peccatum regebatur pro arbitrio animæ, etiamsi nondum spiritale. II, 588. *Corpus* regitur ab anima post peccatum ordinata, sicut leges universitatis sinant. II, 587. *Aliter* corpori, aliter libidini animus imperat. X, 767. *Corpus* nostrum deterioris conditionis quam Adæ. III, 334. *Corpora* priorum hominum majora, quam hujus temporis hominum. VII, 447, 448. *Corpus* hominis ante peccatum erat in suo genere optimum. III, 134. *Agri* tudinem non patiebatur. I, 601. *Corpus* an dolere possit, nec tamen mori. VII, 710, 711.

Corpus Adami ante peccatum non erat corruptibile. VI, 332. *Adæ* corpus mortale simul et immortale. III, 334, r. *Adam*. *Corporis* Adami immortalitas ex ligno vitæ. VII, 394. *Corpus* animale primorum hominum et eorum qui ex eis nascerentur, si nullum peccatum existisset, in spiritale transire potuisset sine media morte. X, 1599. Si non peccasset primi parentes, cor ora eorum accipit erant angelicam formam. III, 285. *Corpus* post peccatum cepit subiacere morti. III, 200. *Corporis* mors ex peccato. X, 144. *Corpus* quomodo mortuum ob peccatum. X, 112. *Mortuum* ab Apostolo dicitur propter hanc moriendi necessitatem. I, 628. *Corpus* mortuum est in nobis etiam juste viventibus. III, 334. *Quare* Apostolus vocat corpus mortis, aut corpus mortuum, non vero mortale. III, 334, 339. *Corpus* etiam nunc mortuum esse dicitur, quamdiu non perfecte servit spiritui. VI, 62, 65. *Corpus* sepulcrum est animæ mortuæ. IV, 1417. *Corpus* carnis quid. X, 545. *Corpus* mortis, an peccata au carnem intelligere oporteat. X, 1089. *Corpus* mortis de vitio, non de substantia dicitur. X, 279. *Vita* corporum vel ingentorum congenita probant originale peccatum. X, 1432. *Vitia* corporum sive animarum naturalia non tribuenda Deo conditori. X, 1120. *Corpora* non nasce-

rectur vitiosa, si non esset peccatum. X, 1194, 1288. Et nisi natura esset peccato vitiosa. X, 1390.

Corporis gratia amissa, pœna peccati Adæ. X, 120. In corpore duo consideranda, signum Dei, et pœna meriti. IV, 1345. Corpus tuum fecit Deus bonum, quia bonus est; corruptionem intulit justis, quia iudex est. IV, 1845, 1844. Corpori humano et belluino licet materie communis, potuit tamen corruptio et libido non esse communis. X, 1563. Consuetudo tegendi corpus orta ex peccato. X, 1576. Pax carnis et spiritus non est in corpore mortis hujus, fuit vero in corpore vitæ illius hominum ante peccatum. X, 1531.

Corpus animale, mortuum et spiritale, quid. VII, 597. Corpora animalia et spiritalia quantum sint. VII, 595. Et qui differant. VII, 402. Corpora animalia, id est animata. VII, 401. Corpus dicitur animale propter mortis dissolutionem, spiritale autem quod jam cum spiritu immortale est, non quod mutetur in spiritum. II, 945. Omne corpus in omne corpus posse mutari quidem asseruerunt. III, 562. Et hoc fieri posse credibile est. III, 565. Nullum corpus in animam aut in naturam incorpoream converti potest. III, 562. Corpus corruptibile non gravaret animam, si non esset peccatum. X, 1529. Corporis ovus in hac vita semper manet. V, 1260. Corpora corruptibilia sunt omnium, sed alias animas minus, alias plus gravant, pro diversitate judiciorum Dei occultorum quidem, sed tamen justorum. X, 1424. Corpus nostrum ornamentum nobis fuit; peccavimus, et compedes inde accepimus. IV, 1896. Corpus hominis gravissimum vinculum est. I, 1528. Corpus servum est et hominibus cum belluis commune. VII, 264. Corpus animæ famulus. III, 400.

Corpus castigandum, ut diabolus et mundus vincatur. VI, 294. Corpus subjugandum est servituti. VI, 294. Id fit, si prius nos ipsos subjiciamus Deo. VI, 294. Corpus donare. V, 107. Corpori non parcendo, ei consultur. V, 1238, 1261. Corpora diligendo, quare peccamus. VIII, 109. Corpus suum nemo odit. III, 28. Et si amilius aliquid diligitur quam corpus, non tamen corpus odio habetur. III, 29. Corpus omne fugiendum esse Porphyrius docuit. I, 530; V, 1108. propter animæ purgationem. VII, 575. Ut anima beata esse possit. VII, 508. Corporis castigatio sacrificium est. VII, 285. Corpora fidelium, hostia sunt Deo, membra Christi, templum spiritus sancti. VIII, 791.

Corpus fidelium, templum Dei. X, 433. Corpora nostra, ob corpus Christi, membra sunt Christi sicut animæ nostræ. V, 878. Corpora nostra, propter inhabitantem spiritum Christi, templa sunt spiritus sancti. V, 878, 880. Et quæ empty sunt sanguine Christi. V, 886. Quomodo in ipsis spiritus sanctus inhabitet. V, 881. Corpus baptismate quatenus sanctificatur. X, 847. Corporum sanctificatio perfecta speratur, non tenetur. X, 425. Corpus peccati evacuare, quid est. III, 2069. Corpus sanctum fit usu sanctæ voluntatis. VII, 50. Sanctitatem non auferit corpori violentia libidinis alienæ. VII, 52. Corpus dicitur vas et domus hominis. IV, 561. Corpora justorum, tamquam vasa et organa, quibus ad opera bona usus est spiritus sanctus. VII, 27. De corporis sepultura parum curant sancti. I, 775, 778.

Corporis et mors et resurrectio. III, 25. Corporum resurrectio negata a paganis, contra eos adstruitur. VII, 754. Corporum resurrectionem negant Manichæi. VIII, 146. Corporum resurrectionem mundus non temere credit. VII, 795. Corporis vita speranda est, præcedente jam spiritus vita. X, 115. Resurrectio corporum ad perfectam animæ beatitudinem necessaria. III, 483. Corpus non obstat felicitati animæ. VII, 794. Corpus quod nunc est onus, post resurrectionem erit honor; quod nunc sarcina, tunc levamen. V, 1250. Nulla corpora, quantum ad ea pertinet, vel beata possunt esse vel misera. I, 1283. Corporum resurrectio, et qualis futura est sæculo venturo. X, 112, 115. Corporibus humanis, etiamsi belluina et terrena sint, debetur resurrectio et incorruptio sempiterna. X, 1350, 1362. In talem statum revocatur corpora, cum sanantur, qualem jam sortita est post peccatum natura mortalium, quæ illos in mortem compellit. X, 1440.

Corporum salus erit in resurrectione mortuorum. III, 1527. Aliud exire, aliud liberari de corpore mortis hujus. X, 299. A corpore mortis hujus non liberantur qui sunt ad penam resurrecturi. X, 455. Corpus mortis in resurrectione redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curandum. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 613. In resurrectione quo pacto corpora reintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 132, 133.

Corpora sanctorum qualia post resurrectionem futura. VII, 505, 405. Corpus melius erit post resurrectionem, quam fuit primum parentum in paradiso. I, 604. Corpus hominis quale erit in cælo. VII, 795. Corpus erit spiritale. I, 620, 817. quomodo futurum spiritale in resurrectione.

VIII, 145. Corpora nostra nunc terrena et animalia, post resurrectionem fient spiritalia, et quomodo. II, 335, 618, 629; VI, 188, 274. Corporum, post resurrectionem, spiritalium futuram qualitatem non dubitat Augustinus, etsi non valeat explicare. II, 335. *vide* Resurrectio. Corpora spiritalia post resurrectionem unde dicta. V, 1145. Spiritui sine molestia subdetur corpus. I, 588. Non indigebit alimentis. I, 603. Corpora sanctorum sic erunt spiritalia, ut non, nisi velint, possibilitate non necessitate vescantur. VII, 595. Corporis spiritalis velocitas. V, 1265. Corpus celeste, Christi instar, clausis ostiis poterit domum intrare. V, 1264.

Corpus erit incorruptibile et immortale. I, 588. Corporis sanitas perfecta, totius hominis immortalitas. II, 438. Corpus manet incorruptum, si ab animo incorrupto non recedat. VI, 495. Immortalitas et incorruptio corporis de sanitate animi existit. III, 27. Est præmium meriti illius quod Adam amisit. III, 555. Corporum immortalitas post mortem. VII, 240. Et aternitas. VII, 509. Corpus immortale et æternum esse post mortem, absurdum philosophis videbatur. VII, 589. Corporum immortalitatem et aternitatem post mortem, non impossibilem esse ostenditur. VII, 590. In corpore semper vivere, Dei munus iugeus secundum Platonem. VII, 592.

Corpus terrenum quomodo in cælo erit. V, 1140. Corpora terrena in cælo esse non posse, dogma philosophorum. VII, 590, 775. Refellitur. VII, 772. Corpus nostrum quomodo in cælo erit, si non sit ibi corruptio. V, 1622. *vide* Resurrectio. Mirabilis est animos incorporeos terrenis corporibus illigari, quam corpora terrena celestibus sublimari. VII, 753. Latent nunc in corpore cogitationes, at non ita in corpore celesti. III, 215.

Corporalia an solo corpore possunt videri. VII, 800. An Deus videbitur per corpus spiritale. V, 1264. An per corpus spiritale videri possit substantia quæ non videtur in loco, adhuc incomptum. V, 1265. Corporalem speciem amare an sit alienari. VIII, 817, 818. *Retr.* An præter corporis formam possit cogitatio provenire. X, 557. Corpus pavimenti nomine significatum. IV, 1525.

Corpus pro toto homine ponitur. III, 1759. Corporum triditio. III, 265. Corpora pro rebus quæ corporaliter possidentur posita. III, 265. Et pro servis. III, 496.

Corporale et proprie et translate dicitur. III, 459. Corporalium servitute juste prementur, qui corporalibus ulro se manciparunt. I, 740.

Corporis et sanguinis Christi sacramentum. III, 612; V, 729. *vide* Eucharistia. Corporis et sanguinis Christi sumptio. III, 704. Corporis Christi sumptio quotidiana, et alicubi non quotidiana. III, 1280, 1614. Corpus Christi manducare et sanguinem ejus bibere, quid sit. III, 1614, 1618. Corpora nostra sunt membra Christi propter corpus Christi. V, 878. Corpus Christi, quod est Ecclesia, dicitur Christus; et corpus diaboli, diabolus. III, 442. Corpori Christi per fidem copulamur, per intellectum vivificamur. III, 1618.

Correctio cuiusquam non est desperanda, nisi diaboli. IV, 650. Correctio vitæ non procrastinanda. V, 512, 1095. *vide* Conversio. Correctionem morum suorum differre periculosum. III, 1631.

Correctio fraterna. III, 708; LX, 81, 82. Correctio et disciplina non negligenda. V, 114, 549; IX, 98; X, 918. Licet odiosa. II, 247, 957. Correctio non negligenda, cum fieri potest vel consilio, vel auctoritate, vel potestate. III, 1205. Correctionem fraternam negligere grave malum est. IX, 85. Feriens pius, parcens crudelis. V, 114. Correctio ex cupiditate aut infirmitate neglecta, peccatum est. VII, 21. Correctio facienda. X, 951. Correctionis necessitas et utilitas. X, 919, 921. Correctio utilis et necessaria, etiamsi gratia a Deo pendeat. X, 920. Quamvis prædestinatio certa, seu quamvis prædestinatorum nullus perire possit, non est tamen negligenda correctio. X, 945. Quoniam incertum nobis est quos Deus salvare decreverit, omnium et singulorum debemus procurare salutem voto, prædicatione, et correctione. X, 944. Omnibus correctio est adhibenda. X, 946. Corripuntur boni ut filii, dimittuntur mali ut alieni. IV, 885, 1177. Cui ignoscitur in futuro sæculo, corripitur de peccato in isto sæculo. IV, 595. Correctio non solum ejus qui corripitur, sed et aliorum utilitati servit. VII, 644. Correctio medicamentum contra quædam peccata. VI, 225. Domini præceptum de corrigendis malis. VI, 200.

Correctionem facere tenentur omnes. VII, 21. Maxime episcopi. VII, 24. Et qui præpositi sunt aliis. VII, 21. Corripendi munus præpositis impositum. V, 124, 1697. Non regit, qui non corrigit. IV, 804. Corripere eos qui ad nostram curam pertinent, ne negligamus. V, 549. Pastores ne vitis parcant multitudinis concilianda causa. V, 274. Corripere veri pastoris est. V, 762. Non corripere mercenarii. V, 761. Qui correctionem negligit, jure cum malo agentibus temperatè flagellatur. VII, 21. Libertas Augu-

stini in correptione amico qui consolationem ab ipso petente de morte uxoris. II, 1074.

Correctio quæ et quatenus licita. IX, 452. Reprehendi officium, quo animo suscipiendum et implendum. III, 1261, 1262, 1263, 1298, 2143. Correctio quo animo faciendâ. II, 551; V, 507, 549, 1098; VI, 199. Correctio fraternitatis quo modo faciendâ et quomodo recipiendâ. I, 1381. Correctio inquietorum non est mali pro malo redditiio. IX, 350. Correctio non malum, sed bonum pro malo redditur. X, 946. In malos scævire non licet. V, 1380. De malitia vis vincere mali iam erunt duæ malitiæ. V, 1589. Si ille qui corripit, reddere vult malum pro malo ei qui corripienti indignatur, non fuit dignus qui corripere sed dignus plane qui etiam ipse corripere deberet. II, 938. Correctio non sit ut insultet, sed ut confusione sanet. V, 779. Ut anima quæ ibat effusa, redeat coarsa. V, 780. Correctio cum caritate faciendâ. X, 502. Correctio ex caritate proficitur. X, 942, 944. Correctio officium dilectionis est. V, 54. Qui corripit ex caritate, adhibendo severitatem non amittit caritatem. II, 550. Melius est cum severitate diligere, quam cum lenitate decipere. II, 323. Agenda sunt multa etiam cum invitis benigna quadam asperitate plectendis. II, 551. Vindicta ultima iuste poscitur, quando nullus iam restat correctionis locus. II, 550.

Correctio quondam proficit. X, 920. Correctio unde habet vim et efficaciam. X, 942. Correctio unde habet ut utilis sit. X, 944. Dei est correctionem utilem facere. X, 946. Correctio non nisi per Deum proficit. X, 921. Correctio humana non fit nisi opitulatione divina. X, 1246. Correctio sine gratia intrinsicè operante non prodest. VII, 442. Cur iuste corripiantur qui non obediunt, tametsi gratiam obediendi nondum acceperint. X, 920. sive sint regenerati sive non sint. X, 921. Correctio prædestinato est salubre medicamentum, reprobo pernoscit tormentum. X, 942. Corripit a Deo et erudiri, ad eandem mansuetudinem revocantur. IV, 1145. Usus præcepti, correctionis et orationis. X, 919. Correctiones sunt oburgatione, monitione, oratione. II, 231. Correctio et gratia non se invicem tollunt. X, 942.

Correctio quomodo faciendâ. IX, 83, 84; X, 946. Correctio pro culpam diversitate diversa. X, 944. Correctio alias secreta, alias publica esse debet. V, 510. Quando secreta esse debet, quando publica. V, 510. Cur secreto fiat. V, 511. Publice publica tantum corripientia peccata. X, 946. Si solus nosti quia peccavit irater, et eum vis coram omnibus arguere, non es corripitor, sed iuditor. V, 510. Correctio publica in Ecclesia. V, 127. Ad correctionem faciendam magna consideratio opus est ne peccetur. II, 553. In correctione faciendâ se quotidie peccare fatetur Augustinus. II, 333. Melius homo corrigitur parvus, quam transigitur durus; et melius indoctus docilis corrigitur, quam pervicax. II, 875; VI, 160. Correctio aliquando ex consilio caritatis omittitur. VII, 21. Corrigi qui non possunt, tolerandi sunt. IV, 1092.

Correctio a minore quolibet non refugienda vel dediganda. II, 230. Contra eos qui corripere nolunt. X, 920. Excusatio volentium corripere occurrunt. X, 921. Correctionem qui moleste ferunt, litigiosos et contentiosos vocant qui secum sedulo agunt. IX, 450. Qui non vult in se fieri sanus, in eum qui corripit fit insanus. V, 78. Corrigi pudere, vitium est superiorum. VII, 309. Correctione quam bene utantur honestiores. I, 725. Facilius est videre quid in alio corrigas atque corrigere, quam videre quid in te corrigendum sit, libenterque corrigi. III, 214. Multo est mirabilis et laudabilis libenter accipere corrigentem, quam audacter corrigere deviantem. II, 286. Petrus accipiendo humiliter correctionem a Paulo, rursus et sanctius exemplum posteris reliquit, quam Paulus corripiendo Petrum. II, 283. Peccata videntur venialiora, cum is qui reus est, correctionem pronittit. II, 654. Dum verum nobis cum aliqua asperitate dicitur, non ab homine, qui forte peccator est, sed a Christo emendatur. II, 150. Paulus eorum vitia a quibus sibi honor exhibetur non parit. V, 273. Quomodo reus corrigi. VIII, 139. Corripientis Dei flagellum patienter tolerandum. V, 446. *Vide* Flagellum. Correctio hæreticorum quomodo tentanda. VIII, 173. Correctio hominis per visum cæsi. V, 1410.

Corruptela ingenii et indolis multis signis se prodit in pueris. I, 674.

Corruptio et mutationi perpetuæ corporis obnoxium est in hac vita. IV, 752. Corruptio unde est. VIII, 202, 203. Corruptibiles naturæ, quia ex nihilo factæ. VIII, 554. Corruptio tendit ad non esse. VIII, 204. Per corruptionem omnia tendunt ad non esse. I, 1348. Sed eo usque pervenire a Deo non sinuntur. I, 1349. Corruptio non est natura, sed contra naturam. VIII, 201. Corruptio non est substantia, sed est in substantia. I, 1348. Nihil corrumpitur nisi bonum. I, 1349. Corruptio nihil est aliud quam extrin-

tio boni. VI, 238. Ubicumque corruptio, ibi bonum fuit. VIII, 201.

Corruptio quare a Deo permittitur. VIII, 205. Bonitas Dei res quæ corrumpuntur congruentissime ordinat. I, 1349. Non omnis corruptio vituperatione digna est. I, 1230. Sola quæ vitiosa est vituperatur. I, 1291. Corruptio animæ per illicita desideria. IV, 1920, 1921. Corruptio a mala fide incipit, inde itur in turpes mores, inde in acerrimas iniquitates. IV, 614. Corruptela mentis est, fastidire quod dulce est. IV, 1423.

Corruptores sui non innocentes. V, 1272. Quis ab alio corrupti possit, et quis non. I, 1290.

Coruscationes miracula significant. IV, 1805.

Corvus ex arca dimissus potuit cadaveri insidere. III, 551. Corvus ex arca emissus nec reversus, quid significat. VIII, 264. Corvi, gentiles; pulli corvorum, filii gentilium. IV, 1911, 1912. Corvina vox. V, 512, 1093. Corvina vox, cras cras, in illis qui conversionem differunt. IV, 1350. Non quærit Deus dilationem in voce corvina, sed confessionem in gemitu columbino. IV, 1350. *Vide* Peccatores penitentes.

Costa cur dormienti Adæ, et non vigilianti, detracta. IV, 668.

Cotem Tarquinus novacula secuit. VII, 294.

Colla disputat in lib. Cicer. de natura deorum. VII, 149.

Cotruices non datæ sunt Israelitis in eremo, sed ortygometra. III, 617.

Cranus Cecropis regis in regnum Atheniensium successor. VII, 568.

Crassi duo, pater et filius, in conspectu mutuo mactati tempore victoriae Marianæ. VII, 107.

Cras, cras, corvina vox, cum qua multi clauso ostio, foris remanserunt. V, 512.

Crastinum. Quomodo de crastino non cogitandum. VIII, 167. Præceptum non cogitandi de crastino, ut intelligendum. III, 1805; VI, 507.

Crates Thebanus Cynicorum sectam amplexus. X, 1363.

Creare et condere idem est. VI, 184. Creare, condere, constituere, facere pro uno indifferenter et eodem ponuntur in script. VIII, 632, 633. Creare non potest ulla creatura. III, 602. Ideo non possunt homines de nihilo aliquid fabricare, quia per corpus operantur. VI, 90.

Creator, quisnam creator solus est. VIII, 877, 878. Solus Deus potest esse creator cuiuslibet naturæ. III, 403, 405. Creator nullorum vitiorum offensione vituperandus, et omnium naturarum consideratione laudandus. VII, 353. Creatori nihil in creatura coæternum. VII, 365. Creatoris omnipotentia. III, 406. Creatoris opera quam admirabilia. III, 1450. Creator est omnipotens virtute sapientiæ, non potentia temeraria. III, 406. Creatoris omnipotentia est causa subsistendi omni creaturæ. III, 304. Iuste creator laudatur in omnibus quæ fecit omnia bona valde. III, 369. Qui mutabilia et temporalia non commutabilibus et temporalibus motibus condit, multum est vel tenuiter sapere. II, 948. Creaturæ, gradus ad creatoris cognitionem. I, 744, 745. Creaturam non amensu neglecto creatore: sed creaturam attendamus, et laudemus creatorem. V, 1201.

Creatum idem esse quod genitum Ariani existimabant. VIII, 653, 654. Creatoris proles non est creatura. VIII, 583, 584. Creatoris proles omnino est illi æqualis. VIII, 585.

Creationis beneficium. V, 172. De creatura tria scienda, quis eam fecerit, per quid fecerit, quare fecerit. VII, 354. In creatione universi quam admirabilis sapientia creatoris. VIII, 391. Creationis opera non videri debent incredibilia. VII, 376. Universam creaturam Deus non per aliquam creaturam, sed solus fecit. IV, 1738. Nihil nascitur, si non id operetur Deus. IV, 1532. Creatura nulla est, quæ ab omnipotente non creata sit. VI, 183. Scriptura non prætermissit aliquid genus creaturæ in historia creationis. III, 541. In rei natura est, ut quid esse possit; ut futurum sit, non nisi in Dei voluntate. III, 350. Creatura undique clamant, Deus me fecit. IV, 205. Creaturæ clamant, *ipse fecit nos*: clamor eorum est species eorum. I, 785. Creatura universa habere se præstantissimum conditionem proclamant. VIII, 1061. Creaturæ quamvis nihil esse possint sine Deo, non sunt quod ipse. VII, 220.

Creatio. Ex nihilo Deus fecit omnia. I, 841, 828; III, 137. Quare. VIII, 117. Contra eos qui negant de nihilo fieri posse aliquid. I, 1194. Creatura non de Dei natura, sed de nihilo facta est. III, 247. Creaturæ ex nihilo factæ, non de Deo. VIII, 559. Creaturæ quomodo ex Deo. X, 497. De nihilo factum esse, idem ac naturam Dei non esse. X, 1479. Omne quod fit, ei a quo fit par esse non potest. VI, 11. Creaturæ in se habent naturæ suæ terminum, quo non sint quod Deus est. III, 309. Creatura non est deo consubstantialis aut coæterna. III, 247. Creaturam nec a Deo alienam esse, nec tamen ejusdem cum illo substantiæ, ex Paulo ostendi-

tor. VIII, 583. Creatura quomodo a Deo facta, non de Deo genita. VIII, 548. Creaturas omnes ex sola bonitate sua condidit Deus, non ex indigentia. I, 845.

Creaturae in Deo. III, 552. Creaturae quaecumque in Deo vita sunt. III, 1387. Quomodo. III, 1397. Creaturae non in se, sed in Deo vita sunt. III, 552. Qualis vita sunt. III, 552. Quae facta sunt, in Deo sunt meliora; quia ibi veriora, aeterna, et incommutabilia. III, 552. Omnia priusquam fierent, erant in notitia facientis. III, 552. Creatura antequam fieret, vita erat in sapientia Dei. III, 1597. Creaturae in iis sa Dei sapientia. III, 287. Creaturae quomodo in Dei sapientia ante creationem. VIII, 674. Omnia antequam facta appaerent, semper in Dei sapientia facta mansisse docebant Priscillianistae. VIII, 668. Quomodo hoc recte intelligi possit. VIII, 674. Creaturae omnes virtute et sapientia Dei conditae. VIII, 586. Quam facilis sapientiae efficacissimus motus est, tam facile Deus condidit omnia. III, 318. Creaturae omnes in Dei Verbo. III, 1674. Creatura quaelibet, praeter lucem, primo erat in Verbo Dei, deinde facta est in cognitione rationalis creaturae, postea in genere suo. III, 269. Creaturae aliter se habent in Verbo Dei, aliter ut primitus a Deo conditae sunt, aliter ut nunc prodeuntur. III, 551.

Creaturae omnes a Deo per Filium suum factae. VIII, 579. Patris jussio ut fierent omnia, non est nisi Verbum Patris per quod facta sunt omnia. VIII, 685. Quid est quod in creatione commemoratio fiat Filii, modo ut est Principium, modo ut est Verbum. III, 248. Opinio quorundam, Deum Verbo fecisse omnia, et tamquam praestantiorum ceteris hominibus suis manibus fecisse, reutatur. IV, 158. Deus per Filium in unitate s. Spiritus universam creaturam constituit. III, 221, 241. Creaturam qui negat a Deo Patre per Filium in bonitate Spiritus sancti de nihilo factam esse et mutabilem, sacrilegia de Deo dicere cogitur. VIII, 584.

Creatio mundi opus totius Trinitatis. VIII, 129. Omnis creatura a Trinitate creatrice habet esse speciem et ordinem. III, 129. In creatura vestigia Trinitatis. VII, 342. ss. Trinitas insinuat in inchoatione et perfectione creaturae. III, 251. Creaturae spiritualis principium est aeterna Sapientia. III, 250.

Creatura non ante saecula, sed a saeculis facta est. III, 335. Argumenta quibus creatio naturarum in tempore impugnatur. VII, 366. solvuntur. VII, 366. Res mundo novas facere, et mutabilem voluntatem non habere, deo non est impossibile. VII, 371. Aliquid jam de nihilo fieri violentum est velle monstrare. III, 411. Principium Genesis de creatione coeli et terrae, varie sumi potest. III, 217. Omnia simul creata sunt. III, 251, 254, 317, 322, 327, 328, 350, 388. Quomodo itaque sex dies narrentur. III, 319, 326. Et singulis diebus singulae tribuantur operationes. III, 251. Creata sunt omnia simul in rationibus creaturae spiritualis. III, 251. sine cognitione creaturae spiritualis ceterae creaturae non factae sunt. III, 312. Creaturae qua ratione a Deo et ab Angelis noscuntur. III, 354. Aliter nota est Angelis creatura Dei, aliter nobis. III, 325. Mens nostra non est hinc creaturas videre apud Deum in ipsis rationibus quibus factae sunt. III, 335. Creaturas non tam facile novimus, quam Deum, quare. III, 219, 220. Creaturas in Verbo Dei et in prima creatione non per sensum novimus, sed ex divina auctoritate credimus. III, 551. Creaturae plures nobis ignotae. III, 334. In creaturis *mane* significat earum speciem, *vespera* earum privationem seu defectum. III, 253. Cognitio creaturae in seipsa faciebat vesperam. III, 514. Non incongrue tamen dicitur dies sub aliquo respectu. III, 312. Creatura habet in se vesperam, non in Deo. III, 508.

Creationis opera sexto die consummata et adhuc inchoata, quomodo. III, 318, 548, 595. Unus tantummodo dies creatus, cujus repetitione multi qui dicuntur dies praetereant. III, 310, 314, 321. Ordo creationis rerum per sex dies, non intervallis temporum, sed connexione causarum. III, 325, 326. Cur certis diebus certa opera edita sint. III, 275. Initium creaturae in quiete creatoris, mane septimi diei significatum est. III, 509. Non apparet quando dies septimus fuerit creatus. III, 510. *Vide* Dies. In die septimo creationis, plenus et requies commendatur. VII, 344. Creationis dierum numerus, mysticus. VII, 547. Quomodo condita sunt, quae temporalibus intervallis moventur ad peragenda quae suo cuique generi competunt. III, 318. Rerum creatio prima facta est sine corporis mora, administratio non ita. III, 350. Productio et vicissitudo rerum quae jam fit, est explicatio saeculorum quae Deus universae creaturae indidit. III, 556. In creatura quae facta narratur sine intervallis temporalium morarum, distinctus mirabiliter ordo rerum invenitur. VIII, 609, 610. Creaturae genus duplex temporis non subjacent. I, 851.

Creaturae universae species non nisi opere Dei formatur. VII, 374. Omnia quae arte divina facta sunt, et unitatem quandam in se ostendunt, et speciem, et ordinem. VIII, 553. Creaturae habent mensuras, numeros, ordines suos.

III, 288. Creaturae omnes gradibus suis conditae et ordinibus distinctae. VIII, 558. Creaturarum gradus, ordo, numerus cognitus a Deo ante creationem. VIII, 674. Modus, species et ordo, generalia bona in rebus a Deo factis. VIII, 555. Unde interdum dicitur bonus modus, etc. VIII, 558. In creaturis est ordo rationis, ordo utilitatis, et ordo justitiae. VII, 351. Creaturae omnes certis gradibus ordinatae sunt, aut locorum intervallis, aut meritis naturalibus, aut meritis praemiorum atque poenarum. VIII, 586, 595. Quam mirabilis et diversa creaturarum pulchritudo. VII, 791. Unde creaturae formam accipiunt. I, 845. Informes penderent, si solam a Deo traxissent existentiam. I, 845. Creaturarum mira ordinatio. IV, 1878. Creaturae omnes ordinem quodam reguntur. VIII, 875.

Creatio coeli et terrae. I, 811. Ut varie intelligitur quod Scriptura dicit de creatione rerum. I, 841, 842. Ut respondendum quaerenti quid faciebat Deus ante coeli et terrae creationem. I, 845. Creavit Deus hominem per Verbum suum, et per Verbum recreavit. IV, 1855. Mirabilia seu miracula creationis Ideo insolita, quia prima. III, 575.

Creaturas omnes bonas esse adversus Manichaeos. I, 745. Creatura omnis bona in genere et ordine suo. VIII, 558, 607. Sed non aequaliter, quare. VIII, 608. Cum omnia Deus fecerit, quare non aequalia fecit. VI, 27. Deum de nihilo fecisse omnia bona valde, quomodo probetur. VIII, 580. Creatura ex nihilo facta, non de Deo, Ideo non summe bona. VIII, 595. Creaturae in tantum bonae sunt, in quantum acceperunt ut sint. III, 32. Ex corruptione creaturae, et ex ipsa etiam vituperatione villi, ostenditur bonitas naturae ejus. I, 1289. Creaturae omnes ita sunt bonae, ut etiam ipsas quae cum vitiis creantur, ratio bonas esse demonstrat, ipsorum quoque attestatione vitiorum. X, 1557. De bonitate creaturarum semper sunt urgendi Manichaei, ut eam bonum Deum, quod negant, fateantur ductorem. X, 1557.

Creaturam quatenus laudant Catholici. X, 611. Cur Laudant Pelagiani. X, 606, 609. Pelagiani in laude creaturae a Manichaeorum errore sani videntur, sed alia sua pestilentia moriuntur: utriusque a Catholicis redarguntur. X, 611. Creaturarum vera laus. VIII, 500. Creatoris opera quatenus laudanda. X, 770.

Creaturae Deo non comparatae sunt; quoniam ab illa sunt: illi autem comparatae sunt. IV, 1741, 1863. Creatura rationalis, quae non nisi malorum comparatione cavet malum, non parvi boni est. III, 454. Creaturarum defectum non fecit Deus, sed ordinauit. III, 210. Nilii homini secundum vitia corporalia, quod Deus nescit. III, 598. Creatura omnis sponte peccavit, et inimica facta est veritati; sed ut merito puniretur, non sponte subjecta est vanitati. IV, 1552. Amor Dei in opera sua ex beneficentia venit. III, 250, 251. Rebus quae quotidie oriuntur condendis efficaciam virtutis suae adhibet Deus. II, 948. Creat Deum interior, extrinsecus adhibentur opera creaturae. VIII, 876. si Dei sa bonitas rebus conditis subtrahat, ad nihilum relabatur. X, 742, 858. Creatura sive corporalis, sive spiritalis, semper multiplex. VIII, 928.

Creaturarum subjectio Deo et sibi invicem. III, 500. Spiritalium creaturarum corporali Deus praeposuit. III, 588. Res alias, praeter hominem, quas creavit Dominus, sapientissima ordinatio sive bonis sive malis angelis subjecti. X, 4421.

Creaturae spiritalis creatio. I, 846. Creatura rationalis, quam magnum bonum. VIII, 554. Creatura intellectualis in Deo quietis habet locum. III, 509. Creatura spiritalis quam infirma sit, unde patet. I, 848. Creatura in quantum est, bona est; in quantum deficit, se non de Deo genitam, sed ab ipso de nihilo factam ostendit. VIII, 191. Cur deficient et mutabiles sunt creaturae. III, 156. Creaturae omnes mutabiles, non quia a Deo, sed quia de nihilo factae. X, 666, 667, 1481. Et tamen sunt bonae. X, 1485. Creatura corporalis per tempora et loca, spiritalis per tempora tantum mutari potest. III, 588. Creatura intellectualis contemplatione veritatis omnia tempora excedit. III, 252.

Creatura rationalis quantum melior. VIII, 614. Creatoris participatione incorporatae creaturae rationales sunt meliores. II, 362. Creatura spiritalis potest habere vitam informem, quare. III, 219. Informitas creaturae est aversio ejus a sapientia incommutabili, pulchritudo vero conversio ad eam. III, 249. Creatura spiritalis est imperfecta et tenebrosa abyssus, dum ad Creatorem non convertitur. III, 247, 252. Creatura deserto incommutabili lumine, in se obtebratur; ad illud autem converso, fit lux, non in se, sed in Domino. VIII, 602. Quomodo creatura potest illuminari. III, 247. Et dici lumen. I, 846. Creatura tunc imitatur Verbi divini formam, cum ad Creatorem suae substantiae convertitur. III, 249. Creaturae intellectuali non cessat loqui sapientia aeterna, ut convertatur ad id ex quo est. III, 249. Creatura ad Creatorem suum non conversa, tendit ad nihilum. III, 247. Creatura, quia de nihilo facta est, quando

peccat, potest ad nihilum vergere, quomodo. VIII, 583, 584, 587, 590, 594. Creatura rationalis cum Creatori suo dilectionis obedientia cohaeret, naturam suam in illius aeternitate, veritate, caritate custodit. VIII, 595.

Creatura rationalis aut beata aut misera. VII, 206. Creatura rationalis beatitudinum et miseriarum alternantes vices semper fuisse, semper fore, docuit Origenes. VIII, 53. Creatura spiritalis felicitas et perfectio in quo sita. I, 846. Creatura rationalis ita facta est, ut sibi ipsa bonum, quo beata fiat, esse non possit. II, 561, 568. Creatura rationalis aversio ab incommutabili bono, vitium et miseria; conversio vero, virtus et beatitudo. II, 561, 568, 569. Recedenti a Deo, creaturae in supplicium convertuntur. IV, 1987.

Creatura rationalis, aut mortalis aut immortalis. VII, 206. Creaturae omnes ceperunt esse, sed aliae desinunt, aliae permanent. VIII, 604. Quod creatur in tempore, potest esse immortale. II, 727. Creaturam nullam Deus conderet quam praesciret futuram esse malam, nisi nosset quibus eam bonorum usibus commodaret. VII, 552. An crudele sit, Deum creare quos scit esse damnandos. X, 1442. Creatura nulla secundum se ipsam vivere debet. VII, 408. Creaturae indigentiae explendae non sufficit nisi Deus. VII, 349. Rationalis creaturae verus cibus, solus Deus. X, 255. Creatura spiritalis coelum caeli. III, 252. Universa creatura spiritalis et corporalis saepe coelum et terra nominatur. III, 273.

Creaturae sunt vestigia et nutus Dei. I, 1264. In creaturis quomodo Deus continetur. IV, 1480, 1481. Omnia opera Dei testimonium dicunt bonitatis et magnitudinis Dei. IV, 1580. Creaturae omnes laudant Deum, quomodo. IV, 205, 845, 846, 1691, 1878, 1946. Creaturarum species, voces sunt Creatorem laudantium. IV, 206. Creaturae omnes testimonium perhibere Christo. III, 1398. Creatura spectaculum homini facta est. IV, 1831. Creatura amplissima quaedam immensaque respublica. VIII, 875. Creatura universa, magnus quidam liber, naturae rerum. VIII, 509. Creatura non fruitur Deo, sed utitur. III, 32. Quatenus utatur Deus ut vult creaturis omnibus, describitur. VIII, 872. Creatura voluntatem creatoris nunquam superat. IV, 1464.

Creata quomodo amanda. III, 1995. Creatura et bene potest amari, et male. VII, 467. Creatura non ob aliud perniciosa est amatori, nisi quia praepoñitur Creatori. IV, 1028. Creaturam Deo praepoñentes reprehenduntur. V, 144. Creaturarum amor, ebrietas. I, 677. Hominem quasi dispersit et discindit. I, 675. Nullam creaturam licet colere cultu qui soli Deo debetur. VII, 217. Creaturam qui colit ritibus sceleratis et obscenis, bis peccat in Deum. VII, 217. Ex creaturis assurgendum ad Creatorem. V, 609.

Creatura Dei nulla mala, sed ea male uti est malum. VIII, 562. Vide Malum. Peccatum. Creatura quomodo utendum aut fruendum. VIII, 968. Sine Creatoris amore nemo bene utitur creaturis. X, 755. Creaturarum usus miserorum sunt damnatorumque solatia, non praemia beatorum. VII, 792. Creaturis perverse utens anima non effugit ordinationem Creatoris. II, 559. Creatura quot modis assumitur ad significandum. VIII, 879. Creatura hominis in homine. VIII, 585. Creatura omnis partim corporalis, partim incorporea. II, 578.

Credentibus vehementer insultabant Manichaei. VIII, 185. Credere non est turpe in religione antequam scire. VIII, 81. Credere in multis quam necessarium ad humanam societatem. VIII, 84, 85. Credere aliquando sine vitio est, aliquando cum vitio, quondammodo. VIII, 85. Credere inter et opinari quid distat. VI, 488. Credentes ab opinantium temeritate quomodo alieni. VIII, 84.

Credere est cum assensione cogitare. X, 963. Creditur quod non capitur. III, 1667. Alia sunt, quae nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt, quae nisi credamus, non intelligimus. IV, 1552. Creditur ut intelligatur. III, 1667. Credere non idem est quod mentis aspectu contueri. II, 597, 599. Creduntur absentia, praesentia videntur. II, 600. Credere nolle, nisi quod videas, perversum est. V, 698. Credita videre mente dicimus, quomodo. II, 600. Cum aliqua corporalia lecta vel audita quae non vidimus, credimus, facit sibi aliquid animus in lineamentis formisque corporum necesse est, et hoc ad aliquid utile. VIII, 951, 952. Crede quod nondum vides, ne erubescas cum videris. IV, 1208. Credere vel non credere licet testibus vel testimoniis humanis, quantum ea momenti ad faciendam fidem vel habere vel non habere perpenditur. II, 598.

Credere in Deum quid. III, 1631. Credere in Deum hoc est, credendo adherere ad bene cooperandum bona operanti Deo. IV, 988. Credere est ad Deum accedere. III, 1741. Non credimus in Apostolum, vel in hominem, quare. III, 1781. Vivis, si credis; si credis, efficeris templum Dei. IV, 1620, 1704. Credendum tres gradus. V, 1297. Fides in Christum pauperem et crucifixum. V, 251, 730. Quicumque in Christum non credit, damnatur. V, 1345. Credere Christum et credere in Christum differunt. V, 788. Credere in

Christum, quid. III, 1778. Credere in Christum hoc est, diligere Christum. IV, 1704. Habere fidem quae per dilectionem operatur. VI, 217. Vide Fides Corde credere non sufficit, nisi et ore non negetur Christus. VI, 526. Non perfecte credunt, qui quod credunt, loqui nolunt. IV, 1492. Difficile est ut male vivat, qui bene credit. V, 321. Venire ad Christum est credere. X, 568. Parvulis credere est baptizari. X, 152. Multi nolle se in Christum credere dicunt, quia nemo potest implere quod iunxit. IV, 1379. Vide Fides. Credis in Christum natum in carne, pervenies ad Christum natum de Deo. IV, 1611. De Christo quid credendum. V, 1072, 1124. Vide Christus.

Credere Evangelio donum Dei est. X, 972. Credere datur nobis a Patre. III, 1618. Nemo credit, nisi qui audit a Patre: et omnis qui audit et didicit, venit. X, 970. Credendi voluntas unde. X, 237. Ad credendum voluntas sine gratia non sufficit. II, 850, 851. Voluntatis credendi non propterea Deo tribuitur, quod ex libero arbitrio est, quod cum crearemur accepimus. X, 240. Qui nimium viribus suis tribuunt, non possunt credere in Christum. III, 1778. Credere est opus Dei, et eadem ipsa iustitia. V, 320. Ipsum velle credere Deus in homine operatur, quomodo. X, 240. Et credere et bonum operari, per spiritum sanctum datur, et simul nostrum est. X, 964. Credere et velle quomodo nostrum est. III, 2061, 2062. Retr. Difficilia non creduntur aut capiuntur, nisi donante Deo. III, 1815. Credere nemo potest, nisi aliqua vocatione tangatur. VI, 126. Ut credamus, misericordia Dei vocamus; et credentibus praestatur ut bene operemur. III, 2061, 2062. Retr. Judaei et qui cum eis non credunt, voluntatis suae vitio non credunt. II, 850. Pœna iusta fit, ut homines non credant ex cœcitate corde; gratia vero gratuita, ut credant libera voluntate. X, 1518. Possit aut non posse credere non prodest aut obest, nisi habita ratione praedestinationis. X, 1014. Fisi quidam naturaliter apti sunt ad credendum, si vel dicta vel facta quaedam adhibentur, non adhibentur tamen si non sint ex praedestinatione. X, 1014. Non profuit Tyriis posse credere, quia non erant praedestinati: non obfuisse Judaeis non posse credere, si fuissent praedestinati. X, 1014. Cur illis datum sit ut credant, aliis non datum, inscrutabile iudicium est Dei. X, 1016. Omnes gentes, non omnes homines omnium gentium credent in Christum. II, 925.

Credibilem tria genera. VI, 51. Ex eo quod Deus fecit, credibile fit quod pronisi. V, 727. Credibiliorum fit fides ex incredibilioribus creditis. X, 144. Credatur vix, quae multum leta sunt, etsi certa sunt. IV, 1927.

Credulum inter et credentem plurimum interest. VIII, 80. Creduli nomen pro vitio solet obijciari. VIII, 80. Non cuilibet spiritui credendum. V, 984. Vide Fides.

Creditoris et debitoris officium. III, 764. Creditores succe Deus convenit si si ut recipiant. V, 525.

Crescens a Ciria. IX, 208.

Crescentianus Murensis Episcopus. IV, 381.

Crescere. Creverunt juvenes, pro, crescendo facti sunt juvenes. III, 493.

Cresconius Tribunus. II, 428, Not. (b).

Cresconius Adrumetinus monachus. II, 968, 971.

Crescortius Episcopus Maximianista. IV, 376.

Cresconius aliter Maximianista. IV, 376.

Cresconius grammaticus Donatista. I, 641.

Cresconius nulla functione clericatu adstrictus. IX, 447.

Creso Coniustiacensis Episcopus. IV, 381.

Creso sive Cresconius Titianensis. IV, 381.

Creticam accensionem medici vocant, per quam transitur ad sanitatem. IV, 925.

Creusa Aeneae uxor. VII, 576.

Crius rex Argivorum. VII, 505.

Crius quintus rex Argivorum. VII, 565.

Crimen est peccatum grave. III, 1697. Crimina mortifera tria tantum esse quidam putarunt. III, 995. Refelluntur. III, 995. Satius est incertum de futuro crimine, quam certum de praesenti eligere. VII, 570. Crimine falso delectari, crimen est verum. VII, 570. Crimen falsum quod est calumnia, reum non facit hominem, nisi a; ut iudicem hominem. IV, 1582. Quod equo natura est, homini crimina est. IV, 1559.

Crimen alienum non maculat. II, 86; IX, 31, 40, 255.

Præsertim si ignotum. II, 86; IX, 31, 40, 255. Vide Mali, Peccata, Traditio. Crimina etiamsi vera sint, honorum caritati pro unitate in unitate omnia tolerant, nihil nocent. IX, 57. Crimini aliorum non fit particeps, nisi qui aliqua agit aut approbat. IX, 79. Etsi a crimine longe simus, non tamen sine peccato. IV, 1568. Multi sine crimine esse possunt, nemo sine peccato. X, 865. Vide Peccatum.

Crimina quae libet in Ecclesia remittuntur. VI, 262. Crimina elemosinis non redimuntur, nisi vita mutetur. VI, 265. Vide Peccatum. Crimina criminibus aliquando vindicantur, et supplicia peccantium non sunt tormenta, sed incrementa vitiorum. VIII, 653. Criminationes ab Ecclesia

hincis cum ipsa Ecclesia perpeti, gloriosum est. IX, 611.
 Crinitū monachi castigantur. VI, 578. Cur in Samuele
 aliisque antiquis coma laudabilis. VI, 578.
 Crispina martyr. IV, 1616, 1773, 1777, 1783; V, 1298,
 1363; VI, 422. Not. (a).
 Crispinus Calamensis episcopus Donatista. IX, 523, 528,
 533. Hesternus tyro appellatur. IX, 523.
 Crispinus presbyter Crispini Calamensis Donatista. IX,
 523. Fjus immanitas. IX, 523. Quare adversus Crispinum
 leges commotæ a catholicis. IX, 524. Ad Theodosii filios
 provocat Crispinus. II, 306; IX, 524, 525. Crispinus pœna
 decem librarum auri per mansuetudinem catholicam feriri
 non est permisus. II, 236, 306, 307. Interecedente Possi-
 dio. IX, 524. Crispinus apud Hipponeum comparavit fundum.
 IX, 316, 336. Crispinus non dubitavit octoginta ferme animas
 rebaptizando submergere. IX, 316, 336. Crispinus
 hæreticus rebaptizavit Mappalienses metu et pecunia sub-
 actos. II, 236.
 Crispulus episcopus. II, 759, 780.
 Crispus consul. IX, 687.
 Critica medicis, quæ aliis accessio dicitur. I, 719.
 Crocodilus solus superiorem in mandando partem movet.
 I, 891; X, 831. Crocodilorum litus. VII, 233.
 Crucis inter et zupis discrimen. II, 900.
 Cruciatibus non delectatur Deus, sed justitia nostra;
 nec quaeritur quid quisque patiat, sed quare. V, 1293.
 Cruciatu omnes qui corporaliter inferuntur, aut exercent
 conversos ad Deum, aut ut convertantur admonent, aut
 juste damnationi ultimæ præparant obduratorum. IV, 117,
 118. Cruciatu corporis malos affligit, bonos purgat. VI,
 295. Qui cruciatur, si inde nihil acquirit boni, dolet dam-
 num salutis. VII, 641.
 Cruciatu cum gehenna comparatur, quam levis. VI, 719.
 Crucis supplicium cur Christus elegit. VI, 17, 630. Cru-
 cem ignominiosissimum mortis genus ideo suscipit Chris-
 tus, ut non solum nullam mortem, sed etiam nullum
 mortis genus christiana libertas formidaret. VIII, 146.
 Portans crucem suam Jesus, grande spectaculum. III, 1943.
 Quid significet quod Christus crucem suam portavit. V,
 1084. Titulus super crucem. V, 1084. De cruce cur non
 descendit Christus. V, 533, 543. Cruce Christus vicit orbem
 terrarum. V, 534. Crux muscipula qua captus est diabolus.
 V, 726. Crucis virtute conteruntur hæreses, ut virga
 Moysi magorum serpentes. VI, 696. Videtur consummata
 nequitia hominum, qui crucifixerunt Filium Dei: sed eorum
 major est qui nolunt recte vivere, et oderunt præcepta
 veritatis, pro quibus crucifixus est Filius Dei. IV, 103.
 Crux genus mortis pessimum. III, 1663. Crucis supplicio
 nihil execrabilius videbatur. IV, 1429. Crux jam de pœna
 generis humani sublata est, modo nullus crucifigitur. IV,
 368. Crux modo in pœnis reorum non est apud Romanos.
 III, 1664. A locis suppliciorum fecit transitum ad frontes
 Imperatorum. IV, 368. Jam in fronte regum crux illa fixa
 est, cui inimici insultaverunt. IV, 637, 663, 1859. Christus
 de cruce sua vicit reges, et subjugatis ipsam crucem in
 fronte fixit. IV, 1228. Jam in frontibus regum pretiosus
 est signum crucis, quam gemma diadematis. IV, 292, 934.
 Crucis ignominiam in loco pudoris nostri constituit Chris-
 tus. IV, 1859. Crucem suam cur hic honoravit. V, 543.
 Qui tantum honorem dedit penis suis, qui servat fidelibus
 suis. IV, 292, 368. Crucem Christi qui irrident, a dæmoni-
 bus tamquam a bestiis devorantur. IV, 525.
 Crux clavis Testamenti veteris. V, 1377. Clavis fuit, qua
 eausa aperirentur. IV, 514. Crucis mysterio omnia reve-
 lata. V, 1378. Crux novi Testamenti signum, ut circumcisio
 veteris. V, 876. Crux virga regni Christi. VI, 696. Crux
 Christi tribunal fuit. III, 1643. Tribunal fuit, non suppli-
 cium. VI, 60, 693. Tribunal iudicis. V, 1293. Tribunal
 unde Christus insultantem damnavit, confidentem coronavit.
 V, 1460, 1471. Crux Christi magnum candelabrum.
 V, 1311, 1436. Crux schola et cœdredra Christi. V, 4116,
 1430. Crux non ad potentia documentum, sed ad patientiæ
 exemplum a Christo suscepta est. III, 1397. In cruce
 Christi abscondita erat virtus, sicut in grano numeri semi-
 num latent. IV, 720. Crux ipsa et pro ipsis persequentibus
 facta est. IV, 487.
 Crucis grande commercium. V, 1434. Crucem tollere.
 V, 586, 1436. Quænam crux tollenda ad sequendum Chris-
 tum. VIII, 166. Crucem ferre debet Christianus in præ-
 senti vita. II, 215. Crux Christi amplectenda, ne mandī
 hujus gurgite abrepti sorbeamur. II, 533. Crux Christi,
 navis qua transeamus mare hujus sæculi. III, 1389, 1590.
 Cruce homini portemur necesse est, ut ad patriam trans-
 eamus. V, 475. Christianus debet perpetuo pendere in
 cruce. V, 1059. A cruce non recedendum, et ipsa ad patriam
 perducet. III, 1389. Melius est non videre mente id
 quod est, et a Christi cruce non recedere, quam videre
 illud mente, et Christi crucem contemnerē. III, 1389.

Crux Christi nos firmat adversus colluviem morum pesti-
 morum generis humani. II, 533.

Crux non erubescenda. V, 1074. De cruce non erube-
 scit Christianus, sed in fronte eam portat. IV, 1859. Glori-
 ficatio sit in cruce Christi, non in nostra justitia. V, 877.
 Crux medicamentum. IV, 1858. Crux signum humilitatis,
 unde sanatur tumor superbiæ. IV, 1858. Crucis humilitas,
 via ad celsitudinem. V, 875. Crucis lignum appellatur vita.
 III, 1586.

Crucis signum. I, 668; II, 694. Crucis signum Ecclesiæ
 inimicos superat. V, 1638. Crux Christi, signum Christi:
 quod signum nisi adhibeatur, nihil rite perficitur in cele-
 bratione sacramentorum. III, 1930. Crux, sepultura, et
 resurrectio Christi observanda in celebratione Paschæ. II,
 215. Crucis signum in fronte. V, 181, 201, 876, 941, 1295,
 1386, 1501; VI, 333. Signatur signo dominicæ passionis
 in frontibus populi ad tutelam salutis. VIII, 270. Continuo
 se signant in fronte Christiani, si aliqua ex causa expave-
 scant. IV, 583. Moriens adolescens signare se cepit in
 fronte. II, 694. Golizæ percussio in fronte, ubi crux signum
 non habuit, non est sine mysterio. IV, 1837. Crux tamquam
 tropæum in frontibus fidelium. III, 1396, 1663, 1709, 1780,
 1946. si portas in fronte signum humilitatis Christi, porta
 in corde imitationem humilitatis Christi. V, 201. Crux fide-
 libus est triumphus, et vexillum contra diabolum. VI, 664.
 Crux in fronte catechumenorum. III, 1476. Per crucis
 signum catechumenos Ecclesia suscipit. VI, 639. Crucis
 signo cancer curatus. VII, 783. Crucis signum in vestibus
 baptizatorum apparens. V, 156. Crucis clavorum virtus.
 V, 1646.

Crux Christi allégorie. III, 1949. Crux nostra mortali-
 tas nostra. II, 1038. Crucem suam quodam modo tollit, qui
 continentia regit mortalitatem suam. V, 1083. Crucis qua-
 tuor dimensiones. V, 371, 903. Crucis dimensiones qui-
 bus significant. II, 506, 611; IV, 1348. Crucis latitudo, longi-
 tudo et profundum omnem actionem christianam describit.
 III, 64. Crucis latitudo, hilaritas; altitudo, expectatio re-
 tributionis de sublimi justitia Dei; longitudo, tolerantia;
 profundum, secretum sacramenti. II, 216. Crucis profun-
 dum, quod gratia alii datur, alii non datur. V, 905. Crucis
 quatuor gradus ad cœlum perducentes quomodo ascendi-
 dit. VI, 636.

Crucis figura fuit arca Noe. VI, 334. Necon Moyses ma-
 nus extendens. VIII, 901. Lignum immisum in aquas ut
 dulces fierent. III, 616. Littera græca T. III, 804. Virga
 qua petra percussa est. III, 757. Duo ligna crucis per
 geminam percussorem petre significata. III, 1612.

Crucifixum Christum scire magna sapientia. V, 874. Cru-
 cifixi sumus et resurreximus in Christo. III, 2063. Crux,
 sepultura et resurrectio spe et fide geritur. II, 213, 216.
 In cruce Domini crucifixio veteris hominis designatur. III,
 2069. Crucifixio hominis interioris, ponitente dolores,
 continentia quidam salubris cruciatus. VIII, 891. Crucifi-
 gendæ in Christo similitudinis carnis peccati, figura fuit et
 similitudo serpentis per Moysen exaltata. IV, 1378. Crucifi-
 gi mundo quid sit. VI, 207. Quis mundo crucifixus, et cui
 mundo crucifixus est. V, 1512. Crucem luminis lædere,
 apud Manichæos quid significet. IV, 1823.

Crudelitas parcens, misericordia sapiens. II, 660.

Crystallum quid et quomodo fiat. IV, 1914.

Cubile nostrum interius est cor nostrum. IV, 543, 515.

Cubitus geometricus sex cubitis nostris æquivallet. III,
 549; VII, 474. Per cubitum geometricum aræa capacitas
 ad continentia omnia animalia demonstratur. III, 549.

Cucurbitæ occiduntur secundum Manichæos cum decer-
 puntur. VIII, 250.

Cuculus. IX, 256.

Culpam etiam pœnam esse peccantis confessus est Ju-
 lianus. X, 1354.

Cultus Dei unico verbo non potest exprimi. VII, 278.

Cultus, qui dicitur latra, soli Deo debetur. VII, 279, 280.

Hæc est religio Christiana, ut unus colatur Deus; quia non
 facit animam beatam, nisi unus Deus. III, 1583. Cultus Dei
 in quo constitutus est. X, 211. Cultus Dei auctor ejus. VIII,
 1010. Cultus Deo delictus est, vel aliqua nostra, seu nos
 ipsos religionis ritibus consecrare. VII, 277. Homo fit si-
 milis ei quem adorat. III, 1406. Cultus Dei pietas: nec
 colitur ille, nisi amando. II, 537, 757. Nobis prodest colere
 Deum, non ipsi Deo. II, 377. Colimus nos Deum, et colit
 nos Deus. V, 316, 531, 631. Cultus Dei gratuitus. IV, 207,
 488; V, 207, 863. Legis veteris servitus est, cum Deus
 colitur propter terram. V, 167. Cultum Dei vilissimum præ-
 tio addicit, qui pro illo terrenam felicitatem quaerit. V, 153.
 Cultus gratuitus Dei solus animam satiat. V, 863. Cultori-
 bus suis premium Deus ipse est. V, 156. Cultus Dei servi-
 lius, quis liberalis. X, 597.

Cultus veri Dei, dii. VII, 279. Sancti conservi sunt
 nostri, non pro Deo colendi. V, 1442. Martyres honorandi,

Deus colendus. V, 1219. Cultum Deo debitum impendi sibi horrent sancti. V, 1231. Cultus mortuis hominibus a paganus impensus. V, 1249. Cultus multorum deorum et falsorum, fornicatio. III, 1702. *Idem* patria.

Cumæa *Sibylla* multa de Christo cecinit. VII, 580. *Cumæa* rates aliquid de unico Salvatore in spiritu forte audiit. II, 1075. *Cumæa* carmen. II, 593; III, 2089. *Cumæa* *Sibyllæ* tribuuntur carmina de Christo, nomine *Erytrææ* vulgata. VII, 580.

Cumana colonia Græca erata. VII, 86.

Cunæ nutritorie. I, 841.

Cynthia dea, quæ cunas infantum administrat. VII, 118, 122.

Cupiditas quid sit. VI, 24, 25; VII, 409. *Cupiditas* est improba voluntas. I, 1295. *Cupiditas* abusive dilectio dicitur. VIII, 956. *Cupiditas* vocatur amor, cum pravus est. IV, 124. *Cupiditas* est amor eorum rerum, quas potest quisque iavitus amittere. I, 1227. *Cupiditas* cum non additur cuius rei sit, non nisi in malo potest intelligi. VII, 411. *Cupiditas* in malis flagitiosisque dicitur. III, 1503. Non est vocanda *Cupiditas* rerum quæ propter aliud requiruntur. I, 880.

Cupiditatem nemo præter Pelagianos negat esse malam. X, 1506. *Cupiditas* mala non est a Deo. IV, 201. Nulla in Adamo ante peccatum *Cupiditas* resistebat voluntati. X, 1550. *Cupiditas* nos facit Deo dissimiles. VII, 271. *Cupiditas* culpabilis est non ex objecto suo, sed ex inordinatione sua. III, 1824. *Cupiditas* omnium malorum radix. IV, 1154; X, 570. *Cupiditates* meretrices. I, 705. *Cupiditas* triplex, voluptatis, dominationis et cognitionis. I, 807; III, 153. Christus a diabolo tentatus eas vicit. I, 807; III, 153. Amor auri, laudis, feminarum, congruentius *Cupiditas* vel libido nominatur. I, 1329. Amor mundi, amor hujus sæculi *Cupiditas* dicitur. IV, 260. *Cupiditatem* ventosam et turbidam, avidam rerum extra nostram potestatem constitutarum, pellit ex animo humilitas. II, 483. Ibi labor, ubi multa queruntur et diliguntur, quibus adipiscendis et retinendis voluntas non satis est. II, 483. Nescit *Cupiditas* ubi finitur necessitas. X, 775. *Cupiditates* non finiuntur, sed augentur, si præsentia propter terrenas promissiones contemnantur. V, 265. *Cupiditas* rerum æternarum *Cupiditati* rerum temporalium non debet misceri. V, 204.

Cupiditates non extinguunt res temporales. IV, 1411. Plus augent *Cupiditatem* illis qui res temporales possident. IV, 1639. *Cupiditatis* ardorem dum scalpimus, accendimus. I, 684. *Cupiditas* viscum. IV, 1792. Dominus rerum suarum est, qui non est irretitus *Cupiditate*; qui autem *Cupiditate* tenetur, possessus est, non possessor. IV, 544. *Cupide* servantis sua quæ sint pericula. V, 631. *Cupiditas* temporalium quomodo in proximum iniqua. V, 205. *Cupiditates* et libidines solent de repentino successu terrenæ felicitatis existere. III, 799. *Cupiditas* malus dominus. IV, 163.

Cupiditates omnes vitæ hujus sunt satellites. V, 1292. *Cupiditas* pondus. I, 847. *Cupiditas* sua unicuique tempestas est. V, 482; VI, 456. Omnia peccata duæ res faciunt in homine, *Cupiditas* et timor. IV, 1026. *Cupiditas* animi progressio; timor animi fuga, etc. III, 1732. *Cupiditas* et timor duæ januæ diabolo tentatori. V, 200, 201. Per quas intrat et regnat inimicus. VI, 310. Per *Cupiditatem* diabolus regnat in homine. VI, 291. Vincuntur invisibiles potestates, ubi vincuntur *Cupiditates*. VI, 291. *Cupiditates* pravæ sunt porte mortis. IV, 123. *Cupiditas* peccatum vocatur. VI, 106. *Cupiditate* in corlorum quisque peccat. IV, 930. *Cupiditas* quanto major est, tanto quemque efficit ad mala quæcumque preferenda fortiores. VI, 618, 622. *Cupiditas* quamdiu est in membris nostris, lege quadam sua repugnat legi mentis. II, 771.

Cupiditates aliquæ nobiscum nascuntur, aliquas consuetudine facimus. V, 817. *Cupiditas* natura et consuetudine roboratur. VI, 106. *Cupiditas* mundi initium habet ex arbitrio voluntatis, progressum ex iucunditate voluptatis, firmamentum ex vinculo consuetudinis. VI, 619. Humana voluntas non libera dicenda est, quando est vincens et vincens *Cupiditatis* subditi. II, 595. A *Cupiditatum* vinculis expediri, quantum bonum. I, 763. *Cupiditates* quando valitæ sunt, eisque servitus, necessitates vocantur. IV, 258. *Cupiditas* frustrata vertitur in dolorem. VII, 711. Non tam satellites est de plenitudine *Cupiditatum*, quam pressura. III, 846. *Cupiditas*, sicut radix spinarum, dulcem pluviam ad punitiones convertit. IV, 1803. *Cupiditatem* omnem sua culpa consequitur. I, 674. In ipso animo, ubi appetitus voluntatis humanorum omnium est mensura factorum, continuo pœna sequitur culpam, plerumque major non sententis cæcitate graviore. II, 581. Animæ *Cupiditates* quomodo carnis dicantur, et quomodo curentur. X, 802.

Cupiditates quæ putantur ad innocentiam pertinere et licetæ, legibusque concessæ. VI, 615. *Cupiditas* facit civis Babylonis. IV, 775, 771.

Cupiditates malæ nascentes, parvuli Babylonis. IV, 1775.

Cupiditas, cum parvula est, elidenda. IV, 1775. *Cupiditas* hic perimenda, ut consumatur; non defendenda, ut ibi (in cælo) satiatur. IV, 1466. *Cupiditas* in beatifica nulla erit. VI, 289.

Cupiditatis aut caritatis suæ quisque onus portat. V, 899. Quanto sunt caritati futura meliora, tanto sunt infirmitati violentiora præsentia. II, 595. *Cupiditas* et caritas quo differunt. VIII, 967. Regnat carnalis *Cupiditas*, ubi non est Dei caritas. VI, 287. Merguntur homines pondere *Cupiditatis*, et terrenis affectibus; et emergunt caritatis sublevatione, et spiritu sanctitatis. I, 847. Pro sarcinis *Cupiditatis*, suscipiendæ sarcinæ caritatis. V, 897. *Cupiditas* te male subjugaverat, salubriter te subjuget caritas. V, 897. *Cupiditates* facilius ressecantur in eis qui Deum diligunt, quam in eis qui mundum diligunt aliquando satiantur. II, 994. *Cupiditas* minuitur caritate crescente. VI, 288. *Cupiditatis* minuendæ initium est Deum timere. VI, 25. Quanto magis regnum *Cupiditatis* destruitur, tanto caritatis augetur. III, 72. *Cupiditatum* servitus tunc oneri est, cum ipsæ deferre verere cœperint. I, 749. Imminutio malorum *Cupiditatum*, sanctitatis est profectus. X, 845. *Cupiditas* *Cupiditate* alia pellitur. X, 747. Non sanatur. X, 594. Multum interest utrum animi desperatione obruatur *Cupiditas*, an sanitate pellatur. I, 879. *Cupiditatis* malæ negotium dum foris non impletur timore pœnæ, ipsa intus manet hostis. II, 595. *Cupiditas* quiescendo frenatur. VII, 445. *Cupiditas* vitæ, extrema et omnium maxima. X, 691. *Cupiditatum* omnium victor est, qui subjugat amorem vitæ hujus. V, 1282. A concupiscentiæ dominatu sola gratia Dei per Jesum Christum liberamur. I, 620, 621. *Vide* *Concupiscentia* et *Libido*.

Cupiditas ubi domita censenda sit. V, 963. *Cupiditas* carnis expulsa per penitentiam, aliquando avidus reddit. III, 1325. Nihil tibi prodest si eges facultate, et ardes *Cupiditate*. IV, 609. Non pecunia, sed avaritia damnatur. IV, 609. Non attendit Deus facultatem, sed *Cupiditatem*. IV, 1727. Qui ex *Cupiditate* ad ea quæ foris sunt in hoc mundo nimis intenti sunt, per corvum ex arca dimissum significatur. VIII, 264.

Cupido cur puer volitans et sagittans flagitur. VIII, 574.

Cupsones. In *Cupsonibus* habitantes Donatistæ. V, 293.

Cura finis delectatio est. IV, 103. Securitate hic cum vix sperare liceat, agendum ut curis exauriam utilibus, et induamur utilibus. II, 83. Cura est Deo de omnibus, quantum ad universitatem providentiam attinet: non est ei cura de bobus, hoc est, præceptum de illis homini non dedit. IV, 1895. Infelix homo, Deus ut esses curavit, ut bene vivas non curas? IV, 1201.

Curari qui velit, opus est ut manus omnipotentis medici non refugiat. IV, 712.

Curator. II, 162.

Curator civitatis. II, 504.

Curia a cura dicta videtur. VII, 285. Curias populi triginta quinque habet Roma. IV, 1624.

Curiatorum trium contra tres Horatios certamen. VII, 89.

Curiositas a cura nomen sortitur, inimica securitati. I, 1184. Curiositas dicitur desiderium oculorum. III, 1906. Cur sic nuncupata. I, 802. Curiositas unum ex tribus vitiorum generibus, quibus omnia peccata concluduntur. IV, 115. De curiositate vitio. I, 802. Omnis anima indocta curiosa est. VI, 203. Curiositas quod comprehenderit, minus miratur. X, 852. Curiositate admonemur ad contemplandam veritatem. III, 164, 165. Curiositas sensibus nosse querit, voluptas gaudere. I, 802. Curiositatis pericula. I, 726. Curiositas quoque sensum est impedimentum fidei. V, 644, 645. Curiositas inanis rerum difficultum, vel inutilium plerumque separat a Deo, nisi vincat caritas que ad spiritalia iuvat. III, 2077. Curiosa attendere velat debitum Deo honor. I, 687. Curiosus tractandis questionibus tempus esse non debet iis, qui suæ salutis et Ecclesiæ utilitati studere debent. III, 271, 277. Curiosis questionibus non occupandum tempus, rebus impendendum mellioribus. II, 75. Scripturarum perscrutatio in curiositatis medelam. III, 166. Curiositas sacris Litteris prohibetur. I, 1527. Curiositas hominis carnalis tantum, non spiritalis objugata est ab Apostolo. VI, 70. Curiositatis pœna. VII, 722. Curiositate instigante divini honores dæmonibus delati. VI, 584. Contra curiositatem incomprehensibilia sunt iudicia Dei. X, 832.

Curiosus in quo differt a studioso. VIII, 80. Curiosos homines reprimere ac refrenare inter curas Augustini vel maxima cura est. II, 452. Homines curiosum genus ad cognoscendam vitam alienam, desidiosum ad corrigendam suam. I, 780.

Curma curialis. VI, 602.

Curma faber ferrarius. VI, 603.

Currere profecto est. X, 315. Quotquot in stadio nostro perseveranter currunt, omnes coronam accipiunt; et qui prior venerit exspectat ut cum posteriore coronetur. IV, 441.

Cursus publicus. I, 717. Not. (a).

Curtius in abruptum terræ hiatus se præcipitem dedijt pro patria. VII, 127, 163.

Curvis, o-pidum. V, 1410; VII, 764.

Curvatus dicitur, qui se prorsum fecit ad terrenas concupiscentias. IV, 595. Qui terram sapit. IV, 1849. Qui peccatorum pondere pressus non se potest erigere. IV, 401.

Curvus, qui in prosperis laudat Deum, in adversis blasphemat. IV, 278. De inerioribus cogitare, hoc est dorsum curvum habere. IV, 860.

Custodia. Lex qua conceduntur cui velit, triginta dies quibus agat sub moderata custodia in ea civitate in qua detentus est. II, 429, 450.

Custodiæ, nocturni temporis spatia significant. III, 718.

Cutzupitæ vocati sunt Donatistæ in urbe Roma. II, 196. *vide not. (a).*

Curvitanus ex mimo, a paralyti, etc., cum baptizaretur salvus effectus est. VII, 764.

Cutem animalia quaedam ibi tantum movent, ubi sentiunt: quod non potest homo. VII, 452.

Cylinus episcopus. II, 991.

Cynegius filius Floræ. VI, 157, 591.

Cynici Philosophi. I, 956. Unde dicti sint, et in quo a cæteris differant. VII, 624. Cynicorum habitus differentiam nullam facit in religione. VII, 647. Eos quaedam vite libertas atque licentia delectat. I, 956. Cynicorum turpitudine et impudentia. VII, 428; X, 428. Herculeæ Cynicorum auxilia. I, 945.

Cynocephalus. unum ex numinibus Romanorum. VII, 50. Cynocephalus ex Aegypto Romam venit. VII, 87.

Cynocephali. VII, 485.

Cynonyia, canina musca. V, 69. Caninos mores significat. IV, 1000.

Cyprianus martyr. IV, 1090; VII, 255. Prænomine Tascius. V, 1412. Carthaginensis episcopus. IX, 259. Cyprianus qualis ante conversionem ad fidem. V, 1120. Quam nefaria, quam impia, quam detestanda vita. V, 1416. Cyprianus a cypro vere factus est, quando factus est Christianus. V, 1421. In Cyprianum gratiæ beneficia. V, 1422. Cyprianus ex forensi oratore factus est prædicator Christi. V, 1023, 1421. Cyprianus linguam suam ab reductantia revocavit, et ad graviolem eloquentiam modestioremqve restrinxit. III, 102. Cypriani exsilium. V, 1410. Cypriani reditus ab exsilio. V, 1410. Inde regressus, in horis suis manet. V, 1410. Cyprianus bonus pastor. V, 763, 764. Cypriani sollicitudo pastoralis. V, 1411.

Cypriani comprehensio a duobus apparitoribus. V, 1411. Procoelsus verba ad Cyprianum, et huius responsum. V, 1411. Cypriani verba. V, 1412. In Cyprianum sententia. V, 1412. Cyprianus martyr confessionem prompsit, in fide permansit, sanguinem fudit, diabolum vicit. V, 410. Pro sanguine Christi quem bibit, sanguinem fundere non dubitavit. VI, 689. Cyprianus ab inferiore accepit sententiam, a superiore coronam. IV, 591. Cyprianus pro fide in Christum natum, martyrium passus. VIII, 225. Locus in quo occisus est. IV, 290. Cypriani sepulchri locus. V, 1422. Cypriani martyris mensa. IV, 1056, 1046; V, 107. Apud Carthaginem. V, 320, 632, 729, 855, 913, 1415. Cypriani memoria. V, 1415. Altare erectum super ejus corpus. V, 1424. Cypriani martyris memoria non procul a mari. I, 715. Cypriani sollemnitas. II, 648. Cypriani martyris natale Africa tota percelebre. V, 1412. Cypriani orationibus adjuvari optat Augustinus. IX, 188. Et petit. IX, 225. Nocte qua illucescebat solemnitas B. Cypriani, Augustinus psalmum LXXII exposuit. II, 545. Cypriani episcopatu et martyrio ecclesia Carthaginensis nobilitata. V, 1415. Cyprianus et passione et scriptis suis per orbem clarus. V, 1415, 1422. Cyprianus ante exortum Vannichæorum hæresim martyrium passus. X, 466. Cyprianus nullo alio vincendum diabolum, flagrantissimis exhortationibus accenderat. V, 1412, 1421.

Cyprianus spectacula damnavit. VI, 630. Cyprianus a Pelagio cum debito honore commemoratus. X, 625. Cyprianus Pænus, magna hæresis Pelagianæ pœna antequam nasceretur. X, 1035. Cyprianus peccatum originale defendit. X, 466. Cypriani testimonium pro originali peccato. V, 1547; X, 625. Cyprianus, pro fide de concupiscentiæ origine, Pelagianis titulis resistit. X, 1511. Cypriani testimonium de gratia Dei. X, 626.

Cyprianus aliter sensit de baptismo, quam forma et consuetudo habebat Ecclesiæ. II, 310. Cyprianus baptismum Christi non esse apud hæreticos et schismaticos censuit. IX, 197, 199, 201. Cyprianus nihil habet de baptismo apud hæreticos aut schismaticos dato. IX, 203. Fatetur in præter-

itum sic esse admissos in Ecclesiam qui fuerant alibi baptizati, ut denno non baptizarentur. II, 559. Ac licet illos sine baptismo arbitretur, non credit tamen ab Ecclesiæ munibus separari. II, 559. Quid de salute baptizatorum extra Ecclesiam sentiret. IX, 138. Cyprianus hæreticos denno baptizandos docuit. IX, 124, 151, 607. Unde in errorem lapsus est. IX, 154. Cyprianus excusator. IX, 124, 129, 130, 400, 491, 606. Rationes Cypriani verisimiles potius, quam veræ. IX, 159. Cyprianus circa baptismum, sicut Petrus circa circumcisionem erravit. IX, 225, 252. Cyprianus ex fide Ecclesiæ eos correxit, qui ante octavam diem parvulum non baptizandum putabant. II, 731. Ilse cum quibusdam coepiscopis, mox natum rite baptizari censuit. II, 751; X, 190, 191. An censuit hæreticos denno baptizari, subdubitare videtur Aug. IX, 463. Cypriano pravam de baptismo sententiam fuisse afflictam quidam contendunt. II, 340. Germanam ejus esse sententiam arbitratur Augustinus. II, 540, 410. solius Agrippini auctoritate consuetudinem non iterandi baptismum mutavit. IX, 159. Cyprianus sententiam mutasset post Concilii plenarii definitionem. IX, 129. Quid acturus fuisset, si questio de baptismo finita fuisset plenario Concilio conjicit August. IX, 157, 159.

Cyprianus quam doctus et docilis. IX, 157, 194. Cyprianus num mutaverit sententiam, ignoratur. IX, 129. suam de baptismo sententiam correxisse, etsi non invenitur, non incongrue tamen existimatur. II, 310. Cypriani sententiæ de baptismo correctio forte suppressa est. II, 310. Cyprianum suam de baptismo pravam sententiam postea aut correxisse in regula veritatis, aut hunc quasi verum cooperuisse ubere caritatis, et falce passionis purgatum fuisse censet Aug. II, 340, 541, 409. Cur Cypriano veram de baptismo sententiam Dominus non revelavit. IX, 124, 129, 159. Et permisit ut de baptismo non recte sentire. IX, 198. Multosque coepiscopos in eam Cypriani sententiam consentire. IX, 200. Cyprianus favet Augustini sententiæ de reprehensione Petri. II, 286. Cypriani auctoritatem cur tanti habeant Donatistæ. IX, 759.

Cypriani concilium aut non est factum, aut a cæteris unitatis membris, a quibus ille non est divisus, superatum. IX, 463. Cypriani concilium diem habet. IX, 663. Cypriani auctoritate Donatistarum error obtunditur. II, 340. Cypriani auctoritas Donatistas confundit; nedum jvat. IX, 144, 489. Cyprianus Donatistas sua auctoritate abutentes damnat. IX, 225, 251. Cypriani litteræ et factum plurimum valent ad refellendos Donatistas. IX, 107, 108, 109. Donatistas Cypriani auctoritatem in questione baptismi officientibus, quomodo res; ostendendum. IX, 126, 748. Inter Cypriani et Donatistarum errorem quid distat. IX, 126. Argumentum quod ex Apostolo contra rebaptizationem opponebant, recte refellit Cyprianus. IX, 166. Cypriani auctoritas magis pro Catholicis, quam pro Donatistis proponenda. IX, 159. Cypriani auctoritas Catholicos non obligat. IX, 490. Cypriani dicta aliorumque doctorum quomodo accipienda. IX, 400. Cypriani sanctitati nihil præjudicat error circa baptismum. IX, 186. Cyprianus etsi de baptismo aliter sensit, quam veritas monstravit, sarmentum tamen fuit in radice Christi, quod Pater purgaret, etc. IX, 746. Cyprianus licet aliud de baptismo sentiens, non deseruit unitatem. IX, 124, 150, 151, 161.

Cyprianus quantum dilexit unitatem Ecclesiæ. V, 1422. Cyprianus unitatis studiosissimus. IX, 88, 89, 90. Et amantissimus. II, 540, 541, 410; IX, 506. Radicem non deseruit unitatis. II, 340. quam studiosum unitatis se exhibuit Cyprianus in Concilio Carthaginensi. IX, 201. Quantum unitatis caritatem coluit et custodivit Cyprianus. IX, 187, 188, 198, 200. Cyprianus quanti fecerit unitatem Corporis Christi. IX, 491, 496, 497. Cypriani testimonium de unitate Ecclesiæ. II, 410. In Cypriano Deus ostendit specimen caritatis et unitatis. V, 1422. Cyprianus in unitate manendum putavit cum eis, qui baptizandum post hæreticos non cecebant. IX, 194, 198. Episcopos diversa sentientes, a communionis jure amoveri non debet Cyprianus. IX, 201, 205, 214, 219, 226, 227, 234, 244. Cyprianus a collegis suis malis non separavit se, sed graviter eos arguit. IX, 85. quandoniam. IX, 88, 89. Cyprianus non tantum collegas diversa sentientes toleravit caritatis patientia, sed et malos manifestos. IX, 93. Toleravit avaritiam colligarum. II, 518. Famque redarguit. II, 410. Cyprianus ejusque collegæ et perversos, et diversos a se sentientes, in unitate toleravit. IX, 228, 229, 251, 255, 254, 244. Ecclesiam non esse deserendam propter malos bonis permixtos semper docuit Cyprianus. IX, 492, 493, 521. Cyprianus coronatus, non quia pro Christi nomine passus est, sed quia pro Christi nomine in gremio unitatis passus est. II, 410. Cyprianus exemplo est Donatistis ab unitate non recedendi. IX, 158, 159, 140.

Cypriani epistola ad Antonianum. II, 540; IX, 157, 158, 165. Ad Donatum. V, 1421. Ad fidem episcopum. X, 624,

644. Ad Iubaianum. IX, 259, 400, 496. Expenditur hæc epistola. IX, 141, 143, 144, 145. In Concilio Carthaginensi recitata est. II, 540. Cypriani epistola ad Magnum. IX, 202, 210. Ad Maximum. II, 410, 411; IX, 492, 742. Ad Pompeium. IX, 192, 195, 201. Ad Quintum. IX, 192, 201. Ad Quirinum. X, 627, 630. Ad Saturnianum, Maximum et alios. IX, 192, 201. Ad Stephanum. IX, 208.

Cypriani epistola de patientia. X, 624. Libellus de bono patientia. IX, 161, 187. Epistola de lapsis. II, 690; VI, 220, 250; IX, 161. Ex illa locus explicatur de parentibus Parricidis. II, 560. Cypriani liber de mortalitate, multis ac pene omnibus qui ecclesiasticas literas amant, laudabiliter notus. X, 624, 629, 690, 979, 1328. Librum hunc quo fine scripsit. II, 986. Cypriani epistola de opere et eleemosynis. X, 629, 691. Tractatus de oratione dominica. X, 626, 629, 676, 877, 878, 922, 996, 997. Cyprianus omnia quibus recte vivimus, a patre nostro qui est in caelis, esse poscenda docuit in lib. de oratione dominica. II, 972, 979, 980. Cypriani liber Testimoniorum. X, 625. Cypriani epistola de unitate, seu liber de simplicitate Tralatorum. IX, 491. Epistola de zelo et livore. IX, 161, 164. Cypriani stilus habet quamdam propriam faciem. II, 540.

Cypriani encomium. IX, 141, 187, 198. Cyprianus ab invidia alienus. IX, 161. Cypriani anima, framae magna Dei. V, 1424. Cyprianus electum grauum V, 1417. Lapis pretiosus. V, 223.

Cyprianus, unus Patrum Carthaginensis Concilii. II, 759, 783.

Cyprianus diaconus Augustini ad Hieronymum epistole perlator. II, 241, 245, 251, 288, 301.

Cyprianus a Thubursiense episcopus Donatista a Primitivo damnatus. IX, 568. In lupanari deprehensus. IX, 568.

Cyprius rex uxori suae formosam picturam proponere solitus in concubitu, ne deformes pareret. I, 633.

Cyris rex Persarum. VII, 117. Chaldaeis etiam et Assyrus imperat. VII, 585. Cyrus quinquaginta millia Iudaeorum ad instaurandum templum regredi fecit e Babylonia. VII, 585.

D.

Daedalus. V, 1257, 1260.

Daedalus, digitus. VIII, 42.

Daedali fabula. I, 894; VII, 570.

Dæmonum definitio secundum Apuleium. VII, 265. Secundum Platonem. VII, 241. Dæmones ob scientiam sic nominati. VII, 275. Dæmonum scientia sine caritate. VII, 275. Dæmones angelos coelestes vel supercoelestes fuisse, nonnulli non putant. III, 285, 450. Dæmones ab Angelis distinguunt Porphyrius. VII, 287. Dæmones ex hominibus fieri putant Platonici. VII, 265.

Dæmonum peccatum superbia. VII, 231, 533. Amor fatuus et honoris. VIII, 585, 592. Dæmones cur superbi sunt. VII, 275. Dæmones ante lapsum beati, sed non plene. X, 957.

Dæmonia de caelis dejecta sunt. IV, 1220. De spiritali parte disco ceciderunt. VII, 419. Dæmones in caelo inferiore, id est, in aere habitant, non in summo caelo ubi sol et stellæ. VI, 291. Dæmones detrusi tanquam in carcerem caliginis hujus aëris. II, 578; III, 285, 445; V, 1091; VIII, 562, 875. Dæmonum sedes in aere. VII, 259. Velut in congruo sibi carcere. VII, 246. Dæmones a luce atque fervore caritatis aversi, velut glaciali duritia torperunt: et ideo per florum, tanquam in aquilone ponuntur. II, 564. Dæmones a via aethereave animantia. II, 72; III, 284. Animalia aëris viliissima. I, 916. Dæmones a quibus subtilitate sensuum superamur, non ratione. I, 916; II, 72. Quare dæmones morte non dissolvuntur. III, 284. Dæmonum corpus aerium. VI, 584, 585.

Dæmones communitatem habent cum diis et hominibus. VII, 259. Dæmones sola corporum aeternitate, non animo, diis similes, secundum Apuleium. VII, 265. Quam hoc sit absurdum. VII, 265. Dæmones corporis. VII, 259, not. (a), 557, 710. Dæmones neque propter aëria corpora, neque propter superiora habitacula, hominibus a itecellunt. VII, 259, 240, 246. Cur excellentia corporali voluit Deus dæmones antecellere hominibus, quibus vite bonitate sunt inferiores. VII, 210. Vite bonitas in homine, preferenda excellentia corporali dæmonum. VII, 210, 246. Dæmones magis in corpore aeterno, quam homines in mortali. VII, 265. Quare. VII, 265. Nihil boni est dæmonibus esse aeternis, si sint miseri. VII, 271. Dæmonum corpus aeternum voculum damnatorum. VII, 265.

Dæmones nomine dæorum quidam appellant. VII, 255. Dæmon quomodo ab homine factus deus. VII, 252. Dæmon non simpliciter dii, sed dii genium dicuntur. IV, 177.

Dæmonia alia majora, alia contemptibiora. IV, 1573. Dæmones a diis quidam distinxerunt. VII, 257.

Dæmones mediis inter deos et homines quidam statuunt. VII, 257. Dæmones aut immundi sunt, si misceri homini sit contaminari; aut diis meliores. VII, 269, 270. Quatenus dæmones mediis esse possint inter deos et homines. VII, 266. Dæmones quibusdam persuaserunt se esse deos, quibusdam se deorum saltem interuentos. VII, 247. Dæmones etsi deos factos ab hominibus asserat Hiermes, non dicit tamen interuentos esse et intercessores. VII, 252. Dæmones nuntios esse et interpretes deorum, absurdum est fingere. VII, 245. Dæmones mediis deos inter et homines frustra fingunt, ut diis bonis homines commendentur. VII, 245, 244, 243, 246. Et ijs conciliantur. VII, 257. Per dæmones ad deorum amicitias frustra homines ambiunt. VII, 264. Dæmones, tanquam redeundi ad Deum mediatores, inelucter conuertunt nonnulli. I, 807. *Diabolus*. Dæmones non solum non præbent viam ad Deum, sed ne via teneatur incedunt. VII, 272. Dæmones falsi sunt ac fallaces mediatores. VII, 264, 272. Dæmonum mediatio nihil prodest homini. VII, 268, 269, 270, 272. Non prodest ad beatitudinem obtinendam. VII, 275. Felicitas etiam terrena, non in potestate dæmonum. II, 554. De dæmonibus varia inquit Porphyrius ab Anebonite *Ægyptio*. VII, 288. Dæmonum cavendam societatem dixit Porphyrius. VII, 287. Dæmonis alicujus amicitia cuique utendum seutiebatur Porphyrius. VII, 287.

Dæmones negotium suum agunt, ut pro diis habeantur et colantur. VII, 72. Dæmones se per miracula coli volunt. VII, 296. Dæmones *avertit*; invitandos, et *avertit*; placandos moment Romani. III, 1035. Dæmones alios malos, alios bonos, hosque propter vitam aeternam colendos, quidam censuerunt. VII, 257. Quid de iis sentiendum. VII, 257. Dæmones deos quidem negat Apuleius, sed cultum eorum a superacrum deorum religione non separat. VII, 217. Dæmones omnino indignos honore divino, quidam dicere non ausi sunt. VII, 248. Dæmonum animæ evocate, imaginibusque et mysteriis inditæ. VII, 253, 254. Dæmonia genium affectu ad possidenda simulacra invitabantur. IV, 1483. Dæmones quomodo illicuntur. VII, 717. Dæmonum cultus a principibus civitatum introductus. VII, 159. Dæmonum cultum declinare rudiori populo difficile fuit. VII, 159. Dæmonius cultus qualis exhibitus a paganis. IV, 1220. Dæmonibus ferula exhibitæ. VII, 49. Dæmones cur gaudent sacrificiis. VIII, 901. Dæmoniorum sacrificiis sinitas per arvulis quaesita. II, 539. In dæmonum cultu et invocatione, quot absurda, quot sibi contraria. VII, 288. Quando liceat in propriis usus convertere, quæ usui fuerint ad cultum dæmoniorum. II, 183. Quando sine culpa nostra tollatur aliquid de area nostra, ad sacrificia dæmoniorum. II, 183.

Dæmones non colendi. VII, 276. Dæmonum cultus inquitur. IV, 209, 1246. Dæmones non colendi, neque propter ea quæ in eis tunc sunt, neque si virtutem sapientiamque haberent. VII, 244. Dæmonis periculosus servitus, quam idolis. IV, 1243. Non uno modo eis sacrificatur a peccatoribus. I, 673. A cultu dæmonum liberat nos sacrificium Christi, et donum spiritus sancti. VII, 138. Dæmonum immunditiam, jussaque impura detestari admoovit Plato. VII, 259.

Dæmones propter immunditiam et infirmitatem eorum, inscientiarum et poenarum suarum, præsentem intrinsecus veritatem contueri et consilire non valent. VI, 146. Dæmones aeternas temporum causas in Dei sapientia non contemuntur. VII, 274. Dæmones quomodo futura prospiciunt. VI, 145, 164; VII, 274. Unde ventura prænuunt. VI, 586. Dæmones ob acriminiam sensus, celeritatem motus, ac diuturnam experientiam multa futura prædicunt. VI, 584. Nec ideo hominibus sunt præponendi. VI, 584. Quam distant eorum divinitas ab altitudine profetiae divinae. VI, 586. Dæmones quædam prælixerunt, quæ ex oculis prophetiis aut angelicis dilicerant. VI, 587, 588. Cur ea diu siluerint, ac tandem protulerint. VI, 587. Non est mirum dæmones nutiare alicubi longe jam facta. III, 467. Dæmones in cognitione futurorum sepe falluntur. VI, 586; VII, 274. Cum aliquid veri prænuunt, fallacias miscent. VI, 145.

Dæmones quomodo fallant. VI, 587. Cur dæmones aliquando vera dixisse per suos vates reperiuntur. VIII, 905. Si spiritus mendax aliquid veri dixerit, non ideo negandum, quia hoc detestandum spiritus dixerit. IX, 368. An indignum sit ut veritas per eos innoscatur. VI, 586. Dæmones quomodo signis forinsecus ad faciendum, vel non faciendum moveantur. VI, 146. Quomodo hominum dispositiones cogitatione tactum conceptas pervideant. II, 72, 75; VI, 582, 586. Dæmones sentire possunt quæ in memoriam nostram incurrerint, veluti si verum recogitamus. I, 916. sic eorum ore verum, quem Augustini discipulus quidam animo volverat, divinavit Albicrus. I, 915. Dæmones a judicio sanctorum mirabiliter et terribiliter Mediolani coluntur.

tentur. II, 209. Dæmones Christum Filium Dei confitebantur timendo, non sicut Petrus, diligendo. V, 935, 1117.

Dæmones delectantur certis quibusdam creaturis Dei. VII, 717. Quare dæmones ludorum obscenitatibus et poetarum figmentis delectantur. VII, 258, 259. Quid de moribus dæmonum dixit Apuleius, quid quod laudaret in eis invenit. VII, 239, 240. Dæmones a luna et infra ordinatos solum, passionibus agitari censuit Apuleius. VII, 304. Dæmones passionibus agitantur. VII, 242. Quare. VII, 242, 237, 261, 255. Dæmones non esse colendos hinc evincitur, quod nobiscum sunt passionibus similes. VII, 242.

Dæmones maxime superbæ fastu et invidentiæ malitia sunt perversi. VI, 583. Dæmonum invidia erga homines. VII, 78; VIII, 585, 592. Dæmonibus æterna hominum felicitas pœna est. VII, 78. Dæmones pascentur miseria damnatorum, et honorum liberatione præ malevolentia torquentur. III, 158. Errore delectantur et quodam modo pascentur humano. II, 378. Dæmonibus similes sunt, qui alienis gaudent miseris. III, 156. Dæmones qua nocendi arte velint vel falsa de se crimina, vel vera narrari. VII, 55. Hoc malevolentia illorum proprium est, ut nec si placeantur, nec si rogentur, desinant nocere velle. IV, 209, 1246.

Dæmonum maxima vitia sunt superbia atque fallacia. VIII, 409. Dæmonibus maxima est fallendi cupiditas. VII, 159. Dæmones ad decipiendum sunt vigilantissimi. VII, 84. Dæmones quomodo mala malis suadeant. VI, 586. Dæmones dum probitatis præcepta paucis tradunt, omnibus vero spectacula turpia exhibent, deceptionis negotium implent. VII, 75, 76. Dæmones exemplo suo velut divinam auctoritatem sceleribus præbere voluerunt. VII, 75. Dæmones mentes iniquas agitant oculo instincto. VII, 75.

Dæmones possessione cordis mortalium potissimum gloriantur. VII, 717. Dæmones maxime possident corda mortalium, cum se transfigurant in angelos lucis. VII, 717. Dæmones transfigurant se velut angelos lucis ad tentandos eos quos ita vel erudire opus est, vel decipi justum est. VII, 636. Dæmones possidere non possunt, nisi quos deciperint. VII, 159. Dæmones minus forte deciperent, si otiosos homines minime reperirent. VII, 84. Dæmones non tentarent, si virtutum internam speciem possent in hominibus cernere. III, 467. Dæmon per omnes aditus sensuales incestat animæ sanctitatem. VI, 14.

Dæmonum esca, quæ. IV, 1292, 1374, 1375. Dæmones carnalium divisione pascentur. VII, 502. Neminem diabolus manducat, nisi per tribulationem everterit. IV, 1292. Dæmones non aliquem vincunt, nisi societate peccati. VII, 500.

Dæmon mundi hujus auctor creditur a nonnullis, quare. VIII, 651, 635, 639. Angelis prævaricatoribus infima pars mundi subjecta est. III, 52. Dæmonium non servit ad nutum hæc visibilium rerum materia, sed deo, etc. VIII, 875, 876. Dæmones ejusnam mundi rectores. IV, 630. Dæmones rectores sunt illius mundi quem fecerunt. IV, 1854. Dæmonium tota civitas terrena subditur. VII, 634. Dæmones quomodo rectores tenebrarum sunt. VI, 202.

Dæmones multa mira faciunt. VI, 581, 585. Dæmones nonnulla faciunt Angelis sanctis similia, non veritate, sed specie; non sapientia, sed plane fallacia. II, 585. Dæmones magicam artem homines docuerunt. VII, 717. Dæmones magicis artibus evocati, non creatores. VIII, 876, 878. Dæmones naturas non creant, sed commutant. VII, 575. Dæmones infima ministeria. III, 156. Ultimi servi. III, 156. Cuius Deus ministris etiam spiritibus malis ad vindictam malorum, vel ad honorum probationem. VI, 451. Dæmones dicuntur exterminatores, et angeli iracundiæ. III, 156.

Dæmonum potestas in homines, ex alto iustoque Dei iudicio. VII, 224. Dæmones in bonis et malis carnalibus non hoc possunt, quod putatur. VII, 78. Dæmones nihil agunt in homines, nisi quando et quantum permittuntur alta et secreta Dei providentia. VII, 70, 251. Dæmonum potestas ut morbos immittant. VI, 586. Dæmones prænam peccatorum suorum priores patiuntur, ut noceant. VIII, 586. Dæmones nocere cuiquam non possunt, nec valent aliquid, nisi desuper data potestate. VIII, 665, 875. Dæmonibus cur et quomodo aliquando nocendi potestas desuper datur. VIII, 875, 876. Dæmones non operantur nisi quod Deus permisit. VII, 574. Dæmones non possunt quod non sinuntur efficere. VII, 224. Dæmones beneficiendo magis nocent. VII, 251. Dæmonium meridianum, persecutio vehementior. IV, 1154. Dæmonibus permissa potestas persecutiones excitandi, utilis Ecclesiæ. VII, 298. Quanto maiorem eorum potestatem in hæc ina videmus, tanto tenacius Mediatori inhærendum. VII, 574. Contra dæmones patientia et prudentia pugnandum. VIII, 586. Quid ex certamine adversus dæmones Deus intendit. VIII, 586.

Dæmonum incursus patiuntur aliqui. VII, 628. Etiam ex lapsu in aeternam. VII, 714. Quare hoc Deus permittit. VII,

786. Dæmonum incursus non obest parvulis baptizatis. VIII, 714. A demonio liberatur adolescens ad memorias martyrum Prot sii et Gervasii. VII, 763. Et virgo Hippionensis, cum se oleo perunxisset. VII, 765. Dæmones eijciunt sancti exorcizando, non placando. VII, 599. De expulsionem dæmonum nemini gloriantum. IX, 305.

Dæmones in iudicio puniendi servantur. III, 443. Quænam dæmonum miseria. VII, 349, 353. Dæmonum miseria non esset æterna, nisi esset magna malitia. VII, 267. Dæmonum transgressorum coelestia corpora (si forte gesserunt), non mirum est in aeriam qualitatem fuisse conversa, ut possint ab igne aliquid pati. III, 283. Etsi dæmones sint incorporei, pœna corporalis ignis possunt affligi. VII, 724. Quomodo. VII, 724. Dæmonum desperatio. VII, 240. Dæmonis quid iudicando facturi sunt martyres, quæ eorum templa moriendo everterunt. V, 1422. Dæmones. An rosium vivum, et minime conscium, obscant ut sibi parcat. VI, 608. Dæmoniorum fides. II, 878. Dæmonia per leones et catulos leonum significantur. IV, 1292, 1374. Dæmones sunt milvi. IV, 1161. Dæmones piratæ. III, 812. Pulli vulturis. III, 829, 841. Dæmones invicem pugnare visi sunt in planitie Campaniæ. VII, 73.

Dæmones in Scripturis in malam partem accipiuntur. VII, 275. Dæmones etiam a Paganis in malam partem accipiuntur. VII, 275. Dæmonum nomen tam detestabile est, ut a sanctis Angelis removeri debeat. VII, 276. Dæmonum nomen omnes vel pene omnes exhorrent. VII, 259.

Dæmoniacus presbyterum ad se ex duodecim millibus venientem domo constitutum cernebat. III, 468. Cum dæmon in dæmoniacis loquitur, nesciunt quid loquantur. III, 444. Quomodo dæmoniaci aliquando verum dicunt. III, 464.

Damascus, civitas divitis florens. V, 1034.

Damusus. Dissensio populi Romani ob Damasi Pontificis electionem. X, 842.

Damatio generationis carnalis ob originale peccatum. X, 160. Damnationis causa, peccatum originale in parvulis qui sine baptismo moriuntur, non facta quæ facturi erant, si viverent. X, 1006. Damari omnes iustitiæ erat. X, 250. Omnes omnino homines in massa perditionis, a qua nemo liberatur, nisi gratia Redemptoris. X, 402. Damnationis vinculo nemo solvitur, nisi per Christum. II, 845, 858, 859. Damatio in sanctis hinc nulla. V, 841. A damnatione, quam peccatum originale meretur, nemo nisi misericordia et indelbita gratia liberatur. VII, 727; X, 1606. Quantas gratias debeant agere qui per Christum liberantur a damnatione. X, 250. Qui in damnatione relinquuntur, non habet quod queratur. VII, 727. Dammati nullam excusationem habebunt. V, 131, 152. Damari animas parvulorum, si sine baptismo hinc migraverint, et sancta Scriptura, et sancta testis est Ecclesia. II, 317.

Damnatur juste, qui per gratiam non liberantur. X, 250. Damnatur et ii, qui iustificari non potuerunt. X, 251. Inscrutabile cur Deus de stirpe humana damnata creet homines qui futuri sint damnandi. X, 837, 1150. Quod creat Deus quos damnandos præscivit, quidam indignantur. X, 1071. A damnatione si omnis homo liberaretur, lateret quid peccato per iustitiam debeatur; si nemo quid gratia largiretur. II, 875. Dammare nos non vult Deus. V, 150, 152, 154. Non potest Deus quemquam sine malis meritis damnare, quia iustus est. X, 721. Deus neminem damnat nisi æquissima veritate. II, 820, 892. Iustitia et veritate Dei damnatur, quicumque damnatur. IV, 1585. Approbare falsa pro veris, et non posse a libidinis operibus temperare, est pœna hominis damnati. I, 598.

Damnatorum miseria, privato participationis Dei. VII, 260. Dammati perire a regno et alienari a vita Dei tam grandis est pœna, ut ei nulla possint tormenta quæ novimus comparari. VI, 285. Supplicium damnatorum incredibilis, quam beatorum felicitas. VII, 709. Circa damnatorum pœnas variæ sententiæ. VII, 751, 752. Extrema impiorum damnatio, ceræ fluenti a facie ignis comparatur. IV, 814. Damatio impiorum, perditio ipsorum dicitur. VII, 684. Damatio mors secunda. VII, 658, 666, 675. Dammati omnibus mors illa perpetua erit communis, quævis eorum cruciatus varii. VI, 285. In damnatione mors etiam secundum corpus esse dicitur, quare. VII, 378. Dammati est cura suorum. IV, 1457, 1458. Dammati an habeant notitiam, quid agatur intus in gaudio domini nescient. VII, 694. Quale bellum dammati sustinebunt. III, 658. Dammati congruentissime in pœna sunt. I, 601, 1549. Damnationem inter et regnum colorum nullus medius locus. X, 140. Fide Parvuli. Peccatum originale.

Damnationis gradus. X, 117. In illa damnatione erunt quidam duplo amplius quibusdam gehennæ filii. X, 250. Damnatorum miseria alia aliorum maior. VI, 284. Dammati aliis tolerabilius damnabuntur. IV, 1406; VI, 275. Damna-

torum quorumnam nullissima pena. VI, 275. Damnationem tanto quisque habebit tolerabilem, quanto minorem habuerit iniquitatem. VI, 275. An futurum sit ut aliquando penae damnatorum mitigentur. IV, 1406. Damnatis quibusdam medioeriter malis prodesse Ecclesiae preces ad poenae mitigationem. VI, 283. *Not. (a)*. Quomodo in damnatos miserationes suas non continere Deus dici potest. VII, 739.

Damnatorum corpora animata et viventia in tormentis aeternis durare poterunt, quomodo. VII, 709. Non absurde cadavera dici poterunt. VII, 695. Damnatorum corpora quomodo erunt incorruptibilia, si dolebunt; aut quomodo carni libilia, si mori non poterunt. VI, 274. Ignis inextinguibilis et vermis vivacissimus damnatorum, quomodo accipiendus. VII, 694. Quomodo damnatorum dolor non finitur. VII, 698. Damnatorum acriores poenae post resurrectionem. V, 1453.

Damnandum nequiem novissimo iudicio quidam putant, propter intercessionem sanctorum. VII, 752. Refelluntur. VII, 756. Quidam supplicia damnatorum hominum cessatura putant, non vero demonum. VII, 751, 755. Supplicium diaboli ac damnatorum non semper duraturum existimavit origenes. X, 525. Liberationem ab aeterna damnatione quidam promittunt omnibus baptizatis, etiam haereticis. VII, 755. Refelluntur. VII, 741. Alii id spondent solis apud catholicos baptizatis quamvis male viventibus. VII, 754. Refelluntur et hi. VII, 741, 742, 745. Quidam hoc ipsum concedunt catholicis omnibus in Ecclesia perseverantibus quamvis pessime vixerint. VII, 754. Refelluntur. VII, 745. Quidam omnibus qui elemosinas fecerint, licet non mutarint mores. VII, 754. Pariter refelluntur. VII, 746. Contra hos omnes fidei sine operibus ad salutem non sufficere ostenditur. VI, 211. Damnatorum poenam aeternam fore, probatur contra nonnullos, imo contra plurimos aliter sentientes. VI, 284. Plures damnantur, quam salvantur. VII, 727.

Damnificari. V, 1474.

Dammum nullum timendum, nisi Dei. V, 207. Damna alia dum superflua amputant, prosunt. V, 202. Damna temporalia cur permittat Deus. II, 1060. Non angatur cor Christiani ob damnum, sed quia nondum cum Christo vivit. IV, 1951. Damna a Paganis illata tolerantur, aut resarcuntur per Christianos; nos animarum lucra hoc exemplo non impediri desideramus. II, 317.

Danae. I, 672. Danaes concubitus per imbrem aureum a petisse Iovem, quid significat. VII, 571.

Danans decimus rex Argivorum. VII, 569.

Daniel propheta. III, 461, 462. Quid et quo tempore prophetavit. VII, 595. Cur peccata sua et peccata populi sui confiteretur. X, 150. Daniel vir quietus, qui et inter leones securus erat. IV, 1731. Danielem supra se leones agnovit. III, 2059. Danielem in celibatu serviens Deo, figuram expressit servorum Dei, id est Monachorum. IV, 1751. Daniel, Job, et Noe quae significant. VI, 716.

Daniel ab Angelo hebdomadarum mysterium discubat. II, 911. Danielis hebdomadas ad Christi nativitatem et passionem impletas non putat Ihesychius. II, 904, 911. Quotam de secundo Christi adventu eas exposuit. II, 901. Danielis hebdomadae in praeterito Christi adventu completae sunt. II, 911, 917. Non futurum Christi ventum significant, sed praeteritum. II, 839.

Dardanus saeculi dignitate illustris. II, 852. Augustini patris carissimus. II, 848. Eius questionibus respondet Augustinus libro de praesentia Dei. II, 855.

Dare. solus est Deus qui non novit nisi dare. V, 108. Datorem non habet, qui non habet meliorem. V, 108. Praeceptum ut deus omnipotenti quomodo implendum. V, 1592. Id profecto dandum est, quod nec tibi nec alteri noceat, quantum sciri aut credi ab homine potest. III, 1264. Quis praerendus, quando res aliqua duobus vel pluribus dari non potest. III, 50. Cui plus datur, plus exigitur ab eo. II, 885. Omnis res quae dando non deficit, dum habetur et non datur, nondum habetur quomodo habenda est. III, 19. Dari Christo qui intelligantur. X, 928.

Darus. VIII, 574.

Darius. II, 801. Rex Persarum. VII, 585.

Darius comes missus pacis procurande causa. II, 1014. Reperit Augustino. II, 1014. Bella si non extinxit et occidit, saltem distulit. II, 1015. Darius etsi christianis parentibus natus, tamen gentiles ritus cum aliquotiens sensus persarent, Augustini lectione penitus contempsit. II, 1016. Quam hoc Augustino gratum. II, 446. Darius non in superficie, sed in christiana caritate christianus. II, 1025. Libros confessionum ab Augustino petiit. II, 1022. Et ab ipso accepit. II, 1025. Una cum aliis libris qui recensentur. II, 1024. Darius plurimi tacit verba Augustini. II, 1020. Et ejus bibliothecam adjuvat. II, 1026. Darius medicamenta Lazari presbytero ad Augustinum deferenda dedit. II, 1022.

Davianus Camicetensis episcopus. IV, 550.

Dativus a Badis. IX, 211.

Dativus. Pro dativo graecorasi, ablativum Latini ponunt. III, 487.

David interpretatur manu fortis, et Christi figuram gerebat. IV, 148, 154, 502, 623, 646, 716, 1238, 1717, 1845; VIII, 458. Interpretatur et desiderabilis. IV, 325; VIII, 458. David a Deo electus propter Christum, et tribus Juda propter David. IV, 1097. David cur dicitur secundum cor Dei electus, cum talia tantaque commiserit. VI, 168. David statura parvus, fide magnus. IV, 1856. David ab officio pastoralis pecorum ad hominum regnum translatus est, Christus autem a bovis ad oves; a Judaeis ad Gentes. IV, 1007.

David cum Golia configere permisit saul, intelligens aliquid divinitatis in eo esse. V, 197. Davidis contra Goliath progredientis confidentia in Deo. V, 197. David quinque lapides quid mysterii habeant. V, 198. David armis saulis oneratus significabat hominem sub lege. IV, 1839. Davidis cum Golia certamen mystice exponitur. IV, 1853, 1856. David pro benefacto meruit invidiam. IV, 501. David uxorem suam, quam pater ejus saul alteri traderat, tamquam novi Testamenti figurat recepit. VI, 474.

Davidis humilitas et mansuetudo. IV, 1716. Mansuetudo erga saulem. VIII, 161. David implevit Christi praecipuum diligendi inimicos. VIII, 161. David cur non prius regnum tenuit, quam primo a persequentibus liberaretur. IV, 600. David perjurii reus, de duobus peccatis elegit minus. V, 1408. David quomodo ob diminutionem populi, mortis us tot hominum vapulavit. VIII, 618, 619. Mors, ob diminutionem populi, illata hominibus quandoque morturis non obfuit. VIII, 619, 625. David per medicalem providentiam desertus est paululum a Rectore, ne per exitalem superbiam desereret ipse Rectorem. VI, 572. David quare obtulit sacrificium. VIII, 625.

Davidem non suae injuriae, sed peccata filii commovebant. III, 77. David persecutione filii sui non dejectus inique, sed humilitas pie. IV, 1845. Davidis mansuetudo erga filium suum Absalon. III, 77.

David quamquam in adulterium lapsus, longe fuit a liquidiorum imperantia. III, 77. In Davide immoderate libidinis non permansio, sed transitus fuit. III, 77. Davidis humilis confessio. III, 449. David non surrexisset a peccato, nisi gratia Christi eum relevasset, ex epist. Innoc. II, 782. Etsi venia David data est a propheta, ea tamen quae Deus comminatus fuerat, subsequuta sunt, quare. X, 1582. David poenitentia. VII, 534. Castigantur qui in lapsu Davidis quaerunt sibi patrocinia peccandi. IV, 586. David peccatum quid praegraverit. VIII, 458. David virtutes et vitia. VIII, 441. David peccata et merita fidelis scriptura non tacuit, quo fine. II, 534.

David regnum amplissimum. VII, 523. David quot annos regnavit. VII, 577. In regno David articulus quidam actus est et exordium juventutis populi Dei. VII, 522.

David quo animo harmoniam musicam dilexit. VII, 547. Piam musicam amavit. II, 569. David psalterii auctor. V, 197. Davidis nomini totum psalterium tribuitur, et Davidici psalmi appellantur. IV, 150. Davidici versus. II, 569. Quos David psalmos scripsit. VII, 547. Quaedam aliter, quam in aliis scripturae libris leguntur, dicit: ne vere putetur transacta recolare potius, quam ventura praedicere. IV, 1476. David homo in veteri Testamento, sed non homo de veteri Testamento. III, 2137.

David nomine Christus significatur. V, 308. David figura Christi. VI, 356. Figura corporis Christi seu Ecclesiae. IV, 600, 619, 715. In Davide persecutionem saulis patiente, regnum salutis aeternae praegravabatur. IV, 600. David ugiens in spelunca, figura Christi se occultantis in carne. IV, 665. Figura Christi in monumento positi. IV, 664. Davidis proditio per Doech, figura proditionis Christi. IV, 605. David ab Allophylis detentus quid significet. IV, 648. David insaniam coram Achis simulans, figura Christi sacramentum manducandae carnis suae praedicantis. IV, 505, 515. David Absalonem fugiens, figura Christi Judam proditorem deserentis. IV, 75. David figuravit sacerdotis personam, quando panes propositionis manducavit. III, 1015; IV, 601. David ex persona Christi loquitur. IV, 725. Promissiones ad David in filio, non in Salomone, sed in Christo inveniuntur. VII, 540.

Debita nostra exsolvit Christus. IV, 1783. Debita quotidiana. V, 581, 592. Debita fratribus et inimicis dimittenda. V, 55, 524, 514, 516, 652, 1274. Debitum relaxare conservo, magni lucri eleemosyna est; ut tibi relaxetur a Domino. V, 1035. Debita donandi pactum in Dominica oratione. V, 585, 1036. Debitum dimittendum volenti litigare. III, 1282. Causa cadit, qui plus petierit quam ei debeatur. IV, 1351.

Debet nemo nisi ei a quo accepit ut debeat. I, 1292. Debetus nulli aliquid, quia omnia gratuito praestat. I, 1293.

Debitorem Dominus esse se fecit, non accipiendo, sed promittendo. I, 714; IV, 1068, 1445; V, 640, 863, 1184. Ut homo exigeret debitum, prius accipit indebitum. V, 1428. Debitor ille factus est fidelis, esto tu avarus exactor. IV, 286. Si Dominus retribuere vellet, nihil nisi penam delictam retribuisset. V, 177. Omnia Deo debent, primo quicquid sunt, deinde quicquid melius esse possunt si veliat, et quicquid oportet ea esse. I, 1295. Anima Deo reddidit quod debet, vel faciendo, vel patiando. I, 1293. Qui non agit quod debet, statim patitur quod debet. I, 1293. Debitor tenetur tempore iudicii, quia inventus est donator tempore misericordiae. IV, 1283. Debitor Dei est omnis homo, et debitor habet fratrem. V, 531, 515. Debitores habemus, et debitores sumus: quo pacto debita nobis relaxentur. V, 985.

Debitoris et creditoris obligatio. III, 764. Debitores non nimium urgendos esse. V, 1129.

Decachordum psalterium. V, 79.

Decalogus. V, 517. Decalogum respuunt Manichei et violenti. VIII, 503, 507, 503), 510, 511. Praeceptorum Decalogi distinctio. III, 620; V, 1165. Tria ad Deum, septem ad homines pertinent. V, 79; VIII, 506, 510. Decalogi tria prima praecepta ad singulas ss. Trinitatis personas indicandas pertinent. II, 215. Decalogi praecepta omnia continentur praecepto, *Quod tibi fieri non vis, etc.* V, 86. In praecepto dilectionis Dei est castitas nuptiarum Ecclesiae, in praecepto dilectionis proximi unitas membrorum eius. VIII, 506. Decalogi praecepta singula exponuntur. V, 76. Decalogus non solum Judaeis, sed et nobis ad vitam recte instituendam datus. X, 213, 594. Praecepta iustitiae, quae continentur Decalogus, observare tenemur. X, 222. Decalogus quoque occidit, nisi adsit gratia. X, 215. Praeceptum observandi sabbatum solum inter cetera in umbrae figura positum. X, 217.

Decani Monachorum. I, 1538. Forum munus. I, 682.

Decimae. V, 89. Decimas rerum suarum dare num Christiano sufficit. V, 522.

Decipere neminem summa et prope divina virtus est. VI, 33. Huius virtutis gradus. VI, 34. Decipi aliquem quomodo Deus sinit. VI, 33.

Decius. IX, 525, 538. Decius Imperator, persecutor Christianorum. VII, 614. Decii, pater et filius, pro patria se devoverunt. VIII, 127, 163.

Declinare in dextra, est velle tribuere sibi quod rectum est, non Dei gratia. III, 769.

Decollare volens Ecclesiam. V, 723.

Decor domus Dei. V, 116.

Decurio civitatis. II, 504. Ingentius suspensus ideo non torquetur, quia se decurionem Ziquensium asseveravit. II, 504.

Dedicatio templi antea profani. V, 889. *Vide* Ecclesia. Dedicatio candelaborum. V, 1478. Dedicatio templi Dei in nobis nondum fit, sed tantum aedificatio. V, 830. Ecclesiae fundamentum jam dedicatum, dedicabimur et nos cum surrexerimus. V, 661. Dedicatio domus, quae modo in tribulationibus fabricatur, fiat in secundo Christi adventu. V, 178; IV, 221. Jam in capite facta est tamquam dedicatio fundamenti. IV, 221.

Defectum in intelligibilibus quam in sensibilibus aegrius toleramus. VIII, 99. Defectus etsi inter intelligibilia numerantur, non tamen rebus sensibilibus praeposendi. VIII, 98. Defectus non semper culpae vel poenae deputandus, est etiam defectus laudabilis vel optabilis. IV, 1538. Non omnis defectus culpabilis est, sed solus voluntarius. I, 1291; VIII, 590. Defectus qui non sunt voluntarii, vel sunt ad punishmentem peccati, vel ad pulchritudinem universi. VIII, 590. Deus non est auctor mali. I, 1546. Nec defectio. I, 1547. Defectus profectusque creaturae non sunt sine supplemento decoris universi. III, 259.

Deficere a te potes, tu te ipsum reficere non potes. IV, 1224. Deficere est ad nihilum tendere. VIII, 587, 592. Deficiunt res aut deficere possunt, quia ex nihilo factae sunt. II, 439.

Defit. II, 853, 1076.

Deensio peccatorum, magna iniquitas. IV, 701, 834, 1793, 1808, 1821. *Vide* Peccatum.

Defensoris et intercessoris discrimen, et utriusque officium. II, 657.

Definitio nihil complecti debet quod sit alienum. I, 913. Definitionis partes. I, 1058. Definitio quomodo examinanda. I, 1058. Definitionis utilitas. VII, 67.

Defortitas corporum ostendit, quam poenalis sit conditio mortalium. VII, 781. Non remanet post resurrectionem. VII, 781, 785.

Defunctorum piorum sedes occultae. VII, 28. An defunctorum spiritus ignem transitoriae tribulationis patiantur. VII, 745. Defunctorum quorundam spiritus poenas patiuntur. VII, 738. Defuncti fideles membra sunt Ecclesiae. VII,

674. Eorum memoria ad altare fieri solita. I, 778. Ad altare pro commemoratis defunctis, non pro martyribus oratur. V, 867, 1291, 1295. Oratio pro defunctis. III, 1847. Oblationes pro defunctis. II, 92. Sacrificium missae pro defunctis. II, 694. Sacrificium pro defunctis positum juxta sepulcrum cadavere. I, 777. Quod pro se postulat Veronica. I, 778. Pro patre suo Patricio et matre sua Monica vult orari ad altare Augustinus. I, 780. Ac ipsemet orat. I, 778. sacrificium altaris et eleemosynae sunt pro baptizatis omnibus defunctis. VI, 283. Operatio misericordiae in defunctos. III, 1530.

Defunctorum animae pietate suorum viventium relevatur. VI, 283. Defunctorum spiritus orationibus Ecclesiae, sacrificio salutari, eleemosynis adiuvantur, et quatenus adjuvantur. V, 936, 957. Ut ad ipsum sacrificium loco suo commemorentur, ac pro illis quoque id offerri commemoretur, hoc a Patribus traditum, universa observat Ecclesia. V, 959. His ritibus non comparantur mortuis nova merita. V, 957. Pro quibusdam defunctis orationes exaudiuntur. VII, 757. Sacrificium, orationes, eleemosynae eis prosunt, qui cum viverent, ut hac sibi postea prodessent, meruerunt. VI, 283. Frustra illis impenduntur haec pietatis officia, cujus pignore dum hic essent cauerunt. V, 957. Quibus prosunt, aut ad hoc prosunt, ut si plena remissio, aut ut tolerabilior fiat ipsa damnatio. VI, 284, *Not.* (a). Pro valde bonis gratiarum actiones sunt, pro non valde malis propitiationes, pro valde malis qualescumque vivorum consolationes. VI, 283. Missa pro defuncto de cuius anima dubitatur. VI, 284, *Not.* (a). Pro defunctis impiis et infidelibus non oratur. VII, 736. Defunctis quibusdam nullum misericordiae auxilium praebere potest. III, 1531.

Defunctorum commemoratio. IX, 635.

Defunctorum exsequie quid recogitantium admonent. V, 957. Funeris pompae, et, vivorum solum qualiucumque solatio, non adiutoria mortuorum. V, 956. Haec tamen, utpote in scripturis inter opera bona deputata, quisque pro viribus praestet. V, 957. Propter eos qui vivunt, fiunt laudes funebres, etc. II, 1074.

Defuncti corporis sui redemptionem expectant. I, 606. Defuncti absentes potius dicendi sunt, quam mortui. IV, 1897. *Vide* Mortui.

Degradatio clerici, poena ab ecclesiastica disciplina inflictæ. V, 1575; VI, 199, 271. Degradare cui et quando liceat. IX, 669.

Debbora iudex et prophetissa apud Hebraeos. VII, 572.

Delectatio finis est curae. IV, 105. Delectatio quasi pondus est animae. I, 1179. Ubi est delectatio eius, ibi est thesaurus. I, 1179. Non amat nisi quod delectat. V, 869. Aliquando, etiam si noceat, prodesse creditur quod delectat. II, 965. Quod appetendum cognitum fuerit, non appetitur nisi tantum delectet, quantum diligendum est. X, 242. Saepe quid agendum sit videmus, nec agimus; quia non delectat ut agamus, et cupimus ut delectet. IV, 1522. Nisi etiam delectet et ametur quod agendum cognoscitur, non agit, non suscipitur, non bene vivitur. X, 205. Tanto quidque vehementius volumus, quanto certius quam bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. X, 167. Tanto magis delectat opus bonum, quanto Deus plus diligitur. X, 168.

Delectat Deus, a quo habetur quicquid delectat. V, 145. Quis sic delectat, ut ille qui fecit omnia quae delectant? IV, 281. Delectant bona, quae non sunt per se bona, qualis erit delectatio incommutabilis boni? IV, 205. Delectatio laudis Dei piis promissa, quae non datur impiis. V, 1188. Delectatio piorum in Deo amissis terrenis rebus. V, 147. Occupatio beatorum, delectationem ipsius Domini contemplari. IV, 205. Nec ex praeterita nostra vita, nec ex praesenti delectari debeamus, sed in ea quae nobis proponitur, intendere. IV, 681. Nulla creatura sic sibi placet, seque ipsa delectat, ut mens bona. X, 732. Delectatio mentis de justitia et fide. V, 869. Delectationis cordis de lumine veritatis, nulla voluptas comparanda. V, 969.

Delectatio boni non litterae, sed spiritus donum est. X, 205, 217. Quando delectat bonum, magnum est Dei donum. IV, 1347, 1563, 1566. Delectatio boni gratiae deputanda. X, 361. Delectatio iustitiae donum Dei. V, 919. Qui fiat ut iustitia nunc magis minusve delectet, nunc non delectet, X, 168. Delectatio iustitiae, nisi vincat aliarum rerum delectationes, vincitur in pugna contra peccatum. VI, 271. Delectatione iustitiae vincente non ceditur malae concupiscentiae. VI, 287.

Delectatio legis Dei, et delectatio concupiscentiae. V, 850. Delectationes sensuum licite et illicitae. V, 868. Delectatio perniciosa sequitur cupiditatem, fructuosa caritatem. IV, 124. Delectationes quoniam sunt libidines illicitae. VIII, 419, 420. Delectationem illiciti non frangere est peccatum. VIII, 419. Delectationi alicui illicitae consentire,

non tantum in horrendis facinorosis, sed et in levioribus, peccatum est. X, 244, 896. Delectationem carnis qui a nullis refrænat licitis, vicinus est et illicitis. VI, 711. Delectatio iustitiæ stupere debet quicquid aliud voluptas, sive dolor impedit. X, 242.

Delectationes vincendæ, et dolores. V, 1470, 1510. Delectationis inest semper aliqua stillatio, etiam in eo qui tentationem superavit. IV, 1860. Delectatione cogitationum lascivarum quis vulnegratur, etsi non consentiendo victor abscedat. V, 591. Delectatio voluntatis in corpore non nocet iis, quibus major est delectatio voluptatis verbi sapientiæ, præcepti Dei. IV, 545. Delectationibus terrenis amaritudines cur Deus miscet. IV, 458, 1213, 1795. Homines sancti habent in potestate illicitam delectationem cohibere. III, 455. Delectationes rerum periturarum transiet, qui credit in Christum. IV, 794. Delectationes bonæ, cordi; rebus, male tribuuntur. IV, 105, 104.

Deliciæ peccatorum fluxæ. V, 861. In deliciis nihil requirendum præter integram corporis v. letitudinem. II, 496, 497. Deliciæ a Christiano non conquiritur, Christi passionibus imitandæ sunt. V, 275. Deliciæ continentie. de. II, 496, 497. Deliciarum matres divitiæ. II, 497. Vita in deliciis temporalibus, in comparatione vitæ æternæ, non vita, sed mors dicenda. II, 223.

Deliciæ sunt iustitiæ, ut et iniquitatis. V, 919. Deliciæ spirituales quæ. VI, 447. Deliciæ nostræ Christus. IV, 1795. Deliciæ sanctæ in Scripturis divinis. IV, 415. Deliciæ per Spiritum sanctum Scripturis sanctis insperse. IV, 1805. Deliciæ spirituales in ænigmate proponuntur in scriptura sacra. VIII, 508. Deliciæ spiritus nostri cantica divina, ubi et fletus sine gaudio non est. IV, 1884. Deliciæ homini converso non subtrahuntur, sed mutantur. IV, 946. Deliciæ mansuetorum. I. X. IV, 562.

Delicta unde dicuntur. IV, 950. Delicta non intelliguntur, sicut nec videntur tenebræ. IV, 162. Delictorum duo genera, propria et aliena. IV, 162. Delicta nostra, sua delicta Christus fecit, ut suam iustitiam nostram iustitiam faceret. IV, 172. Delinquens iuste relinquitur, ut sibi ipse sit pœna. X, 1555.

Delphinus episcopus. II, 537.

Delphinus Burdegalensis. II, 100.

Demetrius in lupum mutatus, quare. VII, 575.

Demetrius virgo. X, 578. Filia Julianæ. VI, 453, 442. Demetrius hortatius Alyio et Augustino nuntium remisit nuptiis iam paratis. II, 819. Demetrius volens et petens, virgo Deo oblata. VI, 441. Pelagii ad ipsam epistola. II, 834. Libri ad Demetriadem scripti virus notant Alypius et Augustinus. II, 850. Demetriadis sanctimoniam virginalem ubique prædicatur. II, 645. Fins laus. II, 645.

Demetrius a Lepti-minus. IX, 222.

Demetrius presbyter a Primiano communione interdictus. IV, 579.

Democritus. I, 945. Democriti de Deo sententia. II, 445. Et de causa cogitationum nostrarum. II, 444, 445. Democritus ab Epicuro distare hoc in questionibus naturalibus dicitur, quod concursioni atomorum vim quandam animalem et spirabilem inesse senserit. II, 445.

Demosthenes clarissimus oratorum. IX, 468. In pronuntiatione omnia eloquentiæ præcepta conclusit. II, 442. Fortunas Græciæ non in eo positas esse illone an illo verbo usus fuerit, Æschini insolentiam locutionis objicienti respondit Demosthenes. IX, 468.

Denarii centum forte mille asses sunt. V, 516. Denarius merces. V, 696. Denarius pro opera vineæ reddendus æqualiter omnibus, non tollit diversitatem præmiorum. VI, 410.

Denarius numerus universitatem significat. VI, 58; VII, 696. Legem. III, 1442; V, 517, 1210, 1211, 1215. Perfectionem. V, 1210. Beatitudinis perfectionem. III, 1356. Et disciplinam quæ insinuat conditorum Deum, et conditam creaturam. VI, 39. Denarii numeri significatio. V, 532, 533. Et mystica explicatio. III, 48. Perfectio beatitudinis nostræ in denario, quia redit ad primum. II, 218.

Dentes ad loquendum ut ad mandandum nos adjuvant. V, 1145. Dentes si obstupescant, quod remedium. IV, 562. Dentes quid ab ossibus distant. X, 527. Dens ingentis molis in Uticensi litore. VII, 448. Dentes peccatorum et dentes Ecclesiæ, qui sunt. IV, 75, 1007, 1224.

Deponderare. V, 1515.

Depravationis publicæ descriptio. VII, 65.

Depravationes in devitandis malis, præcationes in bonis ostenduntur. II, 635.

Derelictio. *Fide* Deserere.

Derelinquens non derelinquit Deum, quando in bonis temporalibus non exaudit. II, 545, 565, 575.

Descendere proprie et cadere differunt. IV, 1598, 1651. Descendens ab Jerusalem in Jericho, homo descendens ab immortalitate ad mortalitatem. IV, 1151. Descendere ad

aliquid officio aliud est, aliud per cupiditatem in id cadere. V, 546.

Deseruit homo imperatorem, et defecit ad desertorem. IV, 892. Non deseret opus suum Deus, si ab opere suo non deserat. IV, 1890; X, 261. Dereliquit Adam Deus, quia ipse deseruit Deum. IV, 603. Ira iudicis tradidit quosdam concupiscentiis non cogendo, sed deserendo. V, 591. Deserente Deo continuo fit caritas. X, 256. Et homo it in malum. X, 507. Possidet tentator. V, 590. Deus conversos adjuvat, deserit aversos. X, 455. Non deserit nisi dignos. X, 259. Deserit aliquantum Deus ne superbiamus. X, 151, 200. Misericiores sunt qui omnino malum desertionis suæ non sentiunt. III, 432. Homo a Deo cum ipsum rogat, non deseritur. V, 171. Tu adjuvas qui condidisti, tu non deseris qui creasti. IV, 208. Pasebat te Deus contemnentem se, et deseret te timentem se? IV, 515.

Desertum propter ariditatem et sterilitatem, ipsum sæculum. IV, 1760. Deserta unde servis Dei impleta. IV, 834. Deserti quælibet pusillanimitas tempestasque minus mihi videtur molesta, quam ea quæ vel patitur vel timeamus in turbis. II, 354. Desertum piis est i; sa conscientia. IV, 633.

Desiderium est rerum absentium concupiscentia. IV, 1522. Desiderium sitis animæ. IV, 750. Situs cordis est. III, 1691. Desiderio tardum videtur etiam id quod tempore acceleratur. II, 905. Desiderata diu dulcius obtinentur. V, 411. Desiderio rei concupitiæ extenditur animus, non lætitia consequitur. IV, 454. Desideria illicita animam corrumpunt. IV, 1920, 1921. Desideriis pravus quando non cavimus. III, 2071. Non in desiderio pravo, sed in consensione peccamus. III, 2066. Desideria illicita quæ ex ingenita concupiscentia nascuntur, nihil obsunt si iis non obeditur sive operatione, sive locutione, sive tacita assensione. IV, 1507. Desideria mala concupiscentiæ, unde. X, 450. Desideria mala ut non sint, velle debemus. X, 451. Aliud est habere mala desideria cordis, aliud tradi eis. X, 789. Tradi desiderii malis quid. X, 789. Desiderio suo ut pereant dimittuntur tantum reprobi, non vero prædestinati. X, 324. Non solum pro patientiam, sed et per potentiam tradit Deus desiderii malis. X, 790. Desiderii prohibiti fructus dulcior. III, 2070. Desideriorum diversitate verberata anima, portat plagas saucia, divisa per amores multos. IV, 1887. Totum mundum dimittit, qui et illud quod habet, et quod optat habere dimittit. II, 692.

Desiderium sanctum est tota boni Christiani vita. III, 2008. Desideria sancta sunt a solo spiritu, non a carne. III, 416. Desiderium nostrum nunc non sit nisi in eolum. V, 952. Desiderium regni Dei tribulationibus hinc atque hinc contententibus producit. IV, 290. Qui non gemit per ærius, non gaudebit civis, quia desiderium non est in illo. IV, 1641, 1940. Desiderium nostrum, donec ad Dei visum perveniat, semper extendendum. IV, 1147. Desiderium Christi in omnibus iustis ab origine ad finem mundi. IV, 1557. Desideria æternæ vitæ arma sunt contra tentationes. IV, 1774. Desiderium iustorum, delectationem ipsius Domini contentari. IV, 205. Desiderium tuum, oratio tua est; et si continuum desiderium, continua oratio. IV, 404. Desideriorum forma in Dominica oratione. V, 378. Quodnam desiderium Deus se cito exauditurum pollicetur. IV, 1236, 1898. Desiderium iustorum differtur ut crescat, crescit ut capiat. IV, 1037. Desiderium Deus extendit differendo, desiderando extendit animum, extendendo facit capacem. III, 2008. Nihil impedit quominus habeantur justificationes Dei, nisi quia non desiderantur. IV, 1522.

Desolati habent consolationem Patris orphanorum. IV, 815.

Desperare. Necessè est ut homo plus gaudeat, cum venerit quod desperaverat. IV, 1927. Desperatio in peccatis perdere se putat, si quid non fecerit quod instigat libido. X, 286. De Deo nihil desperandum. V, 56. Nec de peccatorum venia. III, 871. Ita Deus plenus est adipe misericordie, ut ad eum conversis non solum quibuslibet peccatoribus, sed etiam impiis, non sit desperandum. IV, 597. Desperando plus perdit anima, quam delinquendo. V, 158. Peccatum cum desperatione, certa mors. IV, 588, 1705. Desperatione veniæ anima suffocatur. V, 1558. Et spes et desperatio timenda est in peccatis. IV, 1877. Desperatio et spes impotentitæ ac perditionis causa. V, 139. Desperationem inter et præsumptionem incedendum. V, 778. Ne quisquam superbe de se præsumat, ne quisquam humilis de Domino desperet. IV, 946. Ne desperatione homines peius viverent, promisit Deus indulgentiæ portum; rursus ne spe veniæ peius viverent, fecit diem mortis incertum. IV, 1502, 1876. De nemine quamdiu vivit desperandum. IV, 570, 650; V, 456, 1548; IX, 668. Desperationem salutis suggerens inimicus, quoniam invictissimo scuto repellitur. IV, 89.

Destinis responsionum fulcire ruinosas fabulas. V, 106.

Destruuntur a Deo alii ut ædificentur, alii sic ut non ædificentur. IV, 1420, 1462.

Detractionis est mordacior, quam veracior reprehensio. V, 1361. Quomodo irasceris alteri, quando de te male loquitur; sic irascere tibi, quando de altero male loqueris. V, 653. Ut amico laudanti, sic nec detrahenti inimico facile credendum. IX, 534. Cum detrahitur nolis, orandum primum pro nobis, ut ulciscendi cui dicitur vincamus, deinde pro ipsis detractoribus nostris. IV, 1451. Fortitudo necessaria, cum presenti detrahitur, non ad repellendum, sed ad iterandum convicium. IV, 1184. Detractionibus falsis crescit merces servis Dei, et pœna detraherentibus. V, 1581. Itaque mercedis speciem non amat Augustinus. V, 1581. Detractio quæ fit ab his qui videtur alicuius momenti esse, scandalum est infirmis. IV, 582.

Deucalionis diluvium quo tempore contigit. VII, 568. Ad Ægyptum non pervenit. VII, 568.

Deverra nomen paganorum. VII, 188.

Devotio fit cum maledicto. III, 738.

Devotorum hominum oblationes. V, 1572. Nunc non omnia facere patrem per Filium abigatur a sensu devotorum, etc. V, 556.

Deum esse sentire probatur. I. de lib. Arbitr. a cap. V ad XV. Deum esse fide et ratione cognoscitur. I, 1262. Deum esse debere ratiocinando non efficitur. II, 703. Dei notitiam vanitas litigando querit, iactans credendo. V, 1205. Error disputantium de Deo ex triplici causa. VIII, 819. Quis peior. VIII, 820. Deum esse agnoscitur ex operibus creaturae. IV, 941; X, 211. Deus philosophis notus ex creaturis. V, 776, 1153. Quomodo ad Dei cognitionem devenere Platonici. VII, 251. Ut anima ex motibus et administratione corporis, ita deus ex administratione mundi, et animarum regimine intelligitur. V, 1022. Hæc est vis veræ divinitatis, ut creatura rationali jam ratione utenti, non omnino ac penitus pressit abscondi. III, 1910. Dei nomen gentibus, antequam crederent in Christum, non potuit esse omnino ignotum. III, 1910. Infidelis potest ad tantas tenebras pervenire, ut Deum esse neget. IV, 1117. Quomodo agendum cum atheo. I, 1242. rarum hominum genus est, qui dicant in corde suo, non est Deus. IV, 615. Non esse Deum, nemo audeat dicere, citamisi ausus fuerit cogitare. IV, 141. Deum ipsum negare aperta insania est. VII, 132. Deum negantium insania paucorum est. V, 441. Deus verus etiam oraculorum responsis agnitus. VII, 651. Deum verum, Jovis nomine Varro designavit. VII, 650.

Deus quid. III, 1638. Optime de Deo sentire, verissimum est pietatis exordium. I, 1224. De Deo falli periculosum, mentiri exitiosum. V, 137. Cum mendacio Deus non possidetur. I, 807. Variæ de Deo opiniones. I, 721; III, 423, 164, 169. Opinio gentium de Deo nostro. III, 1035. Deum esse animam motu ac ratione mundum gubernantem Varro in læcivit. VII, 158. Deum se non esse clamat omnis natura. VI, 633. Quid de Deo natura universa nos doceat. VIII, 1061. Quid doceat Ecclesia. I, 1317.

Deus quid sit, sive quid non sit. I, 785; V, 143, 1689. Facilius dicimus quid non sit Deus, quam quid sit. IV, 1040. In rebus divinis pia ignorantia melior, quam præsumpta scientia. V, 663. Non parva notitia pars est scire quid non sit Deus, antequam sciri possit quid sit. II, 459; III, 1588; VIII, 948.

Deum omnes intelligunt id quo nihil melius est. I, 807; III, 22. Deus est id quo nullus superior. I, 1248. Dei excellentia. III, 1585.

Dei proprie est esse. VII, 256. Deus summe ac primitus est. III, 52. Solus proprie est. III, 1680. Deus habet in se ut sit longe aliter quam creaturae. III, 353. Ita est Deus, ut in ejus comparatione, ea quæ facta sunt, non sint. IV, 1741. Deus summe est, quia nulla mutabilitate proficit seu deficit. II, 459. In Deo omne quod dicitur, idipsum est. V, 1488.

Dei simplicitas. VII, 251. Deus natura simplicissima. VIII, 1062, 1076. Deus pars nullius rei esse non potest. VIII, 765. Deus simplex et multiplex. VIII, 928, 929, 956. Deus etiam trinus, bonum simplex et incommutabile. VII, 323. Quomodo VII, 326. In Deo non aliquid potestas, aliud prudentia et cæteræ virtutes. V, 1498. Deo hoc est esse, quod posse. III, 1358. Hoc est esse, quod est magnum esse, bonum esse. VIII, 947. Fortem esse, justum esse, etc. VIII, 927, 929, 931, 933, 943. Sapientem esse. VIII, 947, 1076.

Dei natura, qualis. III, 1876. Deus ex factura intelligitur quans sit. VI, 662. Deus est quædam substantia. IV, 844. Summa substantia. X, 235. Est excellentissima quædam immortalisque natura. III, 21. Incommutabilis. III, 557, 562. Invisibilis et ubique tota. III, 647. Quidquid in Deo intelligi potest, substantia est. VI, 192. In Deo abusive dicitur substantia, essentia proprie. VIII, 942. Deus sive dicitur substantia, sive essentia, al se dicitur, non relative ad aliquid. VIII, 942. quidquid secundum qualitates de Deo dici

videatur, secundum substantiam vel essentiam est intelligendum. VIII, 1062. In Deo nihil secundum accidens dicitur, sed secundum substantiam aut secundum relationem. VIII, 915, 914. De Deo quidquid dicitur vel intelligitur, secundum substantiam dicitur, falsum Arianorum dogma. VIII, 912, 914. Circa Dei naturam in quo conveniant Catholici et Manichæi, in quo dissentiant. X, 1468.

Deus essentia sua idipsum est summe esse, et summe vivere. I, 665. Ipsi esse et vivere, non aliud atque aliud. I, 663. Deum esse quædam vitam æternam sapientem, sapientes facientem, intellexerunt Philosophi. V, 776. Ex consideratione mundi. V, 776. Dei vita, i. se Deus. III, 1548. Vita Dei est immutabilis. III, 1548. Deus animam habere trojice dicitur, sicut et corporis membra. VII, 534. Deus summum vite principium. VIII, 93. In Deo et causa subsistendi, et ratio intelligendi, et ordo vivendi. VII, 228. Deus non est eisdem cum anima natura. VII, 250. Ex Dei anima vitas atque animas cunctorum viventium sorte sumi quidam dixerunt. VII, 125. Dei anima, voluntas ejus. III, 710. Deus nec sexum habet, nec ætatem, nec definita corporis membra. VII, 134.

Deus cum dicitur, quod cogitandum. V, 53. Qualis sit Deus non potest cogitatione comprehendendi. III, 799. Deus incomprehensibilis. I, 661; IV, 1742, 1745, 1872; V, 560, 663. De eo quædam in Evangelio propterea præsentata, ut admodum non oportere nos de temeraria comprehensione iactare. II, 1035. Deum comprehendendi non posse ait Plato. VII, 270. Deus verius cogitatur, quam dicitur; et verius est, quam cogitatur. VIII, 939. Deum aliquantum mento attingere beatitudo est, comprehendere impossibile. V, 635. Deus incomprehensibilis semper querendus. VIII, 1037. De Deo nihil potest intelligi sine pietate et quædam pace mentis. VIII, 92. Deus ut ex quantaliumque parte possit intelligi, non nisi magnis gemitibus et suspiriis fit. VIII, 174. Deum facilius eloqui audeat anima, quam videre; et tanto minus eloquitur, quanto sincerius videre potuerit. VIII, 187. Deus prius fide non errante cognoscendus, ut possit amari. VII, 931. Ad Deum solo intellectu ambiendum est. VIII, 90. Phantasmata quæ sibi cor de Deo flagit. V, 1204. Deum carnaliter cogitans, qua ratione edocendus. V, 157. Respondea omnis carnalis cogitatio, ut capiatur quomodo Deus veritas est. VIII, 948. Deus quomodo cogitandus. III, 2053. Quisquis talem cogitat Deum, qualis non est Deus, alienum Deum utique et falsum in cogitatione portat. III, 790. Tale aliquid esse, qualis figuraverit spiritui sanctorum demonstratus est, quidam volunt. III, 427. Deum facilius percipimus mente, quam creaturas. III, 353. Deus interior, exterior, antiquior, novior omnibus. III, 353.

Deus ineffabilis. I, 662, 663; III, 21, 353; IV, 1090. Quomodo. I, 662, 663; III, 21, 353; IV, 1030. Dei majestas a spiritualibus cogitari potest, a nullo autem effari. II, 1055. Deus est ineffabilis, ac silendo plus de eo sentire licet quam dicere. V, 663. Deo honorificum potius silentium, quam ulla vox humana competat. VIII, 142. Væ tacentibus de Deo, quoniam loquaces muti sunt. I, 662, 663. Omnia possunt dici de Deo, et nihil digne dicitur de Deo. III, 564; V, 1498; VI, 158; VIII, 158, 142, 627, 628. Ad loquendum de Deo nulla digna comparatio potest inveniri. VIII, 728. Non temere tale aliquid de Deo dicere debemus, quod in Scriptura ejus non legitur. III, 302. Præstas, prudentia et similia de Deo dicuntur, non proprie, sed quia nihil dici melius potest. V, 1497. Divinis rebus vocabula humana tribuuntur, sed ibi remotis imperfectionibus intelligenda. VI, 140.

Dei nomen duplex Moysi declaratum. V, 61, 66. Dei nomen, *τὸ ἄρρητον*, ineffabile. III, 658. Dei nomen est ipsum esse. IV, 1741. Dei nomen iucundum est amantibus eum super omnes iucunditates. IV, 612. Deus quare appellatur ignis edax. VIII, 148. Lumen. VIII, 958, 959. Lux lucifica. VIII, 404. Veritatis lumen illuminans omnem hominem Deus est. X, 150.

Deus spiritus est secundum Platonicos, secundum Stoicos est corpus. III, 1046. Deum corporeum esse, sicut et animam, contendit Tertullianus. X, 499. Et esse corpus. II, 861; III, 427; VIII, 46. Deo quidam corpus affingunt, ne non sit substantia. II, 619. Aliqui esse corpus ignem, alij candorem lucis fluxerunt. III, 164. sed incorporeus est. I, 721. Deum existinare corporeum omnino cælas est. II, 622, 623. Deus non est quid corpus, nec aliquid quale formari nostra cogitatione possit. V, 53, 569. Quilquid corporeum occurrit, et in spiritualibus quidquid mutabile, non est Deus. VIII, 938. Nihil quod corporis sensus attingit, pro Deo colendum esse, vel imperitum vulgus radicet. VIII, 90. Deum non esse corpus probatur. VII, 250. Deo membra adscribi quam absurdum. II, 459. Deus nulla corporis forma definitur. VI, 188, 504. Non est admodum corporis in spatio cogitandus. V, 539. De Deo corpore dicitur, qui accipienda. I, 1518; III, 166, 186. Deo quæ tribuuntur membra, spiritali-

ter intelligenda. II, 628. Dei membra, potentia operationum ejus. IV, 130. Effectus operationum atque virtutum. III, 716. Deus totus oculus, totus manus, totus pes. II, 628. Dei facies, potentia qua dignis innotescit. IV, 137. Dei auris, non membrum corporeum est, sed potentia qua exaudit. IV, 130. Dei facies et manus et pedes quid. V, 566. Dei brachium et manus, Christus. IV, 484, 894, 1146, 1444, 1233. Filius et spiritus sanctus. IV, 1331; VII, 373. Dei manus potentia Dei. III, 347; IV, 884, 1351, 1613; VII, 373. Virtus ejus. VIII, 692. Dei dextera, aeterna felicitas. IV, 1146, 1782. Dei digitus, Spiritus sanctus. II, 218; IV, 111. Dei zelus, ira, misericordia, patientia, penitentia, manus, pedes, etc., quo sensu dicantur. VI, 31, 159, 140, 249, 611. Ira Dei et zelus sine perturbatione. III, 538, 599, 651. Deus perturbationibus non subiacet. III, 2065. In Deo situs, vestimentum, anni, locus, translati dicuntur. VIII, 817.

Dei pulchritudo. IV, 1073. Plenitudo. I, 845; III, 153. In Deo nihil deest et nihil redundat. I, 894. Plenitudo divinitatis in Christo corporaliter, quomodo. II, 847. Quomam discrimine habitet divinitas in Christo et in membris ejus. II, 847.

Dei dictio quomodo accipienda. III, 227. Dei locutio in substantia sua, Verbum Dei incommutabile, quod est Christus. IV, 1788. Verbum Dei. III, 348. Deus Verbum co-aeternum loquitur. III, 250. Quomodo cum Angelis loquitur Deus. III, 447; VII, 484. Dei loquelam modis ineffabilibus audiunt Angeli, et ad homines deferunt. VII, 295. Quomodo Deus, et quam multis modis hominibus loquitur. IV, 566; VII, 317, 484. Deus loquitur aut per suam substantiam, aut per sibi subditam creaturam. III, 392. Deus loquitur vel in ipsa cogitatione, vel per creaturam corporealem. III, 1284. Illis intus loquitur, qui ei locum praebent. III, 2005. Deus per multa organa ipse sonat ubique, tangendo, modificando, inspirando. IV, 566. Quomodo Deus cum primis hominibus loquebatur. VII, 445. Deus primis parentibus locutus est post peccatum per subditam creaturam. III, 392, 447. Cum illis, aliis modis intrinsecus loquebatur. III, 392, 447. Moysi loquebatur per adsumptam creaturam, non per suam substantiam. IV, 1788. Deus aliquando servis suis in ipsis servis suis loquitur. III, 594. De locutione Dei varia inquiruntur. III, 232. Quomodo naturaliter fieri poterit, difficile est invenire. III, 232. More humano in Scripturis ad homines loquitur. III, 538. Nuntios habet propter nos et propter ipsos. III, 351.

Deus invisibilis. V, 1266. Non tantum Pater, sed tota Trinitas unus Deus invisibilis natura. II, 605. Quomodo invisibilis, cum Angeli videant faciem ejus semper. VIII, 765. Deus non invisibilis Angelis et iis qui similes illis erunt. VIII, 768. Deus videri non potest oculis corporeis. VI, 665. Deus oculis corporeis invisibilis, menti visibilis. II, 318, 319; V, 665; VIII, 171. Deus invisibilis, nullorum corporeis oculis, cordibus autem paucorum mundissimis notus est. IV, 1481. Deus non videri nisi animo potest, nec tamen ita ut animus videri potest. IV, 468. Deum nec cum videbis, poteris dicere, hoc est Deus. V, 369. Deus non potest videri in loco ad modum corporis. V, 1264. Deus invisibilis dicitur, ne corpus esse credatur. II, 618. Deus lux est, sed lux cordis. II, 561.

Deum nemo vidit unquam, quia eam quae in Deo habitat, plenitudinem divinitatis, nemo mente aut oculis comprehendit, ex Anbr. II, 604. Dei Filium in veteri Testamento visum esse insinuat Ambrosius. II, 604. Quomodo Deus visibilis se praebuit patribus. VII, 291. Per creaturam primis parentibus Deus in forma humana apparere solebat. III, 448. Dei apparitio Moysi. V, 39, 160. Deum quomodo videbat Moyses. VI, 662. Deum videre cupiebat Moyses in ea substantia, qua Deus est. III, 477. Deum videre sui desiderantes, eam substantiam qua ipse est quod est, non eam speciem qua ut vult apparere, contueri cupiunt. II, 605. Dei apparitio Moysi per Angelum facta est. V, 60. Quare in rubro qui a flamma inherente non comburebatur. V, 60. Deus apparere solet in igne. VI, 659. Deus potest hic simul apparere et latere; apparere specie, latere natura. V, 161. Deus dum specie corporali apparet, substantia ejus non apparet. III, 594, 652. Refelli non potest, vel patrem, vel Filium, vel spiritum sanctum, si tamen est Spiritus sancti visio, videri ea specie quam voluntas elegerit, nisi natura formaverit, quoniam Spiritum quoque visum accepimus in columba. II, 604, 605. Ex Anbr. II, 618. Deus apparere per suam substantiam, sicuti est, non nisi mundis cordibus dignatur. V, 59. Dei quaedam est manifestatio interior, quam impii non noverunt. III, 1851. Dei forma a solis piis; in Christo forma servi ab omnibus videbatur. V, 714.

Deus an videndus sit oculis corporeis. VII, 798, 799, 800. An videbitur per corpus spiritale. V, 1264. An saltem per corpus glorificatum videri possit. II, 619. Deum esse visuros, receptis in resurrectione corporibus, non modo sanctos, sed et impios, quidam dixerunt. II, 319. Deum

visuros per corpus eos qui ad vitam aeternam resurgent, putant alii. II, 619. Deus etiam in resurrectione non videbitur visione oculorum. II, 606. Deum invisibilem invisibiliter videri docere SS. Patres Ambrosius, Hieronymus, Athanasius, Gregorius Orientalis, etc. II, 621. Deum qui potest invisibiliter videre, ipse Deo potest incorporaliter adherere. II, 613. Dei visio corporea, si aliquando dabitur, non impedit visionem spiritalem. II, 623. Angeli quomodo vident faciem patris, quomodo et nos videbimus Deum sicuti est. II, 605. Deus nunc fortasse videtur a quibusdam Angelis eo modo, quo videtur sicuti est. II, 605. Deus etiam in resurrectione non audietur auditu aurium. II, 609, 618. Deus oculis corporeis videri non potest. II, 319, 618, 619, 622, 625, 626, 627; ne quidem a Christo. II, 707.

Deum videre summa felicitas. I, 1018. V, 711. Deus a filiis videbitur sicuti est. V, 161. Dei visio, merces fidei. VI, 661. Cur differatur. VI, 662. Deus quot modis videri possit a beatis. VII, 801. Oculis cordis videbitur. VII, 799. Quid requiritur ut videatur Deus visione perfecta. VIII, 171. Ad eum videndum mens mutanda est. VI, 14. Purgandus animus. III, 23. Cordis oculus mundandus. V, 542, 670. Deus lux mentium purgatarum, non oculorum corporis. II, 318. Deum in ipsa quoque resurrectione videre non facile est, nisi iis qui corde sunt mundo, ex Anbr. II, 604, 608. Ad videndum Deum per ejus auxilium cor mundum preparandum est. II, 622. Deum in futuro saeculo impii non videbunt, sed soli mundo corde. II, 607, 608. Videbunt mundi corde. II, 618, 620, 621. Deum in tantum videbimus, in quantum similes ei erimus. II, 349. Deum nunc in tantum non videmus, in quantum dissimiles sumus. II, 349. Deus quomodo jam videatur. VI, 661. Deum nunc videri a nobis per speculum, quomodo dicat Apostolus. VIII, 1067. Deus videtur ab his qui saeculo moriuntur. III, 40. Deus videri solum in illa vita potest, ubi, ut vivatur, hinc vitae moriendum est. III, 649. Deus diligentibus se ostendit eisque sufficit, adeo ut ab eo non declinent. I, 835. Deus ubique secretus est, et ubique publicus; quem nulli licet, ut est, cognoscere; et quem nemo permittitur ignorare. IV, 932.

Dei faciem videre, et non posse vivere, quomodo moraliter intelligendum. VIII, 864. Faciei Dei visio, ejus est manifestatio. VIII, 797. Dei posteriora unde videri possunt. VIII, 865. Dei posteriora ab Israelitis visa. VIII, 865. Dei posteriora Christus Dei. VI, 665. Caro Christi. VIII, 865, 864. Dei invisibilia per ea quae in corpore facta sunt, intellecta conspiciuntur. VIII, 392. Divina videntur intelligendo, non oculis carnis intendo. VIII, 742. De visione Dei. V, 153, 366. In quaestione de visione Dei excitatae rixae et contentiones. V, 162. Deum scire quid sit. VIII, 931. Dei cognitio fit homo beatus. V, 665. In quantum Deum novimus, similes sumus, sed non ad aequalitatem similes. VIII, 969.

Dei attributa sunt inexplicabilia. I, 662. Dei attributa summam descriuntur. I, 662.

Dei pulchritudo antiqua est et nova. I, 795. Ejus imitatione pulchra, ejus comparatione facta sunt caetera. I, 1018. Ab ea omnis pulchritudo. I, 801. Et omnis species. III, 151. Dei pulchritudo in intelligibili et incommutabili veritate. II, 444; in justitia. II, 462.

Dei aeternitas. VII, 562. Deus manet apud se et in se ipso plena et perfecta aeternitas. V, 1075. Deus non ab aliquo factus. X, 571. Deus est, et vere est, et eo ipso quod est vere, sine initio et termino est. IV, 1745. Deus nec esse coepit, nec eum vacationis suae tædium, nec cessando torpuit, nec operando laboravit. VIII, 601. Deus solus aeternus est. V, 208. Omne tempus excedit. X, 401. Nescit tempora. I, 814. Deus praecedit omnia praeterita. I, 815. In Dei natura non aliquid quasi nondum sit; aut fuit, quasi jam non sit; sed est tantum id quod est, et ipsa est aeternitas. IV, 122. Ipsa Dei substantia est, qua nihil habet mutabile, ubi nihil est praeteritum, quasi jam non sit; nihil futurum, quasi nondum sit; et non est ibi, nisi est. IV, 1514. In Deo solum praesens invenitur. III, 1680. Dei aeternitas est dies unus. I, 815. Superat omnia futura. I, 815. Aeterna ibi est veritas, et aeterna caritas; et vera ibi est caritas, vera aeternitas; et cara ibi est aeternitas, et cara veritas. VIII, 887. Deus sine temporali voluntate universa tempora facit. VIII, 535.

Deus immutabilis. I, 664, 1218, 1518; IV, 1142; VII, 220, 362; VIII, 518, 551, 563, 887, 911. In Dei natura mutabilitatem ponebat Vanhelius. VIII, 503. Deus solus est immutabilis. V, 986; VIII, 912. Deus immutabile bonum. III, 581. In substantia summi boni nulla mutabilitas temporis potest inveniri. VIII, 594. Deus est supra id omne quod est mutabile. I, 1248. Non est alias aliud, nec alias aliter; sed id ipsum et id ipsum. I, 828. Apud cum rerum omnium instabilitatem stant causae immutabiles, et mutabilium immutabiles manent origines, et irrationalium.

temporaliumque sempiternæ vivunt rationes. I, 634. Deus scit et vult immutabiliter. I, 835. Incommutabiliter manens format et innovat omnia. I, 1265. In Deo nullus novus motus. I, 815. Semper idem et immotus agit omnia. III, 389, 390, 391. Quomodo Deus immotus moveat creaturas, exemplo animæ deprehendi potest. VII, 588. Deus non temporalibus motibus operatur. III, 260. Quomodo Deo non temporaliter jubente fiant motus temporales in rebus temporalibus, difficillimum est capere. III, 252. Consilium Dei non mutabile est. III, 500. Deus incommutabili voluntate, veritate, æternitate persistit. VIII, 372. Deus mutabilis non est, quia aliud in veteri Testamento, aliud in novo sibi jussit offerri. II, 528. Deus voluntatem non mutat sed res quas voluit. VIII, 660. Deus cum mutat, opera sua per incommutabile consilium suum, propter ipsam non consilii, sed operis mutationem, penitere dicitur. IV, 1416, 1725. Deus mutatur, si mutaris: mutatur ejus sententia, non justitia. VI, 141. Deus immutabilis, omnis boni auctor. VI, 360. Deus solus immortalis, quia solus immutabilis. VIII, 768.

Dei naturam corruptibilem dixere Manichæi. X, 1325, 1528. Est incorruptibilis. VIII, 518. Nulla ei natura contraria. VI, 185. Nisi quæ non est. VII, 550; VIII, 586. Deo nec noceri potest, nec alii naturæ nisi ipso permittente. VIII, 555, 565. Deus nullam necessitatem pati potest. VI, 16. Neque ex aliqua parte violari. VIII, 114.

Dei immensitas. II, 857; VII, 220. Deus ubique est. I, 707, 795. Deus Pater, Filius et Spiritus sanctus sunt simul ubique. II, 857. Difficile invenitur ubi Deus est, difficultius ubi non est. I, 1077. Ipso nihil secretius, nihil præsentius. I, 1077. Falsa de immensitate Dei imaginatio Augustini adhuc Manichæi. I, 755, 756. Sic est per cuncta diffusus, ut non sit qualitas mundi, sed substantia creatrix, sine labore regens, et sine onere continens mundum. II, 857.

Deus ubique totus. II, 445, 517, 622; III, 1640, 1634; V, 1264, 1268. Quomodo ubique totus in se ipso. II, 838. Divinitas est ubique tota, nusquam divisa. V, 560, 567. Deus ubique præsens. IV, 952, 1125. Ubiq; præsens et omnia videns. V, 441. Spirituali præsentia adest rebus conditis. IV, 1047. Dei præsentia in rebus, causa est existentie earum. I, 604. Dei præsentie omnibus notæ argumentum est illa etiam improbis usurata juratio, testis est Deus. V, 101. Deus ubique præsens quandonam cuique nostrum simul esse censetur. VI, 14. Cum Deo est quidquid Deum intelligit. I, 995. Dei secretum in quod intrat servus Dei, quale. III, 1605, 1604. Possunt miseri esse ubi Deus est, sed beati soli sunt cum illo. III, 1927. Deus nec mole distenditur, nec partitione minuatur. VII, 280. Dei natura ubique integra, ubique præsens, non in parte minor, et in parte major; sine ulla mole, magna; per locorum spatia non distenditur. VIII, 184. Si anima per locos non extenditur, multo minus Deus. VIII, 188. Qui ubique totus, et nusquam locorum est. I, 721, 795. Ubiq; præsens est, non locorum spatii, sed majestatis potentia. III, 1277.

Deus non est in loco. V, 567, 548, 1265, 1288; VI, 15, 661. Si in aliquo loco esset, non esset Deus. IV, 953. Deus nec per locum nec per tempus movetur. III, 387, 393. Quomodo descendere dicitur. VII, 485. Et esse in aliquo loco corporali. III, 752. Esse in cælis, cum ubique sit totus. II, 459. Effectu miraculi præsentiam suam insinuat hominibus. IV, 484. Deus propinquior nobis quam multæ creaturæ. III, 555. Deus homini corde ipso interior est. IV, 855. In interiori nostro est querendus. I, 795. Deum non habitare in locis ab hominibus fabricatis in utroque Testamento prædicatur. VIII, 141. Dei habitaculum per manus hominum factum, ad aliquam significationem in utroque Testamento accipitur. VIII, 141. Deus beat suum templum, non indiget illo ut sit beatus. VIII, 604. Dei templum et Angeli, et homines. VIII, 604. Dei sedes sancta, cæli et anima just. IV, 529, 550. Dei sedes, si vis, tu es. V, 567. Deus in sanctis et justis. III, 1276. Deus ubique est per divinitatis præsentiam, sed non per habitacionis gratiam. II, 857. Deus quibusdam non est præsens. III, 1392. Non æqualiter habitat in hominibus per gratiam. II, 857. Possidetur ab hominibus pro eorum capacitate. II, 858. Habitat in electis licet adhuc carnalibus. II, 842, 845. In parvulis habitare dicitur, quia in eis occulte agit ut sint templum ejus, idque in proficiendis, et proficiendo perseverantibus perfitur. II, 841. Deus inhabitando continet, non continetur. V, 1502. Portat et continet eos in quibus habitat: si se subtraxerit, cadunt. IV, 1634, 1635.

Deus præsens omnibus conscientiis adest, bonis ut pater, malis ut iudex. V, 101. Noli cogitare Deum in locis, ille tecum est talis, qualis fueris: optulatur, si bonus fueris; ultor, si malus. IV, 952. Dei præsentia Adæ justo gaudium, peccatori pœna. V, 542. Deo, qui ubique est, et nullo continetur loco, non per loca propinquamus: propinquare illi, est similem fieri; recedere, dissimilem fieri. IV, 357,

1217. Deum amor exhibet præsentem. II, 670. Iniqui Dei præsentium non effugiunt. I, 766. Quis se abscondere a conspectu ejus dicatur. III, 208. Deus antequam faceret cælum, terram, sanctos, in se apud se Deus habitabat. IV, 1632. Deus Verbum quomodo erat in mundo. III, 1305, 1308. Deus non implet mundum velut aqua, aer, aut lux. II, 517. Dei plenitudinem nemo comprehendit. II, 606.

Deus magnus est non mole, sed virtute. II, 519. Dei substantia non circumscripta quantitate. V, 137. Quomodo crescit Deus. III, 1504. Deus non participatione magnitudinis magnus. VIII, 918. Deus ita magnus est in operibus magnis, ut minor non sit in minimis. V, 1000; VIII, 391, 665. Deus magnitudo incommutabilis, quomodo ex nobis magnificetur. IV, 1357. Deum magnum Porphyrius confiteatur. VII, 630.

Deus sapiens, æternus, etc., non participatione sapientie et æternitatis, sed sapientia et æternitate cujus ipse est auctor. VI, 16. Dei sapientia simpliciter multiplex, et uniformiter multiforomis. VII, 368. Dei sapientia et virtus in prima creatione, non ex usitatis et quotidianis operibus metienda. VII, 575. Deus sapientum mentibus præsens non contaminatur. VII, 270.

Deus habet omnium rerum scientiam. I, 590. Solus Deus se novit sicut omnino est. I, 835. Nihil ipse occultum. I, 590. Dei scientia qualis. VIII, 1075. Dei scientia non variatur. I, 826; VII, 291. Non ei decedit aliquid, vel succedit. VIII, 951. Dei scientia, infinita comprehendit. VII, 367. Abyssus est et in corde bono et in corde malo; sed hæc nuda sunt Deo. IV, 1749. Dei oculos vitare nemo potest. IV, 1200. Deus præsentia, præterita, futura incommutabiliter videt. VII, 534. Deo futura præsentia sunt, ut præterita. VII, 291. Apud Deum omne præsens est. VI, 15. Dei cognitio causa est omnium. I, 736. Deus creaturas omnes non quia sunt, ideo novit, sed ideo sunt, quia novit. VIII, 951, 1076. Deus non sic cognoscit ut homo vel angelus, sed incomprehensibili modo. IV, 576, 577. Dei notitia tanta est, ut omnia apud ipsum essent quodam ineffabili modo, antequam creata essent. IV, 577. Scientia nostra scientie Dei comparata ignorantia est. I, 811.

Deum præscire esse futurorum negare, aperta insaniam est. VII, 149. Qualis in Deo scientia et præsentia. VI, 156. Præsentia Dei sicut et sententia, certa et fixa. VII, 472. In Dei dispositione jam tempora facta sunt, quæcumque futura sunt. VII, 291. Non est auctor omnium quæ præscit Deus. I, 1276. Non ei sunt imputanda peccata. I, 1280. Dei præsentia conciliatur cum libertate. I, 1275.

Deus quomodo dicitur scire, nescire, tentare. VI, 48, 106. Deo scripturæ solent tribuere quod in nobis facit, ubi de eo congruenter dici potest. IV, 75, 615, 616. De Deo sicut quædam laudabilia hominum non recte dicuntur, sic quædam culpabilia hominum recte intelliguntur in Deo. VI, 141. Deus scire dicitur, quod tacit sciri. VII, 511. Videre quod facit videri. IV, 697, 699; VII, 485, 755. Cognoscere cum cognosci aut cognoscere facit. III, 351, 565; IV, 490, 615, 697. Deus videtur dicitur quando miseretur. III, 1736. Deus cum vidit quia bonum est quod fecit, docuit hominem esse, non dicit. VII, 354. Deus tentat ut sciat, id est ut docto suo scire faciat. III, 757; IV, 400. Deus discere quomodo dicitur. V, 29. Deum esse miratum non regnat. VIII, 406. Quare de Deo nescire, pecciter, et similia dicuntur in scripturis. V, 1498. Deum penitere quomodo dicitur. V, 152. Deus quomodo dicitur peccatores nescire. IV, 69. Mandare et loqui nobis. V, 98, 102. Dei cogitatio et recogitatio quid. VII, 472. Deus non tentandus. III, 574. Deus tentare quomodo dicitur. V, 29.

Deus est æterna veritas, quæ gradium est cibus. I, 742. Deus veritas super omnia præsendens. I, 807. Facies Dei nihil est aliud, quam ipsa cui suspiramus, veritas. I, 988. Deus alio modo verax homo. III, 1683. Fallere neminem potest cum promittit. I, 826.

Dei voluntas non est creatura. I, 814. Dei voluntas et Dei potentia Deus ipse est. I, 756. Causa omnium quæ fecit, voluntas ejus est. IV, 1715. Semel, simul, et semper vult omnia quæ vult. I, 852. Non nova voluntate Deus creavit mundum. I, 852. Deus multa potest quæ non vult. X, 250. Quomodo Deus multa velit quæ non facit. VII, 753. Dei voluntatem nulla vis vincit, secundum Platonem. VII, 589. Dei voluntas semper invicta et nunquam mala, sive misereatur, sive obduret. VI, 279. Nihil fit præter Dei voluntatem, etiam dum fit contra ejus voluntatem. VI, 279. Deus per eandem creaturæ voluntatem quæ factum est quod creator noluit, implevit ipse quod voluit. VI, 279. Deo servit omnis creatura, velit nolit. VI, 294. Dei voluntas bona per bonas æque ac per malas hominum voluntates semper impletur. VI, 279. Dei voluntas de homine peccante impleta. VI, 282. Non sineret bonus aliquid fieri male, nisi omnipotens et de malo facere possit bene. VI,

579. Nihil homini secundum vitam corporalia potest accedere quod Deus nolit. III, 598. Deus juste omnia vult. III, 508. Dei quæ fuerit voluntas erga salutem Adami, quem peccatum præseruat. VI, 281. Dei consilia non norunt nisi amici ejus et filii. VI, 71. Dei judicia nemo comprehendit, juste nemo reprehendit. VII, 71. Voluntæ Dei dicitur, quam facit in cordibus obedientium mandatis ejus. VII, 753. Deus facit ut homines faciant quæ ille præcipit. X, 975. Optimus minister Dei est, qui non magis intuetur hoc a Deo audire quod ipse voluerit, sed potius hoc velle, quod a Deo audierit. I, 705. Dei voluntas, Prophetis magis cognita quam philosophis. VII, 589.

Dei potentia et Dei voluntas Deus ipse est. I, 756. Ea est causa existentie creaturarum. I, 756. Deus omnia quæcumque vult facit. quomodo. VII, 735. Facit quidquid vult; quidquid male fit, non vult. VI, 627. Deum deus aliquid posse, quod non fateamur investigare non posse. II, 519. Deus nullum habet Dominum. I, 803. sine typho dominatur. I, 804. Animus fit ei similis, dum ei se subjicit. I, 1320.

Deus omnipotens. V, 1060, 1067. Solus omnipotens. VI, 640. Deum omnipotentem nemo negat etiam paganus. V, 1131. Deus non ob aliud vocatur omnipotens, nisi quia quidquid vult, potest. VII, 719. Deus omnipotens qui id solum non potest, quod non vult. V, 1067. Deus omnipotens quo volente fit quod alias fieri non potest. V, 1141. Dei omnipotentis voluntas an fatum potest nuncupari. X, 577. Nihil Deo impossibile. VII, 716. Deus dives est omnipotentia, non pecunia. VII, 204. Si nescis qua ratione fiat, crede non injuste fieri quod sinit aut facit Deus. V, 319. Dei omnipotentia nihil admittit quod peccare aut mori non possit. V, 1061, 1068; VII, 349, 795; VI, 627; VIII, 482; X, 285. Quidquid Deus dicitur non posse, non deficienter potest, sed potenter. VIII, 695. Deus omnipotens, iniquis multa contra ejus voluntatem facientibus, non superatur. V, 1067. Deus non victus a diabolo cum Adam deceptus est. VIII, 615.

Deus solus creator. VIII, 878. Solus verus creator. III, 603. Quidquid vera ratione melius occurrerit, scias fecisse Deum. I, 1277. Dominum quidquid non laudat, non fecit Dominus. III, 2002. Naturaliter sentit natura humana se esse factam a Deo. X, 247. Rerum condendarum tam facultas, quam facilitas, est incomparabilis apud Deum. III, 502. Si bona facere non posset Deus, nulla esset potentia; si autem posset, nec laceret, magna esset invidentia. III, 507. An Deus causa rerum dici possit. III, 21. Deum primam esse causam quomodo Platonici noverunt. VII, 231. Ex ipso sunt omnia, non de ipso. VIII, 860. Deus creator omnium quæ cernimus, et quæ meliora non cernimus; quamvis modus quo ea fecerit, comprehendit non possit. VIII, 610, 611. Deus omnipotens factor ostenditur tribus potentis. VIII, 547, 549. Deum esse omnipotentem negant, qui putant mundum non ex nihilo fecisse, sed ex natura sibi cœterna. VI, 181. Deus omnipotens non esset, si indigeret materia ad faciendum quod velit. VIII, 117. Dei imperium, potentia et benignitas quomodo intelligitur in creatore rerum. III, 228. Dei opera carnalibus membris fuisse fabricata non cogitandum. VII, 575. Non nova voluntate creavit mundum. I, 852. Deus incommutabili consilio et voluntate operatur. VII, 366, 367. Deus fecit nova non novus, temporalia sempiternus, mutabilia nesciens mutari. V, 1204.

Deus creator est temporum. III, 310. Coeternum Deo esse quidquid generavit et ejusdem cum eo substantie, error Manicheorum. VIII, 532. Deus omnia creavit in tempore, immutabili tamen æternoque consilio. VII, 362. Deus cum operatur, non fit in ejus natura aliquid quod non ante fuerat. VII, 367. Quod Deus facit ex tempore, manente incommutabilitate consilii sui facit. VII, 320. Quidquid incipere et desinere dicitur Deus, non in natura ejus, sed in ejus creatura intelligendum. III, 227. Deo hoc est natura quod fecerit. III, 349. Deus omnia in mensura, numero et pondere disposuit. III, 299, 300. Quomodo. III, 299, 300. A Deo est omnis mensurarum modus, parilitas numerorum, ordo ponderum. III, 357. Deus et mensura est, et numerus, et pondus. III, 299. Quomodo. III, 299. Deus miris modis habet omnia antequam faceret. V, 958. Omnia noverat priusquam fierent. III, 552. Quare. III, 353. Ubi cœruebat unde omnia disjerneret. III, 500. Deus in vita sua vidit omnia, quando fecit. III, 552. Deum vidisse opera sua, est eum illa approbasse. III, 228. Deus novit omnia incommutabiliter. III, 554. Deus auctor omnium eorum operum propter quæ multos deos physiologi fluxerunt. VII, 219. Descriptio compendiarum operum Dei. I, 863.

Deus creator fecit cœlum et terram sine distentione actionis suæ. I, 826. Deus et cœlestia et terrestria, in hisque exigua condidit. VIII, 608. Deus creator est cujushet

natura quamvis minima. VII, 373, 374, 376. Deus in minimis operibus suis magnus est. III, 399. Deus ita est artifex magnus in magnis, ut minor non sit in parvis. VII, 335. Dei creatoris omnipotentia quantum in rebus minimis elucet. II, 519. Deus creator non parvus in parvis, sed magna de minimis insinuat. II, 519. In creando hominem, bonitatem suam ostendit. I, 1272. Deus et animæ et corporis conditor. X, 686. Conditor est corporis. III, 151. Deus hominem fecit, hominis vita non fecit. III, 2002. Deus visibilium et invisibilium conditor, non quantum ad vitam; sed quantum ad naturas ipsas atinet. III, 227. Deus nascentium conditor, sed ita ut naturarum sit auctor, non vitorum. X, 1500, 1501, 1505, 1512, 1515. Dei regno nullus subtrahitur. V, 1658. Deus non generator malorum. VIII, 652, 655. Quid agat Deus in omni genere et operatione nature. VII, 788. Dei potestas in omnes naturas et voluntates. VII, 453. Dei regno nullus subtrahitur. V, 1658. Deus quid sit rationalibus, irrationalibus animalibus, et corporibus. VIII, 372. Deum in mysteriis imbecillitate, in præceptis immoderate, in iudiciis immanitate peccare. calumnia Juliani adversus sanctum Augustinum. X, 1418. Deus creator efficaciam sapientie suæ rebus quæ quotidie suis temporibus oriuntur condendis adhibet. II, 918.

Deus etiam nunc creat quæ nascuntur. III, 525. Deus usque nunc operatur. III, 504, 534. Quomodo, cum omnia simul creaverit. III, 537. Semper operatur, et semper quiescit. I, 868; III, 1534; IV, 1181. Dei vacatio ab opere sine desidia, opusque sine labore. VII, 367. Deus in operando non laboravit. III, 302. An proprie requievit. III, 302.

Dei requies ab operibus suis quomodo accipienda. III, 304, 320, 356, 358; V, 80. Quia Deus se ipso bono perfecte beatus est, a bonis quæ fecit in se ipso requievit. III, 298, 307. Requievisse dici potest Deus, quatenus creaturæ rationali requiem præbuit in semetipso. III, 302, 303, 306. Deus, quia requiescimus, se dicit requiescere. IV, 1723. Deus semper quietus, sua quies ipse est. I, 868. Requies Dei sine initio, sine termino. III, 510. Nec mane nec vespere habet. III, 308, 309, 310. Quare Deus septimo die requievit, eique benedixit. III, 303, 306. Ordinatis rerum causis, consilii sui secretissimi immutabilitate dispexit, quæ suis quæque temporibus agnita et presentia facit, et futura jam fecit. IV, 1416. Deus nihil facit quod non ab æterno se facturum esse præcavit. IV, 1416. Facit quod se facturum promisit. X, 224, 1206, 1208. Quomodo fecit Deus quæ futura sunt. III, 1814. Deus quædam per se ipsum facit, quædam per servientem sibi creaturam fieri jubet aut sinit: quænam illa sunt. VI, 56, 57. Deus ita per ministros suos operatur, ut sint etiam ipsi cooperatores Dei. VII, 483. Cur voluerit mundum creare; frustra queritur. III, 175.

Deus omnia fecit bonitate, non necessitate. IV, 1745. Deus creaturam amat ut sit et ut maneat. III, 231. Dei amor in opera sua ex beneficentia venit. III, 250, 251. Deo inest ex beneficentia veniens, non ex indigentia, amor in opera sua. VI, 166, 167. Deus nihil sibi contulit de operibus bonorum. III, 435. Nullis eget bonis nec factis nec faciendis. III, 506, 508. Nec faciendis eguit, qui factis non eget. VIII, 606, 608. Ad augendam beatitudinem. VIII, 606, 608. Deus nulli quod ex ipso est debet, quod beatus est. III, 504, 508. Deus nulla creatura indiget ut aut melior sit, aut potentior, aut beator. IV, 896. Nec futurus erat minor nisi fecisset mundum, nec beator cum fecisset. III, 506. Deus iudex est voluntatum, creator naturarum. VIII, 544. Deus naturas creat bonitate, voluntates ordinat potestate. III, 589. Deus naturarum optimus conditor, peccantium vero justissimus ordinator est. III, 296. Deus solus reparator creaturarum. III, 408.

Deus omnipotens non sine ratione facit, unde animas humanas rationem non potest reddere. VII, 716. In rebus suis, natura mirabilibus, tota ratio facti est potentia facientis. II, 519. Habet Deus in se ipso absconditas quorundam factorum causas, quas rebus conditis non inseruit. III, 406. Valde occulta et abstracta vis est, qua Deus agit, ut etiam illa quæ sensu caret, festinam ejus obtemperent voluntati. IV, 1410. Oculorum Dei operum utilitas. X, 852. Nonnulla in operibus Dei, quam Deus ipse, in quantum cognosci potest, difficilissimum cognoscitur. X, 527. sicut humana consuetudo verbis, ita divina potentia etiam factis loquitur. II, 585. Deus rerum creaturam effector, cognoscendum lumen, agendarum bonum. VII, 253, 254. Deus principium nature, veritas doctrine, felicitas vite. VII, 253, 254. Deus naturarum auctor, intelligentie dator, amoris quo bene beateque vivitur inspirator. VII, 358. Hæc agnoverunt Platonicus. VII, 250. Quærenti quid faciebat Deus ante cœlum et terram, quid responsi reddatur. I, 815.

Deum curare humana negant Epicurei. VIII, 576. Dei providentiam res humanas non curare, impia iniquorum doctrina est. IV, 924. Gubernationem rerum humanarum ad

Deum non pertinere, unde quibusdam est suspicio. V, 319. Dei providentia omnium est moderatrix. I, 978, 979, 1225, 1349; III, 126, 145. Deus administrat universa. III, 283. Quomodo. III, 390; VII, 220. Quomodo Deus administrat humanum genus. III, 391. Et voluntates. III, 590. Sic curat unumquodque nostrum tanquam solum curet; et sic omnes, tanquam singulos. I, 692. Travi corde tres habent de Deo sententias, aut non est Deus, aut iustus est Deus, aut non gubernat res humanas. IV, 275. Deus infusus carni, curam gubernandæ universitatis non deseruit ut amicit. II, 517. Dei beneficia generalia et particularia erga homines. VII, 220. Deus si rebus efficacem potentiam suam subtrahat, nec agere, nec permanere possunt. VII, 778. Si a gubernatione rerum Deus cessaret, continuo dilaberentur. III, 304. Deus administrat imas et vilissimas mundi partes. III, 336. Deus bipertito opere providentia creaturam universam administrat. III, 390, 402, 404. Quam in facit Deus et ordinat, quædam ordinat tantum. III, 229. Dei providentia in rerum gubernatione et ordinatione malorum. V, 318, 692. Dei providentia ex impiorum felicitate quibusdam in dubium aut in reprehensionem venit. V, 126, 128, 135, 318. Deus rectus in perverso non placens. V, 522. Deus non eget justitia recti hominis, quanto minus iniquitate perversi. III, 455. Cur divites ac pauperes facit Deus. V, 525. Musica ad indicandam divinæ gubernationis harmoniam hominibus concessa est. II, 726. Deus cuncta gubernat, et cur non vindicat mala. VI, 661. Deus omnibus bene utitur. I, 809. Etiam errore hominum I, 670. Nequitia peccatorum. I, 772. Et malitia diaboli. III, 219. Deus non solum bonis, sed malis bene uti novit. VII, 453. Quomodo vel quædam sicut et bene esse malis et male esse bonis. V, 319. Deus cum diabolum fingeret bonum, præsciebat quomodo illo uteretur et malo. VII, 552. Deum in veteri Testamento improvidum, ignarum futuri, invidum et timentem, sanguinis hominum appetentem, zelantem, irascentem, hominum interiectorem, dicebat Faustus. VIII, 406.

Deus unus. V, 1073, 1076. Deus verus non est, nisi unus. VI, 387. Deus unus est Pater et Filius et Spiritus sanctus. V, 1555. Quid est Deus? Pater et Filius et Spiritus sanctus. IV, 216. De Deo Patre, de Filio, de Spiritu sancto quid credendum. V, 1072. Deum unum ac Dominum esse Patrem et Filium et Spiritum sanctum ex Scriptura ostenditur. II, 1045, 1046. In Deo una essentia, tres Græcis hypostases, factis tres personæ. VIII, 917. Dum unum verum Deum significare volunt Græci, articulum apposunt. III, 575.

Deus summum bonum. VII, 255. Bonum nullo indigens bono. I, 845, 868. Deum bonum esse, est ipsum ejus esse. X, 369. Bonum esse per se, simpliciter et sine addito Dei proprium est. IV, 1496, 1740. Deus est bonum omnium bonorum, bonum a quo sunt omnia bona, bonum sine quo nihil est bonum; et quod sine cæteris bonum est. IV, 1742. Ex plenitudine bonitatis ejus subsistit creatura. I, 845. In omnium summa Deus nobis est et summum bonorum. I, 1316. Apud Deum vivit semper bonum nostrum: et quia inde aversi sumus, perversi sumus. I, 706. Quale bonum sit Deus commendatur, quando nulli ab eo recedenti bene est. III, 432; VIII, 554. Deus solum bonum quo natura intellectualis fit beata. VII, 162, 349. Deum esse summum bonum quomodo cognoscatur. VIII, 949, 950. Dei bonitatis et magnitudinis testimonium dicunt omnes creature. IV, 1865. Deum non esse bonum sed justum docebat Cerdon. VIII, 29.

Deus solus summe bonus, et quod de illo est. VIII, 202. Deus homo suo bonus est, non aliunde participato bono. IV, 1740. Deus bonus est singulariter, et homo a Deo bonus est, de suo vero malus. II, 658. Deus solus a se bonus, a quo cætera bona. V, 119, 185, 559. Nemo habet aliquid boni, nisi ab illo acceperit, qui solus bonus est. IV, 1280, 1670. Deus sic proprietate naturæ bonus est, ut non possit vitari: secus creaturæ. X, 1557. Deus sine qualitate bonus, sine quantitate magnus, sine indigentia creator, sine situ prædens, sine habitu omnia continens, sine loco ubique totus, sine tempore sempiternus, sine ulla sui mutatione mutabilia faciens, ubique patiens. VIII, 912. Deus in omnibus bonis invenitur sive emendans, sive consolans, sive exercens, sive coronans, sive purgans, sive illuminans. IV, 1655. Dei bonitas non est, cur acursetur in malorum procreatione. V, 851. Ipsa est illa mirabilis Dei bonitas, qua bene utitur etiam malis vel angelis vel hominibus. IV, 558. Deus tam bonus est, ut malis quoque utatur bene. II, 539; III, 1619, 1620; X, 1495. De his peccatis hominum bene operatur. II, 727; V, 95. De malis facit bona. VI, 359. Deus facit bene, etiam sinendo fieri quæcumque sunt male. VI, 276. Deus bene utitur malis operibus hominum, sicut illi contra male utuntur bonis operibus Dei. IV, 1366, 1507. Recte utitur animarum voluntatibus etiam malis, cum ille perverse utantur naturis bonis. III, 451. Deus

bene utitur cordibus malis ad id quod vult ostendere, vel facere bonis. III, 601. Agit Deus in cordibus, ut det exitum rebus quem constituit. III, 801. Ad utilitatem bonorum parcat iis quos malos futuros esse præcavit. III, 606. Deus etiam ipsis hominum peccatis usus est ad significanda quæ voluit. III, 815. Deus non operatur peccatorum, sed ordinat, distributione meritorum. III, 239. Deus iniquorum malitiam ad exercendos et comparatione admonendos bonos accommodat. II, 860. Deus omnia largitur et præcavit: sed peccata præcavit, supplicia minuat, beneficia pollicetur. II, 558. Deus nostram de malis tristitiam consolatur quod ad proventum sanctorum conducunt. II, 1085. Deus tantum malos permittit esse, quantum novit expedire atque sufficere admonendæ atque exercendæ sanctæ domui suæ. II, 1085. Deus scit ubi ponat peccatorem, haud secus ac factor ubi ponat nigrum colorem. V, 1582. Mundus totus palæx aurificis, ibi justis tanquam aurum, iniquis tanquam fornax, tribulatio sicut ignis, Deus sicut auri ex. V, 1583.

Deus misericors. I, 1555. Ejus suavitas. I, 1515. Apud Deum non est iniquitas, sive eligat, sive reprobet, quomodo. VI, 120, 121, 122. Deus, cum cuius vult miseretur, et quem vult obdurat, non est injustus. II, 822, 823; VI, 72. Nec acceptor personarum. II, 875. Deus cuius vult miseretur, non justitia, sed misericordiæ gratia: et quem vult obdurat, non iniquitate, sed veritate vindictæ. II, 876. Quomodo Deus adhuc conqueratur, cum miseretur cuius vult. II, 880, 888. De peccatoribus juste et misericorditer conqueritur Deus. VI, 121. Deum, quidquid fecerit homo, in factis suis laudabilem invenit. VI, 552. Deus quantum circa nos exhibuerit misericordiam, in illis demonstrat circa quos non habuit. IV, 704, 707. Deus quare misericordia nostra dicitur. IV, 712, 715. Quomodo vult Deus omnes homines salvos fieri. VI, 280. Deus quos præcavit justitiam relicturos, aut in peccatis perseveraturos, non cessat invitare ad penitentiam. V, 807. Deus nullius frustra miseretur. VI, 149. Dei misericordia preveniens et subsequens. V, 1690. Deus misericordia et veritate homines convertit. III, 604. Dei gratia non expectat voluntates hominum, ut preveniant eum. II, 987. Deus præparat voluntatem. III, 2061, 2062. Retra. Non tantum instruo cris, sed ipsa etiam a ertio, ad Dei voluntatem et gratiam pertinet. III, 598. Deus non mendaciter jubet quod sibi non facturum cui jubetur, ut justum iudicium consequatur. III, 600. Deus non amat damnare, sed salvare; et Deus patiens est in malos, ut de malis faciat bonos. V, 129.

Dei patientia erga nos. V, 467. Dei patientia secundum corda hominum quibusdam utilis ad penitentium, quibusdam inutilis ad resistendum Deo, etc. III, 603. Dei patientia invitata malos; ejus flagellum ad patientiam erudit bonos. VII, 20.

Deus non est auctor mali. VI, 16. Non est auctor peccati. X, 235. Nullius vel levissimi. IV, 1598. Peccatum hominum non inquinatur. VIII, 860. Deus non auctor culpa in reprobis. II, 884. Deus neminem obdurat, nisi merito. II, 825. Neminem deserit nisi deseratur. I, 699, 700, 707. Non deserit eos qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. II, 525. si Deus deserit, quæ hominis virtus. II, 555. Necesso est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur, ait Innoc. II, 782. Deus derelinquens non derelinquit, quando in bonis temporalibus non exaudit. II, 563. Deus fomentis lenibus mordacissima quandoque medicamenta adjungit. II, 525.

Dei misericordia et severitas. III, 1290. In peccatores misericorditer sevit. I, 676. Etiam in electos vindicat temporaliter. III, 775. Esse Deum cum hominibus duræ cervicis, est adesse vindicando et puniendo. III, 647. Deus nunquam tacet præcepto, sed interim tacet supplicio. IV, 932. Dei misericordiam et patientiam quomodo sequuntur est justitia. V, 482. Dei aversio et conversio. V, 780. De Dei misericordia multum sibi pollicetur injustus, ut et injustum faciat Deum. IV, 728. Dulcis pater donans munera, dulcior condonans peccata. I, 675. Eius misericordia etiam sanctis necessaria. I, 778. Quis sic resumatur de conscientia sua, ut certus sit eam sibi in iudicio Dei posse sufficere, nisi misericorditer misericorditer iudicet. II, 571, 575. Deus si solum iudex, et non misericors esset, nemo ante eum staret. IV, 1698, 1700. In Deo solo de bonis nostris gloriamur. II, 831, 852. Cum Deus coronat merito nostra, nihil aliud coronat quam dona sua. II, 860. Concordia justitiæ et misericordiæ Dei. III, 154. Deus justus et misericors. V, 151. Deo nec misericordia potest auferre justitiam, neque justitia misericordiam. IV, 503.

Deus justus. I, 1296; X, 688. Deus est injustus esse non possit, non tamen non liber est. X, 4116. De justitia Dei dubitare dementis est. I, 1236. Dei æquitas latere potest, esse ibi iniquitas non potest. V, 179. Deus et cum damnat, et cum miseretur, justus est. IV, 1922. Deus semper justus aut remunerator aut damnator. VIII, 558. Re-

munerator aut damnator liberi arbitrii. VIII, 540. Deus quemadmodum et jannet impium, et justificet impium, oculum est. VIII, 390. Deus quomodo nihil odit eorum quæ fecit, cum odio habeat reprobos. VI, 122. Deus iniquos odit et diligit. X, 1422. Deus non exigit quod non dedit, et omnibus dedit quod exigit. IV, 575. Deus quomodo nemini parcat, nec justo nec peccatori. VIII, 407, 411, 412. Deus sive per penas sive per præmia justitia moderante omnia disponit. VIII, 159. Deus est justus etiam cum peccata dimittit. IV, 1265. Deus non relinquit impunita peccata eorum, etiam quibus ignoscit. IV, 592. Deus verè est justus, quando et justos sic protegit, ut per seipsum illuminet; et peccatores sic ordinat, ut non ipsius sed sua ipsorum malitia puniantur. IV, 108. Deus semper fuit justus, etiam antequam malum esset quod puniret. I, 1004. Deus justus est etiam dum punit. I, 1241. Et innocens. I, 680. Dei severitatis exemplum in excisione Judæorum, bonitatis vero in incisione gentium. VIII, 51. Dei severitas in penis infligendis, non major in veteri Testamento, quam in novo. VIII, 616, 617, 618, 619, 620, 621. Sicut tempore caritatis bonitas, sic tempore timoris severitas Dei maxime commendatur. VIII, 167. Deus in lege terret carnalibus, in Evangelio spiritualibus penis. VIII, 620, 622. Misericorditer sævit, anaritudine adspersens illicitas cupiditates. I, 676. Infatigabili lege spargit penales caritates super illicitas cupiditates. I, 674. Peccator a Deo leni et honorificus, in Deum justum et severum incurrit. I, 706. Deus inter penalia mala, etiam bona malis multa præstat. VIII, 1026. Dei misericordiam et justitiam Testamentum utrumque prædicat. VIII, 158. Dei bonitas et severitas cur commendantur a Scriptura. VIII, 617. Deus justus, etiam quando loquitur id quod homo si faceret, esset injustus. X, 1256, 1257. Justum non est omne quod permittit Deus. VI, 581, 582. Deus justus injusta permittit, etiam in rebus ad religionis cultum pertinentibus, sed non impune. VI, 582. Deus omnia ordinat. I, 909, 1001. Etiam peccata. I, 668, 1180, 1283. Deus justus et Deus zelans, non sibi opponuntur tanquam contraria. VIII, 142.

Dei justitia dicitur non qua justus est, sed qua induit hominem. X, 209, 220, 257, 605. Deus so us justus et justificans. II, 809. Deus fons justitiæ, qua justus sunt quicumque justus sunt. IV, 744. Fons justitiæ quo nullus dignus prohibetur accedere. V, 1515. Fons justitiæ, qui injusta nequit probare. V, 649. Deo qui tota placere facta mala, non eum putat Deum. IV, 614. Deus non premitur necessitate, ut peccare non possit. X, 1116, 1117. Deus vitium sanat a reatu statim, ab infirmitate paulatim. X, 679.

Dei ira quid. VII, 472. Deus passione nulla turbatur, licet irasci dicatur. VII, 472. Deus cum tranquillitate irascitur. IV, 690. In Deum non cadit perturbatio. IV, 92, 1415. Dei ira, non animi perturbatio, sed juxta fixaque vindicta. II, 860; VIII, 1050. Et vis qua justissime vindicat. IV, 70. Vindicta primi peccati, et eorum que addita sunt, vocatur ira Dei, quia de judicio Dei venit. IV, 690. Quod in ejus sinistris fit, quia per leges ejus fit, ira ejus dicitur. IV, 92. Ira, qua punit Deus, non in ipso est, sed in animis ministrorum ipsius. IV, 105. Dei ira accipi potest ipsa mentis obscuratio, quæ consequitur eos, qui legem Dei transgrediuntur. IV, 70. Dei ira est motus qui fit in anima quæ legem dei novit, cum eandem legem videt a peccatore, rateri. IV, 70. Deus et iratus vindicat, et propitius. X, 166. Deus irascendo mitis. V, 166. Dei ira paterna qua per tribulationes irascitur et deducit; sævit et solvat; terret et vocat. IV, 653. Deus temporalia aliquando tribuit, aliquando utiliter subtrahit. II, 575. Deus mala inferi malis, non peccata, sed supplicia. II, 558. Ira Dei illa est maxima, qua peccator non patitur quod acriter dicit, sed facit quod turpiter libet. VIII, 655. Dei ira major in peccatorem, cujus peccatis deest ultor et adest laudator. IV, 126. Deus multum irascitur, dum non exquirat, dum quasi obliviscitur et non attendit peccata, et per fraudes et scelera ad divitias honoresque pervenit. IV, 126. *Ira Dei.* Deus tunc punit infestius, cum impunita peccata dimittit: misericorditer adversatur, cum cojasas libidines inopes reddit. II, 551. Deus in hoc sæculo infidelibus et desperatis bona largitur. II, 957.

Dei odium quid sit. IV, 85. Deus amat in peccatore quod est nature, odit quod est culpe. IV, 504. Deus abominari aliquando dicitur, non ad perditionem, sed ad disciplinam. IV, 1415.

Dei irrisio et subsannatio ut accipienda. IV, 70.

Deum penitere quo sensu dicitur. VII, 418, 472, 559. Deum elatum esse gaudium mundi universitate perfecta, dixit Plato. VII, 354. Dei penitentia, ira, misericordia, zelus, oblitio, quid. VIII, 141, 147, 148, 410, 412, 627, 628, 629, 601.

Deitas unitas Trinitatis. VIII, 829. Deitatis unitas, et personarum distributio. V, 509. Quomodo in ipsa simplici-

tate Dei sit Trinitas. VIII, 1065. Deus Trinitas, sed non triplex. VIII, 929. Deitatis unitas et personarum pluralitas insinuat in creatione hominis. III, 291. Natura Dei in Trinitate creditur a multis, intelligitur a paucis. III, 356. Nec plures dii, sed Deus unus substantiæ. IV, 844. Quidquid de Deo substantialiter dicitur, de singulis personis singulariter et simul de ipsa Trinitate dicitur. VIII, 916, 917. Quæ deo absolute conveniunt ut essentia, de Trinitate singulariter dicuntur, non pluraliter. VIII, 918. Quod de Deo ex tempore dicitur, relative dicitur, non accidentaliter. VIII, 922. Et sine ulla ejus mutatione. VIII, 922. Quod genuit Deus, æquale est illi, non quod fecit. VIII, 190, 546, 547, 548, 551, 579, 584, 585. Deum mutabilem, prolemque genuisse mutabilem, impium est dicere. VIII, 585. Deus Trinitas, res qua fruendum. III, 21. Deus unus est in tribus personis. VI, 189. Ipsam communionem, sive deitatem Patris et Filii, ac in se invicem dilectionem, amorumque caritatem, quidam credunt esse spiritum sanctum. VI, 191. Deus crucifixus recte dicitur de Christo. II, 746.

Deus debitorem nostrum se ipse facit, non accipiendo, sed promittendo. I, 714; IV, 1068. Deus fit debitor, quia factus est donator. IV, 1285. Deus idoneus promissor est, fidelis redditor. IV, 455, 454.

Dei juratio quid. VII, 511. Dei juratio promissionis est confirmatio. IV, 1122.

Deum ipsum habemus et Deum, et Dominum, et Patrem. VIII, 216. Deus eorum proprie dicitur Deus, qui eum diligunt. IV, 657, 1809. Deus omnium est, et ab omnibus suis non divisus, sed totus possidet. V, 515. Deus non omnium eodem modo: noster magis, qui de illo vivimus. IV, 294. Eius proprie Deus dicitur, quem familiaris habet, tanquam in mancipiis et peculio suo. IV, 575. Dei titulum in corde gestamus. V, 165. Quomodo quæ Dei sunt, fiant nostra. V, 909. Deus protegit nos quia Deus est, ne moriamur; regit nos, quia rex est, ne cadamus. IV, 542. Deus susceptor, ne cadam; erutor, ne hæream; protector, ne feriar. IV, 1802. Deus refugium nostrum. V, 377. Devitanda sedulo quæ adversa sunt, etiam cum Deus apertissime adjutor est. III, 614.

Deus ex tempore appellatur Dominus. VIII, 922. A quo tempore cepit appellari Dominus. III, 382. Deum semper Dominum fuisse non audeo dicere Augustinus. VII, 365, 366. Indigent omnia Domino et misera et felicia. IV, 287. Deus summa utilitas et salus nostra est. III, 582.

Deus Pater noster. V, 409. Pater Christi et hominum, quomodo. III, 1365. Aliud est cum tibi commendatur Deus, quia Deus est; aliud, quia Pater est. III, 1346. Quod Deus a nobis exigit, ut Pater noster sit, misericordiae est. III, 1276. Ut Deus Pater noster sit, nullo sumptu, sed sola bona voluntate comparari potest. III, 1276. Dei filii dicuntur aliqui secundum prædestinationem, non secundum regenerationem. II, 846. Dei filii non desinant esse filii sæculi, tempore presentis vite. X, 590. Deus non vocatus est a Judæis Pater, sed Dominus. III, 1275. Deum sic laudavit Porphyrius, ut et Deum patrem, et regem vocaret. VII, 795.

Deus corde laudandus et amore. V, 1615. Deus laudandus in prosperis et in adversis. IV, 509, 1794.

Deum colere justitiæ proprium officium est. X, 283. Nobis unus diligendus et colendus præcipitur. III, 70; VII, 646. Deum unum solum colendum docuit Varro. VII, 158. Et ex eo probatur, quod inter deos munera ejus habentur. VII, 152. Deo vero fiebat a paganis maxima injuria, quod eum cum diis falsis colerent. VII, 154. Deum eum multis dum voluit habere idololatras, facilius effecerunt, ut eum non haberent, quam ut diis multis falsis miscerent. II, 842. Deum perhorrescunt numina paganorum. VII, 754, 795. Rectorum principum labor in procuranda populis quiete inutilis ad vitam beatam, nisi curent ut hæc ipsa quies ad Dei cultum referatur. II, 671. Deus Hebræorum solum colendus est, quo solo frenus, beatus sit cultor ejus, et e contra. VIII, 571; IV, 141.

Deus gratis et casto amore colendus. IV, 626, 658, 660, 661, 928, 1028, 1402, 1404; V, 29. *Fide Colere.* Deum quando glorificamus, nobis prodest, non illi. IV, 456. Magna est utilitas homini quod Deo servit. III, 584. Deus non solum propter æterna, sed etiam propter temporalia beneficia colendus. VII, 202. Deum unumquemque sit coli oportere, quomodo se ipse colendum præcepit, dixit Socrates. III, 1053. Deum verum colere cultu turpi et seculo, nefarium est. VII, 217.

Deo vero tantum sacrificandum est. VII, 654. Deo iis sacrificiis servitendum, cujus nos ipsi sacrificium esse debemus. VII, 293. Deum colebant Judæi ritu significatio futurorum. VIII, 290. Deo simulacrum nefas esse Christiano in templo colere. VI, 188. Deo soli cultus latræ debetur. II, 749. Deo debetur lætæ ut Deo, sicut tantumquam Domino. III, 651. Deo perfecta servitute serviri non

potest. III, 790. Quibus moribus colendus est Deus. VII, 655. Deus colitur caritate. II, 757. Fide, spe et caritate. II, 282. In Deum recta fide credere, illum colere et nosse, qui prosit. VI, 225. Deus in nobis deambulat presentia maiestatis, si latitudinem invenerit caritatis. V, 880. De cultus in hoc maxime constitutus est, ut anima non sit ei ingrata. X, 210. Sola pietate obedientia colitur Deus. X, 172, 210. Nomen Dei quomodo sanctificatur. III, 1278. Fieri potest ut etiam extra Ecclesiam idem ipse unus Deus colatur. IX, 465.

Deus præcipue et solus diligendus, quia nihil eo melius. II, 672. Deus cum sit sapientia incommutabilis, rebus omnibus anteponeendus. III, 22. Omni homine, immo et seipso citius diligendus Deus. III, 29. Deo non præponendum quod ipse dedit. V, 29. Deus quomodo sapieudus. III, 1562. Quomodo tanquam pecunia amandus. VI, 675. Deus non ad præmium diligendus est. III, 1403. Deo tanto magis inhæretur, quanto minus diligitur proprium. VIII, 1006. Deus non tantum amator antequam videatur, quantum amabitur cum videbitur. X, 603. Deus omnia cooperatur in bonum iis qui diligunt eum. X, 951. Quibusnam Deum diligentibus omnia cooperatur in bonum. X, 920. Deum ama: quidquid amas ab illo est. V, 1204. Deus quomodo caritas dicitur. VIII, 1080. Deus ipse puri cordis vitales delicia. I, 857. Deus fit homini totum bonum quæ diligit homo. III, 1495. Opandum et agendum ut omnes Deum diligant. III, 50. Præceptum de Deo et proximo, immo et de seipso diligendo datum est. III, 29. Quare præceptum quo diligamus Deum, a dilectione proximi distinctum est. III, 35. Nihil Deus jubet quod sibi prosit, sed illi cui jubet. II, 527. Deus nunquam male amari potest. VII, 467.

Deus et amator utiliter, et timetur. VIII, 617. Deus quomodo amabilis est et terribilis. IV, 1874. Deus solus timeri sine amore non potest. VI, 25. Ut timeatur, quid agendum. VI, 25.

Deus in hac vita semper quærendus. III, 1804. Deum quærendum Deoque serviendum, et species rerum omnium, et interior nescio quæ conscientia hortatur. VIII, 89. Deus quærendus est inveiendus; quærendus est et inventus. III, 1804. Jam fide inventus qua ratione semper quærendus. IV, 1531. Deus ubi et quomodo quærendus. VIII, 957. Caste quærendus. V, 739. Deus per Scripturam et per creaturam queritur. VIII, 845. Post mortem non efficietur capaces Dei inventendi. III, 1804. Inquisitio de Deo purgat, imitatio deificat affectionem. VII, 653. Actio recti iurens ea est quæ gloriam Dei spectat. II, 189. Qualis sit hæc actio. II, 189. Deus non tam attendit nostram voluntatem quam utilitatem. IV, 277.

Deus testis et iudex. III, 1680. Deus testes habere voluit homines, ut et homines habeant testem Deum. III, 1979. Deus non de verbis sed de cordibus iudicat. III, 726. Quid sit nos ad Deum venire, et Deum ad nos. VIII, 704. Ad Deum qui ubique præsens est non locis movemur, sed bonis moribus. III, 25, 23. Non motu corporis, sed voluntate cordis. III, 1608. Non pedibus, sed moribus. II, 672. Deus inaccessibleis est viribus nostris, sed acceditur ad eum muneribus suis. IV, 1515. Apud Deum plus habet loci, qui plus attulerit non argenti, sed fidei. V, 516. Quid sit hominem esse cum Deo, et Deum cum homine. VIII, 1048. Deo efficiuntur tanto similiores, quanto magis in eius cognitione et caritate proficimus. II, 319. Ad Deum qua ratione accedant beati, cum sit inaccessibleis. VIII, 539. A Deo disceditur non locorum intervallis, sed voluntatis aversione. III, 585. Non pedibus, sed corde. IX, 62. Deus, si non ab illo homo faciat casum, nunquam ab homine ipse facit occasum. III, 1654. Deum nemo tibi tollet, tu tibi illum tollis si illum fugis. IV, 1249. Qui non vult habere Dominum Deum suum, quo fugiet Deum omnium. IV, 1809. Deo propinquat homo pie vivendo, peccando recedit ab eo. II, 858. Propinquat similitudine, recedit dissimilitudine. VII, 274; VIII, 946. Tanto anima Deo dissimilior, quanto rerum temporalium cupidior. VII, 271. Deo similitudo in nobis. V, 361. Dei similitudo etiam in peccatis appetitur. VIII, 991. Deflexus ab imagine Dei. VIII, 1005. Quomodo fit. VIII, 1006. Deum inter et homines peccata sola separant. X, 125.

Dei inimici dicuntur, qui non natura, sed vitii eius imperio adversantur. VII, 350. In Deum esse inimicum quid sit. VI, 63. Deum in amaricasse quinam intelliguntur. IV, 88, 89. Nulli dum putant se non videri a Deo, propterea mala faciunt. V, 441. Dei oblivisci et meminisse quomodo quis possit. VIII, 1049. Necesse est ut aliter quam oportet, humana astimet, qui divina contemnit. II, 1072. Ad Deum sine gratia, anima non redit. VIII, 1007. Deum propitium et salutarem sola humilitas et pietas capit. III, 646. Dei servus si detrahant homines non mirum, cum ipsum Deum quotidie blasphemare non cessent. II, 206. Dei in peccato-

rem beneficia. IV, 371.

Deus altus est, et ab humilibus contingitur. IV, 947, 1205. Deus sic est altissimus, ut non sit ab illo longe miseria nostra et gemitus noster. IV, 603. Deum quisquis intelligit, Deo iunctus est. VI, 58. De Deo qui digne cogitare coperit, inveniet silentium ineffabili corde voce laudandum. V, 1498. Dei cognitio sapientibus viris cum se a corpore removerint, intermicat interdum. VII, 270. Deum non tangit homo, nisi animam transierit. III, 1562. Tanto fit animus plenior Deo, quanto in superna atque æterna liberius extenditur. III, 619. Nimis intentus humanis actionibus animus, Deo quodammodo vacuatur. III, 619.

Deus finis desiderii nostri est ipse promissor; se ipsum dabit immortalibus immortalem, quia se ipsum dedit mortalibus mortalem. IV, 477. Deus omnis appetitionis est finis. VII, 280. Ipse est præmium nostrum. IV, 575. Hereditas et possessio nostra. IV, 294. Deum quomodo hereditas hominum. III, 1594. Deus terra quam mites hereditabant. III, 1232. Deus et possidet et possidetur, et totum propter nos, ut beati simus. IV, 295. Præ omnibus quæ dat Deus est bonis et malis, servat seipsum bonis. IV, 918, 1028. Quid dabit amanti se, nisi se? IV, 1840. Deus petitur a se ipso; qui promittit seipsum. III, 1635. Deus omnino me non sciat, nisi promitteret mihi seipsum Deum. V, 865. Deus nobis sufficit, sine Deo nihil sufficit. V, 492, 865, 838. Quidquid nobis adest præter Deum, non est dulce. IV, 1090. Deus beatis erit, quidquid hic pro magno desideramus. V, 1189, 1190. *Deus meus* non facile audeat dicere, nisi qui in eum credit, et qui eum diligit. V, 315.

Deo adhærere, nihil est melius. IV, 928. Qui adhæret superiori, calcat inferiora, si autem recedat a superiore, ista illi in supplicium convertuntur. IV, 1887. Deo non utendum, sed fruendum. VI, 20. Deo frui, beate vivere. III, 30. Animæ nulla quies nisi in Deo. I, 661, 699; II, 215. Deus quandonam erit omnia in omnibus. VIII, 708. In Deo esse nostrum non habebit mortem, nosse nostrum non habebit errorem, amare nostrum non habebit offensionem. VII, 342. Deum nulli invidere, totum singuli possidebitis. IV, 929.

Deus animæ lumen. III, 479; V, 36. Lux nostra matutina. III, 1532. Lux superior qua mens illuminatur. III, 1517. Deus hoc animæ est, quod lux et aer corpori. IV, 865. Deus cordi lux et odor et cibus. V, 183. Deus est domini panis, aqua, lumen. III, 1405. Lumen mentium ad discenda omnia. VII, 252.

Deus est fons vitæ. III, 451. Vita animarum et vita vitæ. I, 687. In Deo habitare, vivere est. I, 870. Deus habitando continet, non continetur. V, 1502.

Deus verus est cui Christiani serviunt. VII, 650. Deum Israel esse Deum verum convincitur. III, 1054, 1060. Deus Israel nec Jovis, nec Saturnus est. III, 1061. Deum Israel qui rejciunt, non omnes deos colunt; nec cum colunt, qui alios colunt. III, 1059. Contra Deum Hebræorum nihil a paganorum vatibus prædicitur. III, 1055. Deus quare voluit appellari Deus Abraham, Isaac et Jacob. III, 1479, 1486; VIII, 454. Deus Legis et Prophetarum crudelitatis non arguendus. VIII, 618. Deus nec impuros, quod pudenda impiis prænantiarit tormenta. VIII, 633.

Deus deorum quomodo. VII, 517. Dei veri participatione, non sua veritate dii sunt, dii creati. VII, 422.

Deus Manichæorum quis? III, 165. De Deo quam indigna sentiunt Manichæi. VIII, 581. Manichæorum errores circa naturam Dei. VIII, 92. Unum bonum et alterum malum admittebant. I, 1517. Deos duos a Manichæis admitti ostenditur. VIII, 589, 590. Deos duos fingere, unum bonum propter beneficia donorum, alterum malum propter judicia peccatorum, non est necesse. VIII, 589, 594. Dei prælium cum gente tenebrarum, argumentum Manichæorum. VIII, 588, 400, 533, 534, 536, 585, 595; X, 1071. Deum sibi suisque regnis a gente tenebrarum limuisse, error Manichæorum. VIII, 533, 586, 595. Commentum Manichæorum de permixtione partis naturæ Dei cum contraria et rebelli natura. VIII, 214, 414. Dei partem naturæ dæmonum mixtam fuisse, ligandam, poluendam, etc. error Manichæorum. VIII, 536, 537, 559, 544, 545, 565, 595. Dei naturam primo necessitate, et post inexpugnabilem voluntate corruptam Manichæi dicunt. III, 456. Manichæi ipsam Dei substantiam a substantia mali, ex parte corruptam esse, et ad peccandi necessitatem perductam esse contendunt. II, 724. Dei substantia secundum Manichæos corruptibilis. VIII, 115, 248; X, 1525, 1528. Deus incorruptibilis; non poterat ei nocere gens tenebrarum. VIII, 554, 555, 556, 559, 547, 548, 596. Dei pars naturæ dæmonum mixta et polluta, quomodo purgetur secundum Manichæos. VIII, 540, 544, 551, 567, 569, 570, 583. Dei partem in omnibus conceptibus ligari, opprimi, coinquinari, et nec totam postea liberari posse prædicabant Manichæi. VIII,

218, 222, 220. Deī sui membra in cibis alligata putabant Manichæi; ructando et mauducando reformari et liberari. VIII, 250, 251, 252, 284, 291, 320, 307. Maxime in electis. VIII, 35. Deī sui substantiam non solum coquinatam, sed omni ex parte recuperari manducando non posse contendebant Manichæi. VIII, 255. Deus Manichæorum partem suam misisset infeliciter, purgat turpiter, damnat crudeliter. VIII, 540, 546, 566, 593, 596, 597. Deī luctus (secundum Manichæos) donec membra sua purgentur. VIII, 214. Deum Legis et Prophetarum non esse verum Deum docent Manichæi. VIII, 57. Absurda sunt quæ de Deo suo fatentur Manichæi, quam quæ velut indigna Deo in veteri Testamento reprehendunt. VIII, 415, 414. Deus Manichæorum peior hominibus. VIII, 416. Circa Deī naturam in quo conveniant Catholici et Manichæi, in quo dissentiant. X, 1468. Deum Israel non solum dī monem, verum etiam ceteris dæmonibus peiorem ausus est quidam blasphemare. VIII, 640. Deum quidam esse animum mundi dixerunt. VII, 125, sola animalia rationalia partes Deī esse quidam dixerunt. VII, 125. Refelluntur. VII, 125. Deos duos quatenus admittit Apelles. VIII, 20. Cerdon. VIII, 20. Gentes non usque adeo ad falsos deos sunt delapsæ, ut opiūnem amitterent unius veri Deī. VIII, 385. Deī Monarchite opiūnem non ex gentibus habent Christiani. VIII, 385. De Deo quam recte senserint quidam pagani. IX, 224. De Deo non potuerunt tacere paganos scriptores. VIII, 200. Dii paganorum contra Deum Israel nihil unquam prædicere ausi sunt, aut dicere. VI, 589. Doctissimi eorum auctores magis quesierunt, quis Deus esset, quam Deum negare potuerunt. VI, 589. Itunc solum verum Deum, solūque esse colendum evincitur. VI, 589, 654. Ipsius cultui dæmonum cultum cesurum prophete prædixerant. VI, 654. Quod prædictum est, quotidie impletur. VI, 591, 592. Deus diis gentium dæmonis terribilis, diis a se factis illis analis. IV, 566.

Deo laudes, salutandi formula Circumcellionum. IV, 1732; IX, 506, 518. Deo gratias, modus salutandi usitatus Monachus. IV, 1752. Ab hæreticis immerito reprehensus. IV, 1752. Deo gratias, nihil melius et animo gerimus, et ore promissum, et calamo exprimus. II, 158.

Deos multis rebus humanis conciliandos esse pagani crediderunt. VII, 645. Ipsa exæstians est in multa deorum numina libido vesana. VII, 211. Philosophi diversa de deorum natura sentiebant. III, 125. Opiniones Varronis de diis ambiguae. VII, 208. Deorum multitudinem qua ratione Varro invenit. VII, 189. Popularem de diis persuasionem reprobabat Varro. VII, 137. Ingenia acutissima angustias patiuntur in fabulis deorum interpretandis. VII, 209. Vana quæ de diis prædicantur, senserunt intelligentiores gravioresque Romani. VII, 136. Hominis est, quod ad deorum naturam spectat, opinari; Dei, scire. VII, 208. Deum summum unum esse, sed ejus virtutes per mundanum opus diffusas multis vocabulis invocari scribit Maximus. II, 81. Et sugillatur ab Augustino. II, 85.

Dii alii naturales, alii ab hominibus instituti. VII, 183. Deos gentium quædam Deī unius magni membra dicere, sacrilegæ factiæ. II, 85. Dii aut sint quasi virtutes, vel membra vel partes Jovis. VII, 125. Deos omnes ad mundum referre, frustra conantur. VII, 218. quidquid ad mundum partesque ejus physiologi retulerunt, ad Deum verum referri debet. VII, 219. Dii non tot fingendi, quot sunt in mundo opera veri Deī. VII, 219. qui opera hominum Deos putant, alius demersi sunt, quam qui opera Deī, III, 70. Deum unum aliquando res plures faciunt pagani, aliquando rem unam plures deos. VII, 207.

Dii omnes ex una substantia secundum paganos, quamvis diversa officia, opera, et potestates habeant. VIII, 576. Deos ex igne esse Heraclitus, ex numeris Pythagoras, ex atomis Epicurus credit. VII, 181. Ex aere Anaximenes. VII, 226. Ab uno Deo factos sensit Plato. VII, 175. Dii animalia secundum Platonem. VII, 241. Et natura sua non immortales, sed voluntate Deī immortalis. VII, 794. Dii a summo Deo facti immortalia corpora habent. VII, 588, 590. Secundum Platonem in celestibus corporibus sunt inclusi. VII, 794. Magnum beneficium est secundum Platonem diis a summo Deo factis, immortalia corpora habere. VII, 590. refellitur. VII, 358. Dii secundum Platonem non ita Deus æternam in corporibus celestibus permansione. VII, 794. Deos alios a summo Deo factos, alios ab hominibus, Trismegistus dicit. VII, 247. Error in conficiendis diis. VII, 250. Deos fieri ab hominibus dicitur, cum spiritus invisibiles simulacris pro arte quamdam copulantur. VII, 247, 250, 251. Incredulitas, causa hujus erroris. VII, 250. Diis pro anima est dæmon, pro corpore simulacrum. VII, 254.

Dii, spiritus immundi. VII, 221. Fallacissimi dæmones. VII, 111. qui sibi cingebant deos, a dæmonibus possidebantur. VII, 201. Dii rælus nomine dæmonum nuncupati

ant. VII, 255. Deos a dæmonibus diligenter discernit Apuleius. VII, 259. Deos libentius dæmonibus nescit, quam hominibus, absurdum est asserere. VII, 318. Deum nullum misceri homini, aut ex hac attractione contaminari, falsum Platoniorum effatur. VII, 269. Deos dæmonibus indigere nullis et interpretibus absurdum est. VII, 245. Dii Gentium ex quo nominari ceperunt in Scriptura. III, 572.

Dii Paganorum homines fuerunt. V, 1549. Deos aliquando homines fuisse Euhemerus conscripsit. VII, 181. Maro et Tullius putarunt. II, 84. Cicero confutit. III, 1036. Leon sacerdos Ægyptius declarat, et Alexandro patefecit. III, 1056, 1057; VII, 229. Et hoc creditur. VII, 208, 217, 255, 254. Mortui aliquot, vana superstitione Græcorum, in deorum numerum relati. VII, 565. Temporibus Cæsarium nemo referretur in deos errando, sed adulando. VII, 581. Facilius homo desit esse homo, quam ut dii esse possint, quos fecit homo. VII, 250. Dii ab hominibus differunt, loco, æternitate, beatitudine. VII, 266. Diis se gentes ut homines nentiantur, utile esse Varro dixit. VII, 81.

Deorum distinctio secundum Labeonem. VII, 105. Dii quidam castibes, quidam juncti matrimonio, etc. VII, 191. Plato deos masculos celo, feminas terræ tribuit, postea confundit. VII, 218. Dii certi atque incerti. VII, 87. Deorum tria genera. VII, 133. ordines tres. VII, 58, not. (c). Dii selecti. VII, 150, 193, 191. De deorum selectione nulla ratio est. VII, 195. Dii selecti unde sic appellati. VII, 190. Dii selecti nobilitate criminum, non dignitate virtutum. VII, 221. Dii selecti magis ad injurias quam ad honores. VII, 197. Dii selecti magis innotuere propter sua opprobria, quam ceteri. VII, 217. Deorum selectorum vix ullus qui non infametur; deorum vero inferiorum vix ullus qui infametur. VII, 198. Deos selectos huic esse mundum voluit. VII, 207.

Deos et omnes esse et malos, quidam opinati sunt. VII, 253. Deos omnes bonos beatosque credi voluit Apuleius. VII, 263. Deos tantum esse bonos, quidam opinati sunt. VII, 247, 255. Et Plato est opinatus. VII, 126, 257. Deos bonos, sanctos Angelos forte vocarunt Platonici. VII, 273, 276. Deos bonos, nos sanctos Angelos vocamus. VII, 252. Quare Deos tantum malos, seu dæmones, ludorum scenico- rum voluptate privavit Plato. VII, 259.

Deos superiores perturbationibus subiecit Porphyrius. VII, 504, 505. Et subiectos per Theurgiam, adserit. VII, 288. A perturbationum labe eos discrevit Apuleius. VII, 504. Discreverunt et stoici. VII, 262, 263. Quare. VII, 242. De se carminibus ligari posse dicebat Porphyrius. VII, 504, 505. Contrariorum studiorum certamina, partes esse dæmonum, non deorum, voluit stoici. VII, 262. Deorum discordia. VII, 188. Diis litigia vel judicia aliena esse voluit Varro. VII, 567.

Deorum cultus, institutum dæmonum. VII, 179, 187. Negotium suum agunt dæmones, ut pro diis habeantur et colantur. VII, 72. Tempora posteriora etsi mortuos homines, deos non insituerunt; institutos tamen, ut deos colere non destiterunt. VII, 581. Mulla prætermiserunt pagani, quibus divinos honores tribuere potuissent. VII, 127. De se plures colendos censuerunt Platonici. VII, 277. Contra id quod sapiebat, deorum cultum admisit Porphyrius. VII, 505, 504. Diis bonis et malis sacrilegandum dicit Porphyrius; Plato solis bonis. VII, 257. Deos, ex eo quod facili sint, non esse colendos ostenditur. VII, 251. Deorum multitudinem colebant Manichæi. VIII, 442, 507, 508, 521. Dii boni quos vocant Platonici, nolunt se coli pro Deo. VII, 281, 284. Deos colere nefarium, quare. VII, 217. Deorum multorum cultus, fornicatio. VII, 505. Et ita sæpe ac proprie Scriptura vocat. III, 70. Dii falsi alios coli secum non prohibent. III, 1038. Christianus non debet uti re aliqua in honorem deorum alienorum, licet animo contemnat, ne eos qui animum non vident, ad ea honoranda adducat. II, 183.

Deorum falsorum cultus ipse varie se habuit. II, 573, 575. Deorum colendorum scientiam contulisse Romanis Varro vane gloriatur. VII, 122. Deos malos creantis victimis et tristibus supplicationibus, bonos ludis ac jucundis obsequiis placari Labeo existimat. VII, 56, 257. Deorum placatio per ludorum obscena, magis noxia hominibus, quam foret eorum indignatio. VII, 76. Deos malos tantum, seu dæmones ludorum scenico- rum voluptate privavit Plato. VII, 258. Dii quam malo animo ludos scenicos sibi exhiberi jusserunt. VII, 75. Dii indigne ab honestis coluntur, qui per turpes placentur. VII, 78. Dii inde conviciantur obsceni, quod ludos obscenos sibi exhiberi jusserunt. VII, 45. Et hinc indigni honore divino videri debebant Romanis. VII, 57, 58. Fabulosa crimina in deorum obsequium per ludos turpiter agebantur. VII, 582. Deorum probra, quæ etiam in theatris spectanda proponuntur. II, 533. Dii falsi

malis moribus colorum suorum delectantur. V, 1023. Dii inde convincuntur falsi, quod criminibus suis, seu veris, seu falsis delectantur. VII, 78, 414. Dii minime curarunt ne mala morum cultoribus suis acciderent. VII, 60, 74, 79. Nulla umquam cultoribus suis præcepta probitatis dederunt. VII, 49, 51. Nulla umquam præcepta contra luxum et avaritiam dedere Romanis. VII, 64, 69. Leges ad instituendos bonos aut corrigendos malos mores non exspectande a diis, qui flagitia seminanda et augenda curarunt. VII, 59, 74. Deos adfuisse cupiditatibus implendis, et non præfuisse reuerendis, ostenditur. VII, 70.

Dii scelorum spectatores et fautores. VII, 92. Auctores se vitæ scelestæ immundæque testantur. VII, 74. Dii auctores doctoresque peccatorum, non ultores. VII, 81. Dii non probandi in eo quod crimina in quibusdam punirent, in aliis non misererentur. VII, 82. Dii velut divinam præbeant auctoritatem ad perpetranda crimina, dum ludos scenicos exigunt. VII, 111. Deorum falsorum imitatione nequissimos homines fieri peiores, vel ex ipsis gentilibus philosophis evincitur. II, 515. Nihil enim homines tam insociabiles reddere. II, 514. Deorum exempla magis movent, quam philosophorum præcepta. VII, 52, 53.

Deorum destructioni causam miseriarum suarum frustra imputant Romani. VII, 104. Romanum imperium constituisse, auxisse, conservasse, dici non possunt dici, quare. VII, 119, 133. Nec Romano imperio pacem præstitisse. VII, 84, 83. Ex prohibitione cultus deorum, clades humano generi infligi opinabantur pagani. VII, 29. Dii frustra coluntur propter commoda hujus temporalis vitæ. VII, 173, 174, 316. Hoc fati pagani coguntur. VII, 29. Et exemplis ostenditur. VII, 29. Varietates rerum temporalium non ex favore aut indignatione deorum pendent. VII, 70. Deos aut superfluo coli, aut injustos esse infertur. VII, 70. Mala carnalia a suis cultoribus non averterunt. VII, 79. Cultoribus suis decipiendo et fallendo nocuerunt, nedum eos adjuverunt. VII, 115. Deorum officia scurrilitati mimice, quam divinæ consonant dignitati. VII, 187. Dii frustra coluntur propter vitam æternam. VII, 173, 183, 187, 193, 256. Deorum nullum auxilium in regna in quibus coluntur. VII, 117. Aut in urbes sibi commissas. VII, 85. Absurdum est prætere ad uno deo, quod sub alterius tutela est. VII, 175, 176. Deorum dearumque turba innumera non requiritur, cum virtus adest et felicitas. VII, 128, 129, 130. Dii paganorum, dii mortui. IX, 63. Pani hordeaceo comparati. III, 802. Deorum templa, asyla male tuta confugientibus ad illa. VII, 15, 17, 18.

Deos sine simulacro plus annos centum et septuaginta coluerunt Romani. VII, 138. *Not. (b)*. Deorum simulacra quo tempore constituta. VII, 581. Ad quid exogitata. VII, 198. Deos castius sine simulacris Romanos coluisse docuit Varro. VII, 198. Deorum templa eversa et simulacra fracta Carthagine. VII, 620. Alexandria deos suos perdidit. V, 624. Dii aerei et dii lignei ad pretium disparas, ad habere oculos et non videre, pares. V, 624. Deorum falsorum templa, idola, luci possunt in usus communes, vel in honorem veri Dei converteri. II, 185. Frustra in templis salubres interpretationes recitari eorum que antiquitas de deorum vita et moribus scripta sunt. II, 313.

Deorum varia nomina. II, 81. De Saturno et Jove quid negati sint pagani. III, 1036. Dii parasiti Jovis. VII, 184. Dii Manes. VII, 255. Per solam Christianam religionem deorum fallacia manifestari potuit. VII, 221. Dii paganorum non comparandi martyribus. V, 1250.

Deorum nomen commune Angelis et hominibus. VII, 275. Angeli sintne vocandi dii. IV, 1737. Dii homines appellati. IV, 1248, 1776. Dii homines, non meritis eorum, sed Dei gratia. IV, 1048. Dii participatione homines, non uatura. IV, 1221, 1543. Dii homines ex gratia dedicati, non de substantia nati. IV, 565.

Deo gratias Diaconus. VI, 309. Augustino indicavit pios æstus restituti. II, 1063.

Deuterius episcopus Donatista. IX, 691.

Deuterius Macrianensis episcopus Donatista. II, 342.

Deuterius metropolitanus Carsarensis, IX, 697, 700.

Deuterius episcopus. II, 1033.

Deuterosis Judæorum, traditiones eorum. VIII, 657, 642.

Dextera in laude ponitur. III, 769. Dextera nominatur in omnibus bonis. III, 493. Dextera Dei. V, 1062, 1070. Dextera Patris, potestas. VI, 646, 638. Beatus. VI, 304, 646. Dextera significat id quod carius est. III, 1239, 1261. Quod quis præponit. IV, 1435. Dextera et sinistra beatitudinem miseriamque significat. VIII, 397. Dextera nostra est vita æterna, sinistra vita temporalis. IV, 1770. Salus in dextera, salus æterna; salus in sinistra, salus temporalis. IV, 1782. Dextera est caritas spiritualis, sinistra cupiditas carnalis. V, 800. Dextera prosperitatem significat. III, 493. Dextrum *faciunt*, quod est sinistrum, qui in temporalibus beatitudinem ponunt. IV, 1770. Ad dexteram sedetur honorabilis.

VIII, 792. Dextera aut sinistra ire post deos alienos quid sit. III, 770. Dextera iniquitatis quid significat. III, 770; V, 204.

Diabolus latine accusator dicitur. III, 741. Diabolus habere patrem, Manichæi putaverunt. III, 1704. Et in creaturis Dei censeri noluit. III, 436. Urgentur. III, 456. Diabolus non fuisse ex numero Angelorum supercelestium, sed mundanorum quidam senserunt. III, 438. Diabolus inde, unde et ceteri Angeli. III, 1703. Diabolus princeps angelorum qui ceciderunt. X, 932. Quomodo fuerit in medio Angelorum. V, 103. Diabolus rex demoniorum, sicut basiliscus rex est serpentium. IV, 1168. Ex bono Angelo diabolus factus est. I, 1508. Aliquando bonus Angelus fuit. IX, 162. Eo, qui summe est, fruebatur. III, 153. De sublimi veritate gaudebat. III, 209. In veritate fuit, sed non permansit. X, 922. Quo sensu dicitur diabolus in veritate non stetisse. VII, 350.

Diaboli casus unde. VIII, 615. Nonnulli dicunt diabolus cecidisse, quod invidit homini ad imaginem Dei facti. III, 456. Magis seipsum quam Deum diligendo, subditus ei esse noluit, intumuit per superbiam, et a summa essentia defecit. III, 133. Diabolus ex angelo factus est, cum voluit sibi idipsum esse sibi que principari. IV, 1623. Et quia se delectatus est amplius quam illo, cujus participatione beatus erat. III, 313. Diabolus superbus est. VII, 419. Diabolus cecidit ab eo quod accepturus erat, non vero ab eo quod acceperat. III, 441. Varia de conditione et lapsu diaboli. III, 443. Diabolus natura bestii omnibus excellentior. III, 431. Diabolus creatum in malitia nonnulli putarunt. III, 459. Refelluntur. III, 439, 441. Diabolus non semper malus fuit. VII, 330. Diabolus bonus et rectus creatus fuit. X, 670. Diabolus auctor vitiorum, uatura bonus, vitio malus. X, 1557. Diabolus factus fuit a Deo bonus. X, 734. Diabolus, unde malus. VIII, 592. Diabolus suam quandam propriam, tanquam ex adverso principio naturam mali habere, Manichæorum hæresis. VII, 329. Diaboli natura in quantum natura est, malum non est. VII, 641. Diabolus in quantum angelus, non est malus, sed in quantum perversus propria voluntate. III, 133. Diabolus non fuit beatus ante peccatum. III, 436, 438, 441. Diabolus non fuit aliquando beatus si Angeli norunt quales sint, et præiunt quales postea futuri sint. II, 248. Deum impios visuros et a diabolo fuisse visum quidam dixerunt. II, 602. Refelluntur. II, 607, 608. De sublimi habitatione colorum et apparatu superiorum Angelorum lapsus cum angelis suis, ad hunc aerem tanquam ad carcerem damnatus est. IV, 1220, 1382, 1583, 1913. Sedem habet in Aquilone. IV, 1127. Corpus diaboli aerium. III, 436. Diaboli præsens status comparative explicatur. IV, 1383. De corpore mystico diaboli intelligendum est illud, *Quomodo cecidit de caelo*, etc. Isai. xiv, 12. III, 441. Et illud Ezech. xxviii, 12. *Tu es signaculum*, etc. III, 442. Diaboli et angeli ejus in celestibus quibusnam habitent. V, 1090. Diaboli corus diabolus dicitur. III, 442. Diabolus ab initio temporis cecidit. III, 457. Diabolus duobus malis diabolus est, superbia et invidentia. VI, 413. Diabolus sola superbia lapsus, et inde solum puniendus est. IV, 709. Ex defectu inopia, et ex inopia invidentia, qua diabolus, diabolus est. III, 133. Diabolus homini stanti invidit, quia ipse ceciderat. VII, 419. Diabolus hominis adversarius ex invidia. IV, 709, 1243, 1623; VIII, 592.

Diabolus non est permissus tentare feminam nisi per serpentem. III, 431. Nec virum nisi per feminam. III, 445. Cur diabolus serpentem elegit ad tentandam Evam. VII, 419. Diabolus in serpente locutus est, non vero in femina. III, 445. Diabolus in serpente maledictus. X, 1576. Diabolus quomodo audivit vocem Dei. V, 102. Et in conspectum ejus venerit. V, 101, 103. Diabolus homicida ab initio. III, 1703; IX, 266. Quomodo. III, 437. Diabolus vere primus peccator. V, 1544, 1345. Quo sensu dicitur, ab initio diabolus peccasse. VII, 330. Ipsum perpetua peccandi voluntas tenet. I, 1278. Diabolus arbitrium non habet ad bene faciendum, sed ad maximam malevolentiam pena sui scelestis obduratum. II, 982.

Diabolus infidelium pater, non eos creando, sed quod sint illum imitando filii. IV, 504; V, 1532. Diaboli filii quoniam. IX, 266. Imitatores diaboli, filii diaboli. III, 2011, 2023. Per diabolum, peccatum quod peccantes imitarentur intravit in mundum. X, 1162, 1163. Aliud filii diaboli, aliud filii sæculi. X, 589. Diaboli filios non faciunt quævis peccata. X, 589. Infidelitas facit diaboli filios. X, 589, 590. Diabolus in filiis diffidentiae opera sua mala operatur, diffidentiam et infidelitatem. II, 982. Diabolus dicitur antiquus peccator, præpositus mortis, princeps hujus mundi, id est omnium peccatorum. I, 748, 1286. Operis mali persuasor, supplicii exactor. IV, 1830. Diabolus princeps rexque vitiorum. VI, 337. Diabolus et angeli ejus rectores mundi. V, 1090. Diabolus per peccatum princeps est hujus mundi. III, 1872. Cujusnam mundi princeps, X, 1346. Quo sensu

Princeps. II, 1773, 1838; VI, 291. Princeps mundi, id est iniquorum qui corde non habitant nisi in hoc mundo. IV, 209, 1841; V, 790. Princeps peccati, et ideo princeps huius sæculi. V, 100, 435. Diabolus malorum caput. IV, 1807. Captivator noster. V, 726. Non tenebat nos nisi vinculis peccatorum. V, 726. Diaboli dominium in hominem unde. I, 1285. Diaboli ad regnum qui pertinet. V, 447. Diabolo veluti principi subditi omnes peccatores. X, 429. An homo per peccatum possit diabolo subditi. X, 862, 865. Omnes propter Adæ peccatum subditi diabolo. X, 444. Et traditi in potestatem ejus non jussione, sed permissione Dei. VIII, 1026. Si in Christo non renascatur. X, 455. Deus non creat diabolo, quos novit sub peccato nascituros. X, 454. Non pro vitium sub diabolo. X, 1289. Perna diaboli est, ut in potestate habeat peccatores. III, 209. Diabolus ad voluntatem suam exauditus, sed ad damnationem. IV, 175. Diabolo peccator in cibum datus. VI, 291. *Fite* Dæmones. Omnes propter Adæ peccatum traditi in potestatem diaboli, non tamen alieni a lege potestatis Dei. VIII, 1026. Diabolus ipse non alienus a potestate omnipotentis, sicut neque a bonitate. VIII, 1026. Nec homo peccator, nec diabolus Dei potestati subtrahuntur. X, 703; 719, 857. Illi soli a diabolo non possidentur, quos gratia Christi liberat. X, 1107. Diabolus accepit potestatem in infirma, et amisit maxima summa: et non est ista potestas irati, sed pœna damnati. IV, 201. Diabolus non auctor nature humane. X, 857. Diabolus vindictæ sibi quandoque aliquid eorum quæ naturaliter instituta sunt. X, 1456. Sic sunt in potestate diaboli quæcumque illi Deo judicante subduntur, ut a Dei potestate sub qua et ipse diabolus est constitutus, aliena esse non possint. X, 1053.

Diabolus ejectionis per virtutem Christi. V, 445, 447, 787, 1050. Et per mortem ejus. I, 1285. A captivitate diaboli Christus nos redemit. IV, 1637. Quomodo diabolus victus sit a Redemptore nostro. V, 724, 745. Diabolus a Christo iustitiæ veritate, non violentia potestatis victus. VI, 236; VIII, 1026. Et nunc ita superari debet. VIII, 1026. Diabolus quomodo victus potentia Christi. VIII, 1028. Quomodo iustitia. VIII, 1027, 1029. Diaboli muscipula, mortalitas et crux Domini. V, 743, 726, 1200. Diabolus trophæo suo victus est, dum occidendo novissimum hominem, primum de laqueis perdidit. V, 1209. Diabolus quod ad tempus prævaluisse visus est homine superato, etiam sic in æternum victus est homine reparato. VIII, 815. Diabolum alligare, est potestatem ejus a seducendis et possidentibus hominibus cohibere. VII, 668, 670. Diabolus ligatus est, ut non seducat gentes ex quibus constat Ecclesia. VII, 670. Diaboli solutio quare permittitur. VII, 670. Et quando futura est. VII, 670.

Diabolus missus foras dicitur, non quia extra mundum, ut hæretici quidam putant, sed quia ab animis piorum qui non diligunt mundum ejectionis est. VI, 291. Diabolus in mysteriis exorcismo et exsufflatione mittitur foras. X, 1385. Diabolus exclusus a credentibus, plus corripit impios possidere. VII, 668. Diabolus a non ante Christi adventum ejectionis est de cordibus iustorum III, 1772. Diabolus foras missus, qui intrinsecus dominabatur, extrinsecus præliatur. V, 787. Diabolus propter nostram exercitationem forinsecus oppugnare permittitur. V, 787. Diabolus nihil facit, nihil potest, nisi missus, aut permissus. III, 880, 1441; IV, 201, 1001, 1150, 1248; X, 757. Diabolus si posset aliquid, nullus nostrum remaneret. IV, 1248. Diabolo datur permissio in homines sive probationis causa, sive vindictæ, vel ad damnationem vel ad correctionem irrogatæ. III, 880. Nec tentari quis potest a diabolo, nisi permittente Deo, aut ad damnandos impios aut ad probandos pios. IV, 1375. Tantum tentare sinunt, quantum expedit proficientibus. IV, 781. Et electis. VIII, 1029. Tentandi voluntatem habet diabolus, in potestate autem nec ut faciat habet, nec quomodo faciat. III, 444. Non quiescit in diabolo voluntas nocendi, etiam cum potestas non datur. III, 880. Diaboli tentationes ad utilitatem Sanctorum convertit Deus. VII, 352.

Diabolus creavit Deus, ut de illo homines ipse redesset. III, 440. Diabolo utitur Deus ad salutem fidelium. VIII, 900. Diaboli persecutionibus bene utitur Deus. X, 757. Diaboli bellum iudæis adversum nos, in nostram sit utilitatem. X, 692. Diabolus malleus universæ terræ, quo in Dei manu posito tunduntur ductiles iudæi. IV, 1235. Diabolus divine providentiæ procurator et actor. III, 2128. Diabolus nescit quanta bona de illo flant, etiam cum sævit. IV, 4709.

Diabolus Agonotheta. IV, 1859. Hostis exercitatus. III, 2646. Diabolus inimicus homo appellatur. IV, 1803. Diaboli parer et in Deum protervus, et in nos perarius, et in se perniciosus. V, 1080. Diaboli contra Christum et Christi filios pugna. VI, 664. Diabolus ad solatium malevolentissimum damnationis suæ, cum quibus damnatur inquit. VI, 345. Diabolus cadens stanti invidit, hæque agit ut homo

illuc non perveniat, unde ipse ejectionis est. IV, 709, 1807. Diabolus omnibus modis instat, quemadmodum deiciat. IV, 758. Peccatori quid persuadeat. V, 159. Nihil aliud agit, nisi ut intercedat viam ad Deum. IV, 1751. Nihil sic, ut non credatur in Deum, nec ad Mediatorem a quo solvuntur opera ejus credendo veniatur. II, 982. Diabolus pessimus venator mundi. V, 354. Diabolus non cessat persequi, sive aperte, sive insidiis. III, 1467. Quomodo insidiatur. III, 1441. Diaboli angeli avidi in latebris insidiarum suarum. III, 1441. Diabolus non audet nobis insidiari, si de via, id est, a Christo, non recesserimus. IV, 1660. Diabolum invenit aliquan lo latet qualis sit homo: nisi tentet, non invenit. IV, 660. Diabolus omnia nostra peccata rimatur diligentia invidente. V, 928. Nostris nos armis oppugnat. V, 1077. Diabolo locum damus mala voluntate. V, 453. Diabolo tentatori dux januæ, cupiditas et timor. V, 200, 201. Diabolus non tentat, nisi quod in te carnale dominaatur. IV, 1838. Diabolus per cupiditatem regnat in homine. VI, 291. In potestate sua eos detinet, quos cupiditate huius vitæ illaqueat, et morte terret. IV, 227. Diabolus intrat in cor immittendo iniquas persuasiones cogitationibus iniquorum. III, 1159. Diaboli caput, initium male suggestionis. IV, 348. Diaboli phantasmata ad irretiendas animas. VII, 289.

Diaboli regnum, regnum fallaciarum. VIII, 897. Diabolus pater mendacii. III, 1704. Diabolus magis metuendus est cum fallit, quam cum sævit. IV, 452. Diabolus quot modis homines decipit. III, 897. Diabolus aliquid sinit habere nonnulla veluti opera bona. II, 982. Diabolus et angeli ejus tenebræ sunt infidelibus hominibus exteriores. II, 562. Diabolus cum non decipit, quem Deus non deserit. IV, 1577. Diabolus ubi ibane invenierit, ibi nidum facere molitur. V, 1367. Diaboli vasa, qui ei per infidelitatem locum dant. V, 806. Diabolus et per se et per filios infidelitatis impugnat filios lucis. VI, 615. Diabolus per vasa sua agit persecutionem corporis, ut intus fiat ruina cordis. IV, 1844. Diabolus corruptor virginitatis Ecclesiæ. V, 575. Animam Christi persecutus est diabolus et Judas; nunc ad persecutionem corporis Christi diabolus movet, Judas autem Judææ succedit. IV, 1849.

Diabolus tribus annis, et sex mensibus serviturus est adversus Ecclesiam in novissimis temporibus. VII, 670. Quo savior erit diaboli persecutio ultimis temporibus, eorum Christianorum patientia. VII, 671. Diabolus includitur in cordibus eorum qui oderunt Christianos. VII, 671. Diabolus affligendo exercet, non nocet; saviendo prodest ad coronam. IV, 1129. Diabolum persequenti fugere malle debemus, quam ducentem sequi. IV, 119. Diabolus tentat opprobriis hominum et malarum linguarum detractioe nos decipere, et animum nostrum frangere. II, 270; Diabolus calumniosus adversarius. V, 568. Calumniator. IV, 903. Scit suas falsas criminationes nihil valere apud Deum: inter homines illas spargit, quo consilio. V, 568. Diabolus quos comprehensos captivosque jam possidet, non ut obtineat persequitur, sed quia obtinet utitur. IX, 720. Diabolus etsi ejectionis foras non regnet, tamen tentare non cessat. III, 1772.

Diabolus qui vobiscum pugnat, cur non expugnet. III, 1995. Pugnæ Christianorum modo non sunt cum Tyrannis, sed cum diabolo. IV, 1207, 1687. magnum prælium, hostem non videre et vincere. IV, 1854. Diabolo quisnam rebellet. X, 865. Diabolus unde nos subjiciat, unde a nobis prosternatur. V, 1542. De diabolo, qui se ipsum interius vincit, foris triumphat. V, 29. Et qui carnem vicerit. IV, 1858. Diabolus adversarius noster vincitur, quando vincitur cupiditates. VI, 291. De nulla re sic vincitur, quam cum misericordes sumus. IV, 1860, 1861. Diabolo, sicuti Golias, de gladio suo caput inciditur. IV, 1857. Diabolus vincitur a pueris et puellis per gratiam. V, 787. Ut resistatur diabolo, adiutorium Dei deprecandum. X, 281.

Diabolus tentans consentientem tenet, non cogit invitum. V, 200. Diabolus cogendi potentiam non habebat cum Adam tentavit, sed persuadenti versutiam. III, 1489. Non oppressor inviti (Adæ), sed tentator volentis. VIII, 559. Diabolus operatur in filiis infidelitatis, nulla vi alia, nisi societate et obligatione peccati. V, 455. Diaboli cum Job certamen. IV, 1382. Diabolus in paradiso vicit, in stercore superatus est. IV, 1585. Diabolus apud Jobum mystice descriptus. IV, 1384. Diabolo renuntiare et pompis et angelis ejus. VI, 291. Diabolo qui locum non præbeat, Deo locum præbent. III, 2005. Diabolus qui expellatur, admittitur Deus. IV, 591.

Diabolus gravior quam homines puniendus. X, 429. Quomodo a justitia Dei ordinatur in pœna diabolus. VII, 641. Diabolo ab Angelis illuditur. IV, 1585. Originis error de diaboli reditu ad bonum. X, 1318. Et de ejus salute. VII, 751, 755. Diabolus posse Dei misericordiam impetrare quibusnam visum est, Origene ut perhiberet auctore. X, 1484. Diabolus cum damnatis aliquando esse salvandum, doctrina Priscillianistarum. VIII, 668. Refellitur. VIII, 672.

Diabolum, angelos ejus, impiosque omnes, post longissima tempora purgatos atque liberatos, regno Dei lucique restitui; et post longissima tempora ad hæc mala denuo relabi, Origenes docuit. VIII, 35. Diabolus non liberatur cum homine, quia plus peccavit. I, 1285, 1287. Diaboli et angelorum ejus tantum desperanda est correctio. IV, 630. Quare pro diabolo Ecclesia nunc non orat. VIII, 757.

Diabolus draco, inimicus Ecclesie. IV, 1584. Diabolus fortis et potentis nomine significatus. IV, 695, 910. per Goliath figuratus. IV, 502. Diabolus leo. V, 1209. Diabolus leo et draco. III, 1467. Leo et draco propter insidias et iram. III, 879. Leo in impetu, draco in insidiis. IV, 867, 434, 1168. Diabolus, lupus. III, 1751. Diabolus mors dictus. IV, 536. Mortis et inferni nomine significatur. VII, 681. Diabolus præpositus mortis. IV, 225. Diabolus nebulo et irrita. V, 1649. Diabolum legis peritum quare ostendere conatus est Petilianus. IX, 299. Diabolus nisi templum, sacerdotium, et sacrificium anni vero Deo debere nosset, nunquam hæc sibi a cultoribus expetisset. II, 377. Diaboli templa ubique evertuntur, idola franguntur, sacerdotes et arseptitii caeduntur. V, 1455. Dæmoniorum cultus, animæ est adulterium. V, 76. V. Dæmones.

Diaconus, latine minister. V, 1441. Diaconi, in tertio sacerdotio. IX, app. 775. Diaconi officium quam periculoso. II, 88. Diaconi officium, ministrare sanguinem Christi. V, 1585. Diaconi voce oratio communis indicitur. II, 221. Diaconorum, qui ex parte Donati ad Ecclesiam venerant, lapsus. II, 271.

Diagoras Atheus. IX, 360.

Dialectica, nomen grævum. IX, 456, 457. Peritia est disputandi. IX, 455. Disciplina est disciplinarum. I, 1012. Sola scientes facere et vult et potest. I, 1013. Multa in ea percipiuntur. I, 919. Dialectica nihil aliud docet quam consequentia demonstrare; seu vera veris, seu falsa falsis. IX, 459. Scientia definitur et dividendi non est falsa, etiam si falsis adhibetur. III, 60. Dialecticæ inventio. I, 1012. Veritas connexionum non instituta est ab hominibus, sed animadversa. III, 58. Veritas sententiarum et connexionum unde erueda. III, 58. Dialecticæ utilitas. III, 60. Dialectica plurimum valet ad Intelligentiam scripture. III, 57. Dialecticam reprehendit Cresconius. IX, 455. Dialectica nec eloquentia metuenda veritatis assertoribus. IX, 466. Dialecticæ usus est Christus. IX, 458. Et Paulus. IX, 456. Iam sapiens cæset. I, 940. Dialectica a Stoicis vehementer amata. VII, 252. Quam maxime apud eos viguit. IX, 455. Et apud Epicureos. IX, 455. Non secundum dialecticam iudicant Ecclesiastici iudicis. X, 819.

Dialecticus quis appellandus. IX, 453, 457, 459. Dialectici non efficiunt, ut si verum est, falsum sit; si falsum est, verum sit. IX, 480. Dialecticorum regula, nulli rei duo simul fesse contraria, ratione malorum et bonorum deficit. VI, 258.

Luna germana Aëllinis, et Luna, et viarum præses habetur. VII, 207. quare virgo dicitur. VII, 207. Dianam virtutem interpretantur Pagani. III, 1059.

Diæ salina quid s. t. IV, 80.

Dictator in extremis tantum periculis creabatur. VII, 97. Dictatura major honore, quam consulatus. VII, 164.

Dictinius episcopus Asturicensis. VI, 522. Dictinii liber cui nomen est libra. VI, 522, 515, 548.

Dodonis mortem se flevisse, dedit Augustinus I, 670.

Didrachma quid? IV, 1785.

Didymus episcopus. II, 759, 780.

Didymus Vides in Epistolam ad Galatas commentariolos reliquit. II, 252, 262. Librum scripsit de sj iritu sancto. III, 604. Didymum Viduentem Hieronymus reprehendit. II, 266.

Dies diversimode sumitur. III, 251; IV, 1115. Dies et noctis nomen quomodo accipiendum. III, 250, 295. Dies appellatur illa lux, cui nox præcedenti recedentique succedit. III, 255. Dierum et noctium distinctio. III, 185. Dierum et noctium enumeratio valet ad distinctionem ponendam inter Deum et creaturas. III, 235. Dies primos creationis mundi impossibile est cogitare, quanto magis dicere. VII, 322. Quomodo dies unus peractus fuit sive in creatione, sive post creationem lucis. III, 255. Dies et nox quomodo potuerint esse ante solis creationem. III, 251, 275. Quomodo tres dies noctesque sibi succedere ante solis creationem. III, 255. Diem et noctem ante creationem solis factam fuisse emissionem et contractionem lucis non probatur. III, 238. Dies, vespera, et mane quomodo intelligi debeat in creationis historia. III, 514, 517. Omnia simul facta, et nihilominus per sex dies facta. III, 519. Dies sex creatiois quomodo accipiendi. III, 295, 309, 514, 523, 558; VII, 322. Dies et nox quomodo in Incem sensualem et rationalem possunt cadere. III, 251. Diem et noctem, mane et vesperam quomodo lux spiritualis exhibuit. III, 311. Dies qui primum actus est, natura est Angelica. III, 526. Lux quædam s. i. e. n. vocatus est. III, 540. Dies vespera et mane

in cognitione Angelica. III, 514. Dies creatura intellectualis, quo sensu dici potest. IV, 1567. Interpretatio data die spiritali, non figurata existimanda est. III, 514. Initium diei et initium noctis, principatum utriusque intelligere debemus. III, 257. Dies septimus sine vespera. V, 80. Cur dies septimus mane habuerit, non vesperam. III, 506, 514, 526. Septimus dies est septima repetitio diei primus creati. III, 314. Diei septimi cessatio, ab ipsis creaturis extendendis intelligenda est facta, non ab administratione earum quæ conditæ referuntur. II, 948. Dierum septem allegoria de hominis Christiani profectu in operibus bonis. III, 191. Dies septem mystice sunt septem ætates mundi. III, 190.

Dies fit conversio fixorum siderum. III, 256. Dies nunc dicitur mora solis super terram, nunc mora totius circuitus ejus ab Oriente ad Orientem. I, 824. Dies totus circuitus solis verius nunciat, non ab Oriente usque in Occidentem, sed ab Oriente usque in Orientem. II, 911. Usitati dies hebdomadæ longe disparas septem diesus Genesios. III, 514. Quid significant. III, 520. Dies in Genesio inci ita a lumine, et finit ad tenebras; nunc e contra, quare. III, 1525; V, 1083. Dies in prioribus temporibus viginti quatuor horarum fuit, ut nunc est. VII, 483. Dies humilis totidem habet horas, quot festivus, licet breviores. III, 139. Dies septem hebdomadæ, deorum suo nomine a Gentibus appellati. VIII, 546. Et planetarum. IV, 1192. Improbatur hic loquendi usus in ore Christianorum, qui ritu loquendi Ecclesiastico melius uterentur. IV, 1192. Dies feriati. V, 1201. Dies intercalares. VII, 431.

Dies alii cæli, alii terræ. IV, 1150. Dies vitæ æternæ, unus dies est sine otio. IV, 202. Dies æterni et multi dies dicti sunt, et unus dies. V, 528. Proprie non multi sunt, sed unus. V, 520. Dies æternitatis semper hodiernus. VI, 255. Dies qui vere sit, hic non est. IV, 418. Dies jungunt se, sequuntur se, et non se tenent. IV, 419. Dies ponitur pro tempore in Scriptura sacra. VII, 650. Maxime cum dies in feminino genere dicitur. IV, 1115. Ponitur pro tempore indeterminato. III, 197. Pro multitudine amorum aliquando. II, 911. Dies unus secundum Scripturas, mille anni sunt. II, 911. Dies tres sæculi, unus ante legem, secundus sub lege, tertius sub gratia. IV, 224.

Dies observare et menses ad aliquid inchoandum, quod fausta vel infausta existimantur tempora, magnum peccatum. VI, 270. Diei electio ad uxorem ducendam, ad plantandum vel serendum, stulta. VII, 146. Dierum quæ observatio culpabilis. II, 210. Dies in celebratione Paschæ Christiani observant ex Patrum Conciliis. II, 217. Judei in celebratione Paschæ, quæ figura est Dominicæ Passionis, sabbatum occurrere, aut cum mense novorum ad tertiam Lunæ hebdomadam cœcurrere, non attendunt. II, 215, 218. Ut octo dies Neophytorum distinguantur a cæteris, id est, ut octavus primo concinat, Ecclesie consuetudo roboravit. II, 220. Diei octavi et septimi mysterium. V, 1197.

Dies prosperitatem significat, nox adversitatem. IV, 1110, 1757, 1795, 1794. Dies hominis, quales. IV, 1487. Dies maligni ab initio peccati. V, 168. Dies maligni sunt, in quibus videntur florere peccatores, et laborare iusti. IV, 1204. Dies nunc laboris et tristitiæ. V, 1051. Dies mali significant mala quæ in diebus perpetrantur. II, 916. Dies malorum aliter habent impii, aliter fideles. IV, 125. Dies bonus non est homini qui malus est. V, 245. Dies malos diæ res faciunt, malitia et miseria. V, 909. Dies malignos faciunt maligni homines. V, 168, 1365. Dies boni quoniam et ubi quærendi. V, 125, 169, 170, 635, 635, 1014. Semper dies mali in sæculo, semper dies boni in Deo. IV, 317. Dies ideo mali, quia transit unus, ut veniat alius: dies boni æterni, unus dies erunt. V, 1084.

Dies novissimus totius generis humani finis est sæculi: at uniuscujusque hominis ipse est dies mortis. V, 76, 589, 952. Dies omnis pro extremo computandus. V, 1411. Diem mortis incertum salubriter constituit Deus. V, 241. Dies Domini quando futurus sit, sciri non potest. IV, 90. Signa quæ Christus ad significandum novissimum diem iudicis, Hæschius dicit ex parte completa esse. II, 903. Dies novissimus quando futurus sit qui confictetur ignorare se, magis consolat Evangelio, quam qui citius aut tardius futurum esse dicit. II, 924. Dies novissimi dicti sunt, et in ipsis p. imis Apostolorum temporibus. II, 915.

Dies Dominicus. V, 916. Dicitur una sabbati, secunda sabbati, secunda feria, etc. IV, 1192, 1960. Dies Dominicus, qui octavus et primus a resurrectione Christi incipit declarari. II, 215. significat resurrectionem. II, 215. Hoc non latuit antiquos Patres. II, 215. Sabbatum tamen solum celebrandum traditum est, quia tunc erat tantum requies, non resurrectio mortuorum. II, 215. Dominicum diem nobis consecravit Domini resuscitatio. V, 916. Dies Dominicus præponitur sabbato fide resurrectionis, non consecratus

die refectionis. etc. II, 141. Priscillianistæ ad jejunandum die Dominico, testimonium de Actibus Apostolorum adhibebant. II, 148.

Dies pater de nullo die, Filius dies ex die. V, 1084. Dies ex die Christus. IV, 1417.

Dies pater, Deus qui partum perducit ad diem. VII, 122. *Vide* Dispar.

Differre aliquem, pro accusare. I, 1203.

Difficilia intellectu apud quos et quomodo tractanda. III, 89. Difficilibus in rebus et obscuris cavenda temeritas. II, 862. quod difficilius quaritur, solet dulcius inveniri. IV, 1332.

Difficultas, ad quid in primo homine post peccatum, ad quid in aliis. I, 1298. Difficultas, si esset primordia hominis, ob eam præcise non esset damuandus. I, 1502. Difficultas et ignorantia omni animæ peccanti, duo ista pœnalis sunt. X, 287. Ignorantia et difficultas si naturalis est, inde incipit anima in sapientia quietisque beatitudinem surgere. I, 1502. Hoc si neglexerit, in aliam difficultatem quæ pœnalis est precipitatur. I, 1502. In difficultate quid ad culpam deputatur. I, 1297, 1502. Difficultas sive naturalis, sive nou, Deus tamen inde laudandus. I, 1503. Difficultas in posteris Adæ juste dimanavit. I, 1297. Difficultates necesse est existant, ut ostendatur homini quod homo est. V, 1559. Difficultas piis est admonitio proficiendi et perfectionis exordium. I, 1298. studiosis ad coronam valet, negligentibus ad supplicium. I, 1299. Ad eam vincendam implorandum Dei adiutorium. I, 1297, 1503. Per quod facile sit opus pietatis, etiam quod difficile aut impossibile fuit. I, 820. Difficultas in bene operando, facit ut huius denuum largitorem boni Deum agnoscamus. IV, 1421. Difficultas cum superatur, his vincitur dæmon quibus hominem vice rat. I, 1299. Operis ergo difficultas non semper auget meriti rationem. X, 837.

Diffidentia de adiutorio Dei nobis a diabolo suggeritur. IV, 325.

Digitus Dei Spiritus sanctus. III, 604; IV, 111; V, 74. Dignitas Dei, si suis ministri, per quos Spiritu sancto repletos scripturæ collectæ sunt. IV, 111. Dignitas, quibus pugnat corpus Christi, qui. IV, 1857, 1858. In digitis divisio intelligitur operationis et radix unitatis. IV, 1837. Micare digitis. VIII, 953.

Dignationem sumere. I, 720.

Dignitas quid sit. VI, 22.

Dilatari corde quid sit. IV, 79. Dilatatio cordis ex caritate. V, 758. Est iustitiæ delectatio. IV, 1527. Mimus est Dei, ut in præceptis eius non timore pœnæ angustentur, sed dilectione et delectatione iustitiæ dilatentur. IV, 1527.

Dilectio ab amore non distinguitur. VII, 410. Diligi non potest quod neque scitur, neque creditur. X, 245. Dilectio quomodo Deus est. III, 2031. Dilectio qua Deus diligit, est incomprehensibilis, immutabilis, æterna. III, 1925. Universa in suis generibus ordinata, ordinatissime diligit Deus. III, 1924. Non est alia causa patri diligendi membra Filii, nisi quia diligit Filium. III, 1925. Dilectio animarum duplex in Deo. X, 1422. Miro et divino modo quando oderat nos Deus, diligebat. III, 1925. Displacentes amati sumus, ut esset in nobis, unde placeremus. III, 1898.

Dilectionis unum est præceptum, si intelligitur. VI, 672. Diligendi Dei ac proximi mandatum exiit. VI, 670, 671. Quatuor diligenda sunt, et quæ. III, 27. In duobus præceptis dilectionis, tria invenit homo quæ diligit, Deum, proximum, et seipsum. VII, 645. Dilectionis ordo et mensura. VIII, 959, 963. Quenam ordinata dilectio. III, 29. Dilectio Dei et dilectio proximi, et si seorsim aliquando posita in Scriptura, se invicem important. VIII, 956, 958, 1050. Quæcumque iubentur sive monentur, tunc recte fiunt, cum referuntur ad diligendum Deum, et proximum. VI, 288. Dilectio Dei, et proximi. V, 563, 564, 1481, 1527, 1648. In dilectione Dei est tota perfectio. VIII, 156. Iustiores tanto utique sumus, quanto Deum diligimus. X, 604. Deum non diligemus, nisi nos prior diligeret. V, 210. X, 904. Ipse ut diligeretur dedit, qui non dilectus, dilexit. III, 1898. Quid aliter in nobis, quam Deum debemus diligere, aut quia habemus, aut ut habeamus? V, 1189. Ardua quæstio ex Domini verbis nata, dicentis plus cum diligere, qui plus dimittitur. V, 597. qui Deum non diligit, se odisse dicitur. VIII, 1049. Quomodo Deum toto corde diligere debemus. X, 528. Dilectionis præceptum in futura tantum vita recte impletur. X, 501. Diligendi Deum ex toto corde præceptum cur hæc imponitur, cum non impletur. X, 245. Dilectio Dei nobis, non Deo proficit. V, 212. Diligimus nosmetipsos, si Deum diligimus. II, 499.

Dilectio Dei prior est ordine præcipiendi, dilectio proximi prior ordine faciendi. III, 1551. Vita bona et honesta non aliunde formatur, quam cum diligitur Deus et proximus. II, 524. ratio cur Deus et homo diligantur. III, 50

Omnis homo, in quantum homo, diligendus est propter Deum. Deus vero propter seipsum. III, 29. Hominem recte diligere non novit, quisquis eum non diligit, qui hominem fecit. II, 1072. Ecclesia propter proximum diligitur, Deus propter Deum. IV, 1615. Diligere invicem jubemur propter regnum Dei. V, 1461. Ad dilectionem Dei pietas pertinet, ad dilectionem proximi innocentia et benevolentia. VI, 514. Dilectio Dei sit gratuita, benefica sit dilectio proximi. V, 571. Dilectio qua invicem diligimus, imitari debet dilectionem qua Christus dilexit nos. III, 1808. Dilectionis fructum Christo nullum possumus reddere meliorem, quam imitationis exemplum. V, 1595. Dilectionis plenitudo, ponere animam pro fratribus. III, 1848.

Dilectionis hæc regula homini figitur, ut imitans Patrem, diligit inimicum. IV, 651. Dilectio inimici, dilectio perfecta. III, 2042. Perfectio misericordiæ. III, 1264. Diligere inimicos tuos, ne incautus oderis et amicos. V, 1401. Dilectio inimicorum. V, 385, 496, 1426, 1436. Diligere inimicum salubre est, licet amarum. IV, 447. Dilectio inimicorum nihil in mandatis Dei mirabilis. IV, 1518. Præceptum de diligendis inimicis nihil in scripturis contrarium. III, 1263. Unde inimicos diligamus. III, 30. *Vide* Inimici.

Dilectio proximi quanta debeat esse. IV, 1170; V, 1461. Diligere nolite vitia amicorum vestrorum, si diligitis amicos vestros. V, 325. Diligere vitium noli propter hominem nec propter vitium odisse hominem. V, 325. Diligere bonos, aut qui creduntur boni, ei prodest qui diligit. II, 87. Unus hic error cavendus. II, 87. Diligat quisque in aliis quod ipse non habet, et in illis Christum amet. V, 589. Proximus et ipse nunc per fidem diligitur. VI, 288. Præceptum de diligendo proximo importat præceptum de diligendo Deo, et vicissim. III, 1809, 1846.

Diligendo proximum iter agit ad Deum. III, 1532. Dilectio proximi certus gradus est ad dilectionem Dei. VIII, 156. Dilectione proximi purgatur oculus ad videndum Deum. III, 1531. Dilectionem proximi donat nobis Deus. III, 1809.

Dilectio extendenda, ut omnes rapiat ad Deum. V, 566. Omnes æque diligendi sunt. III, 30. Diligantur parentes, sed plus Christus. V, 1552. Amplius alius homo diligendus est, quam corpus nostrum. III, 50.

Dilectio proximi a dilectione sui regulam accipit. VII, 54. Ut se quisque diligit, præcepto non opus est. III, 54. Prava sui dilectio quæ. III, 27. Quis se, quis proximum male diligit. VI, 671. Quis sciat diligere se? V, 715. Diligere se qui nondum novit, qui norit diligere proximum. V, 715. Non diligit se, qui Deum non diligit. V, 212. Qui se propter habendum Deum diligit, si se diligit. III, 1846. Præceptum de proximo et seipso diligendo corpus et animam importat. III, 29.

Diligendus peccator quomodo. V, 45. Non est socius iniquitatis, qui ro impiis intercedit. II, 660. Aut qui impios ex caritate diligit, et iis beneficit. II, 654, 655.

Dilectio vera quenam. VIII, 956. Opere est demonstranda dilectio, ne sit infructuosa nominis appellatio. III, 1850. Dilectio sola semper reddenda. V, 1201. Mundum istum diligere, est nequiter vivere. VI, 299. *Vide* Amare. Mores dijudicari solent ex eo quod quisque diligit. II, 672. Talis est quisque, qualis ejus dilectio est. III, 1997. Non poterit labor finire, nisi hoc quisque diligit, quod invito non possit auferri. IV, 107. Hinc apparet te diligere quod bonum est, si inventus fueris odisse quod malum est. IV, 1249. Non est dignus Christus, cum quod diligas avaritiam. IV, 1248, 1249. Diligere iustitiam, et odisse iniquitatem, hæc est tota virga regni Christi. IV, 504. Dilectio lumen est, odium tenebræ. IV, 655. Dilectio frustra prædicatur diligenti mundum. IV, 254. Disce non diligere, ut discas diligere; avertere, ut convertaris; funde, ut implearis. IV, 254.

Dilectio facit in nobis quamdam mortem. IV, 1628. Dilectio est mors nostra sæculo, et vita cum Deo. III, 1808. Dilectio fidei opus. III, 2054. Dilectio sola discernit inter filios Dei, et filios diaboli. III, 2016. Dilectio virtus civitatis Jerusalem. IV, 1628. Præceptum dilectionis quare mandatum novum, et mandatum Christi dicitur. III, 1845, 1808. Dilectio ad novum Testamentum pertinet. III, 625. Dilectio mandatum Christi, per quam peccata solvuntur. III, 2013. Dilectionis mandatum non est grave. X, 289. Cumam grave est. X, 290. Dilectio monendo atque suadendo componi, non invitum cogendo imponi potest. VIII, 505.

Dilectionem ad gratiæ beneficium pertinere docet Ambrosius. X, 582. Id agit gratia, ut dilectione impleantur mandata Dei, quæ timore non poterant. IV, 1579. Tunc sit vere opus bonum, quando dilectionis fide fit mandatum. IV, 1540. Dilectionem spes solet accendere. IV, 1487. Dilige, et quodvis fac. III, 2053. Dilectio nunc est in desiderio, nondum in saturitate. III, 1852. Dilectio Dei et

proximi manet in æternum. IV, 1365. Diligendo finis vere fortissimi, non superba duritia, sed secunda iustitia. V, 1326. Per dilectionem fit pax, et abundantia. IV, 1628. Dilectio et fides probatur per hæreses. II, 793. Dilectio fructus noster. III, 1832. Dilectionis præmium ipse est dilectus. IV, 1365. *Vide* Amor. Caritas.

Diligentia suæ non debet fidere homo. X, 253.

Diluvium Ogygii. VII, 566. Deucalionis. VII, 568. Universale temporibus Noe. VII, 568. Diluvium universale quoto ab Adam anno contigit. VII, 463. Cur hoc potius quam alio tempore contigit. VII, 471. Diluvii duratio, incrementa, decreta, etc. III, 550. Tempore diluvii universalis nullus filiorum Seth perit. VII, 471. Objectiones contra diluvium solvuntur. VII, 566. *Pilæ* Arca. Diluvium a catuinis vindicatur. VIII, 651. An diluvii universalis aliqui scriptores meminere. VII, 566, et not. Ad memoriam diluvii revocanda, sacra diis falsis instituta sunt a regibus Græciæ. VII, 360. Diluvii sacramentum. VI, 334; VIII, 631. Diluvium quale sancti patiuntur in hoc sæculo, et quomodo evadunt. IV, 214, 269, 270, 1354.

Dimensiones quatuor apud Apostolum, latitudo, longitudo, altitudo et profundum. V, 371. Dimensiones crucis. V, 903. *Vide* Crux.

Dimittere debita debitoribus. VI, 266. Deputare debemus nobis tamquam omnino dimissum, quidquid mali a nobis non est Deo regente commissum. VI, 420, 427. *Vide* Peccata. Dimissio peccati alieni, remedium a Deo datum pro obliuenda misericordia. IV, 1469, 1698. In hoc genere operis boni excusatio nulla est, ubi sola voluntas tota facultas est. V, 1053. Dimissa peccata replicantur non dimittenti. V, 317. *Vide* Debita. De dimissione qualiscunque peccati non diffidendum, quando et interfectio Christi dimissa est contentibus. IV, 707.

Dimittere patrem aut matrem aut uxorem, etc., tenetur Christianis, ubi necessitas occurrit ut pater, v. g. aut Christus dimittatur. II, 689, 690. Dimittit divitias, qui spem non ponit in illis, qui eis recte utitur, etc. II, 690. Dimittit totum mundum, qui et illud quod habet, et quod optat habere dimittit. II, 692. Omnia contemnit, qui non solum quantum potuit, sed etiam quantum voluit habere, contemnit. II, 124. Paulinus omnia abdicavit. II, 102, 107.

Dinocrates frater S. Perpetuæ Martyris an ante baptismum mortuus, sororis precibus a damnatione sit liberatus. X, 481, 503, 505, 516, 517. *Dinocrates* sororis sanctæ precibus de miseria meruit liberari. X, 541.

Dionomachi o; inio de summo bono. X, 832.

Diocletianus. IX, 523, 528. Octies consul. IX, 510, 513. Novices consul. IX, 643. *Diocletianus* Christianorum persecutor. VII, 614.

Dioga Leptimagnensis. IX, 239.

Diogenes Apolloniatensis Anaximenis auditor, quæ rerum principia agnovit. VII, 226; X, 777. Alter a Cynico. X, 777. *Diogenes* Cynici turpitudine et impudentia. VII, 428.

Diomedes deus factus a Græcis. VII, 573, 576. *Diomedææ* volucres Græcigenis blandiuntur, alienigenas persecuntur. VII, 576. *Diomedæarum* volucrum transformatio. VII, 576. *Diomedæa* insula. VII, 573.

Dion Neapolites nobilis mathematicus. VII, 720.

Dionysius Areopagites, id est Atheniensium principalis V, 908.

Dionysius, idem qui liber pater dictus est. VII, 569.

Dionysius Tyrannus quid agebat ut filios pulchros haberet. X, 815.

Dionysiana vel *Josiniana*. IX, 230.

Dioscorius juvenis Græcus. II, 456. Carthaginem ad litteras ediscendas missus. II, 456. Petit ab Augustino quæstiones ex libris Ciceronis sibi explicari. II, 431.

Dioscorus Archiater ad Christianam fidem repetitis miraculis adductus. II, 1012.

Diospolitane Synodi episcopi. X, 652, 663. Summa capitum quæ Pelagius in Concilio Diospolitano anathematizavit, quæve Catholicis debet profiteri. II, 828. Pelagius Diospolitane Synodi Gestis purgatus ferebatur. II, 761, 763. In iudicio Diospolitano Pelagius subterfugit, non se iurgavit. II, 787. Patres Diospolitani, qui Pelagium absolvunt, non accusandi. II, 763. Diospolitane Synodi Gestis petit Augustinus a Johanne Hierosolymitano. II, 776. De Gestis Diospolitane Synodi dubitat Innocentius. II, 787. De auxilio gratiæ Pelagius non sincere scripsit post Concilium Diospolitano. II, 820.

Diptycha. *Vide* Tabula.

Discere. Non discedere a Deo ex gratia est. X, 1001. Discere, quid. I, 787. Ab adversario mota questio, discendi existit occasio. VII, 477. Ad discendum ducimur auctoritate atque ratione. I, 957, 1007. Rationem præcedere debet auctoritas. I, 1007, 1511. Discere litteras vel artificia, quam pœnale sit pœnetis. I, 1500. Discendum tementa in hac vita ad miseria hujus sæculi pertinent. X,

1516, 1525. Vis consuetudinis ad discendum. III, 46. Ad discendas linguas majorem vim habet libera curiositas, quam meticulosa necessitas. I, 671. Quæ in rebus vanis sæpe discunt pueri, in rebus non vanis tutius disci possunt. I, 671, 672. Utiliora magis quam mirabiliora sunt discenda. I, 1034. Ad discendum quod opus est, nulla ætas sera. II, 720. Discere litteras spæ commodi temporalis, quam sollemne, et quam vanum. VI, 675. *Vide* Docere. Discunt multi justificationes Dei, et non discunt. IV, 1350. Discere oportet justificationes divinas, quomodo eas discunt qui faciunt; non quomodo qui ut habeant quod loquantur, tantummodo meminerunt. IV, 1513, 1514. Nemo docetur, nisi discat; nemo discit, nisi doceatur. IV, 1548. Nemo recte discit quæ pertinent ad vivendum cum Deo, nisi fiat a Deo docilis. III, 104. Qui per gratiam discit, agit omnino quidquid agendum didicit. X, 567. Et venit ad Christum. X, 568. Inter discentes et vascetes est aliqua similitudo. III, 101. Feliciores sunt qui discunt, quam qui docent. IV, 504. Veritas causa cur discamus, necessitas causa cur doceamus. II, 194. Discere Augustinus plus amat, quam docere. II, 194. Discere quidam nolentes, ne superbi fiant, reprehenduntur. IV, 1712. quod ad arborem colendi negligentia; hoc ad animam, discendi seguita. III, 580.

Disciplina a discendo dicta est. I, 1223; VI, 699. Disciplina est quarumque rerum scientia. I, 1021. Disciplinam omnium excogitatrix est ratio. I, 1011. Disciplina immerito dicuntur liberales, nisi adsit studium pietatis Christianæ. II, 568. Disciplina duas habet partes, unam vitæ, alteram eruditionis. I, 1006. Disciplina bonum est, non malum. I, 1223. Liberalium disciplinarum utilitas. I, 988. Efferunt intellectum ad divina. I, 1015. Displicet Augustino quod multum his tribuerit. I, 588.

Disciplina seu institutio Christiana, quæ. IV, 1204. Magister Christus. VI, 678. schola, corpus ipsius. VI, 678. Disciplina domus, Ecclesia. VI, 669. Discitur ibi bene vivere, et perveniatur ad semper vivere. VI, 669. Disciplina ecclesiastica fundamentum habet in verbis Christi. VI, 200. Maxime militat contra superbiam inadvertentem matrem. VI, 413.

Disciplina significat periclitatura per multitudinem in Ecclesia colligendam. V, 1168. Disciplina rigorem relaxare in gratiam pacis. II, 812. In rebus ad disciplinam pertinentibus perturbaciones multas fieri genit Augustinus. II, 201. Disciplina ubi diversa est, quæ prudenti Christiano servanda. II, 131, 200. Disciplina ecclesiastica de martyribus ad altare recitandis. V, 866. Disciplina et correctio non negligenda. V, 111, 503, 518, 900. Periculose negligitur. II, 231. Quid debeat intueri. IX, 81, 84. Disciplina ecclesiastica quomodo exercenda. IX, 84, 86, 92. Disciplina domus quantumlibet vigilet, nemo arrogare sibi audeat, ut sit situs malis. II, 271, 272; IV, 1528, 1529. Disciplina erga malos exerceatur, non iudicium præcipitur. V, 299. Disciplina et correctio sine odio adhibenda est. V, 383. *Vide* Correctio. Discipuli a danda cum opus est, sed caritas de corde nunquam dimittenda. V, 518. Disciplinam leniorem Christus esse voluit in novo Testamento. IV, 1413. Disciplina quæ per emendatoriam tribulationem fit, accipiendum discitur. IV, 1548. Disciplina ecclesiastica per presbyteros data. V, 1221.

Discipuli Christi duobus modis dicti. X, 929. Magis fratres ejus erant. III, 1468. Discipulorum corda mortua invenit Christus. V, 1118. Perdidit spem ac fidem. V, 1119. In morte Christi. V, 1120. Discipulorum anima quomodo alterabatur in fide. V, 1109. Latronis fidem nec imitari potuerunt Christi discipuli. V, 1110. Discipulorum Christi incredulitas. V, 495. Maxime audita Christi resurrectione. V, 658, 1104, 1108, 1122, 1151, 1154. Discipuli Christi ipsum hominem tantum ante resurrectionem putabant. V, 1149. Humano in eum affectu tenebantur. V, 1258. Discipuli in Christi morte dubitantes in Moysæ figurati. V, 1534. Discipulorum error hæreticorum errores figurat. V, 477, 478. Quomodo discipuli opera majora, quam Christus fecerunt. III, 1821. Christi verba ad discipulos, ad nos pariter spectant. V, 721. Renuntiandum est omnibus, ut discipulus Christi quis efficiatur. III, 1545. Discipulorum Christi esse est turrim ædificare, et contra regem fortiores dimicare. III, 1545.

Discordie quomodo sedandæ. I, 772. Maxime inter virum et uxorem. I, 772. In discordia duorum quomodo se gerere debet amicus amorum. V, 525. Discordia blasphemat Dominum. IV, 1950. *Vide* Concordia. Divisio. Dissidiorum causæ. VII, 560. Discordia quæ est in spiritu et carne, pro concordia laborat. V, 821.

Discordia dea. VII, 105. Bellum Trojanum excitavit. VII, 105.

Discerno. Quis vasa misericordiæ a vasis iræ discernit. X, 582. Discretio ex massa perditionis. V, 446. Per gratiam. X, 925. Nemo nisi gratia salvatoris discernitur. X, 925, 1422, 1428. Dei filios discernit filies per dilectionem

operans. X, 590. Omnia quæ ad salutem æternam sunt necessaria, procurantur iis qui discreti sunt, sive electis. X, 924. *Vide* Electio. Gratia.

Discretio. Magni et spiritalis viri cautissime provident, ne quid populariter agant, quod nondum esse temporis ut cum populo agatur, intelligunt. III, 144. Parvulis nonnulla obtegunt, sed nulla mentiuntur. III, 144.

Disper. VII, 122, 207, 215, 218. *Vide* Orcus. Pluto.

Dispensare potest Deus circa leges a se constitutas. III, 805. Quod ex inspiratione fit contra præceptum, transgressionis imputandum est. III, 803, 816. Dispensative, quid sibi velit. II, 228.

Dispensatio carnis Christi. V, 1217.

Dispensatio salutis nostræ. V, 1122.

Displicere homini debet quod Deo displicet, et contra. V, 134. semper tibi displicet quod es, si vis pervenire ad id quod nondum es. V, 926. Non in te placet Deo, nisi quod habes ex Deo: quod autem habes ex te, displicet Deo. V, 108.

Disputare quid. IX, 457. In disputationibus a contentione abstinendum. IX, 548. Improbum est aliquid addere verbis alienis contra quæ disputas. IX, 210. Afferenda non sunt ad disputationem quæ utrique parti possunt esse communia. IX, 396. Nec quæ figurata sunt aut obscura. IX, 398.

Disputandi quædam proponuntur conditiones. II, 276. Quid est contentiosus, quam ubi de re constat, certare de nomine. II, 1040. Nusquam sic non invenio quod dicam, quam ubi res de qua dicitur, manifestior est quam omne de quo dicitur. X, 147. Non disputo veritate, sed veritas disputatione requiritur. III, 547. Disputationum ambagibus non purgatur bonorum vita, sed facili mysteriorum sacram, quibus initiatur, auctoritate. I, 1007. Disputatur cum Omnipotente querendo, non convincendo. III, 885. Non parvus in philosophia profectus, cum in comparatione recti verique invenienti contemnitur a disputante victoria. I, 910. Canonis libris non æquanda ullius disputatoris auctoritas. X, 625.

Dissensio, mors Christiani; caritas, vita. VI, 715, 714. Dissensio Christianorum, Satanae triumphus. V, 1035. Dissensiones nunquam debent amari, aliquando tamen a caritate nascuntur, aut caritatem probant. II, 937. Dissensiones salva caritate. VI, 588. Dissensio carnis et spiritus unde. X, 1096. *Vide* Concupiscentia.

Dissimilitudine a Deo recedimus. IV, 537.

Distinguere labiis suis, pro defluere. III, 675.

Diu. Quid diu est, ubi finis est. V, 688, 1385. Diu videri facit infirmitas, quod cito est. IV, 361. Diu non est, quidquid finem habet. IV, 254, 1889.

Diversorium sanctorum, id est Monasterium. I, 1540.

Divina et incorporea ubique sunt tota. V, 1486. Divina carnalibus insinuare difficile. V, 665.

Divinatio a rebus divinis nominata est. I, 917. Divinationes dæmonum. I, 1007. Divinationis aliquid Deus impertit aliquando dæmonibus. VI, 145, 161. *Vide* Dæmones. Divinationes Mathematicorum fallaces. I, 737. Divinationes et predicationes plene sunt pestifera curiositatis, cruciantis sollicitudinis, mortiferæ servitutis. III, 53. Divinatio Mathematicorum genus est fornicationis anime. III, 52. Dæmonibus cura est animos hominum noxiæ luxu curiositatis retilius implicare. VII, 722. Divinatio per sanguinem. VII, 225. Per aquam. VII, 225. Divinantium dicta seu responsa quomodo accipienda. III, 737. Mira divinatio quorundam juvenum jocantium. III, 472. Et aliter qui hominem a leone interemtum iri prædixit. III, 473. Divinationes Albicerrii miræ. I, 914. Sed contemendæ. I, 914. Animam humanam habere vim quamdam divinationis in seipsa nonnulli volunt. III, 464. Iniquantur. III, 464. *Vide* Mathematici. Divinatio in civitatibus gentium ante adventum Christi prohibita. VII, 225. De divinantibus variae quæstiones a Porphyrio motæ. VII, 239.

Divinitas cur querenda. VII, 195. Divinitas humano visu nullo modo videri potest. VIII, 826. Divinitatem non esse in Theologia civili, constat. VII, 195. Divina munera quare inter deos colebant pagani. VII, 151. Refelluntur rationes eorum. VII, 152.

Divisio corporis in infinitum. III, 286. Divisionem recipiunt infinitam tam localia, quam temporalia spatia. I, 1174.

Dividere cupit cupiditas, sicut caritas colligere. V, 1224. Divisi inter se possunt ambo pertinere ad regnum diaboli, non item ambo ad regnum Christi. V, 446, 447. Divisio in Christianorum hereditate locum non habet. VI, 746.

Divitiæ, quare mammona iniquitatis vocatur. IV, 532; V, 630; VII, 749. Divitiæ aliud sunt, aliud pecunia. VII, 294. Divitiæ non nisi iniquis est pecunia. III, 1349. Divitiæ multiplicis generis. IV, 1205. Divitiæ veræ et falsæ. V, 528, 650. Divitiarum cupiditas insatiabilis est. V, 936. Divitiarum cupiditas quam periculosa. V, 242, 1437. Corporis

et animi est enervatio. VII, 135. In divitiis cupiditas reprehenditur, non facultas. VII, 24, 25. Quinam divitiarum amor salutem impedit. VI, 216. Divitiæ qui non habent et habere desiderant, inter reprobandos divites computantur. IV, 1057. Divitiæ propter vitam, non vita propter divitiæ. V, 1518. Divitiæ multis noxiæ fuerunt. IV, 624. Divitiarum illecebræ. I, 880, 906, 907. Divitiæ per superbiam quaeruntur. IV, 545. Et superbiam generant. IV, 922, 1769. Divitiæ tanto plus amant homines, quanto majores in sæculo sunt. IV, 1909. Divitiis colligitur superbia: nidus, ubi nutritur et crescat. V, 937. Divitiarum vermibus, superbia. V, 213, 242, 412, 521. Divitiæ non nocentur, si tollis superbiam. V, 242. Si propter divitiis inflaris, noli attendere quando eris præda hominum, jam diabolo præda es. IV, 1727.

Divitiæ somnium. V, 1517. Divitiæ, alienæ vocari debent. III, 1549. Hominem felicem non faciunt. I, 906; VII, 162. Divitiæ terrenæ, non facultatis, sed infirmitatis argumenta. V, 488, 1189. Fulcimenta sunt infirmitatis, non ornamenta potestatis. V, 232. Divitiæ non veræ sunt, quibus crescentibus, crescit inopia; quæ amatoribus suis, quanto fuerint ampliores, non afferunt satietatem, sed inflammant cupiditatem. IV, 224, 1658; V, 528. Dicuntur co;iosa inopia. I, 670. Divitiis habes, egestas aucta est, non potestas. V, 958. Divitiis habes, et concupiscis; morbus est, non opulentia. V, 410.

Divitiarum inanitas et incommoda. IV, 1727. Divitiæ nihil præter sollicitudinem afferunt. V, 1520. Divitiarum onus. V, 899. Divitiarum sarcina impedit ne homo Christum sequatur. III, 1635. Cum superflua quaerit homo, compedes suas onerare desiderat. IV, 864. Divitiæ flumina sunt, quæ tollunt quos extollunt. IV, 1769. Ex divitiis pressuræ et timores. IV, 1057. Quanto eris ditior, tanto timidior. IV, 1762. Divitiæ malos, cum offeruntur, exerceant; cum auferuntur, exruciant. V, 528. Divitiæ terrenæ periturae sunt et plene periculorum. V, 114, 217. A morientibus hinc non auferendæ. V, 114. Divitiis habere non est culpabile, sed amare et spem in eis ponere, et eas præferre aut conferre veritati, justitiæ, etc. VIII, 165. Spes in divitis non ponenda. V, 958. Cor tuum fugiat aurum, et servus est tuus. V, 955. In hac causa si non vis esse servus, esto fugitivus. V, 955. Qui torqueri quam divitiis proderet malunt, boni Christiani non sunt. VII, 23. Divitiæ cum desunt, et cum adsunt, quomodo circa eas se gerendum. II, 836. Divitiæ quomodo petendæ a Deo. IV, 624.

Divitiæ Deus bonis tribuit ad probationem, malis ad supplicium. V, 327, 528. Divitiarum abundantia reperitur etiam in justis, sed in iis cor non apponitur. IV, 1867, 1868. Animo qui terra non est, aurum et argentum terra est. IV, 1481. Divitiæ et a malis male habentur, et a bonis tanto melius habentur, quanto minus amantur. II, 685. Mirabilis est iis non inherere cum possidentur, quam omnino eas non possidere. I, 1529. Divitiis ab amicis Dei possideri non repugnat novo Testamento. VIII, 162, 163. Nec eas vendere præceptum est novi Testamenti, sed consilium. II, 687. Cilius terrena opulentia tenetur humiliter, quam superbe reliquitur. II, 124. Divitiæ temporales etiam in veteri Testamento contemtae. VIII, 163, 164. Abraham in divitiis pauper. IV, 1085. Divitiæ, sine cupiditate si habentur, non culpandæ. V, 956. Divitiarum amor talis, ut sine dolore amitti non possint. lignum et tenum quod super fundamentum ædificatur. VI, 216. Divitiis qui affectu carnali sic amat, ut tamen Christo non præponat, per ignem salvabitur, quomodo. VI, 153, 155.

Divitiæ non amandæ, sed iis tantum utendum. III, 1691. Divitiis habere censendus non est, nisi qui bene utitur. V, 327. Quomodo iis utendum. I, 165. Divitiarum usus in operibus bonis. V, 90, 217, 219, 242, 528, 415, 522, 959. Per eas Deus bonis subministrat occasiones beneficiorum, malos torquet timore damnorum. V, 327. Divitiæ Christi pauperibus erogandæ. VII, 162. Divitiæ quamdiu in terra sunt, divitiæ non sunt. V, 60. Magnæ opes sunt Christianorum, necessitates egentium; si intelligamus ubi debeamus servare quod habemus. V, 1589. Divitiis si diliguntur, ibi serventur ubi perire non possunt. II, 485. Ubinauto collocauntur. VII, 24. In tuto ponuntur dum erogantur. V, 259. Divitiarum locus tutus in celo, quo per manus pauperum perferuntur. IV, 425, 519, 539. Divitiæ et terra in celum migrandæ. V, 259, 210, 405, 415, 1519. Divitiis suas alumnis relinquunt omnes qui male vivunt. IV, 555.

Divitiæ Christianorum quæ. VII, 25. Divitiæ querendæ, quæ auerri nequeant. IV, 1645. Divitiæ illæ veræ sunt, quas cum habuerimus, perdere non possumus. V, 650. Quænam illæ sint. V, 651. Divitiæ spirituales et veræ. IV, 516, 863, 864, 1658, 1659. Divitiæ anime. VIII, 165. Divitiæ interiores quæ amitti natio natio non possunt. V, 147, 218, 935. Divitiarum interiorum fons non laet, si cor patet: aperit cor clavis fidei. V, 955. Aurum multis fulgēt

des non fulget. IV, 363. Divitiæ tuæ, Deus tuus. V, 953. qui vult dives esse, Deo inhæreat. IV, 345. Aurum et si volueris, forte non habebis; Deum cum volueris, habebis. IV, 294. Omnis copia quæ Deus non est, egestas est. I, 818. Divitiæ illius quid nos facturæ sunt, cujus paupertas nos divites facit? V, 916. Divitiæ veræ in coelis. IV, 620. Divitiæ veræ immortalitas; quia ibi vera copia, ubi nulla indigentia. V, 216, 232. Divitiæ veræ a Deo expetendæ. V, 230, 631, 1520.

Divites quinam dicendi. VII, 204. Divites sunt mundi, et sunt divites Dei. V, 957. Divites hujus sæculi, et divites alterius sæculi. V, 521. Divites non hujus mundi. V, 215. Divites sæculi egent. IV, 316, 317. Divitem tu putas, qui minus egeret, si minus haberet. V, 528. Dives et plenus, et inanis est. V, 366. Semper est mendiculus. V, 1521. Divites se pauperes esse agnoscunt. IV, 1628. Desideriis vastantur, cupiditatibus dissipantur, timoribus cruciantur, tristitia contabescunt. IV, 224. Dives re et dives cupiditate differunt. V, 412, 956. Dives hydropi comparatur, et mulieri incurvatæ, de quibus in Evangelio. III, 1545. Si dominus auri es, facis de illo quod hominem est: si servus, facis de te quod malum est. V, 953. Ditescere velle alterius paupertate iniquissimum. V, 1591. Dives sciat se viatorem, et in divitiis tanquam in stabulum intrasse; non secum tollit quod in stabulo invenit. V, 114.

Dives et pauper quomodo onera mutua vicissim partiri ac minuire valeant. V, 899. Dives pauperi tribuendo onus minuit. V, 414. Divites facile tribuant elemosynam. IV, 519. Divitem et pauperem fecit Dominus: per eum qui habet, juvat egentem; per eum qui non habet, probat habentem. V, 245, 525; IV, 1619, 1650. Divites sibi bene fecisse quoadiu vixerunt, falso dicitur. IV, 561. Si servaveris, tua non erunt; si erogaveris, tua erunt. V, 961. Dives imprudens et luxuriosus, qui reservare aut epulari proponit, non erogare. V, 529, 629. Dives timeat ne dum vult esse prædo, sit præda majoris, et minor piscis a majore devoretur. IV, 422. Dives sic utatur superfluis, ut tribuat pauperi necessaria. V, 415. Divitum superflua, necessaria sunt pauperum: res alienæ possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1922. Divites et pauperes in corde interrogat Deus, non in aëre et domo. IV, 515.

Divitibus quid percipi velit Apostolus. V, 321. Divitiis cavenda superbia. V, 112, 956. Divitem humilem lauda, lauda divitem pauperem. V, 112, 113. Divites animo superbi, et per abundantiam non querentes æterna. IV, 3814. Divites se pares ceteris non putant. IV, 920. Divites et nobiles adversus pauperes et ignobiles superbiere non debent, quare. III, 1276. Dives non dedignetur frater pauperis appellari. V, 217. Dives pauperis contemptor, miser fuita vita. V, 249, 250. Dives et pauper in nativitate et morte æquales. V, 412. Dives sit humilis, plus gaudeat quia Christianus est, quam quia dives est. V, 217. Divitibus adulescentes. V, 250. Divites, id est superbi, eximendi sunt; et esurientes, id est humiles, impleudi. V, 1513. Dives qui in nullis pecuniarum facultatibus non extollitur, pauper est. IV, 545, 1057. Dives si ideo se magnum putat, superbus et egenus est; in carne crepat, in corde mendicat; infatus est, non plenus. V, 215. Major animus divitis suis, qui eas vincit non concupiscendo, sed contemnendo. V, 215.

Divitum superbiorum labor stultus. III, 882. Divites amari laborant cogitationibus, quam pauperes operationibus. X, 1378. Divitis cupidi et pauperis tranquilli collatio. VII, 114. Dives in conscientia securior dormit in terra, quam dives in perjury. V, 216. Divites minus securi in perturbationibus sæculi, non solum sua perdididerunt, sed propter illa et ipsi perierunt. V, 217. Divites superbi struthionibus comparantur. III, 881, 882. Divitum in sepulture cura stoliditas. IV, 555. Divites humiles et miseris rdes sunt veri pauperes. V, 113. Divites erant antiqui Patriarchæ Abraham, Isaac, Jacob, etc. II, 686. Divites terræ adorant Christum, sed non saturantur sapientia et justitia ipsius. IV, 1726. Non saturantur corpore et sanguine Christi. II, 566.

Divites hujus mundi non continentur a Christo. V, 216. Difficile salvantur. V, 521. Eorum conversio qui fiat. III, 682. Divites intrare in regnum calorum, Deo facile est. II, 494. Divites correptionem non admittunt. IV, 920. Ut non plura peccata contrahant quam alii, difficile est. IV, 1731. Divites quinam a Deo non exaudiuntur. IV, 1085.

Divitem in divitiis suis manentem, regnum Dei non posse ingredi, etc. falso docebat Pelagiani. II, 683, 687, 688. Divites baptizati nisi omnibus abrenuntiant, si quid boni visi fuerunt facere, non reputari illis, neque regnum Dei posse habere, dogma Pelagianorum. II, 683, 687, 688; X, 554. Divites pauperum cibis vesci non cogit Augustinus. V, 314. Divites qui ecclesias aut monasteria ædificant, sunt cædri Libani, in quibus passeris nidificant. IV, 1371, 1372.

Divites clarissimæque personæ utriusque sexus martyrii gloria sunt sublimate. II, 691.

Divitis Christiani idea. II, 691. Dives omnis, Dei mendiculus. V, 686. Dives si Deum non habet, quid habet? V, 472. 521. Divites quidam inter Domini pauperes numerantur. IV, 1197.

Dives malus Judæus fuit. V, 249. Cur damnatus est. V, 962, 1651. Digerebat apud inferos, quod manducaverat apud superos. IV, 561. In inferis sero misericors. V, 113. Ejus pœnæ. VI, 719. Flamma qua cruciatur erat spiritalis. VII, 725. Quomodo intelligenda sit flamma inferni, sinus Abraham, et cetera quæ in historia divitis referuntur, vix aut nunquam invenitur. III, 576. Varia de divite qui sepultus est in inferno. IV, 561. Divitis et Lazari comparatio. V, 217, 249, 530, 611, 911, 1518, 1650.

Divortium. Lex sæculi quoad divortia, alia a lege Evangelii. X, 420.

Diuturnum nihil est, in quo est aliquid extremum. VII, 539.

Docendi munus quam præstans. III, 18. Doctorum officium periculosum, auditorum securior conditio. V, 155. Ut discamus, invitare nos debet suavitas veritatis; ut doceamus, cogere necessitas caritatis. VI, 161, 170. Docendi præcepta non superflua, tametsi doctores efficiat Deus. III, 103. Instituit Deus ut homines ab hominibus docerentur, non ab Angelis, quare. III, 18. Quidam sanctorum soli Deo docibiles. IV, 1486. Paucissimis donatum est, ut sine hominis ministerio doctrinam salutis perciperent. X, 1025. Homo post iudicium non per hominem docebitur, sed omnes erunt docibiles Deo. III, 1278.

Doctoris Christiani officium. III, 91. Doctoris est petere a Deo mysteriorum intelligentiam, ut de file interrogantibus respondere valeat. V, 619. Veritatem honorat, qui doctorem honorat. X, 405. Patientissime sustinendi sunt qui docent quod nos ignoramus. X, 526. Doctor non est qui malus est. I, 1225. Docens bona, agens mala, necessarius est, mercearius est, rodest aliquid. V, 1169. Moribus tuis intenti fiant, qui abs te aliquid accepturi sunt. II, 437. Nolo prius aliquid doceas, quod dediscendum est, ut vera doceas. II, 437. Qui non facit quæ docet alios, si aliquando utilis est, non ipse facit, sed Deus. III, 1503. Doctores mali, spinæ botrum ferentes. III, 1730. Terrere, et non docere, improbia dominatio est. II, 522. Docendum est sine superbia et invidia. III, 18. Doctore sollicitissime cavendum superbiæ vitium. II, 1090. Ut cui facile subrepti clatio. II, 1090. Doctoris solatium. II, 1030. Non ut quod scimus doceamus, aliorum ignorantiam optare debemus. II, 1090.

Docet Deus aliter, aliter homo vel Angelus. X, 150. Homo doctor, exterior cultor arboris. III, 161C. Aure verborum sonus percudit, magister intus est. III, 2004. Docentis hominis vox aurem corporis ferit, Deus aurem animæ. IX, 697. Docet intus Christus; admonet homo. I, 1219, 1220. Christum intus magistrum habemus. III, 1537. Cathedrali in cælo habet, qui corda docet. III, 2004. Quomodo Deus doceat per gratiam. X, 368. Schola Dei Patris valde occulta. X, 970. Docere quando vult Deus, prius dat intellectum, sine quo ea quæ ad divinam doctrinam pertinent, homo non potest dicere. IV, 1548. Deus sic docet, ut scienda sciamus aperiendo veritatem; sic docet, ut facienda faciamus insinuando suavitatem. IV, 1549. Esi gratia gratuita sit, doctrinæ exhortatio tamen est necessaria. X, 1025. Cur non omnes docet Pater ut ad Christum veniant. X, 971. Docibiles Dei sumus etiam cum homines audimus. II, 874. Et cum ea quæ ad veram pietatem pertinent discimus. VI, 161. Docibiles quis dicendus. IX, 193. Doctores sancti, filii Ecclesiæ discendo, patres docendo. X, 1406. Alia sunt, in quibus inter se aliquando etiam doctissimi atque optimi regulæ catholicæ defensores salva fidei compage non consonant, et alius alio de una re melius aliquid dicit et verius. X, 653. Doctorum sanctorum quatenus valere debeat auctoritas. II, 277, 359, 628, 875. De magistrorum Ecclesiarum sententiis sentit Hieronymus periculose iudicari, et alterum alteri præferri. II, 904. Doctores dieti montes, etc. III, 1580.

Doctus vere et sapiens quisnam. III, 62. *Vide* Magister. Docti in Ecclesia, lapides sunt pretiosi. V, 225. Jacent in tenebris, si non sint in ornamento ipsius Ecclesiæ. V, 225. Perdunt pretium, ubi non habent caritatem. V, 225. Docti quidam sibi non videntur, nisi labores alienos coeuntur consilium. VI, 411. Doctos viros in quibusdam laterum falli cur Deus patitur. IX, 129. Docti quidam malum esse, quam justus. IV, 1505.

Doctrinarum duo genera apud Ethnicos. III, 50. Doctrina omnis vel rerum est vel signorum. III, 19. Doctrinarum multiplicitas, diluvium est aquarum. IV, 269, 270. Doctrinæ multæ vel superflue vel noxiæ, una utilis ac salubris. II, 1050.

Doctrinam reliquam iis facilem docebat Socrates, quibus persuasum esset, ut nihil mallent, quam se esse viros bonos. II, 1050. Doctrinæ sæculares, siliquæ quibus porci pascuntur. III, 1514. Doctrina salutaris, partim credendis, partim intelligendis rebus constat. VI, 496. Doctrina Christi præcipit humilitatem. V, 876; VI, 415. Morum corruptionem damnat. VII, 64, 74. Doctrina quomodo possit dici gratia. X, 367. Doctrina atque lex Dei quamvis sancta et iusta et bona, tamen occidit, si non vivificet Spiritus. II, 585. Adjumenta doctrinæ tunc prosunt animæ adhibita per hominem, cum Deus operatur ut prosint. III, 104. Deus in cathedra unitatis posuit doctrinam veritatis. II, 405. Doctrina accepta, non amaro corde communicanda. V, 500. Doctrina aperta, melli; quæ vero de abstrusioribus sacramentis exprimitur, favo similis est. IV, 1566.

Doech interpretantur motus. IV, 601.

Dogmata sunt placita sectarum. III, 1526.

Domesticorum salus omni vigilantia procuranda. V, 581.

Dolor quid sit. III, 564. Dolor duplex, carnis scilicet et animæ. VII, 424. Dolorem in animo et in corpore quid facit. VIII, 557.

Dolor corporis quid. III, 152, 364. Dolor carnis, offensio est animæ ex carne, et quædam ab ejus passione dissensio. VII, 424, 711. Dolor ipse qui dicitur corporis, non potest esse sine anima. IV, 1110. Dolorem carnis non præcedit ulcus quasi metus carnis. VII, 424. Inde periculosus corporis dolor, quia id quod unum erat, discindere nititur. I, 1017. Dolor quem bestię sentiunt, indicat quod sint appetentes unitatis. I, 1505. Dolor carnis iudicium est vitæ, non argumentum mortis. VII, 712. Dolorem carnis non semper sequitur interitus. VII, 710. Dolor carnis quare occidit. VII, 710.

Dolor animi. III, 152. Dolor animæ est dissensio ab his rebus quæ nobis nolentibus acciderunt. VII, 424. Tristitia nuncupatur. VII, 424. Dolorem animæ præcedit metus, qui non est in carne. VII, 424. Dolor et timor, duo tortores animæ, non simul torquentes, sed cruciatum alternantes. V, 687. Dolor et voluptas, duo incitamenta ad peccandum. V, 1286.

Dolor esse potest, ubi potest esse cupiditas. VII, 711. Quod non sine illicente amore habuit homo, sine urente dolore non perdit. VII, 744. Dolor nonnisi in naturis bonis. VIII, 557. Dolor est testimonium boni adepti, et boni relicti. VII, 641. Sicut lætitia deserti boni, in peccato testis est malæ voluntatis; ita dolor amissi boni, in supplicio testis est naturæ bonæ. VII, 641. Animis non sunt visi dolores extra Deum. I, 609.

Dolor alius est fructuosus, alius infructuosus. IV, 621. Dolor salutaris, quem secundo medicus facit. IV, 1489. Dolor sectionis ferendus, ut sanemur. V, 1270. Dolorem medicalem tolera, futuram cogitans sanitatem. IV, 1519. Dolor qui fit in cordibus piorum, quos persequuntur mores impiorum, prodest dolentibus, quare. VII, 614. Semper lenitur animi dolor. I, 698. Dolor de amissione rerum quibus fruendo homo lætabatur, ignis per quem salvus erit. VI, 153, 155, 210; VII, 744, 746. Dolor hujus vitæ transit, alterius vero non finietur. VII, 638. Ab illo robor patientiæ, ne dolore frangamur; a quo accipimus victoriam concupiscentiæ, ne voluptate pertrahamur. IV, 1577. Imaginis Dei perna est, conditioni pecorum in doloribus comparari. X, 183. convenientius injustus dolet in supplicio, quam lætatur est in delicto. VII, 641. Dolorem quisque magis fugit, quam appetit voluptatem. VI, 25. omnino non dolere, immanitatis in animo, stuporis in corpore iudicium est. VII, 415, 417. Interest utrum aliquid sanitate, an stupore non doleat. V, 1528. Dolores multi tolerarunt vitio, non virtute. V, 1254, 1287.

Dolus est cum aliud agitur, et aliud fingitur. III, 1446; IV, 86, 145; V, 45, 759, 1561. Dolom loqui, est aliud labiis promere, aliud pectore claudere. V, 125. Doli nomen positum pro figura. V, 45. Dolum nunquam probat Deus, sed permittit. IV, 1400. Dolus potentis mali novaculæ comparatur. V, 421. Dolum præ dolore multi imperitiores latinitatis ponebant. III, 1446.

Dolositas est fraus quædam, in verbis aliud promendi, aliud sentiendi. IV, 581.

Dolosus non sequitur Christum. V, 605.

Dominicus deus. VII, 188.

Dominari aliis homo appetit. III, 27. Et hoc intolerabilis superbia est. III, 27. *Vide* servitus. Dominandi cupiditas vitium primum, quod est propria potestate gaudere. V, 644. Dominandi libido a quo tempore maxime crevit. VII, 90. Perniciosa est. VII, 90. Vastat corda mortalium. VII, 644. Magis debent patres quod dominantur, quam servi tolerare quod servantur. VII, 644. Sicut prodest humilitas servientibus, ita nocet superbia dominantibus. VII, 644. Dominatio in tomanorum laudibus posita. VII, 155.

Dominiciarius. II, 146.

Dominicum celebrare, et ad dominicum venire. V, 205, et not. (b). Dominicum et collectam agere. IX, 645.

Dominicus dies. V, 916. Resurrectione Domini capit habere festivitatem suam. II, 215. Dominicis diebus stantes oramus, et halleluia canimus, quo mysterio. II, 218. Utrum ubique stent orantes his diebus ignorat Aug. II, 220. In iis non sine scandalo quis jejuaret. II, 156, 145, 148, 150.

Dominicus filius. V, 1557.

Dominus Deus solus. III, 582. Deus ideo verus est dominus, qui servo non indiget, et quo servus indiget. II, 527. Dominus a Patribus in Angelis ipsius personam gentibus adoratus. V, 65. *Vide* Deus.

Dominus quivis homo vocari potest, ad caritatis servitium. II, 94. Homines non valde veri domini, cum egenat servis. IV, 872. Domini quid servis debeant, et servi dominis. I, 1529. Dominum foris hominem noli timere: malum dominum in te time, cupiditatem tuam. IV, 165. Domini iniqui et diffideli tolerandi. IV, 736. Domini applicantur more epistolari in salutatione etiam non Christiani. X, 349. Dominus est rerum suarum, qui non est irretitus cupiditate. IV, 544.

Dominus vobiscum. VIII, 1049.

Domitius crudelissimus. VII, 168, 614. Neronis maxima pars. IX, 323, 528.

Domitius deus. VII, 188.

Domitor ferarum homo, domitor hominum Deus. V, 375.

Domnædus dicitur dominus ædium. IV, 429, not. 5, IX, 316, not. 4.

Domnio. II, 100.

Domnus. V, 645, 967. Domne pauper. V, 115.

Domus, et fabrica dicitur et habitatores. V, 1505. Pontifex pro civitate. VII, 462. Pro cubiculo vel tentorio. III, 494. Domus et tabernaculum quo differant. IV, 202. Domus hinc marmorata mala, et domus fumigata bona. V, 929.

Domus Dei ipsi ejus habitores. V, 1477. Fato domus Dei, et erit domus tua. IV, 252. Domus orationum nostrarum Ecclesia, domus Dei nos ipsi. V, 1471. Hæc domus quomodo edificetur. V, 1471. Domus Dei cantando edificatur, credendo fundatur, sperando erigitur, diligendo perficitur, in fine sæculi dedicatur. V, 178, 1471, 1476. Domus Dei Ecclesia, præter quam non exaudit Deus ad vitam æternam. IV, 478, 1721. In domum tuam, ut inhabites, intras; in domum Dei, ut inhabiteris. IV, 1721. Omnes fideles et Angeli unam domum Dei faciunt et unam civitatem. IV, 1668, 1669. Ad domum Dei pertinet, qui est in caritate, compingitatus lapidibus vivis. IV, 1721. Domus Dei adhuc ædificatur, multas gentes crescendo occupavit, omnes occupatura est. IV, 1228. Domus Dei decorem diligere quid sit. V, 116.

Donatianus primas provinciæ Bizacænæ. II, 759, 780, 891.

Donatianus episcopus Donatista. IX, 526, 553.

Donatianus Maximianista. IV, 576.

Donatus proconsul Africae. II, 506.

Donatus exproconsul. II, 427, 428.

Donatus qui cum fratre Monasterium sponte deseruit et renitente Augustino. II, 228.

Donatus diaconus rebaptizatus. II, 556.

Donatus unus Patrum concilii Zertensis. II, 577.

Donatus. VI, 714.

Donatus. V, 1387. Donati falsum miraculum. III, 1501.

Donati duo, alter Casensis, alter Carthagenensis. IX, 646, 662. *Vide infra*. Donatus Casensis Nigrensium auctor schismatis. II, 815. Et princeps hæresis Donatistarum. VIII, 45. Donatus aliquando doctrinæ seu eloqui ratione lapsus pretiosus. V, 225. superbia elatus, fecit sibi partem. V, 279.

Donatus episcopus Donatista. IX, 528, 529, 553.

Donatus Bagaiensis schismaticus. II, 175, not. Pseudomartyr Donatistarum. III, 1483.

Donatus Belmensis ep. IV, 581.

Donatus Carthagenensis schismaticus. II, 175.

Donatus Cæbresitanus ep. IV, 580.

Donatus a Cibaliana. IX, 252.

Donatus Fiscianensis ep. IV, 580.

Donatus Maccomadiensis ex Donatista episcopo apud Catholicos episcopus. IX, 475.

Donatus Masculinatus traditor. IX, 511, 613. *App.* 775. Schismaticus. II, 197.

Donatus Mutungenensis villæ presbyter. II, 756. Summam illius in schismate pertinaciam vincere conatur August. II, 754.

Donatus Sahratensis ep. IV, 581; IX, 507, 528, 550.

Donatus Samurdatensis ep. IV, 581.

Donatus episcopus Donatista in loco Turrensi. IX, 616.

Donatus Urbanus. IX, 510.

Donatus (a quo Donatistarum schisma.) IV, 154, 177, 517, 1925; VI, 201. Donati duo ejusdem schismatis; primus a quo incipit, episcopus Casensis Nigrensus in Numidia, alter post Majorinum secundus partis Donati Carthaginiensis episcopus. I, 617, 618, et *not.* (a). Ab eo vocari Donatistas quidam volunt. VIII, 43. Donatistæ a Donato Carthaginiensi, aut a Donato Casensi sic appellati. IX, 468. Donati pars in Africa. V, 49, 55, 268, 280, 288, 291. Nata est de Numidia. V, 293. Primo apud Carthaginem pars Majorini dicebatur. II, 502. Donati pars nata est auctore secundo Tigitiano hæretico. V, 293. Donatistarum velut principes, Donatus, Majorinus, Parmenianus. IX, 93. Donati partis schismatis auctores superbi. V, 504.

Donatus a Casis nigris altare contra altare primus erexit. IX, 468. Extra Ecclesiam primus sacrificavit. IX, 469. Convictus est Romæ, adhuc diacono Cæciliano, schisma fecisse Carthagine. IX, 657, 642. Carthaginius hæresim maxime roborasse perhibetur. IX, 468, 469. Donatum præ ceteris prædicant Donatistæ. IX, 664. Eum ecclesiæ Carthaginiensis ornamentum et martyriæ gloriæ virum appellant. IX, 661. Fius eloquentiam multum laudant. IX, 448. Donatus mirabilia fecisse prædicatur. IX, 428. Per causam Donati jurare solabant Donatistæ. IV, 154. Eidem apertissimis vocibus dicebant. Erge, erge, dux bone, dux præclare. IV, 870. Donatus an princeps tyri intelligendus. IX, 425, *not.* 3. Donatistarum loca præcipua Bagai et Thamugade. IV, 177.

Donatistæ. Concilium habetur in domo Urbani Donati. II, 197, sive Urbani Carisi apud Cirtam civitatem. IX, pp. 774. Ab undecim aut duodecim factiosis episcopis, quibus præest secundus Tigitianus primas Numidiæ. II, 161. Hic traditores præsentés et confessos, Deos judicandos reliquit, et in sedibus episcopalibus manere permittit. II, 161, 162, 164; IX, pp. 775. Maxime Donatum Masculitanum, Marinum ab Aquis Iubilantibus, Donatum Calamensem. II, 197. Per sententias præsentium damnavit absentes. II, 161, 162, 164, 264. Suspicionem traditionis satis prohibens sibi metuebat secundus Tigitianus. II, 162, 164. Ab illo silvanus ordinatur Cirtensis episcopus. II, 197. Mensurians cum apud Imperatorem non occultatum apud se diaconum causam dixisset, jussus reverti, ad Carthaginem pervenire non potuit. IX, app. 775. Libertate Christiani a Maxentio restituta, Botrus et Cæsius apud Carthaginem ordinari cupientes, ordinationem absentibus Numidis celebrari curarunt a solis vicinis episcopis. IX, app. 775. Cæcilianus totius populi suffragio eligitur; et Felice Autumniano manus ei imponente ordinatur episcopus. IX, app. 775. Amatores de spe sua dejecti, Lucilla, et seniores quibus pecuniam mensurians crediderat, causas colligunt contra Cæcilianum, ut vitiosa ejus ordinatio diceretur. IX, app. 776. Vocati sunt Numidæ episcopi traditores, qui ad Cirtam celebraverant concilium. IX, app. 776. Concilium deinde alterum perversum atque nefarium colligitur ad Carthaginem. II, 160, 165, 164. Convenerunt septuaginta episcopi schismatici. II, 160, 166, 579; IX, 426, 639, 640, 684. Et traditores. II, 164; IX, 511. Adversus Cæcilianum. II, 172. Præsidet secundus Tigitianus primas. II, 166; IX, 519. Concilium istud convallit Lucilla. II, 172. Vultur his aia. IX, 525. Pecuniosissima. II, 167; IX, 57. Et factiosissima. II, 167; IX, 57. Quam pro Ecclesiæ disciplina Cæcilianus adhuc diaconus kserat. II, 167, 172; IX, 37, 426; app. 775. Lucilla corripuebat autem episcoporum pecunia, ut testatur Numidianus diaconus in gestis ad Zenophilum consularem. II, 167, 168; IX, 426; pp. 798. Et Cæcilianum damnationem emebat. IX, 426, 445. Quadringentos folles dedit. IX, 513; app. 798, 799. Episcopi qui Concilio huic adsunt, empti et instigati damnationem ægre etiam ferentes quod non ipsi ordinaverant Carthagine episcopum. II, 168; IX, 26. Cæcilianus adire noluit hospitium collegarum. II, 164. Eos contra veritatem suæ causæ ab inimicis suis perversos esse sentiebat. II, 163, 168. Et suspectos semper habuit. II, 163, 165, 168. Causam suam integram reservavit ecclesiis transmarinis. II, 164, 167, 168. Ad Numidas episcopos mandavit, ut si est quod in se probetur, exeat accusator et probet, paratum se asserens iterum ordinari, si nihil in illum Felix contulisset. IX, app. 776. Numidæ episcopi non communicant Cæciliano. IX, app. 776. Nihil tunc in Cæcilianum ab inimicis confectum est: sed de ordinatore, quem falso traditorem dicebant, infamatus est. IX, app. 776. Concilium Cæcilianum innocentem et absentem damnavit, quod ad eos venire noluerit; tamquam a traditoribus crebrius, et quia cum esset diaconus, victum offerri martyribus in custodia constitutis prohibuisse dicebatur. II, 161, 162, 163, 166; IX, 639. Non servata est solita judiciorum forma. IX, 26, 57. Schismatici dederant interventorem populo suæ communionis. II, 177. Cæcilianus deponitur, et alter ordinatur. IX, 57. Instante Lucilla odiis accensa furialibus. IX, 512. Majorinam contra Cæcilianum levave-

runt. II, 161. Et ordinaverunt. IX, 469, 535. Majorinus lector in diaconio Cæcilianii fuerat, domesticus Lucilla. IX, app. 776.

Donati pars adversus Ecclesiam catholicam exorta est de Carthagini schismate. IX, 637. Per totam Africam, fertur traditores apud Carthaginem fuisse damnatos. II, 164. Donatistæ Catholicis traditionis crimen objicunt. II, 264, 390, 403, 578, 588. Falsas indulgentias Imperatorum pro schismate vulgarunt. II, 398. Cum Cæciliano permanet communio orbis terrarum. II, 168. Cæciliano ter mille follis numerari curavit Constantinus per trsum bationale Africae. IX, app. 777. Et monet ut si quid pecunie ejus habet, ab Heraclida procuratore prædiorum suorum petat. IX, app. 777. Constantinus Anulino proconsuli, et patricio Vicario Praefectorum curam mandat compescendo eos, qui, uti accepit, Ecclesiæ catholice populum corrumpunt. IX, app. 777. Clericos ab omnibus functionibus publicis facit immunes. IX, app. 777.

Donatistarum quidam, adunata secum populi multitudine, Cæciliano contradicendum putarunt. IX, pp. 778. Ad Imperatorem causam Cæcilianii dederunt. II, 302, 510, 527, 529, 531, 592, 580, 794. Per Anulinum proconsulem ea quæ Cæciliano objiciebant crimina accusando miserunt. II, 502; IX, 534, 535, 610, 626, 627, 651, 656, 640, 679, 693, 739. Libellos duos offerunt dirigendos ad Constantinum. IX, pp. 778. Preces episcoporum partis Majorini ad Constantinum Imperatorem. IX, pp. 778. Non audeat Imperator de causa episcopi judicare. II, 399. Donatistes cum Cæciliano causam agere ad duas a, ut ecclesias transmarinas eligunt. II, 169. Ab Imperatore petunt iudices. II, 161; IX, 27. Ex Gallia. II, 198. Consensit Imperator. IX, 27, 40. Et militi scribit ut Romæ habeat concilium. IX, app. 778. Cogitur concilium Romæ. II, 166, 399; IX, 27. In domo Faustæ in Laterano, Constantino ter et tricinoties coss. sexto Nonas Octobres die, sexta feria. IX, pp. 779. Nomina episcoporum qui concilio interfuerunt. IX, pp. 778, 779. Huic Melchias Romanus episcopus præfuit. II, 161, 399; IX, 40. Constantinus de nos ex utraque parte episcopos, ad agendam causam, navigare Romam jubet. IX, 637, pp. 778. Rescribit Anulinus utresque convenisse, et se missuros episcopos promississe. IX, 637. Donatus Carthaginiensis ad episcopale iudicium velchiasis contra Cæcilianum missus est. IX, 662. Cum Cæciliano causam agens nihil probat. Cæcilianus causa jussu Imperatoris Constantini discussa Romæ in episcopali iudicio velchiasis Romani episcopi, et aliorum Gallorum et Italorum episcoporum IX, 637. Profertur libellus. II, 167. Donatistæ nihil probare possunt adversus Cæcilianum. II, 161, 166, 167. Donatus a Casis nigris in præsentii convictus est, adhuc diacono Cæciliano schisma fecisse Carthagine. IX, 647. Donatus præsens damnatus est. II, 399; IX, 637, 612. Quare sententia percussus. IX, pp. 779. Cæcilianus innocens pronuntiat, et in episcopatu confirmatur. II, 167, 399. Cæcilianus apud Carthaginem Secundi Tigitiani iudicio absens damnatus, Melchias postea iudicio in Romano concilio præsens absolutus est. IX, 779, 519, 645, 661; pp. 779. Milliads sententia. IX, pp. 779. Eunomius et Olimpius episcopi in Africam missi declarant ubi sit Catholica, et sententiam pro Cæciliano dictam corroborant. IX, app. 779. Seditiosa Donati pars fieri non passa est, et de studio partium strepitus quotidiani sunt habiti. IX, pp. 780. Felicem Aptuugitanum Cæcilianii ordinatorem traditorem atque ad Constantinum. II, 400. Purgato in urbe Cæciliano, Felix in Africa purgari jubetur. IX, 594, retr. 610; pp. 780. Felix a traditionis crimine absolutus Æliani proconsulis iudicio. II, 162, 164, 400, 492, 582; IX, 552. Falsum se fecisse adversus Felicem Ingentium confitetur. II, 582. Gesta proconsularia quibus absolutus est Felix. IX, app. 780.

Donatus petit ut ei reverti liceret, et nec ad Carthaginem accederet. IX, app. 779. Fulmino suffragatore ejus, Imperatori suggestum est, ut bono pacis Cæcilianus Brixie retineretur. IX, pp. 780. Cæcilianum majoribus suis secusantibus iudicio Imperatoris damnatum esse ut Brixie in exilio dederet, contendebant Donatistæ. IX, 539, 541, 664, 666, 684, 693. Hoc falsum esse convicerunt Catholici. IX, 539, 541, 664, 666, 684, 693. Cæcilianus non damnatus est, sed Brixie bono pacis retentus est. IX, 683. Donatus ultro prior Carthaginem rediit. IX, app. 780. Hoc audit Cæcilianus ad suam plebem properavit, et sic renovellatæ sunt partes. IX, app. 780.

Donatus appellandum esse ab episcopis credit. IX, app. 779. Donatistæ datis sibi a Constantio iudicibus episcopis non consentiunt. IX, 426. Quare. IX, app. 785. Eos postmodum apud Constantinum tamquam iniquos iudices accusant. II, 169, 264, 503, 399; IX, 426. Non ausus est Christianus Imperator sic eorum tumultuosas et fallaces querelas suscipere, ut de iudicio episcoporum qui Romæ sederant, ipse iudicaret. II, 169. Alios episcopos dedit. II, 169.

Concilium Arelatense dicitur intra diem Calendarum Augustarum. IX, *app.* 785. Constantinus ad Ablavium Vicarium Africæ scribit, ut Arelatim ad concilium ire jubeat partes inter quas erat controversia. IX, *app.* 785. Chrestus Syracusanorum episcopus ad Arelatense concilium jubetur pergere. IX, *app.* 786. Nomina episcoporum qui Arelatensi interfuerunt concilio. IX, *app.* 786. Rem Donatistas inter et Cæcilianum in concilio Arelatensi diligentius examinandam terminandamque curat Constantinus. II, 161, 169, 198. Cæcilianus in Arelatensi concilio absolutus est. IX, 41, 640. Quid in Arelatensi concilio gestum sit. IX, *app.* 786. Constantinus Donatarum contumaciam detestans, jubet episcopos qui Arelatensi concilio interfuerunt, ad suas provincias redire. IX, *app.* 788. Donatistas vero ad comitatum suum perducit, ut ibi degant, ibi sibi mortem provideant. IX, *app.* 789.

Donatistæ ab ecclesiastico judicio ad Constantinum provocant. II, 161, 198, 510, 527, 794; IX, 27, *app.* 426. Donatistis petentibus episcopale judicium dederat Constantinus et apud Romam, et apud Arelatum. Primum apud Constantinum accusant, ab altero ad eum appellant. IX, 526. Ipsum ad eum et causam Cæcilianii cognoscendam decerneret etiam post Arelatense Concilium. IX, 41. Jubet Constantinus ut partes Romæ occurrant ad causam agendam. II, 169; IX, *app.* 789. Nescio qua causa non occurrit Cæcilianus. II, 168. Ab iisdem interpellatus Imperator præcipit ut Mediolanum sequantur. Quidam se subtrahunt, reliquos ab officialibus custoditos facit Imperator illuc pervenire. II, 169. Ingentium falsitatis convictum ad comitatum suum mitti jubet Constantinus: ut interpellantibus Donatistis intimari possit, frustra eos Cæciliano invidiam comparare. IX, 510. Constantini judicium Mediolani habitum. IX, *app.* 790. Præsente utraque parte Cæcilianum innocentem iudicat Imperator: Donatistas calumniosos pronuntiat. II, 169, 309; IX, 610, 647, 648, 649, 650, 664, 685. Constantini sententia. IX, 647. Codex in quo iudicium Constantini legitur, diem et consulatum non habet. IX, 664. Imperatore inter partes audiente calumniatores inventi Donatistæ atque damnati. IX, 371, 420. Cæcilianus iudicis et ecclesiasticis et imperialibus absolutus. IX, 615, 626, 645, 681, 687, 695. Cæcilianus semel damnatus est absens, et ter absolutus est præsens. IX, 362, 668. Cæcilianus transmarino judicio absolutus est. IX, 505, 555. Constantini litteræ ad Eumalium de Cæcilianii purgatione. IX, 687. Et ad Probianum. IX, 640, 649. Transmarinos iudices a Cæciliano corruptos esse dicebant Donatistæ. IX, 555. Ipsumque Constantium gratia corruptum. IX, 41, 555. Donatarum murmura adversus iudices a quibus condemnati sunt. IX, 41, 42. Donatistæ in Cæcilianii causa humanas traditiones divinæ scripturæ præferunt. IV, 1924. Donatistæ a iudicibus, quos postulaverant, ter condemnati. IV, 585.

Donatistæ nec sic toties victi quiescunt. II, 400. Licet Cæcilianus ab Imperatore innocens apud Mediolanum pronuntietur, mentiuntur tamen ipsum Cæcilianum in eo iudicio fuisse damnatum. II, 794. In eadem furoris pertinacia permanerunt. IX, 426, 429. Ubique victi rebaptizant. IX, 27. Donatistæ nec superati corrigi voluerunt. IX, 59. Pronuntiat Constantinus ad Africanam se venturum, ut inter Cæcilianum et Donatum de schismate in Africa facto iudicet. IX, *app.* 789. Constantinus adversus Donatarum errorem primum multa constituit. IX, 329. Constantinus basilicas jussit auferri Donatistis. IX, 326. Loca congregationum ipsorum fisco vindicari jussit Constantinus. IX, *app.* 791. Donatistæ libellum Constantino offerunt, quo dicunt nullo modo se communicatos antistiti ipsius nebuloni, paratosque esse perpeti quicquid eis facere voluisset. IX, 648. Donatarum potius tolerandam insolentiam, quam vindicandam, censet Constantinus. IX, *app.* 791. Ad Valerium Vicarium de Donatarum exsilio soluto, et eorum furore Deo vindici dimittendo, litteras dedit Constantinus. IX, 648, 685, 687. Occupata a Donatistis basilica, quam in Constantina civitate jusserat fabricari Constantinus, locum alium fiscoalem concedit, et basilicam fiscali sumptu erigi præcipit. IX, *app.* 792.

Donatistæ preces ad Julianum Apostatam. IV, 374. Ab eo episcopi Donatistæ in exsilio agentes revertendi licentiam obtinent. IX, *app.* 802. Episcoporum Donatarum horrenda facinora post redditam sibi a Juliano libertatem. IX, 805. Catholici legatos mittunt ad Honorium. IX, *app.* 811. Communitorium legatis datum. IX, *app.* 811. Honorii lex confirmans ante latas constitutiones in hæreticos, et ad Donatistas pertinere declarans. IX, 522, *app.* 815. Eiusdem lex abrogans eam legem, qua hæreticis concessa fuerat libertas arbitrii. IX, *app.* 815.

Donatistæ. Concilium Carthagenensium Africæ universale cum Donatistis leniter et pacifice agere studens, legatos mittit qui exponunt Donatistis nihil contra Ecclesiam juste reprobi. IX, *app.* 810. Concilium alterum Carthagenense

ex tota Africa Donatistas conveniendos decernit. IX, *app.* 810. Forma conventionis Donatarum. IX, *app.* 810. Illi bellus a Concilio Carthagenensi datus septimonio proconsuli de Donatarum conventionem. IX, 626, *app.* 811. Donatistas Catholici celebrato Concilio ad pacem invitant, et ad pacifice simul conferendum, uti statutum fuerat in Concilio Carthagenensi an. cccciii die 25 Aug. II, 506, 508. Præceptum Honorii de habenda collatione. IX, *app.* 816. Marcellini edictum primum, quo per provincias misso, utriusque partis episcopi convocantur. IX, *app.* 817. Donatistis cur locum et tempus examinis præbuerunt terrene potestates. X, 1054, 1055, 1056.

Donatistis episcopi in Catholici conditiones collationis proponunt. II, 488, etc. Promittuntque se non requisituros episcopales honores, si ostendatur Ecclesiam in sola parte Donati remansisse. II, 488. Donatarum notoria. II, 501. Donatarum notoriæ respondent Catholici. II, 490. Donatistæ cum Catholicis conferre nusquam voluerant, quasi fugientes cum peccatoribus loqui. II, 401. Collatio habita cum Donatistis. I, 646, 650; V, 1582, 1586, 1590. Donatistæ in collatione, oblato sibi consensu a cognitore, sedere nolunt cum Catholicis, ne ab ipsis maculentur. V, 589. Unde se excusarunt ne cum Catholicis sederent, convicti sunt ut debebunt intrare. V, 599. Donatistæ in collatione instabant ne causa ageretur propter quam episcopi ex utraque parte coacti fuerant. II, 578. Contra se ipsos multa dixerunt et recitarunt. II, 579, 580, 582. Confessi sunt contra Ecclesiam catholicam nihil se habere quod dicerent. II, 579, 580.

Donatistæ expugnati. VI, 696. Sua ipsorum sententia damnati. V, 901. Donatistæ jam capti dicunt, Contendere nolimus. V, 286. Cæcilianum a suis præcessoribus apud Constantinum imperatorem accusatum fuisse professi sunt. II, 580. Ab Imperatore damnatum fuisse Cæcilianum cum dicerent, in mendacio convicti sunt. II, 580. Marcellinum cognitorem in collatione Carthagenensi præmio fuisse corruptum dicebant. II, 577. Maxime ab Augustino, ut pro illo judicaret. V, 901. Donatarum mendacia. II, 577, 579, 580, 582. Donatistæ mendacii convicti. II, 577. Donatistæ in schismate post collationem pertinaces. II, 161, 170, 172, 265, 509, 400; V, 286, 809. quot criminum sint rei. V, 900. Quid eis reponendum, ubi dicunt: Non communico peccatis alienis, nec ferre debeo quem novi makum. V, 900. Puto quod ipse diabolus, si auctoritate iudicis quem ultro elegerat, toties vinceretur, non esset tam impudens, ut in ea causa persisteret. II, 509. Donatistæ resistunt sciendo aut pigrescendo, velut phrenetici aut lethargici. II, 312. Appellantur ab Augustino anima hæretica, insanabilis, aumosa. V, 901. Et tamen statim jubet ut leniter cum eis agatur, et caveatur ab insultationibus. V, 902. Donatarum post Carthagenensem collationem Concilium triginum episcoporum. IX, 756. Donatarum obstinatorum quorumdam inepta excusatio. V, 1596.

Donatistis duo mala obiciuntur, error in questione baptismi, et separatio. IX, 497. Donatistæ schismatis convinctur. IX, 226, 255, 517, 519. Unde convinctur. IX, 506. Missi a Secundo Tigrisiti, clerici ad clericos Carthagenis accedere noluerunt, Visitatore non posuerunt, a Lucilla suscepti sunt. V, 295. Donatistæ schismatis rei, quidquid de traditione et persecutione dicant aut fiant. IX, 587, 588, 592, 594, 595, 495. Et hæretici et schismatici sunt ex Cresconii definitionibus. IX, 469, 470, 471, 472. Donatistas Ecclesii, a stolico labore fundatis extra Africanam, non communicare manifestum est. IX, 629. Catholicos a sua communione repellunt. V, 288. Diem Epiphaniæ nunquam cum Catholicis celebrare voluerunt. V, 1055. Fluenda putabant sacra loca et instrumenta que Catholici attigissent. II, 414. *Notas vide.* Ab unitate catholica communicatorias litteras non accipiunt. II, 160, 170, 175. Ne Catholicos esse, testimonio beati Cyrilliani incassum affirmare conantur. IX, 741. Sui communionis esse orientales contendebant. IX, 576. Concilium sardicense dedisse litteras ad Afros episcopos communionis Donati contendebat Fortunius. II, 176. Donati nomen inventum inter episcopos concilii sardiensis. IX, 576. Quid de hoc sentiendum. IX, 516, 576. Non constat Donatum, qui in litteris concilii legitur, fuisse illum schismatici auctorem. II, 176. Donatistæ execrabili sacrilegio ab unitate se præciderunt. IX, 258, 258. Donatarum schisma sacris legum. IX, 293. Injustum. IX, 26, 28, 41, 49, 121, 585. Separatio scelus maximum et inane. IX, 264, 266, 267. Donatistæ nolentes communicare omnibus gentibus urgebant. III, 1464. Augustini dilemma ad Donatistas. II, 502.

Donatistæ cum Catholicis erant in baptismo, in symbolo, in ceteris dominicis sacramentis, non in spiritu unitatis. II, 545. Donatarum animus ab unitate alienus. V, 1585. Carent caritate. V, 1236. Caritatem non esse in parte Donati, ex ipso quod fecerunt schismate ostenditur. IX, 511, 512, 515. Donatistæ significantur per corvum, qui non reversus est ad arcem. III, 1451. Ut ad unitatem redeant monentur.

III, 1431, 1435, 1436. Donatistæ redarguntur. V, 41, 73, 74, 267, 280, 315, 638, 722, 763, 768, 991, 1126, 1161, 1223, 1234, 1235, 1236, 1326, 1330. Donatistæ separationem suam excusare non possunt. V, 504. Nullam separationis causam habent. IX, 62, 177, 179, 254, 256, 265, 266, 279. Sine causa ab Ecclesia catholica sese dirimerunt. II, 173, 193, 224, 240, 297, 298, 314, 326; IX, 150. Donatistis nulla iuxta causam ab unitate recedendi, aut temeraria fuit. IX, 30, 150, 151. Quomodo exierunt ab Ecclesia. III, 2000. Et quare. IX, 564. Donatistæ temere propter traditionis crimen de Ecclesia recesserunt. IX, 56, 558. Ob crimen traditionis obiectum, non vero probatum se separarunt. IX, 141. Donatarum schisma prudenti cuiquam christianismus profiteri cupienti non placere. V, 306.

Donatistæ Scripturas se ab igne versasse jactant. V, 310. Donatistæ immerito tot gentes Christianas deserunt, quibus traditor ignotus est. IX, 515, 516, 519. Traditionis crimen in Donatistas potius quam in Catholicos conjiciunt. IX, 266. *Vide* Traditio. Donatistæ traditores. IX, 151. Fori majores sanctos codices tradiderunt. II, 263; IX, 426. Et instrumenta Ecclesie. II, 263. Quomodo, ostenditur. IX, 756. In crimine traditionis detecti et confessi manifestantur. II, 405. Donatistas divinarum codicum traditores fuisse in gestis ecclesiasticis et municipalibus legitur. IX, 234. In gestis Cirtensis Concilii. II, 580. Donatistæ traditionis crimen vel obiectum, in aliis damnant; et sibihi ipsis vero etiam confessum donant. IX, 57. De traditoribus quæ ij si dicant, non idonea auctoritate nituntur. V, 290.

Donatistæ Christianos in toto orbe terrarum non esse contendeant. IX, 62. Et se solos esse Christianos. IV, 1234; IX, 36, 410. Ecclesiam de toto orbe terrarum perisse debeant. IX, 425. *Vide* Ecclesia. Ecclesiam perisse tempore Cypriani ob admissos sine baptismo de hæresi ad Ecclesiam venientes, non audent dicere Donatistæ. IX, 176. Donatistas inter et Catholicos questio versatur ubi sit Ecclesia. IX, 391, 392. Questio finiri debet verbis divinis, non illis quæ ex utraque parte obijciuntur. IX, 391, 394, 396. Donatistæ Ecclesiam suam nonnisi canonicis sanctorum librorum auctoritatibus debent demonstrare. IX, 427, 450. Ecclesiam divinarum litterarum auctoritate non agnoscunt. II, 795. Partem Donati Ecclesiam plenariam male appellant. IX, 587. Pars Donati est in sola Africa. II, 952. Hinc non est Ecclesia catholica. II, 190, 194. Donatistæ Mauritaniam et Numidiam occupant. IX, 583. In Numidia præpollent. IX, 51. Pars Donati magna: parti Romani orbis et barbaris gentibus ignota. II, 297. Donatistæ præter Africam paucos habent, eosque non apparentes. IX, 553. Unum aut duos, aut ut nultum, tres episcopos ad hos mittere solent. IX, 533. Episcopum Romam paucis mensibus ex Africa mittebant. IX, 346, 494, 516. Et in Hispaniam domui unius mulieris. IX, 516.

Donatistæ male de paucitate gloriantur. IX, 296, 405, 537. Maximianistæ pauciores sunt. IX, 537, 582. Donatarum paucitatem suam commendare cupientium argumenta refelluntur. IX, 416, 418. Ecclesiam toto orbe terrarum diffundi scriptura dicit, negant Rogatistæ. II, 531. Negant Donatistæ. III, 1407. Eamque in sola parte Donati pollere affirmant. VI, 308. Et Christum ad duas linguas remansisse. III, 1991. Ecclesiam in sola Africa vel retinendam, vel ex Africa in omnibus gentibus reparandam debent ostendere. IX, 428, 450. Nulla proferre possunt scripturæ testimonia quibus Ecclesiam in sola Africa remansisse ostendant. IX, 442, 445. Ecclesiam quodam modo volunt decollare. V, 723. Donati partem non esse Ecclesiam vel ex ipsis Cresconii verbis habetur. IX, 553.

Donatistæ orbem terrarum Cæciliani peccatis pollutum esse immerito dicunt. II, 799, 801. schisma fecerunt, quod quasi nolent esse boni inter malos. IV, 191. Et dicent malorum communionem in Ecclesia bonis obesse. IV, 837. Hoc erat in regula Donatarum, quales fuerint cum quibus fuerit communicatum, tales fieri omnes et universam massam. IV, 578, 579. Donatistæ ex Ecclesia quæ tolerat malos, nati sunt. IX, 90. Donatarum sententia de Ecclesie puritate. IX, 247. De veritate et sanctitate Ecclesie suæ præsumptio et elatio. IX, 85, 87. Donatistæ episcopos suos sine peccato esse dicebant, nec pro eis orandum. IX, 543. Præpositus Donatarum præjudicat vana præsumptio de sanctitate suæ Ecclesie. IX, 105. Donatarum societas plena hominibus sceleratis. IV, 154. Apud eos sunt traditores, ebriositates, frenus, et usurae super usuras. V, 306, 507. Peccatorum multitudo. V, 506, 507. Ab eis se maculari non existimant, quos in sacrilego schismate damnatos recipiunt. II, 198. Donatistæ ipsi a sceleratis non recesserunt. II, 801. Maximianistis (schismaticis) communicant. II, 412, 413, 414. Eosque in suis honoribus suscipiunt. II, 579, 801, 812. Baptismum a Maximianistis datum confirmant. II, 508, 406, 490, 580, 800. Donatus Deuterio traditores sine baptismo admittere et universis Maurorum episcopis communi-

cavit. II, 542. Donatistæ in Concilio cccxx episcoporum decedere, ut traditoribus, si baptizari nolent, pro integri communicarentur. II, 542. Felicianum Mustitanum, quem veritatis adulterum, catenam sacrilegii, Concilium Bagaitanum appellarat, in honore susceperunt. II, 240, 403. Donatistæ longe majore scelere schismaticis, quam quod in Maximianistis damnarunt, ab orbe terrarum sejarantur. II, 191. Maximianistas tanquam integros receperunt, quos ante damnaverant tanquam perditos. V, 550.

Donatistæ non habent suæ communionis originem, si malorum communio Ecclesiam perdidit teni oribus Cypriani. IX, 140. Non habent suæ præcisionis aliquam defensionem, si non perdidit. IX, 140. Si Ecclesia perit propter malos in ea toleratos, unde nati sunt Donatistæ ostendere non possunt. IX, 275. Donati partem Ecclesie ab Apostolis fundatis temere præponunt Donatistæ. IX, 553. Transmarinis Ecclesie temere accensant. IX, 40, 41, 46, 510. quanta audacia orbem terrarum judicant. IX, 298, 500. Universum orbem Christianum damnare auri sunt inauditi. IX, 51. Donatistæ injusti, qui detestantur a se inauditis; et a se damnatos in integris honoribus recipiunt. IX, 79. Donatistæ nolunt credi quæ de suis vulguntur crimina, credunt vero famæ quæ de innocentibus tanquam de traditoribus vel de interfectores seminata est. IX, 277, 280. Scripturæ verba, quæ se jactant custodisse a flamma, nolunt delere lingua. IV, 678. Donatistæ Ecclesiam orbis terrarum quomodo absolverint nescientes. V, 900. Hoc maxime dicto: *Nec causa causæ præjudicat, nec persona personæ.* V, 901. Donatistæ suorum peccata per totam Africam manifesta fingunt ignorare; Afris autem ab Afris obiecta crimina, non probata, imo absoluta, Orientalibus et Occidentalibus ignota esse non solum. IX, 565, 567. Donatistæ suos manifestos malos cum damnare non audent, temere damnant orbem terrarum. IX, 505, 504. Et cum communicent Maximianistis, orbi terrarum communicare temere recusant. IX, 426. Anlius putant valere iniquitatem hominis ad alium contaminandum, quam justitiam hominis ad alium purificandum. IX, 293. Donatistæ caritatem non habent, qui ignaro et ipsis incognito orbi terrarum obijciunt, nec ipsa saltem probata, crimina Afrorum. IX, 537, 538. Orbem terrarum non potuit maculare crimen Afris obiectum non probatum, si non maculat Donatistas manifesta quæ inter ipsos tolerantur crimina. IX, 277, 282, 519. Donatistas alienis peccatis maculari ex ipsorum regula sequitur. IX, 278. Donatistæ gaudent frustra de nomine Donati, cum et Optati rajacitate, et Circumcellionum ebrietate polluantur. IX, 293. Donatistæ polluantur, si hæreticorum communio et malorum polluit. IX, 225, 227, 255, 254, 557. Donatistas non maculat et communio Catholicorum, si non maculat Maximianistarum. IX, 252, 571, 572, 575, 581. Et malos, si sunt in Ecclesia, bonos non polluerent; aut si foris sunt, et in ipsis sacramenta esse, ex Apostolo ostenditur. IX, 514.

Donatistæ non habent quemadmodum schisma suum defendant. IX, 285. Ad defensionem suam. Scripturarum testimonia proferunt immerito. IX, 754, 757, 758. Donatarum schismati non favent testimonia scripturæ, quibus separatio a malis præcipitur. IX, 670, 675. In Donatistas redeunt, quæ proferunt ex Scripturis testimonia. IX, 49, 105. Et quidquid Catholicis obijciunt. IX, 50, 51, 52, 53, 54, 55. Donatistas parum adjuvat ad schisma defendendum testimonium Ezechielis. IX, 518. Donatistæ ipsa secessione Israelis a regno Juda, quam pro exemplo sui schismatis ponunt, conunduntur. IX, 417. Donatistis applicatur Psalmi xlix versus 16, 17 et seq.: *Ut quid exponis justificationes meas,* etc. IX, 61. Quia ratione Donatistæ nolunt Orientalibus communicare, eadem nec debent Maximianensibus. IX, 576. Donatistæ suo se judicio jugulant in causa Maximianistarum. IX, 252, 255, 255, 257, 258, 577, 578, 583, 592, 641, 705. Causam suam in judicio præfecturæ quibusdam inconsideratis et temerariis responsionibus vulneraverunt. IX, 625. Donatistæ nullam habent causam separativam, si mali bonos in unitate non maculant. IX, 244. Donatistæ in ije ab orbe terrarum se separarunt, cum malos inter se haberent. IX, 275, 277. Nec baptizatos a se rebaptizant. IX, 275. Adversus Donatistas explicatur Psalmus xxii quem adversus Catholicam pro se proferant. IX, 297. In Donatistas retorquentur proba et convicia, quæ ex psalmis et Evangelio in Catholicos conjiciebant. IX, 267, 268, 269, 270, 271, 309, 310, 511. Donatistæ pernicaces, qui tot de Ecclesia testimoniis Scripturarum credere nolunt. IX, 414, 431, 434, 444. Si nonnullam habet inaginem fortitudinis non cedere Imperatori, nulla laus est aperte contradicere veritati. IX, 108, 106.

Donatistis non favet Cypriani auctoritas. IX, 126, 128, 129, 135, 606. Donatarum causa ipsius Cypriani auctoritate tota penitus naufragavit. IX, 176, 177. Donatistæ schismatis rei convincuntur ex ipsa unitate, quam, licet diversa sentientes, tenuerunt Stephanus et Cyprianus. IX,

607. Donatistis objici potest quidquid Maximianistis objiciebant. IX, 303, 304, 331, 333, 334, 346, 347, 349. Donatistarum schisma a catholica communione, ex ipso Maximianensium a parte Donati schismate demonstratur. IX, 533. Donatistae impie se separasse ab orbe terrarum ex eo didicerunt, quod a Maximiano passi sunt. IX, 103. Pravitatem suam in causa Maximianensium velut in speculo conspiciere possunt si volunt. IX, 367. qua ratione probant schismaticos suos a se recedere non potuisse, eadem convincuntur a toto orbe terrarum non potuisse ipsi separari. IX, 101. Ad ea quae Donatistae de traditione, persecutione, falso baptisinate objiciunt, de solis Maximianistis respondetur. IX, 238.

Donatistae manifestissimos sacrilegos pro falsa pace Donati tolerarunt. IX, 27, 51, 62, 63, 74, 86, 88, 103. Donatistarum pars paleis plena. IX, 96. In eorum communione sunt vilia quae orbi terrarum improbantur. IX, 295. Quot et quam gravia scelera in parte Donati. IX, 96. In parte Donati sunt iniqui, mendaces, mortui, peccatores, ficti. IX, 65. Inter Donatistas multi episcopi mali. IX, 38. Donatarum episcopi et presbyteri gravidarum feminarum impudicitiae convicti. IX, 280. Donatistae nocentes et scelerati, non criminibus quae ab eorum aliquibus committuntur, sed crimine schismatis. IX, 533. Ad omnes Donatistas non pertinent scelera quae in eorum parte committuntur. IX, 512. Propter unitatem Donati sustinent mala notissima et famosissima optati; et incerta ac incognita nolunt sustinere propter unitatem Christi. IX, 503. qua ratione Optatum excusant, excusare debent et totum orbem. IX, 351. Et qua ratione malos suae communions bonis non obesse volunt, eadem et Catholici. IX, 277, 283. Donatistae contaminati, si Sacramentorum communione cum malis boni contaminantur. IX, 36. Donatistae pacem cum Ecclesia catholica violant, inter se vero sic servant, ut in sacrilego schismate damnatos recipiant. II, 172, 192, 193, 198. Nec ab eis se maculari existimant. II, 198. Donatistarum malos tolerare noleantium errori, alius error contrarius ex Scripturis perperam acceptis. VI, 291. Donatistae an primi malos de Ecclesia pellendis censuerint. IX, 96.

Donatistae injusti, admittentes baptismum Maximianistarum, et exsufflantes baptismum orbis terrarum. II, 172, 193, 286, 404, 405. Donatistae non solum laicos, sed et clericos, presbyteros et e, iscopos, si ad se transferre poterint, catechumenos faciunt. IX, 603. Catholicis ad se venientibus persuadent ut se paganos dicant. II, 135. Eum quem rebaptizare parant, docent ut eorum ministro baptismi neget se esse Christianum. IV, 431, 452, 1895. quisquis fidelium ad Donatistas transibat, baptizabatur. II, 179. Donatistarum argumenta et cavillationes. IV, 1895. Donatistae quos seducere possunt, per secretas quasdam speluncas pertrahunt, et rebaptizant. IV, 4893. Donatistae rebaptizant. V, 769. Et ad se redeuntes penitentiae subjiciunt. V, 1539. Donatistae recipiunt ac rebaptizant juvenem casae matris eum, ejusque eadem spirantem. II, 132. Item subdiaconum degradatum. II, 151. Donatista quidam reversus ad Ecclesiam. V, 1598. Donatista reversus ad Ecclesiam, et peccatum rebaptizationis coelestis, a fratribus quibusdam repulsus est. V, 1598. Factum hoc excusat et improbat Augustinus. V, 1338. Donatistae rebaptizant etiam Christianos de Mesopotamia, de Syria, etc. venientes. IV, 134, 383.

Donatistae arguuntur quod rebaptizent. III, 1420. Rogatistae auctoritate epistolae Cypriani ad Jubaianum sequi se ad rebaptizandum dicebant. II, 539. Defendere se conantur auctoritate Cypriani. I, 657. In epistola ad Jubaianum. II, 359. Donatus Carthaginiensis non instituit ut Christiani rebaptizarentur. I, 618. objectiones Donatistarum cur rebaptizent solvuntur. III, 1450, 1451.

Donatistae baptismum, nisi ipsi dederint, inanem esse volunt. VI, 307. A se dicunt justificari eum quem baptizaverint, et se esse in ecclesia quae est sine peccato. II, 899. Donatistae baptismum a se datum, sanctum; ab aliis vero, nullum esse dicebant. IV, 1890. Quod nos damus, hoc est sanctum, effatum Donatistarum. IV, 1890. sacramenta tunc esse sancta, si per homines sanctos dentur, dicunt. IV, 154. Et baptismum non tollere peccatum, nisi detur a ministro sancto. III, 1410, 1421, 1422. Donatistarum verba, *Ego sanctifico, ego justifico, quod dederit sanctum est*, refelluntur. V, 733. Donatistae quatenus dicunt, *Ego justifico, ego peccata dimitto*, peiores sunt Iharisitis. V, 600. Donatistarum error, non dari spiritum sanctum, nisi per sanctos ministros. V, 1225. Donatistae dicebant se potestate baptizare, non ministerio. III, 1419. Donatistae item urgentur. III, 1498, 1499, 1500. Donatistarum stolidi obiectio. V, 278. Locus ex Cantibus Cantioerum ab eis frustra prolatus. V, 289, 768. sicut et locus ex Habacuc. V, 292. Et locus Evangelii de arbore et ejus fructu ad ministrum baptismi perperam ab eis translatus. V, 1325. Donatistarum argumentum ex verbis (*Matth. 18*) contententium per homines dimitti peccata. V, 600. Donatistae fatentur justificari baptismum

ab occulto peccatore. V, 1325. Ac tunc hominem illum ex Deo nasci. V, 1325. Donatistis pendet salus ex vita praepositorum. V, 721. Donatistae salutem se dare falso sibi arrogabant. IV, 1890, 1891. Donatistarum voces superbae. V, 599, 1296, 1320. Donatista justum se dicens, malus esse convincitur. V, 303.

Donatistae immani sacrilegio transmarinarum ecclesiarum baptismum execratur, et admittit Maximianistarum. IX, 31, 40, 108, 137, 225, 232, 427, 569, 570, 740. Nec schismaticos suos rebaptizabant, nec reordinabant. IX, 73. Quosdam quidem ex schismaticis suis rebaptizabant, sed quosdam non rebaptizabant. IX, 99. Maximianistas non rebaptizabant. IX, 157. In honoribus eorum integris eos susceperunt, nullumque rebaptizarunt. IX, 549, 554. Donatistae ridiculi, qui cum ex moribus et factis hominum sacramenta pensarent, post Optatum neminem rebaptizabant. IX, 291. Causam quam de baptismo cum eis habent Catholici, jam ipsi Donatistae terminarunt, cum post Maximianistas baptismum non reprobarent. IX, 536, 538, 539. Donatistae in causa Maximianistarum, nec propter malos unitatem deserendam, nec baptismum Christi foris ab Ecclesia datum destruendum declararunt. IX, 685. quod movet Donatistas de baptismi sacramento, in Maximianensium causa jam solum. IX, 371, 372, 531, 538. *Et toto lib. 4, contra Cresc.* scripturae testimonia, quibus Donatistae rebaptizationem necessariam probari putant, in Maximianensibus detorqueuntur. IX, 538, 565. sicut et auctoritas Cypriani. IX, 559. Donatistae cum post peccatores suos non rebaptizent, nec post orbem terrarum debent rebaptizare. IX, 483. Donatistarum plerique ministri non baptizant, si mali ministri non baptizant. IX, 64, 74, 75. Donatistarum rebaptizatio ex ipsa circumcissione, quae nec post malos ministros iterabatur, confutatur. IX, 309. quod Paulus quosdam schismaticis dixit: *Namquid Paulus pro vobis crucifixus est, aut in nomine Pauli*, etc. Donatistis congruit. IX, 381. Donatistae in eo quod rebaptizant, sanguinem spiritaliter fundunt. IX, 54. Imperatorum constitutio in Donatistas rebaptizantes. IX, 803, 813.

Donatistarum furor. X, 704. Licentia effrenata. II, 152, 153. Ium nis et seva agendi ratio. II, 413, 799, 801. Quotidianus violentias circumquaque agunt per Circumcelliones. IV, 151. *Vile Circumcelliones.* Mala quae schisma Donatianum secuta sunt. II, 151, 415. Donatistarum scelera summam comprehensa. IX, 720. Donatistarum ex iscoporum post redditum sibi a Juliano libertatem horrenda facinora. IX, 805, 812. Donatistarum plerique et episcopi, et presbyteri, et clerici cordes et strages etiam suis in erant. II, 177. Per violentissimas turbas etiam ultro inprobi sunt Ecclesiis catholicis, ubi possunt. IX, 272. Donatistae Eucharistiam canibus ludi jusserunt. IX, app. 803. Tunc canes dominos laiverunt. IX, app. 805. Donatistae impediebant per violentias ne Catholici veritatem predicarent. II, 397. Donatistarum insidias saepe passi sunt doctores catholici. IV, 1603. Donatistarum crudelitas in eos qui ad Ecclesiam catholicam volebant transire. II, 597, 798, 800. Marcum presbyterum Casphalianensem, restitutum Victorianensem, propria voluntate unitatem catholicam amplectatos, supplicis affecerunt. II, 597; IX, 525. Marciani Urgensis, nemine cogente Catholici facti, subdiaconum prope usque ad mortem occiderunt, et lapidibus obruerunt. II, 597.

Donatistae homicidiorum amantes. II, 797. Interfectores Prophetarum. IX, 268. Varia relicturum crudelitatis et savitiae facinora quae commiserunt Donatistae. IX, 316. Vent panem Catholicis coqui. IX, 316. Donatistarum clerici quam crudeliter in catholicos clericos exarserunt. IX, 521. Donatistae oculis calcem aceto permixto in undunt. IX, 521. Calce et aceto excecando, an crudeliores in Catholicos, quam diabolus in Job. IX, 656. Restitutum occiderunt et innocuum, cui oculum etiam effoderunt, et digitum praeciderunt. II, 509. Donatistarum audacia regio Hipponeusis infestata. II, 296. Donatistarum armata manus operiens Augustini transitum. VI, 259. Donatistarum crudelitas in Maximianum Bagaiensem episcopum catholicum. IX, 321. Possidio Calamensi episcopo Lironum more insidiatum sunt. II, 597; IX, 525. Presbyterum Sinitum cum gravi injuria projecerunt. II, 397.

Donatistarum turor, ebrietates, mortes spontaneae, praecipitia, praecipitorumque cultus sacrilegi. IX, 590. Ebrietates suas ad canticum psalmerum humano ingenio compositorum inflammant. II, 221. Donatistarum quorundam insaniam et furor. V, 1896. Donatistarum spontaneae mortes. IX, 526. Donatistae se ipsos trucidabant. II, 797, 798, 799, 940. Tria mortis genera a Donatistis frequentata. IX, 724, 725. Donatistis quotidianus ludus erat se ipsos per praecipitia, per aquas, per ignem occidere. II, 798. Cur non ad laqueum etiam confugerint. IX, 736. Ulro se paganos occidendos ingerebant. IX, 725. Et trucidandos offerebant. II, 798. Donatus Mutugensis presbyter Donatista con-

prehensus, iumento sili admoto uti noluit, et se ad terram graviter collisit, et in puteum misit. II, 754, 755. Donatarum mortes spontaneae, praecipua, etc., ut colantur ab hominibus. IX, 429. Donatarum mortes voluntariae carpentur. VI, 616; IX, 721, 723, 725. Donatistae in quantum vitae suae non parcunt, nocentes sunt. IX, 709, 711. In quo diabolum imitantur. IX, 299. Ab illo spontaneas mortes didicerunt. IX, 299. Se ipsos necando dial. oli instinctu, imitantur traditorem. IX, 736. Non quemquam hominem in parte Donati, sed ipsum errorem, Satanæ comitavit Augustinus. IX, 591. Donatistae pro spontaneae mortis insana sententia de scrij turis sacris frustra aliquid proferunt. IX, 736, 728. Donatistae se ipsos occidunt mystice. IX, 276.

Donatistae. Leges Imperatorum contra ipsos. V, 600. Contra Donatistas primus legem severissimam dedit Constantinus. II, 399. Hunc imitati sunt filii ejus Constantius et Constans. II, 399. Adversus eosdem leges dederunt Valentinianus, Gratianus, Theodosius, Honorius et Arcadius. II, 400. Lex Theodosii mulctae decem librarum auri in haereticos, ad Donatistas quoque qui in Ecclesiam deservierunt, extensa. II, 804; IX, app. 806, 812. Lex de decem libris auri adversus Donatistas primo allegata. IX, 316. Honorii leges in Donatistas. I, 641, 654. Edictum Macedonii adversus eos. II, 673. Donatistis per leges Imperiales inflictae poenae notantur. II, 351. Donatistas nulla lex regia jussit occidi. IX, 319, 327. Et hoc forte ex majore Dei iracundia. IX, 319. Donatistis exsilii poena tantum, non vero mortis, ab Imperatore constituta. II, 940; IX, 717. Mulctae pecuniarie in Donatistas omnes, exsilium in episcopos vel ministros eorum decernitur. II, 805. Donatistae legibus Imperatorum nec in civitatibus esse jussi sunt. IX, 316. Donatistas in fundis et civitatibus suis tanquam obsides habent Catholicis. IX, 455. Ne ipsi ex agris undique pellerentur. IX, 317. Donatistis testamenta aut donationes faciendi facultas admittitur. IX, 788, app. 812. Et ex his aliquid sumendi. IX, 788, app. 812. Donatarum testamenta Imperatores merito valere noluerunt. V, 510. Res terrenas auferre jussi sunt secundum leges regum terrenorum. II, 543. Congregationum eorum loca fisco vindicata. II, 505, 528. Imperatorum legibus non sinuntur retinere basilicas. IX, 326. Ne ipsas quidem quas in schismate fabricaverant. IX, 47. Non tamen reddiderunt omnes quas ab initio unitas tenuit. IX, 48. Donatistae res terrenas non recte possident. II, 343. Qui pro pace Christi omnibus terrenis caruerit, Deum habet: qui autem pro parte Donati vel paucos numeros perdidit, cor non habet. IX, 556. Donatistae se nec divitiarum jacturam, nec mortem ipsam timere jactitabant. IX, 553, 556, 557. Augustinus aliquando sensit non petendas leges ab Imperatoribus contra Donatistas. II, 804. Invitat Maximinum ad colloquium, spondetque milites abfuturos; ne quis Donatarum arbiiretur ipsum tumultuosius agere voluisse. II, 98.

Donatistae obijciunt Catholicis Imperatorum Constitutiones. IV, 155. Inmerito queruntur quod apud Imperatores Catholicis querelas suas deferant. II, 528, 580. Aut de latis adversus eos legibus ab Imperatoribus Christianis. IX, 46, 47, 631. Aut quod regibus terrae contra inimicos Christi aliquid Catholicis postulent. II, 794. I si haec omnia primitus fecerunt. II, 327, 492, 798. Adversus rogatus et Maximianistas jussa trinchum unum impetrarunt. II, 192, 266, 327. Et adversus Catholicos potestates terrenas adhibere. II, 504, 415. Ad Julianum desertorem Christi et idololatram recurrerunt, et apud eum solum justitiam locum habere dixerunt. II, 327, 400. Donatistae spontanea suorum praecipua persecutionibus Catholicorum imputant. IX, 518, 527. An se ipsos praecipitaverint, an alicujus potestatis jussu praecipitati sint, incertum est. IX, 275. Crimina tempore persecutionis commissa a malis Christianis, quae quidem ipsorum auctores fecisse dicuntur, Catholicis obijciunt. IV, 153. Marculum et Donatum a Catholicis occisos vulgabant Donatistae. IX, 268, 275. Injusta Donatarum exposulatio de Pauli et Macarii persecutione. IX, app. 800. De macario invidiam faciunt Catholicis. IV, 134, 135. Ecclesiam catholicam vocabant Macarianam. II, 190.

Donatistae immerito persecutionem obijciabant Catholicis. IX, 551, 552. Immerito persecutionem se pati quebantur. II, 507, 510; III, 1482, 1485; IX, 317, 327, 432, 434. Forum querimonias de persecutione responsio. IX, 666, 684, 709, 710, 715. Maximianistas ipsi persecuti sunt. II, 415, 414. Per Optatum Gildonianum. IX, 157. Donatistis de persecutione conquerentibus claudii os ipsa, quam fecerunt Maximianistis, persecutio. IX, 254, 295. Si persecutionem facere non licet, Donatistae Maximianensibus fecerunt. IX, 551, 552, 554. Donatistae immerito queruntur quod ecclesiarum suarum possessiones ad Catholicam transire jussurunt Imperatores. II, 809. Loca quae tenebant Donatistae, Ecclesiae esse ostenditur. IX, 305. Donatistae ioca, quae jam separati habere ceperant, cum ad Ecclesiam traescent, ab

illis juste possidentur. IX, 304. Donatistae Vaximianistarum basilicas abstulerunt. IX, 47, 757, 740. Donatistis basilicas restituit Julianus A; ostata. IX, 47, 529, 551. Donatistae contradictionis arguuntur, dum persecutionem a Catholicis se pati conqueruntur. IX, 604, 663. schismaticis suis unquam pe; creverunt. IX, 55. Qua ratione Primianistarum crudelitatem in salviuum excusant, ea severitas Catholicorum in Donatistas excusatur. IX, 108. Si melior est qui persecutionem patitur, meliores Maximianistae Donatistis. IX, 636. Qualia questi sunt de Caeciliano, talia et Maximianistae de Primiano. IV, 576. Donatistas persecutionem non pati, aut non pati secundum Evangelium, ostendit Augustinus. IX, 272. Donatistae a se ipsis persecutionem patiuntur. IX, 725. A se ipsis patiuntur quicquid mali eis accidit, cum legibus potestatum resistunt. IX, 455. Cur potestatum severitatem adversum se excitant. IX, 406. In potestate Donatarum erat, ut nulla damna paterentur etiam haesim-suam sectantes; si nullas Catholicas violentias patere. IX, 454. Donatistae graviora committunt, quam patiuntur. IX, 45, 46. Gravior quid Ecclesiae patitur a Donatistis, quam illi ab Imperatoribus. IX, 454. Donatistae se innocentium persecutores apud Imperatorem existisse docuerunt. IX, 619, 695. Donatistae in Christum et Evangelium crudeliores, quam qui et nomen Christi persequebantur, et Evangelium existunt volebant abolere. IX, 519. In eo quam Judaei. IX, 320. Judaeis ipsis peiores. III, 1991. Donatistae Antichristi scelus imitantur. V, 725.

Donatarum persecutio in Ecclesiis gravior, quam Imperatorum. III, 1420, 1482. Donatistae decipiendi omnes infirmas Christi quam studiosi. IX, 152. suadendo faciunt, quod persecutori occidendo non fecit. IV, 1895. Vide iaptissimus. Donatistae viperae. IX, 267. Donatistas non solum non esse oves Christi, sed esse lupos ostenditur. IX, 509. Donatistae lupi et latrones. V, 760. Donatarum schisma, fructus ex quo cognoscuntur esse lupi rajes. IX, 270. Donatarum persecutione profecta Ecclesia. II, 807.

Donatistas qualiter Catholicis persequebantur. IX, 518. Ad quid adversus Donatistas leges plenissime coercitionis moventur. IX, 455. quae patiuntur Donatistae, aut pro errore, aut ut a salute sua iniquitas eorum depellant, terrena potestates decreverunt. IX, 526. Inquirerat non tantummodo sciendi licentiam auferre Donatistis, sed et eos ad unitatem catholicam coerendo redigere satagit. II, 804; V, 295. Non mortem eorum, sed conversionem et pacem Ecclesiae quaerit. II, 807. severitas legum adversus Donatistas ex Dei misericordia et dilectione Imperatorum Christianorum catholicorum. IX, 156, 307, 524. Donatistas non crudeliter, sed misericorditer reges terrent; Donatistae autem non fortiter, sed perinaciter non timent. IX, 556. Quicquid agit cum Donatistis, ex caritate agit. IX, 552. Bellum si quod adversus Donatistas movetur, ex dilectione est, non ex odio. IX, 507. Donatistae resistunt veritati, alii sciendo, alii pigrescendo. II, 512. Utrisque Ecclesia medetur. II, 322, 525. Donatarum in Catholicos ab errore ipsos revocantes stolidi objectio. IV, 160, 299, 300. Flura in Donatistas. IV, 151, 170, 171, 177, 216, 639, 641, 781, 961, 962, 1067, 1091, 1228, 1229, 1231, 1235, 1269, 1270, 1509, 1510, 1615, 1656. Pie vindicatur in Donatistas per Imperatorum leges, ut ab errore resipiscant. II, 798. Donatistae immerito queruntur, quod reges terrae contra eos pro catholica pace leges constituerint. II, 492. quod regum terrae jussionibus ad unitatem cogantur. II, 397. Donatarum salutem Catholicis consulunt, dum ad unitatem cogunt. II, 401. Donatistae qua causa aliquid a Catholicis patiantur, debent considerare. IX, 435. Immerito queruntur quod quaerantur a Catholicis, imo a Deo per Catholicos. IX, 291. Donatistae cur et ad quid quaerantur. III, 1453, 1448; IX, 553, 554, 432, 695, 740. Non quaerunt adversus eos Catholicis, ut res eorum habeant. II, 545, 808; IX, 757. Leges pa-nales adversus Donatistas late non eos bene facere cogunt, sed male facere prohibent. IX, 545. Donatistae immerito de mansuetudine gloriantur, quod ad communionem suam neminem cogant. IX, 515. Donatistae quaeruntur per scripturas, per linguas pacificas, per flagella temporum tribulationum. IX, 292. Donati pars si quid afflictionis pertulit, passa est tamquam Agar a sara. V, 512. Donatistae similes servo Pontificis, cui auris amputata est; qui vero ex Catholicis Donatistas persequebantur, similes Petro. IX, 524. Donatistae simonis Cyrenaei factum pro se interpretantes. V, 294. Donatistae aut recte persecutionem passi sunt, aut si medus excesus est, palae fecit. IX, 254, 256, 265, 482. si quid ultra modum votumque caritatis contra eos committitur, ad pacem Ecclesiae hoc pertinet, non ad triticum. IX, 48, 451. Non pertinet ad eos, a quibus qui talia agunt, lau-

clabilliter pro unitatis pace tolerantur. IX, 320, 326. Nullis bonis in Catholica hoc placet, si usque ad mortem in quemquam, licet hæreticum, sæviatur. IX, 326. Nec quamvis longe a morte, si molestis libido ulciscendi malum pro malo retribuatur. IX, 326. At alieni quisque auferat velut pro unitate. IX, 326. Christianus qui vel odio, vel cupiditate, vi legum Imperatorum persequitur Donatistas, pessime agit. II, 345, 346. Donatistæ de Augustini fama maledice detrahebant. IV, 393, 394. Augustinus supplicium mortis ab aliquibus Donatarum magnorum scelorum reis amoliri conatur. II, 353. Donatistis persecutionem fieri debere non dixit Augustinus. IX, 520. Genethlius beatæ memorie Carthaginensis ante Aurelium episcopos constitutionem contra Donatistas compressit, unde multum ab eis laudabatur. II, 178.

Donatistæ pro fide et propter filium hominis, persecutionem se pati immerito conuerunt. IX, 718. Vane se de gloria tolerantie jactant. IX, 106, 735. si quid pro schismate patiuntur, baptizari se sanguine suo dicunt. IX, 279. Martyres haberi volunt. IX, 156, 317. Donatarum mortuorum Memorie. IX, 428. Sepulcra mortuorum suorum quos colunt, ebriosis in iudiciorum concursus. IX, 450. Donatistæ calavera vitro præcipitatorum colebant. IX, 237, 308. Natalitia eorum celebrabant. IX, 106. Per canos et compages pseudomartyrum suorum jurabant. IX, 103. Donatistæ martyres veritatis immerito se dicebant. IX, 43, 43, 62. Donatistæ vivunt ut latrones, mori se jactant ut martyres. IX, 315. Vivunt ut latrones, moriuntur ut Circumcelliones, honorantur ut martyres. II, 307. Donatarum pseudomartyres. III, 1456, 1483. Donatistæ martyres nuncupari non possunt. IX, 633. Immerito sibi Martyrum gloriam quaerunt. VI, 617. Temere sibi usurant quod de Martyribus dictum est in Apocalypsi. IX, 723, 724. Donatarum martyres carpunt. V, 630, 1448.

Donatistas iniquos per ordinatas a Deo potestates colibet, i atque corrigi, non iudicet. II, 321. Donatarum iurium per leges Imperiales correcti sunt. II, 359, 703, 804. Et ad Ecclesiam compulsos se esse lætati sunt. II, 321, 522, 550. Donatistæ cuiusdam ex necessitate conversi historia. IV, 369, 370. Donatarum subdiaconus quidam ad catholicam pacem ex animo conversus. IV, 370. Donatarum ex schismate multi ad Ecclesiam conversi. V, 1393.

Donatarum error longe lateque Africam pervaserat : pauci jam in ea remanserunt. IX, 449. Numerus Donatarum, qui ad Ecclesiam transeunt, longe major quam eorum, qui in dissensione Donati remanent. IX, 726. Multæ civitates prius Donatistæ, timore legum, Catholicæ ardentur diligunt unitatem. II, 329. Donatarum aliorum conversio Ecclesiam consolatur de perditione aliorum. II, 808. De exclusione Donatarum, gratiarum actiones de Carthaginensi ecclesia cum episcoporum litteris ad Comitatum mittendas esse. IX, 814. Donatarum error non inexpugnabilis. IX, 473, 478. Patientia ijs exhibenda. V, 902. Caritas commendatur in Donatistis. IV, 299. Fratres sunt, etsi mali fratres. V, 288. Fratres appellantur a Catholicis. IX, 691. Cum ijs in pace et concordia. V, 1390.

Donatistæ non rebaptizantur qui ad Ecclesiam convolant. II, 803, 811. Donatarum sacramenta Catholicis non sunt inimica. II, 512. Donatistæ ad Catholicam redeunt, eodem modo sine baptismi iteratione expiantur, quomodo expurgatos censuerunt prætextatum et Felicianum. IX, 535, 536. Donatistæ quatenus suscipiantur a Catholicis. IX, 691, 806. Non tales suscipiuntur in Ecclesia, quales erant. IX, 472, 476. Donatistis ad unitatem venientibus caritatis bonum confertur. IX, 512. Donatistæ qui ad Ecclesiam convolant, necesse est penitentiam agant. II, 811. si qui apud Donatistas degradati fuerant, si ad Catholicam transire volebant, non nisi in humilitatione penitentia recipiebantur. II, 133. Donatistis ad Ecclesiam transeuntibus honor clericatus vel episcopatus non auferitur propter bonum pacis, vel ex sola clementia. II, 229, 489, 812, 813. Donatarum episcopi ita in catholicam suscipiuntur unitatem, ut videtur paci et utilitati Ecclesie convenire. IX, 474. Eius, qui in parte Donati baptizatus est, ordinandi auctor esse Possidio non potest Augustinus. II, 1661.

Donatistæ cur severiore disciplinam affectant. IX, 81, 85. Donatistæ Catholicos reprehendunt quod sobrie psallant in ecclesia divina cantica prophetarum. II, 221. Penitentia in parte Donati. V, 1339. Donatarum multi multa pauperibus distribuabant, et parati erant ad suscipiendam mortem. III, 2020. Donatarum bona opera, falsa et vana. III, 1456. Donatistas factis non posse dicere, Dominus Jesus. V, 1256. Donatistæ Deum spernunt, nedum clarificant. IX, 80. Visis suorum credunt. IX, 428. Donatarum calumniæ adversus Catholicos, quod aliud in altare Dei ponent. II, 350.

Donatarum et Catholicorum quæ sit doctrina. V, 724. Donati scripta non recte de Trinitate cum sensisse pro-

bant. VIII, 43. Donatarum cum Arianis nullo, et discrimen inter unumque errorum. II, 176, 792. Donatarum quidam negant Filium æqualem Patri. V, 991. Donatistæ in Christum injuri. V, 724. Donatum pro Christo habeat. V, 1025. Pro Christo se jactare convincuntur. V, 1325. Nec Moysi, nec Christo credunt vel resurgenti. V, 724. Donatistas quid in errore detineat. V, 901. Quid obstet quominus Donatistæ resipiscant. IX, 156.

Donatum Christum dividere conatus, divisus ipse est a suis. VI, 506. Donati ars in nullas partes scissa est. II, 554; V, 50, 447; VIII, 43; IX, 40, 101, 414, 156, 113. Donatium schisma novo schismate sedit Maximianus. II, 172, 580, 800. Necnon rogatus. II, 526. Donatistæ et Maximianistæ adversum se divisi. V, 447. Donatarum, Maximianistarum, rogatarum congregationes. V, 769. Donatistæ iidem Parmenianistæ. VIII, 52. Donatarum concilium adversus Maximianistas. IX, 65. Donatarum concilia. Vide Concilia.

Donatiani seu Donatistæ. VIII, 45. Donatianus a Donato potius quam Donatistas consentit Augustinus appellari. IX, 468. Donatistæ cur ita appellati, et non petius Christiani. IX, 552. ut maximianistæ et Claudianistæ, sic et Donatistæ non male dicuntur. IX, 535. Donatistæ a quodam Carthaginiensi pars Majorini primo dicebantur. II, 302. Montenses vel Carpuzitate vocati sunt in urbe Roma. II, 196; *Not.* VIII, 45; IX, 346, 393. *See* hoc. IX, *app.* 803. Ad Donatianos seu Donatistas, qui Romæ Montenses vocantur, episcoporum ex Africa mittere solent. VIII, 45.

Donatulus a Capse. IX, 235.

Donna Dei quedam bonis et malis communia. IV, 1543; V, 1460. Donna Dei nostra sunt, etsi non ex nobis. II, 851. Nostrum est et quod nobis donatur. V, 4464. Dona Dei sunt hominibus, cum amat quod accipit, et gratias agit illi qui dedit. V, 908. Donna Dei nulli invidenda : qui omnibus possunt esse communia. V, 1040. Qui donavit ut sinus, donat ut boni sinus. IV, 1379. *Vide* Ben. ficia. Donna Dei multa habent et mali. V, 764. Donna Dei quanto magis quis novit esse Dei, tanto magis inde beatus. VI, 442. Bonis Dei nempe est beatus, qui donanti existit ingratus. VI, 443. Melius est vel de parvo Dei dono gratias ijsi agere, quam sibi a. i. velle de magno. II, 110. Donna alia filiorum heredum, alia filiorum exheredatorum. VI, 624. Donna Spiritus sancti sunt diversa, sed idem spiritus. II, 859. Donum divisio est, et concordia unum corpus facit. III, 1309. Donna Dei multiplicantur in hominibus, cum hi ea aliis disjunctant. III, 19. Donum Spiritus sancti pro aqua aut per ignem significatur. III, 804.

Donna Dei accipere aut habere non potest anima, nisi consentiendo. X, 241. Orandum ut Dei dona in nobis augeantur. IV, 1348. Donna sua Dei est custodire in nobis. V, 1362. Donum Dei gratuitum est ipsum hominis meritum. II, 820. Donna Dei sunt merita hominis. V, 1367. Cum Deus coronat merita nostra, nihil aliud coronat quam dona sua. II, 880. Donum proprium quod hic datur aut in futurum servatur bonis. V, 535, 1460. Discrimen inter donum et datum. III, 526. Exigitur quod quis noluit accipere cum daretur. IV, 287. Aliud est accipere non posse, aliud nolle, illic excusatio necessitatis, hic reatus voluntatis. IV, 287. Tutius videtur ambulare, qui minus accepit; sed si non perverse quaerat, quod recte non accepit. IV, 1709. Quis præferendus, quando res aliqua duobus vel pluribus dari non potest. III, 50. Non quaerat quisque in corpore Christi, nisi sanitatem. IV, 1709.

Donum nullum magis querit Deus, quam te. V, 508. Quia nihil melius in omni terrena creatura. V, 347. Dando te illi, bonum eris. V, 707. Vita æterna tantum valet quantum tu es; te da, et habebis illam. V, 707. Dando nos Deo quid lucratur. V, 212. De Dei das Deo : ex eo quod tibi dedit, a te accipit. V, 913. Dederunt diversa Zachæus, Petrus, vidua : sed d. unum pervenerunt, quia non diversa amaverunt. V, 515. Dona spiritalia quæ donat Deus, non auferet, nisi tu dimiseris : carnalia vero ipe auferet, et quisquis alius auferet, ipe donante potestatem auferet. IV, 201.

Donec pro non amplius ponitur. VI, 77.

Dormit Christus in navi tentationibus agitata, si fides dormit in corde. IV, 1169, 1915. Dormiente Christo, cor fluctuat. IV, 1915. Dormiunt qui amant præsentia. IV, 963.

Dormitio in scripturis posita pro morte. IV, 74.

Dormire pro manere et cessare. III, 514, 554. Pro concumbere. III, 497.

Dorsum pone ad id quod cadit, et faciem ad illud quod manet. IV, 490.

Drachma a muliere quaesita quid allegorice. IV, 1379, 1792.

Dracones animalia sunt omnium maxima. IV, 1045.

M. Drusus. VII, 106.

Dualis numerus a Græcis et Hebræis usurpatur. VII, 693, 696.

Duas habes, locutio usitata. IV, 201. Causam dicere ad duas. II, 169.

Dubitatio. Veritate dubitat, non de veritate, qui certo scit se dubitare. III, 135. De quibusnam rebus licet dubitare. VII, 646. Melius est dubitare de occultis, quam litigare de incertis. III, 576. Historice fides perit, si quod auctoritate et tempore firmatum est, in dubium revocetur. I, 1335. Dubitatio significat animum minime temerarium, quæ custodia tranquillitatis est maxima. I, 1215. Dubitationis verbum aliquando increpative dicitur. III, 1671.

Dulcedo nominis Dei longe præponenda dulcedini seculi. IV, 612. Dulcedo fallax, quæ. VI, 104. Dulcedinem nominis Dei soli norunt, qui gustarunt. IV, 612. Hortatio ad gustandam dulcedinem Dei. VI, 296. Dulcedo Dei absconditur timentibus, revelatur sperantibus. V, 791, 794. Dulcedinem amoris abscondit Deus iis quibus utilis est timor. IV, 229. Dulcedo huius vitæ est nucupula, qua incauti capiuntur. IV, 1647, 1648.

Dulcis est voluptas, sed dulcor Deus. V, 1286. Quamdiu blanditur iniquitas et dulcis est iniquitas, amara est veritas. V, 850. Dulcia si sunt in seculo, cum amaritudine digeruntur. IV, 612. Dulcedo peccati pernicioza per amaritudines tribulationis digeratur. V, 1.

Dulcius tribunus et notarius. VI, 147, 148: IX, 703, retr. 706, 707. In Africa legum Imperialium exsecutor adversus Donatistas. I, 634; II, 939. Institui ab Augustino, cupit qui cum Donatistis se gerat. II, 939. Primum edicto eos apud Thamugadam admonet. II, 939. Hoc edictum altero explicat. II, 939. Scribit ad Gaudentium Donatistarum episcopi; cum Thamugadensem. I, 634. Honorificentius eum tractat quam decebat hæreticum. II, 939. Rescripta Gaudentii Augustino mittit refellenda. I, 634.

Duodenarius numerus pro universitate ponitur. VII, 665. Duodenarius numerus perfectus est. IV, 715. Duodenarius numerus consecratus. III, 1621. Duodenarii numeri Aristolorum, sacramentum unguum. IV, 1105.

Duplex cor mentientis. V, 759.

Dura Dominus jussit, sed magna promisit. V, 120. Quæ dura sunt laborantibus, eisdem ipsi mitescunt amantibus. V, 444.

Duritia peccatorum in pœnitentiæ lacrymas solvitur a facie Dei, sicut fluit cera a facie ignis. IV, 814. Durissimi licet sint inter prædestinatos, et quasi crystallum facti, duri tamen non sunt misericordiæ Dei. IV, 1933.

Dusti demones quidam, sic a Gallis nuncupati. VII, 468. Duuvirulitius. VI, 602.

E.

Ebionæi hæretici. VIII, 27.

Ebrietas sancta. V, 1098. Ejus effectus. IV, 331, 933, 1369. Ebrietas mentis sobria, et laudabilis. VI, 296. Ebrietas spiritalis. V, 160. Ebrii Martyres ad passionem ducebantur. IV, 352, 933.

Ebrietas peccatum. X, 159. Ebrietas peccatum consuetudine viliuit, et contemnitur. V, 125. Eriositatem non solum sine honore nominare, sed et cum hilaritate prædicare populi jam consueverunt. IX, 171. Ebrio nihil insanius. IV, 1570. Ebrietatis et malæ consuetudinis pugna. V, 816. Ebrietas cavenda. V, 1098. Lex æterna eam condemnat. VIII, 426. Ebrietas frequens tempore Augustini. II, 345. Etiam inter ministros Christi. II, 344. Ebrietates in honorem ss. Martyrum quotidie celebrari solitas luget Augustinus. II, 91. Calicibus Martyres persequuntur, qui in eorum solemnitatibus inebriantur. IV, 725. Ebrietatem carpit Augustinus. II, 116. Ebrietates in solemnitate s. Leonii de Ecclesia pulsæ per Augustinum, non sine ipsius periculo. V, 1174. Ebrietates in solemnitatibus martyrum usitate, in omnibus aut prope omnibus transmarinis ecclesiis desierunt. II, 91. Ebrietates suas Donatistæ, ad psalmodiarum canticum, quasi ad tubas inflant. II, 221. Ebrietas pro saturitate frequenter in Scriptura. III, 586.

Ebriosum inter et ebrium plurimum interest. VIII, 427. Echola. IX, 659, 610.

Ecclesiæ varia nomina. IX, 241. Ecclesia ex vocatione appellata. III, 2089. Tota instituta est ad colendum unum Deum. VI, 289.

Ecclesiæ antiquitas. IX, 122, 125. Ecclesiæ primitus in cælo. III, 333. Ecclesia in II Genesios cap. præfigurata. VIII, 258. Et in arca diluvii. VI, 334, 316. In benedictione Abrahæ promissa. VI, 174. Ecclesiæ est verum Abrahæ semen. III, 789. Prædictiones Prophetarum de Ecclesia. VII, 584; VIII, 289. Ecclesia in ipsis etiam promissionibus jam tunc figurata et prophetata, præsentiam parturiti sanctorum. VIII, 305. Prophetiæ de illa impletæ. VI, 175.

Ecclesiæ mundus reconciliatus. V, 588. Corpus Christi. III, 23; V, 260. Ipse ihesus est caput. V, 755. Unum est corpus magnum, unius capitis magni. II, 584. Una domus. II, 584. Ecclesia et Christus caput et corpus, unus homo.

PATROL. XLVI.

et unus Christus. IV, 161, 252, 250, 453, 629, 602, 693, 695, 725, 730, 761, 866, 948, 1082, 1186, 1679, 1784, 1783, 1817, 1819, 1846; V, 571, 754; VII, 532; VIII, 896; X, 145.

Ecclesia in Christo etiam a Verbo suscepta est. IV, 77. Verbum ipsum non est pars Ecclesiæ, sed ut ejus caput, factum est caro. IV, 1942. Ecclesia carni Christi adiungitur, et fit Christus totus, caput et corpus. III, 1979. Ecclesiæ corpus Christi est, et templum, et domus, et civitas; cujus caput, et habitator, et sanctificator, et rex Christus est. IV, 1717. Ecclesia catholica sola est corpus Christi. II, 813. In corpore Christi quid caput, quid barba, quid ora vestimenti. IX, 341.

Christi et Ecclesiæ aliquando una persona intimatur. III, 82. Christus ex persona Ecclesiæ sæpe loquitur. II, 513. Ecclesiæ et Christi vox una. V, 722. Ecclesia in Christo, et Christus in Ecclesia patiebatur. II, 545.

Ecclesia Christi conjux. III, 25; IV, 1672, 1681, 1784. Sponsa Christi. V, 563, 991, 1255. Christo est sponsa in occulto. VIII, 423. Ecclesia sponsa Christi matrem Synagogam reliquit, ut ei adhereret. V, 570. Ecclesia nurus Synagogæ. IV, 501. Ecclesiæ nuptiæ celebrantur. III, 1990, 2013. Christi et Ecclesiæ matrimonium magna caritate compingitur. IV, 1140. Ecclesiæ matrimonium cum Deo arctissimum est; nemo offendit unum, et alterum promeretur. IV, 1140. Ecclesiæ tabule matrimoniales. VI, 668. Ecclesia a Deo cui nubit dotata, ab illo decorata, ab illo redempta, ab illo sanata. IV, 310. sanguine Christi dotata. V, 1331; VI, 615, 668. Ecclesia promissionem vite æternæ adamavit in muneribus sponsi sui. VIII, 505. Ecclesiam ut fundaret Christus, induit decorem ad eos quibus placebat, et fortitudinem ad eos quibus displicebat. IV, 1182, 1183. Ecclesia: amavit Christus dum adhuc fœda esset; evertit fœditatem, formavit pulchritudinem. IV, 495. Eam pulchram fecit Christi fœditas. VI, 699. Ecclesia dealbatur et decoratur. VI, 289, 290. Ecclesiæ pulchritudo a Christi passione velut ex radice processit. V, 258. si miraris Christi humilitatem propter Ecclesiam, noli jam mirari Ecclesiæ celsitudinem propter Christum. IV, 1540. Quidquid habet sponsa unde Christus placeat, ab illo habet. IV, 510. Ecclesiæ rector, si onus et redemptor Christus. IV, 1784.

Ecclesia de sponso nascitur. VI, 643. De latere Christi. III, 216, 1513; V, 53. Ecclesia nubit quando s. onus moritur. VI, 645. Ecclesiæ formationem mysticæ significabat mulieris formatio. III, 407, 1465; IV, 361, 1784. Ecclesiæ velut uterus, fons baptisimi. V, 379. Ecclesiæ nidus de lignis crucis Christi. IV, 1500. Ecclesiæ unitatis societas cur tanquam proprium est opus Spiritus sancti. V, 463. Ecclesiæ: hoc spiritus sanctus est, quod nostro corpori anima. V, 1231. Qui spiritum sanctum in Ecclesia esse negant, similes Pharisæis qui negabant esse in Christo. V, 448. Ecclesia tota una vidua. IV, 1726. Ecclesia vidua est absente sponso. IV, 1897. Ecclesia de patre soror Christi. VIII, 423. Ecclesia Christi soror de sanguine ejus, proxima de accessu, columba de spiritu, perfecta de sermone. III, 1791. Ecclesia mater nostra. IV, 1140, 1141. Ecclesia dicitur filia propter successionem, mater propter relationem. IV, 1773. Ecclesia Christi uxor, et mater et filii, et fratres et sorores. IV, 1684, 1685. Non habebit Deum patrem, qui Ecclesiam noluisset habere matrem. VI, 698. Ecclesia sibi est et mater et filii. III, 1527. Ecclesia mater est, et ubera ejus duo Testamenta. III, 1998. Ecclesia diligenda ut mater. V, 1512. Amenus Deum sicut patrem, Ecclesiam sicut matrem. IV, 1140. Ad Ecclesiæ amorem adhortatio. VI, 692.

Ecclesiæ sollicitudo pro filiis. VI, 692. Ecclesia puellæ sibi commendatæ quantum curam debeat. II, 1069. Ecclesiæ mansuetudo erga eos qui primum delusi, postea correcti sunt. II, 357. Ecclesia Christi sponsa et virgo fecunda. VI, 615. Ecclesia virgo appellata est. III, 859, 1498. Ecclesia tota virgo dicitur. IV, 1920; VI, 438. Tota una virgo. IV, 1920. Ecclesiæ omnes gradus, una virgo est. III, 1499. Ecclesiæ virginitas in quo sita. V, 1005, 1012. Tota in castitate atque integritate cordis debet virgo esse. IV, 570. Inventa meretrix, et facta virgo. V, 1063. Virgo est in hoc sæculo, nubet in fut. ro. VI, 47, 48. Et virgo est, et mater. V, 768, 1003, 1010, 1012, 1018, 1063. Perinde ac Maria. VI, 597. In omni terra fecundatur, quando Christus super cœlos exaltatur. VI, 645. Ecclesia appellatur tanquam sterilibus quæ non pariebant. III, 1034. Ecclesia sine corruptione fecunda, virgo, mater. VIII, 503. Quotidie parit, et virgo est. VI, 249. Ecclesiæ pariunt per Evangelium. III, 880. Cum dolore. III, 880.

Ecclesiæ firmamenta et columnæ sunt apostoli. II, 833. Sunt ejus ossa et fortitudo. IV, 173, 1297. Firmamenta et portæ, sicut et Prophetæ. IV, 1105. Ecclesiæ filie Apostolorum, filie regum sunt. IV, 508. Ecclesiæ celestis stabilitas. VI, 259. Ecclesiæ virtus, dilectio ejus. IV, 1628. Ecclesiæ fundamentum et caput Christus. V, 1615. Ecclesiæ fundamentum sursum in cælo, et quare. IV, 225, 1105. Ec-

(Neuf.)

clesia non super homines, sed super Christum ædificata. V, 479. In Ecclesia vera et salubris est, et quodammodo germana atque radicalis Christiana societas. VIII, 280.

Ecclesia ex omnibus gentibus congreganda prædicitur. VII, 585, 586, 592, 593. Congregatur ex omnibus ætatibus. III, 821. Humilitate, non potestate initio congregata est. II, 737. Christus ostium Ecclesie. III, 1721, 1726. In Ecclesiam quem ob finem intrandum. III, 2013. Quatenus ad Ecclesiam vel veniunt Pagani, vel redeunt hæretici. IX, 478. In Ecclesiam intratur per humilitatem. III, 1721. Ecclesia per humilitatem præsentem, futuram comparat celsitudinem. VII, 611. In quantum culmen erecta est. V, 314. Ecclesia Christi cruce exaltatur. VI, 688.

Ecclesie doctrina et fides. I, 1536; III, 129. Ecclesia docet quod credidit, non quod novit. V, 1615. Ecclesia catholica venientibus præcipit fitem, hæretici promittunt rationem. VIII, 19. In Ecclesia catholica plebem non intelligendi vivacitas, sed credendi simplicitas tutissimam facit. VIII, 173.

Ecclesia esurit quos lucrari vult. IV, 242. In Ecclesie corpus nemo intrat, nisi prius occisus. IV, 1612. Ecclesia quodammodo manducat, quos per sanctos suos in corpus suum trahit. IV, 242.

Ecclesia una, vera, catholica. V, 49. Ecclesia sursum in Angelis, deorsum in omnibus fidelibus. IV, 1770; VI, 260, 261. Ecclesia ex parte peregrina, ex magna parte manens in celo. IV, 1952. Una tamen Ecclesia. V, 1500. Una est vinculus caritatis. VI, 259. Ecclesia in sanctis Angelis beata, suæ parti peregrinanti opitulatur. VI, 258.

Ecclesia una ex Judæis et Gentilibus. V, 757; VI, 341. Ex præputio et circumcisione congregata. IV, 534, 1011, 1012. Ecclesia Christi ibi plantata est, unde radicatae sunt spinæ synagogæ. IV, 462. Ecclesiam inter et synagogam differentia ex nominis notione. IV, 1047. Ecclesia Gentium proselyta, adventitia ad patres, non de carne eorum nata, sed imitatione filia. IV, 1896. Ecclesia etiam ante Christi adventum erat in sanctis. V, 38. Ecclesie membra erant sancti qui Christum præcesserunt. VI, 315, 333.

Ecclesia est una. IX, 301. Ecclesia unica, non utique nisi una catholica. II, 550; V, 447. Ecclesiam vocat Christus unicum suam. II, 555; IV, 176. Ecclesia una et multiplex, quomodo. IV, 1837, 1961. Ecclesie multæ quidem inveniuntur dicte in Scripturis, sed illius unica membra esse intelliguntur. IX, 415, 633. Ex omnibus filiis regum fit una quædam regin. IV, 509. Ecclesie particulares dicuntur insule. IV, 1210. Linguis omnium Gentium loquimur in Ecclesie unitate. III, 1615. Ecclesia unitas est. IV, 1509.

Ecclesie unitas commendatur. III, 1452, 1453, 1489; IV, 515, 558, 889; V, 693, 1076, 1224, 1253, 1586, 1587, 1593. Christus Ecclesiam nodo unitatis et caritatis tamquam sanitatis adstringit. III, 25. Ecclesia unitatis compage fit salva. IX, 341. Unitas sic ungitur, sicut uncti sunt sacerdotes. IX, 541. Il sunt in unitate corporis Christi, qui sunt in pace Christi: il autem sunt in pace Christi, qui sunt bonæ voluntatis. IX, 160. Hæretici, Judæi et Pagani unitatem fecerunt contra unitatem. V, 425. Ecclesie pax dimittit peccata. IX, 446, 147, 150. Pax ista non est in malis, sive intra sive extra Ecclesiam sint. IX, 150. Per caritatem membra sibi invicem, et capiti coherent. IX, 392. Ecclesiam constare unanimis et concordibus docuit Cyprianus, et testimonio prophetico, et significatione sacramentorum. IX, 240. Orationes sanctorum qui sunt in Ecclesia quantum prosunt. IX, 149.

Ecclesie merorem de amissis filiis consolatur perfectio unitatis. II, 940. Ecclesie catholice unitas dono linguarum significata. V, 531, 1223. Unus qui sanabatur in piscina unitatem Ecclesie figurabat. IV, 890, 1733; V, 603. Sicut et Petro oves a Christo commendatæ. V, 1350. Omnia clamant pro unitate. IV, 1925.

Ecclesia illa unica columna ex solis sanctis perficitur. IX, 219. Ad eam non pertinent hæretici, neque schismatici. VI, 193. Christum caput habere non potest, nisi qui in ejus corpore, hoc est in Ecclesia fuerit. IX, 429. Qui hæretice sentiens, de Ecclesia alicujus sæcularis emolumentum causa exire noluert, tanto sceleratius ab ea separatim habendus est, quanto magis errori et divisioni fallaclam simulationis adjungit. IX, 169. Extra Ecclesiam sunt qui vel de capite Christo, vel de corpore ejus, a Christi testificatione dissentiant. IX, 393. Multi, qui extra Ecclesiam sunt et appellantur hæretici, multis et bonis Catholicis meliores sunt secundum Dei præsentiam. IX, 156. De Ecclesia omnes hæreses extierunt, tanquam sarmenta inutilia de vite præcisæ. VI, 635.

Ecclesia per hæreticos tamquam civilibus bellis quatitur. IV, 1425. Si una impatientia concusserit latera matris Ecclesie, cum dolore quidem te excutit foras; sed magis malo tuo, quam suo. IV, 678. Ecclesia, sicut Rebecca, parvula, discernuntur quos genuos prægnans pertulit. IV,

1673. Ecclesiam cur Deus turbari sinat. V, 1496. Ecclesia turbatur separatione schismaticorum et hæreticorum. III, 1799. Ecclesie membra nonnulla seu frumenta, prævalentibus hæresum et schismatum seditionibus, obumbrata sunt. IX, 443. Ecclesia temporales aliquando in suis frumentis patitur tempestates, ut in quibusdam locis non cognoscatur; sed tamen etiam illic latent. IX, 443. Ecclesia quædam conculcata. IX, 444. Quædam omnino præcisæ. IX, 444. Boni ab Ecclesia per seditiosos expulsi, ut se gerere debent. III, 128. Ecclesia omnibus errantibus utitur ad proventus suos. III, 127. Quid in Ecclesia detinere debet Christianum. VIII, 175. Parvuli in nido Ecclesie jumentum, et alas caritatis alimento sanæ fidei nutriunt. I, 706.

Ecclesia interior est, et exterior. IV, 542. Ad Ecclesiam non solum non pertinent schismatici, sed etiam perversi. IX, 117. Multi qui videntur foris, intus sunt; nulli qui videntur intus, foris sunt. IV, 1428; IX, 196. In Ecclesia multi qui ad eam non pertinent. IX, 155, 156. In Ecclesia non est dicendus, qui ovibus Christi corporali tantum commixtione miscetur. V, 402. Ecclesie paleæ separate, et paleæ interiores. IX, 558. An peiores sunt exteriores quam interiores mali, magna questio. IX, 163. Ecclesie quamdiu quis coheret, non desperatæ sanitatis est; secus qui præcisus est. V, 734. Intra Ecclesiam falsi Christiani, et inter impios Ecclesie filii. VII, 45. Non omnes qui sunt in Ecclesia regnant cum Christo. VII, 673. Ad Ecclesiam non pertinent mali. III, 1431, 1433; IX, 160, 189, 195, 199. Non pertinent avari, et ceteri mali. IX, 149, 150, 153, 156. Mali etsi corporaliter in Ecclesia, s. initaliter foris sunt. IX, 207. Ab Ecclesia ceciderunt aperta et corporali separatione hæretici, occulta vero et spiritali, mali. III, 442. Etsi non rebaptizantur Donatistæ dum ad Ecclesiam transeunt, non tamen suscipiuntur tales, quales sunt. II, 940. Ab illius Ecclesie, qua sine macula et ruga est, unitate semper divisus est, etiam qui congregationi sanctorum in carnali obduratione miscetur. IX, 125, 124.

Ecclesia in iis est qui ædificant supra petram, non vero in iis qui ædificant supra arenam. IX, 436, 437, 440. Extra petram sunt, qui audiunt verba Christi, et non faciunt. IX, 228. Ad Ecclesiam pertinent omnes fideles qui fuerint, qui sunt, aut qui futuri sunt. IV, 749. Prædestinati dividi nullo modo possunt ab Ecclesia. IX, 491. Nec ab ea sunt exclusi aut separati poenitentes. IV, 1203. Ab Ecclesia separati, quamdiu contra illi non sentiunt, boni esse non possunt. II, 952. Extra illam necesse est in æternum schismatici moriantur. V, 1896. Extra illam non oves Christi, sed hœdi pascentur a schismaticis. V, 1296. Extra illam existens nec audit, nec videt; et qui in illa est, nec surdus, nec cæcus est. IV, 558. In ventre Ecclesie veritas manet: quisquis inde separatus fuerit, necesse est ut lapsa liquatur. IV, 678. Ab ea præcisæ rustra de forma goriatur. V, 1252. Et foris sunt aliqua in nomine Christi, non contra Ecclesiam; et intus ex parte diaboli contra Ecclesiam. IX, 104. Et accidere potest ut boni alicuius inutile doceant salva caritate; et mali alicuius salubre sine caritate. IX, 164. Opera bona, quæ præter Ecclesiam sunt, inutilia sunt. IV, 1060. Extra Ecclesie unitatem non prodest quidquid operantur hæretici. IX, 54. Nihil prodest virginitatem servare. II, 952. Aut mori pro Christi nomine. II, 410. Martyres non nisi in Ecclesie unitate honorandi. V, 1295. Spiritus sanctus, tamquam anima corporis Ecclesie, extra eam non habetur. V, 461, 1221, 1231, 1252. Nec remissio peccatorum. V, 465. Extra eam nemo exauditur ad æternam salutem. IV, 478, 1270, 1721. Quidquid boni haberi potest in orationibus, et elemosinis, non posse extra Ecclesiam proficere probatur exemplo Cornelii. IX, 115. De hominibus quidem dici potest, quod extra unitatem Ecclesie Deus non habet aliquem sanctorum, non de sacramentis. IX, 162. Extra Ecclesiam catholicam totum potest haberi præter salutem. IX, 170, 695. Præter caritatem. IX, 476. Orationes sanctorum qui sunt in Ecclesia, quantum prosunt. IX, 149. Quoniam adjuvent, vel non. IX, 149.

Ecclesia sancta catholica quæ. V, 1063, 1074; VIII, 78. Unde catholica dicitur. III, 821. Ecclesia hinc catholica dicitur, quod toto orbe diffundatur. II, 194. Ecclesia catholica non est, nisi ea quæ orbe terrarum diffunditur. IX, 112. Ecclesiam toto orbe diffusam, et per omnes gentes dilatam esse, ostenditur contra Donatistas. II, 189, 194, 196, 198, 264, 585, 794, 932; IV, 244, 545, 593, 640, 642, 669, 807, 1159, 1630, 1924, 1925; V, 289, 630, 722, 725, 1196, 1231; IX, 79, 252, 261, 263, 268, 269, 283, 284, 306, 310, 318, 519, 530, 370, 380, 592, 597, 599, 628, 633, 718; VI, 174, 300, 507. Ecclesia quibus præconis prædicatur, quibus mysteriis commendatur, quibus sacramentis occulatur, qua prædicatione revelatur. IV, 1677. Latet Ecclesie catholice. VI, 653, 660. Ecclesia magna, sola Ecclesia catholica. IV, 443. Ecclesia homo est ubi, que diffusus, totum caput sursum est, membra deorsum. IV, 476. Jam totum corpus loquitur omnium lingua: et quibus

noudum loquitur, loquetur. IV, 1929. Universitas Ecclesie quadriduo figurata est. III, 821.

Ecclesia ubique est. VII, 609. A fluvibus terrae ad Deum clamat. IV, 1602. A quatuor mundi partibus in nomine Trinitatis vocatur. IV, 1104. Ecclesia sanctorum, Ecclesia catholica est, non Ecclesia haereticorum. IV, 1951. Ecclesia catholica in toto orbe, haereses quaeque in sua tantum parte. V, 290. Ecclesia eadem ubique catholica, haeretici non ubique nisi alii et alii. IX, 558. Ecclesia catholica tabernaculum Domini; Ecclesiae autem haereticorum, tabernacula viri, tabernacula peccatorum. IV, 1912. Ecclesia catholica pars Donati non est. II, 189. Non est in sola Africa. II, 336. Ecclesia quae non communicat omnibus gentibus, non est Ecclesia Christi. IX, 400. Ecclesia transmarina. V, 292, 293. Ecclesia tota una arbor est. IV, 1745. Ecclesia catholica per totum mundum fructificat et crescit. IX, 616. Ecclesiae ex affecta radice surgentis gloria per omnes gentes. V, 290. Martyrum sanguine seges Ecclesiae fertilius pullulavit. IV, 454, 595, 1305; VII, 758. Ecclesiae pro propagatio, fructus derelictionis, tribulationis, deprecationis Christi. II, 556. Ecclesiam futuram in omnibus gentibus, scripturae promittunt. II, 491. Promissiones Dei de Ecclesia diffundenda per orbem universum. IX, 55, 58. Magna ex parte completa. IX, 56. Ecclesia quomodo carita est ab Jerusalem, iude itura per omnes linguas. IX, 412.

Ecclesia quo iudicio cognoscenda. VIII, 289. Et unde demonstranda. IX, 427, 429, 450. Ecclesiam non quisque nostrum in iustitia sua querit, sed in scripturis divinis. II, 333. Ecclesia ubi sit, in verbis Domini tantum queri debet. IX, 392, 393, 596. Ecclesia catholica in scripturis agnoscitur. II, 401, 491. In scriptura sancta commendatur. IX, 466. In scriptura significata. IX, 653, 428. Probatur ex scriptura. IX, 532. Innumerabilibus testimoniis. V, 298, 294, 797. Et primum ex lege ostenditur. IX, 398, 413. Ex Genesi. IX, 451, 441, 554. Ex psalmis. IX, 405, 451, 441. Ex prophetis. IX, 400. Ex Isaia. IX, 431, 441. Ex Evangelio. IX, 407, 450, 451, 458, 441. Ex Evangelio Lucae xxiv agnoscitur. V, 1125. Ex Actibus Apostolorum. IX, 409, 450, 451, 442. Ex Epistolis Apostolicis. IX, 450. Ex Apocalypsi. IX, 450. Ecclesiam per omnes gentes futuram portendeat donum linguarum Apostolis impertitum. IX, 476. Ecclesia catholica Petro in visione ostensa. V, 802. In quibus litteris a patre Christum, apparet et ejus Ecclesia. II, 491, 794. IX, 556. Ecclesia toto orbe diffusa, quam parva erat cum Abraham praedicta est. V, 555. Oportet ut Ecclesia sit in omnibus gentibus, non ita tamen, ut omnes qui ibi fuerint, credant. II, 925. Ecclesiae sponsa super omnes caelos, ipsa sponsa super omnem terram. V, 508. Obscurius dixerunt prophetae de Christo, quam de Ecclesia, de qua majores quam de Christo contentiones excitandas fore praevidebant. IV, 244, 245. De Ecclesia Christi non magis potest dubitari, quam de ejus corpore qui resurrexit a mortuis. IV, 1928. Haereticorum cecitas de Ecclesia, par est cecitati Judaeorum de Christo. V, 290. Non sunt tot haereses contra Ecclesiam, quot sunt testimonia Legis pro Ecclesia. IV, 1925. Testimoniis scripturae, quibus Ecclesia toto orbe diffundenda praedicitur, quam inepte respondeant Donatistae. IX, 406. Ecclesia catholica adstruitur, et contra objecta Vincentii defenditur. II, 551. Catholicam dici ex omnium Vincentiorum observatione aiebat. II, 353, 346. Et ad probandum non ubique Ecclesiam diffundi, locum Hilarii assumebat. II, 355. Locus explicatur. II, 355, 357. Ecclesiae universitas quomodo contra Donatistas ex ipsis eorum rationibus ostendatur. IX, 588. Et ex ipsa eorum confessione. IX, 585. Ecclesia catholica etiam ab inimicis nominatur. III, 128.

Ecclesia vera non est aperta et invisibilis. IX, 422. Abscondi non potest. IX, 343. Cunctis clara est atque consuetudo. IX, 493. Neminem latet. IX, 284. Latere non potest. V, 222. In manifestatione posita. IV, 160, 161. Sub nomine quasi secretae et apocryphae veritatis, et hominum paucitatis non agnoscenda. VIII, 290. Toto orbe notissima, nec in deserto aut in cubiculis quaerenda. IX, 445. Ecclesia post hoc saeculum ex nulla parte se latebit. IV, 514. Ecclesiae doctrina, Juliano dogma popolare. X, 1146. Ecclesiam catholicam humanum esse signum, dicere audebant Donatistae. IX, 752.

Ecclesiam de orbe terrarum perisse Donatistae volunt. IX, 55, 56, 57, 49, 79, 294, 540. Contagione malorum Afrorum. IX, 494. Caeciliani peccato. IX, 715. Propter crimina Caeciliani seu vera seu falsa. IX, 45. Et in sola Africa remansisse. IX, 49, 52. Ecclesiam ad exiguam partem terrae redigere conantur Donatistae. IX, 500, 512, 550. Imperite vel fallaciter quadam scripturae testimonia afferunt Donatistae ut Ecclesiam de toto orbe perisse ostendant. IX, 417, 418, 419, 421, 424. Frustra perituram dicunt. V, 289. Ecclesiam totius orbis temere condemnant Donatistae. IX, 500, 512. Temere et iniuste accusant. IX, 494. Ecclesiam catholicam meretricem appellabant. IX, 606. Ecclesiae toto orbe

diffuse, impie ac calumniose obijci crimina Caeciliani, ex scriptura ostenditur. IX, 635. Ecclesiae sanctitatem non soluit malorum contagio. IX, 177, 178, 179, 275. Peccata aliena non maculant. IX, 570, 571. Ad eam non pertinent mala quae in ea committuntur. IX, 510, 512, 513. Nilul ei prejudicant quicumque in ea mali sunt. IX, 254, 616, 617. Justis non obsunt peccata quae in sua communione committuntur. IX, 417. Ecclesiam transmarinam crimine Afrorum non contaminari confessi sunt Donatistae in collatione. IX, 681. Ecclesia perisse existimanda est, si peccatum aliorum contaminat. IX, 228, 244. Si mali bonos maculant in eadem communione ante Cyprianum. IX, 495. Ecclesia si contagione malorum de orbe terrarum perit, perit et apud Donatistas. IX, 595. Ecclesiam perisse tempore Cypriani dicere non audent Donatistae. IX, 746. si jam perierit Ecclesia temporibus Cypriani; unde ergo origo Donati et Majorini. IX, 451, 455, 607, 608. Ecclesiam polluere non possunt Afri traditores, si Maximianistae non polluerent Donatistas. IX, 585. Ecclesia catholica Afrorum criminibus perire non potuit. IX, 414, 415, 611. Nec maculari. IX, 252. Ecclesiae propositio ad Donatistas. IX, 31, 41. Ecclesiae status, et qui non perierit Arianorum tempore. II, 86, 87.

Ecclesia interrumpi non potest quin pereat. IX, 140. An a diluvio usque ad Abraham fuerit interrupta. VII, 475. Ecclesia aliquando in uno solo homine, aliquando in una sola familia fuit. IV, 1689. Ecclesia tota in Abraham, Isaac et Jacob cogitanda. IV, 1743. Ecclesia in aliis abeuntibus, in aliis venientibus transiens, in aeternum est fundata. IV, 894, 901, 906, 1007, 1509. Ecclesiam dicunt perisse qui in illa non sunt. IV, 1509. Ecclesiam decollare volunt Donatistae. V, 725. Ecclesia malorum communione non est delicta. II, 359, 341, 342. Ecclesiam non perisse de toto orbe ostenditur. IX, 424, 425. Ecclesia non vincitur, non evaditur, nec cedit quibuslibet tentationibus, donec veniat saeculi finis. IV, 736. Ecclesia nec perire, nec inclinari potest. IV, 1555. Ecclesiae fides usque ad finem. V, 224. Ecclesia non deficiet. VI, 55.

Ecclesia bonus cum malis toto orbe permixtos habet. II, 538, 543; III, 1451; IV, 190, 1693; V, 299, 307, 1092; VI, 541; VII, 611; VIII, 291. Palea et zizania cum frumento permixta per totum mundum usque ad diem iudicii. V, 119, 1174; IX, 296, 297, 312, 444, 556, 557. Non tamen in ea zizania inter triticum, sed in mundo. IX, 629, 652, 654. Ecclesia non est hic sine macula et ruga. I, 593, 617, 657; II, 842; X, 356, 455, 621. Objectum est Pelagio, quod diceret Ecclesiam hic esse sine macula. X, 556. Ecclesiam esse sine macula quatenus dixit Caestius, quatenus Pelagius. X, 556, 556. In solis justis jam in praesenti tempore esse Ecclesiam docebat Pelagiani. X, 908. Ecclesia non est hic sine peccato. V, 981. Vocatur tamen regnum caelorum. V, 1169. Ecclesia non habens maculam aut rugam non sic accipienda est quasi jam sit, sed quae praeparatur ut sit. IX, Retr. 107, 108. Hic agitur ut in caelis sit sine macula et ruga. V, 989. Malorum ab Ecclesia separatio corporalis fiet in fine saeculi. II, 358. Ecclesia ab omni malorum hominum permixtione pura, non nisi post istam mortalitatem futura est. IX, 658. Ecclesia iste terrestris, post resurrectionem in caelis congreganda est. III, 555. In futuro tantum saeculo ad immaculatissimam puritatem Ecclesia sancta perveniet. X, 285. Sine macula et ruga non nisi post resurrectionem. II, 810; X, 510. Ecclesia qualis post resurrectionem. V, 1197, 1245. Ecclesiae claritas post iudicium quanta sit futura. VII, 682. Ecclesia tunc non nisi bonos habitura est. V, 1175. Ecclesia sanctorum, Ecclesia frumentorum. IV, 1950. Ecclesia inter malos sicut lilium inter spinas. IV, 1802. Ecclesiae pulchritudo jam mirabilis. IV, 1510.

Ecclesiae tempora distinguenda. IX, 658, 659. Ecclesia nunc mortalis, in saeculo venturo erit immortalis. IX, 652, 653. Ecclesiae tempora duo. IX, 652. Non tamen duae Ecclesiae. IX, 655. Ecclesiae aetates. IV, 585, 894. Ecclesiae senecta candida erit recte factis, morie autem non corrumpitur. IV, 1179. Ecclesiae senecta juvenilis et viridis. IV, 1179. Ecclesia Christi non est jam sub lege, sed sub gratia. VIII, 509, 511.

Ecclesiae conjugis Christi mores, etc. VIII, 509. Tres gradus viventium in Ecclesia. VII, 40. Tria hominum genera. III, 1357. Singula habent bonos, habent malos suos. IV, 556, 1279, 1750. Duo genera in Dei dono existentium. IX, 241. Duo genera operariorum, boni et simulatores. V, 94. Ecclesia continet fortes et infirmos. V, 1640, 1670. Nec sine firmis esse potest, nec sine infirmis. V, 480. Continet spirituales et carnales. IX, 495. Utrorumque vita. IX, 166. Ecclesia constat ex spiritualibus et carnalibus, tanquam ex caelo et terra. IV, 1748. Carnales de Ecclesia in sorte sunt Esau. V, 59. In Ecclesia qui honores suos et commoda amant, palea sunt. V, 50, 1175. Ecclesia parvulos vel tanquam ova sollicitis alis fovet, vel tanquam infantes lacte nutrit. VIII, 305. Ecclesia docet, et in ea donat Deus uo-

res, quos egregii philosophi ad rem requirebant potius quam formabant. II, 313. Qui male vivunt in Ecclesia, domum dei faciunt speluncam latronum. IV, 1703. Qui sua querunt in Ecclesia, non quæ Jesu Christi, oves, boves et columbas vendunt. III, 1469. Quoniam modo Ecclesia timet inquinare pedes, dum pergit ad Christum. III, 1789. Quomodo intelligendæ sint prophetice increpationes, quæ in totam interdum multitudinem dicuntur. IX, 417. Unum quemlibet de Ecclesia tamquam Ecclesiam Christus alloquitur. V, 292. In Ecclesia boni et mali. IX, 162, 167, 192, 417, 420, 427. Ex ipsa Donatistarum confessione. IX, 629, 650, 660. Ecclesia modo clauda est, habens bonos et malos. V, 59. Ecclesia fusca est et speciosa. III, 85. Ecclesia non hinc deserenda, quia in ea mali reperiuntur. II, 411, 794, 931. Etiam pastores. II, 931, 932. Ecclesia non deserenda propter zizaniam, aut malos qui in ea sunt. IX, 348, 349, 417, 514, 566, 583, 637, 658, 675. Nec propter traditores manifestos. IX, 317. Exempla. II, 329, 341; IX, 370, 371. Consilium hæc doctrina Cypriani. IX, 163, 314, 364, 683, 741, 742, 744, 747.

Ecclesiam non maculant malorum Christianorum peccata. IV, 1801. Malorum commixtio corporalis nulla perturbat. IX, 293. Ecclesia habet quod ferat foris, quod gemat intus. IV, 1847. Ecclesia hinc parturit et dolet, quare. IV, 613. Ecclesia quamdiu parturit, filii sunt intus, boni et mali. IV, 1673. Conciliatio Scripturarum de permissione bonorum et malorum in Ecclesia. IX, 632. Intra Ecclesiam boni et mali, extra eam boni esse non possunt. IX, 610. Mali cum bonis manducant et bibunt corpus et sanguinem Domini. IX, 609. Apsidas ascendunt etiam mali; in apsidis sunt frumenta, sunt et zizaniam. V, 472. In comparatione malorum, justi pauci sunt. IX, 417, 418. In Ecclesia cum paucis hæreditas Dei, cum multis autem signacula ejus participantia. VIII, 291. Ecclesia a malis nunc discedit disparitate morum, et eos tolerat in communi sacramento. V, 1071.

Ecclesia. Mali in Ecclesia nunc sic permixti, ut non solum latentes nesciantur, sed plerumque propter unitatem pacis etiam cogniti tolerantur. IX, 631. Mali tolerandi in Ecclesia. II, 329, 403; VIII, 292. Pro unitate Ecclesie toleranda aliena peccata. V, 42, 49. Zizaniam toleranda. IX, 317. Ecclesia multa tolerat que non approbat. II, 222. Ecclesia non consentit factis malorum, sed eos tolerat. IV, 1802; V, 33, 36, 39. Ecclesie ad filios suos bonos, adversus pravos, preces. II, 1057. Ecclesia non vituperanda ex malorum Christianorum moribus. I, 1342. Ibi ut palea tolerantur. I, 1342; III, 127. Jamdiu sustinetur peccatum, aut error cuiuslibet, donec aut accusatorem inveniat, aut pravam opinionem pertinaciter defendat. III, 127. Ecclesie non prejudicet consortium malorum qui cum bonis permiscuntur. II, 329, 492. Si eorum a communione prohibendi aut potestas desit, aut ratio pacis impediatur. II, 207. Ecclesie et innocens Christianus nihil præjudicaret, etiam si in ordinem episcoporum, qui ducitur a Petro usque ad Anastasium, quisquam traditor subrepsisset. II, 197. In Ecclesia catholica boni malos tolerant pro bono unitatis, oderunt pro bono æquitatis. II, 170, 179, 198, 353, 358. Quomodo in Ecclesia tolerandi sint perversi, Tychonius tractavit, cuius opus Augustino probatur. II, 1063. In Ecclesia catholica boni non communicant factis malorum, sed altari Christi. II, 170, 283, 298. Crimina quæ ipsi obijciuntur, ad paleam, non ad frumenta pertinent. II, 198. Nec propterea negligit ecclesiastica disciplina. IX, 370. Ecclesiastica correptio inæcruenta disciplina vocatur. II, 637. Ad corripiendos malos non solum verbis, sed etiam excommunicationibus et degradationibus, vigilare debet ecclesiastica disciplina. IX, 631. *vide* mali. Separatio ab Ecclesia et reconciliatio. VII, 674.

Ecclesie tradita facultas peccata condonandi. III, 25. Ecclesia sola accepit potestatem remittendi peccata. VI, 263. In Ecclesiam compediti quidam fugiunt, et solvuntur. IV, 1930. Ecclesie claves. V, 1343, 1711. Ecclesie claves regni cælorum datæ, cum datæ sunt Petro. VI, 308. Petro sollicit Ecclesie personam gerenti. V, 802, 1349. Claves uni datæ sunt, quia Ecclesie unitati. V, 1349. Christus peccatores prius resuscitat, et tunc Ecclesia solvit. V, 1349. Ecclesia solvendo quid peccatoribus prosit. V, 434. Ecclesia aperuit os suum in confessione peccatorum accipere sanguinem Christi. VIII, 259.

Ecclesie catholice auctoritas. VI, 319; VIII, 91, 246; IX, 406. Ecclesie fundatissima auctoritatem stabilissimam conantur hæretici omnes quasi rationis nomine et pollicitatione superare, cur. II, 448. Ecclesie auctoritatem qui munitur Dominus. II, 448. Ecclesie quanta auctoritas vel in eis quæ gestis testatur. V, 1333, 1346. Ecclesiarum apostolicarum præ cæteris auctoritas. II, 164, 175. Ecclesie et occidentalis auctoritas. X, 648. Orientalis et occidentalis Ecclesie fides una. X, 649. Quod tota credit Ecclesia, etiam

si nec ratione indagari, nec sermone explicari possit, recipiendum est. X, 829. Ecclesie consuetudo antiqua, canonica, fundatissima. V, 1343. Scripturarum tenetur veritas, cum hoc sit quod universæ Ecclesie placuit. IX, 466. Circa diversas diversarum Ecclesiarum observationes regula. II, 151, 200, 202. Ecclesia prædestinata, columna et firmamentum veritatis. IV, 1350. In Ecclesia sola perfecta veritas. I, 1323. sola veritatem habet et in lacte suo, et in pane suo. VIII, 303. Nisi Dominus inhabitaret Ecclesiam, iret in errorem quamlibet studiosissima speculatio. IV, 122. Varia linguæ in Ecclesia, sed una doctrina. IV, 509. Ecclesia adversus profanas novitates vigilare debet. X, 141. Christus ad Ecclesiam remisit examen eorum quæ ad doctrinam pertinent. III, 1333. Ecclesie tantum detulerunt Principes, ut quidquid in ea judicatum fuerit, dissolvi non possit. IV, 196. Improbatio hæreticorum facit eminere qui sentiant Ecclesia. I, 752. Ecclesia contra omnes hæreses pugnans expugnari non potest. VI, 633. Ecclesie nihil nocere permittit diabolus. VII, 613. Ecclesia nunquam a diabolo seducitur. VII, 670. Ecclesie varia disciplina pro varietate rerum. II, 812. observandum quod universa frequentat Ecclesia. II, 202.

Ecclesie nunquam deest persecutio. VII, 613, 614. Ecclesia quamdiu hinc est, non deerit inimici qui ruinam ejus exoptent. IV, 4012. Ecclesia per omnes gentes est in magna gloria, sed in magna tentatione. IV, 724. simul est in latitudine gaudii, et in angustia tribulationis, propter bonos et malos quos complectitur. IV, 259. Nunc tamquam arca cum palea trituratur. IX, 587. Persecutionem semper pro justitia patitur, etsi non semper tormentis corporalibus. IX, 420. Ecclesie persecutio triplex, prima per tyrannos, secunda per hæreticos et falsos fratres, tertia per antichristum. IV, 128. Ecclesia martyrum mater. V, 221. Persecutionibus crescit. V, 1351.

Ecclesie persecutiones decem numerantur. VII, 614. An ab his decem, usque ad undecimam quæ erit ab antichristo, nullam aliam persecutionem passura est Ecclesia. VII, 614. Ecclesie persecutio novissima, quæ. VII, 676. Tempus persecutionis novissime, Ecclesia erit ubique diffusa. VII, 676. Ecclesia post ultimam persecutionem, etiam quibusdam tribulationibus purganda est. III, 1326. Persecutiones Ecclesie plagis Egypti non sunt significatæ. VII, 613. Tempus persecutionis et pacis Ecclesie in rege Nabuchodonosor figuratum est. II, 323.

Ecclesie tribulatio maxima ex malis operibus. IV, 720, 721. Ecclesia ab initio fuit impugnata ab inimicis. IV, 1689, 1690. Temporibus persecutionum quasi tota simul in pellebatur, nunc autem per singulos tentatur. IV, 761. Ecclesia persecutionem patitur superbia et impietate carnalium, quos temporalibus molestiis atque terroribus emendare conatur. II, 324. Ecclesia timoribus, doloribus, laboribus et tentationum periculis eruditur. VII, 611. Ecclesiam Deus purgat et exercet quibusdam medicinalibus molestiis. III, 25. Ecclesie rebus prosperis consolatio, ut non frangatur adversis; et rebus adversis exercitatio, ut non corrumpatur prosperis, procuratur. VII, 613. Ecclesia modo fabricatur in labore et ærumna, postea ded cabitur in gloria. IV, 219; V, 1471, 1478. Ecclesie celestis fabrica. V, 1473. Ecclesie dedicatio. V, 1475. ragani non habentes quæ in ea reprehendant, Christianorum dissensionem obijciunt. V, 314.

Ecclesie patientiam exercent tyranni, sapientiam hæretici, benevolentiam aut etiam beneficentiam inimici. VII, 615. Ecclesia pro salute temporali adversus majores persecutores non pugnavit. VII, 738. si gladio illi vellet, videtur pro vita præsentis ugnare. IV, 723. Ecclesiastici quantum abhorreant ab occidendi voluntate. II, 367. Ab hoc proposito abhorret id velle, quod sine tormentis corporalibus agi non potest. II, 393. Ecclesia catholica adversus inimicorum impetus, non resistendo, sed perferendo roborata. VI, 208. Quomodo nunc de suis hostibus vincit. VI, 298. Vincit inimicos mansuetudine, sicut vicit Christus. IV, 1717. Orandum pro persecutoribus Ecclesie. II, 637. Pia opera fieri debent pro Ecclesie obtinenda pace. V, 1585. Contra Ecclesiam de Ecclesia Christianus non se ulciscatur. VII, 162. Contra rationem nemo sobrius, contra Scripturas nemo Christianus, contra Ecclesiam nemo pacificus senserit. VIII, 895. Ad Ecclesiam transeuntes crudeliter vexabantur a Donatistis. II, 798, 800.

Ecclesia belligerantibus adversus se filii abortivis, iustum ac debitum poscit auxilium ab aliis filiis. II, 1037. Ecclesie tuitionem apud Imperatores querere licet. IX, 327, 334. Ad reges sæculi Christianos pertinet, ut pacatam velint Ecclesiam. III, 1485. Etiam salvando adversus inimicos Ecclesie. III, 1485. Ad eorum curam pertinet, ne quis adversus Ecclesiam rebellet impune. IX, 733, 739. Et in res divinas peccet. IX, 749. Ecclesia filios perditos ut redeant juste cogit. II, 805. Utiliter cogit. II, 312. Potestatem non

tantum invitandi, sed et cogendi ad bonum habet. II, 757. Non mortem perditorum, sed conversionem eorum et pacem quaerit. II, 807. Ecclesia propter damnum nonnullorum deterreri non debet a procuranda salute aliorum. II, 799. Ecclesiae marem de amissis filiis consclatur vel unius conversio. II, 808.

Ecclesiam catholicam Donatistae vocant Macarianam. II, 190. Ecclesia ex persecutione Donatistarum profecit. II, 807. Et ex bonis et malis legibus Imperatorum. II, 598, 795. Ecclesia patiente, Christus patitur. IV, 613, 749, 1119, 1132. Ecclesia in Christo patiebatur, quando ille pro Ecclesia patiebatur; sicut in Ecclesia ipse patiebatur, quando pro illo Ecclesia patiebatur. II, 345. Frustra Christianus est, qui non est in ea sorte, propter quam passus est Christus. IV, 176. An Ecclesia illa vera dicenda est quae persecutionem patitur, non quae facit. IX, 664, 665. Ecclesia quotidiano sacrificio seipsum per Christum discit offerre. VII, 298. Ecclesia universale sacrificium per sacerdotem magnum. VII, 281.

Ecclesia inops et peregrina. IV, 1119. Ecclesiae deneganda fuerant bona veteris Testamenti, ut bona novi Testamenti optare atque sperare jam disceret. II, 544. Ecclesiam loculos habituram significavit Dominus, cum ipse loculos habuit. III, 1762, 1803. Ecclesiastica bona jure humano possidentur. III, 1437. Donatistae immerito querebantur quod ecclesiarum suarum possessiones ad Catholicam transire jusserint Imperatores. II, 809. Ecclesiis oblationes factae, quando suscipiendae aut recusandae. V, 1571. Ecclesiae ministris necessaria suppedianda, priusquam petant. IV, 1910. Ecclesiae praedictis uti fruique putantur episcopi, ac reipsa nonnulli utuntur dominantis animo. II, 480. Eorum procreationem tolerat, non amat Augustinus, atque ea, si salvo officio possit, carere desiderat. II, 481. Ecclesiastici si privatim quae sibi sufficienter possident, bona Ecclesiae non sunt illorum, sed pauperum. II, 809. Ecclesiasticae causae Marcellino tribuno potissimum junctae, tamen ad Proconsulem pertinent. II, 510. Servorum Dei passiones nolumus, quasi vice talionis, paribus supplicis vindicare. II, 509, 510, 511. Ne passiones servorum Dei, quae debent esse in Ecclesia gloriae, inimicorum sanguine dehonorentur. II, 556. Hoc jam in causa clericorum a gentilibus occisorum facile ab Imperatoribus impetratum. II, 556. Id etsi improbant aliqui recentioribus factis turbulentius excitati, postmodum tamen laudant. II, 536.

Ecclesia ager. V, 46. Ager Dei. IV, 1744. Ager Domini. VI, 685. Ager Domini primum spinosus. VI, 688. Ager Dei fructuosissimus. III, 926. Ager sanguine Christi rigatus. VI, 688. Ecclesiam volebant Donatistae esse agrum Christi, sed mundum praeter Ecclesiam. IX, 742.

Ecclesia ancilla Dei. IV, 1140. Ecclesia angulus dicta. V, 537. Est arca Noe. III, 1434. In qua sancti custodiuntur. IV, 214. Ecclesia arca. V, 119, 1174. Arca quae paleam habet et frumentum. IV, 109, 115. Ecclesiam arcae esse comparatam in Evangelio Donatistae tentant negare. IX, 660. Ecclesia atrium sanctum Domini est. IV, 1253. Civitas Dei. IV, 553, 554, 680; VII, 587, 585. Quare dicta civitas regni magni, Sion, Jerusalem. VII, 550. Ecclesia civitas supra montem constituta, quae abscondi non potest. IV, 680. Civitas in monte, et ovis in humeris pastoris. V, 222. Ecclesia caelum. III, 854. Columba deargentata. IV, 823. Ecclesia confessio et decor. IV, 1540.

Ecclesia domus Dei. IV, 194; V, 1617; VIII, 1085. Ecclesia in Symbolo recte subiungitur Trinitati, tamquam habitatori domus. VI, 258. Ecclesiae domus Dei aedificatio et dedicatio. V, 1471, 1476. Ecclesia appellatur firmamentum. IV, 552, 553. Fulgur. III, 1550. Haereditas Dei. IV, 394, 1012. Ecclesia Jerusalem nova, descendens de caelo, quomodo. VII, 682. Ecclesia haec ab Jerusalem terrena incipit, ad caelestem terminat. IV, 1929. Ecclesia Israel secundum spiritum. VIII, 628. Ecclesia mons. IV, 70, 478, 553; V, 265. Mons sanctus Dei. III, 442. Navis. IV, 1188, 1580, 1581. Navis tempestate jactata. V, 415. Ovile Christi. III, 1721. Paradisus. III, 207, 442, 478, 482; IV, 559; VII, 395. Petra. III, 885, 886. Petra super quam aedificanda promittebatur Ecclesia, ipse est Christus. V, 1258, 1548.

Ecclesia nomine pupillorum et viduarum accipitur. III, 859. Quare dicta regina. VII, 549. Vocatur regnum. III, 821. Regnum eorum. VI, 409. Regnum Christi. VI, 76. Regnum Dei. VII, 672. Ecclesia reticulum missum in mare. IX, 25. Sol, luna, stellae. II, 919. Stabulum. V, 752. Ecclesia universalis, luna: ecclesiae particulares, stellae dicuntur. IV, 112. Ecclesia in paucitate firmiterum clariorumque, stellis; in multitudine infirmorum carnaliumque, arenae maris comparata. II, 556. Ecclesia stola Christi. VII, 520. Tabernaculum Dei. III, 1064. Tabernaculum est contra haereseos, schismata, etc. IV, 252, 255. Ecclesia militans est tabernaculum Dei; triumphans, est domus. IV, 252, 469, 1720. Ecclesia summæ Trinitatis templum. VI, 250. Terra

bcatorum et terra viventium. III, 83. Torculari comparatur. V, 121. Ecclesiae sunt torcularia. IV, 109, 1056. Ecclesia turtur dicitur. IV, 1500. Christi vestimentum. V, 490. Christi vestis, quae mundatur ut non habeat maculam, extenditur ut non habeat rugam. IV, 1734. Ecclesiae vestitus varius et deavatus, quomodo. IV, 509. Ecclesia cum vite comparatur. III, 1990. Quasi vitis pullulat, et putatur. VI, 541.

Ecclesia figuratur per arcam Noe. IV, 115, 1103; V, 1216; IX, 196, 397, 652. Ecclesia sicut arca Noe fluctat in hac vita. II, 847. Figuratur per arcam siccam Gedeonis. III, 815. Ecclesiae sub regibus hujus saeculi serviturae figura. VI, 557. Ecclesiae per cervas exprimuntur. III, 880. Ecclesia figurata est per Evam. III, 215; IV, 1675. Per diluvium. IV, 1534. Per Jehte filiam. III, 825. Luna comparatur. II, 209; IV, 152. Ecclesiae tyri in Chanaan. V, 486, 487, 544. In Magdalena. V, 58. In Christi matre. VI, 660. In matre Machabaeorum. V, 1580. In muliere cui Christus resurgens dixit, *Noli me tangere*. V, 1144, 1155. In meretrice cui Samson nupsit. V, 1640. In Petro. V, 479, 802, 1348, 1550. Ecclesia respective ad tempus praesens et futurum, figuratur per Martham et Mariam. III, 1541. Figuratur per montem Pharan. III, 775. Ecclesia et Synagoga, mulieres duae coram Salomone litigantes de filio. V, 92. Mulier patiens fluxum sanguinis, typus Ecclesiae venturae de Gentibus. III, 820, 1641. Ecclesia figurata per mulierem ungentem Christum. IV, 171. Per mundi creationem. I, 850. In benedictione filiorum Noe. VIII, 265. In piscatione ante et post passionem Christi. V, 1158, 1161, 1164, 1167; IX, 196, 597, 652. Figurata per Rebecca. IV, 1673; V, 58. Per secundum sabbati. IV, 552. Ecclesia in suis primordiis persecutionem sustinens, in Samson figurata est. IV, 1126. Ecclesiae praesentis imago in Sion, Ecclesiae futurae imago in Jerusalem. IV, 122, 70, 1107. Ecclesia significata in vase quod ostensum est Petro. V, 802. In veste Jacob. V, 46. In veste summi sacerdotis. III, 687. In vestimentis Christi transfigurati. V, 490.

Ecclesia vere appellatur populus qui basilica continetur. II, 865.

Ecclesia dicitur locus quo Ecclesia seu fideles congregantur. III, 704, 711. Ecclesiarum forma. III, 660. Ecclesiae absis. II, 474, 477. Ecclesiae constructio, bonum opus in quantum ex fide et caritate. V, 1475. Simulacrum Deo nefas esse in templo christiano collocare. VII, 188. Ecclesiae Memoriae martyrum ornatae. IV, 1390. Quid in Ecclesia agatur. VII, 76, 77. In iis quidam recte, quidam male occupati. V, 196. Arguuntur qui in ecclesia corpus, alibi cor habeant. V, 425. Ecclesiae instituta ad audiendum verbum Dei. VII, 52. In ecclesia viri seorsim a mulieribus. VII, 76, 77. Ecclesiae praepositi sublimis sedeant, cur. V, 569. Quidam ad ecclesiam non pietate, sed solemnitatis occasione concurrentes. V, 1600. Ecclesias implent qui in lege et theatra. V, 1163, 1174. Ecclesia solemnibus diebus impletur talibus, qui citius vellent discedere, quam venire. V, 1212. Mulieres ad ecclesiam in superbo vestitu venientes reprehenduntur. V, 205. Ecclesiae parietes satis muniunt corporalem salutem eorum qui capite plecti timebant. II, 617, 651. Confugientes ad ecclesiam, ibi expectatio solent, donec per intercessionem episcopi sua negotia terminentur. II, 450. Officii sui esse dicit Augustinus non deserere qui ad ecclesiam suam ita confugerat. II, 429. Licet is manus cantus, extra eam raptus fuisset. II, 470. Queritur leges non servatas fuisse, ut sic raperetur. II, 450. Utrum non de ecclesia pellendi sint, qui eo confugiunt, quo fidem abjussoribus frangant, Aug. in Concilio agere aut etiam sedem Apostolicam consulere cupit. II, 1067. Gestis ecclesiasticis confectis, anathematis sententia percussus est, qui perjurus de ecclesia abluxisse videtur, etsi diceret eos prius sponte egressos. II, 1068. Homo aere alieno obrutus ad ecclesiam auxilium convolat: et extractores urgent Augustinum ut cum ipsis tradat. II, 1092.

Ecclesiastica munia et populorum regimen cur plerique vitant. VIII, 436, 437. Ad ea plerique vi coguntur. VIII, 457. Ecclesiae in diversis membris officia sunt diversa, sed vita communis. V, 1251. In acceptione personarum ad honores ecclesiasticos, non leve peccatum. II, 1092. Ecclesia si quam monachi operam desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respuat. II, 188. Qui in Ecclesia excusationes praetendunt, ne dispensatoris officium suscipiant, comparati servo nolenti talentum erogare. VI, 218. Quis modus teneatur in honorum gradibus conferendis eis qui in Catholicam recipiuntur. IX, 478. In Ecclesia iste ordo est, ut aii precedant, alii sequantur: et qui praecedunt, habent quem sequantur. IV, 456. Hi parci debent vigilant intentione consuere. IV, 901. In Ecclesia sacerdotis et levitae. VII, 665. Ecclesiae rectorum sollicitudo et pericula. IV, 1425. Nil in hoc maxime tempore facilius ac letius episcopi aut pre-

s. yteri aut diaconi officio, si perfunctorie; nihil difficilis, si ut Deus jubet, ros agatur. II, 88. Ecclesiasticis instante vastitatis periculo quando fugere liceat aut non liceat. II, 1013. Solent tunc alii baptismum flagitare, alii reconciliationem, omnes consolationem, et sacramentorum confectionem et erogationem. II, 1016. *Vide* Fuga. Antistes Ecclesie cum barbarismis et solecismis Deum invocantes, et verba que pronuntiant non intelligentes. VI, 320. Ecclesiam tenere, et primum tenere, an idem sit. IX, 187.

Ecclesiastes liber in Canone sacrarum litterarum a Judæis habetur. VII, 601.

Ecclesiasticus, non est in Canone Hebræorum. VI, 165. Ab aliis Jesus Sirach appellatur. VI, 125. Quia hujus libri auctor Jesus Sirach. III, 947; VI, 606. Ecclesiasticus propter similitudinem eloquii, Salomonis dicitur. VI, 606; VII, 531. Libri Sapientie et Ecclesiastici non sunt Salomonis. III, 947.

Ecclesia religiosa femina. II, 1078.

Echini humilibus incrementis et decementis augentur et minuantur. VII, 146.

Eclipsis. *Vide* Sol.

Ecstasis quid. III, 591, 464, 470; V, 102; VI, 129. Ecstasis est excessus sive alienatio mentis. IV, 226, 338, 834, 1492. Fit vel pavore, vel aliqua revelatione. IV, 1492. In ea res corporales habent similitudinem corporum. VII, 725. Et imagines que cernuntur, aliquid significant. III, 465. Ecstasis descriptio. V, 360. Ecstasi vehementiori quid fieri soleat. II, 610. S. Petri ecstasis. V, 1228. Rusticanus in ecstasi et vigilare se sciebat, et videre quiddam non oculis corporeis. III, 455.

Eculus cordis. V, 110.

Eden, id est delicia, vel voluptas, vel epulum. III, 202; VIII, 261.

Edaciore quidam eo magis, quo pluribus curis sunt ferti. I, 921.

Edemii libello. V, 771.

Edom exceptor. IX, 515.

Edom nomen Esau. III, 579. Esau unde dictus est Edom. IV, 1772. Edom interpretatur terrenus. IV, 715. Edom punice, sanguis dicitur. IV, 1772.

Educa, sive Edulicia dea. VII, 122, 140.

Effectum insolitorum et præternaturalium rationes quasi seminantes Deus posuit in rebus. III, 406. Anaut homines inexperta rimari, et causas insolitorum requirere. III, 469. Effeminatus est qui sustinentiam perdidit. IV, 211.

Effratior prodigijs omnium animalium in ditione Romana. VII, 104.

Efracor. V, 422, 1585. Ex effratore fit metallicus. V, 605.

Egenus omnis qui miser est. I, 970, 971, 972. Egenus et pauper est, qui non est perfectus. IV, 872, 873. Eget pauper ad te, egres tu ad Deum. IV, 410. Egenus alius te querit, alium tu debes querere. IV, 1911. Egens gaudet de dato tuo, ut et tu gaudeas de dato Dei. IV, 410. Egenus omnis, et in se nullus egens, eget in egenis Deus. V, 408. Egentem juvat Dominus per eum qui habet; et per eum qui non habet, probat habentem. V, 525.

Egestas et plenitudo mentis. I, 974. Egestas summa est egere sapientia: et qui sapientia non eget, nulla re omnino egere potest. I, 975. Egestas illa timenda, que neque copia neque inopia minuitur. II, 589. Vita egestosa aeternam parit calamitatem, ait Nectarius. II, 387. Nullibi hoc legit Augustinus. II, 588.

Ego sum in carne, *ego* sum in mente: sed magis *ego* sum in mente, quam in carne. V, 857.

Egressus Dei intelligitur, cum apparet in operibus gratie. IV, 816. Egreit quomodo Christus dicitur. IV, 1114.

Elationis vitium. VII, 421, 422. Elatio magnus tenet irrepere. II, 881.

Eleazar heretici. VIII, 31. Hos Elionæis copulat Epiphanius. VIII, 27.

Elcis pseudopropheta. VIII, 31.

Electio ad regnum. X, 924. Electio secundum gratiam. V, 604. Electio gratie ineffabilis. III, 1851. Cur ex eadem massa unus eligatur, alter reprobetur, investigabile. V, 177. Et ad inscrutabilia Dei judicia referendum. VI, 121, 122. *Judicia* Dei occulta in hominum electione. VI, 127, 275. *Vide* Gratia. Electio ex massa perditionis gratuita. X, 581. Electio ex gratia et proposito. VI, 114. Prædestinatio et electio est ex beneplacito Dei. X, 987. De massa illius perditionis que facta est ad Adam, non discernit hominem, ut eum faciat vas in honorem, non in contumeliam, nisi Deus. II, 969. Electionis causa, dilectio. III, 1851. Electio per misericordiam et iudicium. X, 925. Electio gratie non ex operibus. II, 821, 823, 827; VI, 125. Non ex precedentibus meritis. X, 924, 1153, 1140, 1142. Vel parentum vel parvulorum. II, 887. Electio Gentium, non meritis, sed gratie tribuenda. IV, 1744. Electio non supponit meritum. III, 1861, 1835. Prævenit omnia humana merita. VI, 620.

Electioem et vocationem nec ipsa files præcedit. X, 908. Electio gratie non est gratia, si eam merita uha præcedant. I, 621. Electio dicitur, ubi Deus non ab alio factum quod eligat invenit, sed quod inveniat in se facit. X, 382. Electio non ex operum prævisione. II, 888; X, 792, 1132. Electionem futuris operibus adscribentes Pelagiani, desipiunt. X, 582. Vocatio electorum est ex proposito Dei. X, 987. Electorum tantum est vocatio secundum propositum Dei. I, 621; III, 2061, 2062. *Retr.* sic Deus gratia electos suos adultos prædestinat, ut etiam eorum præparet voluntates. I, 595. Electio divina non habet personarum acceptionem, etiamsi ex meritis non procedat. X, 580. Electio de mundo seu vocatio supponit electionem ante mundi constitutionem. X, 986. Elegit Deus ante mundi constitutionem eos quos prædestinavit. X, 987. Electionis mysterium in pastorum imperitorem et magorum imperiorum vocatione. V, 1050. Electio gratie qualis esset, primo non invenerat Augustinus. III, 2061, 2062. *Retr.* Electio ad gloriam. *Vide* Vocatio.

Electi, qui secundum propositum vocantur. II, 823; X, 924. Dilecti secundum electionem, prædestinati. II, 659. Eligendos facit ipse Deus, non invenit. II, 886. Eliguntur qui non sunt, nec errat qui eligit. V, 175. Elegit Deus quos voluit secundum suam gratiam, et secundum illorum justitiam. V, 604. Electi totum debent gratie Dei. V, 604. Electi sumus et prædestinati, non quia futuri eramus sancti, sed ut essemus. X, 967. Deus elegit justos, non quos tales per se ipsos futuros prævidit, sed quos ut tales faceret, prædestinavit. X, 987. Pelagianorum sententia de Esau et Jacob refellitur. II, 887. Christus omnes malos invenit, et gratia sua bonos facit. V, 587. Apostoli quia electi sunt, Christum elegerunt; non quia elegerunt, electi sunt. X, 901. Ignobiles cur prius electi a Christo. V, 537, 1165. Divites in fide quomodo Deus elegerit. X, 980. Operatur Deus ut simus in laudem glorie Dei. X, 988. Electi Dei filii, Christi discipuli, duobus modis dicuntur. X, 929. Electi merito nuncupantur omnes boni fideles. VII, 194. Ad electionem non pertinent nisi boni. III, 579. Quomodo electi dici possint, qui non sunt perseveraturi. X, 925. Electorum nullus perit. X, 792, 924, 950. Electis Deus facit etiam peccata proficere in bonum. X, 950. Adducuntur ad penitentiam. X, 792. Plures sunt reprobi quam electi, quare. II, 880. Quomodo nunc pauci, nunc multi dicantur. IX, 418. Comparatione reproborum pauci sunt, in se vero multi. II, 538; IV, 1208, 1473. Electorum certus erit numerus, sed tanta multitudo, quantum numerare nemo possit. V, 1161, 1165. Electi stellæ sunt, que a Deo numerantur; qui electi non sunt, supernumerarii sunt. IV, 1904. In electis et reprobis et bonitas Dei, et æquitas jure prædicatur. III, 454. Electio, misericordia; reprobatio, Dei iudicio adscribenda. II, 823. Per reprobos et electos divitiæ Dei manifestantur. II, 824, 876. Electi in reprobis agnoscent quid eis misericordia divina largita sit. II, 822, 824, 860, 876, 887, 986. Solvitur obiectio dicentium, *quid adhuc conqueritur*, etc. II, 822, 882, 884, 888. Electi in laude dicuntur. III, 1619. Electorum nomen non invenitur in malo, nisi quando mali eliguntur a malis. III, 579. Electorum varia symbola et figura. III, 652. Electi comparantur pupillæ oculi Dei. VII, 703. Electi significanti numero piscium. V, 1168.

Electi Manichæorum. IV, 1822; VIII, 35; IX, 357. Electorum vita vana, et inepta sacrilegia. VIII, 236. Electi isti non salvandi a Deo, sed salvatores Dei. IV, 1825. *Vide* Manichæi.

Eleemosyna græce misericordia est. V, 1043. Eleemosyna est opus misericordie. VI, 268. Eleemosyna commendatur. III, 2025, 2024; IV, 425, 965, 964, 1922; VII, 25. Eleemosynæ bona. V, 521. Virtus ejus ad redimenda peccata. V, 407. Eleemosynam impendi Dominus jubet. II, 1092. Eleemosyna in pauperem sacrificium est Christiani. V, 252. Eleemosyna exordium caritatis. III, 2019. Eleemosynæ, munera sunt in quibus rex adoratur. IV, 511. Consilium Dei de faciendis eleemosynis nunc amplexandum. V, 550. Eleemosynam Christus tacitus exigit; et major est vox tacentis, quia in Evangelio non tacet. IV, 1910. Egenus alius te querit, alium tu debes querere. IV, 1867, 1911. Deus egere a te voluit, et tu manus retrahis. IV, 1922. Non sub te ploret primo pauper, ut gaudeat de te pauper. IV, 1863. Christus in pauperem eget. V, 240, 245, 1139. In paupere pascendum se præbere dignatur. V, 613. Deus in paupere accipit et pascitur. V, 524, 1047. Christus dat de celo, accipit in terra. V, 245. Christus nihil a te petit, nisi quod tibi dedit: ipse largitor vult fieri debitor. V, 686. Eleemosynam precipientis Deus, non de re illius cui jubet, sed de re sua jubet donari. V, 526. Considerent homines quantum sit meritum Christum pavisse esurientem, et quale sit crimen Christum contempnissse esurientem. V, 406. Eleemosynam erogans ex caritate duos pascit, eum nempe

qui panem esurit, et cum qui iustitiam. III, 2011. Deo credimus quæ pauperi largimur. II, 1092.

Eleemosyna piuni fœnus Deo. V, 259, 4706. Eleemosynam facientis mercatura. V, 410. Præmittenda in coram divitiæ. V, 403. Necessaria dat homo, ut hinc diutius vel misere vivat; non dat superflua, ut in æternum cum Christo regnet. V, 1587. Eleemosyna tua vide quid emas, quando emas, quanti emas. IV, 1528. Illi dant pretium redemptionis animæ suæ, qui non cessant eleemosynas facere. IV, 549. Non eris egenus tribuendo, quia thesaurus cœlestis certius possidetur. IV, 1469. Vis aliquid invenire in manibus tuis postea? noli contemnere modo manum pauperis; et respice manus inanes, si vis habere manus plenas. IV, 965, 964. Quærendi sunt quibus eleemosynam faciamus. IV, 1566, 1567.

Eleemosyna non de rapinis, sed de iustis laboribus facienda. V, 618, 962. Erogari sibi vult Deus ex eo quod dedit. IV, 1922. Eleemosynam qui dat pauperi, non de suo dat; sed de re Domini. V, 526. De illius das, qui jubet ut des: prærogator esto, non invasor. IV, 1925. Eleemosyna reddito est, non largitio. IV, 1258. Simile est fraudi, si quis superflua sua non tribuerit indigentibus. V, 1041. Superflua divitum, necessaria sunt pauperum. IV, 1922. Res alienæ possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1922.

Eleemosynæ. Sepone aliquid tamquam debitum, quasi fisco reddendum. IV, 1911. Eleemosynæ fructum aliquid deputandum vel ex annuis fructibus vel ex quotidianis quæstibus. IV, 1911. Nam quasi de vivo videris dare, et necesse est trepidet manus tua, quando illam porrigis ad id quod non devoveras. IV, 1911. Eleemosynæ qua mensura, et quo fine faciendæ. V, 243, 235. Decimas reddituum tuorum dare parum est. IV, 1911. Pharisei, super quos debet abundare iustitia tua, decimas dabant; tu autem ne millesimam. IV, 1911. In eleemosynis habetur modus, non inquirendis divitiis. V, 89. *Vide* Divitiæ. Qui aliquid pauperi dedit, et alia perdidit, videat quia perdidit quod non dedit. IV, 388. A facientibus eleemosynis tinea malæ cogitationis revocans. V, 959. Avaritia se excusat specie pietatis erga filios. V, 89. Christus cum filiis debet in partem hæreditatis venire. IV, 421, 552; V, 1572. Filiis meis servo, vox pietatis, excusatio iniquitatis. IV, 422. Non perdit homines quod erogat: servo commendant, et tutum est; Christo commendant, et perit? IV, 423, 552, 1769. Deus ipse servat quod pauperi datur. V, 524. Hoc solum non perit, quod das pauperi: alia vero quæ non dederis, et abundant tibi, aut cum visis amittis, aut cum moreris dimittis. V, 255. Eleemosyna non perditur, sed servatur pecunia. V, 405. Portio filii mortui debetur Christo. V, 90.

Eleemosyna quomodo faciendæ. III, 1272, 1273, 1274. Eleemosyna cupiditatem temporalium commodorum misere prohibetur. V, 806. Ex animo faciendæ. IV, 482. Eroganda est cum humilitate et hilaritate. V, 1200. Non superbe, neque parce faciendæ. V, 89. Super pauperem non sese efferat, qui ipsum juvat. V, 1128. Eleemosynæ Phariseorum insufficientes. V, 626. Eleemosyna plerumque fit a tristibus et a murmurantibus, ut careant tædio interpellantis, non ut reficiant viscera indigentis. IV, 482. Si panem dederis tristis, et panem et meritum perdidisti. IV, 482. Eleemosyna de corde procedit. Si manum porrigas, nec in corde misereris, nihil fecisti: si autem in corde misereris, etiamsi non habeas quod porrigas, acceptat Deus eleemosynam tuam. IV, 1660. Eleemosynam quomodo jubemur dare omni petenti, et prohibemur dare peccatori. IV, 1527. Eleemosyna in pauperes etiam simulatores. V, 251. Eleemosynam fac et cum malo, ut pervenias et ad bonum. V, 251. Fac misericordiam iniquo, non tamquam iniquo: da operi Dei, noli operi hominis. IV, 1526, 1527. Deus non cui detur, sed quo animo detur attendit. VII, 748. Largoires eleemosynas non faciat uxor sine mariti arbitrio. II, 1079, 1080.

Eleemosynas laedere quomodo possint pauperes. IV, 1664, 1665. Habet semper uode det, cui peccus plenum est caritatis. IV, 371. Coronat Deus intus voluntatem, ubi non invenit facultatem. IV, 1531. Quid det qui calicem aquæ frigidæ dederit, expenditur. IV, 1065.

Eleemosyna fiat in occulto. IV, 512. Quomodo publice fieri debet. IV, 512. Eleemosyna dupla est ejus qui manu sua erogat. V, 1200. *Vide* Opera misericordiæ. Eleemosynis amicitia pauperum comparanda. V, 250. Eleemosynæ opera amplificanda tempore Quadragesimæ. V, 1042, 1045.

Eleemosynæ multum adjuvant orationem. II, 505, 507; VII, 747. Eleemosyna et jejunium duæ orationis alæ. IV, 482, V, 398. Eleemosyna et jejunio oratio ulcenda. V, 811, 1041, 1046. Hæc iustitia hominis in hac vita, jejunium, eleemosyna, oratio. IV, 482. Hæc tria sunt levium peccatorum remedia. V, 88. Eleemosynas quomodo oratio ipsa facit. V, 1044.

Eleemosynas dignas non faciunt qui male vivunt. VII, 747, 748. Quibusnam eleemosynæ proderunt in iudicio. VII, 750. Illis prosunt, qui vitam mutarunt. V, 243; VI, 265, 267, 268. Nihil prosunt iis qui a libidinibus et criminibus non abstinuerint. II, 675. Nummi tui convertuntur in bonum, et tu remanes malus? V, 650. Si ideo das ut liceat tibi semper peccare impune, non Christum pascis, sed iudicem corrumpere covaris. V, 245. Eleemosynam primum facere animæ suæ quæque tenetur. VI, 268; VII, 749. Eleemosyna an sine fide mundare possit. V, 620.

Eleemosynarum multa genera. VI, 265. Eleemosynæ duplex genus, dimittere et dare. V, 253, 1041, 1199, 1537. Eleemosyna una fit de corde, altera de substantia. V, 398. Eleemosynæ genus alterum, parcere inimicis. V, 1042, 1045, 1055. Eleemosyna ea nihil est majus, quæ ex corde dimittitur quod in nos quisque peccavit. VI, 266. Nemo pauper in hoc eleemosynæ genere. V, 1042, 1055. Eleemosyna vera quæ fieri jubetur. V, 626. Eleemosynis omnis benevolentia et beneficentia, vel dandi vel ignoscendi significatur. X, 500. Eleemosyna nulla maior ea quæ nobis Dei incarnatione collata est. V, 1045.

Eleemosynæ pro mortuis. VI, 158. *Vide* Avarus. Pecunia. Eleemosyna mercenaria non sit. IV, 1537. Eleemosynarum merces. V, 255, 525, 1025. Remuneratio pro eleemosynis unde colligitur. VII, 27. De solis eleemosynis mentio faciendæ in iudicio, quare. V, 407, 1700. Ad eleemosynas faciendæ exhortatio. V, 90, 642, 686, 1651, 1671, 1700.

Elementa mundi. VII, 120. Elementa corporis quatuor. IV, 91. Elementa quinque Manichæorum. VIII, 58, 210. Elementa an quatuor an plura sint, præter fidem queritur. X, 398. Elementorum ordo secundum philosophos hos. V, 1140. Elementorum ordo et situs non invariabilis. VII, 774. Non tantum locis, sed qualitatibus propriis distinguuntur elementa. III, 265, 264. Elementa habent vim et qualitatem suam definitam. III, 406. In elementis latent occulta quædam semina rerum quæ corporaliter visibiliterque nascuntur. VIII, 875. Quidam philosophi cuique elemento sua animalia tribuunt. III, 284; VII, 242. De elementorum conversione sententiæ variæ. III, 280. Elementorum pondera. V, 1141. Elementa in recensione operum creationis non prætermittuntur. III, 227, 258, 280.

Elephantiosus. V, 489. Elephantaria. IX, 507, 528, 550.

Eleusynæ sacra. VII, 210.

Eleusinus. V, 1580, 1581. Eleusinus vir Tribunicius. VII, 768. Apud Thamygdoneses Tribunus. II, 941.

Eleutherius episcopus. X, 652, 665.

Elias et Enoch non permitti sunt hic vivere, quia nemo hic sine peccato potest vivere. II, 873. Vivunt forte in paradiso unde ejectus est Adam. X, 1594. Nec morbo nec se necetate deficient. III, 597. Et æ status inter jam beatorem, et adhuc peregrinantium statum medius. III, 596. Translatio ejus non probat mortem non esse pœnam peccati. II, 871. Elias et Enoch aliquando morturi sunt ex quorundam sententia. II, 871; V, 1575. Et redituri ad hanc vitam ut mortis debitum solvant. III, 597.

Eliæ adventus ante iudicium. VII, 704. Hoc erit Elias ad secundum adventum, quod Johannes ad primum. III, 1408. Elias docet iudæos amorem erga Christum. VII, 704. Et legem intelligere spiritaliter. VII, 704. Eliæ amicum iudicium fuisse revolutam quidam hæretici opinati sunt. III, 725. Elias mortuos suscitavit. II, 521. Non duxisse uxorem nec procreasse filios creditur. III, 396. Licite sacrificavit extra templum Dei. III, 702. Cur ad viduam mittitur. III, 1416. Ad viduam mittitur pascendus, ut beneficium præstetur pascenti. V, 98, 1128, 1258. Elias personam gestavit prophetiæ. V, 1216.

Eliæzer juramentum, predictio de Christo. VII, 512.

Eligere bonum ex Deo est. X, 314. Non eligimus Deum, nisi prius eligamur. V, 210. *Vide* Electi.

Elisabeth fuit de filiabus Aaron. III, 809.

Elisæus in suscitatione pueri typum gessit Domini. V, 176. Elisæi factio, Legis insufficientia et gratiæ necessitas figurata. V, 176, 753.

Elisæi et baculi ejus allegoria. X, 617. Elisæus mortuos suscitavit. II, 521. Elisæi calvitias a iuervis irrita quid significet. IV, 1058, 1069.

Elleborum modo cibus, modo venenum, modo medicamentum. I, 1330.

Ellipsis Græco et Hebræo eloquio familiaris. III, 581.

Elpidius Arianus Augustinum Bonoso et Jasoni Joetiscinis, ut scribit, viris militit, putans eum errare, et ab errore volens revocare. II, 1033.

Elogium, id est, vituperatio. V, 1571.

Eloqui parum, etsi multum loqui. II, 1023.

Eloquentia quid. IX, 447. Eloquentiæ vis. IV, 1762. Ejus inanitas. IV, 1762. Eloquentiam de civitate ac de humani generis societate pellendam iudicasse nonnullis refert Plato. IX, 448. Eloquentiam accusat Cæcropsius. IX, 447,

418, 435. Eloquentiæ crinatio refellitur. IX, 547. Eloquentiæ defensio. IX, 447. Eloquentia quatenus utilis. IX, 448. Prava diserte dicta, valde sunt noxia. X, 495. Nullo modo sonat diserte, quod dicitur inepte. IX, 285. Eloquentia cum sapientia in sacris auctoribus iuncta est. III, 92. Et in sacris litteris. III, 95, 94, 95. Sapientia sine eloquentia parum prodest civitatibus: eloquentia sine sapientia nimium obest, plerumque nunquam prodest. III, 91. Quis sapienter dicit. III, 92. Eloquenter et sapienter dicere, quid sit. III, 119. Qui sapienter et eloquenter dicit, vivit autem nequiter, erudit quidem multos, quamvis animæ suæ sit inutilis. III, 118. Eloquentiæ malus usus quis. X, 476. Eloquentia non ab hominibus instituta. III, 60. De fine, officio, et partibus eloquentiæ agitur in toto libro quarto de doctrina Christiana. Eloquentis non immerito dici potest, qui docet, delectat et flectit. III, 101. Eloquentia quæ huic seculo placet, non pascit fidem. IV, 995. Eloquentes muti sunt, qui dum laudant creaturam, obliviscuntur creatorem. IV, 1873.

Eloquia divina salubria sunt bene intelligentibus, periculosa his qui ea volunt ad sui cordis perversitatem detorquere. IV, 545.

Elysiis campis beatorum gaudia significari videntur. VII, 510.

Emaüs. Apertio oculorum discipulorum Emaüs non figurative accipienda. III, 416.

Emendandus est qui odio emendat. IV, 1824. Etiam eos quos emendas, mukum amas. IV, 229. Sive blandiatur deus, sive emendat, eum erudit cui parat hæreditatem. IV, 628. Rectum cor est non resistere patri emendanti, et credere pollicenti. IV, 1468. Saepe filios per nequissimos servos pater emendat. IV, 1499.

Emendatio non differenda. III, 1631.

Emerere. V, 662, 910. Emerere vili voluit omnes, et caro vendere. VIII, 1017. Exemplum huic dicto contrarium. VIII, 1018. Emerere de hastario. II, 537. Emerere cupiens alterius villam quomodo iniquus. V, 204. Deus non vult perire quos emit. V, 155. Potens homo non potest perdere quod emit auro suo, et Christus perdit quod emit sanguine suo. V, 1235.

Emeritus Donalistarum episcopus. IX, 690, 698, 699. Apud Cæsaream. IX, 697, 698. Bono ingenio præditus ac doctrinis liberalibus eruditus. II, 297, 298, 501. Unus e septem selectis ad disputandum in Carthaginiensi collatione cum Catholicis. I, 650. In altera collatione apud Cæsaream obmutescit disputante Augustino. I, 650. Illi pridem miscrati Augustinus epistolam. II, 299. Emeritus in dissensione donati pertinax permansit. IX, 708, 751, 752, 743. Dictavit sententiam concilii Bagaitani adversus Maximianistas. IX, 55, not. (b). Gesta cum Emerito. IX, 712, 759.

Empiricam artem continet medicinalis disciplina. X, 528. *Enchiridion*. VII, 485.

Encenzia, festivitatis dedicationis Templi. III, 1744.

Enchiridion quid. VI, 235.

Enchiridion. VIII, 30. Schismatici Tatiani secundum Epiphanium. VIII, 50.

Endor, interpretatur fons generationis. IV, 1054.

Ennius poeta. VIII, 1018. Euhemerii historiani in latinum veritè eloquium. VII, 247. Ennii dictum de laudis cupiditate. II, 1024.

Ennos. VII, 252.

Enoch dedicatio interpretatur. VII, 460, 461, 462. An Enoch primus filius Cain. VII, 447.

Enoch translatus est. III, 397. Enoch et Elias creduntur translati ubi est lignum vitæ. X, 1581. Ubi sint, præter fidem quaeritur. X, 598. Gratia etiam eis cohatum est ut non peccent. X, 1381. Adhuc vivunt, non tamen in spiritalem qualitatem corpori promissam post resurrectionem commutati. X, 114. Vivunt in corporibus, in quibus nati sunt. X, 598. Unde vivunt. X, 114. Rediuri huc, et moriuri creduntur. X, 1581. Enoch septimi ab Adam raptus quid significat. VII, 598; VIII, 262. Enoch prophetasse dici potest. VII, 598. Quare scripta Enoch in auctoritate non fuerunt. VII, 470, 598. Enoch genuit filios. III, 597. *vide* Elias.

Enos interpretatur homo, vocabulum soli viro proprium. VII, 460.

Entellus. VIII, 574. Entelli caestus. II, 258, 247, 249.

Entheca est gazæ repositorium. V, 1572.

Eppaphus pater Libyæ matris Busiridis. VII, 570.

Ephemeridarum inspectores reprehenduntur. IV, 436.

Ephod, seu Ephod unum de sacramentis tabernaculi. III, 809. Ephod sacerdotalis honoris insigne. III, 806. Ephod utebatur solus summus sacerdos. III, 807.

Ephrata interpretatur speculum. IV, 1720.

Ephraem fructificatio interpretatur. IV, 719, 1022.

Ephraim, milites Classiarum. II, 977, not. (a). X, 915.

Epicletus philosophus stoicus. VII, 239.

Epicurus. VIII, 72. Democriti hæres. I, 916. Solum vel ulum siderum Deum esse non credit. VII, 601. Nec Jovem, nec ullum deorum in mundo habitare contendit, ad quem preces hominum perveniunt. VII, 601. Felicitatem in voluptate collocabat. I, 942; VIII, 1019. Voluptatem corporis summum bonum dixit. IV, 944. Ab ipsis philosophis porcus nominatus est. IV, 944. Post mortem restare animæ vitam et tractus meritorum credere noluit. I, 732; IV, 944. Geometricis litteris Archimedes inensus erat. VIII, 74. Epicuri atomi. II, 64, 443. Refelluntur. II, 65. *vide* Atomii Principia.

Epicurei philosophi. VII, 250, 252. Dialecticæ periti. IX, 455. Imperitia liberalium disciplinarum eos non solum non pudebat, verum etiam delectabat. IX, 635. Epicurei et Stoici regulam comprehendendæ veritatis in sensibus ponebant, Platonicus in sola intelligentia. II, 441. Epicurei nunquam corporis sensus falli, stoici falli aliquando dicebant. II, 441. Epicurei de anima quid sentiant. V, 811. Mortem malorum omnium esse finem putant, sicut et ii qui animam mortalem censent. II, 589. Negant futuram vitam. V, 1528. Post mortem nullum omnino esse sensum putarunt. II, 668. Negant et Deum res humanas curare. V, 1528. Epicurei secundum carnem viventes, Stoici secundum animam. V, 855. Epicureorum opinio de beata vita. V, 809. Ubi adest dolor, præterita voluptatis imagine se pascunt. V, 1528. Summum bonum posuerunt in corpore. II, 439. Refelluntur. II, 439. Epicurei et Stoici cum Apostolo conferentes. V, 809. Paulo fidem præseminanti contradixerunt. II, 442. Epicurei moribus quidam Christiani. V, 811. Epicureorum et stoicorum sectæ extinctæ. II, 442. Epicureorum jam nec valent cineres. II, 437.

Epidaurus Achaia oppidum. VII, 87, not. (b).

Epimenides Cretensis. VIII, 646.

Epiphania manifestatio Christi. V, 1028. De qua festivitas merito instituta. V, 1035. Epiphania diem celebrat universa Ecclesia Gentium. V, 1035. Tredecim dies post natalem Christi, quo scilicet die traditur a Magis adoratus. V, 1035. Epiphania diem cum Catholicis celebrare nunquam bonatistæ voluerunt. V, 1033. Quid erit tribunal iudicantis, quando superbos reges cunæ terreat infantis? V, 1029.

Epiphanius Cyprius episcopus Constantiæ, seu Salaminae. VIII, 25, not. (a). In catholice fidei doctrina laudabiliter diffamatus, hæreses ante et post Domini adventum LXXX. collegit. II, 999; VIII, 25, not. (a), 41; X, 1366. Quo usque librum de hæresibus produxit. VIII, 41. Epiphanius hic Phylastro longe doctor. II, 999.

Episcopus unde dictus. V, 580; VII, 647. Episcopus latine interpretatur superintensor, quia superintendit. IV, 1669. Ideo altior locus ei positus est. IV, 1669. V, 4567. Episcoporum locus altior periculosus. IV, 1669. Episcopatus seculi vinitor est, non fastigium superbie. IX, 702. Episcopus nomen est operis, non honoris. VII, 647. Episcopi custodes sunt, pastores sunt, sed sub Christo custode et pastore. IV, 1669. Episcopi fieri non possunt Christiani seducti sive a paganis, sive ab hæreticis, cum ad Ecclesiam redeunt. IX, 478. Episcopus cur non licet ordinare, nisi uxoris unius virum. VI, 587. Nec qui habuerit alteram, etiam dum paganus vel catechumenus erat. VI, 587. Id non ad vitæ bonæ meritum exigitur, sed ordinationis Ecclesiasticæ signaculum. VI, 588. Quodnam est signaculum. VI, 588. Episcopi benedictio privatum. VII, 762.

Episcopatus presbyterio major secundum honorum vocabula, quæ jam Ecclesiae usus obtinuit. II, 290. Episcopatus ipse et tota hujus nominis auctoritas a Petro emerit, ex Innoc. II, 780, 784. Episcopatus quo animo suscipiendus, et quomodo in eo vivendum. VII, 647. Coactione opus est erga plurimos ut episcopatum suscipiant. II, 754.

Episcopalis officii partes. V, 1484. Episcopi officium ex mente Pagani. II, 313, 316. Episcopatus non est artificium transigendæ vitæ fallacis. II, 296. Episcopus non est, qui præesse dilexerit, non prodesse. VII, 647. Episcopi patres appellati. IV, 515. Episcopus laici filius, pater est patris. IV, 1450. Episcopi servi Ecclesiae. VI, 577. Episcopi non propter se sunt, sed i propter eos quibus verbum et sacramentum Dominicum ministrant. IX, 474, 703. Contra officium suum sibi facere videtur Augustinus, si temporis stultas aliis rebus impendat, quam servitutis suæ necessitati. II, 421. Occupationibus hominum ante et post meridiem implicatur Augustinus. II, 968. Petiit ut per quinque dies nemo sibi molestus esset, propter curam Scripturarum duobus Conciliis ipsi demandatam: placuit, gesta confecta sunt, nec tamen hoc die obtinuit. II, 968. Episcopum ecclesiasticis curis distractum, Tullianorum dialogorum quaestiuiculas exponere dedecorum est. II, 452, 456, 457.

Episcopalis sarcinae pondus. V, 960, 1480, 1482, 1687. Episcopi sarcina quid bene portata, quid male gesta videatur. V, 1480. Episcopus demandata prædicandi instantia. IX, 455. Episcopus non solum doctum, sed et doctibilem esse

oportet. IX, 157, 191. Prædicationis onus grave, sed ab eo non est dimittendum. V, 1481. Etiam non audiat. V, 1481. Episcopus de superiore loco loquitur. V, 608, 761. Nec quod dat, de suo dat; sed de illius a quo accipit et ipse. V, 608, 618. Episcopus qua ratione teneatur docentes quæ non oportet refellere. II, 453, 455. Episcopo quanta cura de aliorum salute imposita. V, 1480. Episcopus est propter correptionis officium. VII, 25. Episcopo prodiit ab uxoribus adulteri quomodo corripiantur. V, 511. Episcopi vicem graviter dolet Aug. quod dicatur se humilem præbere debere erga virum qui nefaria patrasset. II, 647. Episcopi an mediatores. IX, 59, 60. In Ecclesia Antistes clara voce deprecatur. II, 221. Episcopi etiam mali orantes pro populo exaudiuntur. IX, 60. *Vide* Sacerdos. Episcopi benedictionem inutilem esse sequitur ex bæresi Pelagiana. II, 761, 775. Episcopi vexabantur a litigantibus. IV, 1570. Episcopus pius rem habere cogitur cum secularibus potestatibus, ac multa indigna pati. V, 1591. Sacerdotii officium esse intervenire pro reis. II, 652, 654. Hoc ex religione descendere approbat. II, 654. Quo animo id præstetur. II, 654. Episcopus quomodo advant, qui metuunt ne in carcerem mittantur. V, 879. Augustinus ut amicus petit, ut episcopus consulit, imo jubet ne iudex agat aliud, quam quod consulit. II, 510.

Episcopus pauperum procuracionem gerit. II, 809. Episcopi tutores pupillorum. V, 950. Episcopi uti fruique rebus ecclesie tanquam possessores et domini existimantur. II, 474, 480. Episcopus divites culpando, et pascha cum Judæis celebrando schisma fecerunt Vadiani. VIII, 39. Episcopus curam habeat de bono nomine, curet præcipue avarus non audiri. II, 292. sicuti et Paulus faciebat. II, 295. Episcopus vel a sola avaritiæ maligna specie alienos esse decet. II, 292, 295. Episcopus vorax turpis avaritia Cypriani ævo. II, 410. Episcopus incumbit necessitas recipiendi hospites. V, 1570. Episcopi domus. V, 1569, 1670. Sunt falsi episcopi, sicut sunt falsi angeli et falsi apostoli. IX, 271. Episcoporum nonnullorum vitia a Cypriano relata. IX, 518. Episcopus non arbitretur ideo sibi non posse subrepre injuriam commotionem, quia episcopus est. II, 1067. Episcopi mali non obsunt populis bonis. IX, 55, 56, 57, 58.

Episcoporum est de ecclesiasticis causis judicare. II, 109. Episcoporum iis ab Episcopi audienda. IX, 579. Episcopus tam judicari ab alio non potest, quam nec ipse potest alterum judicare. IX, 128, 141, 201. Seditio est contra primam sedem, ut episcopus nonnullos damnare velit, quos primas vult differri. II, 164. Episcopi inflictæ pœnæ triplex genus. II, 953. Episcopum degradatum suscipere nolens plebs, nec cogi potest, nec debet. II, 254. Qui amissum honorem per quaslibet violentias conatur recipere, non vult Christo volenti servire, sed Christianis nolentibus dominari. II, 234. Episcopum, nisi amisso ordine, baptizandi potestatem non potuisse amittere. II, 195. Episcopus peregrinus juxta colligam considet. II, 489. Episcopus quilibet Ecclesie catholice qualiscumque sit, nullo ecclesiastico judicio damnatus, ceterorum est collega. II, 295. Episcopi non primates in Tractoria eo ordine, quo facti sunt, nominandi. II, 226. Episcopalem ækeris personam in scribendo se non satis cogitasse August. ex animo pœnitet. II, 625. Episcopo Donatistæ scribens Augustinus cur non citet episcopi nomen. II, 94. Episcopi cum epistolam episcopi scribunt, civitatum nomina non addunt. IX, 576. Literas alicujus commendandi gratta negare se non posse proflitet Aug. II, 646. Episcopi ad plebem, quæ dispensationi eorum commissa non est, ultro scribere non possunt. II, 254. Ad Episcopum non pertinet cura nisi propria ecclesie; in aliis id agit quod permittunt vel cupiunt earum episcopi. II, 155. Coepiscopatus sarcinam, nonnullis jam exemplis præcedentibus, Augustinus suscipit. II, 125. Episcopi ordinandum curat August. in castello ab Hippone quadraginta millibus dissite, quod ei adhibendæ diligentie non sufficeret. II, 953. Orinationis hujus causa primas vocatur. II, 954. Offert Augustinus non petentibus adolescentem tantum in lectoris gradu constitutum, et acceptus sit episcopus. II, 954. Qui deinde apud Augustinum accusatus ac judicatus, ad Sedem apostolicam appellavit. II, 954. Episcoporum culpas, salvo episcopatus honore, posse puniri. II, 954. Episcopatum presbytero parat Augustinus deferre, sed ille eum omnimodo resistendo destituit. II, 953, 954. Post episcoporum abitus solent ecclesie per ambitiosos aut contentiosos perturbari. II, 906. Episcopus apud Milevum ordinatus est, quem præcedens episcopus designavit. II, 966. Non sine aliquorum nonnulla tristitia, quod nihil inde ad populum locutus, eum apud clericos tantum designasset. II, 966. Augustinus coram clero et populo ait: *Presbyterum Eraclium mihi successorem volo*. II, 933. Designationis hujus Gesta.

II, 966. Episcopo adhuc vivente ne alter ordinaretur, cautum est Nicæno concilio. II, 967. Alypius sedæ apostolicæ dicitur collocatus. II, 99. Laudatur Alyp. quod monasticam vitam cum Episcopi munere conjungat. II, 99. Episcopi liberum est, salvo jure communionis non solum verum querere, sed et diversum sentire. IX, 141.

Episcopalia Gesta. V, 1576. Episcoporum translatio illicita. II, 954. Episcopum se esse Cyprianum, nec inatante martyrio est oblitus. V, 1411. Abscedit Augustinus Carthagine, ubi cogebatur facere quod non decrevit. II, 646. Episcopum episcoporum nemo se constituit. IX, 142.

Episcopatus officium interdum laudabiliter ponitur. IX, 474. Episcopalis dignitas fructuosior nolis erit, si gregem magis deposita collegerit, quam retenta disperserit. II, 489. Episcopatus sarcinam propter Ecclesie vitanda pericula deposuisse, longe est gloriosius, quam propter regenda gubernacula suscepisse. II, 239. Episcopatu Vaginensi gloriose cessit Maximianus. II, 259, *et not.* Episcopatum pro Christi unitate deponere parati omnes episcopi catholici qui aderant collationi Carthaginensi. IX, 615, 700, 701. Episcopatus societas Donatistis oblata. V, 1588, 1595. Episcopatus vel clericatus honor Donatistis ad Ecclesiam transeuntibus non auferitur, propter bonam pacis, et ex sola clementia. II, 812, 815. Episcopus quisque actum suum disponit et dirigit, rationem propositi sui Domino redditurus. II, 541. Episcopi vel inferioris ordinis ecclesiarum præpositi, an piscatorum similitudine intelligendi. VI, 219. Episcoporum ab ipsis Apostolorum sedibus inconcussa series. IX, 506. Episcopatus officium cuique patrifamilias impositum. V, 580.

Epistolæ formate. II, 175. Epistolaris modus ex institutione veterum. II, 1034. Epistolarum usitatorum modus non custodiendus, nec a veteribus est custoditus, ubi id agerent quod breviter explicari non valeret. II, 859.

Epistolam ad Hebræos quidam negabant esse apostoli Pauli. VII, 500.

Epithalamia seu carnalia a scholasticis in nuptiis dici solita. IV, 494, 495.

Epithema tumoris Apostolo datum. V, 835.

Epulæ terræ hujus, medicamenta quotidiana sunt. V, 489. Epulas suas habet cor pium, epulas suas habet cor superbum. IV, 1290. Epulæ Dei mentes quarunt, non ventres. V, 581.

Equæ Cappadociæ vento concipiunt, fetusque earum non amplius triennio vivunt. VII, 745.

Equi nomine honor temporalis significatur. IV, 297, 1912. Equi potentiam, superbia. IV, 1912. Equus et mulus significant superbos. IV, 272.

Eraclius presbyter. II, 966. Sermonem habet præsentis Augustino. V, 1717. Gesta quibus Augustini successor designatus est. II, 966. In illum refundit Augustinus negotia quæ populus ad ipsum perferbat. II, 968.

Eraclius presbyter. VIII, 709.

Eraclius diaconus. V, 1577.

Eraclius rex Sicyoniorum. VII, 564.

Ereemus mundum significat. IV, 917. Eremita Christiano est hic mundus. V, 37. sciant Christiani ubi sint: in eremo sunt, patriæ suspirant. IV, 947. Eremita conscientie. V, 511.

Erichthonius quartus rex Atheniensium. VII, 569. Filius Vulcani et Minervæ quare creditus. VII, 570. Unde sic dicitur. VII, 570.

Eridanus. de Mincio in Eridanum emigrare. II, 454.

Erigit nemo quemquam ad id quod ipse est, nisi aliquantum ad id in quo est, ille descendat. II, 77.

Erogare servi est, Domini rationem exigere. V, 1481. Erogare bona spiritalia, omnium est. V, 580. Eroganda pecunia, ut habeatur justitia. V, 410.

Eros episcopus Gallus. *Vide* Heros.

Eros carissimus Augustino, alius ab Herote Gallo. II, 159.

Error quid sit. VI, 259. Est falsi pro vero approbatio. I, 912. Error adulter anime. II, 62, 529. Approbare falsa pro veris ut erret invitus, non est natura iustitiam hominis, sed pœna damnati. I, 598; III, 840. Errat *novus* in veritate. IV, 807. Errare quis non putandus est, cum aliquid se nesciro scit, sed cum se putat scire quod nescit. II, 924. Quantum quisque errorem et falsitatem refugiat. VI, 240. Nemo vult cum quolibet errare. II, 286. Error turpitudine non caret. VIII, 83. Errorem putarunt Academici peccatum, quod vitari non possit, nisi omnis suscipiatur assensio. VI, 245. Errores gentium maxime in duabus sectis emiunt, quæ ad tempora Christiana durarunt. II, 412. Error in re quilibet omni cura cavendus. VI, 259. Errores quam difficillime caventur. VIII, 175. Error in via pedum aliquando utilis, non in via morum. VI, 259. quantum et in quo quisque erret, interest plurimum. VI, 259, 241. Et quam facile corrigat, vel quanta pertinacia suum defendere conetur erro-

rem. X, 1038. Excellentissima ingenia tanto in majores errores ierant, quanto praesentius tanquam suis viribus currerunt. II, 669. Nunquam tutius erratur, quam cum amore nimio veritatis erratur. VI, 487. *Vide Falli*. Non est pejor mors animae, quam libertas erroris. II, 400. Errans disputator in quibus ferendus. V, 1348. Duo vitia quae in errore hominum difficillime tolerantur. VIII, 845. Pertinacia in errore maxime caveuda. X, 575. Errare humanum est, diabolicum est per animositatem in errore remanere. V, 901.

Error definitur facilius quam fluitur. I, 911. Error unde convalescit. X, 194. Errorum in sectis variis confirmat series successionis. IV, 837. Plerumque dediscit errare, cui nemo consentit, ait Innoc. II, 786. Nuis perverse se ipsum amat, qui et alios vult errare, ut error suus lateat. II, 586. Erroris hoc proprium est, ut quod cuique displicet, hoc etiam Deo displicere ardeat. III, 208. Nihil tutius, quam ut abundant qui errores redarguant. II, 870. Errantes prolixiores sunt querere potius, quibz contra ea respondeant quae obijciuntur errori, quam intendere quam sint salubria, ut careant errore. X, 200. Errores exurgere non est mirandum, sed vigilandum ne noceant. II, 1084. Errorum tentationibus erudiri sanctos expedit. II, 1084. si quis in aliquo errat, modo sit humilis, reducat e a Deo. IV, 1715. Eum qui in errore lapsus sit, corripiendi ordo et exemplum. II, 991, 992. Errantes per totam faciem terrae. V, 280.

Erubescencia primorum parentum, unde. X, 444. Erubescencia de inobediendis membris. X, 417. Membrorum erubescencia poena peccati. X, 564, 565, 713. Erubescere facit ingenuam frontem verecundia, etiam de falsi criminis objectione. IV, 836. Erubescere si crimen est, ejus est qui falsum obijcit, non qui obijcitur. IV, 836. In contumeliis non erubescet vultus nisi superbi. IV, 514. De Christo non erubescendum. IV, 8, 0, 851; V, 1278. Frontosus esto, quid times fronti tuae, quam signum crucis Christi armasti. IV, 831. *Vide Christus*.

Eructuare. Manducas cum discis, eructuas cum doces: manducas cum audis, eructuas cum praeas. IV, 1874. si vultis eructuare gratiam, bibite gratiam. IV, 1875.

Eruditi nomine quis dignus. I, 1015. Eruditos et peritos Legis non ponebat Christus inter discipulos suos. III, 1446.

Erudit Deus homines multis modis. IV, 1203. Hinc ille rationem exigit. IV, 1202. Erudiri non potest quisquam sine labore et dolore. IV, 1145. Eruditio quae fit per molestias, in litteris ecclesiasticis vocatur disciplina. IV, 1547, 1548.

Erutii orationes. VIII, 76.

Erythraea syllaba quo tempore vaticinata est. VII, 579, 581. Carminia ejus de Christo. VII, 579.

Esau et Jacob benedictiones. V, 38, 56. Esau et Jacob una et eadem sors ex patre, ex matre, ex conceptu, ex ortu; diversa tantum ex deo. II, 887, 888. Quomodo Esau deus odio habuit, qui nihil odit eorum quae fecit. VI, 122. Cur fidei donum et subtractum. VI, 117. Cur non congruenter vocatus. VI, 119. An ex praesentia futurae voluntatis est in robatus. VI, 117. Ejus reprobatio quomodo iusta. VI, 115, 115. Esau non damnatur indignus. II, 825. Quam dicitur moribus a Jacob. VII, 144. Esau non esca, sed usque ad contemptum sacramenti, quod in primatu suo habuit, concupita esca damnavit. II, 141. Esau non propter offam suillam, sed propter lenticulam delicatam perdidit primogenita. V, 1045. Egyptio cibo perdidit primogenita. I, 730, 790. Esau primatum amittens victus concupiscentia, quid figurat. IV, 527, 538, 1772. Esau quomodo supplantatus a Jacob. V, 47.

Esau adoratus a Jacob, quid significet. IV, 1153. Esau servivit Jacobo usque ad regem Ioram. III, 567. Quomodo. III, 567. Esau superbos et peccatores designat. IV, 527. Esau filios et Jacob lenis, duo sunt Christianorum genera in utero Ecclesiae genita. V, 41, 48. Esau significat carnales in populo Dei. III, 567; IV, 1772. Jacob spirituales. V, 34. Esau carnales significans, cur major dicitur. V, 37. Esau figuram gestavit veteris synagoga. IV, 1015, 1477. Esau Judaeorum symbolum, Jacob Christianorum. V, 53.

Esca pro cuiusque corporis congruentia vel defectat vel offendit. VIII, 307. Esca animas inesse credebant Manichaei. VIII, 230, 232.

Esdras quo tempore scripsit. VII, 596. Quodammodo de Christo prophetavit. VII, 596. Magis rerum gestarum scriptor est habitus, quam propheta. VII, 596.

Esse sensibilia et insensibilia appetunt, et illud conservare. VII, 340. Nemo est qui non velit esse. VII, 340. Non esse a nemine eligitur. I, 1281. Ne quidem ab ipsis qui sibi mortem consciscunt. I, 1281. Nihil per divinam providentiam ad id non sit, pervenire permittitur. I, 1549. Nemo vult dicit se male non esse, quam miserum esse. I, 1270.

Magnum bonum est ipsum esse, quod et beati et aeterni volunt. I, 1280. Quanto amplius esse amatur, tanto amplius vita aeterna desideratur. I, 1280. Omnia vera sunt, in quantum sunt. I, 744. Omnia quae sunt, jure laudanda sunt, quia bona sunt. I, 1280. Omne quod est, in quantum aliqua substantia est, et bonum est, et omnino a Deo esse potest. III, 436. In quantum sumus boni, sumus; in quantum mali sumus, minus sumus. III, 32. Homo est, et se esse movit, et id esse ac nosse diligit; in his tribus non fallitur homo. VII, 539. Esse ad lumen pertinet, non esse ad tenebras. IV, 109.

Esse nihil est quam unum esse. I, 1349. Esse vere, est semper eodem modo esse. III, 1679. Res qualibet si mutabilis est, non vere est. III, 1680, 1685. Id vere est quod incommutabiliter manet. I, 742; III, 32; IV, 1741; V, 61. Quod vere est, sine initio et sine termino est. IV, 1745. Esse verum, esse sincerum, esse germanum non habet, nisi qui non mutatur. V, 66. Esse nomen est incommutabilitatis. V, 66.

Esse vere, proprium Dei. VIII, 587. Nomen Dei proprium. V, 61, 66. solus Deus est verum esse. IV, 1741. Creaturae in comparatione Dei, non sunt. IV, 430. Quo sensu peccatores non habeant esse. IV, 430. Ab eo qui vere est, qui in contrarium pergit, ad non esse pergit. IV, 431. Omnis natura, in quantum natura est, esse cogitur. IV, 109. Quod nulla substantia est, nihil omnino est. IV, 844. Esse, vivere, intelligere. I, 1244. Est intelligentia colligitur esse et vivere. I, 1244. Esse aliquid in aliquo, duobus dicitur. I, 895.

Esse, pro aestimari. III, 586.

Essentia quid. VII, 330. Essentia non aliter quam substantia solet intelligi. VIII, 959. Essentia et substantia, id est quod a praeis natura vocabatur. I, 1343. Essentia nulla est contraria Deo. VII, 330. Essentiarum gradus ordinati a Deo. VII, 330.

Esther liber, Scriptura sacra. X, 569. Quo tempore liber Esther scriptus. VII, 506.

Esurientes iustitiam. V, 503.

Ethnici si quid divinum et rectum in doctrinis suis habere potuerunt, non improbarunt sancti nostri, sed emendaverunt. IX, 224, 251.

Ethan interpretatur fortis. IV, 940.

Etruria. bellum grave Romanorum cum Etruria. VII, 63. Etruscorum regum tormenta. IX, 379.

Eva prima parens. V, 1430. Eva quid significet. III, 207, 215. Cur vita dicta. III, 212, 215. Eva curiositate peccavit. III, 446. Dedit fructum viro, fortassis etiam cum verbo susserit. III, 445. Probabilius existimavit non esse mortem quam timere secuturam. III, 446. Eva etsi praecipit divini oblitia fuisse, maxime tamen culpam incurere non desiisset. III, 445. Eva monti ierat amor propriae potestatis, et quaedam de se superbia praesumptio. III, 445. Eva quatenus a serpente corrupta. X, 864. Eva praevaticatio inexcusabilis. III, 445. Eva cur induta pellicis tunicis. IV, 1341. Eva parturientis dolores ex damnatione culpa, non conditione naturae. X, 1564, 1566. Eva nomen, vita: magnum est Ecclesiae sacramentum. X, 442. Eva figura Ecclesiae. IV, 461. Eva et Ecclesiae formatio simul comparata. V, 1475. Eva reliquiarum. I, 715. Eva nobis interior, caro nostra est. IV, 548.

Evacuare corpus peccati, quid. III, 2069.

Evagrius. II, 758, 780.

Evangelistarum auctoritas. VIII, 213. Quod Evangelistae scripserunt, a Christo scriptum censeri debet. III, 1070. Quia in eis loquebatur spiritus unus, verum est etiam quod dixerit unus. V, 1118. Evangelistae quo ordine scripserunt. III, 1045. Evangelistae quatuor, quia sunt quatuor partes orbis terrae. III, 1045; IV, 1550. Evangelistae quatuor in quatuor animalibus Apocalypseo intelliguntur. III, 1636. Alii alii aptius intellexerunt. III, 1046. Evangelistae salva narrationis veritate variant. V, 1147, 1150, 1153. Scripta eorum inter se non sunt contraria. VIII, 315. In texenda Christi generatione, ab invicem non dissentiant. VIII, 217. Evangelistarum consensus de partitione vestimentorum Christi. III, 1947. Mattheus, Marcus, et Lucas plura dederunt praecipia vivendi, quam Joannes, quare. III, 905. Evangelistae dicti sunt coeli. III, 870; IV, 134. Angeli. III, 873. Pedes Domini. IV, 1167. sagittae. IV, 150. In Angelis adscendentibus et descendentibus significati. VIII, 208. Evangelista proprie vocatur Philippus diaconus. V, 1326, 1327. Evangelista pro Evangelii predicatore. V, 600.

Evangelium unde dictum. IV, 1417. Evangelium latine bonus nuntius vel bona annuntiatio. V, 206, 740; VIII, 310, 214. Evangelium et Instrumentum est et Testamentum. V, 1456. Evangelium non inimicum Legi, quomodo. VIII, 636. Evangelium lex Testamenti novi. V, 167. In Evangelio revelatur novi Testamenti gratia, quae in lege velabatur. IV, 1886. Evangelium unde et esse credit et nominari, se-

candum Manichæos. VIII, 209. Unde secundum Catholicos. VIII, 213. Evangelium quomodo Faustus definit. VIII, 219. Evangelium legunt et laudant Manichæi. III, 180. Ex eo quædam recipiebant manichæi, quædam respuebant. VIII, 521, 533, 542. Quædam esse falsa dicebant. VIII, 539. Evangelium Apostoli dispensatione diviserunt, caritate junxerunt. IV, 541, 542.

Evangeliorum auctoritas. III, 1041. In Evangelium non cecidit mendacium. V, 740. Evangelio non credebatur Augustianus nisi propter auctoritatem Ecclesiæ. VIII, 176. Paulum non habuisse securitatem Evangelii prædicandi, nisi Petri et qui cum eo erant, fuisset sententia roboratus. II, 253. Evangeliorum dissonantia nulla esse secure creditur, donec intelligatur. V, 536. Exemplaribus græcis Evangeliorum major fides habenda. III, 1259. Evangelium quintum ab Hieronymo translatum. X, 1589. *Not. (a)*. Evangelium Joannis ceteris superiorum. III, 993. Evangelii Joannis exordium quædam ad sapientiam, quædam ad scientiam pertinentia complectitur. VIII, 1013. Quædam quæ corporis sensu, quædam quæ animi ratione cognosci possunt. VIII, 1015. Evangelii secundum Joannem initium Platonici quidam aureis litteris scribendum dicebat. VII, 509. Impletum nunc, quod in Evangelio prædicabatur. V, 417. Evangelicum lumen figuratum per faculas in hydriis fidelibus militum Gedeonis inclusas. III, 815.

Evangelii fides toto orbe recepta. V, 535. Evangelium nondum prædicatum est in nonnullis gentibus. IX, 205. Nondum permixtus populis Africæ. II, 922. Evangelii gratiam meritis suis debitam, nec Gentibus, nisi susciperent sacramenta Legis, laudam esse credebant Judæi. VI, 111. Etsi verum esset homines post Evangelii prædicationem gravioribus quam antea malis premi, merito tamen hæc illis acciderent. II, 422. Evangelium sic audire oportet, quasi præsentem Dominum. III, 1652. Evangelium eo Christi. V, 520. In illo etiam nunc nobiscum est Dominus. V, 784. Evangelia quatuor, drachinæ quatuor, quibus ab exactione hujus sæculi liberamur. IV, 1783. Ibi peccata nostra solvantur. IV, 1785. Evangelium ponendum est ad cor, ut sanetur a peccatis. III, 1445.

Evangelium virga virtutis Christi. VII, 551. Vinum quod servatum est in nuptiis. III, 1459. Evangelica sacramenta in Christi dietis factisque signata, non omnibus patent. VI, 54. Evangelium magister est grandioribus, lex parvulis et pædagogus. VI, 57. Evangelio docemur quid amare debeamus, quid contemnere, quid agere, quid vitare, quid sperare. V, 1537.

Evangelium sine baptismo non perducit ad regnum celorum, nec vicissim. IX, 385. Evangelium accipere quid sit. VIII, 220. An non accipit, quisquis omnia non dimittit. VIII, 226. Varii gradus eorum qui Evangelica implent præcepta. VIII, 326. 228. Evangelicum vitam sectanti qualiter vivendum cum minus perfectis. II, 352. Evangelio quando Christus parat homines, nullam excusationem vult interponi carnalis temporalisque pietatis. V, 605.

Evangelii dispensatio an præstantior quam baptismi. IX, 385. Evangelii prædicatio per passionem prædicantium clarior et potentius facta est. VII, 612. Evangelii prædicatores pro veritate perpetuando certarunt, moriendo vicerunt. VI, 179. Evangelicum lumen crevit morte Martyrum. III, 815. Evangelici ministri debent esse forma fidelibus vivendo. I, 857. Evangelium per occasionem prædicare. V, 609. Evangelium non caste prædicant. IV, 159. Multi ministrant Evangelium, sed sibi ministrant. IV, 1291. Evangelizare qui cupiunt, relinquunt hydriam suam. III, 1521. Evangelium non sit venale. V, 275. Evangelium pro quo laboravit Paulus usque ad vincula, quod erat. IV, 1448. Evangelii prædicatores accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino. V, 275. De Evangelio vivere Apostolis alique licitum, non jussum. VI, 553. Evangelizanti licet accipere carnalia pro spiritualibus. IV, 1566, 1567, 1910, 1911. Evangelizanti subveniendum est, antequam petat. IV, 1566, 1567, 1910. Evangelium ponitur ad caput cum dolat. III, 1443.

Eucardies. II, 85.

Eucharistia. III, 71, 1725; VIII, 582, 638, 879, 881; IX, 202, 290, 669. sacramentum. II, 200; IV, 1348; VII, 520, 741. Preitii nostri sacramentum. I, 778. Eucharistia pretium nostrum quod manduco et bibo et ergo, ait Augustinus. I, 810. Eucharistia, altaris sacramenta. V, 584. Et sacramentum altaris vocatur. V, 401. Item corpus Christi. V, 401. Pene sacramentum omnes corpus Christi dicunt. V, 1503. Panis et calix ideo dicuntur sacramenta, quia in eis aliud videtur, aliud intelligitur. V, 1247. Panis est corpus Christi, calix sanguis Christi. V, 1246. Eucharistia dicitur communicatio Domini corporis. I, 720. Mensa Christi in medio Ecclesiæ constituta. V, 755. Mensa corporis et sanguinis Domini. III, 1753. Mensa magna unde accipimus corpus Christi et sanguinem. V, 193. Corpus et sanguinem

agni immaculati accipi in Ecclesia. II, 147. Christus de corpore ac sanguine suo dedit salutem refectorem, ita ut non deficiat unde recideris. V, 729. Quam brevem eis qui in partes concidendum putabant, de integritate sua solutionem dedit. V, 729. Si carnem Christi non haberemus, panem altaris non manducaremus. V, 736.

Eucharistia spiritalis alimonia quæ accipitur de altari Dei. V, 589. Eucharistia cibus et potus. V, 255. Eucharistia vitale convivium. V, 1649. De mensa Domini non viles epulas, aut ignobiles potus, sed in suis occisi Christi carnem prælibamus et sanguinem. V, 1662. Discrimen inter Eucharistiam et cibum temporalem. III, 1613. Non omnis panis, sed accipiens benedictionem Christi, fit corpus Christi. V, 1116. Fit nobis mysticus. VIII, 579. Panis ille, quem videtis in altari, sanctificatus per verbum Dei, corpus est Christi: calix ille, imo quod habet calix, sanctificatum per verbum Dei, sanguis est Christi. V, 1099, 1246. Cœnam manibus suis consecratam Christus discipulis dedit. V, 645. Ipsa est quæ nunc præparatur. V, 645. Ipsi eam fide quotidie manducamus. V, 645. Eucharistiam primam confectam manibus suis, et ore suo commendatam, Judæ sicut ceteris apostolis tradidit Christus. IV, 135; V, 453. Judam adhibuit ad convivium in quo corporis et sanguinis sui figuram discipulis commendavit et tradidit. IV, 75. Eucharistia signum corporis Christi. VIII, 144. Carnis suæ præcisas particulas daturum esse Dominum quidam putaverunt. IV, 1265. Christus discipulis insanire videbatur dicens: *Quicumque non manducaverit carnem meam, et biberit sanguinem meum, etc.* IV, 505. Corpus suum Christus ferebat in manibus suis, cum diceret, *Hoc est corpus meum.* IV, 506, 508. Salvator quo vehementer commendaret mysterii illius altitudinem, ultimum hoc voluit akus infingere oordibus, et memoræ discipulorum. II, 205. Cœna Domini post resurrectionem, in ius manibus et ore firmata. V, 645. Tenetur et agnoscitur Christus ad fractionem panis. V, 558, 1111, 1118, 1127. Fractio panis in sacramento corporis Christi. II, 148. Noluit agnoscitur Christus a discipulis, nisi in fractione panis, propter nos qui non eum visuri eramus in carne, et tamen manducaturi eramus ejus carnem. V, 1118.

Eucharistia præfigurata. IV, 505. Figurata in pane et vino a Melchisedech Abrahæ propositis. VII, 500. Figuram hanc modo videmus impleri, quomodo, tacetur propter Catechumenos. V, 1407. Israelitarum cibus spiritalis quomodo idem ac noster. V, 1531.

Eucharistia sacrificium. VII, 655. Oblatio. IX, 58. Victima sancta quæ ex altari dispensatur. I, 778. Non quod videtur, sed quod creditur, nascit. V, 645. sacramentum corporis Christi nihil aliud quam vitam vocant Christiani fidei. X, 128.

Eucharistiam nesciunt Catechumeni. III, 1477. Eucharistia mensam Catechumeni et Audientes vident, sed ad epulas non accedunt. V, 735. Norunt fideles quid accipiant, quia per carnem benedicuntur. V, 58. Christum ubi agnoscimus, novit qui fidelis est; qui autem Catechumenus est, ignorat. V, 1111, 1116. Excitantur Catechumeni, ut nomine dato ad baptismum, subinde ad tales epulas accedere valeant. V, 734. De sacramento altaris sacri, quod hodie videntur baptizati, nihil adhuc audierunt. V, 1102, 1246. Panis quotidianus, quod fideles accipiunt, quod baptizati accipiunt tunc sunt. V, 381. Quod norunt fideles, a tritico et vino. V, 48.

Eucharistia ad regeneratos pertinet. X, 1265. Est sacramentum fidelium. V, 649, 729. Non conceditur nisi iis qui baptismum susceperunt. III, 1477. Manducare non possunt corpus Christi nisi baptizati. II, 826. Nec vitam habere possunt qui non manducaverint. II, 785, 826, 984. Præter baptismum et participationem Eucharistia, non solum ad regnum Dei, sed nec ad salutem, et vitam æternam potest quisquam hominum pervenire. X, 128, 129. Ista sententia, *Nisi manducaveritis carnem meam, etc.* omnes tenet etiam infantes. X, 125. *Not. (a)*. 124. Manducare non possunt corpus Christi nisi baptizati. II, 826. Nec vitam habere possunt qui non manducarint. II, 785, 826, 984. Eucharistia participatio necessaria parvulis ad vitam æternam consequendam. X, 576, 648. Eucharistia parvulis ministrata. X, 1154. Infantes mensæ Domini participes fiunt, ut habeant in se vitam. V, 943. Sanguinem quem per insaniam fuderunt homicidæ, per gratiam biberunt. IV, 517, 791. Credentes sanguinem biberunt, quem sæviendo fuderunt. V, 485, 497, 538, 554, 1550, 1665.

Eucharistia perceptio. VI, 202, 470. Vocatur cœna Domini. II, 205. Sacramentum Eucharistia quæ dispositione suscipiendum. III, 1610. Carnem Christi nemo manducavit, nisi prius adoraverit. IV, 1264. Qui manducant carnem Christi, et bibunt sanguinem Christi, cogitent quid manducant. V, 754. Eucharistia sacramentum etsi necesse est visibiliter celebrari, oportet tamen invisibiliter intelligi. IV, 1265. Tunc vita unicuique erit corpus et sanguis Christi, si quod in sacramento visibiliter sumitur, in i, sa veri-

rate spiritaliter manducetur, spiritaliter libatur. V, 729. Verum Christi corpus et sanguinem in sacramento etiam impii accipiunt. IX, 181. Ad altare in Ecclesia positum multi scelerati possunt accedere, ad altare alii in cælis non possunt. V, 1543. Corpus Christi manducant hæretici sacramento solo, Catholicis re ipsa. VII, 734. Christi corpus manducare re vera, et non sacramento tenus, quid sit. VII, 742. Eucharistia corde manducanda. III, 1612. modus quidam manducandi carnem Christi proprius piorum. V, 483.

Eucharistiam percepturis castitas commendatur. V, 733, 736. Nosti quo accedis, quid manduces, quid bibas; imo quem manduces, quem bibas; abstine te a fornicationibus. V, 83. Humilitas Christi in Incarnatione, et in altaris sacrificio declarata. IV, 505, 506, 312. Nisi esset humilis Christus, nec manducaretur, nec biberetur. IV, 505. Cœnam suam dedit Dominus, passionem suam dedit: ille saturatur, qui imitatur. IV, 170, 178, 548. Corpus humilitatis Domini sui manducant etiam divites terræ, nec saturantur usque ad imitationem, sed tamen adorant. IV, 170. Et ipsi superbi veniunt ad mensam Christi, accipiunt de corpore ejus; sed adorant tantum, non etiam saturantur. II, 867. Comederunt pauperes, et saturati sunt, talia passi, qualia manducaverunt. IV, 178. Nos de cruce Domini pasчимur, quia corpus ipsius manducamus. IV, 1290.

Eucharistia bonos vivificat, malos mortificat. III, 1762. In Eucharistia habet fidelis ubi vivat, habet unde vivat, III, 1612. Manduca vitam, bibe vitam; habebis vitam, et integra est vita. V, 729. In corpore et sanguine suo Christus voluit esse salutem nostram. IV, 505. Eucharistia calix inebriat martyres ad capessenda cœlestia. IX, 298. Judæi de crucifixi Christo tenebrati sunt, nos manducando crucifixum, et bibendo, illuminamur. IV, 315. Eucharistia sacramentum pietatis, signum unitatis. III, 1612. Mysterium pacis et unitatis nostræ, quod ideo in pane et vino consecratur. V, 1100, 1103. Concordia et unio effectus sacramenti corporis Christi. III, 1613, 1614. soli illi manducant corpus Christi, qui sunt in compage membrorum ejus. VII, 742. Virtus quæ in Eucharistia intelligitur, ipsa unitas est; ut redacti in corpus Christi, effecti membra ejus, sinus quod accipiunt. V, 589. Cor, oris Christi sacramentum qui accipiunt, non omnes apud eum habituri sunt etiam locum promissum membris ejus. V, 1363.

Eucharistia. Sanguine Christi accepto, ab omnibus gentibus respondetur Amen. VIII, 259. Pretium nostrum accipitur, Amen respondetur. IV, 1665. Ad pignus Christi quotidie dicis, Amen. V, 1469. Ad mensam Domini accedentes, ibi respondent verba fidelium. V, 143. Qui ad mensam Domini accedentes, ibi respondent verba fidei, hi fideles vocantur. V, 145. Fideles ii, quibus Christi corpus erogatur. V, 649. Mysterium vestrum accipitis; ad id quod estis, Amen respondetis, et respondendo subscribitis. V, 1247. Audis, Corpus Christi, et respondes, Amen: esto membrum corporis Christi, ut verum sit Amen. V, 1247.

Eucharistia perceptionem cur præcedit oratio Domine. V, 127. His verbis *Dimitte nobis*, etc. lota facie ad altare accedimus, et corpore ac sanguine Domini communicamus. V, 127.

Eucharistia panis noster quotidianus. V, 581, 589, 594, 645. Eucharistia sumptio quotidiana. X, 627, 998. Eucharistiam quotidie accipere debent fideles. V, 1099. Communicant alii quotidie, alii certis diebus. II, 200. Qui non audeat quotidie sumere Eucharistiam, et qui non audeat ullo die prætermittere, uterque corpus et sanguinem Domini honorat. II, 201. Contemptum solum non vult cibus iste, sicut nec manna fastidium. II, 201.

Eucharistiam simul accipiunt boni et mali. V, 584. In ipsa quam multi iudicium sibi manducant et bibunt. V, 645. Qui manducant indigne, vere manducant, etsi iudicium sibi manducant. V, 1229. Quam multos Judas implet Satanas indigne accipientes buccellas. IV, 1854. Bene esse non potest male accipiente quod bonum est. IV, 1854. Non malum est quod datur, sed bonum malo in iudicium datur. IV, 1854. *Vide* Sacrificium. Si bene vixeris, cibum Christum habebis; si a Christo recesseris, cibus draconis eris. IV, 1586. Exigitur de manducante quod manducat; non prohibeatur manducare a dispensatore, sed moneatur tenere exactorem. IV, 545. Cum quis videt alium ad altare accedentem, quem novit indignum, quando inde nihil ipsi timendum. V, 899, 900. Separatio ab Eucharistia intercedente aliquo graviore delicto. X, 627, 998. Crimina quæ a Christi communione separant. X, 628. Non perseverantes in vita bona separantur a pane Eucharistia. V, 595, 401. Separatio a sacramento cœlestis panis per ecclesiasticam disciplinam poenitentium humiliter amplectenda. V, 1513. Parvula quedam a nutrice, demonum sacrilegis impacta, postea in ecclesia imitam sibi Eucharistiam miris motibus respuit. II, 501.

Eucharistia ad memoriam martyrum celebrata. I, 720. Mensa constructa in loco sepulture Cypriani, in qua sacrificium Deo offertur. V, 1415. Sanguinem Christi bibit multitudo venerans natalem Cypriani. V, 1413. Ad altare corpus et sanguinem Christi sumentes. V, 384. Sacrum Christi sanguinem Laurentius diaconus ministravit. V, 1595. Eucharistia olim in manibus Joani solita. IX, 277. Coniunctis manibus accipiebatur. IX, 58.

Eucharistia. Discipuli primum acceperunt corpus et sanguinem Domini non jejuni. II, 205. Non præcepit Christus quo deinceps ordine sumeretur, ut Apostolis servaret hunc locum. II, 205. Eucharistia a jejuniis sumenda, et est mos universæ Ecclesie. II, 205. Nonnullos delectavit die Cœnæ Domini ad insigniorem commemorationem post cibos offerre et accipere. II, 205. Cuius die sentiat Augustinus. II, 205. Ex hoc placuit spiritui sancto, ut in honorem tanti sacramenti, in eo Christiani prout Dominicum corpus intraret, quam ceteri cibi. II, 205. Cataplasma ex Eucharistia. X, 1515. Sacramenta quæ per Episcopos afferuntur manum, ad filem dicti adducuntur. II, 650. Eucharistiam quomodo conciliant Ophitæ. VIII, 28. Cataphryges. VIII, 50. Peluziani. VIII, 51. Manichæi. VIII, 55.

Eucharis presbyter per memoriam S. Stephani a calculo sanatus. VII, 706. Et suscitatus est. VII, 766.

Eucratius a Theonis. IX, 220.

Elysi hæretici. VIII, 40.

Eudæmones. VII, 265. Eudæmones non possunt esse medii deos inter et homines. VII, 266.

Eudorius astrologus. VII, 500.

Evection publica. I, 717.

Eversiones. I, 746; III, 156.

Eversores. I, 685; II, 790. Quis scilicet risus sibi ac ludicra spectacula exhiberi volunt eversionibus et erroribus altorum. III, 156. Eversor. II, 799.

Eufales presbyter ad unitatem Christi conversus. II, 585.

Eugenius ab Ammedara. IX, 221.

Eugenius tyrannus Maximi successor a Theodosio victus. VII, 172.

Euhemerus. III, 1036. Sacram historiam scripsit. VII, 217. Saturnum, Jovem, Neptunum et Plutonium homines fuisse prodit. III, 1036; VII, 184. Euhemerus ab Eunio in latinam linguam versus est. III, 1036.

Eulogia panis. IX, 557. Eulogia fieri dicitur, dum sumitur panis unitatis gratia missus. II, 100. Id est accipiendo benedicitur. II, 105.

Eulogius episcopus. X, 325, 652, 665.

Eulogius diaconus martyr. V, 1247, 1249. Ejus res ipsa. V, 1249, 1251.

Eulogius Carthaginis rhetor. VI, 603.

Eumalius Vicarius Africae. IX, 541, 640, 687.

Eunomius a quo Eunomiani hæretici, seu Aetiani. VIII, 40, 707, 1087. Eunomius Filium Dei non naturæ, sed voluntatis esse filium dicens, refellitur. VIII, 1087.

Eunomiani. III, 1856; V, 448, 988, 990; IX, 395. Peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Eunomiani in Oriente, non in Africa. V, 280.

Eunuchus Candacis reginæ accepit Spiritum sanctum sine hominum ministerio. V, 601, 1227.

Evodius patria Tagastensis. I, 770. Cum agens in rebus militaret, convertitur ad Deum, et ante Augustinum baptizatur. I, 771. In libris de quantitate animæ et de libero arbitrio, collocutoris personam sustinet. I, 1055. Augustino se socium in sancto proposito adiungit, et cum ipso redit in Africam. I, 771. Psalmum cantat in obitu Monicae. I, 776.

Evodius cum Procleiano sermonem contulit. II, 129.

Evodius episcopus in Italian profectus cum Theasio. II, 273.

Evodius de quo Paulinus. II, 100.

Evodius episcopus Uzalensis. II, 693; V, 1446; VII, 768. Rescribit Valentino de epistola ad Sixtum. II, 975, *not. (n)*. Multa diversis epistolis Augustino proponit, quibus Augustinus respondet. II, 695.

Eupasia. VI, 475.

Euphemite hæretici. VIII, 41.

Euphrates. III, 378. Nominæ magni fluminis intelligitur. III, 787.

Europa raptâ a Xantho Cretensium rege. VII, 569.

Europa dimensio. VII, 497.

Europa secundus rex Sicyoniorum. VII, 561.

Eusebius. VII, 279.

Eusebia Manichæa quasi sanctimonialis. VIII, 36.

Eusebius. VI, 597; VIII, 27. Historiam temporum quæ ad sacram Scripturam pertinent, contexit. III, 62. Eusebii historiae a se in latinam linguam translatae Rufinus duos libros addidit. VIII, 46. Eusebii Chronica. VII, 497, 566, 567. Eusebii sententia de tempore quo promissus nos Abra-

hæ factæ sunt. VII, 496. De annis servitutis Israelitarum in Agypto. III, 612. Eusebius Cæsariensis psalmos interpretatus est. II, 262. Constantinopolitanus vocatur a Paulino, qui ipsius historiam mittit ad Alypium. II, 99.

Eusebius Vercellensis. II, 265.

Eusebius Emisenus. II, 286. In epistolam ad Galatas commentarios reliquit. II, 252.

Eusebius presbyter Hieronymo mittit libros Anniani Pelagiani. II, 928.

Eustasius ex insula Cypria (monachus). II, 189.

Eustochium et Paula salutant Augustinum. II, 735. De dormitione Eustochii dolet Hieronymus. II, 928.

Eutomus episcopus. X, 652, 665.

Eutropius episcopus. VIII, 665.

Eutychianus Consul. VII, 620.

Eutychiani hæretici. VIII, 50. *Not. ult.*

Exactoris, qui quod suis jam redditum erat, rursus repetebat quasi se non mandante datum, iniquitas corripitur. II, 1062.

Exaggeratissimi diaboli angeli. V, 883.

Exaltare Deum, est altum confiteri. V, 1681. Exaltat Deus humiles sic, ut non faciat superbos. IV, 1472. *Vide* Superbia.

Exaudiri orationes hominum etiam peccatorum. V, 748, 751. Exaudiri hominem, cum Deum orat, ambigenti dubitatio tollitur. V, 171. Exaudiendi nos hinc Deo quædam necessitudo, quia fecit nos. V, 295. Deus prævenit desideria nostra. V, 494. Petentem nugatoria propitiis Deus non exaudit ut det, sed exaudit ut sanet, non dando. V, 203. Si Deus non dedit, scias quia prodest tibi, quia non dat pater bonus. V, 204. Exaudit quosdam Deus iratus, non exaudit quosdam propitiis. V, 117. Deus aliquando non exaudit, ut intelligamus quid ab ipso petere debeamus. IV, 625, 624. *Vide* Oratio. Qui vult audiri a Deo, prius audiat Deum. V, 126.

Exaudire murmurationem, id est, cognoscere. III, 509.

Excæcatio maxima pœna. IV, 688, 690, 691, 692. Unusquisque aut exercetur ad purgationem, aut admonetur ad conversionem, aut si contempserit vocatorem et disciplinam Dei, excæcatur ad damnationem. IV, 116. Cur alius excæcetur, alius illuminetur, iudicio divino relinquendum. III, 1777. Excæcat hominem sinistra intentio. IV, 1839. Elatio causa excæcationis. IV, 790, 794. Excæcatio infidelium a diabolo potest esse. VIII, 395. In uno eodemque opere malo aliud venit de astutia sudentis, aliud de nequitia volentis, aliud de iustitia punientis. VIII, 394. Excæcatio infidelium secundum quemdam modum ad verum Deum pertinere potest. VIII, 589. Nec iniuste. III, 1777, 1780. Excæcat Deus deserendo. III, 1777. Excæcatio Judæorum ex superbia. III, 1778, 1779; VI, 20. Excæcatio aliquando utilis. III, 1372. Plurimis Judæorum profuit. III, 1779.

Excellentia tria. V, 1390.

Exceptor. V, 1390. Exceptores iudicis. II, 578, 581.

Excessus in rebus ad utendum concessis longe tolerabilior, quam in non concessis. VI, 382.

Exclusi ab Ecclesia quomodo eiadem prosint. III, 127.

Exclusores argentarii. X, 210. Sic vocantur qui de confusione massæ noverunt vasis formam exprimere. IV, 643, 636, 837.

Excommunicatio. III, 451, 764, 1765; VI, 199, 473; IX, 45, 414, 669. Excommunicatio a mensa. IX, 94. Excommunicatio est misericors severitas. VI, 199. Remedium est contra gravia quædam peccata. VI, 228. Corripiamus, castigemus, excommunicemus, etiam cum dilectione separemus. IV, 635. Excommunicatione pœna major in Ecclesia non est. X, 944. qui ab Ecclesia reserantur, periculis omnibus ac luporum dentibus exponuntur. Innocentius. II, 783. Excommunicatio non nisi legitima potestate et cum iudicio facienda. V, 900, 1546. Excommunicatus a presbytero suo subdiaconus. II, 449. Item excommunicatus a presbytero suo diaconus. II, 419. Excommunicatio ubi adhibenda. IX, 32, 93, 95. Excommunicatio peccatoris. III, 1752. Excommunicantur incontinentes. V, 1094. Excommunicatione prudenter quandoque abstinendum, ne flagello peior fiat qui cæditur. V, 125. Maxime dum Ecclesie perturbatio et disruptio timetur. V, 51. Patres maluerunt Pelagianos in Ecclesie commage sanari, quam ex eius corpore reserari, si necessitas permetteret. II, 683, 764, 775. Excommunicatum non fuisse qui merebatur, Augustinus probat, ubi erat periculum schismatis. II, 298.

Excommunicatio quid debet intneri. IX, 62, 94. Potest esse utilis. X, 944. Quomodo salubris. IX, 92. Per penitentiam aut per malam conscientiam a Christi corpore separati. VII, 674. Sicut ante visibilem excommunicationem, quisquis contra veritatem qua convincitur et arguitur, inimicum gestat animum, jam præcisus est; sic post reconciliationem manet præcisus. IX, 111. si objecta Cæciliano

crimina possint monstrari, ipsum jam mortuum anathematizaremus. II, 794. Separatio falsorum fratrum, ante tempus messis, sine perturbatione Ecclesie non potest fieri. III, 1799. Ab iis fratrem non separat caritatem, quos de fraterna congregatione præcipit Paulus separari. IX, 84, 85, 86, 92. Excommunicatio innocentes ac spirituales homines non lædit, sed probat. IX, 125. Non obest homini, quod ex tabula (Ecclesie) non vult eum recitari humana ignorantia, si de libro vivorum non eum delet iniqua conscientia. II, 269. si quisquam fidelium fuerit anathematus iniuste, ei potius oberit qui faciet, quam ei qui hanc patitur injuriam. II, 1068. Excommunicati iniuste ut sese gerere debeant. III, 128. ut domus universa pro peccato unius anathemate feriatur, rationem non invenit, nec facere ausus est Augustinus. II, 1066. Excommunicare laicum, et clericum degradare. VI, 271.

Excusator. II, 504.

Excusatum se putat humana superbia, quando ignorantie, non voluntatis videtur esse quod peccat. II, 883. Excusatos se dicit Pelagius malos, quod gratiam bene vivendi non acceperint. II, 882. Inexcusabilis ostenditur omnis peccator. II, 882. Eos qui scientes peccant, vocat Scriptura inexcusabiles etiam secundum iudicium superbiæ suæ, quo multum confidunt de viribus propriæ voluntatis. II, 883. Excusantes peccata sua, per circuitum volunt venire ad Deum accusandum, qui nolunt de compendio venire ad Deum placandum. IV, 268. Impiis ut se excusent, accusant Deum. IV, 1172, 1691. Excusatio peccati iniqua est, et a diabolo suggeritur. V, 438, 186; VI, 357. Excusatio in peccatis manifestis, est superbia damnabilior. VII, 422. Nolens se esse reum, addit potius ad reatum. VI, 357. Non penam removet, sed veniam. VI, 357. Excusationes in peccatis diversæ; fati, fortunæ, diaboli, et ipsius Dei. VI, 538. Excusator tuus cum vis esse, triumphat de te diabolus accusator tuus. V, 186.

Excussorum filii, qui. IV, 1674

Exdumvir. II, 504.

Exedra. IX, 697. Locus de quo episcopus loquebantur ad populum. VII, 770.

Exemplis ratio anteponenda. VII, 36. Exemplis magis movent quam præcepta. VII, 53. Fidem infirmorum roborant. IV, 1402. Exemplis sanctorum alios accendunt alios deiciunt. IV, 1812. Exemplis, carbones desolatorii. IV, 1600. Exemplis urgemur ad conversionem. IV, 1600, 1601. In Ecclesia qui præcedunt, exemplum se præbere debent sequentibus. IV, 436. Exemplum bonæ imitationis qui proponit, misericordiam præstat majorem, quam qui porrigit reficiendi corporis alimentum. V, 804. Exemplum non sumendum a multis, sed a paucis qui sint iusti. IV, 437. Exemplum peccandi ex magnorum virorum lapsu non accipiendum. IV, 539, 586. Exemplis mala non excusare, et quatenus bona non desint. V, 1547. Exemplo malorum se excusans, quærit sibi non patronum ad causam malam, sed comitem ad penam. V, 758.

Xenia, pro. Xenia. IV, 193.

Exercere. Aliquando Deus per temporalem potentiam damnandorum, exercet disciplinam liberandorum. IV, 935. *Vide* Tribulatio.

Exheredati, dici solent abominati. IV, 86.

Exhortatio quem ad finem adhibeat. IV, 1501. Exhortationis vires ex gratia. VI, 444. Exhortatio nihil prodest, nisi revelet ille qui intus est. III, 1609.

Exigitur plus ab eo cui plus datur. II, 882.

Exorcismus quid. I, 968. Exorcismus parvulorum in baptismo. IV, 797; X, 829, 1075, 1525. Et exsufflatio in baptismo. X, 1192, 1220, 1385. Exorcismus inter ritus baptismi. I, 968; X, 408. Est vetustissimus ritus. X, 463. Antiquissima Ecclesie traditio. X, 467. Exorcizatur potestas diabolica in baptismo. X, 426. *Vide* Baptismus. Exorcismus adjurato Christi nomine. V, 1080, 1100, 1105.

Exorcisterium ecclesiasticum. IX, 578.

Exorbitare est extra orbitam fieri. III, 1739.

Expalmatus. IV, 1250. Expalmaretur. III, 2051.

Expedit et illicitum e se quid differant. VI, 461. Quando quid expedit, quando non. VI, 465. Quod licet, sed non expedit facere, non legis vinculo, sed libera dilectione cavendum. VI, 461.

Experimenta corrigant, quem verba non corrigunt. V, 405. Experimenti assiduitas paulatim subtrahit admirationis incitamentum. VII, 714.

Expompari. V, 268.

Exsequiarum sollempne obsequium. IV, 1552. Per triiduum in hymnis Dominum collaudavimus super sepulcrum defuncti, ac tertio die redemptionis sacramenta obtulimus. II, 694. In exsequiis quid ad spiritum mortuorum perveniat. IV, 534. Exsequiæ magis sunt virorum solatia, quam subsidia mortuorum. VII, 27. Exsequiæ divinum. IV, 522 553.

Exspirare, extra spiritum fieri. III, 1739.
 Exsufflatio in baptismo. X, 408, 435, 829, 1073. Exsufflatio parvulorum vetustissimus ritus. X, 465. Et antiquissima Ecclesie traditio. X, 467. Ritus Ecclesie universae et antiquissimae. X, 1505, 1507, 1439. Exsufflatio in baptismo parvulorum ut eruantur de potestate diaboli. X, 1325. Exsufflare imaginem Dei in baptismo non liceret, nisi eruenda esset a potestate tenebrarum. X, 1333. Deo ipsi gravis et insignis fieret injuria, si imagines ejus sine peccato exsufflarentur et exorcizarentur. X, 1414.
 Exsulare, extra solum fieri. III, 1739. Exsul nusquam Christianus. V, 1410. Exsilium, si patria amatur, magna poena; si non amatur, peior cordis poena. V, 1539. Exsilium sua sponte quod tunc servi Dei eligunt. VIII, 225.
 Exsultatio alia bona, alia mala. IV, 1217. Exsultare Dominum pie debet, si vis securus mundo insultare. IV, 1217. Exsultare in cubilibus suis, est exsultare in cordibus suis. IV, 1935. Exsultatio sanctorum nondum est in re, sed in spe. IV, 629. Exsultare quisque debet cum tremore, quia dominum Dei est unde exsultat, non meritum suum. IV, 1935. Exsultatio in justorum in saeculo, ac proinde transiens; justorum in Domino, et permanens. IV, 277.
 Exsurge pro expurgare. III, 497.
 Exteriora non amanda fieri. III, 1815. Exteriora munda esse non possunt illis quibus interiora immunda sunt. IV, 1651. De interioribus gaudemus, in exterioribus necessitatem habeamus. IV, 1815. Exterioris tanto magis quis moritur, quanto magis animi respiciat Deo; sicut cum ab eo recedit, omnes vires suas in externa convertit. II, 208.
 Extrema. Progredi in extrema nihil est aliud, quam intima proferre, id est longe a se facere Deum. I, 1163.
 Extollere. Parum est ut illud quod in se est bonum, agnoscat homo quod a Deo sit, nisi etiam tunc non se extollat super illum qui nondum habet. IV, 878. *vide superbia.*
 Ezechias optimus et piissimus rex, regnavit nonnisi temporibus. VII, 578. Lucos et templa idolorum, et excelsa destruenda destruendo, Domino servivit II, 801. Ezechias secundum quasdam futurorum causas mortuus erat, et quomodo quidecim anni ad vitam illius additi. III, 531.
 Ezechiel, quid et quo tempore prophetavit. VII, 593. Prophetavit in captivitate Babylonica. IV, 772. Ezechiel de filiis et patribus suas vias se arantem ducentibus loquitur, cum ait injustitiam patris non nocere filiis. X, 1275, et supra passim. Ezechielis prophetiam cap. xvii pertinere ad praenuntiationem revelationis testamenti novi. X, 1281. In Ezechielem commentarios edit Hieronymus. II, 719.

F.

Fabellae Persicae. VIII, 92.
Fabiola. II, 719, 1031.
Fabius. X, 745. Tarentinae urbis eversor. VII, 19. A simulacrorum depredatione abstinuit. VII, 19.
Fabricarum constructio. IV, 1036.
Fabricius. II, 390; X, 745, 751. Illustrius Romanus. VII, 161. Voluntaria ejus jaupertas. VII, 164.
Fabricius. VIII, 659. Hareticus. VIII, 664.
 Fabula est compositum ad utilitatem delectationemve mendacium. I, 894. Fabulas suas ad naturam rerum, vel ad mores hominum interpretari conantur Pagani. VIII, 574. Et ad nescio quas physiologias vel theologias referre. VIII, 575.
 Facere. Quod quisque facit, aut de se est, aut ex aliquo, aut ex nihilo. VIII, 547. Nulla res se ipsa gignit aut facit. I, 1028. Quod tibi non vis fieri, ne farus alteri, manu formatoris nostri in ipsis cordibus nostris veritas scripsit. IV, 675. Hoc nemo ignorare permissus est, ut esset unde judicaretur quibus lex non est data. IV, 675. *Fac mecum,* quid importet. IV, 1442. Facientes numeri facis anteponendi. I, 1163. Facta sermones sunt, quibus justus defenditur in judicio. IV, 1469. Cavendum ne sicut philosophi quaedam facta hominum dicamus media inter recte factum et peccatum. II, 280. Factorum quorundam, quae nec bona nec mala sint, exempla. II, 281.
 Factio, consensus optimatum in justorum. VII, 67. Factionem si videt, qui ad judicium trahitur, debet causam suam meliori judicio reservare. IV, 375.
 Facies Dei, praesentia ejus per Ecclesiam. IV, 814. Potentia qua dignus innotescit. IV, 137. Veritas. I, 986; Revelatio et praesentia ejus futura in judicio. IV, 838. Facies Domini propitii et adjutantis super facientes bona, et irati super facientes mala. IV, 1595. Facies qua Deus videndus est. II, 620, 622, 625. Facierum humanarum similitudo et dissimilitudo miranda. VII, 721.
 Facinus, dicitur quod agit cupiditas ut alteri noceat. III, 73.
 Facultates dietae divitiae. V, 1189. Facultates non sunt nisi infirmitatis argumenta. V, 488, 1190. Facultatem non attendit Deus, sed cupiditatem. IV, 1727. Et voluntatem. IV, 1037. Coronat Deus iustus voluntatem, ubi non invenit facultatem. IV, 1331.
 Facundia canina. II, 752.
 Falcitiae. IV, 518.
 Fallacia male utitur lingua. III, 1620.
 Fallax differt a mendace. I, 892; III, 149. Fallax est qui habet fallendi appetitum. I, 892. Homo filius docendus, cavendus fallax. I, 925.
 Falli et mentiri quo differunt. V, 137, 738. Mentiri peius est quam falli. V, 758. Aliquando mentiri quam falli est tolerabilius. VI, 241. Falli quomodo mentiri, quantum ad hominis voluntatem, minus est malum. VI, 241. Misericiores sunt qui mentiendo fallunt, quam qui mentientibus credendo falluntur. VI, 240. In quibusdam rebus magno, in quibusdam parvo, in quibusdam nullo malo, in quibusdam non nullo bono fallitur. VI, 241. At ipse error per se, aut magnum in re magna, aut parvum in re parva, tamen semper est malum. VI, 241, 245. Fallere voluit multi, at nemo vult falli. I, 794; V, 984, 1403; VI, 240; VIII, 510. Fallere nolunt boni, falli nec boni nec mali volunt V, 984. Falli quantum oderit anima naturaliter. V, 813. Hic non falli difficile est. II, 275. Fallitur cor hominum de peccato et de poena peccati. IV, 87. Vis venire ad vitam ubi non fallaris, age modo vitam ubi non fallas. V, 1405.
 Falsitas non est quidquam, sed dicitur cum res putatur esse quod non est. I, 744. Fallit ipse animus, non oculi. III, 149. Falsitas non ex ipsis rebus, aut ex sensibus oritur, sed ex peccatis III, 149, 150. Falsitas non est in rebus, sed in sensu animi. I, 887. Falsitatibus minus obnoxia est anima nondum passa sensibilibus sensuumque vanitatem. II, 70. Falsitas falsitatem trahit. IX, 432. Falsitatis hic regio. V, 975. Falsitas crimen capitale. V, 1471.
 Falsum quid. III, 60. De falsi notione. I, 898. Falsum nihil aliud est, quam quod non ita est, ut videtur. I, 889. Quaedam eo vera, quo falsa. I, 895. Falsa nemo novit, nisi cum falsa esse novit. VIII, 1070. Non ideo verum aliquid quia diserte, neque ideo falsum quia in compositis dicitur. I, 710. Falsa cur plerumque cogitamus. VIII, 997. Falsis opinionibus tanto quisque inseritur magis, quanto magis in eis familiarisque voluitur. II, 66. Cognitio veritatis, omnia falsa, si modo proferantur, etiam quae prius inaudita erant et dijudicare et subvertere idonea est. II, 457. Falsum dicere numquam licet. IV, 86. Falsum testimonium nec mortis malis debet dici. V, 125. Falsum testimonium etiam cum honorem ac vitam discriminem fugiendum. V, 631. Falsi testes excantur, et ea dicunt nescientes, unde apparent falsi testes. IV, 573, 574.
 Famae bonae cura habenda. V, 1508, 1569; VI, 448. Fama bona crudeliter contemnitur. VI, 448. Fama vulgi non debet esse studiorum finis. II, 435, 454. Fama bona odor bonus. III, 1760. Fama bona alius odor vitae in vitam, alius odor mortis in mortem. III, 1760. Famam animus perditus malis artibus sibi comparare molitur. IV, 127. Ubi pro estimatione nostra quidquid recte possumus fecerimus, si quis famae nostrae detraxit, adsit conscientiae solatium, planeque gaudium. VI, 449. Nobis necessaria est vita nostra, alius fama nostra. VI, 448. Aliquando ea causa est, ubi non sufficiat conscientia. II, 478, 480. Exitio suo quisque a bonis putatur bonus, cum occultus sit malus. III, 465. Fama bona et mala quomodo justi probantur. IX, 555. Famae auctoritate nihil vilis. I, 928. Rumor hominum ventis comparatur. II, 1508.
 Fames et sitis dolores sunt. I, 797. Fames morbus, cuius medicamentum alimentum. IV, 398, 1396. Fame consumitur qui jejuna septem diebus. IV, 1638. Famen Abraham et Isaac passi sunt. IV, 584. Quomodo ergo iusti non quaerunt panem. IV, 384, 386. Quid sit, Deus vocavit famem, etc. IV, 1596. Famis bona. VII, 25. Fames Romae. VII, 26. Fames Saguntii. VII, 101.
 Fames cordis. V, 262. Famis tempus est modo, tempus saturitatis post erit. IV, 208. Fames perfectorum, conversio peccatorum. IV, 241, 242. Famelici Dei esse debent: ante januam conspectus illius in orationibus mendicemus. IV, 1893, 1896.
 Familia quomodo administranda. VII, 644.
 Farinae tria sata. V, 641.
 Fascinare pro invidere. III, 536.
 Fascius aere alieno obrutus ad Ecclesiam confugit II, 1092.
 Fatigationi cum succurritur, alia fatigatio inchoatur. IV, 1520, 1521, 1638.
 Fatuitas grande malum. X, 707. Fatuitas est naturalis, quare. X, 1514. Fatuitatem non alienae naturae commixtio, sed nostrae depravatio invexit. X, 1439. Fatui quidam nascentes, fateri cogunt originale peccatum. X, 707, 1514.

Fatuorum absurditate delectari non nisi ex carnali affectu venit. X, 148. Fatuae virgines, quibus non sufficit conscientia. IV, 1921. Fatuae virgines exultantur ad bona opera, non robore bonae conscientiae, sed excitemento linguae alienae. IV, 1921. Non dicit fratri suo, *fatuae*, qui cum hoc dicit, solum ejus peccato infensus est. VII, 748.

Fatum a fando potest appellari. VII, 150; VIII, 215. Fati nomine quid vulgo intelligitur. VII, 141; X, 579. Fatum ex siderum dispositione fititium. V, 1007, 1027. Fata tria in colo et fuso digitisque filum ex lana torquentibus, quare finguntur. VIII, 574. Fato nulla fiunt. VII, 150. Doctrinam *sciam* de fato Mathematici ipsi factis suis evertunt. II, 1061. Haec doctrina non parvum malum, quod ad defendendum peccatum a medicamento confessionis avertit. II, 1061. Fato si ri, quod merito non fit, Pelagianorum sententia, quae refellitur. X, 761. Causa peccati in fatum non convertenda. II, 1061. Fato qui mala sua tribuit, Deo tribuit. IV, 1175. Fatum non asseritur a Catholicis sub gratiae nomine. X, 577, 579. Cur hoc a Pelagianis obiectum est Catholicis. X, 577. Fati crimine retorquetur in adversarios. X, 578, 579. Fati nomine non astrorum positionem, sed summam Dei voluntatem quidam intelligunt. VII, 148. Quare a fati appellatione abstinendum. VII, 150.

Fatalia quae sint. VII, 141. Fatalium siderum assertores impugnantur. VII, 141, 144, 145.

Faventius Parthianensis saltus conductor. II, 429, 450.
Favus Pici filius secundus rex Laurentum. VII, 575. In Deos relatus. VII, 575.

Favus incubi. VII, 468.
Favstianus episcopus. II, 759, 762, 780.
Favstius rubricianus. IX, 670.
Favstius Donatista titipone pacem coqui Catholicis velt. IX, 316.

Favstius episcopus Donatista. III, 1436.
Favstius diaconus. V, 1570.
Favstus Manichaeus. VI, 166, 412. Manichaeorum episcopus. I, 707, 710, 711. Favsti patria, dotes, etc. VIII, 207, 225. Ingenium. VIII, 553. Mollities. VIII, 225. Falsae virtutes quibus gloriatur. VIII, 224. Favstus negabat esse quicquam in libris Heliorum de Christo prophetatum. VII, 475. Favstum Augustini praepceptorem vocat Julianus. X, 1205. Favstus multis laqueis mortis, Augustino salutis occasio est. I, 711. Favstus eo quod Manichaeus esset, iudicio proconsulari cum omnibus aliis in insulam relegatus. VIII, 225.

Favstus a Timida. IX, 253.
Favstus perlator epistolae ad Bonifacium. II, 834.
Favsti basilica. V, 645, 1202.
Favstulus pastor, maritus nutricis Romuli et Remi. VII, 578.

Favo similis est doctrina sapientiae, quae de abstrusioribus sacramentis exprimitur. IV, 1566. Favus Christum designat. IV, 1497.

Febria, Romanorum dea. II, 84; IV, 1596; VII, 59, 88, 125. Febri et pallori fana fecerunt Romani. III, 1035; VII, 105.

Febris lectum non formidat argenteum, non timet pomam divitis, non timet jacula bellatoris. V, 1260. Febres animae. V, 85.

Februarius mensis unde nomen accepit. VII, 200. Februarius a Febrius sacris Lupercorum ap, ellatus. VIII, 546. Februarius mensis Deo Termino dedicatus est. VII, 200.

Fel crescit irascendi facilitate, ac fellis cremato crescit irascendi facilitas. II, 75. Fel Christus in cruce resquit, quia non intravit in corpus ejus amaricantes. IV, 852.

Fecunditas ineffabilibus verbis suis Deus vni seminis indidit primis hominibus. X, 405. Fecunditas ante peccatum et peccato non adempta, I, 1297. Fecunditas homini coepta, non est ablata post peccatum. I, 1297; VII, 788; X, 1458. Non est qualis fuisset, si non peccasset. VII, 789. Fecunditas, non commotio pudenda membrum, munus est Dei. X, 450. Fecunditas teminarum etsi jam arumosa facta est, iniquitas non fecunditas hoc fecit. X, 1560. Feminarum uteros non omnia virtute, sed libera et potentissima fecundat Deus. X, 837.

Felicite virgini consolatoria, vel exhortatoria epistola, ne a malis pastoribus scandalum patiat. II, 950.

Felicianus Mustitanus. IV, 376, 381. Maximianista. IX, 76, 108, 109, 137, 178, 571, 507, 523, 530, 550. Ordinator Maximiani. IX, 255. Felicianus et alii cum eo conspirantes Primitianum damnaverunt. II, 412. Felicianus de tota conspiratione accusatur. II, 415. Adversus eum postulat Titianus. IX, 574. Postulatio adversus Felicianum de usurariis locis excludendum. IX, 530. Felicianus unus e duodecim qui apud tres aut amplius proconsules accusati sunt, ut e sedibus suis pellerentur. II, 407. Agitur apud proconsulem ut de basilica excludatur. II, 241. Quamdiu duravit iste confictus. IX, 530. Felicianus damnatur a Primitiano. II,

404, 405. A Donatistis. II, 380. A Concilio Bagaitano. II, 192, 198, 503, 403; IV, 382; IX, 63, 73, 107, 231. Felicianus veritatis adulter, catena sacrilegii appellatur. II, 405, 414. Felicianus a parte Donati transit ad Maximianenses. IX, 655. Communicat cum Maximiano, et extra communionem Donatarum multos baptizat. II, 241. Felicianus vi per Opiatum reductus. IX, 251, 232, 310, 565, 581, 701. Felicianus Primitiano reconciliatus est. IX, 107. Felicianus a Donatistis damnatus, cum ad eos studio concordiae reuisset postea, sine baptismo in eodem honore ab illis receptus. II, 192, 198, 509, 403, 407, 413; IX, 39, 584, 618, 635, 740. Opiato Gildoniano cogente. II, 198, 405. Felicianus Mustitanum etsi damnatum receperunt denuo Donatistae velt integrum, quasi hono pacis. IX, 54. Recipiuntur et cum illo quos in schismate Maximiani baptizavit. II, 241. Nec Felicianum, nec quos baptizaverat in schismate, rebaptizantur Donatistae. IX, 97, 98, 115, 262, 501. Felicianus Mustitanus nunc apud Donatistas episcopus vivit. IX, 426.

Felicitus et Perpetua martyres. VI, 703. Felicitas mulier martyr. V, 1260. Felicitas parturiendo, Evae poenam experta est. V, 1284.

Felicitati matri epistola. II, 942.
Felice. II, 1068, 1069.
Felice. IX, 533.

Felice martyr. IV, 1680. Inter tormenta vitam minime finivit. IV, 1680. *Not. (a)*. Martyrium subiit Themisae. IV, 1679, 1680.

Felice Nolam ad beati Felicis memoriam mittit Augustinus duos e suis, unde manifestum fieret uter reus esset. II, 269. Felicis basilica. VI, 457, 501. Felix confessor apparet ijs hominum aspectibus. VI, 606.

Felix ab Amaccura. IX, 221.

Felix Aptugneus ordinator Caeciliani. I, 642, 644; IX, 595, 594. *Retr.* 610. Acerbissus accusatur in Concilio Carthaginensi schismaticorum. IX, 659. Crimen traditionis in eum conferbant Donatistae. II, 581. Malorum omnium tons in Concilio Donat. dictus. II, 505, 492. Felicis Aptugneus causam a proconsule Aeliano primo audiri fecit Constantinus. IX, 595, 594, *Retr.* 610. Felicis Aptugneus causa multo praeter ceteris invidiosum et criminiosum ventilata est a Donatistis. II, 161. Felicem Aptugneensem in iudicio proconsulis a quodam Vincentio de traditione convictum dicebant falso Donatistae. IX, 539. Ingentius confessus est in cognitione Aelianum proconsulis, falsum se fecisse adversus Felicem. II, 581. Felix Aptugneus merito passus est in cognitione suae causae quemdam equuleo suspendi. II, 166.

Ad iussionem Constantini proconsularius gestis purgatus est. II, 161, 492. Et a crimine traditionis absolutus. IX, 532, 530, 535, 610, 619, 630, 686. Et Constantini rescripto. II, 581; IX, 540, 535. Gesta proconsularia quibus Felix absolutus est. IX, pp. 780. Exemplar litterarum quibus innocens declaratur. II, 504. Felix Aptugneus proconsulari quidem iudicio purgatus fuit, sed hoc sibi ipse non poscebat. II, 165.

Felix episcopus. II, 759, 1069.
Felix episcopus. II, 780, 1039.

Felix episcopus Valerio Comiti commendatur. II, 949.
Felix episcopus Donatista. IX, 526, 535.

Felix a Bagai. IX, 209.
Felix a Buslaceni. IX, 144, 235.

Felix a Gurgitibus. IX, 256.
Felix Manichaeus. I, 633; VIII, 519. Incendi paratum se dicebat ad defendendam magistris doctrinam. VIII, 527. Manichaeum anathemat. VIII, 551. Ipsi scriptam esse epistolam LXXIX suscipio est. II, 275. *Not. (a)*

Felix Adrumetinus monachus. II, 969, 971; X, 911, 914.
Felix alius pariter Dei servus ex eadem congregatione. II, 971, 975.

Felix a Varazana. IX, 229.
Felix a Rotaria Centurioni. IX, 511.

Felix ab Uthina. IX, 218.
Felicitas dea. VII, 126. Adem primus Felicitati constituit lucullus. VII, 129. Felicitas si dea est, ipsa una colli debuit. VII, 129, 131. Erraverunt Romani, qui tam sero felicitatem ut deam coluerunt. VII, 129, 150. Felicitas potior regno. VII, 150. Felicitas non dea, sed munus Dei. VII, 151, 140, 195. Felicitas non est colenda, sed Deus. VII, 431.

Felicitatem inter et fortunam bonam quodam nisi discernim. VII, 126. Felicitatem veram non dat Deus, nisi hominis. VII, 159. Felicitas vera. VII, 370. Felicitas vera quanta erit. VII, 801. Felicitas est plenitudo omnium rerum optandarum. VII, 140. Est participatio Dei. VII, 153. Felicitas a solo vero Deo potest conferri. VII, 71. Beatitude nostra Deus, recedenti ab eo non erit nisi miseria. IV, 808. *Vide* Beatitude, prosperitas. Felicitas priorum hominum ante peccatum. VII, 454.

Felicitatem in quo reponant homines. II, 531. Felicitas

non ponenda in temporalibus, V, 202. Stultus et perversus est, qui felicitatem hominis non putat esse nisi in temporalibus facultatibus, et deliciis, etc. IV, 1611. Felicitas temporalis ad vetus Testamentum pertinet. III, 630. Per Christum non terrenam carnalemque felicitatem, sed cœlestem ac spiritalem expectandam esse intelligebant spirituales Iudei. VII, 546. Felicitate terrena veteris Testamenti, novum Testamentum figurate prenuntiabatur. II, 540. Felicitatem terrenam quicumque in Ecclesia quaerunt a Deo, ad Isnael pertinent. IV, 1603. Felicitas terrena etiam in veteri Testamento contempta. VIII, 163. Felicitas temporalis gentilium occultæ Dei providentiæ tribuenda, non deorum favori. VII, 71. Felicitas temporalis communis est iustis et impiis. III, 630; V, 129, 1586. Plerumque datur et malis. VII, 593. Beneficentissima providentia, ne pro magno quaeratur a bonis. II, 543. Felicitas temporalis, sinistra dicitur; æterna autem, dextera. IV, 1612, 1770, 1867, 1868. Felicitas perpetua habetur a bonis in dextera, temporalis in sinistra. V, 204. Felicitati temporali qui cor non ponit, quod sinistrum est dextrum facit. IV, 1867, 1868, 1869. Non felicitatem istam habere hoc peccare est, sed facere illam dexteram cum sit sinistra. IV, 1612, 1770, 1867. Felicitas secundum perversam hominum opinionem. II, 551. Felicitatem veram nemini conferunt res temporales, quia non extinguunt insatiabilem cupiditatem. IV, 441.

Felices non sunt existimandi, qui florent ad tempus. IV, 893. Felicitatem suam in præsentii impii nec ipsi tenent. IV, 1630. Malus ille felix putatur, quia quid sit felicitas ignoratur. III, 1623. Malus eo est infelicior, quo sibi videtur felicior. V, 1163. Felix vere est, non qui id habet quod amat; sed qui id amet quod amandum est. IV, 202. Vide Beatus. Nihil est infelicius felicitate peccantium, qua pœnalis nutritur impunitas, et mala voluntas velut hostis interior roboratur. II, 531. Felicitas impiorum nonnullis scandalum. V, 126, 154, 168, 205, 1164. De felicitate sæculari impiorum ne perturbentur pii. V, 1383. Non recti corde qui de malorum felicitate scandalizantur. V, 518. Felicitas malorum non invidenda. III, 1603. Declinanti a Deo in adversis, fit verus laqueus falsa malorum felicitas. IV, 1635. Qui patienter fert malorum felicitates et bonos labores, iam talis beatus est. IV, 4191.

Felicitas impiorum, magna ira Dei. V, 1357. Felicitate cui iste mundus aridet, in pressura se computet. IV, 1039. Felicitas peccatorum loeva i sorum est. IV, 1204. Mali florent falsis bonis, pereunt veris tormentis. IV, 626. Somnium dormientis, felicitas. IV, 925, 1719. Maxime impiorum. VII, 502. Felicitas temporalis fluxiva Babylonis. IV, 1764. Felicitas velut flos fœni arescet, et decidet. IV, 620. Felicitas fallax, major est infelicitas. IV, 1697. Felicitas mundi pnis non honos, sed onus. V, 1384. Felicitas mundana nobis magis est periculum quam ornamentum. V, 1562.

Felicitas terrena, nec mala putanda est, nec etiam magni facienda. VII, 71. Felicitas terrena donum Dei. II, 535, 539. Iustus a Deo datur, ut ad hoc vacent, unde bonum æternum adipisci possint. IV, 1401, 1402. Felicitas in hoc mundo et affluentia rerum temporalium, solatia sunt nostræ peregrinationis. IV, 579. Felicitas et infelicitas metuenda. IV, 946, 1038. Felicitas terrena plus timenda quam miseria. IV, 587, 840, 841. Felicitas terrena contemnenda. V, 204, 205, 206, 1070. Felicitatis terrenæ regnum superbia est. IV, 1050. Felicitas bonorum habere Deum in conscientia. III, 1603. Felicitatem sæculi Christus non promisit. IV, 360; V, 1356. Felicitate terrena Christus homo non fuit commendandus, ne propter hanc serviretur Deo. II, 543. Felicitas humanarum rerum an diminuta sit per Christiana tempora. III, 1068. Felicitas hic non quaerenda. V, 134. Qui vult Christianus fieri ob felicitatem terrenam, adhuc in tenebris perseverat. IV, 1673. Dei cultum vilissimo pretio addit, qui pro illo terrenam felicitatem quaerit. V, 135. In psalmo lxxii inducitur homo pœnitens quod Deo pro mercede terrena servierit, et agnoscere intendens quare impii felicitate terrena florent. II, 543. In eos qui felicitatem carnalem petentes exaudiri sibi non videntur. V, 147. In eos qui felicitatem in hac vita esse censent, ac de altera vita dubitant. V, 1581. Felicitatem terrenam quaerere et æternam felicitatem patienter expectare, dormire est inter medios ceros. IV, 825.

Felicitatibus terrenis amaritudines miscet Deus, ut alia quaeratur felicitas, cuius dulcedo non est fallax. V, 321. Felicitatibus huius sæculi si Deus amaritudines non misceret, obhivisceretur eum. IV, 1212, 1213. Magnæ virtutis est cum felicitate luctari, ne illicita, ne corrupta, ne ipsa subvertat. V, 483. Nulla infelicitas frangit, quem felicitas nulla corrumpit. IV, 1038. Felicitas magna est a felicitate non vincit. V, 483. Felicitate terrena ad obsequium creatoris utendum est. II, 559. Et ad æterna lucra. II, 556. Felicitas cœlestis cum terrena comparatur. V, 156. Felicitas anima-

rum alia ante, alia post resurrectionem. V, 1292. Felicitas plena quæ sit. X, 1498. Beatissimi sunt, quibus hoc est Deum habere quod nosse. II, 840. Felicitas non est corporis, sed fruentis et intelligentis est propria. II, 439. Sita est in æternitate, veritate, caritate, id est stabili, certa plenaque felicitate, ubi manentibus, videntibus, amantibus sunt cuncta perspicua. II, 744. Cum Deum diligimus propter se ipsum, et nos ac proximos propter ipsum, non iam nos in ipsa vita beata constitutos existimemus, quasi nihil sit amplius quod oremus. II, 499. Felicitas æterna, dextera Patris. VIII, 692. Felices sunt infelici ter sæculi homines, martyres felici ter infelices. IV, 1679. Felicitatem martyres quia videbant, tormenta passi sunt. IV, 1678. Felicitates æternæ duæ frustra inductæ a Pelagianis. X, 1168. Felicitas in futuro sæculo qualis speranda. V, 34, 36, 153, 1384. Carnalis cogitatio de futura felicitate. V, 1189.

Femina de viro facta. IV, 1784. Facta est ad imaginem Dei. III, 293. Extra sex dies creationis facta est. III, 545. Per feminam mors, per feminam vita. VI, 303. Per feminam venenum, per feminam salus. V, 334. Vide Mulier. Feminarum ante Christum opprobrium, gratia deletum. VI, 704. Femina ad virum subjectio. I, 866; III, 204. Femina ut viris serviat, ordo naturalis est. III, 889. Et lex voluit. III, 762. Femina sub patre aut sub viro constituta vivere non potest sine eorum consensu. III, 744, 743. Vide Votum. Feminae olim philosophatæ. I, 993. Feminae publicis consultationibus intererat Athenis, sed postea expulsa sunt, quare. VII, 566. Feminam heredem facere lex Voconia vetuit. VII, 103. Feminus sexus conformatus propter sobrietatem, non tamen cum libidine, nisi homo peccasset, procreandam. III, 400. Feminae usus quis naturalis, quis contra naturam. X, 456, 457, 723, 1450, 1452, 1453. Feminis indifferenter utendi detestandam turpitudinem docebant Nicolaitæ. VIII, 26. Simon Magus. VIII, 25. Saturninus. VIII, 26. Feminae conceptus apud Manichæos carceres et vinculum Dei. VIII, 597. Feminis cur permixte utendum censuit Plato. X, 1531. Feminarum prostitutio unde prohibita. VIII, 438. Femina non solo tactu, sed affectu quoque et aspectu appetit et appetit. II, 961. Nihil magis ex arce deicit animum virilem, quam blandimenta feminae. I, 878. Feminam Job cur diabolus servavit. III, 2025. Feminas nec maritatus decet capillos nudare. II, 1060. Feminae solis maritis ornari, secundum veniam, non secundum imperium permittendæ sunt. II, 1060. Feminis ornamenta exteriora quid noceant appetita, quid spreta conferant. V, 884. Feminini sexus honor est in matre Christi. V, 1008. Obsequium a feminis religiosus de earum facultatibus cur suscepit Christus. IV, 1567, 1568. Feminae resurrectionis Christi primæ nuntia. V, 533. Per feminas viris cur resurrectio Christi nuntiata est. III, 1998. Feminae de hoste victrices. V, 1283. Feminarum in masculinum sexum conversio. VII, 110.

Femur carnem significat. IV, 1183. Femoris alius est fructus, alius fructus ventris. IV, 1724. Femoris Jacob latitudo, generis multitudo. IV, 506. Quid sit accinctio gladii circa femur. IV, 4183.

Fercula diis exhibita. VII, 50.

Feriat dies. V, 1201.

Fermentum modo in vituperatione, modo in laude ponitur in Scriptura. III, 78.

Ferrum tribulationem designat. IV, 1597.

Ferveamus in itineribus bonorum operum, hoc est enim ambulare nostrum. IV, 290.

Fessonia dea. VII, 129.

Festivas Dei lætitia sine defectu. IV, 470. Festi quidam dies Paganorum. V, 1610. Festi dies Christianorum, et dies solennes Paganorum. VI, 543. Festivitas profana. IV, 1038. Festa humana, lætitia transiens et plena luxuriæ. IV, 470. Festa cur anniversarie in Ecclesia celebrentur. VIII, 505. Festa quomodo observanda. II, 1404. Festorum carnalia celebratio. V, 1178. Festa quedam celebrata cum lætitia convivantium in publicis mensis. V, 274. Festi dies gentilium in abundantia epularum et ebrietate. II, 118. Cur Ecclesiæ principio permissum sit festos martyrum dies simili luxu celebrari. II, 118. Festivitates martyrum ad hoc institutæ, ut eos admoneamur imitari. V, 32, 1295, 1352, 1364, 1414, 1447. Festivitates martyrum honorare et non imitari, nihil est aliud quam mendaciter adulari. V, 1447. Per diversa loca diebus dominicis, et quinquaginta post Pascha, et solennibus martyrum, et festis quibusque, praeterdetur. II, 146. Festum Ascensionis Domini ac depositionis S. Leonitii eodem die celebratur. V, 1208. Festivitas sanguinis mulieris cuiusdam III, 1409.

Festus interpellatur adversus Donatistas Hipponensis regionis. II, 309. Cum prius datæ ipsius litteræ nil quid quam valuisset. II, 312.

Fetus in utero quandonam incipit vivere. VI, 272.

Fetalla. V, 1014.

Fiat, Fiat, in saluſis, subscriptio est cautionis Dei. IV, 1114.

Fictio non est semper mendacium. VI, 538. Christus figurate finxit nescire se quod sciebat, finxit et se longius ire. VI, 557.

Ficus habens folia, carens fructu, Judæi et Pharisei habentes verba, non facta. IV, 264. Ficus foliis significatur puritatis libidinis. V, 442. Sub ficu homo visus a Christo, quid allegorice. IV, 264. Ficus Ægyptiæ lignum non natat in aquis. VII, 713. Ficus sterilis per triennium. V, 553, 555, 558.

Fidentia quid sit. VI, 21. Fidentis Deo quanta securitas. IV, 201.

Fidentianus episcopus. II, 758, 780.

Fidentius episcopus. V, 1448.

Fides dea credita est, templumque habuit, et altare. VII, 127.

Fides unde dicta. III, 1760; VI, 513. Fides sic appellata est, quia fit quod dicitur. II, 283; V, 520. Fides est sperantium substantia, convictio rerum quæ non videntur. V, 690. Fides ex Scripturis canonicis concepta est. VII, 646. Fides catholica testimonio lectionis collecta, et Apostolica veritate iuncta. V, 555. Fides titubat, si divinarum scripturarum auctoritas vacillat. III, 35. Fidei nostræ adstipulantur codices Judæorum. VI, 178. Fides habet quoddam lumen suum in Scripturis. V, 698. Habet oculos suos, quibus quodammodo videt verum esse quod nondum videt, et quibus certissime videt nondum se videre quod credit. II, 486. Quod intellectui nostro nondum eluxit, non debet a firmitate fidei dimitti. VIII, 947. Fides est credere quod non videtur. III, 1690. Hæc est laus fidei, si quod creditur non videtur. III, 1857. Fides proprie est rerum quæ non videntur. VI, 235. Ecclesiam videntes, Christum credere debemus quem non videmus, sicut Apostoli Christum videntes, Ecclesiam crediderunt quam non videbant. V, 1126, 1143. Christiano quid non opus scire. VI, 235.

Fides tollitur, si juxta Academicos tollatur assensus. VI, 245. Fidem quærit Dei voluntas, non questionem. V, 1138. Fides amplectenda prius est, quam finiatur questiones, ne finiatur vita sine fide. II, 580. Ubi de ecclesiæ ratio, ibi est fidei ædificatio. V, 1157. Et profectus. V, 1008. Fides quatenus aliquando præcedat rationem, ac semper præcedatur a ratione. II, 455. Fidei rationem quætere et accipere licet. II, 433. Fallax manichæus, qui fidem incertarum rerum imperat, et certarum rerum cognitionem pollicebatur. VIII, 183, 184. Quantum ad id quod ortum est æternitas valet, tantum ad fidem veritas, ex Platone. III, 1070. Ubi de fide agitur, longo uti sermone non opus est. V, 1075.

Fidei catholice varia argumenta. VIII, 175. Fidei firmitas in eo est, quia omnia, quæ evenerunt in Christo, prædicta sunt. III, 1989. Ad credenda quæ non vidimus, movere debent quæ nunc impleta conspicimus. VI, 176, 178, 341, 346. Christiani primi miraculis movebantur, ut crederent quæ ventura prædicebantur. VI, 341. Modus quo mundus credidit, si consideraretur, incredibilior rebus quas credidit invenitur. VII, 730. signa et indicia divinitus data non desunt, quibus inducamur ad fidem. V, 709. Fides indicia confirmata. VI, 174. Totius mundi fides in Christum mirabiliter conciliata. VI, 179. Fidei nostræ totus orbis adestatur. V, 1603. Quisquis adhuc prodigia inquirat ut credat, magnum est ipse prodigium. VII, 760. Fides tanto fortior, quanto magis jam miracula non quærit. X, 185. Testibus vel testimoniis humanis credere vel non credere licet, quantum ea momenti ad faciendum fidem vel habere, vel non habere penditur. II, 598. Fides nostra ex moribus hominum, sanctæ quantumlibet professionis, pendere non debet. IV, 1592.

Fides non est superiorum. V, 656, 874. Fides primum, deinde præcepta vivendi subjungit animam Deo. VI, 209. Fides humilitatem habet. III, 1670. Fides lac parvulorum. VIII, 821. Fidei simplicitate lactari oportet, cum parvuli sumus. VI, 309. Fides catholica simplex parvulis una salus est: hoc uno lacte ad firmitatem solidioris cibi certo robore pervenitur. IV, 132, 153. Fides simplex quæ forte sufficit nobis, non sufficit aliis. V, 619. Illa rectissima disciplina est, in arcem fidei quam maxime recipi infirmos. II, 418.

Fides primogenita cordis nostri. V, 72. Fides res cordis, non corporis. VIII, 1016. Fides non res est salutaris corporis, sed credentis animi. VI, 316. Fidei comites spes et caritas. V, 369. Fides oculus cordis. IV, 1169. Fides nostra primitiæ nostræ. IV, 1749. Fidei, spei et caritati scientia omnis et proſpecta militat. III, 53. Firma fide, spe et caritate opus est hic. IV, 1171. Fide, spe et caritate Deus colendus est. VI, 252. Hæc sola in religione sequenda sunt. VI, 233. Fides sine spe et sine caritate, pia non est. II, 638. Fides quomodo ad unamquamque se habeat. II, 437.

PATROL. XLVI.

Fides potest esse sine spe, non spes sine fide. VI, 251. Fidei amica spes. V, 248. Fides potest haberi sine caritate, non caritas sine fide. V, 504; VI, 235. Fide titubante caritas languescit. III, 35.

Fidei opus dilectio. III, 2034. Fides vera quæ per dilectionem operatur. III, 1651. Fides laudabilis, fides fidelium; ipsa est vera gratiæ fides quæ per dilectionem operatur. V, 564, 832. Qui non amat, iniquiter credit et sperat. VI, 286. Fides per dilectionem operatur in corde, etiamsi foras non exit in opere. V, 52. Fides sine caritate mors est. III, 1578. Fides mortua non Christianorum, sed dæmoniorum. VI, 217. Fides dæmoniorum. II, 878. Fides male viventium prope est fides dæmoniorum. V, 993. Incipit corruptio a mala fide, inde itur in turpes mores. IV, 614. Fides Christianorum discernenda a fide dæmonum. II, 878; V, 369, 865, 912, 1116. Fides Christiana quænam. VI, 286. Fides cum dilectione, Christiani; sine dilectione, fides dæmonis. III, 2035. Fidem qui non habent, peiores quam dæmones. III, 2035.

Fides ad religionem pertinens quæ sit et de quibus rebus. VI, 251, 299. Partitio rerum quæ ad fidei objectum pertinent. II, 456. Quid sufficiat credere. VII, 255. Fides Christianorum præcipua. V, 808, 1116, 1155. Fides historica et temporalis, fides spiritalis et æterna. III, 166. Fide temporalis historiæ, quæ pro salute nostræ ab incarnato Verbo administrata est, nutriunt lactentes, id est, nondum capaces cognitionis rerum spiritalium atque æternarum. IV, 110.

Fidei primum et maximum officium est, ut in verum Deum credatur. VII, 127. Fides in Deum creatorem non sufficit ad salutem. X, 249. Sine fide in Christum nemo unquam reconciliatus est. IV, 1396. Nullus unquam homo potuit justificari ad salvum. X, 399, 401. Nemo liberatur a damnatione quæ facta est per fidem Jesu Christi. X, 925. Nullus justorum etiam antiquorum a damnatione totius massæ perditionis salvus esse potuit, nisi per fidem in Christum. III, 1918; VI, 287. Qui in ea regione defunctus est, ubi Christi nomen audire non potuit, non potuit justificari. X, 249. Fides in Christum non est necessaria ad salutem, si homo sine illa potest juste vivere. X, 248. Fides Christi Legis operibus præponenda. III, 615. Fidei catholice certum propriumque fundamentum, Christus. VI, 235. In causa duorum hominum, Christi et Adami, proprie fides Christiana. V, 190; X, 399. Fides resurrectionis Christi, fides Christianorum. IV, 1609. Fidei plenitudo de Christo. V, 1196. Fides Christi, quæ. III, 1778. Fides in Christum, iter ad Deum. VI, 243; VII, 318. Fide in Christum natum in carne, pervenitur ad Christum natum de Deo. IV, 1641.

Fides vera ab exordio generis humani una et invariata fuit. II, 574. Fides veteris et novi Testamenti non varia est, sed una. II, 681. Ab initio generis humani nec proſperari Christus destitit, nec qui in Christum credentes defuerunt. II, 575. Antiqui jussi eadem fide salvi flebant, qua fideles temporis nostri. II, 843, 858; III, 1722. Fides justorum veteris Testamenti et novi eadem. VIII, 356; X, 272, 399, 400, 450, 569, 595. Ex fide in Christum justi ante passionem vixerunt. X, 284. Et salvati sunt. II, 681, 709, 858. Fides in Christum eadem nobis quæ patribus veteris Testamenti. IV, 896; V, 133; VII, 610. Ut nos per fidem passionis Christi præterite, ita antiqui sancti per fidem ejusdem passionis futuræ salvi facti sunt. I, 808. Sic salvi facti sunt credendo quia venit Christus, sicut nos salvi efficiuntur credendo quia venit. VI, 352. Fides veteris Testamenti ad gratiam spiritus pertinebat. IV, 283. Fides una sit etiam in diversis observationibus. II, 146. Fidem unam quare Deus multipliciter varieque diffudit. IV, 524. Fides quomodo communis et una omnium credentium. VIII, 1016, 1017.

Fides hic necessaria. V, 236. Necessaria ad salutem. V, 784, 1341. Sine fide nullus unquam justus fuit aut erit. VI, 621. Fides quo usque necessaria. I, 877. Sine fide impossibile est placere Deo. X, 753. Fides primum præceptum et initium religionis. V, 257. Initium salutis. V, 912. Initium corrigendi cor. X, 314. Initium vitæ bonæ. V, 254; VI, 201, 621. Principium melioris vitæ, et interioris renovationis. IV, 1749, 1750. Initium est hominis Christiani, martyrium pro Christo, finis optimus. X, 995. Fides necessaria ad pie vivendum. VII, 610. Fides gradus est pietatis. III, 1574. Fides tua justitia tua. IV, 279. Justitia ex fide, non ex operibus. II, 819. Neque per legem justitia, neque per naturæ possibilitatem, sed ex fide, etc. II, 708. A fide omnis justitia sumit initium. II, 877. A fide justificatus incipit. IV, 1464. Fides resurrectio peccatoris. III, 1568. Fide anima reviviscit. IV, 1116. Justificatio ex fide, sine operibus. V, 51. Quid sit secundum Apostolum per fidem sine operibus justificari. VI, 88. Fidem ab operibus quatenus Apostolus distinguit. X, 909. Ex fide justificari nos, cur prius dixerit Apostolus, quam ex operibus. X, 909. Quid

{Dir.}

sentendam de fide sine operibus. IV, 237. Per fidem sine operibus justificari hominem asserit Paulus, ne merito opum se gratiam accepisse presumat. IV, 261. Fides sine operibus nihil prodest, sicut nec opera sine fide. IV, 238, 239, 261. Fides sine operibus non sufficit ad salutem. X, 892. Fides sine operibus neminem salvat. X, 598. Est otiosa. VI, 87, 88. Radix sine fructu. IV, 239. Augustinus nomen de *Fide*, et *Operibus* librum notat. II, 948. Libertas fidei non sit fidelibus velamen malitiae. VI, 225. Quidam sibi ob fidem regnum caelorum promittunt, etsi male vivant. V, 368. Error quorundam, propter fidem Christianam salvandos esse baptizatos, etiam si mores quantumlibet malos non correxerint. VI, 197. refellitur. VI, 150, 210, 370. Fides in Deum non impedire debet quin fiant ab hominibus quae facienda sunt. III, 574. Deus facit per gratiam suam opus Legis in homine, et homo per fidem suam suscipiens gratiam, etc., cooperatur est adiuvantis Dei. III, 756.

Fides non ex operibus, se ad gratiam pertinet. III, 615. Non ex meritis. III, 1400. Fides non ex bonis operibus, sed bona opera ex fide. V, 32; X, 892. Fides initium unde bona opera incipiunt. X, 344. Gratia fidei praecedat bona opera. VI, 111, 621. Ante fidem nihil est boni operis. III, 1831. A fide bona opera pendunt, et praeveniuntur. III, 613. Sine fide opera bona a nullo fiunt. II, 873; V, 72. Sine recta fide nulla opum laudabilium copia prodest. X, 598. Opera quae dicuntur ante fidem, quamvis videantur hominibus laudabilia, inania sunt. IV, 239. An qui sine fide dat eleemosynam, etc., dicendus sit pius, an impius. IV, 262. Omne quod non est ex fide, peccatum est. X, 734. Non de animae et corporis bonis, quae dona sunt Dei etiam in peccatoribus, sed de actionibus eorum dictum est: *Quod non est ex fide, peccatum est.* X, 752. Fides sic est in anima, ut radix bona, quae pluviam in fructum ducit. IV, 1805. Fides impetrat gratiam bene operandi seu caritatem. II, 819. Impetrat adiutorium, ut Lex impleatur. V, 831. Impetrat justificationem. II, 820. Fide impetratur justificatio et salus. X, 232, 233. Fides gratiam justificationis conservat. II, 878. Vae homini fideli, nisi Dominus fidem ejus protegat. IV, 1614. Quod fides impetrat, non desinit esse donum gratuitum. II, 878, 879. In via fidei, pro non peccantibus habentur, quibus peccata non imputantur. IV, 1508. Ante fidem non debentur nisi mala pro malis. IV, 1516.

Fides principium meriti. II, 878. Quomodo. III, 2061. *Retr.* Fidei merito praecedenti quomodo lo tribuitur misericordia. III, 2061. *Retr.* Fides inchoat meritum, sed etiam fidei meritum est donum Dei. X, 965. Et ex misericordia ejus. X, 965. Nec ullis nostris meritis redditur. X, 377. Fides est a Deo. III, 83. Est opus Dei. III, 1602. Donum Dei. I, 622; IV, 1116; V, 254, 750, 911, 915, 915, 1562; VI, 111, 113, 116, 247; X, 552, 553, 897, 973, 976, 989, 1605. Fides non ex praecedentibus meritis, sed gratuitum donum Dei est. II, 878, 879, 880, 969. Donum omnino gratuitum. X, 399, 616, 673. Donum quod denegatur superbis. V, 436. Fides ex gratia est. X, 972. Fidem nostram operatur Deus in cordibus nostris. X, 965. Fides fit in homine, sine qua opera bona a nullo fiunt homine. II, 878. Fides quamvis operandi gratiam impetrat, ipsa donum est gratiae. X, 344. Dei misericordiam non praecedat. II, 879. Ut in Deum credamus, et pie vivamus, non volentis neque currentis, sed misericordiae Dei. II, 982. Orandus est Deus pro eis qui nolunt credere, ut velint. II, 984, 987, 988, 989. Pro inimicis nostris qui nondum in Christum crediderunt, ut credant, orare nos debere admonuit S. Cyr. II, 972, 980. Inaniter oraremus pro infidelibus ut credant, nisi Ecclesia crederet etiam malas atque infideles hominum voluntates per Dei gratiam in bonum posse converti. II, 972. Gratiae Deo agenda pro eis qui ex infidelibus crediderunt. II, 989. Non meritis operum ad fidem pervenitur. X, 311. Unde quisque fit dignus fide. X, 975. Locus unde Massiliensibus probare nituntur fidem non esse Dei donum, ejusque explicatio. II, 373, *not.* (a). Fidei justitia a Spiritu sancto, post recessum Christi. V, 786. Fides per baptismum solidatur. III, 264.

Fidei inchoationes quaedam conceptionibus similes. VI, 111. Fides praeveniens et vocante misericordia Dei, per obedientiam susciatur. IV, 991. Nemo sibi sufficit ad incipiendam vel ad perficiendam fidem. X, 965. Fidei initium Dei donum est. II, 979, 988; X, 961, 962, 989, 990, 1024, 1026, 1037. Superbiae est homini initium fidei tribuere. X, 965. Fidei initium ex nobis, caetera autem religiosae vitae bona ex Dei gratia esse aiebat Vitalis. II, 989. Aiebat nobis esse a nobis ut credamus in Deum, et Evangelio consentiamus. II, 978. Ut tamen credere velimus, id Deum operari quantum in ipso est, quatenus scilicet nota nobis facit eloquia sua. II, 978. Si consentire Evangelio non est ex dono Dei, sed ex voluntate, frustra orat Ecclesia ut in credant quibus Evangelium praedicatur, etc. II, 978, 980.

In initio Fidei est etiam initium bonae, hoc est pie voluntatis. II, 989. Non solum initium fidei, sed et ejus incrementum donum Dei est. X, 992, 993. Gratia non gratis datur, si initium fidei est ab homine, augmentum vero a Deo. X, 965. Totum sibi negotium salutis posset homo vindicare, si sibi sufficeret ad incipiendam vel perficiendam fidem. X, 965. Quidquid et fidem praecedat, et fidem comitatur, et fidem sequitur, Deo tribuendum. X, 970. Inter initium fidei et perfectionem perseverantiae, media sunt illa quibus recte vivimus, quae etiam donari a Deo nobis fides impetrante, ipsi Pelagiani consentiunt. X, 1028, 1033.

Fides perfecta et fides inchoata ex dono Dei est. X, 966. Perseverantia in fide, donum Dei. X, 940. Fidem et perseverantiam esse Dei dona, totius Ecclesiae in suis orationibus testimonium. X, 1031, 1032, 1035. Ecclesiae preces pro fidelibus ut permanent, pro infidelibus ut credant. X, 1006. Et fides, et salus Fidei quae promittitur, donum Dei est. X, 976. Fides ex Dei dono. III, 1031. Contra quam sensit initio Augustinus. III, 2061. *Retr.* Fidei initium donum Dei esse quando cognovit Augustinus. X, 1026.

Fides in potestate est, quomodo. X, 253. Qui corde proprio credunt in Dominum, sua id faciunt voluntate et libero arbitrio. II, 984, 987. Qui voluerunt, crediderunt. V, 787. Et infideles ipsi si vellent credere, a nullo impedirentur. V, 787. Fides nostra sic est in libero arbitrio, ut egeat divino adiutorio. III, 1778. Et velle et credere nostrum est, et simul donum Dei. X, 965. Fides Christi dicitur fides nostra, quare. X, 209. Tutius est fidem, spem et caritatem suam voluntati Dei committere, quam suae propriae. X, 976.

Fides non omnium est. IV, 1118, 1803. Fidei donum cur non omnibus datur. X, 972. Cur ille credat, ille non credat, cum ambo idem audiant, altitudo est iudiciorum Dei. II, 878. Quatenus a Christo praesenti sunt qui in eum fuerant credituri. X, 974. Impossibilitas fidei et conversiois quae, et unde. III, 1778, 1779. Patiendum est sibi fidem per hominem praedicari, quamvis possit homini non per hominem dari. X, 920. Paucissimis donatum est, ut nullo homine praedicante, vel per Angelos fidem accipiant. X, 1025. Fidem nemo accipit a ministro verbi aut sacramenti, sive per se, sive fidei. IX, 501. Fidei patres. V, 1104.

Fides magna possessio. V, 248. Fides a nobis exigitur, offertur salus; pretiosum est quod promittitur, gratis fit quod iubetur. V, 1112. Fides auro praefertenda. V, 248. Aurum multis fulget, non fides. IV, 366. Fides in rebus etiam abjectis magnum animi bonum et salutis corporali praeparandum. VI, 376. Fides aurum est, carnis concupiscentia fenem. IV, 1242. Fides carnalis. V, 34. Fides cara res est, vili illam addixisti. IV, 262. Pro bonis operibus sperasti terrenam felicitatem: impius es. IV, 282. Operibus sperasti vitam aeternam, sed non ab illo a quo speranda est: impius es. IV, 282.

Fides via ad religionem tutior, et ab omnibus tenenda. VIII, 82, 86, 91. Fides verbum consummans et brevians, quod fecit dominus super terram. VI, 124. Per fidem patet via ad Deum. IV, 1751. Fides sit tecum, et tecum est Deus. IV, 1169. Fides quid valet ad cognitionem et dilectionem Dei. VIII, 960. M. rum honestas ad diligendum Deum et proximum, fidei veritas ad cognoscendum Deum et proximum pertinet. III, 71.

Fidei filius quis. X, 214. Fide potestatem accipimus fieri filii Dei. IV, 1614.

Fides ad Christum nos trahit. II, 878. Fide vere acceditur ad Jesum. III, 1101. Fides in Christum. V, 773. Fides de Christo, Christus est in corde. III, 1753. Per fidem et spem anima nostra in Christo est. IV, 1843. Hominem pie fidelem cum Christo esse per fidem, non est dubitandum. III, 1927. Quamdiu per fidem in homine habitat Christus, tamdiu homo est templum Dei secundum fidem, non secundum speciem. IV, 1652. Paganus renuntiat saeculo, tunc nactatur: credit in Deum, tunc manducatur. IV, 1642.

Fides sola Christi mundat. IV, 1157. Fides in Christum si adsit, nulla peccata remaneant. V, 788. Christus nihil prodest non credentibus. V, 1345. Velamen quod in veteri Testamento est auferetur, cum ad Christum quisque inde transierit. II, 549. Jesus in navi, fides in corde. IV, 324, 1169. Fide nostra vigilante, vigilat Christus in nobis. V, 424. Fide sopita in corde, tamquam dormiente Jesu in navicula, periclitatur tentationum fluctibus agitata. IV, 190, 1169, 1611. Fides in corde, quasi Christus in navi dormiens, excitanda. V, 240, 1602. Dubitationis tempestate jactaris: excita Christum, excita fidem tuam. IV, 1915. Fidei oblitio, somnus Christi in corde. III, 1753. Fides praesens, vigilans, oblita. V, 504.

Fides, incarnationis finis. VIII, 914. Fides, salubris medicina fidelium in sancta Ecclesia. VIII, 822. Fidei medicamenta manibus Dei confecta. I, 722. Dominus cum ista medicina venit, ut fidem populis imperaret. II, 443. Ante-

quam scias quare quid dictum sit, crede ita dici debuisse ut dictum est. IV, 1915. sibi erat Christus in cruce fidem illorum, pro quibus orabat. IV, 831.

Fides, vita. III, 1577, 1727, 1753, 1815. Fides recta, via recta. IV, 262. Fides recta, initium bonæ vitæ. V, 254. Fidei rectæ vitæ recta adiungenda. V, 903, 994. Fide quomodo distinguimur, spe distinguamur et moribus, spe distinguamur et operibus. V, 1117.

Fides ædificii spiritalis fundamentum. X, 970. Fidem in fundamento habere quid sit. VI, 215. Quid super fundamentum fidei, ligna, fœnum, et stipulam ædificare. VI, 151.

Fides orationem præcedit. II, 878. Fides fons orationis. V, 653. Non orat nisi fides. V, 913. Fides si deficit, oratio perit. V, 655. Fides fundito rationem, fusa oratio fidei impetrat firmitatem. V, 655. Fides in quantum proficit, in tantum tentatio deficit, ac vice versa. V, 655. Fides a Deo impetrat quod lex imperat. IV, 1345; VI, 287. Impetrat gratiam ad implenda mandata. IV, 1549. Per fidem inpleta sunt, quæ per legem impleri non poterant. III, 3066. Fide custodiuntur iudicia justitiæ Dei. IV, 1567. Quis bonum intencio facit, fides intentionem dirigit. IV, 259.

Fides plena. V, 912, 1196; V, 1345. Fides catholicissima. X, 237. Fides vera, seu fides Christiana ex qua justus vivit. X, 27. Vivere ex fide quid. X, 182. Est mandatum ut justus ex fide vivat, et huic fidei hereditas æterna promittitur. IV, 1335. Ex fide nemo vivit, nisi non videndo quod credit. IV, 1452. Quomodo et credendum quod intelligatur, et intelligendum quod credatur. V, 257. Intellige, ut credas, verbum meum; crede, ut intelligas, verbum Dei. V, 28. Dedit nobis Deus videre, unde possimus credere quod non videmus. V, 700, 727. Qui vera ratione quod tantum credebatur intelligit, præponendus est ei qui cupit in elligere quod credit: si autem nec cupit, cui rei fides proposit ignorat. II, 456. Alia sunt, quæ nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt, quæ nisi credamus, non intelligimus. IV, 1532. Deo adjuvante atque donante proficit intellectus ad intelligenda quæ credat, et fides ad credenda quæ intelligat. IV, 1532. Fides est credere quod nondum videt, cuius fidei merces est videre quod credis. V, 234. Fides utcumque inchoat cognitionem. VIII, 961. Fides gradus est ad intelligendam I, 1224, 1243; III, 129. Fidei gradus saluberrimus et necessarius ad scientiæ adeptionem. IV, 111. Fides præcedere debet intelligentiam. VI, 299. Ad intelligentiam ratio vera perducit, fides animum preparat. II, 454. Fides ad veritatis cognitionem ducit. II, 447. Per fidem ad certam scientiam pervenitur. VIII, 185. Et ad intellectum. III, 1741. Fidem intelligentia sequitur. II, 447. Fidei merito datur merces cognitionis. VI, 71. Fides debet præcedere intellectum, ut sit intellectus fidei præmium. V, 257, 672, 698, 770. Fidei fructus, intellectus. III, 4574. Fides oculos validiores habet ad conspiciendum finem impiorum. II, 197.

Fidei certa merces, et infidelitatis pœna. V, 1119. Fidei merces, salus animarum. III, 1830. Contemplatio. VIII, 852, 853, 853. Fide simplici prius nutrienda est mens Christiana, ut fiat capacax intelligenda superna et æterna. VIII, 279. Fides ad divina capienda facit habiles. VIII, 822. Fide mens purgatur, ut contemperetur æternis. VIII, 904. Fidei coram mundantur, ut interiores oculi aperiantur et serenentur. IV, 447, 1352, 1610. Per rerum temporalium fidem, pervenit homo ad æternam veritatem. III, 1070. Inveniunt Deo quisquam non sit idoneus, nisi prius crediderit quod est postea cogniturus. I, 1243. Fides tunc est, quando expectatur in spe, quod in re nondum videtur. VII, 579. Quæ futura sunt, ita creduntur, ut etiam videnda sperentur. II, 456. Fides, regeneratio, spes, caritas, in hac vita sunt solatia miserorum, non gaudia beatorum. IV, 1553. Fides desideret videre quod credit. VI, 661. Credendo tandem ad videndum. III, 1925. Fides ita laboret, ut tandem videat. VI, 662. Fides est credere quod nondum videt; fidei merces, videre quod credis. V, 234. Fidei merces que esset, nisi lateret quod credimus. Merces autem fidei, videre quod credidimus antequam videremus. IV, 1451. Fides ad visionem perducit. V, 105, 571. Per fidem perveniendum est ad visionem. IV, 510. Fidei merces visio Dei. III, 1691. Merces fidei definienda est visio rerum quæ creditæ sperantur. III, 1927. Fidei tempus, et tempus speciei. V, 236. Per fidem ambulamus ad speciem. V, 1523. Fides est præsentis vitæ, species futuræ. III, 1850. Fide mens imbuta tendit bene vivendo ad speciem pervenire. VI, 253. Fide lactamur, specie pascendi. V, 708. Lætificabit in patria, quem fides non consolatur in via. V, 541. Fides nostra quandonam fiet veritas. VIII, 904. In fidei temporalis retentione, contemplatione, dilectione, trinitas quædam, sed nondum proprie imago Dei. VIII, 1058.

Fides reipublice divinæ nos adsciscit. II, 533. Fidei via

ad beatitudinis possessionem ducit. VIII, 63, 64. Fides preparat sanctos regno Dei. III, 1813, 1816. Fides necessaria ad beatitudinem obtineendam, quomodo. VII, 627. Fides et pietas præparationes ad introeundum cum sponso ad nuptias. II, 574. Fide mens purgatur, ut Deum videre valeat. V, 36, 368, 541; VIII, 951. Fidei merces et præmium Deus. V, 136. Fidei gratia in quibusdam tanta, quanta non sufficit ad obtinendum regnum caelorum. VI, 112. Fides catholica Deo gubernante secunda. VI, 295.

Fidei catholicæ quod contrarium est, illud nulla dubitatione falsissimum esse credendum est. III, 262. Catholica fides errori Manichæorum et Pelagianorum adversa. X, 1607. Fides catholica quid tenet. III, 221. Fidem suam prolixius declarat Augustinus. II, 1043. Brevius. II, 1030. Fidei regula, symbolum. V, 999, 1614. Fidei professio concepta certis verbis, tenenda memoriter Competentibus tradi solita. I, 612. Et in conspectu Ecclesiæ reddi. I, 751. Fidei Christianæ professio. VI, 190.

Fides libere confitenda. V, 1278. Fidei Christianæ constantia. VII, 646. Mors temporalis ad executionem fidei relinquatur. II, 685. Fidem in persecutione negantiam, Eusebicus docuisse dicit Eusebius. VIII, 27. Fides aliquando desideranda. VI, 376. Fides in corde et in ore habenda. IV, 444. Reprehenduntur qui corde credunt, sed ore negant, vel dissimulant. IV, 444, 445. Fides ne in persecutione deficiat, Dominus vivificat. IV, 446. Fides ne amittatur, omnia perdenda sunt. IV, 618. Fides Christiana duplici modo negari potest. IV, 761. Fidem multi perdidit amore visibilibus. IV, 1643. Fidem qui amiserunt, primogenitum suum in corde sepelierunt. IV, 1750. Fides una etiam extra Ecclesiam habetur, sed sine caritate. IX, 463, 464. Fides hæreticorum nec fides appellanda. VI, 368. Fides, cordis virginitas et castitas. III, 1453, 1454. Catholica mulier bis nupta, profectæ virgini hæreticæ præfertur. X, 599.

Fides et dilectio probatur per hæreses. II, 795. Misericordia Dei non deserit eos qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. II, 525. Fidem qui novit defendere, doctor est, non fidelior. V, 1151. Titubantibus est necessarius, non credentibus. V, 1151. Fidem quæ in nobis est quomodo novimus. VIII, 1014. Fidei mysteria quomodo populo tradenda. III, 1533. Quæstiones præter fidem quæ, et earum exempla. X, 597, 598. In quæstionibus præter fidem si dicitur quis errare, ut non tamen hæreticus iudicetur. X, 597, 598. Regula in difficilioribus fidei quæstionibus servanda. VIII, 947. Fidei oppugnantibus locum et tempus examinis præbere non debent Christianæ potestates terrene reipublicæ. X, 1054. Ad fidem quidem nullus est cogendus invitus: sed per severitatem, imo et per Dei misericordiam solent perfidia castigari. IX, 315.

Fidei catholicæ encomium. V, 1690. Fides legi præponitur. X, 898. Fides eorum qui sub lege sunt, alia a fide filiorum. X, 236. Fides quidem est in terra, sed vix invenitur plena. V, 653. Fidei integritas res est non exigui momenti. IX, 146. In fide nihil vitii est. VIII, 80. De fide intelligendum dictum Christi, Luc. xviii. V, 653. Fides Gentium, gloriatio Christi. III, 1766. Gentium fides prædicta in Scriptura. VII, 357, 359.

Fides collyrium. III, 1635. Fides per piscem significatur. III, 1542. Fides pia qui piscis bonus. V, 620. Fides magna sicut granum sinapis. V, 488. Fidei symbolum hyssopus. III, 734. Fides eorum quæ pro nobis Dominus temporally ergessit et pertulit, tabernaculum protectionis a contradictione linguarum. IV, 229. Fides et tunica est et lorica. V, 599. In fide qui sunt stabiles, orbis terrarum est, qui non commovetur: in fide titubantes, orbis terrarum mobiles. IV, 1185. Fides alia vulgaris, alia superior a qua fideles vocantur. V, 145.

Fidem non recte negari rei quod tantum semel contigerit. II, 590.

Fideles parvuli baptizati dicuntur a sacramento fidei. II, 934. Parvulo prodest eorum fides a quibus consecrandum offertur. I, 1504. Fideles quinam sint. X, 1180. Fideles non sunt nisi libero arbitrio, et tamen illius gratia fideles sunt, qui eorum a potestate tenebrarum liberavit arbitrium. II, 991. Quomodo. II, 992. In fidelibus quatuor consideranda, prædestinatione, vocatio, justificatio et glorificatio. III, 1614. Fideles dicuntur filii lucis, filii pacis, filii Ecclesiæ, membra Christi. IV, 1867. Fideles vocantur accedentes ad mensam Domini. V, 145, 649. Fideles falsi. V, 1201. Fideles sunt, qui vocantur et non sunt, in quibus sacramenta Christi patiuntur injuria. V, 1092. Fidelibus suis Christus usquam desse potest. IV, 1598. Unitatis amor et defectum tolerantia fidelibus commendatur. III, 879. Fideles de reque fratrum suorum letantur, etiam in propriis anxietatibus. II, 595. Fideles in sion et in Jerusalem significantur. IV, 598. Fideles omnes cum Angelis unam domum Dei faciunt, et unam civitatem. IV, 1698, 1699. Fidelium vita

comparata infidelium vitæ, dies est; comparata vero vitæ beatorum, non appellari potest. III, 312; V, 321. Fidelium multitudo, vel in varia loca propter persecutionem migratio, per locustas designata. IV, 1443. Fideles ovibus detonatis comparantur. III, 38. Fideles sunt tabernaculum Dei in terra. IV, 469. Fideles in Ecclesia sunt veluti quedam textura. III, 879. Comparatio fidelium, infidelium vituperatio est. III, 1871. Fideles sancti et boni, et in comparatione plurium malorum pauci sunt; et per se ipsi multi sunt. II, 536, 538. Fidelium paucitas, tamquam granorum in comparatione palearum, paucitas dicitur; per se autem est multitudo. VIII, 388.

Fidelis homo est, credens promittenti Deo; fidelis Deus est, exhibens quod promisit homini. IV, 283, 284. Quod minimum est, minimum est; sed in minimo fidelem esse, magnum est. III, 405.

Fides duplex, fides qua credimus, et fides in promissis. X, 235. Fides alia humanorum pactorum, alia qua baptizati fideles vocantur. II, 184. Fides etiam in rebus humanis necessaria. VI, 171. Fide de rebus humanis sublata, quam horrenda confusio sequatur. VI, 173. Fides ab omnibus diligitur. V, 144. Fides etiam oculis iniquorum plus lucet, quam aurum. V, 218. Fides famulis necessaria. III, 391. Fides in servo honoratur. V, 143. Fides non deneganda Deo, quæ exigitur a servo. V, 87, 143, 219. Fidem laudant et exhiberi sibi volunt, etiam qui eam exhibere Deo nolunt. V, 87. Quod tibi gaudes reddi ab inferiore, redde superiori. V, 219. Fides et redditur, et habetur: imo si non redditur, non habetur. V, 219. Fidem amas ut exigas; ama ut exhibeas. IV, 363. Christus proximus cui servanda fides. V, 231. Fidem Christus ipse maxime exegit. VIII, 88. Fides in deposito reddendo. IV, 618, 674. Fides in pactis et placitis data. VI, 376. Fides amicus in ejus paupertate servanda est. V, 247. Fides non modo amico, sed et hosti servanda. II, 836. Fidem jurationis, quamvis extortæ, hostiles inter se acies custodiunt. II, 482. Romanorum fides prædicanda. X, 389. Fides Reguli et Saguntiorum. VII, 101, 759.

Fide jussor deceptus ab eo pro quo fide jussit, pro illo legitimum supplicium luit. II, 661. Utrum non de ecclesia pellendi sint, qui eo confugunt, quod fidem fidejussoribus frangant, in concilio vult agere August. II, 1066. Indignum enim videri, ut adiutorium fidei violandæ in ipsa fidei domo inveniant. II, 1066, 1067. Fide ejus, qui ut eam servet per dæmonia juraverit, ut licere. II, 184.

Fiducia in se vel in homine, fallax equus ad salutem. IV, 276. Fiduciam ad Deum dat nobis ejus misericordia, non avertit nostrum. IV, 4120.

Fidus episcopus. X, 652, 663.

Ficre. II, 288.

Figenes. II, 694.

Fictus est omnis superbus, omnis fictus mendax. IV, 1814. Fictus habet omnis professio. IV, 557.

Figulinensis fundus. II, 397.

Figulus est Deus cum fragiles, infirmos et terrenos facit. IV, 1211.

Figura dicitur, cum aliquod spatium linea lineisve concluditur. I, 1041. De figuris Mathematicis Iuse. I, 1042. Figura tripertita, qua numerus accipitur pro numero. VI, 253.

Figura antiphrasis, cum per contrarium verba dicuntur. V, 634. Figuræ scripturarum rebus vere gestis inhaerent. V, 30, 557, 558. Figuræ nostræ, ea quæ Israelitis contigerunt. V, 37, 38, 1351. Figuræ veteris Testamenti quærentem desiderant, non reprehendentem. V, 62. Sicut in bonis rebus multo amplius boni est in eo quod per figuram significatur, quam in ipsa figura; ita e converso in malis. IV, 965. Figuræ veteres per Christum evacuatae. V, 474. Figura Corporis et sanguinis Christi. IV, 73.

Filia Babylonis, ipsa est Babylon; et filia Sion, ipsa est Sion. IV, 1773. Filia Babylonis infelix, et quare. IV, 1773. Filia Judæ, non Judæ, sed filix confessionis. IV, 540. Filia Tyri, filia Gentium. IV, 511. Filia regum, animæ Christo per Apostolos suscitatae. IV, 508. Et filia Apostolorum sunt et Christi. IV, 508. Filia regum etiam civitates a regibus conditæ, quæ Christo crederunt. IV, 509. Filia mæke, id est mali in Ecclesia, inter quos boni ut lilium inter silius, grana inter paleas. IV, 558. Post baptismum christiane non viventes, et filia dicuntur propter toram pietatis; et non filia seu alienæ, propter amissionem virtutis. IV, 530. Filiam unicam heredem facere lex Voconia vetuit. VII, 105.

Filium Dei qui eundem dicunt esse ac qui Pater est, catholica fide excluduntur. VI, 184. Et qui filium creaturam esse dicunt. VI, 184. Filium Dei cepisse ex tempore Arius dixit; posteri res vero Ariani non ita senserunt. VIII, 925. Filium Dei ex nihilo factum esse dicentibus, anathema dixerunt Ariani in Arimino. VIII, 730. Filium Dei non pro-

ficentem, sed perfectum esse genitum docebant (Ariani); verum perfectionem ejus, Patris esse minorem. VIII, 780, 787, 803. Filius Dei degener est secundum Arianos. VIII, 748, 761. Quidam Filium Dei esse consilium seu voluntatem dixerunt. VIII, 1087. Contra id quod dicitur, Certe voluit Pater, efficit Filius, ostenditur quia vult Filius, et facit Pater. V, 748. Filium Dei non natura filium, sed gratia proficentur Ariani. VIII, 802. Filium Dei non natura, sed voluntatis esse filium dixit Eunomius. VIII, 1087. Filius Patri coæternus quomodo negatur ab Arianis, et quomodo probatur a Catholicis. V, 664. Filium Patri quidem coæternum confiteri quædam hæresis, non tamen semper fuisse filium VIII, 43. Filium Dei a Deo unctum ante incarnationem volebant Ariani. VIII, 734. Eumque, per ipsam naturam et substantiam suam, visibilem et corruptibilem dicebant. II, 1047; III, 1403. Filius Dei quomodo secundum Arianos Patrem videat. VIII, 728. Eorum sententia reellitur. VIII, 743, 746. Filium Dei, Deum, Dominum, Regem, etc. latebantur Ariani. VIII, 752. Ideo Patre minorem cum putabant, quia jussa Patris perfecti. VIII, 804. Ipsum etiam secundum formam Dei, Patrem adorare contendebant. VIII, 728. Filium æquare Patri dum nolunt, ne Patri injuriam faciant, utrique injuriam faciunt. V, 773. Filium Dei qui minorem facit, Deo Patri contumeliam facit. VI, 667. qui filii æqualitatem cum Patre negantur, de Ecclesia projecti sunt. III, 1666, 1668. Quidam dicentes, qui filius est hominis, factus est Filius Dei; qui vero Filius est Dei, non est factus filius hominis. V, 999.

Filii Dei sempiterna generatio accipienda in his verbis: *Ego hodie genui te*. IV, 71. Filius ideò ex utero, quia de substantia Patris. V, 747. Filius sine passione genitus. II, 751. Nedom dixerit Salomon, *Filium Deus non habet*, ut vult Porphyrius, dixit, quod Deus habet filium. II, 582. Semper gignit Pater, semper nascitur Filius: sed timendum ne putetur imperfecta generatio, si non dicamus natum, sed nasci. II, 1047. Filii Dei nativitas similitudines imperfectæ in creaturis. V, 666, 668. Filii generatio Patri coæterna, similitudine splendoris ex flamma geniti illustratur. II, 749.

Filius Dei non ex gratia, aut ex adoptione. II, 544, 542. Filius Dei, Deus. VI, 628, 640. Probatur. III, 1749. Filius Dei unus versus Deus cum patre. VI, 629; VIII, 683. Unum se esse cum Patre nemo præter Christum dicere ausit. V, 774. Prophetia de Christo Pastore, docens ipsum esse unum cum Deo. V, 508. Filius Dei ad se, Deus dicitur; ad Patrem, Filius. IV, 845.

Filius Dei non est alterius naturæ a natura Patris quia natus. VIII, 719. Filii et Patris nomina non in se ipsis naturas demonstrant, sed alterius ad alterum personas. II, 750. Male ab Arianis dicit, Patris et Filii ideo diversam esse naturam, quia iste pater est, ille filius. II, 750. Aut quia iste de nullo, ille de altero. II, 750. Filius Dei ejusdem ac Pater substantiæ. VIII, 823. Filius nullo modo versus Dei filius, si de substantia Patris non est natus. VIII, 771, 773, 778, 786. Filius Dei ejusdem ac Pater naturæ. VIII, 683, 688, 748. Ejusdem substantiæ ac Pater, æqualis ipsi et coæternus. V, 708, 747, 770, 771, 774, 1019, 1150, 1213, 1497. Filius Dei alius est a Patre, non aliud. X, 500. Filius secundum substantiam, hoc est quod Pater est, non secundum id quod ad aliud. IV, 845. *not. 1.* Sive quod ad alium. IV, 845. *Not. 1.*

Filius totum quod habet, quod potest, tribuit Patri, non sibi; quia est a Patre, non a se ipso. II, 751. Filius Dei plerumque dicit, *Dedit mihi Pater*; ut intelligatur quod genuerit eum Pater. VIII, 830, 847. Quidquid Deus pater Deo Filio dedit, gignendo dedit. III, 1912; VIII, 1081. Filius Dei, nihil non habet, quod habet Pater. V, 650. Filius Dei secundum hoc dicitur, quod et Pater est, quod habet de quo sit. V, 668. Filius Dei accipit vitam a Patre, sed non ita tamquam fuerit aliquando sine vita. VIII, 716. Filius Dei quia est de Patre, non Pater de illo, vitam et mandatum accipit a Patre, et docetur ab eo. VIII, 706.

Filius Patri coæternus. II, 751; V, 990; VI, 13, 651; VIII, 683, 775. Filius Dei, secundum quod est unigenitus, non potest dici, luit et erit; sed tantum, est. VI, 183. Filius Dei Patri æqualis. II, 751; V, 990; VI, 52, 74, 191, 650, 641, 683; VIII, 702, 706, 716, 719, 723, 747, 775, 774, 773, 776, 778, 779. Filius Patri coæternus, et æqualis probatur contra Arianos. V, 770. Filium esse natum, et æqualem gignenti se. II, 1034. Filius natus æquus his, sicut semper natus, ita semper æqualis. II, 751. Filius Dei in omni us æqualis Patri quæ de substantia ejus dicuntur. VIII, 927. Filium æqualem habere aut noluit Deus, aut non potuit: si noluit, invidus est, si non potuit, infirmus est. II, 1048.

Filius patri simillimus. III, 1819. Ex nulla arte Patri potest esse dissimilis. VI, 17. Filius Dei quia perfecta imago Patris, ipsi coæqualis. VIII, 931. Unigenitus tantummodo est imago Dei, non ad imaginem. I, 628. Filius imago Pa-

tris plena, perfecta, summa VIII, 701. Similitudo et imago Patris, forma omnium, summe implens unum de quo est. III, 159. Filius Dei æqualis Patri, licet Pater dederit, acceperit Filius. VIII, 774, 800. Licet Patri obedierit. VIII, 688, 691, 776, 781, 786. Filii Dei obedientia non arguit inæqualitatem. VIII, 688, 691. Filius Dei non ideo non æqualis Patri, quia a Patre glorificatus. VIII, 848. Aut a Patre missus. VIII, 685, 905. 906. respondetur testimonio quibus Filius Dei inæqualitas asseri videtur. VIII, 773, 774, 798. Filius Dei si non est æqualis Patri, duo sunt dii, Pater invidus fuit. VIII, 777, 780. Pater non ideo potentior Filio, quia creatorem genuit, Filius vero non genuit. VIII, 768.

Filius Dei, omnipotens. VI, 629, 640. Filius Dei, Deus, omni potens, invisibilis, immortalis, sapiens secundum naturam divinam ut Pater. VIII, 720, 724, 725, 743, 746, 762. Filius potentiam, immortalitatem, etc. quam Pater habet, habet et ipse. IV, 802. Filii Dei voluntas eadem ac Patris. VIII, 686. Voluntas Patris et Filii una est secundum æqualitatem formæ Dei. V, 860. opera Patris et Filii eadem. V, 703, 746, 748. Filium et Patrem quasi duos artifices sibi proponentis carnis sensus. V, 702. Filius similiter facit eadem, quæ facit Pater. III, 1535-1564, *tolæ tractatu*. Filius Dei in forma Dei usque adeo non est factus, ut per illum facta sint omnia. VIII, 725. Filius Dei non ideo non genuit, quia non potuit, sed quia non oportuit. VIII, 768. Quidquid facit Filius, non facit sine Patre, et vicissim. III, 1560. An ex eo quod nihil Pater sine Filio, aut Filius sine Patre facit, sequatur ut Pater dicatur natus, passus, etc. V, 336. Filii et Patris eadem opera, quia quæ facit Pater, per Filium facit. V, 702, 704. Quia quæ Patris sunt, Filii sunt. V, 746. Filius sine Patre non facit, quæ se promisit facere. III, 1826. An Pater jubendo, Filius obsequendo fecerit. V, 747. Neque hoc concessio sequitur, ut Filius sit minor Patre. V, 747. Filius Dei jussu Patris omnia creavit. III, 241. Non dubitemus per ipsum regi omnia, per quem facta sunt omnia. V, 336 Ubi dictum est, *Non potest Filius a se facere quidquam*, etc., tale est ac si diceretur, non esset Filius, nisi de Patre nasceretur. V, 705. Filius quomodo faciat quæ videtur Patrem facientem. V, 701.

Filius Dei immensus æque ac Pater. VIII, 815. Filio Dei hoc esse, quod nosse. III, 1689. Diem novissimum in Patre et Filio scit. V, 589. Filio Dei hoc esse esse filium, quod videre patrem. III, 1566, 1567. Scientia Filii, visio filii, idem quod Filius. III, 1567. In natura Filii Dei quod est esse, hoc audire, hoc videre. VIII, 693, 696.

Filius invisibilis æque ac Deus Pater : quando veluit apparuit, non ut est, sed ut voluit. V, 64. Filius Dei etiam missus sicut æqualis est Patri non videbatur. VIII, 905. Filium Dei vel Prophetis, vel in Prophetis locutum quidam volunt. VIII, 849. Filius Dei an eo invisibilis, quod humanis oculis contemplari non possit. VIII, 729. De Filii Dei visibilitate ante Incarnationem anceps Aristonorum sententia. VIII, 805. Momenta quibus Filium Dei ab homine visum probari putant, refelluntur. VIII, 804, 805, 806.

Filius Dei incomparabilis splendor incomprehensibilis lucis. VIII, 610. ostenditur ex scripturis. VIII, 611. Filius Dei unigenitus pax Dei, splendor Dei ipse est. II, 617. Dies ex die. V, 891. Filius Dei, lumen. VIII, 611. Lumen verum. I, 740. Lux vera illuminans omnem hominem, quomodo. X, 130, 131. Filius Dei Deus de Deo, lumen de lumine, vita de vita recte appellatur; non vero Verbum de Verbo, quare. VIII, 696.

Filius Dei dicitur Verbum, Principium, Sipientia, Veritas, Virtus Dei. I, 815. Quare Verbum dicitur. VI, 183. Quomodo Virtus et Sipientia Patris. VIII, 956. Cur sapientie nomine potissimum insinuetur in Scripturis, cum et Pater et Spiritus sanctus sit sapientia. VIII, 956, 957. Filius Dei est Principium. III, 222. Principium est non Patri, sed universæ creature. III, 231. Filius Dei a quo habet ut sit Deus, ab illo habet ut de illo procedat Spiritus sanctus. VIII, 1095. Amor Patris erga Filium qualis. III, 1509. *Vide* Verbum. Filius Dei et Pater æqualiter se invicem diligunt. VIII, 802.

Filius Dei non potest esse nisi unus, quare. VIII, 202. Filius Dei unigenitus est, et primogenitus. VIII, 202. Quomodo primogenitus omnis creature. VIII, 706. Ipse est Dominus cum sine aditamento ponit Filium, seipsum unigenitum vult intelligi. IV, 116. Filius Dei non ex Patre quemadmodum universa creatura. II, 749. Filius Dei unicus similis est Patri nascendo, nos videndo. IV, 565.

Filii Dei missio prorsus ineffabilis. VIII, 686. Quomodo intelligenda. VIII, 849, 850. Filius Dei non eo ipso missus dicitur, quod de Patre natus est. VIII, 907. Filius Dei an jussus a Patre, an missus dicendus est. VIII, 708. Quomodo missus et prænuntiatus. VIII, 905, 906. A Patre missus est, et a Spiritu sancto, et a seipso. VIII, 790, 848, 850. Filii Dei missio, apparitio ejus in carne. VIII, 905. Filius

sic missus est, ut non recesserit a Patre. III, 1690. Filius Dei aliter mittitur ut sit cum homine, aliter ut sit homo. VIII, 907. Tunc unicequie mittitur, cum a quoquam cognoscitur. VIII, 907. Non vero Pater. VIII, 908. Filio Dei sicut natus esse, est a Patre esse; ita mitti Filio, est cognosci quod ab illo sit. VIII, 908.

Filius licet missus a Patre, non tamen minor est Patre. III, 1573. Filius Dei non minor Patre. VIII, 721. In se non minor per incarnationem. V, 124. In forma servi, non solum Patre minor, sed etiam seipso, et Spiritu sancto. VIII, 828, 856. Regula duplex ad intelligendos Scripturarum de Filio Dei locutiones. VIII, 845. Ambigua Locutiones de Filio Dei ex utralibet regula sine periculo possunt intelligi. VIII, 847. Locutiones plurimæ scripturarum non quod Filius minor sit Patre, sed quod de Patre sit, intimaunt. VIII, 847. Quidquid de Scriptura profertur quo minor Patre Filius Dei videatur ostendi, aut de forma servi accipiendum, aut ideo dictum, ut alter ex altero demonstretur. VIII, 775. Pater non dictus Deus Filii ante Incarnationem, nisi in prophetia. VIII, 782. Filius Dei Patrem suum esse etiam propter formam servi Deum suum, veraciter dixit, non humiliter anxit. VIII, 781. Filius Dei minor Patre, imo minor Angelis propter inferioritatem. VIII, 687. Filius Dei ut homo, facit mandatum Patris; ut Deus, ipse est mandatum Patris. VIII, 706, 802.

Filius Dei non factus, nec minor Patre. VI, 184. Filium Dei non esse factum. II, 1035. Filius Dei non factus, nisi in forma servi. VIII, 756. Filius Dei æqualis Patri quomodo se exinanivit. IV, 699. Filium Dei vere dici natum et passum, sine divinitatis suæ mutatione. VI, 503. Filius Dei in assumptione hominis non mutatus. VIII, 812. Filius accipiendo carnem non mutatus est, sicut qui accipit vestem, non vertitur in vestem. V, 1214. Filius Dei semper immutatus. III, 1566, 1567. Filius Dei manens in natura sua factus est particeps nostræ naturæ, ut nos manentes in nostra natura efficeremur particeps naturæ ipsius. II, 542. Filium Dei naturæ nostræ participatio non fecit deteriorem, nos facit naturæ illius participatio meliorem. II, 542.

Filius Dei cur exterior factus, et humilis apparere dignatus est. VIII, 202. Ficus Dei incarnatus est, ut magis homo timeret extolli fastu hominis, quam humiliari exemplo Dei. II, 1029. Filii Dei nativitas humana, humilis et excelsa. VI, 650. Filius Dei factus est nobis via temporalis per humilitatem, quæ mansio nobis æterna est per divinitatem. VIII, 958. Filius Dei sine exemplo nobis exemplum est. VIII, 958. In forma Dei exemplum est Angelis qui non lapsi sunt, et in forma servi hominibus ut resurgant. VIII, 958. Filii Dei obedientia, prima causa salutis hominum. VIII, 687, 688. Filii solius est nativitas ex Virgine, sed facta est a Patre et Filio, sicut passio ejus et resurrectio. V, 337, 1065. Filius Dei totam suscepit humanam naturam, sed ab omni peccati nexu liberam. VI, 249. Filius hominis utero Virginis contaminari non potuit. VIII, 598.

Filius Dei secundum formam divinitatis, ubique est; secundum quod assumpsit carnem, est in celo. IV, 969. Sedet a dextris Dei et interpellat. VIII, 725. 760. Filius Dei in qua forma judicabit, et a quo potestatem accipit iudicij faciendi. VIII, 840, 842. Filium Dei secundum formam hominis videbant justi et impii. VIII, 841, 843, 844. Secundum formam Dei, videbant soli justi. VIII, 844. Visio Filii Dei secundum formam Dei non erit summum bonum justis. VIII, 844. Filius Dei non subditus Patri, nisi secundum hominem. VIII, 750, 829. Quomodo subjectus ei erit qui illi subjectus omnia. VI, 75. Filius Dei tradito regno Deo et Patri iam non interpellabit pro nobis. VIII, 835.

Filius Dei brachium Dei dicitur. IV, 484. Manus est et brachium Patris. III, 1744, 1775. Cibus est Angelis in quantum est Verbum Dei a iud Deum; hominibus autem ut cibus esset, Verbum caro factum est. III, 879. Filius Dei magister, defensor, interpellator et dator. III, 1564. Filius Dei, manus Dei. V, 1377. Filius Dei rex solet appellari in Scripturis. IV, 84. Dixit Petrus, dixerunt et demones : *tu es Filius Dei*, par confessio, sed non par dictio. IV, 506.

Filii Dei sunt multi gratia, unicus natura. V, 770. Deus Pater Filium, quem unicum genuit, noluit esse unum. IV, 811. Filii Dei fratres suos nos esse voluit. V, 587. Filius Dei secundum id quod est unigenitus non habet fratres, sed secundum id quod est primogenitus. VI, 183. *Vide* Christus. Filius Dei cur factus homo. VI, 184. Filius Dei factus est filius hominis, ut filii hominum fierent filii Dei. V, 680. Filius solus ad divinitatem, non solus ad hereditatem. V, 702. Solus de substantia Patris genitus, alii de familia ejus per ipsum adoptati. V, 702. Filii Dei fieri impossibile non est, propter quos Filius Dei factus est filius hominis. V, 675. Filii Dei ut efficiamur, potestas data. V, 1504. Potestas hæc a Deo est. X, 285. Non est ex libero arbitrio, sed ex caritatis dono. X, 1004, 1292. Filios hominum filios Dei fieri.

mitus est, quam Filium Dei factum esse filium hominis. V, 673, 1304. Filii Dei quidam secundum susceptionem temporaliter gratiam, quidam secundum aeternam Dei praescientiam. X, 928. Filii Dei secundum praedestinationem vocantur, qui nondum regenerati. II, 846. Filii Dei iam sumus per gratiam, per fidem, per sacramentum, per sanguinem Christi. V, 503, 691, 709, 774. Filii spirituales per Evangelium in Christo Jesu generantur. IX, 66. Filii Dei sunt homines renovati ad ejus imaginem. VIII, 136. Et qui congruos novitati mores agunt. X, 157. Filius Dei eo quisque fit, quo incipit esse in novitate spiritus. X, 158. Filios Dei non posse vocari, nisi omni modo ab omni peccato puri fuerint effecti, Caestii doctrina. X, 313. Filii Dei sumus in spe, non in re. IV, 385. Quibus est amabilis Deus, filii sunt; quibus terribilis, filii non sunt. IV, 366. Filii promissionis, perinde est ac filii gratiae, filii misericordiae. II, 539, si filii Dei facti sumus, et dii facti sumus. IV, 893. Filii Christi, et uxor Christi, ipsa Ecclesia. IV, 1684. Filii sponsi, Apostoli. IV, 1631, 1845. Filii illi pacifici esse debent. IV, 1685. Filii Dei, filii diaboli quinam. *vide* Deus. Diabolus.

Filii Abraham, Filii David, et patriarcharum, qui eorum fidei et pietatem imitantur. IV, 953, 1725. Filii Esaü et filii Edom omnes carnales; Jacob autem spirituales, minores tempore, majores potestate. IV, 1772. Filii Abrahæ vel diaboli sumus, non nascendo, sed imitando. V, 1532. Filios filii Abrahæ facit, qui promisit. V, 911. Filii hominum quinam. IV, 123, 349, 530, 544, 616. *vide* Homo. Quinam filii mortificatorum. IV, 1019. Filii excussorum. IV, 1675. Filius impij floret aliquando in saeculo, et aliquando justus factus floret in Christo. IV, 509. Filios saepe per nequissimos servos emendat pater. IV, 1499. Filii si flagellantur, quid debent sperare servi nequissimi? IV, 1210. Filiorum nomina varie in Scripturis acceptum. I, 619; VIII, 129, n. 3, 150. Filii noctis et tenebrarum. IV, 757. Inter filios utriusque et filios noctis dividit solus Deus. I, 831. Filii regum, qui praeparantur in regnum Dei. VI, 252. Filii gehennæ, qui in illam praeparati. VI, 252. Filii iræ. IV, 398. Filii nostri sunt bona opera. IV, 1688, 1724. Fructus horum operum, filii illorum. IV, 1688. Filii alieni, cives Babyloniæ. IV, 1783. Filius junior Evangelicus. V, 1458.

Filiorum procreatio, Dei beneficium. VII, 440. Ad gloriam conubij, non ad poenam peccati pertinet. VII, 429. Filiorum procreatio in paradiso non sine sexuum commixtione fuit. X, 535. Filiorum multiplicatio de benedictione Domini venit. IV, 1778. Filios habere, non jam felicitas est, sed habere bonos. IV, 1686. Filii ut parentibus nascantur, fecunditatis est; ut vivant, felicitatis; ut recte instituuntur, voluntatis et potestatis. VI, 441. In eos qui filios sibi natos esse gaudent, aut non natos esse lugent. IV, 1086. Filii alicujus non quidquid ex eo natura est appellatur. VI, 252. Filius dicitur et avi et proavi et ultra majoris alicujus, is qui ex illo propagatur. III, 494. Filii legitimi, filii naturales. X, 721. Filii adoptionis, filii naturales, et filii conjugales. V, 348. Filii ex legitimis nuptiis magis sunt in potestate patris, quam matris. II, 1082. Filii non solum ex conjugio, sed et ex adulterio, bonum aliquod sunt. X, 436. Etsi per vulnus a diabolo infectum filii generantur, non tamen quidquam in eos potest diabolus. X, 737.

Filii parvuli propter parentum peccata, divino judicio poenam communem aliquando sentiunt. X, 1252. Nonnulla parentum quorumlibet peccata redduntur in filios. X, 1254. Filios propter parentum peccata puniri ostenditur ex scriptura. X, 1253, 1254, 1256, 1258, 1275. Cur Deus aliter judicat parentes et filios, aliter homini judicandos mandavit. X, 1261, 1262, 1263, 1264. Dei judicium non alligari ea lege, qua judicanti homini praecipitur ne filius moriatur pro patre. X, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258. Ad gratiam novi Testamenti pertinet, quod filius paternis debitis non sit obnoxius. X, 875. Filii parentum virtutibus sublevantur apud Deum. X, 1272. Filiorum beatitudo ad meritum patrum quomodo promittatur. IV, 1724. Filii mali perditte viventes pietatem parentum persequuntur. II, 510.

Filios quis vere diligat. VI, 702. Filio ploranti pater non dat gladium. V, 498. Nec eum levat in equum. V, 147, 498. qui filiorum trucidat voluptates, tale sacrificium quale Abraham offert Deo. VI, 702. Filius cujusquam si moriatur, plangit illum: si peccet, non plangit; et Christiani sumus. IV, 409. Filii suis omnes laborant, nemo sibi. IV, 1639. Iam avaros, qui res suas servare se filii dicunt, et pauperi dare nolunt. IV, 422. Filios habes, unum plus numeras, et da aliquid Christo. IV, 424. Filii annumerandus Christus in patrimonij divisione. V, 529. Filii tuis quod male servas, et tibi oberit et filius. V, 529. Filii defuncti partem bonis superstitibus dividas, pariticia docet. V, 329. Filiorum iam parentes pietas non sit veralis. V, 231. Filii

proprio quodam modo apud Judæos. V, 580. Filii qui primi commemorantur in generatione primorum hominum, non sunt primogeniti. VII, 456, 457, 464.

Fimbria vir spurcissimus, Marii partes contra Syllam secutus est. VII, 85. Ilium crudeliter everit. VII, 85. In sua domo trucidatur. VII, 107.

Fimbriae tactus. V, 1278.

Fingere quandoque simulare, quandoque formare significat. IV, 427. Fingere mendacio simulante, aliquid componere significat. VII, 599. Fingere non semper idem ac mentiri. IV, 1210. Fingitur quodammodo quod figurate dicitur. V, 558. Fictio Christi figurata fuit non fallax. V, 558. *vide* Fictio. Laborat qui fingit quod dicit. IV, 1811.

Finis quid sit. VIII, 633; X, 749. Finis dicitur duobus modis, vel quo fit ut non sit quod erat, vel quo fit ut perfectum sit quod inchoatum erat. IV, 250, 628. Finis duplex, consummationis et consumptionis. VI, 77. Finis consumptionis et finis perfectionis. V, 366. Finis ibi dicitur, ubi jam quo excurrat, et quo referatur, non invenitur. II, 438. Exiguum est omne quod finitur. II, 1510. quid diu est, ubi finis est? V, 688, 1383. Finis non est miseræ, quamdiu finis officiorum nostrorum in re-instabili collocatur. II, 455. Finis sæculi quando futurus sit, Evangelio magis consonat qui se necire confitetur. II, 924. De fine sæculi Liber ad Hiesychium. II, 899.

Finis noster Christus, non qui consumat, sed qui consummet. IV, 629, 662. Finis omnis consummationis, habere vitam sine fine, sine dolore, vitæ hujus doloribus partam. IV, 1361. Cum psalmus dicit, *In Finem*, corda convertenda ad Christum. IV, 1804.

Finem inter et officium quid distat. VIII, 653. Finis boni operis quid esse debet. IV, 1333. Quid sit. VII, 227. Finis quo refertur quodque opus, efficit ipsum aut laudabile, aut vituperabile. I, 1336. Fines boni et mali nostri, quinam sint. VII, 821. Fines boni et mali aut in animo aut in corpore, aut in utroque simul positi sunt. VII, 621. Circa fines boni et mali, ducentas octoginta sectas Varro numeravit. VII, 621. Deus finis propter quem fit recte quidquid fit. X, 788. Cum non ad suum referuntur auctorem dona Dei, hoc ipso mali his utentes, efficiuntur injusti. X, 746. Cum facit homo aliquid ubi peccare non videtur, si non propter hoc facit, propter quod facere debet, peccare convincitur. X, 749. Quilibet boni fit ab homine, et non propter hoc fit propter quod fieri debere vera sapientia praecipit, etsi offi- i videatur bonum, ipso non recto fine peccatum est. X, 749. Finibus, non officiis, virtutes a vitis discernuntur. X, 749. Peccaverunt in hoc infideles, quod non ad eum finem opera revertuntur, ad quem referre debuerunt. X, 751. Mala nunquam possunt ex fine bono fieri bona. VI, 528.

Firmamentum a distinctione et specie nominatum est. III, 252. Firmamentum idem quod cælum. III, 252. Non omne firmamentum cælum est. III, 255. Firmamentum, idem quod aer. III, 266. Firmamentum cæli, quid. III, 258. Firmamentum cælum, cor firmum allegorice. IV, 159. Firmamentum Legem significat. IV, 1494.

Firmianum bellum. IX, 316.

Firmius vir liberaliter institutus. I, 757. Quendam narrat Mathematicorum divinationem. I, 758.

Firmitas animæ eo dicitur. IV, 1796. Firmum facti gratia Christi, sed quantumlibet firmus quis fuerit, de ipso vase fictili formidandum est. IV, 878. Firmitatis Christianæ est non solum operari quæ bona sunt, sed et tolerare quæ mala sunt. V, 277.

Firmus nemo erit a Deo, nisi qui se a se ipso sentit infirmum. V, 481.

Firmus episcopus Thagastensis, interrogatus, nec vult mentiri, nec ut hominem quaestum prodatur, tormentis adigi potest. VI, 504.

Firmus presbyter. X, 411. n. 1. Fides ejus et virtus. X, 411, n. 2. Firmus presbyter dicit Valerij Comitis epistolas ad August. attulit. II, 926. Eustochij et Paulæ negotiorum causa tavennam, inde in Africam Siciliaeque mittitur. II, 751. Sixti litteras Thipponem direxit. II, 867. Per ipsum epistolam prolixiorum ad Sixtum mittit Augustinus. II, 874.

Firmus cui litteras mittit Augustinus. II, 1065.

Firmus a quo Rogatenses alios Donatistas Firmianos appellasse dicuntur. II, 501.

Firmus rex barbarus. IX, 46. Romanorum hostis inmanissimus. IX, 46.

Fiscus Christi. IV, 1914. Fiscus saccus est publicus. IV, 1311.

Flaccianus Proconsul. VII, 579.

Flaccianus vir doctissimus et clarissimus. I, 915. Ab exercitum divinum interrogat. I, 915. Divinationis illius attentionem deridet. I, 916.

Flagellum Domini super omnem carnem. IV, 1748. Nun-

us jam merito acriter flagellatur. V, 469. Flagello nullus non dignus, quia nullus sine peccato. VI, 700, 717, 720. Ut nemo sine peccato, ita nec sine flagello. IV, 1152. Flagellum tuum in te, ex te ipso est. IV, 900. Flagellum fecit Deus de peccatore. IV, 562, 566. Iuste nos flagellat Deus, justitiam quantumcumque servare videamur. II, 423, 425. Cur boni flagellantur cum malis. VI, 701. Cur aliquando Deus feriat innocentem, et dimittat sceleratorem. IV, 1180, 1245. Valios aliquos jam ex hinc punit Deus, ut imitescat providentia: aliquos non punit, ut servetur divina patientia. IV, 253. Flagellum ad poenam impiis, ad disciplinam filiis. IV, 274. Flagellat omnem filium quem recipit. Nullus exceptus: etiam unicus sine peccato, non tamen sine flagello. IV, 274. Flagellorum a passione si exceptus eris, exceptus eris a numero filiorum. V, 276.

Flagellum Dei admonitio nostra est. V, 150. Flagellum Dei et poena est, et gratia est: quid servat post poenam, qui per gratiam exhibet poenam? IV, 427. Quando aliquos flagellat Deus in terra, admonitio est, nondum damnatio. IV, 568. Flagellum medicamentum est contra peccata. IV, 409. Quando Deus castigat mundum, non vult damnare mundum. V, 935. Magna est ira ejus, cum peccantibus parcat. V, 935. Deus irascitur quando non punit. V, 1636. Magnae misericordiae est nequitiam impunitam non relinquere. V, 933.

Flagellat Deus, et diligit. V, 54. Pater et quando ferit, amat. V, 111. Etiam eos quos emendat Deus, multum amat. IV, 229. Pater est et promittens vitam, et imponens disciplinam. VI, 719. Melius est ut Deus flagellet te et recipiat te, quam parcat tibi et deserat te. V, 377. Flagella patris dulcia nobis sunt, ne fit amara sententia iudicis. IV, 1795. Flagella parantur, quibus hereditas aeterna praeparatur. IV, 409. Flagellari non timeas, sed exheredari. IV, 1431. Non abjicitur a Deo, sed ipse se alienat ab hereditate, qui eum refugit flagellantem. IV, 1132. Flagellati non timeamus ne abjiciamur, sed potius condamur quia recipiemur justificati. V, 860. Tu noli dimittere corripientem et hortantem, terrentem et consolantem, percutientem et sanantem. V, 277.

Flagella sua dolent homines, quare flagellantur non dolent. IV, 409. Dolent damnium pecuniae, non justitiae. IV, 409. Non attendat quisque quid patiat, sed quid faciat. VI, 719. Quidquid hic passus fuerit, si nec sic corrigatur, duplex damnatio est. VI, 720. Flagellis et donis Dei quomodo utendum. IV, 770. Sive ergo in donis, sive in flagellis, lauda. IV, 1871; V, 154. Flagellum patris qui laudat, recus corde est. V, 147. Flagellantis laus, medicina est vulneris. IV, 1871. Paterna judicia laudentur in flagello, si promissa diligantur in praemio. IV, 1592. Flagello Dei quam in spem hic donamur. V, 376. Flagellum Dei domitoris ferendum. V, 576. Quasi libet poenas humanas comparare ad gehennam, et leve est omne quod cogitas. VI, 720. Cogitanda quae pertulit Christus. VI, 724. Flagella non dedignentur peccator filius, quae sustinuit unicus sine peccato. IV, 1131.

Flagellatus quidam per visum. V, 1410.

Flagitium vocatur quod agit cupiditas ad corrumpendum animum et corpus suum. III, 72. Flagitia et facinora. III, 2034. Flagitia priora sunt facinoribus. III, 72. Flagitia quae contra naturam sunt, ubique ac semper detestanda; quae contra mores hominum, pro more diversitate vitantur. I, 689. Flagita omnia morum malorum ad mundi hujus dilectionem pertinent. VI, 207. Flagitia tria mortifera, et excommunicatione punienda. VI, 220. Flagitiorum compensatio periculosissime admittitur. III, 539.

Flamen sacerdos dignitatis excellentis apud Romanos. VII, 60. Flamines tres tantum apud Romanos; Dialis, Martialis, Quirinalis. VII, 60.

Flamma. Ardet olla iniquitatis, sed major est flamma caritatis; noli vinci. IV, 731.

Flatus nihil aliud quam aer motus. X, 534.

Flatus Dei dicitur anima. IV, 1776.

Flatus significatur interdum spiritus sanctus. X, 484.

Flavianus quondam Vicarius et partis Donati. II, 300.

Flet tamquam non fentes, qui adversitate non franguntur. IV, 1917. Flere in laetitia, et in morore letari docens sermo divinus, perversum aliquid videtur docere. IV, 1764. Flere debes, sed recordando sion. IV, 1763.

Fletus et risus. V, 943. *Vide* lacrymae. Fletus cur dulcis miseris. I, 697. Fletus Babylonius. IV, 1765. Fletu Babylonio multi flet, quia gaudet gaudio Babylonio. IV, 1765.

Flora vidua. VI, 157, 159.

Flora mater. III, 1068. Dea quam praesidet frumentis florentibus. VII, 118. Flora ludi scenici quam obscant. II, 315; III, 1038; VII, 76.

Florentia Basilica. V, 1597, 1598.

Florentina. II, 1489.

Florentinus. II, 129. Officialis Comitatus. II, 450.

Florentinus a quo hinc enim probe notus. II, 1029. Litteras madaurensium ad Augustinum defert. II, 1029.

Florentius episcopus. II, 587.

Florentius episcopus. II, 991.

Florentius Adumetinus episcopus. IV, 580.

Florentius episcopus Donatista. IX, 528, 535.

Florentus sator, unde vestimentum emeret, miraculo obtulit. VII, 765.

Florinus a quo Floriniani haeretici. VIII, 42.

Florus Paganus. IX, 811.

Florus monachus Adumetinus, patria Uzalensi. II, 975. Ejus iter ad patriam Uzalensem, et inde Carthaginem. II, 975. Augustini epistolam profixiorem ad Sixtum defert in Monasterium Adumetinum, II, 975. Librum scilicet de gratia et libero arbitrio. X, 915, not. 2, 915. Hoc libro movetur Valentianus, et oritur inter fratres dissensio. II, 975.

Ad Augustinum scribitur. II, 974. Augustinus petit ut Florus veniat ad se. II, 970, 974. Florus pergit ad Augustinum. II, 976. Flori fides de gratia, libero arbitrio, et retributione in die iudicii, sana. II, 976. Et catholica. X, 917. Non prava sicut fratres ejus erant locuti. II, 969, 970.

Florus Juliani collega. X, 1327, 1541.

Flori (episcopi) auctoritate susceptum opus Juliani contra Augustinum. X, 1051. Eique inscriptum. X, 1516.

Flos gloriæ significat. IV, 1728. Florentes sæculi felicitate, pereunt in Dei virtute. IV, 626. Florent ad tempus, pereunt in æternum. IV, 626. Nutant aliquando justi, cum vident impios florere et abundare. IV, 1618, 1619. Florentes hic fœno comparantur. IV, 607. Ad florem fœni si te tenueris, quoniam arescet, et tu cum illo decides. IV, 607.

Flumina paradisi, vera flumina. III, 578. Unde oriuntur. III, 528. Eorum fontes an noti sint an ignoti. III, 578.

Flumina Babylonis sunt, omnia quae hic amantur, et transeunt. IV, 1762. Sunt variae hominum cupiditates. IV, 1763. Sunt divitiæ quae tollunt quos extollunt. IV, 1763. Flumen est mortalitas hujus sæculi. IV, 798.

Fluvius in bono et in malo significatur in Scripturis. V, 198. Fluvius Dei, populus Dei. IV, 785. Multa flumina et unus fluvius. IV, 785. Fluvii nomine sæculum designatur. IV, 1837. Fluvius quidam est, omnis iste ordo rerum habentium. IV, 794. Fluvii Ethan siccantur, dum nil proficiunt. IV, 940. Fluvii Ethan, de fortitudine ac virtute sua praesumentes. IV, 940.

Fœnum et flos fœni quid. IV, 1333. Fœni nomine etiam segetes frugum appellantur. IV, 1400. Fœnum tectorum, herba quae nascitur in tectis; in alto videtur et radicem non habet: quid significet. IV, 1694. Fœno mali similes sunt, auro boni. IV, 1375. Fœnum dicuntur carnalia. IV, 1909. Fœnum est concupiscentia. IV, 1242. Fœnum montes producant, dum potentes fructus terræ pauperibus erogant. IV, 1909, 1910.

Fœnerationem Scriptura dicit quod mutuo datur. III, 534.

Fœnus et professionem habet, et ars vocatur. IV, 638. Fœnus detestabile peccatum. IV, 586. Fœnus pium Deo, eleemosyna. V, 259, 524, 525, 1128, 1200, 1586. Fœnus trajectitium facere quid sit. V, 253. Fœnus corpus dicitur, quasi necessarium civitati. IV, 638.

Fœnerari latine dicitur, qui dat mutuum, et qui accipit. IV, 586. Manius populo si dicatur, fœnerare. IV, 586. Fœneratorum te esse jubet, qui te prohibet esse fœneratorem: fœnera Deo. IV, 586. Fœnerat Dominum, qui miseretur pauperis. IV, 587. Fœnerator minus vult dare, et plus accipere: da modica, accipe magna; da terram, accipe cœlum. IV, 587. Fœnerator peccator et non solvit, cum non agit gratias Deo, a quo accepit tot bona. IV, 371. Fœneratorem objurgat Ecclesia, et execrantur omnes. V, 525. Fœneratores se excusantes quod non habeant aliud unde vivant, refellunt. IV, 1692. Fœnerator injuriarum est, qui peccata non dimittit, aut ultionem exigit. IV, 638.

Folles centum, folles mille. V, 263, 1704.

Fons quid sit, et quid significet. IV, 959. Fons paradisi irrigans totam terram, forte exsiccatus ut augetur incoherentium labor. III, 528. Variæ de illo fonte quaestiones. III, 528, 529. De fontium et fluminum origine. III, 239. Fontem aut torrentem probat aestas; tentatio hominem in quo Verbum Dei factum est fons aquae. IV, 959. Fons et lumen apud Deum. IV, 465. Fontem non cupit sapientia, qui adhuc laborat in veneno malitiæ. IV, 463, 466. Ad fontem curre ut cervus. IV, 465. Qui percipit serpentibus ad fontes acris currit. IV, 465. Consume serpentes iniquitatis, et tunc amplius desiderabis fontem veritatis. IV, 465. Ad fontem vas affertur, cum anima ad Deum levatur. IV, 1834. Fons apud Garamantas frigidus diebus, fervidus noctibus. VII, 715, 718. Fons in Epiro in quo faces accense exstinguuntur, et extinctæ accendantur. VII, 718, 719.

Fontes Carthaginensis de mente mundanda ad videndum Deum scripsit adhuc Paganus. I, 624; VI, 11.

Fortulus Deus foribus præfectus. VII, 119, 184.
Forma. Summe unum est, omnis formæ principium. III, 253. Forma quædam non formata et infabricata Verbum Dei, forma sine tempore et loco. V, 662. Forma aliqua est æterna, et incommutabilis per quam cuncta formantur. I, 1264. Nulla res formare seipsam potest. I, 1264. Omnia quæ sunt, forma subtracta, nulla erunt. I, 1263. Forma habet metas unde et quo usque sit. V, 665.
Formari est in unum redigi. III, 253. Forma futuri dicitur Adam, sed a contrario. III, 2067.
Formata epistole. II, 175.
Formatum opidum. II, 348.
Formica per ætatem colligit, quod ei per hyemem prodest. IV, 475. Formica Dei per ætatem prosperitatis colligit, unde se sustentet in hyeme adversitatis. IV, 805. Formica quomodo spiritaliter imitanda. VIII, 168. Formicæ cor habere juvat. V, 258.
Formido quædam semper cum admiratione conjungitur. IV, 1412.
Formax ferrea, dura tribulatio. III, 531.
Fornicatio duplex, carnis et spiritus. VI, 409. Carnis et carnis. V, 1065. Fornicatio divino jure in Scriptura damnatur. VIII, 459. Fornicatio quondam prohibita in Lege. III, 763. Fornicatio grande malum. III, 745. Iethalem habet culpam. VI, 378. Excludit a regno Dei. V, 879, 1462. Crimen est injuriosum Deo. V, 85, 86, 878. Fornicationis vitio corruptum in homine imago et templum Dei. V, 86, 1271. Et fit injuria gratiæ Dei. V, 86, 1271. Participatio corporis et sanguinis Christi debet a fornicatione deterre. V, 85. Parce in te Christo, agnosce in te Christum. V, 878. Fornicatio cujus causa uxor repudiari permittitur, quatenus intelligenda. III, 1251. Fornicatio non ea sola quæ in stupris committitur, intelligenda venit in verbis dominicis, propter quam liceat uxorem dimittere. I, 616. Ad quod genus fornicationis limitanda sit isthæc liceantia, quæstio est latebrosissima. I, 616. Fornicationem pro morte conjugale vinculum solvente deputare, quam absurdum. VI, 472, 473. Fornicantis cor proprie et familiariter servum fit corporis. V, 887, 888. Tunc dici non potest, animus suus est, sed totus homo caro. V, 887. Fornicatio cur sola dicitur peccatum in corpus proprium. V, 886. Fornicatio non tantum est in corporis luxu, sed in animæ fluxu. V, 1079. Fornicatio licite committitur, sed non Dei legibus. V, 828. Generis humani in fornicationibus et adulteriis committendis quanta perversitas. V, 84.
Fornicatio cordis in omnibus fuit; in præcis carne, in omnibus corde. V, 1065. Fornicatio et adulterium animæ eolentis dæmonia. V, 76. Fornicari a Domino quid sit. V, 778. Fornicatio generalis animæ illa est, qua non adherens Deo, adheret mundo. V, 887, 889. Omnis anima, quæ deserta æternitate veritatis, terrenis sordibus delectatur, fornicatur a Domino. V, 92. Fornicariæ et adulteriæ animæ quo differunt. V, 117.
Fornix meretricis locus. VI, 331.
Forsitan et fortasse pro Græco *ἴσως*, licet non omnino idem. IV, 1644, 1645.
Fortitudo quid sit, ejusque partes. VI, 21. Fortitudo dicitur, quæ omnia molesta toleramus. IV, 1066. Fortitudo est animi affectio, qua omnia incommoda et damna rerum non in nostra potestate constitutarum contemnimus. I, 1235. Item est amor facile toleramus omnia propter id quod amatur. I, 1322. Fortitudo et temperantia ad inferiorem animi partem pertinent. III, 205. Fortitudinis officia. VII, 629, 631. Fortitudinis exempli. I, 1329. Maxime fortitudinis sagax. VII, 127. Fortitudo non est se ipsum occidere. VII, 631.
Fortitudo nostra unde. IV, 1797. Fortitudo Christiana ex fide et siti justitiæ oritur. III, 1257. Fortitudo Christianorum ex caritate; gentiliū, ex cupiditate. X, 1104. Fortitudinis dono esuritur et sibi iustitia. III, 59. Fortitudo quartus gradus ad sapientiam. III, 59. Fortitudo vitium est, dum pro superbia usurpatur. IV, 427. Fortitudo omnis in humilitate. IV, 1184. Fortitudo, si bonitas est et non Dei, duritia est. IV, 1388. Nemo cadit, nisi qui sua sibi vult esse fortitudo. IV, 1498. Fortitudo ab eo imploranda, qui jussit ut: fortes simus; et nisi fortes ipse fecerit, non erimus quod jussit. IV, 477. Fortitudo militum Christi adversus diabolum. VII, 671, 672. Quanto acrior impetus belli, tanto major gloria non cedendi. VII, 678. Fortitudo necessaria ad iram compescendam, cum nobis faciem detrahitur. IV, 1184. Fortitudo non est ista, si conviciatus percussus, quomam ab ira victus es. IV, 1184. Scientia et fortitudo ideo rarissimorum, quia peccato vitiosa est natura. X, 1431, 1434.
Fortis perverse, et fortis vere. V, 1325, 1328. Fortis male fortis. V, 565. Fortior quis altero dicitur ex quatuor causis; itibus. VIII, 586. Fortes fortitudine damnabiles: 1. diabolicas: 2. qui de divitiis 3. qui de justitia sua præsumunt,

IV, 695. Si comparantur phreneticis, quorum inors tanto propinquior, quanto fortiores sint. IV, 696. Fortes quidam dicuntur, qui de justitia sua præsumunt. IV, 940. Fortes Ecclesiæ etsi non conturbantur persecutionibus alienorum, conturbantur tamen iniquitatibus fratrum. IV, 242. Fortes scandalis plerumque cedunt. IV, 476. Fortis vera virtute nec temere audet, nec inconsulte timet. II, 756. Fortis ille est, qui non in se, sed in Deo fortis est. IV, 265. Fortis in hoc sæculo nullus est, nisi in spe promissionis Dei. IV, 1120. Fortis est Deus in virtute sua, nos autem in participatione virtutis illius. IV, 795.
Fortuita quæ sint. VII, 141. Fortuita causis occultis divinitus dantur. III, 571.
Fortuna quid sit. III, 571. Fortunæ nomine apud Augustinum intelligendus fortuitus rerum eventus, non dea. I, 585. Hujus tamen vocis usum improbat. I, 585.
Fortuna dea a fortuitis quibus præest nomen habet. VII, 122, 126. Fortuna non est nomen aliq. d. III, 571. Immo ut dea colitur. VII, 128. Qua ratione Fortuna putatur dea, cum mala esse possit. VII, 126. Fortuna cæca pingebatur. I, 1275. Cur cæca dicitur. VIII, 574. Fortuna temere sua cuique dona confert. VII, 197. Fortunæ bona verissimi sapientes, quos solos fas est beatos vocari, nec timere voluerunt, nec cupi, etc. II, 65. Fortuna mulieris simulacrum avertit a domum locutum. VII, 126. Fortuna barbata, quæ adultos barba induit. VII, 122.
Fortunatianus. II, 789, 780. Siccensis episcopus. I, 647; II, 622. *vide not. (c)*.
Fortunatianus ecclesiæ Thagastensis presbyter. II, 273.
Fortunatus episcopus. II, 450, 451. Episcopus catholicus apud Constantianam. IX, 245, 337, 371.
Fortunatus Dionysianensis episcopus. IV, 580.
Fortunatus a Thuccabori. IX, 212.
Fortunatus Proterius successor. IX, 611.
Fortunatus Manichæus presbyter. I, 612; VIII, 114, 112. Fortunatus Manichæus in disputatione cum Augustino dedit. II, 272, et not.
Fortunus Tubursicus Donatiæ partis episcopus. II, 175; IX, 528, 535. Cum eo disputationem publicam habet Augustinus. II, 174. Summa disputationis Augustini cum eo. II, 175, 176. Fortunus communionem suam esse ubique terrarum contendebat. II, 175. Et concilium Sardicense ad episcopos Africos qui erant communionis Donati dedisse literas, eo quod Donati non in inter ceteros episcopos legeretur. II, 176. Augustinus respondit non constare Donatum, qui in litteris Concilii legitur, fuisse Afrum illum schismatici auctorem. II, 176. Et mox Concilium illud Sardicense, cujus literas Fortunus ostendebat, Ariarum fuisse advertit Augustinus. II, 176. Et probat eo quod Athanasius episcopus Alexandrinus, et Julius Ecclesiæ Romanæ episcopus in eo improbarent. II, 176. Fortunus Ecclesiæ transmarinas fuisse innocentes usque ad tempora Marcarianæ dicit. II, 176. Vitam catholicorum episcoporum predicat, sed in Ecclesia esse negat. II, 175. suos esse Christianos, quia persecutionem patrentur, ostendere voluit. II, 175. Augustinus probat eos, qui ex Donatiana parte sunt, non propter justitiam persecutionem pati. II, 175. Fortunii animus et voluntas ita probatur Augustino, ut in Donatistis credat difficillime inveniri posse tam utilem. II, 178.
Fossa peccatorum, ipsa felicitas peccatorum est. IV, 1204. Fossa ad ima tendit; superbi quasi in cælum eunt, et in terram merguntur. IV, 1204.
Fossor. II, 250. Fossore. IX, 513.
Foveam peccatori fodere, est Deum occulta justitia peccatori parcere. IV, 1204. Omnis qui parat foveam iratri suo, (id est fraudem) necesse est incidat in eam. IV, 670. Fovea, mala conscientia et cæcitas. IV, 570.
Fractio panis. V, 1111, 1116, 1127. *vide* Eucharistia.
Fraga in Africa non esse innuitur. II, 70.
Framea quid. IV, 1935. Framea proprie gladius, translate lingua persequuntur. II, 555. Framea Dei, gladius Dei. V, 1424. Framea Dei est anima justi. IV, 324; V, 1421. Frameæ inimici, diversæ opinionum erroris. IV, 120.
Frangere lunam et fac fontem. VI, 674.
Fratres aut sorores generali nomine, consanguinei, aut consanguinei apud veteres solent appellari. VIII, 422. Et in scriptura. V, 737. De quolibet cognationis gradu. III, 489, 1574, 1467, 1623. Frater carnis nomine intelligitur. III, 496. Frater est quilibet homo. II, 95; III, 507. Fratres sumus omnes spe cœlestis hereditatis, proximi conditione terrenæ natiuitatis. IV, 189. Fratres nostri omnes baptizati. IV, 299. Qui dicit Deo, *Pater noster*, dicit Christo, *Frater noster*. IV, 519. Frater ipse est, qui si non redimit, redimet homo. IV, 549. Fratrem habere servum suum non digne dicitur dominus ejus, quem fratrem voluit habere Dominus Christus. V, 585. Sub patre cœlesti fratres sunt servus et dominus. V, 400. Quomodo quis sit frater et soror, et mater Christi. IV, 1685. Fratres falsi in unitate tolerandi. IX, 511. Fratrem qui

nou suffert, quid sufferat? II, 188. Fratres falsi omnia verba capiunt, ut in eis laqueos inveniant. IV, 459. Fratrum persecutio gravior, quam inimicorum. IV, 638, 650, 653. Periculum in falsis fratribus, quodnam sit. V, 119. Pericula a falsis fratribus quiescere usque in finem saeculi non noverunt. V, 910.

Fraternitatem non s amare quomodo probemus. III, 1902. De fraterna concordia sermo. V, 1034. Qui minus valet, non impedit plus valentem: et qui plus valet, non urget minus valentem. II, 507.

Fraudulenti patiuntur fraudem, dum volunt facere. IV, 925. Fraus non ideo non fit, quia a suo fit. II, 336. Velius inopie laborem servi Dei tolerant, quam ut necessariorum facultatem cum conscientia fraudis obtineant. II, 356.

Frigiditas in viris tantum. X, 889.

Frigidum est quicquid stupidum. IV, 1935.

Frigus, dum deserit Deus peccatorem. IV, 1954. Frigus caritatis, silentium cordis. IV, 404. Frigus ac glacies irritabilis et ex iniquitate, et ex bonis operibus aliorum nascitur. III, 869.

Frons est in facie, frons est et in conscientia. V, 650. Frons laus pudoris nostri. IV, 1858. Frontem qui non habet, impudens est. IV, 1859.

Fronto servus Dei. VI, 521.

Fructesca dea. VII, 126.

Fructuosus ejusque us. II, 789, 780.

Fructuosus episcopus us martyr. V, 1247.

Fructuosus fessor. IX, 513.

Fructum sentire dolorem cum de arbore capitur, cum cou iditur, teritur, coquitur, manditur, dicebant Manichaei. VIII, 250. Fructum decerpit, homicidium Manichaei VIII, 250, 235. Abstinere a quibusdam terrae fructibus per Quadragesimam fere omnes Christiani; nonnulli etiam semper. VIII, 495. Fructus et quibus arbor dignoscitur. III, 1506. Gratia necessaria ut homo faciat fructus bonos. X, 870. Fructus noster non Deum ditiores facit, sed nos beati res. V, 551. Fructus centenus, sexagenus, et tricenarius varie intellectus. VI, 425.

Frugalitas a quibusdam dicta virtutum omnium mater. I, 974. Frugalitas Tullio virtutum maxima. I, 975.

Frui quid sit. VI, 49; VII, 339; VIII, 981, 982. Frui late dicitur cum delectatione uti. III, 55. Frui est praesto habere quod diligis. I, 1512. Frui proprie est amore iudicare alicui rei propter se ipsam. III, 20. Est in ea ponere finem laetitiae suae. III, 55. Non fruendum seipso. III, 26. Non fruendum homine. III, 26. Qui homine in Deo fruatur, Deo potius quam homine fruatur. III, 55. solo Deo fruendum. III, 55. Et solis rebus aeternis. III, 26. Qui Deus dicitur omnia dedisse ad fruendum, cum eo solo fruendum sit. V, 958. Frui et uti. V, 958. stat qui Deo fruatur; qui se frui voluerit, id est superbus, cadit. IV, 1620. Interest utrum homo velit frui corpore et tempore, an divinitate et aeternitate. II, 559. Deus nobis non fruatur, sed utitur. III, 52. Frui usibus, quo sensu dicitur. VII, 359. Frui cibo et qualibet corporali voluptate non adeo absurde existimatur bestiae. VI, 19.

Frumentum ad ps. IV, 1950. Frumentum Christi inter zizania gemit. IV, 476.

Fucari pigmentis adulterina fallacia est. II, 1060.

Fugere in persecutione licet. III, 1731. Quomodo et quando fugere liceat de civitate in civitatem premente persecutione. II, 1014, 1015. quibus praecipitum sive permissum est. IX, 272. Qui specialiter a persecutoribus quaeritur, fugere potest, aliis qui non ita quaeruntur remanentibus ad ministerium necessarium Ecclesiae. II, 1014. Paulus Apostolus fugit, quia specialiter quaerebatur. II, 1014, 1015. Consilium Augustini est, ut episcopi aut clerici, quorum ministerium plebi necessarium est, imminente obsidione aut excidii periculo, non recedant. II, 1015. si persecutio in solis ministris Ecclesiae saeviat; non propterea Ecclesia deserenda. II, 1017. Quidam fugere possunt pro utilitate Ecclesiae, si non desunt alii per quos suppletur ecclesiasticum ministerium. II, 1016. si necesse est ut aliqui e clericis pro utilitate Ecclesiae fugiant, et discipulatio caritatis est inter illos, sorte legendi sunt qui maneat, et qui fugiant. II, 1017. Qui fugit eo modo, ut Ecclesiae necessarium ministerium illo urgente non desit, tacit quod Dominus praecipit sive permisit. II, 1018. Illi pro aliis patiuntur, qui cum se possent malis eripere fugiendo, ne aliorum necessitatem desererent, manere maluerunt. II, 1014. Qui fugit remanente plebe in persecutione, mercenarius est. II, 1015, 1018. Qui fugit formidine superatus, caritate non flagrat, et contra formidinem debet dimicare. II, 1015. Non oportet ministros manere, ubi jam non fuerint quibus necesse sit ministrare. II, 1015, 1018. Etsi episcopi et clerici non fugiant, non propterea non debet plebs fugere. II, 1018. Fugere corpore propter persecutionem, necessarium est; fugere animo, non licet. IV, 1840. Fug-

giendi exemplum praebuit Christus. V, 741.

Fugit Impii a facie Dei, non latendo, sed timendo. IV, 814. Fugere a facie Dei quomodo possit peccator. IV, 1790, 1791. Fugere a Deo si vis, ad ipsum fuge: ad ipsum fuge confitendo, non ab ipso latendo; latere enim non potes, sed confiteri potes. III, 2021. Non est quo lugeat homo a Deo irato, nisi ad Deum placatum. IV, 955, 1217. Fugere nec conscientiam possumus, nec Deum. IV, 231, 255.

Fuga carnis, et fuga animi. IV, 814. Fuga in hieme et sabbato quid. III, 1151.

Fugalia festa. VII, 51.

Fulgora dea vidua. VII, 101.

Fulice aves sunt marinae vel stagnenses. IV, 1550. Fulice domus. IV, 1572.

Fulgura nocturna Summano Deo, diurna Jovi tribuebantur. VII, 451. Fulmina cur aliquando montem (id est hominem) percutiunt, non latrone. IV, 1945.

Fulvius Consularis occisus cum liberis in seditione Gacchorum. VII, 105.

Fumus quadam unitate est quod est. VIII, 196. Fumo comparantur creature. IV, 1865. Fumi glibus quanto fuerit grandior, tanto fit vanior. IV, 370. Fumigant montes, cum tacti a Deo superbi precem ei reddunt. IV, 1588, 1589. Quia timuit homo, dies ejus facti sunt dies fumi. IV, 1502.

Fundamenta caeli, quibus regnum colorum superaedificatur, Christus, Apostoli, etc. IV, 1049. Fundamentum nostrum est Christus, si primum in corde locum obtineat. V, 1010. Fundamentum nostrum sursum, non deorsum. V, 1477. Quemadmodum fundamentum corporum fabricae in imo est, sic fundamentum spiritualis fabricae in summo est. IV, 1103. Quia fundamentum nostrum in caelo est, ad caelum aedificetur. IV, 1621. Fundamenta terrae, terrenorum bonorum copia felices. IV, 1049. Fundamenta terrae quomodo moventur. IV, 1049.

Fundanus rhetor luscus cum esset, luscum genuit filium. X, 852.

Fundus noster Deus recte dicitur. V, 651.

Funes peccatorum, iniquamenta sunt inimicorum. IV, 1546. Iusti aliquando corpus implicant, sed non animum. IV, 1546.

Funiambulus. Petrus non funiambulus, sed mariambulus. IV, 440.

Funeris cura laudabilis. VII, 27. Funeris pompa. V, 614, 612, 936. Funeris pompa vivorum sunt qualiacunque solatia, non adjectoria mortuorum. V, 956; VII, 26. *Fide* Exsequiae.

Furius Camillus. *Fide* Camillus.

Furius contra justitiam injustitiam defendit. IX, 559, 560. *Not.* (a).

Furarius iniquissimus. IX, 316.

Furnae. IX, 255.

Furtum non est nisi quando alieno occulte ablato proximus laeditur. III, 708. Furtum prohibetur. V, 70. Praecipitum non furandi quomodo differat a praecipitum non concupiscendi rem alienam. III, 621. Furtum est contra naturae legem. I, 678. Nullus fur furem aequo animo patitur. I, 678. Nemo habet injustum lucrum sine justo damno. V, 70. Furtum aut fecerint filii Israel spoliantur Aegyptios, et an possit quis eos imitari. IV, 1400. Furtum non fecerunt Israelitae spoliantes Aegyptios. III, 608.

Furis occisio. *Fide* Tabulae xii. Fur nocturnus si occidit, ad homicidium non pertinet; si diurnus occidit, pertinet. III, 627. Non est iniquitas per molestias corporales compellere fures reddere pecuniam ablatam. II, 662. Interueniendum pro furibus, non ad hoc ut minime restituant ablata; alias in societatem criminis venirent. II, 665.

Fussala thipponensis territorio confine castellum. II, 953. Fussala ab thipone millibus quadraginta sejunctum. II, 955. Fussala antea ad thipponensis Ecclesiae praerocem pertinebat. II, 953. Fussala nullus omnino catholicus erat. II, 955. Donatistarum error plebes obtinebat. II, 955. Per magnos labores unitati Ecclesiae cohaerent. II, 953. Donatistae saevierunt in presbyteros qui Fussalensibus congregandis constituntur. II, 953. Fussalensem presbyterum Aug. Quoduldeo commendat. II, 1001.

Fussalense territorium. VII, 764.

Fusum inter et colum discrimen allegorice explicatur. V, 227.

Futura vere sunt quae Deus vult. III, 550. Futura in Dei sapientia causas habent efficientes. III, 1902. Necessario sunt futura quae Deus praescivit. III, 550. Apud Deum jam factum est, quod ejus dispositione futurum est. IV, 1506. Futura credendi quoniam sit ratio. VII, 720. Futura quot modis praesciantur. VIII, 802. Futura praedicendo verbis praeteriti temporis utuntur Prophetae. IV, 1354, 1476. Futurorum scientiam Cicero negavit. VII, 148. Quare. VII, 149.

G

- Gabbaræ*. V, 1605.
Gabinus. IX, 710, 752, 753. Gabinus aliquando Donatista, jam ad Ecclesiam reversus. IX, 711.
Gabrianus non solum Christianus factus, sed fidelis vultu bonus. II, 1012.
Gades insula Hispaniæ. VII, 158.
Gason, scutum, hastam, lanceam interpretantur. III, 530.
Gaius. IV, 376. Tigulensis episcopus. IV, 581.
Gaus. V, 235.
Gaius cujus laudatur animus. II, 86.
Capuscus. III, 1456; IV, 883, 1823.
Galaad interpretatur abiciens, sive revelatio. III, 818, 820. Et acervus testimonii. IV, 719.
Galatia non una ecclesia est, sed in ea regione innumera- biles. IX, 414.
Galerius Maximus decretum ex libello recitat in Cypria- num. V, 1412.
Galilæa interpretatur revelatio. III, 1216.
Galilæi non credentes, figura populi Judaici. III, 1523.
Galla vidua s. Stephani reliquias deiciens, Quintilianus commendatur. II, 905.
Gallæ cladibus afflictæ. II, 422.
Gallorum irruptio in Urbem. VII, 108. Romam incendunt, remanente solo colle Capitolino. V, 1336. Camillus patriam a Gallis vindicat. VII, 62.
Galli, sic dicti sacerdotes Berecynthiæ, a Gallo fluxivo. VII, 52. *Not. (a)*. Abscisio erant. VII, 185, 215, 214. Abscisio Gallorum sacerdotum impugnavit. VII, 214, 215. Hi a popu- lis stipem posebant. VII, 215. *Not. (b)*.
Gallo-Græci Galatæ, id est, Galli qui Asiam incolebant. VII, 102. *Not. 2*.
Gallorum gallinaceorum pugna. I, 989.
Galli Cantus. Post gallicantum tempus consuetum oran- di. IV, 1587.
Gallieno imperatore potuit putari propinquus suis mun- di. II, 918.
Gallina dignoscitur utrum fetus habeat, ex voce, plum- bis, etc. IV, 1152, 1153. Gallina cæterarum avium sola est quæ ex materia caritate cum parvulus infirmatur. IV, 698, 1155. Gallinæ merito comparatur sapientia. IV, 1152. Gallina Evangelica. V, 625, 1215, 1221. Gallinæ dicuntur de cine- re proprios fetus edere. II, 705. Gallinarum in masculin- um sexum conversio. VII, 410.
Gallionus episcopus Maximianista. IV, 381.
Ganathus Donatista episcopus. IX, 528, 553.
Ganges prius Phison appellabatur. III, 205; 378.
Ganymedis fabula. VII, 152, 571.
Garbe. IX, 514.
Gargilius in ins. VII, 575.
Gargiliæ thermæ. IX, 620.
Garruli quinam dicantur. IV, 975, 976, 977, 1515.
Garus. V, 1387. Gari. VIII, 502.
Gaudentius Thamugadensis Donatarum episcopus. I, 654. Unus ex septem electis ad tuendam Donatarum causam in collatione. IX, *Retr.* 703, 706, 707, 708. Duræ ipsius epistolæ. IX, *Retr.* 705, 706, 707, 708. Iis respondit Augus- tinus. II, 942. Libri duo adversus eum scripti. I, 654. Gaudentium Thamugadensem litteris Dulcitius tractat hono- rificentius, quam decebat hæreticum. II, 940.
Gaudentius litteras a Severo Milevitano ad Aug. detulit. II, 419.
Gaudentius comes imperatoris Honorii. VII, 620.
Gaudere in Domino quid sit. V, 935. Gaudere ad Deum, de Deo, propter Deum; ipsa est beata vita et non est altera. I, 793. nihil aliud est beate vivere, quam veris bonis certis- que gaudere. I, 1257. Gaudent tamquam non gaudentes, qui prosperitate non corrumpuntur. IV, 1917. Gaudet ve- rius atque jucundus homo de bona conscientia inter molestias, quam de mala inter delicias. VI, 350. Gaudet iniquus in popina, gaudet martyr in catena. IV, 1809. Gaudes ad tempus, noli ibi fidere; tristis es ad tempus, noli desperare. IV, 1212. Necessè est homo plus gaudeat, cum venerit quod desperaverat. IV, 1927. sola spe gaudent sancti, quan- do sanum gaudent. VII, 611.
Gaudium majus molestia majori præceditur. I, 752. Gaudium Babylonium. IV, 1765. Gaudium impiorum quale. IV, 1231. Gaudium de sæculo immundum est. IV, 1661. sæculi hecilitia, est impunita nequitia. V, 955. Gaudium de bonis terrenis, molestum et periculosum. IV, 1777. Gaudium divitum hujus sæculi, gaudium phreneticorum III, 1158. Gaudium carnale de mentis aegritudine venit. V, 1188. Gaudia insana non sunt gaudia. VI, 550. Gaudium non est nisi honorum. III, 1506, 1507. Aliud est solatium captivo- rum, aliud gaudium liberorum. IV, 1761. Gaudium beato- rum non est, sed consolatio miserorum, quicquid prosperi nunc exhibet Deus. IV, 1864. Est gaudium quod non ga- tur impiis, sed eis qui Deum gratis colunt, quorum gau- dium Deus ipse est. I, 793. Gaudia in externis non collo- cemus. habentes in intimo Deum. I, 1188. Gaudium sit in Domino, non in sæculo. V, 933. Gaudere in sæculo non; gaudere in Christo, gaudere in verbo ejus, gaudere in lege ejus. IV, 1212. Gaudium justis de fide, de spe, de caritate, de ve- ritate Scripturarum, IV, 691. Beata vita est gaudium de veritate. I, 793. In nullo homine securitas, de nullo certum gaudium. IV, 1083, 1086.
Gaudium quod percipiunt ex correctione malorum, nulli gaudio in hac vita comparari potest. II, 1083. Cum gaudo- nus de fidelibus et justis, et illis et nobis prodest bonum eorum: cum autem contristamur de infidelibus et iniquis, illis solis nocet et eorum malitia et nostra tristitia. II, 1083. Gaudiis terrenis Deus miscet tribulationes, ut discamus æternam desiderare dulcedinem. IV, 1777. Gaudium Chri- stianorum in tribulatione. IV, 1796, 1797. Martyres in tri- bulatione patientes erant, quia spe gaudebant. IV, 1679, 1680. Gaudium magnum habet spes gaudentis. IV, 1679. Sine gaudio spes esse non potest. IV, 1885. Nec modo sine gaudio sumus. V, 861. Gaudium Christianorum jam in spe futura, postea in re erit. IV, 271, 539, 1640, 1679.
Gaudium justis non novit impius. IV, 1773. Gaudium pio- rum, canticum Deo est. IV, 1917. Gaudium nostrum, pax nostra, requies nostra, finis omnium molestiarum non est, nisi Deus. IV, 1073, 1077. Gaudium firmum in solo Deo. IV, 1870. Gaudium sempiternum quodnam sit. V, 479. Non- nisi in Deo est. III, 1302. Gaudium plenum quando. V, 142. Gaudium plenum, non carnale, sed spiritale gaudium est. III, 1896. Gaudium plenum in ipsa societate, in ipsa carita- te, in ipsa unitate. III, 1980.
Gazulata. IX, 257.
Gazo hyl-cium est arca Dei, ubi colligebantur ea, quæ ad indigentiam servorum Dei mittebantur. IV, 763.
Gebel vallis vana, id est, fallaciter humilis interpretatur. IV, 1053.
Gedeon et Phua quomodo fratres fuerunt, cum sint e- diversis tribubus. III, 809. Gedeon peccavit faciendo Ephud. III, 813, 815. Quomodo itaque in Scriptura laudatur. III, 815. Gedeon subdefecit a fide. III, 814. Tentavit Dominum. II, 813, 814. Facule militum Gedeonis in hydris scilicibus inclusæ, figura luminis Evangelici. III, 815. Numerus mili- tum a Gedeone delectus, magnum habet sacramentum. IV, 835. Gedeonis vellus quid adumbrat. IV, 531, 907. Mystice interpretatur. IX, 398. Gedeonis vellus figura populi Israel, arca sicca figura Ecclesiæ. III, 814.
Gehennæ ignis quam timendus. V, 1616. Gehennæ com- minationem in veteris legis comminationibus non legimus. IV, 1415. Gehennæ metu martyres roborati sunt. IV, 526. quis non bibit tribulationis temporalis poculum, metuens ignem gehennarum? IV, 845.
Gelizitana ecclesia. II, 162.
Gelasus presbyter. VII, 762.
Gemellus a Tanabæis ep. IV, 380.
Gemelli. IX, 239.
Gemini, interpretatur dexter. IV, 97.
Geminus ep. Maximianista. IV, 376.
Geminus a Furnis. IX, 235.
Geminorum quorundam similis dissimilisque valetudo, cui tribui debeat. VII, 142. Geminus duos ærotantes agnovit Hypocrates. VII, 144. Geminorum quorundam actus quandoque diversi, sicut et mores. VII, 145.
Geminorum constellatio discussa. I, 759.
Gemitus cordis, et gemitus carnis. IV, 403, 404. Quare gemunt fideles. IV, 1657. Qui male gemunt, vel male gaud- ent, gemendos se faciunt. IV, 1298. Gemit bene, qui su- spirat in patriam, non qui premitur arumnis. III, 1425. Homini, quantumcumque profecerit, non deerit lûc unde gemat. IV, 471. In paradiso non gemohas, sed fruebaris; foris positus gemæ. IV, 225. Gemit de presentibus, psalle de futuris; ora de re, psalle de spe. IV, 224. Gemitus non est nisi miserorum; oratio non nisi indigentium. IV, 206. Gemitus modo, orems modo; orationi succedet laudatio, gemitui gaudium. IV, 206. Gemitum nostrum occultum querit Deus. IV, 544. Gemitus pii desiderii, etsi ridere aliquando servus Dei videatur, nunquam recedit ab auri- bus Dei. IV, 404. Gemitus noster est in re, consolatio in spe. IV, 1659. qui non gemit peregrinus, non gaudebit civis, quia desiderium non est in illo. IV, 1940. Gemitus est qui habet et gaudium. IV, 1298. Gemitus piorum ex spiri- tus sancti dono. IV, 199. Gemere dicitur Spiritus quod nos gemere faciat. III, 2076.
Gemina non arca, sed conscientia. V, 147.
Genealogia. In Genealogia feminas pro maribus ponere non est Scripturæ consuetudo. III, 768.
Generatio ante peccatum fuit sine libidine. X, 736.

757. Ex membrorum obediencia, non ex eorum potentia. X, 447. Genitalibus membris usuri fuerant primi parentes, sicut cæteris membris, ad arbitrium voluntatis, si non peccassent. VII, 452, 454. *Vide* Libido. Genitalium inobediencia supplicium. X, 468, 469. Genitalia ante peccatum non pudenda. X, 1253. Unde facta sunt pudenda. X, 404, 406, 564, 565. Genitalium motus pudendus non fuisse in nuptiis, nisi præcessisset peccatum. X, 467, 468. Genitalium involuntarius motus pudendus. X, 768. De pudendis motibus omnis pudens impudensque confunditur. X, 566. Casti supplicium inobediencie genitalium sentiunt, immundi de hoc carnis supplicio graviore supplicio mentis exsultant. X, 468. De pudendis motibus non erubescere impudentissimum est. X, 565. Generatio primam et potissimum tribuitur patri. X, 1285. Generationis initium a viro. X, 1166, 1175. In generatione humana si deficiat mens, quis enaret divinum? II, 1054. Qua ætate homo generare possit. IV, 1595. Ætas conjugum qua generare possunt. X, 714. Quot annis terminetur. IV, 1595. Senior vir cum muliere seniore filios facere non potest. III, 557. Generatio ex Adam, et ex aliis patribus in quo diversa, in quo non diversa. X, 1277. Generationes humanæ cum foliis arborum comparate. IV, 1511. Generationes in Scrij turis non per annos, sed per hominum successiones numerantur. III, 614. Generationes Domini ter quatuordecim apud Matth. inveniuntur. Jechonia bis numerat. V, 539. Cur his numeretur. V, 540. *Vide* Christus.

Generatiorem opponit Apostolus regenerationi. X, 1187. *Vide* Baptismum. Generatio carnalis facit filios carnis, filios mortis, filios sæculi, filios iræ; generatio spiritalis e contra. X, 187. Generatio prima mortalis fuit de ira Dei, erit altera generatio immortalis de misericordia Dei. IV, 1075. Generatio carnalis tenet hominem in stirpe damnata. X, 106. *Vide* Peccatum originale. Generatio ex homine, regeneratio non nisi ex Deo. X, 1273. Generatio altera qua fideles efficiuntur, altera qua a mortuis resurgemus. IV, 1752.

Generis terreni necessitudinem propter regnum colorum contemnendam exemplo docuit Christus. VIII, 248.

Generosi Numidie Consularis integritas. II, 450.

Genesidium. VIII, 209, 214.

Genesios historiam secundum proprietatem rerum gestarum quidam incipiunt ex quo Adam et Eva dimissi e paradiso genuerunt. III, 572. Satisfit rationibus eorum. III, 573. Narratio in libris Genesios non genere locutionis figuratarum rerum est, sed gestarum. III, 572. Genesios opera etiam corporaliter intellecta solidius asserunt divini eloqui narrationem. III, 573. Quis scopus scriptoris historie Genesios. VII, 456, 457, 462, 464. Liber de Genesi ad litteram imperfectus. I, 615; III, 219. Libri duodecim de Genesi ad litteram. I, 610; III, 245. Libri duo de Genesi contra Manicheos. I, 599; III, 475. Judicium Augustini de libris quos ipse edidit in Genesim. I, 615. Genesios initium explicatur in tribus postremis libris Confessionum. I, 815.

Genadius in somnis audit hymnos beatorum. II, 699.

Genethlius beatæ memoriæ Carthaginensis ante Aurelium episcopus, constitutionem contra Donatistas compressit: unde multum ab eis laudabatur. II, 179.

Genethliaci. VII, 796. Qui vulgo et mathematici vocantur, superstitionosi. III, 51. Seductores sunt. III, 4457. Responsa dant vana. VI, 112. *Vide* Mathematici. Scientia eorum ad pacta quedam cum demonibus referenda est. III, 52. Genethliaci redarguuntur. III, 4456.

Genius Deus, a generando dictus. VII, 203.

Genium Carthaginis. V, 419.

Genadius ne dubitet utrum ulla sit post mortem vita futura admoneat. II, 699.

Genis tenebrarum adversus regnum Dei rebellans Manicheorum somnium. VIII, 115. Refutat. VIII, 115, 116.

Gentes septuaginta duæ ex filiis Noe ortæ sunt. VII, 481, 484. Gentes per linguas divisæ sunt. VII, 485. Gentium numerus multo amplius auctus est, quam linguarum. VII, 485. De numero Gentium difficultas solvitur. VII, 491. Pro vero Deo falsum hominem adorabant. IV, 1181. Quid in corporibus colebant. IV, 1485, 1484. Gentes quæ ignorabant Deum, desertum erant; Gentes omnes, fines deserti appellantur. IV, 785. Quædam sunt Gentes quæ naturaliter legem faciunt, eamque in cordibus scriptam habere dicuntur. X, 227, 228, 229, 749. 750. Gentium vocatio. IV, 1258, 1259. Gentes quomodo ad Christum conversæ. III, 1641. Gentium transmissum Evangelium. V, 607. Deus fecit ut gentes vellet quod et nolle potuissent. X, 1207. Judæi rejecti propter superbiam, et Gentes insertæ vel Ethnicis additi propter humilitatem. II, 539; V, 488, 490. Gentes oleaster. IV, 1745, 1744. Gentium major laus, quam Judæorum. V, 485. Gentes per prædicationem Evangelii, spolia Israelitarum factæ sunt. VII, 706. Gentium conversio tempore Augustini. IV, 1864, 1868. Ecclesie de gentium vocatione gau-

dium. IV, 1217, 1218. Gentium vocatio et conversio prædicta. VII, 535, 584, 585, 589, 592. In Isaac figurata. VII, 505. Per discum mysticum adumbrata. IV, 1248. Gentium omnium salus, et receptio intra Ecclesiam figurata. V, 802, 1056. Gentes canes a Judæis dicebantur. V, 487, 679; IV, 702. Gentes canes ulcera Lazari lingentes. III, 1532. Gentes lapides agri dicuntur. III, 850. Gentes quare lapides. V, 679. Gentes lapides dicte sunt, quod lapides adorarent. IV, 550. Gentes per mare significantur et per Æthiopes. IV, 524, 957, 958. Contra Gentiles. V, 1150, 1155, 1158. Gentes duæ sunt et duo regna, unum Christi, alterum diaboli. II, 918. Gentium nomine intelligi possunt iniqui. IV, 544. Gentibus misceri et ab his segregari. V, 1024.

Geometria inventio. I, 1014. Geometriae Ægyptii decedii. III, 549. Geometrae rari in genere humano. VIII 1011.

Geon fluvius, nunc Tigris. III, 205.

Girba. IX, 209.

Germanianus episcopus. II, 739, 780.

Germaniciana. IX, 228.

Germanicianenses. II, 1068.

Germanus episcopus. II, 739, 780, 788.

Gervasius et Protasius martyres. V, 1207. Forum corpora deteguntur. I, 770. Medelani ab Ambrosio. VII, 761. Detectio miraculis illustrata. V, 1299, 1457. Cæcus illuminatus. VII, 761. Gervasii et Protasii memoria celebratur eo die quo inventi, non eo quo mortui. V, 1299.

Geryonem tricorporem fabula ferunt. VIII, 948.

Gesta publica. II, 155; V, 1594. Gesta episcopalia. II, 580; V, 4570. Gesta ecclesiastica. II, 161, 162, 1066; V, 1575. Auferenda sunt, ubi sunt temere facta. II, 1067. Gesta proconsularia. II, 161, 162. Gesta municipalia. II, 265. Apud Zenophilum. II, 415; IX, 542, *app.* 795. Cirte apud Munacium Felicem flaminem, etc. II, 197; IX, 585, 795. Apud Ælianum. IX, *app.* 780. Gesta concilii Cirtenis. IX, 510. *Not. (a)*, 542. Gesta forensia. II, 415. Gestis publicis licere vult August. sacrilegium nefas, cur. II, 155, 155.

Gestus tanquam verba naturalia omnium Gentium, I, 785. Gestus signa quædam sunt. I, 1206.

Geta. IX, 325, 528.

Geth, torcular interpretatur. IV, 618.

Gethia pars Africa. VII, 95. *Not. (d)*. Perpetua siccitate laborat. I, 1001; IV, 1944.

Gethicus Victorianensis episcopus. IV, 581.

Giddaba mois. III, 1088; V, 267.

Gigantes in lingua hebræa appellantur Naphai. III, 749. Gigantes proceræ magnitudinis homines. VII, 82, 418. Quare a Deo creati. VII, 471. An ex hominibus an ex demonibus procreati. III, 549. Gigantum tempus. VII, 469. Gigantes plures ante, quam post diluivium. VII, 471. Gigantes in utroque sexu existenterunt. III, 549. Gigantea femina romæ nata tempore Augustini. VII, 469. superbi per gigantes significati. IV, 1116. Sicut et qui spiritali robore in Ecclesia excellunt. IV, 1116.

Gignere inter et parere an Scriptura distingnat. III, 759.

Gildo. II, 299. Gilonianum tempus. IX, 516. *Vide* Optatus.

Gipitana ecclesia. II, 254.

Glabis. III, 856.

Gladiatores publicæ turpitudinis professores, ad sacramenta Christi non admittuntur. VI, 220. Gladiatorius animus. IV, 875. Gladiatorio animo sese libidinibus satandis addicere. V, 140.

Gladius in bono potest accipi. VII, 691. Positus in malo, pro discordiosa lingua. VI, 505. Gladius benignus et gladius malignus. IV, 1866, 1867. Gladius ex utraque parte acutus, sermo Dei in veteri et novo Testamento promittens æterna et temporalia. IV, 1956. Narrans præterita, promittens futura. IV, 1866. Gladius Christi, verbum ejus. IV, 500. Gladius Dei putredinem abscondit, et membra Christi sanat. IV, 1866. Gladius diaboli sunt impii. IV, 1837. Iis utitur diabolus ad trucidandas animas. IV, 1857. Gladius pro tribulatione ponitur. II, 644. Gladius datus Esaü, non autem ipsi Jacob. V, 50.

Glauca proles. II, 79.

Gloria quid sit. VI, 22. Quid gloria humana. VII, 456. Frequens de aliquo fama cum laude. III, 1905. Clara cum laude notitia. VIII, 770. Gloria non in ore vulgi, sed in rebus ipsis. II, 423. Gloria ignominiosa, honores sæculares. I, 670. Gloriæ ingens cupiditas in Romanis. VII, 154. Gloria humana, merces reddita bonis moribus Romanorum. VII, 154, 160, 161. Ea putatur gloria vanitatis, nullus credere viribus veritatis. VII, 175. Gloriæ cupiditas, et cupiditas dominationis, quid inter se differant. VII, 163. Gloriæ cupiditas, fidei inimica. III, 1625; VII, 159. Tanto quisque est Deo similior, quanto est a gloriæ cupiditate mundior. VII, 159. Gloriæ cupiditas dilectione justitiæ superanda. VII,

159. Gloriam contemnere magna virtus est virtutes habentibus. VII, 165. Via ad gloriam, virtus. VII, 136. *Vide laus.* Gloriae inanis vitium, vel solum, vel maxime cavendum est perfectis: quo primo enim vitio lapsa est anima, hoc ultimum vincit. IV, 100. Sæpe homo de ipso vanæ gloriæ contemptu vanus gloriatur. I, 906. Gloriam humanam non quaesierunt Apostoli: nec ab illa se defendunt, qui cum aliena emanant iudicia, sibi sapientes videntur, et sibi placent. VII, 167. Gloriam ab invicem expectare, et eam que a solo Deo est non requirere, fermentum est Pharisæorum. V, 721. Gloria vana qui delectantur, in conscientia sua nihil habent. IV, 1984.

Gloria sua non quaerenda est, sed gloria Dei. III, 1632. Gloria Dei est, ut et qui fit bonus, non in se, sed in Domino gloriatur. IV, 191. Gloria Dei in hominum gratuita justificatione. V, 998. Gloria Dei qua salvi facti sumus indigni. IV, 158, 159. Hanc agnoscit homo facilius, dum egestate constringitur. IV, 139. Non solum homines, sed etiam iustos, si tamen sumus, ipse fecit nos, et non ipsi nos. IV, 159. In Deo solo de bonis nostris gloriandum. II, 831, 832. Cum bene agimus, Deum per nos agere intelligamus: neque quidquam nobis proprium vindicemus inanis gloriæ cupiditate decepti, quo uno malo a summo in ima demerguntur. I, 1078. Gloriam nemo potest coram Deo. X, 839. In Deo gloriandum, non in meritis. X, 980. Non in propria iustitia. V, 872. Gloriandum in nullo, quando nihil nostrum sit. X, 628. Gloria excluditur per fidem. X, 210, 237. In Deo solum gloriandum esse, ipsa oratio Dominica ostendit. X, 1001. Gloriam in Deo, benedictio Dei est. IV, 89. Gloriatur in insipiente, qui gloriatur in se. V, 873. Gloria iusti in ipso est, sed non ipse gloria sua est. II, 832. Qui in Domino non gloriatur, non dubito dicere, alia quæcumque habet, inaniter habet. X, 1033.

Glorificare Deum, et gratias agere idem. V, 430. Glorificamus Deum, non faciendo, sed dicendo gloriosum. IV, 436. Ubi perfecta cognitio, ibi summa glorificatio. III, 1903. Glorificatio oleo designatur. IV, 1921.

Gloria Dei in quibusdam hominibus habitat. IV, 493. Gloria Dei quo sensu omnes egent. IV, 253. Gloria Dei, gloria nostra est, et nobis prodicit. V, 1680. quando Deum glorificamus, nobis prodest, non illi. IV, 436. Gloria nostra tuta in Domini gloria. V, 505. Gloriam circa arrogantiam aliquando licet, quandoam. III, 1794. Gloriam modo quidam vere in conscientia. IV, 1953. Gloria solida habetur in conscientia coram Deo, ubi nulla iactantia est. IV, 100. Gloria Dei posita in Christo Iesu per gratiam in remissionem peccatorum. IV, 157, 158. Gloriam in cruce Christi, quanti sit meriti. V, 873, 876. Vocatio ad gloriam non pro meritis hominum, sed pro misericordia Dei. III, 648. Gloria nostra futura erit, æquari Angelis, et videre Deum. IV, 368. Gloriam nostram nobis abstulit Deus, ut daret suam; abstulit inane, ut daret plenam; abstulit nutantem, ut daret solidam. IV, 789. Lux in totum erimus per gloriam, nihil habentes in nobis quod resistat caritati, quod repugnet veritati, quod subiaceat infirmitati. V, 937. Egredia quædam, et singularis gloria in cælis tribuenda pro laudabili voto. VI, 402.

Gnostici hæretici unde exorti et sic appellati. VIII, 26.

Goetia, magiæ genus. VII, 286.

Gog inter, retatur lectum. VII, 676. *Gog* et *Magog* bella, et edificatio templi in Ezechiele, difficilia intellectu. II, 719.

Goliath quis fuerit. V, 197. *Goliath* monomachia cum David. V, 197. *Golgorice* expositur. IV, 1836. *Goliath* figura diaboli. IV, 502.

Gorgonis fabula. VII, 570.

Cor. IX, 227.

Gotthorum potentia. VII, 115. *Gotthi* comparato exercitu Italiani vastant. VII, 115. *Gotthorum* irruptio in Urbem. VII, 109. *Gotthi* pagani Romam oppugnantes vincuntur. V, 624. *Gotthi* hæretici expugnant. V, 624. *Gotthorum* gladiatores. VII, 80. *Gotthos* sibi conciliare qui coluntur Donatistæ. II, 703.

Gracchus Tibertus a Scipione occisus, qua de causa. VII, 66. *Gracchi* ea, ut quantum grave erat, tanto auri pondere venditum est. VII, 105. *Gracchorum* seditiones. VII, 66, 69, 104. *Gracchorum* mors. VII, 105.

Gradatio seu *climat* dictionis figura. III, 93.

Gradus hominis quatuor, ante Legem, sub Lege, sub gratia, in pace. III, 2063. *Graduum* cantica, græce *ἀνακαθάρσις* id est, ascendentium, non descenduntium. IV, 413. Tot sunt, quot fuerant tempore gradus. IV, 1960.

Græcia facta est Romana provincia. VII, 52.

Græci, Troja deleta, ad propria remeantes claudibus diversis contriti sunt. VII, 575. *Græcorum* vana superstitio et consuetudo referendi mortuos in deorum numerum. VII, 505. *Græcorum* regnum. *Vide* Argi. *Græci* leves dicti. VII, 98. *Græcorum* lingua in gentibus præeminet. VII, 256. *Græ-*

corum gymnasiarum et Romanorum fororum alia sunt certamina. II, 436. *Græcæ* linguae, tanquam præcedenti, unde Scriptura in latinum translata est, magis credendum. IV, 1339. *Græci* per litteras punerant. III, 1473.

Grammatica græcæ, latine *literatura* dicitur. I, 1012, 1099. *Grammatica* est vocis articulatæ custos, et moderatrix disciplina. I, 891. Hæc historie custodiam proficitur. I, 1012, 1039. An *Grammatices* sit docere sonos et accentus. I, 1010. *Grammaticæ* leges studiose observantur, negliguntur præcepta Dei. I, 675. *Grammaticarum* scholarum limitibus appensa vela. I, 670; VI, 715. *Libri de Grammatica* scriptus dialogi forma ab Augustino, cum esset Mediolani baptismum percepturus. I, 591. Qui liber ille exiit. I, 591.

Grammatici magistri penulati. I, 672. *Grammatici* litteriones per contemptum appellati. II, 443. *Not.* I. *Grammatici* iudices Poetarum. I, 1014. *Grammaticorum* censuram concionator non timeat, dum omnes instruat. V, 228, 1371. *Grammaticorum* leges in concionibus minus curandæ, si forte melius in barbarismo populus intelligit. IV, 393, 1796. *Grando* est iniquitas res alienas auferens. IV, 1000.

Gratum morte multiplicatum. V, 1397.

Gratiæ crudeles inimici Pelagiani. X, 688, 693. Et *Cælestiani*. VIII, 47. *Gratia* quod secundum Pelagium ac *Cælestium*. II, 760. *Gratia* Pelagiana. X, 272, 361, 1291. *Gratia* Pelagiana multiplex. X, 1111. De adiutorio gratiæ id dicit Pelagius, quod referatur aut ad naturam, aut ad doctrinam, aut ad liberum arbitrium, aut ad remissionem peccatorum, aut ad exemplum Christi. II, 760, 768, 774, 849, 853, 877. *Gratia* Pelagiana doctore ea intelligenda est, quæ paganus atque Christianis, impiis et piis, fidelibus et infidelibus communis est. II, 816. Communis est omnibus natura, non gratia. V, 172, 173, 174. Non de donis Dei naturalibus, sed de donis gratiæ ait Apostolus: *Quis enim te discernit?* X, 907, 908. Ut non Lex, sic nec ipsa natura est gratia qua Christiani sumus. X, 896. De gratia cum disputatur, non de ea loquimur quæ ad naturam pertinet institutionem, sed reparatio nem. X, 232, 277. *Naturæ* falsus defensor sub iugo est iniquitatis. V, 190. refutatur experimento pro firmitatis. V, 188. Ex orationibus Ecclesiæ. V, 191. *Sapiens* postulando continentiam, non naturam, non liberum arbitrium, non scientiam, non remissionem peccatorum, sed vires quibus valeat continere peti. II, 835. Etsi natura qua conditi sumus, quæ iam ratione dici possit gratia. II, 767, 768. Natura non potest gratia, nisi quia et ipsa gratis concessa est. V, 172, 176. *Gratiam* Dei nullam dicit Pelagius, nisi naturam nostram cum libero arbitrio creatam. X, 345, 347. Aliquando, idque tenuit nec aperte, ei conjungebat vel Legis adiutorium, vel remissionem peccatorum. X, 347. *Gratiæ* quæ nullis præcipientibus meritis datur, non est remissio peccatorum. II, 877. *Naturæ* falsus defensor medico ingratus. V, 189.

Gratiam Dei qua iuvarum non peccandum, Pelagiani Legem esse dicunt. X, 617, 893. Et de gratia nihil Pelagius proficitur, quod non possit intelligi de Lege ac doctrina. X, 375, 376. *Gratia* non in Lege consistit. X, 212. *Aliud Lex*, aliud gratia. X, 304. *Gratiam* inter et Legem quid intersit. V, 791. Per Legem actum est, ut peccatum agnosceretur, et prævaricatione augetur, et sic ad divinam gratiam confugeretur. II, 769. *Lex*, docendo et iubendo quod sine gratia impleri non potest, homini demonstrat suam infirmitatem, ut quærat demonstrata infirmitas salvatorem. II, 593. Nec sacerdotum nec Lex introducitur in hereditatem æternam, sed gratia per Legem. III, 743. Deus facit per gratiam suam opus Legis in homine; et homo per fidem suam suscipiens gratiam etc., cooperatur est adiuvantis Dei. III, 756. In gratia et non in Lege veri Israelitæ gloriantur. II, 893. *Gratiæ* adiutorium a Pelagio positum in sola doctrinæ revelatione. X, 379, 380. *Gratia* Christianorum non in scientia tantum sita est. II, 832. *Gratiæ* si desit, etiam obest doctrina. II, 983.

Gratia Pelagiana in interiori et multiforini mentis illustratione. X, 364. Hæc gratia a gratia Legis et doctrinæ non distat. X, 304. *Sapientie* revelatio non est perfecta gratia. X, 566. *Gratia* agitur non solum ut facienda noverimus, verum etiam ut cognita faciamus, etc. X, 367, 373. *Gratia* non solum ostendit quid faciendum sit, sed adiuvat ut fieri possit. X, 153, 241, 363. Non Lege atque doctrina insonante forinsecus, sed interna atque occulta mirabili ac ineffabili potestate operatur Deus in cordibus hominum, non solum veras revelationes, sed etiam bonas voluntates. X, 375. Ad doctrinam pertinet etiam quod sapientia revelatur, ad doctrinam pertinet cum suadet omne quod bonum est. X, 566. Quomodo gratia possit dici doctrina. X, 367. Homo sub Lege, homo sub gratia constituitur. I, 620. *Conditio* hominis sub gratia constituitur. V, 61, 66. *Timor* sub Lege, spes sub gratia. V, 791.

Gratia proprie dicta non est natura, non Legis scientia, etc. X, 352. *Gratiam*, quæ nec Lex sit nec natura, valere

tantum, ut præterita peccata dimittantur, non ut futura videntur, contendantur Pelagianis. X, 896. Gratia neque natura est cum libero arbitrio, neque Legis scientia, neque remissione peccatorum, etc. X, 532. Gratiam in remissione peccatorum, et in exemplo Christi ponebant Pelagianii. X, 361, 379, 774, 1213. Gratia proprie dicta, gratia Christi, Pelagio est exemplum Christi. X, 381, 1202. Gratiam Pelagius intelligebat eam in qua creati sumus a Deo cum libero arbitrio. X, 535. Gratia Pelagianorum nihil aliud, quam datum a Deo liberum arbitrium et Legis doctrina. X, 262. Gratiam Dei non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse, vel in Lege atque doctrina, sententia est Pelagiana. II, 979. Hanc Pelagius in iudicio Orientalium episcoporum, licet flecto pectore, damnavit. II, 979. Tria sunt quibus divina mandata dicit impleri Pelagius, possibilitas, voluntas, actio. X, 561. Possibilitatem Deo, reliqua duo homini tribuit. X, 362, 565. Sic de eundem liberum voluntatis arbitrium Pelagianii ut gratiæ Dei non relinquere locum. I, 595. Gratia non est liberum arbitrium. X, 335. Gratia Christianorum non in natura liberi arbitrii, non in Lege atque doctrina. II, 849, 852, 983, 985; X, 538. Pelagianorum sententiam non adstruxit Augustinus in primis opusculis suis de libero arbitrio. I, 596. Non sola possibilitas, sed et voluntas et actio adjuvat, cum Deus docet per gratiam. X, 368, 373.

Gratiam tandem confessi sunt Pelagianii. V, 856. Qualem confessi sunt. X, 1481. Et ad singulos actus dari quatenus Pelagius professus est. X, 361. Gratiam ad facilius tantum agendum requirebat Pelagius. X, 374, 375, 380, 871. Per sacramentum mortis et resurrectionis Christi commodiorem tantum viam esse contendebat, non quod alia via esse non possit. X, 872.

Gratia non datur ad facilius tantum agendum. X, 581. Pelagius refellit, qui gratiam dari ex abundantia, aut ad facilius operandum docuit. II, 829, 850. Pelagius impugnat gratiam Dei per Christum. II, 773. Gratiam qua justificatur impius, et qua Christiani sumus. I, 647. Non tamen aperte audeat impugnare. II, 760. Gratiam agnovit Porphyrius, sed non gratiam per Christum. VII, 307.

Gratia generaliter et specialiter dicta. I, 624; III, 2037. *Act.* Gratia alia communis omnium, quæ est creationis; alia propria Christianorum, quæ est electionis et liberationis per Christum. V, 172, 175. Gratia adversaria in Christum injuriosa. V, 921. Gratia Christi tanquam nubes opponitur Judæis. III, 636. Gratiam Christi confidebat Pelagius petit Augustinus. II, 776.

Gratiam secundum merita nostra dari Pelagianii asserunt. I, 595; X, 376, 377, 370, 887, 888. Præter solam gratiam remissionis peccatorum. X, 890. Gratiam mereri homines; per bonum liberi arbitrii usum docebant. X, 572. Scripturæ testimonia quibus probant Pelagianii gratiam secundum merita dari. X, 888. Zachariæ testimonio abutuntur. X, 888. Alia scripturæ loca quibus abutuntur. X, 888. Dogma Pelagianorum, deberi fidei gratiam. X, 577. Fidem esse meritum gratiæ. X, 577. Orationem esse meritum gratiæ. X, 633, 758, 897. Primæ cupiditati boni gratiam deberi. X, 567, 883. Et conversioni cordis seu bono proposito. X, 583, 686, 888. Dogma Pelagianorum, gratiam secundum merita dari, damnavit synodus Palæstina. X, 538. Pelagius ipse damnavit in synodo Palæstina. II, 877; X, 587, 961, 962, 1011. Ne a catholicis iudiciis damnaretur. II, 983; X, 584, 1027, 1128. De gratia tamen non sincere scriptis post illud Concilium; sed gratiam dari ex abundantia, aut ad facilius operandum docuit. II, 829. Et secundum merita dari. X, 371, 534. Quidam nisi sibi aliquid assignent quod priores dent ut retribuatur eis, ab omni studio pietatis reprimi se putant. X, 977. Gratiam secundum merita nostra dari, Cælestii dogma. X, 344. Cælestii errores circa gratiam. X, 357. A Palæstinis iudiciis damnantur. X, 538. Et a Pelagio atque ipso Cælestio. X, 538. Gratia creationis conditus est qui nihil boni merebatur, gratia electionis salvatus est qui multum mali merebatur. V, 176.

Gratiam subdolis verbis confitetur Pelagius. X, 332. Anathematizat eos qui gratiam non ad singulos actus dari dicunt, sed in libero arbitrio esse, vel in Lege atque doctrina. X, 538. Gratiam in Ecclesia notissimam Pelagium confiteri synodus Palæstina credidit. X, 535. Gratiam veram nunquam confessi sunt Pelagius et Cælestius. X, 575, 578.

Gratia Pelagiana exploditur. X, 872. Gratia Dei de eadem contra Pelagianos. X, 883. Quid cum Ecclesia sententium de gratia. II, 817. Sententiæ duodecim de gratia. II, 981. Quas Augustinus dicit scire ad rectam et catholicam fidem pertinere. II, 983, 987. Gratia, justitia Dei. X, 896.

Gratia novo Testamento promissa per Prophetam. X, 251. Gratia novi Testamenti sub veteri occultata. X, 400. Tamquam pluvia Gedeon in vellere. II, 770. IV, 1779. Gratia huiusmodi et explicata per matrem Samuelis. VII, 528. Vetera sacrificia gratiam significabant, non effliciebant. II, 635. si-

gnificabant priores Tabule Moysi datæ. III, 635. Præceptum de observando sabbato. III, 635. Et manna. III, 634. Gratia in veteri Testamento occultata, in novo revelata. IV, 1856; V, 167, 753; X, 217. Quare. *ò altitudo!* etc. II, 770. Gratia et veritas res est novi Testamenti. III, 1596.

Gratia est necessaria. III, 871, 1597, 1402, 1778, 1841, 1845; X, 170, 280, 281. Præter naturam et Legem. V, 174. Non solus homo pertinet ad gratiam Dei, ipsi Angeli Deo debent quod sunt, quod vivunt, quod iuste vivunt, quod beate vivunt. IV, 895. Gratia auxiliium necessarium in utroque statu hominis, sed majus in presenti. VI, 282. Nec natura humana, etiamsi in illa integritate in qua condita est permaneret, ullo modo se ipsam, creatore suo non adjuvante, servaret. II, 850. salutem sine gratia non poterat custodire natura, etiam integra. II, 850.

Gratia quia sanat, dicta medicina. X, 1308. Gratia non indigeret natura, si sana esset. X, 285. Gratia Dei est inimicus, qui naturam humanam in qualibet ætate negat egero medico Christo. X, 402. Gratia medicinalis. V, 850. Quid secundum Pelagium. X, 286. Gratia medicina est: qui vult semper agrotare, ingratus est medicina. V, 852. Qui sani sibi videntur, insaniunt in medicum. V, 945. Gratia parvulis et majoribus subveniens. V, 907. Medicinam gratiæ Christianæ parvulis revera denegant Pelagianii. X, 1308.

Gratia liberatrix. V, 940. Per gratiam liberantur quicumque liberantur. II, 776, 822. Et præter gratiam salvatoris, quæ nunquam humano generi deficit, nemo liberari potest. VII, 315; X, 315, 316. Gratia liberat a diabolo. V, 446. Sola ab huius vitæ miseriis liberat. VII, 786. Et a peccatis. II, 883. A lege peccati. V, 842. A concupiscentiæ dominatu. I, 620; III, 2061. A corpore mortis bujus. II, 709. Sola aufert peccatum. III, 2063, 2068. Gratia salvi sunt; ravaricatores cujuscumque legis. II, 681. Nec David ipse surrexisset a peccato, nisi enim gratia relevasset, ex *innoc.* II, 782. Nulla est anima præter ipsius Christi, cui liberanda a peccato non sit christiana gratia necessaria. III, 416. Non enim sine gratia posse non peccare docebat Pelagius. X, 281. Asserere hominem per gratiam posse esse sine peccato, tolerabile est. II, 771, 772. Iniquitatis in hominem dominatus ante gratiam. V, 187. Justitia Dei sola me liberat, mea sola non sunt nisi peccata. IV, 893. Gratia liberantis et adiuvantis necessitas. IV, 253, 254, 800, 893.

Gratia necessaria etiam ipsis baptizatis. X, 277. Gratia Dei nisi regat, cadis; nisi illa erigat, jaces. V, 835. si non potuisti facere te, quomodo potes reficere te? IV, 524. A te desistere potes, tu te ipsum reficere non potes, ille reficit qui te fecit. IV, 1224. Non potuisti in te, nisi perdere te; nec acis invenire te, nisi ille qui fecit te querat te. V, 108. Natura per semetipsam non iustaturatur, sed per Dei gratiam. III, 406, 418; IV, 891, 908.

Gratia necessaria ut ad Deum anima redeat. VIII, 1007. Ad peccandum nobis ipsi su scimus; ad justitiam vero ut redeamus, non item. X, 259. Gratia delevit cuncta peccata, et ad non peccandum voluntati nostræ conauli adiutorium subministravit. V, 845. Gratia necessaria est et ad conversionis initium, et ad progressum ac perseverantiam. IV, 892, 893. Et ad penitentiam amplectendam. VI, 271. Gratia prima quam peccator accipit, quanam. III, 1400.

Gratia a Deo postulanda, ut diabolo resistatur. X, 281. Gratia in tentationibus petenda. III, 761. Gratia necessaria ad superandas tentationes. V, 190. Ne dicas: Non possum tenere et portare et frenare carnem meam; adjuvare ut possis. IV, 457. Imbecillitas hominis auxilio gratiæ destituit. IV, 1746. Deus portat et continet eos in quibus habitat: si se subtraxerit, cadunt. IV, 1632, 1633. Gratia divina privatus, necesse est diaboli laqueis irretitus occumbat. *Innoc.* II, 785. Nisi magnis precibus in nos gratia Dei implorata descendat, nequaquam terreni corporis vivere conamur errores. *Innoc.* II, 782. Sancti omnes se sine Dei adiutorio nihil agere posse testantur. *Innoc.* II, 782. Necesse est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur. *Innoc.* II, 782. Contra peccatum pugnantius vincimus, nisi divinitus adjuvemur, ut non solum videamus quid faciendum sit, sed etiam delectatio justitiæ viæque in nobis aliarum rerum delectationes. VI, 271. Non indiget ope Dei ad non peccandum et ad iustitiam agendum. X, 153. Etiam per ætissime justitiam indiget auxilio gratiæ ut recte vivat. X, 281. Ut in via iusta ambulat. V, 751. Gratia Dei est et credendum ab initio, et perseverandi usque in finem voluntas. II, 843. Sanctificati in agent auxilio Dei ut fiant sancti res. III, 1915. Sine gratia hominem non posse perfecti confensus est i, se Pelagius. X, 345. A Deo donatur, ut sciatur a quo bonum omne donetur. III, 1850. Cum Deum scimus, ne hoc quidem nobis tribuendum est, sed illius misericordie. II, 575.

Gratia necessaria ad explicanda mysteria fidei. V, 335. Cogitationes bonæ non nisi ex gratia. II, 818. Ad credendum voluntas sine gratia non sufficit. II, 830. Homo illuminari a se ipso non potest. IV, 143. Oculi sani et patentes, si lux

desit extrinsecus, in tenebris remaneat. IV, 1838. Præter Deum, nos tenere et infirmitas. IV, 200. Non peccare tam in datura integra, quam in vitia, ex adiutorio Dei est, sicut et posse non peccare. X, 274. Velle justitiam nemo potest nisi ex gratia. X, 1520. Non solum propter possibilitatem, sed etiam propter voluntatem et operationem gratia prædicanda est. X, 373. Adulti non debent in suæ voluntatis virtute confidere. X, 1292. Non confidendum est de nostris viribus, sed oratio adiungenda conatibus; ut impleat bonis, qui deterret a malis. VI, 480. Universa facies, et vultus sanctorum scripturarum admonet, ut qui gloriantur, in Domino gloriatur. VI, 278. Nemo præsumat viribus suis se reddere quod voverit: qui te hortatur ut voceas, ipse adjuvat ut reddas. IV, 1717. De Dei misericordia, non de virtute sua homo præsumere debet. X, 693. Misericordia et iudicium in voluntatibus hominum fiunt. X, 968. Homo velle bonum non potest, nisi adjuvetur ab eo qui malum non potest velle. X, 1114. Homo in malum quod fecit, nulla necessitate compulsus, sed sua voluntate collapsus est: in bonum autem quod reliquit, solius Dei gratia revocari potest, non voluntate libertatis, quam merito iniquitatis amisit. X, 1318. Non sola arbitrii libertate, et sine adiutorio gratiæ, ad Deum perveniri potest. X, 572. Voluntatem quidem liberam mihi dedisti, sed sine te nihil mihi conatus meus. IV, 208. Ut sit utilis voluntatis, ut sit industria studii, ut sint opera caritate ferventia, Deus tribuit, Deus largitur. VI, 127. Adam filii non a se ipsis mutari possunt, sed a Deo. X, 1231.

Gratia non tantum ut facilius, sed omnino ut facere possis, necessaria. V, 836. Necessaria ut faciat homo aliquid boni. X, 370. Nihil boni sine adiutorio Dei. V, 836. Nihil rectum. X, 264. Gratia quanto magis minusve adjuvat homo, tanto magis minusve potest ea quæ ad vitam æternam conducunt. II, 334. A Deo quicquid boni est donatur. III, 1830. A Deo nobis est ut cum diligamus. II, 576. Homo non bene vixisset nisi per gratiam Dei. III, 431. Nisi gratia Dei liberetur voluntas a servitute peccati, recte pieque vivi a mortalibus non potest. I, 896. Homo non potest aliquid agere bene tamquam ex se ipso. III, 382. Gratia beneficii Dei prima, redigere nos ad confessionem infirmitatis, ut quicquid boni possumus, in Deo possimus. IV, 428. Sine gratia vel cogitare aliquid, vel agere secundum Deum, nulla ratione possumus. II, 969. Sine gratia nullum prorsus sive cogitando, sive volendo et amando, sive agendo faciunt homines bonum: non solum ut monstrante ipsa quid sit faciendum sciant, verum etiam ut ipsa præstante cum dilectione faciunt quod faciunt. X, 917. Gratia nisi adjuvet, nihil pietatis ac iustitiæ sive in opere, sive etiam in ipsa voluntate habere possumus. II, 818. Sine ea voluntas bona esse non potest. II, 831.

Gratiæ tribuendum quod bene vivitur. IV, 584, 789, 1573, 1784, 1814. Omne bonum meritum nostrum non in nobis facit nisi gratia. II, 880. Iustitia nobis vera non est nisi ex gratia. V, 921. A Deo habet homo et quod homo est, et quod iustus est. V, 107, 872. Ut sis, Deus operatus est; ut bonus sis, si bonus es, ipse operatur. IV, 1851. A quo accepti ut essem, ab eo accepti ut bonus essem. IV, 713, 1579. Quidquid sumus, illius misericordia sumus; quidquid autem ex nobis sumus, mali sumus. IV, 876. Homo si vult esse aliquid boni, non sit de suo proprio. V, 659. Quidquid boni habet homo, non habet nisi ab illo, qui omne bonum nostrum est. IV, 1073. Quidquid in te mali est de peccatis, tunc est; quidquid boni in justificationibus, Dei est. IV, 195, 1280.

Gratiæ novi Testamenti adversarii non Deo tribuere, sed potius sibi volunt arrogare quod boni sunt. II, 573. Nihil nobis arrogemus, ne et quod accepimus perdamus. V, 178, 191. Deo debemus quod homines sumus, quod bene vivimus, quod recte intelleximus. V, 983. Disciplina christiana hæc est, ut quod quis facit male, sibi; quod bene, Deo tribuat: neque super eum qui bene non facit sese extollat. IV, 1204. Qui putant sibi esse tribuendum, non gratiæ Dei, quod bene vivunt, jam non bene vivunt, quantumque bona opera facere videantur. IV, 902. Ambulans in via justa, si id sibi tribuat, perit de via justa. V, 750, 751. Qui sibi committuntur, et a se ipsis aguntur, non sunt boni, quia non sunt filii Dei. X, 805. Ad bene operandum spes non habenda in homine. X, 883. Gratiæ deputandum quidquid mali non fecimus. I, 681.

Gratiæ adversarius qui putat ad mandata servanda sufficere naturam. II, 741. Gratia data est ut Lex impleatur. X, 221. Gratia necessaria ad implendam Legem. V, 75, 894, 1160, 1162, 1163, 1170. Gratia adjuvantis necessaria est, ut impleatur præceptum iubentis. IV, 757, 889; VI, 421. Præcepta Legis non possunt impleri nisi per gratiam. II, 674, 675, 676, 677, 769, 894, 898. Mandatis Dei rectis et arduis humana non contemperatur infirmitas, nisi præveniens ejus adjuvet caritas. IV, 1512. Per adjuvantem gratiam impleantur

præcepta, etiam in veteri Lege. VIII, 339. Si nondum divinus adjuvat Spiritus, secundum Legem volens vivere vincitur, et sciens peccat. VI, 287. Lex non juberet, nisi esset voluntas; nec gratia juvaret, si sat esset voluntas. II, 763. Gratia id quod Lex jubet faciens nos amare, potest liberis imperare. VI, 354. Hominiis præsumptio per legem, captivitas per gratiam tollitur. V, 793. Lex jubet, spiritus juvat: Lex agit tecum ut scias quid facias, Spiritus ut facias. V, 1163. Ut caveretur peccatum, non Lex sed gratia, non littera sed Spiritus fecit. X, 1173. Homini Deus donat, ut de faciat eum facere quod mandat. IV, 1549. Ipse Deus dat vires, ut quod juvet, impleri possit. V, 200. Lex sine gratia littera est occidens. V, 1259. Non aufert, sed auget peccatum. IV, 1572. Manet ad convincendam iniquitatem, non ad dandam salutem. IV, 888, 989, 1581. Lex ad hoc prodest, ut mittat ad gratiam. IV, 1573. Gratia et liberala peccato, et littera donat impleri. V, 1259. Spiritu adjuvante fit jussum Dei cum gaudio, cum delectatione. V, 1171. Auditus divinis testimoniis non commoveatur ad fidem, in quibus occulta gratia non operatur ut credant. IV, 1117. Qui mandatorum difficultate deterrentur a fide, veniant non de viribus suis, sed de gratia Dei præsumendo; adjuvandi veniant non iudicandi. IV, 437.

Gratia qua mandata Dei impleantur, obtinetur humili oratione. IV, 1581. Fide impletur. IV, 1549, 1560. Non ideo gratia non est necessaria voluntati, quia dixit Apostolus: *Quod vult faciat*? X, 314. Negantibus gratiam necessariam acerrime ac vehementissime resistendum. X, 202. Gratiam cuius bono operi faciendo necessariam esse similitudine ostenditur. X, 264. Gratiæ testificatio clarissima est oratio. II, 766, 979, 990; X, 887. Gratiæ adiutorium ad non peccandum non posceretur, nisi esset necessarium. X, 315, 314, 1334. Gratiæ necessitatem docet Innocentius. II, 781, 785. Iniquum est, ait, et ingratum, negare gratiam. II, 781, 782, 784. Docet Ambrosius. X, 382, 583. De gratiæ necessitate Augustinum inter ac Pelagium controversa erat. X, 276.

Gratia vera Pelagianæ gratiæ opposita, quæ. X, 574. Gratia vera quænam dicenda. X, 352, 378. Quænam vera secundum Paulum. II, 853. Quænam gratia in Ecclesia prædicatur. X, 358. Quamnam fides catholica prædicat. X, 421. Sententia catholica de gratia. X, 980, 1033. Gratia Christianorum. II, 767, 768. Gratia Dei per Jesum Christum quænam sit. X, 917. Gratia in quo sit definita. X, 251. In quo gratiam sitam esse agnoscat fides Christiana. X, 220.

Gratiæ Christi definitio. X, 378. Gratia inspiratio dilectionis. X, 617. Gratia proprie dicta, gratia Christianorum. II, 1531. Gratia novi Testamenti caritas. II, 833; III, 84; X, 374. Caritas in cordibus diffunditur, ut anima sanata non timore pœnæ, sed amore iustitiæ operetur bonum. X, 253. Gratia, certa scientia et delectatio victrix. X, 170. Gratiæ effectus illustratio et delectatio. X, 167. Quomodo Deus doceat per gratiam. X, 368. Docet Deus suaviter, ius, iudicando caritatem; docet discipulam, donando patientiam; docet scientiam, illuminando intelligentiam. IV, 1549. An Deus omnes doceat per gratiam, necne. X, 971. Qui per gratiam discit, agit omnino quicquid agendum dicitur. X, 367, 368. Qui per gratiam didicit, venit; qui non venit, non didicit. X, 368. Gratia quam Christiani profitentur ea est, qua non solum suadet, sed persuadet bonum. X, 366. Tunc disco ut faciam, si in tua suavitate doceas me. V, 850.

Gratia vera donum Spiritus sancti, quo fit in animo delectatio et dilectio boni. X, 203. Gratia donat iustitiæ delectationem qua immoderatio concupiscentiæ superetur. VI, 223. Gratia liberat a tege peccati et mortis, quomodo. VIII, 123. Liberat delectationem voluntatis a consensione voluptatis. X, 530. Si iritum sancto fit in nobis ut non peccare delectet, ubi libertas est: præter hunc Spiritum peccare delectat, ubi servitus. X, 218. Gratiæ suavitas facit plus delectare quod præcipitur, quam delectat quod impedit. X, 253, 561. Gratia benedictio quædam. X, 586. Cum ea delectant, quibus proficiam ad Deum, inspiratur hoc et præbetur gratia Dei. VI, 127. Gratia significata est nomine lactis et mellis: dulcis et nutritoria est. V, 167. Gratiam nihil tam significat, quam lactis copia. V, 199. Gratia lacte significatur, quod misericordia delectabili parvulis gratis infunditur. IV, 827, 1857. Gratia spiritalis intelligitur dilectio Dei et proximi. III, 2063.

Gratia Dei id agit, ut dilectione impleantur mandata Dei quæ timore non poterant. IV, 1579. Suavitatem dat Deus, ut bonum vere bene, id est, non mali carnalis formidine, sed boni spiritalis delectatione faciamus. IV, 1563, 1566. Qui nondum agit sive non faciendo omnino, sive ex caritate non faciendo, oret ut quod nondum habet, accipiat. X, 918. Fide oratio. Gratiæ divini vim et dulcedinem non intelligit, nisi qui amat, etc. III, 1609. Gratia absconditur timen-tibus pernam. X, 233. Gratia Dei intrinsece agit. X, 316,

intrinsicus operatur. X, 114. Non forinsecus adjuvat Deus, sed intrinsicus. X, 226. Gratia quam secreta et a sensibus remota. X, 971. Ideo possunt homines, quia sic volunt: ideo sic volunt, quia sic Deus operatur gratia sua ut velit. X, 900, 959. Quis idoneus est velle et posse, nisi inspirando adjuvet ut possimus, qui vocando præstitit ut velimus? V, 1014. Gratia efficit ut non tantum velimus recte facere, sed etiam possimus. III, 2066. Volo ut velis, sed non sufficit ut velis; adjuvandum es ut plene velis, et impleas quod velis. V, 894. Aliquando Deus facit in te, quod non fit a te: nunquam autem aliquid fit a te, quod non facit in te. V, 580. sic Deus in nobis operatur, ut et nos operemur: designat et se operatorem, qui invocat adiutorem. V, 108. Sitire tibi possum, me irrigare non possum. IV, 1852.

Gratia Dei facit ut opera bona faciamus. X, 1142. Facit ut faciamus. X, 367, 901. Præbendo vires efficacissimas voluntati. X, 567, 901. Jactantia est, quod Deus promittit nos facimus. X, 1208. quod promittit homines facturos esse, Deus ipse facit. X, 976. Qui promittit, quod facit promittit, non quod tu facis. V, 894. Quod fit a te, ipse Deus facit in te. V, 580. Gratia Dei non solum operatur remissionem peccatorum, sed etiam cooperantem sibi facit hominis spiritum in opere honorum facturum. IV, 988. Deus voluntatem præparat, non tantummodo Legem et doctrinam libero hominis adhibendo arbitrio, sed sic agit sensum, ut Legi et doctrinæ accommodet assensum. II, 980, 987. Gratia Dei non præcedit aliquid meriti humani, sed ipsa gratia meretur augeri, ut aucta mereatur perfici, conitante non decente, pedessequa non prævia voluntate. II, 819.

Gratiæ vis. III, 25, 84. Potentia et energia. X, 956, 971. Gratiæ vis et efficacia unde. X, 956, 971, 972. Gratiæ Dei vis ad voluntatem hominum convertendam. X, 568. Gratia seu voluntas Dei ad salvandum certa et efficacissima. VI, 276. Gratiæ violentia suasivis. V, 750. Gratia cor nostrum quo voluerit inclinat. X, 372. Deus malas hominum voluntates quas voluerit potest in bonum convertere. VI, 277. Voluntati tantum præstat gratia Salvatoris, ut agi ab illa dicatur. X, 323. Nos volumus, sed Deus operatur in nobis et velle: non operamur, sed Deus operatur in nobis et operari. X, 1013. Subventum est infirmitati voluntatis humanæ, ut divina gratia indeclinabiliter et insuperabiliter ageretur. X, 940. Adjuvatio gratiæ donante fit ut invictissime quod bonum est velint, et hoc deserere invictissime nolint. X, 940. Gratiæ ea est quæ a nullo duro corde respuitur. X, 971. Voluntas Dei salvare volentis non impeditur humana voluntate. VI, 276. Gratia ideo tribuitur, ut duritia cordis auferatur. X, 971. Gratia Dei reluctantes prævenit, ut volentes fiant. X, 618. Gratia Dei ex nolente facit volentem. X, 1299. Gratia tollit cor lapideum, hoc est durissimam voluntatem, et adversus Deum omnino inflexibilem. X, 898, 971. Gratiæ efficacia quatenus moveat, in Petro ostenditur. X, 582. Gratiam non vacuam in se ipso fuisse unde probat Paulus. X, 342. Gratiæ natura et vis ex oratione dignoscitur. X, 980. Pro gratia testimonia Scripturæ. X, 618. Cypriani. X, 626, 628. Ambrosii. X, 635.

Gratiæ nomine factum non asseritur a Catholicis. X, 577. Cur hoc obiectum Catholicis a Pelagianis. X, 577. Liberi arbitrii et gratiæ conciliandæ difficultas. X, 583. Quæstio de gratia Dei et libero arbitrio difficillima, et paucis intelligibilis. II, 970, 972. quæstio obscura. X, 981.

Gratia non sic defendenda, ut liberum arbitrium auferatur; nec liberum arbitrium sic extollendum, ut Ingrati gratiæ iudicemur. III, 1778; X, 168. Neque neganda Dei gratia, neque liberum arbitrium sic defendendum, ut a Dei gratia separaretur. II, 969, 970, 971, 972, 974, 981. Quod probatur ex Scripturis. II, 973. Gratiam ita prædicantes, ut liberum hominis negent arbitrium, errant. II, 969. Qui liberum arbitrium credunt adjuvari per gratiam Dei, ut recta sapiamus et faciamus, bene sentiunt. II, 969. si non est Dei gratia, quomodo Christus salvat mundum? si non est liberum arbitrium, quomodo iudicat mundum? II, 969. Gratia et liberum arbitrium asseritur. X, 877, 888. Utrumque ad salutem requiritur. X, 893.

Gratia non tollit liberum arbitrium. X, 253. Non pellit, sed potius vitium pulsum revocat liberum arbitrium. X, 1206. Gratia Dei arbitrium vere ad bona eligenda et agenda fit liberum. II, 987. Voluntas tanto liberior, quanto sanior; tanto autem sanior, quanto divinæ gratiæ subiectior. II, 676, 677. Omnibus divinis paginis docemur, voluntatem liberam nihil posse celestibus præsidii destitutam. *inoc.* II, 786. Per occultam inspirationem gratiæ Dei præparatur voluntas a Domino. II, 987. Libertas sine gratia qualis. V, 856. Libertas sine gratia non est libertas, sed contumacia. II, 682. Sine gratia cadit homo præcipitatus libero arbitrio. X, 889. Dei gratia liberatur liberum arbitrium, ut ad recta facendum sit liberum. I, 625. Libero arbitrio quantum possumus, nisi nos adjuvet ille qui iubet? IV, 1792.

Gratiæ et liberi, arbitrii concursus. V, 902. Gratia et li-

berum arbitrium requiruntur ad bene vivendum. X, 885. Gratiæ Dei adjuvando voluntatis nostræ conatus. X, 154. Inclinare cor in testimonia Dei, simul et divini muneris, et propriæ voluntatis. IV, 1569. Prædicato Christo crucifixo unus audiens contemnit, alter ascendit; qui contemnit imputet sibi, qui ascendit non arroget sibi. V, 750. Filii Dei spiritu Dei aguntur; non quia nihil ipsi agunt, sed ne nihil boni agant, a bono aguntur ut agant. IV, 1581. Agis et ageris, et tunc bene agis, si a bono agaris. V, 853, 717. Adjuvatur nemo gratia, nisi et ipse qui aliquid agit. X, 315. Qui fecit te sine te, non te justificat sine te. V, 923. Exhortationes, præceptiones, documenta, liberum arbitrium demonstrant; vota vero, gratiam. X, 349, 350. De gratia et libero arbitrio non præsumendum. X, 579. Gratiæ omnes et virtutes unquamque posse habere aliter Pelagius, aliter Callestius dixit. X, 556.

Gratiæ ante et post lapsum datæ distinctio. X, 935. Quale adjuvatio gratiæ primo homini concessum in statu innocentie. X, 935. Gratiæ adjuvatio in statu naturæ integre adfuisse. X, 274. Tanquam lumen sanis oculis. X, 274. Majoribus nunc gratiæ donis adjuvanda nostra infirmitas. X, 939. Gratia potentiore opus est post lapsum, quam ante. X, 934. Gratia in Christo data longe potentior, quam gratia primi hominis. X, 936. Gratiæ adjuvatio duplex, aliud sine quo non fit aliquid, aliud quo fit. X, 956. Exemplo alimenti et beatitudinis declaratur. X, 956. Quomam gratiæ adjuvatio nunc homini indiget. X, 957. Adjuvatio gratiæ quo non adjuvat sine nostra voluntate. X, 204, 209, 212. Gratiarum diversitatem an auferebat Pelagianus. X, 359. Discrimen doni perseverantiæ Adamo, et cæteris hominibus concessi. II, 1010. Gratia alia certantis, alia victoris. X, 1186.

Gratia præveniens et subsequens. V, 942, 952, 1650. Gratia prævenit nos. III, 1813, 1851. Prævenit ut Deum diligamus. X, 1131. Misericordia Dei ubique prævenit nos. V, 1014. Quis idoneus est velle et posse, nisi inspirando adjuvet ut possimus, qui vocando præstitit ut velimus? V, 1014. Gratia non prius existenti voluntati cooperatur, sed prævenit ut operetur eam. X, 1112. Absit ut in donis Dei nos priores faciamus, posteriorem ipsam. X, 586. Ut faciat homo Deus facit prior. X, 1133. Gratia quomodo nos in omnibus præveniat. V, 952.

Gratia operans et cooperans. X, 901. Gratia ut velimus sine nobis operatur, cum autem volumus, et sic volumus ut faciamus, nobiscum cooperatur. X, 901. Sine illa vel operante ut velimus, vel cooperante cum volumus, ad pietatis opera nihil valemus. X, 901. Gratiam adjuvare uniuscujusque propositum, quo sensu catholice dicitur. X, 618. Voluntas aditū debet. X, 156. Operamur quidem et nos, sed gratia operante cooperamur. X, 264.

Gratia vera duobus modis adjuvat. X, 1244. Gratiæ adjuvatio duplex. X, 1534.

Gratiæ tribuere, non sibi, quod fit ex gratia, pietatis et humilitatis officium est. X, 542. Cum de gratia agitur, totum Deo tribuendum est. X, 4000, 1001. Tutiores vicinius sit totum gratiæ tribuimus, non autem nos illi ex parte, et nobis ex parte committimus. X, 1001. Gratia Dei sic cogitetur, ut ab initio mutationis suæ usque ad finem consummationis, qui gloriatur in Domino gloriatur. X, 588.

Gratia Christi multo magis abundat, quam peccatum Adæ, quo sensu. X, 116, 118, 482, 826, 1229, 1250. Plus prodest quam nocuit peccatum. X, 1181, 1182. An propter abundantiam gratiæ prosit peccatum. X, 205. Gratia quomodo abundavit. III, 2069; X, 1200. Quatenus superabundat peccato. X, 1256. Gratiæ Christi beneficia abundantiora, quam damna culpæ Adami. X, 1179, 1180. Gratia in multos, non in plures abundavit. X, 1229, 1250, 1251.

Gratiæ divinæ beneficia. I, 1296; IV, 279, 488, 499, 1319, 1321, 1322, 1429, 1430, 1629; V, 894, 952. Quid confert gratia. III, 2063. Operatur in nobis. II, 817. Gratia discernit a massa perditionis. II, 817, 820, 851, 860, 969. Redemptos discernit a perditis. VI, 278. Gratia Dei ea proprie est, quæ bonos a malis discernit. X, 968. Et qua facti sumus oves et filios. V, 173. Gratia qui possit esse communis in hoc et illo etiam nesciente, non item culpa. II, 560. Gratia homines Dei filios facit. V, 694. Gratia novi Testamenti est, nasci ex Deo. II, 541. Gratia ipsos homines bonos operatur ex malis. X, 1153. Salvatoris beneficium duplex, primum remissio peccatorum, posterius sanatio languorum. X, 1314. Gratia et delet peccatum, et præstat ut non committatur. X, 261. Gratiam donat Deus duobus modis, et præteritam dimittendo iniquitatem, et opitulando ne intremus in tentationem. X, 1120. Gratia facit ut Lex impleatur, ut natura liberetur, ne peccatum dominetur. X, 897. Justificat Deus per gratiam non solum dimittendo mala facta, sed etiam donando caritatem ad faciendam bonæ. X, 1212. Gratia sanantur infirmi, excitantur pigri, volentes juvantur. II, 851. Gratia Dei nihil aliud nobis confert utilius,

nisi ut moriamur peccato. II, 974. Regnum mortis sola in quolibet homine destruit gratia salvatoris. X, 116. Gratiae beneficia recensentur quatuor: primum, remissio peccatorum. V, 752. Secundum, curatio languoris post baptismum renascentis. V, 752. Tertium, redemptio ab omni corruptione et concupiscentia. V, 752. Quartum, corona iustitiae. V, 755. Liberatio a qua. or. tentationibus per Dei gratiam. IV, 1121. Gratia potens est omnis infirmus; et per ipsam fit conscius infirmitatis suae. I, 781. Gratia Dei fortes facit in tribulatione. IV, 1360, 1361. Ad solam nunc Dei gratiam pertinet, ut a Deum accedamus, et ab eo non recedamus. X, 1001. Gratia aliis est aqua contradictionis, aliis aqua sanctificationis. III, 737. Quisquis ab initio pudicus permanet, a Deo regitur; et quisquis ex impudico pudicus fit, ab illo corrigitur; et quisquis usque in finem impudicus est, ab illo deseritur. VI, 422. Per gratiam homo creatur de novo. III, 412. An gratia perfecte novum hominem faciat. X, 814.

Gratiae varii effectus. X, 1192. Etiam illi, qui longo peccandi usu oduruerunt, quatenus instaurari per poenitentiam possunt secundum Pelagium. X, 379. Per Christi gratiam instaurati, et in meliorem hominem renati sumus secundum Pelagium. X, 379. Omne opus gratiae pertinet ad futuri saeculi novitatem. VII, 729. Anima illuminatur gratia sicut nubes a sole. III, 870. Deo donante atque adjuvante proficit intellectus ad intelligenda quae credat, et fides ad credenda quae intelligat. IV, 1352. Gratia est aqua qua interior sitis irrigatur. III, 737. Gratia tardos aequat ingeniosis. III, 882. Finire istam vitam in voluntate consentiente doctrinae salutari, electorum est. II, 982. Gratia praedestinos, et secundum propositum vocatos ad summam perfectionem glorificationemque perducit. X, 367. Gratia Dei facit homini gradus, quibus ascendat ad beatitudinem. IV, 1065. Gratia via est qua ad celestem patriam pervenitur. II, 395. Non talem salutem dat Deus, quae ab aliquo possit extorqueri. IV, 200. Immortalitatem accepturum est homo per gratiam, quam fuerat, si non peccasset, accepturum per meritum. VI, 282. Sancti in vita aeterna plenius cognoscunt quid boni eis contulerit gratia. VI, 275. Gratiam Dei veram deendi posse, etiam si nullum esset, ut volebat Pelagius, originale peccatum. X, 1010. Ex Dei gratia, et debitores efficiuntur et redditores. V, 1368.

Gratia est a Deo. X, 917. Est Dei donum. V, 788. Obedientia et poenitentia, continentia et sapientia, dona Dei. VI, 421. Causa gratiae per quam salvi sunt peccatores, in Deo est abscondita. III, 406, 407. Qui negat hominum quod ex Deo est, ex Deo esse, facit injuriam toti Trinitati. II, 832.

Gratia a Christo ut Deus et homo est. III, 1842. Ex Deo salus nostra, ita ut nec per Christum liberaremur, si non esset Deus. VI, 282. Gratia in Christo posita est magna et plena. IV, 157. Gratia humilitatis et passionis Christi quanta. III, 1403. Totum quod boni habes, Christi est. IV, 450. Sine Christo nihil, totum in ipso valemus. IV, 252. Gratiae fons communis. V, 1437. Gratiae fons in Christo aperitus. VI, 285. Gratia quam praestitit nobis Christus gaudium ejus est in nobis, et gaudium nostrum. III, 1645.

Gratia est et vocatur grati quia gratis datur. I, 597; V, 177. Gratia gratis datur. X, 909, 1005. Nisi gratis est, non est gratia. VI, 282. Gratia, quod mater gratis dat, et contristatur si desit qui accipiat. IV, 1837. Gratia gratuita. II, 873, 877; X, 249. Gratia non est, si non gratuita. IV, 158, 488, 891, 892, 895, 998, 1364. Gratia non debita, sed gratuita. X, 1151, 1153. Gratia Dei gratuita, oleum lucernarum. III, 1385.

Gratia ineffabilis qua nos elegit Deus. III, 1831. Gratia non invenit eligendos, sed facit. II, 821. Invenit omnes injustos. VI, 622. Electio gratiae non fit ullis praecedentibus meritis vel parentum, vel parvulorum, nec ex praevisione operum. II, 887. Gratia sortis nomine appellatur, quia in opere non est electio, sed Dei voluntas. IV, 246. Dilectus Jacob, Esau odio habitus ante ulla propria merita. VI, 277. In odio Esau, iudicium poenale ingeritur digno; in dilectione Jacob, misericordia praestatur indigno. VI, 277. Neminem Deus liberat, nisi gratuita misericordia. II, 820, 882. Gratiae gratuite exemplum in parvulis. II, 814; X, 901. Nec gratiam secundum merita dari, nec quemquam nisi suis meritis puniri, ex parvulis optime in erit. X, 1008.

Gratis vocati et praestituti sumus. V, 863. Gratia Dei est vocatio, non meritum. IV, 89. Gratia non datur secundum merita. III, 871. Homini ante baptismum liberatio gratuita per gratiam. X, 935. Gratia qua voluntas liberatur, praevincit voluntatem. I, 597. Contra gratiam frustra merita voluntatis extollit Julianus. X, 1140. Gratia effectus Dei in misericordia, non merces voluntatis hominis. X, 1007. Bona voluntas Dei praecedit bonam voluntatem nostram; atque hoc est invicissimum scutum, quo repellitur iniunctus suggerens desperationem salutis. IV, 89, 131.

Gratia secundum merita non datur, sive majoribus sive parvulis. II, 984, 985, 986. Falsissimum est gratiam secundum merita nostra dari. II, 970, 971; X, 572, 854, 867, 758, 873, 875, 877, 880, 981, 1012, 1028, 1031, 1032. Gratia non ex meritis nostris, sed ex misericordia Dei. II, 984, 985; X, 219, 577. Gratia vere gratuita, quae nullis meritis debita. X, 1153, 1155. Non pro meritis ante actae vitae gratia nobis tribuitur. X, 127.

Gratia merita praecedit. VI, 115, 620; X, 629. Non merita gratiam. X, 574, 479, 898, 964. Nihil tuum praecessit, ut acci-eres. IV, 891. Merita tua non praecesserunt, sed beneficia Dei te praevenerunt. IV, 234, 585. Gratia non invenit iustitias quas coronaret, sed delicta quae donaret. IV, 731. Meritis malis redduntur munera bona, scilicet gratia. X, 620. Gratia gratis datur, et indignis datur. X, 340. Ut corona digno redderetur, gratia data est indigno. X, 541, 542. Supplicium nullis non redditur debitum, gratia non datur debita. X, 1152, 1155. Quia non gratis inferretur supplicium, ideo gratia praestitum est beneficium. IV, 458. Gratia jam non est gratia, si praecessisse contendimus merita. III, 1851. Si eam merita ulla praecedunt. III, 2061. *Actr.* Jam non gratis datur, sed ex debito redditur. V, 177. Gratia et inchoandi, et usque in finem perseverandi, non datur secundum merita. X, 1013. Gratia qua cor lapideum auferitur, non bonis meritis, sed malis praeceditur. X, 898. Gratia Dei gratuita nullis praecedentibus meritis, non iniqua. X, 125. Gratia quatenus secundum nostra merita dari dici potest. X, 890.

Gratia praecedit opera bona. X, 1131. Opera ex gratia, non ex operibus gratia. II, 817. Gratia praevincit fidem. VI, 620. Gratia fidei non merito operum datur. IV, 262, 265, 1116. An qui per electionem gratiae iustificatur, destinatione dignus vocari possit dici. X, 345. An saltem ex illo dignus fuit Apostolus cui tanta gratia donarentur. X, 340. Dicentes se cum fide rogare Deum ut det perseverare in bonis quae habent, et addat quae non habent, sicque totum a Deo dari, re-elluntur. V, 915. Cum coepseris in bona vita benedicere Dominum, opera ejus eum benedicunt, non merita tua. IV, 1355. Non invenit quod exigit Deus, nisi donaverit quod invenit. III, 1031. Gratia sine meritis defenditur, etiamsi nullum esset peccatum originale. X, 1010. Gratiam secundum merita dari, est gratiam negare. X, 1028. Est gratiam destruere. X, 533. De operibus suis gloriantes ad gratiam non perveniunt. IV, 887. si vis esse alienus a gratia, jacta merita tua. IV, 265. Quatenus potest dici quod natura humana gratiam mereatur. X, 744. Secundum merita non datur gratia, sed dat merita ipsa, cum datur. II, 980; VI, 620. Gratia cum adjuvat justum, videtur meritis reddi; sed non desinit esse gratia, quia id adjuvat quod ipsa est largita. VI, 621. Amatus es prius, ut dignus fieres qui amareris. V, 781. ut diligeremus, dilecti sumus. V, 942. Et fides et oratio ex Dei gratia. V, 915. Gratia pie viventibus additur. X, 371. Gratia pro gratia, vita aeterna: quae merces est, et tamen gratia. II, 880; III, 1309; IV, 262; VI, 282. Gratia gratuita et efficacis probatur ex verbis Jeremiae et Ezechielis. X, 620.

Gratiae divinae perspicuum documentum, hominis a Verbo singularis susceptio. II, 847; VI, 250; VII, 308. Gratia in Christo maxime eluxit. V, 435, 940; X, 168. Gratia sine meritis in hominis Christi iustitia, exemplum est gratiae qua nos iustificamur. X, 1138. Gratiae ac praedestinationis exempla praecelara in parvulis et in Christo. X, 977. Eadem gratia qua factus est Christus, fit homo Christianus. X, 982. Non exegit Christus quod debebat, solvit quod non debebat. IV, 498. Venit cum osculo gratiae. IV, 498. Gratia maxime elucet in latrone. V, 435. In Petro. V, 480. In Paulo. V, 1268. Ex quo gratiam non secundum merita dari probatur. X, 888.

Gratiae distributio quam occulta. X, 589. Inscrutabilia Dei iudicia in gratiae distributione. X, 980, 1003, 1011. Gratiae munera ex profundo Dei iudicio dantur. V, 181, 1294. Gratia profundum est inscrutabile. V, 907. Gratia secundum placitum voluntatis Dei datur. X, 1003. Est in occulto voluntatis ejus. V, 371, 572. Gratiae dispensatio multum occulta, sed tamen iusta. VII, 443; VIII, 451. Gratia Dei non injusta. VII, 376. Gratiae distributio occultis fit causis, iustis tamen. VIII, 451. Ad gratiam non omnes pertinent. IV, 1394. Ad gratiam alius ex duobus parvulis pervenit, alius non. V, 177, 178. Gratia Dei per Jesum Christum, cur ad illum veniat, ad illum non veniat, causa occulta esse potest, injusta esse non potest. X, 125. Non fato fieri ut infantibus aliis subveniatur, aliis non subveniatur. X, 1011. Gratia in electione quorundam parvulorum ad baptismum. X, 824. Gratiae altitudo inscrutabilis in parvulorum qui ad baptismum perveniunt discretionem. X, 1525. Inscrutabile cur unum potius quam alterum aut liberet aut puniat Deus. X, 1005. Cur unus liberetur, alter damnetur, ad Dei iudicia inscrutabilia pertinet: non est tamen iniqui-

tas apud Deum. X, 761. Nec ideo personarum est acceptor, aut injustus. II, 875, 883. Sic nec misericordia impedit veritatem qua plectitur dignus, nec veritas misericordiam qua liberatur indignus. II, 877. Nisi per indebitam misericordiam nemo liberatur, nisi per debitum iudicium nemo damnatur. VI, 275. Etiam si nullus liberaretur, nemo recte posset Deum vituperare iustitiam. VI, 278. Qui liberantur, sic oportuit liberari, ut ex pluribus non liberatis ostenderetur quid meruisset universa conspersio. VI, 278. Omnes damnationem merentur, a qua si omnes liberarentur, lateret quid peccato per iustitiam debeatur; si nemo, quid gratia largiatur. II, 875. Cur huic subvenitur, illi non subvenitur, revocandum ad Dei iudicia occulta. X, 910. Gratia cur alii datur, alii non datur. V, 905. Cur non omnibus datur. X, 971, 1009. Cum gratia gratis datur. X, 1003. Cur non omnibus vel non semper sanctis datur. X, 170. Non iustus Deus qui non omnibus, et uni potius quam alteri donat gratiam. X, 1002. Quidam adjuvi gratia ante baptismum, quidam nec post baptismum. X, 1115. Gratia aliis ex misericordia datur, aliis ex veritate non datur. X, 169, 170. Ad iudiciorum Dei profunditatem pertinet, cur alios religiosos facit, alios non facit. X, 1135. Cur illi ita suadeatur, ut persuadeatur; illi autem non ita. X, 241. Gratiam ad tempus cur accipiant nonnulli, et sinantur hic vivere donec cadant. II, 985. Quibus gratia non datur, iusto iudicio Dei non datur. II, 984, 986. Gratia et iustificat impium, et adjuvat iustum. VI, 820. Sed cum facit, per misericordiam facit; cum autem non facit, per iudicium non facit. VI, 277. Gratia Dei nimis occulta est qua hominum mentes reviviscunt, ut possint præcepta sanitatis audire. IV, 1116. Gratia peccatores quosdam peccata confitentes solvit, quosdam etiam defendentes resuscitat. IV, 816. Gratia data Paulo infidelis, et persecutori crudelis. V, 913. Gratia non tam movet cum præstatur indignis, quam cum æque indignis aliis denegatur. X, 125. Cur ille sic, ille autem sic adjuvetur, vel etiam non adjuvetur, nescit Augustinus; scit tamen Deum id summa sibi que nota æquitate facere. II, 554.

Gratia pluvia voluntaria. IV, 819, 1735; VIII, 887. Ios Hermon. IV, 1735. In Deo, qui cuius vult miseretur, nulla iniquitas. V, 179. Cur Deus cuius vult miseretur, capere homo non potest. V, 179. Equitas Dei cuius vult miserentis credatur nunc, donec postea videatur. V, 180. Miseretur Deus magna bonitate, obdurat nulla iniquitate. VI, 278. *Vide* Dei voluntas. Gratia in vasis misericordiae est adiutorium, in vasis irae documentum. X, 581. Gratiam non omnibus dari, et quibus datur, nec secundum merita operum, aut voluntatis eorum dari. II, 984, 985. Qui intelligendum quod Deus velit omnes homines salvos fieri. II, 985. An ad electionem gratiae vel majus ingenium vel minor peccata, vel honestae utilesque doctrinae, vel ipsa voluntas consideretur. VI, 127, 128. Gratia non datur secundum qualitates ingeniorum. X, 126. Dei gratia præveniuntur hominum voluntates, et per hæc eæ potius præparantur, quam propter earum meritum datur. II, 987. Deus nec fatali necessitate prohibetur ne id beneficii damnandis conferat, nec aliis ex personarum acceptione confert. X, 1503. Etiam sanctis suis Dominus Deus bonus alicujus operis iusti aliquando non tribuit vel certam scientiam vel victricem delectationem, quare. X, 170. Cur sanctos et fideles suos in aliquibus vitis tardius sanat Deus. X, 179. Gratiae adiutorium differendo Deus adest. V, 892, 895. In hominibus causa est ne non adjuvetur a Deo. X, 167. Quibus gratia deest, jam poena peccati est: quibus autem datur, non datur secundum debitum. X, 936. Nullis temporibus denegata prædestinatis gratiae medela contra peccatum. X, 179. Gratia Christi nec ante ejus adventum defuit quibus eam impartiri oportuit. VI, 288. Gratiae et fidei dono etiam antiqui ante iustificati sunt. VI, 621. Gratia sacramentorum virtus. IV, 984. Gratia non pendet a visibilibus Sacramentis. III, 712.

Gratia quam adjuvandi. II, 678. Gratiam percipere incipit homo, ex quo incipit Deo credere. VI, 111. Gratia ante remissionem peccatorum inspirat fidem et timorem Dei impartito salubriter orationis affectu et effectu. II, 885. Gratiam bene operandi fides meretur. II, 818. Et impetrat. II, 760. Gratiam Dei dari ex fide petentibus, quaerentibus, pulsantibus. II, 989. Ad obtinendam gratiam necessaria est infirmitatis propriae cognitio. V, 481. Gratiam desiderare incipit gratiae est. X, 917. Gratiam divinae bonitatis quomodo vis accipere, qui solum non aperis voluntatis? V, 905. Cur Deus velit dare, debet et tu ad accipiendum accommodare voluntatem. V, 905. Tibi capax fides adhibenda est, ut inundatione gratiae humiliter te, supplices Deo, nihil de te præsumas. V, 200. Gratiam Dei ut præcedat voluntas accipiendi, et jubet et facit Deus. III, 998. Gratia pluvia est: depressa implentur, alta siccantur. V, 750. Gratiam humili datam superbus amittit. V, 200. Ab interiore

Dei luce homo nondum peritus secluditur, cum in hac vita est. IV, 94.

Gratia majoribus ad singulos actus datur. II, 828, 983, 984. Dilectio et delectatio iustitiae, gratiae indicia. X, 918. Solvitur excusatio perversorum qua dicunt se non accepisse gratiam. II, 882. Gratia non sic defendenda, ut quasi de illa securi, mala opera diligant homines. II, 974. Deus opus suum non deseret, si ab opere suo non deseratur. IV, 1890. Gratia etiam piis ac Deum timentibus impuganda qui suggeratur. X, 275. Gratiae Dei quoniam non sint subjecti. X, 896. Apostolus ex sua et aliorum, qui sub gratia non sub Lege adhuc sunt, persona locutus est in epist. ad Rom. X, 557, 581, 583. Ex dogmate catholico de originis vitio ac de gratia, non ea sequi incommoda quae obiectant Pelagianum. X, 1409. Explicantur Scripturae loca ex quibus errandi occasio a Pelagianis sumpta est. X, 585. Quaestiones de gratia difficiles, ante Pelagium transeunter attingerunt Scripturarum tractatores. X, 980. Gratiae gratuita profundum. II, 564, 569. In hoc profundo multorum conteruntur ingenia. II, 565. Volentes disputare de Dei profundo, mersi sunt in profundum, et inde error de animarum peccato ante corpus. V, 905. In mysterio gratiae et electionis, melior est fidelis ignorantia, quam temeraria scientia. V, 179. Quidam stulti putant Apostolum ad quaestionem de electione et reprobatione defecisse in responsione, et iniqui reddendae rationis exclamasse, *o homo tu quis es*, etc. VI, 278. Gratiam quam nos elegit Deus, primo non invenerat Augustinus. III, 2061. *Retr.* Quaestio de distributione gratiae inscrutabilis. X, 621. Quatenus ab Apostolo solvitur. X, 621. Cui responsio ista, *o altitudo*, etc., displicet, quaerat doctiores, sed caveat ne inveniat præsumptores. X, 241. Cur de gratia, prædestinatione, etc. non egerit Augustinus in libris de Libero Arbitrio. X, 1008. De libris de Libero Arbitrio frustra præscribitur Augustino in quaestione de gratia. X, 1010. Objectioni ex libris de Libero Arbitrio ipse satisfecit Augustinus, X, 1010.

Gratiae commendatio. III, 1607; IV, 1831. Gratia Dei quae liberat nos, commendat se nobis in omnibus Scripturis sanctis. IV, 874. Et præsertim in Psalmo LXX. IV, 875. Gratiam quo pacto commendat Apostolus. II, 887. Gratiae laus et prædicatio, vituperatio et damnatio est delictorum. X, 205. Gratia Dei prædicanda in festis Martyrum. V, 1286. Gratia et gloria promissionis firmitate jam data aliquando dicitur, quae tamen suo tempore tantum danda est. III, 85. De gratia disserere cur plurimum delectatus Augustinus. X, 242. Liber *De gratia non Testamenti* scriptus ab Augustino propter hæresim novam hunicam gratiae Dei. I, 645. Libri duo *De gratia Christi et de peccato originali*. I, 650. Liber *De natura et gratia*. I, 647. Liber *De gratia et libe o arbitrio* ad Monachos Adrumetinos scriptus. I, 650. Liber ad eosdem missus *De correptione et gratia*. I, 658.

Gratia seu gratitudo quid sit. VI, 20, 21. Hanc vis innata inseruit. VI, 20, 21. Gratiae Dei cognitio et gratitudo quam necessaria. V, 1286. Necessaria gratiarum actio et oratio. II, 851, 856. Gratiarum actio, gratiae testimonium. X, 154, 996. Gratiarum actio et oratio ostendunt voluntatem per antecedentem gratiam præparari, non vero gratiam merito voluntatis antecedente donari. II, 988. Gratiarum actio est illusoria, si hoc gratiae aguntur Deo, quod non donavit ipse nec fecit. X, 908. Si homini gratias ageret homo pro eo quod illum vel putaret non præstitisse vel nocuit, adulatione vel irrisio verius, quam gratiarum actio diceretur. X, 989, 1245. Gratiae Deo agendas, non solum cum benefacit, sed etiam cum emendat. IV, 562, 563; 1171, 1172. Gratiarum actio ab omnibus debita medico. V, 950. Gratias agens de parvo melior est incomparabiliter, quam se extolens de magno. II, 110; V, 1287. Unde majores agendas sunt Deo gratiae. VIII, 624. Gratiae omnis intentio id agit, ne simus ingrati. II, 576. In gratiarum actione nihil aliud agit, nisi ut qui glorior, in Domino glorietur. II, 576. Gratias ipsi agere nobis licet, referre non licet. IV, 498. Gratiarum actionem pro beneficiis suis Deus exigit. IV, 371. Ad gratias agendas Deo pro beneficiis tunc generalibus tum particularibus, non sufficit homo. VII, 221. Gratias Deo verbis agimus, re tenemus. IV, 1140. Gratiae dona alicui sunt sua, cum amat quod accipit, et gratias agit illi qui dedit. V, 908. Gratiarum actio, sacratius laudis sacrificium. VIII, 624. *Gratias agimus* ubi dicitur, norunt fideles. V, 459. Gratiarum actio Domino Deo nostro, magnum sacramentum in sacrificio novi Testamenti. II, 558. Obsecrationes, orationes, interpellationes, gratiarum actiones, quo differunt. II, 836. Fiunt precationes antequam illud quod est in Domini mensa incipiat benedici, orationes cum benedicitur, etc., interpellationes seu postulationes cum populus benedicitur, et post hæc omnia gratiarum actiones. II, 637.

Gratianus Imperator. II, 400. Gratianus Theodosium participem regni legit præ fratre suo. VII, 171. *Gratianus*

(*Onze.*)

ferro tyrannico interemptus. VII, 171. Vindicatus est a Theodosio. VII, 171.
 Gratiani Basilica. V, 849.
 Gratianopolis civitas in Gallia. VII, 719. Non longe ab urbe Gratianopoli fons est in quo faces accensæ exstinguuntur, et extinctæ accenduntur. VII, 719.
 Gratulatio et oratio in quo differant. IV, 1537.
 Gregorianus. VI, 475.
 Gregorius episcopus Orientalis. II, 636; X, 649, 677, 866.
 1024. Ejus apologia prima de fuga sua. X, 677.
 Gressus hominis si non dirigeret Deus, semper per prava irent. IV, 372.
 Gregis Dei securitas. V, 296.
 Gubernat Deus sine labore quæ fecit. V, 692. Deus infusus carni curam gubernandæ universitatis non deseruit aut amisit. II, 517. Gubernatio est optima, ut omnia suis temporibus distributa ex ordine gerantur. VI, 566. Musica ad iudicandam divinæ gubernationis harmoniam hominibus concessa est. II, 726.
 Gudentis martyris natale. V, 1335.
 Gulæ tentatio. I, 797, 798. Gulosi describuntur. III, 97.
 Guntasius IV, 376. Benefensis episcopus. IV, 581.
 Gurgites. IX, 236.
 Gymnosophistæ, philosophorum secta apud Indos. VII, 426, 463.

H.

habere te agnosce, et ex te nihil habere, ut nec superbus sis, nec ingratus. IV, 1084. Quantum habebis, tantus eris, proverbium avarorum. IV, 609. Habendo aut agendo, beatus dicitur. IV, 1061. Felix vere est, non qui id habeat quod amat, sed qui id amat quod amandum est. IV, 202. Indignus es qui habeas, qui non vis esse quod vis habere. V, 650. Habere aliquid tunc quisque dicens est, quando bene utitur. V, 327. Aurum ille non habet, sed habetur, qui auro uti non novit. IV, 1646. Haberi aliquid potest, ut nec sciat quod habetur. V, 462. Nemo sibi dat quod non habet. IV, 744.
 Habitare in altis quomodo dicatur Deus, et tamen humilia respicere. IV, 1472. Altus est Deus, non in te habitat, si altus esse volueris. IV, 1186. Habitare in unum, perfectiorum est. IV, 1720, 1734, 1736. In quibus non est perfecta caritas, cum in uno sint, turbant cæteros, quomodo iumentum inquietum frangit calcibus quod junctum est. IV, 1736.
 Habitatio nostra non debet recedere de cælo. IV, 537. Habitatio nostra in cælo aut in mundo, prout Deum aut mundum diligimus. V, 928. Habitatio Dei in Christo, longe aliter quam in sanctis. IV, 828.
 Habitaculum Dei Apostoli, Angeli, prædicatores veritatis. IV, 296. Habitaculum Deo per opera bona efficiuntur. V, 1478.
 Habitus multis modis dicitur. VI, 84. Quid sit habitus. VI, 396.
 Habitus est matronalis a viduali ac monachæ veste distinctus, qui conjugatis salva religionis observantia potest convenire. II, 1081. Quo habitu vel more vivendi fidem quisque sectetur, ad civitatem Dei non pertinet. VII, 647.
 Hadrianus Armeniam, Mesopotamiam, Assyriam Persis concessit. VII, 133.
 Hæmorrhoida quid figuret. V, 488, 486.
 Hæreere Deo vita est, recedere ab illo mors est. IV, 1889.
 Hæresis quid sit, omnino definire difficile est. II, 999. Hæresim inter et schisma quasi interesse putat Cresconius. IX, 469. Hæresis proprie schisma inveteratum. IX, 471. Non omnis error hæresis est, quamvis omnis hæresis, quæ in vitio ponitur, nisi errore aliquo hæresis esse non possit. VIII, 25. Hæresis non est, quæ non veritatem se nominet. VIII, 25. Hæresis nulla catholica. IX, 589. Hæresis Ecclesia posterior. IX, 122. Hæreses omnes de Ecclesia exierunt tamquam samenta inutilia de vite præcisæ. V, 55, 55, 280; VI, 635. Hæreses quatenus illiæ Ecclesiæ, et quid cum ea commune habeant. V, 235.
 Hæreses et schismata quomodo fiunt. IX, 455. Hæreses natæ ex Scripturis non bene intellectus. III, 1356. Hæresis auctor mons est ubi oves aliquando inveniunt pascua, sed de pluvia Dei, non de duritia montis. V, 279. Hæresum principes montium nomine designati. IV, 347, 1651, 1652. Hæreses non fecerunt, nisi magni homines. IV, 1632. Hæreses et schismata Ecclesiæ stercora. V, 55. Per carnales contingunt. V, 49. Ab Prophetis prædicta. VIII, 288. Cui post idololatriam innisit eas diabolus. VI, 715. Cur

permittantur. IV, 106.

Hæreses utiles. VII, 477, 612. Prosunt Ecclesiæ, et quomodo. I, 746; III, 130, 173. Quid boni per occasionem Ecclesiæ afferant. VI, 341, 713; X, 1026. Per eas eminet quid Ecclesia Dei sentiat, et quid habeat sana doctrina. I, 746. Fides et dilectio probatur per hæreses. II, 795. Ubi sana fides non est, non potest esse iustitia. III, 1236. Hæreses non sinerentur pullulare per terram, nisi exerceat sanam et ipsa contradictio disciplinam. VI, 180. Hæreses esse permittit Deus, ut Scripturarum studio incumbamus. III, 175. Hæreses quasi torrentes qui ad tempus perstreperunt. IV, 683. Hæresis prima in discipulis Christi orta. IV, 643. Hæreseon ignorantia tutor. V, 988. Synodi congregatio ad hæreses damnandas non semper necessaria. X, 658.
 Hæreses cxxxviii computavit Philaster. VIII, 33. Epiphanius vero lxxx. VIII, 25. De numero sectarum non alia de causa Philastrius et Epiphanius differunt, nisi quod aliud unum eorum videretur esse hæresis, et aliud alteri. II, 999. Hæreses diversæ contra fidem Trinitatis, et Incarnationis. VI, 209, 300. Hæreses omnes a Christo, earumque errores et ritus petit quodvaldeus ab Augustino exponi. II, 999. Maxime hæreses post quas Ecclesiæ baptizet, nec tamen rebaptizet. II, 999. Pelagiana hæresis a Monachis suscitata. X, 335. Eius capita. X, 537. In Synodo Palæstinæ damnata fuit. X, 335, 334, 335. Et a Concilio universali Carthagine habito quo anno. X, 558, 559. Not. Hæreses crucis virtute contritæ. VI, 696.
 Hæresiotæ. II, 157.

Hæreticus quisnam censendus. II, 460; VII, 612; VIII, 65; X, 551. Quid faciat hæreticum, regulari quadam definitione comprehendere aut omnino non potest, aut difficile potest. VIII, 25. Hæreticus et hæreticis credens non est idem. VIII, 65. A regula catholica non recedit, qui hæreticum catholica dogmata mendaciter profitentem, catholicum credit. VI, 521. Qui stulta aut falsa loquitur, non statim hæreticus iudicandus est. X, 330. Hæreticus non est, nisi qui manifestatæ catholicæ fidei doctrinæ resistit. IX, 160. Hæreticum pertinaci facit. X, 523, 524. Hæreticorum frontem non esse frontem. X, 751. Hæretici et schismatici de furtis Dominicis peculia sibi fecerunt. V, 796. Hæretici omnes, non quod Scripturas contemnant, sed quod eas non intelligant, hæretici sunt. II, 450. Et quod suas falsas opiniones contra earum veritatem perveraciter asserunt. III, 360. Hæretici malo voto per peccatum legentes, male coguntur intelligere, ut ipsa sit pona peccati. IV, 106. De obscuritate sacramenti et ænigmatæ lectionis arant imudentiam suam. IX, 400. Cum divinæ Scripturæ veritatem criminari et obscurare non possunt, homines per quos prædicatur adducunt in odium. II, 272. Comparant sibi sua voluntate perversa et presentis meritum cæcitatæ, et futuri æterni supplicii, si per contumaciam indolentes fuerint, etc. II, 1081.

Hæretici non sunt in Ecclesia. IX, 440. Ad Ecclesiam non pertinent. VI, 195. Extra Ecclesiam sunt. V, 293, 980, 1167. Unde a catholica communione exclusi. III, 127. Hæretici ex eodem semine ac catholici nati, sed ab hereditate propter superbiam exclusi. V, 35. Cum ad defendendas opiniones suas pravæ exollerentur, exclusi sunt de Catholica. IV, 1710. Aliquando boni sub hæresis aut schismatici nomine ab Ecclesia expelluntur. III, 128. Quam multi in hæresi nati, in ea permanent, credentes nihil interesse ubi fidem Christi teneant. II, 350. An hæreticos nomine tenus, non re vera est Christus. VI, 233. Hæretici quomodo ad populum Dei pertineant. IV, 1427.
 Hæreticus an ethnico aut pagano pejor. IX, 225. Est pejor infidelibus. VII, 742. An eo ipso quod hæreticus est, alia vitia habeat. IX, 171. Hæretici et schismatici differunt. III, 127. Hæretici sacramenta, tanquam vestimenta Christi, dividere potuerunt; caritatem, seu tunicam desuper textam, non diviserunt. IV, 176. Hæretici, quantum in ijs est, destruunt laudem quam ex ore infantium et lactentium percipit Deus, dum parvulos nutrirî fidei lacte non sinunt. IV, 155. Auctoritatem Ecclesiæ quasi rationis nomine, et pollicitatione superare conantur. II, 448. Et hæc fallaci pollicitatione decipiunt. I, 4194. Hæretici venientibus ad se non præcipiunt fidem, sed procurrunt rationem. VIII, 79.

Hæretici in multis sunt nobiscum. II, 345. Parla sacramenta celebrantes, sententia dispares sunt. III, 127. In eis esse possunt sacramenta formam pietatis exhibentia, virtus vero pietatis invisibilis et spiritalis in eis esse non potest. V, 465. Habere dona multa possunt, caritatem non possunt. IV, 1543; VI, 157. Quidquid habere potuerint quamvis per se sanctum, ipsi tamen nihil sunt. VI, 137. Hæreticorum nec fides, nec continentia vera. VI, 368. Ijsis non prodest jejuniun. VI, 711. Hæreticorum si aliqua mira facta sunt, magis cavendum est. IX, 428. Hæretici

martyrum gloriam, si quid patiuntur, sibi vindicant. IX, 105, 106. Nequidquam se martyres ac servos Dei dicunt. IV, 149.

Hæretici non essent, si non esset superbia. III, 142. Una mater superbia omnes hæreticos genuit. V, 280. Omnis hæreticus consequenter stultus est. X, 350. Hæretici semper iniqui, quod adversetur eis Spiritus sanctus. II, 219. Hæreticorum inquietudine tamquam de somno ignavia nostra excitatur industria. II, 891. Ab hæreticis, tamquam civilibus bellis, quatitur Ecclesia. IV, 1425. Hæretici niles Ecclesie. V, 559; VIII, 267. Quæ iis ad probationem suæ doctrinæ utitur. III, 127. Sapientiam Ecclesie et benevolentiam exerceat. VII, 612, 615. Eorum morte, filii catholice Ecclesie a somno excitantur, et ad intelligentiam divinarum Scripturarum proficiunt. IV, 106. Hæretici prosunt Ecclesie non verum docendo, quod nesciunt; sed ad verum aperiendum excitando. III, 129. Occasionem dederunt, ut quæ latebant in Scripturis aperirentur. IV, 613, 644, 857. De Ecclesia excentes, Ecclesie prosunt, in eo quod datur nobis et inquisitionis studium, et timoris exemplum. IV, 1428. Hæreticorum comparatione jucundior est inventio veritatis. IV, 126. Hæreticis cum respondetur ex necessitate, edificatur Catholicis ex utilitate. IV, 1429. Ex his qui male sentiunt, probati sunt qui bene sentiunt. IV, 645. Hæreticus, Christianæ fidei inimicus et defensor. IV, 111.

Hæreticorum odium majoris gloriæ signum. II, 891. Hæreticorum errores, veræ persecutionis sunt pie vivere volentibus. VII, 613. Laquei eorum perniciosi carnalibus. IX, 148. Hæretici omnes milites diaboli sunt et adiutores. X, 1345, 1346. Filii diaboli. V, 286. Hæretici plerumque se paucitate commendant. III, 1505. De paucitate gloriantur. VIII, 664. Vox hæc est omnium hæreticorum. X, 781, 782. Hæretici omnes in paucis et in parte sunt. IV, 265, 1428. Hæretici omnes catholice veritatis antiquitati diversa nomina imponunt; ipsi sua singula obtinent. VIII, 707. Nulla est secta erroris, quæ ita veritati Christianæ adversetur, ut non ambiat Christi nomine gloriarī. VI, 180. Hæretici, omnes qui non sunt communionis eorum, legibus suis hæreticos vocant. IV, 684, 685. Hæretici veritate convicti dicere solent: Nos oves sumus, Episcopi de nobis reddent rationem. V, 282. Hæreticos magorum Pharaonis habere conatum declarat Ajustolus. II, 219.

Hæretici serpenti comparantur. III, 216. Et paleæ. III, 217. Per Cham figurati. VII, 477. Per vulnes ignem in caudis trahentes. V, 1641. Per filios concubinarum. VII, 515. Per Ismaelem alterum Abraham filium. V, 55. Per sodalem samsonis uxorem ducentem. V, 1641.

Hæretici antichristi sunt. VII, 686; VIII, 664. Fures et latrones. III, 1721. Canes dicuntur. IV, 1925. Luj semitarii. VI, 682. Feræ calami. IV, 856. Pseudopropheta. IV, 101. Serpentes indignatione obdurati. IV, 684. Tauri dicuntur. IV, 856. Hæretici quomodo quidam in Ecclesia. IX, 444. Quidam in magna Ecclesie domo, tamquam vasa in contumeliam. IX, 157. Hæreticorum vanitatem doctus Christianus vel dolet vel ridet. III, 176.

Hæretici sanandi magis quam perdendi. VIII, 175. Qualibet ratione a pernicie revocandi. II, 795. Adversus hæreses quo animo insurgendum, et quid utilitatis inde consequatur. X, 397. Hæreticorum scriptis cur respondendum. X, 551. Hæretici non correctioni, sed contentioni student. IV, 857. Hæreticis litigantibus et conviciantibus exhibenda mansuetudo. V, 1384. Contra eos non jurgis, sed magis ad Deum precibus orationum est. V, 1384. Non tam disputationibus, quam argumentibus. X, 260. Hæreticis et pelegantis instructo et oratio debetur. II, 850. Orandum pro hæreticis et schismaticis. IX, 260.

Hæretici spiritali gladio utriusque Testamenti acie bis acuto interficiendi. VIII, 353. Hæretici tanto fortius conviciantur, quanto jures patent exitus ad eorum laqueos evadendos. VIII, 844. Hæreticis obijci non vult Aug. privatorem crimina, sed tantum quod catholici non sint. II, 271. Quia via eos refellere voluerit Augustinus suis de Musica libris. I, 1194. Augustini in eos lenitas et clementia. I, 1511. Qui impugnant hæreticos, adjuvantur a Deo. III, 175. Hæresis auctore correcto, facilius revocantur ceteri. II, 788. Hæretici non inquinant ad communionem. IX, 228, 227. Agere cum hæretico vel schismatico de negotio anime licet, cum liceat agere cum eis de negotio fundi, aut litis dirimende. II, 135. Donatistæ, Maximianenses, Manichei, Ariani, Eunomiani, Macedoniani, Cataphrygæ tempore Augustini vivebant. II, 458. Hæreticorum impia dogmata a quibuslibet Catholicis redarguenda; impia vero facta ab Episcopis præsentibus, aut in proximo constitutis, plotenda. X, 358. Hæreticos velut membra putrida præcidendos ait Innoc. II, 781, 782, 784.

Hæretici omnibus modis ad Ecclesiam revocandi. VI,

714. Hæreticos sic corrigi vult August. ut doceantur. II, 367. Si terreantur, et non doceantur, improba quasi dominatio videretur: si docerentur, et non terreantur, pigrius moverentur. II, 522. Hæreticum docere quamvis superbum et perversicem non abnuat Augustinus. II, 155. Hæreticos Deus per humanas potestates misericorditer admonet. IX, 106, 108. Hæretici, schismatici, pagani severis legibus pro religione possunt coerceri. II, 802; IX, 41. Molestiarum temporalium utilitas ad hæreticos reduccendos. II, 521, 522, 350. Pietas est eis esse molestos. VI, 715. Persecutio adversus hæreticos et schismaticos non dici debet persecutio. III, 1482. Magna fit in hæreticos (Donatistas) misericordia cum per leges Imperatorum a sua secta eripiuntur invitī, etc. II, 798. Leges Imperatorum adversus hæreticos. IV, 684, 716, 1509. Theodosii lex generalis in omnes hæreticos. II, 804. Pœna decem librarum auri in hæreticos a Theodosio constituta. II, 804. Et ab Imperatoribus. II, 506. Leges de confringendis idolis et corrigendis hæreticis, vivo stillicione, in Africam misse sunt curante Theodosii filio. II, 358. Hæreticos de basilicis excludendos præcipiunt leges Imperatorum. IV, 684, 685. Una eademque culpa ab Imperatore existimatur, eorum qui aut dissimulando conviventiam, aut non damnando favorem noxium hæreticis præstiterint. II, 927. Agit Augustinus apud Præfectum prætorio, ut hæreticorum tumor terrendo sanetur potius, quam ulciscendo rescetur. II, 297. Hæreticos corrigi vult Augustinus, non necari. II, 507. Hæreticos falso appellare res suas, quas secundum leges Regum jussi sunt amittere. II, 345. Multi unitatem catholicam veraciter tenent atque defendunt, licet terrore ad eam accesserint. II, 521. Hæretici cum flecti putarentur ad nos transiisse, inventi sunt in tentationibus Catholicis veteribus præferendi. II, 512. Ex occasione legis imperialis quisquis vos non dilectione corrigendi, sed inimicandi odio persequitur, displicet nobis. II, 345. Quisquis res proprias vestras cupide appetit, displicet nobis. II, 345. Sicut et qui non per justitiam, sed per avaritiam tenet res auperum vel basilicas quas sub nomine Ecclesie tenebat. II, 345.

Hæretici ex hæresi etiam post relapsam redeuntes benigne recipiendi. V, 1558. Hæretici et Schismatici aliter in Ecclesiam recipiendi, aliter pagani. IX, 478. Hæretici quomodo in Ecclesiam recipiendi. IX, 457, 440. Hæreticos denuo baptizandos Orientalibus aliquando censuisse probatur. IX, 495, 497. *Not. (a).* Apud hæreticos baptizati, ut denuo baptizentur, nusquam Scriptura præcepit. IX, 221. Hæreticis ad Ecclesiam redeuntibus baptisma non est violandum. VI, 157.

Hæreticum facit prava dissensio, non Sacramenta Christiana. II, 545. Hæretici ad Ecclesiam venientes sine baptismo admittebantur. IX, 175, 177, 178. Non per baptismum, sed per penitentiam eos recipiendos statuit Cyrilianus. IX, 145. Et per manus tantum impositionem reconciliandos, in concilio Cartiliaginiensi censuit Crescens a Ciria. IX, 208. Cur eis imponatur manus. IX, 195. Hæretici ad Ecclesiam transeuntes caritate mandantur, non baptismi iteratione. IX, 711. Hæretici quid in Catholica quærere debeant. IX, 185. Quid eis ad Catholicam venientibus conferatur. IX, 197, 238, 350, 466, 474, 476, 477. Cum ad Ecclesiam redeunt, incipit eis utile esse baptisma quod fors acceperunt. IX, 257, 242. Hæreticos baptismum Christi verum conferre inde habetur, quia et mali qui intra Ecclesiam sunt, conferunt. IX, 159, 140, 176. *vide libros de Bap. 3 et 4.* Hæreticos respiciendos quatenus in eisdem honorum gradibus recipi conveniat. IX, 474.

Hæreticis quidam promittunt liberationem ab æterno supplicio. VII, 755, 741, 742.

Halleluia. III, 2035; IX, 512. Interpretatur, Laudate Deum. IV, 1958; V, 996, 1147, 1184, 1190, 1192, 1652. Propter sanctiorem auctoritatem servatum est. III, 42. Cur in quibusdam Psalmis geminetur. IV, 1419. Halleluaticus Psalmi. IV, 1404. Halleluia certo tempore solemniter cantatur secundum Ecclesie antiquam traditionem. IV, 1419. Halleluia et Amen diebus Resurrectionis et Passionis Domini per totum mundum canitur. IV, 177. Halleluia solemniter cantatur post Pascha. IV, 1957, 1958. Scilicet per quinquaginta dies, et hoc ex antiqua traditione. V, 1052, 1176. Tempore Paschali jejunia relaxant Christiani, halleluia canunt, quod est signum Resurrectionis. II, 217. Aliis diebus varie cantatur alibi atque alibi. II, 220. Halleluia modo nobis canticum est viatoris. V, 1186. Halleluia canticum est viatæ futuræ. IV, 1958. Halleluia cibus noster in caelo, potus Halleluia, actio quietis Halleluia, totum gaudium erit Halleluia. V, 1176, 1186. Halleluia in caelo erit in re, modo autem in spe: modo cantat amor esuriens, tunc cantat amor fruens. V, 1188.

Hannibal. VIII, 574. Hannibalem juveniliter exsultantem

D. Maximus patientia sua frogit. II, 244.

Hariolus sapiens dici non debet. I, 916.

Harpuspices sacrificia daemoni offerrebant. I, 694. **Harpuspicum** contemnit Augustinus, cui ille victoriam suis sacramentis in Theatrici carminis certamine promittebat. I, 694. **Harpuspicum** et auspium libri superstitiosi. III, 50.

Harna. II, 126.

Hebdomadae Danielis an ad primum, an ad secundum, an ad utrumque Christi adventum pertineant. II, 912. Non defuerunt qui ad utrumque pertinere arbitrarentur. II, 912. **Hebdomadae** Danielis in primo Christi adventu fuisse completas sentit Augustinus. II, 890. Consentient et huius prophetiae expositores multi. II, 912. Completae non sunt ante passionem Domini. II, 913. In primo Christi adventu fuisse completas non putat Hesychius. II, 904, 911. Si a secundum adventum pertinent, iam implendae fuissent. II, 912. **Hebdomadae** Danielis de futuro Christi adventu quidam exponens, ab Hieronymo temeritatis notatur. II, 901. Huic opinioni favet Hesychius. II, 904, 911.

Hebdomatae Christianos esse se simulant ex Hier. II, 257.

Heber. Ab ipso Hebraeorum vocabulum est. VII, 598.

Hebraei unde sic appellati. I, 656; III, 532. An ab Heber, an ab Abraham cognominati. VII, 481. **Hebraei** ante Legem praedicator Deus, vel Angeli non defuerunt. VII, 502. **Hebraei** uni Deo creatori omnium victimas obtulerunt. VIII, 586. Soli ex omnibus Gentibus non colabant deos. VII, 154. An praeter idola, ritus omnes Gentium retinuerint. VIII, 586. Quae fuerit Hebraeorum conditio in Aegypto post mortem Joseph. VII, 564. **Hebraeos** exerceri oportebat in servitute Aegyptia, ad desiderandum sui Creatoris auxilium. VII, 565. Unde apud Hebraeos alternaverunt humilitates laborum, et prosperitates consolationum. VII, 570. Vestigium non parvum iustitiae Hebraei populi. VII, 491. **Hebraei** non tam propter merita sua, quam propter peccata gentium quae debellabantur, victorias reportabant. VII, 522. **Hebraeorum** regni divisio. VII, 537. Post divisionem conjunctio. VII, 538. Aetates variae populi Hebraei, unde sumendae. VII, 522. **Hebraea** nomina primum in graecam linguam, deinde in latinam translata. IV, 302. **Hebraeas** litteras apud Hebraeos scribere nulli fas erat, nisi solis scribis. VIII, 563. *Vide* Judei.

Hebraea lingua ab Heber nomen accepit. VII, 400. Primo omnium fuit. VII, 400. Quando inventa. VII, 522. Remansit in domo Heber. VII, 400. Ad populum Dei tantum transmissa est. VII, 490. **Hebraicae** litterae ante Moysen. VII, 598. **Hebraica** lingua cum suis litteris per successionem patrum custodita. VII, 598. **Hebraea** lingua puniceae familiarissima. III, 488. Et significationis quadam vicinitate sociata. V, 648.

Heclite oraculum, Christum laudabat. VII, 652.

Heclites, anima mundi. V, 1137.

Hector. VIII, 585.

Helena Graecorum. II, 157, 237. Uxor Menelai, adulterio corrupta a Paride. VII, 81.

Helenes meretrix quaedam quam Minervam credi volebat Simon magus. VIII, 25.

Heli sacerdos, Hebraeorum Iudex. VII, 577. **Heli** filii ad quid morte puniti. VIII, 618.

Heliopolis civitas solis. III, 584. Abest a Memphi amplius quam viginti millibus. III, 584.

Helles fabula. VII, 570.

Helpidius apud Carthaginem contra Manichaeos disputat. I, 716.

Helvidius a quo Helvidiani. VIII, 46.

Her interpretatur Pellicius. VIII, 456.

Heraclitus. VII, 181.

Herbae quomodo et quando creatae. III, 275, 326. Spinosa et venenosa ad quid productae. III, 182. Herbarum vita, qualis secundum Manichaeos. VIII, 57. **Herba** semper viva. III, 1742.

Heracleonite haeretici ab Heracleone, eorumque dogmata. VIII, 28.

Hercules. V, 164, 1249, 1250; VII, 639. Quo tempore vixit, et quare honores divini ei delati. VII, 563. **Herculis** scortum Larentia. VII, 185. **Herculem** inter Semideos Laheo numerat. VII, 58, 59. **Hercules** dictus Deus fortitudinis. V, 166. **Aeditius** **Herculis** secum ipse quasi cum Hercule ludens. VII, 185. **Hercules** plures fuisse historia secrete dicitur. VII, 569. **Herculis** syri seu Tyrii duodecim ingenia facta. VII, 569. Illum a se ipso in oeta monte incensum prodant. VII, 569. **Herculis** idolum cum suo titulo V, 164. Cum barba deaurata apud Carthaginem, quae ibidem rasa est. V, 166. Suffectani ex Christianos necarunt propter **Herculis** idolum. II, 491. **Hercules** romae sublatus. V, 166. **Herculis** et Junonis spiritus adversum se divisi. V, 447; VI, 713. **Hercules** auxilia Cynicorum. I, 943.

Hereditas. Concupiscens res alienas habere, velut hereditatis jure, peccat. V, 72. **Hereditatis** divisio ad majorem

fratrem, ad minorem pertinet electio. V, 1576. **Hereditas** veteris Testamenti, terrena felicitas; novi, aeterna immortalitas. IV, 824, 825. **Hereditas** in qua coheredes Christi sumus, non minuitur copia possessorum, nec fit angustior numerositate coheredum. IV, 565. **Hereditas** Dei sumus, et Deus nostra. V, 796, 1593; VI, 87. **Hereditas** nostra Deus dicitur, quia ipse nos pascit et continet; et hereditas Dei dicitur, quia ipse nos administrat et regit. IV, 83. **Hereditas** nobis promissa, et in Christo capite jam exhibitae. V, 454, 858.

Heres veteris Testamenti, quis. X, 528. **Herodes** Dei facti sumus, non ut illi succedamus, sed ut cum illo in aeternum vivamus. IV, 1807. **Herodes** Christi dicitur et coheredes, quomodo. VI, 86, 87. **Heres** Christus cum filiis scribendus. V, 1571. **Hereditatem** cuiusquam, exhereditatus filii, non suscipit Augustinus. V, 1571. **Hereditatem** quando Ecclesia suscipere aut recusare debeat. V, 1570.

Hericus, figura eorum qui levioribus peccatis operi sunt. IV, 1372, 1373.

Hermaphroditus. VII, 486; VIII, 1002.

Hermes Aegyptius quid de idololatria senserit. VII, 217.

Hernias a quo Herniani. VIII, 41.

Hermogenes unde Hermogeniani. *Vide* Sabelliani. VIII, 52.

Hernon, interretatur lunem exaltatum. IV, 1755. Item, anathema ejus. IV, 1127. **Anathematio.** IV, 472.

Hermogenianus. II, 61.

Herodes alienigena, rex apud Judaeos. VII, 607. **Infantum** interfector. VI, 635, 661. **Herodis** metus et saevitia. V, 1029, 1664. **Herodes** timens regnum amittere, non meruit Regem agnoscere. IV, 536. **Innocentes** quos **Herodes** occidit, Christus coronavit. IV, 536. **Herodes** in angustis aut perjurii aut cruenti facinoris admittendi. V, 1408. **Herodes** an mortui, an vivi fratris uxorem duxerit, ambiguum. VI, 221. **Herodes** duo occasionem praestant crimini falsitatis Evangelio objiciendi. IX, 662. **Herodis** regis persecutio gravissima post ascensum Domini. VII, 615.

Heros unde dicitur. VII, 299. **Heroses** appellantur alicujus meriti animae defunctorum. VII, 299. **Herosum** nomen non facile reperitur in Scripturis. III, 500.

Heros episcopus Callus. X, 520, 543, 555. **Pelagium** et **Caelestium** auctores nefarii erroris arguunt **Heros** et **Lazarus.** II, 739, 764. **Eorum** litteras Orosius presbyter detulit ad Concilium Carthagini. II, 759. **Herosis** et **Lazari** objectis respondit Pelagius. II, 776.

Hesiodus poeta nomen imposuit Musis. III, 49.

Hesperius vir tributarius. VII, 764.

Hesperos stella Veneris. VII, 720.

Hesternus pro juvencus ponitur. IX, 525.

Hesychius saloniensis episcopus. II, 899, *not. (b);* VII, 664. **Sanctus** homo Dei. II, 924. **Hesychio** scribit Augustinus. II, 899. Cui respondet Hesychius. II, 901. Vicissimque rescribit Augustinus. II, 904.

Hetruscorum praedonum crudelitas. X, 778.

Hieraca a quo Hieracitae. VIII, 38.

Hierius. VIII, 707, 708. **Romanae** urbis orator. I, 702. **Hnic** nuncupati ab Augustino libri de pulcro et apto. I, 702.

Hieroboam idololatriam in regno suo instituit. VII, 537.

Hieronymus. I, 649. Presbyter venerabilis. X, 286. **Homo** Dei. II, 625. **Dotissimus** vir. II, 864, 904. **Maxime** in Scripturis. II, 628. Ab adolescentia ad senectutem in Monasterio desudavit et vixit. II, 243. In Monasterio variis quati fluctibus, et peregrinationis molestias se sustinere queritur. II, 154. **Hieronymus** Augustino ignotus facie, sed spiritus unitate conjunctus. II, 153. **Hieronymus** non ex definito defendit nec Petrum peccasse, nec Paulum procciter arguisse majorem. II, 253. In recenti opere secutus est de hac re sententiam Cypriani et Augustini. II, 779. **Hieronymus** in sacra Scriptura admisisse officiosa mendacia, dicere videtur August. II, 156. **Hieronymus** Augustino exposulat de illius epistola per Italiam sparsa. II, 244. Et de jure necessitudinis violato. II, 245. **Hieronymum** ad ~~scribendum~~ hortatur Augustinus. II, 157.

Hieronymus quid sentiret de origine animae, exposuit in opusculis contra Iulianum. II, 719. **Marcellino** scripsit suam esse sententiam, singulas animas novas nascentibus fieri. II, 748. **Questionem** de origine animarum Augustino solvendum remittit. II, 747. **Hieronymi** testimonium pro peccato originali. X, 665. **Hieronymus** dogma de peccato originali in libro contra Jovianum et in commentariis in Joannem stabilivit. II, 725, 750. **Hieronymi** sententia de visione Dei. II, 621, 625 sentit Patris, Filii et Spiritus sancti divinitatem oculis carnis aspicere non posse. II, 621, 626. **Ac** rem incorporalem corporalibus oculis non videri. II, 621. **Hieronymi** sententia de membris Dei contra Anthropomorphitas. II, 628. De Danielis hebdomadibus Augustinus Hieronymi expositiones Hesychio dirigit. II, 809, 905. **Hic** lectorum suspendit dicit Hesychius. II, 904. **Hieronymo** cuiusdam de Danielis hebdomadibus opinionem temeritatis

notant, assentitur Augustinus, II, 901. Hieronymus questionem cucurbitæ in libro explanationum in Jonam ridiculam vocat. II, 273. Hieronymi interpretationem in aliquem locum Jonæ prophetæ, velut mendositate corrigere coactus est quidam Episcopus plebe tumultuante. II, 242. Hieronymus Origenem reprehendit. II, 286. rogat eum Augustinus ut prodatur Origenis et hæreticorum errata. II, 157. Hieronymus docet de magistrorum Ecclesiarum sententiis periculose judicari. II, 904. Hieronymus in Oriente adversus Pelagium pro gratia Christi confixit. II, 784; X, 699. Ejus adversus Pelagium opus sub nomine Critobuli. II, 779. Pelagius de Hieronymo questus quod ei tamquam æmulo inviderit. X, 700.

Hieronymus ex hebræo in latinum eloquium Scripturas convertit. VII, 605. Psalterium a sancto Hieronymo translitum ex hebræo non habet Augustinus. II, 1077. Hieronymus Job ex hebræo interpretatur. II, 242. Interpretatio Jonæ prophetæ ex græco in latinum facta ab Hieronymo accuratior. II, 242. Hieronymus respondet super interpretatione sua in Jonam prophetam. II, 263. Hieronymi in Ezechielem commentarii. II, 719. Libri in Daniele. VII, 605. In Malachiam. VII, 699. Evangelium ex græco interpretatus est summa fide. II, 243. In expositione epistolæ ad Galatas Origenis commentarios secutum se ait. II, 252. Nec non alios Græcos. II, 252, 253, 254. Quare novam post alios interpretationem librorum canonicorum aggressus est. II, 263. Septuaginta editioni vacare non potest, ut optabat Augustinus, penuria notariorum. II, 753. In librorum canonicorum interpretatione, sensuum potius veritatem, quam verborum ordinem conservavit. II, 261. Quid de Hieronymi versione sentiant Judæi. VII, 605. Hieronymus librum de optimo Scripturas interpretandi genere scripsit. II, 261. Hunc petit Aug. II, 291. Hieronymo dedicati duo Augustini libri. II, 732. Habentur. II, 720, 733. Hieronymo decretum est Augustinum amare, suscipere, colere, ejusque dicta quasi sua defendere. II, 753. Laudatur Hieronymi liber adversus Rufinum. II, 727. Opus adversus Jovinianum. II, 735, 737. Hieronymi opus in quo de resurrectione carnis præclare disputat. II, 779. Hieronymi epistola ad Marcellinum. II, 718. Laudatur ab Augustino. II, 723, 724, 747, 864. Hieronymi opusculum de hæresibus Augustinus postulat. VIII, 49. Hieronymi Chronica VII, 566, 587. Hieronymi liber, cui nomen Epitaphium quidam tribuebant, de scriptoribus Ecclesiasticis appellandus est. II, 252. Venit hic liber in manus Augustini. II, 153. Quædam huic addenda August. indicat. II, 157. Hieronymus Nepotiani presbyteri epitaphium composuit. II, 252. Hieronymus scribit hominem bimembrem natum Lyddæ. VI, 275. Not. (a).

Hieronymi encomium. X, 192, 665, 699. Ejus ingenium divino dono aureum. II, 156. Hieronymi animus litteris ipsius non mediocriter noscitur. II, 153. Hieronymi doctrina tantum in latina lingua ecclesiasticæ literæ adjectæ sunt, quantum umquam antea potuerunt. II, 741. Hieronymi nullus sermo prolixus, quantalibet tempora occupet. II, 153. Infelix qui Hieronymi labores non digne honorat, aut de his Deo gratias non agit. II, 741. Hieronymi scientiæ in quantum faciat Augustinus. II, 247. Ab eo se in sacram literarum scientia superari fatetur. II, 247. Hieronymo Augustinus, ipsius August. testimonio, in multis rebus minor. II, 290. Hieronymo duo libri ab Augustino diriguntur. I, 649. Hieronymi desiderio quantum invidet Augustinus. II, 237, 241, 247, 248. Hieronymum, si fieri posset, quotidie præsentem habere vellet Augustinus. II, 720. Hieronymus ne unam quidem horam labi potuit absque Augustini mentione. II, 891. Hieronymus per Firmum ad Augustinum scribit. II, 275, 276, 291. Alypium salutatur. II, 291. Hieronymum Alypius invisit. II, 111. Hieronymo Paulum unum e fratribus suis commendat Augustinus. II, 158.

Hilarius. X, 283, 806. Insignis Ecclesiarum doctor. X, 695. Vir non mediocri auctoritatis in tractatione Scripturarum, et assertionem fidei. VIII, 651. Hilarius episcopus Gallus Ecclesiæ catholicæ adversus hæreticos defensor acerrimus. X, 645. Ejus doctrina de carne Christi. X, 1387. Manducium non esse monstravit, quod dixit Christus se judicium diem nescire. II, 778. Neminem sine peccato esse docuit. X, 283. Hilarii libri. VIII, 951. Tractatus in psal. cxviii. X, 691. Homilia de sancto Job. X, 692. Ejusdem expositio Psalmi primi. X, 692. Et psal. quinquagesimi primi. X, 693. Hilarius Origenem in Psalmos transtulit. II, 262. Hilarii dictum de Trinitate. VIII, 1039. Hilarii interpretatio in locum Apostoli. X, 614. Hilarii Pict. librum (scil. de synodis) Vincentius opponat contra crescentem ubique Ecclesiam. II, 332, 337. Not. (a). Hilarii locum obiectum inter, retatur Augustinus II, 337.

Hilarius Arelatensis quibusdam movetur Augustini dictis, in aliis omnibus doctrinæ ejus sectator et admirator II, 1007.

Hilarius Syracusanus consultit Augustinum. II, 674. Eique Augustinus facit satis. II, 674.

Hilarius laicus Gallus. II, 1007. Narbonensis esse videtur. II, 771. Not. Augustini se fuisse discipulum indicat. II, 771. Not. 1012; X, 987. Epistolam cxxxvi ad Augustinum misit. II, 1007. Sequæ allam antea ad ij sum misisse epistolam movet. II, 1011. Augustini ad Hilarium epistola. X, 531. Est cxxxviii. II, 771. Not. Ejus orationibus Augustinus sese commendat. II, 771. Eique exponit Pelagianæ commenta. II, 771. Hilarius, libros retractationum, ac librum de Gratia, et Libero Arbitrio postulat. II, 1011.

Hilarus Tribunitus Catholicus. I, 634. Hymnus de psalmis ad altare cantari improbat, contra quem liber ab Augustino editur. I, 634.

Hilarensis oppidum. II, 1019.

Hippocentaurus Manichæorum, quid? VIII, 313.

Hippocrates mulierem suspicionem adulterii puniendam liberat. III, 572. Hippocrati quidam libri suppositi sunt, a medicis non recepti. VIII, 514.

Hippon Diarithmeticum. VII, 486; IX, 236.

Hippon. IX, 337. Hippon-Regius Romana civitas appellatur. II, 155. Not. (a). Hippon-Regio ecclesiæ Paxis. II, 666. Hipponensis Ecclesiæ prædia quæ episcopus existitatur possidere ut dominus. II, 480. Apud Hipponenses August. exposulat quod morem de vestiendis pauperibus obliiti sint. II, 471. Hipponenses s. Pinianum suæ civitatis habitorem habere voluerunt. II, 476. Et sibi presbyterum exoptarunt nulla turpi cupiditate. II, 480. Quanto tumultum presbyterum sibi ordinari petierunt. II, 478. In eo tumultu multa contumeliose contra Alypium dixere. II, 481. Postulant ut si quando Piniano ad suscipiendum clericatum consentire placuisset, non nisi in ipsa Hipponensi ecclesiâ consentiret: quod annuit Pinianus. II, 479, 482. Hipponensis populi infirmitas, et quanta ab illo patitur Augustinus. II, 473. Hipponensis regionis possessor et dominus Augustinum sub ironizæ adulatione laudat. II, 515.

Hipponensis diaconus. V, 1576.

Hipponense Concilium anno cccxciii habitum. VI, 481. Not. (a). In Concilio Hipponensi an cccxcvii Can. 33 et Carthag. in. an. cccxcvii Can. 47 definitum est quæ sint Scripturæ canonicæ quæ in populo Dei legi debeant. II, 253.

Hircanus filius Alexandræ reginæ Judæorum. VII, 607. Confirmatur in pontificatu. VII, 607.

Hirci quidam non ad sinistram erunt. IV, 799.

Hispanæ tot provinciæ ceperunt experiri mala a quibus erant intactæ. II, 422. Hispanorum animas multo infelicius trucidant doctrinæ falsæ, quam barbaricus gladius. II, 721.

Historia non numeranda est inter instituta humana. III, 56. Historia est demonstratio similis. III, 56. Historia quatenus inter liberales disciplinas. II, 568. Ejus fides perit, si quod hominum et temporum consensione firmatum est, in dubium revocetur. I, 1535. Historia etiam prophana juvat ad intelligendos sacros libros. III, 53. Historia Ecclesiastica ab Eusebio græce scripta, et a Rufino in latinam linguam versa. VI, 597. Historiæ occasio. I, 1012.

Historici gentium cum inter se per multa dissentiant, non merentur fidem. VII, 716. Historicis potius credendum est, qui divinæ non repugnant historiæ. VII, 600. Historici solent, cum in suam personam venerint, ita se contexere, tamquam de alio narrent quod de se narrat. VIII, 543.

Histrion. V, 562, 1026, 1461. Histrionum signa valent ex instituto, non ex natura. III, 54. Histriones nullo modo possunt esse musicæ periti. I, 1069. Histriones, aurigas, venatores, etc., qui spectare amant, reprehenduntur. IV, 438, 439, 440, 626, 1527. Histriones ab Christiana sacramenta, nisi relicta arte non permittuntur accedere. VI, 219. Histriones in administrationem reip. recepti apud Græcos. VII, 53.

Hoc, aliud cum corripitur, aliud cum producitur significat. III, 1940.

Hœdi duo populi. V, 42. Hœdi ante judicium non separandi. V, 298, 304.

Holocarpoma. III, 678, 679.

Holocaustum dicitur sacrificium, cum totum incenditur. IV, 576, 599, 776, 798, 1775. Totus exardescat igne amoris divini, qui vult offerre Deo holocaustum. IV, 1775. Non omne sacrificium holocaustum erat. III, 823. Vide Sacrificia. De holocausto non manducabatur. III, 825. Holocausta humana Deus improbat. III, 810, 815, 816. Holocausta medullata, mystice. IV, 799. Holocaustostis, reliquæ holocausti quod ignis consumpsit. III, 678.

Homerus quo tempore vixit. VII, 80. Not. (a). Homerus poeta dulcissimus vanus: hujus lectio Augustino puero amara. I, 671. Multa fluxit hominibus flagitiosis divina tribuendo, ne flagitia, flagitia putarentur, ac quisquis calcasset, non homines perditos, sed cœlestes Deos videretur imitatus. I, 671.

Homo quid. VII, 626. Homo est animal rationale. V, 235. Factum de terra. V, 1588. Animal rationale mortale. I, 1009, 1062; VIII, 939. Cur duplex differentia ponitur in ejus definitione. I, 1009, 1062. Homo ex anima et corpore compositus est. I, 963; II, 63; V, 717, 810. Homo totus anima et caro. IV, 402. Omnis natura hominis dominatu animæ et famulatu corporis temperata est. VI, 126. Præter animam et corpus nihil ad ejus substantiam et naturam pertinet. V, 810. Hominis persona mixtura est animæ et corporis. II, 520. Hæc mixtura incredibilior videtur, quam mixtura Dei et hominis in Christo. II, 520. Homo magnum miraculum. V, 700. An anima sola possit dici homo. I, 1313.

Hominis descriptio secundum Apuleium, VII, 265. Manichæorum fabula de primo homine. VIII, 210, 221, 246, 373. De bello primi hominis cum gente tenebrarum. VIII, 210, 211, 223, 234. Homines fumi filios dicit Manichæus. VIII, 197. Cur hominis opificem malum inducere conatur Manichæus. X, 1532. Homines semper fuisse quidam opinati sunt. VII, 357. Responsiones eorum ad ea quæ obijciuntur. VII, 357.

Hominis creatio. III, 483, 241. Hominis Deum esse opificem, a quo sunt omnia bona sive cælestia, sive terrena, carnis ipsius compagno testatur. X, 1532. Hominis creatio cum creatione aliorum animalium conjungitur, et etiam distinguitur. III, 241. Homo præcipuum opus Dei dicitur. quare. III, 347, 348. Hominem anteriorem primum factum, deinde corpus hominis quidam suspicantur. III, 293. Deus hominem sicut cætera per Verbum suum fecit. III, 371. Quomodo factus est homo in animam vivam. III, 363. Homo an tunc animatus cum Deus insufflavit in faciem ejus. VIII, 614. Deus sufflavit in faciem hominis, quia in ea sunt velut organa sentientia. III, 23. Homo factus est in die primo creationis invisibiliter, causaliter, potentialiter; in die autem sexto factus est visibiliter. III, 343, 344, 346, 347, 349, 410. Homo sexta die creatus, et sexta ætate reformatus. VIII, 237. Homo ad Dei imaginem est factus. I, 626, 838; III, 186. Homo nummus Dei. V, 82. Magna quædam res est homo factus ad imaginem et similitudinem Dei. III, 26. Hominis ad Deum similitudo. V, 164. Homo ad ipsius Trinitatis imaginem factus est. III, 244; VIII, 1001, 1033. An solus homo factus ad imaginem Dei, non vero mulier. VIII, 1003, 1005. De homine antequam peccaret dicitur quod ad imaginem Dei sit factus. VIII, 135. Quomodo homo et secundum quid factus ad imaginem Dei. III, 243, 292, 347, 366, 409, 3039; VII, 373, 400; VIII, 473, 693, 1003. Homo in anima ad imaginem Dei factus. V, 353; VI, 628. Homo in hoc factus est ad imaginem Dei, quia intelligit, sentit, discernit bonum a malo. IV, 218. Homo gerit in se symbolum Trinitatis, scilicet esse, nosse, et velle. I, 849. Homo factus ad imaginem et imago Dei. V, 361. Longe distans hæc imago. V, 362. Hominis honor verus est imago. VIII, 1006. Homo quomodo ab Apostolo vocatur imago Dei. III, 243. Cum dictum fuisset hominem creatum esse ad imaginem, cur additur et ad similitudinem. III, 241, 242, 244, 749. Homo factus est ad imaginem et similitudinem, non vero ipse est eadem imago et similitudo æqualis Patri. III, 243. Similitudo ad quam factus est homo, est ipsum Dei Verbum. III, 243. An secundum aliud ad imaginem, et secundum aliud ad similitudinem. VI, 33.

Homo duplex, interior et exterior, et utriusque ratio. VI, 32. Uter ad imaginem et similitudinem Dei factus. VI, 32, 33. Hominis corpus, non animam, esse imaginem Dei quædam hæresis dixit. VIII, 45. Non propter corpus, sed propter mentem imago est. III, 186. Homo non secundum corpus, sed secundum rationalem mentem factus ad imaginem Dei. VIII, 1004. Hominis corpus, quatenus est erecte figuræ, ad similitudinem Dei factum esse dici potest. III, 243. Homo in ipso corpore indicat se esse ad imaginem Dei factum, quod erecta statura factus est. III, 347. Admonetur homo erecta sui corporis statura, non sibi terrena esse sectanda velut pecora. III, 347. Sed animum in æterna dirigendum. I, 1313; III, 186. Homo totum non amisit per peccatum quod habebat imaginis Dei. I, 628. Sed tantum imaginis Dei perfectionem. III, 186. Homo est per exortum suum in regno Diaboli sit. X, 1082. Est tamen imago Dei. X, 1082. Hominis creatio allegorice exponitur. I, 838.

Homo qualis sit factus a Deo. VII, 386, 399, 400. Quomodo factus reclus. VI, 282. Rectus est homo ubi spiritus imperat, caro servit. III, 1393.

Homo ad quid factus. VI, 628. Hominis finis est vita æterna. III, 144. Homo factus in tempore, sed immutabilis æternæque Dei consilio. VII, 562. quærentibus cur homo tam sero sit conditus, quid respondendum. VII, 359. Hominis status ante peccatum. VI, 244; X, 172. In paradiso. VII, 417. Homo primus creatus est in natura sine culâ, sine vitio. V, 172. Sine concupiscentia et pugna carnis et

spiritus. V, 717. Homo ante peccatum beatus spe commutationis futuræ. III, 438. In suo genere bonus erat. III, 296. Deus forte non dixit hominem esse bonum, quia præciebat eum peccaturum. III, 293. Homo in agnitione Dei creatus est, et in ea renovatur. III, 292.

Homo an futurus fuerat miser formidine mortis, si non peccasset. X, 1330, 1336. Homo nisi peccasset, posset non mori. III, 334. Et hoc indicat ipsa mors hominis. III, 335. Posteri ejus morti obnoxii non essent. VII, 403. Sine mortis interventu Angelis sociandi fuerant. VII, 377. Si non peccasset homo, morti obnoxius non foret. VII, 720. Hominis naturam sic divinitus institutam, ut si non peccasset, moriturus non esset, totius Ecclesiæ fides. X, 1561. Homo futurus fuerat immortalis, si non peccasset. VIII, 615. Homo immortalis fuisset fructu ligni vitæ. VIII, 615. An cibum sumi serit ex ligno vitæ ante maledictum. VIII, 615. Posse non mori præstatur ei de ligno vitæ, non de constitutione naturæ. III, 334. si homo immortalis factus est, quomodo cibis indiguerit, difficile est dicere. III, 293.

Hominis corpus quale erat ante peccatum. VI, 373. Non erat corruptibile. VI, 332. Homines mortales generantur ex Adamo mortali per peccatum facti. VII, 378. Homo secundum Julianum non pœnaliter, sed naturaliter conditus mortalis. X, 1312. Homines ex quo concepti, ægritudinem quamdam inchoant qua sunt necessario morituri. III, 359. Homines quod mortales sint corpore, ad misericordiam Dei pertinere arbitratus est Plotinus, VII, 263.

Humanum genus initium habere non repugnat Dei sapientiæ. VII, 370. Hominum genus prius existisse sine hominibus gignentibus, quidam philosophi admittere coguntur. VII, 339. De propagatione filiorum, si homo non peccasset, diversæ sententiæ. VI, 373. Hominum multij licatio quomodo facta fuisset, si immortales permansissent. III, 292. Et Adam non peccasset. III, 396. Si homines non peccasset, genus humanum sine libidine multiplicasset. VII, 428, 429, 430. Hominem in paradiso seri potuisse ad voluntatis nutum, membris genitalibus obsequentibus, Augustini sententiæ. X, 1444, 1447. An primi homines a concubitu abstinerint usque ad eam ætatem, qua generasse dicuntur. VII, 456, 463.

Homines omnes cur ex uno voluit Deus condere. V, 365, 1233; VI, 373. Homines ex uno procreati ad arctiorem cognationis necessitudinem, et unitatis vinculum commendandum. III, 398. Ad societatem commendandam. VII, 372, 373, 405. Nihil est tam discordiosum vitio, tam sociale natura, quam genus humanum. VII, 376. Homo omnis in primo homine factus est, originis semiisque ratione. IV, 1334. In unoquoque homine est omnis creatura, quomodo. VI, 68; VIII, 673. Hominum genera monstrosa an ex Adam vel filiorum Noe propagine prodierint. VII, 483.

Homo peccavit propria voluntate per culpam, ordinatus est Dei æquitate per poenam. III, 431. Homines mysteris Dei imbutos non posse peccare, Joviniani dogma. X, 1417, 1418, 1419.

Hominis tentatio quare permissa. III, 431, 452. Homo non fuisset futurus magnæ laudis, si propterea posset vivere bene quia nemo male vivere suaderet. III, 431.

Hominis lapsus. VII, 727. Cur a Deo permissus. V, 172. Homo a tentatore dejectus, quia superbus. III, 431. Et superbiam deceptoris sequutus. III, 1787. Quia exaltato corde a Deo recessit. VIII, 615. Homo reclus erat, arbitrio suo factus est malus. V, 409. Hominis lapsi figura in eo qui descendit ab Jerusalem in Jericho. V, 732, 1646. Stare ad Dominum noluit, cecidit, fractus est, quomodo vas de manu hominis cadens. V, 717. Homo donatus est sibi quia deseruit Deum placendo sibi. VII, 433. Quia sua voluntate uti voluit, præceptum rumpere detectavit; ut nullo sibi dominante fieret sicut Deus. IV, 897. Hominis venditi pretium, exigua de arbore vetita voluptas. V, 188. Homo voluntate peccavit, non necessitate. III, 432. sic factus erat, ut aliqua necessitate deserere Deum non cogeretur. VIII, 614. Ut non posset peccare, si nollet. VIII, 614. Homo non impeccabilis. VIII, 419. Homo ita factus est, ut peccandi possibilitatem haberet a necessario, peccatum vero a possibili. X, 1494. Cur non sic factus ut nollet peccare. VIII, 614. Factus est cum potestate peccandi et non peccandi, pro præmio accepturus non posse peccare. VI, 359. sic cum Deus fecit, ut et stantem coronaret, et cadentem ordinaret, et surgentem adjuvaret. VI, 352.

Homo cum libero arbitrio creatus. VII, 752. Quare liber creatus. VI, 11. Si liberum arbitrium non haberet, in natura rerum minus excelleret. III, 369. Hominis sic datum est arbitrium liberæ voluntatis, ut eam tamen necesse sit vivere sub potestate melioris. VIII, 615. Homo non bene vixisset nisi per gratiam Dei. III, 431. Quare Deus liberum arbitrium homini non ademittit, cum eum præciperet esse peccatum. VII, 752. Cur creat hominem Deus, quem possideat diabolus. X, 108. Hominem peccatum præscri-

vit Deum, simulque populum piorum Angelis sanctis sociandum, in adoptionem vocandum. VII, 372.

Homo unde et quo cecidit. III, 138. Natura rationalis quanto est ipsa superior, tanto ruina ejus pejor; et peccatum ejus quanto incredibilius, tanto est damnabilius. X, 1533. Quia factus est qui sit in beata vita, si bene vixerit; ideo erit in misera vita, qui male vixit. IV, 1302. Homo prævaricator amissa beatitudine in miseriam projectus. V, 209. Miseria hominis post peccatum. VI, 244, 363, 628. Hominum sunt duo mala, iniquitas et mortalitas; una est culpa, altera est poena. V, 954. Homines mortales, fragiles, infirmi, lutea vasa portantes, quæ faciunt invicem angustias. V, 440. Hominis non ad aliud in hoc sæculo, quam nasci, laborare, mori. V, 726. Homo sibi ipse poena sua esse meruit. IV, 405. Homo patitur ex se intrinsecus, forinsecus autem ex eis inter quos vivit. IV, 405. Homo omnis querit beatam vitam. V, 810. An vera beatitudine homines felices esse possint, cum sint mortales. VII, 268. Homines quando mortales sunt miseri sicut necesse est. VII, 268. Homo ideo non beatus, quia non vivit ut vult. VII, 153. Et si viveret homo ut vellet, non tamen beatus foret, si turpiter viveret. VII, 153. Homo se ipsum Deo debet, eique reddendus est ut beatus sit, a quo accepit ut sit. II, 486. Homo de suo satanas est, de Dei beatus est. III, 1750.

Homines nascuntur in corpore mortis, et in carne peccati. X, 134. Prius mundo quam Deo nascuntur. X, 823. Homines tam majores quam minores, tunc sunt rei. X, 798. Cur de parentibus justis non nascuntur justus. X, 177. Humana genus propter peccatum sub diaboli potestate. X, 1122. Homines in quantum homines sunt, opus sunt Dei; in quantum peccatores, sub diabolo sunt. X, 567. Potestati tenebrarum id est, potestati diaboli subjecti homines. II, 982. Quo jure potestati diaboli traditi quove ab ea per Christum liberati. I, 1286. Inominum captivitas de qua Christus eos redemit, est voluntaria. VIII, 543. Homo subjectus est vanitati, quia noluit supjici veritati. IV, 1549. Facti sumus manibus veritatis, sed propter peccatum projecti in dies vanitatis. V, 403. Homini juste poenalia quibus dominabatur effecta sunt. VIII, 203.

Hominis natura condita est bona. X, 1516. Sed vitiosa est per voluntatem malam. III, 1703, 1705. Natura hominis ex Deo est, non iniquitas. III, 369; X, 1124. Omnis creatura humana in Adam vitata. IV, 1549. Homines omnes unus fuerunt. V, 906. Quæ sit causa cur homo sit deterior. VI, 12. Utrum Deo auctore sit deterior. VI, 11.

Humana natura virtutis et perfectionis capax. X, 688. Homo non bonæ, sed malæ factus fuit naturæ secundum Julianum: quia in eo plus valuit actio mala ne posset agere bene, quam actio bona ne posset agere male. X, 1522. Quod in natura humana a Deo condita reprehendit Julianus, hoc in natura Angelica reprehendere debet. X, 1517, 1518. Etsi homines vitata origine sint damnabiles, bonitas tamen illis exhibetur. X, 857, 858. Homines quos de origine merito et juste damnata creat Deus, bonum aliquid sunt. X, 1445. Homo magnum bonum. III, 584. Sed mutabile. III, 584. Etsi bonum naturale homo amiserit, eique malum voluntarium inseparabiliter adhaerit; non tamen non est bene institutus. X, 1544, 1543. Nihil nocet homini nisi sua iniquitas. VII, 114. Homo delectat quod fecit, et placebit ei qui eum fecit. V, 587.

Homo post peccatum habet supplicio mixta solatia. VIII, 203. Homo non est derelictus sine misericordia. VIII, 203. Natura hominis est bona, et malo carere potest. X, 298. Quando nam a malo liberatur. X, 298. Homines omnes una massa peccati. VI, 71, 121, 124. Omnes nati illi iræ eguerunt reconciliatore. VI, 248. Si tu, o homo, non dimitteres Deam, non feres pro te Deus homo. IV, 372. Homo ejus dementia reformandus est, cujus bonitate formatus est. I, 1067. Qui hominem creavit, formavit, fecit; ipse recreat, reformat, reficit. IV, 324. Ut omnes liberarentur, Filius Dei ad eos missus. VI, 345. Homo sexto die formatus, sexta mundi ætate reformatus est. IV, 1182. Homo ex se non potest resurgere. I, 597. Homo inveteravit per peccatum, innovatur per gratiam. IV, 1949. Idoneus fuit ad vulnerandum se, non ad sanandum se. IV, 1263, 1696. Reparari non potest meritis aut libero arbitrio. VI, 246. Sed gratia. VI, 247. Ejus reformatio ex sola Dei misericordia. VI, 245. Quam juste est damnatus, quam misericorditer liberatus. VI, 688. Homo gratia factus est, et gratis liberatus. IV, 488. Hominis liberatio, ipsius captivitatis modo conveniens. X, 407, 408. Homo isdem, quibus perierat, gradibus reparatur. VI, 635.

Homo ad quod innovatus. III, 1636. Inominum pars reparata succedit in locum angelorum desertorum. VI, 246. Homines electi ut instaurent partem quæ lapsa est angelorum, et forte majori numero. VII, 752. Neque omnes homines dampnantur, neque omnes liberantur, quare. VII, 757. Hominis veteris aliquid usque ad ultimum mortis por-

tamus. V, 202.

Hominis generatio, et vita duplex, una secundum corj us ante Christum, altera secundum animam post adventum Christi. IV, 90. Magnum discrimen inter hominem sanum et hominem lapsum. X, 271. Homo et peccator. V, 152, 325, 565. Homo bonus, et homo malus, quis. X, 370. Homo unus potest simul esse et natura bonus et vitio malus. X, 1260. Homo malus a quo quisque liberari se oret. V, 255. Homo unde sit bonus aut malus, Juliano non constat, X, 1491. Homo a se ipso malus, a Deo et per Deum bonus. III, 1706. Deus singulariter bonus est, et homo a Deo bonus est, de suo vero malus. II, 658. Homo recedendo a Deo frigescit, accedendo fervescit, recedendo tenebrescit; accedendo clarescit. IV, 896, 1175, 1379. Homo non est pius, castus, verax, etc., nisi pietate, castitate, veritate quæ in Deo est. III, 1685. Homines servi Dei ex oleo misericordie illius, non ex viribus suis. III, 1583. Dei est non solum ut homo sit, verum etiam ut non nisi ab illo bene sibi sit, a quo habet ut sit. III, 484. Homo ex se ipso peccator, sed non ex se ipso justus. III, 854. Homo quomodo suus et non suus. III, 700. Homo a se ipso non justificatur. X, 873, 875. Homine sine Deo nihil vilius. V, 1527. Homo sine Deo nihil sibi est nisi dux in præceptis. I, 693. Nil est hominis proprium nisi forte mendacium. III, 18; V, 200, 953.

Hominis omne malum error et infirmitas. V, 987. Homines cæci a nativitate. III, 1715. Homo nec rationem potest vindicare ab erroribus, nisi adsit Deus lux mentium. II, 669. Homo ut multum oculus est sine lumine. V, 437. Deo sibi præsentate illuminatur, absente autem continuo tenebratur. III, 583. Homo se latebat: data est Lex ut se inveniret. V, 835. Hominem se agnoscere quid sit. V, 488. Homini suam infirmitatem demonstrat Lex docendo et jubendo quod sine gratia impleri non potest, ut querat demonstrata infirmitas Salvatore. II, 595. Aliud est esse hominis, aliud posse ipsius. III, 1558. In ejus est voluntate quid veli, non tamen quid possit. I, 650. Magnas liberi arbitrii vires acceperat, sed peccando amisit. V, 732. Per malum velle perdidit bonum posse. V, 188. Homo an possit mutare voluntatem in melius. I, 620. Homo quomodo potest peccatum vitare. VIII, 419. Homo labitur amando corpus, descendo Deum. III, 152. Vivere secundum hominem, et vivere secundum carnem, idem est. VI, 353. Homines esse non debemus, quomodo. III, 1381. Homines cur objurantur quod sint homines. V, 503, 908. Homo non debet se ipsum propter se diligere. III, 27. Homo non propter se ipsum diligendus est. III, 26. In homine spes non ponenda. IV, 246, 1631, 1632. Homo in quo magis sit, in carne, an in mente. V, 857, 838. Homines boni vel mali quantum conferant ad felicitatem aut miseriam nostram. II, 408. Homines inter mala quibus opprimuntur, voluptatibus indulgent. II, 949.

Homo vocatus est a Deo ut non sit homo, sed Deus, non natura, sed dono suo. V, 909. Homini natura est, ut possit summi boni naturæ adhaerere. III, 584. Homo tandem est aliquid, quamdiu illi hæret a quo factus est homo. IV, 896, 962. Homo melior fit adhærendo Deo. III, 584. Homo tanto minus se esse stabilem sentit, quanto minus hæret Deo qui summe est. II, 459. Deus ipse sufficit tibi, præter illum nihil sufficit tibi. V, 1469.

Homo ex justo ordine naturæ, Deo debet subdi. VII, 629. Mente Deo propinquitur est homo, quam alia qualibet sui parte. VII, 318. Homo non est homo, nisi mandata Dei custodiat. VII, 601. Verus homo, poenitens et qui petit auxilium a Deo. III, 831. Tunc est optimus cum tota sua vita pergit in incommutabilem vitam. III, 26. Homo ab humanis in divina dirigitur, cum voluntati humanæ voluntas divina præponitur. III, 1770. Homo si bene cogitat, in Deo est: et si bene vivit, Deus in illo est. III, 1745. Hominis præstantia. III, 241. Homo non ut peccora, aut ut arbor, aut ut saxum factus. V, 173. Homini quod commune cum aliis rebus creatis, quidve peculiare. V, 254. Habemus esse cum lignis et lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum bestiis, intelligere cum Angelis. V, 255. Homo etiam malus, melior est omni pecore. V, 1187. Quod non ita sit ut cada-ver, aut arbor, aut pecus, gratia dici potest. II, 767. Hominem tamquam præstantiorem, fuisse Dei manibus formatum, cætera vero ejus verbo facta, senserunt quidam. IV, 158, 1531. Homo Angelos inter et bestias est medius. VII, 268, 372. Vita eorum media inter Angelorum et pecorum. III, 1546. Homines vitæ genere pecoribus sunt similes, III, 360. Hominis poena est quod comparatus sit pecoribus insensatis. X, 1539. Hominis dignitas præ cæteris animalibus. IV, 1272, 1502. Homines bestias antecellere qua ratione probatur. VI, 14. Homo dominatur bestiis. III, 186. Dominium istud amisit post peccatum. III, 186, 187. Tantæ excellentiæ est in comparatione pecoris homo, ut vitium hominis sit natura pecoris. X, 408. Homini crimen est, quod equo natura est. IV, 1379. Homo non distat a pecore nisi mente. VI, 186.

Homo veritatem non posset incommutabilem mente concipere, si ad eam non esset factus. III, 159. Homines notantur, qui nil nisi corpora valent cogitare. II, 517. Homo solus aimentium percipit aeternas rationes in corporalibus. VIII, 999. Homo immundus est usque ad hujus vitae finem. III, 735. Homo habet quo ultra solem sit, et quo sub solo sit; quo pertineat ad veritatem, et quo ad vanitatem. IV, 421. Totus aestimandus est ex eo quod in ipso principatum tenet. III, 243. Hominis animo solus Deus melior. IV, 294. Hominis illud est optimum, quod animæ optimum est. I, 1314. Hominem quanti Deus faciat. IV, 1865. Homini quas Deus dedit arthas salutis. IV, 1942. In homine memoria, intellectus, voluntas separabiliter demonstrantur et inseparabiliter operantur. V, 562. Homo ante mali experimentum potuisset intelligere quid esset malum. III, 586.

Homo magnum miraculum. V, 700; VII, 291. Est hoc admiratione dignum in hominibus, quod singuli singulas facies habeant. VII, 721. Grande profundum homo, cujus capilli magis numerabiles sunt, quam affectus. I, 702. Cor hominis sibi ipsi impenetrabile. IV, 475. Est aliquid hominis quod nec ipse scit spiritus hominis, qui in ipso est. I, 782. Homo ignarus futuri, vivit ex fide. III, 569. Omnis homo qualis sit tunc cum loquitur, forte scit; qualis crastino futurus sit, quis scit? V, 798. Homo de his judicare dicitur, in quibus habet potestatem corrigendi. I, 800. Sicut homo intelligendo bestiis omnibus, sic bene vivendo melior est daemonibus. VII, 240. Homo terrenum animal, sed celo dignum. VII, 732. Homo vermis, et tamen in celo collocatur. III, 1585. Homo terra et cælum dicitur. I, 587. Homo, pellicis morticina, sanies foetida. V, 1536.

Homines dii appellantur in Scripturis. VII, 275. Cur dii dicti clarior, quam ipsi Angeli. VII, 275, 276. Amando Deum efficiuntur dii, amando mundum dicuntur mundus. V, 678. In natura hominis tria sunt quibus differt a diis. VII, 265. Homo ad deitatem vocatus est, non natura, sed dono et adoptione. V, 909. Homines fideles, inter homines carnales et Angelos, mediis, VII, 708. Homo bestias inter et Angelos medius, subdat sibi quod habet commune cum bestiis; subdat Deo quod habet commune cum Angelis. VIII, 419. Homo pie obediendo præceptis Dei, transit in consortium angelicum; inobediendo vero, in bestiale. VII, 572. Homines futuri Angelos, idque posse fieri. V, 270, 728, 1442. Humana natura perfecta Angelis acquiritur. IV, 291, 1945.

Hominis dignitas ex Dei in ipsum dignatione, V, 1661. incarnatione cognoscitur. VIII, 1051. Humana natura, quam Christus assumpsit, seorsum major est Deus. VIII, 805. Homo per Verbum incarnatum factus est talis, qualis capiat Deum. III, 1510. Homo quem Deus suscepit, si cum aliis hominibus conferatur, majori distantia continetur, quam collatione solis cætera sidera. II, 80. Omnia quæ facta sunt, in usum hominis facta sunt. VI, 20. Homines et filii hominum, in quo differant. IV, 513, 156, 549, 550; V, 160, 1113, 1737. Homines ab Adam, a Christo et filii hominum dicuntur in Scriptura; non tamen ubique. II, 547; III, 1654. Omnis homo Adam, et omnis homo Christus. IV, 894. Vide Adam. Homo aliquando est Adam et secundum carnem et secundum spiritum, aliquando secundum carnem tantum. III, 418.

Homo Dei filius. V, 505. Dei filius non natura, sed adoptione. VIII, 581. Proximus omnis homo. II, 675. Vita hominis triplex, ante Legem, sub Legge, sub gratia. III, 2158. Hominis quatuor differentiae et actiones, ante Legem, sub Legge, sub gratia, in pace. III, 2065; VI, 52, 64, 287. In homine genuina operatio providentiæ reperitur. III, 580. Quomodo Deus hominem operetur. III, 382. Homini hoc est fieri, quod est agnoscere Verbum Dei per quod fit. III, 292. Hominis salutem consulit auctoritate, ratione, historia et prophetia. III, 141. Illi subvenit Deus per se ipsum, per Angelos et per homines. III, 151. Homo debet reformari, vivendo secundum voluntatem Dei. I, 858. Reparatur cum gratia Dei vincendo cupiditates, amando Deum. III, 132. Homo ad se primo reverti debet, ut ad Deum revertatur. VII, 342. Unde amantur homines. I, 707. Cur de ipsis bene sentiendum. I, 1008. Hominis totum officium. II, 85.

Homo carnalis, animalis, spiritalis, quid sit. VI, 68. Hominum duo genera, unum de terra, unum de celo cogitantium. IV, 605. De duobus hominum generibus, justorum et iniquorum. IV, 365. Homo exterior seu vetus, et homo interior seu novus. IV, 90, 91, 190, 191. Quis. III, 143; V, 81, 908, 1660; VIII, 476. Qualis. VIII, 997. In quo consistat. VIII, 475. Hominis interioris et exterioris comparatio. III, 143. Exterioris finis, mors est. III, 144. Hujus sex sunt ætates. III, 145. Homo exterior corrumpitur aut profectus interioris, aut defectus suo. III, 156. Hominem veterem exuere, et novum induere quid sit. IV, 188, 189; X, 157. Utrisque hominis decursus in universo hominum genere. III, 144. Sex sunt ætates interioris hominis. III, 143. Velus sine novo potest agi, non novus sine vetere. III, 144. Homo qui interior dicitur, interiori luce veritatis frui-

tur et illustratur. I, 1317. Hominis interioris pulchritudo, justitia et virtus. II, 462. Homo interior ubi agnoscat. VIII, 1005, 1008. In homine interiore secretum quoddam conjugium. VIII, 1007. Homo spiritalis non iudicatur de sacra scriptura, etiamsi aliquid ibi non luceat. I, 859. Homo qualis est, tales actus habet. V, 1525. Homo amoris divini igne succensus, et ad Dei complexum tendens, Dei sacrificium est. VII, 296. Homo spiritalis in hac vita est sacrificium, in altero erit holocaustum. VI, 69.

Homines difficiliter domantur quam ferae. VI, 25. Homines edacitate sua superant quenlibet quadrupedem. VIII, 198. Homo dominari aliis appetit. III, 27. Et hoc intolerabilis superbia est. III, 27. Hominis artificis partes tres, natura, doctrina, usus. VII, 339. Homo, ut nonnulli asserunt, diebus quadraginta formatur in utero. V, 1059. Hominis nomine carnales intelliguntur. VI, 121.

Homo frequenter sumitur pro qualibet sui parte. VII, 599. In Scripturis solo animæ aut carnis nomine significatur. VI, 535, 536. Caro in Scriptura ponitur pro homine. II, 512. Homo dicitur etiam solum ejus corpus. X, 1219.

Homo dominicus an possit Christus dici. I, 616.

Homo belluinus. VI, 672.

Homo Platonis. II, 64.

Humanum genus arbor fici. III, 1331. Humanum genus magis est terris oramento, etiam cum a paucis recte laudabiliterque vivatur. III, 569, 598. Hominem quisquis nollet esse in rebus, contradicit bonitati Dei. III, 598. Hominum duo genera humano generi inutilia. VIII, 456. Totum genus humanum quodammodo sunt homines duo. X, 1211. Humanum genus, grandis agrotus. V, 537. Totum humanum genus, est homo Evangelicus in via, semivivus relictus. V, 935. Humano generi laboranti quid præstitit Christus ut sanaretur. V, 542. Humanum genus Deus visitavit tribus temporibus. V, 467. Humanum genus constat duobus sustentaculis. V, 346. Humanus affectus exemplum Christi vincendus. V, 1515. Humanum genus quasi fluvius vel torrens. VII, 788; VIII, 902.

Homicidium prohibito. V, 70. Homicidium formidante conscientia commissum, aut exultante perpetratum audacia, an culpabile nunc. X, 763. In homicidio voluntario Deus et homo facit, in involuntario Deus tantum. III, 448. In homicidio voluntario quamvis occidatur quem Deus vult occidi, tamen poena dignus. III, 625. Homicidium excommunicatione puniendum. VI, 220. Homicidium an et quando licitum sive per leges divinas sive per humanas. I, 1225. Homicidia sic amant Donatistæ, ut ea in se perficiant, quando non possunt in aliis. II, 797. Omnis iniquus motus ad nocendum fratri in homicidii genere deputatur. VIII, 361. Homicidium est, hominem etiam damnatum inordinate ferire. V, 1590.

Homicida est qui fratrem odio habet. III, 2017. Qui fratri mala persuadet. III, 4704.

Homogynes primus ad aratum boves junxit. VII, 564. Hinc honores divini ei delati. VII, 564.

Ὁμοίωτον petit Pascentius anathematizari, ut quod in Scripturis non invenitur, fieri potest ut illud inveniat eum hoc vocabulum recte adhibuit iudicetur. II, 1059. Et dictum in assertionem fidei defendatur. II, 1010. Ὁμοίωτον recte dictum esse Patrem et Filium. II, 1048. Ea in Scripturis dici de Patre et Filio, quæ non dicantur nisi de his quæ unius substantiæ sint. II, 1049. Homousion in Nicæno concilio firmatum, in Ariminensi ab hereticis impugnatum. VIII, 772, 785. Homousion quidam imperiti catholici repudiabant. X, 1101. Homousiani vocabantur Catholici ab Arianis. VIII, 707; X, 1101.

Honestas est intelligibilis pulchritudo. VI, 19. Honestas ipsa non reprehendit, quod reprehendit superbia eorum, qui honesti vocari amant, sed esse non amant. VI, 560.

Honestum quid sit. VI, 19.

Honor Deus. VII, 128.

Honorem amant diversimode superbi et humiles. VIII, 595. Honores velle quatenus deceat aut dedecet. II, 498. Honor te debet querere, non tu ipsum. V, 242. Honorem qui amat, Deum imitatur. VIII, 595. Multa de cultu divino usurpata sunt, quæ honoribus deferrentur humanis. VII, 281. Honores et potestates non propter hæc ipsa, seu propter aliud quod inde fit bonum, deceat velle. II, 498. Honor humanus, etsi pro meritis exhibitus, nec sic pro magno habendus. VII, 161. Honor, temporis fumus. V, 136. Honor blandum nomen, sed mala servitus, exitus æger. II, 128. Quæ hic honorant, in alia vita onerant; quæ hic relevant, ibi gravant. II, 96. Honor si diligitur, illic habeatur, ubi nemo indignus honoratur. II, 486. Honor verus in celo. VII, 801. Via ad honorem virtus. VII, 156. Humilitas. IV, 1307. Honor justus virtuti, non vitio debetur. VI, 486. Honor debetur potestatiibus etiam injustis. IV, 1653. Honor non de-

beur errori, sed errantis bonis dotibus debetur. II, 129. Honor nil prodest agrotia. IV, 1520. Honos alit artes; sententia Ciceronis. VII, 158.

Honores ecclesiastici. V, 569. In acceptione personarum ad honores ecclesiasticos non leve peccatum. II, 747. Honoris et virtutis aedes Romae conjunctae. VII, 1586. Lucifero Calaritano displicuit, quod Arianis ad Ecclesiam redeuntibus gradus honoris servarentur. II, 815. Honor proxijs contemnatur, ut Ecclesiae unitas servetur. V, 96. Maximianistas in suis honoribus susceperunt Donatistae; sic et fecit Ecclesia. II, 814.

Honorarium est id quod honoris causa datur. I, 999. Honoratus a Tucca. IX, 144, 237.

Honoratus Manichaeus Augustini necessarius. X, 1464. A Manichaeis deceptus. VIII, 63, 64, 66. Ad eum scripsit librum De utilitate credendi. VIII, 63, 64.

Honoratus ad cujus questiones August. liber seu epistola cxi. II, 558.

Honoratus presbyter. II, 295.

Honoratus episcopus Thiavensis. II, 1015. not. (b). Epistola sua ad Augustinum approbat Episcopis instante vasitatis periculo ad tuta loca migrandum. II, 1014. Nec consentit Augustinus. II, 1015.

Honorius Imperator. VII, 620. Consul. II, 786. Iterum Consul. IX, 529, 574. vi. Consul. VIII, 519. ix. Cos. II, 585. xu. Consul. IX, 697. Honorii Leges contra Donatistas et Pelagianos. I, 641. Honorius et Theodosius eos qui Pelagianum et Caestium in quacumque provinciarum parte latitantes aut propellere aut prodere distulerint, poenae in hos haereticos praescriptae subjacere volunt. II, 927. Honorii Leges contra Donatistas. IX, 445, 446, Retr. 489, app. 815, 816. Contra Paganos. II, 316. Adversus haereticos et idololatrias. II, 357, 358. Honorius et Theodosius juxta synodum Nicenam confessione sincera Deum venerantur. II, 927.

Honoriana basilica. V, 889.

Honorius Milevitanus in Catholica degradatus. IX, 372.

Hora non est pressens tota. I, 817. Fugitivis particulis agitatur. I, 817. Hora quinta ad mensam acceditur. V, 1521. Hora novissima, id est tempus novissimum. III, 1998.

M. Horatius Consul. VII, 95. Horatii tres contra tres Curiatios pugnant; superant Horatii. VII, 89. Horatius sororem occidit, quod unius Curiatorum cui desponsata fuerat, mortem feret. VII, 89.

Horatius poeta. VI, 558. Ejus effatum, Sapere aude. I, 1059. Horatiana sententia. II, 586.

Hordeum. Ex eo confectus potus cito inebriat. I, 1365. Horoscopus quid. VII, 145. Horoscopi vanitas. VII, 146.

Horrea Celice. IX, 235.

Horrearius Dominicus. V, 925.

Hortensianus a laribus. IX, 215.

Hortensius dictator creatus. VII, 97.

Hortensius, dialogus Ciceronis. VII, 92. Excitavit Augustinum ad ardorem philosophiae. I, 685.

Hortus Dominicus. V, 1596.

Hosanna in aliam linguam transferri non potuisse dicitur. III, 42. Hosanna est interjectio laetantis. III, 45. Vel vox ossecrantis. III, 1764.

Hostium Cordubensem ab Hispanis damnatum, a Gallis esse absolutum dicebant Donatistae. IX, 58. Gallorum judicio postea cesserunt Hispani. IX, 59.

Hospites hic omnes sumus. V, 615. In recipiendis hospitibus ignotis multo melius est malum hominem perpeti, quam excludi bonum, dum cavemus ne recipiatur malus. II, 435. Aliquando nescientes, suscipiendo quos nesciebant, Angelos susceperunt. V, 615.

Hospitalitas commendatur. V, 506, 642, 967, 1118, 1121, 1127, 1585. Quod pasci voluit Christus, pascenti praestitit. V, 615. Eliam ad viduam mittens, non ipse deiecerat, sed viduam benedicere disponebat. V, 615. Apud plerosque consuetudo est ut laventur pedes hospium. III, 1794.

Hostans magus. IX, 224.

Hostias humanas sacrificandi causa et origo. VII, 209. Hostiae veteris Legis, figurae sacrificii Christi, et justorum in caelo post judicium. VII, 701. Hostiam humilitatis et laudis in ara cordis, igne fervidae caritatis, Deo sacrificamus. VII, 240. Hostiae Deo gratiae misericordia, humilitas, confessio, fides, caritas. IV, 1256. Hostia est Deo confessio. IV, 1255. Cum humili corde intra in domum Dei, et cum hostia intrasti. IV, 1253.

Hostilium dea praefecta segetibus cum novis aristis aequantur. VII, 118.

Hostilianus Mancinus Consul. VII, 105.

Hostire, id est aquare. VII, 118.

Hostis. Ab hostium furore cur famulos suos saepe non li-

berat Deus. VII, 42. Hostem visibilem vincis feriendo, invisibilem credendo. V, 435.

Humanitati debitum redditur, cum homo de homine nihil mali temere suspicatur, nec cuiquam criminanti facile credit. IX, 610. Vide Homo.

Humanus quis dicitur. V, 940.

Humilitatis via in philosophorum libris non invenitur, a Christo venit. IV, 970. Humilitatis magister Christus. V, 191. Et doctor. VI, 415, 414. Tam magnum est esse parvum, ut nisi a Christo, qui tam magnus est, disci non possit. VI, 415. Humile cor de caelo adducit Deum, ut proximus fiat. IV, 1205. magna est miseria superbus homo, sed major misericordia humilis Deus. VI, 316. Vide Superbia. Humiliati sumus veritate in mortem, misericordia instauramur ad vitam. IV, 1555. Tantum te pressit humana superbia, ut te non posset nisi humilitas sublevare divina. V, 1004. Tandem animadvertit terrena superbia, nihil in ipsis terrenis esse potentius humilitate divina. II, 1029.

Humiliatio Christi non potuit nisi alta esse. IV, 1735. Humilitas Christi ab incarnationis initio usque ad crucem. V, 115. Humilitas a Domino proxime morituro commendata in lotionem pedum. VI, 414. Humilitatis Christi causa, infirmitas nostra. V, 778. Humilitas maxime justitiam commendavit Christus. V, 1522. Humilitas a Verbo incarnato descendit. V, 671. Est pene una disciplina Christiana. V, 1538. Christus a se vult non mirabilia facere, sed humiles esse discamus. V, 411, 782. Doctrina Christiana, humilitatis praecipuum. V, 876.

Humilitas Christi imitanda III, 1604, 1606. Non per superbiam respuenda. V, 684, 687. Humilitas Christi superbis displicet: tibi autem Christiano si placet, imitare. IV, 1205, 1204. Humilitatis Christi exemplum, superbiae medicamentum. V, 1596. Ad hoc exaltantur etiam in isto saeculo quaedam Christi membra, ut in eis sit major humilitas. IV, 1149. Humilitas Christi est salus nostra in Christo. V, 1295. Humilis Christus via ad patriam. V, 685. Humilitas sectanda. V, 554, 1560. Necessaria fuit, ut ad Deum rediremus, qui superbia lapsi sumus. VI, 185. Humilitatis ratio in sanctis. X, 161. Superbia facit voluntatem suam, humilitas facit voluntatem Dei. III, 1604. Humiles dici non facile possunt, qui nondum suavi jugo Domini pia colla junxerunt. IV, 1475. Humilitas cordis sacrificium est. IV, 1705. Quod justus es, Dei reputa pietati; quod peccator, tunc iniquitati. V, 605. Universa facies et vultus sanctarum scripturarum admonet, ut qui gloriatur, in Domino gloriatur. VI, 278. Melior est incomparabiliter, Deo gratias agens de parvo, quam se extollens de magno. V, 1287. Melior est humilitatis tremor, quam confidentia superbia. IV, 1538. Melior est humilis peccator, quam justus superbus. IV, 1205; V, 950. Melior humilis maritata, quam virgo superba. IV, 968, 1280. Vide Superbia. Virginitas.

Humilitas, sancta infantia. V, 1561. Tota humilitas hominis ut cognoscat se. III, 1604. Humilis quot Dei munera in se collata agnoscat. IV, 1429, 1450. Propter humilitatem omnibus vel pene omnibus utile est, ut quales futuri sint, scire non possint. II, 985. Humilem esse, est nolle in se laudari. IV, 510. quo pacto alter alterum possit existimare superiorem sibi. VI, 82, 424.

Humilitatis utilitas et necessitas commendatur. IV, 514, 520, 428, 995, 1463, 1253, 1251, 1566, 1587, 1462, 1472, 1597, 1609, 1670, 1671, 1715, 1725, 1726, 1727. Tanta est humanae humilitatis utilitas, ut eam suo commendaret exemplo etiam divina sublimitas. III, 1787, 1794. Humilitas fundamentum est aedificii spiritualis. V, 441. Et perfectionis. III, 1690. Ipsa est perfectio nostra. IV, 1714. Humilitatis viae, viae vitae. IV, 145. Humilitas necessaria ut ascendamus ad Deum. I, 701. Deo excelso humiliter appropinquatur. V, 142, 1535. Altus est Deus, et ab humiliter contingitur. IV, 947. Humilitas via ad obtinendam veritatem. II, 442. Ne quisquam praeposterus antequam habeat humilitatem obedientiae, velit ad altitudinem sapientiae pervenire. IV, 1566. Deus vult nos esse, et humiles propter cavendam superbiam, et altos propter capiendam sapientiam. IV, 1712, 1713. superflua sollicitudo, ne ubi fervet caritas, desit humilitas. VI, 427. Via caritatis nihil excelsius, et in illa non ambulat nisi humiles. IV, 1857. In humilitatis infrumitate perficitur virtus caritatis. VIII, 887. Certe magnus est Deus; fortibus gravis, infirmis levis est. Infirmitas in humilitate major fortitudo est. IV, 1186. In humilitate est tota fortitudo. IV, 1184. Humilitate victoria obinetur. V, 895. Disciplina Christiana quos humilitatis sensus et affectus praescribat. IV, 1205, 1204. Humilitatis pie disciplina ventosam et turbidam cupiditatem, avidam rerum extra potestatem nostram constitutarum pellit ex animo, et quodam modo expirat. II, 485. Qui humilis est, etiam in divitiis est verus pauper. V, 112. Justitiam suam si de medio auferat homo et humilietur, ve-

nie: Dei iustitia et exaltabitur. IV, 1128. Humiliato appropinquat Dominus, ab exaltato longe discedit. IV, 1082. Humilibus quomodo Deus dat gratiam. IV, 1427.

Humilitas civitatem Dei a civitate diaboli discernit. VII, 421. Humilis fit membrum Christi. III, 1604, 1606. Cor humiliatum locus spiritus sancti. VI, 419. Donus Dei excelsi. I, 826. Humiles sibi Deus cælum facit. IV, 1472. Peccata parva quæ superbunt vigilantibus, superbia crescunt, humilitate perimuntur. VI, 425. Humilitas medicamentum contra tumorem. V, 780. De tumentibus potest perire, de pusillis nihil perit. III, 1606. Nisi humilitas omnia quaecumque bene facimus, et præcesserit, et comitetur, et consecuta fuerit, totum extorquet de manu superbia. II, 442. Quod impetrat humilis, amittit superbus. V, 108. Filius prodigus infelix per humilitatem impetrat felicitatem, et eo se ostendit dignum, quo confiditur indignum. IV, 159. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo mites esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 596. Humilitate et acquiritur et custoditur caritas. VI, 413. Humilitatis mensura cuique ex mensura ipsius magnitudinis data est. VI, 413. Humiles Deus exaltat. V, 1278. Sic exaltat, ut non faciat superbos. IV, 1472. Superbus malis, ut humilietur, innectitur; humilis a malis, ut exaltetur, eripitur. IV, 1589. Humilitatis habet principium excellentia claritatis Christi. IV, 1454. Humilitas exaltat. VII, 421. Humilitas claritatis est meritum, caritas humilitatis est premium. III, 1905. Omnes delectat celsitudo, sed humilitas gradus est. V, 586, 671. Humilitas solidissima potentior est et tutior, quam ventosissima celsitudo. VIII, 957. Humilitas via qua pervenitur ad aeternitatem. V, 685. Humilitas tutam veramque in cælum viam molitur. VII, 482. Humilis per januam intrando recipitur, superbus per aliam partem ascendendo præcipitatur. IV, 1229. Humilitas in monasterio potissimum sectanda. I, 1579. Humilis inordinate. V, 107.

Humilitas quadam perversa, qua quis ad terrena convertitur. IV, 1142. Humiliari a Deo quandoque et pœna est et gratia. IV, 427. Humiliatio mala et pœnalis. IV, 1731, 1732. Humilitas duplex, confessionis et tribulationis. IV, 1541. Item voluntaria et pœnalis. IV, 1530. Humiliatur pondere manus Dei, qui non humiliatur confessione iniquitatis. IV, 267. Humilitas mendax et simulata. IX, 65. Humilitatem mendacem non accipit Deus. V, 981. Simulatio humilitatis, major superbia est. VI, 421. Quid prodest videri hominibus humile esse quod dicis, si Deus videt altum esse quod sapias. IV, 1505. Fit miris modis, ut de falsa humilitate magis quis infletur, quam si apertius superbiat. II, 642. Humilitas vera tunc erit, si non sola ostentetur in lingua. IV, 1505. Humilitatis specie mendacium, peccatum est. V, 981. Humilitatis laus in parte non est ponenda falsitatis. X, 265, 267.

Humilitas difficile persuadetur. VII, 15. Primum et magnum mōnus spiritus, humilitas et mansuetudo. III, 2158. Humilitatis signum in statura pueritiæ a Christo collocatum. I, 674. Humilitas per convalescentiam significatur. V, 1524. Humilitatem plus in eis qui ex Gentilibus erant, quam in Judæis Scriptura commendat. V, 1056. Humilitas Centurionis. IV, 428; V, 1505. Publicani. IV, 446, 447. Chananææ. V, 485, 487. Humilitas in Chananæa fecerat fidem magnam. V, 1056.

Humores quatuor, quibus carnis natura temperatur. II, 915.

Hydromantia divinationis genus a Persis aflatum. VII, 225.

Hydrops corde, avarus. V, 410, 956. Hydrops curari non potest. V, 480.

Hyems incredibili immanitate Romæ sæviens. VII, 98. Hyems et æstas nostra quæ. V, 216. Hyems adversitatis figura. IV, 370. Hyems tempore similes sunt arbores mortuæ et vivæ, sed æstas veniens discernit. IV, 1947. Hyems vita ista. IV, 389, 1947.

Hyle quid sit. VIII, 379, 380, 556. Quid hoc vocabulo Græci intelligunt. VIII, 579. Hyle principium et natura mali secundum Manichæos. VIII, 370, 379, 369. Hylem non posse esse principium rerum ostenditur. VIII, 390. Absurda Manichæorum doctrina de hyle refellitur. VIII, 380, 395, 401. Hylem communiter dæmonem appellant. VIII, 587.

Hymenæus, VIII, 575.

Hymettium mel. I, 966.

Hymnus est canticum continens laudem Dei. IV, 914, 1917. Hymnus tria debet habere, et laudem, et Dei, et canticum. IV, 914, 1947, 1948. Hymnorum cantus in ecclesiis. IV, 487. Hymnorum cantus ad altare instituitur Carthagine. I, 654. Impugnatur ab Hilaro prophanaturque ab Augustino. I, 634. Hymnus sempiternus merces sanctorum. IV, 1948. Hymnus qui Domini nostri Jesu Christi dicitur, in scripturis solet apocryphis inveniri. II, 1074. Verba eius sunt obscurissimo posita. II, 1054. Plura referuntur, II,

1053. Hymnus trium puerorum ad scripturam pertinet. VII, 324.

Hymnizare. IV, 320.

Hyperbole quid. VII, 499; X, 788.

Hyperbolus. VII, 54.

Hypocrates. I, 695.

Hypocrisis origo, quæ. III, 208. Humanæ laudis aviditas hypocrisis sæpe generat. II, 92. Hypocrisis foris lucet, intus lutum est. IV, 1229.

Hypocrita quis. III, 1271.

Hypogæa. V, 267.

Hyssopus herba humilis, sed medicinalis. IV, 593. Hyssopus purgandis pulmonibus aptus est. IV, 593. Hyssopus cordis mundandi symbolum. IV, 595.

I. J.

Jabin interpretatur sapiens. IV, 1053.

Jacob, id est, supplantator, quia nascens fratris plantam tenuit. IV, 987, 1957. Idem qui postea dicitur Israël. V, 47, 681. Id est, videns Deum. V, 41; IV, 1937. De duplici eque nomine. V, 681. Diversis causis imposito. IV, 987. Unde Jacob dicitur est Israël. VII, 518. Novo nomine accepto cur prius retinuerit. V, 682. Jacob et Esau constellationes. I, 739. Jacob et Esau una et eadem sors ex patre, ex matre, ex conceptu, ex ortu; diversa tantum ex Deo. II, 887. Jacob an ex præscientia futuræ voluntatis approbatus. VI, 117. An electus ex præscientia futuræ fidei. VI, 114. Dilexit in eo Deus non culpam quam debebat, sed gratiam quam donabat. VI, 125. Vide Electio. Benedictiones datæ Jacob et Esau. V, 59, 56.

Jacob et Esau duo populi. IV, 527, 1155. Jacob Christianorum figura, ut Esau Judæorum. V, 53. Jacob significat spirituales in populo Dei. III, 567; IV, 1771, 1772; Bonos Christianos. V, 34, 37. Esau carnales. IV, 527; V, 34, 37. Jacob benedictio, an sine dolo subrepta, et quid significat. VII, 515. Jacob sine dolo benedictionem accepit per dolum. III, 567; V, 41, 557. Jacob a mendacio delinquitur. V, 45. Quondam impleta propheta illa, *Major serviet minori*. IV, 527, 1155.

Jacob somnium figura fuit. V, 681. Angeli in scala ascendentes et descendentes visi a Jacob quosnam significet. IV, 1597, 1598. Lapis unctus a Jacob, figura Christi. VII, 517. Lucta Jacob cum Angelo. V, 37, 681. Quid significet. IV, 1956. Lucta Jacob cum Angelo, propheta de Christo. III, 574. Et de Christi passione. VII, 518. In persona Angeli Dominus luctabatur cum Jacob. IV, 1956. Jacob prævalens Angelo, figura persecutoris prævalentis Christo. IV, 1022. Jacob figuram gestavit Ecclesiæ. IV, 1015. Percussio in latitudine femoris, multitudinem non credentium significat. IV, 506. Jacob benedictus et claudus quid significet. V, 57, 681; VII, 518. Benedictus, in his qui crediderunt; claudicatio, in his qui non crediderunt. IV, 506. Varii colores in pecudibus Jacob, unde. VIII, 988. Jacob male pro crimine obijciuntur quatuor uxores. VIII, 428, 430. Quo animo Jacob plures uxores accepit. VII, 517. Et quid uxores quatuor figuraverint. VIII, 432. Jacob castitas. VII, 517; VIII, 430, 431. Quoto vitæ anno Jacob in Ægyptum descendit. VII, 565. Quoto vitæ anno mortuus est. VII, 564. Jacob filius Joseph benedicens. I, 801; V, 1275. Jacob in filiis suis plerumque appellatur. III, 596.

Jacobus qua ratione frater Domini. III, 2110.

Jacobi et mariani martyrum natalis. V, 1288.

Jacobus. II, 1070.

Jacobus et Timasius. X, 217. Adolescentes honestissime nati. II, 774. Servi Dei boni, et honesti viri. X, 317. Pelagii aliquando discipuli et dilectores. X, 555, 547, 548. Pelagii exhortatione sæculo nutium reniserunt, et continentibus vixerunt. II, 767, 774. Opera Augustini revocantur ab errore Pelagii. II, 767. Augustinum rogant, ut librum quem Pelagii esse affirmant, refellat. II, 767, 774, 816. Gratias agunt Augustino pro scripto ipsis libro de natura et gratia. II, 741. Eorum epistola laudatur. II, 767.

Jactantia quid. VII, 536, 424. Jactantia pestis ultima et ceteris nocentior. I, 992. Jactantia in ipsis sordibus luctuosus. III, 1287. Jactantia multos liberales et martyres facit. III, 2020. Tolle jactantiam, et omnes homines quid sunt, nisi homines? VII, 161.

Jactura bonorum tuorum non est tibi ablatas qui dedit, quamvis ablatum sit quod dedit. IV, 281.

Jaculatoria oratio. Fratres in Ægypto crebras quidem orationes, sed brevissimas, et raptum quodammodo jaculas habent. II, 1020.

Jader a midia. IX, 229.

Jamblichus philosophus Platonius. VII, 257.

Jambus a Germaniciana. IX, 228.

Jambi pedes, qui. I, 1098.

Janiculus mons hodie Montorium vocatur. VII, 97.

Not. 2.

Janiculus urbs. VII, 198.

Januae duae per quas intrat et regnat inimicus, cupiditas et timor. VI, 310.

Januarius. IX, 384.

Januarius episcopus. II, 759, 780.

Januarius Donatista episcopus. II, 302; IX, 528, 535.

Januarius a vico Caesaris. IX, 216.

Januarius a Lambese. IX, 206.

Januarius Muzilensis. IX, 222.

Januarius tossor. IX, 515.

Januarius perlator epistolae Augustini ad Paulinum. II, 816.

Januarius ad cujus inquisitiones libri duo. I, 638; II, 193.

Januarius presbyter proprium contra legem monasterii retinuit. V, 1570. Testamentum fecit. V, 1570.

Januarius a Jano appellatus est. VIII, 346. Et Jano dedicatus est. VII, 200. Januarius Kalendarum solemnitas. V, 1020, 1024, 1024. Superstitioes. V, 1020, 1024, 1025. Januariis Kal. ne fiant superstitiones consuetae. praenotat Augustinus. V, 1020. Januariis Kal. aut jejunandum, aut saltem sobrie prandendum. V, 1025.

Janus cur bifrons fingitur. VII, 200. Et quadrifrons. VII, 201. Janus ceteris diis selectis est innocens. VII, 198. Non recte distinguitur a deo Termino. VII, 200. Et a Jove. VII, 205. Cur Jovi praeparatur. VII, 201. Ad Janum pertinent rerum initia. VII, 200. Janus est mundus. VII, 200, 205. Jani portae in bello apertae, in pace clausae erant. VII, 84.

Japhet latitudo interpretatur. VII, 477.

Jaxon ut doctissimus vir ab Ariano laudatus. II, 1055.

Janus filius Ariopae regis Argivorum, relatus in deorum numerum. VII, 565.

Jca-i-abula. VII, 571.

Iconiense concilium. IX, 195, 196. *Not. (a).*

Ictus oculi. V, 1024.

Ideae quid sint. VI, 30. Quanta vis in ideis constituitur. VI, 29. Ideas Plato primus appellasse perhibetur. VI, 29. Ideae Platonis. VII, 218. Ideae quarumlibet rerum ab aeterno sunt in divina mente. VI, 31.

Idiomata, proprietates alicujus linguae. III, 485, 557.

Idipsum summum et incommutabile bonum quod Deus est. VIII, 872. Idipsum est, *Ego sum qui sum.* IV, 1022. Seu quod semper eodem modo est. IV, 1022, 1906. Idipsum, nemo habet ex se. IV, 1625.

Idilium, interpretatur transiens eos. IV, 412, 729, 970.

Idola colentes similes idolis, quare. IV, 1754. Merito homo deficit ab illo qui eum fecit, cum sibi praeficit ipse quod fecit. VII, 249. Idololatrae quinam dicuntur. VIII, 827. Idololatrae falsa physiologia rejicitur. VII, 217. Idololatrae principum. VI, 685. Origo. VII, 224, 224. Idololatria ex superbia. V, 1022. Et vanitate. X, 212. Idololatria in Aegypto instituta multiplicior, multoque ignominiosior. IX, 597. Nulla major, nulla supersticiosior. V, 1022. Aegyptiorum figmentis mundus perfusus. V, 1022. Ad idola facile convertentur Judaei, qui terrenam ac temporalem felicitatem desiderabant. IV, 531.

Idololatria grande malum. III, 745; VIII, 540. Idololatriae peccata etiam supplicia sunt. V, 1022. Idololorum cultores quam insanit. IV, 1754, 1957; V, 777. qui Deum volunt habere cum multis, facilius effecerunt ut eum non haberent, quam ut diis multis falsive miserent. II, 842. Idololatrae urgentur. III, 1061. Ajustolorum contra idololatriam doctrina vindicatur ex prophetis. III, 1066. Idololatria non potest defendi. VII, 221, 222. Frustra dicunt a se non simulacra, sed quod simulacris significatur, coli. V, 1025. Idololatarum excusationes refelluntur. IV, 1244, 1245, 1246. Idololatrae habent aliquid quod probetur. IX, 587. Idololatria aut punita aut crederita apud Judaeos. VIII, 200. A Moysae punita. VIII, 462. Idololorum lucos et templa et excelsa destruendo Ezechias et Josias Domino servierunt. II, 801. Idolorum frangendum in potestatem Danieli dando et inimicos ejus leonibus ingerendo, Darius Domino servivit. II, 801. Idolorum cultus vetitus et eorum templa clausa per Imperatorum leges. IV, 1788, 1789. Idola eversa. V, 151, 162, 163. Idola, nisi legitima potestas detur, non frangenda. V, 422. Idololatarum injustae querimoniae. V, 425. Eversis idolis non exinde Romanam cladem accidisse. V, 625, 624. Idololatriae crimen juste ab Imperatoribus vindicari fatebantur Donatistae. IX, 45. Idolorum frangendorum obtentu ad paganorum solemnitates veniebant Donatistae, ut ab iis interficerentur. II, 797. Illi idolis suis vovebant quotquot ex illis occidebant. II, 797.

Idololatria excommunicatione puniendi. VI, 220. Idololatria rejectio praedicta. III, 1062; VII, 248, 588, 592. Idololatria destructa contrariis causis, quibus instituta fuit,

VII, 250. Idololatria per Christi nomen et Christianorum fidem juxta prophetias eversa. III, 1061. Idololatriam subvertit gratia verissimi salvatoris. VII, 248. Idololatrae pro idolo suo irascebantur Christo Domino suo, qui si pro idolo suo irascerentur servo suo, damnandi erant. IV, 1258. Idololatrias non irascendum, sed pro illis orandum. V, 425. Idololatriae species variae. III, 152. Idola cordium. VI, 615. Si faber idolo sicut figuram, ita et cor daret, ab idolo ipso adoraretur. V, 777. Idololatria quam in corde nostro ex consuetudine visibilium constituere conatur humana cogitationis infirmitas. II, 798. Idololatria unde avaritia. V, 650.

Idolum. Rejrehenduntur in idolo convivantes cum Paganis. V, 417. Quidam Majoris alicujus metu recumbentes in idolo. V, 418. Inepta excusatio recumbentium in idolo. V, 419. satius est emori fame, quam idololatrias vesci. VI, 385. si quis dubitat de aliqua carne an immolatio sit, et non est immolatio, si eam cognitionem tenuerit quod non est immolatio, et ea vescatur, non utique peccat. II, 186. Non peccat qui cibum postea nesciens manducaverit, quem prius tanquam idololatriam respuerit. II, 185. Quod certo cognoscitur esse idololatriam, melius est non manducare, etiamsi adsit periculum mortis, nec ulla sit occasio scandali. Si vero non esse idololatriam scitur aut ignoratur, sine ullo conscientiae scrupulo in usum necessitatis assumitur. II, 187. Christianus non debet uti re aliqua in honorem deorum alienorum, licet animo contemnat, ne eos qui animam non vident, ad eos honorandos aedificet. II, 185. Idola, templa, luci possunt in usus communes, vel in honorem veri Dei converti. II, 185. Christiano licet uti olera quod nascitur in horto templi idoli, fonte, puteo qui in templo est, etiamsi aliquid sacrificium in puteum vel fontem projiciatur eo animo ut alicui sacrificetur. II, 186.

Idumaea, interpretatur terrena. IV, 721.

Idumaei gens Edom ab Esau propagata. III, 579; VII, 520. Interpretantur vel sanguinei, vel terreni. IV, 601, 602, 1052. Idumaei ab Israelitis tributarii facti per David. III, 567.

Jebus civitas, qua destructa, aedificata est Jerusalem. IV, 754, 775.

Jechonias interpretatur praeparatio Dei. III, 1076. Jechonias Christi figura. V, 511.

Jehu pro nonnulla obedientia, quam pro cupiditate suae dominationis exhibuit, mercedem transitoriam regni temporalis accepit. VI, 320.

Jejunium Christi spiritale. IV, 536, 831.

Jejunium, magnum opus, Christianum opus. IV, 1108. Jejunium Christianum, quod. III, 1559. Jejunium nostrum fide diversum a jejunio Paganorum, Judaeorum et haereticorum. VI, 711. Jejunium qua intentione observandum. III, 1287. Qui jejunant ut praeudeant lautius, negotium ventris agunt, non religionis. IV, 1108. Jejunium contra ventrem et guttur pugnat; aliquando illis militat. IV, 1108. Jejunium luxurie et ventri serviens. IV, 488. Jejunium ad carnem demand est necessarium. VI, 709. Jejunium fraudatio carnis, et lucrum mentis. VI, 706. Jejunandum quando acriore luctamine cum hoste configimus. V, 1019. Jejunium aut in tribulatione est, aut in gaudio. III, 1559. Jejunium voluntatis est, fames necessitatis. IV, 476.

Jejunia Deo accepta quoniam. V, 1042. Jejunium cum oratione et eleemosyna. V, 814. Jejunium sine oratione et eleemosyna non sufficit. IV, 482. oratio jejunantis libera sit a cupiditate et odio. V, 1044. Jejunium sine misericordia, ei nihil est qui jejunat. V, 1045. Pauperibus erogandum est prandium, quod per jejunium intermittitur. IV, 482. Accipiat esuriens Christus, quod jejunans minus accipit Christianus. V, 1055. Voluntaria copiosa inopia, fiat necessaria inopis copia. V, 1055. quod vobis demitis jejunandum, eleemosynas addite praerogando. V, 1040, 1047. Jejunia, orationes, eleemosynae ad vestitum ovium pertinent. III, 1506. Jejunium in novo Testamento praecipuum est. II, 147.

Jejunium ante solemnitatem passionis Christi maxime conueniens. V, 1050. Quadragesimo numero cor institutum. V, 1051. Jejunium Quadragesimae habet auctoritatem et in veteribus libris, et ex Evangelio. II, 217. Jejunium quadragesimale nobis praecipitur ex Lege, Prophetis et Evangelio. IV, 1465. Jejunium Christi, ut Moyses et Eliae, cur xl. dierum. V, 695, 1030, 1216. Quid significet. III, 48. Jejunium et abstinentia qualis requiritur in Quadragesima. V, 1045. Jejunium autem pascha non celebrabant Manichaei. VIII, 178. Jejunia Christianorum per dies Paschae perque alias in Christo solemnitates, et eorundem jejunia pro Paganis in horum festis profanis. IV, 1261, 1262. Jejunium Natalis Domini. II, 254. Quarta feria jejunatur, quia eo die Judaei consilium fecisse ad occidendum Dominum reperiuntur. II, 150. Plebs Romana quarta et sexta feria et sabbato jejunare consuevit. II, 140. Jejunandum quinta salubati Romanis non

videtur. II, 140. Jejunant sabbato quod pascha præcedit, etiam qui aliis sabbatis prædent. II, 130. Ecclesia die sabbati ubique prædent, exceptis Romanis, et paucis Occidentalibus. II, 139. Jejunium sabbati cum Romana observant multæ vicinæ, et aliquanda remotiores Ecclesie. II, 281. Multo major pars orbis non observat. II, 281. Jejunant alii sabbato propter humilitatem mortis Domini, alii jejunium relaxant propter requiem Dei. II, 130. Sermo cuiusdam Urbici, quo probat sabbato jejunandum, adversus Ecclesiam universam injuriosissimus. II, 137, 138. Argumenta Urbici illius, quibus probat sabbato jejunandum refelluntur. II, 139, 140, 141, 142. Jejunium sabbati exinde profectum esse, quod Petrus, Dominico die cum Simone certaturus, pridie jejunaverit, Romanorum aliqui existimant, alii falsum putant. II, 146. In observando sabbati jejunio, sequendus mos Episcoporum. II, 151. Et illud servandum, ut societas eorum inter quos vivimus, et cum quibus Deo vivimus, non offendatur. II, 148. Peregrinus optime facit, dum sequitur morem jejuniorum loci illius in quo versatur. II, 202. Jejunare per nonnullos dies certis de causis mos Ecclesie prohibet. V, 1052.

Jejunium maxime festis diebus non agitur. II, 145, 146. Jejunia Christiani relaxant paschali tempore, stantes orant, Halclucia crant, quod est signum resurrectionis. II, 218; V, 1048, 1052. Jejunium Dominico die non est illicitum, sed non sine justo scandalo hunc diem quis jejunio decernat. II, 138, 144, 149, 150. Apostoli non solebant solemniter de Dominico jejunare. II, 149. Dominicum diem ad jejunandum auditoribus suis constituebant Manichæi. II, 149, 150. Dies quibus jejunandum est aut non jejunandum, non definiuntur. II, 148, 151. Jejunium Dominicum diei unde approbent Priscillianistæ. II, 149. Jejunia statuta solemniter celebrari nolunt Aeriani, sed cum quisque voluerit, jejunandum. VIII, 40. Jejunium quotidianum suadet, exceptis his diebus quibus Ecclesia prohibet jejunare. V, 1052. Excepto sabbato et Dominico, multi tota vita sua jejunant, maxime in monasteriis constituti. II, 140. Jejunia diurna nec non tridua absque cibo et potu. I, 1540. Jejunia crebra, quotidiana, vel etiam incredibiliter continuata in catholica communiōne. VIII, 225. Quadraginta dies jejunasse quemdam, a fratribus accepit Aug. II, 149. Jejunia feminis etiam usitata. I, 1540. Jejunare si non potes, magis pascas pauperem, cujus saturitate tibi venia concedatur. V, 811. Jejunio universa corporis castigatio significatur. X, 500. Jejunium magnum et generale est abstinere ab iniquitatibus, et illicitis voluptatibus sæculi. III, 1520. Jejunare ab isto sæculo. V, 638, 1212. Cur gemendum et jejunandum in hac vita. V, 1050. Jejunia non potesse aliquid dicebat Jovinianus VIII, 45. Jejunium hæreticis ut prosit, ad Ecclesiam reducendum. VI, 711. Jejunare parvulus apud Ninivea merito cunctos esse propter originale peccatum. II, 725.

Jemini, dexter interpretatur. IV, 97.

Jephthe id est aperiens. III, 817, 814. Jephthe iudex fuit Israelitarum, non rex. III, 819. Votum Jephthe discutitur. III, 810. An votum Jephthe Deo displicuit. III, 812. An Jephthe vorerit ex inspiratione Spiritus sancti. III, 814. An ex jussu Dei filium occiderit, merito queritur. VII, 53. An Jephthe recte egerit exsequendo votum. III, 812. Votum Jephthe, prophetia de Ecclesia. III, 815, 820. Jephthe, figura Christi. III, 817. Jephthe fides. III, 816.

Jeremias quomodo Deo notus atque formatus. III, 344. In utero sanctificatus secundum prædestinationem, a nonnullis creditur. II, 846. Jeremias et Joannes Baptistæ sanctitas genuina. X, 1428. Jeremias et Joannes in utero sanctificati, traxerunt tamen originale peccatum. X, 1429. Quænam tunc inerat illis sanctitas. X, 1429. Jeremias sanctificationem nonnulli in typum salvatoris accipiunt. II, 846. Jeremias captivitatem septuaginta annorum, aliasque clades Judæis prædicit. VII, 582, 583. Et futuram reparationem civitatis Jerusalem. IV, 1917. Quid et quo tempore Jeremias prophetavit. VII, 591. Jeremias centum ferme annos ante Platonem natus. VII, 256.

Jericho interpretatur luna. IV, 728. Casus murorum Jericho in præsentia arcæ, destructionem spei hujus sæculi exprimit septenario dono Spiritus sancti. II, 209.

Jerusalem dicta est Jebus. III, 785, 793; IV, 773. Et Salem. IV, 303. Jerusalem ipsa est quæ Sion. IV, 774. Jerusalem urbs communis tribus Juda et Benjamin. III, 793. De eversione ejus agitur toto psalmo LXXIII. IV, 929. Ex signis quæ Christus futura prædixit, alia ad excidium Jerusalem, alia ad adventum Domini per Ecclesiam, alia ad adventum ultimum in quo judicaturus est vivos et mortuos, pertinent. II, 214. Jerusalem eversa est in celebratione Paschatis. IV, 952. Regnante Sudechia. VII, 582. In eversione Jerusalem talia mala populo Judaico tunc accidisse scribit Josephus, ut vix tolerabilia viderentur. II, 216. Ad civitatem Jerusalem accedere prohibuit Judæis ab Imperatore Romano. V, 57. Promissiones acce de terra Jerusalem, quomodo intelligendæ. VII, 543. Jerusalem tempore Augustini plena erat laudatoribus Christianis, nullum habebat Judæum. IV, 739, 775. Jerusalemis ob terræ motum multi baptizati. V, 136. Jerusalem interpretatur visio pacis. IV, 122, 538, 734, 1656, 1735, 1761; VII, 657. Habet pro fine pacem æternam. IV, 1761. Jerusalem prærogativa. IV, 253. Jerusalem civitas sancta cur dicta. VII, 458. Jerusalem vera, Ecclesia sanctorum. IV, 1952. Jerusalemianæ Ecclesie fervore mundus accensus. V, 660. Jerusalem unde coepit Ecclesia, non invisibilis, sed visibilis est intelligenda. IX, 409. Jerusalem spiritualis non magis Judæorum quam Gentium est. IV, 1467. Jerusalem ex parte peregrina, et ex parte immanens in cælo. IV, 1952. Cujus cives et Angeli sunt. IV, 1761. Civitas Babylonia et civitas Jerusalem, ut ab invicem dissideant. *Vide* Babylon. Jerusalem particula captiva tenetur in Babylonia pro peccato. IV, 1761. Jerusalem incipit corde liberari a captivitate, per confessionem iniquitatis et caritatem justitiæ. IV, 1761. Jerusalem celestis quisque fit civis idoneus, cum primum huic sæculo renuntiaverit. IV, 1477. Jerusalem celestis filii parturiti et parti sunt matre caritate; inclusi sunt colligente caritate. IV, 1923. Jerusalem typus civitatis celestis. VI, 336. Et umbra. IV, 1620, 1650, 1656. In Jerusalem imago Ecclesie futura, sicut in Sion imago Ecclesie presentis. IV, 122. Jerusalem significat matrem nostram æternam in cælis, sive in ipsis Angelis, sive in his qui spe salvati sunt. III, 478. Jerusalem superna quot cives perdidit ex Angelis, tot vel etiam plures excipiet ex hominibus. VI, 246. Jerusalem amare, ad eam ambulare est. IV, 1918.

Jesus hebraice, *zari* græce, Salvator latine. VIII, 1025. *Jesus* interpretatur Salvator, sive Salutaris. V, 944, 1534, 1570; VII, 533, 783. *Jesus* Nave Moysi successit, et populum in terram promissionis introduxit. VII, 522, 568. *Jesus* Nave quo tempore mortuus est. VII, 568. Vocabatur Ausus. V, 1555. *Jesus*. De eo stulta Manichæorum vaniloquia ploduntur. VIII, 376. *Jesus* patibulum gigni ex terra de Spiritu sancto concipiente, ipsumque omni ex ligno pendere, hæresis Manichæorum. VIII, 376. *Jesum* hominibus salvatorem invident Pelagiani. X, 1125. *Jesum* parvulus esse *Jesum* negant ipsi Pelagiani. X, 1302, 1505. *Jesus* etiam parvulus *Jesus*. X, 190, 475, 1143, 1189, 1190, 1192, 1214, 1281, 1379, 1380, 1467, 1606. *Jesus* vix queritur propter *Jesum*. III, 1600. *Jesus* fortis et infirmus, III, 1512. *Jesu* nomen, quam Salutaris, amictus et dulcius est nominare. VII, 591. *Jesum* dicere verbis et factis. V, 1237.

Ignavia. Otio ad pietatem, non ad ignaviam fruendum. II, 188.

Ignis principium rerum juxta Stoicos. VII, 250. Et ab eis ut deus habitus. VII, 250. *Ignis* perpetuus Vestæ dicatur. VII, 77. *Ignem* aere esse superiorem probatur. III, 265. Super aere purus *ignis* esse dicitur cæsum. III, 265. Quare *ignis* reperitur in inferiori arte aeris corruptibilis. III, 285. Etiam iste ipse *ignis* laudabilis est. VII, 532. *Ignis* inferior omnia penetrat, ut notum in eis faciat. III, 281. Non potest frigescere. III, 284. In aliud elementum verti potest. III, 285. Non potest in cælestem superiorem transillatitatem evadere. III, 285. *Igni* aliquid castitatis tribuerunt antiqui. VII, 121. In igne mira sunt plurima, quæ non possunt explicari. VII, 712, 719. In igne vivere animalia, Augustinus ignotum. VIII, 198.

Ignis Spiritus sanctus. V, 234. Utrum oculis an spiritu visus sit *ignis* super Apostolos in die Pentecostes, disputari potest. VIII, 852. *Ignis* cur prius in sacramentis, in catechizando et exorcizando adhibeatur. IV, 797.

Ignis symbolum adversitatis, sicut aqua prosperitatis. IV, 797. Tentatio tribulationis, *ignis*. V, 254; VI, 155, 264. *Ignis* per quem uniuscujusque opus probatur. IV, 222. Quis inde exuratur, quis non. VI, 264. *Ignis* fornacis diversa agit, paleam in cinerem vertit, auro sordes tollit: sic tribulatio. IV, 173. *Ignis* in bono potest accipi. VII, 692. *Ignis* nomine poena intelligitur. III, 779. *Ignis* Christi adventum præcedens tum in poenam malorum, tum in salutem redemptorum. IV, 1240, 1241; VII, 505. *Ignis* ultimi judicii qualiter non timeatur. IV, 589. *Ignis* purgatorius post hanc vitam. III, 212; VI, 156, 217, 264. Aliud igne non lædi, aliud per ignem salvari. IV, 222. *Vide* Purgatorius.

Ignem quo puniuntur peccatores, neque esse ignem verum, neque æternum, Priscillianistæ prædicabant. VIII, 668, 672. *Ignis* gehennæ pro dolore animi infructuose penitentis ponitur, secundum aliquos. VII, 725. *Ignis* æterni poena conjuncta exclusioni a regno Dei. V, 879, 1537. *Ignis* gehennæ, poena peccatorum futura; *ignis* concupiscentiarum, poena eorum præsens et occulta. IV, 686, 687, 688.

Ignis gehennæ pertinet ad corpus et animam. VII, 725. *Ignis* supplicio hominum et demonum erit attributus. VII, 724. An *ignis* ille sit corpus alius. VII, 721. Quomodo spiritus ab

igne corporeo possunt torqueri. VII, 725. Ignis inferni aeternus et combustio aeterna. VI, 214. Ignis aeternus. VII, 682. Non est aeternus sicut Deus. VIII, 565. Ignis aeternus non est malus. VIII, 565. Ignis aeternus pro dignitate meritorum alius levior, alius futurus est gravior. VII, 731. In qua mundi parte futurus sit ignis inferni, nemo novit. VII, 682.

Ignorantia et infirmitas, duae peccati causae. VI, 271. Ignorantia et infirmitas vitia sunt, quae impediunt voluntatem ne moveatur ad opus bonum faciendum, vel ab opere malo abstinendum. X, 167. Etiam per ignorantiam facta quaedam improbantur, et corrigenda judicantur. I, 1297. Peccata sunt. I, 1295. Ex ignorantia malum alicui causare, peccatum est. VII, 728. Ignorantiae peccata. X, 148, 243, 255, 287, 831, 1118, 1239. Quenam sint. II, 186. Ignorantiae peccata dicuntur peccata humana. III, 721. Peccata ex ignorantia sunt voluntaria. VII, 665. Quaedam peccandi necessitas ex ignorantia. X, 1118, 1120. Gravius peccat sciens, quam nesciens. X, 884. Nec ideo tamen ad ignorantiae tenebras confugiendum, ut in eis quisque excusationem requirat. X, 884, 885. Ignorantia duplex, scire nolentium, et simpliciter nescientium: neutra excusat. X, 885. *vide scientia*. Ignorantia non est justa excusatio. II, 885. Nec ignorantia excusat ut a poena liberet. X, 884. Ignorantia quatenus excuset. IX, 483. Ideo vocantur inexcusabiles qui scientes peccant, quia hi etiam proprio iudicio se vident inexcusabiles. II, 883. Ignorantia et difficultas quondam deputatur ad culpam. X, 288. Ignorantiam perfectam, iustitiae nomine nuncupat Julianus. X, 721. Ignorantiam et oblivionem non subjacere peccato, quoniam non secundum voluntatem, sed secundum necessitatem eveniunt, Caelstis doctrina. X, 345. Ignorantia et difficultas ad miseriam iustae damnationis pertinet. X, 1009. Ignorantia, poena primi peccati. VII, 784. Ignorantia et difficultas poena justa de hominis damnatione veniens. X, 287. Ignorantia parvulorum quanta. X, 149, 150. Ignorantia nialum etiam in baptizato. X, 851. Ignorantia et infirmitas ut vel nesciat homo quid velle debeat, vel non omne quod voluerit, possit, ex occulto poenarum ordine venit et inscrutabilibus Dei iudiciis. VIII, 451. Peccata dicuntur, quia de peccato liberæ voluntatis originem ducunt. I, 1298. Sunt poena iustissima peccati. I, 1297. Ignorantia ipsa in eis qui intelligere noluerunt, sine dubitatione peccatum est; in eis autem qui non potuerunt, poena peccati. II, 883. Quamvis manichæis ex suppositione concessum sit, ignorantiam et difficultatem non esse suplicia naturæ; fides tamen de peccato originali contra Pelagianos esset defendenda. X, 1009. Etsi ignorantia et difficultas essent primordia naturalia hominis, nec sic culpandus foret Deus, sed laudandus. X, 1009.

Ignorantia et difficultas vinci possunt, quomodo. X, 288. Ignorantiae malum non tantum minuit, sed et consumi potest in hac vita. X, 854. Unde minuitur. X, 851. Ab ignorantia liberari non potest homo, sine labore, dolore, timore. VII, 784, 785. Melior est fidelis ignorantia, quam temeraria scientia. V, 179. Non erubescendum est homini confiteri se nescire quod nescit, ne dum se scire mentitur, nunquam scire mereatur. II, 862. Ignorantiae confessio, gradus est scientiæ. V, 1582. melius est nescire quam errare. III, 1335. Ignorantia in Dei rebus magis pia est, quam præsumpta scientia. V, 665. Sit pia confessio ignorantiae magis, quam temeraria professio scientiæ. V, 665. Ignorantiam cautam magis eligit Aug. confiteri, quam falsam scientiam II, 901. Ignorare se originem animæ, sicut alia multa, Augustinus petentibus fatetur. II, 724, 752. Ignorantia rerum aliquarum quæ patienter ferenda. II, 752. qua de causa etiam in doctis hæc a Deo permittitur. II, 724. Ignorantia quaedam docta spiritus Dei. II, 503. Aliud est ignorare, quod nescire malum est; aliud, quod sciri vel non potest, vel non opus est, vel ad vitam quam quarimus indifferens est. II, 755. De qua ignorantia dictum sit, *qui ignorat, ignorabitur*. II, 745. Ignorabatne aliquid Christus. IV, 333. Ignorabat Christus peccatum; et hoc non iudicando, sed non committendo. IV, 333. Nescire Deus dicitur, quomodo ars non novit vitia. IV, 334. Ignorantiae symbolum, tenebræ. IV, 326; V, 376. Ignorantia mater admirationis. I, 857. Ignoro, idem aliquando ac non approbo. III, 2071; V, 858; VI, 106. Ignoratur, quod alienum est ab opere. IV, 334.

Ignoscere Dei est non noscere; non noscere autem, non animadvertere, seu non vindicare. IV, 947. Ignoscit melius, quam agnoscit Deus. IV, 947. Ignoscit Deus contenti, sed se ipsum punienti. IV, 593. Aliquando cui Deus ignoscit in futuro sæculo, corripit eum in isto. IV, 593. *vide parcere*.

Ignoscendum fratri. V, 655, 1053, 1556. Cito ignoscendum veniam postulanti. II, 836. Et etiam nolenti petere veniam. V, 1056. Ille tantum accipit veniam, cuius culpa cer-

tissima est. II, 165. Ignoscendum fratri toties quoties. V, 515, 652. In hoc genere operis boni excusatio nulla est, ubi sola voluntas, tota facultas est. V, 1053. Ignoscens homini nihil perdit, caritate amplius domum redit. V, 232. Ignoscendi misericors mansuetudo non ad hoc valet ut sit iniquitas impunita. VIII, 624. Ac disciplina negligatur. V, 518. Ignoscendum est aut plectendum ex caritate. II, 661, 662.

Ignotus sibi quisque est ante interrogationem tentationis. IV, 698.

Ilia seu Rhea mater Remuli. VII, 578. Iliam de Marte concepisse geminos voluit. VII, 578.

Ilium eversum a Fimbria. VII, 83. A Græcis. VII, 91.

Ilii excidium dii patri non impeditur. VII, 85.

Ille, loco nominis proprii apponendi. V, 964.

Illecebræ saculares contemnendæ. VI, 447. Illecebrare. VI, 314.

Illicitum quid sit. VIII, 419.

Illuminatio duplex spiritalis, et corporalis. X, 130. Illu-

minatio per fidem est, et illuminatio per speciem. III, 2010. Illuminationem per gradus ad patrem usque recurrere, sententia Ariariorum. VIII, 711, 712, 713. Illuminatio homo eo ersione ad Deum, non conversione ad se ipsum. IV, 193, 200.

Illusio, magna persecutio. III, 1481. sicut poena animæ illusio, sic præmium animæ veritas. IV, 402. Illusiones animæ quantæ sint. IV, 402. Perfecta illarum cessatio, manus Dei. I, 797. Illusiones nocturnæ involuntariæ licet, nihil minus poenitentiae. II, 797.

Imaginatio quid. III, 464. Imaginatio quæ nihil aliud est, quam plaga inflicta per sensus. II, 69. Imaginatio non est quid corporeum. III, 3.6. Imaginandi vis explicatur ex facultate quam habet animus demendi vel addendi iis quæ sensu attingit. II, 70. Imaginatio corporis in animo melior est, quam species corporis, similitudo vero Dei non ita. VIII, 969.

Vis imaginationis matrum in fetus. III, 572. Imaginaria formæ ab aspectu intimo quam difficile abigantur. II, 115. Quid agendum ut abigantur. II, 616. Imaginatio quomodo ad fidem utilis. VIII, 951. Duo mala vitanda animo dum imaginatur. VIII, 990. Imaginatione gaudent pecora et volatilia. III, 366.

Imago, quid. III, 242. Imaginum triplex genus, rerum sensarum, putatarum, ratarum. II, 69. Imaginem habemus in corde impressam eorum quæ cogitamus. IV, 1813. Imagines rerum non a se, sed a sensibus habet phantasia. II, 69, 70. Imagines quomodo formentur in animo, vix potest explicari. II, 706. Imagines corporum non sunt corporeæ. II, 706. Imagines corporales spiritu cernuntur per aliquam licet incorpoream, tamen similitudinem corporis. II, 618. Imagines dormientium, furentium, etc. uade. VIII, 989. Imago, æqualitas, et similitudo non idem sunt. VI, 83. Imagines, earum rerum utrumque imagines sunt, appellari nominibus solent. VI, 145, 143. Imagines non reddunt maiores ingentia specula: in parvis autem speculis, et si magna facies sese opponat, brevissima imago pro modo speculi formatur. II, 65. Inter imaginem et similitudinem quondam discrimen. III, 749. Imago pecudis in homine. VIII, 1006.

Imago Dei duplex. V, 82. Aliud est imago Dei, aliud a l imaginem Dei: utrumque de homine dicitur; de Christo, non nisi primum. I, 626. quenam creatura Dei imago dicenda. VIII, 991. quomodo ad imaginem Dei est homo. VI, 352. Imago Dei iustus est in homine, non in corpore. IV, 564, 629. Imago Dei in mente. IV, 480; VI, 628. Imago Dei in immortalitate animæ rationalis querenda. VIII, 1058, 1040. An imaginem Dei non portabat mulieris mens. III, 452. Imago Dei in Adamo mansit post peccatum, sed deformis. I, 640. Non est omnino deleta in infidelibus. X, 250. Imaginem in nobis Dei deformare potuimus, reformare non possumus. V, 233. Imaginem Dei in homine peccatum delevit, instaurat gratia. III, 335; X, 229, 250. Gratia iustitiae. III, 335. Imago Dei quomodo reformatur in homine. VIII, 1033, 1034. sine Dei gratia reformari non potest. I, 1067. Imago Dei per vitam perversam perturbatur. IV, 959. Digni sunt ut in civitate sua Deus ad nihilum redigat imaginem illorum, qui in sua terrena imaginem Dei ad nihilum redegerunt. IV, 926. quondam homo ad imaginem Dei et secundum quid fiat. VIII, 473, 475. Quondam in eo perfecta Dei imago. II, 562; VIII, 1030.

Imago sua Deo reddenda est. IV, 1579. Pretiosissimum est in homine ipsius depositum. I, 1067. Imaginem Dei vere custodit, qui ei semper adhaeret. IV, 836. Aliud est imago et similitudo Dei, aliud ad imaginem et similitudinem Dei. VI, 33. Velle Deo simile esse, in uno sensu laudabile, et in alio perversum. IV, 895, 896. Incipis similis fieri, dum dislicet tibi dissimilem esse. IV, 939. Imago Dei veritatem querit, non vanitatem. V, 566. In homine tuæ perfecta erit Dei similitudo, quando Dei perfecta erit

visio. VIII, 1034, 1035. Imago alia hominis terrestris, alia hominis celestis. X, 1601. Imaginem celestis et terreni hominis quomodo portemus. III, 532. Imago Dei non diabolo subieceretur, nisi iudicio Dei. X, 1547. *Vide* Peccatum originale. Imagini Dei nullo peccato fuscatae justum erat ut vivendi stabilitas tribueretur. X, 1538.

Inbecillitas nostra ex peccato. VI, 296.

Imitatio Dei. V, 635. Imitatio perversa Dei in peccatis. I, 681. Imitari Deum diabolo voluit, sed perverse; nolens esse sub illius potestate, sed habere contra illum potestatem. IV, 896. Patientia Dei erga peccatores ab hominibus imitanda. II, 634, 635, 636. Imitatio Christi melior dilectionis fructus quem ei rependere possimus. V, 1395. Christi passio nihil prodest, nisi iis qui sequuntur vestigia ejus. V, 1596. In quo Christum imitari debeamus, et in quo non. IV, 1149, 1150. Imitari vias Christi, est intrare per januam. IV, 1149. Imitatio bonorum et ipsius Christi. IV, 436. Imitatio Martyrum. V, 1405, 1447, 1547. Honorare et non imitari, nihil aliud est quam mendaciter adulari. V, 1447. Non parva pars imitationis est, meliorum congaudere virtutibus. V, 1285. Imitari velle hominem, et ab illo pendere, imperfectorum est. IV, 246. Imitari turbam si volueritis, inter paucos angustam viam ambulantes non eritis. V, 1094. Quos eligere debeamus imitandos. V, 1102. Imitatione dignos non inventitis quid agendum. V, 1547. Si non juvenis quod imi teris, esto quid alius imitator. V, 1102. Imitatores malorum, comites sibi ad gehennam querunt, non patrocinia ad regnum caelorum. V, 739, 796. Imitatione peccatorum. X, 1165. Imitatio praepostera. IX, 606. Imitatio plerumque improbanda, quamvis quod imitandum proponitur, non improbetur. VIII, 109. Non imitatione sola peccatum intravit in mundum. X, 1156. *Vide* Peccatum. Non imitationem imitationi, sed regenerationem opponit Apostolus generationi, cum de Adam et Christo loquitur. X, 1224.

Inmaculati esse qui dicantur. X, 312.

Immensitas Dei. *Vide* Deus.

Immodica sub Deo aliquo modo colibentur. VIII, 537.

Immolari est Deo mori. V, 1368. Immolatio cur Christianos vesci prohibuit Apostolus. VIII, 505.

Immortalitas vera. V, 428, 1039. Immortalitas Dei, vere immortalitas est. V, 428; VIII, 1062. Immortalitas nulli competit creature. VIII, 821. Immortalitas animae probatur, quia ipsi subjectum est disciplinae quae semper est. I, 896, 1021. Probat et ex ratione numerorum quae est immutabilis, quaeque animo non sine vita inheret. I, 1025. Et quia ratio quae immutabilis est, ab animo separari nequit. I, 1025. Quia vita carere animus non potest. I, 1023. Quia non habet contrarium. I, 1029. Quia cognoscit veritatem. II, 65. Quia veritati, a qua est animus quod est, quatenus ipsa est, nihil contrarium. I, 1030. Postremo quia non potest in aliud mutari. I, 1031. Immortalitatem animae humanae meliores philosophi scriptis defenderunt. V, 1132. Pherecydes Assyrius primus apud Graecos de immortalitate animae disputavit. II, 521. Pythagoras samius a dia de immortalitate animae disputatione, ex athleta factus philosophus. II, 521. De immortalitate animae dubitans pius vir, visis divinis eruditur. II, 699. Immortalitas hominis duplex, prima qua poterat non mori, secunda qua non poterit mori. VI, 291. Immortalitas alia major, alia minor: minor qua quis potest non mori. X, 1580. Major qua quis habet ut mori non possit. X, 1581. Quam immortalitatem perdidit Adam. X, 1581. Adam potuit non peccando mutari ex minore immortalitate in majorem. X, 1581, 1582. Adam si non peccasset, sine mortis interventu accepturus erat non posse mori, et non posse peccare. X, 1522. A vita minore ubi et mori et non mori posset Adamus, per obedientiam custoditam pervenisset ad vitam ampliore, ubi mori non posset. X, 1598. De ligno vitae immortalitas Adae subministrabatur. X, 1580. Immortalitatem corporis amissae Adae dici potest, cum propter peccatum ad eam pervenire non potuit. III, 553. Primi hominis peccato natura nostra mutata ex possibilitate immortalitatis, in necessitatem mortis. X, 1512. Immortalitas primi hominis alia ab immortalitate quae erit post resurrectionem. X, 1096. Immortalitas Adae fuit posse non mori, beatorum erit non posse mori. VII, 805. Immortalitas illa extrema totius hominis, erit corporis perfecta saetas. II, 439. Immortalitas et incorruptio corporis de sanitate animi existit. III, 28. Incorporea quaedam excellentia est. II, 859. Immortalitas non dolet; absumpta est enim omnis corruptio. IV, 651.

Immortalitatis et incorruptionis desiderium in nolis. X, 410. Et beatitudinis appetitus naturalis. X, 747. Immortalitatis merces si libellus redderetur in hoc saeculo, jam non esset fides. X, 181. Immortalitatis pugnas nobis est nostra a Christo assumpta mortalitas. IV, 1906. Sicut Christus mortalis non de sua, sed de nostra substantia; sic nos im-

mortales, non de nostra substantia, sed de illius. IV, 1906. Immortalitas hominum, si non peccassent, male a pubesciphis quibusdam negatur. VII, 592.

Immortalis quis dupliciter dicitur. X, 1560. Immortale inter et aeternum quodam discrimen. VI, 45. Immortale esse potest quod creatur in tempore. II, 727. Immortalis creatus est primus homo, quatenus poterat non mori. III, 534.

Immunditia ut ab altero depellatur, an alii facienda iniuria. VI, 508. Immunditia in escis nulla reputatur, sed ab iis abstinetur concupiscentiae refranandae causa. V, 1044, 1047. Immundis quomodo nihil est mundum. IV, 1661. Immundum non tangendi praecipuum qui intelligatur. V, 531. Animalia in veteri Testamento prohibita, non natura sed significatione immunda deputabantur. VIII, 253, 256.

Immutabilis as solius Dei est. V, 986. Deus non ideo mutabilis, quia illud in veteri Testamento, aliud in novo sibi jussit offerri. II, 527.

Impatientes dum mala pati nolunt, graviora patiuntur. VI, 611.

Impeccabilitas in Deo ex natura sua, in homine ex munere Dei. VII, 802. Utrum sit aliqua rationalis creatura quam nihil possit illicitum delectare, magna quaestio est. VIII, 419.

Imperare bene inferiori se non potest anima, nisi superioris se non fuerit designata servire. IV, 550. In domo justis viventis ex fide, etiam qui imperant, serviunt iis quibus videntur imperare. VII, 643.

Imperator in unoquoque hominum intus est, in corde sedet: si bonus bona jubet, bona fiunt; si malus mala jubet, mala fiunt. IV, 1958.

Imperatori de religione dicere fas est. IX, 44. Ad Imperatorum curam non terrena tantum pertinent, sed et ne quis in res divinas impune peccet. IX, 749. Possidius Calaniensis navigavit ad Imperatorem acturus causam Ecclesiae suae. II, 532. *Not. (a).* Imperatores Christiani quid juris habeant in haereticis et schismaticis coercendis ac puniendis. IX, 45. Valentinianus, Gratianus, Theodosius et filii ejus, iudicium Constantinum in Caecilianus causa firmissime custodierunt. II, 400. Donatistae male exprobrant Catholicis quod Ecclesiae causam apud Imperatores agerent, cum et id egisse profiterentur. II, 580. Donatistae dicunt ab Imperatoribus Christianis contra inimicos Christi non debere Christianos aliquid postulare, sed ipsi priores fecerunt. II, 305, 794. Maximianistas per potestates terrenas persecuti sunt. II, 192, 265. Et tamen adversus Catholicos querebantur de persecutione per potestatem judicariam, quam ipsi interpellantur. II, 505. Imperator Julianus deserit Christi supplicantes Rogatiano et Pontio libertatem perditionis parti Donati permisit. II, 509, 444, et *Notam Fidei*. Inmerito queruntur Donatistae quod Ecclesiarum suarum possessiones ad Catholicam transire jusserunt Imperatores. II, 803. Imperator non tantummodo severiendi licentiam auferre Donatistis, sed et eos ad unitatem catholicam coercendo redigere satagit. II, 806. Imperatores catholici cogunt Donatistas ad unitatem. V, 295. Imperatorum constitutiones in Donatistas. IV, 153, 684. Schismaticorum testamenta irritantes. V, 510. Imperialium legum utilitas, sive pro veritate contra falsitatem, sive pro falsitate contra veritatem ferantur. II, 795. Thagasta civitas Augustini ad unitatem catholicam imperialium legum timore conversa est. II, 550. Si quid ab Imperatoribus pro utilitate Ecclesiae petitur, non tamen speratur in eis. IX, 334. Imperatores catholici Scripturas sanctas non permittunt scire, temere audet dicere Petilianus. IX, 550. Et persecutionis accuseret. IX, 551. Imperatores ac iudices catholicos persecutionem Donatistis faciendo perierunt, male probat Petilianus. IX, 325, 328. Imperio Romano per Imperatores Christianos multa mala accidisse nobis inmerito objicitur. II, 552. Imperatorum litterarum quaedam diem et consules habent, quaedam non habent. IX, 664. Imperatorum Christianorum felicitas. VII, 170. Imperatorem quidam contempsit de loco munito. IV, 878. Imperator orientalis. V, 294.

Imperii propagatio. VII, 424. Imp. Occidentale posterius tempore, sed magnitudine illustrius. VII, 158. Imperii potestas a solo vero Deo est. VII, 168. Via ad Imperium virtus. VII, 156. Nihil interest sub cuius Imperio vivat homo moriturus, si illi qui imperant, ad impia et iniqua non cogant. VII, 160. Imperii nobilissimum eminentissimum culmen ad sepulchrum piscatoris Petri submisso diadematē supplicat. II, 1028. Imperium hominis in homines non est ex ordine a Deo primitus instituto. VII, 645.

Imperfectus. In Christianis adhuc carnalibus nondum perfectis morientibus Spiritus sanctus perficit quicquid deest, quia ab unitate corporis non recesserunt. II, 845.

Imperita non est parva poena huius vitae. VII, 728.

Impietas proprio quid. IV, 596, 507. Impietatem odit Deus, et in aliis eam punit per damnationem, in aliis adiuvat per justificationem. VI, 125. Impios justificare majores

est misericordiae, quam justos creare. III, 1835. Sicut magna pietas paucorum est, ita et magna impietas. V, 441. In ipsa impietate quanto magis damnabile vitium, tanto certius natura laudabilis. VIII, 1068. Impietatis nomen etiam levi peccato tribuitur. III, 767. Unum genus, una conspersio, una massa est impiorum imitatione sibiinet conexorum. VIII, 649. Cum omnibus impiis quibus caput est, quasi cum quodam corpore suo unus est diabolus. V, 790. Impiorum alii magis, alii minus peccant. unde. X, 1185. Impii stulti. III, 829. Impii nec bona futuri saeculi cogitare sciunt. IV, 251. Impii saepe bona adipiscuntur in hac vita, tanquam boni sint. VII, 661. Impia occultata dispensatione divinae providentiae datur tempus florendi atque regnandi. III, 727. Beneficentissima providentia omnipotens Deus terrenam felicitatem concessit et impiis, ne pro magno quaereretur a bonis. II, 543. In psalmo lxxii inducitur homo poenitens quod Deo pro mercede terrena servierit; et agnoscere intendens quare impii felicitate terrena floreat. II, 845. Impii florent falsis bonis, pereunt veris tormentis. IV, 626. Impii immerito pios irridunt, quod felicitatem suam sperent, non possideant. IV, 1655. Impii miseri et quando felices vocantur. IV, 919, 920, 1636. Impii non vivunt, sed vivere sibi videntur. IV, 690. Impiorum vita comparatur cum herba, quae per hyemem viget, in aestate arcescit. IV, 556, 557. Impii tumo comparantur. IV, 392. Impius pascitur cibo superbie. IV, 1290. Impiorum corda abyssus. VII, 668. Conscientia scelerati hominis, carceres et inferos, horrendis et poenalis tenebris vincit. II, 651. Impiorum potest esse similis poena, sed dissimilis est martyrum causa. II, 796.

Impii tentant. III, 452. Impius persuadens impietatem homicida. III, 847. Plus sibi nocet perversus, quam alius. II, 651. Impii moribus suis pios persequuntur. VII, 615. Impii quare a Deo creati. VIII, 608. Quo sensu boni dici possunt. VIII, 608. Impii habent locum suum quem in rebus impleant pro utilitate sanctorum. III, 455. Impius pio vivit, et peccator iusto. III, 144. De pravis impiorum moribus dolere, iis prodest. VII, 614. Impiorum correctio, maximum piis gaudium adfert. VII, 614. Impio locus hic inter justos, non in altera vita. V, 1584. Impiorum expulsio a Deo. IV, 88. Poenae impiorum interminabiles. VII, 657. Impii, mundi nomine nuncupati. III, 1862.

Impoenitentia peccatum in Spiritum sanctum irremissibile. V, 455, 464. Et desperatio et spes causa impoenitentiae. V, 459. *vide* Poenitentia.

Impositione manus Antistes in oblatione altaris populos suos Deo offertur. II, 637.

Impossibilitas conversionis et fidei, quae et unde. III, 1778. Impossibilia Deus non jubet. X, 271, 288. *vide* Praeceptum. Non posse interdum dicitur, quod potest per potentiam, sed non potest per iustitiam fieri. IX, 726. Non posse aliquando ponitur pro nolle. III, 1776.

Impi recari cum videtur psaltes mala, non optat, sed praevidet. V, 578.

Improbitas omnis ex inbecillitate animi venit. III, 1259.

Impudens est, qui sibi non prospicit in futurum. IV, 531.

Impudicitia quid. X, 765. Quam late patet. V, 84. Impudicus amor non est amor. V, 1509. Impudici non modo ecclesiastico ministerio, sed ipsa etiam sacramentorum communione non digni. II, 91. Impudicitia excommunicatione puniunda. VI, 220.

Impunitum non potest esse peccatum. V, 153, 159, 187. Impunitatem iniquitatis de divina misericordia sibi pollicentes revincuntur. IV, 257, 701, 997. Iniquis iniquum vult Deum, ut non peccatum puniat. V, 82. Magnae misericordiae est nequitiam impunitam non relinquere. V, 955. Parcendo Deus saevit, sed iuste saevit. V, 955. Impunita peccata cum dimittit Deus, tunc infestus punit; misericorditer adversatur, cum copiosas libidines inopes reddit. II, 551. Impunitas maxima poena. II, 592. Maxima vindicta. V, 955. Impunitas poenalis nutritur felicitate. II, 551. Impunitatem permittere, non esse mansuetudinis Christianae. II, 516, 517. Dei esse vehementius irascentis, si non correctis malum ad tempus voluerit impunitum. II, 516. Nihil aliud agit quem veraciter poenitet, nisi ut quod male fecerit, impunitum esse non sinat. II, 516. Impunitatem perniciosam non permitti mansuetudine Christiana. II, 500. sicut est misericordia puniens, ita crudelitas parcens. II, 660.

Imachus primus rex Argivorum. VII, 562, 597

Imamaricasse Deum quinam dicuntur. IV, 88.

Inane quid. I, 755, 900. Qui differat a nihilo. I, 755; III, 177.

Inaures virorum in summis ex una parte auriculis suscipi deputantur in ligaturis. II, 1060; III, 50. Illis ge-

stantes gestant signum diaboli. II, 1061. Inaures dicta Idolorum phylacteria. III, 576.

Ino uxor Athaniantis in deorum numerum relata. VII, 572.

Incantatores precantationibus suis miscent Christi nomen. III, 1440. Incantatrix quanta promitteret, narrat Virgilius. VII, 718. Incantationum remedia illicita. V, 1459, 1674.

Incarnationis mysterium ab ineuntibus saeculis praenuntiari non cessavit. VI, 552. Incarnatio Christi futura credebatur ab antiquis. II, 846. Ab Abraham praecognita est. X, 401. Et a Melchisedech Abrahamum benedicente. X, 401. In populo Hebraeo id quod ex adventu Christi usque nunc et deinceps agitur, praenuntium est. VII, 221. Incarnationem negarunt platonici. VII, 507. Contra eos adstruitur. VII, 508. De Incarnatione Verbi doctrina Manichaeorum. VIII, 585. Apollinaristarum error, non esse in Christo animam aut mentem hominis. I, 746. Deum hominem factum negarat Leporius, ne qua divinae substantiae indigna mutatio vel corruptio sequeretur. II, 952.

Incarnatio Verbi. X, 954. Incarnatio Christi, missio Christi. III, 1667, 1702. Incarnatio Christi infidelibus incredibilis. III, 595. Incarnatio Christi omnium miraculorum praestantissimum. III, 1527. Incarnatio Verbi ineffabilis. X, 982, 985. Quid de Incarnatione credendum. VIII, 910. Verbum Dei longe alio modo, quam eo quo creaturis ceteris adest, suscepit hominem, seque et illo fecit unum. II, 520. Homo Verbo accessit, non Verbum in hominem convertibiliter accessit. II, 745. Caro accedit ad Verbum, non perit in carne Verbum. V, 1515. Verbum Dei susceptione carnis non mutatum. II, 518. Homine assumpto in Incarnatione non consumptus Deus. VII, 318. Verbum caro factum est, accipiendo quod non erat, non amittendo quod erat. V, 1517. Verbum sic assumpsisse corpus e Virgine, ut nihil amiserit eorum quae ad naturam divinam pertinent, haud incredibile videri debet. II, 518. Somnus, cibus et affectus humani, a Christo naturam humanam probant assumptam, non consumptam. II, 519. Ipse Deus, Deus manet: accedit homo Deo, et fit una persona. V, 1552. Christus utramque naturam in unitate personae copulavit. II, 519. Homo in unitate personae Verbi Dei coaptatus est, permanente Verbi incommutabiliter in sua natura. II, 745. Persona Christi mixtura est Dei et hominis, sicut persona hominis, mixtura est animae et corporis. II, 518, 519, 746.

Incarnatum Verbum Christus. V, 1510. Deus et homo non duo, sed unus Christus. X, 145. *vide* Christus. Homine assumpto non auctus est numerus personarum in Trinitate. II, 545, 745. Verbum carnis factum esse susceptione inferioris personae, ubi habent antiqui codices, qua ratione intelligendum. III, 215. *not.* 1. Quomodo Verbum naturam humanam assumpsit in Incarnatione. VII, 729. Totum hominem suscepit. I, 746; III, 454. Dignatus in nobis totum liberare quod fecit. VI, 367. Verbum in homine quem assum sit, totam naturam nostram suscepit, id est et animam rationalem et carnem mortalem sine peccato. II, 1085. Sine peccato, sed non sine peccatoris conditione naturam nostram suscepit. I, 1166. Verbum mediante anima rationali carnis particeps effectum est. II, 512. Credibilior debuit esse Verbi Dei et animae permixtio, quam animae et corporis. II, 520. Verbum voluit cum homine uniri quodam modo, ut sic ei coaptaretur homo totus, quemadmodum animae corpus, excepta concrectione mutabili. II, 521. Incarnatio Verbi, nuptiae. III, 1529; IV, 495. Verbum Dei manet sicuti est et ubique totum. II, 518. Deus infusus carni curam gubernandae universalitatis non deseruit aut amisit. II, 517.

Incarnationis causa, peccatum. V, 944, 945, 951. Cur Filius Dei hominem suscepit de genere Adae et ex virgine. VIII, 1052. Verbum aeternum pro salute fidelium ex muliere fieri voluit. II, 540. Ne quis forte sexus a suo Creatore se contemptum putaret, virum suscepit natus ex femina. III, 154. Incarnatione Christi uterque sexus honoratus. VI, 186. *vide* Christus. Verbum Dei quia est incommutabile, de Virgine natum credere non timemus. VIII, 585. Nec ex homine quo indutus est in Incarnatione, nec ex hominibus inter quos conversatus est, contaminatus Filius Dei. VII, 272. Nec carne posse contamini veram divinitatem, nec idem meliores nobis demones, quia non habent carnem, monstravit. VII, 272. Duas vitas ostendit nobis Christus in carne, unam laboriosam, alteram beatam. VIII, 545, 547. Cur Christus crucem subire voluit. VIII, 545. Christus descendit usque ad loca, ubi peccatores cruciantur. III, 481. Incarnatione Deus homini quomodo factus est proximus, et unde antea longe distabat. V, 954.

Incarnatione Verbi demonstratur dignitas humanae naturae. III, 154. Maxime quia illius plagam assumere dignatus est. I, 1166. Cur sumptio hominis proprie Filio tribuitur. II, 70, 71. Verbum caro factum est, non Pater aut Spiritus

sanctus, sed carnem Filii tota trinitas fecit. V, 1065.

Incarnatio an facta ex meritis Christi. X, 1157, 1158. *Vide* Christus. Istam conjunctionem, ut totum simul Verbum et caro unigenitus Dei Filius diceretur, operibus non meruit humana illa natura. IV, 1442. Incarnationis gratia omnium maxima. III, 1844. Hominis a Verbo assumpti est omnino singularis susceptio. II, 856, 847. Nulla anima per meritum liberi arbitrii efficere possit ut alter Christus sit. II, 847. Unio personalis cum deo in Christo ex gratia singulari, non ex merito liberi arbitrii. II, 847. Non sapientiae tantummodo perfectiore participatione, sed ipsa persona veritatis ceteris hominibus antecellit Christus. I, 746. Quid ad scientiam, quid ad sapientiam pertinet in Verbo incarnato. VIII, 1035. In Incarnatione Verbi si ratio quaeritur, non erit mirabile; si exemplum poscitur, non erit singulari. II, 519.

Incarnationis necessitas. V, 573, 710, 998, 1006, 1099. Incarnati Verbi gratia nulla maior, nec causam habet, nisi gratiam. V, 999. Non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei signaretur esse humanus. V, 940.

Incarnationis sapientia. VII, 508. Incarnatione Verbi convenientior non fuit modus alius liberandi hominis a mortalitatis miseria. VIII, 1024. Incarnationis beneficium. VII, 220, 222. Quantum beneficium. IV, 898. Incarnatione praesita nobis beneficia. V, 1016, 1018; X, 174. Nullo modo beneficentius consultum est homini, quam filii Incarnatione. III, 154.

Incarnationis finis. VIII, 553, 544, 546, 547, 585; X, 151. Incarnationis finis, adoptio hominum in filios Dei. VII, 729. Deus factus est homo, ut fieremus dii. V, 909. Verbum factum est quod nos sumus, ut attingere possimus ad id quod nos sumus. V, 670. Per Incarnationem factum est ut homines divinitatem frustra non ambirent. II, 521. Ex quo Verbum caro factum est, non desperandum est homines fieri posse filios Dei. II, 542. Verbum, nomen humanitatis ab homine dignanter assumpti, divinitatis ei largitur tribuens. II, 521. Verbum suscepit hominem quem videre homines poterant, ut sanati per fidem postea viderent quod tunc videre non poterant. II, 540, 543.

Incarnationis utilitas. IV, 1766, 1767. Varia commoda. VIII, 1051. Incarnata Dei sapientia, via ad religionem commodissima. VIII, 88. Per Incarnationem quaedam nobis disciplina vivendi et exemplum praecipit insinuat. II, 70. Incarnatio Verbi qua infantiae nostrae laetescit sapientia Dei. I, 745. Verbum in Christo venit hominibus magisterium et adiutorium ad capessendam aeternam salutem. II, 820. Incarnatio Verbi collyrium oculis cordis nostri. III, 1395, 1399. Lutum quo sanata est caecitas generis humani. III, 1714. Magna contra superbiam medicina. I, 1167; V, 487. Incarnatio mysteriorum et virtutum superbia non percipit. VII, 275, 301. Quante pro Incarnationis beneficio gratiarum actiones agenda. VII, 220, 221. Incarnatio fidem fundavit. VII, 518. Iusti omnes sive ante, sive post Incarnationem, nec vixerunt nec vivunt nisi ex fide Incarnationis Christi. II, 859. Incarnationis fide antiqui iusti, sicut et nos iustificati. X, 400, 401, 405. Et salvi facti sunt. II, 680. Incarnationis fides necessaria est quamdiu hic degimus. V, 1216. *Vide* Christus.

Incarnate. V, 670.

Incarnatio animae. II, 725, 729, 735.

Incarnatum cibum mater lac facit. V, 670.

Incerta sunt omnia temporalia. II, 495, 496, 506. Incerta hic omnia praeter mortem. V, 590.

Incipientes vitam bonam quid pati soleant a contradictoribus. V, 548, 586.

Incola dicitur qui habitat in terra aliena. IV, 1692. Incola idem est atque advena. IV, 1598. Incola et inquilinas, qui discrepent. IV, 1518. Incolae hic et peregrini dici vera non possunt infideles. IV, 1519.

Incolunitas in ipsa vita ac salute, atque integritate animi et corporis constituta est. II, 499. Incolunitatis suae cura homini inuata, vestigium est secretissimae unitatis ex qua est. I, 675.

Incontinentia conjugum venialis est propter matrimonium. III, 397; VI, 458. *Vide* Conjugium. Continentia.

Incorporea omnis natura, spiritus in scriptis saepe pellatur. II, 1043. Incorporea quaelibet natura, etiam vitiosa et misera, praestantior est omni corpore. II, 561. Solum Deum omni corpore semper carere, Evodius existimat. II, 698.

Incurritio. Tres viros in camino Deus conservavit aut addendo carni vicos incurruptionem, aut igni detrahendo corruptioem facultatem: posterior modus mirabilior. II, 942. Incurritio typus in tympano et chordis. IV, 1961.

Incredulitas et infidelitas, mors. III, 1755. sicut quod Dominus so ipsius negare non potest, laus est voluntatis divinae; ita quod Iudaei non poterant credere, culpa est voluntatis humanae. III, 1778.

Inculc. VII, 108.

Indigentia rerum terrenarum sollicitat animam. III, 2075. Indigentia minorum ac servorum nutua. III, 2044.

Indoctrum esse minus malum est, quam esse indoctrinem. I, 942.

Induciae. VI, 35.

Indulgentia non obstinatis, sed a peccato recedentibus speranda. VI, 225. Indulgentia peccatorum pertinet ad incerta et occulta sapientiae Dei. IV, 592. Indulgentia peccatori se convertenti promissa, non crastinus dies. IV, 1501, 1877; V, 141, 245.

Indurari pro fortis effici. III, 515.

Induratio Pharaonis quomodo facta. III, 601. Indurationis Pharaonis causa, ipsa etiam Dei patientia. III, 603, 607. Induratur cor, cum deserit Deus, et possidet inimicus. III, 784.

Infames instabilesque jure habeantur, qui muliebri habitu se ostentant. I, 899.

Infantia unde sic appellata. VII, 522, 750. Infantia sine ullo renisu subiecta carni. VII, 522, 750. Nemo est qui non eligat perpeti mortem potius quam infantiam. VII, 728.

Infans in utero matris non est pars corporis matris. X, 847. Infantes nondum natos, de uteris matrum quaedam verba clamasse narratur. VII, 110. Infantium fletus in exordio huius vitae, prophetia miseriarum quas ingrediuntur. VII, 728. Infantes sunt infirmiores fetibus ceterorum animalium. VII, 379. Infans continuo vel cito moriturus cur nascatur, occultum est. III, 420. Infantium infirmitas quantae. X, 150. Quanta ignorantia, et unde. X, 148. Infantium ignorantia poenalis est. X, 149. Infantium mens an se noverit. VIII, 1040.

Infantes nuper natos in illo statu esse, in quo Adam fuit ante praevagationem, Caestii dogma. X, 534.

Infantia peccatis obnoxia. I, 665, 666. Infans unius diei non est mundus a peccato, non ex eo quod commissit, sed ex eo quod contraxit. V, 928. Infantes etiam ipsi liberatore egent et baptismo. V, 1555. Infantum etiam salvator Christus et redemptor. X, 128, 129. Infantes ante baptismum exorcizantur et exsufflantur. II, 890. Infantes non baptizati, sunt sub potestate diaboli. X, 426. Re propter originale peccatum. X, 708. *Vide* Baptismus, parvuli. Infantibus peccatum personale non tribuendum. X, 121. Infantes, ut fideles, ita et penitentes dicuntur. X, 125. Infantium consecrationes. I, 1080. Infantes antequam baptizentur morte praeventos posse ad originalium peccatorum indulgentiam pervenire, error Victoris. X, 516. Infantium sine baptismo decedentium damnatio levissima. X, 809. In qua corporis quantitate resurrexerit sunt in antes. VII, 776.

Infantes nos quomodo Babilonia invenerat, et effocaverat. IV, 776, 777, 1775. Infantes et lactentes in Ecclesia, quinam. IV, 110. Infantia regenerationis, nova vita. III, 1982. Infantes appellantur recens baptizati. III, 1982; V, 1032, 1099, 1101, 1205, 1246. Infantium sacramentis septem v. l. octo dies deputantur. V, 1101. Infantium Octavae. V, 1201. Infantium Octavae habitus sermo. V, 1560. Abiecti ante tempus in infantia spiritali periculis. IV, 1715, 1714.

Infantes pro Christo occisi, martyres. VI, 655. Eorum passio graphice describitur. VI, 644, 655. *Vide* Innocentes.

Infelicitatem velle omnino non possumus. X, 274. Infelicitatis suae cognitio non parvus est ad beatitudinem accessus. III, 1247. Infelicitas per ignem, prosperitas per aquam adumbratur. IV, 797. *Vide* Felicitas, tribulatio.

Inferiora calcatur, qui haeret superiori; si autem recedat a superiore, ista illi in supplicium convertentur. IV, 1887. *Vide* Temporalia et Felicitas. Secundum spiritum inferiora sunt omnia tristiora. III, 485. Homo diligens inferiora, apud inferos ordinatur. III, 152.

Inferus variè sumitur. III, 582, 588. Inferus intelligitur vel locus impiorum post mortem, vel caecitas animi quae peccantem excipit et involvit. IV, 95. Inferorum vocabulo partes inferiores terrae nuncupantur. III, 730. quare. III, 482; IV, 1945. Inferi sub terris sunt. I, 610. Inferos in hac vita explicari, nec esse post mortem, quidam affirmant. III, 481. De inferorum substantia non dubitant sapientes gentium. III, 481. Est prorsus inferorum substantia, sed spiritalis, non corporalis. III, 481. Inferorum nomen nusquam Scriptura in bonum sumit. II, 711, 834; III, 482. Inferi in lingua graeca $\alpha\delta\alpha$, ex eo quod nihil suave habeant. III, 485.

Infernum duplex, superius et inferius. IV, 1095, 1094. Inferi inferiores, id est, poenae quas damnati luunt graviores post hanc vitam. III, 167. Ibi nulla est commemoratio veritatis, nulla ratiocinatio. III, 167. Exclusis a regno caelorum non restat nisi poena gehennarum. V, 962. Poenarum gradus in inferno pro criminum diversitate. IX, 171. Inferni tormenta aliis duriora, aliis sunt mitiora. V, 879. quae ibi mitiora sunt, pejora sunt quam quae hic formidantur. V, 879. Infernales angeli comparantur questionariis tortori-

bus. V, 680. Vocantur exaggeratissimi diaboli angeli. V, 885. Dolorem aut corporis aut animi in inferno delicturum, absurdum est putare. VII, 725. Nullus in inferno ab igne eterno liberabitur, cum in illum missus fuerit. VII, 739. Nemo cruciatibus saltem moriendo subtrahitur, ne in moriente simul etiam ipsa poena moriatur. VIII, 621. Quare in inferno hæc poenarum aeternitas dura et injusta videtur sensibilis humanis. VII, 726. *Vide Ignis.*

Infernum inter et regnum aeternum non est medius locus. VII, 741. Loca ab impiorum tormentis remotissima, non absurde creditur antiquis sanctis misse assignata, quamvis apud inferos. VII, 681. In eri non appellantur ubi iustiorum animæ requiescunt. III, 481. Christus descendit ad inferos. II, 710, 712, 714, 834, 835. Et in inferis quosdam liberavit. II, 714. Adam solum fuisse doloribus inferni, Ecclesiae consentit: quod et antiquis sanctis fuisse concessum addunt aliqui, sed displicet Augustino. II, 711. Poetas et Oratores qui falsos deos ridendos monstrarunt, et paganos vite laudabiles, fuisse liberatos a Christo, cum ad inferos descendit, quidam censuerunt. II, 710. Quidam putant eos esse solutos qui non audierunt Evangelium. II, 715, 853. Quinam sint illi quos Christus liberavit, cum ad inferos descendit, temerarium est definire. II, 710. Quoniam ex inferno dives poterit videre Lazarum in requie constitutum. IV, 95. Inferni portæ, mortis imperium. V, 1612. Inferni pericula in prosperis sæculi plus fallunt. IV, 1488. Inferni pericula eveniunt, et non inveniuntur. IV, 1488. Christus solus eruit animam suam de manu inferi. IV, 1158. Qui malum quod faciunt, noverrunt esse malum, viventes descendunt in infernum. IV, 659.

Infidelitas, in rs. III, 1577. Infidelitas inchoat poenæ meritum. III, 2061. *Retr.* Filios diaboli facit. X, 589. Infidelitas in infamem traicitur. X, 847. Infidelitas iniquitatis et peccati nomine significata. IV, 1598. Infidelitas proprie peccatum vocatur, quasi solum sit, si non exprimitur quale peccatum sit. X, 589. Peccatum infidelitatis in Christum, cur solum arguitur. V, 785, 787. Infidelitas mundi inexcusabilis. V, 787.

Infidèles ab bona opera facere possint. IV, 259, 260. *Vide Fides.* Infidelis non potest esse arbor bona. X, 751. Infidelium opera. X, 541, 755. Unde opera infidelium discutienda. X, 250. Infidelium opera non bona. X, 755. Et quæ bona videntur, sunt peccata. X, 755, 754. Quomodo. X, 755, 754. In infid libus virginitas carnis esse potest, non pudicitia virginalis. X, 765. Infidelium opera nonnulla legitima, quæ vitæ erare non possimus, sed merito laudamus. X, 541, 754. Sine aliquibus operibus bonis difficillime vita cujuslibet pessimi hominis invenitur. X, 754. Invenies homines bene viventes, et non Christianos: bene currunt, sed quo plus currunt, plus errant. V, 777. Ipsa opera bona quæ faciunt infidèles, non ipsorum sunt, sed illius qui bene vitæ malis. X, 751, 755. Infidèles cum laudabilibus moribus damnatur, fidelis minus bene moratus salvatur. X, 538. Infidèles verba Dei custodire non possunt. IV, 1316. Infidèles cum non credunt Evangelio, contra voluntatem Dei faciunt, eam tamen non vincunt. X, 238. Pro infidelibus non oramus ut fiat eorum natura, aut ut doctrina eis prædicetur; sed ut voluntas corrigatur, doctrinæ consentiant, natura sanetur. II, 985. Infidelium et impiorum corda, leonum cubilia sunt. IV, 1576. Infidèles et impij per mare designantur. IV, 1748. In aquis maris quomodo versantur. IV, 1580. Infidèles et impij, tenebræ. IV, 218. Per silem conversi ad Deum, lux fiunt. II, 562. Infidèles, aqua sunt; Christiani, viam. III, 1452. Infidèles credentes adumbrantur per caput vituli comminutum a Moysæ, et sparsum in aquam in potum filiis Israel. IV, 1129. *Vide Pagani.* Infidèles et impij non sunt in terra peregrini. IV, 1519. fit autem diaboli. s tanquam gladius contra fideles. IV, 1857, 1858.

Infinito nihil jungi posse. II, 443. Infinito quantumcumque finitum non comparatur. IV, 575. Infinitæ partes in corpore. I, 1252. Infinitæ secari potest linea transversum. I, 874.

Infirmas humana communis exponitur contra Pelagianos. X, 689, 690, 692. Infirmas et cæcitas, morbi natura. X, 295, 295. Hebetudo et infirmitas animi et corporis infantium, quid arguant. VII, 378. Infirmas carnis in infantibus, poenalis est. X, 150. Infirmas humana sine peccato esse non potest in hoc sæculo. I, 895. Infirmas animi multiplicatæ sunt, non ad perniciem, sed ut medicus desideraretur. IV, 144. Infirmas nos irremediabiliter obsidebat, ut nec ad medicum ire sineremur. V, 778. Infirmas admonitio est non superbiendi. X, 742. Quia non est in me firmas mihi, nec est mihi spes de me. IV, 472. Qui potens ut te esse cupiebatur, infirmum te fecit Deus, ut fortem te faceret de te, quia infirmaris de te. IV, 531.

Infirmas et ignorantia duæ causæ peccati. VI, 971. Infirmas et corruptibilitas corporis, compedes. IV, 1019. In

nobismetipsis sola est infirmitas causa pugnandi. X, 742. quanto sunt caritati futura meliora, tanto sunt infirmitati violentiora presentia. II, 595. Infirmas sunt corporis tum animi agnoscentia, ut quisque perficiatur. X, 367. Ut gratia obtineatur. V, 481. In infirmitatibus nihil querendum præter auxilium Dei. III, 1444. Infirmas quæ post baptismum remanent, resurrectione consumuntur. X, 591. 602. Infirmas aliorum ferendæ, eisque opitulandum. III, 1257, 1258, 1261, 1262. *Vide Onera.* Infirmas triginta et octo annorum. V, 691. Infirmas pro peccatis in scriptura ponuntur. II, 653.

Infirmus et ægrotus in quo differant. V, 277. Infirmus quomodo confirmendus. V, 276. Infirmi in monasteriis quomodo tractandi. I, 1580. Cur mente fortiores, infirmiores corpore. VIII, 586. Infirmiores opprimuntur a potentioribus. IV, 1646.

Inflatio et tumor imitatur magnitudinem, sed non habet sauitatem. IV, 420.

Ingenium omne laudabile, sine vera pietate ac religione, superbia vanescit. VII, 51. Ingenia excellentissima tanto in majores errores irrunt, quanto de se præfidentius ecurrerunt. II, 669. Ingenii tarditas et fatuitas quorundam naturalis, ex originali peccato provenit. X, 1581, 1582. Ingenio obtusi nascuntur merito peccati originalis. X, 1441. Ingeniosissimi quique quam longe distent ab ingenio Adami. X, 1452, 1453. Ingeniosum nasci felicitatis est. VII, 128. Ingeniorum diversitas unde oriatur, Augustinus ab Hieronymo seiscitatur. II, 726.

Ingenitus Pater recte dicitur, etsi hac voce non utatur Scriptura. II, 1059, 1040.

Ingenitus decurio Ziquensium civitatis. II, 504; IX, 540, *App.* 784. Ingenitus scriba publicus. IX, *app.* 780. Ingenitus scriba Augusti. IX, *app.* 782. Ingenium falsasse epistolam Cæcilianæ exduumviri Maximus contendit. II, 504; IX, 540. Ipse confessus est in cognitione Eliani proconsulis falsum se fecisse adversus Felicem Cæcilianæ ordinatorem. II, 582; IX, 686. Ingenium ad comitatum suum transmitti jubet Imperator. II, 582; IX, 540, 649, 686. Quare. II, 582. Cæcilianum ab Imperatore fuisse purgatum probat Optati codex. II, 581. Libellus a Donatistis Imperatori Constantino datus. II, 582. Litteræ Imperatoris ad Verinum Vicarium. II, 582. Litteræ Imperatoris ad proconsulem ut ad comitatum suum mitteretur Ingenitus. II, 582. Nec postea Imperator damnavit quem purgaverat. II, 582, 585.

Ingratitudinis vitio etiam magui viri ad idolatriam dederunt defluxerunt. X, 211. Ingrati describuntur. III, 97. Ingratus Deo, ipse est peccator qui forneratur et non solvet. IV, 570, 571. Ingrata tunc est anima, quando quod illi ex Deo est, sibi tribuit, et præcipue justitiam. X, 211. Non habens habet, qui nescit unde habeat: tollitur a Deo res sua, et remanet illi iniquitas sua. V, 1287, 1290. Ingratum liberum arbitrium præcipitavit hominem. V, 1289.

Inimicitia tribus vitiis vivunt, negligentia, pertinacia, superba verecundia. V, 1046. Tribus his vitiis opposita tria remedia. V, 1046. Inimicitia vel nas i non debuerunt, vel cito et ante solis occasum mori. V, 1046. Inimicitia vitandæ cautissime, ferendæ acquirissime, fiendæ crissime. I, 1006. Inimicitias hominum nec excitare nec augere parum est homini humano, nisi eas etiam extinguere studuerit. I, 775.

Inimicus et inimicus. V, 523. Inimici Dei quatuor. IV, 650, 1178, 1801; VII, 550. Inimicus quisquis erat Christi, erit sub peccibus ejus, aut adoptatus, aut victus. IV, 1452. Inimici Ecclesie qui. IV, 242. Inimicorum hominis duo genera. IV, 524, 525. Inimicus quamdiu tu tibi es, inimicum habes sermonem Dei. V, 657. Inimicus quem licebat antiquis odisse, et quem jubetur nunquam diligere, diabolus est. V, 806. Inimicus non admitti adversus fideles, nisi quantum iis prodest tentandis et probandis. V, 421. Inimicorum odium in diabolum, qui per eos non persequitur, convertendum. IV, 1841. Inimici invisibiles, invisibiliter sunt expugnandi. V, 455. Inimici sunt spiritualibus omnes carnales. IV, 1772. Horreolum malum, inimicis irat s inimicorum iratorum dicta prodere. I, 775. Inimici si fiunt duo ex tribus amicis, quid faciat tertius. V, 525. Inimica nihil nocere posse. V, 1430. Inimicus sa vires ostes; ferire, si Deus noluerit, non potest. IV, 506. Inimici duo sunt in persecutione, alter occultus, alter apertus. IV, 652, 649. Inimicus ipse intus sibi est, qui odit alterum. V, 507. Ipse sibi prius ac magis nocet, quam ei in quem sevit. V, 507. Nullo modo tibi potest nocere sæviens inimicus, quantum tibi nocet, si non diligis inimicum. V, 585. Nihil justo nocet, qui bene etiam ut inimico potest. III, 165. Inimicus Deus convertit in usum suorum, non solum quando vincuntur inimici, sed etiam quando metuntur. III, 795. Inimici homines, qualescumque fuerint, non sunt odio habendi; ne cum odit malus, quem patitur malum, sint duo mali. IV, 246.

(Deuse.)

Inimicorum dilectio commendatur. IV, 1275, 1274; V, 33, 383, 384, 364, 1401. Inimicorum dilectione nihil in mandatis Dei mirabilius. IV, 1318, 1324. Hanc etiam antiqua lex præcepit. V, 807. Inimicum discere diligere, si vis cavere inimicum. IV, 1275. Inimicum diligere salubre est, licet amarum. IV, 447. Inimicos diligendi præceptum durum, sed magnum habens præmium. V, 120, 1453, 1684. Calcet fuctus hujus sæculi, qui diligit inimicos. IV, 651. Efficitur similis Deo. IV, 1274. Quo animo diligendus inimicus. III, 2058, 2041. Unde diligendus. III, 30. Inimicum qui diligit, fratrem diligit. III, 2041. Inimici etiam iniqui diligendi. IX, 120. Inimicus sic diligendus ut tamen corripatur. V, 35. Inimici odium et amor quomodo sibi invicem non contraria sunt. VIII, 362. Viædicta in aliquem inimicum cum caritate procedere potest. VIII, 138, 139. Inimicorum interfectio Judæis tanquam carnali adhuc populo congruebat. VIII, 138, 139. Inimicorum interfectionem quo animo faciunt, qui in populo Judæo sancti et spirituales erant. VIII, 138, 139. Mansuetudo erga inimicos. V, 1450.

Inimicos parcere tenemur. V, 200. Saltem penitentibus, venia danda est. V, 584. Inimico penitenti et veniam poscenti, ignoscendum. V, 584; X, 300. Inimico veniam negans nihil ipsi nocet, sed sibi. V, 385. Inimicus de nulla re sic vincitur, quam cum misericordes sumus. IV, 1860, 1861. Inimicos parcere, elemosyna genus maximum. VI, 266. *Vide* Elemosyna. Debita dimittere. Ignoscere.

Inimici pro quibus et contra quos orandum. IV, 248. Inimicum non habemus, nisi diabolum; pro cæteris orare debemus. IV, 258. Orare pro inimicis quem durum; quam vagus hujus operis fructus. V, 120. Inimicis nostris tantum bonum optandum, quantum nobis. IV, 435. Oratio contra inimicos quænam illicita, quænam licita. V, 564. Inimicis precari mala quam iniquum. V, 1686. Orandum contra malitiam inimicis, non contra naturam. V, 584. Inimici mors qualis expetenda. V, 565. Non orent homines, ut moriantur inimici; sed hoc orent ut corrigantur, et mortui erunt inimici. IV, 404. Quare nunc Ecclesia orat pro inimicis. VII, 757. Non frustra oravit Ecclesia pro inimicis. V, 151. Inimicis beneficium tribuere est, auferre quod illis novum est. II, 590. Carbones congregandi super inimici caput quinam intelligantur. V, 807.

Inimici dilectio, dilectio perfecta. III, 2042. Inimicorum dilectio nostra est de diabolo victoria. IV, 1214. Inimicorum dilectio donum Dei. V, 1450. Inimicos diligendi exemplum de Patre cælesti datum. V, 525, 1453. Aliud exemplum in Christo. V, 1453, 1685. Aliud in Stephano. V, 525, 1456, 1685.

Iniquitas non est substantia. IV, 845. Sed perversitas voluntatis detorta a summa substantia in infamiam. I, 744. Iniquitati necesse est ut serviat, qui noluerit servire caritati. IV, 165. Iniquitas malus dominus in corde. IV, 165. Iniquitati merito subderis, dominus quem tu tibi ipsi fecisti; quia ei qui te fecit, salditus esse noluit. IV, 165. Iniquitatis capita pullulant, princi audi, et spectandi, et sentiendi libidinis. I, 690. Iniquitate et impietate nihil est laboriosius. IV, 127. Iniquitas est carnem spiritui reluctari. X, 861.

Iniquitas magna est sterilitas. IV, 1371. Quod ad arborem humor inutilis, hoc ad animum persuasio iniquitatis. III, 580. Iniquitas lebris est, qua palatum cordis perditur. IV, 251. Ex abundantia iniquitatis, fit torpor caritatis. IV, 435. Iniquitas sola longe te a Deo facit; deinceps parietem peccati, et cum illo es. IV, 1775. Ab iniquis recedere non potes, ab iniquitate recede. IV, 1185, 1402. Iniquitatem suam quidam quasi querere conantur, et timent illam invenire. IV, 345. Iniquitatem suam qua ratione multi defendunt. IV, 345. Iniquitatis adversarius, sermo Dei: huic te jauge, et perimitur et vincitur. IV, 342. Iniquitatem aut occidis, aut occideris ab iniquitate. IV, 764. Iniquitates non sunt nobis naturales, sed possunt mutari. IV, 1195. Nemo non iniquiter inique facit. IV, 1616.

Iniquitas male viventium modo toleranda est. III, 1624. Ex iniquitate proximi quomodo proficiendum. IV, 800. Iniquitas prius lædit cor injustum unde procedit, quam hominem justum in quem procedit. IV, 407. Iniquitas, quæ fit per sanguinem, dicitur sanguis. IV, 597. Iniquitas hominis per contactum mortui significatur. III, 736. Iniquitas omnis parva magnave sit, puniatur necesse est, aut ab ipso homine penitente, aut a Deo vindicante. IV, 701. Iniquitas multa rapta nisi quam sanguis salvatoris exiaverit. X, 861.

Iniquus fit homo, cum propter se ipsas diligit res propter aliud assumendas, et propter aliud appetit res propter se ipsas diligendas. VIII, 451. Iniqui male utuntur bonis operibus Dei. III, 1620. Quod iniquus inique egit, hic non inique Deus permisit. IV, 745. Voluntas injusta damnatur, permissio justa glorificatur. IV, 746. Iniquis ipsis, si corre-

cti non fuerint, servat æterna supplicia, qui eorum malitia juste utitur, ut aliis mala ingerat temporalia. II, 995. Iniquus non est vere amicus. IV, 1179. Iniquorum voces duæ. IV, 1201. Iniquus non parva sibi poena est. IV, 603. Iniquorum humilitatio vere misera. IV, 233. Iniqui apti sunt inferioribus creaturæ partibus, quo dissimiliores Deo: apti autem sui erioribus sunt, quo similiores Deo. I, 744. Iniqui dicuntur alienigenæ, filii alieni, aquæ contradictionis, gladius malignus. IV, 1867. Iniqui, caues Lazari vulnere lugentes. III, 852. Iniqui grandini comparantur. III, 875. Pulveris nomine designantur. IV, 328. Iniqui, tenebræ. III, 1398; IV, 323, 1607. Iniqui omnes in tenebris sunt. IV, 557, 561. Iniquos a tenebris somnitorum, excipient tenebræ tormentorum. IV, 564. Iniqui cum diabolo unum corpus constituunt, unum judicium sortiuntur. V, 790.

Injuria non est quod jure pateris. IV, 1894. Injuriarum triplex genus. III, 1261, 1265. Injuria quæ restitui potest, vel ad pecuniam vel ad operam pertinet. III, 1265. Injuriarum nobis facit, qui alteri eorum nobis facit. V, 511. Injuriarum qui fecit, quid agere debeat. V, 508.

Injurias et rerum temporalium damna quo animo Christianus ferre debeat. II, 529. Injuriæ patientissime tolerantur. III, 1237, 1258. Non ut patiaris molestiam te hortatur Apostolus, sed ut patiaris injuriam. IV, 1894. Injuriarum patientes vindicat Deus, puniens injuriosos. IV, 1894. Injuriarum passus quid agere debeat. V, 508. Passus es malum, ignosce, ne duo mali sitis. IV, 638. Injuriarum passus vindicari vult: de aliena poena querit medicamentum, et invenit grande tormentum. V, 684. Misericordiam impendens securus expectabis judicium, non tam securus de justitia tua, quam de Dei misericordia. IV, 1922. Injuriarum fenerator quis sit. IV, 658. Injuriarum condonatio, misericordia est quæ gratis constat. IV, 1922. Injuriæ omnimoda remissio in novo Testamento est præcepta, et in vetere prænuantiata. VIII, 139. Injuriarum condonatio et patientiæ præcepta, maxime in cordis præparatione retinenda. II, 550. Injurias princeps civitatis debet oblivisci. II, 528. Injuriarum condonatio reip. utilis est, nedum contraria. II, 529. Injuria accepta Romani ignoscere, quam persequi malebant. II, 528. Cæsarem nihil oblivisci solere nisi injurias, Cicero dixit. II, 528.

Injuriare. V, 288.

Injustitiam ferre melius est, quam facere. IV, 1635. Injustitia aliena tantum te torquet, quantum recesseris a tua. IV, 1268. Injustitia injusto primum et soli proprie nocet. IV, 565. Injustus omnis malignus est. IV, 1805, 1806. Quod fit injuste, Deus juste fieri sinit. VII, 728. Injustus sive sit blandus, sive ferox, et sibi et aliis est noxius. IV, 1805. Parum tibi esset quod esses injustus, nisi et eum injustum voluisses, a quo in te vindicari noluisse. IV, 478. In injustum necesse est ut vindicetur, sive convertatur, sive non. IV, 364. Injustus comparatur facule ardenti, quæ semper comburitur, et non semper comburit. IV, 1241. Injusti a justis admoniti, quid respondeant. IV, 1200. Injusti duo vix se patiuntur. IV, 564. Qualis inter eos concordia. IV, 564. *Vide* Iniqui.

Innocens quis. V, 1272. Nihil innocentius eo qui in virtute perfectus est. III, 1259. Innocens est cujus cor innoxium est. IV, 1663, 1662. Qui nec alii nocet, nec sibi. IV, 1286. Innocens non est quantumvis non nocet, qui vult nocere. IV, 1190. Innocens quisque est non timore poenæ, sed amore justitiæ. IV, 1190, solus Christus innocens. V, 928. Innocentis officium est, non solum nemium malum inferre, verum etiam cohibere a peccato vel punire. VII, 644. Innocentes cur hic affliguntur. I, 1504. Innocentium oppressorum consolatio, Deus iudex, testis conscientia. IV, 408.

Innocentes, Christi martyres. I, 1504; III, 426. Innocentia felix ignorantia, qui pro Christo pati poterunt, quæ non dum poterant confiteri. V, 1027. Innocentes pro se occisos ab Herode, Christus coronavit. IV, 536. Innocentes, martyrum nomine et corona donati. V, 1664, 1668. *Vide* Infantes.

Innocentia est virtus, qua nulli nocemus. VI, 814. Ista est vera innocentia, quæ nec inimico nocet. IV, 102. Innocentia morum. V, 1560. Maxime erga Deum. V, 1561. Innocentia cordis requiritur, manuum innocentia non sufficit. IV, 1008. Totia justitia ad unum verbum innocentia redigitur. IV, 1280. Innocentia tua, etiam in dormiente vox est anime tuæ. IV, 1517. Innocentia divitiis omnibus anteponenda. IV, 1068. Innocentiam tene, quomodo, cum avarus esses, tenelas saccellum, ne tibi extorqueretur a fure. IV, 593. Illa tibi sit patrimonium tuum. IV, 392. Innocentia simulata, non est innocentia, sed duplex iniquitas. IV, 765. Innocentia peccato perdita an possit per penitentiam reparari. X, 1345.

Innocentia religiosissima femina a cancro per signum crucis sanata. VII, 763.

Innocentius Papa. X, 376, 378, 389, 374. Innocentio adversus Pelagium et Cælestium scribit Carthagin. concilium. II, 758. Item Milevitanum. II, 762. Item episcopi quinque. II, 764. Item Aurelius cum aliis aliquando diligentius. II, 872. Quibus epistolis, quatuor aliis rescribit Innocentius. II, 779. Innocentii papæ epistola ad concilium Carthaginense. X, 575. Ad concilium Carthaginense et Milevitanum. X, 648. Ejusdem ad episcopos Numidiæ. X, 576. Innocentii rescripta ad concil. Carthagin. Milevit. nec non ad litteras familiares episcoporum laudantur. II, 817. Innocentii epistolam per Cæcilianum Augustinus accepit. II, 646. Innocentii iudicium de actis Palæstiniis. X, 589. Pelagium esse purgatum non existimavit. II, 787. Cælestium et Pelagium simul cum dogmatibus damnavit. I, 619; II, 863; X, 374, 699. Innocentii censura in librum Pelagii. II, 783.

Innocentius episcopus. II, 577, 758, 780.

Innocentius Theballensis episcopus. IV, 580.

Innocentius presbyter portitor litterarum Hieronymi ad Augustinum. II, 928.

Innocentius presbyter oculo effosso ac digito præciso a Circumlocutionibus occisus. II, 579, 511.

Innocentius exadvocatus vicarie præfecturæ, miraculo sanatus apud Carthaginem. VII, 761.

Innovari non possunt infantes, nisi traxerint vetustatem peccati. II, 1508.

Innuere, quid. VIII, 1071.

Innupta tota animi intentione debet placere Deo. VI, 445.

Inobedientia quid. III, 377. Inobedientia grande malum. III, 385. Inobedientia Adami. IV, 897. Inobedientia carnis, prima pœna inobedientiæ hominis. VII, 386, 426; X, 564. *Vide* Adamus, Obedientia.

Inopia. Melius inopiæ laborem servi Dei tolerant, quam ut necessariorum facultatem cum conscientia fraudis obtineant. II, 357.

Inordinatus animus. I, 670. Jussit Deus, et sic est, ut pœna sua sibi sit omnis inordinatus animus. I, 670.

Inquilius quis dicatur. IV, 429, 1945. Inquilius in quo dissidat ab incolâ. IV, 1318. Inquilius es in terra, eris possessor in cælo. IV, 1946.

Inquinare in quo inquinatum pronuntiare. III, 519.

Insecta a Deo creata sunt. III, 287. Quando. III, 287. In insectis major est consideratio bene considerantis, et laus uberior omnipotentis artificis. III, 288.

Insensibilitas minime laudabilis. IV, 630, 631.

Insidie dicuntur arcus. IV, 765. Insidiari nobis hostis non audet, si de via, id est de Christo, non recesserimus. IV, 1600. Insidiæ nullæ sunt occultiore, quam hæc quæ latent in simulatione officii. VII, 632. Insidiæ non injuste ponuntur in bello justo. III, 781.

Insipientes est qui non intelligit in quo malo sit. IV, 531.

Insipientia non est parva pœna hujus vitæ. VII, 728.

Insipientiam quo sensu Christus habuit. IV, 819.

Instituta hominum quæ fugienda, quæ amittenda. III, 55.

Insufflatio Dei in faciem, creatio animæ. VII, 373. Quod instituit præter consuetudinem, ut quasi observatio sacramenti sit, non approbat Augustinus. II, 221. Ex institutis humanis non superstitionis quædam superflua et luxuriosa, quædam commoda et necessaria. III, 54. Quænam illa. III, 54.

Instrumenta Ecclesiæ tradita. II, 263.

Insultat pii modo, qui postea ipsi sibi insultabunt. IV, 1657.

Intellectus est aliquid animæ. III, 1316. Dicitur vir animæ. III, 1316. Intellectus vocatur occultus visus. IV, 296. Intellectus et ratio differunt. V, 234. Intellectum ad intelligibilia videnda a sensu potius admoneri, quam aliquid accipere *Nebri*. II, 67. Intellectu quænam percipiamus. II, 597, 599, 613, 615, 616. Intellectus profertur quasi vehiculum, sonus. V, 183. Intellectu continetur quod novimus, et eo solo potest comprehendi. I, 996. In intellectu sunt universa, seu potius ipse universa. I, 1007. Intellectus fluitans est. VI, 14. Intellectus et locutionis discrimen. VI, 311.

Intellectus, ne erret, opus habet magisterio divino et adiutorio. VII, 642. Intellectus fit in nobis Deum consulendo, sive ipsa per se mens, sive per sensum intelligat. II, 78. Deus solus est lux intellectus. IV, 1553. Intellectus bonus a spiritu sancto. V, 1645. Non parvi est intellectus, nosse a quo poscendus sit intellectus. IV, 1552. Intellectus et sapientia petatur a Deo. X, 911, 912. Quomodo Angelus dicatur intellectum dare homini. IV, 1555. Per fidei pervenit ad intellectum. II, 522; III, 1618, 1619, 1650; X, 125. Cur David petiit intellectum. IV, 1552. Imþia mens dicit etiam ipsum intellectum, ne cogatur quod intellexerit facere. V, 850.

Intelligentia præstantissimam in homine. I, 1225. Intel-

ligentia nostra est natura, quæ non alibi hoc, et alibi aliud; sed omnia quæ habet, in uno simul habet. II, 616. Intelligentiæ suæ vires nulli satis cognitæ. X, 350. Intelligentia prima, et consequens ex ea, quænam. IV, 263, 264. Intelligentia cuiusque rei datur perfecta, quæ præstantior esse non possit. VI, 92. Intelligentiæ fides præmittitur. V, 550, 570, 571. Intelligentiæ spiritalis lucem immunda corda non portant. VI, 476. Cores perducunt ad intelligentiam. III, 1540. Intelligentiæ facili præferenda bona vita: hæc meretur amplius intelligere. V, 1179.

Intelligere excellere, quam esse aut vivere. I, 1244. Intelligere, credere, opinari, in animis hominum sibi fluitima sunt. VIII, 83. Quomodo differunt ab invicem. VIII, 85. Intelligere duobus modis in notis fit, aut ipsa per se mente, aut admonitione a sensibus. II, 78. Intelligere semper sine vitio est. VIII, 83. Intelligere non est nisi verum sentientis. V, 157. Intelligere veritatem quid sit secundum Manichæos. VIII, 572. Intelligere rem quamque non semper alius alio magis potest. VI, 22. Intelligendi celeritas et dispiciendi acumen est donum Dei. I, 705; III, 1689. Tanto sincerius aliquis intelligit, quanto intentionem mentis a corporis sensibus removet. I, 1029. In homine carnali, tota regula intelligendi, est consuetudo cernendi. V, 1139. Intelligere superflua nihil nocet; sed fortasse discere nocuit, quare. VIII, 85. Quædam non intelligimus, quia non possumus; alia, quia nolumus. IV, 542, 543. Alia sunt quæ nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt quæ nisi credamus, non intelligimus. IV, 1552. *Vide* Fides. It valeamus intelligere quod credimus, quid agendum. V, 570. Intelligendi gradus, sicut, fides, meriti, intellectus. V, 698.

Intelligibilia quænam sunt. VII, 251. Intelligibilia sensibilibus antecellunt. VIII, 96, 99. Sed defectus utriusque generis non possunt aliter alteris anteponi. VIII, 99. Intelligibilibus in rebus Philosophi divitias ponunt, in sensibilibus egestatem. II, 64. Intelligibilia per intelligibiles species intelligimus. VII, 341.

Intentio lumen est. III, 1289, 1339. Non quid quisque faciat, sed quo animo faciat, considerandum. III, 1289. Ex animo quisque ad præmii vel pœnæ retributionem pendens est. IV, 460. Cum boni et mali eadem faciunt, eademque patiuntur, non factis et pœnis, sed causis discernendi sunt. II, 524. Intentio recta. V, 804, 805. Intentio culpabilis. V, 805. Intentio quæ prava, quæ recta. V, 305, 375. Intentio opus bonum facit, intentionem fides dirigit. IV, 259. Cordis sui intentionem vix homo cognoscit. IV, 1857. Sola Deo nota est. IV, 1857. Intentio bonæ conscientiæ, oleum est quo vegetatur lampadas, id est, bona opera sapientium virginum. II, 571. Excecat hominem sinistra intentio. IV, 1859. Quodlibet quisque facit, ut terrenum emolumentum consequatur, serviliter facit. V, 208. Quomodo agendum ut nesciat sinistra quod facit dextera. IV, 1854.

Imperantia quantum peccatum. V, 1272.

Intercessoris et defensoris discrimen, et utriusque officium. II, 657, 662. Intercedere pro altero, cuique homini officium humanitatis videtur. II, 657. A Domino commendatur. II, 658. Interveniendum pro furibus, non ad hoc ut minime restituant ablata, alias in societatem criminis veniretur. II, 662, 663. Sed ut corrigendorum morum locus eis detur. II, 653, 658. Non imputanda intercessoribus mala quæ ex liberatione reorum aliquando sequuntur, sed bona quæ intuentur. II, 661. Intercessio Sanctorum quantum pro aliis valeat apud Deum. IV, 1412.

Intercedona dea. VII, 188.

Interfici qui offert interficiendum. III, 1937.

Interjectiones in usum alterius linguæ, per interpretationem transire non possunt. III, 45. Interjectiones magis affectum indicant, quam rem aliquam significant. III, 1764.

Interiora, non exteriora sunt amanda: illa ex voluntate, ista ex necessitate habeamus. IV, 1815.

Interpellationes, obsecrationes, orationes, gratiarum actiones, qui differunt. II, 655. Fiunt preces actiones antequam illud quod est in Domini mensa incipiat benedici; orationes, cum benedicitur; interpellationes sunt postulationes, cum populus benedicitur; et post hæc omnia gratiarum actiones. II, 636.

Interpretationum Scripturæ diversitas, utilis. III, 43.

Interpretationis vitium unde emendari potest. III, 44. Interpretationem novam librorum canonicorum curare post alios Hieronymus aggressus est. II, 262. *Vide* Hieronymus.

Interpretibus Scripturæ plurimum auctoritatis tribuendum censet Aug. II, 112. Interpretum lxx. editio ab Augustino appellatur Vulgata. VII, 489. *Vide* Septuaginta.

Interrogatio non arguit ignorantiam. VIII, 408, 650.

Interventores. IX, 610. *Not.* (a). Interventor qui vacante sede regebat Ecclesiam. II, 177. *Not.* (a).

Invenire, quid. VIII, 979. Inveniendi facultas deesse non potest animis pie Deum querentibus. I, 1019. Inven-

tions nonnulla pars est nosse quid queras. III, 547. Inventa res domino resitueunda. V, 963, 965. Quod invenisti, et non reddidisti, rapuisti. V, 965. Non se excusat ignorantia, si non dominetur avaritia. V, 964. Egregium de hac re exemplum. V, 964.

Inventius episc. II, 759, 780.

Inventius alter episc. II, 780.

In veterascens ira fit odium, etc. II, 155.

Invidia et æmulatio, quo differant. III, 2142. Invidia, odium felicitatis alienæ. III, 456; IV, 1329; V, 1561. Invidia superbæ filia. V, 785, 1361, 1363; VI, 313, 413, 450. Invidiæ mater superbia. II, 561; IV, 1290. Et comes. IV, 709. Invidia sequitur superbiam, non præcedit. III, 456, 457.

Invidia quantum malum. IX, 160. Invidentia immane vitium. III, 160. Invidentia Deo est odibilis. VII, 444. Invidentia nihil miserius. VII, 268. Nihil adversus caritati. VI, 313. Invidia abesse debet a fidelibus. III, 879. Invidentia vitium diabolicum. VI, 313, 413, 673. Diabolicum malum. IX, 314. Peccatum diaboli. III, 2017. Hac diabolus, diabolus est. III, 155. Corpus diaboli ex invidis componitur. IV, 1807. Invidia peccatum diabolicum et simul pœna peccati. X, 821, 822. Invidia causa est omnium seductionum et supplantationum. IV, 1807. Invidentia diabolica, quæ. VII, 441. Invidia impedit ne quisque habeat quod alter habet. III, 1646. Quisque etiam habet, cum amat in altero, quod ipse non habet. III, 1812. In spiritualibus bonis tuum de qua, quod amas in fratre; suum deputet quod amat in te. V, 1040. Falsi justi veris justis invadeant necesse est. IV, 1897. Invidentia in oculis propter iracundiorum differentiam nulla. VI, 412; VII, 802.

Invidus es, qui optat melior esse quam alius. III, 2040. Invidet nemo alter in eo quod non vult vel esse vel videri. IV, 1807. Invidus melius ut alterum lædat, non sibi prior ipse tormenta est. VIII, 886. Invidus propria quadam nota peccator dicitur. IV, 414.

Invisibilia modo sibi congruo videntur, eoque sunt certiora, quam quæ corporis sensus attingit. II, 456. Invisibilia meliora sunt visibilibus. V, 809. Invisibilia dicuntur quædam æterna, quia oculis istis mortalibus videri omnino non possunt. II, 456. Invisibile omnium maximum est Deus. VII, 519. De invisibilibus cui fides adhibenda. VII, 318. Invisibilitatis ordinem statuerebant Ariani, non modo in Trinitate, sed et in virtutibus cœlestibus. VIII, 727, 743, 766. Refelluntur. VIII, 763.

Invidus facere quomodo quis dicitur. X, 234. Invidus nemo benefici, etiamsi bonum est quod facit. I, 669. Ex Dei potentia vel in bonum vel in malum nemo cogitur invidus. X, 567.

Invocare Deum in veritate quid. IV, 1087, 1882, 1883. Quis proprie Dominum invocet. III, 1507. Invocare Deum anima non movit, nisi sola rationalis. IV, 1911. Invocare Deum non decet sine munditia cordis. IV, 249. Nemo Deum invocavit, quem non prior ipse vocavit. IV, 1488. Invocant et non invocant Deum mali. IV, 241. Invocare Deum est illum in se vocare. IV, 249. Invocas, quicquid amas. IV, 1057, qui invocat Deum propter terrena bona, Deum non invocet. IV, 250, 617, 618. Non vere Deum invocat, qui ea desiderat quæ illi displicent. IV, 142. Invocatio aliquando dicitur, quæ non Dei, sed hominum sit. III, 301. Martyribus nos debemus orationibus commendare. V, 808. Invocatio S. Stephani. V, 1447.

In que et Isis appellata est, Inachi filia, ut dea habitata est in Ægypto. VII, 573.

Joab interpretatur inimicus. IV, 713.

Joachim an Mariae pater fuerit et ex tribu Levi aut Juda, non constat Augustino. VIII, 471.

Job ante Legem. V, 300. Job nec indigena, nec proselytus, sed ex gente Idumæa. VII, 609. Tertia generatione posterior fuit, quam Israel. VII, 609, 610. Usus est his quæ acceperat tamquam bonus viator; possedit, non possessus est. VI, 704. In Job demonstratur Deum etiam temporalia dare et auferre. IV, 327. Remansit solus a facultatibus, s. s. l. a familia, solus a filiis, plenus Deo. IV, 660. Uxor ei sola relicta, sicut Eva, adiutrix diaboli, non consolatrix mariti. IV, 220, 660, 1150, 1151, 1382, 1732, 1738, 1881; VI, 632, 704, 719. Conjugem Job reservavit sibi ministram diabolus ad decipiendum virum, suis illi ablatis omnibus. IX, 727. Non dixit, Dominus dedit, diabolus abstulit; quia non abstulisset diabolus, nisi permisisset Dominus. IV, 1150. Job tuba ductilis fuit trinitationis unione edens fortem et dulcem sonum. IV, 1255, etc. Gratis Deum coluit. IV, 680, 1732, 1794; V, 261, 363, 1092. Amisiss omnibus delectatur in Deo. V, 147. Quare Job tentatus et probatus. III, 1097. Ipsum tentari Deus permisit, ut probaretur homo, diabolus vinceret. IV, 1150, 1612. Job concessus est diabolo tentandus, ut eo probato esset ille cruciandus. III, 2023. Diabolum non videbat, sed potestatem Dei intellige-

bat. IV, 1150. An diabolus magis crudeliter in carne Job oculis pepercit, ut manerent ad spectaculum vulneris, quod universo corpori inflixerat. IX, 636.

Job exercitatus contra diabolum. III, 2007. Adamo fuit cœtior. VI, 616, 719. Per ipsum vicit Adam in stercore, victus in paradiso. IV, 220, 527, 559, 1207. Melior Job patris in stercore, quam Adam integer in paradiso. IV, 1235. Job in stercore quam dives. V, 1514. Foris pauper, intus dives. IV, 235. Job in pressura non passus scandalum. V, 500. Ignis tentationis accedens, aurum, non sti, ulam invenit; abstulit sordes, non convertit in cinerem. V, 500.

Job quare tanta passus. X, 505. Job non propter peccata afflictus. X, 162. omnibus qui tunc in terra esse justi puterunt, antecellebat. X, 162. Non caruit tamen peccato. X, 159, 162. Quod ad justitiam pietatemque attinet, nullus Job homo suorum temporum, cœquatur. VII, 60. Job ipsum Deus tentari permisit, ut imitationis exemplum nobis præberetur. IV, 660. Job patientia describitur. VI, 615, 652, 704.

Job fortitudo. I, 1529. Job magnus in perferendis tribulationibus. X, 162. Job prævisa Christi passione ad tolerandum roboratus. X, 161. Job Christum prophetavit. X, 285.

Job figura eorum qui in conjugio Deum colunt. IV, 1732. Videtur aliqui duri contra Deum dixisse, sed non intelligentibus. IV, 1385. A blasphemia defenditur. IV, 1584. Job non minor forsitan est gloria, quam martyrum. VI, 719. Job, sanctique alii qui mala ferre mactantur, quam sibi necem inferre, Catoni præferendi. VII, 57. Cum filii non dupli, sed totidem redditi sunt Job quo habuerat, commendata est fides resurrectionis. II, 549. Job, Daniel et Noe quare significant. VI, 716. Job per lucem interiorum indifferenter habet, sive tenebras, sive lucem hujus vite. IV, 1794. Liber Job in auctoritative canonicam a Judeis recipitur. VI, 609. Job primum ex græco eloquio, tum ex hebræo Hieronymus interpretatur. II, 212. In postrema versione non advertitur tanta diligentia. II, 212.

Jobinus. II, 702. Qui servit ancillis Dei. II, 709.

Jucunditas plorum in Domino, etiam in hac vita. V, 142, 146, 147. Jucunditas modo cum timore, plena erit in futuro. IV, 1092. Timor est præsentis vite, jucunditas futura. IV, 1554.

Joannes Baptista. Illius excellentia. IV, 1833. In utero sanctificatus. Vide Jeremias. Joannis exultatio unde et quid significet. II, 840. Joannes cum peccato natus, Salvatore indiguit. V, 1535. An rationis et voluntatis usus acceleratus Joanni. II, 840. Missus est ante Christum ut lucerna ante lumen. V, 1502. Non lumen, sed lucerna. V, 457, 1502. Lucerna. III, 1657. Lucerna quam præavit Deus Christo suo. III, 1582; IV, 1728. Lumen et non lumen. III, 1505. Erat lux, sed non vera lux. III, 1391. Erat lumen illuminatum. III, 1658. Non erat lumen quod non participando illuminatur. II, 541. Lumen verum a lumine illuminato, id est Christus a Joanne, quomodo discernitur. II, 541.

Joannes præcursor non sine causa tam mirabiliter natus, et tam magnus. V, 1508, 1516, 1528. Joannes quasi præteritæ dispensationis limes quidam. V, 1523; X, 595. Joannes, personam generis omnium prophetarum. V, 1506, 1507. Et totius prophetiæ. VI, 42, 44. Joannes plus quam propheta. V, 1502. Cur amplius quam propheta, et in natis mulierum non habuisse majorem dictus est. IX, 289. Ideo tantus homo, quæ nemo major, ut Christus se humilias, eum plus quam hominem esse ostendat. V, 1510, 1515, 1516, 1529, 1531, 1674.

Joannis magnitudo unde commendatur. V, 1503. Joanne quisquis plus est, Deus est. V, 1501, 1521. Joanne solus inter homines major est Christus. V, 451, 1508. Joanne major est, qui inter Angelos minor est. V, 451. Joannes Baptista volebat crescere hominum verbis, quia comprehendat Dei Verbum. V, 451. Joannes Baptista vox clamantis in deserto. V, 1504. Vox Verbo ipso crescente Christo, minuitur. V, 1507. Joannes proprie vox, tanquam omnium vocum, quæ Christum præannuntiarunt signaculum. V, 1506. Joannes præco Domini. V, 1502. Amicus sponsi. V, 1505. In nuptiis sponsi paranympus. V, 1532. Joannes mirabilis abstinentia. I, 709. Joannes Christus putatur. V, 1505, 1508, 1529. In Joannem animam Eliæ visse revolutam quidam heretici opinati sunt. III, 723. Joannes Elias, et non Elias. III, 1408. Joannis humilitas. III, 1496, 1498, 1505, 1658. Res, ut falsum honorem, ut invadeat veram gloriam. IV, 394. se abjecto Christum commendat. V, 1502, 1510. An Joannes dubitaverit de Christo. V, 452. Non inter discipulos Domini, sed discipulos habens cum Domino sit ejus testis et edificator. V, 1520, 1531. Testimonium Joannis Baptiste de Christo, et Christi de Joanne. III, 1657; V, 450, 451, 1508, 1512. Cur quæsitum testimonium Joannis de Christo. III, 1660, 1661, V, 714. Quomodo Jo-

anxia testimonium perhibuit de lumine. III, 1592. Joannis testimonium Christi divinitatem arguit. II, 540. Præstitum est a Joanne Baptistâ hoc quod dicebat, *Ego a te debeo baptizari*. V, 1338.

Joannis baptismus alius a Christi baptismo. V, 1048; IX, 290. Joannis baptismus ad prænuntiationem Christi pertinet. IX, 289. Joannes baptismus post quem Paulus baptizavit, in exemplum a Donatistis adduci non potest, ut rebaptizatio necessaria probetur. IX, 290.

Joannis Baptistæ cædes, qua occasione facta. V, 1405. Joannis præcursoris et Christi in uativitate comparatio. V, 1501, 1527. Joannis et Christi in nat. et pass. differentia. V, 1013, 1015, 1302, 1508, 1511, 1681. Joannis nativitas celebrandæ consuetudo majorum traditione suscepta. V, 1519. In natali Joannis solemnitas superstitiosa et pagana qui correpta est. V, 1021. Christi tantum et Joannis nativitas cur celebraretur, non aliorum. V, 1502, 1519.

Joannes Baptista martyr est, quia pro lege veritatis, licet non pro nomine Christi occisus. IV, 1852, 1855. Joannes Baptista mons. III, 1591.

Joannes Evangelista præ cæteris a Domino dilectus. V, 1148. Joannes se discipulum quem diligebat Jesus appellare solet. III, 1932. Quis fuerit discipulus ille qui Christum sequatur cum Petro, cum ductus est ad Annam, non temere affirmandum est, quia tacetur. III, 1053. Fortassis Joannes ille est discipulus. III, 1952. Joannis scopus in scribendo Evangelio. III, 1575, 1577. Joannes divinitatem Domini exprimendam curavit. III, 1015. sublimis quam alii de divinitate Domini locutus est. III, 1082. Hinc longe ab aliis tribus superius fertur. III, 1015. In Evangelistis quatuor eminentissimus. III, 1085. Joannes creaturas omnes transcendit, ut ad Verbum perveniret. III, 1581, 1745. Joannes Evangelista aquila. III, 1510. Merito aquilæ comparatus. III, 1662, 1666, 1686. Quare Joannes super pectus Domini discumbat. III, 1536. Secretum divinitatis de pectore Domini uberius et quodam modo familiariter bibit. III, 1045. Et doctrinam suam hausit. III, 1582, 1663. Joannes apostolus epulatore avidissimus. IV, 1874. Magnus ructator celestia secreta de Dominico pectore bibit. V, 210. Quæ Joannes Evangelista dixit de Filio Dei, parvulorum mentes excitare possunt, grandiusculas vero exercere et pascere. III, 1536. Joannes Evangelista, mons. III, 1590. Ejus humilitas. III, 1582. Joannes circa virtutem contemplativam, alii Evangelistæ circa activam versantur. III, 903, 1046. Joannes apostolus, virgo. VIII, 493. Nullas expertus est nuptias. VI, 391. Etsi passus non est, patientie merito non est Petro impar. VI, 391. Joannem Evangelistam quomodo velit Dominus manere donec veniat. V, 1181. Joannes apostolus reperitur longe ante fuisse defunctus, quam quinque millia quingenti anni a generis humani exordio conplerentur. II, 910. Joannis Evangelium respuunt Alogi. VIII, 31. Joannis epistola prima ad Parthos scripta est. III, 1535.

Joannes episcopus Jerosolymitanus. IX, 500; X, 512, 545, 551. Dicitur multum diligere Pelagium. II, 774. Etsi scribit Augustinus, sibi que ab ipso rescribi rogat. II, 774. Mittit ei librum Pelagii cum eo quo eidem libro respondit. II, 775. Joannes Jerosolymitanus Pelagium refellit. II, 809.

Joannes episcopus. X, 652, 663. Joannes Constantinopolitanus. II, 286; X, 863. De peccato quid sensit. X, 285. Peccatum originale agnovit. X, 1513, 1516. Joannis Chrysostomi loco male ad negandum originale peccatum a Pelagianis allato satisfiit. X, 634. Joannis Chrysostomi homilia de Lazaro resuscitato. X, 656, 657. Epistola ad Olympiam. X, 636.

Joannes eremita prophetandi spiritu præditus. VII, 172. De belli eventu a Theodosio majore consultus. VI, 607. Patientissime interrogabatur, et sapientissime respondebat. VI, 608. Nunquam se videndum feminis permisit. VI, 607, 608. Feminæ per maritum id anxie deprecanti, in somnis præsentem se exhibet, ut promiserat. VI, 607, 608.

Joel quid et quo tempore prophetavit. VII, 583, 587. Jonadab interpretatur Domini spontaneus. IV, 876, 890. Jonadab filii exemplum obediencie. IV, 875, 876.

Jonas quid et quo tempore prophetavit. VII, 583, 587. Iram non misericordiam annuntiat. V, 1610. Jonam triduo fuisse in ventre ceti non magis incredibile est, quam aut Lazarum resuscitatum esse quarto die, aut Christum tertio die resurrexisse, aut tres viros in camino deambulasse. II, 582, 583. Jonas figura Christi. II, 583, 584. Jonas non tam sermone Christum, quam sua quadam passione prophetavit. VII, 587. Jonas et Christi comparatio. VI, 606. Jonas bonus aliter ex hebræo quam ex septuaginta versus, tum illi in Ecclesia excitat. II, 242. Quid de eo loco sentiat Augustinus. II, 291.

Jonici philosophi. VII, 225, 235. Jord. nis. Juxta Jordanem in initio veris est messis tritici.

III, 777. Tunc repletur Jordanis amplius quam per hyemem. III, 777. Ab Jordane cepit magisterium Christi. V, 1505, 1587. Jordanis baptismi figura. IV, 1479. Jordanis conversus retrorsum quos significet. IV, 1479.

Joseph significat augmentum. IV, 1021, 1037. Joseph somnium de manipulis manipulum suum adorantibus optime de Christo intelligitur. III, 582. Joseph Psalmodi, banech appellatus est a Pharaone. III, 582. Magis propheta quam Pharaon, quare. III, 461. Quo vita sua anno a Pharaone sublimatus est Joseph, et quo patrem in Ægyptum accivit. VII, 563. Familia Joseph ipsius cura a tantis periculo liberata, prophetia de liberaudis per Christum. III, 588. Joseph castus. VII, 563. Et certamen adversus peccatum. V, 1459, 1592. Joseph viris exemplum pudicitie. V, 1300. Quo anno mortuus est Joseph. VII, 564. Joseph figura Christi. II, 919; III, 588, 594; IV, 1037, 1404. Benedictio filiorum Joseph prophetia de Christo. III, 803. Joseph pro quocumque fratre ponitur. III, 98.

Joseph sponus virginis duos patres quomodo potuit habere. I, 655, 658. Quæstio de duobus patribus solvitur. III, 767, 768, 1072, 1073, 1334; V, 448; VIII, 215, 216, 486. Joseph alium patrem, alium avum secundum Mattheum, alium secundum Lucam habet. VIII, 215. Propter virilem dignitatem ab Joseph vel usque ad ipsum generationes Christi contemuntur. VIII, 214. Non sola hominum opinione, sed vere conjuges erant Joseph et Maria. X, 810, 811. Joseph verus maritus Mariæ. V, 342. Ad testimonium conjugalis semper mansure virginitalis electus. VI, 560. Joseph custos, imo testis virginitalis pudoris. V, 1096. Joseph justitia sincera, non sæva. V, 358. Joseph testis partus Virginis. III, 1637. Pater Christi recte appellatur. III, 1071. quomodo pater Christi. V, 342, 348; X, 421. Joseph Christi pater non carne, sed caritate. V, 351. Propter quoddam cum matre Christi sanctum et virgine conjugium, Christi parens meruit appellari. VIII, 214.

Josephus scriptor historie Judaicæ. II, 916. Josias longe antequam nasceretur, prophete cuidam revelatus. VII, 548. Lucas et templa idolorum et excelsa destruendo, Domino servivit. II, 801.

Josue prius Ausus vocabatur. V, 1555; VIII, 527. In Josue quid significat mutatio prioris nominis ipsius. VIII, 527. Josue voto sol statuit, sed tempus ibat. I, 821. Josue figura Christi. V, 1553; VIII, 271.

Jotham socer moysi an verum Deum colerit. III, 619. Jovianus successor Juliani. II, 400. In arvo tempore inuerravit. VII, 171.

Jovinianus monachus a quo Jovinianistæ. VIII, 43; X, 445. Ejus dogmata. VIII, 45. Hæresis. VI, 372; X, 1114, 1115, 1116. Errores. X, 1418. Error de nuptiis. X, 195. Virginitati sacre nuptias fidelium coequabat. X, 458, 643. Prælationem virginitalis, nuptiarum accusationem putavit. X, 1415. Non propter majus meritum, sed ut conjugales molestas pateret, uxorem habere noluit. VIII, 46. Virginitatem sanctæ Mariæ destruebat. X, 532, 643. Joviniani hæresis Romæ invalescit. I, 650. Huic occurrit Augustinus edito libro de Bono conjugali. I, 650. Joviniani hæresis reprimitur ab Ecclesia Romana. I, 650. Joviniani vaniloquia ab Hieronymo repulsa. II, 725. Jovinianistarum percontatio exploditur. VI, 592. Jovinianus in tuenda peccatorum paritate Stoicus, in auerandis et defendendis voluptatibus Epicureus. II, 755. Cur Catholicis notam Manichæismi impingebat. X, 458, 643. Jovinianus Manichæum dicebat Ambrosium. X, 1419. Jovinianum inter et Manichæum et Catholicum quid distat. X, 1115. Pelagianum Joviniano peiores. X, 1418. Joviniano comparat Augustinum Julianus, et peiorem contumeliose pronuntiat. X, 1482, 1483.

Jovius episcopus. X, 652, 663. Jovia, Vide Jupiter.

Jovius comes Imperatoris Honorii. VII, 620.

Iphigeniæ regis Agamemnonis filiiæ transformatio, quomodo facta. VII, 575.

Ira quid. VI, 140. Ira est turbulentus appetitus auferendi ea quæ facilitatem actionis impediunt. II, 75. motus est animi provocans ad peccatum inferendam. IV, 92. Est libido vindictæ. V, 306; VII, 424. Ira pro vindicta ponitur. VIII, 410. Ira ante peccatum non erat vitiosa. VII, 427. Iram, vitiosam animi partem esse concessi sunt Platonici. VII, 427.

Ira quantum noceat. V, 1451. Est lumen verum justitia atque sapientia, quod desinit mens videre, perturbatio iracundiæ tanquam nubilo superata. V, 476. Ira scorpius est. V, 1450. Iræ notus propter peccatum peccati non est in potestate. IV, 80. Ira si Christiano subrept, non debet diu teneri et fieri pridiana. IV, 189. Cavendum est ne ira in odium vertatur. IV, 241. Nutritur et crescit malis suspicionibus. V, 597. Ac perducitur ad odium. V, 506. Ira inveterascens fit odium. II, 155; IV, 189, 1573; V, 324, 597. Iram inter et odium qui intersit. IV, 652; V, 1054. Ira turbatur

oculus, odio extinguitur. IV, 241; V, 807. Ira sirculus, nisi cito evellatur, crescit in irabem. IV, 241; V, 597. Iram servans, inimicum forinsecus devitat, et multo pejorem in prae cordis retinet. V, 1043. Hoc agit, ut per illam velut per janam aditum praestet diabolo. V, 1045. Super iram non occidat iste sol, ne deserat ipsam mentem sol justitiae. V, 1043. Sicut acetum corrumpit vas, si diutius ibi fuerit; sic ira corrumpit cor, si in alium diu duraverit. II, 938.

Irascendi facilitate fel crescere, ac fellis cremendo ad iram crebriorem nos cogi. II, 75. Ira inimica, praeter quam caeteri inimici minime nocent. V, 1450. Irati hominis et alterius patienter ferentis descriptio. IV, 1241. Ira sine peccato quae. V, 649. Usque adeo non omnis qui irascitur odit, ut aliquando magis odisse vincatur, si non irascitur. V, 506. Irascens et odio habentis magnum discrimen. V, 507. Si pater filio irascitur ut corrigat, irascendo amat. V, 1034. Irasci fratri suo, quid. III, 1229, 1230. Quid irasci fratri sine causa. I, 615. Non irascitur fratri, qui peccato fratris irascitur. I, 615.

Ira plorum unde. IV, 240. Aliquando male viventibus irasci licet, clamare non licet, cum corripi non possint, et unde interior turbatio. IV, 241. Multo melius nec juste cultquam irascimur, quam velut juste irascendo in alienjus odium irae occulta delabimur. II, 153. Immanitas iracundiae per ignem significatur. IV, 1000. Ira gentium ignis fuit, magis consumens eos qui persequebantur, quam quos persequebantur. IV, 1241.

Irasci humanum est. V, 1054. Ira festuca, odium irabes. V, 1034. Irasci sibi. V, 649. Irascitur sibi omnis homo quem praenitet. V, 1338. Ira non potest interimi, sed reprimi potest. V, 1451. De ira victa laudabilis triumphatur. IV, 1469.

Ira Dei quid. VIII, 142. Ira Dei, vindicta ejus. VI, 159, 249. Secundum Apostolum. III, 2035. Justa fixaque vindicta. II, 800. Vindicta iniquitatis. IV, 1014. Ratio justa vindictae. IV, 1054. Aversio vultus ejus. IV, 207. Ira non rediatur a Deo nisi debita. X, 621. Ira Dei ex populi peccatis. V, 1305. Ira Dei in malos non est sine bonitate. VI, 246. Deus irascendo nititur. V, 166. Quibus Deus irascitur, quid misericordia conferat humana. IV, 996. Servis suis irascitur ut pater corrigens, non ut iudex damnans. IV, 1022, 1025. Ira Dei potestatem vaide paucorum est nosse, quia plerisque magis cum parcat, irascitur. IV, 1143. Ira Dei major, vana et seductoria felicitas impiorum. IV, 1143. Ad iram Dei pertinet iustam, quidquid faciunt libenter mali, et quidquid patiuntur invidi. VI, 246. Ira Dei transit super justos, non manet. IV, 1119. Potestas irae humanae hic solum et in corpus; divinae autem et hic, et post mortem. IV, 1145. Est ira consummationis, et est ira consumptionis. IV, 710, 711. Ira Dei ministris unde obrepere solet. V, 1540. Filii irae, id est portantes vindictam. IV, 398. Natura filii irae fuisse dicimur, quia spe iam non sumus, nam re ad huc sumus. IV, 398. Natura esse nos irae filios, quomodo Julianus intellexerit. X, 841. Vide Peccatum originale. Ab ira Dei nulla res liberat, nisi gratia Dei per Jesum Christum. X, 123.

iras interpretatur fratris mei visio. VIII, 457.

Irenaeus Lugdunensis episcopus peccatum originale asserit. X, 644.

Irenaeus ab Ululis. IX, 232.

Irenaeus collectarius. VII, 167.

Ironia et antiphrasis quomodo differunt. III, 81.

Irreverentia, quasi impudentia, quando Christiano necessaria. IV, 850.

Irridetur etiamnum Christus ab innumeris. IV, 171. Irrisio Dei et subsannatio ut accipienda. IV, 70.

Isaac interpretatur risus. VII, 510. Isaac gratiam significat. VII, 503. Isaac miraculo conceptus. X, 714. Isaac filius promissionis, Gentium vocationem significat. VII, 503. Isaac figura filiorum promissionis. III, 566. Deus jubens occidi Isaac a patre, non nisi impiis displicet. V, 27. Isaac ferens ligna, figura Christi crucem ferentis. IV, 244, 245; VII, 511. In Isaac Christi immolatio figurata. V, 155. Isaac figura Christi. VIII, 810. Passioem Domini et resurrectionem figuravit. IV, 603. Isaac ludus cum Rebecca, quid significat. VIII, 427. Quare Rebecca dixit sororem, tacuit uxorem. VIII, 427. Isaac et Rebecca in benedictione Jacob quid figurabant. V, 38. Isaac in dolo Jacob figuram intellexit. V, 44. Isaac raptus in eccliam post datam benedictionem Jacob. III, 569. Isthac benedictio significatione prophetica non vacat. III, 569. Isaac est figura civium caelestium. VII, 459, 440. Isaac historia et vera est et figurativa. V, 31.

Isaias de Christo et Ecclesia multo plura quam caeteri prophetavit. VII, 583. Isaias propheta similis Evangelio. V, 239; IX, 503. Isaias a quibusdam Evangelicis, quam propheta potius dicitur. VII, 583. Isaias Deum vidit non sicut est. III, 1779. Isaias a Marasse occisus. VII, 582. Isaiam

legere jussus Augustinus, quo sese ad baptismum praepararet. I, 769. Isaias Pelagiana expositio. X, 1137, 1138, 1139.

Isis seu Io Inachi filia. VII, 597. Uxor Osiris. VII, 234, 236. Tradidit filias Aegyptiis. VII, 597, 598, 599. Isim mortuam, tanquam deam magnam colendam putaverunt. VII, 599, 565. Isim fuisse hominem dicere vetitum erat sub capitali sententia. VII, 564. Isis irata multis obest, propitia favet multis. VII, 234.

Ismaelis lusus cum Isaac, persecutio fuit. V, 55. Ismael figura civium terrenorum. VII, 459. Carnaliter colentium Deum, terrenam felicitatem quaerentium. IV, 1605.

Ismaelitar interpretantur obedientes sibi. IV, 1062.

Israel interpretatur videns Deum. IV, 959, 1251, 1609, 1624, 1636, 1937, 1951; VII, 518; VIII, 741. Israel nomen electionis. IV, 575.

Israelitae cur dicti filii Dei. X, 1428. Populus Israel in Abrahamo decimatus. X, 1552. Israelitae non cito hostes vicerunt, ne prosperitate elati interirent. III, 788, 798. Israelitae non furtum fecerunt spoliando Aegyptios. III, 608. Israel abstulit labores Chananeis iuste; Achab vero abstulit labores Nabuthaei injuste. II, 811. Israelitarum vestis et calcamenta per multos annos in eremo duravere. II, 942. Israelitici populi liberatio ex Aegypto describitur. VI, 604. Israelitae quot annis in Aegypto servierunt. III, 810; VII, 502.

Israelitarum regni exordium. VII, 577. Et regum successio. VII, 577. Israel reges omnes reprobi. VII, 538. Decem tribus Israel a Chaldaeis debellatae, et in captivitate abductae. VII, 581. Israelitae quare in idololatriam lapsi sunt. III, 1401.

Israelitae carnales et spiritalis. VI, 334, 536. Spirituales Ecclesiae membra erant. VI, 353. Quae Legis sacramentis significabantur, intelligebant. VI, 536. Israeliticus populus, gens prophetica. II, 576. Propheta fuit Christi. VI, 455. Hujus populi dicta et facta, propheta fuit. VI, 553. Israeliticus mystice exponitur. VI, 43, 694. Nullus Christianorum a nomine Israel se putet extraneum. IV, 1476, 1745. Multi ex Israel nati non Israelitae: et e contra. II, 893, 896. Semen Israel, qui ad novam vitam nati, et ad visionem Dei re-arati. IV, 169. Israel sunt omnes fideles. IV, 1745; Omnes sancti. IV, 1948. Filii Ecclesiae. IV, 1932. Quidquid Israel contigit in Aegypto et deserto, ad mores Christianorum traducitur. V, 1531; VIII, 269. Israelitarum civitas et liberatio, figura captivitatis et liberationis Christianorum. IV, 917. Israel eductus ex Aegypto, homo per baptismum liberatus a peccato. III, 1626.

Israeli visio Dei promissa. V, 685. Israelis nomen promissionem visionis Dei in patria importat. III, 577. Populus Dei in caelesti Jerusalem erit veraciter Israel. VII, 547.

Israelites vocabant Circumcellionum fustes. IV, 134.

Italiae pars Magna Graecia quondam nuncupata. VII, 225. Italiae clades. II, 422. Italia vastata a gladiatoribus. VII, 115. Italiae flores Poeta clarissimus commemoravit. II, 314. Itali in sonis verborum Augustinum exagitant et ab eo vicissim reperienduntur. I, 1015. Itali serenas hyemes orant. I, 1011.

Italica praeterea femina. II, 318, Not. (b), 564. Augustini ad ipsam epistola memoratur. II, 703.

Iter aliud est mortalitatis, aliud iter pietatis. V, 953.

Itacus. VIII, 1047.

Jubitanus episcopus. IX, 128, 141, 142.

Jubet Deus dura, sed promittit magna. V, 120. Deus dat quod jubet. X, 899. Deus facit ut homines faciant quae jubet ut fiant. X, 970. Deus adjurat quod volumus, si quod jubet fecerimus. V, 165. Vide Mandata, Praecepta. Ille facit qui jubet, quando ministerium negare non licet. III, 627.

Jubilatio, sonus letitiae sine verbis. IV, 1251, 1253, 1272. Jubilatio est admiratio gaudii, quae verbis non potest exprimi. IV, 528, 1218, 1325. Jubilationem intelligit, qui in Domino, non in se, in gratia Dei, non in meritis scilicet exultare. IV, 1128. Jubilatio decet ineffabilem Deum. IV, 285.

Jubilum sonus quidam, significans cor parturire quod dicere non potest. IV, 283.

Juda interpretatur confessio. IV, 510, 835, 865; VIII, 457. Judae nomine tribus Juda significatur. III, 793. Propheta Jacob de Juda pertinet ad Christum. VIII, 440. Judae concubitus cum Thamar quid significet. VIII, 456. Juda factum neque approbavit scriptura neque reprobavit, sed pensandum dimisit. III, 812. Judas quantum in ipso fuit fornicatus est. III, 812. Judae concubitus cum Thamar est peccatum. VIII, 459.

Judas Machabaeus templum ab omni idololatriae contaminatione mundavit. VII, 606.

Juda Epistola inter scripturas canonicas. III, 1851.

Judam cur Christus in Apostolum elegit. VII, 611. Ilunc

elegit Christus, ut nobis daret exemplum tolerantiae malorum. IV, 329. Judas non est electus ad beatitudinem. III, 1796. Electus est ad opus tentationis; alii undecim Apostoli ad opus probationis. IV, 635. Inter Apostolos electos non frusra ultimus numeratur. V, 95. Omnia Judas non ita reliquerat, ut sinceriter abrumperet vinculum cupiditatis. IV, 1458. Judas ea quae mittebantur, de loculis auferbat. IV, 1458, 1458. Judae furi cur Christus loculos credidit. VI, 532. Judas licet Dominicorum loculorum infidelis custos, nutritur cum ceteris discipulis ad praedicandum regnum caelorum. IV, 1535. Ipsi primam Eucharistiam confectam manibus suis et ore suo commendatam, sicut ceteris Apostolis Christus tradidit. II, 178, 329; IV, 153; V, 153. Eum Christus adhibuit ad convivium, in quo corporis et sanguinis sui figuram discipulis commendavit et tradidit. IV, 73. Judas manducavit panem Domini, contra Dominum panem manducavit. III, 1796. Corpus Christi male malus accepit. III, 1612, 1801. Post panem Christi male sumptum, diabolus in Judam intravit, ut sibi jam traditum plenius possideret. III, 1802. Diabolus non intravit in cor Judae, nisi ille locum dedisset. IV, 1786. Buccella qua Dominus Judam designare voluit, non erat corpus Domini. III, 1802.

Judas de Christi divinitate non recte sentiebat. IV, 1458. Non tunc perversus factus est, quando a Judaeis corruptus Dominum tradidit. III, 1761. De Judae traditione. III, 1802, 2032. Judas traditor, explorator pastoris, insidiator Salvatoris, venditor redemptoris. III, 1786. Judas non laudabilis utilitate traditionis Christi, sed sceleris voluntate damnabilis. III, 1932. Ita malum tradendo faciebat, ut de illo tradito bonum fieret quod nesciebat. III, 1620, 1788. De scelere Judae nostram salutem Deus operatus est. V, 93, 539, 1057. Judas tradens Christum idem fecit quod Deus pater, et quod ipse Christus; sed non eodem animo. IV, 793, 1214. Judae proditio pulchre exponitur. VI, 688.

Judas libere Christum tradidit, quamvis eum traditurum Scriptura praedixerit. IX, 407. Judae mors voluntaria, grande peccatum. VII, 51. Judas non tam scelus quod commisit, quam indulgentiae desperatio, fecit penitus interire. V, 1358. Judas Deum timuit, sed nil profuit, quia non speravit. IV, 1912. Psalmus cum totus de Juda explicatur. IV, 1451. *Vide* Christus. Judas voluntate sua malus, Dei ordinante providentia locum suum sortitus. V, 693. Judas filius sponsi persequens sponsum, per Abessalon figuratus. IV, 75, 97, 1817. Judas filius perditionis dictus est, perditioni praedestinatus. III, 1914. Judas lupus ovina pelle contextus, et inter oves alto patrisfamilias consilio toleratus. III, 1950. Judas traditorem, divinum aliquid, ac scelus ejus beneficium deputant Caini. VIII, 29. Judas inimicum Christi personam sustinet. IV, 1452. Corpus malorum significat. III, 1762. Jam non unus Judas, sed multi. IV, 1441. Judas et diabolus persecuti sunt animam Christi; et nunc ad persecutionem corporis Christi idem diabolus nacet, Judas autem Judae succedit. IV, 1819.

Judaea confessio inter retatur. IV, 959. Cur terra desiderabilis dicatur. IV, 1412, 1413. *Judaea* et *Judae* a Juda filio Jacob cognominati. IV, 956, 957; VII, 447.

Judaei quare Amorrhaei et Cethaei appellantur. III, 1703. *Judae* gentis unde gloria praeceteris major. IV, 1077, 1078, 1221. *Judaei* captivi ducti in Babyloniam, quo tempore. VII, 582. Post captivitatem Babyloniam *Judaei* non habuerunt reges. VII, 596, 607. *Judaeorum* captivitas resoluta a Cyro. VII, 582. *Judaei* post instaurationem templi non habuerunt prophetas. VII, 606. Hinc facti deteriores. VII, 606, 610. *Judaeorum* regnum et sacerdotium prophetia erat venturi regis et sacerdotis. VIII, 469, 417. *Judaeorum* universa gens, totaque regnum fuit propheta Christi, Christianique regni. VII, 221; VIII, 285, 290. *Judaeorum* regnum sine ope deorum institutum, a solo vero Deo servatum. VII, 140.

Judaei acceperunt Legem qua fierent rei, non qua liberarentur a reatu. IV, 253. Eorum duritia lapideis tabulis significata. IV, 1369. *Judaei* non intellexerunt qua dispensatione Lex data esset. III, 2058. *Judae* carnali Lex pondus et tormentum. V, 207. *Judaei* cur Lex iram operabatur. X, 208. Verbum Dei non habebant in semetipsis, sed in litteris quas legebant. VIII, 649. *Judaei* quare sub servitute timoris. III, 618, 623. *Vide* Gratia. Non ex Lege sunt heredes, sed ex provisione. X, 1209. *Judaico* populo praemia temporalia congruenter fuere promissa. VIII, 162, 164. Quia terrenam felicitatem desiderabant, in adversis facile ad idola deflectebant. IV, 381.

Judaei superbia laborabant. V, 945. Eorum gloriatio qualis. X, 208. De Lege ac libero arbitrio suo inanis gloria. V, 851. Legem Dei sua justitia se arbitrabantur implere. X, 208. *Judaei* errabant 1° Quia justitiae Dei non erant subiecti, suam justitiam volentes constituere; 2° Quia post Christi passionem vetera sacramenta ex necessitate salutis celebranda esse ceaserent; 3° Quia praedicatorum gratiae,

tamquam Legis hostes persequerentur. II, 445, 156. Per Legem justificari se putabant, quibus similes sunt Pelagiani. II, 770, 803. *Judaizant* Pelagiani non quidem nomine, sed errore. II, 893. *Judaeorum* qualis justitia. V, 921. *Judaei* spongiae vere comparandi. V, 1086. *Judaei* natura ex Deo, vitio non ex Deo. III, 1703. Filii Abrahae carnis origine, non vitae similitudine. III, 1701, 1703. *Judaei* non sunt filii Israel. IV, 1948. Degeneraverunt, et progeniem Abrahae perdidit. IV, 1948. *Judaei* filii diaboli imitando, non nascendo. III, 1703. Filii veteris Testamenti. X, 595. Cur dicti filii regni. V, 447. Dicti propria Christi. V, 678.

Judaeorum caecitas. III, 1936. Maxime quando Christus apparuit. V, 260; VI, 645, 661. *Judaei* propriae justitiae opinione excaecati. V, 875. Et superbiae suae merito. IV, 1789. *Judaeorum* caecitas et infidelitas. V, 260, 721, 751, 1029. Quomodo sunt videntes et caeci. V, 752. *Judaeorum* caecitas, occulta vindicta. IV, 860. Ex aliis occultis peccatis Deo cognitis veniens. VIII, 288. *Judaei* Christum in humilitate non agnoverunt. IV, 522, 790, 862. Quia gravata super eos erat manus Domini, et hoc fecit Deus, illi justis retribuendo potius, quam serviendo; non vulnendo, sed non sanando. IV, 862, 1789. In resurrectione mortuorum carnalia bona sperant. IV, 789. Solos se ad beatam vitam resurrectionis sperant, quare. IV, 780. *Judaei* a veritate Christo turbati. III, 1633. *Judaei* Filium Dei in forma servi contemntes perstringuntur. III, 1575. Bona temporalia in Christo expectabant. II, 540. Gratiam Christianam sibi debitam falso iactantes. V, 93.

Judaei nec Moysi crediderunt, nec Christo. V, 250. *Judaeorum* incredulitas prophetata. VIII, 288. *Judaei* inexcusabiles quod in Christum non crediderunt. III, 1838. Quodiam peccatum *Judaei* non habuissent, si non venisset Christus. III, 1837, 1860; V, 430. *Judaei* unde non poterant credere. X, 1014. Non poterant credere, quia volebant. III, 1776, 1778. *Judaei*, et qui cum eis non credunt, voluntatis suae vitio non credunt. II, 850. *Judaeorum* infidelitatem praedixit Deus, non fecit. III, 1776. *Judaeorum* infidelitas peccatum fuit. III, 1775. *Judaei* in peccato quo Christum occiderunt, aliorum peccatorum occultorum meritis excaecati sunt. III, 1951. *Judaeis* sciam praesentiam suam corporalem exhibuit Dominus. III, 1735. *Judaeos* Christus plenus peccatis invenit. V, 450. *Judaei* periculosos aegrotantes. V, 945. In medicum insuaverunt. V, 435, 945.

Judaeorum crudelitas. III, 1957. Plus peccarunt Dominum demoniacum appellando, quam eum occidendo. III, 1635. Dominum occiderunt eo quod ei inviderent principatum. IV, 765. Et timerent terrena perdere. IV, 932. *Galilio* linguae Christum occiderunt. IV, 765. Dominum occiderunt, ut probarent utrum vere homo esset qui mori posset, an super homines. IV, 762. Occidentes Dominum magis ipsi occisi sunt, in quibus *Lihiqtis* vixit. IV, 765. Quanta passi sunt occiso Domino. IV, 668, 750, 1459, 1725. Cur statim persecutionem passi atque dispersi sunt. VI, 341. Cur eos subjugari a Romanis Deus passus est. III, 1051. *Judaei* Romanoarum gloriae rectissime donati sunt. VII, 165. Patrio solo exclusi sunt Imperatoris Romani jussu. V, 57. Tributarii Romanorum facti a Pompeio. VII, 607. Tributarii facti sunt ex peccato. IV, 682. Merito eam terram perdidit, pro qua Dominum occiderunt. IV, 1437. *Judaei* servi etiam principum terrae. III, 1693. Haec dispersio praedicta. VII, 584. *Judaei* sine ulla unione regis sacerdotisque remanserunt. III, 1052; VII, 555. Augustini aetate nullus erat *Judaeus* in Jerusalem. IV, 739, 1650. Gens illa non ita cessit in jura Romanoarum, ut auferret formam *Judaeorum*. IV, 706, 707. *Judaeorum* secta quare non prope deleta. VI, 479. *Judaei* populo Christiano serviunt. VII, 513. *Judaeus* populus qui major, quomodo serviat Christiano qui minor. IV, 1771, 1772. *Judaei* cur servati et per totum orbem dispersi. X, 594. Necessarii sunt credentibus Gentilibus. IV, 703. *Judaei* non sine divina providentia ubique dispersi, gentis genus nomenque retinent. V, 1052. Non frustra a Romanis victi, nec deleti, in sua lege et consuetudinibus patriis manserunt, ut suis ritibus et Scripturis Christum ostenderent. V, 1667. Frustra Israel videtur in omnibus gentibus. IV, 1156. *Judaei* manent cum signo figurati per Cain, qui a Deo signum accepit ne occideretur. IV, 442, 463, 705, 997; V, 1052; VIII, 261. *Judaei* toto orbe terrarum dispersi propter testimonium Scripturarum. VII, 140, 221, 608, 610. Ut essent testes Christi per ipsam Legem. II, 634. Et filii, cujus inimici sunt. V, 268, 1052, 1058. Et veritatis Christianae. III, 1031. Eorum codices *libri* nostrae adstipulantur. VI, 178. *Judaei* manent ut *libres* nostros portant ad confusionem suam. IV, 666. Ut ubique portent codices sanctos, quibus *Christus* et *Ecclesia* praenuntiata est. II, 525. Divinas litteras portant, non ad adjutorium salutis suae, sed ad testimonium salutis nostrae. V, 1050, 1052, 1051. Legis lucrum aliis deferunt, non sibi,

VI, 664. Codicem portat Judæus, unde credat Christianus IV, 666. Judæi Christianorum servi et librorum nostrorum custodes. V, 36, 57, 1667. Christianorum scriarii. VIII, 266, 267. Caparii. IV, 463. Librarii nostri sunt. IV, 606. Judæi lapides ad milliaria. V, 4027, 1663.

Judæi nolentes contegi sub alis gallinæ ipsius sapientiæ, exemplum dederunt quo timere debeamus. IV, 1140. Judæorum infidelitas magnum aliquid in usum nostrum confert. VIII, 529. Judæorum a Deo dimissio per Israhel prænotata. VIII, 59. Clarius per Malachiam. VIII, 61. Judæi ejecerunt Christum de Jerusalem terrena, Christus eos ejecit de Jerusalem cælesti. IV, 1650. Judæorum populus, quare maledictus. VIII, 239. Judæorum populus, etiam indomitus, a Deo desertus non est. IV, 1225. Judæi reprobat, sed non omnes. IV, 1221, 1222. Judæorum quidam electi. III, 1765. Ex iis qui Christum persequebantur. III, 4687. Ex Judæis vasa iræ, et vasa misericordiæ, sicut ex gentibus. VI, 124. Judæorum multitudo perfidia merito reprobat, non ad Jacob, sed ad Esau potius pertinet. IV, 1476, 1477. Judæi multi conversi ex consideratione prophetiarum de Christo. VII, 698. Multi audito Petro. V, 484, 917. In conversis oratio Christi de cruce valuit. IV, 1199. Judæi oliva tracta. V, 1505. Judæi ante Christum in radice cæcæ, nunc sunt rami fracti. VIII, 241. Judæi rejecti propter superbiam, et Gentes insertæ ob humilitatem. II, 539; V, 487, 1505. In Judæis gratia prior, in Gentibus humilitas amplior. V, 1056. Judæi qui Christum crucifixerunt, per humilitatem et confessionem veniam consecuti sunt. IV, 1198, 1199. Judæi sanguinem quem servientes fuderunt, credentes biberunt. IV, 791; V, 485, 497, 558, 554, 1530, 1685.

Judæi conversi vitæ Evangelicæ studio flagrant. VI, 540. Fervore Gentiles in conversione superarunt. IV, 1504. Judæi victi, victoribus leges dederunt. VII, 492. Judæis victis, Deus eorum se non esse victum ostendit idolorum eversione et gentium omnium conversione. III, 1051. Quam timenda Dei opera in reprobatione Judæorum et vocatione Gentium. IV, 789, 790, 791. Judæi prævaricatores, pulvis. IV, 1505. De ipso pulvere venit paries tot millium credentium. IV, 1505. Non Judæi solum regem Christum recusaverunt, sed et modo multi cum ubique regnantem habere nolunt. IV, 647. Minus peccaverunt Judæi crucifigentes in terra ambulantes, quam qui contemnunt in cælo sedentes. IV, 839. Deus non cessat spiritualiter facere ea signa propter electos, quæ olim fecit corporaliter propter Judæos. IV, 1751, 1840, 1841. Latet Judæos quod venerit Christus, sed volentes latet. V, 557. Judæi non conversi expectant adhuc Christum. IV, 958; V, 567, 572. Christum venturum credunt, sed non moriturum. VII, 535. Dissimulant se intelligere et videre scripturas, per quas annuntiatus est Jesus Christus. II, 448. Judæorum cæcitas ex scripturis veteris Testamenti convincenda. VIII, 51. De chartis inimici vincitur adversarius. IV, 463. sic apparent Judæi de Scriptura, quomodo facies cæci de speculo; ab aliis videtur, ab ipso non videtur. IV, 666. Judæi qua animi affectione ad fidem invitandi. IV, 110. Judæi in Antichristi laqueos irrunt. IV, 1418. Ultimo tempore ante judicium convertentur ad Christum. VII, 704. Qui in novissimis diebus convertentur, iungant mortem Christi, non reatu criminis, sed pietatis affectu. VII, 706. Judæorum conversionem ad Christum ante judicium prædixit oses. VII, 581. Judæorum error de resurrectione. V, 1622. Ad Judæos judicandos Christus surrexit. IV, 1725. Jam sunt judicati, et quomodo. IV, 1752.

Judæorum religio quam præstantior Paganorum. VIII, 290. Judæi Christum suis ritibus et scripturis ostendunt. V, 1054. Judæorum sacramenta, significantia. V, 1242. Judæorum regnum, templum, sacerdotium et unctio mystica prænotantur Christo deputata sunt. III, 1051. Judæi sacrificare apud Gentes non poterant. I, 600. Neque Pascha ubi libet mactare. I, 600. *Not. (c).* Judæis contaminatio erat in alienigenæ habitaculum intrare diebus azymorum. III, 1956. Judæi carnaliter sabbatum observabant. III, 189. Eorum abstinentia ab immundis a. imalibus, figurativa erat. V, 800, 801. Judæorum sabbata et sacramenta a Seneca reprehensa. VII, 192. Religio Judæorum infirmata, quomodo. VII, 529. observationes veteres revelato Testamento novo non sunt necessaria. II, 891, 897. Gentiles qui in Christum credidissent, Legis onere liberos; eos autem qui ex Juda is crederent, Legi esse subjectos, ex Hieronymo censet Aug. II, 253, 257. Judaicæ observationes post Christi adventum nec Judæis perniciose, nec Gentibus necessaria. VI, 492. Judaizare Judæos non cogebat Christiana doctrina, sed nec prohibuit Apostolorum decretum. II, 279. Judæorum caeremonias et perniciosas esse et mortiferas Christianis prænotant Hieronymus, quod et Augustinus sentit, modo gratia revelata ponitur. II, 258, 265. Judæis post Christum quo animo Legem observare licuit. II, 378. Ju-

daicæ observationum præcepta cur legantur Christianis. V, 801. Christiani non carnaliter, sed spiritualiter sunt Judæi. II, 895, 896. Christianus licet Judæus sit et Israelita spiritualiter, non debet sibi hæc nomina imponere. II, 895, 897. A carnali Judaismo quis censi debeat alienus. II, 591, 594. Aptus quidam dicitur carnaliter judaizare, seseque Judæum et Israelitam vocitare. II, 899.

Judæorum personam gerit Moyses. IV, 1789. Judæi in Cain adumbrati. VI, 688; VIII, 288, 290. Fabris arcæ Noe comparati. V, 1685. In rubo qui non cremabatur figurati. V, 65. In aqua piscinæ. V, 687, 690. In Gedeonis vellere. IX, 508. Judæi per bovem, Gentes vero per asinum significantur. IV, 1675. Judæi carnales per filios concubinarum adumbrati. VII, 513. Judæi et Gentiles per divitem et Lazarum significati. III, 1530. Judæi et Christiani per Jacob et Esau figurantur. IV, 1771. Judæos figuravit Esau. V, 55. Qui patris benedictionem non obtinuit. VII, 516. Judæos, quasi majorem filium respicere videbantur benedictiones; sed ad Christianos, quasi ad minorem, perveniunt. V, 47, 44. Judæi terræ et aridæ, Gentes maris nomine significantur. IV, 524, 957; IX, 598. Judæi soli ex veteribus, Christiani nominis velamentum non ambiunt. II, 448. Judæi, Ariani, etc. peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Judæi librum sapientiæ non recipiunt in auctoritatem canonicam. I, 658; II, 199. Judæorum traditiones non scrip.æ. VIII, 657, 658, 642. Judæi in Kalendis Januariis nantantur. V, 1020.

Judicium liber a quo tempore incipit. III, 791.

Judicium mentis de tam multis rebus non fit sine aliqua interiore luce. II, 615. De creatura visibili atque invisibili pro humano sensu non judicandum. VIII, 609. De quibus nobis judicare liceat, aut non liceat. III, 2085. Judicia hominum quam misera et dolenda. VII, 652. Judicandum de nemine. IV, 1804. Judicare de aliorum factis quatenus prohibetur. III, 1296. De nullo pronuntiandum in aliquam partem sive in bonam, sive in malam. IV, 570. Judicium de hominæ incognito non ferendum. VI, 82. Judæa quod videris: quod non vides Deo dimitte. V, 325. Non judicandum de occultis hominum. III, 1859. Judicium de occultis Deo reservandum. II, 267.

Judicis temerarius plena omnia. V, 285. Judicium ter-rarium. III, 1297. Ne temere judicetis, quod non videtis quo corde quis faciat. V, 1145. Quinam temere judicant de incertis. III, 1298. Difficile est ut non omnes tales tibi videntur, qualis es. IV, 539. Augustinus in judicando aut aliquid mali suspicando de aliquo maxime cavens. II, 267, 268. Judicandi nondum est tempus: quando erit. V, 322.

Judicare de nobis ipsis quam difficile. IV, 1921. Judicium nostrum vel de nobis ipsis quam incertum. V, 285. quid sit hodie quisque homo, vix novit ipse homo. V, 285. Iniquum est ut quisque judicare de alio velit, et judicari de se nolit. II, 1059.

Judices dicti sunt dii. III, 628. Judicandi officium homini est alienum. V, 290, 504. Ad officium judicis exercendum pertrahit humana societates. VII, 633. Omnia in iudice spectanda. X, 700, 701, 702. Hæc in iudice securitas fidei est, ut de se non timeat judicari. IX, *app.* 820. Judices inflantur, quia judicant de capitibus humanis. V, 1504. Judex in se primum, tum in alios jus dicat. V, 110. Judices cum tremore judicent homines. V, 408, 409. Iudicium præcipitans quam iniquis sit. V, 298. A quibus supplicium exigendum, et quibus donandum sit, superbe judicant debitores. VI, 121. Judicibus misericordia necessaria. II, 636, 658, 659. quia et ipsi misericordia egent. II, 636. Judica te ipsum sine adulatione, et proximum cum dilectione. V, 322. Quando judicas, dilige hominem, oderis vitium. V, 325. Judex quomodo pii patris imple re debeat officium. II, 509. Ad hoc mitissimi homines facinus occultatum diligenter examinant, ut inveniant quibus parcant. II, 509. Audire soleo, in potestate esse judicis militis vindicare quam jubent leges. II, 556. Judicibus licet flectere in leniorem sententiam, etiam non in causis Ecclesiæ. II, 512. Judex amet terrere, sed diligit. V, 111.

Judicium severitas non inutilis. II, 660, 631. Judex ut veram hujus vitæ miseriam agnoscere debet, necessitatem indagandæ veritatis vi tormentorum. VII, 633. Judex pœcata persequatur, non peccantem. V, 410. Non usque ad mortem persequatur, ne perdat hominem; homo non necetur, ut sit qui emendetur. V, 110. Judices cur animaliter dicuntur. V, 158. Consuetudo provocandi a mitiore sententia. II, 512. Judici interroganti ubi reus lateat, qui nescire se dicit, cum sciat, falsum dicit testimonium, et occidit animam suam. VI, 503. Judicare parte absente et inaudita nefas est. II, 165.

Judicare personaliter. III, 1656. Personam judicando nemine accipit alienam, si non accipit suam. V, 960. In iudicio nec pauperi nec diviti favendum. III, 628. Pauperi favere contra veritatem non licet. IV, 285, 286. quid prolo judi-

cio fieri possit in ejus gratiam. IV, 286. Non levi periculo subjacebit, quisquis aut reo pepercit, aut innocentem condicere percontarit. IV, 377.

Judex an ulum manus non accipiat, novit solus Deus. IV, 193. Munus accipit, non modo qui propter aurum et argentum, sed etiam qui propter laudem judicat male. IV, 193. Judicis periculum etsi non quaerentis aliena, cupide tamen servantis sua. V, 631. Judicium justum aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum atrocitatem et verum consilium. II, 663. Judicis munus, si pecunia emitur, animo serviendi justitiae, non reprehendendum. V, 110.

Judicii alia provincie, alia Ecclesiae causa esse debet. II, 508. Judicium duplex, ecclesiasticum et forense. X, 598. Judicia saecularia episcopis delata. IV, 1570; VI, 576. Judiciorum ecclesiasticorum regula. V, 1546, 1547. Haereticorum accusationes contra catholicum presbyterum admittere nec possumus, nec debemus. II, 1068. Judicium quo episcopus accusatus causam dicit. II, 954. Ac salvo episcopatu puniuntur. II, 954. Judicat Augustinus presbyterum. II, 254. Etsi sex Episcopi causas presbyteri terminari in Concilio statutum est. II, 253. quae ille negavit, Deo dimisit. II, 254. Qui judicium misericordiae temperet. II, 254. Duos e suis invicem accusantes ac vicissim negantes, pacto mutuo mittit ad tumulum B. Felicis, ubi alteruter crimen latere cogatur. II, 269. Verberum usus saepe in judiciis solet ab Episcopis adhiberi. II, 509. Judicium episcopale indissolubile. IV, 196. Constantini lex, ut sententiae Episcoporum inviolatae semper incorruptaeque serventur. IV, 196.

Judicio non contendendum. III, 1260. Judicium habere adversus alterum de rebus saecularibus prohibitum a Christo. VI, 260. Et delictum est, docente Apostolo. IV, 1045; VI, 269. sed veniale. VI, 269.

Judicium perversum, non judicium. V, 317. Judicium et justitiam facere. V, 317. Non solum qui bonam causam perdidit, sed etiam qui justissime victus est, de iudice murmurat. IX, 41. Iudices per jocum et superstitionem fieri solebant Kal. Januarii. V, 1020. Judicium salomonis inter duas mulieres meretricis allegorice expositum. V, 92.

Judicia Dei quam inscrutabilia. III, 1771, 1777; V, 177; X, 980. Quibus et quomodo dicuntur inscrutabilia. IV, 1514. Judiciorum Dei altitudo. X, 1126. Profundum. V, 903, 907. Abyssus. IV, 473, 474. Tale est velle scrutari inscrutabilia, quale est velle invisibilia videre et ineffabilia fari. V, 182. Nobis consideratio, admiratio, tremor, exclamatio, quia nulla penetratio; ipsi autem gloria. V, 118, 1294. Deus et nunc judicat, et ab initio generis humani judicavit. VII, 639, 687. Nihil hic sine iudicio Dei agitur. VII, 660. Exemplum quaedam obsequii eundem iudiciorum Dei. X, 923. Et inscrutabilem. X, 1004.

Judicium duplex, occultum et manifestum. IV, 117. Judicium occultum est poena, quia nunc quisque aut exercetur ad purgationem, aut admonetur ad conversionem, aut excrucietur ad damnationem. IV, 117. Dei judicium in variis hominum affectionibus et ingenuis. X, 744, 745. sine hoc iudicio nemo est tardus in animo, vel claudus in corpore. IV, 1515. Judicia Dei in mysterio gratiae non ratione scrutanda. V, 181, 1294. Judicia Dei occulta in hominum praedestinatione. VI, 275. Judicia Dei occulta, cur de praedestinato reprobis, et de reprobo praedestinati nascuntur. X, 846, 847.

Judicium mundi quomodo nunc fit. III, 1771. Judicium duplex, alterum damnationis, alterum discretionis. III, 1113, 1576, 1709, 1719, 1771. Judicium discretionis fit in hac vita. III, 1771. Pii quaerentes a Deo iudicari, quaerunt discerni a malis. IV, 191. Judicavit Dominus plebem suam separando bonos a malis. IV, 1732, 1735. Judicium quandoque pro discretionem sumitur. IV, 191. Deus nunc judicat quaedam, non omnia. V, 129. Ubi loqueris adversus Deum iniquitatem, ibi te judicat; non iudicium differt, sed poenam. IV, 955. Ad hoc multa reservantur iudicio, et quaedam in praesentia judicantur, ut illi qui differuntur timeant et convertantur. V, 129. Non judicat quemquam Deus ob ea quae lacturus fuisset si diutius vixisset, sed ob facta tantum. X, 482, 483, 977, 981, 1007. Pelagiani ipsi videbant falsum esse, hominem iudicari secundum merita praescita. X, 979. Qui unumquemque iudicari putant secundum merita praescita, adversantur sententiae catholicae de originali peccato. X, 978. Favent Pelagianis. X, 979. Iudicari quemquam secundum merita quae habiturus fuisset si diu vixisset, absurdum est dicere. X, 978, 1004. Dicere hoc de parvulis conculsi sunt (etiam qui a Pelagianorum errore alieni esse voluerunt.) X, 1044. Judicium Dei in peccantes. V, 126. Deus in ipsa misericordia et condonatione peccatorum iudicium exercet. IV, 285. Mutato reo Deus iudex mutatur. V, 152.

Judicia Dei occulta in hac vita. VII, 660. Et tamen justa.

V, 1581. Judicia Dei occulte sunt justa, juste occulta. VII, 687. Pioram fidem non latet justum esse quod latet. VII, 661. Iudiciorum Dei aequitas interim credatur, donec in patria perspecta habeatur. V, 180. Judicia divina nisi credantur, non intelliguntur. IV, 1595. Judicia Dei in patria revelantur. III, 1777. Judicia Dei bonis praesunt, malis nocent. III, 603. Quaedam iudicia Dei novit Ecclesia. IV, 1514. Intrare in iudicium cum Deo: quoniam velle videantur. IV, 1818. Qui factionem contra se videt, debet causam suam meliori iudicio reservare. IV, 375. Iudicium Dei aliquando ponitur in malo, aliquando in bono. VI, 258. Ubi sine adiectione ponitur, justum iudicium intelligitur. IV, 903, 1576, 1577. Licet usus habeat, ut dicatur et bonum et malum iudicium. IV, 903, 1576, 1577. Judicia Dei triplicis generis, prima, media, novissima. VII, 600.

Judicium extremum. V, 124. Iudicium ultimum quare sic dicitur. VII, 639. Quare dies iudicii dicitur. VII, 639. Iudicii diem certo venturum esse adstruitur. IV, 944, 945; VI, 305. Iudicii fides unde firmetur. VI, 342, 346. Firmatur auctoritate veteris et novi Testamenti. VII, 661. Quaedam scripturae testimonia quae de iudicio esse videntur, ad alia pertinent. VII, 663. Iudicium haud dubie futurum probant tot alia praedicta, et jam completa. II, 1028; V, 151, 640, 1455. Iudicii futuri exemplum in diluvio. VI, 534. Iudicii divini fides nutare non debet ex felicitate impiorum. IV, 337. Etsi nemo peccasset, non sine iudicio creatura beatitudine a Deo donaretur. VII, 639.

Judicii venturi dies occultus. V, 271. Extremum mundi tempus, diem, horam nemo novit. II, 899, 900, 901, 902, 905. Christus ideo nescire dicitur, quia in magisterio ejus non erat, ut per eum sciremus. IV, 333. Et quia nescire nos facit quod nobis nosse non proderat. IV, 333. Utiliter Deus voluit latere illum diem, ut semper sit paratum cor. IV, 354. Iudicii diem Christus non revelavit Apostolis. II, 906. Nonnulli putant futurum post certa annorum millia. V, 376. Iudicii extremi tempus certa quaedam annorum ab Adam computatione inveniri non posse. IV, 90, 1145. Transierunt sex annorum millia. V, 576. De salvatoris adventu qui expectatur in fine, tempora diu numerare non audeat August. II, 899. Quid de iudicio ultimo apostolus Petrus praedicat. VII, 685. Iudicium extremum post quantum temporis futurum sit Paulus non dixit, sed quomodo futurum. II, 906, 907. Possumus extremum mundi tempus coniecere ex signis. II, 905, 909. Ex signis quae Christus futura praedixit, alia ad excidium Jerusalem, alia ad adventum Domini per Ecclesiam, alia ad adventum ultimum in quo iudicaturus est vivos et mortuos, pertinent. II, 914. Mala quae extremum Domini adventum praecessura sunt, bonis et malis non erunt communia. II, 918, 919. signa adventus iudicii proxime futuri jam ab Apostolorum tempore: nec desinunt tamen convenire diebus novissimis et esse signa. II, 913, 914. Iudicii signa quae Prophetae dixerunt, omnia pene completa. V, 576. Finis saeculi non adveniet antequam praedicetur Evangelium in universo orbe. II, 900. Non ita tamen ut omnes credant. II, 923. Iudicii nostri ultimi dies non longe. V, 128. Iudicii dies si saeculo longe est, unicuique vitae suae ultimus prope est. V, 271. Iudicium extremum cito est futurum. V, 76. Iudicii dies differtur, donec impleatur numerus membrorum Ecclesiae. V, 228. Quanto magis differtur iudicium, tanto majore impetu venturum est. IV, 717. Iudicii extremi dies non ideo non potest sciri, quia dies brevissimi sunt. II, 912. Iudicii dies quo sensu recte octavus intelligitur. IV, 90, 91. Iudicium ultimum per quot dies tendatur, incertum est. VII, 639.

Judicium ultimum quale futurum. IV, 1256. Quomodo peragetur. III, 1534. Hoc difficile in Scripturis sanctis comprehendi potest. X, 326. Iudicium fiet mox in adventu Domini. VI, 159. Pater non apparebit in iudicio ultimo. III, 1535, 1371. Pater judicat et non judicat secundum diversum iudicium. III, 1708. Pater non iudicabit per praesentiae manifestationem, sed Christus. VII, 707. Iudicabit Christus ut filius hominis. IV, 950. Filii veniet in forma humana ad iudicandum. III, 1371, 1530. Iudicandi omnes videbunt iudicem in forma servi, solis bonis servabitur forma Dei. IV, 346, 347, 1006; V, 711, 1071, 1267. Impii videbunt filium Dei in carne ad supplicium, non ad premium. III, 1831. Iudicaturus sic veniet Christus, quomodo venerat iudicandus. III, 1852. Ordo rerum generandarum in novissimo iudicio. VII, 709. Vivi et mortui iudicandi sunt. II, 875; VI, 258, 634, 668. Ex Apostolo aliqui ad Christi iudicium vivi rapiendi videntur: opponuntur difficultates. II, 875; VII, 688, 690. In iudicio Dominus quasi ignis veniet eis, quibus adventus ejus penaliter erit. VII, 692. Ubi locorum erunt sancti tempore conflagrationis. VII, 684. In iudicio bonorum et malorum separatio. VII, 702. Hinc Filius hominis clarificabitur. III, 1801, 1806. Fiet separatio non modo malorum, sed etiam bonorum a bonis, ut alii ad dexteram stent iudicando, alii cum Domino sedent iudi-

catari. IV, 570. Non duodecim Apostoli tantum iudicabunt, nec duodecim tribus tantum iudicabuntur. VII, 662. Iudicabunt omnes perfecti. IV, 570, 572, 1156. Qui se debent iudicari, appellantur cœlum; qui stabunt iudicandi, terra nominantur. IV, 573, 1626. Tunc in iudicium convertitur iustitia, cum accipiunt iusti potestatem iudicandi. IV, 1107. In iudicio libri veteris et novi Testamenti cum libro vitæ aperientur. VII, 680. Homines varie iudicabuntur. III, 1785. Non solum universaliter de genere demonum atque hominum iudicat Deus, sed et de singulorum operibus. VII, 559.

Iudicabitur homo secundum opera sua. X, 877, 878. Non recipiet homo seu bonum seu malum, nisi secundum ea quæ per corpus gessit, non secundum ea quæ si diutius viveret gesturus fuit. II, 984, 986. Quomodo hoc verum sit etiam de parvulis. II, 985. *Vide* Adrumetani, Florus. In iudicio iudex ipsa iustitia, testis mala conscientia. VI, 658. Unde in iudicio tregidat bona conscientia. V, 578. Inter iudicem iustum et conscientiam tuam, noli timere nisi causam tuam. IV, 408, 803, 1915. Factis suis iustus defenditur. IV, 1469, 1470. In iudicio Dominus futurus est testis. VII, 702. Iudex est Deus, vide qualem causam geras in corde tuo. IV, 1835. Gaudemus quod talis est iudex noster, qui falli a diabolo non possit. V, 368. In ultimo iudicio Deus iudex incorruptus. V, 75, 299, 649. Dominus interrogat te, non ut discat a te, sed ut confundat te. V, 259. Quam severus futurus est iudex. IV, 1197, 1198. Quantumlibet rectus sibi homo videatur, ad regulam et iudicium Dei pravus invenitur. IV, 1849. Tempus misericordie non est sine iudicio, nec tempus iudicii sine misericordia. IV, 1587. Nemo est qui coram iudice Deo audeat gloriari se castum cor habere. X, 509. Difficile purgata vita invenitur, cum ille iudicat qui novit ad purum et ad liquidum iudicare. IV, 481. Quantum quisque egebit ut misericorditer iudicetur, et qui hoc sperare licet. II, 571, 573. Si Deus solum iudex esset et non misericors, nemo ante eum staret. IV, 1698, 1700. Væ etiam laudabili vitæ hominum, si remota misericordia discutiat eam Deus. I, 778. Nulla spes, nisi superexsultet misericordia iudicis. II, 741. quisque iudicium sine misericordia quasi securus expectat, iram iustissimam provocat. II, 741. Iudicium sine misericordia quibusnam faciet Deus. IV, 1256, 1469. In iudicio Dei miseratio et misericordia. X, 239. Inest Deo et misericordia iudicanti, et iudicium miseranti. II, 741; IV, 284, 285. Iudicium et misericordia non sunt inter se contraria. IV, 284. Quam largiter Deus erogat misericordiam in presenti sæculo, tam severe minatur iudicium in futuro. V, 75. Cum venerit iudicii tempus, erit poenitentia, sed infructuosa, quia sera. IV, 608. Arguentur in ira Dei quidam et non emendabuntur, quidam vero in emendatione fient salvi. IV, 397. In iudicio non deerunt, facta resurrectione, quibus misericordia impertiatur, ut non militantur in ignem æternum. VII, 758. In iudicio quaedam quortumdam purgatorie poenæ futuræ. VII, 700. Iudicia ultima sententia quam secreto scribatur. V, 297. Iudicia Dei apparebunt iustissima in ultimo die. VII, 660.

Iudicii diem qui cepit credere, cepit timere. III, 2046. Iudicium ultimum timorem incutit negligentibus. III, 23. Iudicii dies iis terribilis, qui securi esse bene vivendo nolunt, et male vivere diu volunt. IV, 354. Iudicium extremum cui non timendum sed optandum. V, 1065. Iudicium Dei fornicandis malis propter poenam, amandum bonis propter coronam. IV, 1285. Iudicem venturum quisquis timet, nutretur, et conscientiam modo corrigat. IV, 548, 569, 809, 1915. Iudicii diem novissimum securi boni, trememes mali expectant. V, 299. Iudicii diem securus expectat, qui vitam istam contemnit. IV, 1916. Adventum Christi vere desiderat et expectat qui pie vivit. II, 904, 909. Pios convenit desiderare adventum Christi ad iudicium. V, 1569. Adventum Domini amat et desiderat Augustinus. II, 925. Ex huiusmodi amatoribus quis amplius consonet Evangelio, qui Dominum citius, aut qui tardius venturum dicit, aut quid id se nescire confitetur. II, 925.

Iudicem venturum se Deus minatur, ut non inveniat quos punit cum venerit. V, 150. Modo fac quod tibi minatur Deus, esto tibi iudex. IV, 583. Iudicem se quisque habet, ut Deum habeat defensorem. IV, 947. qui tunc iudex futurus est, jam advocatus est. IV, 809, 1915. Quidquid ad iudicium exercendum requiritur, intus in ipso homine reperitur. IV, 675. Preparatio ad novissimum diem. V, 589. Sic vive quasi hodie venturus sit ad iudicium Deus, et non timebis cum venerit. V, 1221. Dulcia nobis sint flagella patris, ne sit amara sententia iudicis. IV, 1793. Novissimum iudicium diem exemplo Noe expectare admonemur. V, 1610. Iudicii dies per caninum exprimitur. IV, 1562. Iudicium ultimum quare arcus appellatur extentus. IV,

717. Iudicium pro poena dictum. III, 1576, 1577; V, 1030. Pro poena æterna. II, 947; V, 1288. Pro damnatione. V, 1543; VI, 224, 505. Nonnulli interesse iudicium inter et iustitiam. IV, 1407.

Judith liberum in canone scripturarum Judæi non recognoscunt dicuntur. VII, 585. Quo tempore gesta sunt quæ scripta sunt in libro Judith. VII, 585.

Jugatinus Deus, iugis montium præfectus. VII, 118. Jugatinus Deus, qui conjuges jungit. VII, 422, 488.

Jugum grave super parvulos ideo iustum, quia nascuntur cum peccato. X, 1250. Est iniquum, si non est originale peccatum. X, 1278, 1281. *Vide* Miseria, Peccatum originale.

Jugum Christi ferre nihil aliud est, quam pie vivere in Christo. V, 445. Male te subjugaverat cupiditas, salubriter te subjuget caritas. V, 897. Jugo Christi qui subjectus est, subjecta habet cætera. III, 151. Jugum Christi hoc est Christiano, quod poenæ avi. IV, 719. Jugum Christi in speciem durum. V, 442. Jugum Christi leve. II, 200. Unde fit leve. V, 445. Amanti suave est, non amanti durum est. V, 192, 1507.

Julianæ domus, non parva Christi Ecclesia. II, 849. Juliana dicit domum suam ab his discretam qui vel parvos errores videntur habere. II, 849. Augustinus et Alypius Julianam et ejus familiam bonis moribus imbuunt. II, 849. Et instruit adversus Pelagianum virus libro ad Demetriadem propinatum. II, 848. Juliana grato animo pias admonitiones excipit. II, 849. Hujus rogatum scriptum opus de Bono viduitatis. VI, 429. Julianæ gratulatoria epistola. II, 645.

Julianus Constantio et Constanti succedit. II, 599. Egregram indolem Juliani apostatæ decepit, amore dominicali, sacrilega curiositas. VII, 168. Juliani exercitus fusus, quia nimis oraculis fidebat. VII, 156, 168. Ipsi domino temporali, licet infideli, obtemperabant Christiani milites propter Dominum æternum. IV, 1084. Julianus lege data prohibet Christianos litteras docere. I, 755. Docere accidescere. VII, 615. Juliani tempora. II, 516. Persecutio adversus Ecclesiam. VII, 615. Julianum hilaritas juvenis Christiani inter cruciatus psallentis, a cæteris torquentis deterruit. VII, 615. Julianum quomodo Donatistæ laudant. IX, 524, 526, 527, 554. Libello dato quantum ei adulteratur. II, 327. Quam impudenter adulterum Rogatianus et Pontius. II, 400. Laudes quibus eum extulerunt Donatistæ, plene impietatis. IX, 47. Preces a Donatistis adulatorias accipit. IV, 574. Earum intuitu rescriptum concedit Donatistis. IX, 479, 808. Supplicantiibus Rogatiano et Pontio libertatem perditionis parti Donati permisit. II, 399, 415, et tot. basilicas unitatis reddidit Donatistis. IX, 47, 516, 554. Verba Juliani pro Donatistis. IX, 554. Adversus Donatistas explicatur. IX, 555. Juliano succedit Jovinianus. II, 400.

Julianus a Marcelliana. IX, 253.

Julianus a Telepte. IX, 255.

Julianus litteras Alypii ad Paulinum et Therasiam defert. II, 99.

Julianus hereticus Pelagianus. X, 1049, 1050. Egregius adolescens. II, 565. Memor Juliani pater eum fecerat Augustino carissimum. X, 647. Eum impense amat August. et desiderat. II, 569. Julianus juvenis confidentissimus. X, 694. Litteris sæcularibus inflatus. X, 1157. Dialecticæ artis astutiam jactabat. X, 703. Julianus fuit conjugatus. X, 725. Continentiam postea professus est. X, 727. Possessus est Pelagiana impietate. X, 455. Julianus baptizatus fuit in Ecclesia catholica. X, 1143. Catholicam veritatem deseruit. X, 1082. De Catholicorum communionem discessit. X, 435, 1200. Juliano victus et otium non esset ad scribendum, nisi hæc ab hominibus haberet. X, 1249.

Julianum inter et Augustinum quid controvertatur. X, 645. Juliani ratio propter quam negat originale peccatum favet manichæis. X, 668, 669. Julianus eam irridet sententiam, quæ asserit potuisse Deum concedere homini beato, ut de suo semine, sine pudenda libidine, sicut triticum sereretur. X, 1445, 1447. Julianus non refert scripturas fideliter. X, 452, 1106. Ejus calumniæ adversus Augustinum et Catholicos. X, 552, 554, 1055, 1057. Omnia quæ Julianus Augustino et Catholicis objicit, in ipsum rectorquentur. X, 1558. Julianus suo gladio jugulandus a Manichæo. X, 1513. Juliani objecta adversus Augustini librum primum de Nuptiis et Concupiscentia. X, 457, et seq. Destitutum veritatem unum se tueri gloriabatur Julianus. X, 609, 835. Libros quatuor scripsit adversus librum primum de Nuptiis et Concupiscentia. I, 631; II, 949; X, 657, 658, 641. Horum librorum deceptis nonnullis ac postmodum toti operi respondit August. II, 949. quatuor libris. I, 654. Julianus usquequaque fidei venena spargere non cessat. II, 949. Liber secundus de Nuptiis in eum scriptus ab Augustino. I, 651. Julianus octo libros edidit, post quatuor illos quibus August. jam responderat. II, 1001; X,

1065. Illos Roma mittit Aegyptium ad Augustinum, multum instans ne eis respondere differat. II, 1001; X, 1065. Juliani opus ad sanctum Turbantium directum. X, 1355.

Juliani querela de iudicibus qui Pelagii haeresim damnarunt. X, 701, 702. Ad Orientis antistites provocat. X, 648, 649. Eruditos iudices exposcit. X, 1141. Querit examen iam factum apud Apostolicam sedem, et in iudicio Palatinio. X, 1185. Querit episcopale sibi examen et iudicium denegari. X, 700. Sibi dat palmam contra antistites Dei. X, 1146. Juliani chartula. X, 437, 440. Juliani epistola Thessalonicam missa. X, 571. Romam directa. X, 437, 1036. Juliani epistole ad Zosimum duae. X, 1057.

Julius episcopus Concilio quod Sardicense dicitur, improbat. II, 176.

Julius episcopus ad Innocentium defert litteras Concilii Carthagini. II, 780. Concilii Milevitani. II, 784. Necnon Aurelii. etc. II, 786.

Julius obsequens auctor libri de Prodigiiis. VII, 75.

Julius Proculus. VII, 91.

Julius mensis sic appellatus in honorem Imp. Julii. III, 51; VIII, 548.

Jumenta a juvando dicta. III, 784. Jumenta dicuntur in Ecclesia simpliciter ambulantes, sed utiles et fide pleni. IV, 1427. Jumentum Christi vir mansuetus, qui non vult se laudari, sed eum quem portat. IV, 310. Jumentum Dei esse ne erubescamus. V, 1007.

Junior, homo novus, gratiae filius, cantor novi cantici, non Cain, sed Abel, etc. IV, 1512. Junior et senior idem aliquando ac minor et major, licet neuter senex. IV, 1561.

Junius Brutus filius et fratris uxoris suae occidit. VII, 94. Junii Brutii mors. VII, 94. *Vide* suae.

Junii Quarti consulatus. II, 784, 787.

Junius episcopus a Neapoli. IX, 192, 259.

Junius exceptor. IX, 515.

Junius mensis a Junone cognominatus. VIII, 348.

Junio. I, 675; V, 1250. Aer esse dicitur. V, 1024. Juno solum aereum tenere prohibetur. III, 1065. Junonem terram esse perhibent. VII, 207. Quare Juno soror simul et conjux Jovis dicitur. VII, 119. Itemque mater Jovis. VII, 120. Soranus Junonem nihil aliud esse, quam ipsam Jovem dixit. VII, 203. Junonis et Herculis spiritus adversum se divisi. V, 447; VI, 712. Certamen Junonis, Minervae, et Veneris de pulchritudine pro malo auro fabula, etiam ipsis paganis. VII, 567. Juno dea parienti. IV, 201. Juno iterduca est pueris. VII, 195. Junonis asylum in Troja neminem liberavit a Graecis. VII, 17. Junonis spiritus. V, 447. Juno Astarte vocatur. III, 797.

Jupiter. V, 1249. In aethere accipitur. VII, 119. Jovem velut animam mundi hujus esse volunt recentiores Platonici. III, 1058. Et quibusdam placet. VII, 122. Alii esse mundum existant. VII, 202. Jupiter ut Deus sit, non anima mundi, sed mundus ipse dicendus est. VII, 202. Ex Jove, Junone, et Minerva cuncta fieri, quomodo secundum Varonem intelligitur. VII, 218. Jovis omnia plena. VII, 120. potestas Jovis in causis rerum efficientes. VII, 201. Jovis inbecillitas ad subveniendum populo. VII, 97. Jupiter mater et femina dicitur. VII, 202. Genitor genitrixque deum dicitur. VII, 202. Deorum omnium deorumque rex. VII, 119. Jovis stella, si rex iste est, aut fulgentior caeteris, aut Saturno superior esse debuit. VII, 206. Jupiter ipse est Saturnus. VII, 203. Ipse est Mercurius. VII, 203. Ipse est Genius. VII, 203. Ipse est omnes dii. VII, 203. Sub deorum universorum nominibus colitur. VII, 121. Jupiter sub alio nomine colitur ab his qui unum Deum solum sine simulacro colunt. VII, 119. Varia cognomina Jovi imposita, ad unum eundemque referuntur. VII, 205. Inter alia cognomina, Jupiter pecunia vocatur. VII, 203, 204. Quid de cognomine pecuniae Jovi attributo, sapienti sentiendum. VII, 203. Jupiter facilius sapientia, quam pecunia vocaretur, si ad vitam aeternam aliquid conferret theologia gentilium. VII, 203. Jupiter stupris multis adolescens vacavit. VII, 97. Jupiter uxorum adulterator, Ganymedis raptor. VII, 152. Conversus est in bovem et cynonem, ut eum aliqua concumberet. VII, 154. Jupiter tonans et adulterans cur a poetis factus. I, 672. Jovem dicere et mundum regentem, et per stupa diffluentem, repugnat. VII, 202. Jovis tabula picta adolescentis libidinem accendit. II, 315. Jupiter in Arcadia dicitur esse Lycæus. VII, 574. Jupiter appellatur Stator. VII, 89. Jupiter in monte Olympo castra posuit, cum adversus patrem bella gereret. II, 83. Jovi imposita a Virgilio falsitatis persona. V, 623. Jovem inducit Virgilius falsa loquentem, ipse veriora loquitur. V, 625. Jupiter ab Homero daemo nuncupatus est. VII, 256. Apollonius nullo melior quam Jupiter. II, 833. Jovis, initio templum non habuit Romæ, VII, 87. Jovem Jurdorum Deum putavit Varro. III, 1035. Romani nihil solum superius colere, quam Jovem. III, 1035. Per Jovem lapidem,

juratio sanctissima Romanis. V, 77. *Not.* (r).

Juratio Dei quid. V, 511. Juratio Dei qua seipsum testatur. IV, 1439, 1460. Dei juratio, promissionis est confirmatio. IV, 1122, 1459. Juramentum appellat propheta, quod statuit per sacramentum. IV, 1307. Juratio aliud est in ore jurantis, aliud in prolietantis significatione. IV, 99. Juramentum cur Deus prohibuit. VIII, 1600. Cur dicitur a juratione ante omnia abstinendum. V, 977. Juratio licet a Deo usurpata, et ab Apostolo, nobis tamen fugienda. V, 972, 974, 1406. Juratio cavenda, et tutius est non jurare. II, 695. Non ideo quia Apostolus in suis epistolis juravit, ludus nobis debet esse juratio. II, 695. Juratio quænam licita. III, 1235, 2110. Qua conditione adhibenda. V, 977. Securus jurat qui mentiri nescit. V, 1407. Jurans non sibi jurat, sed proximo. V, 979.

Jurationis fides servanda. II, 481. Etiam extortæ. II, 482. Ita debet esse mens fixa in custodiendis mandatis Dei, ut sit pro juratione quod de illis custodiendis statuit. IV, 1507. Non secundum verba jurantis, sed secundum expectationem illius cui juratur, quam novit ille qui jurat, fidem jurationem implendam esse rectissime dicitur. II, 476, 482. Jurationem servant Hebraei Galaeis quamvis mentientibus. III, 781. In juratione servanda Reguli cujusdam religio. II, 476. De juratione quæstio visa Augustino difficilis, fateturque se eam semper vitasse. V, 974. Quare eam vitavit Augustinus. V, 979.

Jurare quid sit. V, 975. Jurare est firme promittere. IV, 1717. Est Deum testari. IV, 1459, 1460. Deus solus securus jurat, quia falli non potest. IV, 1122. Juret Deus, quem nihil fallit, quem nihil latet. V, 975. Quod Deus jurando promisit, sine dubio venturum est. IV, 1725. Minantem Deum et jurantem quantopere timere debeamus. IV, 1226.

Jurare omnino, quomodo vetitum. VI, 507, 512. Bene prohibetur homo jurare, ne in perjurium prolabatur. IV, 1122, 1459. Tauto longius erit a perjurio, quanto erit longe a jurando. IV, 1459. Quia grave peccatum est pejorare, compendium tibi dedit Scriptura, noli jurare. V, 975. Qui jurat, est juxta præcipitum perjurii. V, 974. Quam timendum ei a perjurii discrimine. V, 975. Jurare verum, fas est; non jurare, tutius. V, 974. Etsi verum jurando non peccatur, humanæ tamen fragilitatis corda non jurando tutius a perjurio conservantur. VIII, 563, 564. Proximat falsæ juratio illi, qui vel verum jurat. V, 1407. Non est peccatum verum jurare, sed falsum jurare, gravissimum est peccatum. II, 695. Grande peccatum. V, 1406, 1407, 1408. Juratio falsa exitiosa est, vera juratio periculosa est, nulla juratio securæ est. V, 974. Jurare falsum per idola, perjurium est. V, 978. Non modo non jurandum est, sed nec aliquis compellendus est jurare. II, 184. Juramentum exigere ab alio unde fides ei fiat, non audeo dicere non esse peccatum, tamen humana tentatio est. V, 978. Scripturis dictum ne juremus, non autem ne jurationem ab alio accipiamus. II, 184. Utrum peccet qui a Pagano per falsos deos sibi jurari facit. II, 184. Jurans per falsos deos, et fidem non servans, bis peccat. II, 184. Jurans ab alio provocatus, non sic peccat quomodo iste alius. V, 1409. Jurare compellens cum quem falsum juramentum credit, pejor est homicida. V, 978, 1409. minus malum est per Deum falsum jurare veraciter, quam per Deum verum fallaciter. II, 184. Qui scit aliquem jurare falsum, an et quibusnam tenetur prodere. III, 675. Servus Dei, etiam imminente mortis periculo, jurare non debet se aliquid illicitum aut nefarium facturum. II, 473. Juratio temeraria non implenda admissio homicidio. V, 1408. Jurans David occisurum se Nahab, et non occidens, minus peccavit. V, 1408. Jurans se ab Episcopo non recessurum, non est perjurii reus, si ipso permittente ab eo recedat. II, 230, 232. Possimus uti ea pace quæ inter alios jurantes facta est. II, 184, 185. Licet uti fide ejus, qui ut eam servet, per dæmonia juraverit. II, 184.

Jurandi consuetudo valde mala. V, 1409. Quomodo jurandi consuetudo convellitur. V, 979. Jurandi consuetudini aliquando obnoxius Augustinus. V, 977, 1407. Jurat Augustinus compellente necessitate. II, 480. Idque ad exemplum Apostoli. II, 481. Quomodo juret Augustinus magna necessitate compulsus. V, 977. Tutuslyment ob jurationis peccatum divina correptione flagellatus. V, 1409.

Jurandi varii modi. V, 975. Jurat qui dicit. *Testis est Deus.* V, 102, 975. Jurandi per Evangelium mos. II, 1066. Juratio vulgaris. *Per lumen meum.* V, 35. Jurare per oculos olim usitatum. III, 1659. Jurare solebat Socrates per canem, per lapidem, et per obvia quæque, quare. III, 123. Donatiste per canos Donati jurabant. IV, 134. *Jura, per-jura, secretum prodere noti,* dictum Priscillianistarum. VIII, 44. Jurare per executionem, gravissimum jurisjurandi genus. IV, 99. Juratio appellatur aliquando execratio. III, 568. maledictum. III, 563.

Jus est quod justum est. IV, 1894. *Jus et injuria contraria sunt.* IV, 1804. *Jus non est, ubi justitia vera non est.* VII, 618. *Non jura dicenda sunt vel putanda, iniqua hominum constituta.* VII, 648. *Jus falso dicitur esse id, quod ei qui plus potest, utile est.* VII, 648. *Jus divinum.* VI, 595. *Jus celeste.* V, 537. *Jurisperitus coeli.* V, 634. *Jus fori et jus poli.* V, 1572, 1710. *Jus divinum et jus humanum in rebus terrenarum possessione.* II, 545. *Jure Romano testamenta condere.* II, 531.

Jura civilia non faciunt ut homines boni bene utentes sint, sed ut male utentes, minus molesti sint. II, 665. *Jure non tenet, quod quis juste non tractat.* V, 527. *Jus natura, jus consuetudine quid.* VI, 20, 21. *Quotplex jus consuetudine.* VI, 21.

Jus Ecclesiasticum. IV, 196. *Juris formulæ olim non erant, sed arbitrium voluntatis pro norma legis habebatur.* V, 549.

Justina Valentiniana minoris mater ab Arianis seducta persequitur Ambrosium. I, 770.

Justini historia. VII, 416.

Justificationum nomen unde exortum est. III, 654. *Justificationes sunt non dicta, sed facta justitie.* IV, 1514, 1520. *Justificationes ideo Dei dicuntur, quamvis a nobis fiant, quia nisi ipso donante non fiant.* IV, 1514. *Justificationes Dei quomodo doceantur.* IV, 1516. *Quomodo discendæ sint.* IV, 1514. *Ad eas quibus gradibus perveniatur.* IV, 1522. *In justificationis Domini nulla difficultas et mirabilior, quam ut suos quisque diligit inimicos.* IV, 1524. *Quid sit concupiscere, desiderare justificationes Dei.* IV, 1521, 1522.

Justificari quid sit. X, 228. *Justificatur impius, cum ex impio lit pius et ex possessione diaboli migrat in templum Dei.* IV, 100. *Justificatio peccatoris.* III, 1491. *Justificare, id est justum facere, homo non valet.* V, 1524. *Justus et justitiam non est nisi Deus.* II, 809. *Nemo recreat, nisi qui creat; nemo reficit, nisi qui fecit.* V, 952. *Non solum homines, sed etiam justos, si tamen sumus, ipse fecit nos, et non ipsi nos.* IV, 159, 195. *Justificatio iniqui nihil magnificentius.* IV, 1464. *An majus sit creare justos, quam justificare impios.* III, 1823. *In quo Pelagianum Deum justificationis auctorem agnoscunt.* X, 208. *Justus est et justificans Christus, non autem justificati per gratiam ipsius.* II, 810. *Justificamur in Christo solo.* X, 115. *Nemo nisi Christus justificat.* X, 119. *Omnes quomodo per Christum justificantur.* X, 463. *Fides in Christum ad justificationem necessaria.* V, 784. *Justificatio nostra in sanguine Filii Dei quomodo facta explicatur.* VIII, 1023. *Per carnem Christi fit etiam in carne nostra justificatio per gratiam.* X, 679. *Justificamur a peccatis per eandem gratiam, per quam Christus habuit ut peccare non posset.* VI, 230. *Delicta nostra sua delicta fecit Christus, ut justitiam suam nostram justitiam faceret.* IV, 172. *In justificatione recte fit collatio ex contrariis.* X, 1236. *Ut redimeretur homo, via iniata est ei contraria qua in captivitatem est abductus.* X, 407. *Justificari non potuit, qui Christi nomen non audivit.* X, 251.

Justificatio hominis gratuita. IV, 158, 704, 707; X, 210. *Justificari gratis, quid.* X, 228. *Deus non secundum opera justitiæ quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit, etc.* II, 569, 570. *Justificationem præcedit vocatio, quæ non est meritum, sed gratiæ Dei.* IV, 89. *Justificatio nostra fit in vocatione misericordiam, et timore judicii.* IV, 1963. *Justificationis misericordiam quibusdam non esse præbendam æquissime judicat Deus.* VI, 421. *Hoc ipsum quod Deus justificat homines, nimis occulto judicio facit.* II, 569. *Justificatio nostra ex gratia, non sine nostra voluntate.* V, 922. *Templum suum non sic de vobis ædificat Deus, quasi de lapidibus qui non habent motum suum.* V, 837. *Qui fecit te sine te, non te justificat sine te.* V, 923.

Justificatio per gratiam quomodo fiat. X, 209. *Justificatio in hac vita tribus peragitur.* X, 689. *Fides impetrat justificationem.* II, 818, 819; V, 864. *Justificatio ex fide impetratur.* X, 252. *Non lege factorum, sed lege fidei homo justificatur.* X, 215. *Justificatio ex fide sine operibus.* V, 51. *Quomodo intelligenda.* VI, 88. *Justificatus a fide incipit, ut bona opera, non præcedentia quod meruit, sed consequentia quod accepit institutionem.* IV, 1464. *Non justificat Deus impium nisi credentem et consentientem.* IV, 552. *Fides conservat justificationem.* II, 878. *Justificationem præcedit penitentia.* IV, 1786.

Justificatio et perfectio nostra. V, 454. *Justificati utrum jam sinus.* V, 864. *Justificatus est nemo, quando vivit in hac vita.* V, 950. *Justificatio hinc nobis imperfecta.* V, 867. *Tunc complebitur, cum complebitur spes nostra.* V, 790. *Justificatio perfecta in Martyribus.* V, 867. *Quod peccator justificandus accepit, pignus est ejus quod accipiet glorificatus.* IV, 1465. *Justificatio est tantum gratia, vite æterna et merces et gratia.* X, 956. *Justitiæ Domini justificat impium, justitiæ hominis non faciunt pium, sed su-*

perbum. IV, 1544. *Nemo justificatur in conspectu Dei, quomodo.* X, 312. *Quomodo sicut omnes ad condemnationem, ita omnes ad justificationem.* X, 827.

Justitia quid sit, et unde. VI, 20. *Justitia virtus est qua sua cuique tribuuntur.* I, 1253; IV, 1063; VII, 649; X, 1063, 1064. *Quod vult Deus, ipsa est justitia.* V, 700. *Justitiæ altera definitio.* I, 1189, 1322. *Justitia in quo consistat.* III, 1537. *Justitia virtus est animi magna, præcipientque laudabilis.* IV, 1577. *Justitia ad omnes partes animæ pertinet.* III, 204. *Justitiæ officium.* VII, 621. *Justitiæ regulæ immutabiles, etiam impiis notæ.* VIII, 1052. *Justitiæ regulæ immutabiles qui non videt, an non peccat.* VIII, 1047. *Justitiæ ratio non tantum quid factum sit, verum etiam quare factum sit intuetur.* VIII, 426.

Justitia esse videtur malum pro malo reddere, sed non est hæc Dei justitia. IV, 87. *Cum punit Deus peccatores, non malum suum eis infert, sed malis eorum eis dimittit.* IV, 87. *Justitiæ Dei punientis ordo.* VII, 641. *Justitia Dei non est crudelis.* VII, 576. *Non sic est Deus misericors, ut injustus sit.* IV, 1350. *Nec sic justus, ut misericors non sit.* IV, 446. *Justitia si sine misericordia prolata fuerit, in quolibet quod damnet inveniet.* IV, 1922. *Omnes damnati nem merentur, a qua si omnes liberarentur, lateret quid peccato per justitiam debeatur; si nemo, quid gratia largiretur.* II, 875. *Justitia ipsa qua retribuuntur bona pro nobis, non est sine misericordia.* IV, 1517. *Judex justus est Deus, etiam ignoscendo peccatis.* III, 2095. *Justitia et misericordia passim commendantur in scripturis.* III, 565, 591. *Ipsa est prima hominis justitia, ut puniat te malum, et faciat te Deus bonum.* IV, 1080. *Justitia Dei summa etiam malis bene utitur.* IV, 1001. *Quidquid malorum ab iniquis dominis irrogatur justis, non est poena criminis, sed virtutis examen.* VII, 114. *Justitiæ supernæ quædam vestigia impressa tenenda sunt in contractibus humanis.* VI, 121. *Justitia in terrenis rebus fit gradus ad celestem justitiam.* VI, 57. *Justitia firma et inflexibilis, virga ferrea.* IX, 405. *Quænam est vera justitia.* VII, 649, 656, 750. *Justitiæ origo, ætas, genus, et species.* X, 1065, 1064.

Justitia Dei et justitia hominis. II, 1607. *Virtus et justitia Dei tanto magis necessaria, quanto magis cum se vult, ut nolle non possit.* X, 1498. *Justitiæ divinæ constantia.* III, 2094. *Justitia divina quanto excelsior, tanto ab humana distanti.* X, 1236, 1257. *Justitia quædam manens est, quam cernit et injustus; ad quam si accedis, es justus, a qua si recedis, injustus es; quæ nec crescit, nec deficit.* IV, 744. *In dilectione jstorum accenditur ex ipsi dilectione incommutabilis formæ.* VIII, 959. *In nullis justis una est Dei justitia, quam omnes participant, tanquam si una facies intueatur plura si ecula.* IV, 157. *Justitia qua vivit anima, in se ipsa vivere intelligenda est.* II, 461. *Et procul dubio Deus est.* II, 461. *Justitiæ lumen Deus.* V, 58. *Nonnulli per errorem putarunt nullam esse justitiam per seipsam.* III, 74. *Ea est humane justitiæ disciplina, non in se amare nisi quod Dei est, et odisse quod proprium est.* III, 2095. *Tota justitia ad unum verbum innocentie redigitur.* IV, 1286. *Justitia hominis alia ab ea qua Deus justus est.* X, 895. *Justitia Dei dicitur, quam Deus facit.* X, 211. *Qua nos ex impiis justos facit.* V, 755. *Justitia Dei sumus cum justis vivimus.* II, 569. *Non qua Deus justus est, sed qua justus sunt homines quas gratia sua justificat.* II, 570. *Justitia Dei etiam nobis fit justitia, cum ei coherendo juste vivimus.* II, 461. *Justitia Dei dicta quæ homini ex Deo est.* III, 618; X, 895. *quare dicitur nostra.* X, 209. *Justitia Dei, quæ.* X, 247. *Justitia ex Deo, non per Legem, sed per gratiam.* X, 896. *Justitia Legis, justitia in Lege, justitia hominis, quæ.* X, 605. *Justitia Dei seu ex Deo, justitia ex Lege quæ et quid.* X, 567, 568, 895, 1209.

Justitia hominis, in Lege sive ex Lege, justitia Dei seu quæ homini ex Deo, in spiritu gratiæ. X, 605. *Justitia quæ ex Lege est, dicitur nostra, quia Lex per litteram jubet, non per spiritum juvat.* II, 818. *Justitia ex Lege est, cum Legi timore obeditur.* V, 919. *Justitia Dei sine Lege, quatenus non sine Lege manifestata.* X, 209. *Justitia Dei manifestata per Legem et Prophetas.* X, 209. *Justitiam Legis non implet justitia quæ in Lege est vel ex Lege, sed quæ in spiritu gratiæ.* X, 605. *Justitia non ex Lege.* X, 616. *Destruitur promissio, si ex Lege justitia.* X, 1210. *Justitia nec per Legem, nec per naturam.* X, 249. *si per naturam voluntatemque justitia, gratis mortuus est Christus.* X, 746, 896. *Qui ex Lege justitiam adstruunt, sunt inimici crucis Christi.* X, 605. *Justitia ex Lege a Christo renovet, quare.* V, 918. *Apostolo damnatum videtur.* V, 926. *Justitiam suam horret Paulus, ut habeat justitiam a Deo.* V, 921. *Justitia quæ ex Lege est, cur a Paulo contempta.* X, 602, 615. *Justitia Dei qua Judæis et Pelagianis ignota est.* V, 755. *Justitia Pharisæorum est dicere et non facere: abundet*

vestra, ut et bona dicatis, et bene vivatis. V, 1170. Justitia quædam est sine querela in oculis hominum, non in oculis Dei. V, 929, 930. Si justitia ex imitatione justorum, Christus gratis mortuus est. X, 1202. Justitia incarnatione Christi nobis allata. V, 998. Calumnia Pelagianorum de Prophetarum et Apostolorum justitia. X, 597. Justitia Christi quomodo nostra. V, 790. Suam justitiam qui constituere velle dicantur. X, 895. Justitia nostra non per Legem, neque per naturæ possibilitatem, sed ex fide Dei per Jesum Christum. II, 769; X, 232.

Justitia ex fide. X, 1209. Justitia ex fide, ea est, qua credimus nobis justitiam dari, non a nobis in nobis nostris viribus fieri. II, 818. Justitia ex fide inunguentum pisticum. III, 1760. Justitia justis, sic est hominis, ut sit Dei, id est ab ipso data. IV, 235, 877. Justitia nostra nulla nisi a Deo. V, 872, 913, 925, 950, 1515. Justitiæ horreum et fons a, ut Deum. X, 154. Justitiam non a se homo habet. X, 1102. Non nascitur cum illo. V, 922. Justitia hominis vera, non quæ ex libero arbitrio, sed quæ ex Deo. X, 1542. Justitia Dei non sine gratia. X, 1249. Non est in hominibus nisi beneficio gratiæ. III, 735. Est ex dono Dei. X, 251, 1064. Bene vivere donum est divinum. X, 204. Justitiam sine gratiæ interioris adjutorio perfici, impietatis crimen est dicere. X, 245.

Justitiam Dei caritas facit, non timor. X, 236. Ut justitia vera diligatur et delectet, non nisi divina subvenit gratia. VII, 580. Justitiæ particula impleri non potest, nisi Deus det. V, 877. Ad qualemcumque proVectum veræ piæque gratiæ, nisi adjuvante gratia salvatoris perveniri qui negaverit, non est Christianus. X, 282. Justitia nulla vera sine fide gratiæ Christi. X, 605, 606. Non aliqua justitia præter Christum, licet sit aliquod peccata præter Adam. X, 120. Justitia vita animæ. II, 461. Ad faciendam justitiam quam requiritur. X, 242. Ad operandam perfectiendamque justitiam et Dei mandata complenda sola humana natura non sufficit. II, 760, 768. Justa vita, cum volumus, adest; quia eam ipsam plene velle justitia est. II, 485, 595. Sed hoc ipsum plene velle in homine non erit, nisi gratia Spiritus sancti et adjuvetur ut possit. II, 595. Justitiam nemo male habet, et qui non dilexerit non habet. II, 665. Non est bonus quisquam timore pœnæ, sed amore justitiæ. II, 660. Pœna corporis, etsi non a voluntate, tamen revocat ab opere peccati; justitia vero sic amanda est, ut ab ejus operibus etiam pœnæ corporis non cohæbere non debeant. II, 594. Vis adhiberi potest ut ad justitiam quis cogatur, si quidem Paulus violentia ad Ecclesiam compulsus legitur, et Sara salubriter edomabat superbiam Agar. II, 525. Justitiam sibiunt filii, non servi. X, 256. Justitiæ liberaliter serviendum. VI, 61. Justitiæ servitus, vera libertas. VI, 247. Justitiæ plus servituti debetur, quam peccato solent homines exhibere. II, 594. Justitiæ inimicus est, qui pœnæ timore non peccat; amicus autem erit, si amore ejus non peccet. II, 594. Nondum amant justitiam, qui timore pœnæ a peccando revocantur. IV, 1958. Non est amicus recti, qui mallet, si fieri posset, id quod rectum est non juberi. IV, 825. Justitiam facilem facit amor. IV, 239, 825. Justitiæ amor castus. V, 965. Justitiam amat, qui mallet furta non esse, et si non essent gelennæ. IV, 282. quam indignum ut ad peccatum suavitatis adducat, ad justitiam timor cogat. V, 870. Justitia Martyrum perfecta. V, 867. In amore justitiæ quidam gradus proficiunt. V, 868.

Justitia cum delectatione et amore sectanda est. V, 870. Justitiam qui perfecte novit, perfecteque amat, jam justus est. VIII, 908. Justitiæ ex Lege per timorem, non parit dulcedinem cordis, sed justitiæ ex fide. VII, 759. Justitiæ dulcior sunt fructus, quam iniquitatis. VI, 350. Justitiæ major est delectatio quam divitiarum. V, 1470. Cæteris delectationibus anteposenda est. V, 869. Inter omnia quæ delectant, plus delectet justitia. V, 868. Bonis omnibus præferenda est. V, 1470. Qui fiat ut justitia nunc magis minusve delectet, nunc non delectet. X, 168. Opus bonum tanto magis delectat, quanto magis Deus summum bonum diligit. X, 168. Justitia sic delectet, ut vineat etiam licitas delectationes. V, 869. Dilectio et delectatio justitiæ, gratiæ indicia. X, 918. Justitia non ita est tempore diligenda tranquillo, ut turbulento deseratur. IV, 1522. Justitia laboriosa, nisi amantibus. X, 1209. Justitiæ sarcina non est pondus onerati, sed alæ sunt volatui. V, 898. Justitiæ cur jam molestum sit obedire, superbia causa est. X, 170.

Justitia pulchritudo animi. VIII, 934. Justitia pulchritudinem suam habet. IV, 780; V, 87. Quæ oculo cordis videtur. IV, 780. Quæ placet oculis cordis. IV, 282. In ipsa firmitate corporis amatur. IV, 780. Pulchre est et amabilis cum justitia curvus et deformis senex. IV, 282. Justitiæ amator satis est, si placeat oculis sapientiæ; cætoros non curat. IV, 282, 285.

Justitia primi status in paradiso, et justitia post lapsum in quo sita. X, 173. Justitia alia nunc est hominum ad re-

cupiendam sempiternam salutem; alia fuit hominis in paradiso ne eandem salutem amitteret. VI, 99. Justitiæ nostræ initium, confessio peccatorum. III, 2006. Justitiam maxime humilitate commendavit Christus. V, 1325. Ad recuperandam justitiam peccato amissam, laboribus et molestiis vitæ tribus comprehensa, jejunio, elemosyna et oratione. IV, 482; X, 299. Justitia nostra, non cruciatibus delectatur Deus. V, 1295. Justitiæ opera sine baptismo nihil prosunt. X, 1265. Justitiæ humane quis modus. IV, 522. Justitia non sit laborum, sed et factorum. IV, 674. Justitiam vere loquitur, qui non aliud in labiis perstrepat, aliud celat in corde. IV, 675. Justitia quod Christus vadit ad patrem, quare. V, 789. Justitia de qua arguitur mundus. V, 788.

Justitiam facere et perficere qui differant. X, 285. De justitiæ perfectione quatuor quæstiones. X, 153. Justitiæ perfectio in hac vita possibilis. X, 204. Etsi hic non invenitur. X, 242, 243. Justitia hujus vitæ imperfecta. VII, 637; X, 603, 604. Quare. X, 245. Perfecta justitia humana imperfecta est. X, 162. Justitiæ normam cum in Scripturis contemplatus fueris, quantumcumque profeceris, juvenies te peccatorem. IV, 1827. Homines in hac vita ex parte adhuc filii sæculi, ex parte filii Dei. X, 157, 158. Justitia hujus vitæ sine peccato qualis poni possit. X, 244. Justitia bene stat cum conflictu adversus vitæ. X, 690. Nemo in hac vita sic mundus, ut non sit magis magisque mundandus. III, 1840. Quantumcumque Justitia in nobis fuerit, res est ad fontem justitiæ Dei. IV, 1638. Justitiæ hic aliquid habemus, et aliquid non habemus. V, 861. Grati sumus ex eo quod habemus, ut addatur quod non habemus, et non perdamus quod habemus. V, 864. De justitiæ nostræ perfectione et imperfectione in hac vita testimonia Cypriani. X, 629. Ambrosii. X, 634. Omnes quicumque in hac vita Scripturarum testimoniis justitiæ laude prædicati sunt, non fuerunt sine aliquo peccato. X, 161. Justitiæ perfectio et plena securitas nec in Paulo fuit. V, 834; X, 601, 604. Justitia quæ sine ullo peccato, non erit nisi futuri sæculi. X, 1234.

Justitia hujus vitæ. X, 1514. Quænam. V, 91. Et in quo sita est. VII, 637, 638. Semitæ justitiæ quænam. V, 1648. Justitia hominis perfecta hic esse quo sensu dicitur. X, 602. Justitiæ perfectio unde. X, 206. Perfecta est justitia, qua potius potiora, et minus minora diligimus. III, 464. Justitia perficienda non plus aliquid quam perfectam voluntatem requirit. II, 485. Justitiæ quæ particula impleri potest sine aliqua continentia? V, 877. Fides tua, justitia tua. IV, 279. Caritatis gradus faciunt et justitiæ gradus. X, 290. Perfectus in justitia dicitur, qui multum in ea profecit. X, 163. In ea quæ perficienda est justitia multum in hac vita ille profecit, qui quam longe sit a perfectione justitiæ proficiendo cognovit. X, 245. Pro justitia non solum contentemenda voluisti, sed etiam ferendus dolor. V, 871. Veri Martyres, qui persecutionem propter justitiam patiuntur. II, 796. Justitia Martyrum perfecta est. V, 871, 1293. Justitia perfecta seu vita sine peccato, quamvis ad hominem pertineat, divinum quoque munus est. X, 201, 202. Sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ita merito justitiæ tanquam stipendium vita æterna. II, 881. Justitia hujus vitæ ad justitiam futuram collata quam nihili faciendâ. V, 930. Longe inferior est ea qua æqualimur Angelis. VIII, 889. Justitia nostra per fidem est, non per se, eicem. III, 2040. Justitia quondam perficietur. III, 2003. Justitia non potest tanta esse in hac vita, quanta in futura. X, 601. Justitiæ perfectio tantum in altera vitâ. X, 209; 500.

Justitia alterius vitæ perfectissima. X, 606. In quo sita est justitia alterius vitæ. VII, 638. Justitia perfecta, ubi perfecta pax. IV, 1950. Justitia vera pax. IV, 904. Justitia et pax osculantur se. IV, 1078. Justitia vera et perfecta tunc erit, ut nihil mali non solum accere, sed nec cogitare possimus. IV, 1639. Justitia cilium animarum. III, 1494. Justitiam Dei hic esurimus et sitimus, ut ea postea saturamur. VII, 740. Justitia Deus, quam profecto esurire et sitire, ea nostra est in hac peregrinatione justitia; et qua postea saturari, ea nostra est in æternitate plena justitia. II, 461. Justitiæ fames ad plenam satietatem parat. VI, 707. Justitia esurit et sitit fortitudinis domo. III, 59. Satietas justitiæ in æterna vita. III, 1609. Justitia non satibimur, nisi cum fuerit finita vita ista. IV, 751. Justitiæ perfecta cum videbitur Deus. V, 951. Justitiæ saturitas hic speratur in præcepto, ibi percipitur in præmio. X, 622. Nunc in præcepto est faciendâ, post mortem erit in præmio percipiendâ. X, 651, 652. Justitia perfecta futuræ vitæ non in præcepto erit, sed in præcepto hinc observatorum præmio. X, 600. Justitia hujus vitæ perfecta facit meritum, perfectissima futuræ vitæ fit præmium. X, 606. Justitia est hujus vitæ; potentia, alterius. VIII, 1026, 1028.

Justitia perfecta non est, nisi in Angelis, et vix in Ange-

lis, si Deo comparentur. III, 2006. *Justitiæ perfectio et securitas plena est in Angelis.* X, 601. *Justitia an desinet in futura vita.* VIII, 1046.

Justitiæ lex in cujusque corde inscripta est. IV, 675. *Justitiæ panis est.* IV, 562. *Per panem et vinum significatur.* IV, 1370. *Vita justorum paradiso corporali, in quo Adam fuit, significata est.* III, 478. *Vide Homo, Sanctus.* *Justitiæ perfectio quadragenario numero significata.* V, 691. *Justitiæ eminentissimæ Noe, Daniel et Job.* IX, 345. *Sacrificium justitiæ in templo mentis.* I, 1195. *Justitia Dei.* *Vide Deus.*

Justitia injustorum quæ. IV, 1435. *Justitia dicitur, et qua ratione dicitur.* V, 916. *Justitia et circumcisio quomodo nos sumus.* V, 915.

Justitia et judicium non nihil differunt. IV, 1407. *Judicium et justitiam facere, recte vivere.* VII, 551. *Justitia quomodo convertitur in judicium.* IV, 1406.

Justus homo quis. VIII, 451. *Quis justus animus.* VIII, 985. *Justus nemo nisi qui Deo servit.* V, 649. *Justus sub jugo justitiæ est.* VIII, 126. *Quid sit juste vivere in hac vita.* VIII, 419. *Juste vivere quid est aliud, nisi audire præcepta legis, et facere.* V, 1270. *Justorum hæc est omnis vita, disponere testamentum Dei super sacrificia.* VII, 699. *Vita justis de cælo recedere non debet.* IV, 837. *Juste vivere ipsa est via nostra.* III, 1638. *Qui justus, continuo bonus.* IV, 1577. *Justus dici potest, qui perfectioni justitiæ injuriam accessit.* X, 504. *Justi non sunt, qui quod faciunt, timore faciunt.* V, 32. *Justi fallaciter, qui se putant facere, quod spirituali, quæ ex Deo est, non faciunt caritate.* X, 605. *Justus qua ratione homo dicatur esse sicut Deus.* III, 2010.

Justi ante gratiæ electionem nulli. VI, 621. *Justos ab injustis quid discernit.* X, 597. *Ab illo fit homo justus, qui nunquam potest esse injustus.* IV, 1446. *Homo fit justus eo modo quo aer fit lucidus.* III, 585. *Non ita se debet homo ad Dominum convertere, ut cum ab eo factus fuerit justus, abscedat.* III, 382. *Justus credit se sine Deo non posse servare justitiam.* V, 605. *Juste vivere opus est Dei, licet per nos agatur.* X, 242. *Deus vias justorum scit, ipsa eorum facit opera.* X, 877. *Justorum opera cur dicatur Deus operari.* VI, 331. *Deus hominem operatur ut justus sit, si homo ab illo per superbiam non abscedat.* III, 380. *Justi licet gratis justificentur, habent tamen merita sua.* I, 1346. *In homine quidam justus ordo nature.* VII, 629. *Justus esse nemo potest, quando ab unitate corporis Christi fuerit separatus.* II, 811, 813.

Justi opera sunt Christi. III, 1823. *Justi fiunt ea gratia homines qui renascuntur in Christo, qua gratia justus homo natus est Christus.* X, 1159. *Justus sine fide Christi nullus aut fuit, aut erit.* VI, 621. *Justi antiqui non nisi fide in Christum salvi facti.* II, 838, 839; VI, 621; X, 450. *Non nisi gratia Christi liberati.* X, 513, 405. *Justos antiquos eadem gratia et Mediatoris fides liberavit.* X, 1127. *Justorum antiquorum fides et nostra eadem.* X, 599, 500. *Pelagius et Cælestius negant justos antiquos ex fide incarnationis vixisse.* X, 1225. *Et per Christum salvatos esse.* X, 400. *Justi antiqui etsi non nomine, re tamen Christiani.* X, 593. *Justi omnes, etiam qui fuerunt ante adventum Christi, pertinuerunt ad membra Christi.* IV, 585, 731. *Justi antiqui non pertinebant ad Legis litteram, sed ad gratiam Christi venturi.* X, 116. *Pelagianorum sententia de antiquorum salute.* X, 569. *Justi antiqui ad novum Testamentum pertinent.* X, 596. *Justi antiqui etsi non perfectæ virtutis, sed tamen propter fidem justis.* X, 590. *Vide Sancti.* *Testamentum.* *Justi antiqui quibus in sedibus erant ante Christi adventum; et utrum ipsos ad aliquid melius transulerit ejus passio, uole indagandum.* VIII, 513.

Justus nemo nisi humilis et pius. IV, 585. *Justam viam non intrant infideles, de illa percunt superbi.* V, 107. *Justus plus intendit in defectus suos, quam in virtutes.* VII, 167. *Justis ex cadendi periculo ratio esse humiliandi.* VI, 419. *Melior est peccator humilis, quam justus superbus.* V, 930. *Nemo sibi placeat, et comparet se illis qui male vivunt.* V, 952. *Aut aliis insultet.* V, 955. *Justi multi inferiores merito, peccatoribus conversis.* VIII, 443, 444.

Justus qui stat, plerumque cadit. V, 669. *Justis miscetur casuri, ut ex eorum casu timor augeatur.* VI, 419. *Justus seduci potest, sed non ad æternam damnationem.* VII, 669. *Justus nemo in omnibus.* X, 161. *Peccata hic nonnulla in justis.* VII, 21. *Justi ex fide viventes non sine peccato.* X, 214. *Sunt tamen qui vivant absque crimine.* VI, 262. *Justi omnes hac in vita secundum quid boni, secundum quid mali sunt.* V, 559. *Justorum quorundam vita, nec bona, nec mala.* VII, 750. *Justi antiqui non sine peccato.* X, 622. *In ipsis etiam fructuosus samentis agricola qui in cælis est, invenit aliquid quod purget.* IX, 746. *Justi ad regulam divinam, et justis ad regulam humanam.* VI, 718, 720, 721. *Qui de justitia sua præsumunt, justis appel-*

lantur aliquando in Scriptura. IV, 696. *Justus hic nullus, qui non quibusdam humanis motibus deficiat ad se ipsum, et ideo peccet.* VI, 262. *Quantumcumque justis, non gloriantur, sed penitendi causa semper adest.* V, 1538. *Justi merito orant pro remissione peccatorum suorum.* II, 842; VII, 657. *Nulli non necessaria peccatorum remissio.* VI, 262.

Justi cur multa patiantur in hoc mundo. IV, 1637. *Deus non ideo injustus ac invalidus, aut res humanas non curat, quia sinit justos affligi.* VI, 98. *Justis expedit affligi in hac vita.* VI, 99. *Labor justorum, flagellum est patris.* IV, 1204. *Justos de tribulationibus semper eruit Deus, non quidem corporaliter, sed spiritualiter.* IV, 319, 320. *Justi humiliati non sunt miseri, nisi oculis impiorum.* IV, 253. *Justi humiliati non ceciderunt, quia Deus cui adherent, altitudo ipsorum est.* IV, 255. *Justi in malis temporalibus publicis inter Paganos dupliciter affliguntur, et ab impiis, et cum impiis.* II, 425. *Justo nil nocet.* IV, 366. *Justo qui nocet, sibi si vere nocet, non illi.* I, 600. *Justo nihil justum displicet.* III, 140. *Quod fuit caminus regis tribus pueris, hoc erit ardens mundus justis in Trinitate signatus.* IV, 1514. *Non ideo quisque justior, quia persecutionem patitur: probatur exemplis.* II, 177. *Justi hic nunquam sine persecutione.* V, 910. *Qualiter persecutionem pro justitia semper patiantur.* IX, 420. *Justus et injustus oneri sibi sunt.* IV, 584. *Justorum labores quinam sint.* VII, 787. *Justorum labores improbis quibusdam scandalum.* VI, 38. *Justus proficit quando videt peccatum peccatoris.* IV, 690, 691. *Hominis justo unde hic conturbatio causa.* IV, 244, 471. *Justi mutant aliquando, cum vident impios florere et abundare.* IV, 1648, 1649. *Justi vita in hoc sæculo, similis est arbori qua per litorem arida videtur.* IV, 558, 556, 557. *Justi vita hic bellum, nondum triumphus.* V, 814. *Justorum certamina.* VIII, 586, 587. *Justi non solum de suis, sed et de rebus aliorum afficiuntur.* VII, 414. *Justi passiones recas habent.* VII, 415, 416. *Justus naufragus evadit dives et nudus.* V, 1511.

Justus unde diligitur etsi incognitus. VIII, 971. *Quomodo nondum justus justum cognoscit quem diligit.* VIII, 985, 984, 983, 959, 966. *Justus, si a sua justitia recesserit, in qua diu vixit, et in ea fuerit impietate defunctus in qua non dico unum annum, sed unum diem vixerit, in penas iniquis debitas ibit, nil sibi præterita sua justitia profutura.* X, 979. *Quinam Invenientur justis in ultimo judicio.* X, 504. *Justis liberandis vita non sufficit in judicio, sine suffragio sanctorum.* VII, 749. *Justi quodam modo urgabantur in judicio, cum mali separabantur ab eis.* VII, 700. *Justi in regno cælorum, hostiæ ipsi erunt.* VII, 700. *Quis fructus hic est justo.* IV, 691. *Justi hic et in cælo gaudent; hic de sepe, ibi de re.* IV, 1679. *Justi post opera bona sabbatum æternum agent.* IV, 1181, 1182. *Justus secundum spem beatorum est Adamo in paradiso constituto.* VII, 528. *Justi quomodo pauci.* IX, 296.

Justi terram proprie regunt. IV, 544. *Orbem proprie habitant.* IV, 544. *Justorum jure sunt omnia.* II, 665. *Justorum semen quomodo potens in terra.* VI, 161. *Quomodo non querat panem.* IV, 387, 388. *Juste agens laudem habebit ex potestate, sive illa absolvat, sive damnet.* V, 140. *Quid est recipere justum in nomine justis.* IV, 1537.

Justi appellati sunt vel Angeli, vel filii Dei. III, 519. *Appellantur campi, colles.* IV, 784, 785. *Cæli.* III, 1277; IV, 1314, 1625, 1626, 1632; V, 1590. *Justus lumen est.* III, 826. *Dies est.* III, 826. *Nisi homo ad incommutabile bonum, quod est Deus, conversus subsisterit, formari ut justus beatusque sit non potest.* III, 581. *Justi regnum Christi.* VIII, 850, 854. *Justi palmæ et cedro comparantur.* IV, 1179, 1480. *Appellantur sedes Dei.* IV, 1625, 1626. *Sunt sedes Dei qui judicat ex ipsis tamquam et throno, et ipsos dirigit.* IV, 1240, 1626. *Justos hinc migrantes tollit Angelus in paradiso.* V, 658. *Justorum tria genera in Noe, Daniele et Job significata.* II, 425; VI, 717; X, 158. *Injustos quomodo Deus diligit.* VI, 621.

Justum esse non potest quod est contra veritatem. VI, 540.

Justum susum. III, 2056, 2060.

Juvenalis dea. VII, 122.

Juvenalis circa triginta annos esse definitur. VII, 777. *Juventutis erudiendæ modus improbat.* I, 672. *Juvenalis Christiani in laboribus et ærenis, senecta vero candida est recte factis.* IV, 1178, 1179. *In juvenili ætate potissimum vita corrigenda.* IV, 1178, 1179.

Juvenalis locus. II, 532.

K.

Kalendarum Januariarum solemnitas superstitiosa. V, 1020, 1021, 1024.

L

Laban interpretatur deallatio. VIII, 432.
Labdon iudex apud Hebræos. VII, 576.
Labeo. Tres huius nominis existere, scientia juris civilis clari. VII, 56, not. (a). *Labeo* Philosophus. VII, 795. *Labeo* antiquitatis peritissimus. VII, 56. Quomodo *Labeo* distinguit deos. VII, 403. Per quid numina bona a numinibus malis distinguat. VII, 56. *Labeo* dæmonicola. VII, 272.
 Labia interioris et exterioris hominis. IV, 900. Labia dolosa augment linguis suis pœnas, quibus apud inferos sitiunt. IV, 250. Consentiant labia tua cordi tuo; quærens pacem a Deo, tibi si esto pacatus. IV, 444. Labor laborum superbia. IV, 1810, 1811.
 Labor quomodo præceptus nobis sit. IV, 1211. Excellentius est laborem manuum sibi victum vestimentumque parare, quam ab aliis accipere. II, 692. Labor servus Dei seligendus, qui animo libero exerceatur sine cura et cupiditate. VI, 360. *Vide* Opus.
 Labores alienos aliqui nisi conentur non iudicando discutere, sed faciendo conscindere, docti sibi non videntur. VI, 444.
 Labor hic unde. V, 440. A laboris pœna nullus hominum est immunis. X, 1378. Labores conditionum aliquot recensentur. V, 443. Laborem et dolorem uno nomine Græci appellant. VIII, 410. Ibi labor, ubi multa queruntur et diligitur, quibus adipiscendis et retinendis voluntas non satis est. II, 483. Non poterit labor finire, nisi hoc quisque diligit, quod invito non possit auferri. IV, 407. Laboret homo ut teneat quod facile amisit; tenebit ad firmitatem, quod tenuerit post laborem. IV, 1936. Laborant omnes filii suis, nemo sibi. IV, 1459. Labor est semen iniquitatis, peccatum conceptio laboris. IV, 107. Laborant homines pro cupiditatibus suis, labore nonant pro Dei promissis. V, 257. Labor impiorum in circuito. IV, 1810, 1811. Bonum opus non multum laborat, malum opus habet laborem. IV, 181, 1811. Nihil est laboriosius iniquitate et impietate: quem laborem sequitur dolor, quia non solum sine fructu, sed etiam ad perniciem laboratur. IV, 127, 142. Labor iustorum flagellum est patris, et felicitas peccatorum fovea ipsorum est. IV, 1204. Si vis sustinere laborem, attende mercedem. IV, 372. Brevis labor est, nec destitutus consolatione. IV, 1212. Labores huius vitæ, quæ transiunt, nihil sunt, sed consequuntur bona quæ non transeunt. V, 728. Labor pretium est regni colorum. IV, 1211. Modo tempus est laboris, tempus seminis, tempus frigoris: etsi inter ventos et pluvias, semina; veniet æstas, quæ te lætificet. IV, 391. Nec sentiunt amatores quod laborant, et tunc ab eis plus laboratur, quando a labore quisque prohibetur. V, 583. Labores amantium nullo modo sunt onerosi; nam in eo quod amatur, aut non laboratur, aut et labor amatur. VI, 447, 448. Laborem mundaitionis carnis et spiritus nemo suscipit, nisi præmio invitatus. V, 203.
 Labore emitur requies. IV, 1211. Laborum et actionum omnium finis quis esse debeat. V, 83. Talis actio debet esse animæ, quæ tendat ad quietam securitatem, non quæ augeat inquietum laborem. IV, 1489. Quidquid laboras, ad hoc laboras ut videas. IV, 1170.
 Lac. Parvulus es, adhuc lacte nutriendus es, noli irasci uberibus. IV, 614, 781. Lactare ut nutriaris, sic utriusque crescas, sic cresce ut panem manduces. IV, 1715. Panis Angelorum lac factus est nobis. IV, 233, 1710, 1711. Humilitas, caro, crucifixio Christi, lac est quod parvulis sufficit. IV, 1615. Lac nostrum Christi humilis: cibus noster idem Christus æqualis Patri. III, 1998. Idem et lac parvulis et grandibus esca esse potest. X, 1017. Lac infro modo significat gratiam. IV, 827, 1857; V, 467. Lac gregis. V, 271. *Vide* Pastor. Lactis alimonia non vescuntur Manichæi. VIII, 57.
 Lactentes in Ecclesia, si qui nondum ea; acies cognitionis rerum spiritalium atque æternarum, nutriuntur fide temporalis historie, quæ pro salute nostra a Verbo Incarnato administrata est. IV, 110.
 Lacedæmonie matres filios suos ut pro terrena patria sanguinem funderent, ardentius in certamina bellica quam signorum sonitus excitabant. II, 1037.
 Lacerina. V, 885.
 Lacrymæ testes doloris. V, 1536. Lacrymæ nascentium, testes et prophetiæ miseriarum eorum. V, 909. Lacrymæ sanctorum in hac vita. VII, 685. Iustus quisque hic abundantius plorat, modo. V, 194. Pius unde lacrymarum causa. IV, 429. Ardes forte conscientia delicti, lacrymis extingue flammam peccati. IV, 1224. Lacrymas extorquet humiliatorum superbiorum fumus confluentium peccatorum. IV, 1863.
 Lacrymæ sanguis penitentis. V, 1342. Seminare in lacrymis omnium est Christianorum. V, 192, 194. Lacrymæ

piorum comparantur cum fetu impiorum. V, 193. Lacrymæ et risus iuvenes de rebus perituris. V, 194, 195. Dulciores sunt lacrymæ orantium, quam gaudia theatrorum. IV, 1683. Lacrymæ piæ contribulatorum, mustum sunt amantium. IV, 1061. Panis lacrymarum die ac nocte comeditur. IV, 467. Lacrymæ quare dictæ sunt panes, non potus. IV, 437, 1683, 1684.

Lactantius operi suo quædam vaticinia Sibyllæ inserit. VII, 581.

Lacturnus Deus præsidet frumentis lactescentibus. VII, 418.

Lacus est profunditas miseriarum vel inferni. IV, 1111, 1835; VII, 594. Lacus infimus profundissima miseria. IV, 1112. Lacus est profunditas sæculi, abundantia luxuriarum. IV, 225. Lacus miseriæ est profunditas iniquitatis, ex carnalibus concupiscentiis. IV, 434, 1835. In lacum descendunt, qui sese libidinis immergunt. IV, 225. Et qui confessionem perdunt. IV, 1853. Lacum aperire et effodere quomodo differant. IV, 407.

Lædit prius iniquitas cor injustum unde procedit, quam hominem iustum in quem procedit. IV, 407.

Lælius in disputatione Ciceronis de rep. inducitur ut interlocutor. VII, 67.

Lætitia quid. VII, 409. Lætitia in bono est et in malo. VII, 411, 412. Lætitia malorum de temporalibus bonis, cæcitas est ac summa miseria. VI, 293. Lætitia sæculi vanitas. III, 1139. Lætitia in malis fovea est. IV, 671. Mors est ipsa lætitia in perfrendo, cum quisque adipiscitur quod perdit concupivit. IV, 123. Mellior est tristitia iniqua patiens, quam lætitia iniqua faciens. IV, 671. Lætitia sæculi est impunita nequitia. V, 935. Lætitia non foris quærenda, sed intus. IV, 82. Letandum corde in Deo. V, 182. Recto corde semper est de Deo iucunditas. IV, 1251. Lætitia sanctorum inde est, quod Dominus sit in illis. IV, 829. Lætitia menti s acquiritur cessando a lætitia carnis. VI, 711. Causa tristitiæ tuæ peccatum est, causa lætitia tuæ iustitia sit. IV, 478. Lætemur in Domino, non in nobis; quia bonum nostrum non nos nobis, sed ille qui fecit nos. IV, 118, 275, 770, 794. Nihil præstantius ea lætitia quæ in verbo Dei est. III, 485. Lætitia saginam producent nubes Scripturarum. IV, 1909. Lætitia sine timore non sit. IV, 1092, 1093. Lætitia plena et perfecta quando erit. IV, 1092, 1273. Cum accepta fuerit celestis et ineffabilis lætitia, perit quodam modo humana mens et fit divina. IV, 351. Lætitiam donabit dies, patientiam quærit nox. IV, 1853. quæ multum læta sunt, et si certa sunt, vis creduntur. IV, 1927.

Lætitia nominatur solemnitas. II, 115.

Læto qui sæculum, quod contempserat, repetere sollicitabatur, epistola II, 1055.

Læcus. V, 635, 758, 1540. Laici inferioris propositi (id est alii a monachis). I, 639.

Lamasba. IX, 236.

Lamæse. IX, 206.

Lamina in fronte summi Sacerdotis significat sanctificationem et ablationem peccatorum. III, 641. Ac vitæ bonæ fiduciam. III, 658.

Lampadio de questione fati et fortunæ rescriptum. II, 1061.

Lampares vigesimus tertius Rex Assyriorum. VII, 372. *Lampius* Barcelonensis. II, 100. A quo Paulinus apud Barcelonem in Hispania per vim inflammatione subito plebis est sacratus. II, 100.

Lana et linum quod figurant. V, 224. Lana materies vestis est, et designat prædicationes. IV, 1932.

Languor naturæ nostræ. IV, 1319, 1307. Languor ex culpa contractus. VI, 500. Languores, quos ex pœna peccati patiuntur etiam cives civitatis superne. VII, 442. Languor post baptismum. V, 752. Languores nostri a quo sanentur. IV, 1319.

Laodiceus in epistola ad Galatas commentariolos relinquunt. II, 232. Laodiceum de Ecclesia nuper egressum dicit Hieronymus. II, 232, 286.

Laomedon Trojam extruit. VII, 79. Perjurio Apollinem et Neptunum fallit. VII, 80.

Lapides ossa principum esse dicunt Manichæi. VIII, 506.

Lapides et terra in mundo sunt ut ungues et ossa Dei. VII, 212. Lapides dicuntur Gentes quæ adorant lapides. IV, 550, V, 679. Lapides mortuos adorabant Pagani, nos vivum lapidem invenimus. IV, 1244. Lapis angularis Christus. V, 42. Omnes fideles unus lapis. IV, 1228. Unctio lapidis cariti Jacob suppositi, figura unctiois Christi. III, 870. A lapide Christo conquassari aliud est, aliud conteri. IV, 522. Lapis demonstrationis et veritatis. III, 634. Quinque lapides David. V, 498. Lapides vivi, lapides merui. V, 465. Lapis Christus conquassat parvus, conteret magnus. IV, 936. Lapides pretiosi et vivi in Ecclesia. V, 223. Qui credunt diligendo Christum, lapides vivi sunt, de quibus tempus Dei edificatur. IV, 512, 1704. Lapides sion omnes Prophetæ. IV,

1503. Lapis limitis agri. V, 1511. Lapidea milliaria literis plena viam docent. V, 1547.
 Lapsus et reparatio hominis. III, 132.
 Laqueus venantium, dulcedo hominis vitæ. IV, 1647. Quomodo in laqueum incidunt homines, et ex illo eruantur. IV, 1151, 1647. Laqueos non in via, sed circa viam tendit diabolus; via autem Christus. IV, 1151. In laqueo diaboli duo sunt; error quo illiciat, terror quo frangat. IV, 256.
Larentina meretrix Herculis, quibus meritis divinos honores obtinuit. VII, 183.
 Laræ demones boni ex hominibus facti. VII, 203.
 Largo de contemptu rerum huius sæculi epistola. II, 938. Num hic idem sit, qui proconsulatum Africæ gessit. II, 938, not. (c).
 Larvæ, noxii demones ex hominibus facti. VII, 203.
 Lascivium motum repercutiens, si quid delectabilis cogitavit, non abit sine vulnere. V, 391.
 Latera hominis dicuntur, qui illi coherent. IV, 533, 1684. A latera Domini cadunt, qui de sua perfectione superbiunt. IV, 1136. A latera Christi stant, qui reliquerunt omnia. IV, 1136. Bonus homo est, sed mala latera habet, proberbium. IV, 533, 1684.
 Latere hic voluit Christus, et latent similiter boni. IV, 621.
Lastidiamus Augustini consobrinus. I, 962.
 Latina lingua in Africa vulgaris ætate Augustini. I, 671. Latine linguæ inopia in regionibus (Hippionensibus) evangelica dispensatio multum laborat. II, 294. Augustinum in multis verborum sonis exagitantem Itali. I, 1013.
Latinus Fauni filius, a quo Latiorum regnum dici cepit. VII, 572, 576. Latiorum reges, silvii dicti. VII, 577.
Latinus Muglensis episcopus. IV, 381.
 Latria. VIII, 698, 703, 790, 827, 828. Latria quid. VII, 278. Latria servitus Deo debita. III, 536, 564, 628, 631; VIII, 313, 384, 583. Uni vero Deo exhibenda. VII, 160, 173, 221, 646. Uni Creatori. II, 749. Et singulis personis Trinitatis. II, 749. Quomodo latriam in nobis ipsis exhibemus Deo. VII, 280.
 Latitudo caritatis. V, 904.
 Latrocinia sunt parva regna. VII, 118.
 Latrones habent inter se quam caritatem vocant. VIII, 223. Latrones ut tutius infesti sint paci cæterorum, pacem volunt habere sociorum. VII, 638. Latronum obstinatio iater cruciatu, ne conscios aut nomina sua prodant, non sine magno amore. V, 923.
 Latrones a dextris et a sinistris Christi. V, 1083, 1451. Latronis cum Christo crucifixi conversio. III, 1678; V, 150. Fides et confessio. IV, 352, 443. Confessione effudit ex se saniem, et factus est aptus cibo Domini. IV, 848. Latronis in cruce fides quanti meriti. V, 150. Quam magna, cum titubant discipuli. V, 1110, 1295. Latro in cruce tunc credidit, quando in ipsis doctoribus fides defecit. III, 1918. Apostoli vici sunt a latrone, qui tunc credidit, quando illi de cæcerunt. IV, 847, 1831. Latronis fides cum discipulorum defectione comparatur. X, 480. Latronis in cruce justificatio per fidem, nullis præcedentibus meritis. VI, 125. Latro in cruce justificatus et salvatus gratis, qui de fauce, id est, de latrocinio in iudicium, de iudicio in lignum, de ligno productus est in paradisu. IV, 352, 633. Latroni misericordia obtulit, quod miseria distulit. V, 436. Latroni credenti, ineffabili potestate dominantis Dei baptismus deputatus est habitum in animo, quod in corpore cruce fixi accipi non poterat. VI, 53. Latro qui Christus in cruce paradisu promisit, an baptizatus fuerit, incertum. I, 627, 638; IX, *Retr.* 107, 108; X, 503, 503, 516. Credibilis est. *uisse.* I, 633. Latro in cruce martyr in suo sanguine baptizatus. X, 480. Antiqua quæ de latere Christi profluxit perlusio. X, 480, 481. Latroni corporaliter adhibita sanctificatio sacramenti per necessitatem de viit, adiuit per pietatem. IX, 173, 174, 178. Latronis exemplo non præscribendum saluatoris præcepto de baptismo. X, 481. *Hodie mecum eris in paradiso*, latroni dixit Christus quatenus Deus est. II, 854. Latro quomodo die mortis Christi in paradiso cum ipso. II, 853. Quo in paradiso anima ejus collocata. III, 483. Latro sub filii prodigi parabola intellectus. VI, 703.
 Latrari facere. V, 1519.
 Latrarii divitum, pauperes sunt. V, 150, 210, 406.
 Lavacra superstiosa in natali s. Joannis. V, 1031. Lavacrum aquæ in verbo per ectæ mundationis effectum sortitur post hanc vitam. I, 593.
 Lavare et rigare quomodo differunt. IV, 94. Ad exemplum humilitatis Christus lavit pedes discipulis, non ad sacramentum mundationis. IV, 1184. Lavare manus in innocentibus quid. IV, 193. Lavandi mos in die cænz Domini. II, 204.
 Laudabiles res proprio fulgore, non ore vulgi esse pretiosas. II, 428, 453. Quicquid laudamus, idco laudamus, quia bonum est. IV, 1741. Laudant multa multi, ini qua in-

qui. IV, 418. laudas quod sit? ad stipularum es facti. IV, 581, 1741. Ecclesie vel professionum quarundam laudatores incauti. IV, 1278. Nemo laudat nisi quod ei placet. IV, 1959. Laudatio libera est a lege textentis historiam. IV, 1400.

Laudare Deum, accusare nos ipsos. V, 454. Laus jucunda Deo, quæ. IV, 1900. Laudandi Deum præceptum habent Angeli et cælestia. IV, 1941. Qua ratione ab Angelis, qua a nobis laudetur Deus. V, 1016. laudat Deum universa creatura. I, 703. Quomodo creaturæ etiam inanimatæ laudent Deum. IV, 1691, 1878, 1959, 1946, 1947. Ipsæ species creaturarum, voces sunt creatorum laudantium. IV, 203, 206. A laude Domini ad laudandum se vel unguem recedere non est tutum. V, 435. laudans se, Deum non laudat, sed se a Deo avertit. V, 932. Ut se homo laudet, arrogantia est; ut Deus se laudet, misericordia est. IV, 1869. Dei est specie sua placere tibi, ad te pertinet eum in gratiarum actione laudare. IV, 500 summum hominis opus non est nisi laudare Deum. IV, 500 Cur Deum laudari velit ab homine. IV, 1318. Deus misericorditer jubet ut eum laudemus, non arroganter. IV, 1759. Deus nec major sit si eum laudes, nec minor, si vituperes. IV, 1758, 1759. Laudatione, quasi manducatione, vires acquiruntur, et dulcescit qui laudatur. IV, 1281.

Laudandi Deum causa nobis multillex. IV, 598. Laudam suam, ut cari a nobis posset, temperavit Deus. IV, 1742. laudavit se ipse Deus, ut bene ab homine laudetur. IV, 1869. In bonitate Dei laus ejus omnis includitur. IV, 1740. sacrificia laudis, munera gratiosa. IV, 836. Laudes Dei, sacrificium justitiæ. IV, 509. sacrificium justitiæ quod Deo gratius est, quam sacrificium vituli. IV, 894.

Laudandus Deus semper. V, 1183. Magisterium breve est, ut semper laudes Deum. IV, 1871. Alternet pro tempore sonus vocum, perpetua sit vox interiorum. IV, 1517. laudas Deum tota die, si vis; quidquid egeris bene age, et laudasti Deum. IV, 341, 1958. laudat ad horam lingua, vita semper laudet. IV, 1899. laudare Deum tunc desinis, quando a justitia declinas. IV, 1958. Laudandus Deus in prosperis et in adversis. IV, 280, 628, 883. Curvus es, si laudas Deum quando tibi bene est, et blasphemias quando male. IV, 278. Laus flagellantis, medicina est vulneris. IV, 1871. laudare Deum de se toto, est eum laudare lingua, voce, conscientia, vita, factis. IV, 1938, 1959. laudandus Deus in voce, in intellectu et in opere bono. IV, 1390, 1940. Vita et lingua. V, 1190. Laudandus Deus in omnibus operibus nostris. IV, 1316, 1317. Frustra lingua Deum benedicit, si vita Deo maledicat. IV, 580, 583. Qui male vivit, et laudat Deum, a semetipso dissonat. IV, 1900. Deum tantum homo securus laudat, qui non habet unde displiceat. V, 1180. laudatio impiorum offendit Deum. IV, 1900. laudat Deum opera sua, non laudant avaritia, luxuria; quia non illa fecit. IV, 1691. Nondum Deum laudat qui male vivit, aut qui meritis suis tribuit quod bene vivit, aut qui se super alium extollit. IV, 540, 584. laudis vocem audire, est intelligere intus quia quidquid in te mali est, tuum est; quidquid boni, Dei est. IV, 193, 796. Vox laudis Dei est, quia gratia ipsis sumus, quidquid boni sumus. IV, 796. Deum in veritate laudandus, id est de suo, non de tuo. IV, 193, 194. A laude Domini recedit, qui a se boni aliquid habere putat. V, 435. Quia spiritus Dei in servis suis laudat eum, quid aliud quam ipse se laudat? IV, 1869. Laudes Sanctorum, Dei esse laudes. V, 1425. Opera præceptorum laudes sunt ejus qui operatur in suis. IV, 1407. Divites se laudant, pauperes Dominum laudant. IV, 178, 945.

Laudem præcedere debet confessio. IV, 1908. Deum nemo convenienter laudat, nemo quomodocumque non laudat. III, 106. laudant Dominum qui se subdunt Domino. IV, 278. Velle laudare, laudare est. IV, 1746. Eloquentes multi sunt, qui dum laudant creaturam, obliviscuntur creatorem. IV, 1873. si non laudaverint servi Dominum, superbi, ingrati, irreligiosi erunt. IV, 1758. Et multo magis ab ipsis Deus laudandus est, quo mereantur esse et filii. IV, 1759.

Laudandus Deus corde et amore. V, 1193, 1643. laudans corde, in aran conscientie victimas imponis. IV, 1746, 1220. Aures Dei non ad os, sed ad cor; non ad linguam, sed ad vitam laudatoris patent. IV, 1900. laudare Deum, amare et laudare; laudare in amore, amare in laudibus, otiosum est negotium. IV, 1916. laus sine amore, nec vera, nec Deo accepta. V, 1643. laudat Deum lingua, laudet vita, sed habet caritatem infinitam. V, 1186. quis veraciter laudat, nisi qui sinceriter amat. II, 557. Noli timere ne non possis semper laudare, quem semper poteris amare. IV, 1062, 1063. laudetur Deus voluntate, ametur caritate; gratuitum sit quod amatur et quod laudatur. IV, 636. sacrificia laudis non timore sed caritate oblata, dicuntur voluntaria oris. IV, 1363. laudando quod amas, libere laudas.

IV, 1745. Nemo laudat Deum, nisi ori suo factis consentiat, Deum et proximum diligendo. V, 209, 211. Caritas laudat Dominum, discordia blasphematur. IV, 1950. Canticum novum nihil aliud est quam laus Dei. II, 557. A laude Dei incipere debet oratio. IV, 1590, 1882. Laus nostra letitiam habet, oratio gemitum. IV, 1957.

Laudis Dei tutum iter in scripturis quaerendum. IV, 1839. Laudatio hoc est cordi saginatio, quod stomacho rutiandi rutiatio. V, 1188. Modo cantat amor esuriens, in solo cantabit amor fruens. V, 1188. Laus Dei solum erit negotium beatorum. IV, 1032, 1100, 1107, 1108, 1165, 1889; V, 1147, 1176, 1186. Ibi cibus noster erit, ibi potus, actio quietis, totum gaudium. V, 1477.

Laus sine fine in caelo, quia sine fine amor. IV, 1281, 1811. Laudare modo incipe, si in aeternum laudaturus es. IV, 1870.

Laus propterea non quaerenda, sed Dei. III, 2058. Laudare se homo quomodo possit absque arrogantia. IV, 1873. Non te laudes, et quando bonus es: laudando te bonum, sis malus; bonum te fecerat humilitas, malum te facit superbia. IV, 195. Nolle in se laudari, est esse humilem. IV, 510. Laudes humanas ambientes. V, 377, 579. Omnes mortales sese laudantur optant. VIII, 1018. Vera laus ea est, quam non tacet Deus. IV, 1452. Laudes hominum intueri non debet qui recte agit. III, 1269, 1271, 1272. Laudibus humanis assuetus animus, quomodo instante iudicio deficiet. II, 573, 574. Laus humana in studiis non quaerenda. II, 433. Laudes hominum quaeritans operibus suis, adumbratur virginibus laetis. V, 577. Qui laudes hominum quaerit in pia professione, deficit hominum reprehensionibus. V, 1364. Virgines fatuae, propter ipsam inanem laudem, non propter conscientiam suam bona operantur. II, 571. Qui iudicat propter laudem male, munus accipit. IV, 163.

Laudis amor vitium. VII, 158. Praecipuum in vanitate locum habens. IV, 1532, 1535. Vitium hoc utile esse reip. putarunt. VII, 158. Laudis amore multi alia vitia cohueverunt. VII, 158. Hi non quidem sancti, sed nimis turpes sunt. VII, 158. Laus humana cupiditati melius resistitur, quam ceditur. VII, 158. Laudis humanae periculum. V, 478. Laus a petitis et contentiosis superbia mater est. II, 92. Laus aviditas hypocrisis sepe generat. II, 92. Qui laudari vult ab hominibus vituperante Deo, non defendetur ab hominibus Deo iudicante, nec eripietur Deo damnante. I, 801. Laus a petitis miseris facit. I, 1251. Per gratiam suam praestat Deus hominibus unde laudentur. X, 208. Laudari etiam de Dei dono periculosum. II, 804. Non male vivendum est ne laudemur. I, 805. Laude immodica quosdam extulisse pavit Augustinum. I, 587. Laudatio ibi a vanitate remota est, ubi etiam vituperatio ab offensione secura est. II, 428.

Laus humana non semper culpanda. IV, 1533. Laudes hominum quando non noceant. V, 804, 805. Laudati comes bonae vitae. I, 805. Laus humana utilis est laudantibus, cum Deum, non hominem in bona vita sua honorant. III, 1290. Cum laudatur quis, laudem in Christum refundat. IV, 450. Cum laudatur boni, non laudatis, sed laudantibus prodest. II, 1024. Qui laudant bonos, indicant sibi bonos placere, quos veraciter laudat. II, 1024. Ut sese gerunt iusti cum laudantur. II, 95, 1024; III, 171; VII, 166. Ut se gerat Augustinus. II, 109. Laus et honor quomodo a Praetis accipi debeat. II, 93. In laude veritas appetenda est, vanitas fugienda. II, 1025. Laudes suas audire delectari se quo sine dixerit Themistocles. II, 1025. Laudari exoptare partim approbandum, partim cavendum. II, 1025. Finem recti nostri non in hominum laudibus ponere, et tamen propter ipsos homines quaerere laudes hominum docuit nos Dominus per Apostolum suum. II, 1024. Laudibus hominum moveri debemus non propter nos, sed propter proximum. I, 805. Laus bonorum quomodo prosit etiam iis quos laudant, licet in his nec sit quod laudant. II, 1024. Laudari a male viventibus, nec plene vult, nec plene non vult. V, 1480. Laudare se citra arrogantiam aliquando licet. III, 1795. Recte vivere et nolle laudari, quid est aliud quam inimicum esse rebus humanis? III, 1269. Laude carere facile est dum denegatur, difficile est ea non delectari cum offertur, II, 92.

Laus falsa adulatio est. IV, 1824. Melius vituperares, quam dolose laudares. IV, 1600. Laudes vendunt adulatores. V, 578. Adulantis laus respuenda. IV, 870.

Lavinia Aeneae uxor. VII, 576.

Lavinium urbs in qua Aeneas regnum constituit. VII, 91, 210.

Laurentius Martyr. V, 1385; VI, 680. Archidiaconus. V, 1385, 1395. Ejus martyrium crudele. III, 1621. Laurentii fortitudo. III, 1621. Uide. III, 1621. Laurentio flamma exterior frigeat in comparatione fervoris quo intus ardebat. V, 1397. Laurentii corpus Romae. V, 1335. Laurentii Memoriae ad Ravennam. V, 1445.

PATROL. XLVI.

Laurentius provincia Caesariensis episcopus. II, 933.

Laurentius frater Dulcitii. VI, 154, 229, 231.

Laurentium regni initium. VII, 572. Laurentium primum rex Picus. VII, 572. Ex Laurentibus origo Romana dicitur. VII, 572.

Lazarus presbyter. II, 1022.

Lazarus interpretatur adjutus. III, 1550; IV, 872. Lazarus quamvis esset figura peccatoris, multum a Domino amabatur. III, 1749. Lazari resuscitatio aliquid in allegoria significat. VI, 59. Lazarus suscitatus, peccatoris resurgentis figura. V, 455. Et poenitentium. IV, 1506. Lazarus Ecclesiae Dei typum gerit. IV, 872.

Lazarus pauper ulcerosus in sinum divitis Abraham levatus. V, 115. Lazarus et Epulo post mortem mutaverunt vias. IV, 550. Non est in Lazaro meritum paupertatis, sed pietatis. IV, 610. Lazari cur nomen expressum, non divitis. V, 248. Vide Dives. Lazari cum divite comparatio. V, 248, 1630.

Lazarus episcopus Gallus. X, 520, 543, 553. Lazari et Herotis litteras Orosius presbyter detulit ad Concilium Carthag. II, 759. Pelagium et Cræstem auctores nefarii erroris arguunt Heros et Lazarus. II, 759. Objectis Hecrotis et Lazari respondit Pelagius. II, 776.

Lazarus presbyter. II, 966.

Lazarus diaconus. V, 1574.

Lectio nobis hic necessaria, non in patria. IV, 1195. Lectiones divinae nos erigunt contra desperationem, et terrent contra superbiam. V, 778. Quando legis, Deus tibi loquitur; quando oras, Deo loqueris. IV, 1086. Tanto citius quisque proficit cum bona legit, quanto citius facit quod legit. VI, 365. Lectionis perversum studium reprehenditur. VI, 365. Lectiones et cantus in Ecclesia. V, 950.

Lector psalmum qui populo exponendus esset, praeegebat. IV, 1784. Lector ascendit, tractator loquitur. V, 124, 131. Lectores sonant Dei verbum etiam quando tacent tractatores. V, 204. Lector recitat Evangelium. V, 433, 1117. Lector psalmum in ecclesia cantans, quem ipse elegit. V, 1550. Lector ecclesiasticus ille non est, qui Scripturam non ecclesiasticam, quamvis in ecclesia legerit. II, 254. Lectoris officio qui semel functi fuerant in aliqua ecclesia, ab alia teneri non poterant. II, 235 et Not. Pueri in lectorum gradu. III, 1049; V, 1550.

Lectorum error triplex. VIII, 72. Lectorum tardiorum errores auctori non tribuendi. VIII, 825. Legere qui non potest, assidue verbum Dei audiat. IV, 1159. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo mitis esse et humilis corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 597. In conventibus Christianorum legebatur alternatim et psallebatur. II, 119.

Lectisternia in honorem deorum. VII, 96.

Lectus aliquando est voluptas carnis, et delectatio secularis. IV, 95. Lecto quies figuratur. IV, 1730. In lecto esse dicuntur, qui in otio Deo serviunt. IV, 1750. Lectus doloris, infirmitas est carnis. IV, 457. Lecti grati. VII, 102. Lectus argenteus. V, 1402. Lectus inargentatus. V, 114.

Leges urbs. II, 1094.

Lenures noxii daemones ex hominibus facti. VII, 265.

Lens cocta a Jacob, et manducata ab Esau, quid figuravit. V, 59. Lenticula, cibus Aegyptiorum. IV, 527. Lenticula Alexandrina significatur. IV, 527.

Leo sacerdos Paganorum. VII, 236. Sacrorum Aegyptiorum magnus antistes. VII, 229. Deorum originem prodii. III, 1057.

Leonem acolythum arbitrantur ipsum esse Leonem magnum, qui postea sexto in Romana sede successit. II, 867. Not. (b). Sixtus ad Aurelium senem per Leonem Acolythum scribit. II, 867.

Leones non vixisse carnibus in arca magis credendum est. III, 550. Leo ponitur in laude, ponitur et in vituperatione. IV, 395. Per Leonem Christus significatur. IV, 1375. Leo et Christum significat et diabolus. II, 79; V, 471. Leo victus est saviendo, Agnus vicit patiando. IV, 1988. Leo in cubili dicitur Antichristus, in quo et vis et dolus operabitur. IV, 127, 128. Leonum cubilia, corda infidelium. IV, 1576. Catuli leonum, plebs Judaeorum; leones, principes sacerdotum. IV, 667. Leones ac leonum catuli, daemonia et eorum principes designant. IV, 1574, 1575.

Leonas Dei famulus. VI, 518.

Leontiana basilica. V, 1201, 1207. Ejus conditor ipse Leontius. V, 1208. Leontii solemnitas ac depositio. V, 1208.

Leontius diaconus. II, 1002, 1012.

Leodi bellum civile. VII, 109.

Leporius negabat Deum hominem factum, et quartam in Trinitate subintroducebat personam. II, 991. Leporius errori sententia contraria. VI, 249. Leporius a Proculo et Cyllinio merito correptus. II, 991. Et damnatus. II, 991. Leporius pergit ad Aug. a quo sanandus suscipitur. II, 991. Et de facto sanatur. II, 991. Sanati sunt et qui cum illo ve-

(Trize.)

nerent. II, 992. Rogat August. ut per epistolam a se suscipiam suscipiatur. II, 991.

Leptra mentis, doctrina varia et inconstans. V, 983.

Leptimagne. IX, 259.

Lepthinius. IX, 222.

Lepus quid significet. IV, 1572, 1573.

Lethargici, V, 538. Somno periclitantur. IV, 340, 341. Lethargicus cur nihil enervius. I, 1057. Lethargicus dormire volens, symbolum peccatoris perire volentis. V, 246, 858, 1590.

Letheus fluvius, seu fluvius oblivionis apud inferos. VII, 510.

Levana dea. VII, 122.

Levanda anima ad Deum, ut vas ad fontem. IV, 1834. Levandum cor sursum, ne putrescat. IV, 1083, 1629, 1630. Levare se ad Deum, et levare se contra Deum. V, 1536.

Leucippus octavus rex Sicionorum. VII, 562.

Leucius episcopus. II, 759, 780.

Leucothea dea. VII, 572.

Levi cur non decimatus. X, 173. Levi absconditus erat in lambis Abrahæ. III, 407.

Levitas. Quidquid ad Levitas pertinebat, ad Deum pertinere censebatur. III, 719. Levitas pro primogenitis filiorum Israel sibi Deus deputat. III, 719.

Levitus scriptus actus tamquam Actus Apostolorum. VIII, 630.

Lex a legendo seu eligendo dicta est. III, 681. Lex generaliter et specialiter accipitur. III, 2037, 2038. Retr. Lex universalitatis, sapientia divina. VI, 90. Lex alia æterna, alia temporalis: de utraque fuse et egregie. I, 1229. Lex æterna est ratio divina vel voluntas Dei ordinem naturalem conservari jubens, perturbari vetans. VIII, 418, 420, 438, 440. Lex Dei sempiterna. III, 618. Lex Dei, voluntas Dei. IV, 586. Æternæ legis notio. I, 1229. Lex æterna ante legem scriptam manebat in cordibus priorum. V, 500. Æternam legem fas est cognoscere, judicare nefas. III, 448. Qui legi æternæ adherent, temporalis legis non indigent. I, 1238. Lex triplex, in paradiso data, naturaliter insita, et in litteris promulgata. IV, 1374. Lex homini recto data, ut obedientiæ virtus mandaretur. X, 1531.

Lex naturalis. II, 681. Vocatur lex rationis. II, 683. Legem naturæ nemo sinitur ignorare. IV, 1574. Omnibus hominibus inesse probatur. IV, 673, 1574. Lex scripta cur data est, cum jam in cordibus conscripta esset. IV, 673. Lex naturalis per legem scriptam est instaurata, aucta et firmata. IV, 1574. Lex quinque libris continetur. V, 193, 199. Legis nomine omnia veteris Instrumenti eloquia significantur. VIII, 1081. Legis cor in decem præceptis agnoscitur. VIII, 262.

Legum tria genera. VIII, 547. Lex et testimonium duo sunt nomina rei unus. IV, 987. Lex quomodo iustitiæ Dei testimonium prohibet. X, 586. Leges diviniæ apud animam intus expressiones certioresque sunt. VIII, 105. Lex temporalis etiam a Deo data. I, 689. Lex temporalis potest per tempora commutari. I, 1229. Lex scripta digito Dei. VI, 553. Lex data est per Angelos, in quibus persona Dei apparebat. VII, 293. Lex quinquagesimo die post agni occisionem data, quid significet. IV, 1167. Cur in lapide scripta lex. IV, 1526. Legis minister Moyses. promulgator Christus. IV, 590. Legem ad condemnationem valere Tabularum contritio significat. III, 756. Legis repetitio novum Testamentum significat. III, 635. Cur lex apparatu terribili, mirabilisque signis coram populo data est. VII, 292.

Lex ad quid data. V, 689, 853, 842, 850, 927, 1533; VIII, 331, 543; X, 205, 297, 1258. Lex, prævaricationis est causa. VI, 211. Est insinuatix peccati. VI, 105. Lex peccatum prohibens, virtus est facta peccati. VI, 535. Quare et quomodo virtus peccati. VII, 580; X, 198, 1603, 1605, 1607. Lex auxit concupiscentiam. VI, 105, 108, 333. Lex data factus est prævaricator, qui antea erat nescius peccator. V, 818, 829, 831, 928. Lex latere ostendat peccatum: tollat peccatum lex gratiæ. V, 825. Prævaricatio, ex lege. II, 709, 892. Lex apparuit peccatum, quod latebat. V, 173. Lex cur ministratio mortis appellatur. VIII, 632, 633. Lex peccati et mortis quænam. V, 842; VI, 61. Abundantia delicti per legem. X, 203.

Legem abjiciebat Carproates. VIII, 27. Blasphemant Caiani, et Deum Legis auctorem negant. VIII, 29. Sicut Marcion, et Manicheus. X, 603. Legi veteri Manichæi adversantur. III, 2063. Eamque imperitia furiosa reprehendere solent. VIII, 235. A paganismo nihil distare Faustus blasphemabat. VIII, 520. Manichæorum error de veteri lege. VI, 109. Etiam eam calumniæ. V, 25, 175; VIII, 403. Refelluntur. V, 823, 828; VIII, 401, 645. Summa locorum scripturæ quos a calumniis vindicavit Augustinus. VIII, 639. Pelagianorum calumnia de usu legis veteris. X, 587.

Lex non vituperanda tamquam mala. X, 537. Lex ab Apo-

stolo non improbatur. III, 2063. Legis laus secundum Pelagianos. X, 610, 616. In laude Legis quæ Pelagianorum intentio. X, 616. Legem sic mittere ad regnum, quemadmodum Evangelium, dogma cælestis. X, 353, 331. Lex quatenus a Catholicis laudanda. X, 611. Lex etiam vetusta Deo. X, 394. Lex non est mala, imo bona est. VI, 108, 109. Bona ostenditur. V, 822, 838, 851, 842. Bona et sancta. VII, 330. Quomodo bona est. III, 2065. Lex bonum est volenti facere quod lex vult. X, 452.

Lex utiliter lata. VIII, 71. Legis utilitas. II, 676; V, 759; VI, 61, 103, 116, 279, 312, 348, 486. quibusnam utilis. X, 1111.

Lex cui bono data. II, 850. Lex tamquam pædagogus ad gratiam ducit. VI, 535. Ad hoc prodest ut mittat ad gratiam. IV, 1573. Lex data est ad ostendendum quod am arcibus vinculis constringeretur, qui de suis viribus præsumebant. III, 2068. Lex danda fuerat, quæ manifestius sibi ipsum ostenderet hominem, ne superbus animus humanitas a se ipso se posse esse justum putaret. II, 860. Ideo data est Lex, ut crescente peccato humiliarentur superbi, humiliati confiterentur, confessi sanarentur. IV, 1529. Lex data, ut inveniret se homo qui se latebat. V, 855, 927. Lex etiam ipsa in adiutorium data, sed non sicut gratia. V, 850. Sic in adiutorium data est, ne te sanum putares. V, 850. Lex data, ut infirmitas inveniretur, imo auferetur; et vel sic medicus quaereretur. V, 842, 850. Lex docentis et jubendo quod si te gratia impleri non potest, homini demonstrat suam infirmitatem, et quaerit demonstrata infirmitas Salvatore. II, 595, 893. Lex quomodo languorem ostendat, superbiam curet, ad medicum ducat. V, 755. Lex data Judæis, ut ad gratiam confluerent. VIII, 652. Lex cancellus tibi fecit, ut non inveniendo qua exires, ad gratiam convolaras. V, 894. Lex ostendit non tantum d. eorum esse necessarium, verum etiam adiutorem Deum. X, 205. Pravo data lex, ut suam pravitatem sentiens, gratiam desideraret. X, 1534. Lex Judæis pædagogus, a quo perducerentur ad gratiam, quæ est in fide Jesu Christi. III, 613.

Legis infirmitas. III, 1402. Infirmitas ad justificandum. IV, 888, 889. Lex quare infirmata et infirma dicitur. IV, 818. Legis Moysi ad sanandum impotentia. V, 689, 755. Lex sive naturalis, sive scripta, non potuit auferre peccatum. X, 116. Nec a peccato liberare. X, 533, 537. Lex tactum damnat, non auferit malitiam. X, 654. Lex sine gratia non auferit, sed auget peccatum. IV, 1572. Per Legem non sunt alata peccata. III, 2067. Nec Lex, nec Sacerdotium introducunt in hereditatem æternam, sed gratia per fidem. III, 745. Lex reconciliare non potuit. X, 826. Per Legem justificari se Judæi putabant, sicut et id putant Pelagiani. II, 709. Legis littera neminem justificat. X, 219, 336, 1227. Lex sine gratia non solum nihil prodest, sed plurimum obest. X, 561, 563. Prævaricatores facit, vel usque ad effectum mali operis, vel saltem in sola voluntate. X, 221, 904. Lex justificationem non efficit, sed prævaricationem. X, 250. Lex Moysi, baculus Giezi super faciem pueri. IV, 889; V, 176; VIII, 272. Lex la, is super mortuum positus. III, 1735. Lex vetus la, is offensiois est his qui gratiam non habent. IV, 1167. Legis infirmitas est carne. V, 814.

Lex cur jubet. X, 214. Lex bonum jubet, sed non dat. VI, 535. Juhere novit, non juvare. V, 822, 1171. Lex data est ut monstraret homini infirmitatem, et quaerit demonstrata infirmitas Salvatore. X, 209. Lex sine gratia. X, 857. Lex sine gratia non sufficit. X, 896. Dat nosse hostem, non vincere. V, 794. Lex sine gratia nihil valet. V, 1133. Lex non est mala, licet sine gratia sit noxia. VIII, 512. Lex semper est bona, sive obest inanibus gratia, sive prorsus plenæ gratia. VIII, 512. Lex quomodo nocet. III, 2033. Lex sine gratia non correctio peccantis, sed virtus est peccati. X, 1603, 1606. Lex peccato dedit virtutem, non quia mala jubet, aut bona prohibet, sed quia ex prohibitione auctum est desiderium, non extinctum. II, 892; V, 841, 894; X, 205, 204. Nescio quomodo hoc ipsum, quod concupiscitur, fit jucundius dum vetatur. X, 204. Quasi lex vetat, tanto magis libet, quanto minus licet. VI, 166. Lex quomodo virtus peccati, si bona est. V, 109.

Lex sine gratia peccatum operatur. VII, 750. Facit magis reos. V, 753. Irani operatur. X, 894. Quomodo. X, 203. Lex cognita peccare gravius est. I, 1538. Inexcusabiliore sunt qui divina lege instructi, legi non obediunt. II, 881. Legis prævaricatores sumus, cum id non facimus quod faciendum, vel facimus quod non faciendum esse jam scimus. VI, 271. Lex sine caritatis dono juhere poterit, non jurat, sed prævaricatorem insuper facere. VI, 287. Contra Legem peccantium prævaricationis crimen accessit. III, 2063, 2068. Quibus non datur gratia, prævaricatores sunt accedente Lexe, non justis. X, 1427.

Per Legis cognitionem tollitur excusatio quam homines afferre solent in peccatis. X, 882, 885. Inexcusabilius sunt, qui Legem cognoscentes, per eas vires quibus eam

debant non impleverunt II, 684. Lex peccatores convincat, non absolvet. III, 1528. Qui in media ætate duarum Legum peccaverunt, etsi non alieni a peccato secundum Julianum, non tamen prævaricatores. X, 1223. Legis vel datæ in paradiso, vel in corde scriptæ, vel per Moysen datæ prævaricatores reputandi sunt omnes peccatores terræ. II, 681. Lex os omnium potuit obstruere, non potuit mentem convertere. X, 654. Legis violatæ rei, quomodo sententur. III, 1597.

Legis antiquæ revera grave jugum quod leve fiebat. V, 414. Lex adjuvat ut gratia requiratur. X, 505. Lex data est, ut gratia quaereretur; gratia data est, ut Lex impleatur. X, 221. Lex nec est gratia, et nihil ex ea fit recte sine gratia. X, 607. Ut non Lex, sic nec ipsa natura est gratia qua Christiani sumus. X, 896. Lex sine gratia littera sola est. IV, 888. Littera est occidens. X, 205, 205, 213, 217, 805. Unde occidit. X, 580. In quo littera juvat prædestinatus. X, 1111. Quod est oculis sanitas ad videndum solem, hoc gratia est mentibus ad implendam Legem. VIII, 512. Legi ubi non erat gratia, caro invictissime resistebat. V, 844. Fides catholica de Lege et gratia. X, 587, 588.

Legem implere quid sit. VIII, 314, 352. Lex unde non poterat impleri. III, 1401. Legem non implet infirmitas mea, sed legem laudat voluntas mea. V, 837. Legem impleri per carnem impossibile. X, 588. Lex non sufficit libero arbitrio. II, 683. Ad Legem implendam vires humanæ non sufficiunt. II, 595, 595. Ex sententia eorum, qui Legem per vires proprias impleri posse dicunt, sequitur non esse debere. II, 595. Lex non est testimonium liberæ voluntatis. X, 1334. Lex non jubet nisi esset voluntas; nec gratia juretur si sat esset voluntas. II, 766. Lex justitia non impletur cum Lex jubet, et homo quasi suis viribus facit; sed cum Spiritus adjuvat, et hominis libera, sed Dei gratia liberata voluntas facit. X, 603. Legem fieri naturaliter, idem ac secundum naturam gratia reparatam. X, 229. Qui naturaliter quæ Legi sunt faciunt, si alieni sunt a gratia, mittunt punientur. X, 230. Legi aliqua etsi naturaliter seu per vires naturæ homo tacere possit, non tamen ad æternam vitam obtinendam. X, 250, 251. Fides catholica de Lege, gratia et libero arbitrio. X, 917.

Lex non timore pœnæ impletur, sed amore justitiæ. V, 199, 1170, 1241; VI, 222; X, 221, 568. Lex concupiscentiam terruit, non extinxit; fecit timorem pœnæ, non amorem justitiæ. V, 835. Lex timorem incutit, non tribuit caritatem. X, 236. Lex minari novit, non subvenire; jubere, non juvare. V, 822. Ostendere, non tollere peccatum. V, 823. Lex frustra minatur, quando iniquitas dominatur. V, 188. Ab his quæ Lex prohibet, abstinere timore pœnæ, non amore justitiæ, peccatum est. VII, 417. Legi opus qui timore pœnæ, non amore justitiæ facit, profecto invitatus facit. IV, 1528. Et inimicus est Legi. IV, 1528. Lex terret de se ipso præsumptem, gratia adjuvat in Deum sperantem. V, 792.

Legis severior vindicta quare in veteri Testamento ferebat. II, 660. In lege veteri prævalebat timor, in nova amor. IV, 986. Lex cur talis data est. IV, 1064, 1380, 1581, 1098. Lex vetus non noverat nisi punire peccata. V, 28. Lex præcipiebatur Judæis ne malefactoribus parcerent. III, 1937. Lex usitatus vocatur, quando minatur et terret et vindicat. VI, 110. Lex non necessaria, nisi his quibus utilis est servitus et timor. VIII, 71. Cur terret Deus per Legem. X, 617. Legi minarum scopus. X, 219, 235. Lex molestissimus pædagogus. V, 851, 858, 857. Qui ducit ad gratiam. X, 217, 248.

Lex sine gratia impleri non potest. IV, 437, 1837. Legem nemo implet, nisi quem adjuverit gratia. III, 1607. Non vitio Legi, sed vitio prudentiæ carnis Lex non implebatur. X, 221. Legi littera jubere tantum, non adjuvare potest. X, 116. Legi præcepta non possunt impleri nisi per gratiam. II, 769, 805, 894, 898; V, 73, 188, 894, 1170, 1240. Non implebatur Lex timore, quæ non impletur nisi caritate. III, 653, 733; IV, 281, 282, 829, 930, 931. Legem non implet nisi caritas. III, 2136; VI, 109, 356. Multa sunt facienda, non jubente Lege, sed libera caritate. VI, 459. Lex tunc impletur, dum non cupiditate rerum temporalium, sed caritate illius qui præcepit, sunt quæcumque præcepit. VI, 558. Quidquid Lex jubet, non nisi eo qui jubet adjuvante, inspirante, donante completur. X, 1606. Lex jubere novit, cui succumbit infirmitas: gratia juvare, qua infunditur caritas. X, 557. Quæ per Legem impleri non poterant, per fidem implentur. III, 2063. Lex impleri non potest nisi a spiritalibus. III, 2061, 2062. *Retr.* Lex misericordiæ Dei, lex caritatis. IV, 1698. Lex caritatis dat veniam peccatis, delet preterita, admetnet de futuris. IV, 1698. Idem præcepit, dum timens Lex est, amantibus gratia. VI, 110. Lex littera est eis qui eam non implet per spiritum caritatis. VI, 110. Lex tunc obligat ex prævaricatione, jubendo quod implere ho-

mines ex infirmitate non possunt, nisi se ad Dei gratiam pietate convertant. VI, 108. Preces fundere debet et ad misericordiam fugere, qui Legem implere non potest. III, 1442. Per Legem cognitio peccati, per fidem impetratio gratiæ contra peccatum, per gratiam sanatio animæ a vitio peccati, per animæ sanitatem libertas arbitrii, per liberum arbitrium justitiæ dilectio, per dilectionem justitiæ Legi operatio. X, 235. Lex adducit ad fidem, fides impetrat Spiritum largiorem, diffundit Spiritus caritatem, caritas implet Legem. II, 595. Ante Legem et sub Lege quomodo concupiscentia dominata est. III, 2063.

Lex facit reos homines sub Lege constitutos. III, 1397. Quid sub Lege esse. VIII, 706. Quis sub Lege esse dicatur. X, 280, 605. Qui sint sub Lege damnabiliter. II, 284. sub Lege est qui Legem non implet. III, 1597. Tandiu homo est sub Lege, quamdiu vivit peccato. VI, 61. sub Lege sunt, quibus Lex dominatur. VI, 108. Cui sunt sub Lege, servi sunt dominantis cum iditatis. VI, 106. Esse sub Lege, est de viribus suis ad faciendam Dei præcepta superba elatione præsumere. II, 284. Reus sub Lege est, justus cum Lege. III, 1756. sub Lege homines carnalia bona appetentes Legi justitiam non amabant. III, 2072. sub Lege operatio vana, cum libido animam vastat, et colubetur pœnæ metu, non amore virtutis obruitur. I, 1537. Homo sub Lege, homo sub gratia positus, qui differat. I, 620. Aliud est esse sub Lege, aliud in Lege, aliud sine Lege. IV, 67; VI, 558. Justi tempore Legi existerunt, nec tamen illi erant sub Lege, sed sub gratia. X, 599. Condicio hominis sub Lege positi. VI, 63, 108. Homo sub Lege figuratur per David scutis armis oneratum. IV, 1839. Peccare in Lege quid. III, 1837.

Legis scientia non est necessaria absolute ad non peccandum. X, 521. Non posse esse sine peccato, nisi qui Legis scientiam habuerit, pelagio objicitur tamquam ab ipso dictum. X, 521. Pelagii respensum ad objectionem. X, 321. Disentitur. X, 321. Aliud est hominem per scientiam Legi ad non peccandum adjuvari, aliud non posse esse sine peccato, nisi qui Legis scientiam habuerit. X, 521. Legis scientiæ nomine quid intelligitur. X, 322. Legis scientia sine caritate inflat. X, 617. Legem qui implet vita, non possunt non tenere memoria. IV, 706. Legem suam Deus in corde ponit, ut ea casto amore diligatur. IV, 1563. Lex alia quæ scribitur et imponitur servituti; alia quæ mente conspiciuntur ab eo qui non indiget litteris. IV, 67. Cor Christiani in libro Legi, quasi luminare in firmamento cæli. IV, 1193. Ille pie attendit legem Dei, et verba oris ejus, cuius aurem inclinat humilitas, non cuius cervicem erigit superbia. IV, 984. Legem Dei quomodo quis memoria teneat, et medietur fructuose. IV, 706, 707, 1195, 1510, 1535. Qui Legis meminit, nec eam diligit, memoria ejus lapsi illi est scriptus, non quo adornetur, sed quo prænuetur. IV, 1529.

Lex triplex apud Apostolum, lex fidei, lex factorum, et lex peccati. V, 821, 823. Lex peccati, quæ. III, 2071, 2159. Et quid Apostolo. X, 452, 453. Quænam lex, peccati virtus. X, 1603, 1607. Lex peccati cum reatu in parvulis non baptizatis. X, 434. Quomodo lex peccati remissa est per baptismum, et manet. X, 675. *Vide* Concupiscentia. Lex peccati est violentia consuetudinis. I, 751. Lex in membris et lex mentis adversum se pugnat. X, 455. Lex Dei, lex operum, lex fidei. X, 218. Lex operum et lex fidei quo differant. X, 210, 211, 213, 214, 216, 218. Lex factorum dicit Dominus: *Non concupisces*; lege fidei dicit: *sine me nihil potestis facere*. X, 226. Lege operum dicit Deus, *Fac quod jubeo*; lege fidei dicitur deo, *Da quod jubes*. X, 214. In lege factorum est Dei jubentis justitia; in lege fidei, subvenientis misericordia. IV, 1527. Legi factores non per opera, sed per gratiam justificantur. X, 228. Legi opera quibus homo non justificatur, quænam sint. X, 252. Potuit Apostolo esse intus in affectionibus prævis prævaricator Legi, et tamen conspicua opera Legi implere. X, 557. Lex fidei, quæ. IV, 1527. Lex non evacuat per fidem, sed statuitur. X, 255. Lex fidei, multa multitudo dulcedinis, seu caritas. X, 253. Condelectari Legi Dei secundum interiorum hominem, non litteræ, sed Spiritus donum est. X, 217. Legi Dei condelectatio, de magna venit gratia Dei. X, 432.

Lex scripta in tabulis, et lex scripta in corde. X, 219. Lex scripta in cordibus quid. X, 222, 227, 229. Lex ad discernendum justum, cuiusque cordi inscripta. IV, 675. Lex novi Testamenti si quidem in cordibus scribi dicitur, quod distant fideles a Gentibus, quæ habent os Legis scriptum in cordibus suis. X, 227, 228. Legem habere in cordibus scriptam, hoc est ad novum Testamentum pertinere. X, 225, 228.

Lex spiritus vitæ, quæ. VI, 61. Quomodo liberet a lege peccati et mortis. X, 434. Lex nova, testimonium liberæ voluntatis. X, 1534. Lex libertatis, caritas. X, 280. Legi Dei mente servire, carne autem legi peccati, quid. X, 433.

per solam gratiam homo mente servit legi Dei. X, 561. Lex mentis, lex membrorum, per Tragelaphos significatur. III, 880.

Lex civitatis Dei, caritas. IV, 1261. In cœlis plenitudo legis sine ullo peccandi timore servabitur. IV, 1538. Lex non implebitur ita ut nihil omnino desit, nisi in altera vita. X, 604. Lex in cœlo non legitur, et quare. IV, 1194, 1560.

Legis veteris præcepta an Christianus teneatur custodire. X, 594. A servitute legis ad filiorum libertatem transeundum. X, 250. Legis observationes cur jam respuunt Christiani. X, 215. Legis observationem indifferentem non esse inter bonum et malum, imo malam esse Hieron. dicit. II, 260, 280. Nec bonam esse nec malam August. docet. II, 280. Poterat Judæus qui Christo credidisset, in observationibus legis, licet superfluis, permanere. VIII, 156. Legitima nonnulla quo animo celebranda susceperit Paulus. II, 278, 279, 282. Ab illo non mendaciter observata. VI, 558. Tunc permittebantur Judæis in Christum credentibus. VI, 556. Petrum et Paulum legis exercuisse mandata timore fidelium Judæorum censet Augustinus, Hieronymus vero simulasse tantum. II, 156, 260. Lex post resurrectionem Domini amisit tamquam vitam officii sui. II, 281. Nec continuo deserenda, sed religiose deducenda ad sepulturam. II, 281, 284. Nihil veteris legis imponebant Apostoli iis qui ex Gentibus credebant, præter tria. III, 994. Gentiles ad observationem legis non cogebantur. VI, 556. Cogendos quidam putabant, tanquam siue iis salvi esse non possent. VI, 550. Hoc timor Petri simulabat, hoc libertas Pauli redargebat. VI, 557. Gentiles qui in Christum credidissent, legis onere liberos; eos autem qui ex Judæis crederent, legi esse subjectos, ex Hieron. censet August. II, 254, 258. Legis præcepta servari volebant Cerinthiani. VIII, 27. Ebionæi. VIII, 27. Nazaræi. VIII, 27. Legis observatio non continuo, sed paulatim abjicienda erat. II, 281, 282, 285. Legis observatio initio revelationis gratiæ non erat pernicioosa; progressu vero temporis a Christianis deserenda fuit. II, 282. Nunc qui eam observare vellet, habendus esset ut impius seque utitur violator. II, 282. Nec ullo modo hoc jam licet. II, 285. Legis antiquæ sacramenta cur non observemus. IV, 1856. Ideo jam non observamus, quia Christus ea implevit. VIII, 353, 551. Legem et prophetas quomodo Christus adimplevit. VIII, 332, 539, 363, 368, 370. Quam legem et quos prophetas Christus non venit solvere, sed adimplere. VIII, 348, 351. Quædam legis Christum adimplevisse, quædam solvisse opinabatur Faustus. VIII, 359. Refellit. VIII, 539. Legem veterem potuisse mutari non mutata divinæ providentiæ ratione. II, 526. Lex non evacuatur in Christo, sed legis velamen. VIII, 71. Legis observationes serviles ablatæ sunt, sed earum interpretationes tenentur a liberis. VIII, 154. Non jam observanda quæ sunt legis, sed illa quæ his significantur. VIII, 136, 157. In ipsis umbris non est spes ponenda, sed in rebus quas illæ umbræ significabant. VIII, 159. In lege veteri mysteria velata. VIII, 71. Quæcumque in lege et prophetis vel rebus gestis, vel sacramentorum celebrationibus, vel locutionum modis figurate prophetata sunt, in Christo et in Ecclesia impleverunt. VIII, 348. Christus in antiqua lege prophetatus. II, 634. Judæi toto orbe terrarum dispersi, ut essent testes Christi per ipsam legem. II, 634. In lege non intelligebant Christum Judæi. VIII, 632. Exceptis nonnullis. VIII, 633. Legis præcepta multa Judæis pro suo corde lapideo magis congrua, quam vera. VIII, 543.

Legis præcepta omnia figuræ nostræ fuerant. VIII, 546, 551. Legis præcepta medicamenta erant, adventu Domini medicata sunt ipsa medicamenta. IV, 680. Lex ex aliqua parte observatur in fide Christiana. III, 745. Quid ex lege et prophetis jam observant Christiani. VIII, 345, 539. quæ lege significantur, non jam jubentur facienda, sed leguntur intelligenda. VIII, 345.

Lex quomodo intelligenda. III, 2065; VIII, 405. Spiritu- liter intelligenda, ne in murmura sensus carnalis incurrat. VIII, 705. Nihil perniciosius quam quidquid in lege accipi ad litteram, nihil salubrius quam spiritu revelari. VIII, 71. Lex temporalia promittebat. III, 1602. Cur præmia visibilia promittebat. VII, 292. Per promissa terrena, significabantur æterna. VII, 293. Legis promissa a paucis intellecta. VII, 293. Legis veteris promissa spiritualiter intelligenda. V, 467. Qui propter terrena suscipit legem Dei, ipse est heres veteris Testamenti. X, 528. Legem observantibus quænam vita promittitur. X, 610. Lex vetus quatenus spiritalis. X, 594. Non impletur nisi a spiritalibus. VI, 103. Legis verba non omnes qui noverunt, justi sunt. IX, 299. Homo factor legis debet esse, non iudex. I, 830. Qui diligit legem Dei, etiam quod in ea non intelligit, honorat; et quod si sonare videtur absurde, se potius non intelligere iudicat. IV, 1592. Quatuor modi legis exponende. III, 222. Lex Moysi, quæ sola terrena præmia polliceri videtur, habet etiam sub velamento spiritalia. IV, 1449. Lex Judæis

data, pluvia voluntaria est quam segregavit Deus hereditati suæ. IV, 818. Lex vetus spiritaliter intellecta, Evangelium est. V, 168. In lege velabatur novi Testamenti gratia, in Evangelio revelatur. IV, 1856. Omnis legalis observatio habet occultam virtutem intelligendæ gratiæ Christi. VIII, 259. Quare Judæis intelligendæ gratiæ Christi virtus non datur. VIII, 260. Lex quomodo gratia et veritas fit per Jesum Christum. VIII, 512. Lex Christiana vel a ipsis infidelibus laudatur, ut potius, divina, ineffabilis. IV, 457.

Legis mosaicæ et novæ comparatio. X, 218. Legis et gratiæ discrimen. IV, 1528; V, 792; VIII, 652, 653, 654. Earum concordantia. V, 843. Lex vetus mortem, nova iustitiam ministrat. X, 219. Lex vetus hordeum est ad Evangelicum triticum. V, 725. Præcepta seu monita quæ Christus quasi opponere præceptis legis videtur, in ipsis libris veteribus reperiuntur. VIII, 366. Lex in Christo, lex cum misericordia. IV, 209.

Lege uti legitime. V, 854; X, 616, 917. Fieri potest ut quisque et in lege sit, et non legitime utatur. IX, 461. Quatenus justus et injustus legitime lege utatur. X, 209. Non sunt ista duo contraria et quod justus legitime lege utatur, et quod justo lex non sit posita. X, 210. Lex quomodo justo non est posita. X, 209. Lege utitur legitime, qui intelligens quare sit data, confugit ad gratiam. II, 595. Lex non absolutiois adiutorium, sed vinculum criminis est, qui ad eam implendam de suis viribus fidit. II, 595. Ambulare in lege sine querela. V, 618. Perficere legem in hac vita sanctus non coëditur. V, 858. Consentire cum lege. V, 857. Lege quis male utitur. VI, 105. Lege bene utenti bona opera nascuntur, mala male utenti. IV, 720. Aliud est perire sine lege, aliud iudicari per legem. III, 1857. Qui sine lege peccaverunt, sine lege peribunt, de Moyse lege intelligendum. IV, 1572. Sententia eorum qui dicunt hos qui in lege peccaverunt non perituros, sed per pœnas transitorias purgandos, rejicitur. IV, 1573. Qui legem agere noluist, a lege juste agitur. I, 1180.

Lex vetus et nova. V, 857. Unde utraque dicitur. X, 221, 222. Lex vetus nunc specialiter pro altera parte veteris Testamenti, nunc generaliter pro toto veteri Testamento dicitur. I, 624. Lex a Judæis contempta. V, 1642. Legis auditores etsi apud Deum iusti non sint, audiri tamen possunt, quando verum dicunt. IX, 714. Lex Christiana ab ipsis infidelibus laudatur, sed eius difficultatem ne eam amplectantur excusant. IV, 457.

Lex in arca est sanctificatio in corpore Domini. II, 219. Lex Moysi porticibus quinque figurata. V, 689. Et denario. V, 1240. Lex Dei, armamentum. IV, 1194, 1493. Lex Domini immaculata, Spiritus sanctus. IV, 161. Lex decem præceptorum, psalterium decem chordarum. IV, 161. Lex Domini ipse est Christus. IV, 155. Auctor, quem Augustinus appellat adversarium legis et prophetarum, non fuit Manichæus. VIII, 664.

Leges omnes beatitudinem appetunt. II, 595. Lex quæ justa non est, non est lex. I, 1231. Per humanam legem nonnulla permittuntur, quæ per divinam vetantur et puniuntur. I, 1252. Lege mundi, non lege Creatoris mundi quædam approbantur. V, 828. Legis humanæ potestas in vindicando, quousque porrigatur. II, 1224. Non licet iudici de legibus institutis iudicare, sed secundum ipsas. III, 148. Subditur legibus qui non amat leges. I, 1188. Leges humanæ addiscendæ. III, 62. Legibus civilibus terrenæ civitatis civitas cœlestis obtemperare non dubitat. VII, 645. Leges suas non inlingit Imperator, quando confessus dat indulgentiam. IV, 590. Ex bonis et malis legibus Imperatorum Ecclesia proficit. II, 399, 796. Legibus malis probantur boni, legibus bonis emendantur mali. IX, 527. Cor regis cum est infidèle, aut exerceatur aut probantur boni; cum vero est fidele, aut corriguntur aut plectuntur mali. IX, 759. Leges non petendas ab Imperatoribus contra Donatistas August. cum aliis sentiebat, alii contra sentiebant. II, 804, 805. Leges ab Imperatoribus Apostoli non postularunt, quare. II, 801. Leges Imperatorum, exemplo Pauli Apostoli implorare possunt Christiani. II, 806. Quid de legibus ab Imperatoribus contra Donatistas petendis decretum sit in Concilio Carthag. II, 805. Leges Imperatorum contra hæreticos. IV, 1500. Paganos. V, 313. Leges Imperatorum hæreticos damnis et exsiliis, Paganorum autem sacrificia capite plectunt. II, 526. Leges de idolis confringendis et hæreticis corrigendis vivo Stilichone in Africam missæ. II, 558. Earum occasione multi ad Christianam religionem vel catholicam pacem conversi. II, 339. Jaciant vani homines eas Imperatore nesciente vel nolente datas. II, 358. Lex Theodosii multæ decem librarum auri in hæreticos, in Donatistas qui in Ecclesiam deservierunt, extensa. II, 804. Donatistæ possessiones amittere jussi sunt secundum leges Regum terrenorum. II, 345. Querela hæreticorum adversus leges Imperatorum catholicorum. X, 703.

704. Leges poenales Imperatorum pro Catholica adversus hereticos defenduntur. IX, 618. Legum coercitiones non auferunt liberum arbitrium. IX, 517. Legum Imperialium adversus Donatistas et alios utilitas. II, 796, 798, 802, 806, IX, 313, 423, 753. Donatarum plurimi per leges Imperatorum correcti sunt. II, 796, 806. Legum severitate non utuntur Catholici adversus hereticos. II, 505, 506. Legum severitatem Donatistas deprecatur Augustinus. II, 566. Lex Antonini in adulteros. VI, 475. Lex Julia. VI, 475. Lex Voconia iniqua. VII, 103. Leges seculares. II, 166.

Lia interpretatur laborans. III, 1046. *Lia* figura est vitæ activæ. III, 1046.

Libanus interpretatur candidatio. IV, 912, 1570. *Libanus* pro dignitate hujus sæculi accipitur. IV, 912, 1570. *Libani* fructus qui sunt. IV, 911, 912, 1570.

Libellatici. IX, 157.

Libelli. V, 1442. *Libelli* dabantur ut miracula in populo recitarentur. V, 493, 1500, 1443; VII, 768, 769, 770.

Libentina dea, a libidine sic appellata. VII, 118.

Liber Deus, *Libera* dea unde sic dicuntur. VII, 187. *Liber* pater, dictus etiam Dionysius, post mortem ut Deus habitus. VII, 569, 571. *Liber* vini inventor. VII, 569. *Liber* cum *Cerere* seminibus præponitur. VII, 207. *Liberi* sacra quam turpia. VII, 210, 214. *Liberum* paucorum sacrorum oculis committendum putant Paganæ. II, 83.

Liber Deus qui præest conceptui, alius a *Baccho*. VII, 195. *Not.* (a).

Liberatis episcopus. IX, 192.

Liberales disciplinae nihil habent congruum libertati nisi quod habent congruum veritati. II, 367. Hinc poetarum, philosophorum, oratorum artes plerumque dictæ inmerito *liberales*. VII, 367.

Libri vitæ nomine quid intelligitur. VII, 680. *Liber* vitæ prædestinatio seu præscientia Dei. VII, 681. De libro vitæ quæpiam deleri, quomodo accipiendum. IV, 862. *Liber* vitæ arietur in judicio. VII, 680. Quisiam *liber* intelligatur in his verbis, *in capite libri scriptum est*, etc. IV, 1962. *Libris* divinis quædam insperæ sunt deliciae sanctæ et bonæ. IV, 413. *Liber* tibi sit pagina divina, *liber* tibi sit orbis terrarum; in istis codicibus non legunt nisi qui literas norunt, in toto mundo legat et idiota. VI, 318. *Liber* dulcis in ore, et amarus in ventre. IV, 492. *Libros* plures a pluribus fieri diverso stilo, non diversa fide, etiam de eisdem questionibus, utile est. VIII, 825; IX, 593. Auctoritas *librorum* qui non proficiunt exercitatione, sed præcipiendi auctoritate scribuntur a nobis. VIII, 218, 234. Etsi in *libris* ab hominibus scriptis inveniantur eadem veritas quæ in sacris, longe tamen est impar auctoritas. VIII, 249. *Libri* ab hominibus scripti non cum necessitate credendi, sed cum judicandi libertate legendi. VIII, 218, 249. *Libros* aliorum et sermones qui carpunt, peccant sepe et graviter. II, 553. *Libri* termino reficitur lectoris intentio, sicut labor viatoris hospitio. VIII, 656. *Libri* profanorum aque sunt non omnibus communes. IV, 1560, 1561. In *libris* alienigenarum invenitur optima præcepta morum et disciplinae, sed non humilitas. IV, 270. *Librorum* improborum lectio, quibus possit non obesse. X, 510. *Libros* canonicos aliosque quomodo legat Augustinus. II, 277, 283. *Libri* pontificales Sacrorum profanorum. VI, 585.

Liberorum jus quid. X, 714. *Not.* 1.

Libertas variis modis sumitur. X, 1103, 1106. *Libertas* naturalis, nulli servire. VII, 615. *Libertas* nostra, non servire peccato sit. VII, 114. Quæ est pejor mors animæ, quam *libertas* erroris? II, 400.

Liberum arbitrium media vis. X, 258. *Liberum* arbitrium quod huc atque illuc liberum flecti potest. X, 163. *Liberum* arbitrium quid secundum Julianum. X, 1515. Et quomodo ab illo definitur. X, 1102, 1103, 1104, 1293. Et a Pelagianis. X, 1466, 1518, 1519. *Libera* voluntas sic a Pelagiano definitur, ut iis necesse sit auferre libertatem Deo. X, 1299. *Libertatis* æquilibrium nec in Pelagianorum opinione reperitur. X, 1297. *Liberum* arbitrium secundum Pelagianos non constat sine possibilitate peccandi. X, 1185. *Liberi* arbitrii possibilitatem tam in bonum quam in malum ex æqua lætis perpensione vult Pelagius, nec sibi stat. II, 829, 850. In Deo et in beatis liberum arbitrium est sine possibilitate peccandi. X, 1518. Ad naturam *liberi* arbitrii non pertinet posse et peccare et non peccare. X, 1474. Possibilitas mali non requiritur ad libertatem. X, 1521. *Liberum* arbitrium in Deo summum. X, 1474. Licet malum facere non possit. X, 1117, 1118. *Liber* ut quispiam sit, non requiritur ut velle possit et bonum et malum. X, 1116. Variari posse in bonum et malum ad liberum arbitrium non pertinet. X, 1515. *Liberum* arbitrium putat Julianus non consistere cum necessitate. X, 1299. Necessitas quædam beata non auferens libertatem. X, 1116. *Liberum* arbitrium qua ratione Augustinus adhuc presbyter explicavit. III, 2078. *Liberum* arbitrium sive in vitam malam, sive in bonam non negat filios

catholica. II, 973.

Liberum arbitrium per peccatum Adæ dei sublatum, Juliani calumnia. X, 532, 564. *Liberum* arbitrium impiis non est ademptum. X, 533. Nemo vel in bonum vel in malum cogitur invitus. X, 567. Deus non sanat invitum. IV, 1520. *Liberum* arbitrium asseritur. VIII, 451, 540. *Liberum* arbitrium animæ datum. I, 393, 1079, 1241; III, 153. *Libera* est nobis voluntas, quia est in potestate. I, 1275. Per liberam voluntatem ipsa libera voluntate utimur. I, 1268. Quid censetur esse in nostra potestate. I, 596, 1275. Quid libera voluntate, quid necessitate faciamus. IV, 1745, 1746. *Libertas* si tollitur, omnis humana vita subvertitur. VII, 149. *Liberum* voluntatis arbitrium non negant, qui consentunt omnem hominem cordo suo credentem, non nisi sua libera credere voluntate. II, 987. *Liberum* voluntatis arbitrium esse in homine probatur ex divinis præceptis. X, 882, 884, 885. Eo iis quo aliquid præceptum et imperatum est, obedientia nostra requiritur, quæ nulla potest esse sine libero arbitrio. II, 971. Ex eo quod venit Dominus mundum salvare, et quod venturus sit ipsum judicare, gratia et liberum arbitrium asseritur. II, 969; X, 874, 875 et seq. Qui putat hominem, qui per ætatem potuit uti libero voluntatis arbitrio, secundum opera sua non judicari, errat. II, 971. Si non accepisset homo liberum arbitrium et rationem, non cum sequeretur damnatio iusta peccantem. IV, 1502. *Liberum* arbitrium sic homini datum, ut tamen et divinis legibus et humanis rectissime gravium supplicia constituta sint peccatorum. II, 940. Mathematicis non credendum, ne a libero arbitrio naufragemus. II, 210. *Libera* voluntas per Dei præscientiam non auferitur. I, 1274. *Liberum* arbitrium non ita datum, ut quodlibet eo molens, ullam partem divini ordinis legisque perturbet. I, 595. Creatura in arbitrio libero constituta est, non sic ut Creatoris superet voluntatem, etiam si contra ejus faciat voluntatem. IV, 1464. Cornua falsæ libertatis adversus Deum erigere. I, 166. Ad omnipotentiam Dei pertinet ut ex libero arbitrio venientia mala eam permittat. VI, 581.

Liberum arbitrium cur homini datum. VI, 11. Cur ad malum flexibile datum. I, 1242. *Liberum* arbitrium homini datum est, ut Deo non necessitate, sed voluntate serviat. VI, 296. Datum est ad recte vivendum, non ad peccandum. I, 1242. *Liberum* arbitrium in homine ad virtutem et vitia. X, 286. In libero est voluntatis arbitrio peccatum et recte factum. VI, 16. In tuo arbitrio Deus esse voluit cui pares locum, Deo, an diabolo. IV, 1958. Homini Deus dedit liberum arbitrium, et si vult homo, heri fuit palea, hodie fit frumentum. V, 1175. Peccatores se de Deo excusare conantes ideo arguuntur, quia liberum habent arbitrium. X, 885. Creatus homo est cum libero arbitrio, quo iis ad peccatum consentit. IV, 268. Per liberum arbitrium peccant, maxime qui cum delectatione peccant et amore peccati, et hoc eis placet quod eos libet. X, 1110. *Libertas* quædam perniciosa. IV, 1506. *Libera* voluntas causa peccati. I, 595, 753; III, 155. Et in *libris* de ea re scriptis. I, 1221. Ex libera hominis voluntate semen mortis. V, 1269.

Liberum arbitrium, bonum opus Dei. X, 1489. Ad Dei dona pertinet. X, 135. Ad Dei dona pertinet non tantum ut sit, verum etiam ut bonum sit. X, 155. *Liberum* arbitrium in mediis bonis censetur. I, 598. Cur Deus Angelos et hominem libero arbitrio permisit. X, 652. *Libertas* voluntatis in illis primæ conditionis præstantia quid valeat, apparet in Angelis qui steterunt. X, 1001.

Liberum arbitrium primi hominis quale. V, 1269; VII, 802. Aliter de libertate in qua primus homo factus est loquendum, aliter de ea in qua nunc est. X, 287. *Liberum* arbitrium perfecte fuit in primo homine. III, 2006. *Liberi* arbitrii integerrimæ vires in Adamo. X, 1515. *Liberum* arbitrium primus homo accepit rectum. VI, 683. *Liberum* arbitrium in primo statu per se sufficiebat ad peccandum, non ad justitiam retinendam, nisi divinitus adjutum. VI, 281. *Liberam* voluntatem ad male agendum habemus sine Dei adjutorio: quamquam male agendo non sit libera, sed damnabilis ancilla. V, 836. Bonus usus libere voluntatis ex Deo. I, 598. *Libertas* primum hominem decepit, dum indulgentius frenis ejus utitur. II, 783. *Liberum* arbitrium quid valeat non adjutum, in iis Adam demonstratum est. VI, 685. *Liberi* arbitrii infirmitas cernitur in Adamo. V, 832, 940.

Liberum arbitrium tam integrum esse, quam ante propria voluntatis usum innoxiam in innoxioque naturam, dogma Pelagianorum. X, 1149. *Liberum* arbitrium an post peccata tam plenum est, quam fuit ante peccata. X, 1108. *Libertas* quænam in homine post peccatum. X, 1101, 1105, 1104. *Liberum* arbitrium non tale nunc quale Adam accepit, sed jam vitiatum est et sanandum. X, 1294. *Liberum* arbitrium suo malo usu vitiatum. X, 1524, 1529. *Liberum* arbitrium quo recte agere potuit homo, peccati malitia deficit. X, 1323,

1524. Liberi arbitrii magnas vires homo cum conderetur accepit, sed peccando amisit V, 752. Libero arbitrio male utens homo, et se perdidit et ipsum. VI, 246. Liberi arbitrium hominis congenitum et omnino inamissibile, quodnam est. X, 1521. Libertas quaedam voluntatis congenita inmutabilis. X, 1524. Liberi arbitrium, quo beati esse volumus, et miseri esse nolumus, auferri nobis non potest. X, 1563, 1566. Libera est voluntas, etiam qua beati esse sic volumus, ut miseri esse nequaquam velle possimus. VI, 281. Liberi arbitrium nostrum ad diligendum Deum primi peccati granditate perdidimus. II, 985. Per malum velle perdidit homo bonum posse. V, 188. Standi et cadendi liberi arbitrium tale accepit homo, ut posset non peccare: per peccatum amissa rectitudine secutum est non posse recte agere. X, 1522. Libero arbitrio quid restat in hac mortali vita. VI, 108. Libertatem bene agendi seu male, si in malo usu perire non posse, Juliani sententia. X, 1520. Hanc perdidit Adam. X, 1520. Libertas qua perit per peccatum, quoniam. X, 552. 1110. Libertas non peccandi perit, quoniam peccati. X, 1118. Victa enim vitio in quod cecidit voluntate, caruit libertate natura. X, 296. Quaecumque ista est causa voluntatis, si non potest et resisti, sine peccato ei ceditur. X, 235. Unde ei resisti potest. X, 283. Libertas non peritisset, si bona permansisset voluntas. X, 293. Libera voluntas recte facienda in qua homo conditus fuit, quod nunc minus valeat, quoniam peccati est. I, 1206.

Liberi arbitrium nec est negandum, nec ei nihilum tribuendum. X, 879, 880. Libero arbitrio quidam nihilum tribuunt. X, 151. Quantum tribuunt Pelagiani. X, 570. Liberi arbitrii elatus assertor Pelagius. X, 573, 574. Libero arbitrio suo Pelagiani tribuunt quod credendo accesserunt ad Christum. X, 192. Quidam libero arbitrio tribuentes suam iustitiam. V, 172. Et illud ad iustitiam sufficere arbitrantur. V, 852. Pelagia in libero arbitrio sic asserebant, ut gratiae locum non relinquere. I, 595. Liberi arbitrium in superbiis extollentes, precipitant magis quam elevant. V, 1467. Liberi arbitrium defendendo premunt Pelagiani. X, 1290. Liberi arbitrium quo sensu admittebant Pelagiani. X, 441. Liberi arbitrii laus secundum Pelagianos. X, 610. In laude liberi arbitrii quae eorum intentio. X, 617. Contra presunantes de libero arbitrio. V, 1466. Liberi arbitrium nullum factare, quoniam vanum. II, 973. Liberi arbitrii affectum habuit primus homo plenissimum, nunc in homine libero arbitrium est saeciatum. Evod. II, 974. *Not. (a).* Liberi arbitrium unde liberum in bono, unde in malo. X, 553. Liberi arbitrium in venudatis sub peccato quid valet. VI, 123. Liberi arbitrium non esse, si Dei auxilio indigeat, Celestii sententia. X, 545. Liberi arbitrium non sic defendendum, ut adiutorium Dei non putetur necessarium. III, 1778. sic liberi arbitrium defendendum, ut locus gratiae reliquatur. X, 885. Christi mortis premium evacuat, qui negat liberi arbitrium gratia indigere. X, 260. Libertas etiam in pristinum statum restituta eget gratiae auxilio. X, 1520.

Libertas voluntatis quatenus secundum gratiam defenditur. X, 926. Idonea fuit humana natura per liberi arbitrium vulnerare se, iam sanata non est idonea sanare se. V, 850, 877, 1268. Potuit cadere, non etiam surgere. I, 538; X, 1009, 1320. Libero arbitrio tantum datur, ut gratia Dei amplius honoretur. II, 753. Non potuisti in te nisi perdere te: nec sis invenire te, nisi qui fecit te, quaerat te. V, 118. Liberi arbitrium deserto in divino adiutorio, nullo modo habebit positive sollicitatem, sed exitum tumorem. II, 676. Nihil valet sine Dei gratia. V, 172, 174. Non suavitatem bonum. X, 524. Sufficit ad malum, ad bonum autem parum est, nisi ab omnipotenti bono adjuvetur. VI, 685; X, 577, 955. Libero arbitrio quantum possumus, nisi nos adjuvet ille qui iubeat? IV, 1792. Ad non peccandum quamvis esse non dubitetur arbitrium voluntatis, tamen eius potestas non sufficit, nisi adjuvetur infirmitas. II, 673, 676, 766. Libertas sine gratia non est libertas, sed contumacia. II, 682. Liberi arbitrium ad bene agendam non sufficit, ex Innoc. II, 782. Non nihil facit in cordis conversione. X, 839. Liberi arbitrium sine Dei gratia nec converti potest ad Deum, nec proficere in Deo. II, 970, 973. Liberi arbitrium a Dei gratia non est separandum, tamquam sine illa vel cogitare aliquid vel agere ulla ratione possimus. II, 969. Libero arbitrio quo factus est homo ex bono malus, non potest fieri ex malo bonus. V, 172. Liberi arbitrium captivatum, non nisi ad peccatum valet; ad iustitiam vero, nisi divinitus liberatum adiutumque non valet. X, 607, 620. Non est liber quisquam ad agendum bonum sine adiutorio Dei. X, 1295, 1291, 1293, 1236, 1297, 1299. Liberi arbitrium non sufficit ad cognoscendum quomodo vivendum sit, et ad bene vivendum. X, 270. Nec mirandum quod vel ignorando non habet homo liberi arbitrium voluntatis ad eligendum quid recte faciat, vel resistente carnalis consuetudine videat quid recte faciendum sit et veli,

nec possit implere. X, 287. si hi quorum contra carnem iam spiritus concupiscit, ad actus singulos indigent Dei gratia, ne vincantur; qualem libertatem voluntatis habere possunt qui non solum de potestate eruti tenebrarum, dominante iniquitate, nec certare coeperunt? etc. X, 1553. Liberi arbitrium non sufficit ad vincendas tentationes, nisi a Domino victoria concedatur oranti ne intret in tentationem. X, 887. Ut non intremus in tentationem si voluntas sufficeret, non crearem; quae tamen si deesset, nec creare possemus. II, 990. qui accepto semel liberae voluntatis arbitrio oratione non usus esse dicunt, ut Deus adjuvet ne peccemus, ab ipso Iharisco accusantur. X, 134.

Libero suo arbitrio legem sufficere arbitrantur, ref. I. Iuntur. V, 851. Libero arbitrio Lex non sufficit. II, 685. Liberi arbitrium non sufficit sine gratia ad imitanda praeccepta negativa. X, 623. Praeceptum Dei custodire non sic habet homo in arbitrii potestate, ut nullo indigens adiumento id possit efficere. IV, 1510. Liberi arbitrium non sufficit sine gratia. X, 895. Non sufficit ad non peccandum. X, 285, 295, 294. Liberi arbitrium in nobis ante gratiam non est ut non peccemus, sed tantum ut peccare nolimus. III, 2066. qua libertate indigent qui peccatum facere nolumus. X, 1107, 1110. *Voluntate propria omnes reus, dixit Pelagius, quatenus episcopalis synodus illud approavit.* X, 522. Merito sententia illa Pelagii fratres quosdam permovet. X, 525, 524. Nemo bene libero arbitrio uti potest nisi per gratiam. X, 571, 572. Homo non se sibi regendum debet committere. X, 525. Amas liberam voluntatem tuam, quid te tibi committis? Melius te potest servare, qui te potuit antequam esses creare. V, 941.

Libertas ad bonum non nisi ex gratia. X, 1144, 1145. Liberi arbitrium valet ad opera bona, si divinitus adjuvetur. II, 675. Liberi est arbitrium, etiamsi divinitus indiget adiutorio. II, 828. Liberi arbitrium et Dei gratia simul commendantur. X, 887. Utrunque Scriptura admittit. X, 879. Quomodo utrumque commendat. II, 975. Inclinare cor in testimonio Dei, simul est et divini muneris, et propriae voluntatis. IV, 1369. Gratia dilectionis sine qua nemo pie vivit, et cum qua nemo nisi pie vivit, asserenda, ut vere liberi defendatur arbitrium. X, 1299. Liberi arbitrium potest esse solum in homine, si non venit ad Christum; non autem potest nisi adiutum esse, si venit. X, 568.

Liberi arbitrium hic infernum, etiam in baptizatis et sanctis. X, 4814. Eius infirmitas non nisi per gratiam reparatur. X, 1245. Liberi arbitrium gratia reddendum et adjuvandum. X, 1278, 1279. Libertas bene agendi perditam, non redit nisi per gratiam. X, 1514. In bonum quod reliquit homo, solius Dei gratia revocari potest, non voluntate libertatis, quam merito iniquitatis amisit. X, 1518. Libertas amissa reddi non potest, nisi a Deo. VII, 418.

Libertas vera ex gratia. X, 552. Per gratiam. X, 958. Liberi arbitrium vere fit libero gratia. II, 760. Liberi efficiuntur per adiutorium gratiae. X, 1354. A lege peccati nemo liber, nisi per gratiam. V, 842. Libertatis pristinae statum Christi reformavit adventus. Innoc. II, 785. Libertas a liberare promittitur creditibus. X, 296. Tunc efficiuntur vere liberi, cum Deus non creat; non ut homines, quod jam fecit, sed ut homines simus. VI, 247. In primo Adam perit quid hominis arbitrium valeret ad mortem, in secundo quid Dei adiutorium valeret ad vitam. II, 845. Voluntas non libertate gratiam, sed gratia libertatem consequitur. X, 928. In recte faciendo ideo nullum est vinculum necessitatis, quia libertas est caritatis. X, 286. Ipsa sanitas est vera libertas. X, 296.

Liberi arbitrium per gratiam non evacuetur, sed statuitur. X, 255. Non tollitur, cum gratia praedicatur. VI, 445; X, 265. Ab apostolo non auferitur. III, 2071. Neque voluntatis arbitrium ideo tollitur, quia iuvatur; sed ideo iuvatur, quia non tollitur. II, 677. Libera voluntas nobis a Deo data, tametsi absque illo nihil sit conatus noster. IV, 208. Quod ab homine exigitur propter arbitrium voluntatis, hoc a Deo petitur propter auxilium maiestatis. V, 905. Liberi arbitrium ad hoc nos habere intelligamus, ut pia voluntate invocemus Dominum. II, 676. Qui oppugnat gratiam, qua nostrum ad declinandum a malo, et faciendum bonum, liberatur arbitrium, hunc arbitrium suum vult adhuc esse captivum. II, 981. Liberi arbitrium potius oppugnant, qui oppugnant Dei gratiam, qua vere ad bona eligenda et agenda fit liberum. II, 987. Liberi arbitrium non sic defendatur, ut ei bona opera sine Dei gratia tribuantur: nec sic defendatur gratiam, ut quasi de illa securi, mala opera diligatis. II, 974.

Liberi arbitrii et gratiae Dei conciliandae difficultas. X, 385. Liber ad malum quis. X, 1298. Ad peccandum liber est, qui peccati servus addictus est. VI, 246. Libertas a iustitia, servitus sub peccato. III, 156. Liberi arbitrium in malo habet, cui delectationem malitiae vel occultus vel

manifestus deceptor invenit, vel ipse sibi persuasit. X, 1110. Liberam voluntatem habent in malis, qui sunt liberi iustitiae, non habent liberam in bonis, qui sunt servi peccati. X, 1115. Liberi a iustitia non suat nisi arbitrio libertatis: liberi autem a peccato non fiunt, nisi gratia salvaloris. X, 1110. Ibi sumus veraciter liberi, ubi non delectamur iaviti. X, 1152. Liberi ad faciendū erā pietatis quāquam. X, 1103. Quis liber ad bonum. X, 1278. Ad iuste faciendum liber non erit, nisi a peccato liberatus, iustitiae ceperit esse servus. X, 216.

Libera voluntas, quae. III, 1696. Libertas prima est carere peccatis. III, 1307. Libertas a peccato. X, 982. Frustra de libero arbitrio se facta aut qui suat servi peccati. X, 253, 254. Nec libera dicenda est voluntas, quādiu vincuntibus et vincuntibus cupiditatibus subiecta est. II, 595. Libertas est cum non peccare delectat. X, 218. Libertas novi Testamenti ea est, ut peccato ad mortem non serviant gratia liberati. X, 958. Liberrimum tunc erit arbitrium, cum peccato servire non poterit. X, 959. Liberris erit arbitrium quod omnino non poterit servire peccato. VI, 281. Non pugnat cum Libertate arbitrii negata peccandi licentia et impunitas. IX, 716. Et licet censuerunt maiores Donatistarum. IX, 717. Homo a malo se ipso liberatus, ledi ab aliquo non potest. V, 255, 1565, 1531. solus iustus est liber. V, 885.

Libertas vera est Christo servire. II, 128. Libera est creatura, cum famulatum Creatori exhibet. IV, 145. Cui Deo summa libertate servitur. I, 1170, 1520. Libertas a temporali lege et rerum inferiorum dominio, eorum est qui aeternae legi adherent. III, 218. Libertas a cultu seu dominio aut creaturarum, quae per Christianam religionem in Dei servitio gaudent. I, 1078. Libertas a conditione peccati, eorum est qui veritati subduntur. I, 1231. Libera voluntas tanto erit liberior, quanto sanior; et tanto sanior, quanto divinae misericordiae gratiaque subiectioni. II, 676. Libera servitus est apud Dominum, ubi non necessitas, sed caritas servit. IV, 1273. Ipsa est vera libertas propter recti facti Levitiam, simul et ipsa servitus propter praeceti libertatem. VI, 246. Libertas vera et sana libertas est, cum bonum quod us sit non timere, sed amore. IV, 820. Libertas novi Testamenti amor, servitus veteris timor. I, 1554. Libertas timorem excludit. III, 1698. Libertas lex, est caritatis lex. II, 740. Spiritus servitutis et spiritus libertatis. V, 857.

Libertas duplex, altera meriti, altera praemii. VII, 802. Major nunc in sanctis libertas, quam autem in Adamo. X, 957. Libertas iustorum tanta non est in hac vita, quanta erit in altera. X, 1116. Possit non peccare, mori, bonum deserere, et non posse peccare, mori, bonum deserere, qui differant. X, 956. Libertas plena in aeternitate. III, 1697, 1699. Et perfectissima. II, 982. Libera arbitrium beatorum quale. VII, 802. Libertas duplex, immortalitas, perseverantia. X, 953.

Liberatore ad qui opus esse dicitur Manichei. X, 1195. Liberi duobus modis dicitur. V, 745. Liberat Christus, et iniquitatem auferendo, et inspirando caritatem. X, 1104, 1106. Liber in bono nullus, nisi per gratiam Christi fuerit liberatus. X, 917. Vere liberi suat, quos Filius liberaverit. X, 440. Liberum in bono non erit, quod Liberator non liberaverit. X, 1110. Omnes liberare quod aedociditur Christus. X, 1198. In his quos liberat Deus, misericordia; in his quos non liberat, agnoscendum iudicium. X, 1071. Liberavit Deus hominem, non diabolum; quia homo minus peccavit. I, 1284. Liberari a corpore mortis quid sit. X, 677. Libri de libero arbitrio, quo facit, contra quos scripti. X, 1008.

Libido quid sit. VI, 496. Libido, voluptas sensuum. X, 770, 771. Libido, generale vocabulum omnis cupiditatis. VII, 424. Libidines aliae vocabula propria habent, aliae non. VII, 424. Libido, cum nihil addit, de obscenis motibus corporis intelligi solet. VII, 424. Libidines discernende a sensibus. X, 1567, 1568. Aliud sentiendi vivacitas, utilitas, necessitas; et aliud libido. X, 770. In sensibus odorandi, gustandi, et tangendi, quatenus libido possit discerni, et debeat domari. X, 770. Libido vocatur amor, cum pravus est. IV, 124. Libidinem vitiosam animi partem esse confessi suat Platonici. VII, 427. Quo sensu. X, 831.

Libido post peccatum orta. VII, 428, 429. Et ex peccato. VII, 450; X, 405, 406, 427. Libidinis origo. III, 598, 446. Libidinem cum nominare confundatur Iulianus, hanc appellat membrorum vigorem et potentiam. X, 471, 472. Naturalem appetitum. X, 446. Calorem genitalem. X, 759. Virilitatem. X, 816. Libidine delectatur Pelagiani. X, 1218. Libidinis laus a Iuliano quam magna, licet falsa. X, 1144, 1160, 1279. Libidinem tamen nominare ipsam pudet. X, 446. Libidini patrocinatur Iulianus. X, 687. Et eam in paradiso collocat. X, 1159, 1167. Libido an esse poterit in paradiso ante peccatum. X, 563. Libido in paradiso non fuisset. X, 818. Nec erat in homine ante peccatum. X, 450, 1001. Gratia Dei magna ibi erat, ubi terrenum et animale

corpus bestialem libidinem non habebat. X, 781. Libido non esset, si homo non peccasset. X, 1449, 1451. Libido qualis nunc est, non fuit in paradiso. X, 1158, 1193, 1440, 1451. Libido in paradiso ante peccatum nulla esset, vel pudenda non esset. X, 1450, 1451. Aut repugnans voluntati. X, 1449. Et suos motus contra nutum eius exserens. X, 1521. Sed nutui eius subserviens. X, 566.

Libido non subjacet voluntati. VII, 423, 427, 450. Subiaceret, si homo non peccasset. VII, 450, 451, 452. Et libidinis ac voluntatis rixam non habuissent nuptiae. VII, 451, 454. Mentem libidinis servam non aliud quam propria voluntas reddidit. I, 1252. Ante peccatum sine libidine conceptissent matres, sine dolore peperissent. X, 455, 454. sine libidine poterat fieri opus coniugum in generatione filiorum. X, 451. Duo in carne una esse possunt sine libidine. X, 1167. Libido qualis ferre poterit esse in paradiso. X, 1094, 1160. Libido ante peccatum non erat vitiosa. VII, 427.

Libido malum. X, 768, 801, 1155. Tullius ipse libidinem malum esse cognovit. X, 768. Libidinis auctor diabolus. X, 801. In libidine venerea malum peccati originalis. X, 142. Libido qualis nunc, aut vitium est, aut vitiosa est. X, 1451. Libidinis non solum excessus culpabilis, sed etiam impulsus est vitiosus. X, 1560. Libido qualis nunc est, mala est. X, 1094. Malo est libido spiritui resistens. X, 1161. Libido morbus. X, 469, 763. Vultus naturae. X, 732. Poena peccati. X, 120, 287, 288, 787, 1534. Inobedientis supplicium voluntatis. X, 429. Libido non a prima institutione, sed a primi hominis mala voluntate originem ducit. X, 761. Resistente atque torquente dolore carnalis viuculi non posse a libidinis operibus temperare, non est natura instituti hominis, sed poena damnati. I, 598. Libido quo sensu nobis naturalis. X, 801. Humanae menti regnum in libidines aeterna lege concessum est. I, 1252. In homine perverso servit ratio, libido dominatur. IV, 108.

Libido licet licita, latibulum quaerit. VII, 426, 427. Prae caeteris cupiditatibus turis est. X, 756. Libidinis merito pudet. VII, 423, 423, 451. Quare. VII, 451. Libido cur nunc pudenda. X, 1161. Quondam corpit pudenda esse. X, 451, 452, 457. Ex libidine membra sunt pudenda. X, 451. Libido pudenda non nisi ex peccato. X, 1160, 1167. Et ex poena est peccati. X, 1449. Ante peccatum non esset generatio sine commixtione, esset tamen commixtio sine confusione. X, 458. Libidinem sexuum a Deo creatam dicunt Pelagiani, in hominibus tamen pudore esse obumbrandam. X, 1562. Libidinis motus cur alius magis pudendus. VII, 427, 450, 451. Libido an Dei opus dici possit, quia Abraham et Sara, qui cum libidine conciperunt ex munere Dei, hoc habuerunt. X, 712, 715. De libidine peccatum originale trahitur. X, 1160. Libido non est nuptiarum bonum. X, 423. Nec in ipsis nuptiis malum est nuptiarum. X, 460. sed carnalis concupiscentiae malum. X, 406. Libidinis malum nuptiis non imputandum. X, 406. Nec tolli nuptiarum bonum. X, 418. Libido non venit ad nuptias ab eorum institutione, sed a peccato Adae. X, 460. Libidinis vituperatio non est damnatio nuptiarum. X, 416, 418. Libido non solum praeter uxorem est culpabilis. X, 687.

Libidinis morbus a nuptiarum negotio distinguendus. X, 1090. Ventalis culpa cum conjugis solius voluptatis causa concumbere. X, 1090. Vide Concubitus. Coniux. Ad conditionem corporis mortis huius pertinet, quod nunc non possit esse nuptiae sine libidinis malo, quāvis huius sum possit esse sine illis. X, 460. Libidine uti non semper est peccatum. X, 817. Libidinis malo bene uti, bonum est opus. X, 1445. Libidine quamquam mala potest quis bene et male uti. X, 457. Quam bene aut male utitur. X, 1504, 1517. Libidine bene utitur nuptiae. X, 404, 1195. Bene utitur pudicitia conjugalis. X, 172, 1153, 1167. Adversus eam adhibeatur ab incontinentibus nuptiarum remedia, exerceatur a continentibus gloriosa certamina. X, 820. Libidine bene utitur pudicitia conjugalis, melius non utitur religiosa continentia virginalis, vel sacra integritas virginialis. X, 1451. Libidine qui utuntur, non propter libidinem, sed propter propaginem, non agunt opus diaboli. X, 1442, 1443. Libidinis motum nuptiae ordinant, continentia colibet et refrenat. III, 400. Libidinem sancti conjugati pati nolent in procreatione filiorum. VII, 425. Libido quondam non ceat conjugibus regeneratis. X, 415. Libidinis laus non pelluntur, qui libidine bene utuntur. X, 763.

Libido non est fami caeterisque molestiis comparanda. X, 775. Libidinis impetus non sua sponte moderatus est. X, 757. Perimque in somnis ad ipsius operis similitudinem, et suae motionis pervenit finem libido. X, 460. Libido impudica impudicis, domanda pudicis, pudenda pudicis et impudicis. X, 460. Libido non immerito militibus Christi, a quibus debellatur, odiosa est. X, 1237.

Libido venerea mentem absorbet. X, 773, 774. Non sinit sancta cogitare. X, 808. Totum hominem commovet ac subvertit. VII, 421. Ne animus in aeterna se attollat, impo-

dit. VII, 227. Violatur societas quæ cum Deo nobis esse debet; cum eadem natura, cuius ille auctor est, libidinis perversitate polluitur. I, 689. *Vide* Cujiditas. Libido in omni malefacto dominatur. I, 1223. Ad vitæ necessaria alii libidine, alii ratione duntur. V, 3, 6. Libido triplex. I, 690.

Libido. Nemo est usque adeo sapiens, ut contra libidines nullum habeat conflictum. VII, 629. sanctorum in hac vita cum sensuum libidine pugna et lucta. X, 773. Libido etiam in conjugibus frenanda. X, 716, 717. Libidinem quatenus castitas expugnat et in conjugatis, et in continentibus. X, 1160. Libido cum vincitur, vincitur diabolus. X, 801. An ideo libidini non resistendum, quia est pœna peccati. X, 788. Libidini consentitur potius, quam imperatur. X, 798. Senex LXXXIV annorum Lystriani sibi ad libidinem emit. X, 713. Libidinis impetus, cantus gravitate fractus. X, 798. Libido surgit? tu tene membra; quid factura est que surrexit? V, 719. Surgere novit, vincere non novit; surgendo assidue sine causa, discit et non surgere. V, 719. Ardeat sine causa, et consumit se. V, 719. Libido in salutis nostræ perfectione tamquam infirmitas prohibet. X, 1445. In quibus non sanabitur, damnabitur. X, 1153. Libido cur non est malum in pecoribus. X, 756, 757, 1193, 1194, 1572, 1573, 1574, 1453. Libido pertinet ad naturam pecoris, ad penam hominis. X, 1360, 1365, 1572, 1573. *Vide* Concupiscentia.

Libidinosi non credunt antiquos justos temperanter uti potuisse multis feminis. III, 76. Libidinosi describuntur. III, 97. In libidines suas euntes, cur fluxi et soluti dicantur. IV, 687.

Libosus Vagensis. IX, 143, 220.

Libra dictus liber Dietinii. VI, 522, 543, 548.

Libyci philosophi. VII, 253.

Licentius Romaniani filius. I, 928, 1080; II, 110. Augustini pro eo sollicitudo. II, 125. Nomen patris et matris erga Licentium Augustini pietas jure sibi vindicat. II, 126. Licentium a moribus incompositis et libidinosis ad sapientie studium revocat August. II, 106, 107. Licentium Paulino commendat August. II, 110. Eunque rogat ut Licentium velit exhortari et instruere. II, 110. Benedictos panes quinque Paulinus Romaniano et Licentio mittit. II, 126. Licentius in agro Cassiciaco agens cum Augustino, interlocutoris personam sustinet in libris ibi conscriptis. I, 905. Et in libris de *Musica*. I, 1081. Licentius poetice deditus erat. I, 922, 923, 935. Et philosophicè studiosus. I, 907, 987, 983. Licentii carmen ad Augustinum præceptorem. II, 104. Licentii ingenium aureum. II, 107.

Liciatum. VII, 777.

Licinius Imp. II, 504.

Licinius Consul. IX, 687.

Licita sunt quedam, quæ non expediunt. VI, 460, 463.

Ligandus nemo propter offensam, nisi juste: nam iniusta vincula dirumpit iustitia. V, 509. Ligandi et solvendi munere quomodo fideles quique fungantur. V, 509.

Ligaturæ superstiosæ. II, 1000; III, 50. Ligatura sacrilega ad sanitatem recuperandam. V, 1301, 1439. Ligaturas adhibere. IV, 318.

Limata. IX, 514.

Lignum scientiæ boni et mali. VIII, 613, 614, 660. Arbor vera et innoxia. III, 377, 383. Quare sic appellatur. III, 377, 384; VII, 423; X, 174, 172. Recte sic vocaretur, etiamsi non peccasset primi parentes. III, 383. Lignum scientiæ boni et mali non ideo vetitum est quia malum. III, 384. At non ob aliud est malum, nisi quia prohibitum. VII, 420.

Lignum vitæ virtute invisibili præditum. III, 431. Quid præstiturum erat. X, 172. Senium arebat. VII, 504. Et mortem. VII, 594, 596; X, 1598. Primi parentes ejus epe nec morbo tentari, nec ætate mutari potuissent. III, 447. Lignum vitæ cibum præstabat, quo corpus hominis sanitate stabili firmaretur. III, 377. In carne primorum parentum lactum fasset per eam ligat vitæ, quod sit in Angelis per eternitatis participationem. III, 447. De ligno vitæ manducavit Adamus. X, 1331. De eo solabat Adamus sumere sacramentum, de cæteris alimentum. VII, 594; X, 1580. Lignum vitæ aliud spirituale, aliud corporale. X, 1598. Cibis ligni vitæ magnum aliquid significat. III, 377. Lignum vitæ et vere creatum est, et sapientiam figuravit. III, 373, 376, 377. Lignum vitæ typus sapientiæ. X, 172. Et sacramentum. III, 447, 451; VIII, 613, 616. Lignum vitæ plantatum in medio paradisi, quid significet. III, 205. Christum significat VII, 704. Lignum vitæ primis parentibus de paradiso ejectis mansit ad memoriam significanda spiritualis arboris vitæ. VIII, 616. An cibo ligni vitæ vescatur nunc aliquis, nisi forte Enoch et Elias, non temere asseverandum. VIII, 616. Enoch et Elias translati creduntur ubi est lignum vitæ. X, 1381.

Lignum nes portat in aquis maris. IV, 1380. Ligna iniqui-

trabilia, ex quibus arca fabricatur. IV, 1917. Lignum per quod aquæ dulces factæ sunt, figura crucis. III, 616. Lignum ubi erant fixa membra Christi morientis, etiam cathedra fuit magistri docentis. III, 1930. Domuit lignum quod ferrum non domuit. IV, 1228. Ligna in campo fructifera allegorice. V, 315. Ligna campi, plebes populorum. IV, 1570. Ligna silvarum Pagani sunt. IV, 1234.

Linatensis episcopus. II, 162.

Lincentinus Deus limini præfectus. VII, 119, 184.

Limbitus carbones substernuntur. VII, 715.

Limus terræ unde homo formatus est. III, 201. Limus profundus sicut, qui a iustitia cadunt. IV, 845. Limus luti, concupiscentiæ carnales. IV, 434.

Linea quid. I, 1041. Linea transversim secari infinite potest. I, 874.

Lingua dupliciter intelligitur. VIII, 296. Quid velit cor, lingua testatur. IV, 1191. Lingua bona vel mala, ubi adest meus bona vel mala. V, 1418. Ream linguam non facit, nisi mens rea. V, 973. Lingua tentatio. V, 1500. Lingua tentationibus aliquando non ferri difficile est. V, 1523. Lingua in udo posita, facile in lubrico labitur. V, 978. Lingua non frustra in udo est, nisi quia facile labitur. IV, 414. Contra hec remedium est silentium. IV, 414. Lingua dolosa ea est, quæ habet imaginem consulendi, et perniciem nocendi. IV, 1599, 1600. Lingua adulatoris plus persequitur, quam manus interfectoris. IV, 839. Cibos avaritudo non das ventri tuo, et cibos iniquitatis das lingue tue maligne; sicut eligis qui vescaris, sic elige quod loquaris. IV, 603. Lingua Judæorum, gladius quo Christus occisus est. IV, 668, 669. Quam difficile, etiam in piis officiis iudicationis, exhortationis, etc. lingua non peccare. IV, 414, 580. Lingua hominem alienat ab homine magis quam animal ab animali. VII, 653. Lingua iniquorum sunt in manu diaboli. IV, 1867. Tolerabilis est lingua labi, quam vita. X, 728.

Lingua colibenda. V, 635, 978. Linguam domare quam difficile. IV, 1827. Linguam domare nemo potest sine gratie adiutorio. X, 234. Deus lingue dominator. V, 373.

Lingua Dei cur dicta est calamus. IV, 497. Lingua Christi, prædicatoris ipsius. IV, 175. Lingua popularis, plerumque est doctrina salutaris. IV, 279. Lingua nostra canticum Jerusalem. IV, 1771. Lingua barbara est, quæ Dominum non laudat. IV, 1478. Habendum in corde, quod habet omnis homo in lingua: *Quod vult Deus*. IV, 279. Lingua exsecta presbytero. V, 1336.

Lingua pro sono qui lingua promitur. III, 1932. Pro locutione que fit per linguam. IV, 597. Lingua una primitus fuit ante turrim Babel. III, 401. Linguarum diversitas unde VII, 483. Linguarum diversitatem superba impietas invenit, et humilis pietas Ecclesie contulit unitati. IV, 636; V, 1245. Lingue tres toto orbe maxime excellent, Hebraea, Græca et Latina. IV, 692. Lingua Hebraea primo fuit omnium lingua. VII, 522. Lingua Hebraea unde sic dicta. VII, 522. Hebraica, Punica, et Syra lingua sunt cognate. III, 1520. Lingua Græca et Latina quia figura dicitur. IV, 555. Linguarum cognitio necessaria ad intelligentiam Scripturarum. III, 42. Lingue originali potius credendum, quam ejus translationi. VII, 434, 433.

Lingarum donum, signum olim maximum Spiritus sancti descendens in fideles. VII, 612. Linguarum donum quid significavit. IV, 161, 1706; V, 461; VII, 612. Lingua omnium gentium in uno homine die Pentecostes, quid significat. V, 497, 946, 1230, 1232, 1234, 1330. Lingue omnes creditur ostendebantur, ubi jam omnes lingue sonabant. III, 1991. Linguis omnibus modo loquitur unus homo Christus et Ecclesia. IV, 161. Linguis omnium loquitur, qui in corpore Christi est. IV, 1929. Modo in Ecclesia ipsa unitas tanquam unus loquitur omnium gentium linguis. V, 554, 1246. Cur donum linguarum modo non conceditur. V, 1250. Nec linguis loquantur qui credunt. IV, 1706.

Linguere terram, quid sit. IV, 909.

Linternense oppidum in Campania. VII, 102.

Liutei quatuor initis subligati interpretatio. IX, 413.

Linum et lana quid figurant. V, 224. Linea vestimenta interiora. V, 224. Linistima vestis. VIII, 227.

Linus poeta Theologus. VII, 372, 597.

Litigare an liceat. III, 1281. Aut iudicio publico sua repetere, nullis succurrentibus Apostolicis exemplis. II, 327. Litem habere de rebus secularibus prohibitum a Christo. VI, 270. *Vide* Judicium. Lites habere, delictum. V, 1510. Quod tamen ferendum, si iudicio ecclesiastico finiantur. V, 1510. Litigare etiam apud Ecclesiasticos iudices, delictum est Christianis. IV, 1043. Litigantes ad Episcopos causas suas deferunt. IV, 1570. Litem inferenti cedere aliquid ut Deo vacet, est tanquam redimere. V, 910. Litigatorum malorum vox, se malos iudices esse perperes. II, 169. Malus est dubitare de occultis, quam litigare de facientis. III, 576. Litigare quis censendus. V, 1335.

Litteræ signa vocum, voces signa rerum. VIII, 1071. **Primarum litterarum magistri.** I, 670. **Litteras a primis hominibus corripisse nonnullus videtur.** III, 620. **Litterarum repletor Mercurius.** III, 49. **Litterarum occasio.** I, 1011. **Litteræ Hebrææ antiquissimæ.** VII, 598. **Litteræ quare non sunt communes omnino gentibus.** III, 58. **Litteræ seu scribendi ars, quante utilitatis.** VIII, 972, 975. **Littera eadem nomen Dei et diaboli incubator.** IV, 1575.

Littera quare per se occidat. X, 1111. *Vide Lex.*

Litteræ quæ nobis venerunt de patria nostra, scripturæ sacræ. IV, 1982. **Litteræ communicatoriæ.** II, 165, 167, 168. **Et non communicatoriæ.** II, 161. **Litteræ communicatoriæ hæreticis non dantur.** IX, 248. **Litteræ communicatoriæ dicuntur formate.** II, 174. **Litterarum suarum asperitate offensum episcopum quanta modestia Augustinus placare coactur.** II, 624, 650.

Litteras spe commodi temporalis discere, quam solemne et quam vanum. VI, 675. *Vide studium.*

Litteratura. I, 786. **Litteratura Judæorum.** IV, 888. **Litterati.** VIII, 655.

Livens a gemellis. IX, 259.

Livertensis fundus. II, 537.

Loculos Dominum quem in usum habebat. IV, 1567.

Locus quid. VI, 15, 16. **Locorum spatia infinita ante mundum non sunt cogitanda.** VII, 320. **Loca spiritalia spiritaliter cogitare difficile est.** III, 1928. **Loco non continetur Deus.** IV, 557, 952, 955. **Localia spatia non occupant nisi corporum moles.** II, 362; V, 552, 559, 1486. **Locorum spatia tolle corporibus, iam non erunt.** II, 858. **Quod loco capitur, minus est in parte quam in toto.** V, 665. **Locus sanctus Dei, quis.** IV, 845. *Vide Deus.* **Locus Christi, ipse Pater est; locus Patris, Filius; locus noster ipsi sunt, et nos locus Dei sumus.** III, 1928. **Locus noster, Deus.** IV, 252, 878. **Locus sanctorum qui hinc migraverunt.** V, 1566. **Locus bonus, quo nobis migrandum de hoc loco malo.** V, 1035. **Locus animo est affectio sui sive in delectatione, quo se pervenisse per amorem letatur.** IV, 93, 124. **Locus lapii quis sit.** IV, 592. **Locus medius non est natis ex Adamo: aut in hunc norem sunt, aut in contumeliam.** X, 1156, 1142.

Locustarum multitudo prodigiosa in Africa. VII, 111. **Locus a quid significet.** IV, 1000.

Locutio ad quid instituta. I, 1195. **Locutio est voluntatis significatio.** V, 102. **Locutionis et intellectus discrimen.** VI, 511. **Cum loquimur, nihil aliud molimur, nisi animum ipsum nostrum perspicendum animo auditoris inferre.** VI, 185, 184. **Unde puer loqui discat.** I, 665. **Loquitur Deus in nobis sine sono.** III, 1688. **Quam varia ratione Deus loquitur.** IV, 510; V, 102. **Locutio Dei ad Moysen non per divinum substantiam fiebat, sed per assumptam creaturam.** IV, 1788. **Non magni est meriti cui loquitur Deus: interest enim quid loquatur.** VI, 142, 162. **Loquitur nobis Deus, si audimus.** IV, 575. **Multis in corde loquitur Deus, et magis tibi sonus in magno silentio cordis.** IV, 421. **sicut humana consuetudo verbum, ita divina potentia eorum factis loquitur.** II, 385. **Loqui bona non possunt mali, sicut nec mala boni: qui tamen interdum audiendi mali.** V, 475. **Loqui dolium, quid sit.** V, 125. **Pecatores et cum iniquitatem, et cum justitiam loquuntur, falsa loquuntur.** IV, 677. **Loquentes vanitatem, non audiunt loquentes veritatem.** IV, 1866. **Quid necessarium est doctori, ut recte loquatur.** III, 555. **Recte non loquitur homo, nisi quantum Dominus adjuvat.** III, 555. **Pauca sunt que proprie loquuntur.** I, 820. **Magis optet servus Dei audire, quam dicere.** IV, 1812.

Locutio metaphorice. III, 836. **Unde diglossæ, ut an figurata sit scripturarum locutio.** III, 71, 72, 74. **Locutiones figuratæ obscuræ fiunt ex ignorantia rerum.** III, 47. **Locutionis integritas quid sit.** III, 44. **Locutiones, seu proprietates lingue Hebræicæ vel Græcæ.** III, 485. **Locutiones ex variis Inris scriptoræ.** III, 485. *ac demerps.*

Loqui cum muliere pro concumbere. III, 625.

Logica seu rationalis philosophia ad contemplationem pertinet. VII, 228.

Longævum pro æternitate quandoque ponitur. IV, 1613.

Longe quisque est a Deo, non regionibus, sed affectibus et dissimilitudine. IV, 1077, 1217. **Magis miseria est longe esse ab eo qui trique est.** IV, 1274.

Longinianus paganus philosophus. II, 1050. **Sed ab Augustino dilectus eumque vicissim diligens.** II, 1029, 1. 51. **Interrogatus ab Augustino qua existimet via ad vitam beatam perveniri.** II, 1029. **Ut potest respondet.** II, 1050. **Ac deinde alia ab eo querit Augustinus.** II, 1051. **Longinianus paganus laudat Augustinum.** II, 1050.

Longinquare. IV, 577.

Longum est quod æternum est, breve est quidquid finem habet. IV, 1169, 1615. **Quod tibi longum videatur, cito est Deo: subjunge te Deo, et cito tibi erit.** IV, 557.

Lonica est Giles, quia interiora transigi non sinit. IV, 321.

Lot, interpretatur declinans. IV, 1055. **In duobus Angelis apparuit unus Dominus Lot.** VIII, 807, 809. **Lot Angelos apud se hos itantes credidit esse homines, divinitus tamen missos.** III, 559. **Lot meritis Abraham liberatus.** III, 560. **Lot justus dicitur comparative ad Sodomorum scelerata.** III, 560. **Lot ex incendio Sodomorum salvus evadens typum gestat corporis Christi.** VIII, 425. **Lot factum offerentis filias suas constupratoribus Sodomitis.** VI, 550. **Lot a peccato defendi vix potest.** VI, 552. **Lot uxor conversa in salem, quid admoneat.** VII, 809; VIII, 425. **Uxor Lot in salem conversa ut homines condit.** IV, 1057; VI, 682. **Quid figuret concubitus filiarum Lot cum eo.** VIII, 426. **Concubitus filiarum Lot cum eo, et propheta est et flagitium.** VIII, 426. **Figura est eorum qui male utuntur Lege.** IV, 720.

Lotionem pedum die cruce in consuetudinem multi recipere noluerunt, ne videtur ad baptismi sacramentum pertinere. II, 220. **Nonnulli de consuetudine auferre non dubitaverunt, alii in diem tertium octavarum vel in ipsam octavam transtulerunt.** II, 220. **Lubicum luxuria est.** IV, 525.

Lucanus poeta. VII, 107. **Judæorum Deum incertum posuit.** III, 1035. **Lucani locus.** II, 1071.

Lucas et Marcus Apostolorum suppare. V, 1127. **Lucas circa sacerdotalem Domini stirpem occupatur.** III, 1044. **Lucæ vitulus assignatus est, quare.** III, 1606. **Lucæ cap. 3, v. 3, conciliatur cum Matthæi, c. 1, v. 1.** III, 580.

Lucas servus Dei litteras August. ad Joannem defert. II, 774.

Lucerna et luminis veri discrimen. V, 987. **Lucerna sapientie, caro Christi.** IV, 1795. **Lucerna in candelabro lucens, Christus in cruce pendens.** V, 1456, 1479. **Lucernam in cruce Dominum accendit.** IV, 1579. **Lucerna a se ipsa non accenditur, ita nec anima humana sibi præstat lucem.** IV, 1446. **Lucerna Scripturarum.** IV, 608, 1834. **Lucerna infirmis oculis accensa in sanctorum exemplis.** V, 1456. **Lucerna, homo qui bene operatur.** V, 1479. **Lucerna inextinguibilis in lano Veneris.** VII, 716.

Lucianus a Lucerna. IX, 928.

Lucifer stella Veneris. VII, 721. **Luciferi stellam, quidam Veneris, quidam dicunt esse Juonis.** VII, 206. **Lucifer pro cunctis sideribus positus, pars pro toto.** IV, 1186, 1187, 1458. **Luciferum sidus honori et nomini Caesaris dicere conati sunt Romani.** III, 51, 1057. **Luciferi nomine significatur tempora.** V, 747. **Lucifer significat omnem spiritum qui illuminatur.** IV, 1187.

Lucifer Calaritanus episcopus a quo Luciferiani VIII, 43. **Lucifero Calaritano displicuit quod Arianis ad Ecclesiam redemptibus gradus honoris servarentur: cecidit in schisma.** II, 815; VI, 507, 508.

Luciferianos nec Epiphanius, nec Philaster inter hæreticos posuit, quare. VIII, 43. **Luciferianorum error.** IV, 857. **Luciferianos a animam ex transfusione generari sensisse quidam dicunt.** VIII, 43.

Lucilius. I, 925.

Lucilla. V, 205. **Mulier Hispana.** IX, 595. **Pecuniosissima.** II, 167. **Et factiosissima femina.** IX, 57. **Ollis accensa furialibus instat ut contra Cæcilianum alter ordinetur.** IX, 512. **Episcopus adversus Cæcilianum corruptus.** IV, 576. **Et damnationem Cæcilianum emit ab eis.** II, 168; IX, 426, 443. **Quadringentos tolles dedit.** IX, 515. *App.* 798. **Lucilla cur Cæciliano infensa.** IX, 57, 423, *app.* 775. **A Cæciliano dum diaconus esset, correpta et inde Lesa.** II, 167.

O. Lucillus Balbus in secundo de deorum Natura libro Ciceronis disputat. VII, 156.

Lucillus episcopus, portans reliquias S. Stephani a fistula sanatur. VII, 766.

Lucillus diaconus, Novati forte siifensis episcopi, germanus. II, 294. *Not. (b).*

Lucina dea a parturientibus invocata. VII, 122. **Parturientibus præfecta.** VII, 128.

Lucinianus Augustini familiaris. II, 67, 75.

Lucius et Gains, pro quolibet. V, 253, 1587.

Lucius Optimus. VII, 103.

Lucius Pontius. VII, 72.

Lucius Saturninus, tribunus plebis. VII, 106.

Lucius Tarquinius Collatinus Consul, Urbe ejectus a collega suo. VII, 94.

Lucius Titus. VII, 72.

Lucius ab Ausafia. IX, 256.

Lucius a Castro Gallicæ. IX, 207.

Lucius a Membresa. IX, 254.

Lucius a Thebeste. IX, 220.

Lucretia a filio Tarquinii violenter stupro oppressa. VII, 61. **Lucretia adultera non fuit, sed casta.** VII, 52. **Ex pudoris infirmitate, non ex caritate pudicitia se occidit.** VII, 54. **Nonicidium commisit, cum se peremit.** VII, 55.

Lucretius Consul Romanus. VII, 95.

Lucretius animam ex atomis esse scribit. VIII, 72.

Lucrum est esca, fraus laqueus. IV, 782, 1810. Lucrum non sic sapit, quomodo dolet damnum. V, 1438. Lucrum luteum. I, 716. Pereat mundi lucrum, ne fiat animæ damnum, IV, 1382, 1643. Nemo habet injustum lucrum sine justo damno. V, 70.

Lucta spiritus cum carne. I, 760. Lucta christianæ animæ. V, 1541. In tentationibus quotidiana. V, 1159. Lucta carnis et spiritus life in justificatione manens. V, 85, 169, 189, 713, 820, 821, 861, 891. In lucta carnis et spiritus quid faciendum. V, 190. Victoria post resurrectionem cur differtur. V, 892. De lucta spiritali disserentem, qui non certant non intelligunt. V, 815.

Luctus est non libumani cordis vulnus, quod consolationibus sanatur. VII, 655. Luctus et officia deunctis exhibenda. V, 957. *Ide* Lugere.

Lucus dicitur quod a lumine luceat. III, 81, 800.

Ludi prius instituti Telxioni regi Sicyoniorum. VII, 562. Ludi diis inferis sacri. VII, 99. Ludi Circenses. I, 725. Soli primum in usu apud Romanos. VII, 44. Ludi funebres. VII, 255. Ludi secularis Romæ instaurati. VII, 98. Ludi secularis contemnendi. IV, 1046. Ludi quare diis instituti. VII, 569. Luctus alicui celebrare an divinitatis indicium. VII, 235. Ludi esse non debent in humanis, si Romani essent honesti. VII, 112. Ludi scenici. in rebus divinis positi a Varone. VII, 152, 157. A Platone damnati. VII, 257, 258. Ludes scenicos non turpes judicaverunt Græci. VII, 455. Hi scenicos actores in requibus administrationem receperunt. VII, 33. Ludi scenici, deorum jussu Romæ instituti, quare. VII, 44, 35, 57, 58, 75, 152. Quam periculosi ludi scenici. VII, 73, 76, 151. Quam turpes. VII, 50, 51. Licet turpes, eos exhiberi sibi dii jusserunt. VII, 189, 257. Turpissime ludes scenicos dii operosunt. VII, 259. Ludi scenici sunt pestis morum. VII, 97. Ludis scenicis majestas divina non placatur, quibus humana dignitas inquinatur. VII, 78. Deos habere qui ludis scenicis delectentur, simile est furoris. VII, 187. Ludi pompatici. V, 148. Negatoria iniquitatis, ludi et spectacula vana. V, 81, 85, 88.

Ludi, id est, loci ad exhibendos ludes. V, 205.

Ludificatio dæmonum, quomodo fit. VII, 574.

Lugere quæquam non potest debellant qui oleo sanctificati erant. III, 690, 710. Apud antiquos ea faciebant lugentes, quæ consuetudini essent contraria. III, 630. Sciebant vestimenta. III, 710. Secabant corpora. III, 708. Hoc fieri Deus prohibet. III, 708. Sanctis in veteri Testamento celebratur luctus septem diebus. III, 896. Numerus iste septenarius luctus comprobatur. III, 536. *Ide* Novendial.

Lugentes quomodo beati. IV, 1099. Lugendum filiis ablati sponsi. V, 1049.

Lumbos succingere. V, 226.

Lumina dicuntur oculi. IV, 1838.

Luminaria et sidera unde facta. III, 265. Quare quarto die facta. III, 255. Quomodo dividantur inter diem et noctem, cum jam inter lucem et tenebras divisisset Deus. III, 256. Luminaria dividenda inter noctem et diem allegorice. I, 854. Luminaria et sidera quomodo sint in tempora et signa, in dies et aënes. III, 274, 275. Non ideo celestia luminaria adoranda, quia dicitur ex eis aliquid simul totum ad divina mysteria figuranda. II, 209. Luminaria cui li vident mala fieri super terram. IV, 1194.

Luna ex aqua bona facta secundum Manichæos. VIII, 33. Et navis lucis. VIII, 55. Luna qualis creata fuerit. III, 278. Plenam primitus factam esse, absurdum est dicere. III, 266. Omni die perfecta est. III, 256. Semper est plena. III, 276. De luna, unde lumen habeat, duæ sunt opiniones. IV, 451, 452. Manichæorum de luce sacrementum et defectu delirium. II, 207. Ejus incrementa et decreta, unde. IV, 451, 452. Lume deficiens et incrementum ex eo quod magis vel minus illustretur a sole; aut si habeat suum lumen ex eo quod partem hemisphaerii in qua est lumen ostendat vel abscondat. II, 207. Lunam deponi imaginaria ludificatione sensuum exhibebatur. VII, 293. Non luna ipsa, sed quod accenditur, variatur. III, 276. De luna quam inepite quædam mentiumtur. IV, 1191. Lunam adorabant Manichæi. VIII, 242, 300, 320. Soli et lune non conviciatur Moyses. VIII, 509. Christiani non observant dies et annos et menses et tempora, licet ad solis et lune computationem rasi ha celebrant. II, 209. Luna in scripturis allegorice synagoga. II, 203; IV, 437. Ecclesia. IV, 451, 908, 1575. Sicut luna ad oculos nostros atque recedendo a sole, et minuitur ad solem appropinquando; sic anima recedendo a sole justitie ad exteriora progreditur, appropinquando vero se convertit ad interiora. II, 207, 208. Luna nomine significatur mutabilitas mortalitatis. IV, 728, 908, 1154, 1846. Item scientia. IV, 1760. Luna resurrectionis imago. IV, 1524. Luna significat carnem Christi. IV, 911. Carnales designat et insipientes. IV, 944. Frange lunam, fac fortunam, dietum a chororum. VI, 674.

Lupa ad Martem pertinet. VII, 578.

Lupanaria unde dicta. VII, 578.

Luperciana. IX, 229.

Luperci Romani, unde sic dicti. VII, 574. Lupercorum sacerdotum ascensus et descensus per viam sacram quæ significat. VII, 569.

Lupicinus servus Dei. II, 592.

Lux duplex, Deus, et lux quam fecit. VIII, 609. Inter lucem quod est ipse Deus, et lucem quam fecit Deus, non distinguat Manichæi. VIII, 404. Lux æterna et incommutabilis. I, 742, 801. Lumen Deus quale cogitandum. V, 56. Lumen quod Deus est, quam excellens. VIII, 572. Lumen quod Deus dat, non est tale quod possit ab aliquo obtineri. IV, 209. Lux in Domino, tenebre sumus sine Domino. V, 521, 1472. Lux cordis Deus est. IV, 206, 207. Lumen illum non videat nisi nutu corde. IV, 204, 806. In cecitate mentis quisquis datus fuerit, ab interiore Dei luce secluditur. IV, 94. Paganus quasi bene vivens, patentibus oculis est in tenebris; Christianus male vivens, in luce est, sed clausis oculis. IV, 196, 197. Ex luce Dei consilium sibi dat ipsa anima. IV, 1837, 1888. In luce Dei æterna quedam legit anima rati malis. IV, 1887, 1888. Lux hominum, lux mentium. III, 1598. Lux interior cujus ope tam multa videmus ac dijudicamus. II, 615, 616. Vocatur lux judicans. II, 616. Lumen est veritas proprio splendore fulgens, unde animæ tamquam lucernæ accenduntur. IV, 102, 105. Lux sinceritatis et incommutabilis veritatis, quibus pateat. V, 524. Lumen verum, justitia et sapientia. V, 476. Lux intelligibili perfunditur anima, ut faciat opera justa. IV, 1191. Lux justitiæ oculis cordis videtur. III, 1639. Justitiæ lux menti perturbatæ pœna est, antequam sanetur. V, 512. Lucem justitiæ mens perturbata nec audeat contemplari, nec valet. V, 512. Lux cordis caritas. II, 500. Lucis interæ amor. V, 1351. Lux visibilis solis et lux invisibilis Verbi Dei, qui differant. V, 676. Lux interior cum visibili comparatur. V, 517. Lux visibilis corporum colores, invisibilis animarum format affectiones. V, 1498. quando nos delicti continent, in luce sumus. IV, 162. Deus fecit lucem, cum Christus a mortuis surrexit. IV, 552.

Lumen aliud illuminans, aliud illuminatum. III, 1802, 1638; IX, 74. Lumen verum ab illuminato lumine discernendum. II, 541. Lumen sibi esse homo non potest. V, 987. Lumen tu tibi non es, ut malum oculus es, nihil valet sine lumine. V, 457. Lumen a quo omnis homo illuminatur. V, 457. Lumen verum solus Christus. V, 33. Lux Dei, veritas Dei, et hoc utrumque unus Christus. IV, 478. Quomodo lux vera illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. X, 159. *Ide* Omnis, tunc illuminata cavendum a vento superbie. V, 457. Lumen mundi quomodo sunt viri sancti. V, 56. Lumen viventium. IV, 660.

Lux creata duplex, spiritalis et corporalis. VIII, 405, 611. Lux alia corporalis iniquis ac bestis communis, et alia lux justorum. IV, 1250. Lux triplex, æthereæ, sensibilis et rationalis; et contrarium cujusque. III, 228. Lucem aliquam esse præter cælum, facile ab homine percipi non potest. III, 228. Inter lucem qua cernimus, et lucem qua intelligimus, quantum distet. VIII, 372. Lucem qua cernimus, ab ea luce qua intelligimus, nusquam discrevere Manichæi. VIII, 372. Lucem corporalem Dei dicunt esse naturam Manichæi. VIII, 33. Manichæorum fabula de pugna lucis cum tenebris. VIII, 205, 204. De lucis purgatione. VIII, 55, 56. De luce creata primo die varie dicuntur. III, 254. Lumen oculorum Adam, ipse Deus erat. IV, 405. Lux an est creatura prima. III, 248. Lux que initio facta est, quamam. III, 227, 223. Et qualis. VII, 522. An corporale quid, an spiritale. III, 252, 248. An temporaliter, an in Verbi æternitate dixit Deus, *Fiat lux*. III, 248, 251. Quare in creatione lucis non additur, *Et fecit Deus*. III, 252, 259. Nec dicitur, *Et sic factum est*. III, 292, 317. Divisio facta inter lucem et tenebras, quomodo accipienda. III, 228. Quomodo intelligenda in creatura spiritali. III, 254. Lux primum facta, est conformatio creaturæ spiritalis. III, 511. Est vita intellectualis. III, 235. Lux dici potest facta, cum sapientia increata se transferat in animas sanctas ut illuminatae possint lucere. III, 258. Interpretatio data de luce et die spiritali, non impropria et figurata existimanda est. III, 314.

Lux corpus divisibile. VIII, 185. Lux ubique tota. VI, 638. Lux solis facit formas coloresque discerni. V, 676. Lux regina colorum. I, 800. Lux excellentissimum in corporibus. I, 1270. Nullus sensus, nullus ab anima spontaneus corporis motus sine luce et aere. III, 563. Lumen quo cuncta discernimus, tam nobis est certum, quam efficit certa que conspicimus. II, 457. Luce oculi pascentur. III, 1435; V, 700. Lux cibus oculorum. IV, 1114; V, 185. Lux per oculos emicans, unde. VIII, 675. Ante lucem surgere quid sit. IV, 1670.

Luxuria. V, 526, 529. Quid. VII, 536. Luxuriam esse ma-

lun dicit Julianus, non vero concupiscentiam. X, 1349, 4330, 1331. Luxuriæ malum, concupiscentiæ consentiendo committitur. X, 1349. Luxuria quorundam Christianorum, persecutio maxima Ecclesiæ. IV, 866. Quando Romam invaserit luxuria. VII, 102. Luxuria per lubricum significata. IV, 328.

Luzza, Bethel, Ummaüs, eadem civitas. III, 577.

Lybia duplex. V, 208. Lybia pars Africae, competit tamen hoc nomen toti Africae. III, 783.

Lycurgus Lacedaemoniis leges ex Apollinis auctoritate se instituisse confluxit. VII, 60.

Lyrstria. V, 828.

M.

Macarius. II, 114; IV, 153; IX, 28, 29, 52. Ad quid ab Imperatore in Africam missus. IX, 47, *app.* 800. De altistarum injusta expostulatio de Pauli et Mararii persecutione. IX, *app.* 800. Macarius adversus Donatistas pro unitate agit secundum leges contra eos latas. IX, 562. Macarianam Donatistæ Ecclesiam catholicam vocabant. II, 190. Et Catholicos, vacarianos. IX, 292, 529; X, 1101. Refelluntur, et aliquo sensu nomen hoc glorie Catholiceorum verti ostenditur. IX, 202, 205, 294, 297, 329. Macarium Donatistas persequendo periisse clamabat Petilianus. IX, 521, 528. Refellitur Petilianus. IX, 529. Macariana tempora. II, 97, 173; IV, 154. Paulinus ad Macarium consolatorium epistolam dedit. II, 1075.

Macedonius a quo Macedoniani. VIII, 39, 797.

Macedonius. V, 418; IX, 535. Et Photiniani peccabant in spiritum sanctum. II, 814.

Maceionis Africae vicarius. II, 665. *Not. (c)*. Vir negotiosissimus in reipub. nec suis, sed aliorum utilitatibus attentissimus. II, 655. Amator est republicæ. II, 669, 670. Lenis et humanus. II, 655. Intervent apud eisco, um pro clerico. II, 657. Ab Augustino quaedam querit, et ab eo rescriptum accepit. II, 652. Rursusque scribit Augustino, eique ille rescribit. II, 665. Macedonii edictum adversus Donatistas II, 675. Macedonius August. commodat decem et septem solidos. II, 1092.

Macedonum regnum quanto tempore duravit. VII, 538.

Machabæus ignis non agnovit, qui tres pueros agnovit. III, 2010. Quare. V, 1580. Machabæis et tribus pueris in persecutione diversus exitus, Item tamen Dei præsidium adhiit. V, 202, 1580. Machabæis plus præstitum, quam tribus pueris. V, 1500. Machabæos Deus occulte coronavit, tres pueros aperte liberavit. IV, 4915. Machabæi in igne decesserunt carne, non fide. IV, 389. Machabæi pro sacramentis veteribus martyres effecti. II, 156. Et pro Christo. V, 1579. Machabæi martyres non appellacione, sed re ipsa Christiani. V, 1577. Machabæis merito instituta solemnitas. V, 1577, 1579. Basilica in eorum memoriam erecta Antiochie. V, 1579. Machabæorum mater septies martyr. V, 1579. Ejus fortitudo laudatur. IV, 835, 836, 838. Ab ipsa matres discant filii diligere. V, 1579. Machabæorum mater Ecclesiam representavit. V, 1580. Matri Ecclesiæ similis. IV, 835.

Machabæorum libros non habent Judæi sicut legem et Prophetas et Psalmos. IX, 729. Ecclesia pro canonicis habet. VII, 206. Quare. VII, 596. Non inutiliter ab Ecclesia recepti sunt, si sobrie legantur vel audiantur. IX, 729.

Machæra, quid. IV, 1055. Machæra linguæ, major quam ferri. III, 2052.

Maconades, *Maconadia*. IX, 213, 475.

Macrobios Donatarum episcopus. II, 556; IX, 753. Macrobios bonæ indolis juvenis. II, 406. Donatarum apud Hi, ponem episcopus ordinatus. II, 403. *Not. (d)*. Litteris Augustini rogatur ne subdiaconum ipsius rebaptizet. II, 407. quam iniqua ejus res; osio. II, 407, 408. Macrobios mani estæ injustitiæ convicit Augustinus. II, 408, 409. Macrobios Circumcellionum facta per Punicum interpretem arguit. II, 416.

Macarius seu Martialis. IX, 223.

Madaurenses idololatras scribentes Augustino vocant eum patrem, et optant in Domino salutem. II, 1025. Eos Augustinus ad veram religionem hortatur. II, 1027. Madaurensium, nimirum frequentia possessum. II, 81. Quæ iohi sint simulacra. II, 82.

Madiana, interretatur declinans judicium. IV, 1055. Filius fuit Abrahamæ de Cethura. III, 759.

Madianitæ ab Abrahamo per Cethuram propagati. III, 582. Madianitæ vocantur aliquando Ismaelitæ. III, 582. Et Ethio; es. III, 727. Nunc saraceni appellantur. III, 727.

Machilæ interretatur parturientes sive dolens. IV, 613.

Magdalena peccatrix an fuerit soror Lazari, dubitatur. III, 1748. Ejus conversio. IV, 810. Magdalena frontosior facta est ad salutem, quam fortasse erat in fornicatione.

IV, 1080, 1081. Ideo sanitatem recepit, quia ægrotæ sibi visa est. III, 1447. Ipsi Christus apparet, quem tangere prohibetur. V, 1148, 1134. Christi ad Magdalenam verborum sensus. V, 1143, 1148, 1151, 1154. Magdalenæ figurat Ecclesiam. V, 58.

Magiam nunc laudat, nunc vituperat Porphyrius. VII, 286. Magiæ impietas ostenditur. VII, 213.

Magiarum artium inventor Zoroaster. VII, 728. Magiæ artes ex curiositatis vitio. I, 802. Et doctrinis ac operibus demonum exercentur. VII, 214. Quomodo magicas artes demon homines edocuit. VII, 717. Magica consecratio. V, 1459.

Magi Pharaonis. V, 74, 562. Quare fecerunt quedam miracula sicut Moyses. VI, 90, 606. Magi per demones pessum d, quidquid possunt. VIII, 875. Deus solus creat etiam illa, quæ magiis artibus transorantur. VIII, 875, 876. Aquo quam magi Pharaonis verterunt in sanguinem, vel maria erat, vel ex ea regione in qua erant filii Israhel. II, 585. An magi mortuos suscitaverint. II, 521. Apuleius A'er, cum omnibus suis magiis artibus, ne ad aliquam quidem judicariam re, ubi potestatem potuit pervenire. II, 534. David sine magiis artibus, ex pastore ovium ad regiam dignitatem pervenit. II, 534. Vagi non prophetis, nedum Christo comparandi, quoad miracula. II, 533. Vagi Ægypti a Voise superati. II, 521. In dubio utrum medicamentum sit magicum necne, quo animo quisque utatur interest. III, 57. Magi multis operati peccatis. V, 1056. Eorum impietas in sacerdotibus. V, 1050. Magi etiam apud infideles severe puniti. VII, 215.

Magna stella apparuit eo die quo Christus natus est. V, 1055. hæc stella fuit magnificæ lingua cœli. V, 1051, 1053. Numquam antea, nec postea inter sidera apparuit. V, 1051. Christus a Magis quo die adoratus sit, ubique clamant præclaræ solemnitatis metritas. V, 1050, 1053. Magorum numerus VI, 664. Primæ gentium in Magis delibata. V, 1055.

Magister non est qui docet hominem scientiam, nisi Deus. I, 602, 815. *Et ex p offeso in lib. ode* Magistro. I, 1193. Homo exterius admonet, Deus veritas inter docet. I, 1216. Magistrum interitum nos habere testatur, cum bene adnoctentem judicio non errare approbatus. II, 576. qui per ministros suos rerum signis extrinsecus admonet, rebus ipsis per se ipsam intri secus docet. II, 591. Magister unus Christus ipse docuit Moysen per Jetro, Cornelium per Petrum, Petrum per Paulum. II, 724. C. discipuli omnes sumus sub Christo magistro. V, 133, 1547. Magister est tempus ex quo Deus reddit responsa. III, 18. *Vide* Doctore, Doctore.

Magister memorie, præfectus dictandis et adnotandis que Præce; s verbo respondebat. II, 451. *Not. (b)*.

Magistri penulati. I, 672.

Magisterium periculosum, disciplinatus securus. V, 155.

Magistratus malæ civitatis administrant quosdam actus bonæ civitatis, et e converso. IV, 753.

Magna res magnos viros desiderat. I, 909. Maxime res cum a parvis queruntur, magnos eos solent efficere. I, 909. Magnus Deus non mole, sed virtute magnus est. II, 517. In iis que non re hæc magna sunt, hoc est magis esse, quod est melius esse. VIII, 929. Magni in Deo esse poterimus, si sub illo parvuli simus. IV, 738.

Magnanimitas quid sit. VII, 53. *Vide* Anni magnitudo.

Magnates cu iditates eorum qui ijs colantur, explere coguntur. II, 994. Ut eas explant, necesse est multa que Deo displicent fiant: et nec sic ex lent. II, 994.

Magnes ex Ladia mittitur. VII, 714. Magnetis vis suspensa. VII, 714, 719. Non agit in argentum. VII, 714. Quando juxta magnetem ponitur adamus, non rapit ferrum. VII, 714. Magnetibus lapidibus simulacrum ferreum in tempore quodam suspensum. VII, 717.

Magnificencia quid VI, 21. Magnificencia Domini hæc est, justificatio peccatoris. IV, 1464. Magnificencia in Angelis et potentia quanta. IV, 1252. Magnificenciam querebas, dilige sanctitatem; cum sanctificatus fueris, eris magnificens. IV, 1252.

Magnificetur Deus semper, nusquam homo. IV, 871. Magnificamus Deum, non faciendo ut magnus sit; sed laudando et magnum fatendo. IV, 915. Magnitudinem sapientia, immortalitas, sanitas habent, sed non malis. II, 853. Magnitudinem later et tumorem distat. V, 537.

Magog interretatur de tecto. VII, 676. B. Ha Gog et Magog, et ædificatio templi, in Ezechiele difficulta intellectu. II, 719.

Major Cælicolorum. II, 180.

Major basilica. V, 1194. seu Majorum, apud Carthaginem. V, 209, 902, 1553.

Majores non offendendus, et qui illi sint. V, 418.

Majorinus episcopus. II, 733, 780; IX, 90, 96. Episcopus

Carthaginiensis. I, 617; II, 780, 780. A Donato contra Cæcilianum ordinatus Carthaginiensis episcopus. IV, 375; VIII, 45; IX, 469, 535 Majorini pars primo dicebatur, quæ deinde dicta est Donati. II, 502.

Malus mensis, a Maia Mercurii matre nomen habet. VIII, 546.

Malachias, sive Malachi, propheta. Angelus dictus, et ab aliquibus sacerdos Esdras creditus. VII, 699. Quid et quo tempore prophetauit. VII, 395.

Malacia. V, 627.

Malchus interpretatur regnator. III, 1931. Solus Joannes hujus nomen expressit. III, 1931. Et solus Lucas quod Dominus ejus auriculam sanaverit. III, 1951. Auris pro Domino amputata et a Domino sanata, auditum amputata vetustate renovatum significat. III, 1951.

Maledicendi licentia non incit beatum. VII, 174.

Maledicorum genus, qui ubi e, iscopus, vel clericus, vel monachus, vel saecularis ecclesiasticus ceciderit, omnes tales esse credant, jactent, contentant, sed non omnes manifestari posse. II, 270. Scriba maledica ne spargant discordantes, quæ concordantes delere non valeant. II, 230. Maledicorum dentes non hominem, sed carnalia ipsius desideria consumunt. IV, 197. Male viventes, etsi lingua taceant; vita Domino maledicunt. IV, 1355, 1737. Maledictio tamquam oleum est in ossibus eorum, qui se fortes putant, quia eis licet inire male facere. IV, 1441. Maledictione tanquam vestimento operitur, qui in conspectu hominum de iniquitate gloriatur. IV, 1441. Maledictione se præcingit, qui malum ex destinato aggreditur. IV, 1441.

Maledictum cur verbis horrendis dicatur. VIII, 636. Maledictum Dei in Adam ad sententiam pertinet punientis, non ad iram maledicentis. VIII, 616. Maledicta cum ex prophetia dicuntur, non sunt de malo voto imprecantis, sed de præscio spiritu denuntiantis. VIII, 350. Maledictio quandoque dicitur ex malevolo errore dicentium, non ex aliquo malo verborum. IV, 460. A maledicto cur Christus abstinerit in Judæos. IV, 535. Quam in arbore sterilitatem Christus maledixit. IV, 354. Maledictionis maternæ rarum exemplum. V, 1445; VII, 769.

Malles universe terre, diabolus. IV, 1255.

Mallicia. II, 1034. Mallicianensis subdiaconus. II, 1035.

Malitia et malignitas quid. IX, 87. Malitia, nocendi amor. V, 1360. Malitiæ vitium non natura est, sed contra naturam. VII, 351. Malitia parvulorum, naturalis. X, 1426. Malitia potest dici naturalis, sine ulla reprehensione institutionis et conditionis Dei. X, 1420. Malitia originaliter ab Adam tracta. X, 909. Malitia hominum cupiditatem nocendi potest habere propriam, non potestatem. IV, 231. Malitiæ profunditas, quæ. IV, 549. Malitia cum igne comparatur. IV, 529, 550. De malitia mali flagellatur bonus, et de servo emendatur filius. IV, 1215. Malitia immutabilis non Deo, sed homini. X, 1425. Malitia, pro peccata. V, 1400. Malitiæ Ludivi comas miseria. IV, 295. Malitia, indigentia boni. X, 1481.

Malum quid sit. VIII, 586, 587, 607. Manichæi sententia de malo. X, 1329. Refellitur. VIII, 588, 589. Manichæorum error circa malum. X, 1104, 1105. Malum et bonum unde hi diduciebant. VIII, 509. Malum non accidens, sed substantiam esse putant. X, 1350. Malum non est substantia. I, 745, 1350; VIII, 495, 558. Non est aut natura mala, aut dilectio naturæ malæ. VIII, 593. Non est natura, sed contra naturam. VIII, 209, 201. Id cuique generi malum est, quod contra naturam est. I, 1547. Quasi in unica substantiæ inconvenientia. I, 745, 1350. Malum non est nisi privatio boni. I, 688; VI, 15; VII, 525, 555; X, 745, 1495. Mali causa, defectus a bono. VII, 557; X, 666, 672. Ab incommutabili bono deficiens voluntas boni mutabilis. VI, 244. Mali nulla natura est, sed amissio boni hoc nomen accepit. III, 384. Malum nihil aliud est quam corruptio. VIII, 200. Corruptio modi, speciei, vel ordinis naturalis. VIII, 535. Totum nomen malie de speciei privatione repertum est. VI, 15. Naturæ malum est deficere ab essentia, et ad id tendere ut non sit. I, 1548. Mala ex bonis orta sunt. X, 669, 1473, 1480, 1481, 1495, 1496. Malum non nisi de bono profertur. X, 671. Non nisi ex natura bona oriri potest. X, 464, 669, 751. Mala non ex natura, sed ex vitio naturæ. V, 987.

Malum summum non est. VI, 15 sine summo bono non potest cognosci. VIII, 104. Malum siat bono esse non potest. X, 1355. Malum nihil nisi quod et bonum sit. VI, 257. Malum non potest esse nisi in natura bona. VII, 555. Nisi in aliquo bono. X, 1124. Mala quæ sunt vitia, ex bonis et in bonis inesse. VI, 258; X, 1085. Malum quomodo detrahatur a natura. VII, 418. De malo bonum fieri potest. X, 404. Mala ideo de bono oriri possunt, quia bonum de nihilo factum est. X, 1481. Malum ideo potuit oriri in homine, quia de nihilo factus est. X, 1470, 1472, 1475, 1474, 1475.

Malum unde sit, magna questio Manichæorum. VIII, 401. Et contra Manichæos disputatur. VIII, 202, 205, 415,

596. Malum aliquando a Deo, aliquando a materia asserunt Seleuciani. VIII, 41. An Deus pater malorum. VIII, 631. Mala Deum facere negabant Coluthiani, mala creasse dicebant Floriniani, utriusque hæretici. VIII, 42.

Malum quotplex. VIII, 607. Malum dupliciter appellatur. VIII, 169. Omne quod dicitur malum, aut peccatum est, aut pena peccati. I, 755, 1222; III, 132, 221. Malum cuius ex libero arbitrio proficitur. I, 595, 612. *Ex professo in libris* de libero arbitrio. I, 1221; X, 1509. Malum est nobis de nobis. V, 573, 1565. Malus quisque sui malefacti est auctor. I, 1221. An non est quidquam malum, præter opus voluntatis, quod iustitia prohibet perpetrantis. X, 1456. Malum voluntatis non posse naturæ admoventi, falsum Juliani principium. X, 1486. In se ipsius malæ voluntates habet interiore penam suam, eandem ipsam iniquitatem suam. III, 390. Ad omnipotentiam Dei pertinet, ut ex libero arbitrio venientia mala esse permittat. VI, 559.

Mali Deus non est auctor. I, 1253, 1346; III, 1705; VI, 16. Ex duobus generibus malorum quæ sunt in mundo, quodam pertinet ad Deum. VIII, 117. Malum quod est pena, a Domino perpetratur. VIII, 169, 170. Malum penæ iuste a Deo infligitur. I, 742, 1221. Mala Deus infert malis, non peccata, sed supplicia. II, 558.

Mali ortus et origo. X, 463, 666. Peccatum. VIII, 125. Consuerunt Philosophi contingere mala, propter peccata ab animabus in alla vita commissa. V, 1132. Mala hujus vitæ agnoscunt pariter Manichæi et Catholici, sed de eorum origine prorsus dissentiunt. X, 1528. Mala generis humani volunt Manichæi deputari nescio cui mali principio, æternitati Dei cœterno; Pelagiani notunt imputare peccato. X, 1559. Mala non sunt naturalia. III, 221. Malum cum quo nascitur a naturale. X, 1427. Falsum est, malum non posse convinci, quod naturale est. X, 1457. Malorum omnium nostrorum causa peccatum est. V, 1451. Mala nulla essent, si non esset peccatum. VII, 752. Malum nullum esset, si non fecisset. III, 584. Mala congenita nobis veniunt ex natura peccato vitata. X, 1528. Mala congenita, si nemo peccasset, in paradiso non fuissent. X, 1529, 1519, 1530. Mala quæ patiuntur infantes, ostendunt originale peccatum. X, 1269. Et non sunt nisi ex natura vitata. X, 821, 822.

Manichæorum hæresis de naturali malo, quantum distet a catholico dogmate peccati originalis. X, 1265. Mala non ad peccatum originale referunt Pelagiani. X, 1008. Ubi queritur unde malum veniat, Manichæos adjuvant Pelagiani. X, 1358. Manichæis in questione de malo facile respondent Catholici, non Pelagiani. X, 1309. Catholicum dogma de origine peccato vitata est confutendum, ut vincatur Manichæus. X, 1552. Malum unde secundum Julianum. X, 1494. Malum in ipsum Deum re utendum esse, in eo probat Julianus. X, 1487, 1483. Malorum quæ a creaturis patiuntur, causa est peccatum. III, 1586. Mala hujus vitæ non nisi ex peccato. X, 1546, 1550. Mala corporis et animi pullulerunt de radice peccati. X, 1513, 1516. Mala quæ in Ade progenie conspiciuntur, ex peccato originali. X, 1488. Mala nascentium tribuenda peccatis parentum. X, 1582. Malum nisi experimento non sentirentur. III, 584. Quid esset malum, potuissent intelligere homo ante mali experimentum. III, 586. *Uide Afflicto*. Malis temporalibus totus mundus affligitur. II, 422. Mala hæc ut in Prophetis et in Evangelio prædicta, non sunt miranda. II, 422. Mala quasi optantes Prophetæ, quo animo dicant. IV, 528, 529. Mala hi: et bona et malis et bonis communia. IV, 1017; V, 256. secus post iudicium. VII, 661. Mala quisque meretur ex cupiditate et ex consuetudine. VI, 515. si desit pietas et caritas, quæ est a mundi malis tranquillitas et quies, nisi luxurie perditionisque materies, sive invitationum sive adiumentum? II, 1025. Prospera res, donum est consolantis; res autem adversa, donum est admonentis Dei. II, 957. Tempora mala et dies mali unde. V, 493, 909, 1565, 1416. *Uide Dies*. Stulcorum et iniquorum est accusare ordinem rerum, cum putant tempora esse pejora quam fuerunt. IV, 81. Mala quæ per quosdam Imperat. res Christianos in imperio Romano acciderunt, immerito in doctrinam Christianam rejiciuntur. II, 552.

Mala quædam sunt, quorum Deus auctor est. X, 711. Cum et idem malum quomodo et a Deo, et a diabolo esse possit. X, 805. Malum quod Angelo vel homini a scribitur, et a quo condit sunt, non ascribitur. X, 1399. Malorum temporalium causis superioris potius attendit August. II, 995. Mala quomodo sint a Deo. VIII, 204. Ad quid illa permittit Deus. VI, 256; VIII, 205. Malis variis vitam hujus sæculi cur peragi permittit Deus. IV, 529; X, 709. Malum quod tibi a Deo venit, non est malum, quia iustum. IV, 278.

Malis bene uti novit Deus. VII, 453. Novit bene operari de malo. X, 1442. Novit de malo facere hominem. VIII, 127, 429. Multa bona Deus facit de nostris malis. nostrisque

peccatis. II, 727. Mala Deus omni otens esse non sineret, si eis bene uti summa sua bonitate non posset. X, 1405. Potentius et melius esse iudicavit Deus, etiam de malis benefacere, quam mala esse non sinere. VI, 245; VII, 751. Malum a Deo non fit, quando fit de malo bonum. X, 1442. Mala prosunt, bona obsunt, sicut fuerint quibus datur. III, 1801. Nihil mali accidit sanctis, quod eis non vertatur in bonum. VII, 25. Ad probationem et emendationem mala permittuntur. VII, 42. sunt ad eruditionem nostram. III, 1441. Justorum virtutem probant. VII, 114. Malis transitoriis boni, seu vivant seu moriantur, perire non possunt. VII, 74. In his pressuris non cessat fluere amara murrumantium, et oleum contentium. II, 422. Mala presentia aut transeunt nobis viventibus, aut dimittuntur nobis morientibus. V, 402. Deus de malis bona facit, vel ea sanando per misericordiam, vel ordinando per iudicium. III, 1924.

Malo quis bene utatur. X, 142. Mala huius vitæ, quæ vitæ impossibile est, qua causa, qua expectatione, quo termino quisque patiat, interest plurimum. II, 958. Mala temporalia dupliciter patiuntur servi Dei. II, 422. Mala temporalia non timenda. VI, 724. Aequo animo ferenda, quæ patiuntur et boni. VII, 660. Pro fide pietatis omnia mala corporalia toleranda. VII, 315. si vere quod bonum est toto corde dilexeris, omne malum patienter et equanimiter sustinebis. V, 1597. Christianorum est pati mala temporalia, et bona sperare sempiterna. V, 1536. Mala quæcumque huius vitæ cum æternis non comparanda. V, 957. In comparatione æterni ignis, non parva, sed nulli sunt. V, 150. Mala ut non timeremus, in se omnia pertulit Christus. VI, 539. *Vide* Bona. Mala quibus orbis terrarum affligebatur, non esse signa iudicii proxime venturi ostendit August. II, 918, 919.

Mala hominis duo, mortalitas et iniquitas. V, 954. Malorum radix cupiditas. X, 370. Mala hominis duo, error et infirmitas. V, 987. Ignorantia et concupiscentia fontes omnis miserie hominis. VI, 244. Mala morum, vel sola, vel maxima deputanda sunt. VII, 112. Mali mala corporis, non mala morum pati exhorrent. VII, 113. Mali bonis solis carnalibus frui, et mala sola carnalia non perpeti curant. VII, 78. Mali sola deputant mala, corporis externarumque rerum incommoda. VII, 79. Mali quasi maximum bonum putant, habere bona omnia præter sci. sos. VII, 79. Malum esse aliud est, aliud malum pati. V, 319. Malum nullum aliud est præter peccatum. VIII, 117. Malum opus non fit, nisi a malo. VII, 421. malefactum est in quo libido dominatur. I, 1224. Quidquid in te mali est de peccatis, tum est; quidquid boni in justificationibus, Dei est. IV, 195. Aliquando voluntate, aliquando necessitate malum agunt homines. X, 1494. A malo qui metu abstinens, dum occasiones inveniunt, non mali sunt, sed manifestantur qui erant. IV, 1190. Christiano non imputatur si quid mali per hæc quæ propter bonum ac licitum facit aut habet, cuiquam acciderit. II, 187. In omni opere malo labor est. IV, 1811. Male facienti licentiam querentes, querunt exempla male viventium. V, 1579. Non sunt facienda mala, ut veniant bona. X, 808. Mala affectans, quamvis aliis prosit quod fecerit, bona invenire non potest. IV, 212. Mala quæcumque non per sapientiam, sed quæ per experientiam discuntur, feliciter nesciuntur. X, 1552. Dolenda sunt quæ male facta sunt, etiamsi quantum possunt, postea corrigantur. II, 251. Mala sine dolore sunt pejora. VIII, 557. Deus pro sui regiminis æquitate et bene utitur malis, et perversis recte. VIII, 329. Malis peccantium bene utitur Deus. VIII, 563. Mala Deus tolerat a malis fieri, quia æternus est, et videt quid illis servet. IV, 1178.

Malum perficere quid. X, 451. Malum contra quod pugnant baptizati, ex peccato originali. X, 680. Abstinere ab omni re mala quis dicatur. X, 506. Malum quod non vult, quomodo se facere dixerit Apostolus. X, 560. Mala congenerata vincuntur per gratiam. X, 1427. Deflectere a malo et facere bonum, non est possibile voluntati hominis, nisi per gratiam. X, 1207. Non est in potestate filiorum hominis a malo liberari, nisi gratia det potestatem filios Dei fieri. X, 1144. A malo liberari quid sit. V, 1564. Homo rogans liberari a malo, se a se liberari petit. V, 986, 987. A malo congenito liberat Christus. X, 1125. Mali nostri filii, quid. VII, 621.

Malum pro malo reddere iustitia videtur, sed hæc non est Dei iustitia. IV, 87. Injustorum, si dici potest, iustitia est. IV, 1455. Homo cum malum pro malo reddidit, malo voto id faciens, prior ipse malus est, dum punire vult malum. IV, 87. Qui non reddit retribuentibus mala, perfectus est. IV, 99. *Vide* Vindicare. Malum pro malo non semper reddit, qui corripit eum a quo vexatus est. II, 522, 525.

Mali quomodo ex Deo et non ex Deo. VIII, 190. An mali recenseri possunt inter opera, quæ Deus fecit bona valde. III, 440. Malos Deus fecit quod ad naturam, non quod ad

culpam. V, 587. Mali a se habent voluntatem malam, a Deo autem et naturam bonam, et justam penam. III, 454. Malos sic creat Deus, quomodo nascitur et nutrit malos. X, 1504. Hoc non repugnat Deo. X, 1506. Cur creat Deus quos futuros malos cognovit. X, 1200. Malos Deus tuetur tanquam pecora sua. IV, 550. Mali vasa perfecta in perditionem. III, 605. si Deus vellet, etiam mali boni essent. III, 454. Malorum voluntatem in bonum convertere potuit Deus, sed noluit; cur noluerit, penes ipsum est. III, 454. Mali creati sunt ad utilitatem sanctorum. III, 453, 454, 440.

Malus homo quis. X, 370. Voluntate propria quisque malus est. VII, 50. Mali omnes sumus. V, 467, 559; VI, 662. Malus in sua disciplina non esse, neminem sibi arrogare posse. II, 272. Mali et hæretici ex variis scripturarum testimoniis describuntur. IX, 204, 217. Mali propterea sunt mali, ut sint beati. IV, 295, 1502. In quantum mali sumus, minus sumus. III, 52. Nemo malus facit bonum. V, 409. Nemo malus non sibi prius nocet. IV, 52. Non impune sumus mali, quia Deus justus est. III, 52. Malorum poenis non indiget Deus. III, 454. Deus ex malorum genus consulti salutem bonorum. III, 454. Malus sua ipse sibi poena. V, 1564. Malo bonus gravis est, etiam ad videndum. V, 117. Mali bonis insultant. IV, 1209. Bonos flagellant. IV, 1245, 1244. In malos non sæviunt nisi mali. V, 1592.

Malorum felicitas nonnullis scandalum. V, 126, 154, 168, 205, 1154. Et occasio lapsus. VII, 705. Occasio est infirmis murmurandi. IV, 190, 557, 620. Cunctæ eorum repugnantur. IV, 490, 620, 621, 622, 1196. Malis nocent etiam ipsa bona. III, 605. Malis non revera bene est, nec bonis male. V, 319. Malus etiamsi regnet, servus est. VII, 114. Mali in tribulationibus quam miseri. IV, 569. Malorum scientiæ duæ, et duæ obliviones. VII, 805. Malus vult bona omnia præter se ipsum. V, 187, 468, 512, 650, 1562. A malo se ipso qui liberatus sit, securus est ab aliis malis. V, 235, 1564.

Mali circumdant unisque servos Dei. V, 55. Necesse est ut inter malos vivamus. IV, 529, 1464. Necessitas vivendi inter malos, quanta poena. IV, 1208. Mixti sunt inter bonos mali. IV, 735, 1004, 1605, 1695. Malis permixtus bonus, securus sit. IV, 194. Mali manifesti sunt, boni autem occulti. IV, 1767. Mixti sunt inter bonos mali, in omni congregatione multitudinis. IV, 654, 653. In omni vitæ genere. IV, 336, 1278, 1279, 1750. In familiis vel sanctoribus. II, 272. Exemplis probatur. II, 272. Non erunt mali, quando non erunt qui per ipsos probentur. IV, 562. Mali si non essent, non esset unde oraretur pro inimicis. V, 120. Deus qui novit exercendos nos, miscet nobis et non perseveraturos. IV, 635. Mali multo plures sunt quam boni, qui latent inter malos, sicut grana inter paleas. IV, 554.

Mali mixti cum bonis in Ecclesia. IX, 96. Ex ipsa Donatistarum confessione in Ecclesia vel occulti, a quo seminati. IX, 654. Parabolas Evangelicas de bonorum et malorum in Ecclesia permixtione, quomodo eludere Donatistæ conati sunt. IX, 742. Mali non sunt in Christi corpore. IX, 545, 546. Intus esse videri possunt, sed foris sunt. IX, 481, 482. Extra Ecclesiam sunt, quia super aream sunt, non super petram. IX, 212, 216. Malos interdum Ecclesia, ne perturbatio et schisma contingat, sacramentis uti vel invitata permittit. V, 51. Mali a bonis tolerandi. V, 1095, 1165. Foris et intus tolerandi. V, 119, 319, 471, 1095, 1546. In Ecclesia tolerandi. II, 411; IV, 190, 460, 655, 656, 657, 658, 659, 736, 1604, 1605; VI, 228; IX, 30, 52, 48, 51, 56, 85, 101, 495, 742, 744. Quare tolerandi. IX, 69. Propter unitatem tolerandi. IX, 88, 90, 91, 92, 94, 570, 629. *Vide* Zizaniam. Mali quos corrigere vel damnare non possumus, tolerandi. IX, 746. Misericorditer corrigat homo quod potest; quod autem non potest, patienter ferat, et dilectione gemat atque lugeat. IX, 94. Mali tolerandi potius, quam per iudicium temere auferendi. V, 1546. Mali propter bonos tolerandi, non boni propter malos deserendi. II, 329. Malos pro unitate tolerare, non parva laude dignum est, nedum reprehensione ulla. II, 171. Hoc affectare debemus, tolerare hic malos, quam tolerari a bonis. IV, 604. Mali a bonis quam a malis facilius tolerantur: quomodo facilius unus sanus fert duos ægros, quam duo ægroti se invicem singulos. IV, 190. Malos in Ecclesia tolerandos esse nulla Scriptura non nos admonet. II, 1065. Ipse Dominus docuit, Judam tolerando. III, 1762. Ecclesia non est deserenda propter malorum permixtionem. II, 410. Sana doctrina est, ut nec propter malos recedatur ab Ecclesia, nec in malos ipsos negligatur disciplina. VI, 199, 200, 201. Etsi a populo Dei non separantur mali, erga eos tamen non dormit ecclesiastica disciplina. IX, 669. Malorum tolerantia correptiones ecclesiasticæ discipline non excludit. IX, 636. Malos a bonis in unitate pro pace tolerandos negabat Eusebius. IX, 745. Tich nisi ceterique Donatistæ tolerandos dixerunt, etiamsi vera crimina malis obijcerentur. IX, 96, 251, 257. Cum contagio peccandi multitudinem invaserit

non jam excommunicatio, sed divinæ disciplinæ severa misericordia necessaria est. IX, 93. Malorum etiam ignoratorum contagio bonos perire docebat Gaudentius. IX, 745.

Mali si sunt in Ecclesia, nil aliis possunt nocere. IX, 29, 50, 51, 53, 55, 56, 57, 69, 275, 276, 635, 636, 637, 638. Inter malos quomodo innocentia custodiatur. IX, 393. Inter malos estote boni, et eritis sine malis boni. V, 1162. Mali non obsunt eis qui facis eorum non consenserunt. VI, 201. Malos qui tolerant, non communicant eorum peccatis: sicut nec Paulus falsorum fratrum, nec Apollolus, urto et sceleris Iudæ. IX, 344. Mali spiritualiter a bonis sejuncti sunt; si autem et corporaliter, peiores fiunt. IX, 200. Separatio cordis a malis precipitur non corporis. V, 349, 351, 355; IX, 349, 633. Malorum commixtio cum bonis non æterna, sed temporalis; nec spiritualis, sed corporalis. IX, 349. Mali a bonis per hanc vitam non corporum segregatione, sed morum diversitate disjuncti sunt. IX, 566. Hæc separatio corporis a malis ad finem sæculi reservatur. IV, 753; VII, 611; IX, 243. *Vite Peccatum.*

Mali non sunt gratis in hoc mundo. IV, 650. Ad quid mali in hoc mundo. V, 118. Mali loco suo in usus bonos possit. V, 1582. Abundantia malorum propter purgationem bonorum. V, 118, 120. Cum ipsi mali sint suo vitio, Deus de malo eorum bene facit. IV, 1598. Mali bonis operibus Dei male utuntur. IV, 1596. Malorum est male uti bonis, Dei contra bene uti malis. V, 117, 1582. Malis bene utitur Deus. II, 559; X, 1505. quomodo. II, 1091. Mali sicut bonis Dei male utuntur, dum non corriguntur; sic contra Deus etiam malis eorum bene utitur, non solum ad justitiam suam, etc., sed etiam ad exercitationem et provectum sanctorum suorum. II, 1085. Malis utitur Deus, non secundum eorum pravam, sed secundum suam rectam voluntatem. V, 1057. Malis bene utitur Deus, eorumque malitiam ad excrecandos bonos et admonendos accommodat. II, 830. Quo pacto mali bonis prosunt. VII, 478. Malus justo nihil nocet, sed prodest. V, 202, 253. De malis hominibus quanta bona Deus nobis præstat. IV, 1214, 1215. Malis datur potestas in bonos propter bonorum utilitatem. VI, 95. Per malos probantur justi. IV, 562. Mali sunt ad admonitionem vel exercitationem bonorum. III, 601, 603, 788, 794. Omnis malus aut ideo vivit ut corrigatur, aut ideo vivit ut per illum bonus exerceatur. IV, 650. Mali sunt alius exercitationis adminiculum et timoris exemplum. III, 454. Homo malus, novacula acuta. V, 202. Malus potens, novacula sua, erina resecat. V, 421. Malis reddet Deus secundum malitiam eorum, non secundum utilitatem quam ex ea justi perciperint. IV, 1214, 1215. Mali quia volentes injuste utuntur bonis, juste nolentes cruciantur malis. II, 334. Cur malis Deus pareat. IV, 1204, 651. Mali licet serventur, ut boni inde nascentur. V, 1555. Mali Christiani plus cavendi, quam Judæi ac Paganis. VI, 545. Savire in malos non licet. V, 1580. Quare et quomodo mali diligendi. VII, 22. Mali diligendi sunt ut non sint mali. II, 659. Qui sic agit cum malis, ut eos malitie peccante, novit etiam indignatione considerare. II, 649, 651. Mali pereunt aut conversione ad justitiam, aut amissa potestate adversus bonos. III, 1539. Malus si displicerit sibi, correctus placebit sibi. V, 515. Malus mortuus bis dolendus. V, 1592. Male viventium et recte vivere prohibentium auctoritate non duci. V, 546, 548. Ex mala vita eorum qui putabantur boni, veniunt in eis, ictum malam prope omnes boni. IV, 245. Malis in futura vita non erit locus. V, 1585. Mali fecerunt similes. IV, 1575.

Mammoth rex Assyriorum. VII, 564.

Mammantes. IV, 1253.

Mammona divitiæ interpretantur. III, 1519; IV, 620. *Mammona* apud Hebræos divitiæ, apud Punicos lucrum significat. III, 1290; V, 648. Patitur durum et perniciosum dominum, quisquis mammonæ servit. III, 1290. *Mammona* iniquitatis cur dicatur divitiæ. IV, 352; V, 256, 328, 648, 650.

Mammothrepti. IV, 246.

Manasse interpretatur necessitas. III, 820. Oblitus. IV, 719, 1022.

Mancia dicta, quia manu capta sunt. III, 590.

Mandatum sanctum quid. VI, 226. *Mandatum* quomodo sit in vitam, et in mortem. VI, 104. *Mandatum* scito esse ardua, non quibus occidat te, sed quibus a te occidat inimicus: sed non presumere de viribus tuis. V, 851. In mandata Dei, tanquam in speculum, inspicere nos oportet. IV, 1510. Merito absconduntur iis qui sapienter terrena. IV, 1520. Perfectius cognoscuntur, cum fiunt. IV, 1530. *Mandata divina, quæ præsertim ipsam convenient voluntatem, ostendunt liberum arbitrium.* X, 883. Antiquis fidelibus nihil profissus Dei dilexisse mandata, nisi eos Christus liberasset. IV, 1533. *Mandatis Dei* rectis et arduis humana non contempnatur infirmitas, nisi preventionis eius adiuvet caritas. IV, 1512.

Mandata Dei non nisi per gratiam implentur. I, 796; V, 1102. *Si volueris, conservabis mandata,* quo sensu dicta. X, 900. *Mandata Dei custodire, est in dilectione ejus persistere.* IX, 151. Id agit gratia, ut dilectione implerentur mandata Dei, quæ timore non poterant. IV, 1579. *Vir Domini dura sunt timori, leves amori.* X, 290. *Mandatum* si sit timore peenæ, non amore justitiæ, serviliter fit, non liberaliter; et ideo nec fit. X, 217. *Latum mandatum nimis est caritas.* IV, 1561, 1562. *Mandatum novum, faciens hominem novum.* V, 1535. *Mandata Dei quomodo querenda.* IV, 1539. Qui mandata Dei propter mercedem terrena a facere conatur, non ea facit; quia non ipsa, sed aliud diligit. IV, 1565, 1579. *Mandata Evangelica sublimiora quam multi in communione catholica accipiunt.* VIII, 225. Cur non omnia mandata ab unoquoque sanctorum fiunt. X, 1297.

Mandatum a Donatistis pro Sactione actum. II, 577. Non sine falsitatis crimine. II, 577.

Mandragorica poma rara sunt. VIII, 453. Eorum qualitates. VIII, 453. *Mandragorica* poma fecunditatem sterilibus parere quidam opinantur. VIII, 453. *Mandragorica* poma gloriæ populare figurant. VIII, 453.

Manducare non est peccatum, sed immoderate uti donis Dei que tribuit ad usus. V, 800. *Manducandi* et bibendi que justa causa. V, 516. *Manducandi* de omnibus cum moderatione, cum benedictione, cum gratiarum actione, licentia Christianis data. V, 802. *Manducati potestas, non necessari* ac erit post resurrectionem. V, 1618. *Manducare cibum qui non perit, credere est.* III, 1602. *Manducare* cum superbis cur David voluerit, cum quibus et Dominum manducasse legitimus. IV, 1289. *Manducati* quodam modo Ecclesia, quos in suum corpus trahit. IV, 241, 242. *Manducare corpus Christi.* *Fide* Eucharistia.

Mane quomodo intelligi debeat in historia creationis. III, 235, 240, 296, 512, 514. *Mane* quondam fiet. V, 58. *Mane* erit, cum videbimus quod credimus. IV, 1833. *Mane* significat prosperitatem sæculi. IV, 782. *Tempus consolationis.* IV, 1173.

Manemus in Christo indigentia, ipse in nobis manet misericordia. V, 742.

Mangane. II, 71.

Mancare. III, 808.

Manes dii existimati sunt a Paganis omnes mortui. VII, 255. Et animæ hominum, quorum merita incerta sunt. VII, 265.

Manes Persæ. VIII, 483, 487. Sive Manichæus. VI, 303. Quare postea dictus Manichæus seu Manichæus. VIII, 34, 361. Manichæus apostoli nomen usurpabat. I, 1541; VIII, 58, 519, 550; IX, 271. *Præfixo* epistolis suis omnibus hoc exordio, *Manichæus apostolus Jesu Christi.* I, 1511. *Vol. 1.* Quare se apostolum Jesu Christi nominabat. VII, 177. *Falso* se dicit Christi apostolum. VIII, 285. *Inerte* enim sic nominabat eum discipuli. VIII, 69, 520, 523. *Probare* non potest quod sit Christi apostolus. VIII, 176. Per Manichæum spiritum sanctum ad nos venisse dicebant ejus discipuli. VIII, 69. Et per missionem Domini de spiritu sancto, in suo Manichæo esse completum. II, 1053. Manichæus ipse spiritum sanctum auctoritate plenaria personaliter in se esse dicebat. I, 709. Manichæus spiritus sanctus a suis creditus. VIII, 177, 178, 202, 525. Manichæo convenire non possunt que de Paraclete in novo Testamento scripta sunt. VIII, 507.

Manichæum venisse ut antiquorum figuras aperiret, jactabant ejus discipuli. VIII, 189, 508. Manichæus ob hoc laudatur a discipulis suis, quod remotis figurarum integumentis, veritatem nudam et propriam loqueretur. VIII, 307, 508. Manichæi libri, pleni fabulis. I, 707, 710. Manichæus duodecim discipulos ad instar apostolici numeri habuit. VIII, 58. Manichæus occisus est. VIII, 178. Festum natalis Manichæi magna celebritate per Pascha frequentatum. VIII, 178, 179. Manichæus, pater appellatus a discipulis. VIII, 207. Manichæi deliramenta. VIII, 181. *Præcepta.* VIII, 225. *Errores litteris mandati.* I, 710, 1333, 1536. Manichæi scripture. VIII, 817, in *Admont.* 518, 529, 530. *Epistola.* X, 1518. Apud Constantinopolim inventa. X, 1516. *Juliano* orationibus Flori adjuto. X, 1516, 1527. Manichæi epistola ad Patricium. X, 1325, 1404. *Ad filium Menochi.* X, 1404. Manichæus vivendi regulam observantem perdifficilem scripta epistola præstitit. I, 1576. Manichæi epistola fundamenti. VIII, 400. Manichæi fundamentum, quod rudissimum vocat Augustinus. VIII, 530. Multa de asiris imperitissime scripta ejus continebant. I, 709. Manichæus deceptus in questione de causa peccati. X, 1464. Manichæus et Melchisedech. X, 1462.

Manichæi. III, 1875; V, 331, 573, 637, 639, 984, 1122, 1644; IX, 469. In Persis schisma fecerunt. V, 1174. Manichæi in Raphlagonia, in Gallia. VIII, 570. Manichæi, Hymenæi et Philæi hæreticorum discipuli, et successores. VIII,

219. Manichæi cur Catharistæ appellati. VIII, 56. Eorum dogmata. VIII, 34. Eorum fabulæ blasphemis plene. IV, 1907. Manichæorum hæreses varia capita. VIII, 510. Manichæorum error circa Dei naturam. VII, 356; X, 1126. Quid de Deo cogitabant. IV, 1040, 1907, 1908. Insana de deo suo sententia. VIII, 466. Manichæorum de Dei natura blasphemiarum. VIII, 863, 866, 867, 871, 893, 898. Duos deos, unum bonum, alterum malum credebant. I, 1317. seu potius duas naturas vel substantias, duoque principia invicem contraria. I, 1516; III, 150. Eorum error de duabus naturis. III, 1503, 1703, 1705; IV, 109, 1922; V, 821, 847, 983; X, 666. Manichæi fugebant candorem lucis immensæ per lucis a spætia usquequaque porrectum, ex una tamen arte quasi nigro quodam cæco fissum, duo adversa regna esse dignificantes. III, 163. Regnum, seu gentem tenebrarum et esse sempiternam, et summum malum assererent. I, 1546. Malum porro esse terram, seu molem terram et deformem, per immensum profundum et longam, necnon mentem sive molem tantam atque multilem, per terram vagantem. I, 716, 1531. Volunt gentis tenebrarum sine ullo initio malum semper fuisse naturam. VI, 365. Regnum lucis Deum vere esse profitebantur, eique simplicem quandam naturam incommutabilem, impenetrabilem et incorruptibilem concedebant. I, 1516. Manichæi nec quis sit corpus intelligunt. V, 106. Non possunt nisi incommutabilem Deum fieri. V, 103. Manichæorum insania de duabus naturis inter se configentibus. VI, 360, 564. Fignuntium de pugna Dei lucis cum principe tenebrarum. X, 1071. De gente tenebrarum contra Deum rebellantem. VI, 232, 358. Cum gens tenebrarum in Deum rebellaret aliquando, et regnum lucis invadere moliretur, Deum bonum, qui quomodo aliter posset hosti resistere non inveniret, necessitate compulsus misisse huc animam bonam, particulam quandam suæ substantiæ, cujus commixtione hostem temperatum esse somniant, mundumque fabricatum. I, 1532, 1533, 1536; III, 150. Dei substantiam a substantia mali, ex parte corruptam esse, et ad peccandi necessitatem perductam esse contendunt. II, 724. Partem dei boni tenebrarum principibus mixtam, toto mundo inquinatam et ligatam, per cibos Elementorum suorum, ac per solem et lunam purgari: quod vero de ea purgari non poterit, in fine sæculi æterni ac pœnali vinculo colligari. II, 1034. Manichæorum deus captivus, coinquatus, etc. VIII, 53, 56. Meritis naturæ bonæ divinitus subveiri dicunt Manichæi. X, 575. Interabilius et liberos de Deo sentiunt Anthropomorfitis. VIII, 489.

Manichæorum error circa causam creationis mundi. VII, 533; VIII, 53. Deum bonum fabricasse mundum, etsi ex aliena natura atque materia, confitentur. VIII, 603. Mundum istum ex membris Dei, visceribus gentis tenebrarum admixtis, fabricatum esse dicitur. IV, 1822. A Deo corpus fabricatos, non tamen de sua ipsius substantia dicebant. I, 864. Terras octo, decem colores esse dicebant, Athlæntem mundum ferre, splendidèntem suspendere, etc. VIII, 508. In eo mali regno andra quinque elementorum, aliud tenebris, aliud aquis, aliud ventis, aliud igni, aliud fumo plenum; atque animalia in illis singulis nata elementis, serpentina in tenebris, natantia in aquis, volatilia in ventis, quadrupedia in igne, bipedia in fumo. I, 1531. Ex istantem fabricatum esse mundum. I, 1531. A Deo bono. I, 1517. Manichæorum error de duplici terra, de regno lucis, et regno tenebrarum. VIII, 533. Unde phantasinata eorum de terra tenebrarum. VIII, 197. Deum bonum non omnium naturarum esse auctorem dicunt. X, 572. Manichæorum sententia de carnis origine. V, 189. Omnem naturam corpoream a tenebrarum gente esse configunt. V, 103, 106. Corporum conditorem Deum esse negant. III, 217; X, 1125. Coætæram ipsi originem habere corpora dicunt. X, 631. Carnes et minutissima animalia, et quidquid radicibus terræ inhæret, a mala mente gigni et formari dicebant. I, 854; VIII, 475. Animam rationalem inesse helluis putabant. I, 1370. Et arboribus. I, 1568. Vinu intelligendi tribuebant plantis. III, 229. Arborea audire voces nostras, verba intelligere, motus corporum intueri, inno et cogitationes perspicere credebant. I, 1569. Sensus dolendi et genendi esse in plantis et lapidibus. III, 2074. Ficum plerumque cum decerpitur, et vitem dolere, sentire, videre atque audire. I, 1074. Ea propter a cæde animalium et a stir, in laceratione abstinendum esse putabant. I, 1568. Et arborum sive animal necare, esse homicidium. II, 1568. Manichæorum error circa præceptum non occidendi. VII, 34. Homines revolvi in arborum credebant. I, 1569.

Manichæi partem dei quandam oleribus, lactucis, pomis, etc., inesse putabant. I, 1562. Manichæorum deus in cibo ligatus atque pollutus, edendo purgatur. VIII, 498. Animam pro meritis inquinatissimam, per cibum et potum venire in hominem dicebant. X, 613. Panem manducantem non porrigebant. IV, 1825. Vinum fel principum tenebrarum dicebant, licet ipsis vis comedendis non parcerent.

I, 1564. Eorum delicata abstinentia. I, 1557. Gula. I, 1367, 1374. Impudicitia. I, 1374. Manichæi expedire dicebant homini facerentorem esse, quam agricolam, quare. IV, 1825. Aurum a Manichæis iniuria accusari. V, 329. Fidelibus agros, domos, aut pecuniam habere illicitum ducebant. I, 1345, 1348.

Manichæorum error circa solem. VIII, 391. Manichæi solem adorabant. I, 1331; III, 199, 216; IV, 189. tanquam particulam lucis in qua habitat Deus. III, 459. tanquam ipsam Deum. V, 105. tanquam ipsum Creatorem aut ejus partem. V, 329. solem corpus non esse arbitrantur. V, 106. Manichæorum de luce incremento et defectu delirium. II, 207. Fignuntium de concubitu principis tenebrarum cum muliere. X, 864. Manichæi ab æternarum principum tenebrarum, de commixtione duarum naturarum quæ semper fuerunt, una bona et una mala, hominem creatum dicunt. X, 441. Homines a Deo non esse institutos. X, 370, 607, 611, 612. De Adami et Evæ creatione longam fabulam texebant. I, 1575. Putabant se esse naturam et substantiam Dei. VIII, 261. Animas ad Christum, corpora ad diabolum pertinere, et sexum utrumque esse ex diabolo dicebant. VI, 365. Manichæorum error circa animum. VII, 356; X, 1325. Docent animam nostram hoc esse quod Deus est. VI, 297. Esse partem seu particulam Dei. V, 986; X, 572. Animas non solum hominum, sed etiam pecorum, de Dei esse substantia, et partes Dei asserunt. II, 718, 841, 1035. Manichæi volentes animam esse partem Dei, labem et infirmitatem ejus in corpus frustra regeant. II, 720. Manichæorum hæresis de duabus animalibus, ex peccati et voluntatis deficiatione, tota evertitur. VIII, 103, 107. Manichæorum de animalium traduce opinio. X, 1218.

Manichæorum error de Christi incarnatione. X, 1054. Manichæi dicunt Deum annuntiatum in veteri Testamento, non esse patrem Christi. III, 1711. Christum Deum esse non negant. V, 104. Sed dicunt esse Deum tantum. V, 229. Christum credentem tanquam de massa lutiissimæ molis Dei, porrectum ad nostram salutem. I, 713. Nunquam dicere aui sunt patrem et Filium, nisi minus esse substantiæ. V, 105. Manichæi virginis partum blasphemant. X, 575. Dicunt Christum non habuisse matrem. IV, 1835. Idque tentant asserere ex xii. Cap. Math. IV, 129. Negant Christum natum esse de virgine, et carnem ejus veram fuisse. I, 715; II, 1052. Infelicitur. III, 1432. Manichæi negant hominem Christum. V, 573; VI, 682. Docent Christum non habuisse corpus. V, 104, 477. Nec hominem verum fuisse, sed phantasma. V, 658, 659. Christi carnem nullam, vel simulatam dicunt. IV, 411, 1208; V, 659, 985, 1123; VI, 563; X, 615. Non veram mortem in cruce solvissent. IV, 411, 1208. Sed in phantasmatæ crucifixum esse. I, 713. Christum in toto mundo crucifixum dicebant. IV, 1825. Crucem luminis quomodo, et a quibusnam loci somniant. IV, 1825. Manichæi frustra jactant se melius de Christo sentire, quia cum tantum scriptum dicunt. V, 1125. Negantes carnem Christi, totum mysterium redemptionis nostræ evacuant. V, 1122.

Manichæi gratiam Christi oppugnant, baptismum ejus evacuant, carnem ejus exhorant. X, 375. Creaturam carnem et sanguinem Christi liberari nolunt. X, 612. Baptismum omni ætati superfluum putant. X, 615. Manichæi adorant solem, nunquam dicebant esse Christum. IV, 152, 155, 1194. Perstringuntur. V, 53. Manichæi putabant Christum fuisse serpentem illum, qui Evam ad edendum de ligno vitæ induxit. III, 216. Hinc opitarum secta. III, 216.

Manichæorum error de malo. X, 1465. Mali naturam Deo coætæram putant. X, 1008. Inmutabilem substantiam mali naturæ Dei sui nascunt. X, 1104, 1105. Deique naturam corruptibilem faciunt, et sub aliena natura caritativam. X, 1104, 1105. Manichæi naturam mali suo principiio prædicant, adversus Deum inducunt. II, 722. Peccati causam, malum esse naturam affirmant. X, 612. Vitia dicunt esse naturas atque substantias. X, 1083. Homini commixtam esse naturam malam dicunt. X, 441. Animas duas in uno corpore esse existabant, unam de Deo et partem Dei, alteram de gente tenebrarum a suo principio malo pro ectam et Deo coætæram. I, 608; III, 150. Easque animas inter se configere in homine, quando caro in spiritum concupiscit. I, 758, 759. Manichæi omnia bona in bonam, mala vero in malam animam referant. I, 608. Manichæis quidam mortem non timebat, quia dicebat eam, separationem esse boni a malo. II, 372. Manichæorum error de pugna carnis ac spiritus. VI, 709, 710. Manichæi nimia insania dicentis naturam boni cogi male facere. X, 1115. Manichæorum error de concupiscentia. V, 813, 842. Putabant concupiscentiam esse de substantia mala. Deo coætæram. X, 1518. Concupiscentiam non tanquam accidens vitium, sed tanquam naturam ab æternitate malam vituperabant. X, 572. Peccatum a libero arbitrio sumpsisse exordium negabant. X, 572, 607. Et peccatum originale,

ex homine primo pius iustus, et postea per liberum arbitrium depravato, in omnes transiisse. X, 615. Liberum arbitrium negabant ab eo ortum, quod antea non erat malum. X, 608, 611. Dicebant Deum creatorem culpári, dum mali origo ex libero arbitrio ducitur. I, 394. Peccata sua attribuebant genti tenebrarum. IV, 270, 1821, 1822. Tunc se peccare dicebant, quando natura mali prævaleret nature Dei. VI, 358. Libros quinque Augustini adversus Manichæos laudibus extollit Paulinus. II, 101. Eorum credit dictata divinitus verba. II, 100. Pentateuchum vocat. II, 101. Contra Manichæorum hæresim scripti sunt libri *de libero arbitrio*, propter questionem, Unde malum? I, 1211. quæ subsequuntur opuscula in hocce tomo

Manichæis consentire Catholicos circa mali originem, calumnia Juliani. X, 1115. Manichæos vocabat Julianus eos qui peccatum originale agnoscerent. X, 1149, 1153, 1191, 1193. Manichæis pestis contagium objectat Pelagius, non tantum doctoribus, sed et ipsi catholicæ Ecclesiæ. X, 1276. Manichæismi notam Julianus Catholicis impingit. X, 645. Et Jovinianus. X, 645. Manichæorum nomine Catholicos criminatur Julianus. X, 835. Et conviciatur Augustino. X, 1358. Et merito istud nomen illis imponi contemnit. X, 1462. Manichæorum crimine in amabant doctores Catholicos Pelagiani. X, 705, 1051, 1054, 1060, 1074, 1145, 1462. Manichæorum nomine et Traducianorum appellat Catholicos Julianus. X, 1530, 1581. Non sic novitas expavesceat contumeliosus nominis, ut iugiter veritas antiquissimi catholici dogmatis. X, 1286. A Manichæis Catholicis longe distant in questione de malo. X, 1592. Manichæorum errori de natura et origine mali quam sit contraria veritas catholica. X, 1503. Manichæus error quam diversus a catholico dogmate, et quam insanus. X, 1511. Manichæi non sunt qui peccatum originale adstruunt. X, 1188. Catholici quædam vera dicentes simul cum Manichæis, longe tamen abhorrent ab eorum erroribus. X, 1468. Doctrina Pelagiana de peccato originali favet Manichæis. X, 816. Manichæos adjuvat, qui negant originale peccatum. X, 666, 667, 668, 669, 1187, 1290. Manichæo suffragatur Julianus, dum agit adversus catholicum dogma de originali vitio. X, 1515. Manichæorum et Pelagianorum hæreses sibi mutuo adversæ, et æque a catholica Ecclesia reprobate. X, 572, 575. Manichæi et Pelagiani quatenus errore conjuncti, quatenus separati. X, 575. Manichæis Pelagiani, licet contrarii sint, favent tamen. X, 819. Et suffragantur. X, 1553. Eorumque errori aditum æriunt. X, 1454. Et eos adjuvat. X, 1514, 1528, 1536, 1538, 1539, 1455, 1592, 1608. Pelagiani Manichæos in perversum fugientes, eos in suos adjuvat. X, 1463. Manichæum Julianus adjuvat. X, 1513, 1520, 1569, 1579, 1582, 1455, 1478, 1502, 1527, 1529, 1539. Manichæismus sic adjuvatur a Pelagianorum errore, ut victus fiat. X, 1518. Manichæo dicenti malam fuisse carnem hominis, etiam ante quam peccaret, et miseram esse conditam naturam, non potest responderi a Pelagianis. X, 1529. Non potest a Pelagianis vinci Manichæus introducens carnem conditorem malum. X, 1550. Manichæos sic oppugnat Julianus, ut contra Salvatorem sublevet. X, 1478. Error uterque, Pelagianorum et Manichæorum, quomodo catholica fide extinguitur. X, 1539. Dogma catholicum contrarium utriusque errori, et Manichæorum et Pelagianorum. X, 1510. Catholice Ecclesiæ sententia de malo Manichæos et Pelagianos devitat. X, 1463. Inter Manichæos, et Pelagianos, et Catholicos quid distat circa mali naturam. X, 1125. Manichæorum stultam et noxiam impietatem, non solum Catholici, verum etiam hæretici omnes qui non sunt Manichæi detestantur. X, 571. Manichæus a Catholicis funditus evertitur. X, 1514. Manichæi pestilentia quomodo per Catholicos refellitur. X, 1490. Pelagianos cum Manichæis vincit catholica fides. X, 1538, 1539. Et veritas redarguit. X, 1501, 1510. Manichæorum sententia de malo invictissime evertitur. II, 765, 882; VI, 256. Manichæi expugnati. VI, 696.

Manichæorum dogma de homine, de lege, de nuptiis. X, 570. A bono Deo nuptias non esse institutas affirmant. X, 570, 607, 611. Nuptias principi tenebrarum ascribunt. X, 615. Nuptias damnant, et filiorum procreationem. I, 1545, 1544, 1572. Cura concubitu abstinere. VIII, 229. Crocopera dant ne gravidæ fiant meretrices. VIII, 453. Manichæorum turpitudines nudata. VI, 683. Injudicia notatur. III, 1876.

Manichæi irrident sacras Scripturas. IV, 1907. Eorum error de veteri Lege. VI, 109. Legi veteri adversantur. III, 2063. Eorum in veterem legem calumnie. V, 23, 24, 822, 826. Legem per Moysen datam, non a vero Deo dicunt, sed a principe tenebrarum. II, 1052; X, 570, 607, 611. Legem Prophetasque condemnant. VIII, 603. quæcumque de Lege et Prophetis Apostolus sermoni suo inseruit, falsa et a corruptoribus inmissa esse criminatur. VI, 70. sanctos superiorum temporum audent blasphemare. X, 611. Patriarchas in veteri Testamento laudatos vituperare. I, 688. Patribus veteris Testamenti calumniantur de pluribus uxoris. VI,

395. Vetus Testamentum non recipiunt. X, 1608. Illud oppugnant. I, 898; III, 175, 189, 216. Illudque reprehendunt apud imperitis. VIII, 67. Non omnia ex libris novi Testamenti accipiebant. VIII, 503. Dicunt vetus Testamentum esse a Deo malo. V, 927. A principibus tenebrarum. I, 634; V, 175. Vetus Testamentum non aliter quam oportet accipiendo errant; sed omnino non accipiendo et detestando blasphemant. III, 575. Manichæorum calumniæ in librum Job. V, 100. In Prophetas. I, 550. In Aggæi prophetiam. V, 326. Legem veterem et Prophetas canonicos non accipiunt, neque omnia quæ sunt in scripturis canonicis novi Testamenti. II, 1055, 1034. Ex eis quidam Actus Apostolorum repulant. II, 1034. Novi Testamenti Scripturas legunt. III, 180. Falsitas tamen dicunt. I, 710, 1317, 1568. Eaque inmissa fuisse, quæ de originali peccato narrantur. I, 598. Manichæorum fraus in scripturarum usu. V, 552. Dicunt Scripturas sacras, quæ eorum errores convincunt, corruptas fuisse. II, 278. Dno Testamentum non sibi consonare. IV, 1895. Scripturis quas canon non recipit, mentes solent pervertere. II, 255. Manichæos nec scripturarum auctoritatis antiquitas, nec miraculorum potestas, nec morum sanitas, nec rationis veritas asserit. VIII, 285.

Manichæorum Ecclesia duabus professionibus constat, Electorum et Auditorum. VIII, 33. Præcellenter dicebant Electorum, qui tria signacula observare se profitebantur. I, 1537. Manichæorum Electi, qui. IV, 1822. Manichæorum Electi rideudi, qui a fructibus aut oleibus decerpendis abstinere, et vescere huius quæ decerpserant Auditores. VIII, 250, 255. Manichæorum Electi frequenter accipiebant Eucharistiam. VIII, 114. Manichæorum secundus gradus, Auditorum. I, 1080. Manichæorum Auditores nihil de moribus venerant, sed tantum de fide. VIII, 114. Auditores ante Electos genua figunt, ut eis manus supplicibus imponant, non a solis presbyteris, vel episcopis aut diaconibus eorum, sed a quibuslibet Electis. II, 1053. Cum Electis solem et lunam adorant et orant, ac die Dominico jejunt. 1052. Manichæi Auditoribus suis Dominicum tanquam legitimum diem ad jejunandum constituerunt. II, 148, 149. Auditores carnis vescuntur, et agros colunt, et si voluerint uxores habent; verum vero nihil faciunt qui vocantur Electi. I, 1079, 1368; II, 1052. Manichæi magistros tredecim, episcopos septuaginta duos, presbyteros, diaconos habent. VIII, 38. Episcopos presbyteri, diaconi a quibusnam ordineuntur. VIII, 38.

Manichæi fallaciter mandata implent. VIII, 223, 224, 225. Ad solem et ad lunam orant. VIII, 38. Simulacris ac puras orationes Deo offerre non possunt. VIII, 382. Nihil turpe in Manichæorum orationibus, sed solum aliquid contra fidem. VIII, 95. Manichæi quasi crimen objiciebant paganis, quod aris, delubris, simulacris, victimis atque incenso Deum colendum putarent. VIII, 580. Manichæi paganos deteriores in cultu plurimum deorum. VIII, 569, 574, 575. Manichæorum plures dii. VIII, 576. Manichæi numerosissimam deorum familiam et commemorant, et commendant. VIII, 142. Manichæi in eo quod dissimiles sunt Gentibus, vani sunt; in eo quod similes, peiores sunt. VIII, 583. Faustus templum, simulacra, victimas admittendo ad colendum Deum refellitur. VIII, 381, 382. Quæ templa, quæ simulacra, quas victimas admittebat Faustus. VIII, 569, 580. Manichæos rationale Dei templum esse non posse, ostenditur. VIII, 380.

Manichæi non veritate, sed fraude agunt cum Imperitis. V, 552. Eorum astutia ad decipiendos Imperitis. VI, 205. Non decipiunt, nisi cum scientiam, quam non exhibent, pollicentur. VI, 70. Manichæus non solum non exhibet scientiam et veritatem, sed falsitatem dicit. VIII, 184. Manichæi quædam suæ doctrinæ puncta, ob excellentiam non posse explicari respondebant. VIII, 576. Manichæi sacrilege et temere invehuntur in eos, qui catholicæ fidei auctoritatem sequentes, credunt quod nondum intueri valent. VIII, 65. Manichæi plus in refellendis aliis disertis et copiosi, quam in suis probandis firmi ac certi. VIII, 66. Manichæorum dictum in suæ sectæ desertores. VIII, 67.

Manichæorum secta perditissima. IV, 1907. Error pestilentiosissimus et perniciosissimus. IX, 258. Doctrina turpitudines horribiles cogit perpetrare. VIII, 570. Manichæi pauci sunt et pessimi. X, 1145. Carnem suam nisi diligere non possunt. VIII, 392. Dei Manichæorum miseria. VIII, 515. In Manichæis et qui Manichæi ficti sunt, mali sunt; et qui ficti non sunt, vani sunt. VIII, 221, 228. Manichæi carpuntur. VIII, 91, 92. Cum Manichæis cor initius agendum. VIII, 180. Manichæi auctoritatem longe inferiorem esse auctoritate Evangelii, ostenditur. VIII, 508, 510.

Manichæi a Paulo designati. VIII, 514, 575. Manichæi doctrina in epistola prima ad Timotheum ab Apostolo prævisa. VIII, 525. Manichæi hæresis post Tertullianum et Cyprianum exorta. VIII, 285; X, 636. Manichæi in Clau

significati. VIII, 207. Manichæorum libri eleganter pretiosi et deceri. VIII, 283, 294. Manichæorum Thesaurus, liber. VIII, 558, 568, 570. Manichæorum blasphemias subdiaconus Victorinus edocebat, ac docens profectus est. II, 1035. Interrogatus ab August. errorem negare non potuit : sed Auditorem se, non Electum esse confessus est. II, 1032, 1035. Horrens Augustinus fictionem illius, sub specie clerici exercitum illum, et a clericorum gradu dejectum, pelum de civitate curavit. II, 1035. Etiamsi rogantem ut veritatem veritatis revocaret. II, 1055. Tamen petenti veritate locum tunc vult credat, cum eos qui latitant in Macedonia et in omni provincia Manichæos manestaverit. II, 1055.

Manifestum. Id maxime tolerandum, quod cum manifestum sit perperam factum, fieri non potest innotum. II, 251.

Mantius Theodorus Consul. VII, 620. Vir doctus et Christianus. I, 588. Huic nunciatus liber de beata vita. I, 939.

Manna. V, 38. Pluvia voluntaria quam segregavit Deus hæreticis succe. IV, 817. Manna utcumque secundum propriam voluntatem sapivisse, ex solo libro Sapientie probari potest. II, 199. Manna potuit pro desiderio sapere fidelibus, non autem murmuratoribus in Deum. I, 658. Manna Christum-nonnullis sa. iebat. V, 1552. Christum significabat. III, 1605. Manna, Christi panis celestis figura. V, 1551. Umbra sacramenti Eucharistie. III, 1612. Panem celestem manna et altare Dei significant. III, 1612. Quomodo mortui sunt, qui manna manducaverunt. III, 1611. Manna cessavit trajecto Jordane. III, 617. Manna in arca inclusum, symbolum gratie. III, 653.

Mansiones multe in regno Dei. III, 1812. Mansiones multe, id est præmia et lumina meritum diversa in celis. VI, 410. Quomodo Christus mansiones preparare vadit, quæ jam sunt. III, 1814. Desiderium dilectionis, præparatio est mansionis. III, 1810. Mansiones extra regnum colorum, an assignandæ non baptizatis. X, 518. *vide* Locum medius. mansiones agere. V, 1262.

Mansuetarii qui. I, 1252.

Mansuetudo commendatur. I, 858; IV, 310, 1747. Mansuetudo ad retinendam patientiam est necessaria. V, 860. Mansuetudo et humilitas primum et magnum munus est spiritus. III, 2158. Mansuetudinem Christianam servari posse puniendo delicta. II, 517, 551, 660. Mansuetudinis ecclesiasticæ commendatio. II, 509, 511, 553, 649. Mansuetudo hæreticis exhibenda litigantibus et conviciantibus. V, 1584.

Mantra. Virgilius Mantuanus rhetor. II, 82.

Manthera dea. VII, 483.

Manubia. præda bello parva. VII, 95.

Manumissio. Tabule in ea fractæ. V, 145. Manumissionis libellus in ecclesia recitatus. V, 145.

Manus Dei quid sit. *vide* Deus. Manus Dei gravis in superbum et levis in humilem, in utrumque fortis. IV, 207.

Manus potestatem significat. III, 497, 498, 1745. In manibus, id est in potestate. IV, 1956. Manus pro homine quo utitur alter, ad faciendum quod vult. III, 1745. Pro opere hominis et scriptura. III, 1745. Pro membro corporis et pro scriptura. VIII, 296. Manus significat bona opera. IV, 1835. Manuum extensio, bonorum operum praxis est. IV, 1115. Manus dextra dilectum adiutorem in bonis operibus significat. III, 1248. Manibus querendus est Deus. IV, 1835. Manus vindictam significat. IV, 857, 858. Manus nomine, vis in scripturis significatur. I, 1190. Manus nostræ non sint super eum, id est, manus ei non inferamus. III, 496. Manus lavat in sanguine peccatoris, qui mortem attendens impij, purgat se a peccatis. IV, 691. Manus superbia oro opere superbiæ. III, 525. Manus peccatoris, male suadentis oratione. IV, 335. Unde præceptum est ut levemus manus in oratione. IV, 735. manus impositio, sacramentum regenerationis secundum Nemesianum. IX, 203. Manus impositio non sicut baptisimus rej et non potest. IX, 119. Manus impositio cur venienti ab hæresi adhibetur. IX, 195.

Mappalia. V, 422.

Mappalienses iunice tantum intelligunt. II, 236. Ex his ferme octoginta reluctantes rebaptizati. II, 253; IX, 316.

Marabus rex sicyoniorum. VII, 368.

Marazana. IX, 229.

Marcelliana. IX, 253.

Marcellina quadam sectæ Carpocratianorum, imagines Jesu, et Pauli, et Homeri colebat. VIII, 27.

Marcellinus episcopus. II, 759, 780.

Marcellinus episcopus Romanorum, accusatus incensis ediculis thura obtulisse, ut non periret. IX, 325.

Marcellinus. I, 646; VII, 15. Tribunus et notarius. X, 199, 201; II, 487, 490; IX, 615. Divinarum studiosissimus litterarum, et amicus Augustino carissimus. II, 864. Ur-

get Augustinum, ut libros de Genesi ac de Trinitate eddit. II, 387. Ad Marcellinum Augustini liber. X, 535. Ad eum scripti libri de peccatorum meritis, et de Spiritu et Altera. I, 645. Marcellinus tribunus Volusianum, rogato ipsius matris, frequens invisit. II, 514. Marcellinus Augustino, ut litteris Volusiani faciat satis. II, 514. Marcellinus Augustino scribit per Bonifacium episcop. II, 383. Item per Urbanum presbyterum. II, 383. Marcellino rescribit August. satis aciens propositis ab ipso questionibus. II, 525. Hujus operis inventio. II, 537. Marcellinus cum dubitaret de origine annuarum, interrogat Augustinum, qui æstus suus et ignorantiam fatetur. II, 864. Marcellino scripsit Hieronymus, suam esse sententiam, singulas animas novas nascentibus fieri. II, 747. Marcellino et Anapsychæ epistola Hieronymi de origine animæ. II, 718. Laudatur ab August. II, 723, 864.

Marcellino Triluno potissimum injunctæ sunt ecclesiasticæ causæ. II, 510. Collationis Carthagin. cognitor fuit. IX, 700. Marcellino aperit Augustinus qui cum Donatistis seclerum convictis agi velit. II, 533. Occupationum ac lubricationum suarum ei rationem reddit. II, 556. Marcellinum cognitorem in collatione Carthagin. præmio fuisse corruptum dicebant Donatistæ. II, 577, 582. Marcellinus a traditionis crimine vindicatur. IX, 610. Marcellini integritas. IX, App. 820. Marcellini cordes narratur, et Marini crudelitas exponitur. II, 646, 647, 648, 651. Marcellinus sublimis uno aut altero die ante solemnitatem s. Cypriani. II, 670. Marcellini laus. II, 620.

Marcellinus diaconus apud Catholicos, a suo presbytero excommunicatus, transiens ad Donatistas, a Proculiano rebaptizatur, et diaconus constituitur, qui nocturna in aggressionem peremptus est. II, 417.

Marcellus episcopus. II, 759, 780.

Marcellus presbyter Marcellini episcopi Romani, a traditionis crimine vindicatur. IX, 610.

Marcellus a Zama. IX, 252.

Marcellus Syracusam cepit VII, 19. Syracusanam civitatem quam expugnabat, fiebat. VII, 90. Marcelli edictum pro pudicitia minime violanda. VII, 19.

Marciensis possessio. II, 702.

Marcianus Urgensinis propria voluntate unitatem catholicam delegit. II, 397.

Marcion hæreticus. IX, 251. Cordonis discipulus. VIII, 664. Deceptus in questione de causa peccati. X, 1464. Ab illo Marcionitæ hæretici, eorumque dogmata. VIII, 29; IX, 469, 480.

Marcionitæ Legem Prophetasque condemnant. VIII, 605. Eosque ad Deum hominum pertinere negant. II, 1053. Vana de mundo et lege Moysis labantur. I, 653. Marcionistarum et Sabellianorum quæstiones tempore Augustini jam silebantur. II, 458.

Marcucius subdiaconus. IX, 313.

Marcucius fossor. IX, 315.

Marculum a Catholicis præcipitatum querebantur Donatistæ. IX, 520. Marculi præcipitum an spontaneum, an jussu legis decretum. IX, 526. Marculus pseudomartyr Donatistarum. III, 1485. Marculi passio et nomen in martyrologia translatum. IX, 526. *Not. (a).*

Marcus Apostolorum superior. V, 1127. Pedsequus et brevior Matthæi. III, 1014, 1045. Hominis facies ipsi attribuitur. III, 1666.

Marcus a Macria. IX, 225.

Marcus Caspaliensis propria voluntate catholicus factus. II, 397.

Marcus hæreticus, ejusque dogmata. VIII, 28.

Mare quid. I, 833. Mare Hebrai dicitur omnis aquarum congregatio, etiam dulcium. III, 182. In mare quare pluit Deus. IV, 1944. Mare Ægeum. I, 955; IV, 1057. Maris Rubri transitus, figura baptisimi. V, 1531, 1535, 1653. Mare an siccatibus conflagratione mundi, necne, incertum est. VII, 682.

Maris allegorica expositio. I, 833. Mari comparatur genus humanum, vitio primi hominis profunde curiosum, procellose tumidum, et instabilem fluidum. I, 911. Mare pro sæculo ponitur. VII, 680. Mare in figura sæculum hoc, falsitate amarum, fluctibus turbulatum, etc. IV, 780, 1478, 1479. Mare hujus sæculi navigantium tria genera. I, 397. Quid significet transitus maris in navi. V, 475. Mare est figura vitæ presentis. VII, 682. Mare, omnes infideles. IV, 1748. Persecutores Ecclesie. IV, 1126. Maris undum, cor impiorum. IV, 782. Mare in amaritudine sua Geutes erant. IV, 937, 1126.

Mariambules Petrus. IV, 440.

Margarita puella amorum novum duodecim, a Manichæis propter seclerum eorum mysterium vitate. VIII, 56.

Maria sororis Moysis tympanum. V, 1658.

Maria virgo per parentum concupiscentiam concepta. X, (Quatorze.)

813. Et de carnali concupiscentia parentum nata. X, 1535. Maria ex Adam mortua propter peccatum. IV, 535. Maria deo non transcribitur diabolo conditione nascendi, quia ipsa conditio solvitur gratia renascendi. X, 1418. Maria de tribu regia ac sacerdotali. VI, 50. Maria ad semen David pertinuit. VIII, 471, 472. Quare ex Maria Christus carnem sumere voluit. III, 405. Ad Mariam cur Gabriel venit, non ad Joseph, sicut venerat ad Zachariam. V, 1517. Zacharie et Mariæ similis interrogatio, animus dissimilis. V, 1514, 1518. Potuit virgo metuere aut certe ignorare consilium Dei, quomodo eam vellet habere filium. V, 1519. Maria de virtute Dei non dubitavit, sed modum quo conciperet quesivit. III, 736. Virginitatis propositum in Maria. V, 1096, 1318. Maria virginem Deo se ante voverat, quam audisset Christum de ipsa nasciturum. VI, 398. In Mariæ et Joseph matrimonio omnia fuere bona conjugii. X, 421. Fide Conjugium, Nuptiæ. Maria a falsa suspitione Josephi liberata. V, 1507. Mariæ maritus non ablator, sed custos, imo non custos, quia Deus custodiebat, sed testis pudoris virginalis fuit. V, 1096.

Mariæ modestia et humilitas imitanda feminis. V, 345. Maria inter mulieres benedicta. V, 1518. Maria inde felix, quia verbum Dei custodit. III, 1468. Beatorum Maria percipiendo fidem Christi, quam concipiendo carnem Christi. VI, 398. In Maria spiritus sanctus supervenit ad sanctificandum et purgandum, secundum Arianos. VIII, 736. Mariæ ex gratia mater Filii Dei. V, 1519. Mariæ Christi carnem ille concepit. VIII, 490. Christum prius mente quam ventre concepit. V, 1074. Maria virgo pia fide sanctum germen in se fieri promeruit. X, 175. Fuit in Mariæ corpore carnalis materia, unde carnem sumpsit Christus; sed non in ea Christum carnalis concupiscentia seminavit. X, 1533. Etsi caro virginis de peccati propagine venit, non tamen de peccati propagine concepit. III, 422. Maria non in iduine, sed fide concepit. V, 442. Sine concupiscentiæ actu concepit. V, 1114. Fidei caritate fervente concepit. V, 1069. Maria sola est et spiritu et corpore mater et virgo. VI, 599.

Mariæ uterus, conjugii Verbi cum carne thalamus. III, 1432; IV, 1912; V, 1519. Mariæ uterus nec antea, nec postea quidquam mortale concepit. III, 1625. Mariam post Christum natum viro suo commixtam fuisse contendunt Antilicomaritæ. VIII, 40. Mariæ virginitatem destruebant Helvidiani. VIII, 46. Destruibat Jovinianus. VIII, 43; X, 552, 1417. Contra incorruptam sanctiæ Mariæ virginitatem Joviniani argumentum spreverunt Catholici. X, 615. Mariæ virgo et mulier dicta. V, 343. Mariæ virginitas. X, 445. Mariæ virgo perpetua. V, 990. Mariæ fide concepit, virgo peperit. VI, 249. Mariæ virgo concipiens, virgo pariens, virgo moriens. VI, 559. Virgo credidit, virgo concepit, virgo peperit, virgo permansit. V, 513, 1019. Christus attulit virginis fecunditatem, non abstulit virginitatem. V, 442, 997, 1001, 1010, 1019, 1073, 1105. Mariam virginem concipiendus invenit, natus virginem reliquit. V, 640. Mariæ virginitatis decus Christus nascendo non abstulit, cui munus fecunditatis attulerat. VIII, 490. Mariæ integritatem non amisit. III, 1467. Per incorrupta ejus membra Christum exisse fides credit. V, 1010. Virginis utero nihil incoquinatus. III, 422. Mariæ purgatio ex consuetudine Legis, magis quam ex necessitate. III, 696. A Mariæ corpore dignitas virginialis. V, 348. Mariæ sine ullo peccato vixit. X, 207. De Mariæ propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere vult Augustinus questionem. I, 746.

Mariæ virginis elogium. III, 113. Reparando homini proposita per eam salus. V, 355. Per feminam mors, et per feminam vita. V, 1108. Mariæ virgo, dignitas terræ. III, 216. Mariæ merita, præter carnis integritatem, peculiariter. VI, 536. Mariæ spiritu filia Christi capitis, ex ipso spiritaliter nata, mater vero membrorum ejus; quia cooperata est caritate, ut fideles in Ecclesia nascerentur. VI, 599.

Mariæ Ecclesie figura. VI, 639, 660. Ecclesia Mariæ similis, et parit et virgo est. V, 1065. De Mariæ virginitate quod scripsit Augustinus confirmat. II, 590. Mariæ virgo prophetae invenitur. VII, 539.

Mariæ et Marthæ diversa officia. V, 925, 937, 1186. Utraque bona. V, 614, 615, 967. Pars Mariæ melior, quare. V, 618, 617, 968. Veritate pasci, pars Mariæ quæ non transit. V, 969. Mariæ ipsum manducabat, quem audiebat. V, 969. Eius opus aufertur, non merces. V, 968. Ministerium Marthæ non reprehensum a Christo. V, 616. Ad Mariæ quietem tendit. V, 615. Duæ vitæ in Martha et Maria figuratæ. V, 617, 1189.

Mariæ Mariam martyris mater. V, 1288.

Mariam et Jacobi martyrum natalis. V, 1283.

Martius cruentissimus auctor bellorum civilium. VII, 70, 71.

Martinianus episcopus. II, 759, 780.

Martia dea. VII, 71.

Martinus ab aquis Tibilitanis traditor. IX, 511, 612.

Martini crudelitas in casu Marcellini. II, 616, 647, 648, 649, 651.

Maritum habere dominum meruit mulieris non natura, sed culpa. III, 450. Marito continere non licet, uxore non coesecante. IV, 1959. Maritus intemperans, uxoris adulter est. X, 687. Marito falsum suscipiente, quid uxori agendum. V, 1508. Maritum legitimum anima Deum habet. V, 759.

Marius juvenis. VII, 167. Marius munice s. Arpinus, septies Romæ consul creatus. VII, 60. *Not (b)*. Marii victoria crudelis. VII, 107. Marius a syllâ victus, vi turris fugit, et Mariæ dea est commendatus. VII, 71. Marii crudelitatem syllanæ victoria ultra est. VII, 107.

Marravius episcopus Maximianista. IV, 581.

Mars Deus belli. VII, 208. Effector mortium. VII, 190. Homocidii reus, absolvitur. VII, 567. Mars et Vulcanus inimici. VI, 712. Martius sidus. VII, 206.

Mars unus ex his qui Cirtensi Donatistarum concilio interfuerunt. IX, 515.

Mars diaconus. IX, 515.

Marsi jugum Romanum tentant excutere. VII, 168.

Marsus incantator. II, 210; IV, 679.

Martialis Pertusensis. IX, 507, 529, 530.

Martinus Sullestinus. IX, 507, 529, 530.

Martinianus episcopus. II, 966.

Martinianus antiquissimus Augustino amicus. II, 1074. Notatur eum Augustus, ut jam fidei sacramenta suscipiat. II, 1073. Ac nomen latini competentes det. II, 1073.

Martius mensium primus. VIII, 546.

Martyres unde appellati. IV, 1523. Martyr græce, testis latine. III, 1979; V, 1297, 1432; VIII, 448. Martyrium, latine testimonium. IV, 1339. Martyres testes Christi. III, 1896, 1898. In martyribus magnus acervus testimonii Christi. IV, 719, 722. Martyres elegantius heroes vocaverunt, si ecclesiastica loquendi consuetudo pateret. VII, 239.

Martyris descriptio. III, 832. In martyrio prima confessio est, postea fortitudo, deinde latitudo consequitur. IV, 833. Martyres in tormentis patientes, in confessione fideles, in sermone veraces. IV, 441. Mortis amaritudo tolerata a martyribus. V, 1360. Martyres ut fidem amitterent, omnia et ipsam animam perderunt. IV, 618. Martyres quid invenerunt, quod Deo retribuere. IV, 1318.

Martyribus non erat pro salute pugnare, nisi salutem pro Salvatore continere. VII, 758. Martyrum ad contemnendas minas sæculi, fortitudo. V, 220. Errores et terrores vicerunt. V, 1414. Vicerunt mundi blanditias et acerbitates. V, 1290. Delectationes et dolores. V, 1282, 1470. Martyres blanditias carnalium parentum tentati sunt. V, 1288. Martyres usque adeo ebrii erant, ut suos non agnoscerent. IV, 352, 955. Martyres feliciter in cæcis. IV, 1679. Et s ebrios callidibus persequuntur. IV, 725. Martyrum sacrificia. III, 811.

Martyres Dei cum non terreat persecutor. V, 427. Molestias et terrores non sentiebant. V, 1292. Martyrum fortitudo non ab ipsis, sed a Deo. V, 34, 1289, 1568, 1453; VI, 607. Martyres et armantur a Deo, et ab eodem armato adiuvantur. V, 1425. Nunquam tantas tribulationes carne tolerarent martyres, nisi magnam quietem mente conciperent. IV, 760. Martyrum securitas sub præsidio Dei. V, 1463, 1467. Christus prior passus, patienti virtutem martyribus dedit. V, 1451. Martyrum robur ex Christi exemplo. IV, 760, 762. Martyrum caput et exemplar Christus. IV, 762. Martyres dum animas ponunt, Christus ponit. IV, 1810. Cum passi sunt, ipse unus Christus passus est. III, 1753. Martyres longe differenter passionem Domini luitantur. III, 1552. In Martyribus Christus sibi ipse perhibet testimonium. V, 715. Martyres a iudicibus cæcis, a Deo compeditibus ligabantur. IV, 1505. Martyres compediti corde in sapientia, cui per suas passiones testimonium perhibuerunt. IV, 1146, 1147. Martyrum sanguine tanquam oleo, in Christo ardor caritatis inflammabatur. IV, 77. Christus in passionibus servorum suorum clarificatur. III, 1770. Passione martyrum quodam modo in Gentibus surrexit. IV, 491. Martyrum robur ex spe et intuitu promissæ felicitatis. IV, 1078, 1679, 1680, 1702, 1705. quia cum magno amore cogitatur quo itur, cum magna fortitudine calcatur qua itur. V, 1566. Quæ gaudia erunt in virtute regnantium, quando tanta sunt pro veritate morientium. V, 1255. Martyrum robur ex metu genæ. IV, 1647. Libertas et hilaritas martyris juvenis constantissimi, inter cruciatum psallentis. VII, 615. Martyrum quorundam ad persecutoris interrogationes responsa. V, 1450. Martyris cuiusdam feminæ in confessione dictum: honorem Cæsari quasi Cæsari; tantorem autem Deo. V, 352.

Martyres sunt veri et falsi. V, 1207. Martyres suos implet diabolicus spiritus, ut tormenta contemnant. V, 1254. Martyres auri. V, 1461, 1470. Heretici volunt martyres dici. V, 1451. Donatistarum martyres carpuntur. V, 650, 1418. Potest esse impiorum similis peccus, sed dissimilis est mar-

trum causa. II, 793. Martyrem causa discernit a patientia, lae duritia sceleratorum. V, 1255. Martyrem non facit poena, sed causa. II, 519, 415, 940; IV, 535, 540, 482, 485, 848; V, 1254, 1295, 1448, 1450, 1451, 1470; IX, 44, 524. Animus martyrii martyrem facit. V, 1534. Laus est in causa bonitate, non in poena acerbitate. IV, 848. Pro veritate pati, Martyrum est; pro falsitate, etiam impii fori. V, 1455. Potior est victoria pro fide veritatis occidi. VIII, 449.

Martyres etiam in veteri testamento. VIII, 449. Martyr est Joannes Baptista, quia pro lege veritatis, licet non pro Christi nomine occisus. IV, 1852, 1855. Prophetæ multi martyres sunt, nec tamen propter Christum mortui sunt. IV, 1852. Propter confessionem nominis Christi nemo mortuus est ante Christum. IV, 1852. Martyrum gesta, qui passus sunt quia sacros codices noluerunt tradere. IX, 645.

Martyres veri, qui persecutionem propter iustitiam patiuntur. II, 796. Martyr dicitur, qui pro iustitia occiditur. V, 632. Martyres perfecti, amatores iustitiae. V, 871. Iustitia nostra, non cruciatu us delectatur Deus. V, 1293. Martyrum perfecta iustitia est. V, 1295.

Martyrum robur ex caritate. IV, 541. Martyres dum eudebantur, vicebantur; qui caritas non vincitur. IV, 1735. Martyrium sine caritate nihil prodest. V, 764. sicut nec alia bona opera. III, 1456. In martyrio fides, si es, caritas commendatur. IV, 855. Martyres ad virtutes et vires Ecclesiae pervenerunt amando Christum. III, 926. Vicit in eis, qui vixit in eis; ut qui non sibi, sed illi vixerunt, nec mortui morerentur. V, 1282. Martyrum non possunt habere mortem, qui Christianorum non habent vitam. II, 940.

Martyrium extra Ecclesiam, etiam si pro nomine Christi, nihil prodest. II, 756; IX, 169, 695. Nec prodest iis qui in Ecclesia sine caritate vivunt. IX, 170. Ita censuit Cyprianus. II, 10. Martyr rogatus a quodam ut pro se oraret, res; ondet se pro Ecclesia catholica orare delere. V, 1249.

Martyres non re, quando, sed moriendo vicerunt. VII, 771. Martyribus nihil obesse potuerunt persecutores. IV, 1813. Martyres occidebantur, et tamen ab inimicis eruebantur. IV, 761, 7-2. Martyres derelicti, et non derelicti in manu us impiorum. IV, 530, 722. Martyres de persecutoribus triumpharunt. IV, 670. Martyres de persecutoribus victores. V, 206. Martyrum persecutores ad Christum conversi. IV, 1782. Consilium persecutorum fuit martyres perdere, consilium Martyrum, inimicos perditos invenire. IV, 1334. sanguis effusus a Donatistis, multos ex iis lucratur. II, 809.

Martyres victores demonum. VII, 299. Non supplicibus donis, sed virtutibus divinis. VII, 299. Martyrum victoria de demoniis, quam nunc evidens. V, 1422. Martyrum sanguine extinctæ sunt fumantes demoniorum ara. V, 1422.

Martyrum patientia et Judices et Gentes vincit. II, 802. Martyres falsas religiones sustulerunt. VII, 156. Martyrum victoria, argumentum Christianæ religionis. VII, 758. Martyres filii nostræ testimonium ferunt. VII, 771. Christum plus asserunt mortui, quam vivi. V, 1298. Passiones Martyrum quid obtinuerint. VII, 612. Martyres sanguine suo nobis hanc patriam peperere. VII, 77.

Martyrum sanguis semen. V, 151. Martyrum sanguine, tanquam seminatione, seges surrexit Ecclesie. IV, 451; V, 1298, 1580. Et terribis pullulavit. IV, 693, 4754, 1829. Martyrum mors, multiplicatio Christianorum. VII, 751. Martyrum millia interfecta. V, 358, 1548. millia hominum inveniuntur coronatorum, si vel unus dies passionis Martyrum computetur. V, 1476. Martyrum milibus terra repleta. V, 151. Terra purpurata. V, 1577. suffectant LX Christianos macerant. II, 190. Martyrum corpora exusta, et cineres Rhodano ius; ersi. VI, 597. Cur hoc permisit Deus. VI, 599. Martyrum mors, crassitudo terræ. IV, 1829. Terra, cælum, Ecclesia, tempora Martyrum meritis ornantur. IV, 1590. Martyrum numerus complebitur antichristi temporibus. IX, 731. Quomodo vindicantur Martyres. III, 1268. Martyres si adhuc laudes hominum quarunt, nondum vicerunt. V, 1532. Nihil a nobis propter se, sed propter nos ipsos quarunt. V, 1532. Ubi Christi nomen inimicus convertit in crimen, ibi supplicium Christus convertit in laudem. V, 1422. Martyribus compedes in coronam versa sunt. IV, 1506. Quanto fortius martyres decerant, tanto densior corona martyrii. VII, 678.

Martyrum merita. VII, 253. Martyres majoris sunt meriti, quam qui accepto baptismo moriuntur. VII, 581. Martyrium non baptizatis est loco baptismi. VII, 581; IX, 173; X, 480, 503. Martyrum mors pretiosa. V, 555, 1298, 1454. Martyres in Ecclesiis locum summum tenent. IV, 855, 1825. Felicitas Martyrum, alia ante, alia post resurrectionem. V, 1285, 1454. Ante resurrectionem parva particula est promissionis, imo solatium dilationis. V, 1285. Martyres coris non contemperunt, sed ei bene consuluerunt. V, 1259. Morietur propter Christum, consuluerunt sibi, non Christo. V, 1439.

Martyrum plena victoria. V, 1291. Et maxima præmia. V, 1281. Martyrum merces, Christum sequentibus et fidem servantibus parata. V, 1569, 1594. Martyrum gloria, insipientibus abscondita. V, 1400. Martyres occisi in manifesto, falso triumphati, in occulto vere coronati. IV, 220, 476, 1250. Ad felicitatem expediti cucurrerunt. V, 1449. Martyrum spiritus, tanquam de horto Domini nulla et suavissima poena, in cælestem mensam transierunt. IV, 1015. quanto fortius martyres decerant, tanto clariores sunt cives civiatis Dei. VII, 299. Martyres meriendo ad bona certissima transierunt. V, 1425. Beati possident terram viventium. V, 1420. Cum Christo quieti exspectant redemptionem cor; oris sui. V, 1420, 1454. Christo conjuncti sunt. V, 1425. Ulicumque sunt, cum Deo sunt, ubi bene est. V, 1566. Cælum violenter invaserunt. V, 1425. Cum Christo regnant. V, 1434; VII, 675. Ibi se invicem vident, sermonem nostrum audiunt, et orare valent pro nobis. V, 1434. Ibi sunt ubi Christus est. V, 1441. Transierunt de hoc mundo ad Patrem. V, 1439. In Martyrum corporibus forte cicatrices apparebant. VII, 782. Martyres amici Christi, unde. V, 1461. Innumerabilis societas sanctorum Martyrum in regnum cælorum fortiter et violenter intravit pro Christi confessione; quod ille olim non potuit, qui claves regni ejus accepit. III, 1955. Martyres fructum centesimum referunt. III, 1525.

Martyrum reliquias honorat Ecclesia. V, 1475. Martyrum sanguis in veneratione habitus a Christianis. VII, 612. Martyrum Memoria. IV, 1782. Martyrum octo, Basilica. V, 1578. Martyrum viginti natale. V, 1447. Basilica. V, 799. Memoria celeberrima a, ud Hippone. VII, 765. Martyrum Memoria honorat Christiani. VII, 255. Martyrum Memoriae cur celebrant Christiani. VIII, 384. Quomodo religioni Christianæ invidiam creare conatur Herodes ob Memoria Martyrum. VII, 255. Memoriae tantum Martyribus fabricantur, non templi. VII, 772. Quare altaria super corpora Martyrum. VII, 255. Martyribus templa, altaria, sacerdotia, sacrificia non constituuntur. V, 1251, 1457; VII, 255, 772. Sed ipsi Deo. VIII, 384, 385. Martyres nec divinis honoribus, nec humanis criminibus coluntur. VII, 256. Martyres cultu latria non coluntur. VIII, 384. Laudandi martyres et amandi, Deus Martyrum colendus. V, 1252. Martyr in Domino laudatur, cum de illo Dominus laudatur. V, 1420. Martyrum laudes in Deum recidere. V, 1425. A sacerdote qui sacrificat, non invocantur Martyres, sed tantum nominantur. VII, 772. Martyres ad altaris sacramenta suo proprio loco recitantur. V, 1251, 1291, 1560; VI, 425. Martyrum gesta vix recerit, est in eorum solemnitatibus recitanda. V, 1426. Martyres dum recitantur, non pro illis oratur. V, 868, 1201, 1295, 1560. Pro martyribus non oratur. III, 1247. Injuria est pro martyre orare. V, 867. Orationibus Martyrum se commendat Ecclesia. V, 1291, 1560. Martyrum orationibus precipitatur Deus. III, 655. Martyres advocati nostri, et tamen unus advocatus noster Christus. V, 1295. Martyres adhuc tristes sunt, quia interpellant et gement pro nobis. IV, 1049. Martyres miserant nos, ac precantur pro nobis. V, 1285. Temporalia beneficia per Martyrum orationes cor Deus imerit. V, 1585. De hac re apta similitudo. V, 1585. Martyres quomodo adsint vivis adiuvandi. VI, 607. Angelicus orationibus tribui possunt visa tum vivorum, tum mortuorum. VI, 600, 604. Per Martyres non omnibus salutis, sed eorum imitatoribus immortalitas datur. V, 1299. si acci, ero minus digni sumus, per amicos Christi petamus. V, 1462.

Martyrum merita cur maxime per eorum Memoria commendat Deus. VI, 607. In multis Martyrum Memoriae torquentur demones, et de corporibus possessis eijcuntur. VII, 254. Idola in Martyres, convertisse Christianis calumniabatur Faustus. VIII, 384. Longe dignius honorantur Martyres, quam dii paganos. VII, 772. Martyrum Memoria delubris deorum successerunt. VII, 255. Libelli in ecclesia recitati de beneficiis Dei per Martyres. V, 493, 1500, 1445. Martyrum natalitia celebrantur. VI, 676. Convivia in natalitiis Martyrum, leitidiam nominabant qui ea celebrabant. II, 115. Quare epulæ ad Memoria Martyrum delectatæ. VII, 255. Ad eas a Christianis melioribus non sunt delatæ. VII, 255. Quæcumque adhibentur religiosorum obsequia in Martyrum locis, ornamenta sunt Memoriarum, non sacrificia mortuorum. VII, 255. Solemnitatibus Martyrum insultant Christiani quidam luxurii suis. IV, 867. Qui vult recte celebrare natalitia Martyrum, desideret imitationem Martyrum. IV, 869. Honorare et non imitari, nihil est aliud quam mendaciter adulari. V, 1447. Solemnitates Martyrum cur instituat, et quomodo celebranda. V, 1246, 1252, 1285, 1447. *vide* Festivitates.

Martyres imitandi. V, 51, 52, 1380, 1405, 1513. Viam duram post Christum tenuerunt, et nobis hinc erunt. V, 1405. Martyres, aromata. V, 1250. Martyres contemptum mundi exemplo docent. V, 1415. Patientia exemplum nobis in ipsis præstitum. V, 1292. Martyrium in quotidianis tentat

tuodibus. V, 1439. Martyr hinc exitus, si omnes tentationes diaboli superaveris. V, 52. Martyrum in lecto. V, 1509. Martyrum, ignis per quem uniuscujusque opus probatur. VII, 745. Martyrum passio et merces per electa in psalmo xxxv. V, 195. Martyres figurati in arido rubricato. III, 653. Martyrum passio sanguineo Christi sudore significata. IV, 1206, 1817.

Martyniani heretici. VIII, 41.

Massinica regnum in Africa. VII, 112.

Massa una perditionis in qua omnes concreti. VI, 278. Massa tota vitata. X, 1136. Massa peccati, massa irae. V, 135. Massa perditionis unde electi sumus. V, 177. Ex massa damnata si nullus liberaretur, justum Dei judicium nemo iuste reprehenderet. X, 935, 972. Non ex meritis, fortuna, aut fato fit e massa discretio; sed ex mero Dei beneplacito. X, 581. Cur omnes e massa non liberentur, seti quidam in ea relictii. X, 581, 582. *Vide* Gratia.

Massa candida. IV, 571, 1890; V, 1400. Uticensis dicta. V, 1417.

Massaliami heretici. VIII, 41.

Massaphat interpretatur intentio. VII, 539.

Massiliensium sententia de peccato originali, de gratia regenerationis. II, 1005, 1008. De praedestinatione. II, 1008, 1009. Massiliensium et aliorum quorundam in Gallis sententia de praedestinatione et vocatione. X, 935, n. 2. De voluntate salvandi omnes. II, 1004, 1011. De numero praedestinatorum. II, 1005, 1009, 1010, 1011. De electione ex praevi is bonis aut malis, quae parvuli si diutius vixissent perpetraturi erant. II, 1003, 1005. De proposito vocantis gratiae. II, 1004, 1008. De morte Christi pro universo humano genere. II, 1005. De praedicatione aliis et non aliis facta, his et non illis temporibus. II, 1009. De duobus, quae salutem humanam operantur, gratia et hominis obedientia. II, 1005. De libertate hominis ad bonum et ad malum faciendum. II, 1004. De sufficientia hominis ad bonum opus incipientium et perficendum. II, 1008. De initio bonae voluntatis. II, 1008, 1009. De perseverantia. II, 1010; X, 935, n. 4. Massilienses rejiciunt testimonium ex lib. Sapientiae, tamquam ex libro non canonico. II, 1010. Massiliensium sententia, de explicatione epistolae B. Pauli ad Romanos. II, 1004. Massiliensium quidam, Augustini libris non intellectis offensi. X, 947, n. 2.

Massiliensium sententia partim Catholica, partim Pelagiana. X, 949, n. 3. Massilienses quatenus a Pelagianis recesserint. X, 961. Reliquiae istae Pelagianae haerescos quam perniciosae. X, 951, n. 7. In reliquiis Pelagianae pravitate, non mediocri virulentiae flora apud Massilienses nutritur. II, 1007. Massilienses contrarium putant Patrum opinioni et ecclesiastico sensui, quidquid Augustinus in libris suis adversus Pelagianos, de vocatione electorum secundum Dei propositum disputavit. II, 1005. Massilienses, nonnullis exceptis, in factis et dictis omnibus Augustinum admirantur. II, 1012. Ac nominatim S. Hilarius Arelatensis episcopus. II, 1007. Massiliensium nonnulli recessio libro de correctione et gratia intelligentiores facti. X, 949, n. 2. De reliquiis Massiliensium dogmatis. *Vide* Fides, Gratia, Praedestinatio, Perseverantia. Et epistolae Prosperi et Hilarii ad Augustinum. X, 917 et seq.

Massiliensibus pauci audent contraire. X, 951, n. 7. Prosper imparcem se dicit ad agendum contra Massilienses. II, 1007. Augustinum rogat ut Massiliensibus responderet, et quaestiones proponit quibus velit responderi. II, 1007. Massilienses cum Augustini dictis moverentur, maluerunt tarditatem suam cultare, et apertioem ejus expositionem postulare, quam non intellecta reprehendere. II, 1005. Massilienses hisdem moti sunt, quibus Adrumetini; et illorum quaestionibus in libro de Correctione et Gratia plene responsum. II, 1005. Massilienses et qui cum eis consentiunt, egregii sunt in omnium virtutum studio viri, et eorum auctoritatem simpliciores sine judicio sequuntur. II, 1005; X, 947, n. 2. Ex his sunt quidam episcopi. II, 1007; X, 951, n. 7. Massiliensium sententia de discrimine gratiae hominis innocentis, et hominis lapsi. II, 1010. Massilienses quomodo nitantur auctoritate. II, 1004, 1011. quomodo velint sententiam Augustini, etiamsi vera sit, nullo periculo contempni, ac non nisi perniciosae exponi. II, 1004, 1011. Massilienses putat Hilarius sola superari ratione non posse, nisi et addatur auctoritas. II, 1012. Plures Massilienses sunt tales ut illis, ecclesiastica consuetudine laicos summam reverentiam necesse sit exhibere. X, 957.

Massiliam Martyres. V, 1286.

Mascula. IX, 257, 241.

Masculus et femina, non nisi secundum corpus fieri potuit. III, 215.

Mater deorum terra. VII, 186. *Vide* Berecythia.

Materum libidines plerumque fetus produunt. VIII, 948. Matris anima sic vel sic affecta, aliquibus velut indure quod latibus fetum potest. VII, 574. Matris escam necar-

nantis, et ex ipsa lac efficientia, cum Verbo incarnato comparatio. V, 670. Matrem caedere Ecclesia prohibet. II, 132. Matris cuiusdam mal-dictum in decem filios. VII, 762. Mater a filio contumeliosae affecta. V, 1445. sibi ipsi mortem laqueo concessit. V, 1445. Eique ac ceteris liberis male precata exauditur. V, 1445. *Vide* parentes.

Mater Christi commendata ab ipso mortuato. V, 1086. Matera propinquitas nihil Mariae profuisset, nisi felicius Christum corde quam carne gestasset. VI, 398. Mater et soror et frater Christi quomodo quis esse possit. IV, 1683.

Materiam tanquam coeternam Deo conjungunt quidam gentilium. VIII, 580. Materies ex qua mundus factus, nec omnino nihil est, nec Deo coeterna, nec ab alio quam a Deo facta est. VIII, 609. Concreta est cum mundo. VIII, 609. Materies coeli et terrae simul cum eis, et non ante est creata. V, 1037. Materies quae dicitur informis rerum, formarum capax et subjecta Creatori, in omnia est convertibilis, quae placuerit facere condituri. V, 1067. Materia informis non est omnino nihil. I, 827. Sed medium quid inter formatum et nihil. I, 828. Materia facta est ex nihilo, et ex hac omnia. I, 829; III, 178. Materia informis non est prior tempore formati rebus. III, 257, 388. Hanc Deus simul rebus concreavit. III, 276. Nullarum uaturarum materia esse potuit, nisi a Deo. III, 274.

Materia quibus nominibus designatur. III, 178. Materia congruentius aquae nomine, quam aeris nuncupata est in libro Genesis. III, 225. Conetur humana mens materiae vel nosse ignorando, vel ignorare noscendo. I, 827. Materiae finis, informitas, et servitus sub artifice insinuat. III, 226.

Mathan. I, 653.

Mathematicorum divinationes. I, 757. Mathematicorum scientia incerta. VI, 29. Vana. VII, 144. Mathematicorum error et ignorantia in genibus. VII, 142. Mathematicorum de fato fatua doctrina ex ipsorummet factis ostenditur. II, 1061. Quomodo peritia Mathematicorum tentatur. VII, 147. Mathematici unde aliquando verum dicunt. III, 278; VI, 21. Societas inter daemones et Mathematicos. III, 55. Illuduntur ab Angelis praevicatoribus, qui creduntur Mathematici. III, 52. Mathematici, sive qui ipsos consultant, reprehenduntur. IV, 456, 747, 1821. Mathematicos et horoscopes aut maleficos consulere, est fornicari cum daemone. V, 70. Mathematici, etsi verum dixerint, fugiendi. III, 52; 279. In malefactis ingerunt Mathematici accusandum potius Deum auctorem siderum, quam hominem scelerum. III, 278. Mathematici causas orantibus nobis auferre conantur. III, 278. Mathematicorum dehaerentis si credimus, a libero arbitrio naufragamus. II, 210. Frustra obijciunt et nos ad solis et lunae computationem pascha celebrare. II, 210. Mathematici ad meliora conversus. IV, 746. Mathematicorum codices incensi. III, 1455. Mathematici non appellati sunt a veteribus, qui nunc appellantur. VI, 28. *Vide* Genethliaci.

Mathesim prevalere volebat Priscillianus. VIII, 667.

Mathusalem an quatuordecim annos vixit post diluivium. VII, 449. An diluivio supervixerit, necne, praeter fidei periculum quaeritur. X, 398. Mathusalem sex annos ante diluivium secundum hebraeos codices et lxx defunctus est. III, 518; VII, 454.

Matrimonium unde appellatum. VIII, 365. Matrimonium damnant Manichaei. VIII, 597. Matrimonii triplex bonum, fides, proles et sacramentum. III, 397. Quid attendendum in illo triplici bono. III, 597. Matrimonium juramento firmatum. II, 97. Tabulae matrimonialcs. I, 772; V, 1272. His subscribit Episcopus. V, 1463. Conjugale decus in officio regendi matrimonii et suscipiendorum liberorum. I, 750. Quae stitellium in usu matrimonii debet esse voluntas. X, 416, 419. Procreatio filiorum una est miscenda carnis legitima causa. VI, 568. In officio gignendi filios nullum est peccatum. III, 283. Matrimonialcs tabulae fuerunt, liberorum procreandorum causa. V, 88, 225, 345. Veniale peccatum quandoquam in usu matrimonii. V, 345, 1272; VI, 269. *Vide* Uxor. Matrimonium non est, ubi datur opera ne uxor sit mater. I, 1575. Quae tunc fit meretrix. I, 1575. Nuptiarum bonum non existit, sed modum at concupiscentiam carnalem. II, 814. *id.* Conjugium, Nuptiae. Injusti mariti savientes in uxores adulteras, cum sint et ipsi adulteri. VI, 474. Mariti ad parcendum adulteris uxoriis, non licentia libidinis, sed cura pietatis adducantur. VI, 481. Matrimonium inire cum infidelibus ab illicitum. VI, 221.

Matrimonium indissolubile. X, 420. Verba quibus indissolubilitas matrimonii exprimitur, et Deo et Adamo tribuit Scriptura. III, 408. Matrimonium lapsarum a proposito firmarum non dirimendum. VI, 458. Mortuo viro fieri verum connubium potest, cum quo prius adulterium fuit. X, 420. Continentia ex concensu non dirimit matrimonium. X,

422. Nec mutuum castitatis volum. X, 130. See sterilitas conjugis. X, 420.

Mallarii, Manichæorum secta. VIII, 56, 225.

Mathæus dicitur Hebræo scripisse eloquio. III, 1044, 1159. Cæteri Græco. III, 1044. Mathæus narrandam suscepit Incarnationem Domini secundum stirpem regiam. III, 1044. Et generationem ejus secundum carnem. III, 1071. Mathæus et Lucas humanitatem Christi maxime commendarunt. III, 1044. Mathæo leo assignatus est. III, 1666. Mathæi auctoritas contra Faustum asseritur. VIII, 541.

Mathius episcopatum perdit apostoli accepit. IX, 265.

Matula dea Melicertis mater. VII, 572. Præfecta frumentis maturorescentibus. VII, 118.

Mauritia. IV, 179. Mauritania sitfensis. VI, 163. Mauritania Cæsariensis. IX, 516, 588. Mauritania Cæsariensis occidentali quam meridionali parti vicinior, nec Africam se vult dici. II, 353. Mauritania suos habent Primates. II, 226. In Mauritania Cæsariensem necessitatis ecclesiasticæ causa perrexit Augustinus. II, 857, 869. Not.

Maurentius episcopus. II, 762.

Mauri. IX, 586.

Maurusus. II, 224.

Maxentius Imperator. IX, 645, 662.

Maximam percutientem præbore alteram, quomodo jubetur. VI, 506, 507.

Maxima Dei famula. II, 1084.

Maximianus Imp. VII, 614; IX, 525, 528, 510. Septies consul. IX, 510, 515. Octies consul. IX, 645.

Maximianus Bagaiensis episcopus catholicus quanta a Donatistis et Circumcellionibus perpressus. IX, 521. Ejus cicatrices horrendæ commovent Imperat. adversus Donatistas. II, 506. Cædes Maximiani episcopi catholici Ecclesiæ Bagaiensis. II, 805.

Maximianus Donatista. III, 1470; IX, 180. Maximianistarum auctor. IX, 530.

Maximianistæ. V, 769. schismatici a parte Donati. I, 645; V, 447; IX, 105. Maximianensis schismatis historia. IX, 705. schismatici auctores. IX, 251. Maximianistarum concilium contra Primianum. V, 901. Maximianus diaconus Primiani episcopi Carthagenensis, qua occasione schisma fecit in parte Donati. IV, 575; IX, 705. Maximianus altare contra altare levavit. IX, 535. Maximianistæ Primianum damnarunt. IV, 575. Talia questi sunt de Primiano, qualia Donatistæ de Cæcilio. IV, 576. Non plus valere debet concilium Secundi vigintiani adversus Cæcilianum, quam Maximianensium adversus Primianum. II, 175. Tractoria in Cabarsussitano concilio a Maximianistis edita. IV, 576. Maximianus Donati propinquus se præcidi a communiione Primiani, quem et absentem damnavit, et adversus eum episcopos ordinatus est. II, 175; IV, 575; VIII, 45; IX, 505. Maximianus ex diacono creatus episcopus schismatis factus. II, 800. Maximiano duodecim episcopi Donatistæ, quando contra Primianum levatus est, adherent: qui apud tres amplius proconsules accusantur, ut e sedibus suis judicio vigore pellantur. II, 406. Maximianus se in parte Donati permansisse, Primianum vero ejusque socios schisma fecisse affirmat. IX, 552. Maximianus Donatista quasi mons factus est. IV, 547. Primianus a cæteris Afris suæ communionis episcopis, contra factionem Maximiani purgatus est. II, 175. Maximianus cum aliis duodecim a Donatistis damnatus. II, 800. Maximianum trecenti et decem episcopi in concilio Vagaiensi damnaverunt. II, 406; IV, 582, 645, 681, 683; VI, 606; IX, 75, 426. Cum duodecim ejus ordinatibus. IX, 251, 262, 507, 527, 549. Cæteris ad eam schismaticam partem pertinentibus die constituto, facultatem redeundi dederunt. Postea ex ipsis duodecim quosdam, et ex illis quibus dilatio data fuerat, post diem positum redeuntes, propter pacem in suis honoribus susceperunt; sic et legit Ecclesiæ catholica. II, 800, 814; IX, 704, 705. Sententia Bagaitana cæc episcoporum Donatistarum adversus Maximianistas ann. cccxciv pronuntiata. II, 406, 407, 580; IX, 47, 98, 99, 269, 508, 550. Quibus dilatio temporis data est a concilio Bagaitensi, extra Ecclesiam erant. IX, 567, 570, 571, 575. Maximianus propter pacem Vaginis episcopatum cedit. II, 259.

Maximianistas Primianus Donatista a sua communione separavit. IX, 96. Maximianistarum causa quare Donatistis obiecta iunctio Collationis. IX, 616, 617. Maximianistarum causa Donatistas jugulat. IX, 654, 656, 740. Maximianistæ ad hoc exerti sunt, ut Donatistæ schismatici convincerentur. IX, 257. Donatistæ longe majore scelere schismatici, quam quod in Maximianistas damnarunt, ab orbis terrarum separarunt. II, 193. Maximianistæ cur judicio Primiani preceutorum et decem episcoporum cedere noluerunt. IX, 39.

Maximianistarum baptismus Donatistis probabatur. IX, 113. Sed non omnibus. IX, 141. Post Maximianum rebaptizatur, non vero post Felicianum, aut Prætextatum. IX, 255. Donatistæ baptismum in sacrilegio Maximiani schismate

datum confirmarunt. II, 406, 580, 800. Et receperunt. IX, 59, 141, 180, 262. Injusti Donatistæ, admittentes baptismum Maximianistarum, et exsufflantes baptismum orbis terrarum. II, 192, 265, 404. Nulla potior ratio Maximianistas non rebaptizandi, quam cæteros schismaticos. IX, 99. Maximianistarum baptismus nullus est, si nullus est baptismus a malis datus. IX, 509. Maximianum et damnatores suos Primianus, et damnavit cum cæteris, et damnatores ac detestatos, in suos rursus honores suscepit, et baptismum ab eis collatum accepit. II, 756; V, 555. Maximianistæ recepti sunt a Donatistis sicut fuerant, honorati, nulla penitentiae gravioris humilitatione vel expiati, vel degradati, non rebaptizati. IX, 552, 650. Maximianistarum cum iis quos baptizaverant, susceptionem etiam in suis honoribus in e, te tunc Cresconius. IX, 505, 507, 508.

Maximianistæ damnati in concilio Bagaitano, de basilicis proturbati, suscepti tamen a Donatistis sine baptismi questione, alios aliorum criminibus non perire convincunt. IX, 571. Donatistæ non conquirari censebant e s qui Maximiano schismatico communicarant, inquinari vero qui Cæciliano communicarant. II, 412. Donatistæ, adversus Catholicos, imo adversus Cæcilianum et Felicem querebantur de persecutione per potestatem judicariam. II, 505. Ipsi tamen Maximianistas per potestates terrenas persecuti sunt. II, 192, 265. Quam acriter persecuti sunt. IX, 46, 47, 55, 234, 258, 316, 452, 704. Maximianus persecutionem passus est et ab Optato, et a Primiano. IX, 578. Maximiano propriam eriguit domum Primianum in usum ecclesiastici exorcisterii. IX, 578. Maximiani ecclesia usquo ad fundamenta diruta. II, 177. Maximianus ab Imp. christiano auxilium petit, non tam sui ulciscendi causa, quam tuendæ ecclesiæ sibi creditæ. II, 806. Maximianistæ cum neminem corporaliter occiderent, cur accusati a Donatistis quasi fuderint sanguinem. IX, 269. Maximianistæ a Donatistis per judicia publica basilicis pulsi. IX, 48, 55, 157, 275, 650. Ut Maximianistas locis quos tenebant pellerent Donatistæ, usi sunt legibus adversus hæreticos latis. IX, 305, 549. Maximianenses per jussa judicum de locis partis Donati expulsi. IX, 505, 551. Quatenus id Donatistæ de eadebant. IX, 48, 55, 157, 275, 650. Maximianistæ collationem cum Catholicis expectierunt, sed rejecti sunt. X, 704. Maximianistis quomodo insultant Donatistæ. IX, 251, 262.

Maximianistarum schisma levius, quam Donatistarum. IX, 452. Maximianistæ in duobus præcipue testimoniis, quibus Donatistæ uti soleat, hos vicerunt. IX, 441. Maximianenses pauciores Donatistis. IX, 586, 587. Rogatistis posteriores. IX, 46. Maximianistarum schisma in Byzantico et in Triplici exarsit. II, 353. Maximianistarum pars paucos Tripolitinos, Eysacenos et Provinciales occupat. IX, 505, 450, 586. Maximianistarum schisma fere triennium duravit. IX, 704. Maximiani vigilia. V, 1598. Maximianum et Maximianistas primis illis schismaticis, quos vivos terra sorbuit, comparabant Donatistæ. IX, 152, 588.

Maximianus Erunnimensis episcopus. IV, 581.

Maximilla prophetissa altera Montani. VIII, 30.

Maximinus Imperator. VII, 614.

Maximinus Arianus. VIII, 707, 708. Ariariorum episcopus. V, 775; VIII, 752. Ejus fides de Trinitate. VIII, 711, 716, 717. Collatio ejus cum Augustino. VIII, 742.

Maximinus sinitensis episcopus. VII, 764. Forte idem qui prius Donatista. II, 94. Et qui cum diacono catholico rebaptizasse diceretur, litteris Augustini est convectus. II, 94. Post ad Catholicam conversus quid passus sit a Donatistis. II, 597.

Maximianus episcopus catholicus qui concilio Zerteasi interfuit. II, 577.

Maximus. IX, 753.

Maximus tyrannus. IX, 562. Gratianum interfecit. VII, 171. Valentianum Gratianum fratrem perit. VII, 172. A Theodosio interemptus est. VII, 172.

Maximus episcopus. II, 759, 780.

Maximus Pittanensis episcopus. IV, 381.

Maximus Madaurensis. II, 81, 85.

Maximus presbyter de schismate ad Ecclesiam rediit. IX, 402.

Maximus presbyter ad quem Cyprianus scribit. IX, 192.

Maximus ad Macrobium ab Augustino missus. II, 401.

Maximus ab Ariana hæresi in aetate senili conversus. II, 752. Studeatur ut totam domum suam, et quos perverterat, ad Ecclesiam reducere nitatur. II, 748, 752. An epistolam ipsi datum gratanter acceperit, solliciti sunt Aypius et Augustinus. II, 752.

Mazara. III, 877.

Medea. III, 1191; VIII, 601. Medea volans. I, 687, 698.

Mediator quis. IX, 69. mediator vite Christus, mediator mortis diabolus. VIII, 898, 897, 898. Mediator vite mediatorum mens expugnavit, quando. VIII, 898. Mediators

officium quid importat. VII, 239, 372. Mediator Dei et hominum, quid. V, 174, 1155. Oportebat ut Mediator haberet aliquid Deo simile et aliquid simile hominibus. I, 807. Christus Mediator in quantum homo. V, 1352. Mediatoris necessitas. V, 852, 1555. Mediator quomodo superbiam captivatoris, humilitate redemptoris destruxit. X, 409. Mediatoris mysterium antiquis per prophetiam, nobis per Evangelium predicatur. III, 1070. Per Mediatorem cur Angeli non eriguntur. III, 1924, 2122. Quid gratia Mediatoris nobis praestat. VII, 300. Mediatori tanto tenacius inhaerendum est, quanto majorem demonum potestatem in haecina videmus. VII, 571. Per Mediatorem unum ex multis colligitur in unum. VIII, 835.

Medicamenta quaedam sunt, quotidianae refectioes indigentiarum. IV, 1520. Medicamentum medicatum a sapiente. IV, 681. Medicamentum sicut in scripturis habet omnis morbus animi. IV, 557; V, 207. Medicamenta ipsa tormenta sunt. VII, 786.

Medicinae duo sunt officia, unum quo sanatur infirmitas, alterum quo sanitas custoditur. IV, 104. Medicina non ideo negligenda est, quia nonnullorum est insanabilis pestilentia. II, 522. Medicina quanto plus laudatur, tanto magis miris a quo sanat vituperatur. X, 205. Medicina cum agricultura confertur. III, 580. Medicinas invenire multas cogunt multorum experimenta morborum. II, 815. Medicina post peccatum non respicienda. V, 127. Medicina quotidiana in Dominica oratione. V, 127.

Medicus proprie, quis. V, 1269. Medicus etiam cum secat, tolerandus. IV, 1519. Artis est, non crudelitatis, nonnum sanum negare alicui, ut sanus possit omnia. V, 1509. Medicus crudelis est qui exaudit hominem et parci vultari et putredini. IV, 519. Tanto amplius laudatur medicus, quanto plus des, erratur aegrotus. IV, 1219. Medicum suscipiens, cum spe aegrotat; per insaniam cadens, desperat. V, 945. Aegroti cum medico concordia. V, 85, 1595. Medicus corporis cur non semper sanat. IV, 1519. Deus et certus curat, et gratis. IV, 1529. Medicorum more Deus nobiscum agit. IV, 519.

Medicus Christus. V, 557, 559. Hominem curare venit. IV, 553, 1504. Anarum poculum prior medicus bibit, ne vivere timeret aegrotus. IV, 1239. Quod medicum occidit aegrotus, hoc ei valuit ad medicamentum. IV, 1147. sanguis medici medicamentum suo inter ceteri. V, 945, 946. Christi medici ars commendata in curatione Pauli. IV, 1703; V, 949. Omni, ote, ni medico nullus languor insanabilis. IV, 1519. Medicus ipse salus est. V, 1499. Vide Christus. Medici comparati. V, 524, 435. Medici, praedicator s. verbi. IV. 1116. Medicorum nomine, superbi significati. IV, 1116.

Mediolanum. V. 964. Mediolani inventae reliquiae. V, 1438. Mediolani Memoria sanctorum, ubi demones mirabiliter et terribiliter confluerunt. II, 269. Meditatio legis Dei. IV, 1555, 1570.

Meditatio Dei interiores affectiones, et delectationes quasdam suas habet. IV, 778.

Medius esse dicitur Deus, aequaliter omnibus consulens, quomodo id quod in medio est, paria habet spatia ad omnes fines. IV, 520. In medio esse dicitur, cui honor praecipuus exhibetur. IV, 1145.

Medorum imperium ad Persas translatum. VII, 117.

Megalius Calamensis episcopus, Primas Numidiae, ordinatus Augustini. IX, 557, Not. (a), 628. De Augustino adhuc presbytero scriptis in mala parte. IX, 557. A sancto coactio, de hoc quod ita in Augustinum peccavit, veniam petiit et meruit. II, 152, et Not.; IX, 557. Megalini mors. II, 152.

Megasius episcopus. II, 739, 780.

Mel Hymetium acriter dulces. I, 938. Mel scholasticum. I, 966. Mel de petra, sapientia Christi. IV, 1046. Similis meli est aperta doctrina sapientiae; raro vero, doctrina quae de austerioribus sacramentis exprimitur. IV, 1366.

Melania. II, 478, 928. Filia Albinae, uxor Pimiani. X, 585. Melani in monasterio vixit. II, 548. Melania cum Albina a Pimiano Tharaste commemoratur. II, 475. Melanite temperantia in Bando obitu uicini filii Publicole. II, 317. Melania laudata est ab Augustino. II, 918.

Melanthus sextus decimus rex Atheniensium. VII, 577. Melantonice conjux regis Crisai, relata in deorum numerum. VII, 365.

Melchi. I, 655.

Melchias presbyter Marcellini episcopi Romani, ipse postea Romanus episcopus. IX, 40, 610, 657. Praefuit concilio quo Caecilianus absolutus est. II, 599; IX, 40, 610, 657. Melchias concilium diem et consulens habet. IX, 657. Melchiam traditionis criminatae accusant Donatistae. IX, 40, 545, 646, 661. A traditionis crimine vindicatur. IX, 610, 661. Melchias iudicium pro Caeciliano. IX, 615. Quo tempore habitum. IX, 687. Hoc iudicium non usurpavit. II,

166. Melchias iudicium pro Caeciliano destruere volebant Donatistae. IX, 646, 661. Melchias Caecilianum in episcopatu confirmat, et Donatum improbat. II, 161. Melchias filius Christianae pacis, pater Christianae plebis, litteras communicatorias obtulit, etiam iis quos a Majorino ordnatos esse constaret: ita ut quibuscumque locis quo essent episcopi quo dissensio genuisset, eum confirmari vellet, qui fuisset ordinatus prior. II, 167.

Melchisedech utrum homo an Angelus fuerit, a nonnullis dubitatur. III, 387. Melchisedech gessit typum Christi. III, 111. Ejus sacerdotium figuravit. II, 769. sicut et Eucartianum dum panem et vinum obtulit. VII, 500.

Melchisedeciani haeretici. VIII, 51.

Melech verbo Hebraeo chorus significatur. IV, 1109.

Melchius haereticus, a quo Melchiani, qui nunc Ariani dicuntur conjuncti. VIII, 59.

Melicerces filius Athamantis regis, in deorum numerum relatus. VII, 572.

Mellona dea, mellis curam habens. VII, 140.

Melodie utilitas in ecclesiastico cantu. I, 800. Melodia potius quam rebus allici, peccatum est. I, 801.

Melos. De melo sex libros scribere dum cogitaret August., negotia eum alio averterunt. II, 569.

Melontanus. II, 694.

Melza, Melzia. IX, 507, 528, 530.

Membra alia ad usum, alia ad decorem. V, 1146. Membra corporis, sunt interioris cuiusdam vel habitaculum, vel organum. V, 571. Membra corporis, praeter ea quae libidini serviunt, a voluntate moventur. VII, 427, 451, 452. Quae autem libidini serviunt, ad arbitrium voluntatis mota fuerint, si homo non peccasset. VII, 452. Julianus pudorem membrorum ab exordio creationis insitum fuisse putat. X, 779. Vel ipsi Philoso, hi membra genitalia pudenda esse cognoverunt. X, 766. De membrorum verecundia. X, 1565. Membrorum inobedientia, poena peccati. X, 472. Membra genitalia cur pudenda vocentur. X, 175. Unde pudenda. X, 405, 406, 417. Membra inhonesta unde. X, 780. Cur dicantur inhonesta. X, 806. Membra tixerunt prius parentes ex confusione. X, 780, 781. Vide Pudor, Erubescencia. Ut membra quaedam inhonesta et pudenda essent, effectum est per peccatum. X, 1556. Membra monstruosa non nascerentur, si nemo peccasset. X, 1458.

Membrorum officia diversa, vita communis. V, 1251. Unus spiritus. V, 1252. Harmonia membrorum et concordia. V, 163, 502, 1145. Eorum mira consensio. IV, 1707. Membra omnia, propter corporis unitatem, sibi invicem servant. III, 1541. Membrorum concordia, symbolum caritatis. III, 1645; VI, 125, 126. In illa concordia unusquisque possidet, quod alter possidet. III, 1646. Membra corporis invicem compatiuntur. IV, 251, 1236. Membrum praecisum formam retinet, non vitam. V, 1252.

Membra Christi. V, 1550. Eorum conjunctio cum Christo capite, et de hac re apti similitudo. V, 1606. Mundi odium in membra Christi. V, 1565. Caritas facit nos membra Christi. III, 1648. Membra. vox agnoscenda est in capite. IV, 1235. In membris suis Christus adhuc laborat, sicut. IV, 1281, 1285, 1650. Ut in membris nostris diversa opera, sanitas nam: sic in membris Christi diversa materia, caritas una. IV, 243.

Membra corporis qua ratione in scripturis Deo attribuntur. III, 210. Membra quae Deo tribuuntur, spiritaliter intelligenda. II, 628.

Membres. IX, 107, 254, 507, 528, 549, 550.

Memor Juliani pater. X, 855. Amicus Augustini. X, 618.

Memoria. quomodo meas reminiscitur. VIII, 995, 994, 995. Memoria, an sit praesentium. VIII, 1047. memoriae inscrutabilis thesaurus. X, 550. Memoria mirabilis et excellentis simpliciter. X, 529. Memoriae fiducia. X, 529, 550. Memoriam rerum memoriarum etiam bestiae habere sentiuntur. VIII, 185. Memoriam habent pecora et aves. I, 790. Memoria quaedam in homine, quam pecora non habent. VIII, 1090. Memoria quantum valet ad quamlibet cogitationes, quas futuras quasi respiciamus. VIII, 1069. In memoria trinitas quaedam. VIII, 995. Memoria, intelligentia, et voluntas unum sunt essentialiter, tria relative. VIII, 985. Memoria sui recordante, sicut intelligente ac diligente, quomodo Trinitas fiat. VIII, 1013. Memoria, intelligentia et voluntas tria aequalia non solum singula singulis, sed etiam omnibus singula. VIII, 985. In memoria, intelligentia et voluntate observatur ingenuum, et usus. VI, 1, 982.

Memoria Dei super nos, quam suavis. IV, 1874. Dicitur oblivisci Deum, quando non facit; meminisse, quando facit. IV, 1112.

Memoria animo an corpori tribuenda. I, 1040, 1087. Quamvis non omnis phantasia cum memoria sit, omnia tamen memoriam sine phantasia esse non posse videtur Membrum. II, 67. Memoria sine phantasia esse potest. II, 68. Memoria quo pacto excutatur. III, 1589. Memoriae via. I,

784. Memoria rerum sensibilibus conservat incorporeas similitudines. II, 611.

Memorie martyrum. I, 719. Ad eas dominici corporis communicatio celebrari solita. I, 719. Memoriam S. Stephani ante inventum corpus ejus extractam esse mirum videtur. V, 1445. Mediolani a, ud memoriam sanctorum, daemones mirabiliter et terribiliter confitentur; fur compulsus est confiteri. II, 269. Ad Memoriam B. Felicis Nolensis mittit Augustinus duos e suis, ut inde patereceter uter reus esset. II, 269. Mirum est cur alia aliis in locis miracula fiant, in aliis non fiant. II, 269.

Memorie Martyrum. *Idem* Martyres. Memoriam Martyrum illi ipsi qui Martyres persequebantur, inquirunt, aut ubi adorant, aut ubi se inebriant. IV, 1782. Equas illuc alia et vetat Amrosius I, 719, 720. Memoria Cypriani martyris non precat a mari. I, 715. Memoria Martyris, pro reliquiis, aut pro reliquiariu carpa ponitur. VII, 768. Memoria marmorate divitum mortuorum. IV, 522, 531.

Meno ius desiderat libros Augustini de Musica. II, 367, 334.

Memorius presbiter. IX, 515.

Memphis civitas ubi Pharaones commanebant. III, 584.

Mena dea Jovis filia, privigna Junonis Lucinae. VII, 195.

Mena dea officium. VII, 195. Mena menstruis feminarum praefecta. VII, 122.

Menander haereticus, a quo Menandriani haeretici. VIII, 26.

Mendacium quid sit. VI, 488, 489. Mendacium est cum falsum ab sciente dicitur, sive illo quisquam, sive nemo laudatur. III, 708. Mendacium est falsa significatio cum voluntate attendi. VI, 557. Mendacium dicitur quidquid est contra Legem et veritatem. IV, 1175. Mentiens et fallens quo differant. I, 892; III, 149. Mentiens aut non mentiens judicandus est, non ex rerum veritate vel falsitate, sed ex animi sui sententia. VI, 489. Mentientis culpa est, in eumtando animo suo fallendi cui iditas. VI, 483. In mentiente est voluntas dicendi falsa. III, 54. Non mentitur qui nesciens falsum dicit, s d p tins qui verum dicit, quod alium putat. V, 759; VI, 240. Aliud est occultare veritatem, aliud profere mendacium. IV, 83; VI, 555. Ad mendacium an loquente voluntas fallendi requiritur, vel sufficiat. VI, 489.

Mendacium non est illud quod non habet duplex cor. IV, 86. Mentientis cor duplex. VI, 488. Fictiones in verbis et in factis non sunt mendacia, sed aliquando figura. III, 1562. Mendacia non sunt troji. II, 778; VI, 555. Nec joci. III, 587; VI, 487. Mendacia ad placendum ex suaviloquio, vitanda. VI, 501. Mentiantur plerumque homines adulatione. IV, 87. Mendaciorum genera duo in quibus non magna culpa est, sed tamen non sunt sine culpa, cum aut jocantur, aut ut pro suis mentiantur. IV, 86. In iis qui perfecti sunt, nec ista mendacia inveniantur. IV, 83. Qui tantum hoc modo mentiantur, merebuntur aliquando liberari ab omni mendacio. IV, 85, 86.

Mentienti pruritus. III, 208. Libido mentiendi exorta in Adamo post peccatum. III, 212. Mendacium non est substantia vel natura, sed ad id quod non est pertinet, non ad id quod est. IV, 85. Sitae aliquando viri boni, imo Christiani, mentiri, magna questio est. II, 285. Iatobrossissima questio. V, 758. Mentiri num aliquando prosit aut liceat. VI, 491, 515. Mendacium ore cordis nunquam, ore corporis aliquando posse proferri, quidam censuerunt. VI, 508, 510.

Mendacii genus non est unum. III, 2000. Mendaciorum thesaurum hic habet homo. V, 1185. Mendacium officiosum. VI, 496. An mendacia quaedam honesta, quae nonnulli proferunt et nulli o sunt. VI, 502. An iis uti liceat. VI, 501, 502. Haec quidam admittunt. III, 622. Mendacia officiosa non re, sed uoluntate laudantur. IV, 85. Perfectus et spiritalis homo non debet pro ista temporalia vita mentiri. IV, 85. An mentiendum ne prodatur vel homicidia, vel innocens quaesitus ad mortem. VI, 505. Quid res; ondeat interrogatus et sciens uni sit ille, qui ad mortem quaeritur. VI, 504. Firmus episcopus Thagastensis nec vult mentiri, nec ut hominem quaesitum prodatur, tormentis adigi potest. VI, 504. Sitae boni hominis aliquando mentiri pro alterius salute. VI, 541. Non mentiendum pro cuiusquam salute temporali. VI, 494, 495. Neque mentiendum studio servandi alios ad vitam aeternam. VI, 496. Ad sempiternam salutem nullus duccendus est; o; titulante mendacio. VI, 516. In salutis aeternae periculo sicut nulli subveniri debet per stuprum, ita nec per mendacium. VI, 516 qui non nisi pro salute hominis mentitur, plurimum profecit; et laudando, vel etiam remuneranda ejus, non fallacia, sed benevolentia. VI, 214, 492, 541. An pudicitiae causa mentiendum. VI, 495, 515. Mentendum ut agro celetur quod ei mortem afferret, dicit sensus humanus, non lux mentis. VI, 545. Male tunc diceretur homicidia veritas. VI, 515. Permissio mendacio in casu proposito, datur aditus ad perjuriam et blasphemias. VI,

511. Mendacii usum non esse adhibendum ad delegendos latentes haereticos. VI, 518, 519, 520, 521.

Mendacii usum adhiberi voluit friscillianistae ad latendum athenis. VI, 519. Inter haereticos ipsi soli sunt in hac sententia. VI, 519. Mendacium et perjurium friscillianistae familiare. I, 654. Friscillianistarum occasione scriptus liber contra mendacium. I, 654. Alius prior de mendacio liber. I, 650. Mendacium censent quidam adhibendum, quo removeatur gravius malum sibi ab alio inferendum. VI, 497. Refelluntur. VI, 497. Mendacia aut cavenda sunt recte agendo, aut confitenda poenitendo. VI, 547. Mendacium confidentis peccata quae non haberet, quam Deo contumeliosum. VI, 720, 721. Mendacium specie humilitatis, peccatum est. V, 981. Mentiri nec modestae causa licet. X, 265. Mendacium nulla velut bona intentione admittendum. VI, 327. Mendacium in doctrina religionis nunquam adhibendum. VI, 500, 555, 556.

Mendacium cum nemine loqui licet. IV, 189. Mendaciorum octo genera. VI, 505. Mentendum nunquam ullo mendacii genere ex octo recensitis. VI, 516. Mendacium aut auctoribus sanctarum scripturarum omnino abesse, inconcussere creditur. II, 285. Mendacium in Evangelium non cadere. V, 740. Mendacium aliquod vel officiosum tribuere Scripturae, quam perniciosum. II, 112; VI, 404. Mendacii officiosis in Scriptura sacra admissis, ruit ejus auctoritas. II, 113, 155, 156, 157, 278.

Mentendi exempla quaesita in Scripturis expenduntur. III, 708; VI, 492, 535. Regula ad quam redigenda quae ex Scripturis proferuntur velut exempla mentiendi. VI, 543. Abraham, Isaac, et Jacob vindicantur a mendacio. V, 43; VI, 555, 554. Obstetrices Aegyptiae mentientes approbatae sunt de indole ad melius proficiendum. VI, 492. Mendacium obstetricum Aegypti an praenio dignum. III, 597. In Hebraeis obstetricibus et in Raab, non remunerata fallacia, sed benevolentia. VI, 540. Melius a mendacio abstinuit, sent. VI, 541, 542. Mendacium obstetricum Aegypti non imitandum. III, 597. Nec si quae in veteri Testamento narratur vera mendacia. VI, 539. Mendacii spiritus missus ad decipiendum Achab, quis. VI, 146. Discutiuntur Evangelii loca quae videntur patrocinari mendacio. VI, 537. Mentendi exemplum ex Testamento novo nullum suppetere. VI, 492, 536, 557. Christus a mendacio vindicatur. V, 740. Christus, ubi dixit, *Non ascendo ad diem festum*, et tamen ascendit, mentitum non esse acriter propugnatur. V, 737. Non semper mentitur, qui remittit aliquid, et non facit. V, 758. An quaedam facta Apostolorum mendacio faveant. VI, 556. Mendacii patrocinium ab Hieronymo susceptum dolet August. II, 112.

Mendacium an possit excusari. III, 708. Nullum mendacium potest esse justum. VI, 539. Mendacium divina lege vetitum. V, 502, 907. Mendacium quia injustum erat, ideo prohibitum. III, 708. Mendacium omne esse peccatum. VI, 240, 245, 516, 547. Diabolus homines possidet, quando mendacium eos possidet. III, 1455. Mendacium animam occidit. V, 429, 502, 880. Mendacio vita aeterna amittitur. VI, 495. Ab aeternitate tanto quisque discedit, quanto a veritate discedit. VI, 496. Mendacium magis obstet mentienti, quam et qui per illud decipitur. VI, 259, 210. Mendacium in Anania et Sapphira punitum. V, 799. Mendacii doctores acriter injurgantur. VI, 544, 545. Defensores mendacii quam caeci. VI, 517. Omne opus malum cogitatum, mendacium ducem habet. IV, 1811. Mendacium, peccatum omnia potest appellari. VII, 407. Inter multa mendaciorum genera, quaedam peiora. VI, 516, 520, 521. Mendacii signa et prodigia. VII, 687. In veteri homine mendacium, in novo veritas. V, 908, 909. Homo de suo non habet nisi mendacium. V, 1185, 1193. Nihil est hominis proprium, nisi forte mendacium. III, 18. In ore hominum veritas non est, quia cor eorum abilitur de peccato, et de pane peccati. IV, 87. Mendacium loqui laborant homines; nam veritatem tota facilitate loquerentur. IV, 1811. Merces caventium mendacium amore veritatis. III, 215.

Mentiri et falli in quo differant. V, 157, 738. Mentiens et mendax differunt. VI, 501. Mendax qui aliud loquitur, aliud agit. III, 2002. Omnis homo mendax ex se ipso, verax ex Dei gratia. V, 1452; X, 307. si mentiris, verum dicas, sophisma Chryssipii. IX, 483.

Mendicus, qui, a quibus, quidve petunt hic mendici nostri. V, 411. Mendico debetur elemosyna. IV, 1367. *Idem* Elemosyna. Mendicus plerumque ostium cantat Dei praecipuum. V, 205. Mendicus est qui Deum non habet, licet bonis omnibus aliis rebus affluat. IV, 1885. Mendicus es quamdiu paucosam mortalitatis carnem portas. IV, 1885. Omnes sumus mendici Dei. V, 566, 580, 410, 515, 688. Mendicemus ante januam conspectus Dei in orationibus. IV, 1896. Mendicus inferni. V, 612. Mendicat ante te anima tua, quo pane eget. V, 627.

Mendicatus maritus Helene. VII, 81, 82.

Meneſtheus rex athenienſium. VII, 578.
Mentiana. V, 77.
Mens dea. VII, 128, 196.
 Mens quid ſit. IV, 480; X, 545. *Mentis nomine* quid intelligendum, ut ferri poſſit Anaxagoræ ſententia de Deo. II, 445, 444. *Mentem* in corpoream eſſe probatur. VII, 250. *Mentis* humane excellentia demonstratur. VII, 789. Optimum in homine eſt mens et ratio. I, 586, 908. *Mens*, ratio et ſpiritus vocatur. I, 1252. *Mens* omnis ſpiritus eſt, non omnis ſpiritus mens eſt. VIII, 1055. *Mens pars* eſt ſuperior et caput anime. IV, 73, 74, 4887. *Mens et intelligentia* menti naturaliter inest. VII, 518. *Sapiente et rationali mente*, nihil præter Deum præſtantius. I, 1255. *Supra mentem* Deus. VIII, 1057. *Mens cœlum*. V, 380. *Mens atque intelligentia* oculis et hoc vulgari aspectu eſt melior, quia magis ſunt illa que intelligimus, quam iſta que cernimus. II, 66. *Mens eſtiſ* amiſſa Dei participatione obſoleta ſit et deſerens, Dei tamen imago permanet. VIII, 1044. In qua parte mentis Trinitas et imago Dei. VIII, 1000. *Mens imago Trinitatis* in ſui ipſius memoria, intelligentia, et voluntate. VIII, 984. *Mens*, amor, et notitia, veſtigium Trinitatis. VIII, 965.
 Mens humana ſui nunquam non meminit, ſe non intelligit, ſe non diligit. VIII, 1049. Etiam in infirmitas et erroris malis. VIII, 1050. *Mens*, amor, et notitia ejus, ſubſtantialiter eadem ſunt, et relative dicuntur. VIII, 964, 965. *Tria hæc* unum et æqualia. VIII, 965. *Singula* ſunt in ſe ipſis et tota in totis. VIII, 965. *Sunt inſeparabilia*. VIII, 964. *Sed non partium inſtar juncta*. VIII, 964.
 Mens præferenda memorie. VII, 196. In mente hominis quaſi maſculus et femina reperitur. III, 291. In mente una, ratio ſuperior, que ad contemplationem; et inferior, que pertinet ad actionem. VIII, 999, 1009. *Quomodo* in mente ratio ſuperior et inferior regenda. VIII, 1004, 1007. *Mens* noſtra quomodo formanda. VIII, 1009. *Mens* omnis tria de ſe ipſa certo ſcit, intelligere, eſſe, et vivere. VIII, 980. De ſe ipſa certo ſcit ſe velle et meminisse. VIII, 980. *Mens* quomodo et ſe cogitat, et ſe novit. VIII, 1041. *Se ipſam per ſe ipſam* novit. VIII, 962. *Non ex parte*, ſed tota ſe cognoscit. VIII, 976. *Mens* eo ipſo ſe cognoscit, quo intelligit præceptum ſe cognoscendi. VIII, 980. Unde errores mentis de ſua ſiſus ſubſtantia. VIII, 977, 978, 979, 980. Unde mentis falſa de ſe ipſa exiſtimatio. VIII, 978. *Mens* infantium an ſe noverit. VIII, 1040. *Cur ſicut* notitia mentis eſt proles, non etiam amor; artus ejuslem ſit. VIII, 979. *Mens amat ſe ipſam* non incogitans ſibi. VIII, 975. *Mens* ſe diligendo, diligit Deum; quem ſi non diligit, ſe ipſam noſſe diceſda eſt. VIII, 1049. Ad memoriam mensura, ad viſionem numerus, ad voluntatem pedus pertinet. VIII, 998. *Quanta intentione*, in iſta que foris ſunt ſenſibilia, mens leratur. VIII, 1041. *Quisquis* mente certare aliquid poteſt, intus eſt diſcipulus veritatis, foris iudex loquentis. I, 4218. *Mentis lumen* Deus. VII, 252. *Mentes rationales non habent* veram lucem ſuam, niſi ipſum Verum Dei. III, 531, 532. *Ab omni* iniquitate et errore mundate, poterunt participes eſſe Veri Dei. III, 531, 532. *Mens* primo purganda fuerat fide ad incommutabile lumen perendum. VII, 518.
 Mens et ratio velut in arce collocata, ad regendas libidines et iram. VII, 427. *Mens* a nullo cogitur ſervire libidini. I, 1252. *Huic* obtemperare convenit cætera que que in homine ſunt. I, 585, 909. *Mentem* ſe vocare a ſenſibus, magni eſt iageum. II, 517. *Mens* regit carnem, caro regitur. V, 857. *Becte* regit, cum a Deo regitur. V, 842. *Serviat* meliori, ut ſerviat ſibi inferior. V, 821. In cluſis cubiculis carere, eſt in mentis penetralibus orare. I, 1195. Unde mens turbetur in articulo mortis. IV, 481.
 Mensa Domini. V, 145, 195, 1649. *Mensa* potentis. III, 1735, 1846; V, 1395, 1462. *Mensa magna*, ubi equite ſunt ipſe Dominus menſe. V, 1455. *Mensa magna* ad quam Dominus nos invitat. V, 1107. *Vide* Eucha iſta. *Mensa* S. cypriani. V, 107, 320, 632, 729, 855, 915, 1597. *Mensa* Deo conſtructa, cur dicatur Cypriani. V, 1415. *Horra* ad mensam accedendi, quinta. V, 1521. *Not. (a)*.
 Menses in prioribus ſæculis tales fuerunt, quales nunc. VII, 454. *Mensuras* quibusdam deorum gentium nomina impoſita, cæteri a numeris nonauferunt. VIII, 346. *Mensuram veteres* observaverunt talem, quem circuitus lunaris ostendit. VIII, 895.
 Mensuræ nomine, aut res que metitur, aut mensura que metitur, intelligitur. II, 580. *Non omnis* mensura circumſcribitur tempore. II, 579. *Mensura temporis*. I, 822. *Mensura*, numerus, et poſſus etiam in ſpiritualibus. III, 299, 529.
 Mensurius Carthagenſis episcopus a Donatiſtis traditio-

ne ſcinderet pars Donati. IX, 562.
Mercator quem filii nomine appellat Auguſtinus. VI, 159. *Mercator* reſcripſit Auguſtini non accipiens, alias eiſiſpeſiores litteras ſcribit. II, 869. *Simulque* mittit librum ad verſus novos hæreticos, ſacrarum Scripturarum testimoniis refertum. II, 839.
 Mercatorum pericula et peccata. IV, 886. *An mercatura ſit licita*. IV, 885.
 Merces. Attende mercedem, ſi vis tolerare laborem. IV, 372. *Merces* tranſitoria, data chedientia exhibita ex dominationis cupiditate. VI, 520. *Qui negligens* eſt in exhibendo opere, impudens eſt in exigenda mercede. V, 4112. *Quidam* putant perire opera ſua, quia non eis redditur merces peritura. IV, 1168. *Merces* niſi ſinito die non eſt petenda. IV, 560, 572, 1201. *Mercedem* ſi vellet Deus reddere, penam redderet. III, 2066. *Merces* noſtra, gratia vocatur. IV, 262. *Coronat* Deus in miſericordia et miſeratione. X, 259. *Merces* cultus Dei, quamam expectanda. V, 155. *Bonorum operum* merces non iſto tempore ſperanda. V, 39. *Merces æterna* promiſſa, quid. X, 222. *Merces æterna* pertinet ad novum Teſtamentum. X, 223, 226. *Per Jeremiam* prædicta eſt. X, 224. *Merces* ſumma hæc eſt, frui Deo et aliis in ipſo. III, 52. *Quomodo* omnium erit merces æterna. X, 224. *Merces* te erigat, ſi opus turbat. V, 1517. *Merces* conſoletur, ſi opus fatigat. V, 70. *Mercedis* a Deo promiſſa certitudo. V, 257. *Merces* ſine fine, opus cum fine. V, 4278. *Mercedis* promiſſe memoria perſeverantem facit in opere. III, 2005. *Mercedis* ſpem non tollit amor Dei gratuitus. V, 1482. *Vide* Beatitude.
 Mercenarii merces, dicitur ſanguis. III, 704.
 Mercenarius paſtor, quis. III, 1729, 1732. *Mercenarius* eſt, qui peccantem non libere audeſt arguere. III, 1732. *Mercenarii* fuga quatenus intelligenda. IX, 715. *Mercenarii* fugientes, dum iniquis favent. V, 762. *Vide* Ovis, Paſtor. *Mercenariorum* opera Eccleſiæ neceſſaria. III, 1750.
 Mercionium. Antiqua commercia mutatis rebus liebant. V, 497. *Mercionium* cæleſte. V, 496. *Mercionium* Chriſti. V, 1114. *Mercatorum* quodam modo Dominus vult nos cum ipſo exercere. V, 959.
 Mercurius nepos Atlantis ex Maia filia, quo tempore fuit. VII, 565, 569. *Quare* in deorum numerum relatus. VII, 565. *Mercurius* appellatur natus. VII, 205. *Mercurius*, quaſi medius currens. VII, 205. *Mercurius* mortalis iuit VII, 254. *Cur* alatus plangitur. VII, 205. *Mercurii* officia. VII, 205. *Mercenarius* litterarum rector dicitur. III, 49. *Eloquentiæ* præerat. VII, 128. *Not. (a)*. Et mercibus. VII, 205. *Sepultura* Mercurii in civitate Hermoſoli. VII, 254. *Mercurius* avus Trimegiſti. VII, 254, 599.
 Mercurius Trimegiſtus, nepos Mercurii maioris. VII, 254, 599. *Non præcedit* tempore Patriarchis, neque ipſum Moysen. VII, 599.
 Meretrices cur tolerare. I, 1000. *Meretrices* ad ſacramenta Chriſti non permittuntur accedere. VI, 215, 219. *Meretrices* domus, in eam imaginem tenet. V, 1642. *De meretrice* dictum. Luc. vii. *Cui plurimum danditur*. V, 97. *Meretrices* lingue vocatæ. VII, 578.
 Meridies, quid ſit. V, 767. *Meridies* multarie intelligitur. V, 292. *Meridies* mundi, Ægyptus. V, 291, 292. *Meridies* in ſcripturis quid ſignificet. IX, 422.
 Merinthi hæretici a Merintho. VIII, 27.
 Merita in nobis ſeu bona, ſeu mala. X, 875, 874. *Merita* noſtra faciunt nobis terrorem. V, 1199. *Meritum* incipere per liberum arbitrium, dogna Pelagiaſum. X, 655. *Non* nos discernunt merita, ſed gratia. V, 1555. *Meritis* gratia non datur. IV, 1561. *Vide* Gratia. *Meritum* gratia præcedit. V, 917. *Merita* bona eſſe non poſſunt, niſi per gratiam. X, 889. *Omne* bonum meritum noſtrum non in vobis iacit, niſi gratia Dei. II, 860; X, 908. *Meritum* ſine gratia, nec in primo ſtatu hominis ullum eſſe potuiſſet. VI, 282. *Merita* ex gratia, non gratia ex meritis. V, 917. *Gratia* eſt omne meritum in electis. X, 924. *Merita* nulla noſtra fuerunt, cum ad nos venit Dominus. V, 1047, 1648, 1650. *Merita* noſtra non præceſſerunt, pro quibus Filius Dei moretur. IV, 1082. *ſalvator* non invenit merita bonorum, ſed invenit merita ſuperciliorum. IV, 255, 583, 830, 1848. *Non* invenit ſalvator quod coronet, ſed quod damnet. IV, 255. *Meritis* operum nullis præcedentiſus in tantum celsitudinem ſubjecta eſt humana natura, ut totum ſimul Verbum et caro unigenitus Filius Dei diceretur. IV, 1442. *Meritum* noſtrum non eſt vocatio et electio, ſed benevolentia et miſericordiae Dei. IV, 89, 788.
 Meritum incipit ex fide. X, 577. *Quomodo*. III, 2061. *Retr.* *Ilud* tantum meritum accipitur ſine merito. X, 577. *Merita* omnia bona a fide incipiunt. II, 877. *Meritum* orationis debetur fidei, que data eſt non oranti. II, 877, 879. *Meritis* vel operum, vel orationum, vel libæ ſuar nemo dicat ſi teſtium Dei gratiam. II, 970. *Meritum* tamen eſt ſive

nam pium, sive malum impiorum. II, 970. qui dicunt gratiam secundum merita nostra dari, meritum in eo esse dicunt quod sumus cum Deo; ejus autem gratiam secundum hoc meritum dari, ut sit et ipse nobiscum. X, 888. Meritum nostrum in eo esse, quod querimus eum; et secundum hoc meritum dari ejus gratiam, ut inveniamus eum. X, 888. Merita sunt iustorum; sed ut iusti fiant, merita non fuerunt. II, 876. In meritis non necessitatem natura facit, sed voluntas eul'am. VIII, 559. Non in meritis nostris gloriaudum. III, 618, 870.

Meritis suis nihil tribuunt pauperes, sed totum misericordiae Dei. IV, 1814. Merita tua nusquam iactes, quia et ipsa tua merita Dei, dona sunt. IV, 1876. Merita vera hominum non sunt nisi Dei unera. I, 778; V, 755, 1561; VI, 282; VIII, 1024, 1051; X, 341. Dona Dei gratuita. II, 820. Avulsit Deus merita nostra, et inseruit dona sua. IV, 1835.

Merita non comparantur nisi per corporis tempus. X, 977. Merita hic comparantur, in caelis praemia redduntur. X, 1182. Frustra homo post hoc corpus inquirat, quod in hoc corpore sibi comparare neglexit. VII, 740. Cum hic exieris, reciperis pro meritis, et resures ad recipiendam quae gessisti. Tunc Deus cor habet non tam merita tua, quam dona sua. V, 952. Non iudicari quemquam a Deo secundum merita quae habiturus erat, si diutius vixisset. III, 420. De meritorum futurorum praesentia. X, 979. Mortui non iudicantur secundum opera quae facturi fuerant: gratia non datur secundum merita. X, 1911. Meritis praecedentibus redditur vita aeterna, quae tamen et ipsa vocatur gratia. II, 881. Cum Deo coronat merita nostra, nihil aliud coronat quam dona sua. II, 880; IV, 1264; V, 1466; X, 890. Meritum non auget operis difficultas. X, 836. Merita esse diversa, quamvis eadem facientium aut patientium. II, 524.

Merra, amaritudo inter retatur. III, 615.

Merula flamen dialis, praesens venis, Jovi suo sanguine habit. VII, 107.

Mesappus novus rex Sicyoniorum. VII, 565.

Messianus proposit. IX, 562.

Messis duplex, una ventilata de cruce, altera in fine ventilanda. IX, 29. Messis et messores Christi. III, 1522.

Messe pro uaque iunice dicitur. III, 1520.

Metallus ex effractor. V, 695.

Metanasis mixta heretici. VIII, 41.

Metaphora. VI, 555.

Metaphora. VIII, 417.

Metellus Bonanorum laudatissimus, quinque filios consulares habuit. VII, 71. Metellus rerum temporalium felix fuit. VII, 71.

Metellus Pontifex in flammis irruit ut vestalia sacra abiret. VII, 99.

Metreta nomen mensurae. III, 1461.

Metrum graece, latine mensio seu mensura, quid. I, 115. Metra quodammodo innumerabilia. I, 1446. Metra quae duas in partes divisibilia sunt, ceteris praestant. I, 1446. De metro copiose tractatur. I, 1124. Summa omnium metrorum. I, 1156.

Metrodorus. I, 936. Hic primo confessus est, non decreto placuisse Aedonicis nihil ipse conprehendi. I, 936.

Metus quid. VII, 409. Metus alios animi motus comitatur. VI, 23. Metuendi causa quae sit. VI, 22. Metu trijlici commovetur, ammonitionis eorum quos diligimus, doloris, et mortis. I, 877. Neque non avoidum est non metuere; neque id lum avoidum. VI, 25.

Metymna Lesbi insula. VII, 28.

Micare digitis. VIII, 955.

Micipsa filius Vasiussa. VII, 112.

Midila. IX, 229.

Miggens fossor. IX, 513.

Miggens Elefantar.ensis. IX, 507, 528, 550.

Miggimus. IV, 576.

Migginus alter Maximianista episc. IV, 577, 581.

Migginus ab Elefantaria episc. IV, 380.

Mign. pa. IX, 205.

Miles pro carnifice et questionario aliquando sumitur. VII, 39. Not. (c).

Militare non prohibuit disciplina Christiana. II, 551. Militantium est t'beruaculum, et ipsorum est nomen contubernales. IV, 145, 202. Militibus data Imperatoris signa. II, 501. Et regalia character. II, 507. Militis voluntas pacem habere debet, bellum necessitas. II, 836. Militum violentia extorquentium aliquid a possessoribus, quod publice non jabetur. VI, 92. Milites qui Deo auctore bella gerunt, non sunt homicidae. VII, 56, 59; VIII, 447 Miles in hoste interficendo minister legis est. I, 1227. Hostem perimat necessitas, non voluntas. II, 835. Victo vel capto misericordia debetur, maxime ubi pacis perturbatio non timetur. II, 836. Milites non bene facere prohibet iustitia, sed malitia.

V, 1591. Militares viri Deo placere possunt: Exemplar. II, 835.

Vilitis Christiani hostes. VI, 693. Valde turpe est, ut quem non vincit homo, vincat libido; et obruatur vino, qui non vincitur ferro. II, 836. Vilitis Christi impugnat invidus duplici acie. V, 1256. Militiam Dei militantibus, armis dextera et sinistra. IX, 502.

Militariter loqui. II, 445.

Milevis. II, 155. Milevitana Ecclesia post obitum Severi cum pace accepit Episcopum, quem vivus designarat. II, 966. Milevitani Concilii epistola. II, 762. Memoratur. II, 775, 784, 972.

Mileum. IX, 511.

Mini ejusdam facetissima urbanitas. VIII, 451. Minus est generis humi ni tota vita tentationis. IV, 1686.

Millenarius numerus pro universitate ponitur. VII, 668.

Millenarii. VII, 691. Et Not. 4. Seu Chilistae a Cerintho. VIII, 27.

Milliana laudae litteris plena viam decentia. V, 609. 1027, 1547, 1635.

Milliarum. VII, 667.

Minae Dei, arcus Dei. IV, 636. Arcus et suspensiones. IV, 474. Minus Dei prohiberis a malo, invitaris ad bonum. IV, 569. His qui non movetur, non credit. IV, 569. Minus seculi contemnenda. V, 220. Minus ejusdem nocet malum compellere, nec a bono detertere debent. IV, 569.

Mincius. De minio in Eridanum emigrare. II, 258.

Mimente die, pro exstante. V, 402.

Mineorum haeresis, qui et Nazaraei nuncupantur a pharisaeis. II, 258.

Minerva, Graece Ἀθήνη. VII, 566. Minervae Athenarum civitas consecrata. II, 186. Minervam vel summum aethera, vel lunam esse dixerunt. VII, 207. Minerva quare de capite Jovis nata canitur. VII, 120, 566; VIII, 373. Minervam ideas intelligi vult Varro. VII, 218. Minerva artilus et ingentis praeposita. VII, 128, 207. Not. (a). Minerva quo tempore vixit, quare Tritonia dicta, et la deorum numerum relata. VII, 566. Minervae ludos instituit rex Erichthonius. VII, 569. Minervae ludorum praemium, oleum. VII, 569.

Minimi Christi, quinam. V, 648.

Minister Dei optimus, quis. I, 795. Minister fictus, quis. IX, 64, 68. Homines non sunt attendendi, cum sanctum aliquid homo accipere desiderat. IX, 75. Dona Dei perveniunt ad eos qui cum fide accipiunt, etiam si talis sit per quem accipiunt, qualis Judas ait. IV, 155. Vide Baptismus. Ministri Ecclesiae non deserant novus ecclesiasticum, proptulorum peccatis commoti. III, 4334. Ministros Christi qui blasphemant, Christo resistunt. III, 2002. Ministri Ecclesiae subsidia corporis debentur. I, 862. Eisque vicium suppeditare debent fideles, prius quam petant. IV, 1910. Ministri Ecclesiae ad temporalia attendere non debent. III, 4294. Non faciunt contra iracundiam, qui prociat necessaria. III, 1294. Ministri Christi necessari sunt in persecutione, quia multi tunc ad Ecclesiae sacramenta concurrunt. II, 1016. Tutor Deus ministris etiam spiritibus malis, ad viciatam malorum, et ad probationem bonorum. VI, 151. Ministris non solum bonis et sanctis utilis Deus ad opera congrua, sed etiam malis ad opera digna. VI, 146. Amistertorum distributio varia esse debet. VI, 36.

Minos Naathi filius ex Europa. VII, 569.

Mioturi fabula. VII, 570.

Minturna Campaniae epulum. VII, 71.

Minuscularii, vectigalium conductores. VII, 497.

Mira non solent homines mirari, nisi rara. VII, 721.

Mirabilarii. III, 1504.

Mirabilia. Voluntas omnipotentis, sufficiens ratio credendi in mirabilibus. VII, 719.

Miraculum, quid et quotq' lex. VIII, 60. Miracula perimque, quae contra naturam sunt, app'ellantur. VIII, 481, 489, 490. Miracula multa videntur, quae sunt ab hominibus usui creaturarum. VII, 718. Miracula proprie quocumque VIII, 879. Miracula quomodo sunt, ab homine non potest comprehendi. VIII, 881. Miracula multa, aut magiarum artium ope, aut per ipsos daemones sunt. VII, 717. Miracula magica, pleraque s'cie tenus, mortalium sensus imaginaria ludificatione decipiunt. VII, 295. Miracula sagani magis artilus tribunt. VII, 721. Miracula quaedam Gentilium referuntur. VII, 294. Miracula Martyrum et salorum deorum comparantur. VII, 772. Miracula deorum cum nostris non sunt conferenda. VII, 294, 295. Miracula nostra excellere, flais quo discernuntur ostendit. VII, 294. Miracula quae a daemonebus sunt, speruenda. VIII, 837. An miracula credenda sint. VII, 716. Respondetur his, qui miracula in Scripturis sacris reata, falsa esse dicunt. VII, 296, 297. Si corporis humano sensu miraculorum discutere rationem, timeo ne perdas fidem. V, 1157. Miracula varia referuntur. VII, 770. Miracula quam multa in veteri Testamento facta ad commendandum Dei cultum. VI, 286. Miracula

tantur promissis Dei. VII, 285. Miracula quæ per arcam testamenti facta sunt, Divinitati attestantur. VII, 293. Miracula Dei universa, ideo ab infidelibus non creduntur, quia ratio eorum non videtur. II, 434. De quibusdam miraculis ratio reddi non potest, non tamen non est. II, 434. Nec pro terea incredibilia esse debent. VII, 714. Non ideo aliquid non fuit, vel futurum non est, quia ratio non potest reddi. VII, 714, 715. Ratio ratio facti, est voluntas facientis. II, 519. Vi a ubi fibat siug fici fide p'ctis, non incautionibus. VII, 285, 291. Insuitata prodigia op ortune reservavit deus, que illam t'is hominis jovitati late nta meminerit. IV, 1408. Tres viros ab ignibus, et bant de n a leonibus Deus liberavit, ut consuleret saluti regum illorum, a quibus in illa supplicia tradebantur. II, 425. Miraculum magnum f'ise homo mirator. V, 703. Insulita facti Christus, ut et in i'is solitis agresceres artificem tuum. V, 700. Miraculo Christi et o era verba sunt. III, 18, 0. Miracula quædam fecit Christus, que nemo alius fecit: quedam alii fecerunt, que Christus non fecit. III, 1831.

Miraculum q'ra f'isse videtur A'ostoli, qua n Christus. IV, 1717. De miraculo bonum potestatem quæ n'ni gloriæ d'um. IX, 502. Miracula aliter a Christo, aliter a Sæcristis parata. V, 1452, 1459. In miraculis actus d'is Apostoli non sibi potestatem dandi sui arrogant. IV, 1439. Miracula non sunt signa sapientie. III, 1507. Miracula actus boni et mali. V, 362. Miracula quæ la n etiam scelerati homines aliquando faciunt, quæla sæcristi facere non possunt. VI, 92. Cur a malis f'is miracula aliquando sinitur, aliquando non. VI, 92. Miracula alio fine, aliaque potestate et iura sunt, per magos et per sæcristos. VI, 91, 92. Aliter per bonos, et aliter per malos Christi sunt. VI, 92. Cur facere miracula non omnibus conceditur. VI, 92. Miracula sanitarum cur non omnes obtineat. V, 1299.

Miracula necessaria fuerunt antiquam crederet mundus, ad hoc ut crederet mundus. VII, 760. Nulli sunt quæ ad invisibilem fidem, visibilibus miraculis excitari o us est. II, 454. Miraculis visibilibus, velut quibusdam primordiis detestatoribus, fides geritur. X, 182. Miracula fidem faciunt. III, 1752. Fidei nostre attestantur. VII, 771. Miracula ut fidei accerant in fuerunt; et per fidem quam fecerunt, clarius innotescunt. VII, 760. Miracula Domini in corporibus et in animis. V, 591. In miraculis Christus salutem a mortuo magis concepit, quam salutem a morantibus. III, 1527. Miracula de quinque passionibus. V, 725. Miracula Christi propter significationem facta. V, 592. Aptæ huic rei similitudo. V, 592. Miraculis cor oratibus edificat fidem Christus. V, 559. Ecclesie postea fides sine miraculis laudabilior. V, 559. Omnia que fecit Dominus Jesus, non solum valent ad excitanda corda vestri miraculis, sed etiam ad edificanda in doctrina fidei. III, 1458. In miraculis est quedam Dei eloquentia. VII, 770. Miracula ad intelligendum Deum de visibilibus meatem humanam adnotent. III, 1532, 1535. Miracula habeat linguam suam. III, 1595. Miracula Apostolorum, persuadebant quæ dicebant. VII, 736.

Miracula an nullo modo non fiant. VIII, 65, 64. Cur modo non fiant. VIII, 90. Aut raro fiant. I, 601; III, 142. Miracula sunt etiam consuetæ. VIII, 871, 874. Miracula quotidie in rerum natura eduntur, que præ consuetudine videscunt. II, 519; III, 1434, 1592; IV, 1164; V, 699, 725, 1159, 1457; VII, 291, 715. Et videndi consuetudine mira non sunt. II, 372. Miracula Deus quotidie facit, quæ homines non mirantur. III, 1450. Insuitata quedam servavit, quæ fieret ut dormientes homines excitaret. III, 1450. Quæ fiant præter usitatum ordinem naturæ, ideo movent quia rara sunt. III, 1532. Novit Deus quomodo miracula sua delectat cum non late, novit agere ne videscant. V, 1299.

Miracula etiam nunc fiunt in nomine Christi. VII, 760, 769. Miracula autem majora Christus operatur. V, 540. Miracula facta in translatione corporum ss. Gervasii et Protasii. I, 770. Severi in regione Sitiensi episcopi necitis sanitatem tribus barbaris a Deo impetravit, pro ter quod ea civitate liberata est. II, 426. Qui per miraculum beneficia percipiebant, libellos da aut qui legereantur in populo. VII, 768, 769, 770. Miracula quare in aliis locis fiant, in aliis non fiant, consilium Dei. II, 269. Miracula que nunc fiant, non tanta, quanta prima gloria illustrantur. VII, 760. Miracula an fiant operationibus martyrum, an precibus tantum eorum. VII, 771. Miracula que operantur non regerantur, sunt a Deo vel ab Angelis sanctis. II, 846. Quomodo Christianus in alio faciente miracula, ipse faciat. IV, 1707. Deus tentatur, cum miracula flagitantur, non ad salutem, sed ad experientiam. I, 802. In eos qui miracula facere volunt. IV, 1706, 1707. Potentius est coniungi Omnipotenti pia voluntate, quam propria potestate et voluntate posse, quod contraherant qui talia non possunt. VIII, 957. Miracula sola veritas facit. VIII, 874. Miracula qui facit præter unitatem, nihil est. III, 1501.

Mirari, quid. VIII, 608.

Miseratio Dei in homines, gratuita. X, 021. Miserationes Domini multe: attendit contemptores ut e'riat, nocentes ut doceat, contentos ut ignoscit. IV, 593. Miseratio ex gratia, obduratio ex iudicio. X, 1159, 1142.

Miseri sunt homines, quando sunt mortales. VII, 268. Miser est qui Deum amisit, aut illi non adheret. VII, 549 650. Aut illum non colit. VII, 281. Miser quisque dicitur quando illi subtrahitur quod amittit. IV, 202. Miseri multo magis habere id quod amant, quam carendo: amando res noxias, miseri; habendo, sunt miseriores. IV, 202. Velle quod non d'cet; etiam ipsam miseriam est. X, 021. II, 498. Occulte sunt miseri, qui gaudent in malis. II, 652. Miser est qui ruitur re creata, quam perverse amat. VII, 576. Misericordia genus humani effectum propter peccatum Adami, tandem fatetur Julianus X, 1575. Sub Deo iusto nemo miser, nisi mereatur X, 1065. Miseri cum præter ordinem non sicut, nonnulla pace gaudent. VII, 611.

Miseria creature rationalis, aversio ejus ab incommutabili bono. II, 551. Misericordia generis humani. X, 782. Misericordia hujus vite, quantæ. VII, 628. Falsa felicitas, vera miseria est. IV, 1039. Misericordia hominum a prius felicitas nascitur, usque ad extremos habitus morum. X, 1075. Ab ortu ad latitum. X, 1184. Misericordia hujus vite nullius vidit et lamentus est. VII, 628. Causam nescivit. X, 767. Misericordia generis humani a philosophis cogitata, non nisi ex peccato originali nascitur. X, 782. Misericordia Deo naturarum insinuat tribuunt Pelagianis. X, 1566. Et la para lise futuræ fuisse asserunt, etiam si nemo peccasset. X, 1249, 1448, 1449, 1559, 1575, 1575. Misericordia mortaliu quo sensu potest dici naturalis. X, 1501. Misericordia corporis post peccatum. IV, 597, 598. Misericordia quibus humanum genus merito priore prævaricationis obnoxium est. VII, 784. Misericordia hominis, inobediens ejus ipsius adversus cum ipsum. VII, 425. Misericordia hujus vite ex originali peccato veniunt. VII, 790; X, 1077, 1248, 1276, 1511, 1501, 1501, 1515, 1515, 1527, 1528. Misericordia mortaliu nulla esset, si non esset peccatum. X, 1408. Ad ali grande peccatum, causa miserationum generis humani. X, 1511, 1512. Errum generis humani et majoribus et parvulis communes, lateri cogunt peccatum originale. X, 1530.

Miseria omnis naturæ rationalis ex ignorantia rerum agendarum, et concupiscentia noxiarum. VI, 2-4. Misericordia ex amore temporaliu bonorum nascitur et augetur. VII, 441. Misericordia nulla alia quam stultitia. II, 64. Misericordia non est finis, quamvis finis officiorum nostrorum in re instabilis collocatur. II, 455. Misericordia testimonio fidelium sunt in virtutes. VII, 651. Misericordia hominis, ut et misericordia Domini, plena est terra. IV, 287. A miseris non liberat nisi gratia salvatoris. VII, 786. Non semper liberat, ne propter hoc religio queratur. VII, 786. Ad hoc adjuvat gratia meliores, ut fortiore corde tolerantur misericordie. VII, 785. Misericordia remedia plena labore ac dolore. VII, 785. Liberatio ab his miseris, proprie in altera vita. VII, 786. Qui se agnoscit in vera esse miseria, dicit in vera felicitate. IV, 1039. Totam istam misericordiam generis humani, dicit medicinalis est, non sententia peccati. IV, 1735. Quid misericordia hujus vite nos edoceant. VII, 721. Misericordia similitudo, cordis duritiam solvit. V, 1190. A te qui non sunt in potestate, ubi mala vident aut audiunt, non pertinet ad misereri. V, 1592.

Misericordia quid. VII, 260. Est virtus. VII, 260. emanans virtus, et unde dicta. VIII, 442. Misericordia generali nomine dicitur, quia misero subvertitur. IV, 1409. Misericordia a miseria nomen habet. VI, 159; X, 1035. Misericordia ex eo appellata est, quod in sermo cor aciat cordolentis alieno malo. I, 1555. Misericordiam sticid in vitio ponunt. II, 594; VII, 260.

Misericordia qualis Deo conveniat. VI, 140. Misericordia est in Deo sine cordis miseria. VIII, 145. Misericordia Dei magna, magne humane miserie est necessaria. VII, 636. Qui magnam misericordiam deprecatur, magnam misericordiam conficitur. IV, 588. Misericordia non indigent eam, ubi nulla miseria. IV, 287. Misericordia Dei quanta erga hominem. V, 155. Misericordia Dei in sanctis, æterna est. IV, 1420. Erga omnes tam sanctos quam reprobos, universæ vite Domini misericordia et veritas. IV, 1588. Misericordia Dei in sanctos non terrena, sed celestis. IV, 546. Misericordia Dei ubique nos prævenit. V, 1015. Prævenit voluntatem. I, 628. Deus non miseretur, nisi voluntas præcesserit; sed ipsum velle Deus operatur in nobis. VI, 73. Misericordiam fides non præcedit. II, 879. Ad misericordiam Dei pertinet vocatio, quæ etiam fidem prævenit. I, 628. Misericordia fidei quidem datur, sed data est etiam ut esset fidelis. III, 2031. *Retr.* Misericordia quomodo præcedit merito fidei tribuitur. III, 2031. *Retr.* Misericordia Dei et vocatur ut credamus, et credentibus præstat ut bene operemur. I, 625; III, 2031. *Retr.* Misericordia et gratia

Dei convertit bonitatem, ut justificetur impius, et incipit habere meritum bonum, etc. II, 970. Misericordia Dei non deserit eos, qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. II, 325. Quidquid sumus, Dei misericordia sumus; quidquid autem ex nobis sumus, mali sumus. IV, 876. Veritate humiliati sumus in mortem, misericordia instauramur ad vitam. IV, 1535. Vana est misericordia Dei, peccata donare. IV, 446. Misericordia, medici a quotidianis quotidianorum vulgum leviorum. II, 740, 858; V, 1198. Misericordiae vanae igitur peccati extinguuntur. IV, 1861. Ex misericordiae promissione non debemus polliceri, quoniam quidquid fecerimus, non perimus. IV, 1152. De misericordia Dei nemo sibi blandiatur, nisi qui non conatur adversus peccata. V, 154. Tempore misericordiae utendum ad poenitentiam. V, 656.

Misericordia gemina. V, 1199. Duplicis generis. IV, 345. Misericordia non semper bona. X, 754. Est misericordia patiens, est crudelitas parens. II, 600. Misericordia crudelis, X, 1042. Misericordia magis est nequitiam impunitam non relinquere. V, 955. Misericordia non tantum vocatis est, sed et verborum. IV, 1151. Ad misericordiam Dei certat, etiam si illis errere. IV, 854, 855, 1145. Miseri oritur dat Deus, cum dicit: misericorditer auert, cum tollit. IV, 1871. Deus non dando quod male petitur, malis misericors. IV, 1087. Quia magis crebra sunt mala, dulcor erit misericordia. IV, 474. Multum sibi in hac carne tribuerit homo, nisi usque ad mortem sub ventura viveret. VII, 500. Misericordia nulla major, quam quae nobis a Christo praestita. V, 1045.

Misericordiae modo tempus est. IV, 284, 1282, 1284. Veniet tempus iudicii. IV, 1291. Misericordia et iustitia Dei. V, 75. Misericordia recessit, iudicium sequetur. III, 1664. Tempus misericordiae non est sicut iudicium, nec tempus iudicii sicut misericordia. IV, 1387. Misericordiam cum a ceperis bene utere, ut iudicium tempore bonum rati nem reddas. IV, 287. Misericordia superexultat iudicio. III, 654, 644. Alioquin non est spes. II, 741; III, 644. Ad misericordiam Dei cum utendum, ut peccatorum veni obtineatur. III, 644. Iust Deo et misericordiam iudicant, et iudicium miseranti. II, 740. Nec in misericordia Deus auxilium iudicium, nec in iudicio misericordiam. IV, 284, 285, 446, 1861. Misericordia Dei non praescribit iustitiam, nec iustitiam a ejus auert misericordiam. V, 152. Misericordia sine iudicio exhibitur, falsa aut crudelis. IV, 285, 286. Si Deus solum iudex esset, et non misericors, nemo ante eum staret. IV, 1698, 1700. Nisi primo Deus per misericordiam parceret, non lavenderit quos per iudicium coruaret. IV, 1282. Misericordia parogatur, postea severitas reddetur. V, 201. Misericordia Dei nobis potius opus est, quam liquidissimo iudicio. V, 950. Misericordia est gratuita, iudicium vero debitum. X, 981. Etiam in iudicio necessaria nobis erit misericordia Dei. X, 944. Quantumlibet iuste vivat homo, ipsi misericordia Dei opus est. IV, 481. Vae etiam laudabili vite, si Deus remota in misericordia eam disciat. I, 778. Misericordiam multum meritum praecedit, iudicium merita supponit. X, 969. Misericordia in extremo iudicio, pro bonorum operum meritis, iusto iudicio piis retribuatur; vana vero non ita. X, 944, 942. Misericors Deus, non solum bona pro malis, sed bona pro bonis retribuens. IV, 1517.

Misericordiae divinae commendatio. IV, 254, 907, 1550. Misericordia quomodo usque ad coram magnificata. IV, 675. Misericordiam et veritatem amat scriptura coniungere. III, 563, 592; IV, 1117, 1480. Debemus et nos Deo reddere misericordiam et veritatem, quomodo. IV, 1129, 1776. Misericordiam vult Deus a se exigi. IV, 287, 299. Misereri plus vult Deus, quam nos a miseria liberari. V, 619. Deus facillime iram, quam misericordiam continebit. IV, 977. Noli, quia transisti, velle misericordiae Dei pontem subvertere. IV, 1196. Magnae sunt voces ad misericordiam Dei, tacitae contritiones animi. I, 759, 740. Nemo iudiciorum misericordiam, quam sit, erubet miser. I, 1286. Misericordiam non meretur, qui adversus disciplinam patris dura cervice obtinuit. IV, 1155. Vasa misericordiae et vasa irae cur nuncupantur. X, 1129.

Misericordia quae et quibus praestanda. IV, 1326. Misericordia animae praesertim impedienda. V, 627. Qui in se ipsum crudelis est, in alium misericors esse non potest. IV, 1285, 1284. Misericordiae officium debetur omnibus. III, 51. An etiam iniustus. IV, 1526. Misericordiam erga reos noviter debent iudices, quia et ipsi misericordiam egent. II, 636, 657. Misericordia qua sacerdotes pro reis intervenire solent, commendatur et explicatur. II, 634. Misericordia victis debetur. II, 836.

Misericordiae opera commendantur. IV, 1236, 1528, 1460, 1860, 1861. Misericordiae opera ubi desunt, potest esse *velutina a malo*; sed quia non est *et sic bonum*, non sufficit. V, 407. Misericordiae opera debent augeri, ubi crebre-

scunt publicae calamitates. II, 471. Misericordia duplex in opere bono. V, 1478. Misericordia, vera elemosyna. V, 628. Misericordia quae gratis constat, est iniuriarum condonatio. IV, 1922. Misericordiam alteri impendendo, utilitati propriae consulimus. III, 52. Misericordiam faciens, caritatem erogat. IV, 1922. Misericordia non debet esse contra iudicium. III, 628. Misericordia falsa est vili s nutritiois parcere. II, 591, 595. Misericordia perversa est haereticos occultare. V, 754. Nec hoc iurimum adjuvat ad Deum, quod pro malis misericorditer contristamur, et pro ipsa tristitia congemiscimus et oramus. II, 1085. Misericordiae officia mali sapere non possunt. III, 1326. Misericordia inobediens, vel misericors inobediencia merito reprobatur. X, 505. Misericordiae opera, ex Deo misericorde sunt. VI, 116.

Misericordia verum sacrificium VII, 285, 284, 699. si propter Deum misericordia non fiat, non est sacrificium. VII, 285. Misericordiae sacrificii Deus placatur II, 605. Peccata expiantur. II, 639, III, 1445. Misericordiae opera, remedia a tabolunda peccata. X, 152. Misericordia Deo nos reconciliat. V, 1198. Misericordiam praerogantiam, ut in nobis iustitia impleri possit, Christus in se docuit. V, 780. Deus quia iustus est, iudicium illi sine misericordia iustitiae, qui non fecit misericordiam. IV, 1469. Consilium miserias evadendi, est misericordem esse. III, 1287. Misericordiae opera, s. muna nostra sunt. IV, 1664. semen futurae messis VI, 161. Misericordia nunquam in vituperatione posita in litteris ecclesiasticis. VIII, 410.

Misericordes. V, 566. Humiles, etiamsi misericordia non indigerent, misericordes esse debent exemplo Christi. II, 639, 660. De nulla re sic viciari inimicus, quam cum misericordes sumus. IV, 1861. qui nullo dolore, sed officio bonitatis a ductus subvenit proximo, misericors censetur. I, 1555. Misericors nemo potest esse sine dilectione. III, 2079. Non potest homo futurum in se misericordiam Dei, si ipse est immisericors. IV, 1526. Christus Iudaeos terrendo, invocavit a misericordiam erga mulierem in adulterio deprehensam. II, 636, 637.

Missa catechetica nomen fit post sermonem. V, 524. Vissa pro delinquentibus. II, 694. Pro delinquentibus de cuius anima dubitatur. VI, 284. *Vol. 4. Vide sacrificium.*

Mithridates, rex Asiae. VII, 105. Romanos omnes qui in Asia repererunt, uno die iussit occidi. VII, 105. Mithridatum bellum. VII, 72.

Mitis et misericors quo differunt. III, 1257. Mites quam sint. V, 563, 499, 500. Deus irascendo mitis. V, 166. Christus mitis et humilis: quomodo nec sileat, nec mitescat. V, 1276. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo mitis esse et humilis corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 597.

Mnesarchus solensis. I, 956.

Mnestheus Atheniensium rex. VII, 576.

Moab filius aut Lot. III, 759. Interpretatur ex patre. IV, 1052.

Moabitae ex Lot. III, 762. Per Moabitas significantur opera mala. IV, 720.

Mocicentis. IX, 515.

Moderatio Christiana. IX, 526, 527.

Molestia unde dicta. I, 711, 975. Molestior est temperantia animi lasciviam suam confitentis, quam scientia rerum. I, 711.

Mollica, unde dicta. VIII, 557.

Moduli musicis quid sit. I, 563, 564.

Modus an aliqua ratione Deo conveniat. VIII, 538. Summus modus, Deus Pater. I, 976. Modus, ordinis pater. I, 1018. Modus, species, ordo, generalia bona in rebus a Deo factis. VIII, 555. Modus quidam animi est sapientia. I, 975. Modus malus unde interdum dicitur et mala species. VIII, 538. Modus probatus omnibus, a paucis agnitus. I, 990. Modus in rerum concessarum usu, quam difficile tenetur. V, 1272.

Mœchia generale nomen omnem illegitimum concubitum significans. III, 622. Proprie tamen nonnisi adulterium intelligi solet. III, 622, 765. Mœchia est vel ipsa femine concupiscentia. VIII, 561. Mœchia prohibita. V, 69. Mœchia sexto et nono praeepto prohibita. V, 71. Mœchia viris velita non secus ac feminis. V, 85. Quomodo praeeptum non mœchandi differt a praeepto non concupiscenti uxorem. III, 622. De praeepto non mœchandi nullus disputat Augustinus, quare. V, 78.

Mœchus. Dandum pacem mœchis quidam in Africa non putaverunt. II, 341.

Molendinum, huius mundi figura. IV, 536. In molendino sunt, qui in saeculo vivunt. IV, 1750, 1751.

Molesus vitae tolerare jubet Deus, non amare. I, 708. Molesus quae nunc patitur homo obediendo praeeptis Dei, vel de ipso morbo nondum sanato patitur, vel de adulatorio mœchia. VI, 90. Molesarum coram oculum vigilia. X, 259.

triplex utilitas. II, 304. Molestia temporalium utilium est ad salutem. II, 470. Molestie temporales non ad non-re debent, quo caveamus aeternas. II, 470. Molestie crebrescentes aeternam requiem nos desiderare compellunt. II, 535.

Molles matri defun. consecrati VII, 213. Et in sacris deorum a libiti. VII, 183.

Monachi ualde dicti. IV, 1752. De Monachorum nomine catholicis insulatur heretici. IV, 1750. Monachi si splendor cognominati servi Dei. II, 995; V, 1070. Monachi in eremo sancta societate viventes. IX, 423. Monachi laudantur. IV, 1750. Monachorum, Anachoretarum et Cœnobarum institutum laudatur. I, 1538. Monastica vita genus toto orbe notissimum. IX, 372. Ejus brevis commendatio. IV, 1277. Monastica vita cum partu comparatur. IV, 1277. Monachos quasi turba in unum congregavit psalmus, *Ecce quam bonam, etc.* IV, 1729. Monachorum professio significata per illud Matth. xxiv: *Duo in lecto, etc.* IV, 337, 538, 1279. Monachi per Danieleum figurati sunt. IV, 1751. Monachi militi Christiana. VIII, 228. Milites Christi in silentio pugnant, etc. II, 937.

Monachorum bona studia. IV, 1278. Monachi quid agere solent, et quo animo debeant. II, 190. Plures tota vita sua singulis diebus, excepto sabbato et Dominicis jejunant, maxime in monasteriis constituti. II, 159. Monachi Carthagineis alii se suis in nubibus transigebant, alii ex filitium oblationibus viveadum dicebant: hinc magnæ contentiones exortæ. I, 658. Qua occasione liber *De opere Monachorum* editus. I, 658. Monachis non licere quidquam operari vitæ sustentandæ causa dixerunt Massaliani. VIII, 40. Monachi in sanctam societatem congregati, operari nolentis castigantur. VI, 543, 550. Monachi otiosi et vagi. VI, 575. Monachi venalem circumferentes hypocrisim. VI, 578. Ad professionem servitutis Dei si non admittantur servi, liberi, rustici, officiales, ac plebei, grave delictum est. VI, 368. Hac professione abutuntur, qui quæ erunt in ea passi, vestiri, et honorari ab eis, a quibus contemni conterique consueverant. VI, 368. *Vide* Opus. Monachis duobus tamquam in pauperibus eleemosynæ inscio marito a muliere erogate scandalum pariunt. II, 1079. Monachus (Thagasteus) si re sua non veniit, nec per manifestam donationem in quæpiam translata moriebatur, nisi heredes ejus in eam succedebant, exemplum. II, 295. Monachi erunt. I, 638. Ecclesiam perturbant. VI, 590. Reprehenduntur. VI, 578. Etiam in monasterio mali tolerandi propter bonos. IV, 1278, 1279. Servorum Dei bonæ fame consulere, qualis misericordia. V, 569.

Monasticæ vitæ desertores, quales. IV, 1279. Monasticum propositum non deserendum. IV, 1038. si quam operam monachi Ecclesia desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respuat. II, 188. Monachos novis probationes in clerum assumere solemus. II, 228. Monasteriorum desertores ad clericatum non eligendi. II, 228. *Deo gratias*, salutandi formula monachis usitata. IV, 1752. Monachi sese per multos dies includentes, et nulli ad se accessum præbentes. VI, 570. Monachorum Ægypti sacris ac numerosis grex indicatur. V, 760. Monachi Ægypti a barbaris interiecti. II, 422. Monachorum propositum sicut per alias terras, sic per totam Africanam pullulare optat Augustinus. VI, 576. Monachorum orationibus ut vigilantioribus et magis sobriis Augustinus se commendat. II, 188. Monasticam vitam cum Episcopi mutare conjungit Alypius. II, 99. De solis clericis, non de laicis statutum, ut undeque venientes non recipiantur in monasterium. II, 253. Eustasius et Andreas ex insula Cypria (monachi). II, 193. Monachos et monachas, et conjugia non habentes admittunt tantum Ap. stolicis. VIII, 52. Hieracida. VIII, 53. Aeriari. VIII, 51.

Monachorum professio et habitatio. I, 1539. Monialibus a Præposita distributorum victus et tegumentum, non aequaliter omnibus. II, 960. Ex uno vestitio induantur: neque cureat utrum illa accipiant, quod reposerunt. II, 965. Moniales caveant ne in monasterio, ubi quantum possunt, fluit divites labori se. fiant pauperes delicate. II, 962. Monachi si nupsent, adultera reputabitur. IV, 1058. Moniales non dicant aliquid proijum. II, 961. Quomodo se invicem respicere debeant, sive pauperes, sive divites in saeculo fuerint. II, 961. Ille se existimant ditiores, quæ fuerit in sustinenda paritate fortiores. II, 962. Non sit notantibus eorum habitus; non subter tegmina caputum retiola appareant; capillos ex nulla parte nudos habeant; simul ambulent, simul stent. II, 961. In licesu, in statu, in habitu, in omnibus motibus nihil fiat quod illiciat ejusquam libidinem. II, 961. Oculos in neminem figunt, aspectus libidinosos caveant. II, 962. Nulla extra horam prandii aliquid alimenterum sumant, nisi cum ægrotat. II, 961. Moniales se invicem admovent; quomodo eas que admovent eorum; nelexerint, prodant Præpositæ; et non in accentes

sint, si non prodant. quæ convictæ fuerint, emendatorum sustineant vindictam; quæ vindictam ferre recusaverint, projiciantur. II, 963. Munuscula et litteras a viro non accipiant. II, 965. Murrura devitent. II, 965. Moniales in commune operentur: in potestate Præpositæ sit, quod ad sancti moniales mittitur; furti judicio condemnentur, quæ rem sibi collatam celaverit. II, 965. Indumenta laventur secundum arbitrium Præpositæ. II, 965. Balnearum usus senel in mense tributur. II, 965. Moniales infirmæ quomodo tractantur. II, 962. 963. Ægrotantium cura alicui injungatur: ad balneas sive quocumque ire necesse fuerit, minus quam tres non eant, socias non eligant, sed a Præposita accipiant. II, 965. Moniales non moleste ferant si infirmis aut aliis aliquid indulgeatur. II, 961. Codices certa hora singulis diebus petant. II, 965. Lites aut nullas habeant, aut quam celerime finiant. II, 965. Quæcumque alteram læserit, satisfactione quætoctis curet quod fecit. Sibi invicem satisficiant, quæ se invicem læserunt. II, 964. Non exigitur ut quæ in minoribus coercendis modum excesserint, veniant ab eis petant. II, 964. Præpositæ tamquam matri obediunt, multo magis presbytero qui earum omnium curam gerit. II, 964. Præpositæ munus. II, 964. Regulam non sicut ancilla sub lege, sed sicut liberæ sub gratia constitutæ observent. II, 965. Regula semel in septimana legatur. II, 965. Monialium curam gerens presbyter, nominatur præpositus. II, 963, 960. Moniales desiderantes mutare Præpositam, petunt quod est contra sanam disciplinam. II, 960. Monacha habitus alius a matronali, sed quem matrona viro peritente possit gestare. II, 958. Monialibus dissentientibus Augustinus præsentiam suam negat, et de re earum apud Deum lacrymis agit. II, 689.

Monasterium clericorum. V, 1370. Monasteriorum greges. I, 765. *Vide* Congregationes fraternæ. Monasteria in o a vestimenti Christi perierit Ecclesia. IV, 1734. Monasteria et monachos vituperat Petilianus Donatista. IX, 572. *Vide* Augustinus. Monasterium Mediolani plenum bonis viribus, extra orbis mœnia, sub Ambrosio nutritore. I, 765. Multa monasteria seu sanctorum diverso in homine vidit Augustinus. I, 1540. Monasteria ad Carthaginensem esse incipiunt. I, 658. Monasterium ab Augustino primum in hortis, et postea in episcopi domo institutum. V, 1569. Monasteriorum hec moderatorum occupationes. VI, 576. Ut qui de aliquo monasterio recesserint, vel projecti fuerint, non fiant aliis clericis aut Præpositis monasteriorum, statutum est concilio Carthag. habito xii. septemb. ann. cccc. II, 254. Augustinus quomodo difficile expertus est meliores, quam qui in monasterio profecerunt: ita non expertus est peiores, quam qui in monasteriis ceciderunt. II, 272. Divites qui monasteria ædificant, quibus comparentur. IV, 1371. In Monasterio Admet. delatus liber inscio abbate, quas perturbationes ibi excieit. II, 975.

Monachus Consul. II, 927.

Moneta Dei sumus. III, 1691; V, 366.

Monitus saluberrimi ad gratiam pertinent. III, 1855.

Monica Patricii conjux, mater Augustini. I, 780. Educata fuit sobrie et pudice. I, 771. In domo Christiana, quæ verum probitatem præferbat inter Ecclesie membra. I, 770. Non tam suæ matris, quam decrevit ejusdem familie cura ad honestatem instituebatur. I, 770. Monica disciplina et regimine Christi eam in Dei timore jam tum eruditè instituebatur. I, 770. Monica per Christum subdita parentibus potius, quam per parentes subdita Christo fuit. I, 771. Monica amore vini paulatim capta, sanatur ab hoc vicio. insultatione ancillæ secum litigantis. I, 771. Monica Juliani ex nuptio lacerata. X, 1030. Fucellari vitæ gratia Dei liberata. X, 1030. Monica Patricio in matrimonium tradita, servivit ipsi veluti domino. I, 771. Satagens eum Deo lucrari. I, 771. Ex quo in Christo regenerata fuit, licet nondum viro soluta, vitam fide et moribus præcipuum egit. I, 779. Ut sese gereret in virum, a fide ac moribus ipsius longe alienam. I, 771. Ut sese gereret in suorum adversis se irritant malorum ancillam susurrans. I, 772. Ut sese gereret erga parentes, dannaque suam. I, 772.

Monica nutritiv filios, loties eos parturientes, quoties a Deo deviare credebatur. I, 775. Monica Augustinum et carnem, ut in hanc lucem temporalium; et carnem, ut in æternam lucem nasceretur, parturivit. I, 770. Augustinum spiritum parturivit majori sollicitudine, quam carne pepererat. I, 714. Augustinum a primis annis in Catechumenorum gradu constituit. I, 639, 729. Cum adhuc Augustinus puer in repentino mortis periculo versaretur, curabat festinanda ut sacramenti salutaribus initiaretur. I, 670. Augustina tamen recreato, baptismum differendum duxit. I, 670. Augustino auctore etatis xvi agente Deus jam inchoaverat in Monica templum suum, et exordium sanctæ habitationis sue. I, 677. Monica bis in die, mane et vespere ad ecclesiam venire solita, ut oraret, vel verbum Dei audiret. I, 714. Monica obsequens ac serviens sanctis, multum diem

permitterebat oblationem ad altare Dei. I, 714. Monica Scripturarum sacrarum erat studiosissima. I, 993. Ut se gerebat erga servos Dei. I, 775. Ut se gerebat erga matronas de maritis suis querelam moventes. I, 772. Ut se gerebat erga dissidentes et discordes inter se animos. I, 775. Monica frequentabat eleemosynas. I, 714. Virum suum, sub ipsius vitæ finem, ad Christi fidem adducit. I, 775.

Monica vircapud Carthaginiem rhetoricæ student. I, 688. Monica Augustinum, ut a fornicatione maximeque ab adulterio abhorreret, cum ingenti sollicitudine admonebat. I, 678. Monica Augustinum in Manichæorum hæresim prolapsum luget, ejusque convictum avertitur. I, 691. Monica de futura Augustini respicientia admonetur per somnium, perque res, onsum episcopi ejusdam, fieri non posse asserentis, ut *filius istarum lacrymarum pereat*. I, 692. Unum erat propter quod hic aliquantum immorari cupiebat, videlicet ut Augustinum Christianum catholicum videret ante obitum. I, 775. Monica Augustinum Romam ipsa invita navigantem prosequitur. I, 713. Paulo post, conscensa nave, per marina discrimina nautas consolatur, de felici perventione divinitus certior facta. I, 719. Monica Mediolanum veniens, Augustinum aulico Ambrosio jam abalienatum a Manichæis reperit. I, 719. Monica Ambrosium diligit ut Angelum Dei. I, 719. Epulas ad Memoriam Martyrum cum apud Africam deferret, plus quam unum pocillum sibi temperatum, unde *dignationem simelet* non ponebat. I, 720. Monica apud Mediolanum vetanti Ambrosio istas epulas fieri, morem gerit libentissime. I, 720. Monica exultante Mediolanensi plebe in ecclesia, vigiliarum primas tenet. I, 769. Orationibus vivit. I, 769. Monica sollicita an Mediolani sibi jejunandum sabbato esset, Ambrosii responso acquiescit. II, 131, 201. In Monicæ laudem Ambrosius viso Augusti o sæpe erumpebat, gratulans ipsi quod talem matrem haberet. I, 496.

Monica audita Argutini conversione gaudet, exultat, triumphat, et Deo benedicti. I, 762. Secedit cum Augustino in agrum Cassiacum. I, 765. Interest disputationi de Beata vita. I, 962. De ordine. I, 901, 993. Quod ejus ingenium, atque in res divinas inflammatum animum, expertus fuisset Augustinus. I, 991, 993. In disputatione de Beata vita eximias sententias profert. I, 962, 976. Quam ejus sententiam insignem refert Augustinus. I, 775. Monica Academicos, Caducarios appellandos censet. I, 967.

Monica Augustinum suscepto baptisate remanentem in Africam comitatur. I, 777. Apud Ostia Tiberina, paulo ante obitum suum colloquitur cum Augustino de vita æterna. I, 774. Rapiuntur ambo in æternæ sapientie contemplationem. I, 774. Monica nulla jam re se delectari in hac vita profestitur. I, 775. Post dies circiter quinque decumbit febribus. I, 775. Monica in ecstasim rapitur. I, 775. Ut sensui reddita est, monet nihil curandum de sepultura sui corporis extra patriam. I, 775. Tantum se eos regere, ut ad Donni altare meminerint ipsius. I, 775. Tanquam de ægritudine sue, tri ætatis sue, xxxiii ætatis ipsius Augustini, migrat ex hac vita. I, 775.

Monicæ funus. I, 776. Sacrificii pretii nostri pro ea offeritur, jam juxta sepulchrum posito cadavere, prius quam deponatur, ut illic fieri solebat. I, 776. Quomodo matris mortem luxerit Augustinus. I, 775. Monicæ elogium. I, 772. Augustinus matris sue meriti esse credit omne quod vivit. I, 960. Ejusque precibus datam sibi eam mentem, ut invenienda veritati nihil præponat. I, 1019.

Monulus a Girba. IX, 209.

Monoceros superbiam significat. III, 831.

Monomachia Gollæ et David. V, 197.

Monstrum. V, 771. A monstrando dictum. VII, 722. *Monstra*, naturæ errores et peccata an recte dicantur. X, 814. *Monstra* in humanis corporibus, si nemo peccasset, non nascerentur. X, 1125. *Monstra* varia a Deo creata. VII, 489. *Monstra* hominum genera varia referuntur. VII, 483. *Homo* hinc natus in Oriente. VI, 273. *Monstrum* fetus surgent emendata natura. VI, 272.

Montanus. VI, 305. Auctor Catapbrygum hæreticorum. II, 1035. Per quem dicunt venisse spiritum sanctum. II, 1035.

Montanus presbyter. IX, 515.

Montes boni, et montes mali. IV, 519, 1257. Cum Scriptura in bono montes commemorat, statim ibi Donnum nominat. IV, 1631. Mons Sion, mons Esau, mons condensus, quid. VII, 588, 589. Montes Israel, ubi jascua bona. V, 234. Montis nomine significatur Christus. IV, 74; V, 265, 266. Christi justitia. IV, 74. Angelorum celsitudo. IV, 1141, 1142. synagoga. V, 267. Ecclesia. IV, 70; V, 257. Disputatores verbi. IV, 1479. Et pii per quos prærogatur Scriptura. IV, 1631. Mons unde præcisus lapis, regnum Judæorum. IV, 1270. Mons qui de præciso lapide surrexit, Ecclesia. IV, 70, 478, 1276; V, 267. Montes in circuitu Jeru-

rusalem sunt prædicatores, Angeli, Apostoli, Prophetæ. IV, 1630. Montes magni, id est prædicatores, illuminant, sed prius illuminantur. IV, 1631. Montis nomine significatur clari et spirituales Ecclesiæ viri. IV, 457. Viri excellenti sanctitate in Ecclesia eminentes. IV, 504. De monti us tibi venit auxilium, sed non a montibus. IV, 547. Vous supereminentia caritatis Christi in vita æterna. IV, 145. Montis nomine significatur potestas sæculi. IV, 519. Superbi. IV, 1865. Hæresum principes. IV, 547. Quomodo impletum sit illud Christi, *Facietis monti huic, mittere in ma e. et fiet*. IV, 517, 518. Mons in mare missus ab Apostolis. V, 554.

Nonenses seu Donatistæ VIII, 45. sic homines vocati. II, 496.

Monumentum eo quod moneat mentem, nuncupatur. VI, 596. Monumento novo quo sepultus est Christus, congruit uterus Virginis. VIII, 834.

Moralis philosophia. VII, 272.

Morbus in paradiso Pelagiani collocant. X, 1248. Verbi non fuissent in paradiso. X, 892. Morbi in antium uade. X, 707, 801, 802. Sunt argumenta peccati originalis. X, 707. Quot morbis corpus affligitur. VII, 786. Expertia morbi inlesia, evidentiali fit jucunditas sanitatis. VII, 425. In omnibus pene morbis, medicamenta tormenta sunt. VII, 785. Morbus contra omnem curantis industriam, non malo medici, sed ægroti insanabilis invictus est. VII, 475. Morbus omnis animi habet in scripturis medicamentum suum. IV, 557. Morbum desiderii apud Apostolum quomodo Julianus intellexerit. X, 807.

Morum præcepta adolescentibus traduntur. I, 1006. In iis quæ ad vitam moresque pertinent, non sola doctrina, sed et exhortatio est necessaria. VI, 451. Quæ contra mores hominum sunt flagitia, pro morum diversitate vitanda sunt. I, 689. Mores judicari solent ex eo, quod quisque diligit. II, 672. Non acinat bonos vel malos mores nisi boni vel mali a mores. II, 672; V, 1447. Mores boni, ipse dignitates hominum. VII, 161. Mores bonos hominis ipse facit Deus. X, 1208. Mores honesti, etiam Paganorum, nonnisi ex Deo sunt. II, 591. Mores boni quam utiliter populis persuasi. VIII, 90. Per mores bonos provenit agnitio veritatis. I, 4534. Morum corruptionem non damnat paganismus, sicuti religio Christiana. VII, 64, 69, 70, 74. Morum mala quantum homines negligunt. VII, 79. Mores pravi plus damni afferunt, quam hostes sævientis. VII, 45. Mores pravi cruciant corda pie viventium. VII, 615, 614. Morum corruptio ante adventum Christi. VII, 61, 74. Morum similitudines uade. X, 500. Moribus et vocibus laudare Deum. V, 1190. Moribus bonis quantum inimicus Eunuus. VIII, 40.

Moriones. II, 728; X, 707. Nullum verbum emittunt quod revocari velint. II, 586. Moriones in deliciis corolatorum. X, 148. Moriones fatuitatis delicti cordatis exhibentes. X, 127. Morio quidam sæpe patientissimus, Christi injuriæ ultor acerrimus. X, 127.

Mos seu consuetudo ad humanum sensum vel alliciendum vel offerendum valet plurimum. VII, 438. Mos Ecclesiæ ad quem venerimus, servandus, si scandalum pati nolumus aut facere. II, 151, 201. Quænam ex variis moribus introducta rescandenda. II, 221.

Mors corporis, separatio animæ a corpore. IV, 556, 895. Mortem penam esse noluat quidam philosophi. VII, 587. Mortem corporis, etiam peccante nullo, in paradiso utramque fuisse contendit Julianus. X, 1585. In paradiso non honorum mortuorum requiem, sed cruciatu mortuorum intulit Julianus. X, 1575. Mors penalis et peccato debita, secundum Julianum, non nisi æternæ. X, 1222. Mors corporalis, etiam ipsa est penalis. X, 1222. Mors penalis quæ animam dissolvit a carne. X, 1593. Mors corporis quæ usitata, merito peccati accidit. X, 1596, 1605, 1604. Mortem ad nos transisse per Adam dicitur Pelagianus, et in hoc se ipsos jugulant. X, 615, 615.

Mors primis parentibus intentata. V, 1459. Homo sic conditus erat, ut non haberet moriendi necessitatem: peccato autem sic mutatus est naturæ status, ut hominem necesse sit mori. X, 1112. Mortem vel lenem non fuissent homines subituri in paradiso, si nemo peccasset. X, 1572. Nisi Adam peccasset. X, 1181. Homo life mortuus non esset, nisi illum Deus percussisset. IV, 861. Ipsa mors hominis indicat eum sine morte fuisse futurum, nisi peccasset. III, 532, 535. Mortis causa, infirma membrorum compago. VII, 710. Homo peccando in moriendi necessitatem contritus est. II, 547. Non sola mors, sed et peccatum per Adam in nos transit. X, 615, 614, 1169.

Mors omnibus statuta. V, 1280, 1506, 1515. Debitum est quod nemo evadit. V, 1192. Condi ioni mortis et legibus inferni obstructus nascitur omnis homo præter Christum. V, 1105.

Mors ex peccato. II, 875; III, 555; VII, 577, 578, 590, 587, 591, 596, 605; X, 114, 197, 406, 826. Merendi necessitas ab ipso exortu. V, 489. Mortis necessitas, meritum

peccati. X, 115. Mors poena peccati. V, 906, 936, 938, 1104, 1775, 1778; X, 615, 1571. Non causa. X, 260. Mors carni peccati debita. III, 2072. Mors peccatum sequitur. X, 1248. Convenit iudicio Dei ut peccator moriatur, nec tamen operi eius convenit mors. X, 1534, 1535. De morte venit lassitudo illa quam invenimus in omnibus refectionibus nostris. IV, 1076. Ne quis mori adit aparet in motu carnis non voluntario. III, 422.

Mortem carnis, Dominus non conditionis necessitate, sed misericordiae voluntate suscepit. IV, 1111. Mors in Domino signum aut alienarum peccatorum, non propria propriorum. V, 1607. Non perimebatur, sed commutabatur Christus a vita temporali ad aeternam, a Judaeis ad Gentes, etc. IV, 1159. Mors Domini qui effecerit. III, 2072. Mortem provocavit diabolus, et ipse de morte Christi est captivatus. V, 715. Christus mortuus, mortis interfectus. IV, 609. In tanto sepe peccatum sanari, est credendo in mortuum salvari a morte. IV, 955. Mors nostra, quomodo morte Christi soluta. VIII, 889. Mors Christi, pignus hereditatis. V, 726. Mortem sine peccato solus Christus certulit. X, 615. Mors in Christo non poena peccati fuit, sed miratus misericordiae. III, 1401. Dignatiois fuit, non debiti, III, 2072. Enoch et Eliae translatio non probat mortem non esse poenam peccati. II, 871.

Mortem non esse ex Deo. I, 919. A serpente mors seminata est. IV, 955. Mors quomodo a diabolo, et quomodo a Deo, X, 806. Quatenus a diabolo in homines venit. X, 114. Mors potestatem et imperium cur diabolus habere dicitur. X, 181. Mors diabolus, non quia ipse mors, sed quia per ipsam est. IV, 536. Mors corporalis aculeus, peccatum. X, 1604, 1607. Quomodo. X, 197, 614. Mors quomodo peccatum dicitur. IV, 555. Mors peccatum dicitur, quia est ex poena peccati. VIII, 206, 297. An quia prius homini peccatum factum est ut noceretur, salvatoris adventu fieri debuit ut non noceretur. X, 180. Morti quare obnoxii, qui per beatitudinem a peccato solvantur. VII, 579; X, 181. Cur mors, quae poena est peccati, remanet non remanente peccato. II, 872; V, 1375. Mors temporalis cur fidelibus relinquatur ad tempus, cur mors perpetua reis tollitur. X, 1181. Mors temporalis ad execrationem fidei relinquatur. II, 685; V, 1573; X, 182, 183, 184, 186, 260. Mors poena peccati est in usus iustitiae. VII, 379.

Mors regnum. VII, 405. Mors in parvulos cum regnet, ipsa peccato originis omnino esse signum est. X, 1228. Mors regnum quod ad Apostolum. X, 116, 462. Mors regnum quale X, 1171. Mors regnavit in mundo propter originale peccatum. X, 1221, 1224. Mors regnum sola in qua licet homine gratia destruit salvato. X, 116. Mors poena peccato commissa usque ad interitum semel iterum, nisi divina gratia generationem regeneratione sanaverit. X, 1231. Mors regnum non est in eis qui gratia Christi renati, ad regnum eius pertinet. II, 685. Quomodo a lege mortis gratia liberat. VIII, 123.

Mors duplex. VIII, 890, 900; X, 1171. Mortes duae, alia corporis, quae bonorum est et malorum, alia animae per peccatum. X, 1381. Mors duplex; altera temporalis, altera aeterna. III, 1719. Mors animae et mors corporis. VII, 577. Mors duae lex in omnes pertulit. X, 1170. Mors duplex, prima et secunda. V, 1103, 1513; VI, 273; VII, 578. Mors prima, quae. VII, 578. Alia mors prima, quam peccando attulit, rimus homo; alia secunda, quam iudicando inferet secundus homo. X, 1381, 1393, 1694. quidquid est mortis, usque ad eam quae secunda dicitur, miratus est Deus primis parentibus. VII, 583, 587. Mors tum animae tum corporis securitatem non fuisset, si peccatum non precessisset. VI, 160. Mors prima omnibus omnibus, non secunda. VII, 538. Prima omnibus necessario subeunda, secunda solis malis parata. V, 1513. Mortem tantum primam patiatur, qui liberatur a peccato. VII, 579. Mors prima pro veritate tolerata, a secunda liberat. VII, 582. Mors carnis pertinet ad aliquem illum per quem uniuscuiusque opus probatur. VII, 745. Mors secunda, quae. VII, 577; X, 116. Est mors aeterna. VII, 195. Animae et corporis mors aeterna quae sit. V, 450. Mors aeterna, secunda mors appellatur. X, 140. Mors secunda, damnatio dicitur. VII, 658, 674. Mors secunda esse pessima. VII, 583. Mors secunda, malorum est tantum. VII, 578. Quod est prima mors in civitate mortali, hoc est mors secunda in civitate immortalis. VII, 584. Mors aeternae quantum imminet omnibus periculum. V, 1541. In mortem secundam omnes precipitentur, nisi quos iam gratia Dei liberaret. VII, 405. Mors secunda, et mors vocatur; et nemo ipsi moritur. V, 1402. Mors moritur in nobis, victura est in damnatis. V, 1141. Mors ambas tollit una resurrectio beatorum. X, 1181. Morti nostrae duae, quomodo similia mors Christi impensit. VIII, 891, 892. Mortem aeternam hominis occidit mors temporalis Christi. III, 1402. Mors in Christo mortua. V, 496, 1414, 1534.

Mortem horret, non optat, sed natura. V, 936, 1570, 1375, 1574. Mori necesse est. et nemo vult. IV, 258. Est dulce quoddam vinculum corporis, et ligatus est homo, et solvi non vult. V, 1366. Naturae prima et maxima vox, ut homo mortem fugiat. VII, 650. Mortem quare omnes refugiunt. VII, 540. Mortis metus. VI, 676. An in paradiso futuro fuisset sine peccato. X, 1550, 1556. Mortis metus poststeris Adae congenitus. X, 1550. Mortis timorem Deus fecit, propter discipulatum. IV, 1162. Mortis timor, tormentum. X, 1570, 1571. Mors plus metuitur, quam labores. X, 1571. Mortis vitandae causae quantum homo laboret. V, 706. Mortis timor quae valet. V, 881. Mortis timor maxime pungit, quanto nobis bene est. V, 258. Quid agendum ut non moriamur. X, 831. Mors est, quae si volueris non erit. V, 1515. Mors animae timenda magis, quam corporis. V, 450, 880, 1247. Non timenda mors temporalis, sed aeterna. V, 1280. Ejus non est amara mors, cuius valet dulcis est. VII, 655. Mors in peccatum quibusdam Cicero promittit. VIII, 1056. Mortis quam vano timore teneatur homines. V, 891. Mori timeates, et nihil aliud agis nisi nisi serius mori, quare non agnat non mori? V, 881. Mortis diem omnes, aut penes omnes differre conantur, quare. II, 544. Mors accelera quibusdam est utilis. III, 780. Nemo laborat ut mors omnino vitetur, sed in immundo ut differatur. III, 816. Non curandum quam cito, vel quo mortis genere vita ista finiatur. VII, 25. Mortis genus non quiddam bonis facit, quod obesse possit post mortem. VII, 471. Unde homo moriatur non cures, sed quo iturus sit post mortem. IV, 1945. Qui tanta agis, ut paulo serius moriaris, age aliquid ut nunquam moriaris. V, 1587. Qui morte iumentis turbantur, intuentur Christum ipsam eadem de causa turbatum. III, 1798. Mortem carnis omnes reugiunt, de morte animae quae curant. III, 1747. Mors corporalis metus facit reis. X, 1635. Mors non timenda. II, 649. Mors temporalis non timenda. III, 1710. Vita hominis via contra mortem intrepida fieri potest. II, 74. Mortis et corporis sapiens non metu, sed dolores. I, 971. Sicut est unum mortem per eum morietur, quam omnes timere vivendo. VII, 25. Mortis metum vitare, non parva virtus. X, 183. Vain est virtus in rem spernere, quam laborem. X, 1571. Mortis timorem, quod fideles vincit, ad agonem fidei pertinet. X, 182. Nec mortem, nec genus mortis metendum esse, Christus sua morte et cruce ostendit. VI, 664. Mortis timor in Petro et Christo. IV, 1145, 1144. Mortem cur Christus timuit, Paulus non timuit. IV, 1287. Mors Christi mortem non esse usque adeo metendum docet. V, 1554. Mortis timorem Christus resurgendo abegit. V, 799. Mortem timentis, licet finit infirmitatem. IV, 1145, 1144. Mors seui non est poena. IV, 1268. Mortem nemo invenit verbis, sed mala vita. IV, 475. Mors vocatur a miseris: ubi adest, pro virginitate. V, 519. Mors amari non potest, tollari potest. V, 1575. Quamquam Christo inhareere cupiamus, mori tamen melius. IV, 842. Mentis ratione conceptus is homo iustus dissolvit, sed id sibi carnis refugit. II, 544. Apostoli post mortem Christi fugientes, praesigantur per Moysen a serpente fugientem. IV, 955.

Mors aequo animo ferenda. III, 1402. Patienter ferenda exemplo Christi. IV, 851. Deo iubente recusandi non est, quocumque temeris. III, 561. Domus ista tibi locata est, non donata. IV, 1945. Dominus domus cum vult, dicit, migra: non cautionem temerit fecit et placito se instruxit ad certum tempus. IV, 429. Mors non est vitanda peccati, sed pro iustitia pererenda, si facultas datur. VII, 501. Mortem sapiens debet ferre patienter, sed quae aliunde accidit quam a se ipso. VII, 659. Mortem sibi in erre non licet. II, 735; VI, 616. Ex quocumque causa. VII, 50, 54, 55, 58, 59. Mortem sibi in erre ad animi magnitudinem non pertinet. VII, 55. Mortem voluntariam prohibendam iudicavit Plato. VII, 56. Mors sibi non est inferenda. III, 1767, 1770. Eligenda tamen est potius quam non peccatum. III, 1767.

Mortis quadruplex genus. III, 1732. Mortis genus triplex. III, 1747. Mortis tria genera a Donatistis frequentata. IX, 724, 725. Mortes duae maxime viles et usitatae eorum qui se interimunt, laqueus et precipitum. IX, 209. Mortem sibi inferens, etiam dum ad malam cogitur, in aeternum perit. VI, 755. Mortem qui sibi infert, peior est quam parricida. VI, 617. Moriantur quid cum patientia, perfecti cum patientia vivunt. III, 2046. Amor Dei facit ut mors contemnatur, imo et desideretur. I, 1328. Mors desideranda. IV, 1845. Non tamen nimis. IV, 1845. Mortem optare in amarissimi vita quomodo iusto liceat. IX, 727. Optandum ad Christum subveniente morte velociter properare. X, 650. Mortem cur Paulus desideravit, cur ceteri Apostoli. X, 651, 652. Mori nolle fidelibus non consilium est ut proficiant, sed indicium quod parum profecerint. III, 1576. Peregrinationem nostram tanto ardentius finire cupimus, quanto traurim Deo vel per speculum vel in reatignate. III, 50. Mors velutulum ad regnum. VI, 668. Mors carnis, dormitio vocatur.

IV, 823. Quasi somnus est. IV, 1701. Mors dormitio propter futuram resurrectionem quasi evigilationem. II, 372. Mortem separationem esse boni a malo Manichæi dicebant. II, 272. Mors non est malum, secundum Pelagianos. X, 610. Mors secundum Julianum preparari aperi pro beneficio iuiti promissa, vel potius indicata, ne summi laborem mutaret æternam. X, 1570, 1571. Mors non est bonum. VII, 38, 581. Mors cum mortalibus contingit, non aliquid diuini putandum. III, 778. Mors, iusta vindicta peccati plus tamen dicitur. De i. quam severitatis ostendit. quare. III, 151. Quod homines necessarii e corpore morituri sint, non a summi de Christi gratia beneficium. X, 115. De bono mortis nonnulli cogitauerunt disputauerunt. X, 613. Mors non solum non inutilis sed utilis, verum etiam utilis secundum Cyriacum. X, 979, 980, 981. Per mortales in malum mors Deus utilitatem timoris sui populis imponit. VIII, 412. Mortibus corporalibus, etiam erunt qui non commiserunt peccata violenter aliquid deus. VIII, 660, 661, 612. Mortis reliquie in bonum electis celum. VII, 1029. Mors ex miserie rlia Dei in bonos usus convertitur. X, 615, 614. Mors corporis, penalis; sed per Dei gratiam fit pretiosa. X, 1583, 1593. Mors fit iusti meritum. VII, 580, 381. Morte que prius peccati pena est, quam bene utitur. X, 478. Mortis malo bene utentes Martyres, coronantur. X, 1573. qui usque ad mortem pro veritate decerant, vel ab infidelis qui pro iustitia occiditur, sit gratum Deo sacrificium offert. III, 811. Mors in deterius et in melius. III, 1538. Mors in morientibus omnibus mala est. In mortuis autem quibusdam mala, quibusdam bona. X, 1573. Mors an bonis bona sit, et mala malis. VII, 378, 381. Mors malis est mala. VII, 378. Mors quædam vere bona vel mala sit. V, 611. Mortem malum non facit, aut probat, nisi qui d sequitur mortem. V, 612; VII, 25, 26. Morientibus quidquid obest, ex vita, non ex morte contingit. II, 619. Morientis comes et ille est vita, aut, eam. V, 811. Mors non est mala putanda, quam bona vita precesserit. VII, 25. Non est in hominis potestate quo exitu hanc vitam finiat, sed est in hominis potestate quomodo vivat, ut securus vitam finiat. V, 1400. Mori in peccato, summum malum. III, 1678. Non potest male mori, qui bene vixit. V, 1162; VI, 676. sic vult, ut moriens, pro iudice patrem, pro ministro sævo Angelum tollente non simul Abrahamæ, pro carcere par. didum Iovinias. V, 658. Morientis statim post veram conversionem Deus non annotat facultatem, sed coronat voluntatem. V, 151. Mors in malum filis, sed in eis quorum casta, pia, fidelis, innocens vita. II, 383. Mors iustorum et peccatorum in quo differant. IV, 321. Quid sit mors non vident in, cum vident, etiam sapientes morientes. IV, 551. secundum animam intelligenda est mors aut pessima aut optima. IV, 522. Mors optima quam. IV, 823. Mors sanctorum pretiosa. VII, 581. Mortium sanctorum pretium mors est unius. V, 1454. Mors pro undecim que bona est. IV, 1945. Morte anima, si non perdidit Deum suum, in illo erit quem a se non exclusit. V, 881. Merendi præclarum exemplum. II, 694; 6. 7. Sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ita merito iustitie tanquam stipendium vita æterna. II, 881. Adam mortis, Christus resurrectionis auctor. X, 1595. Neque per mortem vel pravariationem Adam omne genus hominum mori, neque per resurrectionem Christi resurgere, Cælestii dogma. X, 554. Morte Christi resurrectionem iustis præstitam esse talem, qualis in fide nobis promittitur, quidam tenebant. II, 712. Mors in sæculo futuro non erit. VII, 683. Gratie mirabilioris virtute iustus a morte ad æternam beatitudinem reviviscere, quam in mortis experientiam non venire. II, 873. Mors corporis in resurrectione destructur. X, 1605. Mortis victoria, corporum resurrectione superabitur. X, 198. In resurrectione soli iusti liberabuntur de corpore mortis. V, 830. Mori nemo prorsus vult. V, 959. Mortem repentina commutatione non sentient, qui in fide resoluti erunt. X, 181. Mors vivorum fideliū ad adventum Christi, non probat mortem non esse penam peccati. II, 872. Mortis cogitatio cum mortuo sepulto saepe sepelitur. V, 1601. De sola ultima hominis protectione, qua mors vocatur, vere cogitandum. II, 74. Inter strepitus inquietosque conventus atque discursus, cum morte familiaritas non habetur. II, 74. Mors sola hic certa. V, 590. Incerta cætera omnia. IV, 428. Mortis diem magna misericordia Deus nobis abscondit. IV, 352; V, 241. Mortis diem cur Deus incertum esse voluerit. IV, 1501, 1487. Latet ultimus dies, ut observentur omnes dies. V, 241. Mortis dies incertus, sed vicinus. V, 241, 839. Mortis dies cuiusque, est novissimus dies. V, 952. Mortis corpus quid, et quinam ab illo liberantur. X, 561. Mortis umbra, quid. X, 1522. Mortis umbra, via peccati. V, 1649. Mors in saule figurata est. IV, 601. Mortuus quis

dicatur. VII, 582. Mortis tempus an in mortuibus, an in mortuis esse dicendum sit. VII, 582. Mors spiritalis que. III, 1547; V, 1617. Mors anime. V, 1039. Mori potest et non potest anima. V, 428, 1247. Animæ mors, Dei amissio. III, 1757; V, 415, 428. Separatio anime a Deo. IV, 356, 875. Mors anime, nequitia est. III, 151. Mors tum corporis tum anime, quibus iudicibus cognoscitur. V, 429. Mors sibi ipsi est, qui male vivit. I, 850. Vita in deliis tunc crucibus, in comar non vite æternæ, non vita, sed mors dicitur. II, 225. Vitem plus amare quam vitam, acute probatur. VI, 676. Mors anime horrenda magis, et metuenda, quam corporum. VIII, 618. Occidatur peccat. res, dum obscurati intelligentia alienantur a vit. Dei. IV, 1800. Mortua anime mors jacet sub corpore cadere. IV, 1117. Mortua peccato quomodo anima dicitur. III, 2939. Ipsa est vera mors, in pro tadum ire peccati. IV, 705. Mors anime intelligitur, cum mortificati peccato, vel damnatione unita est. II, 717. Mortibus corporum mortui multi propter aliena peccata, nemo morte anime. VIII, 619. Mors quædam est, a vita vitæ mutatio. V, 1103. Mortes quedam æternam. IV, 1686. Mors peccorum Ægypti. V, 69. Mortalis, moriturum, et mortuum qui differunt. X, 411. Mortalis lascivio nostra, qua vel mortales consiti sumus, divinum monas est. VII, 576. Mortalia, etsi penalia, habent prærium d. coris locum in pulchritudine temporum. VIII, 607. Mortalitas facta est quasi secunda natura. VI, 107. Mortalitati et libidinis origo. III, 443. Mortalitas ex peccato. V, 62, 65, 67, 1607. Peccati pena. VI, 107, 552. Mortalitas in Christo vera. V, 1609. Cur a Christo susceperit. V, 62, 65. Nonni ad humilitatem potest esse mortalitas. V, 380. Mortalitas nulla post resurrectionem. X, 412. Mortalitas sæculi, flumen est. IV, 794, 795. Mortalitas sæculi cum torrente comparatur. IV, 1462. Morticina nonni mortuorum, mortalia vero etiam vivorum corporum nonni est. IV, 1015. Mortic non cur vesci Christianos prohibuit. A os obus. VIII, 505, 504. Mortificari et vivificari filies Christi, quid sit. VII, 529. Mortificanda membra. VI, 370. vide Carum. Id agit s. iustus in domanda carne, ut eam aciat subjugatam. III, 28. Hoc est opus nostrum in hac vita, actiones carnis s. iustu mortificare, quot die alligere, minuire, tenere, interminere. V, 855. Delectationem, dum non consentis, mortificas; cum cõperit omnino non delectare, mortificasti. V, 855. In hoc agone cum configimus, Deum habemus spectatorem; cum laboramus, Deum poseimus adiutorem. V, 855. In mortificatione carnis de spiritu suo non præsumendum. V, 855. Alias quid tibi prodest, quia non eris Epicureus, et eris Stoicus. V, 855. statum post resurrectionem futurum student imitari, qui carnem castigant. III, 28. Nec corpus suum odio habent. III, 28. Mortem evangelii an emoriendum est, ut resolutionem carnalem voluntario reverentiam excessu. II, 549. Ut vivamus vitam evangelicam. II, 552. Mortificatio, jejunia et elemosine multum adjuvant orationem. II, 504, 507. Morendum ut vivamus. V, 924. Mori sæculo quid. III, 1803. Cu us animus non moritur hinc sæculo, is non resurgit ad vitam, sed ad sapientiam. III, 23. Nisi mortem Christi in cruce imitemur mortificationem membrorum, resurrectionem ejus a mortuis non apprehendimus in gloria. Ex Paulino. II, 550. Mortem quandam in nobis fecit dilectio. IV, 1628. Mortificationum varia genera. X, 849. Mortuorum anime abditis receptaculis continentur, sicut unaqueque digna est vel requie, vel ærumna. VI, 153, 285. Mortui non iudicantur secundum facta que facturi essent, si viverent. X, 1003, 1006. Mortuorum forum anime ab Ecclesia non separantur. VIII, 558. Eos qui de hac vita migrant, non amittimus, sed præmittimus ad vitam, etc. II, 518. Mortuus sive bonus, sive malus, dormit. III, 1751. Mortuus a pellat dormientes veracissima Scriptura consuetudo. V, 576, 936. Ut evigilaturi intelligantur et resurgant. IV, 1112. Mortui ei qui potest excitare, sunt dormientes. V, 592, 595. Ut mortuos ex vivis, ita vivos ex mortuis semper fieri, dogma Iatenicum. VII, 510. Mors require non gravis defunctis sanctis. VII, 595. Iustus in require viventibus melius esset cum suis corporibus bene valentibus vivere. VII, 592. Mortuus unde lugere licet, et hunc luctum quid debeat consolari. V, 956, 957, 659. Lugentes consolentur fraternæ obsequia. V, 857. Non est succensendum de caris mortuis dolori mortaliū, sed diuturnis dolor non debet esse fidelium. II, 1085. Solatur Augustinus afflictam de morte fratris sororem. II, 1082. Mortuorum memoria. IX, 576. Mortuorum forum memoria in communicatione corporis Christi. VII, 674. Ceteri pro mortuis non oportere dicunt Aeriani. VIII, 39. Mortuus suos per oleum, balsamum, aquam, invocationes, etc., quasi redinare feruntur Iherosolimitæ. VIII, 28. Mortua sepultura lectus per se non predest; et quatenus prosit.

VI, 596, 610. Dum deest sepultura Christianis, nihil ad-
vit. VI, 594, 596, 600. Virtuos ex funeris pompa, et ex
sepulchri ornamentis nihil iuvare. IV, 532, 560. Mortuorum
absque solemnitate, altaris, orationum et elemosynarum
pro ijs sacrificia. VI, 609. Pro defunctis universa Ecclesia
supplicare consuevit. VI, 592. Etiam sub generali commemo-
ratione pro omnibus in Christiana et catholica societate
defunctis. VI, 596. In precibus sacerdotis, quæ Deo ad al-
tare eius funduntur. VI, 595. Mortuis an prosit oblatio quæ
pro ipsis fit. VI, 157. Paulini difficultas quomodo prodesse
possint læ preces. VI, 595. Mortuis pro genere vitæ quam
duxerunt, prosunt vel non prosunt, quæcumque pro illis
fit. VI, 157, 158. sepultura locus, pompa exsequia-
rum, etc., magis vivorum solatia sunt, quam subsidia mor-
tuorum. VI, 594, 596. Funeris et sepulture cura quare lau-
dabilis. VI, 595. Mortui filii cadaver exoptat mater in
basilica B. Felicis confessoris poni, et obtinet. VI, 591, 592.
Non esse inanes motus animorum fidelium pro suis corpo-
ribus ista curantium, censet Paulinus. VI, 592. Ægyptio-
rum mos circa mortuos. V, 1605. *vide* Defuncti. Utrum et
quatenus, vel quomodo ea quæ circa nos aguntur, noverint
spiritus mortuorum, questio difficilis. IV, 1457. Mortui non
intersunt rebus viventium. VI, 604. Mortui quid hinc agatur,
vel ab ijs qui hinc ad eos pergunt, vel ab Angelis, vel re-
velante Deo possunt discere. VI, 605. Possunt etiam hinc
ad vivos mitti. VI, 606. Mortuorum visitationes præsentium
quod eventus confirmavit. II, 697, 698. Migrans ani-
ma de corpore num calidum elementum secum auferat
querit Evod. II, 697. Mortui plures visi sunt ita in domibus
ingredi, ut soliti sunt. II, 697. Testantur plures, in locis in
quibus humata sunt corpora, et maxime in basilicis, per
noctem fieri tumultus et orationes. II, 697. Visionis hu-
jusmodi testis sanctus presbyter. II, 696. Mortuis aliquam
curam esse de nobis ex Evangelio intelligitur. IV, 1457.
Defuncta uxor mariti sollicita inducitur. II, 1073.

Mortuorum duo genera. V, 591. Mortui solent mystice
appellari omnes iniqui. IX, 262. Mortui sunt omnes infide-
les, omnes iniqui. IV, 895. Pejus mortuus luxuriose vivens,
quam moriendo luxuriam flentis. IV, 409. suscitatio mor-
tuorum et peccatorum iudicatio, maxima laus Dei. IV,
383. Tres mortui quos Dominus resuscitavit. tria peccato-
rum genera ostendunt III, 1747; V, 592, 720. Mortui sæ-
culi, qui. IV, 1830. Mortui mortuos sepelientes. V, 603.
Mortua opera quantum. VI, 208.

Mortuum erat peccatum, pro non apparebat. III, 2070.
Motus numerosi, rationabiles et irrationabiles. conaume-
rati et diminuerati, complicati et sesquati. I, 1092. Motus
in sex partes fit. VI, 19. Motus per loca, importat motum
per tempora, sed non e contra. III, 358. Quæ celerius mo-
ventur, ferventius moventur. III, 267. Tardius moventur
interiora molis rotunde, exteriora celerius. III, 266. In
corporum motibus nihil omnino a duobus idem fieri potest.
II, 79. Motum omnem antea liquid facere in corpore. II,
72. Motus anime prævi contentia exhibendi, negato con-
sensu, et rejecta vel cogitationis delectatione. VI, 569.
Motus inobedientes membrorum, malum peccati originalis.
X, 142. *vide* Concupiscentia, Membra.

Moyse quæ tempore natus. VII, 565. Moyse antiquior
canonibus poetis a philosophis Grecis. VII, 596, 599. Moyse
factum in Ægyptii cæde, an iustificandum. III, 597. Moyse
per Angelum divinis vocibus in monte siva evocatus. VII,
444. Moyse filium in antem voluit Angelus occidere, eo quod
non esset circumcisus. II, 96. Moyse Deus hinc apparebat,
sed latens. V, 161. Quomodo apparuit. V, 59, 65. Os ad os
Moyse loquebatur Deo. VI, 662, 665. Deus ei loquebatur
per assumptam creaturam, non per substantiam suam. IV,
1788. Christum fuisse qui Moyse loquebatur, quorundam
opinio. V, 65. Aliorum sententia est Angelum Moyse appa-
ruisse. V, 61. Cum Moyse loquebatur Angelus portans ty-
pum Domini. III, 1405. Moyse claritatem Domini vidit. II,
610, 611. Quomodo Deum vidit. VI, 662. Videre Deum cupie-
bat in ea substantia, qua Deus est. III, 477. Moyse
Deum non vidit per suam substantiam. VIII, 814, 812. Et
sicut est. III, 1779. Promissio facta Moyse de visione Dei,
propheta de Christo. III, 618. Moyse Dei posteriora, Chris-
ti prophetando vidit. VI, 665. Moyse facies splendida.
V, 474. Moyse Christum prophetavit. VII, 568.

Moyse signa data, cum ad liberandos Israelitas mitteretur,
allegorice exponuntur. V, 61. A Moyse magi Ægypti suat
superati. II, 521. Moyse quo tempore populum de Ægy-
pto eduxerit. VII, 368. Moyse canticum. V, 1658. Moyse Le-
gis tabula data a Deo. V, 81. Moyse, licet cum eo Deus
loqueretur, consilium tamen regendi populi a socio accepit.
III, 18. In hoc Moyse humilitas commendatur. III, 619.
Moyse ab alienigena admoneri voluit Deus, ubi ipsum posse
tentare superbia. III, 619. Moyse medius inter Deum
et Aaron. III, 599. In Moyse principatus fuit, in Aaron mi-
nistrium. III, 619. Moyse et Aaronis non solum officia, sed

et mortes fuerunt signa futurorum. III, 743. Moyse repre-
hendi non debet, quod bella gesserit. VIII, 450. Moyse
manus contra Amalech nunc extente, nunc demisse. V,
1536. An diffusus est Moyse Deum posse carnes dare in
deserto. III, 723. Moyse varia gesta, quid significaverint.
VIII, 461. Moyse virga percussiones petram, figura populi
Judæorum sub Lege positi. VIII, 526. Moyse dulciatio fuit
figurativa. V, 1555. Quali pena vindicata est. IV, 1267,
1414. Moyse in Judæis idololatras nulla crudelitate, sed
magna dilectione sævit. VIII, 452. Moyse perfectum odium.
IV, 1802. Moyse sic oderat iniquitatem quam puniebat, ut
diligeret humanitatem pro qua orabat. IV, 1802. Moyse in
vocis silentio, corde clamabat. III, 614. Moyse quam se-
curus dixerit, *ne me de libro vitæ*. V, 555. Moyse ab
æterna societate sanctorum alienatum fuisse ob peccatum
suum, non est credere. VIII, 525. Moyse quam ætate mor-
tus. VIII, 568. Moyse mors in monte, quid significat. V,
1534; VIII, 325.

Moyse sacerdos fuit. III, 684; IV, 1263. An summus sa-
cerdos fuit. III, 684. Quoniam Scriptura evidenter dicit
Moyse primum sacrificasse. III, 653. quare Moyse iube
descendente non poterat intrare in tabernaculum, intravit
vero in nubem ubi erat Deus. III, 653.

Moyse fidelissimus dispensator prophetici sacramenti.
VIII, 551. Minister Legis. V, 689. Minister Testamenti ve-
teris, et prophetæ novi. IV, 1144. Moyse ad novum Testa-
mentum per intelligentiam pertinebat. IV, 1802. Moyse
quinque libri. V, 198, 199, 687. Per quinque porticus pisci-
ne probatice significati. IV, 889, 1529. Per quinque la-
ides quos tulit David contra Goliath. IV, 1837. Per quinque
panes hordeaceos. III, 656. Moyse Judæorum personam
gessit. IV, 1789. Moyse figura Christi. III, 1725. Personam
gerebat Christi. V, 739, 1653. A Moyse illud chrisma coepit,
unde Christi nomen innotuit. VIII, 551. Omne quod scri-
psit Moyse, de Christo est. VIII, 320, 321, 323, 350, 552. Et
hoc de fide credendum est. VIII, 541. Singularia ijsus tes-
timonia de Christo. VIII, 529. Moyse qui credit, hunc et
Christo credere non implicat. VIII, 554. Moyse et Christi
non diversa fuit doctrina, sed diversum tempus. VIII, 334.
Moyse aliquando figura eorum qui participes sunt intimæ
veritatis Dei: aliquid eorum qui gratiam Dei non inte-
ligunt. III, 656. Moyse laus. VIII, 443, 444. Fausti convi-
cia contra Moyse depelluntur. VIII, 427.

Moyse cathedra figurabat cathedram Christi. IX, 505.
Moyse facies splendida figuram habebat veritatis. V, 474.
Moyse pena debitationis suæ, eorum figuram gessit, qui
sub Lege esse vellent, et sub gratia esse nolent. IV, 1267.
Moyse Apostolos mortuo Christo exavescentes, ex-
avescentes ipse et fugiens a serpente figuravit. IV, 933. San-
cti omnes in Moyse intelligendi. IV, 1529.

Mulier proprietate Hetræicæ lingue, omnis femina nun-
cipatur, sive viro intacta, sive iam mixta. II, 340; III, 492,
493, 744, 1111; V, 1000, 1518. Locus Apostoli quo dicitur
Christus de muliere natus. V, 558. Mulieris formatio non
per alium, quam Deum. III, 405, 404. Mulier cur ex homi-
ne formata. VII, 572, 576. Mulier in aëtorium pro, ter
sobolem facta. III, 595, 596, 597. Etiam si ex peccato non
fuisset necessitas moriendi. III, 598. Mulier facta ut vir ei
dominaretur. III, 450. Per conversionem mulieris ad vi-
rum, significatur servitus conditionis potius, quam dilectionis.
III, 450. An mulieris mens imaginem dei non portabat.
III, 452. Mulier ante virum tentata, qua infirmior. VII, 419.
Mulier si sola peccasset, sola morte punita visset. VIII, 12.
Mulier ante peccatum concipi potuisset, salva integritate
uteri virginalis. VII, 454. Pena mulieris illicita figurat et
propheticæ intelligenda. III, 450. Mulieris formatio, mystice
dicta est adflectio. III, 402, 405. Formatio mulieris, eo
modo quo narratur, facta est, ut quidpiam prænuntiaretur.
III, 402. Mulieris formatio, Ecclesie formationem mystice
significabat. III, 407, 408. Mulieris pudicitia an violetur,
cum pro vita mariti, hinc iubente, alterius libidini se ser-
vavit, scripturis disputari potest. VIII, 424. Mulierem
suspicionem adulterii puniendam liberat Hippocrates. III, 572.
Ad mulierem in menstruo cruce non accedendum præcep-
tum, non figurate accipiendum. X, 199. Ad eam tunc ac-
cedere peccatum est. III, 706. Mulieres candore ac rubore
simulato, et pigmentis illito viros fallentes. VI, 446. Mulie-
rum aspectus devitandus. IV, 586. Mulier etsi longe, l'ibi-
do prope. IV, 587. Mulieri major adhibe ur custodia, quia
major infirmitas. V, 84. Mulieres ad ecclesiam in superbo
vestitu venientes reprobentur. V, 205. sed modestæ
parendo illarum pudori. V, 205. Mulieres duæ coram sa-
lomone litigantes de filio. V, 92. Mulier curvata decem et
octo annis in infirmitate. V, 639, 1709. Mulier tangens flum-
inem Christi, cum eum turba premitur. V, 416. Mulier adul-
tera. V, 109, 1780. Mulieris in adulterio deprehense abso-
lutio. IV, 589. Mulier peccatrix ad pedes domini recum-
bens. V, 555. Mulier tangens Christum, typus Ecclesie

IV, 171. Mulier quæ perdidit drachmam. I, 791. Mulieres fideles, ut sibi necessaria ministrarent, Apostoli circumducebant. VI, 532. Sicut et Christus. VI, 532. Ænigma Salomonis de muliere sedente super sellam in foribus. I, 688. Mulier Atheniensis venenis assueta. I, 1330. Mulier concupiscens, mentem vir significat. VI, 580. Mulieribus tantum tribuunt Pepsiani, ut sacerdotio apud eos honorentur. VIII, 30. Mulieri factæ post partum tres dii custodes adhibebantur. VII, 187. Muliebri habitu qui se ostentant, jure infamæ instabilesque habentur. I, 889.

Mulierosus. VI, 591.

Multa pecuniaria paganos Calamenses plectendos censet August. II, 390.

Multiloquium quid. I, 585. Et ab eloquentia qui differat. IX, 447.

Multiplicatione varia genera. IV, 1778. Benedictio in multiplicatione solet maxime et proprie intelligi. IV, 811. Multiplicari in anima quid. IV, 1778. Multiplicatio florum, de benedictione Domini venit. IV, 1778. Multiplicatio quædam culpabilis, qua homines temporalium cupiditate multiplicantur. IV, 82, 139. Multiplicatio quædam non ubertatis, sed egestatis. IV, 1778.

Multitudo quando et quomodo objurganda. IX, 93. Quomodo multitudinis peccata puniantur. IX, 91. Aliter unus quispiam, aliter multitudo curanda. IX, 674. Quidquid sceleris et iniquitatis inebriat multitudinem, amittit examinis veritatem. IX, 89.

Multi qui ad Adam aut ad Christum dicuntur pertinere, ipsi sunt qui omnes. X, 871. Quos multos appellat Apostolus, cum ait, *Peccatores constituti sunt multi*. X, 871.

Munatius Felix, flamen perpetuus, curator coloniæ Cirtensis. IX, 513, 583. Gesta confecta apud Munatium Felicem. II, 365.

Munda sunt omnia quæ creavit Deus; nec immunda dicuntur quædam animalia, nisi propter significationem. IV, 1833, 1834. Quomodo omnia munda mundis, immundis autem nihil mundum. IV, 1661.

Mundare et sanare, in spiritalibus tantumdem valet. IX, 74. Mundat cor fides Dei, mundum cor videt Deum. V, 368. Mundatio in hac vita potest haberi, sed non erit perfecta nisi post resurrectionem. X, 691.

Munditia exterior sine interiori nulla est. IV, 1660. Munditia interiori necessario sequitur exterior. IV, 1660. Mundities cordis sola est causa cur Deum visuri simus. II, 609.

Mundos innumerabiles quædam hæresis admittit. VIII, 45. Admisit Anaxinander. VII, 326. Somniavit Epicurus, eosque fortuitis atomorum motibus gigni et resolvi. VII, 320. Variæ et contrariæ philosophorum sententiæ circa mundi unitatem, initium, finem et gubernationem. VII, 601. Mundos duos admitterat Plato; unum intelligibilem, alterum sensibilem. I, 588, 934. Quid utriusque nomine intellegebat. I, 588, 934. Sensit Plato alique philosophi, animal esse istum mundum. I, 602. Mundus dicitur a philosophis animal magnum sine corporis sensibus, cujus anima Jupiter aut Hecates. V, 1137. Mundum esse animal maximum docent Platonici. VII, 389, 390. Animal beatissimum et sempiternum. VII, 308. Mundi corporis compago. VII, 212. Mundum esse corpus Dei quidam putarunt. VII, 123. Mundi corpus non est Deus, sed anima, secundum Paganos. VII, 202. Mundi anima et partes ejus, dii veri existimabantur. VII, 211. Et ita putavit Varro. VII, 198, 199, 202. Refellitur. VII, 202. Mundi singulas partes, habere animas diversas, sed tamen divinas, sensit Varro. VII, 199. Mundi anima omnibus corporis elementis inclusa. VII, 330. Mundus an habeat animam, magna et abdita quæstio. III, 1058. Mundum universum quidam Paganorum, tamquam deorum maximum putant. VIII, 370. mundum Deum esse arbitratu est Varro. VII, 199. Et Plato. VII, 300.

Mundus fingitur æternus esse. V, 1137. Mundus conditus, non ab æterno. VII, 319. Mundum et factum esse, et tamen ab æterno esse sentiebant Platonici. VII, 311, 319, 320, 359. A nonnullis creditur Plato sensisse contra quam loquitur. VII, 359. Platonicoorum rationes refelluntur. VII, 320, 321. Mundum non a Deo factum asserunt Carpocrates, Cerythus, Simon magus, Menander, Saturninus. VIII, 26. Nicolaïte. VIII, 26. De principe hujus mundi error Priscilliani. VIII, 667, 668, 671. Mundum a maligno principe factum volunt Priscillianistæ. VIII, 44. Mundus quomodo et unde fabricatus secundum Manicheos. VIII, 113, 375. Prælium commissum ante constitutionem mundi. VIII, 182. Mundi fabricam Deo bono artifice tribuit Manichæus, animalia vero et cuncta quæ nascuntur et terra, et ipsum hominem genti tenebrarum. X, 1325. Elementorum materiam de qua factus est mundus, non a Deo factam, sed Deo coæternam volunt Seleuciam. VIII, 41.

Mundus a Deo conditus. VII, 318. Quare non tam olim mundus, quam olim est Deus. VIII, 603, 609. Mundus ex

quo initio factus est aut fieri potuit. VIII, 605. Mundum novissimæ ideo esse factum, ut animæ quæ ante peccaverant purgarentur, sentiebant Priscillianistæ. VIII, 668. Refelluntur. VII, 674, 675. In creatione mundi tria inquirenda. VIII, 334, 337. Mundus quomodo ex nihilo, si ex materia infirmi factus. VI, 181, 182. Mundus ex materia quidem infirmi factus, sed simul concreata cum mundo. VIII, 610. Mundus gravidus causis nascentium. VIII, 877. Mundus cum creatus est, habuit quasi semen eorum omnium quæ nunc fiunt. III, 338. Mundus velut quædam arbor magna rerum. III, 1303. Mundi creatio an per Filium Dei facta intelligatur in utroque Testamento. VIII, 129. Mundus sex diebus creatus, quomodo. III, 336. *Vide Dies, Creatio*.

Mundum, quare Deus facere voluerit. VI, 18. Nulla alia est causa mundi creandi, nisi ut bona fierent a bono Deo. VII, 334. Plato id agnovit. VII, 334, 336. Id agnovit Origenes. VII, 336. Manichæi non ita senserunt. VII, 337. Mundum providentia Dei administrari a summis usque ad ima, concedunt pagani. VIII, 410. Infima pars mundi angelis prævaricatoribus subjecta est. III, 52. Mundum a Deo factum esse, sed administrari a diis quos Deus fecerat, credebant Gentiles. VII, 318. Cur mundus tantus sit, cum major vel brevior esse posset; cur hoc potius quam illo loco, ignorat August. II, 63. Mundos tres esse super iuivem inter disputandum dicimus. II, 69.

Mundi magnitudo Dei magnitudinem commendat. IV, 1887, 1892. Mundo nihil excellentius esse censet Varro. VII, 182. Mundus et factum se esse, et non nisi a Deo se fieri potuisse, ipse tacitus clamat. VII, 319. Mundus miraculum majus, et excellentius omnibus miraculis quæ continent. VII, 391, 718, 724. Mundi pulchritudo ex immortalium et mortalium animalium generibus constat. VII, 578. Mundi pulchritudo per hæc tria est inculpabilis, per damnationem peccatorum, exercitationem iustorum, perfectionem beatorum. III, 141. sæculi pulchritudo velut magnum carmen cujusdam modulatoris, ducens in æternam contemplationem speciei Dei. II, 527. Mundus speciosus et foedus. V, 498. Quæ nobis in mundo displicent, an ideo sunt vituperanda, quia nobis non convenient. VII, 335. In mundo quare quædam nobis displiceant. VII, 335. Omnia etiam quæ in se facta sunt, ad mundi pulchritudinem conferunt. III, 156. Mundi pulchritudo, pulchritudinem conficitur Creatoris. V, 1134. Mundi pulchritudo consideranda, ut ametur qui fecit. IV, 1887, 1892; V, 438. Quare ab hoc mundo admonemur averti, et ad Deum converti. VI, 13. Creaturæ mundi factæ sunt spectaculum, unde Creatoris bonitas et gratiæ beneficium perspiciatur. IV, 1831. Mundi consideratio ad immortalia conducit. II, 145.

Mundum hunc non sempiternum quidam existimant, sed innumerabiliter oriri et occidere, aut mudos innumerabiles admittunt. VII, 339, 366. Universa in eundem ordinem eandemque speciem reditura post revolutionem sæculorum quidam tenere. VII, 361. Plato hoc tenuit. VII, 361. Et Origenes. VII, 361. Mundum post resurrectionem in eo statu, in quo nunc est permansurum, nec ullatenus mutandum, quidam hæretici dixerunt. VII, 42. Rejectionis eorum opinio, qui voluit mundi universa in eundem ordinem, eandemque speciem reditura post revolutionem sæculorum. VII, 362. Mundum non interiturum, cum Platonici sentit Cicero. VII, 739. Porphyrius stultitiæ arguebat Christianos, quod dicerent mundum esse periturum. VII, 606. Mundi finis. VI, 667. Qua ratione in Scripturâ mundus dicitur periturus. VII, 697. Quomodo periturus est mundus. VII, 685. Mundus non omnimodo interitus, sed rerum mutatione transit. VII, 679. Mundi immutatio secundum qualitates tantum. VII, 682.

Mundi divisio in quatuor partes. VII, 199. In ætates septem. VII, 804. Sex ætates mundi recensentur. IV, 1182; V, 691, 1197. Singulæ millenis annis constant. VIII, 892. Mundi ætas ab homine condito. V, 1318. Joannes apostolus longe ante reperit defunctus, quam 5500, anni a generis humani exordio compleverentur. II, 911.

Mundum semper in malam sanctificationem positum volebant Donatistæ. IX, 638. Mundi nomen aliquando in bono Scriptura usurpat. IX, 632. Mundus et in bonam et in malam partem ponitur. IX, 638. Mundus de hominibus dicitur est et in malo et in bono. III, 1773; X, 1383. Mundus in Scripturis dicitur duobus modis. X, 1347. Mundus duplex. IV, 1841, 1842. Bonus et malus, redemptus et damnatus inimicus et reconciliatus. III, 1833, 1920, 1921, 1929; V, 500, 588, 678, 1088, 1503. Pro isto rogavit Christus, non pro alio. III, 1920, 1921. Mundi nomina quid indicet Joannes. X, 1349. Mundus quis in maligno positus. X, 822. Quis ille mundus, de quo Christus non fuit, et de quo elegit Apostolos. X, 823. Mundus dicitur de hominibus non secundum Deum. X, 1348. Mundi nomine habitatores mundi intelliguntur. X, 570. Dilectores mundi. IV, 249, 1760, 1841. Amatores mundi, vel impij, vel carnales. IV, 030; VIII,

(Quinze.)

Peccatores. IV, 973; V, 928. Iniqui. IV, 1831. Mundus unde dicit iniqui. V, 790. Diabolus paus est cum omnibus impiis quasi cum quodam corpore suo. V, 790. Mundus non dicuntur iusti, quia licet carne in eo habitent, corde cum Deo sunt. IV, 1842. Mundus dicuntur qui diligendo mundum inhabitant. IV, 1842. Mundum, id est, filios infidelitatis, regit diabolus ut princeps et caput. V, 790, 1088, 1090. Mundus alius quem fecit Deus, alius quem regit diabolus. IV, 1841. Mundus fidelis, omnes credentes. III, 1921. Mundus damnatus Christum merito non cognovit: mundus autem reconciliatus eum non merito, sed gratia cognovit. III, 1929. Mundus per Christum nobis victus. V, 590. Non uigando, sed patiendus a Christo victus. III, 1941. Mundus bonus ex malo factus. V, 587. Mundi conversio grande miraculum. VII, 786. Quod in Christum credit mundus, virtus fuit divinæ, non persuasionis humanæ. VII, 789. Christus mundum de mundo liberavit. III, 1925. Generatione de mundo sumus, regeneratione de mundo liberamur. III, 1910, 1915.

Mundus dominatur per illicitas delectationes, per pompas, et per curiositatem. VI, 294. Mundus iste servus est. VI, 294; V, 1537. Christianus uti debet mundo, non servire mundo. IV, 1233. Mundo ad hoc utuntur boni, ut Deo fruantur; mali vero e contra. VII, 444. Ad mundum pertinet voluntas iniquorum. VI, 620. De mundo esse quid. III, 1677. Christus de mundo nunquam fuit, quia de Spiritu sancto natus est. III, 1915. Quod quis non sit ex mundo, gratiæ est, non naturæ. VI, 620. Mundo mori ut Deo vivatur, sacrificium est. VII, 283. Aliud ignem mittere in mundum, aliud mundum mittere in ignem. IV, 718. Mundus pressuris plenus. IV, 1189. Torcular abundans pressuris. V, 157. Mundi senescentis et deficientis pressuræ. V, 504. Mundus iam ita contritus, ut etiam speciem seductionis amisit. II, 483. Mundi ruina nos admonet ut alio migremus. V, 211, 405. Quantum laudandi qui dignati non sunt cum mundo florente florere, tantum increpandi quos cum pereunte perire delectat. II, 483. Mundi flores quomodo colligeres, qui absplis non revocas manum? V, 211.

Mundus persequens mundum. V, 587. Mundus magnum mare, ubi minores pisces a majoribus devorantur. IV, 422. Vult te mundus absorbere, tu absorbe mundum. IV, 341. Malitia sua sævire potest mundus, sed non ultra modum positum a creatore. IV, 1127. Sæviat mundus, non nos frangat; quia ad Christum pertinemus: blandiatur mundus, non nos seducat, quia ad Christum pertinemus. V, 728. Mundi contradictio. V, 1531. Mundus blanditur ut decipiat, aut terret ut frangat. V, 1236. Quantum accedit finis mundi, crescat errores. III, 1593. Mundi amores, terrores, errores quatenus vincuntur. X, 937. Mundi mala tolerabilia ducenda sunt spe futuri. II, 508. Mundi promissis quid respondendum. V, 1291. Mundi felicitati non credere, contentia est; mundi infelicitati non cedere, sustinentia. V, 235. Mundus ne capiat potius laborandum, quam timendum ne cadat. V, 590. Non potest superare mundum sævientem, qui non potest superare blandientem. V, 1470. Mundus iste periculosior est blandus quam molestus, ubi deest pietas et caritas. II, 593, 1026. Quidquid nobis temporaliter mundus arripit, magis est periculum, quam ornamentum nostrum. V, 1364. Mundanorum felicitas somnium est, in quo totum, quasi. IV, 559. Mundo fallaci creditur, non Deo. V, 839. Mundo nihil esse ob quod ei Deus non preponatur. V, 586. Mundi suavitati opponitur suavitas Dei. V, 866. Iis qui malis sæculi huius vel delectabilibus, vel sævitis atque asperis, partim non utuntur, partim bene utuntur, promisit Deus sæculum futurum, in quo mala nulla patiantur. X, 1178. Quomodo mundus se diligit. III, 1853. Quomodo eum debemus diligere. III, 1853. Mundus quomodo quod suum est diligit, et odit. III, 1858.

Mundi amatores sequuntur fugitivum. VI, 661. Amant amarum. VI, 661. Munde immune tenere vis periens, quid ficeris si maneres? V, 622. Mundus felix sit, aut evertatur, semper Deus benedicendus. V, 622. Mundi vincula asperitatem habent veram, iucunditatem falsam; certum dolorem, incertam voluptatem, etc. II, 104. Amicus huius mundi nihil laboriosius, quam non laborare. III, 131. Mundus amator etsi foedus et amarus, quid si formosus et dulcis esset? V, 241. Ad sanandos animos amatorum huius sæculi vel in prosperis vel in adversis, vix opportuna sapientia esse potest. II, 938. Quidam ei aures cordis admovent: rarius inter prospera, crebrius inter adversa. II, 938. Deus tanta solatia doloribus miscet, agitque mirabiliter ne amenus mundum, ne deficiamus in mundo. II, 352. Mundi amore anima tantum deficit, quanto minus est quod amat, quam Deus. V, 779. Mundi amor adulterat animam. V, 779. Mundum qui diligunt, in eis remanent sacramenta ad damnationem, non firmamenta ad salutem. III, 1994. Mundus hic carus est hominibus, et sibi ipse vilis. II, 169.

Mundi contemptus. V, 622, 1517. Mundus iste omnis, id est, omnia sensibilia contemnenda; utendum autem his ad vitæ necessitatem. I, 1327. Mundus quomodo vilis sit, sive promittens, sive terrens. III, 2004. Vocatis a Christo, visibilium delectatio minuitur. VI, 85. Mundum totum dimittit, qui et illud quod habet, et quod optat habere dimittit. II, 692. Omnia contemnit, qui non solum quantum potuit, sed etiam quantum voluit habere contemnit. II, 124, etc. Baptizati omnes, nondum perfuentes promissa patria, in mundo tanquam in deserto sunt. VIII, 270. Non prodest nisi fidelibus continere se ab amore huius sæculi. I, 837.

Mundi varia significata. III, 1393, 1598, 1828, 1838, 1873, 1912, 1905, 2007, 2017. Mundus in Scripturis ager appellatur. III, 198. Mundus iste ager Domini. IV, 1950. Mundus appellatur a Christo canis, leo. II, 536. Mundus consuetudine, non ratione, contra insolitam veritatem latrans, est canis. II, 536. Mundum istum quibusdam locis vocat scriptura civitatem circumstantiæ. IV, 703, 711. Mundus comparatur cum eremo, ubi erraverunt Israelitæ. III, 1627, 2029. Eremus Christiano est hic mundus. V, 37. Mundus iste tanquam fornax orificis. V, 420, 1383. Infernum superius. IV, 1003. Mare inundans et coësum, sed amarum. IV, 1223, 1852. Molæ comparatur. IV, 1750, 1751. Et molendino. IV, 536. Mundus scorpius. V, 621. Mundus pro Ecclesia positus. IX, 638.

Munera Dei duplicis generis. IV, 343, 346. Te querit Deus magis quam munus tuum. V, 252, 508. Sed malus sum, inquit, et forte me non accipit. Dando te illi, bonus eris. V, 707. Munera non offerunt Deo nisi humiles. IV, 969. Munera quæ jam vult Deus, elemosynæ. IV, 511. Munera cum suis accipere vetet Deus, cur ipse accipit. VIII, 662. Munera accipere, cum vitio vertitur, quod sit. IV, 195. Munus accipit, qui propter laudem iudicat male. IV, 195.

Munus pro spectaculo. V, 333. Muneris dies. V, 152, 333. Munerum seu spectaculorum editores. IV, 1918, 1919. Municipalia gesta. II, 413, 415. Apud Gesta seu Acta municipalia interrogari. II, 429, 430, 431.

Murda dea hominem nimis inactuoso facit. VII, 123.

Murcidus, id est, desidiosus et inactuoso. VII, 123.

Muresis optati amicus. II, 857.

Murmur grande peccatum. III, 1612.

Murmurantes describuntur. IV, 1736. Murmurantes contra Dei flagellum, redarguuntur exemplo Danielis peccata sua confitentis. VI, 716, 717. Murmurantes adversus tempora, coercentur. V, 621, 1416. In tribulationibus adversus Deum non murmurandum. II, 330, 426. Murmurantes contra Deum de maiorum prosperitate. V, 126. Vide Felicitas. Murmurant homines adversus Deum, quod malis in hac vita bene sit, et laborent boni. IV, 513. Pii non murmurent, si videant impios a Deo tolerari. IV, 1196. Aut abundare rebus terrenis. IV, 918, 919, 922, 923, 950, 951. Non id agunt murmura tua ut non servias, sed ut malus servus servias. IV, 1273. Non esses modo qui murmurares, si adversus te audiretur, qui prior de te murmuravit. IV, 1196. Peccata minus et murmura. V, 1538. Murmurando adversus Deum blasphemus es. IV, 1196.

Musarum fabula unde orta. III, 49. Musas nos esse filias Jovis et memoriæ ostendit Varro. III, 49. Musis nomen imposuit Hesiodus poeta. III, 49.

Musæus poeta theologus. VII, 572, 597.

Muscarum generatio. VII, 475. Muscas non esse a Deo quidam dixit: exinde a Manichæo hominem etiam non esse a Deo compulsus est dicere. III, 1386. Muscæ lupicæ. VIII, 365.

Muscarum. V, 293. Muscipula diaboli terrorem continet et errorem. IV, 233, 236. In eam cadit omnis qui non sperat in Deum. IV, 233.

Musica est scientia bene modulandi. I, 1083, II, 726. Musicæ inventio. I, 1014. Consonantia nobis insita naturaliter. VIII, 889. Rationis vis in perspicendis quæ ad musicam pertinent, ubi nihil aliud quam æqualitas delectat. I, 1177. Levatio et positio quæ in musica. I, 1110. Musicæ voluptariæ amatores. III, 98. Musica sapienter a sapientibus exerceri potest. III, 98. Musica iam amavit David. II, 369. Opusculum ea de re scripsit August. et quid de illo sentiat. II, 368, 369. Musica ad indicandam divinæ gubernationis harmoniam hominibus concessa est. II, 726. Musica bene ordinatæ civitatis insinuat unitatem. VII, 547. Augustinus poeticam nobilitavit libris de musica. I, 1081; II, 513. *not.* Scopum Augustini in edendis hisce libris. I, 1163, 1165.

Musiva pictura. VII, 483. Musti vel Mustiti. IX, 507, 528, 530. Mustitana diocesis. IX, 618. Mustitana civitas. IX, 253. Mustitani. IX, 108, 180. Mustum. Mira quædam de musto. I, 1561.

Mutabilitas non inconvenienter mortalitas dicitur. VIII, 83. Mutabilitati omnia sunt obnoxia, cor, us, corpora caelestia, animalia, etc. IV, 1623. Omnia quæ corporeus sensus attingit, ne puncto quidem temporis eodem modo manere possunt. II, 63. Cælum et terra clamant quod facta sint, quia mutantur. I, 811. Mutabilis anima est temporaliter, non localiter; corpus, utroque modo. III, 137. Mutabilia sunt omnia quæ facta sunt, Deus solus, et hoc quod genuit, mutari non potest. VIII, 531. Res naturales et humanae mutari possunt pro opportunitate temporum, immutata ratione qua ista mutantur. II, 526. Mutatio inculpabilis, sed bona. IV, 714.

Mutigena. IX, 753.

Mutius Sævola dexteram porrexit in flammam. VII, 127, 163. **Mutius Sævola** pontifex ad aram Vestæ occisus. VII, 108, 109, 110.

Mutator omnis qui accipit, etiamsi non ipse soluturus est. III, 1264. *Vide* Mutuum.

Mutigena. Donatus Mutigenæ villæ presbyter. II, 753, 756. Mutigenensis diaconus rebaptizatus. II, 95.

Mutinus deus, idem qui apud Græcos Priapus. VII, 122.

Mutus et surdus Mediolani, alios nonnisi motu corporis intelligens, neque ipse aliter quæ vellet, significans. I, 1032.

Mutum esse dandum sine favore, nec nimium urgentes debitores. V, 1128.

Muzula. IX, 221.

Myrmicolon. III, 828.

Myro fusilium signorum artifex. I, 895.

Mysterium obscuritas utilis, sine qua studiose quæretur, nec suaviter iuveniretur veritas. III, 156.

Mysteria eo dulciora, quo obscuriora, IV, 1805. **Mysteria** quomodo perscrutanda. III, 426.

Mysteria sacra. VI, 445. Inter illa jubemur sursum car habere, gratias agere, etc. VI, 445. *Vide* sacramenta.

Mythicon, fabulosum latine dicitur. VII, 181.

N.

Nabuchodonosor invenit misericordiam. V, 1381. Ipsi præstitum est ut crederet in Deum, et evaderet gehennam æternam. V, 1507. Nabuchodonosor regis leges. II, 796, 806. Ante et post conversionem. II, 398. Nabuchodonosor figuravit qui lex temporis, munus quo cogent reges adorare idolum, alterum quo leges ferrent propter Deum. II, 323. Nabuchodonosor regis edictum in officio Gotthico sabbati sancti legebatur. II, 398.

Nachor eum non commemoratus in professione Tharæ de regione Chaldæorum in Mesopotamiam. VII, 493.

Næmia dea. VII, 180.

Nævius poeta Plauto fere æqualis. VII, 54. *Not. (e).* 57.

Nævius homo miræ proceritatis. II, 80.

Naid interpretatur commotio. VIII, 261.

Namphano. II, 82. Significat boni pedis hominem. II, 85. Nomen hoc Herculi apud Virgilium convenit. II, 84, 85.

Narratio quatonus variat sine mendacio. III, 1000.

Nasci. Quomodo nascuntur res quæque visibiles. VIII, 876. Nasci homo dupliciter dicitur, in visceribus, et ex visceribus. IV, 678. Puer adhuc in utero, natus dici non potest. II, 844. Nasci puer in corpore mortali, incipere ægrotare est. IV, 1320. Puer nascens plorat, quia in hanc vitam ingreditur. IV, 1664. Ad hoc nascuntur filii in hoc sæculo, ut excludant parentes suos. IV, 756, 794. Quisquis nascitur ex Adam, nascitur damnatus de damnato. IV, 1735. Nemo nascitur nisi trahens pecuniam, trahens meritum pœnæ. IV, 591, 734. Nemo nascitur ex Spiritu, nisi humilis fuerit. III, 1437. Nemo nascitur ex aqua et Spiritu, nisi volens. III, 1908.

Naticus Thelensis episcopus. IV, 380.

Natalis Domini Matutina. V, 333. Natalis dies Domini ad eundem diem recurrit, quia non in sacramento celebratur, sed tantum in memoria revocatur quod natus sit. II, 205. Natalis dies Christi tantum et Joannis ab Ecclesia celebratur. V, 1301, 1319. Natalem suum celebrat Augustinus. I, 586, 962. Natales vocat Ecclesia pretiosas mortes. V, 1412. Natalis civitatis. IV, 457.

Natalis ab Oca. IX, 230.

Natalia sanctorum cum sobrietate celebranda. IV, 1141.

Natalia potentialiter creata. III, 526.

Nathan duo. I, 627, 657. Nathan filius David. VIII, 215. Cum propheta per quem David correptus est, confunditur. V, 552.

Nathanael non ex numero Apostolorum. III, 1445. Nathanael non est electus inter discipulos, quia peritus erat legis. IV, 788. Nathanael agnovit in Christo divinitatem.

V, 681. Unde agnovit. V, 557. Nathanael sub ōcu, genus humanum sub peccato. V, 680.

Nativitas nostra duplex. III, 1478, 2011; V, 679, 1669.

Natura nihil est aliud, quam id quod intelligitur in suo genere aliquid esse. I, 1346. Veteres pro essentia et substantia naturam dicebant. I, 1346. Totum illud quod ad naturam pertinet, philosophi in corpora et inane, et quæ his accidit dividerunt. II, 447. Naturæ ipsæ substantiæ dicuntur. V, 844. Natura omnis in quantum natura est, esse cogitur. IV, 109. Nulla natura vel substantia veritati est contraria. IV, 83. Natura triplex; natura mutabilis per locos et tempora, natura per tempora tantum mutabilis, et natura quæ nec per locos nec per tempora mutari potest. II, 83. Natura Dei non potest deficere. VII, 535.

Natura nulla est, quæ non aut Deus ipse sit, aut ab ipso facta sit. X, 966. Naturarum omnium auctor Deus. III, 276, 389; V, 1066, 1344; VII, 331, 374, 719; VIII, 199, 536. Non diabolus. X, 1383. Natura quælibet non potest habere creatorem, nisi qui bona creat. X, 1536. Naturæ opera parva magis stupenda, quam immensa. VII, 791. Natura nihil temere producit. I, 985. Naturæ cursus habet suas leges naturales. III, 406. Super cursum naturalem rerum potest. Creator de his omnibus facere aliud, quam eorum quasi seminales rationes habent. III, 406. Quæ sunt præter cursum naturæ, non sunt contra naturam. III, 349. quid censetur esse contra naturam. VIII, 480. Non est contra naturam quod in qualibet natura Deus operatur. VII, 720, 721. Naturas mutare Deo non est impossibile. VII, 722. Naturæ plerumque displicent nobis, quia noxiæ. VII, 332. Naturæ prima seu primigenia, quænam sint. VII, 622, 628. Naturæ prima propter se sunt expetenda. VII, 626. Sunt nonnulla congenita, quæ in ætate qua usus incipit esse rationis, incipiunt apparere. X, 1427. Naturæ rerum sub Dei veri regimine constitutæ, religiosum cultum exhibendum putabant Romani. VII, 156. Utilitas nostræ, non æqua ratio judicandi de natura aliqua. VII, 552. De obscuris rerum naturalium non affirmando, sed quærendo tractandum est. III, 220. Naturarum omnium semina, opera sunt Dei. X, 1441. In omni naturæ specie et modo, laudabilis Creator. VII, 553.

Naturæ omnes conditæ bonæ, quamvis impares creatori, quia ex nihilo creatæ. X, 966. Natura in quantum a Deo conditur, semper est bona. X, 1312. Natura omnis in quantum natura est, bona est. I, 1269; VIII, 199, 200, 531, 536; X, 1424. Etiam ea quæ corrupti potest. VIII, 533. Natura bonum opus Dei. X, 1489. Naturæ omnes nullo modo bonæ esse possent, si a Deo factæ non essent. VII, 353. Naturæ omnes a Deo de nihilo factæ sunt bonæ; sed aliæ aliis potiores. VIII, 191. Naturæ omnes bonæ. VII, 332. Natura in qua nullum sit bonum, esse non potest. VII, 641. Natura quæ misera esse non potest, non inde melior debet judicari. VII, 349. Natura omnis bonum est magnum si corrumpi non potest; parvum, si potest. VI, 257. Natura quæ corrumpi non potest, summum bonum est. VIII, 532. Natura ordinis excellentioris, etiam corrupta, melior interdum inferiore, etiam incorrupta. VIII, 535. Nec corruptibili esset natura, nisi aliquid esset bonum. VI, 257, 258. Naturæ corruptio malum ejus. VI, 257. Natura in quantum natura est, bona est; in quantum vitiosa est, mala est. VI, 258. Natura quælibet prius fuit bona, quam mala. VII, 331. Natura nulla ex se mala est, sed ex vitio. VII, 331. Quælibet vitium traheret quæcumque natura, institutio ejus semper est bona. X, 1409. Natura mala bonum est, in quantum natura est. X, 1352, 1354.

Natura spiritalis creata quomodo administratur. III, 391.

Natura rationali solus Deus præstantior. VIII, 202, 203. Natura humana quamvis mutabilis, quantum ad id quod conditum est, bona est. X, 1117. Non est mala natura, quæ sic facta est, ut possit non peccare si nollet. III, 445. Melior est natura quæ omnino peccare nolit. III, 445. Naturam humanam Manichæus detestabiliter vitio erat, Pelagianus crudeliter laudat. X, 1302, 1303. Naturæ quinque terræ pestiferæ, deliramentum Manichæorum. VIII, 184, 194. Naturas pecorum ab officio veri Dei alienavit Manichæus. X, 1453. Naturas duas in homine admittentem Manichæi. VIII, 113. Refelluntur. VIII, 115, 116, 120, 122. Natura duplex, boni scilicet et mali, unde ab aliquibus admittitur. VIII, 552. Naturas duas sive substantias, boni scilicet et mali, Manichæus posuit. VIII, 54. Male eas posuit Manichæus. VIII, 537, 539, 579, 602. Naturarum harum duarum expoditur filamentum. VIII, 509, 593. De numero naturarum in phantasmate Manichæi. VIII, 190. Quanta bona Manichæi ponant in natura mali, quanta mala in natura boni. VIII, 563. Absurda Manichæorum de diversis naturis sententia. VIII, 396, 400. Manichæi error de natura humana, quam diversus a catholico dogmate, et quam insanus. X, 1311. Natura et vitium. V, 152.

Natura non est malum X, 1139. Natura humana non est malum, hæst tamen ei aliquid mali. X, 457. Natura humana est quidem bonum, sed inest ei malum. X, 1304, 1309. Naturam qui dicit bonum non esse, bonum negat eam esse creatorem; qui vero negat malum inesse ei, misericordem vitiatæ invidet salvatorem. X, 1334, 1335. Naturam humanam primi hominis peccato vitiatam negant Pelagianæ. X, 1424. Natura rationalis primitus facta capax et boni et mali, futura postmodum pro merito capax aut boni solius aut mali. X, 1492. Natura in qua Adam inculpabilis factus, aliter debet considerari, aliter ista in qua jam nascimur. X, 288. Natura humana nunc non est sana. X, 1107. Naturam humanam ruina Adæ totam esse collapsam indicat i, sa humani generis miseria. X, 1275. Natura sana condita, peccato est postea corrupta. X, 219. Natura saltem in non baptizata est vitiatæ. X, 276. Natura humana jam est vitiatæ. X, 450. Peccato vitiatæ atque corrupta. X, 250, 257. Quomodo peccato, cum peccatum substantia non sit, vitari potuerit. X, 257. Naturæ vitium ex peccato originali. X, 249. Natura humana magnum bonum, sed magno malo mortua. X, 1439. Peccatum nisi in natura esse non potest. X, 1410. Naturam per peccatum mutari potuisse ostenditur. X, 1572. Et de facto mutata. X, 1575. Natura priorum temporum non minus malis moribus vitiatæ. X, 402. Naturæ status peccato hominis mutatus. X, 1112. Naturæ non auctor diabolus, sed culpæ. X, 1585. Etsi Deus sit auctor naturæ, in ea tamen potest esse malum originale. X, 731. Naturæ substantia etiam in peccatoribus grandibus bona. X, 729. Natura humana mala est, sed non est malum. X, 1529, 1530, 1537. Naturam humanam qui dicit esse malum, gratiam negare compellitur, non qui dicit esse malam. X, 1529. Natura humana si malum esset, salvanda non esset; si mala non esset, salvanda non esset. X, 1528, 1529, 1530, 1531. Natura humana non solum sine vitio facta est, verum etiam cum per vitium mala est, capax est boni, quod bona sit. X, 4117. Natura hominis, non mala creata, etiam si fecerit in eo mala voluntate, ne suis viribus redire posset ad bonum. X, 1522.

Natura nec sana est, nec sufficit sibi ad Justitiam. X, 250. Natura in tantum sana non est, in quantum id quod faciendum est, aut cæcitate non videt, aut infirmitate non implet. X, 295. Natura tamquam sana defenditur a Pelagio. X, 285. Natura creatrix defenditur et prædicatur ab Augustino et Catholicis; natura peccatrix reprehenditur et arguitur. X, 1502. Naturam conatur excusare Julianus. X, 1497, 1498, 1500. Naturam, cum primo malum egit, non ex necessario, sed ex possibili habuisse voluntatem malam, quomodo intelligit Julianus. X, 1499. Naturas peccare, sive a possibili sive a necessario, contra Julianum ostenditur. X, 1502. Natura propria voluntate vitiatæ, siue Dei gratia non potest sanari. X, 297. Qui naturam contra gratiam defendit, causam Dei non agit. X, 266. Causam Dei melius agit, qui gratiam agnoscit, quam qui naturam defensat. X, 271. Naturæ defensor, dum quasi sanam tuctur, excludit a languida Salvatore. V, 189. Natura humana, etiam si in illa integritate in qua condita est permaneret, nullo modo se ipsam Creatore suo non adjuvante servaret. II, 850. Natura non bene se habet facta, si a faciente recesserit. III, 452.

Naturæ possibilitas a Pelagio defensa. II, 768, 770, 785. Gratiæ Dei adversatur, qui affirmat ad vitanda peccata et mandata facienda, sufficere posse naturam. II, 762. Naturam Deus creat, vitium sanat. X, 1159, 1167. Naturæ corruptio pro peccatum, renovatio per Christum. X, 173. Naturam indigere Redemptore, fassus est Coelestius apud Carthaginem. X, 706. Natura humana quomodo capax est justificationis. X, 690. Falso queritur de natura sua genus humanum. X, 247. Natura non putetur gratia; aut ideo putetur, quia gratis concessa. V, 172, 175, 176. Communis est omnibus natura, non gratia. V, 172. Nemo est in genere humano, cui non dilectio, etsi non pro mutua caritate, pro ipsa tamen communis naturæ societate debeatur. II, 499. Natura quadam ratione gratia Dei. II, 767, 768.

Natura peccatis, vindicta peccati. X, 219. Primo homini quod erat peccata, natura nobis est. IV, 598. Deus naturam damnando, neque aut totum abstulit quod dederat, aut a sua potestate removet. VII, 788. Naturis bonis tantum minus esset plenus, si nemo peccasset. VII, 556. Natura rationalis etiam misera, præstantior est irrationali vel insensibili. VII, 319. Naturam suam an quisque dignoscere tenetur, ut distet a pecoribus. X, 525. Naturam nostram minime dignoscimus. X, 527, 528, et seq. Naturam hominis bifariam dicitur. I, 600, 610, 1297. Natura pro membro quo ejusdem generis animantium natura propagatur. X, 1450.

Naufragium. V, 1517. Naufragium passi sunt omnes anatores seculi, et nudi omnes exierunt. IV, 1645.

Navigius Augustini frater. I, 962, 980. Libris in villa Casicioo scribendis interfuit. I, 905. Navigius mortu Monni-

cæ, et ejus funeri interfuit. I, 775. Navigii spiritalis instructio. VI, 680. Navigius syleucus. I, 968.

Navigationis utilitates et incommoda. IV, 1762.

Naves et in pelago et in portu periclitantur. IV, 1277. Omnes in navi sumus, alii operantur, alii portantur, si nullo tamen omnes et in tempestate periclitantur, et in portu salvantur. IV, 190, 1423. Navis iactata tempestate. V, 475. Jesus in navi, fides in corde. IV, 190, 324. Navigia duo, populi duo. V, 1175. Navim magnis hominum bonisque conatibus immobilem redditam, una muliercula zona traxit. VII, 294. Naves, ecclesiæ dicte. IV, 1580, 1381, 1423.

Nauta qui perdidit quo tendat, quanto est in gubernanda navi agillior, tanto periculosior eam gubernat. IV, 259.

Natum quando prophetaverit non invenitur. VII, 587.

Quid prophetavit. VII, 588.

Nazari dicebantur in Lege, qui ad tempus votum habebant. III, 822.

Nazaræi hæretici. VIII, 27. A nonnullis Symmachiani appellati. VIII, 549; IX, 465. Nazaræorum hæresis. II, 282. Circumcisionem, sabbatum, pleraque alia Legis præcepta observabant. VIII, 549. Circumcisionem addebant baptismo. IX, 465. Nazareni hæretici adhuc usque persistunt. IX, 225.

Nebridius. II, 65, 63, 67, 68, 71, 72, 73. Patria Carthagini vicinus. I, 728. Augustino carissimus, adolescens valde bonus, et valde cautus. I, 696. Nebridius mirabilis animæ. I, 737. Tota donus ejus per eum fit Christiana. I, 765. Nebridius Medionalium venit, non ob alium, nisi ut cum Augustino in sapientia studio vivat. I, 726. Nebridius sub Verrecundo Mediolanensi grammatico docet. I, 753. Nebridius Augustinum ab astrol. gis consulendis revocare nititur. I, 696. Nebridius beatæ vitæ inquisitor ardens. I, 728. Nebridii argumentum contra Manichæos. I, 754. Nebridius errans aliquando circa Incarnationis mysterium, postea fit catholicus; Deo circa in perfecta castitate apud suos in Africa. I, 765. Nebridius oderat de questione magna, responsonem brevem. II, 265. Nebridius moritur haud multo post Augustini baptismum; vivere creditur in sinu Abrahamæ. I, 765. Epistolæ ad Nebridium. I, 763. Augustini epistolæ Christum, Platonem, Plotinum Nebridio sonabant. II, 67. Victor Nebridii frater. II, 73.

Necessarium unum. V, 614, 1188; X, 605. Necessaria hic multa homini, quia infirmus est. V, 252. Necessaria deesse servis suis aliquando Deus permittit. III, 1296. Necessarium ad vitam defectus quid efficit in justis. VII, 28. Sufficiantiam rerum necessariorum non indenter sibi ac sus vult, quisquis vult, nec amplius vult. II, 499. Bona terrena sint ad necessitatis usum, non ad caritatis affectum. V, 954.

Necessarii et possibilis nominibus quid intelligitur. X, 1499. Necessarii, et possibilis distinctio. X, 1481, 1482, et seq.

Necessitas duplex. VII, 152. Necessitas celestis juxta astrologos. VII, 142. Nec ad virtutem, nec ad vitium necessitate trahitur, quomodo. X, 286. Necessitas et voluntas simul esse possunt. X, 1398. Necessitas voluntatem non consumit. X, 1398. Necessitas quadam voluntatis. X, 1595. Necessitas boni reperitur cum virtute voluntaria. X, 1498. Necessitas premens invitum, nulla in actu justitiae, sed est quandoque in actu peccati. X, 1299. Necessitas quadam malum agendi. X, 1492, 1500. Necessitas poenalis peccandi in diabolo, nec tamen excusatur a crimine. X, 1484. Unde illa in diabolo peccandi necessitas. X, 1484. Necessitas agendi malum in nobis, quæ non erat in homine, quando primo peccavit. X, 1485. Homo sic conditus, ut necessitate peccandi non haberet, nec peccaret, si peccare nollet; cum etiam semper nolle utique posset. X, 1490. Necessitas vitii in præsentia vite. X, 1500. Necessitas quadam peccandi. X, 286, 296, 1118, 1120. Hæc necessitas poenalis peccati nulla necessitate commisi. X, 1118, 1119. sicut erit in præmio non posse peccare, sic in poenâ est non posse recte agere. X, 1518. Sunt etiam necessitate facia quadam improbanda, quæ nulla peccata essent, si non esset ista poenâ hominis, sed natura. I, 597, 1296. Necessitates, cupiditates valide. IV, 238. Consuetudines nature. IV, 238. Necessitas consuetudine inducta. I, 755. Necessitas consuetudinis secundum Pelagianos intelligenda in verbis Apostoli. X, 1598. Pauli de se ipso dicitur, Non quod volo facio bonum, etc., sensus pius et verus est Doctoribus catholicis. X, 1495. Voces illas non Apostoli, sed homines mala consuetudine pragravati esse, frustra dicunt Pelagianæ. X, 1495. Necessitas peccati in posteris Adæ non sanatur, nisi per gratiam. X, 1496. Non minus necessitas nocet libertati. VII, 152. Nec omnis pugna cum arbitrio voluntatis. X, 275. Necessitas quadam beatæ non auerens libertatem. X, 1116. Necessitas voluntatis quadam, et beatæ. X, 1487. Non posse peccare si necessitas dicenda est, bea-

Assima est ista omnia necessitas. X, 1118. Necessitas virtutis felix in futura vita. X, 1500. Necessitate non premitur Deus, ut peccare non possit: neque tali necessitate premitur beati, sed ea fruuntur. X, 1118.

Necessitas omnis ferenda est potius, quam perpetranda aliqua iniquitas. IV, 920. De necessitatibus liberantur humiles. IV, 258. Quando necessitatibus erudit nos Deus, vult ut amplius illum diligamus. IV, 751. Necessitas dura moriendi, et id nolle quod necesse est. IV, 257. Necessitas, omniium actionum humanarum mater. IV, 1061. Necessitas dura presentis vite nescire cor alterius, imo et proprium. IV, 257.

Necessitudines temporales quare odiendae. III, 1249. Haec non sunt in regno caelorum. III, 1249.

Necromantia, divinationis genus. VII, 225.

Nectarius major. II, 155. Forte idem ac Paganus ille qui in gratiam patriae suae Calamensis scripsit Augustino, et cui rescripsit Augustinus. II, 513, 586.

Negare Christum factis. V, 991. Negatio non tantum lingua est, sed et factis. III, 2001. Negare Christum non Paganum tantum et Judaei, sed quicumque niale vivunt. IV, 614. Quanta vita est confiteri Christum, tanta mors est negare Christum. III, 1810. Negare se esse Christianum, est Christum negare. III, 1933. Negare se. V, 585, 1456, 1459.

Negligentiae negatur sapientia. IV, 1378.

Negotiatio et in Graeca lingua ab actu dicitur, et in Latina a negotio otio. IV, 887. Negotiatio in peccatum sit. IV, 836. Negotiationis utilitates et incommoda. IV, 1762.

Negotiator fraudi et perjurio obnoxius. V, 1591. Venditum et ementium caritatis ac villitatis vota perversa. V, 1541. Negotiatori an liceat carius vendere quam emit. IV, 886. Negotiator demens et damnosus. V, 144. Negotiator naufragus propter aurum perdit animam. V, 1517. Negotiatores sunt, qui sibi de operibus suis placent. IV, 887.

Negotium otiosum Beatorum est laudare Deum. IV, 1463, 1916, 1941. Negotiis hominum quaedam divinae iustitiae imago impressa est. VI, 120, 121.

Neat. V, 228.

Nemesianus puer martyr. V, 1298.

Nemesianus a Tubunis. IX, 204, 203.

Nemroth gigas. III, 331; VII, 491.

Neapolis. IX, 239.

Neomeniae quid significant. VIII, 354.

Neophytorum initia. VI, 208. Ut dies Neophytorum distinguantur a caeteris, id est ut octavo primo concinunt, Ecclesiae consuetudo roboravit. II, 220.

Nephtulin interpretatur dilatatio mea. IV, 833.

Neptunus unde deus dicitur. VII, 212. Neptunus aquas mundi esse voluit. VII, 207. Neptuno mare tribuitur. IV, 209; VII, 119. In Neptuni simulacro mare adorabant Gentiles. IV, 1483. Neptunus ignarus futuri. VII, 80. Neptuni servilia ministeria in extruenda Troja. VII, 79, 80. Neptunus mendacium factum ab homine. V, 1025.

Nequitia unde dicta. I, 964, 974. Nequitia eorum major est, qui oderunt praecipua veritatis, pro qua crucifixus est filius Dei, quam eorum qui crucifixerunt filium Dei. IV, 105. Nequitia est mundum istum diligere. VI, 299.

N. Neronis luxuries et crudelitas. VII, 168. Primus est persecutus Christianos. IX, 323, 328. Nero Romam incendit, volens videre quomodo Troja arserit. V, 1386. Neronem futurum Antichristum nonnulli suspicantur. VII, 686.

Nescire Deum aliquid, quo pacto intelligendum. IV, 69, 354, 354, 355. Nescire Dei, est improbare. V, 879. Rectum est homini, ut quando nescit, dicat, nescio: at quando scit, et dicat nescio, testis est contra se. V, 714. Nescire cor alterius dura necessitas. IV, 257. Multi nec se ipsos noverrunt. IV, 1319.

Nestorii erroris doctrina catholica contraria. VI, 249, 250, 251, 252.

Nestoriani haeretici. VIII, 50. Not. 2. Eorum haeresis. X, 954.

Nervi motum corporis instrumenta. I, 1057. Nervos vegetat mobilioresque efficit siccitas colorque moderatus. I, 1057. In nervis corporum robor. I, 1057, 1058.

Nicenum Concilium. VIII, 772, 779, 785. Niceno Concilio prohibitum esse, ut in eadem sede dno essent episcopi, ignorabant Augustinus ac Valerius. II, 967. Nicenae synodi legem profertur Imperatores. II, 927.

Nicodemus cum Stephano sepultus, et auctor ut hujus corpus juveniretur. V, 1453.

Nicolanus unus ex septem Diaconis, a quo Nicolaitae. VIII, 25. Ejus haeresis. VIII, 26.

Nicomedes a Segermis. IX, 200.

Nidus timoris. IV, 4925.

Nigellus mathematicus, unde figulus appellatus est. VII, 145.

Nigrum ad Hylen pertinere dicunt Manichaei. VIII, 396. Nihil omnino est, quod nulla substantia est. IV, 845. De nihilo Deus res fecit, quia non de se ipso fecit. X, 1470. Tandiu homo aliquid est, quamdiu illi haeret, a quo factus est; recedens ab illo, nihil est. IV, 962. Qui deserit eum a quo factus est, et inclinatur in nihilum, in hoc peccato tebebratur. IV, 109. Nihil censetur, quod ad alterius comparationem perexiguum est. V, 795. Nihil et tenebrae, non idem. X, 1480.

Nilus fluvius, qui in Scriptura Geon. III, 203, 378. Ajud cataclita Nili, aquarum proruentium strepitu, accolite usu aurium destituti. X, 1419. Nilus certo tempore per plana Aegypti restagnat, alio tempore ad ripas suas redit. III, 329.

Ninyas, Nini filius, quartus rex Assyriorum. VII, 561, 562.

Nimis quid significare solet. IV, 1444, 1509. Nimis provalde. IV, 1509. Ne quid nimis, laudatum a Graecis et Latinis proverbium. IV, 1509. Hoc primum in vita utile, ut ne quid nimis, ex Terentio. I, 973. Nimum saepe incommodius est quam parum. I, 975.

Ninive a quo aedificata. VII, 480. Quomodo conciliatur quod codices Hebraei Niniven post triduum, Septuaginta vero post quadraginta dies dixerunt evertendam. VII, 602. Ninive post praedicationem Jonae eversa est in malo, aedificata in bono. IV, 592. Eversa per poenitentiam. V, 1610. Ninive figura Ecclesiae. VII, 605.

Ninus secundus rex Assyriorum. VII, 561. Primus intulit bella finitimis. VII, 116. Universam Asiam subegisse traditur. VII, 561. Quo tempore Asiam subjugavit. VII, 578. Nini cupiditas. VII, 116.

Nivem nigram esse dicebat Anaxagoras. X, 1597. Vestis Christi in monte fulgens sicut nix, quid significabat. IV, 1932. Nix sicut lana, praedestinatio adluce frigidit. IV, 1932.

Nobiles a peccando, solo Dei timore deterrentur. IV, 1938. Christi gratia etiam ad nobiles pervenit. IV, 1570. Multi ex nobilibus elegerunt paupertatem in saeculo, nobilitatem in Christo. IV, 1938. Nobilitum conversio, majoris laetitiae causa est Ecclesiae. I, 752. Nobilitis ortus superbia reprimatur. V, 1312.

Nobilitas et secundum Deum, et secundum hoc saeculum. III, 1269. Nobilitatis nomine superbus plus tenet diabolus. I, 752.

Nobilis episcopus. II, 1093.

Nocendi voluntas potest esse a suo quoque animo, non autem potestas nisi a Deo. III, 431. Nocendi voluntas a malo est, potestas non nisi a Deo. IV, 220, 291, 1292, 1383. Nocendi potestas occulta Dei dispensatione in alium permittitur ad poenam, in alium ad probationem, in alium ad coronam. IV, 220. Nocebitur inde ei, unde nocere quisque conatur. IV, 329. Noceat duobus modis, ad faciendum miserum, aut deserendo miserum. IV, 1285. Nocere piis non valent potentes saeculi. V, 220. Bono malus nihil vere nocet, sed prodest. V, 202, 1564. Deo nolente nemo tibi nocet, quo permittente emendaris, non everteris. IV, 1246. Justo qui nocet, non ei vere nocet, sed sibi. I, 600. Nemo malus non sibi prius nocet. IV, 329, 1286. Ut malitia tua alteri non noceat, fieri potest; ut autem tibi non noceat, fieri non potest. IV, 550. Animae tantum suae nocet dilector iniquitatis. IV, 156. Deus nulli nocet, sed crucifixus peccatorum suorum unusquisque constringitur. IV, 151. Nocens humilis esse non potest, superbus non potest esse innocens. V, 1561.

Nocturnum quod vocant, genus sacrificii et superstitionis. VI, 703.

Nodotus Deus geniculis nodisque cultorum profectus. VII, 118.

Noe propheta merito dici potest. VII, 598. Noe facta omnia fuerunt propheticam. VII, 477. In arca Noe reprobus unus inventus est. II, 272. Arca Noe Ecclesiam designat. IV, 1338. Noe cum suis per aquam et lignum liberatus, familia Christi per baptismum crucis passione signata. VIII, 262. Noe significat rectores Ecclesiae. IV, 1751. Noe inebriatus et nudatus, figura Christi. VIII, 266, 267. Noe figura Dominicae passionis. III, 141. Ex filiis Noe hi tantum commemorantur in scriptura, qui gentes fecerunt. VII, 481. Reprehensione digniores qui aunc Christo aedificante Ecclesiam non convertuntur, quam qui olim Noe aedificante arcam. V, 1614. Noe, Daniel et Job quos significant. VI, 717. Noema voluptas interpretatur. VII, 465.

Noepis. VIII, 910.

Noetus a quo Noetiani haeretici. VIII, 53.

Nola a barbaris oppugnata. VI, 606. Et vastata. VII, 24. Pelagii erroris in Nola urbe quanta pertinacia quidam adhaerebant. II, 826.

Nomen quasi notamen dictum est. III, 250. Nomen non propter se nomen est, sed propter id quod significat. IV, 122. Nomina rebus, ut cuique placuit, imposita sunt. I, 1116.

Nomen imponere rebus, altissimæ sapientiæ indicium. X, 1432. De re cum constat, non est de nomine laborandum. IX, 469. Nomen nihil prodest, ubi res non est. III, 2037.

Nomen Dei quale. IV, 1311. Quomodo ad captum hominum temperatum. IV, 1302. Nomen Dei qua ratione sanctificetur. IV, 1357. Quomodo sanctificatur in electis. X, 899. Cognitio nominis Dei. IV, 122. Nomen Dei si quaeris, quaerit et ipse tuum; nomen Dei si neglexeris, delet et ipse tuum. IV, 1173. Si sibi vult prodesse nomen Domini, recedat ab iniquitate, qui invocat nomen Domini. V, 447. Nomen Domini in vanum accipere. V, 68. Nomen Christi, fama ejus est; parvum nomen erat, magnum factum est. IV, 1233.

Non, seu particula negans addita non mutat prædicamentum. VIII, 913. Non entia etc., quæ non in specie, sed in ejus privatione sciuntur, quodammodo nesciendo sciuntur. VII, 353.

Nosse pro facere. IV, 1526. Noscendi homines duplex ratio, unde et in eos diversimode afflicimur, II, 942.

Nostrum nihil, nisi peccatum. V, 955.

Notarii. III, 55. Notarius qui dictata notis excipit aut scribit. II, 694. Notarii Ecclesie. II, 967. Notarius et tribunus. II, 488, 490. Notariorum latini sermonis penuria in Palæstina. II, 753.

Notaria vel Notoria Donatarum. II, 490, 493, 509, 511; IX, 621, 622, 677, *App.* 821, 828.

Notitia paritur a cognoscente et cognito. VIII, 970. Notitia rei alia in ipsa re, alia in ipsa aeterna veritate. VIII, 963. Notitia Dei alia est, et alia hominis. IV, 576. Notus Deus non est, nisi in Judæa. IV, 956. Notitia Dei plenissima, verissima, felicissima iis est, quibus hoc est Deum habere, quod nosse. II, 840. Noti Christi, qui. IV, 1144.

Nox quid sit. III, 253. Nox diei servit, non dies nocti. IV, 883. Quidquid facis ex præcepto Dei, non propter emolumenta carnis fiat, ne dies serviat nocti. IV, 883. Nox media dicitur intempesta, quia inopportuna est actionibus vigilantium. IV, 1588. *Vide* Dies. Nox in qua nemo potest operari, quæ. III, 1718. Nox, iniquitas hujus sæculi. IV, 83; V, 58. Nox designat adversitatem. IV, 67, 1175, 1737, 1793, 1853. Tribulationem. V, 223. Tempus hujus vitæ. IV, 557, 973, 1292, 1792. Carnem et carnales. IV, 439. Humilitatem mortalitatis. IV, 1514. Ignorantiam. IV, 1161. Judam et Judæos. IV, 160. Quamdiu non vides cor meum, et non video cor tuum, nox est. IV, 1291.

Novacula, homo malus. V, 202, 421.

Nova. IX, 233.

Novatiani. IX, 469, 589, 747. Rebaptizabant. IX, 145. Novatianus quidam dicebat Petrum non fuisse baptizatum. II, 1086. Et apostolos pro baptismo penitentiam dedisse. II, 1088. Novatianorum hæresis damnans secundas nuptias. VI, 433.

Novatus hæresiarca. VI, 714.

Novatus episcopus. II, 1019, 1020, 1021.

Novatus episcopus, forte sitifensis. II, 291. *Not. (b).*

Novatus a Thanugade. IX, 204.

Novellare. VI, 687.

Novellus tysticensis. IX, 676.

Novendialis. Novem dies luctus in funere Paganorum. III, 506. Prohibenda hujus numeri dierum consuetudo Christianis. III, 596.

Novenarius numerus imperfectus. III, 1336.

Novitatis appetitio periculosa. I, 1355. Novitati quomodo vobestas cessit. VI, 677, 678.

Novum nihil sub sole quo sensu dicitur. VII, 361. Novi hominis instauratio, in cruce Domini designatur. III, 2069. Parturit vetus homo, sed nascitur novus homo. IV, 536. Novi semper esse debemus. IV, 1716. Nova vita in fide nunc inchoatur, et spe geritur, sed non erit perfecta nisi resurrectione. II, 217. Novus homo, novum canticum, novum Testamentum, ad unum regnum pertinent. V, 210.

Novissima et antiqua, quæ. IV, 1787.

Novorum seu Novarum ecclesia Carthagine. V, 111; IX, 638.

Noxia sunt multa quæ non sunt mala. VIII, 512.

Nubere. Et qui continentiam vovit, uxorem ducere non licet, etiam ut faciat Christianam. VI, 468. *Vide* Matrimonium. Nubere post continentiae votum, damnable est. IV, 1058. Non tamen damnandæ tales nuptiæ. VI, 457. Nec rescindendæ. VI, 458. Virgines quas poenitet professionis, melius nubent, quam urerentur. VI, 415. Lapsus a sancto proposito malus, nuptiæ tamen lapsarum bonæ. VI, 439. In eos qui lapsarum a sancto proposito nuptias adulteria esse dicunt. VI, 458. Sancimonialis si nupsit, Christi adultera deputabitur. IV, 1038. In tradenda nuptiis filia, maris voluntatem omnibus natura præponit, nisi ea arato sit puella, quæ jure licentia sibi eligat ipsa quod velit. II, 1070. *Vide* Nuptiæ.

Nubes aqua est. III, 237. Nubes quomodo ascensus creli. IV, 1344, 1345. Nubes Christus in carne. IV, 1124. Nubes Apostoli. IV, 346. Nubes Elias, Jeremias, Joannes, alique Prophetæ et annuntiatores verbi Dei. IV, 1123. Nubes prædicatores veritatis, unde Deus coruscet, tonat et irrigat. I, 852; IV, 136, 346, 672, 1543. Nubes sacramenta et figura. IV, 1909. Nubes scriptura sacra. III, 498; IV, 437. In columna nubis Christus præfiguratus. IV, 1266.

Nuditatem suam non adverterunt primi parentes, nisi post peccatum. III, 448. Nuditatis post peccatum pudet, non ante. V, 817. Nuditas non erubesceret, si iniquitas non præcessisset. V, 653, 680. Quare primos parentes non pudebat nuditatis suæ ante peccatum. III, 450; IV, 425. Cur primi parentes post peccatum tlexerunt nuditatem. X, 685. Nuditatis pudor cum omni homine nascitur. X, 565.

Nugæ majorem, negotia vocantur. I, 668.

Numa Pompilius successor Romuli. II, 529; VII, 60, 84, 582. Ad tuendam Romam, diis Trojanis alios adhibuit. VII, 87. Aliter atque antea deos colendos Romanis instituit. II, 375. Romanorum sacrorum institutor fuit. VII, 222. Libri ejus Senatui edicto combusti, ne sacrorum causæ innotescerent. VII, 222, 225. Numa Pompilius illicita curiositate ad secreta dæmonum pervenit. VII, 222, 225. Urbis regendæ quasdam leges condidit. VII, 60. In deos referri non meruit, licet eorum cultor. VII, 582.

Numantia urbs Hispaniæ Tarraconensis. VII, 103. *Not. (d).* Romanorum fœdus cum Numantinis, infaustum. VII, 103.

Numeria dea docet numerare. VII, 122.

Numerus. quidquid ratio potest, numeris potest. I, 1015. Numeri efficacissimi insunt seminibus rerum. III, 526. Et rebus omnibus etiam inlatis. I, 1258. Numeris cuique rei impressis sapientia se ipsa commonstrat. I, 1263. In sapientia et ex sapientia numerus est, in numero et ex numero sapientia. I, 1238. De numeris spiritualibus et æternis. I, 1181. Numerorum ratio immutabilis. I, 1252, 1257, 1334. Numeri infiniti. VII, 567. Numero numerantur quæcumque numerantur, ipsum numerum quis numerat. IV, 1906. Numerorum infinitas non est Deo incomprehensibilis. VII, 568. Numerus sine numero. IV, 418. Numeri initium est ab uno, et finis in nullo. VIII, 605. Cur ab uno ad Deum progressus, et inde ad unum reditus in numerando fiat. I, 1095. Etsi numerus intelligibilis infinite crescat, non tamen infinite minuitur; contra numerus sensibilis. II, 64. Numerus, et super numerum. V, 116, 1168. Supernumerarii, qui. IV, 1904. Numerorum occasio. I, 1015. Numerorum vestigia in carnis voluptate. III, 157. De numeris iuse et egregie. I, 1094, 1165, 1257. Numerus singularis pro plurali. IV, 1445. Numerus pluralis, loco singularis. IV, 1442. In numeris summa solida utitur scriptura. III, 643. Et nomine totius, maximam partem plerumque significat. VII, 471. Numerorum certos articulos quod excedit, scripturæ moris est non computare. V, 332. Imperfecti, perfecti, et plusquam perfecti numeri, quinam appellantur. III, 298. Numeri in scripturis sacratissimi et mysteriorum plenissimi. III, 589.

Numeri varii mystice explicantur. IV, 570. Mystica expositio ternarii et quaternarii. V, 1177. Numerus ternarius ad animum pertinet, quaternarius ad corpus. IV, 91. Numerus ternarius in multis sacramentis maxime excellit. II, 220. Numerus quaternarius et vicenarius. III, 718. In quaternario numero est insigne temporalium. V, 1178. Numerus quinquarius commendatur in veteri Testamento. III, 717. In quinario numero intelligitur populus Judæorum sub Lege positus. IV, 571. Intelligitur continentia quinque sensuum. IV, 570. Quinque virgines, omnes animas intraturas in regnum celorum designant. IV, 1920. Numero quinario et denario lex præfiguratur. V, 498. Expositio mystica septenarii. V, 353, 652, 1161, 1169. Quid septenarius significet. IV, 1019, 1969. Numero septenarius universitas sæpe significatur. II, 209. Perfectio figuratur. V, 518, 581. Spiritus sanctus commendatur. V, 1160, 1170. Numero septenario creatura figuratur. II, 218; V, 1177. Quid octonarius significet. IV, 90. Numerus octavus resurrectionem significat. II, 215. Expositio mystica denarii. V, 353, 357, 1177, 1240. Numeri denarii mysterium. V, 518. Numerus denarius totam sapientiam significat. V, 1216. Aternitatem significat. IV, 1961. Legem exprimit. IV, 1961. Perfectio beatitudinis nostræ in denario, quia redit ad primum. II, 218. Septenarius numerus, denarius, duodenarius et quicumque alii numeri sæpe pro universo tempore ponuntur. III, 86. Expositio mystica undenarii. V, 353, 518. Duodenarii. IV, 572. Numerus duodenarius sacratissimus. IV, 1339, 1436. Numerus quindenarius concordiam significat dicitur Testamentorum. IV, 1144, 1960. Numerus septimus decimus quid significet. IV, 571. In numero decimo septimo sacramentum mirabile reperitur. II, 220. Numerus decimus octavus quid significet. III, 803. Quid vicenarius

quintus. III, 1509. Expositio mystica quadragenarii. V, 532, 1059, 1081, 1177, 1216. Numero quadragenario vita præsens, quinquagenario futura figuratur. II, 218. Numerus quadragenarius indicat integritatem sæculorum. IV, 1226. Temporalis in hoc mundo cohabitationem commendat. IV, 1961. Expositio mystica quinquagenarii. V, 1177, 1178. Dies quinquagesimus non tantum in Evangelio, sed et in veteribus libris commendatur. II, 218. Numerus quinquagenarius demonstrat significationis est. IV, 1960. Beatam æternitatem æmulat. IV, 1465. Numeri quinquagenarii figura. V, 1051. Numeri LXXVII significatus. 535, 518. Numerus centum quinquaginta, et numerus quindecim sacratum. IV, 1144. Numerorum expositio mystica et numeri cum piscium. V, 1170. Numerus piscium post resurrectionem captorum quid signarit. IV, 1961. Mille propter suam perfectionem alios omnes numeros complectitur. IV, 1594.

Numida. IX, 586.

Numida hæreticus schismatis Donatarum auctor. V, 295.

Numidia. IV, 178; IX, 588. *Numidæ* situs. IX, 450. Pingues campos habet et frumentarios, sed sine olivæ et nemoribus. V, 295. *Numidia* consulari exortus est furor Donatarum. II, 225; V, 295. *Numidia* consulari excepta, in cæteris Africanis provinciis Donatistæ catholicorum episcoporum numero superantur. II, 493.

Numidius episcopus. II, 759, 780.

Numina quæ corporibus præsidebant, adorabant Gentiles, non ipsa corpora. IV, 1185. Vide *Dii*. Abadiis inter numina. II, 85.

Numitor avus Romuli rex in Latio. VII, 578. Ab Amulio fratre Alba pulsus. VII, 91. Numitoris primo anno condita est Roma. VII, 578.

Numitorius unco tractus, sparsis visceribus interit. VII, 107.

Nummianus advocatus pro Restituto episcopo Donatista contra Maximianum locutus est. II, 415. Agebat ut Primitiani communioni Membresitana ecclesia traderetur. IX, 549, 550.

Nummus Dei homo est. V, 82. Nummum suum, imaginem scilicet suam a nobis Deus querit. IV, 1518.

Nundinarius diaconus Donatarum. IX, 512, 513. A silvano Cirtensi degradatus. II, 168. Et excommunicatus. II, 197. Apud Zenophilum Lucillæ nundinas patefecit. IX, 426, rpp. 798.

Nundinus exceptor IX, 515.

Nuptiæ. X, 710, 806. Quatenus definiendæ. X, 818. *Nuptiæ* damnant Adamant. VIII, 51. *Tatiani*. VIII, 50. *Manichæi*. X, 1462, 1465. Quare damnant Manichæi. VIII, 37, 494. Et damnant plus quam concubitum. VIII, 597, 598. *Nuptiæ* nullæ damnandæ. VI, 449. In eos qui ab Apostolo damnatas nuptias calumniantur. VI, 404, 405. *Nuptiæ* non damnantur a Catholicis. X, 442, 820. *Nuptiarum* damnatores esse qui peccatum originale asserunt, Pelagianorum calumnia. X, 1038. *Nuptias* non a Deo institutas dici, calumnia Juliani. X, 534. *Nuptiæ* a Deo institutæ. III, 1438; X, 564. Et quando. X, 574. *Nuptiæ* etiam quæ nunc aguntur, a Deo institutæ. X, 468. *Nuptiæ* a Deo benedictæ et bonæ. X, 1161. *Nuptiarum* benedictio quare ante peccatum data. VII, 428, 429. *Benedictio* a Deo collata hominibus ut multiplicarentur, qui sublata est peccato. X, 448.

Nuptiæ essent, etiamsi nemo peccasset. X, 405, 414, 1083. Usus concubentium naturalis, idemque inculpabilis in paradiso esse potuissent, etiamsi nemo peccasset. X, 1451. *Nuptiæ* ante peccatum longe alie fuissent, quam sunt nunc. X, 405. *Nuptias* cum libidine putanda admittit Julianus in paradiso. X, 1178. *Concupiscentia* non fuisset in nuptiis in paradiso. X, 1081. *Excepta* libidine nuptiæ tales fuissent ante peccatum, quales nunc sunt. X, 751. Fuissent sine libidine, aut saltem sine pudore libidine, si non esset peccatum. X, 607, 1161, 1167. *Nuptiæ* quomodo nunc alie post peccatum. X, 468. *Nuptiæ* jam non sine libidine. X, 1541.

Nuptiæ etsi jam non possunt esse sine malo concupiscentiæ, non ideo malæ. X, 750. *Nuptiæ* non sunt malum. X, 404. Non sunt peccatum. VI, 581. *Nuptiæ* bonæ, sed mala concupiscentiæ. X, 725, 726. *Nuptiæ* non malæ, nec bono bene utuntur, sed malo. X, 728. Non serviunt diabolo per libidinem, qui filiorum procreandum causa utuntur conjugum corpore, ut generentur regenerandi. X, 1405. Etsi non est sine libidine, non propterea ipsæ damnantur nuptiæ: aut libido desinit esse morbus. X, 765. *Nuptialis* concubitio per se ipsum est bonus, nec est peccatum. X, 406. *Nuptiarum* opus bonum est, etiam in impiis. X, 758. *Nuptiæ* bonæ et honorabiles. III, 397; X, 686, 687. *Nuptiæ* bonæ sunt. X, 765. Quatenus bonæ. X, 717. *Nuptiarum* bona. X, 1084. *Nuptialis* bona quæ et qualiter diligenda. X, 424. *Nuptiarum* bonum quid distat a concupiscentiæ malo. X, 418. *Nuptiarum* tria bona. X, 732, 810. Proles, pudicitia

sacramentum. X, 406. Proles, fides, sacramentum. VI, 594. Bonum nuptiæ, procreatio filiorum. VI, 269.

Nuptiæ celebrantur propter filios habendos. III, 1452. *Nuptiis* nuptialiter uti. VI, 594. *Nuptiis* concubitus solus ille est, qui fit causa generandi. VI, 581. *Filiorum* propagatio, prima et naturalis et legitima causa nuptiarum. VI, 394, 479. *Concubitus* causa propagandi, non vitium sed officium est. VIII, 598. *Nuptiæ* honorabiles, et ab omni noxa libidinis immunes, si ea bene utuntur intentione propagandis. X, 1337. *Nuptiarum* lex honesta et utilis, et ordinata propagatione nascantur liberi. X, 1459. *Nuptiarum* fructus, honor. X, 442. *Ordinata* filiorum susceptio. X, 729. *Soli* libidinosi conceptum aut partum non intendunt in usu nuptiarum. X, 417. *Nuptiarum* bono naturali quoniam male utuntur. X, 415. *Et* illud in peccatum convertunt. X, 415. *Nuptiarum* bonum infideles in malum convertunt, fideles in usum justitiæ. X, 757. *Nuptiarum* opus est bonum: non tamen supra aut adulteria faciendæ, ut gignantur filii. X, 758. *Nuptiæ* qui differant ab adulteriis. X, 1084. *Nuptiarum* bonum malo originali non potest accusari, nec adulteriorum malum bono naturali excusari. X, 415.

Nuptiarum bonum pudicitia conjugalis. X, 404. *Etiam* in nuptiis libido culpabilis. X, 687. *Carnis* tribulatio in conjugio de qua dicit Apostolus, quamvis sit. VI, 405. *Nuptiarum* bonum modificat concupiscentiam, non extinguit. II, 814. *Nuptiæ* filelium concupiscentiam carnis in usum justitiæ convertunt. X, 416. *Nuptiæ* olim Legis obsequium, nunc infirmitatis remedium, et humanitatis solatium. VI, 457. *Nuptiæ* quæ sanis poterant esse officium, sunt ægrotis remedium. III, 597. *Nuptiæ* infirmitati incontinentiæ provident. X, 424.

Nuptiarum sacramentum. X, 420. *Nuptiarum* sacramentum nec separati, nec adulterati amittunt. X, 420, 424. *Ad nuptias* Dominus venit, ut conjugalis castitas firmaretur, et ostenderetur sacramentum nuptiarum. III, 1459.

Nuptiarum laus ex Pelagianis. X, 610. *In nuptiarum* laude quæ Pelagianorum intentio. X, 615. *Nuptiæ* quatenus laudandæ. X, 614. *Nuptiæ* sic laudandæ, ut ad earum vituperationem non pertineat, quod omnes homines peccato originali nascuntur obnoxii. X, 613. *Quæstio* de hac re Augustinum inter et Julianum agitata, ad fundamenta fidei pertinet. X, 645. *Nuptiæ* natura sua et institutione non sunt causæ peccati. X, 460. *Ex* bonis conjugii non est ortum peccatum. X, 427. *In nuptiis* quid ad Deum, quid ad hominem pertineat. X, 805. *Ex Deo* est quiddam est in nuptiis, præter concupiscentiam et delictum. X, 445. *Nuptiarum* laus an sit communis libidini. X, 805.

Nuptias nimium laudavit Jovinianus, sed peccatum originale non negavit. X, 443. *Nuptias* virginitati sacræ coequabat Jovinianus. X, 495, 552, 1418. *Nuptiæ* bonæ, melior virginitas. VIII, 494. *Nuptiis* virginitas jure divino anteponitur. VI, 597. *Nuptiis* virginitas ita præferatur, ut non nuptiæ damnentur. VI, 404. *Nuptiæ* Christianæ catholicæ, etiam non univiræ, Vestalibus et hæreticis virginibus anteponebantur. X, 416. *Nuptias* etiam corpore sanctas esse, licet minus quam inuuptas. VI, 454, 455. *Nuptiarum* jure misceri feminis officiosum fuit olim sanctis viris, non libidinosum. VI, 383. *Descenderunt* ad nuptias gradu pietatis, in quas nunc ascenditur gradu honestatis. VI, 586. *Sanctæ* feminæ tempore Legis non concupiscentiæ, sed obedientiæ compellente nubebant. VI, 458. *Ut* antiqui plures haberent uxores, non concupiscentiæ carnis in causa fuit, sed providentiæ generationis. VI, 456. *Eorum* plures uxores significarunt plures ecclesias subditas uni viro Christo. VI, 588. *Sacramentum* nuptiarum nunc ad unum virum et ad unam uxorem redactum. VI, 587. *Antiquorum* carnalis generatio ad dispensationem propheticam pertinebat. VI, 587. *Antiqui* de suis nuptiis filios propter Christum quærebant. VI, 589. *Nubentes* hujus temporis non conferendi nubentibus sanctis primi temporis. VI, 586. *Nuptiæ* olim etiam continentibus complectendæ fuerunt, hoc tempore filiorum causa iis tantum eligendæ qui se continere non possunt. VI, 580, 585, 586, 478. *Hoc* tempus non habet jam nuptiarum necessitatem. X, 424.

Nuptiale vinculum, etiamsi non subsequatur procreatio filiorum ex nuptiis, non solvitur nisi conjugis morte. VI, 594. *Nefas* est repudio discedentem alteri nubere, dum vir eius vivit. VI, 594. *Nec* filiorum gignendorum causa licet alteram ducere, dimissa adultera. VI, 478. *Nuptiale* fedus separatione conjugum non fit irritum. VI, 578. *In* ea que oblectantur incommoda, si dimissa adultera uxore, non licet aliam ducere. VI, 482. *Nubere* alteri vetitum esse conjugii si a non fornicante, non autem si a fornicante discesserit, sentiebat Pollentius. VI, 471. *Refellitur*. VI, 472. *Pollentii* sententia, mulieri ab adultero discedenti nuptias cum alio non esse præcepto velitas, sed tantum propter opprobrium vitandas. VI, 454. *An* viridissima adultera ducens alteram adulter habendus sit, ita in divinis

sententia obscurum est, ut venialiter ibi quisque fallatur. VI, 221. Virgo quæ nesciens nupsit alieno viro, an censenda sit adultera. VI, 203. Nolens reconciliari adulteræ uxori, non potest alteri nubere. VI, 476. Præcipit Apostolus ut inuupta maneat, etiam quæ ab adultero discedit. VI, 435.

Nuptias secundas quidam heretici damnarunt. VII, 513; VIII, 637. Non admittunt Cathari. VIII, 53. Nuptias secundas tamquam stupra damnarunt Cataphryges. VIII, 30. Tertullianus. VIII, 47. Nuptiæ secundæ a Cataphrygibus, Novatianis et a Tertulliano damnatæ, ab Apostolo concessæ. VI, 435. Nuptiæ, viduitatis professione non damnantur. VI, 435. Nuptias secundas licitas esse monstravit Deus. VIII, 601. Nuptiæ et secundæ et primæ hoc tempore nisi incontinentia sit impedimento, continentendæ. VI, 436.

Nuptiæ animæ sanctæ in cælo. VI, 47. Nuptiæ filii regis. V, 359. Nuptiæ non erunt in sæculo futuro, quare. X, 1178. *Vide*, Nubere, Concupiscentia, Libido, Matrimonium. Nuptiæ septem diebus celebrantur. III, 571.

Nuptiales dii. VII, 188.

Nuptialis vestis. V, 561.

Nurus Synagogæ, Ecclesia. IV, 501.

Nutant aliquando justi, cum vident impios florere et abundare. IV, 1648, 1649.

Nycticorax figura Christi. IV, 1239. Et prædicatorum. IV, 1208.

Nymphidius episcopus. X, 632, 665.

O

Obedientia. III, 400. Magna virtus rationalis creaturæ sub Creatore constitutæ. VII, 594. sola virtus omni creaturæ rationali agenti sui Dei potestate. III, 577. obedientia virtus tamquam radicalis ac matrix et plane generalis. VI, 593. obedientia mater omnium virtutum. VI, 505. Mater custodisque virtutum. VII, 420. omnium origo materque virtutum. VIII, 613. Nihil tam expedit animæ, quam obedire. IV, 891. obedientia in omni rationali creatura, omnis iustitiæ origo atque perfectio. IV, 904. Pietas obedientiæ quæ una colitur Deus. X, 172. obedientiæ præstantia. VII, 572.

Obedientia homini vehementer a Deo commendata. X, 172. obedientiæ bonum quantum sit demonstravit Deus, cum prohibuit ab arbore bona. IV, 897. Præceptum prohibens erat homini necessarium, ut ei promerendi Dominum suum virtus esset ipsa obedientia. III, 377, 379, 384. Obedientiam exigebat Deus, non propter dominatum, sed propter servientis utilitatem. X, 172. sola obedientia tenet palam, sola inobedientia invenit poenam. IV, 897. Obediat superiori se, qui sibi vult subijci quod est inferius se. IV, 1860. Venit de poena peccati, ut homo adversus se ipsum divideretur, qui uni subditus esse noluit. IV, 891. Per obedientiam mandatorum ad occulta sapientiæ pervenit. IV, 1566. Custodienda est obedientia ut percipiatur sapientia, et percepta sapientia non est deserenda obedientia. IV, 1568. Nemo antequam habeat humilitatem obedientiæ, velit ad altitudinem sapientiæ pervenire. IV, 1568. Obedientia non nisi humiliter esse potest. VII, 421. Primas partes obedientiæ retinere. V, 1335. Dura jubet avaritia, et obeditur ei; levia Deus, et non obeditur ei. IV, 1691. In ea re sola filius non debet obedire patri suo, si aliqui jusserit contra Deum. IV, 875. Obedientia dominis et potestatibus omnibus, etiam improbis exhibenda. II, 904; IV, 1655. Obedire regibus generale pactum est societatis humanæ. I, 690.

Obedientia donum Dei. VI, 421. Donum Dei obedientia pia, et obedientia ex corde. X, 1245. Obedientiæ bonum majus quam continentia. VI, 593. Obedientia Abraham. V, 27. Promissionem obedientiæ non audit, sed tentatio probat. IV, 990. Obedientia filiorum Jonadab commendatur. IV, 875. obedientia pueri Jesu. V, 343.

Obduratio quomodo a Deo est, nec injuste. III, 1777; VI, 121. viseretur Deus gratuito dono, obdurat autem iustissimo merito. II, 888. Deus neminem obdurat nisi merito. II, 825. Obduratio non est nisi ex merito, non item gratia. X, 910, 911. Ut magna bonitate miseretur Deus, ita nulla iniquitate obdurat. VI, 278. Obduratio Dei est nolle misereri. VI, 120. Non obdurat Deus impertiendo malitiam, sed non impertiendo misericordiam. II, 879. Obdurationem cordis Deus non instigando et inspirando, sed deserendo facit. III, 1777; IV, 4003. Hanc per angelos malos in Ægyptiis operatus est. IV, 1003. Cur alius obduretur, alius non obduretur, judicio divino relinquendum. III, 1777. Obduratio ex judicio. X, 1140, 1142. Obduratio peccatorum et iram Dei in reprobos, et misericordiam in electos demonstrat. VI, 424. Obduratio pharaonis non sine libero arbitrio. X, 911. Quomodo, III, 601. *Vide* Pharaon.

Obelisci et asterisci in codicibus Græcis. III, 590.

Objurgandi sunt qui mala consuetudine duraverunt: Ob-

jurgationis hujus effectus. V, 594. Objurgatio peccatorum, ut salubriter confundatur. V, 779. Objurgatio amantis nunquam acerba. V, 1437. Objurgator etsi cædit, amat. V, 1229. Hujus et adulatoris comparatio. V, 1229. Objurgandi officium si episcopus negligat, bonus; si iniquat, malus dicitur. IV, 1690.

Oblatio altaris. I, 654, 714; II, 637. Oblationem quando vel ferre ad altare, vel per sacerdotem Deo offerre non datur, quid agendum. II, 426. Quærebatur quid Deo offerretur pro te, offer te; nihil melius in omni creatura terrena. V, 517. Te quærit Deus magis quam munus tuum. V, 508. Oblatio apud memorias Martyrum. V, 1251. Deo fit, non Martyribus. V, 1251.

Oblivisci quomodo Deus dicitur. IV, 1540. Oblivio non cadit in Deum. IV, 123, 1540, 1541. Oblivionem non subjacere peccato, Cælestii doctrina. X, 343. Oblivio Dei, regio longinqua. III, 1544. Non debet oblivisci homo a quibus peccatis liberatus sit. IV, 965, 966. Oblivio ingrata beneficiorum Dei fugienda. IV, 1517; VII, 280. Oblivio malorum duplex. VII, 805. Oblita est anima se ipsam amando unum; obliviscatur se amando artificem mundi. V, 779.

Obscenitatem verborum in translatione esse vitandam docet Cicero. VIII, 636.

Obscure locuti sunt auctores sacri, quare. III, 99. Obscuritas sacrorum auctorum non inutilis. III, 93. Non imitanda a doctoribus Christianis. III, 98. In rebus obscuris et difficilibus cavenda temeritas. II, 862.

Obsecrationes, orationes, interpellationes, gratiarum actiones, qui differunt. II, 866. Fiunt precesiones antequam illud quod est in Domini mensa incipiat benedici, orationes cum benedicatur, interpellationes seu postulationes, cum populus benedicatur, et post hæc omnia gratiarum actiones. II, 867.

Observantia quid. VI, 21. Hanc vis innata inseruit. VI, 20. Observantia in potestates et in majorem quemque, sit ordinata. V, 418, 420.

Observatio dierum quæ culpabilis. II, 210.

Observatio. Quodnam est jugum observationum quod abstulit Christus. X, 594. Observationes legales Testamento novo revelato nec Judæis perniciosæ, nec Gentibus necessariae, nec cuiquam hominum salutares. VI, 494. Observationes legales non tamquam noxia removenda, sed tamquam superflua continentenda Apostolus præcipit. VIII, 156.

Obsidionis barbaricæ instantie metu an ecclesiasticis liceat ad tuta loca confugere. II, 1014.

Obtemperet præceptis Medicis ut surgat, qui noluit credere Medico ut non ægrotaret. IV, 891.

Obstetrices Hebrææ ob benevolentiam non ob fallaciam remuneratæ. VI, 540. Obstetricum Ægyptiarum mendacium discutitur. III, 397. *Vide* Mendacium.

Obtractatorum calumnia sine rixa refellendæ. V, 1579.

Occasus Christi, passio Christi. IV, 1374.

Occentare, infame carmen nominata persona edere. VII, 54. *Not.* 3.

Occidentalem partem frequenter Scriptura significat, cum dicit *supra mare vel a mari*. III, 559; IX, 588. orientales omnes et multi Occidentales non jejunant Sabbato. II, 158, 140. Occidentalium provinciarum, et maxime urbis Romæ vastatio. II, 719.

Occidere. Non omnis qui causa mortis alienæ est, reus est. II, 661. Aliquando qui causa mortis fuit, potius in culpa est, quam qui occidit. II, 661. Cum homo ab homine occiditur, multum distat utrum fiat nocendi cupiditate vel injuste aliquid auferendi, an ulciscendi vel obediendi ordine, an evadendi vel subveniendi necessitate. II, 660. Præceptum non occidendi exceptiones patitur. VII, 33. Quinam a crimine homicidii excipiuntur, licet homines occidant. VII, 35. Contra præceptum non occidendi non fit, quando lex occidit, vel occidi aliquem Deus jubet. III, 622. Elias justus, etsi multos pseudoprophetas sua manu peremerit. II, 178. Occidere malos non cuilibet licet. V, 1390. Qui sine ulla legitima potestate auctoritate hominem occidit, homicida est. II, 940. Occidere alterum volentem et petentem, et vivere jam non valentem, satis indicat Scriptura non licere. II, 940. Occidere inimicum, vel quia peccavit in nos, vel ne peccet, non licet. VII, 38. Occidere non licet aliquem ad vitam vel suam vel aliorum tutandam, nisi sit miles aut aliqua publica functione teneatur. II, 186. A peccato liber non est, qui hominem, ne ab ipso occidatur, occidit. I, 1228. De novo Testamento non potest ostendi, quod justus quisquam interfecerit aliquem. II, 179. Occisio innocentis injuste perpetratur ab homine, licet juste a Deo permittatur. IV, 745.

Occidere nocentem homo non debet, nedum se ipsum innocentem. II, 666. A se ipso innocens nullus occiditur. IX, 712. Occidere se ipsum, non licet unum verum Deum colentibus. VII, 36. Occidere se ipsum non licet quacumque ex causa. VII, 34, 33, 38. Non licet, vel ad peccatum declinandum. VII, 40. Vel ne animus corpore presso liber

consentiat. VII, 38. Aut etiam ob metum poenæ vel dederis. VII, 30, 33, 39, 40. Christiani captivitate et mala quælibet alia potius debent ferre, quam se occidere. VII, 38. Donatistæ homicidiorum amantes, se ipsos trucidabant, aut trucidandos offerebant. II, 797. Nazii facto frustra se tventur qui se ipsos occidunt. II, 940. Occidere se ipsum nulli fas esse ex Job exemplo ostenditur. IX, 737. Fortitudo non est se ipsum occidere. VII, 630. præceptum non occidendi quidam ad bestias extendunt. VII, 34. Manichæi, etiam ad herbas. VII, 34, 35. Occidere pecora possumus, quare. VII, 35.

Occiduntur peccatores, dum obscurati intelligentia alienantur a vita Dei. IV, 1800. Deus vult occidere in homine quod homo fecit, et salvare quod ipse fecit. IV, 1692. Perimat aliena iniquitas carnem tuam, dum servet veritas animam tuam. IV, 1036. Nemo occidat animam suam pro corpore alterius. IV, 86. Aut occidis iniquitatem, aut occideris ab iniquitate. IV, 764. Parentes dicuntur spiritaliter homicidæ, quando parvulos baptizatos demoniorum sacrilegis conantur obligare. II, 560. Occidere sanguinem, pro effundere occidendo. III, 511.

Occulta filii, quæ. IV, 117.

Occulta. De oculis judicia hominum temeraria. IV, 1435.

Occultat Deus, ut nesciatur, quod nobis prodi non prodest. IV, 356.

Occupatio. Nimis intentus humanis actionibus, Deo quodam modo vaciatur. III, 619.

Occurrere in aliquem vel alicui, pro occidere. III, 824.

Occanus. II, 719. Librum Hieronymi, in quo de resurrectione carnis præclare disputat, ab eo petit August. II, 779. Tribus ipsius epistolæ unam rescribit Augustinus. II, 777.

Oceanus æstus lunaris incrementis et decrementis augetur et minuitur. VII, 146.

Oculus VIII, 601.

Octavæ regeneratarum. III, 1235. Octavæ infantium. V, 1201, 1669. Octavarum dies sancti. VI, 581. Graviter puniri scelere, qui per octavas suas terram nudo pede tetigerit. II, 221. Octo dies Neophylorum distincti. II, 320. Octavarum dies tertius vel etiam ipse octavus ad lotionem pedum a nonnullis electus. II, 220.

Octavianus episcopus. II, 759, 780.

Octavius episcopus. II, 759, 780.

Octarii Consulis caput positum in rostris. VII, 107.

Octavum. IX, 257.

Octo Martyrum basilica. V, 1578.

Oculus a velocitate appellatus. V, 582. An oculi videndo aliquid patiatur: fuscus. I, 1039. Oculi non vident, sed quidam per oculos videt. V, 699, 1134. Oculi sunt fenestras mentis. IV, 468. Oculorum nomine cæteri sensus significati. V, 646. Oculi sensuum principes. I, 802. Pupillæ oculi virtus. I, 1048. Per pupillam dirigitur acies luminis, quo lux ex tenebræ dijudicantur. IV, 146. Apertio oculorum Adami et Evæ et discipulorum Emmæus non figurate accipienda. III, 446. Oculorum apertio in primis parentibus quid. X, 175. Oculus impudicus, impudici cordis est nuntius. I, 1391; II, 961. Oculorum petulantia reprimenda. IV, 587. A viro non ligatur in femina. I, 1591. Oculorum illecebræ. VII, 232, 815. Oculus illecebrare. V, 1415. Oculorum corporis quam animi major iactura æstimatur, sed a cæcis. IV, 860. Oculorum cibus lumen est. IV, 1114; V, 185.

Oculi dicti lumina. V, 33. Oculi alii nobis sunt ab oculis carnis. II, 700. Oculus duplex, interior et exterior. III, 1495. Oculi carnis et oculi cordis. V, 869, 1300. Oculi cordis. VI, 545. Oculi cordis præstantiores oculis corporis. II, 615. Oculorum corporeorum nullus radius ad lucem mentis accedere potest; in ea non locorum spatia vel intervalla videntur. II, 615. An corporis oculis videri Deus possit. V, 367, 1257. Oculis corporeis Deus non per se ipsum, sed per creaturam visibilem apparuit. V, 89. Oculo corporeo ibi et horam Deum vidit Job. VII, 799. Oculo corporeo forte ad horam Deum vidit Simeon. VII, 799. Deus oculis corporis non videtur, sed mentis. II, 617, 622, 625, 625, 626, 628. Oculis corporeis neque etiam a Christo Deus videri potest. II, 707. Oculis corporeis neque in futuro sæculo Deum videbit. II, 625, 626. Oculus corporeus nihil videre potest, nisi quod corporeum est, et in loci spatio intervalloque. II, 622, 625. Oculis corporis invisibilis est Deus. II, 617, 619, 620. Oculus corporis nunquam poterit videre Deum. II, 519. Sani qui eo procedunt, ut possibilitatem videndi Dei oculo corporeo, etiam impii donent. II, 519. Ne Christo quidem potuisse præstari, ut oculis corporis videret Patrem. II, 520. Oculis corporalibus Deum in resurrectione videndum si qui putant, viderint qui hoc asserunt. II, 618. Oculi beatorum videbunt inæorporalia. VII, 799. Oculi corporei oculis cordis non sunt comparandi. II, 615. Oculi corporales aliquid in cælo videbunt. II, 622.

Oculi cordis præferunt servum deformem sed fidelem, formoso sed infideli. V, 869. Oculi cordis nunc illuminantur fide, postea illuminantur specie. V, 566. Oculi carnis multum diliguntur, multum negliguntur oculi cordis. V, 542. Sicut oculis carnis penalis est lux visibilis, ita et oculis cordis lux justitiæ. V, 542. Oculus mentis quantum interturbet turba phantasmatum ex carnalis vitæ consuetudine. II, 615. Quid ei agendum, qui corporalium qualitatum imaginarias formas ab acie mentis non potest abigere. II, 615. Oculus mentis quibus morbis turbatur. IV, 1252; V, 542. Oculus mentis ira turbatur, odio extinguitur. IV, 241. Interiorum oculorum cæcitas est non intelligere. IV, 1532. Oculus interioris hominis difficile sanatur. VIII, 174. Opera nostra nunc tota est sanare oculum cordis. V, 542. Oculus mentis collyrio mordacis præcepti sanandus est. IV, 447. Oculus cordis, quo Deus videatur, per fidem mundandus. V, 541, 670. Ut interiores oculi aperiantur et serenentur, fide corda mundantur. IV, 1532. Quis sit oculis cordis simplex et mundatus. III, 1304. Oculus cordis, fides. IV, 1469. Oculi fidei quam validi et potentes. IV, 1897. Oculos fidei non habent, qui invident felicitati impiorum. IV, 592. Oculos Dei vitare nemo potest. IV, 1200. In eos qui oculos hominis timent, Dei non timent. IV, 542, 543.

Oculi Dei in eo sunt, cuius oculi ad Deum. IV, 271. Oculi corporis mystici Christi, clariora et eminentiora membra ejus. IV, 1114.

Oculos mittere in aliquem, id est, amare. III, 496. Ante oculos habere, est diligere. IV, 1286. Oculos suos eruere, ad magnam indicandam dilectionem. III, 729. Oculus significat amicum. III, 1248. Et id quod vehementer diligitur. III, 1247. Oculus pro intentione ponitur. IV, 1532, 1535; X, 735.

Odius est ira inveterata. II, 153; IV, 189, 632; V, 324, 597. Quomodo odium ex ira fiat. V, 324. Odium subrepti, dum nulli irascenti ira sua videtur injusta. II, 455. Ude homines amamus, aut odio habemus. III, 1405, 1459. Vigilandum est ne cujusquam odium cordis latita teneat. II, 153. Odium extinguat oculum. IV, 241. Dilectio lumen est, odium tenebræ. IV, 653. In tenebris et in carcere est, qui odit. V, 1054. Vita nostra dilectio, mors odium est. IV, 633. In caritate latitudo est, in odio angustia. IV, 1737. Odium caritatis fontem de corde manantem obturat. V, 1537. Odium in proximum, cor gravius vastat. I, 674. Odium et qui odit, gravius nocet, quam alteri. V, 807. Homicida est qui fratrem odit. IV, 189; V, 324, 397. Qui oderunt fratres, viri sanguinum sunt. IV, 1801. Plus possidetur a diabolo, qui non solum alienatus est a Deo, verum etiam gratias odit servientes Deo. VII, 668. Odit gratis, qui pullum ex odio commodum querit, ut incommodum fugit. III, 1862. Odisse inique quoddam vitium sit. IV, 410. Odia nolite concipere, aut cito finite. V, 157. Odium cito deponendum, ne corrumpat cor. V, 1274. Ira festuca, odium trabes est. IV, 632; V, 324, 506, 1054. Odio habentis, et irascentis peccatum multum distat. V, 506. Odium licitum, quod. VII, 409. Odium perfectum est, ut nec propter vitia homines oderis, nec vitia propter homines diligas. IV, 1801, 1802. Mali non sunt odio habendi, quare. IV, 630. Odium concipiendum, non hominis, sed ejus quod male fecit homo. V, 163, 324, 780. securi odimus in malis malitiam, et diligimus creaturam. IV, 1569, 1804. Odium crimen maximum est persecuentis, quamvis sit voluntaria cœna patientis. IV, 1434. Odium non in persecutorem, sed in diabolum qui per eum operatur, ferri debet. IV, 1766, 1841. Odium in parentes quale præcipitur. I, 616.

Odius Dei quid sit. IV, 85. Si odisti quod odit Deus, eris Dei amicus. IV, 504. Ipsum odium peccatorum similes nos incipit facere Deo. IV, 1080. Christiani exemplo Christi discere debent odio haberi gratis. IV, 847, 848. Odium animæ, amor nequitiae, ac vice versa. V, 1472.

Odollamites interpretatur testimonium in aqua. VIII, 457.

Odorandi libido. X, 771.

Odor bonus Christi, omnes fideles. IV, 171. Odor bonus, sancti. V, 1250. Bono Christi odore alii sanantur, alii percut. IV, 507, 808. Quomodo. V, 1250.

Oedipi fabula. VII, 571.

Oea mons. IX, 239.

Oenophorum. VII, 198.

Oeta. VII, 569.

Offense donaudæ exemplo Christi. V, 1037. Offensum paulo asperioribus litteris episcopus quanta cura Augustinus placare conetur. II, 623, 629. *Vide* Ignoscere, Iuvenici.

Officialis Comitatus. II, 450. Officialibus forensibus qui liceat accipere, quid illi restituere teneantur. II, 664.

Officii nomen in ecclesiasticis libris minus usitatum, Ambrosius non timuit. II, 285. Officium nostrum, non officio, sed sine pensandum est. IV, 1532. Officia omnia ad bonum

alipiscendum referenda sunt. VII, 297. Officium imperpetuum, saepe meritum est accipienti. II, 1069.

Officium publicum. IX, 432, 313, 616, 631, 643, 649. Officium Consularis. II, 450. Officium totum ante iudicem ambulat. V, 431.

Og interpretatur cocervans. IV, 1760. Conclusio. IV, 1751.

Ogyx sive Ogygus, aut Ogygius rex. VII, 720. quando fuerit, non convenit inter scriptores historiae. VII, 566. Ogygi diluvium. VII, 566.

Olea ramusculus signum pacis. III, 47.

Oleaster tametsi bonus, mali tamen in Scripturis significationem habet. X, 834. Oleaster et oliva. V, 565, 1052, 1056, 1096, 1505. Oleaster nascitur etiam ex olea semine. II, 890. Nami naturales praedicuntur, inseritur oleaster, quare. V, 489.

Olera magis immunda, quam carnes, censi debent a Manichaeis. VIII, 235.

Olei inventrix Minerva. VII, 569. Oleum ad sacramenti administrationem benedictum. IX, 190. Oleum visibile in signo est, oleum invisibile in sacramento est, oleum spirituale intus est. IV, 505. Oleum Christi, et si per peccatorem ministratur, non est oleum peccatoris. V, 1225, 1229. Oleum portare secum. V, 877. Oleum qui secum habet, oleum peccatoris non quaerit. IV, 1824. Oleum alieum. V, 577. Oleum ementes et vendentes. V, 578. Oleum vendunt adulatores. IV, 1921. Oleum peccatoris, est laesa laus adulatores. IV, 1824; V, 578. Oleum gloria est. IV, 1824. Gloriatio ipsa est. IV, 1921. Oleum interius. IV, 1921. Oleum significat testimonium bonae conscientiae. IV, 1824. Gratiam ac spiritum sanctum. IV, 1443; V, 1000. Laetitiam spiritalem. IV, 182. Oleum et amurca. V, 120, 157. Oleum et oliva. V, 500.

Olivae fructus caritatem significat. III, 1453. Olivae et oleastri exemplum, utcumque explicat quomodo peccatum originale de parentibus etiam reuatis trahi possit. X, 471.

Olla tribulationem significat. IV, 720. Olla spei in tribulationibus. IV, 721. Ardet olla iuquitatis, sed maior est flamma caritatis. IV, 721.

Olibius. VI, 446, 447.

Olympias mater Alexandri. VII, 236.

Olympius episcopus Hispanus. X, 644. Ejus sermo ecclesiasticus. X, 644.

Olympus Macedoniae mons altissimus. III, 184, 1988. Olympi montis altitudo. VII, 474. In vertice montis olympi nec nubes videri, nec ventos sentiri dicitur. III, 280, 550. Nec alites volare, nec homines ibi diu vivere possunt. III, 280. An montem Olympi transcenderit aqua diluvii. III, 550. Olympus deorum habitaculum. II, 85. In hoc monte castra posuit Jupiter adversus patrem bella gerens. II, 85.

Omen, vox in sacris litteris olim inusitata. I, 586.

Omnes, quomodo accipiendum. X, 270. Omnes in Scripturis pro omnibus generibus. X, 1421. Hoc sensu omnis caro ad Christum venit. IV, 776. Omnes pro multis. X, 1217. Omnes quomodo de omnibus non dicitur. II, 872. Non est contrarium ut iidem sint multi, qui sunt omnes. X, 1203, 1204. omnes et multi quomodo ab Apostolo intelligantur, etc. X, 1254. Omnes quomodo Apostolus intelligat. X, 1201, 1205. Quomodo dicantur omnes ex uno in condemnationem. X, 1129. Quomodo et omnes per Adam peccatores, et omnes per Christum iusti. II, 843; X, 149, 465. Et omnes per Adam ad condemnationem, et omnes per Christum ad justificationem. X, 141, 1198. Et omnes per Adam ad mortem, et omnes per Christum ad vitam. X, 871. Omnes quomodo vivificantur in Christo. X, 1226, 1231. Quomodo velit Deus omnes salvos fieri. X, 759, 943. Omnes non renascuntur in justificationem, sed omnes qui renascuntur, non nisi per Christum renascuntur. II, 680, 729. Omnes doceri ut veniant, quo sensu recte dicitur. X, 971. Omnem hominem a Deo illuminari, quo sensu dicitur. X, 150.

Omnipotentiæ Dei nihil admittit, quod nec peccare, nec mori, nec se ipsum occidere potest. X, 274. Omnipotens non ob aliud veraciter dicitur Deus, nisi quoniam quicquid vult potest; nec ejus voluntatis effectus impeditur alicujus creaturae voluntate. VI, 276. Omnipotens Deus faciendo quod vult, non patiendo quod non vult. VII, 152. *vide* Deus.

Opus. VIII, 707.

Onagri nomine intelliguntur ii, qui pauci ab omni negotio liberi Deo serviunt. III, 881. Onagri gentes significant. IV, 1360.

Oneus vigesimus nonus rex Assyriorum. VII, 577.

Onus Christi leve per caritatem. IV, 825. Onera nostra iuvicem portanda. VI, 80. Qui habent caritatem, portant invicem onera sua. IV, 1698. Nihil sic probat animum, quemadmodum oneris amici portatio. VI, 81. Ad portanda a iorum onera Christi evangelio incitantur. VI, 81, 82. Chri-

stum diligendo, facile sustinemus infirmitatem alterius. VI, 85. Amicorum mala firmius sustinemus. VI, 82. Onera portanda quomodo. VI, 81, 82.

Onerum duo genera. V, 896. Onera alia sunt participanda infirmitatis, alia reddenda rationis Deo de actibus nostris. III, 1113. Onus paupertatis et divitiarum. V, 899. Onus pigritiae. V, 897. Onera cuique onera peccata. V, 896.

Opera. si quam operam monachi Ecclesia desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respuat. II, 188.

Opera omnia sua cum quicquid operatur Deus. IV, 1181. Operari Deus dicitur, quando iusti ex dono ejus bene operantur; dicitur et requiescere, quando in illo requiescunt. VI, 351. Opera Dei in Verbo erant antequam fierent. IV, 497. Eadem sunt opera Patris et Filii. IV, 1442. In rebus supra naturam mirabilibus, tota ratio facti est potentia facientis. II, 319. Opera sua cur Deus ante oculos nostros ponat. IV, 1356. Opera Dei compendio narrantur. I, 865. Omnia opera Dei laudant Deum. IV, 1691. In omnibus Dei operibus gratia insinuat. IV, 1851. Deus in homine et velle et operari operatur. X, 918. Contra eos qui dicunt, si agimur, non agimus, responsio est: si non esses operator, Spiritus Dei non esset cooperator. V, 850. Spiritu Dei exhortante, illuminante, adjuvante agimur. V, 856 sic vos scilicet agere bona, ut sit rector Spiritus adiutor. V, 856. Agis quidem, illo non adjuvante, libera voluntate, sed male. V, 856.

Operatio hominis in paradiso, qualis. III, 204. Operari carne et non spiritu, utile non est: operari spiritu et non carne, pigrius est. V, 224. Debemus et tenere spiritualia, et non carnaliter operari carnalia. V, 224. Opus corporale operari jubentur servi Dei, ut in manibus suis se transigant. VI, 551. Opere manuum viventes monachi. I, 658, 1339. In monachos desidiosos nolentes operari. VI, 566, 569. Frustra obtundunt se vacare orationi, psalmis, lectioni et verbo Dei. VI, 564, 565. Tamquam conservatricem evangelii praedicant pigritiam suam. VI, 569. quam inepte. VI, 569. Insultant melioribus ac laborantibus monachis. VI, 569, 577. sanctitatis nomen sibi arrogant. VI, 578. si manibus operentur, misericordius agunt, quam cum omnia sua erogant. VI, 575. Alis deest excusatio. VI, 568, 575. Nullo modo decet, ut in ea vita ubi sunt senatores laboriosi, ibi flant opifices otiosi. VI, 573. Qui in saeculo fuerunt opulenti, si infirmitatem obtendant, credendi et ferendi. VI, 567, 572, 575. quae monachi injungenda opera. VI, 575. Operandi corporaliter praecipuum relaxatum est Apostolis. VI, 554. Et Evangelii ministri. VI, 453, 507. Hac licentia non usus est Paulus, quare. VI, 558, 559. Opera honesta ad victum comparandum quaenam. VI, 560. Liber de Opere Monachorum. I, 658; VI, 547.

Opera servilia quae. III, 1635. Operari te aliquid non potes, nisi in quantum malus es. IV, 1854.

operarii ad vinea culturam conducti. V, 531.

Opera, alia ex fine vel bona vel mala redduntur, alia sunt per se peccata: haec nullo quasi bono fine facienda. VI, 528. Opera vere bona quae sint. X, 765. Opera bona ex quo fonte manant. X, 206. Opus bonum intento facit, intentionem fides dirigit. IV, 259. Discamus in similitudine operum discernere animos operantium. II, 457. Operum bonorum finis. V, 85. Quidquid homo veluti recte fecerit nisi ad pietatem quae ad Deum est referatur, rectum dici non oportet. VI, 204, 288. Opera recta esse non possunt, cum cor directum non est. IV, 991. opera tunc recta et munda sunt, cum ad caritatem diriguntur. III, 1289; IV, 1448. Tunc recte, tunc iuste, tunc pie fit, cum opus bonum in ejus laudem fit, cuius gratia donatur ut fiat. II, 568. Tunc est vere opus bonum, cum a caritate jaculatur agentis intentio, et tamquam ad locum suum rediens, rursus in caritate requiescit. VI, 323. Opus illud est bonum quod fit propter vitam aeternam, si tamen ipsa speretur a Domino per Christum: alias impium est. IV, 262. Opera bona nulla ante fidem, aut sine fide. II, 835. Fides non ex bonis operibus, sed bona opera ex fide. V, 52. Ubi fides non erat, bonum opus non erat. IV, 259, 858. Opera bona sunt in homine; fides autem fit in homine, sine qua illa a nullo sunt homine. II, 877. Opera sine fide Christi quae videntur bona, an bona et utilia. III, 1602, 1720. Opera ante fidem inania. IV, 259, 261, 262. Nulla operum laudabilium copia sine recta fide prodest. X, 598. Nemo jactet opera sua ante fidem, nemo sit piger in bonis operibus accepta fide. IV, 265.

Opera bona ex gratia. X, 259. Opera gratiam non praecedunt, sed consequuntur. VI, 111, 112; X, 1442. Opera ex gratia, non ex operibus gratia. II, 817. Operibus bonis debetur merces si flant, sed gratia quae non debetur, praecedit ut flant. X, 1133. Ea sola bona opera dicenda sunt, quae sunt per dilectionem Dei. IV, 858, 1340, 1359. Opus unum est in quo sunt omnia, fides quae per dilectionem

operatur. IV, 1149. Fiunt cum requie opera bona, cum fides per dilectionem operatur. III, 635. Omnia opera nostra bona, unum opus est caritatis. IV, 1148. Nullus ante gratiam fidei de bonis operibus gloriatur. III, 2137. Opera quae non fiunt ex gratia, aut sunt humana, aut peccata aut servilia. III, 635. Opera bona habere malus non potest. V, 467. Iudex nostra, caritas nostra; fructus nostri, opera nostra. IV, 607. Non fructus est bonus, qui de radice caritatis non surgit. X, 217. Opus bonum fieri debet ex corde, adeoque dilectione iustitiae, non formidine poenae. IV, 990. Opus bonum, non quod timore fit, sed quod amore. V, 33. Quaudò quis ex timore, quando ex caritate operetur. V, 792. Opera quae cum tristitia facis, de te fiunt, non facis. IV, 1174.

Opera bona Dei dona. IV, 1784; V, 1466; VI, 247. Opera bona non ex nobis, sed ex Deo. III, 1843. Ad salutem pertinet ut opera bona et iustitia nobis ex Deo sint, et non ex nobis. X, 1141.

Opera a Deo sunt. III, 85. Opera nostra ideo bona sunt, quia Deus ea nobis donat. I, 868. Opus bonum et ipsius Dei est, et nostrum est. I, 622. Opera bona ex Deo et homine. III, 631. Opera bona et a libero arbitrio, et ab adiutorio Dei simul. III, 1778. Velle et operari, hoc est quod Deus donat homini, cum iustificat in iudicio. II, 560. Sic Deus in nobis operatur, ut et nos operemur. V, 108, 836. Operari nihil boni potes, nisi illuminatus a lumine Dei, et servectus ab Spiritu eius. IV, 1175. Opera nostra bona, potius Dei quam nostra. IV, 1783, 1784; VII, 801. Opus abs nobis est, sed non solus; operis merces a solo Deo. V, 1464. Nisi Deus adjuvet bona opera nostra, impleri a nobis non possunt. IV, 252, 757. Opera bona quomodo ipsi faciamus, cum Deus in nobis operetur. IV, 1876. Opus tuum in me vide, non meum; nam meum si videris, damnas; tuum si videris, coronas. IV, 1783, 1784.

Opera nostra bona Deo tribuenda sunt. I, 1078; III, 1490. Non nobis assignanda. X, 879. Gratiae Dei, non propriis viribus tribuenda. II, 688. Opera bona qui sibi assignat, declinat in dexteram. II, 973, 974. De bonis operibus non in se gloriandum. III, 1849. De suis operibus gloriantes significantur in posterioribus tabulis moysi datis. III, 635. Gaudere in operibus Dei, quid sit. IV, 978. servi Dei, dupliciter opera Dei. IV, 1148. Eadem sunt opera Patris et Filii. IV, 1142.

Operum honorum necessitas. IV, 482, 1515. Opera cum fide necessaria. IV, 239. Operum honorum initium, est confessio operum malorum. III, 1491. Opus summum hominis est laudare Deum. IV, 500. Opera bona exercentur in abstinentia ab illicitis cupiditatibus. III, 1550. Opera misericordiae nunc temporis exercenda. V, 97, 515, 612, 1053, 1198, 1203. Opera misericordiae in hac tantum vita, non in futura erunt. V, 91, 97, 258, 617, 1631. Opera misericordiae superare debent offensiones nostras. V, 1199. Quanto magis urgent tribulationes huius mundi, tanto amplius opera misericordiae exerceri debent. II, 474. quod alter minus potest, in eo qui; otest facit, si in altero dilligit, quod ideo quia non potest ipse non facit. II, 507. Opera misericordiae sola commemoranda sunt in iudicio. V, 406. Opera misericordiae, opera iustitiae sunt. IV, 374. Sacrificia sunt. IV, 574. semina nostra sunt. IV, 1664; V, 193. Opera bona valent ad obtinendam beatitudinem. VII, 804. opus te terret, mercedem vide. V, 422. Operum bonorum merces non isto tempore speranda. V, 99. In eos qui putant perire opera sua, quia non eis redditur merces peritura. IV, 1468. Non ex operibus, quo sensu nos salvari neget Apostolus. X, 895. Non ex operibus, sed misericordia Dei, et vocamur, ut credamus; et credentibus praestatur ut bene operemur. III, 2061; Retr. Opera legis non iustificat hominem, nisi per fidem Jesu Christi et gratiam Dei. II, 892. Iustificatio ex fide sine operibus. V, 31. Opera legis quaedam post fidem superflua, quaedam ante fidem nulla sunt. III, 2157. Opera Legis hipertita. III, 2117. Opera bona omnia amant in luce constitui. II, 510. Opera bona in manifesto facta duplicem habent utilitatem. V, 804, 1478. Opera bona quomodo coram hominibus, et non coram hominibus facienda. V, 303, 372, 803, 801, 1479. Opera bona quo sine fieri debent coram hominibus. IV, 787, 788. In bono opere laudem nostram querere prohibemur. V, 1479. In operibus bonis viventes quis animus sit de futuro opere, quis de praeterito. V, 227. Opera bona non semper intermittenda, quod aliqui inde scandalizentur. II, 1080. Interdum tamen personarum habita ratione ab iis abstinendum. II, 1080. Opera Ecclesiarum quibus honoratur Deus, sunt textura quaedam. III, 879. Opera hominum dicuntur filii eorum. II, 632. Opera bona tanquam filii vitae nostrae. VIII, 1004. Opera bona nihil prosunt iis qui sunt extra Ecclesiam. III, 1500. Omnes adstantibus ante tribunal Christi, ut ferat unusquisque secundum ea quae per corpus gessit, non secundum ea, quae si diu viveret, gesturus fuisset. II, 985,

986. Deus reddet unicuique secundum opera ejus. X, 911, 912.

Opera mala quatenam sint. VII, 418. Opera mala laudantes, canes lingentes ulcera Iazari. III, 1350. Opera inortua quae oportet mortificari ut vivamus. VI, 308. Opera carnis. Vide Caro. Opus bonum non multum laborat, malum opus habet laborem. IV, 1181. In malis operibus nostris, Deus opera bona sunt. I, 1180. Occupatio qui infidelium opera tanquam bona defenduntur. X, 754. Opera aliqua bona, sine quibus difficillime vita cuiusque pessimi hominis invenitur, non prosunt impio ad salutem aeternam. X, 250. Opera bona quae faciunt infideles, Dei sunt dona. X, 754. Operi divino, non humano tribueudum, quod Polemo Xenocratis disputatione ab ebriositate sit liberatus. II, 594. Quanto magis quod alii convertantur ad Deum. II, 592. Opes magnae Christianorum sunt necessitates egentium. V, 1589.

Ophylax haeretici seu serpentini. III, 217; IX, 589. Unde exorti et fides appellati. VIII, 28.

Opinio et sensus qui differant. I, 1282. Quod neque intelligi neque sentiri potest, temerariam nimis atque nugatoriam gignit opinionem. II, 78. In falsas opiniones ruere turba prior est. I, 953, 1012. Opinionis incertae dubiaeque assentientiae temeritatis, difficile sacrilegii nomen evitat. III, 221. Opinionis errorem convincendi difficultas. VII, 47. Non parvum malum est perversis opinionibus, non solum ad committendum blandimento voluptatis adduci; sed etiam ad defendendum peccatum, a medicamento confessionis averti. II, 1061. Si falsis opinionibus tanto quisque inseritur magis, quanto magis in eis familiarisque voluntur, multo id facilius in rebus veris animo accidit. II, 60. Opinioni et exemplo multorum contra legem Dei non adhaerendum. VI, 344. Cum contradicitur opinioni aliorum, id fiat absque praedictio caritatis et veritatis. II, 289.

Opinari nunquam sine vitio est. VIII, 83.

Opis Deus qui nascentibus fert opem. VII, 122, 126.

Optat nemo quod habet in arbitrii potestate. IV, 1609.

Optantis figura in Prophetis intelligitur praescientia nuntiantis. V, 148. Ac divini decreti approbatio. V, 149.

Optatus Milevitanus episcopus catholicae communionis. IX, 37, 450. Optati codex a Donatistis prolatus. II, 581. Quem legi petunt in collatione Carthaginensi. IX, 647. Optatus Caecilianus purgationem potius quam damnationem complectitur. IX, 685.

Optatus Episcopus. II, 577, 795.

Optati quaestioni de origine animae, responsio Augustini. II, 837.

Optatus Thamugadensis episcopus Donatista. II, 171; IX, 35, 38, 337, 528, 555, 738, 740. Gildonianus dictus. II, 198. *Not. (a)*; IX, 50, 82, 505. Quare sic appellatus. IX, 51. *Not. (a)*. 53. Optatus Gildonis satelles. IX, 76, 338, 340, 304. Optato Comes Deus est. IX, 277, 281, 286, 340. Et fides. IX, 250. Optati dictum de suis ordinatibus. IX, 641. Optati facta crudeliter. IX, 276. Optatus raptor undique conclamabatur. IX, 62. Fur, raptor, proditor, oppressor, separator. IX, 288, 340. Optatus basilisus. IX, 54. Optatus Ecclesiam catholicam terra marique armatis turbis atrociter et hostiliter oppugnavit. IX, 316. Sub ejus iniquitatibus tota Africa gemuit. II, 195, 297; IX, 301. Decem annos. IX, 237. Optatum Donatistae improbant. IX, 50, 51. Et tamen in communione tenebant. IX, 51. Optatum sceleratum longo tempore sibi notum damnare timerunt Donatistae. IX, 250. Tandem eum perulerunt, quamdiu timerunt. IX, 88. Optati Gildoniani potentiam adulationis oleo unxerunt Donatistae. IX, 86. Adulationes, obsequia, etc. Donatistarum erga Optatum. IX, 277. Quod fecit Optatus, ad suos non pertinere dicebant Donatistae. IX, 531. Optati metu, Mustitani et Assuriani episcopos suos coegerunt ut ad Primiani communionem revertentur. II, 193, 198, 205, 309; IX, 532, 565. Quicumque ab illo baptizati sunt, ablu non potuerunt, etiam in sententia Donatistarum. IX, 503. Optatus Gildonianus in carcere extinctus. IX, 320. Optatum martyrem dicebant Donatistae. II, 265. Ejus natalitia magna celebratione frequentabant Donatistae. II, 407; IX, 277.

Optatus presbyter. II, 225.

Opulentia mentium, Deus. VII, 162, 164.

Opprobrium, quid. IV, 856. In opprobriis, cum corrigi non potest a quo jactantur, nihil restat nisi orare. IV, 852. Opprobrium pro Christi nomine suscinendum. IV, 233, 850, 831, 1537.

Orata vir fortunatissimus. I, 972, 973. Unde miser in divitiis. I, 973.

Orator Christianus semper in grandi materia versatur. III, 105, 106. Praemittat orationem ac Deum. III, 103, 104, 105, 120. Veritati potius quam verbis studeat. III, 119, refutare debet quicquid contradici potest, si occurrat. III, 107. Agat ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter au-

diatur. III, 103, 104, 105. Perspicuitati studeat et quomodo. III, 99, 100. In perspicuitate quaedam est diligens negligentia. III, 99. Oratoris est docere, delectare, et flectere. III, 101. Quomodo hæc tria præstari possunt. III, 101. Frustra docetur et delectatur, nisi et flectatur animus. III, 102. Interest magis ut sapienter dieat orator Christianus, quam ut eloquenter. III, 91. Undenam quis consequi potest, ut sapienter dicat. III, 92. Qui eloquenter dicunt, suaviter; qui sapienter, salubriter audiuntur. III, 92. Audiuntur utiliter, qui etiam utiliter non agunt, quare. III, 118. Orator ecclesiasticus bonam vitam eligit, sed non negligit bonam famam. III, 119. Obedientius auditur orator Christianus, cuius vita dictioni respondet. III, 118. Oratorem Christus lucratus est de piscatore, non piscatorem de oratore. IV, 372. Non culpandus qui a perituro conscriptum sumit eloquium, quod ad populum proferat. III, 120. *Vide* Concionator, Eloquenda, Prædicator.

Oratio locutio est hominis ad Deum. IV, 1086. Oratio sacrificium est. IV, 475. Orationis nomine omnes regulæ sancti desiderii intelliguntur. X, 300. Oratione quid opus sit ad Deum. III, 1275. si Deus novit quid necessarium sit. V, 379, 494. Elsi sciat Deus quid nobis sit necessarium, non propterea, non orandum. X, 1017. Quia vult in orationibus desiderium nostrum exerceri, quo possimus capere quod præparat dare. II, 500. Deus dare vult, sed non dat nisi petenti, non det, non capienti. IV, 1324. Orandi quæ nobis sit causa, et cur preces nostras Angeli Deo annuntiant, cum ipsum nil lateat. II, 568. Preces nostræ Deo annuntiantur, non ut Deus instruat, sed ut ipsi construamur. II, 568. Peti a se cur Deus voluerit, quæ possit etiam non orantibus dare. X, 1001, 1002. Deus rogari vult, ut subveniens ametur. IV, 1425. Ad hoc quod nondum habemus jubet Deus ut habeamus, ut admovent quid petamus. VI, 445.

Oratio argumentum necessitatis gratiæ. X, 314. Clarissima gratiæ testificatio. II, 766. A Deo petitur hoc ipsum quod ab homine exigitur. V, 903. Ut det ipse quod præcepit, rogandus est Deus. IV, 1510, 1581. Cum oramus, nihil aliud dicimus quam, *Da quod jubes*. X, 154. Orandi præceptum quatenus observent Massaliani. VIII, 40.

Orationes ad quid necessarias putarint Pelagiani. X, 376, 380, 381. Orationis necessitas. X, 151, 317, 318. Asseritur contra Pelagianos. VI, 443. Oratio necessaria his qui gratia non aguntur. X, 918. His qui accingunt se ad bonum faciendum. X, 918, 919. Oratio homini necessaria, non tantum ut ipsi ignoscatur, sed etiam ne peccet. X, 236. Ut non intremus in tentationem, si voluntas sufficeret, non oraremus; quæ tamen si deesset, nec orare possemus. II, 990. In oratione cognoscit homo, unde accipiat quod vult habere. X, 317. Oratio admonet quod indigeamus adjutorio Domini, ne spem bene vivendi in nobis ponamus. II, 990. Ex sententia eorum qui legem per vires proprias impleri posse dicunt, sequitur nos non orare debere. II, 595, 761, 763, 775. Stultum est orare ut facias quod in potestate habeas. X, 236. Invocandum Dei adiutorium. V, 895. Oratio non propter quod sumus, sed propter quod erimus necessaria. X, 351. Oratio et gratiarum actio necessaria. II, 831, 836. Oratio a gratulatione quid differat. IV, 80, 1337.

Orare. quid orandum. IV, 1087. Orandum ut Deus det, quod ut habeamus jubet. VI, 443, 444. Ut datum conservet, ac nondum datum suppleat. VI, 444. Orandum ut Dei dona in nobis augeantur. IV, 1048. Quod nondum accepimus, nos accepturos esse fidamus: eo quod de acceptis in gratis non sumus. VI, 444. Oratio quomodo petamus quæ accepimus. X, 997. Nolite aliquid a Deo querere, nisi Deum. V, 1461. Quid erit mihi, quidquid mihi dederis præter te? V, 1469. Orationis remedium contra peccata accepimus post integritatem remissionis. V, 752. Orandum est a Domino ne peccemus. II, 775. Oranda beata vita, cætera propter ipsam. II, 497, 499, 503, 505. Beneficia temporalia et æterna quomodo petenda. V, 497. Temporalia a Deo petentes, nihil petunt. V, 794. Discite hoc petere a Deo, ubi non timeatis exaudiri. V, 1445. Multi clamant ad Dominum pro temporalibus rebus, vix quisquam propter ipsum Dominum. IV, 971. Necessaria corporis a Deo solo petenda, non a demoniis. IV, 752, 753. Orandum est ut incolumitas, amicitia, sufficientia habeantur, aut si jam adsint, teneantur. II, 499. Oremus ut valeamus quod voluerimus, cum Deo donante recte sapuerimus. II, 990. Sciens unde accipere, ab illo pete ut perficiatur, a quo datum est ut incipere. II, 990. Falli eos qui in adversis tantum, et non in prosperis putant invocandum Deum. V, 482. Quæ mala sunt, non sunt postulanda a Deo. III, 1824. Non parva est tentatio, si contra tuam sit causam tua postulatio. III, 1826.

Orandum pro persecutoribus Ecclesie. II, 657. Orandum pro inimicis et persecutoribus. V, 120, 806. Orare pro inimico tuo si didiceris, ambulans in viam Domini. III, 1983.

Injuriam Deo facit qui cum orat, ut iniuriam suam premit. IV, 476. Oratio nostra facit elemosynas, cum pro inimicis ut pro amicis profunditur. V, 1044. Quare nunc Ecclesia orat pro inimicis, et in novissimo iudicio non orabit. VII, 737. Gratius est Deo pro fratre deprecatio, ubi sacrificium caritatis offertur. II, 87. Orent pro se invicem omnia membra; caput pro omnibus interpellat. III, 1985. Orare pro quibusdam fratribus non nobis præcipitur. III, 1266, 1267. Oratur pro infidelibus ut credant. V, 914, 915. Qui sacerdos stans ad altare exhortetur populum orare pro infidelibus, pro Catechumenis, pro fidelibus. II, 978, 988. Orat Deum sacerdos clara voce ad altare, ut incredulas gentes ad fidem suam venire compellat. II, 988. Ideo Deus per orationes credentium nondum credentes credere facit, ut ostendat quia ipse facit. II, 988. Orationes quas facit Ecclesia sive pro infidelibus ut convertantur, sive pro fidelibus ut augeantur in eis fides et perseverent, destrunt Pelagianos. VIII, 48. Oratio pro quibus et contra quos impendenda. IV, 248, 458. Orare contra quemquam non licet. III, 1267. Non oraret Ecclesia pro reprobis, si essent cogniti. VII, 737.

Orationum auxilia quam utilia. IX, 478, 509. Orationes sanctorum quantum pro aliis valeant apud Deum. IV, 1412. Orationibus aliorum magnos etiam viros debere se commendare. II, 1023. Oratio Dominica pro eis tantum est efficax, quorum fides per dilectionem operatur. VII, 637. Gaudeant de nobis Martyres, qui orant pro nobis. IV, 144. Orans pro Ecclesia catholica, neminem singulorum præterit. V, 1249. Orat Ecclesia pro omnibus hominibus, non tamen exauditur pro omnibus. VII, 737. Orans Ecclesia pro quibusnam exauditur. VII, 308.

Orando quid observandum. IV, 1531, 1532. Quomodo orandum. III, 1274, 1467. Quid oremus sicut oportet nescimus. X, 351. Orandi duo cavenda, ne aut quod non debet, aut a quo non debet petat. V, 378. Sic orandum est quomodo docuit Christus. IV, 1532. Oratio incipere debet a laude Dei. IV, 1882.

Oratio duplex, interior et exterior. IV, 404. De interiore oratione intelligendum illud, *sine intermissione orate*. IV, 404. Oratio sine intermissione certius exauditur. II, 500. Orare sine intermissione, est vitam beatam a Deo solo sine intermissione desiderare. II, 501. Orationes crebre, sed brevissime et raptim jaculate Fratrum qui sunt Ægypto. II, 501. Orare diu cum vacat, id est, cum alia bonarum et necessariorum actuum non impediunt officia, non est improbum nec inutile. II, 501. Orare frequenter, non est orare, in multiloquio. II, 501, 502. Quid sit multum loqui, quid multum precati. II, 501. Multiloquium in oratione vitandum. V, 378. Orationum diligentior cura in Scripturis, specialiter viduis invenitur injuncta. II, 508. Oramus verbis per certa temporum intervalla, ut quantum in desiderio vite æternæ profecerimus nobis innotescamus, et ad hoc augendum nos ipsos acrius excitemus. II, 501. Orare non nisi spiritaliter spiritu renatos docet. II, 502.

Orandum in templo mentis. I, 1195. Orare in clausis cubiculis, quid. I, 1195. Non recte oratur, nisi in intimis cordis. VI, 144. Quando oras, claudes ostium, ne tentator ingrediat. IV, 1834. Oratio vocalis sine intentione in Deum, inanis est. IV, 1583. Orationis vox, quæ. IV, 1809. Multorum oratio habet sonum, vocem non habet. IV, 1809. Oratio clamor ad Deum, non corporis voce; sed cordis. IV, 74, 85, 234, 1834. Oratio nostra vix sine mentis evagatione. IV, 1086, 1583. Mira Dei benignitas tolerantis orationes, quæ cum mentis evagatione sunt. IV, 1086. Orans in toto corde, clamat quando aliunde non cogitat. IV, 1585. Magna in oratione intentio, magnum exprimit orantis affectum. IV, 1583. Qui orationem suam tepidam, frigidam et pene nullam dolet, jam orat. VI, 127.

Orandi tempus, tempus gratiæ Dei. VI, 234. Orandi tempus post Galli cantum. IV, 1587. De loco et modo orationis. III, 1519. Magis valet petentis affectus, quam petitionis locus. IX, 429. Si aliquis in Memorii hæreticorum orans exauditur, non pro merito loci, sed pro merito desiderii recipit sive bonum, sive malum. IX, 428. Situs corporis ad orandum nullus est præscriptus. VI, 144. Supplicantibus congruens situs, genua ligere, extendere manus, solo prosterni. VI, 597. Fronte terram percutere. V, 1419. Per hæc cordis affectus, qui ut ferent ista præcessit, quia facta sunt crescit. VI, 597. Hæc cum quis præstare nequit, in secretissimo cubili, ubi compungitur, sternitur. VI, 597. Oramus stantes quinquaginta diebus post Pascha et omnibus Dominicis. II, 218, 220. Ad orationem stantes cur convertuntur ad Orientem. III, 1277. An ubique Christiani diebus Paschalibus et Dominicis stantes orant, ignorat August. II, 220.

Orandum est perseveranter. IV, 801. Orationis instantia commendatur. IV, 801, 1379. Familiæ Dei esse debent, ante faciem conspectus illius mendicantis in orationibus.

IV, 1893, 1896. Orationes iustorum cum lacrymis et genu-
tu, V, 1063. Orantis gemitus. IV, 224. Dulces orantium la-
crymæ. IV, 1683. Oratio nuda quænam. X, 302, 304. Ora-
tionis alæ duæ, jejuniæ et elemosynæ. IV, 482. Geminae
elemosynæ. V, 398, 1040, 1041, 1042. Unde oratio mul-
tum adjuvetur. II, 504, 507. Oratio jejuniis et elemosynis
adjuvanda. V, 1046, 1585. Hæc est justitia hominis in hac
vita, jejuniæ, elemosynæ, oratio. IV, 482. Oratione sua
humiles contingunt Deum. V, 267. Oratio sit casta, ut non
quod cupiditas, sed quod caritas querit optemus. V, 1044.
Oratio tanto acceptior est, quanto magis naturæ suæ spiri-
talis implet effectum. V, 1052. Hunc effectum tanto magis
implet, quanto magis animus a carnali voluptate suspendi-
tur. V, 1052. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo mites
esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt,
quam legendo et audiendo. II, 597. Cor quod recte petit,
recte pulsatur et querit, minus esse debet. V, 568. Vita pul-
satur, vitæ aperitur. V, 568.

Oratio optima, vita justa. VII, 653. Quam celeriter acci-
piuntur orationes bene operantium. IV, 482. orationem
fides præcedit. II, 878. Orationis fons fides. V, 635. Orationis
meritum debetur fidei quæ data est non oranti. II, 878,
880. Non orat nisi fides. V, 915. Si fides deficit, oratio perit.
V, 635. Fides, spes et caritas ad Deum perducunt orantem.
II, 504. In fide, spe et caritate, continuo desiderio semper
oramus. II, 502. Orant spes et caritas, ac per hoc et
fides. VI, 234. Oratio semper jejunet ad odio, semper dilectione
pascatur. V, 1044. Fides in Christum, ratio impe-
trandæ. III, 1528. In nomine Christi nihil petit, qui de Chris-
to sentit, quod non est sentiendum; vel qui petit aliquid
ad salutem non pertinens. III, 1890, 1897. Petitur in no-
mine salvatoris, quod pertinet ad rationem salutis. III,
1832. Non petimus in nomine salvatoris, quodcumque petimus
adversus utilitatem salutis. III, 1825. Oratio non est
justa, nisi per Christum. IV, 1436. Oratio quæ non fit per
Christum, ipsa est peccatum. IV, 1436. Oramus ad illum,
per illum, in illo. IV, 1082. Ille orat pro nobis, orat in no-
bis, oratur a nobis. IV, 1081; V, 1685. Orat Christus, et
dat quod orat. V, 1083. Ad hoc oravit Christus, ut doceret
orare. IV, 663. Orare nos docet Christus ut magister, et
exaudit ut Filius. V, 1153. Ad orandum similitudinibus
Christus hortatur. V, 410, 618. Implorare posse donavit
Deus; et ut imploraret, excitavit cor tuum. V, 952.

Orat desiderium, etsi lingua taceat. V, 498, 820. Dignior
ex oratione sequetur effectus, quem ferventior præcedit
affectus. II, 502. Ipsum desiderium tuum, oratio tua est;
et si continuam desiderium, continua oratio. IV, 404. Ora-
tio de corde fidelis, tamquam de ara sancta surgit in modum
incensi. IV, 4818.

Orandi gratia ex Spiritu sancto: IV, 1539. Oratio est do-
num Dei. II, 878, 880. Orationem cum fide a se esse, cæ-
tera a Deo obtineri volentes, refelluntur. V, 913. Orare
Deum, gratiæ spiritalis munus. X, 633, 1032. Oratio spes
unica in malis sæculi presentis. V, 494, 497. Quando dormi-
tetur. V, 498. Orationes nostras Angeli quoque animo offerant
Deo. II, 502. Deus non sinit eos in periculis perire, qui ad
se clamant. IV, 440.

Oratio Dominica, regula postulandi Apostolis a cœlesti
jurisperito data. IV, 1849. Oratio quare verbis tradita. III,
1275. Orationis Dominicæ expositio. II, 503; III, 1277; V,
577; VI, 283. Orationis Dominicæ præfatiuncula. III, 1276.
Ejus petitiones apud Mattheum septem, apud Lucam tan-
tum quinque. VI, 285. In oratione Dominica tria ad vitam
æternam, quatuor ad temporalem pertinent. III, 1285. Ora-
tionis Dominicæ tres ultimæ petitiones contra concupiscentiam
adhibendæ. X, 153. Orationis Dominicæ petitiones,
cum septem donis Spiritus sancti, et beatitudinibus Evan-
gelicis componuntur. III, 1276. Orationis Dominicæ petitio
tertia; *Fiat voluntas tua*, quod inuatur. X, 676. Boni ex ani-
mo dicunt, *Veniat regnum tuum*; non ita mali. V, 299. Ora-
tio Dominica et Symbolum complectuntur fidem, spem et
caritatem. VI, 254. Catechumenis Symbolum prius, et post
oratio Dominica traditur. V, 377, 586. Oratio redditur a
Competentibus post octo dies. V, 400. Oratio Dominica ad
fideles præsertim pertinet. IV, 1849. Oratio Dominica in
sacrorum mysteriorum celebratione. V, 324, 4101. Oratio
Dominica quotidie dicitur ad altare. V, 599. Perceptioni
Eucharistiæ cur præmitti debet. V, 127. quis petat quod in
oratione Dominica non invenitur. II, 504. Oratio Dominica
continet quidquid recte et congruenter orari potest, et ad
eam cæteræ alix orationes reducuntur. II, 505. Exaudiuntur
omnes sancti pro se ipsis, non pro aliis. III, 1896. Desideriorum
forma in Dominica oratione. V, 378. Quisquis orat quod ad istam
Evangelicam precem pertinere non possit, carnaliter orat. II, 503, 504. Orationem Dominicam nisi
dicas, non eris orans. IV, 1532. Si aliam dicas, non exaudi-
eris. IV, 1532. Orationem Dominicam securus dicit, qui
facit quod dicit. IV, 1352. In ea pactum de remittendis de-

bitis, quo tenemur et nos fratribus ignoscere. V, 383, 1033,
1536. Quo animo dicendum, *Dimittite nobis debita*. IX, 65.
Oratio Dominica de dimittendis debitis, est justis necessa-
ria. VII, 637. qui tibi dictavit preces, advocatus est tuus;
si memeris, testis est; si non te corrigis, judex erit tuus.
V, 654. Oratio Dominica, medicina quotidiana contra peccata levia. VI,
228. Quotidiana nostra quotidiana. X, 435. Quotidianus peni-
tencillus quo terguntur peccata. V, 983. Quasi quotidianus ha-
ptismus. V, 1061. Oratio Dominica delet peccata non qua-
liacumque, sed parva. VII, 748, 749. Delet minima et quo-
tidiana peccata. VI, 263; X, 200. si veraciter dicatur, quo-
tidiana dimittit peccata. X, 1232. Delet et scelerate gesta,
si ab iis penitentem discedatur. VI, 265. Oratione Dominica
dimittitur quidquid in jejuniæ et elemosynis delinquitur.
X, 500. Peccata venialia operibus misericordiæ et oratione
mundantur. II, 673.

Orantes quosnam Deus exaudiat. IV, 1590. Quis fiduciam
habere possit, quod accipiat quod petit. X, 311. Multa Deus
orantibus præbet, qui etiam orantes prævenit. I, 793. Qui
manent in Christo, accipiunt quod petunt. III, 1842. Ora-
tiones peccatorum non exaudiri cæcus dixit nondum corde
videns. V, 749, 751. Deus solos pauperes exaudit. IV, 861.
Exauditio sequitur confessionem humilem. IV, 255, 254.
Qui vult audiri a Deo, prius audiat eum. V, 126. Citius
exauditur una obedientis oratio, quam decem inillia con-
temporis. VI, 565. Non accipiunt homines quod petunt,
quia male petunt. III, 1824. Orandum est ut non faciat
Deus, quod non bene petimus. III, 1826.

Oratio. Aliquando Deus iratus dat quod petit, et Deus
propitius negat quod petit. V, 1567; IX, 429. Nonnullis im-
patientibus Dominus Deus quod petebant concessit iratus,
sicut contra Apostolo negavit propitius. II, 503. Metuendum
est ne Deus nobis noxia, que posset non dare propitius,
debet iratus. III, 1824. Preces demonum exaudita. III, 2024.
Citius diabolum exaudit Deus ad tentandum, quam ipsum
Job ad sanandum. IV, 1882. Apostolus rogat, et non acci-
pit; diabolum rogat et accipit, quare. IV, 175, 1882. Saulus
non exauditus ad voluntatem, sed ad sanitatem. V, 1566.
Quomodo æterna, quove animo temporalia petenda. V,
1566. Exaudiuntur multi et multis modis, non solum Chris-
tiani catholici, sed et Pagani, et Judæi, et heretici. IX,
429. Extra Ecclesiam exaudiuntur multi ad multa, sed non
ad vitam æternam. IV, 478, 1270, 1704, 1721. Preces im-
probiorum quomodo exaudiuntur. III, 2024. Multi clauso
ore exaudiuntur a Deo, et multi in magnis clamoribus non
exaudiuntur. IV, 1604. Exaudiuntur quidam ad damnationem,
et non exaudiuntur quidam ad salutem. IV, 175. Deus
alios exaudit, alios non exaudit, prout cuique novit expe-
dire. IV, 1088, 1881. Quosdam desiderium se exauditorum
spondit Deus. IV, 1296, 1888. Superflua petens propitio
Deo non exauditur. V, 205, 498. Cito exauditur, qui terrena
non petit. IV, 1777. Derelinquens non derelinquit Deus,
quando in bonis temporalibus non exaudit. II, 545, 565,
573. Deus non exaudit ad temporalia, ut intelligamus ab
ipso desideranda sempiterna. IV, 485. Dum Deus tribula-
tiones non auferit, uti de precibus fueramus; nos ab eo negli-
gi non existimemus, sed bona ampliora speremus. II,
503. Male usus homo eo quod vult accipere, Deo potius
miserante non accipit. III, 1824, 1825, 1834. Exaudit Deus
ad sanitatem, non ad voluntatem. IV, 175, 1883. Non ha-
beatis pro magno exaudiri ad voluntatem, habete pro ma-
gno exaudiri ad utilitatem. V, 1566. Pater est Deus, et
quod mali cupiunt filii non dat. IV, 1899. Crede patri, quia
si tibi expediret, daret tibi. V, 498. Non petendum est aliquid
quasi fluxum, sed quod nobis Deus expedire scit. IV,
624. Novit Deus quid daret nobis expediat, nos autem inten-
damus, quid nobis prosit accipere. IV, 1899. Propitius Deus
cum male amamus, negat quod amamus; iratus autem dat
amanti quod male amat. IV, 202. Cui id amamus quod
vult Deus ut amemus, procul dubio daturus est nobis. IV,
202.

Oratio. Deus et cum differt, adest; et quod differt, adest;
et differendo adest: ne præperam cum implet voluntatem,
perfectam non implet sanitatem. V, 892. Oratio pro
justo facilius, pro iniquis magis laborat. V, 326, 1429, 1433,
1441. Cum aliquando tardius dat, commendat dona, non negat.
V, 411. Quod dare vult Deus, differt; ut amplius desi-
deres dilatatum, ne villescat cito datum. V, 619. Deus forte
aliquid dare differt, sed neminem esurientem relinquit.
III, 1557. Quosdam non negantur, sed ut congruo dentur
tempore, differuntur. III, 1896. Novit horam dandi qui curat.
IV, 1881. Deus si non dat ad horam, exercet quæren-
tem, non contemnit petentem. III, 1557. Orationibus Deus
vult desiderium nostrum exerceri, quo possimus capere
quod præparat dare. II, 502. Oratio sanctorum beneficii af-
fatione, tribulationum adversitate quasi repellitur, ut tam-
quam ignis flatu percussus ardentius inflammatur. IV,

1118. Differtur tantum quod in nomine Salvatoris petimus, non negatur. III, 1826. Fidelis multa deprecatur secundum saeculum, et non exauditur; ad vitam autem aeternam semper exauditur. IV, 718. Orationes, obsecrationes, etc., qui differunt. II, 635. Fiunt preces antequam illud quod est in Domini mensa, incipiat benedici; orationes, cum benedicitur; interpellationes seu postulationes, cum populus benedicitur; et post haec omnia gratiarum actiones. II, 636.

Oratio communis voce Diaconi indicitur. II, 221. Orationibus communibus et alternis plus agimus, quam singularibus et privatis. *imoc.* II, 788. Oratio ante cibum. X, 176. Oratio pro mortuis ad altare. I, 780. Oratio pro defunctis. VII, 757, 758. Egregie Augustini orationes ad Deum. I, 869, 888.

Oratorium. I, 1379. In oratorio nemo aliquid agat, nisi ad quod est factum, unde et nomen accepit. II, 960.

Orbis terrarum Adami nomine significatur. IV, 1256. Orbis terrarum partes. VII, 497. Orbis terrarum non per veteris Legis observationes, sed per Evangelii fidem possessio Abrahae facta est. VII, 822.

Orbis Romanus. VII, 171.

Orbitas pertinet ad ignem, qui exurit quod vitiosum est in amore conjugum. VII, 743, 744.

Orcus frater Jovis et Neptuni. VII, 213. Orcus receptor mortuum. VII, 196. Orcum terrenam et infernam mundi partem esse voluit. VII, 207.

Ordinationis sacramentum. IX, 109. Ordinationis benedictio. II, 229. Ordinatio cleri fit ad plebem congregandam. VI, 394. Ordinandi debent esse sine crimine. X, 585. Ordinationis manus suspecto imponere, nec ad commendationem suam alteri episcopo cum subintroducere recusat August. II, 368. Ordinarie debeat qui in parte Donati baptizatus est, rogatus August. non consulit, sed addit, *Aliud est facere si cogaris, aliud consulere ut factus.* II, 1061. Ordinationis suae tempore lacrymas fundit Augustinus. II, 88. Post etiam onus multo gravius expertus est, quam putabat. II, 88. Ordinatus Valerium obsecrat, uti sum sinat in secesso precibus ac studio agere, quod instructor fiat. II, 89. Negat Augustinus Pinianum in Ecclesia sibi tradita ab alio episcopo, nisi se interrogato ac penitente, posse ordinari. II, 477. Qui quibuscumque locis ordinati fuerint ministri, in ipsis locis perseverare debent. IX, *App.* 787. Credebat populus Hippon. non posse fieri, ut qui apud se ordinaretur etiam invitus, a sua urbe posset abscedere. II, 477. Aliter sentiebat Augustinus. II, 477. Ordinationis sacramentum non licet iterari. IX, 70, 71, 72. Non annuitur. IX, 109. sacramentum ordinationis manens in ordinatis. VI, 394. Etiam in eo qui aliqua culpa remouetur ab officio. VI, 394. Ordinati etiam extra Ecclesiam in suis honoribus sunt suscepti. II, 813. Ordinationis Aurelii anniversarius dies. V, 645. Item ordinationis Augustini. V, 1480, 1482. Ordinator Stephanus Petrus. V, 1365.

Ordo est parium disparumque rerum sua cuique loca tribuens dispositio. VII, 640. Ordo est per quem aguntur omnia, quae Deus constituit. I, 991, 994. Ordo, bonum generale in rebus a Deo factis. VIII, 535. Ordo rerum quid valeat. VIII, 397. Ordine cuncta a Deo administrantur. I, 984, 994. Eo continentur etiam mala. I, 983. Ordo cogit esse, inordinatio non esse. I, 1341. Ordo penes ipsum sit, qui novit ordinare quod creavit. V, 1333. Ordini rerum transeuntium pro nostris meritis assuti sumus. I, 1179.

Ordo naturae in homine quis. VII, 629. Ordo et pax exigit, ut prius homo Deo, deinde caro homini subiciatur. IV, 1860. Ordinem tenere et ordine teneri, non idem. I, 1187. Injusti juste et fredi pulchre ordinantur. III, 130. Peccantem hominem ordinavit Deus turpem non turpiter. I, 1180. Ordinare novit Deus deserentes se animas. VI, 333. Qui injuste se ordinat in peccatis, juste ordinatur in poenis. II, 539.

Ordo dux ad Deum. I, 990. Ordo rerum servandus, ut anima bene agat. II, 539. Ordo vitae et eruditionis. I, 1006. Ordo ille approbandus, ubi potiora praecedunt. VI, 326. Ordo non est, ubi deterioribus meliora subiciuntur. I, 1931. Quod mutatur in melius, ad esse et ad ordinem tendit. I, 1348. Ne quis perturbetur si praescriptus ordo turbetur, cum incertum sit quid iustius agamus. VI, 326. Ordinare res agendas pro nostro captu debemus. VI, 326. Res ordinatas nos peregrisse non ideo gaudeamus, quia nobis, sed quia Deo sic eas agi placuit. VI, 326. Eis voluntatem Dei praepone re quisque paratus sit. VI, 326. Unde ordo interterum dicitur malus. VIII, 558. Libri de Ordine scripti sub finem ann. ccc.lxxxvi. I, 977. Zenobio sunt dicati. I, 979. Quare. I, 983.

Ordinis nomine scripta Madaurensium epistola. II, 1026. Ordini leges replicare. II, 316.

Oreb interpretatur siccitas. IV, 1033.

Organum omnia instrumenta musica significat, aliquando tamen sumitur pro solis iis quae foliis infantur. IV, 671,

1964. Organa musica sanctos designant. IV, 1964. Organa sua habent cives Jerusalem, Scripturas Dei, praecpta Dei, promissa Dei, etc. IV, 1764. organarius qualis, tale organum. V, 1585.

Orestes et Pylades. I, 697.

Orientalis heretici Donatistis aliquo modo se sociare tentaverunt. IX, 576. An iudicium quod habuerunt de baptismo resciderint, non constat. IX, 589. Orientales propter requiem Domini significandam jejunium sabbato relaxant, et propter humilitatem mortis Domini quidam ex Occidentalibus jejunant; sabbatum Paschae ab omnibus jejunatur ad renovandam memoriam doloris Apostolorum de morte Domini. II, 130.

Origenes. I, 595; VIII, 667, 668. Ejus error quod omnia recurrant ad id unde deflexerunt. I, 595. Origenis error de supplicio diaboli et damnatorum non semper duraturo. X, 325. De salvando etiam diabolo. VII, 731. Origenem sensisse, posse diabolum misericordiam Dei impetrare, quidam asserunt, quia negant. X, 1483. Origenis sententia de salvando diabolo refellit. VII, 735. Origenes erravit, quia clementior fuit. VII, 735. Animas de caelo lapsas esse putant Pythagoras, Platonici, Origenes. II, 718. Origenis libri *επι Αρτων.* VII, 536. Origenes ex Theodotone addidit ad LXX interpretationem. II, 261. Psalms interpretatus est. II, 261. Quinque volumina scripsit in epistolam ad Galatas, et de eadem agit lib. 10 Stromatum, et alibi, ex Hier. II, 252, 254. Nec Petrum peccasse, nec Paulum procaeter arguisse majorem, ideo asserit, ut Porphyrio blasphemaui respondeat. II, 254, 257. Origenes et veterum sententiam de Petro reprehensa a Paulo Joannes Chrysostomus amplexus est. II, 254. Hieronymum rogat Augustinus, ut prodit Origenis et haereticum errata. II, 157. Origenes ab Hieronymo mirabiliter laudatus, ac post non mediocriter nec de mediocribus quaestionibus reprehensus. II, 286. De Origenis quibusdam opinionibus quas non recepit Ecclesia, liber ab August. scriptus. II, 748. Origenes reprobat ab Ecclesia, quare. VII, 751.

Origeniam heretici qui et Adamantii Tractatoris. VIII, 53. Origenianorum dogmata. VIII, 53.

Origeniam alii heretici, a nescio quo Origene dicti sunt. VIII, 53.

Originale peccatum. V, 928, 944, 1313. Originali peccato obnoxii omnes. III, 1654; X, 270. Parvuli. VII, 506. Originale peccatum trahit infans ex Adamo, quia unus erat cum illo et in illo. II, 360. Generatio ex Adam uno delicto obligat; regeneratio ex Christo tam illud quam quicquid postea ex iniquis operibus humanae conversationis accedit, solvit. II, 678, 679. Nasci ex Adam necessitatis est ex damnatione; nasci pro Christo, voluntatis et gratiae. III, 1401. De incarnatione animae nulla sententia tenenda quae neget peccatum originale. II, 733. Si animae creentur singulae singulis, quomodo peccatum originale contrahant. III, 725. Originale peccatum et alienum est, et nostrum. X, 1079. Originale vinculum damnationis. VI, 277. Originalis peccati poena. VI, 107. Hieronymus dogma de peccato originali in lib. contra Jovinianum, et in commentariis in Job stabilivit. II, 723, 730.

Originale peccatum negabat Pelagius et cum eo Pelagiani. II, 725, 865. Epistola Zosimi in qua asserit peccatum originale. II, 863. Originale peccatum arguit infantum baptismus. III, 416. Originale peccatum baptismus diluit. IV, 591. Parvulorum baptismus non superfluous, quia peccato originali obligantur. II, 678. In originali malo duo sunt, peccatum atque supplicium. VII, 783. *vide* Peccatum. Originali bono insunt propagatio et conformatio. VII, 788.

supra. VII, 628.

Ornamenta exterioris hominis quanto magis appetuntur, tanto sunt interioris detrimenta, ac vice versa. V, 884. Ornamenta auri vel vestis non vult August. praepropera prohiberi sententia, nisi iis qui neque conjugati, neque conjugari cupientes, cogitare debent quomodo placeant Deo. II, 1060. Ornatus maxime Christianorum et Christianarum, mores boni sunt. II, 1060. Auri circumpositio et intortio crinum et caetera hujusmodi, quae vel ad inanem pompam, vel ad illecebram formae adhiberi solent, merito reprehensa sunt. II, 1080. Ornari solis maritis feminae permittendae sunt, et hoc secundum veniam, non secundum imperium. II, 1080. Si ad ornatum indecentem dura aliqua conditione mulier a viro cogatur, habeat in superbo cultu cor humile. II, 1081.

Orosius. II, 1071.

Orosius presbyter Hispanus. I, 648; VIII, 663, 666, 669; X, 345. Ab ultima Hispania ad Augustinum transiit, scripturarum ardore inflammat. II, 748. Orosium August. mittit ad Hieronymum. II, 721. Orosii communitorium. VIII, 639. Orosio de Priscillianistarum haeresi et Origenis quibusdam opinionibus, August. uno libro respondit. II, 748. Orosius literas Herodoti et Lazari detulit ad Concilium Car-

thag. II, 739. Librum in quo Hieronymus de resurrectione carnis præclare disputat, ad Oceanum attulit. II, 779. Orisium fratrem suum vocat Hieronymus et Augustini filium. II, 752. Orosii elogium. II, 720.

Orpheus poeta theologus. VII, 572, 597. Maxime omulium nobilitatus est. VII, 581. Infernis sacris præfectus est. VII, 572. Orphei præsentia de Christo an aptiora Gentibus, quam Prophetarum Hebræorum. VIII, 282, 290, 292.

Orphanus, latine pupilli. III, 1829. Orphanos et viduas facit gladius verbi Dei. IV, 815.

Orthodoxi, id est recta sectantes. III, 127.

Orthopolis duodecimis rex sicyoniorum. VII, 565.

Ortygometra genus avium non usquequaque dissimile coturnicibus. III, 617.

Os duplex, corporis et cordis. VI, 351, 308, 509. Os cordis. IV, 1061, 1775. Os cordis multa clamat, quæ ore corporis non dicuntur. VI, 350. Os cordis quo consensus tamquam verbum interius exprimitur. VI, 350. Os interius discernit auris interior. VI, 351. Os corporis nihil profert, nisi quod ex ore cordis emanat. VI, 350. Os occultum in corde, sapida gaudia de pane Dei rutilians. I, 722. De quo ore dictum sit, *Os quod mentitur*, etc. VI, 509. Os Dei, eloquium ejus. IV, 1515. Ori non est ponendum claustrum, sed ostium continentie. IV, 1819.

Os, sive ossum absconditum, firmitas interior. IV, 1796. Ossa in scripturis firmamentum animæ vel fortitudinem significant. IV, 92, 228, 1297, 1796. Ossa in corpore Domini dicuntur omnes justi, firmi corde, fortes, etc. IV, 242, 332, 476, 1297. Ossa in scripturis patientiam in fide significant. IV, 320. Os Ecclesiæ, spirituales. IV, 492.

Osculum indixum feminæ alienæ, verbere videtur. VII, 726.

Osculandi affines consuetudo recepta apud antiquos. III, 570. Osculum pacis inter sacramenta. V, 1101; IX, 277. Osculum dabatur infantibus in baptismo. X, 625.

Osee rex Israel regnavit homuli temporibus. VII, 579.

Osee propheta quid prædixit. VII, 584. *Osee* connubium cum meretricem quid significet, explicatur a apostoli. VIII, 439.

Ostris maritus Isidis. VII, 234, 256.

Ostendere mala, pro facere mala. III, 502.

Ostenta ab ostendendo dicta. VII, 722.

Ostium portæ, initium fidei. IV, 306. Ostium cordis nostri tamquam duas habet valvas, cupiditatem et timorem. IV, 1835. Ostium cordis diligenter elaudendum. IV, 1854.

Ostiarium Donatista qui se gerat erga ignotos. V, 298.

Otium dat locum tentationi. VII, 84. Otio ad pietatem, non ad ignaviam fruendum. II, 188. In otio non iners vacatio delectare debet, sed ut inquisitio, aut inventio veritatis. VII, 647. Otium sanctum illud est, quod percipiendæ sapientie impenditur. III, 1791. Otium sanctum quandoam relinquendum, ut prædicetur Christus. III, 1791. Otium sanctum quærit caritas veritatis, negotium justum suscipit necessitas caritatis. VII, 647. Magna secessione a tumultu rerum labentium opus est, ut fiat in homine nihil timere. II, 74. Desicari in otio licet. II, 74. Otiosorum negotium. IV, 1465, 1916.

Ova non sumunt Manichæi. VIII, 37.

Ovium curam Deus ipse suscipit. V, 285. Oves Dei quænam. V, 313. Oves ad quas Christus missus est. V, 481. Oves Christi et non oves, quinam. III, 1742. Oves Christi, prædestinati. III, 1725. De ovibus Christi nulla perit. III, 1745. Christus ad Judæos dicebat non esse eos ex ovibus suis, quia eos videbat ad sempiternum interitum prædestinatos, non ad vitam æternam sui sanguinis pretio comparatos. III, 1725. Oves Christi multæ ex Judæis, sed non solæ. V, 42. Non solum pastor, sed etiam oves intrant per ostium. III, 1726. Ingressi et egressi per Christum quid. III, 1726. Oves Christi ante ejus adventum vocem ipsius audierunt, non alienorum. III, 1725. An oves Christi erant, qui errabant, et vocem alienorum audiebant. III, 1724. Non omnes qui vocem Christi audierunt, oves erant. III, 1725. Ovis per Christum ad ovile reductæ securitas. V, 1647. Oves audita pastoris voce salvantur. V, 507. Ovis perdit a pastore inventa, ab eodem adhuc queritur. IV, 1395. Oves populi. IV, 1224. Oves detonsæ, perfecti. IV, 1224. Oves et boves in psalmis, recte accipiuntur omnes sanctæ spirituales creaturæ. IV, 114. Ovium spes, sanitas et requies in solo Deo. V, 285. Oves errantes non sine sanarum periculo negliguntur. V, 278. Dilectionem Christus postulat sibi erga oves suas impendi. V, 1180. Diligendus est pastor, mercenarius tolerandus, cavendus latro. V, 756. *Vide* Pastor. Oves pascue et manuum Dei sumus. V, 295. In inferno sunt oves, quibus mors pastor est; in celo sunt oves, quibus pastor vita est. IV, 536. Ovile Christi quas oves complectitur. IV, 1418. Tres personæ ad ovile venientes, pastor, fur et mercenarius. V, 756.

Oxymora sententia. X, 1480.

Ozius rex Juda. VII, 583.

P.

Pactum dimittendi, ut dimittatur nobis. V, 1054.

Pænitendum esse peccati, vox est ista nature. VIII, 109, 110. Pænitentiæ quorumque criminum locus in Ecclesia non negatur. V, 448. Pænitentiam denegant Cathari. VIII, 32. Pænitentiam peccatis dandam negantes quidam heretici facti sunt. V, 1559. Et exclusi sunt ab Ecclesia. V, 1559. Pænitentiæ locus in Ecclesia permissus, opprobrium Paganorum in Christianos excitabat. IV, 1500, 1501. Paganis pænitentiam suggillantibus respondetur. V, 1559. Neminem ab errore ad veritatem, vel a quocumque seu magno, seu parvo peccato ad correctionem sine pænitentia posse transire. II, 347. Pænitentiæ agendæ triplex ratio. II, 1088. Pænitentia triplex. V, 1537, 1530. Prima quæ ante baptismum. V, 1537, 1530. Altera quæ hic omnium est ac perpetua. V, 1537, 1536. Tertia severior, pro peccatis mortiferis. V, 1542, 1538. Qualis ea pænitentia, cui Deus ignoscit. III, 1266. Non sufficit mores commutare, nisi et Deo satisfiat. V, 1548.

Pænitentia, est quædam in se ipsum iracundia. V, 133, 1338. Vis fugere a Deo? ad ipsum fuge; vis fugere ab irato? fuge ad placatum. IV, 1915. Se ipsam anima puniens compungat, ne in Dei judicio damnata torqueatur. IV, 80. Juste salus illa perpetua, quæ turpiter amissa est per voluptatem, fortiter recipitur per dolorem. III, 289. Divina justitia est, ut qui voluntate amicit, quod amare debuit, amittat cum dolore quod amavit, dum naturarum Creator ubique laudetur. III, 585. Afflictio pænitentis pœna peccati est, quamvis medicinalis et salubris. III, 728. Pænitentis dolores, sicut dolores parturientis. IV, 536. Deum placat, qui sperans in misericordia ejus, ita de cætero peccare cavet, ut de peccatis præteritis veniam deprecetur. IV, 1915. Sacrificium justitiæ per pænitentiam. IV, 81.

Pænitentia humilior. VI, 220. Pænitentiæ salubris medicina, nulli alii quam sibi tribuere peccatum. VII, 444. Pænitentiæ humilitas quam necessaria. V, 1555. Etiam justificatis. V, 1558. Pænitentiæ humilitas ante justificationem. IV, 1786. Humiliatio pænitentiæ ad Deum acceditur. IV, 314. Præcedente pænitentiæ humilitate agglutinatur Deus hominibus. III, 879. Pristinæ vitæ post pænitentiam non repetenda. V, 1055. Pænitentia perversa. V, 126. Pænitentia impænitenda. V, 1182. Pænitentia relapsis post baptismum amplectenda. V, 1545. Non in occulto solum, sed qualis agitur in Ecclesia. V, 1711 Pænitentia in notitia multorum vel etiam totius plebis quando agenda. V, 1345 Pænitentiam secundum morem Ecclesiæ agere, cum digna est causa. VI, 271.

Pænitentia publica agitur propter immania peccata, non propter levia. VI, 636. Pænitentia luctuosa et lamentabilis. VI, 18. Quinam ad eam cogendi. VI, 18. Pænitentiæ humilitatis subijcti sacerdotes quos a supplicio liberarunt. II, 633. Pænitentiæ civis. IV, 1501, 1935. Pænitentia publica Theodosii. V, 1710. Pertinet ad disciplinam Christianam, ut neque de cuiusquam correctione desperetur, neque cuiquam pænitentiæ aditus intercludatur. VI, 505. Pænitentiæ locum adulteris alii in totum clausurunt, alii permisissent, manente unitatis vinculo. II, 541. Pænitentibus adulteris recte pacem dari, merito tenet Ecclesia. II, 342. Pænitentiæ locum Donatistæ revertenti a quibusdam fratribus negatum esse Augustinus ægerrime tulit. V, 1538. Pænitentiæ locus cur datus pænitentiam non acturis, et morti deditis. X, 1427, 1428. Pænitentiæ actio ubi propter crimen commissum separatur aliquis a corpore Christi. VI, 262. Pænitentiæ locum aliqui petierunt, alii excommunicati in eum locum redacti sunt, et quidam nolunt inde surgere quasi electus sit locus. V, 1111. Reconciliationis locum petere nemo cogitur. V, 1539.

Pænitendi tempus. V, 126. Pænitentiæ tempora recte constituuntur ab iis qui Ecclesiis præsunt. VI, 263. In actione pænitentiæ non tam consideranda est mensura temporis, quam doloris. VI, 263. Pænitentiæ agendæ ratio, et satisfactoris modus, a præpositis sacramentorum accipiendus. V, 1545. Pænitentem, L. zari instat, perducit Dominus ad confessionem; jam cætera implet Ecclesiæ ministerium. V, 1558. Pænitenti et præcepta medici observanda, et ferendus dolor sectionis. V, 1270. Necdum tamen est tum sanus. V, 1270. Peccata post baptismum commissa pænitendo sanari possunt. VI, 254. Solus agit Augustinus cum Marcelino, ne quid esset quod majore et insigniori pænitentia indigeret. II, 650. Pænitentia, cum Deus flagellat, amplectenda. VI, 699. Deus non puniens non perdidit potentiam, sed exigit a te pænitentiam. V, 471. Vitæ hujus penitere nos debet, quia corruptioni et tentationibus

obnoxia est. V, 1537. Dicamus modo fructuose, Transeunt omnia sicut umbra; ne dicamus infructuose, transierunt. IV, 284.

Pœnitentiæ procrastinatio quam periculosa. IV, 1501. Pœnitentiam qui agunt, dicuntur peccasse Deo; qui nolunt agere, peccasse non Deo. III, 773. In eos qui pœnitentiæ negligendæ exemplum ex aliis sumunt. V, 1543, 1547. Pœnitentia sterilis, nihil prodest. V, 108. Pœnitentiæ fructus qui sint. V, 408. Pœnitentia in hac vita tantum fructuosa. VII, 759. Pœnitentia infructuosa. VI, 205. Post iudicium infructuosa est, nunc fructuosa, quando correctio libera. V, 130. Pœnitentia erit in die iudicii, sed infructuosa. IV, 284, 337. Pœnitentia huius temporis, dolor medicinalis est; pœnitentia futuri temporis, dolor æternalis est. IV, 689. Pœnitentia post iudicium cruciabilis est, non sana illis. V, 131. Pœnitentia sera. III, 805. Pœnitentia te ad vocem scripturæ; nam ad vocem præsentis iudicii, sine causa pœnitentit te. V, 150.

Pœnitentia donum est Dei. II, 826; VI, 971, 421; X, 503. Pœnitentia datur a Deo. X, 1422. Ad donum spiritus sancti pertinet, quia peccatori disjicit quod fecit. IV, 596. Vocatio ad pœnitentiam, ad occulta Dei iudicia est revocanda. X, 920. quibus modis Deus ad emendationem sollicitus. V, 150. Ex hominibus alios per bonitatem adducit Deus ad pœnitentiam, alios secundum iudicium non adducit. X, 795. Pœnitentiæ prædicatione vocatur ad Christum et congregatur Ecclesia. IV, 1965. Pœnitentibus veniam non dari secundum gratiam, sed secundum merita et laborem eorum, Cœlestis doctrina. X, 345. Pœnitentiam misericordia et adiutorio Domini fieri docet Ambrosius. X, 383. Pœnitentia a mortuis operibus, quod sit. VI, 208. Infructuosæ arbori stercus adhibitur, figura pœnitentiæ. V, 1183. Pœnitentia David cur Deo accepta, non vero sãul. VIII, 443.

Pœnitentes olim qui proprie dicebantur. VI, 228. Pœnitentes proprie in Ecclesia appellati. II, 1086. II sunt qui post baptismum ita peccaverint, ut excommunicari et postea reconciliari mereantur. II, 1088. Pœnitens id agit quod sibi ad salutem, cæteris ad exemplum prosit. V, 1545. Pœnitens est peccata propria et agnoscere et punire. V, 132. Pœnitens, homo irascens sibi. V, 187, 649. Et suus ipse punitor est. V, 1273. Lacrymæ, sanguis pœnitentis. V, 1342. Pœnitens, verus homo. III, 831. Pœnitens ex parte justus est, et ex parte peccator, et quomodo. IV, 1825. Pœnitens quomodo conjugatur Deo, ac præstat ut Deus ipsi intercedat. V, 187. Pœnitentes in membris Christi. IV, 1293, 1537. Pœnitens conari debet peccata omnia perimere. V, 153. Si non te invenit oies ultimus victorem, inveniat vel pugnantem. V, 135. De reliquis in conatu invento facile ignoscitur. V, 153.

Pœnitentium reconciliatio. VII, 674. Pœnitentia vera etiam per malum remissionem peccatorum accipit. V, 406. Pœnitentis resurrectio et solutio in Lazaro figurata. IV, 1306; V, 505. Impositio manuum super pœnitentes, orationis iudicio et discussio ipsorum. V, 1111. Pœnitentes abundant. V, 1111. Cum discutiantur, invenitur male viventes. V, 1111. qui debet esse locus humilitatis, fit locus iniquitatis. V, 1111. quando illis imponitur manus, fit ordo longissimus. V, 1111. Ad pœnitentes admonitio. V, 1111.

Pœnitere quomodo Deus dicatur. IV, 1416, 1460, 1723; VI, 141; VII, 539. Pœnitentia in Deo, dicitur mutatio sententiæ. V, 152. Pœnitentia cur minus videatur Deo congruere, quam præscientia, ira, et similia. VI, 141.

Paganismum obtendit Faustus et Judæis et Catholicis. VIII, 369.

Pagani qui vocentur. I, 648. In quo distant a Manichæis. VIII, 376. Paganitatis error unde inolevit. VII, 208. Pagani quid de principio rerum, qui de diis sentiant. VIII, 376. solem adorant. IV, 189. Deus unus a Paganis celebratur variis nominibus. II, 82. Paganorum religio circa homines mortuos tota occupata fuit. VII, 235. Pro diis habent homines mortuos. V, 1249. Paganos dæmoniacos vocat August. II, 159. Paganorum sacerdotes mortui dicuntur, non tantum propter impietatem, sed propter mortuos deos eorum. IX, 63. Ludendi et saltandi mos receptus in solemnitate Paganorum. III, 475. Paganorum Iudi ritusque sacrorum, turpissimum. II, 415; VII, 50. Crudelissimum. VII, 52. Pagani imitatione deorum suorum peiores fiunt. II, 414. Pagani non excusant sua sacrilega sacra et simulacra, quod eleganter interpretantur quid quæque significant. II, 378. Paganorum in cultu litigantium deorum concordia. VI, 712. Paganorum concordie præcepta non habebant. II, 529.

Paganorum non veræ virtutes. X, 747. *Vide Infideles.* Virtus. Virtutes Paganorum steriles. II, 710. Paganis nihil prodest, non quidem quod iam boni sunt, sed quod mediciter mali. IV, 196. Honeati mores etiam Paganorum, non nisi ex Deo sunt. II, 591. Paganorum reip. felicitas luxuriosa, licentiosa, sacrilega. II, 533. Pagani ad quedam

temporalia exaudiuntur. IV, 1270. Pagani fures et latrones. III, 1720. Eorum doctrina de virtutibus et vitiis novæ. III, 1720. pagani in tenebris sunt. IV, 196. Pagani Christum volunt nihil sensitisse contra deos suos, sed eos magico ritu coluisse. III, 1069. Pagani oraculis suis Christum laudare compulsi. III, 1052. Paganorum subterfugium ne fiant Christiani. IV, 116. Pagani in Christianis referunt malorum causam. IV, 1035, 1034. Eorum in Christianam religionem querelæ ex vastatione Romæ. V, 505, 1356. Paganorum scandalum ex pressuris mundi. V, 505. Pagani Christianorum discordia avocari a Christiana religione non debent. VI, 715. Pagani intus credentes, sed erubescences confiteri. V, 1278. Paganorum ad Christum nira conversio. III, 123. Paganorum superstitionum delictum. V, 166. Simulacra confringi iussa sunt recentibus legibus. IX, 44. sacrificia capite plectuntur. II, 526. Ex Paganis multi ad Deum verum conversi timore legum imperialium. II, 534. De templis, idolis, lucis qui evertuntur, non licet Christiano in usus privatos quidquam usurpare. II, 185. Paganorum res rapere non licet. V, 965. Piis operibus seceruntur Christiani a Paganis. V, 1025. Cum Paganis potius quam cum malis Christianis conversabantur boni Christiani. IV, 1280, 1290. Paganorum infirmitas cum Martyrum constantia comparatur. IV, 1829. Pagani venientes ad Christum, episcopi fieri possunt. IX, 478. Pagani, ligna silvarum appellati. IV, 1234. Lapides mortui. V, 163. Paulinus adversus Paganos scripsit. II, 159. Hoc Paulini opus petit August. II, 181.

Pœnitentia in sacris litteris quid significat. IV, 1547, 1548. Palæstinum iudicium in causa Pelagii. II, 816, 826, 827, 831, 876, 979. Palæstinio concilio quænam Pelagius anathematizavit. II, 827, 979. *Vide Pelagius.*

Palatum *obparis* dicitur. VII, 200.

Palatinus episcopus. II, 759, 790.

Palatinum monet Augustinus quomodo in Christiana sapientia, quam delegit, proficiat ac perseveret. II, 969.

Palear frigidam vim habet, ut nives servet; et fervidam, ut poma immatura maturet. VII, 712, 719. Palear et zizaniorum nomine significantur hæretici. III, 127, 144. Injusti. IX, 29. Palear sunt carnalia quærentes, sive sint intra, sive foris. V, 1175. Palear invidus, iniquus quem ventus tentationis auferit, cui opponitur populus gravis. IV, 339. Palear potest fieri irumentum. V, 1175.

Palastrum canere. II, 157, 237, 214, 290.

Palladius ad Memoriam s. Stephani Hippone sanata. VII, 770.

Palladius. II, 774.

Palladius Tilagitanus episcopus. IX, 697.

Pallantem moriturum Hercules flevit. VII, 86.

Palliat philosophi, Cynici dicuntur. I, 942. Pallio et clava utebantur Cynici. VII, 428.

Pallor deus Romanus. II, 84; IV, 1596; VII, 125. Ab Hostilio introductus. VII, 150, 190. Pallori et febri laua fecerunt Romani. III, 1053.

Pammachia. VIII, 574.

Pammachius suus colonos Donatistas ad Catholicam adduxit. II, 223.

Pan unde dicitur est in Arcadia Lycæus. VII, 574.

Pancarius. II, 1068.

Pancarpus. VIII, 574. In ludicris muneribus edi solot. VIII, 598.

Pancratius Balianensis episcopus. IV, 381.

Pancratius facere, est pugilari. IV, 679.

Pannonius episcopus. II, 759, 780.

Panis significat omnia ad victum pertinentia. III, 496, 499, 509, 514, 652; V, 389, 394. Panis hominem nutrit; et accipitrem necat. I, 1350. Panis et merum ad mortuorum sepultura tollentur. IV, 534. Et celebrabantur convivia. IV, 534. Panis et in bono et in malo est in Scriptura. III, 79.

Panis Deus. IV, 1726. Panis Deus ut lac nobis fieret, descendit ad terram. IV, 1726. Panis non deficiens, et indigentiam nostram finiens, Trinitas. V, 620. Panis cœli, Christus. V, 726. Ut panem Angelorum manducaret homo, Dominus Angelorum factus est homo. V, 701, 726. Ex eodem pane homines et Angeli, sed non eodem modo manducant. IV, 1742. Panis vivus qui in via reficit nos, in patria saturabit nos. IV, 4814. Panis Christus cum labore et sudore manducandus. IV, 1784. Panis celestis esuriem interioris hominis quærit. III, 1007. Panis frustra, membra Christi. IV, 1934. Panis qui reficit, nec deficit, iustitia, veritas, ipse Christus. V, 969. Panis Angelorum et hominum, veritas, sapientia, virtus Dei. IV, 1742. Panis animæ, verbum Dei. IV, 596, 1163, 1297. Panis cordis iustitia. IV, 562. Panis veritatis amarus peccatoribus. IV, 68. Panis doloris pœnitentium. IV, 1786. Panis terræ viventium. V, 205.

Panis quotidianus duplex, corporalis et spiritalis. V, 389, 401. Panis quotidianus, sermo Dei. V, 381, 389, 595. Lectioes et hymni sacri. V, 389. Eucharistia. V, 381, 389, 593,

401. Quidquid animæ aut carni nostræ in hac vita necessarium est. V, 395, 401. Panes tres dati amico. V, 620. Tres panes a Deo petit, qui petit saturari conspectu Trinitatis. IV, 1524. Panis subinericius Eliæ aliud habuit quam panis usitatus. III, 377. Panes de lapidibus cur Christus esuriens non fecit. IV, 1164, 1165. Multiplicatio panum in deserto. IV, 1164. In multiplicacione panum, omnipotentia Domini quasi fons panis erat. III, 528. Allegorice quid significet miraculum quinque panum. III, 1600; VI, 48. Et miraculum septem panum. V, 584; VI, 51. Mysteriora in iis qui saturati sunt de septem panibus. V, 581. Panem mendicanti cur Manichei porrigebant. VIII, 160.

Panes benedictos quinque Paulinus Romano et Licentio mittit. II, 126. Panem ad Alipium mittit Paulinus. II, 100. Et ad Augustinum. II, 105. Et Paulino vicissim Augustinus. II, 125.

Pantomimus. III, 64; V, 1020. Pantomimus iudicis facilius placet, quam Deus. IV, 277. Pantomimi ludicri et inhonesti. IV, 1347.

Papa. Romani episcopatus præminentia X, 551. Romanus pontifex reliquis episcopis loco prior. X, 648. Missis ad sedem Apostolicam duobus Conciliis, indeque rescriptis venientibus causa (Pelag.) finita est. V, 754. *vide* Romanus episcopus.

Papuria gens, apud Romanos. VII, 69. *Not. (d).*

Parabola, quid. IV, 852. Parabolas inter et propositiones seu *προτάσεις* discernit. IV, 983. Parabolas decem virginum ad novissimum Christi adventum non pertinere, quidam opinati sunt. II, 922. Parabola Domini secundum similitudinem et dissimilitudinem intelligendæ. III, 1558. *Vide* similitudo.

Paracletus consolator vel advocatus interpretatur. III, 1828, 1868.

Paradisus proprie locus nemorosus. III, 482. Viridarium. V, 1505. Paradisi generale nomen est locus omnis ubi relicter vivitur. II, 834. Omnis etiam spiritalis quasi regio, ubi animæ bene est, merito paradisi dici potest. III, 482. Paradisum in Eden plantatum alii corporaliter, alii spiritaliter, alii utroque modo accipiunt. III, 371. Sententiam tertiam amplectitur August. III, 371. Paradisi locus a cognitione hominum est remotissimus. III, 378. Paradisus in quo homo ornatus est, præter fidei periculum quaerit ubi sit. X, 508. Paradisi summa iuventutis. IV, 1771. Paradisum cæteraque ejus, nonnulli spiritaliter tantum intelligi volunt. VII, 394. Quod de paradiso Scriptura narrat, de paradiso spiritali nonnulli tractatores catholici intellexerunt. X, 1399. Scriptura corporalem evidentius ostendit. X, 1509. Paradisus ad proprietatem litteræ intelligi potest et debet. III, 373, 383. Paradisus qualis iuxta Pelagianorum hæresim et quam falsus fuisset. X, 1089, 1310, 1328, 1332, 1408, 1457, 1459, 1557. Pelagianorum paradisi deliciarum qualis, etiamsi nemo peccasset. X, 1557. In paradiso voluit Pelagiani concupiscentiam introducere. X, 805. Paradisum Dei non solum libidinum hominum, verum etiam cruciatibus immolare cogit Julianus. X, 1560, 1561, 1564, 1571, 1572. Et mortibus. X, 1581, 1583, 1585. In paradiso non solum mortuum penas, verum etiam mortiferam valetudinum mittit. X, 1394, 1508. Pelagiani originale peccatum negantes, coguntur cuncta naturalia vitia in paradiso admittere. X, 1457. Et de facto vitia omnia corporum et animorum ibi collocant Pelagiani. X, 1557. Pelagianorum opinio de paradiso, nulli comprehensibilis. X, 1434. Paradisi beatitudo nec mortem, nec tot mala corporum admisisset. X, 1507. status hominis in paradiso quoad sensum. X, 797. Ut quid homo positus in paradiso ut operaretur et custodiret eum. III, 379, 380, 381. An primi parentes cibis indigerint in paradiso. X, 772. In paradiso recreatio filiorum fuisset absque libidine. X, 818. In paradiso si quid utile disceretur, sine labore disceretur. X, 1516. In paradiso non clamabas, sed laudabas; non gemitabas, sed fruebaris; foris positus gemit et clama. IV, 225. Ex paradiso terrestri homo dimissus est. III, 215. Paradisus et corporalis et spiritalis orat. VII, 419; X, 172. Paradisi explicatio spiritalis et moralis. VII, 394, 395. Paradisi terrestri deliciae quid allegorice. III, 202. Paradiso corporali in quo Adam fuit, et vita ista sanctorum que nunc in Ecclesia agitur significata est, et illa que post hanc in æternum erit. III, 478. Paradisum et tertium cælum appellavit Apostolus tertium visionis genus. III, 478. Paradisi vita beata. III, 202, 214. Paradisus in quem raptus est Apostolus an in tertio cælo. III, 482. Paradisus latroni promissus. II, 712. Latro quomodo die mortis Christi in paradiso cum ipso iuit. II, 855. Latro potuit introduci in eum paradiso, ubi fuerat corpus primi hominis. III, 376. Paradisum visibilem negant Seleniciani. VIII, 41. Paradisus Ecclesiæ typus. X, 798. Paradisi Ecclesiæ dieta est. III, 442, 478. In homine lætitia quadam bonæ conscientie paradisi est. III, 482.

Paralysis interioris hominis quomodo sanatur. IV, 583.

PATROL. XLVI,

Paralyticus a cæco tecto depositus ad Dominum, quid significet. V, 277. Paralyticus allegorice. III, 1334. Anima bonis operationibus dissoluta quomodo Christum quaerat. III, 1334. Paraliticus in baptisimo sanatus. VII, 784. Paralyticus ad oratorium in quo terra de Jerosolymis allata infusa erat, salvus effectus. VII, 785.

Parasceven Judæi etiam cœnam puram vocant. V, 1020. Paratitanensis saltus. II, 450; V, 1090.

Parcimoniam jejuniis conjugatur. V, 1013.

Parciit Deus diversimode. III, 645. Christus nemini parcebat verbo, ut essent quibus parceret in iudicio. IV, 1197. Nisi primo Deus per misericordiam parceret, non inveniret quos per iudicium coronaret. IV, 1282. Vis ut tibi parcat Deus? tu tibi noli parcare. V, 1358. Plurimum interest quo animo quisque parcat. II, 600. Non omnis qui parciit amicus est: nec omnis qui verberat, inimicus. II, 523. Parcens crudelis, feriens pius. V, 111.

Paragorizare, id est, mitigare. IV, 1658. *Not. 2.* Paragorizatur quotidie medicamentis Dei. IV, 1658.

Parentalia. IV, 564; V, 1601.

Parentes primi quando creati. III, 400. In quo consistat primorum parentum peccatum. III, 452. Primi parentes crediderunt Deum facile veniam indulurum peccati. III, 446. Mox ut Adam et Eva præceptum transgressi sunt, intrinsecus gratia deserente nudati sunt. III, 446. Ipsi prope amicitia Dei onerabat primos parentes post peccatum, que fiduciam dabat ante peccatum. III, 448. Ad quid apertio oculi primorum parentum. III, 445. Apertio oculorum Adami et Evæ, non est figurate accipienda. III, 446. Primi parentes scientia boni et mali frui potuissent, si ad lignum suo tempore accessissent. III, 452. Si non peccasset, non mortui essent, nec eorum posterit. III, 505. Quomodo. III, 504. Ex eo die mori ceperunt, quo cœlerunt, etc. X, 1585. *Vide* lignum vite.

Parentes primi, et si non peccasset, tamen generassent. VII, 450. Primi parentibus potuissent esse in paradiso honorabiles nuptiæ, et tunc immaculatus. III, 395. In immortalibus corporibus potuit esse modus, ut solæ pietatis affectu, nulla corruptionis concupiscentia, filii nascerentur. III, 295, 303, 390. Primi parentes non habebant appetitum carnalis voluptatis, quem nunc habent ista corpora. III, 398. Quare non cœlerint in paradiso. III, 393. Ante peccatum non genuerunt. VII, 454, 455. Merito ad vespem visitantur. III, 447. Parentibus non tribuendum quod cum damnatione nascantur filii. X, 800.

Parentes quomodo se gerant erga filios. IV, 1205. Parentibus ut filii serviant, ordo est naturalis. III, 500. In ea sola filius non debet obedire patri, si aliquid iubeat contra Dominum. IV, 875. Deferendum est patri, quia pater est; et deferendum est Deo, quia Deus est. IV, 1685. Malus filius, ne de his erubescant, etiam parentes abdicare solent. III, 2152. Propter parentum peccata an filii puniendi. III, 763. Parentum iniquitates filii obesse non posse, ex eo, lo suo Christus docuit. VIII, 410. Parentum peccata quomodo ad filios pertineant. IX, 635. Et ea Deus retribuât filii. VIII, 137, 158. Parentum peccata quibus filii redduntur, et quibus non nocent. IV, 1457. Parentum erat olim, nomen filii imponere. V, 351.

Parentes non agnosceret, et non honorare, caninum est. V, 60. Parentes quomodo honorandi. V, 605. Filius in matrem injuriosus cum reliquis suis fratribus divina ultione punitus. V, 1445, 1444; VII, 769. Parentum imprecationes in filios, quam reformidandæ. V, 1445. Præcepto de honorandis parentibus non est contrarium Evangelium. VIII, 136. Parentes et propinqui quare odio habendi. III, 1240. Quomodo propter Christum contemnendi. I, 615. Parentes propter annuntiationem regni Dei nulla impietate contemnuntur. VIII, 136. Parentum dilectio et contemptus in utroque Testamento commendatur. VIII, 157. Parentum et cognatorum affectio quatenus nocet. II, 1033. Quatenus interimenda sit. II, 1036, 1037. Matris carnalis genitibus gemitus opponatur matri Ecclesiæ. II, 1037. Qui vult sua dare pauperibus, primum ea parentibus distribuere debet, si pauperes sunt. II, 1039. Parentes et amici quatenus amandi. I, 1258. Parentum amor quatenus furus vel impurus. VII, 746. Parentum amorem ordinavit Christus, non abstulit. V, 1512. Parentes duo ad mortem, et duo ad vitam. V, 151. Pater et mater hominis mortalis allegorice. IV, 108. Parentes nostros, Deum et Ecclesiam, si non laudamus, sed amemus, sequitur hereditas. V, 154.

Pariatores. V, 1191. *Not. (b)*

Pariatoria plenaria passionum omnium Christi. IV, 744. Pariensis dolor pœna est peccati. X, 1560, 1563, 1564. Utrum animalia tempore pariendi dolesant, necne, non constat. X, 1565.

Pariens. Christus ex duobus pariatis unum fecit; parietici ex uno, duos facit. IV, 1225. Pariens deatibus,

(Seize.)

hypocrisis IV, 1329.

Parietinae idem ac ruinae. IV, 1398.

Paris Priami regis Trojanorum filius. VII, 83. *not.* (7). Paris adulterium cum Helena Menela uxore. VII, 81. Paris adulterio offensus dii, Trojam deseruerunt. VII, 82. Paris iudicium, fabulosum vel ipsis Paganis. VII, 568.

Parmentianus. V, 1387; IX, 33. Donatistarum Carthaginiensis episcopus, successor Donati. I, 637. Parmentianus Donati errore confirmavit. V, 279. Parmentiani eloquentiam multum praedicabant Donatistae. IX, 446. Parmentiani ceterorumque Donatistarum arrogantia. IX, 546. Parmentiani epistola ad Tychonium. IX, 107, 108. Parmentiani Tychonium rescribendo compescit, non tamen relellit quae scripsit. II, 542.

Parmentianistae idem qui Donatistae. VIII, 32.

Parocia Ecclesiae Calamensis. VII, 435.

Parocia pro diocesi. II, 953, 955.

Paricidio patriae, continentur omnia scelera. I, 953.

Parus turpis est, quae suo universo non congruit. I, 689.

Parva, rejeta, comperta, unde dicuntur. VIII, 968, 972.

Parthienus. II, 91.

Participando divinitatem immortales efficitur. IV, 1906.

Partiri. Consuetudo pacifica est jam inter homines, ut cum terrena partiantur, major dividat, minor eligat. VII, 498.

Parturiendi labor ex peccato. X, 403, 1448. Partus cum genuit poena est feminis peccatricis. X, 1178. De parturientium dolore. X, 1577. Parturientes sive magis, sive minus, tamen dolent: et hic dolor aut est poena peccati, aut dolor in paradiso fuit. X, 1578.

Parva non sua granditate, sed artificis sapientia metienda sunt. VII, 335.

Parvuli quales in paradiso gignerentur, si nemo peccasset. X, 1352. Parvulus crudeliter defendunt Pelagianum. X, 472, 473. Parvulus sic defendit Julianum, ut a Salvatore separet. X, 1478. Parvulus non baptizatos nolunt Pelagiani primi hominis damnationi obnoxios confiteri. I, 508; X, 374. Parvulus peccato originis esse obnoxios docuerunt SS. Patres contra Manicheae haeresis suspicionem. X, 1212. Parvuli peccato originali obnoxii. II, 871. Parvuli peccato originis compediti sunt. III, 1638; X, 188, 189, 470, 471, 1154, 1215, 1216, 1217, 1240, 1241, 1242, 1250. Parvuli ideo obnoxii peccato, quia ab illo originem ducunt, in quo omnes peccaverunt. X, 1123, 1124. Parvulorum peccatum ex Adam. X, 463. Parvuli pertinent ad peccatum, per quod mors intravit in mundum. X, 1228. Parvuli contagione primi parentis sunt obstricti. X, 871. Parvuli etiam ipsi serpentis morsu venenati. X, 145. Parvuli propter originale peccatum pravaricatores sunt. IV, 1574. Parvuli ex concupiscentia nascuntur, et concupiscentia est malum. X, 758. Parvuli non Dei creatione, sed vitio naturae per peccatum depravatae nascuntur mali. X, 1506. Parvuli ut regeneratione iusti, sic generatione deputantur iniusti. X, 1307. Parvuli quia inquinati sunt generatione, purgentur regeneratione. V, 906. Etsi nec parenti post conversionem obstat propria peccata, non tamen non obstat ejus filio, si non renascatur. X, 177.

Parvulus propria per liberum arbitrium habere peccata dicunt Pelagianum. II, 820, 821. In parvulis non est peccatum propriae vitae. X, 147. Parvuli quomodo rei sunt vultate. I, 608.

Parvuli nascentes an a Deo possideantur, et a diabolo. X, 703. Peccatum originale tenet parvulus sub diaboli potestate. X, 427. Parvuli non incongrue subduntur diabolo per peccatum. X, 463. Parvuli antequam baptizantur, sunt sub potestate diaboli. X, 858. Quare. X, 1402, 1404, 1557. Parvulus erui a potestate tenebrarum, negabant Pelagianum. X, 441. Et in hoc haereticis sunt. X, 1545, 1578. Parvuli de potestate tenebrarum eruntur. X, 829, 841. Per sacramenta. X, 1300, 1505, 1503, 1507, 1588. Parvulus peccato obnoxios vel ipsa baptismi forma declarat. X, 145. Parvulus erui a potestate tenebrarum ostendunt ipsa Ecclesiae sacramenta. X, 407, 408. Exsufflatione. X, 1501, 1506. Et exorcismi. X, 1506. Parvuli exsufflantur et exorcizantur, juare. VI, 628. *Vide* Baptismus, Exsufflatio, Exorcismus. Parvuli incircumcisi anima de populo interire non potest, sine peccati merito. X, 1206, 1210. sacramenta pro parvulis etiam ante circumcisionem. X, 809.

Parvulus regeneratio necessaria. V, 657, 944; X, 153, 153. Exitabile est et mortiferum non tantum carni, sed et animae infantis, sine baptismo exire de hac vita. X, 191. Parvulus periturus erat sine baptismo. X, 145. Hoc firmum certumque semper habitum est ab Ecclesia. X, 191. Parvuli non possunt ab originali peccato liberari nisi baptismo. II, 678, 685. Parvuli baptizantur in remissionem peccatorum. X, 177. Parvulus originalis peccati remissionem per baptismum consequi, antiquitus universa Ecclesia retinuit. X, 190. Parvulus quoque in baptismo peccato mori et vivificari.

X, 1215, 1216, 1217. Parvuli in baptismo moriuntur peccato: ergo sunt rei. X, 827, 828, 829, 830. Parvuli et in peccato mortui sunt, et moriuntur peccato. X, 830. Parvuli per baptismum, quae est Dei gratia mirabilis, sancti et iusti esse coguntur. X, 1506. Morti Christi conformantur. X, 177. Parvuli etiam ipsi in baptismo renuntiant saeculo. X, 1267. Parvuli per gestantium fidem et responsonem credunt. V, 1346; X, 503, 570. Et appellantur fideles. V, 1345; X, 123, 1078. Iis alieno facto vulneratis, aliena fide subvenitur. V, 930, 1342. Parvuli in credentium et fidelium numero deputati. X, 187. Dici possunt et vocati in poenitentiam. X, 123. Parvulis baptizari, ipsis est credere; non baptizari, non credere. X, 132. Parvuli infantes quomodo creduli vel increduli fiant, per credentes aut incredulos. II, 871, 984. Fides respondentium pro eis in baptismo recta esse debet. V, 931. Qui parvulum offert baptizandum, debet cum Catholicis sentire. X, 146. Pelagianorum aliqui censuerunt infantes credere, per eos a quibus offerbantur. II, 870, 890. Parvulus mox natus inquinari, quidam peccatum colligebant ex Evangelio. X, 120, 150. Parvulus cur baptizandos dicunt Pelagianum. X, 703. Sine participatione corporis et sanguinis Christi aeternam vitam habere parvuli non possunt. X, 394. Vita aeterna quatenus renatis debetur. X, 1135. Parvulus adhuc et infirmis stillantur quaedam de Sacramentis. IV, 784. Parvulorum baptismus et communicatio. V, 945. Sanguis Christi ministratus parvulo ut vitam habere possit. X, 1154. Parvuli manducant carnem Christi et bibunt ejus sanguinem. II, 985. Parvuli qui carnem Christi non manducaverunt, vitam aeternam non consequuntur, ex Innoc. II, 785, 826. Parvulis baptizatis utrum noceant parentes, cum eos demoniorum sacrificiis sanare conantur. II, 359. Parvulus non imputatur ad culpam quod reluctans baptismum recipiant. II, 841. In tantum nesciunt quid faciunt, ut nec facere iudicentur. II, 841.

Parvuli nascuntur miseri. X, 147. *Vide* Mala, Miseria. Ratio velut adhuc quieta et quasi sopita, tamen insita, et quodam modo inseminata in parvulis latet. X, 150. Ignorantia et animi corporisque infirmitas in parvulis. X, 147, 180. Ignorantia parvulorum quanta. X, 148. In his ignorantiae tenebris anima pueri non tantum indocta, verum etiam indocilis jacet. X, 149. Ex ignorantia profundissima ad fatuitatem balbutientem, non permansuram, tamquam ad scientiam locutionemque tendentes, proficundo veniunt parvuli. X, 148. Parvuli, nec sapientes sunt nec stulti. I, 607. Ad infantiam ad sapientiam per insipientiam mediam perveniunt parvuli. X, 705. Parvuli pecoribus sunt infirmiores. X, 150. Infirmitati mentis congruit haec infirmitas corporis. X, 150. Infirmitas carnis in infantibus peculiaris est. X, 150. Parvuli pueras hujus vitae quare patiuntur, interrogat Hieronymum Augustinus. II, 727. Parvuli cur nascantur miseri secundum Julianum. X, 1553, 1554. Absurda ejus opinio, et quae Deum faciat injustum. X, 1374. Parvulorum miseriae ex peccato originali. X, 1179, 1187, 1191, 1352. In paradiso non essent. X, 1536. Parvulorum poenae injusta, si illi essent innocentes. X, 1173. Magna iniquitas, si parvuli jugo gravi sine peccati merito premituntur. X, 1201. Parvuli poena injusta, si negetur peccatum originale. X, 1506. Parvuli quia iustitia tanta mala patiuntur, dicere non potest, qui negat peccatum originale. X, 1505. In parvulis si non esset ex origine malum meritum, quidquid mali percipitur esset injustum. X, 1534. Deus injustus appareret, si parvuli nil peccati trahentibus tanta mala irrogaret. X, 607. Iustitiam Dei blasphemant, qui dicunt tanta mala perpetuare parvulos, sine merito peccati. X, 1500. Aequitas Dei in poenis infantium propter originis vitium. X, 1301. Parvulorum mors ex peccato primi hominis. V, 906. De parvulorum morte et cruciatibus. I, 1505. An ipsis prosint cruciatus, aut eorum parentibus. I, 1501. Parvuli cum vitio non nascerentur, si non essent obnoxii peccato originali. X, 703. Grave jugum super parvulos, non sine merito. X, 1194. Grave illud jugum injustum est, si non sit originale peccatum. X, 1199, 1200. Et si non illis imputandum ad peccatum. X, 1192. Quod parvuli etiam baptizati interdum et daemones patiuntur incursum, ex merito venit originalis peccati. X, 840. Parvulorum interfectio iuste a Deo precepta, reatum originale ostendit. X, 1424. Parvuli in iudicio Sodomorum absumpti, argumento sunt esse peccatum originale. X, 1536. Munera gratiae ad salutem necessaria non denegantur parvulis, si non haberent peccatum. X, 1076. An parvuli non in eorum numero deputandi, quos Deus omnes vult salvos fieri. X, 700.

Parvulus a gratia Christi separant Pelagianum. X, 1187, 1190, 1195, 1210, 1211. Et sine ullius peccati merito a regno Dei. X, 1188, 1191. Gratia Christi ad parvulos etiam pertinet. X, 1190, 1191, 1192. Parvulis opus esse redemptione confessi sunt Pelagiani, peccatorum remissionem esse necessariam noluerunt exprimere. X, 185. Parvulorum redemptionem quo sensu Celestius confessus est. X,

308. Parvuli egent reconciliatione, quæ fit per Christum. X, 870. Parvuli ad reconciliationem, quæ per mortem Christi facta est, pertinent tamquam peccatores. X, 1215. Parvulis salvatorem necessarium negant Pelagiani. X, 1305. Eosque a salvatore audenti negare salvandos. X, 571, 572. Parvuli salvatore egent. V, 914. Pelagiani Christum negant parvulis Jesum esse, nisi sicut univèrsæ mortali creaturæ. X, 1343. Christum etiam parvulis Jesus. V, 943, 1334; X, 1077. Parvulorum salvator Christus. X, 179. Christum pro parvulis esse mortuum, et tamen eos peccato originis non esse obnoxios inconsequenter dicit Julianus. X, 1213, 1214. Parvuli peccato originali obstricti, quia non est pro eis mortuus Christus, qui nullum haberent omnino peccatum. X, 825.

Parvuli unde justitiam habituri sint. X, 1182. Parvuli sicut in Adam moriuntur, sic in Christo vivificantur. X, 1171. Parvuli sine studio propriæ voluntatis ad primum et ad secundum Adam pertinent. X, 1235. Parvuli ab Adam trahunt peccati reatum, mortisque supplicium, et a Christo solum participationem justitiæ, et vitæ præmium sempiternæ; licet nihil utrobique vel boni vel mali sua voluntate fecerint. X, 1354. Parvuli in Adam moriuntur, et in Christo vivificantur, sine ullis operibus propriæ voluntatis. X, 1292. In parvulorum regeneratione nec voluntas accipientium præmittitur, nec ad ungitur, nec subsequitur. II, 820. Spiritus sanctus habitat in parvulis baptizatis, etiamsi nesciant, quia in eis occulte agit ut sint templum ejus, idque in præficiendis et perseverantibus perficit. II, 840, 841.

Parvulus ad regnum colorum nolunt pertinere Hieracitæ. VIII, 58. Parvulos etiamsi non baptizentur, habere vitam æternam, error est quem Pelagius anathematizavit. II, 826. Parvulis non baptizatis salutem et vitam æternam promittunt Pelagiani extra regnum Dei. X, 570. Frustra illis promittitur vita extra regnum colorum, sed manet eos damnatio. II, 871. Parvuli non baptizati non possunt habere vitam, quare. X, 978. Parvuli ob originale peccatum damnantur, nisi regenerentur. I, 649; V, 1530; X, 679. Ad damnationem pertinent, qui per baptismum Christi corpori membrisque non sociantur. X, 189. Et in perditione ac tenebris remanent. X, 132. Ira Dei manet super eos, et iudicati sunt, et condemnabuntur. X, 187. Parvuli non baptizati in damnatione erunt cum diabolo. X, 140. Parvuli non baptizati secunda mortis supplicium subeunt. X, 570. Poenis torquentur. II, 723, 727. In damnatione tamen omnium mitissima futuri sunt. X, 120. Et levissima. X, 809. Causam damnationis in parvulis querit August. de qua re quandam refert sententiam. II, 750, 751. Quare parvulus non baptizatus pergit in damnationem, causa satis digna forte non videtur, quia non invenitur; non quia non est. V, 1539. Parvuli si non traherent originale peccatum, non juste excluderentur a regno Dei. X, 715, 1191. Separatio a regno Dei grande malum, et hoc non redditur parvulis sine merito. X, 810. Injustus foret Deus, si parvulos peccato non obnoxios damnaret. X, 721. De parvulorum non regeneratorum damnatione consentiata Christi Ecclesiæ. X, 1191. De parvulis sine baptismo decedentibus Pelagii sententia. X, 593. Tertius locus præter regnum et supplicium, nullus est. X, 1073. Infantes aut ad regnum mittuntur, aut in ignem æternum. V, 1337. Parvuli ante vel post susceptum baptismum defuncti, an resurgent. II, 758. Parvulorum resurrectio qualis futura. V, 1140. Parvuli etiam ante Christi tribunal referent propria corpora. X, 859. Parvuli baptizati inter fideles et credentes cum reputentur, non iudicantur. X, 146. Parvuli soli, qui novum habent opera propria vel bona vel mala, secundum solum originale peccatum damnantur, quibus per lavacrum regenerationis non subvenit gratia Salvatoris. II, 971. Parvuli secundum ea quæ per corpus gesserunt, recipiunt vel bonum vel malum. II, 984. Gratiam gratis dari probatur ex parvulorum discretionem qui voluntatis usum non habent, nec per liberum arbitrium discernuntur. II, 820, 826, 984, 985. Parvulorum alii sunt vasa in honorem per gratiam, alii vasa in contumeliam per iudicium. X, 1249. Ex duobus parvulis cur unus ad gratiam portatur, alius ante suffocatur, profundum est inscrutabile. V, 177, 965, 907. Parvulo ante baptismum extincto vita reddita per orationes Stephani, et sacramenta percipitur. V, 1446. Parvuli per liberum arbitrium penam mereri non possunt vel gratiam. II, 820. Pro parvulis tanto impensius loqui debemus, quanto pro se ipsis minus possumus. X, 409.

Parvuli, id est, humiles. V, 456, 440. Parvuli et lactentes in Ecclesia quoniam. IV, 110. Parvuli in fide non mittendi in præproperam passionem. III, 629. *Not.* Parvuli, id est, carnales. V, 136. His a; tate Scripturæ non ut carnales remaneant, sed ut proficiant. V, 136. Parvuli terræ nomine designantur, sed crescendo colorem fiunt. IV, 1486. Parvuli Babylonie, nascentes male cupiditate. IV, 1775. Egregia similitudo de matre parvulum levante. V, 136. Parvulorum

vanitatibus cohibendis multimode formidines adhibentur. VII, 785. Parvulorum verbera et convicia grata sunt et jucunda. X, 148. Nemo tamen prudentium probaverit, ut in hæc concitentur studio ridendi, et vanitate majorum. X, 148.

Pascamus, Christum bene vivendo, et pascet in æternum nobis vivere donando. IV, 568. Aliud est nasci de Spiritu, aliud pasci. V, 434. Pasticio populi per Christum duplex, prima de quinque panibus, secunda de septem; utriusque mysterium. VI, 48, 49, 50, 51.

Pascentius Augustinum non ausum esse ipsi fidem suam dicere divulgat. II, 1038, 1041, 1049. Pascentius in his verbis, quibus fidem suam pronuntiavit, quoties ea repetiit, toties variavit. II, 1038. Cum mane illi placuisset ut ipsius ac Augustini verba a notariis exciperentur, a prandio displicuit. II, 1038, 1041, 1042, 1049, 1050. Pascentius Auxentium laudat; Arium, et Eunomium anathematizat. II, 1039. Pascentio dicenti se expertum esse Augustinum longe inferiorem quam fama jactasset, Augustini responsio. II, 1041. Pascentius voluit honoratos viros interesse collationi ipsius cum Augustino. II, 1042, 1049. Pascentii alia in Augustinum convicia. II, 1030. Quid eis respondeat August. II, 1031. Pascentii nomen Augustinus in suis ad eum litteris non scribit. II, 1038, 1049, 1030. Quo consilio. II, 1049.

Pascha Hebræum est nomen, non græcum. IV, 842, 1609, 1780. Transitus significat. III, 1785. Pascha non a græco πάσχω, sed ab hebræa voce quæ transitum significat. II, 205; III, 1783; IV, 841, 842. 1609, 1780; VII, 522. Ad Pascha celebrandum etiam hæclem accipiendum esse, intelligere conantur Judæi. III, 609. Paschæ celebrationem in alterum mensem differrebant, qui immundi erant super mortuum. III, 722. Pascha quid præfiguravit. IX, 200. Pascha figura erat passionis Christi. VII, 522. Pascha Judæorum, umbra veri Paschatis. III, 1758, 1785. Pascha verissimum in Christo celebratum. V, 814. Verum Pascha, Christi immolatio. III, 1785.

Paschatis celebritas anniversaria. IV, 174. Pascha agitur et in sacramento, et in memoriam rei quæ gesta est. II, 295. Transitus (qui hac voce, Pascha, significatur) modo in nobis agitur per fidem, spem, et caritatem. II, 203, 206. Verbis et novi Testamenti consensus quoad celebritatem paschæ et Pentecostes. II, 217, 218. Pascha plerumque nulla, interdum a paucis Manichæis tepidissima celebritate frequentabatur. VIII, 178. Pascha quomodo et quando celebrant Tessaresædecate. VIII, 51. Pascha nostrum ad diem Paschæ Judæorum cur non occurrit. VIII, 505. Christiani non observant dies et annos et menses et tempora, licet ad solis et lune computationem pascha celebret. II, 200. Illud observant ut sabbatum occurrit, quod Judæi non observant. II, 211. Pascha per orbem totum una die observantur iri censet Arelatense concilium. IX, 787. Ut quadraginta dies ante pascha observentur, Ecclesiæ consuetudo roboravit. II, 220. Paschæ vigiliam fornicosus et intrinsecus celebremus; ita ut Deus nobis loquatur in lectionibus suis, et Deo loquamur in precibus nostris. V, 1088. Paschæ vigilia velut mater omnium sanctarum vigiliarum. V, 1088. Vigilia ista nocte mundus inimicus et mundus reconciliatus. V, 1088. Istum Christianus vigor, illum diabolicus vigor nequaquam dormire in hac celebritate permittit. V, 1088. In vigilia paschæ quanta Augustini fatigatio. V, 1442. In paschæ solemnitate in Ecclesia cantatur historia trium puerorum. IX, 350. Et Danielis. IX, 332. *Not. (a).* Antea respondent post lectionem historie Danielis in solemnitate sancta, et se signant. IX, 332. *Not. (a).* Paschæ feriis per dies xv cessant litæ. V, 1201. Tempus post pascha relaxatis jejuniis in laudibus agitur. IV, 1937, 1958. Paschali tempore jejunia relaxant Christiani, stantes orant, ballulua cantant, quod est signum resurrectionis. II, 218. Paschalius diebus et Dominicis an ubique Christiani stantes orant, ignorat August. II, 221. Tempus ante pascha significat tribulationem in qua modo sumus. IV, 1957. Paschæ octava. V, 1196. Complement sacramenta infantium. V, 1198, 1201. In celebratione paschæ, observandum triduum crucifixi, sepulchri, suscitati horum trium quod significat crux, agnitus in præsentis vita; quod autem significat sepultura et resurrectio. fide accipe gerimus. II, 215. Pascha significat ætarnam vitam. IV, 1938. Cum Christus transit ad Patrem, spes membris in capite data est, quod essent secutura. III, 1785. Paschalis festivitas ferventiores facit, etiam eos qui cætero anno pigriores sunt. IX, 350.

Paschusius. IV, 376. A vico Augusti episcopus. IV, 381.

Pascha nostra. V, 1647. Pascha vera in altera vita. III, 1727, 1742.

Pascuolus palus. VIII, 42.

Pascalorynchyle. VIII, 42.

Passeres in cedris Libani nidificantes, quos significat.

IV, 1371. In comparatione passeris, quis admensarius frigidissimus invenitur. VIII, 198. Passer Christus in resurgendo. IV, 1300.

Passio Domini describitur in psalmo lxxviii. IV, 816. Passio Domini mystice mysteria explicatur. V, 1084. Passio Christi notatur sub Pilato, sive unde colligatur temporis veritas, sive unde Christi plus commendetur humilitas. V, 1070. Passio Christi figurata per luctum Jacob cum Angelo. VII, 518. Per Noe. III, 111. Per aquam turbatam piscinæ. III, 1328. Passio Christi simile est cœlum roseum vespere. III, 1327. Passio Domini multis ruina fuit. IV, 1397. Passio Domini significat vitam presentem, ejus resurrectio futuram. IV, 1958. Passioibus suis Christus demonstravit, non ea munera que videntur sonare in veteri Testamento, sed æterna esse concipienda. IV, 1146.

Passio Domini quanta bona protulit. IV, 745, 746. Passio Domini pretium est orbis terrarum. II, 261. Radix ex qua processit gloria Ecclesie. V, 258. Passio Christi celebritas anniversaria. IV, 170, 171. Passio Christi tempus nunc totius orbis festivissimum est. VIII, 179. Passio Domini celebratur anniversario die cantatur xxi psalmus. IV, 172, 178, 179. Passio Domini solemniter legitur. V, 1084. Sed non nisi secundum Matthæum. V, 1107. Voluerat aliquando Augustinus ut per singulos annos secundum omnes Evangelistas legeretur; inde perturbati sunt homines. V, 1107.

Passiones Christi imitando sunt, non a Christiano delicta conquirenda. V, 275. Passio Domini imitando pauperes saturabuntur. IV, 543. Exemplum passionum Christi afflictis proponitur. IV, 366, 375. Passio Christi exemplum patientie. VIII, 542. Passio Christi calix amarum et salubris. V, 1433. Passio Christi amaritudo libeunda est, donec transcat amaritudo hujus sæculi. IV, 551. Passio Christi amaritudo unde a sanctis cum gaudio est tolerata. V, 1396. Passio Domini quasi testa qua peccata raduntur. III, 826. Passiones Christi non in solo Christo, et non nisi in Christo, quomodo. IV, 750. Passiones Christi, passiones nostræ sunt. IV, 40. Christus Dominus voluntate passus, nos necessitate; ille miseratione, nos conditione. IV, 553, 1104. Passioibus Christi non communicatur sine caritate. V, 925. Sarcina passioem infirmitatis gravis, caritati levis. X, 901. *vide* Christus.

Passio motus animi contra rationem. VII, 242. Passiones ex terrenis corporibus moribundisque membris animæ esse opinati sunt Platonicæ. VII, 711. Passiones in diis admittuntur figuratum poetarum. VII, 261, 262. A passionibus non est immunitas humana infirmitas. VII, 258, 261. Passiones in sapientem cadere sentiunt Platonicæ sive Aristotelicæ, negant Stoicæ. VII, 238. Passiones a stoicis non existimantur vitia, si contra virtutem mentis nihil possunt. VII, 261. Passiones necessitate pati sapientem, sed non iis cedere; stultum vero cedere dicebant Stoicæ. VII, 258, 259, 261. Platonicæ et alii philosophi cum de passionibus loquuntur, de verbis patius, quam de rebus faciunt controversiam. VII, 259, 260, 261. Passioibus quatuor omnis humanorum morum vitiositas continetur. VII, 408. Passiones quatuor animæ nihil aliud quam amor. VII, 410. Passiones ut sint in hominibus facit stultitia vel miseria. VII, 212. Passioem perturbatio stultis malisque dominatur. VII, 265. Passioem perturbatio miseriam indicat. VII, 267. Passio s unde bonæ vel malæ. VII, 410. Passio in lingua latina, maxime usu loquendi ecclesiastico, non nisi ad vituperationem consuevit intelligi. X, 469. Passiones non tam discutit Christiana religio, quam earum causas. VII, 260.

Passiones deponere vera religio præcipit. VII, 242. Passiones scripturæ sacra menti subjicit ita moderandas, ut in usus justitiae convertantur. VII, 260. qua ratione mens passiones in se contra rationem prævalere non permittit. VII, 260. Passiones non temperant impij ac pagani, nisi superbia. VII, 416. Passioibus moritur, qui jam servit mente legi Dei. VI, 62. Passiones temperantia quomodo moderanda. I, 1328. Passiones mortificate vocantur amores sancti, casti, boni; immortificate vero, perturbationes, fugiendæ, concupiscentiæ. III, 188. quæ mala ex immortificatione passionum, quæ bona ex mortificatione proveniant. III, 188. Passioibus resistendo mens regnum virtutis exercet. VII, 260. Passiones a sapientibus et bonis ita reguntur, ut malum eas non habere, quam vivere. VII, 265. *vide* Perturbatio.

Passivi quinam appellantur. VIII, 167.

Pastorum sunt duo quedam, unum quod Christiani, alterum quod Præpositi. V, 270, 296. Pastores boni de bonis ovibus fiunt. V, 287. Pastores multi boni, etsi nihil ad potestatem ac bonitatem Pastoris pastorum. V, 765. Unus pastor bonus, quia boni omnes in uno. V, 287, 765, 765. Pastor malus aliquis est propria malitia, bonus non nisi Dei gratia. V, 181. Pastor quis mercenarius, quis castus, V, 760. Pastor mercenarius fugiens. V, 760. Pastores pauci,

mercenarii multi. V, 760, 762. Mercenarii pastores quomodo utiles. V, 760. Pastor non is qui ad quasdam res paratus, et ad quasdam non, sed qui ad omne opus bonum paratus. V, 760. Pastor idoneus ille est, qui vitam recipere valet pro ovibus. V, 1534. qui sic oves amat, ut pro eis mori possit effectu vel affectu. V, 1334. Pastores, non oves, sed se ipsos pascentes. V, 270. Pastori jubetur ut animam ponat pro ovibus suis. III, 1735. Pastores cum animam pro ovibus suis posuerunt, ipse unus Christus posuit. III, 1735. Pastor in Ecclesia unus. III, 1750. Pastorum duo genera in Ecclesia; alii Christi gregibus consulunt, alii suis honoribus temporalibus et commodis sæcularibus gaudent. II, 951. Pastores sua querentes, non quæ Jesu Christi, motui sunt. V, 281.

Pastoris officia et ovium. V, 796. Pastoris partes populo explicare quid prosit. V, 607. Ad officium pastoris doctrina pertinet. II, 635. Ceteris Ecclesie pastoribus illi mandatum quod Petro. V, 1331. Hoc est Christo pascere, hoc est in Christo pascere et cum Christo pascere, præter Christum sibi non pascere. V, 287. Ad pastores pertinet non tacere; ad oves autem, etiamsi illi taceant, de scripturis sanctis verba pastoris audire. V, 282. Mali cum non possint bona loqui, qui malus pastor audiendus. V, 473. Pastor malus non in eo quod de suo, sed in eo quod de Dei profert audiendus. V, 283. Pastoris est explanare difficiles locos Scripturæ. V, 716. Pastorum malorum facta spinæ sunt, verba ipsorum vana, sed de vite, id est, de cathedra. V, 762. Ipsa de illis loquitur, non ipsi. V, 761. Pastoris vox cum tremore audienda. V, 293, 296. A luporum dentibus eruntur, qui pastorem audiunt. V, 513. Pastoris vox, in qua solæ oves Christum audiunt, non alienum. III, 1725. Pastor et quod ad pastores et quod ad oves dicitur, cum tremore debet audire. V, 296. Vitavit Augustinus questionem de juracione, ne monendo et præcipiendo plus reos faceret non audituros. V, 979. Pastoris est sua querentis, errantes non arguere. V, 275. Pastoris negligentia occidit eum, quem non admonet. V, 281. Et ille juste moritur, et ille juste damnatur. V, 281. si quos alloquitur timens ledere, felicitatem terrenam iis promittit, ipsos perdit. V, 275. Pastorem quid pigriorem faciat ad redarguendum. V, 961. Pastori iusticiam contradicunt loquendo, multi male vivendo. V, 961, 963. Pastoris est errantes oves revocare ad ovile. V, 278. Pastor etiam importunus esse debet iis, qui salutis suæ negligentis sunt. V, 243, 246. Augustini qualis sit animus erga iniquitates suorum. II, 1063, 1064. Pastor qui propter merita alicujus erga se, mores illius dissimulare non debeat. II, 1071. Qui infirmas oves confortare debeat. V, 275, 276. Pastoralis caritas qui non ordine amandi, sed ordine subveniendi infirmiores fortioribus anteponit. II, 537. Pastoris tristitia de malis ovium prodest illi: sed nihil vult expedire sibi, nisi quod expediat illis. V, 514. Pastoris est dicere auditoribus cum Augustino: si non tacuero, animam meam liberabo; sed nolo salvus esse sine vobis. V, 125. Item, Delectatio mea non est in hac vita, nisi vestra bona vita. V, 128. Pastor, quantum ad illum attinet, oves bonas necat male vivendo. V, 274. Etsi illæ vivunt, ipse homicida est. V, 275. Ovis interitus quomodo pastori imputatur. V, 281. Ovis errantem pastorem sequendo non secura. V, 282. sub malis pastoribus oves unde secura. V, 281. Mali pastores in Ecclesia, similes Pharisæorum. V, 750. Oves a malis pastoribus quomodo reducit Deus. V, 282. In bonis pastoribus spes non ponenda. II, 951, 952. Pastoralium periculorum solatia, ovium bona opera. V, 611. Gaudium, solatium ac respiramentum periculorum suorum nullum reputat Augustinus, nisi suorum bonam vitam. V, 1112. Pastorem solatium in periculis, quod suorum ajuvetur orationibus. V, 915. Votum pro pastoribus. V, 124.

Pastoribus quam periculosa ratio reddenda. V, 796. De ovibus quæ ratio reddenda a pastore. V, 762. Pastoris quando integra ratio de ovibus. V, 765. Pastoris onus non abjiciendum. V, 515. Pastoralis curæ scrupulos, quibus ipse angebatur, Augustinus aperit. II, 332. Pastori debita reverentia. V, 611. Lactis percipiendi potestas data pastoribus. V, 272. fac sic sumunt, ut ovibus prosint. V, 272. Pastores accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino. V, 275.

Patelma dea præfecta folliculis patescensibus ut spica exeat. VII, 119.

Pater et Abba idem significant. IV, 1012, 1410. Cur simul ponuntur ab Apostolo. IV, 1012, 1410. Patrem tantum unum Deum appellantes Ariani refelluntur. VIII, 758. Unde Patrem tantum unum Deum appellabant Ariani. VIII, 716, 718, 728, 738. Patrem non natura Deum esse credebant Ariani. VIII, 778. Pater verus Deus est gignendo veritatem, non participando. II, 1017. Pater, totius deitatis principium. VIII, 908. Pater in divinis non est solus, sed habet similitudinem. III, 244. Pater hoc genuit quod est. VIII, 735. Patrem protulisse hoc generare quod est. V, 771. Pater

et Filii non diversa substantiam. VIII, 749. Pater hoc est quod Filius secundum substantiam, non secundum id quod ad aliud dicitur. IV, 843. Pater in Trinitate non ad se, sed ad Filium dicitur; ad se autem Deus. IV, 843. Patrem genuisse Filium sibi æqualem ostenditur ex scriptura. VIII, 764, 766. Patrem genuisse Filium sibi æqualem vel ex partibus animalium ostenditur. VIII, 761. Pater aut ex impotentia, aut ex invidia non genuisset æqualem sibi Filium. VIII, 762. Pater an non sit ipse sapientia, sed tantum sapientiæ pater. VIII, 924, 953. Hæc questio difficillima. VIII, 954. Pater non solum virtutis et sapientiæ pater, sed ipse virtus et sapientia. VIII, 955, 956, 957. Pater et Filius simul una sapientia, sicut una essentia; tametsi non simul Verbum unum. VIII, 956. Pater cur non suæ magnitudinis et bonitatis, etc. genitor similiter sit. VIII, 923, 953. Patrem quantis laudibus efferant Ariani. VIII, 728. Pater cur solus beatus et solus potens proprie dicendus secundum Arianos. VIII, 729. Cur solus sapiens. VIII, 730. Cur solus immortalis secundum Arianos. VIII, 751, 755. Patrem solum in apabilem dicebant Ariani. VIII, 815. Pater non invisibilis Filio ex ipsis manichæis. VIII, 764. Pater solus secundum Arianos invisibilis, Filius Patri visibilis, non vero virtutibus celestibus. VIII, 728, 759. Refellitur hoc somnium. VIII, 745. Patrem solum invisibilem, Filium vero et Spiritum sanctum visibilem quæ ratione quidam prærogant. VIII, 867. Patrem ullo modo vel per subjectam creaturam à patrisse nolebant Ariani. VIII, 812, 815. Patrem nunquam Patribus aut Prophetis per aliquos visibiles formas apparuisse, nimis temerarium est dicere. VIII, 866, 867.

Patris solus sunt voces quedam in scripturis, quænam. VIII, 857. quomodo Pater loquatur Filio. III, 1586, 1689. Hoc nemo novit. VIII, 692. Patris mandatum. Verbum ejus. VIII, 858, 859. Ex ipsis ad Filium factis temporaliter vocibus Patris, nihil Filius dicitur. VIII, 805. Pater lægenitus non legitur in scripturis. II, 1040. Pater quomodo æternus æternum generat Filium. III, 1560. Pater etsi volens genuit Filium, non sequitur Filio priorem esse voluntatem Patris. VIII, 685. Patris et Filii eadem sunt opera. VIII, 694. Non alia Pater, alia Filius; sed eadem opera Trinitas fecit. V, 705, 746. Pater nihil nunquam facit sine Filio. VIII, 617. Pater Deus quæcumque fecit, non nisi per Filium fecit. V, 702. Pater et Filius unum principium. VIII, 785. Patrem inter et Filium magna caritas. III, 1598.

Pater cur solus non dicitur missus. VIII, 686. Pater non est accuratus. III, 1667. Patrem Deum et Dominum Jesu Christi etiam ante incarnationem dicebant Ariani. VIII, 755, 754. Pater non est Dei Deus, sed Deus est Christi. VIII, 721. Deus pater potest dici rex Domini nostri Jesu Christi. IV, 821. Pater unde major sit Filio. VIII, 746. Pater non ideo major Filio, quia de nullo genitus genuit æqualem sibi Filium. VIII, 786. Patrem majorem se Christus appellavit ex forma servi. III, 1853, 1857. Pater cur dicitur non judicaturus, sed iudicium dedisse Filio. III, 1670; VIII, 842. Pater invisibiliter cum Filio erit in iudicio. VIII, 787. Patris situs, quid. VIII, 761. Patris dextera ad quam sedet Filius, æterna felicitas. VIII, 692. Patrem non honorari Filii contumelia. V, 772.

Pater noster Deus. V, 409. Pater noster et mater est Deus, et qua ratione. IV, 208. Pater ad fidem salutem æternam non est nisi Deus. IX, 627, *app.* 855. Pater noster secundum sæculum diabolus, mater Babylonia. IV, 206.

Patris amicitia circa familiam sollicitudo et disciplina. IV, 590. Peccatum quod tibi non displicet in filio, delectat te. IV, 599. *utile* Parentes. Pater et feriendo pius, et parcendo crudelis. V, 111. Patris amicitia episcopale officium in domo sua debet implere. III, 1768. Patris amicitia omnibus in familia sua, tanquam filius ad colendum et promerendum Deum consulit. VII, 614. Ex lege civitatis præcepta sumere debet quibus domum regat. VII, 645. Patrem male suadentem, salvo ei honore debito, repellentis exemplum. V, 1284. Pater cuiusquam non est tantum dicitur a quo genitus, sed etiam in quo fuerit adoptatus. VIII, 215, 216. Patres adoptivi castius corde gignunt, quos carne non possunt. V, 543.

Patriarcharum facta quo animo Faustus reprehendit. VIII, 440. Manichæorum calumniam in Patriarchas. VIII, 405. Patriarchæ et Prophetæ a criminationibus Manichæorum defenduntur. VI, 595; VIII, 417. Patrum antiquorum castitas, etiam cum plures haberent uxores. V, 545, 547, 549. Patriarchæ etiam si illudinosi et crudeliter fuerint, tamen deo Manichæorum essent meliores. VIII, 465. Cur in Patriarchis commendatur quod fuerint peccorum nutritores. III, 589. Patriarchæ et Prophetæ cur ille regnarent. VIII, 449. Eorum non solum lingua sed et vita fuit prophetica. VIII, 417. In his et quæ dicebant, et faciebant,

erant præcones Christi venturi. V, 51. Fuerunt de ecclesia credendo in Christum, quem prænuuntiabant. VI, 315, 514. Patriarcharum nos imitatione filii. IV, 1402. Patriarchus et Prophetas a Christo solutos fuisse doloribus inferni, quidem sentiunt, quod displicet Augustino. II, 711.

Patres quoniam appellantur a Catholicis. IX, 627, *app.* 853. Patrum scripta ab auctoritate canonis distinguenda. II, 359.

Paterniani seu Venustiani hæretici. VIII, 46; X, 860.

Paternus. II, 221.

Paternus proconsul. V, 1411.

Patriciani. IX, 589.

Patropassiani. V, 448; IX, 589. Patropassianorum hæresis. V, 536. Patropassianorum doctrinæ fides opponitur. V, 537. Patropassianos a communione sanctorum removit Ecclesia. V, 537.

Pati. Aliud est pati poenam, aliud pati injuriam. IV, 1894. Nihil patimur in ista vita, nisi ex illa morte, quam meruimus primo peccato. IV, 598. Quod te permiserit pati Deus, flagellum corrigentis est, non poena damnantis. III, 1441. Quæcumque in hac vita patimur, non ea tribuenda insipientiæ, sed consilio Dei ad nostram medicinam. IV, 770. Quicquid patimur, quicquid largitur nobis Deus, et recipimus ad consolationem, et patimur ad probationem. IV, 917. Quod ille patimur, ira Dei est. IV, 977. Quare amas habere quod Christus, si times pati quod Christus? IV, 1250. Qui conatur proficere, incipit pati; qui non patitur, non conatur proficere. IV, 1399. Omnis consummatio est usque ad mortem pro veritate certare, et pro summo bono mala omnia tolerare. IV, 1561. Patitur homo et ex se intrinsecus, et forinsecus ex his inter quos vivit. IV, 405. Cum patitur Christianus, non debet facile velut odio ire in eum a quo patitur; sed convertere se ad orationem, non amittit dilectionem. IV, 632. Fieri potest ut quis Christum conditens patiatur causa humane glorie. IV, 490, 491.

Patientia quid sit. VI, 21, 615. Patientia Dei erga nos. V, 467. Patientia Dei cur malos ferat. VI, 354, 355. Patientia Dei ne abutimur. V, 297.

Patientia vera et falsa. V, 1287. Patientiam non omnia habet, qui dolores quoslibet tolerantissime patitur. VI, 568. Patientia falsa terrena est, animalis, diabolica. VI, 619. Et potest voluntas humana sufficere. VI, 619. Patientiæ falsæ vires. VI, 618. Eas mutuatur ex mundi cupiditate. VI, 622. Tanquam de stupore morbi, non de robore sanctitatis. VI, 622. De hac gloriari insanum. VI, 622. Patientia tanto majore supplicio dignior, quanto magis vitis subdit instrumenta virtutum. VI, 615. Patientia, comes est sapientiæ, non famula concupiscentiæ; amica bonæ conscientiæ, non inimica innocentie. VI, 611. Patientia Deum laudet, non avaritia; caritas, non cupiditas. VI, 635. Quanta iniqui patiuntur. VI, 611. Patientia iniquorum non est patientia, sed duritia. VI, 615. Patientia schismaticorum, ne Christum negent, mala suscipiunt, laudanda. VI, 625. Prodest eis ad subeundum tolerabilius supplicium, non ad regnum colorum. VI, 624. Donum Dei est. VI, 624. Sed donum exheredatorum, non filiorum. VI, 624. Patientiam veram a falsa distinguit causa patienti. VI, 611.

Patientiam modo de nobis exigit Dominus. V, 298. Patientiæ necessitas jure nobis imposita. VI, 617. Tolera, ad hoc enim natus es: tolera, quia forte toleratus es. V, 298. Causa patientiæ bona eligatur. V, 1435. Patientia et longanimitas non est nisi in malis. IV, 271, 1171. Patientia in tribulationibus. IV, 480, 758, 1835. Patientiam facilius servari, quamdiu extra carnem patimur. II, 552. Patientia præcipua laudatur in morte propter justitiam subeunda vel contemnenda, quare. X, 185. Mali quam patienter ferendi. VI, 662. Patienter ferendi quos corrigere non possumus. IV, 635, 1276, 1528, 1529. Patientia laudanda non fuisset, sed negligentia culpanda, si casus Episcopus a schismaticis, auxilium Ecclesiæ sibi credidit ab Imp. non petiisset. II, 806. Patienter quisque salva veritatis doctrina proferre debet, quod emendare non valet. VI, 228. Patientia recta quænam, et quam utilis. VI, 611. Non invenit locum sapientia, ubi non est patientia. V, 825. Sine patientia, si es futuræ vitæ; sine mansuetudine, patientia nequit custodiri. V, 860. Patientia animæ consult et corpori. VI, 614. Patientiæ usus in animo et corpore. VI, 614. Patientiæ magis certamen, serviente diabolo. VI, 615. Cavendum est ne vindicandi cupiditate amittatur patientia, quæ pluris habenda est, quam omne quod potest etiam invito inimico auferre. II, 550. Saturatus dicitur paupertate Christi, qui non solum omnia temporalia bona paupertate contemnit, verum etiam patienter sustinet mala. II, 567. Christianus ad omnia patientia preparatus esse debet. III, 1239, 1260.

Patientiæ præcepta non estentatione corporis, sed præparatione cordis implenda. III, 1955. Patientiæ præcepta et injuriarum condonatio, maxime in cordis præparatione re-

tinenda. II, 530. Præceptum de præbenda percipienti altera maxilla, neque Christus, neque Apostolus violavit. II, 530.

Patentia, deifica est. VI, 619. Patientia Dei erga peccatores; ab hominibus imitanda. II, 634, 635, 653. Patientia Dei qualis. VI, 611. Imitanda Christi patientia. V, 34, 477. Patientia discenda est a potentia Christi. III, 1706. Patientia exemplum in passione, patientia præmium in resurrectione Christus ostendit. V, 846. Qui vult patienter ferre omnia, non descendat de cælo, et in lege Dei meditetur die ac nocte. IV, 1195. Patientia pauperum Christi, merces æterna. VI, 625. Patientia intendatur merces æterna, non temporalis. VI, 632. Non ideo patienter mala temporalia sustinenda sunt, ut quemadmodum Jobo contigit, duplicia recuperentur. II, 549. Spe beatitudinis adijscendæ mala hujus vitæ pii fortiter perferunt, et propter hoc in tormentis beati dicuntur. II, 668, 675. Vis desiderii cum facie tolerantiam laborum et dolorum, et nemo nisi pro eo quod delectat, sponte suscipit ferre quod cruciat. VI, 615. Patientia tanto major est, quanto major est caritas. VI, 619. Patientia exempla sunt demonstranda ad profectum ceterorum. III, 289. Patientia vera non est ex liberi arbitrii viribus. VI, 617. Patientia etsi vincere videtur qui viribus suis fudit, vincitur a superbia. V, 1255. Cur patientia vera non pro iustitia et vita æterna possit pati, quod falsa pro iustitia et vita temporalis? VI, 618.

Patentia donum Dei. V, 1252, 1286, 1288; VI, 624. Patientia datur a Deo. IV, 208, 757, 758. Ab illo est patientia, a quo vera sapientia. VI, 618. A quo caritas. VI, 619, 625. Spiritus sanctus est ignis ejus, quo nisi accensa voluntas diligit impassibile bonum, non potest ferre quod patitur malum. VI, 619. Patientia a Deo data, quomodo nostra est. V, 1463. A quo accipimus victoriam concupiscentiæ, ne voluptate pertrahamur; ab illo etiam robur patientiæ, ne dolore frangamur. IV, 1577. Patribus antiquis, quamvis rarissima, fuerunt tamen et usque ad mortem exempla patientiæ. II, 549. Patientia Job describitur. VI, 613, 652, 701, 718, 719. Patientia firmitas per ossa designatur. IV, 320, 1796.

Patria quanta debeat esse caritas. II, 313. Patria parentum loco haberi solet. I, 1258. Eius pericidium continentur omnia scelera. I, 935. Pertinet ad virtutis officium vivere patriæ. VII, 622. Iis qui de patria bene meriti essent, singulare præmium in cælo preparari, ex doctissimis viris refert Nectarius. II, 587. Patriæ mores alii peritiamus continent, alii facilius dimittunt. II, 201, 202. Patriæ, id est civitates aut numerose familie. III, 508.

Patria cælestis. V, 241. Patria nostra Jerusalem cælestis. IV, 288, 4602. Patriæ cælestis laus. III, 1656. Descriptio. VI, 686. Felicitas. IV, 582, 756, 1099, 1107, 1108. Ibi nulla erit tentatio. IV, 798. Ibi pugna, quam iustus experitur homo, finitur. IV, 773. Ibi opera misericordie cessabunt, quia miseria nulla erit. IV, 1099, 1108. Quomodo calor et refrigerium erit. IV, 797, 798. Ibi nullus orandi locus erit, sed tantum laudandi. V, 808. Ibi visio erit sine defectu, amor sine fastidio. IV, 1083. Erit gan linum sine fine, æternitas sine labe, serenitas sine nube. III, 1626. Patriæ cælestis thesaurus veritas. VII, 160. Patriæ cælestis civis remissione peccatorum colligatur. VII, 461.

Patria superna desideranda. III, 1662, 1691; IV, 774; V, 58. Non amat patriam cui peregrinatio dulcis est. IV, 1083, 1195. Præter patriam cælestem, quicquid nobis est, peregrinatio est. IV, 734. Fideles transeunt de mundo, infideles cum mundo. III, 1783. Ad patriam fide suspiramus. V, 615. Ad patriam festinandum. VI, 679. Non via pedum, sed via morum. VI, 699. Ad eam currendum dilectione, non pedibus corporis. IV, 1932. Ambulas si amas; non enim ad Deum passibus, sed affectibus currimus. VI, 681. Vide Via. Patriam utcumque viderunt Platonei, sed viam non tenuerunt. VII, 307. Patria est vita Christi, via mors Christi. III, 1624. Ut ad patriam redeamus, nobis opus est cruce Domini portari. V, 475. Jumentum animæ quodiam et quomodo domandum. VI, 681, 703. Navigii ad id instructio. VI, 680. Quid agendum sit pro patria æterna, ostendit quod fecerunt Romani pro terrena. VII, 160, 161, 162.

Patricius Augustini pater, tenuis nunciceps Thagastensis. I, 677. Ultra vires rei familiaris filio impendebat quicquid etiam longe peregrinanti studiorum causa opus erat. I, 677. Patricii mores. I, 772. Patricius quamvis læta ferendus, nunquam cecidit Monnicam uxorem. I, 772. Patricius ut catechizatus. I, 677. Moritur fidelis, Augustinus annum xvii agente. I, 685.

Patricius Augustini nepos. V, 1575. Subdiaconus. V, 1573.

Patricius a quo Patriciani hæretici. VIII, 42, 663.

Patricium pauperis, sanitas corporis. V, 249, 1402.

Melius homo filios creatori Deo, quam patrimonio suo commendat. V, 89.

Patrocinium. Iustum iudicium aut verum testimonium non vendendum. licet recalcetur iustum patrocinium et verum consilium. II, 663.

Patronus noster Christus. V, 728.

Patentia dea. VII, 122.

Pavibundus. V, 148.

Pavimentare. V, 315, 1463.

Paula et Eustochii pia conversatio. II, 735. Paula neptis Alypii et Aug. dicta. II, 929. Paula salutatur Augustinum. II, 735. Paula ægrotanti assidet Hieronymus. II, 258.

Paulina. II, 483. Continentiam Deo dicere parata. II, 487. Paulina annis gravis. II, 507. Petiit ab Augustino copiam sibi exphari utrum Deus corporis oculis videri possit. II, 596. Idque occasione brevis illius Epistolæ. II, 603. scribit ei Augustinus librum de videndo Deo. II, 596.

Paulinam cum Hieronymo commorantem salutatur Aug. II, 257.

Paulinus Nolanus episcopus. VI, 457; VII, 24; X, 1027. Nobilis Dei famulus. VIII, 588. A Delfidiano Burgigale baptizatus, a Lampio apud Barcelonem in Hispania per vim inflammata subito plebis sacerdos. II, 100. Paulinus ad filium inaustritus est Ambrosii dilectione, cuius presbyter censetur. II, 100. Paulinus episcopali dignitate ornatus fuit. II, 99, 103. Paulinus omnia abdicavit. II, 102. Paulini fastum seculi abdicantis proponitur exemplum. II, 107. Paulini humilitas. II, 102, 103. Paulinus et Therasia pro inscriptione se vocant peccatores. II, 120, 347. Paulinus divinæ voluntati obsequatissimus. II, 274. Paulini occupationes incredibiles, cum putaretur frui otio. II, 536. Paulinus toto anniversario Romam pergebat. II, 355. Paulinus ab episcopali curis liber. II, 123, not. (c).

Paulinus ab Augustino laudatur. II, 108. Paulini peccati, Domini oraculum. II, 125. Paulini litteræ valde laudantur. II, 108. Paulino adest conjux non dux ad molitiam, sed ad fortitudinem redux in ossa viri. II, 108. Paulini ad Macarium consolatoria epistola memoratur. II, 1073. Paulini et Therasiæ ad Alypium epistola. II, 99. Altera ad Augustinum. II, 101. Paulini epistolæ irragrat sincerissimo ore Christi. II, 851. Paulinus germanissimus gratia dilector et confessor apparet. II, 851. Paulini verba ex epistola ad Sever. II, 851. Paulino Vetustinum pœrum miserabilem etiam lupis commendat August. II, 125. Commendat et Romanum ac Licentium. II, 125. Rogat cum Augustinus ut Licentium velit exhortari et instruere. II, 110. Paulinus benedictos panes quinque Romaniano et Licentio mittit. II, 126. Paulinus adversus Paganos scripsit. II, 159. Hoc opus petit August. II, 123, 159, 181. Paulinus rogat Augustini sententiam circa mortuorum sepulturam et preces Ecclesiæ pro ipsis. VI, 591. Aliquis et Scripturis quæstiones Augustino proponit. II, 463. Paulino respondet Augustinus. II, 650. Qui libros de libero arbitrio ad eum dirigit. II, 124. Paulinus quinque libros Aug. contra Manichæos ab Aurelio accipit. II, 124. Curante Alypio. II, 101. Paulinus Eusebii episcopi Constantinopolitani historiam ad Alypium mittit. II, 100. Paulinus adversus Pelagii hæresim instruit Alypius et Augustinus. II, 815. Paulinus Aurelii, Alypii, Augustini, Profuturi, severi episcoporum litteras accepit. II, 123. Paulinus ad Aurelium Carthag. scripsit. II, 100. Paulino panem mittit Aug. II, 125. Eique spondet se Alypii historiam scripturum. II, 110. Paulinus legit Augustini librum de vera religione. II, 109. Libros Augustini ut dictata divinitus verba miratur. II, 100. Desiderium Augustini ut Paulinum videat et alloquatur. II, 107.

Paulinus presbyter. II, 643. Paulini Nol. discipulus. II, 644. Huic Augustinus filium et compresbyterum vocat. II, 645.

Paulinus diaconus. X, 587, 589, 573.

Paulus Apostolus unde sic appellatus. I, 735; X, 207. Saulus antea dictus a saule. V, 1429. Paulus idem est ac medicus. III, 2037. Et humilis. V, 605, 914, 1278, 1429. Saulus in Stephani cæde senior persecutor. V, 1429. Lapidatum Stephanum vestimenta servabat, ut omnium manibus lapidaret. IV, 1934. Pauli sævitia in Ecclesiam magnæ feracitatis indicium. VIII, 445.

Pauli conversio. IV, 505; V, 167, 948, 1276. Pauli conversio non fuit ex meritis prævis. IV, 701. Pauli propria, non nisi mala. V, 1466. Paulus ut de cælo vocaretur, ut et tam magna, et efficacissima vocatione converteretur, gratia Dei erat sola, quia merita ejus erant magna, sed mala. X, 839. Paulus sine ullis meritis bonis, in eo cum nullis meritis malis consecutus est gratiam. X, 800. In Paulo evidenter et clarior gratia apparuit. X, 207. Paulo reddendum est bonum pro malo, cum haberet meritum malum. X, 883. Saulus sapiens gratia preventus. V, 915, 914, 923.

1571. 1465. Saulus phreneticus quomodo curatus. VI, 696. Medicus Christus artem suam vim in eo commendavit. V, 1570. Paulus de lupo oris, ac de ove pastor factus. V, 949. Ex persecutore apostolus. V, 949. Paulus a malo se ipso liberatus. V, 1364. Paulum Christus prostravit voce objurgante, et levavit dextera miserante. IV, 1164. Paulus carbo extinctus erat, sed voce Christi accensus est. IV, 1812. Paulus durus et gelidus contra ignem Dei. IV, 1933. Saulum Christum voce mactavit, et in suum corpus trajiciens, quodam modo manducavit. II, 220. In Pauli conversione impletur propheta Jacob de Benjamin. V, 1275, 1463. Paulus per Benjamin adolescentiorem in ecclasi significatur. IV, 853. Pauli mutatio propter Stephani orationem contigit. V, 914, 1436. Paulus ideo misericordiam consecutus est, ut ad eum respiciens peccator jam nullus desperet. IV, 875. In Pauli curatione spes salutis allata desperatis. V, 931, 1268. Paulus apostolus licet celestis voce prostratus et instructus, ad hominem tamen missus est, ut sacramenta perciperet. III, 17, 18. Paulus quomodo peccatorum primus. V, 948, 951, 1370. Paulus peccatorum primus, non tempore, sed malignitate. IV, 875. Paulus ex persecutore radicator Christi. V, 1268, 1351. Paulus quam sapienter simul et eloquenter dixit. III, 93, 94, 95, 96. Paulus maxime dialecticus. IX, 453. Paulus, juris divini consultus. V, 358. Paulus quot modis significando predicavit Christum. VIII, 875. Paulus tula ducit fuit. IV, 1233. Paulus seminator verborum recte vocatur. V, 608. Erat seminator verborum, sed messor morum. V, 808. Paulus confert cum Epicureis ac stoicis. V, 834. Paulus apud Athenienses predicans. V, 808.

Paulum tanquam Legis inimicum Judaei criminabantur. II, 279. Paulum modo vetera sacramenta celebrabat, modo non celebrabat, pro temporis dispensatione, et exigentia eorum quibusdam aderat. II, 280, 283. Paulus Judaeorum sacramenta celebravit, non sacrificavit cum Gentibus, quomodo. II, 157. Paulus quomodo factus sit Judaei Judaus, infirmis infirmus, etc. II, 157, 237, 288, 289. Paulus omnibus omnia factus, non mentientis astu, sed compatiens affectu. II, 288; VI, 537, 537. Paulus quo animo observationes paternas observavit. VI, 493. Paulus non mendaciter eas observavit. VI, 556. Eo modo subveniebat carnali Judaeo vel Pagano, quo modo sibi ipse, si hoc esset, subveniri voluisset. VI, 558. Paulus, ut Ecclesiam formaret, addidit decorem ad eos quibus placebat, et fortitudinem ad eos quibus displicebat. IV, 1182, 1183. Petrum et Paulum Legis exercuisse mandata timore fidelium Judaeorum censet August. Hieronymus vero simulasse tantum. II, 157, 260. Paulum non ex simulatione sacramenta Judaeorum celebrasse probatur ex Jacobo. II, 280. Paulus fallacem simulationem in Petro reprehendit. II, 156, 257, 260. Paulum quoque simulasse se Legem observare, ait Hieronymus. II, 256, 257. Paulum reprehendisse in Petro quod commiserat, non ex mendacio officioso, sed ex honesta dispensatione, se et alios ante ipsum propugnasse affirmat Hieronymus. II, 257. Paulus Petri et Barnabae simulationem merito reprehendit. VI, 556. Paulus veraciter Petrum emendavit. II, 156, 277, 278, 285. Paulus arguendo Petrum, non tropice aut metaphorice locutus est. II, 779. Paulus non est mentitus. II, 779. Pauli mendacio semel admissio in concertatione quam cum Petro habuit, ruit ejus auctoritas. II, 115. Paulum non habuisse securitatem predicandi Evangelii, nisi Petri, et qui cum eo erant fuisset sententia roboratus, ex Hieron. II, 233.

Pauli caritas praedicator. III, 2022. Paulus falsos fratres tolerat. II, 297. Judaeos ac Gentes gratiae vinculo in Christo connectit. III, 2089. Paulus fideles parturiente, caritas parturiebat. IV, 1925.

Paulus officium patris erga Corinthios, ob Evangelii praedicationem, sibi vindicat. VIII, 383. Paulus non solum mater, sed et materium cor gerebat in filios. IV, 1209, 1925. Paulus in mari naufragus, ferebat in corde patrimonium fidei suae. IV, 1643. Zelus proximi quantum eum torquebat. IV, 1269. Gloriam suam non quaesivit Paulus. III, 1471. Paulo causa gloriantis in carne quaerit. V, 917. Humilitas ejus et in caelo respicitur, propter spiritus libertatem; et in terra, propter corporis servitutem. IV, 1473. Paulus quomodo modo tribulationes tulerit. IV, 357. Paulus et Barnabas salientes in vinculis. III, 1933. Paulus in se ipso Stephanum martyrem vindicabat, quomodo. III, 1263.

Paulus raptus in paradysum, an in corpore an extra corpus. III, 455, 455. Ignoravit Paulus an anima a corporis sensibus alienata fuerit, an omnimode corpore exierit. III, 458. Vere tertium caelum fuit illud, quo raptus est Apostolus. III, 456, 457. Apostolus certus se vidisse tertium caelum, incertus quomodo viderit. III, 456. Quomodo potest hoc fieri. III, 457. Quod vidit Paulus in raptu, proprie et non imaginatim vidit. III, 458. Apostolus raptus est usque ad visionem intellectuales, in qua videtur ea sce-

cie quam Deus est. III, 478. Paulus raptus ad vitam Angelicam. II, 610.

Paulo an omnes gratiae donatae. X, 339. Paulus an sine peccato, quia dixit superesse sibi coronam justitiae. X, 163, 166. Paulus nondum plenitudine justitiae perfectus. X, 602. Justitiae perfectio est plena securitas, nec in Paulo fuit. X, 601, 604. Paulum omnes habuisse gratias, quo sensu ab episcopis Palaestinis intellectum. X, 359. Paulus et imperfectum et perfectum se dicit. X, 602, 606. Imperfectum se profiteatur Paulus. V, 834, 835, 924. Infirmitatem suam agnoscens perficitur. V, 481. Paulus quomodo fuerit sine querela secundum justitiam quae in Lege est. X, 538, 602, 603. Paulus adhuc liberationis indigeat, quantumvis perfectus. X, 162. An ex persona sua dicebat, *Quis me liberabit*, etc. X, 154. Non in persona Judaeorum, sed in sua loquitur cum ait: *Miser ego homo*, etc. X, 1088. Item, *Non quod volo bonum*, etc. X, 1116. Item, *Ego autem carnalis sum*, etc. I, 620, 638. Paulus ex sua, et aliorum, qui sub gratia non sub Lege adhuc sunt persona ait, *Scio quia non habitat in me, hoc est in carne mea bonum*. X, 557. Paulus quomodo carnalem se dixerit, et sub peccato venundatum. X, 559. Quomodo ignorat quod operatur. X, 561. Quomodo se facere dixerit malum, quod non vult. X, 560. Paulum ubi locum esse ex persona hominis sub Lege adhuc existentis, ob tria videri potest. X, 560. Cur proximus Pauli locus de homine sub gratia constituto intelligendus sit. X, 561. Non tantum caro Pauli, sed et animus infirmus fuit. X, 367.

Paulum et ceteros Apostolos dici libidine pollutos fuisse, calumnia Juliani. X, 556. Paulus ab omni concubitu continebat. X, 886. Pauli pugna contra concupiscentiam. V, 817. Paulo stimulus carnis cur datus, nec cito ablatas. V, 803. Medicamentum elationis fuit in Paulo. V, 853, 892. O venenum, quod non curatur nisi veneno! V, 893. Paulus ad mortem usque non curavit stimulus carnis. X, 166. Paulum Deus propitius non exaudivit. V, 147. Paulus non auditus est ad voluntatem, quia exaudivit est ad sanitatem. IV, 1899; V, 836. Stimulus carnis et colaphizatio Pauli, dolor quidam corporis. IV, 1269, 1708.

Paulus jam apostolus artem didicit unde viveret. III, 1961. Paulus de labore manuum vivit, ne videatur vendere Evangelium. VI, 537, 538. Neve infirmi odissent quasi venale Evangelium. VI, 559. Quodnam erat hoc opus quo vivebat. VI, 539, 560. Quando ei iacumbere solebat. VI, 560.

Pauli gaudium et verba, passione sua imminente. V, 1366, 1368. Paulus revelatione confirmatus est de sua futura passione et victoria. V, 1368. Paulum mori noluisse ostenditur. V, 1374. Paulus et Petrus pro Christo passim uno die. V, 1352, 1361, 1363. *vide* Petrus. Paulus quomodo judicaturus est duodecim tribus Israel, cum sint tantum sedes duodecim. IV, 1103, 1104. Corona Paulo reddidit debita, quia praecessit gratia indebita. V, 1561, 1464. Paulum dignum fuisse qui omnes gratias acciperet, non consequenter dixit Pelagius. X, 344. An Paulus dignus fuit qui omnes gratias apostolatus acciperet. X, 341, 342. Paulus, quem invenit donatorem tempore misericordiae, tenet delictorem tempore iudicii. IV, 1283.

Pauli merita, dona Dei. X, 341. Paulus pro gratia fortiter dimicat. X, 207. Paulus magnus gratiae praedicator. X, 341. Diligens gratiae Dei praedicator. X, 153. Constantissimus gratiae praedicator. X, 214. Vehemens defensor gratiae. X, 221. Miles acerrimus et defensor invictissimus gratiae. X, 900. Paulus magnus gratiae praecursor, confessor, praedicator. X, 342. Pauli gratus in Deum animus. III, 2057. Paulus ingratos terribiliter reprehendit. IV, 1478.

Paulus quam venerabiliter scripturas veteris Testamenti accipiat, per epistolas ejus apparet. VIII, 630, 631, 638. Pauli epistolas graves et ortus esse, vel ipsi obrectatores ejus confessi sunt. III, 96. Paulus scribens ad Corinthios, non emendavit quod scriperat ad Romanos. VIII, 248. In Pauli epistolis quaedam ad intelligendum difficilia, unde nonnulli pollicebantur sibi salutem ex sola fide. VI, 212. Epistola ad Hebraeos teste usi sunt illustres fidei defensores. VI, 233. Pauli Evangelium quid sit. IV, 1448.

Pauli apostoli laudes. VII, 414. Paulus magnus et sanctus vir. X, 601. Excelles membrum Christi. X, 359. Miles castrorum caelestium. I, 798. Modestia Pauli et zelus pro Christo. IV, 348. Pauli in Dei cognitione modestia. V, 1205. Paulus horrearius dominicus. V, 925. Paulus crystallum. IV, 1954, 1955. Paulus in aquam resolvitur, ut bibant qui sitiunt. IV, 1955. Paulus panis factus est ad alios pasceandos. IV, 1954. Paulus tanquam psalterium extensisse, tetigit Christus, et sonavit dulcedo veritatis. IV, 1934. Paulus, mons sina. IV, 819. Pauli navigium spirituale. VI, 680. Paulus altissimorum consiliorum vir. I, 1520. Paulus priusquam apostolatus in ipso Evangelio meruit. X, 163. Plus in Ecclesia videntur Pauli epistole, quam coepistolorum ejus. IV, 1798. Paulo nihil notius, nihil suavius, nihil

in scripturis familiaris. IV, 1934. Pauli lingua volatilis loquens mysteria. I, 862. Paulum præ cæteris legit Augustinus. I, 747, 762, 922. Paulum apostolum se maxime accipere Manichæi falso prædicabant. VIII, 246. *Vide* Apostolus. Paulus apostolus unde diligatur, etsi incognitus. VIII, 935, 934, 959. Pictura Stephani lapidationem, et sauli conversionem exhibens. V, 1457.

Paulus proconsul per baptismum fit regis magni provincialis. I, 755.

Paulus episcopus Cirtensis. IX, 584. Ipse et Sylvanus subdiaconus instrumenta Dominica tradiderunt. II, 197.

Paulus episcopus, immensis fiscalibus debitis obnoxius. II, 556. Idem ipse, uti videtur, qui ab Augustino corripitur. II, 180.

Paulus episcopus. IX, 515, 514.

Paulus episcopus. VIII, 663.

Paulus samositenus ejusque errores. VIII, 54. A Paulo samosateno Pauliani hæretici qui celebrius nuncupantur Photiniani. VIII, 54.

Paulus a Bolha. IX, 229.

Paulus diaconus litteras Augustini ad Bonifacium defert. II, 905.

Paulus frater. II, 1012, 1015.

Paulus ab Imperatore missus in Africam ad Donatistarum schisma extirpandum. IX, 48.

Paulus quidam ad memoriam S. Stephani Hippone sanatus. VII, 770.

Pauli nos in Ecclesia catholica baptizandos Nicæno concilio constitutum est. VIII, 51.

Pavonis mortui caro non putrescit. VII, 712, 719.

Pavor Deus Romanus. VII, 125. Ab Hostilio introductus. VII, 150, 190.

Pavor aliquando exprimitur voce ecclæsiæ. IV, 250. Pavor est etiam in passione justorum. IV, 251. An Christus mortem pavebat. IV, 250. *Vide* Metus, Timor.

Pauper. Plurimque servos suos, quos potest pascere Deus, ideo facit indigentes ut inveniat operantes. V, 1128. Pauperis patrimonium sanitas. IV, 610, 971; V, 249, 1402. Pauperes quinam dicendi. VII, 201. Pauper verus. V, 115. Pauper Dei in animo est, non in sacculo. IV, 1727, 1814. Pauperes, non qui nihil habent, sed qui spem non habent nisi in Deo. IV, 1193. Pauperis justus respicitur arca inanis, conscientia Deo plena non respicitur. IV, 571. Pauper si Deum habet, quid non habet? V, 492, 521. Vere pauperes ejusnam rei divites sint. IV, 170, 1649. Pauperes quæ vitia cavere oportet. V, 521. Cavenda illis cupiditas divitiarum. V, 522, 959. Nihil illi deest, qui nihil cupit. IV, 1659.

Pauper tranquillus, diviti cupidus præferendus. VII, 114. somnus facilius accedit ad duram terram, quam ad lectam iargentatum. V, 114. Plus est pauperi videre cælum stellatum, quam diviti lectum inauratum. IV, 1687. Pauperes multi, cum iditate divites. IV, 1571. Pauper cupiditate possessus, divite pejor. V, 114. Nihil pauperi prodest si eget facultate, et ardet cupiditate. IV, 609. Multum dimisit, qui non solum dimisit quicquid habebat, sed etiam quicquid habere cupiebat. IV, 1571. Pauper qui cupit divitias et inflatur, inter divites reprobos deputatur. IV, 543, 1727. qui in facultatum copia non extollitur, inter pauperes a Deo numeratur. IV, 543, 1057, 1197, 1727. Verus pauper in pauperum turba vix invenitur. V, 114.

Pauperem et divitem cur fecit Deus. IV, 1649, 1650. Pauper ac dives onera sua vicissim paritri ac minure quomodo valeant. V, 839. pauper est civis regni colorum: eo nobis trajicit quod illi damus. V, 240. Pauperes divitibus iustitiam laturarii. V, 450, 240, 406. Pauperes, occulti canales, per quos res nostræ præcedunt nos in cælum. IV, 424. Pauperum ventres apothecis sunt tutiores. V, 219. Erogatio pauperibus, senex est in terra. V, 263. Pauperum fidelissimus Deus. IV, 587. Pauper cum orat pro te, Deum rogat ut solvat pro se. IV, 587. Pauper Deo derelictus, quinam est. V, 111. Pauperes Christi inter filios computandi. VII, 102. Pauperes loco Christi. V, 1549. Pauper Christus est in nobis, nobiscum, et propter nos. IV, 425. Pauperes, pedes Domini. III, 1760. Christus in paupere vestiendus, et suscipiendus. V, 170. Pauperes vestiendi mos apud Hippocratem. II, 471.

Pauperum cura. V, 455. Pauperum sunt bona Ecclesiæ, ubi aliunde est Ecclesiasticis quod sibi sufficiat. II, 809. Pauperes pascebat Ecclesia. IX, 94. Pauperum procuracionem Episcopus gerit. II, 809. Pauperum amicitia clemensium comparanda. V, 250. Pauper Lazarus in sinu divitis Abraham levatus est. V, 114. Pauper de Lazari sorte non extitatur. V, 112. Pauper et dives in eadem sorte felicitatis, si uterque humilis. V, 115. *Vide* Dives. Pauperis consortium in æterna felicitate diviti qui ipsum hunc se reverit, non sperandum. V, 248. Pauperum tabernacula. V, 251. *Vide* Eucumonia.

Pauperes spiritu quinam. IV, 945; V, 364. Pauperes spiritu intelliguntur humiles et timentes Deum. III, 1232. Humiles corde. IV, 1726. Non de se præsumentes. IV, 177, 1727. Beati pauperes spiritu suo, divites spiritu Dei. IV, 1836. Pauper superbus non ferendus. V, 112, 218. Pauperes, id est humiles corde, tanto plus esuriunt justitiam, quanto a sæculo inanes sunt. IV, 1726. Pauper qui refugium factus est Dominus, ille est qui nihil amat quod vel hie viventem aut amantem deserit, vel a moriente deserit. IV, 121. Pauperes Dei. IV, 902, 909, 910, 1649, 1650. Pauper est omnis homo. V, 686. Pauperis personam accipere in judicio, falsa misericordia est, et vera injustitia. IV, 285. Pauperum thesaurus, voluntas bona. IV, 571.

Paupertas ex se nec beatitudo, nec miseria. V, 327. Paupertas omnimoda studium ad perfectionem Evangelicam pertinet. IX, 425. Paupertas voluntaria ad perfectionem Christianam pertinet. IX, 341. Falso dicit quod egestosa vita æterna pariat calamitatem. II, 589. Paupertas voluntaria multorum illustrium Romanorum severior, quam Christianorum. VII, 164. Paupertatis propositum in Augustini clericis. V, 1570, 1572. Paupertatis sanctæ confessor non potest sine mercede cælesti torqueri. VII, 25. Paupertatem Romanam plus doluerunt etiam Pagani perisse, quam opulentiam. II, 552. Paupertate Christi saturatus quis dicitur. II, 567. Paupertas et divitiæ Christi. V, 215. Paupertatem si vitaret Christus, nos paupertate non careremus. V, 916. Fides amico in ejus paupertate servanda est. V, 217. Paupertas animi deficientis. V, 219. Quam paupertatem dei Deus suis inimicis. VIII, 164.

Paupertacula. V, 1570.

Pax quid est. IV, 1075. Pax omnium rerum, tranquillitas ordinis. VII, 640. Pacis rerum quarumlibet definitiones. VII, 640. Pacem omnia cupiunt. VII, 659. Pax omnis piæ nostræ intentionis actionisque finis. III, 1901, 1902. Pax æterna, fines bonorum nostrorum. VII, 657. Pax est finis omnium desideriorum bonorum. V, 912. Pacem et requiem omnis homo querit, sed non in regione sua. IV, 540. Omnium rerum temporalium usura refertur ad fructum pacis; aut terrenæ in terrena civitate, aut æternæ in cælesti. VII, 612. Pacis bonum, quantum. VII, 637. Pax sectanda, qualis. V, 470. Pacem aliunde sectantur qui vivunt ex fide, aliunde qui non ex fide vivunt. VII, 645.

Pax vera. V, 912. Pax hominis vera quæ. III, 1255. Pax vera creaturæ rationalis. VII, 646. Ordinata in fide sub æterna lege obedientia, pax hominis in hac vita. VII, 642. Pax piis promissa. V, 121, 123. Pax non habetur cum Deo, nisi confessione peccatorum. IV, 957. Pax plena non est, quamdiu vitis imperatur. VII, 657. Pax recta est, ut caro spiritui subjiciatur, et uxor marito: si e contra, perversa est. IV, 1860. Pax continentia et iustitia comparatur. VI, 359. Quam pace delectetur Deus. VIII, 166. Quod redditur, tunc est gratum, si de pace atque in pace reddatur. IV, 1494. Pax sanæ amulationem. III, 2142. Pax nec in pressuris consolatur, et a pressuris omnibus liberat. III, 1902. Christus vere pax nostra est, verus pacificus. IV, 1668. Deus pax est, Christus pax est. IV, 1656.

Pax duplex Christi, altera in hoc mundo, altera in futuro. III, 1854. Pax mundi differt a pace Christi. III, 1855. Pax huius mundi non est plena. III, 1854. Pax mundi est luxuriæ perditionisque materies, sive invitamentum sive adjumentum, si desit pietas et caritas. II, 1026. Pax vera et perfecta non est in hac vita. III, 1636; IV, 319, 360, 1075, 1076. In hoc sæculo non speranda. VII, 546, 547. Non expectanda homini nisi post resurrectionem. V, 351, 1211; VI, 66. Nisi post corporis immutationem. III, 2036. Pax hominis in hac vita, paci beatitudinis comparata, miseria reperitur. VII, 636. Solatium est miseria potius, quam beatitudinis gaudium. VII, 657. Pax perfecta tunc e it nobis, quando natura nostra Creatori suo inseparabiliter coherente, nihil nobis repugnabit ex nobis. VI, 360. Cui perfecta pax, ibi perfecta iustitia est. IV, 1950.

Pax æterna, præmium victoriæ tentationum. VII, 656, 657. Non transit ad pacem, nisi qui prius cum vitis belligeraverit. IV, 121. Pax æterna summum bonum. VII, 648, 658. Pax Dei præcellit omnem intellectum, etiam Angelicum. VI, 261, 262. Pax Beatorum præcellit omnem intellectum humanum. VI, 261. Pax, Beatorum deliciae. IV, 362. Pax hæreditas nostra. IX, 694. Pax est possessio, hæreditas, patria justorum. IV, 1653. Bonum cui suspiramus pax erit. IV, 1688.

Pax propria Christianorum et hie est cum Deo per fidem, et in æternum erit cum illo per spem. VII, 657. Propter pacem totum astitit quod Christiani sumus. III, 1901. Propter pacem credimus, speramus, diligimus, sacramentis inhiamus. III, 1902. Pacem hie habemus in spe. IV, 1950. Pacem hoc est habere, quod amare. V, 1982. Pax perfecta bonam voluntatem sequitur. III, 2066. Pacis flumen, pacis abundantia accipiendâ est. VII, 930. Pax et abundantia fit

per dilectionem. IV, 1628. Pax, veri Dei beneficium. VII, 64, 440, 441.

Pax temporalis etiam optanda Dei servis. VII, 656, 657. Quo animo civitas terrena pacem quaerit. VII, 444. Pax civitatis terrene, quæ. VII, 645. Pax bellantium finis. VII, 440, 657. Pacem procul dubio quaerunt qui pugnant, si boni sunt. II, 1020. Pax non quaeritur ut bellum excitetur, sed bellum geritur ut pax acquiratur. II, 856. Pacem habere debet voluntas, bellum necessitas. II, 856. Pax domestica, ordinata imperandi obediendique concordia. VII, 645. Pacem cum suis omnes habere cupiunt. VII, 657, 642. Pax cum aliis, incertum bonum, quare. VII, 632. Pax inter nos præci itur nobis. VII, 1656. De pace semper loquendum. V, 1586. Pax ordinatissima, quæ. VII, 750. Pacis cum hominibus hic ordo est, primum ut nulli noceat, deinde ut prosit qui poterit. VII, 645. Sine caritate nulla pax est. IV, 1685. Pax Ecclesie commendatur. IV, 1604, 1605, 1620, 1656, 1943.

Pax non in schismate, vel in Ecclesia. IX, 508. In vinculo pacis salus tota consistit. IX, 83. Vinculo pacis conservato, vires demonis invalidæ sunt ad nocendum, musculæ insidiarum committuntur, consilia eversivis evanescent. IX, 83. Donatistis ad Ecclesiam transeuntibus honor clericatus vel episcopatus non auferitur propter bonum pacis, et ex sua clementia. II, 812, 815. Pax tecum, respondetur lectoribus in conventibus Donatistarum (forte etiam apud Catholicos). II, 170. Pacem dando Donatistæ falsum dicant. IV, 1629.

Pacis signum, osculum. V, 1101. Pax plerumque indignis conferitur. VII, 440, 441. Pace qualiter utendum. VII, 441. Possimus uti ea pace quæ inter alios jurantes facta est. II, 185. Pacis laus. IV, 1925. Pacis ecclesia apud Hippionem regnum. II, 986. Pax in Scripturis et concordia. III, 1316. Pacis cum bello de crudelitate certamen in victoria syllaba. VII, 108.

Pacifici, filii Dei. V, 162. Deus non nisi a pacificis videtur. V, 162. Pacificus Augustini, etiam adversus sacrilegos, animi motus. II, 152.

Peccati nomen diversis modis accipitur. X, 599. Peccata alia in moribus, alia in artibus. X, 1516.

Peccatum quod d. I, 603; III, 221; VIII, 58, 103, 586, 587, 588, 590, 591, 592, 593, 595; X, 1148, 1157, 1464, 1466. Peccatum est rei qualitas mala. X, 294. Peccatum est dum non in Deo, sed in se ipso et aliis creaturis voluptates, sublimitates, veritates homo quaerit; atque ita irruit in dolores, confusiones, errores. I, 676. Peccatum est legis transgressio. III, 1077. Peccatum est factum vel dictum vel concupitum contra æternam legem. VIII, 418. Peccatum duobus modis constat, si aut illa fiunt quæ prohibentur, aut non fiunt quæ jubentur. X, 298. Peccatum non erit si quid erit, si non jubeatur divinitus ut non sit. X, 165. Peccatum est hominis inordinatio atque perversitas. VI, 122. Non est alia vita hominum vitiosa atque culpabilis, quam male utens et male fruens. VIII, 981. Peccaret nemo, si nihil delectaret illicitum. VIII, 419. Peccatum est, cum vel non est caritas quæ esse debet, vel minor est quam esse debet. X, 298. Peccatum est motus defectivus et voluntarius. I, 1270. Peccati definitio. X, 1077, 1118. Sed in Adamo spectati. X, 1067. Peccatum quid sit in opinione Juliani. X, 1512, 1414, 1358. Peccati definitio a Juliano allata, est illius quod tantummodo peccatum, non ejus quod etiam est poena peccati. X, 1066, 1148, 1157, 1174, 1486, 1639, 1550. Peccati definitio in favere possit haeresi Pelagiane. VIII, 105. Not. (a). Peccati genus, differentia, modus. X, 1067. Peccatum actus est, non res. X, 294. Peccatum an ex causa mala oriri possit, necne, inquiritur. X, 1464, 1465.

Peccatum rejiciunt Manichæi in naturam mali prævalentem naturæ Dei. VI, 538. Peccatum nobis imputari non potest, si in naturam deo contrariam ab ipso Deo missi sumus. VIII, 126. Peccata nulla sunt secundum Manichæos. VIII, 541. Peccatum non est malæ naturæ appetitio, sed melioris desertio. VIII, 537, 562. Peccatum non est naturalis. VII, 550, 551; X, 295. Peccatum recte naturale dicitur. X, 1476. Peccata naturalia, quæ. III, 221. Peccatum inesse non potest nisi naturæ. X, 1555. Peccatum non nisi a possi illi venire posse contendit Julianus. X, 1500. De possibilitate non peccandi falso disputat Pelagius. X, 274. Peccandi possibilitas homini conruit, non Deo. X, 1509. Peccare Deus natura non potest, participes vero Dei ab illo accipiunt ut peccare non possit. VII, 802. Deus cur peccare non possit, cur possit homo. X, 1471. Non ideo peccavit homo, sed ideo peccare potuit, quia de nihilo factus est. X, 1491. Ideo potuit rationalis creatura peccare, quia de nihilo facta est. X, 1475, 1474, 1473, 1488, 1495. Non omne quod de nihilo factum est, peccare potuit, sed natura quæ peccare potuit, de nihilo facta est. X, 1494, 1495.

Peccare posse, et non peccare, quomodo sit hominis utentis arbitrio voluntatis. X, 1115. Posse non peccare, et

non posse peccare, qui differant. X, 956. Peccare non potest Deus; Angelis etiam concessum est, et post conceditur justis, ut peccare non possint. X, 1117. Angeli beati pro merito permansionis suæ acceperunt non posse peccare. X, 956, 1491, 1492. Et accipitur erant homo, si stetit. X, 1491, 1492. Magnum primitus fuit hominis bonum, posse non peccare; majus postea futurum pro præmio, non posse peccare. X, 1490, 1491, 1494, 1495, 1509. Cuiusque rationalis creaturæ præstat ut peccare non possit, non est hoc naturæ propriæ, sed Dei gratiæ. VIII, 768. Peccare Angelum vel hominem nulla res compulsi. X, 1472. Caveri fosse an conveniat evellere peccato, tam originali quam proprio. X, 1467. Rationalis creatura sic primitus facta est, ut nec n-lens peccaret, nec ulla necessitate urgeretur ut vellet. X, 1474. Peccatum primum ab homine nulla necessitate commissum. X, 1477. Peccata ex necessitate ex illis veniunt peccatis, quæ nulla necessitate commissæ sunt. X, 1119. Peccata quantum ex quadam necessitate committi dicuntur. X, 161. Imputantur. X, 161. Peccatum angeli et hominis quid docet. VII, 456.

Peccatum primum in paradiso corripit ab animo. X, 794. Peccatum primum est gaudere ad propriam potestatem. II, 459. Peccatum primum hominis ineffabiliter grande. X, 1119. In primo hominis peccato plures peccati species. VI, 254, 255. Peccati primi gravitas u. de. VII, 419, 420. Peccatum voluntarium primi hominis, causa est originalis peccati. X, 461. Peccatorum origines. I, 1285. Peccatum duplex, originale et frequentatum. VI, 106. Originale et activum. VI, 262. Peccati originalis et actualis distinctio. X, 115.

Peccatum originale. VI, 277, 278; VIII, 1026; X, 115, 198, 415, 465, 464, 555, 570, 649, 696, 720, 752, 784, 810, 811, 819, 824, 856, 874, 1052, 1055, 1058, 1059, 1061, 1082, 1128, 1143, 1174, 1197, 1198, 1199, 1259, 1210, 1244, 1249, 1258, 1265, 1276, 1277, 1596, 1426. Peccatum originale ex primo homine tractum. V, 179, 585, 442, 587, 657, 751, 852, 927, 928, 930, 992, 1156, 1545, 1647. Peccatum Adæ non in fonte mansit, sed in omnes pertransit. V, 852. A tota Adæ stirpe contractum est. VI, 245. Hinc reatus ingeneratus et additus. VI, 262. Peccatum originale tantum ab Adam tractatum. X, 118. Primus homo totam massam damnabilem fecit. V, 907. Universam massam generis humani in homine primo venenator percussit. V, 944. Peccato primum hominis universa generis humani massa damnata. VII, 727.

Peccatum originale negant Manichæi. X, 1008. Pelagiani. II, 725, 762; VIII, 48; X, 114, 441, 481, 529. Juliani sententia de peccato originali. X, 720. Julianus dicebat Manichæum esse sensum, confiteri ex Adam trahere nascentes peccatum originale. X, 648, 655, 654, 656. Innocentes aliqui, ad quos Adæ cul, a non pervenit, secundum Julianum. X, 1202, 1205. Peccatum originale cur Pelagiani negant. X, 555. Capita objectionum Pelagianarum contra peccatum originale. X, 186, 187, 188, 672. Pelagianorum argumenta quinque ad negandum peccatum, confringuntur. X, 694. Ad peccatum originale destruendum Juliani argumenta. X, 721. Et ratiocinationes. X, 1412. Objectiones contra peccati originalis propaginem. V, 944, 1545; X, 465, 470, 714, 758, 812, 872. Peccatum originale ni agnoscat Julianus, detestanda quedam et damnanda cogitur admittere. X, 1504, 1505. Catholicorum sententia Pelagianis opposita. X, 673.

Peccatum originis ex Adam adstruitur contra Pelagianos. IV, 591; V, 906, 945, 930, 1558; X, 129, 464, 465, 575, 576, 614, 655. Unde peccatum originale probatur. X, 796. Quæstionem de peccato originali præter fidei periculum esse contendunt Pelagiani. X, 597. Peccatum originale in catholica fide indubitatum. X, 1450. Contra antiquam Ecclesie insitam opinionem est negare peccatum originale. X, 188. De peccato originali fides antiquitatis tradita atque fundata. X, 1074. Peccatum originale tota catholica Ecclesia docet. X, 1280. Tota ante Augustinum credidit catholica Ecclesia. X, 1185. Disputatio de peccato originali nova est. X, 195. Quomodo de peccato originali caperunt dubitare, non constat. X, 152. Peccato originali parvulus esse otiosus de fide credeatur est. X, 655. Variæque scripturæ testimonia id præstant. X, 151, 152. Peccatum originale et secundum Scripturas sanctas est manifestum, et hoc dimitti lavacro regenerationis, fidei catholice auctoritate atque antiquitate firmatum, et clara Ecclesie celebritate notissimum est. X, 608. Peccatum originis et Scriptura sancta proditur, et ipsum se proicit. X, 1192. Peccatum originale probatur ex Scripturis. X, 465, 1075, 1082, 1085, 1084. Peccatum originale assertur ex Job. X, 161, 162. Et Apostoli testimonio. X, 196, 458, 459, 462. Per unum hominem peccatum, et per unum reconciliatio. X, 809, 1227. Cur per unum, non per duos dicitur peccatum intrasse. X, 1216, 1219, 1225. Quale peccatum per unum hominem intravit in mundum. X, 1165, 1161, 1160. Pela-

ganorum effugium, dum arguerent verbis Apostoli de originali peccato. V, 1344. Initium peccati ex Adam factum esse, quatenus ceteri eum imitati sunt, docebant Pelagianum. II, 670. Retelluntur. II, 684. Peccatum unum omnibus commune, non imitatione, sed propagatione. X, 114, 115, 117, 118. Peccatum per unum hominem intrasse in mundum cum dicit Apostolus, generationem intelligit, non exemplum. X, 1285, 1281, 1286, 1287. Peccatum imitationis per diabolum intravit in mundum, peccatum generationis per hominem. X, 1163, 1164. Peccatum per unius inobedientiam transiisse, tandem fassus est Julianus. X, 1253. Contra peccatum originale peperam citatus Apostolus. V, 1346. Peccatum originale in veteri Testamento narratur. I, 598. Peccatum originale sub Lege imputatum fuisse ostenditur. X, 1173, 1227, 1237. Peccati originalis argumentum, parvulorum circumcisio. X, 402. Circumcisionis præceptum. X, 720, 1194. Peccatum originale præputio significatum. X, 833.

Peccatum originale asserentibus Catholicis, hæresis Manichææ criminum obijcit Pelagianus. X, 632. Catholicum dogma de originali peccato quantum distet ab errore Manichæorum. X, 1287. Peccatum originale qui adstruunt, non sunt Manichæi. X, 1083, 1227, 1250. Catholici peccatum originale asserentes procul abstrunt a Manichæis. X, 441, 1125. Nec criminantur Deum. X, 1126. Omnium hominum, quavis omnes sub peccato nascatur, solus Deus auctor. X, 469. Etsi fetus, sexus, corpus, fecunditas ex Deo sit, non tamen qui inde nascitur, est sine sorde. X, 1343, 1344. Oris diaboli transire per opus Dei, seu per opus operis Dei, non implicat. X, 1501, 1502, 1503. Bonitatis Dei non repugnat creare, quod possidet malignitas diaboli. X, 408. Julium Dei accusat, qui negat peccati originalis merito fieri, ut parvuli permittantur vexari a diabolo. X, 1437. Cur creare pergat Deus homines, quos novit sub peccato nascituros. X, 454. Non propter substantiam nati homines, antequam renascantur, diabolo deputantur; sed propter primi parentis peccatum. X, 1415. Originale peccatum etsi congenitum, discernendum ab institutione conditoris. X, 1442. Discernendum a natura. X, 1278, 1288. Peccatum cur originale potius quam naturale appellatur. X, 1458, 1459. Naturale peccatum Catholici et Manichæi tenent, sed longe diversa ratione. X, 1469. Peccatum naturale esse non posse, quatenus probat Julianus. X, 1500. Peccatum originale qui negat, Manichæus adjuvat. X, 657, 668, 663.

Peccati originalis causa. X, 736. Et origo. X, 1069. Peccatum originale si ad originem referatur, de eodem genere est ac actualia. X, 1187. Peccatum originale et peccatum voluntarium de eodem genere. X, 1187. Modus quo trahatur peccatum originale, etsi non facili ratione indagatur, non facili sermone explicatur; non tamen ab Ecclesia non creditur. X, 828. Illud est antiquum peccatum quo nihil est ad predicandum notius, nihil ad intelligentium secretius. I, 1528. Peccatum originale unde trahatur, aut ex otio discitur, aut sine salute late nascitur. X, 794. Per quid invenitur in parvulo peccatum originale, discutit Julianus. X, 1150, 1152, 1153. Per quid invenitur peccatum in parvulo. X, 1183. Peccatum originale qua intravit in mundum. X, 462. Duo modi contrahendi peccati originalis. X, 794. Peccatum originale qua intraverit in mundum, demonstrat Apostolus. X, 1131, 1132, 1133, 1136. Nihil in progenitorum natura esse, ob quod homo nascens jure possideatur a diabolo, hæresis Pelagiana. X, 445, 444. Fuit Adam, et in illo fuimus omnes; perit Adam, et in illo omnes perierunt. X, 1400. In lumbis Adam fuerunt omnes, qui ex illo fuerant per concupiscentiam carnis orturi. X, 1070. Traxit homo reatum quia unus erat cum illo et in illo a quo traxit, quando quod traxit admissum est: at non trahit ab altero, quando propria sua vita vivit. II, 560. quicumque ex Adam sunt, in illo stans erant cum peccavit. II, 824. Nondum natus in radice damnatus. X, 406.

Peccato originali omnes obnoxii. X, 128, 151. Originale peccatum æqualiter omnes colligavit. X, 1225. Merito peccati originalis genus humanum infirmitatem factum est demonum. X, 864. Peccatum originale unde. X, 697. Hæreditarium est peccati originalis malum. X, 684. Peccatum primi hominis grande, et omni violentia consuetudinis pejus ad vitandam naturam. X, 1325. Peccatum originis ex vinculo concupiscentiæ carnalis. IV, 591. Illi subjacent omnes ex Adam carnaliter nati. II, 823, 839, 871, 883, 983. Peccatum originale ex carnali concupiscentia. X, 406, 728, 1160, 1237, 1451, 1605. Peccatum originale traducitur per libidinem. X, 429. Per concupiscentiam. V, 817; X, 443. Peccatum originale, reatus concupiscentiæ a nascentibus tractus. X, 1153. Quiddid hominum nascitur per concupiscentiam, sine delicto esse non potest. V, 92; X, 453, 458, 1572, 1375. Aut corpus et anima ex homine trahuntur vitata, aut utrum in altero tamquam in vitato vase cor-

rumpitur. X, 794. Difficultas explicandi quomodo contrahatur peccatum originale, dubitationem ingerit utrum animæ de novo creentur, dubitationem ingerit utrum animæ de novo creentur, II, 860. Si animæ creentur singulis singulæ, quomodo peccatum originale contrahant. II, 725. Quæcumque sententia de animarum origine teneatur, nulla tenenda quæ neget peccatum originale. II, 587, 732, 733, 863.

Peccato originali subjacent etiam infantes fidelium. II, 889. Peccatum originale in nuptias non refundendum. X, 1439. An malum oriri possit ex bonis. X, 865. Originalis mali causa non conjugium, sed Adæ peccatum. X, 1435. Cum bonæ sint nuptiæ, unde trahatur peccatum originale. X, 729. Peccatum originale transmitti potest a parentibus qui illo carent. X, 855. De ea re quæ a peccato libera est, peccata non nasci, sententia Pelagianorum. X, 816. Peccatum originale etsi remissum in parente, transit ad prolem. X, 833. Cur a sancto conjugio nascatur filii iræ. X, 425. Etsi peccator genuit peccatorem, non sequitur ut justus debeat gignere justum. X, 458, 173. Parens mortuus peccato, viveus Deo, generat peccato mortuum. X, 831. Cur parens justus non gignat justum. X, 177. Fidelis regeneratus ideo generat cum peccato primi hominis, quia carne, non spiritu generat. V, 944. Peccatum originale non facit nuptias malas. X, 404. Undecumque nascatur homo, sive de conjugio sive de fornicatione, reus est per originale peccatum. X, 729. Quatenus a parentibus regeneratus, in prolem trahitur peccatum originale. X, 434. Sicut fieri potuit ut de Christianis non Christianis, de membris Christi non membrum Christi; ita etiam fit ut de mundatis non mundatus nascatur. X, 195. Quis fit ut ex parente, in quo non est peccatum originale, illud contrahatur. X, 843, 844. Peccatum originale solum generatione contrahitur. X, 120. Peccatum originale de vitio seminis trahitur. X, 447. Peccatum originale jure seminatiois est nostrum. X, 1071. Peccatum ex propagatione, quemadmodum et justitia ex regeneratione. X, 119. Parentes posse in prolem transmittere quod non habent, exemplis ostenditur. X, 831. Quomodo quod in parente dimissum est, trahatur in prole, utcumque explicatur exemplo oleastri nascentis ex olea. X, 423, 426. De conjugibus fidelibus rei nascuntur, tamquam ex oliva oleaster. X, 535. Peccatum originale, quod jam remissum est parentibus baptizatis, manere in parvulis, exemplo præputii demonstratur. X, 854. Et paleæ frumentii. X, 195. Sicut eorum per quos parvuli renascuntur, justitiæ spiritus traicit in eos fidem, sic eorum per quos nascuntur, caro peccati traicit in eos noxam. X, 487. Peccatum alienum a Deo aqussimo non posse parvulis imputari, dogma Pelagianorum. X, 1148, 1149. Peccatum originale quomodo alienum. X, 194. Quomodo et nostrum. X, 921, 1257. Rem voluntatis non posse seminibus admoventi, falsum Juliani principium. X, 1340, 1341.

Peccatum originale non absurde vocatur voluntarium. I, 604, 608, 610. Peccatum originale non sine voluntate. X, 1149. Peccatum originale non est in voluntate nascentis, non tamen est sine aliqua primi scilicet hominis voluntate. X, 1393, 1594. Peccatum originale etsi trahunt sine propria voluntate nascentes, tamen per voluntatem primi hominis ipsa est origo vitata. X, 1477. Peccatum originale ex mala voluntate Adæ ortum. X, 464, 707. Originale peccatum de vitio voluntario propagatum. X, 1417. Peccatum originale voluntate primi parentis factum, ad posteros sine voluntate transit per contagium. X, 1596. Peccatum, etiam originale, non sine libera voluntate. X, 1592. Peccatum originale quo sensu liberum. X, 858. Peccato originali omnes præter Christum obnoxii. X, 183. Parvuli propter peccatum originale prævaricatores sunt. IV, 1574. Peccato originis anima Christi non fuit obnoxia. II, 866. Quia sine concupiscentia conceptus Christus. V, 783, 823, 824, 852, 1511, 1512. In solo Christo nihil peccati invenit diabolus. V, 923. solus Christus potest dicere, sine causa hinc se passum. IV, 1956. Christus pernam pertulit sine culpa. X, 1594. Singularis illa est gloria Christi. X, 1594. Non sequitur, ut si Christus non habuit originale peccatum, nulla imaginem Dei pravitatis dominetur ingenua. X, 1389.

Peccati primi pœna. VII, 372, 573, 453. Effectus. VII, 453. Miseriæ hujus vite. VII, 729. Inobediencia concupiscentiæ et moriendi necessitas. VII, 379. Necessitas peccati et mortis. VII, 403. Peccatum causa mortis est. II, 873. Peccando in moriendi necessitatem compulsus est homo. II, 547. Anima post peccatum ordinata regit corpus suum, non omnimodo pro arbitrio suo, sed sicut leges universitatis sinunt. II, 587. Peccati pœna, ignorantia et difficultas. I, 1296. Inquietudo animi. I, 752. Error, et perversus amor. VII, 784. Quæ ex primo peccato fluunt peccata, peccata esse non desinunt. I, 1296. Et quare. I, 1297. Peccato originali universa in deterius mutata sunt natura. X, 752. Ex peccato originali fit, ut tardi ingenio nascatur. X, 1580, 1581. Ad peccatum præcliviter est natura mortalium ex peccato

originali. X, 1184. Peccata actualia ad originale homines addunt voluntate jam propria, non per Adam. X, 120. Ex Adam, et super Adam peccata multa nascuntur. IV, 1735. Peccatum originale pertinet ad corporis tem, us. X, 978.

Peccatum originale ex pœna dignoscitur. X, 1577. Peccatum originale ostendunt miseria generis humani. X, 1177, 1280. Et mala ac cruciatus quibus et ipsi parvuli gravantur. X, 196, 1540. Miseræ æ bujus vitæ testantur, peccato primi hominis universam generis humani massam esse damnatam. VII, 784, 787, 788. Deus neminem sinit mali aliquid perpeti, quod non meretur. X, 1177. Pœna imaginis Dei injusta esset, nisi eam eul. a meruisset. X, 1594. Grave jugum super filios Adam injustum esset, si peccatum originale non esset. X, 1061, 1062, 1072, 1250, 1267, 1553, 1558, 1457, 1557. Miseria tam magna non irrogaretur humane naturæ, nisi esset peccatum. X, 1061, 1062, 1035. Justitiæ non est, ut ab ortu suo filii Adam gravi jugo premantur, sine ullo merito peccatorum. X, 1147, 1149, 1150. Contra instituta justitiæ Dei est, ut ab ipso vel sub ipso pœna hominibus irrogetur sine merito. X, 1191. Non erat justum, sine crimine transire in posteros Adæ sup. licium. X, 1164, 1165. Injuste anima gravatur corpore, si non est originale peccatum. X, 1268. Deus injustus in gravi jugo super filios Adam, si negatur originale peccatum. X, 1126. Deus æquissimus non permittit gravi jugo parvulis imponi, nisi in eis peccatum inveniret. X, 1073, 1079, 1175. Deus in tot et tantis malis quæ parvuli patiuntur, aut justitiam, aut omnipotentiam, aut ipsam curam rerum humanarum perdit, si non est peccatum originale. X, 1072, 1148. Peccatum originale qui negant, Deum vel invalidum, vel injustum dicere coguntur. X, 864. Peccatum originale conatur auferre Pelagiani, laude operum divinarum. X, 460. Anima etiam cum illo peccato originali nascens, habet unde Deo gratias agat. I, 1297. Originale peccatum parentibus non imputandum. X, 750, 751. Peccatum originale inde demonstratur, quia Deus fidelis est in verbis suis, justus in judiciis, sanctus in operibus. X, 1455. Peccati originalis rei parvuli demonstrantur. X, 1077.

Peccatum et mors per unum hominem in omnes transit, et utrumque auferatur a Christo. X, 1180. Judicium ex uno in condemnationem, gratia ex multis delictis in justificationem. X, 871. omnes homines propter peccatum originale justo Dei judicio damnationi obstricti. X, 955. Peccatum originale ad damnationem sufficit. X, 117. Et eos, quibus non dimittitur, trahit ad damnationem. X, 1180, 1181, 1182. Etiam si alia non accedant. X, 1185, 1188. Nisi regeneratione solvatur. X, 1278. Peccato originali per Dei judicium non soluto, aut per Dei gratiam soluto, cum moriuntur infantes, aut merito regenerationis transiunt ex malis ad bona, aut merito originis transeunt ex malis ad mala. X, 978. quod parvuli non renati, si moriantur ante propriæ voluntatis arbitrium, propter aliena peccata damnantur, quidam indignantur. X, 1071. An sicut diabolus, ita homo non damnandus nisi ex peccatis propriæ voluntatis. X, 8:0. Injuste non suscipiuntur in regnum Dei imagines Dei, si non sit peccatum originale. X, 1251, 1268, 1280. A regno Dei nemo fit alienus sine malo. X, 815. Imago Dei sine peccato non excludenda a regno Dei. X, 142, 1082, 1154. Imagines Dei contumelia est separari a regno Dei. X, 1156. Deus non spernit imaginem suam nisi speretis. X, 1063. sic imputatur generatis parvulis in justitia primi hominis ad subeundum supplicium, quemadmodum imputatur parvulis regeneratis justitia secundum hominis ad obtinendum regnum colorum. X, 1078, 1079. Sicut merito peccati tamquam stipendium redditur mors, ita merito justitiæ tamquam stipendium vita æterna. II, 881.

Peccatum originale circumcisio expiatur. X, 450. Peccati originalis abolitio, infantis circumcisio significata. X, 1259. Peccatum originale nemo tollit præter Christum. X, 760, 1428. Non diluitur nisi per Christum. VI, 255. Non solvitur nisi regeneratione. X, 503, 1271. A peccato originali non liberat nisi gratia Dei. VII, 428; X, 128. Peccatum originis solvitur baptismo Christi. IV, 591. Cum peccatis omnibus inde natis. IV, 1507; X, 120. qui peccatum accepto baptismo, non possunt iterum eodem Sacramento purgari. III, 2102. Parvulorum baptisimus non superfluous, cum peccato originali obligentur, et in his remissio peccatorum vere fiat. II, 678, 889, 890. Cum magna injuria Dei exorcizatur et exsufflatur imago Dei, si non ibi ille exorcizatur et exsufflatur princeps mundi, qui mittitur foras. X, 1220. Crimen est majestatis, exorcizare et exsufflare in parvulis imagines Dei, si non fit ut eruantur de potestate diaboli. X, 153.

Peccata universa dimittuntur in baptismo, sed manet fragilitas. X, 650, 658. remanet mors. II, 872. Quare re-

manet pœna. X, 1595. Peccati pœnæ, etiam s. luto reatu, manent ad certamen fidei. X, 182, 1565. Ut fides probetur. X, 1579. Peccata duobus modis transeunt, actu et reatu. X, 858. Peccata transire actu, manere reatu: concupiscentiam transire reatu, manere actu. X, 853.

Peccatum originale catholica fides credit antiquius. X, 451, 829. Sanctorum Patrum fides de peccato originali. X, 1074, 1075, 1080. Patrum consensio ad asserendum originale peccatum. X, 192, 194, 466, 697, 719, 1406, 1407, 1411, 1415. Peccatum originale confessi sunt Ecclesie doctores celeberrimi. X, 1580. Veterum testimonia ad probandum peccato originali parvulos obnoxios nasci. X, 190, 614, 662. Cypriani. X, 191, 625, 624, 625, 626, 644, 718, 1075. Ambrosii. X, 409, 652, 1068, 10:9, 1070. Peccatum originale nusquam negavit Zosimus. X, 574. Illud agnovit Ambrosius. X, 1142, 1145, 1147, 1155, 1409, 1411, 1414, 1415. Aliique Patres. X, 1145, 1147, 1155, 1157. Dogma catholicum de originali peccato sæpius et liquido declaratum ab Ambrosio. X, 1416. Ambrosius de quinque articulis a Juliano positus, ut peccatum originale negaret, recte sentit. X, 686. Pro peccato originali, Hieronymi testimonium. X, 192. Hieronymus dogma de peccato originali in lib. contra Jovinianum, et in commentariis in Job stabilivit. II, 725, 750. quibus præceptoribus traditum accepit Augustinus dogma peccati originalis. X, 1548. Augustinus sanctos doctores sequitur in questione de peccato originali. X, 1404, 1405. Peccatum originale nunquam non admisit Augustinus a sua conversione. X, 845. Peccatum originale docuit Paulinus. II, 851. In peccato originali asserendo Orientales episcopi Occidentales convenerunt. X, 649. Peccata non habere parvulos, quo sensu dixerit Joannes Chrysostomus. X, 635. Peccatum originis probatur ex parvulis ad Christum allatis. V, 659. Pelagius in judicio Palestino negavit se dicere infantes nuper natos in ec statui esse, in quo Adam fuit ante peccatum. X, 1112. Peccatum originale Pelagius agnovit. X, 635. Agnovissent et nonnulli hæretici. X, 978. Peccatum originale qui docuerunt, nec Manichei erant, nec somniantes, nec ferebant. X, 1280. Veteres, qui peccatum originale asseruerant, nemo Manichæos audeat appellare. X, 645, 644. Cum ait Deus, *Ecce Adam peccata filiorum in patres*, non imitacionem, sed generationem redarguit. X, 1254, 1255, 1258.

Peccata patrum redduntur in filios divina justitia, non humana. X, 1278. Peccata parentum quodam sensu et nostra et aliena. X, 859. Peccatis parentum suorum, et non tantum primorum, obligari filios probabile est. VI, 254. Parentum peccatis filii obligati in veteri Testamento. X, 872. Cum Deus dicit, et patrum ad filios non pertinent peccata, et reddere se in filios patrum peccata, non contraria loquitur. X, 1271, 1275. Peccata parentum quomodo redduntur in filios. IV, 1457. quo usque parentum peccata propagentur in filios, non tenere delinquentem. VI, 255. Peccata patris ad filium juste viventem non pertinent. VII, 158. Peccata aliena non ei imputanda, qui illa posset leviori suo peccato impedire. VI, 498. Peccatum originale sicut quidam parentes aggravant, ita quidam relevat. X, 1428. Quatenus crevit originale peccatum. X, 1259. Peccatum originale sic peccatum est, ut ipsum sit et pœna peccati. X, 1068. Peccatum originale causa cur ira Dei manet super infantes in fidelium numerum non assumptis. X, 125. Ex duobus parvulis unus assumitur gratia, relinquunt alter justitia. X, 1063. Unusquisque natus ex Adam, pertinet quodam modo ad veterem civitatem. IV, 754. Quidam peccatum proprium nolunt attribere pueris nisi ab anni quarti decimi articulo. III, 417. refelluntur. III, 417. Peccatum sine lege mortuum, quia latet, quia non apparet, ac tamquam sepultum ignoratur. V, 850, 852, 891.

Peccatum est aversio ab æternis, et conversio ad mutabilia. I, 1240, 1239; VII, 354. Est conversio aut ad proprium bonum, aut ad exterius, aut ad inferius. I, 1240, 1269. Peccatum est transgressio, cum aliqui amplius homo appetens, justitiæ regulam excedit. V, 555. Peccatum admittitur, dum immoderata in hæc infirma inclinatione, summa bona deseruntur. I, 679. Dum appetuntur quæ Christus contempsit, aut tanguntur quæ Christus sustinuit. III, 153. Peccatum ipsum non amat, sed ipse inordinatus amor creaturæ est peccatum. V, 145. Peccato deficitur non ad mala, sed male. VII, 355. Sicut ante homines la. ti, s. c ante Deum cogitationis peccatum est. V, 928.

Peccatorum causa non est Deus. I, 850, 1269; X, 751. Etsi in eum peccata sua refundere soleant peccatores. III, 209. Peccatum a Deo non est. V, 145. Peccatum, quod ad naturam pertinet, Deus facit; quod ad culpam pertinet, non ipse facit. V, 587. Peccatum claudicationis similitudine explicatur. X, 294. Peccatum solum a se, non a Deo homo habet. IV, 1518, 1848. Peccata non ex Deo, sed ex voluntate peccantium. I, 1271; VIII, 530. Peccata non

derent, nisi a Deo permitterentur, quare permitantur. VI, 538, 539. In maiorem potestate est peccare; ut autem hoc vel hoc illa malitia faciant, in solius Dei. X, 984. Nisi voluntas sit causa peccandi, nihil remanet iustitiae in legibus, institutis, laudibus. II, 1001. Peccati causa ex anima, non ex carne. VII, 405. Cum quisquis peccat, peccat volens. I, 4294. Non natura. I, 1270. Peccatum omnino voluntarium est. III, 155. Nec peccatum esset peccatum, si non esset voluntarium. I, 605. Peccati prima causa, sola est voluntas. II, 775. Voluntas deliciens. VI, 244. Peccatum non nisi a voluntate. VIII, 103, 121, 122; X, 1512. In voluntate cuiusque est utrum tenebrae sit, an lux. III, 824. si nolumus, non peccamus. X, 152. Peccati originem voluntas habet. X, 1477. Peccata a nescientibus vel coactis perpetrata, non omnino sunt sine voluntate. I, 604. Qui enim nesciens peccat, peccatum tamen volens facit. I, 60. Licet peccatum possit esse sine voluntate peccati, non tamen sine voluntate facti. I, 609. Durum quidem, quod consuetudo peccandi amorem delicti facit; sed nihil durius quam quod extinguit pudorem. X, 1036.

Peccata ex vi consuetudinis commissa, non voluntaria dicunt Pelagiani. X, 1505. Peccatum manere potest sine voluntate, licet esse non possit sine voluntate. X, 1595, 1596, 1597, 1598, 1410. Peccatum et non posse esse sine voluntate, et esse posse sine voluntate, quomodo verum sit. X, 1596, 1597. Peccatum aliquod non voluntarium. X, 1595. Peccatum a voluntario in non voluntarium mutari posse ostenditur. X, 1505. Est non solum voluntarium atque possibile, verum etiam necessarium peccatum. X, 1495, 1495, 1500. Peccatorum originem non libero arbitrio, sed necessitati naturae contrariae tribuunt Manichaei. VIII, 569. Et substantiae gentis adversae. VIII, 58. Necessitas peccandi homini non impacta a Creatore. X, 1488. An omnes in peccatum, velut invitati carnis suae necessitate cogantur. X, 1110. Non in peccatum, velut invitus, carnis suae necessitate cogitur homo; sed si jam in ea aetate est, ut propriae mentis utatur arbitrio, et in peccato sua voluntate relinquitur, et a peccato in peccatum sua voluntate praecipitur. X, 1110. Peccandi quaedam est necessitas. I, 755, 739; X, 286, 295. Quomodo in eam quis delabatur. I, 755. tria distinguenda, peccatum, poena peccati, et quod ita peccatum est, ut sit et poena peccati. X, 1068. Idem et peccatum, et peccati poena, et peccati causa esse potest. X, 787, 788. Peccatum quod est peccati poena, qua quisque peccat invitus. X, 1596. Peccantes secuta est peccatum habendi dura necessitas. X, 296. Peccatum ex necessitate. X, 1477. Ad peccatum quod est poena peccati, non requiri ut liberum sit ab eo abstinere. X, 1466. Ut homo sit cum peccato, jam ex necessitate quadam est. X, 295. Peccatum a necessario veniens, in Deum refundendum esse contendit Julianus. X, 1500. Necessitas servitutis sub peccato invicta, nisi delectatione caritatis vincatur deletio peccati. X, 1421.

Peccatum omnino ex libero arbitrio. VIII, 557, 558. Peccatum et recte factum in libero est voluntatis arbitrio. VI, 17. Peccatum an ut sit aliquid, necesse est ut vitari possit. X, 2-8. Peccatum per hoc non est, per quod potest esse, id est, per liberum arbitrium. X, 1597. Quod nullo modo caveri potest, peccatum non est. I, 1295; X, 286. Peccato libertate servitur. X, 1110. Multa sunt quae argunt homines mali, a quibus eis liberum est abstinere. X, 1068. Per liberum arbitrium peccant maxime omnes, qui cum delectatione peccant, et amore peccati; et hoc eis placet, quod eos libet. X, 1110. Homo cum potestate peccandi fictus, pro praemio accepturus non posse peccare. VI, 559. In caelo tanta libertas, ut sit etiam bene vivendi, et nunquam peccandi, voluntaria reliquitur necessitas. X, 296. Peccata ex necessitate quoniam sint. X, 1119. Peccata quae necessitate facta dicuntur, peccata infirmitatis intelligenda. X, 287. Peccatum necessarium non fuit, ut esset causa misericordiae Dei. X, 261.

Peccatum. An aliquis in hac vita sine peccato, potest esse aliqua questio. X, 199, 281, 286, 299. Hominem post baptismum non posse peccare, Joviniani haeresis. X, 1114, 1116, 1117. Quidam asserentes hominem posse in hac vita sine ullo peccato vivere. VI, 426. Hominem posse esse sine peccato, et revera quosdam fuisse, docuit Pelagius, qui sibi ipsi contradicit. II, 776. Hinc refellit Joannes Jerosolymitanus. II, 829. Totam ecclesiam esse absque peccato dixerunt Pelagiani. V, 980. Refellit. V, 980. Peccatum nullum habere vitam iustorum, existimant Pelagiani. VIII, 48. Posse hominem, si velit, esse sine peccato, doctrina Pelagii. X, 550. Et dogma Caestii. X, 554. Pelagio obiectum illud dogma in episcopali synodo, et quotiens ab ipso explicatum. X, 529. Quod ante adventum Christi sine peccato fuerint homines, dixit Caestius: Pelagius vero quod sancte et iuste vixerint. X, 554, 553, 556. Nemo in hac vita sine peccato. II, 674, 673; III, 1697,

1789, 1790, 1871; V, 152, 719, 895, 979; VI, 228, 720. Quantumvis iustus. VII, 637, 748, 749, 787, 788; VIII, 632; X, 1113, 1255. Verum dixit, qui hominem non esse sine peccato dixit. X, 263, 266. Christus solus sine peccato. V, 1541. Exceperit uno Mediatore, nemo in hac vita sine ullo peccato. X, 155, 156, 166, 179, 245, 650, 651, 658, 726, 755. Nec ipse Paulus. X, 166. Nullus excepto Christo fuit vel esse potest qui nullum habeat peccatum. X, 171, 174, 306. Et hoc ad indeclinabilem fidei professionem pertinet. X, 184. Quamvis fieri possit ut sit homo sine peccato. X, 201. Erat Dominus mortalis, sed non de peccato. IV, 502. Solus esse innocens infans potuit, qui de opere Adam non est natus. IV, 592. Solus sine peccato venit, qui nos peccatores invenit. IV, 253. In solo Christo nihil invenit diabolus. V, 920. Peccatum quo pacto Christus ignorat. IV, 535, 534. Peccatum vel trahendo, vel addendo habetur: nullum habuit Christus. V, 824. Peccatum nec in anima fuit, nec in corpore quod sibi Verbum aptavit. IV, 535. Peccatores omnes solus a peccatis liber atque liberator invenit. II, 609. An praeter Christum aliqui sine peccato, non nimis reluctandum censet Augustinus. X, 517. Qui dicunt vel esse vel fuisse hinc aliquid, praeter Christum, qui nullum haberet omnino peccatum, utrumque tolerandi sunt. II, 673. De sancta Virgine Maria, propter honorem Domini, nullam prorsus cum de peccatis agit, haberi volo questionem. X, 207. Praeter Virginem nullus sanctorum sine peccato. X, 267. Christus veniens in hominibus non invenit, nisi quod damnaret. V, 291. Nemo hic potest sine peccato vivere. V, 401. Quomodo quidam in hac vita dici possunt sine peccato. X, 584. Aliud est iuste vivere, aliud esse sine peccato. X, 535. Et iustus quis esse, et sine peccato non esse, potest. X, 269. Aliud est non habere peccatum, aliud non obedire eius desideris. X, 285. Conflictus contra peccatum. X, 305. Unde certantes cum vitis, non sumus sine peccato. X, 600. Aliud est non peccare, aliud non habere peccatum. III, 2140. Peccatum non habere quid. X, 453. Nemo ita iuste vivit in hac carne, ut nullum habeat omnino peccatum. X, 516. Aliud est esse sine peccato, aliud esse sine querela. X, 304. Aliud non facere bonum, aliud non esse sine peccato, etiamsi homo faciat multa bona. X, 507. Multi sine crimine, nemo sine peccato. X, 565. Sine crimine potest aliquis vivere, non sine peccato. VII, 415. Qui ambulat in visis Domini, peccatum non operatur; et tamen non sunt sine peccato. IV, 1506. Paucissimi sunt, qui ab ineunte adolescentia nulla damnabilia peccata committunt. VII, 750. Peccata levia non potest homo non habere, quandiu carnem portat. III, 1932. Quondam homo fiat sine peccato, non est definitum in iudicio Paolino. X, 552, 556. Peccata alia sacramentorum et verbi Dei dispensatoribus, alia laicis quotidiana. V, 1558, 1540. Peccata quae obrepere soleant. V, 1541. Perfectus fideles hic non esse sine peccato, ex oratione Dominica intelligitur. X, 500. Et manifestum fit. X, 316. Iusti merito orant pro remissione peccatorum suorum. II, 842. Quo sensu qui natus est ex Deo non peccat. X, 312, 570. Et non potest peccare. X, 234. Et nemo sine peccato. X, 157, 158. Cur nemo in hac vita sine peccato. X, 167. Cur culpa est hominis, quod sine peccato non sit, cum sine gratia non possit esse sine peccato. X, 297. Vult Deus hominem esse sine peccato. X, 295. Cur praecipitur homini esse sine peccato. X, 295. Consultissime praecipitur homini esse sine peccato, quare. X, 295. Cur Deus praecipit hominibus ut non faciant illum peccatum, cum sciat hoc neminem implerum. X, 165. Non peccare datur a Deo, quomodo. X, 1212, 1215. Necessarium fuit homini ad auferendam superbiae occasionem, ut absque peccato esse non posset. X, 202. Enoch et Elias non permitti sunt hic vivere, quia nemo hic sine peccato potest vivere. II, 572. Peccata eorum quorum iustitiam commemorat, quamvis scriptura non referat, non tamen hi sine peccato. X, 298. Testimonia scripturarum et exempla, quibus probatur hominem non esse sine peccato. X, 159. Elusioni Pelagianorum satisficit. X, 159. Non ideo quisque prorsus sine peccato, quod perfectus in aliqua re dicatur in scripturis. X, 163. Etsi aliquotiens in scripturis invenitur, homines dictos esse sine querela, non invenitur qui sit dictus sine peccato praeter Christum. X, 295. Considerata in scripturis norma iustitiae, homo quantumcumque profecerit, invenitur peccator. IV, 1269, 1827. A peccatis nec filii immunes fuerit, qui Dei praecipia custodisse laudantur in scripturis. IV, 1266. Quare peccata magistorum virorum scripta sunt. III, 78; X, 266. Nullus in membris Christi dicere audeat non habere peccatum. IV, 1818. Peccatorum post baptismum commissorum ventum petere ad omnes pertinet, etiam ad Apostolos. IV, 1849. Qui sine peccato se vivere existimat, id agit ut veniam non accipiat. VII, 415. Non propter arrogantiam vitandum, sed propter veritatem fatendum, non dicunt sancti se non habere peccatum. IV, 1505. Si quis

forte hic sine peccato, quanto magnus est, tanto magis humiliat se. VI, 426. Peccasse se qui negat, Deum facit mendacem, dum se vult facere veracem. III, 1985. Peccatum esset, si quis non habens diceret se habere. VI, 720. Secundum Ambrosium nemo sine peccato in hoc mundo. X, 584. Hominem posse esse sine peccato in hac vita non statim negandum, quare. X, 153. Potest homo esse sine peccato in hac vita, et si talis non sit. I, 644, 645; X, 211. Quomodo. X, 153, 158. Posse hominem esse sine peccato, si velit, quo sensu. X, 556. Cum sine peccato vivere possit homo, cur nemo sine peccato. X, 556. Etsi sine peccatis esse non possumus, oderimus tamen ea. V, 984. Quis esse sine peccato verissime dicendus. X, 285. Esse sine ullo omnino peccato, nondum æquat hominem Deo. X, 265. Sine peccato nemo vivere, sed mori potest. X, 267. An sancti mortui sint sine peccato. X, 266. M. rebitur hinc exire sine peccato, qui peccata sine quibus hic non vivitur, mundare non neglexerit. II, 675. Sine omni peccato esse non nisi in resurrectione sperandum est. III, 2140. Nullum habere vitium, iustitia est posterioris vite, que presentis erit præmium. X, 1514, 1515. Post resurrectionem non solum nulla peccata, sed nec ulla desideria vitiosa. X, 407. In celo nulla peccata remittuntur, quare. X, 818. Peccatum nullum esse poterit in regno Dei. X, 1582. Non posse peccare, præmium sanctorum. X, 1525. Peccata sine quibus hic non vivitur, pedum lotionem significant. III, 1789, 1794. Nemo cui necessaria non fuerit remissio peccatorum. X, 516. Homo cum debeat esse sine peccato, hoc quidem potest, sed non sine gratia. X, 204. Potest homo sine peccato esse, sed auxiliante gratia. X, 271. Homo non nisi gratia Christi potest esse sine peccato. X, 209. Nemo in hac vita sine peccato, etiam per gratiam Dei: quamvis asserere hominem per gratiam posse esse sine peccato, sit tolerabile. II, 771. Ad non peccandum quamvis liberum esse non dubitetur arbitrium voluntatis, tamen ejus potestas non sufficit, nisi adjuvetur infirmitas. II, 766, 775. Ad peccandum anima sibi ipsa sufficit, non ad sanandum peccatum quod hæserit. V, 158. Ut non peccemus, liberum arbitrium non est in nobis ante gratiam, sed tantum ut peccare nolimus. III, 2066. Impietate sceleratissima negatur, sine gratia Dei hominem sine peccato esse non posse. X, 252. Error eorum, qui dicunt vivere hic hominem sine peccato, minus perniciosus. X, 201.

Peccatum vitari potest, si vitata natura sanetur gratia. X, 295. Ut peccato moriarum, gratia opus. III, 2068. Natura humana potest perlici, et esse sine peccato, sed gratia Dei. X, 281. Peccatum sine gratia vinci non potest. VI, 103. Nullum est peccatum quod facit homo, quod non possit facere et alter homo, si desit rector a quo factus est homo. V, 598. Omne crimen, facinus, vel peccatum, nostræ est negligentia; et omnis virtus et sanctitas, Dei est indulgentia. V, 605.

Peccatum nunc homini cum morte dominatur. VI, 282. Peccati servus, quis. X, 1107. Non omnis qui servus est peccati, facit peccatum; sed qui facit peccatum, servus est peccati. X, 1107. Captivi facti sumus, quia venudati sumus sub peccato. III, 1694; IV, 1658. Peccati servitus miserabilis. I, 1235. De servitute peccati, et regno libidinis *fuse*. I, 1235. Peccatum non regnet in nostro mortali corpore. III, 1698. Quomodo et quando non regnat. III, 2069. Iusti nihil, non ut non sit concupiscentia in eorum corpore, sed ut non regnet. III, 417. Peccatum in nobis non regnabit, si desideris quibusdam non obedierimus. III, 2066. Peccati regnum evertitur duobus modis. III, 1208. Peccati regnum lata Lege cecidisse, Juliani sententia. X, 1255. Discutitur. X, 1226. Peccatum quomodo mortuum erat sine Lege. VI, 104. Et quomodo revixit. VI, 104; X, 559. Quoniam peccatum abundavit per Legem. X, 1255, 1256, 1259. Peccatum non deputari, est ipsum ignorari, et peccatum esse non putari. X, 116. Peccatum an non imputatur, cum non est Lex. X, 1227. Peccatum non deputatur, id est non appareat. III, 2067. Unde cognoscit homo inhabitare in carne sua peccatum. VI, 106. Peccatum, non intelligendo, sicut tenebræ non videndo, dignoscitur. III, 2071. Et sentitur VI, 64. Ignorare peccatum, quid sit. V, 837. Peccatum ignorare, est illud nolle, non approbare. X, 561, 562.

Peccato quinam dominantur. VIII, 258, 259, 261. Peccati corpus evacuat, quid. III, 2069. Quomodo evacuat. VIII, 891. Peccata pavimentare. V, 1465. Peccata consequentium temporum non recte comparantur Adæ peccato. X, 1549. Non talem esse conditionem consequentium delictorum, qualis fuit delicti primi in paradiso commissi. X, 1550.

Peccatum mors animæ. III, 1748. Sola mors animæ. VIII, 95. Mors potius eligendum est, quam peccare. III, 1767, 1770. Dolentia tantum peccata, mala alia ferenda. IV, 409. Vanitati similis homo efficitur per peccatum, qui veritati

similis erat dum crearetur. IV, 1552, 1865. Iniquitas sola longe a Deo facit. IV, 1775. Peccando recedit homo a Deo, propinquat pie vivendo, quomodo. II, 858. Peccata sola a Deo separant. VII, 500. Et a salute ac vi a æterna. X, 120. Quomodo a vita æterna impediunt. VI, 515. Peccata quædam ita impediunt perventionem ad regnum Dei, ut tamen meritis sanctorum impetrent indulgentiam. VII, 750. Quoniam sint illa peccata. VII, 750. Obtinere æternam salutem non potest, nisi qui omnes superbia sua thoros inanes, peccata sua confitens complauerit, etc. II, 1029. In peccato tenebræ et frigus. III, 1579. Peccata tenebræ sunt animarum. IX, 118.

Peccatorum apud Deum confessio, spem excitat. I, 675, 781. Peccata sua Daniel quotidie Deo confitebatur. II, 675. Peccata inelius accusantur, ut pereant, quam excusantur ut maneant. IV, 1410. Peccatorum confessio rava et excusatoria. IV, 268. Peccatorum tegmen bonum et tegmen malum. IV, 266. Peccata adduntur peccatis, cum peccata que facta sunt, cooperiuntur aliis peccatis. III, 1469. Peccata noli operire tu, et operiet Deus. IV, 267. Peccati excusatio, et perversa defensio. V, 158, 145, 153, 186. *Vide* Penitentia. Peccati excusatio, superbia est peior et damnabilior. VII, 422. Peccata non confitentis, sed deudentes, luno deficienti comparantur. V, 155. Peccata cum excusamus, diabolus triumphat; cum accusamus, gemit ac dolet. V, 186. Cum peccata nostra cognoscimus, Dei gloriam commendamus. IV, 1219. Deus avertendo faciem, peccata delet; advertendo, scribit. IV, 594. Avertat Deus faciem suam a peccatis tuis, sed non avertat faciem a te. IV, 207. Tu a peccatis faciem noli avertere, si vis ut Deus ab ipsis avertat faciem suam. IV, 505, 1652. Peccata cum attendit, accusat et punit homo; non attendit Deus, defendit, liberat. IV, 266. Peccata sua qui non vult videre, post dorsum se ponit, et aliorum peccata acute attendit. IV, 1281. Peccata sua qui defendunt, aut Deo tribuunt, redarguunt. IV, 268, 454, 605, 701, 854, 1172, 1795, 1808, 1821. Peccatorum confessiones, ulcera que foras erumpunt. III, 1550. Peccata quomodo pateant, sentit qui sanum habet olfactum. IV, 401. Peccatorum sordina, quam cito deponenda. III, 1474. Peccati gravitas turbare nos debet. III, 1755. Peccatum displicere debet. V, 154. Peccata sua homini displicent, cum ei Deus lucet. III, 1491. Peccata non vere plangis, si lacrymæ currunt, et manus cessant. IV, 410. Peccata ne desperando augeamus, propius est penitentia; potius: rursus ne sperando augeamus, datus est dies mortis incertus. V, 1560. Peccatum ad se convertendum ut ejus obtineatur remissio. VIII, 258. Peccati conversio debet esse ad hominem, quo sensu. VII, 414, 445. Peccata duobus modis, ut mori, ita et cavetur. X, 287. Peccata triplicis generis triplici remedio sananda. VI, 228. Peccatum per peccatum non debet declinari. VII, 58.

Peccatorum genus duplex. IV, 816. Peccati genus triplex. III, 1747; VI, 147, 228. Peccata omnia concludunt hæc tria, voluptas carnis, superbia, et curiositas. IV, 115. Peccati tres differentia. III, 1247. tanquam tres mortes. III, 1247. Peccatorum genera duo, in Deum, et in hominem. V, 1271. Peccare in Deum et peccare Deo quid sit. III, 775, 774. Peccandi in Deum nulla est ratio. V, 1469. Peccatum hominis vel angeli nihil nocuit Deo. VI, 555. Peccatum Deo non nocet. I, 850. Nec nocere potest. I, 690. Quomodo ergo contra Deum est. I, 690. Duobus modis peccat homo antiquum fiat sapiens. I, 1508. Peccata omnia aut ad corruptelam pertinent flagitiorum, aut ad facinora nocendi. V, 87. Peccatum in hominem non extermiandum. V, 507. Peccatum in hominem duobus modis committitur, uno, si lædatur; alio, si cum potest, non adjuvetur. I, 1532. Peccatum omne magis obest facili, quam patienti. VI, 240. Peccatum in spiritu sanctum an schisma potest dici, et traditio Scripturarum. IX, 534. An peccatum illud schismaticis non debet obijci. IX, 534.

Peccata alia sunt contra naturam, alia contra mores, alia contra præcepta. VIII, 428.

Peccatum appellatur peccati defectio. III, 417. Peccatum in membris, de quo Apostolus, est violenta quædam carnis illecebra in corpore mortis hujus. III, 417. Peccati lex dicta peccatum. X, 178. Peccatum dicitur concupiscentia, quia inde oriuntur cuncta peccata. V, 840. Peccati lex in membris, quid. VI, 107, 108. Peccati lex est violentia consuetudinis. I, 754. Peccatum appellat Apostolus illicita desideria languoris originalis. IV, 1507. Peccatum ad mortem, quid. III, 1266; X, 958. Peccata imitationis in mundo. X, 1162. Peccatum quod Judæi non habuissent, si Christus non venisset. V, 450. Quod mundus de solo peccato arguitur incredulitatis. V, 783, 787. Peccatum aliud tantummodo peccatum est, aliud est etiam peccata peccati. I, 601, 608, 612; III, 153. X, 1467, 1474. Peccata quædam sunt, que ita peccata sunt, ut peccata sint etiam peccatorum.

IV, 687, X, 258, 790, 795, 906, 975. Nonnulla etiam de ira Dei veniunt peccata. III, 797. Peccata peccatis puniuntur. X, 1534. Venit hoc de poena peccati, ut homo adversus se ipsum divideretur, qui uni salditus esse ncluit. IV, 891, 1839. Peccatorum quorundam perpetratorum facilitas, poena est aliorum praecedendum. VI, 91. Peccata quaedam manifesta, ex poena veniunt quorundam occultorum. VIII, 288. Peccatum manifestum utile ad sanandum vitium occultum superbiae. VII, 422. Peccatorum iudicium et poena, quae nunc occulte agitur. IV, 117. In iusto animo continuo poena sequitur cultum, plerumque maior non sententis cecitate graviore. II, 581. Deus non opere iniquo, sed opere justo facit, ut quaedam peccata sint etiam poenae peccati. X, 1535, 1536. Objectioni contra sententiam de peccato et de poena peccati satisfiit. X, 790. Peccati actualis duplex est origo. I, 1285. Duplex causa. X, 554. Peccati causa duplex, ignorantia et concupiscentia. X, 563. Ignorantia et infirmitas. VI, 271; X, 152, 167. Aliud peccatum, aliud concupiscentia peccati. X, 1172. Peccatorum causa, aut ignorantia aut fragilitas aut contemptus. III, 729. Peccati Adei iustissima poena, ignorantia et difficultas. X, 287. Peccata omnia ab illa erroris et perversi anrriis radice veniunt, cum qua nascitur omnis filius Adam. X, 846.

Peccata humana dicuntur peccata ignorantiae. III, 720. Peccata ignorantium. VI, 456. Peccata ex ignorantia. X, 287. Omnis qui peccat, quomodo non viderit nec cognoverit Deum. X, 515. Peccatum scientis, quam nescientis, gravius. IX, 157, 158; X, 884. Peccata ignorantiae leviora, quam quae a scientibus committuntur. X, 148. Peccatum sine dubitatione est ipsa ignorantia, in eis qui intelligere noluerunt; in eis autem qui non potuerunt, poena peccati. II, 885. Peccata nolentium sunt peccata nescientium. III, 729. Peccata ignorantiae etiam possunt esse in baptizatis. III, 2100. Peccata ignorantiae ea sunt omnia, quando quisque bene fieri putat, quod male fit. II, 186.

Peccata ex infirmitate de radice primi peccati Adam, et de consuetudine mala veniunt. VIII, 541. Peccata quotidiana omnes ex carnis infirmitate contrahimus. V, 1544. Peccatum fragile, atis si irreperit, quid faciendum. III, 1983. Quomodo curatur. VIII, 541. Ad peccandum incoincamenta, voluptas et dolor. V, 1236. Contra haec duo remedia. V, 1286. omnia peccata duae res faciunt in homine, cupiditas et timor. IV, 413, 1025. Peccando quisque animam suam diabolo vendit pretio voluptatis. III, 2071. Peccatum si non delectaret, non fieret; nec delectaret, si sanitas esset. V, 877. Iustitia si minus delectat quam peccatum, aut si non delectat, aut si minus quam dignum est delectat, hoc fit de languoribus animae. V, 877.

Peccata quae occulte fiunt, dulciora. III, 2070. Peccati dulcedo fallax. VI, 104. Peccatum quasi rhamnus, primum delectat, postea compungit. IV, 689. Peccatum dulce est, sed amara est mors quo perducit. V, 598. Propter quod peccat homines, morientes sic dimittunt, et ipsa peccata secum portant. V, 398.

Peccatum non committitur sine causa. I, 679. Non committitur nisi ob utilitatem aut delectationem. VI, 513. Forte ipsum peccare nemo velit, sed propter aliud fit, quod sult qui peccat. III, 728. Peccata etsi non propter utilitatem temporalem, an saltem propter sanctitatem servandam admitti possunt. VI, 513. Faciat homo etiam pro temporali hominum salute quod potest: ubi nisi peccando potest, iam se existimet non habere quod faciat. VI, 542. Peccata nullo quasi bono facienda. VI, 528. Peccata compensativa, nec ipsa admittenda esse. IV, 550, 553, 559. Peccatum non solum illud est quod in turpi aut iniquo facto a parei hominibus; sed etiam si habeat speciem boni operis, et tamen propter mercedem temporalem fiat, non propter requiem sempiternam. V, 208. Peccati inaviter putat se esse vicorem, qui poenae timore non peccat. II, 505. Voluntate peccat, qui solo timore non peccat. X, 538. Peccare non debes, non timore poenae, sed amore iustitiae. V, 870. Inimicus iustitiae est, qui poenae timore non peccat; amicus autem erit, si amore eius non peccet. II, 594. Peccatum quisque tantum odit, quantum diligit iustitiam. II, 594.

Peccata quot modis fiunt. X, 563. Peccata multa in interioribus dictis, quae non sunt in exterioribus factis. VI, 531. Sed nulla in exterioribus factis, quae non praecedant in interioribus dictis. VI, 351. Peccata linguarum et peccata cordis quis vitare potest? IV, 1700. In ipsis concessis peccata contingunt, si excedit modus debitus. V, 88, 1275. Tres vel quatuor in peccatis progressus. V, 594, 720. Tria sunt quibus inietur peccatum, suggestione, delectatione et consensione. III, 207, 1246. Tria haec similia sunt his quae in tentatione primi parentis acciderunt. III, 207, 1246. Peccamus non in desiderio pravo, sed in consensione. III, 2066. Peccatum inest cum delectaris; regnat, si consentis. IV, 387. Peccata peccatis quomodocumque connectuntur. IV, 677, 1705, 1803. Omnis qui peccat, adversus caritatem facit: probe qui in uno offendit, factus est omnium reus, cum

nullum peccatum sit, nisi contra caritatem, etc. II, 759. Homo tanto plenior iniquitatis, quanto inanior caritatis. II 740.

Peccata omnia paria esse Stoici contendunt. VI, 539. Dicebat Iovinianus. VIII, 45. Et Nectarius existimat; hunc refellit Aug. II, 387, 595, 594. Peccatum et crimeum quae differant. IV, 1507, 1508. Et utriusque definitio. III, 681, 682. Etiam in parvulis debita et delicta. IV, 1361. Peccata venialia et crimina. X, 565. Damnalitia et venialia. X, 302, 1180. Peccata grandia, et peccata minuta. III, 1491, 1492. Gradus in peccatis et in reatu. III, 1244. Peccata sunt quaedam, de quibus definire an propter illa perituri sumus, impossibile est. IV, 1152. Peccata quae sint levia, quae gravia, non humano sed divino sunt pensanda iudicio. VI, 269. In omni peccato, plus in maiore, minus in minore, tamen contra iustitiam concupiscitur. VI, 567. Peccatum esse ex intentione aliud alio levius; non tamen faciendum levius, quod saepe alterius generis peccato gravius est. VI, 529. Peccata, quae crimina nominantur. V, 1206. Peccata gravia, quibus debetur certa condemnatio ac separatio a pane quotidiano. V, 88, 382, 1340. Peccata quae poenitentiae laborem exigunt vehementiorem. V, 1275. Peccata sunt aliqua in Christianis, quae inimicorum persecutione graviora suat. III, 1265. Peccata venialia, peccata justorum quae. VI, 1718; X, 250, 244, 259. sine peccatis venialibus haec vita non ducitur. X, 250. Peccata videntur venialiora, cum is qui reus est, correctionem promittit. II, 654. Peccata venialia iustum a vita aeterna non impediunt. X, 250. Quatenus dimittuntur. X, 1180. Minuta peccata quaedam recensentur. V, 80, 592, 1203. Peccatorum venialium exempla. X, 268, 269. Peccatorum venialium multitudinem in uno homine. X, 269. Peccata minuta non continentia. V, 88, 382, 598. Non negligenda. VI, 680. si negligantur, occidunt. III, 1492. Peccata cavenda, etiam quae videntur minuta. IV, 447, 448. Peccata si negligantur, quia minuta; timeantur quia multa sunt. IV, 1700. Peccata levia si contemnis quando appendis, expavesce quando numeras. III, 1982. Peccata levia simul congregata, quasi scabies, aut necant, aut decus nostrum exterminant. V, 1511. Peccata levia tanquam aqua intrant per rimulas ad sentinam. IV, 810. Peccata minuta quotidiana massam et cumulum efficiunt. IV, 1201. Si non singula suis modis conterant, omnia tamen aceruo nos obruant. IV, 1508. Peccata minuta multitudine obruunt, nisi a Deo dimittantur. V, 88, 592, 1207, 1275. Peccata levia multa, faciunt unum grande. III, 1982. Parva peccata, si tamen crebra, sicut unum grande peccatum, nos gravant et opprimunt. II, 1089. Peccata parva quae subrepiunt vigilantiis, superbia crescunt, humilitate perimuntur. VI, 423, 426. Vitare peccatum quisque debet levius, potius quod suum, quam gravius quod alienum. VI, 499. Peccata quae levia videntur, sunt interdum gravissima. VI, 270. Peccata quisque aestimat gravia, prout vitae quam diligit faciunt injuriam. VI, 513. Peccata horrenda, usu videntur levia. VI, 270. Peccata sola inusitata exhorrescimus. VI, 271. Vae peccatis hominum, quae sola inusitata exhorrescimus: usitata vero saepe videndo omnia tolerare, saepe tolerando nonnulla etiam facere cogimur. III, 2150. Quae putant homines leviter habenda tanquam in carne peccata, Deum ipsum laedunt. III, 560. Peccata carnis mortifera. V, 507. Peccare in proprium corpus cur solus dicitur fornicator, cum operibus carnis alia peccata tribuantur. V, 898. Unde impii, quibus gratia non subvenit, alii magis, alii minus peccant. X, 1183. Peccata gravia devitanda, minutiora triplici remedio caranda. V, 88. Peccatorum quotidianorum immutatio, et medicioia quotidiana. V, 127, 209, 582, 985, 1207, 1272. Peccata leviora oratione dominica delectantur. VI, 265. Et elemosynis. X, 302, 304, 563, 564. Peccatorum venialium poenitentia, jejunia, elemosynae et orationes. II, 1089. Peccata levia cur non commemorata sicut in scriptura. X, 268. Peccant multi dum putant se non videri a Deo. V, 441. Peccare si vis, quare ubi te non videat Deus, et fac quod vis. V, 750.

Peccatis alienis an quis possit obnoxius esse. X, 851. Peccatum cuiusquam non alter perpetrat. X, 1147. Peccatis alienis quis communicet. V, 349; IX, 344. Aut non communicet. V, 581; IX, 79, 80, 82, 85. Peccatis alienis communicare est ipsis consentire. IX, 228, 609. Qui vitiiis nutriendis parcat et lavet, ne contristet peccantium voluntatem, tam non est misericors, quam qui non vult cultum rapere puero ne audiat plorantem, etc. II, 593. Quot modis dici possit aliquis peccasse cum alio. IV, 1409. Qui consentit peccatori, is peccatus propriis, non alienis premitur. IV, 1699. Peccatum alteri suadet, vel stulta benevolentia, vel malitiosa invidentia. VIII, 592. Peccantibus non consentire, qui eos non vult peccando colubere. VI, 498. Ut durum est conventitiam praebere peccantibus, ita impium manum negare conversis. II, 781. Peccata aliena non praediciant. IX, 427. *Vide* Ecclesia. Mali. De peccatis alienis nemini calumniandum, nemini calumnia torrendum. IV,

612. Peccata aliena si maculant, sibi ipsi præjudicant Donatistæ. IX, 612. Peccata aliena ad se pertinere volebant Donatistæ. IX, 306. Peccata aliena si quis ad se pertinere existimat, pertinent ad eum. IX, 278, 287. Peccata aliena non obunt aliorum salutem, cum Christi nomen invocatur. IX, 301. Peccata aliena aliis non obesse ostendit ipsa Maximianistarum a Donatistis susceptio. IX, 371. Nullius crimen maculat nescientem. II, 328. Peccatis alienis ignorantibus neminem maculari, fassi sunt episcopi Donatistæ, qui ad Collationem venerant. IX, 631. Peccata aliena non maculant. II, 339, 344; IX, 278, 279, 519, 520, 563. Non maculant quemquam in unitate. IX, 607, 608, 609. Peccatis alienis neminem contumari, nec propterea negligendam aliorum correptionem. V, 896. Peccata aliena patienter portanda. V, 41. Sic portanda, ut corrigantur. V, 43. Quando peccatur ab aliquo, agendum est ut ab altero nesciatur. V, 511. Peccata aliena non curiosius attendenda. 7, 152. Peccata aliena an quisquam debet evitare peccatis suis. VI, 499. Peccata aliorum a non ecclesiasticis iudicibus accusandi mos unde negligatur. V, 1516. In via fidei, pro non peccantibus habentur, quibus peccata non imputantur. IV, 1508.

Peccata male consuetudinis difficile solvuntur. III, 1756. Familiaritas cum peccato, tamquam cum serpente cavenda. V, 158. Peccata consuetudine vilescunt, ut jam ne sentiantur. V, 125. Peccato quodam non admissio, solvuntur cætera; admissio, confirmantur cætera. III, 2015. Difficile est, ut dum perversi homines vitia devitant, non in eorum contraria perniter currant. III, 398. Quomodo a peccato anima resurgat. III, 452. Aliud est recedere ab omni peccato, aliud recessisse. X, 308. Parum est recedere a peccatis, si præterita curare neglexeris. V, 409. Peccato potest anima mortua esse, quamvis quasi adhuc vivat peccatum. III, 2065. Quando morietur peccatum. III, 2070. Peccatum minuitur in vita proficientium, consumitur in vita perfectorum. III, 1697. Tanto proficiens a peccato fit longinquior, quanto plenitudini justitiæ propinquior. X, 308. Peccata proclivia sunt, et laboriosa justitia nisi amantibus. X, 1200. Peccata omnia amore et delectatione justitiæ superanda. X, 161. Nihil sic probat spiritalem virum, quam peccati alieni tractatio. III, 2145.

Peccatum impenitentium esse non potest. IV, 505, 701; VI, 358. Tolerabiliter peccant, qui flagello corriguntur et sanantur. IV, 1133. Ad naturalem justitiæ ordinem pertinet, ut aut peccata non fiant, aut impunita esse non valeant. VIII, 480. Peccatum est contra naturam, sed supplicio redigitur ad naturam. VIII, 480. Peccatum aut a Deo, aut ab homine puniendum est. IV, 565. Peccatum puniendum est aut ab homine penitente, aut a Deo judicante. V, 155, 159, 187. Nihil aliud agit quem veraciter penitet, nisi ut id quod male fecerit, impunitum esse non sinat. II, 633. Peccare volebas, et laborare nollebas; ut parum tibi esset quod es injustus, nisi et eum injustum voluisses, a quo in te vindicari noluisses. IV, 478. Potio amara correptionis non respicienda. V, 84. Penitentia utilis et suavitas. I, 700. Penitentia humilissima locus semel in Ecclesia conceditur. II, 636. Ne medicina vilis minus utilis esset agrotis. II, 636. Opera eorum quibus penitentia locus in Ecclesia non conceditur, non inutilia. II, 636. Vide Penitentia. Peccatum si puniendum non esset, nec peccatum esset. IV, 505. Peccata quomodo puniantur, aut diluantur. VIII, 480, 588. Peccata punire ac donare per seque pertinet ad Deum. VIII, 561. Dei videre peccata, punire est. IV, 264. Peccantem cur non statim puniat Deus. VI, 662. Multa hic videntur multa, sed eorum poenæ reservantur. VI, 265. Sponte peccavit homo, sed non sponte damnatus est. III, 2073. Peccati poena juste decernitur. III, 384. Dominus peccata non puniendo, non faret peccatis. III, 1630. Peccati poenæ Angelis et hominibus communes. VI, 244. Peccatum temporale an juste plectatur æterno supplicio. VII, 725. Peccati merito vindicta est æterna. II, 581. Peccatorum poena et exitus est, ut primo cupiditatum igne vastentur, deinde malorum operum putore a cœtu beatorum abiciantur, postremo abrepti atque submersi ineffabiles poenas luant. IV, 137. Peccata poenarum æternarum digna, temporalibus emendationibus puniantur. VIII, 442. Peccatorum supplicia quid Deus donet electis ostendunt. VI, 125, 124, 126. Peccantem hominem nec impunitum esse permisit Deus, nec sine misericordia dereliquit. VII, 153. Peccati poenæ justæ sunt. I, 1241. Et variæ. I, 674. Peccati poena quid. III, 221. Peccati hominis propria poena. VI, 244. Unicuique homini supplicium fit de peccato suo. IV, 107. Peccata in hominibus Deus non punit, quæ commissuros eos aliquando præscivit, ut docebant Pelagiani. II, 889. Peccatorum poena quare calix appellatur. IV, 157. Deus non de se profert unde peccata puniantur, sed ipsa peccata sic ordinat, ut quæ fuerunt delectamenta homini peccanti, sicut instrumenta Domini punienti. IV, 107, 108. Peccati perniciosas

dulcedo per amaritudines tribulationis digeratur. V, 1271. Anima licendo poenas peccati sui, habet dignoscantiam boni et mali. III, 138. Per poenam ad resipiscantiam eruditur. III, 154. Poena facit peccantes confundi, quod non fecisset impunitas. X, 1535. Poena corporis et si non a voluntate, tamen revocat ab opere peccati. Justitia vero sic amanda est, ut ab ejus operibus etiam poenæ corporis nos colligere non debeant. II, 594. Transgressio Prophetæ morte punita temporalis, sed non æterna. VI, 598, 599. Quomodo viri sancti nonnulla peccata morte punierunt. III, 1262. Pro peccato unius, alter non est plectendus in judicio hominum; in judicio autem Dei quandoque punitur poena visibili. III, 778, 779. Peccata quo rursus, corporalibus aliorum mortibus vindicantur. VIII, 660. Quare hoc. IX, 745. Quidquid a multis peccatur, Deo non est inultum. II, 525. Peccata multitudinis quomodo corripiantur. IX, 95. Quomodo privatorum. IX, 92. Qui injuste se ordinat in peccatis, juste ordinatur in poenis. II, 539. Peccatorum Deus non auctor, sed ordinator. VIII, 451. Peccatorum ordinatio in superioribus licis quomodo poena, quomodo justitia. VIII, 551. Peccatum Dei imperii ordinem non perturbat. I, 850. Nemo inique agit, nisi divino eodemque justissimo judicio permittitur. VII, 659. Peccatum ad decorem universi confert. VII, 536. Animæ peccatrices conerunt ad perfectionem universi. I, 1283. Licet earum peccata huic perfectioni non sint necessaria. I, 1283. Multa bona Deus facit de nostris malis nostrisque peccatis. II, 727. Non ideo cuncta sunt impleta peccatis in mundo, quia peccatum est. VII, 536.

Peccatum irremissibile nullum est, præter perseverantiam in nequitia, cum desperatione indulgentiæ Dei. III, 2104. Peccatum in Spiritum sanctum quod remitti potest in hac vita. II, 814; V, 447, 449. Peccatum in Spiritum sanctum irremissibile. V, 465; VI, 272. Peccare in Spiritum sanctum quid. III, 1267, 2097, 2098. Peccat in Spiritum sanctum, qui desperans, vel contemnens prædicationem gratiæ et pacis, detrectat agere penitentiam, et in flatem usque perdurat. III, 2097, 2105. Peccatum in Spiritum sanctum quod non remittitur, in æternitate. V, 455. Peccatum in Spiritum sanctum irremissibile, est duritia cordis usque ad finem vitæ, etc. II, 814. Quæstio de peccato in Spiritum sanctum nulla forte in omnibus Scripturis difficilior. V, 449. Hanc in sermonibus ad populum semper vitavit, ac tandem a Deo metus tractat August. V, 449. Libellus de peccato irremissibili. VI, 272. Peccatum ad mortem. III, 1229, 1250. Pro peccante peccato ad mortem, non orandum. III, 1266. Peccati ad mortem tanta labes est, ut de prece humilitatem subire non sinat. III, 1266. Peccatum superbie, contentus verbi Domini. III, 728. Nullo sacrificii genere expiatur. III, 728. Sine poena ejus qui committit, non potest aboleri. III, 728. Nullum est peccatum de quo venia non debeat sperari. III, 1610, 1678, 1687, 1696, 1748. Peccatorum remissio omni homini hic degenti necessaria. VI, 262. Peccatorum remissio fit propter futurum judicium. VI, 265. Peccatorum remissio ad parvulos pertinet. X, 1191, 1196.

Peccata dissolvuntur et abolentur in Christi clarificatione. III, 505. Peccata solus Christus auferre potest. III, 638. De peccato solus liberare potest, qui sine peccato venit. III, 4694, 4695. Peccati virus non nisi morte Christi auferri posse, serpens exaltatus in deserto docuit. X, 145. Peccata tolluntur, dum mors Christi attenditur. III, 483, 490. Nemo a peccatis liberatur, nisi gratia Dei per Jesum Christum. II, 885; X, 1119. Peccatum proprie voluntatis etiam solvitur sanaturque per Christum. X, 120. Peccatum quatenus tollit Christus. X, 1172. Christus peccatum tollit triplici ratione. X, 1176. Peccatum peccato tollitur. X, 262. A peccato non fit homo liber lege, sed gratia. X, 836. Peccatum nullum lege tollitur. X, 1173, 1176. Peccata per legem ablata non sunt. III, 2067. Peccatum per gratiam solum auferitur. III, 2065. Peccata non auferunt nisi gratia fidei, quæ per caritatem operatur. III, 2106. Lex fecit ut peccatum proderetur, gratia ut factum deleteretur, et ne fieret caveatur. X, 1173. Peccatorum remissio non semel fit per gratiam. X, 1252. Quot modis fit. X, 1252. Quatenus homo sanatur a peccatis. X, 295. Liberatio a peccato duplex. X, 1122. Hominem dici a peccatis non posse mundari, calumnia Juliani adversus Augustinum. X, 1115. Peccatorum purgatio quæ fit in hac vita. VII, 500. Peccata quibus modi mundantur. IX, 475. Peccata tribus modis dimittuntur. VI, 656. Peccatorum medicamenta, elemosynæ, jejunia, oratio. IX, 65. Peccata oratione expiatur, et Deus placatur. II, 665, 675. Peccata, misericordie sacrificiis expiantur. I, 630. Ad majora scelera non sufficienti quotidiana elemosynæ; ut ea mundent. V, 88. Peccata extirpanda sunt quotidie per bona opera, ne navem depriment. IV, 81. Per elemosynas de peccatis præteritis est propitius Deus, non ad hoc evadens quodam modo, ut ea semel liceat impune committere. VI, 265. Errant peccatores, qui

In flagitiis permanenti impunitatem se emere per eleemosynas existimant. VI, 268. Peccata non redimunt eleemosynae, nisi vita mutetur. VI, 265, 267. Delentur graviora peccata per orationem Dominicam, si poenitendo vita in melius fuerit mutata. VI, 265. Peccata quantumvis inhumana dimittuntur in baptismo. VI, 653, 656. Peccato moriuntur omnes in baptismo. VI, 235. Peccata non solo baptismo mundantur. IX, 473. Peccatorum remissio non consequitur baptismum, nisi non solum legitimum, sed etiam legitime habeatur. IX, 181. Error non credens peccata remitti in Ecclesia. VI, 272. Peccata quamlibet magna remittuntur in Ecclesia per poenitentiam. VI, 262. Peccatum nullum est, quod poenitenti et veniam deprecanti per Ecclesiam non dimittatur. III, 1536. Peccata extra Ecclesiam non remittuntur. VI, 235; IX, 146, 147, 150. Praeter Ecclesiam nihil solvitur. V, 1549. Poenitentia sola qua in vera religione agitur, impetrat veniam, et purgat admissum. II, 391. Per se excitat Dominus, per discipulos solvit. V, 1550. Peccatorum solutio per Ecclesiam dari potest, suscitari autem ipse mortuos, non nisi iustus clamante Domino potest. IV, 1506, 1507. Peccatorum remissio datur etiam per malos ministros. IX, 67. Peccata non dimittuntur nisi baptizatis. VI, 656. Quibus peccatis facilis veniae spes erit. V, 155. Peccatis, quae propter liberationes inhumanae sunt, veniam concedi non existimandum. III, 708. Peccati ignorantia ad facilitatem veniae pertinet. IX, 158. Conditio qua nobis relaxatur quotidiana peccata. V, 983.

Peccata non dimittenti, nec dimittuntur a Deo. VI, 193, 267; VII, 749. Peccata aliis non remittenti nulla est spes salutis. V, 1273. Peccata aliis condonare, antidotum contra omnia peccata. V, 1271. Remedium peccatorum. IV, 1693; IX, 215. Peccati venia quando et quo animo concedenda vel neganda. II, 391. Peccatum in se commissum dimittente, ut Deus dimittat, magnum opus misericordiae. IX, 64. Peccata dimissa redeunt, ubi fraterna caritas non est. IX, 120. Peccata omnia delentur, cum ex vero corde et plena fiducia dicimus, *dimitte nos*, etc. IV, 1861. Peccata aliis dimittendi necessitas. V, 384. Delicta invicem nobis donare debemus, et pro his invicem orare. III, 1794, 1795. Veniam omnes deprecari a Deo debemus, non absolutionem. V, 152. Totam Ecclesiam licet sibi dimitti peccata. V, 981, 982. Quae peccata petimus in oratione Dominica nobis dimitti. IV, 1507; IX, 120. Peccata venialia in oratione Dominica delentur. VI, 656. Peccata non omnium, sed eorum quae ante praescriptum et praedestinatum Deus dimittit. VIII, 669. Cum de corpore exierit unusquisque, dimittuntur ei omnia, quae talia habebat ut dimitterentur debita; quia et quotidianis precibus dimittuntur. V, 982. Peccatum quibusnam Deus non imputat. X, 298. Etiam in saeculo futuro peccata quaedam remittuntur. X, 848. Peccatorum remissio asyllum civium supernorum. VII, 77. Misericordia Domini nulla uberius, quam remissio peccatorum. IV, 289. *Vide* Misericordia. Mortifera securitas peccandi spe veniae confidenti bus promissa. VI, 425. Omnia peccata sic habenda tanquam dimittantur, a quibus Deus custodit ne committantur. VI, 421, 427. Peccatorum remissionem significat sepultura. III, 592. *Vide* remissio.

Peccatorum profunditas per abyssum significata. IV, 348. Peccata significantur in Lege cadaveribus mortuorum. III, 592. Et velis undecim operientibus tabernaculum. III, 638. Peccata, sola vincula quibus nos tenebat diabolus. V, 726. Peccata non solum vincula, sed et cruciuli sunt. IV, 677. Infirmities pro peccatis in scriptura ponuntur. II, 635. Peccatum, mendacii nomina appellatur. VI, 547. Peccatum omne mendacium est. IV, 1174; VII, 407. Ad peccatum quod attinet, quid sit in dexteram vel in sinistram declinare. X, 184. Peccatum nihil est. I, 682. Et nihil sunt homines, cum peccant. III, 1585; V, 155. Peccata non habent substantiam. IV, 1645. Peccatum opus servile. X, 218. Nihil peccatorum symbolum. V, 41, 56. Peccatum demoni est sacrificium. I, 675. Peccatum quasi scorpium est. V, 818. Peccata appellantur usurae ac debita. IV, 910. Appellatur vulnera. IV, 861. Peccatum tridenario numero significatur. VII, 463. Peccatum et vitium qui differant. X, 294. Peccatum quomodo dicitur esse Christus. VI, 252, 253. Christus peccatum, quia victima pro peccato. V, 825. Quomodo in ipso peccata. V, 1607. Peccatum cur dicitur assumptio carnis mortalis. III, 2072. Cur Christi caro, et ipse Christus. V, 745. Poena peccati peccatum appellatur. III, 520; VI, 255, 540. Peccata dicuntur sacrificia pro peccatis. III, 721, 731, 1605; V, 744, 825; VI, 255, 540.

Peccator sub iugo est diaboli. VIII, 126. Peccatores, ex parte diabolo esse dicuntur. VIII, 135. Peccatores omnes, propter arbitrium libertatis, ad imitationem primi hominis pertinere volunt Pelagiani. X, 1204. Peccator generali nomine, aut Legis transgressor est, si accepit Legem; aut iniquus, si non accepit. IV, 879. Omnis praevicator peccator est, sed non contra. IV, 1572. Qui voluit aut se con-

teri peccatores, addita Lege facti sunt praevicatores. IV, 1529. Peccator per Legem fit praevicator. V, 690. Peccatores terrae omnes reputandi sunt praevicatores legis, vel date in paradiso, vel in corde scriptae, vel per Moysen datae. II, 681. Portat secum traducem iniquitatis poenamque peccati, morti deputatus. IV, 754. Omnes omnino homines mortui sunt in peccatis. VII, 665. Alii de necessitate peccant, alii in abundantia; quorum dicitur iniquitas ex adipe procedere. IV, 920. Alii per ignorantiam vel infirmitatem, alii per superbiam peccant. IV, 1522, 1525. Peccatores dicuntur, cum per ignorantiam peccamus; Legis praevicatores, cum scientes peccamus. VI, 271. Nihil interest utrum ipse scelus admittas, an propter te ab alio admitti velis. I, 1569. Pejus est alium ad peccatum inducere, quam ab ipso induci. I, 1285. Mianus peccavit homo consentiendo demoni, quam demon male suadendo homini. I, 1286. Peccatoris aures inter Deum mouentem et suggerentem serpentina. IV, 1172.

Peccatoribus panis veritatis amarus est. IV, 88. Peccantis adversarius, sermo Dei. V, 637. Peccator Deum fugere non potest: sed invenit ubique legem Dei in poena sua. I, 699. Peccator avertens se a Deo, caecus efficitur; nondum sentit poenam, sed jam habet. V, 664. Peccatores caeci sunt corde. III, 1588. Quid agere debent ut curentur. III, 1588. Peccator in peccatis suis restem sibi texit. III, 1460.

Peccator quisque tanto magis deserit Christum, quanto magis diligit quod improbat Christum. VII, 748. Peccator peior est, si latetur in damno aequitatis. VII, 641. Peccantium felicitate nihil est infelicius. II, 551. Peccator in prosperitate comparatur feno, quod cito transit. IV, 1177. Peccatum pax non amulanda. IV, 770, 771. Nemo gratuletur homini qui prosperatur in via sua, cuius peccatis deest ultor, et adest laudator: major haec ira Domini est. IV, 126, 1266. Peccatorum felicitas, loeva ipsorum est. IV, 1204. Peccator in prosperitate similis est isci, qui lanam jam habet in faucibus. IV, 1176. Ideo non sibi displicent peccatores, quia non se attendunt. IV, 1261. Peccator tunc contemneret dicitur, cum nullam providentiam dei deputat, vel ad eam se pertinere non credit. IV, 1835. Peccatoris descriptio, ubi de eius conversione. III, 1558. Peccatoris conversio et poenitentia. IV, 585, 635, 1460, 1790, 1835. Conversio peccatoris, Dei gratia tribuenda. III, 406, 407. Peccator prius cognoscitur et quaerit a Deo, quam Deum cognoscat et quaerat. III, 1448. Peccantes videt et odit Deus, etsi nunc tacet. V, 126. Peccatores amat Christus, ut non ament esse peccatores. V, 947, 949. Merita in peccatoribus praecedentia ad justificationem et obdurationem. VI, 72. Peccatoris prior labor, ut displiceat sibi, ut peccata expugnet, ut mutetur in melius; secundus labor, pro eo quod mutatus est, ferre tribulationes et tentationes huius saeculi, et inter illas perseverare usque in finem. IV, 717. Peccator ut misericordiam consequatur, debet peccatum suum agnoscere. IV, 589. Peccator fremere debet, cum reum se agnoscit. III, 1735. Peccator etsi confiteatur, adhuc reus est, nisi ministri solverint. III, 1757. Peccator quomodo sanetur. III, 1540. A peccatore non Deus avertitur et convertitur. Aversus est, quia tu te avertisti: tu ab illo fecisti casum, non ipse a te fecit occasum. V, 780. Peccator pereat, ne homo pereat. V, 152. Peccatores duobus modis evertuntur. VII, 759. Peccator ut resurgat, imitari debet Christum resuscitantem Lazarum. III, 1755. Lazari suscitatio allegorice exponitur de suscitatione peccatoris. III, 1578. In reditu peccatoris ad Deum magnanimitas virtutem, doctrina sapientiam imitatur. VIII, 587. Tria peccantium genera, et tres peccati gradus, in tribus a Christo suscitatis mortuis figurantur. V, 595, 720. Peccatori perire volent, tanquam lethargico, ipse succurrendum. V, 240. Peccatores quoslibet qui negarunt ad poenitentiam admitterentur, ab Ecclesia excommunicati sunt. III, 2009, 2100. Peccatores poenitentes clericatum non accipiunt, nec ad ipsum redibant ex rigore disciplinae; poterat tamen circa illos dispensari. II, 812. Peccator non nisi iudicium recipit quod amissum est. V, 1270. si cito rediret homo ad pristinam beatitudinem, ludus illi esset peccando cadere in mortem. V, 1270. Resurgendum celeriter a peccato. V, 595. Peccatorem diabolus aut a medicina confessionis avortit, aut in venae desperationem impellit, aut in divinae indulgentiae praesumptionem inducit. V, 159. Peccator nullus de Dei omnipotentis misericordia debet desperare. V, 1060. Peccator nullus desperet, sed ad Deum per poenitentiam conueniat. V, 412, 1548. Peccatorem se confitetur Paulus, ut nullus peccator de se desperet. V, 927, 949, 951. Peccator de Dei misericordia ita praesumat, ut non desinat timere iudicium eius. V, 262. Peccatores sic ament mausuetudinem in Domino, ut timeant veritatem. III, 1650. Peccator non sibi parcat. III, 1491.

Peccatoris silentium, clamor impietatis in Deum. IV, 256. Clamor praesumptionis. IV, 306. Voces peccatoris in

profundum malorum demersi. IV, 1697. Peccatores excitantur ad orandum ut peccata deleantur, minuantur, deficiant. V, 749. Peccatores Deus audit. IX, 60, 61. Deus exaudit. III, 1718. Pericula eorum qui alios vitii detentos curare satagunt. II, 552.

Peccatorum excusationes diverse. VI, 338. Nulla justa est excusatio hominum; si enim excusatio peccatorum justa esset, non inde jani gratia, sed justitia liberaret. II, 885, 884. Inexcusabilis est omnis peccator, vel reatu originis, vel additamento etiam propria voluntatis, sive qui novit, sive qui ignorat. II, 885. Peccatori nunquam bene esse potest. III, 584. Sed aliquando non sentit. III, 452. Peccatores jam ex hac vita cruciantur. IV, 689, 690. Peccatores plerumque aperti, semper occulte pro suis factis penas divinitus lunt. VII, 659. Peccator in se ipsum scivit. VIII, 157. Conscientia scelerati hominis carceres et inferos horrendis et pœnalibus tenebris vincit. II, 651. De peccatore facit Deus flagellum. IV, 562. Peccator inique existimat facta sua placere Deo, eo quod a vin licia superseat. IV, 582. Cur aliquando minus flagellantur peccatores in hac vita. IV, 409, 770, 771. Peccatores Deus hic flagellat, ut corrigantur. IV, 1292. Peccatores cum punit Deus, non malum suum eis infert, sed malis eorum eos dimittit. IV, 87, 151. Peccantium comparatione et pœna accenduntur alii ad recte vivendum. IV, 126. Peccatorem ubique prospicit Jesus, non ad adjuvandum, sed ad puniendum. V, 879. Unde aliqui senescant in criminibus. V, 879. Peccatores multi corriguntur, multi tolerantur, multi nesciuntur. V, 1546. Peccatori pœna de suis operibus servatur. IV, 124. Peccatores divina providentia non facit, sed ordinat. IV, 106. Sententia Dei in peccatores mutatur, si ipsi mutantur. V, 152. Corruptio et iudicium futurum in peccatores, qui hoc tempore non corriguntur. V, 123. Peccans natura melius ordinatur ut juste doleat in supplicio, quam ut impune gaudeat in peccato. VIII, 534, 565. Peccatoribus non esse parcendum in die iudicii, sed æternis eos ignibus exercendis, quatenus et in sensu catholico ab episcopis approbatum, et ut erroneum Pelagio objectum. X, 526. Peccatores pro ignem salvandos, a peccatoribus æterno supplicio puniendis non distinguebat Pelagius. X, 525, 526. Peccatorum expulsio a Deo. IV, 88. Peccator quis damnatione dignus. VIII, 419.

Peccator homo, duo nomina: alterum Deus fecit, alterum homo. V, 110, 152. In-peccatore simul et culpa improbanda, et natura approbata. II, 634. In peccatoribus non nisi peccata odienda, ipsi homines sunt diligendi. VII, 161. Peccator in quantum peccator non est diligendus. III, 29. Peccator diligendus, non in quantum peccator, sed persequendo peccatum; quomodo diligitur æger, persequendo febrem. V, 43, 110, 165, 780. Quo sensu peccatores non habeant esse. IV, 450. Peccatores minus sunt quam erant. III, 153. Malum agunt et non agunt, quomodo intelligitur. IV, 1507. Peccantes quomodo singulas sanctissimæ Trinitatis personas imitantur. VIII, 586. Peccantes Deum Patrem imitantur impia superbia, iusti pia liberalitate. VIII, 586. Conversio peccatoris superbi ob huius sæculi dignitatem, describitur. III, 881. Peccatoris locus et usus. IV, 562. Peccatores sive angeli sive homines, non perturbant providentiam Dei. VII, 455. Peccatores valent ad exemplum. III, 452. Cur creavit Deus quos præcivit esse peccatores. VII, 453. Nec hominem nec angelum peccare compulsi sunt, licet præsciret quid boni inde futurum esset. VII, 453, 456. Peccatores tanquam vasa diaboli quæ implet amaritudine sua. V, 726. Peccatum et et impiorum una est massa in qua et Judæi et Gentes. VI, 124.

Peccator aliquando ponitur pro peccato. III, 75. Peccatores in scripturis quinam appellati. IV, 1412. Peccator, niger est color. V, 695. Peccatores poenitentes pullis corvorum comparati. III, 880. Peccatores dicuntur hirci. IV, 779. Peccatores per hædos significati. V, 43. Peccatores sunt servi mortui. V, 744. Dicuntur tenebræ. IV, 1766. Tenebræ sunt. III, 258, 259, 826, 870. Terra appellantur. III, 1277. Peccatores per se salvari non possunt, adjuncti bobus quomodo accipiuntur. IV, 799. Peccator scabellum pedum Dei. III, 1257.

Pectoris tunsio. V, 153, 186, 453. Contritionis indicium. IV, 265. Pectus percutere solebant populi auditio confessionis nomine. IV, 1495, 1774, 1844; V, 186. Pectus qui tundit et non corrigitur, solidat peccata, non tollit. VI, 675. Peccata pavimentata. V, 1465. Pectus tunde, sed plagas tibi dando in pectus cæsus, correctus esto. V, 512. Pectora tundunt etiam anilistites ad altare assistentes. V, 1341, 1342. Pectus tundit etiam sacerdos. V, 749. Pectoris tunsio, testimonium peccati nostri. V, 751, 762.

Peculatus, furtum de republica. III, 1762. Pecus constat ex anima et corpore. VIII, 418. Pecoribus animas non solum humanas, sed divinas inesse credebant

Manichæi. VIII, 251, 252. Pecora habent etiam animas. V, 1181. Pecorum nomine quæ intelliguntur animalia. III, 241. Pecorum vita quæ. III, 1540. Pecoris bonum quid sit. IV, 1522. Pecora greges Dei. IV, 1911. Pecorum occisionem cur prohibebant Manichæi. VIII, 585. Pecorum nomine indocti intelliguntur. IV, 1750.

Pecudes bis in anno pariunt in Italia. III, 573.

Pecunia Dea. VII, 128.

Pecunia a pecore dicta, est quicquid possident homines. VI, 672. Pecuniæ nomine continentur omnia quorum jure domini sumus. I, 1238. Pecunia aerea prius in usu esse cepit, quam argentea. VII, 128. Pecunia et divitiæ differunt. VII, 204. Pecuniam sola iniquitas putat divitias. IV, 620. *Vide Aurum*. Divitiæ. Pecunia non immerito rotunda signatur, quia non stat. IV, 1057. Pecuniam inter et Deum quantum intersit. VI, 674. *Vide Avarus*. Ut pecuniam augeant quidam, fidem perdunt. IV, 1645. Pecuniæ amor, rectæ spei venenum est. I, 1006. Pecuniæ amor usque ad animæ contemptum. V, 1457. Pecuniam sanguinem suum quidam appellant. V, 146. Pecunia professe et obesse potest. V, 498. Pecuniæ ita manum mitte, ut cor inde solvas. V, 955. Pecunia non facit beatum. VI, 874. Pecuniam cum proximo dividere, quam justum. VI, 673. Pecunia et a malis male habetur, et a bonis tanto melius habetur, quanto minus amat. II, 665. Pecuniæ aliquid an liceat servare, cum Dominus jusserit non cogitare de crastino. III, 1803.

Pecuniosi non divites sunt, si cupidi. VII, 204.

Pedes metrici, qui sint et quot in genere. I, 1102. De his copiosissime tractatur. I, 1107.

Pedes hospitum lavandi consuetudo est apud plerosque. III, 1794. Laudanda hæc consuetudo. III, 1794. Pedes hospitum lavat, qui humilis est corde. III, 1794. Explicuntur allegorice quæ gessit Christus lavando pedes discipulorum. III, 1787. Pedes Christi odore pretiosos quisnam perfundit. III, 75. Pedes inquinantur, etiam cum ad Christum per terram veniunt. III, 1789, 1790.

Pes animæ, amor. IV, 124. Pedes nostri. Affectus nostri. IV, 1217. Pes superbiæ dicitur, quo recedimus a Deo. IV, 554. Pedes Domini, qui. IV, 833, 1167. Duo pedes sunt caritatis præcepta. IV, 315.

Pedibus nudis ambulatum hæresis. VIII, 42

Pegasius episcopus Donatista. IX, 528, 553.

Pegasus. VII, 570.

Pelagianus episcopus. II, 759, 780.

Pelagianus a Luperciana. IX, 229.

Pelagiana hæresis. III, 2061, 2062. Unde orta. III, 83. Pelagius et Cœlestius nefanda hæresis principes. X, 1561. Pelagius magister Cœlestii. X, 355. Pelagius occultior hæreticus et mendacior, Cœlestius apertior et pertinacior. X, 591.

Pelagius Britto cognominatus, ut servus Dei a Paulino quondam dilectus fuit. II, 816. Pelagius monachus. VIII, 47; X, 342, 345, 346. Pelagius ejusque sectatores ingenio pollere indicantur. II, 821, 850. Vir circumspectus. X, 106. Vir, sicut eum qui noverunt loquentur, bonus ac prædicandus. X, 188. Pelagius vir egregie Christianus. X, 189. Non parvo profectu Christianus. X, 189. A nonnullis laudatus. X, 188. Pelagii mores laudabiles. X, 167. Pelagius existimatus vir sanctus. X, 185, 186. Pelagium sanctum vocat Julianus. X, 1406. Epistole episcoporum ad Pelagium scriptæ, plenæ laudibus. X, 548. Pelagii nomen cum aliqua laude ab Augustino aliquando commemoratum. I, 644. Pelagium Augustinus in salutatione epistolæ, dominum vocat. X, 549. Et dilectissimum et desideratissimum. X, 549. Pelagium officiosis litteris resalutat Augustinus. II, 596. Vehementes et quodam modo ardentes Pelagii ad bonam vitam exhortationes. X, 548.

Pelagius diu romæ vixit. X, 389, 396. Pelagii prius absentis, et romæ constituti, nomen cum magna ejus laude cognovit Augustinus. X, 346. Pelagius unde notus Augustino. X, 346. Pelagius in Africam venit. X, 346. Hippo-nensi litore exceptus est, absente Augustino. X, 346. Prefectus est Carthaginem tempore Collationis cum Donatistis. X, 346. Ibi faciem ejus semel atque iterum vidit Augustinus. X, 346. Ad transmarina postea properavit. X, 346.

Pelagianæ hæreseos capita. II, 674. Quædam capita. X, 355, 356. Capita præcipua. X, 357. Pelagianæ hæreseos tria præcipua capita. X, 606, 996. Pelagianorum nebulæ et calumniarum capita quinque. X, 606. Pelagianæ hæreseos dogmata refert Augustinus. II, 772, 773, 774. Pelagianorum dogmata de gratia, de libero arbitrio, et de parvulorum salute. X, 570, 571. Paradoxa Pelagianorum de parvulorum baptisate. X, 703.

Pelagiani negabant originale peccatum. I, 598, 608; II, 725, 762, 773; V, 1345. Carnem omnis infantis carni Christi conantur æquare. V, 992. Pelagius parvulorum filiam

(*Dix-sept.*)

laudator. X, 331. Pelagii argumentatio contra peccatum originale. II, 863. Pelagiani peccatum originale in nascentibus nullum esse contendunt. X, 114. Miseras generis humani sine illo peccati merito fieri dicunt. X, 1098. Cogunt in paradiso mala omnia, quæ peccari pomas creditus, et ipsam libidinem collocare. X, 1507, 1509, 1513. Pelagii error, culpa carere qui talis fuit, quia aliud esse non potuit. X, 251. Pelagiani velut sanam laudant naturam. X, 1060. Carnis concupiscentiam velut naturale bonum laudant. quare. X, 456. Refelluntur auctoritate Ambrosii. X, 436. Ignorantiam et difficultatem ad naturæ institutionem pertinere asserabant. I, 598, 608. Aliqui insorum dicunt omnem hominem a Deo creati, etiam nunc immortalæ, et omnes pro meritis suis mori, quia omnes peccaverunt; non in Adam, sed in se, ex quo creati sunt. V, 906. refelluntur. V, 906. Pelagiani docent mortem non a peccato esse, sed a natura; et moriturum Adam, etiamsi non peccasset. V, 1575. Pelagiani initium peccati ex Adam factum docebant, quatenus cæteri eum imitati sunt. II, 679. Refelluntur. II, 684. Pelagiani propter salutem baptizari parvulos volebant. II, 701, 763, 775. Christum dicunt salvatorem majorum, non minorum. V, 992. Sentiebant parvulos æternæ vitæ præmiis sine baptismatis gratia posse donari. II, 785. Baptizandos parvulos concedunt, non propter vitam æternam, sed propter regnum cælorum. V, 1556. Pelagiana vitæ æternæ et regni Dei distinctio, plane arbitraria. V, 1338. Pelagianorum sententia de loco ubi manent beati innocentes, qui sine baptismo ex hac vita migraverunt. III, 1812, 1813. Infantes, etiamsi non baptizentur, habere vitam æternam, error est quem Pelagius anathematizavit. II, 826. Pelagiani immerito regnum cælorum parvulis non baptizatis intercludunt, cum peccatum originale non agnoscat. X, 175. Secum pugnant, cum non damnandos asserunt parvulos non baptizatos, et tamen sentiunt ideo eos non baptizari, quia male victuri essent. II, 889. Pelagiani usquequaque convicti, etiam non commissorum peccatorum Deum persuadere moluntur ultorem. II, 889. Pelagiani non parum veritati propinquantur in questione de baptismo parvulorum, ubi facti sunt infantes credere per eos, a quibus offeruntur. II, 870, 871, 890. Pelagiana hæresis naufragat in parvulorum miseria. X, 1294. Pelagianorum errori de peccato originali, nec ratio, nec eruditio, nec pietas, nec justitia, nec sacra testimonia suffragantur. X, 1147. Pelagiani Manichæis consentiunt ad negandum peccatum originale. X, 615. Pelagiani peccatum originale negando adjuvant Manichæos. X, 863, 865, 1074, 1103, 1114, 1288. Pejus quam Manichæi sæviunt in parvulos. X, 1062. Pelagiani dum Manichæorum pestem in perversum vitæ canantur, de nuptiarum fructu ipsis Manichæis perniciosiora sentire convincuntur. X, 1463. sicut Ariani aliquid pejus Sabellianis sentiunt de Trinitate, ita Pelagiani pejus Manichæis de nuptiis. X, 458. Pelagiani declinantes errores Manichæorum, in alios impingunt. X, 615. Et cum Manichæorum hæresim declinant, aliam inducunt. X, 571. Pelagiani et Manichæi quatenus errore conjuncti, quatenus separati. X, 573. Pelagiani Manichæorum nomine Catholicis objecto, putant se subterfugere vim veritatis. X, 607. Pelagianorum et Manichæorum hæreses sibi mutuo adversæ, et æque a catholica Ecclesia reprobatæ. X, 572, 573. Pelagiani electionem futuris operibus adscribentes convincuntur in parvulis geminis, uno post baptismum, altero sine baptismatis gratia mortuo. X, 583. Pelagiani in quo Dei judicia evertunt. X, 1097. Pelagiani non ideo sunt hæretici, quia negant animas ex traduce propagari. II, 865.

Pelagius elatus assertor liberi arbitrii. X, 373. Pelagius naturæ vires extollendo præcipit. X, 375. Pelagiani præcipitatores liberi arbitrii. III, 144; X, 534. Superbi arbitrii sui defensores. X, 585. Infatores liberi arbitrii. X, 1207. Pelagiani et Catholici in quo dissentiant dicendo liberum arbitrium esse in hominibus, et Deum esse nascentium conditorem. X, 1289, 1290, 1291. Pelagiani patientiam viribus liberi arbitrii tribuunt. VI, 607. Pelagius naturam humanam peccato depravatam aut corruptam negat. X, 256. Naturam non esse vitiatam, liberumque arbitrium ad salutem sufficere docet. II, 765, 768. Pelagiani putabant possibilitatem volendi et operandi a Creatore iusitam nos habere. II, 816. Pelagiani similes sunt iis qui in lege gloriantur. II, 676, 895. Dicunt voluntatem humanam lege data sibi ad eam implendam posse sufficere. II, 595. Pelagianum dictum, *Opus erat ut per doctrinam Legis scirem quid agerem; habeo liberum arbitrium, quis me a via ista separabit?* Refellitur. V, 750. Pelagiani dicebant etiam hominem in hac vita, præceptis Dei cognitis, ad tantam perfectionem justitiæ sine adjutorio gratiæ Salvatoris per solum liberum voluntatis arbitrium pervenire, ut ei non sit iam necessarium dicere *Dimitte nobis*, etc. II, 765, 772. Pelagianorum sententia erat auferri liberum arbitrium, si

nec ipsam bonam voluntatem sine adjutorio Dei hominibus habere concessissent. II, 875. Pelagiani impiè garrientes, et de suis viribus præsumentes dicunt, *Deus me hominem fecit, justum ipse me facio*. V, 636. *Si volo, justus sum; si nolo, justus non sum*. V, 1516. *Tu te saluum facis, si volueris*. V, 409. *Ut justus simus, libero id arbitrio agimus*. V, 172. Pelagiani contra hæreticos, intellectum bonum quo benedicunt Deum, habere se a natura jactantes. V, 1644. Jactant ad Christum se venisse arbitrio suo et voluntate sua. V, 192. Naturam multum laudando decipiunt. V, 754. Dicunt caritatem non ex Deo, sed ex nobis esse. I, 621. Hominem sibi sufficere, nec egere divina gratia ex Innoc. II, 785. Ad mandata Dei servanda nullo nos egere auxilio divino. II, 772, 774. sine gratia Dei, absque peccato hominem esse posse, et revera quosdam fuisse, sed sibi ipsi contradicunt. II, 775, 776, 829.

Pelagiani ingrati gratiæ, multum tribuentes inopi sauciæque naturæ. V, 752. Pelagiani redarguuntur, liberum arbitrium sic defendentes, ut negent Dei gratiam. VI, 443. Pelagius gratiæ Christi contradicit, defendendo naturam. X, 260. Pelagius hominem sine gratia posse non peccare docebat. X, 281, 285. Patrum testimonia quibus hominem sine gratia posse non peccare probat Pelagius, explicantur. X, 282. Pelagius Jacobi apostoli locum corrumpit ad negandam gratiæ necessitatem. X, 254. Illa verba, *na quod jubes, et jube quod vis*, ferre non potuit Pelagius. X, 1026. Credit nihil esse quod a Deo accipiat, nec aliquid superesse quod petat ad sanandum se, ex Innoc. II, 787. Ex Pelagiana hæresi sequitur necessario nos orare non debere. II, 595, 761, 765, 774. Pelagiani dicunt se, ut Deus daret ipsis, rogasse; ut rogarent, prius credidisse. V, 915. Donum Dei non poscunt, nec peccent. X, 1098. Pelagii dogmata de gratia. VIII, 47, 48. Pelagianorum error circa gratiam non mediocrius. II, 819. Pelagiana hæresis exorientis horretur, et gratiam Dei admittere se simulat. V, 174. Pelagianorum gratia. II, 652, 768, 819, 852; X, 1296. Pelagiani gratiam ad naturam, Legem, doctrinam, liberum arbitrium, exemplum Christi, remissionem peccatorum referebant. II, 760, 768, 852. Pelagio doctore ea intelligenda est gratia Dei, quæ Paganis atque Christianis, impiis et piis, fidelibus et infidelibus communis est. II, 816. Pelagius gratiam in Lege et doctrina constituit. X, 364, 565. Pelagius in quo medicinale salvatoris auxilium ponit. X, 286. Pelagius ad id Christum nobis necessarium fuisse putavit, ut discamus quemadmodum vivere debeamus. X, 270. Pelagius docuit gratiam dari ex abundantia, aut ad facilius operandum. II, 829.

Pelagiani gratiam secundum merita dari docent. I, 595; X, 577. Ore dumtaxat Pelagius hoc anathematizare non distulit in judicio Palæstino. X, 578. Pelagiani fidei desertores. X, 576, 585. Opugnatores gratiæ. X, 576. Gratia Dei non solum desertores, sed etiam persecutores. X, 625. Pelagiani multum plangendi contra apertam gratiam contententes. V, 754. Pelagius ac Cælestius gratiam oppugnant, non tamen aperte. II, 760, 762, 774, 865. Secundum Pelagianorum hæresim Christus gratis mortuus est. II, 768. quid est qui impie oppugnat gratiam, si Pharisæus reprehenditur qui superbe agit gratias? V, 637. Pelagianorum humilitas mendax. V, 981. Pelagiani Pharisæo superbiore. V, 1515. Pelagianorum sententia de perfectione. X, 689. Pelagianorum error, justos omni peccato carere. X, 998, 999. Quo sensu homo potest secundum Pelagianos esse sine peccato. X, 802. Pelagiani docent hominem sine peccato esse posse in hac vita. V, 855. Totam Ecclesiam esse absque ullo peccato. V, 980. Pelagiani divitem in divitiis suis manentem, regnum Dei non posse ingredi, etc. falso doceant. II, 686, 687, 688. Pelagiani adversi dogmata, quæ catholica Ecclesia semper tenuit, Diospolitano concilio confirmata. II, 828. De Pelagii et Cælestii erroribus in concilio Carthaginiensi anno ccccxi celebrato episcopale iudicium habitum fuerat. II, 759, 760.

Pelagium et Cælestium auctores nefarii erroris arguunt Heros et Lazarus. II, 759, 765. Pelagius Herotis et Lazari objectis respondit. II, 775. Pelagio iudices præserderunt episcopi quatuordecim in synodo Palæstina. X, 652, 663. Eorum nomina. X, 663. Pelagio quedam objecta in synodo Palæstina. X, 520. Pelagio capita Cælestii objecta, et ab ipso reprobatæ. X, 555, 554. Damnatæ sunt hæc in synodo, et ipse Pelagius damnandus foret, nisi hæc etiam ipse damnaret. X, 538, 534. Objecta sunt etiam Pelagio alia capita de Sicilia Augustino missa, interposita ipsius Augustini nominis commemoratione. X, 554. Pelagii responsio ad capita objecta, et professio fidei suæ. X, 545, 546. Pelagius Cælestii aliquas sententias suas esse negavit, aliquas anathematizare noluit. X, 352. Summa capitum quæ Pelagius in concilio Diospolitano anathematizavit, quæ Catholicis debet profiteri. II, 828, 979. Pelagius damnavit Adam ita mortalem factum, ut sive peccaret, sive non pec-

caret, moriturus esset. X, 1080. Pelagius ut catholica synodus falleretur, et ne novus hæreticus damnaretur, anathematizavit eos qui dicunt, in eo statu esse recentes ab ortu parvulos, in quo Adam fuit ante prævaricationem. X, 392. Damnavit eos qui dicunt Adæ peccatum ipsum solum læsisse, et non genus humanum; infantæque recens natos in eo statu esse, in quo Adam fuit ante prævaricationem; et habere vitam æternam, etiam si non baptizentur. X, 653, 703, 715, 1112, 1115. Non corde veraci damnavit. X, 1112, 1115. Adæ peccatum ipsum solum læsisse et non genus humanum, nisi damnaret Pelagius, damnaretur a iudicibus Palæstinis. X, 392, 1186. Imitatione, non propagatione peccatum Adæ læsisse genus humanum dicens Pelagius, putat se elusisse iudicium Palæstinum. X, 655. Nisi in conspectu audituque episcoporum Orientalium mandasset Pelagius objectos sibi errores de parvulis, nullo modo inde nisi damnatus exisset. X, 653, 703. In questione de baptisate parvulorum Palæstinos iudices fefellit Pelagius. X, 590. Tanto iudices fefellit oculitius, quanto exposuit sententiam suam versutius. X, 593. Fraus et versutia Pelagii. X, 593. Latibula Pelagii sub ambiguitate. X, 596. Pelagius statum questionis de baptisate parvulorum invertit. X, 394. Pelagius cum eis, quos tamquam male sentientes de parvulis damnavit, profecto damnandus: quia id quod negavit ore, corde servavit. X, 655. Peccatum Adæ ipsi soli nocuisse, non ejus posteris, docuit Pelagius, etiam postquam in synodo Palæstina dogma illud damnavit. X, 391, 392, 393. Pelagii calliditas in suppressenda Dei gratia, in quibusdam sibi libri apicibus. X, 547. Pelagius in synodo episcopali damnavit eos, qui negant gratiam ad singulos actus dari, et eam in lege et arbitrio ponunt. II, 979, 984; X, 338, 361. Pelagii suspecta professio de gratia ad singulos actus necessaria. X, 361, 363. Pelagius gratiam confiteri verbis subdolis. X, 351. Pelagius sub ambigua generalitate quid sentiret abscondens, gratiæ vocabulo frangebat invidiam, offensionemque declinabat. X, 379. Pelagius veram tandem gratiam admisit in synodo episcopali. X, 538. Non veraciter gratiam Dei confessus est. X, 352, 361. Pelagium confiteri gratiam in Ecclesiam notissimum credidit synodus Palæstina. X, 335. Quid a Pelagio in questione de gratia exigitur. X, 383. Pelagius epistolam Augustini ad se datam protulit in synodo Palæstina. X, 549. Pelagius in iudicio Palæstino gratiam secundum merita non dari confessus est. X, 887. Damnationis suæ timore, gratiam secundum merita dari damnavit. X, 619, 1014, 1028. Non veraci corde damnavit. X, 371. sed ficto. X, 567. Et subdolo timore. X, 577. Ambiguus verbis sensum suum obtexit. X, 534. Episcopale iudicium timens, gratiam Dei secundum merita nostra dari, negavit se dicere; et eos qui hoc dicerent, anathematizando damnavit. II, 877; X, 534. Pelagius gratiam secundum merita dari nisi damnasset, a catholicis episcopis damnaretur. X, 727, 887, 1133, 1212. Non aliud tamen defendere invenitur in libris quos postea scripsit. X, 534. Faltaciter id eum anathematizasse, posteriores ejus indicant libri. II, 877; VIII, 48; X, 887. Pelagius quidquid in miserabili synodo Diospolitana dixisse se denegat, in responsione ad epistolam Hieronymi profitetur. II, 928. Pelagius quam orationem necessariam admisit. X, 236. Pelagius ab episcopis quatuordecim provinciæ Palæstinae catholicis est pronuntiatus. I, 649; X, 319. Catholicus iudicatus. X, 357, 358. In synodo Palæstina absolutus, et sicut nonnullis videtur, purgatus. II, 761, 764; X, 353, 353. Subterfugit, non se purgavit. II, 788. Fefellit iudicium Palæstinum, propterea ibi videtur esse purgatus. X, 589, 392. Pelagius fallendo, a synodo Palæstina absolutionem suam furatus est. X, 392, 394. Quomodo absolutus. X, 394, 663, 697. Absolutum est in iudicio Palæstino quod Pelagius tenere debuit. X, 394. Pelagii absolutio. X, 546. Pelagii purgatio suspecta habetur. X, 546. Qualem tulit de illius purgatione sententiam Innocentius. X, 589. Benigne interpretatur Augustinus quod incautus a iudicibus gestum est in causa Pelagii. X, 544. Patres Diospolitani, qui Pelagium absolverunt, non accensandi. II, 764, 765. Pelagius quid agere debeat, ut videatur correctus. X, 350. Pelagii chartula defensionis ad Augustinum. X, 352. In ea fecit aliquid, quod aliter se habeat, quam gestis episcopalis continetur. X, 352, 353, 354. Pelagius de iudicio Palæstino quatuordecim episcoporum, tamquam de victoria gloriatur. X, 350. Pars actorum iudicii Palæstini in causa Pelagii. X, 300. Innocentii iudicium de actis Palæstinis. X, 589. Pelagium non existinat purgatum Innocentius. II, 787. Pelagio absoluto hæresis ejus damnata. X, 354, 353, 358, 699. Pelagius Palæstinam synodum fefellit. X, 390, 392, 393. Quomodo illam eluserit. X, 653. Pelagius apostolicam sedem fallere conatur. X, 394, 396. Pelagii litteræ cum bello fidei ad Innocentium missæ. X, 376, 396, 397. Pelagii invidiosæ de suis inimicis querelæ. X, 376. Pelagius latebris ambiguitatis parat falsitati refugia. X, 394, 396. De

Pelagii epistola qua suos errores ab episcopis quatuordecim probatos fuisse gloriatur. 350, 351. Pelagius fefellit iudicium Palæstinum, a romanam Ecclesiam fallere non valuit. X, 589. Libellus contra Pelagium sancto episcopo Eulogio oblatas. X, 325. Pelagii damnatio. X, 394. Pelagius in Palæstina synodo damnatus. X, 703. Pelagius et Celestius damnati. X, 596. Merito damnati. X, 410. Pelagiana hæresis ab episcopis damnata, non adhuc examinanda est, sed coercenda. X, 1183. Post Pelagii et Celestii excommunicationem, nulli eis adherentes conversi. X, 394. Pelagii discipuli ex parte præceptoris doctrina recedunt. X, 385. Post synodum Palæstinam non catholicæ sensit Pelagius de parvulis. X, 392. Nec de auxilio gratiæ sincere scripsit. II, 829. Pelagius post synodum Palæstinam edidit libros suos. II, 829; X, 394. Isti libri notantur. II, 826, 829. Etsi revelationem per spiritum sanctum agnoscat Pelagius, non tamen a suo dogmate recedit. X, 381. Pelagii epistola ad Demetriadem. X, 371, 378. Dicit se in ea gratiam apertissime confiteri. II, 834. Quid de libro ad Demetriadem scripto sentiat Augustinus. II, 830. Pelagii epistola, ad Paulinum. X, 378. Ad Constantium. X, 378. Pelagianorum epistolæ duæ; una Romam, altera Thessaloniam missa. X, 351. Primam misit Julianus, ut per illam quos posset, suos aut inveniret, aut faceret: alteram decem et octo velut episcopi, ad loci illius episcopum, ad suas partes, si fieri posset, traducendum. X, 351. Pelagianorum epistola ad Orientem missa. X, 1218. Pelagiani Ecclesiam Orientalem sibi favere mentiebantur. X, 335. Et toto penitus Occidente non minus stultum quam impium dogma suum esse susceptum. X, 623. Pelagius testimonio Augustini usus. I, 596. Pelagii epistola quam Romam misit. X, 361. Pelagii liber pro libero arbitrio. X, 379, 380. Pelagius in libris quos pro libero arbitrio edidit, nihil aliud sentit, quam quod damnavit in synodo Palæstina. X, 361. Pelagius, Cyprianum imitatus, librum scripsit testimoniorum. X, 623. Seu capitulorum. X, 350, 351, 4420. Pelagii expositiones in epistolam Pauli quæ scribitur ad Romanos. X, 183, 186, 343. In his non ex sua persona errores suos objicere ausus est. X, 396. Pelagii liber a Jacobo et Timasio oblatas Augustino. X, 338, 347. Nomen non erat expressum, ut vivente amicitia, amicorum error moreretur. X, 348. Ab Augustino refutatur liber *de Natura et Gratia*. X, 347. Tacito ejus nomine. II, 816. Pelagium cur tandem expresso nomine confutavit Augustinus. X, 348.

Pelagiana hæresis damnanda, et si juste fuisset Pelagius absolutus in concilio Diospolitano. II, 761. Pelagiani Conciliorum catholicorum, et sedis apostolicæ auctoritate damnati. X, 505. Contra Pelagianos de Africano Concilio ad Zozimum fuit scriptum, et ab eo ad universos orbis episcopos rescriptum. II, 972. Posteriori Concilio plenario totius Africae contra ipsum Pelagium errorem constituta mittit August. II, 972. De hac causa duo Concilia, Carthag. ac Milevit. ad sedem apostolicam missa, et inde rescripta venerunt. V, 754. Not. (a). Causa finita est, utinam fluatur error. V, 754. Contra Pelagianos epistola ad Innocentium Carthaginensis concilii. II, 739. Item alia Milevitani concilii. II, 762. Et alia quinque episcoporum. II, 764. Hæc aliquanto diligentius scripta dicitur. II, 972. Innocentii ad tres illas litteras totidem rescripta. II, 781. Pelagium et Celestium anathemari oportere, nisi errores suos anathemaverint, concilium Carthag. decernit. II, 760. Exempla litterarum, quas contra Pelagium et Celestium scripsero Concilia, nec non Innocentius et Zosimus, Augustinus mittit ad Optatum. II, 865. Et ad monachos Adrumetinos. II, 972. Pelagianos velut membra putrida præcidendos ait Innocentius. II, 782, 784, 786. Pelagius et Celestius damnati sunt a Conciliis episcopalibus, ab Innocentio et Zosimo. II, 865. Pelagiani in frequentissimo populo Sixtus anathema pronuntiavit. II, 874. Pelagiani vincuntur, et condemnantur ab Episcopis Romanae Ecclesie, cooperantibus conciliorum Africanorum litteris. I, 650. Pelagii error damnatur. II, 817. Pelagius et Celestius nisi correcti egerint penitentiam, toto orbe damnati sunt. II, 865. Pelagiani ab Ecclesia damnati. X, 1211. A facie Ecclesie projecti. X, 1258. Pelagiani de Ecclesia merito pulsati. X, 798, 1303. Et ab Ecclesia merito separati. X, 1187. De Ecclesia exterunt. X, 1292. In Pelagiana hæresis auctores, episcopalia Concilia, et apostolica sedes, universaque Ecclesia Romana, Romanumque imperium, quod Deo propitio Christianum est, rectissime fuit commotum. X, 394. Pelagiani lenius, quam severior postulabat Ecclesie disciplina, tractati sunt. X, 374, 375. Pelagiani partim damnati, partim correcti. X, 637. Pelagiani universalem synodum Orientis et Occidentis ambiunt. X, 638. Non par est ratio habendi collationem cum Pelagianis, sicut habita est cum Donatistis. X, 704. Pelagiani pro se ab Imperatore responsum esse jactabant, X, 703. Catholicos accusabant quod ad potestates mundi confugerent, etc. X, 1183. Augustinum vocant hæreticum, qui

eos, licet merito posset, hoc nomine non appellat. V, 1548. Pelagius et Cælestius recenti iudicio catholica communione privati in sua damnatione persistent. II, 894. Pelagii damnatio utilis. II, 787. Pelagium et Cælestium in Ecclesia sanari maluit Patres Mileviani, quam desperata salute ab Ecclesia rescari, quod et cepit Augustinus. II, 761, 775. Pelagiani circiter an. cccxxvi nondum evidenter ab Ecclesia separati. II, 686, 775. Pelagii errores ex quo damnati sunt, alii eos adhuc liberius defendunt, alii occultius seminant, alii præ timore silent quod in corde retinent. II, 867, 875. Primi severius coercendi, alii vigilantius vestigandi, postremi tractandi quidem lenius, sed non segniter docendi. II, 875. Pelagianorum calumnia in catholicos. X, 1262. Catholicos intelligendi tarditatem objurgat. X, 115. Pelagianos plangit Augustinus, et hortatur populum ut eis compatiantur. V, 754. Jubet ut eos occultare nolint, sed ad se perducant. V, 754. Pelagianum errorem quidam non malitiose implicati. VI, 444. Pelagiani male crebrescentes cavendi. II, 867, 875; V, 1576. Pelagiani, nonnulli antequam hæc hæresis manifestissimo seors apostolice iudicio damnaretur, noti, post repente reticuerunt. II, 867. Pelagiani deficere incipiunt. VI, 696.

Pelagiani tandem gratiam confessi sunt, et inde benedixit Augustinus Deum, sperans meliora. V, 856. Sed hæc volunt tantum juvare ad facilius agendum. V, 856. Quod refellitur. II, 856. Pelagianorum iorum vocabulis pressi, gratiæ auxilium suo se præire merito volunt. II, 876. Pelagii et Cælestii damnationi subscribere venientes qua plectantur pena. II, 927. Pelagius et Cælestius constitutione Imper. Roma expulsi. II, 927. Ac nova sanctione iubentur eos propellere aut prode, qui eos in quacunque provincia latitare scierint. II, 927. Cælestianam hæresim Alyrio et Augustino auctoribus jugulatum esse Hieronymus gratulatur. II, 928. Pelagii exhortatione Timasius et Jacobus seculum abdicarunt, ac male de gratia sententiam sequuti, Augustini opera postea sunt conversi. II, 767, 816. Pelagiani recipiendi in Ecclesiam, si resipuerint. II, 784, 785.

Pelagiani latendi locum notantur adhuc iuxta non necessaria de animæ origine questione. X, 608. Pelagianorum latebræ quinque. X, 609. Quid his latebris tegant. X, 611. Pelagiana hæresis quinque præcipua capita a Cyrillano et Ambrosio proscripita. X, 657, 658. Ante multos annos, contra ea quæ futura erant Pelagianorum venena, antidotum a Cyrillano præparatum. X, 696. Pelagianorum insidiæ quinque. X, 622. Pelagianorum ingenia fortissima et celerissima. X, 250. Ingenia non contemptibilia. X, 574. Pelagiani filii superbiæ. X, 578. Pelagianorum vanitas superbissima, et crudelissima, et impiissima. X, 625. Pelagianorum disputationes superbissima et ingratiissima. X, 1145. Pelagiani inflati utres vento elationis distenti. V, 980. superbi et litigiosi. V, 845. Pelagianorum versuta serpentina. X, 615. Pelagiani dogma suum, quorumdam clericorum Romanorum catholicis mentibus posse persuaderi, spe falsa putaverunt. X, 573, 574. Pelagii erroribus multi romæ favebant. II, 764. Pelagiani se de sexti auctoritate effere solent. II, 867, 875. Pelagiani non audebant romæ aut Pelagium defendere, aut dogmata ejus jactare tempore Innocentii Papæ. II, 787. Pelagius multos Jerosolymis deceptisse asserit. II, 764. Pelagii erroribus in urbe Nola multi adhaerebant. II, 827. Pelagius Paulino litteras dat. II, 816. A quo ut servus Dei fuerat dilectus. II, 815. Pelagius litteris ad Paulinum datis dicit se non debere existimari sine gratia Dei defendere liberum arbitrium. II, 816.

Pelagianorum perfugium. X, 897. Pelagiani de paucitate gloriantur. X, 1143. Pelagiani pauci in comparatione Catholicorum. X, 1507. Inter illos nonnulli sacerdotes. X, 1037. Pelagiani ruina morum, pudoris interitus. X, 798. Pelagianorum sævitia in Dei servos et ancillas ad curam Hieronymi pertinentes. X, 358. Pelagiana hæresis quam iniqua, ac totius religionis ignara. *Innoc.* II, 782, 783, 785, 787. Monstra horribilia quæ Pelagiana hæresis peperit. X, 1570. Pelagiani sanctos Patres, iudices non debent recusare. X, 697, 700, 701, 702. Veterum testimonia adversus Pelagianos. X, 625. In Pelagii librum censura Innocentii. II, 788. Joannis Jerosolymitani. II, 829. Hieronymi. II, 764, 781. Pelagius de Hieronymo queritur, quod ei tamquam æmulo inviderit. X, 700. Prima adversus Pelagianos Augustini scripta. I, 644. Privatæ adversus eos antea scripta dissertationes. I, 644. Epistolam ad Pelagium per Innocentium mittendam scribit Augustinus. II, 771. Aliquando eorum nomina tacuit Augustinus, sic eos facilius corrigi sperans. I, 644. Pelagius anathemet scripta sua, aut quæ ipsius nomine præferuntur, necesse esse dicit August. II, 771. Pelagius et Cælestius innuuntur negare scripta ipsorum nomine edita. II, 765. Episcopi quinque rogant Innocentium ut epistolam ab uno e collegis Pelagio scriptam se mittat ad Pelagium. II, 771. Epistola ad sextum con-

scripta contra novos Pelagianos, qui dicunt gratiam Dei secundum merita nostra dari. II, 969, 972. Pelagius revincitur. IV, 704.

Pelagiana hæresis non antiqua. X, 886. Pelagianos novos hæreticos antiqua catholica fides demonstrat. X, 1054. Pelagianorum dogma novitum, contra antiquissimum fidei fundamentum. X, 1276. Pelagiana hæresis exorta post Ambrosium. X, 656. A monachis est excitata. X, 353. Pelagiani novi hæretici. X, 415, 426. Inimici gratiæ Dei. X, 551, 578. Pelagius recentissimus hæresiarum tempore Augustini. I, 593. Præmonetur honoratus adversus eos tanquam recens eras. II, 575. Pelagiani ii dicuntur quos non facile contentas, utpote continentales et in bonis operibus laudabiles, etc. II, 575. Pelagiani ab aliis dicti Cælestiani. II, 685, *Not. (a)*; VIII, 52. Pelagiana hæresis multum exercuit Augustinum. III, 83.

Pelagius varenti. II, 815.

Pelagus seu Pelagus, vel Palafus rex Sicyoniorum. VII, 576.

Pelicanus ubi nascitur. IV, 1298. Ejus natura. IV, 1299. Pelicanus Christum figurat. IV, 1299.

Pelignii jugum Romanorum tentant excutere. VII, 168.

Pelles mortalitatem significant. IV, 1341, 1353. Mortem indicant. V, 1618. Pelles hœdinæ. V, 41.

Pellonia dea. VII, 129.

Peloponneses, Athenienses non superarunt, quare. VII, 576.

Penatum deorum effigies quas de Troja Æneas advexit, de loco in locum migrasse referuntur. VII, 294.

Pennæ ligatæ onus laiciunt. IV, 635. Animum pennæ. IV, 1776, 1791.

Pentadius episcopus. II, 759, 781.

Pentapolis, iylbia est, Cyrenæ est. V, 291. Paret Imperatori orientis. V, 294.

Pentecostes dies festus de septimanis factus. V, 75. Veteris et novi Testamenti consensus quoad celebrationem Paschæ et Pentecostes. II, 218. Pentecostes Judæorum, figura Pentecostes Christianorum. VIII, 305.

Penulati magistri. I, 672.

Pepusa civitas. VIII, 31.

Pepusiani hæretici unde sic nominati. VIII, 30. A Cataphrygibus exorti dicuntur. VIII, 51.

Percontatio et interrogatio differunt. III, 67.

Perussio Domini de qua in Psalmo LVI quid sit. IV, 861.

Perdere animam, ut inveniat. V, 1516.

Perditos homines quasi nescit Dominus. III, 1755. A perditione in qua nascimur, non liberat nisi gratia salvatoris. X, 448.

Perdix contentiosa avis. V, 286. Perdix nimis contentiosum animal, aviditate contentionis currit in laqueum. VIII, 289. Perdix, Jerem. xvii, siue iudicio congregans, diabolus. V, 285.

Peregrinari a Domino mors est. IV, 1889. Peregrinantes nos consolatur et exhortatur spes certa reditus nostri. IV, 1884. Peregrinatio est vita ista. IV, 1781; V, 38, 1325. Ipsa peregrinatio nostra, tribulatio est. IV, 579. Captivitas est. IV, 1917. Peregrinatio nostra causa, peccatum; reversionis munus, justificatio gratiæ. IV, 1658, 1659, 1761. *Vide* Patria. Peregrinatio nostra toleranda, non amanda. VI, 679. Hæc vita figurata in Israelitarum peregrinatione per eremum. V, 1657.

Peregrinum in mundo quis se intelligit. III, 1627. Homines hic quomodo peregrini. IV, 450, 1518, 1519, 1602, 1604, 1888. Peregrino fidelis jucunda simul et amara est cælestis Jerusalem recordatio. IV, 1884. Peregrinus optime facit, dum sequitur morem jejuniarum loci illius, in quo versatur. II, 202.

Peregrinus episcopus. II, 748, 752.

Peregrinus presbyter Ecclesiæ Mustitanæ. IX, 529.

Peregrinus diaconus. II, 556, 557, 644.

Peregrinus Comes, vir laudabilis et bene Christianus. II, 1015.

Perfectio boni est consumptio, et finis mali. III, 1699.

Perfectio hujus vitæ nonnulla est. V, 868. Perfectio quænam in hac vita. I, 614; VIII, 960. Perfectio justitiæ hominis quid et quandonam erit. X, 293. Unde, quando, et ubi speranda. II, 739. Ad perfectionem qui tendit, conari debet, ut proficiente caritate, concupiscentia minuatur. III, 1699. Perfectio boni est, ut nec ipsa concupiscentia peccati sit in homine. I, 608. Perfectio duplex, summa, et proficientium. X, 255. Quia vita homo ad perfectionem ducendus. X, 288. Ad perfectionem quatenus currendum. X, 302. Hoc utique agitur in nobis, conando, laborando, orando, impetrando, ut ad illam perfectionem, in qua possimus Deum mundo corde conspiciere, perducamur. X, 286. Perfectionis et auctor et adiutor Deus. I, 1503. Non tantum per-

fectio, sed et initium virtutis ex gratia Dei est. X, 745. Perfectio virtutis non ex propriis viribus, sed ex gratia Dei. X, 691.

Perfectio nostra Christus est. IV, 628, 662. Perfectus est qui Christum imitatur. V, 785. Perfectus peccato usque ad mortem resistit. V, 1439. Perfectus est qui non reddit retribuentibus mala. IV, 99. Perfecti sunt qui norunt habitare in unum. IV, 1734. Magnum esse debet gaudium spiritalis atatis, quando factus fuerit homo novus spiritalis. III, 560. Perfectio dilectionis est, et inimicos diligere, et ad hoc diligere ut sint fratres. III, 1984. Perfecti tunc sumus in caritate, quando nihil restat ex infirmitate. II, 749. Perfectio plena, quamdiu hic homo vivit, est in nemine. II, 759; X, 165, 306, 507. Nemo perfectus vere in hac vita. IV, 423, 1038, 1714. Reformatio quae nunc agitur, collata cum perfectione futurae vitae. X, 225. Perfectio hujus vitae non sine ullo peccato. X, 599. Perfectum quod jam videtur hominibus, Dei perfectioni adhuc imperfectum est. IV, 1267. Nullius iusti et sancti est vita ista perfecta, in comparatione futurae. III, 36. Ista est perfectio hominis, invenisse se non esse perfectum. V, 951. Perfecti viatores, non perfecti possessores. V, 926. Nunc ædificamur in Dei templum, quod in fine dedicabitur. X, 846. Perfectio quando. X, 157. Perfectio iustitiae plenissima ubi et quando obtineatur, non nimis curat Augustinus, modo non sine gratia obtineri posse credatur. X, 288, 290. *Vide* Iustitia. Ad perfectionem plenissimam quoslibet pervenire, nisi adjuvante gratia Salvatoris, qui negaverit, Christianus non est. X, 282, 284. Perfectio iustitiae cur præcipitur, quamvis nemo eam habeat in hac vita. X, 501. Perfectus homo duobus modis. X, 296. Perfectus in iustitia recte dicitur, qui nullum in ea proficit. X, 165. Nihil sic impedit perfectionem ac superbiam. IV, 709. Perfectio nostra, ipsa est humilitas. IV, 1714. Perfectus vitium inanis gloriae vel solam vel maxime cavendum est. IV, 100. Perfecti hoc quoque deponatur, si se quisque noverit nondum esse perfectum. X, 599. Ad hujus vitae perfectionem pertinet, ut intelligamus nos nondum esse perfectos. IV, 423; X, 599, 605. Confiteamur imperfectionem, ut mereamur perfectionem. V, 784. Perfecti non nisi propter alios hic vivant. IV, 241. Perfecti sint exemplum fidelibus. IV, 456. Perfecti cum Christo iudicantur. IV, 1136. Perfecti per oves detonsas signifiati. IV, 1234.

Periander Corinthius unus e septem sapientibus. VII, 582.

Pericles multos annos Athenis preluit. VII, 54.

Percula dulciorem faciunt liberantem. IV, 1210. Percula tria sunt transienda proficientibus membris Christi. III, 820. Percula in falsis fratribus usque in finem sæculi. V, 910. Percula inferni in prosperis sæculi plus fallunt. IV, 1488. Periculum qui non cavet, Deum tentat. VII, 498.

Periodus. III, 94.

Peripatetici. I, 936. Peripateticorum auctor Aristoteles. VII, 257. Eorum error circa beatitudinem. VII, 650.

Perire Deo dicitur, quisquis ab illa beatitudine quam dicit sanctis suis, per supplicium separatur. III, 1838.

Peritia quædam miseranda est, odore, ac sapore mire djudicare palmenta, vinum, etc. I, 1054.

Periurii. VII, 294.

Periurium, qua ratione a blasphemia differat. VI, 544. Pejerandi fines ac regulas quidam figunt. VI, 544. Nulla potest obtendi causa cur pejerari debeat. VI, 545. Periurium quot modis contingit. V, 972. Periuri sunt, qui servatis verbis, expectationem quibus juratum est, deceperunt. II, 476. Periurium certum propter incerta non dico divina, sed propter ipsam mortem cavendam, committi debere quis censet? II, 473, 482. Periurii periculum in iuratione. V, 973. Iuratio omnis vetita propter periculum falsæ iurationis. V, 1406. Nemo perjurus impunitus. V, 976. Periurium tanto magis penale est, quanto per quod juratur magis, est sanctum. II, 184. Pejerare immane peccatum est. II, 184. Grande et grave peccatum. V, 972, 973. Animæ mortiferum. V, 975. Periurium adulterio gravius. VI, 547, 548. Periurium Davidis magnum peccatum, licet minus quam homicidium. V, 1408. Periurium Priscilianensis familiare. I, 654. *Iura, perjura, secretum prodere noli*, dictum coram. VIII, 44.

Perizonata quibus se Adam et Eva succinxerunt, quæ sint. X, 564, 683, 784, 785.

Perpetua martyr. X, 481. Perpetua sibi visa est in somnis cum quodam Ægyptio in virum conversa lutari. X, 559. Perpetuæ martyris passio. IV, 541; V, 1281. Perpetua ad asperissimam vaccam se pugnasse non sensit. V, 1282. Perpetua divinis revelationibus illustrata. V, 1281, 1284. Perpetua nec patri male suadenti cedit, nec reverentiae ei debite deest. V, 1284.

Persearum imperium quam diuturnum. VII, 117. Perseæ solos deos colebant. VII, 168. Perseæ matrimonium nonnullis prohibent. III, 705.

Perseæ philosophi. VII, 253, 254. Persica fabula. VIII, 574, 578, 599.

Persequi aliquando idem est ac perfecte sequi. IV, 410, 411.

Persecutio Ecclesiæ duplex; una in impetu persecutionum, altera in malevolentia cogitantium. IV, 868. Persecutio Ecclesiæ triplex; prima violenta per tyrannos, secunda fraudulenta per hæreticos et falsos fratres, tertia periculosior per Antichristum, violenta et fraudulenta. IV, 128. Persecutiones variæ quas Ecclesia passa est. VII, 613. Persecutores nihil obesse poterunt Martyribus. IV, 1815. Persecutione Jerosolymitana, sparsa sunt ligna ardentia, et accensus est mundus. V, 660. Persecutio excitata in Perside adversus Christianos. VII, 616. Gallia immunis a persecutione. IX, *app.* 778. Persecutioni tyrannorum successit persecutio hæreticorum. VII, 612, 615. Persecutio Ecclesiæ novissima, quæ. VII, 676. Quanto acrior erit impetus belli, tanto major gloria non cedendi, tanto densior corona martyrii. VII, 678. Persecutiones sunt utiles Ecclesiæ. VII, 298, 299. Ad honorem Ecclesiæ cessit inimicorum persecutio. IV, 206. Non desunt persecutiones etiam hoc tempore quando tranquillitas videtur. IV, 221, 456, 452, 651, 866, 1150, 1207. Persecutio duplex, cordis et corporis. VII, 614. Ecclesia ab initio fuit impugnata ab impiis. IV, 1689.

Persecutio et coronæ occasio Christianis numquam deest. V, 52, 910. Persecutionem quomodo pati omnes patientur. IX, 720, 721. Quid hic magis persequitur vitam bonorum, quam vita iniquorum? II, 1064. Persecutio hæc continua. II, 1064. Persequitur vitam bonorum vita iniquorum, non cum cogit imitari quod displicet, sed cum cogit delere quod videt. II, 1064. Coram pio vivens impie, etsi non obligat consentientem, cruciat sententiam. II, 1064. Spirituales persecutionem patientur a carnalibus. IV, 1603. Persecutio est diabolus animam Christi, et Judas animam Magistri; et nunc ad persecutionem corporis Christi idem diabolus manet, Judas autem Judæ succedit. IV, 1849. Persecuti sunt semper mali bonos, et boni malos, quomodo. II, 595. Omnis malus ideo persequitur bonum, quia illi non consentit bonus ad malum. IV, 1690. Persecutionem patientur impii ab ipsis factis suis. IX, 725.

Persecutionem se pati queruntur Donatistæ, cum ipsi faciant. II, 307, 310. Persecutionis Catholicos accusat Petilianus, et refellitur. IX, 269, 270, 272, 275. Persecutio Catholicorum in Donatistas non est dicenda persecutio hominum, cum sit potius pro hominibus liberandis persecutio vitiorum. IX, 709. Querelæ Donatarum de persecutione, in ipsos convertuntur. II, 192, 266, 503; IX, 275. Et qua ratione se excusant de persecutione a suis facta, eadem Catholica se defendit. IX, 273, 274, 276. Maximianistarum exemplum. IX, 577, 580. Iustitia non est indicium, quod quis opprobria persecutionemque patitur. VIII, 224. Non ideo quisque iustus, quia persecutionem patitur. VIII, 224. Probatur exemplis. II, 177. Persecutio fit et toleratur propter iustitiam, et propter iniquitatem. III, 1833. Persecutio justa et injusta. II, 797. Persecutionem facere non est iniquitatis indicium. IX, 663. Persecutio aut non omnis injusta est, aut non est persecutio dicenda, cum justa est. IX, 666. Non omnis persecutio culpabilis. IX, 432. Nonnulla potest esse justa. IX, 485. Fieri potest ut et iusti persequantur laudabiliter injustum. IX, 578, 580, 696. Et re ipsa persecutionem sancti aliquando faciunt. II, 797.

Persecutio non factis et penis, sed causis discernenda est. II, 594, 393; IX, 577, 580. Non ex ipsa persecutione, sed ex bona causa meritum comparatur. IV, 541, 485. Veri martyres qui persecutionem propter iustitiam patientur. II, 796. Persecutorum duo sunt genera, vituperantium et adulantium. IV, 869. Persecutor bonus, non hominis sed peccati. IV, 1289. Persecutores inter et correctores quid distat. IX, 452. Persecutiones non metuant viri apostolici. III, 4257. Persecutionem pati, quibusnam est beatitudo. IX, 719. Persecutores, aliquando vivos absorbent, sed in quibus non est Dominus. IV, 1642. Persecutio injusti te facit purgatum, illum reum. IV, 563.

Persecutionum et tribulationum utilitas. IV, 648, 655, 654, 653, 1126, 1215, 1259. Malorum persecutiones valent sicut ignis ad aurum, non sicut ignis ad fœnum. IV, 1695. Bonos exercent, non opprimunt. IV, 229. sanctis quasi capillos radunt. IV, 605. Persecutio dispensatione divina in alium permittitur ad penam, in alium ad probationem, in alium ad coronam. IV, 220. Persecutionem pati sanctos cur permittat Deus, cum Israelitas tam potenti virtute olim ex Ægypto liberavit. IV, 485. Persecutionem mitigat, ut libet, qui mari dominatur. IV, 1126. A persecutione Deus alios eripit corporaliter, ut confundantur infideles, alios spiritaliter tantum, ut fidelibus exempla præbeantur. IV, 1169. Persecutio cur prædestinatus non debeat. IV, 1161, 1163. Ut iratus pater cædit lignum virga in ignem mot projicienda,

sic Deus per temporalem potentiam damnandorum, exercet disciplinam liberandorum. IV, 935. Persecutio et tribulatio torcular. IV, 648, 632. Mala quae fiunt a persecutoribus, sunt vitanda cum possunt, sed ferenda sunt quando vitari sine impietate non possunt. II, 1016. Ne in persecutione fides deficiat, Dominus vivificat. IV, 1568.

Persecutores diligendi. III, 1260. Persecutionibus sola caritate resistitur. IV, 124. In persecutione hoc unum timendum, ne conturbetur dilectio qua diligit inimicus. IV, 632. In persecutione, militia; in pace, constantia coronatur. V, 1393. orandum pro persecutoribus Ecclesiae. II, 637. Cum pro persecutoribus orat Ecclesia, prope futuri sunt persecutores. IV, 1261. Persecutorum Ecclesiae conversio. VII, 612. Persecutio gravior significatur per daemonium meridianum. IV, 1153, 1161. Persecutio, mare saeviens. IV, 1126, 1188, 1189, 1257. Plebs in persecutione et periculis non deserenda. II, 1019. In persecutionibus Ecclesiae alii consentiunt, alii fugiunt, alii patiuntur. III, 849. In persecuti non fugere licet in alium locum. III, 1311. Christianis congregandis tempore persecutionis domus privata praestita est. IX, 645. Persecutionis tempore quo sacri codices querebantur ut cremarentur, et Christianae plebes congregari solebant, et in carcere fuerunt martyres baptizati, et celebrata sunt sacramenta Christi. IX, 663. Eos, qui se offerrent persecutionibus non comprehensi, et ultro dicerent se habere scripturas quas non traderent, a Christianis honorari prohibuit Mensurius. VIII, 658. Persequentes Iudei Apostolos tamquam faces ardentes in silvan mittabant. V, 1434.

Perseverantia quid sit. VI, 21. Perseverare in Christo, est in fide ejus perseverare. VII, 742. Perseverabit usque in finem, qui fuerit in Christi corpore, et a capite didicerit patientiam perseverandi. IV, 665. Perseverantia Ecclesiae usque ad finem. V, 224. Non solum credendi voluntas ab initio, verum etiam perseverandi, gratiae Dei est. II, 986. Perseverantia donum Dei. IV, 1809; X, 921, 993, 995, 996, 997, 1018, 1021, 1024, 1026. Hoc agnovit ante Augustinum Cyprianus. X, 1027. Deum dare perseverantiam, ad fidem pertinet. X, 1002. Eisi perseverantia sit a Deo, non negligenda correctio ejus, qui non perseveravit. X, 921. De qua perseverantia inter Theologos disputatur. X, 993. Perseverantia quae est donum Dei, est perseverantia usque in finem. X, 999. Perseverantia petitur in oratione Dominica. X, 922, 996. Perseverantiam postulant sancti. X, 997, 998. Perseverantiae donum preclibus obtineri potest; sed cum datum fuerit, amitti non potest. X, 999. An perseverantia possit amitti. X, 999, 1000. An ideo perseverantia potest amitti, quia voluntate sua quisque deserit Deum, ut merito deseratur. X, 1000. Deus perseverare facit praedestinos. X, 938. Perseverantia datur filiis Dei. X, 928. Praedestinati. X, 927. Et non datur nisi praedestinati. X, 1003, 1004, 1005. Perseverantiae adiutorium quale primo homini datum, quale nunc datur praedestinati. X, 957, 959. Nunc adiutorium necessarium est, non tantum sine quo perseverare non possint, sed et quo perseverantes sint. X, 959. An rogante Christo, ne deficeret fides Petri, defectura fuisset, si Petrus eam deficere voluisset. X, 926. Quando rogavit Christus ne fides Petri deficeret, nihil aliud rogavit, nisi ut haberet in fide liberrimam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam voluntatem. X, 926. Perseverantia sibi concessa nemo non perseverat. X, 999. Concesso sibi Dei dono ne inerat in tentationem, nemo sanctorum est qui non teneat usque in finem perseverantiam sanctitatis. X, 999. Perseverare nemo desistit, nisi in tentationem primitus interatur. X, 999. Dimissi sunt libero arbitrio, qui non acceperunt donum perseverantiae. X, 942. quicumque non perseverant, non sunt a massa perditionis praedestinatione discreti. X, 923, 925. Reprobi quidam veram habent ad tempus justitiam, licet in ea non perseverent. X, 928. Quaestioni cur perseveret quisque vel non perseveret, quidam per liberum arbitrium hominis sic respondent, ut id contra gratiam defendunt. X, 926. Perseverantia cur uni detur, alteri non detur, inscrutabile. X, 926. Et ad investigabiles Dei vias referendum. X, 927. Excusatio eorum, qui perseverantiam non acceperunt, nulla est. X, 923. Qui non accepto perseverantiae dono relapsi sunt et in peccato mortui, juste damandi. X, 923. Cur non perseveratos perseveraturis miscet Deus. X, 1012. Propter elationis periculum perseveraturis non perseveratos admiscet Deus. X, 941. Et ut his cadentibus terret, cum timore ac tremore viam justam gradiantur. II, 984. Qui non perseverant, non vocati sunt secundum propositum. II, 639. Si peris in palea, aurum non eras, sed aurum te esse fingebas. V, 119. Perseverare usque in finem, hoc est ovium vocem pastoris audientium. III, 1723. Utrum quis acceperit perseverantiam, incertum est quamdiu vivit. X, 993, 994. Perseverantiae namque certus nisi aliqua revelatione a Deo. VII, 528. Utile

est omnibus aut pene omnibus, propter humilitatem saluberrimam, ut quales futuri sint, scire non possint. II, 984. Perseverantia Martyrum difficilis. X, 993. Perseverantia necessaria, ut benedici mereamur. V, 58. Perseverantia contradictores vincuntur. V, 548. Perseverare magnum et difficile. IV, 1809. Perseverantia suadetur a brevitate temporis. IV, 361, 362, 366.

Perseverantius Iheronimus episcopus. IV, 581.

Perseus Andromedae maritus in curulum receptus. VII, 572. Persei nomine stella appellata. VII, 572.

Perseus. II, 453, 1023. Poeta satyricus: praecipua morum tradidit. VII, 53. Perseus omnibus pennis hanc auteponit qua cruciantur homines, qui vitia quae vitare non possunt, coguntur agnoscere. I, 1211.

Personae ss. Trinitatis non confundendae, non separandae: ipsae opera naturae, et gratiae communia sunt. II, 744. Personae nec confuse unum sunt, nec disjunctae tria. II, 750. Patris et Filii vocabula non in seipsis demonstrant naturas, sed alterius ad alterum significant personas. II, 751. Nec vox audita coaptata est in unitatem personae Patris; nec columbae species in unitatem personae spiritus sancti. II, 745. Vox Patris in monte audita, et species columbae visa, sine vivificantis animae ministerio factae sunt. II, 746. Potuerunt fieri Angelorum ministerio. II, 747. *vide* Trinitas. Persona hominis mixtura est animae et corporis: persona Christi mixtura est Dei et hominis. II, 520, 745. Personarum acceptio. III, 1636. Personam pauperis in iudicio accipere non licet. IV, 283, etc. Personarum principum Iudaeorum Christus non accepit. IV, 1196. Persona corporis, quasi nomine ac vice corporis. II, 545. *Nec causa cause, nec persona personae praepudicat*, effatum Donatistarum. II, 580, 581, 584, 756; IX, 667, 676. *vide* Causa.

Pertinacia non ideo est suscipienda quia est optanda constantia. I, 1065. Pertinacia constantia dici affectat. II, 736. Pertinacia hominem corrigi, constantia depravari non sinit. II, 225.

Pertunda dea. VII, 188.

Perturbationem definiabant Stoici, motum cui ratio cederet. III, 539. Perturbationes animi quatuor sunt, cupiditas, laetitia, metus, et tristitia. I, 788; III, 1798. Has in sapientem cadere immerito Stoici negant. III, 1798. Possunt eas in se excitare Christiani. III, 1798. Non omnem perturbationem excludunt Stoici ab animo sapientis. III, 556. Perturbationes tres in animo sapientis, totidem constantias admiserunt Stoici. VII, 411. Perturbationes inter et constantias quid interest. VII, 411. Perturbationes animi rectas habent cives civitatis Dei. VII, 413. Perturbatio in Deum iudicem et ultorem non cadit. III, 2003; IV, 92, 1415. Perturbationes sapientissime oriuntur ex contentiosa in retinendis consuetudinibus obstinatione. II, 201, 202. *vide* Passio.

Pertusa. IX, 507, 528, 530.

Pervertentes quinam dicuntur. III, 1101; VIII, 516.

Perversitatis usitate et quasi familiaris vinculum abrumperet, majorum virum est. II, 224. si quid recti etiam in perversis inveniunt, eorum perversitate correcta, illud quod rectum est minime violandum. IX, 598.

Pervicax. De nulla re cum eo disserendum. I, 1242. Pervicacia libido vincendi. VII, 424.

Pestilentia atrox in Africa. VII, 112. Romae, VII, 96, 97, 98. Quamnam causam pestilentiae Romae esse respondit oraculum. VII, 98. Pestilentia quaerit munus; duos illi da, et ducat se. Punicum adagium. V, 910. Pestilentiae cathedra, amor domiandi, vel perniciosa doctrina. IV, 67.

Petere a Deo quoniam oportet. IV, 753, 756. Petentia sunt, non ea quae fecit, sed ipse qui fecit. IV, 350, 458. Si aliquid petieris, injuriam illi facies, et damnum tibi. IV, 351. Deus non dat nisi petenti, ne det non capienti. IV, 1324. Petitiones cordis et carnis in quo differant. IV, 358. Petitio, inquisitio, pulsatio quid. III, 4302. Petitio, quasi pulsatio, minus inspirationis divinae. VIII, 21.

Petilianus Donatista. I, 640. Ingeniosus et disertus. IX, 356. Petilianus ante episcopatum advocatus forensis. IX, 356, 357. Petilianus et catechumeno in catholica, episcopus per vim ordinatus a Donatistis. IX, 342, 696. Et constitutus episcopus Constantiensis. I, 644; IX, 391, 393, 394. *Retr.* seu Cirtensis. IX, 445. Petilianus in Cirtensi Donatistarum ecclesia silvani successor, sed non proximus. IX, 386. Petiliani epistola, qua dicitur partis Donati ordo exponi. II, 196. Eius litterae: adversus Catholicam. IX, 245, 246. *Retr.* Ac ad eas Augustini responsio. I, 640. De responsione Augustini ad litteras suas conquestus est Petilianus, quare. IX, 707. Petiliani crebra maledicta a Catholicis, in ipsos Donatistas refunduntur toto tib. 2. cont. lit. Pet. Petilianus saepius non refert testimonia scripturarum ut se habent. IX, 304, 305, 515. Testimonia scripturae, quae possit Petilianus, potius Donatistis quam

Catholicis sunt contraria. IX, 579, 586.

Petulantia male utitur oculis. III, 1620.

Petra quid significet. IV, 1365. Petra Christus. I, 618. Petra symbolum Christi. III, 757. Petra virga percussa, figura Christi. V, 1551, 1555. Petra super quam aedificata est Ecclesia, ipse est Christus. V, 479, 1258, 1548. Petra Christus sese liquefacit ad irrigandos moles. IV, 1480. Petra ubique est refugium nostrum. IV, 1373. Aedificare in petra et in arena. V, 275.

Petronia clarissima femina a languore sanata, ad Memoriam S. Stephani Uzali constitutam. VII, 768.

Petrus a petra Christo nomen accepit. I, 618; V, 479, 1144, 1258, 1548. Petro quare nomen mutatum est. III, 1444. Petrus in ordine Apostolorum primus et praecipuus. V, 479, 481, 797, 1353, 1368; X, 648. Primatus Apostolorum in Petro praeminet. V, 480; IX, 127. A Petro emersit episcopatus ipse, et tota huius nominis auctoritas. *Innoc.* II, 781, 785. Apostolus Petri praecipuus cuiuslibet episcopatus praefertendus. IX, 127. An S. Petro confitenti Christum Filium Dei vivi, revelatio facta sit per fidem tantae rei creditae, an per visionem conspectae, non videtur elucere. II, 610. Petri de Christo confessio, et mox de eodem humana cogitatio ac trepidatio. V, 1108, 1109, 1353, 1458; VI, 690. Causa confessionis et causa trepidationis Petri. V, 1259. Petrus humano et carnali affectu in Christum tenebatur. V, 1258. Petrus primo beatus, et mox Satanam dictus. V, 480. Petrum Christum cur vocavit Satanam. IV, 1670. Petrus ex Patris revelatione respondens, petra et beatus dictus est; ex carnis infirmitate loquens, Satanam est appellatus. IV, 1790. Petrus quid a se, quid a Deo. V, 1292. A se ipso, mendax, verax Dei beneficium. V, 1183, 1194. Non a se, sed a Domino beatus. III, 1750. Beatus de Dei, Satanam de hominis. V, 1109. Petrus apostolus non mentiebatur dicens velle se animam pro Domino ponere. X, 550. Sed nimium de se praesumpsit. X, 931. Petri praesumptio. III, 1810, 1811. Petrus praesumpserat de viribus suis, non de Dei dono, sed de libero arbitrio. V, 1292. Plus promiserat, quam poterat. V, 1532. Intuebatur quid vellet, ignorabat quid posset, cum polliceretur animam se positurum pro Christo. III, 1810. Nondum acceperat vires quibus impleat promissum. V, 1180. Praecedere voluit Dominum. IV, 328. Vires ad hoc non habebat. IV, 1852. Petrus ante Christi mortem nondum martyrio idoneus. III, 1874. Nondum poterat mori pro Christo. V, 34. Petri praesumptio et negatio. V, 797, 1339. De Petri negatione item. III, 788. Petrus columna firmissima ad unius aerae impulsu tota contremuit. III, 1952, 1953. Petrus carnaliter sapiens, infirmus. V, 34. In Petro quanta infirmitatis profunditas. IV, 473. In Petro significata Ecclesiae fortitudo, et infirmitas. V, 480, 1350. Petrus infirmus, sibi ipsi ignotus. V, 755. Non noverat se, quando dixit, *Tecum sum usque ad mortem*. IV, 490. Ante tentationem praesumpsit de se, in tentatione didicit se. IV, 535, 647, 1797, 1798. Petrus febriens sanum se dixit, sed Christus cordis venam tangebat. IV, 1797, 1831. Petrus demonstratus est sibi, quando imminente Domini passione praesumpsit, ac veniente ipsa titubavit. V, 1104. Christus deseruit Petrum, et inventus est homo Petrus. V, 798. Praesumptio paulisper deseruit, ut sibi demonstraret. V, 1294. Ad horam trepidavit infirmitas, ut praesumptio vinceretur, non ut pietas deleteretur. V, 1292. Non fuit illa Petri desertio, sed eruditio. V, 1294.

Petro caritas defuit, quando Christum negavit. III, 1863. Caritas perfecta illi defuit, cum Dominum timore negavit. X, 901. Petrus si negato Christo hinc iret, quid aliud quam periret. III, 1955. Petrus apostolus libere Christum negavit, quamvis Scriptura praedixerit ejus negationem. IX, 407. Petri negatio et conversio. VI, 690, 705, 706. Petrum excusare quidam nituntur. III, 1810, 1811. Urgentur. III, 1810, 1811. Petrum vere peccasse negando Christum, probatur. IV, 1851. Petrus intra dentes leonis erat, cum ter Dominum negavit. IV, 1376. Quibus oculis Christus Petrum respexerit. X, 582. Petrum respexit Dominus, non oculis carnis, sed misericordia altissima. V, 1293. Petrus nisi desertus non negaret, nisi respectus non fieret. V, 1294. Petrus etsi ad horam Christum negavit timore turbatus, tamen fiendo est reparatus, et conflucto est postea coronatus. IV, 1537. Petrus vitam negando moritur. V, 1180, 1297. Revixit plorando. III, 1811. Petri fletus ad respectum Domini. IV, 1798. Petrus non egit poenitentiam quomodo agunt in Ecclesia qui proprie poenitentes vocantur. II, 1086. Petri fides de Domino, eo crucifixo absorbita est. V, 1147. Petrus qui Christum Filium Dei esse confessus fuerat, de ejus passione postea carnaliter sensit. VI, 151. Resurrexisset Christum non credebatur. V, 1148.

Petrus praesumptor, negator, confessor et amator. VI, 694. Vehemens Christi amator. V, 1548. Domini nostri major amator, quam negator. V, 1555. Petrus in Christi amore promptissimus. V, 479. Amor Christi quantus in Petro fue-

rit. IV, 1167, 1168. In negatione ostendit Dominus Petro Petrum, in amore ostendit Dominus Petro Christum. V, 1572. Petri timor ante passionem Domini, amor post resurrectionem. III, 1863. Petri amor dilatatus in die Pentecostes per spiritum sanctum. III, 1864. Zelus ejus ad perhibendum de Christo testimonium. III, 1864, 1865.

Petrus in ecstasim raptus quid viderit. IV, 1339. De visione Petri in qua audivit, *Macla et manduca*. V, 800. Petrus figuram Ecclesiae gerens audivit, *Macla et manduca*. V, 45. Petrus omnes bestias mactat. IV, 1339. Petrus cur tertio interrogatus an amaret Christum. III, 1733. Trina voce amoris, solvit triam vocem negationis. IV, 407, 1168; V, 756, 763, 709, 1179, 1350. Ter amor confessus est, ter timor damnatus est. V, 709, 1572. Petro jam amanti Christus oves commendat. V, 1335.

Petro Ecclesiae personam gestanti claves regni caelorum datae, et venia concessa. VI, 508. Petrus unitatis personam gerens pro omnibus Christum confessus est, et ab eo claves accepit. III, 1949. Petrus personam Ecclesiae gestat. V, 478, 480. Maxime in illo loco, ubi dictum est, *Tibi dabo claves regni caelorum*. V, 802, 1259, 1350. Petrus propter primatum quem in discipulis habuit, Ecclesiae personam gessit, cum ei dictum est, *Tibi dabo claves*, etc. IV, 1452. Petro uni datae sunt claves, quia Ecclesiae unitati. V, 1549. Petro Ecclesiae unitatem figuranti commendatae oves a Christo. V, 287, 1350. In ipso unitas omnium bonorum pastorem figurata. V, 798. Petrus totius Ecclesiae figuram gerit. I, 618; VI, 691. Ecclesiae unice est typus. V, 479, 1109. Totum mundum dimisit, et totum mundum Petrus accepit. IV, 1571. Petrus corpus Ecclesiae et bonus in Ecclesia significat. III, 1762. In Petro uno Christus format Ecclesiam. V, 755. Non supra Petrum, sed supra petram quam confessus est aedificatur Ecclesia. V, 1238. *Vide* Petra. Quia Christus petra, Petrus populus Christianus. V, 479. Petrus ambulans super mare figurat Ecclesiam. V, 478. Petrus non funambulans, sed mariambulans. IV, 440.

Petrus praedicitur passurus quod non volet. V, 1339. Petrus de se ante infirmus, nunc ex gratia Christi maturus ad passionem. V, 1180. Petreus pedibus tritae spinae. V, 1560. Petrus ante mortem Domini infirmior martyribus ac puellis quibusdam. V, 1207. Quam multi non modo senes et anus, ac juvenes utriusque sexus; sed etiam pueri puellaeque pro Christi confessione mortem contempserunt: quod ille olim non potuit, qui regni caelorum claves accepit. III, 1935. Petrus potens, non in se, sed in Domino. V, 482. Petrus quomodo nolens passurus est. V, 1373.

Petrus cur a Paulo objurgatus. III, 2113, 2114. Petrum et Paulum Legis exercuisse mandata timore fidelium Judaeorum, censet Augustinus, Hieronymus vero simulasse tantum. II, 156, 260. Petrum veraciter emendavit Paulus. II, 155, 277, 278, 285. Non ideo emendavit quod paternas traditiones observaret; sed quoniam Gentes coegit judicare. II, 155, 259. Petrus Gentes judicare vere coegit, nec recte agebat. II, 278. Sententia Augustini de Petro a Paulo reprehenso, consentit Cyprianus et Ambrosii mentis. II, 286, 781. Hanc tandem secutus est Hieronymus. II, 781. Petrus a Paulo correctus propter operum Legis simulationem. VIII, 358. Petrus in simulationem superstitiosam lapsus. VI, 508, 495. Fallacem simulationem in Petro Paulus reprehendit. II, 155, 260, 279. Petrum a simulatione revocavit Paulus. III, 2107. Petrus libenter correptus a Paulo. VI, 495, 494, 537. Petrus objurgatus objurgatore suo mirabilior. III, 2114. Iustus est iustae libertatis in Paulo (reprehendente,) et sanctae humilitatis in Petro reprehenso. II, 285. Rarius ac sanctius exemplum ea in re iosteris praebuit Petrus, quam Paulus. II, 285.

Petrus et Paulus in morte contempti, quantum post passionem honorantur. IV, 1850. Socium sanguinem ambo findentes, diem festum eundem consecrarunt. V, 1361, 1365. Diversis diebus assi sunt. V, 1352. Petrus et Paulus unum erant. V, 1552. Petri memoria Romae magno in honore. IV, 509. S. Petri Carthaginensis basilica. V, 416. Petri et Pauli natalitia frequentia maiore celebranda. V, 1565. Tristis est Augustinus de pigritia populi in tanta celebritate. V, 1565. Petri et Pauli corpus Romae. V, 1552. Ad seculum piscatoris Petri eminentissimum nobilissimi Imperii culmen submisso diademate supplicat. II, 1028; V, 1681. Petrus et Paulus pluribus locis simul cum Christo picti. III, 1049.

Petrus et Paulus inter se comparantur. V, 1363, 1655. In illo discamus non superbiere, in isto non desperare. V, 1681. Petrus confortavit nos per apostolum, per martyrum, per epistolam. V, 1050. Jejunium sabbati exinde profectum esse, quod Petrus Dominico die cum Simeone certaturus, pridie jejunaverit, Romanorum aliqui existant alii falsum putant. II, 145. Petrus a calumnia magiae vindicatur. VII, 617. Petrus ordinator S. Stephani. V, 1565. Petrus Romae cathedram habuit. IX, 560. Apocrypha de

filia s. Petri, et de hortu: Eml filia, historia. VIII, 461.

Petrus presbyter Hispanus, ad quem liber secundus de anima scriptus est. X, 473, 474.

Petrus ab Hippone Diarrius. IX, 236.

Petri duo diaconi in ipsa urbe Roma eodem tempore fuerunt. IX, 646.

Phædra. III, 1191; VIII, 601.

Phalaridis taurus. II, 667.

Phaliscus poeta. I, 1144.

Phanatici. V, 833.

Phantasia vis. VIII, 989. Phantasia memoria. VIII, 969. Quamvis non omnis phantasia cum memoria sit, omnem tamen memoriam sine phantasia esse non posse videtur Nebridio. II, 67. Memoria sine phantasia esse potest. II, 68. Phantasia potius a se, quam a sensu, habere omnes imagines, Nebridio videtur. II, 67.

Phantasia seu animi visa. VII, 239. Phantasiae et phantasmatis differentia. I, 1180. Phantasma dicitur, ubi falsitate visorum sensus noster illuditur. III, 730. Phantasiae sunt, cum anima corporum similitudines spiritu agit; cum intuetur objectas, ostensiones sunt. III, 470.

Phantasmata, fignenta sunt de specie corporis, corporeo sensu attracta. III, 450. Phantasmatum ludibria, origo omnium errorum. I, 1180. Luctæ animæ cum phantasmatis præclara descriptio. I, 734, 740; III, 164. Phantasmata carnalia, pia mentis serenitate superare, rarum est et arduum. I, 736. Phantasmata ficta quomodo judicentur. III, 130. De phantasmatis unde mens iudicet. III, 134. Vera phantasmata habere pro cognitis, summus error est. I, 1180. Phantasticum hominis ad aliorum sensum perducere potest. VII, 373.

Pharan interpretatur mons fructifer. III, 773. Significat Ecclesiam. III, 773.

Pharao nomen omnium regum Ægyptiorum. VII, 521.

Pharao non hominis nomen, sed regis dignitatis. III, 498, 501. Pharao interpretatur dissipatio. IV, 1730. Pharao masculus occidens et feminas relinquens, diabolus virtutes præfocans et concupiscentias nutriens. IV, 1774. Muscæ sub quibus magi Pharaonis delececerunt, inquietudinem superbiorum (hæreticorum) significaverunt. II, 219. Pharaonis obduratio quomodo facta. III, 601. Prioribus meritis ejus debita. V, 72, 73. Pharaonis cor induravit Deus per justum iudicium, et ipse Pharao per liberum arbitrium. X, 911. Pharao quod præceptis Dei non obtemperaret, id jam de supplicio veniebat. III, 2080, 2081. Pharaoni non imputabatur quod tunc non obtemperaret, quando quidem obdurato corde obtemperare non poterat; sed quia dignum se præbuit, cui cor obduraretur priore infidelitate. III, 2080.

Pharisæi primarii quidam erant, veluti ad nobilitatem Judaicam separati a plebe, et quasi egregii Judæorum. V, 826, 917. Dicitur hoc verbum quasi segregationem sonare. V, 917. Pharisæi fures et latrones. III, 1720. Ideo a Christo non sanati, quia sibi videbantur justi. III, 1447. Dictum Christi de Pharisæis audiendis et non imitandis, spectare et ad malos de Ecclesia pastores. V, 737. Pharisæorum lavacra. IX, 539. Mundities exterior. V, 623. Mundities in corpore, non in corde. IV, 1289, 1820. Pharisæorum fermentum. V, 721. Pharisæi, qui Dominum invitaverat, superba cogitatio. V, 396. Pharisæus et Publicanus. V, 220, 636, 1313. Pharisæi jactantia. IV, 263. Pharisæus in quo peccavit, cum gratias ageret Deo. X, 154. Pharisæi vocabantur Catholici a Manichæis. X, 1101.

Pharmacopola bestiam promittens quæ se ipsam comest. X, 726.

Phægon frater Phoronei regis Argivorum. VII, 362. Phægon tempora docuit observari per menses atque annos. VII, 362. Ad Phægoi sepulchrum constitutum est templum, in quo ut deus coleretur. VII, 362. Quare. VII, 362.

Pherecides philosophus Syrus. I, 934. Pherecides Assyrius, primus apud Græcos de immortalitate animæ disputavit. II, 521.

Φιλάρη, amor pecuniæ. IV, 1331. Eo nomine genus per speciem significatur apud Paulum, id est generalis universalisque avaritia. IV, 1331.

Philastrius Brixiensis episcopus ab Augustino Mediolani cum s. Ambrosio visus, librum scripsit de hæresibus. II, 999. Librum prolixissimum. VIII, 53. Centum viginti octo hæreses computavit. VIII, 53. In populo Judæo ante Domini adventum hæreses xxxvii et post adventum Domini cxxviii. II, 999. Inuit Augustinus eum inter hæreses recensuisse quæ non sint. II, 1000. Philastrio Epiphanium longe doctiorem declarat. II, 1000.

Philippus diaconus, qui Evangelista proprie meruit appellari. V, 600, 601, 1226, 1227. Alius erat ab Apostolo. V, 1227.

Philistinum interpretatur cadentes potione. IV, 1033.

Philo philosophus Academicus. I, 926. Philonis eloquium

Græci Platoni æquare non dubitant. VIII, 274.

Philoœalia est amor pulchritudinis. I, 922. Philoœalia in rebus incorporeis et summis, idem est ac Philosophia. I, 386, 922.

Philocalus primarius Hipponensium. II, 999, 1000.

Philosophari est amare Deum, secundum Platonem. VII, 233, 236. Philosophandi causa nulla homini est, nisi ut beatus sit. VII, 625.

Philosophiæ nomen a Pythagora exortum. VII, 223. Philosophiæ origo, post Patriarchas, et etiam post Moysen circa tempora Mercurii Trismegisti. VII, 399. Philosophia est amor studiumque sapientie. I, 1327. Quibusdam peracutis Philosophis visum est, ne idipsum quidem quod mente comprehenditur, ad nomen aspirare sapientie, nisi tam firma sit comprehensio, ut ab ea mens nulla ratione queat dimoveri. I, 1068. Philosophiæ præstantia supra cæteras disciplinas. I, 987. Philosophiæ decus quale. I, 922. Philosophiæ omnis ætas matura est. I, 908. Ab illius portu ad beatæ vitæ regionem proceditur. I, 939. Philosophia hujus mundi in sacris litteris prohibita. I, 956, 993. Quæstiones de hoc mundo etiam afferunt aliquid voluptatis cum investigantur, metuendum est ne tempus occupent rebus impendendum melioribus. II, 73. Quodnam sit veræ philosophiæ negotium. I, 1002. In philosophia nihil plus invenitur quam quid sit unum. I, 1016. Philosophia rationem promittit. I, 1002. Philosophia duas habet quæstiones; unam de anima, alteram de Deo. I, 1017. Ad philosophiam exhortatio. I, 995, 919. Vitandus mons ante portum philosophiæ constitutus, vana gloria. I, 900. De philosophiæ laude ac defensione, Hor-tensius Ciceronis. I, 683. Quomodo ad philosophiam accensus fuit Augustinus. I, 683.

Philosophiæ partes tres. VII, 52, 228. Philosophiæ tripartita distributio non ab hominibus insuita est, sed inventa. VII, 338. Scilicet a Platone. VII, 338. Philosophia aut de moribus, aut de natura, aut de ratione questionem habet. II, 441; VII, 558. In duobus præceptis caritatis est ethica, physica, logica. II, 524. Philosophiæ divisio alia, in activam et contemplativam. VII, 228. Non est contraria tripartitæ distributioni. VII, 228. Philosophia Christiana, vera philosophia. I, 961; X, 774. In qualibet Philosophiæ parte summum locum obtinet Deus. VII, 233. Philosophiæ inventa inutilis sunt sine divina auctoritate. VII, 52. Philosophia ad obtinendam beatitudinem spectat. VII, 339. Philosophia unicum est contra vitæ hujus miserias auxilium. VII, 787.

Philosophi nomen, unde exortum. VIII, 1037. Philosophi dicuntur qui studium sapientie, vel sapientiam proficiuntur. VII, 223, 234. Philosophi nomen a Pythagora. X, 1432. Philosophi sic appellari coeperunt ab ejus tempore. VII, 382. Philosophus verus, est amator Dei. VII, 223. Philosophi gentiles, posteriores sunt Prohetis. VII, 396, 397. Philosophi varia de deorum natura sentiebant, docebant, defendebant. III, 122. Philosophi qui deos sibi amicos esse dixerunt, in demones malignos inciderunt. VII, 636. Philosophis potius, quam gentilibus diis, honores decernendi. VII, 52. Philosophi post Deum cognitum quam stulte idolis servierunt. V, 777, 1134. Philosophi quod curiositate invenerunt, superbia perdidit. V, 777. Præ superbia Creatorem per creaturas non invenerunt. I, 707. Multa de Deo et de veritate intellexerunt. V, 439, 776, 1135, 1044. Unde intellexerunt. V, 776. Philosophorum sapientia a Deo. VII, 52. Philosophiam a solo Deo dari posse, ipsi Pagani fatentur. VII, 787. Summi philosophi Gentium sine spiritu sancto philosophati sunt, quamvis de Patre et Filio non tacuerint. III, 604. Philosophorum libri de Filio Dei unigenito loquuntur. III, 1390. Philosophi Gentium immortalæ esse animam pluribus conscripserunt, carnis resurrectionem fieri posse apertissime contradicunt. IV, 1154. Philosophi veteres de resurrectione ac rebus futuris non consulendi. VIII, 902, 903. Philosophi conjectura humana decepti sunt. VII, 390. Philosophi in rebus intelligibilius divitias ponunt, in sensibilibus egestatem. II, 64. Philosophi non laborarunt in studiis suis, nisi ut invenirent quomodo beatitudo esset capessenda. VII, 600. Et hoc eorum commune studium. V, 809. Philosophi erraverunt constituendo beatitudinem in hac vita. VII, 627, 628. Beatam vitam sibi virtute propriæ voluntatis efficere docebant. II, 850. Ideo apud eos non est vera pietas, quia beatam vitam ipsi sibi fabricare voluerunt. II, 697.

Philosophorum dissensiones unde. VII, 600, 601. Quare tam facile toleratæ. VII, 601. Nullus philosophorum sic est approbatus, ut cæteri impræbentur, qui diversa et adversa senserunt. VII, 601. Civitatis, in qua Philosophi tolerantur, vere convenit mysticum Babylonis nomen. VII, 601. Philosophi ad quem finem referendæ essent veritates quas noverrunt nesciebant. VII, 602. Homines metu recta docere non ausi sunt. III, 126. Cur veritatem detinuerunt in

iniquitate. VIII, 1054. Philosophi Gentium, veritatis inimici et defensores. IV, 111. Philosophi corde perversi. IV, 275. Sapientes superbi. III, 1590. Philosophorum morbus, vanitas. X, 242. Philosophi quare vani. II, 281. Philosophorum cogitata, magna magorum deliramenta doctorum. V, 1137. Philosophorum superbia, invidia, et curiositas. III, 126. Cæcitas. I, 707. Vanitas, I, 1527. Philosophorum variae sectæ. I, 936. Philosophorum duo genera, Italicum et Ionicum. VII, 223, 234. Generis Itonici auctor Thales Milesius. VII, 223. Italici Pythagoras. VII, 235. Philosophorum variorum nomina. X, 776. Philosophi consulares. II, 589; X, 777. Philosophi palliati. VII, 589. Philosophi quando Christiani fiunt, non habitum, sed falsa dogmata mutare compelluntur. VII, 647. scripturæ divinæ, non omnino philosophos, sed philosophos hujus mundi vitandos, et irridendos esse præcipiunt. I, 995. Philosophi qui secundum elementa hujus mundi philosophantur, cavendi Christiano. VII, 234. Philosophi in quibusdam Christianæ fidei appropriaverunt. X, 778. Quinam propius ad Christianos accesserunt. VII, 233, 233. Philosophi Gentium tandem videntur aliquid dicere, donec Christo comparetur. IV, 1828. si quis eorum inventus fuerit hoc dixisse, quod dixit et Christus; gratulamur illi, non sequimur illum. IV, 1828. Philosophi ethnici, injusti possessores scientiarum, artium, etc. III, 63. Ab eis si quid recte dictum, in nostrum usum convertendum est. III, 63. Cui converterent Cyprianus, Lactantius, Victorinus, Hilarius et ante eos voxes. III, 63. Philosophis omnibus deficit divinæ humilitatis exemplum, quod opportunissimo tempore per D. N. J. Christum illustratum est. II, 440. Philosophi an Pelagiani taveant in questione de peccato originali. X, 776, 777, 778. Philosophorum prorsus antiquatas esse opiniones. II, 457, 442, 448. Inutile est doctori Christiano de placitis veterum philosophorum inquirere, cum ex illis nihil jam aliquis contra fidem Christianam proponat. II, 437. Philosophi omnes tempore Augustini, aut Cynici, aut Peripatetici, aut Platonici erant. I, 936. Pauci admodum erant. I, 939. Philosophi nulli sæculo Augustini, nisi amiculo corporis. II, 61. Philosophi cujusdam in magna tempestate perturbati, responsio. III, 536.

Phison, fluvius qui nunc Ganges dicitur. III, 205.

Phlebotomare. V, 446.

Phlegmatis sedes in capite. VII, 348.

Phœcæ vituli marini. III, 284.

Phœnicæ quædam regio terræ sanctæ. III, 617

Phœnix de sua morte renascens. X, 345. Resurrectionem corporum significat. X, 345.

Phorbis filius Criasæ et Melanionis, sextus rex Argivorum, relatus in numerum decorum. VII, 365.

Phoroneus secundus rex Argivorum. VII, 362, 366.

Photinus hæreticus. VI, 714; VIII, 54; IX, 169. Ejus hæresis. I, 746. Photinus Christum negabat esse Deum. V, 573; VII, 632. Illum existimabat esse hominem tantum. V, 229, 573, 991, 1150, 1156. sed omnes homines pios et sanctos excellentia sapientiæ et justitiæ superasse. V, 1153. Photiniani et Ariani adversum se divisi. V, 447. Photinus non intravit per ostium in ovile, III, 1721. Ejus error. III, 1609.

Photiniani. III, 1757, 1758, 1875; V, 988. Photiniorum error de Christi incarnatione. X, 1034. De Trinitate. V, 448. Photiniani principium Filio Dei tribuebant ex utero virginis, nec volebant credere quod antea fuerit. II, 603. Photiniani, Judæi, etc., peccabant in Spiritum sanctum. II, 815; V, 448. Photiniorum superstitio. III, 427. Photii hæresis exorta in Pannonia. V, 1174.

Phrenetici. V, 538, 943, 1536. Unde fortiores solito. I, 1038. Phreneticis mors et tanto propinquior, quanto fortiores sunt. IV, 696. Phreneticus futuram mortem cujusdam feminae prædixit. III, 468.

Phreneticorum ægritudo. V, 943.

Phrygia per Cataphryges discissa. V, 1174.

Phrygi fabula. VII, 570.

Pluthisicus curari non potest. V, 489.

Piscorum scientia. VI, 253.

Picentes jugum Romanorum excutere tentant. VII, 168.

Pictor novit ubi ponat quemque colorem. V, 692.

Picturæ lascivæ. I, 671. Picturarum et sepulcrorum adoratores. I, 1342. Pictura stephani lapidationem, et Sauli conversionem exhibens. V, 1434.

Picus saturni vel Sterces filius, primus rex Laurentum. VII, 572, 573. Picus belligerator et augur præclarus. VII, 573. Picum romulus dedicavit Deum. VII, 190.

Pietas vera quæ. VII, 159, 160. Pietatis exordium, est optime de Deo sentire. I, 1224. Pietatis perfectio est caritas. III, 152. Pietas est amare Deum gratis. V, 568. Pietas juxta grecum, bonus cultus. VI, 251. Pietas est verus veri Dei cultus. II, 675; V, 525. Non colitur Deus, nisi amando. II, 557. Idei piis probatur, quod Deo placet. I, 865. Pie-

tatis via ab humilitate in superna surgit. VII, 52. Ad pietatem, non ad ignaviam otio fruendum. II, 188. Pietas est hominis sapientia. VI, 231; X, 211. Est secundus ad sapientiam gradus. III, 59. Pietas et caritas si desit, quid est ab illis et a cæteris mundi malis tranquillitas et quies, nisi luxuriæ perditionisque materies, sive invitamentum sive adjumentum? II, 1026. Pietas non expectanda est propter bona aut mala hujus vitæ, sed propter futurum judicium. VII, 661. Pietas sufficit ad veram felicitatem. VII, 114. Fides et pietas præparationes ad introeundum cum sponso ad nuptias. II, 574. Pietas est magnum donum Dei. VII, 114. Pietas magna, ut magna impietas, paucorum est. V, 441. Pietatis forma, non virtus, inesse potest præcis ad Ecclesia. V, 465. Pietas non solum erga Deum, sed et erga parentes habetur. VII, 279. Erga sanguine conjunctos et erga patriam. VI, 21. Hanc vis inuata insurrit. VI, 21. Pietas sanctissimum generis humani vinculum. VIII, 84. Pietatis nomen etiam in operibus misericordiæ frequentatur. VII, 279. Pietas plus est quam pius, etc. III, 1685. Pii Christum gratis amant. IV, 1452. *Pide boni*. Pius pascitur cibo justitiæ. IV, 1290. Pii quomodo persecutionem patiuntur. IX, 719. Pii vivunt inq. III, 145.

Pigmæi dicti quasi cubitales. VII, 483.

Pigmenta impugnantur Cyprianus et Ambrosius. III, 114. Mulieres quæ formam pigmentis colorant, peiores adulteris. III, 114. Maritus docent adulter re. III, 114.

Pignus et arra quod differant. V, 158, 159, 838, 1673.

Pigritia onus, et pugna ejus cum avaritia. V, 897. *Pide* Acedie, negligentia.

Pilati mentio fit in passione Christi propter temporum cognitionem. VI, 487. Pilatus aliquid partice: sive iniquitatis Judæorum. IV, 702. Pilatus et magi significaverunt Gentes ab Oriente et Occidente congregandas. V, 1051.

Pilleatus. III, 1440.

Pilumnus Deus. VII, 188.

Pilus in disputatione Ciceronis de republ. inducitur ut interlocutor. VII, 66. Pilus justitiam contra injustitiam defendit. IX, 360. *Not. (a)*.

Pinguedo quædam animæ. IV, 786.

Piniatus. II, 471. Maritus Melaniæ. X, 339. *Not.* Pinianus jurare vult populo quod si esset ordinatus invitus, ex Africa omnino discederet. II, 478. Pinianus permittente, non jubente Augustino juravit. II, 479. Pinianus qua religione præstitam Hipponeusibus juramentum exsolvere debeat. II, 476, 477. Pinianus homo dives ac pecuniæ contemptor et largitor. II, 473, 481. Pinianus inuitur esse monachus. II, 485. Piniani, Albinae ac Melaniæ elogium. II, 475. Excusat se Augustinus quod Thagasten noudum ad eos perrexit. II, 473, 474.

Pirate libera responsio ad Alexandrum. VII, 115. Piratarum bellum. VII, 107.

Pirites lapis Persicus tenentis manum, si vehementius prematur, adurit. VII, 715.

Piscatorum et venatorum officia. VI, 714. Piscatorem de oratore non lucratus est Christus, sed oratorem de piscatore. IV, 572. Piscatores et infirmi cur prius electi a Christo. V, 256, 557, 1685. Piscatio discipulorum duplex, una ante, altera post resurrectionem; et utriusque discriminem. VI, 97. Piscationes Domini jussu factæ duæ, quomodo statum Ecclesiæ presentis et futuræ admirantur. V, 1161, 1244. Captura piscium cum quid significat. IV, 1961; VI, 59. Novam vitam demonstrat. II, 219.

Piscis mutus. I, 1531. Pisces memoriam habere certissimum est. III, 285, 284. Pisces duo, quibus Dominus turbas pavit in monte, quid significant. VI, 48, 49. Duas personas significant, regiam scilicet et sacerdotalem. I, 627; III, 1535. Quid per pisces et cetos significatur. I, 863. Pisces maris, curiosos significant. IV, 115. Pisces de profundum levatus, manducatur in mensa parata in conspectu crecentium. I, 858. Pisces bonus, pia fides. V, 620.

Piscina probatica siloc. V, 687. Egrotus aqua mota descendendo in piscinam, nec plures, sed unus tantum sanatus. quid significet. V, 690, 693. Piscina turbata unum curabat, unde Christi passionem significabat. IV, 1329. Piscinæ quinque porticus, quinque libros Moysi figurabant. IV, 689, 1520.

Pistrino conteri, servorum pena. V, 885.

Pittacium. V, 964.

Pittacus Mitylæncus unus e septem sapientibus, quo tempore fuit. VII, 582.

Placere Deo hic difficile possumus, et unde possumus. V, 205. Placendum Deo veris ac sinceris affectibus. VI, 446. Placet ille Deo, cui placet Deus. IV, 277, 1651. Placbit tibi Deus, si rectus fueris. V, 517. Deus rectus perverso non placet. V, 522. Non in te placet Deo, nisi quod habes ex Deo: quod autem habes ex te, displicet Deo. V, 108. Deleat homo quod fecit, et placbit ei qui fecit. V, 587. Pla-

cere sibi periculosum est, cui cavendum est superbire. III, 1795. Placeat sibi nemo, quasi qui hic juste vixerit. V, 932, 935. Ubi tibi placuisti, ibi remansisti. V, 926. Displicebis Deo, si placueris tibi. IV, 472. Qui sibi placet, stulto homini placet. IV, 1651; V, 503. Placere sibi, superbiz peccatum. VII, 420, 421, 422. Superba anima in conspectu hominum vult placere; humilis, in occulto ubi Deus videt. IV, 163. Placendi hominibus cupiditas, quo pacto evellatur. VI, 26. Quomodo omnibus, nec tamen hominibus placendum. IV, 1629. Quomodo debeamus hominibus placere et non placere. II, 1024; V, 301, 372. Qui Deo placet simul et hominibus, non utique placet hominibus. III, 2109. Placebat Apostolus hominibus propter illorum salutem, non placebat hominibus propter suam utilitatem. V, 374.

Placor. III, 931, 968.

Plagæ Ægypti. IV, 999, 1000, 1599. Plagæ decem cum decem præceptis collatæ. V, 67.

Plantæ, hominum nomina imposuit adulatio. IV, 1192.

Plantæ, mathematici impostores, pietatis expertes. I, 604, Not. 2; V, 261. Et veritatis. I, 739.

Plantæ vivunt. VII, 34. Plantis vim intelligendi tribuebant Manichæi. III, 229.

Plantarium pacis. V, 314.

Platea unde dicitur. IV, 1327.

Plato. II, 67; IV, 1828; IX, 224. Athenensis, honesto loco natus. VII, 227. Platonis ingenium mirabile. VII, 227. Dotes. I, 926, 934. Eloquencia. III, 124. Plato nobilis philosophus. VIII, 1011. Nobilissimus discipulorum Socratis. III, 1048; VII, 227. Cæteros Socratis discipulos longe antecedit. VII, 597. Plato a posteris Pythagoræ theologiam didicit. III, 56. A Socrate moralia, a Pythagoreis naturalia et divina. VII, 228. Plato scientiæ acquirendæ, et sapientiæ perficiendæ gratia, varias peregrinationes suscepit. VI, 50; VII, 228.

Plato perfectam dicitur composuisse philosophiæ disciplinam. I, 933. Philosophiam in tres partes distribuit. VII, 228. Platonis ideæ quantam vim habeant. VII, 218. Plato virtutes quasdam civiles aliarum verarum virtutum similes admittebat. I, 935. Plato ex Cicerone in sapientia divina et flnem boni, et causas rerum, et ratiocinandi fiduciam constituit: Epicurei vero et Stoici in corporis vel in animi natura ponebant. II, 441. Platonis doctrina ab Ecclesiæ doctrina non prorsus aliena. III, 124. Platonicos, paucis mutatis, Christo pijs cervicibus submittere oportere. II, 442. Platonis sententia de duplici mundo. I, 935. Quem animal esse credit. I, 602. Platonis annus. III, 236. Plato nuptias contemnens, ita perversam temporum suorum timuit opinionem, ut naturæ sacrificaverit, quo tanquam peccatum illud aboleretur. III, 126. Platonis de stellarum seu deorum natura sententia. V, 1138. Platonis homo. II, 64. Plato ejusque discipuli diis plurimis sacra facienda putaverunt. VII, 237. Plato qui poetas expulit, honoribus divinis dignior diis, qui ludos scenicis sibi exhiberi jusserunt. VII, 58, 59. Platonis philosophia præstat theologiæ fabulosæ, civili et naturali Paganorum. VII, 229. Illi cedant alii philosophi. VII, 230, 251. Platonis liber de constitutione mundi. V, 1138. Libro Genesese consonat. VII, 236. Plato suavius ad legendum, quam potentius ad persuadendum scriptus. III, 124. Mira docuit, nihil persuasit. III, 124. Creditur a nonnullis sensisse contra quam loquitur. VII, 539. Opinionem suam dissimulare affectat. VII, 238. Platonis dogmata plurima corripit Porphyrius. VII, 309, 310. Plato Xenocrati discipulo Academiam scholam suam reliquit. II, 440.

Platonis egregium elogium. I, 934. Plato pene philosophorum deus. X, 777. Platonem inter semideos Laheo ponit. VII, 58, 59, 258. Quo tempore et quot annos floruit. VII, 235, 597. Not. (b). Illum Jeremiæ coetaneum falso aliquando credit Augustinus. I, 632. De Platonis libris Christum omnes suas sententias didicisse, quidam dicere ausi sunt. III, 56. Contra eos Ambrosius scripsit. II, 125. Platonem a nostris potius fuisse eruditum ostendit. III, 56. An a Jeremia? assertit hic August., verum postea retractavit. III, 56. Plato nec Jeremiam audivit, nec Scripturas propheticas legit. VII, 235. Nec ulli sancto Angelo, nec Prophætæ, nec Apostolo, nec Martyri, nec cuilibet Christiano Plato comparandus. VII, 50.

Platonici iidem qui et Academici. II, 440. Apud Græcos et apud Latinos celeberrimi. VII, 235. Omnium philosophorum merito nobilissimi. VII, 277. Aliis omnibus philosophis longe anteposendi in omnibus philosophiæ partibus. VII, 251, 232. Platoniorum rationes cæteris aliorum philosophorum rationibus præponebat Augustinus. I, 937. Platonici summum bonum in Deo posuerunt. II, 440. Platonici ea quæ mente concipiuntur, ab his quæ sensibus attinguntur discreverunt. VII, 252. Platonici id solum vere esse, atque id solum posse percipi dicebant, quod incommuta-

bile et sempiternum est. II, 441. Plato ea quæ dicimus vult manere semper, nec posse interire; ac per hoc non esse præterita. II, 68. Platonici tanto cæteris philosophis illustriores, quanto melius de Deo uno senserunt. VII, 237. Platonici Deum incorporeum, et omnium naturarum, quæ non sunt quod ipse, creatorem sentiunt. VII, 231. Quædam legit August. in eorum libris consentanea doctrinæ Christianæ de divinitate Verbi æterni, nihil tamen de incarnati humilitate. I, 740. In iis etiam non invenit, quod in sacris litteris reperit, nempe viam salutis, et doctrinam humilitatis. I, 747. Platonici, divini humilitatis defectu, veræ rationis personam implere non potuerunt. II, 440. Platoniorum superstitio. III, 126. Platonici deorum multorum cultum ad vitam beatam adipiscendam requirunt. VII, 225. Platonici, animas humanas, pro meritis peccatorum de celo lapsas, in corpora detruendi existimabant. I, 587; II, 718. Platoniorum opinio de vita animæ ante corpus rejicitur. X, 405. Platoniorum doctrina de illuminatione et beatitudine animæ, Evangelio consona. VII, 279, 280. Platonici male contendunt corpus terrenum in celo esse non posse. VII, 775. Platonici penas omnes, sive vitæ luxuriosæ, sive futuræ, emendationi adhiberi putant. VII, 727. Platonici effata Platonis pro mysteriis custodiebant. I, 934. Effata Platonis non facile ab omnibus percipiuntur. I, 934. Platonici occultant sententiam suam. II, 440. Quamobrem occultarent. II, 441, 448. Platoniorum laus. I, 935. Improbatur. I, 588. Platonici Peripateticis prælati. VII, 257. Platonici longo quidem intervallo, cæteris tamen philosophis propinquiores sunt veritati. VII, 320, 321. Et Christianæ doctrinæ. VII, 229, 250. Facile fiunt Christiani. III, 126. Platonici sapientiæ initia, probabiliter ex sacris libris. VII, 233, 256. Not. (a). Platonici doctrinam suam aperuerunt, cum Christi nomen cepit prædicari. II, 448. Plaudere manibus, est gaudere operibus. IV, 1257. Platonis populi, in potestate fortunæ, et imperitorum judicio situs est. I, 1089.

Plautus poeta. VII, 54.

Plennæus undecimus rex Sicyoniorum. VII, 564.

Plenaria paritaria passionum Christi. IV, 751. Plenarium corpus Domini post resurrectionem, Ecclesiæ beata IV, 1465.

Plenitudinem Dei, qua nos impleri optat Apostolus, quidam sic intellexerunt, ut putarent nos hoc futuros omnino quod Deus est. II, 612. Implebuntur (Sancti) in omnem plenitudinem Dei, cum perfecte pleni fuerint Deo. II, 621.

Pleonasmus in Scripturis locum habet. IV, 1399.

Πλεονασμῶν unde appellata. IV, 1330.

Plena Consil. II, 927.

Plorare hic omnium est, sed maxime ac veraciter justorum. V, 194. Vide Lacrymæ.

Plotinus. II, 67. Græcus philosophus Platonius. VII, 237. Alter Plato iudicatus. I, 956. Plotinus Platonem cæteris excellentius intellexisse laudatur. VII, 265. Plotini sententia de superna illuminatione et beatitudine. VII, 279. Plotini discipuli alii magicis artibus sunt depravati, alii in militiam Christi transierunt. II, 448. Plotini Platonici schola Romæ floret. II, 448.

Plumbum ab artifice formam accipit, qua natæ valeat super aquam. VII, 775.

Pluton terra tribuitur. VII, 119. Vide Dispatet, Orcus.

Pluvia, unde secundum Priscilianum. VIII, 667. Pluvia quomodo fit. III, 266. Quid sit, nondum pluerat super terram. III, 498. Pluvia Deus pisci, et aliquando nobis non pluit, quare. IV, 1944. Pluvia deficit causa Christiani, vulgare proverbium. VII, 49. Pluviæ quædam prodigiosæ. VII, 111. Pluvia voluntaria, gratia dicitur, quia non datur meritis. IV, 1735.

Πυλαγοράζου. VIII, 59.

Podager medicus in baptisate a podagra sanatus. VII, 704.

Pœna. Aliud est pœna peccati, aliud esse peccatum. I, 601, 608, 612. Pœna omnis, si justa est, peccati pœna est. I, 1296. Propter pœnam peccati fit, ut quidam animi motus non sint in potestate. IV, 80. Vide Peccatum. Pœnæ occultæ a Deo indicatæ. X, 235. Ignorantia in eis qui intelligere noluerunt, sine dubitatione peccatum est; in eis autem qui non potuerunt, pœna peccati. II, 883. Pœnæ meritum iustificat infidelitatis et impietatis, ut per ipsam pœnam homines male operentur. III, Retr. 2061, 2062. Pœna magna est perire de via justitiæ. IV, 72. Pœna culpæ, mors. V, 1103. Pœna vera fuit cæcitas corporalis Pauli in ejus conversione. II, 805. sæculum hoc universum voluit Deus hominibus esse pœnale. X, 1192. Deus pœnas innumeratas nec infligit, nec infligi sinit. X, 1270. Pœnam Deus redderet, si vellet mercedem reddere. III, 2066. Pœna cum debita redditur, quare non est iniquitas apud Deum. VIII, 534. Cur sinat Deus parvulos regeneratos diversis malis affligi. VI, 265. Pœnæ temporales ad exercendos fideles. VII, 523

Pœnæ omnes inferuntur vel pro peccatis, vel pro exercendis declarandisque virtutibus. VII, 728. Pœnis vel coercet improbos Deus, vel erudit subjectos. VIII, 446. Pœnis malorum non indiget Deus, sed ex his consulti honorum saluti. III, 454. Pœnas malis irrogari, et per bonos Angelos, et per malos, legitur; justos vero corporalibus pœnis per bonos Angelos probari non occurrit. IV, 1002, 1003. Pœna malorum in bonis Dei operibus est. I, 625. *vide* Peccatum. Pœnas nostras ad utilitates nostras mirabili benignitate Deus convertit. X, 1578, 1585. Cur remisso peccato pœna adhuc exigitur. X, 183, 184. Pœna qualis et quanta cuique culpæ debeatur, non humani est iudicii, sed divini. VIII, 534, 561. Pœna nulla, quanta sit peccatori pœna. V, 933. Pœna ob alterius peccatum. X, 722.

Pœnas nullas esse sive huius vitæ sive futuræ, nisi purgatorias, censent Platonici. VII, 727. Pœnæ quædam sunt purgatoriæ in hac mortali vita. VII, 720. Quædam post mortem. VII, 728. qui injuste se ordinat in peccatis, juste ordinatur in pœnis. II, 539. Qui volentes in ueste utuntur bonis, juste nolentes cruciabantur in pœnis. II, 562. Pœnas damnatorum aut nullas omnino futuras esse, aut brevi finiendis quidam putaverunt. VII, 732, 733. Refelluntur. VII, 732, 733.

Pœnæ æternæ. V, 196, 218. Pœnæ plus metuantur æternæ, quam temporales. VI, 705. Pœnis æternis nullus cruciatus temporalis potest comparari. VI, 512. In damnatione pœnæ sempiternæ inæqualitas. X, 250. Gehennæ pœnæ, diversis diversæ. V, 879. Pœna futura duas species habet. IV, 686. Pœna damnatorum est aliquod bonum. VII, 331. Pœna animæ peccatricis regnum Dei nulla sua feditate deformat. VI, 18. Mors in damnatis perpetua. VI, 542, 543. Deus occulta satis dispositione, sed tamen iusta, nonnullis (schismaticorum Donatarum) pœnis prædestinavit extremis. II, 939. Pœnarum genera octo. VII, 725. Christus sustinendo sine culpa pœnam, et culpam solvit et penam. V, 934, 1131. Pœnas quas minatus est Dominus, quidam putant non eventuras. V, 478. Refelluntur. V, 478. Unde nata opinio, qua putant homines Christum non vera fuisse iuicij comminatum. V, 478.

Pœnarum timor utilis, ut coercerentur mali, et quietius inter malos vivant boni. II, 660, 802. Melius est ad Deum colendum doctrina homines duci, quam pœnæ timore vel dolore compelli. II, 802. Adhibeantur in reos pœnæ animo amanti, animo corrigentis. V, 111. Et plectendo et ignoscendo hoc solum bene agit, ut vita hominum corrigatur. II, 661. Non bonus quisquam timore pœnæ, sed amore iustitiæ. II, 660. Iuicium iustitiæ est, qui pœnæ timore non peccat; amicus autem erit, si amore ejus non peccet. II, 594. Inaniter putat victorem se esse peccati, qui pœnæ timore non peccat. II, 593. Pœna corporis etsi non a voluntate, tamen revocat ab opere peccati: iustitia vero sic amanda est, ut ab ejus operibus etiam pœnæ corporis nos cohibere non debeat. II, 594. Caritate Christo, non pœnæ timore coharemus. II, 593. Pœnæ ex caritate coronam pariunt. IV, 1844. Pœna non nocet, si bona est causa. V, 1400. Pœnarum timor utilis ad hæreticos in unitatem catholicam cogendos. II, 350.

Pœni suos filios Saturno sacrificabant. VII, 216. Pœni et Chananzæ iidem sunt. III, 2086.

Pœsis inventio. I, 1013. Pœsis ornamenta quæ. I, 1000. Ejus nugæ repudiandæ. III, 166. Nimium ejus studium improbat. I, 982. Et præferenda philosophia. I, 954. Poeticum Augustinus nobilitavit libris de musica. II, 513. *Not.* 2.

Pœtæ dicuntur *Enigmatistæ*. III, 739. Pœtæ theologi quinam. VII, 572. Pœtæ theologi, sapientes appellati. VII, 581. Poetis licentiam dabant Græci male tractandi homines quos liberet. VII, 153. Poetarum licentia in homines, non vero in deos, veteribus Romanis displicuit. VII, 53, 54, 55, 56. Probatur Græcis convenientius, quam veteribus Romanis. VII, 53, 56, 57, 58. Pœtas tamquam adversarios veritatis, urbe pellendos censuit Plato. VII, 58, 237. Pœtæ apud Romanos tribu movebantur, et ab omni honore repellabantur. VII, 87. Pœtæ, duodecim Tabularum lege prohibentur famam civium lædere. VII, 54, 58. Poetarum mendacia. I, 1014. Poetarum comædiæ et tragædiæ inter studia liberalia. VII, 53. Pœtæ non omnino a philosophia contemendi. I, 940. Poetarum iudices, grammatici. I, 1014. Poetarum fabulæ minus obscenæ, quam deorum sacra. VII, 53. Pœtæ non minus digni infamia, quam scenici. VII, 58. Pœtæ scenici libidinem inflamment. VII, 59, 60.

Polemo Platonis successor, et Zenonis magister. I, 934. **Polemonis** Xenocratis proximus successor. II, 440. **Polemonius** a Platone Academicorum scholam tenuit. VII, 625. **Xenocrates** Polemonem, non solum ebriosum, verum etiam tunc ebrium, ad mores alios repente convertit disputando de fruge temperantia. II, 391, 392; X, 647, 696.

Poliarius a Milco. IX, 210.

Pollentius vir religiosus. VI, 471, 472. Discutitur Pollentii sententia de conjugibus a se discedentibus. VI, 451. Et de conjugis cum infidelibus. VI, 465.

Pollicem sinistram dextera manu tenere inter singulandum, genus superstitionis. III, 80.

Pollus. IX, 511.

Polycarpus Adrumeticus. IX, 204.

Polygamia veterum patrum non erat peccatum; quia neque contra naturam, neque contra morem, neque contra præceptum. VI, 393. *vide* Uxor, Coniux.

Polyphides rex Sicyoniorum. VII, 576.

Pœna Sodomorum morsu tentata in lavallam vanescunt. VII, 715, 722.

Pœnona dea pœnorum curatrix. VII, 140

Pompæ diaboli. VI, 632, 633, 661.

Pompatici ludii. V, 148.

Pompeius gener Caesaris. VII, 88. Sectator Syllæ. VII, 109. Profanator templi Jerosolymitani. VII, 607.

Pompeius ad quem scribit Pompeianus. IX, 192.

Pompeius Sabratensis. IX, 259.

Pompilus illicitis artibus sacra didicit. VII, 222, 223.

Pomponii multi exstiterunt. VII, 123. *Not.* (b).

Pomponius Macrianensis episcopus. IV, 580.

Pomponius a Dionysiana. IX, 250.

Pondus est impetus cuiusque rei, velut conantis ad locum suum. IV, 222, 225. Pondus duplex est. IV, 222, 225. Ponderum momenta in elementis. V, 1140. Pondus cupiditatis et pondus caritatis. I, 847, 849; II, 677; VII, 312.

Ponticanus actor nonnulli. II, 1065.

Pontilicum successio in cathedra Petri. IX, 30.

Pontilianus Afer in palatio militans, Christianus, et valde pius. I, 735. Narrat Augustino Antonii monachi vitam. I, 735. Et duorum Agentium in rebus conversionem. I, 736.

Pontius. IX, 524. Episcopus Donatista. IX, 334, 528, 535.

Mirabilia fecisse prædicatur. IX, 428. Pontii falsum miraculum. III, 1501. Pontius quomodo Juliano supplicavit. II, 399; IX, 526.

Populares tumultus cuique pro viribus coercendi. V, 1392.

Populonia dea vidua. VII, 191.

Populus non omnis cætus multitudinis, sed cætus juris consensu et utilitatis communione sociatus. VII, 67, 648. Ubinam vere est populus. VII, 635. Quia ratione nuncupatio populi, Romanis et aliis regibus convenire potest. VII, 635. Populus et turba differunt. V, 614. Populi duo, fidelium et infidelium, prædestinatorum et reproborum. III, 1507. Populi veteris et novi differentiam in unoquoque nostrum licet advertere. VI, 31. Populi duobus modis, duobus ovilibus, duobus parietibus, duobus cæcis, duabus navibus significati. V, 43. Nullus populus præter Israellem dicebatur populus Dei. VII, 609. Populus Dei nunc censentur omnes qui portant sacramenta ejus, sed non omnes pertinent ad misericordiam ejus. IV, 538.

Porcus significat immunditiam stultitiæ obliviscentis. IV, 1834.

Porphyrii duo, unus Siculo, alter vero non. I, 645. Quæstiones nonnullæ propositæ a Porphyrio, non illo siculo cuius fama celeberrima est. I, 643; II, 370. Porphyrius Siculo. III, 1032. Porphyrius Græcus, philosophus Platonici. VII, 237. Philosophorum Paganorum nobilissimus. VII, 754. Doctissimus. VII, 630. Quo tempore vixit. VII, 315. Docbat omne corpus esse fugiendum. I, 590; V, 1157. Porphyrii libri *Ἐκ λογικῆ φιλοσοφίας*. VII, 630. Libri de regressu animæ. VII, 508. Porphyrius etsi de anima inconvenienter sapuerit, Platoniorum tamen opinionem emendavit. VII, 310. Platonis multa dogmata correxit. VII, 509, 510. Porphyrius Deum verum, Deum magnum confitetur. VII, 696. Porphyrii inconstantia inter confessionem veri Dei et cultum dæmonum fluctantibus. VII, 505, 504. Porphyrii iniquitas. VII, 504, 505. Porphyrius vituperandus, et quod diis sacrificaverit. VII, 631. Iona de Christo dicit. VII, 631. Porphyrius prius Christianus, postea fidei desertor et adversarius. VII, 506. *Not.* (n). Christianorum acerrimus inimicus. VII, 630. Et fidei Christianæ. V, 1157. Porphyrii calumnia de Christo, et Christianis refellitur. VII, 635. Porphyrius Christum contemnebat propter corpus, ex femina acceptum. VII, 507, 509. Arguebat stultitiæ Christianos, quod dicebant mundum esse peritulum. VII, 696. Porphyrius Anebontem Ægyptium de variis ad dæmones pertinentibus consultit. VII, 288, 289. Quo animo dæmones consultit. VII, 288, 289, 290. Origenes nec Petrum peccasse, nec Paulum procaçiter arguisse majorem, ideo asserit, ut Porphyrio blasphemanti respondeat ex Hier. II, 233, 237. Porphyrii calumnia eo quod Petrum Paulus reprehenderit, quo potiore modo defendenda. II, 283.

Porphyrius episcopus. X, 652, 665.

Porphyrius alter episcopus. X, 652, 663.

Porcennia Etruscorum Rex. VII, 65.

Porta: mortis, et portæ filiz sion, quænam sint. IV, 125. Porta Dei, confessio. IV, 1281.

Portenta a portendendo. VII, 722. Portenta videntur esse contra naturam, sed non sunt. VII, 721.

Porticus quinque piscinæ, quinque Moysi libros figurabant. IV, 889, 1529; V, 689.

Portio piorum quo sensu Deus dicatur. IV, 1545.

Possessiones habere Christianis licet. I, 1315. Possessor rei terrenæ quæ jure divino, quæ jure humano legitima. II, 345. Possessiones omnes jure humano possidentur. III, 1457. Possessio rerum temporalium unde innocens agnoscitur. V, 694. Possessionis terrenæ litigator. V, 1586. Ex possessione rei privatæ nascuntur lites et multa mala, quæ tolluntur, ubi res communiter possidentur. IV, 1748. Possessio nostra Deus, et nos possessio Dei, quomodo. IV, 1891; V, 516. Beata gens possessione sua, beata hereditas possessore suo. IV, 295.

Possessor alicujus rei quis dicens. V, 527. Quis possessor bonæ filii. VI, 205. Alienum est quod male possidetur; male autem possidet, qui male utitur. II, 665. Jure civili non fit ut bonis bene utentes sint, sed ut male utentes minus molesti sint. II, 665. Possidere vis terram: vide ne possidearis a terra. V, 365. Tunc vere possidebis terram, quando inhæseris ei, qui fecit cælum et terram. V, 365. Possidere omnia quomodo liceat. V, 781. Desiderabas omnia possidere; noli per avaritiam: per pietatem hoc quære, per humilitatem. V, 781. Possidentur, non possidet, qui rerum cupiditate tenetur. IV, 514. Aliud est possidere Dei; aliud possidere hominis. IV, 576.

Possibile aliquid potest fieri, tamen si numquam factum fuerit. X, 201, 204. Quædam sunt quæ fieri possunt, quamvis desit exemplum quod facta sint. X, 241. Sunt et possibilita naturalia. X, 1489. Posse malum facere, non est testimonium libertatis. X, 1105.

Possibilitatem quam natura accepit cum condita est cum libero arbitrio, gratiam vocabat Pelagius. X, 535. Possibilitas non peccandi in statu naturæ integræ utrumque posset admitti, non tamen a natura inseparabilis. X, 275, 276. Possibilitas hæc male a Pelagio defenditur. X, 275. Possibilitatem datam a Creatore confitetur Pelagius, voluntatem vero et actionem vult esse ab homine. X, 563, 575. Possibilitatem tantum, non vero voluntatem aut actionem, indigere adjuvatore contendit Pelagius. X, 581. Possibilitatem gratiæ tribuit Pelagius, non actionem. X, 272, 273. Quo sensu possibilitatem non peccandi gratiæ Dei tribuerit Pelagius. X, 275. De qua gratia Dei disseratur, cum de possibilitate non peccandi agitur. X, 277. Possibilitas non subvenit miseris quæ premitur homo. X, 1497. Possibilitas naturalis peccato primi hominis vitata; secundum Ambrosium. X, 585. Si possibilitas naturalis per liberum arbitrium sufficit, Christus gratis mortuus est. X, 270. Et frustra fideles orant, *Ne nos inferas in tentationem*. X, 277. Quod possumus bonum facere, Dei esse dixit Pelagius; quod vero facimus, cur noluit dicere et nostrum et illius esse. X, 509. Unde homo possit, unde non possit. X, 271. Quod possum, video: unde possim, non video; nisi quia et hoc novi esse a Deo. V, 905. Possibilitas in sanctis simul cum effectu provenit. X, 271. Possibilitas perfectionis hominis in Dei gratia. X, 1279.

Possitilius Calamensis episcopus. II, 597; VII, 766. Episcopus catholicus. IX, 525, 697. Quam tristi de causa versus Paulinum pergat. II, 532. *Not. (a)*. Possidii iter vanum timorem Nectario videtur incutere. II, 588. Crispini episcopi donatistæ in Possidii immanitas; et Possidii mansuetudo erga Crispinum. II, 597; IX, 525. Possidius ab Augustino pane dominico nutritus. II, 508.

Possidonius Stoicus multum astrologiæ deditus. VII, 142, 145.

Posteriora ex desiderio noli attendere, sicut uxor Lot; sed respice ex despectu. IV, 392.

Posthumianus episcopus. II, 759, 781.

Posthumius aruspex. VII, 72.

Potentes qui in hoc sæculo tonare volunt in servos Dei, in altero fulminantur. IV, 1158. Potentium amicitia, cum saluti obest, contemnenda. V, 537.

Potestas libera a Deo homini data est. I, 1244. Illud est in potestate nostra, quod, cum volumus, facimus. I, 620, 1274. Quod nostram sequitur voluntatem. I, 620. Voluntas, quia est in potestate, libera est nobis. I, 1274. Nihil tam in potestate, quam ipsa voluntas, quomodo. VIII, 129, 150. Potestas tunc dicitur, cum voluntati adjecta facultas faciendi. X, 254. Ut potestate aliquid fiat, necesse est adit voluntas. X, 254. Hoc quisque in potestate habere dicitur, quod si vult, facit; si non vult, non facit. X, 255. In potestate nostra est actio quælibet bona. I, 619, 620. Et quo sensu. I, 599, 619, 620, 629. In potestate nostra est quod operamur. IV, 1851. Potestas nobis data adversus libidinem. V, 719. Potestas bene vivendi, non libero arbitrio, sed gratia

Dei tribuitur. X, 1110. Non sanctus quisquam sua potestate gaudet; sed ejus a quo habet posse quidquid congruenter potest. VIII, 957. Potestas per caritatem fit plena. I, 599. Qui bonum facit, quomodo ex potestate laudem meretur. V, 1589. Deus liberam voluntatem rationali creaturæ suæ non negavit; et tamen potestatem, quæ etiam injustos juste ordinal, sibi retinuit. III, 2129. Ad potestatem Dei pertinet damnare iniquos. IV, 745.

Potestas non est nisi a Deo. VI, 151, 157; X, 255. Etiam potestas nocendi, non nisi a Deo. VIII, 561. Potestas nocendi cur diabolo et iniquis detur. IV, 745, 744. Potestas diaboli in infirma, non est potestas irati, sed pœna damnati. IV, 201. Nihil tibi possunt facere demones Deo placato, faciunt quidquid volunt illo irato. IV, 209. Potestas omnis principum ac legum, ex Deo est. VI, 76. Potestas regum majestati Dei fanula fieri debet, ad cultum ejus dilatandum. VII, 170, 171. Potentius est conjungi omnipotentii piæ voluntate, quam propria potestate et voluntate posse quod contremiscant, qui talia non possunt. VIII, 957. Potestas cum datur, non necessitas imponitur. X, 255. Potestas implere quod mala voluntas intendit, ex judicio Dei venit, et est pœna. X, 255. Aliud est injusta potestate juste velle uti, et aliud est justa potestate, injuste uti. VI, 585. Potestati- bus licere malos persequi. II, 299. Potestas cur sæpe data deterioribus in meliores. VIII, 561, 586. Infirmitates a potentioribus cur opprimuntur. IV, 1646. Potestatem tribuit Deus malis in bonos ad judicandos malos, et erudiendos bonos. IV, 291. Ut iratus pater cædit filium virga, in ignem mox projicienda; sic Deus per temporalem potentiam damnandorum, exercet disciplinam liberandorum. IV, 955. Potestatum temporalium terror quando veritatem oppugnat, justis fortibus gloriosa probatio est, infirmis periculosa tentatio: quando veritatem prædicat, errantibus cordatis utilis admonitio est, et insensatis inutilis afflictio. II, 531. Sive potestas veritati favens alicquem corrigat, laudem habet ex illa qui fuerit emendatus; sive inimica veritati in alicquem sæviat, laudem habet ex illa qui victor fuerit corruatus. II, 531. Potestatibus etiam injustis honor et obedientia debetur. IV, 1655, 1654. Potestatibus terrenis quatenus subijci necesse est. III, 2085, 2084. Observantia in potestates sit ordinata. V, 418, 420. Potestates hujus sæculi per montes significantur. IV, 519. Potestas per manum significata. IV, 1956.

Prædicta dea. VII, 122.

Præceptor, succentor. IV, 1109.

Præceptum. Manichæi vituperare solebant Deum qui homini præceptum in paradiso dedit. VIII, 208. Deum homini impossibile aliquid non præcepisse. X, 155. Præceptum prohibens erat homini necessarium, ut ei promerendi Dominum suum virtus esset ipsa obedientia. III, 577, 379, 584. Ex divini præcepti contemptu, experientia mali. III, 584. Præcepta alia dantur sanis, alia ægrotis. V, 1269. Præcepta Dei, quæ sano data sunt tam dulcia, fecit homo sibi tam laboriosa. V, 545. Præcepto divino intonante, obediendum est, non disputandum. VII, 510.

Præcepta decalogi Manichæis sunt inimica. VIII, 507, 509, 510, 511. Ex præceptis decalogi tria ad Deum, septem ad hominem pertinent. III, 620, 621. Tria præcepta decalogi pertinentia ad Deum, trinitati accommodata. V, 208. Præcepta alia septem pertinentia ad homines. V, 80, 209. Præcepta decalogi, solo sabbati excepto, ad litteram, et non figurate observanda. II, 214. Præcepta duo de dilectione Dei et proximi, inter se sunt connexa. VI, 207, 210. Præcepta bene vivendi, uno brevi et aperto caritatis mandato comprehensa, ut excusationem nemo habeat in die judicii. VI, 669, 670. Præcepta omnia divina ad duo sunt referenda. X, 296. Præcepto de diligendo Deo et proximo, non litteræ philosophorum, non leges civitatum comparanda. II, 524. Præceptum utrumque dilectionis erga Christum impletur. V, 1206. Præcepta vite instituendæ nunquam dii cultoribus suis dederunt. VII, 49, 51. *Non concupisces*, generalis est prohibitio: *Diliges*, generalis est jussio. X, 296, 297. Præceptum de parentibus honorandis primum dicitur, audita ratione ad secundam tabulam. V, 209. Præcepta decem cum decem plagis conferuntur. V, 67. Alia communiter omnibus præcipiuntur, alia singulis quibusque generibus personarum. III, 75. Quo tempore quid præceptum vel licitum sit, observandum. III, 75.

Præcepta ad quid dantur. X, 918. Præceptorum utilitas. II, 759. Nihil Deus jubet quod sibi prosit, sed illi cui jubet. II, 527. Jubendo Deus utile facit quidquid jubere voluerit. III, 584. Præcepta Dei valde bona. X, 288. Præceptorum magna est utilitas, si libero arbitrio tantum detur, ut gratia Dei amplius honoretur. II, 759. Præcepti finis est caritas de corde puro, etc. III, 56. Cur Deus præcipit, quod scilicet non observatum. X, 165. Et quod sine illo implere non valemus. II, 677; VI, 445, 444. Deus nihil impossibile præcipit. X, 152. Non imperaret Deus ut facere-

mus, quod impossibile judicaret ut ab homine fieret. IV, 661. *Vide Lex*. Deus jubet aliqua quae non possunt, ut noverimus quid ab illo petere debeamus. X, 900. Deus impossibilia non jubet, sed jubendo admonet, et facere quod possit, et petere quod non possit. X, 271. Praecepto facere commemoremur, quod conantes et nostris viribus non valentes, adiutorium divinum precemur. X, 254. Praecepta Dei implere potest homo, si velit. III, 176. Praecepta nullus implet, nisi adjutus gratia. V, 1160, 1162. Quod per litteram jubetur, non littera, sed spiritu impletur. VIII, 644. Praeceptum, *Non concupisces*, fecit ut nosset hostem, non ut vinceres. V, 794. Liberum arbitrium non adjutum Dei gratia ad Dominicae praeccepta implenda non sufficit. II, 673, 676, 677. Anathema ei qui aliter sentit. II, 762. Praecepta data, ut non sit excusatio de ignorantia. X, 885. Praeceptum liberi arbitrii est argumentum; oratio, gratiae. X, 305, 882, 883. quae agenda sunt neque jubentur, nisi ut voluntas nostra ostenderetur; neque peterentur, nisi ut voluntatis infirmitas ab illo qui jussisset, juretur. II, 775. Nihil homini a Domino juberi, propter probandum liberum arbitrium, invenitur in Scripturis, quod non invenitur, vel dari ab ejus bonitate, vel dari propter adiutorium gratiae demonstrandum. X, 588. Praecepto admonitum est liberum arbitrium, ut quaereret Dei donum. X, 903, 904. Praeceptum id nobiscum, ut quod jam est in potestate faciamus, aut oremus potestatem nobis dari. VIII, 776. Haec imperat Deus quae fieri possunt: sed ipse dedit ut faciant, eis qui facere possunt et faciunt; et eos qui non possunt, imperando monet a se poscere ut possint. X, 1297. Ad implenda ea quae nobis jubentur, ab illo petendum adiutorium, a quo jubentur. II, 682; X, 1280. Praecepta non fieri nisi eo dante qui praecipit. VI, 421. Praeceptorum non est vis, quod implentur, sed gratiae. V, 199. Ipse Deus dat vires, ut quod jubet, impleri possit. V, 200. Necessè est ut Deus det homini quod illi jubet. X, 151. Deus ipse facit, ut faciant homines quae praecipit. X, 975. Praecepta siue gratia non possunt servari. X, 886, 887. Praeceptum Legis audiens, *Non concupisces*, audisti poenam tuam si non adsit gratia. V, 792. Lex dicendo, *Non concupisces*, posuit non quod hic valeamus, sed ad quod proficiendo tendamus. II, 895. Praecepta Legis qui implere se putat per arbitrium propriae voluntatis sine spiritu gratiae, suam justitiam vult constituere, non justitiam Dei sumere. X, 1209.

Praecepta divina quibusquam sint gravia. X, 302. Quid debet agere cui praecepta divina gravia sunt. X, 289. Non est durum, nec grave quod illi imperat, qui adjuvat ut fiat quod imperat. V, 584. Quidquid durum est in praecceptis, ut sit leve caritas facit. V, 584. Praecepta Dei non esse gravia cur Scriptura commemorat. X, 503. Praecepta non nisi caritati facilia. III, 653, 654. Deus nihil impossibile praecipit, quia omnia facilia caritati. X, 289. Non vere obeditur praecceptis Dei nisi caritate. X, 1236. Praecepta Dei qui timore, non amore servat, non servat. X, 595. *Vide Timor*.

Praecepta minora data sunt Judaeis, majora Christianis, quare. III, 1251. Cur in Lege minora sint, in Evangelio majora. III, 136. Praecepta pleraque veteris et novi testamenti eadem. IV, 950, 951. Dominus dura jussit, sed magna promisit. V, 120. Praecepta novi testamenti observantibus merces aeterna promissa. X, 222, 223. Ad ea servanda excitat Deus. I, 936. Ad consequendam vitam aeternam praeccepta servari jussit Christus. VI, 210. Plus facimus quam in Lege et Evangelio jussum est, quo sensu a Pelagio dictum et a Coelestio. X, 557, 557. Quo ab episcopis approbatum. X, 557.

Praeceptorum observatio, signum mansionis in dilectione Christi. III, 1843, 1844. Praecepta Christi non ostentatione corporis, sed animi preparatione facienda. III, 1953. Praecepta quaedam sunt quae capiunt spirituales, non capiunt carnales. IV, 492. Praecepta non implentur opere externo tantum. III, 772, 775. Ad praecepta implenda sufficit voluntas, ubi opus externum non potest fieri. III, 775. Praecepta divina, ex factis sanctorum intelligenda. VI, 506. Praecepta Dei frustra custodiuntur memoria, si non custodiantur et vita. IV, 1511. Praecepta divina meditari, et operari, panis noster quotidianus. III, 1280. Praecepta Dei sunt semita nostrae. IV, 1808. Praecepto, *Non concupisces*, jubemur detrabere de pondere cupiditatis, quod accedat ad pondus caritatis. II, 677. Praecepta Dei implere non prodest, ubi non est fides vera. VIII, 225. Praecepta morum custodiri observanturque siue fide non possunt. VI, 210. Praeceptum divinum debet semper humanum in nobis vincere affectum. VIII, 629. Pauci vitae praecepta adsequuntur: ratione fit quisque capax praeccepti, sapientia observator. I, 1506. Calumnia Pelagianorum de impletione praecceptorum in futura vita. X, 800. Praeceptum non concupiscendi hic impleri non potest. V, 816. Praecepta quondam implentur ut implenda sunt. X, 918. Praeceptum Dei ostium a mendicis cantatum. V, 205. Aliud est jubere virtuti, aliud

permittere infirmitati. V, 346. Quod permittitur a Domino, etiam facere licet; quod jubetur, nisi fiat, peccatum est. VIII, 165. Praecepti dominici et consilii discrimen. VI, 402. Praecepta et consilia Dei, nulla inconstantia praecipit, sed ratione dispensantis, pro diversitate mutantur. VIII, 450. Ad consilia sic excitandum est, ut vita ad praecceptorum regulam exacta non damnetur. II, 691, 692. Praeceptum aliquod quandoque contemnitur rapiente officio potiore. VI, 512.

Præda tibi fuit minor, præda tibi majori. IV, 1646.

Prædestinare quid sit. X, 1018, 1019.

Prædestinatio. VII, 455, 466; X, 945, 1002. Prædestinatio quid. X, 1014. Prædestinatio praescientiae interdum nomine significatur. X, 1022, 1025. Prædestinatio et praescientia idem. X, 1025. Prædestinati sumus, antequam essemus. V, 862, 864. Homo non prædestinatus sexto die, sed ante saeculum in praescientia Creatoris. III, 347. Prædestinatio et gratia qui differant. X, 975. Prædestinati sumus gratis. V, 865. Prædestinationis gratia. II, 768. Prædestinatio non ex merito hominum, sed ex gratia Dei. VIII, 614. Non ex operibus. II, 659. Antichristus novus est, eique apertissime contradicit in quo locutus est Christus, qui electionem ex operibus, non ex gratia esse dicit. X, 4152. Promissio facta Abrahae de fide gentium in eius semine, de prædestinatione Dei facta est, non de nostrae voluntatis potestate. X, 975. Prædestinatio non ex provisione bonorum operum. II, 887; X, 792. Prædestinatio nostra non in nobis facta est, sed in oculo apud Deum in ejus praescientia. IV, 1862. Jacob non suis meritis electus, ante est praecognitus, ante est prædestinatus. IV, 1744. Prædestinatus negari Christus non potest. III, 1907. *Vide Christus*. Prædestinationis illustrissimum exemplum Christus Jesus. X, 981, 982, 1033. Christi et membrorum ejus prædestinatio non ex praevisionis meritis. X, 983. Prædestinati omnes per unum Mediatorem, et per unam eandemque fidem salvantur. X, 179.

Prædestinatio certa. X, 1013. Immobiles veritas prædestinationis. X, 983. Prædestinatio aeterna et immobilis. III, 1814, 1843, 1921. Hinc Christi gaudium de nobis ab aeternitate. III, 1844, 1845. Qui certis et immutabilibus causis omnia futura prædestinavit, quidquid facturus est fecit. III, 1905, 1906, 1908. Prædestinatorum nemo perit. VII, 614; X, 792, 929, 950, 941. Non perit unus ex illis, pro quibus Christus mortuus est. II, 744. Deus neminem deleret eorum, quos scripsit in libro vitae. IV, 862. Prædestinatus nemo nocere valet. V, 862. Prædestinatorum neminem diabolus in aeternam damnationem seducit. VII, 669. Lupus, fur et latro non perdit nisi ad interitum prædestinatos. III, 1745. Prædestinati aliquando errant et foris sunt. III, 1725. Sed si prædestinati sunt, ad tempus errant, in aeternum non pereunt. III, 1725. Mortis regnum non est in eis, qui gratia Christi renati ad regnum ejus pertinent. II, 683. Novi Domini conditor Jerusalem, quos cives ejus prædestinaverit, quos videat adhuc sub dominatione diaboli redimendos sanguine Christi. IV, 774. Prædestinatorum nemo cum diabolo peribit, nemo usque ad mortem sub diaboli potestate remanebit. VIII, 1050. Si qui prædestinatorum deviant et exorbitant, etiam hoc ipsum tacit Deus proficere in bonum. X, 950. Prædestinati non suo, ut percant, desiderio dimittuntur, sed tantum reprobi. X, 324. Qui cadunt et pereunt, in numero prædestinatorum non fuerunt. X, 958.

Prædestinatorum certus numerus. I, 608; II, 825; X, 940. Prædestinatorum numerus magnus. VIII, 614. Prædestinati quomodo et pauci et multi. IX, 557, 582. In comparatione pereuntium pauci sunt qui salvantur, sine comparatione autem pereuntium, et ipsi multi sunt. X, 1200, 1229, 1230, 1251. Sed quare sint plures illi, quam illi, consilium Dei velle nosse multorum est; nosse autem vel paucissimorum hominum, vel omnino nullorum. X, 1200. Prædestinatorum numerus duplici modo suppletur. I, 1288. Prædestinationem parvulorum ad baptismum posse impediri, Victoris error. X, 517. Prædestinatus Dei misericordia comitatur in quocumque statu. X, 941. quos prædestinavit Deus, vocat in poenitentiam. IV, 1932. Coronat dignum, qui misericorditer vidit, ut vocaret indignum. V, 442.

Prædestinatio in divinitatis profundo. X, 1064. Prædestinationis causae inscrutabiles. II, 896. Judicia Dei occulta in hominum prædestinatione. VI, 275. Et inscrutabilia. X, 126, 1007. Ex eadem massa alii gratia Dei liberati, alii judicio Dei non liberati. X, 1136, 1140. Cur Tyriis et Sydoniis credituris non sunt facta miracula, quae aliis facta fuere non credituris, nisi ex inscrutabili prædestinationis judicio? X, 1005, 1006. Non profuit Tyriis posse credere, quia non erant prædestinati; non obfusset Judaeis non posse credere, si fuissent prædestinati. X, 1014. Cur alii ad prædestinationem pertinent, alii non pertinent, occulta causa

esse potest, injusta esse non potest. II, 650, 835. Cur ille credat, ille non credat, cum ambo idem audiant, altitudo est iudiciorum Dei. II, 879. Cur illum potius quam illum Deus liberet, scrutetur qui potest, sed caveat precipitum. II, 883. Cur Deus alios oves facit, alios non facit, quæstio inscrutabilis. X, 620, 621. Si secundum merita voluntatum solveretur, esset manifesta. X, 1128. Ut ostendatur quo merito fuerit damnata natura, non vult facile de tanto malo nec ipse omnipotens liberare. X, 1200. Liberatis non solum de ipsis, verum etiam de non liberatis, quid largiatur ostendit Deus. VII, 433. Si prædestinationis definitio non impedit exhortationes ad sapientiam, et alia, quæ agnoscunt adversarii, dona Dei, nec debet impedire ad fidem et perseverantiam. X, 1019. Ipsi Massilienses exhortantur ad ea quæ nobiscum agnoscunt esse dona Dei, ut ad pudicitiam. X, 1021. Cypriani et Ambrosii testimonia, quibus et gratiam esse gratuitam, et tamen hinc exhortationes non impediri ostenditur. X, 1025. De prædestinatione quæ Pelagianorum, quæve Semipelagianorum sententia. X, 988.

Prædestinati quinam sint, occultum. VII, 668, 669. Nemo de salute et prædestinatione sua certus et securus. X, 940. De prædestinatione alicujus nihil certi ab altero potest asseverari. X, 1012. Prædestinatione et præscientia oves et hircos scit ille solus, qui prædestinare potuit, qui præscire. V, 304. Prædestinationem occultari opus est in hac vita. X, 940. Securitas de prædestinatione quando. X, 941.

Prædestinatio quam Augustinus defendit, quam certa. X, 1023. Contra eam, nisi errando, nemo disputare potest. X, 1023. Prædestinationis hujus fidem quæ contra novos hæreticos defenditur nunc, nunquam Ecclesia Christi non habuit. X, 1031, 1035. Prædestinatio cur tam acriter ab Augustino defensa. X, 1026, 1027. Quæ contra prædestinationem obijciuntur, contra præscientiam possunt obijci. X, 1019, 1126. Prædestinationi contradicere vel de prædestinatione dubitare, nimis contentiosis est. X, 1028. Prædestinatio per Apostolos prædicata, ab Augustino contra novos hæreticos defensa, obedientiam non tollit. X, 1025. A prædicatione fidei et obedientie non prohibet. X, 1013. Prædestinationis doctrina utilitati prædicationis non est adversa. X, 1013, 1014, 1015, 1023.

Prædestinatio prædicanda. X, 1023. Quomodo prædicanda. X, 1018. Et quando. X, 1017. Prædestinationis prædicandæ ratio incommoda et inepta. X, 1016. Prædestinatio quomodo citra offensivam prædicanda. X, 1028, 1029, 1030, 1033. Prædestinationis prædicandæ formula odiosa et vitanda. X, 1030. Cum prædestinatio prædicatur, ut oportet, non est causa desperationis. X, 1031. Non plus desperationis afferitur, quam exhortationis. X, 1023. Prædestinationis prædicatione non impeditur exhortatio gratiæ. X, 1021. Non solum prædicatione prædestinationis ab opere salutis non impeditur prædestinatus, verum ad hoc adjuvatur. X, 1019. Quæ contra prædestinationis prædicationem afferunt adversarii, eadem posse dici contra gratiam Dei, ex qua cætera dona, excepta fide ac perseverantia, esse fatentur. X, 1018. Adversarios negare non possunt prædestinationem ad ea gratiæ dona pertinere quæ ipsi agnoscunt, et hac tamen prædestinatione non impediri eorum exhortationes. X, 1019. Sicut ille, quem castum futurum esse præcivit Deus, quamvis id incertum habeat, agit ut castus sit; ita ille, quem castum prædestinavit, quamvis id incertum habeat, non ideo non agit ut castus sit, quoniam Dei dono se audit futurum esse quod audit. X, 1019. Prædestinationis definitio sicut non impedit quin corripiantur impudici, contentiosi; sic non impedit quin corripiantur infideles, et in fide non permanentes. X, 1020.

Prædestinatio ad æternam vitam et ad æternam mortem. X, 833. Genus humanum quod prædestinatum est ad interitum. X, 308. Deus ocula satis dispositione, sed tamen iusta, nonnullos peccatis prædestinavit extremis. II, 959. Prædestinati ad damnationem et ad sempiternum interitum. III, 1742, 1743, 1914, 1920, 1921, 1929. Ad ignem æternum. VII, 692, 792. Prædestinatio ad penam ex justitia, prædestinatio ad gratiam ex benignitate Dei. VI, 279. Qui præcipientur damnandi, possent post baptismum tolli de vita, priusquam peccent. X, 1503. Dilecti secundum electionem, prædestinati. II, 653. Prædestinati oves Christi. III, 1725. Christo dati non sunt, quibus vitam non dabit æternam, quamvis et ipsorum potestas ei data sit. III, 1925. Solus prædestinatus ad æternam salutem bona opera Christi profuerunt. IV, 1115. Prædestinati ex Judeis. X, 984. Prædestinata ad salutem trahit ad se ipsum Christus, quomodo. III, 1773.

Prædicatio verbi divini cum timore suscipienda. III, 1790, 1791. Non tamen cum necesse est, omittenda otii sancti causa. III, 1791. Nec metu peccandi. III, 1792. Prædicandi Christi causa, aliquando otium sanctum relinquen-

dum. III, 1791, 1792. Nec metuenda levia peccata. III, 1792. si veritate fulcitur prædicatio tua, publica sit doctrina tua. VI, 685. Prædicare super lectum. V, 1427. Prædicatio vera unde discerni possit a falsa. VI, 682, 685, 686. Prædicatio ad spiritalia pertinet, obsecratio ad carnales. IV, 1748. Quinam prædicationem veritatis obedienter audiunt. X, 1016. Prædicatio sine gratia intrinsecus operante non prodest. VII, 442. Prædicationis labor inanis, si non sit intus qui operetur. V, 820, 823. Non est dignus sanari, qui non timet, nec movetur, dum audit prædicationem. IV, 716. Prædicatio et prædestinatio se invicem non impediunt. X, 1015. Prædicatio Dei præter Ecclesiam inanis est. IV, 929. Non desunt adhuc ultimæ gentes, licet, ut perhibetur, paucissimæ, quibus nondum prædicatum fuerit Evangelium. X, 248, 249. Verbi Dei inanis est forinsecus prædicator, qui non est intus auditor. V, 966. Qui vis te audiri, prior te audi. IV, 580. Prædicatores verba profuerunt, Deus dat verborum intelligentiam. III, 1688. Prædicatores quorum os hiat, et cor non hiat, per Zephiam figurantur. VIII, 453. Prædicator invieta adversus dialolum castra in cordibus hominum construit. V, 1539. Prædicatores defuncto fratri, hoc est Christo, semel suscitant. VIII, 502. Prædicatoris lucra, bona auditorum vita. V, 580. Prædicator petat auditorum ad se aures, ad Deum cor. V, 1149. Nisi ardeat minister prædicans, non accendit eum cui prædicat. IV, 1533. Difficile est ut prædicator non calumniatori occasione præbeat, seu peccando in verbis, seu altiore docendo. IV, 414. Non tamen ideo deponendum prædicandi officium. IV, 416.

Prædicatores verbi Dei, unde solatium habent, quando appellantur seductores. III, 1628. Prædicatores pacem ferre jussi. V, 610. Si eligant ad alios non dicere, non merebuntur a Deo audire. IV, 416. Cavendum est ne recto dictum, non recte intellectum, lectorem auditorem perturbet. IV, 1304. Prædicatores in feminis reprehendis consulat earum pudori. V, 203. Prædicatores quidam veritatem non caste, neque ex veritate annuntiantes. IV, 139, 1491. Prædicatori opinio bona necessaria. VIII, 456. Prædicatores quorum recta est fides ac doctrina, tametsi mala sit vita, audiendi sunt. IV, 395, 580. Prædicatores sua quærentes, quomodo audiendi. V, 473, 610, 761. Prædicatoris male viventis sana doctrina, uva in spinis hærens, sed ex vite nascens. V, 283. Prædicat tibi bonus; carpe uvam de vite; malus tibi prædicat, carpe uvam pendente in sepe. V, 610. A prædicandi instantia non desistendum. IX, 449, 450, 451, 452. Etiam si non assensuri sint, sed contradictorii. IX, 449, 450, 451, 452. Prædicator justitiam sive suscipiatur, sive spernatur, sive etiam quælibet temporaliter adversa patiat, officii sui mercede apud Deum non fraudabitur. IX, 449. Si quid efficiunt prædicatores, non viribus eorum, sed gratiæ Dei tribuendum. IV, 817, 819, 1118, 1650, etc., 1668. Prædicator exigit a baptizandis orationes pro se, tamquam pro mercede. VI, 685, 692, 693, 699. Pro prædicatore oratio est auditorum expectatio. V, 553, 989. Precatio post concionem. V, 213, 1653. Prædicatores transeunt ex hac vita in aliam vitam; scriptura vero sancta permanet. I, 832.

Prædicatio verbi Dei et superiore loco. V, 580, 761. Prædicatores altiore loco propter commoditatem stant, sed in isto altiore loco de illis iudicant auditores. V, 133. Prædicatores in ipsa prædicatione colloquuntur, ut quod capiunt, exponant iis, qui nondum capiunt. V, 138. Inter concionandum Augustinus scripturam codicem accipit, et ex eo legit. II, 116. Scripturam manibus gestans Augustinus ad populum loquitur. V, 221. Sinit, ubi præerat episcopus. Donatista, missus presbyter qui in domo juris sui prædicaret. II, 397.

Prædicandi ministerium periculosum. V, 153, 966. Prædicatorum periculum, ne superbiant. III, 1790. Tutius veritas auditur, quam prædicatur. III, 1790; V, 966, 270. Prædicatores si reprehenduntur, perturbantur; si laudantur, inflantur. III, 1792. Prædicatores qualiter erga laudes humanas, exemplo Augustini, affecti esse debeant. V, 414, 4480. Quomodo possunt gaudere de datis sibi beneficiis. I, 860, 861. Laudatores non amat Augustinus, eorum quæ dicit in corde contempserunt. V, 513. Prædicatoris opus non facit, qui sua quærit, sed fit de illo. V, 610. Præcepta prædicatoribus constituta de sæculo non ferendo, etc., non carnaliter accipienda. V, 608. Ipsi debentur necessaria, et quomodo. I, 862. Prædicatorum necessitatibus succurrendum. IV, 1366, 1367, etc., 1568, etc. Prædicatores dant aurum, accipiunt fœnum. IV, 1563. Prædicatores ne ex necessitate suæ penuriæ videantur Evangelium annuntiare. V, 272. Accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino. V, 273. Non expectent illi mercedem, nisi unde et isti salutem. V, 275.

Prædicatores verbi Dei dicuntur abyssus. IV, 475. Angeli ascendentes et descendentes. III, 1449. Caves. IV,

853. Ecclesiae dentes. IV, 1224. Jumenta et servi. IV, 1568. Lingua Christi. II, 158, 535. Medici. IV, 1118. Medici sunt curantes a latronibus sauciatur, sed Dominus eum perduxit ad stabulum. IV, 1118. Dicuntur montes. IV, 547, 781, 782, 1650. Montes aeterni, montes magni. IV, 961. Nubes. I, 852; IV, 547, 520, 672, 715, 980, 981, 1749. Nubes et caeli. IV, 1123, 1254, 1242. Nubes simul et venti. IV, 1749. Ecclesiae nutritii. IV, 241, 242. Pedes Domini. V, 603. Praedicatorum per pelicanum, nicticoracem et passerem designantur. IV, 1298, 1299. Praedicatorum dicuntur reconciliationis legati. IV, 837.

Praedictiones quomodo fiunt. VII, 515. Praedictiones quae ad unius Dei cultum non referuntur, ludibria sunt daemorum. VII, 291. Praedictiones quae in Ecclesia cernuntur implete. VI, 346. Praedictionum et promissorum Dei certitudo, ex iis quae jam impleta cernuntur. V, 151, 241, 610, 862. Praedecere et promittere in Deo quid distent. II, 556. Praedictio Christi non excusat Petrum a negatione, neque Judam a proditione. IV, 1851.

Praecipitium spontaneum, Donatarum proprium. IX, 526. Hoc legibus Romanis insolitum. IX, 526.

Praeferre. Quis praefereatur quando res aliqua duobus vel pluribus dari non potest. III, 30.

Praegnantis anima quid possit in fetum. VII, 374. Praegnautes de Evangelio, animae sunt spes in saeculo habentes. IV, 1235.

Praejectus episcopus. VII, 766.

Praejudicium praesumptionis humanae. IX, 567.

Praelati praesse satagant, non ut praesint, sed ut prosint. VIII, 456. Praelatorum tentationes et pericula. IV, 1422. Praelatus bonus, nutritor tuus; malus, tentator tuus est. V, 420. Praelatus seu bonus seu malus piis nocere non valet. V, 420.

Praeliantium annona est panis Angelorum. IV, 1865.

Praemium Deus proponit, ut quod praecipit magis bonum amando, quam malum timendo faciamus. V, 125. Donis suis retribuit Deus bona praemia. IV, 1517. Praemiorum diversi erunt gradus in caelo. VII, 802. Praemia in sententia beatitudinum, singulis operibus congruentia. V, 367. Praemium nobis promissum, ipse Deus. IV, 928; V, 136, 491, 905, 1461.

Praeparat Deus voluntatem. III, 2061, 2062, Retr. Praeparare cor quomodo sit hominis. X, 585.

Praepositus primus locus deferatur, sed ab ipso non ametur. V, 569. Praepositi sic praesint fratribus ut eorum servos se esse meminerint. IX, 94. Praepositi in eo quod praesunt, non sibi, sed subjectis consulant. V, 271. Praepositi, Christiani propter se; praepositi, propter alios. V, 270. Praepositi admonendi munus impositum. V, 124. Praepositi mali non sunt imitandi; de hoc elegans similitudo. V, 1547. Exempla mala praepositorum. V, 274. Praepositi mali quomodo bona loquuntur et a subditis audiendi. V, 473.

Praeputium carnis peccatum significat. X, 686, 834.

Praesentia est scientia futurorum. VI, 158. sicut se habet memoria ad praeterita, sic se habet praesentia ad futura. I, 1276. Praesentia, an proprie sit in Deo. VI, 158. Praesentiam Dei negat Cicero. VII, 148, 149. Tolerabiliores, qui fata siderea constituunt, quam qui praesentiam Dei negant. VII, 149. Praesentiam Dei qui negat, Deum ipsum negat. VII, 152. Praesentia Dei a nemine negari potest. X, 1126. Praesentia Dei certa et fixa. VII, 472. Praesentia non est, nisi certa praesciat. I, 1276.

Praesentia Dei falli non potest. III, 350, 351. Ea vere futura sunt, quae Deus praescivit. III, 350. Praescivit Deus peccatores, etiam in utero matrum. IV, 635. Bonus est Deus condendo creaturam, et quam peccatam et quam non peccatam esse praescivit. I, 1278. Ad praesentiam Dei alio modo pertinent credentes, alio non credentes. II, 878. Necessae est ut peccet, quem Deus praescivit peccatorem; etsi non cogatur peccare. I, 1276, 1279. Non ideo homo peccat, quia Deus hoc futurum praescivit. VII, 155. Praesentia Dei non est causa peccatorum. X, 478. Non cogit ad peccandum. III, 1776. sicut Deus recte punit quos praevit peccatores, sic juste praemiat quos praevit recte facturos. I, 1277. Praesentia Dei non efficit ut non libera voluntate peccentur. I, 1274. Aut aliquid aliud faciamus. I, 1275. Non obest creaturae libertati. I, 1275; VII, 149, 152, 155. Etsi plures torqueat hujus cum illa concordia. I, 1275. Non frustra sunt leges, objuraciones, preces, exhortaciones, etc., quia est praesentia. VII, 155.

Praesentia sine praedestinatione, non sine praesentia praedestinatio. X, 975. Praesentia Dei praedicanda, etsi quidam hac doctrina abutantur. X, 1017. Contra praesentiae praedicationem eadem objectari possunt, quae contra praedestinationem. X, 1016. Dei certus est ac definitus est sanctorum numerus. II, 825. Praesentia nobis non est vel quales futuri sint amici, vel quales ipsi futuri simus. II,

248. An haec sit in sanctis Angelis. II, 248.

Praesens quid sit. IV, 418, etc. Praesentia dicuntur, quae sunt praesensibus. VII, 318. Praesentia dicenda non sunt, nunquam stantia. V, 621. Praesentes animi unde dicantur. II, 1091. Praesens ubique, et ubique totus est Deus. IV, 1274. Deus nullo loco contentus, in se ipso est ubique totus. II, 837. Cur dicatur in se ipso ubique totus. II, 838. Ubique te invenio; si irasceris, ultorem; si placatus es, adiutorem. IV, 235. De praesentia Dei non sensibus iudicandum. II, 848. Deus ubique totus, non tamen in omnibus habitat. II, 837, 846. Quomodo Deus a quibusdam abest. IV, 1273, 1274. Deo prope aut procul esse quinam dicantur. II, 838. Etiam in quibus habitat, Deus inaequaliter habitat. II, 853, 847. Illi in quo habitat, totus est praesens, quamvis eum non ex toto capiat. II, 839. Fit plerumque ut plures eum minus capiant, unus amplius. II, 859. Quorundam nondum cognoscentium Deum est inhabitator Deus, et quorundam cognoscentium non est. II, 840. In multis etiam habitat, qui tamquam carnales lacte adhuc indigent. II, 844. Deambulat in nobis praesentia majestatis, si latitudinem invenerit caritatis. V, 889. Deum tanto habebimus praesentorem, quanto amorem, quo in eum tendimus, habuerimus puriorem. II, 672. Praesentiam Dei cum fugere nequeas, fuge non ab illo, sed ad illum. V, 442. In caelis dicitur Deus praecipue habitare, quia ibi perfecte ei obeditur. II, 848. De praesentia Dei liber. II, 852. Praesentia Christi triplex. V, 1602.

Praesentis vita. V, 634.

Praesidatus, id est, praesidis munus. I, 729. Quid de praesidibus decrevit Arelatense concilium. IX, App. 787.

Praesidium Dei. V, 1468.

Praesidium quid de transformatione phantastica patris sui narret. VII, 575.

Praestigiator cur laudetur, cur vituperetur. III, 161.

Praesumptio duplex homini cavenda. IV, 257, 258. Ne praesumas ad peccandum de misericordia Dei. IV, 258. Praesumere de Deo debet homo, non de se. IV, 457, 552. De se non praesumendum. X, 951. Praesumptio sui ipsius, bellum est hominis contra Deum. IV, 525. Quomodo auferitur illud bellum. IV, 525. De viribus suis non praesumendum. II, 676, 677, 678; V, 200, 829, 835, 1294. Si de tuis viribus praesumere valueris, inde cades unde praesumpseris. IV, 355. In tormentis multi defecerunt; et credo illi defecerunt, qui de se praesumpserunt. IV, 1153. Qui praesumit de viribus suis, antequam pugnet, ipse prosteritur. V, 851. Praesumens de suis viribus cum notitia legis, urgetur. V, 794. Praesumptio Petri. IV, 448. Ne praesumas ad regnum de justitia tua; ne praesumas ad peccandum de misericordia Dei. IV, 258. Praesumptio est, si putaveris quod a Deo quidem homo es; a te autem justus es. V, 107. Praesumptio generis humani in amicis, in virtute sua, in divitiis. IV, 548. De nullo homine praesumendum est. IV, 1607, 1610. De gloria et honore non praesumendum. IV, 925.

Praeteritum pro futuro in Prophetis. IV, 1534, 1477, 1478. Praeteriti pro futuri temporis verbis cur Scriptura utatur. X, 930.

Praetexta, toga qua magistratus et pueri utebantur. VII, 122.

Praetextatus episcopus. II, 759, 781.

Praetextatus Assuritanus ejusc. IV, 576, 580; IX, 108, 180, 507, 528, 550. Maximianista. IX, 157, 371. A Donati parte transit ad Maximianistas. IX, 519. Adversus Praetextatum postulat Titianus. IX, 574. Postulatio adversus Praetextatum de locis Assuritanis excludendum. IX, 529. Quamdiu duravit iste conflictus. IX, 531. Praetextatum Assuritanum et Felicianum Mustitanum crudelitatis accusat concilium Vagaiense. II, 414. Praetextatus concilio Vagaiensi cum Maximiano damnatus. IX, 251. Et cum Feliciano Mustitano. II, 192, 198, 263, 509. A trecentis et decem episcopis damnatus, ad suos damnatores studio concordiae redit, et ab iis sine ullo honoris detrimento susceptus. IX, 39. Et in integro honore, cogente Optato Gildoniano. II, 192, 198, 263, 509; IX, 426, 704, 740. Cum iis quos in schismate baptizaverat. IX, 504. Vi ad partem Donati per Optatum reductus est Praetextatus. IX, 251, 252, 565, 581. In comunione Donati defunctus est. IX, 426. Praetextatum licet damnatum, denuo receperunt Donatistae velut integrum, quasi bono pacis. IX, 54. Praetextatus unus e duodecim, qui apud tres aut amplius proconsules accusati sunt, ut e sedibus suis pellerentur. II, 407. Praetextatus Assur. dicitur nuper defunctus. II, 468. In ejus loco alter jam fuerat ordinatus. II, 408. Post divulgatum forensi etiam strepitu apud tot Consules accusationem, in honoribus integris susceptus est. II, 408.

Praetorianum pretium. I, 728.

Praevicator quis existimandus. III, 2115; IV, 1257, 1572. Odisse debes praevicatores, non homines. IV, 1287.

vide Peccator. Prævaricatores sunt etiam parvuli. IV, 1574.

Prævenit te in omnibus Deus, præveni et tu in aliquo iram ejus. V, 932.

Prævicordius quis. IV, 1903.

Præxae a quo Præxeant. *vide* Sabelliani.

Præcari, imprecari, deprecari quid proprie significant II, 653. Præcationes in bonis optandis, deprecationes in devitandis malis adhibetæ. II, 653. Præcatio post concionem. V, 213, 1633.

Præces ad quid valent. VII, 153. Præcibus nostris quænam a Deo postulanda. IV, 344; V, 247. Præcum aut meritum locus non patet post iudicium. VI, 47. Præces sanctorum semper exaudiuntur ad salutem, non semper ad voluntatem. III, 2023, 2024. Juris forensis est, ut qui in præcibus mentitus fuerit, non illi prosit quod impetravit. III, 1443. Beneficio careat, perdat causam, et inveniat poenam. V, 651. Præces a jurisperito celesti dictatæ. V, 651. Præcibus non annuendo qui plerumque prosumus. II, 391, 393. Littere profanæ laudant patriæ rectorem, qui populi utilitati magis consulat quam voluntati. II, 391.

Præma dea. VII, 188.

Pressorium. V, 985.

Pressura et scandalum. V, 499, 503. Pressuris mundi non debemus a bono opere deterreri. IV, 1606. *vide* Tribulatio.

Presbyter, nomen ætatis quæ infra senectutem senectuti vicina est. III, 366. Presbyterum ab Episcopo nulla differentia debere discerni dicebant Ariani. VIII, 59. Presbyteri in secundo sacerdotio. IX, app. 773. Presbyteris ministerium prædicandi verbi Dei commissum. V, 141. Presbyter et Episcopus de superiore loco loquitur. V, 761. Presbyteri Aurelio Carthag. episcopo præserte sermones habere ceperunt. II, 138. Horum sermonum quos præserte Aurelio Carthag. episcopo habere ceperunt presbyteri, aliquos ad se mitti postulat Augustinus. II, 139. Presbyter missus sinit, cui præerat episc. Donatista, ut Catholicos visitaret, ac volentibus prædicaret. II, 397. Presbyteri, absente Augustino, quibusdam ecclesiasticam disciplinam dederunt. V. Presbyteri causam sex episcopis terminandam Concilio statutum. II, 235. Si modo intra annum appellet. II, 235. Augustinus presbyterum ab officio removet. II, 233. Presbyteri ex Augustini monasterio. V, 1578. Presbyterorum catholicorum laus. I, 1330.

Præti nostri saccus in cruce solutus. V, 1353, 1434, 1475. Prætio venalis res aut comparatur, aut subjicitur, aut exceditur. V, 662.

Præmus ad aram occisus. VII, 15.

Præpatus deus. VII, 59, 122, 123, 140, 184. Præpatus natus masculus. VII, 188. super Præpiti fascium et scapulum nova nupta sedebat. VII, 188, 213. Præpium fecunditatis deum interpretantur Pagani. III, 1039.

Præmarus Hipponensium. II, 999. Orontius II, 999.

Præmates suos habent Mauritanie. II, 226. Præmas mittit epistolas ad Concilium convocatorias. II, 227. De primatu litigantes, coram omnibus provinciæ episcopis causam debent agere. II, 227. Et interea sine cuiusquam præiudicio concorditer agere. II, 227. Duobus episcopis provinciæ Casariensis locus ad primatum iudiciali sententia excluditur. II, 935. Præmæ sedis provinciæ Numidie. II, 493. Idem sonat quod senex. II, 490, 577.

Præmatus Esau non esca, sed usque ad contemptum sacramenti, quod in primatu suo habuit, concupita esca damnavit. II, 141.

Præmianus Donatista. III, 1470; V, 901; IX, 81, 90, 113, 180. Apud Carthaginem episcopus. IX, 115, 553. Præmianus in grandiore parte Donati IX, 115. Præmiani ordinatio, depositio, etc. IX, 252. Præmianus in Cabarsussitano concilio depositus, et loco ejus Maximianus constituitur. IX, 303, 308. Præmianum Felicianus damnavit, et ab eo vicissim damnatus est. II, 404, 405. Præmianus Maximianistas de sua communione separavit. IX, 96. Præmianus Donatistas persecutus est. IX, 275. Præmianum Felicianus damnavit, et postea in causa Præmiani a Donati parte damnatus est. II, 580. Titianus Felicianum et Prætextatum de tota contra Præmianum conjuratione accusavit. II, 415. Præmianum damnaverunt Felicianus et alii cum eo conspirantes. II, 412. Damnavit Maximianum cum sociis suis. II, 580; IX, 527. Centum ferme episcopi Donatistæ cum Maximiano conspirantes, ausi sunt damnare. II, 406; IV, 375; IX, 549. Præmiano eadem obiecta criminata. IV, 378, 579. Præmianus bis a Maximianistas damnatus IX, 585. Gemino Donatarum concilio damnatus, tertio absolvitur. IX, 352. Præmianus in uno Concilio damnatus a iudicibus, in alio inter iudices damnans. IV, 582. Præmianus a centum collegis primo absens damnatus. V, 900. A trecentis et decem postea presentibus absolutus. IX, 39, 519, 584, 684, 703. Propter pacem unitatis. IX, 30.

Ipsi non præiudicavii hæc damnatio. V, 901. Præmianus a ceteris Alris suæ communionis episcopis, contra factionem Maximiani purgatus. II, 175. Non plus valere debet concilium Secundi Tigisitanis adversus absentem Cæcilianum, etc., quam concilium Maximianensium adversus absentem Præmianum. II, 175. Præmianus damnatos suos et damnavit cum cæteris, et damnatos ac detestatos in suos rursus honores suscepit, et baptismum ab eis collatum acceptavit. II, 737. Victorianus Carcavianensis unus ex XII episc. qui Maximiano contra Præmianum adhæserunt. II, 414. Damnatur a Concilio Vagaienti. II, 414. Præmianus collationem cum Catholicis recusavit. IX, 652.

Præmianistæ pars schismatica Donatarum. IX, 46. Præmianistæ Maximianistas condemnarunt. IV, 382. Mortuorum canum cadavera cervici salvii colligarunt, et cum illo ad turpes voces cantationesque saltarunt. IX, 106, 107.

Præmigenia naturæ. VII, 623.

Præmitiæ vini libatæ simulacris. III, 2085. Præmitiæ nostræ, fides nostra. IV, 1749. Præmitiæ Spiritus. *vide* Spiritus.

Præmitivorum mors quid figurate. IV, 1001.

Præmogenita, præmitivæ, præmitiæ. III, 732. Præmogenit cur Deo consecrati. VIII, 661. Præmogenitus cordis nostri, fides. V, 72. Præmogenitus ex mortuis Christus. III, 2077.

Præmilianus episcopus Maximianista. IV, 381.

Præmus Felix a Migirpa. IX, 203.

Præmus Ecclesiæ Spaniensis subdiaconus ab Ecclesia defect. II, 134.

Præmus libidinosus et furiosus Circumcellio. II, 135.

Præmus in aliqua arte. V, 1571.

Præmipium varie sumitur. III, 222. Præmipii nomine Filius Dei significatur. V, 24. Præmipium esse, an solum Filio Dei conveniat. III, 1682. Quomodo intelligatur illud Genesios, *in principio Deus creavit*, etc. I, 836. Præmipia duo asserunt Heracleonitæ, unum ex altero, et ex his duobus alia plurima. VIII, 28. Præmipia duo ex adverso sibi esse opinatus est Marcus. VIII, 28. Opinatus sunt Cerdoniani. VIII, 29. Opinatus est Marcion. VIII, 29. Manichæus. VIII, 31. Pro duobus præmipii a Marco, Marcione et Cerdonianis admissis, duos deos, unum bonum, alterum malum admisisse Manichæum, quidam ferunt. VIII, 29. Doctrina Manichæorum de duobus præmipii refellitur. VIII, 393, 398, 399. De rerum præmipii variae philosophorum opiniones. VII, 225, 226, 230. Præmipia rerum esse infinita creditit Anaximander. VII, 226. Præmipium rerum in Deo esse noverrunt Platonicus. VII, 251, 252. sibi fieri atque esse præmipium perversa celsitudo est. VII, 420. Præmipium nullum esse sine fine falso dicitur. VIII, 603.

Præmipies dicti sunt dii. III, 627, 628. Præmipies huius sæculi. V, 100. Præmipies Christiani elegans idea. VII, 170. Nihil felicis quam regi a piis Præmipibus. VII, 168. Præmipem civitatis gloria alendum esse dixit Tullius. VII, 138. Præmipies civitatis injurias oblivisci debet. II, 529. Præmipium potestas ita servire Deo debet, ut per eam plebs, qui nolunt ejus voluntati servire. IX, 754. Præmipium dura necessitas, quia alienas cupiditates explere coguntur. II, 994. Præmipem civitatis populi utilitati potius, quam voluntati consulere debere. II, 351. Præmipium duo genera non recte operantur; unum eorum qui obsunt, alterum eorum qui non prosunt. VIII, 456. Præmipium severitas erga hæreticos ex Dei misericordia. IX, 106, 108. Quid agat terror temporalium potestatum, quando veritatem oppugnat; quid quando veritatem prædicat. II, 531, 398. Christus solus dicere potuit, *Præmipies mundi nihil in me inveniet*. V, 186.

Præmipialis Certensis. II, 337. *Not. 1.*

Præmipia prophetissa Montani a qua Cataphryges. VIII, 30.

Præmipilla. VI, 303. Præmipilla et Montanus Cataphrygum prophetæ. II, 1035.

Præmipillanum in quo Manichæus miserior. VIII, 666. Præmipillanum Sabellianum dogma restituit. VIII, 671. Præmipillanistas in Hispania instituit. VIII, 44.

Præmipillanistarum varia et turpia dogmata. VIII, 44. Præmipillanistæ putant non fuisse veram carnem in Christo. V, 1225. Ipsum Dominiun per os proprium loquentem, illusorem potius quam veritatis doctorem fuisse. II, 1037. Præmipillanistarum error circa animam. VI, 525; X, 516. A propria Dei substantia animas esse dicunt Stoici, Manichæus, et Hispana Præmipillanistæ heresis. II, 718, 722. Præmipillanistæ accipiunt omnia et canonica et apocrypha, sed quæ contra eos sunt, expositionibus suis pervertunt. II, 1035. Hymnum qui dicitur Domini, quando dictum voluit. II, 1035. Quod aiunt unum eum in canone non esse positum, ne sacramentum regis carnalibus innotesceret, pluribus negligitur. II, 1035. Illa eorum non ratio, sed tergiversatio est, qua operiunt quod sciant. II, 1037. Hymnus alter cui di-

vinam tribuunt auctoritatem. II, 1077, 1058. Priscillianistæ ad jejunandum die Dominico, testimonium de Actibus Apost. adhibebant. II, 148. Priscillianistis immundiores aliqui heretici fortasse reperiri possunt, sed nullus istis fallacia comparatur. II, 1035. Priscillianistæ mendacio et perjurio dediti. I, 634. Error eorum de mendaci usu. VI, 210, 519. Priscillianistarum præceptum, *Jura, perjura, secretum proderè noli*. II, 1035. Priscillianistæ non multum dissimilia a Manichæis fabulantur. II, 722. De iis nihil dnm audierat August. cum scripsit libros de Libero Arbitrio. II, 722.

Priscus provincie Cæsariensis episcopus a primatu excluditur. II, 953.

Privatis præerre communia assuescit, quisquis ad cœlestia aspirat. IV, 1415. *Vide* Possessio. Privata in cœlo nemo quæret. IV, 1415.

Privatians a Suetula. IX, 215.

Privationis causam ad Aurelium misit Augustinus, antequam eum in monasterium susciperet. II, 251.

Privationes in rebus decenter a Deo ordinate. VIII, 536.

Privatus. II, 697.

Privatus a sufficiens. IX, 215.

Privus aliquid dicitur æternitate, tempore, electione, origine. I, 842.

Proba Faltonia. II, 494. *Not. (a)*. Demetriadis avia, soror Juliana. VI, 446. Vidua, orationi die ac nocte addictissima. II, 495. Quomodo sibi sit orandum August. consiliit. II, 495. Probæ gratulatoria epistola. II, 615. Probam resalutat Augustinus. II, 507. Proba habet filios et nepotes numerosaque familiam. II, 506. Habet et nurum. II, 506. Sub ejus cura sanctæ viduæ virginesque sunt constitutæ. II, 506.

Probabile et verisimile quid Academicis. I, 951. Probabile quomodo ab Academicis inductum. I, 953. Probabile sequi citra assensum Academicis innocuum est, Christianis nefarium. I, 952, 953. Peccat adulterium aut aliud crimen committens, etiam si probabiliter putet non esse peccatum. I, 953. Incommoda ex opinione probabilis. I, 953. Ex alieno probabilis vivere non licet. I, 952.

Probians proconsul Africae. II, 504; IX, 510.

Probitatis laude omnes moventur. VII, 75.

Problemata, latine propositiones, quid sint. IV, 985.

Probrum jacere in principem tanto est indignius, quanto a veritate remotius. VII, 53.

Procas decimus tertius ab Ænea rex in Latio. VII, 577.

Processio Verbi. III, 1702. Quid inter nasci et procedere intersit, de Trinitate loquens, nemo potest explicare. VIII, 770. Processiones diversi generis esse miscere peccatum est. VIII, 257.

Procl antea heretici. VIII, 42.

Procleianus Hipponensis episcopus Donatista. IX, 525. Procleiani mandatum. II, 156. Procleiani discipline insultatum ob laj sum duorum diaconorum. II, 271. Qui conventus ut Circumcellionum crudelitatem coerceret, tergiversatur. II, 306, 308. Procleianus quomodo et honorabilem et dilectissimum Augustinum appellet. II, 129. Cum Procleiano Evodius de Christi hereditate sermones conulit. II, 129.

Procleianus. IV, 4931.

Proconsularis provincia Africae. II, 495.

Proculus episcopus II, 759, 781. Proculus episcopus Gallicanus. II, 991.

Proculus Girbitanus episcopus. IV, 581.

Procuratores Jadeorum quinam. VII, 607.

Prodesse. Eadem non omnibus prosunt. IX, 430.

Prodigia unde dicta. III, 1324; VII, 722. Prodigia dicuntur, quod aliquid portentant. IV, 522. Prodigia et signa dicuntur verba, eo quod aliquid significant. IV, 1399. Prodigia dicuntur, quæ lausitatio naturæ curriculo gignuntur. VII, 376. Prodigia varia. VII, 110, 111. Prodigiū ex efferatione animalium. VII, 104.

Prodigi historia est parabola. III, 573, 376.

Profani si quid benedixerunt non aspernandum. III, 49.

Proferendum semper in via ad Deum. IV, 1798; V, 926. Semper displicet quod es, si vis pervenire ad id quod novum es. V, 926. In profectu virtutum qui dixerit sufficit, remansit in via, non novit pervenire. IV, 875. Si dixeris, sufficit; persisti. V, 926. Proficere tantum affecta, et non deficiente; reliquis facile ignoscet Deus. V, 453. Profectus hujus vitæ in quo consistit. X, 244. *Vide* Perfectio justitiæ. Omnis qui proficit, recedit ab omni peccato. X, 308. Proficinus in hac vita deficiente cupiditate, crescente caritate; perficinur autem in altera vita cupiditate extincta, caritate completa. II, 771. Qui conatur proficere, incipit pati linguas adversantium; qui non patitur, non conatur proficere. IV, 1399. Profectum non facit, qui tribulationes cum Ecce-

sia non sentit. IV, 221. Omnes sic vellunt proficere, et non invidemus proficientibus, non insultemus deficientibus. V, 955. Profectus aliquando in malum, et defectus aliquando in bonum dicitur. IV, 1566.

Professionum in Ecclesia tria genera. IV, 1279, 1750. Professio omnis in Ecclesia habet bonos, habet malos. IV, 537, 1279, 1280, 1750. Professio continentie et contemptus voluptatis conjugalis in monasteriis.

Profuturus alter ego ab Augustino dicitur. II, 135. Profuturus ad Hieronymum proficisci parans, creatur interea episcopus, ac paulo post moritur. II, 241. Profuturus forte Cirtensis episcopus catholicus. II, 111. *Not. (c)*. IX, 611. Profuturus Evodio post mortem apparet. II, 697.

Progressus in vita spiritali. III, 820. *Vide* Proficere. Prohibitione concupiscentia ardentior facta est. III, 2063, 2068, 2070; VI, 65. Prohibitio peccatorum auget peccandi desiderium, ubi non est gratia liberatoris. VI, 61. Prohibitio auget desiderium operis illiciti, quando peccandi cupiditas delectatione justitiæ non vincitur. VII, 580. Projectum clericus cœlator litterarum Cælestini ad Augustinum. II, 838.

Proletarii, quia dicebantur. VII, 97.

Prometheus irater Atlantis. VII, 899. Quo tempore natus. VII, 865. Quare de luto homines formasse dicitur. VII, 565.

Promittere et prædicere in Deo quid distent. II, 558.

Promissa veteris et novi Testamenti non eadem. IV, 499, 950, 951. Promissa carnalia facta sunt in veteri Testamento, spiritalia in novo. III, 1404. Promissiones temporales factæ Israelitis, figuræ erant futurorum. IV, 913, 918. Figuræ veteris Testamenti fuerunt promissiones Christi. IV, 934. Promissiones factæ Judæis in veteri Testamento partim sunt impletæ, partim restant post mortem implendæ. VIII, 314. Promissio Dei, fundamentum fidei nostræ. III, 1658. Deus debitor factus est nobis ex promissis. V, 865. Deus differt, non auferit quod promisit. IV, 475. Promisit quædam quæ non dedit; sed credendum illi ex his quæ dedit. IV, 1880. Incredibilium pro nobis factum est, quam quod promissum. V, 1504. Ex eo quod fecit Deus, debemus credere quod promittit. V, 727. Qui promisit, ipse facit. V, 175. Quod promittit Deus, non facit nisi Deus. II, 887; V, 894; X, 224, 575. Promissio tua inanis est, nisi faciat Deus quod promittis; Dei autem promissio non perdet ex te, sed ex illo. V, 911. Dominus dura jussit, sed magna promisit. V, 120. Promisit æternus æterna. V, 622. Cœlestis regnum ideo tibi promissum, ne cum terrenis perires. V, 622. Promissa hominibus vita quæ valeat amari, et exclusa mors quam multum timeat. V, 706. Non promisit tibi Deus, nisi se. V, 700. Promissum Dei finale. IV, 1446. Amor promissorum Dei, contemptus promissorum hujus mundi. V, 201. Promissa mundi semper fallunt, Dei promissa nunquam fallunt; cur his illa preferantur. V, 859. Cupiditates non finiuntur, sed augentur, si presentia propter terrenas promissiones contemnantur. V, 265. Promissorum Dei certitudo. V, 241, 861. Firmitas. X, 976. Omnes promissiones Dei in Christo firmatæ, quomodo. IV, 911. Promissionis Dei firmitati tutius se committit homo, quam infirmitati suæ. X, 976. Promissionum Dei chirographum. IV, 1445, 1880. Promissionis Dei quales arrius accepimus. IV, 1942. Promissa Dei conditionata ad quid facta. X, 315. Promissionis illi sunt omnes justi ante et post Abraham. X, 593.

Propaginis naturalia jura quantum in seriem generationis valeant. X, 1551, 1552. Hæc in creaturis ineffabilia, nec possunt comprehendere. X, 1551.

Propheta Dei nihil aliud est quam enuntiator verborum Dei hominibus, qui Deum vel non possunt, vel non merentur audire. III, 601. Prophetae dicti sunt videntes, quia non corpore, sed spiritu futura videbant. II, 620. Prophetae inter et videntes discrimen. III, 470. Prophetarum tempus unde sumit exordium. VII, 525. Prophetae floruerunt maxime quando Romanum regnum cœpit, Assyriique decedit; quæ. VII, 584. Prophetas habuit populus Israel usque ad Darii tempus. VII, 585, 584. Non habuit post instaurationem temp. h. VII, 606. Propheta antiquiores sunt j. hilosophis gentilibus. VII, 596, 597. Posteriores præter theologos. VII, 597. Non omnis qui propheta, inter prophetas numerandus. VI, 150. Prophetarum tria genera. VIII, 348. Prophetiæ spiritus etiam per malos homines futura prædicat. III, 1757. Prophetiæ donum etiam malis concessum. IV, 1545. Darii potest reprobato et invido et ingrato. VI, 15. Prophetia non tantum bona, sed et mala dicitur in Scripturis. VI, 155. Prophetiæ spiritum nullarum animarum potest maculare contactus. VI, 129. Quænam certior prophetia. VI, 129, 150. Prophetia an sine caritate habeatur. VI, 156. Prophetae veri quomodo a falsis dignoscebantur. VII, 601, 602. Prophetarum verba intelliguntur ex eorum factis.

(*Dix-huit.*)

IX, 109. Prophetarum facta, ipsa prophetica et mystica fuerunt. VIII, 404.

Prophetae et vates quomodo futura prædixerunt. III, 403. Prophetarum oracula a Deo sunt, non ab hominibus. VII, 602. Propheta Spiritu sancto impleti. VIII, 644. Prophetae vel a sapientia Dei, vel ab Angelis edocentur. VII, 519. Varii modi quibus prophetiae spiritus afficit prophetas. VI, 129, 150. Prophetia ad mentem pertinet magis quam ad spiritum. III, 461. Non est propheta veri Dei et summi, qui oblata divinitus visa, vel solo corpore, vel etiam parte illa spiritus videt, quae corporum capiuntur imagines, et mente non videt. VIII, 172. Quando loquitur ex persona sua Propheta, ipse Dominus loquitur per eum. IV, 662. Prophetarum prædictiones prædictionibus daemonum longe anteponenda. VII, 515, 516. Prophetae mala interdum quasi optando prædicunt. IV, 328. Propheta utens optantis figura, visionis suae certitudinem, et divini decreti approbationem significat. V, 148, 149. Prophetae figura imprecantis solent futura prædicere, sicut figura præteriti temporis ea quae ventura erant; sæpe cecinerunt. III, 1265. Quare plerumque futura sic prænuuntiant, tamquam sint præterita. IV, 75, 483. Prophetae defenduntur contra adversarium Legis. I, 651. Prophetas et de Christo prænuuntiasse, et eorum testimonia nobis prodesse, et eos suae prophetiae congruenter vixisse, contra Faustum adstruit. VIII, 251, 255. Prophetarum fides quomodo potest ostendi. VIII, 285, 290. Prophetae an bene vel male vixerint, unde dijudicandum. VIII, 280. Prophetas ante Christum fuisse male negatos. VIII, 645, 648. Prophetae cur tot ante Christum præmissi. V, 1674. Prophetae non fuerunt fures et latrones. III, 1720. Quinam prophetae latrones et fures censendi. VIII, 322. Prophetae qui missi sunt, non ante Christum, sed cum ipso venerant. VIII, 322. Christum annuntiabat, pleni Christo. IV, 1845. Prophetae Christum prænuuntiantur ut Deum et hominem. II, 522. In illis Christus loquitur aliquando ex persona capitis, aliquando ex persona corporis. IV, 1784. Prophetia in qua Christus non intelligitur, aqua est. III, 1459, 1460. Libri prophetici, Christo non intellecto, insipidi et fatui. III, 1459. Prophetia de Christo non deficit omnibus temporibus superioribus. III, 1459. Prophetia omnis de Christo, ad omnes gentes pertinebat. III, 1462, 1463. Prophetia Hebraea Gentibus apta, ut credant in Christum. VIII, 282. Prophetia de Christo impleta. III, 1064. Prophetas quomodo Christus adimplevit. VIII, 532. Prophetia ante Christum latens, Zachariae silentio designata. V, 1528.

Prophetae multi fuerunt, paucorum tamen scripta retinentur. VII, 583. Prophetae majores et minores unde dicti. VII, 583. Prophetae quidam propter brevitate voluminum suorum appellantur minores. III, 927. Prophetae omnes infra Joannem. V, 1502. Prophetarum eloquia tripartita. VII, 525. Nunc ad Jerusalem caelestem, nunc ad terrenam, nunc ad utramque, illorum jacularum pertinent. VII, 525. Prophetiae lucerna ad viam demonstrandam accensa. IV, 1854. Prophetia omnis fidei, spei, et caritati militat. III, 35. Prophetae quomodo justitiae Dei perhibent testimonium. X, 596, 597. Quare non argumentationum concertationibus, sed prophetice vocibus traditum est populo Dei, quidquid ad Dei cognitionem aut ad probos mores pertinet. VII, 622. Propheticus sermo ad confirmandam fidem ellicitor. V, 250. Prophetarum nullus, etsi in malos mala multa dixerint, constituit sibi aliud templum, sacrificia sacerdotis. IX, 653. Prophetarum libri multi non recipiuntur ut canonici: quare. VII, 598. Prophetarum libri, prænotatis et definitis temporibus commendati. IX, 664. Doctores reprehendebant Catholicos, quod sobrie pallerent in ecclesia, divina cantica Prophetarum. II, 221.

Prophetae, boves. III, 1470. Fundamenta civitatis supernae. IV, 1401. Fundamenta orbis terrarum. IV, 150. Fundamenta et porte Ecclesiae. IV, 1103. Lapides sion. IV, 4505. Lucerna. III, 1383. Montes. IV, 1024, 1650. Nubes. IV, 156.

Propinquare Deo est similem illi fieri. IV, 537.

Propinquitas, si homo non peccasset, nulla fuisset propinquitates. III, 161. Quod retractavit August. I, 605. Propinquitas ibi est, ubi consensus. IV, 1218, 1695. Qui non potest prodesse omnibus quos diligit, prosit propinquiore. III, 165. Propinquitas spiritualis. III, 162. Propinquitas spiritualis cum Christo, propinquitati ejus carnali præponenda. VI, 397, 598.

Propitiatio fit per aliquod sacrificium. IV, 777.

Propitiatorium de super arcam ponitur, quia Lex a quovis proficiente non ex omni parte impletur. III, 634, 640. Propitiatorum mystica explicatio. III, 635.

Propitius non dicitur Deus, nisi peccatis. IV, 777, 1206. Propitius Deus peccata donando, propitius et illa vindicando. IV, 1266.

Propolarum seu proole. III, 1170.

Proportio conrationalitas quedam. I, 1192. Vis in homine est iudicandi de proportionem corporum, locorum, etc. III, 159.

Propositio particularis, universalis, indefinita. V, 450.

Propositum. Secundum cuius propositum vocentur electi. X, 586. Ad propositum Dei pertinet vocatio et electio prædestinatorum. X, 587. Propositum hominis adjuvat subsequens gratia; sed nec ipsum esset, nisi præcederet gratia. X, 587.

Proprium hominis nihil nisi peccatum et mendacium. V, 201.

Propter aliud quidquid est, vilius est, quam id propter quod est. I, 1209.

Proscholus. V, 961.

Proscriptio occidere licebat Romae. VII, 108.

Proselytus quis dicitur. IV, 1201, 1896.

Proserpina a proserpando dicta. VII, 210. Proserpina conjux Plutonis. VII, 119, 120, 215. Proserpina pars inferior terrae perhibetur. VII, 215. Proserpina præfecta est frumentis germinantibus. VII, 118. Proserpina fecunditatem significat. VII, 210. Fabula raptus Proserpinae interpretatur. VII, 210.

Prosperi epistola ad Augustinum de quibusdam Pelagianorum reliquiis. II, 1002. Prosper videtur is esse vir moribus, eloquio et studio clarus, cum quo Hilarius se egisse dicit. II, 1012. Prosper etsi Augustino facie ignotus, alias jam ei scripserat, et ab ipso receperat epistolas. II, 1002. Sed tantum salutationis studio. I, 1002.

Prosperitas terrena, licet malis communis, tamen a Deo datur. IV, 280. Prosperi quidquid dat nunc Deus, non est gaudium beatorum, sed consolatio miserorum. IV, 1930. Nec felicitas saeculi nos facit beatos, nec adversitas miserorum. IV, 1796. Prosperitas hujus saeculi non est sors Christianorum. IV, 620, 621. Ex prosperitate et sublimitate saeculi, non debet homo extolli. IV, 621, 622. Prosperitas iis non est beatitudo, quos torquet mala conscientia. IV, 1180. Nemo gratulatur homini, qui prosperatur in via sua, cujus peccatis deest ultor, et adest laudator; major haec ira Domini est. IV, 126, 1145. Casus miserrimus est, dum animus humanus in suis iniquitatibus quasi prosperatur, et parci sibi putat, cum exerceat et servetur ad ultimam opportunitatemque vindictam. IV, 128. Si recordando sion fles; et quando tibi secundum Babyloniam bene est, oportet ut fias. IV, 1763.

Prosperae suae secundae res sapientium animos fatigant. VII, 534. Prosperitas magis metuentia, quam adversitas. VII, 45, 41. In prosperis majus periculum. IV, 1095. Periculosior est res prospera animo, quam adversa corpori. IV, 587. Ex rebus prosperis ambitio, avaritia, luxuria, etc. VII, 45, 44, 62. Prosperitas quibusdam utilis, quibusdam pernicioiosa, unde. VIII, 451. In prosperis et adversis usus discernit bonos et malos. VII, 20. Qui prosperis rebus proficit, asperis quid profeccit discit. III, 164. Prosperitas et adversitas, utraque cavenda est; illa ne corrumpat, ista ne frangat. IV, 946. Indifferenter utendum isto mundo, ut nec extollant res prosperae, nec frangant adversae. IV, 1794. In prosperis et in adversis benedicendus Deus. IV, 569, 1794. Exemplum Job proponitur. IV, 509. Vide Job. Qui presentia contemnit, et prospera saeculi timet, tamquam prodigium factus est multis. IV, 881. Prosperitatis nimis excessus refringit Deus in cordibus suorum. III, 795. Prosperitas impiorum justis quibusdam est occasio scandalum. IV, 560, 1175, 1176, 1178, 1180, 1189, 1190. Prosperitas hujus saeculi, fragilis. I, 907. Prosperitas comparatur habitu arundineo. IV, 1058. Per aquam figuratur. IV, 797. Per diem ac noctem. IV, 475. Prosperitas saeculi, dies; nox, adversitas. IV, 467, 1795, 1794.

Protasii et *Gervasii* martyrum natale. V, 1297. Eorum corpora divinitus deteguntur. I, 770; V, 1437. Revelatione Ambrosio facta. VII, 761; IX, 430. Protasii et Gervasii martyrum, ipso inventionis die, memoria celebrata. V, 1299. Miracula facta in eorum translatione. I, 770. Caecus multorum annorum ad illa lumen recepit. VII, 761; IX, 430. Ad memoriam Martyrum Protasii et Gervasii adolescens a demone liberatur. VII, 763. Aliique non pauci sanati. VII, 763.

Protectio Dei si desit, nihil sumus. IV, 758.

Proteus. VII, 288. Proteus traditur eo solere capi, quo minime caperetur. I, 940. Proteus in carminibus veritatis imago. I, 941.

Proterocum seu primogenita de quibus intelligenda sunt. III, 738, 739.

Proverbia sunt animali homini quaecumque dicta sapientiae de incorporea immutabilique substantia. III, 1897. Proverbum unicum cum Christi præcepto consentiens. V, 910.

Providentiam quidam negant. I, 1272. Quidam eam pessime confitentur. I, 1275. Quid agendum utrisque, ut pie

de ea sentiant. I. 1375. Providentiam qui nullam reputat, vel ad eam se pertinere non credit, in malorum profundum venit. IV, 1855. Providentia divina quousque pertendat. VI, 57. Res humanas ad deorum curam pertinere negabant Epicurei, asserabant Stoici. VII, 601. Providentiam a summo Deo usque ad haec terrena et ima pertingere comprobant Plotinus. VII, 292. Providentia Dei ad hominem, et ad omnia inferiora ac minima quaeque se extendit. I, 978; IV, 1446, 1892, 1943, 1944. Sine providentia Dei, nihil contingit. V, 70. Omnia illi subdantur. VIII, 430. Illa omnia reguntur. I, 906, 978, 979. Omnia administrantur. VI, 17, 295. Providentiae ordine ac legibus fit quidquid fit. IV, 1946. Ejus ordine ac legibus omnia continentur. I, 588; VII, 155. Justitia nulla esset in hominibus, si res humanas non curaret Deus. VI, 98.

Providentiae divinae argumenta. III, 557. Nulla creatura est, quae non, velit nolit, divinae providentiae serviat. III, 2128. Mores hominum divinae providentiae subjiciuntur. III, 537. Divinae misericordiae tribuendum id quod opportune acciderit, nulla hominum cura. V, 263. Providentiae non reipugnat, qui industria sua, ubi valet, nititur. VI, 574. Curam habet omnium Deus, maxime iustorum. IV, 430, 451, 456. Providentiam unde negant mali. V, 126, 129. Providentiam quidam negant, quod terrenis bonis affluent etiam mali. V, 1418. Providentia Dei quae de malis bona praestat. V, 1067. In mundo gemina operatio providentiae reperitur. III, 579, 580. Et in homine. III, 579. Mundus fornax palca mali, aurum boni, ignis tribulatio, artifex Deus. V, 118. Sub manu tanti artificis, auri mica in magna palca perire non potest. V, 118. Alios coronat, alios damnat, nusquam errat: alios probat, de aliis probat, omnes ordinat. V, 118. Demones divinae providentiae procuratores et actores. III, 2128. Providentia et malo homine ad puniendum et opitulandum et bono homine ad dammandum et adjuvandum uti potest. VI, 18. Providentia Dei in labore bonorum, et improborum felicitate, mare est profundissimum. IV, 1176, 1191.

Providentia Dei occulta. VII, 224: Ad providentiam Dei spectat quid cuique temporis sit aptum: hoc humanum praeteregitur consilium. II, 575. Providentia Dei nec fato premitur, nec fortuitis casibus impeditur, nec ulla iniquitate corrumpitur. II, 888. Providentia carnis quando non culpanda. III, 2085.

Provinciarum Imperatorum distributio. V, 294.

Provincia, Provincialis. IX, 393, 451, 586. Provincialis. II, 552; V, 1591, 1510. Provincia stipendiaria multitudo. V, 1510. Provincialis dicitur de plebe militi prehensivum. V, 1591. *Not. (a)*. Provinciales stipendiarii. II, 552; VI, 541, 553, 561, 564. regis aeterni devotissimi provinciales. VI, 569. Provincialis Christi, quis. IV, 1137, 1563. Provinciales suos habet Ecclesia. II, 691. Provincialium maledicta. II, 1041.

Proximus quis. II, 1041. Proximus, omnis homo. II, 672; IV, 145, 189, 1519; V, 503, 1596; VI, 671. Omnis homo proximus noster. III, 51, 709. Et Angeli. III, 51. Et ipse Christus. III, 51. Proximus ille est, cui exhibendum est officium misericordiae, vel exhibendum esset, si indigeret. III, 51. Proximus nobis est, qui misericordiam facimus. IV, 553. Proximus habendus est etiam ille, qui nondum nobiscum membrum est Christi. VI, 527. Qui non scimus futura, unumquemque proximum habeamus, non solum conditione mortalitatis humanae, sed etiam spe celestis hereditatis. IV, 189. Proximus verius dicitur, qui te de proximo attendit, hoc est misericorditer respicit. V, 214.

Proximus quantum diligendus, et propter quid. V, 212, 1461. Proximum diligere non potest, qui Deum non diligit. III, 2138. De dilectione Dei possunt mentiri homines, quia rariores tentationes eam probant; non ita de dilectione proximi. III, 2157. Proximi utilitas in ipso otio cogitanda est. VII, 647. Proximi nomine inimicus etiam diligendus praecipitur. V, 807. *Vide* Amor, Caritas, Dilectio.

Prudentia quid. I, 1189. Prudentia definitio. III, 2075. Prudentia definitio ejusque partes. VI, 20. Prudentia est appetendarum rerum et vitandarum scientia. I, 1253, 1550. Prudentia dicitur quae dignoscitur inter bonum et malum. IV, 1063. Definitur, amor Dei, a quibus adjuvatur, ab eis quibus impeditur, sagaciter seligens. I, 1522. Illi a scribendum, quod anima aeterna et superiora magis appetenda agnoscat, quam inferiora. I, 1185. Prudentia in animo constituta est. I, 1228. Prudentiam in memoria, intelligitiam et providentiam discernunt. VIII, 1047. Prudentia officium. VII, 629. Prudentia carnis et spiritus. V, 847. Prudentia spiritus in quo posita sit. III, 2075. Prudentia carnis, quae. III, 2072; VI, 65; VIII, 125. Prudentiae carnis vita et mors. VIII, 526.

Prudens dicitur est porro videns. IV, 945. Non solum boni, verum etiam mali, prudentes solent appellari. IX, 799

Pruina, minutissima grando. III, 876. Pruina quid significet. IV, 1000.

Psallere quid. IV, 787. Non omnis qui labiis personat, cantat canticum novum, sed qui eo modo cantat, ut Apostolus admonet dicens: *Cantantes et psallentes in cordibus vestris Deo*. II, 537. Psallendum intelligenter. IV, 529. Psallentis non solum vox sonet laudes Dei, sed ejus opera concordent cum voce. IV, 1175, 1839. Tota vita nostra in coelis, erit psallere Deo. IV, 1580. In psallendo exsultat. IV, 1589.

Psalma, diapsalma, et sympsalma quo differant. IV, 80.

Psalmorum cantus in Ecclesia. I, 800; III, 43; IV, 524, 525; IX, 530. Psalmorum cantus toto Christiano orbe celebris. I, 766. Psalmorum cantus ad altare. I, 654. Psalmorum cantus quando inductus mediolani. I, 760. De psalmorum cantu quo Athanasii et Augustini sententia. I, 860. Psalmi a populo stante cantabantur. IV, 384. Psalmus ab uno cantatus. III, 1470, 1489. Et a pluribus. III, 1489. Psalmus qui exponendus esset, cantari solitus a lectore. IV, 1100, 1784. Psalmus a populo ex parte auditus et ex parte cantatus. IV, 199. Psalmus XXI cantari solitus in Ecclesia in solemnitate passionis Domini. IV, 172, 178, 179. Cantantur Psalmi in funere defunctorum. I, 776. Psalmus in exsequiis ejusdem fidelis exornat August. IV, 1532.

Psalmorum vis et utilitas. I, 767. Psalmi, littere de mella coeli mellae. I, 768. Psalmi voces doloris plenae, quomodo Spiritus sancti sunt magis, quam nostrae. IV, 199. Psalmi saeculum nostrum sunt. IV, 218. Invenies in Psalmis, quod Christus et membra ejus unus homo sunt. IV, 866. Psalmorum quorundam verba, sua facit Christus, ut admoneat se in ipsis locutum esse. IV, 237. Vix est ut in Psalmis invenias voces, nisi Christi et Ecclesiae. IV, 715. Plerumque in Psalmis vox ipsorum, ut unius hominis vox auditur. IV, 866.

Psalmis commentandis operam dat Aug. II, 742. Psalmos aliquot fratrum et coepiscoporum rogatu enarrat Augustinus. IV, 522, 323, 563, 1216, 1532, 1805. Psalmorum expositiones. II, 135, 140, 146, 742. Psalmi quidam tanto profundiores sunt, quanto videntur apertiores. IV, 1501. Tamquam praeco Psalmi, est titulus Psalmi. IV, 1804. Et tamquam janua introduct in intellectu. V, 178. In titulo Psalmi a Moysse licet non conscribiti, cur Moysi nomen adhibetur. IV, 1141. Explicatio Psalmi IV: *Com invocarem*. II, 767. Psalmi XVI expositio olim ab Augustino dictata. II, 652. Psalmus XXI omni anno novissima hebdomada legitur. III, 1500. Psalmus XXII baptizandis exponitur. V, 1646. Psalmus XXII reformationis hominis mysterium continet. V, 1646. Psalmi LXV, LXXI et LXXVII quo tempore ab Augustino dictati atque tractati. II, 745. Psalmus LXXII ab Augustino expositus est, nocte qua illucescebat B. Cypriani solennitas. II, 545. Hujus ex positionis lectionem suadet Augustinus. II, 543. Quid hic Psalmus representet. II, 542. Psalmorum L, C et C argumenta et finis. IV, 1962. Psalterium a s. Hieronymo translatum ex Hebraeo. II, 1077. Psalterium non interpretatur est Augustinus, sed codicum Latinorum mendositates ex Graecis exemplaribus emendavit, et in dies collatis codicibus emendat. II, 1077.

Psalterium quid sit, quare differat a cithara. IV, 240, 479, 671, 672, 900, 1056, 1064. Psalterium quid sit, mystice explicatur. IV, 1935. Psalterium decem chordarum quid significet. III, 48, 49. Psalterium decachordum allegorice. V, 79, 207. Psalterium decachordum significat decalogum. IV, 275, 281, 1174, 1806. Psalterium portare et psalterium projicere. V, 81. Psalterium totum nonini David tribuitur, et Davidici Psalmi appellantur. IV, 150.

Psalmi omnes qui in libro Psalmorum continentur, a Davide. VII, 547. Psalmi quo animo a Davide conscripti. VII, 547, 548. Psalmorum V libros esse quidam dixerunt, at unum tantum esse canonicae scripturae probat auctoritas. IV, 1961. Origenes, Eusebius et alii multi, qui Psalmos interpretati sunt, recensentur. II, 262. Episcopum velut exanitem a schismaticis relicto, Catholici cum Psalmis auferre tentarunt. II, 803. Psalmus contra partem Donati Abecedarius. I, 617. Psalmi Abecedarii. IV, 1596. Psalmus humano ingenio compositos cantant Donatistae. II, 221.

Psalteria quando primum Romae in convivio introducta. VII, 102.

Pseudoprophetae in Evangelio intelliguntur haeretici. IV, 401. Pseudoprophetae sic a Domino ordinantur, ut de his laqueos super peccatores ponat. IV, 156. In eos sectandos non incidit nisi peccator. IV, 156.

Psanthomphanech nomen inpositum Jose, h a Pharaone III, 584.

Ptolemæus Epiphaneus. VII, 606.

Ptolemæus Lagi filius multos ex Judaea captivos in Aegyptum transtulit. VII, 602, 606.

Ptolemæus Philadelphus scripturas ab Eleazaro Pontifice obtinet, posteaque inter pretes LXX. VII, 602, 606. *Ptolæ-*

caras Philadelphus Judæos in Ægypto captivos, libera redire permisit. VII, 602, 603. Ptolemæus Philadelphus dona regia misit in Templum. VII, 602. Ptolemæi Philadelphus Bibliotheca. VII, 452. Ptolemæi regnarunt in Ægypto post mortem Alexandri. VII, 602.

Ptolæmarus Valentini discipulus. VIII, 28. Ejus hæresis. VIII, 28.

Publianus episcopus. II, 759, 781.

publicanus. V, 143. Vide Phariseus.

publicote tans. II, 548.

Publius frater Cæci Scipionis. VII, 54, N. l. (2), 57.

Pudentianus a Cuculi. IX, 236.

Pudenda. Quid nos pudet. X, 419. Pudenda unde dicta sunt quedam membra. VII, 423; X, 173, 451, 756. In bestis membra de genitalibus sexuum atque naturis, non sunt pudenda. X, 766. Pudendi causa. X, 1364. Pudenda non esset, nisi legi mentis lex peccati invade repugnaret. X, 786. Quæ Deus fecit honesta condendo, nos fecimus inhonestas peccando. V, 658, 680; X, 779. Qui vestitus gratia non habebat in nudo corpore quod puderet, spoliat gratia sensit quod operire deberet. X, 781. Membra quidem ante peccatum jun erant, sed pudenda non erant. X, 427, 444. Honestas pudendis adhibetur, cum velantur. X, 780. Pudenda aut teguntur. X, 767. Pudenda membra etiam a barbaris teguntur. VII, 426. Pudenda in humano corpore Jupliis generis. X, 1357.

Pudor in corpore humano unde. X, 416. Unde pudor primorum parentum. X, 784, 785, 1352. Pudoris causa. X, 1565, 1575. Pudor ex peccato. V, 658, 680; X, 427, 428. Pudor genitalium ex peccato. X, 1270. Pudor non ex membris ipsis, sed ex membrorum inobedientia. X, 449. Il est pœna peccati. X, 419.

Pudicitia virginalis quid. X, 765. Pudicitia et virginitatis discrimen. X, 762. Concupiscentiam edomitam habere et ordinatam, pudicitia virtus est. IV, 1001. Pudicitia sequens. I, 1228; VII, 51. In mente habitat etiam corporis castitas. VI, 545. Pudicitia quatenus servetur. X, 799. Pudicitia corporis nulla est, nisi ab integritate animi pendeat. VI, 495. Pudicitia non violatur violentia, si mente servatur. I, 1228; II, 1016; VII, 51, 52. Pudicitia libidine aliena non potest violari. VI, 495, 496. Pudicitiam corporis non consentiente ac permittente anima, nemo violat. VI, 511, 515. Permittendi potest esse alijque ratio, consentiendi autem nulla. VI, 514.

Pudicitia triplex in membris Christi est. V, 1020. Pudicitia conjugalis, vidualis, virginalis, tres ubertates Evangelice in arca Noe figuratæ. VII, 475. Pudicitia conjugalis quæ vera. X, 416, 721. Pudicitia conjugalis bonum nuptiarum. X, 401. Quatenus potest esse bonum beatissimum. X, 756. Pudicitia conjugalis, limes mali. X, 765. Pudicitia conjugalis, donum Dei. X, 757, 742, 886. Inferius tamen quam continentia. X, 413. Pudicitia conjugalis donum Dei, et tamen præcipitur, quare. X, 413. Pudicitia amore restituendum in tentatione, exemplo susannæ et Joseph. V, 4510. Qui servandæ pudicitia causa hominem interficit, non excusatur a peccato. I, 1228. Pudicitia vera sive conjugalis, sive vidualis, sive virginalis dicenda non est, nisi quæ verè fidei nancipatur. X, 416. Pudicitia inipiorum non est vera. X, 762. Nec infidelium. X, 415, 745, 765. Pudicitia damnum, morte peccatorum figuratum est. IV, 1000.

Pudus verus non nisi fidelis. X, 415. Pudicus non est, qui non propter Deum verum fidem concubii servat uxori. X, 745.

Puella instituendæ modus. I, 779. Puellas custodiri Cyprianus passioni proximus præcepit. V, 1411.

Puerorum mala. X, 1525. Puerorum miseria ex peccato originali. X, 1511. Vide Miseria, Infantes. Puer nascentis plorat, quia in hanc vitam ingreditur. IV, 1664. Nascenti plorans propheta est calamitatis suæ. V, 909. Pueri tres vixitius horæ spatio fuerunt in camino ignis. II, 145. Pueri humilitate, non aetate, regnum celorum assequuntur. I, 674. Puer, id est, servus. VII, 478.

Pueritia nondum præcepti capax. VII, 750. Pueritia fere sub omnibus vitiosa delectationibus facit. VII, 750. Pueritiæ vitia ad succedentes ætates transeunt. I, 674. Pueritia cum senectute quomodo conjungenda. IV, 4472. Pueritia proponitur et ad imitandam humilitatem, et ad cavendam fatuitatem. IV, 525, 526. Pueritia humilitatem significat; et ideo Dominum nisi pueri non laudant. IV, 1472.

Puerperium informe ad homicidium non pertinet. III, 626. Puerperia vivencia in utero matrum. VI, 272.

Pugilari est panceratum facere. IV, 679.

Pugna, acies spiritualis. VI, 555. Pugna inter amorem Dei et amorem sæculi. V, 1512. Pugna Christianorum modo non sunt cum tyrannis, sed cum diabolo. IV, 1687. Pugna contra diabolum. V, 51; VI, 230, 230, 291. Contra quendam. V, 1238. Nullus hostis metatur extrinsecus: te vince, et cum diabolo mundus est victus. V, 591. Pugna

contra peccatum. IV, 545. Pugnantis contra peccatum vincitur, nisi divinitus adjuvemur. VI, 271. quamvis strenue certantibus non desunt vulnera peccatorum. VI, 537. Pugna inter corpus et animam. Vide Caro, Concupiscentia.

Pugna interior. V, 85, 531, 716, 719, 815, 817, 820, 892. Ublemam pugna, quam homo sentit intus. IV, 761. Pugna carnis et spiritus ex languore ac vitio per culpam contracto. VI, 560. Illo sanato, nulla pugna erit. 561. Pugnam internam qui experiantur. VI, 555. Multo est terribilior certamen hujusmodi non equis, quam cœtum reliquisse. VI, 572. Hac in pugna carnalis exercitatus. VI, 534. Pugnare contra carnis concupiscentias munus est spiritus sancti in nobis. V, 717. Pugnaturus, primo subdas te Deo; deinde, illo docente te et adjuvante, prælieris. IV, 1800. Pugnam nostram spectat Deus, non modo ut victorem coronet, sed ut pugnantem adjuvet. IV, 255. Pugnantes nos non sic Deus exultat, quomodo populus Venetorum. V, 718. Si Deus non adjuvat; non dico vincere, sed nec pugnare poterimus. V, 855. Non pugnat, sed trahitur, qui non juste vivit. V, 821. Imo non pertrahitur, sed liberent sequitur. V, 818. Laboras pugnando, sed lætaberis triumphando. V, 821. Quomodo vincat gratia. VI, 533, 534. si non te invenit dies ultimus victorem, inveniat vel pugnantem, non cæcum et addictum. V, 155. Tractatus de pugna animæ. V, 748. De eadem re disserunt plures sermones. V, a pag. 817 ad 817. Pugna malorum in malos, malorum in bonos et bonorum inter se. VII, 441, 442.

Pulchritudo quid, et in quo consistat. I, 701, 1184; III, 245. Pulchritudo ex similitudine et quadam partium unitate venit. I, 1225. Omnis pulchritudinis forma, unitas. II, 85. Pulchritudo quæ partibus constat, multo laudabilior est in toto, quam in parte. III, 188. Quæ delectant, eo delectant quia pulchra sunt. III, 148. Pulchritudo ubique et in omnibus percipitur. I, 989. Unde, quidquid ordinatum est, quantumcumque sit fœdum, pulchrum est. III, 158.

Pulchritudo universi unde. VIII, 607. Pulchritudo temporalium naturarum, rerum transitu peragitur, et distinguitur morte nascentium. VI, 28; VIII, 205. Pulchritudo sæculi, velut magnum cæcum modulatoris, ducens in æternam contemplationem speciei Dei. II, 527. Pulchritudines exteriores, a Dei pulchritudine veniunt. I, 801. Pulchritudinem suam habet justitia. V, 87.

Pulchritudo corporis. III, 155. Pulchritudo est congruentia partium cum quadam coloris suavitate. II, 65. Pulchritudo non mole, sed membrorum paritate ac dimensione constat. VII, 535. Defectus quibus distinguitur pulchritudo non corruptiones vocandæ. VIII, 205. Pulchritudo est bonum Dei. VII, 467. Pulchritudinem Deus largitur et malis, ne videatur magnum bonum bonis. VII, 467. Pulchritudo seducit sui consecutores. III, 159. Pulchritudo cur sæpe non fallat. III, 150. Pulchritudini infimæ non inhaerendum. VIII, 206. Pulchritudo quodammodo male amatur. VII, 467. Pulchritudo multis miseris obnoxia est. III, 155. Pulchritudo Christi. IV, 493, 496.

Pulchritudo vera in animo. II, 65. Pulchritudo mentis in quo sita sit. II, 462. Pulchritudo animi, vera virtus et justitia. IV, 496, 704. Pulchritudo ex confessione nascitur. IV, 1252. Pulchritudo creatorum, vox est eorum confitentium Deum. IV, 1949. Pulchritudini animi sensus adversatur. II, 65.

Pulchri aptique distantia. II, 527. Pulchri corpore, boni vocantur a scriptura. VII, 691. Pulchros non esse, nisi sapientes dixerunt Stoici. VII, 251. Bonus corpus pulchrum est, et decorans animam, magis delectabilis est, quam si deforme haberet et corpus. III, 119.

Pullorum augurium. VII, 102.

Pulmonis quoddam officium. IV, 1516. Pulmones qui infelles. X, 515.

Pulchritudo mortem filii falso nuntiata quanta animi magnitudine tulit. VII, 162.

Pulvis Judæos prævaricatores designat. IV, 1505. Et iniquos. IV, 528.

Punicare faciem. IX, 706.

Punctum indivisibile. I, 1045. Ejus et signi discretio. I, 1046. Puncti potentia. I, 1046.

Punica et Hebræa lingua significatiois quæ ad am vicinitate sibi sociantur. V, 648; IX, 541.

Punici Christiani baptismum nihil aliud quam salutem, et sacramentum corporis Christi nihil aliud quam vitam vocant. X, 128. Puniceis literis multa sapienter mandata memorie. II, 85. Punicorum bellorum clades. VII, 98, 99, 100, 101. Punicum proverbium. V, 910.

Punire. Ignoscendum est aut placentium ex caritate. II, 651, 662. Punire peccatum aut ab homine et cavente, aut a Deo judicante. V, 155, 158, 187. Peccatores sic cruciat Deus, ut non ipsius, sed sua malitia puniantur. IV, 163. Vide Flagellum, Peccatum, Pœna, Viandicta. Cum puniuntur homines, a solo Deo puniuntur. IV, 805. Punii Deus

quod facit, ut liberet quod fecit. IV, 1173. Punireus Deus non auferit totum bonum, sed aliquid admittit, aliquid relinquit. VII, 641. Per gratiam Deus exhibet penam. IV, 427. Deus tunc punit infestus, cum impunita peccata dimittit; misericorditer aduersus, cum copiosas libidines inopes reddat. II, 531. Puniri a Deo opera mala, non quæ fecit homo, sed quæ facturus fuit, male docent Pelagiani. II, 889. Habent homines mali, ubi et per Christianos non solum mansuete, sed et utiliter plectantur. II, 317.

Pupillæ oculi vis. I, 1048. *Vide* Oculi.

Pupillus quis. V, 116. Pupillus quinam ille sit, cui adiutor et pater fit Deus. IV, 429, 430. Pupillus Dei est, qui de temporalibus non præsumit. IV, 1897. Pupilli omnes suus absente patre, non mortuo. IV, 1897. Pupillorum et viduarum protector Deus. IV, 1896. Pupillorum tutores Episcopi. V, 950. Curam tuendis cum omnibus hominibus, tum maxime pupillis Ecclesiæ vel Episcopi debent. II, 1069.

Purgare, pro purgatum pronuntiare. III, 519.

Purgatio animi est quasi ambulatio quædam et navigatio ad patriam. III, 25. Purgandi animi exemplum, Sapientia incarnata. III, 25. Purgationis hominis principium, Christi incarnatio. VII, 501. Purgationem mentis, spiritus et corporis sui habent Christiani in Christo. VII, 505.

Purgatoriæ penæ quorundam in iudicio. VII, 699, 700. *Vide* Penæ. Purgatoriæ quædam sunt penæ in hac mortali vita. VII, 727, 728. Quædam post mortem: nulla vero post iudicium. VII, 728, 730, 731. Purgatorius ignis post hanc vitam. VI, 153, 217, 263. Purgatorius ignis in die iudicii. IV, 92, 1503. Quidam in indignatione arguerent et emendabuntur: sic tamen quasi per ignem; quidam qui arguerent, non emendabuntur. IV, 597. Quia dicitur, *salvus erit*, contemnitur ille ignis; gravior tamen erit, quam quidquid potest homo pati in hac vita. IV, 597. In hac vita purges me, cui jam emendatorio igne non opus sit. IV, 597.

Purpurus a limata. IX, 511, 612. Traditorum crimen Secundo Tigisitano obiecit. II, 162; IX, 753. Purpurio, occisus ab eo in carcere Mises filios sororis eius, obiecit Secundo Tigisitanus. IX, 610. Purpurius de homicidio confessus. IX, 714. *App.* 775.

Pusillus a lamasba. IX, 236.

Puteus et fons in quo differunt. III, 1512.

Pyrrhus et Thyshes. I, 982, 984, 985.

Pyrrhus rex Græciæ a Tarentinis accitus, Romanorum hostis effectus est. VII, 97. Apollinis oraculum de Pyrrho ambiguum. VII, 97.

Pyrrhus rex Epirotarum. VII, 164.

Pythagoras. IV, 1828; V, 1150. Samius. VIII, 1041. Quo tempore floruit. VII, 585, 596. *Not.* Pythagoras agnoscit animæ immortalitatem. I, 934. Pythagoras Samius audita de immortalitate animæ disputatione, ex athleta factus philosophus. II, 521. Pythagoras non sapientem sed philosophum se esse dicebat. VIII, 1037. Ab illo philosophi nomen incipit. VII, 223, 596. Et philosophiæ. X, 1452. Pythagoræ philosophia ante ipsum ignota. II, 575. Pythagoras contemplatiuæ parti sapientie instituit. VII, 228. Pythagora nihil clarius in virtute contem. lativa tunc habuit Græciæ. III, 1048. Is nec de se, nec de ulla re aliquid scripsit. III, 1048. Pythagoræ de administranda republica iudicium. I, 1020. Pythagoræ errores plures. I, 589. Animas de cælo lapsas esse putarunt Pythagoras, Platonius, Origenes. II, 748. Pythagoras hydromantia usus est. VII, 225. Pythagoræ laus. I, 953. Improbatur. I, 589.

Q.

Quadragesimarius numerus quid mysterii contineat. III, 48; V, 552, 695, 1059, 1051, 1177, 1178, 1216, 1259. Perfectionis mysterium insinuat. VIII, 895. Quadragesimarius numerus, perfectus et sacratus. III, 4529. sacramentum est laboriosæ huius vite. III, 1075. Quomodo. III, 1073. Quadragesimus numerus modo penitentia, modo hostilitate conuenit. III, 534, 595. Quadragesima dies ante, et quinquagesima post Pascha. V, 695, 1048, 1049, 1052, 1147, 1178, 1184.

Quadragesimæ dies toto orbe sacratissimi. V, 1046, 1051. Observandum anni tempus et dierum numerus. V, 1047. Quadragesima, præcipua jejuniarum observatio. III, 594; IX, 700. Quadragesima dicitur perpetua jejunia. V, 1178. Quid significant. V, 1178. Qui per alios dies jejuniatus, per hos aucte quod facit. V, 1040. Quadragesimalis absentia qualis esse debet. V, 1044. Quadragesima a carne et a vino abstinere. V, 1040, 1045. Hæc observatio non superstitiosa, sed divina lege servatur. VIII, 492. Si stomachi infirmitas aquam non tolerat, vino usitato et medico lenitius sustentaretur, quam exquisitis liquoribus. V,

1053. Perstringatur superstitiosa observatio vasa in quibus cocta sunt carnes devitantium, tamquam immunda. V, 1047, 1052. Per Quadragesimam non solum a carnis, verum etiam a quibusdam terræ fructibus abstinent fere omnes. VIII, 491, 495. Quadragesimali tempore pauperum victus omnibus imitandus. V, 1053. Restringendæ delicie, non mutandæ. V, 1043, 1044. Quadragesimæ observatores, delictiosi. V, 1040, 1043, 1045, 1047, 1053. Quadragesima non operosis aut pretiosis, sed in promptu positis et vilioribus alimentis corpus reficiendum, aut potius fulciendum. V, 1044, 1045. Secus agentes, multum errant. V, 1047. Quadragesimali tempore crux castigandi corporis assumenda. V, 1059. Servanda conjugatis continentia. V, 1040, 1043, 1045, 1047, 1052. Eleemosynæ largiores erogandæ. V, 1040, 1042, 1045, 1046, 1047, 1052, 1055. Finiendæ inimicitie. V, 1042, 1043, 1046, 1054. A litibus in primis jejuniandum. V, 1040. Pia opera ferventius exercenda. V, 1040, 1041, 1052. Ultima quinta Sabbati abbati offertur tantum ad vespertinum, alibi et mane et ad vespertinum. II, 202. Cur bis offeratur. II, 204. Alii nec quinta Sabbati lavant, relaxantve jejuniarum, secus alii. II, 201, 204. Quadragesimale jejuniarum ante Pascha et ante baptismum, cum Christus post baptismum susceptionem jejuniarum. V, 1048.

Quadragesimæ mysterium exponitur. VI, 40, 96. Quadragesimæ dies significant laborem et humilitatem vite presentis. V, 1041. Vitæ hujus mœrorem. IV, 1465. Per Quadragesimam Ecclesiæ præsens figuratur. VI, 40, 97.

Quadro similis debet esse Christianus. IV, 1103.

Quadrupedia quænam animalia dicuntur. III, 241, 286.

Querere. Quod hortante Deo querimus, eodem ipso demonstrante inveniemus. I, 1245. Fieri non potest divina quadam providentia, ut religiosis animis se ipsos et Deum, id est veritatem pie caste ac diligenter querentibus, inveniendi facultas desit. I, 1049. Veritatem quidam non pie querunt, et ideo non inveniunt. I, 708. Nulli homini ablatum est scire utiliter queri, quod inutiliter ignoratur; et humiliter confutandam esse inbecillitatem, ut querentem et confidentem Deus subveniat. I, 1297. Neque omnes a quibus queritur docere possint, neque omnes qui querunt digni sint. I, 1511. Si sapientia et veritas ita queratur ut digna est, subtrahere sese atque abscondere a suis dilectoribus non potest. I, 1524. Amore queritur. I, 1524. Maxime res cum a parvis queruntur, magis eos seculum efficit. I, 909.

Querere Deum et ad laudem et ad damnationem pertinet. III, 1759. Querentem se non contemnet, qui prior quaesivit contemnentem se. IV, 870, 871. Deus non queritur ab aversis, sed ipse vocat aversos, ut impleat conversos. IV, 288. Querentium Dominum genus duplex. III, 1676. Hoc est Christum male querere, in peccato suo mori. III, 1676. Qui Deum querunt, jam transeuntia et mortura non querunt. IV, 122. Deum non querunt, qui cum propter beneficia terrena querunt. IV, 996. Patrem querere, propter hereditatem; Dominum querere, propter redemptionem; patrum querere, propter liberationem. IV, 1855. Quisquis a Deo præter Deum aliquid querit, non caste Deum querit. V, 759. Querere aliquid a Deo nolite, nisi Deum. V, 1461. Quid Dominus querit a te, nisi te? V, 517. Querendus Deus sine fine, quia sine fine amandus. IV, 1592. Deus manibus, id est operibus, querendus. IV, 1855. In tribulatione Deus exquirendus. IV, 525, 972. Queritur animacujuslibet duobus modis, scilicet ad imitandum et ad perlegendum. IV, 407, 1840. Quomodo Deus hominem querere dicitur. VII, 557. Querere idem est ac sum habere. VII, 557.

Questio inuitur agi extendente equuleo, sulcantibus unguibus, ureatibus flammis; vel mitius, virgarum verberibus. II, 509, 511. Suspendis in equuleo unguibus vexatur. II, 166. Questionarius. V, 680, 1599.

Questiones difficiles non inutiliter indagantur. VI, 260. questionum tria genera, an sit, quid sit, quale sit. I, 786. questionum genera plusquam tria esse non possunt. VI, 45. Questio inscrutabilis. X, 1128. Questionem qui non videt, non intelligit solutionem. III, 4629. Questio omnis nisi intentum fecerit proposita, non delectabit exposita. III, 1545. Sæpe in altercando magna questionis propositor persona a magni doctoris ostentat. VIII, 107. Questionibus omnibus difficilissus fortior caritas. V, 1612. Questionum libri septem. I, 631. *scilicet* *questiones contra Paganos expositæ*. I, 645. Liber de diversis questionibus octoginta tribus. I, 624; VI, 11.

Qualitatibus corporum tolle ipsa corpora, necesse est ut non sint. II, 858. Qualitates corporum quatuor. IV, 91. Qualitas de substantia in substantiam non migrat. X, 855. Qualitates adherendo transeunt ad alia corpora, non emigrando. X, 842. qualitates rerum corporalium quo modo de corpora ad spiritum, eo modo transeunt de spiritu ad corpus. X, 842. Qualitas mala messe potest, etiamsi nulla sit tunc

tionem commota. X, 889. Qualitas affectionalis est quid aliud ab affectione. X, 884.

Quando, in eternitate non est. IV, 1439.

Quantitas duplex, molis et virtutis. I, 1057. Nullum est corpus quod non habeat longitudinem, latitudinem, et altitudinem. I, 1058. Animæ nullam esse quantitatem molis, fuisse in libro de *Quantitate anime*. I, 1057. Sed inesse quantitatem virtutis, cuius septem gradus assignantur. I, 1074. Omne corpus quantumcumque sit, habet dimidium, et si dimidium, innumerabiles partes. III, 158. *vide Corpus*. Quantitas syllabarum diverso modo a Grammaticis et Musicis attenditur. I, 1099, 1100.

Quasi habet tristitia iustorum, at eorum gaudium non habet quasi. IV, 539, 590.

Quatuor inter et quater quid intersit. VI, 40.

Querela. Aliud esse sine querela, aliud sine peccato. X, 163. *vide Perfectio, Peccatum*.

Quæstio dei ædem extra portas esse merito voluerunt Romani. VII, 125.

Quies. Quod quietum est, non est nihil: imo magis est quam id quod inquietum est. I, 1282. Quies est apud Deum valde, et vita imperturbabilis. I, 682. Requiescere Deum ab operibus suis ut intelligendum. III, 189. Quies Dei ab operibus suis, quietis nostræ symbolum. V, 1242. Quomodo Deus requiescet in nobis Sabbato vitæ æternæ. I, 868. In illis requiescere dicitur spiritus sanctus, quos in se requiescere iacet. I, 846. Ignavia quasi quietem appetit: quæ vero quies certa præter Dominum? I, 680. Quies in Deo solo habetur. I, 732. Frustra quaeritur in creaturis fugacibus. I, 700. Ibi est locus quietis imperturbabilis, ubi non deseritur amor, si ipse non deserat. I, 701. Fecit nos Deus ad se, et inquietum est cor nostrum, donec in Deo requiescat. I, 661. Ostendit Deus quam magnam creaturam rationalem fecerit, cui nullo modo sufficit ad beatam requiem, quidquid ipso minus est. I, 848. Quies non invenitur nisi in voluntate Dei. III, 886. Ubi quies, ibi sanctificatio. II, 219. Omnia propter spem æternæ quietis agenda sunt. V, 89, 85. Ad quietem semper vigilantem actio bona perducit. IV, 1489. *vide Requies*. Quies Mariæ operationi Martiæ præfertur, quare. III, 306. Quies qualis in cælo. II, 212. Quies per lectum figuratur. IV, 1750.

Quiescit a Burch. IX, 218.

Quinarius numerus imperfectus, senarius vero perfectus. III, 1399. Quinarius numerus in veteri Testamento maxime commendatur. III, 717. Quindenarius numerus concordiam significat duorum Testamentorum. IV, 1960. Quinquaginta diebus post Pascha prandetur. III, 143. Jeiunia relaxantur, et stantes cranus. II, 218. Alleluia ubique cantur. II, 220. Quinquaginta dies et Alleluia post Pascha, antiquæ traditionis. V, 1176. Quinquagenarius numerus in nostra religione sacrosus est. III, 48. Magnum sacramentum continet. IV, 1960. Quinquagenarii numeri mysterium. II, 218; VI, 96. Ratio. V, 75, 1052, 1177, 1178. Quinquaginta dies post Pascha significant dies futuri sæculi. V, 1094, 1178. Per Quinquagesimam ecclesia futura figuratur. VI, 97.

Quintianus Caj sensus episcopus. IV, 381.

Quintianus. II, 252.

Quintiliano commendantur Calla vidua ac virgo Simpliciola. II, 963.

Quintus ad aratrum. II, 390.

Quintus ab Aggia. IX, 235.

Quintus presbyter. II, 630.

Quintus diaconus. II, 351. Libellum litterarum Augustini ad Paulinum detulit. II, 347.

Quirinalis flamen. VII, 60.

Quirinus cognominatus est Romulus. VII, 60.

Quodvultdeus diaconus Carthaginensis. VIII, 21, 56. Petit ab August. ut hæreses omnes a Christo, earumque errores exponat. II, 998. Ei excusat Augustinus operis difficultatem, ac monet rem jam ab aliis tentatam. II, 999. Nec desinit tamen quodvultdeus flagitare. II, 999. Dicit frustra sibi Græcam faciendam delegari, qui latina non didicerit. II, 1000. Quodvultdeus promittit August. opus quod petit, dum per occupationes licebit. II, 1001.

Quodvultdeum de duobus adulteriis apud Catholicos convictum, a Donatistis esse susceptum dicebat Petilianus. IX, 366.

Quodvultdens episcopus. II, 759, 781. Ei scripsit Aug. quid agendum ecclesiasticis, obsidionis instante metu. II, 1013.

R.

Raab non ob fallaciam remunerata, sed ob benevolentiam. VI, 540. Mellus a mendacio abstinisset. VI, 541, 542. Raab quatenus imitanda est. VI, 542, 545.

Racha quid. III, 1246, 1241. Vox indignantis. III, 1761. Interjectio indignantis. III, 42, 45. Racha in aliam linguam non potuisse verti dicitur. III, 42.

Rachel visum principium interpretatur. III, 1046; VIII, 432. Rachel quid figuret. VIII, 432. Figura est vitæ contemplativæ. III, 1046.

Radices duæ bonorum et malorum caritas et cupiditas. X, 370. Radix nostra caritas. IV, 124, 358, 357, 607, 1947. Radix apostolica. VI, 278.

Rana significatur loquacissima vanitas. IV, 1000

Rapaces milvis comparati. III, 361.

Rapere. Quomodo rapiat hominem Deus. I, 795.

Raphaël in est Gigantis. III, 749.

Rapina, lucrum damnosum. IV, 740. Rapina simul cum furto prohibita septimo præcepto. V, 71.

Raptores alienarum rerum quanta mereant poena. V, 206. Si stultus est qui recondit sua, invenire nomen ei qui tollit aliena. V, 961. Ita; tores redarguuntur. V, 963: Raptus elemosinæ Deo non acceptæ. V, 649, 962. Quod invenisti et non reddidisti, rapuisti. V, 965. Raptor maior ideo te quaerit, quia invenit minorem raptorem. IV, 1616.

Raptus animæ duplex, spiritali visione et intellectuali. III, 476. In raptu spiritali aliquando fit revelatio. III, 476. Natura et excellentia raptus intellectualis. III, 476. Potest mens humana divinitus rapi ex hac vita ad angelicam vitam, antequam per istam communiem mortem carne solvatur. II, 610. Raptus Paulus ad vitam angelicam. II, 610.

Rara quæ sunt, ipsa sunt mira. VII, 722.

Ratio est mentis motio, ea quæ discuntur, distinguendi et connectendi potens. I, 1009. Ratio est aspectus animi, quo per se ipsum non per corpus verum intuetur; aut ipsa veri contemplatio, non per corpus; aut ipsum verum quod contemplatur. I, 1026. Ratio cibus mentis. X, 680. Communis est hominibus et angelis; non vero pecoribus. X, 530. Ratio est quasi animæ caput aut oculus. I, 1177, 1248. Rationem æternam esse multis edisserit Evodius. II, 701. At non probat Augustinus quod dicit, ratione cogi Deum esse, vel ratiocinando effici Deum esse debere. II, 705. Rationis et intellectus discernen. V, 257.

Rationis ministri sunt tam interior quam exteriores sensus. I, 1245. Ratio iudicat de sensu inferiore. I, 1247. Ratio corpori ac sensibus præstat. III, 146. Duo sunt in quibus illius vis potest ipsis etiam sensibus admodum, opera scilicet, et verba. I, 1010. In visu et auditu, et in ipsa etiam voluptate quedam rationis vestigia sunt. I, 1911. Ratione nihil in homine præstat. I, 1248. Per eam homo bellus præstat. I, 1250. Unde spiritus hominis dicitur in scripturis ratio, qua ab eis distat. III, 202. Ratio ipsa ratione cognoscitur. I, 1258. Ac se ipsam comprehendit. I, 1246. Ratio est excogitatrix omnium disciplinarum. I, 1012. Ratione præstantior est virtus. III, 147. Ratio velut in arce collocata ad regendam libidinem et iram. VII, 427. Ratio ad vicem viri debet regere omnem animale motionem. III, 746. Rationis dominatio ad motus inferiores frenandos homini data. V, 70. Ratio vilis recte non imperat, si Deo ipsa non servit. VII, 656. Ratio non in infantibus nulla, sed sopita. II, 361. Ratio sopita in infante, excitanda ut sit sapientie et veritatis capax. VII, 789.

Ratio et auctoritas quomodo conducunt ad discendum. I, 1008. *vide Auctoritas*. Ratio exemplis aperienda. VII, 56. Ratione errore non persuaderi, sed falsa ratione. II, 453. Ratio in investigatione rerum divinarum deficit. I, 1513. Ratio fidem præcedit, fidesque rationem. II, 454. Si manifestissima certaque rationi velut scripturarum sanctorum objicitur auctoritas; non intelligit qui hoc facit, etc. II, 588. Ratio si contra divinarum scripturarum auctoritatem redditur, quamlibet acuta sit, fallit veri similitudine, nam vera esse non potest. II, 588. Ubi humana ratio deficit, fides sufficit. V, 1008. Rationi percipiendæ idonei perpauci. VIII, 81.

Rationabile quid. I, 1010. In tribus apparet. I, 1012. Rationabilis et rationalis discerni. I, 1010. Rationalis creaturæ vitium ac miseria, aversio ejus ab incommutabili homo; virtus ac beatus, conversio ejus ad idem bonum. II, 561.

Rationale summi sacerdotis. III, 657. In eo lapidem fuisse fabulantur, cuius color sive ad prospera, sive ad adversa mutaretur sacerdote intrante in sacra. III, 657. Rationale legem et iudicia significat. III, 640, 641.

Rationalis Africa. IX, App. 792.

Ratiocinatio, est e ceris ad incertorum indagatiorem nitens cogitatio. I, 1021. Ratiocinatio est rationis inquisitio. I, 1065. Huius et rationis discernen. I, 1064. Curiosaque usus. I, 1065.

Ravenna. X, 457. Ravennæ Laurentii memoria. V, 1444. Ravenna data constitutio. II, 927.

Razii exemplum se ipsum insufficientis, Donatistas non juvat. II, 931; IX, 728, 750. Quil nos aliminet. IX, 730. Razii factum magnum est, sed non bonum. II, 932. Scrip-

ra illud narrat, non laudat. II, 931. Rarius quo sensu laudatus in scripturis. IX, 729. Rarius non fuit vir eligendae mortis sapiens, sed ferendae humilitatis impatientis. II, 952.

Reatus quid et ubi sit. X, 860. Reatus culpae et poenae distinctio, seu peccatum, et poena peccati. I, 609. Reatus peccati. X, 430. Reatus non nisi post baptismum solvitur. X, 884. Deus res, quarum reatum solvit, ad fidei certamen manere sinit. X, 182.

Rebaptizandum errori occurrit. III, 778. Cur non rebaptizandum. IX, 30. Rebaptizatio est quid peius quam mors. IX, 319. Rebaptizare, grande scelus. IX, 55. Rebaptizare haereticum hominem, qui haec sanctitatis signa percipierit, quae Christiana tradidit disciplina, omnino peccatum est. II, 98. Rebaptizant Catholicos Donatistae, cum in ijs haereticis Ecclesiae universae placuerit baptisma non rescindere. VIII, 45. Rebaptizationi Donatistarum in parte Donati illudatur. IX, 98. Rebaptizare non ausi sunt Donatistae eos, qui in schismate Maximiani baptizati fuerant. II, 800. Non rebaptizantur qui a Donatistis ad Ecclesiam convolant, sed necesse est poenitentiam agant. II, 803, 811. *Vide* Baptismus, Donatistae, Rebaptizatores. V, 291, 293.

Rebecca in benedictione Jacob quid figurabat. V, 38. *Rebecca* a est figura Ecclesiae. IV, 1675.

Reburrus. VIII, 227.

Recapitulatio diligenter observanda in scripturis. III, 535.

Receditur a Deo dissimilitudine. IV, 1217.

Reconciliati Deo sumus, non sicut reconciliatur inimicus inimico, quasi Deus incipiat amare quos oderat. III, 125. Reconciliatur nemo Deo, nisi per Christum. X, 141, 145, 826. Nisi per dilectionem. VI, 191. Tenendo praeccepta Christi, reconciliamur Deo. VII, 119. Reconciliatio poenitentium. VII, 673, 674. In periculo mortis reconciliationem dari vult Augustinus poenitentibus, etiam adulterina consortia retinentibus. VI, 470. Reconciliatio arria pacis. VI, 470. De reconciliatio sermo. V, 1054. Quanta cura sategerit Augustinus, ut sibi reconciliaretur episcopus, quem litteris asperioribus offenderat. II, 623, 624.

Recordatio. Ea quae discimus non nobis veluti nova inseri, sed in memoriam recordatione revocari, socratis inventum. II, 68.

Recta opera non sunt, cum cor directum non est. IV, 991. Recta sunt opera, quorum finis est caritas. IV, 1148. Rectus recto convenies, et sine dubio placebit tibi Deus. V, 517. Recti corde quoniam. III, 1603, 1623; IV, 104, 273, 275, 277, 278, 393, 770, 771, 991, 996, 1205, 1833. *Vide* Cor. Rectus est homo, quando in eo bono quod facit, Deus ijsi placet; in eo autem malo quod patitur, Deus ijsi non dis; licet. IV, 885. Rectus quantumlibet tibi videaris, producit Deus de thesauro suo regulam; coaptat te ad eam, et pravus inveniris. IV, 1849. Recti et non recti corde. V, 517. Rectum amando corrigimur, ut recto recti adherere possimus. II, 672.

Rector. V, 420. Rectorum Ecclesiae pericula. IV, 1123, 1126.

Redarguere. Ad redarguendum pigriorem dispensatorem debet nihil magis fieri, quam timor verbi asperiri. V, 961.

Reddendum vel non reddendum bona aut mala sex differentiae. IV, 1452.

Redimere tempus. V, 122, 910.

Redemptionis beneficium. V, 1185. Redemptionis Christi mysterium nullis retro temporibus de uit. VII, 221. *Vide* Salus. Redemptionis mysterium quam diversis significationibus praedicatum. VII, 221. Redemptio nostra eleganter enarratur. V, 726, 745. Redemptionis nostrae commercium peractum a Christo. IV, 1521, 1923. *Vide* Christus. Redempti sumus sanguine Filii Dei. V, 155. Qui nos tanto pretio redemit, non vult perire quos emit. V, 155.

Reditus ad priorem vitam peccati prohibitus. VII, 509. Redit homo in deteriore, cum ad se redit. IV, 978.

Reflectionis necessitas ad edacitatis libidine discernenda. X, 771. Reflectiones, indigentiarum quotidiana medicamenta sunt. IV, 1320. Refici ab eo quare, a quo factus es. IV, 1855.

Reformare. Qui nos formavit, ipse reformat. IV, 521.

Reformatio a confessione incipit, et per bona opera perficitur. IV, 1908.

Refugium nostrum Deus. IV, 234, 515, 878. Regeneratio hominis duplex. VII, 663, 667; X, 689. Regenerationis beneficium. V, 1006, 1081. Et gratia. VII, 579, 506. Regenerationis beneficium ex Christi Incarnatione. X, 174. Regenerationis nostrae sacramentum manifestum esse voluit manifestatus mediator: antiquis autem iustis erat aliquod occultum. II, 843. Regenerationis signum ante diluvium aut quale fuerit, scriptura tacet. VII, 439. Regenerationem omnibus, uno Christo excepto, necessariam videri. II, 844. Regenerationis et generationis nostrae comparatio. V, 1081. Regeneratio opponitur generationi. X, 158.

Regeneratio spiritualis quatenus fit. X, 144, 145. Regenerationis sacramentum, baptismus. X, 177. Regeneratio per Christum ducit ad justificationem vitae. X, 177. Regeneratio quid praestat. X, 187. Generatio ex Adam uno delicto obligat, regeneratio ex Christo tam illud, quam quicquid postea ex iniquis operibus humanae conversationis accedit, solvit. II, 678, 679. Regeneratio peccata abolet universa in quavis aetate. VI, 287, 288. *Vide* Baptismus. Regeneratio, fides, spes, caritas, in hac vita sunt solatia miserorum, non gaudia beatorum. IV, 1555.

Regi et agri qui differant. X, 323. Non regit qui non corrigit. IV, 504. Quosnam Deus regat, quosve dimittat. X, 324. A Deo regimur per singulos actus, quando recte agimus. X, 559. Regit spiritus, caro regitur: nec spiritus bene regit, si non regatur. V, 915. Rege terram, et eris rex terrae. IV, 970.

Regio vivorum et mortuorum. V, 295.

Regnare dupliciter dicitur. VI, 77, 78. Regnare velle latius a bonis congruat. VII, 124. Regnandi cupido in hominibus. VII, 43. Et Nino. VII, 116. Regnante Domino ita quisque subjectus est, ut regnet et ipse cupiditatibus suis. IV, 647.

Regna humana divina providentia constituuntur. VII, 141. Donantur. VII, 560. Gubernantur. VII, 154. Regnorum divisio, cupiditatis vel utilitatis effectus. VII, 500. Primi saeculi consequens non erat, ut primogeniti in regnum succederent. VII, 464. Regna a diis dari non possunt. VII, 176. Regna an deorum auxilio vel juvantur, vel deseruntur? VII, 117. Regna solus verus Deus dat. VII, 123. Bonis et malis, pijs et impijs. VII, 159, 168. Quare. VII, 159, 140. Regna terrena quibus voluerit Deus, et quando voluerit, vel sinendo, vel donando distribuit. III, 1031. Regnum invito vero Deo habere non poterant Romani, ad illo cognito melius habuissent. VII, 135. Regna felicitia et infelicitia dat Deus Imperatoribus Christianis, quare. VII, 171, 172, 175. Regnum bonorum non tam ijsis, quam illis, quibus regnant, utile est. VII, 114. Regnum malorum magis regnantibus nocet. VII, 114. Regna absque iustitia, magna sunt atrocitatis. VII, 115. Regnum aliena iniquitate crescit. VII, 124. Regni propagatio quo sensu dici potest felicitas. VII, 124. Haec incongruenter Jovi adscribitur, si victoria dea est. VII, 124. Regnum bello augere grande atrocitatum. VII, 116, 117. Id malis videtur felicitas, bonis necessitas. VII, 124. Regni iusti et moderati forma. VII, 116.

Regna excellentiora Gentium tria. VII, 497. Inter regna terrarum, ceteris clariora fuere Assyriorum et Romanorum. VII, 560. Regna mundi quatuor significata per quatuor bestias in Daniele. VII, 695. Regnorum terrenorum praedictae sunt mutationes. V, 622. Regni Israelitici commutatio per Christum figurata in veteri Testamento, ubi. VII, 526, 527. Regnum lucis et tenebrarum, Manichaeorum signum, destruitur. I, lib. *De Moribus Manich.* c. 3, 4, 5, etc. Regnum uxorium. I, 752.

Regnum in creaturas rationales triplicis generis. V, 1638. Regna duo, unum Christi, alterum diaboli. II, 918. Regnum diaboli constat ex ijs qui inter se divisi sunt. V, 446. Regnum Christi duplex. VII, 673. Regnum Christi est in hoc mundo, sed non de hoc mundo. III, 1959. Regnum Dei nos, si in illum credentes in eo profecerimus. V, 588. Regnum Christi et sanctorum in terra post separationem malorum. V, 1197. *Not. (a)*. Regnum Christi haeresibus et schismatis etiam excitationis indivisum. V, 446. Regnum sanctorum. VII, 675. Et Ecclesiae. VII, 348.

Regnum caelorum cur dicta Ecclesia. VI, 409. Regnum caelorum, id est, sanctorum qui caeli appellantur. V, 490. Regnum caeleste, et regnum terrenum hodie in isto saeculo commixtum est. IV, 602, 605. Regnum caelorum non promissum fuit in veteri Testamento. VIII, 129, 150. Regni caelorum nomen non in veteribus Libris invenitur, sed in novis. VIII, 368. Regnum caelorum in veteri Testamento promissum esse, quare tanquam erroneum Pelagio objectum. X, 527, 528, 529. An de facto promittatur. X, 527. Regno terreno veteres iusti caeleste regnum imaginabantur et praenuntiabant. III, 75. Regnum terrenum Iudaeorum, umbra erat regni caelestis. IV, 1605.

Regnum Dei, regnum caelorum adhuc edificatur. III, 4815. Regnum Dei promissum. V, 641. Quibus promissum. I, 619, 674. Non soli haeretici, sed et qui male vivunt, ad regnum Dei non pertinent. IX, 170. A regno Dei excludi vel unum crimen. IX, 171. Regnum Dei quomodo caro et sanguis non possidebunt. V, 1619. Nunquam posse intrare in regnum Dei, magna est poena hominis. X, 785. Non nisi per remissionem peccatorum fit, ut ad regnum Dei perveniant baptizati. X, 142. In regnum Dei sola Christi societas introducta. X, 118. Regnum Dei ubi intelligatur. X, 518. Extra regnum Dei non est vita aeterna parvulis non baptizatis reservata. X, 189. Inter ignem aeternum et regnum

colorum nullus medius locus vite æternæ. V, 872, 1537. Regni colorum pretium. V, 1321. Regnum colorum quam diverso pretio ematur. IV, 1408. Tanti valet, quantum iacturis. IV, 874. Percipitur pro calice aque frigidae. IV, 574. Regni Dei qui possessores. I, 612.

Regni Dei descriptio. I, 612. Regnum Dei pariter ab omnibus, totum a singulis possidetur. V, 549. Unicuique integrum est, quod concorditer habetur a multis. V, 549. Ad regnum Dei invitati omnes. V, 549. Quæ ibi non erunt novimus: quæ erunt, amare ac desiderare possumus, non digne cogitare. V, 1121. Ibi totum negotium nostrum laus Dei erit. V, 1121. Quis magnus et quis minimus in regno colorum. V, 1168. Regnum Dei, crescente possessorum numero, non minuitur, quia non dividitur. V, 549. Regnum colorum habet præmia diversa. VI, 410. In regno colorum qualis erit cibis. V, 969. Regni Christi in principis tenemus, sanguinem Christi. V, 840, 848. Regnum colorum quis recte, quis præve desideret. V, 489.

Regula incommutabilis est Dei voluntas. IV, 1293. Regula ad intelligentiam scripturas. V, 26, 50, 536. Ad intelligenda scripturæ loca de Filio Dei. VI, 74. Reg. la. fidei. VI, 239, 200. *Retr.* scilicet symbolum. V, 999. Regule catholice defensores. VI, 253.

Regulus. X, 745. Regulus Punicum bellum confecerat, nisi aviditate nimia laudis duriores conditiones Penus impasset. VII, 99. Regulus primo Punico bello captus. VII, 99. Reguli captivitas historici. VII, 28. Reguli civitas, juratio, mors cogit deos crubescere. VII, 91. Regulus quanta fide iuravit in Afris servavit. VII, 164. Regulus certissimos cruciatus et horrendi exempli mortem libera voluntate ne pejeraret exceptit. II, 473. Regulus se ipsam occidere, magnum scelus iudicavit. VII, 57. Reguli magnitudo animi. VII, 57. Regulus Catoni præferendus. VII, 57.

Relativa aliquando eadem sunt, aliquando diversa. II, 750. In multis relativis non invenitur vocabulum, quo illi vicissim respondeant, quæ ad se referuntur. VIII, 910.

Relaxandi animi gratia voluptatem aliquam post magnas curas capere, modestissimum est: ab ea vero capere interdum turpe. I, 1086.

Religianus episcopus. II, 963.

Religio unde dicta. VII, 280, 281. Religio ex eo dicta est, quod nos religet Deo. I, 105; III, 470. Vel ex eo quod nos religat. I, 605. Religio quid sit. VI, 20, 21. Religio vera ea est, qua se uni Deo anima, unde se peccato velut abruerat, reconciliatione religat. I, 1080. Religionem vis imata inseruit. VI, 20. Christianæ religionis summa. VII, 219, 220. Religiois servitus quæ Græcè *λατρεία* dicitur, uni debetur Creatori. II, 378. Religio an aliis rebus, quam Deo exhiberi possit. VII, 278, 279. Religionis nostræ initium. V, 257. Religio vera a vero Deo inspiratur et docetur. VII, 479. Religio vera ab exordio generis humani una eademque. II, 575, 379. Religio Christiana apud antiquos. I, 605. Illiusque salus nulli unquam defuit, qui dignus fuit. I, 645. Quomodo hoc intelligendum. I, 645. Argumentum efficax Christianæ religionis, oracula Prophetarum de his, quæ a sola voluntate Dei pendent. VII, 516. Totius mundi fides. VII, 760. Et quod propter Christum victores victis pejeraverunt. VII, 65. Religio Christiana una salubris religio. VII, 111. Prædicta in veteri Testamento, revolata in nova. VII, 514. Variis miraculis confirmata. VII, 514. Religio quomodo a Christo fundata. VIII, 88. Religio vera aut novia superstitio in quo sint. II, 577. Religio proprie nominata in veritate locum habet. IX, 748. Religionis nostræ veritas ac mirabilis propagatio explicatur. II, 522. Religionis nostræ veritatem probat mors ab Apostolis pro ea appetita. V, 1414.

Religiones falsæ, Martyrum passione sublatae. VII, 453. Error in religione venit ex hoc, quod pro Deo colatur creatura. III, 150. Varia sunt falsæ religionis genera. III, 169. In religione falli expedire Varro putat. VII, 151, 157, 158. Populum in religionibus fallere velut scientiam et prudentiam negotium fuit. VII, 159. Religio qua a pueris semel imbuti sumus, ad se nos etiam incusos rapit. I, 921.

Religio vera sine fide et sine quadam gravi auctoritatis imperio iniri recte non potest. VIII, 79. In religione scilicet sequenda sunt hæc tria, fides, spes et charitas. VI, 252, 253. Religio Christianam quoniam fidelem, quod in ea fides rerum, quæ non videantur, imperatur. VI, 171. Reclauduntur. VI, 171. Religionis Christianæ sanctitas opponitur impuro cultui demonum. VII, 76. Religionis summa est imitari, quem colis. VII, 242. Religio omnis, anime causi. VIII, 75. In nullam noncu religionis seu verum, seu aliam cogulari possunt homines, nisi aliquo signaculorum vel sacramentorum visibilibus consortio colligantur. VIII, 553. Religio non queritur nisi esse credatur. VIII, 83. Religio qua via possit inveniri. VIII, 91. Incarnata Dei sapientia, via ad religionem commodissima. VIII, 88. Religio querenda apud eos qui excellunt famæ celebritate, et

omnium occupatione populorum. VIII, 76. Cum in iuribus vera religio, sumendum exordium a catholica Ecclesia. VIII, 78. A religione querenda ad Catholicam nihil prohibet. VIII, 77. Religio apud Paganos vera querenda non est; sicut nec apud hæreticos, schismaticos, Judæos. III, 163. Sed apud Christianos reperitur. I, 605; III, 105. An a religione vestiganda abstinendum, eo quod apud paucos sit. VIII, 76. Tutius est plurimum in religione, quam unius aut paucorum privatam sententiam sequi. IX, 142. Religione indignus est, qui ficto pectore accedit. VIII, 81. Religio Christiana, via regularis ad regnum. VII, 512. Via universalis liberanda anime. VII, 515. Religionis nostræ libertatem oneribus servilium non præmendat. II, 231. Religio nostra non est inimica, sed utilis Reipub. II, 329. Religioni accipiente ingenium vel excellens non sufficit, nisi Deus adsit. VIII, 82. In religione duæ personæ indubitales sunt; et tria hominum genera improbanda. VIII, 85. Paganorum falsum oraculum de tempore, quo una sura esset religio Christiana. VII, 617, 618. De religione Christiana Paganus injuste conqueruntur. VII, 65. Christiana religio figurata per Annam matrem Sanauielis. VII, 528.

Religiosus quid a superstitioso differt. VII, 187. Augustinus opus de catholica religione a se scriptum memorat. II, 80, 109.

Reliquiæ Martyrum. VI, 575. Reliquiis sanctorum divinitus honor conciliatus. V, 1255. Reliquiæ sanctorum ad utilem consolationem. V, 1257. Ad memoriam orationum, non ad gloriam Martyrum. V, 1257. Reliquiæ stephani martyris in Africam translatae, ac ubique, ob Dei beneficia, diffunduntur. V, 1435. Reliquiæ stephani martyris in loco sacro collocatae. V, 1457.

Reliquiarum. III, 587, 588. Reliquiarum Evæ. I, 715.

Remedium idem eidem ejusdem personæ dolori adhibitum primo profuit, post aliquot annos nocuit. II, 527. Remedia scelerata recte eranda sanitus. V, 52. Remedia quotidiana Deus præstat ex Innoc. II, 782. Remedia peccatorum. V, 88, 92, 1267. *vide* Peccatum.

Remissioeitia anianorum ex Platone, improbatum. I, 601. Remissioeitia Platonis et Pythagoræ expugnatur. VIII, 1011, 1012.

Remissio peccatorum. VI, 195. Remissio omnium peccatorum fit in baptismo. V, 41, 55, 590, 454, 752, 1655. Peccata quilibet posse dimitti. V, 1551, 1558. Peccata non ab homine, sed a Deo dimittuntur et per hominem et præter hominem. V, 599, 600. Remissio peccatorum est a spiritu sancto. I, 995. Peccatores mortuos suscitavit Christus. Egrotos solvunt discipuli. V, 595. Remissio peccatorum, ubi Ecclesia est. III, 2062. Nec habetur extra Ecclesiam. V, 460, 465, 465. Peccata per Ecclesiam spiritus sanctus dimittit. V, 154, 660. Peccata que vitavimus, in delictis dimissis numeranda. V, 598. Præstigitur remissionis peccatorum, acceptimus remedium orationis. V, 752. Remissio peccatorum una est que semel datur in sancto baptismo, alia que quotidie datur in Dominicæ oratione. V, 596. Peccata ut nolis dimittantur, fratribus esse dimittenda. V, 655. Qui vult dicere effliciter, *dimitte nobis debita nostra*, deat veraciter, *sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*. V, 596. Remissionis quotidianum incensum. X, 257. *vide* Delictum, Peccatum.

Renas a Romulo fratre occisus. VII, 82.

Renasci non potest qui natus non fuerit. II, 814; X, 177, 178. Renascitur ex Deo et Ecclesia. V, 680. Periturus est omnis homo in æternum, si non renascatur. X, 1225.

Renatus servus Dei. X, 552. Monachus. I, 655; X, 472, 474, 475. Laicus. X, 495. De Casarea misit ad sanctum Augustinum duos libros contra ejus opera scriptos. I, 655. Pertulit epistolam optatam ad Augustinum in Mauritania Casariensem. II, 807.

Renibus terrenarum rerum delectatio tribuitur, quare. IV, 105. Renes nostros quando Deus possideat. IV, 1785. Renovari spiritu mentis, est spirituales fieri. III, 533, 536. Renovatur homo per Jesum Christum, quomodo. III, 221. In renovatione quomodo id recipimus quod perdidit Adamus. III, 555, 555, 556. Non renovatur homo, si non ad hoc per Christum renovetur, quod in Adam prius erat. III, 552. Renovatio tota et plena hominis non fit continuo in baptismo. X, 159, 157. Renovationis initium et progressus. X, 158. Ordo quo linguæ vetustatis, crescente novitate sanantur. X, 253. Ubi renovatur in agnitionem Dei. X, 312. A veteribus ad nova transitur agitur, cum corrumpuntur exteriora, et innovantur interiora. IV, 420. Renovatur imitatione passionis Christi. IV, 411. Renovatio fit jam spiritu, fiet postea et carne. III, 555, 554. Renovatio perfecta fiet in resurrectione. IV, 420.

Renuntiatio satane in ceremoniis baptismi. X, 408, 427. Renunciare mundo et diabolo. VI, 291. Renuntiatio seculo et hereditati damnosæ, quæ venit ex Adam. X, 1267.

Reparare. Nisi homo reparatur a Deo, semper in profundo est. IV, 1836. Reparatio hominis. *Vide* Reformatio. Repelli a Deo nihil aliud quam non adjuvari. IV, 1512. Repetitiones cur fiant in sacris Scripturis. IV, 902, 948, 1219, 1317. Repetitiones in libris non inutiles. IX, 125.

Reprehendunt multi in altero, quod ipsi cogitant facere. IV, 800. Reprehendens in alio quae reprehendenda non sunt, magis se laedit quam illum. II, 247. Ille justus reprehensor, qui non habet quod in illo reprehendatur. IV, 530. Reprehensiones malorum prosunt bonis. V, 1564. Pro reprehensoribus orandum. V, 1564. Utiliores esse plerumque inimicos jurgantes, quam amicos objurgare metuentes. II, 248. Non reprehendere nos cor nostrum, quando dicatur. X, 503. *Vide* Corruptio, objurgatio.

Reprobatio. Electio, misericordiae; reprobatio, Dei iudicio adscribenda. II, 825. Reprobatio quomodo non injusta. VI, 120, 121. Qui reprobatur, de iniquitate Dei conqueri recte non potest. VI, 123. Quid in reprobis oculi Deus. VI, 125. Cur unus liberetur, alter non liberetur, inscrutabile Dei iudicium. II, 876, 882. Injustum esset, si fierent vasa irae ex massa non damnata. II, 822, 860. Ubi, vel unde, vel quando coeperint damnationis meritum habere animae, si novae sunt, nondum invenit August. II, 861. Deus non auctor peccati in reprobis. II, 881. Reprobi suo, ut pereant, desiderio dimittuntur. X, 524, 942. Homo cum datur in reprobum sensum, in interiore sibi accepit suppliciorum meritum futurorum. IV, 1020. Reprobi quidam gratiam Dei suscipiunt, sed temporales sunt, nec perseverant, deserunt et deseruntur. X, 942. Reprobi quidam habeant ad tempus veram justitiam, sed in ea non permanent. X, 928. Non sunt ex numero filiorum, etiam quando sunt in fide filiorum. X, 928. Super filios, conditionis non est laus Dei nec iudicium a patre. X, 1428. Reprobi secundum aliud sunt ex fidelibus, et secundum aliud non sunt. III, 1799, 1800. *Vide* Praedestinatio. Reprobi cur creentur. II, 658, 778, 822, 825, 860, 834. Quare Deus creat quos praecipit peccatores et damnandos. II, 824, 860. Nec bonum creationis, nec bonum nutritionis a eis abstinet Deus, quos praecipit aeterno supplicio puniendos. X, 1504, 1505. Reprobi ad utilitatem electorum nascuntur et vivunt. VII, 514; X, 792, 1427. Reprobis bene utitur Deus. X, 1504. Reprobi cum electis misceruntur in Ecclesia. X, 611. Reprobi diversi generis pro meritis puniendi. X, 942. Reprobi supplicio suo erudiunt electos. VI, 72. Ad usum correctionis electorum sunt. VI, 125. Dei ira, potentia et misericordia fluent in creati non reproborum. II, 822, 860, 861, 876. Per reprobos et electos divitiae Dei manifestantur. II, 824, 877. Reprobis Deus utitur ad manifestandam suam gratiam in praedestinatis. IV, 1117. In reproborum perditione notas facit Deus divitias gloriae suae in vasa misericordiae. X, 524. Adversus reprobos longe aliter atque adversus electos Deus se gerit. IV, 1203. Reproborum neminem adducit Deus ad poenitentiam salutarem. X, 795. Reprobi plures sunt quam electi, quare. II, 861. Reprobi cur tam multi. II, 861. *Vide* Electi.

Reptilium usus qualis apud Gentiles, et qualis apud Iudeos. VI, 579. Reptilium liberum cur praecipit Dominus dari. VIII, 565, 567.

Requies Dei. III, 505, 509, 509, 510; VI, 551. Non percipitur nisi a perfectis. III, 506. Requies Dei in sion. IV, 1725. Requies Dei ab operibus suis. III, 1556, 1557. Quare a scriptura commemoratur. III, 1557. Requievit Deus, et semper operatur. V, 691. *Vide* Quies. Requies Dei in die septimo. V, 80, 691. Quomodo intelligendum quod Deus requieverit die septimo. III, 189, 191. Requies Dei cessationem ab institutionis regum in oris, non autem ab his a ministrandis significat. VIII, 151. Requies Dei in die septimo significat laborem processisse. VII, 325. Nec habet vesperam. VII, 344. Requies Domini in septimo die, futuram requiem significabat, quam post bona opera daturus erat hominibus. II, 215. Requies Dei dicitur, qua requiescit in Deo. VII, 325, 315. Requiescere Deus dicitur, cum ipso donante requiescimus. II, 215. Tantum nos amat Deus, ut quia nos requiescimus, se dicat requiescere. IV, 1725.

Requies sanctis in hoc mundo non est promissa. VIII, 261. Requies promissa nobis adesse non potest in hoc saeculo. X, 1579. Requies non invenitur in divitiis et honoribus. VI, 529. Non in oblectamentis carnis et spectaculis. VI, 529. Requies et resurrectionis fides in aera Noe commendata. VIII, 264. Requiem sperare non debemus nisi post bona opera. III, 1556. Requies labore emittit. IV, 1212. Pro aeterna requie laborum veterum subveniam esset. IV, 572. Ubi requies, ibi sanctificatio. II, 218. Requiem jam hic suavem gustant, qui non nisi post hanc vitam quaerant. VI, 579. Requies aeternae salus est. Deo. I, 661, 752. Requies tribue aeternam, sed in solo Deo certa et sana invenitur.

II, 214. Requies creaturae in Deo. III, 502, 503, 507, 615. Mane habet, non vesperam. III, 508, 509. Requies hominis ante lapsum in Christi divinitate, et post in ejus humanitate. VI, 551. Requiescere non potest anima, nisi in eo quod diligit: nec requies aeterna ei datur, nisi in dilectione Dei. V, 208. Requies continuo post mortem. III, 1751. Requies sanctorum in aeterna vita erit, non desideriosa. VI, 512, 545. Requies Beatorum in contentatione veritatis. V, 1635. Requies Angelorum in Dei Verbo. VI, 551.

Resum causa in Verbo Dei conspiciuntur. VII, 274. Res non discuntur per ipsa verba. I, 1214. Res nostrae propriae quoniam. V, 72. Resum temporalium instabilitas. I, 1281. Non res, sed homines qui rebus male utuntur culpandi sunt, cum ex bono usu alius bonus, ex malo alius malus evadat. I, 1240. Res magne si a parvis quaeruntur, magne eos solent efficere. I, 909. Res magne magnos viros desiderant. I, 909.

Rescriptum. III, 1445. Respublica quid sit. II, 529. Respublica dicitur res populi. VII, 67, 648. Quia ratione nuncupatio respublicae Romanis et aliis regibus possit convenire. VII, 655. Quoniam est vera respublica. VII, 655. Respublica sive justitia nomen suum obtinere non potest. VII, 67, 68. Respublica quo spectare debeat. II, 670. Respublicae salus in quo sita sit. II, 525; VII, 758. Respublica non inimicam esse doctrinam Christianam. II, 529. sed magnam ejus salutem. II, 552. Respublicae ordo id eujusdam pacis terrarum vinculum coercens etiam peccatores, plurimum valet. III, 598. In republica non se solum quisque curare debet, sed sibi invicem adhibere diligentiam. III, 778. Respublica in laetorum cultum, non est respublica. VII, 655. Nulla respublica, nisi ea, cujus conditor rectorque Christus, veram justitiam habet. VII, 69. Respublicam suam habet Christus. IV, 1914. Respublica felix non est stantibus moribus, fluentibus moribus. VII, 45. Nec ideo felicio, quia amplior. VII, 114. Respublica optima nullum bellum suscipit, nisi aut pro ille aut pro salute. VII, 758. Respublicae pessime vel fugitiissime descriptio. VII, 65. Haecque a Christianis patienter toleranda. VII, 64. Respublica nullus est interitus naturalis. VII, 758. Rem publicam sine injuria regi non posse vulgo ferebatur. VII, 66. Respublicae regimine triplex. VII, 67. Rem publicam sapienter administrantem Antisthenes, fegendum Aristi quae dicebat. VII, 601. Respublicae administratio dissimiliorum consensu et harmonia perficitur. VII, 66. Libri de Republica laudantur. II, 514. Falsa sententia de republica. VII, 67.

Resistere. Nihil nobis resistit non resistentibus Deo. III, 2036.

Respicere. Deus dicitur cum miseretur. IV, 205. Respicere retro. V, 476, 621, 622, 1202. Respectum pro dilectione poni quotidianum est. IV, 800.

Restis peccatorum. IV, 1808.

Restituenda res aliena. II, 662. Restitutionis praecipitum. III, 720. Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. II, 662. Restituenda sunt usurae. II, 664. Officialibus torrensibus quid liceat accipere, quid eidem restituere debeantur. II, 665. Advocatus qui causam malam egit, restituere potius tenetur, quam quisquam in quolibet officio militans. II, 664. Interveniendum pro iustis, non ad hoc ut minime restituantur ablata, alias in societatem criminis veniretur. II, 662, 665. Restituere aliena, et sua pariter largiri distinguuntur. II, 665. Si quis cruciatur dum existimatur habere quod reddat, etiamsi non habeat, nulla est iniuria. II, 662. Misericordes tamen in ipso die in nihil pro incerta pecunia certa inferre supplicia. II, 662. Restituere nolentes ejusmodi clam, quosdam aliam arguant, quosdam etiam sancti altaris communione privant. II, 662. Restituere pretium quo Christus nos emittit, nemo valet, ut nos ei auferat. I, 778.

Restituta basilica Carthage. V, 152, 183, 550, 645, 1257.

Restitutus in locum salvii Membresitanus Donatistarum episcopus a Primum creatus. IX, 579. Antequam dies relationis concessa duodecim episcopis, qui Maximiane adhaeserant, transiret, ordinatus est. II, 415. Restitutus cum salvio Membresitano proter cellulas et agellos ut etiam locis jelleret conflixit. IX, 592. Nec contentiosus habitus est. IX, 592. Pro Restituto Numerianus advocatus contra Maximianum locutus est. II, 412.

Restitutus Victorianensis presbyter sponte catholicus factus. II, 597; IX, 525. A Donatistis quid passus sit. II, 516, 518.

Restitutus presbyter a Circumcellionibus est occisus. II, 509, 511.

Restitutus presbyter, quando ei jacebat, jacebat merito similium. VII, 452, 455.

Restitutus et Florentius ejusmodi Africae navigaverunt ad Imperatorem, contra haereticos et paganos ex decreto concilii Carthagine habitum. II, 538.

Restitutus episcopus. II, 739, 751.

Restitutus alter episcopus. II, 789, 781.

Restitutus diaconus, ejusque pili astutus. II, 1065.

Resurrectio Christi quomodo tertia die. VI, 637. Triduum crucifixi, sepulti, suscitati. II, 215. Resurrectionis triduum quomodo numeratur. VIII, 894. Corpus Domini tale resurrexisset, quale fuerat sepultum. VI, 304. Corpus Christi ad tantam subtilitatem in temporis momento potuisse redigi, ut per clausa ostia intraret. VI, 304. Resurgens Christus cur cicatrices servavit. II, 372. Solus Christus resurrexit jam non moriturus. IV, 1675. Nemo autem Christum resurrexit in aeternum. IV, 1642, 1701, 1702. Circumcisio die octavo facta, ut Christi resurrectionem significaret. II, 680. Resurrectio Christi per circumcisionem figurata est. VIII, 356. Magnum est cognoscere virtutem resurrectionis Christi. V, 922. Resurrectio nostra mirabilior. V, 922. Resurrectionem Christi nec Magdalena credebatur, nec Apostoli. V, 1147. Quomodo Christus post resurrectionem agnitus et non agnitus sit. II, 645. Resurrectio Domini discipulis abstulit timorem, et dedit amorem. V, 1432. Resurrectio, Christo per quadraginta dies cum discipulis agente, continuata est. V, 1218. In celebratione Paschae crux, sepultura, et resurrectio Christi observanda: crucem gere debet Christianus in presenti vita, sepultura et resurrectio spe et fide geritur. II, 215. Resurrectio Christi in primo anni mense qui dicitur mensis novorum celebratur, propter innovationem vite quam significat: triduum est ob tempus ante Legem, sub Lege, sub gratia: tertia hebdomada lunæ celebratur ad perfectionem significandam. II, 206, 208. Resurrectio Domini per dies Paschales senarium quatuor Evangelistas recitari solita. V, 1107, 1120, 1156. Quo o. dine. V; 1108, 1156. Quod de ea scripsit Joannes, non uno die legitur. V, 1156.

Resurrectionis Christi fides. VIII, 864. Resurrectio Christi credita nos justificat. VIII, 356. Cur Christus omnium primus resurrexit. IV, 1162. Resurgentium aliorum Christus est princeps. III, 2091, 2092. Resurrectio Christi, ejus clarificatio. III, 1805. Resurrectionem suam et nostram diverso tempore futuram Christus indicat. III, 1829, 1830. Resurrectionem novimus in carne jam factam, et in membris futuram. IV, 786. Resurrectio nostra jam in Christo facta est. VIII, 251. In quo crucifixi fueramus. III, 2065. Resurreximus jam cum Christo per fidem. V, 1621. Resurrectio nostra quomodo fit tertio die. IV, 224. In resurrectione Domini designatur novi hominis instauratio. III, 2069. In passione et resurrectione Domini transitus de hac vita mortali in aliam vitam immortalem commendatur. II, 205. Resurrectio Christi vitam novam significat. IV, 340. Ostendit nobis futuram vitam, sicut ejus passio significat presentem. IV, 1958. Resurrectio Christi, fortitudo Martyrum. IV, 1616, 1617. Resurrectio Christi, spes nostræ resurrectionis est. IV, 1700, 1705. De resurrectione non taceant Prophetæ. VIII, 368.

Resurrectionem corporum designat Isaias. VII, 691. Resurrectionem immerito negant Platonici. VII, 392, 393. Resurrectionem non credebant sadducei. VIII, 568. Resurrectionem jam esse factam Hymeneus et Philotes apud Paulum existimaverunt. II, 205. Resurrectionem non putant futuram Seleuciani, sed quotidie fieri in generatione filiorum. VIII, 41. Resurrectionem corporum futuram negant Manichæi. VIII, 220, 247. Alio modo quam sadducei. VIII, 531. Non resurrectionem sed revolutionem ad istam mortalitatem promittebant suis Auditoribus Manichæi. VIII, 226. Resurrectionem repellunt origeniani. VIII, 55. De resurrectione non consulendi philosophi, nec qui inter antiquos excelluerunt. VIII, 905. Inter ipsos Christianos aliquando reperitur, qui contradicit resurrectioni carnis. IV, 944. Resurrectio solius est creaturæ rationalis. VI, 650. Animæ sanctorum ante resurrectionem corporis, sunt in requie. II, 214. Resurgent omnes homines simul. III, 1751. Sexus uterque resurrecturus est. VII, 778. Undique rediet Domini corpora sanctorum. IV, 1945. Resurrectionis celeritas. V, 1624. Omnium est resurrectio, sed aliorum ad præsentem, aliorum ad gloriam. IV, 1672. Discrimen resurrectionis justorum et iniustorum. III, 144. Resurrectionem et resurgentium differentiam quomodo Apostolus persuadeat. II, 944.

Resurrectio qualis erit. VI, 650, 651. Qualis futura iustorum. V, 1614. Resurrectio ejusque cum causa sua. V, 1455. Morte Christi resurrectionem iustis præstitam esse talem, qualis in fine nobis promittitur, quidam tenebant. II, 712. Sed Augustino non satis probantur. II, 712. Post resurrectionem quales erimus, sciemus cum fuerimus: antequam simus, temerarii non simus, ne illud non simus. V, 1264. Resurrectionem solorum animarum fieri multis visum est. V, 1614, 1628. Resurrectio talis speranda, qualis in Christo præcessit. V, 1616, 1622, 1650.

Resurrectio duplex. V, 591. In spiritu et in corpore. V, 467. Resurrectio animarum et corporum, fidei prædicatio-

nis et disconsolationis Christi. III, 1585, 1586. In nulla re sic contradicitur fidei Christianæ, quam in resurrectione carnis. IV, 1154. Resurrectio carnis a quibusdam negata est. III, 1551. Contra illos adstruitur. I, 631, 1077, 1170; II, 1554, 1580; V, 712, 713, 1131, 1600, 1603, 1609; 1620, 1629; VII, 754, 774, 795, 796. Adstruitur contra Manichæos. VIII, 247. Jam resurreximus mente, fide, spe, caritate; restat ut resurgamus corpore. IV, 890. Resurrectio corporum promittitur. III, 1552. Resurrectio promissa, morti corporis est contraria. X, 112. Resurrectionem carnis, resurrectionis spiritus præcedit. X, 252. Resurget caro per meritum animæ. V, 427. Resurrectio carnis futura est omnium hominum. VI, 272. De morte corporis et de ejus resurrectione agit Apostolus. I. Cor. xv. 21, 22, etc. X, 1584, 1585, 1586, 1595, 1596, 1601, 1602. Caro resurget ista ipsa, quæ sepelitur. V, 1192, 1217. Resurgens caro commutabitur et fiet ipsa corpus cælestis et Angelicum. V, 1217. Corpus spirituale. V, 1142. sunt qui putent tunc carnem in Dei substantiam conversam iri, ac futuram esse quod Deus est. II, 330. Corpus nostrum quomodo post resurrectionem futurum spirituale. II, 628; III, 2061, 2062; VI, 274. spiritale corpus, quod resurgeturis promittitur, quale futurum sit, discere non recusat August. II, 618, 620, 625. Corpus in spiritum esse mutandum nonnulli putant. II, 618. Qui putant tunc corpus spiritale fieri, cum mutatur in spiritum, reuelantur. II, 945. Objectionem hanc quæ sequatur incommoda. II, 619. Putat August. etsi non plena fiducia, corpus tunc spiritale dicendum, ob ineffabilem quamdam facilitatem. II, 629. Resuscitatum hoc corpus mortale transferitur in habitudinem angelicam, et in celestem qualitatem. IV, 1862. Corporum spiritualium qualitatem Augustino velut indubitata, quod detracta sit eis mortalitas, corruptio, ponderis gravitas. II, 623. Aliæ de quibus summo opere ambigit. II, 623. Corpus sanctorum post resurrectionem immortale. V, 840. Corpus propter meritum justitiæ, in sæculo futuro vivificandum, nec sic ut tantum ex mortuo vivum fiat, verum etiam ex mortali immortale. X, 115. *Vide* Corpus. Omnes incorrupti resurgent, sed ex his etiam justis immutabitur in illam incorruptelam, qui omnino nulla possit accere corruptio. II, 947. Corpus sanctorum post resurrectionem erit omnino incorruptibile, omnino immortale, omnino ad movendum agile et facile. V, 1157. stabilitas corporum post resurrectionem. I, 605, 615, 620. In Beatorum corporibus erit claritas, et diversa species claritatis, quia diversa sunt merita caritatis. V, 1158. In Beatorum corporibus pulchritudo erit omnibus numeris absoluta. V, 1146. Resurget caro sine vitio. V, 1151. Si carnis vitia non resurgent, cur in Christo cicatrices. V, 1140. Resurget piorum corpora sine omni vitio, eadem tamen quo ad substantiam carnis. VI, 274. In saturata et offligie corporis nihil erit indecorum. VI, 275. Credere debemus talia corpora nos habituros, ut ubi velimus, quando voluerimus, ibi simus. V, 1140, 1145. Terrenum corpus quomodo in celo erit. V, 1140. Facile corpus levabitur in celum, si non præmat spiritum sarcina peccatorum. V, 1211. Caro quæ nunc tibi facit tormentum, tunc tibi erit ornamentum. V, 1152, 1155. Utrum spiritus tunc adjuvans sit corpore ad videnda corporalia, nihilum legit August. quod sibi sufficiat. II, 629. In ipsa quoque resurrectione non facile est Deum videre, nisi iis qui corde sint mundo ex Ambr. II, 604, 608. Post resurrectionem corpus sumere cibos poterit, sed non indigebit. II, 372. Manducandi potestas, sicut in Christo, non necessitas, post resurrectionem. V, 1159, 1618. Resuscitatum corpus imperfectæ felicitatis erit, si aut cibis egerit, aut cibis sumere non poterit. II, 372. Post resurrectionem corpus et anima vigeant per Filium Dei, et per spiritum sanctum. III, 155. Quare in resurrectione non erunt nuptiæ. IV, 786. Carnis non erunt eadem opera post resurrectionem. V, 1622. Vita similis Angelorum erit, carens operationibus corruptionis et indigentia. V, 1623, 1651. Nihil resistet spiritui nostro. IV, 1688. Tunc vere holocausta offerentur. IV, 798. In resurrectione caro erit spiritalis et tamen caro. VII, 785. Corpus per gloriam resurrectionis non sic amittet mortalitatem et corruptibilitatem, ut hoc ipsum quod corpus est amittat, et spiritus fiat. II, 619. Tunc corpus ipsum erit, et non ipsum erit. V, 840, 849. Resurrectione erunt tunc corpora spiritalia, manentibus tamen omnibus membris. II, 530. Membra corporis erunt alia ad usum, alia ad speciem. V, 1143, 1146. Nec interiora membra, nec ipsa corda latebunt post resurrectionem. V, 1145. Totius hominis in melius commutatio resurrectione perficienda. VI, 193, 194. Immutabitur caro et sanguis, et fiet corpus cælestis et angelicum. VI, 509. Non jam caro erit et sanguis, sed tantum corpus. VI, 193. Superflua quomodo redibunt ad corpus. VI, 275. Caro hominis quæ in alterius cibum carnemque transierit, illi reddetur, ejus primitus fuit. VI, 275. Difficultates variae circa quantitatem corporum resurgen-

tinu. VII, 776, 777. In qua magnitudine quisque resurrexerit. VII, 785. An ad Dominici corporis modum omnium mortuorum corpora resurrectura sint. VII, 777. An resurgent fetus abortivi. VI, 272. Integrabitur quod nondum erat integrum, et instaurabitur quod fuerat vitiatum. VI, 272. Resurgent monstri fetus correctae emendataeque natura. VI, 272, 273. Homo bimbembris non resurget unus homo, sed homines duo. VI, 273. Corpora quibuslibet modis dissipata in integrum restituntur in resurrectione. VII, 782. De capillis et unguibus in resurrectione. VII, 780. Resurgentium corporibus vita detrahentur, natura servabitur. VII, 778, 781. Discrimen corporis ante peccatum et post resurrectionem. I, 605. Parvuli ante vel post sacramentum baptismum defuncti an resurgent. II, 730. Resurrectio parvulorum qualis erit. V, 1140.

Resurrectio corporis alius in bonum, alius in malum. V, 709. Corpora damnatorum qualia resurgent. VI, 274. Quomodo erunt incorruptibilia, si dolerunt; aut quomodo corruptibilia, si mori non poterunt. VI, 275. Corpora impiorum qualia resurgent. V, 1627. Non ad passiones dolorum, sicut in illi, resurrituri sumus; nec ad gaudia carnalium desideriorum. V, 1033. Resurgent mali incorrupti integritate membrorum, sed corrupti eundi dolore poenarum. II, 947. In resurrectione mortuorum distabit gloria meritorum. II, 944. Post resurrectionem gaudium honorum amplius erit, et malorum tormenta graviora. III, 1751. Resurrectio corporum ad perfectam beatitudinem animae necessaria. III, 685.

Resurrectio generalis dicta est. IV, 1875; X, 156, 591. Item adoptio et redemptio. X, 591. Plena per resurrectionem renovatio est effectus baptismi. X, 407. Post resurrectionem totus homo dedicatus inhærebit incommutabili veritati. V, 909. Resurrectionem corporalem primam, et mille annorum sabbatismum futurum quidam opinati sunt. VII, 667. Qua in opinione aliquando fuit Aug. VII, 667. Resurrectio duplex. VII, 665, 666, 675, 690. Ad primam resurrectionem non pertinent, nisi qui beati erunt in æternum. VII, 665. Resurrectionem desiderabiliter et patienter sancti expectant. VII, 395.

Resurrectione Christi spem resurrectionis nobis allatam esse. V, 1607. Resurrectio spes omnis fidei nostræ. VI, 650. Summa fidei nostræ. VI, 650. Fides resurrectionis propria est Christianorum. IV, 1308, 1609; X, 675. Discernens eos a Paganis et Judæis. V, 808, 1073, 1112, 1113, 1153. Resurrectionis fide sublata, omnis intercidit doctrina Christiana. V, 1399.

Resurrectio carnis suadet possibilis. IV, 751; VI, 194, 195, 312, 346, 347, 659. Quomodo a Christo persuadetur. V, 658. Resurrectioni fidem facere debet creatio. V, 713. Et quod Christus præstitit. V, 727. Christus resuscitavit quosdam, ut ad resurrectionem generalem præpararentur. III, 1746, 1747. Productio arboris ex parvulo grano non minus aut amplius miranda, quam terræ sinus reddens corpora resurrectioni futuræ integra. II, 572. Tam facile est omnipotentis Dei quæque recentia, quam diuturno tempore dilata, cadavera suscitare. II, 372. Resurrectionis promissio, tot aliis Dei promissionibus jam impletis, confirmatur. V, 1143. Resurrectio Christi, non Lazari, congruit promissæ resurrectionis. II, 571. Resurrectionis commendata est fides, cum filii, non dupli, sed totidem redditi sunt Jobo, quot habuerat. II, 519. Elias et Elisæus mortuos suscitaverunt. II, 521. An magi mortuos suscitaverint. II, 521. Impossibilitas resurrectionis ab infidelibus objecta, ab ipsis eorum philosophis destruitur. VII, 794, 796. Quomodo ex opinionibus contrariis Platonis et Porphyrii veritas resurrectionis carnis elicitur. VII, 795. Resurrectionem prænuotare maleficiis Petri Christus compulsus non est. VII, 795. Resurrectionem a mundo esse credendam Christus prædixit. VII, 793. Resurrectionem totum mundum credidit; qui non credidit, remansit immundus. V, 658. Resurrectionis fides manifesto probata, imprudenter ab hominibus improbat. V, 1138. Resurrectio in virga Moysi significata. VII, 260. Resurrectionis fidem cura sepulcræ adstruit. VII, 27. Resurrectio mortuorum non pendet ex eorum sepultura. III, 592. Resurrectio, beneficium est gratiæ. VI, 860. Gratia mirabilior est virtus justos a morte ad æternam beatitudinem reviviscere, quam in mortis experientiam non venire. VI, 160. Resurrectionis in aquila et luna similitudo. IV, 1323. Resurrectio fructus est mediationis Christi. VII, 268. De resurrectione corporum epistolam scripsit Augustinus. II, 651.

Resurrectio spiritualis que. III, 1347, 1548. Resurrectio secundum spiritum, quæ nunc fit per idem. V, 709, 1628. Resurgere ex se homo, cum ex se ceciderit, non potest. IV, 1696.

Reca in dexteram missa post resurrectionem Christi. VI, 204, 305.

Retica annona. VII, 573.

Reticius Augustodunensis episcopus magnæ auctoritatis in Ecclesia. X, 614. Inter.uit concilio Romano, in quo Donatus schismatis Donatistarum auctor presidente Melchisede damnatus est. X, 644, 1078. Opusculum ejus de baptismo. X, 614.

Retractionum opus se meditari notat Augustinus. II, 586. Opus hoc rem plurimum necessariam vocat August. II, 1001. Retractionum duo volumina Augustinus absolvit ann. ccccxxv. II, 1001. Retractatio operum ab Augustino quo consilio facta. I, 585.

Retriarius. V, 621.

Retributionis genus quadruplex. IV, 1516. Retributiones aliæ nobis debebantur, aliæ reddite sunt. IV, 1517. Retributionem Dei nullæ malæ, quia nullæ nisi justæ. IV, 1519. Quæ Dei in hominem retributiones. IV, 1521, 1522. Retribuit Deus bona pro malis, cui homines retribuunt mala pro bonis. IV, 1495. Nisi Deus retribuere bona pro malis, nullo modo essent quibus retribuere bona pro bonis. IV, 1517. Quodnam inter Dei atque hominum retributiones discrimen. IV, 1517. Retribuere Deo aliquid non valguis. V, 1184. Non vult Deus sibi retribuere de tuo, de suo vult. IV, 1518. Quid hominem Deo retribuere oporteat. IV, 1518. Retribuit Christus pro nobis. IV, 1785.

Retro respicere, quid. V, 621. Retro respicere post conversionem non licet. IV, 874, 968, 1005, 1037, 1038. Retro respicit, quisquis eum, ad quem proficundo pervenit, gradum dimittit. IV, 1058. Quis non respiciat retro. V, 622.

Revelatio perfecta, quid. VIII, 172. Revelatio doctrinae per spiritum sanctum a Pelagio agnoscitur. X, 381. Revelatione Paulus confirmatus de passione sua. V, 1568. Revelationes B. Perpetuæ. V, 1281, 1284. Revelatio facta militari viro. VI, 722.

Revixit pro apparere cepit. III, 2070.

Revolutio rerum omnium in eundem ordinem, eandemque speciem admittenda non est. VII, 362. Quibus argumentis probatur a philosophis illam admittendam esse. VII, 366, 367. Respondetur illis. VII, 366, 367.

Reus reum non facit. IV, 582. Qui facinus vult committere, etiamsi non faciat, reus est apud Deum. IV, 1662. Intercedere pro altero, quisque homo suarum partium esse dicit. II, 657. Sacerdotii officium est intercedere pro reis. II, 635. Idque ex religione descendit. II, 635. Quo animo pro reis interveniunt sacerdotes. II, 635. Rei qui sacerdotum intercessione liberantur supplicio, a societate tamen remouentur altaris. II, 656. Pro eis intervenit August. ut corrigendorum morum locus eis detur. II, 655, 656. Misericordia erga reos moveri debent iudices, quia et ipsi misericordia egent. II, 657. Reos omnes Christus invenit. V, 204.

Rex. Regere. Regit Deus obediens, conterit resistentes. IV, 695.

Rex nomen imperii primum fuit. VII, 86. Reges melius dicitur a regendo, quam a regnando. VII, 154. Primi justis, pastores pecorum magis quam reges hominum constituti sunt. VII, 645. Facile inveniuntur, qui timeat se fieri regem, nullus qui se nolit esse felicem. VII, 150. Reges olim ungebantur et sacerdotes. IV, 1982. Regum unctio typus Christi. VII, 545. Regum primorum (Romanorum) studia. VII, 86. Regum Christianorum officia. IX, 527. Reges Domino serviunt, et ut homines sunt, et ut reges sunt. II, 801. Aliter ut homines sunt, aliter ut reges. II, 801. Reges quomodo servire Deo peculiariter debeant. IX, 350. Regi debes, ut possis regere. V, 715. Reges serviunt Domino in timore, ea quæ contra jussa Domini sunt, religiosa severitate prohibendo atque plectendo. II, 801. Ad religiosos reges terræ pertinet non solum adulteria, vel homicidia, vel hujusmodi alia flagitia seu facinora, verum etiam sacrilegia severitate congrua cohibere. II, 940. Rex nova præcepta imponere potest subtilis. I, 690. Et illi non obedire peccatum est. I, 690. Regi ex veritate aliquid jubenti cum resistitur, veritati contradicitur. IX, 105. Reges edicta in gratiam religionis posse condere, quod olim a fidelibus signatum. II, 309. Nihil interest sub quo rege vivat homo, si ad impia non cogitur. VII, 160, 161. Regum Christianorum amicitia Catholici qui bene utuntur, nihil peccant. IX, 324. Reges sæculi nunquam christianitas nisi irridos sensit, dictum Petilianum quod confutatur. IX, 325, 326. Honor et obedientia regibus injustis et infidelibus debetur a Christianis. IV, 1655, 1654. Christus ejusque discipuli obsequium regibus exhibendum esse eximio etiam suo præceperunt. IV, 1591. Inter honores non obliviscantur reges, se esse homines. VII, 171. Quanto sunt in majore sublimitate terrena, tanto magis humiliari Deo debent. IV, 1779. Homo rex est hominibus ad humana, sed alius rex est ad divina. IV, 647. Rex terrenus, sub rege caelesti; rex caelestis, super omnia. IV, 647. Judæi peccave-

runt, non quia dixerunt se habere Casarem regem; sed quia Christum regem habere noluerunt. IV, 617. Regis nomine in Scripturis Filius Dei solet appellari, potius quam Pater aut Spiritus sanctus. IV, 84. Rex noster Christus. IV, 200. Reges dicuntur in Ecclesia, qui carnis concupiscentias regunt. III, 803; IV, 824. Regis regnantis Vambiorum descriptio. VIII, 507, 509.

Rhadagaisus. V, 224. Gothorum rex quanta suorum clade a Romanis victus sit uno die. VII, 161. Rhadagaisum vinei non posse jactabant Pagani quod deos coleret. VII, 170.

Rhadamanthus Xanthii filius ex Europa. VII, 569. Judex apud inferos. VII, 72.

Rhamnus spinarum genus, peccati figura. IV, 639.

Rhea seu Iliu mater Romuli. VII, 578. De Marte geminos concepit fertur. VII, 578. *Rivale* sylvia.

Rhetor et dialecticus qui differat. I, 457.

Rhetorica, victoriosa loquacitas. I, 695. Rhetorices inventio. I, 1015. Utilitas. III, 60, 61, 89. Rhetorice precepta ab adolescentibus cito discenda sunt. III, 90 *Vide* Eloque ita. Rhetoricam docet Augustinus. I, 695. Thagaste. I, 678. Carthagine. I, 711. Romae. I, 716. Mediolani. I, 717. Illius professionem deserit. I, 765.

Rheto: ii haeresis mira vanitatis. VIII, 44.

Rhinocornu civitas. III, 787; VII, 595.

Rhythmus quid. I, 1014. Rhythmus Latine numerus dicitur. I, 1014. Rhythmi nomen in musica Latine patet. I, 1116. De rhythmo copiose. I, 1115.

Ridendi et timendi tempora sunt discernenda. IV, 609.

Risus et fletus. V, 945. Risus infima est hominis proprietates. I, 1251. Ratio praevient risum necesse est. I, 915. Nihil ferdius risu irrisio dignissimo. I, 915. Risus jocusque non nisi affectu carnali delectat. X, 148.

Rigatio significat fletum usque ad cordis intima. IV, 84.

Ritamus episcopus Maximianista. IV, 531.

Rixa parata columbarum. V, 426. Rixandi libello cavenda. III, 58. Rixae etiam inter sanctos, sed quae non interimunt caritatem. IV, 518, 519.

Rogantinus Donatista. II, 339; IV, 578, 581.

Rogantinus a Nova. IX, 253.

Rogatus Maurus, III, 1470. Carthagensis episcopus. II, 501. *Not.* 1. Rogatensium auctor. II, 526. seu auctor schismatis natus in parte Donati. IX, 45, 46. In loco Praetextati Assuritanus ordinatus. IX, 550, 704. Ob defectionem a Donatistis, multa ab his passus est. II, 361. *Not.* 1; IX, 516. Circumcellionum in eum crudeliter. IX, 550, 704. Rogatus fressi disceptatione acerrime conflixit. II, 526. Rogatus iam catholicus est. IX, 704. Rogatus tempore Augustini vivit. II, 520. Rogati successor Vincentius. II, 320.

Rogatus. V, 769. Sen Rogateus. II, 501. A Rogato sic appellati. II, 525. Rogati ars brevissimum frustum de frusto majore praevium. II, 555. Rogateusium hisma ante ann. cccxix non exortum. II, 526. *Not.* 1. Rogatiste temere ab Ecclesia se praeciderunt. II, 555, 554. Rogatistae gloriantur se nec terram nec in terra, sed caelestes, in quibus solis Christus filium inventurus est. II, 515. Rogatistas persecuti sunt Donatistae. IX, 46. Rogatistae appellabant Donatistas Firmianos. II, 592. Rogatistae ceteris Donatistis mitiores videntur, sed non sunt nisi detestabile virum. II, 526.

Rogatenses, pauci in Mauritania Caesariensi. IX, 422, 583. *Rogu* condita a Trojanis. V, 505. A Graecis. Encae. VII, 80. A Romulo et Remo. V, 503; VII, 82. De tempore Urbis Romae condite inter auctores non convenit. VII, 80.

Not. (a). Quo anno regni Juda et Israel Roma condita est. VII, 578. Et quo Numitoris. VII, 578. Romae primordia, facinorosum asylum, Romuli fratricidii. III, 1053. Romae, expulsus regibus, incredibiliter brevi aetate spatio curiam crevit. VII, 62. Romae eaq. ut gentium. V, 166. 1684. Roma triginta quinque curias habebat populi. IV, 1624. Romae fora et Graeca gymnasia distinguuntur. II, 456. Romanorum peritiam V, 1035. Roma a Gothis capta, spoliata et in caesa. VII, 70, 96.

Romae incendium primum a Gallis, et alterum a Serene. V, 1536. Romae incendium publicum. VII, 99. Roman Camillus a Gallis liberat. VII, 117. Romae excidium a Gothis. VII, 469. Romae Gothorum irruptione sub Alarico rege eversa est. I, 617. Barbarico vastaturo lacu. II, 483. Curiae allatae populo Romano prima obsidione Urbis per Alaricum ann. ccccvi evertuntur. II, 565, et *Not.* (). Roma ab Alarico capta et direpta est. VII, 14, 15, et *Not.* et 19, 20. Romae incendium a Gothis tertium fuit. V, 1536. Romae excidium clementia Dei temperavit. VII, 65. Barbarorum humanitas erga plerisque Romanorum. VII, 43. Parcebatur his, qui ad loca sancta confugerant. VII, 14, 15, et *Not.* et 45, 48. Romae strages et excidium. VI, 718. An Urbi non revera perierit Deus. VI, 718, 721, 725. An tum Romae nulli erant justi unde Urbi parceretur. VI, 718. Quae clementer gesta sunt in eversione Urbis sub Alarico, Christo tribuen-

da. VII, 19, 20, 48. Romae vastatio religioni Christianae et idololatriae extinctioni falso tributa. V, 505, 625, 624, 1735. Roma urbs venalis appellata est. II, 552. Roma quasi secunda Babilonia. VII, 561, 578. Romae Petri, Pauli, Laurentii et aliorum Martyrum corpora. V, 1535. Romam toto anniversario pergit Paulinus. II, 535.

Romani a Trojanis oriundi. VII, 79, 81. Et ex Laurentibus. VII, 572. Romani diei sunt Encae et Assaracorum. III, 535; VII, 462. Romanorum vita sub Regibus. VII, 92. Romani imperii primordia sub Suma Pompilio quadraginta annos parata fuerunt. III, 800, 801. Romanis sub Numae regno triginta novem annos pax summa fuit. VII, 84, 85. Non beneficentia deorum. VII, 85. Romanorum Reges quam la rebus exitus habuerunt. VII, 92. Romani Tarquinio expulso, a dominatu regio liberata. VII, 585. Romani Regum impetantes, Consules creantur. VII, 154, 155. Quantum brevi sub Consulibus creverit imperium Romanorum. VII, 154, 155. Romanorum victoriae quales fuerunt a Consulibus temporibus. VII, 93. Romanorum scelus factum cum samnitibus. VII, 97. Romani leges Solonis ab Atheniensibus mutuati sunt. VII, 60, 96. Quas et meliores facere coacti sunt. VII, 60. Qua ratione Romani et populi et rei nuncupationem sibi vindicare possunt. VII, 635. Ordines duo apud eos splendidi, Equestris et Senatorius. VII, 108. Romani quanta cura senatus adoptandos examinant. II, 475. Romanorum viri nobilissimi, Reguli, Scævola, scipiones, Fabricii. VII, 77. Romani supplicio virgatum exempli. VII, 65. *Not.* 1. Romanorum res publica vere nunquam fuit. VII, 618. Romana respul. ex quo tempore pessimare coepit. II, 552. Quibus malis res publica Romanorum post initia Consularia imperii, vexata sit. VII, 95. Quibus malis interioribus exagitata. VII, 101. Et sua se quodam modo magnitudinis iregit. VII, 607. Sententia Ciceronis de re publica Romanorum. VII, 66. Eam Ingubriter deplorat amissam. VII, 67, 68. De Romanorum rei; utilitate vitii plura Sallustius. VII, 64. Jus bonumque apud eos non legibus magis, quam natura valere dixit Sallustius. VII, 61, 62. Romani amore primitus Phertatis, post etiam dominationis, et cupiditate laudis multa magna fecerunt. VII, 153. Deo ad facta miranda Romanis compulsa, libertas et cupiditas laudis. VII, 162. Primus libertatis Romanorum annus, nuncerus et tartareus. VII, 95. Romani libertatem jam quidem languidam omni modo Caesar August. extorsit. VII, 105. Romani imperii sui fortitudinem ac stabilitatem auspicio iudicari vane existimant. VII, 155. Romanorum fata, sibylla cecinit. III, 1054. Praefecti a Romano imperio constituuntur quibusdam Africae partibus. II, 922. Romani nihil nocuerunt gentibus, quibus subjugatis leges suas imposterunt. VII, 160, 161. Non solum iugum, sed etiam linguam suam donatis gentibus imposterunt. VII, 634. Romani cives censebantur omnes, qui ad imperium pertinebant. VII, 161. Magnitudinis imperii Romani causa nec fortuita nec fatalis. VII, 141. An non potuit magnum esse imperium Romanorum, nisi bellis esset inquietum. VII, 85. Romani bellum Albanis impie intulerunt. VII, 89. Et iniuste. VII, 90. Romanorum bellum cum Etruscis. VII, 94. Varias contra Romanos coaspirationes hostium. VII, 97. Romani ex servis et reis exeritum insituerunt, arma ex tempus extrahere coacti sunt. VII, 100. Romanorum aerarium stipendiis sufficiens deficit. VII, 100. Quantis cladibus attriti Romani sub bellis Punicis. VII, 98. Et ab Annibale. VII, 100. Quantis bellis afflicti post conditam aedem concordie. VII, 106. Romanorum exercitus ab hostibus fusi. VII, 97, 168. Romanorum calamitatum enumeratio. VII, 96. In calamitatibus suis nullum a diis suis auxilium acceperunt. VII, 96. Romani patriae eversione non correxit. VII, 45. Romano imperio potentia gladiatorum terribilis fuit. VII, 115. Imperii Romani termini mutati sub Hadriano et Juliano imperat. VII, 153. Et sub Jovianiano. VII, 150.

Romana nobilitas idololatrie dedita. I, 750. Roma impudenter diis haec commissa est. VII, 84. Quam insipienter diis penatibus Troje urbem servandam commiserat Romani. VII, 45. Romanorum dii innumeri. VII, 118. Romani praeter constitutionem Numae multos deos adiecerunt. VII, 87. Non ratione, sed adulatione quosdam sibi deos instituerunt. VII, 69. Romanos iugo cum Jove necant et Venus lovebat. VII, 89. Romani pallori et febrim laeva fecerunt. III, 1055. aegrotis demones invitandos, et aegrotis demones placandos movent. III, 1055. Deos gentium quas subjugabant, colendo propitiare solebant. III, 1050. quare Deum Judaeorum recipere noluissent. III, 1050. Urgentur. III, 1055. Deum Hebraeorum non receperunt, quia se solum celi voluerit. III, 1055. Romani dii dicti, etiam qui alibi gentium et celebrantur. V, 166, 505. Deorum numerositas nihil Romanos juvit. VII, 87. Felicitatis et gloriae Romano- rum tutores, non fuisse deos ostendunt. VII, 101. Romanorum imperium floreatissimum. VII, 560. A diis constitutum, auctum et conservatum dici non potest. VII, 110, 164.

Romanum quare a Jove imperium suum actum et constitutum putant. VII, 124. quare ad tantam gloriam imperium Romanorum pervenire Deo permisit VII, 166. Romanorum imperium a Deo vero est dispositum. VII, 167. Romanam non ideo fuisse infelicem, quod deos colere destiterit, probatur. VII, 29. Romani precepta vivendi a suis diis non receperunt. VII, 60. Nulla unquam cura fuit diis, ne malis moribus resisterent. Romanorum deperiret. VII, 69, 71, 72. Romani diis suis sapientiores. VII, 59. Romæ dejecti sunt dii. V, 169.

Romani stante Carthagine optinere moribus et maxima concordia egerunt. VII, 62. Moribus antiquis res stabat Romana, virisque. VII, 68. Romanorum veterum virtutes et vitia. VII, 157. Romani laudis avidissimi. VII, 58. Et dominationis. VII, 45. quibus gradibus ad hanc domandam libidinem devenerunt. VII, 45. Tanto magis belli et dominationis laude claruerunt, quanto minus se voluptatibus et avaritiæ dederunt. VII, 153, 156. Romanorum primis conjugis non Venus, sed bella aut Allecto i refuit. VII, 88. Quo jure, quo fœdere obtinuerint prima conjugia. VII, 88. Mulieres Romanæ gravi pestilentia afflictæ. VII, 98. Matronarum Romanarum mores pestilentia graviore. VII, 97. Romani theatri artes diu non noverant. VII, 58. Romani auferendo poetis libertatem in homines, quam dederunt in deos, melius de se, quam de diis senserunt. VII, 56, 58. Romani accepta injuria ignoscere, quam persequi malebant. II, 529. Plebs, quæ suis agris non habebat, de publico ad Romanos vivebat. VII, 161. Romani laudati propter nonnulla velut opera bona. II, 982. Quantum valuerunt civiles etiam sine vera religione virtutes in imperio Romano. II, 535. quibus moribus meruerint Romani ut verus Deus, quamvis eum non colerent, augetet eorum imperium. VII, 154. Romanorum bonis moribus reddidit Deus pro mercede gloriam humanam. VII, 160, 161. Romani de victoriis suis nihil præter inanem gloriam retulerunt. VII, 161. Virtutes, quæ in primis Romanis laudantur, paucorum sunt, non omnium. VII, 157. quam corruptis moribus Romani fuere ante adventum Christi. VII, 64, 67, 69, 74. Varia injustitiæ Romanorum exempla. VII, 61. Romani injuste mala imputant Christianæ religioni. VII, 45, 46, 64, 68, 69. Mala quæ per quosdam Imperatores Christianos imperio Romano accidit, immerito in doctrinam Christianam rejiciuntur. II, 532. Difficilius aliquid egerunt Romani pro patria terrena, quam quod a Christianis exigitur pro celesti. VII, 162. Romanorum ingratiitudo erga Christum. VII, 45, 48.

Romanorum pontificum a Petro usque ad Anastasium series. II, 190. Romane sedis auctoritas. II, 781. In hac rebus damnandis. II, 863, 869. In Romana Ecclesia semper Apostolicæ cathedræ viguit principatus. II, 165. Patres concilii Carthage, decretum suum adversus Pelagianos Innocentio Pontifici Romano intimandum duxerunt. II, 760. Per Julium Patres conciliorum Carthage et Milevitani, et quinque episcopi ad Innocentium (Pontificem Romanum) scribunt. II, 782, 783, 788, 816. Romanus episcopus ab Orientis ordinatur. IX, 612. Ad Carthaginiensis episcopum, Romano ratemisso, nunquam Orientalis catholica scribetur. IX, 516. Romane Pelagianis non audientibus aut Pelagium defendere, aut dogmata ejus jactare tempore Innocentii. II, 788. Ibi alii Pelagio favebant, quia doctrinam ejus pro nobilitate; alii quia ita docuisse non credebant. II, 765. Sedes apostolica in judicis ad misericordiam propendit. II, 953. A judicis episcopus Africæ ad Apostolicam sedem appellandi usus. II, 953. Romanam sedem sollicitudo manet omnium Ecclesiarum. *Innoc.* II, 786. Romane sedis super auxiliis rebus consulenda mos a toto semper orbe servatus. *Innoc.* II, 786. Romane Ecclesiæ curæ et occupationes, quibus ad diversorum consulta respondet. *Innoc.* II, 785. Consulta fidei ac medicæ disceptatione tractat. *Innoc.* II, 785. Ad Apostolicam sedem revertitur, quod per totum mundum perisset omnibus Ecclesiis in commune professe. *Innoc.* II, 782, 786. Difficultate oria curat Augustinus de ea in concilio agere, aut etiam ad sedem Apostolicam scribere. II, 1068. Romane censura adversus aliquos qui jurationem eluserant. II, 475. Post Romanum judicium restat plenarium Concilium. II, 170. Romanum concilium pro causa Cavelliani. IX, 615. Romana plebs, quarta et sexta feria et sabbato jejunare consuevit. II, 159. Romanis non videtur jejunandum quinta sabbati. II, 159. Romani perierunt sub die novembris. II, 119. Ibi in basilica B. Petri quotidiana visitatio. II, 119. Hec basilica remota est ab episcopi conversatione. II, 119.

Romanianus episcopus. II, 781.

Romanianus. II, 80. Thagastensis. P, 751. Alypii cognatus. II, 110. Licentii pater. II, 111. Romaniani egregia indolis. I, 906. Ejus sedita. I, 908. Romaniani opes colosse. I, 751, 902, 906. Romanianus Augustinum patre orbatum consolatur, et adhibet, et domo ac sumptu excepit Car-

thagine studiorum causa peregrinantem. I, 920. Romanianus sit Manichæus allicente Augustino. I, 908. Mediolanum ad conitatum suum eratis ob negotia venire compulsus est, decente ibi Augustino. I, 750. Romanianum ad philosophiam adhortatur Augustinus. I, 908, 919, 920. Licentii ejus filii jam philosophi exemplum proponens. I, 921. Romanianus Licentii studio tandem accenditur. I, 921. Etsi duobus impedimentis inveniendæ veritatis teneretur. I, 922. Illi incidet Augustinus quod solus Lucilianus suo frueretur. I, 922. Romanianus molestis litibus implicitus vitæ beatæ ardore inflammatur. I, 920. Sæculo immersus adversa fortuna eripitur. I, 908. Pollicetur Augustinus se illi scripturam oꝝculum de vera Religione. I, 922; III, 128. Quod ipsius inserto nomine edendum curavit. I, 922; III, 128. Romanianum laudat Aug. I, 919. Ac beneficia in se collata recolat. I, 919, 920. Romanianus idem laudatur in libro de vera Religione. II, 100. Romaniano et Licentio benedictos panes quinque mittit Paulinus. II, 126.

Romanus in Africam missus, adversus Donatistas, secundum leges contra eos latus est. IX, 562.

Romanus episcopus. II, 759.

Romanum et Agilem Augustino Paulinus commendat. II, 121. Eos eam magna succursu suscipit Augustinus. II, 122. Romanum et Agilem salutem Augustinus. II, 130.

Romulæa quid. IV, 1955.

Romulus. II, 529. Martis ex Ilia Sylvia Vestali filius. VII, 60, 61, 81. Romulus et Remus ab lupa nutriti. VII, 578. Romulus conditor Romæ. V, 505, 625. Romulus dictus Quirinus. VII, 60. Romulus Caii imitator. VII, 441. Fratrem occidit, ut totam dominationem haberet unus. VII, 441. Romulus, occiso fratre, Romæ regnavit. VII, 91. Romulus xv est ab Ænea rex in latio. VII, 577. Romulum propter feritatem a Senatu disceptum quidam ferunt. VII, 91. Romulus deus factus. VII, 577, 581. Quomodo. VII, 91, 52. Romulum ad deos immortalis benevolentia fama se sustulerunt Romani. III, 1036. Romulum creditum esse deum tenent litteræ, non actum docent. VII, 738. Romanorum adulatio erga Romulum. VII, 91. Romulum diis multis prætulerunt Romani. VII, 60. Flaminem ipsi instituerunt. VII, 60. Romulus ne unum quidem martyrem habuit, quando creditus est deus. VII, 758, 759. Romulus inter senidecos numeratur. VII, 58, 39. Et illum potius senidecum, quam deum, secretis Romanorum doctrina commendat. VII, 60. Romuli divinitas mirabiliter credita, quod eruditus temporibus factus sit deus. VII, 737. Romuli divinitatem non amore erroris, sed errore amoris creditit Roma. VII, 737. Romuli divinitas divinitati Christi opponitur. VII, 737. Et exploditur. VII, 738. Romulum appellabant deum gentes Romæ subditæ, ne Romanam offenderent. VII, 737, 738.

Ros tande. III, 285. Ros Hermon Dei gratiam significat. IV, 1753.

Rosæ virgines. II, 691.

Roscius histrio. III, 1038.

Rota est orbis terrarum. IV, 981.

Rotavia. IX, 511.

Rubigo dea. VII, 129.

Rubigo quid significet. IV, 1000.

Rubus flamma inhaerente non crematus, quid significat. V, 65.

Rucantensis episcopus. II, 515.

Ructatibus suis iurgari cibus, quos manducabatur, Manichæorum deliramentum. VIII, 226.

Rucina. IX, 228.

Rufinus affinis Armeitarum. II, 485.

Rufinianus episcopus. II, 739, 781.

Ruffinus consul. IX, 687.

Ruffinus Cirtensis principalis. II, 557.

Ruffinus presbyter. A. 587. Sexti philosophi sententias sub nomine S. Xisti papæ et martyris edidit. I, 617. *Not.* (c). Libellum obtulit Anastasio Papæ. II, 719. Contra quem scripsit Hieronymus. II, 719. Rufinus ficto nomine vocatur Calpurnius Ianarius. II, 258. Rufini et Hieronymi amicitia cunctis pene Ecclesiis notissima. II, 248, 276. Ortum inter utrumque discordiam genuit Augustinus. II, 277. Conaicit d. lore cum legit Hieronymi adversus eum Apologiam, et illi sibi moderatum fatetur. II, 250. Rufinus Ecclesiasticam historiam, quam Eusebius Græce scripsit, in Latinam linguam vertit. VI, 597. Huic historiæ Eusebii, duos libros addidit. VIII, 46.

Ruffinus diaconus. II, 670.

Ruffinus episcopus Donatista. IX, 528, 553.

Rufus nasus. VIII, 42.

Ruma, id est, mamma. VII, 205.

Rumina dea. VII, 122, 191, 205.

Rumare spiritaliter, quid est. VIII, 254. Rumantia sunt que audiuntur. IV, 525, 715.

Ruminus appellatus Jupiter, quod mamma animalia aleret. VII, 205.

Runcare frumentum, id est, a terra auferre. VII, 118.
Runcina dea praefecta frumentis, cum runcantur. VII, 118, 119.
Rusina dea ruribus praefecta. VII, 118.
Rusor Deus. VII, 245.
Russicus, Russicidia. IX, 235, 396, 511.
Rusticianus Mutigensis diaconus. IX, 754. In Ecclesia catholica subdiaconus. IX, 753. A presbytero suo excommunicatus transvolavit ad Donatistas II, 417. A quibus et rebaptizatus est, et diaconus factus. IX, 753.
Rusticianus episcopus. II, 759, 781.
Rusticus consobrinus s. Augustini. I, 962.
Rusticus cuius filius paganus erat. II, 1070.
Rusticus presbyter. II, 906.
Rustico et Felicitati epistola. II, 958.
Rusticus episcopus. II, 759, 781.
Rusticus alter episcopus. II, 759, 781.
Rusticus Cartenianus episcopus. IX, 697.
Ruth bis nupta, num Anna vidua beatorum. VI, 435.

S.

Sabbatarius. II, 146.
Sabbati requies. V, 691. Non vacat quod inter omnia opera quae fecit Deus, illic primo sanctificatione sonuit, ubi ab omnibus operibus requievit. X, 217. In lege non nominatur sanctificatio, nisi septimo die. V, 1170. Sabbata Judaeorum a seneca reprehenduntur. VII, 192. Sabbatorum otium male a Fausto appellatum catene saturniacae. VIII, 546. Sabbati observatio unde incipiebat, ubi desinebat. V, 1030. Sabbati observatio spiritalis et carnalis. V, 69, 77, 80, 85, 208, 752, 1160. Sabbatum a quisquis nunc usque observat, sicut littera sonat, carnaliter sapit. X, 216. Cur homo ligna colligens die sabbati, jussu Dei lapidatus est, cum Christus die sabbati sanaverit agrotos. VIII, 167. Sabbati abusus a. ad Judaeos. IV, 281. Melius tota die fodiendo, quam saliendo sabbatum transigere. IV, 281, 1172. Sabbati observatio quid significabat. X, 217, 218. Praecepto figurato hoc solum occultatum est, quod ad sabbatum pertinet. X, 217. Sabbati vacatio quid figurabat. VII, 525. Sabbati sacramentum et mysterium. II, 212, 213; III, 189, 1556. Sabbati carnalis vacatio, umbra est futuri. VIII, 551. Sabbatum in otio corporaliter celebrandum commendatum est, ut esset figura sanctificationis in requie spiritus sancti. II, 212, 213. Sabbatum a Judaeis observatum, gratiae altitudinem figurabat. III, 653. Requiem spiritalem. III, 504, 505; VIII, 152. Signum erat aeterni sabbati. IV, 306. Sabbatum significat quietem, Dominicus dies resurrectionem. IV, 1960. Sabbatum maximum vere in beatitudine. VII, 805. Hujus sabbati non erit vespera. VII, 805, 804. Sabbatum illud verum nos ipsi erimus. VII, 805, 804. Sabbatum septimae diei siue vespera, signum sempiternae quietis. V, 37. Sabbatum sabbatorum. V, 80, 208. Sabbatum perpetuum. V, 1651. Sabbatum sanctorum in terra. V, 1197. Sabbato significatur spiritalis requies. II, 214.
Sabbatum spiritale. III, 1717. Sabbatum spiritale Christianorum. III, 503; VIII, 151, 559. Sabbatum quomodo celebrandum Christiani. VIII, 157. Sabbatum spiritaliter observandum praecipitur. III, 1401. Illud serviliter observabant Judaei. III, 1104, 1558. Sabbato vacare forte jam superstitiosum. II, 145. Sabbati otium cur jam non observat Christianus. VIII, 535. Sabbatorum cessatio jam supervacua ad observandum, non tamen ad legendum et intelligendum. VIII, 250. Sabbati vacatio inter prophetas, quae de Christo scriptae sunt, habet intellectum. VIII, 333. Sabbato Apostoli et non vacarunt, et sabbato manducaverunt. II, 142. De alimentis sumendis vel non sumendis die sabbati, nihil Dominus Hebraeis praescripsit. II, 142. Sabbato dies Dominicus praepositur die resurrectionis, non consuetudine refectiois, etc. II, 146. Sabbatum Christianorum in vacatione et tranquillitate bonae conscientiae. IV, 1172. Ille vere observat sabbatum, qui non peccat. V, 1242. Sabbatum habere non potest homo malus. IV, 1172. Sabbatum per misericordiam, et iudicium, et fidem insinuat a Christo. III, 1330. Dies sabbati, dies gaudii. II, 142. Sabbato convenire ii maxime adsolent, qui esuriunt verbum Dei. V, 716. Sabbatum recordari quid sit. IV, 396. Sabbati sancti specialis ritus in Gotthico officio confirmatur. II, 599. Dies Dominicus una sabbati, dicitur; secunda feria, secunda sabbati, etc. IV, 532, 1192, 1560. Sabbati jejunium. *Vide* Jejunium.
Sabellius Noeti discipulus. VIII, 52. Sabellii haeresis. III, 1651; IV, 84, 837. Dogmata. VIII, 52, 941. Sabellius non intravit per ostium in ovile. III, 1721.
Sabelliani haeretici. VIII, 52; III, 1687, 1689, 1757, 1819, 1820, 1873. Praxeiani et Hermogeniani appellantur. VIII, 52. Crebrius Patripassiani. V, 448, 990; VIII, 52. Sabellianorum error. III, 1637, 1638, 1672. Haeresis. VII, 501, 523;

X, 1462, 1465. Dogmata. VIII, 671, 706, 734, 759, 918. Sententia de Trinitate. V, 448. Sabelliani Filium a Patre non distinguunt. III, 1820. Sabelliani confundentes Filium cum Patre arguunt. III, 1775. Sabellianus nos esse criminantur Ariani. X, 458. Sabellianorum jam sileantur dissensiones. II, 458. *Vide* Patripassiani.
Sabbatum captus. VII, 61.
Sabitus consilii. IX, 687.
Sabinus presbyter librum Augustini cum liquidis interpretationibus legit. II, 976.
Sabrata. IX, 1259, 507, 538, 550.
Saccus, mortalitas. IV, 225. Saccus pretii nostri. V, 1535, 1434, 1473. Saccus paucitatis. V, 1449.
Sacerdos summus unicus erat. III, 685. A quo unguentatur. III, 683. Plures aliquando fuerunt summi sacerdotes. Ilicis fluentiae causa. III, 683. Sacerdotes summi plures erant per ambitiones et contentiones inter Judaeos. III, 1757. Sacerdotum filii defunctis sacerdotibus succedebant in lege. I, 648, 652. Sacerdos intrabat quotidie cum incenso in sacrum sanctorum, semel autem in anno cum sanguine. III, 640, 641, 690. An, et quo tempore summus sacerdos operam dabat liberis procreandis. III, 711, 713. In sacerdotibus veteris Testamenti cur vitia corporalia vitabantur. IX, 58. Cur pro sacerdote veteris Testamenti nullus orasse invenitur; secus pro novi. IX, 60. Vestimentorum summi sacerdotis maribus expositio. III, 640, 641. Sacerdotis conversatio in tintinabulis vestis sacerdotalis figurata. III, 657. Sacerdotes Judaeorum figuram aeterni sacerdotis gerebant. IV, 378. Sacerdotes Aegyptii praeter servitium in templo deorum suorum nullum aliud officium gerabant. III, 581. Sacerdos Christus et sacrificium, victor et victima. I, 794. Sacerdos dicitur et sacrificium esse nihil Christus: ut homo, quam sacerdotem aut sacrificium sibi poscere. V, 1252. quis ille sacerdos, pro quo nullus orat. IV, 378. Christus solus sacerdos talis existit, ut ipse esset etiam sacrificium. IV, 200, 1735. *Vide* Christus.
Sacerdotes non nomine, sed sanctitate pensandi sunt. VII, 693. Scripturarum studium, oratio, lectio sacerdoti necessaria. II, 88, 89. Sacerdotum continentia. VIII, 43. Sacerdos cum populo peccatus tradit ad veniam rogat. V, 749. Sacerdotis beneficium super fideles. X, 1052. Sacerdotes sunt omnes Christiani. VII, 676. Proprie tamen episcopi et presbyteri. VII, 676.
Sacerdotium. IX, 202. Sacerdotium secundum ordinem Aaron jam desit. IV, 1460; VII, 351. Sacerdotium Aaron quomodo in sempiternum. III, 659. Sacerdotii commutatio futura in novo Testamento, praefigurata in veteri. VII, 527, 532, 533. Nec sacerdotium Aaron, nec Lex introducta in hereditatem aeternam, sed gratia per fidem. III, 745. Sacerdotium Judaeorum tempore Pauli fornicosus nitebat nomine, intrinsecus luteis concupiscentiis sordebat. VI, 507. Augustinus vim sibi factam esse queritur, dum ad sacerdotium provocatus est. II, 88. Tempore ordinationis lacrymas fundit Augustinus. II, 88. Sacerdotium secundum et tertium. IX, *op. 775*.
Sacras Pater Adam et Evae secundum Manichaeos. VIII, 57.
Sacra Paganorum. V, 1022. Sacra deorum qua ratione instituta. VII, 236, 257. Sacrorum causas nec populo, nec Senatui, nec ipsis sacerdotibus innotescere voluit Pompeius. VII, 222. Ut eas a demonibus acciperet, nec tamen condurere eas admoneretur, occulta Dei providentia factum est. VII, 224. Sacra deorum quam crudelia. VII, 52. Turpia. VII, 50, 52, 216. Et inhonesta. VII, 185. Sacra deorum an possint hinc excusari, quod suas interpretationes habeant. VII, 186. Eorum turpitudinem honestare frustra conatus est Varro. VII, 221, 222. Sacra deorum minima esse intellexerunt aliqui ex Paganis. VII, 181. Sacrorum quindecim viri apud Romanos. VII, 178.
Sacramenta ideo dicuntur, quia in eis aliud videtur, aliud intelligitur. V, 1247. Signa enim ad res divinas pertinent, sacramenta appellantur. II, 527. Sacramenta, si quamdam similitudinem earum rerum, quarum sacramenta sunt, non habent, omnino sacramenta non essent. II, 564. Sacramentis cur egeamus. I, 836. Sacramenta corporalia sunt, quasi verba visibilia; sacrosancta quidem, veruntamen mutabilia. VIII, 536. Sacramentum aliquod occultum regenerationis antiquis visum erat. II, 843. Aute Abraham utrum aliquo corporali et visibili sacramento justi vel parvuli eorum signarentur, Scriptura non exprimit. X, 402.
Sacramenta Judaeorum a seneca reprehensa. VII, 192. Machabei pro sacramentis veteribus martyres effecti. II, 156. Judaei errabant primo quia iustitiae Dei non erant subjecti, suam iustitiam volentes constituere; secundo quia post Christi passionem vetera sacramenta ex necessitate salutis celebranda esse censerunt; tertio, quia praedicatores gratiae tranquillum Legibus hostes persequerentur. II, 146, 156, 157. Paulus non per ea, sed per gratiam Jesu Christi

hominem justificari docebat. II, 279. Quidam ex Judæis friculis contendebant eos, qui credebant in Christum, sine veteribus sacramentis salvos esse non posse. II, 278, 279. Sacramenta legis veteris sola significandi ratione præcepta sunt. X, 594. Divinitus data sunt ad significationem futurorum, Christianis remanserunt tantum legenda ad intelligentiam præmissæ prophetiæ. II, 281. Sacramentum non intellectum pie terret animam; intellectum autem gaudium parit. III, 2117. Sacramenta veteris Testamenti quid significant. IV, 934, 935. Sacramenta vetera, umbra erant futurorum. X, 222. Sacramenta Legis præventiva erant Christi venturi, VIII, 353, 357, 359. Sacramentum regni cælorum velabatur in veteri Testamento, quod plenitudine temporis revelaretur in novo. IV, 983.

Sacramenta vetera ante Christum necessaria. II, 156. Sacramenta vetera post Christum superflua. II, 156. Ea tunc licuit Judæis celebrare ex consuetudine solemnitate, non ex necessitate salutis. II, 156. Sacramenta legis veteris novo Testamento revelata non necessaria. VI, 536. Sacramenta vetera primis Christianis non erant noxia, sed nec necessaria. VIII, 357. Sacramenta vetera nec bona sunt nec mala. II, 281. Non signacula illa (veteris Testamenti) damnata sunt, sed succedentibus opportunioribus decesserunt. II, 96. Sacramenta vetera non erant gentibus imponenda. VIII, 357. Sacramenta Judæorum celebranda suscepit Ajustolus, ne ea videretur damnare velut sacrilega aut tamquam idol latram gentium; ne etiam putaretur docere discessionem a Moysæ. II, 278, 279, 282. Ut doceret ea non esse perniciosa. II, 156, 258. Sacramenta vetera ostendit Paulus nec tamquam necessaria debere a peti, nec tamquam sacrilega debere damnari. II, 281. Agendi rationem Pauli, qui sacramenta Judæorum celebranda suscepit, probat Augustinus. II, 282. Sacramenta vetera non simulatione fallaci, sed consilio prædanti observavit Ajustolus. VIII, 357. Sacramenta cur Judæis Apostolorum tempore permissa. VI, 556. *Vide Lex.* Sacramenta vetera quamvis observare permissi sunt primi Christiani qui ex Judæis crediderunt. VIII, 357, 358. Sacramenta Legis et Prophetarum permanere non sequitur, ex eo quod Christus Legem et Prophetas non solverit. VIII, 357, 359. Sacramenta vetera non evacuavit Christus, sed mutavit. VIII, 55. Cur alia in veteri lege, alia in nova instituerit Deus. III, 156.

Sacramentis aliis prænotari Christum cum venturum esset, aliis cum venisset annuntiarum oportuit. II, 528. Sacramentis aliis res futuras, aliis res factas annuntiarum non est numerum. VIII, 556. Sacramentorum (veterum) secreta per passionem Christi fidelibus revelata. VIII, 260. Sacramenta sunt mutata, non fides. V, 153. Unius ejusdemque fidei, pro significationis opportunitate, per varia tempora sacramenta variata sunt. X, 179. Mutatio in Sacramentis veteribus a Christo facta, in psalmis prædicta. VIII, 55, 54, 55. Sacramenta vetera non celebramus, quia quod præmittabant, impletum est. IV, 1836. Sacramenta pauca sunt in novo Testamento, multa fuerunt in veteri. III, 156. Sacramentorum novæ legis præstantia. II, 200. Discrimen inter sacramenta veteris et novi Testamenti. IV, 931; IX, 289. Sacramentis numero paucissimis, observatione facilissimis, significatione præstantissimis Christus societatem novi populi colligavit. II, 200. Post Dominum resurrectionem signa quædam pauca pro multis, eademque factu facilissima, et intellectu augustissima, et observatione castissima tradita sunt. III, 71. Sacramenta nova virtute majora, utilitate meliora, actu faciliora, numero pauciora sunt quam antiqua. VIII, 353. Sacramenta vetera figurata sunt per arma, quæ possit David pugnaturus contra Goliath. IV, 1836. Sacramenta de latere Christi profuxerunt. III, 1513; IV, 161, 668, 1672, 1785; V, 1087; VII, 472. Sacramenta plerumque nomina accipiunt rerum ipsarum, quarum sacramenta sunt. II, 364.

Sacramenta varia recensentur. IX, 190. Sacramenta initorum. I, 803. Sacramentum catechumenorum. X, 176. Sacramentum salis. I, 668. *Not. (a).* Sacramentum baptismi. *Vide* Baptismus. Sacramentum Spiritus sancti. V, 1100. Sacramentum Chrismatis. *Vide* Chrisma. Sacramenta altaris. V, 584; VI, 281. Sacramentum sanguinis Christi. VII, 611, 612. Sacramentum corporis et sanguinis Christi. VIII, 875. *Vide* Eucharistia. Sacramenta paganis occultantur. IV, 1348. Infantibus excipientur. V, 1099, 1103, 1246. Cur catechumenus non prodatur. III, 1875. In sacramento quod accipit catechumenus, signacula quidem divinarum rerum sunt visibilia, sed res ipsæ invisibiles in eis honorantur. VI, 344. Sacramento, in quo unguimur, præfiguratur quiddam, quod fieri solent. IV, 200. Piscis de profundo levatus manducatur in mensa parata in conspectu credentium. I, 857, 860. *Vide* Eucharistia. Cæcusnam prosit sacramentum baptismi et corporis Christi. VII, 741. In sacramento alaris tota Ecclesia offertur. VII, 281. Præcipitur in mysteriis ut omnia corpora contemnamus, universoque huic mundo, re-

mittimus, quia non est alia salus animæ, aut renovatio, aut reconciliatio auctori suo. I, 1037.

Sacramenta magis pertinent ad spem venturorum bonorum, quam ad retentionem vel adiectionem presentium. VI, 263. Quæ Christus docuit, traduntur secretius firmitaque sacris quibus incitatur, in quibus honorum vita facillime non disputationum ambagibus, sed mysteriorum auctoritate purgatur. I, 1008. Homo s. trinitas judicat de solemnitate sacramentorum quibus incitatur et Eucharistia. I, 860. Sacramenta Christi per totum orbem pervaserunt opera servorum Dei. I, 856.

Sacramentum et virtus sacramenti quandoque separantur. III, 2026. Aliud est sacramentum, aliud virtus sacramenti. III, 1611. Sacramentorum virtus, gratia; non omnibus communis, licet communia sint sacramenta. IV, 985, 984. Sacramentum, visibile verbum. III, 1840. Accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum. III, 1840. Spirituiter nascimur, verbo et sacramento. III, 1486. Deus in sacramentorum ministris operatur. I, 837. Sacramentis visibilibus sanctificat minister, Deus invisibili gratia. III, 712, 713. Sacramenta visibilia nihil prosunt sine sanctificatione invisibilis gratiæ. III, 712. Sacramentis divini virtus adstitit, sive ad salutem bene utentium, sive ad perniciem male utentium. IX, 144. Sacramentorum visibilibus effectus, pietas. VIII, 353. Qui sacramenta fidei percipit in lecto, nec tempus operandi habuit; justificatur ex fide sine operibus. V, 51. Sacramenta temporalia, alligamenta medicinalia sunt contritionis nostræ. IV, 1905, 1904. Sacramentum gratiæ dat Deus, etiam per malos; gratiam vero ipsam non nisi per se ipsum, vel per sanctos suos. IX, 491. Et si Spiritus sanctus per homines datur, non ideo erat hominum quod datur. V, 1226. Cum tres considerandi sint, a quo datur, cui datur, per quem datur, non intercipit medium minister beneficium largitoris. V, 1225. Sacramenta per peccatores administrata. V, 1225. Gratia per ipsa collata datur non est ipse homo. V, 1226. Sacramenta et operationes spirituales circa præsentem salutem, munera Dei sunt, non eorum a quibus fiunt. IX, 152, 155. Sacramenta amittere propriam sanctitatem, ob iniquitatem ministrorum, error Donatistarum. IX, 203, 296. Sacramentorum communione contaminari, etiam eos qui mala facta improbant, aut ea pro pace tolerant unitatis, dicebant Donatistæ. IX, 56. Sacramenta mali non polluunt. IX, 73. Sacramenta tunc sancta esse dicunt Donatistæ, si per sanctos homines dentur. IV, 134. Dona Dei perveniunt ad eos qui cum fide accipiunt, etiamsi talis sit per quem accipiunt, qualis Judas fuit. IV, 153. Sacramenta in sceleratis quoque hominibus sancta sunt. II, 172. Sacramentis Dei nihil obsunt mores hominum, quo illa vel omnino non sint, vel minus sancta sint. IX, 298. Sacramenta omnia indigne tractantibus obsunt, prosunt tamen per eos digne tractantibus. IX, 65. An ex bonitate aut perversitate ministrorum pendeat sacramentorum effectus. IX, 67, 73. Sacramenti sanctitas potest esse ubi non est vitæ sanctitas. IX, 298. Sacramentorum vitia peccata dimittuntur, non meritis ministrorum. IX, 136. Sacramenta funesta haberi a Cataphrygibus perhibentur. VIII, 30. Sacramenta, ut et Scriptura, hæreticis cum Ecclesia communia esse possunt. IX, 146, 159, 162, 165, 170. Sacramenta apud hæreticos divina sunt, non humana. II, 512. Ea ad pacem suam portant. II, 512. Sacramenta ubicunque sunt, ipsa sunt. IX, 70. Sacramenta vim sanctitatis non perdunt, quando ita, ut apud nos nanciant, ad hæreticos transeunt. IX, 747. Sacramenta quæ apud hæreticos et schismaticos sunt, non eorum sunt, sed Christi. IX, 154. Sacramenta omnia Dominica sunt ex catholica Ecclesia. II, 515. Cur non mutantur in hæreticis ad eam redeuntibus. II, 515. Sacramenta et invocatio nominis Dei extra Ecclesiam, non nisi Ecclesiæ sunt. IX, 475. Sacramenta cur ante Cyprianum et Agrippinum non iterarentur. IX, 154. Sacramenta quæ non mutantur schismatici, approbantur a nobis. II, 301. Sacramenta Christianorum etiam in hæreticis approbata. II, 301. Sacramenta apud schismaticos formam visibilem pietatis habere possunt, non virtutem ejus spiritalem. V, 465. Sacramenta corporalia portant et celebrant præcisi ab Ecclesia, sed sine virtute spirituali. V, 463, 465. Sacramentum foris ab Ecclesia habetur ad perniciem. II, 229. Habetur ad iudicium. II, 583. Sacramenta omnia Christi non ad salutem, sed ad iudicium habentur sine caritate unitatis Christi. IX, 572. Sacramenta a quod hæreticos ad eorum confusionem potius, quam ad salutem valent. IX, 179. Signa militaria perniciosis ab usurpatoribus habentur, quam si omnino non haberentur. IX, 688. Sacramenta mali qui sunt intus et qui sunt foris possunt habere et tricare; non ad salutem, sed ad perniciem suam. IX, 165, 164, 167, 482. Sacramenta bonis et malis communia. V, 561.

Sacramentorum usus indignis interdum ex necessitate per se Ecclesiæ non prohibetur. V, 51. Sacramenta Eccle-

esse multa, aliter atque aliter accipiuntur. IV, 1859. Sacramenta non prosunt semper habentibus. IX, 481. Etiam si justus et iniquus pariter sacramenta participant, non ideo participationem justitiae esse cum iniquitate dicendum. IX, 294. Sacramenta eadem justis sunt ad salutem, iniquis ad damnationem. IX, 295, 297, 298, 455. Sacramenta in eis, qui mundum diligunt, remanent ad damnationem, non instrumenta ad salutem. III, 1994. Sacramenta Christi in eis qui male vivunt, patiuntur injuriam. V, 1092. Sacramentum visibile sanctum ab unctioe invisibili caritatis discernendum; haec propria honorum est, illud et in bonis ad premium et in malis ad iudicium esse potest. IX, 542, 575. Gratia non pendet a visibilibus sacramentis. III, 712. Sacramenta sine caritate nihil prosunt. IX, 692. Sacramentorum vita, caritas. V, 92. Sacramentorum vis contempla sacrilegos facit. VIII, 535. Pro sacrificiis Christi ad omnia preferenda paratior esse debet Christianus, quam antiqui pro sacramentis legis. VIII, 535. Malorum non sunt sacramenta, quae inter malos, aut eorum ministerio suscipiuntur. IV, 1801. Sacramenta vestimenta Christi; caritas lucida de super texta: sacramenta sibi haereticis dividere poterunt, caritatem non dividerunt. IV, 176.

Sacrificare voluntarie, est gratis amare quod laudatur. IV, 626, 627.

Sacrificium verum et perfectum quodnam sit. VII, 285. In omni sacrificio quatuor consideranda. VIII, 901. Sacrificatio res antiqua. II, 577. Antiquitas cultus Dei in sacrificando. VII, 281. Primi parentes in paradiso se ipsos Deo hostias mundissimas offerunt. VII, 701. Sacrificium iustitiae soli primum parentes in paradiso, et sancti in caelo offerunt. VII, 700, 701. Sacrificia ante diluvium celebrata. VII, 439. Sacrificium etsi ab homine fit vel offertur, tamen res divina est. VII, 285. Sacrificium uni Deo debitum. II, 377, 378; V, 1249, 1607; VII, 238, 236, 281, 684; VIII, 582. Id attestantur miracula quae per arcam testimonii facta sunt. VII, 296, 297. Sacrificium visibile non alteri offerendum, quam illi, cui invisibile debetur. VII, 297. Cur sacrificium exegerunt daemones. VII, 460. Ideo sibi exigunt fieri daemones, quia vero Deo debentur sicut VII, 298. Non corporis ejuslibet fumo, sed supplicantis animo delectantur. VII, 298. Sacrificium non solum cum iuste imperat versus Deus, sed etiam cum superbe exigit falsus deus, satis ostendit eum debeat. VIII, 409. Sacrificium, sacerdotium, templum non sibi expetissent daemones, nisi nosset uni Deo debentur. II, 577. Pagani non culpandi propter sacrificia, sed quod ea exhibent idolis. II, 577. Non corporali creaturae nec spiritali quamvis iuste, nec multo magis inique sacrificandum. II, 578. Non bonis diis nec malis. VII, 650. Non Angelis, non virtutibus Dei. VII, 634. Non Martyribus. VII, 255, 256, 772. Sacrificium seu divinos honores Angeli hominesque sancti respuerunt. VII, 298. Obsequia caetera quae divinitati exhibentur, ausi sunt sibi homines arrogare: rarissimi commemorantur qui sibi sacrificia, aut per haec se deos haberi voluerunt. VIII, 624. Sacrificia Paganorum non ideo putanda bona, quia ea fieri Deus non impedivit. VI, 883. Sacrificia in torcularibus gentes faciebant. III, 2085. Sacrificia cur sibi exigit daemones. VIII, 624.

Sacrificia cur sibi offerri voluit Deus. VII, 296. Sacrificiis Deus non eget, sed in his vel acceptandis, vel reprobandis, vel percipiendis, non nisi hominibus consulit. II, 577; VII, 281, 298, 306, 634. Totum quod recte colitur Deus, homini prodest, non Deo. VII, 282. Sacrificium et laudes offerre, nobis, non Deo utile est. II, 527; VIII, 624. Sacrificia cur sibi offerri juberet Deus, cum eis non indigeret. VIII, 251, 321.

Sacrificium Abrahae Gen. xv. narratum quid significat. IV, 1561, 1562. Flammae coelitus facta in sacrificio Abrahae, non fuit miraculum: quare. I, 648. Sacrificium Abrahae in monte. V, 51. Sacrificium Judaeorum in victimis pecorum. IV, 502, 505. Cur animalia tantum immaculata olim oblata. VIII, 621. Sacrificium victimarum, odor suavitatis Domino. III, 659. Sacrificia pecorum Deum non delectabant. III, 510. Quare filii Israel sacrificabant visibiliter pecorum victimas. VI, 51. Sacrificia vetera magis populo perverso congruenter imposita, quam Deo desideranti oblata. VIII, 546. Sacrificia carnalia data sunt Judaeis, ne in idola defluerent. III, 1488. Sacrificare extra templum quod erat Jerusalem, an licebat. III, 702, 805, 804. Quenam sacrificia pro populo, pro principe, pro sacerdote offerebantur, etc. III, 680, 687. Sacrificia pro peccatis, dicta peccata. VI, 235; VIII, 744; X, 405. Sacrificia diversa pro peccatis. V, 1541. Vanum preceptum offerendi sacrificium pro peccato, infante nato, si non est oriunde peccatum. X, 1192, 1227, 1257. Sacrificia pro peccatis ex oblivione, ex ignorantia, etc. III, 676, 677. Ad sacrificium pro peccatis, holocausti, salutaris, etc., quoniam animalia adhibenda. III, 688, 695. Sacrificium pro peccato non offerebatur nisi cum holocausto.

III, 675, 676. Sacrificium pro peccatis non offerunt: sacrificii. VII, 760.

Sacrificia vetera sunt significativa. II, 577. Sacrificia pro ratione temporum varia fuerunt. II, 579. Sacrificia vetera significabant gratiam, non efficiebant. II, 653. Sacrificiis veteris Testamenti vinciebantur peccatores potius, quam mundabantur. X, 459. Sacrificia per se ipsa nulli peccato mederi possunt. III, 728. Sacrificium quod praecipit Deus, aptum fuit primis temporibus, tunc vero non ita est. II, 527. Sacrificia vetera, tanquam verbi promissiva, sublata sunt dato sacrificio corporis Christi. IV, 441, 442. Sacrificia antiquorum quare notata. VII, 282. Sacrificia eius iam non sint in operibus, manent tamen in auctoritate significandi. VIII, 251. Ad sacrificia vetera quidquid pertinet: et, figurae nostrae fuerunt. VIII, 520. Sacrificia pecorum erant quaedam umbræ futurorum. III, 810. Sacrificia veteris Testamenti exsecrabantur Manichaei. VIII, 251. Sacrificia Patrum non ideo reprehendenda, quia habuerunt sacrificia Gentes. VIII, 586. Sacrificia Hebraeorum inter et Paganorum quid interest. VIII, 586. Sacrificia omnia vetera demoniis fuisse oblata inepte probant veteris Testamenti reprehensores. VIII, 625, 626. Sacrificia Gentium, Hebraeorum, et Christianorum quid sint respectu veri sacrificii. VIII, 582, 409. Sacrificium Dei nostri abundavit, et inhibita sunt sacrificia deorum. V, 1536. Sacrificia omnia sacrificio nostro cesserunt. VII, 635. Sacrificiis quae pro peccatis offerebantur, sacrificium Christi significatur. III, 704. Sacrificia prisca sanctorum, figurae veri sacrificii Christi. VII, 298. Sacrificia illa omnia multis et variis modis unum sacrificium, cuius nunc memoria celebratur, significaverunt. VIII, 251, 586, 409, 624, 625, 626, 661. Sacrificium Christi multis figuris praeanuntiatum. V, 1607; IX, 434.

Sacrificium verum uni vero Deo debitum quodnam est. VIII, 582, 586, 409. Sacrificium carnis Christi, verum et unicum sacrificium pro peccatis. X, 609. Sacrificium crucis. V, 1301. Sacrificium sese obtulit Christus pro omnibus sacrificiis. IV, 71. Christus nihil mundum invenit in hominibus quod offerret pro hominibus, se ipsum obtulit mundam victimam. IV, 1555. Sacrificium novi Testamenti. VIII, 626. Sacrificium Christianorum. VIII, 382. Oblatio corporis et sanguinis Domini. II, 115; IX, 461; X, 480. Verissimum et singulare sacrificium. X, 211. Sacramentum fidelium. II, 565, 569. Sacrificium Ecclesiae quotidianum. VII, 298. Sacrificium Deo in Ecclesia. V, 1101, 1536, 1415. Christus nobis quotidie immolatur ipsa recordatione beneficii salvatoris. IV, 966. Sacrificii Deo debiti figura, veritas et memoria. VIII, 586. Sacrificium vespertinum. V, 1504. Sacrificium novi Testamenti ubi et quando et quomodo offeratur, soli baptizati norunt. II, 538. Sacrificium quod obtulit Christus norunt fideles. IV, 178. Sacrificium Christianorum ubique in terra et in caelo offertur. VIII, 61. Sacrificium corporis et sanguinis Domini secundum ordinem Melchisedech nunc diffusum toto orbe terrarum. IV, 307, 1427. Ut sacrificium Deo offeratur, mensa constructa. V, 1415. Sacrificia privata prohibentur. III, 702.

Sacrificium sacrificatur per verbum Dei. V, 1099. Sacrificium facere ac Deo offerre, non omnibus licet. V, 739. Non licet laicis. V, 739. Sacrificium offerri Episcopus vel presbyter. V, 1100. Sacrificii ordo. V, 1100. In hoc sacrificio magnum sacramentum est, quod gratias agimus Domino Deo nostro. II, 558. Sacrificio nostro mystici corporis Christi unitas commendatur. II, 859. Sacrificium corporis et sanguinis Christi pro non baptizatis offerri non potest. X, 480, 481, 504, 508, 520. Eorum pro quibus offertur, nomina non taceant. X, 509. Sacrificia altaris et eleemosynarum pro defunctis. VI, 158, 283. Sacrificium pro defunctis. V, 956. Sacrificium precii nostri pro mortuis offerri solitum, posito juxta sepulcrum cadavere. I, 777. Redemptionis sacramenta tertio exsequatur die oblata. II, 694. Sacrificia quibus prosunt, aut ad hoc prosunt ut sit plena remissio, aut certe ut tolerabilior fiat damnatio. VI, 158. In celebratione sacramentorum quatuor partes distinctas nominibus donatae. II, 656. Tunc antistes velut advocati suscepti suos per manus impositionem misericordissime offerunt potestati. II, 637. Tunc esse rogandum et pro persecutoribus Ecclesiae, et pro omni hominum genere. II, 657. Alibi nullus dies praetermittitur quo non offeratur, alibi sabbato tantum et Dominico, alibi tantum Dominico. II, 200. Quinta sabbati hebdomadae ultimae Quadragesimae alibi his offertur, scilicet mane et ad vespem, alibi tantum ad vespem. II, 200. Apud Donatistas vulgabat, Catholicis nescio quid aliud in altare Dei ponere. II, 350. Sacrificii genus quoddam in superstitione s, eiaculo. VI, 705.

Sacrificio corporis Christi spiritus maligni fugati. VII, 764. De sacrificiis purgatoris multa Longinianum interrogat Augustinus, an his usus habeat qui tardus est, etc. II.

1032, etc. Salutis viam esse non posse sive participatione corporis et sanguinis Christi. II, 638. sacrificium, propter nomen Domini quod invocatur, et semper sanctum est, et tale cuique sit, quali corde ad accipiendum accesserit. IX, 57, 500. Sacrificia impiorum eis ipsis oberunt, qui offerunt impie. IX, 57. Deo non est acceptum Sacrificium eorum, qui pravo fine sacrificant. VII, 444. Quamnam sacrificia iam offerre debeamus, IV, 639. Qualia sacrificia diligit et coronat Deus. III, 811. Quod genus sacrificii Deo acceptum. IV, 1518. Quæ de sacrificiis leguntur esse divinitus præcepta, ad dilectionem Dei et proximi significandam referuntur. VII, 285. sacrificia per se ipsa non requirit Deus, quibus significantur sacrificia quæ requirit. VII, 285. sacrificia antiquorum eas res significabant, quæ aguntur in nobis ad hoc ut inhæreamus Deo. VII, 282. Deus nos quarit, non nostra. V, 252.

Sacrificium Deo nos ipsi. V, 317. Nullum sacrificium Deo acceptius iusti, quam se ipsi Deo offerunt. VII, 700. sacrificium præclarissimum atque optimum nos ipsi sumus. VII, 633. Sacrificium est corpus Christi quod nos sumus. VII, 772. sacrificium visibile invisibilis sacrificii sacramentum. VII, 282, 297. Homo ipse in corde suo invisibile sacrificium Dei. VII, 297. Sacrificium semper habemus quod offeramus Deo. IV, 639. Intus habemus sacrificium quo Deum sectamur. IV, 473, 598. sacrificium iustitie per penitentiam. IV, 81. sacrificium contriti cordis. V, 155. sacrificium contriti cordis, et non sacrificium trucidati peccoris vult Deus. VII, 282. sacrificium Deo offert, qui se ipsum punit. IV, 1824. Humilitas cordis, sacrificium est. IV, 1705. sacrificium laudis in novo Testamento succedit vicinis crucientis veteris Testamenti. II, 538. sacrificium laudis, sacrificium gratuitum. IV, 578, 1220, 1368. sacrificium laudis sacratius. gratularum actio. VIII, 624. sacrificium iustitie. I, 1193. Cogitationis et lingue. I, 809. Sacrificia quæ offerimus debent accendi caritate. IV, 639.

Sadducæi spiritum sanctum negabant. V, 447. *Sadducæorum* error de resurrectione. V, 1622.

Secularia dicuntur multa, quæ in hoc seculo sic aguntur, ut brevi tempore transeant. VII, 506. sæculorum fabulosas quasdam prolationes sapient Tatiani. VIII, 50. *Vide* *Æones*. secula nova constructa a deo Manichæorum super terram teiebrarum. VIII, 244. secula non ea mora condita sunt, qua transcurrunt. III, 518. Sæcula sæculorum quid sunt. VII, 368. Sæculorum explicatio quomodo fit. III, 356. sæculorum pulchritudo per decessionem successionemque rerum contextitur. III, 251. sæculorum ordo quasi cæmen pulcherrimum ex antithesi constans. VII, 532. Sæculorum revolutionem quare quidam philosophi admiserunt. VII, 360, 361. Sæculorum pars damnatione facti sumus. I, 1179; III, 140. Sæculum non ob aliud retardatur, nisi ut impleatur prædestinatus numerus sanctorum. VI, 449. mundi flemus post sex annorum millia futurum quidam dixerunt. V, 376. Jam sex annorum millia transierunt. V, 376. seculi finis per vesperam significatur. IV, 1362.

Seculi nomen aliquando æternitatem significat. IV, 1713. Ex ambiguo verbo græco fit plerumque, ut in Psalmis seculum pro æterno, et æternum pro seculo ponatur. IV, 1142. quemam a seculo et in seculo dicuntur. III, 355.

Sæculum, hoc desertum. IV, 752, 753, 1760. Torrens. IV, 1644. Fluvius. IV, 1837. Mare. V, 1175; VII, 670. Mare amarum, fluctibus sævum. IV, 440, 780, 794, 4254. Sæculi huius mare nemo potest transire, nisi cruce Christi portatus. III, 1589. Sæculum istud universum voluit Deus esse pœnale hominibus. X, 1192. sæculi nomine homines significatur. X, 124. sæculum, peccatores. V, 100. Sæculum amatores suos vorare novit, non portare. V, 482. Amor Dei, et amor sæculi. V, 694. Inquisitores huius sæculi recte culpantur in scriptura. III, 353. Sæculo non oportet conformari, sed imitari imitatores Christi. I, 838. Sæculum cum Christo vincunt, qui Christo adherent. IV, 1189. sæculum hoc non corpore, sed corde fugiendum. X, 1004. Neino corde ab hoc seculo avertitur, nisi divinæ misericordie munere adutus. IV, 1477. sæculi contemptum aggressus, dum carnali matris affectu revocaretur, ne a christo desisteret, hortatur August. II, 1035. Sæculo remittant non imputabitur minus, quia dives non fuit. II, 692.

Sævi leonibus comparati. III, 361. Sagitta, verba Dei et præcepta eius. IV, 598, 505, 1600, 1865. Istit sagittis vulnerantur male sani, et sanantur bene vulnerati. IV, 1865. Sagitta, dolores animi et corporis, quos hic necesse est pati. IV, 598.

Saguntum urbs olim clarissima Hispaniæ Tarraconensis. VII, 101. *Sag.* (*a*). Ab Annibale obsidetur, et magna strage diruitur. VII, 101. saguntinorum in extremis positurum miserabile consilium. VII, 101. saguntini universam civitatem suam interire maluerunt, quam fidem romanis datam frangere. VII, 739.

Sal Agrigentinus Siciliæ admotus igni fletusci, admotus

aquæ crepitat. VII, 713, 718. Conversio uxoris lot in saltem quid nos edocet. VII, 283.

Salacia Neptuni conjux. VII, 120, 211. Salamandra in ignibus vivit. VII, 712. Ab igne non laeditur. X, 851.

Salæm urbs quæ dicta est postea Jerusalem. IV, 305. Salices quosnam designant. IV, 1764.

Salivæ super barbam David decurrentes, quid significant. IV, 307, 509.

Sallustius nobilitate veritatis historicus. VII, 18, 561. Lectissimus verborum pensator. I, 974. sallustius laudatur. II, 522, 753.

Salmana interpretatur umbra commotionis. IV, 1054.

Salomon, interpretatur pacificus. IV, 501, 1668; V, 94, 96; VII, 541; VIII, 235, 430. Salomonis nomen optime Christo congruit. IV, 901. Salomon mulierum amator, idololatra, atque a Deo reprobatum fuit. IV, 1667. In salomone libido regnum possedit. III, 77, 78. Idololatra fuit salomon, eo quod mulierum amori resistere non valuit. III, 433. In salomone cur uxorum multitudine reprehenditur, non vero in aliis. VIII, 433. salomonis subversio, quid præfiguravit. VIII, 439. salomoni magis obfuerunt res secundæ, quam profuit ipsa sapientia. VII, 534. salomon dormiens sapientiam præposuit omnibus. III, 466. Salomon factus est tantæ sapientie, ut, nisi cecidisset, promissio Dei de semine David in illo putaretur impleta, ac de Christo spes tolleretur. IV, 1153. Promissiones ad David factæ non in salomone, sed in Christo completæ. VII, 540, 541. Pax regno salomonis promissa, umbra pacis regni futuri. VII, 546. salomon eujus gestabat figuram. IV, 1668. Figura fuit Christi. VII, 542. salomonis gemini libri Proverbia, Ecclesiastes, et Canticum Canticorum. Sapientia vero et Ecclesiastens pro, ter eloquii similitudinem, ipsius dicuntur. VII, 534.

Salonitana urbs. VII, 664.

Salsare aqua pavimenta. II, 414.

Salsi, qui jocari amant. III, 208.

Saltatores spiritus cantico consonantes. V, 1416. Saltandi ad locum ubi sepultus est Cyprianus, mos est diligenter Episcopi antiquatus. V, 1415. saltatio cum caninis calaveribus, supplicium. IX, 579. Saltationes turces Primianistarum. IX, 106, 107.

Salvus proprie, locus est adhuc incultus et silvester. IV, 1720.

Salvare et salvator non fuerunt hæc latina antequam veniret salvator. V, 1571. Omnes homines vult Deus salvos fieri: quomodo. II, 983; X, 760. Alia interpretatio loci Apostoli, *Qui vult omnes homines salvos fieri*. X, 945. sic Deus vult omnes homines salvos fieri, ut eis non adinat liberum arbitrium. X, 238. salvantur pauci. V, 644. Quare tam multi salvi non fiunt. II, 985. Cum nemo, nisi Deo volente, velle possit salvus esse, cur non convertit omnium volentium voluntates. X, 761. An ideo non omnes salvi, quia ipsi nolunt petere. X, 750. salvator gratis, in quo non invenit salvator quod coronet, sed quod damnet. IV, 253; V, 917. salvator veniens nullum sanum invenit. V, 847.

Salvatorem cur necessarium putant Manichæi. X, 1465, 1469. Cur Catholici. X, 1465. salvator est adiutorium languidi, ipse salvator est præmium sanati. V, 851. salvator omnium hominum Christus. V, 1522. salvatores fuerunt multi, sed unus Jesus a peccatis salvat. V, 1554. *Vide* *salus*.

Salvianus a Gazualia. IX, 257.

Salvius Ausitanus. IV, 580; IX, 507, 528, 550.

Salvius Membresitanus. IV, 580; IX, 507, 528, 550. Unus e duodecim qui ordinationi Maximiani interuerat et ipsi adhæserat. II, 413. salvius episcopus meruerat in parte Donati. IX, 549. Quid a Donatistis passus sit. IX, 579. Et ab Abitinensibus. IX, 579. Immoderatam persecutionem a Donatistis perpeusus est. II, 414. salvius quam male a Primianistis tractatus. IX, 106, 107. salvius cur pellendus ecclesia sua a Donatistis petebatur. IX, 549. salvius hereticus declaratus est. IX, 552. salvii damnatio in concilio Bagaiensi. IX, 103. salvius per Abitinenses de ecclesia pulsus. IX, 106, 108. salvius graviora passus est cum quo salutum est, quam si vivus arisset. IX, 108. Ab illo persecutionis exagitationibus non potuit extorqueri, ut ad partem Donati rediret. IX, 579, 581.

Saluti templum Romæ constitutum. VII, 103.

Salus punice idiomate, Tria. III, 2096. salus hominis duplex. III, 1633. Salus corporis, patrimonium est pauperis. IV, 610, 971. salus corporis a Deo petenda, quomodo. IV, 453, 430. salus corporalis a Domino est, per quemlibet datur. III, 1633. salus carnis cum reparatur, mors non auferitur, sed differtur. III, 1633. salus Angelorum, hominum et pecorum a Deo. III, 1632, 1635. Cuius salutis et qualiter debet quisque esse sollicitus. IV, 1521. sunt qui pro magno petunt salutem temporalem a Deo, quam dat et inventis. IV, 340. Faciat homo etiam pro temporali homi-

(*Dix-neuf*)

nun salute quod potest: ubi nihil nisi peccando potest, jam se existimet non habere quid faciat. VI, 542. Voluntati ac potestati Dei totum committat. VI, 542. Salus hominum propria quæ. III, 1653, 1654. Salus credenti et baptizato; romissa. V, 453. Salus hæc discernenda a salute temporali. V, 1145. Salus dexteræ et salus sinistræ. IV, 163, 1782. Saluti æternæ nihil quiddam, nec ipsa temporalis vita præponenda. IX, 353, 356. Salus ista corporalis si sic custodienda est, ut etiam in nolentibus, ab eis, qui eos diligit, servetur; quanto magis illa spiritalis, in cuius desertione mors æterna metuitur. II, 736. Salus si diligitur, ibi adipiscenda desideretur, ubi adeptæ nihil timetur. II, 486. Salus nostra ex Deo, non ex nobis. V, 932. Totum quod ad salutem perlinet, Deo triuendum. X, 983. sive per Angelum, sive per hominem Deus subveniat, ipse salus nostra est. IV, 326. Quomodo totum salutis nostræ negotium operetur Deus. IV, 758. Deus vult in homine occidere quod homo fecit, et salvare quod ipse fecit. IV, 1692.

Salus est ipse medicus noster Christus. IV, 1499. *Salus ex Judæis* nihil est aliud, quam Christus ex Judæis. IV, 510. Salus via unica Christus. II, 657. Salus una ab exordio generis humani per Christum fuit. II, 374. Salus nulla est cui Christus predicatus non est. X, 126. Salus religionis, etc., nulli unquam defuit qui dignus fuit; et cui defuit, dignus non fuit. I, 645; II, 376; X, 973, 974. Quomodo id intelligendum. I, 645. Quomodo intellexit Augustinus. II, 370. Voluntas Dei omnino nunquam defuit ad salutem iustitiæ peritatisque mortalium. II, 575. Hæus participes ante Christum fuerunt, qui nec erant de semine Abraham. II, 376. salutis non est quisque dignus voluntate humana, sed divina gratia. VII, 79. Dictum eius qui in homine spem ponit, salva salute Garsel, nihil mihi potes facere. IV, 515. Oeconomica divine ratio erga salutem hominis. I, 4513. Via salutis in Christo et Scripturis sanctis. I, 757.

Salutem nostram quare cum tremore operari debemus. IV, 1831; X, 262, 264, 950, 951. Salus civitatis Dei per fidem acquiritur, et sine fide stare non potest. VII, 759. Salus via non est sine participatione corporis et sanguinis Christi. II, 657. In loco humilis salus, in alto periculum. V, 1569. Salus nusquam nisi in Ecclesia catholica potest obtineri. IX, 693.

Salus omnium curanda ex caritate. V, 492. Salus omnium procuranda, quoniam incertum nobis est, quosnam Deus decreverit salvos facere. X, 945. Arguuntur qui curam salutis aliorum sumere nolunt. III, 1539. Propter dimum nominum Ecclesia deterreri non debet a procuranda salute aliorum. II, 798. Salus æternæ dispensatorem esse per verbum et sacramentum, non hoc est etiam esse participem. II, 1077. In eis qui sibi salutem præter regnum cælorum sollicitent. V, 1545. Salus et vita æterna esse non potest præter regnum cælorum. X, 123, 140. In Prophete, et Apostoli, et Martyres, et nos, et qui post nos erant, in ipso sine simul accipere sumus salutem sempiternam. IV, 411. Salus quæ erit in futuro sæculo, erit et ipsa finalis beatitudo. VII, 651. Salus nostra cur differtur. IV, 558. Qui prior ad studii terminum venerit, expectat ut cum posteriore coronetur. IV, 441. Salus cum patientia a Deo expectanda. IV, 1088. salutem per ignem quidam proiiciunt illis, qui etiam credentes, pessime vivunt. VI, 225. *vide Fides.*

Salutare Dei, Christus. IV, 1593, 1728. Ab antiquis desideratus. V, 890.

Salutatio dicitur a salute. V, 637. Salutandi antiqua formula. V, 609. Salutatio cur epistola ad Hebræos caret. III, 2095.

Sannardæi, Iani homines. I, 933. *Not. 1.*

Sannaria idololatriæ imaginem solet sustinere. VI, 56. *VI* pro idololatria ponitur. V, 1034.

Samaritana mulier. V, 603. Ejus conversio. VI, 54, 35. Samaritanæ fidem sibi habet Jesus. III, 1521. Samaritana, forma Ecclesiæ. III, 1313.

Samaritanus seu Samarites interpretatur custos. III, 1707. Christus versus Samaritanus. III, 1707. Quia custos. IV, 255, 802, 1667, 1778. Samaritani vacca aurea colebant. VI, 56. Samaritani credentes in Christum non visis signis, figura Gentium. III, 1525.

Sanen apud Punicos cæli appellantur. III, 797.

Sania sybilli quo tempore fuit. VII, 582.

Sannites romanorum exercitum in Caudis furculis opprimunt. VII, 97.

Samos insula Junoni dilecta. VII, 185.

Samotheus dicitur. VII, 218.

Sampsæi hæretici. VIII, 31. Sampsæos Ebionæis copulat Epiphanius. VIII, 27.

Samson interpretatur sol ipsorum. IV, 1041. Samson, ejusque historia allegorice. V, 1659. Samson suffocans leonem, typus veritatis, quæ persecutionem sustinuit, et vi-

cit. IV, 1126. Samsenis mors exponitur. VI, 702. Samson quo pacto ab homicidii criminalis excusatur. VII, 33, 39. Samson divini Spiritus instinctu se cum hostibus occidit. IX, 751. Samson Hebræorum iudex, Hercules putatus. VII, 576. Samson figura erat Christi. IV, 1041.

Samsucus episcopus, cuius Turrensis. II, 154, 205.

Samsuricus lossor. IX, 515.

Samuel. IV, 1343. Samuel inter filios Core æmuli Aaron nominatur. I, 648. *Not. (a).* Samuel cum de filiis Aaron. VII, 553. Samuel, non solum levita, sed et sacerdos fuit. I, 652. *Not. (a).* Samuel per pythonissam evocari quomodo potuerit. VI, 142, 162. Samuel ad Sauli apparuerit. VI, 603. Samuel forte phantasma fuit, non spiritus. VI, 142, 145, 163. Samuel etiam mortuus prophetasse dicitur. VI, 163. In Samuele figurata est mutatio veteris sacerdotii. VII, 552, 555.

Sanaem. II, 82

Sanare. Homo idoneus ad se vulnerandum, non ad sanandum. V, 138. Sanaudi sumus a vitis per medicum Christum. V, 493.

Sanctificari, pro, sanctum haberi III, 521, 527. Sanctificatum dicitur quod ex voto et devotione offertur. III, 713. Sanctificatio et vacatio septimæ diei. V, 1242. Sanctificationes veteris Testamenti, umbra fuerunt veræ sanctitatis. III, 1915. Sanctificari vasa præta eorum qui peccaverunt, quo sensu dicitur. III, 731. Sanctificatio est Deus in ministerio tempore, etiam viduando. III, 689. Sanctificatio Jeremix potest non inconvenienter secundum prædestinationem intelligi. II, 818. Sanctificatio nominis Dei est, qua nos efficiunt sancti. V, 394. Sanctificantur aliter sancti, aliter nomen Dei. X, 228. Cum in oratione Dominiæ Deo Patri dicimus, *sanctificetur nomen tuum*, quid petimus. X, 922. Sanctificari in veritate, est sanctificari in Christo. III, 1915. Sanctificationis in Christo potestas. IV, 1728. Sanctificationis aliquo modo donari possunt, necne, nondum nati; ea non donantur qua efficiuntur tempore Dei. II, 846. Sanctificatio catechumenorum per signum Christi et orationem impositi-nis manus. X, 176. Sanctificatio quam confert baptisimus, an sit perfecta in hac vita. X, 845. Sanctificatio in quo consistat. VI, 80.

Sanctificationis modi multi. V, 1516. Sanctificatio multiplex. X, 176. Sanctificatio carnis et spiritus. V, 268. Sanctificatio ex gratia, non ex operibus. II, 847. Sanctificatio nulla vera nisi a Spiritu sancto. V, 72. Sanctificatio in timore Dei perficitur. V, 269. Sanctificatio Dominus invisibili gratia, minister visibilibus sacramentis. III, 742. Sanctificatio invisibilis non pendet a visibilibus sacramentis. III, 712. Sine sanctificatione invisibilis gratiæ, visibilia sacramenta nihil prosunt. III, 712. Sanctificatio interdum Deus etiam sine ministro et sacramento, per semetipsum. IX, 76. Sanctificat et per malos. IX, 189. Sanctificationem a sacerdotibus suis non arbitrarè accipere Paganis, sed a diis. IX, 230. Sanctificare se ipsum quatenus homo potest. X, 515. Quatenus conjuges a se invicem, aut filii eorum per eos sanctificantur. X, 198. Sanctificatio nostra plena. V, 1170. Sanctificatio et sanctitas perfecta in altera vita. VI, 80.

Sanctimonialis. V, 574, 1064. Dicitur a sanctitate. VI, 428. Forum institutum. I, 1359. Earum in Ecclesia multitudo. I, 4539. Sanctimonialium communis vita laudatur. IV, 1038. Sanctimonialium vita communis excellunt. VI, 425. Sanctimonialia omnia sint communia præcipit Augustinus: victus et vestimentum non æqualiter distribuuntur, non querant in monasterio quæ non habebant in seculo; tribuant tamen etiam his quæ in seculo pauperes erant, quod opus est; superfluum caveant, orationi vacent; psalmis et hymnis cum Deum orant, hoc versetur in corde, quod profertur in voce; carnem doment jeuniis et abstinentia escæ et potus; extra horam prædii quæ non potest jejuare aliquid alimentorum non sumat, nisi cum ægrotat; lectorem ad mensam audiant. II, 900. *Vide* Moniales. Sanctimonialis peccatum est uti veste nuptiarum. VIII, 257. Sanctimonialium virginitas non ideo detestanda, quia Vestes virgines fuerunt. VIII, 380. Sanctimonialis nubens, æterno igne est damnanda. V, 800. Nonnullæ Sanctimonialis in urbe Roma hæresi Joviniani infectæ nuperunt. I, 639. Sanctimonialis a barbaris capta, et cum honore parentibus reddita. II, 426. Ab indisciplinato Sanctimonialium accessu prohibitus subdiaconus: et non obediens, a clericatu remouetur. II, 134. Sanctimonialis Donatistarum. IX, 62. Sanctimonialis defunctæ ad altaris sacramenta suo loco recitantur. VI, 423. Sanctimonialium. IV, 1280; V, 1004.

Sanctitas a sancti dicitur. VI, 192. Sanctitati divinæ servitute perfecta non potest contempneri humana fragilitas. III, 790. Sanctitatis titulo Augustinus salutem et Renatum monachum et Petrum presbyterum. X, 495. Sanctitatis causa tria servanda, pudicitia corporis, castitas animi et veritas doctrinæ. VI, 514. Sanctitatis propositum simulare. V, 1572. Sanctitas corporis in quo sita. VII, 31, 52

Sancta sanctorum, sanctum sancti, et sancta an idem significant. III, 658. Sanctum (Templi pars) figura veteris Testamenti, sancta sanctorum novi figura. III, 653. In sanctum sanctorum intrabat sacerdos quotidie cum incenso, semel in anno cum sanguine. III, 642.

Sanctum. Et intelligatur dictum Domini, ne detur sanctum canibus. VI, 470. *Sanctum est quod nos damus, Donatistarum effatum erat.* IV, 1606. *Sanctum est quod volumus, vetus proverbium.* IX, 572. Quod sanctum et verum est, semper agnoscendum est. IX, 747. Sancta obesse possunt. III, 1452.

Sancti veteres, novi Testamenti filii. X, 595. Sancti veteris Testamenti unde a peccatis liberati. X, 555, 556. Per Christum liberati. X, 556. Sancti omnes, etiam veteris Testamenti, gratia Christi sunt liberati. X, 1107. Sancti antiqui in Christum passurum crediderunt. I, 808. Sancti antiqui in inferis usque ad redemptionem Christi. VII, 681. Ille juste et sancte vivit, qui rerum integer aestimator est. III, 29. Sancti dei filii sunt, qui non diligunt mundum. IV, 254. Quidam sanctorum soli Deo docibiles. IV, 1489. Sancti et fideles in hac vita similes sunt arboribus hyemali tempore spoliatis. IV, 589. Sancti omnes in Domino laudandi sunt, non in se ipsis; nec fuerunt sine peccato. X, 607, 611. Sanctorum vita sine crimine esse potest, non sine peccato. VI, 262. Non propter arrogantiam vitandam, sed propter veritatem faciendam, peccatum habere se dicunt. IV, 1503. quanto quisque est sanctior, tanto est ejus in orando fletus uberior. VII, 685. Quomodo in sanctis nulla hic damnatio. V, 841. Sancti non carent in hac vita concupiscentiae motibus. III, 2061, 2062. *Retr.* Rivae etiam inter sanctos, sed quae non perimunt caritatem. IV, 318. Sancti hic non faciunt quae volunt. V, 718. Sancti ubicumque sunt, cum Deo sunt. V, 1566. Sancti unitate gaudent, et in Christo unum sunt. VIII, 217. Sancti omnes inter se per eandem gratiam fratres sunt. VIII, 425. Sancti ex malorum perversitate proficiunt, probantur, manifestantur. II, 1081. Nihil perit sanctis in amissione rerum temporalium. VII, 25. Facies terrae innovatur per novi Testamenti gratiam numerositate sanctorum. III, 414. Sanctorum mors pretiosa. VII, 581. Sancti cum quibuslibet virtutibus haud dubie miseri essent, si semper essent in doloribus. II, 675. Sancti omnes ad Ecclesiam pertinent. V, 58. Sanctorum constantia pro Ecclesia. III, 128.

Sancti recte caelum appellantur. VII, 698. Sancti et spiritales ore, carnales ventre significantur. IV, 492. Sancti, dentes Ecclesiae. III, 58. Ligna imputrida. III, 1434. Sunt templum Dei, domus Dei, regnum Dei. III, 1814; VIII, 675. Fortum corda sunt thuribula Dei. I, 781. Sancti et fideles dicuntur organa musica. IV, 1964. Dicuntur flumina. IV, 1257. Coelestibus luminariis comparantur. IV, 1195, 1194. Sancti, lumina illuminata. III, 1670, 1671. Sancti et spiritales sole, carnales luna significantur. IV, 941. Sancti et fideles sunt carrus Dei. IV, 828.

Sanctorum exempla omni hominum generi proposita. VI, 699. Sanctorum exempla qui affectus naturales reverent. VI, 702. Non inde beati homines, si iustus et sanctis carnis propinquitate junguntur, sed si eorum doctrinae ac moribus obediendo atque imitando cohaerescunt. VI, 598. Quod a sanctis ex inspiratione peculiari contra legem factum est, non licet imitari. VII, 50. Quod sentiendum de his, quae cum fieri non liceant, a sanctis facta noscuntur. VII, 59. Sanctorum odor, quomodo ampullae unguentorum, quo magis frangebantur, eo amplius diffundebatur. V, 1250.

Sanctorum merces non in hoc mundo. VII, 160. Sancti an sint in beatitudinis possessione, magna quaestio est. I, 606. Sancti nunc regnant cum Christo, et sunt ejus regnum. VII, 675. Verissime dicitur Petrum in requie cum Christo gaudere. V, 1039. Deum habere, atque ipsius esse, summum Sanctis atque totum bonum. VII, 528. Sancti in caelo diversa gloria fulgent. III, 1812. Sanctis s. lendor dispar, caelum commune. V, 756. Sancti habebunt in caelo differentias suas consonantes, non dissonantes. IV, 1964. Sancti, vivunt in sinu Abrahae nostri memores. I, 765. Non transeunt interpellationes Sanctorum, nisi cum transierit gemitus noster. IV, 1039. Sanctorum orationibus adjuvamus. VIII, 602. Sancti ejus nomine nunc impetrant beneficia, per quem imitabantur antequam carnem deponerent. V, 1442. Sancti et Angeli non permittunt spem in se collocari. III, 52, 53. Si in ipsis spem tuam posueris, contristantur. V, 290. *vide* Martyres. Sancti non amant suos electores, si suorum sanctorum inveniant desertores. VIII, 217. Sanctorum intercessionem in novissimo judicio. VII, 752.

Sancti honorandi sunt, non adorandi. III, 169. Sanctorum cultus. VIII, 602. Multa de cultu divino usurpata ad colendos Sanctos. VII, 281. Sancti homines usurpant Angelis, volunt se ab homine pro Deo coli et adorari. IV, 1243. San-

ctorum memoria. I, 710. Sanctorum tumuli. *vide* Memoria. Sanctorum paucitas in comparatione ponitur multitudinis peccatorum. VIII, 601. Sanctorum numerus universus per centum quinquaginta tres pisces significatus. IV, 571.

Sancus sive Sanctus Sabinorum rex in deos relatus. VII, 576.

Sanguis dictus est anima. III, 703, 711. Et merces mercenarii. III, 704. Viri sanguinum sunt, qui oderunt fratres. IV, 1801. Sanguis dicitur iniquitas quae fit per sanguinem. IV, 597.

Sanguis Christi propitiatio et sacrificium est pro nobis oblatum. IV, 1697. Pro servis, pretium est; pro sponsa, lignus. IV, 1170, 1054. Sanguinem cur Christus toto corpore sudavit. IV, 1206. Sanguine Christi rigamur. VI, 688. Dealbamur et decoramur. VI, 689. Sanguinem pretiosissimum unigeniti sui Deus nobis quotidie fundit. V, 1078. Sanguis Christi quomodo accipiendus. VI, 689. Sanguinem Christi accipientes respondent. Amen. VI, 689. Sanguinem Christianorum pretiosum fecit Christus. III, 1735.

Sanitas est nihil sentire, scilicet molestum et onerosum. V, 1260, 1262. Sanitatis bonum. V, 1260. Pretium. V, 1402. Valetudo non contemnenda propter necessarios usus vitae. II, 497. Sanitas corporis, patrimonium pauperis. IV, 610, 971; V, 249, 1402. Sanitas ubi est, quid deest pauperi; ubi non est, quidquid habet quid prodest diviti? V, 1187. Sanitas non nisi paulatim recipitur. V, 1270. Sanitas hominis vitae non vera sanitas. IV, 538. Longa est agritudo. V, 483. Sanitas vaporea. V, 495. Sanitas unius diei melior est quam multorum dierum imbecillitas. I, 1166. Nempe insanabilior est eo, qui sibi sanus videtur. IV, 711. Sanitatis recipiendae potestatem non habet homo, ut habet amittende. V, 1269. Sanitas a Deo est. V, 1187. Sanitas multis obest. III, 1445. Multi sanantur sibi, non ei a quo sanantur. IV, 1235. Sanitas membrorum in unitate et caritate. V, 734. Sanitas corporis est concordia eorum quibus constat. V, 1259.

Sanitas vera, est immortalitas. IV, 402; V, 489, 1189; VII, 690. Sanitas totius hominis perfecta, post transactionem mortalitatem. IV, 1902. Hanc Deus praestabit contritis corde. IV, 1902. Sanns nullo modo est animus, qui non temporalibus aeterna praeparat. II, 499. sanandi ordinem celestis medicus non ab aegro accipit, sed a se ipso. X, 262.

Sapere. Aliter sapere quam res se habet, humana tentatio est: nimis autem amanda suam sententiam usque ad seclisma pervenire, diabolica praesumptio est. IX, 150.

Saphirus quartus decimus rex Assyriorum. VII, 555.

Sapida unicum misit Augustino, quam fratri texerat. III, 1082. Hanc consolatur Augustinus suae fratri obitu. II, 1082.

Sapientia proprie in Deo est. III, 242. Omnia, in quantum sunt, per i, sam Dei sapientiam sunt. III, 245. In Dei sapientia omnia sunt. III, 1275. Et erant antequam fierent. III, 551. Sapientia divina, lex universalis. VI, 90. Sapientia est infinita non per spatio locorum, sed per potentiam. II, 445. Ab illa fit omnium rerum descriptio et modus. II, 445. sapientiae divinae velocitas est, qua fit ut ubique semper sit, et nusquam inclusa. IV, 1931. Sapientia Dei non potest comprehendi. VIII, 1036. Sapientiae secreta turbant eos qui perverso sunt corde, exercent eos qui recto sunt corde. III, 1536. Dei filium nihil aliud esse quam Dei sapientiam. I, 975. Idque credendum tradebatur in fidei professione. I, 1262. Sapientia Dei, hominum pariter atque Angelorum panis est. IV, 1742. Sola creatura rationis capax est sapientiae. III, 245.

Sapientia quid sit. IV, 1759, 1760; VIII, 1057. Sapientia definitur rerum divinarum humanarumque scientia. I, 914. Definitio discutitur. I, 914. sapientia secundum Manichaeos est ipsa lux quae per oculos trahitur. VIII, 516. Sapientiae, diversae notiones. I, 1255. Sapientia est modus animi. I, 975. Est plenitudo. I, 975. Sapientia est numerus idem. I, 1257. Unde ergo tam cara sapientia, et tam vilis numerus. I, 1257. Sapientia lux est quaedam ineffabilis et incomprehensibilis mentium. I, 881. Lumen spirituale et incommutabile. VIII, 959. Sapientia est luminare majus luminantium. I, 854. Quomodo per sapientiam fiat cognitio intellectualis rerum aeternarum. VIII, 1010. Sapientia ad intellectum aeternorum pertinet. VI, 140. Sapientia est ipsa veritas. I, 916. In qua cernitur et tenetur summum bonum. I, 1254. Sapientia est optimum in anima. I, 880. Est vita animae. VIII, 615, 617. Est recta via vitae. I, 915. Sapientia perfecta est creaturam Creatori pie subdere, asserere Couditorem a conditione. V, 1177. Sapientia est caritas Dei. II, 557. Sapientia amor est sine zelo. IV, 510. Sapientiae amor purgat ab avaritie serdibus. VII, 204. Sapientiam Dei in quantum spiritaliter intelligimus, in tantum carnalibus affectibus morimur. VIII, 864. Sapientia est verus veri Dei cultus in praesenti saeculo. II, 668. Verus ac praecipuus cultus Dei. VIII, 886, 887, 1018. Sapientia hominis, pietas. VI, 241.

Pietas qua recte colitur verus Deus. VII, 456. Sapientia quæ pietas vocatur, qua Deus colitur, quænam. X, 214. Sapientia, pietatis fructus. III, 441. Nullius rei in animis nostris apertiore notitia natura esse voluit, quam sapientia. I, 915. Illam habet quisquis beatus est. I, 975. Sapientia vera intentionem suam in æternam beatitudinem dirigit. VII, 618. Sapientia perfecta in beatitudine. VIII, 1036.

Sapientia, pinguedo anime. IV, 736. Sapientia, immortalium deliciarum mater. IV, 1166. Qualis est sapientia species. IV, 1908. Sapientia hominis quomodo etiam Dei est. VIII, 1018. Sapientia Dei in animas sanctas se transfert, amicos Dei et Prophetas constituit. VII, 519. Sapientia Patriarcharum et Prophetarum longe omnium antiquissima. VII, 509. Nulla est vera sapientia sine vera religione. VII, 51. Sapientia immortalis visio aliter sine tempore, aliter temporaliter dispensatur. V, 1177. Sapientia hominis non potest comprehendi. VIII, 1066. Sapientia spiritus quomodo multiplex. VII, 527. Falluntur stoici, dum dicunt hominem non habere sapientiam nisi in ea perfectus sit. II, 738. Sapientiam incommutabilem commutabili proponendam esse nemo non videt. III, 22. In ipsa incommutabili sapientia, omnia bona præcepta audiuntur vel videntur. III, 392.

Sapientia an distinguatur a scientia. IV, 1759, 1760. Unde ab hac differt. VI, 140. Inter utramque quid interest. VIII, 4039. Sapientia et scientia officia ex scripturis discernenda. VIII, 1013. Sapientia omnis disciplina in quo consistat. VI, 96. Quidquid propter adipiscendam sapientiam queritur, aut de moribus, aut de natura, aut de ratione questionem habet. II, 441. Sapientia æterna non cessat loqui creatura intellectuali, ut convertatur ad id ex quo est. III, 249, 250. Sapientie sol ubique lucet, sed a stultis non videtur. X, 150. Sapientia ipsa studiosis sui sese ostendit. I, 1265. Ad sincerissimæ sapientia cognitionem pauci spirituales in hac vita perveniunt. VIII, 175. A sapientia quinquam abest. I, 915. Sapientiam habent omnes artificem, lucem non omnes habent. IV, 1578. Sapientia cum ubique sit, longe tamen est a malis. IV, 1903. Invenitur necesse quædam affectio interstitium et sapientiam. I, 607, 1505, 1507. Ex infantia per vanitatem puerilem, per mediam insipientiam, ad sapientiam transit parvulus. X, 795, 821. Sapientiam perverse querunt, qui ad vanam gloriam querunt. IV, 1585, 1583. Sapientiam quidam non inveniunt, quia oderunt eam. IV, 1585. Sapientiam multi querunt sermonibus, oderunt moribus. IV, 1574. Non alia ad sapientia conjunctioem via præter Christum. I, 590.

Sapientia divina cum ipsa sit patria, viam se quoque nobis fecit ad patriam. III, 25. Quomodo sapientia Dei ad nos venit. III, 25. Sapientia incarnata purgandi animi exemplum. III, 25. Sapientia Dei ad nos venit, ut mente pueri esse desinamus. III, 260. Sapientia hominem curavit de quibusdam contrariis, et de quibusdam similibus. III, 24. Inflamata est per incarnationem Dei sapientia, ut nos sub alis protegeret, sicut gallina pullos. IV, 1161. Sapientiam suam ut hæc nobis faceret Deus, carnem induit. IV, 255, 1742. Quibus gradibus perveniatur ad sapientiam. I, 881. Gradus septem ad sapientiam. III, 59.

Sapientia non invenitur, nisi totis animi viribus concupiscatur. I, 1524. Nec amicum presentia, nec vita propter se ipsas expetendæ sunt, sed propter sapientiam. I, 880. Animum mortalibus inherentem sapientia portus non recipit. I, 903. Sapientiam quam amore spirituali adeptus erat Salomon, amore carnali amisit. III, 77, 78. Nemo antequam habeat humilitatem obedientia, velit ad altitudinem sapientia pervenire. IV, 1566. Ut via sapientia inveniatur, mundo et simplici oculo opus est. III, 1508. Sapientia non invenit locum, ubi non est patientia. V, 823. Sapientia amatores, plurimos, qui eam secum quarant, expellunt. I, 881. Sapientia thesaurus non abscondit Christus ut negot, sed ut absconditis excitet desiderium. V, 556. Sapientia natura non negatur, sed negligentia. IV, 1568. Sapientia quibusnam potentibus detur. X, 235. De sapientia thesauro mendicabunda prece quotidianam stipem rogat August. II, 1076.

Sapientia unde in hominibus. X, 483. Sapientia quæ deorsum est, ad gratiam pertinet, non ad liberum arbitrium. X, 233. Sapientia donum Dei. VI, 421. Magnum ejus munus. VI, 441. Finis omnium donorum. III, 40. Cur in Scripturis nunquam fere de sapientia quidquam dicitur, nisi ut ostendatur a Deo facta vel creata. VIII, 957, 958. Sapientia quomodo initium timor Domini. V, 1524. Sapientia studium in actione et contemplatione versatur. VII, 228. Sapientia inventio præponenda est thesauro. I, 751. Compedii corde in sapientia quinquam intelligatur. IV, 1146. Sapientia viacula. II, 105.

Sapientia, auri nomine significata. V, 531. Sapientia sacramentum, lignum vite. III, 576, 447, 451. Sapientia panis hominis justi. IV, 509. Sapientia sol nuncupatur. IV,

1760. Sapientia in Scripturis aliquando pro astuta. V, 280. Sæpe pro sapientia hujus mundi. II, 642. Sapientia mundi, Deo stultitia. V, 1152. Sapientiam quam sibi sapientes arrogant, non quam eis donavit, perdit Christus. VII, 507. Sapientia celestis civilem auctoritate et virtute superat. VII, 600. Sapientia in artibus dicitur, quo sensu. III, 515. Sapientia a Cicerone commemorata. VIII, 1036.

Sapientia libri auctor. I, 631. Quisnam sit, non apparet. III, 946, 947. Incerta opinione Sirach vel Philo esse creditur. X, 1420. Sapientia liberum Judæi non recipiunt in auctoritatem canonicam. I, 657; II, 199. Rejiciunt Massilienses. X, 955, n. 4, 979. Sapientia liber auctoritatem Scripturae canonice habet. X, 980, 981. Libri Sapientia auctoritate usi sunt magni et docti viri, qui longe ante August. divini eloquia tractaverunt. X, 1019, 1020.

Sapiens quis dicitur. I, 1251; III, 61, 62; VIII, 84. Sapiens, imitator cognitor et amator Dei dicitur a Platone. VII, 229. Sapiens partes. I, 917. Constantia. I, 1002, 1020. Sapiens a studiosa disciplina. I, 956. Et a stulto. I, 1251. Sapiens contra Academicos; effectus esse debet perfectus autem non est, qui adhuc verum querit. I, 917. Sapiens non vocabulorum optax, sed rerum inquisitor esse debet. I, 952. Sapiens non nihil scit, qui saltem scit sapientiam. I, 955. Sapiens certa esse sapientia: assentiturque ei rei, quam si non percepisset, sapiens non esset. I, 951. In eo solo vera scientia. I, 915. Sapientes certiores sunt in his que præter speciem ac similitudinem corporis intelligunt. III, 484. Sapiens in cogitatione solam amat veritatem, in actione pacem, in corpore sanitatem. III, 167. Sapiens se ipsum intelligit. I, 996.

Sapiens est qui juste prudenter et vivit. I, 1256. Qui regio mentis, omni libidine subjugationis peccatus est. I, 1251. Ab animo sapientis non omnem perturbationem excludant Stoici. III, 536. Sapientes verissimos, quos solos fas est beatos vocari, fortune bona nec timere voluerunt, nec cupi. II, 66. Sapiens nullo indiget. I, 992. Sapiens solus non peccat. VIII, 85. Sapiens est, qui se non esse crediderit. X, 510. Sapiens prudentia studia nullis terminis neque fine conclusit. II, 512. Sapiens semper Deo infusus est, sive tacitus, sive loquens. I, 997. Sapiens Deo mente conjunctus est. VIII, 88. Quomodo homines sunt sapientes. VIII, 957. Homines non a se ipsis, sed a Deo sapientes sunt. II, 669. Sapientia Dei participatio fit sapiens, quæcumque anima fit vere sapiens. III, 1058, 1069; VI, 526. Homo interior, cum vereciter fit sapiens, non nisi ab illo illuminatur, qui est lumen verum. X, 150. Unde sicut omnes beati, sic et sapientes esse volunt. I, 1254. Sapientis solius testimanda auctoritas. I, 608. Sapientibus contempnere tutissimum. VIII, 84. Sapiens non queritur, nisi esse credatur. VIII, 85. Sapiens proprie, non nisi in bonam partem laudabiliter appellatur in lingua latina. III, 451. In Scriptura tamen, sapiens, aliquando in malam partem sumitur. III, 451. Sapientes et prudentes, quibus abscondita sunt mysteria. V, 456.

Sapientes septem. VII, 581. Quo tempore fuerunt. VII, 582. Unde sic appellati sunt. VII, 582. Sapientes septem nihil, quod ad literas attinet, posteris reliquerunt. VII, 582. E septem Sapientibus solus Hieres Milesius disputationes suas literis mandavit. VII, 225.

Sarraceni Græcis qui. I, 1185.

Sara cur nomen mutatum, et utriusque nominis interpretatio. VII, 507. Sara sterilis. III, 2155. Sara sterilitas quid significat. VII, 410. Sara sterilitatis causam multijlex. VII, 507. Causa dicitur propter quas Sara parere non poterat. X, 715. Sara usa est jure suo in utero Agar. VII, 459. Abraham propagandæ proles operam ad Agar ancilla teconditatem ab uxoris Sara sterilitate transtulerat. III, 2155. Sara fecunditas donum Dei. VII, 508. Emorium vulvam Sara ad emissionem seminis Deus vivificavit. X, 720. Sara conjugium ei carni Christi propagandæ amulatum est, cum virginitas Mariæ. VIII, 598. Sara sterilis, facta genuit, cum pareret. IV, 1295. Sara quomodo Abraham soror. VIII, 422. Sara Abimelech non est commixta. VI, 165. Sara pudicitia in Ægypto custodita. VII, 498. Saram non fuisse pollutam concubitu regis Ægypti, mens Hieronymi. III, 555. Sara Agar affligebat, non crudeli odio, sed salubri correctione. II, 525. Magis Agar persequatur Saram superbiendo, quam ilam Sara coercendo. II, 797. Sara et Agar duo Testamenta adumbrant. I, 619. Sara figura Ecclesie. IV, 1475; VIII, 424, 425.

Sarabellæ quid significant. I, 1214. **Not. 1.** Sarraceni olim Æthiopes et Nubiæ appellati sunt. III, 727.

Sarcinam Christus non levem diceret, nisi cum portante portaret. V, 1485. Sarcina Christi levis est amantibus. V, 1507. Sarcina Christi pennæ sunt. V, 250, 898. Pennas habet. IV, 719. Sarcinam suam unusquisque portat. IX, 37. Cupiditatum sarcinæ. V, 896. Secundum cupiditates quis

que sarcinam suam portat, bonus bonam, malus malam. V, 609.

Sarcophagi pretiosi. V, 611.

Sardanapali Assyriorum Rex voluptatibus deditus. VII, 66. Sardanapali epitaphium. VII, 66. *Not. (a).*

Sardicense concilium. IX, 516. Arianorum fuit. IX, 576.

Episcopi qui illi interuerunt sine civitatum nominibus nominantur. IX, 576. *Vide* Concilium. Sardicense concilium esse communionis Donati obtrudit Donatista. II, 204. Quæ huius Concilii acta. II, 204.

Sarmatiae. *Vide supra* Samardaci.

Sarpedon Xanti filius ex Europa. VII, 569.

Sat. est modus inter nimium et parum. IV, 1509.

Satanæ transfigurantis se in angelum lucis artes quando perniciosæ, quando non. VI, 260. Satanæ artes nullus hominum valet evadere, nisi regat ac tueatur Deus. VI, 260. Satanæ an possit per Satanam excludi. VI, 91. Satanæ opus opere Satanæ aliquando excluditur. X, 263. Satanæ insidius in Scripturis sacris reperiuntur utilitates. X, 1403. Satanæ triumphus est dissensio Christianorum. V, 1033. *Vide* Diabolus. Satanam cur Christus vocavit Petrum. IV, 1670.

Sataniani hæretici. VIII, 41.

Satiari nos scio Deo posse. V, 863. Cur non satiamur modo, et quando satiamur. IV, 1523. Satiare animam quid possit. IV, 1324.

Satietas æterna quæ. III, 1603.

Satisfactio pro commissis cum vite mutatione. V, 1348.

Satinus a Siciliba. IX, 227.

Satrapæ nomen honoris. III, 799.

Satrapie quasi parva regna. III, 799.

Saturitas pauperum qualis. IV, 1726.

Saturnia urbs. VII, 198.

Saturninus hæreticus, a quo Saturniniani. VIII, 26

Saturninus episcopus Maximianista. IV, 376.

Saturninus episcopus Uzale sis. VII, 762.

Saturninus a Victoriana. IX, 251.

Saturninus ab Abitinis. IX, 234.

Saturninus episcopus Donatista. IX, 528, 535.

Saturninus a Tucca. IX, 231.

Saturninus presbyter ad unitatem Christi conversus. II, 583.

Saturninus ad quem scribit Cyprianus. IX, 192.

Saturninus excurator. II, 304.

Saturninus tribunus plebis. VII, 106.

Saturninus fossor. IX, 513.

Saturninus senex. II, 94.

Saturninus excurator Aptugnitanae civitatis. IX, 540.

Saturninus episcopus. II, 759, 781.

Saturnus. IX, 262. Saturnus *saturnus* Græce dicitur, III, 256.

Saturnus a satione dicitur. VII, 203. Saturnus latine sic dicitur, quasi saturatur annis. III, 1037. Secundum recentiores Platonicos velut a satietate intellectus sic Saturnus appellatur. III, 1037. Græce *χρόνος* vocatur. III, 1037. Quare falcem tenet. III, 1037. Et simulacrum ejus cooperto capite fingitur. III, 1037. Saturnus temporis longitudo est. VII, 120. Saturnum ante filium Picum in Italia regnasse creditur. VII, 572. Saturnus ipse est Jupiter. VII, 203. Saturnus cur patrem castrasse dicitur. VII, 209. Et filios devorasse. VII, 186. Saturno suppositus lapis, quem pro filio devoraret. VII, 202. Saturni fabulæ interpretatio. VII, 208. Saturnum Jovis arma fugisse ex vetusta historia acceptum est. II, 84. Saturno hostiæ humane oblate. VII, 209. Saturnum quibus rationibus probantur esse colendum. VII, 209. Saturni stella. VII, 206. Saturnum inter sidera maleficum deum constituerunt Mathematici. III, 1038. Saturnus triginta annis circulum significum peragit. III, 232, 266. Saturni annus est triginta annorum. III, 236. Quare Saturnus est frigidissimus. III, 206. Saturnus tardus est, quia vicinior aquis frigidis, quæ supra cælum sunt. III, 232. Saturnus Hebræorum Deus putatus, quare. III, 1033. Saturno dicatos fuisse patres nostros propter sabbatum quidam putant. VIII, 379.

Satit interpretatur petitio, seu appetitio. IV, 148, 600.

Saul primus rex Israelitarum quot annos regnavit. VII, 577.

Spiritus Dei in Saule bonus et malus, quomodo. VI, 134.

Saül quomodo malo spiritu invadente præcæbatur, qui prius spiritu prophetiæ acceperat. VI, 131. Quomodo spiritus malignus, quo vexabatur, dicitur esse spiritus Domini. VI, 131.

Saül persequens Davidem spiritu prophetico et bono correptus. VI, 134, 135. Saül malus cum esset, prophetavit. IV, 1343. Saülem quantum honoravit David propter sacro-sanctam unctionem. IX, 298. Cur David tanto tempore veneratus est unctionem in Saule. VII, 556. Saülis regnum umbra futuri regni in æternitate mansuri. VII, 536. Saül figura erat regni temporalis. IV, 600, 619. Saül figura erat populi Judæorum. IV, 663; VII, 538. In Saule Saülus præfigurabatur. V, 948. saül rex pessimus. V,

1278. Saülis scelerati mores. II, 171.

Saül nomen ex Saül. IV, 916; V, 917, 948, 1429. Saül et Pauli quæ diversitas. III, 2037. Omnium manibus Stephanum lapidabat. V, 1429. Saül sævientis conversione gratiam grat itam probati. V, 913. Saül conversio forte debetur orationi Stephani. V, 803. Saül factus compunctus corde, talia crepit pati, qualia faciebatur compunctus corde. IV, 1441. *Vide* Paulus. In Saulo Ecclesiæ persecutore, tamquam desperato ægroto, medicus Christus ostendit magnitudinem artis suæ. IV, 1708.

Scævola pontifex. VII, 133.

Scandalista. VI, 659.

Scandalum et pressura. V, 499. Scandalum ab oculo, a manu, et a pede. V, 501. Scandala ex hæreticis de duobus timenda. IV, 1613. Scandalum de felicitate malorum. V, 236. *Vide* Felicitas. Scandalorum cause secreta et abdita. III, 873. Scandalum fratri peccatum est in Christum. V, 418. Qui scandalizantur in Christo, tamquam a sole uruntur; qui in Ecclesia, tamquam a luna. III, 1986. Qui scandala non dolent, non est in eis caritas Christi; qui autem etiam de talibus gaudent, abundat in eis malignitas diaboli. II, 283. Scandala ne in notitiam plebis perferantur, præcavere conatur Augustinus. II, 283, 286. Scandala, unitatis amore toleranda. VIII, 162. Quo plus quis proficit, eo majora videt scandala. IV, 1601. Scandalum interdum debet vocare ab operibus bonis, sed non semper. II, 1079. Contra scandala quomodo munimur. V, 499. Inter scandala unum est remedium, ut non male sentias de fratre tuo. IV, 245.

Scapus Priapi. VII, 213.

Scarabæi de fimo existunt. I, 1373. In Lege immundi erant. I, 656.

Scenopegia festum tabernaculorum. III, 1623, 1626, 1642. Solemnitas de fabricatione temporum. V, 737. Scenopegia quomodo spiritaliter jam intelligenda. VIII, 257. Scenopegia festum, mysterium Christi. III, 1636. Scenopegia festum hodieque celebrant Judæi. V, 737.

Scenici actores in republica administrationem apud Græcos recepti. VII, 53, 56. Scenici apud Romanos infames. VII, 76, 78. Scenici non consentane notantur apud Romanos, apud quos coluntur dii, qui ludis scenicis gaudent. VII, 58.

Schemata. VIII, 417. Schemata usitatus dicuntur quam figuræ. VIII, 1068.

Schisma quid sit secundum Faustum. VIII, 569. Schismata, scissurae. V, 1165, 1244. Schisma, recens congregationis ex aliqua sententiarum diversitate dissensio. IX, 471. Schisma in discessionem, hæresis in sacrilegio dogmata cernitur. IX, 747. Schismatis nulla causa licita. IX, 317. Præcedende unitatis nulla est justa necessitas. IX, 69. Nulla est causa corporalis separationis honorum a malis. IX, 59. Separatio cordis non corporis præcipitur. IX, 79, 80. A catholicis Episcopis, sicuti forte falluntur, ut contra canonicas Dei Scripturas aliquid sentiant, non recedendum. IX, 410. Israelis secessio a regno Juda non schismatica fuit. IX, 417. Adversus hypocrisis sic certandum, ut caveatur periculum schismatis. V, 94. Schismata, stercore Ecclesiæ. V, 53. Schismata, sarmata præcisæ. V, 53, 55. Quid ex vana et temeraria separatione sequitur. IX, 103. Ubi caritas non est, non potest esse justitia. III, 1256. Caritas unitatem scindi dolet. III, 1992. Possit eos, qui schismata fecerunt, area dominica usque ad tempus ultimæ ventilationis, velut paleas sustinere; nisi sece a nobis ulro separassent. III, 127. Neminem se a communione omnium gentium recte separare unde certi sumus. II, 551.

Schisma veteri Testamento crimen gravius et combustionem libri prophetici, et fabricationem idoli. II, 192. Vultus gravior idololatria vel infidelitate. IX, 113. Schismata crimen longe sceleratius quam traditionis. IX, 349. Quam homicidium. IX, 381. Schisma sacrilegium inhumanissimum. IX, 333. Schismatis sacrilegio nihil gravius. IX, 69, 132. Schisma vultus et mors. IX, 137, 158. Schisma vel hæresis mors letior quam mors corporis. IX, 45. Schisma omnia scelera superat. IX, 58. Schisma an peccatum in Spiritu sanctum. IX, 534. Schismata Deus odit. II, 172. Schisma quanti divino iudicio pendatur, denotat Dathan et Abiron supplicium. II, 208. Schismata a sola ipsa vera unitate justissime puniuntur. IX, 53.

Schismata unde nascantur. III, 1984. Schismatum origo, odium fratris. IX, 118. Schismata ex ipso animali sensu generantur. IX, 122. Schismata omnia per carnales sunt. V, 49. Schisma facere non potuerunt nisi aut superbiæ timore furiosi, aut invidentiæ livore vesani, aut seculari communitate corrupti, aut carnali timore perversi. IX, 104. Schisma hæresim Donatistæ male perseverando fecerunt. II, 298. Schismatis tantum crimen objiciebat Augustinus Donatistis. II, 298. Communio malorum non maculat aliquem participatione sacramentorum, sed consensione factorum.

II, 579. Id dederunt Doctores in coll. Carth. II, 405, 409. Hæreses et schismata significantur per filios Cethuræ. III, 2155. Exhortatio ad schisma præcavendum. IX, 530.

Schismatici quid ab hæreticis distent. III, 1567. Hæretici et schismatici de matre adolescentula, et de patre sene nati sine reponitione. III, 2154. De libera nati, sed secundum carnem. III, 2153. Schismatici se solos Christianos faciunt, et damnant ceteros. IX, 588. Schismatici auctores omnes eam unam causam assumunt, justos alienis peccatis maculari, quando cum eis sacramenta communicant. II, 359. Quam id falsum. II, 359. Schismatici quidam facti, dum timent maculari per consortium peccatorum. V, 41. Zizania et falsos fratres usque ad messis tempus inter frumenta tolerari necesse est. III, 1799. Schismatici in parte Christum volunt ostendere, qui emit totum. III, 1984. Amans partem divisus est: si divisus est, in corpore non est; si in corpore non est, sub eipite non est. III, 2060. Schismatici crucifixoribus Christi peiores sunt. IV, 511. Schismatici inter mortuos et perditos computantur. I, 612. Qui se separaverunt ab unitate, et animas seducendo interimunt, spiritaliter, non carnaliter sanguinem fundunt. IV, 645. Schismatici, homicidæ. IX, 274. Schismate spiritalem vitam perdit. V, 1251. Schismatici ad Ecclesiam non pertinent. VI, 495. Schismatici rumpunt retia. IV, 781. Schismatici ex aliqua parte connectuntur Ecclesie et habent aliquid sanum. IX, 115. Sed lethali vulnere schismatis illa sana trahuntur ad mortem. IX, 115. Schismatici in quo nobiscum sentiunt, eo etiam nobiscum sunt. IX, 110. Schismatici ad populum Dei pertinent, et si non per virtutem, certe per speciem pietatis. IV, 1427. Schismatici, et si baptismum habeant, non habent spiritum sanctum. V, 462, 1253, 1256. Schismate eis caritas deest. IX, 121. Schismatici boni esse non possunt. II, 952. Separare ille debet, qui nescit errare. II, 952. Schismaticis non prosunt quidquid boni possunt operari. IX, 116. Schismatici, ne Christum neget, cruciatu tolerantis, an laudanda patientia. VI, 625. An illa patientia sit donum Dei. VI, 624. An ei proposit. VI, 624. Quisquis ab Ecclesia catholica fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc solo scelere quod a Christi unitate disjunctus est, non habebit vitam. II, 579. Schismaticis non esse partem in hereditate Dei. V, 797. Foris ab Ecclesia constitutus, æterno supplicio punioris, etiamsi pro Christi nomine vitæ incenderis. II, 735. Schismatici non assumuntur a Christo, quia unitatem assumit. IV, 779. Schismatici impugnantur. IV, 1254. Schismatici ad pacem pacifice revocandi. V, 1383. Schismatici recte coguntur ad unitatem per Imperatores. V, 295. Illos ad communionem catholicam violenter reduci olim non apud rohabat Augustinus, sed postea expertus quantum eis in melius mutandis conferre posset diligentia discipulæ, mutavit sententiam. I, 641. Penæ in schismaticos decretæ per legem Theodosii. IX, 48. Schismaticis ad Catholicam redeuntibus addenda pietas unitatis, non negandum sacramentum veritatis. IX, 605. Agere cum hæretico vel schismatico de negotio animæ licet. II, 160.

Scientia quid et quomodo in Deo. VI, 159. Scientia Dei est causa rerum, scientia vero hominum causatur a rebus. VII, 527. Scientia Dei quantum in rebus minimis elucet. II, 519. Scientia Dei invariabilis. VII, 354. Scientia approbationis in Deo. III, 647.

Scientia an sit idem ac sapientia. IV, 1739. Scientia discernitur a sapientia. VI, 140. Inter utramque quid distat. VIII, 1009, 1013, 1012. Scientia est luminare minus, sapientia est luminare majus. I, 834. Scientiam nulli tribuunt Stoici nisi sapienti. I, 874. Scientia tertius gradus ad sapientiam. III, 39. Scientia est cum res aliqua firma ratione percepta et cognita est. I, 607, 1003. Non nobis velut nova inscri, sed in memoriam recordatione revocari, Socratis inventum. II, 68. Ea quæ discimus, manere semper, nec posse interire, ac per hoc non esse præterita vult Plato. II, 68. Scientia ad ea, quæ corporis sensibus experimur, pertinet. VI, 140. Scimus aliquid et experientia sensuum et fide testium. I, 607. Scientia et sensus quid differant. I, 1006, 1007. Scientiæ et experientiæ discrimen. I, 1231. Scientia certa multarum rerum datur. VI, 245. Quædam in physicis certo sciuntur. I, 946. Illa scientia dicenda non est, in qua, qui eam proficitur, aliquando fallitur. I, 915. Scientiæ quædam non sunt hominum instituta. III, 55. Duplex genus harum scientiarum. III, 55. Dissimilium eadem, aut par est scientia. I, 874. Scientia rerum humanarum illa est, quæ novit lumen prudentiæ, temperantiæ decus, fortitudinis robur, justitiæ sanctitatem. I, 915. Scientia nostra constat ex visis et creditis. II, 600. Videmus autem alia sensu, alia mentis intuitu. II, 597, 599. Scientia menti tribuitur, sive per corporis sensus, sive per ipsum animum aliquid perceptum retineat. II, 600. Falsarum rerum scientia esse non potest. I, 956, 950.

Scientiæ amor. VII, 541. Scientia, præter homini, nulli

autmsu inest. VII, 341. Sensibus irrationabilium inest quædam scientiæ similitudo. VII, 541. Cavendum a vanæ cognitionis aviditate. I, 1527. Scientia nunquam mala esse potest. I, 1250. Scientia, animæ cibus est. I, 965. Scientiæ malorum dux. VII, 805. Reprimuntur qui discere avertunt multorum annos et decrepitas falsitates. II, 996. Atque collectione emendatarum discordantium sententiarum alienarum procurari auditores. II, 999. Hæc vocatur scientia imperitissima et humilitati maxime adversa. II, 1005. Scire placita Philosophorum non est vera eruditio, et humilitati Christi opponitur. II, 1005, 1007. Scientias discere quam pœnæ pueris. VII, 728. Unde fiat ut scientiam pauci et raro consequantur. I, 918. Ad perveniendum ad scientiam, transgrediendi sunt sensus interior et exterioris. I, 1245. Ad impediendum rerum sciendarum animam gravatur corpore propter originale peccatum. X, 1268. Scientia tunc non instat, quando caritas ædificat. X, 574. Scientia nostra, scientiæ Dei comparata, ignorantia est. I, 811. Scientia quæ non necessaria Christiano, quæ sufficiens. VI, 255, 256. Quas scientias et quatenus nosse debemus. VI, 259. Scientia necessaria ad virtutes habendas. VIII, 1009. Quænam et quando utilis scientia. IV, 1548. Scientia quid pariat in studioso Scripturarum. III, 59. Scientia salutis ceteris præstantior. VIII, 885. Hoc est tota scientia magna, hominem scire quia ipse per se nihil est, et quoniam quidquid est a Deo est, et propter Deum. IV, 874. Ad scientiam Dei necessariam esse humilitatem. V, 671. Quid sit hodie quisque, utcumque novit ipse homo; quid cras, nec ipse. V, 285, 971. Scientia utilis illa est, quæ comes est caritatis, magistra humilitatis. IV, 1848. Scientia cum caritate utilis. III, 1617. Scientia omnis fidei, spei, et caritatis militat. III, 55. Scientia caritati subservit. II, 737. Scientia ad finem caritatis adhibita multum est utilis; per se autem ipsa sine tali fine, non modo superflua, sed etiam perniciose probata est. II, 225. Scientia datur certissima. VII, 648. Non prodest sine caritate. VII, 275. An fugienda scientia, ne inflat. V, 1565. Scientia quæ inflat, quænam est. VIII, 1007, 1009. Scientia sine caritate inflat. V, 1241. Scientia etsi ad legem Dei pertineat, si in aliquo sine caritate fuerit, inflat et nocet. IX, 461. Præter scientiam et delectationem legis, gratia adhuc requiritur. II, 884. Scientiæ pleniudo caritas. IV, 1260. Scientia Dei, donum est ipsius. II, 574. Scientia minus donum quam caritas. X, 574. Non est in hominis potestate quid sciat. X, 242. Scientiam necessariam quibus modis a Deo absque magistro perdissemus. II, 576. Scientia magna, confidentia in Deo. V, 907. In scientia rerum divinarum, mitis et humiles plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 597. Scientia ipsa puniunt conscientia, si non fiat quod dicitur. V, 1162. Scientia lunæ nominæ significatur. IV, 1760.

Scire quid proprie loquendo dicimur. VIII, 65, 64. Omne quod scire dicimur aut sensu corporis aut intelligentia habemus comprehensum. VIII, 93. Scire aliquid nos æstimare non debemus, nisi quod maxime nobis est manifestum. I, 925. Ea quæ per corporis sensus didicimus, vera esse non dubitandum. VIII, 1075. Duo sunt genera rerum quæ sciuntur. VIII, 1074. Nihil ita scimus, sicut nos vivere scimus. VIII, 1075. Et beatos esse velle. VIII, 1074. Rerum causas nosse an pertineat ad felicitatem. VI, 259. Quare quod scitur in hac vita non facit beatissimos. VIII, 65, 64. Qui se dicit scire quod nescit, temerarius est, qui se negat scire quod scit, ingratus est. V, 1225. Non erubescendum est homini confiteri se nescire quod nescit, ne dum se scire mentitur, nunquam scire mereatur. II, 862. Ex me nemo scire quærat, quod me nescire scio, nisi forte ut nescire discat, quod sciri non posse sciendum est. VI, 652. Non parvus est fructus, si quod quisque vult discere, putans prodesse si sciat, discat non obesse si nesciat. VI, 609. Scire quasi tunc primum aliquid Deus dicitur, cum nos cognoscere facit. IV, 355, 615, 616.

Scillanorum Martyrum basilica. V, 840.

Scio, quæ quasi umbri, edes. VII, 485.

Scipio Cneus. VII, 54, 57. Scipio. X, 745.

Scipio Nasica electus Pontifex ad suscipiendos sacra Phrygia. VII, 42, 51. Theatrum et spectacula prohibenda esse Senatui persuasit. VII, 44, 45, 51. Nolebat Carthaginiem Romæ æmulam dirui: quare. VII, 43, 44.

Scipio Africanus major patriam salvam et liberam reddidit. VII, 102. Quam ingrata erga Scipidum patria. VII, 102.

Scipio Æmilianus, qui et Africanus minor dicitur est. VII, 55. *Not. (b).* Carthaginiem æmulam Romæ devicit. VII, 105. Quid de rep. apud Catonem senserit. VII, 648.

Scorta apud Paganos licita. VII, 426.

Scholastici. IV, 494. Scholasticorum apud Carthaginiem licentia. I, 712. Romani erant modestiores. I, 712. Qui magistrum tamen sæpe fraudabant. I, 716.

Scholasticus, jurisperitus. III, 1142.
 Scorpium de cauda percussit. V, 621. Scorpium a gallina conciditur et comeditur. V, 625, 625.
 Scribæ non in Judæis erant, qui in officiis iudicum, vel in consuetudine civitatum. V, 472. Eorum officium. V, 472.
 Scribæ non eruditi in regno Dei. V, 472.
 Scripta sua nolle revocare, aut ab aliis reprehendi, ubi aliquid non bene positum est, quam stultum sit. II, 585. Qui primas non potuit habere sapientie, ut non erret; secundas habeat modestie, ut errata revocet. II, 586.
 Scripta sua vel laudari sibiolo pectore, vel apud alios, se tacito reprehendi, Augustino non placet. II, 591. In scriptis suis quæ displicent, se conspici; in illis quæ recte placent, Deum laudari vult August. II, 110. Scripturam quorundam Augustini editionem urget Marcellinus, quo ille ea possit vivus defendere. II, 586. Ipse vero differt, eorumque severus est iudex, quo pauciora sint quæ reprehendantur. II, 586, 587.
 Scriptores sacri uno spiritu locuti sunt. III, 1173, 1176. Cum de se loquuntur, tuncquam de alio loquuntur. III, 1800. Scripturam ecclesiasticorum auctoritas ab auctoritate canonica distinguenda. II, 559. Licet aliter sentire ac scriptores ecclesiastici, quando aliter sapuerunt quam veritas postulat. II, 559.
 Scripturarum auctoritatem de medio auferunt Manichæi, dum quædam accipiunt, quædam respuunt. VIII, 508, 597, 606. Falsa esse dicebant Scripturarum testimonia quibus non poterant respondere. VIII, 245. Libros veteris instrumenti non recipiebant, nisi, non nisi quos volebant. X, 1008. Eosque corruptos asserebant. X, 1009. Scripturis canonicis, quas accipiebant, quasdam falsas sententias permixtas esse contendebant. X, 1537. Scripturas esse corruptas imprudenter docebant. VIII, 69. A quibus corruptas eas esse putabant Manichæi. VIII, 70. Hæretica impietas Scripturas veteris Testamenti facit injuriam, qui eam ex Deo bono, summo et vero, fronte sacrilegæ impietatis negat. X, 328, 329. Scripturarum reprehensores a Deo humiliati. IV, 1907, 1908. Fausti calumniæ adversus personas, aut earum facta in Scripturis relata diluuntur. VII, *Toto lib. 23. contr. Faust.* Scripturas se ab igne servasse jactant Donatistæ. V, 310. Codices Dominici a Donatistis in ignem missi. II, 807.
 Scripturæ sacræ necessitas orta est ex peccato. III, 198. Scripturæ sacræ laus et dignitas. I, 834; II, 508, 524. Scripturarum veteris Testamenti dignitas et excellentia. VIII, 74. In utroque Testamento præcepta eadem, eademque promissa reperiuntur. VIII, 154, 155. Scripturæ sacræ divina auctoritas. I, 723, 842, 852; VIII, 249. Scripturæ auctoritas mirabilis. VII, 537, 559. Ee eminentissima. VII, 518. Scriptura sancta in summo et cœlesti auctoritatis culmine collocata. II, 277, 278. Nostræ religionis historię quidquid resistit, est falsissimum. VII, 600. Solos auctores librorum canonicorum non errasse aliquid scribendo credendum est. II, 276, 284, 285. Scripturæ canonicæ auctoritas nulli cedit. VIII, 517, 678. Scriptura sacra cæteris antecellit. IX, 128.
 Scriptura canonica a quo condita. VII, 518. In ea Deus ipse loquitur. I, 864. Et hoc ostendit Apostolus. VIII, 646. Scripturæ veteris Testamenti sunt Dei veri et boni. VIII, 646. Scriptura sacra est chirographum Dei. IV, 1880. Litteræ sunt quæ venerunt ad nos de patria nostra. IV, 1159, 1952. Scriptura sacra est venerabilis stylus Spiritus Dei. I, 747. Scriptura pro Deo posita. VIII, 646. De Scriptura sacra fide disseritur. I, 1555. Scripturarum auctoritas unde probanda. VIII, 245, 248, 285, 284, 452, 483, 486, 517, 626. Scriptura fidem suam rebus ipsis probat. VIII, 284. Scripturæ auctoritas in narratione rerum gestarum quantæ. VII, 599, 600. Scriptura verax est etiam si non monstretur. III, 529. Scripturarum veteris Testamenti auctoritas commendata a Christo et Apostolis ejus. VIII, 657, 658, 647. Scripturas veteris Testamenti a Christianis esse compositas vel ipsi Judæi negabant. VIII, 288. Nullus in Scriptura emendationi aut dubitationi locus. VIII, 248, 249. Scripturæ auctoritas non culpanda propter peccata quæ referunt, imo laudanda et diligenda. VIII, 458, 459, 440. De auctoritate Propheriarum, Ecclesiasticis, Cantici Canticum, Ecclesiastici et Sapientie. VII, 534. Item Malachiæ, Aggæi, Zachariæ, et Esdræ. VII, 560. Scripturas, quæ in Ecclesia canonicæ nominantur, sine ulla dubitatione credendum. II, 598. Noluit Deus sibi credi dicenti, sed voluit teneri Scripturam suam. IV, 1880. Nihil credi voluit Christus adversus confirmatam Scripturarum auctoritatem. VIII, 284. Quod Scripturæ divinæ præscribit auctoritas, aut universa frequentat Ecclesia, observandum est. II, 202. Ex Scripturis canonicis quænam sunt potiores auctoritatis. III, 40. Titubet fides, si divinam Scripturarum vacillat auctoritas. III, 55. Fides ex Scripturis concepta est. VII, 646. Scripturis canonicis credit civitas Dei. VII, 646. Scriptura

jam veritatem suam orbi terrarum demonstravit. VII, 706. Scripturæ sanctæ auctoritatem frangere conantur, qui aliquid ei mendacium tribuunt. VI, 404. Scripturæ canonicæ auctoritati nullus quilibet sanctus et doctus vir comparandus. X, 381. Si ratio contra divinam Scripturarum auctoritatem redditur, quamlibet acuta sit, fallit verisimilitudine, nam vera esse non potest. II, 588. Doctrinam Christianam utilitati reipubl. non convenire putant, qui nolunt rempubl. stare firmitate virtutum, sed impunitate vitiatorum. II, 525.

Scripturæ summa est veritas. I, 859, 860. Magnæque præ litteris profanis excellentia. I, 748. Dum Scriptura testimonium aliquod ex auctore sumit, non propterea cætera illius auctoris scripta confirmat. III, 758. Scripturæ sacræ cum profana comparatio. III, 63. Scripturam ardore inflammatus Orosius juvenis presbyter ab ultima Hispania ad Augustinum transit. II, 748. Scripturæ sacræ, Augustini sunt castæ deliciae. I, 809. Scripturæ sacræ omnibus sæculi deliciis suaviares. I, 810. In Scripturis satiatis sine fastidio. V, 30. Qua ratione vacandum studio Scripturæ sacræ. III, 42. Scripturæ sacræ studium a Deo datur. III, 90.

Scriptura sancta in Ecclesia legi solita. IX, 350. Scripturæ quomodo legendæ. V, 534. Quomodo vere leguntur. III, 92. Quo animo legendæ ut prosint. VIII, 74. Quid appetunt qui sacram Scripturam legunt. III, 58, 42. Errant qui a sacra Scriptura propter stili asperitatem abhorrent. III, 262. Scriptura sacra omnibus accessibilis, paucis vero penetrabilis. II, 524. Adeas et parvis et capacibus patet accessus. IV, 1500, 1501. Scripturæ sacræ perductæ sunt usque ad infantium tarditatem. IV, 112. Scripturæ sanctæ ad infirmitatem parvulorum aptatæ. V, 156. Scriptura sacra eo crucifixo revelata, ut ab omnibus etiam infirmis intelligatur. IV, 173. Quo animo esse debeat cum quid nondum fidelis, tum qui jam fidelis, circa Scripturæ difficultates. II, 586. Scripturæ sacræ studium requirit humilem et mitem animum. III, 64, 66. Explicatio Scripturæ quæ non intelligitur petenda a Deo. III, 1539, 1540. Scripturæ intelligentia a Deo in oratione petenda. III, 89. Scripturas ministrant nobis homines, solus Deus dat intellectum earum. III, 1382. Scripturæ intelligentia modo inusitato non est expectanda. III, 47. Scripturam qui non potest intelligere, Scripturæ Dei det honorem, sibi timorem. III, 261. Scriptura sacra quando non intelligitur, quomodo legenda. III, 1556. Scripturas sine ullo errore com. rehendit, et sine ullo labore custodit, cuius cor plenum est caritate. V, 1535. Scriptura sacra servienti animæ libera est, contaminatæ pura, corruptæ integra. I, 734. Scriptura sic loquitur, ut altitudine superbos irideat, profunditate attentos terreat, veritate magnos pascat, affabilitate parvulos nutriat. III, 325. Eadem Scriptura cum premit servos, Testamentum vetus; cum erigit liberos, Testamentum novum vocatur. III, 2145. Scriptura nos non levat, nisi descendat ad nos, sicut Verbum caro factum desendit ut levaret. III, 1914. Scripturas malo voto per peccatum legentes, malo coguntur intelligere, ut ipsa sit pœna peccati. IV, 106. Scripturarum lectionem suadet August. Inchoari ab Apostolis. II, 508.

Scripturæ sacræ simplicitas. I, 686, 723, 811. In Scripturis, admirandæ altitudinis saluberrima humilitas. VI, 519. Scripturæ sacræ mira profunditas. I, 723, 810, 852, 1515; II, 516. Scripturarum concordia. VII, 600. Scripturarum etsi diversi sint Scriptores, omnia tamen ita sibi concordant, ut tamquam uno ore dicta inveniuntur. VIII, 249. Scripturæ sacræ expositio a quibus petenda. I, 1511. Scriptura sacra scrutanda est cum hœore famulorum Dei, qui eam dispensarunt. I, 845. Non credendum Scripturarum expositoribus earum iudicis. VIII, 74. De Scriptura sacra nemo judicare debet. I, 859.

Scripturæ sacræ divisio. III, 1745. Omnis Scriptura in duo Testamenta vetus et novum bipertita est. III, 246, 247. Canon librorum veteris et novi Testamenti. III, 41. Quosnam Scripturæ libros Judæi non recipiunt. III, 948. Scripturæ legitima, id est, legem continentes. III, 887, 888. Scriptura canonica et apocrypha quænam sit. V, 1, 470. Scripturæ canonicæ quæ sint, in Concilio institutum. II, 255. Scripturas non canonicas legens in populis, eos in scandalum mittit. II, 233. Non omnia scripta sunt, quæ Deus locutus est auctoribus sacris. III, 690. Scripturæ multæ sub nominibus Prophetarum et Apostolorum proferuntur. VII, 470, 471. Scripturæ canonicæ integritas et notitia ea cura custodita, ut frustra ausi sint nonnulli scripta Apostolis confingere. II, 340. Epistolæ ad Romanos et ad Galatas invicem comparantur. X, 755. In epistola ad Romanos pene ipsa quæstio sola de gratia versatur, tam pugnaciter, tam multipliciter, ut fatiget quidem legentis intentionem, sed tamen fatigue non uti atque salubri. X, 207. Epistolæ

ad Hebræos nonnullis incerta, sed ab Ecclesiis Orientalibus inter canonicas habita. X, 137. Scriptor epistolæ ad Hebræos fœlis est fidei prædicator. X, 1284. Epistola ad Hebræos teste usi sunt illustres catholice regulæ defensores. VI, 253. Scripturarum libri quos catholica disciplina custodit, non falsati. VI, 70.

Scriptura explicabatur in ecclesia. VII, 77. Scripturarum tractatio magnum opus et arduum. III, 19. Cum auxilio Dei suscipienda. III, 19. Quandonam temerarium non sit tractare de Scripturis. III, 19. Scripturarum tractationi vitia duo inimica. VIII, 845. Scripturæ intelligendæ regulæ. IX, 675. Regulæ ad intelligendas Scripturas. V, 29, 50, 46, 149, 180, 198, 450, 459, 470, 556, 609. Scripturas veteris Testamenti quadruplex tractandi ratio. VIII, 68. Scriptura quomodo intelligenda et explicanda. VII, 475. Scripturarum tractandarum præcepta quædam tradi possunt. III, 15, 18. Hæc a tribus hominum generibus rejiciuntur. III, 15, 16. Eorum rationibus satisfi. III, 16, 17. Scripturarum tractatio duabus rebus nititur. III, 19. Scripturarum verum sensum assequendi regulæ. VI, 314, 345. Scripturæ sacræ variæ interpretationes simul possunt esse veræ. I, 858, 844. Non obest aliter quam alii senserint sentire, modo vera sint quæ existimamus. I, 856. Quis sensus habendus sit excellentior. I, 814. In omnibus Scripturis summa vigilantia custodiri oportet, ut secundum fidem sit sacramenti divini expositio. VI, 33. In Scripturis liceat sentire quod eorum scriptor non sensit, non tamen quod abhorret a regulâ fidei et veritatis. V, 63. Scripturæ sacræ fides ab originali lingua repetenda est. VII, 435.

Scripturæ sacræ variæ versiones. VII, 605. Scriptura unde in diversas linguas traducta est. III, 58. Scripturæ ambiguitas in una lingua, tollitur per aliam. IV, 1536. Multi scripturas ex Hebræa lingua in Græcam, innumerari vero et in Latinam verterunt. III, 45. Scriptura ex codicibus Græcis in Latinam linguam translata est. IX, 709. Scripturarum divinarum pertractatores in Latina lingua perpauci sunt, in Græca innumerari. VIII, 214. Translatio scripturæ veteris e Græca lingua in Latinam facta secundum LXX interpretes. I, 592. Quare quædam in versione LXX inveniuntur, quæ in codicibus Hebræis non sunt, et e contra. VII, 604. Hebræis codicibus et LXX versione utendum. VII, 605. Obelisci aut asterisci in codicibus Græcis quid significabant. III, 590; VII, 604. Asterisci in scriptura, ut ostenderetur, ea quibus appositi erant non esse in interpretatione septuaginta, sed esse in Hebræo. IV, 821. *vide* Lex. Scripturas sacræ cum interpretatione LXX contulit Augustinus III, 547. scripturæ interpretatio usitata. III, 1139. Scripturarum Latina versio in diversis codicibus ita varia est, ut tolerari vix possit. II, 245. tanta Latinorum interpretum imperitia carere optat August. II, 291.

Scripturæ sic sunt a Spiritu sancto temperatæ, ut quædam in eis obscura, quædam manifesta essent. IX, 596. Loca manifestis obscura, et obscuris manifesta cur intermiscerentur in Scripturis. IV, 156. Etsi in scripturis innumera latent, tamen ad ea que necessaria sunt salutis, non tanta in eis pervenitur difficultate. II, 516. Scripturæ claræ in his que ad salutem necessaria sunt. X, 186. Scripturæ obscuritas utilis est. VII, 352. Nedium inutilis. III, 58. In scripturis cur quædam clausa, quædam aperta. V, 849. In scripturis alia secretis absconduntur, ut quærentes exerceant, alia in promptu ponuntur, ut desiderantes curentur. V, 196. Scripturarum verba quædam obscuritate sua hoc pro utunt, quod multas intelligentias pepererunt. IV, 159, 160. scripturarum sacramenta quædam clauduntur, non ut negentur, sed ut pulsantibus aperiantur. IV, 1189, 1907, V, 1257. Obscurum aliquid est in scripturis, ut exerceatur acceptus, et capax fiat ad sumendum quod donatur. IV, 1907. Et ut post laborem inquisitionis, delectabilior sit dulcedo inventionis. IV, 415. Utque rei jam cognite tamquam nova fiat ipsa cognitio. IV, 1805. Scripturarum latebræ maxime valent ad amorem veritatis acuendum, delectandumque fastidii tororem. VI, 520. Scripturarum non solum manū fastidit, sed etiam obscuris exercere non vult Deus. VI, 56, 559. In scripturis sanctis quod ad exercendas mentes fidelium obscure ponitur, gratulandum est si multis modis, non tamen insipienter exponitur. VIII, 795. In omni copia scripturarum sanctorum pascimur aperti, exerceamur obscuris: illic famies pellitur, hic fastidium. V, 450. Alte posita sunt sacramenta Dei, ne fastidians oblata, ne prompta vilescent, ut quæsitâ cum difficultate, cum majori jocunditate inveniuntur. IV, 1550. Scripturæ ad jocunditatem clausæ sunt. V, 1553. Ea suavius contemplanur in scriptura, quæ ex abditioribus locis enucleantur. VIII, 262. Ad hoc prophetias obscuras esse Deus voluit, ut inde prædicatorum interpretando, quasi de nubibus signum spiritalem influerent. IV, 1909. Scripturæ, silvæ ob opacitates et umbracula mysteriorum. IV, 214. Pia fides et humilis inquisitio ad earum intelligentiam necessaria.

V, 356. Scripturarum superficialis non debemus esse contenti. II, 920. In scripturarum obscuritatibus, tractatores earum non sunt temere sequendi. II, 921. Scripturæ sacræ perscrutatio in curiositatis medelam est. III, 166. Non ad solam Dei naturam pertinet quæ scrutari prohibetur. X, 527. In rebus obscuris ubi Scripturæ non adjuvant, cavenda judicandi temeritas. X, 186. Scriptura sacræ non nisi temere reprehenditur, cum non intelligitur. VIII, 77, 91. Divina eloquia salubria sunt bene intelligentibus, periculosa his qui ea volunt ad cordis sui perversitatem detorqueere. IV, 545. Scripturarum sacramenta adificam lapsos, satiant esurientes. V, 30. In scripturis multa latebant, quæ hæreticorum questionibus respondendo aperta sunt. IV, 643, 857. Scriptura sacræ cum non intelligitur, quid agendum. III, 1722, 1726, 1727, 1741. In obscuris scripturæ locis quid agere debeat iustus lector. III, 262. obscuri scripturæ loci ex apertioribus explicandi. III, 79. Aut per recapitulationem. III, 86. Mansueti et humilibus revelantur scripturarum obscura. IV, 1907. Scriptura obscura a pio et impio diversimode accipitur. III, 1721, 1722. Scriptura quæ duplicem sensum parere potest, non præcipiti interpretanda affirmatione. III, 260. Eundem scripturæ locum varie intelligi nihil prohibet. III, 80. Quis fructus esse possit ex interpretatione scripturæ illa, quæ fit quærendo, non asserendo. III, 202. Locus incertus tutius per alios scripturæ locos, quam per rationem exponitur. III, 80. Scripturæ obscura loca aliis manifestis minime dubiis explicanda. V, 264, 1634; VII, 352, 353. In scripturæ difficultatibus, honora verbum Dei, differ pietate intelligentiam. IV, 1907. Scripturam Dei qui diligit, etiam quod in ea non intelligit honorat. IV, 4392. Honora in ea quod non intelligis, et tanto magis honora, quanto plura vela cervis. V, 356. Ad divinas scripturas potius desideratur pietas et humilitas, quam acumen ingenii. V, 356. Antequam scias quare quid dictum sit, crede ita dici debuisse ut dictum est. IV, 1915. Scripturæ difficultas non est in obscuris sensibus, quando adjuvat Spiritus. V, 820. Scripturæ tene et devote accipe aperta, ut merito tibi pandantur obscura. V, 210. Ipsum desiderium intelligendi, oratio est apud Deum. V, 820. Fatetur Augustinus se in ipsis sanctis scripturis multo plura nescire, quam scire. II, 222. Errores non servantium modum in scripturis intelligendis. VI, 200.

Scripturam contingit non intelligi ob signa ignota vel ambigua. III, 42. Ambiguitas scripturæ aut in verbis propriis est, aut in translatione, III, 65. In ambiguitate verborum sacræ scripturæ quid agendum. III, 45, 44, 65, 66. Idem verbum in scripturis non semper idem significat. III, 78. Nomina Hebræa, Syra, Ægyptia, etc., quæ in scriptura sacræ sunt, tempore Augustini erant interpretata. III, 62. In scripturis omne quod dicitur sive fit, aut intelligendum est proprie, aut figurate, aut utraque ratione. V, 356. In scriptura locutiones triplicis generis VIII, 846. Scripturarum quarumcumque tres differentie. VIII, 75. Ignoti verbi aut ignote locutionis unde eruenda cognitio. III, 45. Scripturis locutionis genus familiare est, ut conjunctio, Et, ponitur, cum sententia non præcesserit cui sequens adnectatur: quid hoc significat. IV, 79, 80. In scripturis propositiones indefinitæ quomodo intelligendæ. V, 450. Scriptura nonnumquam continens pro contento ponit. IV, 1414, 1415. Ita loquitur de parte, tamquam de toto. II, 658; IV, 1115. Utitur plurali pro singulari. VII, 519. Pro omnibus aliquando ponit multos. VII, 696. In scriptura et Patribus sermo plerumque ad omnes dirigitur, licet de quibus tantum sit intelligendum. II, 357. Multa dicuntur tamquam facta, cum in se adhuc sint. II, 842. Scriptura ut præterita narrat futura. IV, 1476. Ponit futurum pro præterito, et præteritum pro futuro. VI, 305; VII, 705. Præteritum pro futuro sæpe, raro autem futurum pro præterito. III, 725.

Scripturæ prædictiones aut jam impletæ, aut omnino impletæ. IV, 451, 452, 1881. Scripturis prædicta, jam videri impleta. II, 1028. Scripturarum mos in numerando. V, 352. Scripturæ loca in quibus accipitur numerus pro numero. VI, 253, 254. Scriptura summa solida utitur ad computanda tempora. III, 613. Quomodo tollenda ambiguitas ex pronuntiatione. III, 67. Et ambiguitas dictionis. III, 68. Illud ex Joan. *Quod factum est in ipso ritu erat*, etc. Quomodo distinguendum. III, 351, 352. Ex iis que leguntur in scripturis, aliqua etiam quæ non leguntur intelliguntur. VIII, 760. Quæ scriptura retinet, quatenus conjectando præferre juvat. III, 529. Usitatum est locutionis genus in scripturis, ut quod semper est, tunc fieri dicitur in aliquo, cum in eo cognosci cœperit. VI, 75, 76. Cognitio siderum non multum ac prope nihil adjuvat tractationem scripturarum. III, 57. Ad intelligentiam scripturarum conducit cognitio animalium, heriarum, lignorum, etc. III, 56, 62. Artium cognitio. III, 57. Et dialectica. III, 57, 58. Quibusque in scriptura nominatis membris Dei, potentias operationum

oportet intelligi. IV, 430. Scripturarum divinarum moris rest personæ Dei tribuere, quod in nobis facit, ubi congruenter dici potest. IV, 73. Scriptura quædam de Deo, humano modo dicit, ut nobis latentibus ipsum commendat. IV, 1745. Verba quibus de Deo aliquid congruenter dictum videtur, humanæ capacitati aptiora sunt, quam divinæ subtilitati. VI, 138. Quare Scriptura loquens de Deo iis etiam verbis utitur, quæ ad homines in vito poni solent. VIII, 142. Scriptura cum de Deo loquens verbis nostris utitur, nihil de Deo digæ posse dici ostendit. VIII, 138, 142. In Scripturis cur quædam iudicio Dei enuntiato quædam tacito narratur. VIII, 427. In Scripturis sunt quædam, quæ dum non sibi conveniunt carnaliter audita, nos admonent spiritaliter ea intelligere. II, 459. Quid respiciendum, si quid velut absurdum moverit in Scriptura. VIII, 249. Quæ ita dicuntur in Scripturis, ut rebus humanis seu divinitus gestis sive gerendis convenire non possint, non inaniter sunt dicta. VII, 526. Scripturæ sacræ liturgæ videntur. V, 164, 332.

Scripturæ nullus est liber, qui, excerptis et avulsis quibusdam sententiis, non videatur sibi contrarius. V, 352. Scripturæ conciliantur loca in speciem contraria. V, 164, 180, 213, 285, 372, 791, 804. Habeat quisque cum Dei verbo in corde concordiam, et Scripturæ nulla discordia est. V, 310, 804. Per Scripturas quædam in rebus visibilibus quasi absurda miscet Spiritus sanctus, ut cogat nos ista spiritaliter querere. IV, 1531. De rebus naturalibus, quasi secundum Christianas litteras loquendo, nihil temere affirmandum coram infidelibus. III, 261, 264. Quod de natura rerum veracibus documentis demonstrari potest, Scripturæ non est contrarium. III, 262. Cui res naturaliter obscura nostrum modulum vincit, et aperta divina Scriptura non subvenit, temere hinc aliquid definire humana conjectura non presumit. II, 892. Melius est cum pietate nescire, quam cum insanis iudicare. V, 740.

Scriptura sacra, renovis falsitatibus, gradatim evehit ad divina. VIII, 820. In Scripturis multa utiliter repetuntur. IV, 1817. Eadem multipliciter dicta sunt, ut varietas lectionis fastidium tolletet veritatis. IV, 525, 526, 1815. Scripturarum loca quæ speciem habent maledictionis, non per malevolentiam, sed per prophetiam dicta sunt. IV, 88. Juratio enim occurrit in significatione prophetantis, non sicut in ore jurantis accipienda. IV, 99. Non omnia quæ narratur in Scripturis aliquid significant. VII, 479. Quæ vero aliquid significant, ad Christum et Ecclesiam referenda sunt. VII, 479. In historia Genesios non omnes homines nominantur qui tunc erant. VII, 446. Quodnam est propositum historie Genesios. VII, 446. Genera rerum gestarum distributa sunt per libros Scripturæ, non temporum ordo contextus. III, 751.

Scripturæ non semper proprie loquuntur. III, 1503. Cur in figuris Scriptura loquitur. VI, 665. Locutiones tropicæ Scripturæ miscentur prophetice. VII, 318. Et propriis. VII, 691. In iis quæ Scriptura narrat, quædam secundum intellectum figurarum, quædam secundum fidem rerum gestarum accipi possunt. III, 247. An quidquid historie predictum completumque refert, aliquid allegorice implendum significet. VII, 526. Figuratas locutiones Scripturæ ad litteram accipere miserabilis servitus. III, 68, 69. Animæ mors est, cum intelligentia carni subicitur sequendo litteram. III, 69. Augustinus in exponendis Scripturis ad litteram succumbit. I, 688. In Scripturis multo plura per allegorias et ænigmata partim verbis solis insinuatur, partim etiam facta narratur. VIII, 257. Figuratum est et mysticum, quod in Scriptura non potest exponi secundum litteram. III, 401, 450. Nec ad fidei veritatem aut morum honestatem referri. III, 71. Scripturæ sacræ loquendi modi metaphorici quomodo intelligendi. III, 166. Quænam regula in explicandis allegoriis tenenda. IV, 116. Impudentissime quis nitatur aliquid in allegoria positum pro se interpretari, nisi habeat et manifesta testimonia quorum lumine illustrentur obscura. II, 534. Omnia significantia in Scripturis videntur quodam modo rerum, quas significant, sustinere personas. VII, 610, 611. In rebus gestis quas Scriptura narrat, futura prænuunt. VII, 525, 524. Omnia que scripta sunt, etiam de creatione mundi, possunt interpretari ad significationem futurorum. IV, 352. Non quæcumque narrat sacræ Scripturæ, imitanda proponuntur. IX, 729, 730. Quomodo interpretandi Scripturæ loci, qui sævitiam aut flagitium redolent, et tamen ex persona Dei vel sanctorum referuntur. III, 72, 73; VIII, 445, 446. Et illi in quibus facta quædam laudantur bonorum hodie moribus contraria. III, 78. Aut peccata magnorum virorum referuntur. III, 78. Quod in aliis personis plerumque flagitium est, in divina vel prophetica persona, magne cujusdam rei signum est. III, 73. Ad quid in Scripturis sacris quædam bonorum mutationes et lapsus; et rursus quædam malorum mutationes et proventus referuntur. VIII, 461.

Scripturæ cur commemorant lapsus magnorum. IV, 586. Scripturæ bona et mala hominum referentes, quædam iudicant, quædam nobis iudicanda permittunt. VI, 530. Omnia quæ sunt in Testamento veteri, admonent animum rursus aliquid significare, deinde quid significant querere. VIII, 274. Omnia quæ sunt in Scripturis, aut futura significant, aut ideo ponuntur, ut significantia connectantur. VIII, 463. Quædam mala opera hominum in Scripturis sanctis esse significativa bonorum non implicat. VIII, 434. In Scriptura nihil quod significationis causa non sit. VIII, 275. Scripturarum sensus figuratus, non est contentiosus, aut infidelibus ingerendus. VIII, 612. In Scripturis, de quibuslibet rebus et verbis figuræ ducantur, etiam de re profunda, non aspernenter sed sapienter audiendæ. VIII, 658. Multis et variis similitudinibus una eademque res in Scripturis sæpe insinuatur. IV, 109. Figuræ et tropi in Scriptura sacra delectant. III, 59. Ut animus corpori, ita sententiæ verbis præponendæ. VI, 520. Corrigendus ille qui in interpretatione Scripturarum pie fallit. III, 54.

In Scripturis quædam ad fidem et doctrinam tantum pertinent, quædam ad mores componendos. III, 887, 888, 889. Scriptura non asserit nisi catholicam fidem, rebus præteritis, præsentibus et futuris. III, 71. Quæ aperte in Scriptura sunt posita, continent fidem moresque vivendi. III, 42. In Scriptura quæ divinitus præcipiuntur, aut mores pietatemque formare, aut aliquid significare figurate credenda sunt. VIII, 464. Scripturarum prope omnis pagina nihil aliud sonat, quam Christum et Ecclesiam toto orbe diffusam. V, 289; VIII, 463. Scripturæ propter Christum factæ sunt. IV, 1779. Scriptura vetus non nisi ad commendandum Christi adventum et præsignandum Ecclesiam. VI, 315, 315. Scriptura nova, Christum narrat et dilectionem monet. VI, 315. In omnibus Scripturis sanctis gratia Dei quæ liberat nos, commendat se nobis. IV, 874. In multimoda lectione Scripturæ atteritur anima, ut Christi gratia glorificata dulcescat. VIII, 845. Scripturarum sanctorum universa facies ac vultus admonet, ut qui gloriatur, in Domino gloriatur. VI, 278. Quomodo Scriptura informat mores hominum. III, 74. Quid liceat et non liceat, pleni sunt libri Scripturarum. IV, 1921. Per Scripturam divinam humanarum voluntatum moribus subvenitur. III, 38. Omnis morbus animi habet in Scripturis medicamentum suum. IV, 357. Medicamenta in Scripturis sanctis. V, 196. Scriptura salutaris præbet præcepta avaris, luxuriosis, etc. III, 125. Magistra est humilitatis. I, 841, 852. Scriptura Dei munit nos adversus scandala. II, 266, 267, 270. Adversus hominum detractiones suspicionesque temerarias. II, 267, 271. Dolendum quod minus curentur quæ in divinis libris suberrime præcepta sunt, et varii usus et præsumptiones exacte observantur. II, 221. Non perniciose fallitur, nec mentitur quisquis sensum Scripturæ ad geminam caritatem detorquet. III, 34. Ille tenet et quod patet et quod latet in divinis sermonibus, qui caritatem tenet in moribus. V, 4534.

Scriptura omnis ad id unum tendit, ut fides, spes, caritas in animo adificentur. VIII, 931. Fides, spes, caritas adificantur per Scripturas sacras. III, 36. Ad commemorationem fidei nostræ, ad consolationem spei nostræ, ad exhortationem caritatis nostræ Prophetas et Apostolicos libros legimus. VIII, 294. Fide, spe et caritate homo subnixus non indiget Scripturis nisi ad alios instruendos. III, 56. Scripturæ plenitudo finisque, amor Dei, et proximi. III, 54, 59. In Scripturis potio nobis a Deo confecta, ad amorem suum miris modis. IV, 1805. Quidquid salubriter mente concipitur, vel ore profertur, vel de qualibet divina pagina exculpitur, non habet fidem nisi caritatem. IV, 1815, 1816. Scripturæ omnes nihil aliud te docent, nisi continentiam ab isto sæculo, ut amor tuus currat in Deum. V, 264, 695. Non præcipit Scriptura nisi caritatem, nec culpatur nisi cupiditatem. III, 36, 71, 72. Scriptura utraque ad dilectionem Dei et proximi quomodo ordinetur. VI, 515. Augustinus sese quotidie experiri testatur, nihil in Scripturis esse, ubi duo caritatis præcepta non reperiat. II, 222. Scripturas sine errore comprehendit ac sine labore custodit, cuius cor plenum est caritate. V, 1535. Quidquid difficultatis habuerit homo in Scripturis a Christo non recedat; cum et fuerit Christus in iis revelatus, intelligat se intellexisse. IV, 1257. Quare quædam dicuntur in Scripturis, quæ ad civitatem Dei non pertinent. VII, 479. Ab Scripturæ sacræ documentis non est discendum. I, 990.

Scripturarum utilitas. IV, 564. Spectaculum divinitus exhibitum in Scripturarum sensibus. IV, 298; V, 322. Potestate et misericordia Dei continentur prope omnes Scripturæ. IV, 745. Scriptura, adversarius cum quo cito concordare debemus. V, 245. Scriptura Dei, tamquam ager ubi edificatur. III, 1582. Scriptura tecta figuris et sacramentis, est cælum nubibus opertum. IV, 1908, 1909. Scripturarum sacrarum libri, cæli appellati. IV, 141, 145, 1541. Scripturæ quasi cor Christi. II, 534. Epulse in Scripturis

sanctis. V, 381. Quare gladius hinc acutus Scriptura vocatur. VII, 692. Scripturæ tamquam lucernæ in hujus sæculi nocte accensæ. III, 1062; IV, 1567. Scripturarum auctores montes et summa montium appellatur. IV, 347, 911. Scriptura sacra. nubes est. IV, 157. Nubes in qua apparet Christi gloria. VIII, 266. Eadem Scripturarum nube, pro suo cuiusque merito, et peccatori pluvia laqueorum, et justo pluvia ubertatis inauditur. IV, 157. Scripturarum significationibus pascitur in hac vita. III, 4550. Scriptura sancta, pasqua. V, 284. Speculum. IV, 1388. Speculum fidele. VIII, 458, 440. Sincerissimum speculum. IX, 89. Speculum neminem palpans. VI, 702. Scripturæ sanctæ, sancta specula. VIII, 269. Scriptura cur stilus vocatur et calamus. IV, 856. Scriptura sancta, divinus thesaurus. V, 1481. Scripturarum thesaurus est magnus. VI, 670. Scripturæ omnes attente audiendæ, sed maxime quæ valent adversus hæreticos. III, 1988. Scripturas non contemnunt hæretici, sed eas sibi videntur sectari, dum suos sectantur errores. II, 439. Ex Scripturis afferenda non sunt ad disputationem quæ utrique parti possint esse communia. IX, 396. Nec quæ sunt figura et obscura. IX, 397, 398. Scripturas quando quis pervertit, quid agendum. V, 758. Clerici mali pervertere nitentes Scripturæ locum de Evangelio. V, 738. Scripturarum studium, oratio, lectio, sacerdoti necessaria. II, 88, 89. Ad pastores pertinet non tacere; ad oves autem, etsi illi tacant, de Scripturis sanctis verba Pastoris audire. V, 282. Timendum ne divina eloquia palpentur potius quam tractentur. II, 333. Scripturæ et Sacramenta bonis et malis communia. V, 48. Scripturas divinas Antonius monachus et memoriter audiendo tenuit, et prudenter cogitando intellexit. III, 17. Idem de servo barbaro Christiano narratur. III, 17. *scythæ* aliquando universam peno Asiam tenuerunt. III, 796. *Scythæ* philosophi. VII, 253, 254. *Schythopolis*, quæ olim dicebatur Bethsan. III, 793. Scutum diversa significat in Scriptura sacra. III, 79. Scyniphes, musculæ brevissimæ. VIII, 873. *Sebutianus*. II, 1064. Vocatur Abbas. II, 1064. *Not. 1.* *Secessionis* a tumultu rerum labentium utilitas ac necessitas. II, 74. Secreti utilitas. V, 335. Secta quid sit secundum Manichæos. VIII, 569. Sectæ diversæ sunt secundum varias differentias quæ possunt institui. VIII, 376. *Secundiani* hæretici. VIII, 28. *Secundianus* a Thameis. IX, 237. *Secundianus* episcopus Donatista. IX, 528, 533. *Secundianus* Prisanensis episcopus. IV, 381. *Secundinus*. IV, 376. *Secundinus* Manichæus, ex iis quos auditores vocabant. I, 634; VIII, 571, 572. *Retr.* *Secundinus* a Carpis. IX, 217. *Secundinus* a Cedias. IX, 209. *Secundinus*, sive Secundus Jacondianensis episcopus. IV, 581. *Secundinus* Romanus. VIII, 573, 594. *Secundinus* presbyter. II, 1068. *Secundinus* episcopus. II, 991. *Secundus* Tigsawitanus. IX, 443. Primas Numidie. IX, 57, 638. Auctor schismatis Donatistarum. V, 293. Secundi rigistanii gesta ecclesiastica in domo Urbani Douati habita. II, 197. Ratio quam Secundus Tigsawitanus tenere debuisset. II, 163. Secundus Tigsawitanus contra Cæcilianum et collegas concilium contraxit. IX, 493. Carthagine. IX, 639. Secundi Tigsawitani concilium apud Cirtam. IX, 810, 639, 774 *App. Vile* Cirtense. Secundus Tigsawitanus præsentis et confessos traditores reliquit Deo iudicandos, et eos in episcopaliibus sedibus manere permisit. II, 161, 162, 164, 197. E sique, ne schisma fieret, pacem dedit. IX, 612. Secundus Tigsawitanus suspicionem traditionis satis probabilem sibi metuebat. II, 162, 164. Et de facto, traditionis accusatur. IX, 511, 640. A Purpurio Limatensi. IX, 612. Secundus Tigsawitanus Purpurium Limatensem de homicidio confessionem, ne priuatum perderet vel episcopatum, tenuit. IX, 714. Et Mensurio rescribit se divinos codices tradere exurendos recusavisse. IX, 638, 639, 640, 733. Acta Cirtensia litterarum Secundi et Mensurii discutuntur. IX, 644. Secundus Tigsawitanus a crimine traditionis se purgare non potuit. IX, 733. *Secundus* nunc, consanguineus Secundi Tigsawitani. II, 162. Ejus nepos. IX, 511. *Securales* leges. II, 166. *Securis* jura. II, 511. *Securitas* peccatori a Deiministris data non prodest, nisi Deus acceptet. V, 246. *Securitas* perversa. IV, 1916. *Securitam* malam Deus tollit, et inserit utilem timorem. III, 1983. *Securitas* nulla, nisi ut Dei iussa audiamus, et promissa expectemus. V, 246. *Securitas* hominis confidentis præsidio Dei. IV, 201. *Securitas*, si intus sit Deus. IV,

591. *Securitas* piorum sub Dei præsidio. V, 421. *Securus* nemo esse debet in hac vita, quæ tota tentatio est. I, 799. *Securitas* a malis non hic in peregrinatione, sed in patria. IV, 840, 841, 1003. *Securitas* vera in cælo. V, 728.

Sedatus a turburbo. IX, 213.

Sedere, idem ac habitare. V, 1062, 1070; VI, 634. *Sedere* in concilio vanitatis, non corpore, sed corde malum est. IV, 192.

Sedes Dei est conscientia piorum. IV, 520. *Sedes* Dei omnes in quibus regnat Deus. IV, 1135. *Sedis* nomine rognum Christi significatum. IV, 1122, 1123.

Seditiones Christianorum carnalium sæpe bonos viros ex Ecclesia, divina permittente providentia, expellunt. III, 122.

Seducere et in bono et in malo dicitur. III, 1628. *Seducti* intelliguntur, qui id quod faciunt, non putant esse peccatum. VII, 419.

Seferma. IX, 200.

Segetus dea præfecta frumentis, cum jam essent super terram. VII, 119.

Sequisvultus Comes. V, 773; VIII, 707, 708, 709.

Seja dea, cui frumenta sata commissa erant, quamdiu essent sub terra. VII, 119.

Seir interpretatur pilosus. III, 774.

Selenites, lapis Persicus, cujus candor interior cura luna crescit atque deficit. VII, 715.

Seleuciana Dei familia. II, 1086.

Seleucus a quo Seleuciani hæretici. VIII, 41.

Sellularii opifices. X, 836.

Selmon interpretatur umbra. IV, 826.

Selom interpretatur dimissio ejus. VIII, 456.

Sem interpretatur nominatus. VII, 477. *Sem* figura Christi. VII, 477. Filiorum *Sem* generationes usque ad Abraham diriguntur. VII, 488.

Semei quomodo dixerit Dominus maledicere David. X, 906. Voluntatem ejus proprio vitio suo malam in hoc peccatum iudicio suo iusto, et occulto inclinavit. X, 906. Si iuberet Deo obtemperasset, laudandus potius, quam puniendus esset. X, 906.

Seminum semina quædam occulta. VIII, 873. A seminibus quibusdam oculis, tamquam a regulis originalibus, progrediendi primordia, incrementa debite magnitudinis, distinctionesque formarum accipiunt quæcumque nascuntur. VIII, 876, 877. *Semina* rerum, præter hominis, quas creavit Deus, quasque Angelis sive bonis, sive malis subiecit, vitari possunt ab iis quibus subiacent. X, 1421. *Seminis* granum quanta continet. V, 1158. *Omnia* membra sunt latent in semine. VII, 777. *Semen* muliebri. VII, 187. *Eisi* Deus auctor seminum, non sequitur tamen semina vitata non esse. X, 1441. *Semen* hominis maledictum. X, 447. *Semen* Deus creat, non vitium quod inficitur. X, 742. *Deus* operatur sine vitio, etiam de semine vitato. X, 1442, 1445. *Semen* hominis de gignentibus vitium trahere, exemplis naturalibus ostenditur. X, 835. *Semen* generationis, et semen regenerationis. X, 1450. *Semen* immortale ac spiritale. X, 1429, 1430. *Semen* unum Abrahamæ, Christus et Ecclesia. III, 2123. *Semen* impiorum, opera impiorum. IV, 389. *Seminare* in carne, et seminare in spiritu. III, 2146. *Seminare* in lacrymis. V, 192. *Vide* lacrymæ.

semiant. VIII, 39.

Semipelagiani. *Vide* Pelagiani, Massilienses, et Vitalis. VII, 361.

Semiramis uxor Nini. VII, 361. *Semiramis* incestuosa. VII, 361. A filio interfecta perhibetur. VII, 361. *Semiramis* Babylonem aut condidit aut instauravit. VII, 361, 362. *Semita* est via angusta. IV, 1836. *Semitæ*, consilia et cogitationes. IV, 1802. *Semitæ*, præcepta Dei sunt. IV, 1808, 1857. *Semitæ* duæ ad regnum colorum. V, 1649.

Semitarii lupi. VI, 682.

Semper aliquando ineligitur, quamdiu hic vivitur. IV, 4538.

Senarii numeri perfectio. III, 206, 298, 301, 339; V, 513. Unde oritur. III, 301. *Senarii* perfectio in scripturis commendata. VIII, 892. In adificatione corporis Christi, ac templi Jerosolymitani. VIII, 895. *Senario* numero perfectio operum Dei significata. VII, 543.

Senatoria ætas. I, 1006.

Senatus a senio dicitur. III, 686.

Seneca populi Romani Senator erat. VII, 192. *Deos* colat. VII, 190. Quid de simulacris deorum sentit. VII, 190. Quid de eorum cultu. VII, 192. *Seneca* liber contra superstitiones. VII, 190. *Seneca* sacramenta et sabbata Judæorum reprehendit. VII, 192. *Seneca* temporibus Apostolorum claruit. VII, 190. *Christianos* nec laudat, nec vituperat. VII, 192. *Senecæ* ad Paulum leguntur epistolæ. VII, 639.

Senecta et *senium* discernuntur a Græcis. IV, 894. *Senectus* a sexagesimo anno incipit. VI, 43. Nullo statuto annorum tempore definitur. III, 193. Solet tantum tenere tem-

poris, quantum reliquæ ætates. VI, 45. Senecta tota candida recte factis, juvenilis est. IV, 1179. Senectæ querelæ et incommoda. V, 504. Senectutem omnes optant antequam veniat, omnes de illa cum venerit narrant. III, 1647; IV, 589. Senectutis et pulchritudinis desideria sibi invicem concordare non possunt. III, 1617. Senectus veterosa, vita vetusta. III, 1082. Senectus cum pueritia quomodo conjugenda. IV, 1472. Senecta Ecclesie in lætitia, cujus juvenus in pressuris. IV, 1179.

Senex et senior quo differant. III, 191; III, 541, 542. Seniorum ætas minor quam senum. III, 537, 566. Omnis senex etiam presbyter, non omnis presbyter etiam senex. III, 566. Senes etsi magis decet docere quam discere, magis tamen discere, quam quid doceant ignorare. II, 720. Senibus spiritalis hostes minores sunt, sed tamen non desunt. V, 719. Senis in quo libido non senescit, verba imple. V, 879. Senex LXXXIV annorum cum conjuge annis XXV continenter exactis, lystrisiam ad libidinem sibi emit. X, 715. qui subscribitur, senex Ecclesie summiensis. II, 490. Ac vocatur simpliciter, senex. II, 577. Idem subscribitur, primæ sedis Numidiæ provinciæ. II, 494. Senex pro Primatè. II, 955, 954. Senex Aurelius. II, 867. Senex Donatianus. II, 891. Senex Alypius inscribitur. II, 1012. Senex Saturninus. II, 94.

Sensations quomodo fiunt. III, 562, 563.

Sensibilia quænam sunt. VII, 231. Sensibilia, non quia sensunt, sed quia sentiuntur nuncupata sunt. VII, 541. Sensibilia ita sensibus corporis capimus, ut le his non sensu corporis judicemus. VII, 541. Sensibilia intelligibilibus postponenda censuerunt Platonici. VII, 271. In rebus intelligibilibus Philosophi divitias ponunt, in sensibilibus egestatem. II, 63. Omnia quæ corporeo sensu attingit, ne puncto quidem temporis eodem modo manere possunt. II, 65; VI, 15. Sensum dolendi et gemendi esse in plantis et lapidibus opiati sunt Manichæi. III, 2074. Sensum habere et terram et ligna et lapides dicunt Manichæi, et hæc intelligentiore vita vivere, carnes autem obtusiores. VIII, 506.

Sensus quid sit discutitur fusc. I, 1038. Sensus alii dicuntur corporis, alii animæ. I, 875; X, 496. Alii sunt exteriores, alii interior: exteriores ab interiori sentiuntur. I, 1246. Non vera se ipsi. I, 1246. Sensus corporis unde. III, 468. Sensus omnes ex puncto et quasi centro cerebri diffusi. II, 519. Sensus quinque. V, 235, 574, 624; VIII, 94. Quinque sensus ad quatuor elementa quidam referunt. III, 281. Sensus quinque iuga. VI, 687. Sensus quinque quasi quinque viri animæ. III, 1517; VI, 57, 58. Sensusum officia. I, 786. Sensus quinque, janua quinquepartita. V, 574. Externi sensus dicuntur janua carnis. I, 783. Sunt nuntii per quos homo interior cognoscit. I, 783. Nuntii carnis. IV, 1907, 1908. Sunt quasi oculi mentis. I, 875. Sensus fenestræ sunt domus, cujus habitator est animus. V, 428. Frustra patent, si absit anima. V, 428, 609. Sensus per se non sentiunt, sed alius est intus qui per eos sentit. V, 561. Quomodo anima sentiat quæ sunt extra carnem suam. II, 518. Sensus nihil percipi, nisi mens adsit. II, 614. Sensus sibi mutilata, mens foris relinquit, eorum incorporeas similitudines incorporealiter commendans memoria. II, 614. Motus in omnibus sensibus inchoatur a subtilitate ignis. III, 282. Sensus uno hebetato, fiunt alii acutiores. VI, 448. Quidam Philosophi ista omnia, quæ corporis sensu percipit, animus, omnino neminem gignere posse confitebantur, non vero scientiam. I, 947. Sensus nunquam fallunt, inquietant Epicurei: noli plus assentiri quam ut tibi ita appareat persuadere, et nulla deceptio erit. I, 947. Geometria sensibus percipi non potest. I, 674. Quidquid sensu attingitur, non unum sed multa esse convincitur. I, 1252. Non iudicandum de ordine rerum ex sensibus. III, 557. Homines sensibus addicti res spirituales cum formis et coloribus in cordibus suis pingunt. III, 426. Sensus corporis non sensibus corporis considerandi. II, 517, 518. Sensus corporis quidam Philosophi semper, alii non semper, alii nunquam putant esse credendum. VII, 601. Miserabilis fallitur, qui nunquam putat sensibus esse credendum. VII, 646. Sensus in rei cuiusque evidentiâ credendum. VII, 646. In sensibus quædam apparent vestigia rationis. I, 1010. Sensus interior in homine. VII, 541. Sensus interior moderator ac iudex est exteriorum. I, 1247. Differt a ratione. I, 1247. Inest bestiis. I, 1247. Sensusum curiositas impedimentum fidei. V, 645. Sensus nullo percipitur veritas, tamen amatur. V, 870. Sensus interiores omnes delectantur iustitia. V, 869. Sensus habent et bestie. V, 255. Et in bestiis nonnulli acutiores sunt quam in homine. V, 1260. Sensus irrationalium animalium inest quædam scientiæ similitudo. VII, 541. Sensus demonum acerrimus, in cuius comparatione noster nec sensus putandus. II, 72.

Sensusum libido in paradiso non erat. X, 1095. Sensusum voluptas qualis in paradiso esse potuerit. X, 1096. Sensusum

delectationes licitæ et illicitæ. V, 838. Pulcher motus sensum mulcet, per sensum autem animum. I, 1010. Per sensum in anima plagis sepe vapulamur. III, 126. Sensusum mortificatio. X, 769, 770, 771, etc. Magni est ingenii severare mentem a sensibus. II, 517. Sensus non sentit, atque his non utendum sicut pecus, ut addas ventri, non menti. V, 609. Qui bene sensus utitur, intrat in gaudium Domini sui. III, 168. Sensusum delectatio æternæ vite jucunditati comparata, ne quidem commemoratione digna est. I, 774. Consuetudine his carenti appetendique meliora, fit ut non delectent sensibilia. II, 65. Sensus quinque sunt janua, per quas quisquis non admisit corruptionem, inter quinque virgines computabitur. IV, 1920.

Sentire quid. I, 1171. Sentire non est corporis, sed animæ per corpus. III, 282. Sentit anima per sensum. V, 361. Sentire est animata viventisque carnis indicium. III, 565. Aliud est summa stoliditate, aliud summa sanitate corporis nihil sentire. I, 1171. Sentit tota anima, quod sentit in corpore etiam non toto. II, 722. Sentit tota anima, cum aliquod per corpus sentit, quia hoc totam non latet. II, 444. Sentendi vivacitas, necessitas, utilitas, et libido distinguenda. X, 770. Non est impossibile Deo, et auribus præstare sensum videndi, et oculis audiendi. X, 510.

Sententia unde nominatur. VII, 518. Sententiam dicere de aliis aut non dicere, aut aliorum de nobis æqua lance pendere, quantis plenum scrupulis. II, 534. Sententiæ mutandæ triplex causa exponitur. II, 274. Sententiam turpe est mutare, sed veram et rectam: nam stultam et noxiam, et laudabile et salubre est. II, 224. Laus prima a verasententia non moveri; secunda falsam mutare. IX, 497. Ubi parvis numeri sententiæ fuissent, præponi absolutio damnationi solebat. VII, 567. Multos esse in Ecclesia, qui auctoritate nominum in sententiâ teneantur, aut a sententiâ transferantur. II, 1011. Sententiarum diversitatem inter carissimos illæsa caritate esse posse. II, 289. Sententiis potentum quam multi adulterent. II, 1048. Sententia Dei in peccatoribus mutatur, si ipsi mutentur. V, 132. Sententia ultima mittens aut in regnum aut in ignem. V, 1543.

Sentia dea, quæ sententias inspirat. VII, 122.

Sentire. V, 1274.

Sentibus Deus. VII, 195.

Seon, interpretatur tentatio oculorum. IV, 1750. Item germen inutile, vel tentatio calens. IV, 1760.

Separati a facie Dei quanta sit. I, 611, 569.

Separationis consilia lauta sunt et perniciosa atque sacrilega, quia et impia et superba fiunt. IX, 95. Separatio cordis a malis præcipitur in Scripturis, non corporis. IX, 88, 90, 98, 668, 669, 674, 747. A malis corde, non corpore recesserunt Jeremias, Isaias, David, Paulus apostolus, Cyriacus. IX, 100, 101, 102, 109. Contra separationem cordis tantum a malis, objectio solvitur. IX, 91. Vide Donatistæ, Schisma.

Sepeliendi et sepulcra construendi cura sit pro viribus. V, 957. Sepeliendorum corporum curam tantam non gesserunt frustra Patriarchæ. III, 592. Vide Sepulcra.

Septem dierum altior allegoria. III, 195. Septem ætates mundi. III, 190.

Septenarius. V, 518, 581, 632, 1161, 1166, 1170, 1242. Septenarii numeri significatio. III, 1556. Perfectio. VII, 545. Septenarius est numerus perfectus. III, 654. Septenarius numerus universitatem significat. VII, 545. Ac totum hoc tempus volubile. IV, 1502, 1917, 1918. Ad Septimum sanctum pertinet. III, 526, 654; V, 75. Gratiam significat. IV, 1961. Et Ecclesie perfectionem. VII, 529. Septenario numero creatura figuratur. II, 218.

Septimus dies cur a Deo sanctificatus. V, 80. Septimus dies non habens vesperam. V, 80.

Septies pro semper. V, 632. Septuagesimi septimi numeri explicatio. III, 1553, 1556. Numero septuaginta septem, omnium peccatorum abolitio significatur. III, 1077.

Septuaginta interpretet quare ab Hebræo variant. II, 245; III, 1159; VII, 604. A veritate Hebræica non discrepant. VII, 606. Septuaginta editio asteriscis verubusque distincta. II, 755. Pleraque prioris laboris (in ea adoranda) fraude cuiusdam amisit Hieronymus. II, 755. Quæ virgula seu obeli et asterisci aliquando positi sunt in editione LXX interpretum. II, 261. Hortatur August. Hieronymum ut hanc Latinæ veritati reddat. II, 245. Cur mallet Augustinus translationem ex Græco quam ex Hebræo. II, 242. Historia versionis Septuaginta. VII, 605. Versio hæc a Ptolomæo Ægypti regis procurata est. VII, 235. An Septuaginta interpretes singuli cellis singulis interpretati sint, an contulerint invicem, non constat. III, 46. Non contulerunt secum. VII, 605. Septuaginta interpretes ore uno in suis interpretationibus consonaverunt. III, 595. Auctoritate prophetica ex consensione mirabili interpretati sunt Scripturas. III, 784; IV, 1115, 1116; VII, 602, 605. Septuaginta interpretes non solum interpretationis, sed et prophæ-

ta munere illustres. III, 595; VII, 604. Septuaginta interpretum auctoritas quanta. III, 595; VII, 480, 470. Septuaginta interpretes credendi sunt interpretati divino Spiritu, quo et illa dicta sunt quae in Hebraeis litteris sunt. IV, 1737. Septuaginta interpretum versio non parvum habet pondus. II, 245, 290. Potioris est inter Graecos auctoritatis. III, 48. Eam ceteris praefertur Judaei. VII, 605. Interpretationem Hieronymi de Septuaginta, sibi nihil vult Augustinus. II, 290. Quare h. c. petat. II, 290. Augustinus Hieronymi interpretationem LXX ex Hebraeo non vult legi in Ecclesia, ne plebs Christi novitate perturbetur. II, 290. Codices Graecos inter interpretationis LXX ex Hebraeis emendandos quidam putantur. VII, 604. Septuaginta versio in usu apud Latinas Ecclesias. VII, 604.

Septuplum pro toto. V, 518.
Sepulchra operosissime fabricata. V, 611. Sepulchrum domus appellatur. IV, 534. Et memoria. IV, 534. Sepulchrum marmoreum. VI, 677. Sepulchrorum et picturarum adoratores. I, 1542. Immoderatus circa mortuorum cadavera luxus. I, 1542. Sepulchrum patens allegorice. IV, 87. Sepulchrum animae mortuae, corpus est. IV, 1117.

Sepultura quam sollicitè curetur, videmus. V, 818. Sepultura cura inest hominibus ex naturali affectu erga corpus. VI, 598. Hinc dolent insepultos quos amant. VI, 599, 600. Hinc affectum Martyres contempserunt. VI, 599. Car eos insepultos esse sivit Deus. VI, 599. Sepultura licet delectatis non opulenter, cultanda tamen irreligiositate negligitur. VI, 601. Sepulturae officium exhibentes Scripturae commendat. VI, 600. Hinc Scripturae minatur prophetam verbi Dei violatorem. VI, 598. Mortui a viventibus visi sepulturam sibi petere, non evincunt hanc ipsis curae esse. VI, 600. Corpori humano quicquid impenditur, non est praesidium salutis, sed humanitatis officium. VI, 600. Utrum sepultura quae fit in memoria Martyrum prosit aliquid spiritibus mortuorum. VI, 157. Vide Mortui. Quadrageinta dies sepulturae aliquid poenitentiae significant. III, 514. Triduum crucifixi, sepulti, suscitati. II, 213. In celebratione Paschae, crux, sepultura, et resurrectio Christi observanda. crucem gerere debet Christianus in praesenti vita, sepultura et resurrectio spe et fide geritur. II, 213. Sepultura remissionem peccatorum significat. III, 592. Sepultura et Christi et nostra vespere. IV, 224. Sepulturae cura laudabilis. VII, 27. Deo placet. VII, 27. Fidem resurrectionis adstruit. VII, 27. Sepultura Christianis sine eorum damno deesse potest. VII, 26, 27. Sepulturam philosophi contempserunt. VII, 26, 27. Et saepe universi exercitibus. VII, 26, 27. Sepulturae conditio, curatio funeris, etc., magis sunt salaria vivorum, quam subsidia mortuorum. VI, 26.

Sequendus Deus, non antecedendus. IV, 738. Sequi Christum est imitari. VI, 411. Sequi Agnum quocumque ierit, profectum est virginum. VI, 410, 411.

Seranus vicarius. IX, 316.

Seranus proconsul. IX, 579.

Serpis maximus Aegyptiorum deus, unde sic dictus. VII, 505. Capitalem pendebat ponam quisquis eum hominem fuisse dixisset. VII, 565. Dehincantia circa cultum ejus. VII, 565. Ejus temi hi eversio iudicata. VI, 581, 587.

Serpius Orata fortunatissimus. I, 972, 973.

Sermo saepe qui audienti placet, displicet dicenti. VI, 511. Nulla major hujus rei causa, nisi quia libet inusitate cernere, et tædet usitate proloqui. VI, 512. Sermo ex tristitia procedens minus gratus est. VI, 521. Sermo inter eos qui se benevole noverunt, nulla de re fructuosior, quam unde boni beatiq. simus. II, 1050.

Sermo Dei, homines deos facit. III, 1745. Non semper hominem convertit. VII, 445. Ipsa divina eloquia nonne palpantur potius quam tractantur a nobis? II, 535. Sermo Dei fidelibus est tanquam pisci panis. III, 1700. Capit. si capitur. III, 1700. Sermo Dei neminem timet. IV, 1551. Cujusnam adversarius sit. IV, 542. Sermo Dei adversarius noster, cui consentiendum cito. V, 76, 246, 657, 1171. Sermo Dei, panis quater quotidianus. V, 581. Sermoni Dei hic consentiuntium quibus fructus in morte. V, 581. Sermo Dei, gladius bis acutus. IV, 1935. Sermo Domini cum flagellatur, ingeminantur flagella Christo. III, 1469. Sermones stando auditi. V, 1255. Sermo dicitur Mercurius. VII, 206.

Serpens. Quare per serpentem diabolus permissus est tentare. III, 453. Serpens non est ausus loqui viro, sed cum dejectum femineo usus est ministerio; per infirmorem obtinuit fortorem. V, 1008. Serpens pollicitatione scientiae seducens. V, 1495. Adam non creditur serpentis. III, 452, 454. Quomodo serpens homini locutus est. III, 444. In serpente diabolus. III, 206. Maledictio serpentis est figurata. III, 449. Maledictio serpentis refertur ad diabolum qui per serpentem operatus est. III, 449. Serpentis inimicitia cum Eva, et poenae. III, 210. Serpentem laudabant Manichaei, quod homini per suum consilium oculos aperuit.

VIII, 208. Serpentem pro Christo habuere Manichaei. VIII, 313. Serpens ex Moysi virga. V, 61, 67. Serpens aeneus in eremo suspensus. V, 61, 1512. Cur exaltatus in eremo, et cur aeneus. III, 2120, 2121. Quid praefiguret. V, 1562. Quid significet. VII, 286. Fuit figura mortis Christi. X, 145. Seu Christi in cruce exaltati. IV, 955, 1578. Serpentem aeneum, cum populus tanquam idolum colere coepisset; rex Ezechias contrivit. VII, 286. Dæmonibus potestas datur, ut ad incantationem hominum serpentes moveant, ad primi facti memoriam commendandam. III, 444. Serpentes magis moventur carnibus hominum, quam ullum aliud genus animalium. III, 444. Serpentes verba Marsorum non audiunt nec intelligunt, nisi diabolica vi operante. III, 444. Serpens et in bono et in malo est in Scriptura. III, 79. Serpentis sapientia qualis est unde. III, 450, 444. Serpentis astutia. III, 1566; IV, 681, 682, 1806. Quomodo imitanda est. IV, 681; V, 425. Serpentes boni allegorice, id est non perniciosi ad nocendum, sed astuti ad cavendum. I, 858. Serpentes diu vivunt. VII, 240. Serpentes visu acutissimo. I, 1552; VII, 799; VIII, 497. Et luce gaudent. I, 1552. Serpentes quosdam volasse legitur. VII, 110. Serpentes aprici. I, 1552. Manducari a serpente. VI, 291. Serpentis cibus, terra, id est homines terrena sapientes. IV, 1536. Serpentes visibiles peccata significant. V, 1545; VIII, 661. Serpentis caput, prima suggestio. IV, 1581. Serpens, haereticorum figura. III, 216.

Serpentini haeretici. III, 217.

Serotinus episcopus. II, 759, 781.

Q. Sertorius Marianorum partium sectator, a Sylla proscriptus. VII, 109. Bellum civile excitavit. VII, 109.

C. Servilius praetor. VII, 106.

Q. Servilius magister equitum. VII, 90.

Servilius monachus. II, 697, 698.

Servilius episcopus. II, 759, 781.

Servitus qua homines hominibus servi sunt, de forma peccati exorta est. III, 450. Orta est ex peccato. VII, 645. Servitus poenalis, qua lege ordinatur. VII, 644. Servitus Aegyptiaca quot annis duravit. VII, 502. Servitutis duplex genus. III, 1649, 1851. Servitus alia, praeter Domini servitutem, amaritudine plena est. IV, 1275. Servitus quibusdam utilis est. VII, 649. Et hac ratione dici potest justa. VII, 649. Felicitas servituri homini quam libidini. VII, 614.

Servitus sub peccato quae dicitur. I, 1235; V, 945; VI, 282. Servitus est cum delectat peccare. X, 218. Servitus sub vitis, gravissima omnium. VII, 115. Ab ea non liberat nisi Christus. V, 744. Servitus Dei quanto commodi servitute vitiorum. V, 528. Servitus justitiae, vera libertas. VI, 247. Justitia est ut infirmior ratio serviat forti. III, 590. Servitus justa et justa dominatio, cum pecora homini serviunt. III, 589. Servitus Legis, et libertas Evangelii. I, 1554. Servitus sub lege nonnullis in experta. VI, 288. Servitutis quisquam spiritus. III, 2071. Qui per caritatem servit, libere servit et sine miseria obtemperat Deo. III, 2157. Libera servitus, ubi non necessitas, sed caritas servit. IV, 1275. Servitus misera idololatrarum. III, 151.

Servi unde dicti. VII, 645. Servus appellatus est, qui ex bello servatus est. III, 590. Servi nomen culpa meruit, non natura. VII, 645. Servus nullus est hominis aut peccati natura, in qua prius Deus hominem condidit. VII, 644. Servum hominem homini vel iniquitas vel adversitas fecit. III, 590. Servi nomen nusquam Scripturarum legitur, ante maledictionem Noe in Chanaan. VII, 645. Servus Christianus libertatem a dominiis flagitare vetat Apostolus. III, 624. Servus Christianus effectus non dedignetur servire domino infideli et malo. IV, 1653. Nisi forte jubetur aliquid contra Christum. IV, 1651. Cum Christo jubente servis homini, non illi servis, sed illi qui jussit. IV, 1655. Servus hominis, servus cupiditatis. V, 1505. Servi quid debeant dominiis, et domini servis. I, 1537. Servi quomodo a primis patribus habiti. VII, 645. Servus tanquam filius consulatur ad colendum Deum. VII, 644. Christianus non debet se possidere servum, quomodo equum aut argentum. III, 1260. Servorum poenae. V, 885. Servi quomodo suam servitutem, aliquatenus liberam facere possunt. VII, 644. Servus publicus civitatis. II, 505. Servus fidelis manumittitur. V, 145. Servorum manumissio episcopalius gestis. V, 1576, 1577. Servi Dei sumus, et quia creavit, et quia redemit nos. V, 146. Omnis creatura, velit noli, Deo subjecta est. VI, 291. Omnia Deo serviunt, sive ad vindictam peccatorum, sive ad hominis liberationem. III, 155. Anima si Deo serviat, ei caetera servant. III, 159. Non deneganda Deo fides, quae exigitur a servo. V, 87, 219. Servus fugitivus Dei. IV, 1790, 1791. Servi Dei si noluerimus esse, et sub diabolo erimus, et veri Domini potestatem non effugiemus. V, 251. Servus Deus non indiget, sed servi Deo. III, 2044. Servus suis utitur Deus, non ad suam, sed ad eorum utilitatem. V, 86. Servos suos Deus aliquando visibiliter liberat, aliquando visibiliter non liberat; sed semper invisibiliter liberat. III, 2040.

Serviendum Domino in timore, et exultandum cum tremore. X, 930. Servire Deo, perfecta libertas est. I, 1078; II, 128. Serviri sibi vel Deo voluntarie, non necessario. III, 154. Justus Deo liberaliter servit, injustus autem compeditus servit. VI, 291. Servire Deo liberiter et caste, magnum hominum est. II, 87. Quis serviat Deo carne, quis spiritu. V, 915. Quodlibet quisque facit, si hoc animo facit, ut terrenum emolumentum consequatur, serviliter facit. V, 208. Qui propter terrena Deo serviunt, vero corde servire non possunt. V, 168. Servientes Deo spe carnalis beneficii, a veteri Testamentum pertinent. V, 52, 167. Hæc est justitia, non anteponeere servos Domino, nec æquare. IV, 904. Serviendum est Deo tunc et plena et libenti voluntate. IV, 876. Servire qui noluerit caritati, necesse est ut serviat iniquitati. IV, 163. Merito subderis iniquitati, domino quem tu tibi ipsi fecisti, quia ei qui te fecit subditus esse noluit. IV, 163. Episcopi fidelium servi facti sunt per Christum. IV, 1565, 1566. Bene Christo servis, si servis quibus Christus servivit. IV, 1365. Servitute libera ministerium debere se dicit August. Ijorum studio. II, 1089. Servi rerum mortalium sunt, qui eorum donum esse desiderant. I, 1550. Servus Dei, populus Dei, Ecclesia Dei. III, 1470.

Servi Dei pro Monachis. V, 1070. Servis Dei necessaria suppletes laudantur. VI, 578. Servis Dei Paulus vult a se liberos necessaria suppleri. VI, 561. Quæ comparare si non sequuntur propter occupationes aut infirmitates. VI, 562, 564. Inimicitiam alios ex eis a piis fidelibus, alios ex operibus manuum suarum sustentant. II, 692. Augustinus servus Christi, et per ipsum servus servorum ipsius. II, 978. Regula ad servos Dei. I, 1577.

Servius Tullius rex Romanorum. VII, 92.

Servus Thubursicensis episcopus quid passus sit a Donatistis. IX, 521, 522.

Sesque unde dictum. I, 1095.

Sessio nunc honorem, nunc humilitatem significat. IV, 1671, 1765. Sessio humilitatem significat. V, 967. Sessio Christi ad dexteram Patris. V, 1070.

Seth resurrectio interpretatur. VII, 430, 461. Seth quo sensu natus Adæ pro Abel dicitur. VII, 457. Seth filii, filii Dei et Angeli dicitur. VII, 460. Et antiquam cum filiabus hominum miscerentur, Deo generabant, non sibi VII, 460. Seth successio decem generationibus clauditur, et duodenario numero finitur. VII, 465.

Sethiani hæretici unde sic dicti, eorumque dogmata. VIII, 29.

Severinus Augustini consanguineus, Donatista. II, 194.

Severitas, quasi sæva veritas. V, 955. Severitatis et caritatis ingenium. II, 958. Melius est cum severitate diligere, quam cum lenitate decipere. II, 525. Severitas exercenda est in peccata paucorum, in alios autem lenitas. II, 92.

Severus Imperator. VII, 602.

Severus episcopus Melvitanus. II, 125, 229, 558, 739, 781, 1094; IV, 1227, 1715. *Not. (a)*. V, 1576; VII, 714. Augustini concivis et amicus. II, 294. Magnis laudibus extollit Augustinum. II, 418. Severi episcopi nequitis de Silitensi a barbaris ducta. II, 426.

Severus diaconus cæcus. V, 1576.

Severiani a Severo, eorumque errores. VIII, 30.

Sextus Pythagoricus. I, 617.

Sexus in creatione distinctio. VII, 429, 450. Sexus feminæ non est vitium, sed natura. VII, 778. Sexus nullus est quibusdam quæ ex aquis vel terra nascuntur. III, 287. Sexus utriusque conversio in masculinum. VII, 110, 111. Sexus uterque, Christi ortu honoratus. V, 1008. In spem reparationis adductus. V, 406. Sexus uterque resurget. VII, 778.

Si, pro nequaquam ponitur in Scriptura. VII, 515.

Sibyllas plures misse Varro tradit. VII, 379. Sibylla Erythræa. VII, 379. Cumæa. VII, 380. Samia. VII, 582. Sibyllini libri, genus oraculi. VII, 98. Sibyllæ, Trismegisti, aut Orphei præagia de Christo, accommodatiora esse Gentilibus, quam Helæcorum prophetarum testimonia, docebat Faustus. VIII, 281, 282, 290, 292. Sibylla prophetissa non Christi, sed tamen de Christo quædam prædixit. III, 2083. Sibylla Cumæa de unico Salvatore fortassis aliquid audiverat in spiritu. II, 1075. Non est cui alteri præter Christum conveniat carnis Sibyllinam a Virgilio translatus. II, 1075.

Sicca. IX, 219.

Siccus et pidum. II, 1019.

Sichina, humeri interpretatur. IV, 718.

Sichie montes flammis æstant, et integri perseverant. VII, 712.

Sicilibus. IX, 227.

Sicut, aliquando ad similitudinem, aliquando ad proprietatem refertur. IV, 1639. Non semper ad æqualitatem refertur. III, 1925, 2015, 2017.

Sicyoniorum regnum admodum parvum. VII, 561. Florebant Abraham temporibus. VII, 497. Quot annos duravit. VII, 577. quando consumptum. VII, 577.

Sidera unde facta. III, 265. Sidera partes Jovis esse, eaque vivere, ac deos esse dixerunt. VII, 125. Sidera quibusdam propriis animis vivere an Platoni concedendum. VII, 588. Sidera nonnullis videntur licida corpora suo sensu. VI, 260. An sidera æqualiter fulgeant. III, 277. Singula sidera vaga, singulos suos vel globos vel circulos habent. III, 255. Sidera sicut angeli, incertum. VI, 260. An sidera per quosdam spiritus regantur, et ab eis alimentur. III, 279, 280. Sideribus hominum nomina imposuit adulatio. IV, 1192. Siderum observatio alia utilis, alia vana. II, 211. Siderum observatio ad cognoscendam vitæ seriem vana. III, 51. Sideribus voluntates animi non subduntur. VII, 146. Sideribus qui contendunt decerni quid agamus, quid patiamur, dei cultum evertunt. VII, 141. Si celestis necessitas admittitur, quale iudicium de hominum factis Deo relinquatur. VII, 141, 142. Inquisitioni de intervallis et magnitudine siderum tempus expendere non expedit nec congruit. III, 277. Siderum cognitio non multum ac prope nihil adjuvat ad tractationem Scripturarum. III, 57. Commode honesteque continentur. III, 57. Nil ex ea in nostra acta trahere possumus. III, 57. Siderum nomine intelliguntur ii qui conversationem habent in cælis. III, 878. Præter solem et lunam cætera sidera non adorant Manichæi. VIII, 546.

Signare, quid. III, 1601.

Signum, quid. I, 1046. Signorem definitio. III, 19, 20, 55. Et divisio. III, 19, 20. Signorum varia genera. I, 1198, 1199. Signa sui significativa. I, 1205. Res quæ significantur, pluris quam signa predicanda sunt. I, 1210. Signum mathematicum quid. I, 1046. Eius et puncti discrimen. I, 1046. An res aliqua monstrari possit absque aliquo signo. I, 1196. An signa signis monstrantur. I, 1084. Signum magis re cognita, quam signo dato ipsa res dicitur. I, 1214. Signa et prodigia mendacii. VII, 687. Inter signa licita et augurationes illicitas discrimen. III, 564. Signum a Deo petere an liceat. III, 564. Inter signa principatum obtinent verba. III, 57. Signa vel propria sunt vel translata. III, 42. Ceterumque definitio. III, 42. Quomodo tollitur ignorantia signorum propriorum. III, 42. Et translatorum. III, 46. Signum non in verbis tantum, sed etiam in cæteris omnibus signis animorum, non est nisi ipse animus inquirendus. III, 1111. Signa eorum rerum quæ significant, nomine appellata. III, 497, 705. Signa cum ad res divinas pertinent, sacramenta appellantur. II, 527. Ex signis quæ Christus futura prædixit, alia ad exitium Jerusalem, alia ad adventum Domini per Ecclesiam, alia ad adventum ultimum in quo iudicaturus est vivos et mortuos, pertinent. II, 914. Signis servire quid. III, 70, 71. Antiqui Patriarchæ ac Prophetæ servitute signorum non premebantur. III, 70, 71. Aliter Judæi a servitute signorum liberati, aliter Gentiles. III, 70.

Signum crucis in fronte. IV, 252, 585. Signum Christi in fronte credentes accipiunt. V, 1075. Signum Christi in fronte intus portantes. V, 942. *vide* Crux. Signo crucis consecratur aqua baptismi. X, 861. Signum Christi repellit exterminatorem, si cor nostrum habeat Christum habitatorem. III, 1759. *vide* Christus, Crux. Crucis signum in fronte tanquam in sede pudoris accepimus, ut de ea non erubescamus. V, 876, 941. Crux in libera fronte signum est novi Testamenti, ut circumcisio in latentem carne signum erat veteris. V, 876. Circumcisionis signo Christus est prænuntiatus. V, 876, 916.

Signa Romana. IV, 955.

Silentium est auribus quod oculis tenetur. VIII, 197. Silentio quantum student Passalorynchite. VIII, 42. Silentium appellatur etiam vox sua pressa. III, 1754. Silentium metajhorice quid significat. III, 880. Silentium cordis, est frigus caritatis; tædibus, si anare desideris. IV, 404. Silentium in musica. I, 1125.

Silet modo Deus, et non silet. IV, 568, 1284, 1293. Quia se Deus tacet et clamat, tacet a iudicio, non tacet a recepto; sic et tu tace ab elatione, noli ab invocatione. V, 794. Silet Christus ante iudicium, nec tamen silet. V, 121, 126, 129.

Silva superstitione Gentilium facta erat omnis terra. IV, 1250.

Silvanus deus fetis mulieribus infestus. VII, 187.

Silvani incubi. VII, 468.

Silvanus episcopus catholicus. IX, 700.

Silvanus sub Paulo episcopo subdiaconus. IX, 581. Gestis municipalibus manifestissimus traditor expressus est. II, 168, 197; IX, 586, 511, 513, 514, 585; II, 168. E, iscopus tamen Constantiensis seu Cirtensis a Donatistis ordinatus est. II, 168; IX, 256. A Secundo Tigrisitano. II, 168. In his exordio schismatis. IX, 587. Silvanus male excusatur a

crimine traditionis. IX, 581. Silvanus in exsilium actus. IX, 514.

Silvanus senex Ecclesie Summensis. II, 490, 577. Primæ sedis Numidie provincie senex. III, 495.

Silvanus agrorum et silvarum præpositus. II, 1035.

Silvester presbyter Marcellini episcopi Romani a traditionis crimine vindicatur. IX, 610.

Silvius Aeneæ filius posthumus, quartus rex Latiorum. VII, 576.

Sincon senex. V, 891, 1267, 1505, 1638.

Simiae corpori pulchritudinis bonum inest, licet minus. VIII, 557.

Simile cum aliquod dicitur, ex omni parte simile esse non intelligitur. VIII, 521. Undenam similia sunt quæcumque similia sunt. VI, 16, 17. Res quælibet in tantum est et pulchrior est, in quantum partes similes habet. III, 245. Similis simili cohaeret, dissimilis dissimilem refugit. V, 117, 1102. Similes Deo res dici possunt multis modis. VI, 52. Ex eo incipit homo similis Deo fieri, quando propter ipsam dissimilitudinem sibi displicet. IV, 989. quis quis vult esse similis Deo, ab illo non recedat. IV, 896. Similis fit homo Deo, gratia. X, 285.

Similitudo vero oppositur. I, 801. Similitudo, non sensu, sed mente consistit. III, 146. In mente sunt tantum similitudines rerum quas cogitamus. II, 615. Similitudines rerum nominibus appellatur, quibus similes sunt. V, 745; X, 600. In similitudinibus una res potest appellari multis nominibus, et res a se valde distantes uno nomine. V, 470. Non undecumque datur similitudo, ab Scripturis laudata ipsa res. sed tantum inde similitudo trahitur. IV, 679. Similitudines non undecumque possunt duci ad perfectum. IV, 1532. Similitudines contrariis rebus in Scriptura accommodatae, circumstantia sui exponuntur. IV, 1376. Similitudines, quas affert Scriptura, an et in quo sint veræ. IV, 812. Similitudines temporales non inveniunt, quæ aternitati comparentur. V, 686. Similitudines rerum creaturarum cum divinis multa habeat discrimina. V, 670, 675. Similitudinum utilitas. II, 211.

Similitudinem inter et imaginem quodam discrimen. III, 749. Similitudinem aliquid animus esse quam imaginem qui iam existant. III, 749. Per similitudinem Dei omnia condita sunt, sola anima ad similitudinem Dei facta est. III, 245. Similitudo Dei proprie similitudo dicitur. III, 242. Similitudo Dei per peccatum amissa. V, 82. Similitudo nostra cum Deo quondam perfecta, sive quoad animam, sive quoad corpus. VIII, 1035. Ea ex quibus ducitur aliqua similitudo ad Christum aut Sanctos significandos, non idcirco adoranda. IV, 1193. Similitudine ad Deum acceditur. IV, 537, 1217, 1275, 1274.

Simonis Cyrenæi factum Donatistæ pro se interpretantur. V, 294.

Simon Magus. V, 601, 1025. Ejus hæreses. VIII, 25. Simon Magus Christum se esse asserbat. VIII, 25. Peccavit in Spiritum sanctum. III, 2038. Et eum tamen ad penitentiam invitavit h. Petrus. III, 2098. Simon Magus accepit minus sacramentorum. IV, 1545. Simonis Magi scelus. IV, 247, 1464, 1706. Jejunium sabbati exinde profectum esse, quod Petrus Dominico die cum Simone certaturus, pridie jejunaverit, Romanorum aliqui existant, alii falsum putant. II, 145.

Simoniani hæretici. VIII, 25.

Simplex natura unde dicitur. VII, 526.

Simili ad duplum ratio ex perfectione senarii numeri. VIII, 892.

Similia principaliter veraque dicuntur, quæ divina sunt. VII, 526, 527.

Simplicianus Mediolanensis presbyter. I, 749. Pater spiritalis Ambrosii. I, 749. Ejusque postea in Mediolanensis Ecclesie regimine successor. I, 629; X, 906. Simplicianus episcopus Mediolanensis. VI, 101, 102, 163; VII, 509; X, 1026. Simplicianus consulitur ab Augustino. I, 749. Ad eundem scripti libri duo *De diversis questionibus*. I, 629. *Simpliciola* virgo sacra. II, 965.

Simplex et fervor ex Spiritu sancto. III, 1426. Simpliciter bonum. III, 208.

Simplicii ejusdem insignis memoria. X, 529.

Simul stare potest cum prius et posterior. III, 519.

Simulacra alia manu facta, alia phantasmatum. III, 2090. Simulacra velut deorum corpora esse asserit frimegistus. VII, 247. In simula ris quod colere se dicebant Pagani. IV, 1244, 1485. Simulacra vitiorum corporaliu consecraverunt Romani. VIII, 374. Simulacrorum usus unde exortus est. VIII, 409. Simulacra quo tempore diis constituta. VII, 581. Simulacra a Seneca reprehensa. VII, 190. Simulacra qui instituerunt, populis non metum demperunt, et errorem addiderunt. VII, 119, 198. Simulacrorum institutio Ciceroni non probatur. VII, 156. Simulacra veteres non habebant. VII, 581. Castius sine simulacris religionem ob-

servari sensit Varro. VII, 158. Quod Judææ gentis exemplo confirmat. VII, 158. In simulacris fallacia oracula reddebant demones. VII, 581. Simulacrum Deo nefas est Christiano in templo collocare. VI, 188. Simulacrorum cultores quantum deviarint a veritate. VI, 90. Simulacris se latere videri voluit Adimantus, quare. VIII, 147. Simulacrorum gentium destructio prædicta a Prophetis. VIII, 286, 287. Simulacrum terrenum magnitibus laudibus in quodam templo sus, ensum. VII, 717. Simulacris Gentium non solum homo, sed etiam bestia melior. IV, 1482.

Simulare propositum sanctitatis pejus est, quam cadere a proposito. V, 1572. Simulata æquitas non est æquitas, sed dupl. x iniquitas. IV, 765.

Simulatores operarii in Ecclesia. V, 95.

Simulationem habet qui de justitia excidit. III, 1525. Simulationem fallacem in Petro Paulus reprehendit. II, 260, 280. Simulatio Petri et Bernabæ merito a Paulo reprehensa est. VI, 556.

Sina interpretatur mandatum. IV, 829. mensura. IV, 870. Tentatio. III, 774.

Sinapis granum fidei fervorem significat. III, 1526. Venena expellere dicitur. III, 1526.

Sincerare. III, 1055.

Sinceritas et veritas quid. IX, 87.

Si gularitatem occulta lege naturæ amant quæ principantur: subjecta vero etiam plura uni non sine decore subduntur. VI, 387; X, 419.

Sinistra nesciat quid faciat dextera tua, quid sit. IV, 1613, 1770.

Sinistra adversitatem significat. III, 492. Temporalia. III, 495. Sinistra flagellat Deus, ut emendatum ad dextram ponat. IV, 1446. Sinistra nostra, res et felicitas temporalis. IV, 1611, 1770, 1867.

Sinui diversa ageudi ratio Catholicorum atque Donatistarum. II, 597.

Sintense castellum. VII, 766.

Sintensis regio. II, 428.

Sintæ. VI, 350.

Sinus secretum significat. IV, 1458. Sinus Abraham. III, 481; V, 115.

Sion requies Dei. IV, 1725. *Sion* interpretatur speculatio. IV, 70, 123, 598, 1006, 1261, 1507; IV, 519, 550. *Sion* vera est cælestis *Sion*. IV, 1932. *Sion* uni totum stat et nihil fluit. IV, 1765. *Sion* imago Ecclesie quæ nunc est, Jerusalem vero imago Ecclesie quæ futura est. IV, 122, 1261, 1507. Nunc intrant lapides in structuram *Sion*: perfecto ædificio non intrabunt. IV, 1504.

Sisara interpretatur gaudii exclusio. IV, 1055.

Sitis II, 1019. *Sitifensis* civitas terræ motu concussa. V, 157. *Sitifensis* Ecclesia. II, 795. De *Sitifensis* ducta est a barbaris Sanctimonialis. II, 426.

Sitis animæ, desiderium. IV, 750. His jucundior est fons vite, qui multum sitierit. IV, 125. *Sitis* Christi in cruce quo spectabat. IV, 831. Quare Christus fel noluit bibere. IV, 832.

Sixtus martyr. I, 647.

Sixtus Romanæ Ecclesie presbyter. X, 1027. Patronus Pelagianorum antea iactabatur. II, 867, 874. Illi de ipsius amicitia se solebant efferre. II, 867. Inde dolebat Augustinus. II, 874. *Sixtus* ad Aurelium adversus Pelagianorum errorem scripsit, gratiam contra eos defendit, et ipsius an thema prior in frequentissimo populo pronuntiavit. II, 867, 874. Ad Aurelium senem per Leonem Acolytum scripsit brevissimam epistolam. II, 867, 874. Hanc descripsit Augustinus. II, 867. Scripsit et aliam prolixiorem, quam per Firmum misit. II, 866, 867. *Sixto* rescribit Augustinus. II, 866. Epistola Augustini ad *Sixtum* qua occasione ad monasterium Atrum, delata. II, 975. Et quæ inde inter fratres dissensio nata. II, 975. Epistola suæ ad *Sixtum* Augustinus i, se sensum et scopum exponit. II, 963, 973. Cum inde turbati fuissent nonnulli. II, 970.

Sixtus Episcopus. II, 759, 781.

Sixtus Philosophus. I, 647.

Societas hominum dando et accipiendo connectitur. VI, 120. Societas commoxo quanta. III, 778, 779. Societas omnis naturaliter fraudulentum socium refugit. X, 416. Societatis unitas et vinculum concordie commendatur in propagatione hominum per unicuique hominem. VII, 572, 575, 576. Sine unitatis societate, vinculo caritatis unita, etiam Spiritus sancti dona nihil prosunt. VI, 157. Quod neque contra flent, neque contra bonos mores esse conviaque, propter eorum inter quos vivitur societatem, servandum est. II, 200. Societas justa est, quæ Deo servit. I, 691. Societatis humane curam habentibus, adest Deus. VIII, 82. Societas malorum quatenus vitanda. V, 519, 531, 555. Societas perditiorum multum nociva est. VII, 107, 411. Societas se bonis boni vel mali, prope recte aut perite vivimus. V, 1102.

Socrates. I, 936. Antitor Archelai. VII, 236. Præce: tor Platonis. I, 931; VII, 226. Socrates omnium sapientissimus Apollinis testimio non pronuntiatus est. III, 1048, 1055. Circa virtutem activam versatus est. III, 1048. Æsopi fabulæ pauculis versibus persecutus est. III, 1048. Nihil scribere voluit. III, 1048. Socrates in activa sapientia parte excellit. VII, 238, 597. Cur omissis physicis de moribus scripserit, incertum. VII, 236. De diis quid senserit. III, 125. Socratis damnatio. VII, 259. Socratis dictum. I, 1055. Socratica sententia de facilitate doctrinæ. II, 1050. Socrates recte asserit, ea quæ discimus, non nobis veluti nova inseri, sed in memoriâ recordatione revocari. II, 68. Cur per causam quemlibet, et laudem, et quidquid obvium esset, jurare solet. III, 125. Socratis accusatorum alter vi multitudinis oppressus interit, alter exsilio voluntario mortem evasit. VII, 227. Socrates cur morte multatus. VII, 227. Socratem civitas Atheniensium, quæ publice damnaverat, publice luit. VII, 227. Socrates post Esdram invenitur in chronici. VII, 597.

Sodales quasi simul edales. V, 766.

Sodomorum terra paradiso Dei comparata. III, 535; VII, 722. Sodomorum facies mutata. VII, 722. Sodomorum iniquitas quanta. III, 538, 539. Sodomorum poma interiorum favillam mendaci superficie maturitatis includunt. VII, 722. Sodomitarum supplicium, specimen futuri iudicii. VII, 599.

Sol *quædam* Græcis dicitur. III, 256. In sole tria sunt, esse, lucere, et illuminare. I, 877. Solem lapidem esse ardentem dixit Anaxagoras. VII, 601. Solem negavit esse Deum Anaxagoras, sicut et Epicurus. VII, 601. Sol, luna et stellæ nando, ut sensus Dei. VII, 212. Solem et sidera animalia esse beatissima et scripturaria docebat Platonici. VII, 509. Solem, lunam, et stellarum rationales esse potestates docebat Priscillianiste. VIII, 609. An hæc Priscillianistarum doctrina sana sit. VIII, 675, 676, 677. Sol, luna et sidera sint ne angeli, incertum. VI, 260. Solem non esse corpus manichæi arbitratur. V, 106. Sol divinitas non parva ab Ægyptiis aestimabatur. III, 584. Solis sacerdotum, magna dignitas apud Ægyptios. III, 584. De sole quam inepta sentiant Manichæi. VIII, 571. Solem navem lucis appellabant. VIII, 53, 539, 568. Sol an ex igne bono factum docebat Manichæi. VIII, 53. Solem et Deum et partem Dei esse dicunt. VIII, 597. Sol a Paganis et a Manichæis adoratus. IV, 189. Solem adorabant Manichæi. III, 176; V, 529; VIII, 212, 300, 321. Solem ut portionem Creatoris adorabant. VIII, 591. Solem dicebant esse Christum. IV, 1194; V, 36, 103. Solem pro divina substantia et pro luce sapientie colebant Manichæi. VIII, 228. Solem et lunam cur colunt Manichæi. VIII, 369. Solem qui adoratur, aliter maledictus quam qui pendet in ligno. VIII, 301.

Solem philosophi dicunt sempiternum esse. II, 579. Ut quid sol creatus est, si lux prima sufficiebat diei faciendo. III, 254. Solem se mari immergere, atque inde totum ex alia parte mare surgere, figmentum est poeticum. III, 254. Sol movetur, quanta velocitate. V, 1262. Illum cæteris sideribus majorem esse non est mirandum. II, 80. Sol solus diei vel etiam universi cælestis caloris præpositus. III, 1055. Genethliaci et latorum assertores præcipuam partem soli tribuunt. III, 277. Sol, quando luna plena est, non potest deficere. II, 917. Solis defectio naturalis sub Romuli interitum. VII, 91. Solis defectio in passione Christi præter caetera iudicium solum cursum. VII, 92. Et vere prodigiosa. II, 917. Solis defectus insignis an. ccccxxviii die 19 Julii contigit. II, 903. *Not. (a)* Soles duos aliquando visos esse legitur in historia gentium. II, 917. Quidam peccantes aut debita non reddentes ad solem poni iubebantur a iudicibus. VII, 352. Christiani non observant dies et annos et menses et tempora, licet ad solem et lunæ computationem Pascha celebrent. II, 210; VIII, 156.

Sol justitiæ, veritas Christus. IV, 189. Qui impiis non oritur. IV, 1574. Sol justitiæ non oritur malis, impiis, et infidelibus. V, 1522. Sicut luna ad oculos nostros augetur recedendo a sole et minuitur ad solem appropinquando; sic anima recedendo a sole justitiæ ad exteriora progreditur, et propinquando vero se convertit ad interiora. II, 208. Solis virtus, ejusque et Verbi Dei discriminis. V, 676.

Solatia carnis et animæ in hac vita. IV, 755. Solatium terrenum magis in hominibus desolato, quam consolatio reperitur. II, 495. Solatia vera non sunt in divitiis, dignitatibus, etc. II, 495. Solatium verum in æterna vita. II, 496. Solatia non parva homines boni etiam in hac vita videntur præstare. II, 495, 496.

Solida. V, 964, 965.

Solitudo necessaria menti nostræ ad videndum Deum. III, 1535. Solitudo penitentis aptissima. I, 761. Hominem juvat ad animum colligendum. I, 979. Summa Christianæ perfectionis est solitudine delectari. I, 1537. Solitudinem legitur ubi mentis intentio. VI, 145. Solitudinis desiderium

nascitur plerumque propter turbam tribulationum et scandalorum. IV, 635.

Solemmitas ab eo quod solet in anno. V, 1229. Solemnitas amicis exhibita. V, 654. Solemnitatem non pugnare cum veritate, dum præterita præterire non permittit. V, 1089. Solemnitates Martyrum celebrande imitatione virtutum. V, 1114. *Vide* Martyres. Solemnitas vernacula. V, 1208.

Solercismus quid. III, 44. Solercismi et barbarismi ad orationis venustatem quandoque conferunt. I, 1001.

Solon Atheniensis unus e septem sapientibus. VII, 582. Solon quasdam leges Atheniensibus dedit. VII, 582.

Solon servus publicus Aptuguitæ civitatis. II, 301; IX, 510.

Solvendi officium Ecclesiæ datum, ut eorum vincula solvantur qui a peccato revixerint. V, 454, 594, 1519, 1711. Ipse ligatos solvit Christus, qui ligatus non est. V, 176. Nemo iniuste ligandus, quia injusta vincula dirumpit justitia. V, 509. *V* de Claves.

Somnia dormientium felicia in paradiso. X, 808. Somniorum visa non sunt corporæ, sed corporibus similia, etsi multi laud mediocriter acuti aliter sentiant. II, 706. An in animo flant ut in membrana ex atramento litteræ, aut sicut sigillum in cera, etc. non facile explicatur. II, 706. Somnia quomodo flant quærit ab Aug. Nebridius, suas ipse exponens conjecturas. II, 71. Somniantium visa quatenus flant. X, 559, 510, 511. Somnia qui ope demonum flant. II, 75. Fieri possunt et animi facultate minuunt et augmenti cogitatione quodlibet. II, 75. Apparitiones extra somnum et in somno. II, 696. Gennadius in somnis audit hymnos Beatorum. II, 690. Gennadius non dubitet utrum ulla sit post mortem vita futura, in somnis admouetur. II, 690. Somnia venera sine peccato contingere possunt. III, 463. Somnia dormientium sunt felicitatis sæculi. IV, 1718.

Somni effectus. I, 1052. Somnus facit membra languescere. I, 1051. Somnus sæpe somniorum visis inquietus. VII, 786. Somnus facilius accedit ad duram terram, quam ad lectum inargentatum. V, 114. Somno non interruptitur laudatio Dei, somni innocentia laudat Deum. IV, 1900. Propter affectionem animæ bonam in somnis quædam ejus merita clarent. III, 468. Somnus duj hex, corporis bonus, animæ malus. IV, 750. Somni ecstatici Adami mystica explicatio. III, 203. Somnus pro morte positus passim in Scripturis. IV, 74, 1701, 1921.

Sonus triplex est, aut in voce animalis, aut in eo quod flatus in organis facit, aut in eo quod verbi usus editur. I, 1013; IV, 1905. Sonus vehiculum quod mente concepti V, 185. Soni discrimen a numero. I, 1165. A cantu. I, 812.

Sophismata Scriptura detestatur. III, 58. *S*o, *h*is, *c*a, *p*ro, *f*essio damnata in Scriptura. IX, 448. Sophisticus dicitur sermo consecrans verborum ornamenta abundantiam quam decet. III, 58. Sophista latinorum litterarum eloquentissimi auctores. III, 503.

Sophomus quo tempore prophetavit. VII, 591.

Sor interpretatur augustia sive tribulatio. IV, 1053.

Soranus medicinæ auctor nobilissimus. I, 655; X, 630, *Retr.* 815.

Sors non aliquid mali est, sed in dubitatione humana divinam indicans voluntatem. IV, 246. Consuetudo sortes legendi de paginis Evangelicis non placet. II, 222. Sortis nomine gratia appellata, quare. IV, 246, 247. Sortem ubi approbet August. II, 1018.

Sortilegi. Ad sortilegos et præcantores non recurrendum in morbis. III, 1441.

Sossii balnea. VIII, 111.

Spadonum castitas nimis laboriosa. X, 845.

Spaniensis Ecclesia. II, 154.

Spata quid. IV, 1953.

Species prima, qua ut ita dicam speciatæ sunt omnia, quæ, VI, 17. Species non latiflabit in patria, quem fides non consolatur in via. V, 511. Species usitatus dicitur de corporibus vel similitudinibus corporum, licet sit etiam spiritalis. II, 606.

Species a specie vicissim gignitur. VIII, 996. Species corporales et intelligibiles. VII, 535.

Speciosus quomodo Christus, qui legitur non habuisse speciem. IV, 1338.

Spectaculorum dies. V, 532. Spectacula latorum vana. V, 83. Spectacula theatrorum sunt illicita. V, 838. Periculosa VII, 44, 45. Et editoribus, et intuentibus perniciosa. IV, 1918. Spectacula prohibita persuasione Scipionis Nasicæ. VII, 44, 45, 51. A spectaculis deterrentur Christiani. V, 548. Spectaculorum studii sunt homines dæmonibus similes. VI, 529. Insani. VI, 530. Spectacula permittere non veri pastoris est. V, 274. Spectacula noxia et spectacula Ecclesiæ salubria. VI, 658. Spectacula sua habent Christiani. III, 1440; IV, 139, 1851, 1910, 1923; V, 355. Non desinit Deus edere nobis, quod cum magno gau-

dio spectemus. IV, 1075. Magnum spectaculum est videre Deum armatum pro te. IV, 523. Spectaculum Beatis Deus ipse est. IV, 1901, 1916.

Spectatores nugarum. 333.

Spectatores, hoc est, populum prepositi. VII, 25.

Specula ingentia non reddunt majores imagines: in parvis autem specillis, etsi magna facies sese opponat, brevissima imago pro modo speculi formatur. II, 65. Speculum vanitas. I, 668, 685. Speculum anime, Scriptura. IV, 218, 1538. Tamquam speculum, mandata Dei inspicienda. IV, 1310.

Spes non nisi bonarum rerum est, nec nisi futurarum, et ad eum pertinentium qui sperat. VI, 255. Sperare dolorem dictum improprè a poeta. VI, 254. *Malo quod teneo, quam quod spero*, proverbium vulgare. IV, 1616.

Spes alia gentium, alia Christianorum. V, 1024. Spes carnalis. V, 34. Spes honorum temporalium quam inanis et incerta. V, 861. Spes vana in pecunia, in honore, in amico potente. IV, 257, 610. Spes perversa decipit, sicut bona et recta liberat. V, 553. Spes alia est tranitorium aeternorum, alia divini auxilii. IV, 1541. Si es in solo Deo ponenda. VI, 344, 348. Non in temporalibus, sed in solo Deo sperandum. IV, 122. Titubat inter malos, qui non in Domino sperat. IV, 491. De se non debet sperare Christianus. IV, 472, 1140. Qui in se sperat, miser est; miserior qui in alio homine. IV, 515. Spem in se ponens, maledictus. VI, 285. Spes in homine non ponenda. IV, 457, 961, 962, 1631, 1652, 1839, 1890. Spem tuam si in alio homine posteris, inordinate humilis eris; si in te, periculose superbis. V, 108.

Spes tota collocanda in Deo. V, 165. Non in viribus liberi arbitrii. V, 402. Spes in Deum certa et fixa timorem alienis non compatitur. IV, 200.

Spes Christianorum de aeternis. V, 859. Quidquid fit, pro spe futura accidunt. V, 78. Spes nostra, resurrectio mortuorum. V, 1300. Si eranda hereditas, non qualis quaritur per malam cupiditatem, quæ hic omnino consumi, non ibi satiari debet. IV, 1466. Insana est spes eorum, qui aliquid a Deo præter ipsum Deum sperant. IV, 457, 458. Speramus Angelorum æqualitate. V, 854. Quæ ad spem fidei pertinent, oratione Dominica continentur. VI, 235. Sacramento spei quietas æternæ in hoc tempore consociatur Ecclesia. VIII, 265. Spes vitæ immortalis, vitæ est vitæ mortalis. IV, 1589. Spes sanctorum veteris Testamenti et novi omnino eadem. VIII, 536. Ad spem, ut ad fidem, pertinet non videre. VI, 233.

Spei nostræ certitudo. V, 861. Spes Christianorum quam solida. IV, 1074. Spes nostra in promissione Dei fundatur. III, 1656. Spes nostra quibus arris salutis a Deo erigitur. IV, 1941, 1942. Si filius Dei datus est nondum fidei, quid servatur fidei? V, 54. Spes nobis data salutis quia certa est, tanquam jam data esset eadem salus, loquitur Apostolus. VIII, 251, 252. Videmus in capite nostro quod speramus. V, 860. Spes nobis in Christo est, quia jam in illo completum est, quod nobis promissum speramus. VIII, 251. Spei certitudo in causa est, ut quod faciendum est, factum datur. V, 180. Spem nostram debilitare conantibus colloquia cavenda. V, 859, 862. Vanitas eorum ostenditur. V, 860, 861. Spes non est nisi in aliqua conscientie bonitate. V, 863. Spes sua cui pie est in conscientia propria. III, 71. Quo spes præcedit, vitæ sequitur. IV, 174. Nisi gaudium spei nostræ cum tremore damnationis esset, in nobis negligens esset ipsa securitas et superbia presumptionis. III, 885. Sperandum totum de misericordia Dei. IV, 210.

Spes et desperatio in peccatis timenda. IV, 1876, 1877. Sperando et desperando homines periclitantur, quomodo. III, 1631. Sperantibus et desperantibus quomodo consulit Deus. III, 1631. Spes perversa, qua differtur conversio. V, 459, 556. Ne spe veniæ pejus homines vivant, martis diem fecit Deus incertum. IV, 1501. Spes facilis veniæ quibusnam erit. V, 155. Spes nostra in quotidianis peccatis, humilis confessio. IV, 1828, 1834, 1885.

Spes hic necessaria est. V, 569. Comes est fidei. V, 569. Spes nequit esse sine fide, sed sine ea fides potest esse. VI, 254. Sine spe esse non potest fides, quæ per dilectionem operatur. V, 866. Spes et caritas orant, fides credit et orat. VI, 254. Spes sine amore esse non potest, nec amor sine spe. VI, 255. Spes inanis aut nulla sine caritate. VI, 286. Spes dilectionem accendere solet. IV, 1487. Reipublicam nos adsciscit fides, spes, caritas. II, 553. Spes salutem et beatitudinem in hac vita nobis obtinet. VII, 651. Spes solatium in hac peregrinatione. V, 866. Spes lactat nos, nutrit nos, confirmat nos, hic consolatur nos. V, 1188. Spes certa reditus nostri etiam peregrinando tristes consolatur et exhortatur. IV, 1884, 1889. Sperantibus revelatur dulcedo Dei. V, 791. Spes sine gaudio esse non potest. IV, 1885. Sancti semper gaudentes, et hic et in cælo; hic de spe, ibi de re. IV, 1498, 1659, 1679, 1703, 1880. Spem

perdiderant discipuli post passionem Christi. V, 1110, 1115, 1118, 1120.

Spes et res. V, 512, 515, 1188, 1219, 1456. Spes non erit, quando erit res. V, 866. Spes in patria, non spes, sed res erit. IV, 1171, 1702. Spes Christianorum auctoræ comparatur. IV, 774.

Spei symbolum, lignum cedrinum. III, 754. Spes quasi lucerna accensa in nocte. V, 227. Spes per ovum signatur. III, 4542. Ovo comparata. V, 622. Spes futura vitæ custodiri non potest sine patientia, nec patientia sine mansuetudine. V, 860. Bonæ spei homo. X, 1028.

Spes. Inter Bonifacium et quendam monasterii S. Aug. nomine Spem causa exorta est. II, 267. Quænam est illa causa. II, 268. Spes ille promovet in clericatum conatur: manus ordinationis ei imponere denegat Augustinus: turbulentius agere cepit Spes, ut nec Bonifacius presbyter in suo gradu esse permetteret: Bonifacius paratus est honoris sui apud homines damnatum perire, potius quam usque ad Ecclesie perturbationem inaniter progredi. II, 268. Augustinus utrumque (Spem videlicet et Bonifacium) ad sepulcrum B. Felicis Nolensis mittit. II, 269. Bonifacius honorem suum (sacerdotalem) humiliter in peregrinatione occultavit. II, 269.

Speusippus sororis Platonis filius, ejusque in Academia successor. VII, 257.

Sphinx monstrum. VII, 571.

Sphinges. III, 487.

Spicas vellere hincidium secundum Vanichæos, innocentiam secundum Christum. VIII, 555, 581.

Spinæ et tribuli linguaque in ructuosa, cur et quando creata. III, 290. Spinæ post peccatum nate sunt homini ad laborem. III, 291. Spinæ, tribulos, sudorem laboris, partus dolorem, antequam homo peccaret, asservit Julianus fuisse instituta, non in supplicium irrogata. X, 1369, 1576, 1577. Spinæ in omnibus vitæ volu, talibus. IV, 1531. Spinis, quæ non jungunt in radicibus, quoniam significantur. IV, 1805.

Spiniensis deus. VII, 129.

Spiritus multis modis dicitur. V, 717; VIII, 1055. Spiritus nomen, secundum illud quod natura aliqua eo significatur, commune est omni naturæ incorporæ. II, 1045.

Spiritus sanctus. X, 484, 485, 486. Tertia in Trinitate persona. VII, 557, 558. Spiritus sanctus solo Spiritus nomine interdum significatur. V, 431. Spiritus sanctus cur sic appelletur. VI, 556. Unde proprie sanctus dicitur. V, 72. Ariani, Eunomiani, Macedoniani, Photiani, Judæi peccabant in Spiritum sanctum. II, 811. Spiritum sanctum quidam hæretici prorsus negant, alii creaturam esse volunt; qui illi sint. V, 448; VIII, 44. Spiritum sanctum esse negarunt Sabelliani, Deum esse inficiati sunt Ariani, corruptibile esse ac missum tantum post trecentos annos fabricati sunt Manichæi: Cataclypsæ adventum ejus in Apostolos negabant, sed prophetas in Phrygia elegisse fabulabantur: denique sacramenta ejus Donatistæ exsufflabant. III, 2099; VIII, 50. Spiritum sanctum negabant Sadducei. V, 447. Spiritum sanctum Patri et Filio æqualem, ejusdemque cum eis substantiæ volebant agnoscere Macedoniani. VIII, 797. De Spiritu sancto quid senserint Ariani. VIII, 680, 681, 756. Spiritum sanctum Christo subjectum dicebant Ariani. VIII, 714, 716. De Spiritu sancto errores Arianorum, Eunomianorum, etc. V, 448. Spiritum sanctum deitatem esse Patris et Filii hæretici quidam opinati sunt. VI, 191.

Spiritus sanctus de Patre procedens Deus. I, 1521; V, 1071; VI, 258, 654, 684; VIII, 697, 705, 722, 742, 752, 790; IX, 578. Spiritus sancti divinitas adstruitur. II, 1046. Spiritum sanctum Deum esse monstravit Petrus. III, 616. Spiritus sanctus versus Deus Patri ac Filio æqualis. VIII, 788, 827, 828, 927. Spiritus sanctus Patri et Filio consubstantialis et coæternus. III, 1826; VIII, 928. Simul cum Patre et Filio una sapientia. VIII, 958. Spiritus sanctus intelligitur nominato Patre et Filio. III, 1461. Patri atque Filio æqualem esse Spiritum sanctum demonstrat Ambrosius. III, 111. Spiritus sanctus in aliquot locis veteris Scripturæ insinuat. III, 584, 614. Non tamen vocatur Spiritus sanctus, sed Spiritus Dei. III, 531. Spiritus sanctus Patris et Filii Spiritus est. V, 454, 461. Spiritus sanctus Patri Filioque est communis. VII, 557, 558. Commune aliquid est Patris et Filii, quidquid illud est. VIII, 927, 928. Hæc communio substantiæ est. VIII, 927, 928. Aptius dicitur caritas, quam amicitia. VIII, 927, 928. Spiritus sanctus ideo communiter habetur a Patre et Filio, quia est aniborum. V, 464. Ab utroque tamen distinctus, ut dilectio a diligentibus. VIII, 928. Omnia quæ habet Pater, non tantum Filii, sed etiam Spiritus sancti sunt. VIII, 848. Spiritus sancto ut Deo convenit quod de Patre aut Filio dici tantum videtur. VIII, 779, 785. Spiritus sanctus creator cum Patre et Filio. VIII, 785. Ad beatitudinem nostram sufficit perinde ac Pater. VIII, 852. Spiritui sancto cooperatur Pater et Filius, nec tamen in his operibus sunt mal-

ti, sed una Spiritus. V, 459. Spiritus sanctus solus superferri dicitur super aquas, quare. I, 848. Spiritus Dei super aquas quomodo. III, 226; VI, 153, 167. Quid hoc significat. VI, 153. Spiritus sanctus secundum linguam Syrae intellectum non superferrebat super aquas, sed eas fovebat. III, 260. Spiritus Dei mundo facendo superferrebat, et factio superferret excellentia potestatis. III, 349.

Spiritus sanctus proprio quodam modo dicitur, secundum quod refertur ad Patrem et Filium. II, 1044. Spiritus sanctus ad Patrem et Filium dicitur, sed non vicissim respondet ei vocabulum eius ad quem refertur. VIII, 919. Spiritum sanctum, Patris et Filii sanctitatem, quam bonitatem, facilius audet dicere Augustinus. VII, 337, 338. Spiritus sancti unicum principium Pater et Filius. VIII, 920, 921. Spiritus sanctus principaliter de illo procedit, de quo natus est Filius. V, 459. Spiritus Patris et Filii ab utroque missus, a nullo genitus, unitas amborum, aequalis ambobus. V, 1059. Spiritus sanctus non a Patre et Filio factus est, sed procedit. II, 749. Utrum a Filio procedat Spiritus sanctus. III, 1838, 1889. Spiritus sanctus a Filio procedit. VIII, 902. Spiritus sanctus cur procedere dicitur, non vero nasci. VIII, 770. Spiritus sancti processio a Patre et Filio est sine tempore, nec amborum filius dici potest. VIII, 1094. Spiritus sanctus cur non sit et non dicatur filius, cum a Patre exeat. VIII, 920. Spiritus sanctus nec filius Patris, nec Filii pater, nec Filii filius. V, 1071. Deus est. V, 1071. Spiritus sanctus Christi pater dici nequit. VI, 231. Spiritus sanctus nec genitus tanquam Filius de Patre, nec de Filio tanquam nepos summi Patris. VI, 191. Patri tamen debet id quod est. VI, 191. Spiritus sanctus a Patre et Filio procedit utriusque aequalis. VI, 618. Spiritus sanctus cur non sit genitus et quomodo a Patre ac Filio procedat, in beatitudine tantum intelligitur. VIII, 1092. Spiritus sanctus etsi genitus non dicatur, non tamen dicendus ingenuus. VIII, 1093.

Spiritus sanctus a Patre et Filio missus. VIII, 688, 607. Spiritui sancto quid sit mitti. VIII, 908. Spiritus sancti missio quomodo intelligenda. VIII, 850. Spiritus sanctus nusquam dictus est Patre minor, aut adorasse Patrem. VIII, 723, 735, 757. Nusquam dicitur Patre minor, quia non suscepit carnem. V, 1218. Spiritum sanctum Filio majorem nullus unquam dixit. V, 458. Scriptura qua Spiritus sanctus Patre et Filio videtur dici minor, processionem ejus ex utroque intimat. VIII, 847. Spiritus sanctus non ideo minor Patre et Filio, quia illi dant, ipse datur. VIII, 1086. Spiritus sanctus non adorat Patrem. VIII, 756. Spiritus sanctus quo sensu dicitur Deum pro nobis interpellare. X, 531. Quo sensu interpellat pro nobis, et clamat, Abba, pater. X, 1032. Spiritum sanctum Ariani nolunt adorari. VIII, 807. De Spiritus sancti adoratione, nulla Scripturae testimonia afferri posse contendebat Ariani. VIII, 724. Spiritui sancto debetur adoratio. II, 749. Spiritus sancti adoratio ostenditur. VIII, 760. Spiritus sanctus invisibiliter erit cum Filio in judicio. VIII, 787. Fides in Spiritum sanctum. VI, 189. In Spiritum sanctum peccat, qui despectans, vel contemnens prædicationem pacis et gratiæ, detrectat agere poenitentiam, et in flammam usque perdurat. III, 2097. De peccato in Spiritum sanctum. III, 2097.

Spiritum sanctum dicitur Dei significat. II, 218. Spiritus sanctus dicitur De. III, 604, 620, 1118; IV, 111, 1167; V, 74, 842, 857; VI, 338, 536; VII, 522; VIII, 791; X, 218.

Spiritus sanctus donum Dei æquale donanti. VI, 251. An Spiritus sanctus ante Christi ascensionem non fuerat datus antiquis justis. III, 1772. Spiritus sanctus super terram ante adventum Salvatoris. VIII, 644, 645, 646. Spiritum sanctum adiutorem virtutis in Veteri Testamento non fuisse, quatenus intelligendum. X, 591. Spiritus sanctus etiam Veteris Testamenti tempore iis et sanctis omnibus, virtutis non tantum adiutor, sed et largitor fuit. X, 597. Spiritus sanctus antiquorum iustorum voluntates bonas non solum adjuvit, sed fecit. X, 622. De Spiritus sancti sensibili demonstratione. VIII, 909. Spiritus sanctus in columbæ specie venit. III, 2035. Quare Spiritus sanctus in columba apparuit, et Filius Dei in homine. VI, 25. Spiritus sanctus in columba non sua natura, sed significativa specie demonstratus est. II, 747. Spiritus sanctus cur non est natus de columba ut in columbæ specie appareret, quemadmodum Christus natus est de femina. VI, 302. Spiritus sanctus nullam unquam creaturam suscepit ad unitatem personæ. VIII, 909. Creatura non sic assumpta a Spiritu sancto, ut caro a Verbo. VIII, 851. Spiritus sanctus an non datus ante diem Pentecostes. VIII, 908. Quomodo non erat datus ante Christi resurrectionem. III, 1644, 1645, 1646, 1803. Quomodo Spiritum sanctum accepturi erant discipuli, quem jam habebant. III, 1826, 1827. Spiritum sanctum Christum bis manifeste dedit discipulis. III, 1827; V, 1222; VIII, 180, 1085. Quare bis datur. V, 1222. Platus quem Dominus in Apostolos insufflavit, non erat substantia Spiritus sancti, sed figura. III, 412. Spiritus sanctus donum Christi æquale

sibi V, 715. Donum passione Christi nobis emptum. V, 1645. Magnum munus post Christi ascensionem. V, 786. Spiritus sanctus per Christum diffusus super credentes. VIII, 715. Ad hoc glorificatus est Christus, ut mitteret Spiritum sanctum, qui deficientes firmaret. IV, 1443. Qui fideles a timore liberaret. IV, 1167. Spiritus sanctus a timore mortis vindicat. III, 2074.

Spiritus sanctus quando missus. VIII, 179. Spiritus sancti dies quasi natalis. V, 73. Sicut Lex data est quinquagesimo die ab occisione agni, sic Spiritus sanctus venit die quinquagesimo a passione Christi. IV, 1167. Figura Spiritus sancti dandi quinquagesimo die ab immolatione Christi. III, 620. Spiritus sanctus cur decimo post ascensionem die venerit. V, 1239. Cur quinquagesimo die post resurrectionem. V, 73, 74, 1257. Spiritus sancti effusio in omnem carnem Jhesu prophetavit. VII, 586. Et Nabum. VII, 388. Aliter Lex vetus data est, aliter missus Spiritus sanctus. X, 218. Spiritus sanctus missus ut impleretur Lex. V, 1239, 1243. Spiritus sanctus sicut ignis venit, fœnum carnis consumpturus, aurum cocturus et purgaturus. IV, 161. Quare in specie columbæ super Christum apparuit, et in igne super discipulos. III, 1426. Spiritus sancti adventus, demonstratio ipsius est etiam oculis carnis. VI, 54. Et plenitudinem ejus largius in corda hominum infusam significat. VI, 54. Spiritus sanctus cur sensibilibus miraculis in ipsis Ecclesiæ primordiis dabatur. IX, 148. Quare in linguis dispersitis apparuit. III, 1429. Spiritus sanctus linguarum dono quid significat. V, 461. Ecclesiæ catholicæ unitatem commendavit. V, 1231, 1234. Ideo linguas omnium loqui fecit in quos prius venit, quia linguas omnium gentium in unitatem se congregaturum esse vultavit. IV, 161. Cur antea sic datus, ut illi quos impleverat linguas omnibus loquerentur, jam vero non sic datur. IX, 284. Errores dicentium Spiritum sanctum promissum, venisse in Paulo apostolo, aut in Montano et Priscilla, aut in Manete. VI, 505, 506. Spiritus sancti promissionem in Manichæo esse completam dicunt Manichæi. VIII, 58.

Spiritus sancti beneficia quæ sint. VIII, 704, 717. De Spiritu aliud est nasci, aliud pasci. V, 451. Ad Spiritum sanctum proprie pertinet remissio peccatorum. V, 461. Spiritus sanctus aliter adjuvat nondum inhabitans, aliter inhabitans; nam nondum inhabitans adjuvat ut sint fideles, inhabitans adjuvat jam fideles. II, 880. Aliter replet sanctificante gratia, aliter attestante atque ordinante præsentia. VI, 155. Spiritus Dei nisi regat, cadis; nisi erigat, jaces. V, 835. Spiritus Dei si recedat, pondere suo spiritus hominis revolvitur in carnem, redit ad facta carnalia. V, 848. Spiritus sanctus gratia Dei dicitur. V, 787. Spiritus sanctus designatus nomine gratiæ et pacis. III, 2095. Nominis societatis. III, 2095. Ad Spiritum sanctum proprie pertinet societas, quæ efficiunt unum corpus unci Filii Dei. V, 461. Pater et Filius per hoc, quod eis commune est, voluerunt nos habere communionem et inter nos et secum. V, 454. Spiritus sanctus perfectio sanctitatis. VIII, 716. Sine Christo aut sine Patre non sanctificat, non illuminat, etc. VIII, 705. Dicitur ea facere in vobis, quæ per eum factuus. I, 865; II, 880. Gemere dicitur, quod nos gemere faciat. III, 2076. Quosnam facit gemere. III, 1425. Piorum genitus est Spiritus sancti dono. IV, 490. Vide Trinitas. Spiritus sanctus pignus sanitatis futuræ. X, 1198, 1199. Spiritus idem vitæ æternæ nunc pignus, postea erit plenitudo. V, 932. Spiritus sanctus arra est potius quam pignus. V, 836, 1673. Spiritus sanctus pignus sponsæ Christi. III, 1452, 1644. Spiritus sanctus et sanguis sunt pignora a Christo data sponsæ. IV, 1170. Spiritus sanctus in Christianis adhuc carnalibus morientibus perit quidquid deest, quia ab unitate corporis Christi non recesserunt. II, 843.

Spiritus sanctus dicitur Dei donum, munus, ignis, amor, caritas, pax, gratia, requies nostra, locus noster. I, 848, 1077; III, 171. Spiritus sanctus donum Dei. III, 1511; VI, 231. Donum, non hominis ministri, sed Dei. V, 1223. Spiritus sanctus vocabulo doni Dei proprie nuncupatur in Scripturis. VIII, 1083. Quare donum dicitur. VI, 191. Au donum esset ætæquum daretur. VIII, 921. Spiritus sancti donum nihil aliud quam Spiritus sanctus. VIII, 1086. Spiritus sanctus Deus et donum Dei. V, 80, 438. Spiritus sancti dona septem Spiritus Dei dicuntur, propter operationem septenariam unius ejusdemque Spiritus. IV, 1960. Spiritus sancti dona quare diversa. II, 839. Cum beatitudinibus Evangelicis comparantur. V, 1325. Spiritus sancti munera quedam haberi possunt sine caritate. VI, 153, 157. Nihil tamen prosunt. VI, 157. Spiritus sanctus quasi descendens ad nos incipit a sapientia, finit ad timorem: nos autem ascendentes incipimus a timore, perficimur in sapientia. V, 1161, 1166. Spiritus sancti dona sideribus comparantur. I, 842. Stellæ dicuntur. IV, 1160. Cum sit una et idem Spiritus sanctus, propter diversas operationes dissimiliter appellatur. III, 615.

Spiritus sanctus magnum flumen. IV, 1187. Spiritus san-

(Vingt.)

et immutato, fluminis impetus iustificans civitatem Dei. IV, 519. Spiritus sanctus, fons. IX, 476. Gladius unde Dominus orbem debellavit. IV, 1183. Spiritus sanctus, Lex Domini immaculata. IV, 161. Oleum exultationis. VIII, 782. Spiritus sanctus per oleum et per aquam significatur. IV, 1443. Spiritus sanctus ostiarum. III, 1729. Rex. VIII, 792. Spiritus sanctus quomodo dicatur caritas, et an solus. VII, 1081, 1086. In Scripturis proprie nuncupatur vocabulo caritatis. VIII, 1082. In Spiritu sancto benevolentia dilectione Dei intelligitur. III, 231. Non solum ad beneficia, sed etiam ad vindictam Spiritus sanctus commemoratur. III, 615.

Spiritus sanctus cur venire non poterat, nisi abiret Christus. X, 182. Spiritum sanctum mundus accipere non potest, quare. III, 1828. Spiritus sanctus contrarius hominibus sua querentibus: et inimicus ac superbos inquietudine exagitat. II, 219. Spiritus sancti locus, cor humiliatum. VI, 419. Spiritus ad mensuram datur hominibus, non Filio Dei. III, 1508, 1828. Spiritus sanctus habitat in parvulis baptizatis, etiam si nesciant. II, 844. Spiritus sanctus per manuum impositionem etiam nunc accipitur. III, 2023. Spiritum sanctum quidam acceperunt antequam baptizarentur. VI, 53. Spiritus sanctus sine cuiusquam manus impositione, et ante baptismum, Cornelio et centum viginti hominibus datus est. IX, 287. Spiritus sanctus per hominum ministerium, et sine hominum ministerio aliquando datus. V, 600, 601, 1227, 1253. Spiritus sanctus in sola Catholica datur. IX, 148. Extra Ecclesiam non habetur. V, 1252, 1255. Neminem vivificat extra Ecclesiam. II, 815. Spiritus sancti tamquam proprium opus est Ecclesiae unitas. V, 465. Qui non coheret unitati Christi, Spiritum sanctum non habet. V, 75. Spiritum sanctum quisque tantum habet, quantum Ecclesiam diligit. III, 1646. Spiritus sanctus hoc est Ecclesiae, quod anima corpori. V, 1252. Spiritum sanctum habent et haeretici et perversi, si baptismum sine Spiritu sancto esse non possit; sed ad perniciem suam, non ad salutem. IX, 193. Spiritus sanctus septenario numero commendatur. V, 1170, 1242. Et saepe designatur. VII, 343. Spiritus sanctus adsertor ac dux libertatis. III, 2143. Spiritus servitutis, et Spiritus libertatis idem est Spiritus. V, 857. Per gratiam Dei spiritus hominis fit particeps Spiritus Dei. III, 723.

Spiritus sancti accepti quae alias et quae jam signa. V, 461, 1250, 1253, 1257. Spiritum sanctum scire non possumus, nisi sit in nobis. III, 1829. Spiritum Dei nobis inesse cognoscimus ex dilectione iustitiae, ex integritate et catholica fide. V, 848. Spiritus accepti indicium, ex intimis cordis medullis dicere Deo, Pater. V, 853. Spiritus sancti praesentiae effectus, caritas. V, 1675. Sine Spiritu sancto nec Christum diligere, nec mandata eius servare possumus. III, 1826, 1827, 1828. Spiritus rectus quando et quomodo in anima instauratur. I, 1076. Spiritus sanctus quomodo contristatur. III, 502. Spiritum nolite extinguere, quomodo intelligendum. IX, 75. Spiritus Dei si recedat, pondere suo spiritus hominis revolvitur in carnem. V, 818. Spiritus Dei, spiritus caritatis: spiritus huius mundi, spiritus elationis. V, 1287. Vox Spiritus, quae. III, 1486. Spiritus primitiae quoniam sint. VI, 69. Spiritus Dei qui est in nobis, etiam noster dicitur. III, 723; VIII, 921. Quando cum Spiritu Dei spiritus hominis cooperatur, tunc quod Deus jussit impletur. IV, 988.

Spiritu Deo servire. V, 915. Non in carne sed in spiritu esse. V, 847. Secundum spiritum quis ambulet. X, 588. Spiritu ducti, est Spiritu consentire iubenti, non carni concupiscenti. V, 813. Spiritu qui non ducuntur, sequitur ut carne ducantur. III, 2139. Spiritus regit, caro regitur: nec spiritus bene regit, si non regatur. V, 915. Spiritum suum qui sequitur, superbus est. IV, 1836, 1832. Spiritu suo pauperes, Spiritu Dei divites beati sunt. IV, 1856. Spiritus et cupiditatum regna describuntur. I, 1252. Spiritus et carnis pugna. I, 597, 614, 1296; V, 849. Spiritus pugnant contra carnem, non contraria natura est contra aliam naturam pugnant, sed tamquam in domo maritus et uxor. IV, 1880. Spiritus pugna adversus carnem necessaria. X, 1536.

Spiritus Dei nomine quid intelligitur. III, 226. An intelligendus Spiritus sanctus. VI, 152. Spiritus Dei sine addimento intelligitur bonus. VI, 152, 154. Spiritus beati, domus Dei. I, 818. Caelum caeli dicuntur. I, 818. Vide Angeli. Spiritus malus cur dicitur spiritus Domini. VI, 157. Spiritus Dei secundum substantiam bonus, secundum ministerium malus dicitur. VI, 152, 154. Spiritus Domini agit per bonos et malos, scientes et nescientes, quod agendum novit et statuit. III, 814, 815. Spiritum magnum immitti a Deo non absurdum est. III, 808. Spiritus malignus non habet nocendi potestatem nisi a Deo. VI, 151, 157. Spiritus mali tantum nocere sinuntur, quantum Deus judicat. VI, 146. Spiritibus malignis utitur Deus vel ad damnationem vel ad emendationem vel ad probationem. VI, 157.

Ad vindictam malorum, vel ad probationem bonorum. VI, 15. Spiritus maligni et domo quazdam sacrificio corporis Christi fugati. VII, 764. Spiritus immundi, damnae mali. VII, 56. Spiritus immundus duobus modis dicitur. I, 968. Spiritus immundi vexatio, poena peccati originalis. X, 1177. Spirituum rationalium corruptio alia voluntaria, alia poenalis. VIII, 554.

Spiritus generale animae nomen. X, 546. Spiritus et anima an idem sint. X, 543. Quid proprie in homine spiritus. X, 544, 545. Spiritus etiam dicitur in Scripturis secundum quendam distinctionem in ipsa una unius hominis anima. II, 1044. Spiritus hominis quid. X, 546. Spiritus mentis quid. X, 546. Spiritum inter et mentem discernimus. III, 460, 475. Spiritus sine corporibus cogitare carnali cogitatione difficillimum est. VIII, 949. Modus quo spiritus adhaerent corporibus, comprehendi non potest. VII, 723. Spiritus hominis qualis erit in caelo. VII, 792. Spiritus vitae non tantum in hominibus, sed et in pecoribus. III, 530. Spiritus mundi, qui et rectores mundi. V, 1091. Spiritus huius mundi facit superbos. V, 1466. Spiritus huius mundi, spiritus superbiae. X, 214. Spiritus, pro marito. III, 1593.

Spiritale pluribus modis dicitur. III, 459. Spiritale non semper in laude ponitur. III, 1788. Spiritualia non capit carnalis. V, 1250.

Spiritales, qui. IV, 1549. Spiritalis est, qui nec capitur temporalibus bonis, nec terretur temporalibus malis. III, 2071. Spiritales non sunt nisi per gratiam. III, 2061, 2062. Retr.; VI, 105. Spiritus sanctus de animalibus facit spirituales. V, 1238. Spiritales non sunt sub lege, sed cum lego. III, 2071. Quod Spiritus facit adversus carnem, hoc spirituales adversus carnales. IX, 307. Idem carnalis simul et spiritualis. V, 856, 857. Spiritalis homo etiam venundatus est sub peccato. I, 627. Vide Homo. Spiritales seu qui spiritualiter interius vivunt, possunt cadere in tentatione. III, 356. Spiritales cum forte in aliquo deficiat praecipiantur, reprimuntur in eis aliquantulum, non autem extinguuntur caritatis affectus: rursusque inardescens pristino cursui restituitur. IX, 195. Spiritales si quid aliter sapiunt, id quoque illis in caritatis flagrantia et unitate permanentibus Deus revelabit. IX, 195. Bellum et arma spiritualium qualia. IX, 507. Spirituales persecutionem patiuntur a carnalibus. IV, 1605, 1772. Spiritales inter se nullo modo dividuntur, et contra carnales. VII, 502. Omnes gentes spiritualibus subjectae. V, 49. Spiritales, sedes Dei dicitur. III, 1256. Spiritalis homo, major dicitur; carnalis autem minor, quare. IV, 1771. Spiritales, cori, dici, et cervorum nomine designantur. IV, 940, 1572, 1748. Spiritales per Jacob, carnales per Esau significantur. III, 567. Spiritalis mors ac resurrectio. V, 1627. Spiritualiter sapere datur a Spiritu sancto. V, 53.

Spiritibus. III, 656.

Splenditens ponderator. VIII, 307, 309, 374. De splenditens ponderator quid sentiant Manichaei. VIII, 573. Splendonium diaconum in Catholica damnatum Petilianus a se rebaptizatum presbyterum fecit. IX, 370. Aljeici postea, horrendas ejus insidias expertus. IX, 370. Damnationem Splendonii in Gallia a fratribus missam publice legendam proposuit Fortunatus. IX, 370.

Spolia quae Christus detrahit diabolo devicto, quoniam sint. IV, 821, 822.

Spondeus procurator Celeris. III, 556.

Sponsa Christi, quae. III, 1452. Christum cum aulis, non sponsam a sponsa separare. IV, 533. Sponsa Christi omnes electi, sive Ecclesia. IV, 494, 509, 512.

Sponsus noster fecdam amavit, ut pulchram faceret. IV, 1252. Sponso obviam ire quid sit. V, 573. Sponsus Christi toto corde amandus. VI, 427, 438.

Spirus Aelius, quia tempore famis frumenta largitus est plebi, crimen affectati regni incurrit, et ob hoc occisus. VII, 96.

Squalor et habitus incultus in professione Christianitate, iactantiae causa esse potest. III, 1287.

Stabulariae mulieres in Italia, quas homines in jumenta vertisse ferebant. VII, 574.

Stater quid. IV, 1783.

Stattinus deus. VII, 128.

Statio permanentem significat. V, 967.

Stationarius quis. IV, 1199, 1200.

Statius Poeta. VII, 54, 57. Not. (f).

Status hominum triplex. IV, 1279, 1730.

Stellae secundum Platonem immortales natura non sunt, sed Dei consilio. V, 1158, 1141. Habent suas animas intellectuales, et sunt dii. V, 1158. Stellae quaedam deorum nonnibus appellatae. VII, 206. Stellarum quarundam praeter cetera fictitia divinitas exiit. VII, 206. Stellis convicia fiunt, cum deorum nomina vocantur. IV, 1194.

Stellae subjectae esse voluntates, impium est dicere. IV, 924. Stellarum fatum fictivum. V, 1007, 1027, 1031. Sub laeo stellarum nullius hominis generis ponitur. VIII, 212.

Stellæ omnes non possunt numerari. VII, 800. Stellæ quomodo de celo casuræ in novissimo iudicio. VII, 697. Stella solatia noctis sunt. I, 806. Christo injuriam fieri putabant Manichæi, quia stella cum natum demonstrasse dicebatur. VIII, 211, 212. Stella quam viderunt Magi Christo non ad decretum dominabatur, sed ad testimonium famulabatur. VIII, 212. Non ex illis erat quæ ab initio creatæ sunt. VIII, 212.

Stellarum nomine varia Spiritus sancti dona designantur. IV, 1760. Stellæ quæ a Deo numerari dicuntur sunt electi; alii supernumerarii sunt. IV, 1904. Stellæ sunt quædam lumina in Ecclesia consolantia noctem nostram. IV, 1904.

Sthenelas nonus rex Argivorum in deorum numerum relatus. VII, 563.

Stephanus. VI, 669. Corona dicitur. IV, 695; V, 1426. Stephanus inter diaconos primus. V, 1431. An Christo veniendi adhaeserit, an post mortem ad eum conversus sit, incertum. V, 1453. Stephanus simplex erat et fervens. III, 1426. Stephanus amabat a quibus occidebatur, quia et pro ipsis moriebatur. III, 2014. Stephanus lapidatur. V, 563, 1275. Stephanus caritas erga lapidatores suos. V, 525. Stephanus mitis cum lapidaretur, sæviebat dum audiretur. IV, 1754. Stephanus sævit, et diligit. V, 525. Quasi odit, quasi sævit: lingua clamat, cor amat. IV, 1754; V, 1437. Stephanus genu flexo orat pro inimicis. V, 525. Stephanus cur pro se stans, pro inimicis genu flexo orat. V, 525, 1428, 1429, 1436, 1441. Stephanus conservus noster, non pro Deo colendus. V, 1442. Stephani orationes multa impetrant, non omnia. V, 1441. Stephani orationi debetur conversio Pauli. *vide Paulus*. V, 1684.

Stephani corporis detectio. V, 1437, 1441; VII, 768. *Not. (a)*. Altare Deo erectum super ejus reliquias. V, 1437. Stephani memoria Hippone regio. VII, 768, 770. Extra Basilicam erat. VII, 771. Quot et quanta miracula facta sunt ad memorias Stephani, quæ sunt Hippone, et Calamæ et Uzali. VII, 768; V, 1444, 1446. Stephani reliquie in memoriam ad aquas Tibilitanas allatæ. VII, 766. S. Stephani memoriam Possidius episcopus Calanam advenit. VII, 766. Calamæ opulatione S. Stephani martyris Eucharius presbyter a calculo sanatus est et postea suscitatus. VII, 766. Martialis ad fidem conversus. VII, 766. Podagri duo sanati per reliquias S. Stephani. VII, 767. Stephani memoria qua occasione apud Anconam ante corporis ejus detectionem exstructa. V, 1445. Ibi multa miracula per eum Dominus operatur. V, 1444, 1445. Stephani reliquias portant secum Gallia et Simpliciola. II, 905. Mulier cæca sanata est per reliquias S. Stephani. VII, 766. Prodigia a Stephano facta, sed per nomen Christi. V, 1431, 1440. Parvulo extincto vita per ipsius orationes reddita, ut sacramenta perciperet. V, 1446. Puella vitæ reddita ad memoriam ejusdem S. Stephani quæ est Hippone. VII, 767. Puer vitæ restitutus ad memoriam S. Stephani quæ est in ecclesia Auduri. VII, 767. Filius quoque Irenæi, S. Stephani oleo perunctus revixit. VII, 767. Lucillus episcopus a fistula sanatus per reliquias S. Stephani. VII, 766. Item infantulus Eleusini, S. Stephani oleo perunctus, revixit. VII, 766. Sanctimonialis item ad memoriam S. Stephani ad vitam revocata. VII, 767. Libellus de homine sanato per orationes Stephani. V, 1445.

Stephanus Romane Ecclesie episcopus quid de baptismo hæreticorum sentiret. IX, 192. Baptismum Christi in nullo iterandum esse censebat. IX, 607, 746. Abstinendos putavit qui de suscipiendis hæreticis prisam consuetudinem convellere conarentur. IX, 194. Episcopatum ejus ilibatam conflabantur Donatistæ. IX, 607.

Stercus vel *Stercutius* agricola peritissimus invenit ut fimo animalium agri fecundarentur. VII, 575.

Stercus a sterce agricola peritissimo sic dictum. VII, 575.

Stercutius deus. II, 84.

Sterilitatis causæ duæ in mulieribus. X, 711. Sterilitatem non filiorum, sed fructuum in arbore Christus maledixit. IV, 534.

Stesichorus. II, 237, 290.

Stigmata quæ dicantur. III, 2148.

Stultichoni ascribuntur leges filii Theodosii adversus hæreticos et idololatrias. II, 538.

Stimula dea. VII, 122, 125.

Stimulus carnis Apostolo datus. V, 1506.

Stipendiarii provinciales. VI, 541.

Stipendium, quod pro opere militiæ debitum redditur. VI, 282.

Stirpes cur non benedixit Deus. III, 210.

Stoici, Manichæus, et Hispana Priscilliani hæresis a propria Dei substantia animas esse dicunt. II, 718, 725. Stoici, soli sapienti scientiam attribuunt. I, 874. Stoici falluntur dum dicunt hominem non habere sapientiam, nisi in ea

perfectus sit. II, 738. Stoici verbo tantum negant passiones cadere in sapientem. VII, 259. Stoici non omnem perturbationem ab animo excludunt sapientis. III, 556. Misericordiam in vitio ponunt. II, 598, 596. Stoicorum error circa mala hujus vite. VII, 629. Stoici ponentes summum bonum in animo, magis a carne quam a corpore animum avertebant. II, 440. Stoicorum opinio de beata vita. V, 809, 853. Rejicitur. V, 812, 854. Stoici paria omnia peccata esse contendunt. VI, 559. Negarunt Catholici. II, 735. Stoicorum doctrina de peccatorum æqualitate refellitur. II, 304, 395. Stoicorum non timere ac non dolere irridetur. V, 1528. Stoici secundum carnem vivere censendi sunt. VII, 415. Stoici maxime dialectici. IX, 455, 456, 459. Non tam de rebus quam de verbis disputant. VII, 404. Magis de verborum quam de rerum adversitate configunt. IX, 455. Stoicorum jam nec calent cineres. II, 458. Stoicus philosophus in tempestatis periculo expalescens. VII, 250.

Strabones quomodo nonnulli infantes facti. VIII, 1041.

Strabonianensis fundus. II, 234.

Stratam magnam ad patriam se ipsum Christus facit. V, 91.

Strato Peripateticus. VII, 190.

Straton diaconus. IX, 643, 662. An traditor. IX, 646, 662.

Strenarum celebratio. V, 1025. Strenarum loco dandæ elemosynæ. V, 1025.

Strenia dea quæ strenuum facit. VII, 122, 125.

Struthio. Ansulæ de ossibus struthionum in digitis, genus superstitionis. III, 50.

Studere quid sit. VIII, 972. Studentis amor, non est amor ejus rei quam nescit. VIII, 971, 974, 975.

Studiosus quis vocandus est. VIII, 80. Studiosus in quo differt a curioso. VIII, 80.

Studium. Quibus disciplinis, scientiis, artibus, et quo modo vacandum. III, 62. Tractandis curiosis questionibus tempus esse non debet his, qui suæ salutis et Ecclesie utilitati studere debeat. III, 271, 277. In studiis omnium scientiarum tenendum, Ne quid nimis. III, 62. Studium litterarum pro anarum quam negligenter Romæ et in Africa habeatur. II, 456. Quam dedecet Episcopos. II, 456. Non damnatur prorsus ab Augustino in adolescente. II, 455. Quod Carthagineuses rhetores curiosas quasdam questiones non attingant, approbantur ab Augustino. II, 437. Studia sua impedit Augustinus populo Dei, nec aliis vacare potest. II, 217. Quo line viri litteris dediti laudem humanam requirere possunt. II, 456. oratio ante studium præmittenda. I, 919. Studia quorumque discentium ad laborem in pœnam homini injunctum pertinent. X, 1578. Studia discentium quomodo accenduntur. VIII, 972, 975. Tranquillitas animi studentis necessaria. I, 1075. Studium hominis non incipit sine gratia. X, 588.

Stultitia, tenebræ mentis. I, 999, 1507; V, 456. Stultitia tenebris comparatur. II, 758. Stultitia egestas est animi. I, 975, 974. Stultitia vera est falsa sapientia. V, 813. Stultitia est rerum appetendarum et vitandarum vitiosa ignorantia. I, 1506. Stultitia omnia animi vitia complectitur. I, 974. Stultitia maximum vitorum. I, 1506. Stultitia et periculis vanitas, peccati originalis effectus. X, 821. Stultitia etiam stultorum iudicio miserrima. I, 918. Nulla alia miserrima est quam stultitia. II, 64. Stultitiam inter et sapientiam, an nulla alia affectio media esse possit. I, 607. Aliquid medium inter stultitiam et sapientiam reperitur. I, 1506, 1507. Exemplo parvulorum explicatur. I, 608. Stultus est in quo mens summam potestatem non habet. I, 1251. Discrimen stulti et sapientis. 1251. Stultus omnis peccat, nisi in his factis, in quibus sapienti obtemperaverit. VIII, 83. Stultum te dic, sed dic intus, et sapiens eris. V, 456.

Stupor quidam longe a sanitate, quo quis tanto insensibilior, quanto peior. IV, 630, 631.

Stuprum quod sine peccato proprio non valet vitari, præter culpam est patientis. VII, 56.

Suavitas gratiæ Dei expectanda, ut contemnatul dulcedo iniquitatis. V, 831. Amor temporalium rerum non expugnatur, nisi aliqua suavitate æternarum. I, 1190. Suavitatem dat Deus, ut bonum vere bene, hoc est non mali carnalis formidine, sed boni spiritualis delectatione faciamus. IV, 1563, 1566. Suavitatem nisi prior det Dominus, terra nostra non habebit nisi sterilitatem. V, 920. *vide Dulcedo*. Gratia.

Subdiaconi ex Augustini monasterio. V, 1577.

Subhastatæ civitates in victoria Syllana. VII, 108.

Sub quis deus. VII, 183.

Subjiciatur superiori, qui vult sibi subjici quod est inferius se. IV, 1860.

Sublimitas quanto altior, tanto periculosior. IV, 1778.

Subsana, in diocesi Hipponeusi. II, 220, 230.

Subscissio. VII, 474.

Subsistere de quibus rebus recte intelligatur. VIII, 042.

Substantia quid. III, 610. Substantia est quæ veteribus natura vocabatur. I, 1346. Substantia quælibet, 1° est; 2° est hoc vel illud; 3° in eo quod est, manet quantum potest. II, 76. Substantia aliquid esse est. IV, 844. Quod nulla substantia est, nihil omnino est. IV, 844. An substantia aliqua prorsus ad nihilum redigatur, subtilissima est questio. VIII, 607. Substantiæ duæ, una bona, altera mala, secundum errorem manichæi. X, 1520. Substantiæ duæ sibi contrariæ, Manichæorum lignum. VIII, 182. Substantiæ non per se, sed per qualitates, sibi sunt contrariæ. X, 278. Nulla substantia malum est. I, 703. *Vide* Natura. Substantia improprie de Deo dicitur. VIII, 942. Græcis idem est, quod notis persona. VIII, 942. Pro divitiis ponitur. IV, 844.

Subvenire Deus ad quod differt, ut dulce sit quod subvenit. IV, 855.

Suburbitarum feminarum Martyrum solemnitas. V, 1521.

Successione etiam justa possidens res alienas, si eas concupiscebat, damnatur. V, 72.

Successus ab Abbr Germaniciana. IX, 211.

Succinctoria quid sint. X, 467, 683, 784, 785. Succinctoria sibi de foliis succulæ, non vestimenta fecerunt primi parentes. X, 467.

Sudor Christi sanguineus quid significavit. IV, 1817, 1818.

Sufes. IX, 215.

Sufetula. IX, 215.

Suffectam LX martyres necarunt, ut sibi Hercules redderetur. II, 191.

Sufficientiam nos decenter velle. II, 498.

Sufficit Deo bona voluntas, quo nihil facilius. V, 444.

Sufficit nobis solus Deus. V, 1189, 1461. Quid sufficiat ei, cui non sufficit Deus? V, 566, 620. Sufficit una: uni sufficit. IV, 207.

Suffocata. Præceptum non manducandi de suffocatis quid edoceat. VIII, 205.

Suffragia iustorum aliis hominibus prodesse noverunt Pagani. VII, 750. Quibusdam proderunt in iudicio. VII, 749.

Suggestio prima per caput serpentis designatur. IV, 1581. Suggestionem sequitur delectatio, delectationem consensus vel resistencia. IV, 1839, 1860. Suggestiones quomodo cogitationibus humanis misceantur, ignorat homo. III, 1786. Suggestiones aliæ bonæ sunt, aliæ malæ. III, 1786. Suggestio demonis spiritaliter fit. III, 1786.

Sullecte. IX, 507, 528, 550.

Summum deus cui nocturna fulmina tribuebant veteres Romani. VII, 151.

Summum bonum æterna vita, summum malum æterna mors. VII, 627. *Vide* Bonum. Beatitudo.

Summiculi. V, 1578.

Super caput nostrum esse aliquid dicitur, cuius maximam curam gerimus. III, 495.

Superbia quid. VII, 386, 420. Superbia est amor excellentiæ propriæ. III, 456; V, 1565. Superbia est videri velle quod non est. III, 499. Superbia omais propriis suis et quasi privatis delectatur. II, 564, 568. Superbia, tumor. V, 1676. Non superbiat aliquis, nisi iuanis esset; si plenus esset, non inflaretur. IV, 1255. Primum et maximum vitium tumoris, ad ruinam sua potestate velle uti. III, 377. Superbia prepositum non vult habere, nec Deum. IV, 1471. Perverse Deum imitatur. VII, 659. Qui sibi sufficere diligit, minus est, dum ab illo qui vere ei sufficit, deficit. VII, 422. Superbia nihilo propinquat. VII, 421.

Superbiæ origo. III, 203. Superbia unde oritur. X, 206. Quomodo ab illa tenentur. I, 804. Superbia quam occulte læsidiatur. X, 261. Superbia ex terrena felicitate. V, 206. Superbiam important maxime divitiæ. IV, 1769. Superbiæ nidus colligitur divitiis. V, 957. Superbia, vermis divitiarum. V, 112, 215, 412. Elatio magnis tentat irrepere. II, 831. Superbia amplius alicuius insidiatur. VI, 415. Superbiæ egregia descriptio. I, 1184.

Superbia princeps omnium peccatorum. I, 1286. Caput omnium malorum. III, 1603, 1604. Fons malorum. III, 456. Primum peccatum. IV, 156, 687. Delictum magnum, et caput atque causa omnium delictorum. IV, 165. Unum ex tribus vitiorum generibus, quibus comprehenduntur omnia peccata. IV, 113. Superbia omnium vitiorum causa. X, 168. Omnis peccati initium. I, 1184. Quomodo. X, 265. Non omne peccatum, superbia. X, 265. Superbia in vitis prior est. V, 1575. Superbia quantum malum. IV, 709. Nihil eo vitio inhumanius. I, 929.

Superbiæ effectus. I, 1190; V, 1381. Hoc vitio facta est apostasia a Deo. IV, 165. Superbia diaboli. IV, 709, 1625.

Superbia diabolum deiecit, et subsequente invidentia hominem stantem unde ipse cecidit, inde subvertit. X, 263. Superbia initium peccati Adæ. VII, 420. Superbia Adæ. IV, 893. Non perisset homo, nisi superbia tumisset. V, 684. Superbia facit ut homo læsus vindicari velit. V, 684. Superbia la, si sumus, ut ad istam mortalitatem perveniremus. IV, 355. Per superbiam perit homo a via iusta. X, 203. Superbia causa excaecationis Judæorum. III, 1778, 1779, 1780. Superbiæ suæ merito excaecati Judæi. IV, 1789. Superbia idololatriæ fons. V, 1022. Alioquinque peccatorum. V, 1022. Mater omnium hæreticorum. III, 202; V, 280. Parit discissionem. V, 280. Contentiones et humanæ laudis appetitus mater est. II, 92. Vitia diabolica superbia et invidentia. III, 1229. Superbia mater est invidiæ. II, 561; IV, 1200; V, 783, 1561, 1565; VI, 413, 673. Ejus comes invidentia. IV, 709. Superbia maximum impedimentum ne inhereatur Deo. VIII, 1031. Superbia a Deo receditur. X, 206. Pes superbiæ dicitur, quo recedimus a Deo. IV, 354. Quantum superbum cor hominis, tantum recedit a Deo. IV, 1205. Per superbiam recessimus a Deo, redire ad eum nisi per humilitatem non possumus. IV, 302. Ad ruinam non movet pedem nisi superbia. IV, 1608. Superbia prohibet a fide in Christum. V, 636, 874. Superbia pellitur homo in tenebras suas. X, 206. Superbia aures cordis obstruit. X, 618. Superbiæ et caritatis eadem extrinsecus effecta. III, 2040. Superbia extinguit caritatem. III, 1932. Superbia Christi discipulum esse impedit, vel non permittit. VII, 509. Non vult esse de corpore capitis humilis, qui amat superbiam. V, 1563. Superbia de vana granditate præsumens, non sinit hominem ambulare per arctam viam, et intrare per angustam portam. IV, 1471. Per superbiam misericordie medicina respuitur. I, 1286. Superbia cur virginitati pertumescenda. VI, 426. Nihil sic impedit perfectionem sicut superbia. IV, 703. Superbia causa cur jam molestum sit obedire iustitiæ. X, 170. Unde vult eminere superbia, inde in angustias contrahitur. III, 456, 457. Superbia tormentum massam corrumpens. IX, 86. Superbia cathedra pestilentiæ dicitur. IV, 67. Superbia stupor dicitur. IV, 1935.

Superbiæ morbus quam periculosus. V, 945. Superbiæ poculo mors nobis propinata atque transfusa est. VI, 416. Fallax infirmorum est magnitudo, quæ ubi mentem possederit, erigendo deiecit, inflando evacuat, distendendo dissipat. V, 1561. Victrix humana superbia se ipsam decipit. X, 331. Superbia, caput serpentis. IV, 534. Caput circuitus impiorum. IV, 1810, 1811. Superbiam humanam aggreditur. Apostolus illo loco, *quid habes quod non accepisti*. X, 967. Contra superbiam in primis vigilandum. X, 171. Alia quæcumque iniquitas in malis operibus exercetur ut fiant, superbia vero etiam bonis operibus insidiatur, ut pereant. II, 960. Vitia cetera in peccatis, superbia vero etiam in recte factis timenda est. II, 442; IV, 709; X, 262, 263, 265. Superbia cavenda est devicta cupiditate placendi hominibus. VI, 26. Superbia tanto plus augetur, quanto magis ei cupiditates cæteræ cesserint. X, 788. Tanto quisque caveat ne superbia decipiat, quanto sanctius aliquid proficitur. VI, 428. Superbia primum peccatum, et ultimum redeuntibus ad Deum. IV, 156. Superbiæ periculum. X, 753. Unde illud periculum. X, 752.

Superbiæ tumor qua medicina sanatur. IV, 1323. Superborum elationem nec ipsa humilitas mortalitatis edomant. IV, 1542. Superbia humana per humilitatem Dei arguitur. VI, 285. Adversus superbiam divina medicina. X, 168. Superbiam nostram Christus humilitate sua cu a. III, 1604. Humilitate sua deiecit. VII, 501. Humilitate sua sanat. VIII, 1031. Propter magnum superbiæ peccatum Deus humilis venit. IV, 163, 302. Exaltari vis? illi te subde, qui non potest humiliari. IV, 1946. Superbia hominem tantum pressit, ut eum non possit nisi humilitas sublevere divina. V, 1004. Magna contra superbiam medicina Deus homo. V, 487. Quæ superbia sanari potest, si humilitate Filii Dei noa sanatur? VI, 297. Jam tandem erubescat homo esse superbus, propter quem factus est humilis Deus. IV, 165. Superbia cecidimus, et jacentes magis intumescimus. IV, 1525. Superbiam nostram domat Deus per vilissimum creaturam. III, 1586. Superbia, causa cur tardus in aliquibus vitiis sanctos suos sanat Deus. X, 170. In quibusdam etiam iustos suos, quoniam adhuc extolli possunt, non adjuvat ad perficiendam iustitiam. X, 200. Deserit aliquantum Deus, ne superbiamus. X, 262. Superbiam ipsam cur Deus non cito sanat. X, 262. Quamvis ipsum Satanam elatio prima deiecerit, tamen summus medicus, de angelo Satanae, adhibuit contra elationis vitium salutare quamvis molestum medicamentum. X, 601. Superbia venaenat quod non curatur nisi veneno. V, 895. Unde diabolus cecidit, inde deiecit. V, 893. Superbiam monoceros significat. III, 881. Superbia Pluarisipi. IV, 215, 446, 447. Superbia, spiritus hujus mundi. X, 214, nemo gloriatur in homine, ac per suo

neq in se. VI, 283. Superbia qua quis se præfert alteri, quomodo domanda. VI, 82.

Superbus est, in quo vivit spiritus suus. IV, 1832. Et qui spiritum suum sequitur. IV, 1836. Superbus est animus, cum se ipso sibi quasi suo bono gaudet. II, 459. Quare hic peccet. II, 442. Fit miris modis, ut de falsa humilitate magis quis inflatur, quam si apertius superbiuret. II, 642. Superbi sibi placentes appellantur in Scriptura. VII, 421. Superbia anima in conspectu hominum vult placere. IV, 163. Superbus blanditur, sævit amor. III, 2041. Superbus omnis, cum velit videri quod non est, fictus est. IV, 1624, 1623, 1811. Superbus est, qui in se vult laudari. IV, 510. Laudando te bonum, sis malus: bonum enim te fecera humilitas, malum te facit superbia. IV, 193. Sanctum se dicere, non est ista superbia elati, sed confessio non ingrati. IV, 1094. Superbi se laudant, non Deum. IV, 1471. Superbus est, qui aut non peccata sua confitetur, aut quæ videtur habere bona, sibi arrogat, aut qui etsi bona quæ facit Deo tribuat, extollit se tamen super alios quæ illa non faciunt. IV, 1203. Superbus suam amat sententiam defendere, non quia vera est, sed quia sua est. I, 859. Superbi habent sursum cor, sed contra Dominum. V, 168. Superbi se volunt pro Christo adorari. V, 1023. Perversa superbiorum aff. ctio. I, 1285. Superbus propria quadam nota peccator. IV, 444. Superbi casus, unde. I, 701. Superbus eo li, quod se alium putat, cadit. IV, 1204. Ubi superbis de Dei dono, ibi quod acceperas perdis. V, 731. Superbus diabolus non nisi superbus per superbiam tenebat. IV, 1126. Superbum quemcumque diabolus fecerit, vincit. III, 2030. Tanto Deus a te erit altior, quanto tu elatior. IV, 1780. Erigitur superbus, mergit illum Deus. IV, 1203. Altus est Deus, non in te habitat si altus esse volueris. IV, 1186. In culmine qui stat, denat ab eo aqua gratiæ. IV, 1836. Proinquit Deus tribulanti et constanti, qui deseruit superbientem. IV, 225, 265. Qui non superbe sapiunt, in Deo pauperes sunt. IV, 1083. *Vide* Humilitas, Pauperes.

Superbis quomodo Deus resistat. IV, 1426. Regula juris divini est, ut qui se exaltat humilietur. IV, 266. Superbis resistere etiam homines in laudibus ponunt. VII, 15. Superborum capita calcant Christus. IV, 1210. Qui dedit humilii, auferit superbo. IV, 194, 1796. Superbis absconduntur mysteria. V, 440. Superbus, a discipulatu Christi repulsus. V, 413. Superbus amittit quod impetrat humilis. V, 108. Superbi mortales de diabolo debent erubescere: ille enim etsi superbus, tamen immortalis est. V, 590. Superbis utile est arctius manifestusque concludi. X, 363. Et cadere in manifestum peccatum. VII, 422. Superbi infirmantur, ut periciantur. III, 414. Nihil tam indignum misericordia, quam superbus miser. I, 1285. Superbis Christus est lapis offensionis. V, 920, 921, 922. Sacramentum corporis Christi longe est a cordibus sapientium superbiorum. II, 840. Superbi non sanantur a Christo. III, 1446, 1447. Animæ extollenti se demonstrandum fuit, quam non bene se habeat facta natura, si a faciente recesserit. III, 432. Contingens, ne aliquid superbiat, cogitare debet, quid sibi desit, non quid adsit. V, 1563. Contra continentem superbos. V, 1367. Conjugatus humilis, melior continente superbo. V, 1564. Cum superbis quomodo non convescendum, cum quibus Christus manducare dignatus est. IV, 1289.

Superbi fumo comparantur. V, 440. Cur fumo comparantur. VIII, 498. Superbi defendentes peccata sua fumo comparati. V, 153. Superbi corpus diaboli vocantur. IV, 1807. Superbi, etsi alti sunt, quasi fumus evanescent. IV, 1184. Superbi leonibus comparantur. III, 561. Superbi more nivis congelascunt et cadunt. III, 875. Superbus homo gladio proprio occisus. V, 851. Superbi, gigantes vocantur. IV, 1116. Falsi justi. IV, 1807. Per montes figurantur. IV, 1245, 1863. Superbi tenebræ sunt. III, 874. Per nonaginta novem oves in deserto relictas, et per novem drachmas significantur. III, 1344. Superborum (hæreticorum) inquietudinem significaverunt muscæ sub quibus magi Pharaonis defecerunt. II, 219.

Superfluum est, quod nec prodest, nec nocet. III, 2118. Superflua non nocent, axioma jurisperitorum. VII, 133. Superflua multa habent, qui nonnisi necessaria teneant. IV, 1921, 1922. Inania si querimus, nihil sufficit. IV, 1922. Quære quod sufficit operi Dei, non quod sufficit cupiditati tuæ. IV, 1922. Inter superflua quid numerandum. V, 421. Superflua gravant, non sublevant; onerant, non honorant. V, 523. Superflua eroganda pauperibus. III, 1760. Superflua divitum, necessaria sunt pauperum. IV, 1922; V, 245, 413. Superflua cum possidentur, aliena possidentur. IV, 1922. Superflua sua non tribuere indigenti, simile est fraudi. V, 1041. Superflua vide cui remaneant, ne forte cum servas unde vivas, colligas unde moriaris. V, 629. Capillis superflua significantur. III, 1760.

Superiores. Eorum dotes, quæ. I, 1338. Maxime discretio. I, 1340. Superiores seu prælati, quomodo genere se debent dum amantur, timentur, laudantur, ne in superbia vitium cadant. I, 804. Timere velle ab hominibus, non propter Deum, foeda est jactantia. I, 803. Superiori se subiciat, qui sibi subijci vult quod est inferius se. IV, 1860. Superioritas, etsi ita administraretur ut decet, indecenter tamen appetitur. VII, 647, 648.

Superius Centurio. II, 304; IX, 340.

Superstitionum varia genera. III, 50. Superstitio noxia in quo sit, in quo vera religio. II, 377. Dies observare ad aliquid inchoandum, grande peccatum. VI, 270. Superstitio pluviae comparatur. III, 1306. Superstitio Gentilium, silva facta erat omnis terra. IV, 1230. Superstitiones quomodo verus Deus subvertit. VII, 137.

Superstitiosum quid. III, 50. Superstitiosi quinam dicebantur. VII, 137. Quid differant a religiosis. VII, 187. Lepidum Catonis responsum superstitioso. III, 51.

Supplantare gressus quid sit. IV, 1807.

Supplicem nullum spernas, et cui dare non potes quod petierit, non eum spernas, etc. IV, 1331.

Supplicium juste peccatoribus infligitur. I, 1284. *Vide* Pœna. Supplicia utiliter erga reos decernuntur. II, 660. Supplicia terreat, quem præmia non invitant. IV, 569. Supplicium bonum quidem opus esse damnantis, sed verè malum damnati. X, 1463. Supplicii diuturnitas an debeat respondere diuturnitati delicti. VII, 723.

Surditas cordis ex tumultu vanitatis. I, 700.

Surdus et mutus mediolani motibus corporis verborum vice utens. I, 1052.

Sursum nihil est aut deorsum in universo. VI, 18, 19. Sursum cor. V, 170, 370, 1520; VI, 445. Sursum corda. Gratias agamus Domino Deo nostro. Dignum et justum est. X, 214, 1015. Sursum cor non sine causa auditur. IV, 271, 1944. Sursum cor levetur, ne putrescat in terra. IV, 1941. Sursum cor habe, corde præcede, quo sequaris corpore. IV, 1736.

Susanna ore tacebat, corde clamabat. IV, 1775. Laliis innotis clamabat. V, 858. Susanna, quia liberata est, non major exinde felicitas. V, 1306. Susanna exemplum iudiciæ conjugalis. V, 1506. Susanna cum Josepho comparatur. VI, 1439.

Suscceptor Deus ægrotorum et infirmorum. IV, 524.

Suscipit. I, 999. Suscepti honorarium dare solent patris. I, 999.

Suscipere Jesum in cor. V, 942.

Suspiciari. Malevolæ animæ quasi dulciter sapit, quod pessime suspicatur. V, 1564. Qui benevole suspicatur, vinci cupit. V, 1507. Augustinus in iudicando aut aliquid mali suspicando de aliquo, maxime cautus. II, 207, 268. Suspiciones, tentatio humana. III, 1090. Suspiciones malevolas quibus suggerat diabolus. II, 270. Pleraque generis humani mala oriuntur a suspicionibus falsis. V, 1404. Suspicionibus malis ita perducitur ad odium, V, 306. Suspicionibus ira non est irriganda. V, 1054. Suspiciones malæ, alimentaria. V, 397. Suspiciones malevolæ sunt calumniatum; benevolæ sunt suspensiones gubernantium. V, 1807. Suspiciones nostras amamus omnes aut pene omnes vel vocare vel existimare cognationes, quando credibilibus rerum signis movemur. II, 663. Suspicionem de se malam non tam arguendam, quam sanandam Aug. iudicat. II, 474, 480.

Suspiciosus. Imperfectus quod in se ipso agitur, hoc de aliis suspicatur. IV, 1534. Suspiciosi omnes, cum merito culpentur, etiam laudari arbitrantur se debere quod cauti sint. II, 648. Suspiciosi diabolo similes. IV, 1535.

Sustentacula duo humani generis. V, 346.

Sustinentia et continentia duæ virtutes hujus vitæ. V, 139, 233. Sustinere Dominum quid sit. V, 244. Sustine Dominum, non sustinebis mendacem, non inopem: omnipotens promisit, certus, verax. IV, 211. Sustinentiam qui perdidit effeminatus est. IV, 211.

Susum. Jusum. III, 2036. Susum me honoras, Jusum me calcas. III, 2060.

Suum esse aliquid quis jure dicat. V, 327.

Sycomora dicuntur poma quadam ficis similia. V, 911. Sycomora, ubi degebat Augustinus, rara aut nulla. V, 941. Sycomoros crux Christi. V, 941.

Sylla. VII, 107. Syllæ mores et facta horri sunt legentibus. VII, 60. De vitis Syllæ plura Sallustius. VII, 63. Varia deorum responsa et oracula Syllæ facta. VII, 72. Nullum de moribus corrigendis datum. VII, 72, 73. Syllæ adutores dæmones. VII, 71. Syllana tabula proscriptorum. VII, 107, 109. Syllanum bellum. VII, 107. Syllanæ victoriæ crudelitas. VII, 107, 108. Sylla vindex fuit crudelitatis Mariana. VII, 107. Plus damni Syllæ attulit victoria, quam inimicis. VII, 75.

Syllogismi partes tres. VII, 58. Syllogismi conversiones

exposuit risui Diogenes eum qui sophiam proposuerat. III, 58.

Sylva græce τὰ, dicitur. VIII, 536.

Sylvia filia Numitoris sacerdos Vestalis, mater Romul. VII, 81, 82. *vide Rhea.*

Symmachus Præfectus Romæ. I, 717. Augustinum Mediolanum mittit profitendæ Rhetoricæ gratia. I, 728.

Symmachus Scripturam ex Hebræa lingua in Græcam transtulit. III, 743; VII, 603. Quo tempore. VII, 603. *Not. (b).*

Symmachiani. IV, 463. Id est secundum quosdam, Nazaræi. VIII, 549, 558. *vide Nazareni.* Symmachiani seu Nazaræi ad nostra usque tempora, jam quidem in exigua, sed adhuc tamen vel in ipsa paucitate perdurant. VIII, 538.

Symplesia. IV, 772.

Sympsalma quid sit. IV, 80.

Symbolum unde dictum. V, 1088, 1072. *Cur institutum.* V, 1086. Symbolum fidei. VII, 532. Symbolum fidei dicitur confessio. VI, 276. Symbolum est regula fidei, brevis et grandis. I, 631; V, 400, 1060; VI, 627. Fidei et salutis regula. V, 1072. Sacrosancti martyrisymbolum. V, 1072. Symbolum fidei catholicæ fundamentum. VI, 631. Symbolum ex Scripturis collectum est. VI, 627. Symbolo quidquid colligitur, in sacris Scripturis continetur. V, 1060. Symbolum et oratio Dominica complectuntur fidem, spem et caritatem. VI, 234. In Symbolo est fides catholica. VI, 181. Symbolum non scripto tradebatur, sed tantum verbo. V, 1060, 1066; VI, 627. Symbolum Catechumenis sive Competentibus ante Dominicam orationem tradi solitum, ab iis post aliquot dies reddendum. V, 377, 586, 593. Symbolum nosse tenentur baptizandi. X, 322. Symbolum quo die tradebatur Catechumenis, aut ab iis reddebatur. V, 599, 1038. *Not. (b).* Rursus die sabbati novissimo ante baptismum audientibus omnibus reddebatur. V, 393, 399. Symbolum non reddito baptismum recipiens, paralysiplectitur, quoad reddiderit. II, 1013. Symbolum memoria teneri debet. V, 599, 1066. Symbolum quare memoria tenendum. V, 1060. Non auditur in Ecclesia quotidie ut oratio Dominica. V, 399. Symbolum quotidie recitandum et tamquam speculum quotidie inspicendum. V, 599; VI, 627. Quando dicendum. VI, 627. Symbolum animo semper versandum est. V, 1072. Symboli expositio. V, 1038. Symboli ordo et textus. V, 343. Symbolum habent etiam ab Ecclesia præcisi. V, 1232.

Symphoniaci demoniorum. IX, 738.

Symplegadæ. X, 1315.

Synagoga ex congregatione appellata est. III, 2089. Cum audieris synagogam, noli continuo detestari quasi interfecerit Domini. IV, 916. Synagoga mater est Christi, socius Ecclesiæ. IV, 501. Synagoga et Ecclesia significatæ per duas meretrices. V, 92. Synagoga nomine lunæ in Scripturis significata. IV, 137. Synagoga, arbor maledicta. V, 534, 535.

Synaxes ad memorias Martyrum. I, 719.

Synecdoches varia exempla. III, 578, 579.

Synerus trium principiorum auctor. VIII, 29.

Syrtensis, ecclesia VII, 763. *vide Sinium.*

Symadense concilium. IX, 493. *Not. (a).*

Synodi congregatio ad damnandas hæreses non semper necessaria. X, 638.

Syria interpretatur sublimis. IV, 713.

Syria lingua vicina Hebrææ. III, 260.

Syrtarum feminarum castitas. VI, 486.

Syracusæ obsidio. VII, 19. Et eversio. VII, 19. Syracusis quidam dicunt hominem posse esse sine peccato, etc. II, 674.

Sysinnius epistolam Augustini, quæ continet quæstionem de mendacio officioso, reddiderat Hieronymo, quam Augustini esse dubitat Hieronymus. II, 237, 238, 243, 244.

T.

T littera, signum crucis. IV, 833. Hæc littera, in græcis numerorum notis trecentos significat. IV, 833.

Tabernaculi constructio. III, 637. Tabernaculum testimonii erat populo Dei in itinere velut templum ambulatorium. VII, 463. Cur velis cilicinis cooperiebatur. VII, 463. Tabernaculum Christi, caro ejus, Ecclesia ejus. III, 1991, 1992. Tabernaculum suum Christus in sole posuit, id est carnem suam in manifestatione hujus lucis ostendit. III, 1979. Tabernaculum Domini, Ecclesia catholica. IV, 1912. Tabernacula peccatorum, ecclesiæ hæreticorum. IV, 1912. Tabernaculum peregrinantium est et militantium. IV, 143, 202, 233, 479. Hinc contubernales, militantium nomen. IV, 202. Tabernaculum aliquando sumitur pro habitatione sempiterna. IV, 143.

Tabulæ lapideæ, in quibus Lex scripta erat, quid significant. VIII, 306. Tabulæ primæ Legis quare dicuntur scriptæ digito Dei, secundæ vero a Moyse scriptæ. III, 632, 633, 733, 736. Tabulæ priores gratiam significabant, posteriores vero eos qui de suis operibus gloriantur. III, 633. Priores tabulæ vetus Testamentum significabant. III, 633, 733, 736. Fractio tabularum Testimonii quid significet. III, 644. Tabularum contritio, Legem ad condemnationem valere significat. III, 736.

Tabulæ XII quid de furum occisione præcipiant. III, 627. Tabula clericorum. V, 1330. A clero ac populo petit August. utrum Presbyteri accusati, sed non convicti nomen non recitetur. II, 206, 269. Quid obstet homini quod ex illa tabula non vult eum recitari humana ignorantia, si de libro vivorum non eum delet iniqua conscientia? II, 269. Tabulæ matrimoniales. IV, 1043; V, 88, 225, 343. Tabulæ servorum in ipsorum manumissione fractæ. V, 143.

Tacet nunc Deus a judicio, non a præcepto, non a doctrina. IV, 340, 952, 1200. Tacet modo a vindicta iudicii, non a verbo correptionis. V, 298. Tacet in judicio, loquitur in præcepto, in tot sacramentis, in tot libris. V, 298. Loquitur qui tacet, dum monet nos, et nondum judicat nos. V, 298, 300.

Taciturnitas Dei, patientia Dei. V, 297.

Tædia meritis peccatorum imputanda. X, 109.

Tagosensis episc. II, 226. *Not. 3.*

Talares et manicatas tunicas habere flagitium erat apud veteres Romanos, jam e contra. III, 74.

Talio. VII, 725. Talionis lex. III, 626. Talionis lex demonstrat quæ vindicta debeat, ut sciatur quid venia relaxet. III, 626. Talionis poena quare instituta. VIII, 563, 364. Talionis poena non repetenda in causa servorum Dei. II, 509, 510, 511, 536. Talionis poena non fomes, sed limes furoris est. VIII, 363.

Tangendi sensus. I, 1250. Per totum corpus est. III, 363. Unde nascitur. III, 564. Dirigitur a cerebro per medullam cervicis. III, 363. Tangere Christum. V, 420, 1144, 1149, 1153.

Tantalus. VII, 571.

Tapes theatricus. VIII, 573

Tardius aut citius, quam statuit, cum non venturus sit Deus, cur oratur ne tardet. IV, 873. Tardiora sunt omnia frigida. IV, 1931.

Tarentina urbs eversa a Fabio. VII, 19. In ea Judæorum simulacra quomodo servata. VII, 19.

Tarentini hostes Romanorum. VII, 97.

Tarquinius Priscus rex Romanorum. VII, 582. Tarquinius mors. VII, 93.

Tarquinius Superbus quare sic dictus. VII, 93. Superbus est appellatus. VII, 94, 95. Socreri interfectione ad regnum pervenit, VII, 92. De manibus capitulum erexit. VII, 92, 93. Cum liberis suis Urbe pulsus est. VII, 93, 94, 506. In regnum redire frustra conatus est. VII, 93, 94. Tusculi privatam vitam egit. VII, 93. Cum obiit. VII, 93. *Not. (b).*

Tarquinius Collatinus unus ex duobus primis consulibus. VII, 94, 95. Maritus Lucretiæ. VII, 61. *Not. (d).* Magistratu se abdicare coactus. VII, 61. *Not. et Urbe exire.* VII, 94, 95. Injuria in Tarquinium Collatinum collata vindicata. VII, 94.

Tartareus amor. IV, 1816.

Tartarus juvenis ditissimus. VII, 183.

Tascius Cyprianus, V, 1412.

Takiani hæretici a Tatiano, eorumque errores. VIII, 30.

Tatius rex Sabinorum. VII, 89.

Taurinus in Africam missus, adversus Donatistas secundum leges contra eos latas egit. IX, 362.

Tautane rex Assyriorum. VII, 576.

Telepe. IX, 233.

Telephæ consecrationes magicæ. VIII, 897, 900. Consecrationes Theurgicæ seu sacrificia perfecta. VII, 287. *Not. (b).* Teletis nullorum deorum potest homo purgari. VII, 300. Teletas ac mysteria religionis Græci taciturnitate, parietibusque claudabant. VII, 138.

Tellumo deus. VII, 213.

Tellus dea. VII, 213.

Telxion quintus Sicyoniorum rex. VII, 562. Ludus Telxioni primitus institutos ferunt. VII, 562.

Temetum a veteribus vinum appellatum. VIII, 972, 974. Temetum vocabulum jam emortuum. VIII, 974.

Temperantia unde dicta. I, 974. Temperantia quid sit. I, 1189, 1233, 1522. Temperantia definitio, ejusque partes. VI, 21. Ejus officium. I, 1526; VII, 628. Temperantia dicitur qua libidines refrenamus. IV, 1066. Temperantia nomine nonnulli principes Romanum multam gloriam comparant. VII, 127. Pulchrior temperantia animi suam conscientiam confidentis, quam scientia rerum. I, 711. Xenocrates Polemonem non solum ebriosum, verum etiam tunc ebrium,

ad mores alios repente convertit disputando de fruge temperantiae. II, 591.

Tempestates maris quatientes Ecclesiam, turbant gubernatorem. IV, 1422, 1423, 1426. Tempestas absente Domino. V, 476. In tentationis tempestate, excitanda fides, tanquam Christus dormiens in navi. V, 210, 424, 1602. Tempestas est cupiditas. V, 482.

Templa etsacrificia Deo soli exhibentur. V, 1251. In templis Paganorum non coluntur nisi spiritus maligni. IV, 1245. Cur in templis, in quibus Serapis et Isis colebantur, simulacrum digito labiis impresso silentium indicabat. VII, 564. Templa deorum clausa per Imperatorum leges. IV, 1788. *Not.* Templa, idola, luci, possunt in usus communes, vel in honorem veri Dei converti. II, 185.

Templum, quare quadraginta sex annis fabricatum. VI, 59. Templi aedificatio per xvi annos ad secretiorem instructionem humani corporis referenda. III, 56. Templum Salomonis destructum regnante Sedechia. VII, 582. Templi Salomonis instauratio inchoata sub Cyro, sed usque ad Darium dilata. VII, 583. Templi Salomonis renovatio novum Testamentum significat. VII, 610.

Templum. Simulacrum Deo nefas est Christiano in templo collocare. VI, 188. Templum Dei aliter in significatione aliter in re. II, 846. Templum Dei, Angeli in caelo. V, 1190. Templum Dei non de laj idibus et lignis, sed de hominibus aedificatur. VII, 542. Quomodo. VII, 546. Templi Dei, lapides vivi. V, 163. Templum Dei homo, in quo Christus per deum habitavit. IV, 1632. In quo habet caritas. V, 1533. Deus tantum habitat in iis quos efficit templa sua. II, 846. Aliter justus in terra, aliter sanctus in caelo templum sunt Dei. IV, 1632. Qui credunt diligendo Christum, lapides sunt, de quibus templum Dei aedificatur. IV, 1704. Templum Dei, mens hominis. I, 1193. mens pura, templum sanctum Deo. X, 285. Templum Dei amplum, cor fidelis. V, 158. Templum Dei duplici ratione homo est. V, 1271. Nunc jam iucit, it homo esse templum Dei, quomodo. X, 631, 632. Templum Dei bene vivendo aedificamus. VII, 546. In nobis, ut in profano templo, alia deicienda, alia consecranda. V, 890. Templum Dei sanctum, mirabile est, non in structuris, sed in justitia. IV, 779. Exauditur, qui orat in templo, qui orat in pace Ecclesiae. IV, 1704. Templum Dei simul omnes unum, et singuli singula templa sumus. II, 859, 847; VII, 280. Templum Dei violat, qui violat unitatem. IV, 155. Templum suum Deus protegit, templis suis simulacra protegitur. IV, 204. Templi Dei aedificatio per fidem, dedicatio per resurrectionem. V, 890. Templum Dei Martyres. V, 1456.

Tempus quid. VII, 565, 564. Tempus quid sit, difficilis quaestio. I, 859. Impicissimum aenigma. I, 820. Tempus est distentio, sed cuius rei? num animi? I, 822. Non fuit aliud tempus, quando Deus nondum aliquid fecerat. III, 174, 175. Tempus nullum ante mundum. VII, 321. Ante creaturam frustra requiruntur tempora. III, 325. Tempus omni tempore fuit, et tamen creatum fuit. VII, 564. Temporis et mundi creationis unum est principium. VII, 321, 322. Tempus creatura est. III, 225. Tempus quando incepit. III, 225. Tempus cum caelo et terra esse cepit. V, 25. Nullum tempus sine creatura. I, 826; VII, 564. An tempus possit esse in motu incorporeae creaturae. III, 225. Tempus sine aliquibus creaturae motibus esse non potest. VIII, 684. Quae nunc dicuntur tempora, a motu siderum coeperunt. VII, 564. Solis, lunae et siderum motus, non sunt tempora. I, 820. Tempus non est corporis motus. I, 821. Sed quo metimur motum corporum. I, 821. Temporis mensura. I, 816. Quomodo tempus liceat metiri. I, 819, 822.

Tempus praeteritum, praesens, et futurum. I, 816. In omni motu creaturae praeteritum et futurum invenitur, non vero praesens. III, 1680. Temporis verba indifferenter dicuntur, quamvis sine tempore manere intelligatur aeternitas. VIII, 699. In caelesti habitatione tempus non volvitur, quia habitator ibi non labitur. IV, 1918. De toto tempore in quo sumus, solum momentum tenemus praesens. IV, 976. Quae temporis fine clauduntur, pro transactione habenda sunt. IV, 1145. Tempus est et non est. IV, 419. Tria tempora proprie non sunt. I, 818. Differentiae temporis quomodo nominandae. I, 818. Tempora praeterita laudantur, accusantur Christiana. VI, 702. Praeteritum tempus et futurum, quomodo sit longum aut breve. I, 816, 817. Temporis celeritas. IV, 361.

Tempus et aeternitas quomodo discernuntur. VII, 521. Tempus non potest esse coaeternum aeternitati. VII, 564. Quo sensu tempus aeternum dicatur. III, 175. Tempora aeterna quomodo intelligenda. VI, 84; VII, 565, 566. Tempora non quidem aeterna, non tamen in tempore esse coeperunt. VIII, 922. Tempora aeternitatem imitantur. I, 1179. Tempus quasi vestigium aeternitatis. III, 256. Tempus finitum et infinitum quid differunt. VII, 560. Temporis spatia infinita ante mundum non sunt cogitanda. VII, 320.

Temporum moderator Deus. VII, 150. Temporum ordo

In sapientia Dei sine tempore est. VIII, 850. Tempora observari per menses atque annos docuit Phegous. VII, 562, 565. Superstitiosa temporum observatio tempore Augustini mutum usitata. III, 2130. Quam sit animae periculosa. III, 2150. Temporum observatio quae culpabilis aut innoxia. II, 210. Temporum et dierum observatores reprehenduntur. IV, 456. Tempus aliud est promittendi, aliud adimplendi quae promissa sunt. IV, 1443. Tempus per ordinem ad mores quadruplex: ante Legem, sub Lege, sub gratia, in pace. VI, 53. Tempus tripartitum: ante Legem, sub Lege, sub gratia. VIII, 892; IV, 1362. Quinque temporum articuli. VI, 314. Tempora mundi sex distinguuntur. IV, 1182. Temporum Pelagiana distributio. X, 569. Ipsa est plenitudo temporis, quando venit Filius Dei temporalia docere contemni. IV, 922. Duo tempora Christi, humilitatis et claritatis. IV, 1461. Tempora Christiana. V, 805, 622. Tempora Ecclesiae duo, probationis et coronationis. V, 96. Tempus mortis hic propter peccata nostra, tempus laetitiae post de gratia Salvatoris. V, 1182. Tempus mortis, et tempus laetitiae utrumque diebus xl. ante Pascha, et diebus x. post Pascha figuratur. V, 1184. Tempus duplex, misericordiae et iudicii. IV, 1282; V, 127. Tempus fidei et spei. V, 256. Tempus opportuum, tempus gratiae. IV, 969. Tempus beneplaciti, tempus misericordiae. IV, 852. Tempora velut mala injuste, quidam accusant. VII, 78. Tempora mala unde et quomodo ferenda. V, 498. Tempora mala non faciunt nisi homines mali. V, 1416. Cui tempora molesta sunt, si homines sui non sunt molesti. V, 909. Tempora mala unde semper putantur homines ea quae agunt. V, 168. Tempora nos sumus; bene vivamus, et bona sunt tempora. V, 498. Tempus redimere quid sit. V, 122, 910. Horam pro tempore posuit S. Joannes. II, 910. Tempus quaestionibus de mundo curiosis non occupandum, rebus impediendum melioribus. II, 75.

Temporales. X, 912. Temporales, qui usque in finem in obedientia non permanent. X, 1029, 1050.

Temporale plus diligitur, antequam habeatur, vilescit autem cum advenit. III, 35. Temporale non satiat animam, cui vera est et certa sedes aeternitas. III, 35. Temporalia bona sunt et non sunt. IV, 1686. Temporalia nihil habent nisi erit et fuit; quod in illis futurum est, cum venerit, fit statim praeteritum; expectatur cum cupiditate, amittitur cum dolore. IV, 122. Temporalibus oblectari, cum teneri non possunt, miserum est. IV, 1488. Qui haeret corde in Domino, sic habet ista terrena tanquam capillos. IV, 605. Temporalia animo dimittenda. V, 997. Temporalium vanitas. V, 861. Temporalia concupita inardescunt, adepta vilescunt, amissa vanescunt. V, 861. Saepe Deus temporalia dat et malis, ut aliud ab illo discant quaerere boni. IV, 614. Temporalia quomodo a Deo petenda. IV, 624. Temporalia dantur, et ipsa a Deo, non a demonibus. IV, 327, 546, 931, 952, 1612, 1686. Redarguuntur qui Deum propter aeterna, diabolum propter temporalia colere velle videntur. IV, 456. Temporalia et quando dat Deus, et quando aufert, et quando non dat, pariter est colendus. V, 207. Temporalia misericorditer Deus aufert iis abutenti. V, 205. Misericorditer non dat, eidem abuturo. V, 204. Temporalia aeternis qui praeposunt, Dei beneficia inverse vestiunt. IV, 1868, 1869. Temporalia pro aeternis contemnenda sunt. II, 529. Iusta et officiosa, et in suo genere peccator atque tranquillior rerum temporalium administratio, recipiendorum aeternorum meritum gignit. II, 81. Temporalibus dediti, tanquam rotae constricti circumeunt, non intrant ad veritatem, quia non amant aeternitatem. IV, 215. Aliquid boni et de ipsis temporalibus operandum est. IV, 605. Temporalia sperare et diligere desinant, qui nomen Dei cognoscunt. IV, 122. Temporalia ideo nemini conferunt veram felicitatem, quia non extinguunt insatiabilem cupiditatem. IV, 1411. *Vide* Bona. Peribunt, non qui temporalibus utuntur, sed qui ea Deo praefereunt. IV, 1806. Cum coeperit perire quod factum est, ubi erit amator temporis, qui perdidit aeternitatem? V, 256. Temporalia bona in aliis invidere, mercenariorum est. III, 1405. *Vide* Terrena, Transitoria.

Tenebrae ab Horreis Caesae. IX, 255.

Tenebrae quid. I, 825. Tenebrae nihil sunt aliud quam lucis absentia. VIII, 193, 197. Aut aer carens luce. VII, 326. Tenebrarum natura aliqua non est. IV, 109. Tenebrae non nisi lucis comparatione sentiuntur. III, 2071. Non sunt corporeae. VIII, 195. Tenebrae non fecit Deus. III, 229. Sed tamen ordinavit. IV, 108. Tenebrae ordinem suum habent a Deo. III, 229. Tenebrae ex quo esse coeperunt. VIII, 609. Tenebrae super abyssum. I, 818. Tenebrarum et lucis separatio. VII, 532. Quas tenebras approbavit Deus in creatione mundi. VII, 532. Tenebrae nihil gignere possunt. VIII, 193, 197. Tenebrarum gens et terra, deliramentum Manichaeorum. VIII, 181. Aura quinquae gentis tenebrarum. VIII, 186. Manichaeorum deliramentum de bello cou-

tra gentem tenebrarum. VIII, 210. Fabula de bello Dei cum gente tenebrarum absurda ostenditur. VIII, 244. Tenebrarum nomine nihil accipi potest. III, 240.

Tenebræ exteriores quæ sint. IV, 94. Tenebræ exteriores et ligatio manuum ac pedum. III, 168. Tenebræ sunt infidelibus hominibus exteriores, diabolus et angeli ejus. II, 562. Tenebræ exteriores, societas pœnalis diaboli et angelorum ejus. II, 562. Tenebræ exteriores, pœnæ corporales. II, 562. Deus in fine sæculi æternis tenebris punit malos. IV, 998. Tenebræ ad veterem hominem, lux ad novum pertinet. III, 1985. Tenebræ quantum timendæ. III, 1637. Tenebræ miserabiles in animo humano. X, 270. Tenebræ peccatorum duplices. IV, 1795. Tenebrarum nomine significantur peccata. IV, 108, 1195; X, 129. Omnes iniqui ac infideles. IV, 325, 1766, 1838. Tenebræ peccati voluntate sunt, non natura. IV, 1838. Qui hodie tenebræ sunt, si velint, cras lux erunt. IV, 1195. Tenebræ sunt infideles homines, qui per fidem conversi ad Deum lux fiunt. II, 562. Tenebræ, ignorantie symbolum. IV, 528.

Tentare Deum quid. VII, 498. Tentare Deum ne videamur, industria nostra utendum. VI, 574. Tentari Adamum et cadere cur Deus permisit. VII, 455, 456. Tentatio primorum parentum allegorice exposita. III, 208 et sq. Tentare Deum non licet. III, 574. Tentare Deum non debet homo, cum habet quod faciat. VIII, 425.

Tentatio hominis quare permessa. III, 451, 452.

Tentatio est vita humana super terram. V, 1050, 1051. Tentatio duplex, altera seductionis sive deceptionis, altera probationis. III, 112, 115, 1708; V, 590, 452. Tentatio alia est adducens peccatum, alia probans fidem. V, 453. Tentatio Dei probatio est, non ad peccatum seductio. III, 562, 616. Secundum tentationem seductionis non intelligitur qui tentat, nisi diabolus; secundum tentationem probationis tentat Deus. II, 948. Quomodo Deus in tentationem inducit. III, 1252. Tentat Deus, ut doceat; diabolus tentat, ut decipiat. V, 29. Non tentat Deus ut sciat, sed ut scire faciat. III, 616, 1282, 1708. Non ut ipse discat, sed ut quod in homine latet aperiat. V, 28, 29. Tentationis interrogatio unicequie declarat dona Dei quæ in se habet. VI, 422, 424. In eo pariter homini, quod infirmitas ejus tentatione non interrogatur. VI, 424. Tentationes per satanam quare et quomodo fiunt. III, 1284. Nisi Deo permittente neimo tentatur. IV, 1292, 1382, 1385. Datur comparatio. IV, 1384. Tentationes quare Deus permisit. VII, 670; VIII, 586. Scire videtur Deus in illos quos tentari permittit. IV, 796, 797. Qui tentantur, aliquando traduntur occulto merito suo in manus tentatoris. IV, 1292. Tentationem permittit Deus, ut probetur homo, et diabolus vincatur. IV, 1130. Ad mensuram permittitur tentare diabolus. IV, 743, 1223. Tantum permittitur diabolus tentare, quantum tibi prodest ut exercearis, ut proberis. IV, 744. Non tentat diabolus, nisi quod in te carnale dominatur. IV, 1838. In muscipula diaboli est error seu cupiditas qua illicita, et terror quo frangat et raplat. IV, 236. Inimicus affligit nos quotidianis tentationibus, immitens vel quod male amemus, vel quod male timeamus. IV, 477. Tentantur januæ dux, cupiditas et timor. V, 200, 201; VI, 548. Tentationes ex metu aut ex cupiditate oriuntur. X, 152. Timoris tentatio trina. III, 1532. Tentatio per ignorantiam et infirmitatem. X, 151. In omni tentatione secum luctantur duo amores. V, 1512. Tentat diabolus non solum adversitatis infestatione, verum etiam prosperitatis seductione. IV, 782, 797; IX, 720. Tentationes duæ, in prosperis et in adversis. III, 1492. Tentationes ex rebus calamitosas non valent in nos, si non valent tentationes ex lætis. III, 1280. Tentatio duplex, aut in spe adipiscendi commodum temporale, aut in terrore amittendi. III, 1506. Tentatio periculosa, cum videmus hic malos florere, bonos laborare. IV, 190. Tentationes diaboli tres sunt, malo exemplo seducere; opprobriis hominum et malarum linguarum detractioe animam frangere; judicia et malevolas de fratribus suspiciones persuadere. II, 270. Tentationum quatuor genera. IV, 1421. Prima tentatio erroris et famis. IV, 1421. Secunda difficultatis. IV, 1421. Tertia lædii et fastidii. IV, 1422. Quarta sollicitudinis ob Ecclesie pericula. IV, 1422. Tentationum mundi tria genera, per delectationes, per pompas, per curiositatem. VI, 294. Tentatio triplex, voluptatis, superbiæ, et curiositatis, cavenda monstrata est in Christo. III, 155. Adversus illas tentationes vigila Augustini. I, 796. Tentatio per Paganos, Judæos, hæreticos, sed maxime per malos Christianos. VI, 345, 347. Tentationis tempestas tua maxima, cum cupiditate quæ victus absentem habet Dominum. V, 476. Ecce vita humana tota tentatio est, quando et tibi homo tentatur, ubi, quantum potest, vitæ celestis similitudini coaptatur. II, 335. Tres tentationes vitæ spiritalis. III, 876. Tentatio duplex, suscipi ab hominibus et despici. III, 76, 77. Neutra deficit a iustis. III, 76, 77. Tentationes demonum ex invidia. VII, 802, 800. Tentatio diaboli evanescit, nisi qui tentatur,

dederit ei locum. V, 29. Dæmones non exstarent, si virtutum internam speciem possent in hominibus cernere. III, 467.

Tentationes prædicandæ sunt accedenti ad servitutem Dei. V, 275. Tentatio non deest baptizatis. V, 1535. Nullus hic locus a diaboli laqueis liber. II, 188. Tentatione vacare impossibile est in hac vita. III, 1284, 1285. Post remissionem peccatorum, adhuc in periculis tentationum versamur. IV, 1319. Tentari se passus est Imperator, ut militem doceret dmicare. V, 334. Ut doceret resistere tentatori. V, 1049, 1291. Tentatio Domini multiplex. V, 1291. Tentatio, Christi tripartita est, propter tria vitiorum genera, voluptatem carnis, superbiam et curiositatem. IV, 116. Ideo tentatus est Christus ne vincatur a tentatore Christianus. IV, 1159. In muscipula diaboli est error seu cupiditas qua illicita, et terror quo frangat, et rapiat: utroque modo tentavit Dominum; cupiditate in deserto, terrore in passione. IV, 236. In Christo tentatus est fidelis, et in Christo diabolus vicit. IV, 724. Tentationibus variis agitur qui pertinet ad Christum. IV, 758.

Tentatio non omnis culpanda. VII, 810. Tentatio non est inutilis. VII, 636. Tentatio duplex, noxia et utilis. X, 1000. Utilis est tentatio. VII, 510. Tentationum utilitas. IV, 1235. In tentatione apparet, qualis sit homo. III, 1730. In ea homo se ipsum novit. III, 289, 870, 871; IV, 335, 647. Tentatio plerumque peccatorem non facit, sed prodit. V, 697. Nescit se homo, nisi in tentatione discat se. V, 29. Tentatio necessaria iustis. II, 836. Necessaria est vel ad perficiendam, vel ad confirmandam, vel ad probandam virtutem. VIII, 411. Tentatio tanquam stadium certaminis. III, 852. Tentatione probatur et exercetur virtus. III, 432. Proventus noster per tentationem nostram fit. IV, 724. Qui non tentatur, non probatur; qui non probatur, non proficit. IV, 870. Tentatione quomodo purgemur. V, 120. Tentationibus malis sunt tamquam ignis feno, bonis tamquam ignis auro. IV, 1575. Tentatio, ignis cujuscumque opus probans in hac vita. VI, 155. Tentationis ventus augeat ignem potius quam extinguat. V, 580. Tentationis ignis ubi aurum invenit, non stipulam, sordes abstulit, non in cinerem convertit. V, 569. Martirii quædam lucta in tentationibus quotidianis. V, 1459. Tentari et probari melius est, quam non tentatum reprobari. IV, 1871. Opus est semper tentationibus et tribulationibus erudiri in isto sæculo. IV, 648. Est palma gloriosior non consensisse tentatum, quam non potuisse tentari. III, 432. Ne qui se ita profecisse gaudeant, ut se jam non posse tentari tanquam homines putent. II, 992. Hostis non cessat et non moritur, nisi in resurrectione mortuorum. IV, 1940. Tentatio in patria nulla erit. II, 895.

Tentationum periculum, et molestia. IV, 1940. Tentationes leves sunt, quæ non sic urgent, ut cogant; graves autem, quæ multum instant ac premunt. IV, 1154. In tentatione præcedit suggestio, sequitur delectatio, et tandem consensus vel resistentia. IV, 1859. Aliud est suggestionibus delectari, aliud consentire. IV, 1319. Cum tentationibus noli colloqui. IV, 1774. Tentationem qui vincit, concupiscentiam non extinguit. IV, 1800. Tentatione superata, inest tamen aliqua delectationis titillatio. IV, 1860. In tentationibus vir, mulier et serpens quodam modo inveniuntur. VIII, 1007. Aliud est tentari, aliud in tentationem induci. III, 1282, 1284. In tentationem intrare, quid. X, 887. In tentationem intrare, est a fide exire. V, 655. Tentationi cur aliquando ceditur. X, 131. Quomodo ceditur. III, 207, 208, 210. Quomodo non ceditur. III, 1284, 1285.

Tentationibus qua ratione Christus restitit. III, 1996, 1997. Quomodo nobis resistendum. III, 1906, 1997. In tentatione quid regulariter agendum. III, 1467, 1770; V, 424. Qui ubi omnia deficient. V, 476. Tentationum tempestate severtente, excitanda fides tanquam Christus dormiens in navi. V, 240, 1602. Tentationum remedium, fides in crucifixum. V, 750. Tentatio in tantum deficit, in quantum fides proficit. V, 655. Hominis sese in fide contra tentationes corroborantis verba, et preces. IV, 197. Quibus tentationibus resistere valeamus, quibus non valeamus, nescimus. I, 782. Tentationes vincunt sancti, Deum orando. VII, 299. In conflictu spiritali sperandum et petendum adjutorium Dei, non ut nos nihil faciamus, sed ut adjuti cooperemur. III, 761. Sine gratia non sufficit voluntas ad vincendas tentationes. X, 887. Tentationes sine Dei adjutorio per arbitrium voluntatis superare non possumus. IV, 1142. Et gratia et libero arbitrio opus est ad vincendas tentationes. X, 887. Qui vincit tentationes, non ipse vincit, sed Deus qui in eo est. IV, 1645. In tentatione Deus hominem suscipit, ne cadat; eruit ne hæreat; protegit, ne feriat. IV, 1862. Cum tentamur, sine dubio consolamur. IV, 1226. In tentationibus deprecanda a Deo virtus continentie, ne illecebrosa capiant; et sustinentie, ne dura confringant. V, 139. Tentationum metu jam dejectus, promisso Dei auxilio erigendus est. V, 276. Anathematizandum plane, quisquis ne-

gat nos orare debere, ne intremus in tentationem. X, 317, 318. Quis id negat. X, 317, 318. Tentationibus hujus vitæ eripi magnum Dei beneficium. X, 981. Tentari et in tentationem non inferri, non est malum, imo etiam bonum. X, 1000. In tentationem non inferri ex dono Dei est. X, 1000. In tentationem non intrare in potestate proprie voluntatis non est sine adjutorio Dei. X, 1293. Tentatio maxima, voluntati suæ sine adjutorio Dei deputare conscientia victoriam. X, 1294. *Ne nos inferas in tentationem* in pravum sensum a Pelagio detortum. II, 773. Contra tentationes arma fortissima, desideria vitæ æternæ. IV, 1774. Carnem qui vicerit, diabolum continuo superabit. IV, 1838. Tentatio quando infertur, jejunandum. V, 1018.

Tentatio humana quæ. III, 1284. Tentatio per ventum significata. IV, 528. Tentatio quasi fluvius venit, in petra stantium est. IV, 634.

Tentator non vincitur, nisi contemnatur. V, 685. Tentatori quid respondeamus, Christus exemplo suo nos docuit. V, 685. Tentator non cessat pulsare ut irrumpat; si clausum invenerit ostium, transit. IV, 1834.

Terebinthus lacrymam medicinalem exsudat. III, 792. *Terentianus*. VII, 178. *Terentianus* Maurus poeta. VIII, 77.

Terentius quidam libros *Pompilii* arando invenit. VII, 222.

Terentius poeta, gente *Afer*. VII, 57. *Not. (b)*. *Terentius* a *Scipione* et *Lælio* adjutus in scribendis fabulis. VII, 57. *Not. (b)*. *Terentii* locus II, 315, 802. *Terentii* consilium misero datum, ut non esset miserior. VIII, 1021.

Tergeminorum pugna. VII, 89.

Terminus deus Romanorum. VII, 135, 108. Ad *Terminum* deum Romanorum rerum fines pertinent. VII, 200. *Terminalia* sacra mense *Februario* celebrari solita. VII, 200.

Ternarius numerus perfectionem justitiæ significat. III, 1261.

Terra ideo dea ponitur, quia pars animæ mundi quæ deus est, per illam permeat. VII, 211, 212. Terra sub variis symbolis adumbratur. VII, 213, 214. Terræ quatuor cognomina propter quadrigeminam vim. VII, 213. Terram in duos deos vel plures dividere ridiculum. VII, 212, 213. Terra mater deorum vocatur. VII, 120. Terram, et *Cererem* et *Vestam* esse voluit. VII, 120. Terram aliud esse, aliud *Tellurem*, aliud *Tellumonem* putant. VII, 120. Terram luminis a terra gentis tenebrarum discissam describunt *Manichæi*. VIII, 220. Terræ lucis et terræ tenebrarum qualem illi figuram sibi fingebant. VIII, 188. Terræ lucis figura fœdior. VIII, 188. Terram lucis esse corpoream, si terræ tenebrarum jungitur, contra *Manichæos* ostenditur. VIII, 188. Conjectio terræ luminis et terræ tenebrarum, qualislibet fingatur a *Manichæis*, non potest esse nisi deformis et absurda. VIII, 191. Terram tenebrarum non esse summum malum *Manichæis* probatur. VIII, 193, 195, 197. Terram Deo cœternam esse male dicebant *Manichæi*. VIII, 552. *Manichæorum* deliramentum de terra Deo cœternæ refellitur. VIII, 187. De naturis quique terræ postiferæ *Manichæorum* deliramentum refellitur. VIII, 194, 195.

Terrarum orbis, in *Atlanti* nomine significatus. IV, 1236. Terra quando creata. III, 230. An terra super aquam fundata. III, 264. Quomodo super aquam fundata. IV, 1759, 1760. Terra altior est quam aqua. III, 585, 750. Terra libratur in nitilo. VII, 331. Terræ inesse unitatem quamdam, numerus et ordinem. I, 1192. Terra maledicta spinas gignens, admonet hominem ut avertatur a peccatis, et ad Dei præcepta convertatur. III, 181. Orbis terrarum est maxima quodam modo insula. II, 925. Terram quadrata figura contineri inter disputandum dicimus. II, 69. Terra quomodo divisa in diebus *Phalech*. III, 532. Terra in tres partes dividitur. VII, 497. Terra linguarum diversitate divisa est. VII, 488. Terra cœli inferioris nomine intelligitur. III, 336. Terra ponitur pro aqua. III, 614, 750. Pro infirma mundi parte. III, 614. Pro tota infirma mundi regione. IV, 1943.

Terra promissionis unde sic dicta. X, 528. Terræ promissio facta *Abrahæ*, quam ampla. III, 533. Terræ promissionis fines. III, 787. Terra lacte et melle fluens. V, 167. Terra promissionis quid significet, cur dicatur terra *Chanaan*. IV, 1394. Terra sancta de *Jerosolymis* allata, in veneratione habetur. VII, 704. Terra viventium et terra morientium. V, 263. Alia est terra viventium, alia terra morientium; receptura mortuos, quos nutritiv vivos. IV, 590, 1888. Terra viventium potest intelligi corpus resurgentium. V, 1420. Terra ista non est regio vitæ beatæ. V, 1107. Terra Dei, patria celestis. IV, 144. Terra ipsa per similitudinem, mare est. IV, 981. Terra ponitur pro vita. IV, 390, 1811.

Terræ nomine, homines significatur. III, 489, 497, 501, 506, 707. Item carnales in Ecclesia. III, 264; V, 380. Ac peccatrices animæ. III, 1236; IV, 156. Pars hominis inferior. IV, 71. Terra, caro nostra. IV, 391; V, 380, 388, 391,

401. Terra, inimici Ecclesiæ. V, 388, 394. Terræ inferioris, terrenæ cupiditates. IV, 739. Terra oblita, quæ. IV, 1117. Terra fidem parvulorum significat. III, 264. Ac stabilitatem in Deo. IV, 68. Terram judicare. V, 107. Terram quo pacto liceat adorare. IV, 1264. In comparatione invisibilis creaturæ omne visibile terra dicitur. III, 225. Terra totus mundi est templum. VII, 248. Terra *Thoh*, id est terra optima. III, 818.

Terræ motus magni in Oriente et in Africa. V, 136. Terræna omnia mutationes, conversiones, atque interitus habere dixit *Apuleius*. VII, 113. Terrenarum rerum indigentia sollicitat animam. III, 2073. Nemo hic ita perfectus, ut non habeat mortalitatis carnis affectum circa terræna. IV, 1325. Terræna contemnunt, qui acquirunt Spiritum sanctum. X, 486. Terrenarum rerum conditio nullo modo æquari potest cœlestibus. II, 1059. Temporalia aliquando utiliter tribunt Deus, aliquando utiliter subtrahit. II, 575. Si pro magno terræna Deus daret, malis ea non daret. IV, 952. Terræna etiam ipsa bona non nisi ab uno vero Deo querere utile. VII, 302. Id saltem persuadere vellet inimicus, ut Deus colatur propter cœlestia, diabolum ipse colatur propter terræna. IV, 952. Inhabere terrenis, quamvis ea Deus donet, non debemus. IV, 952. Terrenis inhæere non debemus, si volumus Deum videre, qui mundo corde conspicitur. IV, 84. Omnis qui contra salutem suam cupit terræna, sub terra est. IV, 759. Terrenarum rerum amor, viscum est spiritualium pennarum. V, 646. Terrenis quomodo uti debeant sapientiæ filii. III, 1337. Terræna bona subdita esse debent, non prædita; sequentia, non ducentia. II, 670. Terræna fumus. IV, 392. Terræna possessionis amor est causa discordiæ. V, 1591. *Vide* Temporalia.

Terrigenæ dicuntur peccatores. IV, 544. Terræ Deus undique, quia non vult invenire quos damnet. V, 157.

Terror de die novissimo, securitatem parurit. IV, 1915. Terrores mundi et blanditiæ contra milites Christi. V, 1230.

Tertullianus. VII, 193, 194. Vir acutus. III, 427. Novationorum et *Cataphrygarum* hæreses propalavit. VI, 433. Fuit disertissimus eorum hæreticorum adspulator. VI, 434. Deum corporeum esse, sicut et animam contendit. II, 861; X, 499. *Tertullianus* error de anima. III, 427. *Tertullianus* sensit animas esse corpora. II, 861. Nuptias secundas damnavit. VIII, 637. *Tertullianus* unde factus sit hæreticus. VIII, 47. Scripta ejus eloquentissime scripta. VIII, 46.

Tertullianistæ hæretici. VIII, 46. Eorum dogmata. VIII, 46. *Tertullianistæ* paucissimi qui remanserunt in urbe *Carthaginensi*, in *Catholicam* transierunt, eique basilicam suam tradiderunt. VIII, 46.

Tertullus *Abitensis* episcopus. IV, 381. *Tessarescedecatiæ* hæretici. VIII, 31.

Testa autem ignem mollis, post ignem fortis; figura Christi ante passionem contempti, post passionem honorificati. IV, 173.

Testamenti nomine pactum appellat Scriptura. III, 491, 493, 539. Testamentum pro omni pacto et placito ponitur. IV, 1052. Testamenti divini et humani differentia. IV, 393. Testamenta duo. V, 36. Testamentorum cur aliud vetus, aliud novum appelletur. X, 221, 222, 597. Testamentum utrumque ante *Moysem* occultum, a *Moyse* manifestatum est vetus, in quo occultabatur novum. IX, 122. Testamentum vetus per *Moysem* revelatum est. X, 596. Testamentum novum vetere est antiquius, sed posterius revelatum. X, 592. Testamenti veteris variae appellationes. X, 593. Testamenti veteris nomine quid *Apostolus* vocat. I, 632. Testamenti veteris nomen duobus modis dicitur. X, 327. Aliud proprie Testamentum vetus, aliud Instrumentum. X, 595. Universæ Scripturæ canonicæ ante inca nationem *Domini* ministratæ veteris Testamenti appellatione censentur. X, 327, 528. Veteris Testamenti libri quatenus jam utiles sunt. VIII, 237, 238; X, 158. Testamentum vetus utile ad convincendum vel iustos *Gentiles*. VIII, 528. Testamenti veteris libri ad Christianos pertinent, ejusque præcepta per eos melius implentur. VIII, 52. Cur in lectione veteris Testamenti, velamen positum esse dicitur. X, 219. Testamentum vetus, vetustas litteræ, littera occidentis idem significat. X, 595. In veteris Testamenti lectione Ecclesia catholica nullatenus erroris redargui potest. VIII, 73. De Scripturis veteris Testamenti, earumque auctoribus quid senserit *Augustinus*. VIII, 73. Testamenti veteris auctoritas, non ad Judaicæ servitutis imitationem, sed ad Christianæ libertatis justificationem jam tenetur. VIII, 240, 245. Testamentum vetus spernit *Cerdon*. VIII, 29. Spernit *Severiani*. VIII, 30. Vetus Testamentum ex Deo bono, summo, et vero esse negant, *Marcion*, *Manichæus*, etc. X, 528, 529. Testamentum vetus a Deo. X, 394. In Testamento veteri multa sunt quæ suboffendant animos ignaros et negligentes sui. VIII, 67. Pauci sunt qui illa possunt i opula-

riter defendere, et quinam illi sunt. VIII, 67. Quod in utroque Testamento non intelligentibus impiis pravum videtur, idem non intelligentibus piis rectum, sed tectum creditur. VIII, 408. Quid Manichæi objiciunt in libros veteris Testamenti. VIII, 75. Testamentum vetus duplici ex causa abijciendum sentiebat Faustus. VIII, 217. Re'ellitur. VIII, 217. Quæ obijcit Faustus in Deum ex veteri Testamento, posset obijcere Paganus in Christum ex novo. VIII, 406. Paganus qui in Scripturis quadam velut indigna Deo reprehenderet, vel ipsis suis auctoribus posset refelli. VIII, 408. Quædam, quæ velut indigna Deo reprehendit Faustus in veteribus Libris, explicantur. VIII, 406, 411, 412. Testamenti veteris testimonia ante fidem inutilia esse, post fidem supervacua, Manichæi insipienter docent, ac refelluntur. VIII, 205. Pelagianorum calumnia de veteri Testamento et antiquis justis. X, 591. Univeris veteris Testamenti apparatus Christum venturum prænuotiabat. VIII, 370. Testamenti veteris hominum, non tantum lingua, sed et vita prophetica fuit. VIII, 219, 250. Ipsa Scriptura, quæ tunc exactrix fuit operum significantium, nunc testis est rerum significantiarum. VIII, 238.

Testamenti veteris et novi præcepta cur diversa. VIII, 419. In veteri Testamento inter præcepta vitæ agenda, et præcepta vitæ significantia distinguendum. VIII, 228. Præcepta vitæ significantia in Testamento veteri illi tunc temporis congruebant. VIII, 228, 236, 243, 244, 501, 504. Præcepta vitæ significantia veteris Testamenti temporis congruentia, jam non est necesse ut observentur, nisi spiritaliter. VIII, 237, 504. Præcepta vitæ agenda observantur a Christianis. VIII, 245. Testamentum vetus talia continet præcepta justitiæ, qualia nunc quoque observare præcipimur. X, 222, 594. Testamentum vetus utile, et eo majoris auctoritatis ad Christum prædicandum, quod ad nos per Judæos pervenit. VIII, 329. Quare in veteri Testamento severior Legis vindicta fervebat. II, 600. Testamenti veteris observationes sine peccato non poterant omitti, nunc nihil prosunt. VIII, 245. Manichæi vetus instrumentum non accipiunt, novum corruptum esse asserunt. X, 1009. Et falsatum. VIII, 38, 501, 506, 514. In eo quod Testamentum novum corruptum et falsatum putent Manichæi, in hoc sibi ipsis contrarii sunt. VIII, 506, 514. Testamentum novum falsatum non esse, quomodo evincitur. VIII, 506, 514. Ex novo Testamento ea tantum admittunt Manichæi, quibus hæresin suam putant adjuvari: quæ adversantur, falsata esse dicunt. VIII, 408. De novo Testamento Manichæi potius, quam Catholici de veteri, objectis respondere non possunt. VIII, 244. Testamentum novum esse Apostolorum, unde probetur. VIII, 509. Testamenti utriusque Deus unus et idem. VIII, 622, 625, 660, 664, 662, 663. Testamenti utriusque Deus auctor. IV, 951. Lege terruit, Evangelio conversos sanavit. V, 28. Testamenta duo non sibi consensuere calumniabantur Manichæi. IV, 1893. Sed sibi invicem adversari. V, 23, 26. Testamenta vetus et novum non sibi contraria. VIII, 622. Testamenti utriusque concentus. II, 218. Utriusque ordo mirabilis. I, 1354; III, 156. Testamentum novum in vetere latet, et vetus in novo patet. III, 625, 653. Novum occultatum erat in veteri, tamquam fructus in radice. IV, 914. Tamquam in fæce corporalium sacramentorum. IV, 954. In veteri Testamento est occultatio novi, in novo Testamento est manifestatio veteris. V, 876, 1577; VI, 315; VII, 439, 140, 503. Hoc occultatum in veteri Testamento, quod nunc revelatur in novo X, 416. Testamentum novum in vetere est revelatum. VIII, 625. Testamentum vetus quid figurat. VIII, 448. Testamentum vetus recte intelligentibus prophetia est novi. VIII, 302, 328. Novum, explicatio veteris. VIII, 451. Testamentum novum in veteri prænuotiatur. I, 619. In veteri figuratum. IV, 1070, 1505; VIII, 448, 449, 625; X, 591. Testimonia veteris Testamenti, præconia sunt novi. VII, 662. Testamentum vetus nihil prodest, nisi quia testimonium perhibet novo. VII, 539. In Testamento novo obscura veteris revelantur, et prædicta complentur. VIII, 518. Testamenti novi gratia in Lege velabatur, in Evangelio revelatur. IV, 1416, 1836. Novi Testamenti fides, etiam tunc quando velabatur, erat in electis; et nunc quando jam revelata est, non est in multis vocatis. IV, 996. In Testamento veteri gratia velata et occulta latitabat, quæ in Christi Evangelio revelata est, dispositione temporum ordinatissima. X, 416, 217. Haec occultationem significabat et velum templi, et vellus Gedeonis. X, 400. Testamenti novi revelatio quondam facta est. X, 597. Testamentum novum sibi præfigurari intelligebat pauci ex antiquis. II, 540. Hi ad novum Testamentum pertinebant. II, 540.

Testamenti veteris et novi discrimen. II, 540; IV, 950; X, 220, 226, 227, 328. Et consonantia. V, 57. Testamentorum duorum brevissima et apertissima differentia, timor et amor. V, 207; VIII, 438. Testamenti veteris lex, ministratio mortis et damnationis: novi vero lex ministratio

spiritus et justitiæ. X, 219. Prævalet in veteri timor, in novo amor. I, 1534. Testamentum novum pertinet ad caritatem. III, 2074. Vetus ad timorem. III, 2074. Et ad veterem hominem. III, 1656. Carnalia promittebat. III, 1656. Concentus utriusque Testamenti in præcepto caritatis. I, 1516, 1522, 1525. Veteris et Novi Testamenti promissa ac sacramenta sunt diversa. III, 732. Promissiones aliæ veteris, et aliæ novi Testamenti. IV, 327, 951, 1145, 1406, 1949. Non nisi terrena felicitas promittitur aperte in Testamento, quod proprie vetus appellatur. X, 328. Cur in illo promissa ista felicitas. X, 597. Testamentum vetus sic appellatur propter promissa carnalia. VII, 302. Testamentum vetus promissiones habet temporales, sed significantiones spirituales. V, 37. Testamenti veteris promissiones quomodo intellexerint sancti et spirituales viri. VIII, 218. Quomodo intellexerint carnales illius temporis viri. VIII, 218. Testamenti veteris promissiones prænuotiatio sunt novi. VIII, 218. Testamenti veteris promissis terrenis et temporalibus, sempiterna et cælestia figurantur. X, 222. Et significabantur. VII, 159, 140. Temporalis veteris Testamenti felicitas, et infelicitas novi, quid innuat. VIII, 449. Quod in veteri Testamento occultatur sub velamento velut terrenarum promissionum, hoc in novi predicatione revelatur. X, 158. Testamentum novum in veteri promittitur. X, 328. Testamenti novi promissio per Ezechielem facta. X, 1264, 1263, 1266, 1267, 1271. Cur vetus Testamentum promittebat bona terrestria, novum vero promittit cælestia. VIII, 162, 163. Testamentum novum multiplicationem bonorum terrestrium non subtrahit. VIII, 163. In veteri Testamento cognoscitur prædigratio possessionis nostræ, in novo tenetur ipsa possessio. VIII, 457. Totum quod nobiscum agitur per Testamentum novum, non pertinet nisi ad sæculi novi hæreditatem novam. VII, 729. Discrimen inter filios veteris et novi Testamenti. X, 594. Testamentum vetus servos, novum liberos parit. VIII, 622. Testamenta duo, duas vitas et spes duas significant. VIII, 304. Testamenti veteris viri sancti habebant in novo spem salutis æternæ. VIII, 501. In veteri Testamento quidam spem futuram habebant. IV, 351. Testamenti veteris hæres. X, 528. In veteri Testamento quidam hæreses novi. IV, 1463; X, 328. Testamenti veteris dispensatores et gestatores quinam sint, quinam novi hæreses. X, 591. Ad novum Testamentum pertinere, quid sit. X, 228. Quinam ad novum Testamentum pertinent, quinam ad vetus. IX, 122; X, 593. Quinam veterum pertinent ad vetus Testamentum. V, 57, 58. Sancti veteris Testamenti ad novum pertinent. VIII, 456, 636; X, 591. Christiani spe carnalis mercedis Deo servientes, ad vetus Testamentum pertinent. V, 32, 40. Sub veteri Testamento fuerunt justi spirituales, sub novo sunt plurimi carnales. VIII, 625. Homo de Testamento novo, quis censendus. V, 168. Animales qui ad vetus Testamentum pertinent, si moriantur antequam spirituales fiant, custoditi per sacramenti sanctitatem in terra vivuntium computantur. IX, 122. Testamentum utrumque ad Israelitas pertinet, quomodo. VIII, 235.

Testamenti novi gratia. II, 542. De gratia novi Testamenti liber. II, 539. Per gratiam novi Testamenti vitam concupiscere sompternam discunt, vel discere debent homines. II, 547. Regni cælorum promissio ad vetus Testamentum quatenus non pertinet. X, 329. Testamenti novi nulla facta commemoratio in veteribus Libris, nisi in Jeremia. X, 221, 222. Testamenti mediator, signator, fidejussor, testis, hæreditas et cohæres Christus. IV, 1150. Testamentum novo fit injuria, si veteri æquetur. X, 329. Testamentum novum veteri anteponendum dignitate. VII, 662. Testamenti novi fides veteris Testamenti terrenis operibus anteponitur. VIII, 258. Testamentum vetus hordeo comparatum. III, 1594. Testamenti duobus, veteri et novo, disciplinæ regula nobis traditur. I, 1534. Gravissimum multarum observationum veteris Testamenti jugum Christus abstulit. V, 594. Sacrificium laudis in novo Testamento succedit victimis cruentis veteris Testamenti. II, 537. In novo Testamento disciplinam Christus voluit esse leniorem. IV, 1413.

Testamenta duo misericordiam Dei commendant. III, 634. Vetus Testamentum in prioribus tabulis significatum est. III, 653, 733, 756. Lex in veteri Testamento data est in tabulis lapideis, in novo autem data in cordibus. III, 753. Testamenti veteris signum, circumcisio in latenti carne; novi, crux in libera fronte. V, 876. Duo Testamenta in Sara et Agar, Isaac et Ismael figurata. III, 566; IV, 502, 1603. In duobus exploratoribus Jericho. IX, 638. In Sancto, et in Sancto Sanctorum. III, 653. Et in duobus Cherubim arcæ. III, 651. Novi Testamenti signum, vacca rufa. III, 752. Legis repetitio. III, 633. Vetus Testamentum etiam ipsum lex Christi. III, 2145. Multa appellantur Testamenta Dei, exceptis illis duobus magnis veteri et novo. VII, 508. Quodam Dei Testamentum infans recessus

natus dissipavit. X, 450. Testamenti utriusque testamenti adquisescere, dormire est inter medicos ceros. IV, 823, 824.

Testamenta schismaticorum irrita per Imperatorum leges. V, 510. Testamentum pacis. V, 510.

Testes Deus habere voluit homines, ut et homines habeant Deum. III, 1979. Testes Dei, Martyres. III, 1979. Testis noster ille sit, quo iudice coronamur. III, 2021. Testium torturæ ad querendam veritatem. VII, 652, 653. Testes falsi quod non prævaleant, non esse magni meriti argumentum. V, 1506. Testibus vel testimoniis humanis credere vel non credere licet, quantum ea momenti ad faciendum fidem vel non habere perpenditur. II, 598.

Testimonia et lex duo sunt nomina rei unius. IV, 987. Testimonia Dei sunt, quibus, quantum nos diligit, nobis probare dignatur. IV, 1515. Testimonia Domini quo animo quidam scrutentur. IV, 1503. Justum iudicium aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum patricium et verum consilium. II, 603. In multis, hominum testimonio standum est. II, 598. Testimonium falsum dicere velitum. V, 71, 501, 631, 1506. Testimonium falsum adversus se ipsum dicere nemini licet. VII, 34. Testimonium falsum dici prohibitum, quomodo intelligendum. VI, 514. Testimonium falsum nec promissa nec minæ debent extorquere. V, 202, 220. Testimonium falsum in Christum, non solum ante mortem, sed etiam post resurrectionem lapsus. IV, 375.

Thabor interpretatur veniens lumen. IV, 1127.

Trabraca. IX, 217.

Thambet. IX, 257.

Thamugae. IX, 204. *Thamugade* et *Bagal*, oppida Donatarum præcipua. IV, 177.

Tharassa. IX, 252.

Thasballe, vel *Thasvalle*. IX, 222

Thagusta patria carnalis Augustini. I, 677, 698; II, 473, 479. Ubi Aug. docere cepit. I, 724.

Thalamus sponsi, uterus virginis. III, 1979.

Thales Milesius princeps Ionici generis philosophorum. VII, 225. Regnante Romulo fuisse perhibetur. VII, 581. Physicus fuit. VII, 582. Rerum omnium principium aquam putavit. VII, 226, 582. mirabilis maxime existit, quod solis et lunæ defectus prædiceret. VII, 226, 582. Disputationes suas litteris mandavit. VII, 226, 582.

Thamar interpretatur amaritudo. VIII, 456. *Thamar* idem ac commutans. VIII, 457.

Thamua interpretatur deficiens. VIII, 457.

Thara pater Abraham diis alienis servivit in Mesopotamia. VII, 492. *Tharæ* domus persecutionem passa est a Chaldais pro vera pietate. VII, 494. In *Tharæ* domo custodia est plantatio civitatis Dei. VII, 492. *Tharæ* generationes. VII, 492. *Thara* quot annos vixerit. VII, 494, 495.

Tharsis interpretatur manlatum humile. IV, 933, 1001. *Tharsis* quæ sit. IV, 536, 537. *Tharsus* patria Pauli. IV, 536. *Tharsus* an sit Carthago. IV, 537.

Theasius episcopus. II, 273, 697, 739, 781.

Theasius senex. II, 637.

Theatrum. V, 1025. *Theatrum* propter quid institutum. VII, 182. *Theatri* species curva. VIII, 192. *Theatra*, cavæ turpitudinum, et publicæ professiones flagitiorum. III, 1068. *Theatri* turpitude. V, 1026. *Theatri* mala. VI, 639. *Theatrica* crimina deorum in honorem instituta sunt eorum deorum. VII, 121. *Theatricæ* turbae. V, 1690. *Theatricas* artes diu Romani non noverunt. VII, 58. *Theatri* cavæ construere molientem senatum Scipio Nasica compescuit. VII, 44, 45, 51. *Theatra* qui frequentant, falsi sunt christiani. VII, 46. *Theatrici* quamdiu agunt, a communionem separandi. IX, app. 787.

Thebeste. IX, 220.

Thecla virgo. VI, 422, et *Not. (a)*. *Thecla* oppignerata jam thalamo, sermone Pauli in amore perpetuæ virginitatis incensa. VIII, 492.

Themam interpretatur auster vel africanus. VII, 589.

Themistocles non canere nervis, sed Republicam ex parva magna facere se nosse respondit. II, 458.

Theodorus. IX, 735. *Theodorus* proconsul. IX, 830. *Theodorus* ingenio eloquentia et divitiis præstans. I, 992. Huic rescribitur liber *De beata vita*. I, 959.

Theodorus Heracleotes. II, 286. Psalmos interpretatus est. II, 262. In epistolam ad Galatas commentarios reliquit. II, 235.

Theodorus Usulensis ep. IV, 580; IX, 507, 528, 530.

Theodorus Augustini litterarum ad Maximum perlator. II, 404.

Theodosius quidam nonnullos Manichæos prodidit. II, 1000.

Theodosius Imp. II, 400. A Gratiano particeps regni factus. VII, 171. *Theodosius* Imperator tertium Consul. IX, 529. Octavum Consul. IX, 697. *Theodosius* magis orando,

quam feriendo contra Eugenium pugnat. VII, 172. *Ventas* a partibus *Theodosii* contra hostes pugnantis Dei virtute. VII, 172. *Theodosii* mansuetudo et moderatio erga inimicorum suorum filios. VII, 172. *Theodosii* fides et pietas. VII, 172. *Theodosius* Ecclesiæ se membrum esse magis quam in terris regnare gaudebat. VII, 173. *Theodosius* Jovis simulacra diruit. VII, 172. *Theodosii* penitentia. V, 1710; VII, 173. *Religiosa* humilitas. VII, 173. *Theodosius* legibus adversus impios Ecclesiæ laboranti subvenit. VII, 173. *Theodosii* lex adversus hæreticos et schismaticos. IX, 48. *Theodosius* major decem librarum auri multam in omnes hæreticos constituit. IX, 524. *Theodosii* in hæreticos lex generalis, qua decem auri libris multantur. II, 804. Hanc contra Donatistas, qui in Ecclesiam deservirent, sufficere existimat August. II, 804.

Theodosii et *Honorii* constitutio contra Pelagianos. II, 927.

Theodotus Judæus atque blasphemus. II, 262. Scripturam ex Hebræa lingua in Græcam transtulit. VII, 603. *Not. (b)*.

Theogenes ab Hippone regio. IX, 210. *Theogenis* memoria. V, 1231.

Theologia tres secundum Varronem, fabulosa, naturalis, civilis. VII, 180, 192. *Theologia* fabulosa ad theatrum, physica ad mundum, civilis ad urbem accommodata est. VII, 182. *Theologia* fabulosa, turpis. VII, 182, 183. *Theologia* theatrica deorum crimina jactat. VII, 223. *Theologia* fabulosa diis est indigna. VII, 182, 186. *Populis* non debuisse permitti. VII, 182, 186. *Theologia* civilis turpior fabulosa. VII, 185. *Abjectior* naturali. VII, 199. *Theologia* civilis dæmones ad possidenda corda hominum invitavit. VII, 218. *Theologia* civilis vitiosa est perinde ac poetica. VII, 182. *Desideria* deorum criminosa indicat. VII, 223. *Theologia* fabulosa consona est civili. VII, 187. *Civilis* consona fabulosa. VII, 185. *Theologium* civilem vehementius reprehendit seneca, quam Varro fabulosam. VII, 190. *Theologiam* naturalem introducere Varro moliebatur. VII, 190. *Theologia* civilis sexdecim voluminibus a Varrone explicata est. VII, 193. *Theologia* hæc triplex, fabulosa, physica et civilis, cedere debet philosophiæ Platonis. VII, 229.

Theologi poetæ. VII, 572.

Theoprepia, ecclesiæ pertinens ad Donatistas. II, 535.

Theoprepia. VIII, 1033; X, 211.

Therapsus a Bulla. IX, 233.

Theriacum. V, 893.

Theriacum. X, 602.

Theriacæ. VI, 350.

Thesaurus. *Thesaurizare*, quid in Scriptura. VIII, 621. *Thesaurizantium* quanti æstus, et quam vani prætextus. V, 403. *Thesaurizandum* in celo, non in terra. V, 403, 525, 1357, 1419, 1519. *Thesauri* Dei, secretum Dei, unde profert quos nos emendet. IV, 290. *Thesaurus* Dei, alius in misericordia, alius in ira invenitur. IV, 1201. *Thesauri* sui falsus amator. V, 239. *Fidelis* custos. V, 239, 243. *Laturarii*. V, 240. *Thesaurorum* illorum bona optanda quæ nobiscum omnes sine angustia valeant possidere. IV, 204. *Thesauri* et cordis nostri locus, cælum est. IV, 1170. *Thesaurus* interioris hominis. V, 147. *Thesaurus* tuus, meritum tuum. IV, 387. *Thesaurus* operum seu bonorum, seu malorum. V, 129, 130. *Thesaurus* pauperum, voluntas bona. IV, 371.

Theurgia, ars invocandi deos. VII, 286. *Theurgia* augelorum deorumque conciliatrix vocatur a Porphyrio. VII, 287. Item disciplina tam boni conficiendi quam mali apud deos et apud homines. VII, 287. *Theurgia* dæmonum commentum falsam purificationem animis pronuntiantum. VII, 288. *Theurgias* purificationes in anima spiritali, cæteris hominibus præter philosophos necessarias esse voluit Porphyrius. VII, 503. Ex *Theurgicis* purificationibus quid boni sperabatur. VII, 503. *Theurgia* arte animam posse immortalem eternamque fieri, fatebatur Porphyrius. VII, 503. *Theurgia* disciplina fallax et erroris plena. VII, 503. *Theurgia* metuenda vel periculosa legum vel ipsius actionis. VII, 507.

Theurgi. VII, 291. *Theurgi* humanum spiritum purgare non possunt. VII, 505.

Thiavensis ecclesia. II, 291.

Thibaris. IX, 225.

Thimelica obscenitas. VII, 186. *Thimelici*. VI, 350.

Thimotheani hæretici. VIII, 50. *Not. 2*.

Thomas factus dies. V, 1193. *Thomas* tetigit hominem, et confessus est Deum. III, 1980. *Thomas* apostolus in quemdam, a quo palma percussus esset, vindicasse ferunt Manichæorum libri. III, 1263. *Apocrypha* hæc de apostolo *Thoma* historia. VIII, 158, 161, 452.

Thomas episcopus. II, 759, 781.

Thorus cum conjuge castus sit. IV, 1900.

Thoria. VII, 278.

Thubursicubure. IX, 368.
Thucebori. IX, 312.
Thuriacus seu *Thurimacus* septimus rex Sicyoniorum. VII, 562. Apud sepulcrum *Thuriaci* sacrificant Sicyonii. VII, 562.
Tiboga. IX, 697.
Tiberinum Romulus dedicavit deum. VII, 190.
Tiberis prius *Albula*. III, 203, 378. *Tiberis* glacie duratus. VII, 98. *Tiberis* exundatio. VII, 99.
Tibulis. II, 427.
Tibullianæ aquæ. VII, 766; IX, 511.
Tichonius donatista. I, 613; IX, 53. Cum fuerit donatista, contra Donatistas scripsit III, 81. Pro Ecclesia catholica. II, 342. Eorum, quæ scripsit testes viventes commemorat. II, 343. Ab Afrorum quasi traditorum communione se secerant. II, 312, 343. Peccata aliena non polluere, et ipsam Donati partem multo fermento esse corruptam docuit. IX, 80, 82. Maloque a bonis in unitate pro pace tolerandos. IX, 96: Contra *Tichonium* rescripsit *Parmentianus*. I, 342, 343. Ipsumque exhortatur ut in parte Donat. persecutiones sustineat. IX, 105, 106. *Tichonium* agnovit Ecclesiam toto orbe diffusam. IX, 34, 35. A concilio Donatistarum damnatus est ob assertam Ecclesiæ unitatem. IX, 33. *Tichonii* dictum de Donatistis. IX, 73. In quo erravit *Tichonius*. IX, 33. Quare absurdissimi cordis dicitur *Tichonius*. III, 81. *Tichonius* fecit librum *vi* regularum. III, 81. Hæ regulæ expenduntur. III, 81, 82, 83, 84, 611. Nihil illis regulis sive clavibus tribuit *Tichonius* III, 81, 82. Cautè legendus liber ille regularum *Tichonii*. III, 82. *Tichonii* mens de annis servituti Israelitarum in *Agypto*. III, 611. *Tichonius* opera nobis a Deo dari merito fidei; ipsam vero fidem sic a nobis esse, ut nobis non sit a Deo, dixit. III, 85.
Tigillus Jovis cognomen. VII, 203.
Tigisa. IX, 510.
Tigisti Numidiæ urbs. V, 293.
Tigistanus episcopus. *vide supra* Secundus.
Tigris. III, 203, 378.
Tilos Indiæ insula, in qua arbores nunquam foliis nudantur. VII, 715.
Timasius. X, 247. Pelagii aliquando discipulus et dilector. X, 333, 347. *Timasius* servus Dei. II, 479. Servus Dei bonus et honestus vir. X, 347. *Timasius* et *Jacobus*, exhortatione Pelagii sæculo nuntium remiserunt, et continentes vixerunt. II, 767, 774. *Timasius* et *Jacobus* opera Augustini revocantur ab errore Pelagiano. II, 767, 774. *Timasius* et *Jacobus* Pelagii librum miserunt ad Augustinum, et ab eo responsum accipiunt. II, 767, 774, 816. Liber de natura et gratia ad *Timasium* et *Jacobum*. II, 748. *Timasii* et *Jacobi* epistola ad Augustinum accepto libro de natura et gratia. X, 347.
Timida. IX, 233.
Timere. Omne quod accidere potest, etiamsi non accidat, prudenter timetur. IV, 1119. Non timeat homo, quod non habet in potestate devitare. IV, 547. Pro corpore quantum timetur. V, 879. Homini ab homine nihil metuendum. V, 427. Timor minarum Dei, contentum minarum hominum. V, 202. Ab inimicis nihil timere debet Christianus. IV, 1249, 1250. Nec aquilo, nec maria timenda, sed eorum creator Deus. IV, 1127. Fulmine percutitur mons qui non timet, ut mutetur homo qui timet. IV, 1945. Cum das disciplinam, terram feris, ut infans expavescat. IV, 1945. Timeri vis a minore? time majorem. IV, 1762. Timendus Deus solus. IV, 200, 291. Fera sævit? Deum time. Homo odit? Deum time. Diabolus te imugnat? Deum time. IV, 291. Quomodo timendus Deus. IV, 1262. Non timet Deum, nisi qui est in membris Christi. IV, 1679. Cum timore et tremore quare salutem operari debemus. IV, 1831. Justis quæ causa timendi. X, 262, 264. Tempus timendi in hoc sæculo, non ridendi. IV, 608, 1534. Ex his quæ hic timet, conjiciat quisque quod in futuro timere debeat. V, 880. Cum vindictam Dei recolis, time. IV, 1748. Non timendi duplex est causa, aut spes in Deum, aut duritia cordis. IV, 650. Qui habet in Deo spem certam et fixam et veram, neminem timet. IV, 200. Timor spem debet præcedere. IV, 1466. Timor, animi fuga. III, 1732; IV, 814. Timor et dolor, duo tortores animæ, cruciatum alternantes. V, 687. Timor et dolor pœnæ peccati originalis. X, 1339. Si nemo peccasset, non essent in paradiso timor et dolor. X, 1359. Epicurei et Stoici carere timore amant, sed perverse. V, 1528. Timor ex infirmitate animi veniens non imputatur. III, 792. Timor hominis prævalens timori Dei. VI, 699. Timor et cupiditas, januæ duæ per quas intrat et regnat inimicus. VI, 510. Timor et desiderium duæ cordis valvæ diabolo claudende, Christo apericende. IV, 1853. Timor vanus, et timor utilis. V, 881. Timor in bono est et in malo. VII, 412, 415.
Timoris duplex genus. III, 1849. Timor servilis seu pœnalis, et timor castus. III, 1708; IV, 133, 161, 902, 1354,

1680; V, 883, 1244; VI, 418. Timoris casti et non casti discrimen. III, 2048, 2049. Timor servilis. X, 236. Timor servilis est, quo times cum diabolo ardere; timor castus est, quo times Deo displicere. V, 885. Timor servilis non peccare metuit, sed ardere. II, 594. Timore servili lex non impletur. IV, 281, 1167. Qui propterea non occidit, ne et ipse occidatur, non implet præceptum justitiæ. III, 2136. Audeo dicere, si timore gehennæ non facis malum, gaudeo fidei tuæ, sed adhuc timeo malitiæ tuæ. V, 965. Timor lupo comparatur, qui inter canum latratus prædam rapere non audeat. IV, 1190. Qui timore pœnæ, non amore justitiæ opus legis facit, profecto invitatus facit. IV, 1528. Qui faciunt legem timendo pœnam, fallent non esse quod timerent. V, 1171. Fallent non esse quod præcipitur. IV, 282. In timore voluntas male faciendi tenetur. IV, 281. Timor pœnæ sine caritate non impedit quominus animum vastet libido. I, 1357. Timore pœnæ qui non concupiscit, puto quia concupiscit. V, 919. Sicut leo, latro, lupo terrili nihil rapiunt, sed nihil mutati. V, 963. Qui timore supplicii, non amore justitiæ, abstinet ab opere peccati, reus est in voluntate. X, 208. Ipsa intus voluntate peccat, qui non voluntate, sed timore non peccat. X, 338. Si timor pœnæ suavitatem libidinis vicerit, saltem in voluntate prævaricator est homo. X, 221. Timor cogit in opere habere quod licet, cum aliud habeat in voluntate, qua mallet, si fieri posset, licere quod non licet. X, 208, 236. Timens pœnam, et non amans justitiam optat facere quod libeat, nec habere quod timeat. V, 792. In timore servili, quamvis Domino credatur, non tamen justitia diligitur, sed damnatio timetur. X, 236. Præcepta non servat, qui non amore servat, sed timore. X, 333. Ex timore pœnæ bonum nondum fit bene, nec fit in corde quod fieri videtur in opere. X, 586. Qui timore pœnæ a peccando revocantur, nondum amant justitiam. IV, 1680, 1939. Innocentiam parit, non pœnæ timor, sed amor justitiæ. IV, 1190. Timor quo non amatur justitia, sed timeatur pœna, carnalis est, et cum illo vivit peccandi voluntas. IV, 1576. Timore pœnæ non peccans, inaniter se putat victorem peccati. II, 593. Inimicus justitiæ est. II, 594. Timore pœnæ malum non faciens, nondum laudandus. V, 882. Timore non amore operari, ejus est qui nondum concordavit cum adversario. V, 81. Pœnam timere, non hoc est Deum timere. III, 667. Timore demones Christum confitebantur Filium Dei, Petrus amore: laudatur amor, damnatur timor. V, 995. Timore servili Deus non colitur. IV, 996. Qui adhuc ideo bene agit, quia pœnam timet, Deum non amat, nondum est inter filios. V, 837.

Timor in veteri Testamento servilis. IV, 1077. Timor ad vetus Testamentum pertinet. III, 623, 633. Timore, non amore operari, veteris hominis est. V, 81. Quod ita fit timore pœnæ, ut non referatur ad caritatem, nondum fit quoniam admodum fieri oportet. VI, 289. *vide* Lex, Mandatum, Præceptum.

Timor pœnæ non est malus. V, 882. An sit peccatum. VI, 89. Timor gehennæ bonus est et utilis, licet non sit castus. IV, 1682. Timorem utilem Deus inserit. III, 1983. Timor utilis adhibetur ad impediendum ne male fiat. II, 186. Timoris effectus. III, 39. Timor pœnæ ducit ad amorem justitiæ. III, 1698. Timor pœnæ consuetudinem malorum operum, et servat caritati locum. III, 537. Cum per timorem continent se a peccato, fit consuetudo justitiæ, incipit quod durum erat amari. IV, 1680. Nisi timore incipiat homo Deum colere, non perveniet ad amorem. IV, 1358. Fac, fac vel timore pœnæ, si nondum potes amore justitiæ; veniet donitua, servus abscedet. V, 857. Qui proficit, a timore Dei ascendat ad sapientiam. IV, 1599. Timor Dei primus ad sapientiam gradus. III, 39; V, 1524. Sicut meliores sunt quos dirigit amor, ita plures sunt quos corrigit timor. II, 802. Timor caritate pellendus, non vanitate. V, 1526. Anima sub timore laborans quid agere debet. X, 235. Ut timeatur Deus, quid ageendum. VI, 23. De timore quomodo caritas edificanda. VI, 316. Timor pædagogus sit; non in te remaneat, sed te ad caritatem, quasi ad magistrum perducatur. V, 1533. Timor pœnæ, quidam custos, et quasi pædagogus est Legis. V, 882. Custodiat te et perducatur ad dilectionem. V, 882. Timor quasi locum præparat caritati. III, 2017. Timor pœnæ, servus est caritatis. V, 837. Ne possideat diabolus cor tuum, præcedat servus in corde tuo, et servet dominæ venturæ locum. V, 837. Christus occisus est, ut timor converteretur in amorem. IV, 1167. Timor medicamentum, caritas sanitas. III, 2048. Caritas foras mittit timorem; sed timorem temporalium malorum, non divini in fine judicii. VI, 418. Timor excludit a caritate. IV, 1354, 1681. Timorem servilem foras mittit caritas. II, 339. Timore petas inchoat, caritate perficitur. III, 136. Timor Dei perficit sanctificationem. V, 269. Timor Dei non solum inchoat, sed perficit sapientiam. VI, 26. Timore Dei timor inanis pellendus. V, 426. Timor pœnæ tantum exit,

quantum intrat caritas. V, 885. Cum illa tota intraverit, nullus timor erit. V, 885. Timor non est in caritate. III, 655. Timor Dei amorem non impedit. V, 162. Timor Dei servilis, et timor castus: alius paulatim ejiciendus, alius permansurus. V, 1529. Timorem castum non ejicit caritas, sed adsiscit. II, 539.

Timor castus quis sit. V, 1529; VII, 416. Timor castus non cruciat, sed tenaciorem facit animam boni illius, quod si dimiserit cadet. II, 561. Timor castus quomodo permanet in sæculum sæculi. VII, 416. Timore Dei non perit amor, ubi castus est timor. IV, 1592. Timor castus magnam esse judicat poenam, privari luce justitiæ. IV, 992, 993, 1682. Castus timor venit de amore. IV, 1682. Timore casto peccare timet caritas, etiamsi sequatur impunitas. IV, 1576. Timor castus peccatum ipsum sicut gehennas odit. II, 594. Timore servili timetur ne incidatur in tormentum supplicii; timore autem casto, ne amittatur gratia beneficii. II, 558, 559, 562. Timor castus præcipitur, iis etiam qui ex fide viventes, hæredes sunt novi Testamenti. II, 559. Timor Dei in Scripturis quam crebro commendatus. V, 1524. Timore Dei fortitudo vera comparatur. V, 1526. Quis sit timor castus, similitudine explicatur. IV, 1534, 1681. Timorem quem quisque habeat, servilem an castum, unde probeatur. IV, 1681. Timor sanctus, crux de qua Dominus dicit, tolle crucem tuam. III, 2142. Timore sancto crucifigi optat Propheta. III, 2142. Timoris Dei amica vulnera. III, 2048. Timorem Domini spes comitetur. IV, 1912, 1913. Timor habet angustias, amor latitudinem. V, 158. Timor poenæ tormentum habet, et non est in caritate. II, 594. Timor Dei ubique præsentis commendatur. V, 756. Timor Dei magnus est præsidium procedentibus ad salutem. IV, 87. Timoris spiritus magnum Dei donum. X, 904. Quis timoris spiritus est donum Dei. X, 905. Timore agi et amore agi, quam differant. V, 792, 793.

Timotheus diaconus Carthaginensis. II, 1082. Pertulit epistolam Augustini ad Severum. II, 419.

Timotheus apud Subsannam subdiaconus ordinatus est præter consilium Augustini. II, 250. Quæ in ejus negotio gestantur, narrantur et excusantur. II, 229, 250. *Timotheus* lectoris officio lunctus fuerat apud Subsannam, Turres, Cizan, Verbalis. II, 232.

Timisa. IX, 250.

Titanorum bellum. VII, 157.

Tintinnabula vestis sacerdotalis conversationem sacerdotis significant. III, 637.

Titiana villa. II, 180.

Titianus advocatus. IX, 549, 550. Postulat ut Felicianus et Prætextatus pellantur locis quos occupant. IX, 529, 531, 574. Postulationis verba. IX, 574. *Titianus* Felicianum et Prætextatum de tota contra Primum conjuratione accusavit. II, 415.

Titulus Psalmi introductus in intellectum. V, 176.

Titulos constituiebant Israelitæ, non ut eos pro diis colerent, sed ut eis aliquid significarent. III, 573.

Titus Tatinus rex Sabinorum socius regni Romani Romulo adjunctus. VII, 89.

Titus Latinus et filio orbatus, et morbo vexatus, quod deorum imperio de ludis scenicis instaurandis non parisset. VII, 258. *Titus* Latini somnium. VII, 244.

Tobias cæcus filio suo caritatis pede præibat. I, 801. *Tobias* quam in cæcitate non cæcus. V, 517. *Tobias* filius patri manum tenebat, ut ambularet, sed pater viam docebat, ut viveret. IV, 1251.

Tolerantia malorum plura exempla. II, 171, 178. Tolerandi nunc mali. V, 298. Hoc affectare debemus, tolerare hic malos, quam tolerari a bonis. IV, 604. *Vide* Mali. Tolerantia malorum in unitate, maxima est palma. IX, 349. Tolerantia malorum non excludit ecclesiasticam disciplinam, correptionem, caritatis severitatem. V, 299, 900; IX, 550. Tolerantiam servantes inter iniquos comparantur stellis cœli. IV, 1193, 1194. Tolerantiam qui perdidit, cecidit de cœlo. IV, 1194.

Tollere et auferre, quo differant. IV, 907, 908.

Tonitrua unde secundum Priscillianum. VIII, 667. Tonitrua voces Dei appellantur. III, 807.

Popazion lapis valde pretiosus. IV, 1578.

Torcular, mundus. V, 157. Torculari comparata Ecclesia. V, 121. Torcularia in psalmis possunt Ecclesiam accipi, vel martyria. IV, 109, 110. Torcular mystice tria habet, pressuram, et de pressura duo, unum recondendum, alterum projiciendum. IV, 1053. In torcularibus sacrificia gentes faciebant. III, 2085.

Torrentes proprie dicuntur fluvii, qui æstate deficiunt, aquis autem hyemalibus inundantur. IV, 959. Torrens aqua est veniens cum impetu. IV, 352. Cum torrente comparatur humana mortalitas. IV, 1462. Comparantur hæretici. IV, 685. Impii et superbi omnes. IV, 685.

Tormentum. Non est iniquitas per molestias corporales

compellere fures redhibere pecuniam ablatam. II, 662. Timore servili timetur ne incidatur in tormentum supplicii, timore autem filiali, ne amittatur gratia beneficii. II, 558. Tormenta illi soli vincunt, qui in Christo, non in se præsumunt. IV, 1457, 1158. Tormenta animi sentit in Ecclesia, qui proficit. IV, 221.

Torquatus filium suum etiam victorem occidit, quod contra imperium in hostem pugnasset. VII, 37, 162.

Tortores animæ duo, timor et dolor. V, 687.

Tortura et quæstiones judicariæ innunt judicium hominum esse incerta et sæpe erronea. VII, 655. In tortura ignorantia judicis plerumque est calamitas innocentis. VII, 655.

Tractoria. II, 163. In tractoria quam Victorinus miserat ad convocandum concilium, aliquid reprehendit Augustinus, et maxime quod ante alios priores se nominetur. II, 226

Tradidit, apud Paulum, idem ac dimisit. III, 2064.

Traditio antiqua et apostolica. IX, 159, 171; X, 128. Doctrinæ ecclesiasticæ per manus traditio. X, 698. Traditiones apostolicæ non scriptæ. X, 280. Traditione apostolica, multa sine scripto recipit Ecclesia. IX, 155. Quæ non scripta, sed tradita custodimus, si quidem toto terrarum orbe servantur, datur intelligi vel ab ipsis Apostolis; vel a plaris Conciliis, commendata atque statuta retineri. II, 200. Quod universa tenet Ecclesia, nec conciliis institutum, sed semper retentum est non nisi auctoritate apostolica traditum rectissime creditur. IX, 174. Traditio apostolica certissima regula veritatis explorandæ. IX, 194. Traditio Ecclesiæ ritu in baptismo parvulorum convincitur perversitas Pelagianorum. II, 889. Traditio majorum de parvulis baptizandis. V, 950. De defunctorum spiritibus adjuvandis. V, 958. De Alleluia per quinquaginta dies diceudo. V, 1176.

Traditio Christi. IV, 1214. *Vide* Christus.

Traditores unde dicti. IX, 226. Majores Donatistarum codices sanctos et instrumenta Ecclesiæ persecutoribus tradiderunt. II, 265. Traditionis crimen quodnam. IX, 85. *Not.* 1. Traditores Judæ comparabat Petilianus. IX, 265. Traditionem codicum in regem qui Jeremias librum incendit bellica morte Deus vindicavit. II, 266. Traditores appellantur Donatistæ eos, quos traditoribus communis onis trimitte successisse vel fingunt vel putant. IX, 386. Etiam in ordinem episcoporum, qui ducitur a Petro usque ad Anastasium, quisquam traditor subrepsisset, nihil præjudicaret Ecclesiæ et innocentibus Christianis. II, 197. Traditores non potuisse fieri eos, qui Catholicis communicaverint, ipsi Donatistæ declarant. IX, 656. Traditionis crimine a majoribus factæ si polluantur Catholici, polluantur et Donatistæ criminæ prævaricationis. IX, 226. Ob traditionis crimen Ecclesia non deserenda. IX, 576. Traditionis crimen cur Donatistis non potuit esse causa separationis. IX, 558. Traditorum falsa crimina. V, 1599. Traditio et alia crimina objecta a Donatistis, vel non vera, vel non sunt Ecclesiæ. IX, 270, 272, 275, 274, 276, 285. Traditores, etsi forent manifesti, non propterea Ecclesia deserenda, quia eam non condiderunt. IX, 517, 519. Traditionis crimen cum toti orbi obijciunt Donatistæ, maledicunt. IX, 267. Orbis terrarum nocens esse non potest traditionis crimen Afrorum fortasse verum. IX, 386, 392, 393, 394. Traditionis crimen etsi cognitum, non potuit orbem terrarum maculare; quanto magis incognitum. IX, 37, 38. Et improbatum. IX, 234. Donatistarum argumenta in oppositum solvantur. IX, 38. Traditionis crimen non conquiesceret in unitate eos quibus displiceret. IX, 288. Traditionis crimen objectum a Donatistis non maculat Ecclesiam. IX, 265, 266. Traditorum crimina, etsi vera sint, Ecclesiæ non præjudicant; ad paleam pertinent, non ad frumentum. IX, 428. Traditorum infidelitate fidem Dei non evacuari. V, 550. Traditionis crimen Catholicis obijciatur. IV, 1254. Illud a Cæciliano aliisque Catholicis admissum esse calumniabatur Donatistæ. IX, 55. *Not.* 1. Traditionis crimen in Cæcilianum aliosque ab Afris temere conjectum, nec unquam probatum. IX, 225, 228, 267, 288, 584. Traditionis crimine immerito Catholicos Donatistæ accusant. IX, 235. Et orbem terrarum. IX, 535. Traditionis aut purificationis crimen Catholicis objectum, incertum est. IX, 482. Traditio codicum quadraginta et quod excurrit annis post passionem beati Cypriani facta est. IX, 176, 226. Traditionis crimen in Donatistas potius quam in Catholicos refundendum. IX, 25, 288. Traditoribus Donatistas successisse sine temeritate judicatur. IX, 236. Traditores fuisse Donatistas constat; de Catholicis nunquam potuit hoc crimen probari. IX, 510, 576. Aliquos eorum episcoporum, qui sententias in absentem dixerant Cæcilianum, manifestissimos fuisse traditores gesta concilii Cirtensis an. cccv ostendunt. II, 580. Traditor Paulus quatenus dici potest. IX, 265. Codices sacros tradere crimen non esse secundum Donatistas sequitur ex eo, quod admittebant, quia jussit Imperator. IX, 652. Traditionis crimen Donatistæ in sua parte tolerabant.

IX, 256. Traditores Donatistas quatenus defendit Cresconius IX, 511. Quantumlibet in traditores invehantur Donatista, totidem verbis accusantur. IX, 254. Traditionis crimen qua ratione a Donatistis depellitur, eadem et a Catholicis. IX, 514. An Catholici probabiliter traditores, quia probabilis Donatista. IX, 512. Qui comprehensi Scripturas sanctas tradere nolentes occisi sunt, pro martyrii sui merito honorandos commendavit Secundus Tiscitanus. IX, 638. Multi cum codices sacros tradere nolissent, excruciatii et occisi sunt. IX, 640. Eos qui se offerrent persecutionibus non comprehensit, et ulro dicerent se habere Scripturas quas non tradent, a Christianis honorari prohibuit Mensurius. IX, 638. Ille credatur Testamentum tradidisse flammis, qui contra voluntatem litigat testatoris. II, 172.

Traduciani. X, 1182. Traduciani vocabantur Catholici ab unis Pelagianis. X, 1101. Traduciani a Juliano dicti qui peccatum originale continentur. X, 1033. Traduciani nomen contumeliose dicitur in Catholicos, pari jure dici potest in Pelagianos et in Paulum. X, 1286.

Tragelaphus hirco-cervus. III, 880.

Trahere est opus gratiae. III, 1607. Quem trahat et quem non trahat, quare illum trahat et illum non trahat, noli judicare, si non vis errare: qui non trahitur, oret ut trahatur. III, 1607. Trahi ad Christum qui censendus. III, 1608, 1609. Trahimur ad Christum voluptate. III, 1608. Trahi a Patre ille dicitur, cui datur et credit in Christum. X, 533. Trahit Pater faciens ut volentes ex nolentibus fiant. X, 568. Trahit Pater, dum docendo delectat. III, 1610. Trahi a gratia. V, 750. An qui trahitur, invitus veniat. III, 1607, 1608. Tractio gratiae suavis. V, 750.

Trajanus imperator. VII, 614; IX, 323, 328.

Trajectitiæ merces. V, 939. Trajectitiium facere. V, 240, 255, 528.

Tranquilli cum sumus, sapientia discenda est, et verbum Dei colligendum ut citius. IV, 471.

Transfiguratio Domini. IV, 1952. Transfigurationis Dominicæ allegoria. V, 490.

Transformationes. Quid de illis credendum. VII, 574.

Transgressio uidentario numero significatur. III, 635.

Transire nos cogitemus, et minus peccabimus. V, 688.

Transentium rerum ordini pro nostris meritis assuti sumus. I, 992. Temporalium amatores, nolunt transire quod amant. III, 140. Rerum transentium administratio solis impiis dislicet. III, 141. Transentibus non habendum. III, 1469. Transitus a transitoriis ad manentia. IV, 419. A deliciis mundi ad gaudia spiritalia. IV, 415. Ab imis ad superna, a posterioribus ad anteriora. IV, 420. De vetustate ad novitatem. IV, 420. De vanitate ad veritatem, et de visibilibus per eorum contemptum, ad invisibilia per desiderium. IV, 421. Transitus divitiarum de terra in colorem, per manus pauperum, quasi per quosdam canales. IV, 422, 425, 421. Transitus Christi, et noster. IV, 842. Transit ira Dei super justos, non manet. IV, 1119.

Transigratio Judæorum in Babyloniam. IV, 772.

Trasynachus male justum deflinit. VII, 648 *Not. (b)*.

Trecentenarius numerus crucis signum insinuat. III, 804. *Treveri.* I, 750.

Tria Punice, *Salus* Latine. III, 2096.

Tria in Evangelio et ab Apostolo commendata, abstinencia a malo, operatio boni, et spes præmii æterni. V, 635.

Tribulatio unde dicitur. VI, 18. Tribulatio quod volueris erit. V, 505. Tribulatio nulla major, quam conscientia delictorum. IV, 515. Tribulationes injustorum nullæ vel paucæ, post quas veniunt ad tribulationem sempiternam. IV, 520. Tribulationes malorum quam graves. IV, 369. Tribulatio proxima animi bonis, periculum vitæ corporis. II, 582. Tribulatio vita hæc tota reputanda est. IV, 972; V, 687. Qui putat se non habere tribulationes, nondum cœpit esse Christianus. IV, 619. Ei qui amat alteram vitam, tribulatio est vita ista, quæcumque prosperitate fulgeat. IV, 1781. Tribulatur Christianus toto tempore vitæ, etiam quando bene est ei. IV, 1089. Non promittunt Scripturæ in hoc sæculo nisi tribulationes. IV, 451. Christianis populis pastores non promittant licet prospera, sed adversa. V, 275. Tribulationes prædictæ a Christo. V, 1536. Tribulationes maximæ non oriuntur adversum Ecclesiam, nisi ab eis qui lege male utuntur. IV, 721. Tribulationes temporibus Christianis an majores sint, et quare. V, 1557. Tribulationes hominibus licet fidelibus propter peccata fiunt, quamvis hinc florescat Martyrum gloria. IV, 458, 1014.

Tribulationes temporales multum præsent. II, 491. Tribulationis utilitas. IV, 175, 378, 579, 587; VI, 725. Tribulationes flagella sunt corridentis, ne sit sententia punientis. IV, 797. Deus irascitur ut pater, dum tribulationes humilit. IV, 633. Tribulatio admonitio est, nondum damnatio. IV, 568. Tribulationes admonitiones sunt et stimuli correctionis. V, 150. Tribulationes propter probationem

patientiæ. X, 505. Tribulatio medicamentum est ad salutem, non poena ad damnationem. IV, 175. Deus urit et secat sicut medicus, ut sanat. IV, 458. Non parvum beneficium quod hic peccata nostra puniantur. II, 630. Tribulationes dulcedini hujus sæculi Deus tanquam bonus medicus miscet. II, 957. Secatus est qui putredinem non habebat, et medicina ipsa nostra Christus ignem medicinale non respuit. IV, 458. Per tribulationes temporales fugiendum est ab ira ignis sempiterni. IV, 717. Tribulationis tentatio fortorem facit. IV, 869. Tribulationes immittit Deus ut fervescat fides et exerceatur oratio. IV, 1118. Ut appareat utrum animus gratis colat Deum. IV, 487. Ut incipiamus querere illam quietem, quæ non est de hac vita. IV, 1037. Tribulationes facit Christus ad inflammandos animos desiderio adventus sui. IV, 125. Tribulationes Deus miscet gaudii terrenis, ut discamus æternam desiderare dulcedinem. IV, 485, 484, 1777, 1778. Ad regnum celorum non pervenitur, nisi per viam tribulationis. IV, 600. Hoc in Davide præfiguratum fuit. IV, 600. Per tribulationes omnibus membris suis dat Christus vitam æternam. IV, 325.

Tribulationes temporales pro futura gloria ferendæ. V, 1277, 1355. Tribulatio et poena est, et gratia est: quid servat post poenam, qui per gratiam exhibet poenam? IV, 427. Quid non misericorditer præstatur hominibus a Domino Deo, a quo etiam tribulatio beneficium est? II, 958. Tribulatio recto corde toleranda. IV, 770. Quia sine tribulationibus esse non possumus, patientiam Deo debemus. IV, 480. Tribulationes sustine, non semel, non biduo, sed ab initio usque in finem. IV, 221. In tribulationibus si defeceris, citharam fregisti. IV, 480. Tribulatio alia est quæ invenit nos, alia quam nos debemus querere et invenire. IV, 579, 1039. Tribulationem invenire et a tribulatione inveniri, quod differant. IV, 1765, 1780, 1781. In tribulatione quid potissimum agendum. IV, 354. In tribulationibus non committenda anima, neque contra Deum, neque contra eos qui mala inferunt. IV, 885, 884. Corde recti sunt, qui quidquid patiuntur præter voluntatem, non tribuant nisi voluntati Dei justæ. IV, 275, 274, 277, 552, 355. In tribulationibus tribuere Deo veritatem, sanctorum est usitata confessio. IV, 1588. In tribulationibus cavendum est ne ad carnalem vitam de spiritali sublimitate descendatur. II, 917. Boni cum tribulationibus et tentationibus vexantur, ad se intro redeunt. IV, 804, 805. Formicam imitantur. IV, 804, 805. Tunc prodesse debet quod securi audivimus. IV, 474. In quacumque tribulatione ad Deum confugiendum est. IV, 515. In tribulationibus invocandus est, qui potens est vel docere tolerandum, vel sanare toleratum. IV, 579. Christus homines de tribulatione redimit, non propter meritum eorum, sed propter nomen suum. IV, 493. De tribulationibus suos Deus eruit, non quidem semper corporaliter, sed spiritaliter. IV, 520. In tribulatione suos Deus non exaudit ad voluntatem, sed ad salutem. IV, 175. Nescimus quid oramus quando ab omni tribulatione optamus liberari. II, 504. Gratia fortes facit in tribulatione temporali. IV, 1560, 1561. Gloriandum in tribulationibus. IV, 1796, 1797. In tribulatione et tentatione consolatio quæ. III, 1466, 1467. Angustia tribulationis finitur; latitudo autem, quo transimus, non habet terminum. IV, 1496. Non est in tribulatione magnum, quod tempore breve est. V, 402. In quacumque tribulatione restat tibi semper ubi delecteris. IV, 1870.

Tribulatio omnis poena est impiorum, et exercitatio justorum. VI, 18. Multis est ad probationem, multis ad damnationem. IV, 687. Ad unam tribulationem, ut ad unum ignem, plus purgatur, impius vastatur; Deus in utroque laudatur. V, 1583. Quam dissimiliter se gerant in tribulatione boni et mali. VII, 20, 21. Tribulatio quomodo ad profectum valet fideli justo Christiano. VII, 21. Tantum interest non qualis, sed qualis quisque patitur. VII, 20, 21. Per disciplinam reguntur boni, mali vero communiuntur. III, 1075. Neminem diabolus manducat, nisi per tribulationem everterit. IV, 1292.

Tribulationis ventus asper, sed prosper est. IV, 1658. Tribulatio per noctem atque per hyemem designata. IV, 570, 475, 1174. Per ferri nomen. IV, 1597. Tribulatio et tentatio ignis. IV, 222, 797. Ignis probans uniuscujusque opus. VII, 743, 744, 745. Tribulatio vocatur fornax terrea. III, 531. Tribulatio aurificis fornax, aurum sordibus purgat, paleam in cinerem convertit. IV, 255. Deus hic mittit in fornacem tribulationis, ut coquat vas, non ut frangat. IV, 1214. Vas igne firmatum aquam non timet: si solidatum igne non fuerit, tanquam lutum aqua solvetur. IV, 797. Mundus fornax est, palea homines mali, aurum homines boni, ignis tribulatio, artifex ad purgandum aurum Deus. V, 118. sub manu tanti artificis auri mica in magna palea perire non potest. V, 118.

Tribunal pretiosus linteis ornatum, quinque gradibus instructum. VIII, 179.

Tribuni quando primum creati. VII, 62, 63. *Et Not. (b)*. Cause ecclesiasticæ Tribuno potissimum injunctæ. II, 510. Tribunus custodiendo littori constitutus. II, 450.

Tribus dicuntur tamquam curiæ et congregationes distinctæ populorum. IV, 936. Tribus non proprie, sed vicino nomine, curiæ dici possunt. IV, 1024. Tribus Domini et tribus diaboli. IV, 1624. Tribus quot fuerint in Israel. VII, 537. Tribus Israel quomodo duodecim fuerint excepta tribu Levi. III, 1075. Tribus tredecim in populo Judæorum; sed duodecim tantum tribus terra promissionis dispersita est. IV, 958. Femiinæ de aliis tribus in alias tribus solebant nubere. III, 809. Tribu moveri quid. VII, 57, 58.

Tributarii Judæi. IV, 682.

Tricesimus numerus quid significat. III, 1599.

Tricillarum basilica. V, 364. *Not. (b)*.

Triduum dominicæ sepulturæ quomodo intelligendum III, 1199, 1525.

Trigonus quid. IV, 1961.

Trinitatem utcumque noverunt Platonici. VII, 307. De Trinitate sententia Porphyrii. VII, 300. Error Sabellii. IV, 81. Filium sic esse in Patre, quomodo vas in vase dicunt Metangismonitæ. VIII, 41. Patri lucem inaccessibilem, Filio solem et lunam, Spiritui sancto aerem pro diversoriis assignant Manichæi. VIII, 369, 372, 375. Refellitur. VIII, 375. Circa Trinitatem in quo conveniant Manichæi et Catholicæ, in quo dissentiant. X, 1408. De Trinitate Ariarum dogmata. VIII, 679. Et fides. VIII, 729. Patrem, Filium et Spiritum sanctum non ejusdem substantiæ esse docent Ariani. VIII, 59. Patris et Filii et Spiritus sancti diversas substantias esse dicunt. II, 792. Ex voce *geniti* et *ingenti* diversitatem substantiæ arguebant Ariani. VIII, 913, 914. Refelluntur. VIII, 914, 915. Ariani immiserunt in Ecclesia tres deos. IV, 857, 1712. Patrem aliquando sine Filio fuisse dixerant Ariani, postea emendarunt. II, 1047. Imple dicebant Ariani Patrem non genuisse id quod est. II, 750. Si aliqui Donatarum minorem Filium esse dixerunt quam Patrem est, ejusdem tamen substantiæ non negarunt. II, 792. Patrem tamquam imperatorem; judicem Filium; advocatum Spiritum sanctum faciebant Ariani. VIII, 696. Facientes Ariani diversitatem naturæ non demonstrabant. VIII, 696, 698. Patri per omnia dissimilem Filium, et Filio Spiritum sanctum asserabant Aetiani sine Eunomiani. VIII, 40. Priscilliani error de Trinitate. VIII, 600, 607, 608, 671. Trinitatis velut tres partes Patrem, Filium et Spiritum sanctum hæresis quædam asserit. VIII, 45.

Trinitatis fides. VII, 357. Trinitatis fides exponitur. V, 455. De Trinitate quid fides doceat. VIII, 694, 716, 823, 945. De ea quid tenendum. II, 744. Quid credendum. VI, 493; X, 497. Trinitatis explicatio. III, 21. Descriptio. II, 1028. Natura Dei in Trinitate creditur a multis, intelligitur a paucis. III, 557. Nomen quod Trinitati conveniat, facile inveniri non potest. III, 21. Trinitatis mysterium nec verbis angelicis explicari potest. VI, 639. Trinitas unus Deus. III, 1682, 1685; IV, 85; V, 64, 453, 614, 620, 703, 715, 853, 1059, 1065, 1071, 1076, 1198, 1218. Trinitas est unus ac solus Deus. II, 749. Unus et solus et verus Deus. VIII, 714, 715, 721, 751, 762, 764, 760, 795, 798, 860. Alius Pater, alius Filius, alius Spiritus sanctus, sed simul omnes unus est Dominus Deus. VIII, 741. Tota Trinitas unus Deus summe bonus. V, 855. Deus est una trinitas. I, 828. Et trina unitas. I, 612, 828, 1521. Dominus quem præcipimus adorare, Pater, Filius, et Spiritus sanctus. II, 750. In illa pace Dei quæ superat omnem intellectum, et Pater et Filius et Spiritus sanctus non sunt tres dii, sed unus Deus. II, 1044. Trinitas tota unus Deus, non tres dii, aut tres omnipotentes. V, 353, 1059, 1065, 1071.

Trinitatis mirabilis simplicitas. II, 745. Trinitas simplex. VIII, 706. In Trinitate unitas. VII, 325. Patris et Filii et Spiritus sancti unitas exponitur. II, 1042, 1043, 1044. Totius Trinitatis una est substantia. III, 1862. Trinitas unus est ejusdemque naturæ atque substantiæ. II, 750; VIII, 770, 772, 775, 776, 777, 785, 786. Una virtus est, quam trina possidet virtus; una substantia est, in qua tria sunt quæ subsistunt. II, 450. Trinitas unus Dominus, non tres Domini; unus Deus, una substantia, tres personæ. V, 64, 65. Patris et Filii essentiæ unitas habetur ex his Verbis, *Cum sumus*. VIII, 708. Pater et Filius non unus et idem, sed unus sunt. VIII, 706, 722. In Trinitate non est naturarum diversitas. VIII, 705, 704, 705, 706. Pater non est qui Filius, nec Filius qui Pater, non tamen duo dii. VIII, 849, 851. Patrem, Filium et Spiritum sanctum tres Deos non est fas dicere. VIII, 508. Filius et in Patre et in se ipso, et in Spiritu sancto adoratur. VIII, 704. Hoc solum de Patre et Filio dici non potest illud de illo, quod simul ambo non sunt. VIII, 923, 929. In Trinitate a Græcis una essentia dicitur, tres substantiæ; a Latinis una essentia vel substantia, tres personæ. VIII, 959. Refellitur opinio qua divinitas Trinitatis putatur alia esse, quam est ipsa Trinitas.

II, 460. Trinitatem, quæ Deus est, magis essentiam quam unam substantiam esse nonnulli Latini et maxime Græci dixerunt. II, 460. Cur in Trinitate non dicitur una persona et tres essentia. VIII, 945, 945, 947. Quia necessitate in Trinitate a Græcis una essentia dicitur, tres substantiæ; a Latinis una essentia vel substantia, tres personæ. VIII, 939, 940, 941. Tres personæ commodius dicuntur, quam tres substantiæ. VIII, 945. Personæ, substantiæ, essentia nomina, non diu est ut in usum venerunt. VIII, 944. Scriptura nullibi dicit tres personas in Deo. VIII, 941. In Trinitate cur tres personæ dicuntur. VIII, 945, 947.

Trinitatis personæ. II, 1028. Trinitatis personæ nec confuse unum sunt, nec disjuncte tria. II, 730. In Trinitate cum tres personæ dicantur, cur non dicuntur tres dii. VIII, 940. Deo non aliud est esse, aliud personam esse, sed omnino idem. VIII, 945. Non tres deos licitum est nobis dicere, quamvis singula quæque persona Trinitatis Deus appellatur. VII, 300, 301. In Trinitate tres personæ summe unum sunt. VIII, 765. Trinitas, nihil aliud est nisi idipsum esse. I, 1521. Una Trinitas, et tria divinitas. VI, 607. In Trinitate an una vel simul tres personæ dicantur unus verus Deus. VIII, 950. Qui Trinitatis personas negarunt, de Ecclesia projecti sunt. III, 1666, 1668. Trinitatis personæ non confundendæ, non separandæ, ipsis opera naturæ et gratiæ communia sunt. II, 744. Trinitatis personæ inseparabiles. III, 1870, 1871. Trinitas quasi separabilis, fide recta creditur inseparabilis. V, 533. Trinitatis insep-arabilis non frustra distinctio. VIII, 1081. Trinitas quasi tres quædam viventes moles non cogitanda, nec divinitas, tanquam aliqua quarta persona fingenda est. II, 455, 458. Credere divinitatem ubique esse, personas vero non nisi in cælo esse, vanum cogitationis carnalis figmentum. II, 455, 459, 460. Aliquando non invenitur vocabulum quo sibi respondeant Trinitatis personæ. VIII, 919, 920. Personæ Trinitatis proprietatibus et nominibus variis notatæ. I, 976, 1077, 1356; III, 128. Patris et Filii et Spiritus sancti appellationibus hoc significatur quod personæ ad se invicem referuntur, non ipsa substantia qua unum sunt. II, 1045. Patris et Filii vocabula non in se ipsis demonstrant naturas, sed alterius ad alterum significant personas. II, 751. Personarum Trinitatis distinctio ex relatione ad alterum. VII, 325. In Trinitate quid relative dicatur. VIII, 919. Trinitas non relative dicitur. VIII, 919. Quomodo in Trinitate principium relative dicatur. VIII, 920, 921. Persona ad se dicitur non relative. VIII, 945. Quæ relative dicuntur ad invicem in Trinitate, propriæ ad singulas personas pertinent, quod ad se dicuntur singuli, non pluraliter dicuntur tres. VIII, 947. Quidquid Pater et Filius dicuntur ad se, non dicitur alter sine altero. VIII, 923, 927. Quæ de Patre et Filio simul dicuntur, quæ non. VIII, 924, 925. Propter inseparabilitatem sufficienter aliquando nominatur vel Pater solus, vel Filius solus. VIII, 852, 854, 855. ut Trinitas, etsi inseparabilis, tamen Trinitas intelligitur, multa de singulis personis separatim dicuntur. II, 744. In Trinitate in una persona, interdum intelliguntur omnes. VIII, 833, 835. Cum Patri adhaeret Filius aut Spiritus sanctus, non major fit quam singuli eorum. VIII, 950, 952. In Trinitate non sunt majus quid tres personæ quam una. VIII, 947. Pater, Filius, Spiritus sanctus unus Deus, nec hujus Trinitatis tertia pars est unus, nec major pars duo quam unus, nec majus aliquid omnes quam singuli. VIII, 985. Trinitas non minor in singulis personis, quam in omnibus; nec major in omnibus, quam in singulis. II, 750. Pater in Filio et Filius in Patre. III, 1745. Spiritum Pater et Filius, non divisi in semetipsis, communiter habent. V, 460. Spiritus sanctus cur communiter habetur a Patre et Filio, et non item Filius a Patre et Spiritu sancto, etc. V, 464. Filius inseparabiliter Patri coheret, si tamen *coheret* dicere liceat de eo, quod numquam omnino vel fuit vel esse poterit ulla substantia separatum. II, 1052. Pater et Filius et Spiritus sanctus inseparabiliter sibi coherent. III, 1565. De Trinitate inseparabili difficultas. V, 535. Semp̄r gignit Pater, et semp̄r nascitur Filius. II, 1047. Pater nunquam præscius aut se unigeniti Dei Patrem futurum. VIII, 766. Pater non est de altero Deo, Filius est de Patre Deo; nec propterea Filius est alterius naturæ diversæque substantiæ. II, 750. Pater fons fontem genuit: sed et generans fons, et genitus fons, quemadmodum generans Deus et genitus Deus, unus est Deus. V, 1053. Quis enarrat quomodo natum sit lumen de lumine, et unum lumen utrumque sit; qui Deus de Deo, nec Deorum numerus creverit? V, 1018. Pater cum Filium habeat unigenitum, aut aequallem habere noluist, aut non potuit: si noluit, invidus est; si non potuit, infirmus est. II, 1047. Filium Dei non esse factum, ipsumque Deo esse æqualem ostendit Augustinus. II, 1053, 1054. Filius Dei hoc omne est quod habet. III, 1745. Unus de uno Deo natus Filius, et utriusque Spiritus sanctus sana doctrina docetur. VIII, 308. In Patre et Filio et

Spiritu sancto non aliud qualitas, aliud substantia. II, 460. In divinis tanta est substantie societas, ut æqualitatem admittat. pluralitatem non admittat. IV, 845. Quidquid est Pater quod Deus est, hoc Filius, hoc Spiritus sanctus. IV, 844, 845. Totum quod est in Trinitate, quidquid illud est, summus, verus, inmutabilis Deus. VIII, 703, 705.

Trinitatis coæternitas. VIII, 909. Filius coæternus Patri et æqualis. III, 1537, 1745. Quomodo Filium sanctificavit Pater. III, 1745. Qui non honorificat Filium ut æqualem Patri, non honorificat Patrem. III, 1546. Quia Pater diligit et Filius diligitur; Pater testimonium perhibet et Filius accipit; non ideo diversitas inter eos. VIII, 722, 754. Quod Filius loquitur, Pater loquitur. III, 250. Quomodo Pater demonstrat Filio quæ ipse facit. III, 1565. Quomodo Filius mandatum accepit a Patre. III, 1740; V, 775. Deum omnipotentem et triotentem esse docelatur in sacris mysteriis. I, 1002. Tres omnipotentes sic non dicendi in Trinitate quomodo non dicuntur tres Dii. VIII, 715. Trinitas tota omnipotens. VIII, 767. Pater, Filius, aut Spiritus sanctus ab invicem non separandi, etiam in iis quæ uni soli Scriptura tribuit. VIII, 769, 826, 852. Patris et Filii et Spiritus sancti una est virtus, una substantia, una deitas, una majestas, una gloria. VIII, 814. Trinitatis una voluntas, una potestas, una majestas. III, 1582. Trinitas immortalis, non solus Pater. VIII, 826. Natura Patris et Filii et Spiritus sancti non commutabilis dicenda ex eo quod res quibus significabantur illæ personæ, transferunt. II, 746, 747. Trinitatis natura inmutabilis. III, 389. Trinitas tota inmutabilis. VIII, 757, 881. Trinitatis natura universa inmutabilis, non potest esse diversa. VIII, 683, 687. Pater et Filius et Spiritus sanctus ubique simul sunt. II, 857. Pariter et æqualiter invisibiles. V, 1266. Patrem invisibilem dicebant Ariani, Filium visibilem. III, 1779. Trinitas tota invisibilis. VIII, 758, 854, 866, 881. Non solus Pater. VIII, 754. Trinitas reponenda est in eo genere visibilium, quæ neque corpora sunt, neque ullam cum corporibus similitudinem habent. II, 437. Refelluntur qui Patrem solum immortalem et invisibilem credebant. VIII, 854. Trinitas in scientia temporalium. VIII, 1012. Pater et Filius quomodo se invicem et omnia sciunt. VIII, 1077. Trinitas sapiens, non solus Pater. VIII, 1082. Filius non ideo Patri inæqualis, quia virtus et sapientia Dei Patris; imo inde Patri coæternus. VIII, 923. Quælibet persona in Trinitate, sua est sapientia, sua memoria, sua dilectio. VIII, 848, 1066, 1080. Cur Filius aut Spiritus sanctus dicatur missus, non vero Pater. VIII, 869. Filius et Spiritus sanctus Patre non ideo minor, quia missus. VIII, 848, 869. Quædam sic dicuntur, ut hominibus parum intelligentibus ipse Filius major Patre videatur, et Spiritus sanctus major Filio esse credatur. II, 1046, etc. Cur Patri attribuitur donum Dei. X, 970. Summum in omnibus spiritalibus Pater est. IV, 609. Attributa per Hilarium singulis personis Trinitatis. VIII, 951. In Trinitate est perpetua stabilitas veritatis. III, 1669.

Trinitatis eadem sunt opera. V, 704. Opera sunt inseparabilia. II, 75, 745, 878; III, 1537, 1539, 1560, 1561, 1871, 1902, 1922; V, 556, 459, 1065; VI, 251, 465, 684; VIII, 508, 683, 691, 694, 705, 714, 827, 857, 858. Inseparabilis est habitatio, quorum est inseparabilis operatio. V, 465. Patris et Filii operatio inseparabilis; attemen Filio operari de illo est, de quo i, se est. VIII, 846. Ab illo est origo operum, a quo est existentia cooperantium personarum. V, 459. Trinitatis actus non differentia potestatum, sed operum ineffabilitate Scriptura sacra metitur. VIII, 697. Sicut voluntatem Patris facit Filius, sic et voluntatem Filii facit Pater. VIII, 790. Trinitatis potestas et operatio individua. V, 556, 459, 705. Trinitatis pars potestas est, una substantia est, eadem divinitas. VIII, 714. Dicere Patrem posse facere aliquid sine Filio, ac vice versa, contra catholicam fidem est. III, 267. Pater et Filius sunt unum principium. IV, 1457.

Trinitati aliquid coæternum esse non potest. III, 389. Trinitas mundum creavit. III, 252. An persona Patris et persona Filii distinguatur in creatione firmamenti. III, 267. Trinitatis unitati non convenit, ut Filius quasi iussus mundum fecisse intelligatur. III, 268. Omnis creatura a Trinitate habet esse, speciem et ordinem. III, 128. Omnis creatura tota est tota Trinitate. III, 128. Solus creator Pater, Filius et Spiritus sanctus; trina unitas, una trinitas. V, 986. Non ex solo Patre omnia, sed etiam ex Filio. VIII, 827. In hominis creatione ostenditur pluralitas personarum et singularitas divinitatis. V, 703. Ut Filius opera Patris, sic Pater opera Filii facit. V, 748. Peccata dimittere totius est Trinitatis. V, 458. Proprie tamen ad Spiritum sanctum intelligitur pertinere. V, 460. Pater, Filius ac Spiritus sanctus prestant quædam sine invicem. VIII, 824, 837. In Trinitate quædam opera ad unam personam pertinere, non tamen sine aliarum cooperatione. V, 537, 459, 465. Patris et Filii et Spiritus sancti singula opera dicuntur, quæ ad

unamquamque eorum manifestantur pertinere personam. VIII, 694. Pater auctor, Filius creator, Spiritus sanctus doctor, ducator, illuminator, sanctificator ab Arianis, et Catholicis appellatur, quomodo. VIII, 761.

Trinitas cum inseparabiliter operetur, ex eo videtur sequi ut hominem tota Trinitas susceperit. II, 75. Trinitas operata est carnem Christi. V, 1096. Sed non pertinet nisi ad solum Christum. V, 365. Homine assumpto non auctus est numerus personarum in Trinitate. II, 746. Trinitas est, nec inducitur quaternitas personarum, cum accedit homo Verbo, ut sit unus Christus. II, 545. Trinitas, non quaternitas facienda vel agnoscenda. V, 727, 999, 1206. Filius Dei se Deum esse probat. III, 1745. In Trinitate forma humana, nisi ut ad Verbi incarnationem pertinet, non est cogitanda. III, 1687. Dei natura corporaliter videri non potest; quælibet persona per subjectam creaturam potest apparere. VIII, 308, 868. Pater et Filius et Spiritus sanctus non possunt inseparabiliter per corpoream creaturam demonstrari. VIII, 909, 910. Quamvis inseparabiliter operentur. VIII, 910. Vide Apparito. Nec Pater, nec Filius, nec Spiritus sanctus visus est unquam per suam substantiam. VIII, 811, 812. Trinitas pro captu ac salute hominum se visibiliter demonstravit. VI, 649. Trinitatis personæ in baptismo Christi insinuatæ. V, 534. Trinitas apparuit sensibiliter in baptismo Christi. V, 535, 535. Pater, Filius et Spiritus sanctus, non triformis Deus, sed unus Deus. II, 1052. Non triformis Dei persona, quia una forma et una deitas. II, 1052. Augustinus triformem Dei personam non credit, ut male Pascentius objiciebat. II, 1052. Nec vox audita coaptata est in unitatem personæ Patris, nec columbæ species in unitatem personæ Spiritus sancti. II, 745. Vox Patris in monte audita, et species columbæ visa sine vivificantis animæ ministerio factæ sunt. II, 746. Potuerunt fieri Angelorum ministerio. II, 747. Quomodo ad Trinitatis cognitionem assurgendum. VIII, 1087.

Trinitas in rebus factis representatur. VIII, 952. Trinitatis vestigia in creaturis. VII, 500. Trinitas in omnibus operibus Dei insinuat. VII, 358. Maxime in Angelis sanctis. VII, 538. Trinitatis mysterium in Genesi insinuat. I, 847. In Genes. I. V, 26; VI, 167; VII, 545. Trinitatis argumenta ex scriptura. VII, 484. Trinitatis unitatem quæ nos scripture testimonia cogant fateri. II, 1044. Trinitatem in Spiritu recto, in Spiritu sancto, et in Spiritu principali dictam nonnulli intelligunt. IV, 896. Unitas ostenditur, ac personarum distributio verbis Ezechielis xxxiv designatur. V, 309.

Trinitatis similitudo in homine. V, 362. Trinitatis imago in homine. VII, 339, 342. Symbola Trinitatis in homine. I, 849. Trinitas in mente quomodo monstrata. VIII, 1040. Trinitas quæ imago Dei, querenda in principali mentis parte. VIII, 1044. Trinitas in mente eo est imago Dei, quo meminit, intelligit, ac diligit Deum, quod est sapientia. VIII, 1048. Trinitatis imago in memoria, intelligentia, et voluntate cujusque. VIII, 1088, 1090. Trinitatem memoria, intelligentia, voluntas adumbrant; non perfecte exprimunt. II, 745. Trinitas alia in memoria recogitantis de visione. VIII, 903. Trinitatis imago in mente hominis noscitur ac et amat. VIII, 963, 972. Trinitatis vestigium etiam in exteriori homine. VII, 985. Trinitas hominis exterioris non est imago Dei. VIII, 990. Male vivitur et deformiter secundum trinitatem hominis exterioris. VIII, 990. Trinitatis imaginem in conjugio masculi et femine ac eorum prole opinio fugiens, non probabilis. VIII, 459, 1000. Trinitatis vestigium in visione. VIII, 983, 991. Trinitatis imago perficienda in Trinitate. VII, 542. Trinitatis vestigia non frustra quæsitâ in creatura. VIII, 1058. An et quomodo ex trinitatibus in homine monstratis ostendatur Trinitas Deus. VIII, 1064, 1065. Quomodo gradatim ad Trinitatem quæ Deus est perventum. VIII, 1087. Inter imaginem Trinitatis repertam in nobis, et ipsam Trinitatem quanta dissimilitudo. VIII, 1089, 1090. Est in homine aliquid, quo quæcumque modo, quod de Trinitate dicitur, intelligi possit. VIII, 693.

Trinitas illustratur similitudinibus. VI, 189, 658, 692. Trinitatis unitatem ut unque exprimunt fideles, quorum erat cor unum et anima una. III, 1684. Trinitatis vestigium in caritate. VIII, 960. Trinitatem panis nomine Salvator designavit. III, 2086. Trinitas forte figurata in iis tribus panibus, quos sibi ab amico accommodari petiit amicus. II, 500. Trinitatem commendat tripartita philosophiæ disciplina. VII, 538. Triâ prima præcepta decalogi ad singulas Trinitatis personas pertinent. II, 215.

Trinitatem quænam videant nunc per speculum. VIII, 1001. Mentis acies invalida in tam excellenti luce non figuratur, nisi per justitiam fidei nutrita vegetetur. VII, 832. Mens purgata idonea est percipiendæ Trinitati. III, 128. Patrem nemo novit, nisi per Filium. III, 1734. Trinitas per speculum nunc auxilio fidei videtur, ut clarus videri possit impetussa visione, facie ad faciem. VIII, 1091. An

corpore post resurrectionem spiritali Trinitatem visuri sumus, dubitare videtur August. II, 460. Trinitatis intelligentia consolatur vitæ præsentis labores. III, 1341. Civis est et unde vivas, et unde pascas. V, 620. Trinitas quomodo diligatur incognita. VIII, 952. Et Pater per Filium, et Filius per Patrem glorificatur. VIII, 704. Quomodo Pater et Filius et Spiritus sanctus ad nos veniunt, et nos ad eos. III, 1852. Trinitas in sanctis, tanquam in templo manet. III, 1833. Trinitatis sanctissimæ personas singulas quomodo iusti et peccatores imitantur. VIII, 586. Trinitatem imitari per gratiam jubetur. VIII, 928. Trinitatem divinam et unam unitatem credentes, caveamus ne quis a fide unitatis Dei nos seducat. V, 1076.

Trinitatis fides commendatur contra varias hæreses. VI, 299, 645, 658, 667, 683, 698, 701. Trinitatis confessio a Consensio edita. II, 430. Trinitatem esse oportere ostenditur. VI, 15. De Trinitate quomodo inquirendum. VIII, 959, 961. De Trinitate scribere non parva ex parte necessarium, necum superfluum. VIII, 869. De Trinitate quomodo disserendum secundum Augustinum. VIII, 822. De Trinitatis mysterio ad certam regulam loquendum. VII, 500. Nec periculosius alicubi erratur quam in disputatione de Trinitate, nec laboriosius aliquid quaeritur, nec fructuosius aliquid invenitur. VIII, 822. De Trinitate multa dicuntur, non ut ipsa dicatur, sed ut illis dictis illa dici non posse intelligatur. II, 1034. Cæcitatibus arguitur Arianus, qui nudam de hoc mysterio veritatem se depromere iactabat. II, 1034. De Trinitate scribit Augustinus, VIII, 869. Libros de Trinitate diu in manibus versat August., ac paucis intelligendos putat. II, 743. Libros hos juvenis Augustinus inchoavit, senex absolvit. II, 738. Subrepti ei sunt priusquam eos absolveret atque expoliret. II, 738. Eos ita emendavit, ut ab iis qui subrepti fuerant, non multum discreparet. II, 738. Alias ipse eos edidisset multo enodatiore atque planiores. II, 738. Epistola quam iis libris vult anteponi. II, 738.

Tripas septimus rex Argivorum in deorum numerum relatus. VII, 563.

Tripolis IX, 430. Tripoli Maximiatarum schisma exarsit. II, 333. Tripolitani. IX, 339.

Triptolena fabula. VII, 570.

Trismegistus. IX, 224. Trismegisti præsentia de Christo an anteriora Gentibus ut credant Christum, quam Prophetarum Hebræorum. VIII, 282, 290, 292. Trismegistica præcepta. II, 1031. *Vide* Hermes. Mercurius.

Tristitia quid. VII, 403. Tristitia, animi contractio. III, 1732. Tristitia solius animæ dolor est. IV, 430, 1110, 1111. Nihil in animo sapientis pro tristitia secundum Stoicos. VII, 411. Tristitiam ad quid utilem putabant Stoici. VII, 413. Tristitia reperitur et in bono et in malo. VII, 411, 412, 413. Tristitia de sæculi rebus perniciose. V, 1183. Tristitia de alterius bonitate Deo odibilis. VII, 443. Tristitia unde esse debet. V, 1184, 1184. Tristitia secundum Deum. VII, 413. Tristitia ea laudabilis est, quæ venit ex dilectione quam Spiritus sanctus infundit. III, 502, 503. Tristitia quam pro malis habemus, nos relevat; illos autem in sua perversitate perseverantes gravat. II, 1064. Tristitia ista pia est, et si dici potest, beata miseria, vitis alienis tribulari, non implicari; mœrere, non hærere. II, 1064. Tristitia et dolor inter humanas tentationes non sunt peccata, sed infirmitas humanæ indicia. IV, 1111. Christianorum tristitia habet quasi; gaudium eorum non habet quasi; sæcularium et contra. IV, 539, 560. Melior est tristitia iniqua patientis, quam lætitia iniqua facientis. IV, 671. Tristitiæ tempus prius tempore lætitiæ. V, 1182. Tristitia quasi solvit cor. II, 534. Quanto est animus melior, tanto tristitia in eo citius faciliusque sanatur. VII, 635. Tristitia Christi ante mortem. IV, 274.

Tritica adeps vel renes, id est farina. III, 537. *Triticum* es, ferto paleam quo usque ventiletur. IV, 1950.

Tritonia Minerva. VII, 566.

Tritonis lacus. VII, 566.

Trituræ tempus. V, 119.

Triumphantium vox. V, 815, 893.

Trogi Pompei historia. VII, 116.

Trojan Neptunus et Apollo a Lamedonte conducti extruxerunt. VII, 80. Troja mater populi Romani. VII, 17, 79. Trojæ eversio a Fimbria. VII, 83. A Græcis. VII, 79, 80, 573. Trojæ eversionem dii, qui in ea celebrantur, non impedierunt. VII, 79, 80. Trojani belli et excidii origo. VII, 165. Trojani dii. V, 503.

Trojani Æneæ duce profugi Romam condiderunt. V, 505.

Troporum quorundam nomina, ut allegoria, ænigma, parabola, in Scripturis reperuntur. III, 80. Tropi usitatus dicuntur quam modi. VIII, 1068. Tropi in Scripturis quare. VI, 534. Tropus Synecdoche magnæ utilitatis ad intelligendum Scripturam. III, 86. Troporum cognitio necessaria.

PATROL. XLVI.

III, 80. Tropis usi sunt auctores sacri. III, 80.

Truina veritatis, non equidivinitatis. V, 1457.

Trygetius Augustini civis et alumnus. I, 963. Apud Cassiacum disputat in libris *De academicis, De beata vita et De ordine*. I, 908. Historiam adamavit. I, 980. Trygetius aliquando militiæ nomen dederat. I, 908.

Tuba ductilis et cornea quænam. IV, 1235, 1236. Tuba cornea te erigat adversus diabolum, non tuba carnea adversus fratrem. IV, 1236.

Tubuna. II, 993, 997; IX, 204.

Tuburbum. IX, 215. Tuburbitanæ Martyres. V, 1521. *Not. (b)*.

Tubursicus episcopus. II, 173, 180.

Tucca. IX, 251, 257.

Tullianense municipium. VI, 602.

Tullii liber de Oratore. IX, 435. *Vide* Cicero.

Tullius philosophaster ædilis futurus. VII, 76.

Tullus Hostilius tertius a Romulo rex Romanorum. VII, 92. Albani expugnat. VII, 89.

Tumorem vix vincit, qui docet. IV, 594. Tumoris effectus et remedium. V, 780. Tumor humilitatis medicamento sanandus. V, 780. Tumoris epithema a Apostolo datum. V, 835.

Tumultus. Magna secessione a tumultu rerum labentium opus est, ut fiat in homine nihil timere. II, 74. Tumultus civiles prohibere quisque pro viribus debet. V, 1392.

Tunica pelliceæ. II, 431; X, 1337. Tunicas talares et manicatas gestare aliquando non licuit Romanis. III, 74. Tunica Christi desuper texta caritatem significat et unitatem. III, 1499, 1949; IV, 176; V, 149, 1086, 1222.

Tunsio pectoris. V, 135, 153, 186, 433, 1465. Tunsio pectoris, contritio cordis. IV, 263.

Turba et populus. V, 614. Turba, multitudo turbata. V, 614. Multitudo inordinata. III, 501.

Turbantius. X, 718. Episcopus. X, 1031. A Pelagianorum errore liberatus. X, 1051, 1146. Et ad catholicam fidem conversus. X, 1333, 1455.

Turpitudinem turpibus quibusdam rebus nominatis ostendere cavendam, non est turpe. VIII, 635, 636.

Turpilicrus. VI, 560.

Turrensis Ecclesia. II, 134.

Turres in diocesi Hipponensi. II, 232.

Turtur, Ecclesiæ symbolum. IV, 1300. Turtur eos significat qui se a negotiosis hominum conversationibus remouent. VII, 502.

Tusculum oppidum Romæ vicinum. VII, 93.

Tuscum iugium. I, 938.

Tutilina dea præfecta frumentis collectis atque reconditis. VII, 118.

Tutunus. *Vide* Mutunus.

Tutuslymani divina correctione flagellatus. V, 1409.

Tyberis fluvius. *Vide* Tiberis.

Tychonius. *Vide* Tichonius.

Tympanistræ significant laudantes Deum carne edornata. IV, 834.

Tympanum, figura incorruptionis. IV, 1964. Tympani et psalterii mystica explicatio. IV, 1953.

Tympanizare quid. IV, 506, 508.

Typhus pro fastu. II, 332.

Tyrannus rex injustus. VII, 67. Tyranni vetere nomine fortes dicti existimantur. VII, 106. Tyranni non nisi providentia Dei evadunt. VII, 106. Tyranni non scientes quid facerent, sanctos Martyres immolando, dona adduxerunt. IV, 909. A Tyrannis confessio Christianorum torquebatur, negatio dimitebatur. IV, 1161. Tyranni ac persecutores martyres effecti. IV, 1391.

Tyrrus lingua Hebræa dicitur Sor. IV, 1053. Tyrrus pro Carthagine accipitur. IX, 421.

Tyrrus, quoniam non erat datum ut crederent, etiam unde crederent est negatum. X, 1014. Tyriis non profuit quod poterant credere, quia non erant prædestinati ab eo; cujus inscrutabilia sunt iudicia, et investigabiles viæ. X, 1014. Tyrii, etsi acturi fuissent poenitentiam, si factæ fuissent apud eos virtutes, quæ factæ sunt in Corozaim et Bethsaida, punientur tamen in die iudicii; mitius tamen quam illa civitates. X, 1006.

Tyronem Christi, cuius tyronicinia multis tentationibus quætebantur, instruit et consolatur Aug. II, 1035.

V.

Vacca rufa, signum novi Testamenti. III, 732. Figura passionis Christi. III, 735. Vacce significant animas seductibiles. IV, 645, 836. Plebem Judæorum. IV, 1362.

Vadiani schismatici, non hæretici. VIII, 59.

Vaga. IX, 220.

Vagania. Felicianum et Prætextatum crudelitatis accusat concilium Vagaiense. II, 414. Sententia concilii Vagaiensi trecentorum et decem episcoporum in Maximianum. II,

(Vingt-une)

406, 407. Vagaitana privilegia pro Bagaitana. IX, 127. *Vide* Bagai.

Vagi Romanorum quinam sint. VIII, 167.

Vaginentis Ecclesia. II, 240.

Valens Imperator Arianis favens Ecclesiam affligit. VII, 175. Catholicos in Oriente persecutus est. IX, 327. Valentis imperatoris persecutio. VII, 613, 616.

Valens diaconus. V, 1573.

Valentinianus curator. IX, 511.

Valentinianus major, fidei Christianae confessor sub Juliana. A hostata militia privatus est. VII, 613. Joviani successor. II, 400.

Valentinianus junior frater Gratiani. VII, 172. Iterum consul. II, 968. In societatem Imperii a Theodosio adscitus. VII, 172.

Valentinus episcopus catholicus. II, 508, 577.

Valentinus Abbas. X, 881, 911, n. 1, 913. Plurimi facit librum de gratia et libero arbitrio, et epistolam Augustini ad Sixtum. II, 973. Valentino et fratribus qui cum eo sunt unam et alteram scribit August. epistolam. II, 968, 971. Valentinus describit Augustino. II, 974. Suam de libero arbitrio et iudicio Dei fidem declarat. II, 973.

Valentinus Bavianensis episcopus. II, 935. *Not.* (c).

Valentiniana. IX, 589. A Valentino. VIII, 27. Valentinianorum dogmata. VIII, 27.

Valeriana martyr. V, 1448.

Valerianus Imperator. VII, 614; IX, 323, 328.

Valerius Licinianus Licinius, imperator. IX, 540. *Not.* 1.

Valerius episcopus Hipponensis. II, 117, 131; IX, 733. Augustino imponit onus predicandi. II, 117. Et coepiscopatus sarcinam. II, 123. Sepe testatur adventu illius orationes suas exauditas esse. II, 123. Ab Augustino rogatur, ut ipsum aliquandiu in secessu agere patiat. II, 69. Valerio episcopo adhuc in corpore posito. Augustinus ordinatus est episcopus, utroque ignorante hoc Niceno concilio prohibuit. II, 967. Valerius hortum dat Augustino. V, 1570.

Valerius Melitanus. IX, 507, 528, 530.

V. Valerius Consul Romanus. VII, 93. Ejus paupertas. VII, 164.

P. Valerius occisus est cum Capitolium defensaret. VII, 96.

Valerius comes. I, 631; X, 411, 413, 437, 637, 639, 1049. Valerii auxilium contra Pelagianos in librum de nuptiis et concupiscentia efflagitatum. X, 1147. Valerii Comitis elogium. II, 926. Nuncupat ei August. librum primum de nuptiis et concupiscentia. I, 631; II, 913. Ac postea librum secundum ad eumdem conscribit, qua occasione. II, 950. Valerius pacis amans, et a vano fastu alienus. II, 131. Pudicitiae conjugalibus observantissimus. X, 414. Lectio ei deditur. X, 436. Valerio Comiti commendat August. Felicem episcopum. II, 949.

Valerius vicarius idem quod Verinus. IX, 687. *Not.* 2.

Valerius Soranus poeta. VII, 203.

Valerius actor. II, 1063.

Valerii haeretici. VIII, 32.

Valetudo bona unde. X, 278.

Valtonia dea vallibus praefata. VII, 118.

Vanitantes quinam. I, 1076; III, 139.

Vanitas et veritas a contrario differunt. IV, 1331. Vanitas dicitur quidquid transit. IV, 1483. Vanitati subjecta est omnis creatura, id est homo. III, 2075. Vanitati subjecti non sunt Angeli. III, 2074. Homo subjectus est vanitati, quia noluit subijci veritati. IV, 1532, 1549. Vanitas est omnis creatura, non ex se, sed ex hominum vitio. III, 139. Vanitas hujus vitae in quo sita est. VII, 661. Vanitas qua vitam hanc in miseriis constitutam, beatam vocant. VII, 629. Vanitas saeculi hujus paucis, sed graphice exponitur. II, 958. Vanitas veritate loquacior. VII, 174. Vanitatem loquentes, non audiunt loquentes veritatem. IV, 1866. Vanitas in hominum laude findenda, in quo sit. II, 1023. Vanitatem observare, quid sit. IV, 237.

Vapulant omnes homines, soli filii Dei sentiunt se vapulare. IV, 1633.

Varro vir doctissimus. VII, 114, 112, 561. Doctissimus Romanorum. VII, 630. Doctor caeteris inter Paganos. III, 1033. Non parvus auctor in historia. VII, 359. Auctor fide dignus. I, 1020. Varro Ingenii laude et eruditione saeculari commendatur. VII, 177, 182. Varro, licet ad veri Dei notitiam non pervenerit, Deum unum colendum esse sensit. VII, 138. Deum verum, Jovem nominavit. VII, 630. Quid senserit de diis Gentium. VII, 178. Ejus doctrina de theologia parum sibi constat. VII, 218. Quid de finibus bonorum et malorum referat. VII, 625. Quomodo et quot libros de antiquitatibus rerum divinarum et humanarum partitus est. VII, 178. Quare de rebus humanis quam de divinis scripserit. VII, 179, 182. Varro scripsit de arduis sacris. VII, 98. Scripsit de gente populi Romani. VII, 561, 727.

Vas, generale nomen omnium utensilium. III, 639. Vasis contractio propter aeris compressionem. III, 263. Vas ad fontem affertur, cum anima ad Deum levatur. IV, 1854. Vasa in honorem, vasa in contumeliam. V, 116. Vas in honorem fit per misericordiam, vas in contumeliam per iudicio. VI, 282. Vasa in contumeliam non fiunt, nisi essent mali. X, 1124. Vasa in gloriam Deus preparat, et ea se preparant. X, 1135. Vasa in contumeliam quomodo faciat Deus. X, 1129. Vasa irae et vasa misericordiae quoniam. X, 1129, 1141. Vasa irae perfecta ad perditionem. IV, 1732. Vasa irae et vasa misericordiae de propria spondio voluntatis fiunt, secundum Julianum. X, 1133, 1134. Vasa irae ex iudicio, vasa misericordiae ex gratia non debita. X, 1141. Vasa irae ad quid prosunt. VIII, 633. Ad quid utilia. X, 841. Vasa perditionis ad usum correctionis aliorum fiunt. VI, 123. Vasa irae, Deo iis bene utente, vasis misericordiae prosunt. X, 984. Vasorum tertium genus, quod nec in honorem, nec in contumeliam sit, non datur. X, 1136, 1142, 1191, 1299. Vasa mortis quae sint. IV, 106. Iuqui vasa diaboli, credendo fiunt vasa Christi. IV, 693.

Vaticanus seu vagitanus deus qui infantum vagitibus praesidet. VII, 118, 122, 128.

Utera matris Ecclesiae duo Testamenta. III, 1998.

Veientes, seu Veii gravissimi hostes populi Romani. VII, 62, 96.

Vela undecim Tabernaculi, peccatorum symbola. III, 631, 633. Velum templi scissum in morte Christi, quid significat. X, 400. Vela Grammaticarum scholarum limitibus appensa. I, 670; V, 964; VII, 713. Vela tanto plura pendunt in dono, quanto quisque honoratior est. V, 336.

Velamen inter faciem Moysi loquentis, et populum audientem. IV, 778.

Velari perinde est ac velum sanctionis accipere. II, 939.

Velationis apophoretum. II, 643.

Velle maxima est liberum. VII, 153. Velle et posse distinguuntur. X, 231. Velle quod non deceat, idem ipsum miserum: nec tam miserum est non adipisci quod velis, quam adipisci velle quod non oporteat. II, 498. Quid sit velle quod deceat. II, 498. *Vide* Voluntas.

Vellus Gedeonis quid significat. X, 400. Vellus Gedeonis allegorie. IV, 520, 521, 907.

Venale colorum regnum Deus proposuit. IV, 1211.

Venantius episcopus. II, 739, 781.

venantius a Tivina. IX, 250.

Venator. V, 85, 156, 333, 718; VI, 560. Venatorum labor. V, 444. Venatores cur ursis certant. VI, 639. Venator in theatro secundum suum stadia partium a populo laudatur. VII, 263. Venator et Auriga in iis qui populo spectaculum exhibebant. IV, 438, 439, 626, 1327. Venatoribus et histrionibus qui sua donant, reprehenduntur. V, 90. Venatorum et piscatorum officia. VI, 714. Venatorum amatores, et Venatores ipsos venatus est Dominus. V, 333. Venator pessimus totius mundi diabolus. V, 334.

Vendendis et emendis rebus caritatis et vilitatis vota perversa. V, 1541. Vendere se potuerunt homines, redimere se non potuerunt. IV, 1231.

Venefici. In veneficos vigorem legum juste exerceri fatentur Donatistae. IX, 43.

Venena ipsa non modo ad decorem universi, sed ad hominum utilitatem condita. VII, 333. Venena Romanorum matronarum. VII, 97. Venenis assueta mulier. I, 1352. Venenosa cur gignit tellus. III, 182.

veneti. VIII, 236.

Veniae non tam spe augentur peccata, quam desperatione. IV, 1301. Ne desperatione pejus viverent homines, promisit Deus indulgentiae portum; rursus ne spe veniae pejus viverent, fecit diem mortis incertum. IV, 1301. Cito ignoscendum veniam postulantis. II, 837. Venia fratri danda, ut a Deo accipiatur. V, 652, 653. Veniam non accipit, nisi cuius culpa certissima est. II, 163. Venia non ad impunitatem iniquitatis, sed ad spem correctionis debet indulgeri. VII, 171. Venia ab eo qui laesus sit, petenda. V, 127, 1035. Venia a quibusdam non nisi tacite et blandiendo petenda. V, 1033.

Venialis iniquitatis modus quare nunc ignoratur. VII, 730. Venialia peccata. X, 1117. *Vide* Peccatum.

Venilia dea. VII, 123, 211.

Venter pro interioribus ponitur in Scripturis. IV, 214. Venter Ecclesiae in carnalibus. IV, 492. Venter Christi, infirmi in Ecclesia. IV, 173.

Ventriquo femina. III, 53.

Ventus quid. I, 1039. Ventus est aer motus et fluctuans. III, 226. Ventus nihil aliud quam aer motus. X, 534, 535. Ex diversis partibus caeli diversa nomina sortitur. I, 1039. In vento quid laudandum, quid vituperandum. VIII, 196, 199. Ventorum nomine animae vitiligatur. IV, 1346, 1347, 1776. Ventus tentationem significat. IV, 328. Pascere ventos,

demonos est pascere, id est errando eis esse voluptati et derisui. I, 814.

Venus inde sic nuncupata. VII, 188. Venus cur Vulcani uxor et Martis adultera dicitur. VIII, 374. Venus calva. II, 81.

Veneris, sen Liberæ, vel Cereris officium. VII, 194, 195. Venerem et stellam esse, et etiam lunam quidam volunt. VII, 206. Veneris stella, Hesperis, Vesperugo, Lucifer appellatur. VII, 720, 721. Portentum quod in stella Veneris existit. VII, 720. Venus Enæe mater fuit adultera. VII, 80. Veneris sacra. VII, 185. Veneri donum dabant Phœnices de prostitutione filiarum antequam eas viris iungerent. VII, 121. An tres sint Veneres. VII, 121.

Venustiani seu Paterniani hæretici. VIII, 46; X, 800. Ver, novelli in fide. IV, 941.

Verax est Deus in minis æque ac in promissis. IV, 1230.

Verax non est homo, nisi in quo loquitur Deus. IV, 1432.

Veraci merces reddetur veritas, et temporaliter bene venti merces reddetur æternitas. V, 1405.

Verbalis in diocesi Hipponensi. II, 232.

Verberibus civem Romanum affligi Pauli tempore non licebat. II, 806.

Verbidium. VIII, 214.

Verbum multiliciter dicitur. VIII, 968. Verbum mentis quid sit. VIII, 1071, 1072, 1073, 1078. Verbum intus ex rebus in æterna veritate conspectis concipimus et gignimus. VIII, 967. Verbum amore concipitur sive creaturæ sive creatoris. VIII, 967. In amore spiritualium verbum natum, idem quod conceptum: secus in amore carnalium. VIII, 968. An sola notitia animata sit verbum mentis. VIII, 968, 969. Verbum omnia opera hominis præcedit. VIII, 1073. Verbum necessario præcedit locutionem et actionem. VIII, 967. Verbum mentis se ipsam noscentis ipsi æquale est. VIII, 969, 970. Verbum cordis. V, 1097. Verbum cordis, consensus. VI, 350, 352. Verbum humanum sic transit ad alterum, ut remaneat in corde. III, 1671. De verbi nostri veritate et falsitate. VIII, 1077. Verbum quandoque verum. VIII, 1072, 1078. Verbum nostrum sempiternum esse aut dici non potest. VIII, 1078; Verbum nostrum, etiam cum similes Deo erimus, nunquam Verbo divino æquandum. VIII, 1079. Quale verbum nostrum erit cum similes Deo erimus. VIII, 1079. Verbi mente concepti vehiculum sonus. V, 183, 677, 1097. Verbum quod loquimur, quasi alter animus ab animo per quem se indicat. VI, 183, 184. Verbum et vox quo differant. V, 1304, 1307, 1309. Verbum externum, vox verbi interni. VIII, 1071.

Verba ad quid instituta. VI, 243. Verba non sunt necessaria nisi ad exprimentendam voluntatem. III, 499. Verborum usus omnis in significando est. III, 20. Verborum abusus in omnibus linguis late patet. VIII, 410. Verba admonent ut queramus res, non eas exhibent ut noverimus. I, 1213. Verbis immorari, cum de re constat, turpe est. I, 932. Verborum notiones consideranda, non verba. III, 2097. Verbum pro facto positum. III, 503, 800. In verbis verum amare, non verba, insignis est idollis. III, 100. Verba, opera sunt. III, 1820. Verbum vocat Scriptura longam verborum seriem. V, 456. Verbum irati ne deferatur, sed moriatur in te. V, 323. Nullum unquam verbum quod revocare vellet emitit, ait Tullius de: quodam quod credibilis est nimium fatuo, quam de sapiente perfecto. II, 586. Verbum internum quisquis intelligere potest. Verbi divini potest videre similitudinem. VIII, 1071, 1072.

Verbum divinum cum verbo humano comparatur. III, 1506. Verbi humani natura non potest comprehendi, quanto minus divini. III, 1674, 1672. Inter verbum scientiamque nostram et Verbum scientiamque divinum dissimilitudo quam maxima. VIII, 1073, 1075, 1077, 1078. Verbum Dei non solum mutabile, sed etiam visibile quidam male putaverunt. VIII, 831, 838, 861, 862. Verbum divinum in gente tenebrarum esse ligatum, impia Fortunati assertio. VIII, 121. De Verbo Filio Dei quid sentiendum. VIII, 585. Verbum Deum recipere nolunt Alogi. VIII, 31.

Verbum Patris dicitur Filius Dei, quare. VI, 185. Cur Filius Dei non cognitio Dei, sed Verbum Dei dicitur. VIII, 1079. Verbum Dei quale. III, 1383. Verbi divini excellentia. IV, 496. Verbi Dei excellentia intelligenda ex humani verbi proprietate. V, 1124. Verbum Dei ab homine explicari non potest. V, 1003, 1124. Verbi sui dictionem scriptis cur maluit Deus committere, quam sonis. IV, 498. Verbum apud Deum non habet syllabas, nec tempora. IV, 1578. Dicere Dei æternum est. IV, 497. Ipsum Dei Verbum non est factum. III, 1384. Verbum Dei sine inchoatione natum Patri coæternum est. III, 227. A quo est ei esse, ab illo simul ei est doctum esse. IV, 1581. In Verbo audire et videre, etc., idem est quod esse. III, 1541, 1342. Verbum Dei, Deus apud Deum. III, 248. Verbum Dei per omnia æquale Patri de quo est. VIII, 1076. Verbum est id ipsum quod Pater. VI, 183. Verbum relative dicitur, non ad se.

VIII, 936, 937. Deo Patri coæternum, genitum, non factum Verbum. V, 661, 672, 671. Generatio Filii Dei ineffabilis. IV, 496. Verbum Dei quomodo sit genitum, nemo nisi cui ipse Deus inspiravit, intelligit. II, 443. Verbum Deus apud Deum sempiternæ dicitur, et eo sempiternæ dicuntur omnia. I, 812. Verbum illud manet incommutabiliter. VI, 183. Verbi natura est esse et immutabile esse. III, 1389. In Verbo Dei non est: quando, et aliquando. III, 248. Verbum Dei in se permanet sine vetustate, et innovat omnia. I, 774. Omnia principaliter atque incommutabiliter in Verbo divino simul sunt, et omnia vita sunt, et unum sunt. VIII, 888. Verbo divino non solum hoc est esse, quod vivere; sed etiam hoc est vivere, quod sapienter ac beate vivere. III, 249. In Verbo vita est, ut sit in se vita. III, 268. Quid habet in Verbo est, vita est. III, 268. Verbum Dei non habet vitam in formam. III, 249. Verbum Dei incommutabile lumen sapientiæ. III, 230. Verbum divinum vere veritas est, et in eo summe illud agnoscitur: Est, est, non, non. VIII, 967, 968. Videre Verbi, non aliud est a Verbo. V, 703. Omnia in Verbo novit Deus quæ fecit per ipsum. VIII, 931. Per Verbum suum revelat Pater. VIII, 937. Verbum Dei ubique totum est, nec abest mentibus impiorum. II, 540. Verbum Dei ubique totum nostræ vocis similitudine ostenditur. II, 518. Verbum Dei ubique totum. V, 676, 1486. Totum in cælis, totum in terris, totum in Angelis, totum apud Patrem, totum apud Virginem, etc. V, 184. Non alia visio Verbi et Patris, sed una. III, 352. Verbum æternum non nisi purgatissimo et simplicissimo corde videtur. VIII, 140, 141.

Verbum Dei, consilium Dei. III, 1384. Mandatum Patris. V, 775. Verbum Dei ante omnes creaturas. III, 1399. Per Verbum suum Deus fecit quidquid fecit. III, 249. Per illud omnia sunt facta. III, 1384, 1383. Omnia creata sunt. VI, 183. Per Verbum non omnia facta essent nisi esset ante omnia, et ipsum non esset factum. VIII, 888. Verbum quo Deus omnia creavit, est æternum. III, 248. Verbum Dei, ars quædam omnipotentis et sapientis Dei, plena omnium rationum viventium, etc. VIII, 931. Ratio creandi quamlibet creaturam in Dei Verbo Patri coæterno coæterna vita vivebat. III, 268. Verbum Dei forma non formata, sed forma omnium formatorum. V, 662, 1216. Forma sine loco, sine tempore. V, 662. Existens omnibus et fundamentum in quo sicut, et fastigium sub quo sint. V, 662. Verbum ante tempora, per quod facta sunt tempora, etc. IV, 1311. Deus in uno Verbo quod genuit, dixit omnia priusquam facta sunt singula. III, 268. In Verbo dixit ineffabiliter omnia Pater. III, 1912. In Verbo Dei sunt omnia quæ creantur, etiam antequam creentur. III, 268. Aliter in Verbo sunt ea quæ per illud facta sunt, aliter ea quæ ipse est. III, 268. In Verbo Dei sunt quæ futura sunt, et quæ transierunt. IV, 497. Et erant omnia, antequam fierent. IV, 742. Deus quod facit Verbo, hoc facit manu. IV, 1313. Verbum Dei dicitur manus ejus. III, 348. Per Verbum creavit Deus hominem, et per Verbum recreavit. IV, 1835. Quomodo sit creatura temporalis, cum Verbum sit æternum. III, 248.

Verbum, fons et lux. III, 1493. Lux vera mentis humanæ. III, 331. Verbum ipsum est magister et principium quo luit docemus omnem veritatem. I, 815. Verbo se narrat Pater. II, 1028. Per Verbum se indicat Angelus Deus Pater. II, 1028. Verbi comparandi pretium, ipse comparator. V, 662. Non extra se ipsum querat quod det, se ipsum det. V, 662. Nec tunc se mittit, sicut mittit pretium rei quam emit. V, 662.

Verbum, Angelorum panis. V, 701, 1097, 1124. Verbum Dei panis est cælestis et thesaurus. IV, 1833. Verbo vitæ tamquam pane suo Angeli cibantur. III, 1978. Verbum cibus et panis Angelorum, de quo illi pascuntur, vivunt, illuminantur, sapiunt, beati sunt. V, 401, 1020. Verbo Dei omnes rationales mentes sine defectu pascuntur. V, 782. Verbum cibus est, ad quem capiendum non omnes validi sunt. III, 1383. Verbum, panis Angelorum; Verbum caro factum, panis hominum. III, 1494. Verbum quia homo non poterat manducare, caro factum est, ut posset homo sugere. III, 1383, 1386. Verbum Dei ut manducaret homo, caro factum est, et habitavit in nobis. IV, 993. Verbum incarnatione quasi lac factum, ut a nobis caperetur. V, 670. Teum est, cujus Verbum a te non recedit. IV, 300. Verbum Dei non apparet visibiliter nisi per aliquam visibilem creaturam. VIII, 140.

Verbum caro factum est, non Pater, non Spiritus sanctus, sed carnem Filii tamen tota Trinitas fecit. V, 1063, 1096, 460. Verbum incarnationem Deus et homo. V, 1002. Verbum Dei pro mente, pro intellectu, pro ratione Christo fuisse hæretici dixerunt. V, 1124. Verbum incarnatione totum suscepit hominem. V, 1124. Et carnem et animam sumpsit. IV, 661, 663. Verbum incarnatione non est mutatum, nec a Deo patre recessit. V, 103, 671, 674, 680, 687,

908, 1601, 1097. Verbum carum induens, sinum Paris non deservit. III, 1639, 1660. Verbum potuisse a nos procedere, nec a Patre recedere, soni similitudine ostenditur. V, 184. Verbum quomodo manibus tractatur. III, 1978. Verbum, quod caro factum est, ut manibus tractaretur, cepit esse caro ex virgine Maria: sed non tunc cepit Verbum. III, 1978. Verbum caro factum, non comutatum est, similitudo. III, 24. Verbum carnem accepit, non vero in carnem mutatum est. III, 1043; VIII, 541. Nec humano corpore maculatum est Verbum. VI, 187. Nec de femineo corpore pollutum. VI, 187. Nec utero Virginis inquinatum. VIII, 177, 178. Incarnationis Verbi mysterium suadet. V, 675. Et verbi humani similitudine illustratur. V, 675, 677, 1097. Cunctio illa inseparabili ipsius Verbi fit ut Christus non sit talis homo, quales ceteri. IV, 211. Verbum in carne tanquam in testa. IV, 1834. Divinitas Verbi ab eis non cognoscitur, a quibus ejus infirmitas in cruce committitur. IV, 1356.

Verbi incarnationis causa et necessitas. V, 710, 843, 997, 1003, 1660, 1676. Verbum Dei, nostri causa natum est in tempore. V, 1005. Non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei dignaretur esse humanus. V, 940. In nobis pro nobis, de nobis factus est mortalis Dei Filius. VIII, 541. Verbum Dei ut digna pro indignis ferret, incarnatum est. V, 1009. Verbum non deignatum est suscipere foenum, ne de se desperaret foenum. IV, 1355. Verbum caro factum est nobis via. III, 1636. Prima via ad Deum. III, 35. Via qua ad patriam rediremus. III, 1589, 1391. Per Verbum incarnatum, pervenendum est ad Verbum increatum. III, 1588, 1494. Christo secundum id quod pro nobis factus est, herendum est, ut perveniatur ad eum, secundum id quod est. III, 1390. Verbum caro factum est, quam videre possemus, ut sanaretur in nobis, unde Verbum videremus. III, 1979. Ex homine nasci voluit, ut homo ex Deo nasceretur. III, 1393.

Verbum infans doctor humilitatis. V, 1004. Cum Verbum non erubuit nasci de homine, non erubescant homines nasci de Deo. III, 1399. Per solum divinum Verbum bonum utcumque boni esse possumus. IV, 496. Verbum incarnatum tenebras nostras pellit. VIII, 888, 889. Verbi factum, verbum nobis est. III, 1393. Verbum ipsum non est pars Ecclesiae, sed Verbum caro factum est caput Ecclesiae. IV, 1942. Verbi Dei commune cellarium in caelo. V, 581. Verbum Dei incomprehensibile, in Evangelio revelatum. V, 676. *Vide* Christus, Filius Dei, Incarnatio.

Verbum Dei attente audiendum. IV, 1884. Verbum Dei audire nolentes comparatur aspidi. IV, 679, 680. Verbum Dei audire non ideo negligendum est, quia pauci faciunt quod audiunt. IV, 692. Pii et impij verbum Dei audiunt. IV, 1689. Verbi Dei praecones, et malis et bonis verba faciunt. VI, 677, 678, 687. Verbum Dei negligens facere, non excusatur ex vita praedicatoris. V, 971. Verbum Dei per quos administraretur non attendendum. V, 695. Verbi Dei omnes intus auditores sumus, omnes intus et foris factores esse debemus. V, 970. Homines ab hominibus audiunt, tamen quod intelligunt intus datur. III, 1609. Quid agendum, cum sermo Dei non capit. III, 1557. Verbum Dei audire non sufficit, ut vivatur, sed obaudiendum est. III, 1548. Verbum accipere, est illud intelligere atque tenere. III, 1911. Verba Dei prius facienda, ut intelligantur. III, 651. Verbum Dei non audire, malum est; malum est audire, et non facere: restat audire et facere. V, 971. Verbum Dei qui audiunt et intelligunt, felices; sequentis felicitatis, qui etsi non intelligunt credunt. V, 676. Verbo Dei totum patet, Verbum Dei nihil latet. V, 676. Verbum veritatis inane est laudare, si non fiat. V, 831. Verbum Dei audire, ipsum Christum manducare est. V, 960. Verbum Dei cibus et potus noster. V, 1648. Panis est ab ore justi nunquam discedens. IV, 386. Panis noster verbum Dei; eundem in audiendo, ne moriamur in jejuniando. IV, 286. Bene manducatur, et male digerit, qui audit verbum Dei et non facit. V, 183. Verbum Dei, cum res tranquilla sunt, colligendum est, atque in cordis intus reconducendum. IV, 369.

Verbum Christi quam effeax. IV, 500. Quam velox et mobile. IV, 1031. Ventis comparatur, quia nihil velocius. IV, 1546. Verbum Dei in aliis fit fons aque salientis in vitam aeternam; alij autem audientes verbum, torrentes sunt. IV, 939. Repellit a se cor hominis verbi Dei severitatem, et admittit ad se male sudentis serpentis blanditias. IV, 545. Verbum Dei bene audientes quomodo deficiant et proficiant. VI, 678. Verbum Dei, semen quod spargitur in cordibus. III, 1396. Semen quo regeneramur. IX, 249, 260. Verbum Dei simile securi concidentis petras. III, 102. Verba Dei sagitta. III, 830. Verbum Dei et sagitta est et pluvia. IV, 981, 1600, 1601, 1805. Verbi Dei pluvia a malis ad spinas germinandas, a bonis ad fructum bonum convertitur. V, 48. Cupiditas sicut spinarum radix, dulcem verbi pluviam ad punctiones convertit. IV, 1803. Verbum Dei in corde liberat a laqueo, a via prava, a la-

lina. IV, 500. Verba Christi manifesta pascunt, obscura exorcunt. III, 1721. Verba Christi manent in nobis, quando facimus quae praecipit, etc. III, 4812. Per verbum caro refectitur, qui male de Verbo sentiunt. III, 1583. Verbum Dei omnia perversa corda perturbat, sicut jia corda exerceat. III, 1539. Verbum Dei multis superfluum est eorum culpa. IV, 1689. Non est omnibus utile, quia fides non est omnium. IV, 1803. Quibus obsit, quibus prosit. IX, 65, 68. Verbi Dei fructus a non audiente etiam exigendus. V, 204. Manere in verbo Dei quid sit. V, 742. Quam hoc nobis necessarium. V, 743. Quantum praemium. V, 745, 746. Verbum Dei tunc in nobis requiescit, quando nos acquiescimus verbo Dei. V, 1353.

Verbum Dei non abscondendum timore carnalium incommodorum. III, 1538. Fames, indigentia Verbi veritatis. III, 1314. Verbi Dei tardum fastidiumque, gravis tentatio. IV, 1422. Vox verbi est omnis homo annuntiator Verbi. V, 1506. Verbum Dei venit cum manifestatur, abscedit cum occultatur. II, 518. Verbum Dei ab stantibus audiebatur. IV, 1062, 1950. Sedendi usus, dum verbum Dei auditur, quibusdam in Ecclesis receptus approbatur. VI, 325. Verbum Dei cum tacto audiens, urgendus ut sedeat. VI, 325. In annuntiando et audiendo verbo veritatis labor est. IV, 283.

Verecundia quid. IV, 836. Verecundia in membris corporis unde. X, 404. Amicus ne admoveat amicum, verecundia impedire non debet. II, 671.

Verecundus Mediolanensis civis et grammaticus, Augustino, ejusque sociis familiarissimus. I, 735; II, 69. Nebrium adjutorem in docendi officio flagitat. I, 735. Augustino de seculo fugienti cum sociis concedit rus suum Cassiacum. I, 763, 980. Verecundus fit Christianus in extrema aegritudine. I, 765. Verecundus moritur, agente Romae Augustino. I, 763.

Verimodus filius Darii. II, 1020, 1022, 1026.

Verimus. II, 251. Vicarius. IX, 648, 650, 686. Ad quem Constantini litterae. II, 381.

Veritas cujus sit filia secundum Manichaeos. VIII, 211. Veritas secundum Manichaeos est ipsa lux quae per oculos trahitur. VIII, 316. Veritas, lex aeterna. VII, 484. Veritatem, quae aeterna est et omnibus praerinet, ipsum Deum esse. I, 742, 807, 840, 1262; III, 147. Veritatis essentia, Trinitas. VIII, 948. Veritas similitudo et imago Patris dicitur et sapientia. III, 245. Veritas Christus. III, 2000. Veritas principalis Christus. V, 184. Christus est veritas, ad quam per fidem et per Christum imus. IV, 1640. Veritas vere est. III, 1680. In ea nec praeteritum nec futurum invenitur. III, 1680. In veritatis substantia non est major aliqua nisi quae verus est. VIII, 947. Veritas quondam sese cumulativissime habet. VIII, 75. Veritas ad jus natura pertinet. VI, 20, 21. Ex veritate est omne quod justum est. VI, 540.

Veritas et vanitas a contrario differunt. IV, 1551. Veritati similis factus est homo cum creatus est; vanitati similis efficitur per peccatum. IV, 1863. Veritas humiliari non potest. IV, 1492. Omnitudo supereminens est. IV, 311. Corporea creatura, quae a summitate caeli usque ad nubes est, habet figuram veritatis. III, 258.

Veritas animae beatae vita. VI, 240. Veritatis contemplatio, vita Beatorum. V, 1635. Beata vita nihil aliud est quam gaudium de veritate. I, 793. Sola veritas facit beatos, ex qua vera sunt omnia. IV, 79. Veritas caelestis patriae thesaurus. VII, 160.

Veritas lumen mentis nostrae. III, 1688. Veritas existit mentibus nostris superior. I, 1259; III, 447. Quipp: quae non de ipsa, sed secundum ipsam de ceteris judicant. I, 745; III, 147. Mens humana nulli cohaeret, nisi ipsi veritati. III, 245. Veritas summa generatiter ac rationem cuiusque hominis continet. II, 80. Veritas et una est, et multae, quae multae animae, quos illustrat. IV, 158. Veritatem fixam, stabilem, indeclinabilem, uti sunt omnes rationes rerum creaturarum, de longinquo viderunt Philosophi. V, 776. Incommutabilis veritatis lex est omnium artium, et ars omnipotentis artificis. III, 147. Veritatis nonnulla vestigia reperitur in ipsis profanorum auctorum litteris. X, 767. Ex aeternae veritatis regulis iudicium de rebus etiam corporeis fit. VIII, 906. Veritatis iudicium in sensibus corporis posterunt Epicurei et Stoici. VII, 252. Veritas communis est omnium. I, 840. Omnibus communis est. IV, 969. Qui vult habere veritatem privatam, timeat ne ea privetur. I, 840.

Veritas in Deo invenitur. VI, 14. Veritas omnis ex Deo. III, 1414, 1660. Veritas ubicunque invenitur, Domini est. III, 49. Omne verum ab illo est qui ait, *Ego sum veritas*. III, 18. Quidquid veritatis reperitur in homine, non est ab homine, sed a Deo. III, 2109. Veritas per quamlibet creaturam dicitur, non nisi ab illo dicitur, qui unus est verax. VIII, 140. A quocumque verum dicitur, illo donante dicitur,

qui est ipsa veritas. II, 724. Veritatis illustratio si homini ablata fuerit, non poterit nisi mendacia loqui. V, 908. Veritatem qui loquitur, ore suo loquitur, sed non suum. IV, 1120. Quidquid verum est in ratiocinatione, lumini veritatis tribuendum. III, 1285. Quæ a veritate non veniunt, se ipsa plerumque subvertunt. VII, 210. Veritatis cognitio, omnia falsa, si modo proferantur, etiam quæ prius inaudita erant, et dijudicare et subvertere idonea est. II, 457. Deus in cathedra unitatis doctrinam posuit veritatis. II, 403. Non est ulla ratione diceunda aut putanda veritas, quæ sacris litteris resistit. VI, 156. Veritas non est nisi in opere bono. IV, 1811. Veritas sola est, etiamsi non laudetur, laudabilis II, 1025.

Veritas, vitam, æternitatem, beatitudinem omnis homo querit. V, 776; VIII, 887. Veritatis quantum nobis amor naturalis. I, 813. Veritas negligentius quæreretur, si mendaces adversarios non haberet. V, 539. Negotium nostrum summum est magnopere quærere veritatem. I, 953. In illius acquisitione beatitatem consistere opinio Academicorum, quæ discutitur. I, 909, 906. Veritas cum quovis disputatione quæri debet. VIII, 77. Tutor est affectus vera quærendi, quam incognita pro cognitis præsumendi. VIII, 861. Veritas qua animi affectione quærenda. VIII, 855. Quo pacto in disputationibus quærenda. VIII, 175. Veritas disputatione requiritur, non disputatione veritate. III, 517. Errari nunquam tutius existimo, quam cum in amore nimio veritatis et rejectione omnia falsitatis erratur. VI, 487. Veritas, si non totis animi viribus concupiscatur, inveniri nullo pacto potest. I, 1524. Veritatem magis quam se ipsum animus debet appetere. VI, 496. Veritatem invenire est difficillimum. VIII, 65. Veritas non nisi magno labore invenitur. VIII, 174. Si quærat ut dignum est, non potest se suis dilectoribus subtrahere. I, 1524. Fieri non potest, ut eam pie, caste ac diligenter quærantibus inveniri facultas desit. I, 1043. Omnes ambientes se admittit. I, 1261. Veritas ipsa negat vel tantis ad se anfractibus, quæ tam proxima est; vel tantis sumptibus, quæ tam gratuita est, perveniri. II, 455. Veritas per quam voluerit creaturam, cui voluerit creaturæ, ubique præsens loquitur. VI, 142, 162. Quomodo loquitur rationali creaturæ. VII, 484. Noli foras ire, in te ipsum redi, in interiore homine habitat veritas. III, 154. De universis quæ intelligimus, non loquentem qui personat foris, sed intus ipsi menti præsentem consilium veritatem. I, 1216. Verum esse quod legit, nemo in codice aut in eo qui scripserit, sed in se ceruit. II, 86. Veritas sine sono intus mentibus loquitur. III, 1784. Vox veritatis non tacet, sed vociferatur ex corde. IV, 675. Veritas quomodo potest audiri. III, 1784. Veritas res longe remota a vanorum hominum mentibus. VIII, 65. Veritas ubique præsens est, si cordis oculus ad eam pateat. IV, 254. Veritas sensibus corporeis percipi non potest. VI, 15. Veritatis regulam homines vident incommutabilem. III, 22, 25. Veritatem qui incipit velle capere, caliginem patitur quam non sentiat. IV, 1935. Veritatis perspicuam intelligentiam qui vult assequi, a confessione incipiat. IV, 1908. Veritatem omnem in hac vita non potest homo cognoscere. III, 1876. Quomodo tamen scire dicitur. III, 1876. Veritas non est lte quam quærimus. VIII, 887. Veritatem nudam se jactans depromere, caritatis arguitur. II, 1031.

Veritas nisi divina ope non percipitur. I, 940. Veritati percipiende quomodo per Verbum incarnatum reddimur habiles. VIII, 889. Veritatis inventioni duo vitia inimica. VIII, 845. Veritatis cognitio corde mundato. VI, 310. Veritatis capax mens non est nisi a vitis libera. VI, 299. Veritati inherere non potest sordidus animus. VIII, 89. Per bonos mores nobis provenit agnitio veritatis. I, 1534. In veritatem non intratur nisi per caritatem. VIII, 507. Veritas sola possidetur cum securitate. I, 1261. Eam nemo amittit invitus. I, 1261, 1262. Veritate nihil firmius et serenius. III, 258.

Veritas doctrinæ et religionis quanta cura servanda. VI, 514. Veritas, mentis castitas. VI, 545. Veritas non est facilis lædenda, quam corporis castitas. VI, 545, 546. Cur veritatem violare minus timeant homines, quam corporis castitatem. VI, 546. Veritate doctrinæ corrupta nullus aut cursus aut recursus esse ad castitatem animi potest. VI, 514, 515.

Veritatis dulcedo æterna. V, 615. Delectatio de lumine veritatis. V, 909. Veritate intelligibili et incommutabili nihil pulcrius. II, 445. Veritas Dei panis Angelorum et hominum. IV, 1742. Veritas panis est. III, 1692. Immutabilis est. III, 1692. Panis est in hac vita, potus erit in altera. III, 1285. Panis communis, unde vivit et qui prædicat. et qui audit. V, 618. Peccatoribus panis veritatis amarus est. IV, 88. Cibo veritatis sancte anime gaudent. IV, 89. Veritatis amator clamat suave esse, quod verum

est. IV, 1555. Veritatis amara commendatur. IV, 510, 511. Dulcis est commemoratio veritatis. IV, 1227. Veritas auvior iniquitate, sed sanis. V, 831. Veris veritas delectatur. VI, 446. Sequestrata spe futuræ vitæ jucundum et lætum fuit quibusdam præ amore veritatis torqueri. VI, 98. Æterna veritas graduum cibis, qui non mutatur in eum a quo sumitur, sed e contra. I, 742. Veritas cernentes se commutat omnes in melius, a nullo in deterius commutatur. I, 1262. Veritas et dulcis est et amara: quando dulcis est, parit; et quando amara, curat. II, 1062.

Veritas divina oppugnantibus et contemptoribus non passim aperienda. III, 1500. Veritas non est ei proponenda, qui non bono animo audit. IV, 1767, 1769, 1770. Veritas non occultanda cum intersint aliqui ejus capaces. III, 1501. Veritas, etiam non assensusi iustanter prædicanda. IX, 449, 450, 451. Et per disputationem ingerenda. IX, 449, 450, 451, 552. Etiam alienigenis. IX, 454. Veritas etiam coram in lignis propter dignos non celanda. IX, 525. Ad veritatem recipiendam cogendi sunt etiam invit. IX, 722. Confidentialia prædicanda veritatis, caritati tribuitur, diffidentia timori. VI, 192. Veritatis amator nullus reprehensor formidandus. VIII, 845. Pro veritatis commendatione omnia mala corporalia toleranda. VII, 345. Veritatem qui prædicat, necesse est illusores patiatur. IV, 1768. Mortem propter veritatem alii fortiter, alii æquanimitèr, alii libenter obeunt. III, 1509. Omnis consummatio est usque ad mortem pro veritate certare. IV, 1561. Canes sunt, qui non pro veritate, sed pro consuetudine latrant. IV, 176. Veritas tutius auditur, quam prædicatur. III, 1790. Veritas, causa cur discamus, necessitas, causa cur doceamus. II, 874. Ut intelligendus Psalmus xiv. 5, ubi laudatur loquens veritatem in corde. VI, 526. Item Apostolus præcipiens ut veritatem loquamur cum proximo. VI, 327. Veritatem cum proximo, id est, cum omnibus loqui oportet. IV, 189. Veritatem loqui, et loqui vanitatem. V, 68. Veritatem loquentes non audiunt illi, qui loquuntur vanitatem. IV, 1863, 1866. Veritatem prædicare nihil est, si cor a lingua dissentiat; et audire veritatem nihil est, si non auditionem fructus sequatur. IV, 812. Et illi qui verum, quod loquuntur, non credunt; et illi qui verum, quod credunt, non loquuntur, merito reprobanduntur. IV, 1491.

Veritati adversantium duo genera. VIII, 81. Veritatis doctrina inimica dæmonibus. VII, 185. Veritatem oderunt mali. III, 1860. Veritatem homines amant licentem, oderunt redarguentem. I, 794. Quamdiu blanditur et dulcis est iniquitas, amara est veritas. V, 850. Cur veritas odium parit. I, 794. Dum verum nobis cum aliqua asperitate dicitur, non ab homine, qui forte peccator est, sed a Christo emendamur. II, 150. Nemo potest veraciter amicus esse hominis, nisi fuerit ipsius primitus veritatis. II, 687. Veritatem oderunt homines, et prophétant nescientes. V, 1427. Homines, quamvis pauci, rarius inter prospera, crebrius inter adversa aures admovent veritati. II, 958. Veritati apertissime nemo contradicit lingua, sed vita. V, 965. Veritati apertissime qui resistit, nulli alteri potius quam sibi adversatur. IX, 177. Veritati apertissime cum quisque resistere cœperit, tunc præcidiat ab Ecclesia. IX, 444. Veritas, a quovis proferatur, amplectenda. I, 981. Per quemlibet hominem detur consilium veritatis, non debet contemni. III, 619. Veritas propter se ipsam diligenda est, non propter eum a quo annuntiat. III, 2108. Veritatem non veritate prædicantes tolerati, non falsitatem annuntiantes. VI, 527.

Veritas occultari potest ad tempus, vinci non potest. IV, 740. Veritas vincat necesse est, sive negantem, sive confidentem. II, 1049. Non bonum hominis est hominem vincere, sed bonum est homini ut eum veritas vincat volentem, quia malum est homini ut eum veritas vincat invitum. II, 1049. Non vincit nisi veritas; victoria veritatis est caritas. V, 1586. Qui vincit a veritate nolunt, ab errore vincuntur. V, 1586. Libertate tunc vera gaudemus, cum subdimitur veritati. I, 1261. Bonum est ad escam magni Regis capi retibus veritatis. V, 1520. Cujus vita per omnia congruit veritati, is solus est qui bene atque honeste vivit. I, 1031. Veritatis violentia. IX, 678. Spes ex promissione veritatis certa nobis est. II, 217. Ut possit homo complacere in veritate, necesse est ut facta fuerit in eum misericordia. III, 604. Veritas et misericordia in Scripturis passim commendatur. III, 593. Veritas frequenter in Scripturis misericordie conjuncta. IV, 1117, 1480. Veritate humilitati sumus la mortem, misericordia instauraturam vitam. IV, 1554, 1555. Veritas in cælo, misericordia in terra. IV, 672. Veritas tanquam scutum separat et discernit peccatorem humilem a peccatore superbo. IV, 1155. Exhortatio perquam egregia ad amplectum veritatis, quæ una beatos faciat. I, 1280.

Verum quid sit. I, 888. Verum non posse comprehendit dicebant Academici. I, 924. Quod refellitur. I, 945. Unde

verum aut falsum. I, 891. Verum in corpore melius est, quam falsum in anima. I, 1187. Deus solus est doctor veri. I, 710. Dei est verum omne quod loquimur. I, 976. Quando verum dicitur, inspirante Deo dicitur. I, 861. Melior est vera stipula, quam lux inani cogitatione pro suscipiantis voluntate formata. III, 169. Verum, est animi pabulum. II, 63. Vera infideliter et non vera fideliter dici possunt. II, 420. Verum occultare licet aliquando extra mendacium. III, 1301. Utile est aliquando verum tacere. X, 1017. Verum tacendi vel non tacendi cause. X, 1017, 1018. Verum quando dicendum, quando tacendum. X, 1017. Verum tacere aliud est, aliud falsum dicere. IV, 83, 86. Verum tacere aliquando non est culpandum, falsum dicere nunquam concessum est perfectis. IV, 86. *Vide* Mendacium. Falsum dicere nihil licet; aliquando autem aliquid veri tacere utile est. III, 2111. Verum dicere non pœniteat, sed caute dicatur. III, 1619. Laborant homines loqui mendacium, qui veritatem tota facilitate loquerentur. IV, 1811.

Verisimile Academicorum. I, 387, 927.

Vermes diversi. V, 412. Vermes nonnulli in aquarum scaturigine reperiuntur, et extra esse non possunt. VII, 709. Vermes nonnullos edunt quædam Venetiæ regiones. VIII, 233. Vermis, Christus, quare. IV, 174. Christus vermis appellatus vel ad commendandam ejus humilitatem, vel quia vermis sine concubitu de carne nascitur, sicut ille natus est de virgine. II, 548. Vermis gehennæ pro dolore animi ponitur. VII, 723. Vermis gehennæ pertinet etiam ad corpus. VII, 723. Vermiculi dissecti partes moventur. I, 1039. Vermiculi dissecti motus causa inquiritur. I, 1070. Vermiculi laus. III, 136.

Versiones ab LXX. versione discrepantes. VII, 601. Versio Italica ceteris Scripturæ interpretationibus latinis præferenda. III, 46. *Vide* Scriptura, Septuaginta.

Versus unde dictus. I, 1014, 1149. Versus a doctis vocatur qui duobus membris certa ratione dimensis copulatisque constat. I, 1126. Versuum terminus varius. I, 1149. Versus non debet finire pleno pede. I, 1151. Versus heroici finis. I, 1151. Quomodo versus heroicis metiendus sit. I, 1151. De senariorum versuum excellentia. I, 1157. Versus senarios quomodo commodius metiri oportet. I, 1158. Versus quidam ex auctoris sui nomine appellati. I, 1107. De versu iudicis grammaticus ex auctoritate, musicus ex ratione et sensu. I, 1100. Quot temporibus minimus et maximus versus possint constare. I, 1127. Ut distinguitur versus a rhythmo et metro. I, 1116, 1147, 1151. Versus in animo, et versus in voce. IV, 120.

Verucula. III, 801.

Verulus a Russicade. IX, 233.

Vetus vir perfectissimus, vicarius præfectorum per Africam. II, 304; IX, 340.

Vespasiani duo, pater et filius, suavissimi Imperatores. VII, 168.

Vespera quomodo intelligenda in historia creationis. III, 314. Vespera et mane quomodo intelligantur ante creationem solis. III, 275. Vesperam et mane in tribus primis diebus difficile est cogitare. VII, 322. Quid significant vespera et mane. VII, 322. Vespera materiam informem significat. III, 240. Creaturarum privationem. III, 233. Peccatum rationalis creaturæ. III, 239. *Vide* Dies, Mane. Vespera fit in homine, quando occidit ab eo sol iustitiæ. IV, 224. Vespere cœpit, ubi sapientiæ lumen recessit ab homine peccante. IV, 213. Vespere significat tribulationem sæculi. IV, 782. Finem sæculi designat. IV, 1362. Vesperam non habet septimus dies. V, 80.

Vespertina officia. II, 120. Quotidie agi solent. II, 120.

Vesperugo stella Veneris. VII, 720.

Vestimentum animæ, corpus. IV, 4314. Vestimenta scindere lugentium erat antiquorum. III, 711. Vestimenta Christi, sacramenta ipsius. IV, 176. Vestimentum Christi ipsa Ecclesia. IV, 1932. Vestimenta linca interiora. V, 224. Vestibus lineis purpuram miscere, et uti linostima veste, quomodo jam sit peccatum. VIII, 237. Vestis summi sacerdotis, Ecclesiæ sacramenta significat. III, 641. Et ipsam Ecclesiam. IV, 1734. Vestem nuptialem non habet, qui quaerit gloriam suam, non Christi. III, 1464. Vestis nuptialis, caritas. V, 362, 383; IX, 669. Vestes Christi in quatuor partes divisæ. V, 1086. Vestis Domini quadripartita quadripartitam signavit Ecclesiam. III, 1949. Veste muliebri qui se ostentant, jure intames et instabiles habentur. I, 898. Lacerna, vestis genus. V, 883.

Vestis et dearum maxima, et terra, et sæpius ignis esse dicitur. VII, 120, 121. Dicitur esse Venus. VII, 121. Vestæ templo nihil apud Romanos sanctius. VII, 108. In Vestæ templo ignis perpetuus. VII, 77, 99, 108. Vestali foco ideo adhibet virgines, quod sicut ex virgine, ita nihil ex igne nascitur. VII, 120, 121. Vestæ sacra quam inutilia Urbi tuendæ. VI, 99. Templi Vestæ conflagratio. VII, 99. Vestalis stupri accusata, ad pudicitie testimonium, cribrum

aqua plenum ad iudices suos portavit. VII, 204, 774. Vestales sacerdotes in stupro detectæ vivæ defodiabantur. VII, 82.

Veterani milites ut paucos dies quietos habeant, quanta fatigantur. IV, 373.

Veteris hominis aliquid portamus usque ad ultimum meritum. V, 202. Veterem hominem exure, et novum induere. V, 81. Veteris hominis crucifixio in cruce Domini designatur. III, 2069.

Vetustati quomodo novitas successit. VI, 677. Vetustas est carnalitas. V, 1230. Vetustas nostra ad petram Christum contendenda. IV, 812.

Vetustum puerum miserabilem etiam impiis, Paulino commendat August. II, 124.

Vexilla Romana, aquilæ, dracones, etc. IV, 935.

Via Domini investigabiles, misericordiæ et veritas. II, 876; IV, 728, 1776. Via sacra, quæ. VII, 569. In sancto via Dei. IV, 978. Via iusta non est, nisi in conspectu Domini. IV, 1393. Via Dei, fides recta. II, 979. Via porrecta est ad peregrinos. III, 2034. Aliud est duci ad viam, aliud deduci in viam. IV, 1032. Vias Domini custodire quis dicitur. X, 303. Declinare et discedere a viis Domini quid. X, 303. In via es, memento pergerisse te aliquid, restare aliquid; divertisse te ad refectionem, non ad defectionem. IV, 326. In via noli remanere, noli retro redire, noli deviare. V, 926. Melius it claudere in viam, quam cursor extra viam. V, 926. Qui in via non currunt, quanto plus currunt, plus errant. V, 777. Melius est in via claudicare, quam præter viam fortiter ambulare. V, 778. In Christo ambula, ne offendas, ne cadas, ne in via remaneas, ne retro respicias, ne a via recedas. V, 932. In via nostra nullæ insidiæ, sed juxta viam. V, 778. Has ideo permissus est inimicus ponere, ne viam deseras. V, 778. Via Christi in medio laqueorum; laquei a dextris, prosperitas, laquei a sinistris, adversitas. IV, 1859. Via lata et spatiosa, quæ. V, 1618. Via peccatorum quæ. V, 1897. Via peccatorum iacet, quia latitudo ejus videtur, finis non videtur. IV, 1897. Via impiorum felicitas transitoria, finita via peracta est felicitas. IV, 360. Via peccatorum non tribuitur, quod a deviantia committitur. IV, 1303. Augusta via quæ ducit ad vitam, nisi dilatato corde non curritur. IV, 1350. Augusta via est laboranti, lata sit amanti. IV, 1330. Via angusta paucorum est. III, 2122. Cum in itinere Dei faciliora et fructuosa ignava formidine fugiuntur, in itinere sæculari duriora et sterilia arduos labore tolerantur. II, 1071. Via spinosa pedibus Apostolorum contrita, facta est lenior securus. V, 1298. Veritas a philosophis hujus sæculi inventa, non via. V, 776. Via Christus. V, 777, 780. Parum erat Deo, si Filium suum faceret demonstratorem viæ; ipsum viam fecit. IV, 1447. Viam demonstrat lucerna prohetica, et Dominus in carne tanquam in testa. IV, 1854. In via ambulans ad prophetiam, ambulans ad verba Dei, ambulans ad firmam servi, perduceris ad formam Domini. IV, 1854. Via nostra caritas est. IV, 1837. Via caritatis nihil excelsius, et non in illa ambulant nisi humiles. IV, 1857. Via testimoniorum Dei, Christus. IV, 1513. Via humilitatis, viæ viæ. IV, 143. A virtutum via non recedendum propter insultationes male viventium. IV, 1151, 1152. Viæ et via in Scripturis leguntur, quia omnes una. II, 393. Viæ et sepes quæ in Evangelica parabola significant. IX, 723. Viam ducunt la, idea milliaria litteris plena. V, 1347.

Viatores hic sumus: quid nos ea ratione deceat. V, 926. Viator perfectus quis. X, 164, 233, 602. Viatorum cantus. V, 1193.

Viator Manichæus. VIII, 56.

Vicinari. IV, 320.

Victimæ veteris Testamenti cur sine vitio quærebantur. X, 103. Victimæ cruentæ Christianorum, quænam sint. VII, 280. Victimæ sacras imponi in aram conscientiæ, dum corde Deum laudas. IV, 1716.

Victimare. III, 967.

Victor Papa. II, 196.

Victor episcopus provinciæ Casariensis a primatu excluditur, eique nusquam nisi in diocesi ejus ab aliquo communicatur Episcopo. II, 933.

Victor episcopus. II, 739, 781.

Victor episcopus. II, 739, 781.

Victor alius episcopus. II, 759, 781. Victor quem Augustinus vocat, cui gratias agit. II, 133.

Victor Althiburitanus ep. IV, 382.

Victor ab Assuris. X, 253.

Victor Aulidii. IX, 313, 383.

Victor de Castello. IX, 313.

Victor tessor. IX, 313.

Victor fullo dedit folles viginti ut factus esset presbyter. IX, 314.

Victor a Garbe. IX, 311.

Victor a Gor. IX, 227

Victor grammaticus. IX, 513.
Victor Nebridii frater. II, 74.
Victor ab Octavo. IX, 237.
Victor Proculietani presbyter. II, 433, 434.
Victor a Russiade. IX, 514. Traditor. IX, 612. *App.* 773.
Victoria est subjectio repugnantium. VII, 637. Naturæ hæc vox est, ut subjugari victoribus maluit, quibus contingit vinci, quam bellica omnifariam vastatione deleri. VII, 580. Victoria munus solius veri Dei. VII, 423, 440, 441. Victoria ex hostibus ad unius Dei veri voluntatem arbitriumque pertinent. VIII, 448, 449. Victoria qualiter utendum. VII, 440, 441. Quo animo civitas terrena querit victorias. VII, 444. Non semper meritis eorum qui vincunt, sed peccatis eorum qui vincuntur, quanloque tribuenda victoria. VII, 522. Victoria cum malis provenit divino iudicio victus humiliat, vel emendans peccata, vel puniens. VII, 643. Victoria terrena aut mortificera, aut certe mortales. VII, 440. Victoria perfecta de universis machinis inimici. V, 1232. Victoria nostra non ex Dei adiutorio esse, sed ex libero arbitrio, Coelestii doctrina. X, 343. Hoc reprobat sancta Synodus, et ipse Pelagius. X, 343, 346. Victoria qua peccatum vincitur, nihil aliud est quam donum Dei. X, 887. Quisquis viribus suis vincere se posse præsumperit, etsi videtur vincere patientia, vincitur a superbia. V, 1233. Christus habebat de te sibi tentationem, de se tibi victoriam. IV, 724. Victoria sermonis divini. IV, 1936. *Vide* Vincere.
Victorium vitrea lætitia, fragiliter splendida. VII, 114. Mala vota sunt optare habere quem oderis vel quem timeas, ut possit esse quem vincas. VII, 124. Victorem videri disputatione, quam non unquam. II, 1048.
Victoriana villa. VII, 763.
Victorianensis fundus. V, 1381.
Victorianus Carchabianensis, sive Carcavianensis. IV, 580; IX, 507, 528, 550. Unus ex xi episcopis, qui Maximiano contra Primitium adheserunt, damnatus a concilio Vagiensi. II, 414.
Victorinus Mustitanus episcopus catholicus. IX, 637.
Victoricus a Thabracha. IX, 217.
Victorinus. VIII, 667.
Victorinus Leptinaguensis episcopus. IV, 381.
Victorinus Munitanensis episcopus. IV, 380.
Victorinus subdiaconus, qui paterfactus Manichæus, coerctus, de clericorum gradu dejectus, ac de civitate pulsus sit, etc. II, 1053.
Victorinus Rhetor urbis Romæ, vertit in linguam Latinam libros Platonicorum. I, 750. Victorinus statuam in Romano foro meruit. I, 750. Victorinus legit sacram Scripturam et libros Christianorum, ac publice profertur fidem. I, 750. Scholam describit ob legem Juliani, qua vetitum est Christianis docere litteras et oratorium. I, 735.
Videre. Verbo videre utitur ad omnium sensuum operationes significandas. II, 309. Tria sunt genera rerum quæ videntur, unum corporalium, alterum simile corporalibus, tertium ab utroque discretum. II, 437. Bene vel male videre an de exterioribus oculis dicatur, an de interioribus. X, 369. Videre inter et credere hoc interest, quod præsentia videntur, creduntur absentia. II, 399, 600. Aliter Deus, aliter homo, videt creatura. I, 868. Videre Dei idem ac misereri. IV, 264, 293, 296. Videre Deum peccata, idem atque punire peccata. IV, 264. Videndi libido. X, 770. *Vide* Visio.
Viduitatis bonum excellentius bono conjugii. VI, 432. Viduitatis sancta professio. VI, 431. Viduitatis professione non damnari secundas nuptias. VI, 435. Exhortatio ad viduitatis bonum. VI, 443. Comparatio inter triplices viduas. VI, 440. Viduam biviram aliquando præferendam esse univiræ. VI, 440. Vidualis vita in sexageno fructu significata. VI, 423. Bonum viduitatis non minuitur laudato bono conjugii, sed augetur. VI, 433. Viduæ quibus operibus debeant incumbere. VI, 447. Viduis diligentior orationum cura videtur injuncta. II, 306. Viduæ ab avaritia caveant. VI, 447, 448. Deliciæ spirituales sint eis loco carnalium. VI, 447. Vidua vera dicitur, quæ non habet a quibus sustentetur. III, 766. Vidualis habitus a matronali distinctus. II, 1081. In nigellis vestibus esse innuitur. II, 1081. Viduarum meruit certa vestimenta temporibus Patriarcharum. III, 563. Viduæ desertæ videntur, sed robustus est auxilium earum. IV, 1726. Viduas et pupillos Deus custodit. IV, 1896, 1897. Vidua est omnis anima, quæ intelligit se desertam omni auxilio, nisi sibi Deus. IV, 1725. Vidua Dei est anima quæ in solo Deo confidit. IV, 1897. Tota Ecclesia una vidua est. IV, 1726. Vidua Ecclesia est absente sponsa. IV, 1897.
Vigesitis. Plebs Vigesimalita Episcopum in plenario Africæ concilio degradatum suscipere constanter renuit. II, 234.
Vigilantia commendatur. V, 580. Vigilantia et oratio ex

gratia. X, 170, 171. Vigilandum semper. IV, 1006. Vigiliat hostis, dormis tu. IV, 801.
Vigiliæ spatium non habet amplius quam tres horas. IV, 1144. Vigiliæ ternarum horarum in castris. III, 718. Vigilia noctis quarta quid significet. V, 476.
Vigiliæ sacræ. V, 1087. Vigiliæ ad sacram solemnitate. IV, 1099.
Vigiliæ Maximiani. V, 1598.
Viginti Martyrum basilica. V, 799. Viginti Martyrum natale. V, 1447.
Vilescat totum quiddid præter Deum est. IV, 252.
Villaregium. IX, 473.
Vincere hominem hominis bonum non est; sed bonum est homini ut eum veritas vincat volentem, malum ut vincat invitum. II, 1049. Vincta a veritate, nihil gloriosius. IV, 683. Vincit cum vincti videatur, quisquis cedendo ad id pervenit, quod non amittit invitum. III, 163. Vincitur utiliter, cui licentia iniquitatis eripitur. II, 531. Vincti ab homine non potest, qui vitia vicerit. III, 160. Invictus est, qui id solum amat, quod amanti eripi non potest. III, 160. Et qui coheret Deo. III, 162. Magni interest quid vincat in nobis. X, 391. Vincti potest carnis voluptas, quomodo. X, 804. Vincitur iniquitas, non viribus nostris, sed adiutorio Dei. IV, 342. Vincimur pugnantibus contra peccatum, nisi divinitus adjuvemur. VI, 271. Vincens eum qui vincere solet, si habitat in te qui vincti non potest. III, 2006. Vincimus per eum qui dilexit nos. V, 1361. Qui prior vicit, faciet etiam te secundo victorem. IV, 1321. Qui in nobis vincti sumus, in Deo vincimus. IV, 1321. Leo victus est sæviendo, Agnus vicit patiendo. IV, 1958.
Vincenius Martyr ubique vincens. V, 1232. Ejus laudes. V, 1232. Natalitia. V, 51, 1332. Vincenii natalem nulla regio non gaudet celebrare. V, 1237.
Vincenius. IX, 539.
Vincenius episcopus. II, 759, 781.
Vincenius a Thibari. IX, 235.
Vincenius Victor prius Donatista, vel potius Rogatista. X, 510. Vincenius cur Victoris nomen voluerit esse suum cognomen. X, 773. *Adm.*, 473.
Vincenii nomen unde Victor sibi sumpserit. X, 511. Vincenius Victor scriptus de origine animæ adversus Augustinum. I, 635. Vincenii Victoris libri duo ad Petrum. X, 495. Vincenii errores. X, 521. Vincenius modeste ab Augustino correptus resipuit. I, 633. Donatarum vel Rogatarum divisione liberatus. X, 505. Ex Rogatarum factione ad Ecclesiam catholicam conversus. X, 473. *Adm.*, 475.
Vincenius Carten. prius Rogati presbyter. II, 343. Ac postea successor. II, 321. Sedet Cartennis cum decem Rogatistis. II, 331. In Mauritania Casariensi. II, 332.
Vincula sapientie prima aliquantulum dura; ultima nec dura quia dulcissima, nec mollia quia firmissima. II, 104. Vincula mundi asperitatem habent veram, jucunditatem falsam, etc. II, 104. Vincula ferrea, timor; aurea, amor. IV, 1958.
Vindemialis episcopus. X, 441. *Not.* 1. A Valerio Comite epistolam reddidit Augustino. II, 926.
Vindicianus senex medicus. I, 695. Qui proconsul coronam agonisticam Augustino imposuerat. I, 695. Vindicianus Augustinum ab astrologorum nœniis revocare satagit. I, 693, 737. Vindiciani medici remedium, uno tempore profuit, altero nocuit. II, 526.
Vindicta Dei, ira ejus dicitur. IV, 710. Vindicta peccatorum certissima. I, 1281, 1293. Vindicta citissima post peccatum. I, 1292. Dedecus peccati sine decore vindictæ ne quidem puncto temporis existit sine decore vindictæ. I, 1292. Quare Deus vindicat occidendo in quos voluerit; secus vero homines. VIII, 159. Jus vindicandi peccata hominum in Deo probat nos a Deo conditos. I, 1241. Necessè est ut Deus in injustum vindicatur. IV, 234. Vindicat in peccata Deus, si justus est. IV, 589. Cur Deus hoc tempore vindictam neque veniunt, neque omnibus retribuit. IV, 253. In filios damnationis Deus vindicat iratus, in filios autem gratiæ vindicat propitius. X, 166, 167. Aliquando ad hoc vindicat Deus ut perficiat; aliquando ad hoc vindicat ut damnet. IV, 710. Quiddid divinitus ante ultimum iudicium vindicatur, non ad interitum hominum, sed ad medicinam valere credendum est. VIII, 173. Noli murmurare quia Deus non vindicatur in malos, ne inter illos sis, inter quos vindicatur. IV, 1196. Noli, quia tu transisti, velle misericordiæ Dei pontem subvertere. IV, 1196. Vindicta ultima iuste poscitur, quando nullus jam restat correctionis locus. II, 530. Vindictam Dei usque ad tertiam et quartam generationem procedere quomodo intelligendum. VIII, 137. Adversus vindictas temporales, quæ sunt in veteri Testamento, sæviabant Manichæi. III, 1263. An sibi adversantur duo Testamenta in eo quod ad vindictam pertinet. VIII, 130. Quomodo sancti vindictam desiderant. IV,

1017. *Vide* Malum reddere. Vinclicari se quomodo electi Dei deprecentur. III, 1359.

Vindicta quædam est justa. VIII, 563. Vindictæ officia possunt implere boni bono animo. III, 1326. Vindicta in aliquem inimicum cum caritate potest procedere. VIII, 128, 159, 160. Vindicta nulla debetur nisi peccato. X, 160, 167. Vindicta peccati duplex, concomitans et consequens. VIII, 594. Vindicta an et quomodo fieri debeat. IX, 85. Vindictæ corporales quo animo factæ a viris sanctis. III, 1262. Vindicta quæ ad correctionem valet, non vetatur. III, 1261. Vindicta et in corpus et in animum potest exerceri. VIII, 175. Quomodo vindicandum. VIII, 161. Vindicandum poenisi auctoritate divina. VIII, 161. Rectus vindictæ modus, quis. I, 1006. Vindicta quatenus a principibus exercenda. VII, 171. Excessus in vindicta. VII, 107. Vindicta facile modum excedit. III, 1258. Conceditur ut vindicet te, quia justum est; vide utrum non habeas quod in te vindicetur, et vindica. IV, 1323. Deus justitiam vindictæ non reprimi, sed superbiam vindicantis extinguit. IV, 1325. Inaniter se jactat, qui cum et ipse homo sit, cupit se de homine vindicare, et cum superare hominem palam quærit, occulte a diabolo superatur. IV, 99.

Vindictio quid. VI, 21. Hanc vis innata inseruit. VI, 20. Vindictæ libido quam iniqua. V, 396. Vindictæ libidinem superbia facit. V, 654. Vindictæ solatium quæri solet in illo, quod restitui non potest. III, 1261. Vindicta alieno malo animum pascit. II, 186. Vindicari est malo alieno pasci. V, 1037. Vindictæ cupidus de aliena poena quærit medicamentum, et invenit grande tormentum. V, 684. Horrenda tentatio, velle vindicari. V, 391. Vindicta non quærenda. III, 708. Non præterita vindicando pascere iram nostram studemus, sed misericorditer in futurum consulendo satagimus. II, 317. Vindictæ appetitus exemplo Christi coercendus. V, 31, 396, 424, 684, 1396. Christianus non libidine ulciscendi poenam irrogare debet. II, 391. Vindicare se non didicit Christianus, sed tolerare. IV, 253. Cavendum est ne vindicandi cupiditate amittatur patientia, quæ pluris habenda est quam omne quod potest etiam invito inimicus auferre. II, 530. Absit a corde Christiano, ut libidine ulciscendi ad poenam ejusque rapiatur. II, 391. Vindictam de inimico acriter deprecantes a Deo, corriguntur. V, 1058. Præceptum de donanda omnino vindicta quod dicitur. VIII, 564, 567.

Vinea a Deo plantata. V, 531. Operarii ad vineam conducti. V, 320.

Vini primitiæ simulacris libatæ. III, 2033. Vinum quare non bibunt Severiani. VIII, 50. Vinum bibere non religio, sed sacrilegium est Manichæis. VIII, 337, 379. Vinum non bibunt Manichæi, licet vescantur uvis. VIII, 57. Vinum non bibere cur bonum dixit esse Apostolus. VIII, 149. Vinum sine mensura potare posse, putatur vel Dei donum, vel certe suave, blandum et licitum bonum. V, 828. Qui hoc potest, viri fortis accipit nomen: tanto nequior, quanto sub poculo victor. V, 828. Vini abstinentia in Quadragesima. V, 1043, 1032.

Vipera. Judæi ex moribus dicti generatio viperarum. V, 679.

Viri et uxoris prima societas. VI, 373. Viro uni plures femine an licite jungantur. X, 419. Uni viro plures uxores habere aliquando licuit, nunquam uni femine plures viros. VI, 387. Quare. X, 419. Viri adulteri gravius puniendi quam adulteræ uxores. VI, 474, 475. Virorum impudicitia peior. VI, 475. Viri mulieribus præire in pudicitia debent. VI, 486. Ad viros pertinet et virtute vincere et regere exemplo feminas. VI, 475. Vir caput mulieris, præcedere eam debet in omnibus factis bonis. V, 77. Vir in eo quod male facit, non est caput mulieris. V, 85. Viri dominatio in poena femine, an ordi nature. X, 1366. Vir uxori, non ad illudendum inbecilliorum sexum, sed sinceri amoris lege præficitur. I, 1356. Vir ad regendam uxorem, animo carnem regenti similis esse debet. VII, 443. Viri est imperare, femine obtemperare. III, 1595. Viri sanguinum sunt qui oderunt fratres. IV, 1801. Per virum a sexu honoratiore homo intelligitur, modo locutionis quo significatur a parte totum. IV, 1511.

Virata mulier. III, 965.

Vires. Nihil sibi tribuendum de viribus suis. III, 604. *Vide* Vis.

Virga. De virga quam multa et mira fecit Christus. VI, 698. Virga Maria, virga Christus, virga crux. VI, 698. Virga Moysi in serpentem conversa quid figuravit. V, 61, 67. Figura fuit passionis Dominicæ. IV, 953. Virga in arca inclusa, symbolum potestatis. III, 635. Virga discipulæ. V, 1649. Reguntur etiam boni in virga ferrea. III, 1075. Virga regni Christi regit spiritalis, conteri carnales. IV, 505. Melius est erudiri in virga patris, quam in blandimento perire prædonis. IV, 1131. Virgarum colores quas variavit Jacob, afficiendo transieunt in animas pecorum matrum.

X, 812. Virgarum verbera, coercitionis modus a magistris, a parentibus et ab episcopis sæpe in judiciis adhiberi solent. II, 509. Adhibetur et ad inquisitionem criminum. II, 509.

Virgilius Poeta. I, 671; VIII, 1047, 1050, 1079. Mantuanus rhetor. II, 82. Romanis verba vendebat. V, 623. Virgilius nullam historiam vetusta auctoritate roboratam legerat. II, 81. Virgilius ab Augustino laudatus. III, 2089. Virgilius cur a pueris legitur. VII, 16. Virgilius duo versus in Christum a prime convenientes. II, 521, 1075; VII, 565. Virgilius sententia de poenis post mortem. VII, 727. Virgilius locus. V, 622. Alter et contrarius. V, 625. Virgilius loci. II, 81, 84; VI, 259, 242, 255, 588, 593, 601.

Virginitas nomen accepit ab abstinentia ab illicitis. V, 574, 575. Virginitas cælestis vitæ imitatio. VI, 598. Angelica portio est, et in carne corruptibili incorruptionis perpetuæ meditatio. VI, 401. Virginitas corporis etiam ipsa est spiritalis. VI, 400. Virginitas inde honorata, quia Deo dicata. VI, 400. Votum virginitatis. VI, 412. Virginitatis consignatio. II, 229. Virginitatem ab incute ætate quidam vovent. IV, 967. Virginitatem voventium amplior in Ecclesia gradus. III, 1459. Virginitatem voventes non sunt sine nuptiis. III, 1459. Quales esse debeant virgines quæ jam votæ sunt, ostendit Ambrosius. III, 115. Virginitatem qui vovent, Angelorum vitam ducunt in terra. V, 736. Hoc incipiunt esse ante mortem, quod cæteri post resurrectionem. V, 736. Nec ad ipsa quæ permissa sunt, frenos concupiscentiæ relaxant. V, 736. Virginitas professionis laus. II, 645. Virginitas, optus est supererogationis, non præcepti. VI, 413. Virginitas jure divino pia nuptiis anteponitur. VI, 597. Virginitatem etiam sanctimonialium et continentiam virorum sanctorum cælebem vitam eligentium, castorum conjugiorum meritis æquabat Jovinianus. I, 639; VIII, 45. Virginitas quæ non est præcepta, plus est quam conjugalis pudicitia quæ præcepta est. X, 537. Virginitas præferenda conjugio. X, 142. Nuptiis præferitur. X, 416. Nulla ei fecunditas conjugalis comparanda. VI, 399, 400. De virginitate et conjugio errores duo contrarii, alius virginitati æquans nuptias, alius eas damnans. VI, 405, 407. Virginitas sic præferatur, ut non nuptiæ damnentur. VI, 404. Virginitas nuptiis non tamquam malo bonum, sed tamquam bono melius anteponitur. X, 1418. Virginitas et pudicitia non vera, nisi quæ vere fidei mancipatur. X, 416. Virginitatem custodire quam pudicitiam conjugalem plus est. X, 537. Quod Catholici sanctam virginitatem nuptiis præferunt, eos olim Jovinianus Manichæos appellabat. X, 438. Virginitati non ideo conferendum conjugium, quia virgines parit. VI, 401. Virginitas omnium decus est unius virginitatis partus. VI, 598, 599. Virginitas illius et virginitas sponsus, Christus. VI, 397. Virginitas dignitas quomodo cepit a matre Domini. V, 348. Nativitas Christi secundum carnem de virgine significavit membra illius secundum Spiritum de virgine nascitura. VI, 399. Virginitas illum solum decenter parere posset, qui in sua nativitate parem habere non posset. VI, 399. Virginitas Mariæ voto dicata Deo, antequam de concipiendo Christo audisset. VI, 398.

Virginitas turpis est sine virtutibus. IV, 968. Virginitas humilitate tuenda. VI, 396. Virginitas humilitas maxime commendatur. VI, 412, 415, 414. Virgines quanto magnæ sunt, humiliter se in omnibus. V, 1020. Quanto sanctiores, tanto sint humiliores. VI, 427. Melius est humile conjugium, quam superba virginitas. IV, 968, 1280. Virginitas qua ratione humilitas exercenda. VI, 426, 427. Quid cogitandum virgini, ut veraciter se non audeat mulieri aut conjugatæ præferre. VI, 422. Ut non infletur virgo, cogitet se forte non posse pro Christo pati, quod possit conjugata. VI, 424. Prima humilitatis cogitatio, virginitatem haberi ex Dei dono. VI, 420, 422. Virginitas custos Deus, qui eam dedit, apud humiles quiescit. VI, 426. Virgines conjugatos sanctos patres non contemnant. VI, 597. Non se arbitrentur his meliores. VI, 594. Nec se esse hic sine peccato. VI, 425. Virginitatis custos caritas; locus hujus custodis, humilitas. VI, 426. In sola caritate custodia castitatis. III, 2141. De conjugio, viduitate et virginitate multe perplexitates. VI, 442. Corrupta corde, frustra virgo est corpore. IV, 1168. Virginitas in carne paucorum est, omnium debet esse in corde. IV, 1920; V, 573. Virginitas sacra si per impudicam pereat voluntatem, ad pudicitiam rediri potest, ad virginitatem non potest. X, 1545, 1544. Virginitas amissa nulla carnis fecunditate compensatur. VI, 400. Virgo quæ si nuberet, non peccaret; sanctimonialis si nupsit, Christi adultera reputabitur. IV, 1038.

Virginitas carnis, corpus intactum; virginitas cordis, fides incorrupta. IV, 1920.

Virginitas mentis. V, 1495. Virginitas mentis, fides, spes, caritas. III, 1499. In fide omnes virgines esse debent. V, 1034. Virginitas fidei est in conjugatis. V, 574. Virginitas extra Ecclesiam nihil prodest. IV, 515. Virginitas Ec-

clesiæ. V, 1003, 1010, 1063. Virgo tota Ecclesia dicitur. IV, 1920; V, 573.

Virginitas commendatur. V, 996. Virginitatem liberam esse Christus voluit. VI, 398. Virginitas non præcepto, sed consilio commendata ad promerendam singularem gloriam in vita futura. VI, 402. Virginitas non propter hanc vitam, sed propter futuram diligenda. VI, 407. Fidelis et pia virginitas magnum magnique honoris meritum apud Deum habet, unde. III, 397. Qui virginitatem servant, non continuo censendi sunt omnia Legis et Evangelii præcepta custodire. X, 337. Virginitatis encomium. III, 112. Ambrosius virgines ad suscipiendum virginitatis propositum magno accendit eloquio. III, 113. Augustini liber de sancta virginitate. I, 610. Virgo nomen a tatis est secundum eloquium Hebræum. III, 575. Virgines aliquando mulieres appellatæ. III, 529. Virgines ejusdem integritatem obstrixi velut manu explorans eam perdidit. VII, 32. Virgines honorabilibus membrum Christi. III, 1499. Inter virgines computatur quisquis corruptionem per sensus non admisit. IV, 1920. Quisquis abstinet ab illicitis sensuum motibus. V, 374. Virginum sanctorum gloriosa certamina. X, 724. Virgines propria et excellenti sanctitate nominatæ, dictæ etiam Sanctimoniales. V, 574. Multitudo earum. V, 574. Virgines sacras amor facit. V, 885. Multæ enim parentum suorum contrarios conatus, igitur superui aurois superarunt. V, 884. Timor ipsis virginiibus necessarius, non timor secularis aut servilis, sed timor Dei castus. VI, 418. Virginiibus adhuc de ipsa integritate iudicium danda præcepta sunt. VI, 415. Virgines quas iunctæ professionis et propositi, melius nuberent quam urerentur. VI, 415. Inter virgines Dei consecrari non potest post baptismum, quæ catechumena fuerit vitata. VI, 387. Obediens mulier inobedienti virgini præponenda. VI, 422. Obedientior conjugata vitus obedienti virgini præponenda. VI, 392, 393. Virginiibus Maria imitanda proponitur. V, 1011.

Virginis uterus, thalamus sponsi. IV, 161. Thalamus conjunctionis naturalis Verbi et carnis. IV, 493.

Virgines elegantiore vestitu lacere hominibus studentes reprehenduntur. VI, 415. Virgines non solo habitu vestis professionem suam tenentes. X, 799. Virginum numerositas major apud Catholicos, quam mulierum. VIII, 492.

Virgines et ipsæ spiritum matres Christi. VI, 599. Virginitas in ortu Christi unde causa gaudii. VI, 664. Virgines spiritum toto corde amant. VI, 427, 428. Virginum gloria futura major et propria quædam in cælis gaudia. VI, 410. Sequi Agnum quocumque ierit, proprium est virginum. VI, 411. Virginum canticum quod nemo alius potest dicere. VI, 410. Virgines fructum sexagesimum reerunt. III, 1323. Virginalis vita an in centeno fructu indicata. VI, 423. Exhortatio ad Virgines. III, 112. Martyr Cyprianus de habitu virginum, non de suscipiendo virginitatis proposito scripsit. III, 115.

Virginum sapientum et fatuarum parabola explicatur. II, 571, 572; V, 575; VI, 44, 45. Virgines quinque ex Evangelio, omnes animas intraturas in regnum colorum significant. IV, 1920. Virgines oleum non ferentes. V, 804. Virgines fatue sunt, quibus conscientia non sufficit. IV, 1921. Et quæ excitantur ad bona opera, non robore bonæ conscientie, sed incitamento lingue alienæ. IV, 1921.

Virgini Cælestis ludii exhibebantur. VII, 30.

Virginitatis dea. VII, 122, 188.

Viride agri allegorice. III, 198.

Virtus a viro cognominata videtur. II, 891, 1237. Virtutem deam fecerunt gentiles. VII, 127. Virtus non est dea, sed donum Dei. VII, 127, 128.

Virtus animi quid. V, 812. Virtutis definitio ex Cicerone. X, 747. Virtus dicitur habitus et quasi sapientis animæ qualitas. I, 1314. Virtus est animi habitus naturæ modo atque rationi consentaneus. VI, 20. Virtus dicitur æqualitas quædam vitæ, rationi undique consentientis. I, 1050. Virtus dicitur, vel recta vel perfecta ratio. I, 876. Virtus est frui fruentis et utendis uti. VI, 19. Virtus creaturæ rationalis, conversio ejus ad incommutabile bonum. II, 581. Virtus ars bene recteque vivendi. VII, 128, 258, 789. Virtus ars ad immortalæ perveniendi felicitatem. VII, 128, 258, 789. Virtus ordo est amoris. VII, 467, 468. Vera et invicta virtus caritas. V, 1397. Virtus est caritas qua id quod diligendum est diligitur. II, 671, 675, 759. Virtus ad beatam vitam ducens nihil est nisi summus amor Dei. I, 1322.

Virtus vera quæ. VII, 156, 658. Virtutum veram in quo ponebant Pythagoræi et Platonici philosophi. X, 745. An qui naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, veras virtutes habeant. X, 750. Ipsa est vera et sola virtus, quæ non militat typho, sed Deo. V, 1293. Virtus nulla vera sine vera pietate. VII, 106, 651. Si quid laudabile in homine naturaliter eminet, non nisi vera pietate purgatur et perficitur. VII, 77. Virtutes a vitis non officiis, sed finibus discernuntur.

X, 749, 751. Virtutes veræ Deo servire debent. X, 749. Virtutes nisi ad Deum referantur, vitia sunt potius quam virtutes. VII, 636. Quicquid honore veluti recte fecerit, nisi ad pietatem quæ ad Deum est referatur, rectum dici non oportet. VI, 204. Virtus animi a Deo est. V, 812. Virtus animi non facit beatum, sed qui virtutem dedit. V, 812. Virtutes veræ non sunt, quæ felicitatem æternam non intendunt. II, 670. Et quæ ad veram beatitudinem consequendam homini non prosunt. X, 747. Virtutes Christianæ persuadendæ fuerunt non tantum propter civitatis terrenæ concordissimam societatem, verum etiam propter adipiscendam sempiternam salutem. II, 533. Virtutes sine fide veræ non sunt. X, 780. Virtutes infidelium non sunt veræ. X, 751. An sint dona Dei. X, 744. Objectioni Juliani virtutes infidelium defraudantis satisficit. X, 751. Virtutes Paganorum ex inani gloria steriles. II, 710. Virtus vera non est, quando gloriæ servit humanæ. VII, 166, 167. Virtutes tam turpiter serviunt humanæ gloriæ, quam corporis voluptati. VII, 166, 167. Virtutes ad se ipsas relatæ, inflatæ sunt ac superbæ. VII, 636.

Virtus propter se expetenda est. VII, 626. Propter se solum petenda. VI, 21. Virtus omnia appetit propter se, etiam se ipsam. VII, 626. Virtus bene utitur et se ipsa et ceteris quæ faciunt hominem beatum bonis. VII, 626. Virtus omnium bonorum vel animi vel corporis nihil sibi præponit. VII, 626. Virtus primigenia seu bona nature propter se ipsam diligit, utiturque et fruitur. VII, 623. Virtutibus nemo male utitur. I, 597, 1267. Virtutem non minuunt corporis bona si minuuntur. VII, 51. Anima quæ se sequitur ut virtutem adipiscatur, stultum aliquid sequitur. I, 1514. Virtus nihil hinc agit, nisi perpetua beata cum vitis VII, 629. Virtus perpetua beata cum vitis agit, non ut hæc vita carcat miseris, sed ut spe futuri sæculi sit beata, sicut et salva. VII, 651. Si animam corpus corruptibile non gravaret, non conaretur homo in virtutem, sed sine conatu Deo suo facile et feliciter obediret. X, 1315. Virtus ab animi sude membris corporis imperat. VII, 50. Virtutes qui ex spiritu Dei habet, etiam inimicos diligit. VII, 127.

Virtus in animæ bonis est excellentissimum bonum. VII, 626. Nihil hinc in hominæ melius virtute atque utilius reperitur. VII, 631. Nullum bonum esse hominis præter virtutem volunt Stoici. VII, 258. Vera virtus nisi in justo esse non potest. X, 745. Virtutes sunt bona bonorum. X, 211. Virtus animam facit optimam. I, 1513. Virtutes, quibus recte vititur, magna bona sunt. I, 597, 1267. Virtus aut vitium, ratio propter quam diligimus aut odio habemus. III, 1850. Virtus quomodo in infirmitate perficitur. X, 742. Virtutis perfectio non est desperanda. X, 675.

Virtutes quæ sunt in animo humano, non separantur ab invicem. VIII, 927. Virtutes inseparabiles esse omnibus philosophis placuit. II, 753. Eaque sententia probatur. II, 753, 756, 757, 758. Virtutum connexionem Zeno tenuit. X, 1065. Etsi virtutes sint connexæ, una tamen major est altera in uno eodemque homine. II, 740. Virtus non est hinc sine aliquo vitio. II, 737, 758, 740. In magnis animis quædam virtutes vitis parvorum sunt similitudine. VIII, 417. Virtuti unicuique finitimum vitium reperitur. VI, 21, 22. Virtutes duæ hinc necessariae, continentia et sustinentia. V, 253.

Virtutis species quatuor. VII, 127. Virtutis partes quatuor, prudentia, justitia, fortitudo, temperantia. VI, 20, 51. Virtutes agendæ vitæ quatuor, prudentia, etc. IV, 1065, 1066. Virtutum theologicarum ordo et connexio. IV, 261. Ex vario affectu amoris Dei nascuntur virtutes illæ quatuor, prudentia, justitia, etc. I, 1322. Quæ delinuntur. I, 1235, 1332. Officia quatuor virtutum ad dilectionem Dei tendunt. I, 1330. Flumen paradisi terrestres in quatuor partes divisum significat quatuor virtutes. III, 205. Virtutum gradus distinguendi ab illo qui sacris Scripturis animum intendit. VI, 34, 35. Virtutes inessæ possunt et in habitu et in opere. VI, 390. Virtus vel sapientia luci vitium vel stultitia tenebris comparatur. II, 758.

Virtutes. Justitia, continentia, etc. non ex viribus nostris. II, 849, 850. Virtutes nostræ sunt, non res quas dare vel eripere casus potest. I, 916. Virtutes quibus anima ornatur, ex Deo sunt. III, 1685. Virtus nobis non erit, nisi adsit Deus, quo juvemur. II, 663. Nemo recte agit, nisi divino adjuvetur auxilio. VII, 639. Virtus non est ab homine; sed super hominem, quod facit hominem beate vivere. VII, 656. Virtus quæ dicitur nostra, Dei est bonitate nobis concessa. VII, 500. Virtus quæ Dei bonitate nobis concessa, non nisi gratiæ Dei tribuenda. VII, 167. Virtus sola Dei gratia donatur. VII, 128, 238, 789. Virtus vera donum est gratiæ. X, 762. Cur virtutes dona Dei esse negant Pelagiani. X, 745. Virtutes omnes et gratias unumquemque posse habere, quo sensu a Pelagio intellectum, et ab Episcopis approbatum. X, 339, 540. Virtutes nostras quomodo format lux invisibilis. V, 1498. Virtus Christi erit in nobis, cum

defecerit virtus nostra. IV, 881, 882. Virtutes oculis non videntur, et amantur. IV, 316. Christus, pro omnibus virtutibus necessariis in convulle plorationis, dabit in celo unam virtutem se ipsum. IV, 1065.

Virtutes an desinent in futura vita. VIII, 1043. Virtutes quomodo erunt ac non erunt in aeterna vita. II, 671. Virtutes eadem hinc sunt in actu, post hanc vitam in effectu; hinc in opere, ibi in mercede; hinc in officio, ibi in fine. II, 672. Virtutes quomodo sint in Beatis. I, 1189. Virtus major, quae in Beatis cum necessitate boni. X, 1498. In vita beata una erit virtus quae virtutes omnes complectetur, aut potius quae ipsa erit virtutes omnes. II, 671, 672. Virtutes duae, una activa, altera contemplativa. III, 1043. In celo una erit virtus, scilicet contemplationis Dei. IV, 1066. Virtus via ad gloriam, honorem, imperium, VII, 136. Virtutis et honoris aedus apud Romanos conjunctae. VII, 136. Virtutes Romanorum Christianis sunt commotionis necessaria exempla. VII, 163. Virtutes civiles etiam sine vera religione quantum valuerunt in imperio Romano. II, 535. Romani quendam sui generis probitatem custodierunt. II, 535. Virtus vera ac sola. V, 1293.

Vis. Vires corporis unde majores. I, 1036. Vim vi repellere occidendo eum qui stuprum aut mortem inferre molitur, illicitum. I, 1227. Vis ad aliquem cogendum ad bonum potest adhiberi. II, 754, 757, 802, 803.

Visibile quidquam non est, quod non sit mutabile. VIII, 881. Tria visibilia genera. II, 437.

Visio. Videre pro generali sensu non solum corporis, sed etiam animi. III, 625. 1958; V, 646. Quid distet inter videre et credere. II, 599, 600. Videndi Dei desiderium quando amoris gratui sit argumentum. V, 965.

Visio quid. VIII, 985, 986. Quomodo fiat. I, 1058. Ex re visibili gignitur visio seu imago ejus rei quae videtur. VIII, 986, 987. Quomodo. VIII, 987. Visio per emissionem radiorum ex oculis. III, 238. Lux quae est in sensu videndis, non sufficit ad videndum. III, 238. Visionem fieri ex imaginibus quae ad oculos veniunt, sententia Epicuri et Democriti, qui refelluntur a Cicerone. II, 446, 447. Visionem qui volunt tribuere nisi corporibus, non sunt audiendi. II, 620. Visio non est rei aut remotioris, aut propinquioris. V, 1265.

Visio triplex, intellectualis, spiritalis et corporalis. VII, 286, 287. *Not. (a)*. Visio alia fit oculis corporis, alia mentis obtutu. II, 597, 599. Quid mentis obtutu videamus. II, 597, 599, 613, 616. Nec ipsa est contentenda visio, videre quod nescias. II, 597. Cum anima intellectuali visione Deum videt, etiam supra se videt illum. III, 480. An in spiritali et intellectuali visione plures gradus. III, 478. In visione trinitas quaedam. VIII, 985. Tria quae in visione sunt, natura sua differunt. VIII, 986. Quomodo in unum coeunt tria haec. VIII, 987.

Visio Dei duplex, alia hujus temporis, alia futuri: haec per speciem, illa per fidem. IV, 1609, 1931. Recte dicitur, scimus posse Deum videri. II, 691. Patrem invisibilem, Filium vero et Spiritum sanctum visibiles putabant Ariani. II, 603, 626. Non solum Patris divinitatem, sed nec Filii, nec Spiritus sancti posse oculis carnis aspicere, sententia Hieronymi. II, 622. Nullum est dubium quod natura Dei non videatur in loco. II, 619. Deum oculis carnis esse invisibilem probatur auctoritate Ambrosii. II, 603, 627. Hieronymi. II, 622, 623. Athanasii atque Gregorii. II, 626. Videre Deum cujuslibet Moses in ea substantia qua Deus est. III, 477. Ita eum vidisse verisimile est. III, 477. Deum Moysi primum aliisque sanctis non visum esse in natura propria, sed in ea specie qua apparere voluerat. II, 603, 607, 613, 626, 628. Mirum si Moysi non concessum est quod petebat, ut hinc videret Deum sicuti est. II, 610. Non incredibile est quibusdam nondum defunctis, et maxime Paulo hanc gratiam fuisse concessam. II, 610. Sed necesse est abstrahi ab hac vita mentem, quando in illius ineffabilitatem visionis assumitur. II, 610. Nemo videt Deum in illa specie qua Deus est, nisi prius ab hac vita quodam modo moriatur. III, 477, 478; V, 931. Homini non potest nota esse divina substantia sicut usque ibi. III, 301. Divina substantiam videre non potest hominis mens, sicut Angeli sancti vident. III, 485. De ipsis etiam caelestibus virtutibus legimus, *Deum nemo vidit unquam*, ex Ambrosio. II, 602. Quo sensu. II, 602, 606, 609, 612. Videre aliud est, aliud videndo totum comprehendere. II, 603. Eos qui ad vitam resurgunt, per corpus Deum visuros putant aliqui. II, 619. Deum ab impiis videndum, et a diabolo fuisse visum quidam dixerunt. II, 602. Refelluntur. II, 607, 608. Visionem divinae substantiae diabolo indultam esse secundum nostras Scripturas, Manichaei calumniantur. V, 104. Visionis Dei desiderio pia per fidem vita in hac arumnosa peregrinatione ducebatur. VII, 547. Visio facie ad faciem, summum praemium promissum justis. VIII, 841, 844. Visibilis erit Christus in judicio futuro. V, 1267. De Dei visione

multae perstringuntur et solvuntur quaestiones. II, 613. Scripturae testimonia quae de Deo videndo veluti contraria dicunt, conciliantur. II, 602. De visione Dei interini sufficit scire quod Christus homo ita videt Patrem, sicut videtur a Patre. II, 620, 707. An per corpus sancti visuri sint Deum. VII, 797. Sancti visuri sunt Deum in ipso corpore. VII, 797. Quidam dicunt Deum videndum per corpus, sed per corpus quod jam spiritus erit. II, 619, 623. Dei substantiam nec quolibet corpore glorificato, etiam ipse Dominus, videri posse confirmat Evodius. II, 703, 704. Confirmat et Augustinus. II, 707. Morte non auferat anima aliquod corpus ex corpore. II, 233. Anfert tamen quosdam oculos corporeis simillimos, quibus visa simillima cernit in somnis, sed nec ipsa corporea. II, 233. Cum corpus spiritaliter habuerimus, videbimus Trinitatem, sive mente, sive mirabili modo etiam corpore. II, 460. Sive ab exteriori homine Deus videri possit, sive non possit, certum est eum ab interiori homine videndum. II, 628. Videre Deum possumus mente vel cordis acie interiore. V, 670. Videri Deum solo animo potest, nec tamen ita ut animus. IV, 469. Visio Dei facie ad faciem servatur in resurrectione. IV, 485. Visio Dei sicuti est, in altera vita. III, 1779. In patria superna. III, 1662. A visione Verbi quaenam auferat. III, 1340. Visione Verbi perfruuntur Angeli, ab illa pecora aversantur. Qui desiderat, inter utrumque medius est. III, 1340. In celo sine codice in Verbo leges. V, 181. Visio Dei qualis sit futura. VII, 797. Corporealem faciem non cogitemus, cum Apostolus dicit nos visuros Deum facie ad faciem. II, 620. Faciem Dei juxta naturam suam proprietatem nulla videt creatura. II, 625. Visio Dei videtur. V, 441. Cum unus Deus videtur, Trinitas videtur. IV, 1075. Nihil interest inter visionem Patris et visionem Filii. IV, 1075. Visione Dei nihil sublimius. X, 601. Qualis requiritur et finis voluntatis in visione censerit debeat. VIII, 992. Siue Dei visione, quibuslibet aliis bonis praeditus infelicissimus est, etiam secundum Plotinum. VII, 294. Visio et amor Dei et satiat et non satiat. IV, 1100. Visio Salvatoris illos contristabit qui illicitis delectantur. IV, 1916. Visio Dei finis est nostris. V, 366. Videre Deum et laudare Deum, ipse erit portus laborum nostrorum. V, 235. Ut lux ista sanis oculis gaudium, non sanis tormentum; ita Deus cordibus mundis aut non mundis. V, 366. Visionis faciei Dei quanta felicitas. V, 931. Summa felicitas. V, 711. Praemium omnium Sanctorum. VII, 518. Merces fidei. III, 1850. Visio Dei post hanc vitam. III, 1634. Visio Christi tota merces nostra. IV, 1170. Fide mundauntur corda, ut possint esse idonea videre Deum. IV, 1640.

Visio Dei mundicordibus speciatim promissa. V, 368. Deus non nisi a pacificis videbitur. V, 162. *vide* Ap. paritio Dei. Ad visionem Dei fide ac bonis operibus pervenitur. V, 103, 367, 371. Praesume te visurum bene vivendo, a quo videris, sed quem videre non potes male vivendo. V, 442. Ad videndum Deum superbi putant se propria virtute posse purgari; unde hoc putant. VIII, 901. Sic homo fidelis debet credere quod nondum videt, ut visionem et speret et amet. II, 457.

Visionum varia genera. VIII, 171. Visionum genera tria. III, 438. Corporale, spiritalis et intellectuale. III, 439. Haec erunt in Beatis. III, 484. Quomodo. III, 484. In eadem anima fiunt visiones corporales, spiritalis, et intellectuales. III, 474. Visio corporalis sine spiritali esse non potest. III, 474. Spiritalis potest esse sine corporali. III, 475. Visio corporalis et spiritalis fallit, sola intellectualis non fallit. III, 475. In aliis falli non semper est perniciosum. III, 463. Visio corporalis ad spiritalis, spiritalis ad intellectualem refertur. III, 462, 463. Visio intellectualis spiritali, spiritalis corporali praestat. III, 474. Spiritalis visionum genus unde dicitur. III, 460. Hoc caeteris praestat. III, 438. Intellectualis genus visionis. III, 461. In visione intellectuali alia sunt quae videntur in anima, aliud lumen quo ipsa illustratur. III, 479.

Visionum causae. III, 469. Visiones aliquando a corpore, aliquando a spiritu oriuntur. III, 470. Visa quae a corpore causantur habent, a corpore non exhibentur. III, 470. Duplici modo fiunt. III, 471. In genere spiritalis visionis alia visa quasi divina; alia humana. III, 479. Visiones propheticarum. X, 344. Visiones quomodo Angeli mentibus ingerant, difficile explicatur. VI, 260. Non assumitur spiritus hominis a bono spiritu ad videndas visiones, nisi aliquid significant. III, 472. Visiones quarum causa est in corpore, non semper significant. III, 472. Visiones sunt quae apparent spiritui tanquam corporis sensibus, per formas incorporeas corporibus similes. II, 747. In visis res incorporeales habent similitudinem corporum. VII, 723. Visa somniantium similia visis vigilantium. VIII, 1974. Caeci magis inter dormiendum, quam inter vigilantium visiones habent. III, 471. Visa corporalibus similia in quae anima inter vigilantium rapitur, non sunt diversae naturae. III, 472. Quomodo

contingant visa illa, ex quibus divinationes occulto instinctu aut casu factæ, operosissimum est explicare. III, 473. Visis occultis ac veracibus aliquando loquitur Deus in cordibus hominum. IV, 1595. Omnis anima viva, sive rationalis sive irrationalis, visis movetur. III, 402. Non in potestate ullius animæ est, quæ illi visa veniant. III, 405. Anima rationalis consentit visis, vel non consentit; irrationalis vero viso aliquo tacta propellitur. III, 402, 403. Visionibus phantasticis diabolus irretit a. VII, 298. Visa per Angelorum obedientiam ad animalia vel minima perveniunt. III, 405.

Visa mortuorum negari nequeunt. VI, 600, 601. Et visorum et mortuorum solas similitudines apparere censet Augustinus. VI, 601, 603, 604. Et quidem angelicus operationibus. VI, 601, 604. Visa phreneticorum. VI, 602. Visa portentosa Curmæ Curialis. VI, 602. Cum in somnis vident homines mortuum, ipsius animam videre se putant; cum vivum, solam similitudinem. VI, 601. Exempla visorum afferuntur. VI, 601, 602. Visiones quædam miræ. III, 467. Visiones miræ cujusdam pueri ægrotantis. III, 468. Visiones defuictorum. II, 697. Visio qua pius medicus vidit civitatem, ibique beatorum hymnos audivit. II, 700. Visio hominis qui coram iudice se sisti vidit, ibique ita est cæsus, ut vestigia lagarum apererent. V, 1410. Viventes apparent sæpe viventibus dormientibus, dum se ipsi nesciunt apparere. VI, 600. Augustinus adhuc vivens, et nesciens, duobus infirmis apparuit. V, 1444, 1445. Augustinus inscius Eulogio in somnis locum Ciceronis exposuit. VI, 602.

Visus mentis eo modo curandus est, quo visus corporis. III, 1542.

Visitator a schismaticis positus. V, 295. Sinito cui præerat episcopus. Donatista, missus presbyter qui Catholicos visitaret, et in dono juris sui prædicaret. II, 507. Visitat Augustinus Ecclesias ad curam suam pertinentes. II, 225.

Vitam temperationem corporis esse, quidam opinati sunt. I, 1029. Vitam corpori præstare idonea est anima etiam mortua. V, 429. Vita triplex: seminalis, sensualis, intellectualis. VII, 135, 134. Vita est arborum et tractuorum. V, 257. Vita qualislibet ad summum vite principium pertinet. VIII, 94. Vivere sine Deo nihil potest. VIII, 101. Vivere, intelligere, meminisse, ingenio alacri excellere, divini sunt munera. III, 1544. Vitam non habemus in nobis ipsis, sed in Deo; Deus autem habet in se ipso. V, 710. Vita a donante Deo, mors a vindicante. I, 618. Vivos ex mortuis, et mortuos ex vivis semper fieri, sententia Platoniorum. VII, 592. An quisquam simul et vivens esse possit et moriens. VII, 584. Vitam omnium hominum et generationem in seipsum sibi consistere docebat Colorbasus. VIII, 28. Vita sua cuique notissima. VIII, 103. Vivere se nemo potest nescire. VI, 242. Unde homines, imo et bestie non tantum se ipsas sentiunt vivere, sed et alios et nos ipsos. VIII, 935. Vitæ hujus miseria. I, 798; VII, 651, 652. Vitæ huic congruit, flere et genere. III, 1635. In hac vita falsa felicitas, vera miseria est. IV, 1099. In hac vita labor, pressura, tribulatio, tentatio. IV, 539. Vita hæc laboriosa. V, 402. Vita hæc tota intelligentibus tribulatio est. V, 687. Vita hæc, vera infelicitas et mendosa felicitas. V, 1586. Vita in doloribus non proprie vita. V, 815, 1402. Homines non secundum merita prioris alicuiusque, in hujus vitæ veniunt miseria. II, 984. Omnis vita hominis super terram, plagæ ejus sunt. IV, 1635. Vita de peccato primo facta est nobis pœnalis. VII, 720. Vita ipsa mortalium, tota pœna est. VII, 728. Ira Dei est. VII, 738. Ira Dei modo major non est super filios Adam, quia multo brevius vivunt quam vixerunt antiqui. IV, 1144. In hac vita multa nobis prospera videntur, quæ adversa sunt; et adversa, quæ sunt prospera. III, 2076. In hoc mundo non timere, non dolere, non laborare, non periclitari impossibile est; sed interest qua causa. II, 958. Bona quibus hæc vitam, licet peccato obnoxium, Creator implevit. VII, 788. Vitæ hujus bona vel mala media sunt, et in comparatione æternorum nulla. V, 958. Vita mortalium in comparatione beatæ vitæ est miserissima. VII, 648. A vita carnalibus sensibus implicata incipere necessitatis est, in ea persistere voluntatis. II, 559. Vita hæc amarioribus suis respondet, fœda sum, dura sum, volatica sum. V, 1388. Vitæ hujus ærumnosa amor. V, 1281, 1583, 1588. Vita etiam mala, omnibus terrenis bonis ab homine præfertur. V, 122. Vitæ hujus transitorie amatores quot labores et pericula et exitia pro ipsa suscipiant. II, 485. Vitam æternam amatoribus suis nil magnum jubere, cum sic se jobet amari, quomodo hæc amat a suis. II, 484. Homines ad conservandam vitam nullos nonsubeant labores. II, 485, 484. Multi ad eam conservandam, etiam salutem æternam in periculum adducunt. II, 484.

Vitæ brevitatis. V, 128, 688. Paucorum dierum est tota vita hominis. IV, 375. Sæculum quamdiu voluitur, intelligas punctum esse. IV, 234. Non est diu quod habet extremum. IV, 234. Vita hominis longissima, aura est matutina. IV, 361. Festinat tota vita mortalium, et quæ videtur pro-

lixior, vapor est aliquanto diuturnior. IV, 896. Vita humana, vapor. V, 136, 687, 1587. Potius umbra vitæ quam vita. V, 1558. Vitæ umbra, vita in qua Adam creatus est. X, 1523. Si adhuc viveret Adam, et hodie moreretur, nihil prodesset tam diu vixisse. IV, 234. Vita præsens nec vita est. V, 121. Quasi in somnis agitur. V, 243. Minus est generis humani, tota vita tentationis. IV, 1686. Vita ista mors est. IV, 1889. Mors verius quam vita. V, 1522. Peregrinationis habitatio appellatur. III, 591. Vita hominis crescendo decrevit. V, 122, 257, 658. Vitæ tempus cursus ad mortem. VII, 383. Diu vivere quid est nisi ad finem currere? v. 655. Vivere ex quo homo incipit, incipit mori. VII, 383. Vita priorum hominum longitudo, quæ. VII, 447, 448. Vita hominum post diluvium quomodo centum viginti annorum futura dicitur. VII, 471. Vitam agere ducentos annos gentem quandam etiam suo tempore narrat Plinius. VII, 448. Vita prima hominis seu infantia et pueritia, quinque sensibus immedita est. VI, 43. Vita dicenda non est, semper æternus immortalisque cruciatus. V, 813. Vita hæc media ante summa bona et ante summa mala ducitur. V, 958. Vita ista tibi debet esse tamquam stabulum viatori, non tamquam domus habitatori. IV, 520. Nemo exit ab hac vita nisi per mortem. VII, 553. Vitæ hujus longitudinem non facit sentiri, nisi spes vivendi. IV, 96. Verba quibus humanus dies et vitæ hujus prolixitas concupiscitur, verba sunt delictorum, etc. II, 545. Vita longa, longa infirmitas. V, 495; VI, 529. Fac ut bona sit, et noli timere ne brevis sit. V, 122. Vita ametur, sed bona. V, 1560, 1562. Vita si longa erit, ipsa longa bona sit. V, 245, 515. Vita si longa erit, melius bona erit. V, 515. Si male vivere volueris, longa vita non erit verum bonum, sed erit longum malum. V, 122. Vita præsens, nox. III, 1654, 1655. Quid est diu vivere, nisi diu torqueri? V, 520. Nox est quando ista vita agitur. IV, 975, 1147, 1792. Vita præsens mare appellatur. III, 772. Vita: sæcularis, abyssus. IV, 874. Vitæ incertus finis. V, 76, 1111. Vita ista mortalis cur vita incerta a Cælestio appellata. X, 595. Agamus Deo gratias, quia vitæ hujus ultimum diem et breve esse voluit et incertum. V, 688. Non curandum quam cito, vel quo mortis genere vita ista finiatur. VII, 25. Non est magnum diu vivere, aut semper vivere; sed magnum est beate vivere. V, 706.

Vita. Bene vivere quid. V, 1106. Uno nomine Latini appellant vitam sive qua vivit, sive qua dicitur homo esse bonæ vitæ, Græci duobus. VIII, 410. Vita non potest esse bona aut mala ante nativitatem. III, 345. Duplex vita hominis. II, 539, 540. Vita et mors spiritalis. III, 1576, 1577. Spiritalis quæ. III, 1547. Vita hominis ante Legem, sub Lege, sub gratia. III, 2138, 2139. Vita humani generis duplex; una secundum corpus ante Christum, altera secundum animam post Christi adventum. IV, 90, 91. Vita vetus et vita nova, vita mortalis et vita vitalis. IV, 1149. Vita nova resurrectione Christi significata est. IV, 340. Spiritalis et corporalis vita informis quænam. III, 247. Vita filium quæ in hac carne ducitur, in comparatione vitæ infidelis atque impiæ lux et dies appellari potest. III, 312. In comparatione autem vitæ beatæ nox est. III, 312, 315. Illa est vita hominum, ubi est lumen verum. III, 837. Vita intellectualis, nisi ad Creatorem illuminanda converteretur, fluitaret informiter. III, 253.

Vita bona quomodo instituenda. IV, 811, 812. Vita bona et honesta non aliunde formatur, quam cum ea quæ diligenda sunt, quemadmodum diligenda sunt, diliguntur. II, 524. Nihil aliud curæ esse debet quomodo vivatur, nisi ut quod amandum est eligatur. V, 585. Fides quæ per dilectionem operatur, ipsa est bona vita. VI, 224. Bene vivere est toto corde, tota mente, tota anima Deum diligere. I, 1550. Vitæ regula, utriusque Testamenti auctoritate roborata, quæ. I, 1520. Vita animæ, currere ad fontem vitæ, ut in lumine Dei videat lumen. V, 1059. Vita sub Deo, vita cum Deo, vita de Deo, vita Deus ipse: talis nobis æterna promittitur. V, 1565. Vita animarum, et tamquam vita vitarum justitia. II, 461. Recte vivit, qui iudicium et justitiam facit. VII, 551. Bona vita tamquam stilus est, bonum quod auditur scribens in corde. IV, 1216. Homo dicitur qui secundum hominem vivit; Deus qui secundum Deum. V, 589. Vivere secundum Deum quid. VII, 407. Quid secundum hominem. VII, 407. Vivere secundum hominem idem est ac vivere secundum carnem. VI, 535. Vita carnalis non ex corporis tantum, sed ex animi vitiis intelligenda. VII, 405. Vita et mors tum corporis tum animæ, unde. X, 415. Falsa est vita impiorum; neque vivunt, sed vivere sibi videntur. IV, 690. Vita prodiga, quæ. II, 1544. Vita in peccatis in comparatione justæ vitæ, mors appellatur. VIII, 100. Vita mala Deum blasphemata. IV, 1899, 1900. Non solum non est mitior causa eorum, qui scientes, quam qui nescientes vitam nequissimam ducunt, verum etiam hoc ipso est gravior. VI, 227. Vita nostra dilectio est, mors odium. IV, 653, 655. Vita cordis in quo sit. II, 361, 565. Vita corporis au-

ma, vita animæ Deus. IV, 893; V, 415, 428, 853, 890, 975, 1059. Si vivat anima secundum carnem, aut etiam secundum se, deficit. V, 835. Quis secundum carnem, quis secundum animam, quis secundum Deum vivat. V, 835. Vita deformis est, ubi virtus servit dominæ voluptati. VII, 632. Recte vivit, qui obtemperat præcipienti Deo. VII, 531. Vivat quisque non sibi, sed Christo; faciens non suam, sed i suis voluntatem. II, 569. Ad bene vivendum quotidianis periculis commovemur. V, 156. Volens bene vivere plus attendit promissa et minas Dei, quam hujus mundi. V, 201. Vita cito emendanda. V, 75, 511. Homines bona volunt habere omnia præter vitam. V, 122, 140, 512, 1482. Si bene vivimus, et mortui sumus et resurreximus. V, 1103. Qui male vivit, non vivit: moriatur, ne moriatur; id est, mutescatur, ne damnetur. V, 1103. Vitæ hujus poenitere nos debet, quia corruptioni et tentationibus obnoxia est. V, 1537.

Vita spiritalis tentationes. II, 532, 535. Vitæ hujus pericula et sollicitudo. V, 1191. Solos divites vivere vere pauperes existimant. IV, 550. Vitam non ponunt mundi amatores, nisi delicias quotidianas. IV, 561. Vita pauperis in æternum, labor in finem: vita divitis in finem, labor in æternum. IV, 550, 561. Vitæ hujus dies, tribulationis dies sunt, sive in molestia, sive in prosperitate, totum timendum et gemendum est. IV, 1863, 1864. Vita ista, quæcumque prosperitate fulgeat, tribulatio est ei qui amat alteram vitam. IV, 1781. Cum æstas est, id est prosperitas vitæ, colligere sibi debet homo quo recreetur cum hyems venerit. IV, 804, 805. Muscipula in persecutione erat dulcedo vitæ hujus. IV, 1647, 1850. Cogitatio rerum necessarium ad vitam oculum sordidat et cor duplicat. III, 1288, 1291. Vitæ necessaria quo animo sumenda. III, 1292. Exceptis alimentis perspicuis, quibus extrinsecus sustentatur, occulto quodam opere beneficentiæ suæ operatur Deus ut vivat homo. X, 751.

Vitæ genus triplex, otiosum, negotiosum, et ex utroque temperatum. VII, 623, 624, 647. In quolibet vitæ genere, salva fide quisque vitam agere, et ad præmia æterna pervenire potest. VII, 647. Interest tantum quid amore teneat veritatis, quid officio caritatis impendat. VII, 647. Vita hominum aliquid administrans cogitatione et actione fulcitur. VI, 43. Vita duæ in Martha et Maria adumbratæ. V, 1188. Vitæ activæ et contemplativæ proprietates. III, 1015, 1046. Vita socialis quæ. VII, 627. Vita socialis est sapientis. VII, 631. Vita communis. VI, 425. Vitæ communis exemplum in primis Christianis. V, 1509. Quomodo vis hominibus innotescere, etiam præter oculos hominum sic vive. V, 716. Vitam evangelicam sectanti qualiter vivendum cum minus perfectis. II, 532. Vitæ bonæ odor aliis est in vitam, aliis in mortem. III, 1760, 1761.

Vita bona de Deo in nobis est, non de nobis. III, 1579. Vivere bene donum est divinum. X, 205, 212. Bene vivendi potestas non datur libero arbitrio, sed gratia Dei. X, 552. Homo etiam perfectissime justificatus, nisi æternæ luce justitiæ divinitus adjuvetur, recte non potest vivere. X, 200. In homine ipso, nisi præcedat fides, vita bona sequi non poterit. VI, 204. Recte vivere et bene operari, nisi justificatus ex fide nemo potest. VI, 126. Vita bona et honesta, si non est ex fide, inutilis est. III, 1720. Ambulamus; et ipsum vivere, accedere est. V, 658. Vitæ instituentæ præcepta dii non dederunt. VII, 61, 69, 70, 74. Qui a Deo accipit bene vivere, sic ei gratias agat, ut non insultet his qui nondum bene vivunt. V, 91.

Vitæ bonæ merces terrena non requirenda. V, 156. Vitam bonam non potest sequi mors mala. VI, 676. Vita nostra duplex, sempiterna et temporalis. IV, 725; VI, 515. In eos qui de vita altera dubitant. V, 1581. Et qui sic vivendum hinc decernunt, quasi post mortem supersit nihil. V, 1601. Vita æterna fide crudenda. V, 1196. Vitæ æternæ fides adstruitur ex morte Filii Dei. IV, 1942. Incredibilis est quod mortuus est æternus, quam ut in æternum vivat mortalis. IV, 1942. Vitæ æternæ testimonia ex veteribus libris. VIII, 568. Vitam manere post mortem visione duplici edocetur pius medicus. II, 699, 700.

Vita si amatur, quare non queritur vera? VI, 668. Vita si diligitur, ubi adquiritur, ubi nulla morte finitur. II, 486. Vita et dies boni, ubi. V, 122, 634, 635, 1014. Vita hinc non est. VI, 676. Vita sine ullo additamento, sola vita æterna est et beata. IV, 1553. Vita beata, sola vita dicenda est. VII, 666. Vita vera non est, nisi quæ æterna et beata. III, 1573; V, 519, 1402, 1403. Vita præsens in comparatione vitæ æternæ, non vita, sed mors deputanda. II, 225; IV, 1533. Deus miscet amaritudines delectationibus etiam innocentibus, ut amorem non habeamus, nisi vitæ æternæ. IV, 458, 1793. Ad vitam æternam continuo suspirandum. III, 1474. Quanto desiderio ad eam Propheta suspirabat. III, 1401, 1403. Vitam æternam quantum homines negligant præ vita temporali. III, 1747. Vita æterna semper animo sibi proponenda. III, 1610. Quantum amanda. V,

519, 706, 1385, 1587, 1513, 1515. In futuram vitam esse debet Christianorum intentio. V, 1196, 1630. Totam vitam Christiani boni, sanctum desiderium est. III, 3008. Vitam æternam petere non desinamus, donec ad eam perveniamus. IV, 206. Vitam beatam omnes volunt. V, 1401. Non in tempore utiliter vivitur, nisi ad comparandum meritum, quo in æternitate vivatur. II, 499. Ad illam unam vitam, qua cum Deo et de Deo vivitur, cætera quæ utiliter et decenter optantur, sine dubio referenda sunt. II, 499. Propter hanc quam quisque diligit vitam, putat omnia esse facienda. VI, 515. Et sufficientia et incoluntas vel propria vel amicorum, quamdiu temporalis est, pro æternæ vitæ adeptione abijcienda est. II, 499. In eos qui temporalis vitæ amore perdunt vitam æternam. V, 1515. Propter vitam æternam non toleratur, quod propter idolum tolerarunt Israelitæ. III, 644. *Vide* Beatitude.

Vita præsens tempus operandi salutem. III, 1716. Vita præsens tempus misericordiæ; post mortem tempus iudicii. III, 1782. Qualis exieris ex hac vita, talis redderis illi vitæ. IV, 561. Vitæ futuræ idoneus esse nemo potest, qui se a illam non exercuerit. IV, 1937. Vita æterna soli illi fidei promittenda est, quæ per dilectionem operatur. VI, 239. Ad palmam vitæ æternæ quatenus currendum. X, 501, 502. Vitæ æternæ merces nulli reddetur, nisi qui ejus in hac vita meritum sibi comparaverit. X, 299. Nihil post hanc vitam cuiquam præstabitur, quod sibi præstatum in hac vita non comparaverit. VIII, 513. Vita ista temporalis quomodo agenda, ut perveniatur ad æternam. II, 534. Omnia etiam necessaria pro vita transitoria contemnere, et pro æterna vita nolle superflua contemnere indignum est. II, 484, 485. Vita peritura redimitur omnibus bonis. V, 1514, 1518. Vita præsens spe futuræ vitæ contemnenda. V, 1517. Vitam temporalem pro æterna vita proximi amittere, non dubitare debet Christianus. VI, 495. Vitæ præsens tempus, seu medium inter baptismum et regnum cælorum, tempus orationis est. X, 336. Vita præsens in re laboris, sed in spe quietis; in carne vetustatis, sed in fide novitatis. II, 217. Vitæ hujus non patientiam querit, lætitiæ donabit dies. IV, 1855. Vita nulla est sine tribus affectibus credendi, sperandi, amandi. V, 1024. Tanto tolerabilius peregrinationem nostram sustinemus et ardentius finire cupimus, quanto fruimur Deo, vel per speculum vel in ænigmate. III, 51. Vita nostra modo spes est, postea æternitas erit. IV, 1572. Vita sequatur, quo spes præcedit. IV, 1774. Vita vitæ mortalis, spes est vitæ immortalis. IV, 1589. Vita temporalis est in fide, vita æterna erit in specie. III, 1727. Ibi videbimus quod credimus. VI, 545. Visio Dei. V, 54, 712. Visio Dei in forma Dei. III, 1572, 1573.

Vita æterna, quæ. VII, 195. Vita æterna nulla alia esse potest præter regnum Dei. X, 117, 118, 715. Vitam beatam non esse in lætitiâ sensibilium, satis exploratum est. II, 65. Vita æterna, ipse Deus est. V, 1588. Vita æterna cum Deo, de Deo et in Deo vivemus. V, 632. Vita æterna Christus. X, 175. Vita beata erit de Verbo sine verbo. V, 925. Vita æterna est totum præmium, cujus promissione gaudemus: estque ipsa cognitio veritatis. I, 1551. Vita æterna, veritatis contemplatio. V, 1653. Vita animæ beate, veritas. VII, 240. Vitæ æternæ felicitas. V, 135, 815, 1080; 651, 660, 686. Pretium. V, 707, 1518. Bona. V, 707, 711. Vita æterna Sanctorum. VI, 542, 543, 547. Sanctorum exaltatio, vita æterna est. IV, 1589. Vita æternæ laus. III, 1617. In vita æterna nihil latebit proximo in proximo. II, 518. Inest in quiete patriæ non desidiōsa segnitia, sed quedam ineffabilis tranquillitas actionis otiose. II, 212. In vita æterna nec operosa erit actio, nec requies desidiōsa. VI, 345. Tunc caritatis sine fine quietum opus erit, laudare quod amat, amare quod laudat. II, 566. In vita æterna nec fastidium, nec fames erit. III, 1405. Sed justitiæ pacis, et gaudii perfectio. X, 652. *Vide* Perfectio. In altera vita satiabitur in bonis desiderium iustorum. III, 1808. In futura vita nullum erit peccatum, nec ullus cum aliqua peccati cupiditate conflictus, X, 600. Nulla erit concupiscentia cum qua certare, et cui non consentire jubeamur. X, 153.

Vita beata non est, nisi æterna sit. V, 1402. Cui non datur semper vivere, quid prodest bene vivere? III, 1720. In altera vita mortem nec natura sollicite cavet, nec ignavia turpiter timet, nec sapientia fortiter sustinet. II, 481. In justis perficitur post hanc vitam, quod in hac vita plus diligunt. III, 168. Similiter et in injustis. III, 168. Vitæ æternæ dies, unus dies est sine occasu. IV, 202. Dierum longitudo, vita æterna. IV, 1169. Vita hominis longissima nihil est ad æternitatem Dei comparata. IV, 1176. Vita æterna in requie ante resurrectionem. III, 1614. Vitam æternam simul accepturi sunt homines. III, 1751, 1752. Vitæ æternæ salus omnibus simul in fine reddetur. IV, 412. Qui prior ad stadii terminum venerit, expectat ut cum posteriore coronetur. IV 411.

Vita aeterna gratia nuncupatur. II, 881. Vita aeterna, gratia pro gratia. X, 895. Redditur tamen tanquam debita. III, 1400, 1401. Vita aeterna laboris merces. V, 422. Denarius quem singuli accipient. III, 1812. Sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ita merito justitiae tanquam stipendium vita aeterna. II, 881. Vita aeterna merces est, et tamen gratia. VI, 282. Quomodo et merces sit et gratia. X, 892, 942. Vita aeterna nuncupatur gratia, non quia non meritis datur, sed quia data sunt et ipsa merita. II, 881. Vita aeterna justitiae quidem stipendium est, sed tibi gratia est, cui gratia est et ipsa justitia. II, 881. Vita beata omnium est communis possessio. V, 1401. Vita aeterna pro omnibus, sed non pro honor. V, 1507. Vita aeterna beati omnes aequales erunt, etsi non in aequali claritate. V, 553. In vita aeterna diversa erit gloria pro diversitate habitatorum. III, 1812. Quod habebunt singuli, commune erit omnibus. III, 1812. Invidia non erit. III, 1812. Vitae hujus tempore similes apparent boni et mali, vita honorum in radice abscondita est, sed aetas discernet. IV, 1947. Vita praesens quadragenario numero significatur, vita futura quinquagenario. IV, 1465.

Vitae beatae via laetit philosophos, lateret et nos, nisi ipsa ad nos venisset. V, 814. Ad vitam aeternam nemo pervenit, nisi renascatur in Christo. X, 121, 122. Praeter baptismum et participationem Dominicae mensae non pervenit quisquam ad vitam aeternam. X, 128. Vita aeterna, fructus Eucharistiae. III, 1613. Parvuli qui carnem Christi non manducaverunt, vitam aeternam non consequentur; ex Innoc. II, 785, 826. Vita aeterna et caritas, munus hereditatis filiorum promissionis. III, 566. Hyacinthinus pellicibus significatur. III, 633. De vita aeterna nemo securus in hac vita. X, 1631. A vita aeterna hominem nisi peccata non separant. X, 129, 141. Pravorum norum fluitibus homines a Patria repercutiuntur. III, 25. Occulto judicio Dei fit, ut ex rudioribus et simplicioribus plures ad vitam aeternam perveniant, quam ex doctis. II, 744. Vitae aeternae arra, Spiritus sanctus. V, 1673. Vita nostra futura jam in Christo caetero nostro completa est. VIII, 249. Vitam nostram futuram jam in Christo completam ita spe certa meditatur Apostolus, tanquam jam adsit. VIII, 249, 250. Vita aeterna a solo Deo dari potest. VII, 195, 194. A diis frustra petitur. VII, 175, 183, 187, 189.

Vitalis homo in Carthaginiensi eruditus ecclesia. II, 979. Docet fidei initium non esse donum Dei. II, 978. Quomodo eum ad rectam fidem adducere conatur August. II, 978. Vitalis hoc solo reprehenditur, quod initium fidei velit non esse donum Dei, sed nos ex vobis habere. II, 989. Caetera religiosae vitae bona Deum per gratiam suam jam ex fide petentibus, quaerentibus, pulsantibus donare consentit. II, 989. In eoque ipsi et Augustino communis est contra Pelagianos confictus. II, 988. Vitalem non credit Augustinus haereticum Pelagianum. II, 987.

Vitiosi bene viventibus insulant. IV, 1151, 1152. Vitium dicitur quod est contra naturam. I, 610, 1290. Vitium natura inest, sed vitium natura non est. X, 370. Vita substantiarum atque naturarum substantias atque naturas esse dicunt Manichaei. X, 1085. Et putavit Manichaeus. X, 1455. Vitium non est natura. X, 1159. Non est natura nec substantia. X, 1535, 1537. Sed contra naturam. X, 1124. Sed naturae inimicum. V, 986. Vitium non ita contra naturam est, ut naturae dealeat etiam extrema vestigia. VII, 650. Vitium naturam bonam testatur. VII, 349, 350, 351, 352. Vitium non potest esse nisi in natura creata. VII, 418, 421. In vitio nihil aliud disjicit, nisi quia detrahit vel minuit, quod in natura placet. X, 743. Vitium contrarium est Deo. VII, 530. Vitium esse, et non nocere, non potest. VII, 531, 535. Vitium quomodo nocet naturae. VII, 531. Vitium est qualitas secundum quam malus est animus. X, 294. Vita corporibus innata quaedam et per curam sublata. X, 1515.

Vitium causam prodire ex carne, sentire videntur Platonici. VII, 405. An diabolus, qui carnem non habet, sit a vitiosis immunis. VII, 405, 406. Vitium hominis, natura est peccoris. X, 408. Vita aulorum, naturalium sunt privatione honorum. VI, 256. Vita etiam animi, non tamen omnia, carni tribuenda. VII, 405, 406. Carni ascribuntur. VII, 405, 406. Vitium animi est defectus inter intelligibilia non numerandus. VIII, 98. Vitiorum nostrorum Deus non est auctor, bene tamen ordinator. III, 229. Vita congenita non tribuenda officio Dei, sed judicio. X, 1427. Vitium animae nihil est aliud quam peccatum et poena peccati. III, 141. Vitiorum naturalium causa, peccatum originale. X, 1429. Vitium quod omnia naturalia bona contenebrat et infirmat, ex peccato originali contractum est. X, 219. Vitium originis est tanquam valetudo mala. X, 835. Vitium originale est in semine. X, 835, 834. Vitium propagat vitium. X, 1167. Diabolus auctor vitiorum, non sluereatur naturam rationalem vitulare, nisi esset originale peccatum. X, 1421.

Vita nostra non divino operi, sed humanae voluntati, iustaeque illius vincitiae tribuenda. X, 268. Vitiorum origo est a voluntate hominis. III, 605. Primum vitium animae rationalis, est voluntas ea facienda, quae vetat summa veritas. III, 158. Vitium est fruendi uti, et utendis frui. VI, 49. Vitium creaturae rationalis, aversio ejus ab incommutabili bono. II, 561, 571. Vitium, fomes quidam et quasi radix peccati. II, 757.

Vitiorum tria genera detestanda ac vitanda Apostolus posuit. II, 91. Vitiorum tria genera, voluptas carnis, superbia et curiositas, omnia peccata concludunt. IV, 115. De tribus vitiis singillatim. III, 154. Vitiorum tria haec genera, in psalmis significantur per pecora campi, volucres caeli, et pisces maris. IV, 113. Hinc etiam tripertita est tentatio Christi. IV, 116. Vita quae in membris habitant, appellantur membra. VI, 370. Vitiorum jussa contraria. V, 526. Vitiorum contraria jubentium quam grave jugum. V, 837. Vitiis contrariis servire difficilius quam Christo. V, 526. Nomina quae vitia proprie significant, ad virtutes significantes plerumque usurpantur. VIII, 410. Vita nonnullorum saepe indicia sunt virtutum, quibus apti sint, si praecipitis excolantur. VIII, 414. Vita quaedam sunt virtutibus aperte contraria, quaedam eis specie fallaci similia. II, 755. Vita virtutibus affinia. X, 748. Ex ipsa vitiis admonemur ad tendendum ad Deum. III, 154. Vita pura sunt virtutibus. II, 756. Vita non sunt connexa. II, 753; IX, 172. Non sunt paria. II, 758, 759. Vita esse paria Stoici dixerunt, negarunt Catholici. II, 754. Nemo, quamvis sanctus, sine vitio in hac vita. IX, 58, 65.

Vitia carnis constanter debellanda. VI, 370. Pugnandi cum vitiis necessitas. X, 690, 691, 692, 695. Pugna haec quam dura et difficilis. X, 696. Vita mortua quidem in baptisate per remissionem omnium peccatorum, sed eorum nos curare debemus quodam modo seque utram. X, 696. Cum vitiis mortuis debet homo confingere. X, 696. Vitata naturalia in paradiso exortura fuisse sequitur ex dogmate Pelagianorum. X, 1419. Certamen cum vitiis interioribus, et corpus mortis hujus, in paradiso non fuisse. X, 1092, 1045. In quanto certamine cum vitiis interioribus constituti sint sancti, propter corpus quod aggravat animam. X, 1032. Post pristinam ruinam tam gravem certare nos prius cum vitiis voluit Deus, ut in aeterna postea cum illo pace regnemus. X, 1535. Pugna cum vitiis, medium ad obtinendam justificationem. X, 689, 690, 692. In persequendis vitiis et delictis quis modus tenendus. IX, 527. Vitium aliquando vitio tollitur. II, 756. In potestate nostra fuit ne vitia acciderent, non item ut sanentur. X, 268. Profecto nisi Deus adsit, nemo est idoneus certare cum vitiis. X, 1535. In hoc agone magis nos Deus voluit orationibus certare, quam viribus, quare. X, 1535. Vita animae, gratia Christi medicante curantur. X, 802. Indignus est a vitiis quam ab homine vinci. III, 160. Ab homine vinci non potest, qui vitia sua vicerit. III, 160. Vitium noli propter hominem diligere, nec propter vitium odisse hominem. V, 325. Vita in filiiis, in amicis, in servis, in omnibus n. tis non diligantur. VI, 705. Vita aliena orbi terrarum non obsunt, si non obsunt Donatistis, qui sunt in eorum comunione. IX, 500, 501. Prior corrumpitur vitio suo, cuius vitio alius corrumpi potest. I, 1290. Vitium vel stultitia tenebris comparatur. II, 757. Cum vitiis bellum gerendum. VII, 750. Vitiis non imperatur sine conflictu. VII, 637. Vita facilius vincuntur, quae consuetudine non roborata sunt. VII, 750. Vita quomodo vincuntur. VII, 731. Vita non veraciter vincuntur, nisi vera delectatione justitiae. VII, 750. Nisi summi boni desiderio. VII, 789. Vita cum vincuntur, et non ex amore Dei, aliis vitiis occultis vincuntur. VII, 750. Vita quibus pecora et arbores aliaque irrationalia et insensibilia corrumpuntur, ad decorem universi conerunt. VII, 331.

Vitis lignum nullis agriculturalium usus prodest. III, 1842. Vitem ferunt Liberum patrem ostendisse hospitii suo in Attica terra. VII, 569.

Vitro fragiliores sumus. V, 656.

Vitulus aureus cur minutatim concisus, in aquam sparsus, et potus populo datus. VIII, 462.

Vitumnus deus. VII, 195.

Vituperatio peccatorum ad Dei laudem pertinet. I, 1289.

Vivificat anima aliter corpus animale, aliter spiritale. II, 946.

Vitannais, Bethel et Luza, eadem civitas. III, 577

Ulciscendi libido vitiosa. IV, 1455. *vide* Vindicta.

Vitulae. IX, 232.

Ulyssis socii in bestias mutati. VII, 573, 574. Quomodo. VII, 573, 576.

Umbra quid sit. III, 253. Umbra constat lumine et corpore. IV, 828. Umbra vitam istam significat. IV, 1863, 1864. Umbra Spiritus sancti intelligitur defensaculum ab aestu concupiscentiarum. IV, 826.

Unanimes sunt locus sanctus Domini. IV, 813.
 Unctio iacentibus virgulis scriptæ. VII, 604.
 Unctio. Unctus cum auditur Christus intelligendus. IV, 503. Unctio antequam esset, quomodo Christi dicti sunt antiqui patres. IV, 1303. Unctio sacra ad regiam et sacerdotalem personam maxime pertinebat. I, 627. Uncti etiam aliquando Prophetae. I, 627. Non ungebantur reges et sacerdotes, nisi in illo regno ubi Christus prope habebatur. IV, 503. Unctio nunc ad omnes Christianos pertinet, prioribus temporibus ad duas solas personas regis et sacerdotis pertinebat. IV, 200. Unctio lapidis a Jacob, figura Christi. IV, 510. Unctum caput nostrum Christus, et corpus eius nos ipsi. IV, 200. Unctio spiritalis, unctio visibilis. III, 2000. Unctio quomodo docet nos de omnibus. III, 2004. Unctionis sacramentum, unctio invisibilis, Spiritus sanctus. III, 2004. Ungimur modo in sacramento, et sacramento ipso præfiguratur quiddam futuri somnii. IV, 200. Ungere caput ad lætitiâ pertinet. III, 1288.
 Unguentum quo perlustus est Dominus a muliere, quid figurabat. IV, 171. Unguentum pistium, iustitia ex fide. III, 1760. Unguentum ex caribus animantium. I, 1562.
 Uнденarius. V, 353, 317. Uнденario numero transgressio significatur. III, 653, 1536. Et peccatum. III, 1077; VII, 168.
 Unicornis aliquando superbiâ, aliquando exaltationem unitatis significat. IV, 1178. Unicornes, superbi. IV, 176. Item ii, quorum firma spes in unum Deum. IV, 1006.
 Unigenitus et primogenitus in quo differunt. III, 2077. Unigenitus Dei ante sæcula. III, 353. Quomodo unigenitus Dei est Verbum Patris. III, 327.
 Unionem in Deo absque ulla existentia aut proprietate Priscillianus asserit. VIII, 667.
 Unio Christi cum Ecclesia, et Ecclesiæ cum Christo. IV, 618, 748, 749. Unio inter fideles commendatur ex unione inter membra Christi. III, 1645.
 Unitas, omnis pulchritudinis forma. II, 83. Unitas non nisi mente conspicitur. III, 149. Unitatem appetit omnis natura. I, 1191. Unitas Christi et membrorum. V, 755. Unus Christus est caput et membra. IV, 620. *Vide* Christus. Unitas Ecclesiæ. V, 695, 765, 1225, 1231, 1232, 1236. Unitas est Ecclesia. IV, 1309. *Vide* Ecclesia. Unitatis securitas nulla est nisi ex promissis Dei Ecclesiæ declarata. IX, 104. Deus in cathedra unitatis doctrinam posuit veritatis. II, 403. Unitatem hæretici pro honore suo dividunt. III, 2028. Unitatis bonum. IX, 138, 139. Unitas Spiritus et caritas maximum omnium honorum. II, 811. Pax et unitas est magna virtus pietatis. VI, 308. Unitatis vinculum fortissimum caritas. VI, 137. Unitas amanda est. III, 1618. Unitas spiritus in vinculo pacis studiose conservanda. IX, 84, 87. Honor proprius contemnatur, ut Ecclesiæ unitas servetur. V, 96.
 Unitatis et pacis bona omnia toleranda. IX, 211. A malis quisque discernere se debet corde, non corpore. VI, 180. Spiritu sancto vacuantur, qui ab unitate separantur. IX, 401. Qui deseruerit unitatem, violat caritatem. V, 530. Christus nobis imperavit congregationem, sibi servavit separationem. II, 931. Unitas Christiana regnorum divisione non dividitur. IX, 417. Unitati Ecclesiæ corde impenitentem resistere, blasphemata est irreversibilis. V, 465. Unitatis caritas, et erratum, et multitudinem peccatorum cooperit. IX, 177, 178. Admissos in Ecclesiam sine baptismo de hæresi venientes, propter unitatem ad veniam pertinere præsumpsit Cyprianus. IX, 178. Quod valet ad mundanda sacrilegia gentium recte perceptum sacramentum baptismatis, hoc valet ad mundanda sacrilegia schismaticorum et hæreticorum, caritas unitatis. IX, 478. Fidentissime asserit Cyprianus, eos qui sunt extra unitatem, etiamsi pro Christi nomine moriantur, occidi posse, non posse coronari. II, 410. Tantum valet sive ad delenda, sive ad confirmanda peccata, vel custodia vel violata caritas unitatis. II, 410. Unitatem scindi quomodo mater caritas dolet. III, 1092. Quantum tribuerit unitatis vinculo Cyprianus, etc. IX, 178. Unitas quantum amanda pro ipsum Carthaginense conc. declaratur. IX, 211. Homines erunt plene perfectæque unum, cum perventum fuerit ad eum finem, ut sit Deus omnia in omnibus. II, 1045. Unitatis perfectio in Beatis. VI, 387. *Vide* Concordia. Unitatis commendatio. IV, 1949. Unitas commenatur in creatione rerum, et in Christi ortu. V, 1233. In inconsulti Christi veste. V, 1222. Unitas Legis, Prophetiæ et Evangelii. V, 491, 493. Avaritia amat unitatem, sed in quibus amanda non est. IV, 451.
 Unum sine aliqua adjunctione non invenitur in Scripturis, nisi de iis quæ unus substantiæ sunt. II, 1048, 1049. Ubi de duobus aut pluribus dicitur, unum sunt, nec additum quid unum sint, unus esse substantiæ intelliguntur. VIII, 788, 789, 923. In Scripturis aliquid unum de diversis naturis invenitur, sed additur vel subauditur quid unum. II, 1049. Nil nisi est esse quam unum esse. I, 1548. Simplicia per se sunt quia unum sunt. I, 1548. Quicquid unum est,

a Verbo Dei unum est. III, 151. Summe unum, est principium omnis formæ. III, 254. Unum aliquando dicitur quod constat ex pluribus. IV, 1981. Unum necessarium. V, 617, 1188. Unum aliquid quo tendamus, quando in hujus sæculi multitudine laboramus. V, 615, 614. In ipsa multitudine non delectat nisi unum. V, 614.

Universitas rebus inter se similibus constat. III, 245. Universalitas iudicium, numerus septenarius. IV, 1592.

Universi pulchritudo unde. VIII, 534, 590, 591. Universi pulchritudo ab unitate, a qua nominatur. I, 979; III, 189. Universi pulchritudo ex contrariarum oppositione componitur. VII, 352. Ex noxtiarum rerum varietate. VII, 353. Et ex vitii, quibus irrationabilia et insensibilia corrumpuntur. VII, 531. Ad decorem universi faciunt etiam indecora summi in locum redacta. I, 999. Ex beatitudine non peccantium, et miseria peccantium, resultat perfectio universi. I, 1284. Successionis ordo in universo quare nos non delectat. VII, 352. Universi pulchritudo sapientiam Dei alte commendat. VIII, 591.

Vocabulorum occasio. I, 1011. Non vocabulorum officina, sed rerum inquisitorum decet esse sapientem. I, 932. Non sunt contemnenda vetusta vocabula, nec facile a consuetudine recedendum, nisi quæ rationi adversatur. I, 1106.

Vocatio hominum ex profunda Dei ordinatione. VI, 73, 74. Vocationis prædestinationis occulta. VI, 89. Vocantur omnes a Domino. V, 549. Multi vocati non veniunt, nemo venit nisi vocatus. III, 2076, 2077. Vocatio Dei duplex. X, 792, 921, 983, 984. Vocati alii sunt non secundum propositum, alii secundum propositum. II, 825. Vocatio secundum propositum non omnium est qui vocantur, sed tantum electorum. I, 622; III, 2061. *Retr.*, X, 963. Secundum propositum vocati soli prædestinati. X, 586, 929. Qui non perseverant, non vocati sunt secundum propositum. II, 639. Vocati non omnes, sed ex omnibus et Judæis et Gentibus. VI, 121. Secundum cujus propositum vocatur electi. X, 586. Vocatio et totum religiosi hominis opus ex Deo est. X, 583. Vocatio Dei aute meritum bonum. VI, 73. Vocatio non est meritum, sed gratiæ Dei. IV, 89. Vocati ad gloriam non pro meritis hominum, sed pro misericordia Dei. III, 648. Vocatos se dicentes quia coluerunt Deum, refelluntur. V, 863. Vocatio electorum propria, non quia crederunt, sed ut credant. X, 983, 986. Qui secundum propositum vocatur, non potest dicere, Credidi, ut sic vocarer: prævenit quippe eum misericordia Dei, quia sic vocatus est ut crederet. X, 985. Vocamur misericordia Dei, ut credamus, et creditibus præstatur, ut bene operemur. III, 2061, 2062. *Retr.* Vocatio an sit effectrix bonæ voluntatis. VI, 118. Ex vocatione secundum propositum omnes gratiæ oriuntur. X, 965. Vocatio congrua. VI, 118. Vocatio peculiaris. VII, 39. Vocatio nostra fit prædicatione penitentiae. IV, 1963. Vocationi Dei consentire vel ab ea dissentire, propriæ est voluntatis. X, 210, 241. Vocationi Dei quomodo respondeatur. IV, 1508. Vocatos procrastinare non debere. V, 533. De vocatione sua nullum hominum genus desperet. V, 1396. Vocati sunt primum piscatores ac idiotæ, et orator, Senator, Imperator dilati; cur. V, 236.

Vocanti lex, iniqua. VII, 103.

Volatilia non in merito dicuntur ex aquis creata. III, 282. In prima casualium rationum conditione volatilia ex aquis producta. III, 593. Quod Adam volatilibus et non piscibus nomina imposuerit, propter aliquam significationem factum est. III, 400, 401. Volatile pennatum quid. III, 239. Volatilia quadrupedia, quæ. VIII, 817, 818. *Retr.* Volatilia, spiritalia corda. IV, 1361.

Volumna dea. VII, 128. Volumnus deus. VII, 128.

Volens a cogente liber est. VIII, 104.

Voluntas quid sit. I, 609; VIII, 93, 94, *Not.* 3, 104; X, 1476, 1478, 1479. Et unde dicitur. X, 234. Voluntas an irrationalibus conveniat. VII, 151. Voluntas sua cuique notissima. VIII, 103. Voluntas nonnullæ omnium, singulis notæ sunt. VIII, 1017. Voluntatis motus spontaneus est. VI, 13. Voluntas proprie non est nisi in bonis. III, 1303. Non possumus nolle beatitudinem. II, 669. Voluntas unde secundum Julianum. X, 1489, 1494, 1495. Unde secundum Augustinum. X, 1489, 1493. Voluntas unde non moveatur seu unde non velit. X, 167. Voluntas sub necessitate esse noluerunt Stoici. VII, 152. Voluntas ideo mutabilis, quia ex nihilo. VII, 467. Voluntas in bos vel illos affectus mutatur, pro varietate rerum quæ appetuntur aut fugiuntur. VII, 409.

Velle in potestate est hominis. VI, 107. Voluntas ideo libera est, quia est in nostra potestate. I, 1275. Nihil tamen in nostra potestate, quam ipsa voluntas. I, 620, 1273. Voluntas non esset, nisi esset in nostra potestate. I, 1273. Voluntas ipsa est, qua et peccatur, et recte vivitur. 596. Nulla re meus sit serva libidinis, nisi propria voluntate. I, 1272. Voluntas in tantum libera est, in quantum libe-

rata est; et in tantum appellatur voluntas. I, 609. Voluntas tanto liberior, quanto sanior; tanto autem sanior, quanto divinæ gratiæ subiectior. II, 676, 677. Voluntas humana non libera dicenda est, quamvis est vincibilis et vincibilibus cupiditatibus subdita. II, 535. Leges, laudes, exhortationes, supplicia, etc., labefaciuntur, nihilque in eis omnino iustitiæ est, nisi voluntas sit causa peccandi. II, 1061.

Voluntas omnis aut bona, quæ iustitiam diligit, aut mala, quæ non diligit; nulla in medio consistit. X, 169. Voluntas semper est libera, sed non semper est bona. X, 899. Voluntas bona, et voluntas mala, unde secundum Manichæum. X, 1115. Voluntas bona et mala, voluntatis item possibilitas, an adscribenda naturæ. X, 1499. Voluntatis mala origo. X, 370, 464. Omnis potestas a Deo, sed non omnis voluntas. X, 253. Dum inquit Julianus unde mala existerit voluntas, injustam naturæ damnationem affirmat. X, 1497.

Voluntas mala a Deo non est. VII, 131. Voluntatis duritia an sit de divina pœna. VI, 119. Voluntas sine instigatione spiritus mali potest esse mala. VI, 622. Voluntatis malæ non est causa efficiens, sed debiciens. VII, 535, 536, 836. Voluntas mala est defectus potius ab opere Dei ad sua opera, quam ullum opus. VII, 418. Voluntatis mala malum opus præcedit. VII, 420, 421, 422. Voluntas mala ex homine qui bonus creatus fuerat, orta est. X, 1478, 1480. Voluntatem malam quare homo possit habere. X, 1479. Voluntas efficitur mala, cum se, relicto superiore, ad inferiora convertit. VII, 531, 535. Voluntas mala est contra naturam. VII, 131. Est testimonium naturæ bonæ. VII, 552. Voluntatem malam sic non habentur sancti, ut nec habere possunt. X, 1498. Voluntas solo libero arbitrio potest declinare a bono; a malo vero non potest sine Dei adiutorio. VII, 467. Voluntas ex se ipsa mala, bona autem non nisi ex Deo. X, 169. Bonæ voluntatis auctor Deus, malæ autem ipse peccator. X, 1479.

Voluntas mala non suæ permittenda est libertati. II, 754. Voluntati sanæ commissa est perseverandi vel non perseverandi potestas. X, 938, 939. Voluntas sine gratia non sufficit. X, 889, 892, 899. Non sufficit ad præcepta adiungenda. X, 897. Non sufficit ad iustitiam habendam. X, 135. Voluntas sine gratia non movetur ad bonum. X, 744. Voluntas ad non peccandum non sufficit. II, 766, 775. Voluntatem sine gratia non sufficere ad vitanda peccata, ipsa oratio arguit. X, 256. Voluntatem dum de possibili conatur excusare Julianus, naturam inexcusabilis accusare convincitur. X, 1497. Voluntas humana vires bonorum operum perdidit, ipsas fatentibus Pelagianis. X, 1145. Voluntas dum bonum non vult, vitium est humanæ voluntatis; dum vult bonum, adiuvatur gratia divina. X, 323. Voluntatis conatus sine Deo nihil est. IV, 208. Voluntas si nihil ageret, Deus non diceretur ejus adiutor. IV, 1859. Voluntas ad opus bonum perficiendum non potest esse libera, nisi Dei munere liberata. VI, 444. Ad habendam iustitiam velle satis est. II, 483. Velle nemo potest nisi admonitus et vocatus, sive intrinsecus, sive extrinsecus. VI, 75. Sine propria voluntate nullo vitæ propriæ potest esse peccatum. X, 147. Sine voluntate nostra non erit in nobis iustitia Dei. V, 922. Sine voluntate bonum operari non possumus. X, 213. Voluntatem propriam licet habeamus; non tamen ex illa, sed ex Dei adiutorio provenit victoria tentationum. II, 828. Voluntate propria animam sibi bonum esse non posse, sed malum. II, 571. Voluntate sua homo se sanare non potuit. V, 409. Voluntas hominis in paradiso beata, nunc misera. X, 1108. Crementum in voluntate est, ubi nativitas in voluntate est: nemo ex aqua et Spiritu nascitur, nisi volens; ergo si vult, crescit; si vult, decrescit. III, 1997, 1998. Duæ contrariæ voluntates nonnunquam in homine. I, 759. Voluntas vetus carnalis et nova spiritalis in Augustino. I, 755. Voluntas fortis et integra, voluntas semi saucia, voluntas parte assurgens, et cum alia parte jacente cadens et luctans. I, 758. Voluntatis suæ vires nemo satis cognovit. X, 550. Voluntati animus et caro non obtemperant. VII, 425. Voluntas bona parva et invalida. X, 901. Ex duabus voluntatibus æqualiter affectis quare una malo consentit, altera non consentit. VIII, 334. An sit in potestate nostra voluntatem mutare. VIII, 429, 450. Not. 4. Voluntatem mutare an facile homini sit. X, 297. Voluntas bona unde. X, 168, 169. Voluntas bona etiam Angelorum, a Deo est. VII, 536, 418. Bona voluntas a Domino est. X, 568. Non est nisi ex Deo. VI, 247, 248, 625. Voluntatis bonæ initium, donum gratiæ. X, 567, 568. Voluntas bona in nobis fit operante Deo. VI, 118. Bona voluntas Dei præcedit bonam voluntatem nostram. IV, 89. Voluntas bona a Deo datur, a Deo excitatur. V, 108. Voluntatem Deus præparat. III, 2061, 2062. Retr. Voluntas quæ est in corde recto, paratur a Domino fide præcedente, qua acceditur ad Deum rectum, at cor fiat rectum. IV, 991. Voluntas sine gratia bona esse

non potest. II, 831. Voluntas bona non redditur nisi per gratiam. X, 1497. Voluntas bonæ libertati redditur per gratiam. X, 1185. Voluntatem justam nemo potest habere, nisi gratuitam de super acceperit gratiam. X, 534. Voluntas servandi præcepta, munus gratiæ. X, 514. Voluntas adiuvatur et erigitur impartito spiritu gratiæ. X, 212. Ut voluntas bona in iustis et peccatoribus in spiritu et carne perficiatur oramus. III, 1279. Velle Deus operatur in nobis. VI, 75. Voluntates bonas in cordibus hominum operatur Deus. X, 508, 1146, 1435. Mirabili potestate operatur. X, 373. Deus parat et convertit hominum voluntates. X, 991. Deus potest contrarias voluntates convertere, et duritiam cordis auferre. X, 898. Voluntatem hominis convertit Deus occultissima et efficacissima potestate. X, 569. Deus inclinat hominum voluntates quocumque voluerit. X, 990, 991. Occulto instinctu efficacissime ad quod voluerit excitat hominum voluntates. X, 1517. Gratia qua infirmæ voluntati subvenitur, eam indeclinabiliter et insuperabiliter agit. X, 940. Voluntatibus hominum Deus dominatur. X, 906. Voluntates hominum Deus in sua potestate habet. X, 944, 990. Voluntates hominum ita sunt in Dei potestate, ut eas quo voluerit faciat inclinari. X, 903, 906. Deus voluntates operatur in mentibus hominum, ut volentes ex nolentibus fiant. X, 1208. Volentes ex nolentibus gratia facit. X, 1518, 1519. Exempla Scripturæ quibus probatur Deum magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi suas. X, 945. Quibus datur gratia, sic volunt, ut impleant præcepta. X, 886. *Non volent s neque currentis*, etc., quo sensu Pelagius intellexerit. X, 343. Dogma Pelagianum negans Deum operari voluntatem in mentibus hominum. X, 1345. Voluntatem bonam quatenus Deo tribuendam censebant Pelagiani. X, 168. Voluntatem et actionem ab homine esse vult Pelagius. X, 562, 563.

Voluntatem hominis cur Scriptura conveniat. X, 1409. Voluntas quæ præparatur a Domino, non cogitur velle hominum. X, 1117. Quomodo et Deus præparat voluntatem, et homo se ipse præparat. X, 1134, 1135. Velle nostrum ad Deum et ad nos pertinet. VI, 117. Velle et credere quomodo nostrum est. III, 2061, 2062. Retr. Voluntas ad malum captiva rapitur, ad bonum vero liberata suaviter attrahitur. X, 1295, 1296. Deus hominis voluntatem bonam præparat adjuvandam, et adiuvat præparatam. VI, 248. Aliter Deus præstat ut velimus, aliter præstat quod voluerimus. VI, 117. Gratia nolentem prævenit ut velit, volentem subsequitur ne frustra velit. VI, 248. Voluntas gratiam comitatur, non ducit; sequitur, non præcedit. II, 819. Cum præcesserit bona voluntas nostra quæ vocantem sequitur, perlicetur in nobis voluntas Dei. III, 1278. Voluntas ut plena sit, oportet ut sana sit. II, 485. Voluntatis sanitas in quo consistat. II, 485.

Voluntas bona quid sit. I, 1254. Quæ sit. VI, 623. Voluntatem bonam non timor, sed caritas habet. IV, 991. Magna voluntas, magna caritas. X, 901. Voluntas bona nihil aliud quam caritas. X, 371. Voluntas non potest dici bona, quæ in aliis vel in se ipsa, non in Domino gloriatur. X, 749. Miserrimus voluntate bona qui caret. I, 1253. Voluntatem bonam pax perfecta sequitur. III, 2066.

Voluntas sufficit ubi opus externum non potest fieri. III, 772, 773. Voluntas bona si nihil habeat, totum illi computatur. IV, 1665. In dante Deus respicit voluntatem, non munus. IV, 1664, 1665. Quidquid vis, et non potes, factum Deus computat. IV, 677. Coronat Deus voluntatem, ubi non invenit facultatem. IV, 1351. Deus non annotat facultatem, sed coronat voluntatem. V, 131. Cor quærunt Deus, cor inspicit, intus testis est, iudex, approbator, adiutor, coronator; sufficit ut offeras voluntatem. IV, 1746. Non mundatur opere, qui immundus est voluntate. IV, 1528. Ex qualitatibus voluntatum, non ex temporum spatiis, sive recte facta, sive peccata notantur. II, 581. Voluntatem bonam sequitur corona, malam sequitur pœna. VIII, 514. Voluntas mala sola peccatum est, etiamsi desit effectus. X, 255. Voluntas ipsa punitur sive animi supplicio, sive corporis. II, 581. Voluntas bona, multum pendenda. I, 1254. Nihil tam facile est bonæ voluntati, quam ipsi sibi; et hæc sufficit Deo. V, 444. Voluntas bona invito eripi non potest. I, 1255. Voluntas bona commendatur. IV, 371.

Voluntas illa dicitur nostra, quæ intelligitur esse propria contra voluntatem Dei. VIII, 687. Velle proprium habere est humanæ infirmitatis. IV, 278. Velle proprium corrigendi ratio. IV, 278. Voluntas Dei regula nostræ. IV, 274. Magna et usitata in hominibus perversitas est, ut cum debeant ipsi vivere secundum voluntatem Dei, Deum velint vivere secundum voluntatem suam. IV, 545.

Voluntas Dei regula est incommutabilis. IV, 1276. Voluntati Dei obtemperandum. V, 1333. Voluntas propria dum superioris voluntati præponitur, in grandem ruinam trahit. III, 581. Voluntatem propriam facit, quisquis a Deo non docetur. IV, 1855. Qui non facit voluntatem Dei, non eam

didicist. IV, 1582. Voluntatum rectitudo unde sumenda. VIII, 992. Voluntas hominum non est recta, nisi ad voluntatem Dei dirigatur. IV, 505, 501. Recto corde sunt, qui hoc volunt, quod Deus vult. IV, 1206. Voluntatem Dei tunc facit homo, quando facit iustitiam quæ ex Deo est. VIII, 790. Voluntas hominis aliquando bona est quæ dissonat, et aliquando mala est quæ consonat bonæ voluntati Dei. VI, 279. Cum voluntas divina humane præponitur, homo ab humanis in divina dirigitur. III, 1770. Voluntatem divinam, quæ nostræ præferenda est, quomodo nosse possumus, Augustinus Paulinum interrogat. II, 274. Voluntas Dei in libris S. Scripturæ quærenda. III, 58. Voluntas Dei ante Evangelii prædicationem latebat, post patuit. V, 1537. Voluntas Dei, ipsa est lex Dei. IV, 586.

Voluntatem Creatoris nunquam superat creatura. IV, 1464. Voluntas Dei voluntate hominis impediri non potest. X, 1109. Voluntas Dei semper invitata. X, 258. Etsi contra voluntatem Dei faciant infideles, cum Evangelio non credunt, eam tamen non vincunt. X, 258. Deus ita certas temporum leges generibus qualitibusque rerum attribuit, ut eius voluntas sit super omnia. III, 518. Non fit aliquid, nisi omnipotens fieri velit; vel sineado ut fiat, vel ipse faciendo. VI, 276. Necessario futurum est, quod Deus vult. III, 550. Voluntas Dei immutabilis. VII, 566, 752, 755. Quomodo dicatur mutari. VII, 566, 752, 755. In voluntatibus nulla bona est, cui non præsit Deus; nulla mala qua bene uti non possit. III, 389, 390. Voluntas Dei fiet in te, etsi non fit a te. V, 580. Quod fit a te, ipse facit in te. V, 580. Non vis bonus implere voluntatem Dei, et de te malo impletur. VI, 601. *Vide* Deus. Voluntatum bonarum adiutor Deus et remunerator, malarum relictor et damnator; utrumque ordinator. VII, 435. Voluntates tantum valent, quantum Deus eas valere voluit atque præscivit. VII, 152. Deus occulto iudicio et justo voluntatem Semci, proprio vitio malam, inclinauit in peccatum quo malediceret David. X, 906. Voluntates omnes, etiam malæ, Deo subiunguntur, quomodo. VII, 151. Voluntatibus malis bene utitur Deus. VII, 532. In eos exitus quos Deus præscivit justos et bonos, tendunt omnia quæ videtur adversa voluntati eius. VII, 752, 753. Quidquid præter suam voluntatem patitur homo, voluntati Dei tantum tribuere debet. VII, 152. Voluntate libenter Deo servendum. IV, 876, 830, 891.

Voluntas in Christo quomodo duplex. IV, 277, 278, 1206. Voluntaria quedam sunt quæ et necessaria sunt. X, 1489. Voluntarium tunc est bonum, cum Deus operatur in nobis et velle et operari. X, 314. Voluntaria oris, sacrificia laudis, confessione caritatis, non timore necessitatis oblatia. IV, 1568.

Volupta dea. VII, 118, 122.

Voluptas quid. VII, 621. Voluptatis vis quatenus exprimitur a Juliano. X, 1440, 1441. Voluptatem suo more ponit pro concupiscentia Julianus. X, 1221. Voluptas paradisi non turpitudinis, sed beatitudinis cogitanda est. X, 1536. Voluptatem præcedit appetitus. VII, 424. Voluptatis pictura. VII, 167. Voluptas aut subditur virtuti, aut præfertur, aut pingitur. VII, 622. Voluptas potest et honesta esse. X, 448. Voluptas vescendi et potandi tolerabilis. X, 775. Quod amplius non delectat, secundum id operemur necesse est. III, 2141. *Vide* Delectatio.

Voluptas et dolor duo incitamenta ad peccandum. V, 1286. Voluptas carnis uoum ex tribus generibus vitiorum, quibus peccata omnia concluduntur. IV, 115. Voluptates corporis illeceberræ atque escæ malorum. X, 771, 778. Voluptatum temporalium vanitas. V, 859, 861. A voluptate carnis continentiam Deus iubet et dat. I, 796. Voluptatis imbecillitas protrahit nos ad sublimiora. III, 159. Voluptatis regnum. III, 133. Misericordia animi voluptatibus dedit. I, 804. Augustini pugna ne voluptatibus sensuum capitur. I, 797. Qui gaudent in mortiferis voluptatibus, esse sine dolorum timore non possunt. III, 432. Quod ad tempus libet, postea peius dolet; et quod ad tempus salubriter dolet, postea infinita voluptate lætificat. V, 1182. Pœnitendi cum voluptate vicinitas. X, 774. Voluptatum carnalium amatores, etsi senes videntur, spinarum radices sunt. IV, 1805. Voluptatis pretio, animam peccando quisque diabolo vendit. III, 2071. Voluptatis immundæ sectatores quibus comparati. III, 361. Voluptas sæculi, aqua in puteo. III, 1515. Omnis voluptas pecorum ex terra est. III, 318. Voluptates et sæculi desideria stercori comparantur. IV, 1174. Voluptatibus superatis cavendum ne succedat cupiditas placendi hominibus. VI, 26. Proficit spiritali salutem quidquid corporali minuit voluptati. V, 1044.

Volusianus. II, 508. *Not.* 6. VI, 249. Consul. IX, 687. Volusianus Augustino proponit questiones de incarnationis mysterio. II, 512. Marcellino, piæ Ipsius matris rogatu, quotidie inuisit. II, 513. Cum a veri Dei cultu nonnullorum persuasione revocaretur. II, 513, 525. Volusiano respondet Augustinus. II, 514. Volusiano tantum ad ea, quæ

ipse per se quaesierat, respondit Augustinus. II, 525. August. epistolam suam ad Volusianum Marcellino misit. II, 537. Epistola ad eum memoratur. II, 705, 707. Volusiani ingenium et eloquium iudicat Augustinus prodesse debere et aliis. II, 515.

Voluntia dea cui involumenta folliculorum commissæ sunt. VII, 118.

Voti excellentia. II, 483, 487. Votum Deo a primis Christianis ad posterum venit. IV, 1729, 1730. Vovere quid debemus. IV, 967. Vovere adversus animum suam, id est in aliqua rerum licitarum et concessarum abstinentia. III, 745. Homo Dei nomine consecratus et Deo votus, in quantum mundo moritur ut Deo vivat, sacrificium est. VII, 283. Nihil Deo gratius possumus offerre, quam ut dicamus ei, *Posi-de nos*. IV, 1717. Se ipsum quisque voveat, se ipsum reddat. IV, 1194.

Votum castitatis. V, 756; VI, 431. Virginitatem præposuerat Maria. V, 1096. Voti sancti conscia dixit, *Quomodo fiet istud?* V, 1519. Post emissum castitatis votum damnabile est velle nubere. VI, 457. Nuptiæ tales non sunt adulteria, ut quidam putant. VI, 458. Lapsus tamen a voto, adulterio est peior. VI, 459. Voventes castitatem, et non exhibentes, quanta maneat ira Dei. V, 799. Voti fraudati eo major est iniquitas, quod non fuit vovendi necessitas. VI, 459. Votum continentiae. V, 1094. Votum continentiae multo consensu inter conjugatos inuitum. II, 1012. Vovenda non est continentia a conjugatis, nisi ex consensu communi. II, 487. Votum huiusmodi si ab alterutro præpropere factum fuerit, magis est corrigenda temeritas, quam persolvenda promissio. II, 487. Ad votum continentiae vir et mulier parem auctoritatem habent. III, 746. Quod conjugati pari consensu voverunt, perseveranter usque in finem reddere ambo debent. II, 1078. Qui continentiam Deo vovistis, nolite retro respicere. V, 1094. Vota reddere femina non debet prohibente viro, etiamsi ipse antea permisisset. III, 745, 746. Mulier, viro nondum consentiente, continentiam non secundum sanam doctrinam suscepisse dicitur. II, 1078. Ac peccasse cum ei debitum carnis negavit. II, 1078. Vovere potest femina vidua aut libera, non vero sub patre aut viro constituta, nisi hi permittant. III, 745. Votum jejuniandi. II, 147, 150. Votum cæci illuminati, totam vitam se in basilica servitutum. V, 1299. Vovetur omnia quæ offeruntur Deo. II, 657. Votum nostrum maximum sacramento altaris prædicatur. II, 657. Vota in monasteriis nunciari solita. IV, 1279. Vota quedam omnibus communia, et quedam propria singulorum. IV, 967.

Voti obligatio. III, 744. Vota Deo reddenda. V, 799. Vota persolvenda. II, 486, 487, 1015. Reddendum est quod vovetur. IV, 967, 1038. Vota quæ sine ulla conditione voventur, nulla conditione rumpenda sunt. VI, 468. Hæc est distinctio in votis, ut se accuset homo, Deum laudet, etc. IV, 798, 1218. Quisquis Deo quid vovet, si respicit retro, malum est. IV, 967, 1038. Nemo præsumat viribus suis se reddere quod promisit; qui te hortatur ut voveas, ipse adjuvat ut reddas. IV, 1717. Ex professione hominis est vovere, ex adiutorio Dei vota reddere. IV, 968. Vota sua nunquam reddet, qui de suo se putaverit redditurum. IV, 1750. Non Domino quisquam quidquam rectum voveret, nisi qui ab illo acciperet quod voveret. VII, 350. Impiger sit animus ut voveat et reddat, ne cum se minus idoneum putat ad reddendum, piger sit ad vovendum. IV, 1750. Voto laudabili reddito egregia et singularis quedam gloria tribuenda in cælis. VI, 402.

Vox materia est verborum, verba formatam vocem indicant. III, 257. Vocis et verbi discrimen. V, 1504, 1509. Vox inanis sine verbo. V, 1504. Vocis ministerium propter verbum. V, 1505. Vox deficit crescente verbo. V, 1507. Vox proprie animalium est. IV, 1809. Vox corporalis auditur, spiritualis autem intelligitur. IV, 85. Vox tota ab omnibus, tota a singulis auditur. II, 518. Vox ad homines sonus est; vox ad Deum affectus est. V, 1095. Vox cordis auditur a Deo. IV, 1662, 1775. Vox fidei in factis est. V, 516, 517. Vox Christi, vox Dei, pax est. IV, 1075. Vox Christi etiam nostra est, et vox nostra etiam ipsius est. IV, 749. Vox Patris in monte audita, et species columbæ visa, sine vivificantis animæ ministerio factæ sunt. II, 746.

Urbanensis, schismatici Donatistæ in quadam Numidiae particula. IX, 388.

Urbanus Papa. VI, 196.

Urbanus episcopus. II, 1019, 1020, 1021.

Urbanus episcopus. II, 644.

Urbanus presbyter Marcellum litteras ad Augustinum attulit. II, 585.

Urbanus Donatus. IX, 511. In domo Urbani Donati habitata Secundi Tigitiani Gesta. II, 197

Urbica, honesta vidua. II, 634.

Urbicus, id est Romanus. II, 157. *Not.* (a).

Urbis clades describitur. VII, 18. Et hæc divitiarum miseri-

omne tribuenda. VII, 14, 15. *Vide Roma.*
Uras lux mea Dei interpretatur. VIII, 439
Ursarius. IX, 514. Ursarium divina vindicta perlicse clamabant Donatistæ. IX, 524, 525, 529.
Ursinus. X, 845.
Ursus vir perfectissimus Rationalis Africae. IX, app. 777.
 Crsi propter exhibendos ludos. V, 205.
 Usam inter et hypostasim quid diderat. VIII, 917. *Usaria* usatius substantia vocatur. VIII, 917.
Usula. IX, 507, 528, 530.
 Usura peccatum quod excludit a regno Dei. IX, 162, 163.
 Usuras ipsæ leges et iudices reddi iubent; sed non est quo iudice repetantur. II, 663. Usura nomine cur peccata significantur. IV, 910. *Vide, Fœnus.* Usura idololatriæ comparata. IX, 560.
 Usus rerum legitimus, quis. III, 221. Usus Christianus temporalium. V, 861. Usus illicitus, abusus potius nominandus est. III, 20. Usus rerum culpandus, non res ipsæ. V, 523. Non usus rerum, sed libido utentis in culpa est. III, 75.
 Uter. Ab utre appellati sunt Ascitæ hæretici. VIII, 42.
 Uterus Dei Patris, quid. IV, 1438. Uterus Virginis, spon-si thalamus fuit. III, 1979.
Utina. IX, 218.
Utica urbs Africae. VII, 36. *Not. (a);* IX, 228. Atroci pestilentia afflictæ. VII, 112. Uticensis Massa Candida. V, 1417. Uticæ habitus Sermo in basilica Massæ Candidæ. IV, 1867. *Not. (a).*
 Uti quid sit. III, 20; VI, 19; VII, 559; VIII, 981, 982. Uti et frui. V, 938. Uti fruendis, et utendis frui, vitium vocatur. VI, 19. Qui non bene utuntur, abuti rectius dici solent. VI, 19. Quibusnam ratio hominis utitur. VI, 20. Ratio hominis utitur primo se ipsa ad intelligendum Deum ut eo fruatur, ceteris rationalibus animalibus utitur ad societatem, irrationalibus ad eminentiam. VI, 20. Uti aliqua re non potest, nisi animal quod rationis est parti:eps. VI, 19. Utendum sic quibusdam bonis, ut ea non diligamus. X, 817. Uti fructibus, quo sensu dicitur. VII, 553. Dementia est, crimen male utentium in res ipsas transferre. V, 328. Res quarum est bonus et malus usus. V, 1417. Tunc quisque habere aliquid dicendum est, quando bene utitur: nam quod iuste non tractat, iure non tenet, etc. V, 527. Sicut malum est male uti bonis; ita bonum est bene uti malis. I, 639. Non prodest bona res non utenti bene. I, 706. Utens superbe et immoderate rebus propriis, a Deo reprobatur. V, 206. Quomodo Deus homine utatur. III, 52. Deus utitur creatura, non fruitur. III, 52. *Vide Usus.*
 Utile quid sit. VI, 19. Utilitas est divina providentia. VI, 19. Utilitas beneficentiam præcedit. III, 72. Nec utilitas proximi abdicanda est in otio, nec contemplatio Dei in negotio. VII, 617. Utilitas impie viventium nulla est. VII, 619. Aliquando, etiamsi noceat, prodesse creditur quod delectat. II, 963.
 Uva dicitur verbum divinum. IV, 109. Uva de spinis quomodo legatur. V, 474, 761.
Vulcanus. IV, 1485. Vulcanum ignem mundi esse voluit. VII, 207. Vulcanus maritus Veneris. VII, 81. Vulcanus cur claudus fingitur. VIII, 374. Vulcanus et Mars inimici. VI, 712. Vulcani templum Athenis. VII, 570.
 Vulgi iudicium plerumque erroneum. VII, 36.
 Vulnerantur Dei sagittis male sani, et sanantur bene vulnerati. IV, 1863.
 Vulnus in bono potest accipi in Scriptura. VII, 602. Vulnus sub tegmine medici sanatur, sub tegmine vulnerati celatur. IV, 266. Vulnus peccati medicum omnipotentem requirebat. IV, 712. Vulnus amoris. V, 1363.
 Vulpes insidiosos maximeque hæreticos significant. IV, 1040. Reges impios, quos terret virtus aliena, vulpes appellavit Scriptura. IV, 1156. Rex qui neminem hominum timet, non vulpes, sed leo. IV, 1136.
 Vultur Christus appellatur; pulli vulturis, filii sponsi. III, 829.
 Vultus Dei, quid. IV, 520.
 Vulvam conclusam fuisse quo sensu Scriptura dixit. X, 454. Vulvam in domo Abimelech quomodo conclusit Deus. X, 721.
 Uxor. Sine uxoris non licebat vivere Abeloniis, iis tamen non miscerantur. VIII, 47. Præceptum Domini de uxore relinquenda, non est contrarium veteri Testamento. VIII, 152.
 Uxor marito tanquam domino debet servire. VIII, 420. Uxor viro propter Deum serviens, Deo servit. I, 669. Uxor, viri ancilla. V, 1463. Uxor casta. V, 750. Uxor si marito subiciatur, pax recta est; si dominetur, pax perversa. IV, 1860. Uxor viri tanquam capitis sui sequatur obedienter auctoritatem. II, 1080. Uxor sine consensu mariti continentiam eligere non potest. VI, 480. Uxor in maritum quæ sit potestas. VIII, 420. Uxore nolente, conjugii continere non licet. IV, 1959. Uxor de rebus terrenis suis nihil age-

re debet sine mariti arbitrio. II, 1079. Mulier virum: et offendere et scandalizare non debet, etiam bonis operibus. II, 1079, 1080. Uxor si ad indecentem ornatum aliqua dura conditione cogitur, potest habere in superbo cultu cor humile. II, 1081. Uxori de habitu ac vestitu nihil mutandum aut usurpandum præter viri arbitrium. II, 1080. Uxor prudens et Christiana describitur. I, 772.

Uxor dilectio quænam salutem impediatur. VI, 216. Uxorem carnaliter diligere, veniabile. VII, 743. Uxorem qui affectu carnali sic amat, ut tamen cum Christo non præponat, salvabitur per ignem. VI, 153, 155. Uxor amor talis, ut propter eam cogitetur vir quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori; lignum est et fœnum quod super fundamentum ædificatur. VI, 216. Usus contra naturam execrabilior in uxore, quam in meretice. VI, 382. Uxoribus usus nonnisi procreationis causa adhibendus. V, 345. Et nisi liberorum procreandorum causa fiat, est peccatum. V, 88, 1311. Uxoribus usus est immoderatus, nisi liberorum procreandorum causa fiat. V, 1272. Pro sanctificatione perfecta Deus viro computabit, si ipse, non quod uxor debet exigit, sed reddit quod debetur uxori. IV, 1939. Uxor sepe marito Eva. IV, 1209. Quinam habent uxores tanquam non habentes. X, 423. Uxorem qui duxit, vinculis ferreis constringitur. IV, 1939. Tales compedes consolidant et Episcopi manus. IV, 1939. Viri ad Ecclesiam confugientes ut dimittant uxores suas, acritus ibi colligantur. IV, 1939.

Uxor nonnisi propter fornicationem dimittenda, ut intelligendum. I, 616. Uxorem nullis legibus humanis licet vendere, legibus autem Christi nec dimittere, excepta causa fornicationis. II, 689. Uxor non dimittenda nisi propter adulterium. IV, 1959. Uxor ob fornicationem dimissa, non cessat esse uxor ejus qui dimisit. VI, 457. Uxore dimissa aliam ducere adulterium est. VI, 198. Uxor infidelis quandomam rectissime dimittitur. VI, 216.

Uxorum pluralitas. X, 419. Cur viros plures aliquando uxores, nunquam autem feminæ plures habere viros permissum. V, 347; X, 419. Unam feminam maritos habere plurimos inhonestum erat. III, 75. Uxores plures ducere olim non prohibuitur. VII, 317. Uxorum multitudo nulla olim lege prohibita. VIII, 428. Uxorum plurium simul uni viro habendarum inculpabilis erat consuetudo, quare. III, 75. Uxores plures habere tempore veteris Testamenti non erat peccatum, quia neque contra naturam erat, neque contra morem, neque contra præceptum. VI, 393. Uxorum multitudo non culpanda in Sanctis antiquis. VIII, 429. Uxores plures habere cur antiquis licuit. V, 348. Veteres Sancti non ex libidine multis uxoris utebantur. III, 76. Patres pro tempore et pro more gentis suæ, etiam plures uxores caste habebant. V, 343. Intemperantia potest esse major in una uxore habenda, quam in multis. III, 76. Magis probatur homo multarum uxorum læpuditate utens propter aliud, quam unus carne fruens propter se ipsam. III, 76. Patribus concessum habere multas uxores, ad hoc tantum, ut filios procrearent. V, 347. Uxor sua cuique sufficit. V, 1064. Uxorem super ducere vetitum more Romano. VI, 378. An liceat uxoris voluntate aliam adhibere, ut communes filii nascantur, non audeat Augustinus delinire. VI, 383. Uxorem suam alteri tradere, non licet Christiano. VI, 203. Licebat in republica Romana. VI, 203. Catois exemplum. VI, 203, 388. Cur sicut Israelitæ uxores alienigenas, non ita Christiani easdem infidelibus iubentur deserere. VI, 462. De uxoris laude viro longe dissimili quasi fugare velle mediastiam, adulatio est, non consolatio. II, 1074. Cum uxore litigiosa comparatur mala conscientia. IV, 344. Omnis concubina uxor, non autem omnis uxor, concubina. III, 571.

Uxor Christi, Ecclesia ejus, non ipsi. IV, 1684.
Uzalis Africae civitas. V, 1444, 1446. Colonia Uticæ vicina. VII, 768. Uzali, memoria S. Stephaniae Evodio episcopo constituta. VII, 768. Miracula ibi facta. VII, 768.

X.

Xanthus, alius Asterius, Cretensium rex. VII, 569.
Xantippus Tagosensis episcopus Numidiæ primatum ad se pertinere contendebat. II, 226. Nuncupatur Xantippus senex. II, 227.
Xenocrates philosophus, Platonis discipulus. X, 647, 666. Platonem in Academiâ successit. II, 440; VII, 257. Xenocrates Polemiam quomodo converterit. II, 591.
Xenophanes Colophonius physicus. VII, 208. Quo tempore claruit. VII, 582.
Xenophon. II, 1051.
Xerxes Balæus septimus rex Assyriorum. VII, 562.
Xystus Romanus episcopus et martyr. I, 647; X, 233.
Xysi martyris festum. III, 1621. *Vide Sixtus.*

Z

Zabulon, interpretatur habitaculum fortitudinis. IV, 833.
 (Vingt-deux.)

Zaccheus in sycomorano ascendens: quid figurat. V, 941. Zaccheus excipit hos: ratio Domini. V, 170. Zaccheus dimidium dat, dimidium ad reddendas fraudes reservat. V, 112, 245, 649.

Zacharias quid et quo tempore prophetavit. IV, 1467, 1917, 1940; VII, 395.

Zachariae et Mariae eadem fore verba, non eadem incredulitas. V, 1314. Zacharias desperando interrogat, Maria inquirendo. V, 1514. Zacharie os prius clausum, et post apertum quid significet. V, 1528. Zacharias et Elizabetha sine peccato. X, 162. Quomodo Zacharias et Elizabetha sine querela in omnibus mandatis Domini. X, 512.

Zana. IX, 252.

Zeb, interpretatur lupus. IV, 1055.

Zebec interpretatur veltina lupi. IV, 1055.

Zebadai filii antequam humiliarentur, voluerunt exaltari. IV, 1676. Zebadai filii celsitudinem appetentes, ad viam vocantur. V, 875.

Zelcha os lianas interpretatur. VIII, 453. Zelpha figurat praedicatores, quorum os hiat et cor non hiat. VIII, 453.

Zelotypia proprio ubi sit. VIII, 142.

Zelus quid. VI, 140; VIII, 142. Zelus Dei quid sit. VIII, 158, 142, 147. Zelus duplici significatione intelligitur, et quam cadere potest in Deum. VIII, 552. Zelus in bonam et in malam partem accipitur. VII, 677. Zeli Dei notitiae intelligitur exactio constitutis, ne anima a Deo suo fornicando discedat. IV, 1914. Zelus Dei, zelus amoris est. IV, 1385. Zelus Dei tota spes salutis nostrae. VIII, 142. Zelo domus Dei flagrare omnes debemus, quomodo. III, 1471, 1472. Zelus impatiens. IV, 1196, 1279. Zelus non secundum scientiam. V, 721. Zelus Dei secundum scientiam quis sit. IV, 81, 1128. Qui zelum habet, Deo, non sibi zelet. IV, 1383. Zelus cui minus videatur congruere Deo, quam praesentia, ira et similia. VI, 141.

Zeno unus ex principibus Stoicorum. VII, 239, 261. Stoicorum princeps. I, 954. Sub Polemonis magisterio condiscipulus Archesilae. I, 955. Deum ipsum esse ignem, animam mortalem esse dicebat. I, 955. Nihilque esse praeter hanc sensibilem unum, nihilque in eo agi sine corpore. I, 955. Zeno in virtute beatitudinem posuit. VIII, 1019. Zenonis definitio de perceptione veri. I, 925. Quae discutitur. I, 945. Zenonis sententia in Chrysippum pervixit. I, 953.

Zenobius. I, 977; II, 65. Zenobius a Dioscuro Magister memoriae appellatur. II, 451. Zenobius Augustino auctor est scribendi operis *de Ordine*. I, 987. Opus illud ipsius nomini dicatur. I, 980. Zenobii congressum et conspectum quaerebat Augustinus. II, 65.

Zenophilus consularis. IX, 386, 426, 512, 513. Gesta apud

Zenophilum Consulare. II, 168, 197; IX, 513. Zenophili consularis acta citantur. IX, 584.

Zephirus Papa. II, 196.

Zertense concilium. II, 577.

Ziph, vicus, unde dicti Ziphici. IV, 619.

Ziphici, florentes interpretantur. IV, 619.

Ziquensium civitas. IX, 540.

Zizania quid sit. VIII, 547. Zizania ea proprie dicuntur, quae nascuntur in similitudine frumentorum. IV, 784. Zizania interiora et exteriora. IX, 163. Zizania ab initio seminata, quinam. III, 1367. Cur permittatur diabolo seminare zizania. IX, 162. Zizania sola per orbem terrarum, excepta Africa, crevisse contendunt Donatistae, non frumentum. IX, 523. Zizianorum parabola contra Donatistas. V, 298, 530. Zizania crescere in Ecclesia usque ad messem sinenda. IX, 52. Zizania cum messe per totum mundum iussa sunt crescere. IX, 183. Zizania non colligi, sed tolerari praecipitur. IX, 280. Pro unitatis bono. IX, 582. Inter zizania frumentum Christi gemit. IV, 476. Per tolerantiam zizianorum, crescit fructus frumentorum. IV, 784. Zizania quaedam in praesentia Dei triticum. IX, 452. Zizania cognita non maculant frumenta. IX, 403. Zizania in Ecclesia fidem aut caritatem non impediunt. IX, 205. Zizania etiam haereses designant. I, 642; IX, 29. Zizania et palcae in Ecclesia. II, 264.

Zobannus episcopus. X, 662, 663.

Zomius episcopus. X, 662, 665.

Zoroaster rex Bactranorum, magicarum artium inventor, quando natus est risisse fertur. VII, 728. Zoroaster a Nino rege Assyriorum bello superatus est. VII, 728.

Zoro, inter et *oro*, quid differat. VIII, 1004.

Zosimus Innocentii successor. X, 648. Zosimo Papae de Africano concilio contra Pelagii errorem scriptum est. II, 972. Rescripsit Zosimus, et rescriptum eius ad universos totius orbis episcopos fuit. II, 972. Rescripti huius exemplum mittit Augustinus ad Optatum. II, 863. Et ad Valentinum ac fratres eius. II, 972. Zosimus Papa deluditur aliquandiu a Pelagianis. II, 835. *Not. (a)*. Zosimus Papa benigne excusatur. X, 583, 589. Zosimi purgatio. X, 574. Zozimi episcopi fragmentum, ubi asserit peccatum originale. II, 865. Zosimus Romanus pontifex Pelagium damnat. I, 650. Coelestium et Pelagium damnat. X, 575. Julianus Zosimum Romanum pontificem prevaricationis accusat. X, 842. Zosimus Papa Augustinum Casarem mittit negotiorum causa. II, 857.

Zozimus a Tharassa. IX, 143, 252.

Zubedi fudus Hesperii in territorio Fussalensi. VII, 764.

INDEX GENERALIS

IN OMNIA OPERA

QUAE IN APPENDICIBUS AUGUSTINI CONTINENTUR.

— 676 —

A.

Aaron Christi mediatoris typum gerit. V, 1804.

Abba, nomen graecum. II, 1161.

Abel iustitiae primatum habuit. III, 2154. Christi et Christianorum typum gerebat. VI, 743. Martyrium dedicavit. VI, 1740.

Abibas. VII, 811.

Abbas Africae Vicarius. IX, 783.

Abraham primo dictus Ilan, deinde Abram, demum Abraham. VI, 1311. Cum patre suo idola coluit. III, 2318. De pagano Dei cultor factus est. III, 2274. Astrologiae peritus fuit. III, 2360. Abrahae elogium. III, 2523. Qui typum gerat Dei Patris. V, 1753. Abrahamus propheta, rex et pater multarum gentium appellatus. III, 2525. Positus est velut imago, ad cuius similitudinem genus humanum revertetur ad Deum. III, 2524. Ab ipso dicti sunt Hebraei. III, 2523, 2524. Abrahae filii sunt Judaei secundum carnem, nos secundum fidem. III, 2245. Abrahae fides pluribus laudatur et illustratur. III, 2339; V, 1955. Abrahami fidei nominisque Christiani radicem habebat. V, 1745. Natura quid legis fuerat observabat. V, 1745. Fides eius, incredulorum praena; incredulorum profilia, gloria eius. III, 2560. Abraham cum Jetho comparatur. III, 2259. Abrahae obedientia in immolatione filii laudatur. V, 1751. Abraham gladio obedientiae filium jugulavit. VI, 1165. Novit de semine suo Christum caeli et terrae Dominum nasceturum. V,

1755. Salvatorem in spe futurae Incarnationis vidit. III, 1559. Trinitatis mysterium intellexit. V, 1748. Ad eum in trium virorum persona majestas incorporea descendit. V, 1744.

Abrahae sinus, ubi sancti exspectant felices. I, 1472.

Absida. VII, 835, 842.

Absolutionum eulogiae pro defuncto. VI, 1158.

Abstinentiae duo genera. V, 2412. *Abstinentia* a vino, carnibus, oleo, balneo. II, 1111; VI, 768, 777. *Abstinentibus* a vino vel carnibus credere nihil meriti ad crescere, Joviniani est. VIII, 1210. *Abstinentiae* utilitas ac modulus. II, 1114; V, 2029.

Absusionum duodecim gradus. VI, 1079.

Abyssus superior. VII, 830. *Abyssus* peccatoris triplex. VI, 948.

Accidentia mente et cogitatione colliguntur. I, 1425. *Quid sint*. I, 1425. *Accidens* omne sine subjecto esse non potest. I, 1424. *Accidentia* alia sunt intra, alia extra, alia intra et extra usiam. I, 1423.

Acedia quid. VI, 1039.

Achar peccatum quateus alii obfuerit. III, 2234.

Acanthis. IX, 783.

Actionum humanarum quae esse debeant intento. VI, 319. Nihil agit, qui impietati operam navat. X, 1737. Omnis a bonis bona forma est caritas. VI, 1236. Bona cum agens, Deus in nobis atque nobiscum, ut operemur, operatur. X, 1737, 1861. Nemo invitus bene facit, etiamsi bonum

est quod facit. X, 1875. *Fide Opus.*

Acteres. IX, 848, 844.

Adam qualis creatus. VI, 728, 774; X, 1771, 1775. Adam in Spiritum sanctum accepisse, et peccando amisisse quendam dicunt. III, 2569. Ea ratione moti, quod perfectus factus sit. III, 2569. Spiritum sanctum habere, ultra naturam et perfectionem hominis est. III, 2569. Apertum est quod nunc non habuit Adam. III, 2570. In Adam omnium hominum concreta natura est. X, 1812. Absque omni vitio. X, 1812. Cum libero arbitrio quod si auxiliantem Dominum non desereret, beatitudinem consequi posset. X, 812. Adam quid in bestias potuisset, in Noe ostensum est. V, 1955. Adæ corpus ita factum est, ut dissolvi posset: sed arboris vitæ gustus corruptionem inhibebat. III, 2227. Eos qui Adam mortalem factum sentiunt, latetur Julianus nulla ratione nisi. X, 1758, 1759. Adam necessitate nature, non peccati merito mortuum dicentes, damnantur. X, 1728, 1750. Adam perfecte habuit scientiam humanam. VI, 815. Post prævaricationem accepisse scientiam mali nec amisisse scientiam boni falso dicitur. X, 1815. Adam positus in mundo dominus, cur legem a Deo accepit. III, 2588. In paradiso fuit ac virgo permansit, quomodo jejunavit. V, 2026, 2031. Unde primum lapsus sit. VI, 729. Adam et Eva quibus gradibus in peccatum lapsi sint. VI, 1051. Adam spe delatati, non desiderio corporali peccavit. III, 2582. Idololatram admisit. III, 2277, 2278. Adam latro. V, 2034. Adam non ideo malus, quia homicidæ genitor. V, 1740. Adam peccatum sciens Deus, cur eum non revocaverit. V, 1758, 1740. Adæ culam qui nemulli excusent. V, 1757. Deo hi injuriam faciunt. V, 1757, 1740. Adæ soli, non Deo aut arbori peccatum ejusque poena imputanda. V, 1758, 1740. Adam si se accusasset, de paradiso non exulasset. V, 2202.

Adam qualis post lapsum factus. VI, 774; X, 1772, 1775. Ad peccatum maculatum est corpus. III, 2582. Et homines corruptioni subiecti sunt ac morti. III, 2582. Sed hinc lucrum referunt, si legi Dei obediunt. III, 2582. Adæ peccatum totum hominem in deterius commutavit. X, 1785. Næ illi solum, sed et ejus præpagini nocuit. X, 1785. Adam libertatem suam ac nostram vendidit. V, 1944. Genus suum peccato vendidit. III, 2278. In Adam perimus omnes. X, 1812. Non amissa substantia aut voluntate, sed lumine ac decore virtutum. X, 1812. Adam et Eva eo die creduntur mortui, quo in eis penaliter facta est necessitas moriendi. VI, 1051. Adam in hys loco sepultus, ubi fixa est crux Christi. V, 1750.

Adæ mutatio in pejus, et altera fidelium in melius. X, 1878. Adæ primi et secundi comparatio. V, 2051; X, 1888. Adam vel Christum imitari quid sit. VI, 1051, 1052.

Adelphi. IX, 787.

Adelphus ejusc. Donat. IX, 828, 831.

Adjuutor cornicularis. IX, 816.

Adjuutores commentarium officii Proconsulis. IX, 816.

Adjuutor numerorum officii Vicarii. IX, 816.

Adolescens sine obedientia, amicus. VI, 1080.

Adora in Deo Christo hominem, et in homine Deum. I, 1468.

Adoratur in terris rex, quasi vicarius Dei. III, 2284.

Adorata Imp. scripta. IX, 778. Adoravit Soracem chlamys. II, 1037.

Petrum modo provelutis geibus adcrant Imperatores. V, 2123, 2127.

Adscendere ad Deum quid sit. VI, 791. Adscensus tres. VI, 817.

Adscensio Christi est cautio et arrha nostræ. V, 2081, 2082.

Glorificatio nostra est. V, 2085. Adscendendum post Christum. V, 2082. Scil. corde. V, 2082.

Vitia ipsa scalam nobis facient, et elevabunt nos, si fuerint infra nos. V, 2082.

Cum medico nostro nullum adscendit vitium. V, 2082.

Adsoni Derbensis monasterii abbati præfixa ad Gerbergam reginam epistola adscribi, eique restituendum esse postmodum deprehendimus librum de *antichristo*. VI, 1129, 1130.

Adventus. III, 844.

Adventus. VI, 1277. Adventu Christi quid nobis præstitum. III, 2372.

Adventus Christi secundus non fiet latenter ut primus. V, 2031.

Adverbium unde dictum. I, 1402. Quid sit. I, 1405.

Adverbiorum varæ terminationes. I, 1402, 1404. Significationes. I, 1402.

Adversitas æquanimitè ferenda. V, 1812. Magis timendum, si nullas aut leves patiatur. V, 1813.

Adversitati præsidia pacis tempore quaerenda. X, 1875. Adversitas justorum, æternorum prætia gaudiorum. III, 2459.

Adulationis pernicies. VI, 1287.

Adulationis vitium ita crevit, ut jam augeri non possit. II, 4113.

Quis sit adulator. III, 2405.

Adulatores, latentes scopuli. V, 1885.

Omnes vendunt oleum. V, 2550.

Adulatores blandimentum, oleum peccatoris. V, 2214; IX, 767.

Adulatio lingue alligant animas in peccatis. X, 1870.

Adulteri furere excoquantur. V, 1785. Sunt multi. V, 2289.

Ab unoquoque debent corripi, et post unum et alteram correptionem a suo consortio separari. V, 2289.

Ad sacerdotum notitiam deferri. V, 2283.

Adulteris nullam fidei esse scintillam. V, 2295.

Adulteria divina et humana lege juniantur. V, 2290.

Consuetudo intronmissa est, ut adulterium feminae, non viri puniatur. V, 2290.

Ac dicant viri ea sibi licere, non feminis. V, 2290.

Adulter nisi penitentia proluxa et uberes elemosynæ subveniant, et a peccato cessaverit, in æternum peribit. V, 2290.

Adulteria non excusat longa ab uxore absentia. V, 2293.

Adulterii prima tela oculorum, secunda verborum. V, 1708.

Adulterium. IX, 782, 785, 784.

Ægritudo animi quid. X, 1874.

Ægrotus quasi inter medicum et mortuum, facit ut vincat cui se jungit. V, 1876.

Ægyptii præ ceteris vanæ philosophiæ operam dabant. III, 2516.

Eorum fabula de mundi origine. III, 2218.

Ægyptii plagæ. III, 2164, 2165.

Quid illis significetur. V, 1781.

Ægyptus in primogenitis juste percussa. V, 1790.

Ægyptium spiritalem quis exstinguat. V, 1792.

Ælius Proconsul. IX, 780, 781, 782, 784, 827.

Ælius filii. IX, 790.

Ælius Paulinus. IX, 780, 781, 782.

Æli liber de Amicitia in epitomen contractus. VI, 851.

Ac de Vita eremitica ad sororem liber. I, 1451.

Æquivocorum varia genera. I, 1416.

Aer quid. VI, 1009.

Ætates mundi sex. VI, 742, 749.

Ætates mundi et humane vitæ sex. V, 1920. *Fide* Mundus.

Æternum propriè. VIII, 1182.

Æternitas non corrumpitur nec immutatur. III, 2252.

Diversitatem abhorret. III, 2251.

Nihil æternum nisi simplex. III, 2251.

Æternitatis nulla portio est centum annorum spatium. VI, 991.

Æternitatis cuncta imitantur. VI, 1020.

In æternis quibusdam potest aliqua esse distantia, non in ipsa æternitate. X, 1892.

Æternitas et immutabilitas vera non est, nisi in deitate. X, 1859, 1874.

Æternorum meditatio mentis coeret instabilitatem. VI, 824.

Æternæ vitæ felicitas. VI, 820, 822, 825, 828, 861, 862, 966.

Æternarum ponarum gravitas. VI, 821, 995.

Æthiopiæ situs. III, 2171.

Æthiopiæ monstrosi homines. VI, 1505, 1504.

Ætiologia, res nimis curiosa, et non nimis necessaria. I, 1411.

Ætius in Trinitate æqualitatem dicit gratia. VIII, 40.

Affectio quid sit. I, 1453.

Affectus quatuor anime. VI, 782.

Quorsum dati. VI, 815.

Affectus pius quid. VI, 816.

Afflictae anime oratio. VI, 956.

Africa. IX, 784.

Africane provincie. IX, 816.

Africa tota quid gravi persecutione passa sit. IX, 775.

In hac persecutione, præter paucos Catholicos, peccaverant universi. IX, 776.

Africana Ecclesia inopiam patitur clericorum. IX, 806, 808.

Quod decrevit, confirmari non vult, nisi prius consulta Ecclesia transmarina. IX, 806, 807, 809.

Carthaginensæ Concilium mittit qui eam consulant. IX, 808.

Afris propria lex rebaptizandi. IX, 787.

Africana synodus adversus Caestium. X, 1699.

Africana duo Concilia adversus Pelagianos 10 tom. X, 1688, 1686.

Illis Aurelius dux, Augustinus ingenium. X, 1685.

Africani Concilii an. 417, ad Zosimum perlata. X, 1808.

Præmissa ad eum epistola. X, 1808.

Africani episcopi apud Zosimum questi sunt, quasi Coelestio in omnibus commodaverit fidem. X, 1726.

Africanorum episcoporum ad Zosimum rescriptum notatur. X, 1731, 1770.

Laudatur a Coelestino. X, 1758.

Ab aliis. X, 1775.

Africani Concilii an. 417 constitutionem totus mundus amplexus est. X, 1724, 1857.

Hanc quoniam erroris taxet Cassianus. X, 1725, 1808.

Africæ universale Concilium an. 418 habitum. X, 1728.

Cui interfuerunt 224 episcopi. X, 1750.

Decreta illius quasi sedis suæ propria amplectitur Coelestinus. X, 1757.

Africanum Concilium plenarium (an. 418) Imperatorum mandato ab Aurelio mittitur episcopis subscribendum. X, 1751.

Africani episcopi Sardinia exsules. X, 1772, 1176.

Agelastus dictus est, qui semel tantum in vita risit. III, 2357.

Ager unus est Dei, alter hominis. V, 2525.

Agestilus. IX, 781, 783.

Agnes cogitanda proponitur, ubi pudicitia tentatur. I, 1460.

Agnes legalis figura, cujus veritas Christus in altari crucis oblatus. V, 2066.

Agricola Præfectus prætorio. X, 1727.

Agricola Pelagianus. X, 1753.

Alæ duæ quibus in cælum tollimur, duo præcepta caritatis. V, 1743.

Alæ duæ quibus anime elevantur in cælum, caritas et humilitas. V, 2512.

Albanus episc. in Sardinia exsul. X, 1772.

Albigistinum. VII, 950.
Albinus caulis. X, 1995.
Albinus Faustus consul. X, 1763, 1771.
Album corj orale, pro libro. II, 1108.
Alchero a scriptis liber de Spiritu et Anima. VI, 779.
Alcidi questiones de Trinitate. VIII, 1172. Opusculum de benedictionibus Jacob. III, 2109. Prologus ad Carolum super Categorias. I, 1419.
Althius episc. X, 1790.
Alexandri dictum. VI, 1559.
Alexandrie mos. *vide* Sacerdos.
Alfus Cæcilianus. IX, 780, 781, 782.
Alia et *Sparsa* coss. III, 2176.
Alluia tacet post conculm in Pascha. V, 2036. *Alluia* visitatum laudis verbum, quod quadragesima intermittitur. I, 1457.
Altare interius et exterius in templo Salomonis, qui reperitur et in nobis. V, 2169. *Altare* in quo obtulerunt Cyprianus, Carpo, horus, etc. IX, 776. *Altare* defendunt diaconi. IX, 803. *Altaria* fregerunt Donatistæ. IX, 804. *Altare* Dei invisibile. X, 1875. *Altare* est cor cuiusque. V, 2170. De altaris consecratione festivitate. V, 2166, 2168.
Aluta scriptus libellus. IX, 778.
Allypius. IX, 816, 837.
Amacius PP. Galliarum. X, 1751.
Amatus Christi discipulus. V, 2127.
Amaritudo. Per amaritudinem interiorum homo docetur amare meliora. X, 1875.
Amazonum his.oria. III, 2557.
Ambiguum esse omne verbum. I, 1416. Sed non ambigua explicacione posse explicari. I, 1416. *Ambigui* et obscuri discernendi. I, 1415.
Ambrosius. IX, 787.
Ambitio clericorum rescatur. V, 1804.
Ambrosius. V, 1834; VI, 840, 841. Confessor. X, 1725. Sanctæ memoriæ ej. iscopus. X, 1683. *Ambrosii* verba in litam laudantur. X, 1812.
Ambrosio Autperto resituitur liber de Conflictu vitiorum et virtutum. VI, 1031.
Amelystus quos exhibeat. VI, 1250.
Amicitia, magna res et valde rara. VI, 853. *Amicus* diu queritur, vix invenitur, difficile servatur. VI, 1252. *Amicitia* sacratissima fœdera auctoritate Domini Bethaniæ consecratur. I, 1468. *Amicitia* fons et fundamentum. VI, 857. *Origo*, progressus, abusus. VI, 854. *Amicitia* quid sit. VI, 851, 856. Non ita plures conplectitur ut caritas. VI, 853, 857. *Alia* est carnalis, alia mundialis, alia spiritalis: hæc una vera. VI, 855. *Amicitia* puerilis. VI, 856. *Amicitia* spiritalis qualis sit. VI, 856. *Amicitia* nomen falso assumunt, inter quos est conventio vitiorum. VI, 853, 856. *Amicitia* inimica potatorum. V, 2243, 2303. *Amicitia* vera licet inchoatur, in cœlo perficitur. VI, 841. *Amicitia* vera æterna est, nec desinere potest. VI, 853, 857, 859, 1049. Hanc nondum novit, qui aliam ab ipsa vult mercedem. VI, 857, 840. *Amicitia*, quidam gradus vicinus perfectioni. VI, 853. *Amicitia* perfectio quatuor gradibus conscenditur. VI, 857. *Amicitia* fructus et commoda. VII, 855.
Amicitia quid amice debeat. VI, 857. *Amicus* mutui amoris et animi custos esse debet. VI, 852. *Amicos* facit animorum conjunctio. V, 1954. *Amicitia* unum facit de pluribus. VI, 852, 856, 857. *Amici* quid sibi impendere debeant. VI, 842. Ad *amicitiam* requiruntur dilectio, affectio, securitas et jucunditas. VI, 859. *Amicitia* lex in petendis et dandis. VI, 841. *Amici* qui deligendi. VI, 857, 841. In *amicis* probanda sunt fides, intentio, discretio, patientia. VI, 840. In eis deligendis cavendus amoris impetus præcurrens iudicium. VI, 840. *Amicitia* qui colenda. VI, 841. Non recte colitur, a quibus æqualitas non servatur. VI, 841. *Amici* qui corrigendi. VI, 842. *Amicitia* non desunt navi; sed non adeo fugienda. VI, 856. *Amicitia* dissuendæ, non rumpendæ omnino. VI, 859. *Amicitia* solveudæ causæ. VI, 858, 859.
Amittere. Aliquid ad tempus pro fide amittere, lucrum est facere. III, 2224.
Amor quid sit. VI, 812, 845, 846. *Amor* impudicus non est amor. V, 1768. *Amor* mundi non est amor. VI, 1226. *Caritas* quæ deserri potest, nunquam vera fuit. VI, 1049. *Amanda* non esse, quæ redamare nequeunt. VI, 1081. Id solum recte diligitur, quod nunquam bene amittitur. X, 1881. *Amare* non licet quod non semper manet. VI, 1084. *Amoris* sufficientia ac varii gradus. VI, 939.
Amoris effectus in nobis. VI, 939. *Amore* anima sese non sentit. VI, 960. *Amor* etiam sensus est. VI, 807. *Amor* vita cordis, ideoque nec vacare potest. VI, 846. *Amor* conjungit absentes. V, 1877. *Amor* impatiens solet pericula ipsa contemnere. VI, 1165.
Amoris multiplex origo. VI, 857. *Amor* mundi, amor peccati, amor Dei. VI, 965. *Amoris* duo rivi, caritas et cupiditas. VI,

845. *Amores* duo duas faciunt civitates. X, 1877. *vide* 1879. *Amor* amore vincitur. V, 2543. *Amor* bonus et malus amor in uno homine possunt esse. 1870. *Amor* Dei plenus amorem excludit sæculi. V, 1848. *Amor* et timor Dei: ad omne opus bonum ducit, et ad omne peccatum amor ac timor mundi. X, 1879. *Dilectionis* ratio diversam facit Verbi Dei participationem. VIII, 1190.

Amor quando ordinatus aut inordinatus. VI, 846. *Solus* ille feliciter amat, qui Deum amat. VI, 847. *Dilectionis* Dei diversi effectus. X, 1835. *Amore* Dei beati efficiuntur. VI, 807. *Amare* Deum, iustitia et beatitudo est. VI, 1047. *Qualis* nos amet Deus. X, 1787, 1789, 1864. *Impium* est eum non diligere, cui vicem rependere non possumus, etiam cum et diligimus. VI, 1188. *Quod* a Deo nobis per dilectionem præstitum, melius rependi nequit, quam per dilectionem. VI, 959. *Amor* scilicet est ex animæ affectibus, quo conditori suo possit rependere vicem. VI, 807. *Huic* uni incumbat. VI, 807. *Amor* Dei necessario sequitur notitiam ejus. VI, 805. *Deus* non verbis tantum, sed corde puro et operibus iustus vult diligere. VI, 1056. *Ad* Dei dilectionem duo pertinent, affectus mentis, et effectus operis. I, 1406. *Affectus* mentis qui salutaris mysteriorum meditatione nutriatur. I, 1466. *Amor* verus semper conficitur. VI, 860. *Amorem* Dei excitat, nutrit, auget frequens recordatio beneficiorum ejus. VII, 849. *Inde* excitatur. VI, 792, 981. *Excitatur* nominatim ex intuitu creationis ac redemptionis. VI, 849, 852. *Ex* summa Dei in nos dilectione. VI, 851. *Amor* Dei ad consequendam veniam necessarius. VI, 1121. *Amare* volens Deum, qualem se ei parare debeat. VI, 961. *Amans* Deum qualis sit animus. VI, 965. *Deum* qui diligat. VI, 1058. *Amoris* puritati quando quid desit. VI, 1120. *Minus* eum amat, qui eum eo aliquid amat, quod non propter illum amat. VI, 880.

Amorem nostrum de corpore trahere quod sit perturbatus, et de animo quod sit sublimis et continuus, falso Julianus dicit. X, 1741. *Amorem* sanctum a natura nobis insitum, ac solis animi viribus, sine sui dano, persistere Julianus falso dicit. X, 1741. *Amor* Dei non est nisi ex Deo. X, 1741. *Deum* semper diligere tenemur, nec valeamus nisi dederit. VI, 879. *Amoris* dono idonei efficiuntur, qui beatitudine perfruamur. VI, 845. *Amoris* Dei flagrantis postulatio. VI, 956. *Amator* Dei, amator est sui. X, 1891. *Tractatus* de diligendo Deo maxime ex consideratione beneficiorum ejus conficitur. VI, 847.

Amore venit Deus ad homines, venit in homines, factus est homo. VI, 792, 807, 960. *Amicitia* Christi in quo sita sit, et qui colenda. VI, 1049. *Amor* Christi dulcis et quietus: amor sæculi anxius et perturbatus. VI, 950. *Hi* duo amores non sese in uno capiunt pectore. VI, 950. *Amoris* Christi ardens deprecatio. VI, 928. *Amor* Christi quantus esse debeat. VI, 1037. *Amans* Christi non est, qui plus illo aliquid amat. V, 1881.

Amor Dei et proximi, duplex vinculum quo fit ut Deum plenius capiamus. VI, 846. *Amor* Dei et proximi via ad vitam. VI, 847. *Amandi* Dei ac proximi modus. VI, 849. *Amor* proximi dividitur in innocentiam et beneficentiam, scilicet ut nulli nocens, nec velle nocere, ac beneficia quibus possis. I, 1465. *Dilectio* proximi et nocere cavet, et curat benefacere. VI, 1030. *Diligendo* homines, non eorum errores. X, 1859. *Amare* Deum, et se et proximum amat; et contra. VI, 1225.

Quisquis se ipsum, non Deum amat, non se amat: et quisquis Deum, non se ipsum amat, ipse se amat. X, 1835. *Cur*. X, 1835. *Amare* alium non potest, qui ipsum non amat. VI, 843. *Amor* proprius nec sibi sufficit. V, 1828. *Amor* caritatis dives est et omnibus abundans, et ergo admodum crescit. V, 1828. *Amor* proximorum qui doceatur in tuo amore membrorum. V, 1949, 1951. *Amore* caritatis, proprie fiunt virtutes alienæ. V, 1950. *Amans* omnes, recte omnibus dominatur. VI, 782. *Amor* proximi aut odium quid in nobis efficiant. VI, 1035. *Amandi* mali, ut boni fiant; boni, ut meliores. V, 1829. *Diligendi* amici in Deo, inimici propter Deum. VI, 1171. *Diligendus* non est peccator ut peccator, sed ut homo. X, 1881. *Modus* amandi amicos et inimicos. V, 2157. *Amore* inimicorum fit caritas integra. V, 1878.

Amor mundi et Dei in uno corde colabitate non possunt. VI, 1084. *Amare* Deum periude est, ac Nolite diligere mundum. VI, 1224. *Christum* ne velimus habere et sæculum. VI, 1188. *Amor* vanitatis, pulvis; amor iniquitatis, sordes. VI, 818. *Amori* sæculi præsentis, futuri amor quomodo opponendus. VI, 1105.

Amphilochii Icon. memoratur Sermo de virginitate. VII, 818.

Ananias fraudis ac sacrilegii reus salutem perdidit. V, 1958

Anastasius summus Pontifex. X, 1681. *Sedis* Apostolicæ

et hoc, consultus ab Afris. IX, 808. Elsdem rescriptis. IX, 809.

Anastastus Bibliothecarius. VII, 817. Penes Mautnam sedis Apostolicæ legatus. VII, 817. Historiam græcam translationis S. Stephani et Sermonem amphilochii de virginitate latine verlit. VII, 817, 818. Primum illud opus cum epistola ad Landuleum. VII, 817.

Anaxagoræ mors singularis. III, 2536.

Augustini sententia de Deo. VI, 888.

Andreas ad crucem securus et gaudens properabat. VI, 882. Ex caritate mortem appetit. VI, 1120. *Andræ* Apostolo ficta apparitio. VIII, 1150.

Angariorum dare. IX, 790.

Angeli duo a Lot visi, intelliguntur Pater et Filius unus Deus. VIII, 1104. Angeli nomine Moysi in rubro et Josue stricto gladio visus est Dominus. VIII, 1105. De Angelis non admodum evidens nostra scientia. VI, 921. Angelorum, ut Spiritus sancti, præsentiam testificatur Arelat. Synodus. IX, 787. Testes Christus et Angeli ejus adhibentur. IX, 795. Angelis testibus, ut et spectantibus deo, causa dicitur agnanda. IX, 816. Angeli quid sint. VI, 1010. Angelos bonos nostrique adiutores esse certum est: quales sint, aut quando creati sint, minus certum. VIII, 1177. Angelica natura primo die facta. VI, 740. Creaturarum Dei est principium. III, 2155. Angeli conditi cum adhuc tenebræ aquam, aqua terram abscederet. VIII, 1215. Dominico die creati. V, 2274. Omnes æquales creati. VI, 758. Angeli, animalia. VI, 720. Angelus natura spiritalis. III, 2152. In cælo primum positus. III, 2152. Angelicæ et humanæ scientiæ discrimen. VI, 1010. Angeli quomodo superiores et æquales homini. VI, 850, 870.

Angelicum peccatum cur in Genesi tacitum. VIII, 1173. Cur siue remedio relictum. VIII, 1176. Angeli lapsus qualiter factus sit, ideo tacitus, quia irremediabilis. III, 2153. Ideo irremediabilis, quia in suo honore constitutus, non habuit immutationem ad excellentiorem statum, sed tantum ut in eo confirmaretur. III, 2153. Cum hominis lapsu comparatur. III, 2153. Angelos qui ceciderunt, numquam reparandos esse. VI, 763. Cur. VI, 763. Non aliud eis fuit incipere jam puniri, quam beatifici boni dilectione destitui. VI, 763. Ignis æternus eis etiam paratus. VI, 763.

Angeli quomodo Christi crux profuerit. VI, 1192. Angeli boni ideo sancti, quod tenuerint arbitrii sanctitatem. VIII, 1218. Semper legunt, eligunt, diligunt Dei voluntatem. VI, 927. Angelorum patria, Christus. V, 1874. Angelorum panis. V, 1997, 2053. Angelorum panis manna dicitur, non quod illo saturarentur, sed quod per eorum ministerium, sicut Lex et cætera, populo præbebatur. III, 2158, 2228. Angelorum ordines. VI, 782. Pro diversis gradibus claritas. VI, 1011. Angeli, licet non judicandi, continentur in conspectu judicis nostri. V, 2051.

Angelis non convenit creare. X, 1871. Angeli omne animalium genus jussis possunt movere. VI, 746. Iis corporalibus judicandis ac ministrandis præsent. VI, 797. Miris modis visa sua nostra esse faciunt. VI, 1997. Angelicorum spirituum in humanum potestas. VI, 798. Per ipsos administrari, quæ in rebus insensibilibus aut in creaturis sensibilibus geruntur. VI, 1010. Angelica ministeria usquequaque sunt diffusa. VI, 800. Ab his ventus excitatur et tranquillatur. VI, 1000. Angelicis officiis omnia mirabilia peragebantur, quæ Deus in populo Israel ostendit. III, 2174. Angelus Israelitarum exterminator expavit futurum Christi mediatoris opus. V, 1804. Angelus forte fuit stella quæ Magos Bethleem perduxit: in quam varias formas sese Angelus hominum causa transformavit. III, 2194. Angelicus terror uxorem Pètri propter Christum turbavit. V, 2058. Angelus et homo creditur, qui sub specie negotiatoris visus sit. VII, 851. Angeli lætantur de salute mundi. V, 1886.

Angelorum erga nos officia. VI, 1521. Quomodo orationes nostras Deo offerant. VI, 850. Quam ob causam ad nos veniant. VI, 851. Angeli duo, unus bonus, alter malus, unicuique dicuntur adherere. X, 1818. Angelus custos nobis est, adest et angelus malus. VI, 1534. Angelum Dei unusquisque habet: homo malus bonum repellit, et adsciscit malignum. VI, 1182. Angelus unicuique animæ ad custodiam delegatur. VI, 850. Angeli custodis beneficium. VI, 1119. Angeli custodes vitæ nostræ. V, 1979. Forum in nos studia et officia. VI, 883. Angeli pacis suscipiunt justos morientes, et a potestate diaboli eripiunt. VI, 1057. Sanctorum morti assistunt, eis auxilium præbent, et ad sinum Abrahæ animas comitantur. I, 1172. Angeli hic nobis præsto sunt, et animas nostras ad cæteros defunctos deferunt. VI, 799. Animas hinc migrantes suscipiunt, et aut in sinu Abrahæ, aut in inferno collocant. VI, 1165, 1185. Justos in cælo tollunt. VI, 1550. Angelorum chorus sanctis morientibus occurrit, et ad Christum eos perducunt. VI, 1061.

Ad paradysum eos ducunt, ac spiritali cantico delectant. VI, 1063.

Angelus Dei est episcopus, aut presbyter, aut etiam laicus. III, 2420. Angeli Dei vel diaboli sunt, qui Dei vel diaboli faciunt voluntatem. VI, 1071.

Animæ origo occulta et soli Deo cognita. VIII, 1208. De animarum origine dubitatio. X, 1784. Animarum origo exponitur. VI, 809, 814. Animam de substantia Dei esse voluit Manichæi et Priscillianistæ. VIII, 1207. Nec pars est Dei, nec de natura et substantia Dei, sed ex nihilo. V, 2175; VI, 784, 809, 887; VIII, 1207; X, 1718. Animas non fuisse prius quam in corpora mitterentur. V, 2185; X, 1718. An ex traduce sint, necne, incertum. VIII, 1177. Non sunt ex traduce. III, 2229. Idque ex Scriptura evincitur. III, 2229. Non seminantur, sed formato corpore creantur et infunduntur. VIII, 1216. Anima nondum recepta corpus in utero formam humanam recipit. VI, 784. Anima post XLVII dies corpori infunditur. VI, 1276. Dei nutu ad corpus venit, non quod pro actis ante carnem mererit in carne includi. VI, 784. Qui peccatum contrahat. VI, 810. Cur eam det Deus sine baptismo moriturus. VI, 810. Animæ unius sunt naturæ. VI, 1025. Cur una sit altera discendi causa. VI, 1024.

Anima quid sit. VI, 781, 784, 788, 887. 921, 1009. Animæ quædam propria natura, quæ intelligi possit, non possit sentiri. VI, 792. Anima, vis quædam qua corpus vivificatur. VI, 727. In ea unum est quod dicitur rationale, alterum quod irrationale. VI, 727. Animas in uno homine duas non esse, quarum una animalis, altera spiritalis sit. VIII, 1216. Anima sensualis et rationalis una est. VI, 784, 814. Animæ et spiritus eadem essentia, proprietas diversa. VI, 784. Unde ei hæc duo nomina. VI, 784. Anima ut extra corpus habet esse, dicitur spiritus; ut habet in corpore, vocatur anima. VI, 1158. Animæ triplex vis, sensualis, rationalis, intellectualis. VI, 807. Animæ hominis cur datus spiritus intellectualis. VI, 766. Animæ simplex substantia. VI, 789. Potentiæ et vires ei diversæ. VI, 788. Unde varia ei nomina. VI, 788. Anima quando proprie dicitur anima, aut animus, mens, memoria, ratio, spiritus ac sensus. VI, 805. Siue animo vitam, et siue mente animam durare. VI, 805.

Anima cum sit incorporea et simplex, quasi formatur in corpus, singula membra vivificans. III, 2229. Anima corporum delectatione quamdam corpulentiam trahit. VI, 815. Hoc vitium eam etiam a corpore discedentem sequitur. VI, 815. Anima in essentia simplex, in officis multiplex. VI, 805, 804, 825. Est rationalis, concupiscibilis, irascibilis. VI, 784, 788, 812. Hinc oriri ostenditur sensus, affectus, et virtutes ejus. VI, 812. Anima suæ vires est, non suæ virtutes. VI, 789. Animæ vires ad virtutes et contra vitia. VI, 792. Animæ vires quibus Deo inhæreat, aut corpori commisceatur. VI, 794. Animæ nostræ naturaliter inesse virtutum semina inserta, falso dicitur. X, 1818. Animæ facultas cognoscendi et diligendi ex natura, sed cognitio veritatis et ordo dilectionis ex gratia. VI, 784. Animarum naturam boni ratione capacem esse. VIII, 1191. Animæ omni rationali inest liberum arbitrium. VIII, 1176.

Animæ dignitas, et data ei a Deo arrha et amoris pignus. VI, 831. Animæ rationali Deus, ipsa corporibus præstare probatur. X, 1896. Animæ insunt Trinitatis vestigia. VI, 783. Anima Dei ac sanctæ Trinitatis habet imaginem. VI, 805. Similitudo illius cum Deo. VI, 805. Animæ cum Deo collatio. VI, 806. Anima quorsum ad imaginem ac similitudinem Dei facta. VI, 809. Qui recedens a similitudine Dei, gestare non desinat imaginem ejus. VI, 809. Eam ideo tantum ad imaginem Dei novelli legislatores prædicant, quod incorporea sit, sicut Deus est incorporeus. VIII, 1221. Imago esse in æternitate, similitudo in moribus invenitur. VIII, 1221. Animæ illabi solus Dei est. VIII, 1221.

Animæ nullum bonum sufficit præter summum. VI, 902. Animum non satiat nisi incorruptibilis gaudii vera et certa æternitas. X, 1881. Nihil implet nisi Deus. VI, 887. Cum aliquid desiderat exterius, manifestum est quod Deum nondum habet interius. VI, 887. Animum hominis sola juxta substantiam implere potest Trinitas. VI, 799. Quis illam saturans implere dicatur. VI, 799. Quid in eam possint angelici spiritus. VI, 799. Animæ beatitudo pendet ex continua recordatione et dilectione Dei. VI, 812. Animæ in se Deum invitantis oratio. VI, 955. Animæ vis triplex in beatis implebitur. VI, 829.

Anima esse æternam. VI, 1025. Immortalem. VI, 795; 811; VIII, 1175. Animæ immortalitas nec a philosophis paganus in dubium revocata. VI, 1161. Et hinc probatur, quod laborat apud posteros perenniter vivere. VI, 1010. Quoties mortalis dicatur et immortalis. VI, 784, 793, 821. Anima vita carnis, a carne mortem quomodo excipiat. VI, 795. Dicitur et in gehenna occidi. VIII, 1175. Animæ hominæ

solae sunt substantivae, solae immortales VI, 815; VIII, 1216.

Animam non esse corpus probatur. VI, 793. Invisibilis est et incorporea. VI, 792. Et respectu Dei corporea. VI, 792. Non crescit aut decrecit. VI, 800, 803. Animi corpus locis includi, absurdissimum. VI, 1029. In anima nullus locus. VIII, 1120. Quid in ea admirandum. VIII, 1120. Anima ubique quodam modo in semetipsa. VI, 800. Ubi futura sit post exitum a corpore. VI, 809. Localis est. VI, 1009. Dici potest localis et in loco, et non esse in loco. VI, 795. In toto corpore et in singulis partibus est tota. VI, 762, 794, 803, 810. Tota agit quidquid agit. VI, 794, 803. Ipsa non diversa, operatur diversa. VI, 805. Qui in singulis membris tota, et non tot tota quot membra. VI, 1024. Animi patria Deus. VI, 781. Animae nullus est localis motus. VI, 762. Animae carnis solutae non moventur, nec aliquem in locum corporeum decurrunt. VI, 1029. Cur nonnullae a alta duci videntur. VI, 1029. Anima qui per te tempus, non per locum moveatur. VI, 792. Motu proprio semper in motu est. VI, 796. Corpore sopito cogitat. VI, 736. Animae quaedam quasi longitudo, latitudo, altitudo. VI, 783. Anima quaeque toto mundo major. VI, 1011.

Animae non est contra naturam aut Deum capere, aut corpori conjungi. VIII, 1191. Quod est infinitum animae, et supremum corporis, sine naturarum confusione personali unione poterunt connecti. VI, 789. Animae cum carne amicitia. VI, 789. Duplex vita. VI, 781. Duplices actiones. VI, 789. Septem actionis gradus, quibus vires suas ostendit. VI, 823, 826. Animi sensus, imaginatio, ratio, intellectus, intelligentia, qui unum et multa. VI, 781. Quid haec sint. VI, 786. Quae necessario requirantur, unde eorum invenitur actus. VI, 787. Quid ad singulos sensus pertineat. VI, 788.

Animae oculus quis. VI, 783. Tria ei ad videndum necessaria. VI, 783. Quot in anima percipiendi vires. VI, 794. Anima omnium similitudo. VI, 785. Omnium eorum. VI, 783, 784. Se et invisibilia per se, visibilia per eorum visum. VI, 781. In se ipsa videt quod recordatur. VI, 747. Ipsa in se format visorum eorum imagines. VI, 798. Qua visionum specie falli aut non falli possit. VI, 797. Anima condita in genere suo perfecta. VI, 815. Sciret omnia quae sciri possunt, nisi gravitas carnis esset. VI, 815. Animae stupor circa se, et in aliis perspicacia. VI, 921. Animo animum cernere paucis licet. VI, 781. Cur. VI, 781. Qui intelligatur anima a corpore velut solvi, in idque reverti, ac visa referre. VI, 1026. Unde tam multa videat in somnis. VI, 1024. Cur se ipsa non videat. VI, 1024. Menti nihil se ipsa magis notum. VI, 801. Unde impediatur ne se noscat. VI, 800, 801. Qui valeat ad notitiam sui ac Dei pervenire. VI, 812. Quid ei agendum ut hoc obtineat. VI, 804.

Animae instabilitas unde sit, et quid eam doceat. VI, 823. Unde sanari queat. VI, 824. Anima quot modis descendat ad corpus, aut ascendat ad Deum. VI, 804, 804. Quanti eam refert, ut abjecta rerum mutabilitatem cogitatione ac desiderio sursum se erigat. VI, 801, 801, 814. Animae ad se reditus suadet. VI, 801, 804, 814, 822, 827, 887.

Anima non tantum vivens, sed vita. VI, 806. Qui vitam det corpori, et qua ratione iavicem uniantur. VI, 812. Vis triplex qua corpori committitur, naturalis, vitalis, animalis. VI, 794, 795. Anima corpus suum quomodo regat. VI, 791. Animus quasi auriga et imperator corporis. III, 2525. Divinae legis retinaculis illud gubernare debet. III, 2531. Animae quasi bellum in caro data. VI, 1074. Animum in potestate diabolus non habet, sed carnem. VI, 1074. Anima non peccat nisi per carnem. VI, 1076. Anima carni non bene imperat, nisi Deo servient. X, 1873. Non caret regia potestate, cum bene imperat. X, 1879. Anima Deo subjicienda, ut animae caro subjiciatur. V, 1917. Anima qui aut a rege legitimo regatur, aut vastatur a tyranno. V, 1773.

Anima a multis minus amatur quam vestis. V, 2546. Animae majorem, quam carni, curam impendendam. VI, 1534. Quid animae, quid carni debeamus. V, 1916. Animae nostrae cura terrena cultura: maxime simulis. V, 2523, 2527. Illius negligentia quam culpanda. V, 2526. Hanc Deus punit terrenis damnis. V, 2526. Quam indignum ut caro bis in die capiat cibum, et anima vix post plures dies percipiat Dei verbum. V, 2022. Animae alimenta. VI, 1057. Cibum, potus, vestis, requies. VI, 1531. Animae cibus, verbum Dei. V, 2318. Animae sensus una fides, caritas una sanctitas. V, 1951.

Anima nostra qualis sit, et qualis esse debeat. VI, 823. Animae Christianae dotes. VI, 961. Animae virtutes Angelorum ordinibus comparatae. VI, 782. Anima in se habet unde aspirare audeat ad nuptias Verbi. VI, 959. Animae unius ac simplicis mira divisio per contemplationem. VI, 805. Mens cogitando aeterna vir est, cogitando temporalia, mulier. VI, 787, 805. Quanto magis se extendit in id quod aeternum est, tanto magis formatur ad imaginem Dei. VI,

804. Animus innovatur aeternae vitae consideratione. VI, 820. Quibus virtutibus ad unionem Dei perveniat. VI, 807. Deo appropriat simplicitate essentiae et perpetuitate vitae. VI, 807. Anima, Jerusalem. VI, 1251. Civitas Dei; qui eius dives, consiliarii, milites. VI, 807. Anima paradisi, Jerusalem, domus Dei, sponsa Christi. VI, 807. Anima inordinata. X, 1863. Anima Christum non amantis miseria. VI, 955. Animum suam iniqui prebatur non amare. V, 2168.

Animabus corpore exutis nihil concertat lux dei, aut nocet caligo noctis. VI, 1024. Anima extra corpus nihil corporeum corporaliter videt, vel audit: aut tunc aerium corpus induit. VI, 1026. Animae defunctorum ubi apparent, aerium corpus induunt. VI, 1026. Animarum corpore solutarum status ad diem iudicii. VI, 1062, 1063. Animae hominum in pecora, aut pecorum in homines transire non posse. VI, 774. In anima corpore soluta perseverant impressae hae imagines et affectiones. VI, 795, 800, 804, 812. Hinc plurimum interest, ut a corporum rerum affectione hae se mundet. VI, 801. Inter Graecos surrexit secta, et ad Latinos venit, quae Purgatorium omnino neget; velique animas nec praemia nec poenas recipere, donec corporibus iterum conjunctae fuerint. II, 1127. Rejicitur haec opinio. II, 1127. Animarum post hanc vitam duo tantum loca, in quibus aeternum degant. VI, 1034. Animae sanctorum in paradiso. III, 2126. Anima statim atque a corpore avellitur, aut in paradiso collocatur aut in inferno. VI, 1184. Antea eam Angeli perducunt ante tribunal summi Iudicis. VI, 1185. Anima post mortem ab Angelis suscipitur, et in sinu Abrahae aut in inferno collocatur. VI, 1165. Anima iusti hinc nilgrans Angelorum manibus in gremio Abrahae elevatur. V, 1948. Animae peccatricis in suo exitu cruciatus. VI, 1534. Animae damnatae corpus aliquod induunt, aut incorporeis est in ermis. VI, 1026. Anima hinc discedens, aut aeterna beatitudine potitura est, aut aeterno suo plicio est deputanda. III, 2232. Animae Sanctorum ante passionem Domini in inferno detinebantur. VIII, 1220. Nunc exeuntes de corpore ad Christum vadunt, sicut animae peccatorum in inferno. VIII, 1220. Ante Christum inferni claustris detinebantur, etsi in tranquillitate sinu. V, 2039. A passione Christi quotidie de toto mundo in paradiso ingrediuntur. V, 2039. Animae de inferis in caros ire Christo ascendente videntur. III, 2281. Animae sanctae jam cum Christo esse credendae sunt. V, 2101. Animae iustorum post praesentem vitam in caelum migrant. VI, 1530. In caelos ad Deum pergunt. III, 2571. Deunctus haec vita ascendit in caelum, unde civitas Jerusalem descendat ad iudicium. III, 2575. Animae Sanctorum preces nostras quomodo exaudiant. VI, 1026. Animarum ut plenum et aeternum sit vel gaudium vel supplicium, necesse est corpora resurgant. VI, 1027.

Animam a Filio Dei susceptam nolunt Ariani, sed Verbum animae vires suscipivisse. VIII, 1167.

Anima generalis secundum nonnullos, quae non sit concreta cum genitris, sed vitam praestet giganteis. VIII, 1166.

Anima bestiarum cum carne sua incipit ac desinit vivere. VI, 767. Animalium animae non sunt substantivae. VI, 815; VIII, 1216. Nec ratione reguntur, ut Plato et Alexander putant. VIII, 1216.

Animalium quatuor genera. VI, 729. Animalibus irrationalibus deest intelligentia. VI, 746, 747. Animalia in insulis ex terra procreata quidam existimant. III, 2138. Animalia diversa qui morbis suis, et quae quarant remedia. VI, 1538. Animalibus mundis aut immundis qui significant. r. v. 1959.

Anicii sanguinis decus. II, 1114. Anicia domus Hippone-Regio. II, 1136.

Anianus consul. IX, 781.

Anianus. IX, 790.

Aniani pseudo-diaconi Celedensis libri. X, 1748. Eiusdem dicta in epistola ad Orontium. X, 1749. Item in epistola ad Evangelium. X, 1750.

Anselmi verba ex Prologio. VI, 826, 964. Alia ex orationibus. VI, 959.

Anulvus Africae proconsul. IX, 777, 778, 827

Antemii s. consul. IX, 814.

Anthropomorpha Deum sentit corporaliter effigiatum. VIII, 1215.

Antichristum de tribu Dan futurum. III, 2205. Antichristi jam multi. VI, 1151. De Antichristo liber, ubi de illius parentibus, patria, moribus, operibus, etc. V, 1151. *haec liber adsoni Derbenis monasterii abbati restituentus cum pluribus Mss. in quibus ipsius nomine cum praefixa ad Catherigan reginam epistola legitur.*

Antiochia alias Rebekaha. III, 2188.

Anti, hanc. V, 2525.

Anti, odes. I, 1121.

Antistes vicarius Dei: necesse habet quotidie Christum vicem agere, aut flere, aut tangere. III, 2585. Anustites

nec obesse nec prodesse vita magis possunt sacramenta s. s. capientibus, quam advocati causæ susceptorum. III, 2512.

nicænis. VI, 1104. Litteras a caris receptas in ignem coquebat. VI, 1315. Antonio dictum, ut fugeret Romanes. VI, 1334.

noan. VII, 815.

noëna. X, 1750. *Ανάστασις καὶ ἀναπαύσις*; hæresis. X, 1900.

nois. III, 2218.

Apicus datum est absque concubitu fetare. X, 1613.

Apocalypsis secundum anagogen expositio. III, 2417. *Vide Joannem.*

apollinaris error de Christo. V, 2182, 2183. Indicatur et recellit. VIII, 1189. Apollinaris Dei filium vult minus aliquid assumpsisse de humana natura. X, 1717, 1755. Animum absque sensu et ratione a Christo assumptum putat. VIII, 1214.

apollinarista hominem in Deum naturæ versilibilitate transisse voluit. VIII, 1214.

apollodorus. I, 1442.

Apoplexia. V, 2219.

Apostolorum quatuor genera. VI, 752. Apostolatus veri notæ. VI, 752. Apostoli duodecim solis radii ac totidem Lampades veritatis. V, 2088. Quid eorum perfectioni adjectum Spiritus sanctus. V, 2088. Apostolus quisque quam in Symbolo sententiam dixerit. V, 2188, 2190. Apostolorum elogium. V, 2156. Apostolorum quorundam vigilis cur non jejunent. VI, 1277.

Apostolica successio. Ordinem ab apostolo Petro ceptum, et usque ad hoc tempus per traducem succedentium episcoporum servatum qui perturbat. III, 2531.

Apparitores quos Stationarios appellant. IX, 807. Apparitores potestatum. IX, 816. Apparitor comitivæ sedis. IX, 816.

Appellationem ab episcoporum iudicis indigne fert Constantinus. IX, 779. Appellationem vero a Concilii iudicio quam graphicis verbis detestetur. IX, 788. Appellatio ab Africanis episcopis ad Romanum. X, 1687. A Joanne Hierosolymiti. ad Innocentium. X, 1700.

Appetitus. VI, 807.

apronianus. IX, 782, 785.

Asidaæ Platonis. X, 1695.

Aqua cuncti liquoris materia. III, 2163. Ex aqua columbæ corpus in principio factum est. III, 2190. Aquas esse super cælum non dubitandum est. VI, 745. Aqua quomodo sursum ascendat, et in grandinem, nivem, ac pluviam convertatur. III, 2182. Aquarum frequens inundatio. V, 2077. Aqua in lapides versa. III, 2169. Aquæ salis per optimæ terræ humum in usum dulcescent, et dulces per marinarum olorum cineres haustæ salsiores Oceani aquis saporem reddunt. III, 2167, 2168. Aqua cur in Adæ maledicto non maledicta. III, 2155. Aquis omnibus benedictionem dedit Christus, quando in Jordanem descendit. V, 2012, 2013, 2015. Aquæ post baptismum Christi aliquid amplius collatum, quam Mariæ. V, 2011. *Vide* Baptismus. Aqua Salvatoris triplex. VI, 1314.

Aquensis civitas. X, 1721.

Aquileiense metropolitano. X, 1765. Arguitur ob susceptos intra provinciam Pelagianos. X, 1761. Aquileiense provincia Venetiæ. X, 1765.

Aræ dealbatæ. IX, 801.

Aratus, seu Arabs, asserit animam mori cum corpore. VI, 815; VIII, 1210.

Araucanicæ Concilii II capitula. X, 1783. Ab Apostolica sede transmissa. X, 1785. Et ab eadem approbata et confirmata. X, 1790. Araucanicæ Concilii decreta innumera opposita maxime epistole cuidam ad Cæsarium missæ. X, 1792. Memorantur tanquam S. Cæsarii opus. X, 1792.

Arbitrium voluntatis tunc est vere liberum, cum vitis peccatisque non servit. Tale datum est a Deo, quod amissum ab eo uno potest reddi. X, 1871. *Vide* Liberum arb.

Arbores, animalia. VI, 729. Arbor nulla infructuosa dicenda. VI, 745. Arbor vite homini medicinæ modo corruptionem omnem prohibebat. III, 2227. Arbores dignoscuntur boni et mali malam dicentes, recelluntur. V, 1737. Arbores et fontes, quos sacros vocant. VI, 1172. Arbores ad quas vota redduntur. V, 2259, 2271. Et flunt convivia. V, 2271. Si quando ceciderint, ex illis ad focum afferre scrupulo est. V, 2271.

Arca Noe centum annis videtur fabricata. III, 2588. Arca de lignis quadratis, Ecclesia de sanctis constructa. VI, 749. Longitudinis, latitudinis, et altitudinis ejus mysterium. VI, 749.

Arceia animæ. V, 1915.

arcadius Galliarum episc. X, 1755.

Archidiaconus Christi S. Stephanus. VII, 815, 814. Archidiaconi Stephanus et Laurentius. V, 2552.

Archiva. IX, 827, 851. Archiva Judæorum. V, 2035.

Arelatensis synodi convocatio, qua quæ Cærellianum se ceant, componantur. IX, 783. Ad eam plurimi ex inflatis prope locis convenire jussi. IX, 786. Arelatensis synodi acta. IX, 786. E. istola qua Catholici ad proprias sedes dimittantur. IX, 788. Appellationem ab hujus Synodi iudicio ad Constantinum quanto horrore accepit hæse Constantinus. IX, 788. Ejas tamen rationem habet. IX, 789.

Arctus rex paganus. V, 1821.

Arctus. VI, 987.

Arctopy. VI, 1229.

Arctus. III, 2206, 2207. Quo tempore sit natus, quomodo viverit, quomodo mortuus sit, notum est. VIII, 1110. Dividit naturam divinitatis. VIII, 1213; X, 1735. Filium minorem Patre ponit, quod dicat ei Pater, *Dei te in lucem gentium.* VIII, 1112. Aut quod ipse dicat, *Pater misit me.* VIII, 1112. Aut, *Pater, clarifica filium tuum.* VIII, 1115. Arii errorem ex duarum Christi substantiarum confusione proflixisse. V, 2081. Arii impietas fuisse ex Scripturis recellit. III, 2290, 2291. Ario fides opposita. V, 2181, 2183. Arii et Sabellii pugna Catholico militat. VIII, 1112. Arium et Eunomium a catholicis Pascentius. II, 1157. Arii erroris variis maledictis proscribuntur. V, 2179.

Arianorum conatus contra fidem. V, 2181. Arianorum doctrina: Pater major, Filius minor, Spiritus sanctus plus quam minor. VI, 753. Dicunt Deum non generasse. III, 2229. Nec generare posse, utpote qui simplex natura sit. III, 2295. Item potentia Dei esse, ut falsa faciat vera. III, 2291. Ideoque verum Dei filium Christum dici, quia sic illum fecit, ut verus sit. III, 2292. Dicunt et de Filio, *Erat quando non erat.* III, 2292. Filium dicunt creaturam perfectam, quæ dominari possit omnibus creaturis. VIII, 1162. Filium agnoscent Deum. VIII, 1103, 1110. Sed non coæternum. VIII, 1110. Filium Patri æqualem esse posse negant. VIII, 1101. Christum Patri æqualem fatentur. VIII, 1108. Sed potestate et operatione, non æternitate. VIII, 1108. Patrem inhonorant, Filium minorem predicando. VIII, 1121. Negant tempus ante Filium fuisse. VIII, 1139. Tamen illorum *Erat quando non erat*, ponit tempus et locum ante illum. VIII, 1160. Affirmant eum ex Patris voluntate, sed non ex ejus substantia genitum. VIII, 1161. Negant hominisationem, ne unus in duos divisus intelligatur. VIII, 1161. Arianorum objecta adversus Christi divinitatem atque æternitatem diluuntur. V, 2198. Ariani enserunt Filium Dei solam carnem sine anima assumpsisse. VIII, 1167. Alios potentia, alios pecunia seducunt. VIII, 1121. Rebaptizant. VIII, 1129. Arianorum se elucent, in quam Catholici pecunia invitant; ac vocantes eum Paganum, vim faciunt ut baptismum ab ipsis suscipiat. VIII, 1115. Huic spelunce frustra ecclesiæ nomen imponunt. VIII, 1150. Ariana hæresis et catholica Ecclesia duabus meretricibus litigantibus adumbrata. V, 1822.

Aristoteles. IX, 787.

Aristoteles quid doceret, Hieronymus non curat. X, 1703.

Aristotelis diligentia. I, 1119.

Armenius presbyter et abbas. X, 1790.

Arria animæ a Deo data. VI, 831 usque 833.

Ars nihil aliud quam anima. VI, 1013.

Artemon. VIII, 1217. Christi deitati initium tribuit. VIII, 1214.

Arzugitana provincia. X, 1731.

Ascensio. *Vide* Adscensio.

Asia elatio interpretatur. III, 2417.

Asperum quid sit. I, 1454.

Assumptionis B. Mariæ solemnitas Martyrum solemnitatibus preferenda. V, 2150. Ad cælos assumpta creditur, quo ordine, nulla catholica narrat historia. V, 2150. Nihil divina Scriptura commendat. VI, 1144. In apocryphis legitur assumptio ejus cum carne: sed hæc nec legi permittit Ecclesia. V, 2150. Si non obviaverit nec dum respecta auctoritas, vere creditur et per corpus quod genuit, et per proprium esse in cælo. VI, 1146. Vera hæc de ejus assumptione sententia, ut vive in corpore, sive extra corpus, in cælos assumptam credamus. V, 2150. Ac vere reginam cælorum fateamur. V, 2150. Tractatus de Assumptione. VI, 1141.

Asterius. IX, 816, 827.

Astrorum cursus Dei subjacet voluntati. III, 2532.

Astrologi inimici sunt veritatis. III, 2538.

Athenis præses. IX, 805.

Athenis e. isco, us C. P. X. 1683. Qui Cælestio restiterit. X, 1687. Laudantur illius adversus Pelagianos gesta. X, 1755.

Avaritia quid. VI, 1089. Quam detestanda et quam noxia sit. VI, 1093. Avaritia se la juvenescit, dum alia vitia senescunt. VI, 1550. Avaritiæ jugum. V, 2268, 2316. Tonitruum contra avaritiam. V, 2265. Avaritia sola condemnabit. V, 1838. Avaritiæ remedium, mortis memoria. VI, 1099. Avaritia excipiat eratio Dominica. V, 1870.

Avari miseria. V. 1882. Egestas. V. 2153. Stultitia. VI. 1081. Cæcitas. V. 1911. Avarus filius multa congregans, eos non amat, sed jugulat. V. 1912. Avari alienum prædium concupiscentes artes. V. 1890. Avari omnes intus sunt leprosi. V. 1852. Avarus inferno est similis. VI. 1038.

Auctores profani divinis, non divini profanis confirmandi. VI. 1107.

Auctoritas quæ, et quibus scriptis debeat. X. 1778.

Auditorialis scholasticus. X. 1681.

Augustinus. IX. 782, 783, 784.

Argumentum spiritale fit adherendo majori. X. 1864.

Augustinus. IX. 810, 827. Ejus elogium. X. 1685, 1794, 1800. Augustinus columna Ecclesie. X. 1697. Pastoralis specule validissima turris. X. 1850. A Megalio Numidia Primato est ordinatus. IX. 834. Innocens ab hæreticis casus fuit. X. 1708. Augustinus pro Catholica loquitur in Colatione Carthaginensi. IX. 828. Respondet ad litteras Donatistarum. IX. 838. Pelagium velut blasphemum execratur Jerusalem. conventus, quod Augustinum contemnat, ex cujus ore Dominus universæ Africæ indulserit unitatis unitatem. X. 1699. Augustini opera Leopoldi emendatur. X. 1752. Augustini ductu gratiæ inimicos catholica acies vincit, nec sinit respirare. X. 1802. Augustinus et Aurelius deprehendunt et convincunt hæresim Pelagii. X. 1684. Augustinus gratiæ strenuissimus defensor. X. 1740. Libro Pelagii, prodentibus ipsis discipulis, plerissimè respondet. X. 1698. Epistolam ea de re ad Siciliam ordinavit. X. 1698. Magna de Augustino existimatio Marii Mercatoris. X. 1737. Neronem Hieronymi. X. 1743. Augustino Hieronymus adversus Pelagium certandi locum cedit. X. 1708.

Augustinus ac Hieronymus ecclesiasticorum lumina magistrofium a Seneca quodam lacerantur. X. 1771. In libris Augustini de prædestinatione sanctorum sunt multa quæ moveant. X. 1849. Augustini doctrina difformata diabolico ludiceo, quasi approbaret quod illo continebatur. X. 1843. Augustino quidam presbyteri in Galliis obloquuntur, tamquam qui necessarium modum excesserit. X. 1757. Augustino jam seni quidam oculis susurrationibus obloquuntur, quasi liberum arbitrium submoverit, et induxerit fatalem necessitatem. X. 1794. Item quasi velit duas credi humani generis massas ac duas naturas. X. 1794. Calumnia illa repellitur. X. 1801. In Augustini senis novum obtractorem duo Prosperi epigrammata. X. 1857. Augustini libris, maxime ad Hilarium et Prosperum, continetur fides Ecclesie de gratia et libero arbitrio. X. 1778, 1784. Augustinus moritur inter impetus obsidentium Vandalorum libris Juliani respondens. X. 1755.

Augustinus post mortem conviciis incessitur, tamquam libertatem arbitrii abstulisset. X. 1684. A Cælestino vindicatur. X. 1684. Augustini scripta a nonnullis intra Galliis reprehensa, et a Cælestino vindicata. X. 1755. Papa Lujus testimonio, ubique cunctis et amori fuit et honori. X. 1756, 1831. Nec unquam sinistra suspitionis saltem rumore adpersus fuit. X. 1756. In Romanorum Pontificum communionem semper vixit, semper ab illis inter magistris optimos habitus. X. 1750. Præclarum Cælestis de Augustino testimonium, qua ratione quidam obnubilare conentur. X. 1851. Quam frustra. X. 1851. Augustini de gratia doctrinam Bonifacius Papa commendat. X. 1790. Quam ille faciat. X. 1851. Augustini doctrinæ calumniatores in eo uno cunctis, ac præcipue Romanis pontificibus injuriam inferunt. X. 1801. Eo ducunt, ut Pelagianos persuadeant injuste damnatos. X. 1801. Augustini doctrina, publicatis ex ea cum damnationis titulo quibusdam capitulis, infamata. X. 1855. Quænam illa sint capitula, et Prosperi ad ea responsio. X. 1835. Summa eorum cum sententiis oppositis. X. 1840. De Augustino dixerunt, eum recte initio sensisse, cum dixit fidem esse ex homine; ac postmodum errasse, cum Dei donum esse asseruit. X. 1851. Quam tenere. X. 1851. Augustini exemplo opiniones imprudenter conceptas corrigere admonemur. X. 1851. Augustinus rabido ore discerpitur, defenditur. X. 1850. Cum Augustini doctrina congruat per omnes mundi partes universi promissionis filii. X. 1794. Claret evidenter. Fausti libros, quod Augustino contrarii sint, esse hæreticos. X. 1778.

Augustini excerptum ex epistola ad Sixtum. X. 1832. Ejus homilia de caritate memoratur. V. 2243. Exscribitur. V. 2247. Item laudatur ac paucis perscrutatur homilia de paralytico xxxviii an. V. 2261. Augustini Retractionum II, liber laudatur. X. 1851. Item opus ad Simplicianum. X. 1831. Augustini plurima scripta pro gratia recensentur. X. 1851. Libri tres ad Marcellinum et quartus ad Hilarium laudantur. X. 1708. Laudatur et liber de gratia et libero arbitrio. X. 1815. Item liber de dono perseverantiæ. X. 1856. Augustini adversus Julianum librorum occasio. X. 1757.

Augustini multa gesta fabulis plena. VI. 1242, 1245, 1245, 1257, 1264, 1270, 1274, 1278, 1281, 1282, 1285, 1284, 1285, 1288, 1246, 1500, 1501, 1511. Fidei discipuli. VI. 1242,

1268, 1269. Augustiniane observantiæ varia præcepta. VI. 1253. Augustinianorum cibus ac potus. VI. 1242, 1245, 1271, 1310. Vestitus. VI. 1245, 1275, 1282. Augustini sacerdotes cuniculorum pellibus vel variorum ornati. VI. 1245.

Augustinus (forte de priuci, iis Dialecticis scripsit. I. 1414. Augustinus (qui idem), auctor librorum de mirabilibus sacre Scripturæ. III. 2140.

Avilianus. VII. 843; IX. 787.

Avitus presbyter. X. 1700. Hispanus genere. VII. 805. Not. (a). Auctor est Lucano, ut notum faciat qui corpus S. Stephani sibi revelatum sit. VII. 807. Luciani epistolam ijsomet dictante græce excipit, et latine vertit. VII. 807. Aviti presbyteri epistola de reliquiis S. Stephani. VII. 803.

Aurelianus Consul. IX. 808.

Aureola martyrii. II. 1125. Aureole virginum et Doctorum. II. 1125.

Aurelius. IX. 784, 816, 821, 827; X. 1692, 1697. Columna Ecclesie. X. 1697. Africanis Cælestis dux. X. 1685. Carthaginensi Concilio præest. IX. 803, 809, 810, 815; X. 1728, 1750. Ac prius subscribit. IX. 827. Aurelius et Augustinus deprehendunt Pelagii hæresim. X. 1684. Aurelius mandat Augustinus Palæstinae synodi gesta. X. 1684. Aurelii epistola an. ccccix data. X. 1751.

Auriga. II. 1109; V. 1815.

Aurum malus dominus, proditor servus. V. 1955. Cur a natura abstusum. V. 1955. Auri damnandus usus, non natura. V. 1955. Magis prodest cum continentur. V. 1955. Ad possessionem ejus non omnes idonei; idonei omnes ad ejus continentur. V. 1955.

Autumni. IX. 781.

Auzentius vir miræ scientiæ. II. 1157.

Axonius Galliarum episc. X. 1755.

Auxilium Dei dilatatum, sed non negatum tribulationem patientibus. X. 1878.

B.

Babbatus. IX. 791.

Babylonici confusio interpretatur. III. 2445. Malos admirat, ut Jerusalem san tos. III. 2445 In una ecclesia simul sunt Babylonii cum Hierosolymitanis. III. 2444. Babylonica expugnatio sub Tyro. III. 2172.

Bactra, civitas Parthiæ. I. 1301.

Baqia: multus Christianorum sanguis effusus. IX. 858. Bagatensis Concilii an cccciv sententia contra Maximianum. IX. 807.

Balaam interpretatur populus vanus. V. 1810. Erat propheta gentilis. III. 2175. Hariolus. III. 2245. Magica arto famosissimus. V. 1809. Sic de Deo quasi homine judicavit. III. 2245. Potestas ejus ad maledicendum, non ad benedicendum erat. V. 1809. Dæmones vilit, non Angelum. V. 1810. Unde asina et locuta sit. III. 2475.

Balæ exclusio vel devotio interpretatur. V. 1810.

Balandi consuetudo de Paganorum observatione remansit. V. 2259, 2241.

Baptismi nostri similitudo fuit diluvium. V. 2028. Baptismi figura in aquis, quæ super et quæ infra celos, diluvio erumpentibus. III. 2157. Baptismus fuit Noe et filius aqua diluvii. X. 1653. Baptismata sub Lege diversa. V. 2015. Baptismus Joannis crimina non delet. V. 2010. Modo amplifatus est, non evacuatus. III. 2530. Quare susceptus a Christo. III. 2195, 2244, 2250. Baptismo suo Jesus Jordanem consecravit. V. 1812, 1855. Tunc Jordanis totus, si potuisset, voluit undis congregari, ut corpus Donati attingeret. V. 2016. Baptismo Christi aquæ nostro baptisati consecrata. V. 2010, 2011, 2012, 2014, 2015. Baptizati sumus in Baptismo Christi antequam nati. V. 2015. Baptismus Christi opus est Trinitatis. X. 1655.

Baptismus vocatur sacramentum mortis et resurrectionis Christi. X. 1845. Sacramentum fidei et penitentiae. VI. 775. Signum est evictæ mortis. III. 2273. Future resurrectionis imago. V. 2070. Baptismus Christi nobis est sepultura. V. 1902.

Baptismi necessitas. V. 1814; VI. 810; VII. 812; X. 1784. Baptizati tantum iter salutis. VIII. 1220. Catechumenis, quamvis in bonis operibus defunctis, martyrio excepto, vita negatur æterna. VIII. 1220. Baptizandorum et martyrum comparatio. VIII. 1220. Baptismi necessitas totius humani generis ruinam arguit. X. 1815. Baptismi necessitatem generatim profitentur Pelagianæ doctrinæ fautores. X. 1755. Ac speciatim quasdam damnant sententias ei contrarias. X. 1755. Baptizati Pelagiani etiam pavidos in remissionem peccatorum, cur et qua fide. X. 1646. Baptismus parvulis ad salutem necessarium negatur Pelagiani; Cælestis confessus est illos per eum redimere. X. 1712. Hoc perferendum est negare. X. 1711. Quatenus Cæle-

stius baptisma parvulis in remissionem peccatorum conferendum esse putet. X, 1719. Baptizandos negans parvulos, damnatur. X, 1728. Cur baptizetur. X, 1728. Baptizantur parvuli non tantum propter regnum celorum, aut ut adoptionem filiorum mereantur. X, 1772. Sed ne a morte secunda teneantur. III, 2275. Tartarum inferni non evadit, nisi qui signum hoc acceperit. X, 2275. Baptismus confertur in remissionem peccatorum. X, 1708, 1728, 1709, 1772. Recentibus natis. X, 1709, 1772. Baptismi necessitas : et quando incœperit. VI, 767, 775.

Baptismatis forma. X, 1728. In baptismi traditione solemniter verbo concordant hæretici omnes IX, 765. Baptizant Paganus, Judæus, Sadduceus et alii ; sed unum est baptisma verum quod Christi, et illud Christi, quod Patris et Filii et Spiritus sancti. IX, 765. Quisquis in Christi nomine tingitur, in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti baptizatur. X, 1635. Nullus est sanctorum, qui post Trinitatem rebaptizet. IX, 766. Baptizati apud Donatistas non debent iterum baptizari. IX, 761. Sed ordine antiquo per manus impositionem recipi. IX, 809. An ordinare liceat qui infantes apud eos baptizati fuerant. IX, 809. Baptisma Ecclesiæ et hæreticorum, qui in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti baptizant, unum est. VI, 750; VIII, 1217. Idcirco eos Ecclesia non rebaptizat, quia in nomine Trinitatis baptizati sunt. VI, 750. Ipsa est forma sacramenti. VI, 750. Reversi accipiunt virtutem Spiritus sancti, quem foris non acceperunt. VI, 750. Et qui oris baptismum accipit, ad Ecclesiam veniendum, non ut quod deerat adsit, sed ut quod inerat prosit. IX, 826, 837. Baptismus in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti ubilibet est integrum, sed non prodest nisi intra Ecclesiam. VI, 767, 776. Extra, cumulat perniciem. VI, 776. Baptismus hominis inviti aut ficti valet cum committitur. VI, 1119. Baptizetur hæreticus, si interrogatus Symbolum, non responderit Trinitatem. IX, 787. Si autem responderit, tantum manus ei imponatur. IX, 787. Hæretici, quorum baptisma nullum est. VIII, 1217.

Baptismalis aquæ virtus. VI, 1209. Baptismi effectus præconstrati in matrimonii Patriarcharum. V, 1754, 1762. In baptismo Christi. III, 2108, 2249. Transitu maris rubri. V, 1791, 1855. Omnia et sola peccata in hoc lavacro faciunt naufragium. V, 1791. Baptismi virtus in mundatione Naaman præsignata. V, 1855. Baptizati omnes nascuntur infantes, sive juvenes sint sive senes. V, 1855. Baptizatorum natura mutata. VI, 1205. Baptismo abluitur omnis peccatorum reatus. VI, 749. Baptizando per fidem Ecclesiæ remittuntur peccata quæ contraxit in origine. VI, 1119. Baptismo omni homini credenti auferuntur tam propria peccata, quam originale. X, 1854, 1844. Disrumpitur originalis peccati vinculum, et amissa recipitur adoptio filiorum. X, 1784. Baptismo animam a peccatis abluit Spiritus, qui operatur ut fides sit. III, 2234. Baptismi ratio spiritalis, non terrena. III, 2234. Baptismi mira gratia in parvulis et in iis qui in ipso exhalant spiritus sine illum recipiunt. X, 1800. Baptismus in omnibus eandem plenitudinem tenet. X, 1750. Baptismo dicitur bibi poculum immortalitatis, confectum de infirmitate nostra et virtute divi a. X, 1844. De baptismo egredienti Janua cæli aperitur. V, 2015. Baptismi ad vitam vite dilatio. III, 2576. Baptismus qui differunt, donum Dei nesciunt. V, 1925. Baptismo caro nostra fit terra viventium, quæ ante terra erat mortuorum. V, 1741. Eo deletur iniquitas, sed non plene sanatur infirmitas. I, 1465. Baptismatis etiam gratia renovatus quotidianus Dei eget auxilio ad vincendas carnis concupiscentias. X, 1737.

Baptismus a presbytero confertur. VII, 812. Nicodemus ab Apostolis fuit collatus. VII, 809, 811. Baptismi mysteria Catechumenis non explicantur nisi post baptismum. VI, 1207. Baptizandorum exercitia. VI, 1205. Baptizandi parvuli statim incipiente Quadragesima legitimo ordine offeruntur. V, 1751. Tardius offerunt matres, ne cum ipsis ad vigiliis venire teneantur. V, 1751. Baptizandi per Quadragesimam jejunium præparantur. V, 2055. Baptismus sine penitentia nulli profuit, qui peccavit spontaneus. VI, 1119. Baptizandi catechizantur et exsufflantur. X, 1656, 1739. Ut exsufflationibus et exorcismi innumeros spiritus ab eis abigatur. X, 1739. Baptismi fontem nemo adit, nisi exorcismi clericorum immundus spiritus ab eo abigatur. X, 1739. **Baptizandi chrisma et oleum benedictionis accipiunt.** V, 1828. Cur oleo benedicto unctæ aures et nares. VI, 1207. Post unctionem aurium censentur in numero auditorum spiritalium. VI, 1208. Baptizandi interrogantur de fide Trinitatis. VI, 1209. Interrogati utrum abrenuntient diabolo, pomis et operibus ejus, abrenuntiantur nos res ostendimus. V, 2534, 2535. Infantium ea de re parentes fide jussores sunt. V, 2533. In hoc sacramento et qui excipiunt, et qui excipiuntur, factum cum Christo conscribunt. V, 2215, 2535. Factum hoc quale sit, VI, 1169, 1209. In baptismo confessio facta pedes hostibus abluitur. V, 2220. S. Susceptor vocatur pater, et suscepti filia. V, 2071, 2215.

Susceptorum manus. V, 2071, 2258, 2215. Baptizandus vel aspergitur aqua, vel intingitur. VIII, 1220. In sig. o crucis in aqua submergitur. VI, 1115. Trium scilicet mersione. V, 1791, 1825. Trium capitum mersio in sacro fonte quid significet. VI, 1211. Baptizatus simul et impositione manus accipit Spiritum sanctum, et Eucharistiæ communicat. VIII, 1220. Præstantur ei mel ac panis ecclesiæ. V, 1935. Baptismo impleto caput chrismate intingitur : quo mysterio. VI, 1211. Recentibus baptizati sumunt candidam vestem. V, 2070. Pedes eis abluntur. VI, 1211.

Baptisma unum est. VI, 750; VIII, 1217. Neque est iterandum. VI, 767, 776, 779. Cur non iterandum. VI, 1115. Iterari non potest, sicut nec matris uterus repeti. X, 1888. Baptisma iterare, vocatur exorcizare filios, et exorcizare Spiritum sanctum. IX, 804. Baptisma iterare designatur cauda illa, quæ stellas cœli deiecit in terram. III, 2454. Baptismus iterare cogentibus Ariacis Catholici quo modo repugnant. VIII, 1113, 1129. Hinc illi exsufflant. VIII, 1121. La rebaptizatio Valentini senioris constitutio. IX, 803. Altera Gratiani. IX, 806. Baptismata duo esse apud Pelagianos. X, 1656.

Baptismus ut non iteratur, ita nec peccata repetenda. VI, 1211, 1212. Baptizatis quid timendum, si regnes sicut. V, 1742. Non probantur qui in die mortis optant inveniri, quales de baptismo processerunt. V, 2232. Baptismo non condigne utitur, ille quoque damnabitur, qui veterem hominem non deponit. X, 1781. Baptismus sibi non perisse nequiquam confidit, qui peccatum non custodivit. V, 2556. Baptismi sacramentum perit, qui magos consulit. VI, 1172. Aut supersticiosa exerceat. V, 2210, 2268.

Baptismus secundum. VI, 1065.

Baptisterii basilica. VII, 810.

Barbaria. II, 1160.

Barbarice depopulationis destructio. V, 2515.

Barones. VI, 1531, 1533.

Cartholomeus pellem perdidit. VI, 882.

Basilicæ Sanctorum in multis appellatae. VIII, 1219. Basilicarum plateæ, atria, porticus, secretaria litigantibus aut garrulis hominibus abundant. V, 227. Irreverentia eorum, qui in ecclesia otiosis fabulis vacant. V, 2278, 2281. Aut immedeste se gerunt. V, 2277.

Basilicæ subdiaconus. X, 1725.

Basilicæ Cæsariensis locus ex Oratione sacri altaris, quam pene universus Oriens frequentat. X, 1775.

Bassus Consul. IX, 815.

Bathnus. III, 2152.

Beatitudo hic parari potest, possideri non potest. V, 2159. Beatitudo nature impassibilis et nature passibilis qui differat. III, 2526. Beatitudinis et æternitatis donum Angeli et homines in ipsa nature rationalis creatione divinitus acceperunt. VI, 765. Beatitudinis capaces ars Deus mera bonitate, et ad eam degustandam aptos amoris dono effecit. VI, 845. Beatus est qui vivit ut vult. VI, 725. Beatitudo prior est voluntas recta etiam non adæpta quod cupit, quam prava etiamsi quod cupit obtinuit. X, 1864. Beatificare amicam nulla res potest præter justitiam. VI, 829.

Beata vita est cognitio divinitatis. V, 2521. Est gaudium de veritate. X, 1874. Beata vita si non amatur, non habetur. X, 1872. Beatæ vitæ dulcedinem lectio inquirat, meditatio invenit, oratio postulat, contemplatio degustat. VI, 997. Beatitudo Sanctorum post hanc vitam. V, 1964; VI, 807, 804, 1103, 1184, 1186. Hæc et de munere gratiæ est, et de retributione justitiæ. X, 1861. Quibus sit concedenda. X, 1892. Sanctis post vitæ hujus deorsum est donata. V, 1876, 1877, 1878. Hac jam gaudet Hieronymus. II, 1150. Gaudet et Vincentius. V, 2097. *Fide* Anima, Cælum.

Beatorum gaudium quantum et unde futurum sit. V, 1838. Non de sensibilibus, sed de summo bono gaudebunt. VI, 1050. Beatorum gaudium ex amore, amor ex notitia Dei. VI, 967. Beatorum cibus, potus, et scientia. VI, 995, 996. Beatorum gloria Dei visio. II, 1123, 1150. Ex Dei visione delectabiliter impressa erit sitis simulque satietas. VI, 980. Beati avidi et semper pleni, quod habent desiderant. VI, 920, 921. De felicitatis suæ æternitate certi. VI, 828, 861. Ac in quantum unicuique Deus dederit, perfecte ac stabiliter boni. VI, 773. Trifliciter Deo fruuntur. VI, 829. Beatorum indumenta, eorum merita. V, 2250. Iis vestitus convertitur in corpus, nec jam erit habitus, sed natura. V, 2251.

Beatorum quedam communis, quedam specialis gloria. VI, 1050. Inæqualiter Dei visione potentur. X, 1780. Sed etsi graduum diversitate distincti, una erunt beatitudine perfecti. VI, 864. Una omnium erit vita, præmia pro labore diversa. II, 1110; VI, 774; X, 1755. Dissipat erit gloria, communis lætitia. VI, 920. Propter caritatem eorum quilibet ita alterius gloria gaudet ut sua. II, 1125. Ac sic in dispari claritate, per gaudium commune fit omnibus, quod habent singuli. X, 1862, 1892. Hinc sua sorte gratiæ gau-

debit, quia ita esse pulchrum erit et sibi et universo corpori. VI, 994. Beatorum est vera amicitia. VI, 841. Eorum mentes et corda invicem patelant. VI, 865, 920. Nec latebit aliquid secretorum. VI, 865. Invicem omnes suas cogitationes cognoscent. VI, 994. Se invicem amando, Deum plenius possident. VI, 845. Beatorum corporum dotes ac facis. VI, 850, 1029. Beatorum omnium unum opus. VI, 821. Mutuum gaudium. VI, 822, 823, 994. Negotia ac dotes. VI, 822, 826, 861. Omne opus eorum, laus Dei. VI, 920. Ii videbimus, amabimus, laudabimus. VI, 836. Beatorum gloria totam Trinitatem et Angelos oblectat. VI, 825. Beatis spectaculum delectabile erit diaboli poena. VI, 998.

religis orta heresis. X, 1731.

Bella precipua Dei auxilio peracta. III, 2191.

Bellonæ mons. IX, 795.

Bene nusquam est homini nisi in Deo. VI, 874, 914. Erit cum nulli bono erit male, et nulli malo bene. V, 2152. Etiam nunc melius est bonis, quam malis. V, 2155.

Benedico. Opus licet mutum hortatur adspiciat esse benedicere optinem. III, 2256.

Benedicibilis. V, 1986.

Benedictio sacerdotalis verbis s. amantibus ordinata. III, 2525. Benedictus Abraham Melchisedech non per verba, sed per rerum naturam. III, 2525. Benedictio dum populo in fine Missarum datur, humiliato corpore et compuncto corde excipienda est. V, 2277, 2279. Non ab homine, sed per hominem datur. V, 2279, 2284, 2286. Benedictio corpora et capita inclinare, quotiens clamatum fuerit, non debet esse grave. V, 2284. Hoc clamat diaconus. V, 2286. Benedictio nuptialem cum sponsa accipere in civitate Rom. non præsument, qui se virginem non cognoscit. V, 2291, 2295.

Benedicti Regula laudatur. I, 1455, 1457; VI, 1004.

Benefacere Deus semper paratus est, sed hominum malitia prohibetur. V, 2267. Beneficium esse in omnes. VI, 1063.

Beneficia Dei recolantur, unde excitetur amor. VI, 940, 945. Eorum memoria munit adversus peccata. V, 2207. Quia Christus ingrato sit exprobraturus. V, 2207. Beneficia Dei enucleate recensentur. VI, 847. Beneficia Dei in nos communia, specialia aut singularia. VI, 852. Beneficia Caristi in nos. VI, 1034. Quid ille pro iis postulet a nobis. VI, 1035.

Beneficium magnum, pro titulo cui annexus est magnus redditus. VI, 1302.

Benefentus legatus contra Donatistas. IX, 815.

Benevolentia lactari potest de Dei in impios vindicta. X, 1879.

Benjamin. In parte trilus Benjamin altare fuit in quo immolabantur hostiæ, ad quod Hebrei credunt Jacob respexisse, ubi ait *Benjamin lupus rapax*, etc. alii ad Paulum. III, 2202.

Berillus Christi deitati initium tribuit. VIII, 1214.

Beryllus quid significet. VI, 1250.

Bestiis sunt spiritus desituri. VI, 763, 767.

Beta. I, 1590.

Bibliæ ej. istolæ. X, 1706.

Bibliothecæ Ecclesiæ. IX, 794.

Bibendi post tractatum convivium in nominibus non solum vivorum hominum, sed et Angelorum et antiquorum Sanctorum, pravus mos damnatur. V, 2508. Monetur populus, ne bibendo in nominibus nomina sua debeat de celo. V, 2275. Conviva ad bibendum ne cogatur. V, 2504, 2506. Nec quis etiam mortis interminatione se cogenti cuiquam cedat. V, 2507.

Bizacena provincia. X, 1750, 1751.

Boetius. VI, 808.

Boethus episc. in Sardinia exsul. X, 1772, 1779.

Bombus pro sono. I, 1412.

Bonifacius Papa. X, 1764. Doctissimus. X, 1851. Quid adversus Pelagianos egerit. X, 1851. Augustini de gratia doctrinam commendat. X, 1790. Bonifacii ad Cæsarium Arclat. rescriptum, quo Arausianam Synodum confirmat. X, 1790. Laudatur. X, 1792.

Bonifacius catholicus ej. Isc. IX, 816, 827.

Bonifacius Ballianus, schismaticus. IX, 805.

Bonifacii Augustino et Augustini Bonifacio prænotatæ plures epistolæ. II, 1095.

Bonifacius apparitor. IX, 816.

Bonum cogitanti, discernendum quid diligi et timeri debeat. X, 1879. Bona alia sunt que faciunt bonum, alia unde fiat bene. V, 2155. Bona quedam non jucunda, et jucunda quedam non bona. VI, 1258. Bonum nature humane. X, 1885. Bona temporalia quando dat aut tollit Deus, gratiæ agantur. V, 1965. Non pro magno ac vero bono petendum, quod malis ac bestiis datur. V, 1965. Qui terrenorum amore obstringitur, non possidet, sed possidetur. X, 1875. De bonis hic bene agendum, non alius post mer-

tem hoc dimittendum. V, 2267. Bona mundana, utpote non vera, sunt continentenda. VI, 1188, 1246. Bonorum temporalium abundantia laboriosa, et egestas copiosa. VI, 874. Bonorum jactura quibus proficiat. V, 1947. Bonæ dicuntur abusive res creatæ, quæ accidentem, non substantialem continent bonitatem. VIII, 1185. Bona in se, majora bono collata, cessant videri bona. V, 1942. Bonitas humanæ divinæ intuitu dicitur mala. V, 1945. Bona mundi apud inferos mala. V, 2555.

Bona æterna ardentius diliguntur adeptæ, quam desiderata; secus temporalia. X, 1881. Bona æterna nemo perdit nisi volens. X, 1876. Bona ista sola sunt, quæ sine voluntate non invenimus aliquando, nec perdimus. II, 1107. Hominum ardor semper crescit ad terrena, divitias, scientiam, etc. sæpe frigescit ad cælestia. II, 1107. Bonorum appetitores difficiliter invenias, quam malorum desertores. VI, 1103. Bonum hominis duplex. VI, 791, 819. Nullum ei sufficit præter summum. VI, 790. Bono eodem bonus est homo, quo et Angelus. VI, 790. Bonum nihil est sine summo bono. X, 1868. Bonum summum diu inquisivit, nec invenit mundana sapientia. X, 1817. Bonum summum. X, 1872. Ejus excellentia. VI, 827, 862. Bonum incommutabile, solus Deus. VI, 914. Bona in uno Deo omnia. VI, 966. Bonorum omnium varietas uno Deo veluti uno fonte profunditur. X, 1888.

Bonorum omnium origo, credere in Christum. X, 1774. Bona omnia ad Deum tanquam auctorem referenda. X, 1751, 1757, 1775, 1776, 1808. Bona ad largitorem cooperatoremque eorum Deum, mala ad nostram voluntatem referenda. X, 1840. Ut in bonis motibus nostris nec nostrum desit arbitrium, sed magis valeat Dei auxilium. X, 1808. Boni si quid in te vides, age gratias præparantiquod potes, non propriæ voluntati. X, 1862. Bonus non est fructus, qui non procedit de radice caritatis. X, 1850.

Bonitas ac pietas mentis homines maxime facit Deo amabiles. II, 1112. Bonitatis duplex officium. X, 1866. Bonitas condimentum est disciplina. V, 1881. Bonitas sine disciplina, delictorum mater est. V, 1849.

Boni cur lateant. X, 1876. Malos quatenus tolerare, et quatenus se ab illis debeant separare. VI, 777.

Bonost. mi. VIII, 1217.

Borboritæ. VIII, 1217.

Bos servus publicus. IX, 795.

Bovis simulacrum iuxta sepulcrum Joseph positum. III, 2165.

Bracharensis Ecclesia. VII, 805.

Britanniæ ab errore Pelagianorum primum liberantur Cælestini cura. X, 1851. Et opera SS. Germani et Lupi. X, 1755. Ac secundo per eundem Germanum adjuncto sibi Severo. X, 1754. Britannia insula olim Alitien appellata. X, 1936. *Not. 1.*

Brixius Turonensis episcopus per multa Concilia accusatus. X, 1721.

Brutorum vita, quid. VI, 1009.

Bysacena. IX, 785.

C.

Cabarsusitani Concilii epistolæ initium. IX, 807.

Cæcilianus Judæorum pater. VII, 829.

Cæcilianus. IX, 787. Suffragio tetius populi a Felice Antumitano ordinatur episcopus. IX, 776. Cum esset diaconus. IX, 776. Rescriptum Constantini, quo illi ter nunc folles a se collatas significat. IX, 777. Cæcilianus dicitur tradidisse, thurificasse, omnia mala commisisse. IX, 774. Deponitur, et ejus loco alius ordinatur episcopus. IX, 785. Illius adversarii unum traditionis crimen in ipsius ordinatorem derivarunt. IX, 776. Cæcilianus mandat, ut si est quod in se probetur, excuset accusator, et probet. IX, 776. Aut si Felix in se nihil contulisset, ipse tanquam adhuc diaconus ordinetur. IX, 776. Brevis auri et argenti semioribus a Mensurio commendati et traditur. IX, 776. Totæ civica frequentia cum illo est. IX, 776. Totæ Ecclesiæ cum tenet, ne se latronibus tradat. IX, 776. Libellum duæ licem criminum ejus pars Majorini Anulino tradit mittendum Constantino. IX, 778. Constantino placet ut Romam naviget. IX, 778. Cæcilianus Miltiadis judicio absolvitur. IX, 779, 785. Idque Carthagine notum faciunt et confirmant duo episcopi. IX, 781. Brixie tamen pro bono pacis retinetur. IX, 784. Sed ad suam urbem properat, ubi Donatum illum priorem rediisse audivit. IX, 784. Cæciliani ordinatur Felix actis preconularibus purgatur. IX, 789, 827, 841.

Cæcilianus cum aliquibus ex his que elegerit, ad Synodum Arclatensem convenire præcipitur. IX, 784. Ad Im, et totis comitantibus jubetur venire cum adversariis suis. IX, 784. Notum officii jubet Imperator se in Africam venturum.

ac de negotio ipsius iudicaturum. IX, 790. A Constantino, partibus presentibus, fuit innocens iudicatus. IX, 827, 841. Postquam iudicium ecclesiasticum fuerat absolutus. IX, 827. Cæciliani causam episcopi catholici in Collatione Carthage nolunt deserere. IX, 826. Objecta ei traditionis causa pridem ante Collationem finita. IX, 832. Innocentia eius fuit purgata seu probata. IX, 793. Cæciliani nomen ad altare recitatur. IX, 832.

Cælibatus in veteri Lege ex errore reus existimatus. III, 2226.

Cæsarius Arelatensis Arausicano Concilio primus subscribit. X, 1790. Eiusdem Synodi decreta litteris datis ad Felicem Papam approbata mittit. X, 1790. Ad eum Felicis successor Bonifatius scribit. X, 1790. Quod Arausica decretum est, vocatur Cæsarii prosecutio. X, 1792. Cæsarius sinistra susceptione ob doctrinam de gratia laboravit. X, 1792. Sed obtractatus vicit. X, 1792. Valentini Synodo, infirmitate solita detentus, interesse non valuit, sed plures eo misit. X, 1792.

Cæsarius se saltim singulis hebdomadis prædicare innuit. V, 2318. His quibus importunus prædicator videri possit, quid respondeat. V, 2317. Cæsarius a populis præ studio verbi Dei amat inquietari. V, 2318. Quo Scripturæ loco moveatur, ut populo etiam ad importunitatem prædicare non cesset. V, 2321. Sermones eius vix erant dimidiæ horæ. V, 2324. Cæsarii paternæ sollicitudo erga debiles. V, 2319. Cæsarius ubi de caritate loquitur, tacere non potest. V, 1938. Publice se accusat quod vestimenticula sua pauperibus dare neglexerit. V, 2024. Hortatur ut ad Vigilias, ad Tertiam, ad Sextam, ad Nonam fideliter veniat. V, 1760. Quam ob causam instituit ut hæc horæ in basilica S. Stephani quotidie cantarentur. V, 1760. *Not. (a).* Voluit laicos alta et modulata voce instar clericorum alios græce, alios latine psallere. V, 2282. *Not. (b).* Hoc obtinuit tandem, cum plures annos concupisset. V, 2282. Cæsarius quam inoleste ferat, quod Missis nondum absolutis plurimi de ecclesia exeant. V, 2276, 2278. Dolor ipsius, cum in oratione positus, mente rapitur ad occupationes sæculi. V, 2381. Cæsarius die ac nocte recogitat duo tantum loca esse post hanc vitam. V, 2309.

Cain dicitur diabolus. III, 2282, 2298. Judæorum pater. III, 2282, 2298. Judæorum typum in muneribus et occisione Abel gerebat. VI, 748. Cain peccatum, et quomodo Deus ei poenitentiae locum dederit. III, 2220. Cain a Lamech occisus quidam frustra putant. III, 2221.

Calamitates publicæ nostris imputandæ peccatis. V, 2313. A bonis gratiarum actiones, a malis blasphemias expriment; ut vasa agitata alia odorem suavem reddunt, alia intolerabilem fetorem. V, 2313.

Calcedonius quos repræsentat. VI, 1239.

Callidius Gratianus. IX, 780.

Calvarie locus sic dictus, quia Adam generis humani caput ibi sepultus. V, 1730.

Calumnia pro lite intentata. V, 1830, 1967.

Camillus presbyter. X, 1849.

Canava. V, 2021, 2250, 2258. Not. (a).

Cancelli. Superstitiosus ritus ad cancellos. VI, 1172.

Canidia civitas. II, 1143.

Canes in templa inducens, flagris dignus iudicaretur. V, 2155. Canis Allinius. X, 1996. Canes marini. V, 1805.

Caution custodia. X, 1763.

Canonici. VI, 1216, 1310.

Cantica diabolica. VI, 1172. Canticum luxuriosum ex ore ubi corpus Christi ingrediatur, proferri non est iustum. V, 2259, 2268. Canticum turpium loco, discendi psalmi, antiphonæ, etc. V, 2325. Canticum Moysæ præcinentes, senes et pueri omnes nulla præmonitione edocti, easdem litteras decantant. III, 2167. Canticum novum. X, 1805.

Capabilis ab omnibus Deus, capax omnium anima. VI, 783.

Caphargamula. VII, 807.

Capharseneta. VII, 811.

Capito episcopus partis Donati. IX, 778, 790.

Capillis cogitationes superfluas significantur. VI, 1216.

Capitulata argentea. IX, 791, 797.

Cappa tria pessima. I, 1590.

Cappere larvam assumere. V, 2005.

Capitis remedium, sinapi. V, 1913. Qui adhibeatur. V, 4915.

Caragi. V, 2235, 2269, 2270; VI, 1172.

Cardinalium conventus Hieronymi avo. II, 1149.

Caritatio vir illustris. X, 1790.

Caritas breve verbum, sed re magna. V, 1937. Caritatis elogium. VI, 792. Caritas est via Dei ad homines, et via hominum ad Deum. VI, 792. Terræ benedictæ fructus. VI, 1225. Omnium bonorum fundamentum. V, 2243, 2242. Radix omnium bonorum operum. V, 1938, 1938, 2243. Quæ red. x ubi viva non fuerit, frustra habetur ejus rami cum

floribus ac pomis. V, 2261. Caritas forma est omnium actionum bonarum. VI, 1256. Virtutum celestium mater et magistra. V, 1938. Anima omnium Scripturarum. V, 2247. Omnium virtutum. V, 1960. Caritatem qui pæ habens, omnibus virtutibus repletur. VI, 1188. Caritas boni totius summa. VI, 1149. Omnia continent bona. V, 2247. Præmium summum est Sanctorum in celo. V, 1960. Caritas dulces ac salubres mentium vinculum. V, 1937, 1938. Quantumvis corpore separatos copulat atque conjungit. V, 1937. Adeoque nullum earum amittit. X, 1874. Est concordia mentium, societas electorum, vita beatarum animarum et Angelorum. VI, 809. Caritas tamquam nostra sanctas. VI, 1065. Caritas iustæ bona voluntas. V, 2248, 2337. Caritatis tota perfectio in animi bonitate vel voluntate consistit. V, 2236. Caritas proprie dicitur Spiritus sanctus. VIII, 1174.

Caritas donum Dei est. X, 1783, 1797, 1894. Caritatem nobis non nosmetipsi, sed Deus donat. X, 1820. Hoc dono nullum majus est. VIII, 1174. Caritas singulare sanctis donum est. VIII, 1174. Quo dono nemo inventus est dignus. X, 1797. Sine quo nulla in homine laudabilia esse possunt, quæ pietatis habeant similitudinem, sed non veritatem. X, 1797. Caritas quanta est, quæ si desit, frustra habentur cætera; si adsit, habentur omnia. X, 1888. Sine qua dives est pauper, et cum qua pauper dives est. V, 2247. Caritas oleo recte comparatur. V, 1937. Caritas ex Deo est, et in Deum redundat. VI, 1149. Caritas vulnus expulsiatur. VI, 955. Virtus caritatis sanctorum est propria, cæteræ bonis et malis possunt esse communes. X, 1839.

Caritate nihil dulcius haberi potest, nihil cum Dei adjutorio facilius ac felicius impleri. V, 2245. Per Spiritum sanctum ita diffunditur in cordibus omnium Christianorum, ut eam, si velint, possint jugiter custodire. V, 2245.

Caritatis quatuor speciales virtutes explicantur. V, 1932. Caritas et cupiditas simul esse nullatenus possunt. V, 2245, 2247. Caritas deesse non poterit, ubi non fuerit cupiditas. V, 2245. Caritatis et cupiditatis effectus. V, 2170. Caritas Ecclesiam congregavit. V, 2091. Innovat homines. X, 1882. Docet rectum divitiarum usum. V, 1937. Omnia Dei præcepta cum gaudio facit implere. V, 2245, 2247. Caritate gaudens nihil de Scripturis poterit ignorare, nihil de bonis operibus non implere, nullum timere. V, 1968. Humilitatem animam Deo subjicit, puritas jungit, caritas unit. VI, 794, 807. Caritatis familiaritas cum Deo. VI, 819. A dilectione anima sancta vacare numquam poterit. VI, 1150. Dilectionis Dei probatio. VI, 1150.

Caritas jugum leve et suave. X, 1631. Levare, non premere consuevit. V, 2246. Caritas in præceptis Dei oblitet principatum. V, 1960. Sufficit sibi sine nullis operibus, nulla opera prosunt sine illa. V, 2246, 2247, 2249, 2252. Caritatis præceptum nullam recipit excusationem. V, 1860, 2246, 2252, 2253. Trium completitur. X, 1872. Caritatis due alæ, dilectio Dei et proximi. VI, 1149. Caritas duplex, duo pedes ad currendum in via Christi. V, 1873, 2161. Caritas multa græ; hinc suadet. VI, 1065. Caritatis compatiens exempla in membris nostris. V, 1949, 1951. In Christo jam regnante. V, 1950. Caritas semper dulcis, etiam cum irascitur aut corripit. V, 1938. Caritatis quantæ divitiæ. V, 1937, 1968. Omnibus latum est quod caritas possidet. V, 2249. Caritatis facultas semper crescit. X, 1867. Ero gando crescit. V, 1828. Caritas ipsa est, cujus possessio tanto amplius augetur, quanto amplius erogatur. V, 2252. Caritatis vasa, homines; impletur cum auantur. V, 1829. Caritas in sanctis suum facit, quod amat in altero. VI, 920. Caritas vera ipsos completitur inimices. V, 1938, 1968. Caritatem hic sibi patronam faciat, qui propitiam vult invenire in æternum. V, 1950. Omnes homines sicut se ipsum diligens, omnem peccato aditum claudit. V, 1878, 1958. Caritas, cui ex omni parte aperta sunt, et sine qua undique clausæ sunt cæli januæ. V, 2233, 2260. Caritas ordinata. VI, 816.

Caro nostra mala Sethiano, Ophiano, Patriciano, Floriano mali causa, Manichæo ex malo et bono compacta. VIII, 1220. Si diaboli, non Dei pro esset, indigna esset beneficiis Dei. V, 1937. Carnis nomine interdum appellatur omnis error. III, 2499. Aliquando elementa omnia. III, 2495. Aliquando opera carnis. VI, 759. Caro fit totus homo, si secundum carnem ac mundum vivat. III, 2404. Vivere secundum carnem, quid. VI, 1052. Carnem spiritalem anima virtutibus suis præstat, aut animam carnalem caro victrix ejus efficit. VI, 795. Carnis malæ prægræ hinc ex, licentur. VI, 1074. Carnis abstinentia quid prodest, si non de peccatis carnalis opera? V, 1906. Caro animam perdit. VI, 1752, 1755. Carni prehendendam esse animam. VI, 1534. Talis est in oculis Angelorum, cui caro propria donatur, qualis qui peccatis sursum et capite deorsum amblantur. VI, 1753. Caro deumanda ac debilitanda. VI, 1059. Carni bene inopiantia debilitas. X, 1879. Carnis vere resurrectionem in te, qui iam negat. VI, 759. His operantur filios carnis. VI, 759.

Carnales ac spirituales quæ. V, 1738. Lata ac hinc signifi-

cantur. V, 1834. Carnalium in Ecclesia contra se divisorum figura. V, 1748.

carosus sub Jiac. IX, 794.

Carpophorus Carthag. IX, 776.

Carthagine secretarium Thermanum Gargilianarum IX, 816, 827, 828. Carthaginius curator. IX, 816. Carthaginius legatus. IX, 816. Carthagineensis colonia splendida. IX, 781. Carthagine in basilica regionis secunda habita Concilia. IX, 811, 814. Carthagineenses episcopi Cyprianus, Carpophorus, Lucianus. IX, 776. Carthagineensis episcopus fictus Valentinus. VI, 1336, 1339. *not.* (f). Hanc setem ambientibus Botro et Celeso, Cæcilianus eligitur. IX, 776.

Carthagineense conciliabulum e, iscoporum adversus Cæcilianum conspiratorum. IX, 774. Carthagineense Concilii an. cccc. decretum. IX, 808. Aliud ejusdem anni posterius Carthagineense Concilium. IX, 809. Carthagineense Concilii an. cccvii de conveniendis Donatistis decretum. IX, 810. Ejusdem Concilii libellus datus Proconsuli. IX, 811. Carthagineense Concilii an. cccvii legatio cum Commonitorio ad Honorium. IX, 811. Carthagineense Concilii anni cccvii decretum. IX, 814. Carthagineense Concilii anni cccvii aliud decretum. IX, 814. Carthagineense Collationis gesta. IX, 815. Carthagine an. ccccxi super nomine Cælestii habita quæstio. X, 1711. Carthagineense synodi anni ccccxii quadam gesta. X, 1691. Carthagineense synodi an. ccccxvi contra Pelagii errores epistola ad Innocentium. X, 1711. Rescriptum Innocentii. X, 1714. Carthagineense an. ccccxvii Concilium. X, 1723, 1724. Carthagine convictus Cælestius Apostolicam sedem appellat. X, 1725. Carthagineense an. ccccxvii Concilium. X, 1728, 1750, 1758.

Cassianus sacerdos. X, 1805. In iis qui Augustini libris obloquuntur, Scripturarum studio ac disputandi usu excellit. X, 1805. Ipsi de Dei protectione liber inimicis gratiæ favet. X, 1805. Catholicæ sub initia docet, Deum incipere, exsequi, et consummare in nobis quæ bona sunt. X, 1805. Ac nostrum esse quotidie attrahentem nos gratiam Dei humiliter subsequi. X, 1805. Nec cum Pelagianis, nec cum Catholicis plena ei concordia est. X, 1803, 1807. Cassianus quibus gradibus a Catholico sensu dilatur ad Pelagianum. X, 1821. Cassiani collationes adversus Augustinum assertæ. X, 1793. Hinc Prosperi liber pro Augustino contra Collatorem. X, 1801. Cassianus erroris insinulat decretum ccxiv episcoporum de necessitate gratiæ ad singulos actus. X, 1725. Cassiani consensus cum iis, qui volunt gratiam secundum merita dari, aut non ad singulos actus dari, aut dari ut bonum possibile fiat. X, 1815. Cassianus se ipse damnat, dum eos qui gratiam secundum merita dispensari volunt, damnat. X, 1825. In aliis liberum arbitrium, in aliis gratiam aufert. X, 1811. Fidem laudatam falso arguit non donatam. X, 1824, 1825. Salutis summam in fidei ditione consistere negans improbat. X, 1828. Pelagius Cassiani excerpta de hæresi Belgis exorta. X, 1751. Et de Lejorio. X, 1752.

castinus, privatus ex Consule. II, 1037.

Castitatis laus. V, 2296. Castitatem commendavit Christus matrem virginem eligens. V, 1990, 1993, 1994. Castitatis meritum ac virtus in Susanna. V, 2041. Castitatis ergo Tarpeiæ Romanæ factum. VI, 1527. Castitas Angelis facit consimiles. V, 2216. Castitatem non habens, portare Christum non potest. V, 1094. Castitatis pulchritudo est in luce cordis. V, 1768. Castitas corporis nil prodest sine castitate cordis. V, 2163. Castitas utraque commendatur. V, 2169. Castitatis bonum non cum justitia, sed pro justitia nonnulla offerre voluit. II, 1106. Castitas virtutum omnium flos et ornamentum sine humilitate aret et marcescit. I, 1462. Ministris altaris pernecessaria est. V, 2296. Castitatis professione tollitur nubendi licentia. VI, 1102. Castitas conjugatis per totam Quadragesimam usque ad clausulam Paschæ et quotiens communicare quis debet, servanda. V, 2298. Alia tempora quibus pariter servanda est. V, 2300.

Castitas gravem sortita est inimicum, qui quotidie vincitur, et thinetur. V, 2302. Inter omnia Christianorum certamina, sola duriora sunt prælia castitatis; ubi quotidiana est pugna, et rara victoria. V, 2302. Castitatis propugnator, martyr est, non unam, sed plures coronas a Domino percepturus. V, 2302. Castitas ut servetur, non plus æquo metuendus langor carnis. I, 1461. Exemplum hominis, qui carnis contemptu incontinentiam vicit. I, 1461. Castitas non servatur sine magna cordis contritione et afflictione carnis. I, 1460. Quanta fecerit ac perpressus sit monachus, ut carnem domaret, qui tamen securitatem non impetravit. I, 1460. Castitatis prodigia est saturitas, amica est fames. V, 2052. Castitatis dispendium in mensa et in colloquiis timendum. I, 1459. Castitatem jugis victorie obtenta periculis exponere, perire velle est. V, 2301. Castitatis non servandæ prætextus reficiuntur. V, 2291. Castitatis promissa. VI, 1109.

Castus diaconus. IX, 798.

Cataphryges damnant secundas nuptias. V, 2183; X, 1718, 1735.

Catechizantur infantes. X, 1768. Catechumeni plangendi, si hinc sine baptismo recesserint. VI, 1166. Catechumeni frons signatur. V, 1821. Catechumenis non explicatur baptismi mysteria nisi post baptismum. VI, 1207.

Categoriæ decem ex Aristotele deceptæ. I, 1119. Categoriis Aristoteles agit 1° de iis quæ sunt, 2° de iis quæ percipiuntur, 3° de iis quæ dicuntur. I, 1422. Aut ut Themistio placet, primum de iis quæ percipiuntur, tum de iis quæ sunt, post de iis quæ dicuntur. I, 1422.

Cathedra Petri. IX, 803. Cathedra S. Petri natalis. V, 2100, 2101. Aliquando incidit in Quadragesimam. V, 2101. Superstitio hac die usitata. V, 2101, 2102.

Cathedra pestilentiæ. III, 2350. Cathedra vitæ. III, 2350. Cathini colores. VI, 1110.

Catholicus quis debeat vocari, quis non debeat. IX, 850. Quid catholicum intellegat Donatistæ. IX, 850. Catholica declaratur, quæ toto orbe diffusa. IX, 780. Catholici criminosi regnum colorum non possidebant. VI, 776.

catulianus subdiac. IX, 794.

Causa prima omnium corporalium spiritualiumque motuum, voluntas Dei. X, 1864. De causis incognitis quid noverimus. X, 1875.

celest. VII, 815, 816.

Cellularum ornamenta vana. I, 1162. In earum oratorio sufficiat imago Crucifixi, cui hinc inde assistant Maria ac Joannes. I, 1462.

celsus Africae Vicarius. IX, 789, 780.

Ceram vel oleum ad luminaria noctis aliqui vovent. V, 1978.

Cerdon duo inducit principia sibi ignota. VIII, 1217.

Cerebrum tanquam cœlum corporis nostri. VI, 802. Sedes sapientiæ. VI, 1216. Cerebri tres ventriculi. VI, 795. Cerei accensi coram sacris reliquiis. VII, 837. Cereolus ecclesiam exhibere. V, 2358.

Cerinthus. VIII, 1217. Sperat nuptiarum copulam post hanc vitam. VIII, 1218.

Cortantes quomodo spectet et adjuvet Deus. V, 1815. Certaminis nostri tempus breve, præmium sine fine. V, 2153.

Cervisia. VI, 1286.

Cervi serpentibus infimici, nihil ex eorum veneno patiuntur, nisi sitim. VI, 1203.

Cervulum sive cervulus facere. V, 2001, 2005, 2001. De cervula turpitudinem exercere. V, 2239.

Chananea terra quo jure Israelitis cesserit. V, 1811.

Characterem Christi Judæi poscunt. VII, 827. Characteres diabolici. V, 2071, 2259, 2272.

Charaxatæ tabulæ. VIII, 1153.

Chartæ publicæ. IX, 832.

Chresto Syracusanorum episcopo data epistola qua ad Synodum Arelat. pergit. IX, 786.

Chrisma, oleum quo fideles unguuntur. II, 1161. Quis illius unctione doceantur. X, 1890. Chrismatis baptizatis infusi mysterium. VI, 1211. Chrismatis sacramento, Christiano in cœlestis regni mysterium diadema quoddam regali unctionis inpositum est. II, 1116. Et ut intelligat se non solum sacerdotalis et regis dignitatis esse consortem, sed etiam contra diabolum fieri luctatorem. X, 1830. Chrismate communiendi parvuli qui apud hæreticos erant baptizati. VIII, 1217. *vide* Baptismus. Chrismatis ampulla per fenestram jacta, illæsa inter saxa consedit. IX, 804.

Christus a chrismate. V, 1761, 2192. Scilicet Spiritus sancti infusione. VI, 1191. Dicitur Hebraice unctus. V, 2189. Christus brachium Dei. VI, 1411. Unigenitus et primogenitus. V, 1996. Homo divinus. V, 2054. Unus ex sanctæ Trinitate. X, 1778. Christi mysteria Lex et Prophetiæ prænuntiare non destiterunt. VI, 760, 772, 774. Irrenuatius est in Isaac. V, 1738. In Isaac et ariete. V, 1730. In Jacob. V, 1760, 1761, 1763, 1764. In Joseph. V, 1765, 1775, 1924. In Moysæ. V, 1776. In Aaron. V, 1804. In percussa petra quæ fontes eduxit. V, 1796. In serpente aëneo. V, 1807. In ura et terra promissionis delata. V, 1800. In Geedone. V, 1817. In Davide. V, 1819. In Elia. V, 1823, 1823. In Elisæo. V, 1827. Christus Tobiae iudæi. V, 2127. Umbrarum veteris legis quoddammodo corpus. X, 1834. Christi nomen, veritas. V, 1785. Christus Verbum Dei non sonis solum, sed et factis loquitur. V, 1902. Ante carnis susceptionem humano generi profuit. X, 1753. Christi in mysteris dispensationis suæ finis. V, 2013, 2044. Christus Israelitis itinera in mari præparabat. V, 1798. Christum in camino Nabuchodonosor vidit. III, 2591. Christi adventus cur tantopere dilatus. III, 2276. Ante adventum Christi quanta potestas diaboli, et quam exiude immutata. V, 1819. Adventus Christi gratia. V, 1925.

Christi adventus in completa est promissio Abrahamæ facta. III, 2240. Atque hebdomades septuaginta impletæ. III, 2243.

Christi adventu facta est plenitudo veritatis. III, 2388. Christus factus ex muliere quam fecit, factus sub Lege quam dedit. VI, 772. Sexto mundi millennario venit. III, 2520. Filius Dei æternus qua ratione concepti possit temporaliter natus. VIII, 1166. Christus ad Mariam quomodo venit. VIII, 1170. In Christi conceptione maritus sermo est, et uxor auricula. V, 1931. Christi conceptione primi hominis de rudi terra procreatio immovatur. V, 1982. Adveniens divinitas in utero Mariæ, carnem sibi ex ipsius substantia fabricavit. V, 2199. Spiritus sanctus carnem ex virgine fecit Salvatore: virtus Altissimi, id est Christus, obumbravit eam veniens in carnem lactam a Spiritu, ut in corpore et anima lateret Filii virtus. III, 2250, 2251. In Christi conceptione Spiritum sanctum fuisse pro semine quidam sceleratissime opinantur. V, 2182. Christus non de substantia, sed de potentia, jussione et benedictione Spiritus sancti conceptus. V, 2178. Christi carni unctio in utero Virginis spiritaliter data. III, 2250. Christus solus sine semine, ideoque expers delicti natus. X, 1619, 1620. Inspiramine mystico ex Virginis utero in vera natura est carne. X, 1615. Ratione conceptionis vermi se comparat. VI, 1191. Solus sine peccato est natus. V, 1997. Natura semper genita natura nostram sine peccato suscepit. VI, 757.

Christi caro non ante concepta, quam suscipi eretur a Verbo. VI, 772. Christi corpore non conclusa est omnis deitatis majestas. VIII, 1189. Christi carnem implevit Pater et Spiritus sanctus, sed majestate, non susceptione. V, 2196. Christi corpus tota Trinitas fecit. III, 2231. Ipse cum Patre et Spiritu sancto corporis sui creator, solus habet personam in se ipso quod sit creatus. VI, 760. Hominem tota Trinitas operata est, quem sola Filii persona assumpsit. VI, 736. Variæ hæreticorum de Christo opiniones notatur, et rejiciuntur. VIII, 1215. Verbum in Christo animæ vicem suppluisse Ariani senserunt. VIII, 1167. Réfelluntur. VIII, 1168. Anima mediante, sine qua possibile non erat Deum corpore misceri, Deus factus est homo. VII, 1190. Filius Dei, quamvis in carne venerit, tamen in anima ejus habitavit. III, 2590. Anima Christi totam in se sapientiam, veritatemque et vitam recepit. VIII, 1190. Substantialiter Deo repleta est. VIII, 1191. 1192. Ut pote Verbo indissociabiliter inherens, ac tota totum recipiens, facta est cum i, so principaliter unus spiritus. VIII, 1190, 1191. Dilectionis merito. VIII, 1191. Elegit hominem prius quam sciret malum. VIII, 1189. Christi animæ libertas fuit, nec fuit peccandi possibilitas. VIII, 1189. Sicut umbra corporis motus, ita Verbi natus indeclinabiliter suscipiebat. VIII, 1190. Christum sensit aliquando Leporius omnia quæ passionum sunt impleta sola possibilitate naturæ sine deitatis auxilio. X, 1752. Similis alia hæresis, vel etiam magis extitio. X, 1752. Christus in humana natura Gratia factus est. VI, 760.

Christi veritas adversus Judæos adstruitur pluribus testimoniis Legis et Prophetarum. VIII, 1125. Simeonis et Zachariæ. VIII, 1125. Virgilii, Nabuchodonosor et Sibyllæ. VIII, 1126. Elementorum. VIII, 1127. Christi deitatem tum, cum homo natus est, cepisse docuerunt Artemo, Berillus et Marcellus. VIII, 1214. Christi divinitas Ariarum argumentis impugnata, et catholicis responsis defensa. V, 2188. Christi divinitas de natura Patris nata. VI, 738. Christus Verbum, Virtus et Sapientia Dei appellatus; ut de i, s, o, adeoque unus cum eo Deus crederetur. III, 2285. Christi divinitas hinc ostenditur, quod omnia quæ de Deo, perinde de ipso prædicentur. III, 2291. Christi humilitas potentia signis relevator. V, 1990. Christus æternus in suo moriturus in nostro. VIII, 1166. Et humiliatur in assumptis, et glorificatur in propriis. VIII, 1167. Christus Deus probatur ex modo conceptionis. V, 1985. Et ex ordine nascendi. V, 1988, 1989. Christum nativitas hominis filium ostendit, mors prodidit Deum. V, 2057. Mors hominem, resurrectio Deum prodit. V, 2045. Christum Dei filium esse ubi dicitur, testis virtus confirmat. III, 2545. Christus multis signis divinitatem suam declaravit. V, 1927. Virtutes duplici genere operatus est. V, 1927. Christus non homo præter Deum, aut cum Deo; sed homo in Deo, et Deus in homine. VIII, 1215.

Christi non cælestis caro, quæ per Virginis uterum tranierit quasi per corpus alienum. V, 2082. Christi non imaginarium corpus, sed solidum. V, 2175. De peccatrice carne acceptum. I, 2268. Christi caro, caro Adæ. VI, 738. Eo solo corpore ejus a nostro differens fuit, quod de Spiritu sancto et virgine sit natus. VIII, 1176. Natus, passus ac mortuus est in veritate, et non per phantasiam. VIII, 1176. Christum Plotinus nudum hominem vult, Apollinaris perfectum hominem negat. V, 2182. Christus unus est Deus et homo. III, 2590; V, 1925; VI, 915; VIII, 1122; X, 1890, 1892. Unus ipse et unius naturæ cum Patre, et unius naturæ cum Virgine. VI, 771. Plenus et perfectus Deus, plenus et perfectus homo. VI, 756, 771. Perfectus homo et verus Deus.

V, 2180, 2185. Cui vera forma servi et vera forma Dei. V, 2081. Ipse via et patria nostra. V, 2085. Mediator ideo est, quia idem Deus atque homo verus. VI, 757.

Christi duæ substantiæ ac naturæ. V, 2005, 2081, 2170, 2182, 2183, 2198; VI, 736, 771; VIII, 1198. Per etæ et integræ. X, 1716, 1732. Error Orientalis, dicentium Filium Dei et filium hominis unum esse naturæ, refellitur. V, 2081. Exsecranda tamen eorum blasphemia, qui a tempore susceptæ humanitatis, omnia quæ erant divinitatis in hominem transmigrasse, et quæ humanitatis erant, in Deum transfusa esse volunt. V, 2182. Humanæ divinique naturæ veritatem in una persona ne aut confundas aut dividas. VI, 759. Verbum assumptum sit carnem, non se convertit in carnem. VI, 756. Filius Dei sic nostram suscepit naturam, ut non periret suam. V, 1981. Divinitati humanitas sociata, non in humanitatem mutata divinitas. V, 2186. Christus ad nos veniens, a Patre non recessit. VIII, 1120. Suscipiens quod non erat, non amittens quod erat. VIII, 1122. Cum Deus esset, incarnatus est; et homo factus, mansit quod erat. VIII, 1176. Vestem quam non habebat, induit. VIII, 1107. Homo Deo accessit, non Deus a se recessit. X, 1869. Christus accessit ad nos per quod assumpsit ex nostro, et liberavit nos per id quod amittens in suo. V, 2000. Totus in cælo, et totus in Virginis utero. VI, 1022. Divinitatem et humanitatem suam nullis modis ostendit. V, 1502. Alia loquitur et agit ut homo, alia ut Deus. V, 2177, 2198.

Christi duæ sunt naturæ, non confusæ, sed unitæ et in una persona inseparabiles. V, 2198. Non duæ sunt personæ, sed una. V, 2082; VI, 736, 771; VIII, 1193, 1206; X, 1716, 1732. In Christo ex divinitate et humanitate una persona est. V, 1981. Una Filii persona. V, 2182, 2185. In eo Filius Dei et filius hominis non sunt duo filii. VIII, 1195. Ut anima et caro unus homo, ita Verbum et homo unus Christus. VIII, 1195. Dei Filius in corde Patris, hominis filius in utero matris. VIII, 1122. Verbum, anima et caro unus Christus. VIII, 1122. Christus unus, non duo; quia una ipsius persona, etsi non una substantia. VIII, 1162, 1166. Servavit singulis naturis omnia propria, sed conjunxit propriis aliena. VIII, 1165. Simile quid conjicitur in homine. VIII, 1166. Christus verus Deus et verus homo, unus filius. VIII, 1215. Non adoptione, non appellatione, sed in utraque nativitate filii nomen nascendo habet. VIII, 1215. Christus filius Dei unicus per naturam. VI, 1191. In Domino servus simul factus est ipse qui Dominus. V, 1995. Christi caro adoratur, et quare adoratur. V, 2200. Carnis Christi divina est ex ipsa sui conceptione persona. VI, 758. Humana natura ab eo in unitatem personæ assumpta. VI, 759.

Christus quatenus dicitur missus. X, 1890. Quatenus patrem et matrem reliquisset, ut adhaereret uxori. VI, 748. Cur ad nos descenderit. VI, 1518. Christum solitarium sine ulla peccati contagione vixisse, et in hunc mundum non ad redemptionem nostram, sed ad exemplum venisse, dixit hæresis incerti nominis. X, 1752. Christus carnem assumpsit, ut mundum universum a peccatis et exemplo revocaret, et patiendone redimeret. X, 1752. Non erat cur susciperet carnem, si status humanæ naturæ maneret integer. X, 1022. Christus plus prestat nobis, quam Adam consecutus erat. III, 2570. Christus venit, ut opera diaboli tolleret. X, 1824. Ea arte diabolus delusit, quia ille hominem deluserat. V, 2105. Aptavit musciulam, ubi totam liberaret creaturam. V, 1984. Suscepit hominem mortalem, ut faceret immortalem. VIII, 1122. Elisæi instar, sese humiliando, mundo vitam reddidit. V, 1850. Homo factus est, ut obedientiam, in qua sola nostra salus, nos doceret. VIII, 1186. A nobis mercatus nasci et mori, reddidit resurgere et in æternum vivere. V, 1999. Christi humilitas, sublimitas est corporis nostri. V, 1995. Christus per omnia secundum similitudinem Adæ nasci voluit, ut omnia hominis peccata dissolveret. V, 2051. Ut carnem hominis animamque mundaret, utrunque suscepit. VI, 738. Sicque oportuit fieri, quia homo et carne et anima mortuus erat. VI, 736. Christo inest vis quædam seminis, qua et anima animam repararet, et carne omnium nostrum carnem resuscitaret. VIII, 1172.

Christi duæ nativitates. V, 2176; VI, 736, VIII, 1163. Ambe pariter incomparabiles. V, 1994. Pariter mirabiles. V, 1996. In iis qui alterutram negant, licet discrepantibus mediis, idem est initium, idem exitus erroris. VIII, 1165. Christus idcirco heri et hodie. V, 1998. Christus sola mater in terris eligenda erat, qui jam patrem habebat in cælis. VIII, 1146. Christi generatio cur in tres partes divisa. III, 2592. Cur cum in ea sint tantum XII generationes, XII Evangelista numerasse videatur. III, 2592. Cur quatuor prætermitti. III, 2280. Christus, ordine nativitatis excepto, verus homo procreatus est. V, 1981. Christus solus de virgine natus est. VIII, 1122. Quam hoc possibile. V, 1989. Imo necessarium. V, 1990. Hic nascendi modus in Adam præmonstratus. V, 1935. Christus nascendo de Virgine sor-

res non contraxit. VIII, 1107. Natus est clauso matris utero. V, 2005, 2036; VIII, 1122. Christo nascenti quam contraria conveniant. V, 1998. Christi natalis fructus. V, 1989, 2145. Christi natalis dies crementum nostrum portendit. III, 2252.

Christum Deum esse cognoverunt Magi, quod ei astra serviebant. V, 2015. Christus per se ipsum invisibilis, visibilis in homine apparuit. VIII, 1145, 1147. Incarnatione sua Deum, in sua immensitate invisibilem, nobis visibilem praeiuit. VIII, 1180. Apparuit offerens hominam videntibus, Deum servans credentibus. V, 1996. Christus in Aegyptum fugiens dicitur a latronibus deprehensus in via, et adolecentuli beneficio ereptus, qui deinde ad ipsius dextera crucifixus paradisi meruerit. I, 1466. Christus Patri in omni conditione ministravit. VIII, 1175. Christo in terris Angelorum frequentiam ministrasse. VI, 1146.

Christus in laetissimo primum innotuit mundo. V, 2015. Christus et secundum Spiritum et secundum carnem natus est filius Dei. III, 2252. Illud autem in baptismo audit, non sibi sed nobis. III, 2252. Non sibi, sed nobis, baptizatus est. V, 2010, 2012, 2011, 2015. Baptizatus in carne baptizantem lavatum in spiritu. V, 2016, 2017. Tamen dicitur consecratus in Jordane, renatus sacramentis, per mysterium genitus. V, 2011. Christi baptismus vocatur secunda nativitas. V, 2012, 2015. Et Christi regeneratio. V, 2015. Christi humilitas in baptismo. V, 2010, 2016. Quam convenienter in deserto jejunavit. V, 2051. Christi tentationes jejuniis superate, scripte non sunt. III, 2594. Diabolus cum tentans duobus ex causis torquebatur. III, 2594. Christi tentatio, eruditio est Christiani. X, 1868. Quid nobis profuerit. III, 2136.

Christus praedicavit annos tres, et menses sex. V, 1823. Verbo et exemplo nos docuit. V, 1866. In homine hominum docuit a quibus esset recedendum, quid esset perferendum, quo esset tendendum. VIII, 1140. Christi cibus, salus nostra. V, 2172. Christus transfiguratus hoc manifestavit, quod veluti latebat in corpore. III, 2522. Tum divinitas in corpore latens se conspicendam foris videntibus pro eorum captu praeiuit. III, 2197. Sunt qui dicant Filium Dei necessitate carnis fuisse mentium, nec omnia facere potuisse quae voluit. X, 1718, 1755. Christi voluntatem non inderi prorsus impossibile est. III, 2271.

Christus cur Lazarum feverit. VI, 1160. Cur fleat simul et gaudeat de Lazari morte. V, 1927. Cur interroget quod non nescit. V, 1928. Vocis Christi virtus. V, 1928. Christus quanta pro nobis sustinuerit. V, 1935. Ad imitandam Christi patientiam exhortatio. V, 1936. Christus bonus medicus poculum, quod nobis daturus erat, ipse prius gustavit. V, 2051. Christi cum perito medico analogia. V, 2201, 2205. Christi passio consideratur. VI, 905, 907. Unde ei homo aliquid simile pendere queat. VI, 908. Christus hodieque fatigatur infirmitate nostra. V, 1924. Requiescit in fidelibus. V, 1924. Christi infirmitates quid nobis praestiterint. VI, 1194. Sensus veros in passione, et ante passionem suae carnis dolores sustinuit. VIII, 1214. Quidquid infirmitatis legitimus in Christo, id suscepto homini deputandum. V, 1981. Christus passus est secundum illam substantiam quae assumpta est, non secundum illam quae assumpsit. V, 2182. Esurivit, sitivit, doluit. V, 2175, 2186. Et Filius Dei, passus non est; ut homo, impassibilis non fuit. V, 2175, 2186. In passione voluntarie ac virtute Dei in se non diminuta humilitas est. III, 2514. Integra et inviolata deitate passus est, ut homines patientiam et humilitatem doceret. VIII, 1143. Ac resurrectionem futuram monstraret. VIII, 1143.

Christus quomodo faciat quod patitur, ac vice versa, ipse sibi opus et auctor operis. VIII, 1169. Cum patitur infirmus, omnipotens cum facit. VIII, 1170. Qui Domino tribuuntur quae passus est in homine, ostenditur ex anima hominis cui tribuuntur quae sunt solius carnis. VIII, 1147. Voluntate, non necessitate passus esse ostenditur. VIII, 1146. Quod illustratur hominis in carcerem vi immisit, et viri sancti qui hunc sequitur ut ipsum consoletur. VIII, 1147. Christi sponte patientis figura Isaac. V, 1954. Christi occisores verbis Jacob ad Simeon et Levi novissimis praemonstrati. III, 2205. Christi anima turbatur ac tristis est propter discipulos. V, 2057. Tristis non pro sua passione, sed pro nostra dispersione. V, 2038. Tristis usque ad mortem, non post mortem. III, 2591. Sudor sanguineus Domini quid praesagebat. X, 1865. Christi taciturnitas in passione summam ipsius innocentiam praevavit. V, 2040. Christi divinitatem passibilem factam cogitare scelus est. V, 1981. Passam asserens est maledictus. V, 2180. Si quis dixerit quod in passione crucis dolorem sentiebat filius Dei, Deus, et non caro cum anima, anathema. V, 2176. Vere deitas Patris nostrum induta naturam crucem ascendit. VI, 905.

Christi passionis horam fato non esse ascribendam. X, 1891. Christus a Judaeis, non a Pilato crucifixus. III, 2264. Quod hora tertia factum Marcus recte declarat. III, 2260.

Qui hora tertia simul et sexta. VI, 759. Octavo Kal. Aprilis passus est, quo die creditur concepit. VI, 742. Quo mysterio. III, 2252. Passus est quarta decima luna. III, 2517. Ibi crucifixus, ubi Isaac oblatas. V, 1751. Ubi Adam sepultus. V, 1751. Cur sub dio et extra civitatem immolatus. V, 2048.

Christus in cruce vermis et scarabaeus. V, 2050. Christus et sine peccato, et peccatum factus. III, 2268. Divinitati sensatur homo, et ad crucis thorum ascendendo, ibi firmavit conjugium. V, 1987. Christus commercio pietatis se pro conjugio dedit ad penam. V, 1987. Idem in ara crucis sacerdos et victima. V, 2047, 2036. Sacerdos et sacrificium. Deus et templum. V, 2205; VI, 760. Pro nobis victor et victima, sacerdos et sacrificium. VI, 910. Testis et iudex. VI, 912. In cruce sitit fidem incredulae gentis. V, 2042. In cruce manus expandit, paratus in amplexus peccatorum. VI, 961. Caj ut inclinavit, ut oscula daret dilectis. VI, 961. Crucifixus delicta factorum et cupiditates animorum abolevit. V, 1816.

Christus in cruce quam multa Deum testentur. V, 2045. Eum valde commendat latronis subita conversio et introductio in caelum. V, 2049. Christus latronem convertens versam vicem reddit diabolo. V, 2054. Christo patiente ita defecit sol media die, ut per tres illas horas stellae visae sint. III, 2199. Eum non invite aut otiose mortuum resurrectio probat. III, 2345. Botrus carnis delatus est ad torcular crucis, unde fluere coepit mustum divinitatis. VI, 965. Christi sanguis, sanguis medici, medicamentum phreneticis. VIII, 1114. Christi divinitas mortem sensit, participatione humani affectus quem susceperat, non perdita naturae suae potentia. VIII, 1169. Morbi alieni participatione, non propria vulneris sui. VIII, 1172. Christus mortem gustavit, quia homo; mortem deglutivit, quia Deus. VI, 757.

Christus injusta morte a justo diaboli dominio nos liberavit. V, 1808. Christi mors meritum meum. VI, 961. Christi mors simpla duplam nostram solvit. VI, 1195. Christus non tantum aliorum susceptor, aliorum salvator, sed omnium susceptor et salvator. X, 1826. Recte dicitur crucifixus pro totius mundi redemptione, et pro his tantum quibus mors ipsius profuit. X, 1858, 1842, 1844. Christus mortuus pro omnibus, his utique qui crediderunt, aut credituri sunt: mortuus etiam pro his qui credere nolunt, et quomodo pro his non mortuus. III, 2406. Pro omni genere humano, qui praedestinati sunt, sanguinem fudit. VI, 1060. Non pro sanctis tantum passus est, sed pro peccatoribus. VI, 1065. Sanguis Christi, quoad magnitudinem et potentiam pretii et ad unam generis humani causam, redemptione est totius mundi. X, 1844. Sed non medetur, si non bibitur. X, 1844. Christus totum mundum, plus dans quam valeret, redemit. V, 2042. Christi crux Angelis quomodo profuevit. VI, 1192.

Christi eodem tempore corpus in tumulo fuit, anima in inferno, divinitas in paradiso et ubique. V, 2178. Christus tres dies ac tres noctes in corde terrae qui intelligitur. VI, 758. Christi sepulchrum, vulva. V, 2204. Cur alieno in tumulo positus sit. V, 2205. In sepulchro carnem suam communiendo non deseruit. VIII, 1169. Deus in sepulchro jacuit secundum carnem, et in infernum secundum solam animam descendit. VI, 757. Christus in sepulchro, in inferno, in caelo. V, 2085. Christi animam in triduo mortis custodiae ad inferos mancipatam dicere impium est. VIII, 1171. Non negatur tamen apud inferos fuisse. VIII, 1172. Christus ad inferos descendit. V, 2204. Secundum animam. VIII, 1205. Comitante secum anima. V, 2059. In anima comitante divinitatem. V, 2180. Unitas suae divinitatis anima. V, 2059. Christi divinitas descendit ad inferos proprietate carnis, et caro ascendit in caelum merito deitatis. VIII, 1166. Christi ad inferos descendens fructus. V, 2062. Christus ad inferos descendens diabolum delusit. III, 2277. Diabolum obligavit, ibique detentos liberavit. V, 2195. Inde eripuit patres qui ibi in tenebris sedebant. VI, 591. Inde liberavit qui pro solo originali peccato ibi detinebantur. VI, 1195, 1194. Infernallium ministrorum voces ad ejus descensum. V, 2060. Item iustorum ad eum obscratio. V, 2060. Christus xxxvi. horis in inferno fuit. VI, 742.

Christus primogenitus ex mortuis, partus resurrectionis et inferorum mors. V, 2064. Fodis in morte, pulcher in resurrectione. V, 2085. Ubique pulcher. V, 1909. Christi passionis ac resurrectionis meditatio. VI, 940. Christus ipse se suscitavit. V, 2206. Vespere. III, 2522. Ipsa die qua et conceptus fuerat. V, 1994. Resurgens cur non ut sol fulserit. VI, 758. An eo resurgente resurrexerint sancti, qui tum visi sunt. III, 2199. Christi resurrectione non est exinanita humanitatis natura. V, 2182. Filius hominem assumpsit, ut sic in aeternum permaneat. VI, 757. Eam carnem semper habet, qua de Virgine natus est. VI, 775. Christus januis clausis ad discipulos intravit. III, 2522. Nec huius rei exigenda ratio. V, 2072. Per clausa ostia substantiam corporis nostri transmisit, qui prius ex

clauso virginis utero, et obsecrato sepulchro exiit. V, 2065, 2066. Christo resurgenti ardent et innovantur omnia. V, 2067. In ejus corpore totus prope mundus resurrexit. III, 2279. In eo resurreximus ac regnamus. VI, 912, 937. Christus cur cicatrices servavit. V, 2036. In vulneribus Christi medicamentum est vel thesaurus humani generis. V, 2066. Christi vulnera, tuta et firma requies peccatoribus et infirmis. VI, 936. Remedia sunt adversus tentationes. VI, 930. Per foramina corporis patent nobis arcana cordis. VI, 936. Oratio ad Christum, qua resurrectionis et ascensionis eius particeps anima fieri desiderat. VI, 955.

Christus sedet ad dexteram Dei, manente eadem natura carnis in qua natus et passus est. X, 1717, 1752. Qui simul in caelo et in terra. V, 1761. Christi in caelis regnantis argumentum, nuntius Spiritus quod donat in terra. V, 2035. Christus qui mortuorum et vivorum iudex. V, 1803. In iudicio talis apparet qualis videri possit et ab eis quos coronaturus, et ab eis quos judicaturus est. X, 1889. Tunc et crucem et vulnera ostendet. V, 2052. Beneficia sua reprobus qualiter exprobraturus. VI, 1186. Christi subjectio et regni traditio. III, 2598; VIII, 1186.

Christum magicis artibus, ut mortuos coleretur, effecisse contententes, e prophetis arguuntur. VIII, 1128. Christi invocatio adversus diabolum. VI, 1070, 1072. Christus jam nos spectat et a juvat pro se certantes. V, 1878. Christi nomen Judaei reluctantis animo infixum. VII, 827. Christus et simpliciter et dupliciter laudandus. V, 1835. Christus in divinitate panis, in humanitate lac nobis factus est. VI, 1267. De Christi humanitate loqui et saltem morientium delectabile est et salutare. VI, 1152. Christi mysteria percurruntur, quo pius in Deum excitetur affectus. I, 1465. Christi amandi ardens desiderium orationi conjunctum. VI, 928. Christum non amantis miseria. VI, 955. Christus unus in se, aliis atque aliis est diversus. V, 1807. Credeus est salus, ovis non credenti. V, 1800. Esse sine Christo, miserum; Christum secum esse, tutum; cum Christo esse, beatum. VI, 1557. Christus si in isto saeculo ambulaverit in nobis, in futuro inhabitabit. V, 2117. Christum in se maacentem habere, discipulis prodest, non Christo. X, 1788.

Christus qui haedus, ovis, vitulus. V, 1816. Qui taurus. V, 1818. Turtur et passer. V, 1849. Cur sinapi similis. V, 1915. Christi oculi. III, 2204. Dentis. III, 2204. Os, manus, scapulae ac pedes. V, 1907. Christus noster salvator, rex, ac soter Dominus. VI, 1191. Verus amicus noster: variorum ejus nominum ratio. VI, 1049. Christus fons innocentiae et plenitudo justitiae. V, 2014. Fons de quo omnes sancti sive ante, sive post incarnationem acceperunt. V, 2114. Verum nostrum gaudium. V, 1917. Fidelium finis. X, 1816. Ab aliis carius, ab aliis vilius emitur. V, 1765. Christi sarcina levare, non premere consuevit. V, 1800.

Christiani dicendi sunt, quotquot retro fidem habuerunt unius Dei quam Salvator praedicavit. III, 2219. Christianos a Judaeis distinguit, et inter se pares facit ipsorum pater Deus. V, 1867. Christiani angeli dicti sunt ad comparationem Judaeorum. III, 2228. Christianos a Paganis praecipue secernit, es resurrectionis. V, 1961. Christianorum temporaria praedicta esse. V, 2548. Christiani populi post Christi mortem multiplicandi figura. V, 1775. Christianus non nascitur, sed fit. III, 2274. Christiani cur dicamur, non Petriani aut Pauliani. V, 1780. Christiani dignitas et officium. VI, 1055, 1056, 1057. Et in baptismo regalis ac sacerdotalis dignitas collata. VI, 1211. Et per fidem Christi remissio confertur peccatorum. III, 2576. Sed nihil ei prodest fides, si non mutet vitam. III, 2576. Vitae mutationem suadet cognitio judicatorum. III, 2576. Inerantur ut Dei irrisores, qui Christi fidem suscipere in vitam suam differunt. III, 2576. Melior est causa gentilis, qui in fine vitae credit. III, 2577. Licet non habeat dignitatem aut remunerationem ejus, qui Christianam vitam egit. III, 2577. Hujus gloriam cum videbit, poenitebit se non vixisse, sed mortuum esse Christianum. III, 2578. Christiani post baptismum ad pompas diaboli redeunt, quomodo in die judicii a diabolo accusandi. VIII, 1119. Christianus non posse damnari qui putat, recellatur. VI, 1118.

Christiani nominis non facit sola dignitas Christianum. V, 1806. Eo nomine quis indignus, quis dignus. VI, 1056. Christiani nomen sine re gestare indecorum est. VI, 1056. Christianum facit professio et vita. III, 2511. Christianum divi, et christiana opera non habere, nihil prodest. III, 2419. Christianum nomen quae exigat opera. V, 2257, 2240. Christiano non sufficit cor malis vacuisse, nisi et bonis impleat. V, 1774. Christianus non est, qui in Ecclesia Christi non est. VI, 1196. Christianus abusivus est, qui est contentiosus. VI, 1085. Christianus non potest dici, qui non est castus. V, 1995. Christianus ille non est, qui pro veritate mori timet. II, 1154. Christianus quis verus sit. VI, 1170. Christianus nemo recte dicitur, qui Christo moribus non coaequatur. VI, 1084. Christianus bonus, semper civis caeli

et peregrinus mundi. V, 1877. Ut peregrinus, qualiter debeat affici. V, 1955. Mercedem non appetit in hac vita. V, 1965. Non possidens mundum, hic totum possidet Salvatorem. V, 1902. Christiani boni nec tormentis separantur a Christo: tepidi vero et negligentes interdum otiosis fabulis separantur. V, 2270.

Christianae vitae documenta. VI, 1547. *Et toto Tractatu de Rectitudine catholicae conversationis.* VI, 1169. Christiani os, ubi sacramenta Dei mittuntur, docet semper Deum laudare. VI, 1175. Christianorum non est mudanda felicitas. VI, 1068, 1070. Christianis nihil hic Scripturae promittunt nisi tribulationes. V, 1890. Christianus dolet, si felix in saeculo videatur. III, 2534. Christum sequens, praeparat se ad praelium. V, 1796. Tota vita Christiani hominis, si secundum Evangelium vivat, crux est atque martyrium. V, 2120. Christi militi semper vigilandum. V, 1852. Vigilandum ei magis in pace. V, 1852. Christianus hic sollicitus sit, non securus. V, 1885. Unde securus esse debeat, nec ideo tamen non sollicitus. V, 1885. Christiani arma adversus diabolum. V, 1797. Christianorum patria, civitas, cives, parentes, rex. V, 1877. Christianos Paganis aut Judaeis serviro prohibet Valentinianus. X, 1751.

Chore interpretatur calvities. VI, 1203. Chore filii in saeculis numquam nisi laeta canunt. VI, 1203.

Chrysolius quos significat. VI, 1250.

Chrysoprasus quos representet. VI, 1230.

Chrystallus ex nive per multum temporis congelante fit. III, 2169.

Cibus bene uti proprie Christianorum est. VIII, 1219. Quis Christiane iis utatur. V, 1959. Panem nitidum ac citos delicatos velut impudicitiae venenum devitet. VIII, 1457. Qui illius cibi esse debeant. I, 1453, 1457. Cibo sacrelego uti mortale est. V, 2271.

Cicero memoriam oratori necessariam tradit. I, 1440. Laudatur ejus orationes. I, 1448. Ac liber de amicitia. VI, 831, 853, 856, 859. Cicero verae amicitiae virtutem ignoravit. VI, 853.

Cicindilia. V, 2258.

Cilicium de pilis ca; rarum texitur, et quam conveniens sit poenitenti. V, 2227.

Ciaerum ritus. I, 1457.

Circassarii agitatores, quamdiu agitant, a communione separantur. IX, 787.

Circuitus mentis optimus. VI, 752.

Circumcelliones Agonistici a Donato Bagaiensi conducti. IX, 801. Sanctorum duces appellantur. IX, 801. Nullum aiant in possessionibus suis securum. IX, 801. Per quadras vagantur. IX, 801. In loco Octaveus occidunt eorum plurim. IX, 801. Occisorum corpora per aras dealbata posita. IX, 801. Ex iis aliqui falsi martyrum cupiditate se precipites dabant. IX, 801. Circumcellionum furor. IX, 811, 812. Frequentibus principum sanctionibus condemnatus est. IX, 812. Circumcellionum turbae comprimendae. IX, 841. Multantur seorsim. IX, 842.

Circumcisio Judaismi signum est, non Judaismus. III, 2274. Circumcisio carnis nullius est meriti. III, 2241. Si in signum salutis fuisset, nec salvae fuissent Judaeae mulieres. VIII, 1154. Data est potius in signum pudoris et turpitudinis. VIII, 1154. Circumcisionis sacramentum originalis peccati reatum delebat. X, 1652, 1781. Et gestabat baptismi gratiam. X, 1655. Circumcisio Samaritanorum non iterabatur. IX, 764. Circumcisio cur octavo die. III, 2252; X, 1652. Circumcisionem ablaturus Christus suscepit. V, 1959. Circumcisio, utpote signum promissi Christi, eo nato debuit cessare. III, 2250. Circumcisio cordis. spiritalis signum eorum qui spiritaliter nascuntur. III, 2250.

Circumstantiae quationem facientes. I, 1442.

Cirtae area Martyrium. IX, 798. Casa major. IX, 798, 799. Cirtensis Concilii locus, tempus, gesta. IX, 774.

Civitates duae ab initio mundi ex humilibus et superbis constantes. V, 2511. Civitas alia mundi, alia paradisi. V, 1877. Civitates duas faciunt duo amores. IX, 1877. Civium terrenae civitatis ac caelestis origo. X, 1872. Civis caeli, peregrinus est mundi. X, 1860.

Clamor ad Deum quid sit. X, 1867. Clamor sanctorum sine voce apud Deum auditur. V, 1792.

Clarius presbyter. IX, 801.

Claudianus episc. Donatista. IX, 803.

Claudius S. turianus. IX, 780.

Claves Petri. VI, 763. Claves regni caelorum quibus creduntur, iis necessarium esse clementiam. V, 1899.

Claustrium scali. VI, 997.

Clemens B. Petro doctore veteres emendavit errores, et fidem martyrio consecravit. X, 1719. Clementis basilica. X, 1719.

Clementiae, misericordiae et pietatis discrimen. VI, 1273. Clementer ignoscens in se peccantibus, clementiam Dei certissime accipiet. V, 2529.

Clerici militia, cingulus, stipendium. V, 1903. Clerici cur capita radant. VI, 1213. Cur pilorum minimam partem retineant. VI, 1216. Capillos, mitras, aliave capitum velamina inter psallendum non debent gestare. VI, 1216. Clericus nefas est quiddam possidere proprium. VI, 1213. Christus dum eos terrenis possessionibus privavit, suis et eorum hostibus arma tulit. VI, 1216. Clerici de domis episcopi factis portionem accipiunt, quando pauperibus distribuuntur. IX, 799. Ecclesiasticus ordo candida veste utitur in administratione sacrificiorum. X, 1704. Clericorum exsufflationes et exorcismi in baptismo. X, 1739. Ne controversia episcopi cum diacono foris sciatur, valde timetur. IX, 798. Clericis et Senioribus Civit. scribitur, ut inter episcopum et diaconum illius pacem componant. IX, 793, 796. Clericorum stabilitas. X, 1761, 1762, 1763; *V. de* 1771. Clerici lectui vacantes, Dei voluntati quasi insultant. VI, 1166. Clericus non clericus. V, 1903. Clericorum inopiam patitur Africanae Ecclesiae. IX, 803, 808. Clericum ordinandum quoniam prohibent. VIII, 1219. Pontificatus, presbyteratus aut diaconatus officium quis indigne, quis digne obtineat. V, 1894. Clericis apud Donatistas ordinati sui honor servandus. IX, 806, 809. Eis honorem suum servat Carthaginense Concilium, salva reverentia transmarini Concilii; a quo deinde eis negatur. IX, 808. Clericos in haereticis erroribus ordinantes, sicut et ordinati, multantur. IX, 803, 812. Clericos catholicos Decurionum munere alicuique molestis functionibus absolvit Constantinus. IX, 792. Eoque ab omnibus omnino publicis functionibus immunes vult. IX, 777. Ecclesiae ministris dividendis ter mille folles Constantinus Caecilio conert, ac permittit petere a praediorum suorum procuratore quiddam necessarium fuerit. IX, 777. Clericis et ecclesiis abrogata privilegia revocantur. X, 1754. Coeternum Deo nihil esse. III, 2218.

Codex lector. IX, 795.

Coelestinus Pontifex Augustinum tuerit, et haeresim Pelagii renascentem colibet. X, 1684. Epistola ad Nestorium Pelagianos reprehendit. X, 1750. Ac de fide B. Augustini ad Galliarum episcopos scripsit. X, 1750. Augustini scripta adversus Gallos quosdam vindicavit. X, 1753. Coelestini epistola ad coercendos presbyteros qui in Galliis novitati studebant. X, 1755. Laudatur. X, 1651. Coelestini opera Coelestius Italia extruditur, Britanniae a Pelagiano errore liberantur. X, 1831. Et in Galliis Pelagianae reliquiae reprimuntur. X, 1851. Coelestini ad Tuentii scripta responsura indicantur. X, 1736.

Coelestius. X, 1646. Nobilis natu, et illius temporis auditorialis scholasticus. X, 1681. Eunuchus matris utero editus. X, 1686. Homo cui vulpecula ingenium. X, 1723. Adhuc adolescens scripsit de monasterio ad parentes suos epistolam morales in modum libellorum tres, prius quam ad Pelagium accederet. X, 1679. Hujus auditor circa an. ccccxx fuit. X, 1686. *Not. (n).* Multos incredibili loquacitate hujus amentiae suae participes fecit. X, 1681. Coelestium Roma Carthaginem veniens Pelagianam haeresim ibi docet. X, 1682. Resistit ei Paulinus ecclesiae Mediolan. diaconus. X, 1682. A quo per libellum apud Aurelium accusatur. X, 1686, 1687. Quod Carthagine an. ccccxi super Coelestii nomine fuerat agitatum, an. ccccxvi ibidem recensetur. X, 1711. Coelestius an. ccccxi ad iudicium Carthaginensis ecclesiae perductus, episcoporum sententia condemnatus est. X, 1691. Jam ad presbyterii honorem subrepere coeperat, cum ad iudicium episcopale perductus est. X, 1692. Sed ad hunc presbyterii honorem postea pervenisse dicitur. X, 1711. In Asia scilicet. X, 1712. Cum Ephesi presbyterii honorem per obreptionem petere ausus esset. X, 1687. Quae obreptio notatur a conventu Ierosolymit. X, 1699. A Zosimo tamen presbyter unquam. X, 1719, 1721.

Coelestius contra traducem peccati primus scripsit. X, 1682. Peccatum originale negat. X, 1719, 1725. Apud Carthaginem docet, posse homines sine peccato esse, natura sibi sufficiente sola humana. X, 1682. Tum synodo ibi congregata, cogitur conlteri quod parvulis sit redemptio necessaria. X, 1692. Ac profiteri se quidem de traduce peccati dubium, consentire tamen melius sentienti. X, 1692. Magis convictus, quam correctus. X, 1692. Idcirco damnatur. X, 1691, 1692. Praesente Aurelio, Augustino absente. X, 1692. Coelestius libello confessus per baptismum fieri redemptioem parvulorum. X, 1712. Quo id sensu concedat. X, 1719. Erroris sui quantum amator ac defensor fuerit. X, 1619. Haereticæ doctrinae assertor ex libris suis convincitur. X, 1682, 1723. Anno ccccxvii una cum Pelagio ab Innocentio ecclesiastica communione privatur. X, 1714. Nec sic damnatus cessat haeresim tueri. X, 1682, 1723. Capitula septem errorum quos per populos disseminabat. X, 1682, 1693. Septem alia his opposita synodalibus gestis. X, 1687. Actis iisdem frequenter auditus, ac jussus sua placida dampnare, nec acquiescens, communionem ecclesiastica privatur. X, 1687, 1693. Carthagine convictus appellat ad Ro-

manum episcoporum. X, 1687, 1723. Sed cum ad sedem Apostolicam appellasset, defuit. X, 1723. Sic appellatio neglecta Ephesum contendit. X, 1787. Inde post aliquot annos Constantino olim petens ab Attico detruditur. X, 1787. Ac super eius nomine litteras in Asiam, Thessalonicam et Carthaginem Atticus mittit. X, 1787. Hinc Romam seciens Zosimo illudit. X, 1787. Causam illius examinat Zosimus: totius rei ordo. X, 1719, 1721. Quam clementer cum eo egerit Zosimus. X, 1719.

Coelestius Zosimo offert bellum fidei, unde nulla ei questio movebatur. X, 1718. Quam vafre Apostolatus ipsius iudicio se submittit. X, 1718. Zosimus praestitutum fuisse Afrorum de ipso iudicium arguit. X, 1729. Eumque absolute fidei iudicat. X, 1720. Ac miratur qui tantus vir, eademque ratione fidem suam explicans Pelagius, pectuerit infamari. X, 1721. Coelestium tamen aliosque admonet, hanc certamina ex prava curiositate profluere. X, 1720. Verum epistolam ei dat, qua postea abusus est. X, 1687. Coelestium Zosimum in omnibus fidem commodasse questi sunt Africani episcopi. X, 1726. Quid quereis Zosimus respondeat. X, 1726. Coelestius a Zosimo jussus ut damnet omnia quae a Paulino sibi objecta sunt, tergiversatur. X, 1721. Rescribitibus ex Africa episcopis, ad audientiam pleniorum vocatus Roma aufugit, et a Zosimo damnatur. X, 1687. Exiit Tractorii Zosimi per totum orbem missa sanctorum Patrum subscriptionibus est roborata. X, 1689. Hinc subscribere decretales imperialibus legibus et sacerdotalibus statutis sunt depositi. X, 1689. Decretum Constantii an. ccccxi quo Coelestium ipsum magis ac magis Urbe pelii mand t. X, 1750. Laudatur. X, 1750. Edictum Praefecti adversus ipsum et eos qui latebram ipsi praebent. X, 1751. Coelestius a Coelestino audientiam postulans totius Italiae finibus extruditur. X, 1851.

Coelestiani haeretici. X, 1613, 1622. De Ephesina synodo spem aliquandiu gesserunt. X, 1761. Ab omni hominum societate repellendi. X, 1781. Toties toto orbe damnati remotas provincias inquietant. X, 1761. Eos ubique persequitur, cuius fidem persequuntur. X, 1761. Nestorio adherent. X, 1761. *Vide* Pelagiani.

Caelicolæ nescio cuius dogmatis. IX, 815.

Caelum a celando. VI, 1028. Caeli nomine quid vulgo intelligitur. VI, 1027. Caelo, quod Deus primum condidit, invisibilia omnia significantur. III, 2218. Caeli tres historialiter, et tres significative. VI, 1028. Caelum quo raris, ut est Paulus. VI, 1028. In quo Christum conspexit Stephanus, VI, 1028. Caeli cur dicantur Angeli et iusti, VI, 1028. Caelum est ubi cuius a cessavit. V, 1907. Caelum electorum Ecclesiae. III, 2419, 2422. Caelum caeli, mens pura cum Deo concordissima una. VI, 913. Caelum caelorum ipse Deus. VI, 1050.

Caelorum regnum extra hoc corporeum caelum, imo extra omnem locum. VI, 1012, 1029. Caelo corporeo si delectantur Sancti, ea res melior est illis. VI, 1025. Neque corporeo caelo sustentantur Sanctorum corpora. VI, 1029. Caelorum regnum varia habet nomina: quae illa sint. VI, 1013. Caelum Christus qui solus ascendit. V, 1884. Secum ad caelestem patriam perduxit Christus, quos ex inerno liberavit. V, 2195. Caelum latronis introitu non est dedecoratum, sed honoratum. V, 2049. Caeli porta ab Adam clausa, jam patet. V, 2085. Coelestibus praemiis etiam ante iudicium honoratur Martyres. V, 2155. Caelo ac visione Dei gaudet Vincentius. V, 2097, 2098. Caelos ad Deum transacta hac vita petunt iusti. III, 2571; VI, 1163. Caelo gaudent animae sanctae dum caro a vermibus devoratur. VI, 1183. Coelestem patriam, ubi nos Sancti expectant, anhelare. V, 2160. Quam multi ea jam donati, nos illic expectent. V, 2157. Coelestis regni carnalis excogitatio. VI, 1007. Regni huius gloria ac felicitas. V, 2136; VI, 820, 822, 861, 913, 934, 958, 966, 983. Quo pretio evatur. V, 2136.

Coelestia scripta Imp. IX, 778. Coeleste praecipuum Constantini. IX, 790.

Cogitatio quid. VI, 809. Cogitationum duo genera cordibus nostris se jugiter conantur inserere. V, 2543. Cogitatio sancta custodit, non sancta perdit. V, 2544. Cogitatio de victu et vestitu quandoque sancta. V, 2344. Cogitationes superfluae pilis significantur. VI, 1213. Cogitare pudeat, quod pudeat dicere II, 1114. Cogitationibus turpibus quid opponendum. VI, 1175. Cogitationes inutilis et lascivas nihil scilicet excludit, ut verbi Dei meditatio. I, 1461. Cogitationes malas ha ipso ortu suo excutiendas esse. VII, 1538. Quod multis similitudinibus ostenditur. V, 2545. Quia a malorum cogitationum consuetudine desuebat. V, 2544, 2546. Cogitatum omnem in Christum intendere. VI, 936. In ipsum Deum. VI, 964. Cogitationes ipsae libero arbitrio sine inspiratione Dei non oriri. X, 1816. Cogitare ac desiderare humana i ossumus sine gratia, non autem divina. X, 1774, 1780, 1785. Cogitationum bonarum origo omnis, consensusque earum ex Deo est, per inoperationem intrinsecus Spi-

ritus sancti. X, 1775, 1786. Cogitatio bona et subita, quasi hic spes de caelo. V, 1911. Cogitationes bonae semper a Deo sunt. VIII, 1221. Non omnes male a diabolo excitantur. VIII, 1221. Cogitationes animae internas scilicet Deus novit. VIII, 1221. Haec diabolus ex motibus corporis colligit. VIII, 1221.

Cognitio creaturarum quae non videntur, unde nobis sit. X, 1896. Cognitio creaturarum matutina et vespertina. VI, 741. Percipimus sensibus substantiam mente ac ratione accidentia. I, 1425. Cognitione Dei nihil melius. V, 2525. Cognitione haec ipsa beata vita est. V, 2525. Cognitione sui. *Vide* Scientia.

Colende terra ratio. V, 2527. Colitur hoc ab homine quod diligit. X, 1879. Cultus superstitiosus variarum rerum perstringitur. VI, 1172, 1174. Nulli creaturae, praeter Deum et sanctos ejus, veneratio exhibenda. VI, 1175. Cultus : ei non alia merces quaerenda nisi Deus. X, 1861.

Collationis tempus. 1436.

Collationis Carthag. locus ac tota ratio. II, 819.

Collecta pro cœtu Ecclesiae. V, 1757.

Collo a; pensa ligamina. VI, 1172.

Colobias. II, 1125.

Colonicus adjutor commentariorum. IX, 816.

Comes Africae. IX, 808. Comitatus ac Ducis nomen uni eisdem promiscue datum. VI, 1046. *In Idmonit.* Comitativa sedes. IX, 816, 812.

Commendantur Deo omnia nostra. VI, 933.

Commentariorum leges. X, 1908.

Communione ecclesiastica non declinat criminum censuram. V, 2216. Sicut reatum congregant, et remedium devitant. V, 2216. Communione et liminibus ecclesiae Apostoli eiecerunt Simonem, Filetum, etc. IX, 855. A communione se ipsum pro reatu suspendere. V, 2221.

Competentes. V, 1821. Quasi simul petentes. V, 2242.

Quid petant, quidve agere aut cavere debeant ut petita consequantur. V, 2242. Competentes, quos uterus matris Ecclesiae Christo inspirante concepit, caveant abortum. V, 2245.

Completorii hora. II, 1122, 1124, 1141.

Comprehendit a Synodo nuncupatur Hieronymus. X, 1712. Episcopus non aliter presbyteros vocat quam sacerdotes aut comprehensibiles, sed non item diaconos condiaconos. III, 2502.

Conjunctio quid. VI, 816. Compunctionis laus. VI, 1251.

Compunctionem arect omnis immoderantia. VI, 1062.

Concilium Arelatense convocatis episcopis datur evectio publica cum tractoris. IX, 783. Eo pergere praecipitur Syracusanorum episcopus cum duobus secundi ordinis ac tribus servilis. IX, 786. Concilium in secretario basilicæ habitum. IX, 808, 809, 827, 828; X, 1728. Censurabilibus episcopis, astantibus diaconibus. IX, 808; X, 1728. Ut sedeant episcopi i Carthagine congregati, Tribuanus invit. IX, 827. Prælagus Jerosolymis in consensu presbyterorum sedet. X, 1699. Con illi literis unus episcopus omnium vice subscribit. IX, 815. Concilii Arausiaci II. capitula. X, 1785. Cur non modo ab episcopis, sed et a laicis subscribantur. X, 1789. Ab Apostolica sede fuerunt transmissa. X, 1785. Et ab eadem confirmantur. X, 1791. Caesarii qui ei praefuit rogatu. X, 1790. A Concilio ad Comitatum duo clerici ecclesiae Carthaginiensis mittuntur. IX, 814. Item mittuntur duo eum Commentariorum. IX, 811. Concilii iudicium quanti faciat Constantinus. IX, 788. Concilium plenarium. X, 1751.

Concipit omnis homo, sed alius de Christo, alius de diabolo. V, 1891.

Concordia inter homines auctor Deus, dissidii diabolus. IX, 791.

Concubinas ante uxores accipiendi usus frequens. V, 2290, 2292. Ut nec putetur peccatum. V, 2290, 2540. Propter multitudinem episcopos excommunicare omnes non potest. V, 2290, 2293. Concubinas sive ante, sive post uxorem accipiens, adulterium, immo adulterio peius peccatum committit. V, 2290, 2293; VI, 1179. Peccati huius gravitas inde ostenditur, quod de liberis tantum servi nascantur. V, 2291. Et quod fiat publice, adulterium autem occulte. V, 2291, 2295. Concubinitus quorundam semum. I, 1481. Concubinas accipiens possit et deberet non solum a communione suspendi, sed et a convivio et colloquio Christiani populi separari. V, 2235.

Concupiscentia aliquando ad bonum, aliquando ad malum aptatur. III, 3415. Concipit omnis homo, aut de Christo, aut de diabolo. V, 1891. Concupiscentia triplex. VI, 1316. Triplex in protoplastorum peccato. VI, 1051. Concupiscentia non est praecedens natura hominis instituti, sed consequens poena damnati. X, 1835, 1836. Concupiscentiae pugna iusta est peccati poena. X, 1674. Concupiscentiae reatus per baptismum dimissus est. X, 1674. Pugna ejus renatus pulsatur, ut divinum omni die imlorent auxilium. X, 1674. Con-

cupiscentiae non iax, sed bellum indicendum. X, 1867. Concupiscentias carnis solo libero arbitrio homo vincere non potest. X, 1615. Ad eas vincendas necessarium est etiam renatis quotidianum Dei auxilium. X, 1757. Concupiscentiae alimenta sunt cibi fortiores. VI, 768, 777. Concupiscentiam per sensus nasci, a demonibus a juvari, a nobis posse vinci, nobis occupatis conquiescere. III, 2531. Esca subtracta sopori. III, 2531. Ad haec vero Dei opem implorandam. III, 2531. Concupiscentiarum laqueus totus mundus plenus : et quis ees effugiat. VI, 875, 878. Concupiscentis aliena quae sint artes. V, 1890. *Vide* Libido

Concessores quam multi sint. V, 1905.

Confirmatio, sacramentum. VI, 794. Quod statim post baptismum conferri inuitur. VIII, 1217, 1220. Nemo nisi qui a haereticis baptizati, ad Ecclesiam accesserunt. VIII, 1217.

Contendendum Deo semper et in bonis et in malis. VI, 859. Contiteri soli Deo ad salutem non sufficit. VI, 1154. Superstitiosus notatur qui aliter autumat. VI, 1154. Contendendum iure non tantum Deo, sed et hominibus. V, 2212. Aliter non est reditus ad Deum. V, 2213, 2215. Diaboli conatus ut a confessione nos deterreat. V, 2212, 2214.

Confessionis peccatorum necessitas. V, 1831; VI, 1288, 1289. Confessionem nostram desiderat Deus, ut justam habeat ignoscendi causam. V, 2215, 2218. Apud iudicem iustum et misericordem qui se accusat, excusat. X, 1875. Confessionem praecipit Deus : ut diabolus audiat nos penitere, nec amplius in te nos incuset. VI, 1288. Confessio culpe Adam servavit, negatio Cain damnavit. V, 1928. Confessio tabula post naufragium. V, 2225. Initium sanitatis. V, 2214. Confessio peccati latentis duplitem sanat aegrotum. VII, 817. Confessionis utilitas ac fructus. V, 2050, 2215, 2216; VI, 1289; X, 1879. Confessio non ad ultimum Quadragesimae aut vite suae diem differenda. VI, 1289. Confessione et penitentia citius abluenda delicta. VI, 1049. Confessio Eucharistica sumptioni praemittenda. VI, 1050.

Contentis quis debeat esse habitus. VI, 1289. Contentis caveat ne excusationes obtineat peccatis. VI, 1126. Confessio peccatorum fiat humiliter. VI, 1053. Confessio humilis vitiorum. VI, 945. Confessio in auro sacerdotis. VI, 1148. Contiteri saepissime sacerdotibus. VI, 1252. Contendendum ore proprio, non per nuntium aut scriptum. VI, 1122. Quando pluribus quis confitetur, tanto facilius remissionis gratiam consequitur. VI, 1122. Contenti quaedam ratio captiosa exponitur, et arguatur. VI, 1155. Qui confitenda omnia peccata cum omnibus quae ea circumstant. VI, 1124, 1155, 1289. Si quae tacentur, aut dicta callide pallent, animam jugulant. VI, 1155. Quotidiana peccata saltem cogitatione in collecta generali proponenda. VI, 1156. Confessionem apud diversos dividere, est venia semper carere. VI, 1125. Quibus sacerdotibus confitentium. VI, 1156. Sacerdoti quam meliori potest, quisque confitatur. VI, 1125. Qui sciat ligare et solvere. VI, 1122. Confessio praesentio sacerdotis absentis alteri facta, etsi non tam cito, saepe obtinet veniam. VI, 1122. Confessionem committit penitentia et odium peccati. VI, 1155. Confiteas peccata, nec dolens, irridere videtur iudicem. III, 2535, 2550. Confessio peccati bona, si et curatio consequatur. X, 1867.

Confessione excipiens qualis esse debeat. VI, 1066, 1129. Excidere potest a iudiciali potestate. VI, 1150. Ligandi ac solvendi potestatem iis non convenire, qui primum aliquid possideant. VI, 1215. Quando sacerdotibus lapsis haec potestas restituenda, vel omnino neganda. VI, 1215. Sacerdotum error, qui penitentem etiam post mortem ligabant. VI, 1157. Confessiones excipiens qui se gerere debeat. VI, 1289. Quod per confessionem scio, minus scio quam quod nescio. VI, 1289.

Conjugatos de castitatis debito et incontinentiae vitio Caesarius verecunde admonet, et quia id officii sui esse putat. V, 2500. Coniugis excessus habet nonnullum, sed veniale peccatum. VI, 763. Coniugem cognoscere, excepto filiorum desiderio, peccatum est. V, 2230, 2299. Non quidem capitale. V, 2299. Si tamen frequens sit, nimis inmundam animam facit. V, 2299. Peccatum hoc quotidianis eleemosynis redimatur. V, 2298. Coniugia non damnavit Christi insuita natalitas. V, 1981.

Coniux Dei patris in Filii generatione, bona voluntas. VIII, 1105.

Coniunctiones tres Angelis admiranda. VI, 788, 1359.

Conjunctio quid. I, 1403. Coniunctioni accidit figura, ordo, potestas. I, 1403.

Conubii iure nec viris licet, quidquid mulieribus non licet. VI, 1179.

Conscientia bona quatenus non sufficiat. VI, 1222. Conscientiae purae felicitas. VI, 1252. Ad illam conducunt tritulationes. VI, 1252. Conscientia qui discutienda. VI, 817. Conscientia prava minuit illuciam orantis. VI, 905. Conscientiae prave miseria. VI, 945.

Consecratur nihil sine signo crucis. VI, 1192.
 Consensoria monachorum. I, 1447.
 Consentibile. VI, 1146.
 Conservatio rerum continuatam conditoris operationem exigit. X, 1882. Conservatur omnia per verbum. VI, 867.
 Consideratio novissimorum multis suadet. VI, 985.
 Consiliarium defectus. VI, 1048.
 Consilium quid sit, quidve praeceptum. V, 2258.
 Consolatio aeterna cum praesenti non est speranda. VI, 882. De consolatione mortuorum S. Joannis Sermones duo. VI, 1139.
 Consortium honorum quam utile, quam exitiosum sit maiorem. VI, 1032.
 Conspicui. V, 1956.
constans Consul. IX, 812.
Constant Imp. per Africam mittit pauperibus elemosyas, et ecclesiarum ornamenta. IX, 809. Quae contumeliose rejudant Donatistae. IX, 800. Quanto studio unitatem procurat, ac tandem obtinet quod tentarat. IX, 802. Idem memoratur sub nomine Constantii. IX, 802.
Constantina civitas. IX, 792, 997.
Constantinopolis regia urbium. X, 1750. Ex ea Julianus et Galesius detruxit. X, 1686.
Constantinus. IX, 779, 802. Ut cum a tælis suis avocaret, quidam xxx. annis morionem finxit. III, 2357. Constantini pater inter ceteros Imperatores persecutionem non exerecit. IX, 778. Constantinus et Licinius Caesares Christianae religioni favent. IX, 781. Constantinus moleste fert episcoporum in sua ditone dissidium. IX, 778. Item appellationem ab episcoporum iudicis. IX, 779. Iudicium suum quam flocci ducat iudicio sacerdotum comparatum. IX, 788. Timet, ne si Ecclesiae alterationes dissimulet, Deum sibi patiar iratum. IX, 786. Scribit ut partes dissidentes Arelitem se conferant. IX, 781. Catholicis in Constantina civitate basilicam construit: eaque a Donatistis usurpata, sum; in suo fiscali aliam illis erigi iubet. IX, 792. In gratiam clericorum catholicorum leges dat. IX, 793. Constantini epistola qua pecunias ecclesiarum d. nat. IX, 777. Alia qua clericis ab omnibus publicis functionibus immunes vult. IX, 777. Constantini epistole variae in causa Donatarum, et nonnullae ad ipsum. IX, 777, 783, 786, 788, 789, 790, 791.
constantinus junior Caesar. IX, 793.
Constantinus, seu Constantius, Valentiani minoris pater. IX, 1750. Decretum ipsius adversus Pelagianos. X, 1750.
Constantinus qui Imperium in Gallias invasit, notatur. X, 1721.
 Constantinus Consul cum Constante. IX, 812. cum Honorio. VII, 832; X, 1714.
Constantinus a Faventia. IX, 779.
Constantinus contra Pelagianos memoratur sine scriptura disputasse. X, 1682.
Constantinus ex vicario Romae habitans multa a Pelagianis pertulit. X, 1721.
Constantinus Deo Christus. III, 2293.
 Consuescere bene, pudent dissuadere. V, 2116. Consuetudo vitia aut virtutes alit. II, 1108. Animus secum quodammodo iutabit in se natum, quod consuetudine didicit. II, 1108. Consuetudines pravae quomodo sanandae. V, 2343.
 Consularis Nummitae. IX, 792.
 Contemptio quid sit. VI, 802, 809, 997.
 Contemplationis cum lectione, meditatione et oratione collatio. VI, 998, 1002. Contemplationes multae. VI, 983, 984. Contemplantis animi varii affectus. VI, 1035. Contemplationis penitus hie interim anima Deum sitiens postulat. VI, 955, 983. Contemplationis concessae indicia, lacrymae et suspiria. VI, 1000. Contemplationem quomodo fovant Dei bonitas ac majestas. VI, 1137. Contemplativi saeculum velut mare ponte transeunt. VI, 1510. Contemplatione homo totus fit spiritalis. VI, 1000. Contemplationis meritum. V, 1941. Suavitas. VI, 791, 801, 826, 922. Gustus ejus non est perpetuus. VI, 1001. Cur se sponsi subrahatur Deus, et quam caute tunc se gerere debeant. VI, 1001. Contemplationis munere donatus, caveat ne ad carnis illecebras convertatur. VI, 1003. Ubi veri luminis illustrationem sustinere non valet, ad lectionem, meditationem aut orationem avorter et ordinate descendat. VI, 1005. Contemplationis impedimenta. VI, 1004.
 contentio nunquam boni aliquid in Ecclesia fecit. X, 1711. Quam deceat Christianum. VI, 1083. Contentiosis causa. VI, 1085. Conteadi non debet, quod non licet amari. VI, 1084.
 Continentia in quibus sita sit. V, 2293. Melior est nuptiis. VI, 768, 777; VIII, 1219. Divortium in conjugii videbitur quam castitas, si non cum affectu vacandi Dominio eligatur. VIII, 1219. Continentiae promissa non licet infringere. VI, 768. Etiam conjugatis. VI, 768. Conticiendum a pri-

priis uxoribus plures dies ante sacras solemnitates. V, 1976, 1977, 2221, 2041. Per totam Quadragesimam usque ad finem Paschae. V, 1760, 2021. Cur continentia in Quadragesima servanda sit, specialis ratio. V, 2051. Alia tempora quibus conjugati teneantur continere. V, 2500. Quas dare penas soleant, qui tunc non se continent. V, 2500. Continentia Dei donum est. VI, 858. Continentiae triplex hostis. VI, 858.

Contractus. In contractibus testis divinitas adhibetur III, 2587.

Contrariae quae dicantur. I, 1429. Contrariorum duplex species. VIII, 1170. Tres species. I, 1457. Contrariorum permixto, meliorum defectio. X, 1827.

Contri cordis tractatus. VI, 915.
 Controversiarum quatuor modi. I, 1443. Quatuor figurae. I, 1446. Harum cognitio quid conferat. I, 1447.

Conversio hominis non est ab ipso, etsi non sine ipso. X, 1817. Prompta sit. VI, 1039. Cur non sit differentia. X, 1865. Conversio vera sine mutatione habitus sufficit. V, 2208. Haec nunquam est tarda. V, 2054. Conversio pro religiose vite professione. VI, 121. Conversio morum, votum o, tumum. V, 1978.

Convivium in corde suo quisque habet aut Christum aut diabolum. V, 2547. Parentes et amici rari et ad parva convivia vocandi. V, 1976. Pauperes ad ea frequentius vocemus. V, 1976. Nullus ad bibendum cogatur. V, 2501, 2506. Nullus cogenti cuiquam eod. t. V, 2507. Convivio transacto mos bibendi in omnibus vivorum bonum et Angelorum ac Sanctorum. V, 2508. Conviviis usitata gratia consuetudo, ut grandi mensura sine mensura tres homines aut volentes aut invitati bibant. V, 2506. Convivia sacralia ad arbores, ad fenum, ad fontes. V, 2271.

Conviviola. V, 2077.
 Copiae rusticanae. IX, 794.

Cor ignis formam retinet. VI, 802. Unde bonum sit vel malum. VI, 815. Cordis humani pravitas. VI, 917. Dignitas ac libertas. VI, 962. Vera requies. VI, 846, 965. Requies et vita. VI, 791. Cor cuiusque altare est, aut Dei, aut diaboli. V, 2170. In corde hominum plantatae radices duae, caritas et cupiditas. V, 1968. Cor aut bonum aut malum facit ipsius amor. VI, 845, 845. Cor fideliatum caelum, cor cupiditatum terra. V, 1969.

cornellii bona opera per gratiam Dei sunt inchoata. X, 1796.

Corona martyrum purpurea, iuste viventium candida. V, 2153, 2157.

Corporalia est omnis creatura, cur. VIII, 1216.

Corpus intrinsecus infinitum est. VI, 731. In nihilum redire non potest. VI, 727. In animam non potest converti. X, 1845. Sensu et imaginatione ad spiritum ascendit. VI, 802. Corporis humani compositio. VI, 791. Partes illius elementis assimilatae. VI, 802. Quatuor ejus sunt positiones. VI, 1598. Corporis sanctitas aut corruptio quomodo penitent ex animi sanctitate vel depravatione. X, 1865. Qui corpus ab anima regatur. VI, 791. Corpus quod nobis ornamentum erat, qui mutatum in parvam. X, 1865. Modo carcer est. V, 1885. Corporum reparatio Deo non difficilis. X, 1877. Corporis gloriosi quatuor dotes. VI, 850.

Corpus Dominicum crucis sigao consecratur. VI, 1192. Corporis et sanguinis Christi percipiendi necessitas. X, 1635. Corpore et sanguine Christi non cinas negatur vita. X, 1635, 1768, 1769. Corporis Christi perfectio facultas non est, nisi baptizatis et mundatis. VI, 746. Corpus Christi nemo digne manducet, nisi moriatur praeteritis, et vivat futuris. V, 1825. Corpus Domini cur tradant sacerdotes iis qui sciunt peccatores. III, 2510. Iudaei Christo datum est. III, 2511; IX, 766.

Corpus Christi fieri debent, si volumus vivere de spiritu Christi. X, 1890. Corpus unum est malorum Ecclesiam persequendum. III, 2142.

Corrector Siciliae. IX, 786.

Corruptio Dei, donum Dei. VI, 1150. Corripere peccatis fuit, ubi dixit et praeposuit decrat. III, 2511. Corripere proximos quomodo quicquid teneatur. V, 1788. Quo animo et qua prudentia debeat. V, 2116. Corruptio iusta libertas opponitur detractio. VI, 1293. Corruptio iusta lenis. V, 2214. Corruptio fratricide exemplum in Joseph. V, 1772. Corruptentem odisse, grande peccatum. VI, 1252. Corrupti stulte se excusatos putant, quod plures eadem agant. V, 2551.

Corruptio nec in summo honore, nec non in aliquo bono. X, 1874. Quid sit. X, 1874. Corruptionem non videre, Domini est privilegium. VIII, 1215.

Crapula solis lugentibus ab amicis ingeritur. VI, 1107. Creatoris omnipotenti et bonitas unde eluceat. VI, 761. In conditione creaturae tria maxime scienda. X, 1870. Creatio omnia a Deo. VI, 764. Creare scias Deus valet. VI, 872, 974. Creaturae omnis causa, voluntas est Creatoris. VI,

746. Creaturam rerum et Creatoris non una natura. VI, 761, 773. Creaturam Deo collatam quasi non esse. VI, 1011.
- Creatura quid sit. VIII, 1162. Creata res omnis ex nihilo, et quasi non ex nihilo. VI, 1018. Omnis ex informi materia, de nihilo prius condita. III, 2131. Ex se semper in nihilum vertitur. VIII, 1162. Plus aliquid est in Verbo, quam in se ipsa. VI, 741. Nullam novam fieri. III, 2131. Creata omnia simul. III, 2131. Narrator d'visit in sermone, quod Deus non d'isit in opere. III, 2131. Alternatione dierum et erum vicissitudo, non temporis sequentium declaratur. III, 2131. Creatura omnis trifarie subsistit. VI, 1013. Omnis et valde bona est et vanitas. V, 1942. Nulla ex se mala, neque ulla ex his detestanda nisi diab. lus. VI, 1182. Omnis aliquam Dei similitudinem habet. VI, 1025. Et eternitatem imitatur. VI, 1021. Nulla perfectam exprimit similitudinem et us a quo nascitur. VI, 1013. Creaturae omnes sunt natura mutabiles. VI, 775. Omnes Deum sibi inesse sentiunt. VI, 1019. Cur non omnes aequaliter bonae. VI, 1020. Cur mutentur cum sint ab immutabili. VI, 1021. An homine non peccatoe fuissent mutabiles. VI, 1021. Creatis rebus quae proficiendi aut deficendi causa. VI, 761. Quaedam Deus ita facit, ut cum esse coeperint, non esse aliquando non possint. VI, 761. Creatura omnis aut spiritalis aut corporea. VI, 775. Solis spiritibus angelicis et humanis intelligendi est facultas. VI, 775.
- Creatura rationalis duplex. VI, 849. Ad quid creata. VI, 849. Creata sunt spiritalia omnia ante carnalia. III, 2322. Creatura angelica et mundana initio condita, ac deinde humana quasi communis. VI, 831. Creatio post primam nulla nova est corporum, sed tantum animarum. VI, 810. Creationis nostrae beneficium. VI, 849, 852, 851. Creaturae intellectualis hominum. X, 1870. Quem malum futurum praescisset, non creasset Deus, nisi nosset quibus honorum usibus eum commoderet. X, 1870. Creatis male occupatur, qui discedit a Creatore. X, 1863. Creatura omnis sicut irascitur iis quos Deus vult punire, ita iis quos juvare vult, suffragatur. III, 2166. Creatura trifarie dicitur vult. VI, 1027.
- Creari pro gigni. VI, 757. Creatio de Filii generatione dicta. III, 2445.
- Cortis, pro paradiso. X, 1629.
- Corvus a Noe emissus, nec revertens, quos significet. VI, 750. Corvus fidelis Eliae, qui fallax et negligens antea fuerat Noe. III, 2189. Unde paves ei afferebat. III, 2189.
- Credere omnia, aut nihil credere vitium est. VI, 1064.
- Crederet Deum, Deo, in Deum. VI, 1025, 1190. Credere dicitur, ientium forma, Saulus cecitate percussus. V, 2099.
- Crescentius*. IX, 787.
- Crescentianus* subdiaconus. IX, 798.
- Crescentius*. IX, 791.
- Cresconius* notarius. IX, 816.
- Cretensis insulae archiepiscopus. II, 1143.
- Crimina capitalia. VI, 117: Criminum poenas Deus novit ordinare, non crimina. X, 1844, 1847, 1851. Crimina defunctis corporibus salva sunt, nisi prius lacrymis purgata. VI, 1220.
- Crispinus*. IX, 807.
- Crucis supplicium cur a Christo electum. VI, 1192, 1195. Crucis mysterium littera T expressum. V, 1817. Crucis figure quae sit mysteria. V, 2202: VI, 1192. Crux quam conveniens nostrae aegritudini. V, 2201. Mirifica fuit Christo, sed saluti era Christiano. V, 2063. Crucis figura, scala Jacob. V, 1761, 1762. Crucis virtus rraonstrata in virga Moysi. V, 1777, 1778, 1781, 1792, 1800. In serpente aeneo. V, 1805. In baculo cum quo David contra Goliath processit. V, 1820. Crux, lignum mensuris ac diebus omnibus terrenis fructum. III, 2452. Innumerabilem bonorum nobis fuit causa. V, 2047. Paradisum nobis aeraat. V, 2048. Crux velut antema Ecclesiae. V, 1881. Crucis mysterium quam suaviter cogitetur. V, 1807. Crucis memoria cum fidei invocatione hoc facit, quod faciebat corporalis Christi praesentia. V, 2204. Crucis Christi virtus contra diaboli conatus. V, 1885. Cruce Christi nominata demonia terrentur, et si impensus fiat, arguantur. III, 2545. Item dii paganorum responsi dare non possunt. III, 2545. Quod daemones consensit sunt se mortis Christi reos esse. III, 2545.
- Crux nunc res est honoris. V, 2047. Cruci homines figi edicto prohibuit. III, 2536. Crux Christi regni iusigne. V, 2051. Christi principatum non incongrue significat. V, 1750. Altare est, ubi se Christus obtulit. V, 2047, 2048, 2066. Crucifixus Christus omnem locum in templum consecravit. V, 2048. Crucis usus ac virtus in rebus ecclesiasticis. V, 2203. Crucis signo sanctificantur quaecumque consecrantur. VI, 1192. Crucis signum in fronte Christianorum. V, 1820: VIII, 1128. Crucis signo sese frequenter munire. VI, 1174. Signi huius virtus. VI, 1174, 1175. Cruce Christi se jugiter signare quibus prosit. V, 2257. Crux in-
- firmis ab amicis eos convenientibus solet exhiberi. VI, 1154. Crucem ad recordationem Crucifixi nostri veneramus. VI, 1134. Actus religionis ad crucis praesentiam eliciendus. VI, 1134. De signo crucis Christi etiam haeretici gloriosi videntur. III, 2457. Crucem Christi non reliquit super terram, sed attraxit in eam. V, 2051. Cruces aureae in habitu sancti senis v'se. VI, 809, 810. Crux coram Deo pretiosa. V, 2115. Crux Domini illi est, quae totius vitae curriculum cunctarum disciplinarum virtutum us ceperat. V, 2129. Crux peccatorum disci Christo ea gravior est, quam pro nobis suscepit. V, 2207.
- Cupiditas et caritas simul esse nullatenus possunt. V, 2245, 2247. Cupiditas et superbia una sunt semper. VI, 1035. Cupiditas in amoque non naturalis, sed voluntaria. VIII, 1141, 1142. Cupiditas quae mala rapit. V, 1968. Radicitus evellenda est. V, 2248, 2261. Cupiditas semper eget. V, 2135. Velut ignis eorum fias querit, quod plus accipit. V, 2501. Necessitas corporis parvis rebus expletur, cupiditas nullis. V, 2545. Non est in carendo difficultas, nisi cum est in habendo cupiditas. X, 1881. Cu idi anima est venalis. VI, 1037. Cupiditates pravae iorte inferi. X, 1870. Continuo Dei auxilio sunt vincendae. X, 1860.
- Curare pro celebrare. V, 2035.
- Curator Reipub. IX, 780, 781, 807, 818. Curator coloniae idem est, quod curator Reipublicae, aut quod simpliciter curator. IX, 794. Curator Carthagini. IX, 816.
- Curati. VI, 1536.
- Curiales primi. IX, 842.
- Curvus P. F. P. 814.
- Custodia Dei circa nos. X, 1804.
- Custodes gestorum. IX, 816, 827.
- Cyclorum ab initio conditi orbis recursus breviter digluntur. III, 2176.
- Cynedorum* turpitudine. III, 2542.
- Cynici*. V, 1781, 1782.
- Cynocephali* turpitudine. III, 2545.
- Cyprianus*. V, 1832: VI, 1276, 1281. Cypriani locus contra adulatores. V, 1872. Alius ex libro de habitu virginum. V, 1888. Alius ex lib. de utilitate Ecclesiae. VI, 1196. Ex epist. ad Fidum. X, 1725. Cypriani ad Quirinum operis expletorem se dicit Pelagius. X, 1709. Cypriano martyri in *Mapalia* votum. VII, 848.
- Cyprianus* Toloensis. X, 1790. Laudatur. X, 1792.
- Cyrillus* Jerosolymit. VII, 819. Illius ad Augustinum, et Augustini ad ipsum de laudibus Hieronymi confectae e; istoc. II, 1120, 1126.
- Cyrillus* Alexandr. gloriosissimus fidei defensor. X, 1851.
- Cyrillus* affirmat animas cum corporibus seminari. VI, 814: VIII, 1216.
- Cyrus* Imperator qua arte Babyloniam expugnari. III, 2175.

D.

- Dacianus*. V, 2006, 2007. Daemones acrimonia sensus, et celeritate motus aerii corporis, terrenorum corporum sensum praecedunt. VI, 799. Homibus diversa quomodo suggerant aut rocurrent. III, 2538. Daemonia diversa diversa rationibus homines afficiunt. III, 2531. Creditibus futura, quae vates sui praedicunt, efficere ea conantur; secus, si non credantur. III, 2531. Daemones non valent homines in iumenta mutare. VI, 798. Quibus praestigis id fere videantur. VI, 798. Non valent animam hominis implere iuxta substantiam. VI, 799. Quae plura praenuntiare valent. VI, 799. Quae mulierculas decipiunt, ut se multa egisse aut vidisse putent, quae non contigerunt. VI, 799. Daemones quatenus igitur Christus, et cognitus. III, 2261. Daemones Christi cruce nomi nata terrentur, quod necis ejus se reos esse consensit sunt. III, 2545. Daemones non timent perfecti viri: hos potius daemones timent. V, 2547. Daemones cruciatu coram sacris reliquiis. VII, 820. Daemones quique tot habet, quot vitia. V, 2517. Daemones suave sacrificium, honestas violata. V, 2005.
- Dafnus*. IX, 787.
- Dalmaticis* perivasit Pelagiana pestis. X, 1763, 1763.
- Dalmaticis hodie induuntur diaconi sicut episcopi. III, 2246.
- Damasus* Papae ad Paulinum Antioch. missa fidei confessionis. V, 2173.
- Damna quaedam justa. III, 2277, 2278. Damna patimur, quia egentibus bene non facimus. V, 2341. Damna quaelibet odium perpeti, quam superstitiosis observationibus ac advertere. V, 2269. Hoc est quoddam martyrii genus. V, 2272.
- Damnatis majorum iudicio non examini judicij, sed poenitentiae praestandum remedium. X, 1755, 1764, 1831.
- Damnabile est non solum malum fecisse, sed et bonum non egisse. V, 2211. Damnabitur etiam baptizatus, qui a

gratia alienus finit hanc vitam. X, 1854. Damnatorum tormentum duplex. V, 2215. Damnatu erit stimulus penitentiuinis, sed nulla correctio voluntatis. VI, 763. Nulla Dei fore reprehensio, si a damnatione nullum liberaret. X, 1853, 1855.

Danielis elogium. V, 2027. Danielis locus de Bele, Halebuc translato, etc., in fabulas computatur. III, 2191.

Dardan. VII, 813.

Datanus episcopus in Sardinia exsul. X, 1771, 1779.

David interpretatur manu fortis. V, 1820. Pugna sua cum Golia Christi de diabolo victoriam admiravit. V, 1819. David populum numerantis parva culpa, cur tanta in populum pena vindicata sit. III, 2180. Davidis pro filio nondum mortuo plangentis factum egregie enarratur. VI, 1163.

Debutata. VI, 810, 815.

Debitorum non vexandi. V, 1918.

Decimas Deo non dare quoniam iniquum sit. V, 2265. Decima non sunt nostrae, sed Ecclesiae deputatae. V, 2356. Ex debito requiruntur; et qui eas dare noluerit, res invasit alienas. V, 2267. Tributa sunt egentium. V, 2266. Deo in pauperibus vel ecclesiis danda sunt ex quibuslibet bonis suis. VI, 1176. De patrimonio. V, 1934. De omnibus fructibus ac proventus etiam labore et industria sua partis. V, 2193, 2217, 2267; VI, 1547. Quare in pauperibus non accipiat vel decimum, qui contulit totum? V, 2553. Haec est iustissima Domini consuetudo, ut qui decimam illi non dederit, ipse ad decimam revocetur. V, 2267. Quam solam pure merebamur. V, 2267. Dabis impio militi, quod non vis dare sacerdoti. V, 2267. Decimarum oblatio nobis proficit. V, 2266.

Decius Junior Consul. X, 1790.

Decurio. IX, 781, 841, 842. Torqueri non potest. IX, 781. Decurionatum munere absolvunt clerici. IX, 792.

Dedicatio basilicae in Arausica civitate. X, 1785. Ad quam conveniunt plures episcopi et illustres viri. X, 1790. In dedicatione ecclesiae vel consecratione altaris Sermones tres. V, 2166.

Defectorum Deus solus non patitur. III, 2522.

Defensor et procurator Ecclesiae. X, 1682.

Definiendi ars. I, 1424, 1426. Lex. I, 1426.

Defloratiuncula. VI, 984.

Defunctorum ossa et cineres quid nobis praedicent. VI, 1352. Defunctorum animae ubi apparent, corpus aërium induunt. VI, 1026. Deunctos precibus aliisque piis operibus juvandos. VI, 1520, 1520. Defunctis subvenire quibus molis possimus. V, 2101. Agendum ut, si sit peccator, alleventur peccata eius; si iustus, cum Sanctis esse mereatur. V, 2102. Defunctis fidelibus requies sempiterna oratur. VI, 1599. Defunctis si non prosint quae pro ipsis agimus, ad nos recte eorum fructus. VI, 1521. Defunctorum tumulis cibi ac vina apposita. V, 2101, 2102.

Delangabris. VII, 812.

Delectationis transiturae vanitas. V, 1978.

Defectum tanto magis grave, quanto persona sublimis. III, 2226. Delictorum indulgentiam omnibus esse necessariam. V, 2033.

Demetriadis elogium. II, 1039.

Democrates. I, 1445.

Demosthenes pronuntiationem inter prima vel sola Oratoris officia censet. I, 1441. Libri eius Idiocici. I, 1448.

Demosthenes Pelagianus dicitur involutus. X, 1703.

neodatus vir illustris. X, 1790.

Deportationis poena. IX, 815.

Descendere Deus dicitur, quando aliquid novum, quod antea non fuerat, in creatura operatur. VIII, 1204.

Desertum quam conveniens sit saluti. V, 2052. Desertum quomodo sit corpus Christiani jejunantis. V, 2052.

Deserto comparantur corda Spiritu sancto vacua. V, 2111.

Deserit Deus neminem, nisi prius ab eo deseratur. V, 1786; VI, 873; X, 1841, 1846, 1848. Obedientem sibi Deus nunquam deserit. X, 1867.

Desiderium quando ordinatum aut inordinatum. VI, 816. Sapientis est hoc appetere quod bonum facit, non id amare quod decept. X, 1869. Deus tibi totum est quod recte desideras. V, 1888. Desiderans aliquid exterius, nondum habet Deum interius. VI, 887. Desiderium Dei quot bona praestet. VI, 953.

Desperatio impiorum est, non peccatorum. VI, 1198. Unde maxime inducitur. VI, 1201. Ex peccatis diu neglectis generatur. V, 2224. Desperatio ex peccatorum multitudinem, et ex desperatione nascitur obduratio. V, 1786, 1788. Desperandum hic nulli. VI, 1179, 1180, 1187, 1189, 1200. Sive ob gravitatem criminis, sive ob generis humilitatem. V, 2125. Des; erationis obtentus repellitur. VI, 1038. Desperatio peior est omni peccato. VI, 1157, 1179. Quantam injuriam Deo faciat. VI, 961, 1138. Desperandum non est de malis. X, 1874. *Fide* Peccatum.

Despicendus nemo. VI, 1179.

Desponsatio spiritalis. V, 1734, 1736.

Destina praecipit. V, 1757.

Detractores arguuntur. V, 1843. Detractor unde quid fiat. V, 1978. Detractor et libens auditor diabolum portant in lingua. VI, 1036. Utrisque esca mortis animae est detractio. VI, 1036. Detractio, fornicatio est animae. VI, 1038. Vilium hominum est. II, 1112. Non minus auribus quam lingua fugienda est. II, 1112. Ut detractor discat non libenter dicere, quod didicerit non libenter audiri. II, 1112. Detractioni opponitur libertas iustae correctionis. VI, 1035. Detrahendi non danda occasio. VI, 1037.

Devotio quid sit. VI, 816.

Deum esse. VI, 1010. Sed nullis verbis proprie exprimi, ac nullum praedicatorum ei convenire. V, 1008. Divinas res apte explicare nequeunt humana eloquia. III, 2568. Eas una ex parte explicant, secus ex alia. III, 2566. Deus qualis aut quantus sit, sciri non potest. V, 1969. Dei notitia qua ratione comprahenda. VI, 812. Deus ut cogitatur, omnes res creatae ab animo dimovenda. VI, 974. Deum per sensus non inveniri. VI, 887. Creaturarum de Deo testimonium. VI, 887. Deus per nostra ad suorum notitiam dignatur nos trahere. VI, 975. Dei notitia quatenus philosophos ac gentiles superemus. V, 2175. Divinae naturae ignorantia veritatem promeretur, temeraria assertio poenam habet. V, 2175. De Deo plus Angeli sentiunt quam homines, et his plus Archangeli, sicut Archangelis Cherubim et Seraphim. III, 2214. Dei essentiam rationabiliter investigare, ad vitam proficere est; illam negligendo ignorare, est ad mortem festinare. VI, 1003. Deus non discutiendus a nobis, sed creditus. VI, 1491. Dei essentia miro modo scitur, dum esse creditur. VI, 975. Deum ne comprehendere tentet homo, qui nec se valet comprehendere. VIII, 1120. Deus quid sit, vis scire? hoc cito quia nescias, et nec ipsi Angeli sciunt. V, 2175. Deus propriam essentiam a suis totam novit. VI, 974. Ipse sibi soli integre notus. VI, 889, 974. Ideoque digne a nobis colitur. VI, 974. Qua via et quatenus hominibus immutescat. VI, 889, 890. Dei non parva notitia pars est, scire quid non sit. X, 1864.

Deus caret materia, non forma. VI, 921, 978, 980. Non est corporeus. VIII, 1203. Deo qui membra aut affectus humanos inesse credit, in corde suo idola fabricat. VIII, 1209. Qualiter intelligenda sint quae illi membra Scriptura tribuit; sigillatim explicatur. VIII, 1200. Dei deambulatio in paradiso per creaturam facta. VI, 743. Dei latitudo, longitudo et profunditas. V, 974. Dei et corporum spirituum una eademque natura. VI, 762. Deum qualem Manichaei doctrina faciat, qualem filius catholicae credit. VIII, 1152. Ecclesiae doctrina de Deo. VI, 925.

Deus quid sit. III, 2214; V, 1369; VI, 827, 1010, 1011. Deus est rerum universitas, et nulla singularum. V, 788. Dei summa excellentia. VI, 889. Dei perfectiones. VI, 902, 951, 970, 971. Dei perfectiones in speciem pugnantibus fusa ac dilucide enarrantur. VI, 922, 951, 971, 978. Dei perfectiones ad nos relate. VI, 982. Deus quantum hominum sit, hinc ostenditur, quod nulli ab eo recedenti bene est. X, 1884. Qui totus bonus. VI, 955. Dei summa simplicitas. VI, 761; X, 1893. Deo idem est esse, vivere, intelligere, posse. VIII, 1174. Deo non accidens, sed essentia est praesentia. X, 1637. In Deo ipsa substantia est sibi scientia. III, 2375. Omnia in eo substantiva dicuntur. III, 2375. Nihil est de Deo, quod non dicatur Deus. III, 2251. Deus ipse est numerus, mensura et pondus. VI, 745. Sei sum sua tempore et loco movet. VI, 746. Uno eodemque tempore apud Deum est et praescire, et facere, et eligere. X, 1068. Dei existentia aeterna. VI, 996. Deus mundum non precessit tempore, sed aeternitate. VI, 995. Dei immutabilitas. VI, 982. Dei immutabilitatis argumentum. VI, 762. Deo non variatur tempora vel momenta. VIII, 1109. De Deo voces *semper*, *quando* vel *nunquam* non nisi cum venia dicuntur. VIII, 1183, 1188. Qua ratione dici possit, *Fuit, est, erit*. X, 1893. Deus qui credendus idem et cum vacat, et cum operatur. X, 1871. Aut cum dicitur irasci aut paenitere. X, 1872.

Dei essentia est incorporata. VI, 976, 979.

Deus est spiritus immensus et ubique totus. VI, 969. Ineffabiliter implet et continet omnia. VI, 762. Inquinari nusquam potest. VIII, 1146. Qui extra, infra, supra et infra omnia. VI, 982. Deus ipse sibi locus. VI, 982. Deum in omnibus et ubique esse et in se ipso permanere multis propositis quaestionibus declaratur. VI, 1019. Deus nunc ubique: quomodo omnia in omnibus tuturus sit. VIII, 1787. Cur potius in caelo dicatur. VIII, 1174. Qui intelligendus sit descendere. V, 1749. Deus in anima habitat se desiderante. VI, 887. Dei in nobis inhabitantis iudicia. V, 2009. Deus nusquam deest; sed illic dicitur esse, ubi apparet ac vult videri. III, 2522. Mysterio quodam in omnibus est, providentia in quo vult apparere. III, 2522. Omnia inaequaliter tangit. VI, 971.

Dei mens. VI, 1141. Scientia. VI, 996. Deisapientia non magis sapientia quam veritas, et vice versa. VI, 996. Nihil eum latet. VI, 775. Deo cognita sunt non tantum dicta et cogitata, sed et agenda et cogitata. V, 2054. Dei præscientiam hoc esse quod et voluntatem quidam falso putant. X, 1840, 1845. Deo omnia præsentia sunt. X, 1668. Illæsa libertate nostra. VI, 993. Deus creaturam non extra se vidit. VI, 746. Qui nescire intelligendus sit. V, 1749. Dei locutio. III, 2567; VI, 993. Deus verbum genuit coæternum, in quo omnia intemporaliter dixit. VI, 740. Tribus modis nobis loquitur. VIII, 1204. Quomodo loquatur ad sanctos. V, 2153. Dei in ore laus sanctorum, et Dei laus in ore beatorum, quid. VI, 993.

Dei omnipotentia multis argumentis evincitur. V, 2182. Dei in parvis et in magnis eadem potentia. VI, 871. Dei voluntas semper impletur. X, 1783. Dei voluntatem per omnia sæcula indifferentem esse, ac dispensationes ejus pro liberi hominum arbitrii multitudine variari absurdum est. X, 1838. Quo sensu dicatur velle omnes salvos fieri. X, 1783. Deus omnia potest, sed non facit nisi quod conveniat veritati et justitiæ. III, 2201. Ac rationi. III, 2278. Quod facit, juste facit. III, 2278. Deus nulla re eget. VI, 792. Fecit opera sua ex beneficentia, non ex indigentia. VI, 740. Nos creavit propter suam bonitatem ac nostram utilitatem. VI, 830. Potuit omnia simul facere, sed non fecit, cur. III, 2320. Aliquid esse quod Dei non sit, quidam frustra dicunt. III, 2518. Deum auctorem habet quicquid est in creaturis laudabile. X, 1833. Deus omnia quorum auctor est præscit, nec tamen omnium quæ præscit auctor est. X, 1835. Deus orium tantum auctor est, quæ habent esse. VI, 729. Mali auctor non est, sed ordinator. VI, 1018. Non ordinavit peccatum, sed poenam amantibus culpam. VI, 1126. Peccatum qui nolit, nec tamen cohibeat. VI, 1126. Deus quod permittit, facere dicitur. III, 2269. Occidere, et mortem non fecisse qui dicitur. X, 1883. Deus credendus est fecisse, etiamsi non appareat, quod recto intellectu ab eo faciendum fuisse cognoscitur. X, 1896.

Dei erga nos sollicitudo. VI, 792, 834, 875. Deo rerum nostrarum curam negantium verba. III, 2586. Revertuntur. III, 2587. ordinationi Dei adquirendum. VI, 833. Deus hominibus quod humane virtutis est dimittit. V, 1928. Providentia divina non mutata in se, pro nostra valetudine mutat remedia. X, 1899. Dei in hominem benignitas. V, 2244. Deus plura semper tribuit, quam promissit. V, 1806. Dei dona diversa in uno Deo habentur. X, 1888.

Dei misericordia commendatur. VI, 902, 946, 949. Dei ad indulgendum propensio. V, 1851. Deus non deserit, nisi prior desertus. VI, 793. Reorum poenam non concupiscit, sed juste et tranquille disponit. X, 1860. Quodammodo in vitis vindicat. V, 1893. Dei in peccantes sententia non immutabilis. V, 1802. Dei misericordia injustitia esset, nisi Dei esset. VI, 1150. Dei quantia misericordia, quam necessaria justitia. VI, 1187. Deus non potest tantum dici justus, aut solum misericors. X, 1658. Severitas Dei in Israelitarum punitione valde attendenda. V, 1801, 1803. Vias Dei, hoc est dona misericordiae et veritatis, judicio vestigare non licet. X, 1852. De Dei justitia aut sapientia non est humane sapientiae aut justitiæ lege dis, utandum. X, 1667. Cur illum retineat aut liberet, illum non retineat, impossibile est comprehendere, nec licitum vestigare. X, 1848. Deus absque injustitia uni donat indebitam gratiam, alteri reddit debitam poenam. X, 1867. In damnando homine justus, in redimendo misericors. V, 2202. Deus hic misericors, in futuro justus. V, 1963. Dei misericordiam ac justitiam absque miseris aut reprobis declarari potuisse. VI, 1017.

Deus qui solus immortalis, qui invisibilis. VI, 1022. Nulli unquam apparuit secundum essentiam. III, 2411; VI, 973. Deum in essentia sua nemo mortaliter vivens vidit, aut videre poterit. VIII, 1206. Eum videre, est recte illum credere et ex corde diligere. VIII, 1206. Filium Dei apparuisse patribus, eum autem qui Pater est, nunquam videri nisi a Filio. III, 2206. Filium etiam nunquam visum esse per substantiam, sed per rationem. III, 2263, 2411. Et hoc circum apparentia. III, 2411. Deum Patrem nemo neque natura neque meritis videre dignus est, nisi verus Filius ejus, in quo illum vident Sancti in coelis. III, 2569. Deus videri non potest oculis carnalibus, nisi per subjectam creaturam. VI, 757; VIII, 1196. Deum quærere bonum est, faciem ejus quærere plenum bonum. III, 2534. Quorsum quæratur facies Dei, quæ videri a mortalibus non potest. III, 2534. Dei visioni cor prius mundandum. V, 2083. Dei faciem videre quid sit, et quod sit pleni hominis beatitudo. VI, 895. Dei beate visionis multa nomina. VI, 1012. Deus videri potest ab Angelis et animalis Sanctorum; sed non plene, neque a Sanctis, neque ab Angelis. VIII, 1175. Deum quomodo videant Angeli et animæ

Reatorum. VI, 1023. Deo tripliciter fruuntur Deati. VI, 829. Dei visione quid capiunt. VI, 981. Ea inæqualiter potentur Sancti. VI, 980; VIII, 1173. Ita tamen ut ulli quidquam desiderandum desit. VIII, 1173. Deum tantum, perspicacius videbit quisque, quanto hic vixerit purius. VI, 980.

Dei unius trinique mysterium. VI, 974, 975, 976. Deus unus in omnibus Scripturis prædicatur: mysterium autem ejus in Trinitate adoratur. III, 2296. Deus natura unus. V, 2151; VI, 769, 770; VIII, 1215. Unus, non solitarius. V, 2180, 2188. Unus, non singularis. III, 2280. Unus in Trinitate coæternarum personarum. VIII, 1213. In uno tres sunt, et tres unum sunt. III, 2280. Deus unus seu unitas in essentia, et trinus seu trinitas in personis. VI, 1260; VIII, 1193. Trinus et individuus. III, 2151. Trinitas unus Deus verus. VI, 769. Unus Deus sempiternus, unus Deus incommutabilis. VI, 770. Solus rerum omnium creator. VI, 770. Unus Deus immensus virtute, non mole. VI, 771. Deus unus, tres personæ, una trium imago. III, 2244; VI, 1210. Una trium potentia. III, 2574. Una eademque Patris et Filii est omnipotentia. VIII, 1181. Nec aliud opus Filii, quam Patris; sed unus atque idem, ut ita dicam, motus in omnibus. VIII, 1183. Nec altera bonitas in Filio, quam ea sola quæ in Patre est. VIII, 1185. Cum dicitur, *Nemo bonus nisi unus Deus*, non excluditur Christus, aut Spiritus sanctus. VIII, 1183. Deus Christus ita in sacris libris significatus, ut modum non excedat unius. III, 2283. Deum inter, et id quod de Deo, nihil distat: sed qui persona alter, idem est unitate substantiæ. III, 2408. Dei unitatem commendat ab uno factus unus homo ex quo ceteri oriuntur. III, 2217. Deitatis unitas in Trinitate per unitatem gratiæ ac muneris approbatur. V, 2038. Deus unus Legis et Evangeliorum. V, 2176; VIII, 1175.

Deus unus est, non tres Dii. VI, 921. Deum unum nos non colere arguunt Pagani et Sabelliani, quia trium. VIII, 1104, 1102. Deum conjugii expertem, eique nihil quidquam simile posse inveniri tentur. VIII, 1102. Hinc Filium negant. VIII, 1102. Pater Deus et Filius Deus unus est Deus. VIII, 1105. Filius et Pater ita distinguuntur, ut Pater sit a quo, Filius per quem omnia. III, 2266. Quia indubitanter unum sunt Pater et Filius, non duo sunt dii, sed unus Deus. VIII, 1116. Licet sit Deus ex Deo, dies de die, lumen de lumine. VIII, 1119. Deus Trinitas est. VI, 753. Pater alius a Filio et Spiritu sancto, non aliud. VI, 734. Pater et Filius et Spiritus sanctus tres personæ. VI, 754. Non tres Dii aut tres essentiæ, sed unus Deus. VI, 753. Patris et Filii coæternitas ostenditur verbis Isaia, *ante me non est formatus Deus, et post me non erit*. VIII, 1111. Item ex similitudine ignis et splendoris. VIII, 1111. Item ex eo quod Filius Verbum est et ratio Patris. VIII, 1110, 1119. Dualitas in prole, unitas in deitate. VIII, 1112. Deus nomen est proprium et naturæ singularis personis; et Pater, Filius et Spiritus sanctus appellati sunt nomina. VIII, 1208. Ideo dicimus tres personas, non tres deos, quia in personis est distinctio, non in deitate. VIII, 1209. Triplicari deitatem, sacrilegi noxa est spūs digna. VIII, 1209. Pater et Filius et Spiritus una caritas, non tres caritates. VIII, 1174. Nec tres boni aut tres omnipotentes. VIII, 1172. Nec tres dii; quia una substantia, et non tres substantiæ, non tres sapientiæ. VIII, 1174. Non tria lumina. VIII, 1174. Deus in naturæ nominibus pluralem numerum nullatenus recipit. VI, 924. In Deo omnia unum sunt, excepto quod ad relationem adiunct. VI, 996. Ideoque sola relativa nomina plurali numero proferre licet. VIII, 1172. Ac de personis singulari naturæ nomina prædicare. VIII, 1174. Dei unitas ac personarum trinitas ostenditur exemplo lucis, s; lendoris et caloris. VI, 1015. Sive Pater faciat, sive Filius, sive Spiritus sanctus, Trinitas est que operatur; et quicquid tres fecerint, Dei unus est operatio. III, 2251. Sicut Pater per Filium dicitur facere, ita Filius per Spiritum sanctum. III, 2244. Ignis similitudine, in quo licet una substantia sit, aliud tamen actus splendor, aliud calor, ostenditur solius Filii incarnationi. VIII, 1175.

Dei regnum ubique indivisum. X, 1633. Deum nosse et amare hic paucorum est. X, 1860. Deum habere Patrem quanta gratia. V, 2193. Deus quomodo quærendus. VI, 804, 814, 827, 827, 961, 966, 983. Dei invenienti ratio. VI, 1221. Qua ratione ad Deum accedatur, aut ei adhareatur. X, 1879. Deo nihil nobis præsentium, nihil secretis. VI, 822. De actionibus longinqui aut proximi sumus. X, 1867, 1869. Deo nullus inimicus, nisi peccator. VIII, 1149. Dei præsentia areet peccata. VI, 1188. Deum nullo momento oblivisci debet homo. VI, 806, 964. Qui ipsius præsentiam recolat. VI, 964. Dei qui non meminit, eumque non intelligit neque diligit, cum eo non est. X, 1864. Deum qui non habet placitum, nequaquam evadet iratum. VI, 921, 978. Non est quo fugiatur a Deo, nisi ab ipso ad ipsum. X, 1878. Deo flagrans desiderium. VI, 855, 894. *Et per totum Tractatum*. Deum

sitientis ardentis affectus. VI, 950, 942, 944, 953, 981. Dei claritas qui gradatim cogitanda. VI, 1011. Deus qualiter in oratione cogitandus. VI, 1011, 1020. Dei bonitas ac maiestas, contemplationem quomodo fovcat. VI, 1157.

Deus solus adorandus. VI, 1175. Dei veri religio habet Deum auctorem. I, 65; 524. Et ex virtutum testimoniiis auctoritatem. III, 2542, 2544. His necessario credendum. III, 2544. Com. aratur honestas legum et magistrorum ejus cum turpitudine legum et magistrorum gentium. III, 2545. Deitas cur non colatur sub justitia, nisi rordie, aut virtutum aliam vocabulis. VI, 1016. Ad verum Dei cultum omnia aut belli laboribus aut pacis consiliis Honoris ordinat. IX, 816. Dei unius cultus qua ratione ad multos translatus. V, 2001. Deorum auctores homines; eorum cultus ab his non mandatus, nullis testimoniiis fultus. III, 2541. Turis est et inhonestus. III, 2542, 2545. In teatris celebratur. III, 2542.

Divina manus Imp. IX, 817.

Deusotelus presbyter. IX, 794.

Deuterius. IX, 816, 827.

Dextera intelligitur amor Dei, sinistra vanitas vel cupiditas saeculi. V, 1865, 1865. Dextera significatur intentio vite aeternae. V, 1867.

Diabolus ope is nomen est, non natura. III, 2282, 2298. Diaboli et Satanae discrimen. III, 2238. Diabolum esse docet Ecclesia, sed non quis, aut quomodo sit: quae communis sit de copio. VIII, 1177. Diabolus quid sit. VI, 1071; VIII, 1117. Eum aut malum a Deo factum, aut propriam habere originem quidam dicunt. III, 2239. Diabolus natura malus non est. III, 2217. De praestantia sua inflatus voluit dici Deus. III, 2216. Ad accusationem illius factus est homo; ideoque hominis existit iniucus. III, 2217. Diabolus unus ex rebus creatis detestandus. VI, 1185. Mali auctor est et inventor. VIII, 1218. Quot bona homini eripuerit, quot inferat mala. VI, 1071. Mulierem per serpentem seduxit, et data in serpentem sententia se damnatus est. III, 2252. Qui lingua latus sit. III, 2252. Ad diabolum, ut auctorem mortis referatur, quae de morte dicuntur. X, 1618. Diabolus auctor est in rebus per suggestionem peccati, non per potentiam retributionis. X, 1779. Porcinarum est auctor et exhibitor ex coactione divina, non ex propria potentia. X, 1779. In hominibus auctor est libidinis. X, 1659. In peccantibus flagitis illecebrarum adiutor, non voluntatum generator. X, 1847. Carnem in potestate habet, non animam. VI, 1074, 1572. Internas animae cogitationes non videt, sed ex quibusdam indicis colligit. VIII, 1221. Non omnes malas excitat. VIII, 1221. Non illud ubi substantialiter animae per energiam operationem. VIII, 1221. Ibi versatur, ubi homo quem decepit. V, 1903. Desertus in idolis, tanquam inclusus latebat in templis. IX, 802.

Diaboli captivus est omnis homo non redemptus. X, 1845. Deum velle ut ei serviat, lasane dicitur. X, 1846. Peccator porcionem illius de maturatione merito patitur. X, 1846. Ante Christum nec animus erat ad pugnam, nec vires ad eum vincendum. V, 1819.

Diaboli, a inventum Christi nolis invidentis, figura. V, 1819. Christi de manibus ejus nos liberantis figura. V, 1819. Diabolo victo iustum erat spolia violento auferre. III, 2277. Qua arte cum in laferis Christus delusit. III, 2277. Diabolus qui anjus et coagne ab homine divino delatus et prostratus. V, 2055. Quomodo juste homo et ereptus. III, 2559. Diabolus Christi cruce devictus. III, 1820. Ac proprio gladio interemptus. V, 1820. Juste excidit iure quo in hominem gaudebat. V, 1808. Diaboli opera, quae Christus sustulerit. X, 1624. Diaboli pomae quibus renuntiandum. V, 2275; VI, 1170; VIII, 1118.

Diaboli fraudes et artes ut nas perdat. VI, 877, 878, 879, 1519. Monachi cuiusdam in vestes crebra collatione fardare cur permissus. VI, 1104. Diaboli calliditate nunquam percuti difficultatium. V, 2076. Diabolas semper prodit se, dum ea confingit quae abhorreat a personis, per quas alligantur. III, 2251. De atraria pace super torquetur. IX, 862. Non est unde plus gaudeat, quam quoad eum homo peccati sui auctorem facit. V, 2215. Diabolus figuratus in Laban. V, 1765. In Pharaone. V, 1773. Ipse et leo et draco. V, 2549. Malus universe terre. V, 1844. Justos et iustos iudicis, quam diversa in eis operetur. V, 1845. Diabolus ante adventum Christi solutes, post religatus. V, 1819. Latrare potest, non mordere nisi voluntatem. V, 1820. Potest ad malum invitare, non potest trahere. V, 1979. Non cogendo, sed suadendo nocet; nec extorquet consensum, sed petit. II, 1117; V, 1830, 2215. Nil agit nisi permissus. VI, 1175. Diabolus dissedentes a se vivere solet. VI, 1175. Et eos qui suas fraudes se orant. V, 2249. Sed neque horum nisi permissus valet. V, 2270. Permittitur autem duabus de causis. V, 2270, 2272. Diabolus non persequitur nisi bonos. V, 1775. Hoc agere solet per malos. V, 1775. Non Judaeos

quaerit, non gentiles, non homines malae vitae, sed Dei servos. III, 2217. Diaboli in eos crescit odium, in quibus crescit virtutis studium. II, 1113; II, 1117. Qualiter teatet novitio. II, 1118. Diabolus tanto crudelius in nos servit, quanto propitior pros, icit mundi fiaem. VI, 1182.

Diabolum hostem habere nullus est, quam principem. X, 1870. Eum non timet, qui Deo se committit. V, 1900. Nec timendus ei est qui Deo conjunctus est. V, 1917. Diabolo bellum indicit qui Christum sequitur. V, 1795. Qui cum illo certandum. V, 2076. Quibus armis sit vincendum. V, 1797. Nos diabolum non adjuvamus, et vicimus. II, 1117; V, 2215. Diabolus nos semper Spiritu Dei plenus ac bonis operibus occupatos inveniat. V, 1821. Fugandus est studio Scripturarum. II, 1117. Diabolum quisque aut Christum in corde suo pascit. V, 2547. Diabolus sciatur, qui disjungitur a Deo. V, 2548. Diaboli angeli sunt, qui faciunt voluntatem ejus. VI, 1071. Diaboli quum misera servites. V, 1775. Diabolus ut ovet in exitu animae peccatoribus. VI, 1576. Qui in iudicio reos sit accusatus us. VI, 1072. Scilicet qui pompis ipsis non ex toto renuntiaverit. VIII, 1118.

Diaconi primi constituti sunt deservire mysteris, nolo dicere mensis. III, 2502. Diaconi ordo est acci ere a sacerdote, et sic dare plebi. III, 2502. Sacerdotibus excoctis omnia praeparant. III, 2503. Diaconi testimonio fit presbyter. III, 2502. A diaconis perduuntur ordiandi. III, 2505. Diaconus clamat ut ad benedictionem potius humilietur. V, 2286. Orationem in die, canis, *lectamus genua*. V, 2285. Calicem Christi credentibus ministrat. V, 2096. Diaconi adstant in Concilio considerantibus ejus; is. IX, 808. Diaconi habitus. VII, 858, 846.

Diaconos (Romanae civitatis) sacerdotibus coequare, ne dicam praefere, Felicibus contendit. III, 2501. Quasi honorabiliores sint, quam apud ceteras ecclesias, ob magnificentiam urbis. III, 2501. Diaconi Romanae Ecclesiae sedendi dignitatem in ecclesia non praesumant. III, 2501. Ut aquam in manus sacerdotis non fundant, sicut fit per omnes ecclesias, multitudine facit clericorum. III, 2501. Cur sacerdotibus non sic deferatur, ut illis. III, 2502. Per convivia agunt quod sacerdotum est; et quod solis sacerdotibus licet, ut sibi in orationibus responderetur volunt. III, 2502.

Dialectica est bene disputandi scientia. I, 1409. Dialectice princeps. I, 140. Aliud est ad facultatem dialecticae, aliud ad dialecticam disciplinam pertinere. I, 1411. Dialectici et Oratoris in usu verborum fines proprii, sed mutuo non spernendi. I, 1414.

Diapsalma. III, 2554.

Dicatio mea. IX, 819, 820.

Dicibile et dictio qui differant. I, 1411.

Dilyms. IX, 781. Contendit tertium esse in substantia hominis spiritum. VI, 815; VIII, 1216.

Dies et nox cum mundo coeperunt ac cessabunt. III, 2521. Diei nox semper subsequitur. III, 2521. Dies primus ipse est Angelica natura. VI, 740. Dies creationis sex qui intelligendi. VI, 741. Dies malis faciunt malitia et miseria. V, 1864. Dies Romanorum civitatis. VII, 841. Dierum superstitiosae observationes. V, 2269. Ne dicatur dies Martis, Mercurii, Jovis; sed feria secunda, tertia, etc. V, 2035. Dies Domini quotidie est Christianis. V, 1757. Dies magnus, quid. III, 2440.

Differentia quid sit. I, 1424.

Dignus. IX, 778.

Dignitatem atque officiorum tituli et gradus diversi. IX, 808, 816, 818, 820, 828, 841, 842. In dignitatibus alii meliores, deteriores alii continentur. VI, 1042.

Diluvium generale totius mundi sub Noe. III, 2175. Diluvium miscicordiae divinae fuit effectus. V, 2028. Baptismi ac jejunii Quadragesimalis similitudo unit. V, 2028. Diluvio cur terrana tantum, et non aeterna animala perierint. III, 2155. Quid de illis actum sit, quae nec in terris, nec in aquis solis vivere valeat. III, 2156. De aquarum eruptione et recessu variae opiniones. III, 2156. Diluvium hominem delevit, crimina delere non potuit. V, 1984.

Diocletianus. VIII, Cons. IX, 794.

Dioecesis Aegypti. X, 1687. Dioeceses majores tenet Papa. IX, 787.

Diomys is fons Avii. VIII, 1214.

Dimysius Consul. X, 1685.

Dioecornus. X, 1778.

Diospolitana synodus. X, 1685, 1688. Quidquid in ea Pelagius se divisse denegavit, postea apertius dixit. X, 1743. *Vide* Palaestina.

Discentis tutor est conditio, quon docentis. X, 1891. Ad discendum dupliciter duemur, auctoritate atque ratione. X, 1897.

Disciplina quid sit. VI, 1087. Disciplinae ac virtutis discrimen. I, 1455. Disciplinae necessitas et utilitas. V, 1799. Disciplina etiam est in brutis. VI, 1221. Disciplina religio-

nis ac veræ pietatis magistra. VI, 1219. Quam omnia continentur et ordinantur. VI, 1219. Vitia omnia frenantur. VI, 1219. Crimini videntur supplicia. VI, 1220. Disciplina legis divinæ servit humana. VI, 1220. Disciplina quibus gravibus, quibus levis. VI, 1220. Disciplina temperamenti est bonitas, et disciplina condimentum bonitatis. V, 1831. Disciplina sine bonitate, tristis quædam est amaritudo vitæ. VI, 1849. Disciplina Ecclesiæ, tunica est corporis Christi. VI, 1097. Disciplina Ecclesiastica seu Apostolica circa clericorum stabilitatem. X, 1762, 1771. Disciplina severitatem ob reorum multitudinem exercere non valens Episcopus, quid agere debeat. V, 2295.

Disciplina cælii. Christus. VI, 1295.
Discordie perniciosa. V, 1951.
Discretio apud Deum non est nisi meritum. V, 1980. Discretio boni et mali non est facilis, et difficilior probatur aliis. V, 2035. Discretio mater et nutrix est omnium virtutum. I, 1162. Sepe falso discretionis nomine palliuntur negotium volu-tatis. I, 1462. Discretio est animam carni præponere, et ubi periclitatur utraque, pro illius utilitate istam negligere. I, 1162.

Distractio in orando non leve crimen. V, 2281; VI, 964.

Divalis lex. IX, 806.
Divites consulere quantum sit malum. V, 2253, 2269, 2270. Divites credenti nihil proderunt qualibet bona opera. V, 2270. Divites aliqua verè prædicare non est mirandum. VI, 1173. Cur frequenter vera nuntiant, mala infertant, ac nominis per eos vitetur periculum. V, 2269, 2270.

Divitiarum natura bonæ, malis sunt male. V, 2155. Divitiæ veræ. V, 1786. Divitiæ veræ ac falsæ. X, 1846. Divitiæ veræ quibus auferitur inopia, et inde quibus crescit. V, 2155. Divitiis suas ubi quisque habet, ubi delectationem. X, 1878. Divitiis se imbecillius, elongat se ab amore Dei. VI, 1543. Eis nunquam licet acquiri sine peccato. VI, 1543. Cum argenteis simulacris ubi marcupio non includendus animus, qui cum numerorum pondere nunquam poterit transvolare ad cælum. I, 1471.

Divitibus etsi pecunia non fluitur, vita tamen fluitur. V, 2542. Divitum est infans, si pauperum regnum cælorum sit. VI, 1218. Divitis et Lazari pauperis autate vices. V, 2552. Divites de rebus, dum suæ sunt, se relinquant. V, 2552, 2553. Divitis et pauperis unum, quod laudem vel vituperationem in uno majorem meretur, quam in altero. III, 2572. Divites, nisi omnibus abrenuntiant, regnum Dei habere non possunt. V, 1709. Divites posse esse bonos, nec culpandam eorum dignitatem, sed fastum. V, 1813. Divitibus nil nocet quod divites sint, si humilitatem et misericordiam vel justitiam tenere contulerint. V, 2511. Utilis terra, o utilitas humiliter teletur, quam superbe relinquitur. X, 1887. Divites Christiani, si verè Christiani sunt, præsertim pauperes sunt. X, 1878. Divites qui continent in se unde illi superbia satiet, pauper est Dei. X, 1879. Divites apud Deum. III, 2255. Divites cum aliqua spe quis possit esse. V, 2248. Divites pauper est sine caritate, cum qui pauper dives est. V, 1937, 1968. Divitiarum bona ordinatrix est caritas. V, 1957.

Divites et pauperes quorsum fecerit Deus. V, 1980. Quid sibi invicem conferant, vitis et uli similitudine illustratur. V, 2574. Divitibus militat inopia pauperum. V, 2551. Non illis datum, sed transmissum est pauperibus per eos dispensatum, quod eorum necessitatibus superest. V, 2558. Divitem Deus constituit prærogatorem in bonis suis. V, 2541, 2542. Et quia aliquantulum curam gerit, ut ad securum pauperem victus perveniat: ideo de re communi prior permititur tollere quod sufficit. V, 2218. Divitem nihil pauperibus erogantia a crimen. X, 1863. Divites sui certum non erogant, tot hominidiorum reus, qui pauperes in locis ubi habitat, fame mortui fuerit. V, 2268; VI, 1176. Inde cum his in die iudicii causam est dæcurus. V, 2263. Divites sine misericordia, abusus. VI, 1246. Divitem avarorum mores. VI, 1546. Divites modo vix inveniunt. V, 1958.

Docti, sunt in idis pretiosi. V, 1854.
Doctoris lingua exterius in vacuum laborat, nisi sit intus qui doceat. VI, 1196. Doctor et discipulus separantur officio, sed iunguntur factis. V, 2245. Doctor o sequenti discipulo exa-m lo plectitur, cum ipse eandem non facit. V, 2244.

Doctrina. In doctrina apostolica parvuli et magni, infirmi et fortes labent unde et abeunt et siliuntur. X, 1433.

Dogmata a majoribus decisa non sunt amplius retractanda. X, 1764. De Dogmatibus ecclesiasticis Tractatus. VIII, 1211, 1212.

Dolor cavendi prodit cupiditate fruendi. II, 1103. Dolor quos mal propter anime maculas laborare, in paralytico extenditur. III, 2198. Dolendi quæ nobis sit iugis materia. VI, 1120, 1124. Dolor de peccatis non est nisi cum

vita finendus. VI, 1124, 1128. Non omnis dolor est penitentia. VI, 1120.

Dominus verus ideo Deus est, qui servo non indiget, et quo servus indiget. X, 1832. Dominus est rerum quas habet, qui nulla cupiditate irretitur. X, 1873. Dominus sine virtute, abusus. VI, 1082. Dominus tria necessaria. VI, 1082. Præsertim necesse est ut Domino adhaerant dominorum. VI, 1035. Dominari nequit, qui prius alicui servitutum exhibere denegat. VI, 1080. Dominetur carni avaritia, animæ ratio, rationi gratia. VI, 954. Dominorum in servos sævitia reprehenditur. V, 2050.

Dominicus dies appellatur quo Dominus resurrexit. III, 2522. Cur dictus sit Dominicus. V, 2274. Dominicus dies est. III, 2535. Hujus diei non habet quatuoragesimus numerus. III, 2535. Dominicus dies quoti-ysteri sac Dei gesus clarus. V, 2070, 2274. Eo die et iherosolym et adimpletum, quod ad humanam salutem proficit. III, 2289. Eo die manna dari cœt. h. V, 1791. Dominico die ad ecclesiam convocandum. V, 2258. Soli Deo vacandum. VI, 1174. A servili opere abstinendum. VI, 1171. Non dubitatur quin Dominico die opera faciant, qui feria quinta ex superpositione ab his vacant. V, 2210. A vespera diei Sabbati ad vesperam diei Domini a rurali opere et ab omni negotio vacandum. V, 2273. Ad vesperam et nocturnam celebrationem veniat qui possunt. V, 2273. Alii domi non negligant Deo solvere votum ac reddere pensam servitutis. V, 2275. Nullus se a Missarum celebratione separet. V, 2275. Acriter reprehenduntur, qui hoc die Missas ad lategram non perexsecant. V, 2276, 2278. Nisi quos excuset infirmitas vel paralytica necessitas. V, 2278. Si toto die Domini o lectioni insistere et Deo supplicare negligimus, non leviter in Deum peccamus. V, 2278. Varii usus perversi contra hujus diei sanctitatem. V, 2278.

Donatianus Imperator. III, 2266.

Donatus. IX, 790.

Donnus. VII, 809, 811, 841.

Donnus Dei, creata sapientia. VI, 915, 916. Ejus invocatio. VI, 916.

Donatianus a foro Claudii. IX, 779.

Donatianus partis Donati. IX, 807.

Donatianus Teleptensis, priusæ solis. X, 1750.

Donatus episcopus catholici. IX, 791.

Donatus innocens episcopi nomine et officio ab Impto Felice soluitur. IX, 804.

Donatus presbyter. VII, 850.

Donatus diaconus catholicus, filius Nini. IX, 803.

Donatus Cirt. civis, quem Cirtenses sibi episcopum petierunt. IX, 798.

Donatus Masulitanus, traditor. IX, 777.

Donatus, ex iis qui Bagaiensi Concilio interfuerunt. IX, 807.

Donatus Bagaiensis insanam colligit multitudinem. IX, 800, 801. Circumcellionem invitatur, quos Paulo et Marcario o jonat. IX, 800. Sic invenit unde furiosam conduceret turbam. IX, 801. Mors ipsius, unitatis fugiendæ prætextus. IX, 801.

Donatus Carthaginensis. IX, 800. Illius maledicta in Constantem Imp. et in præfectum Gregorium. IX, 801. Constantis miserat ornamenta domibus Dei, par, eribus elemosynam, nihil Donato. IX, 801. Donatus auctor schismatici per calumniosam criminationem. IX, 841. Unde coacta apud Carthaginem dispensio. IX, 795. Unde schisma. IX, 795.

Donatistæ devic plebis magistræ. IX, 811. Hæretici de parte Donati. IX, 811. Catholicos quasi Samaritanos habebant. IX, 765. Ipsi potiori jure quasi Samaritani sunt habentii. IX, 764. A Constantiano appellantur officia diaboli. IX, 788. Infandi deceptorum religionis. IX, 789. Miserrimæ contentionis vexillarii. IX, 791. Basilicas fecerunt non necessarias. IX, 800. Misa a Constante ecclesiis ornamenta, et pauperibus elemosynas contumeliose requirunt. IX, 801. In civitate Constantia Basilicam invadunt Catholicis a Constantino constructam, noluntque sarqum novam eam reddere. IX, 792. Donatistis neque est respectus salutis suæ, neque veneratio Dei ob oculos posita. IX, 785. Multa ab his Ecclesia catholica sustinet non a divinis humanisque leges. IX, 811. Donatistæ perpetrant homicidia. IX, 805. Eucharistiam cum bus dant, et chrismum per feostram projiciunt. IX, 804. Pu-llas incestant. IX, 804. Altaria frangunt. IX, 804. Episcopos deponunt. IX, 804. Nulli ecclesiastico ordini parent. IX, 804. Lavant sine causa parietes. IX, 804. Exorcizant fideles, et penitentia omnes Ordines præter Reges Ecclesiæ subijciunt. IX, 804. Cum personarum acceptione. IX, 804. Donatistæ piores non rebaptizandos aut reordinandos, sed per penitentiam reconciliandos putabant, qui a lertus partis fuerant. IX, 774. Ex violenta Circumcellionum parti orum invidia sit. IX, 801. Ex his aliqui falsi martyrii cupiditate se præcipites dabant. IX, 801. Quæ per Circumcellionum futura agunt,

sustinet Ecclesia, quamvis ea liceret coercere. IX, 811, 812. Contra ipsorum violentias tutio quaeritur. IX, 812. Donatarum Ecclesia non est nisi in Africa angulo. IX, 771, 775. Romae nullam basilicam habuerunt. IX, 803. Sed fors quamdam speluncam quo convenerent delegerunt. IX, 803. Episcopi schismatici, quos ibi ab Africa missos habuerint, recensentur. IX, 803. Montenses sunt dicti. IX, 803. Ob eos scilicet qui extra Romanam in spelunca convenerant. IX, 803. Donati parti non est insuetum falsare acta. IX, 781.

Donatus a Romano Concilio sub Miltiade damnatus, quod confessus sit se rebaptizasse, et Episcopis laicis manum imposuisse; appellat. IX, 779. Sententia Romani Concilii percussus, ultra tamen Carthaginem prior rediit. IX, 780. Quamvis pollicitus se illud non accessurum. IX, 779. Donati pars seditiosa Carthagine non adquecivit iudicio Miltiadis et XIX. Episcoporum. IX, 780. Quod obtrudant adversus Concilii Romani gesta. IX, 785. Ut Arelatam conveniant, eis praecipitur. IX, 785. Donatarum contumaciam et ab ecclesiastico iudicio ad suum appellacionem Constantinus detestatur. IX, 788. Appellantes ab Arelat. synodo jubet ad comitatum suum dirigi. IX, 789. Revocat facultatem recedendi ad Africanam. IX, 789. Et Caeciliano presente probent quae ipsi offerunt crimina. IX, 789. Pollicetur se fidem habiturum ceteris, si vel unum probent. IX, 789. Praesentiae Constantini fuga se subtraxerunt. IX, 789. In Africanam se venturum, ac de toto hoc negotio iudicaturum Constantinus promittit. IX, 790. Et insolentiam eorum patientia demandat Catholicis suadet. IX, 791. Donatistae de factis suis Catholicos inamant. IX, 798. Ad operarii unitatis multa asperae gesta, imputanda sunt Donatarum majoribus. IX, 800. De his quae a Macario asperae gesta sunt, frustra invidiam faciunt. IX, 805, 804. Sine causa expositolant de Pauli et Macarii persecutione. IX, 800. Donatarum causa ante collationem Carthagini. ecclesiasticis et imperiali iudicio terminata. IX, 829, 852. Ob schismaticum finem an. cccxxviii. Gratus gratias agit. IX, 802. Donatarum episcopi novum longe relegati. IX, 809, 802. Julitum precibus rogarunt, et ab eo impetrarunt, ut reverti possent. IX, 805. Libertas eis eadem voce reddita, qua idolorum templa patefacta. IX, 805. Donatarum desperatio apparet Juliana rescripto ab ipsis impetrato. IX, 808. Eorum post redditam sibi a Juliano libertatem horrenda lacerata. IX, 805. Rebaptizantes constitutione Imp. Valentini in an. cccxxxiii sacerdotio indigni censentur. IX, 806. Constitutione Gratiani an. cccxxvii jubentur de ecclesiis expelli, basilicis eorum Catholicae restituitur. IX, 806. Et loca in quae sacro convenerint, fisco tradi. IX, 806. Hipponensis Concilii an. cccxxvii decretum, confirmatum in Carthagina. an. cccxxviii in quis Donatarum clericorum in ordine suo recipiatur, sed in numero laicorum. IX, 806. Excipiuntur quos constat non rebaptizasse, aut qui cum plebibus suis ad Catholicam transeunt. IX, 806. De his Aurelius cum Concilio suo an. cccc. Nihil audeat delinquere. IX, 809. Donatistis suos honores servari non placet transitorio Concilio. IX, 809. Salvo hoc decreto Concilium Carthagini. an. cccc. eos in suis honoribus recipit. IX, 809.

Donatistae. Ex his quae gesserunt erga Maximianistas, paratur via qua ad Ecclesiam reducantur. IX, 809. Ili numero cccc apud Bagadam adversus Maximianum ejusque ordinatores et socios sententiam dicunt. IX, 807. Maximianistas pro iudicio iusti et seorsim suis exturbarunt. IX, 775, 811. Redeuntes in suis honoribus receperunt et eorum baptisma acceptaverunt. IX, 772, 809. De Donatistis conveniendis decretum Carthagini. Concilii an. cccc. et forma conventionis hujus. IX, 810. Donatarum Episcopi conventi respondere nihil audent. IX, 812. Sed in Episcopos et clericos aliosque furunt, et ecclesias aliquas invadunt. IX, 812. Quaerit Concilium Carthagini. an. cccv ut adversus eos valeant leges, quae haereticos ordinantes mutant, aut iure testandi et aliquid pro modum hereditatis aut donationis accipiendi privant. IX, 812. Eos qui rebaptizant Honorius an. cccv omnium facultatem publicatione tollit, et privat testandi aut aliquid donationis specie accipiendi iure. IX, 815. Carthagini. Concilii an. cccv gratulatio de unitate acta, et exclusio Donatarum. IX, 814. Concilii Carthagini. an. cccvii decretum, quatenus lex Imperatorum de unitate lata valeat. IX, 814. Supplicium iuste animadversionis adversus eos Honorius an. cccvii et cccvii decretum. IX, 815.

Donatarum Episcopi collationem pariter postularunt. IX, 818, 850. Eam tamen recusasse dicuntur. IX, 829. Iis qui venturos se responderint, ecclesiae etiam ablatae promittuntur reddende. IX, 818. Et iis qui convenerint, liber et salvus ad propria reditus promittitur. IX, 818. Collationis Carthaginiensis gesta. IX, 816. De omnibus provinciis Africanis praevio sunt collationi Carthaginiensi. IX, 816. Aucti perreperit. Hecum, qui ad Catholicorum votis concessit.

rat. IX, 817. Donatistae se vocant sinceræ Christianitatis episcopos et catholicae veritatis. IX, 821. Ac defensores ecclesiasticae veritatis. IX, 828. Mendacium esse volunt, quod adversarii ipsos esse paucos saepe jactent. IX, 821. Marcelliani secundo edicto se nolle consentire significant. IX, 821. Hinc sollicitudo est Catholicis. IX, 821. Fratres a Catholicis vocantur, et ipsi eorum se fratres negant. IX, 824. Dicitur Ecclesiam Caecilianam et sociorum ejus peccatis pollutam perisse, et reliquias ejus in parte Donati remansisse. IX, 824. Unde hic error refellendus. IX, 824. Refellitur maxime ex eorum sententia de Maximiano et sociis ejus. IX, 825. Iude etiam refellitur, quod criminantur Catholicos baptismum in aliena communione datum recipere. IX, 826. Aut quod quaerunt se a Catholicis apud terrenas potestates traditi. IX, 826. Sedere detrectant in collatione Carthagi. IX, 827. Moras necere tentant. IX, 829. Multa agunt, ut nihil agatur. IX, 829. Primitianus conventus pro Collatione respondit: Indignum est ut convenienti filii martyrum, et progenies traditorum. IX, 851. Donatistae Ecclesiae catholicae solent traditionis crimen obijcere. IX, 851. Caecilianam vel collegarum ejus causam. IX, 852. Quam invidenter. IX, 855. Frustra volunt Caecilianam Catholicis esse patrem aut radicem aut caput. IX, 852. Contendunt de malis tantum latentibus et ignoratis explicandas esse parabolas sagaxae, etc. IX, 853, 859, 840. Et quod Prophetae inter malos erant, commorationis fuisse, non communionis. IX, 856. Quaerunt se ac patres suos per centum annos, vel amplius sine cessatione vexatos. IX, 858. Quas immunitates, et per quos passi sint, recensent. IX, 858. Ac se eorum in Bagaiensis oppido. IX, 858. Nihil simile a suis Maximianis factum. IX, 858. Donatistae Marcelliani sententia damnantur. IX, 840. Donatistis episcopis a collatione ad propria loca sine ulla molestia redire permittitur. IX, 841. Leges Honorii in eos post collectionem dantur. IX, 842. Donatarum baptismum non debet iterari, ut Samaritanorum circumcisio non iterabatur. IX, 764.

Dona Dei habent etiam impij. VIII, 1174. Dona sunt iis qui bene utuntur illis. VIII, 1174. Caritas singulare sanctis donum est. VIII, 1174. Donum Dei proprie est Spiritus sanctus. VIII, 1174. Dare vult Deus, sed non sinunt occupata manus. V, 1891.

Donus presbyter. IX, 798.

Dotham interpretatur defectio. V, 1763.

Draco igneus et immense magnitudinis Uzali in aere visus. VIII, 830.

Dubitare de Deo vel Christo mors est. III, 2268.

Ducator. V, 2126.

Ducenarii. IX, 816, 827, 828.

Dulcedo Dei mulcet amaritudinem mundi. VI, 882.

Dulce et laetitia discernunt. VI, 1249.

Duritia quid aliud est, quam Dei obviare mandatis? X, 1668. Duritia nobis sola nascenti conditione debetur. X, 1667. Indurare Deus dicitur, quem molire noluerit. X, 1668.

Dumvir. IX, 781.

Ducis aut Comitatus nomen tamen eidemque promiscue datum. VI, 1046. In *Admonit.* Dominus ex duce. X, 1669, 1700.

E.

Ebrietas quasi inferni puteus. V, 2506, 2507, 2525. Nihil aliud est quam manifestissimus daemon. VI, 1060. Ebrietatis effectus et mala. V, 2502, 2503; VI, 1106, 1107, 1108, 1111. Exemplis et verbis Scripturae declarantur. V, 2505. Ebrietatis mala in feminis. VI, 1110.

Ebriosi velut naufragae naves. V, 2507, quasi paludes, ex quibus nihil nascitur quod utile sit, nihil quod non horrorem pariat. V, 2504. Quam ridicule invident sobrios quasi non viros. V, 2505, 2507. Ebriosi se et sua perdidit. V, 2504. Dum putant bibere vitium, bibunturam vino. VI, 1060. Ebrietati proximus sacerdos, vicinus est ulioni. V, 1107. Ebrietas ita est usitata, ut nec peccatum putetur. V, 2505, 2508. Huius vitio obnoxii sunt clerici aliqui. V, 2508. Etiam majoris ordinis. V, 2508. Ebrietas sola, si frequens fuerit, in infernum praecipitat. V, 2509. Grave peccatum est et Deo odibile. V, 2509, 2508. Pona aeterna placentium. V, 2505, 2508. Ebriosi cum infamia amicitia, qua se invicem cogunt ad bibendum. V, 2505, 2504. Etiam si quis dicat, aut bibes, aut morieris: melius est ut caro sobria occidatur, quam ut anima per ebrietatem moriatur. V, 2507. Ebriosum servum si nullus habere velit, cur vis ut Deus servos patiatur ebriosos? V, 2508. Effusa prodigalitas et ebrietas quorundam rusticorum ubi vinum habent. V, 2509. Sitis irritamenta quaerentes culpanter. V, 2508. Ebrietas solis lugentibus ab amicis ingeritur. VI, 1107. Ebrietati quomodo quis paulatim assuescit, ita et paulatim ab ea resuetus. 2505. Ebriosi, quod nimio potu perdituri

erant, per eleemosynam in caelo reponant. V, 2309.

Ebrietas sobria amoris Christi. VI, 955. Ebrietas spiritalis Martyrum ac nuntium saeculo mittentium. V, 2090.

Ecclesia post Synagogam vocata, ante eam uel promissa. V, 2171. Scilicet Abraham, Isaac, Jacob, et populis per imitationem fidei filius eorum. IX, 822. Ecclesia Synagogæ successura, Rebecca post mortem Saræ ad Isaac introducta. V, 1734. Aliz ejusdem rei figuræ. V, 1800, 1814. Ut Saræ mortem adventus Rebecca, ita Judæorum infidelitatem fides solatur Ecclesiarum. V, 1754. Ecclesiarum et synagogarum altercatio. VIII, 1131. Ecclesiam præfigurauerunt Adam, arca Noe, Sara, sed maxime regina Austrii. V, 2171. Sicut et Rebecca. V, 1738. Pharaonis filia. V, 1776. Æthiopiassa Moysi uxor. V, 1777. Vidua quæ Eliam suscepit. V, 1824, 1825. Ecclesia de sanctis, arca de lignis quadratis. VI, 749. Ecclesia ex gentibus muliere peccatrice adumbrata. V, 1906. Ecclesia Christo per baptismum sociandæ figuræ. V, 1734, 1765. Ecclesia catholica in Abel, Noe, Abraham reliquisque fuit. V, 1834. Latuit aliquando, nunc non potest latere. V, 1835. Est omnibus nota. IX, 829. Quod de ea promissum est Abraham, jam latere non potest, cæcorum oculos ferit, sturdorum aures irrumpt. IX, 829. Scripturæ Christum et Ecclesiam tanquam sanctum commendant conjugium, Christum sponsum, illam sponsam. IX, 830.

Ecclesia virgo et sponsa Christi. V, 2166. Mater, virgo, et sponsa Christi, ad instar matris ipsius. V, 1989. Cur sponsa et uxor Domini. VIII, 1128. Ecclesia e latere Christi in cruce morientis exorta. V, 2067, 2068. Christi conjux efficiatur communicando corpori et sanguini Christi. VI, 748. Ecclesia cum Christo conjugium in cruce firmatum. V, 1987. Ecclesiarum Christus in presenti dat arras sanguinis sui, daturus postmodum dotem regni sui. V, 1761. Dedit arras, quando ex Legge promissus, et dotem quando immolatus. V, 1918. Possumus et arras intelligere presentem gratiam, dotem vero vitam æternam. V, 1918. Ecclesia sola est Christi sponsa. VIII, 1150. Ecclesia catholice legitimus sponsus unus est Christus. V, 1779. Hanc relictam Apostoli susceperunt, et Christi nomine filios suscitauerunt. V, 1780. Ecclesiarum initium et progressus. IX, 852. Quæ proprie ei pater. IX, 853. Ecclesia, torcular. V, 1816. Navicella. V, 1884. Contra turbines seculi inconcussa. III, 2204. Ad plures pervenit regiones, quo plus fuit agitata. V, 1884. Ecclesia Christum per membra in cruciatibus semper parit. III, 2434. Ecclesiam diabolum primo inestavit ut leo, nunc ut draco. V, 2549. Eam intus ficti Christiani, foris hæretici vel pagani velut uno corpore, quia uno spiritu, persequuntur. III, 2442. Ecclesiarum inimici quomodo ei prosint. X, 1872.

Ecclesia corpus Christi. V, 1910. Uno ubique spiritu vegetatur. X, 1775. Spiritualiter eos manducat, qui per fidem huius incorporantur. III, 2416, 2447. Ecclesia porta, porta paradisi. V, 2059. Ecclesiam in omnes mundi partes dilatandam, fide certum est. X, 1812. Scripturæ loca, quæ Ecclesiam toto orbe diffundendam adstruunt. IX, 822. Ecclesiam catholicam credimus, non in Ecclesiam. V, 2195. Ejus unitas. VI, 1197, 1201. Ecclesia una catholica septem Ecclesiarum nomine signatur. III, 2418, 2420. In Ecclesia catholica tantum remittuntur peccata. V, 2189. Ibi tantum prodest baptismus. VI, 767, 776. Penitentia. VI, 766. Quodlibet opus bonum. VI, 768, 776. Ibi tantum est vera fides, pax, salus. VIII, 1531. Ac veri sacrificii locus. X, 1860. Extra nulla salus. VI, 776. Sed damnatio æterna. VI, 776. Ad Ecclesiam qui pertinent. V, 1959. Ecclesiarum hæreticorum non sunt catholice. V, 2195. Ab Ecclesie corpore se præcisum demonstrat, qui iratum mala vel bona non sentit. VI, 1066. Ecclesiam Cæciliani ac sociorum peccatis perisse, et in parte Donati reliquias ejus remansisse Donatistæ volunt. IX, 824. Unde retellendi sint. IX, 824, 850, 851. De Ecclesie puritate testimonia a Donatistis collecta. IX, 855. Ecclesiarum causa ab hominum causa distinguenda. IX, 852. Quomodo distinguatur. IX, 853.

Ecclesia nigra et formosa. V, 1777, 1825. Corvis adumbratur. V, 1822. Item vidua ad quam Elias missus est. V, 1824. Item alia vidua, quam Elisæus are alieno liberam fecit. V, 1828. Malos et bonos sese collidentes utero gestat. V, 1738, 1759. Qui bonis mali serviant. V, 1759. Ecclesia bonos habet et malos. III, 2431. In omni professione permixtos. VI, 777. Carnales et spirituales habet: utriusque Abraham sacrificio adumbrat. V, 1745. Ecclesie tres status, penitentia, justitia, gloria. VI, 1557. Ecclesie quatuor sunt genera: capitulum, episcoporum, presbyterorum, diaconorum, fidelium. IX, 804. Ecclesia a Deo data, ut omnibus in omni bono suo succurrat. VI, 1127. Ecclesie fides quibus prosit ad remissionem peccatorum. VI, 1119. Ecclesia lacrymis adjuvandi sunt publice penitentes. VI, 1125. Credendum est quod bonus Ecclesie bona opera succurrant penitentibus. VI, 1125. Ideoque non in extra Ecclesiam digne penitere. VI, 1125. Ecclesie a patra congruis peni-

tentium laboribus, eis impetrat vitam. VI, 1126. Ecclesiarum bonis ditati, purgatorium non sentiunt, qui in vitæ fine baptizantur. VI, 1127.

Ecclesia, Christi domus. V, 1849. Alvearium, ubi apes spirituales mella conficiant. V, 2077. Qui Dominum diligunt, ad eam cito veniunt, tarde discedunt; secus alii. V, 2077. Ecclesia frequentanda. V, 2078. Ad ecclesiam non est veniendum sine eleemosyna. V, 2350, 2351. Ecclesiam tantum festis diebus adeuntes ab Origene increpantur. V, 1755, 1756, 1757. Castrum celestis desertor est, qui diebus orationi destinatis ab ecclesia se subducit. V, 2076. Qui sex horis de ecclesie conventu non se subducit, magnum animæ remedium acquirit. V, 2079. In ecclesia vel orandum vel psallendum. V, 2286. Crimen eorum qui ibi otiosis sermonibus vacant. V, 2287. Increpantur qui in ea immo-deste se gerunt. V, 1783. Ecclesie vasa et supellex recenseantur. IX, 794. Ecclesie ornamenta plurima ex auro et argento. IX, 775. Quis ea custodiret. IX, 775. Ecclesie Africa missa a Constante ornamenta. IX, 800. Ecclesie quod oblatum est retrahere, quantum sit peccatum, Ananias et Sapphiræ morte ostenditur. III, 2200. Ecclesie immunitas violata excommunicatione vindicatur. II, 1096. De irruptione in ecclesias lex Honorii. IX, 807.

Ecclesiastico negotiari non licet. III, 2583. Ecclesiasticum jus et potestas. III, 2287. Ecclesiastico juri ab auctore concessum est et penitentiam dare, et post penitentiam recipere. III, 2510.

Ecclesiastici liber a Carthaginensi Concilio laudatur ut Salomonis. X, 1729.

Eclasis. VI, 797.

Edusius exceptor. IX, 794, 795.

Egeles. VIII, 1150.

Eleemosyna bonum melius quam jejunium. V, 2023. Ab ea nemo facile excusatur. V, 2025; VI, 1173. Eleemosynæ præceptum quomodo quisque impleat. V, 2024. Ab eleemosyna largienda qui dispensentur. V, 2551. Eleemosynæ ergo quodquam habere non sinitur Reclusa. I, 1435, 1463. Si vero ex suo labore aliquid habuerit superfluum, det non sua, sed alterius manu. I, 1435, 1463. Eleemosynæ genus quod ei liceat. I, 1465. Eleemosynarum duo genera, unum cordis, aliud pecunie. V, 2232, 2239, 2261, 2551, 2556, 2557. Hæc sine se invicem nil prosunt. V, 2266. Eleemosynarum tertium genus, bona voluntas. V, 2557. Hoc genus est in pauperis potestate. VI, 1177. Deus noster non solum copia largitatis, sed benevolentia pascat largientis. V, 2250. Non tam res nostras quam nos i, sos desiderat. V, 2261. Quomodo nos per eleemosynas ad se trahat. V, 2261. Eleemosynam dat etiam qui plebit. V, 2523. Eleemosyna occulta qui publicè fiat, et qui publicè occulte. V, 1864. Qui dextera aut sinistra fiat. V, 1863.

Eleemosyna multis rationibus suadet. V, 2343. Eleemosyna, pium quoddam ænus. V, 1912. Incomparabiliter plus est quod pro paupere accipitur, quam quod ei datur. V, 2551. Qui propter filios eleemosynam non largitur, filiis, non sibi prospicit. V, 1912. Ad eleemosynam invitatur, uti audimus, Sursum corda. V, 1912. Eleemosynam negans ad caelum sine causa pulsabit. V, 2552. Sine causa ponarum finem expostulabit. V, 2553. Eleemosynam largienti quæ erit in die iudicii fiducia. V, 1899, 2551, 2337. Quæ merces. V, 2335. Eleemosynis necessario redimenda peccata. V, 1895. Eleemosyna quotidiana redimuntur minuta peccata. V, 2559. Non consumuntur quotidiana adulteria. V, 2359. Eleemosyna pro peccatis, si ea deserantur, multum prodest. V, 2559. Eleemosynam faciens, et non desinens peccare, quasi sua offert Deo, et se diabolo. V, 2018. Aliorum carnem pascat, ac suam animam jugulat. V, 2226. Pecuniam Deo offert, et animam tradit diabolo. V, 2558, 2559. Pecuniam perdit, et se non redimit. V, 1846. Eleemosynam de rapinis erogantes sistuntur ad iudicium. V, 2546. Eleemosynas de rebus iniuste partis Deus abominatur. VI, 1042, 1058, 1067, 1345. De rapinis eas faciens, Deum tanquam corruptum iudicem prædæ socium vult habere. V, 1846. Eleemosyna quælibet extra Ecclesiam ad salutem non prosunt. VI, 768, 776.

Eleemosynis quantis opus sit ut peccata redimantur. V, 1892. Quæ et quando in eleemosynam sequestranda. V, 2557. Quid ab unoquoque pauperibus largiendum. V, 1879; VI, 1173. Decimæ rerum suarum ipsis tribuendæ. Vide Decima. Eleemosynam quantum impertiri debet quantum prevalet. V, 1898. Ipsa tantum est cuius iniunctas placet. VI, 1227. Ex omnibus preventibus et lucris, præter decimam, aliquid insuper pauperibus sequendum. VI, 1548. Partionem sibi et Christo cum filis de substantia sua facere. V, 2217, 2218. Carni necessariis hinc reservatis, per eleemosynam mittendum unde anima vivat in celo. VI, 1538. Alienorum quodammodo retentor est, qui profutura pauperibus inutiliter habet. X, 1866. Res alienas aufert, qui non dat quod sibi sumpto mediocri et rationali victu et vesitio

superest. V, 2265, 2267. Eleemosynae causa victus et vultus costringendus. V, 1879. Ad ecclesiam nemo vacuus veniat. V, 2351. Danlum tunc mendicis, ut accipiat a Christo. V, 2350. Eleemosyna altro eroganda. VI, 1223. Et alitari animo. VI, 1176. Quis sique hilaris impertiri debet, quia multum hinc ei lucri provent. V, 1848. Eleemosynare comes sit oratio cum jejuniis. VI, 1224. Eleemosyna i, si orat. effluenter. VI, 1223. Eleemosynarum ordo legitimus. V, 2264. Erre cornu qui laqueis sapientia non erigendum censent. VI, 1227. Jus i, proponere ubi, sed non despiciendi iniqui, etiam inimici. VI, 1227. Concedatur praecipuum non suscipiendi peccatorem. VI, 1227. Non sunt eligendi quibus largimur. VI, 1176. Omnis potentibus pro peccatorum es, sed servus Dei etiam non potentibus ingreditur. V, 2555. Quid cum laemati ex his ad divites redeat. V, 2554.

Elementa quatuor. VI, 729. Eorum ordo. VI, 741. Elementa non sunt abolenda per ignem, sed in melius commutanda. VIII, 1219. Elementis serviunt Pagani; Judei suis elementis, Christiani supra elementa Deo serviunt. III, 2273.

Eleutherius Sebast. VII, 813.

Eleuterius J. archiepiscopus. VII, 813, 813.

Elia figura Christi. V, 1825, 1825. Johanne Baptista non mita r. III, 2250. A corvo nutritus. III, 2189. Quo pome sit ab Angelo confortatus. III, 2182. Qualis merit, quod bene pauli, s. e. gratia deservit. V, 2265. In dicitur cultores iure interfecti. III, 2181. Quo animo de Quinquagenariis et de sacerdotibus peccatis sum. V, 2265. In res. Anoniam novissimi temporis servat. III, 21-3. Quam convenienter igneo curru raptus. III, 2185. C. Enoch.

Eligi Sermones ab Ambrosio in unum collecti. VI, 1168.

Eligendi tres modi, electio, susceptio, praesectio. VI, 1505. Electio, gratia nulla merita humanae procedunt. X, 1830.

Electi Mithaeorum. VIII, 1133, 1133.

Elisaeus avarus ad bonum. III, 2250. Duplicem Eliae spiritum i, etiam, non rationis affectu. III, 2250. Sed effrenis potuli compescendi studio. III, 2185. An ostiterit. III, 2250. Typum Domini habuit. V, 1827, 1832. Elisaeus irrisus Christum in passione in ista re, representat. V, 2265. Cur de parvis quae sum, seriat. III, 2185; V, 2265. Quod parvulus perussisset, miser. Ordine magis, quam crudelitate. III, V, 1826.

Elizabeth sanctae Isarae filia. VI, 1276. Quam sancta. V, 2117. Elizabeth et Maria duae naves operatae de caelo. V, 2119.

Eluquantia insipientis cur cavenda. X, 1881. Bonorum ingenium non est, in verbis dissereantium verum querere, non verba. X, 1831.

Elusivum. III, 2139.

Emetius. IX, 828. Disputat. IX, 830.

Emmanuel. V, 1981.

Emolpna Domitiana e. is. IX, 803.

Emulsi etiam de ebrietate et de nuptiis. VIII, 1219.

Enyphasia. V, 1744, 1747.

Enyphasia inter Missarum solemniam timorem populo laeta. V, 2547.

Enoch ad immortalem raptus. VI, 1957. Translatus sine merito, quod heretibus factum fuisse si non peccasset, ostendit. III, 2134. Mortis delictum non vitat. III, 2134. Enoch et Elias a raptu necate vident. VI, 1144. A. e. exortum Antichristi in mundum mittendi et ab eo occidendi. VI, 1151.

Episcopi non patitur apud se Pelagianos. X, 1685.

Ephestina synodus heresim Pelagianam archemate damnavit. X, 1634. In era cccxxv. Episcopi Julia nus et Constantinus dicitur. X, 1634. Et heresim synodi seculatam in Pelagianos. X, 1740. Et heresim synodi multa per Iuda, quasi velle a Nestorius Pelagi dogma renovare. X, 1635. E. li. les. VI, 738.

E. hodi aliquando vestis, aliquando armariolum. III, 22

Ephecan genus. I, 1535.

Epiphania. IX, 787.

Epiphania festum in nobis erit perpetuum, si in omnibus artibus nostris Christus appareat. V, 2910. De Epiphania silentitate diversa v. t. r. traditio. V, 2010. Quam in lex hujus rati indicatur. V, 2015. Hoc die Christus triplici ratione dicitur apparuisse. V, 2018.

Episcopus, prius est presbyter, hoc est sacerdos summus. III, 2512. Sacerdos non aliter quam compresbyteros et co-sacerdotes vocat. sed non dicitur nos item conlocum s. III, 2502. Christus prius quam in carnis accideret, in operis manum Apostolorum, episcopos eos ordinavit. III, 2296. Episcopi quidam notantur, de licorum numero ad hoc munus assumpti. V, 1730. Episcopus aut sanctissimus aut oratoratus est. II, 1130. Episcopi a Deo missi velle. VI, 162.

Episcoporum specialis gratia. III, 2287. Et in doctrinae ratione auctoritas. X, 1739. Episcopi est dispensare res Dei, populi suscipere. V, 2142. Potest esse dator, non exactor. V, 2142. Unde vivo, inde dico; unde pastor, hoc ministro. V, 2142. Praesulis humani generis agunt causam a. ud Deum. X, 1739. Episcopus debet peccata diligenter attendere, et peccatores aut e. rizerere, aut ab Ecclesia rescicere. VI, 1086. Haereticorum impia facta ad Episcopi locorum ubi committitur, coercere pertinet. X, 1710. Episcopi synodum convocantes, provideant ut discipuli, hinc com, etens his al. sanctissimus habeatur. IX, 783. Episcopus quasi mediator inter divites et pauperes, horum legationem apud illos agit. V, 2170. An de peccata Episcopi, si data pauperes accepti, interrogatio est. IX, 738, 739. Qua formula hinc peccata par. er. us erogatur. IX, 799. Id habet publice. IX, 799. Episcopus negi gens, abusus. VI, 2096. Episcopus cum diacono suo reconciliare i. l. r. b. u. s. contumeliam amici Episcopi. i. IX, 735, 736. Don distis exprobratur quod nullam in urbe Roma cum episcopum, nullum nisi peregrinum habuerat. IX, 803.

Epistolae salutatorie. IX, 782.

Equorum dist. i. l. r. b. u. s. VI, 1221.

Eremiticae vitae usquequaque rationes. I, 1451. Vide Monachos.

Erroris plura exempla. V, 2005. Haec in superbiam transiunt, cum cognita sine emendatione permanserint. V, 2005. Erroris insidius correctio. X, 1732.

Escaurum lex unde Ju. leis data. III, 2589.

Esdras consistunt a Chaldeis in archivio templi Dei legem, e. dem Spiritu quo scripta fuerat, restituit. III, 2191. Esse. Non ess. multo melius esset, quam cum esse perpetuo affligi. VI, 1270.

Essentia ab eo quod est, de solo Deo dici debet: aut si de ceteris creaturis, non sicut de Deo. X, 1616. Etiam opus. VI, 838.

Et uxore Gamalidis. VII, 811, 812.

Eve et Mariae comparatio. V, 1981, 1983. Eve damna per Mariam res auatur. V, 2104. Eve tria mala tribus Mariae bonis pro. antur exclusa. V, 1991. *Evangelium* hereticae l. r. b. u. s. edidit regi. *Evangelium*; a Rufino latine versum. X, 1635, 1994.

Evangelium ab Urso. IX, 779.

Evangelium per Apostolos non exhiberetur, nisi ante per Prophetas promitteretur. VIII, 1107. Evangeliorum cum quatuor scriptores. III, 2592. Cur in his prius Mathaeus, secundus Lucas, tertius Marcus, quartus Joannes. III, 2592. Evangelio Joannis et Pauli, pro debis Joannis et Pauli. III, 2598. Evangelii per dicitur quibusdam subtracta. X, 1842. Evangelium in toto mundo recit, i. adun, et tunc mundi finem futurum. X, 1853, 1842.

Evangelus pre-byter. X, 1750

Evangelus a. p. r. t. o. r. IX, 816.

Euclais lingua. V, 2035.

Eucharistiae et Trinitatis ineffabilia mysteria. VI, 977. Utraque uno modo ad salutem necessaria. VI, 977. De his recte credere et sentire postulat. VI, 977. Melchisedech futurum Dominum sacramentum signavit, ac mysterium corporis et sanguinis sacrificium panis et vini expressit. II, 4102. Eucharistia e. r. p. o. s. et sanguinis Domini Abrahae quasi filicium, qui tradidit Melchisedech; ut proficeretur in patre, quem filius futura esset veritas. III, 2528. In die cruce Christus salutis esse consolatoris mysterium consecravit. V, 2055. De humilitate sua corpus et sanguinem suum commendavit. V, 2055. Effectus ut Angelorum mensa laeseretur, et al. parvos perveret. V, 2055. Ac Verum, quod est aequal. Patri, homo manducaret. V, 2055. Eucharistia non terrenam est convivium in quo ponitur eius bodium, sed celeste ac spirituale: in quo panis ponitur Ang. l. r. b. u. s. V, 2273. Ac eius aut carum. V, 2279. Eucharistiam sacrificium. VI, 772. Eucharistiae oblatio in e. u. e. r. i. s. S. a. c. r. i. f. i. c. i. u. m. IX, 805. Corpus et sanguinem suum Christus per sacerdotum ministerium dis. c. e. n. a. t. V, 1975. In Eucharistia non debet offerri aqua sola, sed vinum aqua mixtum. VIII, 1220. Eucharistiae sacrificium quando offertur, quid significetur. V, 1909. Oblationem quae Deo in altari offertur, exhibere. VI, 1174. Cum cruce et interpositione Dominatorum verborum alta. is sacramenta conficitur. V, 2201. Quod offertur, ante verba Christi panis, post non jam panis, sed corpus Christi dicitur. V, 1908. Vide Missa.

Eucharistiam perceptum viri lavant manus, mulieres nuda exhibent hincantia, ubi corpus Christi accipiant. V, 2168. Corpus Christi dum ministratur, maxime evisum ut nihil ex ipso de manibus nostris in terram cadat. V, 2519. Sanguine Christi accepto universa Ecclesia dicit amen. VI, 718. Ariani dum urgentur cur Christum non credentes, tamen adorant; replicant et nos carnem Christi adorare. V, 2200. Christus quotidie comeditur, et integer

manet. VI, 986. Caritatis petitur augmentum, ut digne percipiatur. VI, 936. Eucharistia canibus data, canes in rabiem versi domus quasi latrones sancti corporis reos faciunt. IX, 804. Eucharistiam quis percipere valet, quis ab ea se debet subducere. V, 2165, 2167; VIII, 1217. Ad altare Domini ita accedamus, ut corpus et sanguinem eius ad remedium amemus, non ad iudicium accipiamus. V, 1975, 1976, 2024. Ab Eucharistia seu communione corporis et sanguinis Christi renoveri vult, qui penitentiam petit. V, 2228. Accessurus ad altare Domini, prius omnia cordis laticula respicienda. V, 2056. Præmittenda confessio et penitentia. VI, 1039. Eucharistiam sumere non sunt idonei, qui non ante a legitime etiam uxoriis se abstinerint. VI, 1204. Bonus Christianus, ut securus communicet, continet plures dies ante solemnitates. V, 1976, 1977, 2024, 2241, 2268. Eucharistiam accepturus ab omni odio liber esse debet. V, 1074. Sacramentum corpus Domini non presumat accipere qui homicidium sibi conscius est. V, 1979. Ex ore, ubi corpus Christi ingreditur, eandem luxuriosum profari quam iniquum sit. V, 2259. Eucharistia quotidiana percipio eiusque effectus. VI, 911. Eucharistia medicina est. V, 1900. Qui quotidianam meretur accipere, nec meretur post annum. V, 1900. Eucharistie quotidiana percipio nec laudanda, nec vituperanda. VIII, 1217. Omnis Dominicus communicandum scilicet. VIII, 1217. Paschali sollemnitate corpus Domini et sanguinem eius accipi. V, 1760. Item in festivitate S. Joannis baptista ab omnibus accipi manitur. V, 2238. Eucharistia statim post baptismum data facit. VIII, 1220. Data est etiam parvulis et hebetibus. VIII, 1217. Eucharistia mysteris quomodo additaatur ab hereticis baptizati, etiam parvuli et hebetes. VIII, 1217. Corpus et sanguinem Christi qui agrotum accipiat. V, 2253, 2275; VI, 1175. Mortuus cum Eucharistia comedendi non indicatur. V, 2205. *Vide corpus.*

Euchelias episc. X, 176.0.
Euchelias alter. X, 1790.
Euchelias pulch. X, 785, 786.
 Euge aliquando ad bonum, aliquando ad malum aptatur, III, 2455.
Eugubius lector. IX, 794.
Eumovius episcopus. IX, 779.
Eumovius scilicet carum in Christo esse absque anima. VIII, 1214. Trinitatis personas esse inæquales. VIII, 1214. Negat in nominibus Sanctorum Reliquas. VIII, 1219. Eumovium in anathemam tunc Pasceat. II, 1157.
Eumovianus X, 1757.
 Eumovius Romano regno facere non licet, aliis licet. III, 2543. Eumovius a natura Celestis. X, 1681, 1683.
Eurodis legatus ex Concilio Carthag. IX, 812. Episcopus. IX, 814. cæsus aut, cur. IX, 814.
Euzis Calaisis episc. VI, 855.
 Euzonia. I, 1405.
Eusebius episcopus Constantinop. VII, 820, 822.
Eusebii Chronica canonica. III, 2171. Eusebii, egregii in rebus et magnæ doctrinæ viri, libellus qui indignitatem Domini a Spiritu sancto ligari scribit, receditur. III, 2375.
Eusebii presbyter Iuliano mittit libros Aniani. X, 1749.
Eusebii quo iubente suscepti sunt libri de mirabilibus sicut Scripturæ. III, 2149.
Eustochium et Paula de ferunt aqua Innocentium que in locis suis passæ sunt. X, 1710. Eustochii dormitio. X, 1749.
Eustotius Sebast. VII, 815. not. 5. 816.
Eutimus Cæsariensis. IX, 795.
Eutyches Christi carum e corpore allatum dicit. VIII, 1214. Unam in Christo operationem esse vult. V, 1905. Eutyches duplex error, tum de unica natura Christi, tum de casti eius carne, notatur ac refellitur. V, 2051, 2182.
Eutychius Consul. IX, 508.
 Exaltationis S. crucis dies. festus. I, 1433, 1438.
 Examen rerum a maioribus decisarum non est permitteandum. X, 1764. Nec damnatis dandum exaemia iudici, sed remedium penitentiae. III, 2501. Examen conscientie ante summum. I, 1439.
 Execrare Deus dicitur, quem illuminare noluerit. X, 1668.
 Exceptor recitat acta. IX, 794. Exceptores vocantur Officium publicum, et officium. IX, 794. Exceptores Proconsulis. IX, 816. Exceptor Vicarii. IX, 816. Exceptor Legati Carthaginis. IX, 816.
 Exceptorium cordis, seu pectoris. V, 1760, 1801, 2267. Exclutivum. VIII, 1117.
 Excommunicatio. VI, 1110. Petrus, Christum negando, a se amicis Christi excommunicavit. VI, 1110. Peccatum capitalium rei ultro se a communione Ecclesie removeat. V, 1948. Excommunicari se supplicat, qui penitentiam petit.

V, 9228. Excommunicationis spontaneæ fructus. V, 2167. Excommunicationis temporariae, et æternæ poena. V, 2167. Excommunicare prohibentur sacerdotes multi tudine peccantium. V, 2590, 2295. Excommunicatio, qua quis non solum a communione suspenditur, sed et a colloquio et convivio Christiani populi separatur. V, 2295. Iubentur fideles ut cum adulteris, postquam semel eos et secundo et tertio castigant, nec colloquium habeant, nec convivium. V, 2289. Excommunicatus ab alio Episcopo, et vel doctore non debet recipi. VI, 1086. Qui excommunicatum a catholico, illo non permittente, sibi jungit, jura sacerdotii excedit. VI, 1086.
 Excusationes non tollentes peccatum, sed peccati medicinam. V, 2214. Peccatum augeat. V, 2215.
 Exemplum bonæ conversationis omnes tenentur aliis præbere. V, 2071. Exemplis bonis duplex est meritum. III, 2502.
Exiliosus adjutor cornicularis. IX, 816.
 Exoni leges satis actio. V, 2217.
 Exorcismus filium. IX, 804. Exorcismi et exsufflationes in baptis. X, 1754.
Ezechias de mortis noatio quare tristis. III, 2187.

F.

Fabius exceptor. IX, 816.
Fabius episc. Pelagianus. X, 1734.
 Facinus quid sit. V, 1839. Facinus, flagitium et impietas qui differant. VI, 1275.
 Facillitudo. IX, 859.
Facundi verba de errore Palestinorum Episcopi ac Zosimi in causa Pelagii et Celestii. X, 1753.
Falci lilius. III, 2501.
 Fallaci et mendacii discrimen et convenientia. VI, 1101.
 Falsare acta, Domini parti non est insumtum. IX, 784. Falsitatis reis dexteram fuisse amputatam indicatur. VI, 1220. Falli nemo vult, nulli fallere: ideoque mendacio melior est qui fallitur. X, 1881. Quæ visum species falsitatis sunt obnoxie. VI, 737.
 Famae bonæ solum Religiosis esse debere. VI, 1221. Fames anime gravior quam corporis. V, 1785. Fames est ante virginitatis. Latentia lili. V, 2051. Fames in Italia, Africa, Sicilia et Sardinia. III, 2555.
 Famille totius salus ipsius donatio curanda. VI, 1057.
 Fascie ad divinum missæ intuitu, discitur quod futurum est. V, 2272.
 Fascinum lili contrarium. V, 2275.
Fav. IX, 801.
 Fastidire spirituales delicias, anime periculosum. X, 1859.
Fasti in Britannis liber de vita Christiana. VI, 1051. Humilis de se quisque o. VI, 1051.
Fatalis vita. VI, 1051, in *Admon.*
 Fatum vocat Pagani demoniorum in nos operationes. III, 2551. quodatum bonum, quid malum appellat. III, 2551. Fatorum assertores negant iudicium. III, 2551. Malos tremendabiles asserunt malos. III, 2553. Si est fatum, frustra datur lex. III, 2555. Si est fatum præstat quæ quisque morte moriatur, non est unicuique homicida. III, 2555. Nec dicat mundum pest amens ecclesia innovari. III, 2557. Frustra supplicent. III, 2557. Christianorum varitas qui illud Christi, *Madum veni hunc a meo*, de fato expleant. III, 2558. Fati opinio non convenit heretici passis Christi. X, 1894. Non predestinationi. X, 1855, 1874. Va est et de veritate concepta. X, 1855. Fati necessitatem excludat Julei in toto orbe dispersi, et tunc lilius suis addicti. III, 2549. Unus omnium interitus in Solomonis, in diluvio, in mari ulro. III, 2549. Variam fidem diversarum instituta. III, 2549. Et eorum desuetudo. III, 2550. Fatum non est, ut i est disciphina, ubi consuetudo, ubi casus; et ubi videtur esse, timore legis vitatur. III, 2550. Rei accusati, e, non fata accusant. III, 2551.
 Fauce. In fauce. V, 1758.
Favete donus. IX, 779.
Favustus. IX, 787.
Favusti basilica. X, 1728, 1750.
Faus us dictus natione Callus. X, 1777. Sed falso. X, 1777. not. (c). Regiæ civitatis episcopus. X, 1777. Lilius eius de gratia alii insimulant, alii defendunt. X, 1776, 1778. Eos non recti, reservat Iormidas. X, 1777. Et hereticos esse ex collata Augustini doctrina Johannes Maxentius ostendit. X, 1778. Fausi duo libri septem abis S. Fulgentii recitantur. X, 1784. Commenta i suis veritatibus contraria et catholice fidei penitus ianica. X, 1784. Eius libri anathematizantur: que eorum doctrina. X, 1776. Ilius ofuscum de ratione fidei. V, 2176. Sermones plures qui ei non immerito adscribantur. V, 1881, 2012, 2043, 2055, 2062, 2064, 2081, 2087, 2110.

Felicianus Artanus. VIII, 1157.
Felicitas mundi quomodo infelicitas. III, 2534. *Felicitas* mundana non est Christianorum. VI, 1068. *Felices* putantur mali cum habent quod volunt, quia quid sit felicitas ignoratur. X, 1890. *Felicitate* peccantium cur nihil infelicitus. X, 1862. *Felices* quibus Deus solus spes est, et omne opus oratio. VI, 953.
Felix et *Genadius* antiqui martyres. VII, 853.
Felix Bonifacii Papæ decessor. X, 1790.
Felix Automitanus actis preconularibus ab omni crimine purgatus declaratur. IX, 780. Quomodo subornatus sit scriba publicus, quo ille sacros libros tradidisse videretur. IX, 782. *Felices* Aptugneus innocentia comprobata. IX, 827, 841.
Felix a Florentia. IX, 779.
Felix Idicreusis. IX, 803, 804. Puellam nefarie incestat. IX, 804.
Felix a Rotario. VI, 737.
Felix a tribus tabernis. IX, 779.
Felix Zabensis. IX, 803.
Felix episc. Donat. IX, 807.
Felix episcopus cathol. IX, 791.
Felix alter episcopus. X, 1751.
Felix diaconus ob famosam de Imperatore epistolam appellatus, apud Mensurium latet. IX, 775.
Felix Sarsor lector. IX, 794.
Felix Curator. IX, 768.
Felix Flum. perp. Curator. IX, 794.
 Femina captivitas nostræ causa. V, 1984, 1985. Reprehenduntur Episcopi, qui monachos ac ministros Ecclesie cum feminis ad peregrina migrare sinunt. X, 1771. Aut qui congregationem tolerant in qua servi Dei cum puellis sacris habitant. X, 1770. Discretas esse jubet *Gelasius* virorum atque feminarum habitationes. X, 1771. Feminarum ebrietas, ejusque incommoda. VI, 1110. Femina sine pudicitia, abusio. VI, 1082. Femineam creaturam non esse culpandam. VIII, 1145. Per eam nostrum genus oportuisse liberari. VIII, 1145.
 Feria quinta in honorem Jovis vacantes, acriter reprehenduntur. V, 2240.
 Fervor animi fovendus. V, 1922.
 Festivitates bonis operibus ante plures dies debent præveniri. V, 1974, 1976. Festorum ac Dominici otium cur a Patribus sit sancitum. V, 2274. Festis tantum diebus, et solo solemnitate studio ecclesiam adjuventes, ab Origene increpantur. V, 1753, 1757.
 Fidejussores in baptismo. VI, 1169, 1171.
Fidelius. IX, 778, 790.
 Fides amicitie nutrix et custos. VI, 840, 841. Fidem stultam constat non prodesse, sed obesse. III, 2259. Fides a lit nomen accepit. V, 2255. Fidei laudes ab omnibus celebrantur. V, 2255. Fide nulla majores opes. VI, 1196. Fides, primogenita cordis. V, 1785. Bonorum omnium fundamentum ac salutis initium. VI, 735. Vitæ porta et janua regni. V, 1959. Justi thesaurus. V, 1842. Est tanquam sensus noster. VI, 1065. Navis est in hujus mundi fluctibus. VI, 817. Unde ædificanda sit. VI, 847. Fidem nostram commendat mundana sapientia perfidia. III, 2560. Item quod in his Deo credamus, in quibus nulli alii crederemus. III, 2560. Dei promittentis persona confirmet, quod verbis videtur impossibile. III, 2526. Fidei res, divinis testimoniis potius, quam ratione edoceri. VIII, 1158. Fides primum credit, tum laborat ut quod credit intelligat. III, 2510. Tunc firmior est, ubi credulitatis suæ reddere valet rationem. III, 2510. Fides est, quod non vides credere; veritas, quod credidisti videre. X, 1891, 1892. Fidei laus, non visa credere; premium, creditorum adeptione gaudere. X, 1880. Fide Dei visio promerenda. X, 1897. Fidei virtus sinapis grano comparata. V, 1944. Fidei Christianæ fundamentum. V, 1949. Certa regula. VI, 1189. Prærogative et officia. III, 2576. Limites. X, 1777, 1778.
 Fidei necessitas. V, 1959; VI, 735, 775. Multa de Deo credenda ad salutem sunt necessaria. VI, 1152. Sine fide nihil unquam boni operis inchoatur atque perficitur. V, 2254; X, 1791. Fides salutis æ Noe fuit, quæ nunc nobis est. X, 1635. Fides Abrahamæ semen est Abrahamæ. X, 1878. Fides Abrahamæ qui imitanda. X, 1935. Fide non alia nisi quæ nunc est, salvi facti sunt quotquot adventum Christi præcesserunt. X, 1657, 1658. Fides sanctis qui Christum præcesserunt, per gratiam collata. X, 1789. Fides in Adam perditâ, non recipitur nisi munere Dei. X, 1851.
 Fides donum Dei est. X, 1658, 1895. Nec ideo tantum est munus Dei, quia dedit homini libertatem, per quam facultas ei sit credendi aut non credendi. X, 1851. Fidem donam qui credit, Pelagianis iraudibus viam præcludit, et contra. X, 1851. Fidem homo non habet in natura, sed fidei semen, sicut lapis ignem. III, 2559. Fideam naturalem qui dicunt, fideles esse definiunt etiam ab Ecclesia alienos. X, 1786. Hi vetusti erroris reliquiis prægravantur. X, 1791.

Fidei principium a gratia crepit. X, 1770, 1774, 1786. Fidem ex homine esse dixit aliquando Augustinus, sed postea retractavit. X, 1850. A fide incipiunt omnia merita. X, 1781, 1850. Fides gratiam non præcedit, si non præcedit meritum. X, 1826. Si fides negatur ex gratia, nullum bonum erit gratiæ deputandum. X, 1791. Fides et inchoata et perfecta donum Dei est; et hoc non omnibus datum. X, 1852. Cur abis detur, non detur aliis, scrutari non licet. X, 1835. Fidem non suscipi nisi voluntate. X, 1801. Quomodo id fiat cum gratia. X, 1805. Fides non est nisi ex Dei dono et hominis voluntate. X, 1841. Voluntate alii credunt, alii non credunt. X, 1831, 1852. Credere ipsum, id est consensum præbere veritati, nobis a Deo datur. X, 1774. Objectio adversus hanc sententiam, ejusque solutio. X, 1774.
 Fides qualis esse debeat. V, 1959. Fides Christiani quæ, et quæ diaboli. VI, 1190. Fidei interioris et exterioris necessitas. VI, 1189. Fidelium crimina per ignem transitorium purganda multi falso credunt. V, 1946. Refelluntur qui credunt fideles non posse damnari. VI, 1118. Aut qui dicunt fidem sine operibus prodesse, ac Deum perfidie tantum ullorem fore. VI, 1042, 1043. Fides sola sine operibus non commendat apud Deum. III, 2412. Non sufficit ad salutem. III, 2555; V, 1835. Inutilis est. V, 1896, 2255. Sine fide nihil prosunt bona opera, nec fides sine bonis operibus. V, 1959. Fides integra credit et quod promittit et quod minatur Deus. V, 2251, 2256. Fides vera a lit non caveat minas, et assequatur promissa. V, 2254. Fidem etiam de otioso sermone periclitari posse. V, 2254. Fides Christi non eorum est qui in se confidunt. X, 1891. Non est aut male speranti aut male desperanti. V, 2255. Fides spiritus nutrit et corpus cibo, dicitur enim animatur ut corpus anima. VI, 1025. Fidem hominibus nunc desse. V, 1954. Fidei mors atque resurrectio. V, 1856.
 Fide catholica a teneris habitum fuisse quanta gratia. V, 1835. Fides vera. VI, 1025. Fidei veræ regula a Fulgentio scripta. VI, 735. Fidei libellus a Pelagio ad Innocentium missus. X, 1716. Alius ab eis qui Pelagio adhererant, scriptus. X, 1752. Fidei ampla confessio. VI, 890. Fidei catholice expositio. V, 2175, 2180, 2181. Fides recta præsertim de mysteriis Trinitatis et Eucharistiæ præstulatur. VI, 977. Fidei catholice quid prosit hæresis. V, 1801. Invitos ad communionem Ecclesie coactos fuisse, innuunt Donatistæ. IX, 858.
 Fidelium quatuor sunt genera. VI, 1508. Fidelium priorum quam fervens caritas. V, 1957. Quam nunc frigida. V, 1958.
 Fiduciam oranti præstat Christi passio. VI, 907. Minuit prava conscientia. VI, 905. Fiducia in die judicii quanta erit elemosynam largienti. V, 1899, 2531, 2537. Qui se sibi sufficere confidit, ab eo qui vere ei sufficit, deficit. X, 1872.
 Figulus, Deus per quem formati ad vitam, et per Christum reformati sumus ad gloriam. V, 1901.
 Figura et forma discernimur. I, 1435. Figura diversorum esse potest una eademque res. V, 1818.
Filius apparitor. IX, 816.
 Filius vitam habet, non participando, sed nascendo. X, 1889. Filio per naturam omnia unius substantiæ jure sunt propria. V, 1880. Filiorum naturalium et adoptivorum discernimur. VIII, 1101. Filiorum ditandorum cura Deo committenda. V, 1912. Filii ejus quisque appellatur, cujus opera facit. VI, 1324.
 Filii Dei apud Græcos et Barbares habita videtur opinio. VIII, 1185. Filium Dei de solo Deo, non de conjugio natum agnovit Mercurius. VIII, 1104. Alium Deum a Patre predicavit Sibus. VIII, 1105. Filius semper apparuit Patriarchis et Prophetis. III, 2411. A Nabuchodonosor visus est in camino ignis. III, 2254. Eum Deum quibus argumentis negent Pagani, Judæi, Manichæi, Sabelliani, Ariani. VIII, 1191. Filium in divinitate minorem dicentibus quid respondendum. V, 2176. Filii Dei divinitas ac distinctio a Patre pluribus veteris legis testimoniis adstruitur. VIII, 1104. Filii missio cum a Patre alium, sed non minorem arguit. VIII, 1112. Filium a Patre doceri, id est quod generari. X, 1889. Filii generatio æterna singularis ostenditur ex temporali ipsius ortu. VIII, 1162. Nulla comparatione ex temporali ipsius ortu. VIII, 1162. Nulla comparatione ex cogitatione exprimi valet. VIII, 1178. Quatenus convenit aut non convenit verbum nostrum cum eo, ac generatio humana cum ejus generatione. III, 2563, 2567. Filii diversa nomina, eorumque rationes. V, 1970.
 Filii Dei vicarius Patris est. III, 2529. Post Deum patrem secundus est, non natura, sed ordine. III, 2541. Natura est filius, et non adoptio. VIII, 1178. Non est ex nullis subsistentibus. VIII, 1187. Non prolatio aut pars substantiæ Dei. VIII, 1187. Absque ulla corporali passione genitus est. VIII, 1187. Aut ex deo est ex Patre substantia, aut negandus filius simul et deus. VIII, 1161, 1164. Quæ illius, et rei eorumque disciplina. VIII, 1162. Non est

absurdum ut dicatur filius caritatis, quomodo filius voluntatis. VIII, 1187. Filius sicut voluntas procedit ex mente. VIII, 1179, 1181, 1187. De Patre absque ullo, etiam rationis, initio est natus. VIII, 1177, 1181. Cur dicatur Sapientia in initium viarum Domini creata. VIII, 1177, 1180. Omnium quæ sunt veritas est, et vita, et via. VIII, 1178. Ideo natus est, ut per ipsum ferret creaturam. III, 2228. Deus volens condere creaturam, Verbum quod in mysterio apud se habebat, generavit sibi consubstantivum. III, 2249. Filius subsistentiam habet non alibi nisi in eo de quo natus est. III, 2249. In sua proprietate subsistit. VIII, 1181. Non ipse ex quo omnia, sed ipse per quem omnia. III, 2368. Cur Verbum Dei dictus sit. III, 2366; VIII, 1177, 1180. Cur Filius, Verbum, virtus et sapientia Dei. III, 2367. Nascendo omnia consecutus est Dei. III, 2367. Licet de Deo Deus sit, i, se tamen et Pater non duo dii. III, 2366. Proprie de substantia Dei processit, non nutu et voluntate de toris creatus. III, 2367. Factura non est. III, 2368. vitam in se habet, ut pote qui potest et vivificare quæ vult. III, 2368. Non ipse aliud quam vita. III, 2368. Imago Dei est, et invisibilis sicut Pater. III, 2368. Exemplum de exemplo. III, 2369. Deum Patrem ipse solus videt, et in ipso ut in sua imagine cum vident Sauci in cælis. III, 2369. Nilil a Patre differt substantia, sed causalitatis gradu; eoque Pater auctoritate, non substantia, major est. III, 2369. Imago est Patris. VIII, 1179. Quantum ad Patrem veritas, quantum ad nos imago. VIII, 1179. Ex Patre inseparabiliter procedit, sicut splendor ex luce. VIII, 1179. Figura est substantiæ seu subsistentiæ Dei, quatenus Deum in se cognitum nobis fecit. VIII, 1180. Qui virtus Dei, gloria, lux æterna, speculum immaculatum, inoperatio et bonitas dicitur. VIII, 1180. Est virtus ex virtute. VIII, 1181.

Filium genui Pater, non necessitate, non voluntate, sed natura. V, 2180; VI, 736; VIII, 1196. Monas in nullo differentem monadem, nisi qui d monas decetur esse, genuit. VIII, 1165. Filii natiuitas exitio ap, efflata est, ut sine initio et de essentia Patris ostenderetur. III, 2235. Pater et Filius non duo dii, sed una substantia. III, 2235. Unum sunt non personis, sed natura. III, 2235. Inter Patrem et Filium hoc solum interest, quod Pater ingenuit esse, Filius vero genuit. III, 2292. Filii æternitas. III, 2415. Si erat tempus quo non erat, fuit aliquid quod non fecit. VIII, 1140. Filium æqualem si non genuit Pater, aut non est bonus, aut non omnipotens. V, 1822. Filius Patri coæternus et æqualis. VI, 976. Et cum eo unum ratione atque substantia. V, 1971. Nullo loco continetur, sed in nullo deest, etsi in omnibus non sit similiter. VIII, 1187. In corpore assumpto totus, et ubique totus aderat. VIII, 1189. Filius corpus humanum et animam nostrarum similem per naturam, proposito vero sibi similem suscepit. VIII, 1189. Incarnatus est, non quod hominem a diaboli potestate per alios redimere non posset. III, 2540. Sed ut ipse sibi vindicaret principatum, quem ipsi diabolus usurparat. III, 2540. Filius sicut secundum divinitatem, ita et secundum carnem solus natus. VI, 735, 770, 771. Filii humilitas cur non transierit ad Patrem. VIII, 1165, 1164. Filii subjectio. X, 1893.

Filii Dei adoptivi. III, 2570, 2575. Non habent solum nomen sine re. III, 2575. Filios Dei posse fieri magnam beneficium et mera Dei gratia. VI, 871. Neminem, nisi omni modo absque peccato fuerit, filium Dei vocari posse, hæretica doctrina est. X, 1709. Filii Abrahæ stumus, non nascento, sed fidei illius imitando. V, 1735. Filius Dei quisque est, aut filius diaboli: et quis sit Dei aut diaboli filius. III, 2273.

Fili diabolus sumus illius nequitia imitatione. V, 1742, 1776. *Filitanus* Galliarum episc. X, 1735. *Filonius*. IX, 779. Finis quid sit. I, 1440. Finis boni aut mali quis. X, 1872. Finis fidelium Christus est. X, 1875, 1876.

Firmamentum, quod concretis divinitus aquis firmatum est. III, 2517. Ab occultando vel celando dictum est celum. III, 2517. In medio aquarum consistit. III, 2518. Ab oculis non attingitur. VI, 1027.

Firmus Uzalensis Ecclesie presbyter. VII, 835. Flagellorum necessitas et utilitas. V, 2522. Flagella Dei beneficia sunt et remedia. V, 1851. Peccatoribus ad emendationem, iustis ad probationem pr. sunt. V, 1852. Flagellis cur Pharao durior, cur Nabuchodonosor permissit. X, 1675. Flagella cessarent, si cessarent peccata. V, 2077. Ea a peccatoribus dum removet Deus, obdurare eos dicitur. V, 1787, 1788.

Flagitare pro jactitare. X, 1625. Pro in-amare. X, 1637.

Not. I. Flagitium quid. V, 1869. *Flavianus* Vicarius Atricæ. IX, 806. *Flavitus* Consul. IX, 809. *Flavinus* Constant. Cons. X, 1721. *Flavius* Marcellinus. IX, 816, 827, 834. Iudex in colla-

tione Carthagin. IX, 816, 817, 818, 819. Secum alium iudicem residere permissit. IX, 818. Adversus Donatistas sententiam dicit. IX, 810.

Flere quando effrenatam, quando inhumanam. VI, 1147. Flenda continuo peccata propria, aliena, ac patrie dilatio. VI, 1255. Non flenda terrena. VI, 1255.

Florentius Consul. X, 1686. *Florentius* dispensator pecuniæ publicæ. X, 832. *Florentius* Donat. IX, 807.

Florentius cathol. episc. IX, 816, 827. Legatus contra Paganos et Donatistas. IX, 815.

Florentius a Casena. IX, 779. *Florentius* Judæus. VII, 829.

Florentius docuit carnem nostram mali causa conditam. VIII, 1220.

Florus ad quem suos libros mittit Julianus. X, 1753. Se Occidentalem partem episc. pium haberi vult. X, 1754. Pro deposito habetur a syro. o. X, 1760.

Focum Jan. Kal. negandi consuetudo. V, 2002, 2004. Foculus dictum a feditate porci per quem fœdus efficitur. I, 1415.

Fœnus non exigere non sufficit, si molestus sis debitori. V, 1915. Fœnoris crudelitate in quibusdam collegis suis genuit Cyriannus. IX, 825. Fœnus morte plectitur. VI, 1500. Fœnus pium. V, 1912.

Fœsus triplex Ecclesiar, Trinitas. VI, 1205. Fontes ad quos ex gentili more oratur. V, 2271.

Forma sacramenti baptismi. VI, 750. Fornicatio viris putatur licere, non feminis. V, 2292. Nec jam inter gravia crimina censetur. V, 2292. Æternis tamen penis obnoxios facit. V, 2292. Fornicator copiosi, quod de nostro Christus assumptus, injuriam facit. V, 2046.

Ideo in corpus sumus peccat, quia totus Adam, id est homo et femina, contaminatur. III, 2405. Fornicatio idem est Novatianis quod sacrificium. III, 2405.

Fortis episcopi litteræ ad Silvanum et ad clerum ejus. IX, 796. Item Sabini ad i. sum. IX, 796.

Fortis animus a ruina san vitam magis eligit ferre quam fugere, necnon vulgare iudicium contemnit. X, 1865. Fortitudinem gentium mundana cupiditas, Christianorum caritas incit. X, 1788, 1884. Sermo de fortitudine. VI, 1236. Fortuna in bonis et malis impar usus. X, 1865.

Fortunianus episcopi. IX, 814, 816, 827. *Fortunatus*. IX, 785.

Fortunatus. IX, 816, 827. *Fort natus* episc. in Sardinia exsul. X, 1772, 1779.

Fortunati opinio qua credit Deum creaturis visibilem. VIII, 1214.

Fortunus. IX, 807. Fossores. IX, 794. Fossores vocantur Marcecius, Silvanus, Carosus, necnon subdiaconi. IX, 794.

Francorum reges quamvis duraverint, non desunt Romanum Imperium. VI, 1155. Unus ex Francorum regibus regum ultimus et maximus futurus esse traditur. VI, 1155.

Frater quis vere dicendus. V, 1958. Fratrum nomine Christiani significati. V, 1861. Frater etiam dicitur, qui nec in una Ecclesia est, nec in iisdem sacramentis. IX, 853. Fratres vocat Constantinus Episcopus. IX, 788. Frater est omnis homo. V, 2159, 2239; VI, 1178. Fratritas Christi major ac melior est quam sanguinis. V, 1937. Generatio spiritalis nobilior carnali. V, 1960. Fratrum concordia laudatur. V, 1858. Pericula a falsis fratribus nunquam quiescent. V, 1963. Fratritatis oppugnatio, peccatum a mortem. V, 1860.

Fraudis obtentus resecur. VI, 1100. Frons catechumeni signatur. V, 1821. Frons cruce signetur. V, 1820.

Fructuosus fossor. IX, 794. Frui mundo. III, 2519.

Fugivinus. IX, 795. *Fulgentius* episc. in Sardinia exsul. X, 1772. Illius liber de Fide ad Petrum. VI, 755. Tres vero libri de Veritate prædestinationis et gratiæ, necnon septem adversus duos Faustis laudantur. X, 1781.

Fulgentius Donatista: et liber contra i. sum. IX, 765. Fumigandi scientia sacrilega. V, 2275.

Fundamentum spiritale in summo est. X, 1868. Funerei quidam ritus notantur. VI, 1166.

Furni. IX, 781.

Furis et latronis discrimen. VI, 1251. Fur deprehensus in quadruplum juxta legem damnatur. III, 2277, 2278. Furem dignoscendi sacrilegia ratio damnatur. V, 2273. Furti obtentus resecur. VI, 1109. Furti quale sit damnatum. V, 1785.

Fuscus Dumvir. IX, 781.

G.

- Galannus* episcopus. X, 1751.
Galannus alter. X, 1751.
Galatus. IX, 781, 782.
Gallus iudices sibi a Constantino deposunt. Ari. IX, 778.
 Bos Romanus mittit Constantianus a Militia; atque a designatis Gallis auferendus. IX, 778. Galli cum lino presbyteri nova moventis a Gallesino ebreceat. X, 1756. Gallorum Augustianum calumniam animi ca. ituta, et a lica responsiones. X, 1835. Gallorum episcopi filii latium nature tribuentis. X, 1790. La Casariani Arelati. Iosis resistantem lacedaia conflant. X, 1792. Paulinum catholicum de gratia doctrinam receperunt. X, 1792. Quod se sperare praxiderat Prosper. X, 1755.
Gallienus. IX, 791.
Gallienus Dumnovic. IX, 790.
Gallus l. stolatus recevit S. Stephanus reliquias. V, 2147. Qui revelavit. VII, 807, 809, 815.
Gallus l. s. IX, 807.
 Gauges secum lica post Ephraem quantitatis, a Cyro in cocco. X. fessis divisus. III, 2175.
Garamantum populi. III, 2550.
Garthine thesauri. IX, 815, 827, 828. Aptissimus Colationis locus. IX, 819.
Gaudens a Pisis. IX, 779.
Gaudens episc. Domat. IX, 828, 870.
 Gaudium semper in uo est. VI, 846. Gaudere bonum est, sed non si quis lica gaudet unde non debet. VI, 1030. Gaudium licti rectum, aliud pravum. V, 2152, 2155. Gaudium lictitatis, gaudium vanitatis, gaudium Spiritus sancti. VI, 965. Gaudium abundantie Deo. VI, 1053. Gaudium verum. V, 1917. Iustitie et pacis est fructus. V, 1917. Nec est cum non est cor purum aut corpus castum. V, 2160. Gaudium verum in hoc mundo nec unit, nec est, nec esse poterit. V, 2159. Gaudium Christiani in quibus sit. X, 1863. Est i. spe. V, 1931. Gaudium nostrum interius. I. i. spe, ali. quanto futurum in re. V, 2160. Gaudium in Christo aeternum est. X, 1837. Gaudium quantum erit fruenticus Deo. VI, 986. Gaudium Domini. VI, 894.
 Gaudium electus ad gratiam. V, 1816. Prævidit sacrificia veterum abolenda. V, 1816.
Gea lica. Rom. episcopus. X, 1684. Duce illius epistolæ contra Pelagianum heresim. X, 1765, 1764, 1765. Tertia de seque in hanc heresim lictoso. X, 1765.
 Gela venti et pluviarum desinente turbine inferiores aeris artes obtinet. III, 2166.
 Gehenna propter diabolum, non propter nos facta. VI, 1201. A gehenna quida. n. libeli, et si. a. i. gloria. III, 2224. Quidam si non coronam, vel vitam creantur. III, 2224.
 Generare. Deo soli possibile fuit, ut duplex generaret. III, 2220.
 Generationes dure: earum mores. III, 2551. Genesis superstitiosa observatio. VI, 1175.
 Gentium populus in Naumam figuratus. V, 1855. Gentium a Christo suscitatarum figura. V, 1825.
 Gentilium fortitudinem mundana cupiditas facit. X, 1788. 1834.
Gervasius et Protasius in propria domo monachorum vitam per decem annos egerunt. VI, 1104.
 Gesta apud Zeno philum consularem. IX, 795.
 Geisicus. VI, 1172.
Genucius et Felix antiqui martyres. VII, 855.
Genucius et civitate missa excerpta Augustini. X, 1840.
 Genus quid sit. I, 1424.
Germanus Andisiod. a Celestino vice sui in Britannias mittitur. V, 1735. Mittitur una cum Lupo Trecenti a nonerosa synodo. X, 1735. Ibi populo spectante et iudice cum Pelagianis disputant. X, 1735. Germanus puellæ reddit visum, Saetorum reliquias oculis eius applicans. X, 1735. Totis Britanniis reddidit fidei unitatem. X, 1735. Deinde resurgente heresi, illic secundo redit cum Severo Treverensi. X, 1734.
Gei i. Jude vel Ju. quorum figura. V, 1852.
 Gladius his acutus, quo deficiuntur iusti, et puniuntur iniusti. III, 2443, 2447.
 Gloria nature convertibilis non est sincera. VIII, 1184. N. lica in se hominibus gloria causa. X, 1737, 1830. Gloriam sibi querere fur est. VI, 876. Glorie vanæ amantes ante faciem bonæ, mala post dorsum ponunt: secus agendum. V, 1846. Gloria in nos ac timoris Domini conflictus. V, 1035. Quis vires peccandi h. beat. h. magis glorie amor, non se. it nisi qui bellum ei indixerit. X, 1887. In rerum lica rerum exambupta evertenda latio. X, 1847. Gloria vanæ scientie vitia. X, 1841. Gloria nostra debet esse consecrata. V, 2050.
 Gloria gentili christiane morienti ea non erit, quæ si f. lica vita christiane exacta. III, 2578. Gloria nobis parata fide non comprehenditur, spe non attingitur, caritate non capitur, desideria transgreditur. V, 2172. Gloria Saetorum diversa. II, 1159. Erit Deus omnia in omnibus, quando capitis gloria universum corpus implebit. X, 1895.
Gorgias. I, 1441.
 Gorgias in clamorem Romæ contremuit. II, 1120.
 Græcia pronuntiatione qua lit, ut *apostolice lica* reddatur. III, 2429.
 Grammatica. De Grammatica liber. I, 1585.
 Gratia, regnum Dei. V, 1908. Gratia Dei imago fuit arbor vite in medio paradisi posita. III, 2520. Gratia mysterium sanctis causa est tremendi. V, 2009. Prædicationis, gratie et præsentie Dei doctrinam Ecclesie esse prædicandam. X, 1931. Gratiam a S. Augustino non recte dicitur quidam dicunt. X, 1801. Quorum lica ob ordinem, lica ob lictitatem ac s. licticam lica in Ecclesia non meliores auct ritas. X, 1801. Ibi in uno Augustini cuertis, et maxime Apostoli ac salis Pontificis licturiam intulerunt. X, 1802. Eo ducunt ut gratie licticam iniuste ab Ecclesia credatur damnari. X, 1801, 1835. Trahit ad se multos. X, 1801. In his Cassianus Seri licturam studio ac dis; utandi usi excellit. X, 1405. Ecclesie lictica de gratia et libero arbitrio ex Augustini libris, et maxime ad Hilarianum et Prosperum continetur. X, 1778, 1781. Doctrinam Augustini de gratia B. infans Pa. a commendat. X, 1790. Ca. ituta quædam in s. licticis ecclesiasticis asservita. X, 1778, 1781. A sede Apostolica Aramian ad E. isro, os ut omnibus observanda et subscribenda mittitur. X, 1785. Auctoritatis multæ doctrinam de gratia continentes. X, 1811, 1821, 1825.
 Gratia auxilium tantum ad facilius agendum requirit Julianus. X, 1740. Ideoque eam comparat non fici quæ flammam excitet, sed vento quæ flammam lictus addat. X, 1742, 1745. Gratia necessaria fuisse etiam integræ nature postre. X, 1885. Quæ s. Deo adjuvante nullatenus servasset. X, 2452. Gratia salvi facti sunt, qui iusti ante Legem fuerunt. X, 1635. Saetorum nemo fuit v. l. est. sine gratia. X, 1635. Gratia tem. us qualiter a Deo preparatum. V, 2295. Gratia adventu Christi concedende figura. V, 1825. Gratia ante Christum de omni mundo eruit iustos, nunc de omni, hominum genere salvat innumeros. X, 1835.
 Gratia necessitas ad vincendas tentationes. X, 1757. In tribulationibus quis pius non deficit, a Deo se non dubitet adiuvari. X, 1825. Non possumus servare aut placere Deo, nisi de Dei munere. VI, 915, 928. Sine o. e. Dei ad lictum nostrum nec subsistit nec consistit. V, 2052. Nostra licticæ natura sem, et lictiget auctore et cultore suo atque conservatore Deo. X, 1646. Sine gratia non potest homo bonum facere, aut in aliquo perseverare. VI, 818. Nullum in homine bonum est, quod non sit Dei donum. VI, 870. Gratia debemus quicquid mali non fecimus. VI, 819. Gratia est quod in peccata omnia non libamur. VI, 876. Gratia perpetua fit, ut creatura non reddat lica nihilum. VIII, 1162. Ex gratia est omne bonum, o. eris, sermonis, cogitationis. X, 1780. Sine gratia nullum bonum velle, aut incipere, aut perficere quis possit. X, 1791.
 Gratia continentium auxilium nobis necessarium. VI, 915. Dei adiutorium semper implorandum. X, 1787. Ut gratie auxilio per singula opera iustitiam, et regnum necesse est. X, 1635, 1694. Elias qualiter urit, quando eum iustis gratia des eruit. V, 2265. Quid est homo sine Dei gratia, nisi quod fuit Petrus cum negaret Christum? V, 1800. Peligit argumenta adversus gratie adjuvantis ad singula opera necessitatem. X, 1654, 1706. Gratiam ad singulos actus, eamque gratis dari, Ecclesia catholica semper tenet. X, 1701.
 Gratia Pelagiana ad incipiendum, ad proficiendum, et ad perseverandum in bono necessaria quæ sit. X, 1791. Pelagiani gratie nomine liberum arbitrium et scientiam legis intelligunt. X, 1635. Dicunt Christum non dona nobis, sed exempla contulisse virtutis. X, 1745. Ad recte agendum non satis tuit legis cognitio. X, 1675, 1767, 1830. Nisi ad eam custodiam adsit Dei auxilium. X, 1671. Gratia non adjuvat tantum ut sciamus quid agendum, sed ut hoc facere diligamus et valeamus. X, 1721, 1738. Gratia est illuminare et gubernare liberum arbitrium. X, 1779. Dare sermonem bonum ac bonæ operationis studium. X, 1780. Gratiam Dei non solum ad cognoscendam, sed et ad faciendam iustitiam per singulos actus nos adjuvare, lictis mundi consensu constitutum est. X, 1725, 1807, 1857. Laurentio Pa. a præsentate. X, 1807.
 Gratiam ita prædicant Pelagiani, ut secundum meritum dari accipiatur. X, 1762. Gratiam secundum merita hominum dari, Pelagianorum errorum est subtilissimus. X, 1765. Si meritis redditur, et non ipsa est bonorum creatrix, frustra gratia nominatur. X, 1791. Gratia bonis o. eribus p. s. a.

veniendi predicatur. V. 1892. Et a Deo adjungi ad merita. V. 2045. Rejicitur sententia quae docet nos incipere, ac postea per Dei misericordiam adjuvari. X, 1789. Error est secundum Cassianum, ad gratiam ex bona voluntate, aut bonam voluntatem ex gratia velle pendere. X, 1807. Harum deflationum una ab Ecclesia expugnata est, a iā defensa. X, 1807. Gratia pretio sanguinis Christi comparata, nobis gratis datur. V, 1822. Donatur, non redditur. X, 1651. Nos prevenit, non prevenitur a rebus. X, 1625, 1639. Prevenit hominis merita. X, 1757, 1759, 1775, 1781. Gratia Christi gratuita multorum malis meritis non tribuitur, nullorum bonis meritis prevenitur. X, 1845. Gratia inchoata principium justitiae, bonorum operum, et origo meritorum est. X, 1762. Principium est salutis, fidei, omnino boni. X, 1770, 1791.

Gratiam si non precedunt merita, nec precedit fides. X, 1823. Gratia preveniente fidei ac totius bonae voluntatis initium singulorum deflatis sensibus lapsi ari. X, 1791, 1792. Grante est bonae voluntatis initium. X, 1812. Gratia gloria Dei est, id est meritum liberati. X, 1814. Nullus bonae voluntatis motus, nisi creatus a Spiritu sancto. X, 1815. Ut possit voluntas tuam Deum cognoscere, quam secundum ejus vivere voluntatem, semper in adiutorium in liget illuminante gratia Salvatoris. X, 1625. Per gratiam fides collata est sanctis qui Christum praecesserunt. X, 1789. Neronem Laurenti, Zachariae, Cornelio. X, 1789. Gratia Dei inchoata sunt bona Cornelii opera. X, 1756. Bonae voluntatis et cogitationis initium homini non ex se ipso nisi probant angel lapsi. VI, 764. Gratiae sunt bonae voluntatis exordia, incrementa, perseverantia. X, 1791. Id probant preces Ecclesiae catolice. X, 1759. Hoc ipse profitetur Cassianus. X, 1635, 1804. Dubium non est hominem bona agentem ex Deo habere et effectum operis, et initium voluntatis. V, 2009. Gratia facit ut credamus, petamus, humilis et obediens simus, non ipsa distinguit humanam humilitatem, obedientiam, etc. X, 1786. Miser nullus liberatur, qui non a Deo prevenitur. X, 1787, 1876.

Gratia medicinalis Redemptoris hominum in se fuit necessaria. V, 1863. Gratia solus est humanum cor reparare. V, 1812. Anima nec sanitatis desiderium est sine gratia. X, 1836. Gratia Dei Christiani sanans. X, 1712. Gratia Dei quae prima in nobis. X, 1848. Gratia secunda, donum recte vivendi; prima, vocatio. X, 1672, 1775. Dei misericordis est vocatio, et ut vocati, boni aliquid operentur. X, 1671. Conversio nostra ad Deum ex Deo est. X, 1736. Gratia et conversionis, et gratia quae dat unde homo Deo placeat. X, 1785, 1789. Gratia Dei misericordis penitentiam nostram prevenit. VI, 775. Gratia hominem prevenit ne esse est, ut manata Dei faceret et velit et possit. VI, 775. Homo cecus a se ac caecitatis amans, Dei luce prevenitur. VI, 812. Gratia in summa ignorantia et egentia, hospes in recte. V, 1911. Gratia gratia Christus aversos a se convertit ad se, et ut Deo placeat operi us bonis, operatur in eis velle et posse, eorumque cursum misericordis preveniendo et subsequendo perficit. X, 1625. Idoneam esum ad credendum parat voluntatem, per quam possint peragere divinam. X, 1624.

Gratiae Dei munus est tolerantiae fortitudo. X, 1823. Scientia et caritas. X, 1808. Fides et caritas. X, 1798. Quod ei recte vocemus. X, 1787, 1864. Quod recte cogitamus, aut a malo in se committimus. X, 1787, 1831. Quod amorem potius. VI, 944. Gratia non est virtus humana invocatione. X, 1785, 1786. Virtutem a Deo petimus, qua voluntatem illius facere possumus. V, 1870. Gratia quantum praestet voluntati us nostris. X, 1886. Bona quotiens agimus, Deus in nos atque nobiscum, ut operemur, operatur. X, 1787, 1861. Spiritus sanctus praestat ut credamus; datus suavitatem in consentiendo et credendo veritati. X, 1783. Opus sanctum in me spirat ut cogitem, compelle ut faciam. VI, 1076. Gratia virtutes non tantum arguit, sed et donat. X, 1819. Gratiae est inchoare, consummare, coronare. X, 1741. Deus per gratiam levat rumentem, sanat egrotantem, coronat vincentem. V, 1599. Amor Dei in nos nostrum meritum quomodo prevenit. X, 1787, 1789, 1864.

Gratia multiplex qua Deus prevenit peccatorem. VI, 837, 877. Multa in homine bona Deus sine bonitate facit, nulla homo sine Deo. X, 1788, 1836. Gratiae divinae operationes, stabilimenta voluntatis humanae. X, 1827. Gratia Dei inaccessibilis est, ut reus sufficitur. X, 1845. Per gratiam mutatur in melius, qui per iniquitatem mutatus erat in pejus. X, 1787. Gratia iustificans non ex bonis meliores, sed ex malis bonos facit. X, 1797. Postea ex bonis actura meliores. X, 1797. Gratia iustificationis non ad solam valet remissionem peccatorum commissorum, sed et ad adiutorium ut non committatur. X, 1720, 1758. Gratiam existentem non in sola peccatorum remissione ponit Chrysostomus, aliter aliis sententibus. X, 1756. Gratia iustifi-

cationis non ideo datur tantum, ut facilius impetrans Dei mandata, sed et ut implere possimus. X, 1720, 1759, 1824. Gratia impossibilitatis morbum, et inobedientiam auert realiter. X, 1857. Spiritu Dei tam docente, quam juvante, possunt inleri praecipua. X, 1642. In istis remittit Christo auxiliante et cooperante essent ad debent quae ad salutem pertinent a implere. X, 1789. Gratiam suam dignatus est Deus promittere fidelibus. X, 1755. Gratiam duo sunt dona. X, 1870. Gratia secundum Basilium non bonos facit, ac praestat ut in bonitate perseverent. X, 1775. Vasa quae creati sunt, gratia terant ut sint, neque gratia rejlet ne vacua sint. VI, 784. Gratiae tribuitur stabilitas in fide et efficacia in opere. VI, 927. Salus nostra universa, magna Dei misericordia. VI, 928. Gratiam quae destruit mala priora, bona etiam renouare pie creditur. VI, 1125.

Gratia laudem ac meritum auferri falso predicatur. X, 1824, 1826, 1827. Queruntur frustra liberum arbitrium auferri, si principium, progressus et perseverantia in bonis dicatur Dei dona. X, 1827. Gratiae Dei cum non res sit homo, sed cooperatur existit, meretur. X, 1656. Gratia arbitrium bonitatis non abolet, sed adolet. X, 1841. Non auert, sed liberat. X, 1712, 1759, 1776. Gratia non auferit nobis voluntas, cum formatur, regitur, ordinatur, augetur. X, 1810. Quia gratia non operatur ut non sint voluntas, sed ut meliores fit. X, 1811. Quam variis modis ad Christum nos trahit Dei Spiritus. X, 1809. In bonis quibus, ne ac singulis voluntatis humanae motibus nec nostrum deest arbitrium, sed magis valet Dei auxilium. X, 1751, 1759, 1808. De gratia Dei nemo sic cessat, quasi Deus liberi arbitrii ejus operam non requirat. X, 1651. Gratia sessori, liberum arbitrium iumento commanatur. X, 1652. Ita et gratia et liberum arbitrium peragit iter fidei. X, 1652. Gratiam conert haec summo parvulus atque illo eorum voluntario opere. X, 1809. Gratia parvulus tantum beatam vitam habere facit sine usu liberi arbitrii. X, 1655. Gratia eos qui rationis ea aces sunt prevenit ac docet, ut bonum velint et possint. X, 1655. Facit, gubernat et perficit ut in libero arbitrio abundent opera bona. X, 1653. In omni opere sancto prior est voluntas Dei, posterior liberi arbitrii: id est operatur Deus, cooperatur homo. X, 1651. Creditis alia causa est, alia non creditis: de non credente dictum est, *Non est volentis neque currentis; de credente, Hec voluntate mea confitebor*. Et. X, 1650. Deus in nobis facit opera, non tamen omnino sine nobis. VI, 1092. Quia vivi lapides sumus, sic nos extruunt auctoris manus, ut cum eo etiam in qui reparatur, operetur. V, 2052, 2055. Gratia precedit, non salus quando cooperatores eius sumus. X, 1779. Gratiae suae dona non vult Deus in nobis esse omissa. X, 1759. Agit quippe ut quod vult, et velimus, et agamus. X, 1759. Adeoque cooperatores gratiae sumus. X, 1759. Bonum velle et operari hominis est voluntatis et operantis: sed in eo Deus hoc ipsum operatur. X, 1782, 1827. Quomodo. X, 1788. Gratia prevenit necesse est, sed et laborem ac studium nostrum exigit. X, 1671, 1672. Gratiae Dei obedientia se humana non subtrahat. V, 2055. Misericordia preveniens initium salutis conert: et voluntas eadem misericordia subsequentem salutis suae cooperatrix est. X, 1782.

Gratiam Christi generaliter insinuat Cassianus. X, 1801. Et alios ad Christum voluntate propria venire, alios invitatos trahi. X, 1804, 1803, 1823. Aequum est dicere, quod quis aut invitatus, aut non Spiritu Dei iucitatus ad gratiam veniat. X, 1804, 1810. Gratia non committit invitatum, sed ex invito facit voluntatem. X, 1805, 1817. Gratia non ignorantem trahit, sed intellegentem sequentemque praecedit. X, 1817. Gratia Dei communis est omnibus, (et hoc dicitur de Lege). III, 2215. Cogitationis Dei, fidei et Evangelicae praedicationis gratiam quibusdam denegata. X, 1798, 1799. Adversus hanc doctrinam effugium pracluditur. X, 1759. Gratia vocatiois quomodo non omnibus indulta. X, 1856, 1841. Cur flagellis Pharaon durior, cur Nabuchodonosor perimitur. X, 1675. Gratia nos prevenit, quo credere possumus, fides est catholica; cur hoc gratia non in omnibus operetur, nostrum non est scrutari. X, 1626. Si peccatum in mortum hominum attendatur, Dei agnoscentur esse iustissima judicia. X, 1627. Tyrii et Sidonii, quibus negatum est filii domum, necnon Corozoi et Bethsaida, in quibus non in operatus est Deus unde crederent, movere nos debent ad agendas gratiae ipsius gratias. X, 1555, 1856. Gratia non omnibus tribuitur. X, 1780, 1782. Nec datur aequaliter quibus datur. X, 1782. Necesse est ut ab eis quibus non tribuitur, ignoretur, et ab eis agnoscat, quibus donatur. X, 1780.

Gratia. Quibus indicis Dei in nobis inhabitatio dignoscatur. V, 2000. Gratiam nobis inesse demonstramus, cum pro fratribus solliciti sumus. X, 1779. Gratia quancumque non est in homine, necesse est ut ei repugnet sermone vel

operæ. X, 1779. Unde augmentum accipiat. X, 1836. Gratia conservandæ causa auxilia hominibus Deo præstita. VI, 1126. Cui aliqua bona salutis necessaria desunt, Deum non accuset. VI, 860.

Gratiæ posse resisti probantem Cassianum approbat Prosper. X, 1804. Homo potest libere tenere gratiam, et ea retenta vitare culpam. VI, 1126. Gratia semper invita recedit. VI, 1127. Præsto enim semper est, et nunquam deficit nisi expulsa. VI, 1127. Continue et necessario quod suum est inspirat, si est qui recipiat. VI, 1127. Deus cogitur ex necessitate justæ misericordiæ neminem relinquere, nisi prius relinquentem. VI, 1127. Gratia non deserit nisi meritos. X, 1839, 1844, 1845. Gratia se deserendam non dubitet virgo, si vel unum verbum contra honestatem proferat. I, 1459.

Gratiæ Deo referendæ de pietatis officii ejus opera videntur in famulis. V, 2054. Gratiarum actio pro Dei beneficiis, VI, 940. Pro singulis incarnati Dei Filii mysteriis. VI, 916.

Gratiæ Constitutio adversus rebaptizantes. IX, 806.

Gratus gratias agit pro schismatis extinctione. IX, 802.

Gregorius Nazianzenus. X, 1725.

Gregorius. IX, 787.

Gregorius alter. IX, 787.

Gregorii Præfati patientia episcopalis. IX, 800. Ad subigendos Donatistas quid egerit. IX, 801.

Grunius. X, 1695, 1696.

Gryphes. VI, 1229.

Gudila. II, 1067.

Gugonis Carthusiensis Scala Claustralium. VI, 998.

Gula quid. VI, 1090.

II.

Habitaculum. De triplici habitaculo tractatus. VI, 892.

Habitus est affectio animi longo tempore perseverans. I, 1435.

Habitus imjudicis corporis, nuntius est adulterini cordis. V, 1888. Qualis in utroque sexu sit adulterinus. V, 1888. Hic Creatori injuriosus et a Patribus damnatus est. V, 1888.

Hædricus P. F. P. IX, 808, 815.

Hæresis non est sponsa Christi. VIII, 1130. Sed est a diabolo, ejus instinctu fit quicquid ab hæreticis geritur. IX, 791, 792. Hæreticorum calliditatem qui sciniphes significant. V, 1781. Lequeitatem ranæ. V, 1785. Hæreticorum patriarche Philosophi. X, 1692. Hæreticorum est populus suo nomine, non Christi appellare. V, 1780. Hæreticos Spiritum sanctum non habere. V, 2092. Eis Scripturæ littera occidit. V, 1799, 1804. Hæreticorum impia dogmata a Catholicis quibuslibet redarguenda, secus facta. X, 1710. Hæreticos non censet Ecclesia, qui de hæreticis bene senserunt. X, 1725. Quid illi Ecclesiæ conferant. X, 1611. Qui ex iis sint baptizandi. IX, 787.

Hæreticos mavult Synodus in Ecclesia sanari, quam ab Ecclesia, nisi necessitas compellat, resecurari. X, 1712. Leges publicæ contra Manicheos. VIII, 1135. Hæreticis abrogatur lex quæ ritus suos eis permittebat. IX, 815. Conventibus per publicum proscriptionis et sanguinis pena intentatur. IX, 815. Hæreticis locum in quo velita tentent commodantes, mutantur. IX, 806. Hæretici qui clericos ordinant, et qui ordinantur, denis auri libris mutantur etc. IX, 808, 812. Hæretici testandi aut aliquid ex hereditate capiendi jure privantur. IX, 812. Leges contra hæreticos latas Honorius confirmat. IX, 814, 815. Ac supplicium justæ animadversionis adversus eos decernit. IX, 815. Hæreticos omnes ab iis orbem diversarium aspectu exterminari jubet Valentinianus III. X, 1751. Hæreticus quisquam esse non potest, et advocatus et iudex. X, 1700. Hæreticum latium latinis in partibus a iudicibus latinis iudicandum. X, 1700. Pelagiani imperialibus legibus et sacerdotibus statutis exauctorati et depositi. X, 1689. Sedi Apostolicæ se submittentibus suis Ecclesiis receperunt. X, 1680, 1691.

Hærenarii. IX, 798, 799.

Heber idola torie coluit. III, 2525.

Hebron. VIII, 1217. Dicit Christum ex viri coitu natum. VIII, 1215.

Heb æi ab Heber dicitur secundum nonnullos. III, 2525. Ab Abraham dicitur sum. III, 2525. Hebraica lingua. *Vide* Lingua.

Hebi nomen de libro vitæ deletum. V, 2521

Hebi et Joseph fratrum filii erant. III, 2555.

Hebius diaconus. IX, 794.

Hebra quæ est Jerusalem. VII, 809.

Heracianus Comes Africa. IX, 815.

Heracleianus tyrannidis invidia. X, 1709.

Heracianus procurator prætorum Constantinæ. IX, 777.

Heracius episcopus. X, 1790.

Hereditas Christi tanta multis, quanta paucis; tanta singulis, quanta omnibus. X, 1875. Hereditatis alienæ ambitio damnabilis. V, 1785, 1784.

Hermer. *Vide* Mercurius.

Hernagorus. I, 1444, 1442, 1443, 1444, 1447.

Herodis versutia et crudelitas. VIII, 1122. Error terrorque fatuus. V, 2150.

Heros male audit apud Zosimum. X, 1721. *Not. (e) vide* Lazarus.

Hervas Gotthus. II, 1095.

Hiernia. III, 2158.

Hibernia Ecclesiæ Pelagiano dogmate ab Agricola imbuta. X, 1735.

Hibernus. IX, 787.

Hieronimus. III, 2165; VI, 1270. Presbyter Bethlehemites. X, 1685. Non damnat nuptias. X, 1696. Calumnias Pelagii patitur. X, 1696. Huic respondere compellitur. X, 1697. Hieronymo propositum est adversus amantem Pelagianum scribere. X, 1697. Hieronymus dialogum Attici et Critoboli, puero adhuc Juliano, edidit. X, 1746. Hieronymus columna Ecclesiæ. X, 1697. A Synodo laudatur ut præcipuus gratiæ Dei vindex adversus Pelagianum. X, 1742. Hieronymi præclarum elogium. X, 1685. Ejus modestia ac de Augustino magna existimatio. X, 1708. Hieronymo ab Augustino descendit timoris Dei causa traditur Orosius. X, 1698. Hieronymi sub cura degentes a Pelagianis dirissime vexantur. X, 1710. Vexationem hujusmodi ac ut Innocentium de Iorant Eustochium et Paula tacitis auctoritate nominibus. X, 1710. Idem præstat Hieronymus ipse. X, 1711. Hieronymum et Augustinum Ecclesiasticorum lumina magistrorum lacerari inique fert Gelasius. X, 1771. Hieronymus docet Christianos, si in peccato præventi fuerint, salvandos esse post penitentiam. X, 1704. Nec patitur ut dicatur, iniquis in die iudicii non parcendum. X, 1704.

Hieronimi laudatur epistola ad Rufinum. VI, 853. ad Ctesiphontem. X, 1699, 1750. Liber adversus Pelagianum. X, 1699. Hieronymo opusculum falso intulit tum factatur. II, 1152. Eidem nonnulli temere tribuunt Juliani ad Demetriadem epistolam. X, 1745, 1746. Hieronymi nomine laudatur sententia quæ in Commentariis in Marcum ipsi ascriptis habetur. V, 1751. Hieronymi laudes et miracula a pseudo-Augustino et pseudo-Cyrillo scripta. II, 1121. Hieronymus propriis manibus Christum in altari multoties habuit. II, 1152. De Hieronymi Cardinalatu aliisque rebus fabulæ. VI, 1274. Hieronymi corpus quando Romam delatum. II, 1132.

Hieropreps. VII, 809.

Hilarion. VI, 1104.

Hilarius princeps. IX, 790.

Hilarius. *Vide* Prosper.

Hilvus exceptor. IX, 816.

Hildeberti Canon. verba de querimonia carnis et spiritus. VI, 826.

Hinnicula. De hinniculaturitudinem exercere. V, 2559. *Hippolytus* Laurentii custos, et ab ipso ad fidem conversus. V, 2551.

Hipponensis Concilii anni ccccxciii. decretum. IX, 803.

Hipponensis Zarithorum. VII, 859.

Hispantia totæ sunt hoste diffuso in cæstæ. VII, 805.

Holoserica baptismi. V, 2211.

Homo quid sit. I, 1458; III, 2539, VI, 727, 811. *Homo* ab humo. III, 2525. *Homo* pulvis et cinis. VI, 818. Ut animal rationale et morale, divinum quid habet ac bellinum. VI, 800. In quo bellus præstet. VI, 727. Quid ei sit commune cum quatuor animalium generibus. VI, 729. Demones in jumenta mutare non valent homines. VI, 798. Quid præstent ut id facere videantur. VI, 798. Hominis altera pars est cæli, terre altera. VI, 855. Persona in homine una est carnis et animæ. VI, 810. In homine quomodo unita sint corpus et animus. VIII, 1109. Homini non est tertius in substantia spiritus. VI, 815. Homo sensu et intellectu donatus, foris egreditur ad jucunditatem, intus redit ad felicitatem. VI, 790.

Homini dignitas et præstantia. VI, 805, 1047, 1528; X, 1885. *Homo* microcosmus. VI, 1025. Magna portio creature Dei. VI, 926. Cara et antica Dei possessio. V, 1845. A quo, quare, ad quid creatus, et quæ propter ipsum creata. VI, 819. Homini causa mundus est fabricatus. III, 2578. Cui serviunt omnia, ut i se serviat Creatori. VI, 851. *Homo* inter mundum et Deum positus. VI, 814, 850. Possidet Deum ad solatium, in eorum omnia ad servitium. VI, 881. Homini bonum est, et quod Deo impendit, et quod a toto mundo accipit obsequium. VI, 850. *Homo* ad accusationem diaboli factus, ideoque eum sibi inimicum invenit. III, 2217. Creatus est ex superioribus et inferioribus. III, 2217. Ad cæsum, non ad gehennam a Deo conditus. VI, 1199. Juxta genitibus resuscitatus, factus ut cælum et cælum lumina contempleret.

tur. VI, 1338. Hominis conjunctiones tres mirabiles. VI, 1339. Homines quosdam tantum ad ornatum sæculi et aliorum utilitatem creatos esse, non satis accurate dicitur. X, 1812. Homo Angelis unde nunc inferior, quando æqualis, quatenus superior. VI, 870. Homo Deum valere videtur. VI, 853. Plus per Christum consecutus est, quam Adam obtinuerat. III, 2570. Hominem super Angelos extulit Christus. VI, 1182. Nolle habere locum angeli, si possem habere locum debitum homini. VI, 1183. Dei ad hominem varæ habitudines. VI, 836.

Hominis ac Dei quam diversi affectus. VI, 866. Dei in hominem beneficia. VI, 792, 962. Qui Deus sese homini multipliciter det. VI, 962. Homo quam Deo carus, quanti valeat, et quantum Redemptori debeat. V, 2042, 2045, 2045, 2063. Naturæ nostræ competit esse cum Deo. X, 1870. Unde Dei cum homine deliciae. VI, 836. Hominum sanctorum in terris, et Angelorum in caelis, idem officium eademque dignitas. V, 2017. Hominis cuiusque portio in Christo jam resurrexit, regnat, glorificatur. VI, 912, 957.

Homo ad imaginem et similitudinem Dei quatenus factus. III, 2519; VI, 783, 803. Quomodo trinus fiat. III, 2570. Homo imago Dei in eo est, quod unus in terris fuerit, ex quo ceteri originem carnem habent. III, 2344. Refelluntur, qui imaginem Dei in dominatione s' tam volunt. III, 2244. Homo secundum animam, non secundum carnem ad imaginem Dei factus. V, 2021; VIII, 1207. Animam velut dominam, carnem ut ancillam debet tractare. V, 2021. Homo interior ad imaginem Dei, exterior ad exemplar mundi quomodo formatus. VI, 1025. Similitudo Dei in eo refertur ad opus justitiæ. VIII, 1207. Cur ad imaginem Dei factus, et quatenus illa abolita. VI, 964. Homo longe est a Deo, in quantum illi dissimilis. V, 2000. Quomodo diabolo similis fiat. X, 1871.

Homo carnalis et spiritualis. III, 2553. Qui totus spiritualis fiat contemplatione. VI, 1000. Totus sit spiritus, cum secundum legem; et totus caro, cum secundum mundum vivit. III, 2404. Hominis spiritualis exercitia. VI, 997.

Hominem fati violentia et peccandi necessitate devinctum gentiles putant. X, 1749. Homini non est iudicia a Deo prava voluntas. X, 1845, 1846. Inter homines pravos ac demones discrimen. X, 1846. Hominum natura proprio arbitrio dimissa. III, 2215. Nul us ideo a Deo creatus est, ut periret. X, 1845. Nullus ut diaboli faceret voluntatem. X, 1845. Homines neque filii Dei nascuntur, neque filii diaboli. III, 2272. Hominem perfectum nasci et totum scire debuisse, frustra quidam dicunt. III, 2569. Nihil scit quam quod hic dicit. III, 2569. Neque se scit. III, 2569. Natura nostra capax est ediscere veritatem. III, 2272. Ut ipsi ad bonum et malum quodam modo auctores simus, et non indigne in nobis gloriemur. III, 2272. Hominis cuiusque talis natura est, ut possit resistere malo. VI, 1126. Homines omnes totius, vel quæ jubetur vel quæ suadet, virtutis esse capaces. X, 1747, 1749. Hominis cor virtutibus, non vitiis naturaliter deputa. V, 1812. Cum vitiis expulsis virtutes succedunt, non tam alienas, quam proprias terras occupant. V, 1812. Naturæ vitium ab auctore naturæ discernendum. X, 1845. Homini nusquam bene est, nisi in Deo. VI, 874, 914. Homo a quo habet ut sit, ab eo habet ut bene sit. X, 1879.

Hominis primi status. X, 1745. Status posterorum. X, 1745. Homines primos mortales creatos, et sibi suis peccando nocuisse, qui docuerint. X, 1681, 1682. Quibus argumentis. X, 1682, 1688. Homo primus mortalis et immortalis creatus. VI, 759. Ut non senesceret nec deficeret, per ligum vitæ habebat. VI, 759. In beatitudine conditus, a qua nisi amisso suo bono non potuisset expelli. X, 1769. In hac beatitudine divinum suffragium nunquam legitur expetisse. X, 1769. Operatur ad delectationem, non ad necessitatem. II, 744. Homini innocenti quid accidisset, Enoch translatus ostendit. III, 2154. Quomodo paruisset bestie, corvo Eliam pascente ostendit. III, 2181. Homines etiam Deo proximi in hac vita ostendere non valent quales primum a Deo facti sint. X, 1747. Humana natura etiam integra, nisi Deo adjuvante se non servasset. X, 1788, 1836.

Hominis lapsi miseria. VI, 866, 1528; X, 1769. Homo quid peccato perdi jerit, et quid invenit. VI, 934; X, 1812, 1815. Quot ei a diabolo bona crepta, quot evecta mala. VI, 1071; VIII, 1117. Homo lapsus paradysum later et infernum inferiorem pectus est. V, 1875. Dejectus est ab æternis ad temporalia, a capisus ad egena, a firmitate ad infirmita. X, 1836. Totus per peccatum factus est deterior. X, 1775. Homine primo peccante non naturæ pars, sed natura tota deliquit. X, 1624. Hominem omnium in Adam preformata natura, omnes in ipso damnati. X, 1845, 1851, 1857. Humano genus per superbiam mortale vulnus accepit. V, 1845. Homines ea die sunt mortui, qua mortales sunt effecti. X, 1767. Humana in his natura pecca-

vit ac vitiosa facta est. X, 1767.

Homo primus diaboli cum prole sua quomodo obligatus sit. VIII, 1117. Homo omnis non redemptus diaboli est captivus. X, 1845. Hæc servitus non institutio est Dei, sed iudicium. X, 1845. Nec homo naturali, sed captivo motu versatur in vitio. X, 1846. Deus non est auctor perditionis hominum. X, 1845, 1848. Homo servus non potuit procreare nisi servus. X, 1775. Hominem iniquitatis vendidit ac prohibet redimi. V, 1945. Invitum eum liberari, et malum fuisset, et injustum. V, 1945. Homo desertor boni justo cruciatur. X, 1885. Conceptus in culpa, natus in pœna, vivit in miseria, moritur in angustia. VI, 1552. In luctu nascimur, in labore vivimus, in dolore morimur. VI, 1351, 1353. Homines sine capite oculis in pectore habentes. VI, 1504. Alii unum tantum oculum habentes in fronte. VI, 1504. Hominis in ortu lugebant, et in morte gaudebant quidam philosophi. VI, 1152.

Hominis damnati pœna, et non instituti natura. X, 1885, 1896. Humane miserie non sunt ex institutione Creatoris, sed ex retributione iudicis. X, 1815. Humana natura etsi mala, non tamen malum. X, 1885. Vitata est, non extincta. X, 1814. Quid etiamnum ei maneat. X, 1817. Humano naturæ vires solet Pelagius ab initio commendare, et commendat. II, 1109, 1104. Docens eam sibi solam sufficere ut peccatum caveat. X, 1682, 1701. Frustra igitur queritur adiutorium, ut caveatur. X, 1682. Hominis insufficientia ad salutem sine Dei gratia. VI, 883. Homo per se lapsus, per se surgere non valet. V, 1866; VIII, 1168. Quid sit sine Dei gratia. VI, 877. Hominis ad malum propensio ante gratiam. VI, 945. Neminem per se esse bonum. X, 1757. Nemo habet de suo nisi mendacium et peccatum. X, 1788, 1887. Hominis nihil est nisi malum. VI, 876. Humana natura ante gratiam in damnatione, in cœcitate, in vulnere. X, 1829. Hominis omnes Adæ peccato naturaliter possibilitatem et innocentiam perdidisse, ac neminem per se posse consurgere. X, 1757. Hominis non est velle quod possit, aut posse quod velit, vel scire quod possit et velit, sed Dei. VI, 885. Homo naturæ viribus nihil potest quod ad salutem pertinet. X, 1786. Non valet per solum liberum arbitrium ad baptismi gratiam pervenire. X, 1786. Hominis cor solius gratiæ opere reformatur. V, 1812. Homo sine Deo nulla bona facit, sed in eo Deus multa agit sine ipso. X, 1788. Homini non est vita, libertas aut salus nisi in Christo. X, 1846. Accusatur Orosius, quasi dixerit, hominem nec cum adiutorio Dei posse esse sine peccato. X, 1700. Homines ex duabus massis ac duabus naturis ab Augustino dici conditos quidam calumniantur. X, 1794, 1800. Homo alter damnatur inculpabili Dei justitia, alter justificatur ineffabili Dei gratia. X, 1845. Homo juste damnatus, non potest nisi Dei misericordia et penitentia sanari. V, 2202.

Hominis perditio non debuit tam cito subveniri. III, 2278. Humani generis lapsus ac reparations figura, securis ex fluvio ab Eliseo revocata. V, 1854. Quam cavendum non iterum labamur. V, 1855. Humano genus reparare nec sine majestate poterat humilitas, nec sine humilitate majestas. V, 2000. Totum genus humanum quodammodo sunt duo homines. X, 1885. Homines duos quisque in se habet. VI, 1540. Duo in nobis divinum similitudinem reparant. VI, 819. Lapsus per superbiam ac vana oblectamenta, surgat per obedientiam et quotidiana lamenta. V, 1866. Hominis felix culpa. VI, 855. Homini cum primis attendenda conditionis dignitas, et excellentia reformati. VI, 1866. Humana natura divinitatis propitiationem in Maria recuperavit. VI, 1159. Homini Pater dedit Filium in pretium redemptionis, Spiritum sanctum in privilegium adoptionis, se totum servat in hereditatem adoptatis. VI, 784, 820. Homo se totum Deo debet ob creationem, plus quam se totum ob redemptionem. VI, 958, 945. Totum hoc, Domine, quod sum, tuum est conditione, fac tuum dilectione. VI, 945.

Hominis sibi conscius quid agere debeat. V, 1979.

Homonyma et paronyma qui differant. I, 1422. Qui homonyma et synonyma. I, 1421. Homo, ymorum varia genera. I, 1421.

Homousion unum in duos divisum sonare. VIII, 1161. Homousion ut Scripturis non expressum respuant Ariani. II, 1157. Qui et ipsi Patrem ingenitum et incapabilem præter Scripturas prædicant. II, 1158. Homousios vindicator et explicatur. II, 1158. Homousios est Patri Filius, homousios Patri et Filio Spiritus sanctus, homousios Deo et homini unus Filius. VIII, 1114.

Homousianus. II, 1157. De hoc nomine non erubescendum. II, 1161.

Honestas est antiq̄a justitiæ. V, 2005. Cum violatur, demeritis fit suave sacrificium. V, 2005.

Honoris laus est humilitatis virtus. 2514.

Honorius an. ccccxxvii. Consul. X, 1714. x. Consul. VII,

(Vingt-quatre.)

609. xi. Consul. VII, 832; X, 1721. xu. Consul. X, 1726, 1727, 1728. Honorii lex in eos qui in ecclesias irrumpunt. IX, 807. Adversus rebaptizantes. IX, 815. Alia lex lata in haereticos constitutionibus confirmans. IX, 814. Abrogans permissam eis religionis suae libertatem. IX, 815. Honorii receptum de habenda Carthagini. Collatione. IX, 816. Ac leges in Donatistas post Collationem datae. IX, 842. Honorii et Theodosii sacrum rescriptum contra Pelagium et Celestium. X, 1726. Honorius et Theodosius rursus ad Aurelium scripserunt contra eosdem. X, 1730. Eorum epistola. X, 1731.

Honorio Dalmatiae episcopo duae Gelasii epistolae. X, 1763, 1764, 1765.

Honorii Augustodun. uti probatur, liber de Cognitione vitae. VI, 1006. Titulus hic ipse signatur. VI, 1007.

Horatii dictum X, 1708.

Horis sex dae ecclesiae conventu se se non subducens quid inreter. V, 2079. Tertia, Sexta, Nona conveniendum. V, 2019.

Hormisdæ ad Possessorem epistola. X, 1777. Revocatur in dubium a Joanne Maxentio. X, 1778. Laudatur ab Episcopo Africanis. X, 1781. Hormisdæ legatis data professio de gratia Dei. X, 1771.

Hortensii calumnia de verborum ambiguitate. I, 1415. Hortensius. IX, 777.

Hospitalitatis commendatio. V, 1747, 1748; VI, 1323. VIII, 1101. Hospitalitas non est sine mercede. V, 1714. Hospitalitas Deum suscipit Abraham. V, 1714, 1748. Hospitalibus cibi lautiores periturum. VI, 1101. Lavandi eis pedes. VI, 1212. L. Lotio. Hos. es. gratia. V, 1911. Bona cogitatio. V, 1911. Christus. V, 1911.

Hugoni Victorino asseritur Tractatus de Septem vitis, c. c. VI, 1098. Admon. Illius liber de Substantia dilectionis. VI, 843. Magna pars libri de Arrha animae. VI, 831. Ipsius verbis exponitur canticum *Magnificat*. VI, 1157.

Humilitatis medicamento eguit humanum genus. V, 1845.

Non nisi humilitate redire potuimus ad Deum. V, 1996.

Humilitatis commendatio. V, 2133. Ejus laus, et fructus. VI, 1058. Humilitatem Deus in omni creatura sua considerat et probat. V, 2313. Humilis factus Deus pudore afficit hominem superbum. V, 2314. Humilitatis consuetudo etiam inter homines honesta est. V, 2313. Veritas mentem fugit, quam non invenerit humilem. V, 2314. Nec potest in ea habitare gratia Spiritus sancti. V, 2314. Qui sine humilitate bona opera agit, in ventum pulverem portat. V, 2314.

Humilitas caritatis filia est, nec potest esse sine matre. V, 2312. Humilitas necessaria est caritati. V, 1875. Humilitas infirma suaviter Deo redolet, quam virtus elata. VI, 834. Sola accedit ad altitudinem Dei. X, 1896. Humilia altus Deus, magno miraculo, de proximo respicit, et alta de longe. V, 2085. Humilitate Deus excelsus attingitur. V, 2313. Humilitatem servans perire non potest. V, 1936. Humilitas homines sanctis Angelis similes facit. VI, 1033. Humilitatis multi sequuntur umbram, pauci veritatem. II, 1113. Humilitas in servis Dei est interdum sine humilitate, sed nunquam humilitatio sine humilitate. VI, 1140. Humilitatis verae ac falsae discrimen. V, 2153. Humilitas vera. X, 1866. Humilis quis sit. VI, 1544. Humilis ipse est pauper spiritu. VI, 1084. Humilitatis primus gradus, veritatis sermonem humiliter audire, memoriter retinere, voluntarie perficere. V, 2314. In summo honore summu[m] sit humilitas. V, 2314. Humilitatis et superbiae conflictus. VI, 1098. Humiles et superbi duas civitates ab initio mundi constituunt. V, 2311. Humilitate quid dixerit acciderit Christus, quid superbia diabolus. VI, 1033.

Humus. II, 1035.

Hyacinthus quos representet. VI, 1250.

Hypocrite nomen unde ductum. V, 1863. Hypocritae maculam aut nullam, aut raras non habet. V, 1863.

Hypodiacocones. IX, 792.

Hypomnesticon. X, 1614.

Hypothesis et thesis quid distent. I, 1411.

I.

Jacob quomodo typum gessit Dei Patris. V, 1763, 1818. Quomodo Christi. V, 1760, 1761, 1763, 1764. Quomodo Judaeorum. V, 1764. Verba quibus illis benedixit, historice sunt de terrae promissae divisione, allegorice de Christo et Ecclesia. III, 2199.

Jacobi majoris translatio. VI, 1277. *Not. (a)*.

Jacobus cum a Judaeis lapidaretur, flexis genibus pro eis supplicavit. V, 2258.

Jacobi Syri de duabus in uno homine animabus sententia. VIII, 1216.

Jactantia potentum retunditur. X, 1780. *Jammæ* Judri habitare non audent. VII, 822. Ibi nec videntur lupi aut

vulpes. VII, 822. Colubri et scorpiiones vim nocendi non habent. VII, 822.

Januarinus Donat. IX, 821, 834.

Januarius Flumenpiscensis Donat. IX, 803.

Januarius cathol. episc. IX, 791.

Januarius item episcopus. X, 1751.

Januarius alter. X, 1751.

Januarius episc. in Sardinia exsul. X, 1772, 1779.

Januarius Augustini presbyter. VI, 1243.

Januarius subdiaconus. IX, 800.

Januarius notarius. IX, 816.

Januariarum Kal. superstitiones. V, 2001, 2002, 2003; VI, 1172. Januarii Kal. jejunium publicum per omnes Ecclesias indictum. V, 2002, 2004.

Janus quis fuerit. V, 2001. Cur ei duae facies. V, 2001. Sic dum eum deum facere cujus, monstrum fecerunt. V, 2001.

Jaspis quid significet. VI, 1229.

Idololatriæ fugam ad adventu Dominiæ legis Dagon dorso collis præfiguravit. III, 2174.

Jejunium publice indictum. V, 1863, 1872, 1948. Jejunium publicum in Kal. Jan. V, 2002, 2004. Jejunia ante Pascha. III, 2364. Cur et in nonnullis Sanctorum vigiliis instituta. VI, 1276. In jejunii quatuor temporum, i. vigiliis Sanctorum, nec non feria quarta et sexta in quadragesimali cibo jejunetur. I, 1458. Jejunii necessitas. III, 2364. Virtus. I, 1456. Fructus. V, 1837. Jejunii utilitas pluribus exemplis ostenditur. V, 2023, 2026. Jejunium est animæ humilitatio. V, 2080. Conctorum membrorum est debita satisfactio. VI, 1274. Jejunium ac cibis duplex. VI, 1034. Jejunium sicis escis. VII, 811, 812. Jejunium præcipuum a vitis. V, 2023, 2079. Jejunium inutile esse ab iniquitate non recedentibus, aut piis exercitiis non vacantibus. V, 2029. Quidquid præter mandatum Dei feceris, quamvis abstineas, non jejunas. V, 2080. Jejunia Deo accepta. V, 2080. Tunc accepta sunt Deo, si illi qui necessitate jejunant, reficiantur a nobis. V, 2026. Sic jejunat, ut in alio manducante, te prandisse gaudeas. V, 2027. Jejunia nostra ut plena sint et sufflata, eleemosynæ pinguedine sagiantur. V, 2027. Jejunii reflectio est oratio. V, 1887. Jejunii sit comes oratio cum misericordia. III, 2364. Quod praevidendum erat, i. superbius erogandum. V, 1760; VI, 1178. Jejunium cum eleemosyna duplex bonum, sine eleemosyna nullum bonum. V, 2023. Sine eleemosyna talis est, qualis sine oleo lucerna. V, 2024. Jejunium sine eleemosyna, negotiationis est genus. V, 2029. Jejunii dies, dies sunt reconciliationis. V, 1906. Dies miserendi i. proximo. V, 1906. Jejunio instante accedendum ad mensam Domini. V, 1906. *Vite* Quadragesima.

Jephthæ persona, gesta ac votum prorsus vituperantur. III, 2259. Filia ejus lucrum fecit, innocens in malis patris mortua. III, 2259.

Jeremias propheta gentium. III, 2212.

Jericho interpretatur luna. X, 1024. Typum habuit mundi. V, 1814; X, 1628.

Jerusalem anno xtu. a passione Domini duobus annis obsessa. V, 1827. Quot Judæi tunc in ea congregati, quot perempti, quot captivi. III, 2441; V, 1827. Jerusalem translata S. Stephanus Reliquiae narratur. VII, 817. Jerusalem, visio pacis. X, 1628. Jerusalem celestis descriptio. VI, 919, 958. Hæc de iace muros habet constructos. V, 2235.

Jerusalemiani conventus an. ccccxx. in causa Pelagii gesta. X, 1698.

Jesu veri Jesu figura. V, 1813. Solus valet in terram promissam inducere. V, 1812.

Jesu nomen, i. peccatoris fiducia. VI, 959, 946. Nomi[n]i Jesu ubi prima mentio in Scripturis. V, 197. Jesum quare vidit Isaias sendentem, et Stephanus stantem. III, 2281.

Ignis est in loco superiore. III, 2181. Nec inde potest descendere, nisi graviter materie immixtus. III, 2189. Incorporæ nature intelligitur. III, 2190. In nulla nisi i. aqua vel aliquid liquoris materia potest vivere. III, 2190. Ipsius vita in aere et humore consistit. III, 2190. Ignis incorporeus in Moysi rubo declaratur. III, 2163. Ignis duplex; alius exterior, interior alius. V, 2127, 2128. Ignis duo; caritatis aut cupiditatis. V, 1779, 2170.

Ignis transitorius atque purgatorius. V, 1946. Est vel fluvius igneus. V, 2212. Durior erit, quam quidquid in potest sentiri aut cogitari. V, 1947. Minuta tantum i. cata i. urgabit. V, 1946, 2212. Quæ hic expiata non fuerint. V, 1947, 2212. Tam diu in illo moras habebimus, quam diu prædicta peccata consumantur. V, 1947, 2212. Mensibus forte, vel etiam annis. V, 1948. Longo tempore. V, 1949. Per ignem illum absque ulla violatione transibunt, qui a peccatis erunt mundi. V, 1918. Ignis ille vocatur ignis arbor. V, 1772. Poma sapiens et flammæ rationibus

disciplina. V, 2212.

Ignorans. Non omnis Ignorans Immunis a poena est: sed excusari potest, qui a quo disceret non haberet. III, 2202. Ignorantia in eis qui intelligere noluerunt, peccatum; in eis qui non potuerunt, praeter peccati. X, 1886.

Ignoscere aliis qui differa non attendit quid ipse Deo debeat. V, 2162.

Illicita nullus magis vitare debet, quam qui respuit quod licebat. V, 2510. Illicitum quidquid feminis est, nec licet viris. V, 2230, 2510.

Imaginatio quid sit. VI, 802, 808. Quomodo in nobis formetur. VI, 802, 808. Imaginationis et sensus discrimen. VI, 780.

Imaginationis rebus rerum nomina saepe in Scripturis ascribuntur. III, 2179.

Ima inum duplex ratio. VIII, 1179. Imago perfecta coequalis est rei cuius est imago. VI, 785. Imago Dei quatenus in homine. VI, 1047; X, 1889. Imago Dei quando vere homo dicitur. VI, 759. Imatur eam in muliere non esse. VI, 759. Imago Dei trini in anima. VI, 805, 827. Imaginem Adae caelestis quis portet. V, 1880. Imaginis Hieronymi percussae fabula. II, 1158. Alterius imaginis ejusdem virtus. II, 1142, 1150.

Imitatio proclivior est malorum, quam honorum. XI, 760. Imitari Adam quid sit, quid imitari Christum. VI, 1051. Imitari Martyres atque ipsam Christum qui possimus. V, 2161.

Immortalis proprie se sus est Deus. VI, 1022. Immortales sunt naturae intellectuales, cur. VIII, 1216. Immortalitas es poenam nobis confectum de infirmitate nostra et virtute divina. X, 1844.

Immunita cor; oris ubi est, ibi diaboli spiritus habitatio est. V, 2200.

Immutabilis natura solus est Deus. VIII, 1218.

Immutatio fit tribus modis. I, 1459.

Impatentia in expectandis Dei promissis est laudabilis. VI, 861.

Imperatoris scripta accepta atque adorata. IX, 778. Illius dicitur divina manus. IX, 817.

Imperium Romanum maxima ex parte jam destructum. VI, 1155. Non desit plane quam diu duraverint reges Francorum. VI, 1155. Ab uno ex his totum ex integro in fine mundi est obtinendum. VI, 1155.

Imperium non est, nisi ubi quid jubetur injustum. VI, 1219. Imperium justum, servitium. X, 1875.

Imperitentem Deus non potest sine iniustitia in pristinum gradum restituere. V, 2202.

Impius is est, qui Deum verum non agnoscit, aut negat. III, 2556. Insuperiorum virtutes falsae. X, 1818, 1819. Opera omnia immunda. X, 1818. Sapientia diabolica. X, 1818. Impiorum nequitia quid prosit. V, 1804. Impii ad ornatum saeculi et sanctorum utilitatem quomodo conferant. X, 1850, 1842.

Imprecationes Prophetarum non sunt vota optantium, sed futura praedictium. V, 1860.

Impunitas. Gravior in eum a Deo decernitur, cui correctio denegatur. X, 1886, 1870.

Impures mulierum more Persae habent. III, 2549. Eas etiam in naribus gerunt Maurorum feminae. III, 2549.

Incarnati Verbi typum iris gerit. III, 2119. Incarnationem Dei de virgine nec superare fidem, nec Deum dedecere. VI, 1191. Incarnationis necessitas. X, 1880. Sine incarnatione Verbi potuit homo liberari, sed non decuit. V, 2062. Potuit aliter, sed non potuit nobis commodius antidotum procurari. V, 2201. Incarnatio Dei quam conveniens nostrae necessitati. V, 2009. Incarnationis Filii Dei causae. VI, 962; X, 1887, 1888, 1889, 1894, 1896. Duplex praesertim, reparatio et instructio nostra. V, 1982. Incarnati Dei filius, ac fructus. V, 1968, 1997; VI, 1063. Incarnationis mysterium de longe adorando, justis ante Christum salutis aeternae remedium perciperunt. X, 1770. Nullus ab Adam nisi in fide nominis Jesu salvatus. X, 1772. Incarnationis desiderio, utpote quo solo se salvari posse scirent, flagrabant omnes Sancti. VI, 1155.

Incarnationis mysterium ac beneficia exponuntur. VI, 910. Hoc mysterium vocis similitudine illustratur. V, 2202. Incarnatum Verbum ministro Spiritu sancto. III, 2281. In utero vaginali spiritalis nuptiae sunt celebratae. VIII, 1122. Incarnatus est Filius communiter a tota Trinitate. VI, 894. Carnem assumpsit solus Filius, non Pater aut Spiritus sanctus. VI, 765, 770, 772; VIII, 1215. Qui ad solum Christum pertineat caro. V, 2196. Cum trium personarum una sit substantia. VI, 1013. Hominem qui tota Trinitas operata sit, sed sola suscepit Filii persona, animae et rationis exemplum illustratur. VI, 1195; VIII, 1196. Quare solus Filius incarnatus dicitur. VIII, 1175. Quare non dicitur Spiritus sancti filius. VIII, 1175. Utrum divinitas cum carne concepta, nata et passa sit. VIII, 1175. Filius Dei carnem assumendo, nec sibi imminuit quidquam, nec addi-

dit. V, 2200, 2201. Natura incomprehensibilis corporis substantiam sibi sic inivit, ut nec minus in ea, nec minor in se esset. VI, 1140. Deus Verbum non accepit pers nam hominis, sed naturam. VI, 772. Sic Deus mutata vice factus est ad imaginem et similitudinem nostram. V, 1982. Incarnati Domini recordatio quantum juvet ad virtutes et contra vitia. V, 1979. Circa incarnationem variae haereticorum opiniones. VIII, 1215.

Incoquinabilis substantia. VIII, 1146.

Incontinentiae fomenta. V, 2291, 2298.

Incorporeum nihil natura nisi Deus. VIII, 1215. Incorporei divisio esse non potest. VIII, 1189.

Inculpatus, quasi culpae obnoxius. V, 2205.

Indicula. V, 1780, 1788, 1823, 1875.

Induratio ex gratia sequitur absentia. V, 1787. Ex desperatione nascitur. V, 1786. Parvis peccatis primum neglectis. V, 1783. Non tam Dei potentia quam patientia perfitur. V, 1786, 1788. Dum scilicet Deus flagella remouet. V, 1787. Indurare Deus dicitur, quem mollire uoluerit. X, 1688. Seu cum justo iudicio duritiam non auferit. VIII, 1205. Scilicet non ad iniquitatem impellendo, sed non erigendo ab iniquitate. X, 1782.

Infantem in utero 46 diebus formari dicunt. VI, 743. Infantes absque peccato fateri palam non audeat Pelagius, ne lapidetur. X, 1707. Infantes Sodomitum a gehenna liberi sunt, in aliena causa occisi. III, 2221.

Infelicitas nulla frangit, quem felicitas nulla corrumpit. X, 1879. Inferni duo. V, 1875. In feris detinebantur veteres sancti de hoc saeculo exuentes. III, 2516, 2571. Eisi in tranquillitatis sinu. V, 2039. Inique eos Christi ortum exsultare necesse erat. III, 2276. Inferni morsus exstitit Christus, quomodo. X, 1617. Inde Christus rajuit, quos suos fide et operibus agnovit; reliquit alios. V, 2059. In inferno pro solo originali peccato detentus, Christus us descendens liberavit. V, 1193, 1194. In erantium ministrorum voces ad descensum Christi in inferos. V, 2060. Injustorum in inferno captivorum ad Christum obsecratio. V, 2060.

Inferni poenae. V, 2211, 2215; VI, 1064, 1280, 1333, 1356. Earum inaequalitas. VI, 1280. Inferni mala et regni Dei bona comparantur. VI, 991. Inferni dicuntur flammæ spirituales. III, 2258. Infernalis ignis incorporeus est, aut animae damnatae non sine corpore. VI, 1026.

Infidelitas credentium non est praedestinata, sed praeserta. X, 1810. Non est nisi ex sola hominis voluntate. X, 1811, 1845. Infidelitatis pessimum exemplum, in Anania et Saphira quasi in ipsa radice succisum. V, 2264. Infidelibus sapientia quaedam est ex naturae a Deo conditae reliquiae. X, 1814. Unde temporalem vitam ordinare, non unde justificari valeant. X, 1814. In eis multa esse possunt, quae habeant pietatis similitudinem, sed non veritatem. X, 1797. Infidelium iustitia falsa. X, 1796, 1818, 1819. Vita omnis peccatum est. X, 1868.

Infirmities corporis, qui dona Dei. XI, 1150. Gaudentur sunt excipiendae. VI, 1150. Remedia sacrilega contra morbos. V, 2272. Ab his caveant infirmi. V, 2258; VI, 1175. Salubris est corpus et sanguinem Christi accipere, et oleo benedicto se et suos fideliter perungere. V, 2275. Infirmi corpus et sanguinem Christi accipiant; et inde corpusculum suum unguant. V, 2258. Oleo benedicto. VI, 1175. De infirmorum visitatione libri duo. VI, 1148.

Ingenium quid. VI, 787, 809.

Ingenitius Scriba publicus. IX, 780. Scriba Augenti. IX, 782. Decurio Ziquensium. IX, 784. Subornatus venit cum litteris quasi Felicitis. IX, 782. Per Mauritiam et Numidiam legatus missus est ex adversa parte. IX, 782. Seditionem commovit Ecclesiae catholicae. IX, 784. Detruditur in carcerem artiori interrogationi reservatus. IX, 784. Tortus confitetur quid in gratiam Mauri cofluxerit. IX, 785. Numidias a se paragratas negans mendacii arguitur. IX, 781.

Ingratus animus mala mortua excitat, viva interim opera, fontem gratiae obstruit. VI, 879.

Inimici nomine, Judaei spirituales diabolum intelligebant. V, 1860. Inimici hominis. VI, 946. Inimici cur permittantur, et quid pro ipsis orandum. X, 1876. Orationis Christi pro inimicis quis fructus. V, 2032. Orandum pro inimicis ad exemplum Christi ac Stephani. V, 2032. Inimicos quomodo occidat oratio. V, 2251. Eorum mortem aliter optare non licet. V, 2251. In inimico duo distinguenda, homo et peccator. V, 2251. Homo proximus, et inimicus diabolus. V, 2254. Inimici diligendi, ut gentibus et bestis superiores simus. V, 2258. Inimicos amans, amicus est ac filius Dei; non amans, homicida. V, 2161. Inimicorum dilectio non est consilium, sed praecipuum. V, 2258. Spes alia nobis non est, nisi dimiserimus quidquid nos laeserit homines. V, 2252. Inimicus sibi prius est, qui non indulget inimico. V, 1882. Eleemosynas largiens, sed inimicis non indul-

gens, substantiam terrenam Deo offert, et animam sub-
 ugit diabolo. V, 2201.
 Inimicis indulgere, elemosyna est a qua se nemo valeat
 excusare. V, 2256. Ab inimicorum dilectione nullum se
 posse excusare. V, 2161, 2232, 2235, 2236, 2230. Inimicorum
 injurias patienter ferri posse convincimur. V, 2159.
 Eos diligere tenemur, utpote dilecti a Deo cum essent
 inimici. V, 2250, 2251. Qui dicit se hostem non posse dil-
 gere a quo quotidie leditur, non attendit quid debeat
 Deo. V, 2159. Inimici diligendi precepto nihil in Scrip-
 turis adversum. V, 1869. Hoc observavit Joseph, Moyses,
 Job. V, 2255. Preceptum hoc durum videtur, sed ma-
 gnum habet premium. V, 2159; VI, 1170, 1178. Nullum
 est fortius ad sananda peccata medicamentum. VI, 1178.
 Nulla actio David Deo familiaris conjunxit, quam dilec-
 tio inimicorum. V, 2255. Inimici phrenetici sunt, qui ut
 nos persequantur, majorem a diabolo persecutionem pa-
 tiuntur. V, 2257. Inimici converti possunt. V, 2252. Qua
 ratione diligendi sint. V, 1859. Plus diligendi sunt quam
 amici. V, 1862. Inimicitias aliorum benigno parum est non
 excitare, nisi et extinguat. X, 1874.
 Iniquitas non leve peccatum est. III, 2553. Prius ledit
 factorem, quam patientem. X, 1870. Iniquitatem melius est
 pati, quam facere. X, 1881. Iniqua patientis melior tristitia
 est, quam letitia iniqua facientis. X, 1876. Iniquitatis
 suam aut correctio aut damnatio facit. X, 1864. Iniquita-
 tis proventus. X, 1878. Iniquitas aliena tantum torquet
 justum, quantum recedit a sua. V, 1869.
 Injuriam qui inferi, ipse majorem sustinet. V, 2152.
 Injurie condonantur ante orationem. VI, 1037. Quae im-
 perfecta, quae plena earum condonatio. VI, 838. Injurias
 Domini multo citius, taro, suas relaxat. VI, 1097. Aut in-
 jurias Domini vindicandi occasione, suas vindicant. VI, 1057.
 Innocentes Liae filii erant, non Rachelis. III, 2258. Inno-
 centes nascenti Deo debentur victimae. V, 2151. Inno-
 centium adversus Herodem litigiae judicium. V, 2151. Iis
 Herodes plus proxi odio, quam profuisset obsequio. V,
 2152. Martyrum flores. V, 2152. Martyrum primitiae. V,
 2153. A complexibus matrum redduntur gremiis Angelo-
 rum. V, 2150. Aeterna vita sunt donati a Christo. III, 2238;
 V, 2151; VIII, 1125. Quem confessi sunt testimonio mortis
 suae. VIII, 1125. Non loquendo, sed moriendo. V, 2154,
 2155. Jure honorantur. V, 2151. Plus ceteris Martyribus
 exorant. V, 2154.
 Innocentia commendatio. VI, 1040. Innocentia vera,
 quae nec sibi, nec alteri nocet. X, 1839. Innocentiam
 Deus non probat, quum non parit amor justitiae. X, 1869.
 Innocentia simulata, duplex peccatum. X, 1877.
 Innocentius urbis Romae episcopus. X, 1842, 1684.
 Joanni Jerosolymit. exprobrat negligentiam in reprimen-
 dis Inimicorum facinoribus. X, 1710. Hieronymo ea de re
 scribit. X, 1711. Ad Innocentium Papam a Joanne Jero-
 solymit. remittitur causa Pelagii. X, 1700. Innocentius
 Pelagium et Coelestium damnat. X, 1682, 1685. Haeresim
 Pelagianam primum damnat. X, 1723, 1724. Ac nefandi er-
 roris capita Apostolico mucrone percussit. X, 1830. Quae
 ei damnandi Pelagii causa fuerit. X, 1687. Innocentio
 contra Pelagii et Coelestii errores scriunt Synodi Cartha-
 genensis ac Milevitanae, necnon quinque Episcopi. X, 1711,
 1712. Eisdem rescribit Innocentius. X, 1714, 1715. Inno-
 centii citatur epistola ad Carthaginensium Concilium. X, 1757,
 1807. Item epistola ad Milevitano. X, 1757. Innocentius de
 re Orientum Occidentalium et Orientalium Ecclesiarum adversus
 Pelagium latum scripsit. X, 1715. Innocentii sententia
 pro gratia ad singulos actus necessitate tituntur Africani.
 X, 1724. Innocentii Papae litterae, ut Episcopi ad transma-
 rina pergere non facile debeant. X, 814.
 Inobedientiae vani praetextus rejiciuntur. VI, 1034.
 Insipientem inter et stultum distantia. VI, 892.
 Inspiravit Prophetas et Apostolos unus Spiritus. VIII,
 1176, 1183. Inspirationis gratia. V, 1824. Inspiratur iustus
 a Deo omnis qui bene operatur. V, 1821.
 Insubstantialia nomen. X, 1618.
 Insularum origo, et unde in illis animalia. III, 2138.
 Intellectus quid. VI, 787, 800; X, 1839. Intellectui fides
 viam aperit, infidelitas claudit. X, 1869. Intellectum bonum
 habet, qui quod faciendum recte intelligit, facit. X,
 1830, 1861.
 Intellectualis visio. VI, 732. Haec nunquam fallitur anima.
 VI, 737.
 Intelligibilia et intellectualia. VI, 729.
 Intelligentia quid. VI, 787, 808, 809.
 Intemperantia dissuadet. VI, 1039.
 Intentio non nisi ex opere sine dignoscitur. VI, 817.
 Quae esse debeat. VI, 819.
 Interjectio quid et quotum lex sit. I, 1108. Interjectionem
 ad adverbium Graeci non separant. I, 1104.
 Interioris vitae dulcedo. VI, 791. Eius commendatio.

VI, 801, 804, 814, 827, 891, 922.

Invidia similis est aerugini et viperis. V, 1769. Vitium
 est diabolicum. IX, 825. Peccatum ad mortem. V, 1979
 Ortum a superbia habet. X, 1884. Quid sit. VI, 1089. In-
 vidiae miseria. V, 1769, 2004; VI, 1033. Remedium. VI,
 1093. Invidus resecandus veluti corporis tabes. V, 1950.
 Aut velut membrum mortuum. V, 1950. De invidia sermo.
 VI, 1264.

Invocatio Dei non arguit Deum extra nos. VI, 951, 970.
 Invocatione humana non confertur gratia. X, 1785, 1786.
 Adjutorium etiam renatis ac sanctis semper implorandum.
 X, 1787. Invocatio saetorum. V, 2146, 2147; VI, 916,
 918, 938. Invocatur S. Stephanus quasi praesens addeset
 oranti. VII, 844, 846. Invocatio Martyrum pro temporari-
 bus beneficiis. V, 2161. Sancti debent aliquid de suis
 virtutibus in nobis recognoscere, ut dignentur pro nobis
 supplicare. V, 2159. Qua conditione sanctus Joannes
 quicquid petierimus poterit obtinere. V, 2146.

Joannes Dei gratia interpretatur. III, 2117. Joannes
 Baptista in se formam praefuit Legis. V, 2112, 2111. Qui
 prophetas alios antecellit. V, 2112. Legis et gratiae libuli
 est. V, 2117. Novi ac veteris Testamenti mediator. V,
 2112. Lucerna Christo dictus est. V, 2017. Cur lucerna
 dictus, et ante Christum praemisus. V, 2111, 2114. Dilatus
 est, donec a parentibus fugeret cupiditatis sensus. V, 2117.
 Sanctificatus ante quam natus. V, 2112. Ante accepit divi-
 num Spiritum quam humanum. V, 2118. Tandem corpore,
 solo spiritu implet evangelizantis officium. V, 2118. Patris,
 matris, filii corda unus implet Spiritus sanctus. V, 2118.
 Joannes primus agnovit humani generis Redemptorem.
 V, 2017. Intellexit matrem Domini ad matrem suam ven-
 disse. VIII, 1123. Christum ortu, et conversatione pre-
 signavit. V, 2115. Joannes ac Christi nativitas et passio
 plene mysterio. V, 2114, 2119. Joannes ex anu ut veteris
 legis laus, Christus ex pupilla ut novi Testamenti prin-
 cipium. III, 2193. Joannes non dubitavit, sed discipulos
 voluit in file corrobore, cum eos ad Christum misit. III,
 2594, 2595. Ante Christi baptismum sciebat eum, sed quia
 per ipsum Abrahae fides implenda erat, nesciebat. III,
 2254. Joannes castimonie fuit custos. III, 2384. Plena et
 perfecta libertate maluit injusta sustinere, quam justa
 non dicere. V, 2116. Joanne inferior est quisquis de ma-
 liere natus est. V, 2115. Joannes humanorum fugit men-
 suram meritum. V, 2113. Major est homine. V, 2117.
 Quicquid petierimus, poterit nobis obtinere. V, 2143.

Joannis Baptistae nativitas apud fideles et infideles
 vigiliam habet. VI, 1276. Superstitiosus ritus in ejus sole-
 mnitate. VI, 1172. In hac festivitate lavandi mos a Paganis
 ortus prohibetur. V, 2233. In illa sacrilega lavatione fre-
 quentissime etiam corpora moriebantur. V, 2268.

Joannis apost. virgo est electus et speciale virginittatis
 privilegium fuit, ut in pectore Christi recumberet. I, 1169.
 Illius est Apocalypsis. III, 2286. Scripta dum in insula
 Pathmo a Domitiano esset relegatus. III, 2296, 2297. Joanni
 quid praestitum a Christo in cruce. I, 1463.

Joannis Alexandrini apologia ad Gelasianum. X, 1684.

Joannes Antiochenus arguit Pelagianos ejuscepos de-
 positos cum alius susceperit. X, 1760.

Joannis Christi commentariorum in Mattheum translatio
 ab Anniano quodam Pelagiano expetita. X, 1749. A Pela-
 gianis laudantur ejus sententiae, ut quae sibi faveant. X,
 1749. Conceditur tamen continuum commendare gratiae
 auxilium. X, 1749. Locus illius a Pelagianis laudatus. X,
 1736. Joannem Chrysostomum Pelagianis adversari. X,
 1735. Joannis Chrysostomi homilia de cruce. V, 2047
 not. 6. Alii duo Sermones ejusdem (uti valde probabile
 de consolatione mortuorum. VI, 1161).

Joannis, ut creditur, Fiscannensis Opus ad Agnetem
 Henrici Imp. relictum. VI, 909.

Joannes Jerosolymit. VII, 809, 815, 812, 817. Pelagi-
 quomodo faveat. X, 1699. Eius tamen causam ad Inno-
 centium remittendum consentit. X, 1700. Orosium salutantem
 duris verbis excipit. X, 1700. Joanni Jerosolymit. ex-
 probrat Innocentium in tuendis piis et coercendis impiis negli-
 gentiam. X, 1710, 1711.

Joannis Maxentii ac sociorum nomine datus libellus
 X, 1771. Item epistola pro defensione Scytharum monach-
 rum. X, 1778. Ipse capitula ex Fausti et Augustini libris
 decerpit, quorum opposito ex collatione appareat. X,
 1779. Joannes presbyter et archimandrita idem putatur
 qui Maxentius. X, 1779. Not. (b).

Joannes monachus, et Joannes lector in causa fidei
 Romam directi. X, 1772, 1770.

Joanni Papae adseriuntur Psalterium. VI, 1155.

Job nullo digno nomine potest appellari. V, 1842. Job
 tuba ductilis. V, 1844. Ante Evangelia praeceta Evangelii
 sunt. II, 1105. Ante Legem Legis exemplar in operibus
 suis ostendit. III, 2561. Eius elogium. III, 2561. J. B. cur

diabolo permissus. V, 1759. Ad minuterum peccatorum purgationem est afflictus. V, 1844. Job patientia laudatur. V, 1815. In stercore melior fuit, quam Adam in paradiso. V, 1844. Uxor ei Eva erat, sed ille non Adam. V, 1815, 1844. Oblivisci uxorem in filiis didicerat. V, 1811. Job periculis membris auctori vulnerum pectus servat. V, 1844. Justitia incolumis eum in naufrago corpore tutatur. V, 1844. Job in prosperis et in adversis diaboli victor. V, 1842. In se ostendit et divites esse posse bonos, et pauperes beatos. V, 1842. Jobi exemplo liberi arbitrii vigorem probare conatur Cassianus. X, 1820. Quam frustra. X, 1825. Versio Latina verborum Job ex Græco Septuaginta, et alia ex Hebræo. X, 1632.

Jonas ab Hebræis traditur esse filius Sareptæ ab Elia susceptus. III, 2181.

Jordanis Christi baptismo consecratus. V, 1812, 1855.

Joseph interpretatur augmentatio. V, 1766. Joseph littera Christi. V, 1924. Quot mox is Christum figuraverit. V, 1765, 1775. Quod somnium vidit, in solo Christo est impletum. V, 1766. Quo venidus sit prope, non convenient translationis. V, 1765. Venidus, servile nescivit ingenium. V, 1768. Joseph cur patri notum non fecerit quid de se actum esset. V, 1770. Joseph benignitas. V, 1769. Joseph prævidens quod eum Ægyptii adorare vellent, inde ossa sua efferi jussit. III, 2165. Tamen bovis simulacro juxta sepulchrum ejus statuto eum colerunt. III, 2165. Ea de causa vitulum sibi in deserto filii Israel conlarunt. III, 2163.

Joseph imperite dictus est habere duos patres. III, 2232. De genere regali est, et sacerdotali. V, 2110. Turbatio ejus dum in sponsam gravidam vidit explicatur. V, 2108. Joseph post Christi resurrectionem superstes. V, 1766. *Not. (a).*

Joseph ab Arim. non minor affectus erga Christum fuit, quam Marice. V, 2204. Joseph in monumento cordis Domini collocat. V, 2205.

Josue prius Ausus dicebatur. III, 2275.

Jovis dies, nec in Maio, absque sanctis festivitatibus, nulli in otio transigendus. VI, 1172.

Jovinianus virginitati nuptias coæquat. VIII, 1219. Abstinentibus a vino et carnis nihil meriti accrescere credit. VIII, 1219. Nullum esse vitum in futuro meritum distantiæ. V, 2185; X, 1718. Assertit hominem non posse peccare. V, 2185; X, 1718. Scilicet post baptismum. X, 1735. Joviniani secunda questio, Pelagiani ingenii disciplina est. X, 1695, 1696, 1697, 1706.

Iphadama. VIII, 1150.

Ira quid. VI, 1089. Ira sua nulli videtur injusta. X, 1887. Ire vani prætextus. VI, 1036. Gradus. VI, 1251. Effectus. VI, 1251. Iracundia prius nocentis nocet, quam nocentis. V, 2501. Iracundiæ flammæ falsis suspitionibus succedunt. V, 2546. Ira subitanea, palca; in veterata, trabes. V, 1872. Ira cordis oculum turbat, odium excæcat. V, 1872. Iracundiæ non satisfecerunt sancti, quando de impiis penas sumpserunt. V, 2262, 2265. Ira Dei, quid. X, 1872.

Irenæus sperat post hanc vitam quod ad cibum et potum pertinet. VIII, 1818.

Iris non solum a sole, sed et luna interdum fit. III, 2157.

Iris incarnati Verbi tyrum gerit. III, 2149.

Irregularitas ad Clericatum. *Vide* Clericus.

Isaac tyrum gessit Dei Patris. V, 1760, 1818. Necnon

Christi. V, 1758, 1818. Christi sponte parentis. V, 1934.

Isai tyrum gessit Dei Patris. V, 1818.

Isaie filius Rapsaces. III, 2187.

Isidorus Hisp. V, 2150.

Isera. X, 1792.

Iris. III, 2545.

Israelitæ quo jure terram Chanaan obtinuerint. V, 1811. Eorum erga Dei beneficia ingratus animus. V, 1797.

Itinerantium superstitiones observationes, quibus piæ opponantur. V, 2001, 2002, 2269.

Juda confessio sive laus interpretatur. III, 2201. Judæ novissima benedictio convenit Christo. III, 2205.

Judam Giezi præsignavit. V, 1832. Judæ incestus tribuitur, et patri ejus ac matri sanitas miraculo reddita. VI, 1285. Judæ obduratio. V, 2056. Dominus illi corpus suum dedit. III, 2514; VI, 1285; IX, 766. Ac pedes abluit. VI, 1285. Judæ severissimus sui judex. V, 1901. Spiritus sancti mustum portare non potuit, ideo crepuit. VI, 1063. Quo die vel tempore vitam finierit, improbabile est. III, 2288.

Judæi a Juda Machabæo appellati. III, 2274. Legislatorem filii vocantur. VI, 974. Judæum facit nativitas, non circumcisio. III, 2271. Judæorum pater, Cain. III, 2282, 2298. Judæi in verbis Jacob ad Ruben novissimis præmonstrati. III, 2205. Necnon in Esai. V, 1758. Qui Christianis serviunt. VI, 1758. Judæorum adversus Christum conatus Jacob lucta designati. V, 1758. Judæorum populus spinosus. V, 1779. Eorum indelicitatis et infirmitatis figura. V,

1750. Judæorum reprobationis et electionis Gentium figura. V, 1821. Judæorum et Christianorum egregia figura. V, 1800. Alia. V, 1801, 1814. Judæis adhasit lepra, quanto ad nos transit gratia. V, 1853. Judæorum figura Gedonius vellus. V, 1817, 1818. Judæorum scelerum III, 2276. Cur in uno tantum loco vota reddere aut sacrificare sint jussi. V, 2048. Judæiani ab initio nullus ex Gentibus veniens Legi se adjungere prohibitus est. III, 2240.

Judæi parati ad legendum, cæci ad intelligendum, duri ad credendum. V, 2008. Peccatum in Spiritum sanctum. III, 2507. Eorum insania in Christi passione. V, 1827. Per Titum et Vespasianum punita. V, 1827. Quot tunc perempti, quot captivi. V, 1827. Judæi per orbem dispersi, ut lucernam legis tamquam candelabra lignea Gentibus ministrarent. VIII, 1128. Judæorum gens, scripturaria Christianorum. VI, 731. In Judæi armario codex noster servatur. VIII, 1115. Leges contra Judæos. IX, 815. Judæis causas agendi aut militandi aut Christianos suos servitio habendi licentiam denegat Valentinus. X, 1751. Non est aditus ad Comitum dignitatem, ad senatum, ad præfecturam, ad militiam, ad meas divitum. VIII, 1135. In uno Minoricæ oppido impune habitare eis non licet. VII, 822. Judæi Deum unum, non etiam trinum volunt fateri. VI, 974. Multis testimoniis de Christi veritate ac divinitate convincuntur. VIII, 1125. Item de veritate Ecclesie. VIII, 1152, 1153. Judæorum in oppido Magonensi mira conversio. VII, 824.

Judex qui provincie præsidet. IX, 815. Judex principe loco Flavianus tribunus in Carthaginiensi collatione sedet. IX, 817, 818. Inter eos, uti fatetur, a quibus se judicari decuerat. IX, 816, 819. Judices Aricani. IX, 808, 809, 810, 815.

Judices quid deceat. VI, 1297. In judice misericordia et disci, lina non dissociantur. V, 2528. Hæc in judice securitas fidei est, ut de se non timeat judicari. IX, 820. Absentes et inauditos damnandos non esse. X, 1755. Criminationes testium absentium in absentes non facile excipiendæ. X, 1720, 1722. Tolerabilis est innocentem quemlibet tardius inveniri, quam cito pro nocente damnari. X, 1772. Judicium in melius retorsisse nunquam piguit. X, 1720. Optimæ mentis indicium, prava difficultas credere. X, 1720. Judiciorum secularium moderatio docet qualia esse debeant ecclesiastica. X, 1722. Judicibus in reum latam sententiam revocare non licet. III, 2582. Judicium latrocinia. VI, 1292, 1297. Judices injusti plurimi hic eas reddiderunt penas, quibus alios injuste affecerunt. VI, 1055. Judicia cur olim in porta. VI, 1251. Causas dicere vel audire in festivitatibus prohibetur. V, 2275.

Judicium aliud discretionis, aliud damnationis. V, 1925. Judicanda sunt aperta mala, non ignota aut dubia. V, 1871, 1873. Judicari debent aperta mala, sed cum caritate. V, 1871. Judicare satius est bene de malis, quam de bonis male. V, 1871. Judicare semper male de bonis naturaliter vulgo insitum. VI, 1221. Judicare temere de occultis corvis alicui peccatum est. X, 1861. Judicium temerarium non parvum, et si commune peccatum. V, 1875. Judicium vulgare vir fortis præ conscientia luce contemnit. X, 1865. Judicis alienis moveri non debemus, qui de nobis non dico quid cras, sed quid hodie simus, judicare non possumus. V, 2550.

Judicia Dei quam alta. VI, 887. Semper sunt justa. X, 1885. Plerumque sunt occulta, sed nunquam injusta. V, 1771, 1788, 2262. Nobis non sunt investiganda. X, 1658, 1660, 1665. Investigabiles sunt, et misericordia qua Deus gratis liberet, et veritas qua juste judicat. X, 1887. Judicia sua non nos jubet Deus discutere, sed credere. V, 2192.

Judicis terreni ac superni discrimen. V, 2050. Ad adorandum verum Judicem perducunt Angeli sanctorum animas. VI, 1061. Coram tremendo judice anima linc exeat ab Angelis sistitur. VI, 1183. Judicantur injuste peccato res, si non libere peccaverunt. VIII, 1142.

Judicii dies quia ignoratur, vocatur media nox. V, 1892. Judicii diem quomodo Christus dicat se ignorare. III, 2410. Judex vivorum et mortuorum Christus qui intelligatur. V, 1805. Judicii die qui vivi fuerint, simul cum mortuis suscitatis rapientur in nubibus obviam Christo. VI, 1161. Judicium novissimum esse, rationi consentaneum est. III, 2216. Judicium unum per aquam in diluvio, alterum erit per ignem in fine seculi. III, 2419, 2422. Judicii ignis arbiter. V, 1772. Judicii extremi figura, chibanus ardeus Abrahæ visus. V, 1746. Judicii quam justa severitas. V, 1805. Judicii nostri ratio in potestate nostra. V, 2150, 2163, 2252, 2259, 2260, 2269. Unde erit damnatio vel corona nostra. X, 1869. Judicis futuri sententia præveniendæ. V, 2221. Judicii diem qui prævertere debeamus. V, 1846. Judicii dies frequenter recedenda. VI, 1169. Hanc frequenter prædicat Cæsarius. V, 2203. Lectio Matth. xxv. in qua sermo est de judicio, sola sufficit ad omne malum fugiendum, et faciendum omne bonum. V, 1897. Jucundum tunc

oblivio, magna peccati poena. V, 2045. Judiciū extremi quantum erit terror, quam exacta examinatio. V, 1895. Quae erit ratio, et quam utilis sit quotidiana illius recordatio. V, 1905, 1964. Iudicii notissimi consideratio. VI, 1183.

Iudicium non statim ab Antichristi morte incipiet. VI, 1154. De peccatorum sorte in die iudicii, Pelagii, Origenis et Hieronymi diversae sententiae. X, 1704. Iudicandorum unumquodque triplex sors. V, 1949. Iudicium quale erit circa impios, peccatores, et justos. III, 2552, 2553. Domini vultum sustinere non poterunt peccatores. III, 2555. Civitas Jerusalem in adventu Domini descendit de caelo. III, 2555. Ad iudicium non veniunt Pagani, nec haeretici, nec Judaei. V, 1896. Iudicio subjecti non erunt fideles ad sententiam excipiendam, sed ut fidei merito laudentur. III, 2576. Gloria eorum videbunt perituri, sicut et ipsi peritorum cruciatus. III, 2576. Ad Dei iudicium venturi etiam parvuli. X, 1652. Iudicii die qui diabolus reos sit accusaturus. VI, 1072. In iudicio bona et mala opera velut in statera ponenda. VI, 1202. Peccatoribus agendum, ut in die iudicii etsi coronam non mereant accipere, vel peccatorum indulgentiam consequantur. V, 1835, 2510. De iudicio extremo Sermones tres. V, 2200.

Jugulos ponere, pro jugo subire. VII, 846. Jugo Christi aut saeculi quisque subest. V, 1800. Jugum Christi leve. V, 2516. Jugum leve, caritas. X, 1631. Jugum grave, peccatum. X, 1630. Jugum avaritiae durissimum et amarissimum. V, 2517.

Juliana Alexandri Senatoris uxor. VII, 819.

Juliana, ejusque elogium. X, 1758.

Julianus Praef. praet. IX, 790.

Julianus Proconsul Africæ. IX, 805, 844.

Julianus edicto viros suos dimittendi mulieribus potestatem fecit. III, 2549. In urbe Roma. III, 2549. Ubique se edictis suis apostatam esse testatus. IX, 802. Ex famulo Dei minister factus inimici. IX, 802. Rogatus Donatistis permittit ab exilio reditum. IX, 805. Imperator profanus et sacrilegus moritur. IX, 805. Rescriptum ejus per Donatistas impetratum. IX, 809.

Julianus Amartolus. X, 1790.

Julianus. X, 1681.

Julianus Campanus. X, 1837. Sanctis parentibus Memore et Juliana natus. X, 1758. Vir acer ingenio, in divinis Scripturis doctus, graeca et latina lingua scholasticus. X, 1736. Est rhetor peritissimus. X, 1740. Procacissimus. X, 1850. Vocatur a Mercatore ex episcopo Eclanensis. X, 1739. A Beda episcopo Celanensis a Romania. X, 1740. Scripsit in Cantica canticorum. X, 1740. Libellum composuit de amore. X, 1740. Item de bono constantia. X, 1743. Item ad Demetriadem de institutione Virginis. X, 1745. In stilo ipsius est stavitatis eloquentiae demulcentis. X, 1746. In libris esset quod multum profecisset virtutum studiosis, si gratiam flagitare in eis doceret. X, 1746.

Julianus ab Innocentio ordinatus, et in ejus communione quandiu vixit permanens. Coelestium et Pelagium damnavit. X, 1889. Pelagii et Coelestii sectator factus. X, 1684, 1685. Zosimi tractoriae subscribere recusans cum aliis deponitur. X, 1689. Monet ut nominatim designet, quosnam recte sentire confidit. X, 1690. Multi ab eo et sociis deficiunt. X, 1691. Juliani ab Occidente exiulsi a; ad Imperatorem expostulatio. X, 1751. Juliani deosio confirmatur. X, 1760. Hic in episcopatum et Ecclesiae communionem irreperere molitus, a Xysto Leonis hortatu rejicitur. X, 1761. Duas sorores suis erroribus inhuit, quid una earum illi objecerit. X, 1758. Eleemosyna indigentibus tempore famis praerogata, multos haeresi sociavit. X, 1757. Pelagiana capitula defendit: ut de libri Augustini adversus ipsum, et ipsius adversus Augustinum. X, 1757. Injuris et contumeliis magis membranas, quam ulla filii recta ratione complevit. X, 1757. Totam inepti illius laboris summa. X, 1757. Illi quoque subnotationibus respondit Marius Mercator. X, 1757. Julianus conventus ut cum universa Ecclesia Pelagium et Coelestium damnat, detrectat. X, 1758. Et egestolam ad Zosimum mittit, quam prius curat per totam Italiam circumferri. X, 1759. Quo doloso sensu omnes in Adam mori, omnes in Christo resurgere praedicit. X, 1758, 1759. Aut quomodo dicat Adam non sibi sibi, sed generi humano obfuisse. X, 1759. Quomodo intelligat infantes non in eo statu esse, in quo fuit Adam ante praevocationem. X, 1758. Adam sive peccaret, sive non peccaret, moriturum fuisse, fatetur nulli firma ratione dici. X, 1758. Quibus sophismatis Romae usus est ad elevandum peccati ex Adam traditionem. X, 1759. In Cilici errores suos spargit. X, 1759. Illuc pergit ad Theodorum Mopsuestanum. X, 1759. Inde rediens libros octo adversus Augustinum scribit. X, 1740. Theodorus, quem maxime laudat, in conventu Episcoporum eum damnat. X, 1740. Juliani sententiae a Beda ex ejus opusculis expressae cum illarum

refutatione. X, 1740. Juliano, ut videtur, auctore scriptus libellus fidei. X, 1752.

Juliani Pomerii excerpta. VI, 1050.

Julius episcopus ad Innocentium ab Africanis Concilio destinatus. X, 1711.

Junius quare Brutus cognominatus. III, 2557.

Junius Quartus Consul. X, 1714, 1715. V. *Palladius*.

Junius exceptor. IX, 794.

Ironis Carnutensis Sermo. V, 2200.

Jurare prohibuit Salvator. III, 2411. Jurandi formula. IX, 785. Alia. IX, 784. Rursus alia. IX, 818.

Jus animæ et carnis. V, 1916. Jure fori, non jure caeli. V, 2205.

Justificationis gratia. III, 2570. Quae opera rejiciantur a justificatione. X, 1655. Justificari nemo potest per sola naturalis rationis subsidia, aut divinae legis scita. X, 1745. Quomodo hinc Catholicos haeretici calumniantur. X, 1745. Justificatio per fidem Jesu Christi data est, datur, dabitur creditibus. X, 1657. Voluntatem nostram non expectat, sed preparat Deus, ut a peccato purgemur. X, 1786. Justificat impium Deus non praevient humana voluntate. X, 1650. Justificando Deus gratis praevient quos per justitiam glorificare disponit. VI, 763, 767. Justos veteris Testamenti per laborem proprium et Christi fidem fuisse justificados. X, 1754.

Justitia pro juris dicendi potestate. II, 1158. Justitia a jure dicendo intra duas partes contrarias. V, 1916. Justitia hominum magistra et gubernatrix. III, 2527. Res Dei est. III, 2527. Justitia remota regna efficiuntur latrocinia. VI, 1202. Justitiae rigore, ut de virga ferrea, corriguntur boni, confringuntur mali. III, 2421. Justitia nimia incurrit peccatum, temperata vero per excessum facit. III, 2226. Justitia Dei iniquis, sicut aegris oculis lux, odiosa. X, 1874.

Justitiae pulchritudo. VI, 994. Justitiae laus et qui ea tenenda. VI, 1238. Justitiae mandatum omnibus generale est. II, 1103, 1106. Justitia sola beatificare potest animam. VI, 850. Justitia pacem, et pax gaudium parit. V, 1917. Justitia Deum semper placatum, et injustitia offensum fuisse. VI, 1057. Justitia in nobis non regnante, dominatur iniquitas. X, 1818. Justitiam esurit, qui discere optat justitiam. V, 2517. Justitia non aliud est quam non peccare. V, 1865. Justitia tota haec est, virginitas, sacerdotium et martyrium. III, 2135. Justitia est omnis veritas. III, 2252. Justitia vera et perfecta. V, 1915. Justitia nec per naturam, nec per Legem est. X, 1887. Justitia infidelium falsa. X, 1796. Justitia Legis terrena, justitia fidei divina. III, 2412. Justitia vera non est nisi per Christum. X, 1796. Peccatum factum est relicto Deo: justitia non fit sine Deo. X, 1880. Justitia princeps Abel, et secundus post eum Enoch. III, 2154. Justitia nostra hic qualis sit. X, 1875. Justitia vera, quomodo in aliquibus perfecta et imperfecta. X, 1883. Justitia duplex munus. VI, 1050; X, 1867. Justitiam a pluribus amitti. X, 1854, 1856, 1848.

Justi in Scripturis unde appellati. X, 1635. Justus in alios esse nequit, qui in se ipsum est injustus. V, 1916. Justum unum plurimum peccatoribus Deo esse cariorem. VI, 1057. Justos et erectos esse plurimum vult Pelagius. X, 1702, 1705, 1706, 1707. Quo id sensu dicere liceat. X, 1705. Justi coronant Christum, sed ab eo ornantur. V, 2058. Justus quomodo accusator sui, et tamen justus sit. III, 2252. Justus ut non sine peccatis minutis, ita indigent tribulatione purgari. V, 1771. Justorum minuta peccata tribulatione purgantur. V, 1771, 1844. Justorum afflictio non poena est criminis, sed virtutis examen. X, 1865. Justorum praemia et labores. VI, 1063. Justorum labor ingenuus, mores tolerare contrarios. X, 1869. Juvenam facere. V, 2001.

K.

Keqyca. VII, 815.

Kalendae. *Vide* Januarius.

L.

labam diaboli, typum gessit. V, 1765.

Labor honestus est lectio. V, 2521.

Labore manuum quo damno Monachi plus solito occupantur. V, 2354. Labor piorum est exercitatio, non damnatio. X, 1882. Labor hic nullus est comparandus spei nostrae. X, 1881. Aut laboribus Christi. X, 1882. Laboris finis non erit, nisi diligatur quod non possit auferri. X, 1870.

Lacrymae ude falsae. III, 2161. Lacrymas fundens obtem oralia, et non fundens ob peccata, culpabiliter durus est. VI, 1122. Lacrymae amoris indicio. VI, 950. Harum jugis gratia ardentius postulat. VI, 951, 953. Lacrymae

contemplantium quid eis præsent. VI, 1000. Lacrymæ Domini, gaudia mundi sunt. V, 1928. Lacrymæ passionis Christi vicaria. VI, 1254.

Lactantius post hanc vitam sperat quod ad cibum et potum pertinet. VIII, 1218.

Lavitiâ inepta unde comprimitur. VI, 1101. *Vide* Gaudium.

Latus notarius. IX, 810.

Latorum excusatio, dum excitantur ad Scripturarum studium, aut ad ecclesiam frequenter adiuvas. VI, 1060. Lais, clericis, monachis æqualiter convenit fidem, spem, caritatem, humilitatem servare, ac penitentiam agere. VI, 1061.

Lamech non occidit Cain. VI, 2221.

Lampadius episc. IX, 787.

Lampadius Consul. X, 1792.

Lana et linum quid significant. V, 1854.

Lantulus Capuanus episcopus. VI, 817.

Lapides ex aqua. III, 2169. Lapidum æcervas in testimonium planctus. VII, 815.

Lapidatus Diaconus, pro degradatus. IX, 795, 796.

Larvati. *Vide* Personati.

Lascivia semper juncta est sauriti. V, 2026.

Latro qui ad dexteram Christi in cruce pendens paradisum meruerit, dicitur ipsum Christum dum in Ægyptum iugeret, a latronibus eripuisse. I, 1466. Latro et latro. V, 2049. Latro Christum de proprio blasphemavit, et de Dei Spiritu credit. X, 1810. Ad Adam primum paradisum intravit. V, 2044, 2049. Latronis absolutio mundi spes est et consolatio. V, 2045. Hanc ille non sine causa meruit. V, 2044. Latronis fides extollitur. V, 2044, 2046, 2049, 2054. Latro con essor et martyr. V, 2044. Doctor. V, 2049, 2050. Latronis devotio imitanda. V, 2070. Latronis exemplum ne sit remissioris vitæ occasio. V, 2044.

Latrocinia iniquorum iudicium. VI, 1212.

Latrocinus corrector Siciliæ. IX, 786.

Lawentius crucem Christi super cæcorum oculos faciens, eos illuminabat. V, 2331. Hippolytum custodem suum ad fidem Christi convertit. V, 2331. Crano sinapis comparatur. V, 1914. Flammæ fidei calore non sentit. V, 1914. Læne ignis vim restinguit. V, 2127. Coronam martyrii tempore pacis invenit. V, 2128. Quam ob causam cruciatus. V, 2124. Laurentii passio mundum illuminavit et inflammavit universum. V, 2127.

Laus hominis vera. VI, 872. Laus vana. VI, 876. Laudis humane cupidi opera perdit. V, 1895. Sicut vera laus ornata, ita falsa castigat. V, 2116. Laudem cupere, dum negatur, si cuiquam facile est; difficile est ea non delectari, cum offertur. X, 1887. Nec velle gaudere debemus quando laudamur, nec contristari quando vituperamur. V, 2530. Laudem ac meritum virtutum, si hæc a Deo donentur, auferri putat Pelagius. X, 1825. Quam falso. X, 1825, 1827. Laudare se hominibus periculosum, non item Deo. X, 1895.

Laus uni Deo debetur. VI, 859. Hominis ad laudandum Deum in sufficientia. VI, 872. Quis cum recte laudet. VI, 872; X, 1865. Laudandi dei cupidus, petit unde eum digere laudet. VI, 923, 927. Laus Dei qualis esse debeat. V, 1882. Laudator Dei non est, aut qui male vivit, aut qui quasi de suo bene vivit. V, 1847. Aut qui cum hoc se a Deo accepisse sciat, sibi tantum vult divitem Deum. V, 1847. Laudis sacrificium nemo offert malus. V, 1847. Laudandus Deus vita et lingua. V, 1848. Laudandus in ultimis ut in beneficiis illius. X, 1865. Laudes Dei cum Beatis celebrande. VI, 921. Non est laboriosa, sed amabilis servitus in Dei laudibus perpetuo assistere. V, 2150.

Lazarus et *Neporus* seu *Heros* episcopi Gallicani. X, 1684, 1689. Accusatores Pelagii. X, 1798. Eorum littere ad Afros adversus Cœlestium missæ. X, 1719. Et Carthaginiem delatæ. X, 1711. *Lazarus* et *Heros* sacerdotali loco et omni communione a *Zosimo* submoventur. X, 1720, 1721. His tamen datur, ut intra secundum mensem veniant, ac presentem Cœlestium convineant. X, 1722. Hi dicuntur reservatis ordinationibus plebe clerique contradicente sacerdotia vindicasse, quibus se ipsi abdicaverint. X, 1720, 1721. Vocantur turbines Ecclesiæ. X, 1721. Erubescenda factis et damnationibus nomina. X, 1722. *Lazaro* dicitur vetus consuetudo criminandi innocentiam, idque gestis probatur. X, 1721.

Lectio quid sit. VI, 997. Quis ejus scopus. VI, 1002. Lectionis præ commendatio. V, 2019, 2020, 2022. Ad lectionem Scripturæ hortatorius sermo. VI, 1553. Lectionibus divinis anima pascenda. VI, 1178. Ab his nemo excusatur, nec qui legere non novit. V, 2523. Lectionem divinam, quando noctes longiores sunt, potest quisque tribus horis legere vel audire. V, 2523. Lectionis assidue fructus. V, 2521. Lectio sola Matth. xxv. in qua de iudicio sermo est, Christiano sufficere potest. V, 1837. Lectio sa-

era, etiam sermo que non ignorantur, nobis utilis et necessaria. III, 2564. Legentes incongrua non in culpam veniunt, sed sequentes. X, 1777. Nec vitio dari potest, nosse quod fugias. X, 1777. Lectione divina sic utendum, ut sit speculi vice. II, 1115. Ut immoderate jejunia, ita lectionis studium intemperans in reprehensionem cadit. II, 1115. Lektionen canonice. VII, 855. Lektionen in ecclesia stando audiebantur. V, 2319. Lectio pia refectionis tempore. IV, 2022.

Lector historiam miraculorum pronuntiat. VII, 842. Lectores habent Scripturas. IX, 794. Multi multos codices produunt. IX, 795. Coddeonis uxor produit codices sex. IX, 795.

Lectorius Comes. VII, 850.

Ledonis et Malinæ vicissitudo. III, 2159.

Legatus Carthaginius. IX, 816.

Levellente castellum. IX, 805.

Leno corpus quid. I, 1454.

Lenitate salva pœnas de peccatoribus a sanctis viris sumptas esse. V, 2263.

Leo episc. IX, 816, 827.

Leo Papa. VI, 990. Ferrenti zelo contra Pelagianos depugnat. X, 1684. Adhuc diaconus irritos facit dolosos Juliani conatus. X, 1761. Duæ ejus epistolæ ad coercedos Pelagianos. X, 1761. Item sententia de Pelagianis conversis recipiendis. X, 1750. Leonis Sermo de Epiphania. V, 2008. Alius de Quadragesima. V, 2052.

Leo regrotans simiam querit, qua devorata convalescit. VI, 1558. Leonum rugitus carteris animalibus terribilis. VI, 1555.

Leontius. IX, 800, 801, 858.

Leontius Galliarum episc. X, 1755.

Leontius monachus in causa fidei Romam directus. X, 1772, 1776.

Leporius monachus, ac postea presbyter, Pelagii in Galis præcipuus discipulus errorem magnifice condennat. X, 1752.

Letaniarum tres dies regulariter in toto mundo celebrat Ecclesia. V, 2076. Dies sunt animæ medicinales. V, 2076. Qualiter sint celebrandi. V, 2077, 2078.

Leucii acta. VIII, 1141. sub nomine Apostolorum scripta. VIII, 1150.

Levita interpretatur, assumptus. VI, 1216.

Lex a lectione dicta est. III, 2593. Legis tripartita intelligentia. III, 2595. Legis imago nunc est, in futuro iudicio erit veritas. III, 2554. Lex qua se ipsam mollire non potest, a nobis mitiganda est ut possit prodesse. III, 2226. Lex Dei secundum naturam est. X, 1880. Qui naturaliter, nec tamen sine gratia, quæ legis sunt fiunt. X, 1880. Legis divine meditatio dæmonibus ad nos aditum non permittit. III, 2531, 2538. Lege Dei et lege diaboli repugnantis medius homo est. III, 2400. Lex Dei, regalis via. VI, 1088. Sine lege esse, est esse sine Christo. VI, 1088. Lex naturalis ubi evanuit, non penitus obliterata, sed maxima carens auctoritate, scribenda fuit. III, 2219.

Lex Moysi arbore scientiæ boni et mali significata. III, 2520. Item *Elisæi* baculo. V, 1999. Data est *Dominico* die. III, 2289. Feria quarta. III, 2289. Lex a tota Trinitate data. VI, 772. Cur data. X, 1897. Quid præstet. X, 1805. Homines ad suscipiendum Christum præparavit. III, 2554. Lex Christum non intelligentibus aqua, alius vinum. V, 1921. Legis et nucis comparatio. V, 1835. Legis litteram aqua amara significavit. V, 1795. Sapientia ligam vite unde dulcescit. V, 1794. Legis littera quomodo occidat. X, 1880. Per Legem cognitio peccati, non de peccato victoria. X, 1642. Legis accessu peccatores plus fiunt rei. III, 2226. Lex manifestior plus facit reum. III, 2567. Lex quomodo sancta et bona, si iram operatur. III, 2402. Lex etsi jubendo non juvat, sua tamen sanctitate et justitia malum esse concupiscentiam ostendit. X, 1642. Lex data ut gratia quæretur; gratia data ut Lex impleretur. X, 1865. Lex vetus ad vindictam initio prompta, postea severitatem remisit: Lex nova initio elemens, postea etiam vindicavit. III, 2505. Hæc vindicavit, ne contemptum duceretur; illa ignovit, ne videretur crudelis. III, 2505. Legi novæ uberior gratia. III, 2505, 2506. Legem Evangelicam exaquant Cœlestius et Pelagius. X, 1690. Legi Evangelium præferri Pelagius indigne fert. X, 1704. Legem ad regnum colorum sic mittere sicut Evangelium Cœlestius docuit. X, 1681, 1682, 1687, 1690. Et Pelagius. X, 1704. Legis consummator. VI, 1057. Legem mutatam esse. V, 1999. Lex fracta, Judæorum reprobationem; iterata, populi alterius electionem significavit. III, 2222. Lex usque ad Joannem, sed et postea a Christo et discipulis ex dispensatione observata. III, 2256. Quatenus cessarit. III, 2263. Lex per Christi adventum absoluta non perit, sed proficit. V, 1919.

Lex membrorum qui aulis, qui mala. V, 1944. Lex esse

peccati cui omnes homines atque ulla exceptione subiunguntur. V, 1914. Lex peccati stimulus, prohibendo et non auferendo. X, 1612.

Leges inter arma non silent. VIII, 1198.

Leges publicæ, pro civitatis publicis. IX, 831.

Liber vitæ. VI, 1041. Tribus modis in eo quis scribitur. VI, 1041.

Liberi sacra inhonesta et furoris plena. III, 2344. Hic cum Priapo semper depictus. III, 2344.

Liberius. IX, 787.

Liberius præfectus et patricius in Arausica civitate basicam construxit. X, 1783.

Libertas intellectualibus spiritibus cur a Deo concessa. VI, 763. Sic eis est data, ut et illam habere et perdere possent, sed non valeret restituere. VI, 763. Quod probant angeli lapsi. VI, 763. Libertas hominis. V, 1873, 1873, 1878. Evincitur ex præceptis et datis, et ex penis ob jussa neglecta eidem inflictis. VIII, 1142. Item ex futuro iudicio. VIII, 1142. Naturæ necessitate, non voluntate qui aliquid facit, nec laudandus est, nec culpandus. III, 2217. Liberos non solum carnis, sed et animi motus nos non habere, Apostolus et experientia docent. X, 1745. *Libertate* illæsa Deus omnia præcitat. VI, 995. Nullam voluntati necessitatem infert Dei præscientia, adeoque nec prædestinatio. X, 1818. Possibilitatem boni non Deus peccatoris, sed peccator ipse sibi aufert. X, 1848. Libertatem propriam ac nostram Adamus vendidit. V, 1914. Libertas propria per peccatum amissa. X, 1773. Libertatem, quam libertate perdidit homo, nisi Christo liberante non recipit. X, 1816. Libertas mala ex voluntatis est defectu, bona ex liberatoris auxilio. X, 1814. Libertas falsa, ut vera et Christiana foret, indigni liberatore. X, 1774. Nec invitatos ad ingenuam libertatem revocare debuit conditor noster. V, 1943. Libertas per superbiam dejecta, instauratur per gratiam reparata. X, 1760. Libertatis pristinæ statum nobis Christus reformavit. X, 1758. Libertatis reformatæ subsequendus auctor. X, 1770. Libertas vera. VI, 732.

Liber. Bonus est liber etiam si serviat. X, 1863. Libera semper est apud Deum servitus, cui non necessitas servit, sed caritas. X, 1869. Voluntas delectatione affecta, fide mundata, spe erecta, caritate accensa, liberalem suscipit servitutem, et servitum adhibet libertatem. X, 1828.

Liberrimum arbitrium quid sit, et unde dictum sit. X, 1623. Est rei sibi facilitate spontaneus appetitus. X, 1813. Liberi arbitrii facultas diversam facit Verbi Dei participationem. VIII, 1190. Liber in primi hominis arbitrium qui fabri aium. V, 2214. Quid poterat in eo ante lapsum. X, 1771, 1775. Solutus protoplastus ante culpam sufficiens fuit per liberum arbitrium implere quod vult. X, 1621. Possibilitatis bonum tunc habuit. X, 1621, 1623. Sed per eum amansit. X, 1621, 1623, 1629. In primo homine potuit quid hominis arbitrium valeret ad mortem. X, 1880. Liberum arbitrium in Adam sanum, in nobis infirmum, majore gratia sublevatur. X, 1783. Liberum arbitrium primi hominis peccato læsum. X, 1813. Vitium est et infirmatum. X, 1786. Nobis restat vulneratum et claudum. X, 1621, 1828. Quod gratiæ gratuita medicamento eget. X, 1622. Quantum fuerit inclinatum et attenuatum. X, 1789. Libero arbitrio vitato, nihil per se valet homo incipere aut perficere quod Deo placeat. X, 1623, 1631. Homo per se labi, per se non valet resurgere. X, 1622. Ad peccandum abundat propria facultate, ad agendum bonum non sibi sufficit, nisi a Deo iustificetur. X, 1809. Libero arbitrio solo carnis concupiscentias vincere homo non potest. X, 1615. Necessitas est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur. X, 1757. Liberum arbitrium nunc valet ad discernenda et desideranda quæ secundum sæculum sunt, non quæ secundum Deum. X, 1623, 1772. Sine gratia nullo modo idoneum est ad eligendum aut concupiscendum bonum. X, 1812. Nihil Deo deservente ad virtutem potest, ad peccandum sibi sufficit. X, 1671, 1672, 1673, 1673. Frustra objicitur: Non credendus est Deus talem fecisse hominem, qui nec velit unquam nec possit bonum. X, 1813. Libero arbitrio non suppetit facultas per se recipiendi quod perdidit. X, 1810. In primo homine amissum non potest reddi, nisi a quo potuit dari. X, 1787.

Liberrimum arbitrium quomodo tollant Manichæus et Jovinianus. V, 2183. Quomodo confutatur Pelagius. V, 2183. Liberi arbitrii extollentia. II, 1104. Non alia nobis causa beneficiendi difficultatem facit, quam longa consuetudo vitiorum. II, 1104. Liberum arbitrium frustra extollit Julianus. X, 1743. Qui ei subijcit omnes animi motus, sola genitali voluptate excepta. X, 1743. Cassianus libero arbitrio non solum voluntatem, sed et possibilitatem boni adscribit. X, 1813. Ac negat id et solum adscribendum quod malum est. X, 1815. Liberi arbitrii vigorem Johi exemplo quomodo statuere conetur idem Cassianus. X, 1824. Quam maniter. X, 1823. Liberi arbitrii sine gratia

vires frustra exemplo Cornelii commendantur. X, 1706; Liberi arbitrii infrinitatem ac virtutem in quo ponat Genadius. VI, 814; VIII, 1216, 1218.

Liberrimum arbitrium nihil esse aut non esse perperam dicitur. X, 1836, 1844. Liberrimum arbitrium quisquis negaverit, catholicus non est. X, 1631. Libero voluntatis arbitrio, et non quadam naturæ necessitate, homo agere ostenditur ex data lege. III, 2347. Ex laude bonorum et vituperatione malorum. III, 2317. Ex eorumdem mercede et pœna. III, 2318. Ex eo quod non est quisquam aut semper bonus aut semper malus. III, 2318. Item ex eo quod latibula querit, qui contra legem agit. III, 2318. Ex voluntatis iudicio, quo plurimum a vitis ad justitiam conversi sunt. III, 2318. Ex subiectione demonum, et ex orationis commendatione. III, 2338. Ex iis quæ Christus fidei hominum concessit. III, 2338. Liberrimum arbitrium ex concupiscentia pugna adstruitur. III, 2400. Liberi arbitrii exemplum in Balaam. V, 1810. Libero arbitrio quisque se malo subijcit, nec ad id natura cogitur. VI, 1126. Libere quisque potest tenere gratiam, et ea retenta vitare culpam. VI, 1126. In potestate hominis est diabolo consentire. V, 2215. A dextris est precipiens Deus, a sinistris seducens diabolus, homo in medio constitutus. V, 2215.

Liberrimum arbitrium manet in natura, sed qualitate et conditione per Christum mutatur. X, 1827. Quid sit ante quam illustretur ac liberetur, quid post. X, 1836. Ante gratiam in homine est, sed non bonum. X, 1780. Sic est sine gratia, sicut oculus sine lumine. X, 1780. Et sicut oculus semper indiget lumine ad videndum, ita et homo gratia ad bonum. X, 1780. Liberrimum arbitrium iumento, gratia sessori comparatur. X, 1632. Ita et liberum arbitrium et gratia peragit iter fidei. X, 1632. Posse habere fidem aut caritatem, naturæ est hominum; habere autem, gratiæ fidelium. X, 1887. Liberrimum arbitrium cohortationi vocantis obedit, cum in illo gratia Dei affectum credendi obediendique generavit. X, 1796. Cum autem accepit Spiritum Domini, erit in eo libertas ad capessenda præcepta. X, 1650. Quomodo credentis et non credentis alia causa sit. X, 1650. Liberrimum arbitrium ideo dicimus bonæ voluntatis affectum fideique principium operante gratia concepisso, ut per hæc quæ illi nullo merito præcunte donata sunt, ea quæ operatio sunt promissa mereatur; ab illo semper petens posse aliquid boni facere qui ait, *Sine me nihil potestis facere*. X, 1821. Liberi arbitrii quæ opera ad justificationem probentur, quæ rejiciantur. X, 1636. In libero arbitrio ita operatur Deus, ut omnis bonæ voluntatis motus ex Deo sit. X, 1738, 1739.

Libero arbitrio per gratiam nihil relinqui inique dicunt. X, 1800. Liberrimum est arbitrium, etiam si divino eget auxilio. X, 1709, 1710. Quomodo Dei donis non auferatur. X, 1804, 1827. Quomodo ei non officiat Dei adiutorium. X, 1751. Liberrimum arbitrium Dei munere non auferitur, sed liberatur. X, 1739, 1776, 1797. Gratia Dei vere sit liberum. X, 1712. Non auferitur voluntas, cum Spiritu Dei formatur, regitur, ordinatur, imbuatur. X, 1809. Cur. X, 1811. Liberrimum arbitrium destruant, qui eo abutuntur adversus beneficium largitoris, non qui ad eum semper recurrunt. X, 1694.

Liberi arbitrii quis rectus usus. VII, 732. Nemo eo bene utitur nisi per Christum. X, 1737. Libera voluntas nihil melius agere potest, quam ut illi se commendet, qui mala agere non potest. X, 1886. Liberrimum arbitrium nostrum Christi vulnere curatur ac reformatur. X, 1625. Quomodo. X, 1623. Ne quidem liberatum ipsum sibi sufficit ut in bono permanere possit. X, 1797, 1798. Necdum iam perfecta utitur sanitate, ut medici sui ope non eget. X, 1800. Indiget ut Christi gratia agendo, spirando, auxiliando et usque in suum præveo illud servet. X, 1801. Ne libero arbitrio videretur stare Petrus qui de se magna promiserat, permittit esse periclitari. X, 1798. Voluntatis humanæ stabilimenta sunt opulationes divini gratiæ. X, 1827.

Libido a libendo. X, 1640. In bono habitu libido dici non potest, sed tantum in malo. X, 1640. Libido Pelagianus est naturale bonum, et nihil in ea pendendum. X, 1639. Ipsa publice laudatur. X, 1640, 1644, 1645. Quatenus naturale malum dici et credi debeat. X, 1641. Malum esse probatur ex verbis Apostoli. X, 1640. Libido si damnetur, iunct Pelagianus, damnabatur et vitæ. X, 1644. Libido venialis est in conjugatis, malo bene utentibus. X, 1643, 1649. damnabilis est in adulteris et fornicatoribus, malo male utentibus. X, 1646. Libidinis auctor, non Deus, sed diabolus, præcedente hominis peccato. X, 1648. Homo ex homine, si non peccasset, absque libidine, per concubitum voluntarium procreatus fuisset. X, 1648. Libidinem parentes in posteros tamquam peccati sui testimonium hereditario jure transmisissent. X, 1645. A libidine quid patitur homo. X, 1641. Libido dici potest malleus universæ terræ. V, 2302. Quomodo hominem ad mortem trahat, nisi succurrat gratiæ antidotum. X, 1639. Libido dolorem concipit,

peccatum parit, generat mortem. X, 1644. Libidinem spe penitentiae implere quam stultum sit. V, 2302.

Libidinis incentivis qui resistendum. I, 1459, 1460. Illam refrœnare non valet voluntas singularis, nisi Christi gratia subvenierit. X, 1647. Contra libidinem pugnarunt omnes Sancti, de gratia confidentes, et corpus suum castigantes. X, 1641. Libido vincenda est fugiendo. V, 2301. Libidinosæ cogitationes sine mora rejiciendæ. V, 2343. Libido nihil nocere, si statim; at si post moras, non sine plaga excuti, carbonum ignis exemplo ostenditur. V, 2503. Inanis timor eorum, qui de carnis maceratione in languorem incidunt, metuant. I, 1461. Libidinis nullum tam efficax medicamentum, quam mors Redemptoris. VI, 961.

Liburnicæ naves. III, 2197.

Libonis ducentarius. IX, 816, 827.

Libyæ centum urbes fumoso terræ motu corruerunt. III, 2194.

Lucius et Constantinus Cæsares Christianam religionem coli voluit. IX, 781.

Lidda, quæ est Diospolis. VII, 813.

Ligamina collo non appendere, etiamsi a clericis fiant, aut divinas lectiones continent. VI, 1172.

Linea corpus non est. VI, 751.

Lingua Hebræa aut prima fuit, aut ex multis aptata. III, 2324. Rationi consentaneum fuit, ut Moyses prima lingua uteretur. III, 2324. Linguae tot fuerunt, quot homines a constructione turris in varias regiones dispersi. III, 2324. Linguarum divisio, justa tumoris pœna. III, 2160. Per hanc Scripturarum mysterium ad naturam tempus in uno populo mansit. III, 2160. Linguis in septuaginta duas divisas esse plurimi consentiunt. III, 2160. Apostolica humilitas Spiritus sancti munere colligit, quod præsumptio dispererat. III, 2160. Linguis omnibus modo loquitur unitas Ecclesiæ. V, 2091. Lingua dolosa est adulantis non minus quam detrahentis. VI, 1287. Linguae refrœnandæ necessitas. VI, 1259. Linguae custodia. VI, 1032.

Lini similitudine, quomodo vires instituendi sint, declaratur. I, 1465. *Vide* Lana.

Lites in plateis vel in atriis basilicarum. V, 2279. In ecclesiis. V, 2258, 2241. In festivitibus sanctorum. V, 2275. Litigiosus homo, pestilentia. V, 1966. Lite cedens, tempus redimit. V, 1936. Hoc pauci agunt, pauci ferunt. V, 1966.

Littera quid sit. I, 1410. Litteræ vocales, semivocales, mutæ. I, 1383.

Litteræ ecclesiasticæ communicatoriæ. IX, 787.

Livania vidua. X, 1690.

Locus quid sit. VI, 1022. Locale omne, corpus est. VI, 745. Locus non facit sanctos. VI, 1282. Si aliud amas, aliud amabas, non ibi es ubi eras. X, 1890. Locus Domini est, ubi apparet. III, 2333. Loca sancta. VII, 805. Loca tantum quo sunt post hanc vitam, nec est tertius. V, 2308; X, 1654.

Locusta una acie ordinatum ducit exercitum. V, 1782.

Logice opus. VI, 808.

Longinus aperuit latus Christi. VI, 961.

Loqui quid sit. I, 1410. Loquitur Deus omni homini bene operanti. V, 1824. Qui loquuntur alieno spiritu inflati, adhuc cum loquuntur, nesciunt quid loquantur. III, 2172. Bene loqui, et male vivere, nihil aliud est, quam sua se voce damnare. X, 1859. Locutio asinæ Balaam. III, 2172. Loquitur mula. VII, 822.

Lotio superstitiosa in festivitate S. Joannis Baptistæ. V, 2268. *Vide* Pes.

Lucernarii hora. VI, 1256.

Luciani ej istolæ de Reliquiis S. Stephani duplex versio. VII, 807.

Lucianus episc. Carthag. IX, 776.

Lucianus episc. Donatista. IX, 778, 790, 803.

Lucianus diaconus. IX, 797, 798.

Luciferiani animas cum corporibus per coitum semilabiles volunt. VI, 814; VIII, 1216.

Lucille quadringenti folles, unde conjuratio et schisma. IX, 795. Nihil inde pauperes acceperunt. IX, 798.

Lucrum injustum nemo habet siue justo damno. V, 1785.

Luctus funebris. VI, 1159. Luctus mortuorum inutilis, nec jam licitus ostenditur. VI, 1139. Præceptum eos non lugendi. VI, 1164. Luctus clericorum perstringitur. VI, 1166. Luctus ergo vestes nigras deferre alinum est a Christiano. VI, 1166. **Lugrosæ** salandi modus per crapulam. VI, 1107. **Lugeri** nihil justius debet, quam animarum perditio. VI, 1038.

Lucus arboris. V, 1744.

Ludis additorum terribilia exempla. II, 1145, 1144. **Ludentibus** luxuriose alij quam humanitatem impendens, peccati eorum sit particeps. V, 2922, 2001.

Lumen gloriæ. VI, 895.

Luna quarta decima in principio facta est. III, 2317, 2319. Facta est mane. III, 2323. Luna sole stante sub Josue, vel reverente sub Ezechia, pariter stetit vel reverit. III, 2175, 2187. Circa unam superstitiosæ observationes. VI, 1172. Luna si quando obscuratur, clamoribus velut a maleficiis aliqui se defensore confidunt. V, 2259. Luna cultores. III, 2278. Luna dies computant, non itam excolunt Christiani. III, 2278.

Luucianaria sanctis locis exhibere. VI, 1171.

Lupercinus episc. X, 1790.

Lupus Trecentis. X, 1755.

Lux divina qui cogitanda. VI, 1012. Lux increata licet a nemine conspici valet: a quibus quodam modo cernatur. VI, 922. Lucis invisibilis præstantia et necessitas. VI, 867, 878. Ejus augmentum postulatur. VI, 893. Lux interior hominis quantum pendat a Dei presentia. X, 1885.

Luxuria quid. VI, 1089. Luxuriantis animæ frenum quoddam est corpus exhaustum. V, 2030.

Lysias (Rhetor). I, 1448.

M.

Macerius. IX, 800, 801, 805, 838. Adversus Donatarum violentiam se muire cogitur. IX, 800.

Macedoniis in Trinitate admittit quid extraneum aut officiale alteri. VIII, 1214.

Macedonius. X, 1735.

Machabæorum libri in divinum canonem non recepti. III, 2192. Machabæorum II liber Scripturis accusetur. X, 1753.

Macharius mon. VI, 1101.

Macrobios, episcopus Donatista. IX, 803.

Magistrum unum esse. VI, 1024. Magistros nostros vocat Coelestinus Papa sanctos Patres. X, 1737. Necnon omnes episcopos. X, 1736.

Magistratus. IX, 780, 807. Magistratus suppleto anno omnes actus suos donum suum tulit. IX, 781.

Magnificare dicitur duobus modis. V, 2151. Cantici *Magnificat* expositio. VI, 1137.

Magona, Minoricæ episcopus. VII, 825. Ibi Reliquiæ S. Stephani ab Orosio collocatæ. VII, 825.

Magi majores suos in avium substantia sæcula pervolasse fabulantes. III, 2164. Magica miracula. VI, 726.

Magi primitivæ Gentium. V, 2093, 2008. De extrema Æthiopiæ parte. V, 2150. Dicuntur reges. VI, 1318. Tres reges. V, 2018. Magi astrerum cursum non malevolentia speculabantur. III, 2258. Traditione a Baham accepta regem Judæorum natum intellexerunt. III, 2238. Magos de terra sua usque Jerusalem stella duce perrexisse qui existunt, Evangelio id firmare non possunt. III, 2194. Quid hæc stella, an stella simpliciter, an Angelus, an Spiritus sanctus. III, 2194. Sidus illud novum et singulare fuit. V, 2005. Biennio ante Christum natum apparuit. V, 2006, 2007. Magi Deum esse cognoverunt cui astra serviebant. V, 2015. Magis alia revelatione indicatum est, quod sideris luce tacite signatur. V, 2003, 2008. Magorum munera quid significant. V, 2007, 2012, 2014, 2015, 2018. Eos in muneribus imitari quomodo debeant. V, 2007, 2015, 2014, 2015, 2018.

Majorinus conjuratione factus episcopus. IX, 793. Quis fuerit, et a quibus ordinatus. IX, 773, 776. Ordinatus est a Silvano traditore. IX, 793. Illius ordinatorum fuerunt schismatici auctores. IX, 775. Majorini pars libellum duplicem criminum Ceciliani Anulino tradit. IX, 778.

Malagna. V, 1759, 1788, 2219, 2348.

Malaxatio emplastris. V, 2202, 2203.

Maledictiones in Scripturis non optantis, sed prædicentis animo proferuntur. V, 2510.

Maleficia varia carpuntur. V, 2258, 2268.

Malina et Lodo. III, 2159.

Malum non est natura aut substantia. VI, 1018; VIII, 1142; X, 1874, 1878. Sed vel peccatum, vel pœna. VIII, 1142. Mali naturaliter dicitur, quia nascitur in peccato. VIII, 1142. Diabolus non est natura malus. III, 2217. Nihil in opere Dei malum. III, 2213. Malum abusive dicitur venenum, etc., III, 2215. Mala nullæ res ex natura, sed ex malo usu. V, 1757. Malum non est qui amat, nec quod amat, nec amor quo amat, sed quod male amat. VI, 845. Malum omne natura non est, sed accidens defectu boni. X, 1659. Est privatio boni. VI, 775, 808. Privatio Verbi. VI, 808. Nihil est. VI, 868. Nihil aliud est nisi prævaricatio boni, aut in concessa presumentur, aut concessa inordinate fiunt. III, 2213. Duplex est. VI, 775. Mali auctor et inventor diabolus. VIII, 1218. Malum natura non est, nec potest esse sine bono. VI, 758. Quomodo ordinatur. VI, 1018. Mali experimento evidentior sit notitia boni. VI, 750, 752. Malum pati quid sit. VI, 1020. Quidquid hic patitur, si potest vinci, tolerabile est; si non potest, proficit fruendo cibus com-

sequendo. X, 1832. Malum pati, et Malum esse multum dicitur V, 2155. Malum cavere non sufficit, nisi fiat et bonum. VI, 1010. Mala hic superare possumus, non fugere. V, 2272. Ab omni malo liberamur, cum a diabolo et angelis eius separamur. VI, 1070. Malum summum. X, 1872.

Mali sunt amici et mallei, flagella et satellites diaboli. V, 1775. Malorum prosperitas quam timenda. V, 2522. Malos a bonis discedere non est mirum. IX, 792. Malorum cum bonis in omni professione est permixtio. VI, 777. Quatenus illi utiliter tolerentur. VI, 777. Malorum tolerantia in Ecclesia semper usitata. IX, 825. A malis secedendum mente, non carne; operibus, non corporibus. IX, 709. Non homines, sed hominum fugienda iniquitas. X, 1868. Malorum interitum optare quam iniquum sit. V, 2251. Agit Deus ut nec mali sit inordinati. X, 1830. Hi bonis quomodo serviant. V, 1759. Certius sibi nocent quam bonis. V, 1759. Sicut velut locustaria quibus boni tanquam uvæ et olivæ percipiuntur. V, 2249.

Mammarius, presbyter. IX, 790.

Manichæus. III, 2152.

Mandata Dei scrutari nisi quæta mens non potest. X, 1801. Alia sunt communia, alia specialia. VI, 1216. Alia prohibent mala, alia imperant bona. II, 1109. Mandati cuiuscunque contemtu, præcipientis injuria est. II, 1109. Et universa generaliter contemnantur, non ea in se, sed in his majestas imperantis adspicienda est. II, 1109. Mandata suis Deus ex benignitate et præmia et minas adjecit. V, 2244. Mandatum Dei si timore fit poenæ, non amore justitiæ, servilliter fit, non liberaliter; et ideo nec fit. X, 1850. Mandata Dei facili et possibiliter quo sensu Pelagiani diceant, quo sensu Paulus. X, 1694, 1705, 1704.

Mandatum vocatur lotio pedum. VI, 1212.

Manichæus foris Ecclesiam exortus. IX, 706. Se geminum Spiritus sancti esse jactat. VIII, 1146. Ejus liber Theodori. VIII, 1141, 1143. Thesaurus est omnium turpitudinum. VIII, 1149. Epistola fundamenti. VIII, 1141, 1147. Caput est omnium variarum fabularum. Manichæus dicit duas esse naturas, unam bonam quæ fecit mundum, alteram malam de qua mundus factus est. VIII, 1155. In lucis principem gentis tenebrarum adversarium Deo præteritum. VIII, 1141. Si ingenuus est, natura mali in multis convenit cum Deo. VIII, 1141. Manichæus ait regna Dei non posse concuti, et tamen inducit Deum in mentem ex concutiuntur. VIII, 1145. Partem substantiæ sive a Deo datam dicit, quæ per omnia corpora permixta, revocari tota nequeat. VIII, 1143, 1144. Quam turpis et in animæ excogitavit hujus partis liberandæ modos. VIII, 1144. Hæc pars est in calamitatibus, in captivitate, in subjectione. VIII, 1144, 1147. Deus est in luctu. VIII, 1145, 1144. Ipsius Deus ex necessitate et in sua substantia devoratus atque commixtus est, ubi ex parte tenetur, et ex parte in globo semper tenebatur. VIII, 1148. Quod refellit. VIII, 1155. Manichæus Christum in carne venisse nescit. III, 2237. Ait, si caro erat Christo, virgo non fuit; si virgo peperit, phantasma fuit. V, 2197. Refellit. V, 2197. Dicit principem tenebrarum cum sociis suis a Judæis passum ac crucifixum esse. VIII, 1147. Dicit Christum quotidie nasci, pati, mori, in eucubitibus, in porris, etc. VIII, 1148. Sic modo passionibus dæmonum, nunc passionibus olerum vult homines a peccatis liberari. VIII, 1148. Partem Dei in fructibus et herbis terræ principium, medietatem ac finem suum nosse dicit, in carne autem esse stultum; ideoque hominibus missum esse magistrum, non melioribus. VIII, 1149. Discipuli ejus tales dicunt esse animas porcorum, quales hominum. VIII, 1149. Manichæus docuit carnem nostram ex bono et malo compactam. VIII, 1220. Damnat primas nuptias. V, 2185. Nuptiarum aditus intercludit, et promiscue convivere hortatur. III, 2266, 2267. Dicit hominem non posse peccatum vitare. V, 2185. Dicit Electos suos, nec si velint, posse peccare. X, 1995. Illius de libero arbitrio sententia rejicitur. X, 1625.

Manichæorum duo principia. X, 1755. Manichæus non potuit non i teri animas propria voluntate peccasse. VIII, 1111.

Manichæus Hibernicus. III, 2176.

Manichæi hoc nomine gaudent vocari. III, 2581. Pro exstantibus non exstantia, pro principalibus consuta, pro contrariis videntur affirmare communia. VIII, 1170. Deum faciunt corruptibilem, timidum, ignorantem, crudeliter, malum, temerarium, etc. VIII, 1152. Huic opposita fides catholica. VIII, 1192. Manichæi dicunt Deum non potuisse mundum condere nisi necessitate, ac nisi a materia ingenua adjectum. VIII, 1151. Dico asseruit principia, et ex bono animam, ex malo carnem esse. X, 1755. Manichæi volunt animam esse de substantia Dei. VIII, 1207. Sese Deum omnipotentem dicunt, cum animas suas affirmant partes Dei. VIII, 1146, 1155. Dicunt a Satana hominem factum, non mundum istum. III, 2218. Negant liberari animæ voluntatem. VIII, 1112. In gentem tenebrarum pec-

cata regerunt. V, 2215, 2214. Quam absurde dicaat, non peccamus nos. hoc est animæ lucis. VIII, 1154. Quam absurde doceant animas peccatrices damnari ad custodiam globi, ut divinus regni securitas comparetur. VIII, 1151, 1154. Soli isti genui florent. VIII, 1146. Cum æstiment esse Christum. VIII, 1120. Christum tantum Deum non hinc esse voluit. V, 1855. Cur. VIII, 1101. Dicunt sic Christo fuisse corpus, sicut Angelis cum apparuerunt. VIII, 1145. Timor eorum, ne in Virginis utero concupiscerent fuisset, refellit. VIII, 1146. Manichæi resurrectione carnis negant. VIII, 1151. Animarum liberationem quomodo explicant. III, 2581. Eis demonstratur, carnem esse o, us Dei, non diaboli. V, 1957. Manichæi nuptias damnant, ac cibos malos aut mali causam credunt. VIII, 1219. Nuptias condemnantes, lateenter immunditiam student. III, 2581. Hoc proditum est edictis Imperatorum. III, 2581. Nuptiæ contra ipsos defenduntur. III, 2579. Manichæi negant stipem inquis, cur. VI, 1227. Mendacio auctoritatem quomodo præsentent. VIII, 1150. Abutuntur oculis, quibus Deus dicitur nescire. V, 1749. Scripturas, ut ipsis libet, recitant aut respuunt. VIII, 1145. Novum, non vetus accipiunt Testamentum. VIII, 1106. Frustra. VIII, 1106. Testamentum novum, non vetus, figurate accipi posse affirmant. VIII, 1150. Vetus Testamentum, quasi crudeli atque faveat, blasphemant. V, 1826. Manichæorum argumenta contra legem. V, 1786, 1811, 1820. Forma qua debeat hanc hæresim, qui corriguntur, anathemare. VIII, 1155. Qua cautela postea probandi, prius quam aut baptismus aut reconciliatio eis impertitur. VIII, 1155. Forma epistolæ quam episcopus dat conversis, sive Auditoribus, sive Electis. VIII, 1156. Leges publicæ contra hos. VIII, 1154. Manichæorum nomine Pelagiani Catholicos infamant. X, 1745.

Manna qui Angelorum panis. III, 2168. Cuique sapient quod voluit. V, 1795, 1798. Dominica die dari cepit. V, 1794. Quid significet duplum sexto die colligendi præceptum. V, 1794. Quid verius in eo ebullientes. V, 1795. Manna præcipitates. V, 1794.

Mantuana urbis Augusti. VII, 817.

Manua. VI, 1058.

Manuale. VI, 951.

Manus quis bene levat. V, 1797. Manuum impositione redintegrandi qui ab hæreticis sunt baptizati. VIII, 1217.

Marcellini gesta. IX, 772. Marcellini edictum quo locus et modus conerendi declaratur. IX, 819. Multa in eo commovet Donatistas. IX, 821. Nihil non placet Catholicis. IX, 821. Vide Flavianus.

Marcellini depositio confirmatur. X, 1760.

Marcellinus subdiaconus. X, 1725.

Marcellus Christi deitatis initium tribuit. VIII, 1214.

Marcellus vir illustris. X, 1790.

Marcianus in Christo vult esse tantum carnem ex carne. VIII, 1214.

Marcium Donatistæ sententia de traditoribus, thurificatis et schismaticis. IX, 774.

Marcion Deum facit moribus aut voluntate diversum. VIII, 1214. Duo inducit principia sibi ignota. VIII, 1217. Carnem Christi denegat. III, 2266, 2267. Eam dicit a celo allatam. VIII, 1214. Arguitur somnia de mundi origine secutus est. III, 2218. Corpus a diabolo fabricatum, et animam errore quodam in has mundi partes lapsam esse putat. III, 2581. Post hanc vitam sperat nuptiarum conjugum. VIII, 1218.

Marcus subdiaconus. IX, 794.

Marcus Donatista. IX, 801.

Marcus. IX, 778.

Maria extra terminos antiquos crescere, senes adhuc viventes testes adhibentur. III, 2158. Maris æstus. III, 2158.

Maria cur mulier dicta. VIII, 1145. Ei mulieris nomen non convenire. V, 1925. Mariæ laudandæ nullus sufficit, etiam si omnium membra vertentur in linguas. V, 2150. Qui omni laude major est. V, 2150. Maria, terra prepronisiois. V, 1799. Fœmina illa prophetica, quæ circumdatura erat virum. V, 1985. Porta est clausa. V, 2107. Fenestra et scala cæli. V, 1991. Restauratrix feminarum. V, 1991. Restauratrix damorum quæ Eva intulit. V, 2104. Totius humani generis decus, orbis domina, cæli regina, etc. I, 1465. Opere ac fide Christi iuni ministratrix. I, 1465; VI, 1146. Typum gessit Ecclesiæ. V, 1980. Apostolus iunxit, per feminam nostrum genus oportuisse liberari. VIII, 1146. Mariam mundus suæ fidei obsidem Donifino fecit. V, 2109, 2105. Per quam origo peccati extincta. V, 1985. Mariam de templo accepit Joseph. V, 2108. Maria dum desponsaretur fabro, cæli nupsit Architecto. V, 1967, 2406. Virginem potuisse parere negans Judæus, refellitur. V, 2197. De virginali conceptu prophetiæ. V, 2109. Non poterat aliunde quam à Deo concipere, quæ meruit Deum procreare. V, 2192.

Maria mater Domini. III, 2230. Nurus Domini et s; onsa

Filii Dei. V. 2108. Virgo Dei, sponsa Dei, filia Dei, mater Dei. V. 2108. Ejus quem peperit, fuit mater et sponsa. V. 1988. Mater est Dei. VI, 738, 771. Ipsius aliarumque matrum discrimen. VI, 738. Maria Filium Dei quomodo genuerit, et non genuerit. VIII, 1167. Mariæ ex carne Christi suam traxit. VIII, 1214. Mariæ atque Dei naturaliter est unus idemque communis filius. VI, 1192. Qui potuit omnia de nihilo facere, noluit ea violata sine Maria recedere. VI, 1192. Pia meditatio de tempore quo Verbum Angelo nutante concepit. I, 1463. Mariam viri nesciam sermo Dei maritat. V, 1997. Mariæ matrimonium in file: Gabriel sponsum internum fuit. V, 1683. Ipse illam impregnauit, qui ex ea natus est. V, 1988, 2110. In Maria virginitas salutatione impregnata est. V, 2110. Auribus impregnata est. V, 1988. Mariæ filii les celum nobis aperuit. V, 1986. Mariæ fides a terra in celum erecta est, cui Christus insedit, et in ipsum per eam intravit. V, 1983. Mariæ humilitas facta est scala celestis. V, 2133. Tantum se ad cæli fastigia eleuauit, ut Verbum inde susciperet. V, 2131. Maria nec concipiendo libidinem, nec pariendo passæ est dolorem. VIII, 1107. Christus eam sicut inuenit clausam reliquit. VIII, 1107. Illius pudor solus est integer. VIII, 1107. Maria incorrupto odore Christum peperit. VIII, 1146, 1206. Nedom violata partu, magis est sanctificata conceptu. V, 2177. Mariæ partu non est ablata, sed consecrata virginitas. V, 1992. Et creuit potius, quam decreuit, corporis integritas. V, 1991. Maria virginitatem dum pareret duplicauit. V, 1988. Virgo concepit, et virgo peperit. V, 1981, 1983. Virgo ante partum, in partu, et post partum. V, 1988, 1993. Virgo concepit, virgo grauidæ, virgo cum parit, et virgo post partum. V, 1989, 2107; VIII, 1219. Ante et post partum virgo semper fuit, et absque contagione uel macula peccati perdurauit. V, 2194. Virgo perpetua. V, 1986, 1991. Semper virgo, utpote semper sponsa. V, 1991. Mariæ ante et post partum virginitas fide credenda. V, 2190, 2195. Mariæ in corpore quantum ualuerit sanctificationis gratia, soli Deo notum. VI, 1145. Hanc qui concipiendus præbuit, conceptus et natus non absulit. VI, 1142. Naturam de sanctificato sumens sacram, et immaculatam de immaculato. VI, 1142. Quantum Christi potestas possit, nudi ostendit ueritas; quantum gratia, Mariæ monstrat integritas. VI, 1143. Maria Filio suo famulantium Angelorum uidi adesse frequentiam. VI, 1146. In Christi morte dubitatur significatur. III, 2267. Maria Filium rogauit ut in suo transitu maligni spiritus non adesset. VI, 990. Mariam mortem subisse temporalem. VI, 1144. Corpus illius in puluere non resolutum, sed in cælis assumptum esse iudicibus a probatur. VI, 1144. Idque credendum, si non obuiauerit necdum perspecta auctoritas. VI, 1146. Mariæ cum Christo unitas specialis. VI, 1143. Mariæ meritum. V, 2104. Mariam posse plus omnibus Sanctis nobis impendere suffragium, et quibus impendat. V, 2153, 2154. Precatio ad ipsam B. Virginem. V, 2103, 2153. In honorem Virginis debitum solvere officium. I, 1466. Mariæ et Marthæ negotia. I, 1464, 1433. Maria peccatrix, Marthæ soror, Apostolorum facta est apostola. VI, 1298. Maria Magdalene lumineris fornicationum sceleribus inquinata. VI, 1098. Prophetat neciens. V, 2205. Amissa fide venit ad sepulcrum Christi. V, 2057. Quæ ab Angelo correpta. V, 2057. Nianus amor de resurrectione Christi eam dubitare faciebat. III, 2101. Marius ab aquis Tibitanis, traditor IX; 7. 8. **Martinus** Arelatensis. IX, 779, 787. **Martinus** episcopus Gall. X, 1733. **Marius** Mercator Theodori Mopsnesteni opus latine uertit. X, 1739. Illius Commemoratorium. X, 1680. Aliud. X, 1686. Item subnotationes in libros Juliani. X, 1757. **Maranatha**, id est, donec Dominus redeat. II, 1161. **Mars** diaconus. IX, 794. **Martis**, Mercurii, Jouis nomina dies sacrilego cultu consecrati sunt. V, 2003. Hic mos uetatur. V, 2035. **Marsorum** incantationes. VI, 747; X, 1659. **Martium** gemma sacerdotum. VI, 990. Martium preces suas exaudisse, multi experti sunt. VI, 1023. **Martyrium** quomodo irrideatur ab impiis. III, 2587. **Martyrium** ab Abel dedicatum. V, 1740. Baptismi uices supplet. VI, 707, 773; X, 1871. **Martyrium** spiritale. V, 2127. **Martyrium** aliud occasu, aliud coactum carnis. V, 2159. **Martyres**, Christi sculpæ. V, 1907. Christus in Martyribus patitur. V, 2102. In agone Martyris duo consideranda. V, 2138. **Martyrum** tyrocinium et progressus. V, 2133. **Martyres** ante martyrium, Christi martyres fuisse necesse est. V, 2130. Gloriæ ipse quantum sint accensi. V, 2138. **Martyrum** tumultus sub ara Die congruenter constituit. V, 2134. An distet inter Martyres, amougi uidentur. V, 2133. Quantum illis debeamus. V, 2128. **Martyres** non cessant orare pro nobis. V, 2331. De nobis gaudent, quando eos quos

ueneramur, imitantur. V, 2331. **Pro nobis intercedunt**, cum in nobis aliquid de suis uirtutibus recognoscunt. V, 2297. **Martyrum** solemnitates, martyrorum sunt exhortationes. V, 2160. Eres vere eclunt, qui imitantur. V, 2160. **Martyrum** cultu ludatur Saluator. V, 2134. Non solis Martyribus celum datum. V, 2157, 2159. **Martyrii** palma etiam nunc potest aquiri. V, 2272. **Martyres** suos habet pax. V, 2501, 2302, 2307; VI, 1512. **Martyrii** gratia non fraudandos, qui in conditos hominum impetus patienter sustinent. IX, 791. **Martyres** esse omnes qui secundum Evangelium uiuunt. V, 2129.

Massa caudida. V, 2332. ex omni sexu et ætate collecta. V, 2332.

Materia informis quid sit. I, 1410. **Creaturæ** omnes etiam intellectuales ex informi materia, de nihilo prius condita, in multiformes species diuise. III, 2151. **Prædicatur** tamen angelus spiritalis. III, 2132. Et igitur incorporeus. III, 2164.

Maternus ex Agrippina ciuitate. IX, 779, 787.

Matheseos ars est inuentum diaboli. III, 2547. His fauet qui peccare amant. III, 2547, 2550. Multis argumentis refellitur. III, 2531. **Mathesi** dediti sine sollicitudine nunquam sunt. III, 2539.

Mathematicis qui credunt, eueniunt illis quæ ipsi dicunt, secus aliis; cur. III, 2532. **Error**, quo dicunt Deum totius mundi ordinem semel statuisse, et ministris sideribus tradidisse. III, 2532. **Mathematici** spernendi. VI, 1171. Hi in stellas peccatum frustra rogerunt. V, 2213. **Mathematici** diu Roma prohibiti. III, 2555. **Mathematicis** ab urbibus exterminari iubet Valentinianus. X, 1731. **Fide** Fatum, et Libero arbitrium.

Matthæus noui Testamenti primus scriptor. VI, 838.

Matrimonia Patriarcharum ad Iudeos quid significarent. V, 1762. **Matrimoniales** tabule. V, 2208. **Nuptialium** benedictionem cum sponsa accipere in ciuitate Romana non præsumit, qui se virginem non cognoscit. V, 2291, 2295.

Matutine laudes a nocturnis uigiis diuise. I, 1436, 1457.

Matutinis laudibus Prima iungitur. I, 1436, 1457.

Maurentius. IX, 816, 827.

Mauritanie. IX, 785. **Mauritanie** situs. IX, 781.

Maurorum femine in aures etiam in naribus gerunt. III, 2549.

Maurus ab Utica. IX, 785.

Maxentio auctore tempestas sedata. IX, 775.

Maxidus. IX, 801.

Maximianus Primianum absentem damnarunt. IX, 811.

Erga Maximianistas quomodo se gesserint Donatistæ. IX, 809, 811. **Maximianistas** Donatistæ persecuti sunt. IX, 773. **Ac** damnarunt. IX, 820.

Maximianus protector domesticus. IX, 816, 827.

Maximilla Egæti uxor. VIII, 1150.

Maximus ab Ostia. IX, 773.

Maximus ejusc. X, 790.

Maximus. IX, 782, 785.

Maximi Taurini. **Sermones**, in Natali Domini. V, 1989.

In Epiphania. V, 2010. **De** Passione Domini. V, 2042. **De** Iuda et de agro in sepulchuram peregrin. V, 1901. **De** Sepultura Domini. V, 2204. **De** Pentecoste. V, 2005. **De** Petro et Paulo. V, 2120.

Mediastinus. VIII, 1141

Mediatoris ratio. VIII, 1163.

Medicus contraria contrariis, uel similia similibus curat. V, 2201. **Medici** si irritales more medicorum carnis se gerant. V, 2203. **His** illi in quo præcellat. V, 2322. **Medici** celestis uices agis, odio habens morbum, et diligens agrotum. V, 2254.

Medicinalis potio, nisi periculose ægrotantibus, non sumenda Letaniarum diebus. V, 2077.

Meditatio, quasi mentis ditatio. VI, 987. **Quid** sit. VI, 802, 808, 816, 997. **Meditationis** officium. VI, 997. **Utilitas**. VI, 945. **Effectus**. VI, 816. **Quæ** nobis sint meditanda. VI, 816, 945. **Meditetur** quæ Dei sunt fidelis cum uacat. X, 1877. **Meditationem** lectio precedere, oratio consequi debet. VI, 1004. **Meditatione** Christi mysteria percipiuntur, quo pius in Deum excitetur affectus. I, 1465. **Meditationum** liber. VI, 901.

Meditati in his, pro, in horum meditatione exercitati. III, 2376.

Megalus Primas Ecclesie Numidæ. IX, 854.

Megeise singularis ægritudo, et mirabilis curatio. VII, 813.

Melanti, seu Melena, sancta mulier. X, 1750.

Melchisedech apparuit præcursor sacri futuri filii Dei. III, 2329. **Non** potuit esse sacerdos Dei, cum non esset populus qui seruiret Deo aliis, quam cuius Abraham fuit caput. III, 2323, 2329. **Non** putatus est homo. III, 2323, 2327. **Abrahæ** nequit nisi sola natura præpouit. III, 2326. **Quantum** ad rem pertinet a Deo Patre nihil differre inuenitur. III, 2327. **Ingenitus** est. III, 2323. **In** carne appa-

ruit, ut Christus in habitu hominis frequenter apparuit. III, 2329. Spiritus sanctus est, tertia persona, unus cum Christo naturæ, unus dispensationis. III, 2329. Christus est sacerdos summus, Melchisedech secundus. III, 2329. Hinc nos improbat, quo in oblatione summus vocatur. III, 2329. Eum sine patre et sine matre quomodo interpretentur alii. III, 2328.

Melchisedech sperant terrena et transitoria in re promissionibus Dei. VIII, 1218.

Melus corporeum omne a Deo non rejicit. VIII, 1214.

Memplonitanus locus. VII, 837, 851.

Mentor sanctæ recordationis episcopus. X, 1738.

Memoria. VI, 786, 807. omnium rerum thesaurus et custos. VI, 805. Similis est ventri pecoris. V, 2550.

Memoria Patris aitoris, V, 2127. Memoriae duorum Apostolorum Romæ. IX, 805. Memoriam sanctorum communicare eam. IX, 805. Illic offerre. IX, 805. Memoria fenestella. VII, 814. Seu ostium. VII, 817.

Menasius presbyter. IX, 794.

Mentulus. IX, 783. Quid fluxerit, ne thaurificasse probaretur. IX, 771.

Mendacium natura ipsa iudicant odiosum. I, 1412. Non minimum est peccatum. VI, 1185. Mendacium non est negare sibi esse, ac non indicare quod obsit querenti. III, 2110. Mendacium est omne peccatum. X, 1871. Nemo habet de suo nisi mendacium et peccatum. X, 1788, 1887. Mendax omnis sine maligno spiritu esse non potest. V, 2538. Mendacium labor. X, 1855. Mentientis sive simi, licet verbo, sive artificioso ingenio, unum est crimen, eadem poena. VI, 1101.

Mens a mensura. VI, 786. Qui omnia esse dicitur. VI, 786. Mens ab eo quod emineat. VI, 785, 804. Nulla interposita natura ab ipsa veritate formatur. VI, 786. Mens animæ speculum. VI, 1009. Mens speculum, quo se et Deum inspicit. VI, 818. Mentis dilatatio, sublevatio et alienatio quid. VI, 818. Mentis alienatio doceri nequit. VI, 818.

Men-nivis Felicem apostoli se latenter publice denegans, eius unipalatio dicere cogitur. IX, 775. Ornamenta ecclesie pretiosa s. minoribus fililibus commendat. IX, 775. Jussus reverti, ad Carthaginem non perveit. IX, 775.

Meractus fossor. IX, 794.

Mercantia in monacho, usura occulta. VI, 1259. Mercionium Christi nobiscum. V, 1999.

Mercurius quis fuerit, et quo tempore natus. V, 2005. Mercurius, cuius nomine dies dictus, quique inter deos cultus. VIII, 1105. Praclarum edidit Filii divinitati testimonium. VIII, 1103.

Merita ibi esse Pelagiani volunt, ubi dona Dei non fuerint. X, 1824. Meritis solis apud Deum discernimur. V, 1980, 1981. Meretur homo quod voluerit. V, 2214. Meritum malum, et meritum bonum quomodo habeat homo. X, 1653. Meritum aucte gratiam nullum est nisi malum; quo fit ut nullus nisi iuste damnetur. X, 1527. Merita Sanctorum omnia non vult Cassianus ita ad Deum referri, ut eorum naturæ nihil adscribat nisi quod malum est. X, 1815. Meritum proprie voluntatis tunc est, quando hanc præcedit gratiæ donum. X, 1658. Meritis aucte gratiam locum facere impium est. X, 1805. Merita propria sine gratia lepram habere possunt, non sanitatem. V, 1855. Merita hominis omnia prevenit Dei gratia. X, 1757, 1759, 1773, 1781, 1788, 1885. Nec meritis hominum datur ut Pelagiani volunt. X, 1925. Tales nos amat Deus, qualis futuri sumus ipsius dono, non qualis sumus nostro merito. X, 1787, 1864. Merito nullo præcedente accipit homo donum quo acquirat et meretur. X, 1856. Merita omnia a fide incipiunt. X, 1850. Merita ex gratia, non ipsa ex meritis. X, 1826. Merita sanctorum omnia ad Dei gloriam referenda. X, 1757, 1773, 1803. Meritum omne sanctorum per totam sæculi vitam fuit gratia. X, 1657. Meritum meum, mors Christi, miseratione Domini. VI, 961. Deus ita bonus, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius merita; et pro his quæ largitus est, ateria sit præmia largiturus. X, 1759. Merces debetur bonis operibus. X, 1783, 1885. Sed gratia, quæ non debetur, præcedit, ut fiat. X, 1835. Meritorum in futuro nullam esse distantiam, Jovinianus dicit. X, 1718. Merita eorum idem operum in diversis sunt diversa. III, 2572.

Me ocles a Mediolano. IX, 779, 787.

Mena et tunc si loqueretur, quieti esset hominum vita. VI, 1258.

Mencius scriba. IX, 781.

Melchisedech monachus. VII, 813, 816.

Miggias fossor. IX, 791.

Militie nomen plures complectitur. V, 1405. Miles terrenus et spiritualis comparatur. VI, 1054. Militie mundanæ et Christianæ discrimen. V, 2139. Militem quam dicitur incoanti sententia esse servum. V, 2234. Militia Christiani prima honestatis esse debet. V, 1904. Militis terreni ornamenta. VI, 1950, 1954. Militum in peccatis vulgaris excu-

sus, sed quam varia. V, 1904. Militia justa. V, 1879. Militia licentiam Judæis ac Paganis Valentinianus deiecit. X, 1751.

Milici carcer. IX, 775.

Mileviana synodus an. ccccvi. Adversus Pelagii hæresim innocente scribit. X, 1712. Ad imitationem Ecclesie atque provincie Carthaginensis. X, 1712. Eidem rescribit Innocentius. X, 1714.

Milenniarum, et eorum qui ad ipsos prope accedunt, doctrina. VIII, 1218.

Miltiades episcopus urbis Romæ. IX, 778, 779.

Ministri Dei sunt boni ad omne bonum, mali sunt ministri diaboli ad omne malum. V, 1775. Ministrorum Dei qui meritum necessarium putat, Dei dono facit injuriam. III, 2512.

Mitoricensis Insulæ situs, magnitudo, oppida. VII, 821. Minutum abusive pro parvo. I, 1412. Minutus in populo. IX, 789.

Miracula non sunt contra naturam. X, 1885. Miraculorum verorum ac magicorum discrimen. VI, 726. Miracula alia visibilia, alia invisibilia. X, 1870. Miracula Dei tantum vident quibus possunt. X, 1868. Miracula clarum, non sanctum faciunt. VIII, 1221. facta sunt etiam a peccatoribus. VIII, 1221. Prodigia ut fiunt per Apostolos, temporis gratia est, non personarum. III, 2288. Hæc fidei sententia fuerunt. III, 2288. Ad miracula non exemplum aut ratio, sed fides exigitur. V, 2072. Miraculum de Eucharistia canibus projecta. IX, 804. Et de ampulla Chrismatum per fenestram jactata. IX, 804. Miraculum maximum, peccatorum conversio. V, 1919.

Miseri sunt, qui vel non habent quod volunt, vel id habent quod non recte volunt. X, 1864. Miseria hominum communis est, et quatenus ab ea nos liberet generatio. V, 1965. Miseria hominis a Deo recedens. VI, 809. Miseria hominis magna est, cum illo non esse, sine quo non potest esse. X, 1864, 1869. Miseria summa, non serare in Deo, et de se sibi secunda promittere. X, 1866. Miseris multis Deus Israelitis affligi voluit, ut misereri discerent. VI, 1037.

Misericordia Dei nulla opera vacant, quando indulgentia consulit et flagello. X, 1859. Misericordia Dei prevenitur, ut de quacunque miseria liberemur. X, 1787, 1876. Misericordia Dei injustitia esset, nisi Dei esset. VI, 1150. Misericordia Dei polixa, et attentia est, non negligentia. V, 1802. Qui nunc nos roget, qui postea judicaturus. V, 1805. Misericordiam licet prærogat Deus, in futuro exercet justitiam. V, 2275. Misericordia Dei inique obtenditur, ut in peccatis permaneat. VI, 766. Misericordie Dei sinus semper patet peccatis. VI, 1187. At justitiam Dei nequit unquam auferre. VI, 1187. Misericordia maxime eget homo. V, 2528. Misericordie Dei imploratio. VI, 946, 949. Misericordie commendatio. VI, 1246. Ad Dei misericordiam fugiendi necessitas ac modus. V, 2203.

Misericordiam sibi primo debet homo. V, 2528. Misericordie spes non est nisi misericordibus. V, 1882. Misericordie divinæ contra se jamam claudit, qui alius non dimittit. V, 2242. Misericordie pontem ubi nobis extendit Deus, iniquum est aliis velle subducere. V, 2251. Misericordias divinæ artificium est, quod egent alii, alii abundant. V, 2536. Misericordiam impendens, divini operis est executor et minister. V, 2056. Cautionis Christi vinculum tenet. V, 2551. Misericordiam aliis exhibendo, sibi quisque cum apud Deum conciliat. V, 2528. Misericordia est in eo, ad eam per terrenas misericordias pervenitur. V, 2550. Misericordia misericordie præsto est. V, 2056. Misericordia iram Dei avertit, a peccatis redimit, ignes futuros extinguit. V, 2541. Misericordia sola liberabit, aut ejus defectus damnabit. V, 1898. Misericordie operibus indesinenter insistendum. VI, 768. His nullus post hanc vitam locus. V, 2250. Misericordia oleo significatur. V, 1828. Misericordie, clementiæ et pietatis discrimen. VI, 1275. Misericordia et veritas ne disjungantur. X, 1868. Misericordia nulli claudenda, nec ulli peccatori peccata impunita relaxanda. VI, 1250. Misericordia in iudice non debet esse sine disciplina. V, 2538. Misericordiam præstat etiam qui corripit ac plectit. V, 2529.

Missæ in Dominica sollemniter celebrata hora circiter septima. VII, 829. In Missis unus vel duarum horarum spatio standum. V, 2277, 2278, 2279. Missarum celebrationi intersit quisque die Dominico. V, 2275. Potentes congaat Presbyterum ut Missam abbreviet. V, 2275. Missæ tunc fiunt, quando munera offeruntur, et corpus vel sanguis Domini consecratur. V, 2276. Neque hoc fit nisi in domo Dei. V, 2277. Reprehenduntur qui ab ecclesia antea decedunt, quam mysteria compleantur. V, 2077. In die Dominico aut aliis majoribus festivitibus nullus de ecclesia discedat, donec divina mysteria compleantur. V, 2276, 2278. Hoc est usque quo oratio Dominica dicatur, et benedictio

populo detur. V, 2276. 2279. Pene omnes auditis lectionibus discedunt. V, 2276, 2277. Quam hoc iniquo animo tulerit Cæsarius. V, 2276, 2278. Vere ignorat quantum boni in celebrandis Missis agitur, qui festinus egreditur. V, 2276. Quodnam hoc bonum. V, 2279. Lectio ad Missas. V, 1795. Oratio sacri altaris, a B. Basilio edita quam pene universus Oriens frequentat. X, 1775. In mysteriorum celebratione recitantur lectiones propheticae, apostolicae, evangelicae. V, 2276. Item Sursum corda. Sanctus, oratio Dominica. V, 2277. Inde datur benedictio. V, 2277, 2279.

Missio non eum ostendit minorem qui mittitur, sed illius utilitatem indicat atque concordiam. V, 2188. Pater solus nusquam legitur missus. VIII, 1197. Missio Verbi quid. X, 1830. Missio Filii aut Spiritus sancti non dicitur secundum substantiam divinitatis. VI, 757. Missio Christi, totius opus Trinitatis. VI, 910.

Mitra, a qua episcopus pater vocatur. IX, 801.

Monas monadem genuit. VIII, 1165.

Monachorum vitam in propria domo Protasius et Gervasius egerunt. VI, 1104. Monachorum tria genera in Aegypto. VI, 1268. Monachi propositum mutari nefas esse. VI, 1514. Qui monachus factus sum, aut monachus salvus ero, aut non salvator. VI, 1245. Monacho superbo melius erat, si uxorem duceret. VI, 1224. Monachus qui ordinis sui regulam impugnat, antichristus est. VI, 1131. Monacho nihil tam mortale, quam vicos, civitates et gentium multitudinem circumire. II, 1147. Monachus in patria sua perfectum esse posse. VI, 1104. Monachi in eremum secedentes, fratrum synaxim non debent spernere. VI, 1224. Recte coguntur fratres in cœnobis visitare. VI, 1221. Nec arguendi qui hoc sponte præstant. VI, 1221. Certum est fratres nihil habere, possidere, dare vel accipere sine superioris licentia. I, 1449. Monachorum munuscula. I, 1455. Munera qua conditione accipiantur. I, 1449. Nemo poterit sibi retinere, quod per pactum ad omnes pertinet, et Deo est consecratum. I, 1450. Monasticae professioni contrarium est cellulam varis picturis et imaginibus ornare. I, 1463. Sufficiens imago crucifixi cui assistat binc iude Joannes et Maria. I, 1465. Monachi cujusdam inaudita tentatio in vestibulo. VI, 1104. Tempus lectioni aut labori assignatum. I, 1450. In silentio operentur, nisi necessitas operis aliud exigat. I, 1450. Monachis id operatur silentium, quod aqua piscibus. II, 1146. Extra monasterium nemo manducet aut bibat sine præcepto. I, 1450. Vinum Sabbato et Dominica qui volunt accipiant. I, 1450. Clausurales non debent pauperum et hos; itum curadistendi. I, 1464. Contra cœnobitas, qui alios videntes circa temporalia occupatos, invident, detrahunt. I, 1464. Monachi si non fidelium eleemosynis juventur, necesse est eos opere terreno, quanto fidelium damno, plus solito occupari. V, 2534.

Monacha non est, quæ præter necessarium victum et vestitum aliquid habet. I, 1453. Moniali reclusæ præscripta Regula. I, 1152. *vide* Reclusa.

Monasteria habent et adjuutores Christi, et ministros diaboli. V, 1895.

Monaxius Præfectus prætorio. X, 1727. Consul. X, 1751, 1752.

Montanus Donat. IX, 859.

Montanus presbyter. IX, 794.

Montana duo principia sibi contraria introducunt. VIII, 1218.

Montare in aera. III, 2175.

Montenses unde dicti sint Donatistæ. IX, 805.

Morbis regius alique varii nominantur. VII, 813, 816.

Mors. Optimi sunt ad institutionem morum primi quique anni. II, 1108.

Morionem fluxit quidam xxx annis. III, 2337.

Mors a morsu nomen accepit. X, 1617. Quare somnus vocetur. V, 2063. Quid sit. VIII, 1771. Mors privato est, nomen tantum habens, non essentiali. X, 1616. Si nihil est, quomodo videre, tenere, insultare, vinci et damnari possit. X, 1618. Moriturum fuisse Adam, sive peccasset, sive non peccasset, Pelagiani docent. X, 1613, 1614. Mortem a Deo non esse, sed ex invidia diaboli pro peccatum accidisse. X, 1615. Mors non ex Deo, sed ex divini mandati contemptu. V, 1759. Non naturæ conditio, sed pena peccati est. X, 1667. In arbore facta non fuit, sed inventa per hominem. V, 1757. Mors est vere debitum. VI, 1159. Mortis auctor dici nequit Deus, nisi dicatur et peccati. X, 1619. Mors et vita a Deo esse, et tamen mortem Deus non fecisse qui dicitur. III, 2251; X, 1883. Mortis auctor aliter diabolus, aliter Deus. X, 1680. Ut moriantur homines, pena peccati est; ut revertantur ad vitam, Domini miserantis est. X, 1616.

Mortes rerum mutabilium plures. VI, 752. Mortes quatuor secundum Scripturam. VI, 741. Mors et vita tri, hec tunc dicuntur. X, 1679. Mortes sunt duæ, et primæ mortis duæ partes. V, 2074. Mors prima animam volentem pellit

e corpore, secunda volentem tenet in corpore. X, 1875. Mors iustis prima, non secunda debetur. X, 1614. Mors prima dici potest bona, non secunda. X, 1871. Bona dicitur piis, quamvis etiam pena peccati. X, 1871. Mors secunda. III, 2534, 2248. Mors unde propria bonis, unde malis. VI, 1036. Mortis incertum nobis representat oratio Dominica. V, 1870. Meriturne sint, an non, quos iudicii dies vivos repererit; utrumvis in fide liberum est. VIII, 1215. Morituros non esse, qui novissimo Christi adventu superstites fuerint. VI, 1161.

Mortis præveniendus dies, qui prævenire consuevit. V, 2046. Mors cogitanda quoties lecto decumbimus. VI, 1081. Mortis cogitatio cupiditatem coerct. V, 2152. Mortis consideratio. VI, 987. Percutitur hæc animadversio peccator, ut moriens obliviscitur sui, qui dum viveret, oblitus est Dei. V, 2153, 2221. Morituro dicenda oratio. VI, 1152. Morienti delectabile est et salutare de Christi humanitate loqui et satiari. VI, 1153. Mortem communem non lugere, philosophicum; in morte animæ consolationem recipere, irreligiosum. VI, 1199. Mortem ob serenitatem conscientie non timere, omnibus mundi delictis præstat. I, 1471. Mors metuit etiam servos ejus a quo vieta est. III, 2268. Mors nostra morte Christi devicta. III, 2339. Mors quomodo moriatur. V, 2065. Mori non potuit nisi in vita. V, 2349. Quomodo Christus mortis mors existerit. X, 1617. Morte injusta justam mortem Christus devicit. V, 1808. Mors Christi simpli duplicem nostram solvit. VI, 1193. Mors nunc magis optanda quam lugenda, nec tamen sibi inferenda. VI, 1162. Præsentis vitæ est præferenda. VI, 1151. Bonis est janua quæ eos representet, non auferat vitam. V, 1957. Beatitudinis principium est, laborum meta, preceptorum vitorum. I, 1471. Morti iustorum assistunt Angeli et auxilium præbent: impios pessimi spiritus de corpore extractos ignibus tradunt. I, 1473. Morte mala non perire qui piis operibus dediti sint. VI, 1319, 1320, 1321. Mortem malam non facit, nisi quod sequitur mortem. X, 1863. Intus mortui multi ambulant, et viventes portant funera sua. V, 1785.

Mors spiritalis credenti necessaria. V, 1824.

Mortuus peccato. VI, 1032. Mortuos lugere alias licuit, post Christum jam non licet. VI, 1160. Mortuum illum unicum nuntiant, patris ethnici responsum. VI, 1160. Mortuos aliter Christus, aliter Apostoli suscitavit. V, 1927. Mortuus excitatus narrat quid viderit. VII, 858. Mortui qua ratione appareant. VI, 799. Nesciunt quid hæc agatur, dum agitur. VI, 799. Quibus modis discernere et valeant. VI, 799. Ipsis est cura de nobis, sicut nobis de illis. VI, 799. *vide* Defunctus.

Mortificandæ carnis necessitas et utilitas. VI, 1075.

Motus tres sunt species. I, 1459. Movet Deus se ipsum sine tempore et loco, creatum spiritum sine loco temporaliter, corporalem creaturam temporaliter et localiter. VI, 746. Qui id intelligatur. VI, 746.

Moysi nomen mysticum. V, 1789. Moyses ut Christi, ita et Legis typum gessit. V, 1815. Ipse intelligitur Lex. V, 1781. Injuriam Dei vindicat, non iracundie satisficit. V, 2262. Dominum vidit. V, 2026. Moysi faciem sustinere non valentibus Judæis, ostensum est quia peccatores gloriam Dei non merentur adscicere. III, 2222. Moysi uxor Aethiopiassa unde et quando accepta. III, 2171. Moysi actus tres quadragenarias dividitur, 1º in domo Pharaonis, 2º quæ exsul ex Aegypto, 3º qua dux populi per desertum. III, 2174. Moysi infidelitas in Cades. III, 2172. Ejus mortis et sepulcri cur nemo conscius. III, 2174. Virgam in qua multa signa fecerat, ne adoraretur, sectam eum abstulisse multi putant. III, 2174. Moysi filii sacerdotio ejus quare non successerint. III, 2170. Moysen cum suo vero corpore, sed quod postea iterum sequitur mandatum sit, in transfiguratione Christi visum esse auctores consentiunt. III, 2198.

Mulier a mollitie nomen habet. V, 2292. Portio est viri. III, 2405. Mulier non est imago Dei, sed vir. III, 2228, 2229, 2244, 2519; VI, 759. Mulier malorum omnium causa est. V, 2032. Adam inter paradisi delicias poterat inconvulsus stare, si ibi Eva non fuisset. V, 2032. Mulier quantum conferat diabolo ad vincendum. V, 2052. Nullo tamen animas diabolus caput, quot lugeo mulierum. II, 1141, 1142, 1147. Mulierum familiaritas omnibus fugienda, maxime monachis et clericis. V, 2501. Nec solum extraneam, sed et ancillarum, vicinarum, filiarum, alumnae. V, 2502. Quanto vilior earum conditio, tanto facilior ruina est. V, 2502. Mulierum opprobrium quomodo Christus nascendo et resurgendo absterserit. V, 1945. In natiuitate mundi uxor dicitur virum ad mortem, in passione Christi uxor provocat ad salutem. V, 2058. Per mulierem mors nuntiata, per mulierem vita hominibus reparatur. V, 2040. Mulieribus viros suadimittendi potestas Juliani edicto facta est. III, 2349. In urbe Roma. III, 2349. Mulieribus Romanorum vini usus incognitus. III, 2550. Mulier quedam in urbe Roma unde-

um maritos habuit, et vir duodecim uxores. III, 2357. Mulier alia quæ quinque peperit. III, 2356. Mulier quæ fecerit ut non possit concipere, tot homicidiorum rea est, quot poterat parere. V, 2298. Mulierum in ecclesia garrulorum infortunias. V, 2275.

Multicolle. VIII, 1101.

Munatius. IX, 791.

Mundities cordis prærequiritur visioni D. i. V, 2085.

Mundus unde dicitur. VI, 835. In Scripturis dicitur aliquando in bono, aliquando in malo. IX, 859. Mundi bipartita significatio. X, 1891. De mundi origine variaz opinionones. III, 2516. Mundum ab æterno esse aut æternum fore dicere valde inconveniens est. III, 2251. Mundum coepisse. VI, 1011. Coepisse, ac salvandum esse, certum est: quid ante fuerit, aut quid post futurum sit, non ita certum. VIII, 1177. Mundum nisi necessitate ac nisi materia adjuvante potuisse a Deo condi Manichæi negant. VIII, 1151. Mundus conditus est a vero Deo. V, 2176. Ex nihilo, et quasi non ex nihilo. VI, 1019. In æquinoctio verno. III, 2517. Kal. Aprilis. III, 2252. Cur factus sit, et quod in Deo sit factus. III, 2216. Mundus inter regnum Dei et infernum medius, de utroque nomen habet. VI, 891. Mundi exordium cur nullus ante Moysen exposuit, cur Moyses id cepit. III, 2218. Mundo leges præscripsit Deus, non sibi. III, 2255.

Mundi ætas. V, 2018. Tribus millibus ann. et supra a constitutione mundi data est Lex. III, 2349. Mundus jam sexto millesimo agitur. III, 2357. Mundi annorum sex millium figuram habent opera sex dierum. III, 2520. Mundi sexto millenario venit Christus. III, 2320. Millenario septimo erit requies. III, 2520. Mundi sex ætates. V, 1920; VI, 712, 749. Mundi finem instare. VI, 1187. Mundi finis proximus erit, cum in toto mundo receptum fuerit Evangelium. X, 1856. Mundi transitura est figura, non substantia. VIII, 1219.

Mundus iste nobis carcer et exilium. VI, 1530. Mare quod multiplici ratione transitur. VI, 1509. Quasi diluvium est, cui supernat fides. VI, 817. An in mundo aliquid amari ab homine debeat. VI, 1083. Tria in hoc mundo pessima, ac tria optima. VI, 1083. Mundi typum habuit Jericho. VI, 1230. Mundi fallacia. V, 1814. Pericula quibus plenus est. V, 2035. Mundi arma, terrena prædia. VI, 1216. Mundus aut ridet et calcet nos, aut ridetur et calcatur a nobis. V, 2020. Amarus est, et diligitur; iustas si dulcis esset, qualiter diligeretur? V, 2515. Mundus amare nescit; artifex est odii. VI, 1226. Necessè est oderit, quos videt odisse quod diligit. X, 1891. Mundi amor, mala regio. VI, 1891. Mundi amor ac timor ad omne peccatum ducit. X, 1879. Mundi amatores tempus velut mola conterit, ac gyrat. III, 2446. Horum infelix occupatio semper incipit. III, 2446. Mundi peregrinus est, qui ad supernam pertinet civitatem. X, 1860. De mundi contemptu ad Clericos Sermo. VI, 1215. Mundus totus, Iesus meritum supergrediente pretio, redemptus. V, 2042.

Munera Deo grata. V, 1019. Munus Deo placitum, quod ut habeat causas munerandi. V, 2015. Omnia sibi præstari a nobis putat, si ita egerimus, ut nobis ab illo cuncta præstentur. V, 2015. Nos ipsos plus diligit Deus, quam nostram substantiam. V, 2017.

Murmuratio nasci solet, aut quod iniqua jubentur, aut quod minus digna sit jubentis persona. II, 1110. Murmurantibus displicet Deus. V, 1916.

Murorum dies. VI, 1172.

Mustela serpenti inimica. VI, 1241.

Mutis hærearius. IX, 798, 799.

N.

Nacnam mandatio. V, 1850.

Nabor a Centurion. IX, 775.

Nabuchodonosor Christum in camino vidit. III, 2591.

Nagarbe. III, 2169.

Nauatius vir illustris. X, 1700.

Nepotius scriba. IX, 816.

Nasoon. VII, 816.

Nassutius episc. Donat. IX, 778, 790.

Natalis. IX, 787.

Nativitas sic est quasi arbor quæ inseritur. III, 2582. Frustra accusatur a Manichæis. III, 2382, 2384. Nascendi tres species mirabiles in Adam, Eva, Christo. V, 1989. Nativitas Ariana definitio. VIII, 1163. Natalis hominis merito celebrandus. III, 2581. Qui solemnitate celebratur a potentibus. V, 1975. Natalis sui die festo solent divites exquisita dare apophoreta. III, 2571. Nativitates hominum duæ. X, 1888.

Nativitas nullius celebratur, nisi Joannis et Domini. V, 2141, 2115. Natalis Christi appropinquante solemnitate

quid præstandum. V, 1975, 1975. Nascente Christo lux crescit, minuitur caligo. V, 1989, 1903. Diei hujus prærogativa. V, 1994. Quæve dulcedo et gratia. V, 1977. Natalis Christi, Iesus est nuptialis dies. V, 1975. Natalis Christi quæ præsentium virtutes commendatur. V, 1990. Nascenti Domino aliquid votivum. V, 1978.

Navigius adiutor numerorum. IX, 818.

Nazareth archie. isco. us. II, 1155.

Natura quid sit. VI, 810. Natura est omne quod Deus fecit. X, 1659, 1885. Ideo nihil in miraculis contra naturam. X, 1885. Natura potest esse atque est sine ullo malo, at non potest esse sine omni bono. X, 1872. Natura nihil non bonum. VI, 775. Nature mutatio, opus diaboli. V, 1858. Natura non semper operatur gratia. X, 1880. Natura impletum dicitur, quod per fidem intelligitur observatum. V, 1743. Nature nostre insunt justitie semina. III, 2561. Legis principia. III, 2562. Natura sordet sine gratia. X, 1796. Necessitas quando excuset a legis observatione. III, 2257.

Negligentia in sacris rebus sacrilegium. VI, 1207.

Negotia sæculi saltem intermittenda, ut vacetur orationi et lectioni. V, 2266.

Neporus. Vide Lazarus.

Nepos filium filii et luxuriosum significat. I, 1118.

Nepotis absurda doctrina de regno Christi et sanctorum per mille annos. VIII, 1218.

Nestorius impius et vani sensus vir. X, 1885. A Theodoro Mopsuesteno deceptus. X, 1759. Christum aut hominem cum Deo, aut præter Deum esse blasphemavit. VIII, 1215. Negat Verbum ex Maria editum, sed qui ex ea genitus est Verbum habere concomitans. X, 1681. Si in synodo Ephesina habitus est, quasi volens Pelagii dogma renovare. X, 1685. Nestorio adherent Celestiani. X, 1761. Nestoriani et Pelagiani cognatis conaderantur erroribus. X, 1851. Nestoriana et Pelagiana hæresis eadem. X, 1685, 1686. Ad Nestorianam impietatem execandam Cyrillo Celestinius apostolico auxiliatus est gladio. X, 1851. Nestorii ad Celestinum duæ epistolæ de epiiscopis Pelagianis qui Constantinopolim se receperant. X, 1755. Celestinius inuit cum pejus aliquid sentire quam illos. X, 1751. Rectam tamen illius esse de peccato originali sententiam. X, 1755.

Nicasius. IX, 785.

Nicotemus Judæorum sacerdos. V, 2148. Ejus Reliquiæ. VII, 807, 809, 811, 815.

Nicolaus Cretensis archiepiscopus. II, 1145.

Nigras vestes luctus ergo de terre alienum est a Christiano. VI, 1165.

Nihilum. Ex rebus creatis nullam in nihilum redire. VI, 728.

Ningit. III, 2396.

Ninus primus dicitur bella fluitimis intulisse. III, 2353.

Ninus. IX, 805.

Notentius. IX, 806.

Nobilitas mala, quæ per superbiam apud Deum redit ignobilem. V, 2055.

Nocerî nulli nisi a se ipso posse, falsum est. X, 1745.

Noe vox prædicantis excidium mundi. V, 2028. Noe caritatis omnia tolerantis exemplum. V, 1932, 1935. Noe requiem Dei in sanctis significat. V, 2068.

Nominum variaz terminationes. I, 1583. Nomina numerorum quæ errant, aut quæ declinabilia sunt. I, 1408.

Notarius idem sonat quod exceptor. IX, 820. Notarii Ecclesiæ catholice, et notarii Donatistarum. IX, 816. Flavius Tribunus et Notarius. IX, 816.

Notorie Apparitum. IX, 807. Notoria Donatistarum. IX, 821. Item alia. IX, 823.

Novatius. VIII, 1221. Fornicatorem sacrilegum putat, ut qui in Christi membra peccat. III, 2403. Fingit agendam penitentiam, quam negare non audeat daudam. III, 2504. Abutitur verbis Domini, Qui me negaverit, et ego negabo ipsum. III, 2504. Unum sensum esse vult, et negantis Dominum, et peccantis in Spiritum sanctum. III, 2504. Fornicationi non ignoscendum sentit. III, 2505. Cuius adulterio et homicidio veniam Deus dederit, ac promiserit idolatriæ participantibus. III, 2505, 2508. Inno peccatis omnibus, uno excepto in Spiritum sanctum. III, 2507. Novatiani duplex error, idololatriæ penitentiam fructum negare, et prædicare bonos a malis contaminari. III, 2509. Negat in una Ecclesia esse bonos et malos. III, 2510. Quo abscessionem suam excuset. III, 2510. Idololatriæ crimen a solo Deo, in quem admissum est, non a se remitti posse dicit. III, 2510. Hujus reis sic se penitentiam suadere dicit, quomodo Petrus suavitati Simonis mago. III, 2510. Quod corus Domini peccatoribus tradatur, reprehendit. III, 2510. Christianos negat, qui non sunt suæ societatis. III, 2511. Suæ Christi nomen eum suis posuit. III, 2512. Novatianorum error refellitur. VI, 1297.

Novatus. IX, 816, 827.

Novitate quacumque Ecclesia universalis pulsatur. X, 1756.

Nova creatura trifarie dicitur. VI, 1027.

Novissimorum consideratio multis suadetur. VI, 930.

Nox mater iniquorum. VI, 926. *F. Dies.*

Numeri senarii perfectio. VI, 741. Mysterium numeri septenarii et octonarii. VI, 749, 750. Ac quinquagesimi. III, 2535; V, 1822.

Numidia. IX, 784, 785.

Numidianus diaconus. IX, 774. Apud Consularem habitat ut Silvanus traditur; roboratur. IX, 795. Ipsius cum Silvano dissensionem componere conatur plures Episcopi. IX, 795.

Nuptias etiam primas Manichæus, secundas Cataphryges damnant. V, 2183; X, 1718. Nuptias ne quidem secundas aut tertias, etc., damnat Hieronymus. X, 1696. Nuptiæ secundæ ac tertię absque peccato ineuntur. VI, 768, 777.

Nuptias ut sordidum et contaminatum opus asserentes, refelluntur. III, 2379. Hujus rei traditio et in Synagoga mansit, et nunc in Ecclesia celebratur, ut Dei creatura sub Dei benedictione jungatur. III, 2379. Nuptiis cur interverit Christus. V, 1922. Nuptiarum auctor Deus. X, 1735. Nuptiæ quatenus bonæ. VIII, 1219. Hæc non damnantur, ut Pelagiani volunt, cum libido damnatur. X, 1645. Nuptiarum licitus usus non in luxuria libidinis institutus. X, 1645. Prolem non libidini, sed naturæ suæ bono debet. X, 1646. Nuptiarum licentia bona valde, mala conjujcentia in conjugatis damnabilis. X, 1646. Mulieres quoad maritos accipiunt, per xxx dies intrare in ecclesiam non præsumant. V, 2209. Nuptiarum copulam post hanc vitam sperant Cerinthus et Marcion. VIII, 1218. Nuptiale convivium quo invitati sumus. V, 1976.

Nucis et Legis comparatio. V, 1803.

O.

Obdurato corde quis vivat. VI, 766. *Vide Induratio.*

Obedientiæ commentatio. VI, 1212, 1218. Obedientiæ, etiam cæcæ, magna utilitas. X, 1883. Obedientiæ, quantum bonum. X, 1879. Cur melior sit quam victimæ. VI, 1240.

Obedientia una plus valet, quam omnes aliæ virtutes. VI, 1221. Ibi inobedientia, ibi superbia. VI, 1221. Obedientia disciplinarum omnium mater. VI, 1881. Magna exercitatio indiget. VI, 1881. Norman. studi sui a Christo sumpsit. VI, 1881. Christus carnem suscepit, ut obedientiam doceret eos, qui non aliter, nisi per obedientiam, salutem consequi poterant. VIII, 1116. Obedientiæ pede surgat necesse est, qui lapsus est pede superbiæ. V, 1866. Obedientiæ merito jugum Christi suave. V, 1866. Obedientia patribus quam sit Deo grata. VI, 1221. Obediet Deus nostris orationibus, pro modo quo obediunt ipsi patribus. VI, 1544. Obedientia qualis esse debeat. VI, 1543. Ad obedientiam disciplinam tenendam quis aptus aut ineptus. VI, 1544. Obedientia esse debet honesta et discreta. VI, 1240.

Prospera mundi ex sola jussione suscipit, et adversa ex devotione complectitur. VI, 1213. Obedientiæ initium est, quid præcipiatur velle cognoscere, et pars est obsequii didicisse quid facias. II, 1103. Obedire quisque propria voluntate, non cogente Deo, desistit. X, 1859, 1812.

Oblatio voluntaria Deo debet offerre quæ potiora sunt. III, 2513. Iulque agentes ubi indigna Deo offerunt, duplicis iniquitatis rei sunt. III, 2513. Oblatio bona est, si servetur iustitia, et non negligatur misericordia. III, 2513. Oblationes quæ in altario consecrantur, offerendæ; ut qui potest, de aliena oblatione non communicet. V, 2238, 2241. Offerre dicitur, cuius nomine agit sacerdos. III, 2246. Oblationis nomine nuncupatur liturgia sacra, et ea oratio indicatur, in qua post consecrationem memoratur *summus sacerdos* Melchisedec. I, 1, 2529. *Vide Sacrificium.*

Obscuri et ambigui discrimen. I, 1414. Obscurorum tria genera. I, 1414. Qui hæc omnia vitentur. I, 1413.

Obsidiosis dira calamitas, et infesta deopulatio. V, 2515. Obtretractores, canis marini. V, 1883.

Occidere quemquam gladio nulli licet nisi iudici. III, 2514. *Octavensis* locus. IX, 801.

Oculus janua et nuntius cordis. VI, 1991

Odium, venenum mortiferum. V, 1977. Venenum diaboli. V, 1977. Odio vel unius hominis inane sit quicquid boni agimus. V, 2159; VI, 1178, 1180, 1188. Odii vani prætextus. VI, 1093. Odire hominem quis potest, cuius naturam videt in Dei humanitate? VI, 962. Odium peccatoris conciliandum cum amore hominis. VI, 1229. Odio solus diabolus prosequendus. V, 1860. Tonitruum adversus eos qui odium aut iracundiam servant. V, 1975. Odium perfectum. X, 1868.

Odor Christi quid. X, 1891.

Offero. *Vide Oblatio.*

Officiales publici. IX, 782.

Officium ejus est quæstione torquere. IX, 785. *Vide Exceptor.* Officium pro judiciali loco. IX, 781.

Officii divini ratio. I, 1449. Ad Vigiliis, Tertiam, Sextam, Nonam populus excitatur. V, 1760. Officium in honorem Virginis. I, 1456.

Olei vis triplex. VI, 1512. Oleum misericordia vel caritas intelligitur. V, 1892. Oleum justis, Spiritus est Dei. IX, 767. Oleum benedictum, quo corpus infirmi ungitur in nomine Christi, non solum corporis, sed et animæ sanitatem præstat. VI, 1775. *Vide* Infimus. Oleum sanctificatum a Memoria S. Martyris delatum. VII, 844, 848. Unde ægrotantis membra perunguntur. VII, 843. Et in quo tincta buccella quotidie ante alios cibos sumitur. VII, 818.

Olivetis mons. Antichristum in eo occidendum tradunt. VI, 1154.

Olympus episcopus. IX, 779.

Olym, ionice. I, 1416.

Onus. Si præventus fuerit in aliquo frater tuus, portetur a te; et si tu præventus fueris, sustineat te. V, 2262.

Opilio vir illustris. X, 1760.

Oppositorum quatuor species. I, 1457.

Operis initio quid superstitiosæ, quid Christiane fiat. VI, 1772. Operum omnium bonorum aut malorum duæ radices, caritas et cupiditas. V, 2512. Opera mala, seræ et vices quibus janua regni cælestis clauditur; bona, claves quibus aperitur. V, 2166. Opera bona per breves angustias pariunt delicias, mala per transitoriam dulcedinem parant sempiternam amaritudinem. V, 2019. Operum bonorum commendatio. VI, 1547. Eorum sola nos sterilitas damnabit. V, 1895. Christiano fides sine operibus nihil prodest. V, 1896. Operum bonorum necessitas. VI, 768. Illa sola ad cæles nobiscum portabuntur, immo nos portabunt. VI, 1188. Operibus misericordiæ delictis mala morte non perire. VI, 1519. Opera bona agenda sunt, nec sufficit mala non agere. V, 2551, 2236. Opus bonum fiduciam præstat, ubi non tantum futurum sed factum est. V, 1854. Omni homini bene operanti Deus loquitur. V, 1824. Opera quæ a justificatione non rejiciantur. X, 1654. In iis quæ ad corporis fatigationem pertinent, nullus Christianorum invitus cogitur: ipsa sibi sufficit caritas. V, 2243.

Opera sua bona post dorsum, mala sibi ante faciem proponenda. V, 1846. Opus bonum occultum qui publice fiat, et qui publicum occulte. V, 1864. Opera bona clauso ostio facit, etiamsi publice faciat, qui propter Deum facit. V, 1823. Opus bonum fit de te magis, quam facis, si tristis feceris. X, 1868. Opera bona non sunt, nisi quæ per fidem et dilectionem fiunt. X, 1878. Operis boni nihil unquam proficitur aut inchoatur sine fide. V, 2254. Operibus bonis debetur merces; sed gratia, quæ non debetur, ea præcedit. X, 1788. Opera bona et dedit Deus, et præparavit. X, 1781. Opus Dei est opera iustorum. X, 1665. Opera impiorum omnia inmundum. X, 1818.

ophianus malum vult esse carnem nostram. VIII, 1220. Optati Milevitani excerptum, IX, 773.

Optatus. IX, 807.

Oraculum quid. VI, 793. Oraculum pro Lege. IX, 813, 817. Orarium sacris Reliquiis applicandi mos. VII, 840. Ad deinde ægrotanti alexandria traditur. VII, 844.

Orationis laus. VI, 1228. Plura ad orandum Deum incantamenta. V, 1909. Oratio quid sit. V, 1887; VI, 816, 997. Orationis fructus. V, 1887; VI, 1057. Oratione debellatur et vincitur diabolus. V, 1797. Oratio justis, clavis cæli. V, 1858. Orare qui recte novit, vere novit recte vivere. V, 1849. Orandum ante et post quodlibet opus. VI, 1087. Qualiter ante orationem et in oratione affecti esse debeamus. VI, 1057. Orandum non voce sonante, sed conscientia ad Deum clamante. V, 2281. Rugitus tantum et suspiria vel gemitus audiantur. V, 2281. Deus detus citius audit quam voces. V, 1858. Utilius est sæpius orare breviter, quam semel nimis prolixè, nisi orationi devotio inspirata, ipso nesciente qui orat, prolongaverit. I, 1456. Qualiter Deus in oratione cogitandus. VI, 1012. Qualiter Sancti. VI, 1012.

Oratio qualis esse debeat. VI, 1516. Non est facienda læso nec placato proximo. VI, 1096. Orantis fiduciam qui minuat prava conscientia. VI, 905. Hanc excitat Christi passio. VI, 907. Oranti humilitas necessaria. X, 1863. Oratione indicta, diacono clamante *Flectamus genua*, genua flectenda, vel præ infirmitate dorsum incurvandam, aut cervix humilianda. V, 2284, 2285, 2286. Hæc diaconi vox non ad clerum, sed ad populum specialiter dirigitur. V, 2286. Increpantur qui tum stant erecti. V, 2284, 2285. Cur ad orientem orantes convertamur. V, 1867. Oratio tempore diabolus nos maxime impugnare consuevit. V, 2267. Mentis evagationes in oratione vocantur captivitates animæ. V, 2282, 2287. Quantæ sint Dei offensæ. V, 2281, VI, 964. Quod quis tempore orationis attentius cogitati hoc sibi pro Deo constituit. V, 2281. Si forum cogitat, fo-

rum adorat. V, 2281. Oratio sit perseverans. V, 1609. Orationis alæ eleemosyna et jejunium. V, 1804. Quam efficax Patris invocato per Filium. VI, 904. Illi passio Christi representatur. VI, 905. Quid rogent filii, quid mercenarii, et quid accipiant. VI, 1030.

Orandum pro omnibus, et quod ipse Deus novit animæ nostræ expedire. V, 2282. Toto corde, tota mente peccatorum indulgentia et Dei gratia expetenda. V, 2281. Orandum esse corpore humiliato pluribus ostenditur. V, 2285. Petitur quod Deum audire delectet et nobis expediat. VI, 939. Ut Deus perficiat quod incepti, ac det quod nos facit velle, et eum amemus quantum jubet. VI, 910. Oratio clauso ostio qui æterna petit, aperto qui temporalia. V, 1865. Quo loco temporalia recte petantur. V, 1865. Preces nostræ unde sint inefficaces. II, 1128. Quorum preces Deus exaudit et aut respicit. VI, 1041. Precibus S. alii veniam negat Deus, quam David deprecanti concedit, quia non idem utriusque cordis affectus. III, 2225. Oratio pro necessitatibus hujus vite misericorditer auditur, et misericorditer non auditur. X, 1876. Qui postulat quod Deus præcipit et promittit, accipiet quod poscit. X, 1877. Cum aliquid male poscitur, aut quo quis male est usus, Deus dando irascitur, non dando miseretur. X, 1880, 1882. Exauditur in pacem suam magicæ deditus. VI, 726. Orationis meditationem sequentis exemplum. VI, 1000. Oratio animæ virtutes a vitis liberat deprecantis. VI, 1076. Oratio quo vitia ressecari, et virtutes concedi, rogatur. VI, 901, 938. Preces in quibus de Deo dicitur, qui capit omnia, quem capit nemo. II, 1159, 1161. Orationis formula ad Deum per merita omnium Sanctorum pro se et universis. VI, 939. Preces in toto mundo uniformiter celebratæ pro idololatriis, Judæis, etc. X, 1759. In Oriente pene universo rogatur Deus ut nos bonos faciat. X, 1775. Orationibus aliorum nos commendandi usus. VI, 939.

Oratio Dominica ante omnia oranti dicenda, quia eam libenter exaudit, qui ipsam instituit. V, 2282. Oratio Dominica omnes species orationis comprehendit. V, 1867. Quam multa primis illius verbis Christiani doceantur. V, 1867. Orationis Dominicæ expositio. V, 1907. Orationis Dominicæ pactum sacratissimum. V, 2055.

Oratorium a Christo factus est omnis locus. V, 2018. Oratorium locus aptus, interiora mundi. X, 1889.

Orationis partes solæ sunt nomen et verbum, ceteræ dicendæ sunt ejus compagine potius quam partes. I, 1419.

Oratoris officium. I, 1439. Oratoris officii fluis. I, 1440. Vide Dialecticus.

Orca. IX, 791, 797, 799.

Ordinatus per traditionem gratia in unditur. III, 2287. Discipline hujus regula et forma Apostolis a Domino traditur. III, 2287. Apostoli a Christo manuum impositione ordinati episcopi. III, 2296. Presbyteri alique gradus signo crucis initiantur. VI, 1192. Ordinationis benedictio non est, nisi sacerdos ordinatum ministerium exhibeat. III, 2225. Ad eam voluntas sacerdotis nec obesse potest, nec prodesse. III, 2223. Episcopis lapsis se manum imposuisse Donatus confessus est, rem ab Ecclesia alienam. IX, 779. Ordinationum vitia notantur. X, 1720. Ordinandum clericum quænam prohibeant. VIII, 1219. Episcopis alienum ordinare per canones non licet. X, 1771. Ordinari non possunt de penitentia sauciati. IX, 804. Ordinati ab hæreticis, sicut et ordinantes mutantur. IX, 805, 812. An ordinare eos liceat, qui parvuli a Donatistis fuerant baptizati. IX, 807, 808. Folles viginti a Victore fultone dati ni feret presbyter. IX, 795, 798, 799. Pecuniam hanc diviserunt episcopi. IX, 798. Ordo major intra se habet minorem, ejusque officio potest frangi. III, 2502.

Ordines, Magistratus. IX, 807. Ordinis viri. IX, 818, 841.

Ordo rectus rationalis creaturæ et qui ab eo excidit. VI, 1018. Ordinem innocti Dei nihil perturbat. VI, 972.

Ordinem non servans divinæ institutionis, ordinem non effugiet divinæ ultionis. VI, 775.

Orestes Consul. X, 1792.

Orosius episc. Africanus in Sardinia exsul. X, 1772, 1779.

Orosius episc. Pelagianus. X, 1749, 1754. Deposio ejus confirmatur. X, 1760.

Orosius in Bethleem Hieronymo ab Augustino traditus, aut timorem Domini disceret. X, 1698. Ad conventum Jerosolymit. vocatus adversus Pelagium fortiter decertat. X, 1698. Male apud Joannem Jerosolym. audit. X, 1700. Ab Africanis episcopis missus ad loca sancta venit. VII, 806. Reliquias de corpore S. Stephani defert Bracharam. VII, 806. Orosius Reliquias S. Stephani deferens, nec trahere in Hispanias valens, in Africam remeare statuit. VII, 825. Orientalis. IX, 787.

Origines sentit, in Deo aliquid esse sibi invisibile. VIII, 421. In Trinitate esse aliquid officio singulare, nec alteri communicabile. VIII, 1214. Dicit carnem Christi et crisalidam. VIII, 1214. Animas hominum sumul creatas fingit.

VI, 814; VIII, 1216. Sentit aliud novum corpus pro carnis in resurrectione dandum. VIII, 1214. Aliud illius delirium de restitutione demonum vel impiorum post diem judicii. VIII, 1215. Omnes rationabiles creaturas perdendas negat, et diabolo tribuit penitentiam. X, 1701. Origenis ramusculus est doctrina Pelagii. X, 1695, 1696, 1697, 1699. Origenis homilia. V, 1755. Meris illius lacinis constant libri duo de Incarnatione. VIII, 1175.

Ortygonetra nova avium creatura, nuper utique cæntensa, non super creata. III, 2170.

Osculum corporale quando adhibendum. VI, 855. Osculum spiritale quid. VI, 835. Osculamur Deum quædies in ejus amore coniungimur. VI, 961.

Osiris vir Iudis. III, 2515.

Otiositatem cavendam. VI, 1262. Pravi ejus effectus. I, 1155. Otium vivi hominis sepultura. VI, 1263. Nec solum non acquirit nova, sed parta consumit. II, 1118. Otiosos solliciti concupiscentia, quæ nobis occupatis conquiscent. III, 2531. Otium sanctum quaerit dilectio veritatis: negotium justum suscipit necessitas dilectionis. X, 1875.

Oxyrinchus. VI, 1104.

Oz. ob peccatum præcedens punitus. III, 2180

P.

Pactum Dei nobiscum. V, 2159. Pactum baptismi cum Christo conscriptum. V, 2255, 2245; VI, 1170, 1209. Pactum, Christo repudiato, cum diabolo facit, qui superstitionis observat. V, 2272.

Pænitere est penam tenere. VI, 1128. Pænitere Dei. VIII, 1205; IX, 1872.

Pænitentia prædicatio quomodo videatur pluribus ad religiosos seu monasticam vitam adhortatio. V, 2208, 2222. Pænitentia et fidei sacramentum, baptisium. VI, 775. Pænitentia omnibus majoribus cum baptismo necessaria. VI, 775. Pænitentiam tantum ante baptismum utilem, post cassam asserentes, refelluntur. VI, 1114. Pænitentiam post baptismum dari. X, 1753. Hanc negant lapsi Novatiani. X, 1753. Pænitentia et per penitentiam venia locum esse. VI, 1188. Pænitentes si recit, ite lex vetus, quanto magis nova. III, 2505, 2506, 2503. Pænitentia si denegetur, neuo poterit salvus fieri. III, 2507, 2503.

Pænitentia, secundum baptismum. VI, 1036. Prodest, si in Ecclesia catholica geratur. VI, 1125. Extra Ecclesiam non valet. VI, 766. Pænitentia fundamentum, fides. VI, 1115. Pænitentia omnis est de male sua libertate. VI, 1120.

Pænitentia omnibus est necessaria. V, 2053, 2220, 2225. Utpote sine qua solum origini peccatum remittitur. VI, 1119. Assidue peccantibus est assidue necessaria. VI, 1119. Quia sine penitentia spontanea non est redditus ad pristinum statum. V, 2202. Quandiu vivimus, est agenda. V, 2020, 2221, 2223. Sine penitentia nec una die esse debent etiam sacerdotes. III, 2420. Pænitentia dolor tantum cum vita fluendus. VI, 1121, 1128. Penitendi et dolendi quæ nobis sit materia. VI, 1120. Pænitentia quotidianæ fructus. V, 2231. Quid distet inter penitentiam quæ semper agitur, et illam quæ in fine vite accipitur. V, 2217. Quid inter dolorem, et penitentiam. VI, 1120. Quid inter penitentem versum, et conversum. VI, 1127.

Pænitentia vera non annis, sed cordis contritione censetur. V, 2216. Ea vera est, quæ penitentia non admittit, et admissa deflet. VIII, 1218. Sed quando sic convertitur quis, ut ad peccatum non revertatur. V, 1977. Pænitentibus in extremis positus qui in satisfactionem imponendum. VI, 1157. Error sacerdotum, qui eos etiam post mortem ligabant. VI, 1157. Absolvendi sunt in extremis positus, si rogent. VI, 1158. Sed canonum censuram debent subire, si convalescerint. VI, 1158. Quæ tum eis recte injungitur. VI, 1157. Pænitentiam in Ecclesia agentes discant docte plangere. V, 1980. Et de timore ad dilectionem transire. V, 1980. Pænitentiam certam non facit, nisi odium peccati et amor Dei. V, 1977. Pænitentia non ex fide procedens nec caritate, sterilis manet, nec lavat crimina. VI, 1121. Sine amore Dei neuo invenit gratiam. VI, 1121, 1128. Pænitentia genitum, et non gratis, peccatorum post acceptam gratuitam misericordiam obtinenda venia. III, 2506. Pænitentis pii affectus. V, 1977, 1979; VI, 949. Pænitentia de omnibus omnino peccatis debet dolere. VI, 1121, 1128. Culpabiliter durus est, qui lacrymas ostendit dolorem tantum, et non ostendit dolorem peccati. VI, 1121. Pænitentia est vindicta puniens in se quod dolet commisisse. VI, 1120.

Pænitentia effectus. V, 2229; VI, 1113. Pænitentiam veram agentis cito dimittitur peccata. VI, 1525. Ante penitentiam nullum poterit remanere peccatum. VI, 1114, 1116. Pænitentia defectos revocat ad perfectum. X, 1631. Dorum est Dei. X, 1650. Pænitentia et veniam meretur, et reformationem. III, 2501, 2505. Pænitentia non solum

- culpae remittit Deus, sed et praemia promittit. VI, 1539.
- Pœnitentiam actum corrumpere quam periculosum. VI, 1201. Hanc tamen nec sine fructu luisse actam. VI, 1201. Pœnitentiam tantum semel post baptismum, et non iteratim prodesse contententes, refelluntur. VI, 1116. Primos Patres usque septuagies-septies, id est semper peccata dimississe. VI, 1117. Pœnitentibus semper patet misericordie sinus. VI, 1187. Peccatorum qui prompta pœnitentia veniam meruerunt, exempla. V, 2222.
- Pœnitentia sub spe misericordie Dei non procrastinanda. V, 1802, 1969, 2208, 2218, 2219, 2226; VI, 766, 1189. Pœnitentiae medicamenta adhibeantur, dum adhuc calenti peccatorum vulnera. V, 1805, 1974, 2219; VI, 1177. Pœnitentiam differenti stultitia et impietas. VI, 1061. Pœnitentiam in senectute reservare, quam periculosum, quam stultum, quam iniustum, quam Deo odibile. V, 2046, 2220, 2221. Pœnitentia sera cur raro vera et utilis. VI, 1127. Igni purgationis obnoxia est. VI, 1128. Pœnitentia in infirmitate prodesse potest, quibus. V, 2220. Hic quocumque tempore et a quolibet acta veniam obtinet. VI, 766. Etiam in ultimo vitae spiritu. VIII, 1220. In extremis denegari non potest, sed quam incertus ejus fructus. V, 2217. Pœnitentiam infirmo dare possum, non securitatem. V, 2218. Pœnitentia in inferno erit, sed infructuosa. V, 2211, 2215; VI, 765, 1189, 1200. Pœnitentiam infructuosam fructuosa prevenire. V, 1965.
- Pœnitentiae qui digni fructus. V, 2213; VI, 1125. Pœnitentia delictis commensuranda. V, 2229. Eadem eidem culpe imponenda. IX, 805. Hujus regule rationem non habuerunt Donatistae. IX, 805. In satisfactione ingentium peccatorum non verba tantum, sed opera queruntur. V, 2217. Peccatorum munera non requirit Deus, sed animas. VI, 1067. Peccatoris animus ipse pro se debet satisfacere, non se de foris redimere. III, 2559. Tribulatio debet in pœnitentia, qui oblectatus est in peccatis. III, 2559. Peccator omni consolationi debet valedicere. VI, 949. Pœnitens aut seculum derelinquit, aut quæ non sine peccato administravit. VI, 1125. Abstineat se a multis licitis, qui sponte commisit illicita. VI, 1125. Ex sacerdotis judicio totus pendeat. VI, 1125. Prius mentem, ac deinde quod potest de possessione offerat. VI, 1125. Ad corpus Domini a te non accedat, quam bona confortet conscientia. VI, 1126. A ludis et spectaculis se cohibeat. VI, 1126. Ne præ verecundia apud diversos confessionem dividat. VI, 1126.
- Pœnitentia a sacerdotibus donata, perficienda. V, 2209. Pœnitentiam suscipit Deus, quanvis omnem satisfaciendi ordinem quis explere non poterit. VI, 1199. Pœnitentia sit occulta pro occultis peccatis, et publica pro publicis. VI, 1125. Pœnitentia publica diluenda sunt peccata mortalia post baptismum commissa. VIII, 1217. Licet solvi possit secreta satisfactione. VIII, 1218. Pœnitentia publica. V, 1948. Non est erubescenda. VI, 1187. De pœnitentia erubescere quam miserum sit. V, 2219, 2225. Pœnitentia juvenibus non facile committenda. V, 2218. *Not. (a)* Pœnitentia sunt sociati a Donatistis pueri, ne ordinari possent. IX, 804. Pœnitentia publicæ obnoxia crimina. V, 2229. Pœnitentia dura et proflixa opus est tui qui superstitiosa observantur. V, 2240, 2269. Pœnitentiae causa magis in speiuncta inclusus. II, 1142. Pœnitentia publice petitur, ut qui cum multorum destructione se perdidit, cum multorum edificatione se redimat. V, 2226. Et cum possit secretus agi, publice petitur, ut a multis adjuvetur. V, 2227, 2228. Nam pœnitentes publice lacrymis adjuvandi sunt Ecclesiae. VI, 1125. Et si cilicium, quo pœnitens operitur, per se efficax est ad populum supplicatio. V, 2227. Pœnitentiam ex animo petenti non condolare, nimis inhumanum. V, 2228. Nec dubitandum quin Deus totius populi pro pœnitente preces exaudiat. V, 2228.
- Pœnitens de totius populi precibus non ita confidat, ut ipse non quiescat a bonis operibus. V, 2228. Si sicut infirmus, viam non accipiat. V, 2228. Pœnitentiam non satis communcte accipit, qui nulli infirmitate cogente carnes aut desiderat aut præsument accipere. V, 2229. Sunt qui cito reconciliari petunt, ut carnes accipiant. V, 2229. Pœnitens etiam reconciliatus, ubi vel in suo vel in alieno, convivio olera aut pisciculis invenire potuerit, aliam carnem non debet accipere. V, 2222. Pœnitentis lugendi, qui carnes et vinum etiam usque ad ebrietatem sumunt. V, 2229. Pœnitentiam qui petit, excommunicari se supplicat. V, 2228. Qui eam accepit, cooperitus cilicio foris eicitur. V, 2228. Pœnitentiam quamdiu agnat fornicarij, non est illis communicandum. III, 2508. In pœnitentiae impositione raduatur capita, et velamina super caput prætenduntur. IX, 804.
- Paganus Christiano stultus vocitant. III, 2542. Fidem eorum accusant, sed in præceptis eorum reprehendi nihil posse non negant. III, 2544. Cyrenos habent religionis sui e ministris, de viris feminas factos. III, 2542. Horum turpitudine. III, 2545. Occultantur ob reverentiam Christianæ majestatis. III, 2545. Quia in tenebris turpia patiuntur, putant posse nesciri. III, 2545. Inventis hominum turpium diabolus addidit præstigia. III, 2544. Per consuetudinem, quod turpe erat, coepit non videri. III, 2544. Sed hoc a sacra fide Christiana proditum est. III, 2545. Paganis mense primo sua mysteria celebranda diabolus instituit. III, 2279. Paganorum consuetudinum reliquiae, in Kalendis Januariis. V, 2001, 2005. In festo Cathedrae S. Petri circa defunctorum sepulcra. V, 2101, 2102. In Natali S. Joannis Baptistae. V, 2208. In quibuslibet Sanctorum festivitatibus. V, 2259. In feria quinta. V, 2259. Aut quando obscuratur luna. V, 2259. Aliæ iter suscipiuntur. V, 2004, 2269. Sternuntantium. V, 2269. Simul conviviantium. V, 2506. Eorum quibus aliquid furto ablatum. V, 2275. Aut qui aliquam infirmitatem in se aut suis patiuntur. V, 2258, 2275. Paganorum argumenta adversus fidem Trinitatis. VIII, 1101. Deo filium esse posse, aut resurrectionem negantes, confutuntur. III, 2545. Leges contra Paganos. IX, 815. Paganis causas agere, aut militare, aut Christianos suo servitio habere Valentinianus interdixit. X, 1751. Leges Imperatoris de idolis confringendis. IX, 814.
- Palæstina synodus in qua Pelagius absolutus. X, 1684, 1685, 1708. Commendatur. X, 1808, 1812, 1851. Sententia eius, quas in ea Pelagius anathematizavit. X, 1709. Palatini. V, 2087.
- Palatinus episcopus. X, 1751.
- Palchomius papa Bracharensis. VII, 808.
- Palla. V, 1978 Palla gestantur sacramenta. VII, 838.
- Palla super Reliquias. VII, 836.
- Palladius præfectus prætorio. X, 1726, 1727.
- Palladius diaconus. X, 1753.
- Palloris causa. I, 1433.
- Palmitibus vitis prodest, non viti palmites. X, 1786.
- Panes tres in Scriptura legitimos, qui illi sint. VI, 1310.
- Panum multiplicatio exponitur. V, 1903.
- Pannonia erasa. III, 2553.
- Pantagathus vir illustris. X, 1730.
- Pantius. IX, 791.
- Papa majores dioceses tenet. IX, 787. Papa Silvester. IX, 786.
- Papas auctor est pluribus spei carnalis. VIII, 1318.
- Paradisus pro horto. V, 2041. Paradisus Dei nobis promissus, non is in quo Ad in jussus est corporaliter operari. III, 2581. A passione Christi omnibus justis est reseratus. V, 2048, 2054, 2059. Eo ab Adami primus intravit latro. V, 2045, 2045, 2049.
- Παράδεισος quid I, 1446.
- Parasceves dies est festus. V, 2047. Paulo ipso auctore. V, 2047. Ut nullus in Parasceve de ecclesia se subtrahat. V, 2056.
- Parco. Nolle ut parco Deus iniquis, quasi proprium est omnium iniquorum. V, 2251.
- pardus. IX, 787.
- Parentibus semper honor et amor, et in necessitatibus subsidium debetur. V, 2204. Parentibus pauperibus prius quam extraneis elemosyna largienda. V, 2264. Parentes pauperes qui dedignantur, carpentur. V, 2264. Parentes terrenos propter Deum negandos Christus exemplo suo docuit. VIII, 1146. Iis nec sepultura debetur, si a Dei servitio prohibeantur. VI, 1035.
- Parmeniam cathedra. IX, 773.
- Paronyma. I, 1422. Qui ab homonymis differant. I, 1422.
- Parsimonie in cibis regule. VI, 1101.
- Participium vocatur, quod partem nominis capiat partemque verbi. I, 1405.
- Parvuli ab uno Chrysostomo dicuntur in confusione peccati et non coinquati peccatis. X, 1756. Parvulos baptizandos negans, aut dicens nihil ex Adam trahere originalis peccati, damnatur. X, 1728, 1750. Parvulus si non est peccatum, iniquus est Deus, qui vitam eis auferat. X, 1649, 1652. Aut cum eos variis doloribus ac passionibus cruciari sinit. X, 1651. Aut cum ad iudicium coram se venire facit. X, 1682. Parvulus non baptizatus Pelagianus promittunt vitam æternam. X, 1655. Non permittit fides Catholicorum nisi gehennam. X, 1654. Parvuli sine baptismo morientes damnantur; nec dicendi sunt Dei beneficio futuræ impietatis præcepti. X, 1781. Aeterni ignis supplicio puniuntur. VI, 774. Nec est locus medius in quo beate vivant. X, 1654, 1728, 1750, 1769. Sed eorum mitissima erit poena vel damnatio. X, 1748.
- Pascha a passione. III, 2539. Ejus ratio mystica. III, 2559. Pascha semel tantum gestum esse. VI, 725. Paschalis agni comedendi singuli ritus paucis explicantur. VI, 725. Pascha a Judæis actum vespere diei qui mortuus est Christus. III, 2238. Pascha per orbem totum una die celebrandum decernit Arelat. synodus. IX, 785. Quando celebrandum. VIII, 1221. Tempus quo celebratur, et temporis hujus mysterium. V, 2053. Paschali solemnitati debita præparatio.

V, 1801. Paschæ vigiliis reservatur historia immolationis Isaac. V, 1740, 1730. Paschate imminente ingravescere solent tentationes. V, 1773. Paschalis diei laus. III, 2568. Pascha solemnitas solemnitas. V, 2008. Paschæ spiritaliter celebrandi ratio. V, 2067, 2068. Paschalis Agnus in una Ecclesia comeditur. VI, 1196, 1201. Paschalis solemnitas conclusione Neophytorum habitus commutatur. V, 2075. Paschales dies sunt indulgentiæ ac remissionis. V, 2075.

Passerius presbyter. X, 1699.

Passiones et passive qualitates qui distent. I, 1433. Passio Christi quam utiliter cogitetur. VI, 960. Exponitur I, 1468, 1469. Ejus mysteria pluribus Sermonibus explicata. V, 2056. Passionis Christi sacramenta qui diabolus æmuletur. III, 2279.

Passiones etiam proluxæ in ecclesia stando audiri solitæ. V, 2520.

Pastor velut præco judicis jussa nuntiat. V, 2077. Periculum ejus, si vitia amputare prædicando negligat. V, 2246. Non sufficit ei bonitas sine disciplina aut scientia. V, 1849. Pastor noster Christus portat et redicit, regit et custodit. VI, 1070.

Pastoris liber laudatus a Cassiano. X, 1817. Nullius auctoritatis reputatur a Prospero. X, 1819.

Pater quatuor modis in scripturis dicitur. VI, 1080. Alterutri eorum honor semper debetur. VI, 1080. Pater alius honoris causa vocatur, alius ad fidem aut salutem deputandus. IX, 833. Patrem salutis non teneo nisi Deum. IX, 832.

Pater cœlestis solius Christi specialis est pater, noster autem est in commune. V, 1907. Patris æterni figura, Abraham. V, 1733. Isaac. V, 1760. Jacob. V, 1765. Isai. V, 1818. Pater vocatur monas. VIII, 1163. Principalis bonitas. VIII, 1163. Totius deitatis principium. VI, 976. Cujus peculiare est, ne missus dicatur. III, 2295. Nunquam sine Filio existit. VI, 1014. Non ante Deum quam pater. V, 2192; VI, 1191. Esse sapientia melius dicitur, quam non habere sapientiam nisi in Filio. VIII, 1174. Per Filium est omnipotens. VIII, 1181. Per sapientiam, quæ est Christus, tenet omnium potentatum. VIII, 1182. Male incapabilis et solus invisibilis prædicatur. II, 1139. Pater verbo suo se declarat. V, 1860. Se ipsum talem qualis est cogitans, Filium gignit. VI, 1014. Et eadem cogitatione totam mundi formam dixit. VI, 1013. Patris et Filii opera inseparabilia. X, 1887, 1885. *vide* Deus, Filius, Trinitas. De generationis diviniæ modo sufficiat scire quod genuit lux splendorem. VI, 1091.

Pater patrum ab Judæis dictus quidam. VII, 823. Patribus in Angelis, rubro etc. visus est Filius Dei. III, 2270. Pater filium Abraham, non quia ex eo nascuntur, sed quia fidem imitantur. V, 1743. Pater noster diabolus, non natura, sed imitatione. V, 1743.

Patris et Torquati consulas. III, 2176. *nat.* de mentibus extirpari posse docent cum Philosophis Pelagiani. X, 1692.

Patientia Dei eruditio est poenitudinis et oblatio correctionis. X, 1839. Illa abuti, et non intelligere Dei benignitatem, jam magna damnatio. X, 1870. Patientiam Dei erga iniquos reprehendere, iniquorum est proprium. V, 2231. Patientia Christi imitatio suadet. V, 1956. Deus diligentes se pati aliquid vult, ut jusse eos promovere videatur. III, 2230. Patienter adversa ferre. VI, 1183. Patienti non compatiens præcisus est ab Ecclesia. V, 1931. Patientia donandi sunt hæretici et schismatici. IX, 791, 792. Patientia etiam tolerare amat, non amat quod tolerat. X, 1874. Tolerantiæ fortitudo ex Deo est. X, 1823. Oratio ad petendam patientiam. VI, 964.

Patria nostra cælum: quam stultum illuc non anhelare. VI, 1351. Patriam perfectionis ergo necessario deserendam esse estimantes, refelluntur. VI, 1101. Patriam affectibus deserere præstat quam gressibus. VI, 1101.

Patricianus malam vult esse carnem nostram. VIII, 1220. Patrimonia ex auribus suspendere. II, 1116. Patrimonium angere cupiens, si non rapina, saltem voto est minus. V, 2348.

Patrispassiani. VI, 733; VIII, 1101. Vide Sabellius.

Patritius vicarius Praefectorum. IX, 777.

Patrochus Arelatensis. X, 1731.

Paulinus S. Ambrosii diaconus Cœlestium Carthagine accuset. X, 1696, 1693. Cœlestio in conventu sacerdotum resistit. X, 1690. Romam a Zosimo citatur. X, 1725. Ejus hæreticus contra Cœlestinum Zosimo oblatas. X, 1724. Cœlestius ex his quæ sibi ab eo objecta sunt, hæreticum eum posse approbari dicit. X, 1724. Et tamen omnia damnare a Zosimo jubetur. X, 1724.

Paulinus Ælius. IX, 786, 783.

Paulus Aquileiensis liber de salutaribus documentis. VI, 1017.

Paulus Novi Testamenti Jonas. V, 2122. Lupus mane rapiens, et ad vesperum dividens escas. V, 2098. Manibus omnium Stephanum lapidavit. V, 2231. Martyrum cruce totum se inficiens fit Apostolus. VI, 1099. Pauli conversio. V, 2098, 2123. Et raptus in tertium cœlum. VI, 1023. Paulus Deum in hac vita vidit, sicut Sancti post hanc vitam vident. VI, 752. Passus est mala quæ Christianis inflixit. V, 2124. De Pauli cervice lac pro sanguine manavit, quam congruenter. V, 2120. Paulus tacito nomine proprio *gregius* prædicator simpliciter appellatur. VI, 1035, 1100. *Vide* Petrus. Paulus Erem. VI, 1101.

Paulo episcopo Cirt. orta est persecutio. IX, 797. Quid quærentibus Scripturas responderit. IX, 794.

Paulus et Macarius. IX, 858. Operarii unitatis adversus Donatistas. IX, 800, 801. Ministri sancti operis. IX, 802.

Paulus Samosateus. V, 2200.

Paulianiste. VIII, 1217.

Pauperes passim in Scripturis benedicuntur. V, 2310. Ubi non omnes pannosi pauperes, sed humiles sunt intelligendi. V, 2310. Pauperes multos, ut pote vitis et malis moribus locupletes, inopia nil juvat. V, 2511. Paupere superbo nihil solidius. VI, 1081. Pauperibus iis tantummodo cœli regna promittuntur, quibus divitiarum inopiam animorum comitatur humilitas. VI, 1085. Pauperis est spiritus, qui humilis. VI, 1081. Nobilis inopia, mentis humilitas. VI, 1081. Sols pauperibus spiritu cœlum proniuntur. VI, 1084. In egestate equitatem servare, perfecta justitia III, 2563. Pauperum virtutes vel vitia cum iisdem divitum virtutibus ac vitiis comparata. III, 2372. Pauperes posse esse beatos. V, 1842. Pauperes non sunt contemnendi. V, 1842. Sed honorandi. VI, 1003. Cur eos Deus esse permisit. V, 1980, 2250, 2336, 2341; VI, 1176. Scilicet ut illi per patientiam, divites per eleemosynam possent Dei gratiam promereri. V, 2350. Pauperes, negotiatores. V, 1842. Pauperes inter ac divites commercium. V, 2535. Pauperum miseria, medicamentum est divitum. V, 2531. Pauper sibi, te divitem facere potest. V, 1843, 2351. Pauperis manus, gazophylacium Christi. V, 2024, 2535. Pauperibus data, nobis servantur in cœlo. V, 1881. Cœlestem thesaurum habere non potest nisi pauper, aut qui pauperibus solatia præstat. VI, 1081. Pauperes in die judicii pro iis rogabunt, a quibus hic stipem acceperint. VI, 1076. Quid damnationis erit spoliase pauperem, quem summum criminem est non passisse. V, 2251, 2252. Pauperes ad convivium vocandi. VI, 1183. In sanctis solemnitatibus. V, 1976. Accusat se publice Cæsarius, quod interdum vestimenticula sua pauperibus dare neglexerit. V, 2021. Pauperum legationem agit Episcopus. V, 2170. Pauperes dimittendi mos per verba, *Vade in aule, dat tibi Deus. V, 2505.*

Paupertatis quinque genera. VI, 1513. Paupertatis Evangelicæ pretium. V, 1951, 1955. Paupertatis votum. VI, 1099. Cupiditatem habendi sub obtentu pauperibus erogandi subditis non permittit. VI, 1039. Crimen eorum quid illud violat. VI, 1081.

Pauperticula. V, 1808.

Pax Dei et pax mundi qua ratione differant. III, 2286. Pax domestica quid. X, 1872. Pax inter malos, res valde dolenda. VI, 1239. Pax non est dicenda, quæ de radice caritatis non consurgit. V, 1916. Pax et justitia duæ amicæ carissimæ. VI, 1538. Pax de justitia, de pace gaudium nascitur. V, 1917. Pax plena non est, quando repugnatur vitis. X, 1873. Pax prima, ut cum Deo pacifici simus. V, 1035. Pax perfecta, quando et cum aliis, et nobiscum pacifici simus. V, 1916. Pacis commendatio. V, 1838; VI, 1237. Pacis commoda et effectus. V, 1931, 1935. Pax hereditas Christi. V, 1852. Pacem non servare, Christum spernere est. V, 1838. Pax Christi, omnis piæ intentionis actionisque est perfectio. X, 1894. Pacifici beatitudo. VI, 1894. Pacem qui non vult, nec vult filius Dei esse. V, 1935. Pax semper habenda cum bonis, et bellum cum vitis. V, 1933. Sine pace non est accepta oratio vel oblatio. V, 1953. Pax cui ex omni parte patent, et sine qua undique clausæ sunt cœlestis Jerusalem portæ. V, 2285. Pacis tempore querenda adversarij præsidia. X, 1873. Pacis observantia cum pacis inimicis. X, 1861. Pax temporum, pace cum proximis procuranda. V, 2078. Vocabulo *Pax*, unitas Trinitatis explicatur. VIII, 1210.

Peccator sibi potius inimicus, quam Deo. VIII, 1149. Peccans et a verbo se separans nihil fit. VI, 869. A Spiritu sancto deseritur, eumque occupant tenebræ. V, 1821. Peccatoris vinculus, carcer, tenebræ, pondera. VI, 917. Triplex abyssus. VI, 918. Peccator est cæcus videns. VI, 918. Vivens portat funus suum. V, 1783. Quæ mala ei ubique imminuant. VI, 847. Peccator omnem in se commovet creaturam. VI, 856. Quod contra Deo rebelles sese pariter universus orbis amat, Ægypti lagis ostenditur. III, 2103. In peccatore cur non statim vindicet Deus. V, 1965. Cur aliquos hic non plectat. V, 2322. Duplici de causa eos Deus

non statim punit. VI, 1033. Ipsi nec negat patris pietatem ac filii nomen. VI, 1054. Multos peccatorum suorum cumulo completo jam ex hac vita puniri. VI, 1054, 1033. Peccantium felicitate cur nihil infelicis. X, 1802. Peccatorum gaudium, plaga iræ Dei. III, 2459. Peccatorem non flere impossibile est vel hic vel in futuro. VI, 949. Peccatorem manent aut contumidi dolores vitæ poenitentis, aut æterni cruciatus. VI, 915. Omni peccanti anime duo sunt poenalia, ignorantia et difficultas. X, 1835. Peccator in se ipso consistere non sustinens, ad alia divertit, sed inquietudinem auget. V, 2224. Peccatorum numerorum multitudinem hoc etiam efficitur. V, 2225. Qui se a Deo avertit, ipse et velle quod bonum, et posse sibi sustulit. X, 1848. Peccare est in maiorem potestate, sed non hoc vel hoc peccando facere, nisi Deus permittat. X, 1851. Quomodo Deus eorum tenebras ordinat. X, 1854. Prævaricatio hominum disposita a sacculis creationis ordinem turbare non potuit. X, 1843. Peccatores serviunt nolentes Dei dispositioni, qui volentes subiecti non sunt ipsius præcepto. VI, 1139. Non deserit Deus nisi meritis deserit. X, 1839. Neminem deserit prius quam deseratur. X, 1841, 1846, 1848. Deus delinquentes deserit, resistentes indurat, contemnentem condemnat. X, 1671.

Peccator omnis inexcusabilis. X, 1896. Nulla eum excusat conditio. V, 1904. Peccatorum vanæ excusationes. V, 2213; VI, 1126. Culpam suam in diabolum regerere jam non possunt. V, 1979. Infelix solatium tibi est peccatorum turba. V, 2521. Peccator in iudicio a diabolo accusatur. VI, 1073. Peccatores quomodo non palpani. V, 1814, 1815. Eos palpani, peccati fontem subministrat. V, 1872. Peccatores non spernendi, sed ut Christi pedes oleo deliniendi. V, 1907. Qui ad poenitentiam adducendi, qui suscipiendi poenitentes. V, 1772. Peccatores inter et damnos discrimen. X, 1846. Peccator et homo duo nomina sunt. V, 2231. Qui utrumque distinguendum. VI, 1229.

Peccatores se veraciter omnes sancti pronuntiant. VIII, 1221. Peccator est omnis homo. IX, 767, 769. Peccatum nullum fit, quod non possit tacere alter, si Deus ei desit. VI, 877. Quot modis nos ab eo Deus servavit. VI, 877. Peccata nobis a Deo dimissa, quæ ipso protegente non commisimus. VI, 818, 836. Tribus modis nos Deus a peccatis conservat. VI, 836. Quam multis nos ab his revocet. VI, 837. Peccatorem se dicere nil iuvat, si adhuc peccare delectat. V, 1977. In peccante Deus odit negligentiam revertendi, ac desperationem salutis. VI, 1049.

Peccatoribus contra desperationem consulitur. VI, 1098. Peccatori nulli desperanda venia. V, 1960, 2216, 2222. Sub manu omnipotentis Medici nulli unquam peccatori expedit desperare. V, 2275. Peccatores ad emendationem adducere quam amet Deus. V, 1851. Ei veniam dare tardius Deo videtur, quam ipsi peccatori accipere. VI, 784. Peccatoribus cavenda desperatio, aut venia sine poenitentia consequenda fiducia. VI, 1118. Peccator sic timeat iustitiam, ut quærat misericordiam; sic de hac confidat, ut illam contremiscat. V, 2219. Peccator inter Deum et peccatum, velut agrotus inter medicum et morbum. V, 1876. Prima ejus medela, nosse quod langueat, ac medici opem desiderare. X, 1856. Peccatoribus spem præbent, quæ Christus pro ipsis gessit ac passus est. VI, 907, 910, 936, 960. Peccatores scientes quæ promisit Deus bene viventibus, et male viventes, mœdantem illum iudicant. III, 2556. Deum iustificat, cum ad misericordiam ejus confugiunt. III, 2556. Peccatoris ad misericordiam Dei confugiens oratio. VI, 940, 949. Ab irato ad placatum. VI, 949. Alia oratio mixta timore et fiducia. VI, 976. Alia ad Christum præ desiderio lacrymarum. VI, 930. Peccator animam sic debet plangere, quomodo mater unicum filium mortuum. V, 2226, 2250. Peccatoris conversio, miraculum maximum. V, 1919. Peccatoris speculum. VI, 985.

Peccatum omne mendacium est. X, 1871. Peccare est in veritatis præceptis vel in ipsa non stare veritate. VIII, 1142. Peccatur, dum aut inconcessa præsumuntur, aut concessa inordinate fiunt. III, 2215. Peccatum naturale negat Pelagiani. X, 1734. Ac Manichæos vocant aliter sentientes. X, 1735. Sed peccatum naturale et originale unum et idem esse affirmant Pelagiani. X, 1772. Anathematizandi sunt qui naturæ aut substantiam aliquam dicunt esse peccatum. X, 1772. Peccatum non natura, sed vitium naturæ ad appetentis quod non est ordinis sui. X, 1878. Contra naturam est. X, 1845. Peccatum originis defendi posse negant Pelagiani, quia ejus dicitur auctor Deus. X, 1767. Pluribus argumentis hoc reellitur. X, 1767. Peccati non est auctor Deus. X, 1855, 1855, 1850, 1841, 1842, 1846, 1848. Ne Manichæus quidem facere ausus est Deum peccati auctorem. X, 1759. Sunt qui mortem solum, non peccatum, in humanum genus transiisse dixerunt. X, 1772, 1775. Peccati auctor est Deus, si auctor mortis. X, 1649. Si voluntate Dei peccarent homines, iudicium Dei non esset. X,

1847. Peccatum non fit sine demonis operatione. VI, 1177. Sed nec diabolo in totum adscribi potest, multo minus Deo. X, 1847. Deus non ordinavit peccatum, sed poenam amantibus culpam. VI, 1126. Peccatum esse propriæ voluntatis, ipse etiam Manichæus adactus est confiteri. VIII, 1141. Idque multis rationibus suadet. VIII, 1142. Peccatum est, non quod malum diligatur, sed quod meliori minus bonum præferatur. X, 1896. Peccatorum omnium duæ origines, error et superbia. V, 2003. Peccatum ab anima coepit. III, 2382. Non desiderio corporali, sed ape deitatis Adam peccavit. III, 2582. Non peccat anima nisi per carnem. VI, 1073. Quibus gradibus Adam et Eva in peccatum lapsi sint. VI, 1051. In illis duobus originaliter totum damna unum est genus humanum. VI, 1051. Peccatum a diabolo mutuavit Eva, Adam consensu cautionem fecit, usura posteritati crevit. X, 169. Christus debitum solvit. X, 1649.

Peccatum primorum parentum solis illis obfuisse docent Pelagiani. X, 1617. Peccatum originis negant primum aique Syri, et maxime Theodoros. X, 1650. Deinde Rufino institutore Pelagius. X, 1681. Postea Celestius. X, 1681. Plurimæ Juliani sententiæ, quæ peccati originis fidem labefactant. X, 1743, 1748. Peccati traducem quibus argumentis hæretici negant. X, 1683, 1759. Peccato originali omnes mortuos Christus invenit. V, 2257. Peccatum originale contra Pelagianos demonstratur. X, 1647. Illud probat necessitas regenerationis. X, 1812. Probat et mors omnium hominum. X, 1667. Ac miseria generis humani. X, 1882. Nam non transisset poena, nisi transisset culpa. X, 1617. Patet ergo culpa, ubi non latet poena. X, 1815. Facilius quippe fieri posset, ut peccatum non sequeretur poena, quam ut poenam non præcederet culpa. X, 1667. Peccatum originale negans, habet adversum se plurimos veteres catholicos doctores. X, 1725. Fides de peccato originali Zosimi verbis clare exponitur. X, 1750.

Peccato Adam genus humanum obnoxium fecit. III, 2336, 2339. Hinc diaboli potestatem accepit carni ejus se immiscendi, et suggerendi oblectamenta delictorum, III, 2337. Peccatum originis inest omni homini qui per concubitum viri et mulieris concipitur. VI, 774. Christus solus absque peccato. V, 1977; X, 1650, 1775. Peccati legi omnes sine ulla exceptione subiecti. V, 1914. Solus sine peccato est natus, quem non concupiscentia carnis, sed obedientia genuit mentis. V, 1907. Peccatum originis caro contrahit, et animæ refundit. VI, 810. Nec Deo tribui potest. VI, 810. Peccatum in parvulis non actione, sed uterina conceptione pertransit. X, 1650. Peccatum in filios non transmittit propagatio, sed libebat. VI, 758. Ex ovibus Jacob ostenditur appetitus vis ad immutandam naturam. X, 1768. Vitiate radices macula per traducem propagata est. X, 1667. Transit seminis effusione, nec tamen semen vitium est, sed vitium. X, 1619, 1625. Christus solus sine semine et expers delicti natus est. X, 1619, 1620, 1625. Peccatum protoplasti omnes trahunt seminis conceptione, non morum imitatione. X, 1620. Hinc et malos imitatur. X, 1620. Homo primus cum peccavit, natura peccavit, sic effecta peccatrix ac vitiosa, non vitium aut peccatum. X, 1619. Tum Adam et Eva natura humani generis erant, ideoque in illis tuis omnes eramus. X, 1619, 1621.

Peccatum ullum esse infantium negat Pelagius. X, 1707. Peccato originis frustra negantur carere debere, qui de duobus baptizatis nati sunt. X, 1685. Illius reatus etiam a baptizato trajicitur. X, 1835. Peccatum originale ex Adam trahunt parvuli, qui a matre nullum committere poterunt. X, 1728. Peccata parvulis non propria sed aliena duntantur. X, 1725. Ob solum originis peccatum parvuli sine baptismo morientes æterno igne puniuntur. VI, 774. Peccatum primorum parentum ipsis plagam, nobis plagas fecit. X, 1628. Peccatum originale parentes quidam aggravant, quidam relevant. X, 1835. Peccatum primum per id emendatum, per quod admissum est. III, 2589. Peccati originis reatum circumcisio delet. X, 1781. Peccati originis merito justi ante Christum tenebantur in inferno, donec ab eo absoluti sunt. V, 2060.

Peccatum originale aut actuale sine Christo dimitti non potuit. V, 1850. Contra vulnus originis peccati verum et potens ac singulare remedium mors Filii Dei. X, 1811. Peccati originis reatus in universa Adæ progenie. VI, 761. Indebita liberatoris gratia absolvitur. VI, 764. Peccata originalia et propria omnia baptismi dimittit. VIII, 1129. Idque omnium fides tenet. VI, 1045.

Peccatorum distinctio in necessaria et spontanea. VI, 945. Peccatum nullum est necessarium. VI, 1120, 1126. Peccatum originis in Adam tuit spontaneum. VI, 1120. Peccandi triplex ratio. V, 1869. Peccat homo etiam cum nescit. III, 2590. Rei sunt etiam ad quos disciplina legis nunquam pervenit. VI, 1220. Nefas inter multos admissum, quasi imago fit innocentis. IX, 776. Sed peccat pe-

riculesius, qui se graviter peccare non putat. V, 2283. Peccata tanto sunt graviora, quanto sublimior est qui peccat. III, 2504. Peccatum in illum recundat, qui prohibere non vult cum possit. V, 2004. Quibus nil noceant peccata aliena. VI, 777. Peccata cordis non negligenda. VI, 153. Peccata quæ sint capitalia, quæ minuta. V, 1946. Peccata lethalia. VI, 1121. Peccatum ad mortem. V, 1860. Peccata a capitalibus distincta quæ et quanta sint. V, 2220.

Peccata sine Dei gratia posse vitari Pelagiani negant. X, 1753. Quam illam velint gratiam. X, 1753. Posse hominem si velit, esse sine peccato, et aliquos re vera aut Christi adventum fuisse Cælestii doctrina est. X, 1681, 1687, 1692, 1693, 1694, 1699. Nullum adultum sine peccato hinc vivere. VI, 776. Impossibile est homini ut non peccet. III, 2506; V, 1893, 1898. Impossibile est ut nunquam peccet natura quæ potest peccare, alias Deo melior esset. III, 2326, 2335. Sanctos non tantum humiliter, sed et veraciter peccata confiteri, eorumque remissionem deprecari. X, 1729. Sine minutis peccatis nullus unquam fuit aut esse poterit; sine criminibus esse possumus et debemus. V, 1947, 1949, 2020, 2219, 2220. In minimis misericordiam consequetur, qui fidelis et sollicitus fuerit in magnis. III, 2333. Peccata minuta animam non occidunt, sed turpiter fodant. V, 1946. Si plura sint, mergunt. V, 1946, 1947. Peccata peccatis cumulare quam periculosum. V, 2231. Peccata parva neglecta quæ obdurationem pariunt. V, 1787. Peccans in uno qui fiat omnium reus. VI, 1124.

Peccati fœditas. VI, 945. Effectus. V, 1974, 2224, 2225. Peccatum crescit neglectum; nullum respectu Dei parvum. VI, 1119. Peccata nulla Deus inulta permittet. VI, 1550. Nulla impunita esset possunt. X, 1876. Peccato ab hominibus parcitur, quia multorum est: sed tunc tanto divino iudicio gravius vindicatur. V, 2230. Peccata quorundam cur Deus hic non peccat. V, 2522. Peccandi mensuram, donec cumuletur, interdum expectat Deus. V, 1811. Nullus post culpam impuniti locus, dum fit reatus ipse supplicium. II, 1101. Peccati supplicium aliquibus vertitur in reatum. X, 1859. Ut eis peccatum sit ipsa pœna peccati. X, 1842. Peccata Deus vindicat justus, quæ fieri non cogit præsciens. X, 1895. Peccatum præcedens in Oza per hanc culpam, ob quam interit, punitum quidam existant; idque sæpe fieri, ut minores culpæ præcedentium peccatorum vindictam incutiant. III, 2180. Id probat pœna, quam ob populum a David numeratum plebs sustinuit. III, 2180. Eadem conjectura est de quinquagenariis ad Eliæ verum igne consumptis. III, 2182. Peccatum Achar quatenus aliis obfuerit. III, 2254. Peccatis cessantibus cessare flagella. V, 2077.

Peccati pœna est diaboli dominatio. X, 1845. Peccandi consuetudine facta, timendum ne quis etiamsi velit, a diabolo se liberare non possit. V, 2222. Peccatorum faciles aditus, difficiles exitus. VI, 944. Peccatum malum in culpa, amarum in pœna. VI, 988. Peccato pœna ipsius est præferenda. VI, 948. Peccare debet nemo, etiamsi necesse esset perire quidquid Deus non est. VI, 950. Peccati quam gravis et quam dura sit conditio, prodit remedii magnitudo. V, 2014. Peccatorum crux Christo ea gravior, quam pro nobis suscepit. V, 2207. Juramus in baptismo nos a renuntiare diabolo ac pompis ejus et peccatis omnibus. VI, 1066. Incræpantur qui ut liberius peccent, fidem suscipere differunt. III, 2376. Peccatorum quatuor gradus. VI, 1251. Peccata cum gaudio recogitare, Deo abominabile. VI, 1050.

Peccare humanum, Christianum a peccato desistere, perseverare diabolicum. VI, 1155. Peccatum nullum tam grande, quod penitentem non habeat veniam. VI, 1179, 1182, 1187, 1189, 1199. Peccatorum veniam semper cogitanda, donec impetretur. VI, 1199. Hæc etiam justis sæpe necessaria. VI, 1117. Peccata quotidie a justis contracta continuis operibus bonis expianda. VI, 768, 776. Peccata quotidie redimenda. V, 2221, 2224. Quoties subrepunt, siue ulla mora his medicamentum provideatur. V, 1788. Peccati vulnus dum adhuc calidum est, curandum. V, 1805, 2219, 2348. Peccatis providit Deus medicamenta, quæ divites et pauperes possint adhibere. V, 2259. Et unde sine grandi labore peccata redimeremus. V, 2335. Ut unde redimeret se non habuisse, nullus dicere jam possit. V, 2252. Eorum in nobis est remedium. V, 2162. Peccatorum remedia. V, 1877; VI, 1548. Tria remedia. V, 1869. Peccata bonis operibus, ac præsertim elemosinis necessario redimenda. V, 1893, 1898. Per caritatem redimere ea possumus. VI, 1066. Peccatorum vendam accelerat fratrum indulgentia. V, 1869. Amplicterenda homini tam benigna conditio, ut dimitto peccata aliena, diluat sua. X, 1832.

Peccata minuta qua ratione hinc aut post hanc vitam purgantur. V, 1947. Redimi nisi operibus bonis ac præponderante Dei misericordia non poterunt. V, 2220. Quibus operibus redimantur. V, 1948. Per ceremonias veteris le-

gis remittebantur. VI, 1129. Peccata justorum minuta tribulationis igne sunt consumenda. V, 1771. Peccata capitalia quibus operibus sint delenda. V, 1948. Peccata capitalia et mortalia post baptismum commissa, penitentia publica sunt diluenda. VIII, 1217. Nec negandum solvi posse secreta satisfactione. VIII, 1218. Per confessiones veraces ac dignos penitentiae fructus sunt expianda. VI, 1066. Peccata nostra iudices nos sentiant, non patronos. V, 1788. Ea defendere, quantum malum. X, 1878. Peccatum monstri serpentis hinc monstratur. VII, 846. Confessione interimitur. VII, 847. Peccata sua accusans Deo conjungitur. V, 2227. Peccatorum remissum duæ habent cause, una doni, altera penitentiae. III, 2377. Durum est ignosci eis qui votum habeat peccandi. III, 2377. Christianum armare se debet contra peccata: sed quia impossibile est ut semper vincat, si se victum doleat, reparat se. III, 2376. Bene currit ad remissionem peccatorum, qui dis; licet sibi. X, 1875. Peccata præterita non nocent, si non placeant. V, 1891, 2208.

Peccata remittendi data Ecclesiæ potestas. VI, 766. Ad peccatorum remissionem quantum conferat Ecclesia. VI, 1119. Quod peccat homines in nos, indulgentum; quod in Deum, nisi punianus, eorum participes efficiuntur. V, 2162. Peccata qui redimere cœperit, capitalia non admittat. V, 2537. Peccata non deserentibus nihil prosunt elemosinæ. V, 1848. Nihil Dei laudes. V, 1847. Vix ad veniam admittendus est, qui votum habet delinquendi. III, 2216. Peccata quadam ex se mortalia, in penitentia fiunt vitalia, sed non statim sanata. VI, 1128. Peccato morti, quid sit. VI, 1032. Peccati regnum qui destruat. V, 1861; VI, 822. Peccando templum Dei destruiamus. V, 1833. Cavendum ne reparati iterum labamur. V, 1833. Quam hoc periculosum sit. VI, 1075.

Peccatum in Spiritum sanctum. VI, 766. Non remittitur. III, 2304, 2307. Qua ratione veniam non habeat. VI, 752. Peccant in Spiritum sanctum soli impenitentes. VI, 1119.

Peccata sacrificia pro peccatis. VI, 774. Peccatum factus Christus dicitur duplici ratione. III, 2268.

Pectoris percussio. VI, 1148.

Pegasus. IX, 807.

Pelagius Brito. X, 1679, 1684. Albinus canis, Scoticæ gentis de Britannorum vicinia. X, 1696. Scotorum pulchris prægravatus. X, 1696. Grandis et corpulentus. X, 1696. Balneis æqualibus nutritus, latos humeros gestabat robustamque cervicem. X, 1696. Not. (a). Fuit monachus. X, 1681, 1750. Laicus. X, 1699. Duobus adolescentibus relinquendi sæculi auctor. X, 1715. Veteri necessitudine Hieronymo devinctus. X, 1697. Prius nomen cum magna laude ab Augustino notus, quam hæresi. X, 1631. Ac semel et iterum facie ab eodem visus Carthagine. X, 1691. Scripsit, ante quam hæreticus proderetur, tres libros de fide Trinitatis, ac pro actuali conversatione Eulogiarum novum. X, 1679. Ob quem se Cypriani ad Quirinum operis imitatorum et expletorem dicebat. X, 1704. Deceptus et institutus a Rufino Syro. X, 1781. Commentarios in Paulum edit. X, 1683, 1781. Antæ Romæ vastationem. X, 1687. Quos Hieronymus in eundem Apostolum scripsit, carpit. X, 1693, 1696. Pelagii epistola ad Demetriadem. II, 1099. Verba ex libro ipsius ad Livanam viduam. X, 1690, 1707. Quam sint adulatoria. X, 1707. Hæc ille cum suis jurare solet sua non esse. X, 1707. Pelagii libris inerat stilli splendor, ac Tulliani venustus eloquii. X, 1707. Hos ille unis discipulis describendos tradebat. X, 1707. Divinum in eo mirabantur discipuli ingenium. X, 1703.

Pelagius Joviniani heres. X, 1706. Antichristi discipulus. X, 1646. Cælestium discipulum nactus est. X, 1750. Judaisum revocat. X, 1690. Dogmata tenet Manichæorum. X, 1685. Manichæos ipse vocat qui in Lege umbram, in Evangelio veritatem esse prædicant. X, 1704. Ferre non potuit verba Augustini, *Da quod jubes, et tunc quod vis*. X, 1691. Contendit liberum arbitrium re tolli, si homo per se nihil possit. X, 1707. Deumque peccatorum nostrorum esse auctorem. X, 1706. Assertit omnes voluntate propria regi. X, 1691, 1703, 1708. Docet in his merito laudandam vitam, quæ nisi ex nobis et in nobis esse non possunt. II, 1107. Negavit ullum hominem læsum Adæ prævaricatione, sed tantum imitatione. X, 1631, 1688. Concilii Ilenarii adversus Pelagium et Cælestium an. ccccix. subscriptiones ab episcopis quæsitæ. X, 1751.

Pelagius primum hominem qua ratione negat mortis auctorem. X, 1689. Vult infantes baptizari in regna celorum, non in remissionem peccatorum. X, 1708. Hoc in audent palam profiteri, ne lapidetur. X, 1708. Ipsius de impeccantia opinio exponitur et ironice refutatur. X, 1705. Pelagius ubi ait, non sine peccato esse posse, captivæ addit, *non absque Dei gratia*. X, 1695, 1691, 1699, 1701, 1705. Gratia nomine præcepta legis et liberum arbitrium intelligens. X, 1695, 1701. Ideoque docet eos, qui absque

legis scientia stat, peccata vitare non posse. X, 1693, 1703, 1708. Qui interpretetur quod dixit, *Non posse esse sine peccato, nisi qui scientiam legis habuerit*. X, 1708. In eo quod ait, posse hominem esse sine peccato, et mandata Dei facile custodire, quatenus tolerabiliter fallatur. X, 1715. Plures ejus sententiæ captim afferuntur. X, 1703. Ipsius doctrina exponitur ex Properi Carmine ac Chronico. X, 1684, 1691. Quibus in locis et a quibus viris rejecta ac refutata fuerit. X, 1685. Pelagii doctrinam tacitis nominibus refutarunt Aurelius, Augustinus, Hieronymus. X, 1697. Multa contra ipsam ediderunt Cyprianus, Hilarius, Ambrosius. X, 1697. Pelagii nomen parit Hieronymus. X, 1693, 1697. Iamque erroris, non hominum. X, 1697. Non tamen sibi cavendum putans, ne veterem necessitudinem lacerare videretur. X, 1697. Librum, quem Pelagius duobus adolescentibus tradidit, iisdem prodeuntibus ac petentibus Augustinus retellit. X, 1698, 1713. Et Innocentius ab omnibus damnandum et calcandum judicat. X, 1715.

Pelagius et Cælestius nec episcopi nec clerici fuerunt, nec omnino ex ordine sacro, sed velut monachi vagabantur. X, 1683. Pelagius Romæ diu vixit. X, 1713. Cum Hipponense litus Augustino absente appulisset, moram ibi non fecit. X, 1691. Post Romæ vastationem in Palestina degere. X, 1689. Tum libris ejus ad Africam missis a tribus Conciliis, ac subinde ab Innocentio communi ecclesiasticae una cum Cælestio privat. X, 1689. Jerosolymis nonnullos talit. X, 1712. Multo plures ibi adversarios, ac nominatim Hieronymum, patitur. X, 1712. Pelagius laicus Jerosolymis in consensu presbyterorum sedet. X, 1699. Quomodo ei in hoc conventu Joannes episcopus patrocinetur. X, 1699. Ab eo tamen ad Innocentium remittitur. X, 1700. Pelagius a Nepero et Lazaro accusatus in Palestina synodo absolvitur. X, 1684. Aliqua ex iis quæ ipsi objecta sunt. X, 1688. Pelagius dum Jerosolymis versatur, synodum Diospolit. deludit, sed posteriore synodo a sanctis locis deturbatur. X, 1689. Qua arte deluserit Palestinæ synodi Patres. X, 1708, 1709. Sententia xii. Quas in ea anathematizavit. X, 1709. Carthagenensis synodi ac Milevitanæ, necnon quinque episcoporum ad Innocentium epistola, et Innocentii rescripta, post absolutum prædicta synodo Pelagium X, 1711. Africæ petunt, ut si Innocentio justis visus sit absolutus, saltem serpentem impietatem coerceat. X, 1712. Purgatum eum et correctum optant ac pie credunt. X, 1712, 1713. De gestorum veritate, sed magis de Pelagii correctione dubitat Innocentius. X, 1714. Inunc ejusque assecras anathemate damnat. X, 1714. Pelagius ac Cælestius ab Innocentio sunt damnati. X, 1723, 1724. Atque ecclesiastica communione privati. X, 1689. Ad relationem omnium pene Afrorum episcoporum. X, 1682. Honorii rescripto ad Concil. Afr. an. ccccxxvii. Urbe pelluntur. X, 1727, 1731. Aurelio auctore. X, 1731. Eorum sectatores cuiusvis licet accusare, iisque exsilii pena decernitur. X, 1727.

Pelagius ac Cælestii hæresis Concilio generali Africae an. ccccxxviii. damnatur. X, 1728. In damnanda Pelagii doctrina Afrorum episcoporum erga ejus auctores moderatio. X, 1712, 1715. Decretum Occidentalium et Orientalium Ecclesiis adversus Pelagium datum Innocentius scripsit, et Zosimus litibus promulgavit. X, 1715. Julianus conventus ut subscribit Pelagii et Cælestii damnationi, d. tractat, et ad Apostolicam sedem scribit. X, 1738. Scilicet ad Zosimum. X, 1739. Epistola illius, nomine plurium qui ad plenam in synodum provocant. X, 1732, 1733. Quæ ratione illi a subscriptione se excusant. X, 1735. Adversus Pelagium et Cælestium diversa Imperatorum et Pontificum scripta notantur. X, 1750. Ab universali Ecclesia damnati non deserunt errores tueri. X, 1750. Nullum tam auctorem erroris sui diabolum invenit, quam Pelagium. X, 1619. Pelagius litteras cum libello fidei ad Innocentium mittit, quæ Zosimo redduntur. X, 1715. Et inde ad Afros diriguntur. X, 1716. Quomodo in iis sedem Apostolicam circa baptismum parvulorum et liberum arbitrium fallere nisus sit. X, 1716. Pelagii predictus fidei libellus. V, 2181; X, 1716. Pelagii litteris publice lectis Zosimus aliquæ decipiuntur. X, 1721. Pelagii ac Cælestii fucata fide decepti, sive Zosimus et Palæstini episcopi, habentur tamen et honorantur ut catholici. X, 1723. Pelagius ideo in Oriente absolutus, quia dixit se Dei gratiam confiteri. X, 1713. At alibi respondit se gratiam non dicere, nisi naturam in qua nos Deus condidit. X, 1713. Orientalis synodi iudicium ex ipsius gestis probatur tergiversando declinasse. X, 1715. Postmodum professus est, quod Diospolitana synodo dixisse se denegavit. X, 1749. Quæ in iudicio Orientali damnavit, in sedis Apostolicæ coetu (sub Zosimo) conatur adstruere. X, 1725. Innocentii sententiam quomodo secutus sit Zosimus. X, 1724. Pelagium ac Cælestium Zosimo præsidente Dei sacerdotes damnarunt. X, 1739. Ad eorum detractionem Zosimus omnium dexteris arnavit Anti-

stitum. X, 1731. Pelagius ex Commentariis ipsius in Paulum una cum Cælestio a Zosimo damnatus est. X, 1687. Pelagii dogmate sæpe damnato, Cælestiis diebus catholica fides quietem habuit. X, 1734.

Pelagiana hæresis superbissima. X, 1761. Per simulatam humilitatem superbiam docet. X, 1692. Omnium hæreticorum venena complectitur quæ de philosophorum fonte manarunt. X, 1692. Qui philosophi et hæretici sint Pelagianorum parentes. X, 1692, 1693, 1696. In ipsis vivunt Origenes, Priscillianus, Jovinianus. X, 1697. Pelagianæ sectæ auctores facundi. X, 1767. Pelagii ac Cælestii, sive Theodori Mopsuesteni discipuli indifferenter dicuntur. X, 1772. Pelagianæ hæresis proles est Nestoriana. X, 1686. Cælestiana ac Nestoriana dicitur eadem hæresis. X, 1684. Pelagiani et Nestoriani cognatis confoderantur erroribus. X, 1831. Quomodo cognatis. X, 1683. In illorum gratiam Nestorius ad Cælestium duas scribit epistolas. X, 1754. Velut eorum quæ gesta sunt nescius. X, 1735. Pelagiani dicuntur a Joanne Antioch. suscepti. X, 1760. Joannem Chrysostomum quasi sibi faventem laudant. X, 1750. Tamen Atticus a Cælestio laudatur tamquam dignus Joannis successor, quod Pelagianos persequatur. X, 1754. Pelagii et Cælestii sectatores infesti Scythii monachis. X, 1771. Eorum factione multa perulit Constantius ex vicario Romæ habitans. X, 1724. Pelagii fautores, post iudicium Palæstinum, eos qui sub Hieronymi cura debebant, atrociter vexant. X, 1710. Pelagiani presbyteros habent et episcopos suos. X, 1682. Ecclesiam aliam non habent. X, 1682. Ideoque communionem non renuntiant, dicentes, *De questione, non de communione discernimur*. X, 1682. Simpliciter et indoctos decipiunt, non ecclesiasticos viros in lege Dei versatos. X, 1693. Publice erubescunt loqui, quod secreto docere non metuant. X, 1695, 1697. Secreto docent, publice negant. X, 1696. Per discipulos primum doctrinam suam astute proferunt. X, 1695. Sententias eorum prodidisse, refutasse est. X, 1695. Est et victoria Ecclesiæ. X, 1695.

Pelagianos inter et Catholicos quæstio versabatur de fidei et caritatis principiis, deque origine sanctarum voluntatum. X, 1808. Pelagiani dicunt Christum in caræ venientem non dona nobis, sed exempla contulisse virtutis. X, 1741. Et unumquemque pro merito voluntatis suæ Spiritum sanctum et advocare et repellere. X, 1684. Adstruunt hominem naturaliter posse quod velit. X, 1622, 1624. Et consequenter Christum nihil nobis præstissime. X, 1623, 1624. Equalitatem Dei et sibi vindicant. X, 1692. Et omnibus hominibus tribuunt. X, 1696. Dicunt hominem sine peccato, nec audent dicere ἀμαρτήτων. X, 1635. Quomodo interpretentur, *Non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens*. X, 1692. Dicentes naturam sibi solum sufficere ut sine peccato vivant, refelluntur ex more adiutorium deprecandi. X, 1682. Docentes hominem per liberum arbitrium tanquam per se sibi sufficientem implere quod velit; vel etiam meritis operum a Deo gratiam unicuique dari, refelluntur. X, 1621. Quam fidei adversetur, quod volunt hominem per liberum arbitrium bono nature suffragante beatum effici. X, 1769. Pelagiani obscenitatis acerrimi laudatores, forsitan et factores. X, 1648. Libidinis morum procaci lingua laudant in publico. X, 1641. Quibus verbis eam defendant. X, 1644. Quomodo interpretentur, *Vide aliam legem*, etc. X, 1765. Aut, *Veno mundi a sorde*, etc. X, 1705. Docentes libidinem in homine naturale esse bonum, nec in ea esse quod iudeat, refelluntur. X, 1639. Pelagiani peccatum per unum hominem in mundum intrasse dicunt morum imitatione, non seminis propagatione. X, 1619, 1681. Docentes peccatum Adæ neminem nocuisse nisi ipsum solum, refelluntur. X, 1617. Præcipuum eorum adversus peccatum originis argumentum. X, 1767. Refellitur. X, 1767. Refellitur et quod aiunt parvulos pro solo originali peccato damnari non posse. X, 1768. Aut quod negant parvulos trahere originale peccatum, aut perituros a vita æterna, si sine baptismo hinc migraverint. X, 1617. Pelagiani respondere solent, *Iustus Deus in iudicando*. X, 1635. Item, Infantem iuricumque perituum præscivit ob opera mala, quæ ætate perfecta facturum eum Deus præscivit. X, 1935. Baptizant etiam parvulos, qua fide. X, 1630. Duas habent fides et duo baptismata. X, 1636. Manichæorum nomine infamant originalis peccati defensores. X, 1735, 1745, 1745. Eisque Manichæorum dogma de diversis naturis attribuant. X, 1694, 1706. Quasi originem nostram diabolo adscribant. X, 1735, 1741. Pelagianis convenit Manichæorum nomen, quo Catholicos infamare solent. X, 1630. Quam de prædestinatione sententiam Catholicis affingant. X, 1637, 1662.

Pelagianorum quinque sententiæ. X, 1614. Pelagianum pene totum dogma: nullius esse laudis ac meriti, quod non ex proprio est, sed ex Dei dono. X, 1821. Pelagiani dicunt gratiam secundum merita nostra dari. X, 1907. Ac

nihil magis nituntur quam ut hoc obtineant. X, 1831. Pelagianorum errorum hic est nequissimus. X, 1793. Hanc sententiam anathematizare ab Orientalibus episcopis Pelagius compulsi est. X, 1808, 1812, 1831. Pelagiani gratiam Dei ad incipiendum, ad proficiendum, ad perseverandum in bono quo sensu professi sint. X, 1795. Quibus argumentis rejiciant gratiæ ad singula opera necessitatem. X, 1813, 1701. Quo sensu eam admittant. X, 1701. Eorum versutia in approbatione gratiæ. X, 1762. Se unum illos non latent consilia Dei, si tam gratia, quam ira, de merito est. X, 1852. Liberum arbitrium ab iis qui Dei ope per singula nos egereasserunt, destrui frustra reclamant. X, 1814. Distinguunt inter esse et posse. X, 1694, 1702, 1703. Frustra. X, 1094. Illorum fraudibus præcludit aditum, qui fidem donatam credit. X, 1831.

Pelagianæ doctrinæ sectarii baptismi necessitatem fatentur. X, 1735. Et contrarias quasdam sententias Cælestio et Pelagio objectas, ipsorum libellis damnatas declarant. X, 1735. Gratiam agnoscunt, quæ omnibus bonis actibus adiutrix semper et comes sit. X, 1733. Tamen ut aliter sit justus, alter injustus, pariter volunt ab homine, non a Deo fieri. X, 1753. Hominem omnem, ac deinde nuptias a Deo declarantes, negant exinde peccatum naturale. X, 1733. Detestantur qui dicant homines sine Dei gratia vel adiutorio peccata posse vitare. X, 1735.

Pelagiana pestis quam subtilis. X, 1764. Si hujus hæresis aliquod germen permittatur, tota in exigua sui parte se poterit reparare. X, 1852. Scripta diversis in locis contra Pelagianos edita. X, 1776. Concilia et Pontifices Romani ludantur a quibus prostrati sunt. X, 1850, 1851. Contra inimicis gratiæ a cæxv. episcopis an. cccxiii. toto deinde orbe consentiente, gratiæ ad singulos actus necessitas decretata est. X, 1803, 1857. Innocentio Papa præeunte. X, 1808. Pelagianorum versutias Orientales episcopi, Apostolica sedes et Africana concilia deprehenderunt. X, 1794. Pelagiana hæresis in Oriente viguit, in Occidente propagata, Carthagiæ ab Aurelio et Augustino depreheusa, multis Conciliis damnata. X, 1684. Et ejus assertores a Romanis et Africanis ceterisque Occidentis episcopis extra Ecclesiam ejeti. X, 1684. Post Augustini mortem a Cælestio, ac deinde Septimii cura a Leone re, remittitur hæc hæresis. X, 1684. Ne non ab Ephesina synodo et Joanne Alexandrino damnatur. X, 1684, 1700. Ab Innocentio, Zosimo, Bonifacio, Cælestio, Sixto, Leone, ac Romanorum principum legibus prostrata est. X, 1764, 1767, 1776. Pelagianus Augustini ductu catholica acies vicit. X, 1802. Hinc pulsus pontificio et communionem privati. X, 1803. Tanquam injuste damnatos vident, qui gratiam ab Augustino non recte defensam volunt. X, 1801, 1803.

Pelagianis non tam disputationibus, quam auctoritatibus iam resistendum. X, 1852. Pelagio nonnulli Romæ diversa ratione favent. X, 1713. Ignoti Innocentio. X, 1713. Decretum Constantii Imp. quo jubet Pelagianos ab Urbe pelli, nec permittit intra centesimum lapidem consistere. X, 1750. Alterum Valentini III. quo eos a sacerdotio deponit atque a Gallicanis regionibus expelli, nisi intra xx. dies errorem deposuerint. X, 1751. Pelagiana pestis cum totam fere Britanniam occupasset, Lupi ac Germani cura ibi sanatur. X, 1733. Rursusque cum paucis auctoribus illuc revocata esset, Germano ac Severo agentibus pravitatis auctores ab insula sunt expulsi. X, 1734. Pelagiani ab Occidentalibus partibus ejeti Constantino, oli cum lacrymis Imperatorem per singulos dies adeunt. X, 1734. Eos Constantinopoli non sivit Atticus. X, 1733. Pelagii doctrina in Oriente et Occidente, ac præcipue in Sicilia et Rhodi crevit. X, 1096. Dalmatas pervasisse Gelasio nuntiatur. X, 1764. Pelagiani diversorum ordinum clerici intra provinciam Aquileiensem in communionem temere recepti. X, 1761. Prohibentur recipi, nisi Ecclesiæ adversus eorum decreta lenis et apertis et propria manu subscrii, protestationibus approbent. X, 1762. Per Piceni provincias Senex quidam Pelagianus disseminum placita, Hieronymumque et Augustinum lacerans toleratur. X, 1770. Pelagiani multi ad Ecclesiam rediunt. X, 1691. Pelagianos redeuntis quia conditione recipi voluerit Leo Papa. X, 1750. Pelagium sapientis Patris ad Filium transeuntis explicatio. III, 2272. Item ratio qua exponitur hominum nativitas et ad bonum et ad malum potestas. III, 2275. Pelagiano fonte scaturiens quedam hæresis dixit Christum solitarium sine peccato vixisse, idque omnem hominem posse, neque ad redemptionem, sed ad exemplum Christum ad nos venisse. X, 1751. Pelagianæ hæreses in Gallis præcipua; assertor Leporius emendatur. X, 1752.

Pelagiani erroris ineptis plenam epistolam Cæsarius ad Bonifacium Papam misit. X, 1792. Quod essent aliqui, qui de gratia et libero arbitrio per similitudinem minus caute, et non secundum fidei regulam sentirent. X, 1785. Præsertim, scil. Galliarum, qui indisciphinatas questiones in

medium vocantes, docebant adversantia veritati. X, 1736. Et in damnatis hæreticorum sensibus seu pravitare seu imperitia demorabantur. X, 1737. Tamen Pelagium et Cælestium anathematizare non dubitabant. X, 1757. Ac probabantur ea se probare, quæ de gratia Petri sedes sanxit. X, 1737. Sed magistro nostro Augustino obloquantur, ut qui necessarium modum excesserit, ejusque jam quiescentis nituntur memoriam dissipare. X, 1736, 1757. Delati a Prospero et Hilario ad sedem Apostolicam, a Cælestino acriter coercentur. X, 1755. Hi in Pelagianis damnati. X, 1850. De damnatorum schola resumtis questuoniculis victimis Ecclesiæ pacem inquietabant. X, 1828. Juliani adversus Augustinum convicia et calumnias renovabant. X, 1850. Ut scilicet tantæ pietatis viro Paganorum et Manichæorum adscriberetur impietas. X, 1794. Quid nominatum de eo clam divulgabant. X, 1794. Adversus Dei gratiam elevare volebant humani arbitrii libertatem. X, 1779. Ex his Cassianum docet omni animæ naturaliter inesse virtutum semina, sed quibus perfectionis incrementum desit, nisi a Deo fuerint excitata. X, 1817. Ac licet alias et actuum et cogitationum bonarum principium a Deo esse fateatur. X, 1803 1828. Dicit tamen hominem iterum suis motibus ad virtutum a petitus posse extendi, semper vero a Domino indigere adjuvari. X, 1808, 1811, 1828. Sicque has duas sententias simul suscipi vult. X, 1807. Ut in quibusdam gratiam bona voluntas, in aliis gratia bonam voluntatem præveniat. X, 1807, 1809, 1825. Adeo ut si aufferatur liberum arbitrium cum gratia prævenitur, auferatur gratia cum libero arbitrio prævenitur. X, 1829. Tota Cassiani doctrina in Definitionibus comprehensa. X, 1828. Ex hac sequitur, restantur sententiam jam damnatam, quod scilicet gratia Dei secundum merita datur. X, 1803, 1812. Ac divisione omnium facta, alios per gratiam salvari, alios per legem et naturam justificari. X, 1803. Adeo ut Christus aliorum susceptor, aliorum salvator sit. X, 1826. Errores alii ex Cassiani doctrina consecrati. X, 1850. Aliqui etiam episcopi Galliarum a Cæsario ad Boni actium Papam delati, volebant fidem tantum nature esse, cetera vero bona gratia. X, 1750. Nominatum Faustus dicitur humano labori gratiæ adiutorium subijungere. X, 1776. Et antiquos sanctos non ea gratiæ qua et nos, sed naturæ possibilitate salvatos impie profiteri. X, 1776. Eandem doctrinam plura redeunt. V, 2044, 2043, 2062, 2122. Iis sollemne erat dicere: *Mi ego prius roluero, gratia non venit ad me.* X, 1774. Idem Deum faciunt participatorem Job quasi spectatorem et testem, non quasi auxiliatorem. X, 1824, 1830. A confessione gratiæ Dei resiliunt, ne postea certum prædestinatorum numerum cogantur confiteri. X, 1798. Hinc doctrinæ repugnare frustra putant, quod dicitur Deus omnes homines velle salvos fieri. X, 1774, 1798. Frustra utuntur exemplo Cornelii, quasi solis naturæ viribus gratiam meruerit. X, 1796. Refutatur dictum eorum, quo justitiæ et caritatis initium nobis, Deo tantum augmentum attribuant. X, 1736. Respondeant qui dicunt, nostrum est velle, Dei vero adjuvare aut perficere. X, 1772, 1774. Aut qui circa universitatem generis humani salvandam vel vocandam sibi fingunt indifferenterem per omnia secula Dei voluntatem. X, 1856. Africanorum episcoporum in Sardinia exsulum epistola Synodica. X, 1779. Concilium II. Arausianum. X, 1783. Boni actus Papa. X, 1790. Prosper multus libris. X, 1795. Adversus eosdem Valentie convenerunt Episcopi ultra Iseram consistentes. X, 1792. Eorum, dum ad eum non sunt fraterna societate divisi, toleranda magis est intentio, quam desperanda correctio. X, 1852. Hac eo speratur magis quod illis de virtutum studio exortum est periculum, et de morum probitate discrimen. X, 1755. Interim exhibenda eis caritas. X, 1784. Ac suadenda lectio libri cum Augustini ad Prosperum et Hilarium. X, 1784. Faustum vero non rediendum. X, 1777. Eiusque libros, cum Augustini libris contrarii sint, evidentur esse hæreticos. X, 1779. Pelagio faventium tres classes, et qua ratione cum singulis agendum. X, 1852. Cavendum maxime ne de exciso dogmate aliquid mali germen oriatur. X, 1762. Quia ea sententia illius versutia, ut si ei liceat, totam se possit in exigua sui parte reparare. X, 1852.

Pentapolitana damnabilis doctrina. VIII, 1215. Pentecostes dies omni avo præ cæteris sollemnis. V, 2091. Dominico die semper agatur. III, 2289. A quibus non frustra celebratur. V, 2092. Pentecostes die Christum ad celos ascendisse multi putant. X, 2093.

Peregrinationes, ut defunctis subveniatur. VI, 1521. Peregrinorum s' septio commendatur. V, 2025. Pedes eis abluendos. V, 2053, 2219, 2228, 2241. Peregrini, devoti Christiani. V, 1902. Peregrinatio Christianorum. V, 1877, 1879.

Perfecta omnia creata, simul et imperfecta. III, 2370. Perfectum hominum nasci ac totum scire debuisse, frustra quidam dicunt. III, 2369. Perfectio non in annis. VI, 1062.

Perfectionis quando quid desit. VI, 1120. Perfectum esse hi hac vita neminem posse, quomodo Hieronymus affirmet, Pelagius neget. X, 1702. Numquam nos hic ad perfectum venisse credamus. II, 1118. Ubi ceperimus stare, descendimus: nostrumque non progredi, reverti est. II, 1118. Quotidie inchoare te puta. II, 1119. Perfectio hic nulla, cui non supersit ascensio. X, 1867. Cui non tolerandi labores veteris hominis. V, 1868. Cui non incurrant perturbations vauitatis. X, 1868. Ad futura patriæ præmia, ut que est perfectio nostris cursis, totæ tendant cogitationes. VI, 1062.

Pericula quibus plenus est hic mundus. V, 2033. Persecutio adversus sacros libros. IX, 781. Persecutiones Christiano non deesse. VI, 1342. Quas patientur pîi pacis tempore. V, 1963. Persecutio quam hi patiuntur, est vitiorum. VI, 1092. Persecutio malorum non deest bonis. V, 2249, 2272. Persecutionis hujus utilitas. V, 2249, 2272. Persecutio malorum somnio comparatur. III, 2442. In persequente quid attendendum. V, 2348. Persequentes justos iniqui, majorem a diabolo persecutionem patiuntur. V, 1862, 2257. Persecutionem in corde prius sustinet, qui alii inferi in corpore. V, 2159. Persequi malos non est natum. IX, 772. Persecutio novissima erit in toto Orbe. III, 2436. Tunc Ecclesia omnis de loco recedet. III, 2426.

Perturbationes *vide* *zab.*
Persæ mulierum more inuare habent. III, 2349. Licetum habent cum filiabus suis conuenire. III, 2349. Veteres eorum reges nec videbantur a populis. III, 2350.

Perseuerandum in bono proposito. VI, 1188. Perseuerantia commendatio. VI, 1249. Monstrous est vita bene incipientis, et aliter finientis. VI, 1250. Perseuerantia non est, cui suus sibi progressus jam sufficit. X, 1878. Perseuerantia, boni operis virtus. VI, 931. Quomodo quidam Augustini de perseuerantia doctrinam perverse interpretati sint. X, 1836. Perseuerantia in bono donum Dei est, quod misericorditer aliis dedit, aliis iuste non dedit. X, 1836. Cur illi detur, non illi, impossibile est comprehendere, nec licetum vestigare. X, 1848. Quod quidam non perseuerent, Deus non in causa est. X, 1841. Perseuerantia donum quomodo sperandum et impetrandum. X, 1837. Perseuerantia bonæ conversationis per quotidianum Dei adiutorium accipienda. X, 1737.

Persidii depositio confirmatur. X, 1760. Persini colores. VI, 1110.

Personas in Trinitate appellantes, ne putatis dicere personas hominum. V, 2174. *vide* Deus, Trinitas.

Personatorum ars, in theatris. V, 1865. Notantur qui ferarum aut mulierum habitus induunt. V, 2001, 2005. Nec eorum aspectu oculi polluendi. V, 2005.

Pedes hospitibus et peregrinis lavandi. V, 1748, 1760, 2034, 2209, 2228, 2241; VI, 1046, 1171, 1212. Secundum promissionem nostram in baptismo. V, 2220. Secundum quod nobis in baptismo dictum est. V, 2071. Lavandi sunt et exosculandi. V, 2195. Id cum per fidem et humilitatem complemus, non solum minuta, sed et capitalia peccata purgamus. V, 2035. Quem Christus non lavit, non habebit partem cum eo. I, 1468.

Pessimior. VI, 1076.
 Pestilentia. De pestilentia ab ostio arcendo proverbium Punicum. V, 1966.

Petilianus episcopus. IX, 828. Pro Donati parte loquitur. IX, 827, 852, 849.

Petronius P. P. IX, 790.

Petronius decenarius. IX, 816.

Petrus fidei pietatisque signifer, et generis humani columna. V, 1900. Adificandis in domo Dei populis lapis ad fundamentum, columna ad sustentaculum, clavis ad regnum. V, 2125. Interpres Legis, assertor gratiæ, destructor Synagoge, Ecclesiæ reparator. V, 2125. Inter discipulos Domini præcipuus, ac primus idoneus qui Judæos ad salutem vocaret. V, 2125. Inter Apostolos primus. III, 2209. Et eorum caput, in quo omnes post Salvatorem continentur. III, 2270. Primatum inter Apostolos accepit. III, 2584. Ecclesiæ personam ac figuram gestabat. V, 1940. Petri piscatio et vocatio oratoria ante extollitur. V, 2125. Petri super aquas gressus enarratur. V, 2102. Petrus Christi resurrectionis ante crucem conscius. V, 2087. Petrus natura austerior. V, 1899. Iuste percussit servum pontificis. III, 2514. Et permissus. III, 2514.

Petri ardentissima fides in tentationibus defecisset, nisi pro eo Dominus supplicasset. X, 1797. Cur etiam post Domini rogationem conturbatus fuerit. X, 1797. Petri temeraria promissio dilectionis aut. V, 2035. Sed stare non potuit per hominem, quod sub divinitate pendebat. V, 2056. Quid est homo sine Dei gratia, nisi quod fuit Petrus cum negaret Christum? V, 1899. Petrum Dominus paululum subdeseruit, ut in illo totum humanum genus agnosceret, nihil se sine Dei gratia prævalere. V, 1899. Et ut Ecclesiæ rectori

futuro ignoscendi peccantibus quædam regula poneretur. V, 1899. Quo erga peccantes duriorum sententiam propriis casus intuitu temperaret. V, 1899. Petri lapsus. V, 2037. Petri lapsus, exigua culpa. V, 1900. Petrus Christum hominem negavit. V, 2037. Petrus erroribus suis profecit. V, 2102. Petri fletus. V, 2037, 2039.

Petrus Ecclesiæ princeps, non negationis, sed penitentia imitatione sequendus. X, 1892. Petro totius Ecclesiæ pastoralis cura commissa. VI, 853. Claves regni cælorum ei creditæ. V, 1899. Petri episcopatum veneramur, dum Cathedralæ ejus Natalem colimus. V, 2100, 2101. Petro a Domino in Ecclesiam collata potestas. X, 1723. Par iis data qui sedis ipsius hereditatem meruerunt. X, 1726. Petri simulatio a Paulo reprehensa, crimen erat. III, 2407. Petrus Ananiam et Sapphiram cur tam severe punierit. V, 2264. Simonem magum tam diu persecutus est, donec morte perimeret. IX, 772. Ideo maxime, quod magum illum prostrasset, morte percussus est. V, 2121. Capite deorsum verso in ligno suspensus. V, 2126. Petrum modo provolutis genibus adorant Imperatores. V, 2125. Nempe qui ad memoriam ipsius genua flectunt. V, 2127. Petrus et Paulus duo potentissimi duces ad duorum populorum salutem electi. V, 2122. Duo splendidissimi negotiatores. V, 2122. Piissimi animarum parentes, disjunctos partium studii, operum meritis pares. V, 2121, 2122. Uno die, sed diversa passi. V, 2120. Non eodem temporis cursu, sed eodem anni revertentis occurru passi sunt. V, 2126. Petrus per signa, Paulus per epistolam ubique clarus. V, 2119. Optima Apostolorum nomina, petra et vas, necessaria domui Salvatoris. V, 2119.

Petrus Marcellius Felix Liberius Præfectus prætorii Gall. X, 1790.

Petrus vir devotissimus. IX, 828.
 Petrus protector domesticus. IX, 816.

Petri diaconi et sociorum ad Episcopos in Sardinia exsules epistola. X, 1772.

Petri Chrysologi Sermo. V, 2117, *not. a.*

Petri Damiani rythmus. VI, 930.

Pharaonis obduratio. X, 1669, 1675. Pharaonem obduravit non tam Dei potentia, quam patientia. V, 1786, 1788. Pharaonis sævitia et submersio. V, 1789.

Philagrius episc. X, 1790.

Philippus Consul. IX, 815.

Philosophi patriarchæ hæreticorum. X, 1692. Philosophorum qui Christum nescierunt, nulla vera virtus. X, 1747.

Philosophiæ divisio in tres partes, earumque subdivisio. VI, 728. Philosophari nihil aliud est, quam mortem præmeditari. VII, 1274.

Phinees zelus sine carnali odio. V, 2265.

Phœnicis mors et resurrectio. VI, 1264.

Photinus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779

Photinus. III, 2266, 2267, 2407; V, 2200; VIII, 1217.

Vult in Christo solum ac nudum hominem esse. V, 1833, 2182; X, 1717. Et Christum ante Mariam neganti quibus argumentis contradicendum. III, 2282.

Photiniani. III, 2229. Eorum baptisma nullum est. VIII, 1217.

Photius, de Pelagiana hæresi. X, 1683.

Phylacteria dialoica. V, 2259; VI, 1171, 1173, 1174.

Physicæ opus. VI, 808.

Piceni episcopi arguuntur, quod contra disciplinam apostolicam passim cuncta misceant. X, 1771. Et quod tolerant erroris Pelagiani fautorem. X, 1771.

Picridiæ. VI, 726.

Pietatis exercitatio adversus vitia. X, 1884. Non fuisset in paradiso. X, 1884. Pietatis varii gradus. VI, 1523. Pios persequuntur mali vita et moribus. V, 1963.

Pilati et Danielis comparatio. V, 2041.

Piscernaria ars ad augendum liquorem medicum. III, 2184.

Pisana civitas. VII, 810.

Pisces primo benedicti meruerunt. V, 2056. Representant fideles qui in aqua baptismatis vivunt. V, 2036. Pisces Ecclesiæ permittit Aëlredus. I, 1458.

Placet nemo Deo, nisi ex eo quod donaverit. X, 1775.

Nisi eo in se operante. X, 1783.

Placidia. X, 1750.

Plagarum Aegypti sensus mysticus. V, 1781. Earumdem ac decem præceptorum comparatio. V, 1783.

Plangere docte. V, 1980.

Planetis vanus honor delatus. V, 2004. Mars, Mercurius, Jovis, Venus et Saturnus dicuntur nati, dum erant illi Israël in Aegypto. V, 2005.

Plato. I, 1441.

Plebs sine disciplinâ, abusus. VI, 1087.

Plenarium concilium. X, 1751, 1752. Plenarium concilium Bagaiense. IX, 810.

Pluvia Consul. X, 1751, 1752.

Pluvias nullas ante diluvium fuisse. III, 2137. Sicut nunc nullae sunt in Aegypto. III, 2137. Qui pluvia et serenitas sunt reciproca. III, 2158.

Pœna quid. VI, 1128. Pœnam illie infligi injustum est, ubi non est culpa. X, 1768. Conventius injustum dicitur in supplicio, quam lætatus est in delicto. X, 1872. Pœna a Deo inflicta quibus proficiant. V, 1947. Pœna æternæ erunt animæ, quæ vel una hora vixit ad obligationem peccati non soluta. VI, 764. Culpa unius anni in populo Israël, anni unius pœna compensata, æternorum suppliciorum timorem ingerit. V, 1803. Pœna æternæ. V, 2167, 2210, 2211. Quam justæ sint. VI, 1128. Quam graves. VI, 821, 995, 1186, 1200. Præcipua pœna erit non videre Deum. VI, 821. Absentia Christi. VI, 995.

Pollutio voluntaria a regno Dei excludit. VI, 1102. Post pollutionem, quæ nobis nolentibus fieri solet, communicare non licet, nisi prius præcedat compunctio et elemosyna, et si infirmitas non prohibet, etiam jejunium. V, 2299.

Pompæ diaboli. V, 2235.

Pontianus fictus præfectus. VI, 1530.

Pontius. IX, 807.

Pontius senator, factus catechumenus. VII, 845, 846.

Populum Dei quem esse deccat. VI, 1038.

Posse homines Dei mandata servare. II, 1110; V, 2237.

Nemo quantum possumus melius novit, quam qui ipsum posse donavit. V, 2257. Possibilitatis bonum primus homo habuit. X, 1621. Peccando sibi et nobis perdidit. X, 1621, 1623, 1628, 1629.

Possessio nostra qui Deus fiat. VI, 1050.

Possessor episcopus Africanus, princeps eorum qui defendunt Fausti libros. X, 1779. Ipsius ea de re ad Hormisdam epistola, et rescriptum Hormisdæ. X, 1776, 1777. Rescriptum hoc ab Africanis episcopis laudatur. X, 1784.

Possessor Donati presbyter. IX, 796.

Possidius. IX, 816, 827. Legatus contra Donatistas. IX, 815.

Possidius adjutor commentariorum. IX, 816.

Potentia naturalis quid sit. I, 1435.

Potestatum eminentium ducenarius. IX, 816, 828. Apparitores. IX, 816. Potestatum illustrium judicium. IX, 818. Potestate pollutium iniqua placita exponuntur. VI, 1067.

Præbendæ. VI, 989, 1502.

Præcepta Judaica cur legat Ecclesia. V, 1950. Præcepta decem, decem plagarum Aegypti medicamenta. V, 1785. Præcepta dupliciter observantur. V, 1862. Quod legibus prohibetur quia criminiosum, est semper illicitum; secus alia. III, 2257. Præcepta Dei non sunt impossibilia. V, 1860, 2185. Ad omnes Christianos æque pertinent. VI, 1063. Ea Christo auxiliante et cooperante possunt ac debent qui baptismo renati sunt adimplere. X, 1789. Præceptum dilectionis nullam recipit excusationem. V, 1860. Impossibile aliquid non potuit imperare qui justus est. II, 1110; V, 2257; X, 1746. Præceptum accipit homo, ut divinum querat auxilium. X, 1807, 1815. Hoc ipso admonetur quid suo vitio perdidit. X, 1815. Præcepta legis non possunt impleri, nisi caritate, id est Spiritu sancto faciente. VI, 749. Spiritu tam docente quam juvante, non sola voluntate carnali possunt impleri. X, 1642. Jubet Deus: immo faciat, ut fiat quod jubet. X, 1645. Ad implenda præcepta non est idoneum liberum arbitrium, nisi divinitus adjuretur. X, 1785. Hanc gratiam Deus promisit fidelibus. X, 1785. Jubendo Deus utile facit quidquid jubere voluerit. X, 1885. Præcepta Dei nolentibus gravia, leviter volentibus. VI, 1049. Præceptorum Christi onus non premendo gravat, sed adiuvando per gratiam adjuvat. V, 1867. Præceptum Dei omne leve est amanti. V, 1877. Non est amicus recti, quando mallet, si fieri posset, id quod rectum est non juberi. X, 1877. In tantum fiunt mandata justitiæ, in quantum adjuvat spiritus gratiæ. X, 1877. Præcepta dat ideo Deus, ut excitet desiderium, et præstet auxilium. V, 2052. Si quid in his impossibile aut arduum quis experitur, non in se remaneat, sed ad adjuvantem recurrat. V, 2053. V. Mandata.

Prædestinationis dogma quam antiquum. X, 1670. Prædestinationis adumbratio. V, 1816, 1817. Prædestinatio quid sit. VI, 775. Prædestinatio a prævidendo vel præordinando futurum. X, 1657. Præscit Deus tantum mala, bona vero præscit et prædestinat. X, 1657. Quod Deus Pharaonem minuisse dicitur, ad præscientiam, non ad operationem Dei pertinere. X, 1669. Prædestinatio Dei sæpè in bono est. X, 1840, 1841, 1847, 1848. Nullo modo iniquo facit. X, 1841. Non est illis causa labendi. X, 1841. Prædestinatio non est infidelitas. X, 1840, 1845. Sed fides, caritas opera, et perseverantia. X, 1840. Præscit Deus misericordiam, non meritis, quos electione gratiæ prædestinat ad vitam. X, 1660, 1662. Ceteras præscit proprio vitio perituros,

non ut perirent prædestinavit. X, 1635. Ut his pœnam prædestinatam rite fateamur. X, 1661. Prædestinatum nobis cælum, non gehenna. V, 1895. Prædestinatos aliquos divina potestate ad malum qui credunt, anathematizantur. X, 1789. Peccatores in malis proptis ante quam essent in mundo, præscitos esse tantum, non prædestinatos; pœnam autem eis prædestinatam esse secundum quod præsciti sunt. X, 1662. Parvulus quoque non renatos, prædestinatæ pœnae esse obnoxios. X, 1662.

Prædestinatio alia ad gloriam, alia ad pœnam. X, 1680. Prædestinati quidam a Deo ad supplicium. VI, 1069. Vasa misericordiae aut contumeliæ quidam absurde intelligunt habita ratione ad dignitates hujus sæculi. X, 1785. E damnata massa alios gratuita Dei bonitas liberat, alios insolubili nexu æterna damnatio retinet. VI, 764. Ex massa damnata Deus quos misericordia sua præscit, præparat, id est prædestinat ad vitam æternam, ceteros pœna debita punit. X, 1658, 1660. Quomodo hoc præstet sine personarum acceptione. X, 1650, 1665. In electione Jacob bonitas Dei gratuita, in reprobande Esau justa est severitas. X, 1780, 1781. Ad prædestinationem nihil referri potest, nisi quod aut ad debitam justitiæ retributionem, aut ad infidelitatem pertinet gratiæ largitatem. X, 1817. Quam de prædestinatione sententiam Catholicis affligant Pelagiani. X, 1657, 1665. Prædestinatione Dei homines velut fatali necessitate ad peccata compulsos in mortem cogi fatali necessitate. X, 1855, 1656. Non prædestinatis peccati originalis per baptismum remissionem ab Augustino negari vulgatum est. X, 1851. Item non prædestinatis perendi necessitatem imponi. X, 1851. Utrumque refellitur. X, 1851. Prædestinationis fides certa. X, 1855. Prædestinatio quædam hic sumus, nobis incerta, apud Deum certa. X, 1847. Nullo modo facit ut eis filius Dei fiat filii diaboli, sed contra. X, 1847. Multis est causa standi, nemini causa labendi. X, 1847. Non est fatalis necessitas. X, 1855. Ad bonum aut ad malum non impellit. X, 1856, 1840. Nullo modo fas est, quæ ab hominibus male aguntur, ei ascribere. X, 1855. Non ideo quis inobediens, quia non prædestinatus; sed ideo non prædestinatus, quia præscitur inobediens futurus. X, 1859. Deus habet in creandis et eligendis hominibus, sicut in luto figulus, potestatem. X, 1668. Prædestinatio mortis etsi homini mala, tamen ut justa, ita et apud Deum bona. X, 1678.

Prædestinationum alia sunt alligationis et potentiæ, alia conditionis et justitiæ. X, 1677. Prædestinationis ad mortem causa, peccatum. X, 1677. Quomodo. X, 1677. Salvatori alios bonitate et gratia Dei, alios justo et occulto judicio derelinquit. X, 1774. Ex his quibus justa severitas pœnam decreverat, alios a ventura ira absolvit, alios derelinquit. X, 1675. Non habent electi unde gloriantur, nec derelicti unde querantur. X, 1675. Quod multi pereunt, periculum est meritum, quod multi salvantur, salvantis est donum. X, 1815, 1655. Prædestinatus vivit ex fide sibi donata, non prædestinatus perit infidelitate voluntaria. X, 1844. Prædestinati, qui a libro vite nunquam delentur. VI, 1141. Prædestinationem in solis Apostolis non esse, ut voluit Pelagiani. X, 1661. Prædestinatum Christum et sanctos ejus qui negat, Apostolicam fidem oppugnat. X, 1785.

Prædestinatio sanctorum quid. X, 1834. Est gratuita. VI, 767; X, 1886. Quod ex parvulis demonstratur. X, 1798. Stulte dicitur, ideo Apostolos ad loquendum quibusdam populis verbum ire non permisso, quia sciebat Deus eos non credituros. X, 1659. Prædestinatus est Jacob ex Dei misericordia, non ex meritis aut prævisis operibus. X, 1670. Prædestinati dicuntur vasa misericordiae, utote cui totum debent quidquid sunt. X, 1670. In prædestinatione homo de meritis non extollatur. X, 1662. Prædestinatis suis Deus gratiam et perseverantiam donat. X, 1785. Prædestinatus incumbendum maxime bonis operibus. X, 1662. Prædestinatio remunerationis fieri solet ex præscientia virtutis. X, 1678. Prædestinationem ex prævisis meritis quæ sequantur incommoda. X, 1855. Prædestinatorum certum esse apud Deum definitumque numerum. X, 1798. Prædestinatorum ac reproborum numerum ac nomina novit Deus. VI, 846. Prædestinatorum ad regnum nullum perire posse, nec salvari posse quemquam eorum qui non prædestinati sunt. VI, 776. Cui sancte moriantur, qui damnabiles vixerint, et vice versa, consilium Dei occultum est, sed non injustum. X, 1663, 1664. Discretionis hujus causa supra facultatem humane cognitionis inquiritur, et sine fidei diminutione nescitur. X, 1798. Nec iniquitatem lerendum, quod quæ aut quanta sint electionis vasa nescimus. X, 1789. Prædestinationis ac præscientiæ Dei alium mysterium. VI, 886. Hoc ita admiremur, ut pro certo sit non esse apud Deum iniquitatem. X, 1678. Si nullo præcedente peccato aliquos Deus ad æternum damnasset interitum, quis ei diceret, *quare fecisti sic?* X, 1676. Credamus totam pœnam mortis ex judicis voluntate pendere.

- X**, 1661. Quod non omnes salvi fiunt, non fit divino vitio. **X**, 1664. De Dei voluntate dicta sic interpretentur, ut Deum nec infirmum, nec iniustum, nec personarum acceptorem intelligamus. **X**, 1665.
- Prædestinati** locus de Pelagio et Cælestio. **X**, 1682.
- Prædicator**, gemmarum spiritualium erogator. **V**, 2519. Ac veluti mater orandæ filiae studiosa. **V**, 2520. **Prædicare** tenetur sacerdos, ac vehementer clamare. **V**, 1814. **Prædicationis** sacerdotalis virtus ad expugnandam iniquitatem. **V**, 1815. **Prædicare** placita non querat sacerdos. **V**, 2206. **Prædicatio** aspera quam necessaria sit. **V**, 2520, 2525. **Egrotis** medicamenta providet, sanis ornamenta componit. **V**, 2521. **Prædicatores** timidi arguantur exemplo Joannis. **V**, 2116. **Iis** licet aliquando a morminacratione cessare. **V**, 2116. **Eosque** indignis laudibus, caritatis artificio, ad modorem vitæ suæ adducere. **V**, 2116. **Prædicatores** quanto velut Angeli ascendentes, aut descendentes. **V**, 1761. **Tutius** auditur veritas quam prædicatur. **X**, 1891. **Episcopi** concionem quomodo populi debeant sibi invicem ad memoriam revocare. **V**, 2527. **Prædicatorem** sine operibus bonis, quæ sequantur incommoda. **VI**, 1079.
- Præclara** indecenter appetuntur. **X**, 1875. **Præsul** plebi sibi creditæ semper debet prædicationis officium. **VI**, 1169. **Prælati** molliores multam sæpe nutriunt pestilentiam. **X**, 1765.
- Præpositorum** custodia utilis est, cum Spiritus greges et ipsos custodit pastores. **X**, 1862.
- Præpositi** nes alie ablativæ, alie accusativæ, alie utriusque. **I**, 1406.
- Præsentia** ac voluntatis Dei discrimen. **X**, 1859, 1810, 1845. **Præscivit** tantum Deus, non etiam prædestinavit, quæ nec ipse fecit, nec ut faceremus exigit. **X**, 1844. **Pecatum** novit Deus aut remittendum cum laude misericordie, aut plectendum cum laude justitiæ. **X**, 1841. **Præscit** Deus simul et prædestinat bona: at mala præscit tantum, et non prædestinat. **X**, 1840, 1844. **Præscivit** Deus quibus daturus erat ut crederent, et quæ illis erat beneficia largiturus. **X**, 1855. **Uno** eodemque tempore apud Deum est et præscire, et facere, et eligere. **X**, 1668. **Præscientia** Dei noviciem cogit. **X**, 1675. **Nec** necessitatem infert. **X**, 1840, 1848.
- Præsentia** iudicis cuncta cernentis, magna nobis necessitas recte vivendi. **VI**, 876. **Præsentia** Dei effectus. **VI**, 851.
- Præsides** fideles quomodo communione donandi aut privandi. **IX**, 785.
- Præsidiis** legatus contra Donatistas. **IX**, 815.
- Præstaverat**. **III**, 2178.
- Præsumendum** nihil sine Dei adiutorio ac voluntate. **V**, 2035.
- Prætextatus** episcopus. **X**, 1790.
- Prætextus** exceptor. **IX**, 816.
- Prætoris** ac palatini adventus regis nuntii. **V**, 2097.
- Pragmatici**. **IX**, 842.
- Præveas** Deum præsumit solitarium. **VIII**, 1215.
- Prævultus** Jerosolymitanus episcopus. **X**, 1680, 1721.
- Presbyteri** episcopi dignitate subjecti. **X**, 1756. **Non** debent summam tenere prædicationi. **X**, 1756. **Tertius** eis intra Ecclesiam locus. **X**, 1756. **Presbyteri** in basilica baptisterii lectus. **VII**, 807, 803. **Presbyter** intelligitur episcopus. **III**, 2502.
- Præcipuus** cum Libero semper dejectus. **III**, 2544.
- Primates** episcopi. **IX**, 820, 827, 854. **Primates** iudicum. **IX**, 815.
- Primitivus**. **IX**, 807, 821, 828. **Ei** absentis nocere non potuit Maximianistarum damnatio. **IX**, 841. **Dictum** ejus dum collationem recusaret. **IX**, 850.
- Primitivus** catholicus episcopus. **X**, 1751.
- Primitia** fructuum Deo offerenda. **V**, 2241. **Primitias** Deo offerre, nec ante de perceptis fructibus gustare. **VI**, 1171.
- Primosus** episcopus catholicus. **IX**, 805.
- Principiare**. **I**, 1448.
- Principium** quid. **III**, 2565. **Principia** introducunt Cerdon et Marcion duo sibi ignota, Manichæus duo contraria, Sethianus et Theodosius tria barbara, Valentinus multa. **VIII**, 1217.
- Principius** episc. **X**, 1790.
- Priscillianus** pars Manichæi. **X**, 1695. **In** Pelagianis redivivus. **X**, 1697. **Priscillianistæ** volunt animam esse de substantia Dei. **VIII**, 1207. **Priscillianistæ** legum severitate coercentur. **IX**, 815.
- Priscus**. **IX**, 816, 827.
- Privilegia** clericis et ecclesiis abrogata revocantur. **X**, 1751. **Privilegio** cadit qui abutitur. **V**, 1888.
- Prisus** aliquid alio quinque modis dicitur. **I**, 1458.
- Probatissimus**. **IX**, 787.
- Probatissimus** proconsul Africae. **IX**, 784.
- Processionis** die nonnulla non licent quæ alias licent. **III**, 2560, 2586. **Reliquæ** cum hymnis ac psallentium choris delatæ. **VII**, 815, 816, 853, 859.
- Proclus** Constantinop. **X**, 1750.
- Procliani**. **VIII**, 1217.
- Proconsulis** adiutor commentariorum officii. **IX**, 816. **Exceptores**. **IX**, 816.
- Proculus** Massiliensis. **X**, 1721.
- Procuratores**. **IX**, 818, 845.
- Profectum** a nobis expetit Deus: nec probantur qui in die mortis optant inveniri, quales de baptismo processerunt. **V**, 2252, 2255. **Proficiendum** semper. **X**, 1878.
- Professiones** tres in Ecclesia. **V**, 2527. **Professio** omnis et bonos habet et malos. **V**, 1835.
- Profectus** lector. **IX**, 795.
- Promissa** Scripture. **V**, 1869, 1891. **Promissa** Dei quæ sint, et quod non possint nimium desiderari. **VI**, 861. **Promissa** Christi et diaboli. **V**, 1878. **Promittit** Deus quod ipse facit. **X**, 1863. **Promissa**, ac nominatum baptismi implenda. **V**, 2254.
- Promontoriensis** Ecclesia. **VII**, 858.
- Pronomina** aut finita sunt, aut infinita, aut plus quam finita. **I**, 1594.
- Pronuntiatio**, res inter prima vel sola oratoria officia. **I**, 1441.
- Propheta** Elisæi avo in Judæa contempti. **V**, 1826. **Prophetis** frustra adversantur Manichæi, cum illis consecrati Apostoli. **VIII**, 1107.
- Prophetia** ad Christum ducentis figura, puella Naaman. **V**, 1872. **Prophetici** verbi typus, fuerit ab Abraham missus, ut quæreret Isaac uxorem. **V**, 1755, 1756. **Prophetia** jam completa, fidem faciunt nomen impletis. **X**, 1877. **Propheta** merita in melius non arguntur, nisi adsint bona opera. **III**, 2178.
- Proprietas** quadruplex. **I**, 1426.
- Proprium**. Hoc solum nostrum est, quod nobis vel nostris rationabiliter sufficit. **V**, 2264, 2268.
- Proprietas** monachis proficit. **I**, 1450.
- Prosper** et Hilarius quosdam Galliarum novatores ad Cælestium dolebant. **X**, 1756. **Prosper** homo divinus Romæ dissipat quosdam Pelagianæ heresis sacculos. **X**, 1684. **Proseri** carmen de ingratis. **X**, 1684. **Hæresis** Pelagianæ et Nestorianæ Epiphanius. **X**, 1686. **Prosperi** Aquitani ad Rufinum pro Augustino epistola. **X**, 1795. **Contra** Calixtorum pro Augustino liber. **X**, 1801. **Pro** Augustino responsiones ad capitula eulimianorum Gallorum. **X**, 1855. **Ad** ejusmodi objectionum Vincentianarum. **X**, 1845. **Ad** excerpta de Genensii civitate missa. **X**, 1849. **In** Augustini tractatorem duo epi grammatæ. **X**, 1837. **Sequentium** liber. **X**, 1849.
- Prosper** in saeculo agenti quam sit metuendum. **V**, 1852. **Prospera** periculosiora sunt animo, quam corpori adversa. **X**, 1876. **Prosperitas** malis quo Dei iudicio contingit. **V**, 2522. **Prosperitas** malorum, ulcera sanat animarum. **III**, 2458.
- Protectores** domestici. **IX**, 816.
- Protervus** a Cælia. **IX**, 779, 787.
- Prothasius**. **IX**, 828.
- Protector**. **V**, 2085.
- Providentia** Dei semper operantis. **X**, 1882. **Nihil** est quod non complectatur. **X**, 1885. **Providentia** Dei quam sapienter alis egere, alios abundare permisit. **V**, 2556, 2541. **Deus** ipse sit horreum tuum, ipse apotheca, ipse marsupium, ipse divitiæ, ipse omnia in omnia. **I**, 1471. **Providentiam** negantium voces, eorumque refutatio. **III**, 2586. **Providentiam** qui non negant, unde interdum adversus eam concutiantur. **V**, 2055. **Sic** operari Deus assuevit, ut ubi defecit humanum consilium, illic intercedat divinum adiutorium. **V**, 1790.
- Proximus**, omnis homo. **V**, 1860, 1900.
- Prudentia** **VI**, 786. **De** prudentia Sermo. **VI**, 1240.
- Psallendi** recta ractio. **X**, 1865. **Psallendi** quadam consuetudine recepta gratulatur Cæsarius. **V**, 2282. **Psallentium** consentiant voces et amores. **V**, 2285. **Qui** inter psallendum pii concipiendi sint affectus. **V**, 2285. **Psalmorum** cantui subjicienda oratio. **V**, 2284. **Psalmus** quantum ad historiam anterior est tertio. **III**, 2298, 2504, 2555. **Renissionis** et reformationis tempus describit. **III**, 2289. **Psalmum** **L** vel **xc** cantioorum turpium loco. discendum. **V**, 2525. **Psalmum** **L** quotiens sermo futurus erat, Cæsarius maturius faciebat dici. **V**, 2284. **De** psalmorum numero, vel commemoratione ne legem sibi imponat, monetur Reclusa. **I**, 1456.
- Psalterium**, seu ex singularum psalmorum selectis verbis contexta oratio. **VI**, 1155.
- Ptolomæus** Philadelphus. **III**, 2161.
- Publicani**. **V**, 1842.
- Pudicitia** laus. **VI**, 1082. **Pudicitia** alia corporis, alia animi: utriusque descriptio. **VI**, 1082. **Pudori** semper ad-

versa moulium tela. V, 1840. Pudoris effectus naturalis. I, 1455.

Pueritia ad institutionem morum idonea. II, 1108.

Puella in masculum immutata. III, 2537.

Pugna interioris et exterioris hominis. V, 1945. Pugnae contra vitia nunc pietas est. X, 1884. Quae in paradiso non fuisset. X, 1884.

Pulchritudo corporum quam fluxa. VI, 1036. Vir egregia forma faciem septem plagis vulneravit, ut pulchritudinem quae ab omnibus desiderabatur, damnaaret. III, 2536. Pulchritudo iustitiae. VI, 1521.

Pulmo cordis ventilabrum. VI, 802.

Pulpitum uade lectiones canonicae recitantur. VII, 853.

Punicum proverbium. V, 1906.

Punire eum, qui quod naturae suae est agit, iniquum est. III, 2299. Puniri etiam Deus, cum voluntati male dat potestatem efficiendi quod cupit. X, 1865.

Purgatorii locum quaedam inter Graecos secta negavit. II, 1127. Hic locus adst. nitur. II, 1128. Quam graves illic poenae. II, 1129. Ab in erri poenis non differunt, nisi quod licet habiturae sint. II, 1150. Purgat rii ignis gravitas. VI, 1128. Ad purgatorium animae per Angelos deo orantur, ibique ab eis saepe visitantur. VI, 1524. Qui iis subveniendum. VI, 1529, 1528. Illarum genitus. VI, 1525. Quaedam animae in eisdem locis puniuntur, in quibus deliquerunt. VI, 800. Purgatorium non sentiunt, qui in fine vitae baptizantur. VI, 1127. Redimendi se cura uxori aut marito aut propi quis frustra dimititur. V, 2268.

Puritatem hic nulli esse perfectam. V, 2034.

Purpurarius episcopus scribit in gratiam diaconi. IX, 793. Tulit a templo Serapis cupas. IX, 797, 798. A Lucilla accepit centum folles. IX, 799. Purpurii scelestum pacifici Caecilianus dictis responsum. IX, 778.

Pythagorae superba doctrina. X, 1632, 1696.

Pythouisse praestigis verus Samuel Sauli non est ostensus. III, 2179, 2250.

Q.

Quadragesimae significatio. I, 1457. Quadragesima statim incipiente baptizandi parvuli sunt offerendi. V, 1751. Quadragesimae ieiunium. VII, 812. Sanctorum exemplis atque abstinentia Domini consecratur. V, 2025, 2051. Non tantum regenerandis, sed et omnibus renatis observandum. V, 2053. Divina auctoritate et omnibus indictum. Christianis. I, 1456. Institutio illius quam conveniens salutis nostrae reparationi. V, 2051. Quadragesimae dies corporibus salubres et animae medicinales. V, 2019. Quibus non iudicium pariant. V, 2019. Quadragesimae tempus nulli debere esse fastidiosum, et quam salubre sit sive iustis sive peccatoribus. V, 2027. Hanc in totum non observare sacrilegium est, ex parte violare peccatum. V, 2051. Quadragesima non ieiunare peccatum est, nisi infirmitas excuset. V, 2022. Qui ieiunare non valet, secretis sibi prandium parat. V, 2022. Et amplius pauperibus eroget. V, 2022. Pauperibus erogandum quod prandere solebamus. V, 2021, 2024, 2026, 2027, 2050. In coenis nullus ciborum suavitate, vel nimitate obruatur. V, 2021. Alias nullus est ieiunii iuctus. V, 2025. His diebus vinum, ut carnes, abstinere indicatur. V, 2025, 2029. Tunc cessent lavaera, vina, carnes. V, 2027. Occupationes saeculi saltem temperanda. V, 2020. Venatibus tota die immorantes, licet ieiunent, Domino non ieiunant. V, 2029. Per totam Quadragesimam etiam a pro, riis axoribus continentium. V, 2024. Specialis ratio cur hoc tempore continentium. V, 2051. Ante omnia ieiunandum a vitis. V, 2025. Quadragesimae diebus totius anni cibaria animae nostrae providenda. V, 2019, 2021. Damna spiritalia reparanda. V, 2019. Quadragesimae pia exercitia. V, 1760. Omnes his diebus ad Vigilias, Tertiam, Sextam et Nonam conveniunt : quam excusetur. V, 2019. De ieiunii Quadragesimalis observantia Sereno. VI, 1314. Quadragesima velum appenditur inter nos et Sancta sanctorum. I, 1457. Quadragesimae diebus non recitatur oratione suo historia Imolationis Isaac, cur. V, 1749. Quadragesima qui n loque celebratur festivitas Cathedralis S. Petri. V, 2101.

Quaerens Deum, gaudium querit : qui illud obtinet. X, 1853. Quaerentes male Dominum qualiter cadant. V, 2037. Questionarius dolor. V, 1950.

Quaestio quibus articulis nectatur. I, 1444. Quaestiones legales quatuor. I, 1444. Quae civiles dicantur. I, 1441. Earum modi. I, 1441. Quaestionum rationalium quatuor modi. I, 1445. Quaestionum ex veteri et novo Testamento liber. III, 221. Scriptis annis creiter ccc. post excidium Jerusalem sub Vespasiano. III, 2545.

Qualitatis aetoria in ceteras omnes videtur incurrere. I, 1452. Qualitatis species quatuor. I, 1452. Qualitates qui non suscipiunt magis et minus. I, 1455. Quaeiam contra-

rietatem recipiant aut non recipiant. I, 1454.

Quanti proprium quod in omni et in solo invenitur. I, 1450. Quantum diversa genera. I, 1428. Quanto nihil esse contrarium. I, 1429, 1450.

Quies. Gradus quibus anima pervenit ad quietem. VI, 825, 826.

Quinones. IX, 795.

Quintastus. IX, 787.

Quintus Senna. IX, 781.

Quodvultdeus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779

Quodvultdeus adiutor commentariorum. IX, 816.

R.

Rabani Mauri Sermones. V, 1052, 1059, 2156, 2274, 2294, 2296, 2515, 2525, 2528.

Radices duae in cordibus hominum ab agricolis duobus plantatae. V, 1968.

Ranae haereticorum ac philosophorum exprimitur Iniquitatem. V, 1785. Ranis commitantur hypocritae et qui peccata non deponunt. III, 2459, 2410.

Raphidin interpretatur sanitas iudicii. V, 1795.

Rapientes aliena quantum sicut puniendi. V, 1896, 1898. Si in ignem mittitur qui de proprio non erogavit, quanto magis qui aliena rapuit, nec restituit? V, 2218. Rapere non licet quod habet dives et avarus, etiam ut inde elemosynae fiant. V, 2288.

Rap-acen Hebraei Isaei pro heretico filium dicunt. III, 2187.

Ratio quid sit. VI, 781, 786, 788, 804, 808, 809. Est speculum speculandi Dei. VI, 812. Quatenus sapientia dicitur, aut prudentia. VI, 787. Quaedam sunt infra, quaedam iuxta, quaedam supra rationem : et quae illa. VI, 788. Rationalis cogitat o circuitus est mentis. VI, 752.

Ratiocinatio quid sit. VI, 781.

Rationis naturae finis. VI, 1005. Rationalium triplex status. VI, 812. Quadruplex conditio. VI, 815.

Rationalis. IX, 792.

Rebecca interpretatur patientia. V, 1757. Ecclesiae est figura. V, 1758.

Rebath in terra Emath, nunc est Antiochia. III, 2188.

Reconciliatio nostra per solum Filium, sed non soli Filio. VI, 760.

Recti amans quis. X, 1877. Rectum cor cum Deo est, quando propter Deum queritur Deus. X, 1879.

Reclusi intra cellulam obstruo exitu. I, 1431. Reclusio solius corporis non prodest. I, 1431.

Reclusarum vix aliqua sola et quae fabulis non valet, reperitur. I, 1431. Quae inde perniciosa. I, 1452, 1454. Reclusarum aliarum avaritia. I, 1452. Nec pauperum, nec hospitem praetextu quidquam habeant. I, 1452. Recluse exercitia. I, 1453. Recluse dantur, quae cellam suam vertunt in scholam. I, 1455. Reclusa student silentio, et quomodo loquantur. I, 1455, 1454, 1455. Quibus loquantur. I, 1453. Quo tempore silere teneantur, aut permittantur loqui. I, 1453. Virorum munuscula vel litteras ne suscipiat, nec ipsa eis dirigat. I, 1455. Super omnia tranquillitatem spiritus et pacem cordis debet retinere. I, 1455. Opera manuum necessaria sibi debet comparare. I, 1452, 1456. Recluse vestimenta. I, 1458. Cibus. I, 1453, 1458. Ei permittitur piscis, pulmentum ex butyro conditum, ac diebus ieiunii in aestate somnus inter Matutinas et Primas. I, 1458. Quid ei agendum ante somnum. I, 1459.

Redemptionis nostrae figura. V, 1816. Qui Christus et terra subvenit, et iustitiam modum tenuit. V, 2033. Reparare nos Deus potuit per potentiam, sed maluit hoc prestare suaviter. V, 2209. Ibi de hoc mysterio per aeternam discessit. Redemptionis nostrae beneficium. V, 2055. Quantum sit. VI, 835, 860, 874. Redemptionis nostrae quale erogatum sit pretium, qualis exigenda usura. V, 2042. Ob hoc minus maxime magnificandus Deus. V, 2152. Redemptus homo tanto debet plus quam se, quanto maior est qui se dedit pro ipso. VI, 958, 744. Redemptionis nostrae cogitatione occupata mens qualiter afficitur. V, 2152. *vide Libertas.*

Redemptor noster sola ex virgine potuit nasci. V, 1958.

Redimere tempus. V, 1966.

Refectionem e curies imperat. VI, 1101. Sic ad dapes quisque debet accedere, ut aeger ad medicinam. VI, 1101.

Regna civitas. X, 1777.

Regni Dei felicitas. I, 1475; VI, 862. Regni Dei bona et inferni mala comparantur. VI, 891. Regnum Dei gratia. V, 1908. Regnum Dei intra nos, Christus. V, 1917. Regnum nostrum Christus. V, 2115. Regnum Christi aeternum. III, 2597. Regnabat crederet in caelo, non in terra III, 2581. Regnum Ecclesiae perpetuum. III, 2448. Regnant sancti etiam in hoc saeculo, cum se et alios bene regunt. III, 2448, 2450. Hoc dicitur regnum mille annu-

rum. III, 2450. Regnum Christi in terra. *Vide* Millenarii. Regnum cœlorum primum in Evangelio prædicatum. X, 1704. Regni cœlorum mansiones multæ quid sint. X, 1655. Regni cœlorum capiendi varii modi. V, 2112. Illius præmium omnibus in promissa est. V, 2218. Tanti valet, quantum tu es: te da, et habebis. VI, 958. Regnum cœlorum omnis qui in peccatis suis, vel sine baptismo moritur, non potest possidere. X, 1616.

Regi, dirigi, corrigi, erigi, quid differant. VI, 1538.

Regularium institutionum varia præcepta. VI, 1255.

Relativa sunt, quæ ad aliud dicuntur. VIII, 1175. Relationis, seu ad aliquid, definitio. I, 1431. Pro, rietas. I, 1450, 1455.

Religio secreta maxima reipublicæ importat discrimina, et contra. IX, 777. Religionis simulatae ac veræ sententia. VI, 1091. Religio vera. VI, 825. Religiosus opponitur laico ac sæculari. V, 2165, 2221; VI, 959. Religionis interessus ubi altissimæ puritatis professio. VI, 956. Religionis habitus. V, 2208. Non sufficit sine mortis conversione. V, 2208. Religiosis vitæ integræ ac bonæ famæ studium esse debere. VI, 1221.

Reliquiæ Martyrum velut spicæ per totum mundum sparse. V, 2164. Reliquiæ Sanctorum, præcipue Martyrum, ut Christi membra honorandas. VIII, 1219. Asterscens, Vigilantius aut Emouianus est. VIII, 1219. Ad festivitatem martyris, cuius habentur reliquiæ, de longinquo venit. VII, 812. Ab ejus Memoria reportatur oleum benedictum. VII, 844, 918. Item orarium seu sudarium. VII, 844. Necum aqua agrotis propinanda. VII, 844. Illic vinum benedicendum deferretur. VII, 849. Reliquiarum loco sumpta terra cum pulvere ex tumulo S. Stephanii. VII, 815, 816. Pulvis hinc alatus sanat paralyticum. VII, 859. Partem corporis S. Stephani obtinet Avitus. VII, 806. Reliquiarum S. Stephani portionem in aliam ecclesiam deferre cegitans episcopus prohibetur. VII, 859. Reliquiæ solemniter cum hymnis ac psallentium choris transferuntur. VII, 815, 816, 855, 858. Reliquiæ in loco absidæ super cathedram velatam positæ, ac palla tectæ. VII, 855. Et intra capsellam argenteam. VII, 859. Ad interiora loca sanctorum Reliquiarum patet aditus per fenestellam Memoriae. VII, 840, 847. Ut oraris missis tangi valeant. VII, 840. Candela argentea voto oblata. VII, 840. Cereus accendit coram sacris reliquiis, ibique baculum reliquit, cui pes fractus restitutus est. VII, 857. Reliquiis Sanctorum collo defert S. Germanus Antissied. X, 1755. Reliquiarum deosudatio. VII, 815. Reliquiarum veritati non facile credens Dei famula, quæ a scriptulo sanctorum. VII, 851. Martyris necum vindicatis os. IX, 775.

Remissiones peccatorum septem. V, 2189.

Renascimur, ut reddamur ad pristinum Adæ statum. III, 2582.

Renovatio ac reparatio nemo non indiget. V, 2055. Renovellatæ partes. IX, 780.

Reprobatorum multitudo unum corpus est sub principe diabolo. V, 1888. Reprobatorum natura, non vitii auctor Deus. X, 1859. Quid hi ad ornatum sæculi et aliorum utilitatem conferant. X, 1859. Reprobatorum cona. VI, 1186, 1201. Haud injuria sunt æternæ. VI, 1128. *Vid.* Pœna.

Requies Dei. VI, 747; X, 1882. Requies animæ adhuc in carne degentis. X, 1860. Requies et vita cordis nostri. VI, 791, 846, 965.

Res quid sit. I, 1410.

Residue mæte ablatis res alienas volens, gratiam Dei impudenter expectat. V, 2212.

Ristituta basilica. VII, 859; IX, 808, 809.

Restitutus episcopus. IX, 811, 816, 827.

Respectus Dei triplex. VI, 1159.

Resurrectionem mortuorum dolo negant Pagani. III, 2515. Hanc philoso, hi ex elementarum pondere impugnant. VI, 745. Resurrectionis spes a Gentilibus Christianus accernit. V, 1961. In resurrectione omnis statura fidei nostræ consistit. V, 2057. Resurrectionis fides. VI, 1210. Est certissima. V, 2074. Resurrectionem esse posse, ac reapse futuram esse comprobatur. VI, 727, 1165. Idque tum ex promissis Dei, tum ex animarum æternitate. VI, 1027. Aliisque multis argumentis. V, 1964. Resurrectionis futuræ exemplar Christus. V, 2070. Imago, baptisimus. V, 2070. Resurrectio Christi in Adam, Noe et Jona figurata. V, 2067, 2038. Illius fructus. V, 2070. Resurrectio Domini spes nostra. V, 2085. Pignus nostræ. V, 1962. Resurrectionis nostræ spiritualis atque corporalis semen quoddam in anima et carne Christi. VIII, 1172. Resurrectionis Christi dies cæteris lucidior. V, 2058. Dierum omnium mater. V, 2058. Dies in qua Synagoga finitur, et Ecclesia nascitur. V, 2058. In quam tota sabbati gratia transfertur. V, 2058. De morte ad vitam indeciduum nullus auto novissimum diem nisi Dominus revertitur. III, 2200. Resurrectio Moysi ad tempus. III, 2198. Resurrectionis similitudo, in Sanctis

qui post resurrectionem Domini apparuerunt, non ipsa resurrectio ostendebatur. III, 2200.

Resurrectiones sunt duæ. V, 1926, 2074. Qualis prima quæ est justorum, et secunda impiorum. VIII, 1218. Resurrectio prima, ipsa est qua resurgimus per baptismum. III, 2419, 2448, 2449. Resurrectiones duæ, duæ sunt etolæ. VI, 1282. Resurrectio carnis justis et in istis erit communis, sed non gratia immutationis. VI, 765, 774. Resurrectio impiorum non erit ut reddant gestorum rationem, sed ut videant verum esse quod credere voleverunt. III, 2552. Resurgent impii ad perditionem, peccatores ad penam. III, 2555. Quales futuri sint qui resurrexerint. VI, 1161. Qui dicunt animas novis, in quibus antea non vixerint, corporibus induendas, reuelluntur. V, 2065. Resurgemus omnes in propriis corporibus. V, 1964; VI, 1185. In eadem carne. V, 2175, 2181, 2182, 2191, 2195. Cum ossibus, sanguine, etc. VI, 759. Cum corporibus quæ in matris ventribus accepimus. VI, 764. Unusquisque in forma sexus sui. VI, 765; VIII, 1220. Non sexum, sed fragilitatem mutantes. V, 2191. Resurgent omnes in propriis corporibus ac sexu, et ut in ea ætate qua Christus surrexit. VI, 1185. Animabus reddenda corpora in matris ventribus accepta. VI, 764. In eo sexu quo hinc hauerunt, sed non sicut hinc animalia. VI, 765. Resurgent corpori quatuor præstabitur. V, 1807. Resurrectionis velocitas. V, 1956. Resurrectio una et insimul, et semel, et in eadem carne erit omnium mortuorum. VIII, 1215. Anteriori mortui sunt, necne, qui judicii die necum animam posuerunt, utrumvis liberum est credere. VIII, 1215.

Retributiones justitiæ, gratiæ, iniquitatis. X, 1800, 1861.

Rex quasi vicarius Dei. III, 2284. Dei imago est sicut et episcopus Christi. III, 2254. Honor ei, licet indigno, vel propter ordinem deferendus. III, 2254. Regni merito sapientiæ spiritum Salomon post peccatum habuit, et Nabuchodonosor in camino Chri tum vidit. III, 2591. Rex imago Dei, excepto Dei nomine, omnem potestatem ejus habet. III, 2527. Ipse ducem habet justitiam, quam non licet illi contemneret. III, 2527. Deus nascunt ut a rege. Dei auctoritas læcipiat et currat per omnes. III, 2550. Regibus Judæcorum plauerunt ad sessum moræ, Romanorum equi, Garamantum tauri, Persarum venticula, Madianarum camelus, Afrorum asini. III, 2550. Regis opus est pro his quibus regnat vitam proponere. V, 2051. Rex iudicis, maxima laude dignus. III, 2575. Rex iniquus, rex audivus. VI, 1085. Regis justitia in quo sita sit. VI, 1085. Regis justitia bona. VI, 1085. Iniqui mala. VI, 1086. Rex uti nunc primus, ita primatum in prems habiturus est, si iudicis. VI, 1086. Subditum omnium: ita in eum erit implacabilis. VI, 1086. Rex est qui recte carnem regit. X, 1879. *Vide* Regnum.

Rhetorice Angustodun. IX, 779, 787.

Rhetorice principia. I, 1459. Rhetoricæ partium ordo. I, 1458.

Rhodi præcipue crescit Pelagii doctrina. X, 1606.

Risise Dominum, nunquam legimus. V, 2155.

Romanorum antiqua continentia. III, 2550. Romanorum æquinoctium. III, 2279. Romanis Hispani, Galli et Arii subjecti. III, 2522.

Roma Gothorum clamorem contremuit. II, 1120. Romanum Imperium. *Vide* Imperium. Roma Petri sedes prima, pastoralis honoris caput, religione tenet quod non possidet armis. X, 1685. Romæ duorum Apostolorum præsentis sunt memoria. IX, 805. Romæ se partem aliquam habere frustra jaclitant Donatistæ. IX, 805. Quos et quales ibi habuerunt episcopos. IX, 805. Romæ quadraginta et quot excurrunt basilicæ. IX, 805.

Romane sedis dignitas. IX, 787. Hæc Petri est sedes. X, 1724, 1807. Romane sedis episcopatus ac tota auctoritas a Petro emersit. X, 1714. Hanc cum consulunt Synodi, et placata sua ad ipsos referunt judicium, antiquæ traditionis exempla servant. X, 1714. Sedi Apostolicæ totius ovilis Domini cura incumbit. X, 1765. Quam more majorum cunctis per orbem Ecclesiis debet. X, 1765, 1771. Tradita sibi aviantus potestate. X, 1771. Romana Ecclesia curæ et occupationibus. X, 1714, 1765, 1765. Diversorum consulta tractat. X, 1714. Ad Romanam episcopatum ut ad caput recurrendum, quoties agitur de sinitate membrorum. X, 1776. Romani Pontificis auctoritas in Pontifices alios. VI, 1129. Romanorum episcopus ut Latinorum Primarius iudex moratur. X, 1700. Romanam sedem Arii vocant Apostolicam. IX, 808, 809. Huc maxime nobis fieri voluit quod deereverat. IX, 808. Pro certo ponitur, rem apud Arios relatam ad sedem Apostolicam fuisse referendam. X, 1722. Apostolicæ sedi in honorem beatissimum Petri Patrum decreta peculiariter sauxere reverentiam. X, 1719. Romane sæci Patrum tanta auctoritas semper fuit, ut de ejus judicio discere nullo audieret. X, 1725. Romanus pontifex gladio Petri armat antistites. X, 1851. Africanorum conciliorum decretis sententiæ suæ robor ad-

nectit. X, 1831. Contra inimicis gratiae regis utitur edictis. X, 1831. Coelestius in Africa damnatus ad Romanum episcopum appellat. X, 1087. Trina concilia Africana Pelagio et Coelestio damnatis, gesta sua Romanum mittunt. X, 1689. Theodotus Antiochiae gesta alia pariter ad Romanum episcopum misit. X, 1687. Tractoria Zosimi per totum orbem missa et subscriptoibus roborata. X, 1689. Conciliorum Africanorum decretis sententiae suae robur Zosimus adaequit. X, 1831. Romanus pontifex Scottis episcopum ordinat. X, 1851. Romanae sedis episcopum Afri vocant fratrem et consacerdotem. IX, 807, 809.

Romanum Concilium sine Miltiade gesta. IX, 779, 783, 786. Romanae Ecclesiae diaconi. *Vide* Diaconi.

Conium s. IX 858.

Romula flamma. V, 2049, 2054.

Romulus diaconus. X, 1771.

Romulus executor. IX, 816.

Rufinus scriba. IX, 816.

Rufinus consul. IX, 808.

Rufinus Donat. IX, 807.

Rufinus Syrus, Pelagii institutor, per hunc perversam de peccato originis doctrinam publicavit. X, 1681.

Rufinus Aquileiensis vocatur Gruanius et Pelagii praecursor ac magister. X, 1695, 1696. Latine vertit Evagrii librum. X, 1695.

Rufino scripta a Prospero epistola. X, 1793.

Ruminatio. V, 2530.

Rumo idus consul. IX, 810, 814.

Rustica nobilis temina. VII, 848.

Rusticus consul. X, 1777.

Rusticos posse memoriter retinere psalmos, antiphonas etc. V, 2525.

S.

Sabbati religio apud Iudaeos. V, 2038. Sabbatum quis vere observet. X, 1832, 1837. Sabbatum spiritale, et qui illud violent. V, 1784.

Sabbellius. III, 2266. Ipsum dicit Patrem quem et Filium. III, 2387. Unionem accipit Patrem et Filium. III, 2267. Personarum proprietatem confundit. X, 1755. In una persona confundit Trinitatem. VIII, 1215, 1214. Sabellio fides opposita. V, 2181. Sabellium in his, qui me vidit, vidit et Patrem, particulam et refutat. VIII, 1110. Rebatat et quod ait Christus, Pater misit me. VIII, 1112. Sabellii et Arii pugna Catholico militat. VIII, 1112.

Sabelliani ipsammet Patrem dicunt esse Filium, ne videantur multicolae. V, 1101. Unam esse volunt Patris et Filii et Spiritus sancti personam. V, 2174; VI, 753. Dicuntur flagere parvulum a Maria fortuito repertum esse. V, 2105.

Sabinianus. II, 1152.

Sacellum. IX, 799.

Sacra, deus potestatis adversae. III, 2316.

Sacerdotes in antiqua lege Deo nasci voluit, non fieri. III, 2213. In nova vero fieri. III, 2215. Sacerdotem fieri posse, qui uxorem habeat. III, 2584. Sacerdotibus non licet uxores habere, id est, jam ordinatis non licet convivere. III, 2585. Sacerdotibus opera manuum non licere. VI, 1502. Sacerdotes Dei ex delegatione dant benedictionem verbis solemnibus. III, 2525. Cur legati dicantur. III, 2529. Dispensant corpus et sanguinem Domini. V, 1975. Sacerdotibus solum licet in oratione sibi responderi velle. III, 2502. In Alexandria et per totam Aegyptum, si desit episcopus, consecrat (vel consignat) presbyter. III, 2502. Sacerdotis vicem gerere non potest diaconus, aut qui non est sacerdos. III, 2246. Sacerdotalis habitus. VII, 809, 810. Sacerdotem quid moneant amictus, alba, cingulum. VI, 1510. Sacerdotum iudicium sic Constantinus ducit, ac si Dominus ipse residens iudicet. IX, 788.

Sacerdotum onera et pericula. V, 2287. Sacerdotum cervicibus quantum immincat pondus, et quantum teneatur verum Dei praedicare. V, 2517. Sacerdosie sit remissior in verbo Dei praedicando. V, 2520. Tacere eis non licet. V, 1814. Sacerdotes velut vaccae, populus veluti vitulis, i.e. verbi Dei praeparant. V, 2518. Sacerdotum linguae arma sunt, quae iniquitatem destruant. V, 1815. Sacerdotes medici sunt spirituales. V, 1522. Sacerdotum potestas ad remissionem peccatorum. VI, 1122. Sacerdoti velut Domini vicario necessario confitenda peccata. VI, 1154. Ille existimandus est ut angelus Dei. VI, 1153. *Vide* Confessio. Sacerdos timeat peccare, sed magis desperare. VI, 1119. Sacerdotibus capita radere in penitentiam non licet. IX, 804. Sacerdotibus Dei nulla maior infelicitas, quam vivere, nec esse quod fuerant. IX, 804. Sacerdotum avaritia. VI, 1500. Licentia. VI, 1505.

Sacerdoti ac sacrificii veteris abolitio. V, 2035.

Sacra. VII, 819, 821. Sacra Imperatoris. V, 1740. Sacramenta ex latere Christi proflexerunt. X, 1888. Sacramenta Christi in Donatistis approbant Catholici, et ra- eis fratres eos agnoscunt. IX, 825. Sacramenta in malis Christianis patiuntur injuriam. V, 1855. Sacramentum quis vendat. VI, 1502. Sacramenta ab infirmo suscipienda. VI, 1454.

Sacrificium non intermittit ethnicus, nuntiata filii unici morte. VI, 1166. Sacrificia alia sunt voluntaria et libera. alia mandata. III, 2515. In his offerendum quod mandatum est, in illis potiora et electa. III, 2515. Sacrificia Christianorum oblationes Abel, Iudeorum munera Cain adumbrabant. VI, 748. Sacrificia olim cur praecipit Deus, cum i si ea non placerint. III, 2590. Sacrificiorum veterum abolitio revelata. V, 1816. Et aliud ab his in toto orbe celebrandum. IX, 822.

Sacrificium quod Christus instituit, et offerri praecipit. VI, 1556. Qualiter affectus esse debeat, qui illud offert. VI, 956. Sacrificium oblatis, in qua summus sacerdos Melchisedech nostri decere praesumunt. III, 2529. Super altare quotidie Christi corpus offertur, et sanguis pro peccatoribus funditur. V, 2154. Ubi et hostia Christus est, et sacerdos. V, 2154. Sacrificia pro defunctis. V, 2101. Sacrificium panis et vini Ecclesia per orbem offerre non cessat. VI, 772. Hujus ac veterum sacrificiorum discrimen. VI, 775. Sacrificii veri extra catholicam Ecclesiam locus non est. X, 1860. Sacrificium qui offerant non sacerdotes. III, 2246. Sacrificiis non redimuntur iniqui actus, sed lamentatione et misericordia. III, 2512. Sacrificium duplex a nobis exigit Deus. V, 2163. Sacrificium vult Deus, non ex quo creascit, sed quod prosit homini. V, 2252. Sacrificium praec omnibus Deo acceptum. VI, 1059. Sacrificium maximum quod Deo debeamus, quidquid boni est etiam malis hominibus facere. V, 2232. Sacrificium nullum tam justum, quam cum a Deo offerimus. III, 5559. Sacrificium cordis Deo oblatum nobis integrum permanet. V, 1953. Sacrificium laudis. *Vide* Laus.

Saculum relinquendum spiritalis ebrietas. V, 2090. Saeviens in peccatorem justus, miseretur. V, 2214. Salis naturam in humano corpore esse. III, 2161. Saltationes ante basilicas Sanctorum Paganos redolent. V, 2250.

Salus nostra nobis naturalis est, non fructus mortis Christi, secundum Pelagianos. X, 1625. Hi refelluntur. X, 1622, 1624. Salutem nec natura nostra integra sine gratia consequi potuisset. X, 1886. Salutis spes ea nititur bonitate quae creavit. VI, 872. Salus non est in Patre aut in Filio solo, sed in nomine totius Trinitatis. III, 2587. Quod periculi salvati nec velint nec possint, non fit Dei voluntate. X, 1846, 1848. Deus vult omnes salvos fieri, et neminem perire. V, 2216. Quo sensu id dicitur. X, 1783, 1856, 1844. Qui dicit Deum non omnes salvos fieri velle, durius loquitur. X, 1841. Salvator nemo sive Legis tempore, sive ante, alia fide aut gratia quam Christi. X, 1798, 1837. Quomodo Christus nos salvet. X, 1801. Ac totius mundi sit salvator. X, 1812, 1858, 1844. Salutis humanae taxatio. V, 2034. Salutis aeternae remedia unde iis qui ante Christum existerunt. X, 1770, 1772. Salutem nullam nisi per Filium Dei incarnatum, esse sciebant antiqui sancti. VI, 1155. Salus omni modo non est nisi ex fide. X, 1826. Salus nostra Dei donum, perditio nostrum meritum. X, 1845. Salus nostra pendet ex voluntate et gratia Dei. VI, 881. Quo modo illam in parvulis, quomodo in majoribus operetur. X, 1785. Salus parvulorum ex mera est Dei bonitatis effusione. X, 1798. Cur alios salvet Deus, alios non salvet, sine fidei diminutione nescitur. X, 1798. Salvat Deus dono bonitatis, et iudicio severitatis obdurat. X, 1782. Nemo nisi iuste damnatur, nemo nisi misericorditer liberatur. X, 1855. Salus hominis quomodo in eius voluntate sit. V, 2244. Hominem sola Dei misericordia, et tamen non nisi propria voluntate salvari quomodo recte dicitur. X, 1781. In opere salutis nostrae quid Dei, quid nostrum sit. VIII, 1217, 1218. Salutis desiderium. VI, 885. De salute nullus hic securus. V, 2055. In remedium salutis suae semper tardus est, qui vitae suae incertus est. V, 2226. Salutis initium et progressus. X, 1806.

Salutatio. Non resalandi praecceptum in Scriptura pro- verbium est; quid significet. V, 1829.

Samaritae. III, 2512.

Samaritanus, custos. X, 1628. Samaritae vaccis sacrificabant. III, 2253. Eorum dogma. IX, 764. Ostenditur Donatistis convenire. IX, 764. Samaritanorum circumcisio non iterabatur. IX, 764.

Sams. III, 2557.

Sams. a Jacob in benedictione Dan praecognitus. III, 2202. Sansonis fortitudo non ex capillis, sed ex mantili Dominici observatione pendet. III, 2177. Cum caecitas rediit ob praenitentiae meritum. III, 2177.

Samuelem aut de Aaron natum, aut sacerdotem dicere, stultitiæ aut ignorantie est. III, 2244. Nec dicendum vicem egisse sacerdotis. III, 2246. Obtulit quidem Deo sacrificium, sed per sacerdotes. III, 2246. Samuel non est ostensus Sauli. III, 2179, 2250.

Sancti multi non ris digni in terris. VII, 809, 810. Sanctitas quædam naturalis in animis nostris. II, 1101. Sanctæ vitæ ratio processu gaudet et crescit, cessatioque torpescit et deficit. II, 1118. Sancti non deest unde hinc jugiter genant ac se peccatores pronuntiant. V, 1945. Sancti quomodo sancti esse non desinant, licet peccato nullus careat. VIII, 1221. Cur peccatoribus in sanctos potestas data. X, 1861.

Sanctis nunc stola una, post iudicium erit duplex. V, 2133, 2189. Sanctorum una vita, præmia diversa. V, 2182. Nullam in futuro meritorum distantiam Jovinianus voluit. V, 2185. Sanctorum inter se post remuneracionem distantia. III, 2516. Sanctorum communiõ quæ sit, et quibus sit, exponitur. VI, 1197. Sancti hinc migrantes cælum petunt. VI, 918, 934, 981. Deum vident. VI, 918, 934, 981. Rogantur ut qui securi sunt de se, solliciti sint de nobis. VI, 918. De sua incoluntate sunt securi, et de nostra salute solliciti. V, 2137. De nostra bona vita in cælo gaudent, et tristantur de mala. V, 1877, 1878. Orant pro nobis. V, 1877. Sanctorum intercessio pro populi necessitatibus. VII, 811, 812. Eorum patrocinia expetere, et solemnitates pie celebrare. VI, 1171. Sanctorum limina frequentare, et ipsorum contra peccata adiutorium postulare. V, 2225. Sanctorum invocatio. VI, 824. Sancti in oratione qualiter cogitandi. VI, 1012. Sanctorum omnium festivitas ac de ea sermo. V, 2133.

Sanctimonialis. V, 2163, 2166. Sanctimonialis habitus. VI, 1060. Sanctimonialium, quæ Monialis non nisi pecunia accepta suscipiuntur simonia. II, 1159.

Sanguinis genera usque ad viginti tria physiologi dinumerant. III, 2165. Sanguis non minuendus, excepta infirmitate periculosa, letaniarum diebus. V, 2077. Sanguis effusus vindicari se postulat, sicut opus officem laudat. III, 2262. Sanguinis iusti pretium pertimescit iniquitas possidere. V, 1901. Sanguinis Christi pretium Dei providentia impensus. V, 1901. Sanguis Agni caudidare novit, non crentiare. V, 2331, 2332.

Sanitas omnis a Deo. VII, 846. Sapientia æterna qui creata, aut initium viarum Dei. VIII, 1178. Subsistentiam habet, non alibi nisi in eo ex quo nata est. VIII, 1178. Sapientie creatæ et increatæ discrimen. VI, 915. Sapientia creata domus est Dei. VI, 915. Cælum cœli. VI, 915. Exordium non sumptus temporis, sed conditionis. VI, 916. Numquam mutatur, licet sit mutabilis. VI, 916, 921. Sapientia, quasi sapida scientia. VI, 909. Est animi seu spiritus boni. VI, 785. Lignum vite, unde legis amaritudo dulcescit. V, 1794. Paucorum est. VI, 786. Sapientia infidelibus superest ex naturæ a Deo conditæ reliquiis. X, 1814, 819. Sapientie sedes in cerebro. VI, 1215. Sapientia liberat, conservat, coronat. VI, 1557. Sapientis sine operibus bonis, abusio. VI, 1079. Sapientia perfecta. V, 2325.

Sapphirus quos significat. VI, 1229

Sara, Ecclesiæ figura. V, 1748.

Sarabaitæ. VI, 1270, 1504.

Saraca. II, 1037.

Sarcinæ Christi et sæculi discrimen. V, 1800

Sardius quos significat. VI, 1250.

Sardonio qui ostenduntur. VI, 1270.

Satanas, qui ipse sibi malitiae auctor. III, 2282, 2207.

presumpsit divinitatem. III, 2297.

Satisfactio humilis opponitur tumori. VI, 1097. Satisfactio est causas peccatorum excidere, nec earum suggestio-nibus aditum indulgere. VIII, 1218.

Saturitas castitatem prodigit, nutrit illecebram. V, 2051.

Saturninus Donat. IX, 807.

Saturninus diaconus. IX, 798.

Saturninus iossor. IX, 781, 794, 707.

Sarvius a Terracina. IX, 779.

Saul inter prophetas prophetabat. III, 2178. Non ut quidam æstimant, spiritu malo. III, 2178.

Saulus Stephanum omnium manibus lapidavit. V, 2099. Sæuli crimen et indulgetur et vindicatur. V, 2146.

Scala Claustralium, seu paradisi. VI, 997.

Scemius ab Arimino. IX, 779.

Schismaticorum pater diabolus. IX, 792. Schismatici patientia sunt superandi. IX, 792.

Scholasticus auditorialis. X, 1681. Scholasticus lingua græca et latina. X, 1737.

Scholastici opponuntur simplicibus et imperitis. V, 1738

Scholasticus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779.

Scientia unde nobis. VI, 1003. Scientia omnis fons Deus.

VI, 996. Scientia nostra ex parte. III, 2159. Scientia in malis est, non vera sapientia. VI, 999. Scientia vera. V, 2325. Scientia boni vera non est, nisi ad hoc sciatur, ut agatur. X, 1861. Scientia bonitati ac disciplinæ modum præscribat necesse est. V, 1819, 1850. Scientia sui. VI, 816. Ceteris scientiis est præponenda. VI, 816. Parit humilitatem, caritatem. VI, 818. Ad scientiam sui ac Dei tres gradus seu ascensiones. VI, 817. Speculum cordis lujus per gratia te-gendum. VI, 818. Scientia Beatorum. VI, 993, 1006.

Sciurij. hes. V, 1781, 1785.

Scotis episco, us a Cælestino ordinatus. X, 1732, 1851.

Scribæ Judaorum de Simone erant. III, 2205.

Scriba publicus. IX, 780. Scriba officij legati Carthagini. IX, 816. Scriba curatoris Carthagini. IX, 816.

Serinia ecclesiastica. X, 1778, 1784.

Scripturæ divinitus inspiratæ. VIII, 1175, 1185. Quasi litteræ sunt nobis a Deo directæ. VI, 1059. Quæ nos ab exsilio ad patriam revocant. VI, 1559. Scripturam veteris Testamenti, velut crudelitati javentem Manichæi blasphemant. V, 1826. Scripturæ si non integræ recipiantur, aperiantur januæ omni errori vel scelerij. VIII, 1143. Nullæ recipiende præter eas quas recipit Ecclesia. V, 2176, 2185. Scripturarum libri eo numero recipiuntur, quem Ecclesie tradidit auctoritas. X, 1718, 1755. In Scripturis canonicis non recensentur quæ habet Daniel de Bebe, dracone, etc. III, 2191. Nec libri Machabæorum. III, 2192. Scripturis quanta debeatur reverentia. V, 1759. Scripturarum testimonia cui pauca non sufficiunt, clara non proderunt. X, 1789. Ariani contendunt vacuum approbri si quid præter auctoritatem divinarum voluminum ponitur. II, 1159. Scriptura silet quæ vera tamen ratione creduntur. VI, 1144. Scripturarum arcana illiteratis negat Julianus aperiri posse. X, 1740. Scripturæ lectio multis suadet. VI, 1504. Hanc legere, aut si legere non novit, legendem audire quisque debet. V, 2325, 2528. Ab ea legenda vel audienda nec rusticus excusatur. V, 2525. Scripturarum lectio divinæ est præcognitio non parva beatitudinis. V, 2524. Scripturæ adhærentes non obscurat mundana iniquitas. X, 1869.

Scripturæ sensum inesse arcanum. VIII, 1177. Testamenti veteris litteram sine spiritu, modico fructu percipi. V, 1765. Scripturæ littera ut Judæos, ita et hæreticos solet occidere. V, 1799. Quomodo. V, 1804. In Scripturis utriusque Testamenti sunt quæ egent spiritali expositione. VIII, 1149. Quod Manichæus de antiquo, hoc impiis de novo dicere licet. VIII, 1150. Scriptura nulli s. pit, nisi cocta in corde. VI, 985. Scripturæ sacræ, vinum. V, 1919. Aqua ex eis bibitur, quando Christus in illis non intelligitur. V, 1920, 1921. Scripturarum profunditates quam utiles. X, 1865. Scriptura aliquando in unum enuntiat quod sonat, aliquando et aliud. VI, 1143. Fecunditas ejus, dum discentur. VI, 1145. Scripturarum sensus qua ratione indagandi. V, 1942. Scripturæ sensus suos solliciti et devotis aperiant, negligentibus claudunt. III, 2289. Qui intelligenda sint. VI, 1205. Qui tractantur. VI, 1205. In Scripturis si quid diversum sonat, quid agendum. X, 1665. Scripturæ tria rerum genera continent. V, 1806. Quædam prohibent, quædam præcipiunt, nonnulla concedunt, alia suadent. II, 1105. Scripturas uri et domum in qua reperta fuerint dirij præceptum est. IX, 781. Scripturæ laudatur translatio antiqua. V, 1796.

Scorpionis carnes scorpionum morsibus medentur. V, 2201.

Scyllacius. IX, 816, 827.

Scythia. II, 1007. In Scythiarum oris militantes quid in aquis possint. II, 1159. Scythiæ monachi male audiunt apud Hormisdam. X, 1777. Defenduntur a Joanne Maxentio. X, 1778. Ad Hormisdam missi quomodo anathematizent Pelagianos et contraria eis scripta suscipiant. X, 1778. Eorum de gratia Dei professio contra Pelagianos. X, 1771.

Sebastianus protector domesticus. IX, 816, 827.

Securus in hac vita nemo sit. V, 1885. Unde tamen securus esse possit. V, 1885. Securitas duplex. X, 1866. Securitatem fovere non debet concessa latroni indulgentia. V, 2046. Quam hæc stulta ac periculosa sit. V, 2046

Secundianus. IX, 807.

Secundus minor. IX, 774.

Secundus a Præneste. IX, 779.

Secundi Tigris ad Cathaginem adventu alius loco Cæciliani episcopus ordinatus. IX, 795.

Sedere episcopos Tribunus rogat. IX, 827. In consessu presbyterorum sedet Pelagius laicus. X, 1690. Sedendi in ecclesia debilibus potestatem facit Cæsarius : eaque mares abuti queritur. V, 2519.

Selenias. VII, 811, 812.

Selencus PF. P. IX, 813.

Sem obligit terra Chanaan deinde dicta. V, 1811.

Senator. IX, 845, 844.

- Seneca* carissimus Pauli amicus. VI, 1365.
Seneca quidam senex imperius et in errore Pelagiano obstinatus. X, 1766. 1770. Puellarum sacrarum cum servis Dei mixtarum congregationem instituit. X, 1770.
 Senectutis bonum. VI, 1231. Senex sine religione, qualis abusus. VI, 1079. Seni cavendum a corde et lingua, quae in carne nunquam veterascunt. VI, 1080. In senibus sobrietas et morum perfectio reperitur. VI, 1089. Senes in quibusdam, in aliis juvenes esse decet. VI, 1032.
 Seniores locorum. IX, 795, 818, 841.
Senecius subdiaconus. VIII, 851.
 Sensus quomodo fiat. VI, 793.
 Sensualitas quid. VI, 808.
 Sensus quid sit. VI, 786, 808. Sensus in se unus et non corpus, unde corporeus et multiplex. VI, 782. Sensus et affectus naturalis id est, quod anima. VI, 784. Sensus hominis duplex. VI, 784, 819. Sensus sunt et in interiori homine. VI, 815. Sensuum corporis et sensus animi discrimen. X, 1869. Sensus homines cur animalia quaedam superent. VI, 788. Sensus quaque nobis cum brutis communis ad usum, non ad oblectamentum. VI, 1558. Quomodo formetur. VI, 802. Quomodo corrumpantur. V, 2165. Sensus non iurant animam ad cognitionem invisibilem. VI, 781. His non invenitur Deus. VI, 887. His impeditur anima ne se nascat. VI, 800. Ac tantum adjuvatur ad corporeas formas sentiendas. VI, 802. Sensus quinque quasi quinque virgines. V, 2550. Per eos quasi per januas aut mors aut vita ad animam ingreditur. V, 2165, 2550. Sensus corporei post resurrectionem vertentur in rationem. VI, 788.
 Sensus auctor est litterae. III, 2300.
 Sententiae quae simplices, quae conjunctae. I, 1409.
Septhimus proconsul. IX, 811.
Septhimus Altinus laudatur ob detectos Pelagianos. X, 1761, 1765. Reprimit nascentem Pelagii haeresim. X, 1684.
 Sepulcra divitum visenti quid in mentem venire debeat. VI, 1532. Sepulcrum Christi, vulva. V, 2204. Sepulcrum Christi, cor nostrum. V, 2205. Scriptura evangelica. V, 2205. Sepultus est Christus, ut sepulturæ sanctorum benediceret. VI, 1194. Sepultura infidelium segregata a sepultura fidelium. VII, 811, 812. Sepultura juxta tumulum S. Stephani. VII, 819. Sepultri in basilicis Circumcellionum aliqui. IX, 801. Sepultura in domo Dei non concessa. IX, 801. Sepultura sumptuosa iniquis nil prodest, ut sancta nil nocet vilis aut nulla. X, 1867. Sepulturæ nostræ in baptismo gratia. V, 1902.
Serapis templum a quo ablatae cupæ. IX, 797, 798, 799.
Serenianus. IX, 816, 827.
 Sermo concionantis, speculum est. V, 2201. Sermo habebatur in Vigilis. V, 2234, 2520. Sermones ad populum diebus non feriatis habitos. V, 1772, 1785. Sermones graphio ceraque ligati. V, 2147. Sermo Dei et pascit, et pascitur. V, 1757. In sermone copiosa est egestas humanae intelligentiæ. X, 1874.
 Serpens ponitur pro sapientia. V, 1778 1781. Serpentis quadruplex aeternitas. VI, 1210. Serpentes corpus offerunt ut carum tuncantur. X, 1638. Serpentis genus, quod vomit omne venenum, ante quam veniat ad fontem. VI, 1037. Serpentis flatu quomodo infecta hominum natura. X, 1659. Serpens Evæ non per se, sed per ipsum diabolus locutus est. VI, 747. Serpenteum ex virga Moysi in aguarum esse productum. III, 2161. Serpens genereus Christi figura. V, 1837. Cur æneus, non aureus aut argenteus. V, 1804.
 Servitus Dei quatuor modis variatur. VI, 1153. Servitus Dei semper libera. X, 1861. Servire Deo non possumus, nisi de Dei amore. VI, 915, 923. Servos esse liberos in non peccando. V, 1767. Servit justus quibus imperat. X, 1875. Servus est malus, etsi regnet, nec unius hominis, sed tot dominorum quot vitiorum. X, 1865. Bonus autem etiam servit, liber est. X, 1865. Servitutis nomen et conditionem culpa genuit, non natura. X, 1875. Melior ejus status est, qui simulatur homini, quam qui suæ servit cupiditati. X, 1875. Servorum origo ad Nivum re fertur. III, 2535. Servus heri frater, canibus tamen posthabetur. V, 2050. Servorum officium. V, 1950.
 Servus publicus. IX, 795.
Sethianus malam vult esse carnem nostram. VIII, 1220. Tria adducit barbara principia. VIII, 1217.
Severinus Pelagianus. X, 1755.
Severus et *Macarius* occisi. IX, 814.
Severus Trevirensis episcopus. X, 1754.
Severus episcopus in Minoricensi insula. VII, 831. Scribit miracula in eadem insula coram Reliquis S. Stephani edita. VII, 821. Ejus epistola laudatur. VII, 833.
Sertus Thannuzadensis. IX, 795.
 Sexum par conditio apud Deum. V, 2290, 2293, 2540.
 Si. ylla: testimonium de Dei filio Deo. VIII, 1105, 1136.
Stichus interpretatur humerus. V, 1765.
Sicilia Pelagii doctrinam excepit. X, 1696.
 Sidera, solida corpora. VI, 1028.
Sidon interpretatur venator vel venatrix. III, 2204.
 Signum quod sit. I, 1410. Signum Christi, crux, eiusque virtus. VI, 1174, 1175. Signum salutis in fronte Christianorum ab episcopo in Judæorum frontibus impictum. VII, 827. Signo salutari a S. Stephano signatur cor mortui, et statim salvus surgit. VII, 858. Signo Christi signari debet res magna et pretiosa. V, 2257. Quis ad perniciem aut ad profectum eo se signet. V, 2257. Signare se in nomine Christi initio itineris aut operis. VI, 1172. Signantes se, et post sacrilego cibo utentes, nihilo minus animam occidunt. V, 2271.
 Sihora aræna, id est, Domine miserere. II, 1162.
 Silentium commendatur. VI, 1259. Silentium ab ipsis etiam utilibus verbis. VI, 1162. Silentium monachis id operatur, quod aqua piscibus. II, 1147. Silentium a Completorio ad Primam dictam servandum. I, 1435. Silentium Quadragesime tempore. I, 1435.
Silvanus (Summensis). IX, 821. Primas Numidie. IX, 822, 827.
Silvanus Cirtensis, traditor. IX, 768. Uti probatur gestis consularibus. IX, 795. Traditor et fur rerum pauperum. IX, 795, 797. Scilicet cum sub Paulo subdiacono esset. IX, 794, 795, 797. A fano Seraps accitum tulit. IX, 797, 798, 799. Viginti folles a Victore accepit, ut eum presbyterum faceret. IX, 795, 797, 799. Ab Harenariis et Campensibus factus est episcopus. IX, 798, 799. Reluctante populo, et alium sibi episcopum civem suum querente. IX, 797. Unde et de illo aiunt, *quomodo factus est episcopus, non illi commenicarius*. IX, 798. Silvano in gratiam diaconi scribit Purpurius. IX, 795. Necnon Fortis et Sabinus. IX, 795.
Silvanus Nazareth archiepiscopus. II, 1135.
Silvester Papa. IX, 787.
Silvester Comes. IX, 801.
Simeonis elogium. V, 1308.
 Similitudinem ejus a quo nascitur, nihil in creatis perfectam exprimit. VI, 1015. Similitudinem Dei aliquam habet omnis creatura. VI, 1025.
 Simj lex est, quod unum quid significat. I, 1409.
 Simplicitas solus Dei est. X, 1895.
Simplicianus Mediol. IX, 807; X, 1850.
 Simul esse dicitur tribus modis. I, 1459.
 Simulatio non vincit in bono malum. X, 1879. Duplex est peccatum. X, 1877.
Sin interpretatur tentatio. V, 1796.
 Sinapi virtus. V, 1915, 1914. Sinapi cum curandum caput, demuntur capilli et omnia cutis impelimenta. V, 1915. Sinapi significatur fides Christiana. V, 1915, 1914. Item Christus. V, 1915. Martyres. V, 1915. Laurentius. V, 1914. Sinus Patris. III, 2265.
Sipho i, qui nunc Bonosiani. VIII, 1217.
Siricus. IX, 807.
Sisinius Constantinop. X, 1755.
 Sites sunt mulieres. V, 1796. Sittentis Deum pii affectus. VI, 954, 942, 914, 955, 981.
Sixtus Apostolicæ sedis presbyter, ac postea pontifex. X, 1851. Sixtus Papa. X, 1761. *Sixtus* Xystus. Sarragus quos representet. VI, 1220. Qui sint pretiosissimi. VI, 1220.
 Sobrietatem verbo et exemplo Christus docuit. V, 1866. Sobrietatis laus. VI, 1105. Peccat, qui plus manducat aut bibit quam expedit. VI, 1182.
 Societas malorum difficile solveanda. X, 1761.
Socratus dictum. VI, 1292.
Sodomitarum in Lot violentia. VI, 1526. Sodomorum incendio cur infantes cum patribus cremati. III, 2224.
 Sole stante sub Josue et Ezeclia, temporum cursus non fuit perturbatus. III, 2173, 2167.
 Soliloquiorum liber. VI, 864.
 Solemnitatum gaudia nescit, cui nec cor purum, nec corpus castum. V, 2169.
 Sollicitudo ordinata securitatem parit. X, 1866.
Solus et *Lycurgus*. III, 2550.
Solan Officialis publicus. IX, 780.
 Somnia continentia. VI, 1174. Somniorum quinque genera. VI, 798. Somnia lasciva. VI, 795. Somniorum variae causæ. VI, 1024.
Sonia. II, 1037.
 Sortilegia quibus nocere valeant aut non valeant. VI, 1175. *Vide* Divini.
Sparsa, consil. III, 2176.
 Species quid sit. I, 1424.
 Spectaculi, ad quæ peregrina feræ et ignota animalia adducebantur. II, 1109. Spectaculis renuntiavit Christus. VIII, 1119.
 Speculum uscriptus liber. VI, 967. Alius dicitur Spectu-

hum peccatoris. VI, 985.

Spelunca Ariariorum ecclesia. VIII, 1113, 1130

Speranti s. IX, 791.

Speretius sacerdos Jovis. IX, 781, 782, 783.

Sperare ac des, errare male quid. V, 2221, 2235, 2273.
Spei Christianæ virtus. V, 1961. Spe nutritor fides, et corpus christi. VI, 1025. Spes animum in caelesta inserit, et cum iis necit. V, 1960. Diabolus si posset sperare, quod non invenit in se, sumeret de Dei pietate. VI, 1118. Spes nunquam abjicienda. V, 1960. Unde sit peccatoribus. VI, 1098. Quomodo fovenda. X, 1867. Spem sublevent jam præstita Dei beneficia. VI, 884. Spes maxima nobis in Christo. VI, 907, 910, 912, 936, 961. Spem resurrectionis et æternorum præmiorum si non habuissent sancti, mortem per tot cruciatum pro lucro maximo non suscepissent. VI, 1164. Spes æternæ vitæ stat in tribus ex parte nostri, et in tribus ex parte Dei. VI, 859. Spes sine timore negligens, timor sine spe est depressus. VI, 1235. Spe salutis excidit, ex eo ipso quod quis non quærat Dei auxilium. X, 1866.

Spiritalis in avibus ab Abraham oblatis ac non divisis administratur. V, 1745.

Spiritualis fide attingi, non ratione. VI, 1009.

Spiritus multimodis dicitur. VI, 783. Sex modis in Scriptura dicitur. VI, 1009. Spiritus est, quidquid aliquid est, et non est corpus. VI, 797. Spiritus diversi a Deo creati. VI, 765. Spiritus duo, unus Dei, alter mundi, seu quo animatur mundus. V, 2056. Spiritus qui ferebatur super aquas, non est intelligendus Spiritus sanctus. III, 2237. Res erat Dei, non Deus. V, 2056. Sed seminario animanda conditionis. V, 2056. Spiritus omnis Dei est, non tamen Deus est nisi qui de ipso est. III, 2237. Cælestia omnia spiritus sunt. III, 2238. Spiritus mundi, spiritus diaboli, Spiritus Dei. VI, 905. Spiritus Dei, oleum iusti. IX, 767. Spiritus, vis anime ubi corporum rerum in agnitione exprimiatur. VI, 783. Spiritum non esse tertium in substantia hominis. VI, 813; VIII, 1216. Spiritus corporeus. VI, 803. Spiritus vocabulo ventus significatur. III, 2254.

Spiritus Dei, vel Spiritus Domini, vel Spiritus Christi ubi in Scripturis sine additamento invenitur; Spiritus sanctus haud dubie significatur, ubi additur malus, diabolus intelligitur. III, 2179. Spiritus sanctus indicatur, quoties in novo Testamento Spiritus nomine simpliciter ponitur. VIII, 1184. Hoc et de veteri dicitur licet. VIII, 1184. Spiritum sanctum ipsum Patrem quidam dicunt. III, 2387. Spiritum sanctum in foetione corporis Christi pro semine fuisse, quidam opinantur. X, 1717. Eum Patre et Filio minorem esse Ariani volunt. VIII, 1129. Et quasi subiectum Deo imperanti parere dicunt hæretici. V, 2052. Illum minorem aut ministerialem magis quam Deum dicentes, re elluntur. V, 2178. Spiritus sanctus Domini nativitatem scire ab Eusebio rursus negatur. III, 2575. Qui pe qui divinitatis, substantiæ ac scientiæ ejusdem non negatur. III, 2575. Substantia ejus substantia Filii est, adeoque substantia Patris. III, 2574. Si non est ejusdem divinitatis, inquit in numero Patris et Filii p situs est. III, 2575. Ignorantiam in eo non arguit quod Christus ait, *Non novit Patrem nisi Filius*. III, 2574. Aut quod Apostolus, *Spiritus omnia scrutatur*. III, 2574. Spiritus sanctus intelligi potest stella quæ Magos ad Christum perduxit. III, 2195. Spiritus sanctus sacerdos Dei excelsi, non summus. III, 2529. *Vide Melchisedech*.

Spiritus sanctus secundus a Christo, tertius a Patre, in Trinitate est adorandus. III, 2280. Tertius est ordine, non natura; gratia, non divinitate; persona, non ignorantia. III, 2576. Super omnes potestates est. III, 2518. Spiritus hylicarum moderatur substantiarum. III, 2518. Spiritus sanctus, amor Patris et Filii. VI, 820, 953. Indissolubile vinculum Trinitatis et amoris. VI, 820. Trinitatis indissolubile mysterium colligat. V, 2017. Caritas est substantialis, consubstantialis Patris et Filii. X, 1894. Patri ac Filio natura et dignitate sociatus. VIII, 1176. Patri et Filio æqualis et ab utroque inseparabilis. VI, 976; VIII, 1128. De Patris et Filii unitate aut æqualitate quod dictum est, id et de Spiritu sancto dicitur. VIII, 1116. Spiritus sanctus, ut Pater et Filius adorandus. V, 2176. Æquali reverentia colendus. V, 2038. Semper erat. VIII, 1183. Spiritum sanctum esse, multis Scripturis docetur. VIII, 1184. In nullis dicitur creatura. VIII, 1184. Ejus dignitas. VIII, 1184. Spiritus sanctus demonstratur Deus esse. III, 2294; V, 2067, 2089, 2187; VIII, 1194, 1207. De Patre est vere ac proprie. V, 2176. A Patre procedit. VIII, 1207, 1210. Ideoque de ejus est substantia. VIII, 1210. Qui processio dicit possit ei contulisse deitatem. VIII, 1210. Spiritus sanctus est a Patre et Filio. VIII, 1213. Unus est Patris et Filii Spiritus. VI, 734, 757, 770. Sic est de Patre et Filio, quomodo datus, non quomodo natus. VIII, 1196. Dicitur æquus filius. VI, 737. Neque genitus est, neque ingenuus.

VI, 734; VIII, 1171, 1193. Sed a Patre et Filio procedens. II, 1160; V, 2173, 2180, 2193; VI, 734, 757, 976; VIII, 1195, 1196. Solus essentialiter de Patre Filioque procedit. VI, 733, 770. A Patre et Filio procedere quæ ratione intelligatur. VI, 1016. Quia de Filio qui vita est acci, ita utique vita est. III, 2257. De Deo est, et ei consubstantivus. III, 2258. Spiritui sancto scire et audire, hoc est quod esse. X, 1894. Spiritus sanctus bonus magister, quid doceat. V, 2095. Necessæ est unius sit cum Christo substantiæ, cum quo unius est doctrinæ. V, 2094. Spiritus sanctus vocabulum appellativum, naturale et personale est, proprium vero, Deus. VIII, 1210. Spiritus sancti nomen est relativum. VIII, 1175. Licet non relatione reciproca, ut sunt Patris et Filii nomina. VIII, 1175. Spiritus sanctus ubi Paracletus dicitur, operationis ejus proprietas exprimitur. V, 2188.

Spiritus sanctus non est separabilis a Filio. V, 2091. Cur venire nequit, nisi abiret Christus. V, 2091. Passionis Christi est fructus. VI, 965. Effectus ejus in nobis. VI, 963. Quatenus in columbæ aut ignis specie visus sit. VI, 1016. Spiritus sanctus non columbam aut ignem assumit. VI, 757. Non sic apparuit in specie columbæ vel ignis, quomodo Verbum in homine. VIII, 1196. Propter hoc corales fornax dicitur missus, sed non minor Patre. VIII, 1197. Alius est, sed non minor Filio. V, 2088. Similis est nature ejusdemque substantiæ, et majestatis socius. V, 2088. Vicarius Redemptoris. V, 2088. Non jam visitor subitus, sed habitator æternus. V, 2088. Per ipsam substantiam, non per solam operationem. V, 2088. Spiritu sancto apparente præsens erat Christus, et Christo cum Ap. ostolis versante aderat Spiritus sanctus. III, 2287. Si non istud ad personam trahas, sed ad naturam. III, 2287. Quid Apostolorum adjecerit perfectioni. V, 2088. Spiritus sancti musto non soli Apostoli inebriati. V, 2090.

Spiritus sanctus quasi proprius videtur nobis esse, ut Patris et Filii munus. VI, 783. Donum Dei proprie dicitur, et caritas. VIII, 1174. Pignus est immortalitatis. III, 2571, 2575. Præstat ut Deum vocare patrem liceat. III, 2572. Per ipsum habetur signum adoptionis: cum veteribus sanctis non ita fuit, ut tunc ab adventu Christi est in fidelibus. III, 2571. Fuit tamen in Prophetis propter dispensationem, et in justis causa sanctitatis. III, 2571. Signum est in homine victoriæ Christi, et eum in quo fuerit, in inferis teneri non patitur. III, 2571. Qui hunc Adæ datum putant, quale donum sit nesciunt. III, 2572. Spiritus sancti donum, Christi in cælis regnantis argumentum. V, 2093. Spiritum sanctum accipientes cur non nunc ut olim linguas omittunt loquantur. V, 2091. Sæc nec abeuntem Christum amittunt, quem fide retineamus, et venientem Spiritum possidemus. V, 2095. Spiritus unus, sed dona et officia habet multa. III, 2236. Spiritus sancti doni triplex officiorum forma Apostolice ostensa. III, 2287; VIII, 1196. Spiritus sancti dona contra se, tem vitia. VI, 1261. Cum petitionibus orationis Dominicæ et beatitudinis comparantur. V, 1868. Spiritus sancti dona nunc diversa in singulis, in æternitate communia erunt in universis. V, 2189. Spiritus sanctus dicitur gemere, quod acciat gentes. VI, 758. Regit, erudit, consolatur et perducit Ecclesiam ad Christum. VI, 783. I, se et Prophetas et Apostolos inspiravit. VIII, 1176. Spiritus sancti verba non dicentium merito pensantur. III, 2178. Neque his augetur preferentium merita, si non habent bona opera. III, 2178. Spiritus sanctus integer videtur non esse, cum nos amittit. III, 2104. Quotidie ad nos est invitandus. V, 2090. Spiritus sancti invocatio. VI, 908.

Sponsis suis Deus sæpe se subtrahit; cur. VI, 1001. Quam tunc caute se gerere debeant. VI, 1001.

Stabilitatis instabilitatis ne conflictus. VI, 1098.

Stationarius. IX, 780. *Vide* aparitor.

Stephanus, qui et *Celestius*. VII, 816. Juvenis et pulcher. V, 2148. Sacerdissimus præditus castitate. V, 2157. Mira caritate. V, 2158. Ecclesiæ datus ad exemplum. V, 2157. Diaconus ex laico electus. V, 2158. Archidiaconus Christi. VII, 815, 814. Dicitur apostolus. V, 2052. Primus adversus Judæos bella Dominica bellavit. VII, 814. Mortem primus reddidit Salvatori. V, 2158. Stephanus Martyrum princeps. V, 2145. Prima ovis Christi pedessequa. V, 2143, 2144. Fidei clavibus cælum sibi aperuit. V, 2145. Humanam speciem non habet, sed angelicam, patentibus cognoscitur. V, 2145. Videt Angelos, Christum, ac Deum. V, 2145. Ille adhuc positus ipsam meruit videre Trinitatem. V, 2147, 2149. Christi exemplo excelsus pro inimicis orat. V, 2146. Stephanus sæviens et dignus. V, 2140. Cur pro se stans et pro inimicis genu flexo oraverit. V, 2141, 2144. Stephanus orationi debetur conversio Sauli. V, 2121, 2144, 2146.

Stephanus sub forma decori juvenis sese visibilem præbet. VII, 838, 840, 841, 853. Diaconi haec itum præerens. VII, 838, 846. Stephanus corpus presbytero Luciano revelatum. VII, 806. Reliquiæ ejus septimo Kal. Jan. translate.

VII, 813. Illis detectis LXXIII. animæ a variis morbis sanatur VII, 815, 816. Corporis pars Avito a Luciano tradita Bracharam per Orosium mittitur. VII, 897. Stephani Reliquiæ in Minoricensi Insula positæ miram Judeorum conversionem operantur. VII, 825, 853. In urbem Uzalensem cum hymnis et canticis Episcopo in gremio eas deferente portantur. VII, 853. Ita et in Ecclesiam Sion cum psalmis delate fuerant. VII, 815, 816. Seriptura de Translatione eius a Jerusalem in urbem Bysantium. VII, 817. Stephani Reliquiæ in urbe Caphana. VII, 817. Stephani miracula duobus libris comprehensa. VII, 855. Stephani invocatio, et protectio. II, 1097. Stephani crucem propriis gestantis humeris pictura in velo exhibita. VII, 851.

Sterilitatis causa, duritia erga pauperes. V, 2541.

Sternutationes sacrilege et ridiculose. V, 2263. Prohibentur. VI, 1172.

Stipendia consequens sibi publice decreta, si amicus querit, ut concussor damnatur. V, 1905.

Stilicho Consul. IX, 808, 814.

Stoici autumant nullum esse verbum, cuius non certa ratio explicari possit. I, 1412, 1415.

Stole duæ, resurrectiones duæ. VI, 1282.

Strenge diabolice. V, 2002, 2004. Prohibentur. VI, 1172.

Subbulensis locus. IX, 801.

Subdiacones res, odent, non sui, sed lectorum esse, coedice habere. IX, 794. Ad iis exigitur supellex Ecclesie. IX, 795. Qui subdiacones, mox vocantur fossores. IX, 795.

Subiectione Filii ad Patrem perfecta universæ creaturæ restauratio declaratur. VIII, 1186. Subjectio inimicorum, quæ. VIII, 1186.

Subscriptiones Concilii adversus Pelagium petitiæ. X, 1751.

Substantia id Græcis est, quod nobis persona. VI, 979. Quid sit proprie. I, 1426. Substantia superna et inferna initio condita. III, 2517. Substantiæ hylicæ. III, 2318. Substantiæ secundæ quæ dicantur. I, 1426, 1427. Substantia nihil malum, sed ex comparatione quadam et mala dicuntur et immunda. III, 2215, 2222.

Succinos collo non appendere. VI, 1172.

Superbia quid sit. VI, 1089; X, 1884. Eius diversæ species. I, 1462. Arrogantia, insolentia, superbiæ et contumaciæ proprietates. VI, 1235. Superbiæ ingenium ac malum. VI, 1038. Superbia tumor, non magnitudo, non sanitas. V, 1996. Invidentia est parens. X, 1884. Ex Angelis demones facit. VI, 1035. Angelos de celo deiecit, et homines de paradiso. VI, 1035. Superbia peccatorum omnium initium et fons et causa. VI, 1035. Peccatum omnium pessimum. VI, 1225. Vitis emibus dedium esse præstat, quam superbum. VI, 1224. Stæ cupiditate esse non potest. V, 2512. Sicut nec cupiditas siæ ila. VI, 1035. Superbia et cupiditas duæ compedes, quibus elati deprimuntur. V, 2515.

Superbi omnes cervicati sunt. V, 2512. Superbi, peccatorum nomine, passim in Scripturis maledicuntur. V, 2510. Superbiæ et humilitatis conflictus. VI, 1035. Superbia diaboli et humilitas Christi opponuntur. VI, 1035. Superbia diaboli quid in homine effecerit, et quid vice versa humilitas Christi. X, 1864. Superbia Archangelum de celo deiecit, et illic sperat terra et cinis cum ea condescendere? V, 2515. Superbiæ progressus quonos præcipitet. V, 2005. Superbia ex vitis omnibus sola in recte factis cavenda. X, 1865. Superbi virtutis species esse potest, non res. VI, 1225. Superbus quam ægre corrigatur. VI, 1225. Quo primo vitio superatus est homo, hoc ultimum vincit. X, 1869. Superbiæ radix extirpanda, nec tantum rami per fictam humilitatem tollendi. V, 2512.

Superfluum quid sit, et quod nostrum non sit. V, 2263, 2268. Necessitatibus quod superest, non nobis proprie datum est. V, 2558. Superflua multa habere probalimur, si necessaria sola retineamus. X, 1866. Superflua in ornatus filiorum aut filiarum instrumentes, quo homo se privent, cui periculo se exponant. V, 2556. Superfluis tuis sibi non eget Deus, sed ea sibi vult conservare. V, 2556.

Superi pro iis qui hic degunt. III, 2515.

Superioribus tria præsertim necessaria. VI, 1092.

Superius presbyter. IX, 799.

Superius stationarius. IX, 780.

Superstitiose observationes. V, 2275, 2279, 2288, 2289, 2270; VI, 1172, 1174. Superstitiose observans diabolo sacrificat. V, 2272. Ac repudiato Christo cum diabolo pactum facit. V, 2272. Ex parte paganus est. VI, 1174. Huiusmodi hominibus nihil prosunt quælibet bona opera. V, 2270. Eis perit baptismi sacramentum. V, 2259, 2260. Iis opus est dura ex proluxa penitentia. V, 2240, 2266. Cum iisdem nullum habendum consortium VI, 1174.

Supplicia in primis cogitanda, ubi homo vivet durante pena VI, 1219.

Suscipiens. IX, 787.

Sursam corla. V, 1891, 1912. Sursum cor ad se habere, superbiæ est; ad Deum, obedientiæ. X, 1872. Sursum cor ad Dominum, refugium; non ad Dominum, superbiæ. V, 2085.

Susanna castitate defensa. V, 2041.

Suscipiti. X, 1654.

Sus; eundem a filium comanatione penitens nullus, cui mors timetur. VI, 1158.

Sus; ierionibus locum non dandum. VI, 1220. Iniquus est eum ex sus; ierone re; rehendere, cuius non videntur o; era nisi bona. X, 1861. Sus; ieriosus amici; iæ non est idoneus. VI, 858, 841.

Syagrus vir illustris. X, 1790.

Sylvanus Deum præsumit solitarium. VIII, 1215.

Symbolum, latine collatio. V, 2190. A sanctis Patribus institutum secundum Apostolicæ institutionis normam. V, 1939. Pro Apostolorum numero duodecim sententiis comprehensum. VI, 1189. Qua ratione institutum tradant. VI, 1190. Quam quisque Apostolos sententiam in Symbolo dixerit. V, 2188. Symbolum est simplex, breve, plenum. V, 2190. Breve verbis, quam magnum et diffusum sacramentis. V, 2191; VI, 1190. Ter repetitur, ut cum mysterio conveniat Trinitatis. V, 2190, 2192. Symboli verba, verba Dei sunt. X, 1636. Symbolum initio itineris aut operis dicere. VI, 1172. Symbolum et orationem Dominicam iussus reddidit mortuus mox ad vitam revocandus. VI, 838. Symboli expositiones plures. V, 2185; VI, 1189.

Synagoge typus in rulo Moyse viso. V, 1777, 1778. Synagoge infidelitatem adumbrat Sara mortua. V, 1754. Synagoge Ecclesia regnum rapit. V, 2115. Synagoge cum Ecclesia alteratio. VIII, 1151.

Synodalia gesta amplectenda, quæ Apostolicæ sedis confirmavit auctoritas. X, 1702.

Synonyma et homonyma quid distent. I, 1421.

Syracusanorum episcopo Constantini epistola ad Synodum convocatur. IX, 786.

T.

T. Littera crucis mysterium exprimit. V, 1817

Tabula lusus. V, 2225. Ludus furiosus. V, 2021, 2050.

Not. (b).

Taciturni as habetur pro consensu, sed non semper. V, 2040.

Tædiare. V, 1910.

Tæpæ Romanæ factum. VI, 1527.

Tætanus Præfectus præf. IX, 806.

Taurinus Comes. IX, 800, 858. An idem qui Silvester. IX, 801. Not. (c).

Templum Dei melius est corpus nostrum, quam quod ex lapidibus constructum est. III, 2581. Templi visibiles Deo pretiosiora sunt spiritualia. V, 2169. Cætes in templo introitus flagris dignus iudicaretur. V, 2545.

Tempore paulo prior mundus. VI, 995. Tempus potius a creatura cepit, quam creatura a tempore. X, 1885. Temporum conditor siue tempore habet omnia. X, 1862. Ubi siue tempore simul sunt, quæ in tempore non simul fiunt. X, 1862, 1864, 1871. In sapientia Dei habentia efficaces causas. X, 1894. Tempora non sunt modo infelicitiora superioribus. V, 1965. Temporum asperitas quantum prosit bonis. V, 2249.

Tenebræ a Deo factæ. III, 2520. Earum substantia. III, 2517. Ex substantia inferna. III, 2517. Tenebras ante lucem creatis ineptum esse putare. III, 2522. Tenebræ, defectus luminis. III, 2522. In ipso sole deprehenduntur. III, 2522.

Tentationes variæ huius vite. V, 2055. Tentatio duplex, divina et humana, mortalis et salutaris. III, 2299. Tentatio aliquando fit ad probationem, aliquando ad subversionem. III, 2395. Diabolus plus sævix adversus eos qui ab illo ad Deum deficiunt. III, 2595; VI, 1173. Tentationes graviores esse solent imminente Paschate. V, 1775. His non inquietat diabolus nisi bonos. V, 1775. Cur Christus tentatus. V, 2594. Cur nos tentet Deus. V, 1871. Tentari nos Deus permittit, quia diligit. III, 2565. Tentationes utiles. III, 2565. Quomodo prosit Dei servis, diabolo obsit. III, 2562. Sine tentatione non evenit fidei profectus. X, 1877. In tentationem petinus non induci, quam ferre non possumus. V, 1908. Tentatio ea iniquique datur, cui cum laude resistere cum opprobrii cedere possit. V, 2297. Tentatio inaudita cuiusdam monachi. VI, 1101. Tentationes non vincuntur, nisi Dei auxilio. X, 1757. Earum victoria non ex voluntate nostra, sed ex Dei victoria. X, 1709.

Tentator etsi modo deest publicus, non deest occultus. V, 2272. Tentatoris et artium eius descriptio. VI, 877, 878, 879.

Terminatus. IX, 787.

Terra reprobationis, Maria. V, 1799. Item, homo ante

lapsum. V, 1811. Terra viventium et terra morientium. V, 1885. Terra nostra, caro nostra. V, 1741. Per baptismum fit terra viventium, quae ante terra erat morientium. V, 1741. Terrae motus in Africa et Thracia. III, 2174.

Tertullianus corporeum omne a Deo non rejicit. VIII, 1214. Sentit aliquid ex Trinitatis essentia ad creaturarum naturam deductum. VIII, 1214. Post hanc vitam sperat quod ad cibum pertinet. VIII, 1218. Tertulliani liber adversus Iudeos. III, 2245.

Testamenta duo duobus viris uvam gestantibus significata. V, 1799. Qui Christus in medio utrorumque. V, 1799. Veteris et novi typus in Joannis et Christi nativitate. V, Joannes. Testamenta duo, deae manant, unde sancti triumtrium. III, 2417. Testamenti veteris ac novi unus est auctor Deus. III, 2581; V, 2036; VII, 1175. Testamento veteri figurata, in novo violenter completa. V, 1762. Testamenti veteris mutatio praefata et conjuncta. III, 2241. Testamento veteri novum, velut aquae vinum successit. V, 1919, 1921, 1921. Testamenti novi praecepta summam collecta. VIII, 1150.

Testatoris voluntati ut in omnibus pareatur, leges habent. VIII, 1103.

Tethys. III, 2107.

Tetrare. X, 1623.

Theophilus legatus ex concilio Carthag. IX, 812. Episcopus fuit et casus. IX, 814.

Theatrorum spectacula velut inquietae conscientiae solatia quaerunt, sed frustra. V, 2225. Theatrici, quandiu agunt, a communionem separantur. IX, 787.

Thebestina civitas. IX, 805.

Themistius eruditus philosophus. I, 1422.

Theodorus P. P. IX, 807, 815.

Thodoros. IX, 787.

Theodorus Moysuestenus Nestorum decepti. X, 1759. Dicitur Manisaeum cum primis questionem adversus catholicam de peccato originis fidem moysse. X, 1680. *Theodori* Moysuesteni dicuntur qui Pelagii discipuli. X, 1772. Ille a Juliano conventus ac laudatus est, ut qui Pelagianam doctrinam confirmaret. X, 1759. Julianum ipsum damnavit. X, 1740. Ipsius Opus Mercator latine vertit. X, 1739.

Theodorus presbyter. X, 1849.

Theodorus, (rhetor). I, 1442, 1445, 1444

Theodori Judaei praecipui mira conversio. VII, 824.

Theodosius hater. VIII, 1217.

Theodosii lex in haereticos ordinatores et ordinatos. IX, 806, 812. Aha quae haereticos jure testandi aut aliquid ex hereditate capere privavit. IX, 806. *Theodosius* quinquies Consul. IX, 814. Consul sexties. VII, 809. Septimum Consul. X, 1714, 1715. Octavum Consul. X, 1727. *Theodosio* semper Augusto oblatum Martii Commemoratum. X, 1686.

Theodotus Antiochenus. X, 1689. Quo presidente Pelagius damnatur. X, 1689.

Theophilus Alexandrinus. X, 1633.

Theophilus a B. neveto. IX, 779.

Theriacia. V, 2201, 2207.

Thesaurizantium in saeculo, et thesaurizantium in futurum egregia figura. V, 1764. Thesaurus justi fides. V, 1812.

Thesis et hypothesis quid distent. I, 1444.

Thessalonica. X, 1687.

Thipusa Casariensis Mauritaniae. IX, 805.

Thomae fides mortua. V, 2065, 2064. In eo Dominus non dubitationis vitium, sed sollicitudinis instruxit affectum. V, 2065, 2064.

Thuraciae undecim urbes terrae motu subversae. III, 2174.

Thuribati. IX, 774, 773.

Thuscis vir egregia forma natus. III, 2396.

Thinasius et *Jacobus* adolescentes. X, 1722. Pelagii opera a saeculo conversi. IX, 1715. Augustini opera a Pelagii erroribus discedunt. X, 1715.

Timoris et amantis conventio et discrimen. X, 1879. Timoratum Christum, sed non amanti, fides est demeritis. VI, 1190. Timendus sic Deus est, ut ab ipso ad ipsum confugiatur. X, 1836. Timor alius filiorum, alius servorum. V, 2514. Timor Dei repellit peccata, adicit virtutes. V, 2514. Ideoque timor expellit gehennam. V, 2514. Timor peccata malitiam Dei quomodo non inquietat. X, 1880. Timore qui non peccat, reus est voluntate. X, 1889.

Timotheus presb. de Pelagio et Coelestino. X, 1685.

Timotheum confusus in Christo naturas voluit. VIII, 1213.

Timiarum dies. VI, 1172.

Titi et *Vespasianus* in Iudeos expediti. V, 1827.

Tobis et *Tobias*. V, 1853, 1859. *Tobiae* elogium. III, 261.

Tolerare vitam. V, 2559. Tolerandos esse in Ecclesia malos, exemplo Noe ostenditur. V, 1935. Tolerantiae necessitas et utilitas. X, 1867, 1869. Tolerantia malorum quantum utilis. VI, 777.

Tonitruum contra odium. V, 1973. Contra avaritiam. V, 2265.

Tonsura innuitur. V, 2208.

Tepezis quae si nect. VI, 1250.

Torporis verba. VI, 1038.

Torquatus. III, 2176.

Tractata *Zosimi*. X, 1750. Per totum orbem missa, ac subscriptionibus roborata. X, 1659. *Tractoriae* singulae in singulis episcopis date. IX, 735.

Traditio majorum de terra Chanaan. V, 411. Traditio et regula veritatis Donatistas respicit. IX, 787. Fides a traditione commendatur. IX, 804. Orandum ut sacra patrum traditio integra maneat. V, 2181.

Traditores in Ecclesia catholica a Donatistis non potuerunt ostendi. IX, 770. Illis in usorum parte ostenduntur. IX, 768, 775. Traditionis ut et schismatis crimen ad principes Donatistarum pertinet. IX, 777.

Traducianum peccatum. X, 1750. *Traducianus*. X, 1750.

Trahuntur quotquot ad Christum veniunt, et trahendi variae rationes. X, 1800, 1810.

Trecenti in Graecia T. similitudinem crucis ostendunt. V, 1817.

Tribulationis in justis et injustis quam diversus effectus. V, 1815. Tribulatio quomodo Dei adit misericordia. X, 1878. Tribulationis utilitas. V, 2249. Tribulationis igne indigent minuta justorum peccata. V, 1771. Haec inde purgantur. V, 1844. Tribulatio evacuat nequitiam, et inquiet gratia. X, 1876.

Trinacria tellus. X, 1683.

Trinitas sola est quae omnem sensum excedit. VIII, 1183.

Hoc mysterium non investigandum. VI, 1230. Nec Angeli investigare valent. VI, 1260. Aut scire possunt. V, 2175.

A saeculis incognitum fuit. III, 2570. Trinitas quare non ab initio praedicata. III, 2280. A principio praedicata est, sed erat quasi sub velamine intelligentia ejus. III, 2557.

Trina unitas, et una Trinitas Abrahamae visa. V, 1744. Abraham hoc mysterium intellexit. V, 1748, 1819, 1910. De eodem alii ante Christum et pauci et parum qui senserunt. VI, 974. De Trinitate pericula disputati. V, 2175. Sabelliana ac judaica opinio. V, 2174. De Trinitate variae haereses notantur et rejiciuntur. VIII, 1215. In hoc mysterio quot sint quae homo non capiat. VI, 979. Trinitatem nobis credere sufficiat. V, 2174. Trinitatis fides paranda, ut ad habitum perveniat. V, 1815.

Trinitatis unitas, et unitatis trinitas exponitur et probatur. VI, 974, 976. Trinitas in baptismo Christi se manifestam facit. V, 2011. Trinitatis expressio in verbis. *Ego rogabo patrem*, etc. V, 2088. Explicatur fides de Trinitate. V, 2175, 2176, 2178, 2180, 2181; VI, 891, 892, 909, 923, 967 usque 984; X, 1716, 1752. Trinitas solo initium non habet. III, 2367. Trinitas una et incorporea est natura. VIII, 1190. Trinitatis substantia una. II, 1153, 1160, 1161. Indiscreta unitas. III, 2576. Trinitatis unitas. X, 1891. Unitas indivisa. VIII, 1129. Trinitas unitatis, et unitas Trinitatis. V, 2017. Trinitatis unitas et inseparabilitas in personis. VI, 924, 977. Trinitatis coaeterna est et inseparabilis unitas. VI, 1195. Personarum coaeternitas et proprietates ignis, ex quo splendor et vapor, similitudine illustrantur. VIII, 1160. Trium divinarum personarum aequalitas probatur. VI, 1016. Christi et Spiritus sancti eadem substantia. III, 2195. Totius Trinitatis eadem voluntas. III, 2196.

Trinitatis unita deitas non ex caritate concordia tantum, sed magis per hanc ipsam unitatem deitatem. V, 2179. Una eademque Patris et Filii natura. VIII, 1198. Qualis non potest esse in homine, in quo pater a filio separatur. VIII, 1188. In Trinitate divina tanta est substantiae unitas, ut aequalitatem teneat, pluralitatem non recipiat. X, 1878. Trinitas unus est Deus. X, 1804. Unus Deus, non tres dii. V, 2194, 2196. Trinitatem totam unus Dei appellatione venerantur. VI, 1209. Deum unum in Trinitate et Trinitatem in unitate credamus. V, 2092. Tres in una deitate, personae negare, iudicium erroris est; tres Deos existimare, gentilibus imitatis. V, 2188. Patrem et Filium et Spiritum sanctum Deos dicimus, et non Deum, propter unam divinitatem, unum regnum, unam voluntatem, anathema. V, 2176. Pater, Filius et Spiritus, tres sunt, una vita. III, 2257. Tres dies, et unus dies. V, 1791. Pater, Filius et Spiritus sanctus unus Deus credantur, tres personae, non tres substantiae. V, 2014.

Trinitatis unam eandemque substantiam atemur contra Arianum, ac tres personas expressas sui propria et distinguimus contra Sabellianum. V, 2181, 2182. Tres sunt personae, una substantia, non tres essentiae, aut tres dii. VIII, 1194. Trinitas unus solus verus et bonus est Deus. VI, 755, 769. Nec tamen idem est Pater, qui Filius et Spiritus.

ius sanctus. VI, 760. Patris et Filii et Spiritus sancti una substantia, non una persona. VI, 734. Personarum proprietate sunt distincti, sed non naturarum diversitate discreti. VI, 734. *ubi ride plura de hoc mysterio luculentia, necnon.* VI, 769. Trinitatis propriae tantum personae distinctae sunt. V, 2179. Maledictus qui secundum tres personas, tres in his vult esse divisa substantias, aut tria principia, aut tres Deos. V, 2179. Trinitatem in personis non distinguere, aut tres Deos colere Ecclesia impium iudicat. VI, 975. Trinitatis distinctio et unitas. X, 1732. Pater et Filius et Spiritus sanctus non dividitur in divinitate, sed in personarum qualitate. V, 2174. Dividitur proprietatibus; sed natura sociantur. V, 2171. Semper substantia de individuis in pluralitate consistentibus, persona autem de individuis rationali creatura radicatur. VI, 1014. Trinitas est in gignente, genito, procedente. VIII, 1209. Pater, Filius et Spiritus sanctus appellativa sunt ac relativa nomina. VIII, 1209. Unicuique proprium nomen est Deus. VIII, 1209. Trinitas personarum in relativis nominibus, unitas naturae in singularitate nominis significatur. VIII, 1209. In singulis coniunguntur Pater et Deus, Filius et Deus, Spiritus sanctus et Deus. VIII, 1209. In Trinitate non nomina tantum, sed nominum proprietates, hoc est personas, vel ut Graeci exprimumus *tres naturas*, id est, substantias continentur. VI, 979. Personarum proprietates quae VIII, 1171, variis nominibus designantur. VI, 981. Ingenuus id ipsum est, quod genitus, sed non is ipse qui genitus. VIII, 1158. Idem communiōne substantiae, alter proprietate personae. VIII, 1159. Si substantiam quæraris, ipsa Trinitas unus est Deus; si personam, alter est Filius. VIII, 1159. Pater et Filius non duo ingenua. VIII, 1159. Nec tamen Filius umquam initium habuit. VIII, 1159. Aut si initium habuit, tempus et locus fuere ante illum. VIII, 1159. Trium personarum in unitate tres gradus. III, 2369. Christus vicarius Patris est et antistes, Spiritus sanctus similiter quasi antistes, sacerdos appellatus est Dei excelsi. III, 2329.

Trinitas unum et idem summum bonum. VI, 827, 861. Quod est singulus quisque, hoc est tota Trinitas simul. VI, 861. Trinitatis singulae quaeque personae plenus Deus, et totae tres simul unus Deus. V, 1748. Persona unaquaque per se plenus est Deus. VIII, 1172. In Trinitate non minus aliquid aut majus. V, 2092. Et licet solus Pater non sit de alio, non est cogitanda aliqua disparitas. V, 1893.

Trinitas inseparabiliter operatur. VIII, 1175. Ut in operibus, ita in personis inseparabilis est dicenda. VIII, 1175. Trinitatis opera communia. VI, 770. Trinitatis operationes, quae singulis personis attribuantur. VIII, 1185. Omnia ut sint habent ex Patre; ut rationalia sint, ex Verbo; ut sancta, ex Spiritu sancto. VIII, 1185. Trinitatis opera inseparabilia, etsi Patri creatio, Filio redemptio, Spiritui sancto adscribitur sanctificatio. VI, 927. Trinitas tota filium viduae suscepit. V, 1825. Tota operata est hominem, quem non tota Trinitas, sed sola Filii persona assumpsit. VI, 1193; VIII, 1196. Quomodo. VI, 1193. Qui Pater et Filius et Spiritus sanctus unum sint, nec tamen omnes sunt incarnati. V, 2193. Sed Verbum singulariter sit inhumanatum. VI, 1013. Cur Pater non mater, cur Filius non filia dicatur. VI, 1014. Dictum, quod Christus unus sit ex sancta Trinitate. X, 1778.

Trinitatis nomina, nomina sunt pietatis. VI, 820. Trinitatis in hominem beneficia. VI, 784. Trinitatis invocatio, qua de Deo digne credere ac sentire concedatur. VI, 967. Eiusdem explicatio et invocatio. VI, 820, 925, 927, 981. Trinitatis una et individua essentia illustratur exemplo lucis. VI, 1013. Solis et ignis. VI, 1521. Rursum solis, splendoris et caloris necnon venae, fontis fluxus. VI, 1195. Item ignis et anime. VI, 979. Trinitatis vestigia in anima. VI, 785, 819. In ipsa est Trinitatis imago ac similitudo. VI, 803, 827, 1025. Trinitatis unitas et personarum discretio vocabulo *pax* explicatur. VIII, 1210.

Tristitia duplex. VI, 1017, 1159. Tristitia nimia cur mortui operetur. VI, 1160. Tristitia de rebus saeculi vitia. VI, 1232. Tristitia melior est iniqua patientis, quam laetitia iniqua facientis. X, 1878.

Tripolitana. IX, 783.

Tubae sonus quam vim habeat. V, 1813.

Tuentii scripta. X, 1736.

Tullius quid. I, 1417.

Tulla a verbo *tollo*. VI, 925, 937.

Turbantius. X, 1737.

Tysedi. IX, 801.

V.

Uacillans. IX, 1244.

Uadi unus Deum sentit corporaliter offigatum. VIII, 214.

Valanensis episcopus. IX, 827.

Valentina Synodus de gratia. X, 792.

Valentiniani senioris constitutio laudatur. IX, 800.

Valentiniani minoris pater Constantius. X, 730.

Valentiniani III. constitutio adversus haereticos, Judaeos et Paganos. X, 730.

Valentinus. VIII, 1217 Christi carnem *domini* et imaginariam tantum fuisse vult. VIII, 1214.

Valentinus Vainensis. IX, 827.

Valentinus fletus Carthaginensis episcopus. VI, 1336, 1339.

Valerius. IX, 707.

Valerius. X, 1737.

Vanitas quaedam species. I, 162.

Varanes Consul. IX, 815, 817, 827, 828, 842.

Vectigalia quando justa vel injusta. V, 1903.

Vectura deifica. V, 1988.

Venatio prohibetur die Dominico. V, 2275. Nec prohibendi qui ei per Quadragesimam dediti sunt. V, 2029. Venationes periculosae. V, 2225.

Venator et auriga. II, 1109.

Venerius Mediolanensis. IX, 808

Venerius episcopus. X, 1735.

Venerius diaconus. X, 1779.

Venetia provincia. X, 1763.

Ventris ingluvies quid suadeat. VI, 1101. Quo plene auferetur. VI, 1101.

Ventus quid. VI, 1009.

Verbosari. V, 2258, 2275, 2281, 2287.

Verbum unde dictum. I, 1411. Verium, quasi vere bonum. VI, 1013. Quid sit. VI, 812. Ipsa est cogitatio. V, 2112. Verbum tripliciter intelligitur. VI, 1015. Verba principaliter dicunt Romani, quibus loquimur: proprie dicta sunt qua per modos et tempora declinamus. I, 1418. Verbum omne sonat. I, 1410. Signum est rei, ut res esse non desinat. I, 1410.

Verbum quid sit. I, 1410. Verbi quæri potest origo, vis, declinatio, ordinatio. I, 1411. Verbi originem quærere, res nimis curiosa, et non nimis necessaria. I, 1411. Irridentur a Cicero Stoici, quod nullum verbum putent, cuius non certa ratio explicari possit. I, 1412. Verbi vis quid sit, et quotplex. I, 1413. Alia est ad explicandum veritatem, alia ad servandum decorem. I, 1414. Verba alia simplicia, alia conjuncta. I, 1409. Verba quatuor modis accipiuntur. I, 1398. Verborum quinque modi. I, 1396, 1397. Verba neutralia cur dicta. I, 1397. Quaedam ex abusu sic dicta. I, 1397. Sunt quasi semineutralia. I, 1401. Verba communia. I, 1399. Verba dependentia unde sic dicta. 1400. Verbi species neutro passiva dicta. I, 1401. Verba impersonalia. I, 1401. Inchoativa, frequentativa, desiderativa. I, 1402.

Verbi aeterni generatio. VI, 812. Est ineffabilis. V, 2000. Ut eam cogitemus, omnia creata necesse est transcendamus. V, 2000. Verbo suo se Pater declarat. V, 1880. Verbum qui suum et non suum. VI, 975. Ex creati virtute Deus ostenditur. VI, 975. Verbum Angelorum cibis. V, 2035. Verbum Dei cur diversis tam diversa agat, secretum est soli Deo notum. VIII, 1188. Quorundam conversionem quodam modo extorquet. VIII, 1187. Conservantur omnia per Verbum per quod facta sunt. VI, 869. Verbi participatio omnibus tanta praebet, quanto ei inhaerent dilectionis affectu. VIII, 1190. Verbum Dei in Christo sicut ignis in ferro, in sanctis sicut calor ex eo prodies. VIII, 1192. In Christo sicut substantia unguenti in vase, in aliis sicut odor ex vasis propinquitate acceptus. VIII, 1192. Quid sit a Verbo separari. VI, 868. Verbum Dei qui ad nos descendit, et profundum Paterni pectoris non reliquit. V, 2112. Qui semper apud Patrem, semper de Patre, semper cum Patre, semper in Patre. VI, 975.

Verbi Dei praeclara fames. V, 2317. Verbi Dei praedicationem, quasi rem sibi jure debitam exigit a sacerdote populus. V, 2317. Illud negligentibus audire increpantur. V, 1733. Verbum Dei libenter audiens inanes animae de patria paradisi transmissas suscipit. V, 2320. Verbum Dei stando audiri solitum. V, 2319. Quando lectiones sunt prolixae, rogat Caesarius ut qui pro infirmitate stare non possunt, sedeant. V, 2319. Ac mulieres sanas arguit, quae id etiam usurpant, maxime quae in terra velut in lectulo jacent. V, 2319. Verbum Dei non minus est quam corpus Christi. V, 2319. Nec minus reus est qui negligenter illud audit, quam qui corpus Christi in terram cadere permittit. V, 2319. Verbum Dei pluvia et lumen est. V, 2284. Lumen et citius est anime. V, 2525. Verbum Dei manna. V, 1794. Sapit cuique prout vult. V, 1795. Peccanti fit vermis. V, 1795. Verbum Dei cordis fervore fovendum. V, 1853. Verbi Dei, meditatio cogitationes inutiles et lascivas excludit. I, 1161. Verbum quid quisque faciat aut patiat, demonstrat. I, 1419. Verba bona ex Deo, mala ex diabolo. V, 1777.

Vermes cupiditatis. V, 1795.

Veritas omnium artium lex. X, 1896. Nec verbo nec ingenio quemquam uti sinit ad fallendum. VI, 1101. Fugit mentem quam non inveniit humilem. V, 2314. Veritatis cognitio quid. VI, 962. Veritatis, sicut lucis, omnibus est communis participatio. X, 1879. Veritates quasdam Scripturis non expressas, ratio detegit. VI, 1143. Veritatis nulla probatio major, quam virtus. III, 2287. Veritatis odium qui puniatur. X, 1874. Veritas ad correptionem superet volentem; nam et ipsa invitum superabit. X, 1876. Veris vinci magis expedit, quam vincere vera per falsa. III, 2528. Verum melius falso, licet malum verum prius sit falso. VI, 993. Vera bonus ac religiosus magis licent etiam vitiosis verbis, quam falsa politis et ornatis. VII, 833.

Verus. IX, 787.

Vespasianus. III, 2243.

Vestimenticula. V, 2024.

Vestis candida clericorum in administratione sacrificiorum. X, 1704.

Vetulus acere. V, 2001.

Via Christi decurrenda duplicis caritatis pedibus, humilitate comite. V, 1874. Via ad salutem, caput et corpus, Christus et Ecclesia. VIII, 1130. Viam vitae inire metuentes excitantur. V, 1956. Via vitae angusta simul et ampla. X, 1860. Vix arte ut late nobis datur optio. V, 1874, 1878. De utrisque non carnis, sed cordis oculis iudicandum. V, 1874. Via arte Christus, late diabolus præest. V, 1874. Via late dulcedo brevis ac falsa, et poena longa; secus arte. V, 1874, 1876, 1878. Via lata ad infernum inferiorem, arda ad paradysum ducit. V, 1873. Via lata qui incedant, qui arda. V, 1876. Via regalis, lex Dei. VII, 1083.

Vicarius Africae. IX, 789, 790. *Vicariam* præfecturam agens. IX, 780, 781, 789. *Vicarius* Præfectorum per Africanis dicitur. IX, 784. Qui *Proconsul* vocatur. IX, 780. *Vicarii* adiutor numerorum officii. IX, 816. *Vicarii* exceptor. IX, 816.

Victor qui interfuit Arelat. concilio. IX, 787.

Victor episc. IX, 791.

Victor episcopus, casus. IX, 814.

Victor Busicadiensis, traditor. IX, 768.

Victor Garbiensis. IX, 773, 803.

Victor episc. Africanus in Sardinia exsul. X, 1779.

Victor alter item exsul. X, 1779.

Victor presbyter. IX, 793, 794.

Victor Samsurici fossor. IX, 794, 797. *Artifex*. IX, 797.

Victor Aufidii. IX, 794.

Victor fulbo. IX, 795, 797, 798, 799.

Victor grammaticus. IX, 793, 797, 798. Ejus interrogatio de traditione a Silvano facta. IX, 793, 797.

Victor notarius. IX, 816.

Victorianus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779.

Victorinus episc. IX, 791.

Victorinus episcopus. X, 1731.

Victorinus lector. IX, 793.

Viduarum tria genera. VI, 1043. Qualis debeat esse vidua Christi. VI, 1016.

Viduus, incurvus senex. I, 1413. *Rotarum* lignum. I, 1413.

Vigilantius Sanctorum Reliquias negat honorandas. VIII, 1219.

Vigilandum semper, sed amplius in pace. V, 1832.

Vigilia quid. V, 1836. *Vigiliae* enormes inordinataeque intemperantiae arguuntur. II, 1113. *Vigiliae* iuniores. VI, 1009. *Vigiliarum* Christianarum fructus. VIII, 1117. *Vigilias* frequentare. V, 1977, 2010, 2022, 2029. Ut ad vigilias ante lucem in ecclesiam conveniatur. V, 2273, 2280. Qui tardius veniunt, increpantur. V, 2284. Ad vigilias conveniebant viri et mulieres, ac tum concio habebatur. V, 2320. Ad vigilias cum parvulis baptizandis, mulieres Quadragesima veniebant. V, 1751. *Vigiliis* pauperes et artifices diebus etiam non festis interesse inveniunt. V, 2284.

Vigiliū Tapensens fragmentum ex lib. vi. de Trinit. V, 2178. Liber de unitate Trinitatis contra Felicianum. VIII, 1157.

Villa Dei, et villa hominis. V, 2326.

Vincentius in variis tormentis invictus. V, 2095. A Deo sanatur, et Angelicis hymnis recreatur. V, 2097. In molli strato positus moritur. V, 2097. Corpus eius feris obiectum corvus custodit. V, 2097. Lupus veneratur. V, 2097. Tum in mare projectum littori redditur. V, 2097.

Vincentius Consul. IX, 809.

Vincentius episc. IX, 816, 827.

Vincentiana objectiones adversus doctrinam Augustini de prædestinatione ne. X, 1845.

Vinculorum Petri commendatio. V, 2125.

Vindemiatis episc. X, 1730.

Vindictæ cupidus coëreter. V, 2140. Quam periculose orat. V, 2034. *Vindictam* in se Dei provocat. VI, 1337.

Dum vincere vult hominem, ab ira vincitur. VI, 1337. Qui recte illam vincat. VI, 1337. Si quis ad tempus vindicet, non acerbè neque cum sanguine, non peccat: melius tamen dimittit iudici Deo. III, 2202, 2204. *Vindicta* cum Deo permittitur, acerbè de inimicis supplicium sumitur. IX, 792. *Vindictam* quomodo expetant Sancti. V, 2153. *Vindictam* a sanctis viris in lege veteri de peccatoribus expetitam zelo et amore divino, non carnali odio. V, 2262. *Vindictam* rogantes Martyres quid petant. V, 1801. *Vindicta* roganda ad correptionem, non ad damnationem. VI, 1232. *Ulciscitur* se Ecclesia de inimicis, occidendo in eis errorem, suscitando fidem. V, 2349. *Vindicta* quodam modo invitus Deus. V, 1893. *Vindicta* cessat divina, si conversio præcurat humana. X, 1876.

Vinum et juvenus du: lex incendium. VI, 1348. *Vini* usus Romanorum mulieribus incognitus. III, 2330. *Vinum* ad quid utile. VI, 1108. *Vinum*, medicamentum; plus iusto sumptum, venenum. VI, 1106. *Vinum* Dominico die bibere licet, senes compellantur. VI, 1236. *Vinum* quid mystice significet. V, 1919.

Violentia. Sine violentia fieri non posse ut quis recto vivat. V, 2112.

Vir a virtute nomen habet. V, 2292.

Virga est Principum. V, 1805. *Virga* Moysi qua ratione in serpentem versa. III, 2164.

Virgilius poeta. VI, 813. *Nobilissimus* poetarum. VI, 743.

Virgo sola potuit vulnere nostro medicinam parere. V, 1998. *Virginæ* partus causa et miracula. V, 1983. *Virginitatem* Christus de Virgine nascens consecravit. VIII, 1146. *Virginitas* illum gestat in mente, quem Maria portavit in ventre. V, 1988. *Virginitatis* laus. I, 1438. Ejus præstantia. VIII, 1219. *Virginitas* nunquam est nulla. V, 1992. *Virginitas* carnis, et virginitas animæ. X, 1863, 1866. *Virginitas* corporis non prodest sine integritate cordis. V, 2163. *Virginitatis* quam pretiosum donum, et qua cura servandum. V, 1980. *Virginitas* aurum est, cella fornax, conflator diabolus, ignis tentatio, caro virginis vas lutenum. I, 1433. *Virginitatis* thesaurus irrecuperabiliter amittitur. I, 1439. *Virginitas* absque alienæ carnis consortio plerumque violatur. I, 1439. *Virginitatis* votum. II, 1105. *Consecratio*. II, 1112.

Virgino sæcularium et Virginum Christi ornamenta. II, 1116. *Virginibus* quæ vitia cavenda, quæ virtutes sectandæ. V, 1893. *Virginiis* prima cura, primumque studium. II, 1103. *Quantum* ei familiaris esse debeat verbi Dei meditatio. I, 1461. *Virgini* multa tractantur utilia præcepta. II, 1109. *Virgo* Dominica sacraque recte vivendi præceptis instituitur. VI, 1108. *Opponitur* feminis laicis. VI, 1108. *Virgo* et sponsa Christi qui dici possit etiam conjugata. V, 2166. *Virgines* in interiori homine aut per baptismum aut per penitentiam effici possunt. III, 2457. *Ex* virgine antichristum nasciturum quidam fabulantur. VI, 1151. *Virgo* terra. V, 1993, 2051.

Vigillum est, quod ardendo non consumitur, sed purgatum redditur. III, 2163.

Virtus principaliter Dens. X, 1818. *Animus* non virtus, sed virtutis habitaculum. X, 1818. *Virtutes* civiles, purgatoriae, et exemplares. VI, 729. *Virtutes* sacramentales. VI, 794. *Virtutes* animæ. VI, 794.

Virtutis ac disciplinae discrimen. I, 1433. *Virtus* quid sit. VI, 782. *Virtutum* cælestis quadriga. V, 2289. *Virtutes* quatuor cardinales. VI, 781. Qui anima his instructur e contra vitia. VI, 794. *Virtutibus* nativæ est cordis possessio. V, 1811. *Virtutes* habeat anima per exercitium, quarum facultates habet per naturam. VI, 782. *Virtutum* semina naturaliter inserta Cassianus docet. X, 1817. *Quæ* beneficio Creatoris inserta sunt, eversa sunt prævaricatione prius parentis. X, 1818. *Virtutum* catena. VI, 1031. *Dona*, quæ singula inveniuntur in singulis, hic omnia in omnibus posse esse, falsum est. X, 1747. *Virtutes* nullis in hoc sæculo omnes habet. X, 1702. *Virtutes* medias esse Peripateticus dixerunt. I, 1438. *Virtutes* cum vitiis habitare non possunt. X, 1818. *Virtus* cum vitium suscipit, non a vitio, sed a virtute disceditur. X, 1847. *Virtutes* peccato, quod non videatur oppositum, qua ratione lædantur. VI, 1123.

Virtutum species in iunioribus est, non veritas. X, 1818, 1819. *Virtus* falsa etiam in optimis moribus infidelium. VI, 1868. *Virtus* philosophorum bonitate caruit. VI, 1256. *Vide* Gratia. *Gratiæ* munus est omnis vera virtus. X, 1747. *Virtutes* non tantum auget, sed et donat gratia. X, 1819. *Virtutes* a vitiis liberatas postulanti oratio. VI, 1070. *Virtutum* et vitiorum conflictus. VI, 1092. *Virtutis* cognitione qui didicit quam longe sit a virtute, non parum proficit. VI, 853. *Virtuti* elatae præstat apud Deum humilitas infirma. VI, 854. *Virtutes* tres honeste vivere proponenti amplectendæ. VI, 1103.

Visa quaedam usitata et humana. VI, 797, 798. *Visorum* corporum imagines mira celeritate anima in se format, non

visa corpora faciunt. VI, 708. Visa ex occasione Reliquiarum S. Stephani. VII, 807, 831, 835, 836, 838, 841, 846. Alia conversionem Judaeorum praemonstrantia. VII, 824. Visionum tria genera. VI, 751, 796, 1028.

Visio Dei plena hominis beatitudo. VI, 893. Multa ejus nomina. VI, 1012. Visio beata Dei, ubiqueque fit, ipsa est regnum colorum. VI, 1115. Visionis Dei ineffabilis suavitatis. VI, 994. Quid Beatus conferat. VI, 996. Qualis in eis erit. I, 1474. Visio beatorum triplex, corporalis, spiritalis, intellectualis. VI, 997.

Vita insensibilis terrae. III, 2171. Vita animae. X, 1875. Vitae corporeae plures gradus, quibus vitam spiritalem imitatur. VI, 790. Vitam utramque nostram quam misericorditer dispensavit Deus. V, 2251. Vita spiritalis quatuor gradus. V, 1807. Vivendi recte magna nobis incerta necessitas. VI, 876. Vivendi regula duobus versibus tradita. VI, 986. Vivere recte vere novit, qui recte novit orare. V, 1810. Vitae malae origo. VI, 764. Studia. V, 2209. Vitae cognitio uno Honorii Augustodun. speciali libro tractatur. VI, 1005. Hic titulus ab ipso auctore signatur. VI, 1007.

Vita vera quis potialur. X, 1616. Vitae praesentis falsitas. VI, 1552. Vitae aeternae et praesentis discrimen. VIII, 1129. Utriusque comparatio. VI, 1550, 1555. Vitae hujus miseriae. VI, 917, 953, 981, 982. Ejus labores lenit vitae aeternae cogitatio. II, 1119, 1120. Quam utilis sit frequens illius cogitatio. VI, 917. Vitae futurae gaudia et supplicia nunquam non meditata. VI, 1061. Vitae aeternae felicitas. VI, 917, 954, 958, 981, 1184. *Vide* Beati, Caelum, Regnum. Vita aeterna non in praecipitis difficilior, sed in bona voluntate sita. V, 1915, 1920. Ad eam per fidem rectam et condigna fidei opera perveniendum. VI, 927. Vitam mutare aliud est, aliud tolerare vitam. V, 2539. Ad vitam aeternam potentia disponit, Christus ducit. VI, 1147. Hospes hic, ubique Deus, si exceptus sit a nobis, nos excipiet post mortem. VI, 1149.

Vitalis. IX, 787.

Vitalis presbyter. X, 1700.

Vitalis notarius. IX, 816.

Vitium esse nec in summo bono potest, nec nisi in aliquo bono. X, 1871, 1874, 1884, 1885, 1896. Vitia omnia iniurica sunt Deo. V, 2085. Vitium quid et quotuplex sit, et quando culpa. VI, 1180. Vitium est contra naturam. X, 1870, 1896. Vitia nobiscum ex parte nascuntur, ac deinde nutriuntur. V, 1742. Vitium omne in voluntate ponitur. V, 1958. Vitiis foedera majore ligantur glutino. X, 1761. Vitiis et virtutum conflictus. VI, 1191. Vitium per legem demonstrandum, per gratiam sanandum fuit. X, 1865. Vitia tria timenda. VI, 1534. Tria declinanda vitia sibi honestam proponenti. VI, 1103. Vitia nostra scalam facient, et elevabunt nos, si fuerint infra nos. V, 2082.

Vitulae nobilis feminae pietas. VII, 845.

Ucti non sunt apud Judaeos, nisi sacerdotes, prophetae, aut reges. VI, 1033. Uctio ex beneficio oleo infirmis obtinet sanitatem corporum et remissionem peccatorum. V, 2258, 2275.

Unionem accipit Sabellius Patrem et Filium. III, 2207.

Unitio personalis animae cum corpore et Dei cum anima, explicatur. VI, 789.

Vocationis gratiae beneficium. VI, 863, 945. Quomodo non omnibus indultum. X, 1855, 1841, 1842. Vocantur aequo oves, qui verbum Dei audiunt. X, 1855, 1841. Cur ex his alter credat, alter non credat, id in hoc voluntatis aversio, in illo divinae gratiae praestat operatio. X, 1855. Opera in causa esse cur Deus alium vocet, alium non vocet. V, 1882.

Vocius. IX, 787.

Voluntas quid sit. VI, 729. Voluntas bona nihil ditius. I, 1463. Voluntas bona quam sit dives. V, 2248. Ipsa dicitur caritas. V, 2248. Illius valor ac meritum. VI, 962. Voluntas Isaac, ut viri justi, bona; si bona, cur non in beneficii ne Esau impleta. III, 2225. Velle bonum aliquando dat Deus, quod prohibet exsequi. X, 1816. Voluntas perfecta faciendi reputatur pro opere facti. V, 2025. Voluntatis bonae omnis motus a Deo est. X, 1758, 1759. Voluntas Dei est prima et summa causa omnium corporalium spiritualiumque motionum. X, 1364.

Voluntatis humanae arbitrium gratiae in omnibus subiciendum. X, 1785. Voluntas bona sic propria hominis est, ut sit Deo inspirata concepta. X, 1817, 1827. Voluntas quando nostra, quando Dei dicenda. X, 1788. Voluntas in bonis est de gratia, in malis est intelligenda sine gratia. X, 1858. Labitur humano opere, stat ex divino muere. X, 1856. An voluntas Dei sit, ut illius eorum qui dicunt, fiat voluntas tua, aliquid contra se petat. X, 1848. Voluntas Dei non fieri, ut homines excidant a salute, a sanctitate, etc. X, 1816, 1818. Aut ut faciat homo voluntatem

diaboli. X, 1845. Voluntas ea faciendi quae vult summa et intima veritas, primum animae vitium est. X, 1896. Voluntas mala etiam punitur, cum potestatem accipit efficiendi quod cupit. X, 1865. Voluntatem Dei qui spreverunt invitentem, sententiam vindicantem. X, 1850.

Voluptates saeculi somno hominum ad metalla damnatorum comparatur. VI, 1200. Voluptatem genitalium solam excipit Julianus, quae ad animi nostri non moveatur arbitrium. X, 1740. *Vide* Libido.

Volusianus Urbis praefectus, Constantino celi legatum agens a Proclo baptizatur. X, 1750. Et capitis intetur discrimen, nisi Pelagianos urbe pellat. X, 1750. Edictum ijs contra Coelestium. X, 1731.

Votum Deo delatum. X, 1860. Non prodest extra catholicam Ecclesiam. X, 1860. Recte vocetur nemo, nisi a Deo acciperet quod voveret. X, 1787, 1861. Voverans Domino: datur ille reddendi possibilitatem. V, 1978. Vota nostra Angeli nostri custodes Deo offerunt. V, 1979. Votum virginittatis. II, 1106. Voti continentiae obligatio. VI, 768, 777. Voverat alius pallam, alius oleum aut ceram, alius abstinentiam a vino aut carnibus. V, 1978. Votum optimum morum, conversio. V, 1978. Voti hujus fructus. V, 1972.

Vox, sonus est index cogitationis, et quasi quotidianum vehiculum verbi. V, 2112, 2115.

U.

Urbanus Caris. IX, 774.

Urbanus Formensis. IX, 805.

Ursacius Donatistis contrarius. IX, 802, 858

Ursus rationalis Africae. IX, 777.

Ursus duceannus. IX, 816, 828.

Vulnerum Christi quam utilis recordatio. VI, 860

Uxores ducere sacerdoti non licet nec cum eis convenire. III, 2585. Nec solum est, sed et ministro ejus concubitus non licet. III, 2583. Alii etiam non licet die processions. III, 2583.

Uzali palata miracula meritis S. Stephani. VII, 833.

X.

Xystus Juliani fraudulentus, conatibus omnem alium excludit. X, 1761. *Vide* Sixtus.

Z.

Zabulon interpretatur habitaculum fortitudinis, et Ecclesiam significat. III, 2204. Zabule in quinto casu. I, 1469.

Zachaeus non proprio motu, sed Dei Spiritu ad Christum venit. X, 1810.

Zachariae patris Joannis poena mysterio congrua. III, 2191.

Zama. IX, 781.

Zelus sanctorum iracundiae expers ostenditur. V, 2265.

Zenonis superba doctrina. X, 1692, 1690. Modicum post corpus intervallum animam mori dicit. VIII, 1216.

Zenitius episcopus. IX, 791.

Ziquenses. IX, 784.

Zizania in Ecclesia qui sint. V, 1981.

Zosimo datae Pelagii ad Innocentium litterae. X, 1715.

Zosimus quam clementer cum Coelestio egerit. X, 1749. Epistola ad Africanos, qua eum a se absolutum significat, nisi celatores illius eum intra mensem alterum falsi convincant. X, 1719. Altera ad eosdem, qua Coelestium ac Pelagium falso accusatos declarat. X, 1721. Zosimus a Coelestio illius epistolam ei dat ad Airos benignitatis plenam. X, 1687. Mox ab Afris admonitus eum perdamnat. X, 1687.

Zosimi epistola ad Africanos episcopos anno ccccxxviii. missa. X, 1725. Zosinum quomodo alloquantur africani episcopi de necessitate gratiae. X, 1725, 1808. Ab his ille admonitus, respondet se Coelestii causam in eo quo dudum erat statim reliquisse. X, 1726. Zosimo presidente Pelagius et Coelestius a Dei sacerdotibus damnati. X, 1759. Zosimus fidei catholicam de peccato originis perspicue explicat. X, 1750. Africanorum Conciliorum decretis robor atroxit. X, 1731. Latius promulgavit decretum ad haec centio adversus Pelagium scripulum. X, 1715. Ad truncationem impiorum gladio Petri omnium dexteris armavit antistitem. X, 1851. Zosimi tractoria per totum orbem missa. X, 1696. Laudatur, quod in ea omnia vult ad Deum referri. X, 1731, 1738, 1775. Zosimus quanto tempore Romae sedet. X, 1715.

Zoticus a Quintiano. IX, 779.

Zunius presbyter. VII, 858.

LECTORI PHILAUGUSTINO.

Divi Aurelii Augustini Scripta maximo semper in pretio fuere cunctis christianæ Fidei cultoribus, si eos excipias, qui suas in illis opiniones incassum quasivere. Ea porro post Joan. Amerbachii, Joan. Frobenii, Theologorum Lovaniensium, et Monachorum florentissimæ quondam Congregationis S. Mauri amplissimas Editiones, post Jacob. Sirmoudi, Joan. Bapt. Mari, Hier. Vignerii, Godefrid. Besseli Συμβολάς, atque adeo sub ipsum sæculi XVIII. finem novis accessionibus auctum iri, haud facile quis existimasset, quod homines illi doctissimi juxta, ac solertissimi nulli operæ in lustrandis Europæ Bibliothecis pepercisse viderentur. At vero relictum mihi post uberem messum spicilegium, ut in divinis donis, ita in parte felicitatis meæ repono. Neque enim nihil me de Christi Ecclesia mereri arbitror, qui tanti Doctoris voces, quibus ante mille trecentos, et quod excurrit, annos illa personuit, ab annis facile sexcentis pressas rursus excitem. Qua ratione istud evenerit, paucis accipe.

Absolute priore Recensionum Volumine, quod Codices theologici argumenti pene mille Bibliothecæ Palatinæ Vindobonensi ad Caroli VI. Imperatoris tempora illatos complectitur, et modo sub prelo est, dum ad alterum Volumen Codices ab illis temporibus in hodiernam diem acquisitos complexurum aggredior, offertur mihi sub exitum Novembris anni proxime elapsi Codex ordine *Decimus*, in folii majoris membranis per duas columnas sæculo XII. non elegantius minus, quam emendate scriptus; quidquid enim prima manus aliquando etiam peccasset, secunda doctior quidem, sed tamen συληρπός solerter plerumque correxit. Inspicienti occurrit mox ad inferiorem oram primæ paginæ isthæc Nota: *Iste Liber est Congregationis S. Justinæ de Padua: deputatus in Monasterio S. Severini de Neapoli. Legisti fortasse L. I. Commentar. Lambecii, edit. Kollar. Supplem. col. 765. anno MDCCXVII. Codices manuscriptos haud sane paucos Carolo VI. Imp. utriusque tunc Siciliae Regi dono fuisse oblatos a diversis cenobiis Neapolitanis. Atque hic continuo venit mihi in mentem Cl. Bernardi Montefalconii, qui, dum Sodales ejus Parisiis in edendo Augustino desudarent, itinere literario in Italiam suscepto, anno MDCXCVIII. Octobri mense Neapolim appulerat. Consulo ejus *Diarium Italicum* Parisiis an. MDCCII. excusum cap. XXI. p. 319. Antequam Neapoli discederemus, ait, Bibliothecæ Manuscriptorum Monasterii S. Severini sequentem notam excepimus. Recitat mox Codices, et septimo loco: *Augustini Sermones quosdam, et Retractiones in Codice XII. sæculi. En ἀντίγραφο Codicem nostrum, cui et**

Retractiones insunt. Itaque vir ille celeberrimus aut solis Monachorum Severinatum indicibus usus, aut falso persuasus, nihil jam Augustini Sermonum superesse, quod Fratres suos fugisset, ne aperto quidem Codice, et illos hoc Auctario, quod saltem Tomo XI. adjicere potuissent, destituit, et mihi lampada, quod aiunt, tradidit, quam lubens accepto.

Non vero tecum hoc loco inquiram, Lector, qui fieri potuerit, ut Codex hic singularis tandiu delitesceret, neque te tenebo adminiculis illis, quibus ad delegendam, et extra dubium ponendam Γνωστότητα, et Ἀκρίδοσιν eorum, quæ ex illo profero, adniti oportuit, et sedulo adnissum est. Norunt illa Eruditi. Ad rem venio. Indicem Sermonum LVI, quem Codici Librarii præposuit, primum tecum communico. Videbis in illo Sermones ineditos editis mixtos decurrere. Ad quemvis editorum locum noto, quo in operibus D. Doctoris habetur, atque hic semper de editione Mauriana Parisina ann. MDCLXXXIX — DCC. intelligi cupio. Ineditos ut illico discernas, singulis numeram, quo se excipient, in margine astitui; quæ vero de his observanda duxi, ad singulorum iutia distuli. Atque en indicem.

- I. *Sermo de Laude Cerei. Capitulum primum.*
- II. *Item Ejusdem (nempe Augustini) in Vigiliis Paschæ. Cap. II. Alius Ejusdem in Die Paschæ. Cap. III. Tomo V. Edit. Maur. Sermo CCXXVIII.*
- III. *Alius de Sacramentis in eodem Die. Cap. IV.*
- IV. *Item Alius de eodem Die. Cap. V.*
- V. *Item Alius in eodem Die contra Arianos et Apollinaristas, maxime vero contra futuros Nestorianos et Eutychianos. Cap. VI. Alius ejusdem Diei. Cap. VII. Tomo cit. Sermo CCXXVI.*
- VI. *Item Alius in eodem Die de Sacramentis Altaris ad Neophytos. Cap. VIII. Tomo cit. ejus Fragmentum instar Sermonis CCXXIX. Alius Ejusdem in eodem Die, de eo, quod Neophytis ante baptismum ex oleo sancto aures a Sacerdotibus et nares illinantur. Cap. IX. Tomo VI. Append. col. 288. Secuti sunt Editores Jacob. Sirmoudum, qui primus protulit, et Augustino detraxit, licet in Cod. Floriæ. unde protulit, Augustino ascriberentur, et ejus nomine etiam citarentur ab Ivone Carnot. et altero Cod. vetustiss. Remigiano, et hic, et sequentes duo. Adde, quod Codex noster eos in medio Sermonum genuinorum collocet. *Ejusdem de Mysterio et sanctitate Baptismatis. Cap. X. Tomo VI. Append. col. 289. Vide que mox notavi. Item Ejusdem de Uctione capitis, et pedibus lavandis. Cap. XI. Tomo VI. Append. col. 291. Ut duo præcedentes.**
- VII. *Alius Ejusdem habitus in Festivitate paschali*

Cap. XII. *Alius Ejusdem secunda Feria Paschæ.* Cap. XIII. Tomo V. Sermo CCXXXIX. *Alius Ejusdem quartæ Feriæ.* Cap. XIV. Tomo cit. Sermo CCXLVIII. *Item quintæ Feriæ.* Cap. XV. Tomo cit. Sermo CCXLV. *Item Ejusdem de eodem die ad Sacramenta Altaris.* Cap. XVI. Tomo cit. Sermo CLXXXII.

VIII. *Item Sabbati die.* Cap. XVII. *Item Alius in eodem die.* Cap. XVIII. Tomo cit. Sermo CCXXX. *Item Ejusdem in die Octavarum.* Cap. XIX. Tomo cit. Sermo CCXLVII. Sermo *Ejusdem de Ascensione Domini.* Cap. XX. Tomo cit. Sermo CCLXI. *Item Ejusdem de Psalmo Confitemini Domino.* Cap. XXI. Tomo cit. Sermo XXIX.

IX. *Alius Ejusdem de versu Psalmi centesimi septimi decimi. Confitemini Domino, quoniam bonus est.* Cap. XXII. *Alius Ejusdem de duobus temporibus, id est, vitæ presentis et futuræ.* Cap. XXIII. Maurianis hic Sermo Enarratio est in Psalmum CXLVIII, adeoque legitur Tomo IV, col. 1672. sed productior; noster enim Sermo tantum illorum numeros 1.2.4.5. complectitur, neque id quidem sine multiplici discrepantia. Fieri potuit, ut S. Pater tardius totum Psalmum enarraret, postquam peculiarem jam Sermonem in ejus v. 4. habuisset.

X. *Alius Ejusdem de Alleluia principio Psalmi centesimi quadragesimi noni: Cantate Domino canticum novum. Laus ejus in Ecclesia sanctorum.* Cap. XXIV. *Item alius de versu Psalmi: Emendabit me Justus in misericordia. et de eo, quod Apostoli linguis omnium gentium loquebantur. Contra Donatistas in Pentecoste.* Cap. XXV. Tomo cit. Sermo CCLXVI. *Alius Ejusdem de natali sancti Joannis Baptistæ. Contra Donatistas, et omnes rebaptizatores hæreticos.* Cap. XXVI. Tomo cit. Sermo CCXCII. *Item de eodem natali sancti Joannis, ubi disputat etiam de verbis Zachariæ non credentis, et Mariæ inquirentis, Quomodo fiet istud? et de originali peccato pro quo parvulis Baptismum necessarium dicit.* Cap. XXVII. Tomo cit. Sermo CCXCIII.

XI. *Sermo Ejusdem de Responsorio Psalmi centesimi tricesimi primi: Paravi lucernam Christo meo, ubi multum etiam de Trinitate disputat.* Cap. XXVIII. *Loquimur Charitati Vestræ.*

XII. *Sermo Ejusdem in Vigiliis Apostolorum. (Nempe Petri et Pauli).* Cap. XXIII. *Alius Ejusdem in natali Apostolorum, ubi contra memoratos hæreticos disputat de adjutorio gratiæ Dei.* Cap. XXX. Tomo cit. Sermo CCXCVII.

XIII. *Alius Ejusdem de natali sancti Laurentii, ubi per occasionem redarguit quosdam, qui seditionem commoverant a saltu prohibiti.* Cap. XXXI. Sermo *Ejusdem habitus Carthagine ad mensam beati Martyris Cypriani, de ejus Natali.* Cap. XXXII. Tomo cit. Sermo CCCIX. *Alius Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXIII. Tomo cit. Sermo CCCXII.

XIV. *Item Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXIV.

XV. *Alius Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXV.

XVI. *Alius Ejusdem in Natali sanctorum Martyrum, Scillitanorum, Sperati, et sociorum ejus.* Cap. XXXVI.

XVII. *Alius Ejusdem in Natali sanctorum Machabæorum, ubi docet, quid etiam significetur in Turre ædificanda, et sumptibus præparandis, vel in Rege, qui cum decem millibus occurrit illi, qui habet viginti millia.* Cap. XXXVII. — *Alius Ejusdem in Natali plurimorum Martyrum de eo, quod in Evangelio Dominus dicit: Si quis vult post me venire, neget se ipsum.* Cap. XXXVIII. Tomo cit. Sermo CCCXXX. — *Alius Ejusdem de versu Psalmi: Beatus vir, quem tu erudieris, Domine, et maxime de eo, quod dicit Apostolus: Cum enim essemus in carne, passionibus peccatorum quæ per legem sunt, operabantur in membris nostris, ut fructum ferrent morti. Contra Manichæos, et Pelagianos.* Cap. XXXIX. Tomo cit. Sermo CLIII. In Codice nostro folium excidit, unde abrumpitur in verbis: Quia mortuum est, dixit, absconditum latet: non ap... — *Alius Ejusdem de originali Peccato, et de lectione Apostoli: Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit, etc. Contra Pelagianos.* Cap. XL. Tomo cit. Sermo CLIV. In Codice ob folium mox memoratum incipit *ἀπαρῶνος*; tuorum neque nubent, neque uxores ducent. Non enim incipient mori, etc. — *Alius Ejusdem de lectione Apostoli ad Romanos ab eo loco, ubi dicit: Igitur ego ipse mente servio legi Dei, carne autem legi peccati. Contra Pelagianos.* Cap. XLI. Tomo cit. Sermo CLV. — *Alius Ejusdem de lectione Apostoli, ubi dicit: Ergo, Fratres, debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. Contra Pelagianos et philosophos Stoicos, et Epicureos.* Cap. XLII. Tomo cit. Sermo CLVI. — *Sermo Ejusdem de lectione Apostoli: Humanus sermo et omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum, etc. Contra Pelagianos, Nestoricos, et Eutychianos.* Cap. XLIII. Tomo cit. Sermo CLXXXIV.

XVIII. *Alius Ejusdem de eo, quod dicit Apostolus: Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ, etc. Cap. XLIV. — Alius Ejusdem de lectione Apostoli ad Philippenses: Nos sumus circumcisio, quia spiritu Dei servimus, et gloriamur in Christo Jesu, etc. Contra Pelagianos.* Cap. XLV. Tomo cit. Sermo CLXIX.

XIX. *Sermo Ejusdem de lectione Apostoli, ubi ait. Supereminentem viam vobis demonstro. Contra Donatistas.* Cap. XLVI.

XX. *Alius Ejusdem de Responsorio (Psalmi) tricesimi octavi: Exaudi, Deus, orationem meam, et preces meas Domine, et de Muliere in adulterio deprehensa.* Cap. XLVII.

XXI. *Item alius de Responsorio Psalmi tricesimi secundi: Exultate, justi, in Domino.* Cap. XLVIII.

XXII. *Alius Ejusdem de Responsorio Psalmi quinquagesimi primi: Speravi in misericordia Dei in æternum.* Cap. XLIX.

XXIII. *Item alius de versu Psalmi centesimi quadragesimi quinti: Laudabo Dominum in vita mea.* Cap. L. — *Alius Ejusdem, ubi Domini verba ad Nicodemum loquentis exponens de originali peccato.* Cap. LI. Tomo cit. Sermo CCXCIV.

XXIV. *Item alius de Evangelio, ubi de Divite et Lazaro mendico refert.* Cap. LII. — *Alius Ejusdem de Evangelio: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis. Contra Pelagianos.* Cap. LIII. Tomo cit. Sermo CXXXI. — *Item alius, unde supra.* Cap. LIV. Tomo cit. Sermo CLXII. — *Alius Ejusdem de Evangelio, ubi dicit: Si manseritis in verbo meo, vere discipuli mei eritis.* Cap. LV. Tomo cit. Sermo CXXXIV.

XXV. Sermo *quingagesimus sextus*, et ultimus, quanquam eadem manu, qua præcedentes, exaratus, omissus est in Indice, cui subscriptum: *Expliciant Capitula.*

Jam cætera, quæ præfari visum est, hæc sunt. Sive Sententias sacrorum Librorum expositas, sive rationum, et argumentorum momenta, sive ipsos loquenti modos spectes, multa reperies in his Sermonibus, quæ in aliis Augustini Scriptis diu notis occurrunt. Visa sunt illa nempe, S. præsulì cum primis efficacia, et opportuna, quæ auditoribus, lectoribusve suis identidem inculcaret; atque ejusmodi iterationum exempla in ipsis jam olim impressis præsto sunt, neque in tanto Operum numero ab homine uberrimi etiam ingenii prorsus caveri possunt.

Emendandi licentia etiam tum pudentissime mihi sumpta est, cum manifesta Librarii παραρρήματα invitabant. Optandum tamen mihi esse intelligo, ut excussis denuo Bibliothecis vetustiora Sermonum meorum reperiantur ἀντιγραφα, e quibus vacillantia firmari, intrusa detegi, conjecturæ meæ, aut everti, aut ap-

probari queant. Et fortasse Tomus alter, Palatino nostro geminus, alicubi cum umbris luctatur, qui selectos Sermones per reliquum anni tempus, illisque pariter ἀκρόατους quosdam admixtos complectatur.

Insunt in Codice præter Sermones, quorum Indicem exhibui: *Enarratio Augustini in Psalmum CXVIII.* constans Proœmio, et Sermonibus XXXII. quæ habetur Edit. *Maur. T. IV. col. 1277.* item *Libri II. Retractionum* Ejusdem, ut Edit. *cit. T. I. col. 4.* quarum vero membranæ a *L. II. c. 24.* excidere; demum *Commentaria in Evangelium Marci*, olim Hieronymi credita, hic ἀκρίβεια, a Cl. Vallarsio autem in *T. XI. Opp. Hieronymi ad col. 783.* rejecta. Atque hæc Opera ideo enumeranda censui, quod ad perficiendum eorum contextum Codex iste a nemine hactenus, ut patet, consultus, aut adhibitus fuit.

Editionem hanc, quantum licuit, aptare *Maurianæ* conatus sum, ut S. Patris Operibus eo commodius in Bibliothecis adjungi queat.

Demum, dum *insanientis Sapientiæ Consulti* quidam Scriptis suis nihil non agunt, ut veterum Ecclesiæ christianæ Doctorum fidem, et auctoritatem elevent, ego Δεσφανα hæc Scriptoris, quo, teste Erasmo, *orbis christianus nihil habet vel magis aureum, vel augustius*, piorum et eruditorum sacræ Antiquitatis amatorum judicio commendo, neque ad repetendos, quorum in principio memini, labores in Bibliothecam Palatinam abdo.

SANCTI AURELII AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI
Sermones inediti.

SERMONES

ADMIXTIS QUIBUSDAM DUBIIS.

SERMO I.

De Cereo Paschali (a).

SYNOPSIS.

I. Attentos reddit. II. Cereus imago Justì, et Christi. III. Apis imago Justì, Favus Scripturarum. IV. Sanson leonem trucidans Figura Christi.

I. Deo et Domino nostro omnipotenti, visibilium

(a) In Codice fol. 1. p. 2. inscriptus: Sermo sancti Au-

atque invisibilium creatori honorem deferens orationibus vestris juvandum me credo, ut, quod in laudem

Augustini ep. In sabbato Sancto. Videant Eruditi. Ego minus stidenter Augustino tribuo, motus concisis illis comparationibus, ipsoque stylo, quamvis non obstaret temporum ratio; veteres enim Liturgi divulgati hujus Ritus Zosimum Papani anno 418. defunctum auctorem faciunt, secuti, ut videtur, Librum Pontificalem, in quo legis: Per Parochias concessit licentiam benedicendi Cereum paschalem. Addit Amalarius L. I. de eccl. Offic. c. 18 Romæ ista agentibus, nobis quoque præceptum est a Papa Zosimo benedicere Cereum. Potuit igitur præceptum istud Ecclesiæ Gallicanæ datum

et gloriæ indulgentissimi creatoris dicere suscepi, non tam meis viribus, quam ipsius Domini misericordia adjuvante explicare possicim. Adeste itaque bene intenti, dilectissimi fratres, ut primo de cordibus vestris carnalibus cogitationibus, quasi nocturnis tenebris, discussis, et in cubiculis conscientiarum Christi lumbæ accenso ea, quæ vobis Dominus per nostrum famulatum ministrare dignabitur, non solum aere percipere, verum etiam mente possitis.

II. Cereus nocturnum lumen est, et homo justus tenebrosi hujus mundi lumen est. Dicit Dominus ad eos, quos ipse justificat: *Vos estis lumen mundi* (Math. v. 14). Tria conspiciuntur in Cereo: Cera, Papyrus (a) et Flamma. Et in homine justo tria sunt: Caro, Anima et Sapientia. Flamma illuminat, papyrus accenditur, ceræ tenacitas solvitur. Sapientiæ doctrina animum tenet, carnis duritia superatur. Flamma urit, papyrus uritur, guttas cera distillat. Sapientia docet, anima dolet, caro lacrymas fundit. Flamma fulget superius, papyrus commutatur interius, cera currit exterius. Sapientia sublimiter predicatur, anima latenter convertitur, caro visibiliter cooperatur. Cerei laudatur pulchritudo per diem, honoratur claritudo per noctem. Sic ostendit nobis columnæ illius imaginem, qua duce populus Israel ambulans per desertum non permittebatur errare. Apparbat enim eis nubes columna per diem, ignis columna per noctem (Exod. xiii, 21. et Num. xiv, 14). Dies significat securitatem in hoc sæculo, et non tribulationem in hoc sæculo. Ille est dies, de quo Propheta cantat et dicit: *Per diem mandavit Dominus misericordiam suam, et nocte declaravit* (Psal. xli, 9). In hac carnali vita Dominus Christus veniens non ostendit claritatem suam, sed mortali carne velatus, tanquam nubes columna, in eremo apparuit. Cum autem finis sæculi venerit, quo omnium visibilium gaudia subtrahentur, tunc ipse Dominus sine mortalitatis aliquo velamento clarus et splendidus, tanquam ignis columna, fulgebit. Columna ignis ardet, et lucet. Quod ardet, potestatis est: quod lucet, honoris. Quod ardet, judicat; quod lucet, illuminat. Quod ardet, pœna est impiorum; quod lucet, beatitudo justorum.

III. Sed nos proprie Cerei nomen oportet edicere, quod ad sacramentum tantæ hujus celebritatis per-

etiam ad Africanam permanasse, cum Canon Concilii Tolet. IV. celebrati anno 633. Ritu hunc per multa terrarum loca in usu esse asserat. Accedit, quod Cerei Benedictio: *Exillet jam angelica turba*, etc. in Sacramentario Gothico et Gallicano Augustino tribuatur, cum adhuc *Diaconus esset*, et ipse S. Doctor *L. XV de Civ. Dei cap. 22.* versiculos citet a se in laude quadam Cerei compositos. Verum an his paschalis? Certius est, *Epistolam ad prædicium* de Cereo paschali olim Hieronymo tributam, et a Vallario in *T. XI. p. 154.* rejectam Augustini tempora propius contingere, cui deinceps Emodii Ticin. *Benedictiones cerei II.* Flori Drepanii *Hymnus*, et alia successere momenta, quæ Ritus hujus antiquitatem confirmant. Vide, quæ in hac rem *P. II. vet. Liturg. Alem. Dissq. VI. c. 1.* congeressit cels. Mart. Gerbertus S. Blasii Abbas Princeps, quæ in honoris, doctrinæ, et amicitie causa nomino, cuique prædicem hanc *augustinianam* imprimis cupio commendatam. Si qui pro Augustino pronuntiaverint, Sermonem huic Editioni *Maur.* post *Sermonem CCXXXIII.* inserere poterunt.

(b) Pro facis seu candele ellychnio. Confer *Gloss. Hieron. v. Papyrus.*

linet. Manu geminus, oculis intuemur, corde conspiciamus, ore laudamus. Ceræ artifex apes est, de qua Scriptura sic dicit (a): *Vade ad apem, o piger, et discet, quam operatrix sit.* Opus autem quam sanctum habet, ejus labores reges et mediocres ad sanitatem assumunt sibi. Grata est illa omnibus, et gloriosa, et, cum sit viribus infirma, sapientiam honorans provecata est. Quid nos (b), Christe, memoras? Quid in ape juves intueri? Breve animal est, et volatile. Quia humilitas exaltatur. Duabus lucidissimis penis volat. Et quid luminosius claritate? Et duo sunt præcepta claritatis, ut diligamus Dominum, diligamus et proximum, per quæ, veluti duas alas, ad cælum justus attollitur. Operatur illa dulcedinem, labeat justus in ore veritatem, quoniam clamat Dominus: *Ego sum via, et veritas, et vita* (Joan. xiv, 6). Clamat et Propheta: *Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus* (Psal. xxxiii, 9). Amant apes regem suum, amant justi Christum suum. Apes fabricant favos, justi operantur Ecclesias. De floribus illic colligunt divitias suas, sic omnes justi pulchritudines Scripturarum, per quas intelligitur et honoratur Deus; ipsa sunt florentia præta justorum. Sine libidine apes generant filios, generant et justi casta Evangelii prædicatione Christianes. Paulus enim filios suos alloquebatur, cum diceret: *Si decem millia pedagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres; nam in Christo Jesu per Evangelium ego vos genui* (1 Cor. iv, 15). In favo tria sunt: Cera, Mel, et Pullus. Et in Ecclesia tria sunt: Scriptura, Intellectus, Auditus. Sicut mel cera concludit, sic intellectum Scriptura custodit. Sicut pulli nidus in cera est, sic in Scriptura pectus auditoris. Sicut foramina favorum, qui adhuc pullos habent, mel nondum habent, sic secreta Scripturarum, prius quam intelligantur, fidem continent parvulorum. Sicut apes pullus, posteaquam volaverit, melle implet receptacula ceræ, in quibus nutritus est, sic fideles parvuli, cum in fide creverunt, et penis claritatis se regere cœperint, munimenta Scripturarum, quarum veneratione custoditi sunt, pleniora efficiunt, et majori veneratione custodiunt. Sicut, favi dum exrimuntur, mella fluunt, vasa suscipiunt, sic Legis et Prophetarum scripta passio Domini expressit, cognitio manavit, corda spiritualium susceperunt. Sicut post mellis expressionem signis imprimendis aptior est cera sine sapore guttantis, sic populi Judaici regentes in lege et prophetis Sabbathæ et Circumcisionem, Neomenias et Azyma, et cætera horum similia, velut amissa legis dulcedine, sola signorum vestigia, tanquam ceram sine melle tenuerunt.

IV. Sed favus multo evidentior (c), cera, mel et examen Ecclesiæ sacramenta, fœcunditatisque bona opera significant. Quapropter admonet me Scriptura, ex libro Judicum, aliquid etiam de illo favo dicere, qui in ore leonis mortui inventus est. Cum enim Samson

(a) Lapsus videtur memoria Auctor apem fornicatæ, Prop. vi, 6. substituens. Paulo infra tamen ad *Ecl. xi, 5.* aliud.

(b) Error Librarii pro Nobis.

(c) Lege *evidentius.*

ille fortissimus ad desponsandam iret uxorem, catulus leonis obviam illi factus est in itinere, quem tanquam hœdum arreptum necavit, et in nihilum facta est in manibus ejus tantæ bestiae fortitudo (*Judic. xiv*). Perrexit quo intenderat, desponsavit uxorem, discessit. Rediens divertit cadaver leonis inspicere. Tunc invenit congregatas apes favum mellis in ore leonis mortui fabricasse. Sacramentum hoc magnum est; res autem breviter a nobis huc usque narrata pro qualitate temporis suffecerit. Jam nunc, fratres, quantum potestis, attendite. Quid Sanson, quid leo, quid favus ille significat? Quantum Dominus suggererit, explicabo. Ipse namque Dominus Jesus Christus pulchritudine mirabilis, fortitudine potentissimus Ecclesiam scilicet ex gentibus convocatam tanquam alienigenarum filiam, venit, ut desponsaret uxorem. Cui Ecclesiae loquebatur Apostolus, cum diceret: *Desponsari vos uni viro, virginem castam exhibere Christo* (2 *Cor. xi, 2*). Catulus leonis hic mundus est, dilectores hujus sæculi, filius diaboli, populus impiorum, cujus furor ausus est obviam ire, et resistere Domino, quoad salutem credentium, evangelicam prædicationem præpediret. Fremebat enim gentilis furor per reges, et potentes hujus sæculi, et veluti a patre diabolo inflammatus contra Evangelium Dei, quasi catulus leouis, ardebat, sed tam diu fremuit, donec ad manus viri fortis veniret. Perseverans autem Martyrum fides totam savitiam gentium, et acerrimos persecutionis impetus fregit. Talibus enim vere fortissimis membris Dominus Christus sæculum vicit, cujus immanem superbiam cum per omnem orbem terrarum nunc videamus extinctam, quis non lætus aspiciat jacere super terram catulum leonis occisum?

SERMO II.

In Sabbato sancto (a).

SYNOPSIS.

I. Deus creavit omnia per Filium. II. Manifestatio Filii per incarnationem. III. Trinitatis Mysterium. IV. Mentis humanæ existentia demonstrat existentiam Dei. V. Genuina Dei notio, et in ea spes immortalitatis nostræ.

I. Multas divinas lectiones audivimus, quarum prolixitati parem sermonem nec nos valeamus (b), nec vos capit, si valeamus. Quantum ergo Dominus donat, loqui volumus Charitati Vestræ de ipso capite Scripturarum, ubi cum legeretur, audivimus, quia *In principio fecit Deus cælum et terram* (*Gen. i, 4*). Attendite et cogitate, quis fecerit; sed scio non posse vos cogitare, quis fecerit. Cogitate, quid fecerit, et laudate, qui fecit. *In principio fecit Deus cælum et terram*. Ecce, quæ facta sunt, in promptu sunt, cernun-

(a) In Codice Fol. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. in Vigiliis Paschæ*. Sublimis, et auctore suo dignissimus, Mundi creationem, Incarnationis et Trinitatis Mysterium, Existentiam et Naturam Dei, nostræque immortalitatis spem exequitur. Locandus in Editione post sermonem CCXIII.

(b) Supplendus fortasse: *exhibere. v. offerre.*

tur, delectant. Opus patet, Artifex latet, quia et, unde videtur, patet, et unde amatur, latet. Quando ergo mundum videmus, et Deum amamus, melius est utique, unde amamus, quam unde videmus. Oculis videmus, mente amamus. Ergo mentem oculis præponamus, quia et melior est, quem de occulto amamus, quam opus ejus, quod de aperto videmus. Quæramus ergo, si placet, quando Deus tantam molem fecit, quibus machinis fecit? Machina facientis verbum est jubentis. Quid miraris? Opus est Omnipotentia. Si ergo quaris, qui fecit? Deus fecit. Si quaris, quid fecit? Cælum et terram fecit. Si quaris, per quid fecit? Per verbum fecit, quod non fecit. Verbum, per quod factum est cælum et terra, ipsum verbum non est factum. Si enim factum est, per quid factum est? *Omnia per ipsum facta sunt* (*Joan. i, 3*). Si quæcumque facta sunt, per Verbum facta sunt, procul dubio Verbum factum non est, per quod omnia facta sunt. Denique narrator operum famulus Dei Moyses: *In principio, inquit, fecit Deus cælum et terram*. Per quid fecit? Per verbum. Numquid et verbum fecit? Non. Sed quid? *In principio erat Verbum* (*Ibid. 1*). Jam erat, per quod fecit; ideo, quod non erat, fecit. Possumus intelligere, et recte intelligimus in ipso unigenito Verbo factum esse cælum et terram. Per quod enim facta sunt, in ipso facta sunt. Potest hoc esse et intelligi principium, in quo fecit Deus cælum et terram. Ipsum enim verbum est et sapientia Dei, cui dicitur: *Omnia in sapientia fecisti* (*Psal. ciii, 24*). Si in sapientia Deus fecit omnia, et unigenitus ejus Filius procul dubio est Dei sapientia, non dubitemus in Filio facta esse, quæ per Filium facta esse didicimus. Nam ipse Filius est profecto principium. Interrogantibus quippe Judæis, et dicentibus: *Tu quis es?* Respondit: *Principium* (*Joan. viii 25*). Ecce *In principio fecit Deus cælum et terram*.

II. Jam vero cætera, sive cum digeruntur et disponuntur, sive cum ornantur, sive cum ea, quæ facta non erant in cælo et in terra, creantur, dicit Deus et sunt. *Et dixit Deus: Fiat, et factum est* (*Gen. i, sæpius*). Et sic per singula opera: *Dixit et factum est; Ipse dixit et facta sunt* (*Pal. xxxii, 9*). Qua lingua dixit? Ut quis audiret, dixit? Non semper lacte nutriamur. Erigite nobiscum mentes ad solidum cibum. Nemo Deum cogitet sicut corpus, nemo Deum cogitet sicut hominem, nemo Deum cogitet sicut Angelum, quamvis paribus sic apparere dignatus sit, non per ipsam substantiam suam, sed per subjectam sibi creaturam suam: non enim aliter humanis visibus invisibilis appareret. Quæramus, quid in nobis est melius, et inde conemur attingere, quod est melius omnibus. Quod est in nobis melius, mens est. Quod est omnibus melius, Deus est. Rem meliorem quid quaris re deteriore? In te corpus inferius est, quam mens; in rebus nihil melius, quam Deus. Erige, quod est in te melius, ut attingas, si poteris, ad eum, qui est omnibus melius. Nam et ego, cum loquor, mentibus loquor. Visibiles quidem facies et ipse corpore visibilis cerno; sed per id,

quod video, alloquor, quod non video. Gero intus verbum corde conceptum, et volo in auribus tuis parere. Quod corde concepi, volo tibi dicere, quod intus est, proferre ad te. Quod latet, quæro, quomodo pervenire ad mentem tuam possit. Convenio primum, quasi januam mentis tuæ, aures tuas, et quoniam invisibile verbum, quod corde concepi, trahere ad te non possum, provideo illi, quasi vehiculum, sonum. Ecce verbum latet, sonus patet. Impono latentem super patentem, et pervenio ad audientem, ac sic verbum exit a me, venit ad te, et non recessit a me. Si ergo licet magnis exigua comparare, infima summis, humana divinis, fecit hoc et Deus. Verbum latebat apud Patrem. Ut veniret ad nos, assumpsit quasi vehiculum, carnem suscepit, ad nos processit, et a Patre non recessit, sed ante incarnationem suam, ante ipsum Adam patrem generis humani, ante cælum et terram, et omnia, quæ in eis sunt, *In principio erat Verbum, et in principio fecit Deus cælum et terram.*

III. Terram autem fecit Deus adhuc antequam ornaretur, antequam ejus species nudaretur. *Invisibilis erat, et incomposita, et tenebræ erant super abyssum.* Tenebræ erant, ubi lex non erat; nondum enim lux facta erat. *Spiritus Dei superferebatur super aquas* (*Gen. 1, 2*), et ipse opifex, nec a Patre et unigenito Verbo sejunctus. Nam ecce, diligenter attendamus, Trinitas nobis insinuatur. Ubi enim dicitur: *In principio fecit, Usia (a) intelligitur Patris et Filii, in principio Filio Deus Pater.* Restat Spiritus, ut Trinitas implentur. *Spiritus Dei superferebatur super aquas. Et dixit Deus.* Cui dixit Deus? Antequam creatura fieret, erat, qui audiret? Erat, inquit. Quæro, quis? Ipse Filius. Filio ergo dixit Deus. Quo verbo locutus est Verbo? Si enim jam erat Filius, ut dubitat nemo Christianus, utique hoc etiam erat. Filius Verbum erat, et Verbo Pater dicebat. Ergo inter Deum et Verbum verba currebant? Absit! Invidimenta, fratres, carnalis cogitationis auferte, invisibilia invisibiliter cogitate, non vobis versentur ante oculos mentis similitudines corporis. Transi, quidquid in te cernitur. Transcende, quidquid in te etiam non cernitur; corpus enim cernitur, anima non cernitur, sed tamen mutatur. Modo vult, modo non vult; modo scit, modo nescit; modo meminit, modo obliviscitur; modo proficit, modo deficit. Non est hoc Deus, non est Deus ista natura, non est anima portio de substantia Dei. Quidquid enim Deus est, immutabile Bonum est, incorruptibile Bonum est. Etsi invisibilis Deus, invisibilis anima, sed tamen mutabilis anima, immutabilis Deus. Transcende ergo non solum, quod cernitur in te, sed etiam illud, quod mutatur in te. Totum transcende, te ipsum transcende.

IV. Amator quidam invisibilis bonitatis, amator quidam invisibilis æternitatis ait in suspiriis suis, et gemitibus amoris sui: *Factæ sunt mihi lacrymæ meæ*

panis die et nocte, dum dicitur mihi quotidie: Ubi est Deus tuus (*Psal. xli, 4*). Quomodo non fiant vero gemitus amanti lacrymæ suæ panis, ut eis quodam modo tanquam ex cibi voluptate vescatur, et libenter ploret, quandiu non videt quod amat, cum dicitur ei quotidie: *Ubi est Deus tuus?* Si dixero Pagano: *Ubi est Deus tuus?* ostendet mihi idola. Si fregero idolum, ostendet montem, ostendet arborem, ostendet vilem de flumine lapidem. Quod enim de multis lapidibus tulerit, et in loco honoratiore collocaverit, et incurvatus adoraverit, hoc est Deus ipsius. Ecce, inquit digitum intendens: Ecce Deus meus. Cum irrisero lapidem, cum abstulero, cum fregero, cum profecero, cum contempsero, intendit digitum ad solem, ad lunam, intendit ad quamlibet stellam. Illam vocem Saturnum, illam Mercurium, illam Jovem, illam Venerem. Quæro, quid voluerit, quocumque digitum intenderit. Respondet mihi: Ecce est Deus meus. Et quia video solem, et frangere non possum, sidera non possum dejicere, cælum non possum evertere, quasi superior sibi videtur visibilia demonstrando, et digitum extendendo, ad quod voluerit, et dicendo: Ecce est Deus meus, et ad me se convertit dicens: *Ubi est Deus tuus?* Cum audio: *Ubi est Deus tuus?* quid oculis ostendam, non habeo, mentes oblatrantes cæcas invenio. Oculis, quos habet, unde videat, ego non habeo, quod ostendam. Cum vere habeo, quem ostendam, ille non habet oculos, unde videat. Libet flere, tanquam in lacrymis pane vesci! Invisibilis est enim Deus meus, ille, qui mihi loquitur, visibilia requirit, cum dicit: *Ubi est Deus tuus?* Ego autem, ut pervenirem ad Deum meum, sicut dicit in ipso Psalmo: *Hæc meditatus sum, et effudi super me animam meam* (*Psal. xli, 5*). Deus meus non est infra animam meam, sed est supra animam meam. Unde attingo ad id, quod est supra animam meam, nisi effundam super me animam meam? Et tamen huic protervo, visibilia requirenti, visibilia demonstranti, de visibilibus exultanti utcumque adjuvante Deo meo respondere conabor. Hoc certe mihi dicit: *Ubi est Deus tuus?* Respondeo tibi: Ubi es ipse tu? Respondeo, inquam; puto, quia non importune. Tu quæstisti, ubi sit Deus (a); ego vero, ubi sit ipse interrogator meus. Dicturus est: Ecce, ubi sum. Vide me, tibi loquor. Et ego illi: Interrogatorem meum quæro. Faciem ejus video, corpus ejus video, vocem ejus audio, linguam ejus inspicio. Ipsum quæro, qui in me oculos intendit, qui linguam movet, qui vocem emittit, qui interrogando scire desiderat. Hoc totum, de quo loquor, anima est. Non ergo tecum diutius agam. Tu dicit: Ostende mihi Deum tuum. Ego dico: Ostende mihi animum tuum. Laboras, fatigaris, figeris, cum dico: Ostende mihi animum tuum. Scio, quia non potes. Quare non potes? Quia invisibilis est animus tuus. Et tamen melior est in te, quam corpus tuum. Deus autem meus melior est, quam animus tuus. Quomodo ergo ostendam Deum

(a) *o*scia. *Essentia.*

(a) Fortasse addendum: *meus.*

meum, cum mihi non ostendas animum tuum, quo meliorem ostendo Deum meum? Ecce, si dicis mihi, ex opere agnosce animum meum. Quia oculos intendendo ad videndum, aures ad audiendum, linguam moveo ad loquendum, vocem promo ad sonandum, ex hoc intelligo et cognosce animum meum. Vides, quia ipsum non potes ostendere, sed me jubes cum ex operibus nosse. Ecce, et ego ex operibus ostendam tibi Deum meum. Nec pergo longius, nec mitto forte infidelitatem tuam ad ea, quæ non capis. Opera Dei mei non sic commemoro: Fecit invisibilia, fecit visibilia, id est, Cælum et terram, mare et omnia, quæ in eis sunt. Non te mitto per multa. Ad te ipsum redeo. Tu certe vivis. Habes corpus, habes animum. Visibile est corpus, invisibilis est animus. Corpus habitaculum, animus habitator. Corpus vehiculum, animus utens vehiculo, corpus, quasi vehiculum, quod regatur, animus auriga corporis tui. Ecce manifesti sunt sensus tui, tanquam januæ in corpore tuo, per quas nuntietur aliquid interius habitanti animo tuo: oculi, aures, olfactus, gustus, tactus, membra disposita. Quod illud intus, unde cogitas, unde ista vivificas? Hoc totum, quod miraris in te, qui hoc fecit, ipse est Deus meus.

V. Ergo, fratres mei, si mentes vestras, si interiores animos vestros aliqua, ut potui, congrua colloctione conveni, si ad eos, qui intus morantur in domibus luteis, id est, ad animos vestros habitantes in corporibus vestris loquendo perveni, nolite de eis, quæ nostis, Divina conjicere. Superat omnia Deus, cælum et terram. Nolite vobis ante oculos ponere quasi fabrum aliquem magnum aliquid componentem, disponentem, machinantem, tornantem, vertentem, aut certe tanquam Imperatorem in sella regia, lucida, ornata sedentem, et jubendo creantem. Frangite idola in cordibus vestris. Attendite, quod dictum est ad Moysen, cum Dei nomen inquireret. *Ego sum, qui sum* (Exod. iii, 14). Quære, quid aliud *Est*. Illius comparatione nec *Est*. Nescit ulla ex parte mutari, quod veraciter *Est*. Omne, quidquid mutatur et fluitat, et quodam tempore mutari non cessat, fuit, et erit. Non in eo comprehendis *Est*. Deus autem non habet fuit, et erit. Quod autem fuit, jam non est. Quod erit, nondum est. Et quod sic venit, ut transeat, ideo erit, ut non sit. Cogitate, si potestis: *Ego sum, qui sum*. Nolite voluntatibus volvi, nolite voluntariis et temporalibus cogitationibus agitari. State ad *Est*. State ad ipsum *Est*. Quo itis? State, ut et vos esse possitis. Sed quando tenemus volaticam cogitationem, et ad id, quod manet, affigere quando possumus? Ergo misertus est Deus, et ille, qui *Est*, et ille, qui dixit: *Hoc dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos*, dicto nomine substantiæ suæ, dicit postea nomen misericordie suæ. Quod nomen substantiæ ejus? *Ego sum, qui sum, dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos* (Ibid.). Sed Moyses homo erat, et in his, quæ in illius comparatione non sunt, erat. In terra erat, in carne erat, et in ipsa carne anima erat, natura mutabilis erat, sub sarcina fragilitatis humane erat. Nam

illud, quod dictum est: *Ego sum, qui sum*, quando capiebat? Etenim per id, quod videbatur oculis ejus, ad eum loquebatur, qui non videbatur, et illo, qui videbatur, tanquam instrumento latens Deus utebatur. Non enim, quod videbat Moyses, hoc erat totum Deus: quia nec tu (a), quod a me ipso, quod homo sim, sonat, hoc est totum verbum. Habeo in corde verbum quod non sonat. Sonus transit, verbum manet. Ergo cum diceret Deus ad hominem invisibilis, per id, quod apparere dignatus est, visibilis, loqueretur æternus temporalia, incommutabilis fragilia, cum diceret: *Ego sum, qui sum*, et *Dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos*, tanquam illo non valente comprehendere, quid sit: *Ego sum, qui sum*, et: *Qui est, misit me ad vos*, aut forte, si ipse comprehendebat, nobis legendum erat, qui comprehendere non valeamus, continuo post nomen substantiæ dixit nomen misericordie. Tanquam diceret Moysi: Quod dixi: *Ego sum, qui sum*, non capis, non stat cor tuum, non es immutabilis mecum, nec incommutabilis mens tua. Audisti, quod sum. Audi, quod capias; audi, quod speres. Dixit iterum Deus ad Moysen: *Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*. Non potes capere nomen substantiæ meæ, cape nomen misericordie meæ. *Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*. (Ibid. 6). Sed quod sum, æternum est. Abraham, Isaac et Jacob quidem æterni, immo non dico æterni, sed ab illo facti æterni. Denique quæ etiam calumniantes Sadducæos Dominus ipse convincit, qui cum resurrectionem negarent, hinc ille dedit testimonium sancte Scripturæ. *Legite quod dixit Dominus in rubo ad Moysen: Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob. Non est Deus mortuorum, sed vivorum* (Matth. xxii, 32; et Marc. xii, 26, 27); omnes enim illi vivunt. Proinde et hic non addidit Deus, cum dixisset: *Ego sum, qui sum, Hoc mihi nomen est in æternum* (Exod. iii, 15). Illic enim nemo dubitat; quia id, quod est, ideo est, quia æternum est. Sed ubi ait: *Ego sum, Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*, ibi addidit: *Hoc mihi nomen est in æternum*. Tanquam diceret: Quid times de mortalitate generis humani? Quid fortasse trepidas, ne, cum mortuus fueris, ultra non sis? *Hoc mihi nomen est in æternum*. Æternum nomen esse non posset *Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*, nisi in æternum viverent Abraham, Isaac et Jacob. Conversi ad Dominum, etc. (b).

SERMO III.

De Sacramento altaris ad infantes (c).

SYNOPSIS.

I. Sacrificii novæ Legis Commendatio. II. Sacrificium istud Christus est. III. Vere et realiter in Eucharistia

(a) Vocula tu redundat.

(b) Formulam hanc Augustino familiarem, pluribus Sermonibus subjunctam semel indicasse sufficiat. Integram exhibet Sirmundus in not. ad XL. Sermones Opp. suor. T. I. col. 357.

(c) In Codice fol. 4. p. 2. manuscriptus: *incipit alius de Sa-*

præsens. IV. Eucharistiæ Effectus. V. Condiciones dignæ Sumptionis.

I. REDDENDI sermonis officium, et cura, qua vos parturivimus, ut Christus formaretur in vobis, compellit nos admonere infantiam vestram, qui ex aqua et Spiritu nunc renati cibum et potum istum super hanc dominicam mensam nova luce conspécistis, et novella pietate percipitis, quid sibi veit tam magnum, divinumque Sacramentum, tam clarum et nobile medicamentum, tam mundum et facile sacrificium, quod nec in una civitate terrena Jerusalem, nec in tabernaculo illo quod per Moysen, nec in templo illo, quod per Salomonem fabricatum est, quæ fuerunt umbræ futurorum, sed a solis ortu usque ad occasum, sicut a Prophetis prædictum est, immolatur, et secundum Novi Testamenti gratiam Deo victima laudis offertur. Non adhuc de gregibus pecorum hostia cruenta conquiritur, non nunc ovis aut hircus divinis altaribus admovetur, sed sacrificium jam nostri temporis Corpus et Sanguis est ipsius Sacerdotis. De illo quippe tanto ante prædictum est in Psalmis: *Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* (1 Psal. cix. 4). Quod autem panem et vinum Melchisedech sacerdos Dei excelsi protulerit, quando patrem nostrum Abraham benedixit, in libro Genesis legimus et tenemus (Gen. xiv, 18).

II. Christus ergo Dominus noster, qui obtulit patiendi pro nobis, quod nascendo accepit ex nobis, princeps Sacerdotum factus in æternum sacrificandi dedit ordinem, quem videtis, Corporis utique et Sanguinis sui. Nam percussam lancea Corpus ejus aquam et sanguinem emisit, quo peccata nostra dimisit. Hujus gratiæ memores, vestram ipsorum salutem operantes, quoniam Deus est, qui operatur in vobis, cum timore et tremore ad participationem hujus altaris accedite. Hoc agnoscite in pane, quod pendit in cruce; hoc in calice, quod manavit ex latere. Nam et illa vetera sacrificia populi Dei hoc unum venturum multiplici varietate figurabant. Ipse enim Christus et ovis est propter innocentiam simplicis animi, et hircus propter similitudinem carnis peccati. Et quidquid aliud multis et diversis modis in sacrificiis Testamenti Veteris prænunciatum est, ad hoc unum pertinet, quod novo Testamento revelatum est.

III. Accipite itaque, et edite Corpus Christi, etiam ipsi in Corpore Christi facti jam membra Christi. Accipite, et potate Sanguinem Christi. Ne dissolvamini, manducate vinculum vestrum. Ne vobis viles videamini, bibite pretium vestrum. Sicut hoc in vos convertitur, cum id manducatis et bibitis, sic et vos in Corpus Christi convertimini, cum obedienter et pie vivitis. Ipse namque sua jam propinquante passione, cum Pascha faceret cum Discipulis suis, acceptum

commencit in eodem die. Sermonem hunc illum puto, de quo Augustinus Edit. Maur. T. V. *Serm. CCXXVIII. Sermonem ad altare Dei debemus hodie infantibus (novellis Christianis) de Sacramento Altaris.* Et fortassis ille est, quem Possidius in *Indiculis Opp. Augustini T. X. cap. 10.* notavit: *De Eucharistia.* Pulchra est ad S. Communionem Prælatio, locanda in Edit. post *Serm. CCXXVIII.*

panem benedixit, et ait: *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur* (Luc. xxii, 19). Similiter benedictum calicem dedit dicens: *Hic est Sanguis meus Novi Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum* (Matth. xxvi, 28). Hoc in Evangelio vel legelatis, vel audiebatis, sed hanc Eucharistiam esse Filium nesciebatis. Nunc vero aspersi (a) corde in conscientia pura, et loti corpore aqua munda *Accedite ad eum, et illuminamini, et vultus vestri non erubescunt* (Psal. xxxiii, 6). Hoc enim si digne accipitis, quod pertinet ad Testamentum Novum, per quod æternam hereditatem speratis, tenentes mandatum novum, ut vos invicem diligatis, habetis in vobis vitam. Illam enim carnem sumitis, de qua dicit ipsa Vita: *Panis, quem ego dederò, caro mea est pro sæculi vita, et: Nisi quis manducaverit carnem meam, et biberit sanguinem meum, non habbit in se vitam* (Joan. vi, 52-54).

IV. Habentes ergo vitam in illo in carne una eritis cum illo. Neque enim hoc Sacramentum Christi corpus ita commendat, ut nos inde sejungat. Hoc namque Apostolus in Scriptura sancta prædictum esse commemorat: *Erunt Duo in carne una. Sacramentum hoc, inquit, magnum est; ego autem dico in Christo et in Ecclesia* (Ephes. v, 32). Et alio loco de hac ipsa Eucharistia dicit: *Unus panis, unum corpus multi sumus* (1 Cor. x, 17). Accipere ergo incipitis, quod et esse cœpistis, si non indigne accipiat, ne iudicium vobis manducetis, et bibatis. Sic enim dicit: *Quicumque manducaverit panem aut biberit calicem Domini indigne, reus erit Corporis et Sanguinis Domini. Probet autem se ipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit* (1 Cor. xi, 27-29).

V. Digne autem accipitis, si a male doctrinæ fermento caveatis, ut sitis *Azymi sinceritatis, et veritatis* (Id. v, 8). Aut si fermentum illud charitatis teneatis, *Quod abscondit mulier in farinæ mensuris tribus, donec fermentaretur totum* (Matth. xiii, 33). Hæc enim mulier est sapientia Dei, facta per Virginem in carne mortali, quæ in toto orbe terrarum, quem de tribus Noë filiis post diluvium reparavit, tanquam in mensuris tribus suum diseminat Evangelium, *Donec fermentaretur totum.* Hoc est illud *Totum*, quod græce dicitur *Holon* (b), ubi custodientes vinculum pacis eritis secundum totum, quod *Catholon* vocatur, et unde Catholica nominatur (c).

SERMO IV.

De Paschate (d)

SYNOPSIS.

Christus agnus et Leo.

Sicut veritas per Apostolos sonuit, et *In omnem terram exivit sonus eorum, atque in fines orbis terræ verba*

(a) Lego *abstersi.*

(b) ὅλον. Κάθολον.

(c) Videtur excidisse: *Ecclesia.*

(d) In Codice *fol. 3.* iuscriptus: *Incipit alius de eodem die Sermo sancti Augustini ep. Fortassis extemporalis, et e*

corum (Psal. xviii, 5); Pascha nostrum immolatus est Christus (Rom. x, 18). De quo ante Propheta prædixerat: Sicut ovis ad immolandum ductus est, et ut agnus eorum, qui se tonderet, fuit sine voce, sic non aperuit os suum (Isai. lxi, 7). Quis est iste? Nempe ille, de quo sequitur, et dicit: In humilitate iudicium ejus sublatum est. Generationem ipsius quis enarrabit (Isai. Ibid. 7). Video exemplum tantæ humilitatis in Rege tantæ potestatis. Nam iste sicut agnus coram tondeute non aperiens os suum ipse est Leo de tribu Juda (Apoc. v, 5). Quis est iste agnus et leo? Mortem pertulit, ut agnus; consumpsit, ut leo. Quis est iste agnus et leo? Mitis et fortis, amabilis et terribilis, innocens et potens, tacens iudicatus, fremens iudicaturus. Quis est iste agnus et leo? In passione agnus in resurrectione leo, an potius et in passione agnus, et leo, et in resurrectione agnus et leo? Agnum in passione videamus. Modo jam dictus est. Sicut agnus eorum tondente se fuit sine voce, sic non aperuit os suum. Leonem in passione videamus. Jacob dixit: Ascendisti recubens, dormisti sicut leo (Gen. xlix, 9). Agnum in resurrectione videamus. Apocalypsis, cum de gloria sempiterna virginum loqueretur: Sequuntur, inquit, Agnum, quocumque ierit (Apoc. xiv, 4). Leonem in resurrectione videamus. Eadem Apocalypsis dicit, quod supra jam posui. Vicit leo de tribu Juda aperire librum (Ibid. 5). Quare agnus in passione? Quia mortem sine iniquitate suscepit. Quare leo in passione? Quia mortem occisis occidit. Quare agnus in resurrectione? Quia sempiterna est illi innocentia. Quare leo in resurrectione? Quia sempiterna est illi potentia. Quis est iste agnus et leo? Quomodo queris, quisnam sit? Si autem, quid erat? In principio erat Verbum. Si, ubi erat? Et verbum erat apud Deum. Si, quale Verbum erat? Et Deus erat Verbum. Si, quantæ patientiæ sit? Omnia per ipsum facta sunt. Si, et ipse quid factus est? Et Verbum caro factum est (Joan. i, 1, 2 et 14). Si, quemadmodum vel de patre sine matre, vel de matre sine patre natus sit? Generationem ejus quis enarrabit? Ab altero genitus, gignenti, coæternus. Verbum permanens caro factum est. Omnium temporum creator, opportuno tempore creatus. Præda mortis, prædator mortis. Deformis positione præ filiis hominum, infirmitatem sciens ferre, excelsus facere humilia, humilis excelsus. Deus homo, et homo Deus. Et primogenitus, et creator primogenitorum. Unicus, et frater cunctorum. De substantia patris natus, et particeps factus adoptatorum. Et Dominus omnium, et servus fluctuorum. Ille est agnus, Qui tollit peccata mundi (Ibid. 29), hic est leo, qui vincit regna mundi. Quærebam, quis est iste. Quæramus, qui sunt, pro quibus mortuus est iste. Forte pro justis et sanctis? Non hoc dicit Apostolus, sed potius, quia Christus pro impiis mortuus est (Rom. v, 6). Non utique, ut impij permanent, sed ut morte justi impij justificaretur, et effuso sanguine sine peccato peccati chirographum deleteretur.

repentinis, quales S. Doctorem subinde habuisse narrat Possidus vita cap. 7. sed dignus ejus ingenio. Editioni inferendus post Sermonem CCXXX.

SERMO V.

Iterum de Paschate (a).

SYNOPSIS.

I. Mors Christi Spes nostra. II. Mors Christi voluntaria. III. Quomodo Christus tristis in morte. IV. Necessitas Incarnationis, ut redimeremur. V. Redemptoris ad Redemptos Verba. VI. Quomodo intelligatur Christus pro nobis mortuus. VII. Errores Apollinaris et Arii refutantur. VIII. Adhortatio.

I. AUDIVIMUS Evangelium. Lecta est Resurrectio Domini nostri Jesu Christi. Resurrexit Christus, ergo mortuus est Christus. Resurrectio testis est mortis; mors autem Christi peremptio timoris. Non timeamus mori. Mortuus est Christus pro nobis. Cum spe vitæ æternæ moriamur. Resurrexit Christus, ut resurgamus. Habemus in morte et resurrectione ejus opus indictum, præmium promissum. Opus indictum passio, præmium promissum resurrectio. Opus hoc Martyres impleverunt; non impleamus pietate, si non possumus passione. Non enim omnibus contingit pati pro Christo, et mori pro Christo. Tamen ipsum mori omnibus contingit. Felices, quibus pro Christo factum est, quod necesse erat, ut fieret! Necessitas enim erat mori, sed non erat necessitas pro Christo mori. Omnibus ventura est mors, sed non omnibus pro Christo mors. Quibus contigit pro Christo mori, quodam modo illud, quod eis erogatum fuerat, reddiderunt. Erogaverat eis Dominus, ut moreretur pro illis; reddiderunt illi moriendo pro illo. Sed unde redderet miser egenus, si non dedisset felix Dominus? Itaque quod erogaverat Martyribus Christus, dedit eis, unde redderent Christo. Vox enim Martyrum est: Nisi quia Dominus erat in nobis, fortasse vivos absorbuissent nos (Psal. cxxiii, 1, 2). Persecutores, inquit, Fortasse vivos absorbuissent nos. Quid est, Vivos? Scientes, quia male faceremus, si Christum negaremus, tamen tam magnum malum Vivi, id est, scientes faceremus, et sic Absorbuissent nos vivos, non mortuos. Quid est, Vivos? Scientes, non nescientes. Et qua virtute non fecerunt, quod a persecutoribus facere cogebantur? Ipsi interrogentur, ipsi dicant. Ecce respondent: Nisi quia dominus erat in nobis. Ergo ipse dedit, quod ei redderetur. Gratias illi. Dives est. Et quod de illo scriptum est: Pauper factus est, ut nos divites faceret (2 Cor. viii, 9), paupertate ejus ditati, vulneribus ejus sanati, humilitate ejus exaltati, morte ejus vivificati (b).

II. Dicebat Martyr: Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi (Psal. cxv, 12)? Audite, quod sequitur. Attendit enim et quærsivit, quid retribueret Domino. Et quid ait? Calicem salutaris accipiam (Ibid. 13). Hoc retribuam Domino: Calicem salutaris, calicem martyrii, calicem passionis, calicem

(a) In Codice fol. 3. p. 2. inscriptus: Item alius Sermo sancti Augustini ep. in eodem die. Præstans et ad motum comparatus, de Passione et morte Servatoris, collocandus in editione post sermonem CCXXX.

(b) Supple sumus.

Christi. Hoc est : *Calicem salutaris*, quia salutare nostrum Christus. Ergo, inquit, accipiam calicem ejus, et retribuam illi. De ipso calice dixit et ipse Patri ante passionem : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste* (*Matth. xxvi, 39*). Pati venerat, mori venerat, in potestate habebat mortem, aut, si mentior, ipsum audite. *Potestatem, inquit, habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam. Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a me, et iterum sumo eam* (*Joan. x, 18*). Audistis potestatem? *Nemo tollit*, Sine causa gloriantur Judæi. Peccatum inde habent, non potentiam. Christus, quia voluit, mortuus est. Ipse dicit in Psalmo : *Ego dormivi, et somnum cepi* (*Psal. iii, 6*). Clamaverunt : *Crucifige, crucifige* (*Luc. xxiii, 21; et Joan. xix, 6*), tenuerunt, suspenderunt. Sic illi juvant, quia aliquid potuerunt. *Ego dormivi. Et quid postea? Et somnum cepi.* Vere somnus erat triduans. Quid ergo postea? *Et resurrexi, quoniam Dominus suscepit me.* Secundum formam servi loquitur : *Dominus suscepit me* (*Psal. iii, 6*). Sicut et alio loco : *Numquid qui dormit, non adjiciet, ut resurgat* (*Id. xi, 9*)? Gloriantur Judæi, quasi vice-rint me. *Numquid qui dormit, non adjiciet, ut resurgat?* Illi, ut occiderent, suspenderunt, sed *Ego dormivi*, quia quando volui, animam posui, et quando volui, surrexi.

III Ergo ipse est calix, quem volebat transire, ad quem bibendum venerat. Quid est ergo, Domine, quod dixisti : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste.* Dixisti discipulis passurus et moriturus : *Tristis est anima mea usque ad mortem* (*Matth. xxvi, 38*). Quæro ergo in his verbis verba illa tua : *Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam.* Unde audio : *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Nemo tollit eam. Quare tristis es? Potestatem habes ponendi animam tuam. Quare dicis : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste.* Respondet interroganti et dicit tibi : Homo, in carne mea te suscepi. Numquid ergo, si in carne mea te suscepi, in voce mea non te suscepi? Quando dico : *Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam,* sicut factor, me loquor. Quando dico : *Tristis est anima mea usque ad mortem,* sicut factura, te loquor. Gaude de me in me, agnosce te in me. Quando dico : *Potestatem habeo ponendi animam meam,* adjutorium tuum sum. Quando dico : *Tristis est anima mea usque ad mortem,* speculum tuum sum.

IV. Non legistis, quia mortuus est? Numquid negamus? Si negaverimus mortem, negamus et resurrectionem. Inde mortuus est, unde homo esse dignatus est. Inde resurrexit, unde homo esse dignatus est, quia et nos homines et morituri sumus, et resurrecturi sumus. Numquid Verbum in illo mortuum est? Numquid pati aliquid potuit, quod *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (*Joan. 1, 2*)? Quid potest pati tale Verbum? Et oportebat tamen, ut moreretur pro nobis Verbum, et mori non poterat, et, ut moreretur,

oportebat. *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum.* Ubi sanguis? Ubi mors? Numquid mors in Verbo? Numquid sanguis in Verbo? Si nec mors in Verbo, nec sanguis in Verbo, ubi pretium nostrum? Annon pretium nostrum sanguis est ejus? Unde ergo daret hoc pretium, si maneret solum Verbum? nisi carnem assumeret Verbum; carnem autem de anima humana viventem, ut, quoniam Verbum occidi non poterat, occideretur sola caro, quæ de sua anima vivebat? Neque enim vel anima occidi poterat, quæ anima Divinitati adherendo unus spiritus erat, ipso Domino duntaxat eam (a) se induente, non ipsa in illo credente, sicut de nobis scriptum est : *Qui adjungit se Domino, unus spiritus est* (*1. Cor. vi, 17*). Nos enim, cum infideles essemus, indigni eramus, et a Deo alieni; credendo autem adhesimus Deo. Illa autem anima adhæsiōne Dei digna creata est, cum in personæ divinæ unitatem nova, rudisque assumpta est. Qua unitate hac singularitate duorum spirituum inæqualium discedente caro mortua est, quæ de ipsa duorum spirituum unitate novo modo, novoque genere vivens, id est, geminam et admirabilem vitam habens, parvo tantummodo tempore derelicta est. Deus enim spiritus, et imago ejus, humanus spiritus immortales sunt.

V. Sic ergo nos alloquitur quodam modo Dominus noster, Salvator noster dicens : O Homines! feci hominem rectum, et fecit se ipse perversum. A me recessistis, in vobis peristis. Ego autem quæsiturus sum, quod perierat. A me recessistis, inquit, vitam perdidistis. *Et vita erat lux hominum* (*Joan. 1, 4*). Ecce quod reliquistis, quando in Adam omnes peristis *Vita erat lux hominum.* Quæ vita? *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (*Ibid. 1*). Vita erat, vos in morte vestra jacebatis. Verbum, unde morerer, non habebam; Homo, unde viveres, non habebas. (Quia dignatur Dominus Christus, suscepi verba ejus. Si ipse mea, quanto magis ego ejus). Quodam modo in silentio, rebus ipsis loquens Dominus noster Christus dicit : Unde morerer, non habebam : Homo, unde viveres, non habebas. Assumpsi de te, unde morerer pro te. Assume de me, unde vivas mecum. Commercium celebremus. Do tibi, da mihi. Accipio a te mortem, accipe a me vitam. Expergiscere, vide quid dem, quid accipiam. Excelsus in cælo accepi a te super terram humilitatem. Dominus tuus accepi a te formam servi. Sanitas tua accepi a te vulnera. Vita tua accepi a te mortem. Verbum caro factum sum, ut mori possem. Carnem apud patrem non habebam, de massa tua sumpsit, unde tibi erogarem. (Virgo Maria de massa nostra erat; ibi assumpsit Christus carnem a nobis, id est, a genere humano). Accepi a te carnem, unde morerer pro te, accipe a me Spiritum vivificantem, unde vivas mecum. Postremo mortuus sum de tuo, vive de meo.

(c) Lege ea.

VI. Ergo, fratres, quando auditis : Natus est de Spiritu ex Virgine Maria, passus est, vulpavit, alapis accepit, quando auditis : Passus est hæc Christus, nolite putare *Verbum illud in principio apud Deum* in sua natura, atque in sua substantia aliquid tale potuisse. Sed numquid possumus dicere, quia Verbum Dei, Deus unigenitus non est passus pro nobis? Passus est, sed secundum animam et carnem suam passibilem. Accepit enim formam servi, ut tanquam homo pateretur. Habebat enim et animam et carnem, quia totum hominem liberare venerat, non amittendo vitam, sed donando vitam. Ut autem similitudinem demus, unde celerius, quod dicimus, advertatis; sicut verbi gratia quando Stephanus martyr, et Phocas (a), vel aliquis alius passus est, et occisus, et sepultus, caro eorum sola occisa et sepulta est; animæ autem eorum neque occidi, neque sepeliri potuere, et tamen rectissime dicimus : Mortuus est Stephanus, vel Phocas, vel quicumque alius pro nomine Christi, ita, quando passus, et occisus, et sepultus est Dei Unigenitus, caro utique ejus sola occisa et sepulta est; anima autem, et multo magis Divinitas ejus occidi non potuit, et ideo securi dicimus, mortuum pro nobis esse et sepultum unicum Dei Filium, id est, Deum Dei unigenitum. Unde utique veraciter, non mendaciter dixit ipse Christus Dominus, qui est sine mendacio veritas : *Sic enim dilexit Deus mundum, ut Unigenitum suum daret, ut omnis, qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam* (Joan. iii, 16). Et Apostolus similiter de Deo Patre dicit : *Qui Filio proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum* (Rom. viii, 32). Vultis autem noscere, quid est Christus? Nolite attendere carnem solam, quæ jacuit in sepulcro, nolite attendere animam solam, de qua dixit : *Tristis est anima mea usque ad mortem*, nolite attendere Verbum solum, quia, *Deus erat Verbum*, sed attendite, quia Christus totus Verbum, et anima, et caro est.

VII. Nihil autem animæ Christi subtrahatis. Hæretici enim Apollinaristæ dixerunt, quia mentem non habuit, id est, intelligentiam non habuit anima illa, sed Verbum illi pro mente, et pro intelligentia erat. Hoc ait Apollinaris. Ariani autem dicunt : Nec quæcumque animam habuit. Vos ergo fideliter tenete, quia prorsus Verbum, et anima, et caro est totus Christus. Et quando auditis : *Tristis est anima mea*, animam humanam intelligite, non belluinam. Anima enim sine intellectu anima pecoris est, non anima humana. Si non venit liberare mentem, non habuit mentem. Ergo unus Christus, Verbum, et anima, et caro. Quid homo? Anima et caro. Quid Christus? Verbum et homo, ac per hoc, Verbum, et anima, et

(a) Difficile dictu sit, quem e tribus Phocis, Antiocheno videlicet et duobus Sinopensibus, hic innuat Augustinus. Egere de iis, ut solent, accurate Hagiographi Bekkæ ad diem 14. Julii. Neminem tamen eorum in Africa notum, aut cultum e Monumentis ibi allatis h. j. Interim Phocæ τοῦ βασιλεὺς ἄδελφου τοῦ ἁγίου notitia ab Nuntis Ariæ littora frequentantibus proliscisci potuit, atque hunc Oikorem Sinopensem fuisse, ex Encomio Asterii Am-see Ep. a Fr. Combescio Paris. 1648. c. aliis edito discimus.

caro, Christus unus. Hominem quando cædis pugnis, quid ejus percitis? Animam, an carnem? Consteris, quia carnem. Et tamen clamat anima : quid me percitis, quid me cædis? Numquid, si dicas animæ : Quis te tetigit? Ego carnem ferio, non te; nonne, quicumque te audierint hæc dicentem, irridebunt, et insipientem vel insanum te judicabunt? Sic ergo, qui carnem Verbi Dei flagellaverunt, vel alapis cæciderunt, non possunt dicere : nos carnem flagellavimus, vel exalavimus (a), non Verbum, vel animam Christi. Totum enim Christum, id est, Verbum, et animam, et carnem flagellaverunt, vel alapis cæciderunt. Et cum utique neque animam, neque ipsam Divinitatem ejus, quæ vera vita est, in cruce occidere potuerunt, totum tamen Christum in corde suo, et in mala voluntate sua inficere delectati sunt. Quicumque enim persequitur aliquem, ut eum occidat, sic eum vult extinguere totum, sicut extinguatur totum lumen lucernæ in terram collisæ, ut penitus non luceat, cum eam sibi quisque malefactor viderit impedire (b). Quod in homine fieri nullo modo potest, id est, ut totus extinguatur, qui unam utique substantiam habet mortalem, alteram immortalem. Nulla enim in illo mortalis est, nisi caro. Unigenitus autem Dei Christus multo magis totus extinguere non potuit, cum eum se Judæi extinguere putaverunt, qui in tribus substantiis suis, id est, una, æterna, atque divina, et in duabus temporalibus, id est, humanis unam solam habuit mortalem, id est, carnem suam. Animam autem et maxime Divinitatem suam sine dubio immortalem habuit. Et ideo sua parvi temporis morte nos de nostra morte æterna redimere solus potuit, qui non tantummodo caro, et anima humana fuit, sed Deus et anima, et caro, unus Dei Unigenitus fuit. Qui enim *Descendit usque in inferiores partes terræ, ipse est, et qui ascendit super omnes cælos* (Ephes. iv, 10), quod homo solus facere non posset.

VIII. Securi ergo exultemus, et lætemur, charissimi fratres, quia ille nos sua morte redemit, qui etiam occisus de hostibus triumphavit. Occisus enim mortem occidit, et in æternum nos de manu ejus liberavit, *Ascendensque in altum captivum duxit captivitatem* (Ibid.). atque hominibus misso Spiritu sancto dona sua dedit, qui etiam jaceus in sepulcro credentem latronem in paradysum introducere potuit.

SERMO VI.

Item de Sacramento altaris ad infantes (c).

SYNOPSIS.

I. Corpus dominicum et in altari est, et nos illud sumus. II. Eucharistia symbolum unitatis. III. Liturgiæ eucharisticæ expositio.

I. Hoc, quod videtis, charissimi, in mensa Domini,

(a) Ita apud Martene *meed. T. III, col. 1646.* in pass. Cyriani et Justinæ : *Exalavari jussit.*

(b) Lego : *cum ea se quisque malefactor viderit impediri.*

(c) In Codice fol. 7. inscribitur : *de sacramentis Altaris. Sermo sancti Augustini ep. in eodem die.* Brevis institutio ad sacram Synaxii primum accedentium, qualis supra

panis est, et vinum; sed iste panis, et hoc vinum accedente verbo fit corpus, et sanguis Verbi. Ille enim Dominus, qui *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum (Joan. 1, 1)*, propter misericordiam suam, qua non contempsit, quod crearet ad imaginem suam, *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis (Ibid. 14)*, sicut scitis, quia et ipsum Verbum assumpsit hominem, id est, animam et carnem hominis, et homo factus est, manens Deus. Propter hoc, (a) quia et passus est pro nobis, commendavit nobis in isto Sacramento corpus, et sanguinem suum, quod etiam fecit et nos ipsos. Nam et nos corpus ipsius facti sumus, et per misericordiam ipsius, quod accipimus, nos sumus (b). Recordamini, quod fuit aliquando creatura ista in agro, quomodo eam terra peperit, pluvia nutrit, ad spicam perduxit, deinde labor humanus ad aream comportavit, trituravit, ventilavit, recondidit, protulit, moluit, conpersit, coxit, et vix aliquando ad panem perduxit. Recordamini et vos (c). Non fuistis, et creati estis, ad aream dominicam comportati estis, laboribus hominum, id est, annuntiantium Evangelium, triturati estis. Quando Catechumeni differebamini, in horreo servabamini. Nomina vestra dedistis, coepistis moli jejunii (d), exorcismis. Postea ad aquam venistis, et conpersi estis, et unum facti estis. Accedente fervore Spiritus sancti cocti estis, et panis dominicus facti estis.

II. Ecce, quod accepistis. Quomodo ergo unum videtis esse, quod factum est, sic unum estote et vos (e), diligendo vos, tenendo unam fidem, unam spem, individuam charitatem. Hæretici quando hoc accipiunt, testimonium contra se accipiunt, quia illi querunt divisionem, cum panis iste indicet unitatem. Sic et vinum in multis acinis (f) fuit, et modo in unum est. Unum est in suavitate calicis, sed (g) post pressuram torcularis. Et vos post illa jejunia, post labores, post humilitatem, et contritionem jam in nomine Christi tanquam ad calicem Domini venistis, et ibi vos estis ad mensam (h), ibi vos estis in calice. Nobiscum hoc (i) estis; simul enim hoc sumus (j), simul bibimus, quia simul vivimus (k). Audituri estis, quod etiam hesterno die audistis, sed hodie vobis exponitur, quod audistis, et quod respondistis, aut forte, cum responderetur, tacuistis, sed, quid respondendum esset, hodie didicistis.

III. Post salutationem, quam nostis, id est: *Domi-*

nus vobiscum, audistis: *Sursum cor*. Tota vita Christianorum verorum sursum cor, non Christianorum nomine solo, sed Christianorum re ipsa, et veritate tota vita sursum cor. Quid est *Sursum cor*? Spes in Deo, non in te. Tu enim deorsum, Deus sursum est. Si spem habes in te, cor deorsum est, non est sursum. Ideo, cum audieritis (a) a Sacerdote: *Sursum cor!* respondetis: *Habemus ad Dominum*. Laborate, ut verum respondeatis. Quia apud acta (b) Dei respondetis, sic sit, quomodo dicitis. Non lingua sonet, et conscientia neget, et, quia hoc ipsum, ut sursum habeatis cor, Deus vobis donat, non vires vestra, ideo sequitur, cum dixeritis, habere vos sursum cor ad Dominum, sequitur Sacerdos et dicit: *Domino Deo nostro gratias agamus*. Unde gratias agamus? Quia sursum cor habemus, et nisi ille illud levasset, in terra jaceremus. Et inde jam (c), quæ aguntur in precibus sanctis, quas audituri estis, ut accedente verbo fiat corpus et sanguis Christi. Nam tolle verbum, panis est, et vinum. Adde verbum, et jam aliud est. Et ipsum aliud quid est? Corpus Christi et sanguis Christi. Tolle ergo verbum, panis est, et vinum. Adde verbum, et fiet Sacramentum. Ad hoc dicitis: *Amen*. Amen dicere subscribere est. Amen latine interpretatur Verum. Deinde dicitur dominica Oratio, quam jam accepistis, et reddidistis (d). Quare ante dicitur, quam accipiat Corpus et Sanguis Christi? Quia, sicut est humana fragilitas, si forte aliquid, quod non decebat, cogitatio nostra concepit; si aliquid lingua, quod non oportebat, effudit; si aliquid oculus, quod non decebat, aspexit; si aliquid auris blandius, quod non oportebat, audivit; si forte aliqua talia contracta sunt de hujus mundi tentatione, et vitæ humane fragilitate, tergitur dominica Oratione, ubi dicitur: *Dimitte nobis debita nostra (Math. vi, 12)*; ut securi accedamus, ne, quod accipimus, in iudicium nobis manducemus, et bibamus. Post hoc dicitur: *Pax vobiscum*. Magnum sacramentum osculum pacis. Sic osculare, ut diligas. Ne sis Judas. Judas traditor Christum ore osculabatur, corde insidiabatur. Sed forte inimicum animum habet contra te aliquis, et non potes eum convincere, cogaris tolerare. Noli ei malum pro malo in corde tuo reddere. Ille odit, tu ama, et securus oscularis. Audistis pauca, sed magna. Non vilescant paucitate, sed chara sint pondere. Simul etiam onerandi non estis, ut ea, quæ dicta sunt, teneatis.

SERMO VII.

De Paschate.

SYNOPSIS.

I. Quis agat Pascha, et quomodo agendum II. A. Aeternus

(a) Aut hic legendum censeo: *audistis*, aut mox: *respondetis* pro *respondetis*.

(b) Alias in *Actione*. Συμπεριλαμβανον Canonis, Secretorum Sacramenti Missæ, ut mox infra: *quæ aguntur*.

(c) Supple: *succedunt, sequuntur*, vel quid simile.

(d) Id est: Sacerdotes minoriter recitastis. Itaque non Symbolum solum *rellebant*. Vide Nostri *Sermonem I V III*. T. V. col. 537.

(e) In Codice fol. 10. p. 2. inscriptus: *Item Sermo sancti*

Sermo noster III. et in Editis CCXXVII et CCLXXII. Fragmentum jus e *Eedæ* et *Flori* Collectione *Sermonis CCXXIX*. loco edidit Mauriani. Hic integrum damus.

(a) Hic incipit *Fragmentum* editum, de quo supra.

(b) Sequens *textus* usque ad verba: *Recordamini et vos, etc.* deest in *Fragmento* edito.

(c) *To* vos in accusandi casu. Itaque male interpunctum in *Fragm.* edito.

(d) *Fragmentum* editum Interponit: *et*

(e) *Fragm.* editi. *estote* vos.

(f) *Id.* *racinis*.

(g) *Id.* omittunt: *sed*.

(h) *Id.* in *mensa, et*.

(i) *Id.* vos pro *hoc*.

(j) *Id.* rectius: *sumimus*.

(k) *Fuit* hic *Fragmentum* editum T. V. Col. 976.

divitum, pauperum, afflictorum. III. Deus agit, ut Pater; Diabolus, ut Mango.

I. Dies Paschæ nos celebrare omnibus notum est, quibus diebus Alleluia cantamus. Quapropter, fratres, sollicito attendendum est, ut, quod visibiliter celebramus, in animo teneamus. Pascha enim nos celebrare dicimus. Pascha hebræus sermo est, quod interpretatur Transitus; græce autem Paschin pati (a), latine Pascha pascere, ut dici solet: *Pascam amicos*. Pascha qui celebrant, nisi qui a morte peccatorum suorum transeunt ad vitam justorum? Sicut Apostolus dicit: *Transivimus de morte ad vitam, quis diligimus fratres* (1 Joan. III, 14). Pascha quis agit, nisi qui credit Christo passo in terra, ut cum illo regnet in cælo? Pascha quis agit, nisi qui pascit in pauperibus Christum? Ipse enim de pauperibus ait: *Quicumque uni ex minimis meis aliquid boni fecerit, mihi fecit* (Math. xxv, 40). Christus sedet in cælo, et indiget in terra. Patrem interpellat pro nobis, et hic panem petit a nobis. Ergo, Domini fratres, si volumus agere Pascha salubriter, transeamus, patiamur, pascamus. Transeamus a peccatis ad justitiam, patiamur pro Christo, pascamus in pauperibus Christum. Convivia honeste celebremus, ut cum Abraham in regno Dei cælesti convivio perfruamur. Cantemus ergo Deo alleluia, quod latine sonat: *Laudemus* (b) eum, qui est. Laudemus eum et in prosperis, et in adversis. In prosperitatibus divitiarum non extollamur, et in flagello damnorum non infirmemur. Dicamus alleluia cum Job, qui dixit: *Dominus dedit, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, sic et factum est. Sit nomen Domini benedictum* (Job 1, 21). Benedicamus ergo Dominum in omni tempore. Semper alleluia cantamus, si ad sonum linguæ nostræ moventur ad operationem justitiæ membra nostra, si hoc, quod sonat in ore cantantis, lucet in moribus viventis.

II. Audite, quomodo cantare jussi sunt alleluia divites et pat peres. *Præcipe*, ait Apostolus, *divitibus hujus sæculi, non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui dat nobis omnia abundanter ad fruendum. Divites sint in operibus bonis, facile tribuant, commutent, thesaurizent sibi in futurum, ut apprehendant veram vitam* (1 Tim. vi, 17, 18). Quod pauperes cantent, Tobias docet: *Fili, ne timeas, quoniam pauperem vitam gerimus. Exuberabunt tibi multa bona, si timueris Dominum Deum tuum, et, quæ placent in conspectu ejus, feceris* (Tob. iv, 3). Dilectissima membra Corporis Christi, expectemus Caput nostrum venturum de cælo, cui coherentes immobiles permanebimus, ut, cujus passionem celebramus in terra, cum ipso regnemus in cælo. Disciplinam ejus sustineamus, ut corrigamur, quia, sicut filios, ita nos aggreditur Deus. *Quis est enim, ait*

Augustinus ep. De Festivitate paschali. Sed mihi Augustinum non sapit, saltem integer. Expendant, qui S. Doctorem familiares sunt. Ego enim ei subtrahere mallet, quam supponere. In Editione locum haberet post *Serm. CCLVI.*

(a) פֶּסַח, פֶּסַחָא. Frivola hæc intrusa videntur.

(b) Imo: *Laudate* לָלְלוּ.

PATROL. XLVI.

Apostolus, cui non det disciplinam pater ejus (Hebr. XII, 7). Si separatis vos a disciplina Dei, ergo nothi, et non filii estis. Toleremus flagellum patris, ne incurramus severitatem judicis.

III. Deus et diabolus pater et mango (a) Deus ut, pater, flagellat, et corrigit, et assumit; mango blanditur, seducit, et vendit. Pater fert flagellum, et mango fert saccellum (b). Si concurreris sub alas flagellantis, liberaberis ab iniquitate vendentis. Vide, a quo, ubi reponaris, in regno cælorum, an in sacculo gehennarum. Si regnum Dei concupiscis, in solutione libertatis lataberis; si vero saccellum, colligationem servitutis accipies, et ligatus manibus pedibusque dicetur de te: *Tollite et mittite illum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor dentium* (Math. xxii, 13). Clamatur ad nos fortiter. *Qui habet aures audiendi, audiat, quid Spiritus dicat ecclesiis* (Apoc. III, 22).

SERMO VIII.

In octava Paschatis ad infantes (c).

SYNOPSIS.

- I. Vis, et effectus Baptismi, et Spes in eo reposita.
- II. Baptismus extra unitatem Ecclesiæ non prodest.
- III. Contra Schismaticos Baptismo gloriantes.
- IV. Cohortatio ad recens baptizatos.

I. SERMO mihi est ad vos, modo nati Infantes, parvuli in Christo, nova proles Ecclesiæ, gratia Patris, fecunditas Matris, germen pium, examen novellum, flos nostri honoris, et fructus laboris, gaudium et corona mea, omnes, qui statis in Domino, Apostolicis verbis vos alloquor. *Ecce nox præcessit; dies autem appropinquavit. Abjicite opera tenebrarum, et induite vos arma lucis. Sicut in die, honeste ambulate. Non in comessionibus et ebrietatibus, non in cubilibus et impudiciis, non in contentione et æmulatione, sed induite Dominum Jesum Christum, et carnis providentiam ne feceritis in concupiscentiis* (Rom XIII, 12-14), ut et vitam induatis, quam Sacramento induistis, (d). Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, et Græcus; non est servus, neque liber; non est masculus, aut femina; omnes enim vos unum estis in Christo Jesu (Galat. III, 27, 28). Hoc habet ipsa vis Sacramenti. Sacramentum enim est vitæ novæ, quæ in hoc tempore incipit a remissione præteritorum omnium peccatorum, perficitur autem in resurrectione mortuorum. *Consepulti enim estis Christo per baptismum in morte, ut, quomodo surrexit Christus a mortuis, sic et vos in novitate vitæ ambuletis* (Rom. VI, 4). Ambulatis autem nunc per

(a) Similia infra *Serm. XXI. n. 4.*

(b) Pro Sacculo. Etiam Petronio, Celso, etc. Nullibi tamen in impressis Augustini. Recurret infra *Serm. XY. n. 12.*

(c) In Codice fol. 14. inscriptus: *Sermo sancti Augustini episcopi Sabbato Paschæ*. Dignus Auctore de Sacramento Baptismi egregie pertractat. Quædam N. 1. Incisa leguntur *T. V. Append. Serm. CLXXII. col. 296.* male consarcinato. Noster inserendus est post *Sermonem CCLIX.* qui fortasse his verbis eum innuit: *Regeneratis in baptismo, qui lociæ miscendi sunt populo, brevis, sed gravis Sermo reddendus est.*

(d) Lego: *vita induatis, quem sacramento induistis, nempe Christum.*

(Vingt-sept.)

fidem, quandiu in hoc mortali corpore peregrinamini a Domino, sed via vobis certa ipse, ad quem tenditis, factus est Christus Jesus secundum hominem, quod pro nobis fieri dignatus est. Servavit enim multam dulcedinem timentibus se, aperturus et perfecturus eam sperantibus in se, cum id, quod nunc in spe accepimus etiam in re acceperimus. *Filii enim Dei sumus, et nondum apparuit, quod erimus. Scimus, quia, cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est (1 Joun. iii, 2)*. Hoc etiam in Evangelio ipse promisit. *Qui diligit me, inquit, mandata mea custodit. Et qui diligit me, diligetur a Patre meo, et ego diligam illum, et ostendam me ipsum illi (Joan. xiv, 21)*. Utique videbant eum, quibus loquebatur, sed in forma servi, qua major est Pater, non in forma Dei, qua aqualis est Patri. Hanc ostendebat timentibus, illam servabat sperantibus. In hac peregrinantibus apparebat, ad illam cohabituros vocabat. Hanc eis ambulantis substernebat, illam pervenientibus promittebat.

II. *Hæc ergo promissiones habentes, charissimi, mundemus nos ab omni coinquinatione carnis, et spiritus perficientes sanctificationem in timore Dei (2 Cor. vii, 1)*. *Obsecro vos, ut digne ambuletis vocatione, qua vocati estis, cum omni humilitate animi, et mansuetudine, sufferentes invicem in dilectione, studentes observare unitatem spiritus in vinculo pacis (Ephes. iv, 1-3)*. Qualis enim res est, unde tale pignus accepimus. Sed sunt quidam, qui Christum solo Sacramento induerunt, quo in fide vel moribus nudi sunt. Nam et multi hæretici ipsum habent Sacramentum baptismatis, sed non ipsum fructum salutis, nec vinculum pacis: *Habentes, sicut ait Apostolus, formam pietatis, virtutem autem ejus negantes (2 Tim. iii, 5)*, vel signati a desertoribus, vel ipsi etiam desertores signum boni regis in damnabili carne portantes, qui nobis dicunt: Si fideles non sumus, baptismum nobis quare non datis? Si autem jam fideles sumus, quid nos queritis? Quasi non legant, Simonem magum et accepisse baptismum, et tamen a Petro audisse: *Non est tibi pars neque sors in hac fide (Act. viii, 21)*. Ecce quia fieri potest, ut aliquis habeat baptismum Christi, et non habeat fidem, vel dilectionem Christi; habeat sanctitatis Sacramentum, nec computetur in sorte sanctorum. Neque interest, quantum ad ipsum solum pertinet Sacramentum, si ibi quisque accipiat baptismum Christi, ubi non est unitas Christi. Nam et baptizatus in Ecclesia, si fuerit desertor Ecclesiæ, sanctitate vitæ carebit, Sacramenti signaculo non carebit. Nam utique exeuntem non potuisse amittere demonstratur, quod redeuntem non redditur. Sicut desertor militiæ caret legitima societate, non caret regio characterem. Qui, si et alterum eodem signo ipse signaverit, non faciet consortem vitæ, sed comitem pœnæ. Si autem ad legitimam ordinatamque militiam et ille redeat, et ille veniat, placata regia severitate et illi ignoscitur, quod recessit, et ipse suscipitur, qui accessit. In ambobus culpa corrigitur, ambobus pœna remittitur, am-

bobus pax datur, in nullo, quod signatum est, iteratur.

III. Jam ergo nobis non dicant: Quid nobis dabit, si jam baptismum habemus? Sic enim nesciunt, quid loquantur, ut nec saltem legere velint, quod sancta Scriptura testatur, in ipsa intus Ecclesia, hoc est, in communione membrorum Christi, multos in Samaria baptizatos non accepisse Spiritum sanctum, sed in solo baptismo fuisse, donec ad eos de Jerusalem venirent Apostoli (Act. viii); contra autem Cornelium, et eos, qui cum illo erant, meruisse accipere Spiritum sanctum, antequam acciperent baptismi Sacramentum (Id. x). Ita Deus docuit, aliud esse signum salutis, aliud ipsam salutem, aliud formam pietatis, aliud virtutem pietatis. Quid nobis, inquit, dabit, si jam baptismum habemus? O sacrilegam vanitatem, ita nihil putare esse Christi Ecclesiam, quam non habent, ut nihil se accipere arbitrentur, si ejus communioni socientur! Dicat eis Amos propheta: *Væ eis, qui nihil faciunt Sion (a) (Amos vi, 1)*! Quid accepturus sum, inquit, si jam baptismum habeo? Accepturus es Ecclesiam, quam non habes; accepturus es unitatem, quam non habes; accepturus es pacem, quam non habes. Aut si ista nihil tibi videntur, pugna, desertor, contra Imperatorem tuum dicentem: *Qui mecum non colligit, spargit (Luc. xi, 23)*. Pugna contra Apostolum ejus, imovero et ibi contra ipsum, qui per eum loquebatur, dicentem: *Sustinentes invicem in dilectione, studentes servare unitatem spiritus in vinculo pacis (Ephes. iv, 3)*. Numera, quæ dixit: Sustinentiam, dilectionem, unitatem, spiritum, pacem. Spiritus illic operator omnium, qui nominatus est, quem tu non habes. Numquid sustinuisti, qui de Ecclesia recessisti? Quem dilexisti, quando membra Christi deseruisti? Quæ tibi est unitas in sacrilega præcisione? Quæ pax in nefaria dissensione? Absit a nobis, ut nihil sint ista, se- nihil es tu ipse sine istis. Hæc si accipere in Ecclesia contemnis, baptismum quidem potes habere, sed ad majus supplicium habes, quidquid non cum istis habes. Baptismus enim Christi, qui cum istis suffragator esset salutis tuæ, sine istis testis est iniquitatis tuæ.

IV. Vos autem, filii sancti, membra catholica, baptismum non alium, sed aliud accepistis. Accepistis enim non ad pœnam, sed ad vitam, non ad perniciem, sed ad salutem, non ad damnationem, sed ad honorem. Simul enim accepistis et unitatem spiritus in vinculo pacis, si tamen et vos, quod opto, quod spero, quod exhortor ac deprecor, et, quod accepistis, integrum custodiatis, et proficiendo ad majora veniatis. Hodie dies octavus est natiuitatis vestræ. Hodie completur in vobis signaculum fidei, quod apud antiquos patres in circumcissione carnis fiebat octavo die carnalis natiuitatis. Figurabatur enim expoliatio mortalitatis in eo membro humano, per quod moriturus nascitur homo. Unde et ipso

(a) Τοῖς ἔθνεσιν ἐστὶν ἐχθρὰ. Cum LXX. Vulg. habet: *Qui sperant in Sion.*

Dominus mortalitate carnis resurgendo se expoliens, et non quidem aliud, sed tamen ultra non moriturum corpus exsuscitans dominicum diem in sua resurrectione signavit, qui post diem passionis ejus tertius, in numero autem dierum post sabbatum octavus est, idemque primus. Unde et vos nondum re, sed certa jam spe, quia et hujus rei sacramentum habebitis, et pignus Spiritus accepistis, *Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt sapite, ubi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt quærite, non quæ super terram. Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria* (Coloss. iii, 1-4).

SERMO IX.

De Psalmi cxvii. vers. I. Confitemini Domino, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Quid sit confiteri Domino. II. Quomodo, et quare confitendum Bonitati divinæ. III. Quantum differat Confessio facienda Homini Judici, et facienda Deo. IV. Exhortatio ad confitenda Deo peccata.

I. Confitemini Domino quoniam bonus; quoniam in sæculum misericordia ejus (Psal. cxvii, 1). Quod nos voce Psalmi Spiritus sanctus hortatus est, cui ore uno, et corde uno respondebamus: Alleluia, quod latine interpretatur: *Laudate Dominum*, hoc vos et per nostram vocem idem Spiritus sanctus exhortatur. *Confitemini, inquit, Domino, quoniam bonus est; quoniam in sæculum misericordia ejus.* Sive dona illius laudando cantetis, sive peccata vestra gemendo fundatis, *Confitemini Domino, quoniam bonus est; quoniam in sæculum misericordia ejus.* Neque enim sola commemoratio peccatorum nostrorum, sed etiam Domini nostri laudatio confessio dicitur, quia et si unum horum faciamus, non sine altero facimus. Nam et iniquitatem nostram cum spe misericordiæ ipsius accusamus, et ipsius misericordiam cum iniquitatis nostræ recordatione laudamus. Confiteamur ergo Domino, *Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus.* Videtur nonnullis mala esse quædam creatura, quia imperitorum sensus offendit, sed falsum est. Fecit enim Deus omnia bona valde, *Quoniam bonus est.* Videtur nonnullis injustus Deus, quia plerumque fideles ejus multa dura et aspera in hac temporali vita patiuntur; sed, quibus hoc videtur, falluntur. *Flagellat enim omnem filium, non quem rejicit, sed quem recipit, quoniam in sæculo misericordia ejus* (Hebr. xii, 6).

II. Confiteamur ergo Domino, Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus. Dicamus Domino Deo nostro: *Admiranda sunt opera tua; omnia enim in sapientia fecisti* (Psal. ciii, 24). *Justa sunt judicia tua; propter iniquitatem enim erudisti hominem* (Tob. iii, 2). *Priusquam humiliarer, ego deliqui* (Psal. cxvii, 67). Dicamus hæc in confessione, quia,

(a) In Codice fol. 17. p. 2. inscriptus: *sermo sancti Augustini ep. Agit de peccatorum Confessione, et memoratur a Possidio in Indiculo opp. c. 9. Inscendus post Sermonem XXXIX.*

si quædam supplicio nostræ mortalitatis adversa, si temporalibus doloribus et laboribus emendatur, *Non in finem irascetur, neque in æternum indignabitur, quoniam in sæculum misericordia ejus* (Psal. cii, 9). Quid tam bonum, quam Deus noster? Blasphemant homines, nec solum non humiliantur, sed etiam superbiunt in sceleribus suis, et *Facit ille solem suum oriri super bonos et malos, et pluit super justos et injustos* (Matth. v, 45). Quid tam misericors, quam Deus noster? Perseverant homines in flagitiis et facinoribus suis, et ille eos ad conversionem vocare non cessat. Quid tam bonum, quam Deus noster, a quo et in pressura solatia tanta percipimus? Quid tam misericors quam Deus noster, cujus et futuram sententiam mutati mutamus? Confiteamur Domino, *Quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus.* Non omnium rerum laudes confessiones sunt, sed laudes Domini Dei nostri. Si enim verissime dictum est: *Quam bonus Deus Israel rectis corde* (Psal. lxxii, 1), malus utique videtur perversis corde. Quis autem hominum nisi ex perverso sit rectus, ut tanquam convictus laudare incipiat, quod antea reprehendebat, et mirari, quod antea contemnebat, confitens Domino, quoniam sibi jam recto bonus est, qui perverso videbatur malus? Et quoniam sua malitia perversus erat, ipsius autem gratia correctus est, simul oportet confiteatur, *Quoniam in sæculum misericordia ejus.* Nos mali, bonus ille. Nos ab ipso boni, a nobis mali. Bonus ille nobis bonis, bonus ille nobis malis. Nos scævientes in nos, ille misericors erga nos. Vocat, ut convertamur; expectat, donec convertamur; ignoscit, si convertamur; coronat, si non avertamur.

III. Confiteamur ergo Domino, Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus. Confessio etiam peccatorum timenda semper hominibus visa est, sed apud hominem judicem. Non sæpissime flagellis et quibusdam verberibus, unguis quoque et ignibus agitur, ut eruatur ore confessio, et aliquando prius cedunt membra tormentis, ut corporis compago solvatur, quam doloribus animus, ut secretum facinoris propaletur. Instant carnifices, crebrescunt omnia genera tormentorum; sed frustra laniando puniuntur viscera, cum clauditur negando conscientia. Cur autem in tantis cruciatibus homo metuit confiteri, nisi quia confessi solent puniri? Qui confessus fuerit homini, punitur. Deo qui confessus fuerit, liberatur. Nec mirum. Quærit homo ab homine, quod ille, qui quærit, ignorat; Deus autem, qui monet ut confiteamur, novit quod confiteri volebamus, nec tunc discit, quando confessi fuerimus. Quanto ergo magis confitentes a sempiterna morte liberat, qui nostris iniquitatibus, quas et antequam confiteremur, novarat, a temporali morte parcebat.

IV. Dicis fortasse: Quid a me quærit Deus, ut confitear, quod ipse jam novit? Nam homo, ab homine cum hoc quærit, ignorat. Quid putas, nisi quia Deus vult, a te ut peccatum tuum cognoscendo pu-

niatur, et ab illo ignoscendo solvatur? Nam quomodo illum cupis ignoscere, quod tu non vis agnoscere? Audi Psalmum, et, si evigilas, adverte vocem tuam, ubi est. *Peccatum*, inquit, *meum cognovi, et facinus meum non operui. Dixi: Proloquar adversum me delictum meum Domino, et tu dimisisti impietatem cordis mei (Psal. xxxi, 5)*. Audi in alio Psalmo: *Quoniam iniquitatem meam ego agnosco, et delictum meum ante me est semper (Id. i, 5)*. Non itaque huiusmodi impudenter dicebat Deo: *Averte faciem tuam a peccatis meis (Ibid. 11)*. Tunc enim ab hominis peccato faciem Deus dignatur avertere, cum homo ipse a peccato suo faciem suam minime curat avertere, ut in Dei auribus dicat: *Peccatum meum ante me est semper*. Nec ideo dicitur Deo: *Averte faciem tuam*, quia non cognoscit, sed quia ignoscit. Si ergo propterea times, homo, confiteri homini iudici, quia malus est, aut quia severitatem legis implere compellitur, securus confitere Domino, *Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus*.

SERMO X.

De Psalmi cxxlix. vers. 1. Cantate Domino canticum novum, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Canticum duplex: vetus et novum. II. Quæ sanctorum Ecclesia in terris. III. Quæ vera Sion, et quæ ejus conditio. IV. In Christo fides et spes felicitatis nostræ.

I. VENERUNT dies, ut cantemus *Alleluia*. Adeste animo, fratres, ad percipiendum quæ Dominus suggerit ad exhortationem nostram, et nutriendam charitatem, qua nobis inhærere Deo bonum est. Adeste animo, Cantatores boni, filii laudis et gloriæ sempiternæ veri et incorrupti Dei; adeste intenti, et laudate Deum; hoc est enim *Alleluia (b)*. Sed laudate Deum non solum in voce, sed et in intellectu, et in opere bono, et sicut nos exhortatus est Psalmus, cantemus Domino canticum novum. Sic enim cœpit: *Cantate Domino canticum novum (Psal. cxxlix, 1)*. Vetus homo vetus canticum. Novus homo novum canticum. Vetus Testamentum vetus canticum. Novum Testamentum novum canticum. In Veteri Testamento promissiones sunt terrenæ, in Novo Testamento promissiones sunt cœlestes. Quisquis terrena diligit, et terrenis incubat delectationibus, vetus canticum cantat. Qui vult cantare canticum novum, diligit æterna. Ipsa dilectio nova est, quia nunquam veterascit, et innovat amantem. Itaque, fratres, commendamus vobis, ut Deum diligatis; imo ipse commendat omnibus nobis. Bono enim nostro illum diligimus, non bono ipsius, quia malo nostro eum non diligimus, non malo ipsius. Non enim minus habebit

Deus Divinitatem, si homo in illo (a) non habuerit Charitatem. Nos crescimus ex Deo, non ille ex nobis, et tamen tantum nos dilexit prior, antequam eum diligeremus, ut Filium suum unicum mitteret mori pro nobis. Qui fecit nos, factus est inter nos. Quomodo nos ipse fecit? *Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil (Joan. i, 3)*. Quomodo factus est inter nos? *Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis (Psal. cxxlix, 14)*.

II. Ergo, fratres, si ante amare pigebat, saltem nunc redamare non pigeat. Fœdos nos amavit, quia peccatores amavit. *Etenim Christus, ait Apostolus, pro impiis mortuus est (Rom. v, 16)*. Qui donavit impiis mortem suam, quid servat justis, nisi vitam suam? Videte denique, ubi, vel a quibus canticum istud novum Domino cantetur. Cum diceret enim: *Cantate Domino canticum novum*, subnexuit, et ait: *Laus ejus in Ecclesia Sanctorum (Psal. cxxlix, 1)*, et potest esse in terra-Ecclesia Sanctorum? Dicit enim I propheta: *Quia contaminata est terra in sanguine, et adulteria, et homicidia effusa sunt super terram (Ezech. ix; et Osee. iv, 2)*. Quomodo ergo videbitur Ecclesia Sanctorum haberi posse in terris? Apostolus docet dicens, quia in terris ambulantes conversationem habemus in cœlis (*Philipp. iii, 20*). Sic ergo efficitur, ut in terris positi cœlestem Ecclesiam faciant Sancti. *Lætetur, inquit, Israel in eo, qui fecit eum (Psal. cxxlix, 2)*. Israel, id est, justi et sancti lætentur in Domino, injusti autem lætentur in sæculo. Finito sæculo finitur injustorum exultatio, quia permanente Domino permanebit justorum exultatio. Ergo si pertinemus ad Israel, et si volumus esse Israel, non lætemur in his, quæ facta sunt, sed in eo, qui fecit. Sit spes nostra Deus noster. Qui fecit hæc omnia, melior est omnibus. Quid est Israel? *Videns Deum (b)*. Quomodo sumus Israel, si nondum videmus? Est quædam visio hujus temporis, erit alia visio futuri temporis. Visio, quæ modo est, per fidem est; visio, quæ futura est, per speciem erit. Si credimus, videmus; si amamus, videmus. Quid videmus? Deum. Ubi est ipse Deus? Interroga apostolum Joannem. *Deus, inquit, charitas est (I. Joan. iv, 8 et 16)*. Quisquis habet charitatem, ut quid illum mittimus longe, ut videat Deum? Conscientiam suam attendat, et ibi videt Deum. Si charitas ibi non habitat, non ibi habitat Deus. Si autem charitas ibi inhabitat, Deus ibi inhabitat. Vult illum videre sedentem in cœlo, habeat charitatem, et in illo habitat.

III. Sed *Et filii Sion exultent in Rege suo (Psal. cxxlix, 2)*. Qui illi sint, operæ pretium est noscere. Sion Specula interpretatur (c); specula vero est locus excelsus et editus, de quo longe prospicitur, quod venturum est. Si ergo et nos vitam nostram

(a) In Codice fol. 19. Inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. Ad Tempus paschale pertinet, amorem et desiderium futurorum bonorum inspirans, et Editioni post Sermonem XXXIV. inserendus.*

(b) A loco sequenti usque ad verba: *quia nunquam veterascit*, pene verba ista se repetit Augustinus in *Enarrat.*, dicti Psalmi Edit. T. IV. col. 1683.

(a) Fortassis: *in illum*.

(b) Rectius Hieronymus *Quæst. Hebr. ad Genes. c. 32. v. 28* interpretatur: *Princeps*, seu prævalens cum Deo ad hebraicam fidem. Quo loco vide annon Nostrum etiam oblique notet.

(c) Etiam Hieronymo in *Nominibus Hebr. et aliis*, licet *specula* potius locum aridum inuauat.

altius a terra, et longe sublimius ab humanis vitiis collocaverimus per virtutem fidei, recte Sion Filii appellabimur. Rex autem Sion sine dubio ille est, qui dicit: *Ego autem constitutus sum rex ab eo, super Sion montem sanctum ejus* (Psal. II, 6). Quæ Sion, ipsa et Jerusalem, sed Sion vera, et Jerusalem vera, non illa quæ bello cecidit, quæ nobis in mysterio posita est, sed illa, quæ est in cœlis: *Jerusalem, quæ est mater nostra* (Galat. IV, 26). Ipsa nos genuit, ipsa nos nutrit, ex parte peregrina in sæculo, ex magna parte commanens in cœlo. Ex parte, qua commanet in cœlo, beatitudo est Angelorum; ex parte, qua peregrinatur in hoc sæculo, spes est iustorum. De illa dictum est: *Gloria in excelsis Deo*; de hac dictum est: *Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis* (Luc. II, 14). Qui ergo in hac vita gemunt, et desiderant illam patriam, currant, non pedibus corporis, sed affectibus cordis. Non quærant naves, sed pennas charitatis apprehendant. Quæ sunt duæ alæ charitatis? Dilectio Dei, et dilectio proximi. Peregrinamur enim, dicit Apostolus: *Quandiu sumus in corpore, peregrinamur a Domino* (2 Cor. V, 6). Sed venerunt ad nos litteræ de patria nostra admonentes reversionem nostram. Ipsæ nobis leguntur, cum divinæ Scripturæ nobis recitantur. Beati, qui ibi sunt! Nullis jam cupiditatibus sauciantur, nullis iniquitatibus vel propriis, vel alienis cruciantur, quorum non est negotium, nisi laudare Deum. Non arant, non seminant. Opera enim sunt ista necessitatis; ibi necessitas non est. Non furantur, non deprædantur. Opera enim sunt ista iniquitatis; ibi iniquitas non est. Non frangunt panem esurienti, non vestiunt nudum, non suscipiunt peregrinum, non sepeliunt mortuum. Opera enim sunt ista misericordiæ; ibi nulla miseria est, in qua fiat misericordia.

IV. O beati! Putamus, erimus et nos sic? Eia suspiremus, de suspirio gemamus, et quid sumus, et illud, ubi sumus. Et ubi sumus? In sæculo vano et transitorio. Et quid sumus? Mortales, projecti, abjecti, et sicut quidam dixit Sanctus: *Terra et cinis* (Gen. XVII, 27). Sed qui promisit nobis immortalitatem, et æternitatem, omnipotens est. Si ad nos attendamus, quid sumus? Si ad illum, Deus est, omnipotens est. Non est facturus Angelum ex homine, qui fecit hominem ex nihilo? Aut vere pro minimo habet Deus hominem, propter quem mori voluit Unicum suum? Attendamus indicium dilectionis, et promissionis, unde tales arrhas accepimus. Tenemus mortem Christi, tenemus sanguinem Christi. Erigat se ergo et humana fragilitas, non desperet, non se convertat. Qui promisit, Deus est, et venit, ut promitteret. Apparuit hominibus, venit suscipere mortem nostram, promittere vitam suam. Ita enim voluit Deus infirmitatem humanam de sua promissione esse securam, ut non solum diceret, sed et scriberet. Credentibus dixit, dubitantibus cavet, et ecce omnia tenentur in quodam Chirographo, in sancta Scriptura. Venit ergo ad regionem peregrinationis nostræ accipere, quod hic abundat: opprobria, flagella,

contumelias, spineam coronam, crucem, mortem. Hæc abundant in regione nostra. Attulit commercia, venit, attulit nobis de illa regione bona, et in regione nostra pertulit mala. Promisit nobis tamen, quod ibi futuri sumus, unde venit, et ait: *Pater, volo, ut ubi ego sum, et ipsi sint mecum* (Joan. XVII, 24). Tanta præcessit dilectio, quia, ubi nos eramus, fuit nobiscum; ubi ipse est, erimus cum illo. Tenete ergo Christum, fratres, tenete fidem, tenete viam. Ipsa vos perducet ad id, quod videre modo non potestis. In illo enim capite apparuit, quod speretur in membris. In illo fundamento demonstratum est, quod in nostra ædificetur fide, ut postea perficiatur in spe.

SERMO XI.

In Natali Joannis Baptistæ (a).

SYNOPSIS.

I. Quis, et cui, et quam lucernam paraverit. II. Joannis Baptistæ modestia. III. Joannis Baptistæ dignitas. IV. Mysterium Trinitatis, et Patris, Filiique coæternitas. V. In Christi Baptismo manifestata Trinitas. VI. Quinam sint occulti inimici Christi. VII. Quinam sint aperti inimici Christi. VIII. Anacephalæosis et Adhortatio.

I. Loquimur Charitati Vestræ in domo Dei, quod præsens Psalmus admonuit (b). Quis est, qui dicat: *Paravi lucernam Christo meo. Inimicos ejus induam confusione; super ipsum autem florebit sanctificatio mea* (Psal. CXXXI, 17, 18); et quæ illa lucerna sit, quam paravit Christo suo, et qui sint inimici Christi ejus, quos per illam lucernam induit confusione, et quæ sanctificatio ejus, qui paravit lucernam Christo suo, quæ florebit super Christum ejus. In his enim omnibus verbis illud tantum videtur planum, et apertum, quod hic ait: *Christo meo*. Non enim aliud intelligendum est, quam Christus Dominus et Salvator noster. Perscrutantes itaque, quantum largitur Deus, altitudinem sensus hujus, invenimus hoc Deum Patrem dicere. Deus ergo Pater, id est, persona Dei Patris per Prophetam loquitur: *Paravi lucernam Christo meo*. Filium autem Dei eundem esse et Christum Dei, non est exponendum Christianis. Inventa itaque loquentis persona videamus, quæ sit lucerna a Deo Patre Christo Filio præparata. Dominus ipse dicit de Joanne Baptista: *Ille erat lucerna ardens et lucens, et vos voluistis exultare ad horam in lumine ejus* (Joan. V, 35). Lucernam ergo dixit Joannem accensam de fonte luminis, ut testimonium perhiberet veritati. In hac enim cæcitate jacebant homines, et in hac oculi interioris infirmitate, ut Sol justitiæ per lucernam quæreretur. Nam si quis haberet mundum oculum cordis, eum ipsum prius intueretur, nec ad ejus testimonium lucernam quæreret. Cum enim de illa

(a) In Cod. fol. 26. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De Festo beati Joannis Bapt. Præstans et sublimis etiam de Trinitatis mysterio Tractatus, notatus a Possidio in Indiculo Opp. c. 8. De responsorio Psalmi centesimi trigesimali primi: Paravi lucernam Christo meo, etc. Locandus post Sermonem CCXCIII.*

(b) Nempe mox citandus. v. 5. *Introibimus in tabernaculum ejus, etc.*

Lucerna dixisset : *Voluistis exultare ad horam in lumine ejus ; ego autem, inquit, habeo testimonium majus, quam Joannem (Joan. v, 36)*. Lucerna ergo infirmis in nocte accensa est. Et quomodo illam accendit? Pater Christo Filio suo de Joanne dicit : *Ecce mitto Angelum meum ante te, qui præparabit viam ante faciem tuam (Malach. iii, 1, et Matth. xi, 10)*. Paravit lucernam Christo suo (*Psal. cxxxii, 17*).

II. Quomodo inimicos ejus per ipsam lucernam induit confusione? Ac prius videte, quod diximus, de fonte luminis accensam lucernam. Ipse Joannes testatur : *Nos autem, inquit, de plenitudine ejus accepimus (Joan. i, 16)*. Erat autem Joannes tanta excellentiæ præcellens, ut non ante Christum missus, sed ipse Christus putaretur. Ille autem, si lucerna esset extincta, et nidore superbiæ fumida, quando ad eum missus ut a Judæis, dictumque illi : *Tu quis es (Ibid. 19)?* Tu es Christus? An Elias? An Propheta? diceret : Ego sum. Invenerat enim occasionem jactantiæ suæ, utro honorem falsum errore hominum deferente. Numquid hoc persuadere laborabat, quod priores dicebant, qui interrogabant? Sed missus est humilis ad parandam viam excelso. Inde amicus Sponsi, quia servus cognitor Domini. Et ait : *Ego sum vox clamantis in eremo : Parate viam Domino. Rectas facite semitas ejus (Matth. iii, 3)*. Ego non sum Christus, nec Elias, nec Propheta. Et illi : *Quis ergo es? Et quid dixit? Ego sum vox clamantis in deserto : Parate viam Domino*. Jam enim ista prædixerat Isaias (*Isai. xl, 3*). De quo autem prædixerit, ibi intelligitur. Legistis, inquit, hoc in Isaiâ, et forte lectum ignorastis, unde sit dictum. Ego sum, de quo est dictum. Quantum autem se abjicit, qui tantum erigebatur, ut Christus putaretur, quantum se abjicit, videte. *Ego quidem, inquit, baptizo vos in aqua ; qui autem post me venit, major me est (Luc. iii, 16)*. Et aliquanto posset me major dici (a). Majorem se illum dicit. Dic, quanto majorem? *Cujus non sum, inquit, dignus corrigiam calceamenti solvere (Ibid.)*.

III. Jam hinc intelligite dispensationem, quare Joannes ante Christum præmissus est. Videtis, quanto sit minor, quantoque illum fateatur esse majorem, ut dicat indignum se solvere corrigiam calceamenti ejus. Quantus est iste, qui se dicit indignum solvere corrigiam calceamenti hujus? Quantus est? Ubi quærimus? Si ab ipso Joanne quæramus, quantus sit Joannes, non invenimus; humiliat enim se, et nihil de se, vel veraciter, jactanter loquitur. Quantus ergo sit Joannes, qui non est dignus corrigiam calceamenti solvere ejus, qui homo putabatur, a quo auditori sumus? Ipsum Dominum interrogemus, et dicamus ei : Domine, perhibuit de te Joannes magnum testimonium, et cum ejus magna excellentiâ inter homines appareret, ut Christus esse putaretur, quæsitumque ab eo esset, quis esset, dixit non se esse Christum, dixit venturum esse majorem se, et tanto majorem, ut non sit dignus corrigiam solvere

(a) Vacillat hic sensus, nec modetam video.

calceamenti ejus. Tanquam lucerna fidelis locuta est de excellenti lumine tuo. Hoc de te Joannes. Videmus, quis sit, qui de te ista, quantus sit ille, qui se ita humiliavit tibi, teque tanto ampliorem se confessus est. Quis est? Ille de te ista. Tu de illo die nobis aliquid. Audi vocem Domini de Joanne. *In natis mulierum nemo exirexit major Joanne Baptista (Matth. xi, 11)*. Sed quid ait? *Qui autem minor est, in regno cælorum major est illo (a)*. Se ipsum dicit; non enim arrogans est Deus, cum commendat magnitudinem suam. Quid est : *Qui minor est?* Qui posterior ætate, major majestate. Posterior enim natus Joanne est Dominus Christus, sed in eo, quod factus est propter nos, non in eo, per quod facti sumus. Ille, qui post Joannem natus est, audi a Patre : non ante Joannem, non ante David, non ante Abraham, sed *Ante luciferum genui te (Psal. cix, 3)* Si ergo accommodatum est aliquid infirmitati nostræ, ut diem lucerna præcederet, et creditum est lucernæ de die, quanto magis credendum est dici de lucerna, quia *In natis mulierum nemo exirexit major Joanne Baptista*. Homo igitur, quo nemo major natus erat, cum dicit se indignum solvere corrigiam calceamenti ejusdam, quid est ille, ejus non est dignus solvere corrigiam calceamenti homo, quo nemo major erat? Si jam Joannes tantus homo, ut amplior non possit esse homo, quidquid illo majus, amplius est, quam homo. Si jam Joannes tantus homo, ut major illo nullus sit homo, qui major illo est, amplius est, quam homo. Et qui amplius est, quam homo, tamen propter hominem homo, merito super eum floret sanctificatio Patris.

IV. Super eum enim Spiritus sanctus in specie columbæ descendit. Flos sanctitatis in specie columbæ, in forma simplici atque innocenti tunc demonstratus est plenius ipsi Joanni, ut impleretur : *Et super ipsum florebit sanctificatio mea. Ego, inquit, non noveram eum, sed qui me misit baptizare in aqua, ipse mihi dixit : Super quem videris Spiritum descendentem sicut columbam, et manentem super eum, ipse est, qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego, inquit, quod vidi, testimonium perhibeo, quia ipse est electus Dei (Joan. i, 33, 34)*. De quo testimonium perhibet? Super quem vidit florere sanctificationem Patris. Unde vidit descendentem Spiritum sanctum? Non enim a Filio aliquando recessit Spiritus sanctus, aut aliquando Filius a Spiritu, aut aliquando Filius a Patre. aut Pater a Filio, aut Spiritus a Filio et Patre. Sed aliter ista intelliguntur mente purgata, aliter oculis demonstrantur. Nullo tempore præcedit Pater Filium, nullo tempore sequitur Filius Patrem, nullo tempore, quia ibi nullum tempus. Pater et Filius et Spiritus sanctus, creator temporum, unus Deus. Ili ergo non est, ut dicas : Prior est Pater, posterior Filius. Ex quo Pater, ex illo Filius. Quære : Ex quo

(a) Rectius, si quid video, interpungit S. Pater, quam plurima Exemplaria græca et latina, quæ hic, et *Luc. vii, 28*. legunt : *Qui autem minor est in regno cælorum, major est illo*. Quis enim esset ille minor in regno cælorum, qui Joanne major foret?

Pater? Superas cogitatione terram, cælum, Angelos, visibilia, invisibilia, universam creaturam, et quæris: Ex quo cœpit Pater? Non sic quærentur æterna. Noli quærere ex quo, nisi quod incipit. Noli quærere ex quo, a quo incipit, quidquid cœpit, et quod a nullo incipit, quia non incipit. Sicut autem non incipit Pater, non incipit Filius, sed est Filius splendor Patris. Sic splendor ignis, ex quo ignis, et splendor Patris, ex quo Pater. Ex quo autem Pater? Ab æterno in æternum. Ergo et splendor Patris ab æterno in æternum, et tamen, quia splendor illius, Filius illius, et sic non cœpit tempore, ut genitus sit a Patre? Quis hoc videat? Lima cor, excute pulverem, dilue maculam. Quidquid interiorem perturbat intuitum, curetur, et sanetur, et apparebit, quod dicitur, et creditur, antequam videatur.

V. Modo tamen credimus, fratres. Quid credimus? Patrem et Filium et Spiritum sanctum nullo tempore se præcedere. Cum ergo Pater et Filius et Spiritus sanctus nullo tempore se præcedant, non tamen potui nominare Patrem et Filium et Spiritum sanctum, nisi ista nomina tempora tenerent, et temporibus suis tenerentur. Non est prior Pater, et posterior Filius, et tamen ego non potui dicere, nisi unum prius, et alium posterius, et sua tempora omnes syllabæ tenuerunt, et secunda syllaba in verbis meis sonare non potuit, nisi cum prima transisset. Peracta sunt tempora in syllabis meis, cum ea dicerem, quæ non habent tempora. Sic ergo, fratres mei, cum illa Trinitas sensibiliter ostenderetur huic carni, in fluvio apparuit omnis Trinitas, ubi baptizatus est Dominus a Joanne. Baptizatus est enim, ascendit a baptismo, descendit columba, et sonuit vox de cælo: *Hic est Filius meus dilectus, in quo bene complacui* (Matth. iii, 17). Filius in homine, Spiritus in columba, Pater in voce. Res indiscreta discrete monstrata est; si tamen dicenda est res, sed potius rerum omnium causa, si tamen causa. Quid enim dicimus, cum de Deo dicimus? Et tamen dicimus, et dici se sinit, qui non est, velut cogitatur; dici autem non potest, nec quo modo cogitatur. Sed quantum ad homines, fratres, ecce per columbam apparuit, et impletum est: *Super ipsum autem florebit sanctificatio mea. Florebit enim dictum est: clare apparebit. Nihil enim in arbore flore clarius, nihil lucidius. Age jam. Pervenimus ad ultima verba Hypopsalmatis (a): Super ipsum autem florebit sanctificatio mea* (Psal. cxxxii, 18). Recordor me prætermisisse, qui sint inimici, qui confusi sunt per lucernam.

VI. *Paravi lucernam Christo meo*, Pater dixit de Filio suo. Quam lucernam? Joannem. Interrogatum ipsum Filium. *Ille erat lucerna ardens et lucens. Inimicos ejus induam confusione*. Inimici Christi aperti qui, nisi Judæi? Habet enim occultos inimicos Christus. Omnes inique atque impie viventes inimici sunt

Christi, etsi signentur nomine ejus, etsi vocentur Christiani. Quibus enim dicitur: *Non novi vos*, et dicunt illi: *Domine, in nomine tuo manducavimus et bibimus, in nomine tuo virtutes multas fecimus* (Luc. xiii, 26, et Matth. vii, 22, 25). Quid manducavimus et bibimus in nomine tuo? Non enim escas suas pro magno jactabant, et inde se ad Christum pertinere dicebant. Est esca quædam, quæ manducatur et bibit, et Christus est. Et ab inimicis Christus manducatur et bibit. Norunt Fideles Agnum immaculatum, quo vescuntur, atque utinam sic vescantur, ut non sint pœnæ debitores! Sicut enim dicit Apostolus: *Quicumque manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit* (1 Cor. xi, 29). Ergo inimici Christi sunt, qui malunt inique vivere, quam illi obtemperare, et cum dicitur venturus judicare vivos et mortuos, timent ne veniat. Si illis liceret, facerent ne veniret. Quia non potuerunt facere ut non veniret, facerent ne rediret. Jam Judæi hoc vulerunt facere, ne rediret. Missus est enim filius ad malos illos colonos, ad malos conductores nolentes reddere mercedem, et lapidantes servos missos ad se. Tunc dixit paterfamilias, dominus vineæ: *Mittam filium meum* (Luc. xx, 13). Forsitan vel ipsum reverebuntur. Illi autem cogitaverunt dicentes: *Hic est hæres. Venite, occidamus eum, et nostra erit hæreditas* (Ibid. 14)! Non potuerunt facere, ne veniret a patre, et conati sunt facere, ne rediret ad patrem. Sed cui hoc? Videbant quidem et contemnebant mortalem, sed in eo non potuerunt occidere nisi mortem. In morte Christi mors mortua est. Ille resurgens ascendit ad Patrem et venturus est. Quid timetis? Amate, et securi eritis. Nonne, nos oramus: *Adveniat regnum tuum* (Matth. vi, 10). Ergo, fratres, oramus, et timeamus, ne exaudiamur?

VII. Sed isti, ut dicere cœperam, occulti sunt inimici. De illis apertis loquamur, qui aperte inviderunt, sæviverunt, tenuerunt, flagellaverunt, illuserunt, crucifixerunt, occiderunt, sepultum custodierunt. Videamus, quomodo induti sunt confusione per illam lucernam. Cum miracula viderent in Domino idem inimici: *Dic nobis*, inquit, *in qua potestate ista facis* (Luc. 20, 2)? Inimico animo interrogaverunt, ut, si ille fateretur potestatem suam, quasi blasphemandi reum tenerent. Sed, quomodo ille fecit de nummo, quando volebant calumniari ei, si diceret: *Reddatur tributum Cæsari, quasi maledixisset genti Judæorum, quam fecisset subditam et tributariam; si autem dixisset: Non reddatur, criminarentur eum apud Cæsaris amicos et ministros, quod prohiberet reddi; ille autem: Ostendite, ait, mihi nummum; cujus habet imaginem, et superscriptionem?* Responderunt: *Cæsaris. Reddite ergo Cæsari, quæ Cæsaris sunt, et quæ Dei sunt, Deo* (Matth. xxii, 19-21). Hoc est dicere: Si Cæsar quærat imaginem suam in nummo, Deus non quærat imaginem suam in homine? Sic et hic inimici calumniatores *In corde et corde locuti sunt mala* (Psal. xi, 5). Semel enim dixissent in corde, nisi, qui talia loquerentur, duplex cor haberent, et, unde paulo

(a) Hac voce Augustinus etiam L. I. *Retract.* c. 20 utitur ad significandam Psalmi particulam, quæ a succinentibus frequentius repetitur.

ante dictum est, cor combinatum, non simplex. Videte enim, quantum interest. De servis Dei multis dictum est, qui habebant unum cor: *Erat, inquit, illis anima una, et cor unum (Act. iv, 32)* in Deum. Multi simplices habent unum cor, unus dolosus duo corda. Ergo, quia illi loquebantur in corde et corde: *Dic nobis, in qua potestate ista facis?* id est, si dixeris, honoramus; si dixeris, veneramur; si dixeris, exoramus, videtur hoc sonare de alio corde; de alio autem (nam duplex ibi erat) si dixeris, calumniatur; si dixeris, inveniemus, quod teneamus; si dixeris, inveniemus, quod accusemus. Tales inimici. Sed confundantur de lucerna. Mudo illos videbitis confundi. Et bene, quia tempus agimus lucernarium (a), confundantur inimici Christi per lucernam, quam paravit Christo suo Pater. *Ille enim lucerna erat ardens, ipse Dominus ait. Quid ergo istis respondit dicentibus: Dic nobis, in qua potestate ista facis? interrogabo et ego unum sermonem. Dicite mihi: Joannis baptismus unde est? De caelo, an ex hominibus? Illi autem perturbati apud se: Si dixerimus: De caelo, dicturus est nobis: Quare non credidistis ei?* Id est, ut quid me interrogatis, in qua potestate ista facio, quando de me ille perhibuit testimonium, quem vos interrogatis? *Ergo si dixerimus: De caelo, dicet nobis: Quare non credidistis ei? Si dixerimus: Ex hominibus, timemus populum; omnes enim Joannem tanquam prophetam habebant (Matth. xxi, 24-27)*, hac timentes populum, hac timentes veritatem, hinc timidi, hinc invidi, ubique caeci responderunt: *Nescimus*. Prolata est lucerna, fugerunt tenebrae. Etenim, quamvis praesentes essent corpore, fugerunt corde dicendo se nescire quod sciebant. Indicium fugae cordis timor. Timebant a populo lapidari, si dicerent ex hominibus baptismum Joannis; timebant a Christo convinci, si dicerent de caelo baptismum Joannis. Fugerunt confusi. Nominato ergo Joanne timuerunt, conturbati tacuerunt. Et ille: *Nec ego dicam vobis, in qua potestate ista facio.*

VIII. Purata est ergo lucerna Christo Domino nostro Joannes Baptista. Inimici ejus calumniosi interrogatores prolato lucernae lumine confusi recesserunt. Impletum est: *Inimicos ejus induam confusione*. Nos autem, fratres, et per Joannem Baptistam praecursorem agnoscentes Dominum, imo et per ipsius Domini testimonium, de quo ait: *Ilabeo testimonium majus Joanne, credentes in Christum efficiamur corpus capitis ipsius, ut unus Christus sit caput et corpus, et in omnibus nobis unum factis implebitur: Super ipsum autem floreat sanctificatio mea.*

SERMO XII.

In vigiliis Apostolorum Petri et Pauli (b).

SYNOPSIS.

- I. Petrus a Domino de dilectione ter interrogatus. II. Contra eos, qui gregem Domini dividunt. III. Contra Donatistas gregem Domini Africa concludentes.

(a) Hinc Sermo videtur habitus sub vesperam. Confer. *Ducang. Gloss. v. Lucernarium.*

(b) In Codice fol. 26. inscriptus: *Sermo sancti Augustini*

IV. Donatistae magis caeci quam Judaei. V. Dehortatio a Schismate.

I. OMNIA, quae modo leguntur de sancto Evangelio, post resurrectionem Domini gesta et dicta sunt. Audivimus ergo Dominum Jesum Christum interrogantem Apostolum Petram, interrogantem autem utrum diligeret eum (*Joan. xxi*). Interrogabat ergo Dominus servum, magister discipulum, creator hominem, redemptor liberatum, firmitas trepidum, praescius ignarum, et ubi se faciebat interrogantem, ibi ostendebat docentem. Non enim aliquid Christus nesciret, quod Petrus in corde gestaret. Interrogat semel. Respondet ille; nec sufficit. Interrogat iterum; nec aliud, sed hoc, quod interrogaverat, hoc idem etiam ille respondet. Tertio repetit interrogatio, tertio respondet dilectio. Ille enim ter interrogabatur propter amorem, qui ter negaverat per timorem. Cum Dominus moreretur, timuit, timuit, et negavit; resurgens autem Dominus amorem inseruit, timorem fugavit. Quid enim jam timeret Petrus? Nam, quando negavit, utique ideo negavit, quia mori timuit. Resurgente Domino quid timeret, in quo mortem mortuum reperiret? Certe ille nempe ipse interrogabat vivus, qui sepultus est mortuus. Ille aderat, qui in ligno rependerat. Quando judicabatur Dominus noster Jesus Christus a Judaeis, tunc Petrus interrogatus, et, quod pejus est, a muliere, et, quod est dedecorosius, ab ancilla, timuit, et negavit. Sub ancilla trepidavit, sub Domino fortiter stetit. Confitenti autem amorem suum semel, et iterum, et tertio oves suas commendavit. *Diligis me?* inquit. *Domine, tu scis quia amo te.* Et ille: *Pasce agnos meos (Ibid. 16)*. Ille semel, hoc iterum, hoc tertio; tanquam non esset, ubi ostendebat Petrus amorem suum in Christum, nisi esset pastor fidelis sub Principe omnium pastorum. *Amas me? Amo (Ibid. 17)*. Et quid mihi praestiturus es amans? Quid mihi collaturus es homo creatori tuo? Quid collaturus es de amore tuo redemptus redemptori tuo, ut multum, miles regi tuo? Quid es collaturus? Hoc solum exigo. *Pasce oves meas (Ibid.)*.

II. Videte tamen, fratres, propter homines servos malos, qui de grege Domini peculia sibi fecerunt, et quod non emerant, dividerunt. Exiterunt enim quidam servi infideles, dividerunt gregem Christi, et de grege ipsius quodam modo furtis suis peculia sibi fecerunt, et audis eos dicere: *Oves meae sunt illae. Quid quaeris ad oves meas? Non te inveniam ad oves meas.* Si et nos dicamus meas, et illi dicant suas, perdidit Christus oves suas. Ponite vobis ante oculos Principem pastorum, Dominum gregis sui stantem, et discernentem, et dijudicantem inter servos suos. Tu quid dicis? *Oves meae sunt istae. Et tu quid dicis? Istae sunt oves meae. Quas ego emi, ubi sunt? Servi mali! oves vestras dicitis, et, quod emi, vobis vindicatis, cum vos, si non emerem, periretis? Nos, absit ut dicamus vos oves nostras! Non est ista vox*

ep. in Vigiliis Apostolorum. Elegans et gravis contra schisma Donatistarum. Inserendus Editioni post *Sermonem CCXCIV.*

catholica, non est germana, non est Petri, quia est contra Petram. Oves estis, sed illius, qui emit et nos, et vos. Unum Dominum habemus. Pastor est, sed non conductus. Suas pascit, et, quod nemo facit de ovibus, et pretium dedit, et instrumentum confecit. Quære pretium. Sanguis ipsius est. Quære instrumentum. Evangelium est, quod modo, cum recitaretur, audistis. Quid dixit Petro? *Amas me? Amo. Pasce oves meas.* Numquid tuas? Vultis noscere, cui dicat tuas? Audite in Libro sancto, qui vocatur Canticum Canticorum. Leguntur ibi sancta Amatoria: Sponsus et Sponsa, Christus et Ecclesia. Et ille totus Liber quasi Carmen est Nuptiarum, quomodo dicunt Epithalamium, sed cubilis sancti, cubilis casti. *In sole enim posuit tabernaculum suum*, hoc est, in luce, in publico, ubi pateret, et non lateret, *Et ipse tanquam sponsus processit de thalamo suo* (Psal. xviii, 6). Accepit enim conjugem, humanam carnem. Thalamus ejus erat uterus virginalis. Illic sibi conjunxit Ecclesiam, ut impleretur, quod ante prædictum est: *Et erunt duo in carne una* (Gen. ii, 24, et *Math. xix, 5*).

III. Loquebantur ergo inter se amantes isti, Christus et Ecclesia. Ait illi Ecclesia: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea, ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Quare volo, et annunties mihi, *Ubi pascis, ubi cubas in meridie?* *Ne forte fiam sicut operta super greges sodalium tuorum.* Ideo, inquit, volo, ut annunties mihi, *Ubi pascis, ubi cubas in meridie*, ut quando ad te venio, non errem, *Ne forte quasi operta fiam super greges sodalium tuorum* (Cant. i, 6), id est, irruam in greges non tuos, sed sodalium tuorum, *Velut operta.* Quid est aliud *Operta* (a), nisi quasi latens et ignorata? Solent Donatistæ in his verbis dicere sensum suum, non sensum Scripturarum. Hoc enim solent dicere: Africa meridies est, meridies mundi Africa est; ideo Ecclesia interrogat Dominum, *Ubi pascis, ubi cubas?* et respondet ille, *In meridie*; quasi: Noli me quærere, nisi in Africa. Lege, et intellige, Mens hæretica, Speculum tibi proponitur modo. Hic te inveni. Intellige, quia adhuc Sponsa interrogat. Quare facis jam respondentem Sponsum? Vel fœmininum genus agnosce. *Ubi pascis, ubi cubas in meridie?* *Ne forte fiam sicut operta.* *Operta*, puto, fœmina est, non masculus. Ergo, o Domine, sit meridies Africa. Sic intelligatur, quomodo ipsi intelligunt. Africa est meridies. Hic facta est pars Donatistæ (b). Hic magna divisio, et serra dissensionis ducta est per gregem Christi. Ideo interrogat velut Ecclesia transmarina, ubi non est facta ista divisio: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea, ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Audio enim ibi dici partem Donati, alios Catholicos, alios Donatistas. Mihi annuntia, ubi pascis, ne veniam, et errem ibi. Quæro nuntium, ubi timeo incertum. *Annuntia mihi, ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Quare volo ut annunties mihi? *Ne forte fiam sicut operta*, quia parti Donati

quasi operta sum, quasi ignorata sum. Ibi prædicor, et illos latet.

IV. Hæc dicunt Scripturæ: *Erit in novissimis temporibus manifestus mons Domini paratus in cacumine montium, et exaltabitur super colles, et venient ad eum universæ gentes* (Isai. ii, 2). Mons dicitur, et parti Donati opertus est mons. Qui offendit in lapidem, ignoscendum est illi. Qui offendit in montem, quales oculos habet? Fratres mei! Excusabiliores sunt Judæi. Judæi enim in lapidem offenderunt, Hæretici in montem offendunt. Quomodo offenderunt Judæi in lapidem? Quia adhuc Christus, quando patiebatur, parvulus erat, et dictum est: *Offenderunt in lapidem offensionis* (Rom. ix, 32). Daniel autem sanctus vidit visum, et scripsit, quod vidit, et ait vidisse se lapidem præcisum *De monte sine manibus* (Dan. ii, 34). Christus est de gente Judæorum veniens. Erat enim et ille (a) mons, quia regnum habet. Quid est *Sine manibus?* Sine opere humano lapis præcisus, quia masculinum opus non accessit ad Virginem, ut nasceretur sine opere humano. Lapis præcisus *De monte sine manibus*, et confregit statuam, in qua significabantur regna terrarum. Et quid dictum est? Iste est lapis, in quem offenderunt Judæi, *Offenderunt in lapidem offensionis.* Quis est mons, in quem offenderunt hæretici? Audi ipsum Danielem. *Et crevit lapis ille*, ait, *et factus est mons magnus, ita ut impleret universam faciem terræ* (Ibid. 35). Merito Psalmus Christo Domino resurgenti ait: *Exaltare super caelos, Deus, et super omnem terram gloria tua.* Quid est *Super omnem terram gloria tua?* Super omnem terram Ecclesia tua, super omnem terram sponsa tua. Et tamen dicit: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea!* Jam ubique sum, jam omnes terras teneo, et Afris *Operta sum.* Ergo annuntia mihi, *ne forte fiam sicut operta super greges, non ovium tuarum, sed sodalium tuorum.* Sodales enim fecerunt schisinata. Qui sunt sodales? Qui ad mensam Domini accesserunt, de quibus dicit alio loco Psalmus: *Qui edebat panes meos* (Psal. cvii, 6); de quibus dicit: *Si inimicus exprobrasset mihi, sustinuissem utique, et, si is, qui oderat me, super me magna locutus fuisset, absconderem me utique ab eo* (Id. xl, 10). *Tu vero, homo unanimitatis, dux meus, et notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Domini ambulavimus cum consensu* (Id. lrv, 13-15). Aliquando cum consensu, modo cum dissensu, quia sine sensu. Hi sunt sodales, quos timebat illa, ne in illos incideret. Timeo, inquit, ne errem; timeo, ne quasi *Operta* irruam in greges sodalium tuorum, ne errando peream; ne baptismum, quem accepi, iterando totum perdam.

V. Audistis sollicitudinem Sponsæ, audite responsum Sponsi. Cum hoc dictum esset a Sponsa, continuo Sponsus: *Nisi cognoveris temetipsam, o pulchra inter mulieres* (Cant. i, 7). Catholica, pulchra inter hæreses! *Nisi cognoveris temetipsam*, nisi attenderis ibi te nosse, ubi me didicisti, nisi Scripturas meas præposueris humanis rumoribus, nisi te cognoveris,

(a) Lego. illa, nempe Judæa gens.

(a) Ita Hebr. עֲצִיבָה, Græc. περιελλομένη. Vulg. vero *vagans*, צִיבָה וְאֵינָהּ.

(b) Ita membranzæ; sed puto, *Donati*.

quia ubique es; nisi te cognoveris, quia tu designata es, ubi dictum est: *Postula a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam* (Psal. 11, 8); *nisi ergo cognoveris te metipsam, quid? Exi tu! Nisi cognoveris, exi!* Malum verbum, luctuosum verbum: *Exi!* Avertat Deus a nobis! Videte, de quibus dictum est: *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis* (1 Joan. 11, 19). Malo servo dicitur: *Exi*, quia *Servus non manet in domo in æternum, filius manet in æternum* (Joan. VIII, 35). Vultis videre, quia malo servo dicitur: *Exi*? Bono servo quid dicitur? *Intra in gaudium Domini tui* (Matth. XXV, 21). Ergo unusquisque, qui audit, unusquisque, qui membrum est Sponsæ ejus, timeat quod dicitur: *Nisi cognoveris te metipsam, o pulchra inter mulieres, exi tu in vestigiis gregum* (Cant. 1, 7). Quid est *In vestigiis gregum*. Per errores hominum, non in voce Pastoris. Nos, fratres, non exeamus *In vestigiis gregum*? Habemus vestigia Pastoris, quæ sequendo non erramus. *Christus pro nobis passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus* (1 Petr. 2, 21). Ergo, *nisi cognoveris te metipsam, exi tu in vestigiis gregum, et pasce hædos tuos* (Cant. 1, 7). *Et Hædos, et tuos*. Nostis oves ad dexteram, hædos ad sinistram. *Et pasce hædos tuos*. Quare *Hædos tuos*? Quia exis, pascis, sicut Donatus, *Hædos tuos*. Si autem non exis, pascis, sicut Petrus, *Oves meas* (Joan. XXI, 17).

SERMO XIII.

In Natali Laurentii martyris (a).

SYNOPSIS.

I. *Laus S. Laurentii, et quomodo agenda Festa martyrum.* **II.** *Martyrum exemplum stimulus ad bene vivendum, et vigilandum contra diabolum.* **III.** *Nos potius Abrahamæ filii, quam Judæi.* **IV.** *Contra eos, qui Martyrum Memorias intemperantia profanant.* **V.** *Afflictis Pauli exemplum proponitur.* **VI.** *Charitas materna in Paulo, et magis in divina Sipientia.* **VII.** *Bona opera parit necessitas.* **VIII.** *Vita isthæc perpetua pugna est cum morte.* **IX.** *Bona vitæ æternæ captum nostrum excedunt.* **X.** *Mutuam Orationis suffragium commendatur.*

I. PROPTER fastidium auditoris sermo subtrahendus fuit, sed propter obsequium Martyris exhibendus. Ita ergo adjuvante Domino moderabitur, ut nec onerosus sit, nec forte diminutus, (b) quantum sufficientiæ satis est. Illuxit dies Romæ solemnissimus, qui magna frequentia populi celebratur. Adjungimur nos, quamvis absentes corpore, præsentem spiritu fratribus nostris in uno corpore sub uno capite. Neque enim, ubi sepulcrum corporis ejus est, ibi tantum memoria meriti ejus. Devotio ubique debetur. Caro uno loco ponitur, sed spiritus victor cum illo est, qui ubique est. Erat beatus Laurentius in corpore, sicut

(a) In Codice fol. 51. pag. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. in Natali sancti Laurentii*. Initium inquit, turbatum aliquid fuisse a quibusdam, qui Martyrum festos dies interpestivis tripudiis profanabant, quo etiam infra n. 4. pertinet. Cætera varii argumenti Sermo in Editione collocandus post sermonem CCCV.

(b) Excedit fortasse: sed.

accepimus, adolescens, vir gravis in animo, quem multum commendabat ætas viridior, corona immarcescibilior. Erat autem diaconus, officio inferior episcopo, corona æquatus Apostolo. Hæc autem sollemnitas omnium Martyrum gloriosorum ad hoc instituta est in Ecclesia, ut ad imitationem, qui non viderunt patientes, adducantur fide, commendentur (a) sollemnitate. Excideret enim fortasse de cordibus hominum, quod non anniversarius ordo repeteret. Et non omnium martyrum ubique possunt esse ferventes sollemnitates, nam quotidie non deessent. Non enim vel unus dies inveniri in anni cursu potest, quo non per diversa Martyres coronati sunt. Sed ferventiores sollemnitates, si continuæ essent, afferrent fastidium; intervalla autem renovant affectum. Nos tantum audiamus quod jussum est, attendamus quod promissum est. In cujuslibet Martyris sollemnitate ita præparemus cor nostrum festivitati ejus, ut non separemur ab imitatione ejus.

II. Homo enim erat, et nos homines sumus. A quo ille factus est, ab ipso et nos. Quo pretio emptus est, ipso et nos. Non debet itaque homo Christianus dicere: *Quare ergo?* Imo non debet dicere: *Ego non*. Sed: *Quare et ego non?* Audistis beatum Cyprianum martyrum et exemplum et tubam: *In persecutione, inquit, militia, in pace conscientia coronatur* (b). Nemo ergo sibi putet deesse tempus. Non semper adest tempus passionis, semper autem est devotionis. Nec se quisquam infirmum putet, ubi Deus vires operatur, ne, cum sibi timet, de ipso operatore desperet. Propterea id exemplis Martyrum omnes ætates Deus esse voluit, et utrumque sexum. Coronati sunt senes, coronati sunt juvenes, coronati adolescentes, coronati pueri, coronati viri, coronatæ fœminæ. Et in fœminis omnis ætas coronata est, nec dixit fœmina: *Impar sum sexu ad devincendum diabolum*. Attendit magis hostem deiciendum, a quo dejecta est, et expugnandum fide, cui consenserat seductione. Numquid et fœminæ de suis viribus præsumperunt? Omni enim homini dictum est: *Quid enim habes, quod non accepisti* (1 Cor. IV, 7)? Gloria ergo Martyrum gloria Christi præcedentis Martyres, implentis Martyres, coronantis Martyres. Verumtamen, quamvis alio sit tempore pax, alio persecutio, deest alicui tempori occulta? Nunquam deest. Leo ille draco, nec semper sævit, nec semper insidiatur, sed semper persequitur. Quando sævitia est aperta, non sunt occultæ insidiæ. Quando occultæ sunt insidiæ, non est aperta sævitia. Id est, quando ut leo rugit, non ut draco serpit. Quando ut draco serpit, non ut leo rugit; tamen, quia aut leo est, aut draco, semper persequitur. Quando tacet fremitus, insidias cave. Quando insidiæ produntur, in fremitu leonem devita. Et leo autem, et draco devitatur, si semper cor in Christo servetur. Quidquid in hac vita metuendum est, transiturum est. In alia vero vita, et

(a) Putem commoneantur.

(b) Ita sanctus Pugil terminat Tractatum suum *de Exhortatione Martyrii*, qui in Africa Ecclesiis publice legi solitus ex hoc loco Augustini videtur.

quod amandum est, non transit, et quod timendum est, non transit.

III. Certe modo in Evangelio Dominus alloquebatur Judæos, et dicebat eis: *Væ vobis, Scribæ, et Pharisei! quia extruitis monumenta Prophetarum, et dicitis: Si essemus tempore patrum nostrorum, non consentiremus eis in necem Prophetarum. Certe testimonium perhibetis, quia filii estis eorum, qui occiderunt Prophetas. Et vos implebitis mensuram patrum vestrorum. Cum enim dixissent: Si essemus tempore patrum nostrorum, non consentiremus eis in necem Prophetarum (Matth. xxii, 29-32), confirmaverunt se filios esse illorum. Nos autem, si rectum iter tenemus, non dicimus patres nostros, qui occiderunt Prophetas, sed patres nostros dicimus, qui occisi sunt a patribus illorum. Sicut enim degenerat quisque moribus, sic filius fit moribus. Quia utique, fratres, filii Abrahæ dicti sumus, Abrahæ nec faciem novimus, nec de genere ejus stirpem carnis ducimus. Quomodo ergo ejus filii? Non in carne, sed in fide. *Credidit enim Abraham Deo, et deputatum est illi ad justitiam (Gen. xv, 6)*. Si ergo justus Abraham, quia credidit, omnes post Abraham imitantes fidem Abraham facti sunt filii Abraham. Judæi ex carne nati degeneraverunt, nos ex alienigenis orti imitando assecuti sumus, quod illi degenerando perdiderunt. Absit ergo, ut pater illorum Abraham, quamvis de carne venerunt Abraham. Patres illorum illi fuerunt, de quibus et ipsi confessi sunt. *Si essemus, inquit, tempore patrum nostrorum, non eis consentiremus in necem Prophetarum*. Quomodo dicit, te non fuisse consensurum eis, quos patres tuos dicit? Si patres erant, filius es. Si filius es, consensurus eras. Si autem consensurus non eras, filius non es. Si filius non es, non sunt illi patres. Dominus ergo ex hoc eos convincit facturos, quod illi fecerunt, quia patres suos eos esse nominaverunt. *Certe, inquit, testimonium ipsi perhibetis vobis, quia filii estis eorum, qui occiderunt Prophetas, quia dixistis eos patres vestros. Et vos implebitis mensuram patrum vestrorum*.*

IV. Et nunc consideremus, qui sint filii occisorum, et qui sint filii occidentium. Et videtis multos currere ad Memorias Martyrum, benedicere calices suos de Memoriis Martyrum, redire saturatos de Memoriis Martyrum, et tamen discute illos, et invenies inter persecutores Martyrum. Per ipsos enim tumultus, seditiones, saltationes omnis luxuriæ, quas odit Deus, et modo, quia illos jam coronatos lapidibus non possunt, calicibus persequuntur. Qui erant, et quorum filii erant, quorum saltationes recenti, et prope hesternâ Memoria de loco sancti Martyris Cypriani prohibiti sunt (a)? Certe saltabant ibi, et gaudebant ibi, et solemnitatem ipsam, quasi gauderent, magnis votis expectabant, et ad eum diem semper venire cupiebant. Inter quos numerandi sunt? Inter persecutores Martyrum, an inter filios Martyrum? Apparuerunt, quando prohibiti in seditionem tumuerunt. Filii lau-

dant, persecutores saltant. Filii hymnos dicunt, illi convivia producunt. Non ergo interest, quomodo honorare videantur. Tales enim sunt, qui honorant, quales illi fuerunt, qui dixerunt: Si essemus illis temporibus, non consentiremus patribus nostris in necem Martyrum, aut in necem Prophetarum. Consentite modo fidei Martyrum, et credimus, qui non eratis consensuri interfectores Martyrum. Martyres unde coronati sunt? Credo, viam Dei ambulando, tolerando, inimicos etiam suos diligendo, pro eis obsecrando. Hæc est corona Martyrum, hoc meritum Martyrum. Amas, imitaris, laudas, filius es Martyris. Vitam fers contrariam, referes et tunc manum contrariam (a).

V. Proinde, dilectissimi, quoniam persecutio, sicut dixi, nunquam deest, et diabolus aut insidiatur, aut sævit, semper parati esse debemus corde fixo in Domino, et, quantum possumus, inter istas molestias, tribulationes, tentationes orare nos fortitudinem a Domino, quoniam per nos ipsi parvi et nulli sumus. Quid de nobis dicamus? Paulum Apostolum, cum legeretur, audistis. *Sicut abundat, inquit, passio Christi in nobis, sic abundat per Christum et consolatio nostra (2 Cor. i, 5)*. Sicut in Psalmo dicitur: *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, exhortationes tuæ, Domine, jucundaverunt animam meam (Psal. xciii, 19)*. Quomodo hoc dictum est in Psalmo: *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, ita exhortationes tuæ jucundant animam meam*, sic dictum est ab Apostolo: *Sicut abundant passiones Christi in nobis, sic abundat per Christum consolatio nostra*. Deficeremus, cum adesset persecutio, si deesset consolator. Et quia vires ipsæ vel tolerantiæ, vel quædam relaxatio vivendi ad tempus propter necessarium ministerium non erant ab ipsis, videte quid dixerit. *Notum vobis facio, fratres, de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia, quia supra modum et ultra vires gravati sumus (1 Cor. i, 8)*. Tribulatio illa transcendit vires humanas, numquid et auxilia divina? *Supra modum, inquit, et ultra vires gravati sumus*. Quantum ultra vires? Vide, quia de animi viribus dicit: *Ita, ut læderet nos etiam vivere*. Quomodo affectus erat Apostolus multitudine pressuram, ut, quem charitas vivere instigabat, tædium a vita prohiberet! Quomodo eum charitas vivere cogebat, charitas illa, de qua alio loco dicit: *Permanere autem in carne necessarium propter vos (Philipp. i, 24)*. Ecce tanta increverat persecutio, et tanta tribulatio, ut læderet eum etiam vivere. Ecce timor et tremor venerunt super eum, et contexerunt eum tenebræ; sicut audistis, cum diceretur in Psalmo. *Vox enim corporis Christi est, vox membrorum Christi. Vis ibi agnoscere vocem tuam? Esto membrum Christi. Timor, inquit, et tremor cecidit super me, et contexerunt me tenebræ. Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, et volabo, et requiescam (Psal. liv, 6, 7)*! Nonne hoc videtur dixisse Apostolus, cum ait: *Ita, ut læderet nos etiam vivere?*

(a) Confer. Serm. CCCXI. in Nat. Cypriani Edit. Maur. T. V. ccl. 1252. n. 5. ubi restem illam ope episcopi sublata ait.

(a) Sinistram puto in extremo Judicio.

Quidam modo tædium passus est a visco carnis, quando volare volebat ad Christum. Abundantia tribulationum infestabat viam, sed non intercludebat. Tædebat vivere, sed hoc non in illa æterna vita, de qua dicit: *Mihi vivere Christus est, et mori lucrum* (Philipp. 1, 21). Sed quia ex charitate hic tenebatur, quid sequitur? *Si autem vivere in carne hic mihi fructus operis est, et quid eligam, ignoro. Compellor autem e duobus concupiscentiam habens dissolvi, et cum Christo esse. Quis dabit mihi pennas sicut columbæ? Manere autem in carne necessarium propter vos* (Ibid. 22-24). Cesserat susurrantibus pullis suis, tegebat passis alis, fovebat pullos, sicut ipse ait: *Factus sum parvulus in medio vestrum, tanquam nutrix fovens filios suos* (1 Thess. 11, 7).

VI. Et videte, fratres; modo lectum est in Evangelio: *Quoties volui congregare filios tuos, tanquam gallina pullos suos, et noluisti* (Matth. XIII, 37). Attendite gallinam, attendite et alias aves, quæ in nostris oculis nidificant. Ova fovent, pullos nutriunt. Nullam videbitis infirmari cum filiis. Videte gallinæ habitum, quando pullos alit, quemadmodum mutatur vox ejus, et in quamdam raucedinem frangitur. Penne ipsæ non collectæ et alacres, sed hispidæ et languidæ, ita ut si videas avem aliam, cujus nidum ignores, non agnoscas, an ova habeat, vel pullos. Gallinam autem cum videris, etiamsi ova ejus non videas, nec pullos ejus videas, ex ipsa voce, et habitu corporis intelligas matrem. Quid ergo fecit mater nostra Sapientia? In carne infirmata est, ut pullos colligeret, ut generaret, ut foveret; sed infirmum Dei fortius est hominibus. Sub has alas infirmitatis carnis surr, sed sub occultam potentiam Divinitatis suæ colligere volebat filios Jerusalem. Hoc Apostolum suum docuerat, quia hoc in illo ipse faciebat. Hoc enim ait ipse Apostolus: *Vultis experimentum accipere ejus, qui in me loquitur, Christi* (2 Cor. XIII, 3)? Et passiones Christi dicit in se abundasse, non passiones suas, sed passiones Christi. Erat enim in corpore Christi, et erat membrum Christi, et quidquid cum pullis fovendis agebatur in Apostolo, et in membro suo, caput agebat. Hic ergo Apostolus attendens infirmitatem pullorum suorum affectu et desiderio, ut columba, volare cupiebat, sed charitate filiorum, ut gallina, remanebat. *Ipsi, inquit, in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut non fidentes in nobis simus, sed in Deo, qui suscitatur mortuos, qui de tantis mortibus eruit nos, et eruet, in quem speramus, quoniam et adhuc eruet* (Id. 1, 9, 10). *Erui, et eruet* quid ait? Servat vitam istam nostram vobis. De multis enim mortibus eruit, ne opprimeretur a persecutoribus, ne citius quam pullis opus erat, coronaretur, secundum illud, quod ait: *Manere autem in carne necessarium propter vos. Sed hoc confidens, novi, quia manebo, et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum, et gaudium fidei* (Philipp. 1, 24, 25). Cupiditas ad alium rapiebat, necessitas alibi retinebat. *Dissolvi, inquit, et esse cum Christo multo magis optimum* (Ibid. 25). Istud non dixit *Necessarium*, sed *optimum*. Quod

est enim optimum, per se appetitur, quod necessarium, ex necessitate assumitur; inde necessarium nominatur.

VII. *Necessariæ rei necessitas nomen imposuit*. Proinde nunc nobis necessarius cibus est iste, quo utimur; ad sustentandam temporalem vitam necessarius cibus est; ille autem optimus cibus virtutis, et sapientiæ, panis vivus, semper efficiens, nunquam deficiens (a). Ille optimus est, iste necessarius est. Proinde cum transierit ista necessitas famis, et sustentandi mortalis corporis, non erit iste cibus jam necessarius. Quid enim ait Apostolus? *Esca ventri, et venter escis; Deus autem et hunc et has evacuabit* (1 Cor. VI, 13). Quando autem evacuabit? Quando corpus hoc animale resurgens fit spirituale. Ibi enim nulla erit indigentia, et non ibi erunt opera necessitatis. Omnia enim ista, fratres, et bona, quæ hic dicuntur, opera, et ea ipsa opera, quæ monemur ut faciamus quotidie, necessitatis opera sunt. Quid tam bonum, quid tam præclarum, quid tam laudabile Christiano, quam frangere panem esurienti? Egenum sine tecto inducere in domum? Videre nudum, et vestire? Videre mortuum, et sepelire? Videre litigantem, et concordare? Videre infirmum, et visitare, aut curare? Omnia hæc laudabilia opera sunt. Attendite et videte, quia necessitas ea peperit. Frangis enim panem, quia vides esurientem. Si nemo esuriret, cui frangeres panem? Tolle necessitatem alterius miseræ, non erit opus tuae misericordiae. Sed tamen per hæc opera, quæ necessitas genuit, pervenimus ad illam vitam ubi necessitas non erit, quomodo per navem ad patriam. In patria semper mansuro, nunquam peregrinatio navis opus non erit; sed illa navis, quæ ibi opus non erit, illuc ipsa perducit. Cum perventum fuerit, ista non erunt, sed nisi hic adimpleantur, illuc perveniri non potest. Estote itaque alacres in bonis operibus necessitatis, ut sitis beati in perfruitione illius æternitatis, ubi jam necessitas moritur, quia mater omnium necessitatum mors ipsa morietur. *Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale hoc induere immortalitatem*. Quando dicitur morti: *Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, aculeus tuus* (1 Cor. XV, 53-55)? *absumptæ morti, et devictæ dicitur: Quia novissima inimica destruetur mors* (Ibid. 26).

VIII. Modo autem omnibus necessitatis operibus cum morte pugnatur. Defectus enim omnis ad mortem trahit, et sustentatio omnis a morte revocat, et ita mutabile est corpus, ut quodam modo aliæ mortes aliis mortibus pellantur. Quidquid assumitur, ubi diu perseverari non potest, quodam modo inchoatio mortis est. Jam videte istam vitam. Si quidquid assumitur, ubi permaneri diutius non potest; ubi, si diutius permanseris, moreris, inchoatio mortis est, et tamen, nisi assumatur, alia mors non pellitur. Verbi gratia, non manducatur. Si manducaverit, et digerit, reficitur. Cum non manducatur, assumit jejunium, ut mortem, quam factura erat crapula, repellat a se. Nisi

(a) Ist hæc περιουσιον fortasse paulo aliter interpungenda foret.

as-umpserit abstinentiam et jejunium, non a se illud repellat. Rursus in hoc jejunio, quod assumpsit, ut mortem crapulæ repelleret, si perseverare in illo voluerit, aliam mortem famis timebit. Sicut ergo assumpsit jejunium, ut mortem crapulæ devitaret, sic assumpturus est cibum, ut mortem jejunii devitet. Quidquid enim horum assumpseris, si in eo perseveras, deficiēs. Ambulando fatigatus eras, si permaneris in ambulando, fatigatione ipsa deficiēs, et morieris. Ut ergo non deficiās ambulando, requiescis sedendo. Perdura in sedendo, et inde morieris. Somnus te gravis oppresserat; evigilandum est, ne moriaris. Vigilando morieris, nisi rursus dormieris. Da mihi, quod assumes in adiutorium in malum, quod gravabat, pellendum, ubi securus ita sis, ut in eo perseverare velis. Quidquid assumpseris, hoc ipsum timendum erit. Ergo in omni mobilitate et mutabilitate defectionum, et adiutoriorum cum morte pugnatur. Cum autem corruptibile hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem, dicitur morti: *Ubi est, mors, contentio tua? ubi est, mors, aculeus tuus?* Videbimus, laudabimus, permanebimus. Nulla erit ibi indigentia, nullum adiutorium requireretur. Non invenis mendicum, cui panem frangas; aut peregrinum, quem in domum recipias. Non invenis sitientem, cui calicem porrigas; nec nudum, quem cooperias; nec ægrotum, quem visites; nec litigantem, quem concordēs; nec mortuum, quem sepelias. Omnes cibo justitiæ et potu sapientiæ saginantur, omnes immortalitate vestiti sunt, omnes in patria sua æterna vivunt. Omnium sanitas ipsa æternitas est, æterna sanitas, æterna concordia. Nemo litigat, nemo judicem quærit, nemo arbitrum compositionis, nemo sententiam ultionis. Nulla ægritudo, nulla mors.

IX. Hæc dicere potuimus, quæ ibi non erunt; quæ vero ibi erunt, quis dicat? *Quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit* (1 Cor. II, 9). Recte ergo Apostolus: *Non sunt condignæ passionēs hujus temporis ad superventuram gloriam, quæ revelabitur in nobis* (Rom. VIII, 18). Quidquid passus fueris, o Christiane, scito nihil esse ad id, quod accepturus es. Certe hoc fide retinemus, de corde tuo hoc non recedat. Non potes hoc capere, et videre, quid eris, quale ergo erit quod ab eo, qui capturus est, capi non potest? Utique nos erimus, quod erimus, et capere non possumus, quod erimus. Supergreditur omnem infirmitatem nostram, supergreditur omnem cogitationem nostram, supergreditur omnem intellectum nostrum, et tamen nos erimus. *Dilectissimi*, ait Joannes, *filius Dei sumus*; utique jam adoptione, fide, pignore. Pignus accepimus, fratres, Spiritum sanctum. Quando fallit, qui tale pignus dedit? *Filius Dei*, inquit, *sumus, et nondum apparuit, quid erimus. Scimus*, inquit, *quia cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est*. Dixit: *Nondum apparuit*, et id, quod *Nondum apparuit*, non dixit. *Nondum apparuit, quod erimus*. Diceret: Illud erimus, et tales erimus! Quidquid diceret, cui diceret? Non audeo dicere: Quis

diceret? sed certe: Cui diceret? Et forte enim erat, qui diceret, quia ipse est, qui in Christi pectore recumbebat, et de ejus pectore in illo convivio sapientiam bibebat, qua sapientia saginatus eructavit: *In principio erat Verbum* (Joan. I, 1). Ergo hoc dixit: *Scimus, quia, cum apparuerit, quod erimus, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est*. Cui similes? Utique ei, cujus filii sumus. *Dilectissimi*, ait, *filius Dei sumus, et nondum apparuit, quod erimus. Scimus, quia, cum apparuerit, similes ei erimus, cujus filii sumus, quoniam videbimus eum, sicuti est* (1 Joan. III, 2). Jam modo, si vis esse, cui similis eris, si vis nosse, cui similis eris, attende ipsum, si potes. Nondum potes. Ergo nescis, cui similis eris, propterea nescis, quantum similis eris. Nesciendo ergo adhuc, quod est ille, nescis, quod eris et tu.

X. Hoc ergo meditantes, charissimi, semper expectemus gaudium nostrum sempiternum, et semper oremus fortitudinem in laboribus et tentationibus temporalibus, sive nos pro vobis, sive vos pro nobis. Ne putetis enim, fratres, nostras orationes esse vobis necessarias, et vestras orationes nobis non esse necessarias. Invicem nobis necessariæ sunt orationes pro invicem, quia ipsæ orationes pro invicem charitate conflantur, et hoc sacrificium tanquam de ara pietatis suavissime fragrat Domino. Si enim Apostoli dicebant, ut oraretur pro illis, quanto magis nos longe impares, sed utcumque vestigia eorum sequi cupientes, et quantum assequamur, nec scire valentes, nec dicere audentes. Illi ergo tales Viri orari pro se volebant ab Ecclesia, et dicebant: *Quia gloria vestra sumus, sicut et vos nostra in diem Domini nostri Jesu Christi* (II Cor. I, 14). Invicem pro se orabant ante diem Domini nostri Jesu Christi, gloria in die, infirmitas ante diem. Oretur in infirmitate, ut gaudeatur in gloria. Etenim diversis temporibus illuc tamen uno tempore omnes perventuri sumus. Hinc exundi diversa sunt tempora; illic accipiendi unum tempus est. Semel enim et simul congregabimur, ut accipiamus, quod diversis temporibus et credidimus, et desideramus. Quemadmodum operarii illi in vinea alii ducti sunt hora prima, alii hora tertia, alii sexta, alii nona, alii decima (Matth. XX). Diversis temporibus vocati sunt, sed uno tempore merces omnibus persolvitur. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XIV.

In Natali Cypriani Martyris (a).

SYNOPSIS.

I. S. Cypriani Laus in Domino. II. Quibuscum confitendum Christiano. III. Contra Spectacula Paganorum. IV. Contra Superbiam. V. Cypriani laus repetita.

I. SANCTA solemnitas beatisissimi Martyris, quæ nos in nomine Domini congregavit, de meritis et gloria tanti Martyris exigit aliquid digne dici. Virtutibus enim ejus

(b) In Codice fol. 36. p. 2. inscriptus: *Item sermo sancti Augustini ep. De triplici Christianorum pugna, et graviter contra Paganorum Spectacula. Editioni inserendus post sermonem CCCXIII*

et gloriæ posset forte humana lingua sufficere, si se vovisset ipse laudare. Verumtamen et nos devotione magis quam facultate laudemus eum, imo Dominum laudemus in eo, Dominum in illo, et illum in Domino. Quid enim esset in Domino, vox Martyrum de Psalmo modo, cum legeretur, audita est: *Auxilium nostrum in nomine Domini (Psal. cxxiii, 8)*. Si auxilium omnium nostrum in nomine Domini, quanto magis Martyrum. Ubi major pugna, ibi majus auxilium necessarium est. Duo sunt enim, quæ faciunt Christianorum angustam viam: voluptatis abjectio, et tolerantia passionis. Vincis, quicumque configis, si viceris, quod libet, et terret. Vincis, inquam, Christiane, quicumque configis, si viceris, quod libet, et terret. Aliud, quod libet; aliud, quod terret. Sed nunc de Martyrum agitur gloria. Facile est Martyrum solemnia celebrare; difficile est Martyrum passiones imitari.

II. Angustam, ut dicere cœperam, et arctam Christianorum viam duæ res faciunt: contemptus voluptatis, et tolerantia passionis. Quisquis ergo configit, sciat se cum toto mundo configere, et configens cum toto mundo, hæc duo vincat, et vincit mundum. Vincat, quidquid blanditur; vincat, quidquid minatur. Voluptas enim falsa est, pœna transitoria. Si vis intrare per angustam portam, claude portas cupiditatis et timoris. His enim tentat ille tentator ad evertendam animam. Janua cupiditatis promittendo tentat; janua timoris minando tentat. Est, quod cupias, ut ista non cupias. Est, quod timeas, ut ista non timeas. Non auferatur cupiditas, sed mutetur. Timor non extinguatur, sed in aliud transferatur. Quid cupiebas? Quid mundo blandienti cedebas? Quid cupiebas? Voluptatem carnis, concupiscentiam oculorum, ambitionem sæculi. Nescio, quis istorum trium capitum est carnis infernus. Sed audi apostolum Joannem, qui super pectus Domini discumbebat, et hoc in Evangelio eructabat, quod in convivio Christi bibebat, audi eum dicentem: *Nolite diligere mundum, neque ea, quæ sunt in mundo. Si quis dilexerit mundum, non est charitas Patris in illo, quoniam omnia, quæ in mundo sunt, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi (1 Joan. ii, 15, 16)*. Dicitur ergo mundus hoc cœlum et terra. Non ipsum mundum vituperat, qui dicit: *Nolite diligere mundum*. Qui enim istum vituperat, artificem mundi vituperat. Audiat mundum bis uno loco nominatum sub diversis significationibus. De Domino Christo dictum est: *In noc mundo erat, et mundus per eum factus est, et mundus eum non cognovit. Mundus per eum factus est (Joan. i, 10)*. *Auxilium nostrum in nomine Domini, qui fecit cœlum et terram (Psal. cxxiii, 8)*. *Mundus per eum factus est. Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi (Id. cxx, 1, 2)*. *Auxilium meum a Domino, qui fecit cœlum et terram*. Iste mundus a Deo factus est: *Et mundus eum non cognovit*. Dilector mundi, amator operis, contemptor artificis, amantius migret. Rumpe funes a creatura, alliga ad creatorem. Muta amorem, muta timorem. Non enim fa-

ciunt bonos et malos mores, nisi boni vel mali amores. Magnus iste vir, dicit aliquis, bonus est, magnus est. Unde? quæso. Multa novit. Quid diligat quæro, non quid sciat. *Nolite ergo diligere mundum, neque ea, quæ sunt in mundo. Si quis dilexerit mundum, non est charitas Patris in illo, quoniam omnia, quæ in mundo sunt, (utique in dilectoribus mundi; ea, quæ sunt in dilectoribus mundi) concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi*. In concupiscentia carnis voluptas est. In concupiscentia oculorum curiositas est. In ambitione sæculi superbia est. Qui tria ista vincit, non ei remanet omnino in cupiditate, quod vincat. Multi rami, sed triplex radix. Quanta mala habet, quanta mala facit carnalis voluptatis appetitio! Inde adulteria, fornicationes, inde luxuria, inde ebrietas. Quidquid trillat sensus illicite, et mentem penetrat suavitate pestifera, addicit carni mentem, deturbat exercitorem, subit servienti imperantem. Et quid poterit homo facere rectum in se ipso perversus?

III. Quæ mala facit turpis curiositas, concupiscentia vana oculorum, aviditas nugacium spectaculorum, insania stadiorum, nullo præmio consequente conflictus certaminum! Certant aurigæ aliquo præmio, litigant pro aurigis populi aliquo præmio (a). Sed delectat auriga, delectat venator, delectat scenicus. Itane honestum delectat turpitudine? Muta etiam cupiditatem spectaculorum. Exhibet Ecclesia menti tuæ honorabiliora et veneranda spectacula. Modo legebatur Passio beati Cypriani. Aure audiebamus, mente spectabamus, certantem videbamus, periclitanti quodam modo timebamus, sed Dei adiutorium sperabamus. Denique vultis nosse cito, quid intersit inter spectacula nostra et theatrica? Nos, quantum in nobis viget sana mens, Martyres, quos spectamus, cupimus imitari. Nos, inquam, sanctos Martyres, quos certantes spectamus, cupimus imitari. Honestè spectator! in theatris cum spectas, insanis, si audes imitari quem diligis. Ecce ego specto Cyprianum, amo Cyprianum. Si irasceris, maledic mihi, et dic: Talis sis! I spectro, delector, quantum valeo, lacertis mentis amplector. Video certatorem, audio victorem. Irascere, ut dixi, et dic mihi: Talis sis! Vide, si non amplector; vide, si non opto; vide, si non cupio; vide, si non indignum me possum dicere; refugere tamen avertique non possum. Specta tu, delectare tu, ama tu. Noli irasci, si dixerò: Talis sis! Sed parco, non dico. Agnosce amicum. Spectacula muta mecum. Tales amemus, quos imitari, quantum valemus, optemus. Sed infamis est ille, qui spectatur; qui spectat, honestus est. Cesset cupiditas emptoris, et nulla erit turpitudine venalis. Infamiam spectando confirmas. Quid provocas, quod accusas? Miror, si amati tui non te aspergit infamia. Sed non te aspergat, immaculata maneat honestas, si potest, spectatrix libidinum, emptrix turpium voluptatum. Audeo prohibere spectacula? Audeo prohibere? Audeo plaue. Dat mihi fidu-

(a) De ejusmodi contentionebus varia in Martialis Epigram. et in Scriptoribus Hist. Aug.

ciam locus iste, et qui me constituit in isto loco. Potuit sanctus Martyr sævientes sustinere Paganos, ego non audeam audientes instruere Christianos? Ego metuam tacitas offensiones, cum ille contempserit apertos furores? Dicam prorsus. Certe redarguar in cordibus audientium, si falsa dico. Optime facit, omnino optime facit antiqua disciplina Romana, quæ omne genus Histriionum infami loco deputavit. Non illis ullus honor in Curia, non saltem in plebeia (a) tribuitur. Undique ab honestis remoti, et honesti venales (b) præpositi. Quid a te propter dignitatem Decurii (c) removisti, et propter voluptatem tibi in theatro posuisti? Consonet dignitati tuæ voluptas tua. Et ipsi miseri addicti sunt spectantium cupiditatibus, spectantium insanientibus voluptatibus. Remove ista omnia, et liberantur. Misericordiam in illos facit, qui spectare noluerit.

IV. Dicta sint hæc de concupiscentia oculorum. Ambitio sæculi quantum mali habet! Ibi omnis superbia. Et quid est pejus superbia? Sententiam Domini audi. *Deus superbis resistit; humilibus autem dat gratiam* (Jacobi IV, 6). Ergo et ambitio sæculi maligna est. Dicet aliquis: Sine illa non possunt esse sæculi Potestates. Prorsus possunt. Nescio, quis auctor ipsorum ait: Suam quisque culpam auctores ad negotia transferunt (d). Prorsus possunt. Rector est in potestate constitutus. Erigat, et rexit. Sed humana mens pergit in elationem. Frenetur elatio. Hominem se esse cognoscat, qui de homine judicat. Dispar est dignitas, sed communis est ipsa fragilitas. Hoc qui pie, sancteque cogitat, et habet potestatem, et non pergit in elationem. Vicit ista omnia Cyprianus. Quid enim non vicit, qui vitam ipsam omnibus tentationibus redundantem contempsit. Mortem illi minatus est iudex; ille confessus est Christum, paratus mori pro Christo. Ubi mors venerit, nulla remanebit ambitio, nulla curiositas oculorum, nulla appetitio sordidarum et carnalium voluptatum. Una vita contempta omnia superantur.

V. Beatus ergo Cyprianus laudetur in Domino, quia omnia ista vicit. Quando hoc posset, si non adjuvisset Dominus? Quando vinceret, si non spectator, qui coronam parabat vincenti, subministraret vires laboranti? Gaudet plane et ipse, gaudet pro nobis, non pro se, quando in Domino laudatur. Mitis enim est valde, et scriptum est: *In Domino laudabitur anima mea. Audiant mites, et lætentur* (Psal. xxxi, 3). Mitis erat. In Domino vult animam suam laudari. *In Domino laudetur anima ejus. Honoretur etiam corpus ejus. Quia Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus* (Id. lxxii, 1). Sancte celebretur, tanquam a Christianis celebretur. Non enim aram

constituimus, tanquam Deo, Cypriano, sed Deo vero aram fecimus Cyprianum (a).

SERMO XV.

Item in Natali Cypriani Martyris (b).

SYNOPSIS.

I. Gaudium de religiosa populi frequentia, et victoria Martyrum. II. Delusa Persecutorum a Martyribus consilia. III. Ecclesia Persecutorum victrix. IV. Persecutorum, ut Christi, ita Cypriani multi conversi.

I. PSALMUM cantavimus: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum* (Psal. cxxiii, 6). Donis Dei debita gratulatio. *Benedictus Dominus, qui non dedit in venationem dentibus eorum.* Vox est certe gratulationis, et digna gratulatio. Et quando tantis donis divinis humana sufficit gratulatio? Quando in isto loco beatissimus Martyr sacrum sanguinem fudit, nescio utrum tanta hic fuerit turba furentium, quanta nunc est multitudo laudantium. Iterum dico; delectat enim me, populum videre in domo Domini religiosissime in hunc locum convenientem, et tempora temporibus comparare. Unde iterum dico, et repeto, et vestris sensibus, quanta possum, devotione commendo: Quando in isto loco beatissimus Martyr sacrum sanguinem fudit, nescio utrum tanta hic fuerit turba furentium, quanta nunc est multitudo laudantium. Sed, etsi fuit, fuit *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quando occidebant, se vicisse credebant. Vincebantur a morientibus, et gaudebant, si vincebantur. Utique furebant. Abscessit ergo turba furentium, successit multitudo laudantium: Dicat, dicat multitudo laudantium: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Dentibus quorum? Dentibus inimicorum, dentibus impiorum, dentibus persecutorum Jerusalem, dentibus Babylonix, dentibus civitatis inimicæ, dentibus turbæ in sceleribus insanientis, dentibus turbæ Dominum persequentis, creatorem deserentis, ad creaturam se convertentis, manu facta colentis, eum a quo facta est, contemnentis. *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.*

II. Vox Martyrum est. Eorum profecto vox est, qui pro Christi nomine occidi, quam negando Christum vivere maluerunt. Si ergo illi occidere voluerunt, isti occisi sunt, fecerunt, quod voluerunt illi, passi sunt isti, quomodo: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum?* Qualis gratulatio est: *Benedictus Dominus, qui non dedit*

(a) Confer finem sermonem CCCXIII. et Serm. CCCX. n. 2. T. V. edit. Maur.

(b) In Codice fol. 37. p. 2. Inscriptus: *Item Sermo sancti Augustini ep. De Martyrum, et Ecclesie in illis victoria. Sermo fortasse notatus a Possidio in Indiculo Opp. c. 8. De Venatoribus Dei et sæculi. Psalmi enim versiculus, qui supra citatur, exponitur de dentibus persecutorum, et de dentibus Ecclesie, ut in decursu liquet. Locandus in Editione post præcedentem XIII.*

(a) In Conventu plebis aliquo.

(b) Lego: *Vernales*, i. e. Servi domi, et in familia nati.

(c) Seu Decurionatus, quod munus in Coloniae et Municipiis Senatorii instar erat.

(d) An Seneca epist. 50 ad Lucil. *Ut intelligas tua vitia esse, quæ putas rerum?*

nos in venationem dentibus eorum? Quia persecutores non occidere, sed devorare voluerunt, id est, in corpus suum transferre. Pagani erant, impii erant, dæmonum et idolorum cultores erant. Hoc nos facere volebant, quando devorare cupiebant. Intendite, quid cibo faciamus, quando manducamus. Quid utique facimus, nisi in corpus nostrum transferimus? Erat corpus impiorum, devoraverunt eos, qui eis ad impia consenserunt. In eorum corpus procul dubio transierunt. Martyres ergo illi instantibus, ut Christus negaretur, et idolum adoraretur, restiterunt constanter, idolum spreverunt, Christum confessi sunt, in corpus eorum consentiendo non transierunt. Dicant, dicant, gloriose dicant, feliciter dicant, veraciter dicant: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Retia perfidia est, retia impietas est, retia Christi negatio est. Extenta sunt retia. Audis venantes. Si vis cavere venantes, contemne terrentes. Nostis, quid faciunt venatores. Ex alia parte tendunt retia, ab alia parte terrent feras, quas cogunt in retia. Malum times, quo terreris? Pejus est, quo fugis. Ergo Martyres sancti videntes, ubi venatores tetenderunt retia (ad hoc enim mortem persecutor minabatur, ut Salvator negaretur) passi sunt; sed patiendo non sunt capti. Quali sagina prædæ, quali pinguedine venationis Babylon impia pascetur, si a Cypriano episcopo Dominus negaretur. Quali sagina, quali venatione, quam optima præda Babylon impia pascetur, si a Cypriano episcopo, doctore gentium, frustratore idolorum, proditore dæmoniorum, lucratore Paganorum, confirmatore Christianorum, inflammatore Martyrum. Si ergo a tali et tanto Viro Dominus negaretur, quali venatione Babylon impia lætaretur! *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Sævierunt, persecuti fuerunt, torserunt, incluserunt, alligaverunt, percusserunt, incenderunt, bestiis subreperunt (a). Non est Christus negatus, Confessor Domini est coronatus. Illi sævitiam perderunt, gloriam Martyrum invenerunt. *Benedictus Dominus, dicat populus christianus, dicat omnino, decet, ut dicat: Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Modo, dicat, hic locus impletur populo confitentium, impletur populo unum verum Deum adorantium. Dicat: hic locus; tunc enim seges ista seminabatur, quando ille locus sanguine Martyris rigabatur. Noli mirari, Terra, fertilitatem tuam, si rigata es, ut hoc pulchras.

III. Ergo *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quibus enim viribus nos erepti sumus de dentibus impiorum? Nihil nobis arrogamus, non hoc nostræ potestati tribuimus. *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quid enim eramus, quando terrebamur infirmi a fortibus, humiles a sublimibus, egentes a divitibus, indigentes ab abundantibus? Quid

(a) Ita membranzæ. Fortasse: *subjecerunt, substraverunt.*

eramus, nisi *Auxilium nostrum esset in nomine Domini ejus, qui fecit cælum et terram (Psal. cxliii, 8)?* Exulta, exulta, Jerusalem, exulta et tu non data in dentes venantium. Exulta et tu. Habes et tu dentes. *Dentes tui, sicut grex detonsarum.* Habes et tu dentes, o sancta Jerusalem, Civitas Dei, Ecclesia Christi, habes et tu dentes. Tibi dicitur in Canticis Canticorum: *Dentes tui, sicut grex detonsarum ascendens de lavacro, quæ omnes geminos creant, et sterilis non est in illis (Cant. iv, 2, et vi, 5).* Bene, bene, quod non timuisti dentes Babylonæ. Dentes Babylonæ potestates sæculi fuerunt, dentes Babylonæ doctores illicitorum sacrorum fuerunt. His dentibus data non es. Agnosce dentes tuos. Fac tu, quod illi facere voluerunt. Convertite te. Et tu habes dentes. *Dentes tui, sicut grex detonsarum.* Quid est *Detonsarum?* Sarcinas sæculares ponentium. Quid est *Detonsarum?* Ponentium vellera, tanquam onera sarcinæ sæcularis. Illi erant dentes tui, de quibus scriptum est in Actibus Apostolorum, quia vendiderunt omnia sua, et pretia rerum suarum ante pedes Apostolorum posuerunt, ut distribueretur unicuique, sicut opus erat (Act. iv, 35). Percepisti vellera detonsarum tuarum. Ascendit grex ille de lavacro Baptismatis sancti. Omnes pepererunt, quia duo præcepta charitatis impleverunt. Meministis, recordati estis, tanquam instructi acclamastis, cum duo præcepta charitatis commemorarem; quæ autem essent, non dixi, et tamen indicium cordis vestri voce suscepi. Agnovistis. Dicam tamen propter eos, qui ad Ecclesiam rarius accedunt. Dominus dicit, Magister veracissimus dicit, Princeps Martyrum dicit: *Diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua, et diliges proximum tuum tanquam te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet et Prophetæ (Matth. xxii, 37 - 40).* Dentes ergo tui in Deo vicerunt, quia tales geminos pepererunt. Tibi dicitur habenti tales dentes, tibi dicitur, o Ecclesia, in figura beatissimi Petri: *Surge, macta et manduca (Act. x, 13).* Surge. Petro dictum est, quando vas submissum de cælo in figura animalium omnis generis portabat esurienti Petro, id est, avidæ Ecclesiæ, *Surge, quid esuris? Surge, cibus tibi paratus est. Dentes habes; Macta et manduca.* Occide, quod sunt; fac, quod es. Occide quod sunt, verte in quod es. Bene audisti tales dentes habens, bene mactasti, bene manducasti. Ipsos iudices, quos non timuisti, ad te attraxisti; ipsas sæculi potestates, quas non timuisti, in te convertisti; sævientis sprevisti; honorantes fecisti. Impletum est, quod Domino tuo promissum est: *Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes servient illi (Psal. lxxi, 11).*

IV. Hæc persecutores non credebant, quando sæviebant. Quam multi ex ipsis persecutoribus, qui viderunt beatissimum Cyprianum fundentem sanguinem, genua flectentem, cervicem percussori præbentem, hic viderunt, hic spectaverunt, hic de tanto spectaculo exultaverunt, hic, hic morienti insultavo-

runt. Quam multi ex eis, quod non dubito, postea crediderunt. Non dubitandum, sine dubitatione credendum est. Judæi Christi interfectores, qui pendente illo caput agitaverunt insultantes, et in illo verba, quæ voluerunt, dixerunt exultantes, postea in ipsum Dominum, quem crucifixerunt, crediderunt. Hæc enim poterat vacare vox Medici in cruce pendentis, et medicamentum sanitatis phreniticis de suo sanguine facientes? Non poterat ergo vacare, et inanis esse vox illa: *Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt* (Luc. xxiii. 34). Non plane vacavit. Erat ibi multitudo eorum, propter quos hæc vox de ore resonuit Veritatis. Nam postea facto miraculo, adveniente de cælo Spiritu sancto, cum linguis omnium gentium Apostoli loquerentur, stupentes repentinum miraculum, subito compuncti, ad eum, quem occiderunt, conversi sanguinem, quem sævientes fuderunt, credentes biberunt. Hoc plane et de beato Cypriano Christi sancto Martyre nullo modo est dubitandum, quod plurimi eorum, qui occisum impie spectaverunt, in ejus Dominum crediderunt, et forte etiam ipsi imitando pro Christi nomine sanguinem fuderunt. Postremo de illis incertum sit. De illis, qui tunc huic loco affuerunt, qui percussum in isto loco sanctum Cyprianum viderunt, incertum sit, utrum crediderint. Certe isti omnes, aut pene omnes, quorum voces audio exultantium, filii sunt insultantium.

SERMO XVI.

In Natali Martyrum Scillitanorum (a).

SYNOPSIS.

I. Exemplo Martyrum Christus nec propter superflua, nec propter necessaria mundi bona negandus. II. Amor proximi unde, et qualis. III. Salus et Amicus, duo necessaria, quomodo respicienda. IV. Certamen Martyris cum Persecutore de superfluis. V. Certamen Martyris cum Persecutore de necessariis. VI. Quibus modis negetur Christus. VII. Constantiæ merces in cælo.

I. MARTYRES sancti, testes Dei, ne vivendo morentur, moriendo vivere maluerunt, ne timendo

(a) In Codice fol. 39. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. in Natali sanctorum Martyrum Scillitanorum.* Passi sunt hi Carthagine circa A. C. 200. numero, ut videtur, duodecim, oriundi ex oppido Scilla, aut Scillite Provinciæ Proconsularis Africæ. Acta eorum alia extant apud Baronium ad A. C. 202. alia e Bibliotheca Eccl. Tolet. apud Bollandistas T. IV. Julii ad diem XVII. quo illorum memoria agitur. In illorum Basilica carthagine Augustinus sermonem habuit in Editione CLV. Cum vero Possidius in *Indiculo Opp. c. 9. Tractatus duos* notet, de altero ita Guil. Cuperus in *Act. SS. T. cit. p. 206. Cum is sermo nusquam inter Augustini Opera ne quidem novissime edita compareat, existimo eum aut excidisse, aut etiamnum ulicubi cum pulvere luctari.* En jam non amplius indecoro pulvere sordidum Martyrum istorum cultus, et Reliquiæ Hispaniam, Galliam et Italiam pervaserunt, partimque Romæ in SS. Joannis et Pauli Ede in monte Cælio quiescunt, quem Titulum, dum hæc commentarer, orabat Joseph Card. Garampus, vir pietate, doctriua, hominum litteratorum amore, sacraque dignitate vere eminentissimus, mihi que ab illo jam tempore, quo summi Pontificis ad Aulam Cæsaream legatione fungebatur, faventissimus, qui has Mentis Augustiniæ Reliquias avidissime præstolabatur. Verum, antequam typis absolverent, ipsius, ut pie speramus, Augustini consortio propius admotus est Romæ IV. Noa. Majas. — Sermo hic porro in Editione post præcedentem XIII, collocari posset.

PATROL. XLVI.

mortem negarent vitam, amando vitam contempserunt vitam. Ut negaretur Christus, vitam promittebat inimicus, sed non qualem Christus. Credentes ergo, quod a Salvatore promittebatur, riserunt, quod persecutor comminabatur. Fratres, quando Solemni: Martyrum celebramus, exempla nobis proposita noverimus, quæ imitando assequamur. Non enim istam faciendo frequentiam, augemus Martyrum gloriam. Illorum corona populis nota est Angelorum. Nos, quod passi sunt, cum legeretur, audire potuimus. Quod autem acceperunt, *Nec oculus vidit, nec auris audivit* (1 Cor. II, 9). Bona mundi hujus alia sunt superflua, alia necessaria. Hinc paululum, ut loquamur, attendite, et distinguamus, si possumus, quæ sint bona hujus mundi superflua, quæ necessaria, ut videatis, non esse negandum Christum nec propter superflua, nec propter necessaria. Superflua mundi hujus quis enumerat? Si ea commemorare voluerimus, magnas moras faciemus. Dicamus ergo necessaria. Quæcumque alia erunt, hæc erunt superflua. Necessaria sunt in hoc mundo duo ista; Salus et Amicus. Ista sunt, quæ magni pendere, quæ non debemus contemnere. Salus, et Amicus naturalia bona sunt. Fecit Deus hominem, ut esset et viveret. Salus est. Sed, ne solus esset, Amicitia quæsitæ est. Incipit ergo Amicitia a conjuge et filiis, et progreditur usque ad alienos. Sed, si consideremus, unum nos habuisse patrem, et unam matrem, quis erit alienus? Omni homini proximus est omnis homo. Interroga naturam. Ignotus est? Homo est. Inimicus est? Homo est. Hostis est? Homo est. Amicus est? Maneat amicus. Inimicus est? Fiat amicus.

II. Ad hæc duo in hoc mundo necessaria, Salutem, et Amicum, venit peregrina sapientia. Invenit omnia stultos, errantes, superflua colentes, temporalia diligentes, æterna nescientes. Hæc Sapientia stultis amica non fuit. Cum ergo stultis amica non esset, et a stultis longe esset; assumpsit proximum nostrum, et facta est proxima nostra. Hoc mysterium Christi est. Quid tam longe, quam stultitia a sapientia? Quid tam proximum, quam homo, et homo? Quid tam longinquum, inquam, quam a stultitia sapientia? Ergo suscepit hominem sapientia, et facta est homini proxima per id, quod erat proximum. Et ecce, quoniam dixit homini ipsa sapientia: Ecce pietas est sapientia; ad sapientiam vero hominis pertinet co'ere Deum, quia hoc est pietas, data sunt nobis duo præcepta: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua.* Alterum: *Diliges proximum tuum tanquam te ipsum* (Luc. x, 27). Et ille, qui hoc audivit, ait: *Et quis est mihi proximus* (Ibid. 29). Putabat dicturum Dominum: Pater tuus, et mater tua, conjux tua, filii tui, fratres tui, sorores tuæ. Non hoc respondit, sed qui volebat commendare omnem hominem omni homini proximum, instituit narrationem. *Homo, inquit, quidam.* Quis quidam? Tamen homo. *Homo quidam.* Quis ergo homo? Quidam, sed tamen homo. *Descendebat de Jerusalem in Jericho. et incidit in* (Fringit-huit.)

latrones (Luc. x, 30). Ipsi dicuntur in latrones, qui et insequuntur nos. Vulneratus, spoliatus, semivivus, in via relictus a transeuntibus, a sacerdote, a levita contemptus est, a Samaritano autem transeunte animadversus est. Accessum est ad eum, inspecta cura, levatus est in jumentum, perductus ad stabulum, iussum est curam ei adhiberi; sumptus impensus est. Interrogatur, qui interrogaverat: Quis erat huic semivivo proximus? Quia duo contempserant, et contempserant proximi, accessit extraneus. Iste enim homo Jerosolymitanus proximos habebat sacerdotes. et levitas, Samaritanos alienigenas. Transierunt proximi, et extraneus factus est proximus. Quis ergo erat huic homini proximus? Dic tu, qui interrogaveras dicens: *Quis est mihi proximus?* Jam responde, quod verum est. Interrogaverat superbia. Loquatur natura. Quid ergo ait? *Credo, qui cum illo fecit misericordiam.* Et Dominus ad illum: *Vade, et tu fac similiter* (Ibid. 37).

III. Redeamus ad causam. Jam tria videmus: Salutem, Amicum, Sapientiam. Sed Salus et Amicus etiam de hoc mundo; aliunde Sapientia. Propter Salutem victus et tegumentum, et, si mala valetudo occurrerit, medicina. Salvis autem salvus loquens Apostolus ait: *Est autem quæstus magnus pietas cum sufficientia. Nihil, inquit, intulimus in hunc mundum, sed neque auferre aliquid possumus. Victum et tegumentum habentes his contenti simus.* Ista sunt necessaria propter salutem. Quæ autem propter superflua *Nam qui volunt, inquit, divites fieri (propter superflua utique) incidunt in tentationem, et laqueum, et desideria multa stulta et noxia, quæ mergunt hominem in interitum et perditionem. Ubi ergo Salus? Ergo propter salutem Victum, et tegumentum habentes his contenti simus* (1 Tim. vi. 6, 9). Propter Amicum quid? Quid tibi amplius potuit dici, quam: *Diliges proximum tuum tanquam te ipsum?* Ergo Salus tibi, Salus sit et amico tuo. Propter tegumentum amici: *Qui habet duas tunicas communicet cum non habente.* Propter victum amici: *Et, qui habet escas, similiter faciat* (Luc. iii, 41). Pasceris, pascis; vestiris, vestis. Ista de hoc mundo; aliunde autem, quod est sapientia, discis et doces.

IV. Constituite jam vobis ante oculos agonem Martyrum. Venit inimicus, cogit Christum negare. Sed adhuc blandientem inducamus, non sævientem. Promittit divitias et honores. Superflua sunt. Qui talibus donis tentantur, ut Christum negent, nondum accesserunt ad agonem, nondum certamen invenerunt (a), nondum hostem antiquissimum vera pugna provocaverunt. Contempsit autem, cui talia pronitebantur, Vir fidelis, et ait: *Ego propter divitias negabo Christum? Ego propter divitias negabo divitias? Ego propter aurum negabo thesaurum? Nempe ille est: Qui propter nos pauper factus est, cum dives esset, et ejus paupertate nos ditaremur* (2 Cor. viii. 9)? Nempe ille est, de quo item ait Apostolus: *In quo*

(a) Mala: iniemur.

sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ absconditi (Coloss. ii, 3)? Attendis, quod promittis, quia non potes videre, quod tollere conaris. Ego fide video, quod mihi vis auferre, tu oculis carnis, quod vis dare. Meliora sunt, quæ cordis oculos intuetur, quam quæ oculus carnis videt. Quæ enim videntur, temporalia sunt, quæ autem non videntur, æterna. Contemno ergo dona tua, inquit fidelis anima, quia temporalia sunt, superflua sunt, caduca sunt, volatilia sunt, plena sunt periculis, plena tentationibus. Nemo hæc habet, quando vult, perdit et quando non vult. Contemptus est promissor; accedit alius, id est, persecutor. Contemptus est blandiens; esse incipit sæviens. Contemptus est coluber; in leonem conversus est. Non vis, inquit, accipere a me divitias ampliores? Si Christum non negaveris, auferam, quas habes. Adhuc in superflua mea sævis. *Sicut novacula acuta fecisti dolum* (Psal. li, 4). Capillos radis, cutem non præcidis. Aufer etiam ista mihi. Imo, quoniam videbas, quod pauperibus exinde dabam, hospites suscepebam, quod monuerat Paulus, faciebam. *Præcipe, inquit, divitibus hujus sæculi, præcipe, non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum. Bene faciant, divites sint in operibus bonis, facile tribuant, communicent, thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam* (1 Tim. vi, 17-19). Hæc mihi auferens, ista opera facturus non sum. Numquid apud Deum ideo minor ero, quia volo, et non possum? An usque adeo surdus sum adversus vocem Angelorum: *Pax in terra hominibus bonæ voluntatis* (Luc. ii, 14)? Tolle ergo superflua mea. *Nihil intulimus in hunc mundum, sed neque auferre aliquid possumus. Victum et tegumentum habentes eo contenti simus* (1 Tim. vi, 8).

V. Sed ait persecutor: Tollo victum, tollo tegumentum. Accessum est ad certamen. Ferventius sæviebat inimicus. Transita sunt superflua, perventum est ad necessaria. *Ne discedas a me, quoniam tribulatio proxima est* (Psal. xxi, 11, 12)! Nihil tam proximum animæ suæ, quam caro sua. Fames, et sites, et æstus in carne sentis. Ibi te volo videre, Martyr bone! Testis Dei! Vide, inquit, vide! *Quis nos separabit a charitate Christi?* Quid est, quod minaris? Tollo victum, tollo tegumentum. *Tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas* (Rom. viii, 35)? Minetur ex altera parte: Tollo amicum, occido charissimos tuos ante oculos tuos, conjugem et filios trucidabo! Occidis, occidis! Non negent, et non occidis. Quid est, quia non me terres de me, terres me de meis? Si non negaverint, meos non occidis; si negaverint, alienos occidis. Adhuc addat persecutor, et sæviat, et dicat: Si tuos non curas, te ipsum huic luci auferam. Huic luci? Numquid æternæ luci? Cui luci me auferes? Quam communem habeo et tecum? Non est magna, quam vides et tu. Ego pro hoc lumine non negabo lumen. *Erat lumen verum* (Joan. i, 9). Novi, cui dicam: *Quoniam apud te fons vitæ, et in lumine tuo videmus lumen*

(*Psal.* xxxv, 10). Tolle vitam, tolle lumen. Habebo vitam, habeo lumen. Habebo vitam, ubi te non patiar interfectorem, habeo lumen, quod mihi, non dicam tu, sed nec ulla nox possit auferre. Vicit Martyr, an aliquid aliud est, ubi majus certamen spectare debeamus? Non minatur mortem; sævit in salutem, exarat unguis, excruciat tormentis, urit flammis, admovet bestias; et hic vincitur. Quare vincitur? *Quia in his omnibus supervincimus per eum, qui dilexit nos (Rom. viii, 37).*

VI. Ergo, fratres mei, non negetur Christus propter superflua, non negetur propter necessaria. Nullus ipso est magis necessarius. Necessaria dicetam: Salutem et Amicum. Peccas propter Salutem, et negas Christum. Amando Salutem non habebis Salutem. Peccas propter Amicum tuum, et, ne illum offendas, negas Christum. Heu me miserum! Aliquando erubescendo negatur. Non sævit persecutor, non expoliatur deprædator, non incumbit tortor; tantum ne displiccas amico tuo, negas Dominum tuum. Video, quid tibi abstulerit amicus, ostende, quid dabit. Quid dabit? Ipsas amicitias, per quas pecces, per quas involvaris, per quas inimicus Dei efficiaris. Iste tibi amicus non esset, si tu tibi esses. Sed quoniam ipse inimicus es tibi, amicum putas inimicum tibi. Unde autem ipse inimicus es tibi? Quia amas iniquitatem. *Qui autem amat iniquitatem, odit animam suam (Psal. x, 6).* Sed non negatur Christus ut amico impio et perverso placeatur, non negatur, sed ab impio vituperatur, ab impio accusatur, et a fidelibus erubescendo non defenditur, deseritur, tacetur, non prædicatur. Sævit lingua blasphemantis, et nulla est laudantis. Quanta mala committuntur quasi pro necessariis, pro victu, pro tegumento, pro salute, pro amico, et omnia ista, quæ appetuntur, magis pereunt! Si vero præsentia contempseris, dabit tibi Deus æterna. Contemne salutem, habebis immortalitatem. Contemne mortem, habebis vitam. Contemne honorem, habebis coronam. Contemne amicum hominem, habebis amicum Deum. Sed illic, ubi amicum habebis Deum, sine amico proximo non eris. Ibi tecum amici erunt, quorum facta et confessiones paulo ante legebantur (a).

VII. Audivimus Viros fortiter agentes, viriliter confitentes. Audivimus et Fœminas (b) non tanquam fœminas tenentes Christum, oblitæ sexum. Ibi erit cum istis illa amicitia, ubi nulla erit carnis concupiscentia, et sola erit cum amicis ad fruendum sapientia. Ecce quid perdimus, si ea hic amaverimus, et Christum negaverimus! Proximus ibi nos non terret, si moriatur. Nullus ibi luctus, ubi æterna vita erit, nec illud necessarium est; *Victum et tegumentum habentes his contenti simus.* Vestis nostra immortalitas erit, cibus iste charitas erit, vita æterna erit, nec opera ibi bona, quæ ab his appellantur, faciemus. Ad ea non perveniemus, si hic ea non

fecerimus. Non tibi dicitur: *Frange esurienti panem tuum (Isai. lviii, 7)*, ubi fames non erit. Non tibi dicitur: *Suscipe hospitio*, ubi nullum invenies peregrinum. Non tibi dicitur: *Libera oppressum*, ubi nullus inimicus erit. Non tibi dicitur: *Concorda litigiosum*, ubi pax æterna erit. Videte, fratres mei, quomodo hic toleretur quærendo. Ibi eam habebimus, ubi perire non possumus. Salutem quæris? Contemne, et habebis. Negas Christum timendo offendere amicitias hominum. Conflitere Christum, et amica tibi erit civitas Angelorum, civitas Patriarcharum, civitas Prophetarum, civitas Apostolorum, civitas omnium Martyrum, civitas omnium bonorum Fidelium. Christus ipse *Fundavit eam in æternum (Psal. xlvii, 9).*

SERMO XVII.

In solemnitate SS. Machabæorum (a).

SYNOPSIS.

I. Effata Evangelica ad omnes ætates pertinent. II. Expositio Parabolæ de Turris fabrica, et de duobus Regibus. III. Adolescens dives cum Christo congressus. IV. Post Apostolos et Judæi conversi, et deinceps multi Christiani rebus suis renuntiarunt. V. Quomodo probanda Christo fides vel in quotidianis. VI. Ad probandam fidem excitare debent Promissa. VII. Machabæorum. Certamen collatum profanis Spectaculis. VIII. Dehortatio a profanis Spectaculis. IX. Dehortatio continuata.

I. Evangelium, et verbum Dei vivum, medullæ animæ penetrans, et cardinem cordis inquirens salubriter profertur omnibus nobis, nec quemquam palpat, si se homo non palpet. Ecce propositum est nobis velut speculum, in quo nos omnes aspiciamus, et, si quid de facie nostra forsitan maculosum occurrerit aspectibus nostris, cura sollicita detergamus, ne rursus inspecto speculo erubescamus. Turba enim Dominum sequebatur, sicut, Evangelium cum legeretur, audivimus, et conversus locutus est ad eos, qui eum sequebantur. Nam, si ea, quæ dixit, solis illis duodecim Apostolis loqueretur, poterat unusquisque nostrum dicere: *Illis dixit, non nobis.* Aliud videtur pertinere ad pastores, aliud ad greges. Sequentibus tui bis dixit, ergo et nobis omnibus, et vobis omnibus dixit. Non, quia tunc nondum eramus, ideo nobis non esse dictum putare debemus. In illum enim et nos credimus, quem illi viderunt, illum nos fide tenemus, quem illi oculis conspexerunt. Neque enim oculis carnalibus videre Christum, magnum fuit. Si hoc magnum fuisset, Judæorum gens prima salutem invenisset. Certe enim et illi viderunt, et ta-

(a) In Codice fol. 40, p. 2. inscriptus *Sermo sancti Augustini ep. In Natale sanctorum Machabæorum.* Illustris Sermo post commentationem in *Luc. xiv, 28*, et *Matth. xix, 16.* animatusque ad perseverantium Fidelium in profana Spectacula invehitur. Habitus est ab Augustino Bullæ Regiæ rogatu Episcopi Civitatis. Prædicabat enim Noster, ut ait Possidius *Vitæ c. 8.* non in una tantum regione, sed ubicumque rogatus venisset. Inserendus Editioni post Sermonem CCCI.

(a) Martyrum nempe Scillitanorum.

(b) In utrisque locis supra cit. loquentes inducuntur.

men contempserunt, et tamen visum et contemptum iussu occiderunt. Nos autem certe non vidimus, et tamen credimus, et tamen, quem oculis non conspeximus, corde suscepimus. Unde dixit cuidam suo, qui tunc erat inter duodecim : *Quia vidisti, credidisti. Beati, qui non vident, et credunt (Joan. xx, 29)*. Si enim modo præsens esset in carne Dominus et Salvator noster Jesus Christus, et stans taceret, quid nobis prodesset? Si autem loquendo profuit, et modo loquitur, cum Evangelium recitatur. Verumtamen et præsentia sua multa præstat, ut Deus Ubi autem non est Deus, aut quando absens est Deus? Tu noli esse absens a Deo, et tecum est Deus. Maxime, quia ipse promisit, et promissum ejus conscriptum quodam modo chirographum detinemus. *Ecce ego vobiscum sum usque in consummationem sæculi (Matth. xxvii, 20)*. Sed nos prævidebat, nobis promittebat.

II. Redeamus ergo, et audiamus quid dixit, et, sicut dixi, inspiciamus nos, et, quidquid nobis deesse invenerimus, ad formam pulchritudinis, quæ placet oculis ejus, tota diligentia excolamus. Et, quia nos non sufficimus, illum in adiutorium invocemus. Reformet, qui formavit, recreet, qui creavit, ut perfectos recondat, qui condidit. Hoc ergo dixit : *Quis est homo, qui vult turrim ædificare, et non sedens primum computat, si habet sumptus, unde perficiat? Ne forte incipiat ædificare, et non impleat, et transeantes homines dicant : Ecce homo, qui cepit ædificare, et non potuit perficere. Aut quis est iterum Rex, qui vadit gerere contra alium Regem bellum, et non prius considerat, utrum sit idoneus cum decem millibus occurrere illi, qui habet viginti millia? Alioquin, cum adhuc ille longe est, mittit legatos quærens pacem. Et ad istas duas similitudines conclusit ita : Sic, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest esse meus discipulus (Luc. xiv, 28-33)*. Si soli illi Discipuli vocarentur, nobis non esset dictum. Quia vero, sicut Scriptura testatur, omnes Christiani discipuli Christi sunt : *Unus est enim, inquit, vester magister Christus (Matth. xxiii, 10)*, ille solus Christi se neget esse discipulum, qui Christum negat magistrum. Neque enim, quia de superiore isto loco loquimur vobis, ideo magistri vestri sumus. Ille est enim omnium magister, cujus cathedra est super omnes cælos, sub illo in unam scholam convenimus, et vos et nos discipuli sumus; sed monemus vos, quomodo solent majores scholæ. Turris, et sumptus, fides, et patientia. Turris fides, patientia sumptus sunt. Si quis impatientis fuerit ad toleranda mala mundi hujus, defecit sumptibus. Rex malus cum viginti millibus diabolus est, rex cum decem millibus Christianus est. Simpliciter contra duplum, veritas contra falsitatem, quia simplicitas contra duplicitatem. Esto simplici corde. Noli esse hypocrita, aliud ostentans, aliud agens, et vincis eum duplicem, qui transfiguratur se velut Angelum lucis. Unde isti, ubi illi sumptus? Ubi perfecta illa simplicitas, et omnino stabilis, atque inconcussum perseverans? In eo, quod sequitur, quod durum videtur. Hoc est, quod dixi, quia sermo Dei ne-

minem palpat. *Sic, inquit, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest meus esse discipulus. Multi hoc fecerunt, et se ipsos examinaverunt (a), antequam tempus persecutionis urgeret, et renuntiaverunt omnibus, quæ sunt mundi, et secuti sunt Christum. Inde fuerunt Apostoli, qui dixerunt : Ecce nos dimisimus omnia, et secuti sumus te (Luc. xviii, 28)*. Nec ipsi magnum aliquid dimiserunt, quia omnes pauperes fuerunt, sed magnas prorsus dimisisse judicantur facultates, qui vicerunt omnes cupiditates.

III. Denique Discipuli tunc dixerunt hoc Domino, quando dives ille tristis abscessit, qui consilium vitæ æternæ, sicut petierat a Magistro veracissimo, audivit. Ipse enim venit ad Dominum dives quidam adolescens, et ait illi : *Magister bone. Quid boni faciam, ut vitam æternam consequar (Matth. xix, 16)*? Credo inter delicias affluentissimas divitiarum suarum pungebatur stimulo futuræ mortis, et contabescebat, et, quia nihil eorum, quæ possidebat, ad inferos secum portare poterat, sciebat, et inter magnas carnis copias inops anima gemebat. Dicebat, ut existimandum est, apud semetipsum circumfusus affluentia divitiarum suarum : Bona sunt, pulchra sunt, delicioosa sunt, dulcia sunt; sed una hora illa novissima quando venerit, cuncta relinquenda sunt. Nihil eorum hinc auferendum est. Restat vita et sola conscientia, restat post corpus animæ vita, et sola conscientia. Quæ, si erit (b), non jam vita, sed mors altera, pejorque dicenda est. Nihil enim pejus illa morte, ubi mors non moritur. Hoc ille quia inter suas delicias cogitabat, habens tanta bona venit ad Dominum. Dicebat enim sibi : Post ista tanta bona si habuero et vitam æternam, quid me felicius? Unde ergo sollicitus erat, interrogavit, et ait : *Magister bone, quid faciam, ut vitam æternam consequar?* Respondit ei Dominus primo : *Quid me interrogas de bono? Nemo bonus, nisi unus Deus (Matth. xix, 17)*. Hoc est dicere : Non te facit beatum, nisi unus Deus. Quæ habent divites, bona sunt enim; sed illa bona non faciunt bonos. Nam, si illa bona fecissent bonos, tanto esset quisque melior, quanto esset his abundantior. Cum vero videamus multos quanto copiosiores, tanto peiores, sine dubio alia sunt quærenda bona, quæ faciunt bonos. Ipsa enim sunt, quæ non possunt haberi a malis : justitia, pietas, temperantia, religio, charitas, Dei cultus, ipse postremo Deus. Ad illum bonum concurrere debemus. Illum, nisi his contemptis, non assequemur.

IV. Ego vos palpem, quando Evangelium nec vos, nec nos palpat? Exhortor ergo Charitatem Vestram, fratres, sicut dicit Apostolus : *Tempus breve est. Reliquum est, inquit, ut, et qui habent uxores, tanquam non habentes sint, et, qui flent, tanquam non flentes, et, qui gaudent, tanquam non gaudentes, et, qui emunt, tanquam non ementes, et, qui utuntur hoc mundo, tanquam non utentes (1 Cor. vii, 29-31)*. Dimiserunt ergo Apostoli tunc ea, quæ habebant, et ideo Petrus dixit :

(a) Ut pato, Librarii lapsus pro *examinaverunt*.

(b) *Omnia* videtur : *nuda*.

Ecce nos dimisimus omnia. Quid dimisisti, Petre? Unam naviculam, et unam rete? Responderet mihi: Totum mundum dimisi, qui mihi nihil dimisi. Omnium paupertas, id est, omnium pauperum, parvas habet facultates, sed magnas habet cupiditates. Non attendit Deus, quid habeat, sed quid velit. Voluntas judicatur, quæ ab illo, qui non videtur, invisibiliter perscrutatur. Ergo omnia dimiserunt, et prorsus totum mundum dimiserunt, quia quidquid sperabant in hoc mundo amputaverunt, et eum, a quo factus est mundus, secuti sunt, ejus promissis crediderunt, et postea multi hoc fecerunt. Et mirum est, fratres mei, qui hoc fecit? Ipsi hoc fecerunt, qui Dominum occiderunt. Ibi in Jerusalem, cum Dominus ascendisset in cælum, et post decem dies misso Spiritu sancto impleret promissum, impleti Spiritu sancto Discipuli linguis omnium gentium locuti sunt (*Act. ii*). Tunc audientes multi Judæi, qui erant in Jerosolymis, et expavescentes donum gratiæ Salvatoris, cum mirarentur, et stupentes ambigerent inter se, unde illud esset, acceperunt responsum ab Apostolis, quod ille hoc præstiterit Spiritu suo, quem ipsi occiderunt, et consilium salutis quaesierunt. Desperaverant enim et non arbitrabantur posse sibi donari tantum scelus, qui Dominum universæ creaturæ occiderunt. Et acceperunt consolationem ab Apostolis. Promissa venia, promissæ impunitate crediderunt, et omnia, quæ habebant, vendentes, pretia rerum suarum ad pedes Apostolorum posuerunt, quanto plus territi, tanto magis boni. Major timor extorsit delicias. Fecerunt hoc illi, qui Dominum occiderunt; fecerunt postea multi, et faciunt multi. Novimus, exempla conspicimus, in multis consolamur, in multis delectamur, quia verbum Dei non vacat in eis, qui fideliter audiunt. Sed aliqui non fecerunt, et veniente persecutione probati sunt? Quia utebantur mundo *Tanquam non utentes.* Non plebei solum, non quicumque opifices, non pauperes, non egeni, non mediocres, sed multi etiam magni divites, senatores, clarissimæ etiam femine veniente persecutione omnibus suis renuntiaverunt, ut turrim perlicerent, et simplicitate fortitudinis atque pietatis duplicem ac fallacem diabolum vincerent.

V. Exhortans ergo ad martyrium Dominus Christus omnibus dixit: *Sic, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest esse meus discipulus.* Interrogo ergo te, o anima christiana! Si tibi dicam, quod dictum est diviti: *Vade, vende et tu omnia tua, et habebis thesaurum in cælo, et veni, sequere Christum* (*Matth. xix, 2*), forte et tu tristis abscedes? Sic enim et ille juvenis tristis abscessit. Tamea ista verba non potest audire nisi Christianus. Numquid, quando lectum est Evangelium, potuisti tibi contra salutem tuam aures claudere? Audisti: *Qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest meus esse discipulus.* Cogita apud te ipsum: Fidelis factus es, baptizatus es, credidisti. Facultates tuas non dimisisti, sed fidem tuam interrogo. Quomodo credidisti? Ecce venit periculum fidei. Dicitur tibi: Si persistis,

tollo, quod habes. Animum tuum interrogo. Si dicis in animo tuo: Tollat, quod habeo, fidem non dimittito! et tenes, et renuntiasti. Quia tenes, non teneris. Non est enim malum tenere. Teneri est malum. Sed deest persecutio, et non est, quomodo probes, quod Domino promisisti? Negotia quotidiana probant homines. Quid si enim aliquando, nescio, quis te ad falsum testimonium vocet, et sit potens, qui possit timeri pro tempore, et, si fuerit comminatus, pro tempore possit nocere, et persuadeat tibi dicere falsum testimonium? Non tibi dicit: Nega Christum; ad hoc te enim tu præparabas. Alio modo subrepsit duplex ille, ad quod non meditaberis, quod tibi non proponebas. Dic, inquit, falsum testimonium. Si non dixeris, faciam hoc, et illud. Minatur proscriptionem, minatur mortem. Ibi te proba, ibi te attende. Dicis falsum testimonium? Dimisisti Christum, quia ipse dixit: *Ego sum veritas* (*Joan. xiv, 6*). Falsum testimonium dixisti, contra veritatem fecisti, ergo Christum dimisisti. Et quid tibi ille facturus erat minando proscriptionem? Inopem redditurus? Quid tibi deesset, cum quo Deus esset? Sed plus minabatur. Quid est ipsum plus? Occisurum te minabatur. Carnem. Numquid animam? Quid ille minabatur, attendis. Quid tu facias, non attendis? Ille carnem occidere comminatur. *Os autem, quod mentitur, occidit animam* (*Sap. i, 11*). Duo estis, inimicus, et tu; tamen et ille homo, ut tu. Ambo corruptibiles secundum carnem, ambo immortales secundum animam, ambo pro tempore transitori, et in hac terra hospites et peregrini. Minatur ille mortem, nesciens, utrum ante moriatur, quam impleat, quod minatur: sed tamen puta, quia et, quod minatur, impleat; discussio vos, videamus, quis sit tibi pejor inimicus, utrum ille, an tu. Profert ille machæram ad occidendam carnem tuam, profers tu falsam linguam ad trucidandam animam tuam. Quis gladius (a) percussit? Quis pejus occidit? Quis interius penetravit? Ille usque ad ossa, ille usque ad viscera, tu usque ad cor. Nihil tibi integrum dimisisti, quando cor tuum perdidisti: *Os, quod mentitur, occidit, dixit, non carnem, sed Animam.*

VI. Talia sunt quotidiana tentamenta hominum. Quando ventum fuerit ad iniquitatem, ut aut facias iniquitatem, aut patiaris ea, quæ voluerit Deus pati pro tempore, ibi jam attende duplicem illum, ibi jam attende sumptus turris illius. Sed cogitando deficiis. Invoca eum, qui jussit. Adjuset jussa sua in te, et reddet tibi promissa sua ex se. Quid enim nobis promittit Deus? Fratres mei! Quid dicam, ut desideremus illud? Quid dicam? Aurum est? Argentum est? Prædia sunt? Honores sunt? Quidquid novimus in terra, est? Vile est. *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se* (*1 Cor. ii, 9*). Breviter dico, non promissa sua, sed se. Major est omnibus, qui fecit omnia. Pulchrior est omnibus, qui formavit

(a) Videtur excidisse: *fortius.*

omnia. Potentior est omnibus, qui virtutem dedit omnibus. Quidquid ergo amamus in terra, in comparatione Dei nihil est. Parum est: Nihil est, quod amamus, et nos ipsi nihil sumus. Ipse amator in comparatione rei, quæ amanda est, vilescere sibi debet. Ipsa est illa charitas, quæ jubetur, *Ex toto corde, ex tota anima, et ex tota mente*. Sed adjunxit, et ait: *Diliges proximum tuum, tanquam te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet et Prophetæ (Math. xii, 37-40)*, ut, cum tu dilexeris Dominum, scias quia tunc te diligis, si diligis Dominum. Si vero Deum non diligis, nec te ipsum diligis. Cum ergo te didiceris diligere diligendo Deum, rape proximum ad Deum, ut simul fruaris bono, et tanto bono, quod Deus est.

VII. Modo spectavimus magnum certamen septem Fratrum et Matris illorum. Quale certamen, fratres mei, si noverunt mentes nostræ spectare? Comparete huic sancto spectaculo voluptates et delicias theatrorum. Ibi oculi inquinantur; hic corda mundantur. Illic laudabilis est spectator, si fuerit imitator; ibi autem et spectator turpis est, et imitator infamis. Denique amo Martyres, specto Martyres. Quando leguntur Passiones Martyrum, specto. Dic mihi: Talis sis, et laudasti. Tu specta Mimam, specta Pantomimum; dicam tibi: Talis sis, et noli irasci. Si autem dico tibi: Talis sis, et irasceris, faciunt te reum non verba mea, sed iracundia tua. Irascendo judicas de te ipso. Ecce quod amas, quod esse formidas. Opportune de spectaculo sanctorum Machabæorum, quorum victoriæ memoriam hodie celebramus, de spectaculis theatricis admonenda visa est Charitas Vestra. O fratres Bullenses (a), circumquaque prope omnibus civitatibus vicinis vestri lascivia pietas obmutuit. Non erubescitis, quia apud vos solos remansit turpitudine venalis? An delectat vos, inter frumentum, vinum, oleum, animalia, pecora, et quæcumque in Romanis (b), vel nundinis venduntur, etiam turpitudinem emere, et vendere? Et fortassis ad talia commercia huc veniant peregrini, et dicitur: Quid quæris? Mimos, Meretrices? Bullæ habes. Gloriam putatis? Nescio, an sit major infamia. Omnino, fratres mei, ex dolore dico, vicinitas aliarum civitatum condemnat vos in conspectu hominum, et in iudicio Dei. Quisquis vult malum imitari, vos proponit. Ad Hipponem nostram, ubi jam talia pene defecerunt, turpes istæ Personæ de vestra Civitate ducuntur. Sed forte dicitis: Nos Carthagini similes sumus. Quomodo apud Carthaginem est plebs sancta et religiosa, sic tanta turba est in magna civitate, ut se excusent omnes de aliis. Paganî faciunt, Judæi faciunt: potest dici Carthagine. Hic, quicumque faciunt, Christiani faciunt. Cum ma-

gno dolore vobis hæc dicimus. Utinam aliquando vestra correctione vulnus cordis nostri sanetur! Dicimus Charitati Vestræ: Novimus in nomine Dei Civitatem et vestram, et vicinas vobis, quanta est hic multitudo, quantus populus. Potestis nisi noti (a) omnes ei, qui vobis dispensator est constitutus Verbi, et Sacramenti? Quis excusat ab hac turpitudine? Ecce Ludi sunt. Non eant Christiani, et videamus, si non tanta erit solitudo, ut sibi erubescat ipsa turpitudine. Videamus, si non ipsæ personæ turpes aut ad Dominum convertentur, et liberabuntur, aut, si in sua turpitudine permanent, de ista Civitate migrabunt. Hoc vobis præstate vos, Christiani. Theatra nolite intrare.

VIII. Sed paucos vos video. Ecce veniet dies Paschicis Christi, ecce veniet Pascha, et ista spatia multitudinem vestram non capient. Ergo ipsi hæc loca impiebunt, qui modo Theatra implestis? Vel comparete loca, et contundite pectora? Dicitis fortasse: Bene vos ab istis abstinete, qui Clerici estis, qui Episcopi estis, non autem nos Laici. Itane vero hæc vox justa vobis videtur? Quid enim sumus nos, si peritis vos? Aliud est, quod sumus propter nos; aliud, quod sumus propter vos. Christiani sumus propter nos, Clerici et Episcopi non nisi propter vos. Apostolus non Clericis, non Episcopis et Presbyteris loquebatur, quando dicebat: *Vos autem estis membra Christi*. Plebibus dicebat, Fidelibus dicebat, Christianis dicebat: *Vos autem estis membra Christi*. Attendite, in quo corpore membra estis; attendite, sub quo capite in una corporis compage vivatis. Videte unum Spiritum, quem ab illo accepistis. Ipsa replico verba Apostoli: *Tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis* (1 Cor. vi, 15)? Et Christiani nostri non solum diligunt, sed etiam instituunt meretrices? Non solum diligunt eas, quæ erant, sed instituunt eas, quæ non erant, quasi non et ipsæ animas habeant, quasi non et pro ipsis effusus est sanguis Christi, quasi non dictum sit: *Meretrices et Publicani præcedunt vos in regnum cælorum* (Math. xxi, 31)? Cum ergo debeamus ipsas lucrari, cum illis perire eligitur, et hoc a Christianis fit! Nolo dicere, et a Fidelibus. Catechumenus forte contemnit se. Catechumenus, inquit, sum. Catechumenus es? Catechumenus. Alia frons tua accepit Christi signum, et aliam tollis ad Theatrum? Ire vis? Muta frontem, et vade? Ergo frontem, quam non potes mutare, noli perdere? Nomen Dei super te invocatur, Christus super te invocatur, Deus super te invocatur, signum crucis Christi tibi in fronto depingitur, atque flugitur. Omnes exhortor, omnes alloquor. Videbitis, quam honestiores eritis in nomine Domini nostri Jesu Christi.

IX. Audeo dicere: Vicinam civitatem vestram imitamini? Vicinam civitatem Simittu (b) imitamini? Nihil aliud vobis dico. Apertius vobis dico in nomine

(a) Bulla dicta Regia urbs Africæ inter Hipponem, et Carthaginensem, Plin. L. V. c. 3. Ptolemæo Βουλία, Augustino memorata L. VII. de Bapt. contra Donat. c. 24. et in Conc. Carthag. II, an. 390 et III, an. 397, et in Notit. Provinc. et civit. Afr. a quibusdam Victori Vit. tributa T. I. Opp. Simittuensis. et T. VIII. Bibl. PP. Lugd. Putatur hodie urbs dicta Bejje inter Tunetum et Constantinam. Confer *Haustrandi Lexicon geogr. et Itiner. antonini* edit. Hesselung, p. 43.

(b) An excidit: foris?

(a) Fortasse supplendum: esse.

(b) Simittuense oppidum Plinio. L. V. c. 4. Ptolemæo Σιμιττου 6. mill. pass. a Bulla Regia. Inter Episcoporum Nomina apud Vict. *Vl. supra cit.* occurrit Deuterius Simittuensis, et Florentius Seminensis, quorum alterutrum huc pertinere arbitrator. Confer Baluz. *Collect. conc.* in notis ad *Collat. Carthag. et Haustrandi Lex. geogr. et antonini Itiner.* supra cit.

Domini Jesu Christi. Nemo ibi intrat in Theatrum. Nullus ibi turpis remansit. Legatus ibi voluit agere hujusmodi turpitudines. Nullus principalis, nullus plebeius intravit. Nullus Judæus intravit. Ipsi honesti non sunt? Illa Civitas non est? Illa Colonia non est tanto honestior, quanto istis rebus inanior? Hæc vobis non diceremus, si bona de vobis audiremus. Si autem tacuerimus, timeo, ne pariter judicemur. Voluit ergo Deus, fratres mei, ut transirem hac. Frater meus (a) tenuit me, jussit, rogavit, compulit, ut verbum vobis facerem. Unde facerem, nisi unde plus timeo? Unde facerem, nisi unde plus doleo? Nescitis me et nos omnes gravissimam rationem reddituros Deo de laudibus vestris (b)? Putatis, quod istæ laudes honorent nos? Onerant, non honorant. Valde gravis de illis laudibus ratio redditur. Valde timeo, ne dicat nobis Christus in judicio suo: Mali servi, laudes populi mei libenter accipiebatis, et mortem ipsorum eis tacebatis. Præstabit autem Dominus Deus noster, ut de cætero bona de vobis audiamus, et in illius miseratione consolemur de vestra correptione. Tanto enim erit majus gaudium, quanto magna modo tristitia.

SERMO XVIII.

In Natali Quadrati Martyris (a).

SYNOPSIS.

I. Triplex ambulantium ad Deum genus. II. Præli exemplum ambulantiibus propositum. III. Aliud perfectus viator, aliud perfectus perventor, in Exemplo S. Quadrati. IV. Justitiæ nunc saltem tantum dandum, quantum antea immunditiæ. V. Imo plus dandum justitiæ, quam immunditiæ. VI. Idque deposito omni respectu humano. VII. Et præcipue erga Paganos Christianis insultantes.

I. PRÆSTITIT Dominus Deus noster, cui gratias simul agimus, ut videremus vos, et videremur a vobis. Et si hoc est, unde *Impletum est gaudium os nostrum, et lingua nostra exultatione (Psal. cxxv, 2)*, quia vidimus invicem in carne mortali, quale erit gaudium nostrum, quando ibi nos videbimus, ubi nihil de nobis invicem timeamus? Apostolus dicit: *Spe gaudentes (Rom. xii, 12)* Gaudium ergo nostrum, quod nunc est, in spe est, nondum in re. *Spes autem, quæ videtur, non est, ait spes. Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem, quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus (Rom. viii, 24, 25)*. Si autem peregrinantes comites ad invicem gaudent in via, quale gaudium consequentur in patria? In hac via Martyres certaverunt, et certando ambulaverunt, ambulando non hæserunt. Ambulant enim, qui amant. Non enim ad Deum passibus, sed affectibus currimus.

(a) Loci Episcopus.

(b) Quibus Augustinum advenientem excepisse videtur.

(c) In Codice fol. 57. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. de emendatione vitæ, et profectu ad Deum, cum laude S. Quadrati Mart. Ex ipso ingressu patet, hunc etiam Sermonem non Hippone, sed peregre habitum fuisse, ubi vero Quadrati Memoria posita fuerit, ego saltem dicere non possum. Sermonis memina Possidius in *Indicte Opp.* c. 9. qui Editioni post præcedentem inseri possit.*

Via ergo nostra ambulantes quærit (a). Tria sunt hominum genera, quæ odit Deus: Remanentes, retro redeuntem, abjervantem. Ab his tribus generibus malis Domino adjuvante vindicetur, et defendatur gressus noster. Jam vero, cum ambulantes sumus, alius tardius ambulat, alius celerius; ambo tamen ambulant. Excitandi sunt ergo remanentes, retro redeuntes revocandi sunt, errantes in viam ducendi, tardi exhortandi, celeres imitandi. Qui non proficit, remansit in via. Qui forte a meliore proposito declinat ad id, quod deterius reliquerat, reversus est retro. Qui fidem deserit, a via aberravit. Cum tardis sit nobis, sed a celerioribus ratio, cum ambulantiibus tamen.

II. Quis est, qui non proficit? Qui se putaverit esse sapientem, qui dixerit: Sufficit mihi, quod sum; qui non attendit eum, qui dixit: Quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt extensus, secundum intentionem sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Jesu (Philipp. iii, 13, 14). Currentem se dixit; sequentem se dixit. Non remansit, non retro respexit, absit ut erraverit, qui viam ipsam docebat, qui et tenebat, et ostendebat. Celeritatem autem ejus ut imitaremur, ait: *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi (1 Cor. iv, 6)*. Arbitramur ergo nos, fratres charissimi, in via vobiscum ambulare. Si tardi sumus, prævenite nos. Non invidemus, quærimus quos sequamur. Si autem nos existimatis celeriter ingredi, currite nobiscum. Unum est ad quod omnes festinamus, et qui tardius, et qui celerius ambulamus. Hoc ait ipse Apostolus. *Unum autem, quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt extensus, secundum intentionem sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Jesu.* Ordo verborum est: *Unum autem sequor.* Ut autem hoc diceret, supra quid dixit? *Fratres, ego me ipsum non arbitror apprehendisse (Philipp. iii, 13).* Ecce, qui non remanet, qui non se arbitrat apprehendisse. Ecce, qui non vult (b) peregrinari; ecce, qui non hæret in via, ecce, qui gaudebit in patria. *Ego, inquit, Quis ego? Qui plus omnibus illis laboravi (1 Cor. xv, 10)*; Et tamen, ubi ait: *Plus omnibus illis laboravi*, non dixit: *Ego me non arbitror apprehendisse.* Bene ibi *Ego*, ubi humilitatis locus est, non elationis. *Ego, inquit, quantum ad me attinet, non me arbitror apprehendisse.* Hoc ipse. Ubi autem ait: *Plus omnibus illis laboravi*, sequitur: *Non ego autem, sed gratia Dei mecum.* Numquid Dei gratia non apprehendit? Merito ibi *Ego*. Non apprehendere enim nostræ infirmitatis est, apprehendere adjutorii est gratiæ diviniæ, non infirmitatis humanæ. Quis ergo est, qui ostendat nobis? quis est, qui doceat nos? quis est, qui digne insinuet nobis, quomodo verum sit, quod tamen sine dubitatione verum est, non esse in nobis nostrum, nisi peccatum? Hoc noverit pietas, hoc in se accenset infirmitas, hoc sanari appetit charitas! *Non, quia*

(a) Sequens Sententia ad verbum legitur *Cod. Bibl. Palat. theol. XIX* inter Sermones spurios *ad Fratres in Erone* Serm. 19 a Mauranis non edito. Itaque Sermo præsens notus fuit hypostori, qui spurios illos consarcinavit.(b) Excidit fortasse: *lente, aut: atre.*

jam acceperim, ait, aut jam perfectus sim (Philipp. III, 12). Et tunc subiecit: Fratres, ego me ipsum non arbitror apprehendisse, et cum exhortaretur ad currendum, et, Ad ea, quæ ante sunt, cor extendendum, Quotquot autem perfecti, ait, hoc sapiamus (Philipp. III, 15). Supra dixerat: Non quia jam acceperim, aut jam perfectus sim; et postea dicit: Quotquot autem perfecti, hoc sapiamus. Et ipsum tam magnum Apostolum dixerat esse imperfectum; modo jam plures perfectos invenit, et dicit: Quotquot autem perfecti, hoc sapiamus. Est ergo perfectio et perfectio.

III. Est perfectus viator, qui nondum perfectus est perventor. Perfectus viator bene accedit, bene ambulat, viam tenet, sed tamen viator, nondum apprehendit. Nam utique, si ambulat, et in via ambulat, alioque ambulat, et ad aliquid pervenire conatur. Quo ergo pervenire conabatur Apostolus, nondum apprehenderat. Et hortatur perfectos, ut sciant se nondum esse perfectos, scirent imperfectionem suam. Perfectio viatoris est, scire nondum se pervenisse ad id, quo tendit. Novit enim, quantum transgressus est, quantum illi remaneat. Sciamus ergo nos non esse perfectos, quotquot sumus perfecti, ne remaneamus imperfecti. Quid dicemus, fratres? Nonne perfectus Martyr Quadratus (a)? Quid quadrato perfectius? Paria sunt latera, undique æqualis est forma, quacumque verterit, statio est, non ruina. O nomen pulchrum demonstrans figuram, et indicans rem futuram. Jam Quadratus et antea vocabatur, et nondum coronabatur. Nondum in tentatione apparuerat, per quam esset ille quadratus, et tamen, quando vocabatur, prænuntiabatur prædestinatus ante mundi constitutionem, et ut hoc vocaretur, hoc in illo compatitur, ut impleretur, et tamen ambulabat, et tamen adhuc in via erat, et quandiu erat in hoc corpore, totum timebatur, et ne remaneret, et ne retro rediret, et ne exorbitaret. Nunc vero cucurrit, viam finivit, in solido stetit, coædificatus est ab artifice arcæ dominicæ, quæ in figura iussa est ædificari de lignis quadratis (Exod. XXVII, 1). Modo jam nullam tentationem timet. Audivit vocatorem, audivit illum et ille invocatorem, secutus est salvatorem, portat habitorem (b). Contempsit mundum blandientem, vicit terrentem, evasit furentem. Magna est, fratres, Martyrum gloria, prima in Ecclesia. Quæcumque sunt aliæ, sequentes sunt. Non enim frustra dictum est quibusdam: *Nondum usque ad sanguinem adversus peccatum certastis (Hebr. XII, 4)*. Quando tolerat, quando sustinet mundum vivientem, qui spernere non potest blandientem?

IV. Ait idem Apostolus: *Humanum dico propter*

(a) S. Quadrati Memoria, verba sunt God. Henschenii. Act. SS. T. VI. Maii ad diem 26. p. 369. post Usuardum Adonem. Notherum, aliosque recentiores ita inserta est Martyrologio Romano: In Africa S. Quadrati Martyris, in cuius solemnitate S. Augustinus sermonem habuit. Addit Juronius ejus Sermonis mentionem fieri in Indiculo Possidii. *Utinam hic prodeat aliquando!* Et ea impletum optima Senuis votum.

(b) A Græcis acceptum, quibus varij Sancti, Pique Πιστοφόρου, Χριστοφόρου. Vide Cotelerii notas ad Epist. S. Ignatii Martyris.

infirmiorem carnis vestræ. Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ in sanctificationem (Rom. VI, 19). Magnum est valde, quod videtur hortatus. Metiatur se unusquisque in his verbis Apostoli. Non adulatorie palpet se, appendat se, et dicat sibi verum. Quid a me expectat audire? Ipse sibi dicat. Ego disposui speculum proponere, ubi se quisque attendat. Non sum ego speculi fulgor, qui faciem suam intuenti renuntiet. Facies enim illas dico modo, quas habemus intus. Ipsas per aurem convenire possum, videre non possum. Speculum sane propono. Attendat se unusquisque, et renuntiet sibi. Ipsa verba Apostoli, quæ commemoravi, indicem speculi accipite. *Humanum dico propter infirmiorem carnis vestræ. Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ in sanctificationem.* Quid est Sic? Sicut illud, ita et istud. Quando exhibebas membra tua arma iniquitatis peccato ad immunditiam, delectabat te? Interrogo. Attende, responde. Delectabat te? Audio respondentem, etiam tacentem. Non enim faceres, nisi delectaret. Sicut ergo exhibuisti membra tua deservire immunditiæ ad iniquitatem, et cum delectatione ista fecisti, ita delectet te aliquid justitia. Nolo, timore facias, dicit tibi Deus. Numquid enim illud timore faciebas? Sic, inquit, sic. *Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ ad sanctificationem.* Ad justitiam timore compelleris, ad immunditiam amore currebas. Quid pulchrius sapientia? Rogo vos. Digna est vel sic amari, quomodo amata est immunditia. Quando currebas ad immunditiam, prohibebaris, et ibas. Patrem offendebas, et currebas. Paratus eras exhæredari, et ab illius pravitate non separari. Quid dicturus es? Hoc a te exigit justitia, quod de te habuit immunditia. Audistis Evangelium: *Non veni pacem mittere in terram, sed gladium (Matth. X, 34)*. Dixit se separatorem filios a parentibus. Ergo attende illam machæram. Forte vis Deo servire, et pater prohibet? Quando immunditiam diligebas, etiam pater prohibente currebas. Modo te prohibet justitia amatorem suum. Invenisti et hic patrem prohibentem. Exere libertatem tuam, qui exeruisti tunc cupiditatem tuam. Paratus eras tunc exhæredari, et ab illius immunditiæ pravitate non separari. Paratus esto exhæredari, et a justitiæ pulchritudine non separari. Magnum est, sed justum est. Quis est, qui audeat dicere: Sed plus debuit amari immunditia, quam justitia? Interim justitia gradum tibi facit. Certe, inquit, dissimilis sum; certe plurimum distat inter illius immunditiæ tenebras, et lucem meam, inter illam pravitatem et pulchritudinem meam, inter illius decus et decus meum. Certe plurimum distat. Interim gradum pono. Sic volo. Nam plus debeo, plus omnino debeo. Quantum disto, tantum debeo. Sed *Humanum dico*, humanum differo quare divinum differo? *Humanum dico propter*

infirmi- tatem carnis vestræ. Ideo Sic ; quia parco ad- huc infirmitati. Ideo Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc plus quidem debetis, sed saltem sic ambulate, ad hoc pervenite, sed et hinc transite. Interim Humanum dico, sed sicut illud, ita et hoc.

V. Numquid Quadratus sic? Non plane sic, sed plus, et digne plus. Attendite enim illas immunditias, et videte, quid de vobis plus exigit pietas et charitas, et iustitiæ pulchritudo, et sanctificationis dulcedo. Quid de vobis plus exigit, attendite. Amator immunditiæ facta sua mala sciri non vult; timet, ne inde damnetur, timet inde carcerem, timet iudicem, timet carnificem. Uxoris alienæ pudicitiam appetit, maritum fallit, tenebras quærit, conscium perhorrescit, iudicem metuit, timet sciri, quia timet inde puniri. Jam vero illud, quod sibi exigit plus pulchritudo iustitiæ quod interim distulit Apostolus, cum diceret: *Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ, audi hoc a Domino: Quod dico vobis in tenebris, hoc est, in occulto: Dicite in luce, et quod in aure auditis, super tecta prædicate* (Matth. x, 27). Numquid prædicat super tectum adulter flagitium suum? Sed quare ille non solum non prædicat super tectum, sed quærit occultari tecto? Quare hoc ille? Quia tunc (a) usque potuit amor immunditiæ; timet enim detegi, timet puniri. Illi vero amatores illius invisibilis pulchritudinis, amatores illius decoris, ubi est ille *Speciosus forma præ filiis hominum* (Psal. xlii, 3), amatores ergo illius pulchritudinis unde non timent prædicare super tecta, quod in aure audierunt? Quære, unde timeat ille, ne cognoscatur et puniatur; quære, unde iste non timeat. Ipse Dominus secutus adjunxit. Cum enim dixisset: *Quædi- o vobis in tenebris, dicite in lumine, et quod in aure auditis, super tecta prædicate. Nolite, inquit, timere eos, qui corpus occidunt* (Matth. x, 28). *Ut, quæ auditis in tenebris, in lumine dicatis; ut, quod in aure auditis, super tecta prædicetis: Nolite timere eos, qui corpus occidunt.* Timeat adulter eos, qui corpus occidunt. Cum enim adulter ille perdidit corpus, voluptatum perdidit officinam. Ille timeat perdere corpus, qui vivit ex corpore. Totum enim, quod concupiscit, per corpus operatur; ideo in illo voluptas (b) non sufficit, inardescit cupiditate, quoadusque perveniat ad corporis immundissimam voluptatem. Tu autem, Homo Dei! si habes oculos cordis, unde videas pulchritudinem charitatis, unde videas pulchritudinem pietatis; si habes oculos cordis, vide, unde fruaris amata tua. Ut enim ea fruaris, non membra corporis quæris. Timeat perimi corpus amator sordidæ voluptatis, sed *Pax in terra in hominibus bonæ voluntatis* (Luc. ii, 14)!

VI. Quam longe es ab hoc amore, o Christiane! Utinam usque ad illum humanum pervenias, et cum delectatione bene facias, sicut ante cum delectatione

peccabas. Si enim cum delectatione bene facis, si cum delectatione in Christum credis, si cum delectatione sapientia ejus pro tua capacitate perfruaris, si cum delectatione præceptum audis et facis, cœpit in te esse illud *Humanum propter infirmitatem tuam.* Jam cœpisti habere bonum datum, sed necdum implesti Quadratum. Sed sicut dixi, si pervenisti, accede; adhuc via est. Noli remanere. Est adhuc, quod facias. Noli timere, et abscondere facta tua bona timendo. Reprehensores, exagitatores quid tibi dicunt? Magnus tu Apostolus! de cœlo tibi pendent pedes. Unde venis? Et times dicere: De Ecclesia; ne dicatur tibi: Non te pudet, Barbate, ire, quod eunt vidua, et ancilæ? Ne audias, times dicere: In Ecclesia fui. Quomodo ferrus persecutorem, qui horrescis insultatorem? Et certe tempus est pacis; illi erubescere debuerunt. Erubescunt tam multi, qui accesserunt, et non erubescunt tam pauci, qui remanserunt. Et hi accesserunt, quo? Illi autem remanserunt, ubi? Accesserunt hi ad lucem pacis; remanserunt illi in tenebris confusionis. Non erubescitis glorianda erubescere? Non erubescunt illi pudenda, et vos erubescitis glorianda? Et ubi est, quod audistis: *Accedite ad eum, et illumnamini, et vultus vestri non erubescunt* (Psal. xxxiii, 6).

VII. Hæc dixi, fratres mei, quoniam scio, et plurimum doleo, timeri linguas paucorum paganorum non sævientium, sed tantum insultantium, et teneri animos credere volentium, cum non acquiescunt in exhortationibus Christianorum. Et quid plura? Aut quid ego dicturus sum? Vides exagitari, nescio, quem paganum, ne fiat Christianus, et tu Christianus taces, pro magno habes, quia tibi parcat, id est, quia tibi non insultat. Quando illum deterret, dicis in corde tuo: Deo gratias! Nil mihi dixit. Fugis non carne, sed mente. Ibi stas, et fugis. Times, ne in te lingua maledica convertatur, et non subvenis ei, quem debes Christo lucrifacere. Non subvenis, taces, ut dixi, non carne, sed mente fugis, mercenarius es, vides lupum venientem, et fugis (Joan. x, 12) Et quid plus ego dicturus sum? Modo audivimus omnes. Dominus terreat. Qui amandus est, ipse metuendus. *Qui me, inquit, confessus fuerit coram hominibus.* (Et videte, quando ista dicebat? Quando mundus non credebat, sed fremebat). *Qui me confusus fuerit coram hominibus, confundam eum coram Patre meo, qui in cælis est. Qui autem me confessus fuerit coram hominibus, constebor illum et ego coram Patre meo, qui in cælis est* (Matth. x, 32, 33). Vis negari a Christo, an vis confiteri a Christo? Longe habebis insultatorem, quando tui Christum inveneris negatorem. Veniet, quod pollicetur. Qui tanta exhibuit, de solo die iudicii fallax invenietur? Absit. Habeant illi perfidiam suam, imo vero et ipsi careant perfidia sua, sed proponite vos illis ad confessionem imitandos, non ad silentium superandos. Illi enim, si invenerint Christianos fortiores infirmorum defensores assertionem fidei, libertate constituendi, prudentia docendi, charitate instruendi, silibunt, credite. Quod enim dicant,

(a) Fortasse: *huc.*

(b) Putem: *voluntas.*

non habent. Vox inanis est. *Cymbalum tinniens* (1 *Cor.* xiii, 1), quod desinit in templis ipsorum, remansit in ore ipsorum.

SERMO XIX

De verbis Apostoli 1 *Cor.* xii, vers. 31. Supereminentem vobis viam demonstro, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. *Charitas major omnibus donis, quæ etiam haberi possunt absque ea. II. Prophetia sine Charitate in Saül, et ejus Satellitio. III. Prophetia sine Charitate in Cæpha. IV. Fides sine Charitate in demonibus. V. Charitatis mutuæ exemplum in membris corporis humani. VI. In membris dignitas diversa, sed magis respicienda sanitas. VII. Donatistæ, membra ægra, præcisi. VIII. Damnatio Crispini, et anterior Donatistarum in causa Cæciliani et Majorini. IX. Ab Ecclesia præcisi patet reditus. X. Ecclesia toto orbe diffusa catholica est, vera est. XI. Donum linguarum primis credentibus datum significabat, Ecclesiam futuram παντάγωςον. XII. Hortatur Donatistas ad reditum.*

I. Bonum est loqui de Charitate eis, qui diligunt eam, qua bene diligitur, quidquid diligitur. Est enim secundum Apostolum in Charitate supereminetissima via. Modo legebatur. Audivimus. *Supereminentem*, inquit, *vobis viam demonstro* (1 *Cor.* xii, 31). Deinde narravit multa dona, et ea quidem præclara, nec parvi facienda; nihil tamen ea dixit prodesse hominibus, qui non habuerint Charitatem. In quibus donis commemoravit: Linguis loqui hominum et Angelorum, habere omnem Prophetiam, omnem scientiam, omnem fidem, ita ut montes transferat, distribuere omnia sua pauperibus, tradere corpus suum, ut ardeat (1 *Cor.* xiii, 1-3). Hæc omnia magna atque divina sunt; sed si in fundamento Charitatis collocentur, et de radice Charitatis exsurgant. Fuisse autem ex his donis multa in multis, qui non habuerunt Charitatem, non auderemus dicere, nisi doceremur exemplis non quorumlibet hominum, et undecumque peccatorum, sed de ipsis sanctis Scripturis, quibus quisquis non habuerit fidem, non potest habere Charitatem. Sed inter præcipua, quæ dicta sunt, magnum ibi apparet vel Prophetia, vel Fides. Quid ergo de cæteris? Si Prophetiam quisquis habens nihil ei prodest, si non habuerit Charitatem, et Fidem quisquis habens non potest pervenire ad regnum Dei, nisi habuerit Charitatem, quid de cæteris loquamur? Vel distribuere omnia sua pauperibus, quid est ad Prophetiam, et tradere corpus suum, ut ardeat? Plerumque hoc faciunt temerarii præcipites. Ergo illa ibi duo magna sunt, de quibus vere miran-

dum est, si invenire potuerimus aliquem hominem habere Prophetiam, et non habere Charitatem, aut habere Fidem, et non habere Charitatem.

II. De Prophetia exemplum nobis dat Regnorum liber. Saül persecutor erat sancti David (1 *Reg.* xix). Cum eum persequeretur, et mitteret satellites, qui eum arriperent ad pœnas, illi, qui missi erant, ut adducerent David occidendum, invenerunt eum inter Prophetas, ubi erat et Samuel sanctus Annæ sterilis filius, quem concipiendum a Domino petierat, a Domino acceperat, et natum Domino dederat. Eo ergo tempore erat Samuel, quo tempore erat David, præstantissimus ille Prophetarum, nam ab ipso unctus est David. Cum itaque persecutionem a Saüle pateretur, confugit ad Samuëlem, sicut modo verbi gratia, qui forte foris aliquam persecutionem patitur, confugit ad Ecclesiam. Ergo eo confugerat, ubi erat non solus Samuel præstantissimus omnium Prophetarum, sed etiam multi cæteri Prophetæ. Inter illos, cum essent prophetantes, venerunt missi a Saüle, qui eum, sicut dixi, ad mortem arriperent. Insiluit in illos Spiritus Dei, et cœperunt prophetare, qui venerant hominem sanctum et justum Dei ad gladium adducere, et eruere de medio Prophetarum. Repente impleti Spiritu Dei Prophetæ facti sunt. Fuerit hoc fortasse istorum innocentia; non enim sponte ad illum arripiendum venerant, sed a Rege suo missi erant. Et forte venerant quidem ad eum locum, ubi erat David, sed non erant facturi, quod jusserat Saül. Forte et ipsi remansuri erant. Nam et hodie contingunt hæc. Mittitur aliquando apparitor a magna Potestate rapere aliquem de Ecclesia. Non audet facere contra Deum, et ne et ipse incurrat gladium, remanet ibi, ubi missus erat, ut raperet. Dixerit ergo aliquis admirans, quod Prophetæ isti repente facti sunt, quia innocentes fuerunt, testimonium illis innocentia ipsa Prophetia perhibuit. Venerunt missi, sed facturi non erant, quod jusserat malus ille. Credamus hoc de istis. Missi sunt alii. Et in ipsos insiluit Spiritus Dei, et ipsi prophetare cœperunt. Et hos cum illis innocentia merito numeremus. Missi sunt tertii. Hoc et ipsis factum est. Fuerint omnes innocentes. Cum tardarent, et non fieret, quod Saül præceperat, venit et ipse. Numquid et ipse innocens? Numquid et ipse missus ab aliqua potestate, et non perversus propria voluntate? Et in illo (a) tamen insiluit Spiritus Dei, et prophetare cœpit. Ecce Saül prophetat habens Prophetiam, sed non habens Charitatem. Factum est Vas quoddam, quod ab Spiritu tangeretur, non quod ab Spiritu mundaretur.

III. Tangit enim aliqua corda ad prophetandum Spiritus Dei, nec tamen mundat. Et si tangit, et non mundat, forte inquinatur ipse Spiritus? Divina enim substantia est, omnia contingere, nusquam inquinari. Nec miremini, si lux ista, quæ de cælo funditur, omnia ubique sparsa immunda contingit, nusquam de immundo fuscatur. Nec ista sola, quæ de cælo, sed

(a) Lego: *illum*, ut paulo ante: *in ipsos*.

(a) In Codice fol. 84. Inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De Charitate*. Tractatus egregius præcipue directus contra schismatis Donatistas, cujus pars posterior historica est. Memorat Possidius in *Indichlo opp.* c. 9. *De Charitate Tractatus duos*. Præsens Editioni inserendus post *sermonem CLXII*.

etiam illa, quæ de lucerna mittitur, contingit; quicumque duxeris lumen, et fortasse, quisquis per cloacam transeat, ipse, si tetigerit, polluitur; si autem fert lucernam, splendor lucernæ supra omnia transit, nusquam maculam contrahit. Si hoc potuit Deus donare corporalibus luminibus, ipse lumen verum, et æternum, et incommutabile potest alicubi coinquinari? Aut potest alicubi deesse lux Dei, de qua dictum est: *Attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter* (1 Sap. viii, 1)? Tangit ergo quod vult, et mundat quod vult. Non quodcumque tetigerit, mundat, sed, quod mundaverit, tangit. Saüllem itaque persecutorem Dei Spiritus non mundavit, sed tamen ad prophetandum tetigit. Caïphas princeps Sacerdotum Christi persecutor erat, et tamen Prophetiam locutus est, quando ait: *Expedit ut unus homo moriatur, et non tota gens pereat* (Joan. xi, 50). Secutus Evangelista exposuit Prophetiam, et ait: *Hoc autem non a se dixit, sed, cum esset Pontifex, prophetavit* (Ibid. 51). Prophetavit Caïphas, prophetavit Saül. Habebant Prophetiam, sed Charitatem non habebant. Numquid Charitatem habuit Caïphas, qui persequeretur Filium Dei, quem ad nos Charitas duxit? Numquid Charitatem habebat Saül, qui persequeretur eum, per cujus manum fuerat ab hostibus liberatus? Non solum invidus, sed et ingratus. Ergo probavimus posse esse in aliquo Prophetiam, et non esse Charitatem. Istis autem Prophetia prodesse non potest, secundum Apostolum. Si Charitatem, inquit, non habeam, nihil sum (1 Cor. xiii, 2). Non ait: Nihil est Prophetia, aut nihil est Fides; sed nihil sum ego, si non habuero Charitatem. Habens magna nihil est, quamvis magna habeat, nihil est. Ipsa enim magna, quæ habet, non habet ad adiutorium, sed habet ad iudicium. Non magna habere magnum est, sed bene uti magnis magnum est. Non autem utitur bene, qui non habet Charitatem. Etenim non utitur bene aliqua re, nisi voluntas bona. Voluntas bona esse non potest, ubi Charitas non est.

IV. Quid de Fide? Invenimus aliquem habere et Fidem, et non habere Charitatem? Multi sunt, qui credunt, et non amant. Nec enumerandi sunt homines. Dæmones invenimus credidisse quod credimus, et non amare quod amamus. Nam, cum arguerat apostolus Jacobus eos, qui sibi putabant sufficere, ut crederent, et nolebant bene vivere, quod non fit, nisi de Charitate; bona enim vita ad Charitatem pertinet, nec potest habens Charitatem male vivere, quia hoc ipsum bene vivere nihil est aliud, quam impleri Charitate. Cum ergo quidam jactarent se, quod credidissent in Deum, et nolent bene vivere, atque congruenter tantæ Fidei, quam perceperant, dæmonibus eos comparavit dicens: *Tu, inquit, dicis, quia unus est Deus. Bene credis; sed et dæmones credunt et contremiscunt* (Jacob. ii, 19). Si ergo tantummodo credis, et non diligis, adhuc cum dæmonibus tibi commune est. Petrus dixit: *Tu es Filius Dei; et dictum est illi: Utcuique es, Simon Bar-Jona, quia non revelavit tibi caro et sanguis, sed Pater meus, qui in cælis est* (Matth.

xvi, 16, 17). Invenimus et dæmones dixisse: *Quid nobis et tibi est, Fili Dei* (Id. viii, 29)? Filium Dei constituentur Apostoli, Filium Dei constituentur et dæmones. Confessio videtur par, dilectio dispar. Illi credunt, et amant, illi credunt et timent. Amor expectat præmium, timor pœnam. Ergo invenimus posse quemquam habere etiam Fidem, et non habere Charitatem. Nemo ergo se jactet de quocumque Ecclesiæ dono, si forte eminet in Ecclesia aliquo attributo sibi dono, sed videat utrum habeat Charitatem. Nam locutus est idem apostolus Paulus, et enumeravit multa dona Dei (1 Cor. xii), in membris Christi, quæ est Ecclesia, et ait dona propria quibusque Membris esse attributa, nec posse fieri ut omnes habeant unum donum. Nec quisquam tamen sine dono remanebit. Apostolus ait Prophetas, Doctores, Interpretatores, linguis locutores, habentes virtutes sanitarum, habentes adiutoria, gubernationes, genera linguarum. Dicta sunt hæc, et alia videmus in aliis, alia in aliis. Non ergo doleat aliquis, non sibi esse concessum quod videt alii concessum. Habeat Charitatem, non invideat habenti, et non illo habet, quod non habet. Quidquid enim habuerit frater meus, si non invidero, et amavero, meum est. In me non habeo, sed in illo habeo. Non esset meum, si in uno corpore, et sub uno Capite non essemus.

V. Sinistra manus verbi gratia in corpore habet anulum, et dextra non habet. Numquid illa sine ornamento remansit? Respice singulas manus, et videbis unam habere, aliam non habere. Respice compagem corporis, cui hærent ambæ manus, et vide eam, quæ non habet, in illa habere, quæ habet. Oculi vident, qua eatur; pedes eunt, quo oculi prospiciunt. Nec pedes possunt videre, nec oculi ambulare. Sed respondet tibi pes: *Habeo et ego lumen, sed non in me, sed in oculo. Non enim oculus sibi videt, et mihi non videt. Dicunt et oculi: Et nos ambulamus, non in nobis, sed in pedibus. Non enim pedes se ipsos portant, et nos non portant. Singula ergo membra singulis et propriis officiis distributa peragunt, quod imperat animus. Omnia tamen in uno corpore constituta et unitatem tenentia nec arrogant sibi, quod altera membra habent, si forte illa membra non habent, nec putant esse a se alienum, quod in uno corpore similiter habent. Denique, fratres, si alicui membro corporis molestiarum aliquid accidat, quæ membra suum auxilium denegabunt? Quid tam extremum videtur in homine, quam pes? Et in ipso pede quid tam extremum, quam planta? Et in ipsa planta quid tam extremum, quam ipsa cutis, unde terra calcatur? Ita tamen hoc extremum universi corporis compage delinetur, ut, si in ipso loco spina calcetur, ad auxilium spinæ eruendæ omnia membra concurrant. Continuo complicantur poplites, curvatur spina, non illa, quæ hæsit, sed quæ totum dorsum continet, sedetur, ut spina eruatur; jam sedere, ut hoc fiat, totius corporis est. Quam exiguus locus in molestia est! Tantillus locus est, quantum spina pungere potuit, et tamen illius extremi, et exigui loci molestia a*

toto corpore non relinquitur. Cætera membra nihil dolent, et in illo uno loco omnia dolent. Ipse inde Apostolus dedit Charitatis exemplum, exhortans nos, ut ita nos diligamus invicem, quemadmodum se in corpore diligunt membra. *Si patiat, inquit, unum membrum, compatiuntur et alia membra, et si glorificatur unum membrum, congaudent omnia membra. Vos estis corpus Christi et membra (1 Cor. xii, 26)*. Si se diligunt membra, quæ habent caput in terra, quomodo se debent membra diligere, quorum caput in cælo est. Certe nec ipsa se diligunt, si a suo capite deseruntur. Cum vero illud caput ita sit caput, et ita exaltatum sit, et ita in cælo ad dextram Patris collocatum, ut tamen laboret in terra, non in se, sed in membris suis, ita ut dicat in fine : *Esurivi, sitivi, hospes fui; quando ei dicitur : Quando te vidimus esurientem, et sitientem?* et tanquam respondeat : Ego caput in cælo eram, sed in terra membra sitiebant, denique ait : *Cum uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis, rursusque non facientibus : Cum uni ex minimis meis non fecistis, neque mihi fecistis (Math. xxv, 35-45)*, huic capiti non nisi per Charitatem connectimur.

VI. Sic enim, fratres, singula membra in officiis suis videmus agere opus proprium, ut oculus videat, non autem operetur; manus autem operetur, non tamen videat; aures audiat, nec videat, nec operetur; lingua loquatur, nec audiat, nec videat, et cum sint singula suis officiis distincta atque discreta, una tamen compage corporis colligata habent aliquid commune in omnibus. Officia diversa sunt, sanitas una est. Hoc est ergo in membris Christi Caritas, quod est in membris corporis sanitas. Meliori loco positus est oculus, in eminenti, et tanquam ad consilium in arce constitutus, unde prospiciat, unde videat, unde ostendat. Honor magnus in oculis, et loco, et sensu ardentiore, et agilitate, et vi quadam, quam cætera membra non habent. Proinde plerumque homines per oculos suos jurant, quam per quodlibet alterum membrum. Nemo alicui dixit : Sic te diligo quomodo aures meas, et est aurium sensus oculis suppar, et proximus. Quid de cæteris dicam? Quotidie dicunt homines : Sic te diligo tanquam oculos meos. Et Apostolus significans majorem in oculis habere (a) dilectionem, quam in cæteris membris, cum se dilectum ab Ecclesia Dei diceret, ait : *Testimonium enim vobis perhibeo, quia, si fieri posset, oculos vestros eruissetis, et dedissetis mihi (Galat. iv, 15)*. Nihil ergo in corpore sublimius oculis et honoratius, et nihil in corpore extremius fortasse, quam digitus minimus pedis. Cum ita sint, expedit tamen in corpore digitum esse, et sanum esse, quam oculum esse, et in perturbatione lippire. Sanitas enim, quæ communis est omnibus membris, pretiosior est officiis singulorum. Ita vides in Ecclesia hominem parvum aliquod donum habentem, et tamen habentem Charitatem; alterum eminentem forte in Ecclesia aliquo majore dono, et tamen non habentem Charitatem. Ille sit extremus di-

gitus, ille sit oculus. Ille magis pertinet ad corporis compagem (a), qui potuit obtinere sanitatem. Denique molestum est corpori cætero, quidquid ægrotarit in corpore, et datur quidem ab omnibus membris opera, ut sanetur, quod ægrotum est, et plerumque sanatur. Si autem sanatum non fuerit, et tantam putredinem conceperit, quæ sanari non possit, ita consulitur omnibus membris, ut de corporis compage perdatur.

VII. Fuerit ergo, nescio quis, Donatus, quasi oculus in corpore, fuerit; ita non scimus, qualis fuerit, sed prorsus talis fuerit, qualis dicitur, quid illi profuit excellentia honoris et gloriæ? Tenere non potuit sanitatem, quia non habuit Charitatem. Denique isti putrefacti sunt, ut necessario præciderentur, et quod se habere aliquos dicunt, vermes putredinis sunt. Præcisi vermes sunt, nec sanitatem possunt admittere. Etenim tandiu membrum admittit sanitatem, quandiu est de corpore non præcisum. De cæteris enim sanis manat sanitas ad vulneris locum; cum autem fuerit præcisum membrum, ubi vulnus est, qua, et unde ad illud sanitas veniat, non invenitur. Ideo et sarmentis præcisis comparantur, et concurrunt cum apostolica lectione evangelica lectio. Et ibi enim Dominus, ut maneamus in illo, non nobis maxime commendavit nisi Charitatem : *Ego sum, inquit, vitis, vos estis sarmenta, Pater meus est agricola. Sarmentum omne, quod in me dat fructum, purgat illud, ut magis fructum offerat; quod autem in me non dat fructum, præcidet illud (Joan. xv, 1, 2)*. Fructus de ipsa Charitate, quia non venit fructus nisi de radice. Dicit autem Apostolus : *Ut in Charitate radicati et fundati (Ephes. iii, 17)*. Ibi est ergo radix, unde omnis fructus exurgit. Qui cœpit dissentire a radice, quamvis videatur aliquantum manere, aut præcisus est latenter, aut aperte etiam præcidendus; fructum enim afferre nullo pacto potest. Illi erant aliquando in unitate. Præcisi sunt. Unde præcisi sunt? Ab unitate. Sed vos estis, inquiunt, præcisi. Quid facimus? Ego dico : Vos estis præcisi. Vos dicitis : Vos estis præcisi. Judicet Deus. Distulimus itaque questionem, et ad iudicium Dei misimus? Non plane. In multis rebus facimus hoc, ubi nondum apparet sententia Dei. Ubi autem apparet, utamur, non differamus. Scripturam profero, et video, quis unde præcisus sit. Si enim Scriptura testimonium perhibuit Parti Donati, alicui Ecclesiæ in terrarum aliqua parte constitutæ, sicut in parte Africa constituta est Pars Donati, dicant nos præcisos, et dicant se esse radicatos. Si autem Scriptura testimonium non perhibet nisi Ecclesiæ, toto orbe diffusæ, quid querimus litis nostræ iudicem hominem? Deum habemus. Nondum præsidet in iudicio, jam præsidet in Evangelio.

VIII. Judicatus est modo Crispinus hæreticus (b). Sed quid ait? Numquid evangelica sententia superatus sum? Inde se asserens victum non esse, quia

(a) Pro compagem, ut Ovid. Cels. Seneca, Plin. etc.

(b) Anno 401. Vide Augustini *Vitæ* L. V. c. 11. T. XI. edit. Maur. col. 259. ipsumque Augustinum variis locis.

(a) Melius : *haberi*.

Proconsul contra illum judicavit, non Christus. Si ergo iudicium hominis parvi pendit, quare a Proconsule ad Imperatorem appellavit? Ipsius Proconsulis iudicium ipse flagitavit, ipse dixit: Audi me. Non sum hæreticus. Cujus iudicium flagitasti ejus iudicium displicet tibi? Quare? Quia contra te judicavit? Si pro te judicaret, bene judicaret. Quia contra te judicavit, male judicavit. Antequam judicaret, bonus iudex erat, cui dixisti: Non sum hæreticus. Audi me. Sed judicavit Proconsul, inquit, secundum leges Imperatorum, non secundum leges Evangelii. Ita fecerit, secundum leges Imperatorum Proconsul judicaverit. Si ergo male contra te judicant Imperatores, quare a Proconsule ad eorum iudicium provocasti? Jam erant leges Imperatorum contra te, an nondum erant? Si nondum erant, non secundum ipsas Proconsul judicavit. Si jam erant, numquid pro te Imperatores contra leges suas iudicaturi sunt? Deinde quæro abs te: Ipsæ leges Imperatorum quæ sunt contra te? Quid factum est? doce me! Manifestum est enim, et non negatur, multas Imperatorum leges esse adversus ipsos. Unde hoc contigit? Unde hoc factum est? Nos forte persecuti sumus, et multa mala Imperatoribus de vobis diximus? Hoc quidem dicunt his, quos miseros decipiunt imperitos. Causam enim, quemadmodum illo tempore gesta est, penitus occultant eis, quos decipere volunt. Sed, quantumlibet occultent, eruitur, patescit, publicatur, in notitiam profertur etiam invidiorum, et recusantium. Claudentes oculos, ac nolentes lucem videre ipsa lux feriat. Non eis liceat dissimulare manifesta! Non eis liceat averti a patentibus! Non eis liceat aperta operire! Urgeam eos manifesta veritate. Vos Imperatoris iudicium flagitastis. Mentimini! inquit. Extant chartæ publicæ (a). Ipsi Donatistæ de Parte Majorini, qui prior ordinatus est, contra Cæcilianum adierunt Proconsulem tunc Anullinum (b), et detulerunt libellos accusatorios de nomine Cæciliani, et in aluta (c) signatos, dicentes, sed adversus Cæcilianum criminata (d) quæ illo libello scripssissent, et rogantes, ut ipsam accusationem eorum mitteret ad comitatum (e) Imperatori. Extat relatio Anullini Proconsulis scribentis ad Imperatorem Constantinum: quod homines de Parte Majorini venerint ad illum cum libellis de accusatione Cæciliani, rogantes ut eosdem libellos mitteret Imperatori, et se dicit fecisse, quod illi rogaverunt. Scripsit Imperator ad Melchadem (f) epi-

(a) Anterioris videlicet causæ sub Constantino M. inter Majorinum et Cæcilianum. Vide *Epist. Cleri Hippon.* inter Augustinianas LXXXVIII. edit. *Maur.* T. II. col. 213. ipsiunque S. Patrem non uno loco.

(b) Anullinum scribunt Mauriani, et rectius fortasse, quamvis in Aut. Pagii *Dissert. Hypat.* ad an. Chr. 199. P. Corn. Anullinum, ad an. vero 216. sex. Corn. Anullinum habeamus Coss.

(c) Tenuior pellicula, membranzæ instar, ut videtur, quæ obvolvuntur Libelli supplices. Occurrit etiam in *Epistola Cleri supracit.*

(d) Videtur omissum: habere.

(e) Id est, ad Palatium. Adi *Ducang. Gloss.* h. v.

(f) Melchadem, Melchadem Pont. Rom. Quis vero Marcus additus? An ille qui deinceps a Melchiade secundus Pontificatus gessit? An unus e tribus Episcopis Gallicis iudicium illi adunatis?

scopum et Marcum, transferens ad illos causam ecclesiasticam, et removens a se. In eisdem litteris scribit Imperator: misisse se chartas misas ab Anullino, et in ipsis litteris ignorat (a), quæ ille chartæ sint, sed in relatione Anullini cognoscitur, quæ hodie publicis codicibus continentur. Deinde scribit idem Constantinus ad Anullinum, ut partes Romam dirigat ad episcopale iudicium. Refert etiam Anullinus in extremo: misisse se partes. Vos ergo istis ad Imperatorem, vos causam Ecclesiæ ad humanam potestatem detulistis. Ille melior, quam vos. Vos enim ad Imperatorem deferbatis, ille ad Episcopos. Dicta est causa in episcopali iudicio illis primo accusantibus. Prolata est sententia pro Cæciliano. Illi non contenti iudicio ecclesiastico murmurare cœperunt, rursus eundem Imperatorem adierunt, post episcopale iudicium quærentes imperiale iudicium. Dedit alterum ecclesiasticum apud Arelatum (b). Ab ipso etiam iudicio illi ad ipsum Imperatorem appellaverunt. Victus importunitate eorum voluit et ipse causam suscipere, atque cognoscere. Suscepit, cognovit, Cæcilianum innocentissimum iudicavit, etiam omnes iussiones Imperatorum contra illos. Quid mirum? Cujus iudicium flagitasti, ejus sententiam recusare audes? Quare ad illum voluisti deferre iudicium? Habebas Ecclesiam in Africa, non habebas in toto orbe terrarum? Sed quo ibant, unde se jam ipsi præciderant? Illi jam in Ecclesia non hærebant, sed Imperator ibi hærebat, ad quem iudicium referebatur. Proinde ille mansuetissime Episcopos voluit iudicare, et illis postea cessit, ut etiam ipse iudicaret. Inde sunt leges adversus vos; videte, si non contra vos. Primo vos ipsi fuistis, vos primi accusatores, vos extremi appellatores, vos novissimi murmuratores. Nunquid tamen, inquit, ex Evangelio superatus sum? Ex eo iudicio superatus es, quod tu ipse delegisti.

IX. Sed non recusamus evangelicam sententiam. Plane, etsi non diceret, nos legeremus, nos erueremus, nos ostenderemus. Recitetur Evangelium? Videamus, ubi esse dicit Ecclesiam Dominus Jesus Christus. Illi certe et aures nostræ, et corda patere debent. Ipsum audiamus. Dicat nobis, Ecclesia ubi sit. Si in Africa esse dixerit Ecclesiam suam, omnes confluamus in Partem Donati. Si in toto terrarum orbe dixerit Ecclesiam suam, redeant ad corpus membra præcisa, non enim sic fracti sunt rami, ut denuo inseri non possint. Habes apostolum Paulum dicentem. *Sed dicitis: Fracti sunt rami, ut ego inserar. Bene. Propter incredulitatem fracti sunt; tu autem fide stas. Noli altum sapere, sed time. Nam, si Deus naturalibus ramis non pepercit, neque tibi parcat (Rom. xi, 19-21).* Fracti enim erant Judæi, tanquam rami naturales, et insertæ erant Gentes, tanquam oleaster in olivam. Ex his insertis ramis, et ex hoc inserto oleastro omnes sumus participes olivæ. Sed, sicut minatus erat Apostolus superbientibus ramis oleastri,

(a) Putem: ignoratur, et paulo post: continetur.

(b) Anno 314. altero post damnationem Romanam.

tales isti facti sunt superbiendo, ut cum illis naturalibus ante amputatis, et ipsi superbia præcidi mererentur. Sed quid ait Apostolus? *Et illi, inquit, si non permanserint in infidelitate, inserentur (Rom. xi. 23)*, et tu, si non permanseris in fide, excideris. Nemo ergo in vite superbiat, nemo præter vitem desperet. Si superbis in vite, observa, ne præcideris. Si præter vitem positi sunt, non desperent, audeant inseri. Non enim manu sua inserendi sunt. Ait enim: *Potens est Deus iterum inserere illos (Ibid.)*. Non dicant: Unde fieri potest, res præcisa, ramus fractus ut denuo inseratur? Recte dicis fieri non posse, si interrogas humanam facultatem, non, si interrogas divinam majestatem. Quid enim? Quod jam factum est a Domino, facere potest aliquis agricolarum? Oleastrum tulit, et in olivam inseruit, et oleaster in olivam insertus non baccas amaras, sed olivam dedit. Faciat hoc modo aliquis; inserat oleastrum in olivam, videbit nihil procedere, nisi baccas oleastri. Potens ergo fuit Deus non olivam in oleastro, sed oleastrum inserere in oliva, et oleastrum facere participem pinguedinis olivæ, ut exuta amaritudine pinguedine indueretur, et non erit potens te præcisum per superbiam inserere per humilitatem? Bene, inquit, hortaris me, sed prius meo ostende præcisum, ne forte te ipsum hortari debeas, ut ad me venias, non me, ut in te inserar. Audeo dicere: Audi me, et tamen timeo dicere: Audi me. Timeo enim, ne contemnat hominem. Imo hortor, ut contemnat hominem. Si enim contemneret hominem, non esset de Parte Donati. Homo enim fuit Donatus. Ergo, si nostra verba dicimus, contemnamur; si Christi verba dicimus, ille audiatur, qui non gratis auditur, et non gratis contemnitur. Auditur enim ad præmium, non auditur ad supplicium. Ipsum audiamus. Ipse Dominus dicat nobis.

X. Ecclesiam innumerabilibus locis ostendit, sed tamen commemorem unum aliquod. Post resurrectionem, nostis, fratres, ostendit se Discipulis suis, cicatrices demonstravit, palpandum præbuit, non solum videndum. Illi autem tenentes, et palpantes, et agnoscentes, adhuc tamen præ gaudio hæsitabant, sicut Evangelium nos docet, cui oportet credere, cui nefas est non credere. Dominus autem adhuc hæsitantibus præ gaudio, et dubitantibus intulit firmitatem de Scripturis, et ait: *Hæc dicebam vobis, cum adhuc essem vobiscum, quia oportet impleri omnia, quæ scripta sunt in Lege, et Prophetis, et Psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas, et dixit eis: Quia sic oportebat Christum pati, et resurgere tertia die, et prædicari in nomine ejus pœnitentiam, et remissionem peccatorum per omnes gentes incipientibus ab Jerusalem (Luc. xxiv. 44, 47)* Ibi tu non es. Ibi ego sum. Quid expectas hominem, qui de te judicet de tribunali? Audi Christum de Evangelio. *Per omnes gentes, inquit, incipientibus ab Jerusalem*. Tu ibi es? Communicas omnibus gentibus? Communicas ei Ecclesiæ, quæ diffusa est per omnes gentes incipiens ab Jerusalem? Si communicas, ibi es, in vite es, præcisus non es. Ipsa est enim vitis, quæ crevit, et

implevit totum orbem terrarum, corpus Christi, Ecclesia Christi, cujus caput in cælo. Si autem non communicas, nisi Afris, et de Africa, qui quo poteris, clanculo mitis, qui consolentur peregrinos, non te invenis in Parte remansisse, a Toto præcisum esse? Quid dixisti in judicio Proconsulis? Catholicus sum. Vox est ipsius. De Gestis recitatur. Catholicus Totum tene. *Holon (a) enim Totum est, et inde appellata est Ecclesia catholica, quia per Totum est. Numquid Catterica dicta est, et non Catholica? Meros enim pars est, Holon totum est.* De græco verbo dicta est Catholica, secundum totum. Ergo communicas Universo? Non, inquit. Ergo in parte es, quomodo Catholicus es? Multum interest inter Totum, et Partem. Unde accipit nomen Catholica? Tu enim accepti nomen de Parte Donati, Catholica nomen accepit ab universo orbe terrarum. Sed nos dicimus in universo esse, et Deus forte non dicit? Evangelium commemoravi, ex Evangelio recitavi. *Per omnes gentes, inquit, incipientibus ab Jerusalem*. Non inde venit ad Africam? Si enim cœpit ab Jerusalem, implendo omnia venit ad te, non siccando. Quis est, qui dicat: Ductus est rivus de fonte, ut veniret ad me, siccavit (b) in via, et pervenit ad me? Si in via siccavit, ad te qua pervenit? Utiq; implendo omnia pervenit ad te. Ingrate rive, quare fontem blasphemus? Nisi manaret, non implereris. Sed timeo, ne tu siccaveris. Etenim omnis rivus a fonte præcisus siccet, necesse est. De siccitate aspera loquuntur adversus Ecclesiam; lenia loquerentur, si rigarentur. Catholicus sum. Quid est Catholicus? Homo de Numidia? Interroga saltem Græcos. Non est utiq; Catholicus verbum Punicum, sed verbum Græcum. Interpretem quære. Merito erras in lingua, qui non consentis omnibus linguis.

XI. Spiritus quando venit de cælo, et implevit eos, qui in Christum crediderant, omnibus linguis locuti sunt, et hoc erat signum illo tempore accepisse Spiritum sanctum, si quis linguis omnium loqueretur (Act. ii, x et xix). Numquid modo fidelibus non datur Spiritus sanctus? Absit ut hoc credamus, alioquin spem non habebimus. Et illi utiq; fatentur dari fidelibus Spiritum sanctum, et nos hoc dicimus, hoc credimus, hoc maxime, et in sola Ecclesia catholica fieri assequamur (c). Sed illi sint Catholici, illic datur Spiritus sanctus. Nos simus Catholici, hic datur Spiritus sanctus; modo, quid intersit, non quæramus, qui sint Catholici; manifestum est, quia datur Spiritus sanctus. Quare modo linguis omnium non loquuntur, qui Spiritum sanctum accipiunt, nisi, quia tunc in paucis figurabatur, quod postea in omnibus ostenderetur? Quid enim pronuntiavit Spiritus sanctus commens (d) corda eorum, quos tunc impleverat, et docens eos linguas omnes? Vix discit homo duas aut tres, aut per magistros, aut per regiones, in quibus

(a) ὅλον. Et mox. ἄποκ. Inde, ut *Kabbalah*, formatum *κατα*.

(b) Neutrum verbum, ut apud Caton. de Re rust. *ἔτι πληνῆν, et siccaverit.*

(c) Ita membranzæ, sed rescribo: *attestamur.*

(d) Puto: *commovens.*

versatur aliqua consuetudine, ut multum tres, aut quatuor linguas. Omnibus linguis loquebantur, qui impleti a sancto Spiritu erant, verum et locuti repente, non paulatim discentes. Quid ergo tunc ostendebat Spiritus? Dic mihi, quare modo hoc non facit, nisi quia aliquid significando faciebat? Quid significabat, nisi Evangelium per omnes linguas futurum? Audeo dicere. Et modo loquitur Ecclesia omnibus linguis. In omnibus enim linguis clamat Evangelium, et quod modo dicebam de membris, hoc dico et de linguis. Et quomodo dicit oculus: Mihi ambulat pes, sic et pes dicit: Mihi videt oculus, sic et ego dico: Lingua mea est græca, lingua mea est hebræa, lingua mea est syra. Omnes enim una fides tenet, omnes enim una charitatis compago concludit. Quod per Dominum demonstratum est, hoc per Prophetas ante prædictum est. *In omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum* (Psal. xviii, 5). Ecce quousque crevit Ecclesia, quæ appellatur a Toto, Catholica. Et vide, quia omnes lingue ierunt per omnes terras. *Non sunt loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum* (Ibid. 4).

XII. Hanc ergo Ecclesiam teneo, tu illam non tenes. Si ergo præcisus es, agnosce, unde præcisus es. Redi, et inserere, ne arescas, et in ignem mittaris. Loquuntur Prophetæ, loquuntur Apostoli, loquitur Dominus de Ecclesia toto orbe diffusa. Contra te dicunt omnes isti sententiam. A Proconsole ad imperiale iudicium. Ab Evangelio quo? An forte ad Donatum? Donatus iudicabit contra Christum? An Donatum iudicat Christus? Quid tibi dicturus est Donatus? Ego Christum meum prædicavi de Africa. Quid dicturus? An: Me pro Christo opposui, et: Ego Christo successi? Hoc restat, ut dicat, quia a corpore præcidere ausus est homines, quia Christo successit. Ecce Christi sententia, ecce Evangelia. *Per omnes gentes, inquit, incipiens ab Jerusalem. Cœpit ab Jerusalem. Ibi venit Spiritus sanctus, ibi erant Apostoli, quando in illos supervenit, inde cœpit Evangelium prædicari, inde diffundi per omnes gentes, inde postea venit in Africam. Quo postea venit? Ipsos deseruit? Imo non deseruit, si nolint. Nam et nos Afri sumus. Utique Evangelium, quod venit in Africam, manet hic in Catholicis Afris, quo modo in omnibus gentibus manet. Nam et per omnes gentes sicut Hæretici, alii ibi, alii hic, et non sunt nati (a) Afri, qui sunt in illis gentibus. De vite præcisus sunt. Catholica enim novit omnes, ipsi se non noverunt. Etenim vitis, unde sarmenta præcisus sunt, novit omnia sarmenta, et, quæ in se manent, et quæ de se præcisus sunt. Etenim ubique diffusa est Ecclesia catholica. Illa sarmenta, ubi præcisus sunt, ibi remanserunt, ad alias partes, et alias partes pervenire non poterunt. Illa autem ubique diffusa ubique tenet suos, ubique plangit præcisos. Clamat ad omnes, ut revertantur, et inserantur. Clamor ejus non auditur, sed tamen ubera Charitatis manere exhor-*

(a) Membranzæ prave: not. Fortasse, quia sequitur: *noverit, noverunt.*

tatione non quiescunt. Sollicita est pro præcisus, clamat in Africa ad Donatistas, clamat in Oriente adversus Arianos, adversus Photinianos, adversus alios, atque alios. Quia enim ubique diffusa est, ubique invenit, contra quos clabet, quia in illa erant, et de illa præcisus sunt. Sarmenta cœperunt infructuosa esse, et præcisus sunt. Si non permanent in infidelitate rursus inserentur. Hæc audite, fratres, cum timore, ne superbiatis; cum Charitate, ut etiam pro illis oratis. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XX.

De verbis Psalmi xxxviii, vers. 4-5. Dixi: Custodiam vias meas, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Sollicitudo de profectu quotidiano, et inde divini auxilii imploratio. II. Usus Linguz tam necessarius, quam periculosus. III. Lingua regitur ab animo. IV. Lingua dolosa Judæorum confusa. V. Linguz bonus usus in muliere adultera. VI. Adulteræ confessio nobis instructio. VII. Quomodo agendum cum conviciatore. VIII. Conviciatoribus ignoscendum, et pro eis orandum. IX. Inquiritur in finem hominis. X. Finis hominis Christus est. XI. Fide et operibus hic finis attingitur. XII. Scopus tentationum, et quomodo in iis versandum. XIII. Dictorum repetitio.

I. CHRISTIANORUM est, quotidie in Deum proficere, et de Deo, vel de donis ejus semper gaudere. Peregrinationis enim nostræ tempus brevissimum est, et patria nostra sine tempore est. Inter æternitatem enim et tempus multum distat. Hic conquiritur pietas, illic requiescitur. Inde quotidianis diebus, quasi boni negotiatores, noverimus, quid profecerimus. Non tantum enim studiosi esse debemus in audiendo, sed vigilantes in operando. Hæc schola, in qua Deus solus magister est, bonos quærit discipulos, non fugitivos, sed studiosos. Apostolus dicit: *Studio non pigri, spiritu ferventes, spe gaudentes* (Rom. xii, 11). In hac ergo schola, fratres, quotidie discimus. Aliud discimus in præceptis, aliud in exemplis, aliud in sacramentis. Sunt ista medicamenta vulnerum nostrorum, et fomenta orationum nostrorum. Modo respondimus: *Exaudi orationem meam, et precem meam, Domine! Inaurire (b)*, hoc est: *Auribus percipe lacrymas meas* (Psal. xxxviii, 13). Quid putas, iste petitur est, qui primo sibi Deum cupit propitium esse? Quid ab illo expetiturus est? Videamus, discamus. Forte divitias petitur est, forte in hac vita aliquam felicitatem? Dicat ergo nobis, quid petitur est, qui primo Deum deprecatur. Vidit enim, quod

(a) In Codice fol. 68. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. Agit præcipue de usu Linguz, et de fine Hominis. Ut nihil dissimulem, quædam mihi mihi mihi mihi videntur, quædam esse infra Augustini dignitatem, verba etiam Psalmi non semel inopportune repeti, et intrudi, atque adeo interpolatorem suspicor. Expendant, qui lectioni D. Doctoris me magis innotuit sunt. Locus in Editione esset post Sermonem XVI.*

(b) Insolens fictio verbi *maurior* ad gratæ servitium, quod LXX, hoc loco.

ex se habere non potuit, sed a Deo habere potuit. Audierat enim: *Petite, et accipietis* (Joan. xvi, 24). Noverat ergo, quid esset petiturus, qui primo Deum rogavit. Ergo *Exaudi, Deus, orationem meam!* Et quasi interrogatus: Quid vis, quid pulsas, quid clamas, quid interpellas? Audiam. Quid vis? Quid volo? ait. Audi voluntatem meam, et perfice opera tua. Quæ est voluntas mea? *Dixi; Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea* (Psal. xxxviii, 4). Arduam rem iste disponit, sed non dubitat, quoniam primo Dominum deprecatus est. Noverat enim magisterium Pauli: *Non ego, sed gratia Dei mecum* (1 Cor. xv, 10).

II. *Dixi ergo: Custodiam vias meas.* Quas vias? Terrenas. Nunquid per linguam ambulamus in terra? Aut pedibus nostris in terra ambulamus, aut pedibus alienis. Aut animalibus vehimur, aut pedibus nostris imus. Quid est ergo? Quam iste viam quærit? Ne delinquat in lingua sua. Magna doctrina, videte, fratres. Numquid enim, quemadmodum una hora possumus cibum accipere, et refecti recedere, sic possumus momento uno loqui etiam, et silere? Quemadmodum enim habemus oculos ad vivendum, aures ad audiendum, cæterosque sensus ad percipiendum, sic iterum linguam ad loquendum. Est nobis magna necessitas linguæ. Aut aliquid auditurus es, ut respondeas, aut aliquid dicturus es, ut doceas. Numquid oculo dicturus, et non lingua? Et si aure auditurus es, lingua responsurus es. Quid facimus de tam utili membro? Inde Deum rogamus, inde satisfacimus, inde laudes dicimus, inde una voce concinentes Deo cantamus, inde quotidianis diebus aut misericordes effecimur, cum aliis loquimur, aut consiliadamus. Quid facimus nunc? Ipsa lingua nostra vobis ministerium exhibet. Quid facimus, ut non delinquamus in lingua, maxime cum dictum sit: *Mors et vita in manibus linguæ* (Prov. xviii, 21). Et iterum dictum sit: *Multos vidi cadentes per casum gladii, sed non sic, quomodo qui ceciderunt per linguam* (Eccli. xxviii, 22)? Iterum dictum est: *Et lingua in membris nostris consituitur, quæ maculat totum corpus nostrum* (Jacob. iii, 6). Inde iterum idem Dominus: *Docuerunt linguam suam loqui mendacium* (Jerem. ix, 5). *O docuerunt!* Facit enim consuetudinem loqui mendacium. Etiam, si non vis, illa loquitur mendacium. Quemadmodum enim, si rotam volvas semel (Jacob. iii, 6), jam, ut manu impuleris, illa ipsa figura et rotunditate, vel ipso instabili, et quasi naturali cursu currit, sic et lingua nostra, opus est (a) ut non doceatur loqui mendacium; jam enim ultro sponte currit ad id, ad quod facilius potest moveri. Aliud habes in corde, aliud illa aliquando volvit ex more. Quid facturus es? Quæ, videtis, fratres! quæ statera cordis facienda est, ut lingua aliquid proferat! Neque enim sponte movetur. Intus est, qui movet.

III. Est enim quedam vis, quæ se, et cætera ministeria sua movet. Opus est, ut bonus sit ille, qui

(a) Trajecit voces Librarius. Lege: *Opus non est, ut doceatur, etc.*

regit, et quamlibet malam consuetudinem adjutus per gratiam vincit. Bonus sit minister, et quiescit ministerium. Miles habet arma, sed si non forierit (a), nihil facit arma. Sic et lingua in membris nostris arma animæ nostræ sunt. De ipsa dictum est: *Inquietum malum* (Jacob. iii, 8). *O inquietum!* Quis fecit istud malum, nisi inquietus? Tu noli esse inquietus, et non est hoc malum. Tu noli agitare (b), et non est, quæ se agitet. Neque enim animus est, ut moveatur; Corpus est enim. Jacet. Noli movere, et non movetur. Vide autem, quomodo moves (c). Ipsa est illa, de qua multi fraudibus studentes, et avaritiæ servientes, cum cœperint de negotiis aliquid agere, ejiunt membrum factum ad laudem Dei, et ibi blasphemant Deum, et dicunt: Per Christum! tantum emi, tantum vendo. Quando (d) interrogavi te: Jura mihi, quantum vendis? Ego te interrogavi: quantum vendis? Decem follibus vendo, viginti follibus (e). Per Christum juras? Per oculos tuos jura, per filios tuos jura, et ipsa hora contremiscit conscientia. O impietas linguæ! Creatorem contempsisti, creaturam custodisti. *O inquietum malum, plena veneni mortiferi!* In ipsa benedicimus Deum, et Patrem. Deum propter naturam, Patrem propter gratiam. Et in ipsa maledicimus hominem, qui factus est ad imaginem Dei (Jacob. iii, 8, 9). Attendite, fratres, quid portetis! Ecce dico, quid portemus. Et ego enim vobiscum homo sum. Sed recurramus.

IV. *Exaudi, Deus, orationem meam.* Inde sunt illi Judæi, quos modo in Evangelio legimus. Utique lingua illos perduxit ad mortem. Modo enim in Evangelio audivimus. Adduxerunt, inquit, Judæi quamdam mulierem licet meretricem ad Dominum, tentantes illum, et dicentes: *Magister, hæc mulier modo comprehensa est in adulterio* (Joan. viii, 4). In lege Moysis scriptum est, ut quæcumque fuerit in adulterio comprehensa, lapidetur. *Tu quid dicis?* Hoc lingua dicebat, sed creatorem non agnoscebat. Nolebant isti orare, ut dicerent: *Eripe animam meam a lingua dolosa* (Psal. cxix, 2). Dolose enim accesserant, hoc enim volebant agere. Venerat enim Dominus: *Non legem solvere, sed implere* (Matth. v, 17), et peccata dimittere. Dixerunt ergo apud se Judæi: Si dixerit: *Lapidetur!* dicemus ei: Ubi est, quod peccata dimittis? Non tu es, qui dicis: *Donata sunt tibi peccata tua* (Id. ix, 5; Marc. ii, 5-9; Luc. v, 23)? Si dixerit: *Dimittatur!* dicemus: Ubi est, quod legem venisti adimplere, non solvere? Videte linguam dolosam ad Deum. Ille, qui venerat redemptor, non damnator (venerat enim *redimere, quod perierat* (Matth. xii, 11) aversus est ab ipsis, quasi conspiceret eos nolens. Non vacat aversio ista ab ipsis. Intelligitur aliquid

(a) Ita scripti pro: *fecerit*, quod habent membranæ.

(b) Rectius fortasse: *agitari*.

(c) Videtur excidisse: *linguam*.

(d) Codex habet: *Quare*.

(e) Aut pro Marsupiiis certam pecuniæ summam contentibus, ut est apud Juvenal. et Veget. aut pro ipsa quadam Nummorum specie, de qua vide *Sirmundum in not. ad Sermones August. Opp. T. I. Paris. 1696. col. 348.* Ipse S. Doctor *Folles* memorat T. V. col. 219. et 1890.

in hac aversione. Quasi diceret: Peccatricem mihi adducitis, Peccatores! Si putatis, quia damnare de-
leo peccata, a vobis incipio. Et ipse, qui venerat
donare peccata, ait: *Qui se scit vestrum sine peccato
esse, prior in illum lapidem mittat (Joan. viii, 7)*. O
responsio, vel propositio! Si mittere voluissent lapi-
dem in peccatricem, ipsa hora iterum recitaretur: *In
quo iudicio iudicaveritis, iudicabitur de vobis (Math.
vii, 2)*. Damnastis, damnabimini. Illi tamen, etsi
creatorem non agnoscebant, conscientiam suam scie-
bant. Ponentes invicem faciem post faciem, ut nec
ipsi se propter confusionem videre vellent, a senio-
ribus (hoc dixit Evangelista) usque ad minores om-
nes egressi sunt. Dixerat enim Spiritus sanctus: *Omnes
declinaverunt, simul inutiles facti sunt. Non
est, qui faciat bonum, non est usque ad unum (Psal.
xliii, 3)*.

V. Et exierunt omnes. Remansit solus, et sola.
Remansit creator, et creatura; remansit misera (a),
et misericordia; remansit, qui suum reatum agno-
scebat, et qui peccatum dimittebat. Nam ipsum est,
quod conversus scribebat in terra. Scripsit enim in
terra. Quando enim peccavit homo, dictum est ei:
Terra es (Gen. iii, 19). Peccatrici ergo cum daret in-
dulgentiam, dans scribebat in terra. Indulgentiam
dabat, sed, cum daret indulgentiam, erigens faciem
suam ad illam: *Nemo, ait, te condemnavit (b)?* Et illa
non dixit: Quare? quid feci? Domine! Numquid enim
rea sum? Non hoc dicit; sed ait: *Nemo, Domine!*
Semetipsam accusavit. Probare illi non potuerunt,
subdixerunt se. Sed illa confessa est cujus Dominus
non reatum nesciebat, sed ejus fidem atque confes-
sionem quærebat. *Nemo te condemnavit? At illa:
Nemo, Domine!* Et *Nemo* propter confessionem pec-
catorum, et *Domine!* propter indulgentiam merito-
rum. *Nemo, Domine!* Utrumque agnosco. Qui sis,
novi. Quæ sim, novi. Tibi enim confiteor. Audivi
enim: *Confitemini Domino, quoniam bonus est (Psal.
cxv, 1)*. Novi confessionem meam, novi misericordiam
tuam. Ista dixit: *Custodiam vias meas, ut non delin-
quam in lingua mea*. Illi deliquerunt dolose agendo,
ista magis se absolvit confitendo. *Nemo te condemna-
vit?* Illa inquit: *Nemo*. Et tacens ille iterum scribit.
Bis scripsit. Hoc audiamus! Bis scripsit: semel in-
dulgentiam dando, iterum præcepta renovando.
Utrumque enim fit, cum indulgentiam accipimus.
Subscripsit Imperator. Cum iterum Forma (c) proce-
dit, quasi iterum alia præcepta dantur. Ipsa sunt,
per quæ primo in Apostolo audivimus charitatem
illam imperatam (d). Primo enim ipsam lectionem
audivimus; inde hoc ipse Dominus dixit: *Dilige
Dominum Deum tuum de toto corde tuo, et de tota ani-
ma tua, et de tota virtute tua, et diliges proximum tibi*

(a) Numquid rectius: *miseria?*

(b) Ridiculo hic, et his infra pro *condemnavit* Librarius scripsit: *lapidavit*.

(c) Id est, Rescriptum, Decretum Principis, unde etiam *Formulæ, litteræ Formate*.

(d) Lecta fuerit ante Sermonem *Epistola Jacobi C. H.* ubi v. 8. Legem Charitatis appellat *Νομον φιλίας*, quo alludit ad *imperatam*, et tota de Imperatore similitudo.

*tanquam te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex
pendet, et Propheta (Math. xxii, 37-40)*.

VI. Ne aliquis nostrum laboraret, duo quædam
sunt dicta: Deus et Proximus, qui te fecit, et, cum
quo te fecit. Nemo tibi dixit: Dilige solem, dilige lu-
nam, dilige terram, et quæcumque facta sunt. In his
laudandus est Deus, benedicendus est Factor. *Quam
magnificata sunt opera tua!* dicimus. *Omnia in sapien-
tia fecisti (Psal. ciii, 24)*. Tua sunt. Tu fecisti omnia.
Gratias tibi! Sed nos fecisti super omnia. Gratias
tibi! Sumus enim imago et similitudo tua. Gratias ti-
bi! Peccavimus. Quasiti sumus! Gratias tibi! Ne-
gleximus. Non sumus neglecti. Gratias tibi! Cum nos
te contemneremus, non sumus contempti. Ne Divi-
nitatem tuam oblitus fuisset, et te amitteremus, tu
etiam nostram humanitatem suscepisti. Gratias tibi!
Ubi non gratias? *Dixi ergo: Custodiam vias meas, ut
non delinquam in lingua mea*. Illa enim mulier, cum
offerretur causa adulterii, accepit indulgentiam, li-
berata est, onerosum nobis est, quoniam per bap-
tismum, per confessionem, per gratiam accipiunt
omnes omnium peccatorum suorum indulgentiam?
Sed nemo nunc dicat: Illa accepit indulgentiam; ego
adhuc Catechumenus sum. Faciam adulteria, quo-
niam accepturus sum indulgentiam. Pone et me unum
esse, quemadmodum illa mulier (a) confessa est, et
liberata est. Deus noster bonus est, et, si peccaveris,
confiteor illi, et dimittet mihi. Bonitatem ipsius at-
tendis, sed justitiam ejus considera. Quomodo boni-
tatem ad indulgentiam, sic justitiam ad pœnam. *Dixi
ergo: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua
mea*. Vellem scire, si in hoc tempore, quo sermonem
Vestrae Charitati ministramus, nemo delinquit in
lingua sua. In hoc tempore, quo hic sumus, forte
nemo nostrum aliquid locutus est mali, sed forte cogi-
tavit aliquid mali. Attendite. *Dixi: Custodiam vias
meas, ut non delinquam in lingua mea*. Dic vere: *Posui
ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me
(Psal. xxxviii, 2)*.

VII. Attendite. *Posui ori meo custodiam, dum con-
sistit peccator adversus me*. Stat adversus te aliquis
improbis, conviciatur tibi, dicit, quæ nescis. Tu
pone ori tuo custodiam. *Dixi: Custodiam vias meas,
ut non delinquam in lingua mea*. Dicat ille, tu audi, et
tace. Duæ enim res sunt, aut verum dicit, aut fal-
sum. Si verum dicit, tu fecisti, ut diceret, et forte
hoc misericordia est. Cum enim tu non vis audire,
quod fecisti, Deus, qui curam tui gerit, per aliquem
tibi dicit, quod fecisti, ut vel ipso pudore confusus
aliquando ad medicinam recurras. Noli ergo repen-
dere malum pro malo; nescis enim, qui tibi per
ipsum loquatur. Ergo, si aliquid dicit, quod fecisti,
agnosce te misericordiam consecutum, ut aut obli-
tum te putes, aut ad confusionem tuam hoc dictum
esse iudices. Si non fecisti, libera est conscientia.
Quid quæris? Quid irascaris de eo, quod non feci-
sti? Quid enim ait tibi: Fur! Ebriose? cito tu re-

(a) Ille intersero: *quæ*.

curre intus ad secreta conscientiae. Vide te intus. Iudex esto, discussor tui esto. Quære ibi. Ubi putas, posui peccata mea, quæ feci? Aut, si non sunt, dic: Non feci. Si: Non feci, dicit tibi conscientia tua, dic: *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiae nostræ* (2 Cor. 1, 12). Dixit tibi hæc conscientia tua, tace, dole illum dicentem tibi. Dic etiam tu Deo: Pater, ignosce illi, quia nescit quid dicat. Roga pro illo Deum. Dixi: *Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me.* Noli enim putare, quia tunc videris sanctus, si nemo te tentet. Tunc es sanctus, quando aliquo convicio non moveris, quando doles dicentem, quando non curas quod pateris, sed tamen doles eum, a quo pateris. Ibi est omnis misericordia. Doles, quoniam et ille frater tuus est, membrum tuum est. Insanit adversum te, phreneticus est, ægrotat. Dole illum. Noli gaudere; tantummodo de conscientia tuæ securitate gaude; inde dole. Homo es enim; vide, ne et tu tenteris. Dicitum est enim: *Onera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi* (Galat. vi, 2). Modo, cum dicit, tace; postea, cum quieverit, dic ei: Frater, per salutem tuam, quare mihi dixisti, quod non feci? Peccasti in me, rogo Deum pro te. Ego tibi quidem veniam do, et rogo pro te Deum meum, cui fecisti injuriam, cum in me peccasti. Noli ulterius facere, noli superbire! Non dico: Redde illi, Deus, qui dixit mihi, quod non feci. Nolo hoc dicere. *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me.*

VIII. *Obsurdui et humiliatus sum* (hoc sequitur) *et tacui a bonis* (Psal. xxxviii, 3). *Obsurdui.* Non illum audivi dicentem. Iste animus quantum profecit, qui etiam intus in fratris errore, et conscientia suæ securitate gaudens, quod foris latretur, nescit! Qualis ista anima est, quam secunda, quam gaudens! Ista est, quæ dicit Deo: *Ambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus tuæ* (a) (Id. c, 2). Fores effractores pulsabant, sed idonea erat domus. *Obsurdui et humiliatus sum,* non adversus illum superbus extiti. *Et humiliatus silui a bonis;* nec enim temporis erat, ut aliquid boni dixissem. Tempus est enim, ut taceas modo, posteaquam ille sinceraverit (b), loquere, tunc intelliget. Plerumque filii ægrotantes patres suos cæciderunt, tamen illi propter infirmitatem filiorum et vapulabant, et plorabant. Quem affectum adhibent filiis homines, ne moriantur, expectantes salutem filiorum! Sed: Non est filius meus, ais? Sed est opus Dei, imago Dei, filius Dei. Si contemnis, quia non est filius tuus, noli contemnere, quia filius Dei est, frater tuus est. Ergo *Obsurdui, et humiliatus sum:* Non superbivi, sed *Silui a bonis, et dolor meus renovatus est,* non de me, sed de ipso, quia non feci, quod dixit. Habui dolorem, sed, quia ita dixit, habui dolorem. Fratris enim mei curam gerens renovatus est in me dolor. Ista est via. Hoc

(a) Emendo: *meæ.*

(b) Et paulo inferius: *sinceraverunt.* Non reperio in Glossariis, nisi participium *sinceratus*

enim fecit ipse Dominus Pater noster, qui etiam ipse Sponsus dictus est. *Non jejunabunt filii Sponsi, ait, quousque cum ipsis est Sponsus* (Luc. v, 34). Vapulavit a phreneticis filiis, occiderunt illum phrenetici filii. Rogavit pro illis. Postea sinceraverunt, agnoverunt et crediderunt, et, qui noluerunt curari per medicum, curati sunt per discipulum medici; per Petrum enim curati sunt. Cum enim illos Petrus increparet, ait: *Quid faciemus?* Ait tunc Petrus: *Pœnitentini, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini Jesu Christi* (Act. ii, 38). Modo furebant, modo credebant. Videtis, quid facit infirmitas, et sanitas. Quando infirmi fuerunt, tolerati sunt, quando salvi facti sunt, redempti sunt. Inde et nos, fratres quotiescumque talia patimur, taceamus, quo illa teneamus: Aut verum dicit, aut falsum. Etsi non dixerit, et feci, quid? Quia non dicit, et ego feci, optandum est, ut dicat, ut ego confundar, quia feci. Ista misericordia Dei est. Si autem hoc dicit, quod non feci, gaudeam de mea securitate, doleam de fratris infirmitate. *Caluit cor meum intra me* (Psal. xxxviii, 4), ferbitur cor meum intra me ex dilectione, quam habeo in fratrem, sed tempus loquendi non potui modo facere. Inde ipse Paulus dicit: *Non potui loqui vobis quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus* (1 Cor. iii, 1). Locutus est tamen. Quomodo locutus est? Ergo *Caluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescit ignis.* Ignis est in me charitatis. Non habeo, cui dicam, quia infirmus est. Humiliem ergo me. Erit forte aliquando tempus, ut possim aliquid loqui. Tamen *Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris* (Math. vi, 12). Dimittam illi, quod non habeo in conscientia. Parum est, quia nihil habeo in conscientia, sed rogem illum propter conscientiam.

IX. Jam iste percurrerat: *Dixi: Custodiam vias meas. Ponam ori meo custodiam. Humiliatus sum, et: In meditatione mea exardescit ignis.* Nescio quid, subito educit hic aliud majus, et post tot certamina, magnosque labores, audite quid dicat. *Locutus sum in lingua mea* (Psal. xxxviii, 5). Est enim lingua animæ motus ipsius voluntatis. Quemadmodum enim lingua motus est in corpore, sic voluntas motus est in anima. Ibi est prima lingua. Inde est, inde loquitur Deo. Hæc enim lingua ministerium exhibet extra positus hominibus; illa autem lingua, quæ est in motu voluntatis, ministerium exhibet intus manenti in templo suo. Ipsa est vera lingua. Unde dixit Dominus, eos, qui adorant eum, *In spiritu et veritate* (Joan. iv, 23) adorare debere. Ipsa est vera lingua. *Dixi in lingua mea: Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit, ut sciam, quid desit mihi* (Psal. xxxviii, 5, 6). Si attendat Sanctitas Vestra, intelligat primo sententiam, et sic Dominus misericordia sua, qua sæpe consuevit, dabit nobis orationibus vestris, ut possimus hanc discutere, quia satis est ardua. *Locutus sum in lingua mea. Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit, ut sciam, quid desit mihi.* Vi-

dete, quid oret. *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Finis est, fratres, ubi tendimus, ubi permanuri sumus. Quod exivimus de domibus nostris, finis nobis fuit ad Ecclesiam veniendi. Ergo iter nostrum hic finitum est. Hinc iterum unusquisque ad domum suam finem habet redeundi. Ibi finit, ubi tendebat. Modo ergo in hac peregrinatione constituti finem habemus, ubi tendimus. Ubi ergo tendimus? Ad patriam nostram. Quæ est patria nostra? Jerusalem mater piorum, mater vivorum. Illic tendimus. Finis noster ipse est. Et quia viam nesciebamus. Ipse civis civitatis ipsius fecit se viam. Nesciebamus, quæ ire. Anfractus, nescio qui, spinosi, lapidosi, omnino graves erant in via. Descendit huc ipse primus, qui est ibi principalis, descendit quærens civis civitatis illius. Aberravimus enim, et, cum simus cives Jerusalem, facti sumus cives Babylonis, facti sumus filii confusionis; Babylonia enim confusio est. Descendit huc quærens civis suos, et factus est civis noster. Non noveramus civitatem istam, provinciam istam non noveramus. Sed, quia nos ad illam non venimus, descendit hac ad civis suos, et factus est ipse civis, non consentiendo, sed suscipiendo. Descendit huc. Quomodo descendit? In forma servi: Ambulavit hic inter nos Deus Homo. Si enim tantummodo Homo fuisset, ad Deum non perduxisset. Si tantummodo Deus fuisset, hominibus conjunctus non fuisset. Suscepit nobiscum conditionis æqualitatem, habens cum Patre Divinitatem. Suscepit nobiscum temporalitatem, habens cum Patre æternitatem. Ille nobiscum æqualis, ibi Patri æqualis. Descendit huc civis noster, et ait: Quid hic facitis? Cives Jerusalem! Imago et similitudo Dei non est erecta, nisi in Jerusalem. Statuæ Dei in hac vita non ponuntur. Laboremus, redeamus! Qua redimus? Ecce subterno me vobis, flo vobis via, ero vobis finis. Imitemini me! *Notum mihi fac, Domine, finem meum!* Ipsum credimus, qui est finis noster.

X. Deus Pater nunc loquitur. Ego dico tibi, o Anima, quam ego feci, o Homo, quem ego feci, ego dico tibi: Finieras. Quid finieras? Perieras. Misi tibi, qui te quæsisset; misi tibi, qui tecum ambularet; misi tibi, qui ignovisset. Inde ambulavit pedibus, ignovit manibus. Inde, quando post resurrectionem ascendit, manus, latus, et pedes ostendit: manus, unde indulgentiam dedit peccatorum; pedes, quibus pacem annuntiavit desertorum; latus, unde cucurrit pretium redemptorum. *Finis ergo legis Christus ad justitiam omni credenti (Rom. x, 4).* *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Jam factus est tibi notus finis tuus. Quomodo tibi notus factus est? Finis tuus pauper fuit, finis tuus humilis fuit, finis tuus alapis cæsus est, finis tuus sputis oblitus est, adversus finem tuum falsum testimonium dictum est. *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversum me.* Ipse factus est tibi via. *Qui dicit se in Christo manere, debet, quomodo ille ambulavit, et ipse ambulare (1 Joan. ii, 6).* Est via. Modo ambulemus, non timeamus, ne aberremus. Foris a via non ambulemus; dictum est

enim: *Circa viam scandala posuerunt mihi, et circa viam muscipulam (a) posuerunt mihi (Psal. cxxxix, 6).* Et ecce illam misericordiam. Ne in muscipulam incidisses, ipsam misericordiam habes viam. *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Ecce habes finem. Christum redemptorem imitamini. *Imitatores mei estote, sicut et ego Civisti (Philipp. iii, 17).* Paulus quomodo imitatus est Christum? Attendite, quid dixit. *In fame, et siti, in frigore et nuditate, et cætera usque: Quis scandalizatur, et ego non uror (2 Cor. xi, 27-29)? Factus sum omnia omnibus, ut omnes lucrifacerem (1 Cor. ix, 22).* *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversum me.* Quæ sunt verba Pauli, fratres. *Quis nos separabit a charitate Christi? Finem attende. Quis me separabit a charitate Christi? Tribulatio, an pressura, an persecutio, an nuditas, an periculum? (Rom. viii, 35.)* O amantem, o ferventem, o currentem, o pervenientem Virum! Quid patiebatur hæc anima, quomodo fervebat, quomodo docebat. *Quis me separabit a charitate Christi? Angustia?* et cætera usque: *An gladius?* Quid passus est iste. Et ne aliquis putaret, quia inde superbiebat, ait: *Fratres, arbitror me non apprehendisse (Philipp. iii, 15).*

XI. Hoc ut quid: *Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit:* Quantum hic habeo vivere. Ut quid tibi, scire diem? *Ut sciam, quid desit mihi:* Quid desit, sed ad æternitatem. Modo attende Paulum. Post tantos labores dinumeratos adhuc *Me, ait, non arbitror apprehendisse.* Audi dicentem: *Quid desit mihi.* Nemo ergo dicat: Jam multum jejunavi, multum laboravi, multum donavi. Jam omnia præcepta Dei feci. Hæc feci, hodie feci, et adhuc hodie erit, si aliquando fecisti. Hæc semper hodie habet. Ad crastinum si veneris, hodie habebit, et ad annos decem si veneris, hodie erit. Semper tu hodie dic: *Quid desit mihi.* Si enim Paulus in tantis laboribus miles cælestis, si enim ille post tantam exercitationem, et post tantas revelationes, raptus usque in tertium cælum, et audivit ineffabilia verba, et tamen, ne in revelationibus extolleretur, accepit stimulum carnis, qui illum humiliaret, quis est, qui dicere valeat: Sufficit? Inde ergo *Notum fac mihi, Domine, finem meum.* Et ecce habes ante te Christum finem. Non habes jam, quod quæras. Cum jam credidisti, jam agnovisti. Sed non in fide tantum res est, sed in fide, et opere. Utrumque necessarium est. Nam et *Dæmones credunt (audistis Apostolum) et contremiscunt (Jacob. ii, 19);* non autem prodest illis, quia credunt. Parum est fides sola, nisi et opera conjungantur. *Fides, quæ per dilectionem operatur (Galat. v, 6),* ait Apostolus. *Notum fac mihi, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit.* Istud non dicitur, quia, si unusquisque nostrum sciret, quando moreretur, decerneret sibi verbi gratia, ut bene viveret. Inde ipse Magister volens nos sollicitos fieri interrogatur de die, et hora, et dicit: *De*

(a) Quod Hebræo נֶשֶׁךְ et Græco τρυφή. Augustino et Ide et Ennarat. II. in Ps. XXX. v. 5. Muscipula est.

die illa, et hora nemo scit. Nolebat enim, ut illi scirent. Inde dixit: *Neque Filius (Marc. xiii, 32)*. Hoc est: non vobis expedit ut sciatis; eritis enim negligentes, non solliciti. Eo magis bene vivetis, cum solliciti fueritis, non, quia nescio diem, nam *Omnia, quæ habet Pater, mea sunt (Joan. xvi, 15)*. *Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit*. Notum fac mihi istud, ut semper sim sollicitus, quia nescio, quando veniet fur ut noverim, *Quid desit mihi*.

XII. Ibi ergo, fratres, simus cauti, ut noverimus, quid desit nobis. Tentatio Christianorum probatio Christianorum est. Nam qui tentatur, ostenditur illi, quid illi desit. Duæ res sunt. Aut ostenditur illi, quid habeat, aut ostenditur illi, quid desit. Tentatus est Abraham, non, ut ostenderetur illi, quid ille habuisset, sed, ut ostenderetur nobis, quid imitaremur. Tentatus est autem in filio. Quæ illa tentatio fuit? Optavit filium in ætate propecta, de quo jam desperabatur. Tamen, dum promissionem Dei audivit, non hæsitavit omnino, credidit, accepit; meruit, suscepit. Natus est, nutritus est, in ætatem perductus est, lactatus (a) est, et dictum est ei: *In semine tuo benedicentur omnes gentes (Gen. xxii, 18)*. Noverat ille, in quo semine. Habemus enim testimonium in Evangelio. *Abraham concupivit diem meum, ait, videre; et vidit, et gavisus est (Joan. viii, 56)*. Noverat ergo. Post illa autem omnia, quæ crediderat, audivit a Deo: *Abraham, offer mihi filium tuum sacrificium*. Tentatus est (Gen. xxii). Quare? Non noverat Deus fidem ipsius? Sed propter nos hæc ostendere dignatus est. Nobis enim dicitur: *Offer mihi sacrificium saccelli (b) tui; et dubitamus*. Quod sacrificium? *Date elemosynam, et ecce vobis munda sunt omnia (Luc. xi, 41)*. Et iterum: *Misericordiam volo, quam sacrificium (Matth. ix, 13 et xii, 7)*. Da aliquid de saccello tuo, dicitur tibi, et ligas. Quid si tibi jubere-tur de filio tuo? Ecce de saccello tuo sic dubitas, de filio tuo quid fecisses? *Ut sciam, quid desit mihi*. Diciturus sum non sine dolore et pudore. Pleræque fœminæ forte volunt Deo servire, et si audaces fuerint, dicunt parentibus: *Dimitte me*. Virgo Dei volo esse, aut servus Dei volo esse; et audiunt: *Nec salva sis, nec salvus sis*. Vere non facies, quod vis. Quod ego volo, hoc facies. Quid si diceretur tibi: *Occide? Vivis, vita æterna promittitur tibi, ante te est, et resistis, et dubitas, et oppugnans? Certe Christianus es*. Quare? domne (c)? Quia Christianus sum, ideo non debeo habere nepotes? Debes habere nepotes? Scis, quantum tibi deest. Quod heri jejunasti? Canta, quod iste dixit: *Notum fac mihi, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit, ut sciam, quid desit mihi*. Præstet enim Deus, et misericordia ipsius, ut quotidie agitemur, aut tentemur, aut probemur, aut exerceamur, aut (d) proficiamus. *Tribulatio pa-*

tientiam operatur, patientia probationem, probatio spem, spes vero non confundit (Rom. v, 5).

XIII. Ergo, fratres mei, optemus quotidie scire, qui simus, ne, cum securi sumus, postea veniat dies, et nihil inveniat de eo, quod putabamus, et dicatur nobis: *In inferno quis confitebitur tibi? (Psal. vi, 6)*. Ergo, fratres mei, demus operam quotidie proficiendi in Deum, non parcendo rebus caducis, quas hic sumus dimissuri. Attendamus Abrahæ fidem, quia et ipse pater noster fuit, imitemur devotionem, imitemur fidem. Si in filiis nostris tentati fuerimus, non timeamus; si in saccello, non terre-amur; si infirmitatibus corporis nostri aliquid fuerit ingestum, spem nostram in Deum collocemus. Christiani sumus, peregrini sumus. Nemo terreatur, patria hic non est. Qui hic vult habere patriam, et istam perdet, et ad illam non veniet. Ut boni filii ad patriam tendamus, ut cursus noster approbetur, et perducat. *Conversi ad Dominum, etc.*

SERMO XXI.

De verbis Psalmi xxxii, vers. 1, *Exultate, Justi, in Domino, etc. (a)*.

SYNOPSIS.

I. Quos deceat Laus Dei. II. Non judicandum de Deo e temporali Impiorum felicitate. III. Deus a rectis corde etiam in adversis laudatur. IV. Castigatio divina paterna est. V. Usus facit divitias bonas, aut malas. VI. Exemplum Job Christianis proponitur. VII. Rectitudo cordis Job in omni tentatione. VIII. Dei consilia adoranda, non discutienda. IX. Implorandus tamen in adversis.

I. In Dei laude gaudere, et laudi Dei vivendo congruere, admonet nos, quod modo cantavimus. *Exultate, justi, in Domino. Rectos decet laudatio (Psal. xxxii, 1)*. Si enim rectos decet, pravos non decet. Qui autem recti, ipsi etiam justi sunt, quibus dicitur, ut exultent in Domino; ipsos enim decet laudatio. Qui autem pravi, nisi peccatores et iniqui, qui in Domino exultare non possunt, quoniam non eos decet laudatio. Merito dicitur in alio Psalmo: *Peccatori autem dicit Deus: Ut quid tu enarras justitias meas, et assumis testamentum meum per os tuum (Id. xlix, 16)? Quoniam rectos decet laudatio, et utique justificationes Domini, et testamentum Domini ibi est, ubi laus Domini. Merito et alibi dicitur: Non est speciosa laus in ore peccatoris (Eccli. xv, 9)*. Ubi enim non decet; speciosa non est, et ubi speciosa est, ibi decet.

II. Qui sint tamen recti viri proprie, ut quisque agnoscat, utrum in ore suo speciosa sit laus Dei, quærentes Scripturas invenimus hoc modo. Psalmus qui-

(a) Rescribo fidenter: *ablactatus*.

(b) Ut supra *Serm. VII. n. 5*. ubi vide *notam* 6, p. 169.

(c) Non inusitata S. Doctore compellatio.

(d) Fortassis: *ut*.

(a) In Codice fol. 71, p. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De Divite, et Lazaro*. Ex hac, et Jobi Historia contendit Noster, Virum rectum nec propter Impiorum felicitatem, nec propter calamitates Justorum a laudando Deo desistere debere. Locus hujus Sermonis in Editione post *Sermonem XI*.

dam dicit: *Quam bonus Deus Israel rectis corde.* Et sequitur: *Mei autem pene commoti sunt pedes, quia zelavi in peccatoribus pacem peccatorum intuens* (Psal. lxxii, 1-3). Confitetur iste non quidem aversionem, et casum suum, sed tamen periculum. Non enim se cecidisse dicit, sed pedes suos nutasse, ut caderet. Hoc enim ait: *Quam bonus Deus Israel rectis corde. Mei autem pene commoti sunt pedes.* Cum autem se per hoc, quod est aversus, discernit a rectis corde, confitetur se aliquando non fuisse rectum corde, et ideo pene commotos pedes suos. *Bonus ergo,* inquit, *Deus Israel rectis corde;* mihi autem aliquando bonus non est visus, quia non eram rectus corde. Non est autem ausus dicere: Non est mihi Deus visus bonus; sed tamen hoc dixit. Cum enim ait: *Bonus Deus Israel rectis corde;* mei autem pene commoti sunt pedes, ostendit, quia propterea moti sunt pedes, quia non ei videbatur bonus. Unde autem non ei visus est bonus Deus? *Paulominus effusi sunt gressus mei. Paulominus quid est? Pene effusi sunt.* Unde? *Quia zelavi in peccatoribus pacem peccatorum intuens.* Attendi, inquit, peccatores non colentes Deum, blasphemantes Deum, irritantes Deum. Vidi, quod abundant pace, abundant felicitate, et visum est mihi, quod non recte iudicet Deus blasphematoribus suis donans felicitatem. Hoc ergo cum intueretur, id est, felicitatem malorum, dixit nutasse pedes suos, ut non ei videretur bonus Deus. Sed, quia postea cognovit, sicut in ipso Psalmo dicit: *Suscepi, ut cognoscerem,* et addidit: *Hoc labor est ante me;* quare sint iniqui felices, *Hoc labor est ante me,* ait, *donec introeam in sanctuarium Dei, et intelligam in novissima eorum* (Ibid. 16, 17); quia, quibus modo iniquis ad tempus datur felicitas, servatur in novissimo poena sempiterna. Hoc cum cognovisset, factus est rectus corde, et coepit laudare Deum in omnibus, et in laboribus piorum, et in ipsis felicitatibus impiorum, attendens Deum justum esse retributorem in novissimis, nunc vero dare quibusdam temporalem felicitatem, quibus servat in extremo sempiternam infelicitatem, et quosdam pios exercere in praesenti infelicitate, quibus rursus servat aeternam felicitatem, et oportere, ut mutantur vices, tamquam Divitis illius, *Qui epulabatur quotidie splendide* (Luc. xvi, 19), et Pauperis illius ulcerosi jacentis ad januam Divitis, et de micis, quae cadebant de mensa Divitis, saturari concupiscentis. Cum autem mortui essent ambo, ille in poena in inferno esse coepit; ille in sinu Abrahamae requievit, et cum indignum videretur Diviti, et vellet sibi de modico digito Lazari stillari guttam aquae, vicissim de digito ipsius desiderans guttam, de cuius mensa ille desideravit micam, audivit ab Abrahamae sententiam recti Dei. *Fili, inquit, memento, quia recepisti bona in vita tua, Lazarus autem mala. Nunc vero hic requiescit, tu autem torqueris* (Luc. xvi, 25). In hac novissima intendit aspectum intrans in sanctuarium Dei ille, cui non videbatur bonus Deus, quia zelavit in peccatoribus pacem peccatorum intuens, et agnoscens iudicium Dei verum, et iustum, quod quidem modo agitur, sed occulte, fir-

turum in fine in manifestatione, et tanquam correcto corde ex privitate propria, admota velut regula iustitiae Dei, qua cor tortum corrigeretur, erupit in hanc vocem, et ait: *Quam bonus Deus Israel rectis corde!* Modo intelligo bonum, quia factus sum rectus corde; antea vero non mihi videbatur bonus, quia nutabant pedes mei. *Zelavi enim in peccatoribus pacem peccatorum intuens.*

III. Si ergo jam tibi videtur bonus Deus, et quando malis dat felicitatem, unde solebas murmurare adversus Deum, factus es rectus corde, decet te laudatio; *Rectos enim decet laudatio.* Si autem sis pravus, non te decet laudatio. Quare non te decet? Non erit perseverans laus, qua laudas Deum. Laudas enim Deum, quando tibi bene est; blasphemans Deum, quando tibi male est. Etenim tunc tibi placet, quando dat felicitatem; displicet autem, quando castigat. Non es rectus corde, non poteris dicere canticum illud alterius Psalmi: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo* (Psal. xxxiii, 2). Quomodo enim *Semper,* si tunc, quando tibi bene est, laudas, non et quando tibi male est? Quia et ipsum; quod dicitur male tibi esse, bene est, si castigatorem patrem esse intelligas. Puer insensatus amat plerumque magistrum blandientem, odit cadentem; puer vero intelligens intelligit magistrum bonum et blandientem et cadentem. Blanditur enim, ne puer deficiat; caedit, ne pereat. Tale itaque cor cum quisquam habuerit, id est, rectum, ut non ei displiceat Deus, et quando facit quod forte illi ad tempus adversari videatur, securus laudet Deum, quia *Semper* laudabit, et vere illum decet laudatio, et vere fideliter cantat: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo. Flagellat autem omnem filium, quem recipit* (Hebr. xii, 6). Quid ergo eligis? Flagellari, et recipi, an non tangi, et non recipi? Vide, qualis sis filius. Si haereditatem paternam appetis, flagellum non recuses. Si flagellum respuis, nega haereditatem. Quo enim te erudit, nisi ut det haereditatem? Haeres patris tui ut esses, non te increpavit, non objurgavit, non castigavit, non verberavit? Ut quid hoc? Ut ei succederes in domum quandoque ruituram, et fundum quandoque transiturum, et aurum non diutius in hoc saeculo mansurum, quam tu ipse, qui aurum possides. Etenim aut vivens anissurus es, quod habes, aut moriens relicturus. Propter istam tamen temporalem haereditatem pertulisti flagella patris tui, et murmuras ad Deum erudentem, ut det tibi regnum caelorum?

IV. Cum ergo talis es, ut placeat tibi Deus, et castigans placeat tibi; aut enim est in te aliquid, quod flagello corrigatur, aut ipsa rectitudo tua in flagello probatur; cum ergo talis es, lauda; securus enim laudas. Quare securus laudas? Quia decenter laudas, quia perseveranter laudas. Non enim timeo, ne modo laudes, post paululum blasphemēs. Non timeo, ne sani ore procedat laus Dei, de aegroti lingua quarratur Mathematicus, aut Sortilocus, quærat Præcant-

tor, et remedium diabolicorum Alligator (a). Non timeo, quia jam intellexisti bonum Deum esse, et cum castigat, et scis, quia ille, qui percutit filium, novit et quando parcat. Decebit te laudare, quia semper perseveranter laudabis, et erit semper laus Dei in ore tuo. Accipis libenter blandientem patrem, accipis libenter et flagellantem patrem. Non ad illum curris, cum blanditur, et fugis ab eo, cum flagellat. Si enim hoc feceris, eris tanquam puer, qui, cum fugeret a flagellante patre, incurrit in blandientem manganem (b), et putavit eum bonum, patrem vero suum malum, et prætulit dolos blandimentorum veritati flagellorum, præferendo autem amisit hæreditatem, incurrit in conditionem (c). Muta tu consilium, et fac cor tuum rectum. Non enim mutatus est Deus, quia flagellat te, sed tu mutabilis es. Agit ille aliquid per commutationem, ut tu in melius commutatus percipias hæreditatem. Nam si relinquat te, et negligat te, quando tibi videtur bonus, tunc multum irascitur. Intendat Charitas Vestra, quid dicat in alio Psalmo Scriptura Dei. *Irritavit Dominum peccator*, Ait. Quare irritavit? Videte, ubi exclamaverit de irritato Deo. Utique ad iracundiam majorem irritavit Dominum peccator. *Præ magnitudine*, inquit, *iræ suæ, non exquiret (Psal. x, 4)*.

V. Contra Job sanctus benedicens Dominum in omni tempore, in cujus ore semper erat laus ejus, cum esset dives, benedixit Dominum in divitiis suis, faciens de illis omnia opera bona, quæ in Libro ejus enumerantur, frangens panem esurienti, vestiens nudum, suscipiens peregrinum, et cætera, quæ sola divites de divitiis suis percipiunt, quæ divites sola lucrantur. Neque enim lucrantur, aut præsumunt de lucris, quæ filiis suis relinquunt. Nesciunt enim, quis post eorum mortem sit possessurus labores ipsorum. Et hanc vanitatem Scriptura dixit: *Verumtatem universa vanitas omnis homo vivens. Theaurizat et nescit cui congreget ea (Psal. xxxviii, 6, 7)*. Ergo lucrum totum, quod fit de divitiis, thesaurus est regni cælorum. Unde Dominus dedit consilium, non ut perdas, sed ut mutes locum auro tuo. Non enim ait tibi: Cum dederis, perdes, sed male habens in terra, in cælo ego tibi servabo. Quid times, ne perdas? In cælo ponis, custode Christo. Si locus te sollicitat, cælum erit; si custos, Christus erit. Quid times, ne perdas? Ergo cum hæc de talibus faceret Job, utique operabatur, et in ipsis operibus ejus Deus laudabatur, et benedicebat Dominum in his, quæ acceperat. Non enim vere, fratres, divitiæ accusantur. Putatis, quando videtis divites malos, divitiæ esse malas? Divitiæ non sunt malæ, sed illi; divitiæ autem dona Dei sunt. Da illas justo, et vide, quæ bona

inde faciat. Numquid ideo malum vinum, quia nescio quis se enebriat? Da sobrio bene utenti, et vide munus Dei. Sic da aurum homini avaro. Ut amplius faciat hoc, quod habet, quærit committere omnia facinora. Da aurum homini justo, et vide, quemadmodum distribuatur, quemadmodum impertiatur, quemadmodum, quibus potuerit, necessitatibus hominum subveniat. Non ergo divitiæ, sed utens male divitiis ipse est malus. Job ergo bene usus est divitiis, sicut bene usus est Abraham. Certe enim, fratres, ille mendicus ulcerosus jacens ante januam divitis ita egens erat, ut canes lingerent ulcera ejus. Sic certe legimus, sic scriptum est, et tamen quo ablatus est? *In sinum Abraham (Luc. xvi, 22)*. Recense Scripturas, vide, si pauper hic fuit Abraham. Invenies illum habuisse hic multum auri, multum argenti, multum pecorum, multum mancipiorum, et prædiorum. Ergo pauper levatur in sinum divitis. Si meritum illi paupertas faceret, non eum ad requiem Abraham ipse præcederet, et eum succedentem susciperet, sed quia hoc in paupere Lazaro erat, quod erat in divite Abraham, id est, humilitas, pietas, Dei cultus, Dei observantia, nec illi obsuerunt divitiæ, nec huic paupertas, sed illius meritum pietas fuit. Inde in illo divite, qui male mutavit vices, non reprehenduntur divitiæ ipsius, sed animus ipsius. *Induebatur enim purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide (Luc. xvi, 22)*. Et patiebatur ulcerosum mendicum jacere ante januam suam? et eum superbe contemnens non satiabat ejus inopiam. Quid putatis dixisse divitem fastidientem mendicum? Quid hic jacet iste! Sed merito illa lingua, quæ contempsit pauperem, guttam de digito ejus desiderabat.

VI. Cum ergo Job sanctus, ut dixi, haberet multas divitias, laudavit Deum, tentatus, ut probaretur; probatus, ut ostenderetur. Latebat enim non solum homines, sed et ipsum diabolus latebat, qui diligentius inspicit, quam quisquam hominum. Latebat ergo eum, quis esset Job, sed Dominum non latebat. Permisit tentatorem probator; probator autem non sibi, sed nobis, ut nobis manifestaret, quid imitari debeamus. Non enim ipsi diabolo voluit ostendere Job, sed per diabolus nobis, ut diabolo victo nos haberemus, quod imitaremur. Ergo amissis omnibus, non paulatim, sed repente, ait: *Dominus dedit, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum. Sicut Domino placuit, ita factum est (Job. i, 21)*. Non potest pravum esse, quod recto placuit. Non potest malum esse, quod bono placuit. *Bonus enim Deus Israel rectis corde*. Rectus corde erat Job, ideo decebat eum laudatio. *Dominus dedit, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, ita factum est*. Confessus est laudans: *Sit nomen Domini benedictum. Dominus dedit, et Dominus abstulit*. Erat copia, nunc est inopia. Apud me res mutatæ sunt, ille non est mutatus. Ego aliquando dives, aliquando pauper. Ille semper dives, semper rectus, semper pater. *Sit nomen Domini benedictum!* Non enim benedictum erat nomen Domini in copia mea, et male-dictum erit in inopia mea. Absit hoc a me. Hoc dic-

(a) *Mathematicus*, i. e. Astrologus, Divinator, ut sæpe tu Opp. S. Doctoris. Pro *Sortilogo* malo *Sortilegum*, ut T. III. P. II. in *Evang. Journ. c. Tract. 7. col. 344.* ubi etiam *Præcantores*. Remedia, quæ memorat, alibi pluries *Ligaturas*, i. e. Amuleta vocat.

(b) Similia supra *serm. VII. n. 3.*

(c) In servitute. Quo pertinet sensus vocis obsærenus apud *Suet. Jul. Capitol. et Læmpronid.*

bat Job divitiis interioribus ditatus. Totam domum amiserat, sed pectus plenum erat. Amiserat domum, aurum, impleverat pectus. Deus pro his omnibus, quæ dederat, ipse áderat. *Dominus dedit, Dominus abstulit*. Videte, quemadmodum intelligat supereminentissimam potestatem. Ne forte Deum velis colere, o Christiane! propter regnum cælorum, et diabolum timeas propter bona terrena. Omnino penes illum est tota potestas et summa. Diabolus nocere tantum voluit, non permissus non potuit. Apud illum ergo potestas est. Cæterum, si tantum liceret diabolo, quantum vult, quis Christianorum remaneret? Quis Dei cultor in terra relinqueretur? Non videtis templa ejus cadere, simulacra confringi, sacerdotes ejus ad Deum converti? Non putatis hinc dolere, et torqueri diabolum? Si ergo pro dolore suo et potestas ei esset, quæ Ecclesia in terra remaneret? Proinde cum Job sanctus per diaboli insidias omnia perdidisset, non dat ei aliquam potestatem. Cum laudat Deum, non ait: Dominus dedit, diabolus abstulit; sed ait: *Dominus dedit, Dominus abstulit*. Nihil sibi arroget diabolus. Fuit quod dives eram, Dei erat, et quod pauper sum, Dei est. Et si permissus est ut tentaret, non est permissus ut suffocaret. Suffocaret autem non gulam tenens et confringens, sed spiritum intercludens. Si forte ille tribulationis passus angustias unum verbum blasphemum ex ore emitteret, tunc exhalaret extremum suffocatus excluso a se spiritu vitæ. Hoc nec in illa repentina paupertate fecit, nec in illo ultimo vulnere.

VII. Nam, cum parum fuisset diabolo abstulisse omnia, quæ ille possidebat, abstulit et filios, quibus ille possidebat, sola relicta uxore. Solam enim illam non abstulit, et hoc utique sciens, quid faceret. Noverat Adam per Evam deceptum. Servabat ergo suam potius adjutricem, quam mariti consolatricem. Cum ergo abstulisset illa omnia, et reliquisset unam, per quam rursus tentaret, parum ei fuit; petit etiam auferre sanitatem corporis. Et ipsam permissus est auferre, ut et in illo vulnere positus Job laudaret Deum rectus corde, in nullo varians, quem decebat laudatio. Accessit ad eum illa ad hoc relicta, et persuasit, imo suasit blasphemiam. Ait enim: *Quanta mala patimur! Dic aliquid in Deum, et morere (Job 11, 9)*: Primo Eva a diabolo quasi ad vitam invitata seducta est, et invenit mortem. Etenim diabolus ait: *Non morte morieris (Gen. 3, 4)*. Et putans se habituram vitam, mortem invenit, quia contra præceptum Dei fecit, et contra præceptum Dei viro persuasit. Modo contra: *Dic aliquid in Deum, et morere! Sufficiat Evæ, quia persuasit facere contra præceptum Dei. Illa adhuc Eva. Ille jam non Adam. Illa a diabolo impleta, ille exemplo eorrectus. Melior Job in stercore, quam Adam in Paradiso. Ut noveritis quantum sit rectum cor habere, Job quomodo prostravit diabolum in illa inopia, in illo vulnere? Respondit enim mulieri, et ait: Tanquam una ex insipientibus mulieribus locuta es. Si bona percepimus de manu Domini, mala non sustinebimus (Job. 11, 10)? Benedixit Dominum*

in omni tempore, semper laus ejus in ore illius. Rectus enim erat corde, propterea illum decebat laudatio. Estote recti corde. Si vultis autem esse recti corde, non vobis displiceat in aliquo Deus. Aut enim vides causam, quare faciat, quod facit, et causam intuens non reprehendis, aut, si te causa latet, scito, quia ille facit, qui in nullo poterit displicere.

VIII. Dejicit, nescio, quis domum suam, reprehenditur. Si causam noveris, fors non reprehendis hominem facientem. Utique in hac modo Basilica sumus, et angusta est, et habet aliquid parvum, et placuit Domino alteram fieri, et destruenda erit hæc. Quicumque forte viderit dejicientes, cum cœperit dejici, dicet: Illic non oratum est? Hic nomen Dei non invocatum est? Quid patiuntur isti, ut dejiciant? Displicet opus, quia latet consilium. Sic ergo et Deus aliquid facit. Quare faciat, aut scis, et laudas, aut nescis, et credis, si rectus es corde. Ipse est enim rectus corde, qui et in ipsis causis, quas novit, laudat Deum, et in his, quas nescit, non dat insipientiam Deo. Injuste, et stulte reprehenderis, Homo gubernator domus tuæ! ab ignaro causarum, et ignaro consiliorum tuorum, et tu audes Gubernatorem totius mundi, et Creatorem cœli et terræ reprehendere, quia flavit ventus, et aruerunt vites, aut surrexit nubes, et sudit grandinem? Noli reprehendere. Novit ille omnia opera sua et gubernare, et gubernare. Tu certe non potuisti fabricare cœlum et terram, et tamen, si tibi liceret, diceres Deo: O si ego gubernarem, non facerem quod facis. Quando enim tibi displicet, nescio quid, factum a Deo, nonne velles te esse gubernatorem? Erubescere. Cui velis succedere, videri. Moriturus immortalis, homo Deo. Melius est te illi cedere, quam quærere succedere. Cede Deo, quia Deus est, etsi forte contra voluntatem tuam fecit, non est forte contra utilitatem tuam. Quanta faciunt medici contra ægrotorum voluntatem, et tamen non faciunt contra sanitatem. Et errat medicus aliquando, Deus nunquam. Si ergo committis te medico aliquando erranti, committis te humano consilio, non ut adhibeat cataplasma, quod leve est, aut emplastrum, unde tibi dolorem non faciat, sed plerumque ut urat, ut secet, ut auferat membrum tibi, et tecum natum, committis te illi, non dicis: Hic forte errat, et ego minus habeo unum digitum; permittis ut tollat unum digitum, ne forte inde totum corpus putrescat, et non permittis Deum secare, ut tollat aliquid de fructibus tuis, si forte in ipsa moderatione habeas disciplinam?

IX. Ergo, fratres, estote recti corde, id est, ut in nullo vobis Deus displiceat. Non dico, ut eum non rogetis. Rogate, quantum potestis, in afflictione. Suspendit imbrem; rogandus est, sed et, si pluerit, laudandus, sed et, si non pluerit, laudandus, tamen rogandus. Non enim dicimus, ut non rogetis. Aliquando enim sœctitur, et concedit rogantibus, et non vult concedere non rogantibus. Arrogans est Deus, ut non concedat, nisi roganti. Sed tunc anima parvula ad magnitudinem Dei proficiet, si ei in tribula-

tionem subveniat, ut nobis rogantibus et tribulatis de consolationem. Dulcescere nobis vult bono nostro, non suo. Videte enim, quid mali est, ut tibi dulcis factus sit mundus, et amarus sit Deus, qui fecit mundum. Nonne mundus es, nonne corrigendus es, ut habeas rectum cor? Imo sit amarus mundus, et dulcis sit Deus. Misceat itaque Dominus Deus noster amaritudines mundo huic. Misceat plane! Hic frui (a), circumfluere, abundare deliciis, oblivisci Deum delectat. Si habet aliquid amplius pecuniæ, nugari inde vult, non vult inde aliquid utile facere, aliquid cælesti comparare; perdere vult et pecuniam, et se, et ceteros, in quos impendit pecuniam. Non vultis ergo, ut receset Deus superflua, ne de putredine totum patrescat? Novit ergo, quid agat. Dimittamus illum, tantum nos curandos demus, non medico consilium prebeamus. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXII.

De verbis Psalmi LI. vers. 10. Speravi in misericordia Dei (b).

SYNOPSIS.

I. *Quamdiu debeat durare Spes nostra.* II. *Spes humanæ longæ, inanes, fallaces.* III. *Quænam vera Spes nostra.*

I. Primo respondeam Fratri et Collegæ meo. Ego mane inquietam dixi debere esse charitatem, non pigram, sed quia hoc voluit, nos obaudiamus et illi, et Deo per illum, et vobis, et det (c) in vobis obedientiam. Cantavimus: *Speravi in misericordia Dei (Psalm. LI, 10)*. De spe nostra pauca dicamus. Et verba quidem sermonis nostri competentem tempori finem habebunt, Spes autem ipsa, de qua sermo est, perdurare debet, et non cum sermone nostro cessare. Nos loquamur, et desinamus, illa semper clamat ad Deum. Sed et ipsa Spes (durum enim fortasse, quod dico, sed non offendet, si ostendero, quare dico, et credo, quia non offendet) sed et ipsa spes non erit sempiterna. Cum enim res venerit, Spes non erit. Tandiu quippe dicitur Spes, quamdiu nondum tenetur res, dicente Apostolo: *Spes autem, quæ videtur, non est Spes Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus (Rom. VIII, 24. 25)*. Si ergo Spes, quæ videtur, non est Spes, quia quod videt quis, quid sperat, et ideo vocatur Spes, quia, quod non videmus, speramus, cum venerit, quod videamus, Spes non erit,

(a) Mendum Librarii pro *frui*. Sequens *περιουσι*: *Si habet — impendit pecuniam, intrusa videtur.*

(b) In Col. fol. 74. inscriptus: *sermo sancti Augustini ep.* De Spe humana et divina præclare disserit. Habitum fuisse in Officio vespertino docet Exordium. Quis fuerit Episcopus ille, qui Charitatem quietam inquietæ prætulit, ignoro. Sermonem Augustini *de Charitate inquieta* notat Possidius in *Indiculo Opp.* c. 8. reperendum fortasse, si Bibliothecarum scrutatores non contenti fuerint Elenchos Mss. percurrere, aut sola Codicum terga lustrare. Eodem C. Possidius et præsentem memorat, qui Editioni post *Sermonem XX* inseri possit.

(c) Fortassis excidit: *Deus.*

quia res erit. Nec tunc maledictum erit, esse sine Spe; modo vero cuiuscumque sine Spe esse, maledictum est, et opprobrium. Et vae illi, qui sine Spe modo est! Male est enim sine Spe esse, quia nondum est cum re. Tunc esse desinat Spes, quando tenebitur res.

II. Res autem ipsa, quæ est, quæ tenebitur? Quid est, quod succedet Spei? Videmus enim modo homines multa terrena sperare, et secundum sæculum. Ipsa vita nullius hominis est sine Spe, et, donec moriatur, quisque non est sine Spe. Spes in pueris, ut crescant, ut erudiantur, ut aliquid noverint. Spes in adolescentibus, ut uxores ducant, ut filios generent. Spes in parentibus filiorum, ut nutriant, ut erudiant, ut grandes videant, quibus parvulis blandiebantur. Ut ipsam vitam Spei humanæ potissimum (a) nominem, quæ quasi naturalior, et excusabilior, et tristior (b) est. Sunt enim multæ Spes vulgares, multum reprehensibiles; sed hanc teneamus, quæ civilis et naturalis est. Ad hoc enim quisque nascitur, ut crescat, ut conjugetur, ut filios procreet, ut erudiat, etiam ut pater dicatur filiorum. Quid amplius quærit? Et nondum est finita spes. Optat conjungere filios suis uxores, et adhuc sperat. Et cum et hoc adeptus fuerit, optat nepotes. Et cum hos habuerit, jam ecce tertia successio est, et piger est senex dare locum pueris. Adhuc quærit sibi quid optet, quærit quid speret, et benevolus videtur. Utinam, inquit, vocet me puer ille avum, et audiam hoc de ore ipsius. et moriar! Crescit puer, vocat avum, et ille nondum se cognoscit avum. Utique enim, si avus est, si senex est, quare non agnoscit, migrare jam debere, ut succedant, qui nati sunt? Et cum audierit a voce parvuli honoris nomen, vult illum ipse erudire. Numquid deest, ut speret et proneptem? Sic moritur, et sperat, et sperat aliud atque aliud, cum illud, quod sperabat, acceperit. Sed accipiendo, quod sperabat, non satiatur, inhiat in aliis. Quare venerat, quod sperabas? Certe jam, ut finias, quo pergis. Non finis extenditur. Et quantos fallit hæc Spes, Spes trita! Primo non satiat, cum venerit, et quantis non venit! Quanti speraverunt uxores, et ducere non potuerunt! Quanti speraverunt, cum quibus eis bene esset, et duxerunt, a quibus cruciarentur! Quam multi optaverunt filios, et suscipere nequiverunt! Quam multi de susceptis malis gemuerunt! Sic omnia. Speravit aliquis divitias; non adeptis cruciatus est cupiditate, aut adeptis torturæ timore. Et nemo est, qui sperare desinat, nullus satiatur. Tam multi falluntur, et ab spe sæculi non quiescunt.

III. Sit aliquando et Spes nostra non fallax, sed satians, et aliquid tam bonum, ut amplius esse non possit. Quæ est ergo res, quam speramus, quæ cum venerit, cessabit Spes, quia succedet res. Quid est illud? Terra est? Non. Aliquid, quod in terra nascitur, sicut aurum, argentum, arbor, seges, aqua? Ni-

(a) Lego: *Ut insam spem vitæ humanæ potissimum.*

(b) Potius: *tritor*, ut paulo infra: *Spes trita.*

hil horum. Aliquid, quod in aere volitet? Abhorret anima. Numquid forte coelum est, tam speciosum, ornatumque luminibus? Quid enim in his rebus visibilibus delectabilibus, quid pulchrius? Neque hoc est. Et quid est? Delectant ista, pulchra sunt ista, bona sunt ista. Quare, qui fecit. Ipse est Spes tua. Ipse est modo Spes tua, ipse erit postea res tua. Spes est credentis, res erit videntis. Dic ei: *Spes mea es tu*. Bene enim modo dicis: *Spes mea es tu*. Credis enim, nondum vides. Promittitur tibi, nondum tenes. Quandiu es in corpore, peregrinaris a Domino, in via es, nondum in patria: Ipse rector, et conditor patriæ via factus est, ut te perducatur. Dic ergo illi modo: *Spes mea es tu*. Quid postea? *Portio mea in terra viventium* (Psal. cxiii, 6). Quæ modo Spes tua est, postea erit portio tua. Sit Spes tua in terra morientium, et erit portio tua in terra viventium. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXIII.

De verbis Psalmi cxlv, vers. 1. Laudabo Dominum in vita mea, etc. (a).

- SYNOPSIS.

I. Dei laus producenda ultra hanc vitam. II. Nihil in hac vita diu. III. Christiano non imponat felicitas transitoria. IV. Extrema Divitis et Lazari nos erudiant.

I. De verbis istius Psalmi, quem modo cantavimus, donet Dominus, ut vobis loqui valeamus. Diximus enim: *Laudabo Dominum in vita mea. Psallam Deo meo, quandiu vivo.* (Psal. cxlv, 1). Quibus verbis hoc primo admoneamus Charitatem Vestram, ne, cum auditis, vel dicitis: *Quandiu vivo, psallam Deo meo*; existimetis, cum hæc vita finita fuerit, finiri nobis laudem Dei. Magis enim tunc laudabimus, quando sine fine vivemus. Si enim laudamus in peregrinatione, unde transimus, quomodo laudabimus in domo, unde nunquam migrabimus? Sicut dicitur, et legitur, et canitur in alio Psalmo: *Beati qui habitant in domo tua. In sæcula sæculorum laudabunt te* (Id. lxxxiii, 5). Ubi audis: *In sæcula sæculorum*, finis nullus est, et vivere beata vita, ubi Deus sine dubitatione conspicitur, sine offensione amatur, sine fine laudatur. Prorsus hoc erit nostrum vivere, Deum videre, amare, laudare. Si ergo laudamus, quando credimus, quomodo laudabimus, cum viderimus. Quomodo laudabitur species, si sic laudatur fides. Dicit enim Apostolus: *Quandiu enim surus in corpore, peregrinamur a Domino. Per fidem enim ambulamus, et non per speciem* (2 Cor. v, 6, 7). Modo ergo per fidem, tunc per speciem. Modo credimus, quod non videmus, tunc videbimus, quod credebamus. Non confunditur, qui credit, quia verum est, quod videbit; Dominus autem noster prius in nobis edificavit fidem,

(a) In codice fol. 74. p. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De vite brevitate, et felicitate transitoria egregie rursus exemplo Divitis et Lazari illustratus. In Editione locandus post sermonem XXXIII.*

ubi (a), si merces fidei reddatur, non præpostere ante quaeratur.

II. Dicit aliquis: Cur ergo Psalmus dixit: *Psallam Deo meo, quandiu vivo*, et non dixit: *Psallam Deo meo semper*? Ubi enim dicitur: *Quandiu vivo*, quasi finis significatur, sed si (b) non intelligatur. Si putas de hac vita dictum: *Quandiu vivo*, discute vitam istam, utrum sit diu. Quantumcumque hic vixeris, diu non est. Quomodo est diu, quod te non satiat? Dicit puer diu vixisse hominem, quem videt senem, sed cum pervenerit, quo ille pervenit, tunc videt, quam non fuerit diu. Prorsus sic volat ætas, ita in se momenta transcurrunt, ut videamus, nudius tertius fuisse nos pueros, heri juvenes, hodie senes. Ubi ergo putas de hac vita esse dictum: *Quandiu vivo, psallam Deo meo*, ideo, quia dixit: *Quandiu vivo*, ibi verax intellectus est, de hac vita non esse dictum, quia dixit: *Quandiu*. Nunquam enim diceret Veritas: *Quandiu*, de ista vita, ubi nihil est diu. Potuerunt hoc videre Sapientes hujus mundi, et non hoc possunt videre Christiani? Quidam Sapientum mundi eloquentissimus homo dixit: *Quid est enim hoc omnino ipsum diu, in quo est aliquid extremum* (Cicero, Orat. pro M. Marcello n. 28)? Omnino negavit diu esse, quod ad finem quandoque potuerit pervenire. Prorsus quandoque, non quousque tu vixisti, si forte ad senectutem ultimam pervenisti. Unius enim hominis vita, præsertim hoc tempore, *Vapor est ad modicum apparens*. Hoc, quod dixi, Scriptura dixit exultantibus hominibus, et per superbiam multam pollutibus, et, continuo moriantur, nescientibus, Scriptura divina dixit, et eos ita superbientes, et in vanis confidentes suæ transitorie fragilitatis admonuit. *Quæ est enim, inquit, vita vestra? Vapor est ad modicum apparens, deinceps exterminabitur* (Jacob. iv, 15). Qui ergo se erigit in elatione, confidit in vapore, extollitur in honore, et perit cum vapore. Reprimenda est ergo superbia, et quanta possumus, intentione calcanda, et intelligendum nos in hac terra mortaliter vivere, et cogitandum esse de fine, ubi non erit finis. Homo enim, si tu, ut dicere cœperam, quicumque tenuisti, valde extolleris, si putas te diu vixisse, qui aliquando finiturus es, sed ipse Adam, si adhuc viveret, et non modo, sed in fine sæculi moreretur, nihil haberet diu, in quo aliquid esset extremum (c). Et verissime dictum est, et prudenter intellectum est, et verum esse non tantum prædicatur, sed etiam ab auditoribus agnoscitur.

III. Referamus animum ad Psalmum, quem cantavimus, et inveniamus, quia ille non diceret: *Psallam Deo meo, quandiu vivo*, nisi de illa vita, ubi diu est. Si enim in ista vita ideo nihil diu, quia est aliquid extremum, non ad istam vitam desiderandam vocamur, quando Christiani efficiamur. Non enim pro-

(a) Pro ubi videtur repohendum: *ut, q. d. non debere queri mercedem fidei ante ipsam fidem.*

(b) Videtur legendum: *etsi.*

(c) Ineptum E. 1269, 12, quod sequitur, a margine irreptisse potest.

pterea Christiani efficiuntur, ut bene nobis sit in hac vita. Si enim propterea putaverimus nos fieri Christianos, ut hic nobis bene sit secundum vitam istam temporalem, secundum felicitatem volaticam, et vaporem, valde erramus, et nutabunt pedes nostri, videntes aliquem tanta dignitate pollere, ut emineat cæteris, cum quibus vivit, sanum esse corpore, ad senectutem decrepitam pervenire. Videt hoc Christianus pauper, ignobilis, in gemitibus quotidiano labore suspirans, et dicit forte apud semetipsum: Quid mihi prodest, quia Christianus sum factus. Numquid ideo melior sum, quam ille, qui non est? Quam ille, qui in Christum non credit? Quam ille, qui Deum meum blasphemat? Admonet eum Psalmus. *Nolite fidere in principes. Quid te delectat flos sæni? Omnis caro fœnum, Propheta loquitur, non solum loquitur, sed exclamat. Exclamavit illi Dominus. Exclama, inquit. Et respondit: Quid exclamabo? Omnis caro fœnum, et omnis honor carnis, ut flos sæni. Fœnum aruit. Flos decidit. Ergo totum perii? Absit. Verbum autem Domini manet in æternum (Isai. xl, 6-8). Qu' d te delectat fœnum? Ecce perii fœnum. Vis non perire? Tene te ad verbum. Sic et in isto Psalmo. Attendebat enim forte Christianus pauper, humilis in Pagano forte divite ac potenti, attendebat florem sæni, et eligebat eum fortasse patronum habere magis, quam Deum. Hunc alloquitur Psalmus: *Nolite fidere in principes, et in filios hominum, quibus non est salus (Psal. cxlv, 5). Ille continuo respondet: Numquid de isto dicit, cui est salus? Ecce sanus est. Hodie illum vegetum video. Ego magis assidue miser ægroto. Quid attendis ista, quæ tibi placent, et quæ te delectant? Non est salus. Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. Ecce tota salus, Vapor ad modicum apparet. Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. Transeant aliquot anni. Moveatur fluvius, sicut fieri solet. Per diversa transcurrans aliqua sepulera mortuorum discerne ossa divitis ab ossibus pauperis. Exeunte spiritu suo revertitur in terram suam. Optime de spiritu ejus nihil dixit, quia et ille, cum viveret, nihil spiritualiter cogitavit. Revertetur in terram suam, secundum carnem utique, secundum corpus, ubi polebat, ubi efferebatur, ubi te decipiebat, in cujus te carnis felicitate fallebat. Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. In illa die peribunt omnes cogitationes eorum (Ibid. 4). Cogitationes illæ, quæ terrenæ erant: Ecce facio, ecce impleo, ecce pervenio. Ecce illud emo, ecce illud acquiro, ecce ad talem et talem honorem pervenio. In illa die peribunt omnes cogitationes ejus. Si autem, quoniam Verbum Dei manet in æternum, teneas te ad verbum, ut det tibi vitam æternam, non solum cogitatio tua tunc non peribit, sed tunc venit. Quando illius perit, tua tunc venit. Ille enim cogitabat temporalia atque terrena, opes opibus addere, pecuniarias facultates exaggerare, nitere honoribus, tumere potentia. Ergo, quia talia cogitabat, In illa die peribunt omnes cogitationes ejus. Tu autem, si cogitabas, quia Christianus factus es, non temporalem felicitatem, sed requiem sempi-**

ternam, quando corpus tuum redierit ad terram suam, tunc invenit anima tua requiem suam.

IV. Attende Evangelium, et vide, atque inspice cogitationes duorum hominum. *Erat quidem Dives, qui induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide (Luc. xvi, 19). Quotidie fœnum, et flos fœni. Non te seducat illius felicitas, qui Induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide. Superbus erat, impius erat, vana cogitabat, vana concupiscebatur. Quando mortuus est, in illa die perierunt cogitationes ejus. Erat autem ante januam ipsius quidam Pauper, nomine Lazarus. Tacuit nomen Divitis, et dixit nomen Pauperis. Cujus nomen ventilabatur, ipsius tacuit Deus. De cujus nomine silebatur, ipsum dixit Deus. Nolo, mireris. Deus, quod in Libro suo scriptum invenit, hoc recitavit. De impiis enim dictum est: *Et in libro tuo non scribentur (Psal. lxxviii, 29);* itaque Apostolis, cum gloriarentur, quia in nomine Domini dæmonia illis subjecta fuerant, ne de hac re sicut homines extollerentur, seseque jactarent, quamvis de re magna, quamvis de virtute præclara: *Nolite, inquit, in hoc gaudere, quia dæmonia vobis subjecta sunt; sed gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in cælo (Luc. x, 20). Deus enim inhabitator cæli tacuit nomen Divitis, quia scriptum non invenit in cælo; dixit tamen Pauperis, quia ibi scriptum invenit, imo ibi scribi jussit. Sed videte illum Pauperem. Diximus enim de cogitationibus impii Divitis, præclari, induentis purpuram et byssum, et epulantis quotidie splendide, quia, cum mortuus esset, perierunt omnes cogitationes ejus. Pauper autem Lazarus erat ante januam Divitis, *Ulceribus plenus, et cupiebat saturari de micis, quæ dejiciebantur de mensa Divitis, et nemo illi dabat. Sed et canes veniebant, et lingebant ulcera ejus (Id. xvi, 21). Ibi te volo videre, Christiane. Dicuntur enim exitus duorum istorum. Potens est quidem Deus, et in hac vita salutem dare, et egestatem auferre, et sufficientiam donare Christiano. Et tamen, si etiam hoc non esset, quid eligeres? Ut ille pauper esse, an, ut ille, dives esse? Non te fallat. Audi finem, et observa malam electionem. Sine dubio enim Pauper ille, quoniam pius erat, in ærumnis temporalibus constitutus finiendam quandoque illam vitam, et adipiscendam æternam requiem cogitabat. Mortui sunt ambo, sed illius Pauperis non illa die perierunt cogitationes. Contigit enim mori inopem illum, et auferri ab Angelis in sinum Abraham. In illa die sanata sunt omnes cogitationes ejus. Et, quoniam Lazarus in latina lingua interpretatur *Adjutus (a)*, qui in hebræa Lazarus, bene admonuit Psalmus: *Beatus, cujus Deus Jacob adjutor ejus (Psal. cxlv, 5) Quando spiritus ejus exhibit, et caro ejus revertetur in terram suam, non peribunt cogitationes ejus, Quia spes ejus in Domino Deo ejus. Hoc discitur in schola Christi doctoris, hoc speratur ab animo fidelis auditoris, hæc est merces verissima Salvatoris.****

(a) Ita et Hieronymus, in *Interpret. Nom. Hebr.* Videlicet a Deo adjutus ab אָלַף et דָּרָךְ, idem quod אֲלֶפְדָּרְךָ, אֲלֶפְדָּרְךָ.

SERMO XXIV.

De verbis Evangelii Luc. xvi. vers. 19-31, Homo quidam erat dives, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Oraculis Prophetis de Christo, et ejus Ecclesia Judæi nondum credunt. II. Judæorum incredulitas coarguitur exemplo divitis Epulonis. III. Dives Epulo salubre nobis exemplum. IV. Satis de futuris præmoniti nullam excusationem habemus. V. Fides nostra confirmanda ex jam impletis, et ex promissis a Deo. VI. Dei promissa in Gente Judæorum ex Abraham, cujus fides commendatur. VII. Dei in exolvendis promissis fidelitas, et insania Idololatrarum. VIII. Deus quærit imaginem suam in anima, ut Cæsar in nummo. IX. Quanta promissa Dei jam exoluta sint. X. Abrahæ fides nobis exemplum. XI. De tolerandis adversis duplex similitudo. XII. Dei patientia nobis utendum est, et illa imitanda. XIII. Committere nos debemus Deo in adversis absque querela. XIV. Exhortatio ad patientiam.

I. CHRISTIANORUM fides, quæ ab impiis et infidelibus irridetur, hæc est, quia nos dicimus, esse aliam vitam post istam vitam, et esse a mortuis resurrectionem, et esse post transactum sæculum in fine judicium. Hoc cum in rebus humanis non crederetur, prædicaretur autem, et annuntiaretur a Prophetis servis Dei, et a Lege, quæ per Moysen data est, et adhuc incredibile hominibus videretur, venit Dominus et Salvator noster Jesus Christus, qui hæc hominibus persuaderet. Qui cum sit Filius Dei natus de Patre invisibiliter, et ineffabiliter, coæternus Patri, et æqualis Patri, et cum Patre unus Deus, cum sit Verbum Patris, per quod facta sunt omnia, et Consilium Patris, per quod reguntur omnia, tantam magnitudinem suam, et incomprehensibilem majestatem, ac potestatem, quæ non poterat cognosci ab hominibus, deposuit ad terras (b) accipiendo carnem, et apparendo oculis hominum. Cum ergo Deus, id est, ipsa Divinitas, in Christo non videretur, caro visa contemnebatur; ille autem interiorem suam Divinitatem miraculis approbat (c). Et cum talis videretur, qui humanis oculis posset sperni, tantum faciebat, ut in ipsis operibus appareret Filius Dei. Cum ergo magna faceret, utilia præciperet, corrigeret vitia, castigaret, virtutes doceret, sanitates etiam corporum operaretur, ut sanaret mentes infidelium, iratus populus, ubi est natus, et nutritus, et tanta ista fecit, occidit eum. Ille autem, qui nasci venerat, utique et mori venerat. Nec mortem carnis suæ, quam propter exemplum demonstrandæ resurrectionis acceperat, voluit esse infructuosam, sed permisit

(a) In Codice fol. 80. inscriptus: *sermo sancti Augustini episcopi, De Divite et Lazaro*. Veritas potius Religionis christianæ comprobata ex hac tenus impletis, et deinceps implendis Dei Promissis cum Exhortatione ad Patientiam. Meminit insignis Sermonis Possidius in *Indiculo Opp.* c. 8. Collocandus in Editione post *Sermonem CXIII.*

(b) Rescribendum puto: *ad tempus*.

(c) In membranis: *approbat*.

eam magis manibus impiorum, ut, cum illi nollent facere, quod jubebat, pateretur ille, quod volebat. Factum est. Occisus est Christus, sepultus, resurrexit, ut novimus, ut testatur Evangelium, ut jam toto orbe prædicavit (a), et adhuc Judæi, videtis, quia nolunt credere in Christum, jam posteaquam resurrexit a mortuis, et glorificatus in oculis Discipulorum suorum ascendit in cælum, cum jam impleantur per totum orbem terrarum præconia Prophetarum. Etenim omnes Prophetæ, qui prænuntiaverunt Christum nasciturum, et moriturum, et resurrecturum, et in cælum ascensurum, prænuntiaverunt etiam Ecclesiam ejus per omnes gentes futuram. Judæi autem, si non viderunt Christum resurgentem, et ad cælum euntem, viderent saltem Ecclesiam toto orbe diffusam, quod utique cum impleteretur, prædicta Prophetarum dicta impleterentur.

II. Fit in illis, quod modo audivimus ex Evangelio. Ideo enim non audiunt Christum, qui a mortuis resurrexit, quia Christum in terra positum non audierunt. Hoc enim dixit Abraham illi Diviti, qui apud inferos torquebatur, et volebat aliquem mitti ad superos, ut fratribus ejus nuntiaret, quid agatur apud inferos, et antequam veniret ad loca illa tormentorum, viverent bene, agentes poenitentiam de peccatis suis, ut mererentur ire potius in sinum Abraham, non ad illa tormenta, quo Dives ille pervenit. Cum ergo hoc ageret ille Dives sero misericors, qui Pauperem jacentem ante januam suam contemperat, et propterea forte (b) superbus in illum erat, ipsa lingua ardebat, et ibi stillam aquæ desiderabat, cum ergo non egisset apud superos, quod agendum illi erat, ne illuc veniret, sero cœpit esse misericors pro aliis. Sed quid ait Abraham? *Si Moysen et Prophetas non audiunt, neque, si quis a mortuis resurrexerit, persuadet eis (Luc. xvi, 31)*. Omnino verum est, fratres. Ideo Judæis hodie non persuadetur, ut credant in eum, qui resurrexit a mortuis, quia Moysen et Prophetas non audierunt (c). Nam si illos audire vellent, ibi invenirent prædictum esse, quod modo impletum est, et nolunt adhuc credere. Quod ergo de Judæis diximus, de nobis agamus, ne cum alios attendimus, et nos in ipsam impietatem incidamus. Evangelium, charissimi, Judæis non legitur, Moyses et Prophetæ leguntur, quos nolunt audire. Quod si audire vellent, crederent in Christum, quia Moyses et Prophetæ Christum venturum prædicaverunt. Non ergo nos tales simus, quando nobis legitur Evangelium, quales sunt illi, quando illis leguntur Prophetæ. Apud ipsos enim, ut dixi, Evangelium non recitatur, apud nos recitatur.

III. Ecce audistis modo ex Evangelio duas vitas: unam præsentem, alteram futuram. Præsentem habemus, futuram credimus. In præsentem sumus, ad futuram nondum pervenimus. Cum in præsentem sumus,

(a) Nempe Evangelium. Fortasse autem legendum: *prædicatur*.

(b) Intersero: *quia, quod excidisse videtur*.

(c) Numquid potius: *audiant*.

futurae meritum comparemus; nondum enim mortui sumus. Numquid Evangelium apud inferos recitatur? Quod utique si recitaretur, frustra illud Dives audiret, quia jam fructuosa poenitentia esse non posset. Nobis ibi legitur, et ibi a nobis auditur, ubi dum vivimus corrigi possumus, ne ad illa tormenta veniamus. Credimus quod legitur, an non credimus? Absit ut hoc opinemur de Charitate Vestra, quia non creditis! Christiani enim estis, nec Christiani ullo modo essetis, si Evangelio Dei non crederetis. Quia ergo Christiani estis, manifestum est vos Evangelio credere. Audivimus. Modo recitatum est. Erat utique Dives superbus, utique extollens se in divitiis, qui *Induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide* (Luc. xvi, 19). Jacebat autem ad januam ejus ulcerosus pauper quidam nomine Lazarus, cujus etiam ulcera canes lingebant, et cupiebat *Saturari de micis, quae cadebant de mensa Divitis* (Ibid. 21), et non poterat. Ecce crimen Divitis, quia utique de micis saturari cupiebat, et non poterat, cui participanda humanitas erat. Ille ergo Dives, si compateretur Pauperi ante januam suam jacenti, et vellet esse de divitiis illis misericors, illuc veniret et ipse, quod venit et ille Pauper. Non enim illum Lazarus paupertas duxit ad requiem et non humilitas, aut vero illum Divitem ab illa tanta requie divitiarum retraxerunt, et non superbia et infidelitas. Nam, ut noveritis, fratres, quia apud superos Dives iste infidelis fuit, de verbis ipsius approbemus, quae dixit apud inferos. Intendite. Voluit aliquem a mortuis ire, ut nuntiaret fratribus ipsius, quid agatur apud inferos, et cum illi hoc non concederetur dicente Abraham: *Habent Moysen, et Prophetas. Audiant illos. Non, pater Abraham, inquit, sed, si quis hinc ab inferis ierit, persuadebuntur*; ostendit, quia et ipse, cum esset apud superos, non credebatur Moysi et Prophetis, sed aliquem surgere sibi a mortuis cupiebat. Attendite tales modo, et videte, ubi ex exemplo hujus Divitis admonemur, si fidem habetis. Quanti sunt, qui modo dicunt: Bene nobis sit, cum vivimus! Manducemus, et bibamus, et deliciis istis perfruamur! Quid est, quod nobis dicitur, quia erit postea? Quis huc inde rediit? Quis huc inde surrexit? Dicuntur haec. Hoc dicebat Dives ille, et, quod non credebatur vivis, expertus est mortuus. Melius vivus fructuose corrigeretur, quam mortuus infructuose torqueretur!

IV. Nunc ergo mutemus verba ipsa, si quis forte in nobis est, qui haec solet dicere. Non enim ostendit Deus modo, quod nos jubet credere. Ideo illud non ostendit, ut merces sit fidei. Si enim ostendat tibi, quod meritum habes, quia credis! Non est jam credere, sed videre. Magis tibi hoc non ostendit Deus, ut credas. Imperat tibi, quod credas, servat tibi, quod videas. Sed si non credas, cum imperat fidem, speciem suam non tibi servat, sed illud tibi servatur, unde Dives ille apud inferos torquebatur. Et, cum venerit Dominus noster et Salvator Jesus Christus, qui sic annuntiatur modo venisse, ut speretur etiam esse venturus, veniet cum retributionibus fidelium,

et infidelium: fidelibus praemia daturus, infidelibus in ignem aeternum missurus. Et dixit hoc in Evangelio, quomodo sit in fine judicaturus. Positurum se alios ad dexteram, alios ad sinistram, et discreturum omnes gentes, sicut pastor separat oves ab haedis; justos ad dexteram futuros, impios ad sinistram; justis se dicturum: *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab initio mundi*. Impiis autem et infidelibus: *Ite in ignem aeternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus* (Matth. xxv, 34-41)! Quid tibi amplius potuit prodesse Judex, quam ut definitivam sententiam suam tibi diceret, ne in illam possis incurrere? Fratres, omnis qui minatur, non vult ferire. Nam, si subiret (a), et feriret. Qui dicit: *Observa*; non vult invenire, quem feriat. Homines sibi plagas conciliant, homines sibi poenas comparant, qui tandiu dicenti Deo: *Observate*; nolunt credere. Et quidem errantis poena, quae hic est forte aliqua afflicto, et aliquod flagellum, aut emendatorium, aut probatorium est. Aut enim emendatur quisque pro peccatis suis, ne incidat in majores poenas non emendatus, aut probatur uniuscujusque fides, qua tolerantia, aut qua patientia sub flagello patris permaneat, non murmurans de patre castigante, et gaudens ad blandientem, sed ita gaudens ad blandientem, ut gratias agat et castiganti, quia *Flagellat omnem filium, quem recipit* (Hebr. xii, 6). Quanta Martyres passi sunt, quanta toleraverunt! Quas catenas, quas squallores, quos carceres, quos cruciatus, quas flammam, quas bestias, quae genera mortis! Calcaverunt omnia. Videbant enim aliquid spiritu, ut, quod videbant corpore, non curarent. Erat in illis oculus fidei, tendebatur oculus in futura, contemnebant praesentia. Cujus autem oculus de futuris extinctus est, expavescit ad praesentia, et non pervenit ad futura.

V. Est ergo fides, quae aedificatur in nobis. Modo. quicumque non vult credere, quia natus est Christus de Maria Virgine, quia passus est, quia crucifixus est, credat Judaeis, quia fuit, et occisus est, credat Evangelio, quia de Virgine natus est, et resurrexit. Est enim, unde credat. Et inimici Judaei non audent dicere: Non fuit Christus in gente nostra, aut: Non fuit iste homo, nescio quis, quem colunt Christiani. Fuit, dicunt, et parentes nostri occiderunt illum, et mortuus est, ut homo. Si ea, quae consecuta sunt mortem ipsius, invenimus dicta (b) a Prophetis, quia in nomine ejus cursurus (c) erat totus mundus, quia adoraturae illum erant omnes gentes, et omnes patriarum gentium, quia omnes etiam reges sub jugum ipsius mittendi erant, et videmus impleta post mortem Christi, quae praedicta erant ante nativitatem Christi, quomodo nos fallimus, si caetera credere nolumus, cum videamus in nobis multa impleta? Nos enim ipsi, fratres, non soli nos, qui hic sumus Christiani,

(a) Id est: *obrueret illico*. Vox Afris familiaris, qua usus S. Cyprianus *Epist.* 57. et Pontius *Diac.* in ejus *Vita*. Tardius et alii.

(b) Puto: *praedicta*.

(c) Fortassis: *in nomen ejus cursurus, vel crediturus*.
110 CR. 320 RE.

nos totus mundus sumus modo. Ante paucos annos non eramus, et mirum est, quomodo factum sit, ut, quod per tot sæcula non erant, modo sint. Legimus illud in Prophetis. Ne putemus casu evenisse, invenimus prædictum esse. Hinc enim augetur fides nostra, hinc ædificatur, hinc confortatur. Nemo est, qui dicat: Subito accidit. Unde? Ecce hæc, quod nunquam fuit in terra. Nonnunquam in Scripturis debitor in illis (a) Deus tenebatur, sed tempore suo debitum redditurus. Unde autem debebat Deus? An ab aliquo mutuum acceperat, qui omnibus omnia insuper donat? Qui fecit, quibus donaret? Non enim vel ipsi homines, quibus aliqua donarentur, erant. Potest aliquis dicere: Meritis meis Deus concessit hæc bona? Puta, concessit meritis tuis bona ista. Ut esses, cui concessit? Qui non eras, quid tibi donavit? Ut esses gratis. Non enim promerueras illud, antequam esses. Crede ei, quia et cætera gratis tibi donare dignatus est. Habemus ergo gratiam Dei, et tenebat Deum quodam modo debitorem mundus totus. Imo non tenebat, quia cautionem, quam fecerat, nesciebat. Promittendo se fecit debitorem, non mutuum accipiendo. Nam duobus modis dicitur debitor: Redde, quod accepisti, aut quod promisisti. Quia, quod promisit Deus, non potest dici: Redde; nihil enim ab homine accepit, qui totum homini dedit; restat ut debitor non sit, nisi quia polliceri dignatus est.

VI. Hæc pollicitatio in Scripturis erat, hæc Scripturæ in una gente Judæa, quam elegit nasci de carne servi sui, fidelis sui, qui in illum credidit. Et quomodo gens illa nata est? De Abraham sene, et de Sara sterili. Ut parturiretur, ut nasceretur ipse Isaac, unde venit gens Judæorum, miraculum fuit (*Gen. xvii et xxi*). Nihil de membris suis senex sperabat, nihil de sterilitate conjugis suæ optare audebat. Quod omnino non computabat, Deus illi obtulit, et offerenti Deo credidit, qui a Deo optare non ausus est. Et cum credidisset, et natus ei esset filius, de quo credidit, nascituram innumeram prolem, petiit Deus ipsum filium immolari sibi (*Id. xxii*). Tantæ autem fidei fuit Abraham, ut non dubitaret immolare unicum, de quo acceperat promissum. Numquid hæsitavit, et dixit Deo: Domine, pro magno mihi concessisti Filium in senectute, pro magnis votis, pro magna lætitia, insperato mihi natus est filius. Hunc exigis, ut occidam? Nonne melius erat, ut non dares, quam ut datum auferres? Non hæc dixit, sed credidit utile esse, quidquid Deum videbat velle. Hæc est fides, fratres. Certe Pauper ille in sinum Abrahamæ sublatus est, et Dives ille ad tormenta inferorum. Ut sciatis non in culpa esse divitias, Abraham dives erat, in cujus sinu Lazarus requiescebat. Dives hic erat in terra: sicut habemus docentem Scripturam. Habebat multum auri, argenti, pecorum, familiæ. Dives erat, sed superbus non erat. Ut noveritis, quia in divite sola torquebatur superbia, sola torquebantur vitia. Ipsa meruerant pœnam, non substantia Dei. Substan-

tia enim Dei bona cuiusque datum (a) fuerit. Se bene utenti merces acquiritur, male utenti pœna retribuitur. Attendite autem, quomodo habebat Abraham divitias. Numquid filiis suis servabat? Si ipsum filium iubente Deo obtulit, divitias quomodo contempsit?

VII. Ergo hæc Scriptura, ubi se Deus promittendo fecerat debitorem, latebat apud Judæos. Venit Dominus noster Jesus Christus, secundum ipsam Scripturam natus, quia secundum ipsam redditus (b). Secundum ipsam Scripturam passus, quia in ipsa prænuntiatus passurus. Secundum ipsam Scripturam resurgens, quia in ipsa prænuntiatus resurrecturus. Secundum ipsam Scripturam ascendens in cælum, quia in ipsa prænuntiatus ascensus. Posteaquam ascendit ignoratus a Judæis, cœpit mittere Apostolos suos ad gentes, et quodam modo excitare dormientes, et dicere? Surgite, recipite debitum, quod olim vobis promissum est! Quis est, qui excitat creditorem suum, et offert illi quod debet? Non enim gentes, quia debitorem habebant Deum, surrexerunt. Vocatæ sunt, in Scripturam intendere cœperunt, et ibi invenire, quia, quod accipiebant, jam olim ipsis promissum erat. Acceperunt Christum promissum, et exhibitum, acceperunt gratiam Dei, Spiritum sanctum promissum, et exhibitum, acceperunt ipsam Ecclesiam per omnes gentes, dispersam, promissam, et exhibitam. Idola, quæ colebant gentes, promiserat Deus se eversurum. Legitur in Scripturis; ibi illud invenis (*Isai. ii, 18; Ezech. vi, 6; et Mich. i, 7*). Videtis quemadmodum hoc temporibus nostris fecit Deus, quod ante tot millia annorum promisit. Etenim converterant se homines ab eo, a quo facti erant, ad illud, quod ipsi fecerant. Et cum sit semper melior, qui facit, quam illud, quod facit, ideo melior est Deus non solum homine, quem fecit, sed omnibus Angelis, Virtutibus, Potestatibus, Sedibus, Thronis, Dominationibus, quia omnia ipse condidit (*Ephes. i, 24; et Coloss. i, 16*), ut sit inferius, quidquid facit homo, quam est ipse homo. Ad tantam demerentiam ducti erant homines, ut adorarent idolum, qui damnare deberent. Si adorarent fabrum, qui fecerat idolum, manifestum est, fratres, quia faber melior, quam idolum, quod fecit. Et cum detestandi essent homines, si fabrum adorarent, ipsum idolum adorant, quod factum est a fabro. Detestandi essent adorando fabrum, sed meliores essent, quam qui adorant idolum. Si ergo damnantur meliores, quomodo plango peiores? Si vero adorantem fabrum damnandum esse dixi, qui dimittit fabrum, et adorat idolum, qui utique meliorem dimisit, ad inferiorem se contulit, quomodo damnandus est? Sed quem meliorem primo dimisit? Deum a quo ipse factus est. Imaginem Dei quaerit. In se habet. Non enim potuit facere faber imaginem Dei, sed Deus potuit facere imaginem sibi. Non fecit autem aliud tibi, sed te ipsum fecit ad imaginem suam. Adorando autem imaginem hominis, quam fecit fa-

(a) Aut redundat: in illis, aut subintelliguntur prædicta, vel promissa.

(a) Lego: data.

(b) Fortasse legendum: promissus.

ber, conteris Imaginem Dei, quam tibi impressit Deus. Ideo, cum te vocat, ut redeas, reddere tibi vult illam imaginem, qua tu ipse cupiditate terrena quodam modo confricando perdidisti, et obsoletasti (a).

VIII. Inde est, fratres, quod imaginem suam a nobis quærit Deus. Hoc commemorat Judæos illos, quando illi obtulerunt nummum. Primo enim tentare illum voluerunt, cum dicerent: *Domine, licet tributum dare Cæsari (Matth. xxii, 17)?* ut, si diceret ille: Licet; calumniarentur illi, quia in maledicto vellet esse Israel, quem volebat esse tributarium, ut subjugatus esset Regi, ut daret tributa. Si autem diceret: Non licet reddere tributa; calumniarentur illi, quia contra Cæsarem præciperet, et auctor esset, ut non redderent tributum suum, quod debebant, quia subjugati erant. Vidit tentantes, tanquam veritas falsitatem, et convicit breviter mendacium ex ore mentientium. Non enim dixit in illos sententiam, ex ore suo, sed fecit, ut illi in se dicerent sententiam, quia scriptum est: *Ex ore tuo justificaberis, et ex ore tuo damnaberis (Id. xii, 37). Quid me, inquit, tentatis? Hypocritæ, ostendite mihi nummum.* Ostenderunt. *Cujus ait, habet imaginem, et inscriptionem?* Responderunt: *Cæsaris.* Et ille: *Reddite ergo Cæsari, quod Cæsaris est, et Deo, quod Dei est (Id. xxii, 18-21).* Sicut Cæsar quærit imaginem suam in nummo tuo, sic quærit Deus imaginem suam in animo tuo. Redde Cæsari, ait, quæ Cæsaris sunt. Quid a te quærit Cæsar? Imaginem suam. Quid a te quærit Deus? Imaginem suam. Sed Cæsaris in nummo est, Dei imago in te est. Si quando nummum perdis, plangis quia imaginem Cæsaris perdidisti. Quando adoras idolum, non plangis, quia injuriam facis in te imagini Dei?

IX. Tenete ergo, fratres, pollicitationem Domini Dei nostri, et numerate jam ex illo numero pollicitationum suarum, quanta reddidit. Christus nondum erat natus. In Scriptura erat promissus. Reddidit illum. Natus est. Nondum erat passus, nondum resurrexerat. Et hoc reddidit. Passus, crucifixus, resurrexit. Passio ipsius præmium nostrum est. Sanguis ipsius redemptio nostra est. Ascendit in cælum, sicut promiserat. Et hoc reddidit. Misit Evangelium per omnes terras. Ideo quatuor Evangelia esse voluit, ut significaretur quaternario numero totus orbis terrarum, ab Oriente et Occidente, ab Aquilone et Meridiano. Ideo duodecim Discipulos habere voluit, ut terni quodam modo per quatuor distributi videantur, quia in Trinitate vocatus est mundus, in Patre, et Filio, et Spiritu sancto. Reddidit hoc. Misit Evangelium, sicut prædixit. *Quam speciosi pedes evangelizantium eorum, qui annuntiant pacem, evangelizantium bona (Rom. x, 15)! Sicut prædixit: Non sunt sermones, neque verba, quorum non audiantur voces eorum. Per omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum (Psal. xviii, 4, 5).* Quomodo dixit, sic misit. Evangelium per omnes terras scribitur. Etiam Ecclesia persecutionem primo passa est. Red-

didit. quia et Martyres promiserat. Recita cautionem: *Pretiosa in conspectu Domini mors justorum ejus (Psal. cxxv, 15).* Reddidit etiam Martyres, quia et ipsos promiserat. Quid postea reddendum erat? *Adorabunt in conspectu ejus omnes reges terræ (Id. lxxi, 11).* Crediderunt et reges, qui primo persequendo Martyres fecerant. Videmus ergo et modo reges credidisse. Reddidit etiam, quod promiserat, ut jubentibus regibus idola frangerentur, quibus primo jubentibus Christiani occidebantur. Abstulit etiam idola, quia promiserat: *Et in idolis nationum non erit respectus (Sap. xiv, 4).* Cum tanta ergo reddiderit, fratres, quare non illi credimus? Minus idoneus debitor est Deus? Si omnino nihil adhuc nobis reddidisset, idoneum debitorem tenebamus, qui fecit cælum et terram. Non enim pauper futurus erat, ut non haberet, unde redderet, aut fallit, cum ipse sit Veritas, aut tanta potestas est Deus, cui possit succedj, ut non habeat tempus reddendi?

X. Justum est, fratres, ut credatur Deo, antequam aliquid reddat, quia utilibet mentiri non potest, fallere non potest. Deus est. Sic illi crediderunt Patres nostri. Abraham sic illi credidit. Ecce vere laudanda fides, et prædicanda. Nihil ab illo acceperat, et credidit promittenti. Nos nondum credimus, qui tanta jam accepimus. Numquid poterat illi dicere Abraham: *Credam, quia illud mihi promisisti, et reddidisti? A primo jussu credidit, nihil tale aliud acceperat. Exi de terra tua, dictum est illi, et de cognatione tua, et vade in terram, quam tibi dabo (Gen. xii, 1).* Et credidit statim, et non dedit illi ipsam terram, sed semini illius illam servavit, et semini ipsius promisit quid? *In semine tuo benedicentur omnes gentes (Gen. xxii, 18).* Semen ipsius Christus, quia de Abraham Isaac, de Isaac Jacob, de Jacob duodecim, de duodecim populus Judæorum, de populo Judæorum Virgo Maria, de Virgine Maria Dominus noster Jesus Christus. Et factus est semen Abraham Dominus noster Jesus Christus, et quod promissum erat Abraham, invenimus impletum in nobis. *In semine tuo, inquit, benedicentur omnes gentes.* Credidit hoc, antequam aliquid vidisset. Credidit, et non vidit quod promittebatur. Nos autem videmus quod illi promissum est. Et quidquid illi promittebatur, futurum erat. Quid enim nondum reddidit Deus? Labores in sæculo isto futuros denunciavit, et sanctos suos, et fideles suos futuros in laboribus, et fructum allaturos cum tolerantia (*Luc. viii, 15*). Prænuntiavit, et videmus. Ipsis laboribus atterimur. Qui nondum labores prænuntiati sunt? Neque enim putetis, fratres, quia, quod videtis atteri res humanas modo, non est scriptum in Scriptura Dei. Totum scriptum est, et tolerantia indicta est Christianis, et magis futura bona, quia venerunt mala, quæ prædicta ventura erant. Nam si non venirent, quæ diæta (a) erant, etiam de bonis nobis fidem auferrent, sed ideo venerunt ante mala, ut credamus futura bona.

(a) Ita Tertullianus Augustini *καταπρότης* Apolog. c. 5. obsoletant. Scorp. c. 6. obsoletassent.

(a) Certe: prædicta.

XI. Modo mundus sic est, quomodo et torcular in pressuris est. Sed si amurca (a) es, per cloacas vadis; si oleum, in gemellario (b) manes. Nam necesse est, pressuræ sint. Attendite amurcam, attendite oleum. Pressura fit aliquando in mundo, verbi gratia: fames, bellum, inopia, egestas, mortalitas, rapina, avaritia, pressuræ pauperum, labores civitatum. Sunt ista. Videmus. Et prædicta sunt futura, et videmus, quia sunt. Invenimus homines inter istas pressuras murmurare, et dicere: Ecce temporibus christianis, quanta mala sunt! Ante tempora christiana quanta bona abundabant! Non erant tanta mala ista. De pressura amurca exit. Per cloacas currit. Os ipsius propterea nigrum est, quia blasphematur. Non splendet. Oleum relucet. Invenis autem alium hominem de pressura ipsa, et de ipsa tritura, quæ illum trivit. Numquid non ipsa tritura est, quæ illum trivit? Audistis vocem amurcæ, audite vocem olei. Deo gratias! Benedictum nomen tuum! Ista omnia mala, quibus nos conteris, prædicta erant. Securi sumus, quia ventura sunt et bona. Quando nos, et mali simul emendamus, fit voluntas tua. Te novimus Patrem promittentem, te novimus Patrem flagellantem. Erudi nos, et redde hæreditatem, quam in fine promisisti. Benedicimus sanctum nomen tuum, quia nusquam fuisti mendax. Omnia, quemadmodum prædixisti, sic exhibuisti. In his laudibus de ipsa pressura emanantibus oleum currit in gemellario. Tamen quia torcular est totus iste mundus, unde etiam dicitur alia similitudo (c). Sicut in fornace probatur aurum et argentum, sic probat justos tentatio tribulationis; et de fornace aurificis similitudo ponitur. In angusto cacabo tres res sunt: Ignis, aurum, et palea. Et ibi vides imaginem totius mundi. Est ibi palea, est ibi aurum, est ibi ignis. Palea comburitur, ignis ardet, aurum probatur. Sic et in isto toto mundo sunt justus, sunt impii, est tribulatio. Mundus tanquam fornax est aurificis, justus tanquam aurum, impii tanquam palea, tribulatio sicut ignis. Numquid aurum purgaretur, nisi palea ureretur? Fit, quod impii ad cineres rediguntur. Cum enim blasphemant, et murmurant contra Deum, cinis efficiuntur. Ibi aurum purgatum justus, qui tolerabiliter ferunt omnes molestias mundi, et in suis tribulationibus laudant Deum, ut aurum purgatum, rediguntur in thesauros Dei. Habet enim Deus thesauros, quo mittat aurum purgatum; habet etiam loca sordida, quo mittat cinerem paleæ. De isto mundo totum exigit. Tu vide, quid sis. Nam necesse est, ut veniat ignis. Si aurum te invenerit, sordes tollit; si paleam te invenerit, comburet, et ad cinerem perducet. Elige tibi, quid sis. Nam non potes dicere: Sine igne ero. Jam in fornace es aurificis,

(a) Ἀμύρκα ab Ἀμύρρα, prima fax olivarum premi incipientium. Vide *Plin. L. X^o. c. 18*. Memorat Noster et alibi.

(b) Columellæ *Gemellar. L. XII. c. 50*. Noster in *Psal. CXXXVI. T. IV. col. 1518*. *Oleum in Gemellaria non videas*. An igitur rectius *Gemellarium*, an *Gemellaria*? Vas fortasse duplex a *Gemellis*.

(c) Locus turbatus: Quid si legas: *Tamen, quamvis — tude etiam ducitur alia similitudo*. Subolet pariter in mox sequentibus aliqua interpolatio.

quo necesse est, veniat ignis. Magis te ibi esse necesse est, quia sine igne esse non poteris.

XII. Quare ergo non credimus, fratres, et venturum finem sæculi, et diem judicii, ut ibi recipiat unusquisque nostrum ea, quæ gessit in corpore, sive bonum, sive malum? Quando videmus tot res promissas, exhibitas, et datas, quare non nobis eligimus, cum vivimus, illud, ubi semper vivamus? Puta, quia negligentes fuimus, hodie simus diligentes. Negligentes non debemus semper (a) esse. Crastinus dies, nescis, quid sit. Dei patientia id agere nos admonet, ut et nos, et vitam nostram, si mala fuerit, corrigamus, et, cum tempus est, meliora eligamus. An putatis, quia Deus dormit, et non videt facientes mala? Sed forte patientiam nos docet, et patientiam prior exhibet. Invenit autem hominem forte profecisse, et non facere, quod faciebat, id est, malum. Patitur iste aliquem maliiosum, et vult, ut tollat illum Deus, et murmurat adversus Deum, quia retinet inimicum ipsius fortem, et male facientem, et non illum tollit. Oblitus est, quia in ipsum patienter egit, et si prius agere vellet severiter, non esset qui loqueretur. Severitatem exigit Dei? Quia tu transisti, transeat et alter. Non enim, quia tu jam transisti, præcidisti pontem misericordiæ Dei. Adhuc est, qui transeat. Fecit te bonum, cum esses malus, vult et alium, ut sit et ipse bonus ex malo, sicut tu ex malo factus es bonus. Sic omnes veniunt ordinibus suis. Sed alii nolunt venire, alii veniunt. Talibus enim dicit Apostolus: *Tu autem secundum duritiam cordis tui, et cor impenitens thesaurizas tibi iram in die iræ, et revelationis justi judicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua (Rom. II, 5)*. Deinde si malus vult perseverare in malo, non est socius tuus, sed erit probator tuus. Etenim, si malus est, et tu bonus, tolerando malum probaris bonus. Tu accipies coronam probationis tuæ; ille autem habebit pœnam in malo perseverationis suæ. Deus autem, quid agat, patienter expectemus bonam ejus patientiam, paternam ejus disciplinam. Pater est, benignus est, misericors est. Magis si dimiserit nos fluere, tunc male irascitur nobis.

XIII. Attendite enim, fratres, et videte Amphitheatra ista, quæ modo cadunt. Luxuria illa ædificavit. Putatis, quia illa pietas ædificavit? Non illa ædificavit nisi luxuria hominum impiorum. Non vultis, ut aliquando cadat, quod luxuria ædificavit, et surgat, quod pietas ædificat? Pernisit enim Deus, quando ista ædificabantur, ut quandoque cognoscerent homines mala sua, quæ faciebant. Sed quia noluerunt cognoscere, venit Dominus Jesus Christus, cœpit illis mala sua prædicare, cœpit evertere, quod pro magno habebant, et dicunt: Mala sunt tempora christiana. Quare? Quia evertitur tibi, ubi moriebaris. Sed. Abundabant, inquit, omnia bona, quando ista flebant. Utique sic, ut bona de illis fierent. Si ergo nosti, quia dedit tibi Deus aliquando abundantiam,

(a) Non semper pro nunquam.

et male usus es, et ad perditionem usus es, vide, quia abundantia illa fecit te luere, et perdere animam tuam. Nonne venit severus pater, et cœpit dicere: Indisciplinatus est puer iste. Commisi illi hoc, aut illud. Quomodo illud perdidit, et illud. Si nos semen terræ, nisi bona fuerit, non damus, ne semen intereat, quomodo vultis, ut Deus nobis indisciplina- tis, et negligentibus vitam nostram det abundantiam suam ad male utendum, et non vultis, ut præcidat Deus defluxus hominum? Fratres mei, medicus est, et membrum putre novit præcidere, ne putrescat inde et alia loca. Unus, inquit, digitus inde præci- ditur; quia melius est, ut unus digitus minus sit, quam totum corpus putrescat. Si hoc homo medicus per artem suam facit, si ars medicinæ aliquam par- tem membrorum tollit, ne omnia putrescant, quare Deus, quidquid novit putre esse, non secet in homi- nibus, ut perveniant ad salutem?

XIV. Nolite ergo, fratres, tædiari (a) ad Deum flagellantem, ne dimittat vos, et in æternum pereatis, sed magis rogemus illum, ut moderetur ipsas plagas, et sic temperet, ne sub ipsis deficiamus, et roge- mus, ut emendet cum salute, metiatur, et reddat postea, quod promisit sanctis suis. Videte, quid dixit Scriptura: *Irritavit Dominum peccator. Secun- dum magnitudinem iræ suæ non exquiret* (Psal. x, 4). Quid est: *Pro magnitudine iræ suæ non exquiret*? Quia multum irascitur, *Non exquiret*, id est, dimittet illos perire. Si ergo multum irascitur, quando non exquiret, etiam multum misericors est, quando exer- cet. Tunc autem exercet, quando flagellat, quando eor postrostrum affigit ad se. Tenemus ergo salutare ejus, et non fugiamus flagellum ipsius. Hoc nos docet, hoc monet, in hoc nos ædificat. Ipse filius ipsius, qui ad hoc venit, ut consoletur nos, quid boni hic pertulit? Dicite mihi. Certe Filius Dei est, Verbum Dei est, per quod facta sunt omnia. Quid boni hic pertulit? Non ipse est, qui, cum dæmonia ejiceret, tales contumelias audiebat, ut diceretur illi: *Dæmo- nium habes* (Joan. vii, 20)? Filio Dei, qui dæmones ejiciebat, Judæi dicebant: *Dæmonium habes*. Jam meliores dæmones, qui confitebantur Filium Dei, quam illi (Luc. iv, 41). Nam et illi confitebantur, et illi non confitebantur. Tanta autem erat potentia il- lius, et tanta magnitudo, et tanta patientia, ut omnia toleraret. Flagellatus est, contumelias audivit, alapas accepit, consputus est in faciem, spinis coro- natus est, irrisus est, delusus est, ad extremum ligno suspensus interfectus est, postea sepultus est. Filius Dei tanta hic pertulit. Si Magister, quanto magis Discipulus. Si ille, qui nos creavit, quanto magis nos creatura illius. Qui, ut nobis exemplum daret, pa- tientiam nobis dimisit. Quare nos deficiamus in ipsa patientia, quasi caput nostrum perdidimus, quod nos præcessit ad cælum? Ideo enim caput nostrum præcessit ad cælum, tanquam dicens: Ecce qua. Venite, per molestias, per patientiam. Hæc est via,

(a) *Tædiare* apud Veget. Lamprid. Tertull. etc.

quam vobis tradidi. Sed quo ducit via, qua me vultis ascendere? In cælum. Qui non vult hac ire, non vult illuc pervenire. Qui vult ad me pervenire, per viam veniat, quam monstravi. Et non potestis pervenire, nisi per viam molestiarum, dolorum, tribulationum, angustiarum. Sic pervenies ad requiem, quæ tibi non tollitur. Si autem vis istam requiem, quæ est ad tem- pus, et recedere a via Christi, observa tormenta Divitis illius, qui apud inferos torquebatur, quia et ipse requiem præsentem desideravit, et pœnas sem- piternas invenit. Fratres charissimi, eligite potius duriora, quæ sine fine requiem habebunt in æter- num. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXV.

De verbis Evangelii Matth. xii, vers 41-50. Ecce plus quam Jonas hic, etc (a).

SYNOPSIS.

I. *Judæi deteriores Ninivitis, et Regina Saba. II. Quomodo hominis a spiritu immundo liberati novis- sima sunt pejora prioribus. III. Parentes a Christo docentur, non impedire filios in bono opere. IV. Cum Christus nascendo utrumque sexum honoravit docetur officium Prolium. V. Refelluntur Manichæi asserentes Christum non habuisse Matrem. VI. Con- cluditur contra Manichæos Christum habuisse ma- trem. VII. Unde Mariæ Virginis excellentia. VIII. Quomodo Christianus feri possit mater Christi.*

I. EA, quæ de sancto Evangelio recitata sunt, fra- tres charissimi, si omnia pertractare cupiamus, vix tempus sufficit singulis, quanto magis non sufficit omnibus. Jonam prophetam, qui dejectus in mare belluæ marinæ utero exceptus est, et die tertia vivus evomitus, figuram gessisse Salvatoris, qui passus est, et die tertia resurrexit, ipse Salvator ostendit. Accusatus est populus Judæorum in comparatione Ninivitarum, quoniam Ninivitæ, ad quos missus est redarguendus (b) Jonas propheta, agendo pœnitentiam iram Dei placaverunt, et misericordiam meruerunt. *Et ecce, inquit, plus quam Jonas hic* (Matth. xii, 41), volens intelligi se ipsum Dominus Christus. Audierunt illi servum, et vias suas correxerunt; audierunt isti Dominum, et non solum se non correxerunt, sed insu- per illum occiderunt. *Regina Austri exturget, inquit, in judicio cum generatione hac, et condemnabit eam. Venit enim a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic* (Ibid. 42). Non fuit magnum Christo plus esse quam Jonas, plus esse quam Salomon. Ille enim Dominus, illi servi erant. Sed ta- men quales sunt, qui præsentem Dominum contemp- serunt, quando alienigenæ servos ejus audierunt?

II. Deinde sequitur: *Cum autem spiritus immundus exierit ab homine, ambulat per loca arida quærens re- quiem, et non invenit. Tunc dicit: Revertar in domum*

(a) In Codice fol. 89. inscriptus: *Feria quarta hebdo- madæ primæ de Quadragesima. Sermo sancti augustini ep. contra Manichæos.* Contra hos posteriori parte subtiliter disputatur. Priora de Judæorum cæcitate, Peccatorum re- cidivis, Parentum, Proliumque officiis agunt. Tractatus in- serendus post *Sermone* LXXVII.

(b) Membranzæ mundosæ: sed arguendos.

meam, unde exiit. Et veniens invenit eam vacantem, seopis mundatam, et ornatam. Tunc vadit, et assumit secum alios septem spiritus nequiores se, et inhabitantes habitant in ea, et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. Sic erit generationi huic pessimæ (Matth. xii. 43 45). Hoc ut intelligatur, si congruenter exponatur, multum sermo immorabitur. Breviter tamen attingam, quantum Dominus donat, ne vos ab hujus rei intellectu jejunos dimittam. Quando sit in Sacramentis remissio peccatorum, mundatur domus, sed habitator est necessarius Spiritus sanctus. Spiritus autem sanctus non habitat nisi humiles corde. Deus enim dicit: *Super quem requiescet Spiritus meus?* et respondet proposito: *Super humilem, et quietum, et trementem verba mea (Isai. LXVI, 2).* Ille ergo cum fuerit habitator, implet, regit, agit, frenat a malis, ad bona excitat, suavem facit justitiam, ut homo bene faciat amore recti, non timore supplicii. Hoc, quod dixi, agere per semetipsum homo minus idoneus est; sanctum autem Spiritum si habuerit habitorem, ipsum in omnibus bonis etiam invenit et adiutorem. Superbi autem quidam, peccatis sibi remissis, si præsumperunt ad bene vivendum de solo libero humanæ voluntatis arbitrio, ipsa superbia a se excludunt Spiritum sanctum, et remanet domus quasi mundata a peccatis, sed inanis omnibus bonis. Dimissa sunt peccata tua, caruisti malis, sed non te nisi Spiritus sanctus implebit bonis. Hunc repellit superbia. Præsumis de te, dimittit te. Confidis tibi, donaris tibi. Sed illa cupiditas, qua malus eras, repulsa ab homine, hoc est, a mente tua, quando remissa sunt peccata tua, vagatur per deserta querens requiem, et non inveniens requiem redit ad domum illa cupiditas, invenit mundatam, *Adducit secum alios spiritus septem nequiores se, et erunt pejora hominis illius novissima, quam erant prima. Septem alios adducit secum.* Quid est, *Alios septem?* Ergo et ipse immundus spiritus septenarius est? Quid est hoc? Per septem universitas significatur. Totus ierat, totus venit, et utinam solus veniret. Quid est: *Adducit secum alios septem?* Quos non habebat, quando erat malus, habebit alios falso bonus. Intendite, ut, si possum, quantum adjuvor, explanem quod dico. Spiritus sanctus operatione septenaria commendatur, ut sit in nobis *Spiritus sapientiæ et intellectus, consilii, et fortitudinis, scientiæ, et pietatis, et timoris Dei (Isai. xi, 2, 3).* Huic septenario bono constitue a contrario septenarium malum: spiritum stultitiæ et erroris, spiritum temeritatis, et ignaviæ, spiritum ignorantæ, et impietatis, et spiritum superbiæ contra timorem Dei. Isti sunt septem nequam. Qui sunt *Alii septem nequiores?* Alii septem nequiores in hypocrisi inveniuntur. Unus malus spiritus stultitiæ, alter pejor simulatio sapientiæ. Spiritus malus spiritus erroris, alter pejor simulatio veritatis. Spiritus malus spiritus temeritatis, alter pejor simulatio consilii. Spiritus malus spiritus ignaviæ, alter pejor simulatio fortitudinis. Spiritus malus spiritus ignorantæ, alter pejor simulatio scientiæ. Spiritus malus spiritus impietatis, alter pejor simulatio pietatis. Spiritus malus spiritus

PATROL. XLVI.

elationis, alter pejor simulatio timoris. Septem non ferebantur, quis ferat quatuordecim? Necesse est ergo, ut, cum malitiæ fuerit addita simulatio veritatis, sint pejora hominis novissima, quam erant prima.

III. *Hæc eo loquente ad turbas (Evangelium sequor) mater ejus, et fratres ejus stabant foris volentes loqui cum illo. Nuntiavit ei quidam dicens: Ecce mater tua et fratres tui foris sunt, loqui tecum volunt. Et ille: Quæ mihi mater est, aut qui fratres? et extendens manum super Discipulos suos ait: Hi sunt mater mea, et fratres mei. Et quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse mihi frater, soror, et mater est (Matth. xii, 46 50).* Hinc solum vellem loqui, sed, quia superiora nolui præterire, non parvam partem temporis, quantum sentio, consumpsi. Hoc enim, quod modo proposui, multos habet sinus, nodosque quæstionis, quomodo pie Dominus Christus contempserit matrem, non qualemcumque matrem, sed quanto magis Virginem matrem, tanto magis talem matrem, cui sic attulit fecunditatem, ut non adimeret integritatem, matrem Virginem concipientem, Virginem parientem, Virginem perpetuo permanentem. Talem matrem ille contempsit, ne operi, quod agebat, maternus se insereret, eumque impediret affectus. Quid enim agebat? Populis loquebatur, veteres homines destruebat, novos ædificabat, animas liberabat, vincitos solvebat, cæcas mentes illuminabat, bonum opus faciebat, in bono opere actu et sermone fervebat. Inter hæc nuntiatus illi est carnalis affectus. Audistis quid responderit, ut quid ego repetam? Audiant matres, ne impediant carnali affectu bona opera filiorum. Si enim voluerint impedire, et agentibus sic irrucint, ut saltem interpolent, quod differri non oportet, contemnentur a filiis. Audeo dicere: Contemnentur, pietate contemnentur. Et quando erit filio suo bono operi mente intento, et ideo matrem venientem contemnentem, quando erit irata mulier, sive maritata, sive vidua, quando contempta est Virgo Maria? Sed dictura es mihi: Ergo filium meum Christo comparas? Nec illum Christo comparo, nec te Mariæ. Non ergo Dominus Christus maternum damnavit affectum, sed contemnendæ matris pro opere Dei magnum in se ipso demonstravit exemplum. Et in loquendo doctor erat, et in contemnendo doctor erat, et ideo dignatus est contemnere matrem, ut pro Dei opere te contemnere doceret et patrem.

IV. Non enim poterat Dominus Christus homo fieri sine matre, qui potuit sine patre. Si oportebat, ino quia oportebat, ut homo fieret propter hominem, qui fecit hominem, considerate et recolite, unde ipsum primum hominem fecit. Primum homo factus est sine patre, sine matre. Quod potuit primo humanis instruendis rebus aptare, non potuit postea tale aliquid ad reparandas res humanas sibi coaptare? Difficile erat Sapientiæ Dei, Verbo Dei, Virtuti Dei, unigeniti Filio Dei, difficile erat, quem sibi coaptaret, facere hominem, undecumque voluisset? Angeli se homines hominibus præbuerunt. Abraham sanctos Angelos pavit, et tanquam homines invitavit, nec tantum vidit;

(Trente.)

sed et tetigit; nam pedes lavit (*Gen. xviii*). Numquid illi, quasi per phantasmata ludicra, ab Angelis facta sunt? Si ergo potuit Angelus humanam speciem, cum voluit, veram exhibere, non potuit Dominus Angelorum, undecumque vellet, quem susciperet, verum hominem facere? Sed noluit hominem habere patrem, ne per concupiscentiam carnalem veniret ad homines, voluit tamen matrem, ut matrem haberet inter homines, quam pro Dei opere contemnendo doceret homines. Voluit sexum virilem suscipere in se, et muliebrem sexum honorare dignatus est in matre. Etenim antiquitas et foemina peccaverat, et viro peccatum propinaverat (*Id. iii*). Utrumque conjugium diaboli fraude deceptum est. Si veniret Christus vir non cum foeminei sexus commendatione, desperarent de se foeminae, maxime, quia per illam lapsus est homo. Utrumque honoravit, utrumque commendavit, utrumque suscepit. De foemina natus est (*a*). Nolite desperare, viri. Vir esse dignatus est Christus. Nolite desperare, foeminae. De foemina nasci dignatus est Christus. Ad salutem Christi sexus uterque concurrat. Veniat masculus, veniat foemina. In fide nec masculus est, nec foemina (*Galat. iii, 28*). Docet ergo te Christus contemnere parentes tuos, amare parentes tuos. Tunc enim ordinate et pie amas parentes, quando Deo non praeparis parentes. *Qui amat (Domini verba sunt) qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus (Matth. x, 37)*. Illis verbis quasi videtur admonuisse, ne amares. In eo, si attendas, admonuit, ut amares. Potuit enim dicere: Qui amat patrem aut matrem, non est me dignus. Non hoc dixit, ne loqueretur contra legem, quam dedit. Ipse enim legem illam per Moysen famulum suum dedit, ubi scriptum est: *Honora patrem tuum, et matrem tuam (Exod. xx, 12; et Deut. v, 16)*. Non contrariam legem promulgavit, sed illam commendavit, et ordinem te docuit, non pietatem subvertit. *Qui amat patrem aut matrem, sed plus quam me*. Amet ergo, sed non plus quam me. Deus Deus est, homo homo est. Ana parentes, obsequere parentibus, honora parentes; sed, si te Deus ad aliquid amplius vocat, ubi possit impedimento esse parentalis affectus, serva ordinem, noli evertere charitatem.

V. In tanta veritate doctrinae Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi quis credat calumniam quaesivisse Manichaeos, qua conarentur asserere Dominum Jesum Christum non habuisse ullam matrem? Hoc enim sapiunt, imo desipiunt, quod Dominus Jesus non haberet hominem matrem, contra Evangelium, contra hanc ipsius veritatis. Et, unde argumententur, attendite. Ecce, inquam, ipse dicit. Quid dicit? *Quaer est mater mea, aut qui sunt fratres mei (Matth. xii, 48)*? I. se, inquam, negat, et tu ei vis imponere, quod negat. Ipse dicit: *Quaer est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* et tu dicis: Habet matrem. O stulte, o contentiose, o merito odiose! responde mihi, unde scias dixisse Dominum: *Quaer est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* Tu negas Christum habuisse matrem, et

quod intendis, per hoc docere conaris, quia dixit: *Quaer est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* Si alius existat, et dicat hoc Dominum Christum non omnino dixisse, unde convinces? Responde, si potes, ad hominem negantem, quod hoc dixerit Christus. Unde convinces, inde convinceris. Numquid enim, hoc se dixisse, in aurem tibi Christus ipse indicavit? Responde, ut ore tuo vincaris. Responde ut, hoc Christum dixisse, convincas. Novi, quod dicturus est Codicem sumam, Evangelium aperiam, verba ejus recitabo scripta in sancto Evangelio. Bene, bene. Ipso Evangelio tenebo te cum ipso, Evangelio alligabo te, de ipso Evangelio suffocabo te. In ipso Evangelio recita, quod pro te, putas. Aperi, lege. *Quaer est mater mea?* Quare hoc dixit, supra leges. Nuntiavit ei quidam: *Ecce mater tua, et fratres tui foris stant (Matth. xii, 47)*. Nondum premo, nondum teneo, nondum suffoco. Adhuc potes dicere: Ille quidem falsus nuntius fuit, non verum dixit, mendacia suggestit. Propterea Dominus falsum nuntium refutavit. Post nuntium quippe ejus respondit: *Quaer est mater mea?* Quasi diceret: Tu dicis: Foris stat mater tua. Ego dico: *Quaer est mater mea?* Cui vis, inquit, credamus? Nuntio suggerenti, an, quod nuntiaverat, Christo respicienti. Audi ergo. Adhuc interrogo te. Tantum Evangelium tene. Noli mihi codicem projicere post te. Tene, da auctoritatem Evangelio, quam nisi dederis, non erit unde probes Dominum dixisse: *Quaer est mater mea?* Cum vero auctoritatem dignam tribueris Evangelio, video quid interrogem. Paulo ante interrogaveram, unde scires utrum dixerit Christus: *Quaer est mater mea?* Quid praecesserat? Nuntius quidam dixerat Christo: Mater tua foris stat. An equam hoc diceret nuntius, vel, ut hoc diceret nuntius, quid praecessit? Cogo (*a*), ut legas. Video te jam timere, ne legas. Respondit Dominus, et dixit. Quis dixit? Non dico, quis dixit: *Quaer est mater mea?* respondebis enim: Dominus dixit. Respondit Dominus, quis dixit? Responsurus es: Evangelista dixit. Evangelista iste verum dixit, an falsum? Dicturus es, quod verum dixit, aut (*b*) falsum. Respondit Dominus, et ait illi, quod Evangelista dixit, verum dixit, an falsum? Si dicturus es falsum dixisse Evangelistam, Dominum respondisse, unde scis: *Quaer est mater mea?* Dominum dixisse? Si autem propterea convincis: *Quaer est mater mea?* Dominum dixisse, quia hoc cum dixit Evangelista dixisse, non convincis hoc Dominum dixisse, nisi credideris Evangelistae. Jam si credis Evangelistae, quia nihil dicis, si non credideris Evangelistae, lege superius quid dixerit ipse Evangelista.

VI. Quandiu tibi moras facio! Quandiu te suspendo! Beneficium est, ut cito vincaris. Attende, inspice, lege. Video te nolle. Da codicem. Ego lego: *Haec eloquente ad turbas*. Quis hoc dicit? Evangelista, cui si non credis, nihil Christus dixit. Si nihil Christus dixit, *Quaer est mater mea?* Christus non dixit. Si autem, *Quaer est mater mea?* Christus dixit, verum est

(a) Fortasse: *Fogo*.

(b) In membranis: *an*, quod *aboy* videtur

(a) Addo: *vir*. Ita videntur exigere.

quod Evangelista scripsit. Vide, quid ante dixit. *Hæc eo loquente ad turbas, mater ejus et fratres ejus foris stabant, volentes loqui cum eo.* Nondum aliquid nuntius ille nuntiavit, quem potes dicere fuisse mentitum. Quid nuntiaverit vide, quid Evangelista præmiserit attendo. *Hæc Domino loquente ad turbas, mater ejus, et fratres ejus foris stabant.* Quis hoc dicit? Evangelista, cui credis, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* Sed si hæc dicta non credis, ut illa, Dominus ergo non dixit: *Quæ est mater mea?* Sed vere Dominus dixit: *Quæ est mater mea?* Crede ergo ei qui dixit, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* Qui enim dixit, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* ipse dixit: *Hæc eo loquente, foris stabat mater ejus.* Quare ergo negavit matrem suam? Absit! Intellige. Non negavit, sed aliquid, quod faciebat, matri præposuit. Postrema sola (a) causa est quærere, quare Dominus dixerit: *Quæ est mater mea?* Prima causa est videre, quod habuerit, de quo diceret: *Quæ est mater mea?* Habuit, foris stabat, loqui cum eo volebat. Dic mihi, unde scis? Evangelista dicit, cui si non credidero, nihil Dominus dicit. Ergo habuit matrem; sed quid est: *Quæ est mater mea?* Ad ista, quæ ego facio, *Quæ est mater mea?* Si dicas alicui periclitanti, et patrem habenti: Liberet te pater tuus; quem scit ille non esse idoneum liberando filio suo, nomine respondet tibi summa pietate, integra veritate: Quid est pater meus? Ad hoc quod volo, ad hoc quod mihi nunc opus esse sentio, quid est pater meus? Ad illud ergo, quod agebat Christus, quod victos solvebat, cæcæ mentes illuminabat, interiores homines ædificabat, templum spirituale sibi fabricabat, quæ est mater ejus? Sed si putas ideo Christum non habuisse matrem in terra, quia dixit: *Quæ est mater mea?* nec Discipuli ejus habuerunt patres in terra, quia dixit eis ipse Dominus: *Ne vobis dicatis patrem in terra.* Domini verba sunt: *Ne vobis dicatis patrem; unus est enim Pater vester Deus (Id. xxiii, 9).* Non patres non habebant, sed ubi venturum est ad regenerationem, quæratur pater regenerationis, non damnetur pater generationis, sed ei præponatur pater regenerationis.

VII. Ecce illud magis attendite, charissimi fratres mei, illud magis attendite, obsecro vos, quod ait Dominus Christus extendens manum super Discipulos suos: *Hæc est mater mea, et fratres mei. Et qui fecerit voluntatem Patris mei, qui me misit, ipse mihi et frater, et soror, et mater est.* Numquid non fecit voluntatem Patris Virgo Maria, quæ fide credidit, fide concepit, electa est, de qua nobis salus inter homines nasceretur, creata est a Christo, antequam in illa Christus crearetur? Fecit, fecit plane voluntatem Patris sancta Maria, et ideo plus est Mariæ, discipulam fuisse Christi, quam matrem fuisse Christi. Plus est felicis discipulam fuisse Christi, quam matrem fuisse Christi. Ideo Maria beata erat, quia, et antequam pareret, magistrum in utero portavit. Vide, si non est, quod dico. Transeunte Domino cum turbis sequentibus, et

miracula faciente divina, ait quædam mulier: *Felix venter, qui te portavit (a).* *Beatus venter, qui te portavit.* Et Dominus, ut non felicitas in carne quæreretur, quid respondit? *Imo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt (Luc. xi, 27, 28).* Inde ergo et Maria beata, quia audivit verbum Dei, et custodivit. Plus rænte custodivit veritatem, quam utero carnem. Veritas Christus, caro Christus. Veritas Christus in mente Mariæ, caro Christus in ventre Mariæ. Plus est, quod est in mente, quam quod portatur in ventre. Sancta Maria, beata Maria, sed melior est Ecclesia, quam Virgo Maria. Quare? Quia Maria portio est Ecclesiæ, sanctum membrum, excellens membrum, supereminens membrum, sed tamen totius corporis membrum. Si totius corporis, plus est profecto corpus, quam membrum. Caput Dominus, et totus Christus caput et corpus. Quid dicam? Divinum caput habemus, Deum caput habemus.

VIII. Ergo, charissimi, vos attendite. Et vos membra Christi estis, et vos corpus Christi estis. Attendite, quomodo sitis, quod ait: *Ecce mater mea, et fratres mei.* Quomodo eritis mater Christi? Et *Quicumque audit, et quicumque facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, et soror, et mater est (Matth. xii, 49, 50).* Puta, *Fratres* intelligo, *Sorores* intelligo; una est enim hæreditas, et ideo Christi misericordia, qui, cum esset unicus, noluit esse solus, voluit nos esse Patri hæredes, sibi cohæredes. Talis est enim illa hæreditas, quæ cohæredum multitudinem angusta esse non possit. Intelligo ergo fratres nos esse Christi, sorores Christi esse sanctas et fideles fœminas; matres Christi quomodo possumus intelligere? Quid igitur? Audemus nos dicere matres Christi? Imo audemus nos dicere matres Christi. Dixi enim vos fratres ejus omnes, et matrem suam non auderem? Sed multo minus audeo, quod Christus dixit, negare. Eia, charissimi, attendite, quomodo sit Ecclesia, quod manifestum est, conjux Christi, quod difficilius intelligitur, sed tamen verum est, mater Christi. In ipsius typo Maria Virgo præcessit. Unde, rogo vos, Maria mater est Christi, nisi quia peperit membra Christi? Vos, quibus loquor, membra estis Christi. Quis vos peperit? Audio vocem cordis vestri: Mater Ecclesia. Mater ista sancta, honorata, Mariæ similis et parit, et virgo est. Quia parit, per vos probo. Ex illa nati estis, et Christum parit: nam membra Christi estis. Probavi parientem, probabo virginem. Non me deserit divinum testimonium, non me deserit. Procede ad populum, beate Paule. Estis testis assertionis meæ. Exclama, et dic, quod volo dicere. *Sponsavi vos uni viro virginem castam exhibere Christo (2 Cor. xi, 2).* Ubi est ista virginitas? Ubi inietur corruptio? Ipse dicat, qui virginem dixit. *Sponsat: vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Timeo autem, inquit, ne sicut serpens Evam seduxit versutia sua, sic et vestræ mentes, inquit, corrumpantur a castitate, quæ est in Christo.* Tenete in mentibus virginitatem mentis. Virginitas fidei catholice integri-

(a) Videtur redundare hæc sententia.

(a) Numquid: *solum?*

tas. Ubi corrupta est Eva sermone serpentis, ibi debet esse virgo Ecclesia dono Omnipotentis. Ergo in mente pariant membra Christi, sicut Maria in ventre Virgo peperit Christum, et sic eritis matres Christi. Non est longe a vobis, non est præter vos, non abhorret a

vobis. Fuistis filii, estote et matres. Filii matris, quando baptizati estis, tunc membra Christi nata estis. Adducite ad lavacrum baptismatis, quos potestis, ut sicut filii fuistis, quando nati estis, sic etiam ducendo ad nascendum matres Christi esse possitis.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO PIO PAPÆ VII.

BEATISSIME PATER,

QUANDOQUIDEM gratulandum mihi plane video quod illud fuerit sorte datum, ut novos quosdam Divi Aurelii Augustini Sermones in Codicibus Mss. Cassinensis hujus Archicœnobii delitescerent, omniumque oculis hactenus impervius nunc primum e blattis eruerem, lucisque u ora donarem, patiære, quæso, BEATISSIME PATER, ut illorum Tibi specimen sistam, quod quidem, nec tenere, in antecessum procedendam curavi. Istud, inquam, sermonum specimen BEATITUDINI TUE jure, meritoque sistendum putabam, tum quod monumenta exhibet pretiosissima Magni illius Ecclesiæ Doctoris, et Magistri, cujus doctrinæ præstantia, ac divina quedam celsitudo in Apostolicæ Sedis Tuae culmine potissimum sibi semper propagaculum vindicavit, tum quod illinc Sermones isti sunt deprompti, unde Benedictina Scholæ est propagata, cui SANCTITAS TUA olim in minoribus emancipabatur, cujusque nunc et Parens existis, et Decus,

et Præsidium. Revidentiori igitur fronte quam quisquam alius illos excipias ac benigniori veluti sinu fovcas, præsentissimum iis columen præstans; ne quis pateat obtrectationi, invidiarque locus: eo vel magis quod Benedictina Familia illud fere privilegium non immerito sibi arroget, ut per suos præcipue Alumnos tanti Doctoris opera recognoscantur, illustrentur, edantur. Tu igitur votis, cœptisque annue, BEATISSIME PATER, quem dum Christianus Orbis Parentem publicum jamdiu colit, ac veneratur, simul et scientiarum, et Artium Mæcenatem, Patronumque beneficentissimum suspicit, ac miratur: Cujus demum Sanctissimis provolutus pedibus paternæ Benedictiōnis pignus in me, meumque Archicœnobium istud, Congregationemque universam quam humillime deosco.

SANCTITATIS TUE

Humillimus, atque Obsequentissimus Filius
D. OCTAVIUS FRAJA FRANGIPANE MONACHUS CASSINAS.

Præloquium editoris.

Contra manuscriptorum Bibliothecæ hujus Cassinensis in novum catalogum digerere aggredienti, tum ad rerum materias, tum ad characterum formam, tum ad ætates ipsas æquiore qua possem lance expendendas, nihil mihi optatius, nec auspiciatius contigisset unquam, quam ut in plerosque inciderem magni Doctoris Augustini sermones, quos in editis Exemplaribus, iisque probatissimis vel desiderari prorsus, vel pluribus intercipi lacunis perspexi. Horum antiquos licet enuntiatos invenerim in Bibliotheca Medicea cum Laurentiana Leopoldina, in illa S. Marci Venetiarum, aliisque, quarum exstant Catalogi Codicum Mss. typis impressi; de iis tamen singulis ibidem annotatum legi ab Editione exulare. Nonnullos vero ad numerum viginti quinque nuper reperi in lucem editos apud Germanos anno 1782 per Virum clarissimum Michaelen Denis Præfectum Bibliothecæ Viindobonensis; ceteros in tenebris adhuc delitescere dolui. Quibus lucem amplius invideri ægrius ferens nil potius habui, quam ut investigandis, si quæ forent, laciniis adlaborarem, ex qui-

bus nimirum unus et alter videretur assutus pannus: neque enim me fugiebat mos ille præposterus, qui apud sequiores præcipue ætates invaluerat, concinnandi videlicet ex Patrum Excerptis unum aliquem veluti nothum partum, quem temere cui vellent adjudicarent. Verebar scilicet ne operam luderem, neve quid audacius molirer supra sedulam hoc in genere, vixque sane equiparandam curam doctissimorum Monachorum Congregationis S. Mauri in sua Parisiensi Editione: meritoque etiam suspicabar ne cæterarum longe præclariorum Bibliothecarum dignitati, spectatæque præcellentiæ derogatum a me vel aliquantulum videretur.

Ad locupletiores proinde rei evidentiam ipsos consulendos duxi præstantes doctrina Viros, et quavis fere exceptione majores, nec non alios egregios rerum hujusmodi æstimatoros in variis Italiæ urbibus degentes, mihi que litterarum familiaritate conjunctos, inter quos principem profecto locum tenet doctissimus Aloysius Vincentius Cassinus ex Prædicatorum Familia, cujus sagacitati solertiaque hæc in

re plurimum et honorem testor, et gratiam; qui quidem omnes sermones istos (quot nempe præ oculis habuere) unanimi prope judicio novos pronuntiaverunt, necnon et Augustinariam redolere dicendi formam: quin et ab iis additos mihi stimulos fateor, ad illos quam citius publici juris faciendos. Quorum mehercule gravissimorum hominum et stimulis, et votis amplius oblectari non valens, deque litterarum Republica præclare me meriturum confidens, iis morem gessi; illudque uram mihi cavendum statui, quod cautum cuique optimo novimus, ut ne quid falsi auderem, ne quid veri non auderem.

Et sane non incon-ultum quoddam aucupandæ celebritatis studium, non præceps quædam judicandi libido, non ipsum denique in magnum Doctorem obsequium me illos Augustino vindicare jusserunt; at cum cæteris probatæ Criticæ præsiidiis suffultus, tum una potissimum fretus fide Colicium, quos in reliquis omnibus ad unguem conspirare cum excusis Exemplaribus animadverti, quidni illorum auctoritati acquiescerem? Quod si qui forte vel dissonantia styli, qui dicitur, vel argumentorum levitate, vel alia quavis de causa non satis digni tanti Doctoris nomine inveniantur, quique proinde vel ut apocryphi expungendi, vel inter dubios videantur amandandi, prudentiorum judicium non moror; eosque peroptem lineæ oculis instructos, quibus et Verlinus ipse, et Vindingus invident.

Num vero ex stylo præcipue satis certum argumentum eliciatur ad auctorem definiendum hæret aqua. Perarduum sane, ac perdifficile dixerim, cæteris tamen paribus; illudque sit exemplo. In Homiliario Patris Combefisii sermo habetur: *Hodie verus sol*: (T. 1, pag. 519) quem Ipse Origeni adjudicatum relert, quem contra P. Bruni Divo Maximo vindicat, f. 415; Vallarsius putat inter Hieronymi apocrypha amandandum; Bibliotheca vero Laurentiana apud Bandinium Divo Ambrosio accenset. Anue Patrum stylus novus veluti Proteus in novas, et varias sese fingit species?

Ipse etiam Augustini stylus quantopere, quamque multis de causis varius sit, et multiplex, graphice exponunt ipsi Editores Monachi in Præfatione ad Tomum quintum: qui simul doctissime, ut assolent, persuadent unum in omnibus, eundemque existere Augustini spiritum, quo veluti animatur illius stylus. *Ubique enim, inquit, agnoscitur Augustinus proprio quodam eloquentiæ gravis, ac seriæ genere, quod sibi lectorum animos subjicit, non lepore comptæ, et affectatæ elocutionis, sed efficacia quadam judicii, prudentiæ, pietatis.*

Neque illud hic prætereundum putem; dictiones ipsas, ac sententiæ, ipsasque fere periodos, quæ alicubi in Augustino occurrunt, in novis et jam istis sermonibus passim iterari. Cave tamen ex hoc lacinosos dixeris, dubiæque fidei: id ipsum enim præfati Editores sæpenumero deprehenderunt vel in ipsis authenticis Augustini partibus, et Augustinum legentibus ubique patet, in libris præsertim *De Quæstio-*

nibus. Nonnulla autem in nonnullis sermonibus adesse, quæ et alibi adsunt, longe secus est ac sermones verbis ejus consarcinari. Ecquis autem neget S. Doctorem innumeros prope sermones aut ex tempore fundentem, aut scriptis consignantem facillime potuisse iisdem verbis nonnunquam easdem reddere sententiæ?

Quod si quis curiosius sciscitetur qui factum sit ut doctissimi illi Monachi nullibi sermones istos meminissent, percontari et mihi liceat, qui fieri unquam potuerit, ut meminissent, cum nec ipsos Cassinenses Codices in exornanda Augustini Editione vel a limine salutarint? idque ex eo vel maxime patet quod inter Manuscriptos omnes ab iis singillatim recensitos, et naviter collatos nostri prorsus silentio prætereantur. Nec tamen arguas eos ideo fuisse posthabitos, quod vel ut minus probatæ fidei, vel ut apocryphi omnino in nullo habiti sint numero: nanique apocryphis saltem contentas Homilias accensusissent, ut primum est colligere ex trina apud ipsos instituta sermonum classe; quos nempe integerrimis illis Editoribus libuit dispescere in authenticos, dubios, et apocryphos.

Si quem porro cupido inceserit dignoscendi penitus, qua potissimum de causa ea in Editione nulla Bibliothecæ Cassinensis habita sit ratio, fieri hoc potuit seu quod ipsa fuerit minus celebratæ famæ apud Gallos priusquam Mabillonius, Montfauconius, aliique hujuscæ subsellii homines suum illi tentarentur honorem, seu quod ingruentia undique bella, quæ tunc temporis, ætate nimirum Ludovici Magni Regis Christianissimi Europam pene totam fûgabant, communicandi libertatem adimerent, ipsaque fortasse litterarum diribitoria præpedirent. Quod si hæc naso suspenderit adunco, nullo plane negotio evincerem ex syllabo Codicum quos contulere, hoc iis fuisse propositum, ut ex Bibliothecis Italis omnibus Vaticanam tantum, necnon et S. Crucis in Jerusalem de Urbe consulerent, reliquis universis posthabitis, vel ipsa nobilissima Medicea.

Ipsum autem Mabillonium, Montfauconium, cæterosque apud nos diversatos sæpe sæpius ad expedienda litterarum, et vetustatis monumenta, quoad Homilias istas excurrere pene visos esse, neque iverim inficias, neque mirari subit. Cum enim post adornatam jam Parisiensem Editionem eruditissimi illi hospites huc perrexerint, nullum putarunt pretium operæ ad Sermones istos attendere impensius, quos facile censebant cum reliquis omnibus luce donatos. Quin et suspicari merito licet Codices ipsos utpote sequioris ævi præ aliis longe remotiorum ætatum minime fuisse iis exhibitos; vel demum, quod multo verosimilius, tempus eos defecisse Codices nostros singulos trutinandi numero quidem supra quingentos. Idque Montfauconii ipsius exemplo liquido patet, qui cum cæterarum Bibliothecarum, tum et Cassinensis Codices omnes recensendo enumerat, quavis seclusa peculiari analysi. Quid quod et ab ipso in Bibliotheca Monasterii SS. Severini, et Socii Neapoli Ordinis

S. Benedicti Codex inter cæteros recensetur, et describitur Num. 7, quin de thesauro illo nec nova proferat, nec vetera? Codex, inquam, tunc temporis Monasterio illi deputatus, nunc Bibliothecæ Viudobouensi plurimis ab hinc annis addictus, unde scilicet præfatus perspicacissimus Denisius novos Augustini sermones auspiciatissimo elicuit; in quo hercle hanc nobis gloriam invidit non ita multis annis anteviam tamen munire visus est ad confirmandam Codicum nostrorum authenticam.

Sed ad rem universam secundis curis recognoscendam, utque ex Horatiano præcepto *nonum prenatur in annum*, certum mihi est decem duntaxat ex sermonibus hisce (quos complures datum est detegere) in præsens typis mandare *Speciminis* instar; atque eo vel magis quod frustrari ulterius spem publicam non liceret, neu quis illud in nos merito obganniret: *Fortunati sua si bona norint*. Modicis vero, iisque pernecessariis annotationibus, animadversionibusque illos communire ad rem duxi, uti et in antecessum annotatu dignum est illos e Codicibus Membranaceis prodire, et quidem sæculi ut plurimum X, et XI, characteres Longobardos præ se ferentibus, ad typum porro eorum, quos exhibet Mabillonius de Re Diplom. Tom. I, Num. 4, ex Codice Chisiano sign. Num. 1521, et Num. 5, ex Codice Mediceo Laurentiano; quosque et idem P. Bruni annotat in Editione Rom. S. Maximi; quos et Trombellius refert in sua Arte internoscendæ ætatis Codicum Latinorum, et Italorum pag. 79, quos denique et P. Blasi meminit in serie Principum, qui Longobardorum ævo Salerni imperarunt. Tab. III. Num. III. Quibus Codicibus omnibus licet solertissimi isti Diplomatices Magistri nullam præscripserint ætatem, cum characteres Longobardi diu obtinuerint, comparati illi tamen cum Cassinensibus, cum eo imprimis, qui signatur exterius Num. 148, interius vero annum refert decimum supra millesimum, vix alter ab altero videtur internosci. Quod satis superque innuit, quotquot eosdem præ se ferunt characteres nonnisi ad sæculum X, sive XI, referri oportere.

In hiis autem Cassinensibus Codicibus ut bene multa insunt Augustini opera, sic et duplicem licuit dignoscere sermonum classem. Prima sæ integritati restituit mutilos, et imperfectos jam typis vulgatos, sarcitque fragmenta, et lacunas, quibus restaurandis Maurini Editores locupletiora expetissent Exemplaria. Sic enim ad sermonem in Natali Domini, qui et hic prodit quarto loco, annotantes dolent: *Sunt et alii quidam loci forte minus integri; sed iis sanandis necessaria Exemplaria nos deficiunt*. Se-

cunda e tenebris evocat sermones quos tum Possidius in *Indiculo*, tum et alia æque certa indicia e regulis sanæ Critices hausta fidem faciunt fuisse illos ab Augustino elucubratos, attamen deperditos nonnisi vota supererat assequendi.

Harum Classiarum specimen in decem istis Honiiliis deprehendere est; quarum priores quatuor ad priorem classem, posteriores sex ad secundam revocantur. Quod superest, præmonere juvat, Codices istos eosdem plane esse ac qui exarati leguntur jussu Theobaldi, et Desiderii Abbatum Cassinensium, quorum posterior ascito dein nomine Victoris III clavum tenuit Ecclesiæ, meruitque in Sanctorum Album cooptari: cujus quidem rei testis est locuples Leo Ostiensis (Lib. 2. Chron. c. 51, et lib. 3, c. 65.) qui apud Baronium dicitur *integerrimæ fidei*, quique Codices singulos enuntiat, quamvis plures temporum injuria deperierint, non semel expilata Bibliotheca Cassinensi. Characterum forma, ipsaque ætas nonnullis per eandem manum apposita rem videntur conficere.

Hi vero Codices, licet elegantissima characterum forma, et splendidissimo maximarum Litterarum ornatu præcipiandum nil habeant, tamen non satis accurate conscripti sunt. Quamvis enim librarius ipse, vel quivis alius ferme ejus æqualis qua inter scribendo, qua ad marginem notando, qua eradendo litteras correxerit errata, non raro tamen vel neglectu verborum intercipitur dictionis sensus, vel maculatur mendo, vel solæcismo. In quibus emendandis eo usque visum licuit, quod ex collatione Codicum inter se germanam lectionem successerit adipisci. Ut autem in sermonibus jam a Parisiensibus vulgatis, sed nostrorum Codicum fide instauratis, facilius internoscatur, quid nunc primum publici juris fiat, visum est id ipsum litteris, quas Italicas dicunt, monere (1); seduloque opportunis animadversionibus annotare quæcumque Editio Parisiensis aut vario legit, aut lectioni nostrorum Codicum supplet: quæ vero annotanda occurrunt, ut diximus, ea vel sermonum initio præfiguntur, vel ad oram paginæ differuntur. Permagis quippe intererat sermonum istorum perspicuitati, dignitatique pro viribus consulere; nec mediocri in eo collata diligentia est.

Num vero ceptis e sententia successerit, severioris Censuræ judicium esto: quæ utinam *nec veret Columbas*, dicam cum Juvenali, *nec veniam aet Corvis!*

¹ In præsentis vero nostra Editione inter uncinos positimus loca deponita.

NOS D. STEPHANUS ALESSANDRI

ABBAS S. BENEDICTI SUBLACI, PROCURATOR GENERALIS, ET DELEGATUS APOSTOLICUS
CONGREGATIONIS CASINENSIS.

Cum D. Octavius Fraja Frangipane Congregationis Nostræ Monachus, et in Archicænobio S. Benedicti

Montis Casini Tabularii, et Bibliothecæ Custos, Nobis constare fecerit sequentes decem Sermones in Codicibus

MSS. qui in præfato Tabulario asservantur, conscriptos reperisse Sancto Doctori Augustino attributos, juris faciendi facultatem eidem in Domino conce-
dimus.

tenore præsentium, quantum nostra interest, eos publici

Dat. Romæ ex Æd. S. Callixti die 6. Decembris 1819.

D. STEPHANUS ALESSANDRI Ab. Proc. Gen. et Delegatus Apost.

L + S

D. ALOYSIUS BELMONTE PRO-CANC.

SANCTI AURELII AUGUSTINI, HIPPONENSIS EPISCOPI SERMONES X

EX COD. CASSINEN. RECENS EDITI.

SERMO I.

(a) De decem plagis, et decem præceptis, quæ per Mo-
sen data sunt Populo Judæorum.

Sermonem hunc ediderunt Maurini (Tom. V. Column. 41), uti fragmentum ex Eugipto, et in manuscriptis Regio, et Victorino repertum. Eundem integritati quidem restituit Codex Casinensis n. 17., cui titulus Augustini Sermones de verbis Domini, et de aliis, sed incuriosius excerptum emendat Codex num. 13 inscriptus Eugippii sententiæ excerptæ ex libris Augustini, in quo tamen nonnisi vulgatum fragmentum adest, paucis variantibus. Si quæ supersunt menda, intemerata servavi, quippe qui unicum illum Codicem nactus fuerim ex tot MSS. Casinensibus Sermonem hunc integrum exhibentem. Sunt autem in illo Codice 26 Sermones de verbis Domini eodem ordine dispositi, quo ediderunt Lovanienses; hos excipiunt 58 alii quorum 27 in Editione Maurina, 25 in nupera appendice Denisii, 8 denique vel ex parte, vel ex toto adhuc sub cinere latebant.

I. [Domino Deo nostro, cujus cultores sumus, in laude dictum est quodam Scripturarum loco: *Omnia in mensura, et numero, et pondere disposuisti* (Sap. xi, 21). Deinde Apostolica doctrina edocemur *Ea quæ facta sunt intellecta conspiciere, et ea, quæ latent per manifesta investigare* (Rom. i, 20). Unde interrogata quodam modo ubique creatura, Dominum Deum se

(a) Mauriæ hunc enuntiat de decem plagis, et decem præceptis. Codex Eugippii habet: *Expositio decem præceptorum, subloc firmitate sui ad litteram fundamenti, ex decalogi expositione ad Populum*. Augustinus in Psal. 77. num. 27. hunc memorat, et ibi compendiose explicat decem plagas.

artificem habere, ipsa speciei suæ voce, respondet. Deinde Apostolus Paulus ea quæ scripta sunt in libris Veteris Testamenti in figura contigisse commemorat: *Scripta autem sunt, inquit, ad correptionem nostram, in quos (a) finis sæculorum obvenit* (1 Cor. x, 11). Proinde, charissimi, ea quæ videntur in rerum natura fortuito provenire interrogata diligenter, atque discussa, et prudenter vestigata, et inventa laudem intimaque Creatoris, divinamque Providentiam per cuncta diffusam, et dispositam suaviter omnia, ut dictum est, cum *Attingit a fine usque in finem fortiter* (Sap. viii, 1). Quanto magis ea, quæ non solum (b) saverunt, sed etiam divinis Litteris commendata recitantur? Unde propositam nobis a fratribus quæstionem, imo inquisitionem, et disputationem, quid sibi velit quod decem plagis percutiuntur Ægyptii, et decem præceptis instituitur populus Dei, suscipimus in nomine Domini Dei nostri, adjuvante ipso, et donante, adveniente nobiscum pia intentione cordis vestri, quantum possumus explicare. Arbitramur enim ipsum adjutorium etsi non propter nos, certe propter vos, ut ea dicamus certe, quæ (c) didici, et audiri ut ille est, ut in via veritatis ejus pariter ambulantes, et ad patriam pariter festinantes, insidiatores itineris nostri, agnoscendo voluntatem legis, evitare merea-

(a) Juxta versionem antiquam, seu Italam Scripturæ Textus recitat Augustinus, qui versionem illam L. 2. De doct. Chr. c. 15. ceteris præferendam dicit. Utinam id advertisset clarissimus Denisius! Qui non sic temere censuisset in Sermone de Laude Cerei nota (b): *lapsus videtur memoria auctor apem formicis Proverb. 6, 6. substituens*; adinvenisset enim apud Italam post LXX. præterri exempla tum apis, tum formicæ.

(b) Sic in Codice.

(c) Locus intricatus, profecto irrepsit mendum librarii.

mur. Decem sunt plagæ, quibus Pharaonis percussus est populus; decem sunt præcepta, quibus populus Dei instructus est. Videamus ergo, fratres, quomodo corporaliter facta, spiritaliter intelligenda sunt. Non enim negamus esse facta, ut putemus tantum dicta, atque conscripta, non facta; sed facta credimus quemadmodum facta legimus, et tamen ipsa facta umbram fuisse futurorum Apostolica Doctrina cognoscimus. Putamus ergo spiritaliter esse investiganda, quæ facta sunt, facta tamen esse. Nemo ergo dicat: Scriptum est quidem aquam conversam in sanguinem in plaga Ægyptiorum; sed significat aliquid; non enim revera fieri potuit. Hoc qui dicit, ita querit voluntatem Dei, ut injuriam faciat potentia Dei. Qui enim, si dicendo significare potuit, etiam faciendo non potuit? An non? Non est natus Isaac, aut non Ismael? Nati erant, homines erant, ex Abraham nati erant, et *Unus ex ancilla, alter de libera* (Galat. iv, 22). Quamvis ergo homines fuissent, quamvis nati essent, figurarunt tamen duo Testamenta, Vetus, et Novum. Ita (a) prius in fundamento posita rerum gestarum firmitate (1) significantia debemus inquirere, ne subtracto fundamento in aere velle ædificare videamur. « Arbitror enim omnes qui decem legis præcepta contemnunt, et non observant, spiritaliter pati ea, quæ Ægyptii corporaliter passi sunt. Hoc propositum donec adjutorio Dei explicem, intentos vos volo, et orantes pro nobis, ut dicamus vobis. Quod enim ad nos pertinet fortasse cogitamus, quod autem loquimur vobis servimus. Illud ergo prius accipite ne in numero fallamini (2) ad plagas istas] decem non pertinere quod primo factum est signi causa, ut virga in serpentem converteretur. Aditus enim (3) erat iste ad Pharaonem, quo commendabatur (4) Moses educturus ex Ægypto populum Dei (Exod. vii, 10); nondum autem contumaces feriebantur, sed divino signo jam terrebantur. [Neque opus est, neque propositum nobis est de ipsa virga in serpentem conversa aliquid dicere. Verumtamen quia ejus mentionem necessitate fecimus, ne quis in numero erraret, nec debet in cuiusquam auditoris animo tanquam non intellectæ rei scrupulus remanere (b), breviter dicimus (5),] virgas significare regnum Dei, idemque regnum esse utique populum Dei, serpentem autem tempus mortalitatis hujus; mors enim a serpente propinata est. Tanquam ergo cadentes de manu Domini in terram mortalis effecti sunt; unde projecta virga ex manu Mosi serpens effecta est. Fecerunt et Magi (6) similiter: vir-

gis eorum projectis, serpentes facti sunt. Sed prius serpens Mosi, id est, virga Mosi, devoravit omnes serpentes Magorum; tunc demum cauda comprehensa identidem virga facta est, et (1) regnum remeavit ad manum. Sunt enim virgæ Magorum populi impiorum. Qui autem populi impiorum? Victi Christi nomine; cum in ejus corpus transferuntur, tanquam a serpente Mosi devorantur: donec (2) redeamus ad regnum Dei, sed in finem mortalis sæculi, quod significat cauda serpentis, magnum signum fiat. Audistis quæ debeatis desiderare, audite quæ debeat vitare.

II. Primum præceptum in Legge de colendo novo Deo: *Non erunt, inquit, tibi Dei alii præter me* (Exod. xx, 3). Prima plaga Ægyptiorum aqua conversa in sanguinem (Id. vii, 20).

III. Compara primum præceptum primæ plagæ. Deum unum ex quo sunt omnia (3) in similitudinem intellige aquæ, ex qua generantur omnia. Quo autem pertinet sanguis, nisi ad carnem mortalem (4)? Quid ergo conversio aquæ in sanguinem? nisi quia *Obscuratum est insipiens cor* (5) ipsorum? dicentes enim (6) *se sapientes, stulti facti sunt, et commutaverunt gloriam* (7) *in corruptibilibus Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis*. Gloria incorruptibilis Dei (a) sicut aqua, similitudo imaginis corruptibilis hominis sicut sanguis. Et hoc quidem fit in corde impiorum, nam Deus incommutabilis manet; neque enim (8) quia Apostolus dixit: *Commutaverunt*, ideo mutatus est Deus.

IV. Secundum præceptum: *Non accipies nomen Domini Dei tui in vanam, qui enim* (9) *accepit nomen Domini Dei in vanum, non mundabitur* (Id. xx, 7). Nomen Domini Dei nostri Jesu Christi veritas est, ipse enim dixit: *Ego sum veritas* (Joan. xiv, 6). Veritas ergo mundat, vanitas autem inquinat. Et quoniam qui loquitur veritatem (10) *De Dei veritate loquitur; qui enim loquitur mendacium, de suo loquitur* (Id. viii, 44): veritatem loqui est rationabiliter loqui; vanitatem (11) loqui est strepere potius quam loqui: merito, quia secundum præceptum est dilectio veritatis, cui contraria est dilectio vanitatis. Loquitur autem veritas (12), est per strepitum vanitas. Hinc præcepto secundo contrariam (13) vide esse secundam plagam. Quæ est illa secunda plaga? Ranarum abun-

(a) *Gloria incorruptibilis Dei sicut aqua, similitudo imaginis corruptibilis hominis* suppleri ex Codice Excerptorum; vix enim putes non aberrasse oculum a voce prioris ad eandem posterioris redditam, animo a sensu verborum abstracto et ad exemplum unice intento.

(a) Ab his verbis exordiuntur Maurini, et Codex Excerptorum Engipii, qui quidem sæpissime concordant.

(b) Prolixius enim dixerat in Sermone sexto n. 7., et in Psal. 75. n. 5.

(1) Edit. habet significantiam.

(2) Edit. Sed ad plagas decem non pertinet quod primum.

(3) Edit. ipse erat.

(4) Codex Casineus continuo legit *Moses pro Moyses* uti legitur in Editione. Sufficiat semel hoc annotasse.

(5) Edit. virga significat regnum Dei, idemque regnum Dei esse utique populum Dei, Serpens autem.

(6) Edit. Magi Pharaonis.

(1) Edit. ergo.

(2) Edit. redeat regnum Dei ad manum Dei, sed in fine.

(3) Edit. in similitudine.

(4) Edit. quid est ergo.

(5) Edit. eorum.

(6) Edit. Se esse sapientes.

(7) Edit. incorruptibilis. ad Rom. 1. 21.

(8) Edit. quia et Apostolus.

(9) Edit. accepit nomen Domini Dei sui.

(10) Edit. de Deo loquitur.

(11) Vanitatem autem loqui.

(12) Edit. perstrepsit vanitas.

(13) Edit. videte secundam.

dantia. Habes (a) expressam (1) significatamque vanitatem, si attendas ranarum loquacitatem. Vide amatores veritatis, non (2) accipientes nomen Domini Dei sui in vanum, loqui sapientiam inter perfectos, etiam inter imperfectos; non quidem loqui quod capere non possunt, non tamen recedere a veritate, et pergere in vanitatem. Quamvis (3) imperfecti non capiant si quid paulo excelsius fuerit disputatum de Verbo Dei *Deo apud Deum, per quod facta sunt omnia*; possintque capere quod inter eos loquitur Paulus tanquam inter parvulos Christi. *Jesum Christum, et hunc crucifixum*; non tamen illa est Veritas, et ista vanitas. Vanitas autem esset (4) si Christus mortem non implevisset, sed finxisse diceremus. Si vulnera illa in phantasmate fuissent, si sanguis non verus, sed simulatus de vulneribus emanasset, si falsas cicatrices, tanquam post falsa vulnera demonstrasset. Cum vero ista omnia (5) dicimus facta, dicimus certa, expressa, impleta credimus, et predicamus. Quamvis de sublimi illius, et incommutabili veritate non loquamur, non tamen inus in vanitatem. Qui autem illa omnia in Christo falsa, et simulata dicunt, ranæ sunt clamantes in palude. Strepitum vocis habere possunt, doctrinam sapientie insinuare non possunt. Denique in Ecclesia loquuntur hærentes veritati veritatem (b), per quem facta sunt omnia, veritatem Verbum carnem factum, et habitantem in nobis, Veritatem Christum natum Deum de Deo, unum de uno, Unigenitum et Coæternum, Veritatem accepta forma servi natum ex Virgine Maria, passum, crucifixum, resurgentem, ascendentem, ubique veritatem, et (6) quam parvulus capere non potest, veritatem (c) et in pane, et in lacte, in pane magnorum, in lacte parvulorum. Idem quippe panis, ut lac fiat, per carnem trajicitur. Qui autem huic veritati contradicunt (d), et in sua vanitate decepti decipiunt, ranæ sunt, tædium (7) offerentes auribus, non cibum mentibus. Audi denique homines rationabiliter loquentes: *Non sunt*, inquit, *loquæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum*: sed voces non inanes, quia *In omnem terram exiit (e) sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum* (Psal. xviii, 4, 5). Si autem et ranas vis e contrario intelligere, illum versum Psalmi recole: *Vana*

(a) Codex Excerptorum Eugipii habet: *expressius significatam vanitatem.*

(b) *Per quem facta sunt omnia, Veritatem Verbum carnem factum, et habitantem in nobis* supplevi ex Cod. Excerptorum Eugipii; hæc enim lacuna etiam a verbis similibus bis positus inducta est.

(c) Codex Excerptorum legit: *Veritatem, quæ in pane.*

(d) Beda ad Corinth. c. 1. comm. c. 2. legit: *et sua vanitate.*

(e) Codex Excerpt. *exiit.*

(1) *Edit.* significatam.

(2) Non accipientes in vanum nomen Domini Dei sui.

(3) *Edit.* quamvis enim imperfecti non capiunt.

(4) *Edit.* Si Christum mortem non implevisset, sed finxisse diceremus, si vulnera illa in phantasmate fuissent, si sanguinem non verum, sed simulatum de vulneribus emanasse, si falsas eum cicatrices.... demonstrasse.

(5) *Edit.* vera dicimus, facta dicimus certa.

(6) *Edit.* addit et quam perfecti capiunt.

(7) *Edit.* inferentes.

locuti sunt unusquisque ad proximum suum (Psal. xi, 3).

V. Tertium præceptum: *Memento diem Sabbati sanctificare eum* (Exod. xx, 8). In tertio isto præcepto insinuat quædam vacationis indictio, quæ est cordis tranquillitas, et mentis, quam facit bona conscientia. Ibi sanctificatio, quia ibi Spiritus Dei. Denique videte vacationem, hoc est quietem: *Super quem, inquit, requiescit Spiritus meus, nisi super humilem, et quietum, et trementem verba mea* (1) (Isai. lxxvi, 2). Inquieti ergo resiliunt ab Spiritu sancto, rixarum amatores, calumniarum seminatores, contentionis quam veritatis cupidores inquietudine sua (2) non admittunt quietem (a) Sabbati spiritalem. Contra istorum inquietudinem dicitur, tanquam ut Sabbatum habeant in corde, sanctificationem Spiritus Dei (3): *Esto mansuetus ad audiendum verbum, ut intelligas.* Quid intellecturus sum? Deum dicentem: *Cessa ab inquietudine tua, non sit tumultus quidam in corde tuo, per corruptionem volitantibus (4) phantasmatis, et compungentibus te; non sit ita (b).* Deum enim intellecturus es dicentem tibi (5): *Vacate et cognoscite, quia ego sum Deus* (Ps. xlv, 11). Tu per inquietudinem vacare non vis (6), contentionumque tuarum corruptione cæcatus exigis videre quod non potes.

VI. Attende enim, et contrariam tertiam plagam huic præcepto tertio, *Cinipes natæ sunt in terra Ægypti de limo*, muscæ (7) quædam minutissimæ, inquietissimæ, inordinate volitantes, in oculos irruentes, non permittentes hominem quiescere, dum abiguntur et irruunt, dum abactæ rursus redeunt, sicut omnino vana phantasmata cordis contentiosorum (8). Tene præceptum, cave plagam.

VII. Quartum præceptum est: *Honora patrem tuum, et matrem tuam* (Exod. xx, 12). Huic contraria quarta Ægyptiorum plaga (9) Cynomia (c). Quid est Cynomia? Cynomia est canina musca; græcum vocabulum est. Caninum est parentes non agnoscere; nihil tamen caninum quam cum illi, qui genuerunt, non agnoscuntur: merito ergo et catuli canum cæci nascuntur.

VIII. Quintum præceptum est: *Non Mæchaberis* (Ibid. 14). Quinta plaga est *Mors in pecora Ægyptiorum* (Id. ix, 6). Comparemus. Da hominem (10) necchantem, conjugio non contentum suo; appetitum

(a) Codex Excerpt. : *id est Sabbatum spiritale.*

(b) Editio diverse interpungit; sed Codex Excerpt. conformis est lectioni nostræ.

(c) Quid est cynomia? Supplevi ex Cod. Excerpt. Hieronymus epist. ad Sun. et Fret. omne muscarum genus designatum contendit, et exscribendam vocem illam Κυνωμία per διπλοτρον οἰ, non Κυνωμία per ω.

(1) *In Edit.* interrogatio præponitur voci super.

(2) *Edit.* non ad se admittunt.

(3) Ecclesiast. 5, 15.

(4) *Edit.* phantasmatis.

(5) *Edit.* vacate. et videte quoniam.

(6) *Edit.* contentionum.

(7) *Edit.* quædam sunt. Exod. 8. 18.

(8) *Edit.* tenete.... cavete.

(9) *Edit.* Κυνωμία... Κυνωμία.

(10) *Edit.* mæchari meditantem, conjugio non contentum suo.

quemdam carnis in se domare non vult, qui est nobis pecoribusque communis. Etenim concumbere, et generare etiam (1) porcinum est; et intelligere, hominum est. Ideo ratio, quæ præsidet in mente motus inferiores carnis, tanquam regnans, et dominans frenare debet; non immoderate, et illicite, passim vageque laxare. Ideoque ipsis pecoribus natura datum est; instituente Creatore, ut non moveantur ad fœminas, et ad concubitum, nisi certis temporibus; neque enim se ratione cohibet alio tempore pecus, sed omnino motu ipso frigescente torpescit. Homo autem ideo semper moveri potest, quia et (2) frenare motum potest. Tibi dominationem rationis Creator dedit, tibi præcepta continentiae, tanquam in bestias inferiores lora, concessit. Tenes tu quod pecus non (3) habet, et ideo speras tu quod pecus non potest. Labores aliquantum (4) continendo, quod non laborat pecus; sed gaudebis in æternum, ad quod non pervenit pecus. Si opus fatigat, merces consoletur, et ipsa enim patientia est interiorem motum frenare, et quod habes commune cum pecore, non tanquam pecus in omnia (5) relaxare. Quod si contemperis te (6) in te, et imaginem Dei, in qua fecit te neglexeris victus cupiditate (7) bestiarum, tanquam amisso homine eris pecus; non quasi conversus in naturam pecoris, sed in hominis forma habens similitudinem pecoris, qui non audis dicentem: *Nolite esse sicut equus, et mulus* (8) quibus non est intellectus (*Psal. xxxi, 9*). Et forte eligis tibi esse pecus, et (9) liber vagari libidine, nulla lege appetitum carnis ad continentiam refrenando: attende plagam (a); si pecus esse non times, saltem mori sicut pecus time.

IX. Sextum præceptum: *Non occides* (*Exod. xx, 15*); Sexta plaga: *Pustulæ in corpore, et vesicæ bullientes, et* (10) *scatentes, et incendia vulnerum ex favilla fornacis* (*Id. ix, 10*). Tales sunt animæ homicidales, ardent ira, quia per iram homicidii fraternitas deperit. Ardent homines (11) iracundia, ardent et gratia. Sed alius est fervor sanitatis, alius fervor ulceris. Ardentes papulæ per totum corpus concepta homicidia scatent, et sanum non est, quod fervet. Fervet, sed non de Spiritu Dei. Nam et qui vult subvenire fervet, et qui vult occidere fervet; ille præcepto (12), ille morbo, ille bonis operibus (13), ille saniosis ulceribus. Nam si possemus animas videre homicida-

(a) Codex Excerpt. Eug. legit: *Si pecus es, et non times.*

- (1) Edit. pecorum est, ratiocinari, intelligere humanum est.
- (2) Edit. refrenare.
- (3) Edit. potest pro habet.
- (4) Edit. in continendo, non laborat pecus, sed gaudebis semper in æternitate, ad quam.
- (5) Laxare.
- (6) Edit. et in te imaginem.
- (7) Edit. insinuationum rerum pro bestiarum.
- (8) Edit. non habentes intellectum. Sed forte.
- (9) Edit. libera
- (10) Edit. scaturientes.
- (11) Edit. ira.
- (12) Edit. iste.
- (13) Edit. iste famosis. Excerpt. legit cum nostro Cod.

rum, plus plangeremus, quam putrescentia corpora ulceratorum.

X. Septimum (1) præceptum sequitur: *Non straberis* (*Exod. xx, 15*). Plaga septima *Grando in fructibus* (*Id. ix, 23*). Quod contra præceptum subducis, de cælo perdis: nemo enim habet injustum lucrum sine justo damno. (2) Furatur verbi gratia; qui furatur acquirit vestem, sed cœlesti iudicio amittit fidem. Ubi lucrum, ibi damnum. Visibiliter lucrum, invisibiliter damnum. Lucrum de sua cæcitate, damnum de Domini nube. Neque enim aliquid sine providentia, charissimi. Aut vere putatis ea, quæ patiuntur homines, Deo dormiente pati? Passim videntur fieri hæc, nubes colligi, imbres infundi, grandinem jacere, (3) tonitru terram concuti, conruscatione terreri; passim putantur fieri, et quasi ad divinam Providentiam non pertinere. Contra tales cogitationes vigilat ille Psalmus: *Laudate Dominum de terra* (cum laudes dictæ essent de cælo) *dracones et omnes abyssi, ignis, grando, nix, glacies, spiritus tempestatis, quæ faciunt verbum ejus* (*Psal. cxlviii, 7, 8*). Ergo qui malo desiderio suo forinsecus furantur, justo Dei iudicio intrinsecus grandinantur. Oh! si (4) possint inspicere agrum cordis sui, profecto lugerent, dum ibi non invenirent quod in os mentis mitterent, (a) etsi in furto suo invenirent, quod in aviditatem ventris mitterent. Major fames (5) est hominis interioris, major fames est, et periculosior plaga, et gravior mors, multi mortui ambulant, et multi (6) famelici de vanis divitiis exultant. Denique Servum Dei Scriptura intus dicit locupletem; inquit: *Abconditus cordis vestri homo, qui est ante Deum dives*. Non ante homines dives (7), sed ante Deum, dives ubi Deus. Vide tibi dives, quid ergo tibi prodest (8)? Ubi homo non videt furaris, et ubi Deus videt grandinaris.

XI. Octavum præceptum: *Falsum testimonium non dices* (*Exod. xx, 16*). Octava plaga: *Locusta, animal dente noxium* (*Id. x, 13*). Quid autem vult falsus testis, nisi nocere mordendo, et consumere mentiendo? Denique admonens homines Dei Apostolus, ne se falsis criminationibus appetant: *Si mordetis, inquit, et comeditis invicem, videte ne ab invicem consumamini* (*Ad Galat. v, 15*).

XII. Nonum præceptum: *Non concupisces uxorem proximi tui* (*Exod. xx, 17*). Nona plaga: *Densus tenebræ* (*Id. x, 22*). Etenim est quædam mœchia contra quam supra (9) præceptum datum est, etiam in non appetenda castitate uxoris alienæ. Mœchia

(a) *Etsi in furto suo invenirent, quod in aviditatem ventris mitterent* Supplevi ex Cod. Exc. patebat enim lacuna non dissimilis a præcedentibus.

- (1) Edit. præponit vocem Sequitur.
- (2) Edit. verbi gratia qui furatur, acquirit vestem.
- (3) Edit. tonitruis.
- (4) Edit. possent.
- (5) Edit. esset hominis interioris, major fames, et periculosior.
- (6) Edit. facinorosi.
- (7) Edit. homines dives, sed ante Deum dives, et ubi Deus videt, ibi dives.
- (8) Edit. Si ubi.
- (9) Edit. præceptum est.

est enim et qui non it ad uxorem alienam ; tantum quia non contentus est sua. Jam vero non solum post suam peccare, sed etiam alienam attentare veræ densæ sunt tenebræ. Nihil enim sic dolet in corde patientis, et qui hoc facit alteri nihil sic (1) vellet pati. Ad alia paratior est omnis homo, hoc autem nescio (2) utrum inventus est qui tolerabiliter ferat. O densas tenebras ista facientium, talia concupiscentium ! vere excæcantur furore (3) terribili, furor enim indomitus est (4) commaculare viri uxorem.

XIII. Decimum præceptum est : *Non concupisces ullam rem proximi tui, non pecus, non possessionem, non subjugium, non aliquid omnino proximi tui concupisces* (Exod. xx, 17). Huic malo plaga contraria est decima : *Mors primogenitorum* (Id. xii, 29). In qua plaga (5) cum comparatione quædam quæro ; nihil mihi interim occurrit, fortassis occurrat melius, ac diligentius inquirentibus (6), nisi quia omnes res (a) quas homines habent hæredibus servant. Reprehenditur hic autem concupiscens rem proximi ; concupiscit enim et qui furto auferit : et qui furatur aliquid proximi non potest nisi concupiscendo rem proximi furari. Sed de furto jam superius præceptum est (7), ut ibi intelligas et rapinam. Non enim de furto præciperet, et de rapina taceret Scriptura, nisi te intelligere voluisset, quia si pœnale est clanculo auferre, multo majoris pœnæ est violenter eripere (8). Auferre nolenti sive occulte sive palam habet præceptum suum. Concupiscere autem rem proximi, quod notat Deus in corde, etiamsi justam ibi successionem quæras, non licet. Denique qui volunt res alienas tanquam juste possidere, hæredes se quærunt fieri a morientibus. Quid enim tam justum videtur, quam rem sibi derelictam possidere, habere jure communi ? Quid apud te facit homo ? Dimissum est mihi (9) ; hæreditatem consecutus sum ; testamentum lego. Nihil videtur justius ista voce avaritiæ (10). Tu : juste teneas ; et laudas quasi jure possidentem. Deus damnat injuste concupiscentem. Vide qualis es, qui optas te ab aliquo hæredem fieri : non vis ut habeat hæredes (11). In hæredibus nihil charius primogenito, proinde in primogenitis tuis (12) puniris qui concupiscendo res alienas, id, quod tibi jure non debebatur (b) quasi

(a) In Excerpt. Eugip. habetur : *quas habet hæredibus servare deprehenditur. Hic autem clamat.*

(b) In eisdem Excerpt. legitur : *juris sub umbra.*

(1) *Edit.* volet pati. Ad alienam. *Codex Excerpt. conformis lectioni nostræ.*

(2) *Edit.* utrum-ne est.

(3) *Edit.* horribili.

(4) *Edit.* conculcare.

(5) *Edit.* cum comparationem quamdam.

(6) *Edit.* nisi qui omnes res quas habet hæredibus servat, reprehenditur. Hic autem clamat qui rem proximi concupiscit, et qui furto auferit, et qui furatur aliquid proximi, non potest nisi rem proximi furari.

(7) *Edit.* ubi intelligas

(8) *Edit.* auferre ergo nolens.

(9) *Edit.* hæreditate.

(10) *Edit.* tu laudas quasi jure.

(11) *Edit.* in hæredibus autem.

(12) *Edit.* ouvieris. *Eugipius confirmat lectionem nostram.*

juris umbra perquiris. Et facile est quidem, fratres, corporaliter amittere primogenitos ; moriuntur enim homines sive ante parentes suos, sive post parentes suos ; morituri moriuntur. Illud molestum est, ne per hanc occultam, et injustam concupiscentiam primogenita cordis tui perdas. Primogenitus enim in nobis imaginem habet gratiæ Dei : novus natus, prior natus, inter omnes tanquam natos cordis nostri primogenita fides est. Nemo enim bene operatur, nisi fides præcesserit, sicut dicit Apostolus : *Sine fide, inquit, impossibile est placere Deo* (Hebr. ix, 6). Omnia opera tua bona filii tui sunt spirituales, sed inter hosti (1) primo nata est fides. Quisquis ergo rem alienam occulte concupiscit (2), internam fidem perdit. Eris enim primo sine dubio simulator, obsequens non charitate, sed fraude ; veluti amans eum, a quo te cupis fieri hæredem : amando, eum mori quæris (a), et ut in re ejus te videas possessorem, illi invidis successorem.

XIV. Eja (b), fratres decursis decem præceptis, et decem plagis, comparantes contemptiores præceptorum contumaciæ Ægyptiorum, cautos vos fecimus, ut habeatis securi res vestras in præceptis Dei, res vestras, inquam, res vestras (3) interiores arcæ vestræ, interiores thesauri vestri ; res vestras, quas vobis nec fur, nec latro, nec vicinus potens possit auferre, ubi nec tineæ, nec rubigo metuenda est, cum quibus (4) extitit naufragus. Sic enim eritis et populus Dei inter iniquos Ægyptios (c) illis hæc in corde patientibus, vobis autem incolumibus in ipsis interioribus vestris hominibus, donec educatur populus de Ægypto quodam (5) Exodo, quod et sit, nam illud semel factum est, hoc non cessat fieri.

XV. [Nam (d) si attendamus etiam expoliamus Ægyptios. Neque enim illud præter mysterium factum est, quomodo homines minus intelligentes accusari hic audent Deum, quia jussit peti ab Ægyptiis aurum, et argentum, et vestes ; data sunt hæc, et ablata (Exod. xii, 35). Fures isti essent, nisi Deo jubente fecissent. Intendat Charitas Vestra, fures, inquam, isti essent nisi Deo jubente fecissent ; quia vero Deo jubente fecerunt, fures non fuerunt. Hos jam non accusas, ipsum Deum accusare paratus es. Ad illos obtemperare pertinuit (e) ; apud Deum fuit justis consilium, qui novit quid quis pati debeat ;

(a) In Editione deest conjunctio, quæ tamen habetur in Eugipio.

(b) Noster Codex habet : *Hæc, fratres, decursa decem præcepta, et decem plagas, comparatos contemptiores præceptorum contumaciæ Ægyptiorum, cautos vos faciemus.* Huic lectioni fortasse minus integræ alteram præposui desumptam ex Codice Excerpt. Eugipii.

(c) Illis hæc in corde patientibus, vobis autem incolumibus in ipsis interioribus vestris hominibus, donec educatur populus de Ægypto, Supplevi ex Cod. Exc. Eug. ex voce eum Ægyptios ad illam Ægypto manifeste aberravit oculus, ut jam vidimus in præcedentibus.

(d) Vide lib. 22. cont. Faust., 74. et seqq.

(e) Vide lib. 2. Quæstionum in Exodo quæstione sexta.

(1) *Edit.* primogenita.

(2) *Edit.* interioris.

(3) *Edit.* interioris... interioris.

(4) *Edit.* exit et naufragus.

(5) *Edit.* Exodo suo.

quis, quid, quo merito patitur. Parricidium aper-
tissimum et funestum esset Abrahæ, si ultro filium
percussisset, hoc tantum secus, laudabiliter faciebat,
quia Deo jubenti obediebat, et quod esset in spon-
tanea voluntate crudelitas, sub Dei præcepto facta
est pietas (*Gen. xxii*).]

XVI. [De Actibus Apostolorum volo aliquid dicere.
Petrus cum esset inclusus in carcere, venit ad eum
Angelus salutis, qui (a) catenis de manibus ejus jus-
sit exire (*Act. xii*). Egressus ille secutus est Ange-
lum; de carcere liberatus est Domini imperio, Dei
auctoritate. Postero die judex eum quæsivit ad au-
diendum; abcessi-se cognovit, custodes carceris duci
jussit; *Milites*, inquam, *interrogatos duci jussit*; dedit
in illos sententiam, legem, quam sibi (b) videbatur,
nisi invenirent Petrum. Quid dicis? Petrus auctor
fuit mortis illorum? Nonne esset perverse pius, si
voluntati Dei contradiceret, diceretque Angelo ju-
benti, ut exiret: Non exeam, ne propter me miseri ho-
mines, custodes carceris moriantur? Responderetur
ei: Dimitte ista Creatori; quia non es artifex ut ho-
mo nascatur, non esse judex potes quomodo moria-
tur: nemo enim moritur, nisi quem vult Deus. Mori
consilium judici Deo dimittitur, sed tamen concupi-
scentia homicidæ damnatur. Neque enim hic atten-
dendum est quid Deus judicaverit, sed quid mala gens
cogitaverit (c). Judas quippe tradidit ad passionem
Filium Dei, et per passionem Filii Dei omnes gentes
redemptæ sunt ad salutem; nec tamen pro salute gen-
tium merces reddita est Judæ, sed pro ejus malitia
debitum supplicium retributum est. Nam si traditio
Christi, et non tradentis animus considerandus est,
hoc fecit Judas, quod fecit Deus Pater, de quo scri-
ptum est: *Qui Filio suo non pepercit, sed pro nobis
omnibus tradidit eum* (*Rom. viii, 32*). Hoc fecit Judas,
quod fecit ipse Dominus noster Christus, de quo
scriptum est: *Qui se ipsum tradidit pro nobis oblatio-
nem, et hostiam Deo in odorem suavitatis*; et iterum:
*Sic Christus, inquit, dilexit Ecclesiam, et se ipsum tra-
didit pro ea, ut eam sanctificaret* (*Ephes. v, 2 et 25*).
Et tamen gratias agimus Deo Patri, qui *Unico Filio
suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum*.
Gratias agimus ipsi Filio Dei, *Qui se ipsum tradidit
pro nobis, et in eo voluntatem Patris implevit*. Et de-
testamur Judam, de cujus facto tantum beneficium
præstitit Deus, et recte dicimus: *Reddidit ei Dom-
nus secundum iniquitatem ejus, et secundum malitiam ejus
disperdidit eum* (*Psal. xciii, 25*). Non enim pro nobis
tradidit Christum, sed pro argento, quo vendidit
eum, quamvis Christi venditio sit nostra redemptio.]

XVII. [Nemo ergo, fratres, nemo discutat Deum.
Superbum est, impium est, stultum est. Tu concupi-
scentias tuas freina, nihil facias animo malo, obtem-
perare paratus esto, non nocere. Itaque fecerunt illi,
fecit Deus. Si illi furtum fecissent, etiam sic voluerat

(a) Aliquid profecto omissum est, forte adjunctum vocis
catenis.

(b) Sic in Codice; forte deest aliquid.

(c) Quæ sequuntur verba, iterata inventuntur in *Psal.*
93. usque ad illa *nostra redemptio*

forte Deus Christus pati qui paterentur, quando per-
misit eos, qui fecerunt, facere: servaret tamen (a)
furibus pœnam, exigeret aliquam temporalem vindic-
tam de iis, qui passi sunt furtum. Nunc vero illi ul-
tro non fecerunt, Deus justo judicio fieri voluit. Cum
si appendas causam, forte non aurum alienum tulerunt,
sed debitam mercedem exegerunt. Injuste op-
pressi dum in Ægypto lateres fecerunt, pro duris op-
eribus servitutis sine mercede non exierunt, et ta-
men Deus certa aliqua causa fecit hoc (b). Si sumus,
tanquam populus Israel in Ægypto, in hoc mundo,
certe audeo vobis dicere, puto enim quia Spiritu Dei
loquor ad vos, tollite aurum, argentum, vestes Ægy-
ptiæ. Aurum ipsorum sapientes, ipsorum argentum
eloquentes ipsorum, vestes ipsorum varietas lingua-
rum ipsorum. Nonne hæc omnia videmus in Eccle-
sia? Nonne quotidie hoc facit Ecclesia? Quanti sa-
pientes in sæculo credunt Christo? Ablatum est au-
rum Ægyptiis (c). Sanctus, cujus mensa ista vocatur,
fuit aliquando vel aurum, vel argentum Ægy-
ptiorum. Vestes autem Ægyptiorum, quibus quodam
modo sensus induuntur, linguæ sunt variæ. Videtis
eas ex Ægypto ad populum Dei migrare: *Non sunt enim
loquelæ, neque sermones, quorum non audientur
vox eorum* (*Id. xviii, 4*). Illic autem, hic argentum
Ægyptiorum, et videntes eximus, et mercedem nos-
tram ferimus; non enim sine causa in luto Ægypti
laboravimus. Sic omnia, fratres, sive quæ exponi a
vobis possunt, sive quæ nondum possunt, sive quæ
potestis intelligere, sive quæ nondum potestis, sive
hæc modo, quo a nobis dicta sunt, sive alio meliori
modo, credite omnino, quia *Omnia tunc in figura con-
tingebant eis, scripta autem sunt ad correptionem no-
stram, in quos (d) fines sæculorum devenerunt* (*Cor. x*).
Itaque ego non fierem intentus ad ea? Et tu quilibet,
Christiane spiritualis, non essemus intenti, et sine
causa factum diceremus, quod in tertiam plagam
Magi Pharaonis defecerunt? Nihil hic quererem, fru-
stra factum vel scriptum putarem? Faciunt Magi
Pharaonis (e) contra Mosen de virgis serpentes. de
aqua sanguinem, faciunt ranas, faciunt hæc. Veniunt
ad tertiam plagam, id est, ad illas muscas, quæ ap-
pellantur Cimiphes, et ibi deficiunt qui fecerunt
serpentes, qui fecerunt ranas deficiunt, deficiunt ad
muscas. Non est prorsus, non est sine causa. Pulsate
mecum (f). Tertia plaga hæc cui contraria est? Præ-
cepto Dei tertio, ubi de Sabbato præcipitur populo,
ubi quies prædicatur, ubi sanctificatio commendatur,

(a) Vide in *Psal.* 101. num. 28.

(b) Libro sec. de Doctrina christiana dicitur dicitur
Ægyptiorum divitiis. Cyprianus, Hilarius, Victorinus, Optatus
aliquæ.

(c) Fortasse ad mensam Cypriani loquebatur, qui rhetori-
cam docuerat priusquam a Cæcilio converteretur.

(d) In orationibus pro tempore, et data occasione habitis
Augustinum sua, ut ita dicam, facere ad quoties Scripturæ
verba annotavit doctiss. Sabatier in Præfat. ad veterem
Bibliorum versionem. Illic apud eundem S. Doctorem
enatæ sunt tot ejusdem textus variantes lectiones, quarum
hic vides exemplum.

(e) Vide resp. ad Epist. Januar. c. 11. 13. 16.

(f) Vide Sermonem 9. num. 6., et Sermonem 231. num. 3.,
necnon lib. 4. de Genesi ad litteram a cap. 15. ad 20., ubi
de sanctificatione diei septimi.

Ibi enim dicitur: *Memento diem Sabbati sanctificare eum*. Denique et in primis operibus mundi fecit Deus diem, fecit cœlum, terram, mare, luminaria, stellæ, animalia ex aquis, ex terra hominem ad imaginem suam. Facit hæc omnia, nusquam sonat aliquid sanctificatum. Peraguntur ista sex diebus, sanctificatur dies septimus vacationis Dei: opera non sanctificat, vacationem sanctificat (*Gen. ii, 3*). Quid dicturi sumus? Quomodo nobis laborantibus plerumque dulcius est otium, quam opus, ita putamus et Deum? Non hoc putare debemus, nec sic laborando fecisse, et non jubendo creavisse, *Dixit Deus: Fiat, et factum est*. Hoc modo faciendo, nec ipse homo laboraret. Sed in illo die commendata nobis quedam requies ab omnibus operibus nostris, ut post bona opera nostra intelligeremus nos requieturos sine termino. Nam omnes dies ibi habent vesperum, septimus non habet; operamur enim cum fine, requiescimus sine fine. Ibi sanctificatio sonat magno quodam mysterio, pertinens ad Spiritum sanctum. At cum me dicentem, fratres: Accipite cum venia, obsecro vos, magis inquirentis quid coner, quam quid explicem: novi quis loquar, et quid vobis loquar; Divina hominibus homo (*Isai. lxxvi, 25*). Ecce annitimini mecum, laborate mecum, ut quiescatis mecum, quantum Dominus donat, quantum aperit, quantum significat, quantum innoit ipsa sapientia ostendens se amatoribus suis in viis hilariter, et in omni providentia occurrens eis. Sanctificatur dies Sabbati, quies Dei. Ibi primum sonat sanctificatio, quantum mihi videtur, quantum et vos cognoscitis, quantumque credimus (a).] Sanctificatio nulla divina et vera est, nisi ab Spiritu sancto. Non enim frustra dictus est proprie Spiritus sanctus; cum sit et Pater sanctus, cum sit et Filius sanctus, nomen tamen hoc proprium Spiritus accepit, ut tertia in Trinitate Persona Spiritus sanctus diceretur. Ipse *Requiescit super humilem, et quietum* tanquam in Sabbato suo. Ad hoc septenarius numerus etiam sancto Spiritui deputatur. Hoc Scripturæ nostræ satis indicant; viderint meliora meliores, et majora majores, et de isto septenario numero subtilius aliquid, et divinius dicant, et explicant. Ego tamen, quod in præsentî sat est, illud video, illud vos ad videndum commemoro, septenariam istam rationem (1) numeri proprie sancto Spiritui deputatam, quia (2) septenario die sonat sanctificatio. Et unde probamus sancto Spiritui deputari septenariam (3) numerationem? Dicit Isaias spiritum Dei venire super fidelem, super Christianum, super Christi membrum *Spiritum sapientiæ, et intellectus, consilii, et fortitudinis, scientiæ, et pietatis, Spiritum timoris Dei* [*Isai. xl, 2*]. (b) Si secuti estis septem res percucurri, tanquam descendente ad nos Spiritum

Dei a sapientia, usque ad timorem, ut nos ascendamus a timore ad sapientiam. *Initium enim sapientiæ timor* (1) *Domini* (*Prov. i, 7*). Ita ergo et septenarius spiritus et unus spiritus septenaria ratione unus. An aliquid evidentius vultis? Pentecosten diem festum Scriptura sancta de septimanis factum commemorat. Habetis in Scriptura Tobix (2), ubi etiam evidenter dicitur istum diem festum de septimanis. Septies enim septem quadraginta et novem in summa redeunt; sed tanquam ut redeatur ad caput; Spiritu enim sancto ad unitatem colligimur, non ab unitate dispergimur; ideo ad quadraginta et novem additur unum honor unitatis, et fiunt quinquaginta. Non ergo jam sine causa quinquagesimo die per Ascensionem Domini venit Spiritus sanctus (3). Resurgit Dominus, ascendit ab inferis, nondum in cœlum. Ab illa resurrectione, ab illa ab inferis assumptione numerantur quinquaginta dies, et venit Spiritus sanctus in quinquagenario numero, tanquam natalem sibi apud nos faciens. Quadraginta enim diebus hic conversatus est Dominus cum Discipulis suis, quadagesima die ascendit in cœlum, et peractis ibi decem diebus, tanquam (4) decem præceptorum signa, venit Spiritus sanctus, quia nemo implet legem nisi per gratiam Spiritus sancti. Itaque, fratres, manifestum est septenarium istum numerum ad Spiritum sanctum pertinere. Quisquis autem non cohæret unitati Christi (a) et oblaterat adversus unitatem Christi, intelligendum est non habere Spiritum sanctum. Contentiones enim, et dissensiones, et divisiones non faciunt nisi animales, de quibus Apostolus ait: *Animalis autem homo non percipit quæ sunt Spiritus Dei* (*Cor. ii, 14*). Deinde scriptum est et in Epistola Judæ apostoli: *Hi sunt, qui segregant semetipsos* (5) *animales spiritum non habentes*. Quid manifestius, quid evidentius? Merito veniant etsi eadem credentes, quæ nos, tamen accepturi Spiritum sanctum, quem habere non possunt quamdiu sunt hostes unitatis. Hos autem comparat Apostolus Magis Pharaonis: *Habentes, inquit, formam pietatis, sed virtutem ejus abnegantes* (2 *Tim. iii, 5, et seq.*). *Habendo formam pietatis similia fecerunt, sed virtutem ejus abnegantes* (6) *in signo tertio defecerunt*.

XVIII. [Sed adhuc quærite mecum quare in tertio signo? Defecissent enim in secundo, defecissent in quarto, quid interest ubi deficerent defecturi? Quare ergo in tertio (b)? Sed prius videte quod promiseram, utrum illis Magis hæreticos comparaverit apostolus Paulus. *Habentes, inquit, formam pietatis, virtutem autem ejus abnegantes, et hos evita. Ex his sunt qui*

(a) Et oblaterat adversus unitatem Christi supplevi ex Cod. Excerpt.

(b) Hæc explanatione frequenter abrupta, fortasse etiam longiore, genuinitatem Seranonis non habetari Augustini familiares noverunt, aut saltem præfationem Erasmi ad Augustini opera legentes.

(1) Edit. Dei.

(2) Tob. 2. 1. juxta Italiam post septuaginta Interpretes.

(3) Edit. resurrexit.

(4) Edit. decimo præceptorum signo.

(5) Edit. addit (reprehendens loquebatur) hi sunt qui segregant semetipsos. *Judæ* 1 19.

(6) Edit. qui pro in.

(a) Hic resumitur lectio editionis.

(b) Si secuti estis septem res percucurri tanquam descendente ad nos Spiritum Dei supplevi ex Codice Excerpt. Eug. manifesta enim erat lacuna.

(1) Edit. inveniri proprie.

(2) Edit. septimo die.

(3) Edit. numeri rationem.

penetrantes domos, et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur a variis desideriis, semper discentes et ad veritatis scientiam nunquam pervenientes. Testimonium quippe de Ecclesia catholica semper audiunt, et ad Ecclesiam catholicam venire nolunt. Semper dicentes, neque enim non semper audiunt: *In semine tuo benedicentur omnes gentes* (Gen. 1, 2): non semper audiunt: *Postula a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ* (Psal. 11, 8); non semper audiunt: *Commemorabantur, et convertentur ad Dominum universæ Patriæ gentium* (Id. xxi, 58); non semper audiunt: *Dominebitur usque ad mare, et a flumine usque ad fines orbis terræ* (Id. lxxi, 18). Semper ista audiunt, semper discentes, et ad veritatis scientiam nunquam pervenientes. Videte jam quod promisi. Quid Apostolus sequitur? *Sicut autem Jannes, et Mambres resistunt Mosi, sic et isti resistunt veritati; homines mente corrupti, reprobi circa fidem.* Quid deinde? *Sed ultra non proficiet, dementia enim eorum manifesta erit omnibus hominibus, sicut et illorum fuit* (2 Tim. iii, 8, et seqq.). Jam videte quare in tertio signo defecerunt. Memento eos, qui adversantur unitati, non habere Spiritum sanctum. Tria vero illa præcepta prima in Decalogo ad Dei dilectionem pertinere intelliguntur, ut septem cætera intelligantur ad dilectionem pertinere proximi; ut duabus tabulis legis, et decem præceptis, duo illa tanquam summaria præcepta teneantur. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota virtute tua; et diliges proximum tuum* (1) *sicut te ipsum.* In his duobus præceptis tota Lex pendet, et Prophetæ (Matth. xxi, 37, 38). Referamus ergo tria prima præcepta ad dilectionem Dei. Quæ tria prima? Primum: *Non erunt tibi dii alii præter me;* Cui contraria plaga est aquæ conversæ (2) in sanguinem, propter quod summum principium Creatoris ad simulationem (3) humanæ carnis adductum. Secundum præceptum: *Ne accipias in vanum nomen Domini Dei tui.* Pertinet, quantum arbitror ad verbum (4) Dei quod est Filius Dei. *Unus enim Deus, et unus Dominus noster Jesus Christus, per quem omnia* (Rom. xi, 36). Contra verbum ranæ. Vide (5) contra verbum ranas, contra rationem strepitus, contra veritatem vanitatem. Tertium præceptum de Sabbato, pertinens ad Spiritum propter sanctificationem, quæ prima in Sabbato sonuit, quod vobis paulo ante vehementer, quantum potuimus, commendavimus. Huic præcepto contraria plaga inquietudo in muscis de corruptione nascentibus, in oculis irruentibus. Ideo in hoc tertio signo defecerunt, qui unitatis inimici Spiritum sanctum non habuerunt, facit enim hoc Spiritus sanctus pœna: aliud enim facit gratia, aliud pœna: aliud enim facit implendo, aliud deservendo. Denique ut jam evidenter ipsis contentibus Pharao-

nis Magis agnoscere valeamus, quomodo appellatus est in Evangelio Spiritus Dei videamus, quod nomen (1) accipit. Objicientes Domino convicium Judæi, cum dixissent: *Hic non ejecit dæmonia, nisi in Beelzebub principe dæmoniorum,* respondit ille. *Si ego in Spiritu Dei ejecio dæmonia, certe supervenit in vos regnum Dei* (Matth. xii, 24); quod alius Evangelista sic enarrat: *Si ego (2) digito Dei ejecio dæmonia.* Quod alius Evangelista dixit, *Spiritus Dei* (Luc. x, 20). Alius dixit *Digitus Dei;* ergo Spiritus Dei digitus Dei. Ideo lex data, scripta digito Dei; quæ lex data est in monte Sina quinquagesimo die post occisionem ovis, celebrato Pascha a populo Judæorum. Implentur quinquaginta dies post occisionem ovis, et datur lex scripta digito Dei; implentur quinquaginta dies post occisionem Christi, et Venit Spiritus sanctus. Gratias Domino occultanti providenter, aperienti suaviter. Jam videte hoc etiam (3) Pharaonis Magos evidentissime confiteri; deficientes in tertio signo dixerunt: *Digitus Dei est hic* (Exod. viii, 10). *Laudemus Dominum Datorem intellectus, Datorem verbi.* Hæc si non mysteriis gererentur, non studiose quærerentur; si autem non studiose quærerentur, non tam suaviter invenirentur.]

SERMO II.

(a) De proprio Natali.

Codex MS. num. 17, de quo supra, discerptos ex hæc uno indicat Sermones 359 et 40. Editionis Maurinæ. Conjectanti mihi qui factum quod in Gallia præsertim distractum, et mancum habeant hunc Codicem, juxta quos Amerbachius, Erasmus, Parisienses, Lovanienses, et Maurini editiones suas concinnarunt, hæc subit cogitatio fortasse minus absonas fidei; quoniam scilicet, iisdem Maurinis (atentibus (præf. tom. V.), Casarius Arelatensis jam gravis ætate jubere solitus erat a Sacerdotibus, et Diaconis recitari non modo Sermones proprios, verum etiam Augustini, aliquando mutilos, quandoque etiam novo exordio, et peroratione donatos, potuit quispiam illorum disjungere præcipua Sermonis argumenta, prout opportunitas ipsi erat, his posthabitis, quæ partem redditam ex omissa nectebant. Id autem cum non fuerit, quæ decebat sagacitate præstitum, supersunt adhuc indicia, quibus firmatur auctoritas nostri Codicis copulantis in unum partita illa membra. Interea Sermo Arelate concisus, et ita perlatus in publicum, Codices primum Gallos pervasit, deinde regiones distitas, ad quas Casarius, ut lib. 1 ejus vitæ legitur, trans mittebat per eosdem Sacerdotes quid in Ecclesiis suis prædicare facerent. Operæ pretium hinc

(a) Editio inscribit: *In die Ordinationis suæ: Natalem dici Anniversarium Consecrationis Episcopi, cumque solemnem diem esse testantur S. Paulinus epist. 20 ad Delybium. Sixtus PP. epist. ad Cyrill. anno 450. Leo M. Ser. 1. et S. Hilarius PP. epist. 2 ad Episc. Terracœ. Et Augustinus ipse epist. 235, et alibi.*

(1) Edit. tanquam.
 (2) Edit. aqua conversa.
 (3) Edit. simulationem, et in animadversionibus, simulationem. Eugip. conformis est nostro Codici.
 (4) Edit. regnum Dei.
 (5) Edit. Videte.

(1) Edit. accepit.
 (2) Edit. in digito.
 (3) Edit. addit fratres

erit pristinam integritatem vindicare Sermoni in editis hactenus Bibliothecis desiderato.

I. HODIERNUS dies (1), fratres, me admonet attentius cogitare sarcinam meam, de cujus pondere etiam si mihi dies, noctesque cogitandum sit, nescio quo tamen modo anniversarius dies iste impingit eam sensibus meis, ut ab ea cogitanda omnino dissimulare non possim, et (2) quantum anni accedunt, imo decedunt, nosque propinquiores faciunt diei ultimo, utique quandoque sine dubitatione venturo, tanto mihi est acrior cogitatio, et stimulis plenior, qualem Domino nostro rationem possim reddere pro vobis. Hoc enim interest inter unumquemque vestrum et nos, quod vos, pene de vobis (3) solliciti estis reddituri rationem, nos autem et de nobis, et de omnibus vobis. Ideo major est sarcina, sed bene portata majorem comparat gloriam, infideliter autem (4) gestata ad immanissimam præcipitat pœnam. Quid ergo mihi hodie maxime faciendum est, nisi ut commendem vobis periculum meum, ut sitis gaudium meum? Periculum autem meum est, si attendam quomodo laudatis, et dissimulem quomodo (5) vivitis. Ille autem novit, sub cujus oculis loquor, imo sub cujus oculis cogito, non me tam delectari laudibus popularibus, quam stimulari, et angî quomodo vivant qui laudant. Laudari autem a male viventibus nolo, abhorreo, detestor, dolori mihi est, non voluptati; laudari autem a bene viventibus, si dicam nolo, mentior, si dicam volo, timeo ne sim inanitatis appetentior, quam soliditatis. Ergo quid dicam? Nec plene volo, nec plene nolo. Non plene volo, ne in laude humana periclitet; nec plene nolo, ne ingrati sint quibus prædico. Sarcina autem mea est, quam modo audistis cum Ezechiel propheta legeretur. Parum est enim quia dies ipse admonet nos eandem sarcinam cogitare; insuper talis lectio (6) recitatur, quæ nobis incutiat magnum timorem, ut quid portemus cogitemus; quia nisi nobiscum, qui imposuit, portet, deficiamus. Ecce audistis: *Terra, inquit, super quam (a) induxero gladium, et posuerit sibi exploratorem, qui vidcat gladium supervenientem, et dicat, et denuntiet (7). Veniente autem gladio taceat ille explorator; superveniens (8) gladius super peccatorem occidat; peccator quidem pro sua iniquitate morietur, sanguinem autem ejus de manu exploratoris inquiram. Si autem viderit gladium supervenientem, et tuba cecinerit, et (9) nuntiaverit, et ille, cui (10) nuntiat, non observaverit, ille quidem in sua iniquitate morietur, explorator autem animam suam (11) liberaverit. Et tu, fili hominis, ex-*

(a) Ita septuaginta Interpretes ἡ γῆ ἐπὶ τὸν ἀνομιῶν quibuscumque seplissime Itala.

- (1) *Edit.* dies iste.
- (2) *Edit.* quanto.
- (3) *Edit.* Solis pro Solliciti.
- (4) *Edit.* gesta.
- (5) *Edit.* vivatis.
- (6) *Edit.* recitata est.
- (7) *Edit.* Si veniente.
- (8) *Edit.* et superveniens.
- (9) *Edit.* annuntiaverit.
- (10) *Edit.* annuntiat.
- (11) *Edit.* liberavit.

ploratorem posui te filius Israel (Ezech. xxxiii, 2, et seqq.). Exposuit quid dixerit gladium, exposuit quid dixerit exploratorem, exposuit quam (1) dixerat mortem: non nos permisit in obscuritate lectionis excusare negligentiam nostram. *Posui ergo te, inquit, exploratorem. Si dixeris peccatori: Morte morieris, et tu tacueris, et ille in peccato tuo mortuus fuerit, ille quidem in peccato suo morietur digne et juste, Sanguinem autem ejus de manu tua (2) inquiram. Si autem tu dixeris peccatori: Morte morieris, et ille si non observaverit, ille in iniquitate sua morietur, tu vero animam tuam liberasti.* [Et addit verbo, quæ voluerit diei populo Israel. *Dices itaque filiis Israel: Quid est quod dicitis apud vosmetipsos: iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere possumus? Hæc dicit Dominus, quoniam nolo mortem impij, quantum reverti impium a via sua perversa, et vivere. Hoc voluit, ut nuntiemus vobis. Hoc si non annuntiamus, malam rationem hujus speculationis reddituri sumus. Hoc autem si nuntiamus, egimus quod ad nos pertinet. Vos videte; nos jam securi sumus. Sed quomodo securi? vos periclitantes, et morituri. Nolumus sit nostra gloria cum vestra pœna. Data est quidem securitas, sed facit sollicitos claritas. Ecce dicimus, et scitis me semper dixisse, scitis me nunquam tacuisse: *Hoc dicit Deus, nolo mortem impij, quantum reverti impium a via sua pessima, et vivere. Quid est quod dicebat impius? Dixit verba impiorum, et iniquorum: iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere possumus? Ager desperat, sed medicus spem promittit. Homo sibi dixit: Quomodo possum vivere? (Rom. iii, 4). Deus dicit, potes vivere. Si omnis homo mendax, Deus solus verax deleat quod dixit homo, et scribat quod dixit Deus. Noli desperare, potes vivere, non de præteritis malis tuis, sed de futuris bonis tuis: delebis mala, si recedis a malo. Omnia sive bona, sine mala mutatione delentur. De vita bona inclinasti te ad malam, delesti bonam; de vita mala profecisti ad bonam, delesti malam. Vide quid attendas, quid percipias, thesauri duo sunt tibi præparati; quod miseris, hoc invenies; fidelis custos est Deus, reddet tibi quod feceris. Sunt autem alii, qui non desperatione percunt, non sibi dicunt: *Iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere poterimus?* Sed alio modo se fallunt. De nimia misericordia Dei blandiuntur sibi, ut nunquam corrigantur; hoc enim dicunt: *Etsi facimus mala, etiam si iniquitates committimus, etiam si luxuriose, et facinorose vivimus, etiam si pauperem, et egentem contemnimus; etiam si superbia nos extollimus, etiam si nullum dolorem cordis de nostris malis habemus, perditurus est Deus tantam multitudinem, et paucos liberaturus (a)? Duo sunt ergo pericula, unum quod modo audivimus ex Propheta, alterum quod non tacuit Apostolus; nam***

(a) Vide Serm. 20. N. 7. 4. ubi similia occurrunt.

- (1) *Edit.* dixerit.
- (2) *Edit.* requiram.

contra eos, qui desperando moriuntur, quomodo gladiatores quasi destinati ad ferrum, inhiando voluptatibus, et vivendo nequiter, quasi addictas jam animas suas contemnunt (a), ait quod dicunt sibi: *Iniquitates nostrae super nos sunt, et in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere poterimus?* Aliud autem unde Apostolus dicit: *An divitias bonitatis, et misericordiae, et longanimitatis ejus contemnis* (Rom. 11, 4)? Contra eos qui dicunt: Bonus est Deus, misericors est Deus, non perdet tantam multitudinem peccatorum, et liberat paucos, nam utique si nollet illos esse, nec viverent; quando faciunt tanta mala, et vivunt, utique si Deo displiceret, de terra eos statim auferret (b). Contra hos Apostolos ignoras, inquit, quia patientia Dei ad poenitentiam te adducit? *Tu autem secundum duritiam cordis tui, et cor impoenitens thesaurizas tibi iram in die irae, et revelationis justi iudicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera ejus.* Quibus hoc dicit? qui dicunt: Bonus est Deus, non reddet. Reddet prorsus unicuique secundum opera ejus. Tu quid facis? Theaurizas, quid? Iram. Appone iram super iram, auge thesaurum; reddetur tibi quod thesaurizas, non defraudat cui commendas. Si autem in alium thesaurum mittas bona opera fructus iustitiae, vel continentiam, vel virginitatem, vel pudicitiam conjugalem; a fraude, ab homicidio, ab scelere alienus sis; meminervis egentis quia et tu egas; meminervis pauperis, quia et tu pauper es; quantumlibet abundes divitiis, pannis carnis indutus es. Si haec cogitans, et haec agens mittis in thesaurum bonum per diem iudicii, ille qui neminem fraudat, et reddet unicuique secundum opera sua, dicet tibi: *Tolle quod misisti, quia abundat: Quando mittebas, non videbas, sed ego servabam quomodo redditurus eram.* Quia et revera, fratres, unusquisque quod mittit in thesaurum quia mittit scit, nec videt cum miserit. Pone thesaurum in terra obrutum habentem unum aditum, vel rimulam, qua mittas; paulatim quidquid acquisieris mittis, et non vides: si quod miseris et non videris servat tibi terra. Non tibi servabit qui fecit caelum, et terram?

II. Relevate ergo, fratres, relevate sarcinam meam, et portate mecum, bene vivite (c) pascendos habe-

(a) Forte aliquid deest.

(b) Vide Serm. 18. n. 3. et in Psal. 101. Serm. 1. n. 10. et in Psal. 144. n. 11. Vide etiam lib. 1. cont. advers. leg. et Proph. c. 17. n. 54.

(c) Editio addit *natalis Domini imminet*. Dandum ne incivitas Librarii, quod verba: *natalis Domini imminet* praetereantur in MS.? An invecta fuerunt in tot Codicibus Gallis a quopiam Caesarii Ministro, vel alio nescio quo de Episcopi ordinatione dicente circa Nativitatis festum? Dicunt quod secuto, conjectura sequens probabilis. A Maurino tom. V in appendicem rejicitur Sermo 116 Caesario scriptus a Codice Corbeiensis, cuius n. 6 legitur: *Natalis Domini imminet.... ad convivia vestra frequentius pauperes vocate* et num. 3. *Pauperes ante omnia ad convivium frequentiter vocemus*: Caesarius vero mense Decembri remittitum Episcopum conjicere haud prohibet ejus vitae scriptor, qui Aetioe et vivis sublato XVI Kal. Septembris non longo tempore post Caesarium Arelatensis Ecclesiae praepositum dicit: Quibus verbis maluerim designari intervallum paucorum mensium, potiusquam dierum nonnullorum spatium operatum a Bollandianis. Quidam ergo ex Diaconis, vel Sacerdotibus Caesarii, de ejusdem Ordinatione, adven-

mus hodie compauperes nostros, et cum eis communicanda est humanitas. Vobis autem secula mea verba ista sunt. Pascere omnes pane tractabili, et visibili, non sufficio, inde pasco unde pascor: minister sum, paterfamilias non sum; inde vobis appono, unde et ego vivo de thesauro Dominico, de epulis iudis patrisfamilias *Qui propter nos pauper factus est, cum dives esset, ut ejus pupertate nos ditaremur* (2 Cor. viii, 9). Si panem vobis ponerem, fracto pane singuli frustra ablaturi eratis; et si ego multum ponerem, perparum ad singulos perveniret. Modo autem quod dico et omne totum habent, et singuli quique totum habent. Numquid enim verbi mei inter vos syllabas divisistis? Numquid ipsius (a) producti sermonis singula verba abstulistis? Unusquisque vestrum totum audivit. Sed videat quomodo audivit, quia erogator sum, non exactor. Si non erogem, et pecuniam servem, terret me Evangelium. Possem enim dicere: Quid mihi est tadio esse hominibus? dicere iniquis: Inique agere nolite? sic vivite? Sic agite? Sic agere deistite? Quid mihi est, oneri esse hominibus? Accepi quomodo vivam. Vivam quomodo jussus sum, quomodo praepceptus sum. Assignem (1) quod accepi, de aliis (2) reddere rationem quo mihi? Evangelium me terret. Nam ad istam securitatem otiosissimam nemo me vinceret: nihil est melius, nihil dulcius, quam Divinum scrutari nullo strepente thesauro;

tante Natali verba faciens, illius Episcopi Sententiam cum Augustini sermone consult, immutando vocem *hodie* in illas: *Natalis Domini imminet*, ut de conviviis pauperum diceret, arrepta occasione a meta hora spiritualis alimentae, in quam perhumaniter luserat Augustinus. Sed quaeres cur ea denegem Episcopi Hipponensis? Nullibi, quod sciam, S. Doctor de pecuniari hac preparatione ad Domini Natalem locutus est, hic proinde unus esset locus, in quo pro illa iustiusset. Equis autem in Augustini lectione vel minimum versatus dixerit, potuisse eum hujusmodi preparationis necessitatem furtim, raptimque, sibi licet commate urgere, ne dum proluxus in ea immorari? Siquidem ejus Scripta legeantem non fallit, eundem ipsum qui in speculativis auditores acutos requirit, in practicis, et moralibus exposcere homines laboris patientes, dicam cum Erasmo (praefat. ad Oper. Aug.), ut eis aequae sibi er ardeant Sententiae, quibus instandum ipse duxerit. Praeterea difficile sensu credam, S. Doctorem praeposuisse illi die onus spiritualiter ascendendi fideles a futura Solemnitate mutuari, potius quam a Pastoris ministerio, de quo tanta praemisera. Sed Pagium, Bollandianos, Maurinos, Tillemontium, caeterosque primi subsellii criticos insciens offendo, qui omnes textui Editionis lubentissime adstipulantur, ut inde Ordinationem Episcopi Hipponensis peractam concludat mense Decembri. Porro ad hanc Epocham definiendam nullam de peno meo, sed Divi Prosperi sententiam recito, quam Cassiodorus in Chronico, et Hermannus Contractus apud Causium secuti sunt, quamque ipse Tillemontius auctoritate Domini Pontae certam latetur (Mémoires pour servir à l'histoire Ecclesiast. tom. 13. col. 21, §. 85). Dignus autem ille Augustini discipulus testatur (Chronici parte Secunda) imperante adhuc Theodosio cum filiis Arcadio, et Honorio, Coss. autem Olybrio, et Probio, anno scilicet 393 ad Hipponensem Cathedram evectum fuisse inclutum illud Ecclesiae decus: At cum Socrates dicat hist. Ecclesiast. l. 6, c. 1. Theodosium vita functum XVI Kal. Februar. ejusdem anni, omnesque chronographi ad unum consentiant; profecto Augustinus mense Januario renuntiatus est Episcopus Hipponensis. His omnibus repositis, firmatur veritas Codicis Cassinensis *hodie pro Natalis Domini imminet* legentis.

(a) Quomodo productus dicitur Sermo, si vix dimittam Editionis paginam exerevit. Ablata ergo fuerant, quae a MS. Cassinensis restituuntur.

(1) Edit. quomodo.

(2) Edit. de aliis me reddere.

dulce est, bonum est, prædicare autem, arguere, corripere, ædificare, pro unoquoque satagere, magnum onus, magnum pondus, magnus labor. Quis non refugiat istum laborem. Sed terret me Evangelium. Processit servus quidam, et ait Domino suo: *Sciebam te hominem molestum metere ubi non seminasti* servavi pecuniam tuam, nolui eam erogare; tolle quod tuum est; si aliquid minus est (1) judica; si integrum est, noli mihi molestus esse. Ait autem ille: *Serve nequam, ex ore tuo te* (2) *condemno* (Luc. xix, 21, et seq.). Quare hoc? quia avarum me dixisti, lucra mea quare neglexisti? Sed timui dare, ne perderem. Hoc dicis? plerumque enim dicitur: *Quid corripis? perit ad illum quod dicis; non te audit; et ego, inquit ille, nolui dare, ne perderem pecuniam tuam.* Ait illi: *Si tu dares pecuniam meam et ego veniens cum usuris exigerem; erogatorem, inquit, posueram te, non exactorem; si tu exerces erogationem, mihi relinqueres exactionem.* Hoc timens ergo, unusquisque videat quomodo accipiat. Si ego erogans timeo, qui accipit securus esse debet? Qui malus fuit heri, bonus sit hodie. Hæc est erogatio mea: qui malus fuit heri, bonus sit hodie. Malus fuit heri et non est mortuus; si mortuus esset (3) malus, isset, unde non rediisset. Malus fuit heri, vivit hodie; prosit illi quod vivit, non male vivat. Quare ergo diei hesterni hodiernum vult addere malum? Longam vitam vis habere, bonam non vis? Quis longum ferat malum, vel prandium? Usque adeo cæcitas mentis obcalluit, usque adeo surdus est homo interior, ut omnia bona velit habere, præter se ipsum? Vis habere villam? nego te habere velle malam villam. Uxorem vis habere (4) non nisi bonam; domum non nisi bonam. Quid curram per singula? Caligam non vis habere malam, et vis habere vitam malam? quasi plus tibi noceat mala caliga, quam vita mala. Cum tibi caliga mala, et constricta noxuerit, sedes (5) dedecalceas te, abjicis, aut corrigis, aut mutas ne digitum lædas, et calceas te (6). Malam vitam, qua animam perdit, corrigere non curas. Sed hoc plane video unde falleris. Caliga nocens dolorem facit, vita nocens voluptatem facit; illud nocet, illud libet, sed quod ad tempus libet, postea pejus dolet; quod autem ad tempus dolet salubriter, postea infinita voluptate et abundantia gaudio lætificat (7). « Videte (a) libentem, et dolentem, divitem illum libentem, et pauperem illum dolentem; ille epulabatur, ille cruciabatur; ille

(a) Editio subnectit insuper clausulam Augustino a Maurinus denegatam, ibique desinit sermo 339. Natalis Alexander (hist. Eccles. Sæc. V, c. 4.) opinatur rejiciendam esse integram ultimam periodum, et perorationem ab illis verbis: *postea pejus dolet*: Verum nullus dubito quin nostræ adhæssisset lectioni, si novisset.

(1) Edit. indica.

(2) Edit. condemnabo.

(3) Edit. Si mortuus esset, et malus esset, isset,

(4) Edit. non vis pro non nisi.

(5) Edit. uiscalceas.

(6) Edit. mala vita est.

(7) Edit. addit: Secundum illud quod Scriptum est: Qui seminant in lacrymis, in gaudio metent. Et illud: Beati qui lugent, quoniam ipsi saturabuntur.

circumdatus familia honestabatur, ille a canibus lingebatur; ille epulis crudior reddebatur, ille nec micis saturabatur (a). Transiit voluptas, transiit necessitas; præterierunt bona divitis, mala pauperis; successerunt mala diviti, bona pauperi. Quæ præterierunt, non revocabantur; quæ successerunt, non minuebantur. Ardebat dives apud inferos, lætabatur pauper in gremio Abrahamæ. Desideraverat prius pauper de mensa divitis micam, desideravit postea dives de digito pauperis guttam. Illius egestas satietatis sine fine peracta est, illius voluptas succedente dolore sine fine peracta est. Epulis successit sitis, voluptati dolor, purpuræ ignis (b). Hoc est prandium, quod Lazarus visus est habere in gremio Abrahamæ, hoc volumus, ut omnes habeatis; hoc volumus, ut simul habeamus. Numquid esset prandium, quod vobis exhiberem, si omnes vos invitarem, et ista Ecclesia plena esset mensis epulantium? Transitoria ista sunt. Ista cogitate, quæ dico ut ad illas epulas veniatis, quas nunquam finiatis. Ibi enim nemo est indigestus epulando, nec ipsæ epulæ tales sunt, ut sua corruptione nos pascant, et sua defectioe reficiant. Et illæ integræ erunt, et nos ab eis reficiemur. Si oculus noster pascitur luce, nec deficit lux, quales erunt illæ epulæ in contemplatione veritatis, in conspectu æternitatis, in laudibus Dei, securitate felicitatis, mente stabili, corpore immortalis, nullo senio tabescente carne nostra, nulla fame laxante animam nostram? Ibi nemo crescit, nemo decrescit; ibi nemo nascitur, quia nemo moritur; ubi nec ulla opera vos cogimini facere, quæ modo hortamur, ut faciatis. Modo enim audistis (c) Dominum dicentem, omnibus nobis dixit: *Quando facis epulum, noli vocare amicos tuos.* Ostendit nbi esses largus: *Noli parentes, qui habent unde tibi retribuunt; sed voca pauperes, debiles, cæcos, claudos, egentes, qui non habent unde tibi reddant* (Luc. xiv, 12). Et numquid perdes? *Retribuatur tibi in retributione justorum* (Id. v. 14) Tu croga, inquit, ego accipio, annoto, reddo: Deus hoc dixit, et hoc nos hortatus est, ut faciamus ista, et reddet nobis. Quando nobis reddiderit, quis nobis auferet? *Si Deus pro nobis, quis contra nos* (Rom. viii, 31)? Peccabamus, et mortem Christi nobis donavit; juste vivimus, et nos decipiet? *Non enim Christus pro justis, sed pro impiis mortuus est* (Ibid. 5, 6). Si donavit iniquis mortem Filii sui, justis quid servat? quid illis servat, non habet melius quod illis servet, quam quod pro illis dedit. Quid pro illis dedit? *Filio proprio non peperit* (Ibid. 32). Quid illis servat? Ipsum Filium. Sed Deum ad fructum, non hominem ad moriendum. Ecce quod vos vocat Deus; sed quomodo attendis? quo dignare attendere, (d) et qua dignare attendere, et quomodo? sed plane cur: veneris,

(a) Vide in Psal. 48. Serm. 1. n. 10, et Serm. 36, num. 6.

(b) Forte aliquid deest, nullum enim antecedens, cui referuntur voces illæ *Hoc est prandium*.

(c) Lectum fuerat eo die de Evang. Lucæ c. 14., quod frequenter assignatum in antiquis Lectionariis videmus.

(d) Sic in Cod.

numquid hoc dicatur tibi : *Frangere panem tuum esurienti ; si vides nudum, vesti* : numquid recitatur tibi hoc capitulum? *Cum facis epulum, voca claudos, cæcos, egentes, inops (Isai. LVIII, 7)*. Ibi inops nullus, ibi erit nullus claudus, cæcus nullus, nullus debilis, nullus hospes, nullus nudus, omnes sani, omnes vegeti, omnes abundantes, omnes aeterna luce vestiti. Quem ibi vides peregrinum? Patria nostra ipsa est; hic sumus peregrini. Illam desideremus, jussa faciamus, ut promissa exigamus. Imo non bene dixi; emendo quod dixi: absit, ut promissa exigamus, ultro data sumemus. Si enim exigimus, quasi Deus nolit dare; prorsus dabit, neminem fraudabit. Hoc considerate, fratres mei, videte Dominus Deus noster quanta bona det malis, lucem, vitam, salutem, fontes, fructus, generationes, plerumque honores, celsitudines, potestates, hæc omnia dat bona et bonis et malis. Putamus-ne nihil est quod servat bonis, qui tanta bona dat et malis? Nemo hoc inducat in cor suum. Fratres mei, magna bona servat Deus bonis, sed *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (Cor. I, 2-9)*. Non potes cogitare antequam accipias, videre potes cum acceperis; cogitare antequam accipias non potes. Quid est quod vis videre (a)? Non est cithara, non est tibia, non est sonus, qui facit in auribus voluptatem. Quid vis cogitare? In cor hominis non ascendit. Et quid facio? Nec video, nec audio, nec cogito. Quid facio? Crede magnum compendium. Vas magnum, ubi possis accipere magnum donum, fides est. Para tibi vas, quia ad magnum fontem habes accedere: para tibi vas. Quid est para? Crescat fides tua, augetur fides tua, firmetur fides tua, non sit lubrica, et lutea fides tua, tribulationibus hujus mundi non frangatur, sed coquatur fides tua. Cum autem feceris, et habueris fidem, tanquam vas idoneum, capax, firmum, implebit illum Deus. Non enim dicet tibi quomodo dicunt homines deprecanti, et dicenti: Da mihi aliquid vini, rogo te: et ille: Do, veni, et facio. Ille urnam attulit, et dicit: Ut jusseras veni; et ille: Ego putabam te allaturum unam lancellam, quid attulisti, aut quo venisti? Ego non sufficio tantum dare, revoca vas majus, quod attulisti, et affer aliquid breve; affer mihi, cui possit paupertas mea sufficere. Non hoc dicit Deus; plenus est, plenus eris, et cum te impleverit, ipse tantum habebit quantum habebat antequam te impleret: copiosa sunt dona Dei, nulla talia invenis in terra; crede et probabis. Sed non modo; et quando inquires? sustine Dominum, viriliter age, et confortetur cor tuum, ut cum acceperis dicas: Dedisti lætitiā in cor meum (b). Sustine (1) Dominum, viriliter age, et

(a) Aliquid omissum, ut patet ex his verbis Serm. 331. n. 3. Oculum non videt, quia non est color; Auris non audit, quia non est sonus: etc.

(b) Hic incipit Sermo 40 Editionis sic Inscriptus: *De eodem loco Ecclesiastici 5. 8. Ne tardes converti ad Deum, etc. In eos qui conversionem de die in diem differunt, quorum alii male sperando, alii desperando pereunt: Qui Sermo ab hisdem codicibus profertur, a quibus ille 339. fuerat evocatus.*

(1) Editio sic exorditur sermonem 40 Frequenter, fra-

confortetur cor tuum, et sustine Dominum. Quid est: Sustine Dominum? ut tunc accipias, quando dabit, non tunc exigas quando vis. Tempus dandi nondum est; sustinuit te, sustine illum. Quid est quod dixi, sustinuit te, sustine illum? si jam juste vivis, si jam ad illum conversus es, si tibi displicent facta tua præterita, si jam placuit tibi eligere vitam bonam novam, noli festinare exigere, sustinuit te, ut mutares vitam malam, sustine illum, ut coronet vitam bonam. Si te ille non sustineret, non esset cui daret; sustine ergo quia sustentatus es (a). Tu vero, qui non vis corrigi; o quisquis hices, qui adhuc non vis corrigi; quasi unus sit; magis dicere debui quicumque hie estis. Tu tamen qui hie es, si tamen hie es, qui non statuisti corrigi; sic loquar quasi ad unum. Quisquis non vis corrigi, quid tibi promittis? Desperando peris, an sperando? Quisquis desperando peris hoc dicis in animo tuo: *Iniquitas mea super me est, in Peccatis meis contabesco, quæ mihi spes est vivendi? Audi Prophetam dicentem: Nolo mortem impij, quantum (1) revertatur impius a via sua pessima, et vivat' (Ezech. xxxiii, 11)*. Sperando (2) peris? quid est, sperando peris? Hoc dicis in animo tuo: Bonus est Deus, misericors est Deus, ignoscit omnia, non reddet mala pro malis. Audi Apostolum dicentem: *Ignoras (3) quoniam patientia Dei ad pœnitentiam te adducit? Quid ergo restat (4)? Quasi fecisti aliquid, si intravit in cor quod dixi. Video quid mihi (5) respondeatur: verum est, nec despero ut desperando peream, nec male spero, ut sperando paream; non mihi dico: Iniquitas mea super me est, jam nullam spem habeo; nec illud mihi dico: Bonus est Deus, nemini (6) reddet mala, nec illud dico, nec illud dico; premit me Propheta, premit (7) Apostolus. Et quid dicis? Adhuc modicum tempus vivam quomodo volo. Isti sunt qui nos fatigant; plurimi sunt, molesti sunt. Adhuc modicum tempus vivam quomodo volo, postea, quando me correxero; utique verum est quod dixit Propheta; Nolo mortem impij (8), quantum revertatur impius a via pessima, et vivat: quando conversus fuero, delebit omnia mala mea, quare non addo aliquid voluptatibus meis, et vivo quantum volo, quomodo volo, postea me conversurus ad Deum? Quare hoc dicis, frater? quare? Quia*

(a) Emunctæ naris iudices legant, perlegant, meditentur, nexum denique edisserant inter hanc primam periodum, uti jacet in Editione, exordii vice fungentem, et Sermonis partes reliquas. Quod si nullo conatu præstiterint, fateantur Sermonem Editionis integritate destitui, periodum hanc primam præcedentibus colligari, et disquisitionem de nimia fiducia et desperatione hic denuo urgeri, tum quia moralis locus erat, tum quia in illa annuntianda universam rationem suæ Pastoralis sollicitudinis sitam esse jam dixerit.

tres cum Psalmista cantavimus: Sustine.

(1) Edit. tantum.
(2) Edit. Qui sperando peris hoc dicis in animo tuo et omissis interrogationibus.

(3) Edit. quia.

(4) Edit. quia si obtinuerimus apud te aliquid.

(5) Edit. respondeas.

(6) Edit. reddit.

(7) Edit. premit me Apostolus.

(8) Edit. tantum.

promisit Deus indulgentiam, si me mutavero. Video, scio (1) promisit indulgentiam per sanctum Prophetam, hanc promittit (2) per me minimum servum suum. Promittit? verum est quod promittit, hanc promisit per unicum Filium suum. Sed quid vis addere dies malos diebus malis? sufficiat diei malitia sua: malus dies hesternus, malus et hodiernus, malus et crastinus. An putas bonos dies esse, quando facis satis voluptatibus tuis? quando in luxuriis enutris cor tuum? quando insidiaris alienæ pudicitiae? quando fraude contristas proximum tuum? quando commendata negas? quando falsum pro nummo iuras? quando exhibes tibi bonum prandium, ideo putas quia bonum diem ducis? Unde fieri potest, ut dies bonus sit, cum malus sit homo? malos dies addere vis malis diebus? rogo aliquantum, inquit, dimittatur mihi; quare? quia promisit mihi Deus indulgentiam, sed crastino die te victurum nemo tibi promisit, aut lege mihi. Quomodo mihi legis Prophetam, Evangelium, Apostolum; quia cum te converteris delet Deus omnes iniquitates tuas: lege mihi, ubi tibi promissus est crastinus dies, et vive crastino die male. Quanquam, frater meus, non tibi hoc debui dicere. Longa erit forte vita tua: si longa erit, bona sit. Quare vis habere vitam longam, et malam? aut longa non erit: et illa longa te debet delectare, quæ non habet finem. Aut longa erit, et quid mali erit quia diu bene vixisti? Tu male vis diu vivere, bene non vis, et tamen crastinum diem nemo tibi promisit. Corrige te (a), audi (3) de Scriptura. Ne me quasi hominem natalitium contempnas. De Scriptura tibi loquor: *Ne tardes converti ad Dominum*: Verba ista male non sunt, sed et mea sunt; si amo, mea sunt; amate et vestra sunt. Sermo iste, quem modo dico, Scriptura sancta est, si contempnas illum, adversarius tuus est. Sed audi Dominum dicentem: *Concorda cum adversario tuo cito* (b) (Matth. v, 25). [Quis est iste sermo terribilis? Ad lætitiā venistis: natalis hodie Episcopi dicitur: numquid aliquid ponere debeo, unde vos contristem? in hoc pono, unde gaudeat dilector, irascatur contemptor: melius est mihi contemptorem contristare, quam fidelem fraudare.]

III. Audiant omnes, verba recito (4) de Scriptura, o male dilator, o crastini male appetitor, audi Dominum dicentem, audi Scripturam sanctam prædicentem; de isto loco speculator sum: *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem*. Vide, si non vidit illos, vide si non inspexit illos, qui dicunt: Crastino bene vivo, hodie male vivam. Et cum cras ve-

(a) Eu verba de industria ommissa ab eo, qui orationem mutilam fecit, ut de sola conversione loqueretur. Vox *Natalitium* deest in Glossariis.

(b) En rursus verba consulto ommissa; vide interim *Natalis* dici diem Anniversarium Ordinationis. Sententiam vero hic *terribilem* non illam Mathæi, sed Ecclesiasticæ dixisse ex sequentibus patet.

(1) *Edit.* promisit Deus.

(2) *Edit.* Sic legit verba quæ sequuntur. Promisit Deus indulgentiam per sanctum Prophetam, hanc promittit et per me minimum servum suum promittit. Verum est, etc.

(3) *Edit.* audi Scripturam.

(4) *Edit.* Scripturæ divinæ.

nerit, hoc dicturus es. *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem; subito enim veniet ira ejus, et in tempore vindictæ disperdet te* (Eccle. v, 8, 9). (1) Quid ego feci? delere illud possum? timeo deleri. Tacere illud possum? timeo taceri (2). Prædicare cogor, territus terreo. Timeo tecum, ut gaudeatis tecum. *Ne tardes converti ad Deum*. Domine, vide, quia dico, Domine, tu scis quia terruisti me, cum tuus Propheta legeretur; Domine, nosti in illa cathedra (3) tremorem meum (a) cum tuus Propheta legeretur. Ecce dico: *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem; subito veniet ira ejus, et in tempore vindictæ disperdet te*, sed nolo perdat te; nolo mihi dicas: Perire volo; quia ego nolo: melius (4) est nolo meum, quam volo tuum. Si lethargicus pater tuus ægrotaret inter manus tuas, at adesses juvenis ægrotanti seni, et diceret medicus: Periclitatur pater tuus, somnus iste grævedo est quædam lethalis, observa eum, noli eum permittere dormire. Si videris eum dormire (5) excita; si parum est excitare, vellica; si et hoc parum, stimula eum, ne moriatur pater tuus. Adesses (6) et esses juvenis seni onerosus. Ille in dulcem morbum resolutus iret, oculos grævedine illa premente clauderet. Tu contra (7): Noli dormire; at ille: Dimitte me, dormire volo; et tu: Sed medicus dixit: Si voluerit dormire, non dormiat; at ille: Rogo, dimitte me, mori volo; sed ego nolo, dicis (8) filius patri. Cui? utique optanti se mori. Et tamen vis differre mortem patris tui, et aliquanto diutius vivere cum morituro senè patre tuo. Dominus tibi clamat: Noli dormire, ne in æternum dormias; evigila ut tecum vivas, et Patrem habeas, quem nunquam efferas; et tu surdus es. Quid ergo feci speculator? liber sum, non vos gravo. Scio dicturos quosdam, quid nobis voluit dicere? terruit, gravavit nos, reos nos fecit. Imo a reatu volui liberare. Fædum est, turpe est, nolo dicere malum, nolo dicere periculosum, nolo dicere exitiosum; turpe est, ut vos fallam, si Deus me non fallit. Dominus minatur mortem impiis, nequissimis, fraudatoribus, sceleratis, adulteris, voluptatum inquisitoribus, suis contemptoribus, de temporibus murmurantibus, et mores suos non mutantibus; Dominus illis mortem minatur, gehennas minatur, interitum sempiternum minatur. Quid volunt, ut ego promittam, quod ille non promittit? Ecce (9) dabit tibi securitatem procu-

(a) Vide Augustinum dicentem se esse speculatorem, se fuisse territum, et a Propheta territum cum legeretur. At de speculatione, et de illa Ezechielis lectione nihil dictum in hoc Serm. 40 Editionis, sed tantum in Serm. 339; ergo illi duo conjungendi; ergo certa est fides nostri Codicis illos copulantis.

(1) *Edit.* Sic legit verba quæ sequuntur: Numquid ego hoc scripsi? Numquid ego delere illud possum? Si delavero, timeo deleri, etc.

(2) *Edit.* tacere.

(3) *Edit.* timorem.

(4) *Edit.* melius est ergo.

(5) *Edit.* excita eum.

(6) *Edit.* adesses juvenis seni.

(7) *Edit.* Tu contra clamares patri.

(8) *Edit.* dicit.

(9) *Edit.* dat.

rator; quid tibi prodest, si Paterfamilias non accipiet? Procurator sum, servus sum. Vis dicam tibi: Vive quomodo vis, Dominus te non perdet? securitatem tibi procurator dedit; nihil valet securitas Procuratoris. Utinam Dominus tibi daret, et ego te sollicitum facerem! Domini enim securitas valet, etiamsi nolim; mea vero nihil valet, si ille noluerit. Quæ est autem securitas, fratres, vel mea, vel vestra, nisi ut Domini iussa intente, et diligenter audiamus, et promissa fideliter expectemus? In his, quibus fatigamur, quia homines sumus, ipsius adiutorium imploremus, ad illum ingemiscamus; preces nostræ non sint pro rebus sæcularibus, prætereuntibus, transitoriis, et vice vaporis evanescentibus; sed sint preces nostræ pro ipsa implenda justitia, et sanctificatione pro nomine Dei; non pro vincendis vicinis, sed pro vincenda libidine; non pro (1) satianda, sed pro domanda avaritia. Hinc sint preces nostræ; intus nos adjuvent luctantes, ut coronent vincentes.

SERMO III.

(a) De contemptu temporalium rerum.

Codex MS. num. 175, cui titulus Augustini Operum Tom. 12. Tractatus, et sermones continet, quorum potior pars cum editis ad unum congruit, reliqui vero præter lectiones variantes exhibent periodos ab editis exulantes. Ex his postremis unum selegi variantibus prope innumeris referunt. Cum enim dijudicare non ausim utrum a Notariis præpropere exscribentibus, scriptaque postea instaurantibus eadem profuxerint, an illas intulerit Augustinus, qui forte sermonem ex tempore prius dictum postea conscripsit, ut lib. 15 de Trinitate alias a se factum professus est, satius esse duxi, ut id iudicent eruditi, et ex hoc uno statuunt quid de aliis in eodem Codice exaratis sentiendum sit. Sed et Codex num. 219, inscriptus, Didymus de Spiritu Sancto, et alia, habet sermonem hunc, nihilo quidem a priori codice discrepantem. Maurini Tom. 5, num. 545, hunc ediderunt a Colbertinis, et Sirmundianis exemplatum, quem sua integritate destitui nullimode suspicati sunt.

Admonet (b) nos et solemnitas Martyrum, et Dominicus dies hoc (2) loqui Charitati Vestræ, quod pertineat ad contemptum præsentis sæculi (3), et ad spem futuri (4). Si quid contempnas (5) quæris? Omnis (6) sanctus, et pius Martyr etiam vitam præsentem contempsit. Si quid speres quæris (7)? Hodie Domi-

(a) Inscibitur a Maurinis, de Contemptu mundi, et habitus est diebus Paschalibus, et in Solemnitate SS. Turbunatarum, quæ ex Sirmundo ducæ, Felicitas, et Perpetua; ex Henrico Valesio tres, Maxima, Donatilla, et Secunda; testantibus iisdem Maurinis Patribus.

(b) Exordium ab adjuncto temporis evidentius hic aperitur quam ed. editione.

- (1) *Edit.* Sananda carne.
- (2) *In Edit.* Exordium est: loquar hoc Charitati Vestræ, fratres, quod pertineat, etc.
- (3) *In Edit.* deest, etc.
- (4) *In Edit.* additur sæculi.
- (5) *In Edit.* præponitur quæris.
- (6) *In Edit.* omnis Martyr.
- (7) *In Edit.* additur resurrectionem dico, quia hodie, etc.

nus resurrexit (1). Si titubas in re, esto (2) fortis in spe. Si (3) te opus turbat, erigat (4) merces (a). Prima Apostolica lectio in Epistola, quam scribit ad Timotheum (5) nos quoque admonet, quod ei præcepit dicens: *Præcipe divitibus mundi hujus non superbe sapere, neque sperare in incerto dititiarum, sed (6) in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum. Divites sint in operibus bonis, facile tribuant, communicent, thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam (1 Tim. vi, 17, et seqq.).* [Et ista lectio non nobis videatur minus congrua solemnitati Martyrum beatorum; habet enim contemptum sæculi. Nam cum divitibus præcipitur, ut thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, et apprehendant veram vitam (b), sine dubio ista falsa vita est.] Et maxime hoc divites audire debent (7) quos quando pauperes intuentur, murmurant, gemunt, laudant, invident, (8) avari optant (9), impares se esse dolent, et inter laudes divitum hoc plerumque dicunt: soli isti sunt (10), isti soli vivunt (11). Propter hæc ergo verba, quibus homines tenues divitibus adulantur (12) [Quia ipsi vivunt, et soli vivunt, ne his adulantium inflati verbis putent se vivere, *Præcipe, inquit, divitibus mundi, non superbe sapere, neque sperare in incerto dititiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum (c). Divites sint sed ubi? In operibus bonis: facile tribuant quia non perdunt quod tribuant: communicent cum eis, qui non habent. Et quid ex hoc? Thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram justitiam, non assentientes adulantibus, qui eos dicunt vivere, et solos vivere.*] Vita ista (15) somnium est; divitiæ istæ velut in somnis fluunt (14). Audi (15) Psalmum? o dives pauperrime (16) *Dormierunt somnum suum, et*

(a) Primæ lectionis nomine venit Epistola Pauli, quam sequebantur Psalmi et Evangelium, aperte hoc innuit Augustinus Ser. 177, ubi tria illa indiscriminatim lectionum nomine donavit. In præsentī Liturgia etiamsi idem servetur ordo, sola tamen Epistola nomen lectionis retinet.

(b) Frequenter Augustinus hunc Pauli textum commentans reputat falsitatem præsentis vitæ. Aptissime autem hoc in loco, ut nulla suspicio sit de genuinitate istius periodi. Vide præ cæteris Ser. 59. n. 5.

(c) Non dissimilis sententia, et ordo verborum in Ser. 59. n. 5.

- (1) *In Edit.* o tu homo si, etc.
- (2) *In Edit.* firmus pro fortis.
- (3) *In Edit.* Si autem.
- (4) *In Edit.* ipsa merces.
- (5) *In Edit.* nos quoque admonet Apostolus cum præcipit Timotheo, dicens.
- (6) *Edit.* in Deum vivum.
- (7) *Edit.* addit audite divites qui auram, et argentum habetis, et tamen cupiditate ardetis, quos quando, etc.
- (8) *Edit.* legit. et invident.
- (9) *Edit.* addit, etc.
- (10) *Edit.* ipsi pro isti.
- (11) *Edit.* pro his verbis, quibus.
- (12) *Edit.* cum dicunt isti soli vivunt; ne in superbia erigamini, o vos divites; sed potius Apostolum audite morbi curatorem, et non verbi adulatorem, Vita ista, etc.
- (13) *Edit.* vita ista somnus vester est.
- (14) *Edit.* addit. Paulus dicit: Ut apprehendant vitam veram. Paulum audite et superbiere nolite.
- (15) *Edit.* Audi et Psalmum.
- (16) O tu dives pauperrime, quid habes, si Deum non habes? vel quid non habes, si Deum habes? De divitibus dicit Psalmus; Dormierunt, etc.

nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis (Psal. LXXV, 6). Aliquando et mendicus in terra jacens (1), frigore tremens, occupatus (2) tamen somno thesauros somniat, et gaudet (3) et superbit in somnis, et patrem suum pannosum (4) non dignatur agnoscere, et donec evigilet dives est. *Cum ergo dormierit invenit quod falsum gaudeat? cum evigilaverit invenit quod verum doleat.* Dives ergo moriens, similis est (5) pauperi vigilanti, qui thesauros videbat in somnis. Nam et (6) ille induebatur purpura, et bysso. Quidam dives nec nominatus, nec nominandus, contemptor pauperis jacentis ante januam suam, induebatur purpura, et bysso, sicut Evangelicum testimonium est, et epulabatur quotidie splendide (7); mortuus est (8), sepultus est: evigilavit et se in (9) flammis invenit (Luc. XVI, 19). *Dormivit ergo somnum suum et (10) nihil invenit ille vir divitiarum in manibus suis*, quia nihil boni egit (11) manibus suis (12). Propter vitam ergo quaeruntur divitiarum, non vita propter divitias. Quam multi cum suis hostibus pacti sunt, ut (13) totum tollerent, et vitam relinquerent (14): quantumcumque habuerunt (15) tantum vitam emerunt. Quanti comparanda est vita aeterna, si tam pretiosa est vita peritura (16)? Da Christo aliquid, ut vivas beatus, si totum das hosti, ut vivas mendicus. A vita tua temporali, quam tanto pretio redimis, appende quanti valeat aeterna quam negligis, ut (17) vivas paucis diebus, etsi ad senectutem perventurus sis. Omnes enim dies hominis ab infantia usque ad (18) senectam pauci dies sunt (a). Et si ipse Adam hodie moreretur, paucos dies vixerat, quia omnes finierat (19). *Paucos ergo dies, et hos laboriosos in tanta inopia; in tanta (20) tentatione*

(a) Hac ipsa lectio in serm. 301. n. 9.

- (1) *Edit.* et frigore.
- (2) *Edit.* occupatus a somno.
- (3) *Edit.* gaudet, exultat, superbit.
- (4) *Edit.* pannosum videre indignatur. In somnis est quod vides o tu mendice, qui dormis, et gaudes. Tamen donec evigilet tunc dicit: cum dormierit invenit quod certum doleat.
- (5) *Edit.* illi pauperi dormienti et thesauros somnianti.
- (6) *Edit.* Nam ille dives qui induebatur.
- (7) *Edit.* postea mortuus est.
- (8) *Edit.* et sepultus.
- (9) *Edit.* in flamma.
- (10) *Edit.* post somnum nihil.
- (11) *Edit.* nihil operatus est de manibus.
- (12) *Edit.* addit id est, de divitiis suis.
- (13) *Edit.* vitam solam redimerent.
- (14) *Edit.* habet interrogationem, quam silet Codex.
- (15) *Edit.* addit totum dederunt tantum ne vitam amitterent. Totum delisti barbaris quod habuisti, frater? totum, inquit, dedi, nudus remansi; et si nudus vivam. Et quare? totus occidendus eram, ideo totum dedi. Et quare hoc tibi contigit? Vis dico tibi? quia antequam barbarus superveniret, pauperi non subveniebas, ut per pauperem elemosina ad Christum perveniret? Christo modicum non dedisti, et barbaris totum quod habuisti dedisti, et hoc cum Sacramento dedisti. Christus rogat et non accipit: ille torquet, et totum aufert. Si tanti redemisti vitam perituram, quanti comparanda, etc.
- (16) *Edit.* transponit commata hujus hypotheticae sententiae, et habet qui pro si.
- (17) *Edit.* ut vivas paucis diebus, quod hostis exigit, facis, et quod Christus exigit, contemnis?
- (18) *Edit.* ad senectutem.
- (19) *Edit.* addit qui utique sex millia annos vixerat et tamen pauci erant, quia cunctos finierat.
- (20) *Edit.* tentationibus per teas redimis, ut modicum terram habeas, id est, villam.

redimis? Quanti? nihil habere vis, ut habeas te. Vis nosse quanti valeat vita aeterna? adde et te. Ecce inimicus qui te captivaverat (1) dixit tibi: Si vis vivere quidquid habes da mihi, et ut viveres dedisti totum, hodie redemptus, cras forte moriturus; ab isto (2) dimissus, forte ab illo trudendus. Erudiant nos (3) pericula, fratres mei. Quid tam indocti, et inter Dei verba, et inter humana experimenta? Ecce totum dedisti, et (4) abiisti gaudens quia vivis (5) etsi pauper, etsi nudus, etsi egens, etsi mendicus (6), gaudes tamen quia vivis, et dulcis est lux. Appareat Christus, paciscatur et ipse (7), non qui te (8) captivavit, sed qui pro te captus est, non qui te quaerit occidere, sed qui pro te occidi dignatus est (9), qui dedit se pro te. Quantum pretium? Qui te fecit (10) dicit tibi. Mecum paciscere (11): te vis habere, et totum perdere? Si habere vis te (12), me habere oportet, ut oderis te (13), ut diligas me et vitam tuam perdendo (14) invenias, ne tenendo perdas (15). De divitiis istis tuis, quas amas possidere, et quas tamen pro vita tua praesente paratus es dare (16), jam dedi salubre consilium (b). Si (17) amas et ipsas, noli (18) et illas perdere (19): sed ubi eas amas, tecum periturae sunt. Consilium et de ipsis do (20): Amas eas? Mitte (21) eas quo sequaris eas, ne cum eas amas in terra aut vivus (22) amittas, aut mortuus dimittas. Et hinc, inquit (23), consilium dedi: non dixi: Perde, sed serva (24): thesaurizare vis, non dico noli, sed dico ubi, Consultorem (25) accipe, non (26) prohibitorum. Ubi ergo dico thesaurizare (27)? *Thesaurizate vobis thesaurum in caelo, quo fur non accedit, nec tineae, nec rubigo exterminat* (Matth. VI, 20). Sed (28) non video, inquis (29), quod pono in caelo (30). Vides enim quod obruis in terra. Securus es obruendo

(a) Vide sermonem 38 a n. 7 usque ad finem. Ibi omnes hujus Sermonis Sententiae iteratae leguntur.

- (1) *Edit.* dicit.
- (2) *Edit.* redemptus ab alio trucidandus. Ecce quanta a barbaris patiuntur homines propter vitam temporalem, et nos piget aliquid pati pro vita aeterna.
- (3) *Edit.* ista pericula.
- (4) *Edit.* et subjecti; et gaudes.
- (5) *Edit.* et hoc dicis etsi.
- (6) *Edit.* gaudeo quia vivo, et istam lucem dulcem non perdidit.
- (7) *Edit.* ipse tecum: non barbarus.
- (8) *Edit.* captivaverat.
- (9) *Edit.* ille qui se dedit pro te, ipse tibi dicit.
- (10) *Edit.* ipse tibi dicit mecum.
- (11) *Edit.* cum interrogatione legit.
- (12) *Edit.* habet et me. Oportet.
- (13) *Edit.* et pro ut.
- (14) *Edit.* punctum praepositum voci vitam, sicque legit vitam tuam perdendo invenies.
- (15) *Edit.* addit eam.
- (16) *Edit.* do consilium quid facias.
- (17) *Edit.* si et ipsas amas.
- (18) *Edit.* noli eas.
- (19) *Edit.* quod si hic eas amas.
- (20) *Edit.* si eas amas absque interrogatione
- (21) *Edit.* praemitte eas.
- (22) *Edit.* vivus eas amittas.
- (23) *Edit.* jam dedit consilium.
- (24) *Edit.* jam dixi: Thesaurizare vis? bene non dico.
- (25) *Edit.* me accipe.
- (26) *Edit.* non perditorem.
- (27) *Edit.* scriptum est: Thesaurizate.
- (28) *Edit.* sed forte dicis.
- (29) *Edit.* non video locum in caelo, ubi ponam.
- (30) *Edit.* addit quam scalam, quam machinam quaesiturus sum, quae ad caelum attingat ut videam ubi ponam pecuniam

in terra (1) et sollicitus et (2) ei dando, qui fecit cœlum, et terram (3)? Serva (4) ubi vis, si invenieris meliorem (5) Christo, (6) custodi, commenda. (7). Commendo, (8) inquis, servo meo (9). Quanto melius Domino tuo (10)? Servus (11) fortassis (12) auferet (13), atque fugit; et inter tanta mala, quæ jam acciderunt, hoc optandum fuit, ut servus auferret, et rûgeret, non ad Dominum suum hostes duceret (14). Multi (15) servi dominis suis repente inimici extiterunt, et eos cum (16) illo quod habebant, hostibus (17) prodiderunt. Cui ergo commendas? Interim, inquis, servo (18) meo (19) commendo aurum meum (20). Aurum tuum (21) servo: animam tuam cui (22)? Commendo, inquis, Deo animam meam. Quanto melius (23) illi et aurum tuum, cui et animam tuam? An forte fidelis est in custodiendo animam tuam, et infidelis est in custodiendo pecuniam tuam? Non servat tibi, qui servat te? Fac ergo fidem. Servus agit ne tollat: numquid agit ne perdat? Tota fides ejus est ne te fraudet; fidem ejus attendis (24), et infirmitatem non attendis? Posuit, non latuit (25); venit alius (26), abstulit. Numquid hoc Christo quisquam facturus est? Pigritiam excute, consilium accipe: thesauriza in cœlo. Et quid dixi, pigritiam excute? quasi labor sit in cœlo thesaurizare: etsi labor esset, faciendum erat (27) et suscipiendus labor erat, et reponenda ea, quæ pro magno habemus in loco munito unde (28) ea nemo posset auferre. Non tamen dicit tibi Christus, in cœlo thesauriza (29), scalas quære (30), pennas apta (31), sed mihi in terra da, et tibi (32) servabo. In terra, inquit, mihi da, ideo

meam? Quid dicis? Vides in terra locum ubi obruis? Viden inquit. Bene satis: si securus.

(1) *Edit.* quare pro et.

(2) *Edit.* de Deo.

(3) *Edit.* addit da securus Deo. Ipsi te commenda, qui tibi pecuniam in cœlo servat; quia ipse et te in terra, quandiu vivis, gubernat. Pecuniam servare vis? serva.

(4) *Edit.* quomodo vis.

(5) *Edit.* custodem quam Christum.

(6) *Edit.* commenda ei pecuniam tuam.

(7) *Edit.* inquit.

(8) *Edit.* addit bene.

(9) *Edit.* addit o Christianum virum!

(10) *Edit.* servus tuus.

(11) *Edit.* auferet.

(12) *Edit.* et fugiet.

(13) *Edit.* numquid Christus hoc facturus est? Multi.

(14) *Edit.* Multi ad dominos suos servi repente.

(15) *Edit.* cum ipso auro hostibus tradiderunt.

(16) *Edit.* tradiderunt pro prodiderunt.

(17) *Edit.* servo inquit meo.

(18) *Edit.* addit novi fidem servi mei, ideoque commendo servo meo aurum.

(19) *Edit.* addit bene satis, præfers servum tuum.

(20) *Edit.* tuum commendas servo tuo.

(21) *Edit.* animam meam commendo Deo meo.

(22) *Edit.* o homo, illi.

(23) *Edit.* et te? Laudas filium servi tui? Etiam ego novi filium servi mei. Tota fides ejus est, ne fraudet, ne tollat.

(24) *Edit.* ecce posuit, et.

(25) *Edit.* invenit alius, et tulit.

(26) *Edit.* da Christo esurienti, thesauriza in cœlo. Numquid labor est in cœlo thesaurizare?

(27) *Edit.* ad ponendum pecuniam tuam in loco munito.

(28) *Edit.* nemo eam possit auferre. Cum tamen.

(29) *Edit.* dicit tibi.

(30) *Edit.* machinas liga, pennas.

(31) *Edit.* Hoc dicit mihi.

(32) *Edit.* et tibi in cœlo servo.

veni (1) pauper hic esse, ut (2) tu ibi dives sis. Fac trajectitium (3). Times fraudatorem ne perdas (4). Quæris qui portet (5) quo migras? Christus tibi in utroque adest. Non (6) facit imposturam, sed facit (7) laturam. Sed Christum, inquis, ubi invenio (8)? Cum habeat fides mea, quod (9) audivi in Ecclesia; hoc didici, sic credidi, hoc Sacramento imbutus sum (10): sepultus est, resurrexit tertia die, post quadraginta dies ascendit (11) in Cœlum coram oculis Discipulorum suorum, sedet (12) in dextera Patris, in fine venturus est; quando hic enim invenio? cui dabo (13)? Noli satagere, totum audi, aut si totum audisti, totum dic. Scio quia hoc accepisti, suspensus est Christus in cruce, depositus est de ligno, positus est in sepulcro, resurrexit, ascendit in Cœlum (14); sed et illud legisti (15) quia cum ejus Ecclesiam Saulus persequeretur (16) superbiens, crudelis, anhelans cædes, et Christianorum sanguinem sitiens, cum sæviret, cum persequeretur litteras portans Damascum, ut quos inveniret hujus disciplinæ viros ac mulieres vinctos ad pœnas adduceret (*Act.* vi, 2) (17). Audisti quid declamavit, quem sedentem confiteris in cœlo? Recole (18) ergo quid dixit, quid audisti, quid legisti: *Saule, Saule, quid me persequeris* (19)? Paulus enim nec eum videbat, nec tangebatur (20) et tamen dicebat ille: *Quid me persequeris?* Non ait: *Quid persequeris* familiam meam, servos meos, sanctos meos, adde honorem (21), fratres meos, nihil horum; sed quid ait? *Quid me persequeris* (22)? id est, membra mea, pro quibus in terra calcatis caput de cœlo clamabat; quia (23) et pro pede tuo, si calcetur in terra, clamat lingua tua; non calcas pedem meum, sed calcas me (24). Quid ergo dubitas cui des (25)? Qui dixit: *Saule, Saule, quid me persequeris?* ipse tibi dicit: *Pasce me in terra* (26): Saulus seviebat, et (27) tamen Christum persequeretur. Sic et tu in terra eroga, et Christum (28) pascis. Nam istam quæstionem, qua moveris, prædixit ipse Dominus. *Com-*

(1) *Edit.* ideo veni egero ego in terra.

(2) *Edit.* ut sis tu.

(3) *Edit.* Forte times.

(4) *Edit.* aufert interrogationem, et addit et quæris

(5) *Edit.* qui migret.

(6) *Edit.* faciet.

(7) *Edit.* faciet insuper et laturam.

(8) *Edit.* invenio, inquit, in terra? Eum ibi invenio, ut dem illi? Cum.

(9) *Edit.* audio:

(10) *Edit.* passus est, mortuus, et sepultus.

(11) *Edit.* in cœlos.

(12) *Edit.* ad dexteram.

(13) *Edit.* addit ut ad eum dederat?

(14) *Edit.* vel legisti.

(15) *Edit.* addit an istud nunquam audisti.

(16) *Edit.* superbus.

(17) *Edit.* Non audisti quid ei clamaverit.

(18) *Edit.* Recole. Quil ergo dixit?

(19) *Edit.* Quem Paulus nec videbat.

(20) *Edit.* In cœlo clamat.

(21) *Edit.* vel fratres? nihil eorum dixit. Et quid dixit?

(22) *Edit.* ait, id est, membra mea. Pro.

(23) *Edit.* et si pedem tuum in terra calcet aliquis, lingua tua de capite clamat.

(24) *Edit.* dicis: Quid ergo?

(25) *Edit.* Qui dicis? Qui dixit Saulo: Quid me.

(26) *Edit.* in terra Saulus seviebat.

(27) *Edit.* et Christum in cœlo tangebatur.

(28) *Edit.* Christum in cœlo pascis.

movebuntur, et illi qui ad dexteram ponentur, et cum dixerit: *Esurivi, et dedistis mihi manducare; respondebunt: Domine, quando te vidimus esurientem? et audient continuo: Cum uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis (Matth. lxxv, 35) (1)*. Si ergo non vis dare, habes quod in te accuses, nam non habes quod excuses. De divitiis ergo (2) istis dicit tibi Dominus tuus: dedi consilium (3) saluberrimum: amas (4) eas? migra eas; et cum migraveris (5) sequeris, sequere eas interim corde (6) *Ubi enim est thesaurus tuus (7), illic erit et cor tuum (8)*. Si terræ commendas thesaurum, in terra obruis et cor: cum autem in terra obrueris cor, erubescet (9) cum respondes, (quando audis *Sursum cor*) *habemus ad Dominum*. Dedi ego, inquit, salubre consilium (10) de divitiis tuis, si feceris, si audieris, si talis dives fueris, qualem describit Apostolus, ut non superbe sapias, neque speres in incerto divitiarum, facile tribuas, communices (11). Thesaurizes tibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendas veram vitam. Jam interroga (12) me, inquit Dominus tuus; ecce obmigravi in cælum quod habeo, sive totum erogando, sive quod remansit sic habendo tanquam non habens, utens hoc mundo tanquam non utens. Tanti valet regnum cælorum (1 *Cor. vii*) (13)? Ecce si feci hoc, tanti valet. Chære est? (Charius valet. Non enim vere tale est ut tanti (14) valere debeat; in æternum vives. Qui omnes thesauros istos pro vita paucorum dierum dares, ibi verus dives eris, quia non egebis. Sed hoc agis cum esse dives vis, ne in terra egeas. Et ideo tibi exaggeras, et congeris densum lutum, quo graveris. quò premaris, quo siccato arctius concludaris (15). Ideo itaque ne egeas, queris ad vectionem multa animalia, ad victum epulas copiosas, ad indumentum (16) pretiosissimas vèstes. Ne vero multa habendo tu dives (17) et Angelus pauper, qui nec equo utitur, nec rheda

vehitur, nec (1) implet apparatus mensam, nec ci vestis textitur, quia luce (2) vestitur (3), disce veras divitias. Tu istas (4) habere vis, ut habeas unde (5) fauces mulceas, et ventrem impleas: ille te vere divitem facit, qui tibi docet ne (6) esurias. Hoc est nō egere omnino, non esurire: Nam quantumvis habeas, cum venerit hora (7) qua prandeas, vel antequam ad mensam accedas, cum esuris (8) egenus es. Postremo (9) remotis epulis anhelas superbus. Non est expletio ista indigentiarum, sed fumus curarum (10). Vide quid cogitas de divitiis istis tuis augendis. Vide si facile dormis (11) cum cogitas vel ne perdas ubi servasti, vel ut augeas quod servasti. Divitias ergo invenisti, qui requiem invenisti. Cum vigilas, augmentum divitiarum cogitas; cum dormis, latrones somnias: in die sollicitus (12), in nocte pavidus, semper mendicus (13). Verum divitem te vult facere, qui tibi promittit regnum Cælorum. Et (14) quanti putas empturus es illas veras divitias, illam veram (15) vitam, eamque æternam? Quid? Ideo veram putas quod tanti eam empturus es, quanti paratus fuisti emere paucos istos laboriosos, et miseros dies? Aliquid (16) plus valere debet quod (17) longe majus est. Et quid faciam, inquis (18)? Totum quod habui pauperibus dedi, et quod habeo cum indigentibus communico, quid plus possum (19)? Habes (20) plus, te ipsum; te habes plus; tu es de rebus tuis; tu addendus es. Attende consilium Domini tui (21) quod dedit diviti: *Vade, vende omnia quæ habes, et da pauperibus*. Et numquid dimisit eum posteaquam dixit hoc? Et ne se ille quod amabat perdere putaret (22), primo eum securum fecit, quia non perdidit, sed condidit: *Habebis*, inquit, *thesaurum in cælo (23)*. Sufficit hoc? Non. Et quid? *Veni, sequere me (Matth. xix, 21)(24)*. Ama-

(1) *Edit.* si audieras hoc aperte dic: Nolo dare et non habes unde te excusare, sed voce tua te dammare.

(2) *Edit.* ergo tuis dicit.

(3) *Edit.* quid facias.

(4) *Edit.* amas divitias. Amo, inquit. Ergo migra.

(5) *Edit.* migraveris eas, sequere eas.

(6) *Edit.* addit cum visis: qui ubi fuerit thesaurus.

(7) *Edit.* ibi pro illic.

(8) *Edit.* Si autem in terra obruis cor tuum, erubescet.

(9) *Edit.* erubescet quia mentiris cum respondes quando audis sursum cor. Nam dicitur: Sursum cor, et continuo respondes: Habemus ad Dominum. Deo mentiris. Una hora in Ecclesia verum non dicis, Deo mentiris, quod semper hominibus facis. Dicis: Habemus ad Dominum, et in terra obrutum habes cor, quia ubi fuerit thesaurus tuus, ibi erit et cor tuum.

(10) *Edit.* si feceris de divitiis tuis, quod audisti, si talis dives fueris qualem Apostolus dicit, non superbe.

(11) *Edit.* ut thesaurizes.

(12) *Edit.* interroga Deum, et Dominum tuum, et dic illic: Ecce jam migravi, Domine, in cælum quod habeo sic habeo, tanquam si non habeam. Tanti valet.

(13) *Edit.* quantum patrimonium meum? Charius valeat.

(14) *Edit.* tanti valet. Hoc dicit Dominus tuus, quem interrogasti de patrimonio tuo: ad tempus victurus es et postea moriturus, in regno nemo nunquam moriturus, sed in æternum victurus es. Verus ibi dives eris ubi nunquam egebis.

(15) *Edit.* Nam ideo ad subvectionem multa animalia queris, ne deficias, ad victum, etc.

(16) *Edit.* pretiosas.

(17) *Edit.* Re vera tu multa habendo dives es, et Angelus meus pauper est, nihil habet, nec equo, etc.

(1) *Edit.* nec mensam honestis implet apparatus.

(2) *Edit.* addit æterna.

(3) *Edit.* Disce o homo dives, veras divitias appetere.

(4) *Edit.* addit divitias.

(5) *Edit.* unde multum manduces, quia deficiis.

(6) *Edit.* addit in æternum.

(7) *Edit.* hora quinta, antequam.

(8) *Edit.* esuris et deficiis, quia miser es. Numquid Angelus sustinet? Absit, nec esuriam, nec defectionem habet Angelus.

(9) *Edit.* his epulis.

(10) *Edit.* cum cogitas de divitiis augendis, vide.

(11) *Edit.* Ni fallor, ubi divitias invenisti, requiem perdidisti.

(12) *Edit.* et in nocte.

(13) *In editione adest transpositio verborum in hoc comate.*

(14) *Edit.* et putas quia tanti empturus.

(15) *Edit.* veram et beatam vitam, quanti paratus es redimere istos miseros et laboriosos dies?

(16) *Edit.* multo plus.

(17) *Edit.* quod multo plus est, quia regnum cælorum est.

(18) *Edit.* addit ecce sancte Episcopo, monita tua audivi, consilio tuo parui, jussu Domini non sprevi, quod habui.

(19) *Edit.* addit facere?

(20) *Edit.* habes, adhuc temetipsum habes, tu ipse plus es, tu dees rebus tuis.

(21) *Edit.* tui fecisti? Feci, inquit. Quid mentiris? Non totum fecisti: ex una parte fecisti, ex alia nihil tetigisti. Audi quod jubet, vade, etc.

(22) *Edit.* quod pauperibus erogavit, securum eum reddidit dicens: Et habebis.

(23) *Edit.* numquid sufficit.

(24) *Edit.* dicit. Amas et sequi vis eum; quis eum?

sti? sequi vis? Cucurrit, volavit; quære qua? nescio qua. O Christianum? nescis qua ivit Dominus tuus? Vis dico tibi qua eum sequaris? per pressuras, per opprobria, per falsa crimina, per sputa in faciem, per (1) alaparum, et flagellorum verbera, per coronam spinicam, per crucem, per mortem. Quid piger es (2)? Sequi volebas, demonstrata est via. Et tu: quis illum sequitur? Erubescere, barbata (3). Fœminæ secutæ sunt, quarum hodie natalitia celebramus. Fœminarum Martyrum (4), Tuburbitanarum solemnitate hodie celebramus. Dominus vester, Dominus noster, Dominus illarum, Dominus omnium, Redemptor vitæ nostræ, de via angusta, et aspera præcedendo stratam (5) fecit, stratam regalem, munitam (a), [et puram, in qua delectaret et fœminas ambulare, et adhuc piger es? Non vis fundere sanguinem pro tanto sanguine? hoc dicit tibi Dominus tuus: prior pro te passus sum; da quod accepisti, redde quod bibisti. Non potes tu? Potuerunt pueri, et puellæ; potuerunt delicati, et delicatæ; potuerunt divites, et magni divites, qui subito irruente tentatione passionis non retenti sunt copia divitiarum, nec capti hujus vitæ dulcedine, cogitantes illum divitem finientem divitias, et invenientem tormenta, et non suas divitias præmiserunt, sed eas potius in martyrio præcesserunt. Tantis exemplis præcedentibus piger es? Et tamen festa Martyrum celebras. Natalis est hodie Martyrum; præcedam, dicis, et forte cum meliore tunica. Vide qua, conscientia, ama quod agis; imitare quod celebras; fac quod laudas. Sed ego non possum. Dominus in proximo est, nihil solliciti fueritis (Philip. iv, 6). Ego, inquis, non possum; tu fontem ipsum noli timere: unde impletæ sunt illæ potes et tu impleri, si avidus accedas, si non quasi collis tumescas, sed quasi vallis humilicris, ut impleri merearis. Non ergo nobis dura sint, fratres, maxime his temporibus abundante (b) pressura: Contemptus est a Martyribus mundus cum floreret. Vere magna laude contemptus est florens, et amator periens. Contempserunt illi flores ejus, et tu amplecteris spinas ejus. Si migrare piger es, vel domus ruinosas te terreat. Sed insultat tibi Paganus. Unde tibi insultat Paganus? Re vera tempus est ut insultet tibi Paganus, quia implentur prædicta Domini tui. Rectius tibi insultaret, si non implerentur quæ ille prædixit. Ille Deum negat, quem colis, tu ex his quæ patitur mundus, ostende veracem, et non contristatus prædictis, gaudeas promissis. Venit enim eo tempore, quo jam mundus, ætate vergen-

(a) Vide Serm. 253, n. 1 et mutilam periodum restauratam agnosces.

(b) Ingruente prima persecutione Vandalica, sermonem habitum duco post annum 437. Vide Serm. 296 a n. 6 ad 11. Sed tibi de urbis Romæ vastatione, hic Africam ipsam vexatam dicit.

(1) Edit. per alapas, et flagellorum.

(2) Edit. ecce demonstrata est tibi via. Sed dura est, inquis, via; quis per istam illam sequatur?

(3) Edit. addit erubescere: a virtute vir diceris.

(4) Edit. Suburbitarum, in animadversione autem Suburbitanarum ex sermone.

(5) Edit. stratam eam vobis fecit, stratam, securam, munitam. Christus Dominus noster, qui regnat in secula seculorum. Amen. sicque explicit sermo.

te, quasi ita factus, ut finiendus, abundaturus erat cladibus, et calamitatibus, et angustiis, et molestiis. Ad solatium tuum venit qui tunc venit; ne deficeret in pressuris vitæ pereuntis, atque transeuntis, promisit alteram vitam. Antequam mundus his afflictionibus, et calamitatibus laboraret, missi sunt Prophetæ; missi sunt servi ad ægrotum istum grandem, ad genus humanum, quasi unum hominem languidum ab Oriente usque ad Occidentem distentum, et jacentem; misit Medicus potens servos suos. Ventum est ut tales accessiones venirent ægroti huic, in quibus multum laboraturus erat. Et ait Medicus: Multum laboraturus est iste ægrotus, ego sum necessarius. Jam stultus ægrotus dicat Medico: Domine, laboro ex quo venisti: Stulte non laboras de eo, quia veni, sed, quia eras laboraturus, veni. Compendio igitur, fratres, quid multa dicimus? Verbum consummans brevaviit Dominus super terram (Rom. ix, 28). Bene vivamus, et pro bona vita nostra bona terræ transeuntia non speremus (a). Vilis merces est bonæ vitæ terrena felicitas; non tanti valet quod hic bene vivis, quanti valet quod hic concupiscis; quamvis talia concupiscendo nec bene vivis, si vis mutare vitam, muta concupiscentiam. Servas fidem Deo, et ideo ut in terra sis felix; et hoc tibi est totum. Quare servas fidem Deo? fides tua tanti valet? tanti illam æstimas? sic illam adducis? si aliquid venale habes in terra, et cum emptore paciscaris, tu charius pretium dicis, ille vilius; tanti valet, inquis, quoniam quod vendis exaggeas; et ille: Non valet tanti, sed tanti; et dat sibi minus pretium, volens vilius emere. Dominus Christus corrigit te. Dicis tu Domino tuo Christo: Domine, servo tibi fidem, et tu da mihi in terra. Stulte, non tanti valet quod vendis; erras, nescis quod habes. Servas fidem, et quæris terram? Plus valet fides tua, quam terra, nescis illam appretiare. Ego novi quanti valeat, qui tibi donavi; tanti valet quantum est tota terra; adde terræ et cælum; plus valet. Et quid est plusquam terra, et cælum? Ille qui et terram fecit, et cælum. Conversi ad Dominum (b).]

SERMO IV.

De Natali Domini.

Sermonem num. 189 Tom. V. Maurini dolent nusquam vidisse in MS. ut loca minus integra, vel male sarta reficerent. Eundem in integritatem suam restitutum exemplavi a septem Codicibus, quorum tres sunt antiqua lectionaria, quibus in officii recitatione solemniori Monachi utebantur in choro, quos inter præstat Codex num. 106. elegantissime excerptus manu propria Leonis Ostiensis, qui epocham, et nomen suum apposuit, et Codicem figuris ornavit. Duo alii Codices sunt Breviaria characteribus latinis sæculi XIV. ante ætatem

(a) In Epilogum artissime cum reliquo Sermonem conexum, ejusque perficientem integritatem.

(b) Sermones editi variis post hæc verba conversi ad Dominum subjiciunt clausulas; anceps ergo est, qua potius usus fuerit Augustinus, quoties nihil incuper additur. Vide Serm. 67, 100, 141, etc.

Urbani V. nam Psalmos ex editione Romana legunt, non ex Gallicana, quam ille Pontifex Cassinensibus præscripserat. Reliqui duo continent sermones diversos, sicut etiam inscribuntur. In his vero septem Codicibus una et constans est sermonis lectio, unaque inscriptio, quæ cum Maurina editione concordat. Bibliotheca Medicea Laurentiana monet extare in Cod. 1. Plut. XIV. hunc eundem sermonem integrum, ut in nostris Codicibus.

SANCTIFICAVIT nobis (1) istum diem dies, qui fecit omnem diem, de quo Psalmus (2) cantat (a) *Cantate Domino canticum novum, cantate Domino omnis terra; cantate Domino, et benedicite* (3) *nomen ejus* (Psal. xcv, 1, 2). (4) bene nuntiate de die in diem salutare ejus. Quis est iste dies de die, nisi Filius de Patre, lumen de lumine. Sed dies ille (5) qui genuit diem, qui de Virgine nasceretur hoc die. Dies ergo ille non habet ortum, non habet occasum. Diem dico Patrem Deum. [Non enim esset Jesus dies de die, nisi esset et Pater Dies.] Quid est dies nisi lumen? non oculorum carnalium, non lumen, non lumen commune hominibus (6), et pecoribus, sed lumen quod Angelis lucet, lumen cui videndo corda purgantur. Transit enim ista nox, in qua modo vivimus, in qua nobis accenduntur lucernæ Scripturarum, et veniet illud, quod in alio Psalmo canitur (b) : *Mane astabo tibi, et contemplantur te* (Id. v, 5). Dies ergo ille Verbum Dei, dies, qui lucet Angelis, dies, qui lucet in illa Patria, unde peregrinamur, vestivit se carne, et natus est de Maria Virgine. Mirabiliter natus est. Quid mirabilis Virginis partu (7)? Concepit et virgo est? parit et virgo est. Creatus est enim (8) de illa quam creavit, et attulit ei fecunditatem, non corruptit (9) integritatem, Maria unde? ex Adam. Adam unde? de terra (10). Si Adam de terra, et Maria de Adam, ergo et Maria terra. Si (11) Maria terra, agnoscamus quod cantamus : *Veritas de terra orta est. Quale nobis beneficium præstitit* (c) ; *Veritas de terra orta est? et justitia de cælo prospexit* (Id. LXXXIV, 12). *Judæi enim, sicut dicit Apostolus, ignorantes Dei justitiam, et suam volentes constituere, justitiæ Dei non*

sunt subjecti (Rom. x, 3). Unde potest homo esse justus? a semetipso? Quis pauper sibi dat panem? quis nudus cooperitur, nisi acceperit vestem? [Justitiam non habebamus; peccata hic sola erant.] Unde justitia? quæ justitia sine fide? *Justus enim ex fide vivit* (Id. i, 17). Qui sine fide se dicit justum, mentitur (1). Quomodo non mentitur in quo non est fides? si vult verum dicere convertat se ad veritatem. Sed (2) longe erat. *Veritas de terra orta est. Dormiebas, venit ad te; stertebas, excitavit te; viam tibi fecit per se, ne perderet te. Ergo* (3) *quia veritas de terra orta est, Dominus noster Jesus Christus de Virgine natus est; Justitia de cælo prospexit* (4), ut haberent homines justitiam non suam, sed Dei. Quantam dignationem! Qualis præcessit indignatio! Indignatio quæ præcessit? Mortales eramus, peccatis (5) premebamur, pœnas nostras portabamus. Omnis homo, quando nascitur, inchoat a miseria. Noli quærere prophetantem; interroga nascentem, et vide flentem. Cum (6) ergo ista esset in terra magna Dei indignatio, qualis subito facta est dignatio? *Veritas de terra orta est. Creavit omnia, creatus est inter omnia; fecit diem, venit in diem; erat ante tempora, signavit tempora. Dominus Christus in æternum sine initio apud Patrem* (7); [et tamen hodie quære quid est. Natalis est. Cujus? Domini. Habet Natalem? Habet. In principio Verbum, Deus apud Deum, habet natalem? Habet.] Nisi haberet ille humanam generationem, nos non perveniremus ad divinam regenerationem: natus est, ut renasceremur. Nemo dubitet renasci, Christus natus est: generatus est, non regenerandus. Cui enim necessaria erat regeneratio, nisi cujus est damnata generatio? Fiat itaque in cordibus nostris misericordia ejus. Portavit eum Mater in utero, portemus (8) in corde; gravidata est Virgo incarnatione Christi, gravidentur pectora nostra fide Christi; peperit (9) Salvatorem, pariamus laudem. Non simus steriles; animæ nostræ fecundæ sint Deo. Generatio Christi a Patre sine Matre (10); generatio Christi a Matre sine Patre: ambæ generationes mirabiles. Prima generatio æterna, secunda temporalis. [Quando natus est de Patre? Quid est quando? Quæris ibi quando, ibi, ubi non invenies tempus? Noli ibi quærere quando. Illic quære quando: Quando de Matre bene quæris. Quando de Patre non bene quæris; natus est, et non habet tempus;] natus est æternus de æterno, coæternus. Quid miraris? Deus est. Fit consideratio Divinitatis, et perit causa admirationis, [Et quando

(a) Versio Itala habet : *Cantate Domino, benedicite nomen ejus, bene nuntiate diem de die salutare ejus*. Idcirco Maurini opinati sunt hunc Psalmi versum a Mss. ad hanc lectionem restitui posse. At Codices nostri conjecturæ illi stabilientiæ non sufficiunt. Sed annotat Cl. Sabatier in sua veteri versione Bibliorum, semel tantum usum fuisse Augustinum lectione illa, cæteris autem in locis semper scripsisse *de die in diem, vel de die ex die*.

(b) Singularis prorsus hic locus. Licet enim in Psal. 56, 58, 148, et in Tract. 54 in Joan. legatur : *Mane astabo tibi, et contemplantur te*; hic tamen solum additur pronomen *te*.

(c) Diverse interpungitur in editis: præcedit cuius interrogatio.

(1) Edit. addit Fratres.

(2) Edit. canit.

(3) Edit. nomini.

(4) Edit. benedicite.

(5) Edit. hunc genuit diem, qui de Virgine natus est hodie.

(6) Edit. cum pro et.

(7) Edit. concipit.

(8) Edit. de ea.

(9) Edit. addit ejus.

(10) Edit. legitur: Si Maria de Adam, et Adam de terra, ergo, etc.

(11) Edit. si autem.

(1) Edit. ait sine interrogatione quoniam mentitur.

(2) Edit. Longe enim veritas est. Dormiebas, venit ad te, gravi opprimebaris somno, excitavit te.

(3) Edit. Ergo veritas de terra orta est, quia Christus de Virgine natus, etc.

(4) Edit. ut per justitiam homines resipiscerent qui per injustitiam desipuerunt. Mortales, etc.

(5) Edit. opprimebamur.

(6) Edit. hæc esset.

(7) Hæc omnia desunt in editione pro quibus hoc solum legitur: habet et natalem in principio Verbum, qui nisi, etc.

(8) Edit. et nos in corde.

(9) Edit. addit Virgo.

(10) In editione pro verbis Generatio Christi habetur, etc.

dicimus, natus est de Virgine; magna res miraris? Deus est; noli mirari:] transeat admiratio, (1), accedat laudatio. Fides adsit; crede (2) quia factum est. [Si non crederideris illud factum est, tu remanes infidelis. Dignatus est homo fieri, quid queris amplius?] Parumne pro te humiliatus est Deus? Qui Deus erat, homo factus est; angustum erat diversorium, involutus pannis in præsepe positus (3): audistis cum Evangelium legeretur. Quis non (4) miretur. Ille, qui mundum (5) implebat, in diversorio locum non (6) inveniebat; in præsepe positus (7) cibaria nostra factus est. Accedant ad præsepe duo animalia, duo populi (8): agnovit enim hōs possessorem suum, et asinus præsepe Domini sui. Attende ad præsepium; noli erubescere (9) esse jumentum Domini. Christum portabis, non errabis (10); ambulans per viam, [sedet supra te via. Meministis asellum illum adductum ad Dominum? Nemo erubescat, nos sumus.] Sedeat supra nos Dominus, et quo vult nos (11) vocet. Jumentum ipsius (12) sumus, ad Jerusalem (13) imus. Ipso (14) sedente non (15) premimur, sed elevamur; ipso ducente non (16) erramus, ad illum imus, per illum imus, non perimus.

SERMO V.

Habitus Carthagine ad (a) Mensam B. Cypriani sexto Idus Septembris de eo, quod Apostolus ad Galatas dicit: Fratres, si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales, etc.

Non adhuc vulgati sequentes sermones classem alteram constituentes nunc primum lucem aspiciunt, habituri, ut opinor, vindices quotquot in Augustini lectione tantisper versati fuerint. Primum hunc exscripsi ex cod. 17, de quo supra, eundemque signavi titulum quem in cod. præfert. In bibliothecis editis non reperi, eumque si adinveris inserere sermonibus Editionis Maurinæ, præpones serm. 164. Ex hoc fonte hausisse Florum sententias ad priores versiculos capit. 6. epistolæ ad Galatas explanandos ipsius commentarium legentibus patet. Maurini sermonem hunc ignorantes ex laudato serm. 164 eadem transulisse Florum censuerunt; sed ibi de proprio et alieno onere ferendo tantum agitur, hic autem sex priores versiculi exponuntur, et Flori commentarium ab hac expositione non abhorret.

I. RECOLITE commemorantem Epistolæ apostolicæ

(a) Quæ fuerit Carthagine B Cypriani mensa videsis in serm. 310. n. 2.

- (1) *Edit.* ascendat.
- (2) *Edit.* quod pro quia.
- (3) *Edit.* positus est.
- (4) *Edit.* admiretur.
- (5) *Edit.* implet.
- (6) *Edit.* invenit.
- (7) *Edit.* cibis noster.
- (8) *Edit.* cognovit.
- (9) *Edit.* Dei esse jumentum
- (10) *Edit.* ambulans per viam, sedet super te.
- (11) *Edit.* dirigat pro vocet.
- (12) *Edit.* sinus.
- (13) *Edit.* eamus.
- (14) *Edit.* inspiciente.
- (15) *Edit.* opprimemur.
- (16) *Edit.* errabimus, per ipsum ad ipsum eamus, ut cum nato hodie puero in perpetuum gaudeamus.

lectionem: *Fratres, inquit, si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite hujusmodi in spiritu lenitatis, intendens te ipsum, ne et tu teneris. Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis Legem Christi. Qui enim putat se esse aliquid, cum nihil sit, se ipsum seducit. Opus autem suum probet unusquisque, et tunc in semetipso tantum habebit gloriam, et non in altero. Communicet autem qui catechizatur verbum ei, qui se catechizat in omnibus bonis. Nolite errare, Deus non subsannatur; quod enim seminavit homo, hoc et metet; quia qui seminaverit in carne, ex carne metet corruptionem; qui autem seminaverit in spiritu, de spiritu metet et vitam æternam. Bonum autem facientes non infirmemur; tempore enim suo metemus infatigabiles. Itaque dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei (Galat. vi, 1, et seqq. iuxta Italiam versionem).* Huc usque recitatum est de Epistola Pauli: huc usque vobis tanquam lector fui. Sed, fratres mei, si intellectus est lector, cui rei necessarius est disputator? Ecce audivimus, intelleximus, faciamus et vivamus. Et quid opus est vestram onerare memoriam? tenete ista et inde cogitate. An forte movet aliquem vestrum quomodo intelligendum sit quod ait: *Invicem onera vestra portate*, et paulo post ait: *Unusquisque proprium onus portabit*? Dicitis enim in cordibus vestris qui tamen hoc advertistis: Quomodo invicem onera nostra portamus, si unusquisque proprium onus portabit (b)? si invicem onera nostra portamus? Fateor, quæstio est. Pulsate, et aperietur vobis: pulsate intendendo, pulsate studendo, pulsate etiam pro nobis, ut aliquid dignum vobis dicamus, orando: ita pulsantes adjuvatis nos, et cito ista quæstio soluta erit. Utinam quam cito solvetur, tam efficaciter quisque quod intellexerit operetur? In pondere infirmitatis *Invicem onera nostra portamus: in ratione pietatis unusquisque proprium onus portabit*. Quid est quod dixi? Omnes homines quid sumus nisi homines, ac per hoc infirmi, et qui omnino sine peccato non sumus? In hoc enim *Invicem onera nostra portamus*. Si enim tædium passus fueris ad peccatum fratris tui, et ille ad tuum, negligitis invicem, et facitis vere grande peccatum. Si autem quod ille non potest toleras tu, et quod tu non potest toleret ille, invicem onera vestra portatis, et quia invicem onera vestra portatis, impletis legem sacratissimam charitatis. Ipsa est enim Lex Christi, lex charitatis est Lex Christi. Ideo venit quia nos amavit, et non erat quod amaret, sed amando amabiles fecit. Audistis quid sit, *Invicem onera vestra portate, et sic adimplebitis Legem Christi*. Quid est ergo *Unusquisque proprium onus portabit*? Unusquisque pro peccato suo rationem reddet; de peccato alieno nemo redditurus est rationem. Habet quisque causam suam; Deo redditurus est rationem suam. Sed et ipsi Præpositi, qui rationem reddunt de gregibus Christi, de peccato suo rationem reddunt, al

(a) Fortasse abundat in Codice hæc altera interrogatio.

neglexerint de gregibus Christi. Ergo, fratres, Si *præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, quicumque estis qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis.* Et si clamas, intus ama; hortaris, blandiris, corripis, sævis; dilige et quiddid vis fac. Non enim pater odit filium; et tamen pater, si opus est, verberat filium, inculit dolorem ut tueatur salutem. Hoc est ergo *In spiritu lenitatis*: si enim *Præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto* et dixeris: Non ad me pertinet; et diero tibi: Quare ad te non pertinet? et responderis mihi: *Quia unusquisque proprium onus portabit*: respondebo tibi: Certe libenter audistis, et intellexistis: *Invicem onera vestra portate.* Ergo si *præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto*, tu qui spiritualis es, instrue huiusmodi in spiritu lenitatis. De peccato quidem suo ipse redditurus est rationem, quia *Unusquisque proprium onus portabit*: sed tu vulnus illius si neglexeris, de peccato negligentiae tuæ malam redditurus es rationem: ac per hoc si invicem onera vestra non portaveritis, malam rationem habebitis in eo quod *Unusquisque proprium onus portabit.* Facite illud ut invicem onera vestra portetis, et parcit vobis Deus quod unusquisque proprium onus portabit. Si enim portabis onus alterius, quando *præoccupatur in aliquo delicto*, ut in spiritu lenitatis instruas eum, venies ad eum locum ubi audisti: *Unusquisque proprium onus portabit*: et bona conscientia dicis Deo: *Dimitte nobis debita nostra.* Ergo, fratres, mementote *Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto*, non transeuntes accipias, homo: potuit enim dicere: Si *præoccupatus fuerit quispian, si præoccupatus fuerit quicumque.* Non hoc dixit, sed dixit, homo. Valde autem difficile est, ut non in aliquo delicto *præoccupetur homo*; quia quid est homo? Sed spirituales isti, quos admonuit, ut in lenitate instruant eum hominem, qui delicto fuerit *præoccupatus*, forte dicebant in cordibus suis: Portemus onera eorum qui *præoccupantur delictis*, quia nos non habemus quid in nobis ipsi portare possint. Audi, quia non debes esse securus, sequentia verba: *Vide, intendens te ipsum, ne et tu tenteris.* Ne superbirent spirituales, ne se extollerent; quamquam si sunt spirituales non se extollent; timeo ne propterea se extollant, quia carnales sunt; tamen attendat et spiritualis, ne et ipse tentetur. Numquid enim quia spiritualis est, homo non est? numquid quia spiritualis est, non portat corruptibile corpus quod aggravat animam (*Sap. ix, 45*)? Numquid quia spiritualis est, finivit hanc vitam, quæ *Tota tentatio est super terram* (*Job, vii, 1, juxta Italiam*)? Ergo bene illi dictum est, omnino bene: *Intendens te ipsum, ne et tu tenteris.* Et cum admonuisset illos, id est, spirituales, intulit continuo generalem illam sententiam: *Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis Legem Christi.* Quid est alter alterius? Carnalis portet onus alterius carnalis; Spiritualis portet alterius spiritualis: *Invicem onera vestra portate*; peccata vestra invicem nolite negligere: apud quos fiducia est

vobis, arguite; apud quos arguendi fiducia non fuerit, admonete (*2 Cor. vii, 4*); et si hoc necesse est, ne quisquam peccet, orate, rogate. An forte humiliavi vos, quia dixi, rogate? Apostolum audite: *Præcipientes autem, inquit, et rogamus, ne in vacuum gratiam Dei suscipia:is* (*Id. vi, 1, ex Itala*). Medicus si vires invenerit in agro, corripit; si autem vires non invenerit, et timet ne sub amaritudine correctionis forte deficiat, supplicat, rogat ut audiat, faciat, et vivat. Constat ergo propter hoc dixisse Apostolum, *Invicem onera vestra portate*; quia spiritualement admonuerat, et dixerat: *Intendens te ipsum, ne et tu tenteris*; ne tantum sibi arrogaret iste spiritualis, ut putaret se non habere onus, quod debeat ab altero supportari. Audi ipsum rursus propter typhum, propter tumorem, propter inflationem, audi ipsum iterum: *Qui enim putat se esse aliquid, cum nihil sit, se ipsum seducit.* Non potuit dici melius, *Se ipsum seducit.* Non in omnibus diabolus est accusandus; aliquando enim ipse homo diabolus suus est. Cur enim cavendus esse diabolus? Nempe ideo ne te seducat. Nonne ergo tu ipse es diabolus tuus, quando te ipsum seducis? Quid deinde? *Opus autem suum probet unusquisque, et tunc in semetipso tantum habebit gloriam, et non in altero.* Quando facis aliquid boni, si propterea tibi placet, quia laudat te alter; si autem alter te hinc non laudaret, in faciendo opere bono deficeres destitutus vocibus laudatoris: in altero habes gloriam, non in te ipso. Si laudat, facis; si forte bonum opus tuum displicuerit homini stulto, non facis. Nonne vides homines res suas effundentes histrionibus, et nihil pauperi porrigentes, quam multorum ore laudantur? Numquid ideo bonum est quod faciunt quia laudantur? *Expurgiscere tandem: Laudatur peccator in desideriis animæ suæ.* Omnes acclamastis, quia Scripturam sanctam, unde testimonium commemoramus, nostis. Audiant et qui nesciunt. Scriptura sancta dixit, Scriptura sancta prædixit, quoniam *Laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui inique gerit, benedicitur* (*Psal. ix, 24*). Modo jam si laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui iniqua gerit benedicitur, quære laudatores. Dilanient te desideria mala? fac iniquitates quotidie ad explenda desideria tua, et quære laudatores. Mihi crede, non invenies, nisi adultores, aut seductores. Quomodo seductores, quomodo adultores? Debeo verborum meorum reddere rationem. Adultores sunt qui sciunt te male facere, et tamen laudant; qui vero ideo te laudant malum facientem, quia bonum putant esse quod facis, non sunt adultores, quia ex animo laudant, sed sunt seductores, quia ad illa mala facienda te suarum laudum frequentatione seducunt, et respirare non sinunt: is enim in auras inanes, putas bonum esse quod facis; præcipitas bona tua; exinanis domum tuam; nudos reliquisti filios tuos: laudes illæ insanum fecerunt; curris, manns moves, favores accipis, ad os ponis, fundis domum, et colligis ventum. Quomodo, inquis, sunt isti seductores mei qui me ex animo laudant? Ideo sunt seductores tui, quia

prius errando fuerunt et sui. Itane vero scalas ad te ponere laborabit, ut non te seducat, qui se ipsum seducit? Ergo *Laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui iniqua gerit, benedicitur*. Cave talem laudatorem, vita huiusmodi benedictorem. Imo tu bonum fac. Sed inquires, displicebo tali illi, si fecero: et displice illi, et place Deo. Si enim illi displicueris et Deo placueris, in te ipso habebis gloriam, et non in altero. Sed detrahunt mali bonis, et amatores huius sæculi maledicunt contemptoribus sæculi, dicunt opprobria, quærent quid reprehendant; mox ut aliquid mali dictum fuerit, continuo credunt; si aliquid boni dictum fuerit, credere nolunt, et turbatur cor tuum, ut deficias in bono faciendo, quia non est inventus laudator, vel adulator, vel deceptor. Et non tibi sufficit testimonium conscientie tuæ? In theatro pectoris tui, sub oculis Dei quare turbaris: obsecro te, quare turbaris? Quia multa dicuntur de me mala. Hoc dicis? non turbareris in navi cordis tui, nisi Christus dormiret (a). Audisti cum Evangelium legeretur: *Irruit magna tempestas, et navis turbabatur, et operiebatur fluctibus*; quare? quia *Christus dormiebat* (Matth. viii, 24). Quando dormit Christus in corde tuo, nisi quando oblivisceris fidem tuam? Fides Christi in corde tuo tanquam in navi Christus est. Audis opprobria, fatigaris, turbaris: dormit Christus. Excita Christum, excita fidem tuam. Habes quid facias vel turbatus: excita fidem tuam, evigilet Christus, et loquatur tibi: turbant te opprobria? quæ non ego prior audivi pro te? Hoc tibi dicit Christus, sic te alloquitur fides tua. Audi illam, et vide quia si te alloquitur an forte oblitus es, quia *Pro nobis passus est Christus* (1 Petr. ii, 21)? et antequam pro nobis tanta mala pateretur, audivit opprobria? Dæmonia ejiciebat, et dicebatur ei: *Dæmonium habes* (Joan. viii, 48). De illo per Prophetam dictum est: *Opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me* (Psal. lxxviii, 12). Excita ergo Christum, et dicet tibi in corde tuo: *Cum vobis detraxerint homines et dixerint omne malum adversum vos propter me, gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis* (Matth. v, 11, ex Itala). [Crede quod dictum est, et fit in corde tuo tranquillitas magna.] Si ergo *Putat se esse aliquid homo, cum sit nihil, se ipsum seducit; opus autem suum probet unusquisque, et tunc in semetipso gloriam habebit, et non in altero*. Sive laudet, sive reprehendat, tu in temetipso habes gloriam, quia gloria tua Deus tuus est in conscientia tua, et eris similis virginibus sapientibus, quæ tulerunt oleum secum in vasis, ut non in altero haberent gloriam, sed in se ipsis (Matth. xxv, 8). Nam illæ, quæ non tulerunt oleum secum, mendicaverunt ab ipsis, et extinctæ sunt lampades earum et dixerunt: *Date nobis de oleo vestro*. Quid est, *Date nobis de oleo vestro* (b) nisi, laudate opera nostra, quia non nobis

(a) Ad cognoscendam liturgiæ Carthaginensem vide eo die lectum fuisse de capite 6. Epistolæ ad Galat., et de cap. 8. Evang. Matth.

(b) Hunc eundem Matthæi locum sæpe de inani gloria interpretatus est S. Doctor. Vid. enarr. in Psal. 140. n. 15.

sufficit conscientia nostra? Quod obscurum videbatur in apostolica lectione, sicut Dominus donavit, exposui. Cætera plana sunt, non quærent expositionem, sed factorem. Ut autem quod adjuvimus faceremus, ipsum rogemus, sine cujus auditorio nihil boni poterimus, quoniam ipse dixit suis Discipulis: *Sine me nihil potestis facere* (Joan. xv, 15). Conversi ad Dominum, etc.

(a) *Et post Sermonem.*

Quia plebs postulavit ut ante diem Natalis beati Cypriani non proficisceretur, adjecit: Vere dico Charitati Vestræ, quia nostrum desiderium, et querelas etiam per litteras ferre non possumus; sed quia hoc, quod petitis, jam jussit et sanctus Senex, sic concludo sermonem: Natalis beati Cypriani jam propinquat; propter eam solemnitatem in me retinendo violenti esse voluistis; ergo qui verbo studemus, bonum est ut etiam corpore jejunemus.

SERMO VI.

(b) *De pluribus Martyribus.*

Ex Cod. n. 12, cui titulus Sermones Augustini et aliorum, prodit hic Sermo Augustini quidem nomine insignitus, et genuinis ejusdem sætibus permixtus. In bibliothecis editis, quas adire licuit, nulla occurrit sermonis istius memoria. In Maurina editione collocabis post sermonem 526. Exordium, et sententia in eo posita iterantur serm. 286, et fere iisdem verbis. Vide etiam serm. 328, n. 2, post medium.

MARTYRUM nomen græcum est, latine testes dicun-

(a) Huiusmodi additiones frequentes sunt in sermonibus editis. Prima autem verba sunt alicujus notarii, vel exceptoris. Porro ex hoc loco confirmatur, quod Possidius in Augustini vita testatus est, sæpe Episcopos, et populum, apud quos S. Doctor diversabatur, non solum fuisse deprecatos, sed eum insuper ad sermocinandum adegisse: quod eximium argumentum est probatissimæ scientiæ, florentisque famæ illius inclyti.

(b) Licet sermonis inscriptio sit indiscriminatim *de pluribus Martyribus*, certos tamen hic laudari Martyres constat ex actorum lectione, quæ præcessisse dicitur his verbis: « Quando sanctorum passio legebatur. » Arbitror autem hic locutum fuisse Augustinum de Martyribus Carthaginensibus, quorum meminit in Breviculo Collationis diei tertiæ c. 17 ubi hæc leguntur: « Constebantur in passionibus suis se collectam, et Dominicum egisse. » Eos XLVIII. fuisse narrant Optatus Milevitanus, Balutius, et Ruinartus, et martyrium subisse pridie Idus Februarii an. 304. Et revera collectæ hic exprobrantur a iudice veluti unica reatus causa, easque Martyres cum gratiarum actione se peregisse fatentur. Vix autem credibile est nullum sermonem habuisse Augustinum de his Martyribus tota Africa celebratissimis, cum Carthaginense Calendarium recenset quinque distinctas istorum solemnitates, quibus deinceps et sexta accessit postquam Justinianus Imperator in suis aedibus templum extruxit inclytæ Virginis Primæ, ut refert Procopius (de aedific. a Justinian. extract. 6), quam inclytam Baronius ex his Martyribus unam fuisse tenet. In editis autem huc usque collectionibus desiderabatur aliquis sermo de his Martyribus, quem duo Codices Cassinenses 12 et 17 servabant, Carthagine fortassis habitum, ubi celebrior eorum memoria compulit Augustinum, ut peculiari coercionem moneret fideles, ne in ebrietatis, et comessionationes diffunderent nimia gesticiones lætitia. Sic enim dicendi finem fecit: « Cetebrenus Martyrum dies, honorando Martyrum passiones, non amando potiones; » quod etiam fere similibus verbis in solemnitatibus Divi Cypriani Carthagine monuit, et in festivitate viginti Martyrum Hypone Regio celebratissima. Porro ubi res ista se habeat, falsitatis arguendus erit Collector, Donatista apud Otatum,

tur : si ergo testes sunt, pro testimonii sui veritate tanta perpassi sunt. Serviebat veritas Deo, mentiebatur iniquitas sibi. Sic enim scriptum est; corpus Christi loquitur in Psalmo, quod est Ecclesia *Et sur-rexerunt mihi testes iniqui, et mentita est iniquitas sibi (Psal. xxvi, 12)*. Testes et testes; testes iniqui, et testes justii; testes diaboli, et testes Christi. Utriusque testis genus vidimus, expectavimus, audivimus cum beatorum Martyrum, quorum dies solemnitas agitur, passio legebatur. Interrogati, responderunt collecta se egisse, quia Christiani essent. Hoc est testimonium veritatis. Judex dicebat: Quoniam de scelere confessi estis. Hoc est testimonium iniquitatis. Prædicabatur Deus, et vocabatur scelus. In prædicatione Dei obediebat veritas Deo; in appellatione sceleris mentiebatur iniquitas sibi. In ipsos enim quod dicebat, revertebatur, et falsum scelus vero scelere damnabatur. Non faciebant scelus Martyres nostri; non faciebant scelus Christi Martyres congregando se in collecta ad laudandum Deum, ad audiendam veritatem, ad sperandum Regnum Cœlorum, et contemnendum præsens nequissimum sæculum. Non faciebant isti scelus. Hæc pietas vocatur. Hujus rei nomen religio est. Hujus rei nomen devotio est. Hujus rei nomen verum testimonium est. Quod ergo scelus faciebant qui de pietate confessos insuper occidebant? Illum et illum, ait judex iniquitatis, testis falsitatis, illum et illum et illum gladio animadverti placet. Ecce scelus. Audi et vocem pietatis: Deo gratias, dixit testimonium primus (a). Primus clausit testimonium victoria perpetua. Credo quod advertit Charitas Vestra, quando Sanctorum passio legebatur, qui primus confessus est; primus vocabatur ante novissimum; victoria in fine perpetua. O victoria sine labe! o finis sine fine! Quid est enim victoria perpetua, nisi victoria sine fine? Hoc est vincere carnis illecebras, vincere perversi judicis minas, vincere corporis dolorem, vincere vitæ amorem. Dicam si potuero, Domino adjuvante, fratres mei, quod sentio: in sanctis Martyribus amor vitæ amore victus est vitæ. Qui acclamastis, intellexistis, sed propter eos qui non intellexerunt, patimini me qui intellexistis,

et Balutium (tom. 1. Miscell. p. 14 edit. 1761.), qui in suis additamentis refert, Martyres sanctos famis atrocitate adhuc in custodia detentos occubuisse; siquidem judex nonnullis saltem eorum gladio hic jubet animadverti. Baronius, et Ruinartus jam additamenta illa rejecerant Mensurii, et Cæciliani historiam improbant; non igitur abs re si auctor Donatista in uno falsus, etiam in cæteris falsus extiterit. Denique Codices Colbertinus, Compediensus, et Pratellensis quibus Ruinartus usus est, et additamentis illis destituuntur, at in actorum titulo inscribunt sanctos illos Martyres diebus locisque diversis sanguinem suum fudisse. Ex quo titulo etiam illud cognoscere datur, cur discretis anni diebus Sanctorum illorum memoria sigillatim ageretur Carthagine. Cassinensibus ergo codicibus acceptam referamus veridicam martyrii historiam, quæ et illorum codicum fidem astruit.

(a) Aliquid hic positum per figuram, quam rethores notationem nominis dicunt, verba illa vincere, et victoria toties iterata forsitan evincunt. In sermone enim 325 de Fidentio et Victoria per eandem figuram dixit S. Doctor: « Initium a Fide, finis ad Victoriam. » Certum est autem unam ex his Martyribus Carthaginensibus nominari Victoriam, cui nisi mea me fallat opinio, animum hoc loco intendit Augustinus.

paulisper aperire quod dixi. Hoc dixi: in sanctis Martyribus amor vitæ amore victus est vitæ. Amando vitam contempserunt vitam. Quis amando argentum contemnit argentum? Quis amando aurum contemnit aurum? Quis amando prædia contemnit prædia? Nemo contemnit quod amat. Invenimus Martyres, qui amaverunt vitam, et contempserunt vitam. Non pervenirent ad illam, si non calcarent illam. Noverant quod agebant, qui erogando acquirebant. Ne putetis eos, charissimi, consilium perdidisse, quando vitam amabant, et vitam contemnebant; non consilium perdidit. Semina spargebant, et messem quærebant. Video agricolæ consilium, et cognosco in Martyribus sapientiam. Agricola amando triticum spargit triticum (a). Qui nescis quid faciat seminator, forte corripies illum, et dicis: Quid agis, insane? quod tanto cum labore collegisti, profers, spargis, ab oculis tuis aufers, in terram projicis, insuper obruis? Respondet tibi: Amo triticum, ideo projicio triticum; si non amarem, non projicerem; crescat vitolum, non pereat. Ecce quod fecerunt Martyres nostri incomparabiliter sapientiores agricolis. Pauca enim grana spargunt seminatores, et colligunt multa messorum. Sed et quod spargunt, et quod colligunt habet finem. Quod spargitur non est multum, multum est quod colligitur, tamen utrumque finitur. Et nolebatis ut Martyres nostri spargerent vitam quandoque mortem finiendam, ut acciperent vitam, quæ non habet mortem? Boni fœneratores, boni seminatores, qui multiplicat Deus est. Ipse multiplicat et in agro fruges; ipse quidquid de terra gignitur nutrit. Grana multiplicare Deus potest, Martyres suos servare non potest? Ecce dico vobis, audite quod audierunt. Audistis et vos modo cum Evangelium legebatur; quid eis promissum sit, accepistis: (b) *Tradent, inquit, vos in conciliis, et in synagogis suis; flagellabunt vos, et ex vobis occident: dico autem vobis: Capillus de capite vestro non peribit, et in vestra patientia possidebitis animas vestras (Matth. x, 19; et Luc. xxi, 18, 19)*. Possidebitis, et non perditis (c). Nemo enim ibi persequitur inimicus; nemo moritur amicus. Ibi eritis ubi perpetuus dies non habet hesternum præcedentem, nec crastinum consequentem. Ibi eritis boni fœneratores, quo vos diabolus sequi non potest. Forte ad tempus; gaudete in æternum. Dura sunt quæ toleratis, sed magnum fructum habet quod seminatis. Legite quid de vobis, cum seminaretis, dictum est: *Euntes ibant et flebant mittentes semina sua (Psal. cxxv, 6, 7)*. Quo fructu? quo fine? qua consolatione. *Venientes autem venient in exultatione por-*

(a) Eandem hanc similitudinem reperies serm. 551. n. 1.

(b) Duo Scripturæ testimonia hoc loco permixta sunt, quamvis de Evangelio eo die in lithurgia posito se dicere profiteatur Augustinus. Scilicet hoc illud est, quod cum Cl. Sabatier (præfat. ad vers. Antiq. Biblior.) annotavi in primo sermone, SS. Patres non semper recitasse Scripturæ textus ex libris, sed quandoque solum retinuisse verborum sensum, quandoque compendium exhibuisse, quandoque prout suggerebat memoria protulisse, quandoque etiam textus similes confudisse, quod factum hic vides.

(c) Hanc sententiam sexcentis in locis iteratam reperies, præsertim in sermonibus de Martyribus.

tantes manipulos suos. De manipulis istis coronæ fiunt. Celebremus ergo Martyrum dies honorando Martyrum passiones, non amando potiones. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO VII.

De Sancto Joanne Baptista.

Estat hic Sermo in quatuor codicibus MS. Cassinensibus, in Cod. videlicet n. 12, et in tribus lectionariis sæculi XII. constanter Augustino nuncupatus. In bibliotheca vero Leopoldina Blandinii tribuitur auctori anonymo. Sermonis exordium excerpti ex cod. 12, brevium enim legitur in Leopoldina, et lectionariis forsitan ex eo, quod alienum tantisper visum fuerit ab hac festivitate. At clausulam a lectionariis positam retinui, ne mutilus prodiret sermo; Codex enim 12. clausulæ loco subdit quæstionem de verbo et voce, quæ et lucanis intercepta, et insoluta omnino ab in-curioso librario relicta fuit. Cæterum hujusmodi immutationum in lectionariis frequentium exempla passim afferunt Editores Maurini, qui in serm. 44. de verbis Isaïæ. c. 53. hæc scite annotant: « Nam qui in Ecclesia legendi essent Augustini tractatus, necessario plerumque decurtabantur, iisque exordium aptabatur, et idonea conclusio. » Possidii Indiculus plures enumerat (c. 8. 9. 10.) de hac festivitate sermones, quos inter accensendos esse hunc, et sequentem confirmant jam edita Maurinis Tom. V. n. 288, 293. et seqq.; nam cum iis sæpe cohærent horum sermonum verba, et sententiæ. In illa autem editione hunc inseres post Sermonem 293, eritque VIII. de Nativitate S. Joannis Baptistæ.

QUONIAM (a). Voluit Dominus hodierno die reddere Charitati Vestræ vocem et præsentiam nostram, et hoc fecit ipse non secundum dispositionem nostram, sed secundum voluntatem suam, agimus ei gratias vobiscum, et reddimus vobis sermonis obsequium, quod est ministerium nostrum, in quo nos servire vobis et oportet, et decet. Vestrum est autem, charissimi, dispensationem qualemcumque servorum Dei accipere cum charitate et illi gratias agere nobiscum (b), qui nobis donavit hunc diem simul agere vobiscum. Unde ergo loquimur hodie, nisi de illo cujus natalis est hodie? Joannes ergo sanctus natus de sterili, Præcursor Domini nati de Virgine, factus est Domini sui saluator, ex utero annuntiator. Huic Joanni mater sterilis, quæ parere non noverat, Salvatoris autem mater virgo unde pareret non habebat: genuit sterilis præcoæm, virgo peperit judicem. Sed multos præcones Dominus ipse Jesus Christus ex utero virginis venturus ad homines præmiserat ante se. Omnes Prophetæ ab ipso præmissi sunt, sed ipse in illis loquebatur; qui venit post illos erat

(a) In Leopoldina, et lectionariis exordium sic se habet: « Solemnis dies hodie, fratres charissimi, de Nativitate S. Joannis Baptistæ, et præcursoris Domini illuxit. Quid, inquam, et primum admiretur, o charissimi, nativitatem Salvatoris, an Præcursoris? Huic Joanni mater sterilis, quæ parere non noverat, etc. »

(b) Fortasse hæc verba indicant se loqui ex tempore, et extra suam Ecclesiam: nimis enim officiose diceret, si suos alloqueretur.

ante illos. Cum ergo multos præcones ante se miserit Dominus, quid tantum iste meruit? quid tantæ excellentiæ amplius habuit, cujus natalis hodie commendatur? Nam neque hoc sine signo ejusdem magnitudinis est ut non lateat dies natalis ejus, sicut non latet dies natalis Domini ejus. Alii Prophetæ quando nati fuerint ignoramus, de Joanne nescire non licuit quando natus sit. Etiam hinc magnum ipsius meritum apparuit, quia cæteri prænuntiaverunt Dominum, et videre desideraverunt, et non viderunt, et si viderunt in spiritu, futurum viderunt; præsentem autem non hic fuerunt ut viderent. Dicit autem ipse Dominus de illis ad Discipulos suos, quia *Multi prophetæ, et justii voluerunt videre quæ auditis, et non viderunt, et audire quæ auditis, et non audierunt* (Matth. xiii, 27). Numquid non ipse illos mittebat? Sed erat in omnibus desiderium, si fieri posset, videre hic in carne Christum. Sed quia præcesserunt moriendo, sicut præcesserant nascendo, non hic eos Christus invenit, sed tamen eos in æternam vitam Christus redemit. Et ut noveritis quale circa omnes desiderium erat videre hic Christum, recordamini senem illum Simeonem, cui non pro parvo bono nuntiavit Spiritus Dei, quod non esset exiturus de hoc sæculo, nisi vidisset Christum. Natus est Christus; cognovit illum infantem in manibus matris, accepit, tenuit in manibus, cujus Divinitate ipse portabatur; et tenens in manibus infantem Verbum, benedixit Deum dicens: *Nunc dimittis, Domine, servum tuum in pace, quoniam viderunt oculi mei salutare tuum* (Luc. ii, 29). Prophetæ ergo alii non hic viderunt Christum, Simeon infantem vidit; Joannes conceptum agnovit, et salutavit: Joannes annuntiavit et vidit, digito demonstravit, et dixit: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi* (Joan. i, 29). Excellentior ergo iste omnibus cæteri. Audi de illo testimonium Domini, ubi se illi prætulit, neminem alium. Valde magnus erat cui qui se præferretur, præter Christum, non erat. Proinde ipse Dominus ita dicit: *In natis mulierum nemo exurrexit major Joanne Baptista* (Matth. xi, 11). Et ut se illi præponeret, secutus adjunxit: *Qui autem minor est in regno cælorum major illo est*. Se dixit minorem, et majorem; minorem nascendo, majorem dominando; minorem ætate, majorem vero majestate. Post Joannem natus est Dominus. Sed in carne, sed de Virgine, ante illum autem *In principio erat verbum*. Magna res post Joannem Christus, et tamen Joannes per Christum: *Omnia enim per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil* (Joan. i, 1). Quare ergo venit Joannes? Ostendere viam humilitatis, ut præsumptio hominis minueretur, gloria Dei augetur. Venit ergo Joannes magnus commendans magnum; venit Joannes mensura hominis. Quid est mensura hominis? Plusquam Joannes nullus homo esse poterat: quidquid Joannæ plus erat, jam plusquam homo erat. Si enim mensura magnitudinis humanæ fuerat, terminata in Joanne, non inveniebas jam hominem majorem, et tamen invenisti majorem, confitere Deum, quem profecto homine potuisti invenire majorem.

Joannes homo, et Christus homo; sed Joannes solum homo, Christus Deus et homo. Secundum quod Deus est, ipse fecit Joannem; secundum quod homo, natus est post Joannem. Sed tamen ille præcursor Domini sui Dei et hominis quantum se humilitat videte: quo nemo exurrexit major inter natos mulierum interrogatur, utrum ipse esset Christus? Tam magnus erat, ut possint falli homines: dubitatum est de illo, utrum ipse esset Christus, et ita dubitatum est ut interrogaretur. Jam si esset filius superbiæ, non doctor humilitatis, apponeret se hominibus errantibus, et non ageret ut id putarent, sed jam quod putabant, acciperet. Forte nimium illi erat velle persuadere hominibus, quod ipse esset Christus? Si conaretur persuadere, ei non crederetur: remansisset abjectus et dejectus, et inter homines contemptus, et apud Deum damnatus. Sed non illi opus erat persuadere hominibus, jam videbat eos hoc putare; acciperet errorem illorum, et augeret honorem suum. Sed absit hoc a fideli amico Sponsi, ut se pro illo ab sponsa diligi vellet. Confessus est se non esse quod non erat, ne perderet quod erat. Non enim erat ille Joannes sponsus; nam cum interrogaretur, ait: *Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi stat, et audit eum, et gaudio gaudet propter vocem sponsi. Ego quidem baptizo vos in aqua in poenitentiam: qui autem venit post me, major me est (Joan. in, 29).* Quantum major? *Cujus non sum dignus corrigiam calceamenti solvere.* Videte quantum minor esset, si dignus esset; quantum se humiliaret, si hoc diceret: Major me ille, cujus ego dignus sum corrigiam calceamenti solvere; dignum enim se curvare ad pedes ejus dixerat. Nunc autem quam multum commendavit humilitatem, quando et ipsis pedibus, imo calceamenti ejus indignum se dixit! Venit ergo Joannes docere superbos humilitatem, annuntiare viam poenitentiae. Venit vox ante Verbum. Quomodo vox ante Verbum? De Christo enim dicitur: *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum; hoc erat in principio apud Deum (Id. 1, 1).* Sed ut veniret ad nos, Verbum caro factum est, ut habitaret in nobis. Ergo quia Christum Verbum audivimus, quia vox Joannes est audiamus. Nam dum diceretur illi: *Tu quis es? respondit: Ego sum vox clamantis in eremo: parate viam Domino, rectas facite semitas ejus.* Audiamus Joannem clamantem, et paremus viam Domino, veniat ad nos Verbum (a), quo-

niam *Omnis caro scænum, et claritas hominum, ut flos fœni. Fœnum aruit, flos decidit; Verbum autem Domini manet in æternum (Isai xl, 7, 8).*

SERMO VIII.

De Sancto Joanne Baptista.

Appellationem hanc, Fratres charissimi, initio sermonis positam Maurini Editores annotarunt (serm. 243. Append. T. 5.) in spuris Sermonibus solemnem, et consuetam esse. At cum hic manifeste sese prodatur Augustinus, dicere præoptarem exordium in lectionariis n. 115 et 123, a quibus exscripsi immutatum fuisse ea ipsa ex causa, quam a Maurinis Patribus in præcedenti mutam sumpsit. Quod si ibi sorte datum, ut germanum principium detegerem, de clausula autem ambigerem, hic e contrario anceps mihi exordium est, clausula vero certissima. Permagnum autem faciendum sermonem hunc ea docent, quæ sub finem posita sunt; nam superstitionem in pervigilio festivitatis hujus a plebe servari solitam monent, quam nullus huc usque ejusdem S. Doctoris sermo indicaverat. Incassum hunc quæsi in Bibliothecis editis, quem in Maurinam editionem transferre poteris sub num. 295, et nonus erit de Nativitate S. Joannis Baptistæ.

I. Fratres charissimi, natalem hodie magni hominis celebramus; et vultis nosse quam magni? *Nemo, inquit Scriptura, surrexit major inter mulierum natos Joanne Baptista (Matth. xi, 11).* Hoc de illo dixit Virginis natus; hoc testimonium perhibuit testi suo; hanc sententiam protulit Judex de præcone suo; sic voluit Verbum honorare vocem suam; sicut nostis, et audistis hodie etiam in Sermonem (a) matutino.

II. Verbum Christus est; vox Joannes. Quoniam de Christo scriptum est, quia *In principio erat Verbum (Joan. 1, 1).* Joannes autem cum de se ipso loqueretur: *Ego sum, inquit, vox clamantis in deserto (Ibid. 23).* Verbum ad cor pertinet; vox ad aurem. Quando vox fuerit ad aurem, et verbum non perducit ad mentem, habet inanem usum, sed non habet utilem fructum. Ut autem nascatur in corde meo Verbum, voce non indiget; ut autem perferatur ad tunc cor, quod in corde meo jam natum est, ministerium vocis assumit. Potest ergo verbum vox (forte vocem. Sed in Codicibus vox) præcedere, sed non potest Verbum sine voce procedere. Ad hoc vox creatur, non ut Verbum, quod noverat, gignat; sed ut quod erat emittat. Hoc ergo quod de Verbo, et voce diximus, id est, Christo, et Joanne, videamus quale Christus Verbum, qualis sit et Joannes vox. *In principio erat Verbum. Ubi erat? Et Verbum erat apud Deum.* Quantum ante nos! Quantum supra nos! *Et Verbum caro credendo videre mereamur.* Quis porro non videt tot lapides hic sine calce positos, et confusim in aggerem reductos, ne imaginem quidem tugurii mentis oculis exhibere?

(a) Patet sermonem fuisse habitum in Officio vespertino; quisnam vero sermo fuerit mane habitus hæreticari non auferem, nullus epim sermo est de Joannis nativitate, in quo Augustinus illud Evangelii testimonium non protulerit, et nominibus testis, præconis, et vocis Joannem non decoraverit.

(a) Quæ sequuntur ex lectionariis, et ex Leopoldino Codice exscripta fuerunt. Codex enim n. 12 loco hujus clausulæ hæc subdit: « Paululum ergo, charissimi, paululum, quantum dat Dominus, de verbo et voce tractemus. » Christus verbum est, Verbum quod non sonat et transit, vox est, non verbum: Verbum ergo Dei, per quod facta sunt omnia, Dominus noster Jesus Christus est. Vox clamantis in eremo, Joannes est. Quid est prius, vox, an verbum? Videamus quid est verbum, et quid est vox, et ibi videmus quid sit prius. Quid putatis esse verbum, fratres? Omittamus illud verbum Dei, per quod facta sunt omnia; de verbis nostris aliquantum loquamur, si possumus de his ad summa capere gradus aliquos similitudinibus. Verbum Dei, per quod facta sunt omnia, quis comprehendit? quis dignus, qui vel cogitare possit, ne dum eloqui paululum? Ergo illius Majestatem ineffabilem, æternitatem, et cum patre coæternitatem ponamus, ut

factum est, ut habitaret in nobis (Joan. 1, 1 et 14). Et hoc unde sciremus, si vocem non audiremus? Ambulabat enim inter homines Christus mortali jam carne vestitus, et tamen veniebant homines ad Joannem, et dicebant ei: *Tu es Christus?* respondebat Joannes: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi* (Ibid. 29). Audite illum, agnoscite illum; ipsum præcedo, ipsum annuntio. Mementote quid dixerit: *Ego sum vox clamantis in deserto: parate viam Domino; Non mihi, sed Domino. Quando enim ego clamo, illum annuntio; quoniam vox præconis, adventus est Judicis. Quando autem venerit ille, quem ego annuntio et in vestro corde requieverit, illum oportet crescere, me autem minui* (Id. III, 30). Nostis enim? (a) Dixerunt novimus. Quoniam Verbum quando adjumento vocis arrepto per semitas arctius in regionem cordis influxerit, verbum illud in corde crescit, in aure vox deficit. Non enim permanet sonus, qui percussit aurem; quia non permanet infinitus, quia descendit ad mentem. Hoc quare? quia *illum oportet crescere, me autem minui*. Baptizat Joannes, baptizat et Christus. Dictum est Joanni: *Super quem videris Spiritum descendentem sicut Columbam, et manentem super eum, ipse est, qui baptizat in Spiritu sancto, et igne* (Matth. III, 15). Nostis hoc, fratres. Factum est quando baptizatus est Christus. Ecce jam toto orbe terrarum, ipse est, qui baptizat. Crevit ubique baptismum Christi; baptismum vero Joannis quamvis habeat mysterium in recordatione præteriti, non tamen habet mysterium in celebratione præsentis. Cessavit baptismum Joannis, et crevit baptismum Christi: Unde et dicit: *illum oportet crescere, me autem minui*. Hanc sententiam et in nativitatibus amborum, et in passionibus invenimus. Quamvis enim de Joanne dixerit Joannes, hoc est, Joannes Evangelista de Joanne Baptista; quamvis dixerit de eo: *Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes; hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine* (Joan. I, 6); hodie tamen natus est, fratres, quando nox crevit, et minui incipit dies. Christus vero hyemali solstitio, sicut nostis, natus est, quando in luctum lucis noctis incipiunt damna transferri: *Quoniam fuimus aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino* (Ephes. III, 8). Quare sic nati sunt? *Quia illum oportet crescere, hunc autem minui*. In passionibus etiam: Joannes decollatur gladio; Christus autem exaltatur in ligno. Ille vero erigitur, iste vero prosternitur. Iste ut minuatur est capite truncatus; ille vero ut crescat, in crucis patibulo est exaltatus. Hi vero duo, Dominus, et servus. Dominus in patibulo crucis, servus in decollatione mortis; unde et dicimus: *illum oportet crescere, hunc autem minui*. Non immerito, quantum arbitror, etiam ætates in Parentibus eliguntur. Parit enim Joannem mulier grandæva, Christum Virgo Juvencula. In utero portabatur Virginis, et in cælis dorabatur ab Angelis. Istum desperata edit sterilitas, illum intacta virginitas. Postremo illum Juven-

(a) Fortasse hæc duo verba ab exceptoribus notata sunt: *Dixerunt Novimus*

cula crescens, istum senecta deficiens. Illud autem, quale est, fratres mei? quanta est hujus hominis dignitas quod nasciturum, sicut Dominum Christum, Angelus parentibus nuntiavit? Quare hoc meruit? *Quia nemo surrexit major inter mulierum natos Joanne Baptista* (Matth. XI, 11). Sicut enim vos scitis, Gabriel angelus et ad Virginem Mariam mittitur, promittitur utrique filius, accepit ab utraque responsum. Respondit Zacharias ad Angelum filium promittentem: *Unde hoc sciam? Ego enim sum senex, et uxor mea sterilis, et propecta in diebus suis* (Luc. I, 18). Respondit et Maria: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco* (Ibid. 34)? Ambo de naturæ lege desperant, adhuc, credo, nesciebant, [accedente dono gratiæ Dei, legem cessare Naturæ.] Ergo ambo (a) de dubitatione respondent, et tamen ille punitur, ista benedicitur. Illi dicitur: *Ecce eris tacens. Mariæ dicitur: Benedicta tu inter mulieres* (Ibid. 42). Zacharias amittit vocem; Maria concipit Verbum. Post hæc vero quid? Verbum caro fit in Virgine, et vox nascitur de tacente. Joannes natus reddit patri vocem; pater loquens dat filio nomen. Mirantur omnes, stupescunt omnes, et inter se murmurant alterna miscentes. Dicunt sibi: *Quid putas erit puer iste* (Ibid. 66)? De Evangelio loquamur (b), *Etenim manus Domini erat cum illo. Quid putas erit qui sic cœpit; adhuc tantillus est, et jam magnus est; et si iste qui modo cœpit, magnus erit, qui semper erat, quid erit? Ille, quem Joannes adhuc in secreta materni ventris inclusus etiam ipsum jacentem in thalamo uteri virginis agnovit, et quia nondum poterat vocibus, motibus salutavit. Ille ergo quid erit? Vultis scire quid erit? breviter dicam, audite Prophetam: *Ipsæ inquit, Dominus universæ terræ vocabitur* (Isai. LIV, 6). Beati ergo Joannis Dominici præcursoris, hominis magni natalem diem festis cœlestibus celebrantes orationum ejus auxilia postulemus. Quia enim sponsi amicus est, potest etiam et nobis præstare, et ad sponsum pertinere possimus, ut ejus gratiam invenire mereamur.*

III. Sed si volumus invenire ejus gratiam, non faciamus natali ejus injuriam. Cessent religiones sacrilegiorum, cessent studia, atque joca vanitatum; non fiant illa, quæ fieri solent, non quædam jam in dæmonum honorem. Sed adhuc tamen secundum dæmonum morem. Hesterno die post vesperam putrescentibus flammis antiquitus more dæmoniorum tota civitas flagrabat, atque putrescebat, et universum aerem fumus obduxerat. Si parum attenditis Religionem, saltem injuriam cogitate communem. Scimus, fratres, hæc a pauperibus fieri, sed a majoribus fieri prohiberi debuerant. Ait enim quidam: Qui non velit peccare, cum potest, jubet quidem. Fratres, in nomine Domini, et Dei nostri Jesu Christi, quia proficit Ecclesia per annos singulos, ista utique, et om-

(a) Vide Serm. 291. n. 5. ubi distincte exponitur hæc sententia; orle in matutino sermone fusius de ea pertractaverat, quam breviter innuere hic tantum voluit.

(b) Liturgia illius Ecclesiæ idem Evangelium præscribat, quod hodie in Missa legitur.

nis diminutio tendit ad nihilum, sed nondum ita consumpta sunt, ut securi tacere possimus. Nihil est vetustas et novitas, nisi pervenerit ad debitos fines, et vetus superstitio consumatur et nova religio perficiatur; Per Dominum nostrum Jesum Christum, cui est honor et gloria, et potestas, una cum Deo Patre omnipotente, et cum Spiritu sancto, nunc, et semper, et per omnia secula seculorum. Amen.

SERMO IX.

De Evangelio Luc. xvii, 4. Dimittite, et dimittetur tibi.

Ex Codice Ms n. 170, cui titulus: S. Augustini Opera T. IX; huic exscriptis tractatum (sic enim inscribitur in Codice) alius jam editis permixtum in Codice illo contentis. Augustinus de hoc ipso Lucæ capitulo alias locutus fuerat ad mensam S. Cypriani, presente Comite Bonifacio, ut testatur sermo 114. Editionis Maurinæ, post quem locandus hic noster erit. Collatis autem in se his duobus, una eademque manus recognoscitur. Hunc in Bibliothecis editis non reperi. Elucubratum vero fuisse opinor post annum 429, postquam divus Prosper ad Augustinum scriperat de hæresi Scipilianorum jam in Gallia gliscente, qua gratiam ad initium fidei necessariam inficiabantur presbyteri Massilienses; nam, occasione arrepta a laudibus Dei, sibi ipsi questionem movet, num primitiæ fidei sint a Deo? quam ex Apostolo ad Philipp. confirmat. Cæterum egregius sane sermo est, continetque maximi momenti doctrinas ad fidem, et mores spectantes.

PRÆCEPTUM saluberrimum audivimus de sancto Evangelio ut dimittamus fratri, qui in nos peccaverit. Ne sufficiat hoc semel fecisse, sed quotiescumque peccaverit dimittendum esse, si veniam postulabit: hoc ergo ait: *Si septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te dicens: Pœnitet me; dimittite illi (Luc. xvii, 4).* Si septies in die intelligas, ergo quotiescumque; solet enim numerus septenarius pro universitate poni. Unde est illud: *Septies cadet justus, et resurget (Prov. xxiv, 16)*; id est, quotiescumque fuerit aliqua tribulatio humiliatus, non deseritur, sed ab omnibus suis tribulationibus liberatur. Inde etiam est illud: *Septies in die laudabo te (Psal. cxviii, 164)*. Hoc est enim *Septies in die* quod est semper. Hoc ergo *Septies in die* quod alibi dicitur: *Semper laus ejus in ore meo (Id. xxxiii, 2)*. Non enim laudes Domini lingua tantummodo personamus, et quando tacemus non laudamus. Plane in omnibus bonis cogitationibus nostris, in omnibus actibus, et bonis moribus nostris illum laudamus, a quo hæc nos accepisse gaudemus. Videmus enim etiam Apostolos petere, ut augetur eis fides (Luc. xvii, 5). Numquid primitias fidei ipsi sibi dederunt, et augmentum a Domino petiverunt? Absit. Hoc ergo petierunt, ut qui inchoavit ipse perficiat, secundum Apostolum: *Quoniam qui in vobis opus bonum cepit, perficiet usque in finem (Philip. i, 6)*. Et quod cantavimus modo (a) quid aliud demonstrat, charissimi: *Deduc me, Domine, inquit, in via tua, et ambulabo in veritate tua (Psal. lxxxv, 11)*. Non ait: *Adduc me ad viam tuam*; nam et hoc ipse facit; sed non, cum adduxerit, dimittat. Parum ergo est ad viam adduxisse, nisi sequatur, in via deduxisse, et ad patriam perduxisse. Cum ergo bona omnia habeamus a Deo,

in bonis omnibus operibus nostris quando datorem honorum omnium cogitamus, Deum sine fide laudamus; cum autem Deum, si bene vivimus, sine fide laudamus, *Benedicamus Dominum in omni tempore, et semper laus ejus propter hoc in ore sit nostro (Psal. xxxiii, 2)*. *Septies, inquit, in die laudabo te*, septenario numero universitatem significans. Ergo si septies in die frater tuus peccaverit in te, et veniens dixerit: *Pœnitet me; dimittite illi. Non tibi sit lædium semper ignoscere penitenti. Si non es debitor, impune esses molestus exactor; cum vero debitor habeas debitorem, et tu ejus sis debitor, qui non habet debitum, vide quid facias cum debitore tuo; hoc enim Deus facturus est cum suo. Audi, et time: Latet, inquit, cor meum, ut timeam nomen tuum (Id. lxxxv, 11)*. Si latetis quando tibi dimittitur, time ut dimittas. Quantum enim timere debeat, idem ipse Salvator ostendit proponens servum illum in Evangelio, cum quo rationem Dominus fecit, et invenit eum debitorem centum millium talentorum; *Jussit eum venditari, et omnia quæ habebat, et reddi (Matth. xviii, 52)*. Ille provolutus ad pedes Domini sui orare cepit, ut acciperet dilatationem, et meruit remissionem. Ille autem exiens a facie Domini sui, omni sibi debito relaxato, invenit etiam ipse debitorem suum concervum suum, qui ei debebat centum denarios, et oborto collo cepit trahere ad solutionem. Quando ei dimissum est, lætatum est cor ejus; sed non sic ut timeret nomen Domini Dei sui. Servus dicebat concervo quod servus dixerat Domino: *Pœnitentiam habe in me, et reddam tibi*. At ille: *Non; hodie reddis. Renuntiatum est patrifamilias; et quod nostis, non solum minatus est ei quod deinceps non esset remissurus (a), si debitorem invenisset, sed totum quod relaxaverat, in caput ejus replicavit, et reddere eum quidquid donaverat jussit. Quomodo ergo timentum est, frater mei, si est in nobis fides, si credimus Evangelio, si mendacem Dominum non putamus? Timeamus, observemus, caveamus, dimittamus. Quid enim perdis ex eo, quod dimittis? Veniam das, non pecuniam; quamquam et in ipsa erogaunda pecunia, aridæ arbores non esse debetis. In eroganda pecunia, indigenti tribuis; in danda veniam, peccanti ignoscis; utrumque Dominus videt, utrumque remunerat, utrumque uno loco commendavit: *Dimittite, et dimittetur vobis, date et dabitur vobis (Luc. vi, 57)*. Tu autem nec ignoscis, nec erogas; tenes iram, servas pecuniam. Observa iram, ubi non possis liberari per pecuniam: (b) *Non proderunt thesauri iniquis*: non est ista mea, sed divina sententia. Noverunt qui legerunt. Legi ut dicerem, credidi ut loquerer: *Non proderunt thesauri iniquis (Prov. x, 2)*. Videntur prodesse, sed non proderunt. Forte in presenti forte; si tamen aliquid prosunt; sed in die illo non proderunt. Teneantur et non proderunt; contemnuntur et proderunt. Justitia tunc bene uteris si amaveris, quia si non amaveris, non habebis fortitudinem, temperantiam, castitatem, charitatem. Alis animi bonis bene uteris si amaveris; pecunia tunc bene uteris, si non amaveris. Postremo pecunia*

(a) Quamvis in Evangelio id non legatur, Augustinus tamen ad moralem locum instaurandum deducit illatione legitima, et tanquam in Evangelio positum reputat; unde etiam in Ser. 5. n. 2. Editionis ex eadem deductione loquens dixit: « Caveant ne si quis in illos peccaverit, et noluerint ipsi dimittere, non solum deinceps non illis dimittatur, sed etiam omnia, quæ dimissa fuerant, replicentur. »

(b) Vide juxta Sixti Senensis criticem Augustini genus dicendi mixtum quam plurima secum rati, tenet aliquando, quod lectorem, et familiarem, et acutum, et attentum, et bene memorem requirit. (Bibliot. Sanc. Voc. Aug.) Etiam cum docuisset iram temperare quem elemosynæ liberare non possent, occasione data prius de usu divitiarum loqui autumavit, ut postea a contrariis primam illam sententiam firmaret, resurgens ab his verbis periodum, quam producta quidem digressionem abruperat: hæc dicit cum vis pecuniam servare, etc.

(Trente-deux.)

(a) Ex tribus lectionibus in Liturgia positis eo die duas scilicet commemorat, secundam de Psal. 83. v. 11., tertiam de capite 17. Luc., de quo sermoneatur; primam vero omisit, ut forte illis verbis: *videmus etiam apostolos petere ut augetur eis fides*, innere voluerit lectum fuisse de Ep. ad Philip., cujus attulit testimonium,

PATROL. XLVI.

si amatur, in cœlo servetur. Si timendum est ne amittatur, loco tutiore custodiatur. Neque enim in conservanda pecunia fidem tibi servat servus tuus, et fallit te Dominus tuus. Non cum dicentem audis : *Thesaurizate vobis thesaurum in cœlo*? Ecce non tibi præceptum perdere, sed migrare : *Thesaurizate vobis thesaurum in cœlo, quo fur non accedit, neque linea corrumpit; ubi enim est thesaurus tuus, ibi et cor tuum* (Matth. vi, 20. 21). In terra thesaurizas, in terra cor ponis. Quid futurum est in terra cordi tuo? Tabescit, putrescit, cinerescit. Sursum leva quod amas, et ibi ama, et noli putare hoc te recepturum esse quod ponis. Ponis enim mortalia, recipies immortalia; ponis temporalia, recipies æterna; ponis terrena, recipies cœlestia; postremo erogas quod tibi dedit Dominus tuus, et mercedem accipies ab ipso Domino tuo. Sed dices : Quomodo sum in cœlo positurus, per quas machinas cum auro, et argento meo sum ascensurus in cœlum? Quid queris machinas? Migra (a). Laturarii tui pauperes sunt, et per contritionem mundi facti sunt laturarii. Postremo trajectitium facis; hic das, et ibi accipis. Prorsus si hic dederis, ibi accipies, et cui dederis, ab illo accipies. Non tibi modo veniat in mentem pannosus quisque mendicus; sed venit in mentem, *Quando uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis* (Id. xxv, 40). In paupere accipit, qui pauperem fecit; a divite accipit, qui divitem fecit; quod enim dedit inde accipit; de suo das Christo, non de tuo. Quid enim te factas, quia hic multa invenisti? Re cole qualis venisti. Cuncta hic invenisti, et multis inventis si male uteris, superbia tumuisti. Nonne de ventre matris nudus existi? Da ergo, da, ne perdas quod habes. Si dederis, ibi inventurus es; si non dederis, hic relicturus es : tamen dederis non dederis, migraturus es. Sed aliquando, etsi nugatoriam et improbandam et respiciendam ab auribus fidelium, tamen habet aliquam excusationem avaritia notens erogare pauperi ex eo quod abundat. Dicit enim sibi : Si dedero, non habebō : et multum dando, egebo; et postea requiram a quo et ipse accipiam; debet mihi abundare non solum ad victum, et tegumentum, et domum meam, et familiam meam, sed etiam propter bonos casus, ut habeam quid calumniatori impendam, ut habeam unde redimam; casibus plena sunt res humane, debeo mihi servare unde me possim liberare. Hæc dices cum vis pecuniam servare. Quid dicitur es quando peccanti non vis dare veniam? Si pecuniam piget erogare indigenti, ergo veniam peccanti. Quid perdis si dederis? Novi quid perdas, novi quid amittas; video, sed bono tuo amittis. Amittis iram, amittis indignationem, amittis de corde odium fratris. Maneant illic ista? ubi eris? Ira, indignatio, odium permanent; quid de te facit? Quid mali de te non facit? Audi Scripturam : *Qui odit fratrem suum, homicida est* (Joan. v, 15). Ergo et si septies in die peccaverit in me, dimittam illi? Dimitte, Christus hoc dixit, veritas dixit cui cantasti : *Deduc me, Domine, in viam tuam, et ambulabo in veritate tua*. Noli timere, non te decipit. Sed nulla, inquires, erit disciplina; impunita erunt semper quæcumque peccata; delectat enim semper peccare, quando te ille qui peccat cogitat semper ignoscere. Non est ita. Et disciplina vigilet, et benevolentia non dormitet. Quid enim putas malum pro malo te reddere, cum peccanti dederis disciplinam? Absit. Bonum pro malo reddis, et tunc non bene facis si non dederis. Aliquando quidem etiam ipsa disciplina mansuetudine temperatur, data tamen est. Sed non aliud est eam negligentia extirpare, aliud mansuetudine temperare? Vigilet disciplina, ignosce et cæde (b). Videte ipsum Dominum,

(a) Vocem hanc *laturarii*, et aliam *trajectitium* solenniter Augustino fuisse demonstratum Maurini. Vide Ser. 18. n. 4. serm. 38. n. 9. serm. 60. n. 8, etc.

(b) En excursu alio abruptam periodum, ad quam redit per illa verba : *sed quia agebamus de disciplina*.

audite ipsum Dominum, cogitate cui quotidiani mendici dicimus : *Dimitte nobis debita nostra* (Matth. vi, 12). Et tædia pateris quando tibi frater assidue dicit : Ignosce mihi peccati ent. Tu quoties hoc dicis Deo? taces ab hac supplicatione in omni oratione. Numquid vis ut dicat tibi Deus : *Ecce heri ignovi, nudius tertius ignovi, per tot dies ignovi, quoties adhuc ignosco*? Non vis ut dicat tibi : *Semper cum illis verbis venis, semper dicis : Dimitte nobis debita nostra*; semper pectus tundis, et tanquam ferrum durum non corrigis? Sed quia agebamus de disciplina, nunquid non dimittit nobis Dominus Deus noster, quia ex fide dicimus : *Dimitte nobis debita nostra*? Et tamen quamvis dimittat nobis, quid de illo dictum est? quid de illo scriptum est? *Quem enim diligit Deus corripit*; sed forte verbis? *Flagellat autem omnem filium, quem recipit* (Hebr. xii, 6). Ne indiget peccator filius flagellatus corripit, et ipse unicus sine peccato dignatus est flagellari. Ergo da disciplinam, sed ex corde dimitte iram. Sic enim ait et ipse Dominus, cum de illo ageret debitore, cui replicavit omne debitum, quod inhumanum fuerit in conservum : *Sic et vobis, inquit, faciet Pater vester cœlestis, si non dimiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris* (Matth. xviii, 35). Ubi Deus videt, ibi dimitte; inde noli perdere charitatem; exerce salubrem severitatem; dilige et cæde; dilige et verbera. Aliquando enim blandiris et sævis. Quomodo blandiris et sævis? quia peccata non arguis, et illa peccata interfectoria sunt eum, quem perverse parcendo diligis. Verbum tuum aliquando asperum, aliquando durum; quod est læsurum, attendo, quid est facturum. Peccatum cor vastat, interiora demolitur, animam suffocat, animam perdit : miserere, cæde. Constituite vobis, charissimi, ante oculos, ut planius intelligatis, quod loquor, homines duos (a). Puerulus quilibet incautus volebat sedere ubi noverant in gramine latero serpentem. Si sederet, morderetur, et moreretur. Noverant hoc homines duo. Ait unus : Noli ibi sedere; contemptus est. Ivit sedere, ivit perire. Ait alter : Non vult iste nos audire, corripendus, tenendus, avellendus, colapho est percutiendus, quidquid possumus faciamus ne hominem perdamus. Ait alius : Dimitte, noli ferire, noli offendere, noli lædere. Quis horum misericors? Parcens, ut homo a serpente moriatur; an sævis, ut homo liberetur? Et sic intelligite, eos qui sunt vobis subditi corrigitis, moribus imponite disciplinam. Servate benevolentiam, de corde dimittite, intus non sit ira, quia ira illa recens festuca est, tenuis, et quasi contemptibilis. Ira recens turbat oculum tanquam festuca in oculo : *Turbatus est in ira oculus meus* (Psal. vi, 8). Sed festuca illa suspitionibus nutritur, productione temporis roboratur, ad trabem perventura est ista festuca. Inveterata ira odium erit; jam ubi odium homicidium erit : *Qui odit fratrem suum, homicida est*, inquit (b). Et aliquando homines habentes in corde odium, reprehendunt irascentes : odium tenes, irascentem reprehendis? *Festucam in oculo fratris tui vides, trabem in tuo non vides* (Matth. vii, 3)? sermo concludatur. Dominus invocetur, ut quod præcipit, donare dignetur : *Dimittite, et dimittetur vobis; date, et dabitur vobis* (c) (Luc. vi, 37, 38).

SERMO X.

In Dedicatione Ecclesie

Ex codicibus Ms. n. 93, 115, 125 et 543, quorum duo inscribuntur collectiones sermonum Augustini, duo

(a) Eandem fere similitudinem posuit serm. 82. n. 2. Edit.

(b) Brevis quidem digressio, stylum tamen indicans Augustini. Vide Pope Blount Censura Auctor. pag. 271. edit. 1710. Sententiam autem eandem iterat Augustinus scripsisse; præcipue serm. 5. 42. 82.

(c) In fine sermonis legitur in Codice, *explicit de Exorcismo Luc. 17. Tractatus*.

vero sunt lectionaria variorum sermones complectentium, sermonem hunc excerptari, nomine Augustini insignitum, et tanto Doctore dignum. Sed et in Codice n. 2. Biblioth. Pomposianæ Monasterii S. Benedicti Carthusiæ Ferrariensis, cujus index completus in Archivio Casinensi inter Miscellanea asservatur, extat fol. 77 a ter. Illic idem sermo Augustino pariter nuncupatus, et in tres lectiones divisus, VI, VII, VIII. Codex vero ille est membranaceus in folio caracteribus Latinis sæculo XI, exaratus, 79 habens paginas, et ad oram primi folii legitur recentiori manu annotatum. Iste liber est Monachorum Congregationis S. Justine de Padova, deputatus usui Conventus S. Mariæ de Pomposa, signatus n. 5. In editis Bibliothecis non reperi. In editione Maurina inseres post serm. 338, eritque IV, in Dedicatione Ecclesiæ. Familiares autem in Augustini lectione, inspectis sententiis simul cadentibus, aliisque figuris, quas in deliciis habuit S. Doctor, non secus ac transitionibus, ambagibus, argutiis, quibus Auditores recreare solebat, germanum Augustini partum recognoscent.

I. ADONEO vos, dilectissimi, ut demus operam, ut simus domus Dei, ut habeamus in nobis habitantem Dominum; nam si habeamus in nobis Deum habitatorem, semper eum habebimus adiutorem. Congratulemur istis bonis operibus, quæ in suis fidelibus operatus est Christus, et unusquisque in quantum divinitus adjuvatur bonorum operum profectus jugiter impletur. Hoc est autem necessarium, fratres, ut omnis ædificet domum Deo. Ædificet autem dives, ædificet pauper; ædificet sublimis, ædificet humilis; ædificet dominus, ædificet servus. Sed quomodo simul hæc dicimus et diviti, pauperi, et sublimi et humili, et domino et servo? Quandoquidem nec facultas illis aequalis, nec dignitas, nec potestas? Potest denique fiducialiter respondere dives, et dicere: Ædifico domum Deo, quia copiosam possideo facultatem. Respondet sublimis: Ædifico domum Deo, quia excelsam adeptus sum in sæculo dignitatem. Respondet dominus: Ædifico domum Deo, quia magnam habeo in subditis potestatem. Qui bene gaudemus in istis, qui nos letificant, et sermonibus, et operibus bonis! Sed ut isti nobis talia responderent, securus est dives de abundantia facultatum, attendit sublimis excellentiam honorum, considerat Dominus multitudinem subditorum. Audivimus ergo responsum divitis, audiamus et pauperis; audivimus responsum sublimis, audiamus et humilis; postremo audivimus responsum domini, audiamus et servi. Illi enim habuerunt quod promitterent, habent isti forsitan quod excusent. Dicit enim nobis sine dubio pauper: Quomodo possum domum Deo ædificare, qui sum inopia paupertatis astrictus? Dicit nobis humilis: Quando possum fabricare domum Deo, qui sum ignobilitate dejectionis comprehensus? Deinde dicit servus: Quomodo possum fabricare domum Deo, qui teneor jugo servitutis obnoxius, et cum a domino meo vix diurni panis mihi prorogetur annonæ, ad ædificandum domum Deo unde mihi sufficiens potest esse substantia? Quasi videntur rationaliter respondisse. Sed si responsonem nostram velint libenter accipere, nullatenus se ab ædificatione domus Dei poterunt excusare. Respondemus ergo primitus pauperi quod donaverit Dominus, ut ipse potius ædificetur dum ad ædificandum domum Deo salubriter admonetur, Audi quisquis de paupertate conquereris, et ideo ad ædificandum domum Dei te invalidum protestaris. Quare solam attendis paupertatem tuam, et despicias anteriorem substantiam? Ibi enim domum Deo construere, ibi oportet te spiritualibus divitiis abundare: Proinde si pauper es inopia terrene facultatis, esio dives abundantia charitatis; non possides villam, possides sapientiam; non es innummus in sacculo, sit Deus in animo. Esto nitidus paupertate mentis, quod multo melius est, quam si pretiosis splendeads indumentis; non habes deliciosos

cibos, quibus corpus pascitur, sint tibi boni mores, quibus anima sagiatur: delictiosi enim cibi quod aliud noverunt, quam in corpore nutrire libidinem? boni autem mores sanctam in corde enutrient charitatem. Noli ergo pro magno quærere divitias, quæ hic remanebunt; spirituales enim divitias si habueris, pauper non eris; imo si talis fueris, ut per corporales divitias spirituales inquiras, in eo vere dives eris, quia pauper laudabilis eris: Sic vere domum Deo ædificabis, quia ipsa domus Dei tu eris. Ædificando quippe domum Dei non necesse est abundantia nummorum, quia non placet Deo numerositas solidorum, sed puritas animorum. Veram ergo domum Dei charitas ædificat, non facultas. Quod nobis donavit Deus respondimus pauperi; tempus est ut respondeamus et humili. Opponit enim nobis excusationem, quia nullum habuit in sæculo celsitudinis dignitatem.

II. Audi, et esto, charissime, humilis in corde, ut ob hoc existimes domum Dei ædificare te posse. Humilitas tua plus sit in voluntate, quam in necessitate. Esto humilis in corde, et incipies in te domum Deo ædificare. Ipse enim dicit: *Super quem requiescit Spiritus meus, nisi super humilem. et quietum. et timentem verba mea (Isai. LXVI, 2).* Quanto ergo te fecit voluntas humilem, tanto te cognosce esse in sublimem; et in quantum servabis humilitatem cordis, in tantum Deo sanctissima fabricabis.

III. Jam nunc servus respondeamus, qui dum nobis opponunt servitutis conditionem, putant sibi ad fabricandum domum Deo nullam suppetere facultatem. Audi quisquis es temporaliter servus, quisquis teneris quocumque jure dominationis obstrictus, qui quis conditione qualibet obnoxius, ut ædifices domum Deo esto servus, esto et liber. Esto servus humiliter obediendo, esto liber fideliter serviendo, esto servus Domini tui, et noli esse servus peccati. Cum servieris homini, Deum cogita, Dei præcepta conserva, Dei voluntati semper obtempera, a Deo mercedem bonæ servitutis expecta: custodi fidem, fuge fraudem, cognosce Deo te reddere rationem de omni opere tuo: non te faciat pigritia contemptorem, non seguitia negligentem. Ista fiet, ut dum bonam exhibes servitutem, a Deo recipies perpetuam libertatem. Sit ergo in tuo corpore libertas, quæ in se habet veras magnasque divitias, non quibus homo mortalis inflatur, sed ex quibus Deo domus delectabilis fabricatur. *Apud Deum enim, ubi non est servus neque liber (Galat. III, 23),* ille veram domum Deo ædificat, qui bonam conversationem in Dei timore conservat. Quantum existimo, fratres, donante Domino, pauperibus, humilibus, servisque respondimus, ut agnoscat ædificare se debere domum Deo non extra se, sed in se. Verumtamen quia et divitum et pauperum, et sublimium et humilium, et dominorum et servorum servi sumus in Christo, quia ipse hoc præcepit, qui primum hoc fecit, *Qui cum sit verus dives, pro nobis pauper factus est, ut illius paupertate nos divites essemus (2 Cor. VIII, 9);* cum sit verus Altissimus, *Humiliavit semetipsum pro nobis factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis (Philip. II, 8);* cumque sit verus rerum omnium Dominus, semetipsum servus fecit, quando formam servi non solum pro nobis, verum ex nobis accepit. Ergo quia in Christo servi omnium sumus, sicut pauperibus, humilibus, et servis, ita divitiibus, et sublimibus, et dominis debemus servitutem nostri reddere sermonis. Facilius enim solet et divites facultas inflare, et sublimes dignitas ventilare, et dominos potestas extollere. Proinde ipsi sunt sollicitius instruendi, et studium quod habent in construendis Ecclesiis adhibeant semper operibus bonis, domumque veram Deo in semetipsis ædificent, cujus sancta ædificatio nulla vetustate concidat, nulla reprehensione succumbat. Vos ergo nunc alloquimur, vos in charitate ipsius nostri ædificatoris hortamur, qui divitiis abundantis, qui honoribus excellitis, qui dominatione potestatis gaudetis. Curam gerite, ut domum

Dei adificetis in vobis non lapidibus, et lignis, sed moribus sanctis. Talis autem erit adificatio vestra, qualis fuerit operatio vestra. Principaliter itaque estote stabiles in fundamento, et permanete in Christo. Deinde contra ipsam copiam, et abundantiam vestram custodite congruam in corde cautelam. Tunc enim adificatis Deo veram domum, si nullum patiamini vestrae animae detrimentum. Fugite superbiam, si non vultis pati ruinam; *Nolite sperare in incerto divitiarum* (1 Tim. vi, 17), et stabile semper habetis adificii firmamentum. Divites estote semper in operibus bonis, ut non destructioni, sed adificationi vestrae proficiat. Estote prout ad misericordiam, et nolite esse faciles ad rapinam. Facultas vestra non sit violenta; dignitas vestra non sit superba; potestas vestra non sit iniusta. Omnes ergo fideles adificate domum Deo bene vivendo. Attendamus, fratres, quid nos beatus Petrus admoneat, et quomodo nobis curam hujus adificationis injungat. Dicit enim: *Et vos tanquam lapides vivi superadificamini domus spirituales* (1 Petr. ii, 5). Ecce, fratres, in ista Ecclesia, quam cernimus, quomodo nobis placet lux, novitas, et firmitas. Proinde et nos, qui domus Dei sumus, bonis operibus luceamus, *Veterem hominem deponamus* (Ephes. iv, 22), et novum laudabiliter induamus; firmitatem quoque sanctae charitatis indefessam jugiter habeamus. Ecce videmus columnas, quibus sunt superpositi parietes. videmus etiam lapides in edificio sibi invicem coherentes. Qui sunt in domo Dei

columnae, a quibus lapidum multitudo portatur, nisi viri spirituales, per quos multitudo fidelium gubernatur? Qui sunt lapides sibi connexionem conjuncti, nisi omnes fideles, qui sunt unitatis vineulo colligati, qui habentes animam unam et cor unum in Deum, adificant in semetipsis Deo habitaculum sempiternum? Coniungantur ergo lapides vivi lapidibus vivis in edificio domus Dei; adhaereant sibi invicem sancti lapides, et insolubiliter sciuntur non admixtione calcis, sed dulcedine charitatis. Quisquis ergo intras in domum Dei, esto domus Dei; custodi fidem, tene unitatis Ecclesiae charitatem, *Declina a malo, et fac bonum* (Psal. xxxvi, 28). Fuge avortitiam, dilige misericordiam, fuge fornicationem, dilige castitatem; et si nondum potes esse in domo Dei columna, ut onus multorum lapidum portes, esto lapis adhaerens lapidibus, ut in edificio perseveres. Bonum est quidem, ut adifices Deo etiam visibilem domum in jure tuo, in solo tuo, in praedio tuo; sed multum melius est ut adifices Deo domum invisibilem in animo tuo. Extra te est domus orationis humane, intra te sit domus orationis tuae. Illic frepenter habeto illam, et in te jugiter porta: ibi te Deus tanto exaudiet libentius, quanto in ea dignatur licentius habitare. In corde ergo tuo domum Deo semper adifica, ipsam munda, illam Deo prepara, ubi et tu Deum semper possis habere praesentem, et ille te salubriter audiat orantem. Cui est honor, et regnum, et summa potestas in saecula saeculorum. Amen

INDEX SUPPLEMENTI.

SERMONES RECENS EDITI A MICHAELE DIONYSIO,

CUI INDICI JUNGIMUS INITIA SERMONUM.

PRÆFATIO.	813-814
SERMO I. De Cere paschali. <i>Deo et Domino nostro.</i>	817
SERMO II. In Sabbato sancto. <i>Multas divinas lectiones.</i>	821
SERMO III. De Sacramento altaris ad infantes. <i>Reddendi sermonis officium.</i>	826
SERMO IV. De Paschate. <i>Sicut veritas per Apostolos.</i>	828
SERMO V. Iterum de Paschate. <i>Audivimus Evangelium.</i>	830
LECTA EST.	830
SERMO VI. Iterum de Sacramento altaris ad infantes. <i>Hoc quod videtis.</i>	834
SERMO VII. De Paschate. <i>Dies Paschae nos celebrare.</i>	836
SERMO VIII. In octava Paschatis ad infantes. <i>Sermo mihi est ad vos, modo nati.</i>	838
SERMO IX. De Psalms cxvii, vers. i. <i>Confitemini Domino. Quod nos roce, etc.</i>	841
SERMO X. De Psalms cxlix, vers. i. <i>Cantate Domino canticum novum. venerunt dies ut cantemus.</i>	843
SERMO XI. In Natali Joannis Baptistae. <i>Loquimur Charitati vestrae.</i>	846
SERMO XII. In vigiliis apostolorum Petri et Pauli. <i>Omnia, quae modo leguntur.</i>	851
SERMO XIII. In Natali Laurentii martyris. <i>Propter fastidium auditoris.</i>	853

SERMO XIV. In Natali Cypriani martyris. <i>Sancta solennitas beatissimi Martyris.</i>	863
SERMO XV. Item in Natali Cypriani martyris. <i>Psalium cantavimus; Benedictus.</i>	866
SERMO XVI. In Natali Martyrum Scillitanorum. <i>Martyres sancti, testes Dei.</i>	869
SERMO XVII. In solennitate sanctorum Machabaeorum. <i>Evangelium et verbum Dei vivum.</i>	874
SERMO XVIII. In Natali Quadrati martyris. <i>Præstitit Dominus Deus noster.</i>	881
SERMO XIX. De verbis Apostoli 1 Cor. xii, 31. <i>Supererogantem vobis riam demonstro. Bonum est loqui.</i>	887
SERMO XX. De verbis Psalms xxxviii, 1-5: <i>Fixi: Custodium vias meas, etc. Christianorum est, quotidie.</i>	898
SERMO XXI. De verbis Psalms xxxiii, 1: <i>Exultate, inquit, Domino. In Dei laude gaudere.</i>	908
SERMO XXII. De verbis Psalms li, 18: <i>Sperari in misericordia Dei. Primo respondeam fratri</i>	913
SERMO XXIII. De verbis Psalms cxlv, 1: <i>Laudabo Dominum in vita mea. De verbis istius Psalmi.</i>	917
SERMO XXIV. De verbis Evangelii Luc. xvi, 19-31: <i>Uomo quid in erat dives, etc. Christianorum fides.</i>	921
SERMO XXV. De verbis Evangelii Matth. xii, 41-51: <i>Ecce plus quam Jonas hic. Ra quae de sancto Evangelio.</i>	933

SERMONES X RECENS EDITI AB OCTAVIO FRAJA FRANGIPANE.

DEDICATIO PIO PAPAE VII.	939-940
PRÆLOQUIUM EDITORIS.	Ibid.
SERMO I. De decem plagis, et decem præceptis, quæ per Moysen data sunt populo Judæorum. <i>Domino Deo nostro.</i>	945
SERMO II. De proprio Natali. <i>Hodiernus dies, fratres.</i>	960
SERMO III. De contemptu temporalium rerum. <i>Admonet nos et solennitas.</i>	971
SERMO IV. De Natali Domini. <i>Sanctificavit nobis istum diem dies.</i>	980
SERMO V. De verbis Apostoli ad Galatas vi, 1. <i>Si præoccupatus fuero. Recolite commemorantem.</i>	985

SERMO VI. De pluribus Martyribus. <i>Martyrum gratum nomen est.</i>	988
SERMO VII. De sancto Joanne Baptistae. <i>Quoniam non solumus.</i>	999
SERMO VIII. Iterum de sancto Joanne Baptistae. <i>Frater chari sicut, n. talem hodie.</i>	999
SERMO IX. De Evangelio Luc. xvii. <i>Dimittit e, et dimittit illi. Præceptum saluberrimum.</i>	997
SERMO X. In Dedicatione Ecclesiae. <i>Admonet vos, dilectissimi, ut denus.</i>	1000

FINIS TOMI UNDECIMI.

Parisijs. — Ex Typis J.-P. MIGNE.